SACRORUM CONCILIORUM

NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO-

IN QUA PRATER EA, Q.U Æ

PHIL. *LABBEUS, ET GABR* COSSARTIUS,*

Et noviffime Nicolaus Coleti *in lucem edidere,*

EA OMNIA INSUPER. IN SUIS LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR., QUÆ

ÎO ANNES DOMINICUS MANSI

ARCH1ENSCOPUS LUCENSIS EVULGAVIT.

EDITIO NOVISSIMA

AB EODEM OPTIME MERITO PRÆSULE,

POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE

EM° CARDINALI DOMINICO PASSIONEO

SANCTA SEDIS APOSTOLICÆ B1BLIOTH EC ARIO

ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS CURATA t

Novorum Conciliorum , novorumque Documentorum Additionibus locupletata,

Ad MS. Codices Vaticanos, Lucenfes, aliofque recenfita, & perfe&a.

ACCEDUNT BПAM NOTA, BT DISSERTATIONES QUAHPLURIMA, QUA IN CETERIS EDITIONIBUS DBSIDBRANTUR .

TOMUS VIGESIMUS TERTIUS.

Ab ama MCCXXK «fyxt ai am. MCCLXHII.

VENETUS MDCCLXXIX.

APUD ANTONIUM ZATT A.

r JUPWOTÎUM *fERMISSU^AC EXCELL- SENATUS PRIVILEGIO-*

'Y&Mo iterata adEditiome yrtnaipu templum ah Hubrrto Welter, Btbhopola, Vu, ,b. ta *Hemard Pi,beey 4.* *MUCC, I III)*

I.

x IS Y L L A \b U S

eorum; Qüæ TOMO XXIIL continentur.

Qu« hoc Indice notata font, huic noftrae Editioni noviter acxcflere.

LUG-

Mofumic bibiram.bl-
5Λ?.

ONCILIU
GERMANICUM

Sub Præsidio Conradi Epjscopi.

Cardinalis Portucnfis, & S, Rufinx, fedifque apoftolicx kgati, contra iimaniacos , &: concubinarios clericos celebratum, an. Domini mccxxv. iv. Idus Decembris, tempore Honorii Papx tertii.

Tituli Capitulorum.

STATUTA CONCILII.

Conradus miferatione Divina Partners & fanft Rufinaeoifeopus, Apoftohce fedis legatus, uns verJit Cbrtfli fidelibus , ad quos prafens jcriptum ptrventrit› falutem in Cbrifto Jefu .*

A I. *Dt contiitcntie cltriconmt.*

Icet multa fuper continentia clericorum fanélorum patrum haftenus emanaverint infticuta:quia tamen adhuc nonnulli clerici lumbos fuos cingulo continentis, ut accipimus, non prxeingunt, in animz fus B periculum & icandalum plurimorum, non attendentes quoniam feriptum eft. *Sanfis tftott, qvoniem ego ftnflus fum Deus vefltr :* nos qui nunc demum circa horam undecimam milii fumus, ut nocua de vinea Domini iabaoth, ex officio nobis injundo, quantum ipie dederit, cxffirpemus, quia zelus nos comedit domus ejus, hujus facr» approbatione concilii duximus ftatuendum . Praecipimus igitur, ut clerici continenter & cafte vivere ftudeant univerfi, & maxime in ordinibus facris ccnftituti, quatenus in confpedlu Dei omnipotentis puro corde & mundo corpore valeant miniftrare . *Lenit,* in

II. *Dt*

ANNO CIJf»IS '1

II. *De panic eoncubineriorum clericorum.*

Si quis autem dericorum deinceps fueric deprehentes incontinentis vititf laborare, detinendo publice concubinam; nifi poll· admonitionem canonicam illam a fe prorfus expulerit, ex tunc tam beneficio quam & officio fpolietur. Si vero nec fie fœtorem fus libidinis curaverit evirare, quia crefcente contumacia crefcere debet & poena, anathematis lententia feriatur. Qui vero obfeoenis voluptatibus inhiantes, .concubinas ufque ad hxc tempora publice tenuerunt, nedelidum praeteritym tranfeat "'impunitum, cos fub pœniténtiam duximus redigendos : ut, fi canonici fuerint, quadraginta diabus in clauttris fuis in quadragelimali cibo jejunent- Si autem bate agere contemferint, prxpofifitis & decanis & capitulis ecclcfiarum fub anathemate prohibemus, nc prxberv darum frudus cis ' miniftrcnt, nec ad Chorum vel ad confortium capituli eos admittant, nifi incoepta dida pœnitentia & perada. & prxfiito juramento, quod eas ulterius non refumant. Qui remotas reiumere prxfumferint, decrevimus cos beneficiis efle privatos, ut illi, ad quorum collationem eorum beneficia pertinent, ea idoneis perfonis affignenr intra tempus in generali concilio compreben(um:alioquin proximus fuperior ex tunc ea fludeat affignare. Si vero decani, vel alii eorum confratres, exceiTum eorum (cientes diffimulare prxfumpferint, eos denunciamus cxcommunicationis vinculo fubjacere.

III. *De fcorntoribur tlericir rurehbut per ortbidtteonor corri&cndir.*

De clericis ruralibus concubinariisexpreiTus rigor fuperius obfervètur : quorum archidiaconi, fi eos in iniquitati* bus voluerint confovere, vel eorum diffimularc excefTus, fciant ab officio fe iufpenfos, & fi in fufpcnfione permanferinr, eos prxçipimus per epiicopos fuos a dignitatibus removeri. qux dignitates pereufdem epiicopos, vel alios, ad quos earum fpedat collatio, perfonis idoneis affignentur.

IV. £>«<· *penem etclefieflicut, eliquem fiepreptre tucommunuent, incurret.*

Cap. «.<!· kM.excom- Quants temeritatis & prxfumtionis exjftatj quod qui fervare debent canonicas iandiones,-in quibus aperte sinetur, quod nullus aliquem fine ratiooabili caufa excommunicare prxfumat, ças frangere norf formidant; plures non amore' juftitix, fed livoı* odii, vel favore' adverfariorum, excommunicationis vinculo innodatos, 'nullus prorfus ignorat. .Quare firmiter prohibemus, ne in aliquem excommunicationis fententiam, nifi competenti admonitione prxmifla, & prxfentibus perfonis idoneis, per quas, fi neceflcfuerit, poffit probari admonitio, promulgare prxfumat : & fi prxlatus contra hoc fecerit, & admonitus errorem fuum non revocaverit, per menfem ab, ingrefiu ecckfnc fir exclûtes.

V. *Clericol fritRui prnbenderum fuarum concubini! & Cpunis fuit relinquere non pofle.*

Ad abolendam dc domo Domini con- fuctudinem, vel potius corruptelam feu temeritatem, qua clerici (qui fignum pudicitixr debent oflendere laids, quibus pofiti funt in exemplum) in argumentum finalis fux impoenitenti», frudus pr»bendarum fuarum concubinis velfpuriis fuis legant in ultima voluntate; contra eos rigor ecclefiaflicus exerceri debet. Quare(ub anathemate prohibemus, ne de cetero clerici gratia teftandi abutentes, cum de rebus ecclefix nullum poffinc condere teftamentum, frudus beneficiorum ecdefiafticorum fpuriis fuis, vel concubinis fuis dimittant. Qui vero contra hanc inhibitionem venire prxfumferint, in fignum fu» perditionis ecclefiaftica careant fepultura : & quibus taliter (rudus legantur, eis careant ipfo jure. Qui autem teftamemum tale manu tenere voluerint, & per quorum manus perfonis illis (rudus prxbendx fuerint miniftrati, ipfo fade fciant fe excommunicationis vinculo innodatos: & quamdiu frudus hujuimodt contra hanc inftitutionem miniftrati fuerint, ecclefia ipfa fit fub ioterdido pofita.

or qjm nut, Λ ·.'! Relitum, .ir

VI, *De c1eritit excommunieetit vel fufptnjh. Divine cclebrentibut.*

Cum (criptumfit in lege veteri, quod quicumque non obtemperaffet facerdotibus, aut extra pofitua lapidaretur a populo, aut gladio cervice fuppofita expiaret cruore contemtum ; &. in primitiva eedefia inobedientes cundi de ecclelia rabido * ore dxmonum traherentur multi nomine facerdotes, cenfuram ecci'efiailicam contemnentes, excommunicari vel fuipenfl a prxlatis ipiorum,

d,^. ·>

' Λ*. ori demoaum traderentur.

r°ro» exigentibus culpis fuis, & irtime- Christi more» quod epiicopis &. przlatis cia- *··»·, vium regni cœlëftis collatafit pbtefhs, attredare fibi interdida niyftcria non verentur .' contra quos rigorem ecdefufiicum volumus exerceri. Statuimus igitur ut talcs , fine fpe reftitucionis, ab officiis & beneficiis deponantur , & infames & ioteftabiles fint, & de cetçro ad beneficia ccdefiaftica nullatenus adsdittantur*. nifi, per pœnitenciam approbatam & f converfionem laudabilem ζ fe- • fa-, a»· vcrfatuneni. disapoftolicz gratiam meruerint obtinere.

VII. *De flericis tvram excommunicatis tdcbranttbus* ·

Praeterea funt nonnulli, qui craflam prztendenccs ignorantiam , (qua: cum non excufët a culpa , nec eos a pœna poterit cxcufare) coram his Divina celebrare prae fumant, qui excommunicationis vinculo funt innodati : dicentes quod eis excommunicatio nec per litteras, nec per nuncios fuerjt nunciata. cum ipfi excommunicat! impediant fzpe , ne poflit ad eos denuntiatio vei citatio pervenire , vcl^ malitiofe fe occultent. Et cum talis lie merito contumax cenfendus , ftaruimus ut poftquam tales excommunicat! fuerint, «St in vicinis locis publice denunciati, facerdos qui coram eis celebraverit, fimili pœna puniatur.

VIII. *De publicandis excommunicatis per epifcopds.*

Si epifeopus aliquem «communicaverit certa decaufa, denunciet vicinis epiicopis per fuas patentes litteras, ut excommunicatum dcnunciari faciant , & evitari : & tunc fine difficultate aliqua Vicini epifcopi excommunicatur» faciant publice dcnunciari, & in diceccfibus fuis ardius evitari. Si vero epilcopi fuerint negligences, & excommunicatis feienter communicaverint, tamdiu cathedralium ecclcfiarum canonici eis non communicent , quamdiu huic falubri fandioni contemierint obedire.

IX. *De patronis laids clericos ad ccdejias fimoniact prtfentantibus.*

Quoniam in quibufdam locis Alemanise fundatores ecdefiarum , vcl hxredcs ipforum, poteftate, in qua eos ecclefia bucuique fuftinuit , abutuntur, parftm decimarum , vc! aliarum obventionum ecclefiafticarum, in quibus jus obtinent patronatus, fibi retinentes expado, reprefentant clericos ad eafdemthuic vulneri cancrofo & fimon iaco cenfuræ fer-Aium apponimus, *decernentes,* ut ex quo '"A^,NO " conftitërit patronum huiuffmodi flagitium cinusn perpetraffe, anathemate Feriatur, & ejus · r» terra iupponatur ccclefisilico interdiclu, donec. ecclefiam liberam cum luo jure dimittat : falvo jure parroniluS , quod bis de miiencordia refervemus, qufpqffunt per juns cxcùiari ig.iQujntiarn.

X. *Di clericis fimoniact prafentvsis,*

, Qui vero czca cupiditate dudi , taliter a patronis przfenucionem recepcBrint, officio beneficioque priventur, n«^ ad beneficium vel adus ccclefiafticosadmittantur, nili cum eis per iedem apqColicam fuerit difpcnfatum.

XI. *De epifeopis* dr *ardndiaconis dericos fimoniact prsfintatos injhsutntibus.*

Epilcopi vero & archidiaconi, qui talibus feienter curam animarum cummiferint, ab inftitutione & collatione perpetuo fint iufpenfi . Statuimus etiam quod nullus clericus ad curam animarum ab epftropo vel archidiücono admicutur, nili prius juravenc, quod nullam in adeptione beneficii , ad cujus curam przfentatur , commuent limonum . Junmcntum amr infli- '·"•-'f'"

XII. *De cedefif non per mercenarios, fca peflores, /eu fal»em vicarios perpetuos regendis.*

Quia enormis qustdam confuetudo in quibufdam Akmaniz partibus contra canonicas faodiones invaluit, ut ponanutur in ecclefiis conduditii iacerdotes vicarii temporales '. ne id fiat de cetero, audoritate legationis qua fungimur, omnibus modis inhibemus. Sed cum vicarius poni debet & poteft , perpetuo inftiruatur, idque aflenfu & audoritate diœcefani , & archidiaconi loci illius .' ncc epifeopus vel archidiaconus talem inftituat , nifi ei de bonis ecckfiz coram eo tantum fuerit afiignatum, unde jura epifeopi & archidiaconi poflit perfolvere, & congruam & iufficicntem (uftentationem habere,

XIII. *De committentibus inccflum tum fandimonsalibus ie eanonicis, if de tjujmodi Jacris virginibus pollutis.*

Licet contra nefandos infidiatores ia r-__ erarum virginum pudicitix, poena: gra- .. uP. s> viffimx fint inftitutz. tamcanoniczquam legales : quidam tamen , relaxatis voluptatum habenis, in lacum miferix & in lutum fzeis fe immergunt , ut fa-

ANNO CHkiSn ·>><.

ialutii aeternae coronam, hoeeftotis nor-mam» earumque pudicitiam interpella-re przfumant. Contra quos nervum rigoris apponimus, flatnentes, v: quicumque pudicitiam fandimonialium, *cujufcumque* habitus, au(u facrilego folicitare prxfumferit; ab officio, fi clericus fuerit; fi laicus, a perceptione corporis Domini noverit fc futpenfum. Qui vcro * facrilcgium vel temerarium carnis commercium cum talibus habuerit, ipfo fa«Slo excommunicationis *fententia fe noverit* innodatum. Sanélimonialis vero feu canonica quae hujufmodi crimen flagitiofum perpetraverit, ulterius ad ficium aliquod in monafterio nullatenus admittatur: fed in fignum iniquitatis fuz, ultima tam in clauftro maneat, quam in choro.

' *f:rie* ia-

XIV. Di iit conflitutiondut conciharibus publicandis.

Quoniam memoria hominum dilabitur *cum* tempore dilabcnte, ne quis ex noftrarum conftrtutionum ignorantia velamen in pofterum cxcufationis affumar, in virtute fandae obedientix & fub pœna excommunicationis diftriétac praecipimus, ut archiepifcopi, epifeopi, archidiaconi, & decani, in fuo finguli concilio annis lingulis celebrando eas publicari faciant & fervari, pœnam tranfgreflbribus infligendo. Quas etiam abbates & alii ecclciiarum & monafteriorum prxlati confcnbi faciant, & in fuis capitulis frequentius publicari, ut tam ab ipiis, quam a fuis fubdiris inviolabiliter obfervcntur. Adtum hoc anno Domini quarto Idus Decembns.

Eodem n» *cancilto partibus congregatis oblatum cfl corpus S. Engdbcrti Colonier\fis arcbitpifcopi recens csffi a Frtderico]femburgn\fi comite cognato fuo, adverjut quem Effcdunfis ecclefi» jura tuebatur. Fridcricus a legato 47 concilio exccmmcmcatus eji: ut refert Cofanus in vita S. En-*

Apud Su-l*^rn» riuni:· No-irtmb.

*■ c· '3· Cum eum, i»jMi'r,.excommunicarcr cum univerfis ecclefiarum pr«latis ilie congregatis, pr«cepit per omnes provincias legationis fuse, id eft, Moguntinenicm, Colonienfem, Trevirenfem, Bremenfem, & Magdeburgeniem, in omnibus ecclefiis per omnes Dominicas cum extinâione candelarum eum excommunicari; nec cum folum, fed etiam omnes ejus adjutores, a quibus * vel quorum confilio occifus eft prseiul; itemque omnes, qui reos necis ejus foverent, vel eis communicarent·

Exhibita quoque in eodem concilio funt Conrado legato littera: Theoderici Monafterienfis epifeopi, & Engelberti eleûi Ofnaburgetrfis, germanorum fratrum Friderici: quorum prior de facrilegio fc cxcufavit, paratum fe dicens canonice fe purgare; alter, epifeopum ordinari fe petiit. Refpondit legatus, ic proniorem ad parcendum quam ad puniendum, modo fe excufare poflint; dieraque ei* pntfixit, quo fe purçarent in concilio Leodienfi. *Habitum tfi*

Çÿ» 1. Dominus Conradus Portuenfis Epifcopus & Legatus, in adventu Domini Concilinm celebravit. Ibi ejus prateepto congregati erant diverfarum Urbium Epifeopi dt Abbates multi. Is ob necem.Prarfulis multum Confternatus *ia* fermonc fuo multis eum in eodetrl Concilio prxeoniis extulit, Martyrem prardicans,- & ctrteris Epifeopis, qui bonis Ecclefiarum fuarum cognatos, & nepotulos fuos infeudant, vel dum ea diripiunt, diflimulant, exemplum eum flatuens.

tl ^ce-fiemus Harthwim 4M.qci turc adenrxFa- ab Hu$cne Monjum·

II. In èodem Concilio ab illo totius Germaniae Legabo Conrado, Fridericus Comes etiam fpintuaii gladio puniius eft^, cum enim euth excommunicaret cum univerfis Ecclefiarum Pr®latis illic congregatis, prscepiK per omnes provincias Legationis fux, id cft, Moguntincnfem, Colonienfem, Trevirenfem, Bremenfem, & Magdeburgenfem in omnibus Ecclefiis per omnes Dominicas cum exftin&ione candelarum eum excommunicari: nec eum folum, fed etiam omnes ejus adjutores, a quibus, vel quorum confilio occifus eft Prstful, itemque omnes, qui reos necis ejus foverent, vel eis communicarent.

J III. Exhibit® quoque in eodem Concilio funt Conrado Legito liter® Theodorici Monafterienfis Epifeopi & Engelberti ekdi Qfnibrugenfis germanorum fratrum Friderici (ab Ifenburg P«ucidx) quorum prior de facrilegio feexcufavit, paratum fe dicens Canonice fc purgare, alter Epifeopum ordinari fe petiit. Refpondit Legatus, fc proniorem ad parcendumquam ad puniendum, modo fe cxcufare poflint, diemque eis prxfinit quo fe purgarent in Concilio LeodienG,

In Concilio Moguntì® Priores Ecclefi® Golonienfis pileum Engelberti Archiepifcopi Colonienfis VI. feria, die Beati Willebrordi a Frctherito occifi, primo ter gladio incifum, & fanguinc rcfperfum, deinde camifiam cum Zambieio quali recenter tinfto ejulantes, & cantantes; *Mdetis Jacob veflimenta* &c. inferebant. Et ipie Cardinalis flens cum omni multitudine fubjunxit: *Fera peffima*. Deinde a Minifleríalibus Ecc,ef>« ColüDien,1S aScufMi funt principaliter Epifcopus Monafterienfis, & Fratres, & Comites multi, Monafterienfis autem quafi mor® impatiens, diem, fit locum petiit ad fe de objeâis expurgandum. Prafixus eft ergo ei dies Purificationis Beat® Virginis, & pro loco Civitas Leodienfis.

Nota Sbvbkini Bin ii.

In banc Synedltm Laurrntitu Suries ita profatur t Anno ruti SenratorM i>>4. Honorii» ej» nondnb t«nfi» pontifex maximus In Germaniam legatum mifir a latere Conradum Eginon» . quondam monachum & abbatem iattr tuti Cifterciensa, tum vero epifcopcm cardinalem Rxtmoion dt fanA* Rufin», virum doârim & religione celebrem, & claufdam dytuftri filium. Erant enim id temporis in Occidente quadam morum corruptela, qua* pomüta amoliri voletur: porro Orientem vexabam Saraceni. Roft-?|uam igitur memoratu» cardinata in Germaniam pervenit, ynodum hanc coegit anno u>|. qun cum pleraque habeat leAu digna, in gratiam leAor» huc eam adfcribert voluimiu, idque tanto lihentiu*, quod hoc loco fidhilimo* opufculurn illud tripartitum, parum opportune io fuperinri editien* concilii infertum, cum nec auâoria carri nomoi pr* fe ferat, nec ab ullo St concilio prafeOum. Qpa ia r» non dubita·*» · quin eruditu* leâor no&rum fit confilium probatun». Quod autem ad hanc fynodpm attinet, feire debet Utor, que in ea promulgat* font conâientiooe», eat jam diftum cardinalem per omnem Germaniam mifofe archiepifcopi*, epifeopi», archidiacoote A arehipeabyterir. quo· de*eatot* rorata vneam, eilque feveriter mandaSe, ut in concilii» anni» finxult» celebrandi» ea» publicari & obfervari facerent. Hanc fynodum Coloni» habitam ncfcio quo auâore refert Biovim ia amulibui anno «>j. num.».

betrnftrut, taavw *I»* Aene eorum *partent nerrutimis Mattbal fari/U Or euaâUa Vlurlitufl.* T'*»*» *fm* /«re rd«W«· *utut.*

No-

ANNO CHRISTI

Nota Gabr. Cossartii S. J.

Editum e.T hoc concilium. & in conciliorum colleflione, tum SuriM*, tum Bmuua, & in colledione ftatut.xum pro', vinealium ft dlavefanorum ecclefiu Colonienfi». Ubique tueatur concilium Germanicum, fiet concilium in Aiemunnia. Ei refte quidem, cum,eonftitutionat non uni provincia Cunrady» legatus ediderit, fed per Germaniam totam promulgari judêric, ut ex earum capite ultimo apparet.

lu regia editione mutatu· hic jitulu», vo.atumqueecoocilium Coloaiaafr, fallo; cum ex vita S. Engelberti Colonienfi» arrhupifcOpi, & marryrU, ccedM illiua recvM occifi, corpus deduAum ctfe Moguntlam, 'uki thntlttnt Canradxi. '· f' "'· /'crtuen/Ct tflfnftu CT legatut, he .ddvru/x Domini emei- 'Tot i [redacted] neo potuit hoc concilium,

A euh.- uliiirx» capiii fubfcriptam «fl ,· cckbruum illud et» iv. Id. Dcembri».

Cur cigu Olomrt habitum cflê uoanulli «junt T Cur edltio reya. Coloinenle vocavii? Hac, opinoi, d· eaula, qur-J piimum tener locum iu colleflione fiaiutocum -ccltlix Colcnienfii. Verum fi prefationeni ik hi illo codice prenufiant lcgillèt «gnu colleâor, obierradet Germanicum iHu» cun: cilium, Colonicnfibus prupufituni etfe; non quod Coloiu* fil habitum fed quoi Cqnradu· iegatus r>u« curit'ituCionee fer amnet ecdtimt Jhn irirrrar, a'.è rfljll'fll. »/>- fc»Ht. artbrdiaranù, tf. Ofcbtfrclbjlcru. rurnht aeptllatUm, Jtltrt munàjs trtt, ar tu /loi Anfv.i co'>· cltlil rji fAhcure·». , bet toopin-liotut. inquit, In caOttt nnneua J'-bnt -eue t<bir ille rrfltntnl ep, Airatir erevtneltl>ll.t <S· ttk.n dr a Csnrmle V tjtu /m.ttfortbnt edlt'1. e,ehcr araltnlnmet prapontuetw.

ANNO CHRISTI — I m,. i

ANNO CHRISTI ANNO CHRISTI

CONCILIA PARISIENSIA DUO

Adverfus Albigcnfes anno MCCXXVI.

*Turonenje cbronicon nd annum MCCXXI·'. refert btec concilia, quia tum receptam ni Caiiiis anxorum rationem fervat; aureas autem Romtnxr, <*jMt 'a Kolena. Jmutor, ducitur escordium, Jj /w bbebatitr MCCXXVL Tertia, inquit,* die poil converfionem fanâi Pauli apoftoli, fcilicet feria IV. LudOvicus rex Francix fle legatus genetak concilium Parilius celebrarunt. In quo idem legatus, auâorttate domini Papae Raimundum comitem Tolofanum, fuofque complices, excommunicavit: & terram illius, tamquam damnati bxretici, Ludovico regi Francix & heredibus ejus in perpetuum confirmavit. Amorricus * etiam comes de Montefortis, (•Amjiiciu.) fle Guido patruus ejus, ouidquid juris habebant in pr&diàa terra, regi Franci® fle illius hxrcdibus quitaveiunr: fle litteras inde confsâas eidem regi protinus reddiderunt. Quo faâo rex, habito diligenti confilio, fequenti ficria fexta, cum omnibus fere epifeopis fit baronibus regni fui figno crucis Dominic® infignitur, ut a vinea Domini Dei fabaoth, quam jamdiu aper ille Tolofanus exterminaverat, inutilia eradicaret, fle utilia propagaret. Sicque legatus, B fuper fide regis & principum commotus nimia pietate, per regni provincias delegat viros probabiles, qui in remiflioncm omnium pcCcato-> rum crucem aHiimendam contra Albigenfes hxreticos praedicarent: fle excepto voto peregrinationis Jerofolymitanx, coi ab omnibus aliis votis, necnon & deliilis, abfolverent. Cum affeofu etiam quorumdam epilcoporum addidit legatus in hoc gratiam pietati, quod quolibet anno ufque ad quinquennium centum millia librarum luper decimam redituum & proventuum clericorum promifit regi coram omnibus fe daturum; fle fi ad hoc decima non pollet fufficC re, (ex) thefauro fanâx ecclcfie traditurum.

CenciUum alterum ibidem refertur aliquanto pojlbit verbis: Pofiea in Dominica qua cantatur* Laetare, Jerufalem, fcilicet IV. Kai. April. Ludovicus rex apud Parilius concilium convocavit. Ibique multa cum legato, enifeopis, & baronibus tradans de negotio Albigenfi, univerfis fle Cingulis regni fui, qui ei debebant exercitum, mandavit per litteras, & praecepit ut,quartaDominica poil refurrcâiohem, in occurfum ejus cum armis debitis apud Bituricas convenirent.

4β><β8ï»

AD PAR1SIENSE CONCILIUM

Adverfns Albigcnfes amo HI6. habita»

Λ D D I T I O.

(Ex Marti Suppi. Torn. 11. pa<. »h· MrcKM^«f) 1Γ /ferar Romam *Cardinalis & A. S. L. i» AerD conctlio datu, in quibus de rcbu; tunc allis erudimur, extant apud Martene Anecdot. torn. ». /Mf. 9JI. in aliis literis ab epifeopo Rotbomageiifi datis infert*; quin & utrafqm compleHitur & continet epijiola Abrjucenfii epifeopi ibidem. Geminas ilias Rotbomagen/is & Abrintnfie bit omitto, utpote nd mfiram ren» non pertinente!; fed ab bit fecrctas Romani A. S. L· literas, ad Ttm prafentem facientes, Jiatim do.*

!

· EPISTOLA ROMANI CARD. A. S L.

vfd Tbtobaldum arcbiepifcopune Rotlwmigenftm.

Venerabili in Cbrifto patri Dei gratia Rothomagenfi archicpilcopo, Romanus eadem gratia SanAi Angeli diaconus cardinal's, apoilolicx fedis legatus, falutem flt finceram in Domino caritatem. Rex regum fle Dominus dominantiufo leius Chriftus, qui fe cum ccclefia fua pronufit ufque ad finem fieculi petmanfururn, nec permiflunim quod advertas cam mortis port* praevaleant, nolens eamdem in Huâuum turbationem deficere', in cujus manu funt omnia corda regum, fit quo voluerit vertit illa; diebus illis ad revelationem ejuidem, qux mi- E ferabiliter peccatis noflris exigentibus erat ab inimicis pacis fle fidei- depreffa, mirabiliter operando; Regis Francis illufiris cordi ratione * fus giatix cx alto infudit, quod 4'v>na gratia faciente, nreuium pacis & fidei contra hxretteos terrx Albigcniis in fe afliimcns, ad honorem Dei & cccknx. erneis virili» a nobis

cft

Cl· eft durata· fatigata*, ad pugandam terram A incipiet prima fotatio in inflanti frflo omnium· — ■- —illam ab hamctka pravitate, ft ad relevationem in itlia panibus ecdefias Dei, que jam cflefabmeris penitus videbatur; cum quo pûmes archieptfeopf, CfUcofi, comita, ft barones, ft magnates regni Francia crucis fimiliter aflumfe» runt (iofignia,) propter quod eundem regem, familiam tuam, ft regnum fuum, ft omnes qui in hoc negotio ibunt, ft perfonaliter laborabunt, in ecdefis proteftiooe fuicepimus, quamdiu fuerint in fervitio Jefii Chritli. Excommunicamus, ft excommunicatum denuntiamus R. filium R. quondam comitis Toiofani, fautores, complices fqos, ft onuses qui confilium ft auxihum eidem dederint contra ecclefiam Dei ft fidem chriflianam, & contra Regem Francin, B qui pro eadem dcfendaqia labdrat. Irem excommunie, omnes illos, qui guerreabuot, vel invadent regnum Francis, five fint de regno, fire de extra regnum; ftatuentes ut fententia excommunicationis nullatenus abfolvantur, donec de damnis ft injuriis dido regi ft fuis fatisfecerint competenter, ft egrediantur regnum illi guerreatores vel favafores, qui funt de extra regnum. Item excommunicamus omnes illos, qui fuut de regno Franci*, qui inter fe guerram moverint, nec treuguam, vel pacem fecerint ad mandatum didi regis. Qyia vero regnum magnum eft, ft magnos fumtus ex'git ft expenfas, promifimus, facro approbante concilio Bituricis congregato, eidem regi dare de- C cimam omnium proventuum ccclefiafticorum legationis noftro, ufque ad quinquennium, fi negotium tantum duraverit, deludis gxpcnfis illis, quas proveniunt ex cultura vinearum & agrorum. Decimam autem illam praelati non folvent, nec clerici de familia fua, qui peribnaliter io hoc negotio laborabunt, nec alii quos nos ft rex prodidus elegerimus ad perfooalircr laborandum in negotio fupradido. Fiet autem folutio decim* duobus terminis per annum, videlicet in fefto omnium SS. & in Pafcha: ft SS. Quocirca partroitatem vcflram rogamus, ft moonmis attentius, qua fungimur audoritate, mandantes, quatenus excommunicqtiuais fentenlias prodidas per vcflram provinciam denominari publice facientes, verbum crocis per per» fenas difcretas fit litteratas, nec ecdefiis one* rofas in eadem prodicari faciatis. Concedentes illis catholicis, qui crucis afsomto cbaradere ad exterminium eorumdem fupra haereticorum fe accinxerint, & in peribnis propriis laboraverint, & expenfas (contulerint,) necnon & illis, qui inperfoo» propriis illuc non acceflerint, fed in fuis dumtaxat expenfis juxta facultatem & quantitatem fiiam viros idoneos demonflraverint; ut illis fimiliter, qui licet in alienis expenGs, io propriis tamen perlonis accepferint, ut illa gaudeant libertate, iliaque privilegio Tint muniti, que accedentibus in Term fandr fubfidium conceduntur. Hujus quoque rcmtflionis denuntiantes cfle participes, juxta quantitatem fubûdü ft devotionis afledum, qui ad fubventioncm prodidi negoti Jelu Chrifli de bonis fuis congrue mtniflrabunt, aut cirua prodida coufilratn ft auxilium impenderint optimum. Monemus etiam difcrctionem veflratn, ft hortamur in Domino Jefii Chriflo, quatenus fuffraganeos vcftros ad hujufmodi Chrifti obfequium invitetis, ut fignum crucis, tam vos, quam epifeopi, accipiatis pro amore illius, qni pro voms fanguinem futim fudit. Sic enim Audeatis in hoc opere ibllicitius vigilare, quod proximos ipfe caritatis veftro ardor accendar, vofaue pneter bone farne mercedem, sternum potistis premium a Domino expe&are. Scientes quod profatus rex ad menfem poft feflum R.e- iurredianis Dominic* proximum erit Blraripertfooaliter cum exercitu fiso, concedente (Deo,) profedurus viriliter ft prudenter contra haereticos fiipradidos, nofque fimiliter tunc ibidem perfonaliter erimus cum eodem. Datum Par».

CONCILIUM CREMONENSE

ANNO MCCXXVI. CELIBRATUM.

IDeav Tvtetnfi elimaiem. Anno, l»ftit, Domini MCCXXVI. ft Fridcrici Imp. XI. ft Ludovici regis IV. idem imperator apud Cremonam Italic concilium celebravit fuperin eftipatione hcreticorum Italic ft negotio terre D fande, ft concordia civitatum. Sed urbes Italie, ob adventum ejus confederate, ei obedire cumque recipere noluerunt: immo eum pacem redire verius Appuliam compulcrunt.

CONCILIUM LEODI£NS£

A CONRADO S. A. L. CILEBKÀTUM,

Anno MCCXXVI. ubi inter cetera animadverfum in fratres Fridcrici, a quo & Engelbcrtus intericdus.

IRiderlei, a pte nterfilhuu S. EngtiitriMitEferlter, CeiBÛnjno ercbiepifioftan fetd» cuite vldi. s» canrib» r^rmawcv; fietnr daa, a/trrJHowArieqX/ eftfcepu!, elter Ofiteburgetfit elelhr, tIOH fl Csaradv *legato ln concilio Atognntiru, five CertmnucOf cbtxlifjcnt:* diem eis prxtixit, *elt* C«- quo fe purgarent in concilio Lebdicnfi. Quo cum veninent, nobilibus coodudum eis, ex mandato cardinalis legati, proflantibus; nec fe canonice cum feptem epifeopis purgare polient, primoribus Colonicnfibus multiiqne aliis cos accufitntibus; legatus ex confenfu epifeoporum

nun plurimorum qui pnefimea erant , ad do- A minum papam illos uaoimifit. Cui etiam inter cetera tee fcripfit : Examini veftro dirigimus

AM**

lore, ram, quod credibilius eft , ex Divina ul —- I —. none, moriuus eft Theodoricus^ fit in folo pe- iegrino fepukus. *Pergit tutrrere neiferM** Fri** <\J^sr'

Engel* *detici* ar *jittnaH eetrleai*

bent nece infamato· *E» eteitt fa* Theodoricus epicopus MosuAcrienfis, cum fratre Eoeefterto ia Ofhabutfeofcm epifeopom eleâo, in concilio Leodicnfi fidpenfi, Rom^m mofeâi funt . ProfcAus eft etiam cum cis Fndcricus cadem ipê, qua fle illi. Cumque altquandiu in curia maraflent cp&opt, nec proficerent, co quod fc fafidenter rargare doo peffeot, p&curatoribus ccctefias Colonienfis reclamantibus, & litteris prâcipum eos accubantibus, ambo depofitî font. Et non muito poft, turn ex do-

M tttngmttu ctewcra Belgiœtte , tit ιχ /«· Jifa cencilte* cents* Fridtria freirti fafe* probatum, quod fratrem jam ubique cxcommunicaium de fabftantia fua & de militibus juviffent centra ecclefiam, de contra imperium, & quod alter coram fratri Friderico verbum dixerit , unde magis cum in necem archicpifcopi animaverit . Quid multa? fufpenfi funt ab officiis, epiicopus etiam a beneficiis .· & Romam ire compulfi, depofitifunt, fle alii in locum eorum inftituti.

•«θ' O'O'O OOOOOO*

»

er AD CONCILIUM LEOD1*ENSE

ht ceetfe eecit S. EngtUtrto Caknifa ercilcpifcopo callete

Anet 121$. *bebitnm*

A D D I T 1 O.

ExMaafi Sofft. Tom. H·M >»»·

S· &t&llerti Celowtft enbltpifevft A^z *l^IiMA (fl ή t*c>llo Ahgufnifto, GemuHucMn LMetu tffelltt, nt tutet Ct>i-fertitu ad iètm eontilitute . Critttinii knfa reer mmttcitttr Friderltnf ctetes , c:u fr»Mf uutAenee λ Petrlixt dilhan. AMitimir ejnfdnt fitfricieee efperfi fat Periter Tle^dt.'icnJ Menafaienfij fflfaptu b EngtAertnl cielIns Ofa-Arttgtt&l , fw' re dr cettfe fifat ft fakio jtrfl fat. Quid In te ecciderit, licet nn filet Lebbritt, fant tenet· ·ecgetttr In Cbntuce Enmtmit db-ketis Vcrwn, fln Fhridl Herti in Frifie, vnlgete a Mattbete Anakfl. tent. II. feg.* 84. *edit, enxi* 1738. *Ita ven III.*

ILlis diebus dominusConradus cardinalis, epiicopus Portucnfis fit S. Rufirue, cum Teutoniam vifitaret , ad inftantiam epifeoporum, fit omnium prolatorum ecclefiz , nee non illuftris Heurici filii Fretherici, celebrare conftituit concilium in civitate Magunciz , in quo priores ccckfiz Colonienfis pilleum fuum primo ter gladio ÛKtfum, fle fanguine rcfpcrfum , deinde camifiam cum VTamblclo, quafi recenter tinto ejulantes fle cantantes .' *veJetit Jecab veflimente be.* inferebant ; fle ipfe Cârdmalis flens cum omni multitudine fubjunxit : *Ferr. ptjfae b<* Deinde a Minifterialibus ecclefiz Colonienfis accubari funt , principaliter epiicopus Monafterienfis fle fratres fit comites multi · Monaflerienfis autem quafi mors impatiens diem fit locum petiit , ad fe de obje&is expurgandum. Pnefixus eft ergo ei dies Purificationis Beats Virginis, fle pro loco civitas Lcodienfis. Inter- E ea collegit expenfas, fle invitavit priores ccclcfic cathedralis, necnon fle priores totius epifeopatus, videlicet abbates , prapofitos, priores, & Decanos Invitavit quoque epifeopos Bremenfem, Verdenfem Itonem cormtem de Wclpa, qui Verdenfcm ecclefiam annis 2$. adminiftravit, Mmdenfem, Trajeôenfcm ; fle occurrit in comitatum fuumMindenfis cum fratre fuoOfnabûrgenfi. Aderant fle abbates Frifiz, fan&i Bernardi, Floridi-Horti , fle de Doccum. Et profecla eft omnia muhitudo VI· Kai. Fcbr. pro-

B xima fertA poft cooverfionem fandi Pauli . Et folutum eft gelu forte, fle tendebant verius Auftrum. Euroothus & Africus flatibus & imbribus valde homines, fit jumenta fatigarunt. Primo igitur dic fefli venerunt ad Lippiam , fecundo Duzburch, tertio Nuffiam , quarto Ruram, quinto Aquafgrani , VI. videlicet in Purificationis vigilia, Lcodium. Die igitur Dominico mane faâo in equis pompatice ibant ad ecclefiam beati Lambeni carhedralem, & expo-C âantibus epifeopis & omnibus, poft horam primz, venit Vicarius quidam, fle officium Miflz ccepit legere fine cantu. Ecciefia namque Coloniràfis pro figno merftitie fofemniiarem cantandi prohibuerat, donec ultio fieret condigna pro fcelere, fle totus clerus quali in triduo anrerafcha in habitu·lugubri, fle voce fubmifla horas reddebat. Cardinalis interim miffb epifcopoHildexmenfe proposait, fi placeret dominis epifeopis differri Capitulum in feriam fcquentera*, fle placuit . Aderant ibi, ut fama fuit, epifeopi IX. comites plurimi, flcmultirudo infinita. Die '-'fcqucntt afeenderunt epifeopl cum comitatu fuo aulam epifcopalem, in medium videlicet ccenaculum , & moram fecit cardinalis, fluâuahat plebs avida novitatis, & implebat domum. Epifeopi quoque plurimi expeftabant. Sed pro figi» cunei epifcopalis, cathedra pontificalis fuper capit* manu ferebatur. Acccfitt tandem cardinalis fic lemel fit fecundo data indulgentia urgebat populum defeendere, ftdefeendit paulatim. Tandem placuit excommunicare remanentes, fit in negotio illo alienos, fit tunc timentes dederunt locum, fit faftofilentio poft praelibationem paucorum verborum domini cardinalis, furrexit IchoiaPicus domini Ofnaburgenfis Clericus, & pulchre percravit pro ele&u erdefir fuz, captando benevolentiam , didendo malam prxiumtionem, exhibendo contra inimicorum confisionem, juftam fatisfaUionem. Surrexcront fic miniftcriales Colonicufis et-defue, & comesGelrenfis contra Monafterienfem . Contra minifteriales Monaflcrienfi , pro Monafterienfi , & faâo tumultu dilata eft caufa. Die vero proxima finxit fc cardinalis iiumm extra civitatem, flç

rc-

rcceffit popelas *ic* aula, & deras fed dam A Diocefa Monafteriaifis , epifcoptis
rediens com epifcoph intravit, & daufa janua dedit audientiam , & adjudicata eft eis expur-
itlfc gatio per epifeopoc, Et fubtraxerant fc epifeopi territi defecerant, & fubfecuu eft ab *ofikio* /ufpenfio & beneficio . Et appofiti funt pro cuftodia fpiritualium , Ac temporalium , bomcnfj & comes Gdrenfia . Septimo igitur Manii profc&i fune Romam, & pridieKal. Maii innotuit rumor depofictools eoram , videlicet Monafterienfts, & Ofoaburgenfts eie&i fratris fui. Monafterienfts autem poft brevi defun&us eft, frater gratiam domini pape invenit. *cS^mi* «»ù

CONCILIUM LONDINENSE

In pie decreta efi folutio fu^/idii Regi pret/hndi

Anno 1216.

M. QUawfiMM *Concilii bnjtu ollo perierunt,* valent *tomen pro Concilio liter* Stepbeuu Cmtuerie^fil epiicopt* , m fcifet/ rerMV *I» Concilio decretorxm Jnmmo continetor. Sed onteqnom literal ipfol profero , Jnvat Honorii 111. bnllurn* , tmdr *Concilii Injici ratio petito efit bic* «ma.NW *plum recitare.*

Honorius epifeopus , fervus fervorum Dei, venerabilibus fratribus archiepifcopis, epifeopis, & dilcâia filiis prrpofitis , ac aliis ecclefiarum prclatis, ac re&oribus per regnum Anglic coniiitutis , falutem & apoftolicam bcoedi&oneoi.

Cum ecclefia fecularium principum neceftitatibus fpente communicat , neceflarium eis fubftdium liberalitcr impendendo ; non eft id libertatis ecclcfiaftice praejudicium, fed officium po tius charitatis. Cum igitur charilfimus inChriflo ftfiua nofter Henricus , rex Angloram iUuftris, veftrc fubventionis auxilio dicatur quamplurimum indigere , univerfitatem veflram roÎ;amus, & hortamur attentius , ac per apoftol. cripta vobis mandamus , quatenus juxta facultates ecclefiarum competens ei fubiidium impendatis , provifo , quod in fingulis diœcefibus congrue nant hac de caufe coïleâe , & que collcâa fuerint, teflimonialibus literis diorcefani epifeopf, & aliquorum abbatum , aliorumve praelatorum diœcefis aflignentur viris fidelibus & diferetis, quos buiuftnodi curae videritis deputandos; ipiique illa illibata confervent, donec deliberato confilio expendantur , ubil & quando, & quomodo regi & regno videbitur amplius expedire. Unde quemadmodum de receptis, fic Ineras teftimoniales recipiant de redditis vel ex penfis , quatenus omnibus tollatur fufpicionts occafio , & collefta pecunia non in fiipcrfluas & inutiles prodigatur expenfas , fed in neceftarias & utiles provide convertatur : nolumus autem , hec ooftra gratia veftraque charitativa fubventio trahatur m confequentiam vel exemplum. Veftra ergo folicitudo provideat, ut haec ita hilariter fiant, fideliter, & diligenter, quod veftra charitas & prudentia ex hoc merito debeat commendari. Dat. Leteran. 3. non. Feb. pontif. noftri anno nono.

Liter If* pontifice m pleno concilio recitet* font, & In tortu* obfyuinm decernnntnr eo qa« In epifal* Stepiam Cootuorierfr orcbiepifeopi referuntur. Cedo ptibl eofirm literal ex fllHnj.*

1» VOk. ibiqve &b- Mem Hon» Stephaniis, Dei gi atia Cantuar, archieptfeoput, totius Anglic primus, & fanta Romane ecclaf cardinalis, venrrabili fratri R.eadem gratia Sarum epifeopo falutem in Domino.

Memoriter, heut credimus, tenetis, qualiter fcnpfcrit dominus papa nobis & vobis pro competenti auxilio a perfonis ecclefiafticis de beneficiis fuis domino regi liberalitcr impendendo: propter quod vos & alios ccclefiarum praelatos nuper London, convocavimus , ubi traftavimus cum decanis cathed. ecclef. prefenrihus, tecum procuratoribus , ubi decani non erant prrfentes, cum archidiaconis prrfentibus , & cum procuratoribus abfentium de negotio memorato ; convenimus autem in hanc formam ; videlicet quod ipti monitis & mandatis domini pape teverenter inclinari , volunt preflare fextamdecimam partem de omnibus ecclehis, prrbendis, & communiis , de quibus quintadecima foluta non fuit . Fiet quidem collcâa in ecclefiis catbedralibus, per decanos & capitula in ecclefiis parochialibus per arcbidiaconos , & alios viros providos , & fide dignos , de confilio epilcopi dicecefani eis adjungendos . Cujus colled® medietas in feflo Purificationis , & alia medietas in fefto Trinitatis proximis venturis folvenir. Secundum «(limationem vero faâatn *in* colledione XX. fiet xflimatio redituum pnrmiftbrum. Fraternitati igitur veftrc mandamus, quatenus interponatis diligenter partes vcftras , ut negotium memoratum, fecundum formam pnemiffam, efficaciter & fideliter efieâui mancipetur . Prôvifum eft autem , & a domino rege coneefliim, quod ipfe per literas fttas patentes cavebit pro fe Ac harredibus fuis , quod prrfata concerno liberalitcr fafta non cedet iti prejudicium ecclefiallke libertatis. Dat. an. Dom. MCCXXVI. menie O&obris . Valete in Domino .

Sxljttngo literoj Henriti Jinglio re^if de rebut In eodette concilia bobitit od clerum jfn&lianuvn dote t, opnd eiemdeift feriptorem legendot.

Henricus , Dei gratia rex Angite dominus Hibernie , dux Normannix & Aquitanie, comes Andcgavie, ven. patri R. eadem gratia Sarum epifeopo falutem. Ex «xfee loco.

Cum propter urgentia negotia noftra doniinus papa Honorius III. archiepifcopis & epifeopis regni noftri per litetas fuas dediflit inmandatis , ut clerum Anglic fibi fubditum monerent diligenter fli inducerent, quod de beneficiis fuis competens auxilium charitative nobis fecere deberent, ad confervatiooem pacis ccclefiaflic* & tegni noftri ; clerus piefatus ad faciendum prcmifia pia devotione induâus , liberaliter conceffiï & benigne fextamdecimain beneficiorum fiionim, fecundum rfliinationem competentem unius anni fatam , fcilicer tempore quo coileda luit XX. in fuccurfum terre fimfte , nobis per manum fuam propriam colle tam largiri , ita tamen quod ex hac giatia

gra-

AMNO CHRISn

(ratis A liberaliter tunc nobis' impote, procef- hi temporis, ecdcfita vel cccicliaflicis pertona, ieu beneficiis, nullum potet aliquatenus prsjudicium generari . no» igitur nolentes occatione gratia; *& liberalitans* nobis, ut premiffum eil, afle&u favorabili impeufc , eccleftis Dei , archieptfcopis vel epitropis , aiiiive praelatis, cie* ricis , aut ecclefiafticis , feu rcligiofis viris vel ccclefiafticis , potlcflionibas quibulcumque vel feudia, vd hominibus eorum prxjudiciutn vel gravamen aliquod aliquo tempore generari , nec Similem praedationem trahi porté in confaetudinem vel debitum; prafamibus literis noftriscum multiplici gratiarum aâtooe proteftamur, bene ficium taliter nobis collatum ex foia liberali Eatia cleri procellite , nec illud a nobis vel :rcdibus nolhis occatione vel exemplo tali in debitum vel in cunfueeudinem trabi pote . In cujus rei teftimoniiun bas fiteras patentes fieri fecimus . Telle meipfo apud Weftm. so. die O&obris , anno regni noflri decimo. Dat. per snanus venerabilis patiis R. Gftercienfa epi* icopi, & cancellarii noftri, coram H. de Burgo, juftitiario noftro, J. Bathon. & R. Sarum epilcopis.

W. decanus, & capitulumSarum dileftofratri & canonico tuo N. falutem. Literas domini Cantuar. falcepimus continentes, quod cum nuper etent coram eo apud London., conftituti decani cathedralium ecclefiar. vel eorum procuratores, & arcbidiac. divetfarum ecclef. vel pro* curatores eorum , infaper & viri reiigiofi, vel procuratores eorum, ad uaâandum de competenti auxilio domino regi pratflando de cedefus, praebendis, fit communiis per regnum Angii» cooflitutis ; tandem in hanc formam omnes lonveoeruut, videlitet , quod ipfi monitis de mandatis domini pape reverenter inclinati, voluerunt pnertare XVI. partem de omnibus ecclefiis , prehendis , & communiis , in quibus quindena ioluta non fait . Fiet autem folutio medietatis in faflo purificationis beate Marte, & alterius medietatis in fefto Trinitatis proxime fequenti . Fiet etiam bate preftatio fecundum sftimationem redituum , fa&atn in collatione XX. quae faâa fuit in fubfidium terre fanda. Fraternitatem veflram igitur monemus attentius, & hortamur in Domino, firmiter injungentes, quatenus in pnefemi negotio voluntatem domini papa, ft aliorum patrum noilrorum attendentes, neanon ft neceifitarem domini regis pie confiderantes juxta formam pntfcriptam, medietatem XVI. portionis praebenda veftre in purificatione beata virginis parati fais apud Sarum exfolvere, ft aliam medietatem in fefto Trinitatis proxime fequenti fecundum pretaxatam «(limationem. Valete.

ANNO CHRIST!

Fur *extern dxkito conciliem* fae *plme divorfitee non effit et* as, *qxod t'eftnoone/lerienfi appellat Let~ texl, qxi & ejxt e&e ex Parifo recitet* /egenda *t. X1JJ. feg.* 1lOJ. fdir. *tonet.* j.

CONCILIUM FUXENSE

In quo Fuxensis comes poenitentiam

Mentitus, abfolvitur ab barrcfi , anno Domini MCdXXVI. *J*

Hujelr fynodi, cxjxt alle défont, hanc exSpon deno ad *tene enxxnt notitiem accipe* . Habent , *ïηφαl* , annales Fuxenfcs & Francorum dum Ludovicos VIII. etet in expeditione Narbooenft adverfas Albigenfcs , milium ad Rogerium Bernardum comitem Furankm, jam regis hortatu rcfipilccntem, («»re.<«r *dixiffet Spoxdanxl refipiferre finexlentem , ut ex Nartonrnfi concilio xrex conftetif)* Romaaum legatum , conventum Dpnelatorum ac procerum habuite apud S. Joatsnem de virginibus prope Fuxum oppidum : quo ntmdcm comitem ecclefm Romanic regique obfcquium, jurantem , abfolverit ab hereft, excommunicatione , ft omnibus (celeribus ac flagitiis eatenus perpetratis : Rogeriumque in pignus fervandar fidei , arcem *Futi,* afiafque nonnullas, in manus miniitroriun regiorum tradidite.

CONCILIUM WESTMONASTERIENSE,

In causa Romani pontificis duarum

Prebendarum obventiones petentis, celebratum in Anglia, anno Domini MGCXXV1. tempore Honorii pap* II.

Bums-

ACto fynodehe Metttxxl Pxr'lfleltfr fneeneatimEeaavocetu ieorfum pmlaHs A qmbufdam ma*üe narret.* Stephanos Cantuarienfis arehiepifcapus vocatis ad concilium cunAis apud VFeftmonaftetium poft pafcha quos negotium tangebar, recitari fecit litteras fupradiâas de beneficiis Romane cedefae conferendis coeam *rege* & prslatis Anglin, qui ad ejus vocationem plene conveneram . Sed illis auditis ac diligenter intcllcxbs, ftnguli fingulos ad vifum monebant (uper concupifcencia Romanorum . Tunc rex gnatibus, boc arcbtcptfcopo dedit refponium.· Ifta, quefuadet nobis dominus papa, univerfam Chrittianitatis latitudinem mneram ; *ûî* quia nos quali in extremis orbisconftituti fumus partibus; cum viderimus qualiter cetera regna erga tales fe habuerint exaiftiooa, dominus papa, cum ab aliis regnis habuerimus exemplum, in obficquiis nos inveniet promptiores. Et hia diâis concefla eft ommbos licentia recedendi.

*Fufixt axttat apxi Matthoant iffion flt taitta chbjstl <*f*ttxr.*

ANao Domini millefimo dqccntcfimo vijefimo Certo, texHcnricus ad Natdc Domini celebravit ftiiom ftram apud VFiotooiam pratensibus quibuldam epifeopis R magnatibus multis. Soteonitate itaque peraâa, protean·eft rex apud Merlebergiam , ubi gravi infirmitate correptus , per multo· dies desperatus jacebat. Venit interea terminos conditi ad feftum S-Hiiarit apud Veftmoaaftcrium pntfixu· .' ubi Rex cum clero & maçnatibus icgoi comparere debuerat , ut domini Papa mandatum audirent. Multis igitur in loco prrfato congregatis tpifcopis, cum aliis pralatis , R iaicorum turbis, magificr Otto, domini pape nuoctus, de quo habita cft mentiofuderit», litteras aperte coram omnibus recitavit , m quibus idem rapa allegavit feandabm fanRx Roman* ecclefie, R opptobriutn vctufitflimum 5 notam fcilicet concupifeenrist, qwe radix diciturornnium malorum, & in hoc praecipue, quod nullus poteft aliquod negotium in Romana curia expedire, Dtfi cum magna effiifione pecuniae , & donorum exhibitione. Sed quoniam icandali hujus *t/C* infami- Romana paupertas caufa eft , debent matrixinopiam fublcvare, ut filii naturales .' quia ntfi a vobis & altis bonis R honeftis dona reciperemus, deficerent nobis ncceflaria vine : quod effct omnino Romane incongruum dignitati. Ad iftud itaque fcandalum penitus eradiceadunu per coafilium fratrum noftrorum, fiinâ* Roman*, ecclefi* cardinalium, quandam providimus formam : cui fi volueritis coufcntire , a fcandalo matrem veftram poteritis liberare , & in curia Romana fine donorum obfequio exhibitionem juftiti* obtinere. Forma autem provifa hau cft: Petimus in primis ab omnibus ccclefiia cathedralibus, duas nobis prabendas exhiberi; unam de portione epifropi, R alteram de capitulo Et fimiliter de coenobiis, ubi diverfa faut portioMSabbatis $ conventus: a conventibus, quan-

A tum pertinet, ad unum monachum, «quali fa— ÜS dillributiooc bonorum fisorum; R ab abbate tAmumdem» B

His in hunc modum propofitis, perfuafit ex parte domini Pap· magifter Otto; ut coofentiem pneiati, allegans fitprauiRa commoda, que In litteris concinentur . Hac autem omnia andieotca epifropi , dt ecclefiarum praelati , qui pcrionaltetr interfuerunt, divertentes (eorfumad coiloQCMadum, cum fi^er rebus prtroofitis diutius dcifteraflimt , refponfum faun tn ore magiftri Joannis Beddordcnfts archidiacoai communiter pofuerum . Qui veniens in pnefentic magiftri Ottoais, per hsec verba refpondit : Domine, ifta qu* nobis pronoritis, regem Anglia fpecialitcr tangunt, generaliter vero omnes ecclefiarum patronos regni : tangunt archiepifcopo«, R eorum fuffraganccs , Dec non innumero· Anglic pradatos . Cum ergo Rex propter infirmitatem , R archiepifcopi nonnulli & epifcopi, fie alii ecclcfiarum perlati fiat ab&ntes, in conun abfentia vobi· rclpondere non poflumuS R debemit : quia fi id facere prsrfumeremua, in pnrjudktum omnium ablcntium fierct pndatorum. Et hi· difris , venit Joannes M*> refcallus, & alii nuncii regis· ad omnes prelate·, qui de rege baronias tenebant in capite *de*fitnati , diftriae inhibentes, ne laicutn frudum fuiun, Romane ecckfi* obligarent ; unde fervitib fibi debito privaretur . H*c autem cum C magifter Otto intqllexiflcr , fiatuit his qui aderant, diem ibi in media Quadragefima , dum ipfc procuraret regis adventum, & abfentium prclatorura , ut tunc negotium fonirciur cflëdum . Sed illi ablque regis , & aliorum, qui abientes erant , idTenlu, ptefixum diem admittete noluerunt . Unde finguli ad propria font reverfi · A'ec *ifit ; apud f«cwr, m tarant narratione* fM ad /?·>*. rrcZoFam *fitilant, txtant fiift· ftr alifia fKtüpù animl vjitgia ; xt rtUt Lari. Fortnixr y & Apamitr/t tptfiapxi Spmdanus, alilfur amiti tifiroarxnt.*

«ST' CHK1ST

CONCILIUM PROVINCIALE NARBONENSE,

Celebratum qttadragefimz tempore ann. Dom. MCCXXVII.

Editum a Catello in hiftoria comit. Tolof. nunc emendatius ex apographo Jac. Sirmondi S. J.

TITULI CAPITULORUM.

C A-

A

CAPITULA.

in. Da nfa. c£S°

I. Dt CXtHUOilcttif

Felicis recordationis dominus Ludovicus rex Francorum . attendens quanta pertinacia laid provincia Narbonenfis, & quarumdam partiarii adjacentium, in prxjudidum animarum fuarum , icatentiam excommunicationis contemnerent ; contra hujufmodi pertinaciam olim apud Apamiam confticutus, de confilio domini Romani fandi An- B geli diaconi cardinalis , tone apoftolic* fedis legati, omnium etiam prrlatorum & baronum de Francia , qui pr*fentes fuerant, pro ecdefiaftica libertate, ftatuit ut quicumque poft trinam admonitionem le excommunicari pcrmlferit, in novem libris & uno denario Turo- °e°û * puniatur. Si vero per annum contumaciter in excommunicationis fententia perroanferit, bona ejus omnia cadant in commiffum. Quam confiitutionem, nos Pettus archiepifcopus Narbonenfis, de confilio fratrum dt furiraga- C reorum noftrorum, & approbatione totius provincialis concilii, mandamus dc (latuimus, atque precipimus dc cetero in provincia Narbonenfi ab omnibus inviolabiliter obfervari . Ita videlicet. quod fi forte excommumcacus in pr*diâa fumma puniri nequiverit, minori, vel alias fecundum providentiam fui dicacefani epifeopi puniatur, fient a pratis» ti» Franci* obfervatur Si aurem uoiverfitas culpa fna fuerit intricata*, p«na puniatur eadem. Si vero pro culpa domini, ipic dominus poena fimili pania- D tur.

• Met- f™*».

W. lmw 4Mb.

//. Dt "trttulu Jiiiit.

Itero quia Judci ufurariis cxa&ionibus plurimam opprimunt Cfoiftianos, cum a Domino generaliter prohibeantur ulurae : fynodali concilio duxunus providendum , ne Jud«» aliquatenus a Chrifliants immoderatas aliquatenus ufarss accipiant. Quod fi fecerint, eas reftituere ab ecdefta compellantur: vilelicet per excommunicationem in Cbriftianos, qui cum eis ia commercio vel B aliis participationem habebunt. Nec in domibus ime habeant Chriftiana mancipia , vel nutrices : nec carnibas publice vefcantur, vel vendant eas in diebus , quibus abftinent Chriftiani. Nec ia bajuliis , vel aliquibus officiis, pr*effe Chriftiani- permittantur . Carnes etiam, quas tpfi faciunt, privarim tantum in domibus fuis vendant, & non in Chriftianorum macellis.

Ad hoc ut Judxi poffint ab alils difeerni , flatuimu-, & diftriâe prxeipimus , ut in medio pedoris deferant fignum rotx, cujus circulus fit latitudinis unius digiti, altitudo vero unitis dimidii palmi de canna. Nihilominus inhibemus ilfdem diebus Dominicis & feftivis publice operari. Et ne Chriftianos fcandalizent, vel fcandalizentur ab iis, volumus & mandamus, ut in iepeimana fanda nullatenus, nifi caufa necefficatis, exeant domos fuas : & prelati faciant eos a Chriftianorum vexationibus cuftodiri, maxime in fepeimana prxdida.

JF. tb i/drss /«* *ltlarlas tllltflt tfftralt* M *Ttftbt.*

Statuimus infuper, ut Judad fingulis annis in fefto Dominic* refurreélionis, fex * denarios Melgorenfis monet* per fingulss, familias, pro oblatione ccclefi* parochia!) perfolvant. * «/· sui·· ** '

V. De tal^tnlh

Item, quia ultima voluntas defundi debet inviolabiliter obfervari : volumus dc predpimus , ut teftameutum ,. vel ultima voluntas cujufqoe, in pr*»eotia femper catholicorum virorum, dt parochialis facerdotis, vel alterius ecdefiaflic* perfon* loco ipfins , condatur. Prxfcrtim ut Idem facerdos , vel alia ecdefiaftica perfona, valeat de Ipfo teflatore laudabile teftimonium perhibere ne de ipfo aliqua infidelitatis fu pkio poffit haberi : dt maxime, ut ea, qu* in pias caufas reliquerit, fideliter dt citius fine fraude folvantur . Quod fi tofteftator vocare, ut diximus, iacerdotem dt viras catholicos contempferit : carest ecdefiaftica fepultura , donec de hujus mandati contemptu, ecclefi* fatisfa&um fuerit competenter. Notariis vero , qui abfque fokmnitate fuperius exprefla notare vel feribere prefampfcrint teftameata vel ultimas voluntates , ecdtfi* introitus interdicatur ufque ad fatisfa&lonem condignam.

W. *Dt ferjuris, h it ftlfit ttftihtu.*

Icem^ cum religio juramenti peccatis exigentibus fere ab omnibus ia iftis partibus contemnatur : contra hujufionodi contemptores aliquid fecuritatis pro falute animarum iploruro , duxit prxfens concilium ftatuendum. Videlicet utqnlcum-

*7nno *cunNae '° ı,·°^i1*®βo·i juramenti de
CHRiSTi
»»·/.
cetero manifella deprehentus luent , in «edefia poblice denuntietur «ile perjurus. Quod fi admonitus fat siacere noluerit , tunc excommunicetur accenfis Candehs, & pullatis campams, Angulis diebus Dominicis & fcAtvis fic dcuuncieiur mteilabilis & infamis, & nec ad tefbmonium vel ad alios alius legitimos admittatur Et idem de falfia tcftibus obfervtiur.

VU. Ut babeatur diligent ratio tonfijfionnel.

Item ftaruit przfens fyoodus, quod nomina illotum omnium , qui peccata fua confelfi fuerint , fenbantur a capellam» , qui confefliones audivciunt eorumdem , ut laudabile teftimonium de corifefTionibus eotum valeant perhibere. Illis vero qui confiteri concemplerint (altem femel in anno a decimo quarto anno Cupra, vivis, introituseeclefix ufque ad fatisfadionem condignam ; mortuis vero, interdicatur cçclefiaflica fepultura . Illi vero qui conte fliones illorum audivcnnt , in loco patenti audiant, non occulto.

*VI11. Ut fiwtiIt Dominleit rfttnmnMnuctntltr ft/urarhI cne(ftt*fly* ÔCC.

Item, de publicis ufurariis, ineefluofis, concubinariis , adulteris & raptoribus, fuit in ptzienti concilio confiitutum , ut lingulis diebus Dominicis & feflivis publice in eccklia excommunicentur Similiter & Illi qm reflamenta defunctorum publicare dc complere poli competentes admonitiones renuerint, excommunicationi fubdantur.

IX. Vi yjtlbytrrli portio fnfftcient afilgnttlcr ab t>t f»i tenent tcaleflat.

hem cum in concilio Lateranenfi & ahis fit lrcquenter per Romanum pontificem conibtufusn, quod presbyteris ia ecclefiis monachorum & aliarum perlonaium, ad fuam, & ad iuorum luftentationvm , portio fufficians aflignetur : ne a domno Papa poffimus merito reprehendi , vobis abbatibus , prioribus , & aliis regul^nbus & fz< ularibus, qui habeiis vel tenens ecelefia* hujufmodi, prxcipimus, ut in veftris ecclefiis, epifeopis pertonas przfentetis idoneas, qui. bus per epifeopos animarum cura corner·fla ufque ad fefium PentecoAes proxime venturum , fecundum facultates ecclefiarum, arbitrio bonorum virorum, portionem idoneam aflignetis: videlicet, A qua tam ipft, quam fui, valeant fuftentari honcAe, & alia facere, quz continentur in pluribus conftilixionibus , qux jamdudum fuper hoc a iede apoflolica emanatune.

ANHO CHRISTI

*JT. Ut In tttkfllt flnt fIKIitfj flnu tret atmutil *tl tanoaln rt^Urtt,*

Illud prrrerea duximus exponendum, vt in ecclefiis veflris, non pauciores faciant moram quam tres monachi, ecl canonici regulares : ficui alia vice per B dominum Petrum Beneventanum, tunc spoftolicx fed is legatum , fuir in provincial! concilio conliitutum , & poftmodum obfervatum.

Coecil. Men^tùn.

XI. Ut menâtbI regularet, flcerdotttnote fInt adventu m fare.

Adjicimus infuper, ut monachi vel canonici regulares , vel etiam lacerdores, nili pro ecclefiis luis & miferabihbus perfonis , & de praelati lui licencia fpeciali, in foro fæculari vel ecclefiaflieo advocare nullatenus prxfumant. C Quod fi forte pars adveria repellere caleo neglexerit vel noluerit, a judice repellantur omnino.

JIII. Vt tkrkI nnllattnnt tallifntnr

Item (latuimus*, ut clerici, orcafione patrimonii fui, vel perfonx, nullatenus tallicntur, & tam confutes , quam alii laici, ab his talliis & exailiombus per cenluram ecclefiaflicam , fi ncceifc fuerit, compcfcanfur.

XIII. VI nova ptdagla ér gutdagla pn/blbcautnr .

De novis pedagiis & quidag'is (latuit concilium, ut per ceclcfiafiicum judicem , fi ncecflc iucnt , prohibeantur pmriibo.

XIV.Ut flnt In omnibttt parotbllt, fuI flt bnrcfI, é mantfeflit crianntbnt Infnlront.*

E Volumus infuper, Atdiftridle mandamus, ut ab epiicopis telles fynod«les in fingubs inftituantur parochiis , qui de hxieb, & de aliis crimiribus manifeftjs diligenter inquirant , poflmodum epifeopis quod invenerint relaturi.

XV. Vt qui funt In pntqflntt, abjurent bartticoti ér tarum famtora.*

Confutes nihilominus, caflcllani, pote-

'teftates, & barones, abjurare hxrecicos A & fautores» nee non & receptatores eomm, per ceniuram ccclefiafticam compellantur,

autan »·μ.

XVI. Ut barttici vd JufptHI9 ah ojficdt pdiitii amtMtitr.

Qui vero quondam haeretici veftiti vel notati fuerint, aut merito fufpeAi fune, a bajuliis vel officiis publicis, in qua habent, praecipimus ut amovean-® cur ex toto, nec dc cetero ad hujufaiodi afTumantur.

XVII. Ut Raimundut cornet Tolofanur cornet Ftaeenfit, ét allit denuncientur excommunicat!.

Item, fiatuitnus dc prxeipimus obfervari diflride, ut Raimundus filius Raimundi quondam comitis Tolofani, comes Fuxenfis, & Trincavellus, qui dicitur vicecomes Biterrenfis, Tolofani haeretici, credentes, fautores, defenfores, & receptatores eorum, & praefertim illi de Limofo, dc alii qui felicis recordationis domno Ludovico regi Francis juraverant, dc poftmodum averfi funt ab ecclefia: omnes etiam illi, qui arma, equos, vidualia, vel alia fubfidia vendunt, donant, mittunt, vel prxfiant eis fciemer, candelis accenfis & pullatis campanis denuncientur excommunicat! dt expoliti cuilibet occupanti tam in rcbUs, quam in perfonis, per lingulas parochias fingulis diebus Dominicis dc feftivis.

XVIII. Ut qui curam animarum habent, ad freerdotium promoveantur.

Item, quia in multis canonibus dc frequenter ordinatum eft dc ftacutuni, ut archipresbyteri, prxpoliti, abbates, & alii qui curam anim«rum habent, debeant ad faccrdotium prom«>ver>mandamus & prxeipimus, ut talcs, & illi qui ecclcliaj parochiale· habent, ad facerdocii gradum promoveantur, & ibi ferviant ut tenentor.

ANNO CHRISTI

XIX. Ut qirnftorct in eccitfit non fradicent·

Pracipimus fimilirer capel)anis& aliis ecclefiarum reâoribus, ut quxftoies prxdicare in eccleliis non permittant: fed legantur dumtaxat litterae, fi quas habent, prout ordinatum fuit in concilio generali. Lirer. IV.

XX. De ftflo s. Mattbia, & quatHOT temporibut.

Item, ad tollendam quorumdam dubictatem de celebrando fefto S. Mat-hix, & jejuniis quatupr temporum io Septembri: notum fieri univerfis volumus, dc prxeipimus obfervari, ut Temper in anno biftextilj pofteriore die celebretur feftum prxdi&um, dc in quarta feria, qux tertia prior in Septembri occurrit, jejunia quatuor temporum celebrentur. Adjicientes, ut fingulis annis in Dominica, qua cantatur Lxtare H'erufalem, provinciale concilium celebretur.

C. C Celebratam efle hanc fjmodum aano MCCXXVII. ccttiiTunum habemus argwnentum cx ebroaiep Cullialmi de Pedie Laurentii: cujos hmc verb* cap. *Cm euttm tftt* (Lmtovicw VIII.) *Hi nutit» citalt» Cardinaltl, ad iwwrw Dr>, tf taltfajdca hdcrinlll. trdiaavtt: O* naxlatr ctntra tmtnapttrtl datnmn ttchOa nnunndwnn /ltutl nectfarie & jnittirl, dt* f«* /» mawta *in contiht Xalitntn/l, in ftautnti nux ttudraftjml· Mitrrate, qned incilit*, Felici* roeondarioai* Hec CuiUelmus ad *alut.* MCCXXVI. excuroem Cum aulam Nstbonmfe hoc concilium f«qu*Mi quadragrfima cctebratum rffe dicat: dobitarc non poSumu*. quia St aene M .CXXVII. tribuendum. N* v»ro dubiittnus, aa fa hoc iptum Narbooenfe. primas eju* voces indka*: item *tt* tiaratum adverfu* *coo*temptor** clavium ecckba, quod primum cft hujus iyw di caput.

CONCILIUM TREV1RENSE PROVINCIALE

Celebratum anno Christi mccxxvii.

Incipiunt ftatteta Concilii Trtvirttt/ti

LcMS-Cod. vulgavit Harthmim Conc. Gerro. r<»n· t- m- $<<

PRecipimus firmiter & diftrifte, quatenus omnes Sacerdotes de extero jejuni nigris capis & dc rotundis vel fuperpelliciis dc ftolis Synodum iotrent, & tam eundo quam redeundo ita honefle in hoTpieüs fuis fe habeant, ne firilicet fatus Cteneoram vertatur in contemptum. Item pfftcrpànin fiinner fiib pena fiifpenfxjnis, ut untdquiique Sacerdos penes fe habeat Statuta Coodlti Tteverenffs, dc Prccepta Synodaiia, & fiogulis mentitas legant vel fibi kEgi faciant, & librum, in quo continentur, ad Synodum fecum deferant, Cc in manibus fuis teneant ibidem.

1. De Baptifmo tT ejur fpecuhu.

Baptifmus cura reverentia dc honore celebretur in aqua cotnmuni fub bac forma· Ego Baptizo te in nomine Patris, dc Filii, dt Spiritus Sanâi; dt laici doceantur a Sacerdotibus fuie fie

fic baptizari, etiam mulieres, ut fciant in articulo neceflitatis. Et diftinde proferantur , id el' cum magna diferetioue omnia verbi in baptitmo maxime prrdida , in quibus iota vis Sacramemi confiftit. Et Gallici Sacerdbtes in Romano doceant Laicos , quomodo debeant baptizare parvos pueros fuos in neceftitate I Etiam Pater , & Mater dicendo cum intentione baptizandi: *Je te baptoi en nomine **Patre, &** da **Fit** , **&** do Sainte **tfperit.*** Thcutonici vero dicant : ***kb.** duffen dlcb , In detere Neme det Vadere, tride dee Sonnee , iride dee Neiligen Geiflet.* Et temper interroget Sacerdos laicum cum in neccffitate baptizavit, quid dixerit? aut qttx fecerit , aut qua: egerit *t* til fi invenerit cum difrerione baptizafte , tie formam verborum obfervaffe , fit intentionem baptizandi habuifle, approbet faffum, & faciat fibi deferre puerum, & non baptizet eum , fed chrifmate inungat eum, & dicat illa verba, qux dici (olent. Sin aurem, rebaptizet eum. Ad levandum puerutn de fonte tres vel quatuor admittantur , quod amplius, eft a mato eft, & non plures.

II. *Sequitur de Confirmatione, & inunilione.*

Moneant Sacerdotes populum fibi fubditum frequentare ad confirmationem, quia in hoc Sacramento datur Spiritus San&us ad corroborationem fidei per Sanftani Trinitatem, tie quod pueri adulti accedentes ad confirmationem prius pure confiteantur. Item ad Sacramentum extrema: unftionis moneant Sacerdotes populum fibi fubditum , quia eft medicina corporis , & animat , & pluries poteti iterari, quando contingit pluries lethaliter , ideft mortaliter «giotare . Sed baplifmus «tiam confirmatis pluries non poteft iterari , & Sacerdotes exhibentes devote exhibeant', & ipfa verba extreme undionis proprio ore proferantur , nihil inde exigentes ab infirmis.

IIT. *Sequitur Je Encharl/lia*

Sacramentum Euchariftiz ad minus femel in anno fufeipiant laid prius contriti , & pure confetti fuo prorio Sacerdoti , vel viris litcratis habentibus auihoritatem delegatam , & habentibus licentiam a Sacerdote loci ubi vohim , & debent audire confeffionein ; fi qui aurem obmifertnt fine licenda fuorum propriorum Sacerdotum , illi nôbis , vel officiali noftro denuncientur fuper hoc , uti juftutu fuerit corrigendi. Corpus Domini cum campanula & lucerna, & luminibus honorifice, & decenter portetur infirmis , item doceamur hici a facerdote genua fleâere , peâus pungere , manus jungere , dum Sacramentum Buehjriftix fic portatur ad infirmos : fi aliqua negligentia contigetit m hoc Sacraminto, videlicet omittendo , effundendo, fpargendo, vel evomendo juffa canonum obferventur . Item Sacerdotes moneant Populum fibi fubditum , ut inducant eum ad fequendum corpus Domini devore fine clamore cum eoutigeru fic portate: item hoftia ante tranfubttantiaiions verba non elevetur ad populum ; item Sacerdos quando in neceilitate oportet eum duas Mittas celebrant , fi ad primam Mittam poft confitmptum Sanguinem abiutionua fumpierit jejunus non ert ad fecunddam Mtam, nec ei Jiceb:t celebrare fecundam Mittam, tamen illa ablutio *tradatur* alicui homini exitienti bona: vine, & honeftz, & continenti pertonas , tic non detur cuilibet rudi, tie indifcreto ruilteo exHienti. Saccndos, quat» do ipfe celebrat Mittam , fumat iplcmet corpus Domini, tie alteri non det ad (umendum , nec o infirmis fumat, quia nullo modo fieri debet ; qui autem contra *feeelit, pena gravi* graviter punietur, quia plus peccat dimittendo, quam (umendo ; item Sacerdos , qui celebrat Mittam debet conficere corpus Outfit de canonem legere ; alias peccat mortaliter, quia facit populum adorare panem fimplicem , quod eft idolatria; item nullus Sacerdos celebret Mittam cum hottia confecrata aliquo modo , quia gr*. vitiime peccaret tie gravifbme puniretur ; item nullus Sacerdos det hoftias non confecratas parvulis, & aliis hominibus pro corpore Chrifti : quia nullo modo fieri debet . Item nullus Sacerdos det corpus Domini parvulis vel infirmo , quia corpus Domini non cibum non valent retinere : item nullus Sacerdos propter occulta peccata mortalia , quod Icit per confef(ionem, debet negare corpus Domini alicui publice: peccat enim graviter quilibet *Sacerdos* faciens hoc quod facere non debet. Item ex relatione multorum audivimus, quod quidam Sacerdotes funt, qui in Palcha Domini licentiant fuos fubditos ad communicandum non confeffos in mortalibus peccatis , ut propter Palcha Domini non confiteantur , eo quod ipfi Sacerdotes nimis tarde incœpcrunt audire confefTiones fuorum fubdiiorum , & ideo non potiunt cos audire, quod ne de exiero fiat fub poena fufpenfionis, & excommunicationis fiimitcr prae, (ipimus, & diftrifte inhibemus.

IV. *Λ quo loco ConfeJJio **fit** audienda .*

Sacerdotes Confefftoncs fuorum fubditorum recipiant in loco patulo, & Sacerdotes non abfolvant confiantes , nifi œnilentiam promittentes; item Sacerdotes remittant ad nos, vel noftrum primarium peccata gravioia , fcilicet homicidia , Sacrilegia , & maxime de corpore Domini noftri Jefu Chrilli , de Chrilmate, & de Oleo Sanfto , de aqua Bapulmi , & Patria, & falfa teilimonia , & peccata, qux funt contra naturam , Simoniam , inceftum Monialium , confanguineorum , & deflorationem Virginum , Veneficia, injeitores manuum in parentes, Vota faffa, incendiarios, ufurarios, etiam & illos , qui parvulos pueros fuos opprimunt, etiam in illos , qui pueros fuos fine Eaptifrno permitiunt ; itam nullus Sacerdos prrfumat «b(blvere aliquam exiitentem Deum in cafibus pertinentibus ad Dominum , vel ejus Legatos, nift cautione idonea, vel fatisfariope prxccdente, vel in articulo mortis. Primus Cafus eft, de illo, qui verberat Clericum, vel rcligiofum, fecundus cafus ett de illo , qrti incendii Ecclefiam , & eft deminciatus excommunicaius ab Epifeopo , tentus cafus etl de illo , cum quis fiangii Ecclefiam , & funiliter eft denunciatus cxcommunlcarus ab Epiicopo . Quartus cafus eft de illo, qui fcienter , tie fponte communicat excommunicato a Domino Papa , & ros recipit in officiis Divinis . Quintus cafus eft de illo , qui falfifkat Literas Domini Papx. Sexlus cafus eft de illo , qui communicat aliter excommunicato a Domino Papa in termine fcienter impendendo ei confilium , auxilium vel favorem ; item nullus Sacerdos ablolvat aliquem a lententia excommunicationis vulla in eum authoritate Superjotis, nift in arti.

articulo mortis; item precipimus firmiter, & diftriae, ut Sacerdotes in cafibus perplexi», idett dnbitiliis, & erroneis remittant fubditos pętitjorrj fe, qui habent authoriratem fuper hcc delegatam; item nullus Sacerdos revelet Gonfeffionem direâe, vel tndireâe, nutu, verbo, vel figito; generaliter, vel fpecisliter; alioquin in degradatione honoris fui graviflime, & indefinenter punietur; item ufitra, rapina, fraude acquifitis, caveant fibi Sacerdotes, ne injungant poenitentias, vel mittsrum, vel deemofynarum, vel hujttfmodi priufquam ablata reddiderit; vel de reddendo cautionem preftiterit. Si habeant unde reftituant; item nullus Sacerdos ex cupiditate fua iniuoga^in Confeifione Mittas, nec feptenale, nec triennale, nec annale, & pro vivis nullum fiet trigenarium nec annale; item in confeifione non requirat Sacerdos nomina perfonarum cum quibus peccaverint confitenres, fed circttmttantias tantummodo, & qualitates, que. notantur in hoc verfu: *qais, quid, nil, per quat, quarter, car, quomodo, qttando;* item Sacerdotes cauti fint in interrogationibus de peccatis, ntffunplicibus detur occafio faciendi, quod prius nricerunt; item nullus Sacerdos non fibi fubditum recipere prrfumat in confeifione ligare vel abfolvere; nifi de licentia noftra, vel Presbyteri fui, & ex caufa rationabili, fit honefta; item Sacerdos in cafibus, in quibus abfolvere poffunt, his verbis utantur in abfolutionibus fuis authoritate, qua fungor go te abfolvo a vinculo excommunicationis, & refitruo re unitati Ecclefiæ Sanfias in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sanût^amen. Item inhibemus firmiter, & difitiâa, ne aliquis. Sacerdos feribat peccata confitemiuin in literis aperus, fed tantummodo claufis.

V. *Sequitur dc Matrimonio, & ejus fpecieins.*

Matrimonium cum honore, & reverentia, & in facie (non enim rifit, & jocofe ne contemnatur) Ecclefix celebretur, item prarcipimus difiriâe, ut antequam matrimonium contrahatur, fiant edifta in Ecclefiis tribus diebus Dominicis, & fettivis, quod tales volunt contrahere, fi aliquis fcit impedimentum notum, icilicet confanguinitatem, affinitatem, compatrlhitatem & hujufmodi dicat; & fi nullum impedimentum invenerit Sacerdos nec in populo nec a contrahentibus, conjugat eos fub debita forma verborum & profequatur officium nuptiarum, ficut feriptum efi in libris ordinarii; item clandefiina matrimonia prohibemus Sacerdotibus, ne aliquo modo ab eis fiant; item nulla perfona ignota recipiatur ab aliquo Sacerdote ad contrahendum matrimonium fine litera Epifeopi fui, vel Officialis, vel perfonae authentice, cui fides fit adhibenda, item prohibernus firmiter, & diftri&e, ne Laici, quicunque fint, authoritate fua fine Sacerdote aliquos matrimonialiter audeant conjungere, quod u fecerint tam ipfis, quam eis in hoc aliquo modo confienttentes uique ad dignam fatisfaâionem excommunicentur, alias pcena gravi puniantur, & hoc diebus Dominicis precipimus per Presbyteros fubditis fuis denuntiari, & intimari. In matrimonio autem celebrando obfervetur hrc forma verborum, ut dicar vir mulieri: *Accipio te in meam uxorem;* mulier aurem econtrario viro dicat: *Accipio te in xitnm maritum*, & h»c verba fint de prrfenti, non de futuro. Verbs autem haec in fponfalibus obferventur? accipiam te in meam uxorem; accipiam te in meum maritum, ita ut fint verba de futuro, & non de prefenti; item praecipimus ut pro benedictionibus nuptiarum ficut nec pro aliis Sacramentis conferendis nullus Sacerdos aliquid exigere audeat, vel przfumat; item cum libera debent ette matrimonia, inhibemus nequis confanguineus, affinis, vel alius poteflatem habens fuper volentes matrimonio conjugi, recipiat quocumque colore quzfito aliquam pecuniam pro matrimonio contrahendo vel contrahendo impediendo.

VI. *De Ecclefiis & ad car pertinentthus.*

Item munda ferventur Vafa minifterii, & Velles, & palle Altaris, ampullae chrifmatis non fint vitree, fed de aliquo metallo maxime de aftagna & diligenter difeernant Sacerdotes, m quo Vafe fit chrifrna, in quo Vafe fit oleum Sandum, in quo Vafe fit oleum infirmorum; item przcipimus, ut illi qui tenentur ornare Ecclefias, in coopertura videlicet, in libris, in veflimentis & altis nrceflariis ad Ecclefias pertinentibus, eas exornent At faciant hoc, quod tenentur, ita quod exinde non poffint redargui, fed ut magis debeant, & pottint ab aliis commendari; Sacerdotes fui Presbyteri habeant hoflias decentes & non putridas, vel mufeidas in mundo Vafe; item quando corporalia lavanda funt, primo ponantur a Sacerdotibus in aqua, & pollea tradantur alicui religieux perfonte ad lavandum; item precipimus firmiter & diftrifte, ut aqua Baptilmi, oleum San&um, chrifrna, oleum infirmorum, corpus Domini, diligenter, & fub firma cullodia & fera cuilodiantur, & in tali vafe, quod cum iplb Sacramento, non valeat leviter apportari, quicumque autem Sacerdotes in hoc négligentes fuerint, gravittime punientur; item Sacerdotes non dimittant altaria, ita parva, ut in eis cum timore celebrare oporteat; item Sacerdotes firmiter precipiant fubditis fuis, ut cimeteria eorum firmiter ferentur ne pecora, & alia animalia intrent; item nullus Eccleftam audeat obligare pro debitis alienis, alioquim nihil valeat, & fie fit fufpenfus ab adminiftratione fpiritualium & temporalium; idem dicimus de monacho pro laici debitis obligato; item nullus Sacerdos portionem ab antiquo attignatam audeat minuere, ieu Ecciefiam conlliluere cenfualera; irem non permittant Sacerdotes ludos Theatrales fieri in Ecclefia, & alios ludos inhoneftos; item Ecclefia debet reconciliari fi conjuges vel alii in Ecclefia commifceantur, idem dicimus de cimeterio; item pro fimplici fornicatione, item pro adulteriis; & homicidiis; item pro effufione Sanguinis violenta ibi fa&a; item nullus ia odium alterius altaria denudet, vel Crucifixum deponat, vel fpineis coronis circumdet, vel pro vivis cantet mittam pro defunris, vel nomine eorum quos odit, feretrum cum exequio mortuorum in ccdefia ponatur, ut citius moriantur, quia gravittime puniretur & deponeretur; item nullus Sacerdos permittat fibi ad altare feminam miniftrarc, item campanarie non vendantur, fed gratis alicui honettae petforue concedantur; item inhibemus, ne fontes, arbores, aut etiam aliae creature quaecumque fint, vel etiam otta mortuorum in muris inventa,

CHRKTi 1 venta, de quibus nec Sacra feriptura loquitur, nec aliqua veritatis apparent argumenta, alinua,enus Ab aliquibus adorentur, quia idoloiatria eft & etiam ritus gentilitatis; item precipimus, ut felium Saodz Chatarinc Virginis, & Martyris folemniter celebretis, & faciatis a vcftris fubditis devote celebrari', item fiellum Sanctae Elifabcth.

VII. *Sequitur de Canonicit & Bmeficiati/.*

Item prccipimus „"ut omnes faciant fe ordinari, fcilicet alii in Subdiaconos, alii in Diaconos, alii in Sacerdotes fecundum quod nobis, Decano, & fuo capitulo vifum fuerit expedire; item tales caveant diligenter, nc ab eis patrimonium 'crucifixi male expendatur; item monemus omnes, & fingulos habentes beneficia curam animarum habentia, ut fecundum quod conftitutum eft in Concilio Lugdanenfi infra annum fe faciant in Presbyteros ordinari, & refidentiam faciant perlonatem, afioquin contra ipfos quodeumque debuerimus, procedemus, & de ipfis beneficiis ordinabimus, prout ad noftrum officium pertinebit; item inhibemus omnibus perfonis Ecclefiafticis lub poena fufpenfionis quam in contra facientes ferimus, nequis przfentet, vel prsefentatos admittat, ad beneficia Curam animarum habentia, manifeftum, vel notabilem patientes in.«tare defedum...............1 *Hic rffferimtttr in voltumn»* da« *ftgina in cdhvo v.icna.............*

VIII. *Sequitor de Dttanit.*

Item przcipimus firmiter, & diftrictee ut omnes Decani Collegiorum, & Chrifltanitatis in fuis capitulis legi laciant ftatuta Concilii Trcvirenfis, & ftatuta Synodalia, & ad obfervationem omnes moveant, & efficaciter introducant; item praecipimus quod Decani acculent, vel deferant nobis vel officiali noftro omnes Sacerdotes, & Clericos, lufores, fit tabernarios, fornicatores manifeftos, A celebratores clandcftinorum matrimoniorum, & ufurarios, & negotutores: fimiliter alii Clerici de Decanis hoc idem facere teneantur; item nullus Sacerdos celebret miftam fine matutinis, & horis didis debitis, & in mortali peccaro exiftens, & fufpenfus officio fuo, & communicans excommunicato non abfolurus, item praecipimus firmiter, & diftride, ne quis Sacerdos quacumque occatione aliquid exigat pro Sepultura, aut pro aliquo Ecclefiaftico Sacramento, fed piae confuetudmes oblerventur. Item moneant Sacerdotes populum libi iubdttum ad confelfionem puram, & integram faciendam proprio Sacerdoti fuo, vel viris literatis habentibus auduritatem fiper hoc delegatam. Iifem prsecíptmus fervarc jejunis conlueta, & Sacerdotes doceant Populum fibi fubditum, qux funt peccata mortalia, in communi, & quae folita funt fieri. Sicut: furtum, ufura, rapina, venditio ad novum, vel emprio: blafphemiz, fornicatio, opérai i in diebus feftivis. & aliorum inobcdicntia divinorum mandatorum, mala decimatio, talium judicium, malum externum, facrilegitim, homicidium, incendium, & violentia, error in fide, fidio, ypoctifis, & invidia, ira, gula, acedia, luperbia, limonia, & hujufmodi. Dc talibus vero in aiticuhs fidei, & de decem praeceptis, Sacerdotes lubditos fitos inftruant ôc alias illiterati, & inexperti Sacer-

anno ***?' dotes nullatenus populo fibi fubdito praedicare prefumant, ne contingat eos fieri magiftros erroris, qui numquam luerint difcipuli veritatis, fed cum ab aliis viris literatis fubditis fuis contigerit prcdicari, verbum Dei devote audiant, & difciplinate; & inde propter Icandalum hominum non recedant, & nullatenus Verbum Det /quod pro fuorum fit fature fubditorutn, impedire audeant, fed in omnibus promove. , in quodennque pofiiinr; item praecipimus nrmiter & diftnde, ur viros rebgiofos, fcilicet fratres Praedicatorum & Minores, cum ad vos venerint, benigne recipiatis, & caritative pertractetis, 6c plebes vobis fubditas ad hoc inducatis, ur ab ipfis Verbum Dei audiant, & Balias eorum confilus fanis acquiefcant, drfgentcr & fideliter moneatis. Alios vero cujufcumque ordinis vel ftatus cujufcunquc fine noftris literis ad prcdicandum, vel contelfiones audiendas, feu poenitentias, indulgentias injungendas ^ullatenus recipere prziumatis. Item praecipimus firmiter & diftnde Sacerdotibus ne prsedicare peimittant aliquos illiterates, videlicet Begardois vel converios, vel alios cujuicumque ordinis fint, etiam extra Ecclefiam', videlicet in vicis, vel in plateis: etiam Sacerdotes Parochianis fuis praeipiant, ne tales audiant propter hserrfes & errores quos feminant in populo, fimiliter & qusellionarii praedicatores formam pntdicandi m generali Concilio Lugdu- Cnenfi promulgatam extendentes, & ialfa veris intromifeentes, de falfitate interpofita etiam coram populo redarguantur, & quia quzftionari hujufmodo per literas fallis, aut revocatas, fuper quibus deliberare non fciant fimplices Sacerdotes, quclluin faciunt; difhide przcipimus, & firmiter inhibemus, ut nullus deinceps fine litteris noftris vel Officialis noftrt aliquatenus recipiatur, item inhibemus diftride, ne quis Sacerdos mulieres fufpedas in domo fua habear, & Decani notlri nuncient nobis de Sacerdotibus illis, quos fciant habere focarios, negociatorts, aut ufurarios. alioquin &ipfi Decani ab officio finr fufpenfi. Item praecipimus quod Sacerdotes velles decenter longas, ^d non viridis aut rubei coloris gerant, & cinguium habeant contedum fupcr pellicia, vel capas habeant rotundas, fic deferant ad Ecclefiam ona fuperflu*is maxime nodis aureis* vel argenteis in veli ibus fuis, & in capuciis fuis in fe nec in equis fuis ad aliquam vanitatem pertinentibus non utamur: toniuram clericalem Sacerdotes portent & bonorum morum honeftatem digna converfatione protendant i item tripudia & choreas & hujufmodi ludos fecularres in cimiteriis & in Ecclefiis heri non permittant, alioquin a Divinis per triduum ipio fado noverint fe fufpenfos: *a* (alibus ergo tripudiis & hnjulmodi ludis fecularibus & choreis pfub poena fufpenfionis fe ipfos Sacerdotes abt'rtrahere omnino praecipimus firmiter, & diftride, item prxcipimjis ut Sacerdotesfcribanc omnes teditus Eccieftiarum tuarum io miflalibus fuis; item Sacerdotes numquam exponant aliquid de otnamenris Ecclefiafticis, nec aliquid religiofi audeant exponere Judzis fine noftra licentia fpeciaii, irem prohibemus ne Vicarii perpetui ponant inter cennarios, alioquin conflituens, & cunftitutys utique ab officio fuo fufpenlus' denunciabitur; item precipimus diftride ut nullus Sacerdos prrfumat habere plus Ecclefias Parochiales. cum effedu non prius habita nobifeum difpenfatione: Item praecipimus, quod ad omnes Sacer-

I

Sacerdote* Curari Sigilla fua infra unum meo-
fem fibi fieri procurent ; item przcipimus quod
CHRISTI nu,,us Pr«*>y«r deferviat cum Patre fuo Presbytero, nec poft Patrem immediate; item faciles fint ad *audiendas*Confefhones pauperum, & ad conferendum Sacramenta nihil ab et* exigentes; Item caveant fibi Sacerdotes fub privatione honoris **fui**, ne follicitent aliquam perfonam in confeffione, quod & verbis fieri prohibemus , contrarium facientes excommunicamus ; Item proripimus quod Sacerdotes fufpenfi, cxcotnmuhicati , fimoniact , Itocorii, fornicatote* cum fufpenfi fint , quo ad fe , & quo *ad* alio* celebrare non prztumant , non prius habita difpenfatione ; item precipimus quod Sacerdotes illiterati non conferant cum Judzis coram laici* fle Sacerdotes praecipiant omnibus fubditis fuis ne aliquam potationem , vel medicinam ab eis fumant ; item caveant fibi omnes Sacerdotes , ut filios fuo* vel filias tuas non permittant contrahere cum illis quos baptizavenmt, quia non ftaret Matrimonium ; item Sacerdotes non prohibeant mulieribus , fi ftatim poft partum volunt reconciliari Ecclcfiz , quia poftunt, non tamen debent commifceri viris,

IX. *De Sacerdotii™, tf Clericit.*

Item przcipimus etiam diftride, ut omnes Sacerdotes habeant breviaria fua , in quibus poffint horas fua* legere quando funt in itinere ; Item nullus Sacerdos celebrare miflam przfumat Gne Clerico fecundante ; item Sacerdotes ante prandium fuum cibum benedicant , & portes omnes Sacerdotes gratias agant, & fedeotes in mcnfa pias collationes habeant utiles, & honcfta* : irem nullus Sacerdos celebret de die duas milTas nifi in cafibu* concedis , videlicet in Nativitate Domini poteft dicere tres milTas ; item Sacerdos in alii* diebus poteft unam miflam celebrare pro defnnrt/s , & aliquam de die fi necerte fuerit propter necertitatem peregrinorum, hofpitum , & infirmorum, vel forte nuptiarum ; item nullus Sacerdos vel Praelatus vafa Ecclefiz , vel ornamenta , vel cortinas ad ufus Szculares concertat, vel ad convivia concedat ; item nullus presbyter arma ierat vel Clericus; item nullus Sacerdoscandens ferrum benedicat; item nullus Sacerdos inungat infirmos oleo benedicto ; itrm nulli Sacerdotes duellis, torneament s, furum iufpenJiis, & judicio Sanguinis , & elum Clerici non interfint ; item tolemnia jejunia ao Ecdefia inftiruta diligenter obfervem omnes Sacerdotes , & faciant *a* fubditis obfervari ; item przcipimus ut omnes Saceruotes igroti , aut extranei fine noftra , aut ejus , qui a nob's hiper hoc poteftatem habeat, licentia prariumant in noftra Diœcefi celebrare ; item przcipimus ut omnes Sacerdotes non permittant trutannos, & alios vagus Scholares , aut goliardos cantare vertus fuper *Sanft™, Ü Dei,* aut alias in miliis vel in divinis officiis, quia ex hoc Sacerdos in Canone quamplurimum impeditur , & fcandalizantur homines audientes ; item inhibemus lub ptrna excommunicationis quam in contrafacientes ferimus , ne quis Sarculari quacumque praeditus poteftate, jurifdiâioncm Ecclefiafticam impedire, vel perturbare praefumat , & quod Presbyteri difios contrafacientes diebus Dominicis denuntient fic ligatos ; item przcipimus omnes illos , qui abfolutionem a Sententia excommunicationis in eo* lata ve) revocationem ejufdem per vim vel metu extorquent excommunicato* — lingulis diebus Dominicis & feftivis nunci.iri, ANNO & quod *abidlutio hujufmodi,* feu revocatio nuilam penitus obtmeat firmitatem ; item monemus omnes Clericos qui concubinarias tuas mantfefte detinent, ut infra XV. dir* 3b earum convcrfationc oennes dcfiftant , ealque a fe rejiciant , & expellant, nec eas vel alias recipiant lub ptrna excommunicationis, quam in h>s tcripti* ferimus in contra facientes.

X. *Sequitur dc Ufuril.*

Item praecipimus dirtriâe, ut omnes ufurarit reftituant, quzque ultra lortem perceperunt fub
B perna contra eos in Laterancnii Concilio edita, quz tali* eft.* Statu'mus ut omnes ufurarii manifefti , nec ad communionem admittantur altans, nec Chnftianam fi in hoc peccato diiccrterint accipiant fepulturam , led nec oblationes eorum, quafcumque accipiat; qui autem acceperit aur Chriftianz tradiderit frpulturz, & quz acceperit reddere compellatur , & donec ad arbitrium fui Epilcopi fansfaciat ab officii lui executionc fit fufpenfu* ; item przcipimus diflrifte , ne in mutuo ultra fortem aliquid exigant , & ne propter moram folutionis aliquid petant ; ne etiam propier inducias tua mercimonia carius vendant , & ne pecuniam fuam ad cawercinos ---- vel Judzos ponant
C propter lucrum , & ne ex patio procurent fibi fieri remunerattones, quia non excufantur apud Deum ; item przcipimus, ut forte dedurta reddant pignora , & remittant ; item dirtriâe przcipimus , ne nomine tutelz vel- przcautionis, vel timore domini fui aliqui committant ufuras; quia ficut non fuo , ita nec alieno nomine debet quis fornus ideft duplicem uluram exercere ; item przcipimus ne ea intentione mutuent pecuniam fuam anie menfem vel vindemias recepturi in meile, vel vindemiis bladum, vel vinum pro multo minori pretio quam valeat in tempore bladum, vel vinum emant illicite paciicendo ante menfem , vel vimdemia* ad exponendum, *five* expendendum in domibus
D tanium , & non ad vendendum ; item inhibemus Sacerdotibus & Clericis beneficiatis , ne tempore tnefli* vel vindemiarum emant vilius bladum , vel vinum a pauperibus ut poftea carius vendant ; item omnes vitiofos contraftus aliunde , five in locatione , five fegetibus in campis ad emendis in futurum, ne fiant fecundum zftimationem aliquorum peritorum firmiter inhibemus ; item nullus feienter emat rapinam, quia tenetur ad reftitutipncm.

XI. *Sequitur de nobilitorib™ Advocath.*

Item monemus & fub Divinz ultionis poma przcipimus, ut nobiles & domini terir fiomi-
E ne* fuo» permittant die* fertos celebrare , & non compellant eo* arare, nec alia* eis angarias feftivis diebus imponant ; item praecipimus diftriâc, ut fe circa cavercinos , & alios ufurarios ita habeant , ut in generali Concilio cft ftatuium ; item dominis terre przcipimus, aut judeis fuit, ut eos cogant fub auqua poena, ut non intromittant fe de aliqua medicina, nec aliquam potionem dent Chriftianis item cum de conluetudine fit approbata, & tam diu obfervata, quod non extat memoria tam rebgiofi quam Clerici injuriantes, vel moieftatores fuo* coram judicibus Ecclcfiafticis in caufam tra-

er xerint fit nonnulli nobiles vel Barone· Bal-A
—— -------livi , pisrofiri , villici , <i aut Laid potetta-
awo tem («cularem habentes Treverentis DNecefis,
i»»,/' ,am Religion › qu«n Clericos coram £e litigare compellant, & non patiantur eos fuum proloqui jus coranv judicibus Ecclefiafiicis; prascipimus un-vertis & liogu'is Prebytcris, quatenus in ExclcfirS vcftris prcdiàas pcrtboa» moneatis, ur ab hujuimodi t«m Religioiorum quam Clericorum moleflstione dcfiftant, nos enim pra> diâas pertonas qu« iam poft ciiâsm monitionem Rcligiofos, & Clericos coram fe compulerint litigare, excomn unicationis vinculo innodamus, *tu.* praecipimus eas fingulis diebus Dominicis & feflivis excommunicato· publice denunciari; item cum hodie caufar non debeant B agitari, nifi in civitatibus, vel locis magnis & folemnibus, ubi poflit haberi copia juris peritorum, inhibemus ne cautx ex junidiebone ordinaria defeendentes, ab aliquo Vicario, Redore, & Decano chrifiianitatis inter Tubditos audiamur, nili vel. de plano, vel de confenfit partium, partes fuas vel compofitionem amicabilem interponant, maxime cum in negotiis diffiniendis duo, ut Sacrorum Canonum teflatur aoâoritas, 'lententia videlicet, & poteftas neceflario requirantur; item moneantur laici a Sacerdotibus luis, ut in omni juramento tria oblervent, alioquin funr perjuri videlicet: Veritatem, judicium, & juflitiam, quia fi aliquid iflorum trium dcfccerir, perjurium dicitur: Verifits enim debet efle *In conficientia*, hoc eft ut firmiter fciat fic efle vel non efle, alia* fi credit tantum, non debet de (cientia & de credulitate jurare propter quod omnes committunt perjurium, quia ita jurant efle, vel non elfe, quibus firmiter non confiât de faâo; item judicium debet efle, judicium diiercata deliberatio, id eft, ut etiam non juret verum, nifi propter neccflitarcm, vel utilitatem; item juftitia debet efle, ut id quod furatur fit licitum, Ôt honeftum; item non excufatur a perjurio qui compulfus (ciens perfurat-' quia ambo funt perjuri, fcilicet pnecipiens, A faciens; nem moneantur Laici ne proni tînt ad jurandum, & pro modica cauta; item pmcipimus omnibus Sacerdotibus, ur mala juramenta impediant in quomodo poflunr; item in ommbus diebus Dominicis, & fertiris moneant Sacerdotrs (uos fiibdiios, ne juvent aliquem jurare ratione confanguinitaiis, timoris, pecuni«, vel amoris, quia omnes taliter jurantes nifi firmiter iciant, dt c« nflet eis de fado, peijuri funt; cum videlicet jurant ita cfle, vel non efle, quod ignorant, item diligenter intimetur omnibus Laicis a Secerdotibus tuis quam graviter illi delinquunt, qui perjurium committunt.

XII. *Sistitur dt Rtligiqfif,*

Item flatuimus imprimis, ur Monafteria ordinum Sanâorum, videlicet Benedidi, Augu-Pmi ad obiervationem Regule & Ordinis'fui reformentur; item nulli monacho, vel moniali duo officia in Monafterio aflignentur, nifi de providentia Abbatis, & de conieniu Capituli vropter evidentem neceflitatem vel utilitatem Monjfterii, & nifi aliter Abbas, Ac conventus judicaverit efle ordinandum; irem prsecipimus difl ride, ut omnes novitii poft annos diferetionis vel probationis flarim faciant profeflionem luam in manu Abbatis.

XIII. *S^fuiixr de*

ANNO
CHRJCTf

Item pnoctpimus diftriâe ut omne· Monachi, & monialoa omnibus proprietatibus lue tnobiltbus, At immobilibus, quas huârous habuerunt fine difficultate renuocicnt, I & omnia ia commune ufus ntoaaikrii redigantur; qui verp icmuNure renuerint cxcosnmiintcvuiur (quod fi nec fic refipuerint per Abbatem, aut abbatiflam, mu fi non poliunt per nos rcflringantur. Item Quacumque monachi, aut moniales in mone haburfle proprium drprehcnli lue* riot, Eccieflafiica Arpultura, fi qtli vero talium haârntis io ctmitcriq fratrum haâttus fepulti fuerint ejiciantur; item pnedpimw ne Monachi denarios, qum ïn miffia vel privatis recipiunt, vel pubUcit in Sacrificii* tabi refervari prefumant, fed Abbati, vel cui ipfe prtxipir aflignentur in communes ufus expendendi. De denariis anniverfariorum, vel tricefimorum, fit omnium, que ad manus conun devolvuntur, nemo fibi quidcumque appropriate prxiumat, nec per Monachos, nec per moniales dividantur, de cetero ficut hadenus per abufionem *fieri* coaiuevic, fi in communes ufus omnia redigantur; Item prebends, que per abufionem haâcnua *divifc fuerant*, in communitatem redigantur. Nulli ergo omnino pro v.ftu denarii Cafl^gnentur, u de communi (alario, five cellario pafcanrur; item monachis, & monialibus, vel convertis curtes, vel allodia pro certa penfiooe de cetero nullatenus aflignentur, fi qus vero afljgnata font flatim omnino revocentur.

XIV. *de Dtrmitone, & rtftlhrle*

Item Abbates cum monachis, Abbattflir cum monialibus qormiant in dormitorio communi, & omnes tam monachi, quam moniales in dormitorio cummuuidormiant; nifi illi qui aegrotent, & nulquam utantur coopertoriis in ledis de pannis coloratis, ve) etiam cortinis; item praecipimus diftriâc Abbatibus, & Abbatiflis, I^ut (uis fubditis tam in vidu, quam ia veftitu fecundum uniuicujulque monaftcrii poflibilitatcm neceflaria adminiftrcnt, panis vero, & vinum, Ac aha neceflaria dentur fratribus in communi ad lufficientcm ncceflitatem, nec alicui aliquid (pccialiter atfignetur; & quod unicuique in ejufrnodi fuperfuerit, iterum rjuimodi communitati refervetur, vel pauperibus diflribuatur, & holpi-(alia pauperum in omnibus monaflerits referrentur, reflaurenenr, & cis coolueti redditus afbgocntur; item inhibemus dillrifte, ue monadi! vel moniales habeant fervo», vd ancillas fpirituales, *wû (one* in talibus conflicuti fim officiis, quod fis omnino carere non poffin·» Ac nane de coviacotia Prdatorum fuotdm eos allumant, fi quis autem alias tales pertonas retinere pnefumicrit, expelli eos de mooaftcrm per prelatoc pnecipimus.

XV. JrfN>r«T *de tafiltete, & "O" vit» bfHnfUte.*

Item precipitous, quod quicumque monachus, vel moniali» in lapfum carnis ceciderit, do quo erit manifeflum, ad nullam drincepe dignitatem, vel officium poflit aflumi in monallerio, nifi per emendationem manifeflam, fc honeflam convcrfationem luam per fedem

Apo-

QP anno ApoAolicam, vd ejus Legatum, vel loci ordi-A narium, fecum meruerit difftsuari ; item praaeipisnus, «and fi quis Abbas, vol monachus in officio potatus ia vitium carnis lapfia fuerit, de quo fuerit mau&ftum ab officio moveatur io continenti, ft in pena foi criaua» de cetero ftet altimus io choro, vocem io Capitulo

dationem providentia ttbfouis cum de coofilio conventus duxerit admittendum, Ad Abbatem vero , vel officium aliquod nunquam eligatur deinceps ; nifi , ut diftiim eft per Sedem Apofloficam , vel ejus Legatum , vd loci Ordinarii fium fecum meruerit dtfpenfari : idem circa AbbatUlâs, ft moniales, ft canonicas regulares diftriâe pacipimus obfervari ; item praecipimus diftriâe , ft firmiter omnibus Abbatibus , ut prohibeant foos fubditos a mulierum fubfpeâa familiaritate ft ne aliunde aliquis corum ubicumque folus cum fola fedcre , vd flate prrfumat aliqua/euus. Item ludos chorearum , alearum, Scbacorum , taxillorum , annutorum roonachis, ft mooialibus interdicimus omnino; & infra fepra fui elauftri , vel ipûun clauftrum tabernas ipmas , ubi vel alibi intrare , ibi fédéré , bibere vel ludere aliquis audeat, firmiter inhibemus.

XVI. *Stfülhtr ft otfarlt, & fnnrtti** ytfiifftnttnat*

Item prccipimus diftriâe , ut Abbates , ft monachi, Ahbatifl* & moniales, nec mantella, *nec* furcocos portent de cetero , nec habeant pannos de nigra bruneta , nec de moreto, fed quanto poffit haberi melioris pretii prout regula prsecipir. Cacullas aurem habeant cum amplis capuciis , & latis, & quando equitant captis utantur nigris , ft clauſis non clamydibus. ton flaruimus , ut habeant Abbatifl* , ft moDiales habitum decentem , & religiofum , forchotas autem laucas , & tunicas nullo modo habeant ; item ut diâiun eft mantella de bruncta nigra, five murets , & pellicea de vario, & alias exquifitas , & iumptuofas pelles diftriâe omnibus inhibemus; item non habeant montrées manichas ftriâas , vel confuricias , nec habeant monilia , nec fibulas , nec annulos aureos , vel argenteos , nec aurifrigia, nec cinEdoe fericos, nec aliquem iecularem ornatum. em Abbatids, & moniales, quando eas egredi contingit non utantur habitu feculari , nec habeant felias deauratas , aut phaleratas, aut frena deaurata, fed modefle incedant, & religiofe ; item fuperpeUida habeant , ft religiofe formata , non crifpata , nec nimis

XVII. *Stfèter it tt fntfir·.*

Item praecipimus ut Abbates oftia clauflron»m fisorum claudant , ft postas , nec egredi permittant aliquos monachorum fine fixio, & fine caufa legitima , & rationabili necfflitatc; qui autem propria temeritate egredi prxfumpferit, hoc ipio careat , videlicet quod vocem in capitulo non habeat, ft locum tenebit ultimum in choro , donec per nos vel officialem noftrum fuerit reveftitus. Item claves clauftri fint Temper apud priorem, nec ficut diâum eft aliquis fine licentia exire audeat , vel a iquam mulierem cujufeumque fit conditionis , vel dignitatis introducere prrfumat fine abbatis licentia fpeciali , imrodufta tamen cum licentia non iterius , necwcomedat ullo modo ; item claves Temper habeant fuper fc , ft fi eas contineat quandoque abefle , committant- eas prtortus. Item prohibemus ne monialibus de monafterio etiam caufa vifitandi parentes , vel amicos , nifi forfitan inevitabilis urgeat necef-fitas ut puta fames vel incendium , vel aliud hujufmodi , ft tunc quatocititts poteft fieri revertantur . Item in quolibet monafterio ordinetur monialis Deum timens difereta pudicit«, ft rdigionis amatrix , quam fenefIrariam vocant , qu* diligenter cuftodiat feneftnun , quam fonante completorio firmiter feret , nulli datura locum ibi amplius fabulandi ufque mane poft didam primam, ft capitulo celebrato. Item ftatuimus, ft diftriâe prscipimus ut nulla monialis fupervenientibus amicis , vel parentibus loqui audeat fine licentia abbatifls, vel prioriflie , qu* ftatim ad feneftram locuture jungat fociam honeftam & maturam , & nihil omnino fine licentia feoeftrari* loquatur; quod fi moniales facere prsfumpfcrint, graviter puniantur . Omnia quse de monachis diâa funt a canonicis regularibus prccipimus in omnibus firmiter, ft diftriâe obfervari.

Celebratum eft hoc concilium in Ecclefia S. Matris Maris Majoris Treveris a venerabili domino Trevirenfi Archiepifcopo prsfentibus provincialibus Epifcopis , ft Provinciae Pnelatis anno Domini MCCXXV11. Kai. M.,..

VITA ET EPISTOtÆ
GREGORII PAPÆ IX*

Gregarim ,X' /^Regorius IX. qui auâore Urfpergenfi prius *Ugotiniu* Oftienfis epifeopus dicebatur , natione de Anagnia, ex comitibus Signis oriundus, defunâo Honorio fubrogatus eft in Romans ecclefi* pontificatum decimoqumto Kalendas Aprilis , anno Chrifti Redemptoris 1327. Fridcricum imperatorem ejus nominis fecundum, tamquam fedifragum, Saracenorum fautorem, regis Hierofolymitani , atque adeo Chriftianorum omnium in Afia bellantium, deceptorem, voti de oppugnandis Saracenis aliquoties jur*> mento firmati tranfgreflorem , jure meritoqut excommunicavit. Cumque communioni ecclefi* reftitutus , ft a fententia anathematis per eumdem abCohitus , priftinis ft abjuratis criminibus £aviora adderet, civitates ecclefi* oppugnaret, ftionemque teterrimam , quae ;am tum Guelphi ft Gibellini appellabatur, non nifi poft ducentos ft plures annos compofitam , excitaret, Saracenis magiftratus mandaret, ut urbem, qux

Nuceria Saracenorum diâa eft, concederet, et* A defias, & mooalleria fpoliaret, Siculos tyran? nide graviflima opprimeret , fratrem regis Ttanifii, baptiimum Panormi petentem, « tam £in> fio propofito verbis deterreret, vias procluderet ne concilium , quod Gregorius Rome indixerat , convenire pofler , cardinales aliofque demum prelates in vinculis teneret ; fecundam fententiam anathematis in eumdem latam promulgavit . A populo urbe pullus venit Pentium , .bique biennio permanfit ; Francifcum, Dominicum, Antonium de Padua , At Elifabetham tegis Hunganc filiam in numerum fandorum retulit.

Du n urbe abeflfet , At Bmndufium contra bantfios firmaret, Annibai interea Rome cym aiii quibufdam reipublic* perturbatoribus populi' a Romanum ad defeftionem fblicitavit. Verum Divini numinis ultrix dextera confecuta eft : qua pene tota hominum multitudo pelle cxtinfta periit . Pontifex Romam reverfus populo culpam remifit ; Annibalem vero fenatoria dignitate fpoliavit , urbemque purgari procuravit. Ex iis qui religionem fandorum Dominici At Francifci protein erant, plurimos emifit, qui per totam Europam Chriftianos ad bellum oartcenis inferendum adhortarentur . Qui brevi tempore tantum profecerunt , ut innumeri fub lignis principum inferipti Conflantinopolim pervenerint Fridcricus imperator tandem votum fuum adimpleturus in Atiam profe&us, accepta Hierofolymitan* urbis fcditione , cum Soldano Turearum rege folus , *citra* confenfum ac fcitum principum imperii, decennales induciascontraxit . Hujus pontificis Ac Raimundi Barcinoncnlis, Dominicani ordinis generalis, a Clemente oâavo in fanâorum numerum relati , opera , quinque libri decretalium colleâi fuerunt. Cumque pod Fridericum fecundo cxcommunicatum , faftione Gibellinorum , quibus Gibcl partes Grfareanas leâatus prxerat, multe civitates Itali* a pontifice deficerent , jamque ipla Roma idem meditaretur ; delatis per (jnbcm fandorum apoftolorum Petri & Pauli capitibus , liabitaque oratione pulcherrima, non tantum populum compcfcuit , verum etiatr. ad a. ma fumenda contra Fridericum, qui jam moenibus (Jibis imminebat, eumdem commovir.

Eluidem pontificis temporibus theologi Parifienies poft longam dilpofitionem diifiniverunt, fine peccaro mortali neminem pofle habere duo beneficia , quorum alterum ad fuilenlationem eft tutficiens . Hoc temp re , inquit chronicon Hitlaugienie , hzieticorum multorum , qui diu in occulto latuerant in Alemannii , Italia', Ac maxime in Longobardia , fuit dete&a impietas, & complures ex iis igne combufti funt · Seûam Nicolaiiarum profitebantur , erantque *lis matres ,* uxores , & filix , omnibus temper communes ecdefiam & przlatos contemnebant.* carnes etiam in qnadragefima manducabant, captivitatem etiam epilcoporum, ad indiftum Rome concilium accedere volentium, pontifex optimus tam zgre tulit , ut pr* nimio animi dolore vir prope centenarius obierit undecimo KaJendas Septembris, annoChrifti nati 1141. cum fedi apoftolic* quatuordecim annis , quatuor menfibus, & viginti fex diebus prarfuiflet.

EriSTOLA I.

GREGOR II PAPÆ IX

AD OMNES FIDELES.

De negotiis terrae fandae.

Gregarias tpifcaptts Jtrvat ftrvencnt Dei emni»l<s Cbrifti fidelibus falatem & aptfiolitam bnedifliwtm.

NOverit univerfitas veftra , nos de partibus tranfmarinis fub hac forma litteras B fufccpifle ;

G. tstljieratlema divina patriarcba Hierefoljffilta-Mir , bamitis & indignas apofloilia fedss legatas . A Cafariertfis , A. Nazareas , <'T N. flarboaeqfls, arebieplfopl, P. tnanareiffis , & F. Esunienfis , epifcopi, bofpilalis /anili Joonnis , damas militia rempll, & btfpitalis Tenttmuornm magifiri , omnibus bas Isiteras Irfpeihrls ta Dmanm Jtfa falattm.

Univerfitati veftra; neceflitatem noftram inftantiflimam, Ac Jefu Chrifti, qui pro univerfis fiudibus ianguioen/ fuum fudit, negotium coÎpmur intimare . Noti enim abique intimantis érvore, ac multiplici lacrymarum effufione accidit , quod, ficut fperabamus communiter , io paftagio Augufti nuper prxteriti , ferenilTimus vir dominus imperator, ut promiferat , in Syriam non tranfivit . Quo audito, illi qui jam adventum ejus prrvenerant peregrini in eifdem partibus, audientes quod diâus imperator non venerat in paflagio memorato, plufquam quadraginta millia virorum fortium, in eifdem navibus, in quibus tranfierant, redierunt ,I magis in homine quam in Domino confidentes. Ibi tamen, poft eorum receflum , oâingenti fere milites remanferunt, clamantes unanimiter , Ac dicentes ; Vel treugas rumpamus, vel communiter recedamus. Qui non fine magna difficul-D tate detenti hac occatione fuerant : quia vir nobilis dux dc Lemburgo ex parte domini Imperatoris erat exercitui prrficicndus. Habito igitur concilio virorum prudentium Ac prxeipuedomus hofpitalis , Ac templi , ac holpitalis Alemannorum , de treuga rumpenda, prefatus dux faceret quod Cbriftianitati ac terrae fanfte videretur potius expedire . Sicque accidit quod dux requifitis fuper hax confiliis, At receptis, dic quadam fpecialiter ad hoc aflignata comparuit coram nobis, Ac quibufdam nobilibus terras illius, ubi propofuit publice quod volebat treugam infringere : Ac qualiter utilius ac melius in hac parte valeret procedere , ipforum auxilium Ac confilium implorabat . Verum cum ipfi duci E Ac quibufdam confiliariis fuis diceretur , quod treugam periculofum eflet infringere , Al cum fuiflet juramento firmata , penitus inhoneftum ; refponderunt quod dominus papa excommunicaverat omnes Cruccfignatos qui in ifto paflagio non nantirent , qui feiebat adhuc treugam per biennium duraturam ;' ac per hoc inteiligebant, quod volebat treugam non fervari, nec ipfi peregrini ibi remanere volebant aliquatenus otiofi. Erant Ac multi qui dicebant, quod fi contingeret recedere peregrinos, poft receflum eorum in eos infurgerent Saraceni, treuganon obftante I Movit preterta quofdam > quod Çoradinus cum

cum dominis de Haman, fle de Camele, fic Halaph, gravifTimam haberet guetram .' unde plus folito timet, ne ipfa treuga a Chriftianis frangatur. Qpod fi fieret, credebatur quod Coradious, cum videret guerris fe undique coarâaram, deberet inde verifitniliter procedere verbum pacis. Habito igitur fuper his longo deliberationis tra&atu, tandem unus fuit omnibus fptrittn, & voX una, in fandam tendere civitatem; quam Dominus Jefus Chriflus proprio fangumc confecravit. Elut facilior ad eam haberetur jcceflus, fuit communiter ordinatum, ut primo Otfarea; fit inde Joppa muniantur : quod ante vaflagium Augufti fequentis proculdubio pofle neri iperabatur .' & tunc hieme fequenti in domum Domini cum ipfius adjutorio listantes valeant proficifei. Fuit amem bec publicata provifio extra civitatem Acon, inftantc fefto apoftolorum Smonis & Jud», artantibus peregrinis omnibus : ubi folenniter eft imperatum, ut client omnes parati in craftino omnium fandorum, verius Ccfarcam profeduri. Quod audientes peregrini, qui confilium ignorabant, quod exercitus traâatum haberet, firmatis munitionibus pnedidis in Jerufalem procedendi, tanta fubito erant devotione fuccenfi, quod excitaverunt oculos ad abundantiam lacrymarum : ut videbatur cuilibet fe'Spiritus fandi gratia adeo roboratum, quod unus poffet mille, & duo decem millia fuperare. Non igitur oportet ut devotioni veftrc multis fupplicationibus infiftamus, ubi tante neceffitatis evidens inftaniia pro fe clamat, fibique fubveniri poftulat indiiate: quia mora ad fe trahit periculum, & feftinatio plurimum erit fru&uofa. Clamat autem ad fingulos Chrifti fanguis de terra, fupplicat parvus & humilis exercitus, fed devotus, libi celeriter fubveniri : fperans in Domino, fit confidens, quod negotium humiliter inchoatum, debeat ipfo concedente feliciter terminari.

Univerfi igitur & finguli, qui Chriftum induisis per fidem, viriliter accingimini ad terrr fandas fuccurfum ·' cum hic caufa communis agatur.*veftrr (cilicetfidei, ac totius fidei Chrifliane. Nos enim promotioni hujus negotii, provifore Domino & auAore, non reflamus inten dere .' fperantes fiducialiter, quod in manibus fidclium fideliter perfeverantium res debeat profperari. Data Laterani, x. Kalendas Januarii, pontificatus noftri anno i.

II. AD STEPHANUM AR.CHIEPISG. Cantuar lenskm.

De fententia in Imperatorem lata.

Gregerhtt epifcepat fervm ftrwrum Del Stepimo CetKtMritrf trcbiepifnpv febttem & tpefleli-tKHt tmedilfiMtiet.

IN maris amplitudine fpatiofa navicula Petri polita, vel potius expofita turbinibus tempeflatum, fic jugiter procellis & Hudibus agitatur, ut ejus gubernatores ac remiges vix eont aliquando inter inundantium imbrium an» refpirare; vix Charybdis voragines tranvix a Scylla declinare. Nam fi quandoque profpero flatu plenis velis ad portum vehitur, fubito ventus irruens ex adveno, impuifus ab ilk> cujus halitus ardere facit, ad altitudinem maris fit turbulentum profunditatis Oceanum navis rapitur, que cinda fludlbus mergitur, nec fibmergitur : quia in ea Dominus refidens, difcipulorum tandem clamoribus excitatur, dum fugat fpiritus tnfufflantes, & mari ventifque imperat, fit tranquillum. Quatuor quidem proedte quatiunt navem iftam. Nam perfida paganorum turba terram inclitam, Chrifti fanguine confecratam, impie detinere contendunt .' rabies tyrannorum, temporalia rapiens, exterminat jufttiiam, & conculcat ccckfiafticam libertatem : haereticorum infania Chrifti tunicam fcindere nititur, & fubvertere fidei facramentUm : falforum fratrum & filiorum dotofa pervertit» concutit vifcera, <3c latus dilacerat matris fus. Sicquc foris pugnas, intus timores extra interficit gladius, & domibus mors fimiliter intentatur. Sicquc frequenter fit, quod Chrifti ecclefia tot anguftiis perturbatur, dum alere credit filios, nutrit in finu ignem, ferpentes, & regulos, qui liatu & morfu & incendioeunda vaftare nituntur. Hinc cft quod ad monftra hujulmodi perimenda, & expugnandas acies inimicas, ac tempeftatum inquietudines mitigandas, apoftolica fedes his temporibus multa diligentia quemdam alumnum, imperatorem videlicet Fridericum, quem quafi a matris utero excepit, uberibus lidavit, humeris bajulavit, de manibus quaerentium animam ejus frequenter eripuit, educare ftuduit, multis laboribus &cxpenfis ufque ad virum perfe&um perduxit, ad regi* dignitatis decorem, & tandem ad faftigium culminis imperialis provexit, credens illum habere dcfenlionis virgam, & baculum fenedutis. Ipfe autem dum in Teutonicam fe tranftulit ad habenas imperii obtinendas, jucunda, ut credebatur, aufpicia, fed verius pericula matris obtutibus inferebat. Namfponte, non monitu, fedc apuftolica ignorante, crucem fuis affixit humeris, vovens iolemniter Ce in terra» fanô* fubfidium profeâurum. Deinde fe & alios Crucefignatos excommunicari obtinuit, nifi certo proficifcerentur tempore. Sed incidenter abfolutionem petiit, & accepit .' de parendo fuper hcc mandatis ecdefiss prius preftito juramento. Exuberantem autem gratiam fuper ipfum apoftolica Cedes infundens, ut feftinantius ad terre fanftc tranfiret fubfidium, ipfum contra morem ad coronam vocavit ,· qui ad hoc non invitatus, fed mqjtiplicatis ioterceflbribus invitari per magnificos nuntios coofuevit. Sicquc idem fub crucis vexillo ufque ad h«K tempora propria negotia plenius fit perfedius confummavit. Tandem cum manibus felicis recordationis Honorii papas pnedeceflbris noftri in B. Petri bafilica recepi&t diadema de manibus noftris, tunc in minori officio conftitutis, crucem refumpfit, voto publice innovato, rhues fub fpe fui fubfidii ad crucem fumendam induxit, fic certum recepit terminum transfretandi. Habito quoque poftmodum apud Verulas cum ecclefia Romana colloquio, juravit publice fe in certo termino, a Romana fibi ecclefia praefigendo, fine dilatione qualibet tanquam imperatorem honorifice profefturum. Exinde apud Ferentinum in colloquio fimili, duorum annorum transferendi elegit fibi terminum, & prefixit. Sicque tranfiturum, fit nobilem mulierem, natam cariffimi filii noftri ia Chrifto Joannis regis Hierofolymorum, illuftrie ipfius' regni heredem, in conjugem recepturum, iolemniter pneftito juramento fpopondit. Adjungens quod per hoc ad obfeouium terne fanas, non ut ceteri peregrini, fed ut Templarii fic Hnfpitalarii, fe io perpetuum obligaret. Appropinquante itaque termino pralibaio, cepit excuôtiones multiplico pnetendere, fe ad tranfk

tum

tum afferens non paratum .· dc ut deouo temo» A
ftun fibi, daretur terminus annorum, grandia
obtulit obfequia teres ianâae , cum obligatio-
nibus fiatis magnis . Apoftolica verofedes, ne
tamis laboribns exfufHatis , & inutiliter fic ex-
hauftts , totum diflelveretur negotium , quod
huic principi noft Romanam ecdefiam princi-
palius incumbebat .· habito plurium epifeoporum
& altorum virorum confilio, de contingentibus
nil omittens , venerabilem fratrem noftrum P.
Albanenfem epileorum , & bonas memoria G.
tituli ianâi Martini presbyterum cardinalem,
ad confirmanda illa qua imperator pro crucis
obfequio fpontaneus promittebar , tranfinifit.
Cumque ad fandum Germanum cum pluribus
Alemanni* principibus pariter conveniflent, im- B
perator propria manu juravit; quod iode ad bien-
nium, id eft, in paflagia Augufti nunc proxi-
mo tranfafio , omni excufatione & dilatione
reflantibus, transfretaret , mille milita ibidem
'*per* biennium teneret ad luurn fiipcndium, pro
fabfidio terne fan&c, rentam millia unciarum
auri, in quinque paffagiis tunc proximo faturis
illuc deftinaret certis aflignanda perfouis. Et
tunc cardinal» presbyteri de Imperatoris con-
fenfu, in confpeftu principum ac populi circum-
flantis , excommunicationis fententiam publice
au&oritate apoftolica protulerunt .· in quam in-
cideret Imperator , fi forte in aliquo defecerit
pnediâorum. Obligavit infuper fe imperator ad
centum chalendras, fit quinquaginta galejas du- C
ccndas & tenendas ultra mare.* & quod infuper
duobus mi libus militum palfagium crucis termi-
nis largiretur, in animam luam jurari faciens,
fe ifta que diximus impleturum, fponte con-
fentiens in fe & regnum faum ferri fententiam ,
fi non fuerint obfervata . Qualiter autem hire
impleverit, advertas . Nam cum ad ejus fre-
quentem inftantiam multa Crucefignatorum mil-
lia per excommunicationis fententiam coarfiati
in termino deftinato ad portum Brundufii pro-
peraffent ; quia gratiam fuam Imperator fabrra-
xerat civitatibus fere cunâis in portubus confit-
tutis, & idem a pœdeceffore nofiro ac a*no-
bis frequentius monitus , ut diligenter pararet
omnia, & fideliter que fpoponderatadimplerer, D
ipfe premifforum , que ledi apoftolica: & Cru-
cefignatis per praedicatorrs & litteras faas fece-
rat, de fponfione paffagli neceflariorum dt vi-
Aus .' fuc fitlutis immemor , tamdiu in fefiivi
fervoris incendio, in regione mortis dt acriscor-
ruptela detinuit Chriftianum exercitum, ut non
folum magna pats plebis, verum etiam non mo-
dica multitudo nobilium dc magnatum peftilen-
tia, fttis ariditate, ardoris incendio, ac multis
incommoditatibus expiraverir. Inter quos defe-
cerunt bone memori* epifeopi Andegavenfis &
Auguftenfis. Pars vero non modica infirmitate
gravata regrediens, in viis, in filvis, dt plani-
tiis, in montibus & fpefancis occubuit jam ex
parte. Sane reliqui, vix obtenta licentia, licet E
galejr, chalendiae, ac nava fufficientes adtran-
fitum vidualium, hominum , & equorum , ut
promiferat, non adeflent .' in fefio tamen bea-
ta Virginis, cum jam temporis inflantia immi-
neret, ut naves tranfmarinis partibus inciperent
remeare, fulcare maria inchoarunt : fed pro no-
mine Jefu Chtifti fc diferimini committentes,
ac credentes Imperatorem cominus eorum ve-
ftigia fecuturum. Idem vero, evacuatis promif-
fionibus, ruptis vinculis, quibus tenebatur aftri-
&us, calcato timore Divino , contempta reve-
rentia Jefu Chrifti, cenfara eçclefiaftica vilipep-

fi», ac relifto cxcrcituChriftlano , expofita^in-
fidelibus· terra fanfâa, devotione populi Chriftia-
ui abjefta, in fatim & totius Chriftianitatisop-
prob ium retrarium abflraâus & illeftus cft ad
confactas Ngoi delicias, abjeâionem corporis
luis frivolis exculartanibus, ut dicitur, geuiens
palliare» Attendite creo, & videte, fi cft dolor
ficut dolor fedis apoftolic* matris vcftr* , fic
cradcliccr & totia decepte in filio, quem la-
&averat, in quem pofuit in hoc faâo fpei fas
fiduciam , in quam tot beneficiorum abundan-
tiam cumulavit. Difiimulans interim, ne occa-
fione inventa le averteret a terne fanfic fabfi-
dio, exilia pi«iulum, fpoliationcs, captivitates,
& Injurias multiplices, quas ecclefiis, viris reli-
giofis, clericis irrovagu ; & obaudiens querelas
multiplica pauperum populorum , & nobilium
patrimooii ecdefiat clam[illegible]tium contra ipfam,
Îjuas in aura Domini tabaoth credimus tntroif-
e . Et quamvis ecclefia Romana tueri debeat
filium tanta diligentia educatum, & magnificen-
tia exaltatum .-.nunc ipfam gemit fine marte
viâum, ablque hotic proftratum, & in fascon-
fafionis opprobrium tam ignominiofe dejifitun.
Non minus gemit exterminium exercitus Chri-
ftiani , qui non inimicorum gladiis vel virtute
defecit, led calamitate tam miferabili eft con-
fumptus. Gemit etiam , quod pars refidua bel-
latorum „ expofita maris periculis & flufiibus
tempeftatum, abfqueduce, praeceptore, & prin*
cipe ducitur quo ignorat, modicum profeftura
terre fanâc utilitatibus . Quibus debit* eonfo-
lationis folatium dc opportune fubjefiionis au-
xilium , impedientibus jam maris frementis pro-
cellis, temporilque anguftia , juxta votum non
poflumus minifirare . Gemit ftjfuper excidium
terre fanfte .' quam nunc eripi de manibus pa-
ganorum fperabamus; quam olim, ut afferitur,
recuperaffet Chriftianus exercitus per coucam-
bium Damiat·, nifi femel eis & iterum impe-
rialibus faiflct litteris interdium . Qui etiam
noo faüfet io manibus paganorum inclufus, fi
galejanun fubfiditun , ut ex parte fiu ptomif-
tum fuerat, dc fieri poterat, fubfccutum effet.
Nam Damiata, que*, ut adfiruitur, fuo tradi-
ra nuncio, dt aquilis imperialibus infignita, eo-
dem die crudeliter fpoliata, & per faos
riorata , viliter & ignominiofe per ipfos fuit
infidelibus reflituta. Recurrit etiam ad rediviva
fafpiria , & amilboncm pr*fcriptam, recolens
Damiat* tot laborum angufiias , tot expenfa-
rum difpendia › tot mortes fidelium, dc tot ex-
curias temporum , que inutiliter effluxerunt,
fabortis *herymlt* fiiere non ceffat ; nec cft qui
conioletur eam ex omnibus caris ejus, nec ab-
flereat lacrymas a *Cum ergo* vox ejus
in Rama jam lanuerit, dc Racltel non folum
filios, fed *haec omnia* irremediabili lamentatio-
ne deploret .' quis fiuelium a gemitibus dt fafpi-
riis continebit ? quis filiorum cernens, aquarum
profluvia de matris oculis prodeuntia, lacrymas
non effundet? Quis matrisnon compatietur an-
gufliis, nec immenfisejus doloribus condolebit?
Quis fidelium propter hiecnon ardentius inflam-
mabitur ad fabfidium terr* fanâ* , ne Chri-
ftiana juventus ex'infperato cafu penitus pio»
Arata videatur, & ignominiofe animo confler-
nata? Noor.e viri cordati, & filii Jefu Chrifti,
debent ad fabfidium terr* fanâc tanto fortius
animari , quanto ignominiam jam amplius re-
faltare confpiciunt ex iofperata ruina in Pa-
trem & Filium, in redemptorem atque redem-
ptos , ac Chrifium & populum Chriftianum?
Nos

Nos igitur hoc negotium tanto ardentius relu- mere aflêftamus, & profundiori confilio attaintendimus remedia invenire , quanto magis ne* cclfitas, & ex multis inflata doloribus noftram grandis anguftia pavit .' fit fic cum Dominus polpulo fuo modicum oftendit fe iratum, de illius manu hoc tempore iacrificium non acceptans, qui prudentiam non eft imitatus illorum per quem fah» Ifrael confuevit. Non tamen mife* ricordie Dei funt confumpta, nec ejus m.fcratioqcs penitus defecerunt. Sperantes namque in mifericordia Dei noftri, qui viam nobis often* dit, per quam in hoc opere profpere gradiamur : & viros fecundum cor fuum deftinabit,

ternitatem veftram obfecramus in Domino, per apoftolica feripta praecipiendo mandantes, quatenus hate clero & populis vobis commits tideliter exponentes, ac inducentes oofdem ad haec exequenda, fuos ftudeant animo» proparare, & ipfos ad vindicandam injuriam Jefu Chrifti fedulis exhortationibus invitetis .' ut cum ipfos te* des apoftolica habito majori rràfcrtu folicitandos provideril , promptos inveniat fle paratos. Porro ne tanquam canes muti , non valentes latrare, videamur deferre homini contra Deum, non fumentes ultionem de illo qui tantam injuriam populo procuravit , imperatorem videlicet Fridericum, qui nec transfretavit io termiito conftituto, nec illuc in taxatis paflagiis pre- C feriptam pecuniam deftinavit, nec mille duxit milites per biennium tenendos ad fuum ftipendium, pro fubGdio terne (and® ibidem; fed in tribus articulis manifefte deficiens , in deferipta excommunicationis laqueum ultroneus fe ingefGt .' excommunicatum , quamquam inviti, publice nunciamus, & mandamus ab omnibus ardius evitari; contra ipfum, G contumacia ejus exegerit, gravius procefluri. Confidimus tamen adhuc in pii patri» clementia qui neminem vult perire , quod oculi mentis caligantes, hoc ecclefiaftico delibuti collyrio , fi non fuerit animo rebellis, lumine poterunt illuftrari; ut fuam aipiciat 'nuditatem, & ignominiamfuam , quam incurrit, avertat .*ficquc recurrat ad medicum, D & ad matrem ecclefiam revertatur , per humilitatem debitam , & fatisfaftionem congruam, falutis remedia recepturus . Non enim ejus fa* lutem in Domino affeftatnus interire , quem olim fincerc dtleximus in minori etiam officio conftituti . Data Laterani , pontificatus noftri anno fecundo.

III. AD ROMANUM FRANCORUM

Dc perfecutionibus ecclefic per Fridericum II. imperatorem.

Cn&oritts tpifcopm Remtno Franttntm ktfta falutem, &c.

Attende quofumus, & vide , fi eft dolor ficut dolor nofter, quia filium quem nutrivit ccdefia Romana & exaltavit, fperans eum propugnatorem habere contra perfidas nationes, ecce nunc perfecutoretn fentit immanem , & hoftem validum experitur. El ne taceamus atroces injurias & jafturas enormes , quibus Fridericus diftus imperator ecclefiam & perfonas ecclefiaflicas damnabiliter haftenus flagellavit, patrimonium apoftolica fedis per Saracenos & alios

A impugnat .' &, quod dcteflabilius eft, cum Sol* daao & *alti»* Saracenb nefanda contrahens paâiones, illis favorem » Chriftianis odium exhibet manifeflum, ad extenninandasdomos hofpitales & fratrum militia Templi ; per quas reti* quia terne fanft* haftenus funt obiervatc, im* pie annullando . De mandato enim illius inter Saracenos & Chriftianoc, fide frafta treugarum , cum Saracenis demorum prodiftarum hoftiliter inquietans; occifis & captis quampiurimis cum prodas plure» abduxiflent , Templarh ex hoc moti insurrexerunt contra ipfos, & cum praedas abftuliflent ad valorem fex millium marrarum, Thomas comes Arcerarum , Imperatoris bajulus , illis redeuntibus , furibundus & currens, B eamdem prodam , ipfis non audentibus, juxti oldjftii fui ioftituta, manum armatam contrą Chriftianos erigere, ahftulir violenter, fif reddidit Saracenis .' prater quadam, que idem Thomas fibi dicitur retentafle . QuodSaraceni pradam auferant Chriftianis, diftus Tnomasflbn folum ad recuperationem ejus intendit, fed nec patitur ut Çhriftiani prodam auferant aliquam do Saracenis. Quare faftum eft, ut *Illi ex hoc* violentiores eflèâi, noftros audafter impugnent; & noftri prodiftionis formidantes minus audeant refragari . Et fic cfiufio fanguinis Chriftiani nonnunquam in Imperatoris damnabile lucrum cedit. Adhuc autem Thomas prodiftus, vel potius Imperator per ipfum, prodi&as domos immanius perfequens, ipfas domibus & poffeffionibus quas habebant vi arftiori per violentiam fpoliavit .' eofque privilegiis apoftolica fedis privare contendens , & imperiali fubjicere jurifdLftioni nititur , in manifeftam fiibverfionem ecclefiaftica libertatis . Centum Sclavos etiam, ouos domus hofpitale & Templi habebant iq Sicilia & Apulia , colligi faciens, eoe reddidit Saracenis : nulla exinde recompenlatiooc fafta domibus fupradift:s. Et fic fervis Chrifti fervoprofert Machometi , ut ex pramiflis oftenditur evidenter . Adhuc pro certo fcias , quod iicdt diffus Imperator cum paucis militibus mare dicitur intrafle .' contra patrimonium ecclefirmagnum exercitum Chriftianorum, & Saracenorutn multitudinem deftinavit; ut de obfenratione fidei & malignitate confiet, omnibufque\ manifeftum exhibeat argumentum .IJnde, inquam, firmam fpem fiduciamque habemus in illo, qui ecclefiam fuam fupra fidei petram ftabiliens, quamtumcumque irruant venti, & inundentflumina, ipiam tamen non permittet everti, ve! naufragari . Dum itaque videmus eum in fubverfione fidei Chriftiana ita nequiter machinantem, ita impie fovientem, poftemus extremum periculum formidare . Sed quantumcumque impii prolongetur iniquitas, nunquam tamen in tua poterit pravitate praevalere, led in ca potius evanefeet. Cum igitur ex officio , licet indignis nobis injunfto, providere cogimur, ne minifter Macho- E neti in Chrifti miniftros diutius valeat defovire , fed feviens potius confundatur, fle gloria Chriftiani»nominis exaltetur ; dileftfeoi tue per apoftolica feripta percipiendo mandamns, quatenus per terram legationis tue hoc folemniter prodices Chrifti fidelibus , ut pro flatu fidei, fit religionis obfetvanria , flent ex animo tanquam profequentes fmguli proprium interefle, ac falutarffius monitis cflëftibùs eos & exhortationibus inducere non poftponas . Datum Laterani Nonis Augufti pontificatus noftri anno fecundo.

runt : ut, cum per eurodem Joatmemgrata ipfi monafterio in fpiritualibus & temporalibus incrementa fperarentur anthore Deo proventura , ft redis difpofitionibus nihil debeat difficultatis afferri , cledionem hujufmodi confirmare de benignitate fedis apoftolicx dignaremur. Licet igitur pnedidi nuncii folicite lupcr hoc inftitermt & prudenter, & nos pro eodçm monafterio libenter quod cum Deo poftumus facere intendentes, cledionem iplam , examinatam prout convenit diligenter, canonicam invenerimus quoad formam; quia tamen dcperfonae meritis plenam notitiam non habemus , fraternitati veftre per apoftoiica feripta mandamus, quatentis qur circa elefti perfonam inquirenda fuerint folicite inquirentes, fi eam fumcentem inveneritis ad cjufdem monafterii regimen affumendum , prstmiffam eledionem authorirate apoftoiica confirmetis, & eledo faciatis eidem obedientiam fic reverentiam debitam exhiberi, ac munus benediftionis impendi : recepturi ab eo pofttnodum pro nobis & Romana ecclefia fidelitatis folitat juramentum , juxta.formam quam vobis fub bulla noftra mittimus interclufam. Alioquin, ea tile calfata , faciatis dido monafterio de pertona idonea per eledionem canonicam provideri : contradiftores per cenfuram ecclefiafticam , appellatione poftpofita, compefcendo . Formam autem juramenti, quod ipfe praedabit , nobis de verbo ad verbum per ejus patentes litteras fuo figillo fignatas quamcito poteritis per proprium nuncitim tranfmittatis. Quod fi non ambo his exequend(s potueritis intereffe, alter veftrum ea nihilominus exequatur. Datum Perufii, &c.

IV. AD ELIENSEM ET LONDINENSEM episcopos.

De eleftione abbati» fandi Albani.

Gregorius tpiftopets fervas ferveram Del, vewrabilibus fratribus Eben/i & Loiuiitutifi epifcopis falutem & apoflolicam bemdt/iiotum.

MOnafterio fandi Albani Lincolnienfis dicecefis , quod ad Romanam ecclefiain nullo medio pertinet, abbatis folatio deftituio , lefti bhi prior & conventus ipfius monafterit, ficut accepimus, requifito prius , fcut moris B eft, atlenfu regio & obtento , vocatis omnibus qui debuerunt , voluerunt , & potuerunt commode interdie , de abbatis futuri fubftitutiooc mutantes , poll diverfos traftatus , quibufdam de collegio, eligendi ei abbatem poteftatem plenariam unanimiter contulerunt. lidcm vero elcdores, Deum habentes prz oculis , collatione fuper hoc & deliberatione habita diligenti , & Spiritus fandi gratia invocata, dileftum filium fratrem Joannem de Hertford, cjufdem monaftcrii monachum, virum, ut afferunt , providum & difcreturn, ac.in fpiritualibus & tempo» rslibus circumfpeftum , & cum eis a puero laudabiliter converfatum, in abbatem eorum & patrem concorditer & canonice elegerunt . Q||o-C rum eledionem folemniter publicatam univerli & finguli approbantes, nobis per dileftos filios fratres Reginaldum & Nicolaum monachos ft nuncios fuos, ac litteras , humiliter fuppficave-

EPISTOLA GERMAN! ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI AD GR.EGOR1UM PAPAM ROMANUM.

De unitate.

Saut'iffliM & txcelltntiffimo papr vetsrlf Roma apoftolica: J«Ils rtlîori Gtrmjmut miferatione Divinst arebirpifeopus Conftontixopolitanàl novr Romst.

O Domine Jefu Chrifte , falvum me fac, D o Domine , bene profperare : te enim lapidem angularem, honorificarum , pretiofum, eledum, in fundamentum pono hujus negotiationis tori Orbi falutifene. Didici enim per prophetam tuum Ifaiam , quod omnis qui credit in te, talem lapidem exiftentem, nullatenus confundetur, neque a fiue fpei bafe poterit commoveri. Et ita fe habet veritas , & nullus contradicere audet,nili patris mendacii dilcipulus fuerit. Opus autem tuum eft, qui lapis angularis exiftis , conjungere qus procul funt : vel quz inter fe diftant, & ea quae divifa funt, in unitate fidei congregare. Tu enim es qui & procul & prope exiftentibus pacem evangelirafti, & fines orbis terrarum per tuarum fuper crucem exaltationem manuum ad eufebiam convocafti, & paterno more fuper humeros elevafti.Tu» igiturtncftimabili clementias fupplico , qui Patris es Verbum omnipotens , confubftantiahs Capientia Dei, rdifica in me domum hujus rei , & tu fis ejus & fundamentum ft tcftum, qui

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΤ Α ΓΙΩΤΑΤΟΤ ΚΤΡΟΤΓΕΡΜΑΝΟΤ

Α'ρχκηβτχόη βνΓαντ/ητοΧιβκ w« P*!μη< χβ^ιαρχκ, «pd$ t»y met Γρηχοειβν·

Ω ι^ii σβσβν 5η. ψ ult)* æejaww $»i. σ· γάρ ni» ixpoytavtouey λ/θον rtv »βλ*τ»λη, ay «χλτηΐν, rw ïvτιμov, xarù τηv triti <rJr«<paeΦvβ ,διμιλιον τοόηκ τη χο«·μ·φλi; . iiiüαγμβα γάρ «-ad <r« τΪΛ,iτι ««(dairwrab Hi rl, Jxetrai^tur· θήτiηii. vie tec nS» tAxiler tulti ntpstraXA^h- «•irai firrneς. ûruc vd «λ ηθι<· avTHWfïv ηλμήβηo àv, h ««rd η îβi ιαμ*$4τΛ>ηι .tpγι* Al r» -rlrlxpr· γι/νιβi» Xι^β„τβ x«r» Snr«xera; «5 »v·-mra virteaç tnwàynv ntètalpl/jfyjtt. >£ ΠβüΛβi d H<rani , rl àleu vil μ»-χpev iQ rli ťγΓui Hpvvfw dTeTγιλιζόμ^M iικμκρ-lôpmty ray <2 rù xipera-rne oιχvμ^iικ Jr« rüt n rctwpï n$v χ«p<vv trrariaxç'στΖχβλιτ«<ψβi «pdc 4-«φi«βv, £ στβφχβλM'βTφι#* Xenrdv lfoyeu 9» inç eaXevJi üI «vnienilxc» XeJ» m Xt^ay d ζΰv t J »ep«c . ή , τανηiαiβμoi iÇ * cauxécei «oqx'a t S

•NtO-

■ *Hat tpifitla uobtl data Gruet, ltftnfta ex "dice ttegio »}·u a R* F. MK.HAELE LEQfJrKN, *e /aero fruticato··* HM» Ordiar , «trv *ftrtruàlto , W uoljcato aaudtla coafuuUlfa*"I Harduao».

•Zxvxduxrev uet n» e7xov *tle ὑανθῖο'ΗΚ · Çautre* τούτη £ ΘίμΑϊ·-, < · **η· τ* Ο»- .-λ,Γόμ»··, " «"

ok tm *xzvns zp^è* τiλO* · £ T0<
ρφ TWC C*t mw «.
Kau M aapanpo *eparns* τΰ ο'φθζλμvi β ni &pD tu ιχφζv<ζ,·θθ» *ξ«ηΟβ>!θ«α «ipuvr, «*»Λ-ξζ^Φ* s *H* 'Ç «w *à^ivntnr xzezv* rîv tm ὑψ*ιλβηπ·M θροηι ras aepoiïe>zv λαχοντα, ri va λ/yv μιτπτρ«τορφι *atpôratror* · ι£ θ/λητον *ùrvumQwu μ/xpiv rS* όψ« τη; *Slfy** cm, w *pdfMn rd χ^<χμ«λ»* t J *Çtp* , TjJ *II ἴχηφΰη*, 4»rp *ei μιμιτii* tm Ct ὑψη· λoii xj»w»)>T4>*t xj *n tutccvz* ι'φορ«»τO* ΘiM.·® *άρξ+jjtçu* <Π errdCOcj», ιÇ xAFvov t J *It* <r« X'μi^ x^chrtfs&u TtS» pnpuitw μv »' τβλρτo/χ/λ®—<rw-φ/« TM Θιμ , a ιχ τμ *μή* ôvrO* τπ xavrtt *χα^βi-v*ζ* χ«ρβ^α>M0*ζ *ζημηφγικάi, ταiντvπ Sl α-Oλiχβ-* , *σβ «pevenrxvc,* *τβλλχχ/ Ικ* μ/χρi; ο/λ TrrG* •^ιμιλ/· *κβηιβιβλημiκη αφββμiî* , μι^α-Λα; «ρàζHi *ι* οπρον *lηικ^ομΰv* · n ewneiwâHf. lawiitp *γχρ*, ak **vμζ», άρΓυρα-vητ®**, δiλ®* *j φυλ«χ»ι; λαχχρ «Ύλιi-O», *ηî ilβ·μΰηι lκκζ^vιηι.* τ/φητιv' »' χραφ>i; artcwAi OασιλX;, ιλκσo *άυήv* · *αρχvv* λβi , 1Ç α'φηχo «uriv. « <va>; ιv^oζχ, *oηκ* , *Urvl* o *Θιo ^ιχ μiα* -nnn Sliifyxrxt,* την *ltpat* βχ J/anwatv μ J«tTf<pX.^y. *

EZ« *'li Si βλî«M* e *λîγ&,ιξ ri* lriAùv *ylvtrxt ;* oι *vβ^ivη* x<tni©tèv *κîiλφoi* , o/ *vîζ/ -βτιχv rtvi 9·<μ&îτήμχτι Ç φόζρ lty Kxnlxttnw fyytowns ·ήî •rttmrtflls βχvιλiv* >Ç *xparlt» μ» aunxpeinfvs,* êrwç βρορ»>ιθ«<τî *îξîlMTβι* «jwwnρτη; *ll-'μΰv * ιμφ«ι/<&MX»* ρ»τ ióτ»ιτ<0H , τρ β^/oτητ/\ « yrwtfBtn» · >i χαλη tfuaejre ιζ «τι/μψo-χ/«, *vv ή χoτβτη iξi φρo»iμ»v τ«ρθι'v»vι>« <θ-. μ&* , Mι ή. λαμχχ nJv </>>«*, Φ τ» οvτA'θo φM(, *îμτρoύOΛ* ηîv ι'χλ«μχ« *vpàsSô-*ξ«v τμ txapaviM τα^o'i, φροκμ^v ni i'A«wrf τ/- Θ βαλAvσι τη *βiγχ^Oiργiχi* «*«,* Zχ« μ>} xatruaC»-•&M1J τ» *φΰ* , ιζ *eunt* χρο *Srvor lx&tvùar* τι» «χη^/α , xj *utlptlpyatn* τ^ *xioôSn fiittnAflxf t âpetCSt TWTK t μηογιταη , elwxôStnt. nul Si* <£ *xipeunôUûat* t b î *xoSxs etunS» ùawoù «xecoXtxà;* Xα^ιλιζβμ^iωv *Uplukw* xJ μ»β··* *^ρα/-*Xbii >ç Azt Zww. *nfj* αμvημ» Uvhs, oλoτ'χάφoι^ , βλβφρoτηηι τηχι>ιρόμo< Xt»» , o-m'Jomç φθ«-arsu q J χαλων xdrruv tv *«xpentw ,ιζ* « ^ιομ^vo/, riieoraz τμ *$ρ«μ» rüs îφ«\<γμκ . μτμζ ηiνα»* w χαπ» ©ιov XηλM *oi$ιλφ9(*, Sa» *Uùup^»/* ομoφρoσιιύ» oμovo/ζ, ιζ «MvAapMvn; *nr eerruStxôv άoθ-*μov, elf β·»μ«ov lippy βηφ«»»)(τ«», >Ç π £ *ιλη'iβ xpnrdc vβpiββλvη,* τi *rw* »«-*^lapytiw* «ru* ©rÿ *Ç&wu* *tnirttx* nsfi · xep«C«Aov *St* tJ ημτηρ^ oZχημβτι x«-vu Oho *tpénm^* •i χιvà'Xχβ,τiχ *»«vnt rplsn oυμφiρη »ικη·μΣτβ»λvγxη* voTftJr *μισό** >i-*μύ*· , »χβ?ώ»ρ«>μβ»ΰ» »λ»«» Φ «λ-λ*» η «·λι/^ρόv/oν *χιvμ»* τμ *«ρρ«φM^τiîv·* τi» £nOMrc tac «M»&&ὑφ«v7M, Sv α*oτ·λ<χ« χ£· *ρκ* vèy «αθ·λ/χiμ> nSv *xprunHr άηSurer* fxxAir 0*/«v,iÇ xanpatv *eyitn* xJ SiJzrxzAw iηiφvρβiζi*· (λιυβτΗ α-iΛMO-φφi-ζv rtti£»M'*>3au. ηλρoîρ«< Sk

• Γλ. *κ'1'·

A juxta theologicam vocem Joann» , Alpha fit diccr"' OflID1UD1 PrinciPium

Ac in primis oculos elevantes ad montes ccrJeftes, unde venire nobis auxilium oravimus, deinde ad te fanûillimum papam , qui apoüolicac fedis primatum fortitus es', fermonis mutamus exordium . Et velis dcfcenderc aliquantulum ab altitudine gloriz, & incumbere verbis meis, qui mifer ium & vita & fermone : fi te, inquam , aflTimilaris ei qui in altis habitat, & humilia refpicit Deus . Incipiam aurem hinc : Inyeftigabilis lapientia Dei, quz ex non elle omnia fimul produxit ad elle, Temper autem continet, & provide regit, coniuev.it multoties ex minima occatione, velut quodam fundamento diu ante poftto , magna opera poftmodum fuperzdificarc , ad commune proficuum & falutem . Joleph in Ægyptum argenteis venumdatus , fervi» deducitur in lacum, & in carcerem truditur ; quz autem fecuta funt poftmodum , quam gloriola, .quam honorabilia fuerint, & qualiter Deus in medio ejus glorificatus extiterit, lapientiilimam mentem facrz animae tuz , fandiiftme pater, non latet. Ad quid autem fermo relpiciat, fit quid Ggnificare vult, fratres prxfcntes, quos quidem pericufofus occurfus & injuftus career fecit noftro vultui przléntari, vcftrz fanâitati exponent : quorum numen» prudentum virginum numero xquipollet. Nam & lampas operum fyonim, & quod ex ea lumen exit, coram hominibus lucet in gloriam cœleftis Patris . ac prud.cnter oleum boni operis apponunt Temper , nc lumen lampadis extinguatur , & ipfi ad *fo~* mnum trahantur accedic^ introitu 'regni carrant : Sine baculis funt omnes , & velles fin*gu*;ulas Gnguli habent , & fine calceamentis . NJune autem pedes eorum pulcros fecundum Apoftolum exiftimo, tamquam evangelitantium pacem inter Graecos & Latinos.* ut breviter 'dicatur , velut *elf* toto vacui , & levillimi ' & expediti curfores, adChriftum properantes attingere, qui omnium bonorum eft meta . Ad quem cum pervenerint , liftent curfum , fit percipient quod peroptant . Hi quidem , qui fecundum Deum mipores fratres dicuntur , fic uniti in una voluntate & unanimitate «quipollentes in quioquenario numero , in bonum ftgnum apparuerant , *6t* fpem bonam propofuerunt de unitate & concordia , annuente Domino, inter quinque patriarchate» . Acceperunt autem in domum noftram fratres ipfi cx Divina providentia , licui credidi , quz cunâa dilponit in eo quod expedir : & cum hinc inde inter nos multa verba fuiftent exorta , vertebatur magis locutio prz ceteris, fuper Tchifmate longi temporis tunics inconfutilis culebiae defuper contextae, quia velle videlicet apoftolorum manus catholicam Chriftianoriim ecclefiam induerunt . PrzTumptuoiz non quidem manus militum , fed ecclefiafticarum perfonarum (cnlus foderunt & diviiierunt. Et fchifmp equidem magnum & multorum annorum , β nullus eft 2ui milcreatur fponlsa Chrifti , quz Gc fclfi vefte induta eft , aut qui eji» velit turpitudinis mifereri . Hoo , ut credo, & David in libro pfalmorum plangit, dicens . *Oi.*

D .

rf»t». I». o»ji [Mt , ú «o»» fxHt enxptmfll . Si enim compunâiorcm hxbuifléaus , deleremus , & coatriiUremur ; & fi tribulationem & dolorem inveniremus , pomen Damini utiqoc invocaremus , & adnuc nabis petentibus addict , ficut in medio diicipulonun jamprtdem pacificans difeordes , & .cogitationum ampiulogiam corrigens . Numquid enim non moraeutur ejus viicera ? numquid non contriftaatur propter difcotdiam ? etiam valde . Pater enim eil , & omnium patrum piitfimus., & non iuftinet videre pignora hotlili more fe ad invicem evellentia & dilperdentia, & moie piic.um alterum ab altero devorari ; eo quod major contra minorem cxtoLitur , & qui potentior cil opprimit: înfirm»- B rem . Sicctnc docuit nos pileator Petrus hominum , qui contra naturam prioris artis, de morte ad vi:am quos pileatus cli traduxit ? Heu ! qms d.ibit capiti meo aquam , & oculis meis fontem lacrymatum , ut plangam dic ac node fuper contritione novx jerufalem de gentibus ecclefix congregat» ? quali, ter eletlus populus Dei , in Judam & Ifrael divzli fuimus , & civitates noftrx in Jcrulalem & Samariam ' Ea enim que de Cain & Abel, vel Etau & Jacob contigerunt , qui fratres quidem nnrura erant , holies quidem mente, & fic contrarii ; piget me turc termoni interere , nc forte primatui fraternitatis injuriari videar, aut iubripere velle ere- C dar primogenita . Verumtamen , nec pater meus fenuit, nec oculi ejus caligaverunt, fed in cœiis cxitleus liquide omnia videt ; & his qui injuflc opprelTi iunt benedictionem largitur. Sunt quippe haec amara valde, & intelligent! tinea oluurn , fi frequenter ad memoriam deducantur. Sed quod (equitur, vel quod dicendum cft, amarius , 3c malorum omnium cil peifimum, & omni gladio fecante utrimque magu acutum, & magis refecans , contra quoicumaue hominum fuerit adduâum , five contra, Graces , five contra Latines . Quid eft hoc ? Paulum dicentem audiamt.s :
G·!· >. s,vt iiÿrizr de cetin evxngtlirxverit vobir prjttcr Id juri evjn^tlizjtvimut, e*atbe- D «a flt. Et non femel hujufmodi gladio percutit, fed & fecundo , ut majorem dolorem ex iecunda pcrculfionc adducar , & ad medicum quxrcndum exfurgant qui mot tem anima-
4, rum pertimefeunt . Quid ergo dicam ? Omnem curam & omnem folicitudinem aliam a mentibus excutiamus velut pulverem a pedibus, & cum erani defiderio quxramus quos tangit hic gladius biceps & terribilis , & qui luni quos fi parat a compage ecclefiafticonun memororum , quorum caput Chriflus eft. Si nos Giatcos, oftendite plagam, & fanguinem a vulnere tergite , ac cmplaftra fpiritualiaappociitc, & ligamentis conftringite , falvos facite fratres m periculo politos, ne pereant·; E & balomoni acquielcite proverbialiter fic di-
P„v. ,, centi : Frater n» aegufliu cemproba^ttr. Maxime autem ipium Dominum audiatis, qui fapientiam ipti tribuit Salomoni , & qui loquitur per prophetam : Qa fepar^verit preriojum
7trem. u. f VI;It 0J et)t ,Si autem nos quidem Grxci fine plaga fumus, & abfque vulnere a gladio anathematis, contra autem Italicos & Latinos acutilfime adducitur , & ad mactandum & perdendum quofdam extenditur : exiftimamus quod non fuftinebitis per ignorantiam ÔC pravam pertinaciam vos a par-

Αχέρκ, Iptw rpanww<jі» «>λ' ιαλ^ηοΓη»' * ·/*»". Wtffl&ti ... Supply. iÇ ri... *'μΐγν xî ««λυχρνζο* , «5η ; ο' Ιλθωζ 7u£ (îίμφιω Χ*/ri ·Π* ικρμρμΰ™ φορiσχv ιμχ'πov , τη; α'χτηpMwbf! lurlul xawhtnfpw.

Tiw arμa/ C · ùtg^'3 c* η7 ψαλμοΓ; θρiuip5ri* irf^za&wav, AzTwx, ι « χαηνάΓητχv. ri +·* ss jrip £ χαπη^ημϋ», ϋανηάτμο^ αν « ι'θλι'βημθ*. »β» θλήΐχ» «J ®5t>mv i*ο«μθ, ri βκμα «cri· »xrxaXrτέμζθα. «Β «η ΐμύ» ivιιώιιμiΗη, C» vμΓ» ·$ùιτχι* άτ ftitf fjM^naSr rpônpev , ripnwxMwr to |ιαμχχόμ*»χ , G την αμφ<3βλ/αν ήΐ λφΜ*μΰν $ηρ$»μιv&*. μ>| jrip · Sixvirxl nt Β β-χλαΓχ/α; μή à Awrriw τιαδiβταΛ»; rxl <r>ctarif γχρ «π, iÇ rxrtpw τχ/ruv φ/λοτορÿwnp®· , iÇ a'x «vtytnii ÆXιιh v πi φι'λπχτα,ΐχSpx $ιχτ9χμ&χ ù* αΜήλvv , $ Sïxliu iχθiΛ» ' α'λληλβφαχ?vπτ, e» t|Α riy μώζov» raltiaïftàett τi ιλχτ!»»®·, £ ri/ t%upl> κχτiημβχïïΜ τi I&tm. Sru; «δζδαξο» υμά ο nSv a/Oprixwv άλ/Χ; Πi^®*, ri; α'ηvαvτ/χ; τρ ττρ+τiρχ ήχvραχόθαvxnt ipll ζvv τi; αλ/Χομ^ûi; μιηφ^ρο* ri τi Sù<rte ri *iφβλτ μ» uSvp , χ} wFi «φθαλμοΓ; μ* »ηΓ(ι* Snptel , «Β χλχύσομαζ ήμiρχ «£ vvxri; Irl rj αα»£7μμαπ τη; πα Σζών,Ίη; ιθν£» ,iχχλησ*/*;,* tri; - ««Atxri; λαό; ri θ*" ** riAx» C tÜ Iσραήλ διηρi^η ; iÇ ju vόλκ; η'μi» ri; Iφvααλήμ ιφ) Σαμαρ««π ; nt ylp xafti ri» Κ«»v «Çri» ACîA , η riy HtraÙ χ} η» Ιχ«v3 , τβi α^λφβ μΛ τi φώτπ, τολiμiβ; Sl τη γνΰμη «Ç c>am s; , ε'xvri χαραχλιχHv ri» λο^ov , Για μη ri Xfwn/oy ri; αδiλφόIηη; αημχσv, iÇ δόξα. iτοχλiïΤΜ» to «pwnriwx. ιτλiα ctTtiù va ό xxrr.p *μ£* »yt^npaxc·, ο'êf α'μ0λÎΜÎ<«, £ n~; χατκχο;«curez; aSixtK rl» Xλο^ια» χαόζκαi. riri μιv Se tifrj num rtxpù, >Ç t ï> xxfXtet ans, b fut arAiifw; |ζ«/3ζ/9ρ»τ«όμπ·α.

Te J«* ru> ρηθητόμξυβv, χχλiχβ'πρo», ιζÏΜVJ, «'tom»» J«;cnfc»,'ιι ματ^χiραi Χάση; τμητζD χη; iÇ Αioμ»"δζυηρovη >Ç τμηηχ^πρov, χχθ w» àrOfri»«? «arvf^n, rinxani λατ/>ων, rinxaΤΟ yρα«Μ». xoZoy τiη ; ΠαiλΧ λi^ovτΌ- a'ixariμιθβ. t«y ημπ;, i α^iΛ#· fâ àpari Xαχ^*' Α.{zrx(&μ7v rap « rapeXaCfn, α'»αθiμ« «r*>. xj α»αξ riv ρ'·μφ^χ'α» χαηιχο»τ/?Μ, «*Χ\4'5Xr»pov.'ra αφοiροπρα» ertp^erulxl /»iv eWuv,4^t* /n;3Xripa; lrtfyft, >Ç «pc; α'χαζήτυαι» tala ri* yarwffn ri riv χ^υχαv φο$ό/φοζ ^ά·.·αη»,

Tι Jv φημι ; rlm αΚΜιυ φροvτiδα* rlren μ·ίΛμvα», τυρβχiτμρv πά»τη «χό τ·; χαρδζ'α; τ/vαξ«μθ,|, ri; xoy/epri» Irl ?J3 xoîrir iÇ Of*. MrviSu'trinn euTlt^lrnmt E ή φο^ρχ ι£ i(';ομ®- ΰβiχχiρχ, i τiV« ixriawe Irl ri; ιχχληζηαπχ^; όλομζ^χi, J; Irt χ«φαλα/oy · Χ^ιτόi. ri (Jfyl το; Vpairit ήμα; · îri£aΠ την τλη^άι), iri* θβώμα μοττμ'σαη* α'δiλ» f φ»ï Hua; xz/JurXornt; α'τολi·5ar, nA Σολομ«7vτ(ρ. . η4$4μivΛî. σ-οφό; α'ι-ήρ χχροιμiατη»; -λiγα, αδiλφΜ ό α' χ^χαζ; ^ρηζημβζ ifuff^v . μi>λov St aurl axoaan ri Θiα ri ri/ Σ·λβμ«vηι αοφζααv?Φ·, >Ç φθi>Γ·μ^χ tyfi «ροφ»)7β. ό ûÇajriv a'- Γ,""» ξζβv α'/αξιoητόμα μ» «γ· - δζο' $ ήμ^ οζ* I fxlKll ατληγïi iïμ& £ α'^Λμματ/ΓΟ/ Û τη;μ«-

Χ«'

y</p«c n «F«9<jtfciK' xxnt St /ltbXCv r, Aer/- £v fymWW, «J Outrer» «xoAfira/rrwiç xanltiytTal. ιομΐζομΟΛ «κ w «ντνξη&ι Si àynlat a} umporUù QbaCtfà τη τi Xûrù *. > vitp v pt/tml II Savent ti Jtwariv iufK Xapâc lOunpfaal. ort If tia «Ç Svypxtwt CMtrnonw, iq «νβvβvχβηiλuακ, x«£onrpaJdruv «0«v~ αΐλλο/vσκ , fûaontyol tln τi φχγμά τl iûiüvη rù lutepire τù τη úpûiχ < npwt'as <αvi»<τμ>», η ο/χ«^χ»«- • fcc·* J" W**5 àvttfiwtTcu. * ëarsÙdcr tofum, v·«· lrruim VAtpf ««τ' «Μη'λχv. ηολίμα αφ*· vtrpol» îφρα^iΐû ärrmpnp^bu ««ni ι'χχλιΐηα· rmSr duptSr, itpoupa^iaK wmnrert , hx μvi γραηιύ ιοξβλοχηπΜ Ôto'f.

ÜvtAHrtnjtoru, àun, îta μαρ- vutiw Kttpdç «wf, «$ β<ιμ· lvpantw upon- v; Opém fupnwit ebotyr. iÇ ipùl «pàç n cafav rie μαρτvûαi àtaCttfùptàa, n> w χβλβv àyuHvipnot , »«»nxpe«ei»? Π- Φ^χβûμ^αli^ài. oile» ■ XfT» »j Κùβ·ο; η at- e/umpwc rnrac» »»î μάρτυρα , rprwnti Xt/câ, ·* «pôrvpav }<"uienç i«λ5o>- n; daxptA* rie χ*ΠτκΞ/*»i, n7c llpùn Axra- μiτοι sw« tu «yxnrixJv τ· vύμχη rrcvwr ta? yporolt panpmft n πλΛπόον Sfr' ro- po; ›Ç oJxrvç, «Ç cfyyxfy ayrei ϱ «T«."«ÿnw 0<àì fèi τiώ èpùntor

Kχλάτ< Tttüru, eyrwntn, (c r« «mcAx ΠΑ ■Çs Xιχivχ* I TO^tu »«P»Γ^ï>λH 0' ti xDpfitt Lrtt- XHtà ri» xapSix X τ» μβθ^ηiΐ; Jna XiΠφτiζκ τβ'i «pirCunpvc Stà τi» fercόλη ; CBptrCurifw, tpr.Tt, txî Cf ûμïo xepsxxXw d vυμφριτζάηp'^*, ›Ç pùpxvi ήû τβ ua^pàtwt, a 1$ τη μιλ- λβση; «βοχβλvχπ^βι îβξη ^temrvec· ιοιμόvαη ■η lv úμïv no!prior 1á Θiβ , t tlrtoilmf μη àrryxacùc, «>λ' i'xar/o , μη5» el\p«tfJw; , α>λ« cppoSi'ptK' μηΓ·îi ««nixveiCavn; τi χλη- Ps, α>λβ 1ύιοι •^ημιτοι 1β «οιμvi« . ›Ç φακρv θότv τi ipχιτηιpβρο , noptùàt rlt άμοροτîîYov τη Λζη η'ψ*»·v. «^τη tclv η τi Πι^β >χλι«. «ψ^τχι μ μη ηHθαρχivη «urn. ημΓ» Sl'««pβχλησvv ixfètori μïp(^· 1η ιο/τολη;, d· φ ayuMiàdSxt xapuyytf^fe , λοχvμ^βκ άpτι & ..Prr-.i.f.r.χοικ-^ tTf^pxrptil, ηα π ièχιμov iμάv τχ licfvl £pt5r ηολiτιμιώηpοτ ypurilt τi «τηλ- λβ^μι'ηι* Sfr ipP'î it ïovμαζομiκ , π i- vetraa «Ç ι£ 'tipili & «χοχ^λùφ^ lητi Xβι<··

AXXar αûγγτvδi, uyn Slalom, tÇ qj βvβη- pwv vi ww/î/npaç Ραμτ> άρχιpivτ αvμτα^il-α- η X, ·p«0Πiΐτ, xJ àru%ù pnputnav Sttpurnm μιπ- yôrtw. ira^atvopS^tK yap xapStai èiSorat ruyy»vpv »«pè ÎÇJ dLlrax^tV» ùflpvr, utt Sfr Xittlu/ λαλ^λαlη lax^ripôt. ζûτaiïi ürttp «*·p τηv delude*·, iÇ αvβψβvβ** ηvλùχ- vas η SiangjrftK , ζηπιτοv τηv àto&yftyUu Spay JII τη< lat ry nine «vannas» χîσι^χαχο- »β^τ.τ·μ<vσ» τi α^ιο'τηη ›Ç ήμ« . v φiΐαvμι- ^α atipxnç βvθoi · àyipaç uooçameiptda· à μααpχτ diwnffln. Ôcov yàp ιΓχοχόπpόv lcl η v^sâpnpM, winy xâhovwv rtçww tapalnot. tnaSOQ yàp ««ni nv tSen xerov" plCù ?»îψ<·

A te Domini feparari : pro quo decem mille mortes , fi fieret poffibile, quilibet vftrum libenti animo fiillinerct. Quod aut difccrdia magna, & dogmatum contrarieras, & canonum deftruAio, fic iituum, quos tradiderant patres, immutatio, materia fine lepis , qu* feparat ea qu* prius unita fuerant fiteonjunâa concordi* & pacis coojunâione . totu» Mundus una lingua faâus acclamabit, Dominum protefians, invocans ctrlum & terran^ in teftimonium, quia dos jundis manibus vobis uniri, vel vos nobis , faâa diligenti inquifitionc profunde veritatis cum invocatione ianâi Pncutpatis, inflantiflime poflulamus , nec emplius fchifmatico fcandalo immerito
B deturpari, & Latinis diffamari , vel vos a Gr*cis depravari. Et ut veritatis medullam attingamus, multi potentes ac nobiles vobis obtemperarent, nifi injuftas Qppreffioocs & opum protervas exadiones fic ferv ttutcs indebitas, quas a vobis fubjcftis extorquetis, formidarent. Hinc fic crudelia bella in alterutrum, civitatum defolatio, figilla januis ecclefiarum impreffa, fratrum lchifmata fic facerdotalis mmiftrationis prorfiis vacat operatio, ne Grzcorum climatibus , ut deceret , Deus collaudetur. Unum, ut credimus,quod Grxcis j.impridcm defuper fuit prxfinitum , hucutque defuit, tempusfcilicet martyri': fed fit ipfum jam imminet, ut tribunal tyranni-
C cuœ *|tfriatur, & fedes tormentorum proponatur, nuat eruor inundans, & nos ad martyrii Radium defceodamus, & bonum certemus agonem, coronas ab Omnipotentis dextra recepturi. Novit ea quas dico,& propter quid, Cyprus famofa infula : qu* novit , & qu* novos martyres fecit , & vidit milites Chrifti, qui prius per aquam tranfeuntes, lacrymarum compundionibus fit fudoribus loti, ex confeffioqh laboribus per longa tempora ad ultimum etiam per ignem tranfie.runt : & eduxit cos agonothetes Deus in cctlefle refrigerium . Bona numquid funt, o papa fan&ifitme apoftoli Petri fucceflor ? Hrc injungit Petrus mitis tu humilis Chrilli difcipulus ?
D Siccine lnftruit feniores per epidolam fuam, cum feribit: Senioret, qui /x vobit funt, obfeero confinior & te/lit Cbrifti paflunwn : |ml & ejur, qua in futuro tfl, gloria communicator : pafei/e qui in vobi/ efl, gregent Dei, provideotet, cm/7*, fed fpontanee : na* turpie lucri gratia, fed volanterie : neque ut dominantet in clerit , fed forme faill gregit. Et cum apparuerit princept paflornm, perttpietil immarce/ibilem aterna gloria coronam . Hxc eft Petri doârina, & videbunt qui ei non obediunt . Nobis autem fuificit ad confolationem epiftol« pars illa, in qua gaudere prscipit contriftatos diverfis tentationibus, ut examen fidei noftr* multo magis pretiofius auro corrupti-
E bili igne examinato, inveniatur in laudem & honorem & gloriam , ta revelationem Jefu Chrifti. Sed concede veniam, ian&flime domine, & omnium prcdeccflorum tuorum veteris Rom» dementiffime , fit fuftine verba multum amaritudiaishabemia tfunt enim languentis cordis fufpiria, & datur indulgentia a diferetis his, qui propter cordis nimiam triftitiam in verba prorumpunt per fingultus. Accinge igitur fic fortitudine lumbos tuos , & accende tu* difcrctionislucernam, &quzre drachmam qua: perit fuper fidei unitate , & compatiemur fanflitati tu* etiam nos

non parcemus infirmo corpori, acc fatifcen-Arat, tcm cauGbor eutoo, pneteadendo icneâutis cxcufatioaein, non iocgam vûm caufabitnar. Quanto etum laboriofius opus eft quod *lod-pitur*, tanto moei» erit caufa plurium coro-
>. frtr. ». narum. IAxAwjpxr «um /marine *fffprutm letemn enrrcMMl ectlptl*, ficut generalis fta* dii luftator & maxime viftoririiu comme Paulus air. Non igooramus, fauftiftine domine, quod quemadmodum nos Grrci nitimur in omnibus obfin-rare orthodoxam Aeuiabiam fenteotiam, ut in nullo erremus aùm-Aorum apoftolorum & patrum flatulis : eodem modo veteris Aotae ecclefia, bene fcimus, pro fc nititur,ut non exiflimet fe falli in aliquo, neque remedio indigere ie aile-Brit vel corrcftiooe: hoc & apud Graecorum ccclcGam & Latinorum dici novimus. Nam nemo unquam in propria facie exiftentem turpitudinem videre poteft, nifi fuper fpeculum fç inclinaverit, aut ab alio certihcatus fuerit, qualiter fc circa factem habeat, fn turpiter, Gve non. Habemus autem fpecula multa & magna lucidaque, clarum videlicet Chrifti Evangelium, apoftolorumcpiftolas, libros theologorum patrum. Infpiciamus in cis ; ipfa oitendent nobis qualiter unufquifque fentit, Gve nothe, Gve legitime. Qui autem ad fpeculum fuerit invitatus caufa experienti-, cum receflerit, confitebitur etiam invitm fuum vultum effe deformem. Deus au-C tem pacis conterat fatanam fub pedibus noftris cito, authorem difeordir ; pueificus, odientem bonum, qui caufa cft bonorum omnium, fcandala facientem. Et qui paciseft Drus mittat ad Ikm, qui paftores lumus ovtum fuarum rationabilium, Angelum pacis, gaudium magnum annunciantem ; ficut prius in nativitate fecundum carnem Emmanuelis palloribus brutarum ovium : & dignos faciat canere illam laudem mirabilem, *Ghria in*
La<. i. *txetifit Dto, /f in terra* ρλχ *bontinikets lene wlmUatif*, &tn fanfto oiculo ad invicem fa-lutare. Gloria Domini nollri Jefu Chrifti & pax Dei Patris. & communicatio fanfti Spiritus, vobifeum. Arnen.

κ$ · *nèxiptialit* rntalpdp**» £ p^«XU* wpaa$ nΠpXΛκ ·
Ου'χ *βγ*ΐμ&»*, S θPMταη Jr'rxvru, *Sri* χ«-·}«»φ *ημά t*'Γ*ρχ/XM *ιιΐχυνζημιδη* χ«ηi»·χ-W *épdfk&lf 'Ιι £rtOw, $ flt plfilf w* iΫi arereArwv ie^priniv Ç *«p; xaiv riv euriv M £·»«· $ >i Tqc *^perfluriptt* Pan μ« axxAqr/c *wtpl lwrüt ïttt!t*wut «rl tf9 " μη *vδβι* «min rpatawv, xlt xhpewks_XÇ* £e«v Arpecv «Ç ltep^jmv · t îl» «i"*** TW *W* rp«wr »xxAi»r/«, £ »«p« *rlt* rJ3 AxT/mtf Ar-*ylptn» tèlepC»* ^Ç >*p *nitltw»* CerJ *tlly ***-* rvrp «r^t^taewdur ««μ/ϋi χχθβpiv iuaarar, U μχ *tutnn^tn* rapaxAlArCa, *n rap ltlpn*, · «p« rît, «ψ«7^»i, «« i$pri' i'χρμύτ χ··»^·» v *ημά* «M· *η η*} *ίμ-*φaviΓβτα, ni *φαηολι η Xprê* dCxfyfArer, *η Ittrntyuur* Λ3 «rero'h*· *Τρίμματα*, τκ *βi&M* PJJ ΘΗλφΜ, *raripaer. χχρχχιλ)«μβ· fls* eunt, χρχ£v« *ιιΐαξρην* jr*»i *Φ ppovrl^ar®' *tuttts*, Hit *rlnïApfy**, 4ît yw/κ. · J»' ·ρβοχλiμ»·' K *flt rüù* TB unirai *Sunμαrter*, iÇ *άναγαράν*, *ΰμ·Κ·Γη<η*>Ç<rwv η rpdrwrev ri iώτμορφβ*.
O Θi«ii στω^/ψ« riv Santvcrv ὐο·' *τη* xolaf *ήμΰα* er nr^w, rip ^«^ovarov *à tipluenifils, rl»* μκτοχχλvv d fU χ«λvv xerruv «Γη#*, riv e<ar-*J«Xoawe»* » 9ic «yaxnc Θiòi. i$ «aecdXer xpoc *Ίι» ημίνκ ήμχ λογιχδν πρβββΜ αυτή αγγιλ»* χχρβv *ΑαγγιλιζάμΜ»*, *tîs xpînpw ίτι T/* xerq *reput ÿfMtrte* αvτi, ι»? τoτμi'σι «AoTair *rpefiàrw* Ç *βη^αιμάη»*. nSH *afyéret leel t(u βωμοitu lnterlue ὑμηλoΓiα»' δ»ξ« c»* ûψ/cwi *Θ*?*, >Ç *t/rt Γη tipèm, c** «y^peirwi Âle«/«, *C* «Γùe ρλήματ/ e'^n^nt èrrére&el. λ χάρι* τi *κυρία ήμûv* lησχ Xp<r», xJ ή *etyétn 1»* Θ<» ra^pf, <î ή xw*·/· t» *άγύ ιη&μΛΐκ*, ·όι *μ^* τβvτυv *ημûι*, U *Αμην*.

V. AD GERMANUM ARCHIEPISCOPUM GRÆCORUM.

RESPONDET SUPERIORI.

Gre^ortnf epfctpur fervtu frrvorxne Ptl, vrwrra-*Itll fratri Cernue» Crecctrnm arcUefifctpn, fnltete» & apefltlitJtn leludilJianfitt*

Fraternitatis tux litteris, nobis & fratribus noftris per tuum nuncium prsfentatis, qua decuit benignitate receptis, carumque tenoris plenius intelktlo, difpofuirr.os viros religiolos vitx laudabilis & probatxfcientix ad tuamprxfentiam deftinare : qui verba vitx deferent, & noftram fratrumque noilrorum exponent plenius voluntatem. Verum quia de comedente exivit cibus, & de forti cgreiTa cft dulcedo ' ne ex ore mortui leonis, non Gne rubore feribentis, a patre favus exhibitus contemnatur : pauca ducimus referibenda, ne vidervntur feripta delpici, fi contingeret non referibi. *Indien/ mien fapiene, faféentior erit : & letteUi^ens, ula ftfiMtt.* Licet autem Chrtftus, ficut tux rJcrics epiftohe retexebat, primum ût fle prcci-puum fundamenttun fidei, quod fatemur, praeter quod aliud poni non poteft : fecunda tamen & fecundaris fundamenta legimus apoflolos & prophetas : fit fundamenta Sion in montibus fanftis, & cives fupernat Jerufalem fuper fundamenta apoftolorum & prophetarum fuperatdificati leguntur. Inter quos primus & prxeipuus beatiifimus Petrus, non fine caufa, fed ex praerogativa fpeciali, a Domino audire meruit : Tm *vacaterie Cepbai*, fttvd *interpretatler Petrne :* a.
vt ficut in capite plenitudo fenfuum confiftir, a quo ad fingula membra occultis meatibus pars aliqua ranquam a fonte rivulus derivatur, fic tres fidelium ondines in ecclcfia, Noe, Daniel, & Job, prxlati videlicet, continentes, & conjugati, quos Ezechiel vidifle legitur in vifione falvandos, a Retro petra, fuper quam non domum faltus Libani, nec porticum columnarum, nec domum filix Pharaonis, fed ecclefiam fuam aedificavit Dominus fidelibus, velut de omni genere pifeium in ejus rete cooclufis, tenquam a primate primatum, qui de fonte Dominici pedo

pedoris fluenta potavit, & fuz falutis debent A poftulare remedia, & cum omni patientia fic doftrina, non cootentiofe vel fuperte m aliquo refiftentes, amentis fur tenebris dubietatis icrupulos removere. Nec obftat quod afleris, fi tempora locumque diftinguas, Paulum Petro in faciem reftitifle, cum difpenfative ab orthodoxis patribus hoc faftum efle legatur dum Petrus legem Moiaicam profitendo, Judzos; & Paulus circumcifioncm evitans, totis viribus lucrifacere fluduerit ex hujufmodi fimulatione gentiles. Alioquin & Paulum perambulantem Syriam & Ciliciam, cum perveniflin Derben & Lyftram, ex eo redargues quod Timotheum, ex patre gentili ortum, fidelis viduz felium, circumcidit. Secundo etiam & tertio vel fe vel Paulum B argues, qui cum navigailct Syriam, fit cum eo client Prifcilla & Aquila, & caput timore Judzorum totondiflet in Cenchris, quare comam, quam ex eo nutrierat, quod Nazarei, qui fecundo voverant, juxta praeceptum Moyfi tacere confueverant, ibidem totondit in lege. Si, frater cariifitnc, dignitatis myfteriupr, fic autlioritatis officium, pleno intellcftu diftinguens fic Petri fic Pauli zelum confideres, qui atrmas tantummodo fitjebant, eos nec in murte, quos eadem fides fic pallio vere fecit efle germanos, nec dum viverent, in doftrina invenies fmfle dilcordes. Licet enim Petrus pro dure cervicis Judaico, fic Paulus pro gentili populo, lac parvulis, fic efcam provectis exhibentes, mvcrluC linguis fic ritibus laboraverint : cum jam plenitudo temporis adveniflet, unum Dominum, unam fidem, unum baptifma, fic alius articulos fidei, fecundum gratiam fibi datam a Domino, in uno eodemque Spiritu przdicavit uterqiie. Fuit enim Paulus ex verbo Domini Petro ÔC ceteris apoftolis univcrfaliter fic dicentis,
7lon. »·. *Quorum remtferith peccato, remittuntur elt, I3 quorum rttinueritir, retento erunt*, cum Petro myfterium dignitatis exercens; fic ex verbis ejufdem aulhoritatis fmgulariter Petro propofitis, *Quodcumqtre ligaverit fuper terram, ent Ilgotum Ú in carlir, & quodeum^ue folver.l fuper terram, erit folatum & in caelit*, m Petto authoritatis officium rccognofcens. Idcuquc adDeum, tanquam primatem fic Evangelii dominici fontem, venit Hierofolymam; fic poftmodur.i cum ipfo fic aliis fecundum revelationem contulit Evangelium, ne in vacuum cucurntlet.
ΛΛ»// . *It.* jterum cx verbis Domini confirmatur, cum foli Petro, fi frater fuus in fe peccaverit, non tantum fepties, fed utque feptuagtes lepties przcipitur remittendum : ipli ioli oves indilltn&e committens, qui tam fgcciali miraculorum virtute pollebat, quod per plateas in lectulis fic grabatis pofiti ad umbram ejus fanabantur infirmi. Cujus authority ex ejufdem Domini verbis expreflius confirmatur, cum fibi didum eft.
y^n. 5. *£>uc in altum*; fic pluraliter fubinfertur : *Laxa te retia in capturam*. Si igitur Petrus propter excellentiam fidei, qua in uno Chrifto duasnaturas veraciter recognofccns, cum dixit, *Tu es*
Mctt. ■(. *flUnj [Jfi* claves regni cœleftis in
Efbef. <· terris folus accepit; cum *Unut flt Dominât, uno fidet, unum baptifma,* unum principium, unum corpus militantis ecclefiz, fic corpus cum multis capitibus monftruofum t fic fine capite acephalum cenfeatur. reflat ut ad regimen generalis ecclefiz, quam idem cum Paulo fic ceteris dc gentibus Grzcis, Latinis, fic Barbaris congregavit, caput ejufdem, fic futim Dominus, per ea quz przmifla funt, oftenderet fucccflb-

rem. Przvidens autem Dominus quod ecclefia a tyrannis conculcaretur, & ab hxreticis laniaretur, fic fchifimaticis tonderetur, dixit. */logovi pro te, Petre, ut no» dejicio/ fldet Iκι : Ú tu. aliquando cowerfut confirmo fratree tuor. Ex* quo colligitur evidenter, quod ad fedem Petri omnis quzftio fidei referenda fit. Sed, quod dolentes dicimus, ut epiftolz tux verbis utamur, preiumptuoic quidem, non per manus militum, fed cccleli.xiUcarum perfooarum fenfus, veri Joleph talaris tunica fic inconfutilts eft pafla (cif- furam. Sed qui: fciderit videamus. Cum Grxcorum ecclefia a Roman» fcdis unirate recellit, ftatim privilegio caruit ccclefiafttcz libertatis : & quz libera fuerat, faftaeft fzcularis polcftatis ancilla, ut jufto Dei judicio, quz noluit Divinum recognofcere in Petro primatum, toleret invita dominium fzculare! Sub quo non modica contemnens. paulatim decidens, fidem informem prohtens, fic a fraterna caritate tcpelcens, licentius per campum iicentiz non *refznate* dilcurrit, ut fine alicujus reprehenfionc licitum fub illicito palliaret, & a templo Petri recedens, a Domino quali attritum foris ejicitur. quoA virga tua Joannes, prohibente Domino, non) metitur, quoniam datum eft illud gentibus, quod iam conlpicis vifibiliter contaminatum. Qjiod Samaria, quz a templo Domini & a Juda & verzfidei confeftione recedens, fada idololatra przfigurans, bellomm cladibus continuis attrita. & pondete peccatorum gravata, (licet Elias & Elif«u$, tanquam magna luminaria, ibidem, fient in loco caltginofo, refulferint) data eft gentibus, projcôa eft foris in vindidam fornicationis fic idololatriz, quibus fe a Domino ieparavit. Quod fi Paulum Grzcorum ecclefia fe habere proponit, exhibeat. vel a tiicceflore Petri & vicario JeliiChrifti in apoHolorum balifica, quz a Conftantino confiruUa eft, cum Çturo exhibitum recognofcat. Ofticu etiam notavitS^fterium, licet litteris uris iub forma reprehenhonis infertum luerit : qbod Petrus ter motus, ad galli cantum excitatus, fvftut eft oftiarius paradiii : ut videlicet qui pr.tcfle debuerat, pati ictret & compat, ex audontatis utficio, cui ter diitum eft, *Pafce*, nou paicite, *over meor*, non alienas, ad lucceflbres 7Mn' tranfmiflb exemplo veri palloris, fubditorum exceflus ad unitatem ecclefiz redeuntium in fpiritu lenitatis corrigeret : fic cultum Chrifliani nommis fponte profeftos, ab ecclefia aberrantes, exigente contumacia, juxta verbum apoftoli, *tradendo hujujmodi fatona in interitum carnir*, ■ i-*r· s· ad ovile reduceret vel invitos. Sivero ex compailioms affectu ad apoftolice fedis primatem licut verus Ifraelita recurris, fiefuper contritione Jofeph de fciflura inconiutiiis tunica, mota tant tuz pietatis vifcera, paftioni tuz compatimur, fic dolori tuo cum apoftolo condolemus : & ei adograte aflugimus, qui oculos czci na Eti aperuit : humiliter poftulantes, ut qui per collyrium ex ľdle pifcis Tobiz oculos illuminavit, coida ecclefizGraecorum cum tuo illuminet ft noflris tutique temporibus ad unum ovile & unum pallorem providentia Divina teducat. Librum igitur de quo difitum eft Joanni in Apocalypfi : *flccipt, frater carijfime,* devora *illum; & ji amaricare faciat ventrem tuum,* propter contritionis aculeos, qui in principio pungunt; *tumen in ore tuo erit dulcit* ad *inflor mellit*, juxta verbum fponfi dicentis in Canticis. *Sonet vox tuo in auribur meli; vox tuo dulcii*. Et prudenti* tuz conicientiam fine aliqua lu- c»>u. >.

per-

perftitiooe regyra, & ilhaamatus repaies, quod Romana ecckfia, que omnium ecdcfiarum caput eft ft magilira , in fpecuio a te propofte (evangdii videlicet ft epiftolarum , & dodrina aliorum doâorum) nil contrarium invenit, quod interpretative vel difpenferive, fecundum ftatuta fandorum patrum, in unitate fidei ft fpiritus non concordet .'In cujus libri apertione invenies, quod Romanus pontifex, omnibus omnia faâus , ut omnes (alvi fiant, non turpis lucri gratia, vel voluntarie, fed a fratribus fuis Divina iofpiratiooevocatus, tlatim fervus fervorum Dei cffcâus, murum pro fratribus fuis ft coepifeopis, ft eorum (obditis, contra hxreticos, ichïmaticos,fttyrannos^ui tuitionem ecclefiaftic* libertatis cum fuis fratribus fe opponit. Et licet quidam fubrepant, publice tamen ab omnium incurfibus modernis temporibus ecclefia Romana rcfpirat, Sed fi Grucorum ecclefia patienter luftinet (ut verbis tuis utamur) verba quae mordeant, prefer animarum pericula qu« ex fciffura eorum proveniunt , fetis eis vexatio dedifle debuerat inrcUcftum, in quorum manibus ordo ecdefiafticus per adverfas nationes Orientis in diverfa partitus confunditur , ccclefiaftica libertas deprimitur , ft facerdotalis dignitas conculcatur.* ft non eft qui conlolctur eam ex omnibus caris ejus, quia tanquam acephali ad caput ecclefue reverti contempleront. *Revertere* jgiturdana- *mitit, revertere, revertere, ut inteeenner te :* quia tunc rede poterit frater a fratre adjuvari, fi filius, qui coniumpfir omnia difioluie vivendo, a Domino infpiratus furgat ft dicat .' *Peter, pettavj I* talem* èX cvraw *te jam* In *fitm dipuu wceri jtlitu tent, fee mtjkut* temtmde merttnarlu *fait* : tunc enitn pater , non ut mercenario, fed ut filio revertenti occurrens, *primam Jiolam proferet, If* occidet vitulum fo^motnm, ft generale convivium faciens omnibusChrifti fidelibus, in exultatione anounciabit ft gaudio, quod ft frater ft filius , qui mortuus luerat, jam revixit : ft drachma, qua» perierat, inventa eft-ft tic te in gremio matris ecclcfi* cum honore recepto, veritatem manifefte videbis in fpecuio puritatis , quam ecclefia Latina fervat in fidei unitate , qua non recipit maculam neque 'rugam. Datum Reate feptimo Kaknfes Augufti, pontificatus noftri anno fcxto,

VI. AD EUNDEM.

De unitate ecclefi*.

Greponut tplfeopitl fervm fervorum Dei venerebiil fairl «rtbitpifcopo *Cretorum [tintent U r apojioiitam kcjudi&tenem.*

CUm, juxta te(limonium veritatis, occafio errorum ignorantia fit kripturaium ,cuo&is expedk illas legere vel audire, quia que in eis inlpiratio Divina repoluit pro doftrina iequentium, ad cautelam trahere voluit moderoorum. Sane lub Jeroboam, qui peccare fecit, ut legitur, llracl, prxfumpta divifio tribuum patenter lignât fchilma Grxcorum, ft multitudo abominationum Samaris» , diverfes tucrcics multitudinis a veneratione veri rempli , Romane videlicet ecclefis, & reverentia feparate. Quod Chryfoftornus, Nazianzenuq, & magnus Balilius, ft Cyrillus, emicuerint inctstu diftcnticoiium, eadem lutt cœleftis altitudo confilii, qua degere voluit inter idololatra» Eliam ft Elifanun , ft filias prophetarum . Nunc igitur, quia in aliis fateris, quas tibi dudutn remifimus, latius hanc & alias auAoritatum & omnium, que pro Romane primatu ecclcfi® faciunt, materias explicavimus .' illud tantum adjicimus, quod utrumque gladium ad Romanum pertinere pontificem ex evangcltca le&ione tenemus. Etenim foquente Jcfu difcipulis de acquifitione gladii ipiriti aiis, illi duos ibi politos oftenderunt, quos Dominus duxit (ufficcrc ad cohibitionem , videlicet fpiritualn ft corporalis ofiente . Si materialem gladium pertinere concedis ad potentiam temporalem , attende quid in Matthci evaogelio Dominus dicat Petro ; *Converte lvt>» µ* fecaas Jmms . Dicendo , *tnnm,* materialem *tuttb.* κ. fignavit gladium , quo^perculferat ille ferrum principis lacerdoium . De fpirituaii nemini venit in dubium, cum ei, id 'eft Petro, per cujufdam fpiritualitatis apicem ligandi & folvendi commiferit poteftatem . Uterque igitur giadius ecclcfi* traditur: led ab eccleua exercetur unus: alius pro ecclefia, manu iaculans principis eft eximendus, unus a feccrdote , alitu ad nutum facerdotis adminiftraodus a milite. Propter hac ergo ft alia , qwa poft diligentem veritatis indaginem ordinatam te faciant fentire caritatem, latores prskntiuni Hugoocm ft Petnun , da Predicatorum , Haimonem ft Radulphum, de Minorum ordinibus fratres, viros virtute & religione confykuos, morumhooeftate praeclaras, ft fcripturarum fitcracum (cientia proditos, juxta qood tibi per memoratas litteras inttmarecuravimus, ad te duximus deftinandos. Et fi cum cis de omnibus quas in quxftioncm veniunt traâare fideliter ft focialiter conferre decreveris : in rota, que infra rotam Esccbich oftenia eft, vocem pbteris audire tonitrui , ft in mari vitreo (peculari, quod unus Adam collocatus ad opus & cuftodiam paradifi , unam eft fort itus uxorem , unum Dominum jeium Chriftum *in* juftitia ft veritatis fcientia creatum, & unicam fpooiam ejus ecclefiam prefigurans : quod Lantech, qui humiliatum fanat, dum uxorem unam divifit in duas , fanguinaritis faâus eft, & virum in fuum vulnus occidit : quod alia , prxter unam , arca non legitur, qux, cunfta vaflante diluvio, lub unius patriarcha remigis pogitâtu paucas animas lub perfeftionis numero refervavit .' quod legem Dominus fecundo dedit, non alteram, fed eamdem : quod duorum cberubim, qui propitiatorium obumbrabant, non aliorfum verfis , led refpicientes eram vultus adinvicem .' & unam Joleph luilfe talarem tunicam ; & noftti Salvatoris inconiuulcm veftem unam. Vcrumtamen, fi dualitatis (enlum circa* Euchartftia (aeramentum vefter diverfus a notiro ritus inducit ; attende quod non fit aliud nec diveifiun imius Domini nollri JefuChritii , prius in aflumpta propter nos carne paflibilis, poll licui a morte , fic ab omni pailibilitate prorfus immunis , a Gtxcis pariter ft Latinis noitræ felutis myflerium ficquentaium. Grrcus ad fidem cum ditcipulo juniore praecurrens, & tante gratis non ingratus , illius dignationis, qua Deus miferie eompaflus humans homo voluit cfle palfibilis , eligens quotidie rcminiici, boiiiam conflituit often i fermentatam : ut, apoftolo dicente quod ex (et mento mafia corrumpitur, in fermento *corruptionis , cui ante* relurredionem ioηn» Dommtcum lubjacere potuit, oftendatur. Latinus vero cum Petro fecittus litière monumentum, de qua procedit ipirittulis lenius , prior introivit , & linteamina polita, qur facrolanftttrn corpus, quod ecclefiam fignat

involverant, feparatumque fudaritun quod fuerat fuper caput ... facramentum glorificat! corporis celebrare mirificentius io azymis finccntatis elegit. Sed uterque nanis fimplex ante ûcrificfam panis eft: tranfubftantiatlone vero fafta per verba Dominica, panis non eft. Et ideo nec fermentatus, nec asymus dici poteft: fed ille potius creditur effe panis vivus qui defcendit de coelo, & tribuit vitam mundo. H®c & his fimilia docuit Petri fedcm un&îo Spiritus, & fanitas intellectas. Utinam & tu tandem aliquando juniorem dilctpulum, qui vidit & credidit, fecutus introeas: ut omnibus intellegis, nobifeum vere plallas illud Davidictim: Etre qrn·* borne*, Cf fwa» |*c*»d>r>* bx- ffjh Hurt frxtrtr ix tuuaet! Datum Laterani, decimoquinto Kalendas Juaii, pontificatus nollri anno leptiœo.

S. coflv t» Afpœd.

ΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΙΧΙ ΑΡΙΩΝ ΤΟΤ ΓΡΗΓΟΡΙΟΤ ΠΑΠΑ θ',

Orr ri vηvμα ri Sytmt sx va tdÇà »x τβ ùl fawp&nu.

Ο Πατΐρ in χλvρκ Οιόi C* »®u7^,· ριβ 0« xA^pitc àtl τϊ v«|κ «r^rov TÀnpwc ex® rl r«Ç®C τϊ w'u «»·* ρΖόμόvον· ri χτήμα [|tyt tx ri t'xtop/ltrett *μ»Mi' τβ xeF®c, μ«Γΐηio·»η> tJ nll.jv Jr, frr to ηϋμΛ to ΰγη/τ lveeplvrmigl ll wϊ, TvTO Γχ« a wac <»· tJ xei'oc. τϊτ», Snt xrr-Cw, Srt to TNρμχ ni lytvt m txvtpdLcrju «χ· 7tt ulï, ώ llf «τvλ&β ln't, *3c® · AOaocttfiQ*,/nrv C® to7c μiplσiηΐi eir·' U2, Ct rl <χθ(<Hτi(rt'fMK, folwf Λβ rntwtèi ρημ»9l hte-e'^rtrûb,!tUf Γφη' Oxrrrp αv ΰπo ln mnlift Sts χτiτύ, an $|wlto'c · ® mo; αχό tJ rerpèç μή» lntt a «mniç, Sn χπτό, «λλα · to ττπυμ» to i^ov,βvό τi χατρό, iÇ τ» t/Zm > v »®m»»V, wJ»' «nfe», Ht «Λ' fxxopZ.rw. K«? · duièl Αθα»ιηο« ô rp txdtvu τη; tlnta, Àrpnu«jï ypeuxùilc^n-Sna iφi> χβηl ρ^μκ' to ivûμ* Jt ri x-fris, ZχχvρΛμβ Sr τϊ xarpèc, χ; τϊ «or»η» φî-porra uli, lt «i'χληρωη nt tern. ®θθ* & a μ»κ«υ^* Γρi^όo^·, βη Αhjk»; Qtwuxllpya Alytmtf Nfo^μταρ^Λi letfxtta, O»rn im5ït «τη tlnea, lût lt χτεχχλόψioα tspol τβ μβχα^β lωάvηi XαT^ιλiΓϊ, μiβητ4βτ»κ τη »%O», «e/înAfcC i 4 xixpxyt Xtyv»' Mrollo fax-τήρ ζoiχη, σ-oφi'αi t^rrvtntc, £ Jtuiejutwç, i£ vcuexTRp^* xrv/re, τiλi«φ* nXtin nSuioirup, srartjp vlf μovvolυβ, « xt>t»4F μόvo l* μόvo, 9tèl ïa ûr*, xxpgxrrp K. flx·»»˜ τη θiβτηπ, λό^φ* cvip^nç, xi τ» Aw»«. Jjf ltd vtôXxXùv · M®7·5 ''* M·vβ' «·*'»«« τ' ri α-yror lx μïη, r'x τ» χχτρό -, iw ›Ç «Λβ, ltft-ltf t'rrv xvç rna · Ôruvil Xι'γoμOΛiχ τ« τ«τ;ó» iΛβ, ϊλ«>μû»ό^«Λβ x«ru τiα ›'<π«v, «M« X«Λ τηv tlxarxmy· Slt Un XWÙ^« TO efwixri vlü tnt βiμîvv, dtd U τϊ «κτρό, μ«ητ&β»η(τβ w», tfsfpgprùptreti lμiγ« Γp)>ôti^· «Nw«-i'w, ervi Âf^wv *ri ατ«ρ«Λ«χτ·v τη φo'σιυ όμo-λo^βvη, τώ xsrnt ri αiπov rlatnew ό^φβρβι-, ùt àprspuàa, c» ρ μόi# ri 7npor àtl τϊ i··P· χ«ηΛ«μΣβi*μô>- ri * ρ§C «*π·v·xkiumv v«l, ri if όζ tutln, ›ζ τϊ άζ αΠι'α ivη.

Παλπ «Λ(ω ό$τφ®ρ*τ · ημiv γάρ «T·-βτχûi lme afin, lile ffgl τϊ «vperi^ùc sx 7λ «Wwtm. lvttil excll? ť rnu iιαφιρηπ, alc/wû (ne ri «μφόπρov βρμiζι$αi' n αoρoαχύ àvat

DEFINITIO APOCRISIARIORUM Gregorii Papa.

Q*»d Spiritul fmllut a Patre Filloqm prêtelat <tynaliter.

Pater perfeâus Deus eft in feipfo: Filius perfeâus Deus, a Patre genitus: Spiritus lanftus perfeâus Deus, a Patre & Filio procedens. Procedit autem ex Ftlio quidem immediate, at ex Patre mediante Filio, Quod enim Spiritus fanâus a Filio procedit, id Filius habet a Patre. Propterea quicumque non crediderit Spiritup fandum a Filio procedere, in via perditionis cft. Unde fanâus Athanafius, dum in partibus occidentalibus cxulabat, in expolitione fidei, quam Latinis verbis reddidit, fie ait.- Pater a nullo cft faâus, nec creatus, nec genitus. Filius a Patre folo eft, non faâus, née creatus, fed genitus. Spiritus fandus a Patre & Filio, non faâus, nec creatus, nec genitus, fed procedens. Idemque A'hanaiius in expofitione fidei, quam Graecis verbis declaravit, fic ad verbum inquit: Spiriius autem fanâus proceflio cft Parris, omniaqufe portantis Filii, per quem implevit omnia. Unde & fandus Gregorius, qui jure dicitur Th.tumatutgus, feu mirabilium cffcâor, Neocfareae Ponti epifeopus, in expolitione fidei, quam per revelationem a beato Joanne evangclifta, mediante Dei genitrice accepit, fic apertiflime exclamavit, dicens Unus Deus Pater Verbi viventis, f»pientiac fubfiftentis, fit potenti® ac charaâeris fempitemi, perfeâus peifeâi genitor, Pater Filii unigeniti. Unus Dominus, folus ex folo, Deus ex Deo, charaâer & imago deitatis. Verbum operacivum & reliqua. At hic de Filio loquens dicit Solus ex lolo. Non ergo Spiritus fandus ex folo eft; ergo ex Patre & alio, cum fit ab aliquo, Ceterum dum dicimus ex Patre dc âlio, non dicimus ex alio quoad fubftantiam: at fecundum hypoftafim (eu lubfiftcutiam. Quod enim Spiritus fanâus immediate ex Filio fit, ex Patre autem mediante Filio teftatur Gregorius Nyffenus, ita dicens: Nos qui Divinam naturam differenti® variationifye effe confitemur expertem, eam, que circa caufam & caufatum confideratur, differentiam non inficiamur: per quod folum comprehendimus alterum ab altero diteerni, nimirum eo quod credimus, aliud quidem caufam elfe, aliud autem ex caufa, & ex eo quod ex caufa eft. Quin & aliam rurfum differentiam confideremus: nam aliud quidem continenter ac fine medio ex primo cft, aliud vero per id quod immediate & continenter ex prima caufa eft. Cum illi, quo aliqua differunt, utrumque convenire fic impoffibilc;

libile: quare cootinenter & immediate expri-A mo eflê, aut iohim Filio, aut folum Spiritui fando conveniat'toeccflc eft. Quod fi, utiandi patres aflerunt) inter Patrem & Filium non fit dare medium: erit icitur folus Filius ex Patre immediate, cum & fecundum communem lententiam atque imelledbm, id quod cft ab aliquo, ab eodem fit immediate . Sed cum Spiritus fandus fit ab aliquo, ab aliquo immediate erit : at non éft a Pane immediate, ficut hunc oftenium eft: erit igitur immediate a Filio. Sardos itaque hos patres, ÔC inter alics beatum Ambrofium epikopum Mediolanenfem , beatum Auguftinuin civitatis Hipponeulis epifcopum, beatupi quoque Hieronymum fortulimum perverfiftimorum harc-B ticorum oppugnatorem fecutus beatus Cyrillus, & cum co univerfa fanda œcumenica tertia fynodus, perlpicue fcriptum reliquit , Spiritum fandum ex Filio efle. (Judeqtttfquis cjus verba oppugnat, non onlioduxuseft, fed a fide aberrans. Affirmat enim manifeftiftimc in fua ad Thcodofium regem de reda fide expolitione. Spiritum fandum ex Filio eftie, bilcc verbis: Prxterea virum dicens, qui mox adluturiB & videndus erft,"ipfum dicit baptizate in igne δ< Spiritu fando: non quod alienum 1rs qui baptizantur immittat Spiritum , xjervilem in modum & quafi mtniftrum , fed ut Deum fecundum naturam cum fuprema poteftate, quia cx ipfo & per ipfum , frr.C Quid eo ttllimomo clarius ? fiquidem hiemantfcftiftime de F.ho dicit, quod Spirirumfanûum his qui baptizamur immittat ex feipfo, ac proprium ejus. Quin & hoc ipfum iifdem verbis Hemi« feribit beatus idem Cyrijlus ,. in fermone ad eumdem Herniam , cujus inferiptio eft : De incarnatione Unigeniti , & quod Chriftus unus , & Dominus fecundum feripturas. Illudque ipfum ab eodem Cyrillo in declaratione novi anathematifmi dicitur . In eodem quippe anathematifmo proprium effe Filii Spiritum inquiens , cumdemque novum anathematifmum declarans , quo fenfu proprium fuum effe Spiritum dixerit, aperuit dicens : Cum homo faâum fit unigenitumD Dei Verbum , etiam fic tamen Deus manfit, omnia eriftens qux Pater, folo hoc dempto, quod ille Pater eft ; & proprium habens , quod ab ipfo eft, &eflentialiter ipfi inhzrens Spiritus fanâus: & reiiqua . Ubi rurfus Spiritum fanûum ex Filio elle clariffime fandus pater affirmat. Quare nemini debet effe dubium , quin eumdem hic fenfum fandus aperuerir, quem ternit, quando anathematifmum cxpofuit. In eodemque lenlu anathematifmum hunc cum omnibus aliis fanda & œcumenica tertia lynodus lufcepit , in quo illum fanâus declaravit. Certum namque eft , fanâos patre* m prawfiâa fanda fynodo congregatos , totam tertiam tam diâi patrts epiftolam ad E tmpium Neflortum Conftantmopohranum fenptam, abfque ulla hzfitatione irrefragabiliter fufccpifte. Novimus autem prxdidos duodecim anathematifmos in poftrema didz epiflo-1« parte contineti. Porro fiquis tamquamlegitima tueri conatus fuerit impientiffimaTheodoriti Cyri epifeopi verba, quz ipfe adverfus difti fandi patris duodecim lacra capita licenter nimis ac temere evomuit.· noverit is a quinta fanda generalique fynodo prardi&i Theodoriti blafphcmias damnatas effe : quippe qui -adverfus beati Cyrilii verba,quibus ei refpon-

x τβ «ραιτβ , η μόνο» rd àyl^l ΟίΛ,μχτι άρμόζι- &*t àutyxailv trt' Xlyortv ol àylot ; μ$ξν rl tarpès , ι£ rl vll, Ùù ΐΓιμιαον · μόνο txe» o υιό r'x rl TaÇoç «partout lsti. trt èl xoint *»»««· -, rt Ttp oui tfi» α'χάτοβ , àvorivôsiri lgporsytls, iwôô β» τ» τνκϊμα n âyirv àtinvôf *Γι>, β»ό moi lrl «·οσiχ» . α'Χλ' ex trot àto τβ aarpàs ^portyvl, ls ünflti^9n· exi» άιό τβ vll t'st «pee*f^*c. ránts Jtlhu. wts àylots oearpâwr, β μΐώ att« x, rj μαχαέόν Αμζροπ'φ ïïïΓχοτφ Mfi/oAdtnrfy, >q rj μαχα^ιρ Auyorivf τβ Ιττιβνφ* »oXtwç trtrxôirp , àyiv η lι^ινμρ tJ lyuponrp aiptrtxiv rptChonruv χαηιμχ-^rJ, α'χολβ$η«·α ό μαχά ι®* KufciM®* , qo| rtu a'urj ij àyla < βιχβμ^ιχη ryrn ecïoSt^·, yt- Γραμμ^vov ημηκηxahAraoy ιμφαιω , η πτιύμα Η»αι «'< τβ vιβ. Οθο ocθόόο£®' βχ tcrV,a>A' »χ rls Tifrwc c^oJfpH, ests ηι\ρκμαπν άυτβχα* τκμαχιηιι. 'hlyf-t yàp φαι^ωττιη. C* τ*5 ί'οωτβ '«·ό ·τ»ν βανίλια Θιοίοτ/ov Tffcx rr,- o/>?ηi χi-τηκ «ροσφνιητιχ^ , η» πναμχ Uve» ι'χ τβ vll, ££gt' ΤβΠ.» ί^ριμβα;»· «£ μύû àvSpx rlv όβ-ον erra ναριαόμηο», X, όφθησόρ^υον, αυτί» ΐφη CaxTiζ«> O» »u*j ίÇ àyiu ιηκνματι, βχ αλλότ^ο»ηΤ ζχχτιζομίρ,οι Cttivnt ιηιυμχ SuXorgpitls , qjM vtvpytxvs, β'Αλ' αί θ»ό» xxtu çvrlv, μη î/ζοfll'xs τη; awruru , ni όζ άυτβ, xi ιliov auri.ri τούτη τη μχρτû&χζ φανιpinpov ; wSt yap φανιpjznrzt «i^ τβ μ'β λ»>M, ό'π ni τιτυμχ π> aytov ηî βχτηζομίμοι û/ηττ πύζ άυιό, κ, iltovàu-'rS. >Ç τΐτ» άυ£Sfa' fyj a'uri ρημάτμΐ· Tfc Ερμαια ^ροίφΜ ό' auric uaxati©~ υ£ι>λ©" ώ> τ<2 Ac? « τJ Λ</ί. <ν·ό; χνην Εαμπα», β rnc; ή tntypx^rl trl-' ~fgj two. Herniam, τη Ôΐα»θρωτ»)Τί» τβ μβιε^ûβ , X. όπ Χ^ο' €«ι >Ç xxrùrùs ypx^xç.

«ι ό xvnt μαχχι/& ^ΧλΦ* ex τίΓ ιρμ»· »Η« O»τατβ α\αθιματτχμβ , τβτ» αντί λiyαt Cl-τώ άντύ yàp αιαδιμχτισμύ, i'iroy o<κπ Ta vis rl »nûy»«fc'fwyt n» àvnv tnam χvχ^ιμχτισ-μiv ΐρμτΜνων* rtvt (ùvoût Γiιον àur» moi w τΗνμχ &9CA * àlI^t Xtyw άν^ρωχο ytytlls όμοιο-^όζ τβ Ote ατομ/μ^vηχi ιζ βτυ θio , τταντο ùràpyvv cfa >Ç o πατήρ ,τλάν τβ n^xiva-τήρ, ι£ iStov tyw τo ^α'ι/τi,ιζ êa-rwiwi ιμκφυ-χό ννιûμα ayιoιt χ. το λοιπά . wSf τσλιν ^xvtpintitt , τ» πιτiμα τ» ayiov iχ 'i vll ^a' At-yt4 ό' ây<9* πατήρ, όκόφ^ùlirt ϋνβι άμφι-θολοχ, ότι τη» tvywav ιxr vÎuι llt a'itw^û» l *yto(t τv rlva tuyct, on ηνάνα^ιμχηαμάν iJ[t$tn . τΐ» α'ιαθιματιαμόχ Ji ιχiivo» ffcu tarlr αΧΑοι ava Οιμαηαμοz ιûξαη τ àyla ίÇ, οικνμΖ»'** Ttirn atu'oj(&*, co,Ktivf τη ciyoia, & > ό ayt®" iJ^t-? . ά^λον ylP tη τβ xytisl tanpat&rp àyla ·οο«ρημ!Ĵùη σωιόόφ rtutay^ims , oAlu» rûùrfjrlu) τβ «yo^p^p^ûe reacts trtroklù, βρο η» ααιβη Ntrctioy τη; KonrrayTimvoAwf ιπι-rwrov yfypaμ(J^,L·u, y<^S rtros ΐιΓα^μβ ά»αξά»-atus * JfJf^-Oai. Γινναχορφ; lt Sri τη OPPOivρη- · y. «nf<-μ^iη ιπιτολη' τ» ι\ατο·ι μΐpo lol «powpn/^o»?/iZ·** »i£μχ« α'ναθιματιαμβ ioiόiχα . fl îάτii voμi o^<4«ι«-μ« iei^Afoin ni τβ Θιεόοιρητβ txlrxcna ι/ρβ ρτ,μχηι άαιβiïατη , ατινχ xarù τβ <ρροιμ/»ηαόβ >ncfrajîbi-àyla lratis όο-όιχα iffùv χιφαλαιντ àvtlûvô/Çt-

μισι '

· μυτι· ymtnlna rluù ππμττιω allen < «ixv^r·
far '··»· xiui muoâa? ακαθιματία-ατβ-α» τα; · τι
"* ©foia'P'irs βχ3ητμι« ' Srn xatù Ta μχχχ^μ KutiMs ρημάiτκ, Ca otf a'u»J axtx&van , μό,ο» ·fit xanyrp™. λ.Τ« yip '"·M*»"· lylatç, ««- CoArvn o-i/xoàw* C* «ραξΗ , dey «rut; xam<t/- νομ^υ, £ α'κθiματ/ζβμ^ «po'i »z~; «Wiotc x«- r«» alptnamc η*' xarnxer^HQ·.', xJ ἀιαθτμαη- ὲè.ϋrl tapln fJU oiρη^φ»»* «Γιων rwsàpw ru- »o5«», iÇ «tè rlf , >Ç0iô- Swpov .»» 9$*9μ$υον s'vraxera* Μοψκπ'α , xJ tὺ àrfCà lurï συγΓρχμμχηι, < π* lrt^üi ruyypa- φi»τη topa Θ»o5·ρήτ*, xann rüf virtvç, 1$ î»Jf<a xtOJtÀJtf»» r« ceey wç B rns ce lyln Ttiw o-twoJe , > Ô« û<i> ewwy«t/ati Θιοξύρυ id Ntroe»» «ïrà ytypnnt . SX τότυν αψηλοi' tns ,oτι t'xwya «χ»p ὁ ΘiοΛiρι- T»f xanii^J jwStxx χiφχΚχivi rJ Co «ftotf Kup<*λ· λ» «θiμ/m fix-ι, xJ àrt(llal yiμητη. It, oftç aura sll αληϊη νομιχiυύ uttpnyoptn ιχ^ , »\θρòi ltt τη; vtctfex. Îpi^u yip ὁ uxKltr9* ropil Axixlel trérxoxor ΜιΛ/η^ , μ^ι rlwtv»· rtf f'xxAnrrfcy, u'ru«·/ J^tyvr* a St ytyplipr- μζ» o'pjwi xarn ῆû Nrrop/· lυτφτ.μiΰν , «.a TwiTH Adra* «c fu ytywrrn hthv . >Ç <vpó{ Δαβαην ιχ/'β-χοτον waeùruç ypion Xlyw ytypάφαμCΛ yip , a νη^ραφάμO·, τi tp^JC K, Λμνμήτφ rtuuyvperni xtCH, >Ç »5f» ni rape- srav ZJ/aw αρ»νμ(3χ* e yip «ρηηι/τ/, -χχθα· »φ άυηiφββïî, α'τ«μιλ«» , α>A« τη; όρθότχη ι'χόμοχ wrttve, ιζ τ» τi; α'λχ%iα; ουναμΜ auu'Ç'i^evnt· ιχ τ«α»> φχηράταη tfl, τi» μχιχ· tse» KòiPΛo» ui·» ötttw» apniraw&at, w» sîxte . atox co rjl lurf ltnix, ce χ βuτi ùvt, ηψΛ4»ηύ τη9* lnp9lnt>l xtxpmxi'yar. ül àu· τό μόνο; i/oρθώταιθα/ lSulm à», iù(o»tpairs<n ero' τ« lytv) tàtAza, ortp òλη ή lyt« rluohf
'Carr-xr^· χvpîlηv lpv&tXîxl, * a'vaÇdwrHK1Ç Mpsv- ruç iïl&n ·Jü^an Sl, Apurât, ce txri»» ty <Srve«'«, ὼ ? μΤ «rrcroj. a'ratmln.
' xrrtti ot eyiat xalipti, * ce n.7; μ»τχ«λ»θη<Γχ ran rulàStt, rl^omt, rwurn rted.ae·,»", artp 1Ç α'υτὴ. «>λά hjh' et «ytv raripif òo-ή*ii·φθχ- «τχ/η , n run ipptlfnrar, lnp tsoi*n · τβιτη» rim Γχομπ, tÇ lw r<rdto/scs , φμημν » ·μολο^»μθ« . !

Ai ùnyfaçaï.

Tcuint» τη» vttn »va* Ραiβλφ®*, · avo τη; τύξ*v φ lSfX^v fjd s'Xay'rw», τi χυμ'· rl- va ΓρηΓορiβl»; «μσ,'lυπρχ; Ροiμικ rwjrsovo avo- xe/r/ae/^·, ô*>,«rvc étrypa^t

Toύτη» ni» alm lyl Αμμû»^ · «'vrrütnIÇf- ·κ iJJ tXaylft* Λλφi», τi »φ/i« »·'<« Γρny·· fir τï; «pteCurip» Ρύμη; l-rmlta lavt^rul- CMC, iηo vteXw, χ; ira»; ΦΡ·*·

Toύτη»τη» «ct»«μ»;, · »ηOuΓ*,« Π»Τ·*> ·r «wotÜîηiξ»«i FJ3 Kuptiw», tlκφî·να'ναΓρη- ypix τ»; rptrCuilpal P·1μη; lvtrxln àrlï^lix· μ·», «roc «κόΕομα·, lrtK φρνiμo. (

Adit, nil prêter calumnias dicere novit. Ait enim [redacted] fanda univerlalis iynodus in adione odava ad hunc modum: „ Condemna* mus & anathematizamus eum cum quibufcumque aliis hsreticis, qui damnati, & anathemate pcrcuili funt à didis quatuor fandis fynoais,jflc ab ecclefia catholica, & apoftotica; & Theodorum qui fuit epifcopus Mopiuefticnlis, impiaque ejus conicripta: & qu* impie à Theodorito conicripta iunt. adwrtuS redam fidem, ac contra duodecnn fandi Cynlli capita, nec non contra tertiam fandam generalem fynodum Ephclinam, & qiiaecumque ad defenfionem Theodori, ipfiulque Neltorii feripta lunt." Ex quibus peripicuum evadir > illa>' Suac Theodoriius advetfus duodecim fandi Cyrilli capita fcupfir, damnata efle, impicratiique plena. Er quilquis ea ut vcra& legitima tenet tticturque, inimicus exiftit fidei. Scribit enim beatus Cyrillus ad Aeacium * Melitcniem epiicopum, poll concordiam ac pacem fandarum ecclcfiarum, fic inquiens:,, Qjie tero rede contra Neftorii blafphemias fcripfimus, omnino nemo nobis, ut non rede feripta dicamus, perfuadebit." Quid quod & ad Dynatum epiicopum eodem modo feribit, ubi ait:,, Qpefcripfimus, rede fcripfimus, vere & inculpate patronnantes fidei, neque quidquam omnino noftrorutn feriptorum fumus negaturi; cum neque quidpi'im i UJ /Hi referunt, fit didum temere, vejum ubique nos reditudini adherere fidei, veritatifque virtuti confentirc oportere." Ex his itaque longe clariflimum exiftit, beatum Cyrillum eorum nihil inficiati que dixit, fed in eodem feniii, quo hec ab eo dida funt, citra ullam corredionis notam perftitifle: cum neque ipfe folus corrigi potuilfet, licet etiam (quod tamen a fando abfit) voiuiflet, in his que univerfa fanda fynodut abfque ulla ambiguitate irrefragabiliter confidenterque accepit. Accepit autem in eo fenfu, ficut didtim eft, quo expofuit, cum prima fynodo hec fufeipienda repetens. Siquidem illam fandam fynodum omnes fandi patres in concipoft fequentibus venerantur, cademque cum illa credunt, quin & fandi patres, qui hanc ipfam anieceflerunt, eadem cum illa leniere. Hanc fidem tenemus, fic credimus, lentimus, & profitemur.

·p,,, Mr litinuAm - H'

SUBSCRIPTIONES

Hanc fidem teneo ego R.odulphus ex fratrum Minorum ordine, domini pape Gregorii vereris Rome epifeopi apocrifiarit», fic fubfcribo, & ita credo.

Hanc fidem ego Antonius ordinis fiatrum Minorum, apocrifiarius domini pape Gretorii veteris RovnK epifeopi, habeo, fic credo, & ita fentio.

Hanc eamdern fidem & dos Hugo & Pern» Pradicatorum ordinis, ac domini nape Gr^ gorii veteris R.omr epifeopi apocrifiarii, ampledimur, fic credimus, atque ita femimus.

VIL AD O M N E S ARCHIE M.S C O P O S,

EPISCOPOS, ABBATES,* &c. 7.

De canoniratione fandi Dominici. r

CffgortHl tpifeepit ftrvm ftrvsrum^Del vnertll-likm frtiribm arcbitpij<:opn Ü eptfeapis , ÎT diilfi.f-'fitit aUtlö! Ô- purtbnt , trcbiJit-canli , decanif , t archtprtibyttrij, & tliif ecciefi.trune prtUlt , 4J yuoj Inter* »/?< pervenerint , flMtm & epejolàam benediilù-tum.*

FOns fapicntiz Pàtris dominus notice *Jefus* Chrilius, cujus natura bonitas, opus mile* iicordia , redimens-& renovans quos creavit qui vincam, quam de Ægypio tranilulit, ufque ad conlumnucionem fzculi non relinquit , £a-pienter tigna propter inhabiles mentes innovat, & mirabilia contra diffidentiam incredulitatis immutat, dum in eccleGz nafcentis exordio poil obitutn Moyti, videlicet finem legis, afceufurus equos in evangcliorum quadrigis, quz vere funt faniras , arcu iacri eloquii , quem , donec Ju-dxus infirmetur, intenderat. & juramentis, qux in patribus nobis difpofuerat , fulcitatis, confi-dentiam Jericho, gloriam Mundi, quem przdi-cationis fremitu cbftupefadis gentibus vicerat, calcaturus, viam equis fuis in man faceret, & in R.ahab falutem latitudinis gentium ligno coc-cineo figuraret, in prima quadrigarum quatuor egredientium in Zacharia de medio duorum montium xreorum protulit equos rutos populo-rum principis , fortes terra:, qui per obedien-tiam fidet Deo Abraham patris credentium in fundamentum novi fœderis adhérentes, ad du-cis inftar tindis de Bofra, id eil tribulationis anguftia, veftibus, cunda lux figna militix ru-bricarunt, ut pro futurs glori» gaudio peden-tem gladium non timentes, effodi martyres, id ell tefles novz legis, libroconfeihonis vocelub-fcriberent , & forin'ecis miraculorum fignis ad ftipulationum robur appoints , librum & taber-naculum , quod Deus & non homo fiait, ac cvangelici vafa minifteiii non brutorum , fed rationabilium hotliarum languine tingerent, & in univerfam fpatiofi maris faciem lagena prae-dicationis expanfa , multiplicatam fuper nume-rum de eundis quz fub cœlo funt nationibus ecclefiam congregarent . Sed quia przfumptio multitudinem , fic malitia fubfecuta eft liberta-tem .' in quadriga fecunda , fub colore qui lu-gentibus ac pœnitentibus congruit , equeflrem cuneum deputavit , qui ad ciautlrale defertum dudus per fpiritum , fub novi lidraelis auriga fandiffimo Bcnedido , velut fub altero Elifzo, filiis prophetarum communis vitx bonum , *oc-caGone* multitudinis perditum, injucundz coha-bitationis grata focietate reilituit, & Gc unita-tis fciffuin rete reficiens , ac per opera pietatis ad terram Aquilonis , unde omne malum pan-ditur , proficifcens , eum fecit io ingreffis thefauros nivis fic contritis corde quiefeere , qui dedignatur in corpore lubdito peccatis ha-bitare .

Poft quos quaG iaffutn renovaturus exerci-tum, & redditurus jubtlum poli lamentumap-plicitis ad quadrigam tertiam equis albis , fra-tribus CiilercicnGs ordinis Cc Fiorenfis, velut coniarum greges geminz caritatis fatibus ube-Ares, de pcenitentir lavacro *fecit* afcen^cre, fan-do Bernardo ariete ovium in virtute fpiritus, qui ex alto indutus extitit , & in abundantia frumenti vallium pneeunt , ut tranfeuntes libe-rati per eum in fortitudine clament ad Domi-num , dicant hymnum , & ponant cadra Dei exercituum fuper mare.

Novo igitur lfracle his tribus agminibus, tur-mis totidem, quas Philifthiim feceram, occur-rente hora undecima, cum dies jam dcclinaflec ad vefpcrum, & propter iniquitatis abundantiam caritate plurimum frigefeente vergeret juftit>« R radius ad occafum : quia vineam, ad quam pa-terfamilias operario· diverfis temporibus denarii condudos conventione prxmiicrat, fit quam fua dextera piantarat , non fUum vitiorum vepres & fpinz pervaferant, fed jam propemodum vul-peculz demolientes convertere in alienz vitis amaritudinem intendebant : adverfus iufeftifli-mam multitudinem militiam adunare voluit promptiorem , fic, Gcut imprzfeotiarum cerni-mus , poft trium fignis differentium tirocinia quadrigarum , in quadriga quarta equos varios & robuftos Przdicatorum & Minorum fratrum agmina cum ekdis ducibus Gmu! in pizlium Cdireclurus, fpiritum S. Dominici fufeitavit , fic ei velut equo fur gloriz przbens fidei fortitu-dinem fic fervorem , Divinz praedicationis hin-nitum circumdedit collo ejus ; Qui gerens a pueritia cor fenile, ac in mortificatione carnis eligens vivere, vilz requiGvit authorem : fic Deo deditus , ac in Nazarzum fub beati Anguilini · regula confecratus , fedulum circa fanda Sa-muelis imitatus obfequium , in catligatione de-fiderii piiifimum Danielis continuavit affedum. Jufliliz femitas fic fandorum vias ftrenuus athle-ta cuftodiens , fic vel ad momentum de taber-naculo Domini, de *mihtani.s* ecclefite magille-rio fic minifterto non diicedcns, carnem ipiri-Dtui , fic fenfualitatem fub;iciens rationi, fic fa-dus unus cum Deo fpiritus , totus in eum per exceflum mentis pergere ftuduit, fic fobnz com-patHonis ftudiis a caritate proximi non recellit: quo fagittante delicias carnium, & fulgurante mentes lapideas impiorum, omnis haereticorum fcfta contremuit, omnis ecclefia fidelium exul-tavit Ætate crefcente crevit fic gratia : quan-doquidem inexplicabile gaudium de xcio conci-piens animarum, ad eloquia Dei dedit animum, & per cvangelium Chrifti multos generans, ia converfione tam ftrenuz multitudinis evangcli-p.cz dignitatis officium profitent»,nomen fic opus in terra meruit obtinere maiorum : pallor fic dux inclytus in populo Dei fadus, novum Prz-dicatorum ordinem inftituit meritis , ordinavi; exemplis , nec miraculis confirmare dcGir evi. dentibus fic approbatis. Nam prxter 'opera fan-ditalis fic ligna virtutis , quibus in carne poG-tus claruit, diverfoium curatis languoribus, lo-quela mutis , vilu czcis, furdis auditu, greffu paralyticis, fic fauitate prifliba multarum gene-ribus ipvaletudinum reftilutis , aperte patuit, qualis fpiritus in ejuidem fandiffimi gleba cor-pori· habitavit.

Cum igitur ex muka familiaritate, quamno-bif-

biitum in minori conftitutis officio habuit, argumenra ian&itatis ipfius ex.infignis vit.z teftimonio conttititTcnt, efletque poftmodum de miraculorum veritate diâorum fada nobis per tefies idoneos plena fides : nos cum committo nobis grege Domini confidentes ejus potte fufiragiis per Dei tniferieordiam adjuvari, ut cujus io Cerris folatium gratiofr familiaritatis habete meruimus, ejus in «dispotenti patrocinio gaudeamus : ipfum de fratrum hoffrorum confilio & affenfu , ac omnium tunc apud iedem apoftolicam confiflentibm prrlatorum, caialogolanctorum adferibere decrevimus : fiatuentes firmiter, ac univerfitati veffrz przfentibus injungentes ,..ut Nonis Augufti , ante diem quo pofita carnis farcina dives meritis penetravit in fan B de, fimilis fandorum fadus in gloria, ejus natalitia celebretis , & faciatis folenniter celebrari . quatenus ejus precibus Deus', quem vivens coluit , exoratus, gratiam in przfenti fzculo fic gloriam nobis tribuat in futuro. Nos vero tanii confefforis venerabilem fepulturam , quae miraculorum fulgoribus generalem illuftrat ecclefiam, cupientes dignis Chriftianz devotionis honoribus frequentari , vere pernitentibus & confettis , illam in fettivitate praefata annis lingulis cum devotione ac reverentia debita vifitantibus, de omnipotentis Dei mifericordia, & beatorum Petri & Pauli appftolorum ejus authoritate confifi , annum unum de injunda fibi pernitentia mifericorditer relaxamus.

Datum Reate tertio Idus Julii , pontificatus noftri anno o&avo.

VIII. AD ANGLOS.

De negotiis terrae fandz promovendis .

Gregarlut epifeoput fervtu fervorum Dei miverfit Domini noftri Jefu Cbrifti fideiibut per regnum Anglit conftitutis, ad quoi litter iftu pervenerint, falutem tj apoftolicam beneCilionem.*

RAchel fuum videns in verz fidei cognitione principium accrefcentium' iq falutem, & filiorum dextere pia mater fanda Romana ecdefia , cujus magna eft quafi mare de fuz prolis internecione contritio : vocem lamentationis, fletus & ludus emifit hadenus , & emittit , quam audiri cupimus in excelfo : ut per diem fic nodem fidelium oculi doloris lacrymam deducentes non taceant , fic donec miiereatur Dominus non quiefant . Lamentatur autem , quia domus cceleflis panis , mons Sion , unde lex exiit , civitas regis magni , de qua dida fic (cripta multa gloriofa , terra quam Dei Filius fufo pro nobis luo fanguine confecravit , regni robur perdidit fic fortitudinem . Flet, quiaquondam libera, fub impio tyrannidis jugo cogitur ancillari . Luget , quia ubi pacem multitudo carlettis militiz cecinit , ibi pretfura gentis immundittimz fcandaioram fpurcitie , abominabiles fimultates , fit fchifmata fufeitavit : ac innovans exordia pretiorum , mifit ad defiderabilia manum fuam, fic facrorum ordinum pias leges, fic ipfius nature jura relegans a templo Domini, divertis ibidem ipurcitiis deteftabilibus fic ignominiofis viciis introduits turpiter in fuo ftercore comnutrefcit . Et ideo Jerufalem in fuis dertfa fabbatis , obfurduit , quafi polluta \menftruis fuos inter inimicos . Nam licet dudum carittimo in Chrifto filio nottro Friderico Romanorum imperatori temper augufio , Jcrufalem & Sicili* regis illudii , civitas eadem, przter templum Domini , fuerit rdlicuta: tamen quia Deus omnipotens tunc magniheentins agere cum populo fuo Chrifiiano non adjecit , . Imperator przdidus treugas iniit cum Soldano : quarum terminus adeo efi vicinus, quod tempus medium prxparationi vix fufticere creditur , nifi ad quaeque necettaria per promptitudinem , fpem., & fervorem fidei feftinctur. Ad ejus ergo fuccurfum , nullum tzdeat peregrinari , & pro patria certare cum fpe vidoriae < pro corona mori , pro vita , pro illa luffmere dura & triftia , qui confulione concepta, fputo confperfus , czfus alapis , flagellis afflictus, coronatus fpinis , coram Pilato .filii tanquam multorum criminum reus pertulit ; crucifixus ad ultimum, & potatus felle, lancea .perforatus, emirtens cum clamore ♦alido fpiritum, pro conditionis humanae viribus reparandis , curium przfentis vite faruratus injuriis conlummavir. Hic eft, ut repetamus altius, qui de paterno folio gloric , coelis mirabiliter inclinatis , ad noffrz mortalitatis ima defeendens, non dedignatus eft Deus homo , creator fieri creatura , fufeipere Dominus formam fervi . ut qui non poteramus per noftram juftitiam fperare veniam , confecuti per haec gratiam inauditam, *haeredes Dei,* cohxredes vero Chrifti, Divinitatis confortium, felicitatis zterî-т participium fortiremur. Et licet per gratiam adoptati , quotidie cautas ingratitudinis cumulemus. *Ipfe* tamen abundat in divitiis bonitatis , dum propter diverfitatem voluntatum, virium facultatem delinquentibus , diverts pro tempore fatisfaciendi genera contulit, varia medendi languentibus remedia fufeitavit : dum terram, in qua nafei , mori, & refurgere voluit, tamdiu ad exercitationem fidelium ab infidelibus detineri permittit' : cum non fit abbreviate manus Domini , nec virtus ejus in aliquo diminuta, quin eam , ficut fecit eunda de nihilo, liberare valeat in momento. Sed illascompaflionis fic diledtonis gratias exquirit ab homine , quibus ad omnis confummationis finem legtfque plenitudiuem offendendam , ipfe prior D homini perdito fic damnato voluit miferatus adette: qui nullatenus permifittèt manus impias contra pios ufque adeo roborari , nift fic fuam vindicari de noftra confiifione providiflet injuriam , fic fervari noftram de fua vidoria difeiplinam. Sub hac occafione delicati plurimi fatisfacere pro modo criminum non valentes , nec volentes , vcluj in profundo malorum penitus defperaffenr, nifi occurrilfct eis *haec* rabula : ut per hoc compendium fuis peccatis pro Chrifto animabus coofummati , breviter multorum temporum fpatia compleviflent . Multi etiam inrenire locum , ubi flete:unt pedes Domini , cupientes, prius ad bravium fine curfu, vel potius ad coronam fine gladio pervenerunt, B ilio fuum remunerante militem, qui folam confierai in oblatione voluntatem. Ut autem propter prxmiffa fideles efficaciter fic potenter excitemur : nos de omnipotentis Dti mifericordia , fic beatorum Petri fic Pauli apoftolorum autboritate confifi , ex illa quam nobis Deus, licet indignis , ligandi atque folvendi contulit poteflatem , omnibus , qui laborem iftum m propriis perfonis fubierint fic in expenfis , plenam fuorum peccaminum , de quibus veraciter fuerint corde contriti fic ore confetti , veniam incuk-emtis, A in retributione juftorum falutis ztcrr.z pollicctr.ur augmentum. Eis autem, qui

liCJrm verbi- frquicut fnnocenow III- in concito L»ieraaenii IV-

λ

non in perfonis propriis illuc acceflerint, fed in fuis dumtaxat experifis, juxta facultatem & quantitatem fuam, viros idoneos deftinaverint; illis fimiliter, qui licet in alienis expenfis, in propriis tamen perfonis acceflerint, plenam tuorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remitUonis volumus & coftcedimus efle participes, juxta quantitatem fubQdii & devotionis. aitilum, omnęs qui ad fubvenlionem ipiius terrz de bonis fuis congrue miniflrabunt. Perfonas quoque ipforum & bona, ex iuo crucem fufcceperunt, fub B. Petri & naîtra protediooe fufeipimus: necnon & eadem fub archiepifcoporum, & omnium przlatorum ecclefiz Dei defenfione confiflant. Statuentes ut, donec de ipforum obitu vel reditu certiffime cognofcatur * integra maneant, & fecura confiilatK. Porro eccleliarum praelati, qui in exhitx-nda jullitia crucdignatis, & eorum familiis négligentes extiterint* Iciant fe graviter puniendos. Qjiod fi quifquam contraire prrfumpferint, per ecclefiarum przlatos, appellatione pottpofita, cenfura ecclefiaflica compelcatur. Si qui vero' proficlicentium illuc, ad przflandas uiuras juramento tenentur aftridi: creditores eorum per ecclefiarum przlatos, ur remittant eis przftitum juramentnm, & ab ululatum exactione defiflant, eadem percipimus diilridione compelli. Quod fi quifquam creditorum eos ad folutionem coegerit ufurarum,' eunt ad reflitutionem earum /imili cogi animadverfione mandamus. Judxos vero ad remittendas ipfis uiuras per fzcularem compelli przcipimus poteliatem; & donec illis remiferint, ab univerfis Chrillis fidelibus, tam in mercimonits quam in aliis, per excommunicationis fenuntiam eis omnino communio denegetur. His vero qui Judzs debita lolvcre nequeunt in prxfenii, fic principes fxculares utili dilatione provideant; quod poil iter arreptum, ufquequo de ipforum obitu vel reditu certiflimc cognofcatur, uftirarum non incurrant incommoda: compulfis Judxis proventus pignorum, quos into im perceperunt, in fortem, expenfis necef-farti< deductis, computare: cum hujuimodi beneficium non multum videatur habere difpendii: quia folutionem fic prorogat, quod debttum non abfurbet. Ut autem terrz fandx fubfidium divifum in plurimos facilius impendatur, obfecramus omnes fic fingulos per Patrem, & Filium, fic Spiritum fandum, unum folum verum zternum Deum, poftulantes vice Chnfti pro Chrillo, ab archiepifeopis & epifeopis, abbatibus fic prioribus, fic tam cathedralium quam aliarum conventualium ecclefiarum capitulis, fic clericis univerfis, necnon civitatibus, villis, fit oppidis, competentem rumeruin bellatorum cum expenfis neceflariis, fecundum proprias facultates, in luccurfum icrrz fandz alacriter deftinare. Et fi ad hoc, unum quodlibet non futficiat, plura conjungantur in unum, quia pro certo fperamus quod perlonz non deerunt, fi expenfz non defuerint; poflulantes hoc ipfum a regibus fic principibus, comitibus fic baronibus, alnique magnatibus, qui forfitan per feipfos pcrlonahter non acceflerint ad obiequium Crucifixi. A civitatibus vero marinis navale fubfidiumpoftulamus. Clericis tero ad hoc negotium neceflariis providimus indulgendum; ut, omni contradidione cedante., beneticioium fuorum^jproventus propter hoc valeant ad triennium pignori obligare: ita tamen quod illi, quibus committendos duxerint vel etiam obligandos, infra przfcriptum tempus cum ea intogritate protentus percipiant antedtdos, cum qua ipfi cos perciperem, fi inecdefiis, in quibus ipfoj obtinent, perfonalrter reliderent. Quia vero iubfidium terrae fande multum impediri vel retardari contingeret, fi ante fulceptioncm crucis quemlibet examinare oporteret; an effet ido'ncus fic fufltcieps ad hujus votum perlonaliter profequendum: concedimus, ut (regularibus perfonis exceptis) fufcipiant qufrumque voluerint fignurn crucisIta quod fi urgens neceflitas aut evidens uiilitas poflulaverit / votum ipfum de mandato apoflolico poflit commutari, aut redimi, aut differri. Univerfis autem ecclefiarum przlatjs diflnde przcipimus, ut finguli per loca itu illosquHignum cruci depofuerunt, rcfijmere, afe tam ipios quam alios Crucefignatos, & quos adhuc lignari contigerit, ad reddendum Domino vota fua diligenter moveant fic inducant, Ceterum, quia curlarii fie pirate nimis impediunt fubtidium terrz iandx, capiendo,'fic fpoliando tranfeuntes ad illam, fic *ab illa* revertentes; nos eos fic principales adjutores fic fautores, excommunicationis vinculo innodamus, fub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis icicnrercommunicet in aliquo venditionis vel emptionis contradu, injungentes remoribus civitatum fic locorum fuorum, ut eos ab hac iniquitate revocent & compefcant. Alioquin, quia nolle perturbare perverfos, nihil aliud eft quam fovere; nec caret fcrupulo iocietatis occulix, qui manifeflo facinori definit obviare; nos in perfonas & terras eorum, feveritarem elclefiafticam curabimus exercere; cum tales, non minus quam Saraceni, adverfentur nomini Chrifliano. Innovamus przierea excommunicationis fententiam, in Laterancnfi concilio promulgatam adverius eos, qui Saracenis arma, ferrum, fic lignamina deferunt galearum, quique in piraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel in machinis, vel quibuslibet aliis, aliquod eis impendunt confilium vel auxilium in terrx fandz difpendium rcofque rerum fuarum privatione muldari, fic capientium fervos, fi capti fuerint, fore cenfemus: przcipientes, ut per omnes urbes maritimas diebus Dominicis fic feflivis hujus lententia publice innovetur. Et talibus gremium non aperiatur ecclefiz, nifi toittm quod de commercio tam damnabili perceperint, in iubfidium terre fitndz tranimittant, ut xquo judicio, in quo deliquerint puniantur. Quod fi torte loivendo fatisfacientes non fuerim, lie alias reatus talium caffigetur. quod, in pœna /piorum altis interdicatur audacia fimilium przfumendi. Quia vero ad hoc negotium exequendum, eft permaxime neceflarium, ut principes & populi Chrifliani ad invicem pacem obiervent, juxta quod ftatutum ell in concilio generali: volumus & mandamus', ut faltem per quadriennium in toto orbe Chrifliano pax generaliter obfervetur: ita quod per ecdeiiarum pizlatos, dikordames reducantur ad plenam pacem aut firmam treugam inviolabiter obiervandam. Et qui acquidccre forte contemplent, per excommunicationem in perfonas, fic interdidum in terras ardiflime compellantur: nifi tanta fuerit injuriatorum malitia, quod ipfi tali non debeant pace gaudere. Quod fi forte ceniuram ccclcfiaflicam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem ecclefiz contra eos, tanquam perimbatores negotii Crucifixi, fzcularis potentia inducatur.

cjmr. Accingantur, igitur omnes filii adoptionis Divinz ad obfequium Jefu Chrifti , diflcnfiones & lites in pacis & dilectionis foedera commutantes.* credendo firmiter , quôd fi vere confetti fuerint fit compunAi, felici commercio laboribus fuis', qui cito tranfeunt, zteroUm requiem mercabuntur.

Datum Spoleti 11? Nonas Septembris , pontificatus noftri anno oAavo.

Capitula a Gregorio papa IX. entra Patarenor. edita ,

EXcommunicamus & anathematizamus univerfos hzreticos , Catharos , Patarenos , Pauperes de Lugduno , PJTaginos , Joiepinos, B Arnaldirtas, Speroniftas , & alios quibulcumque nominibus cenfeantur : facies quidem habentes divertas, fed caudas adin^icem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipfum. Damnati vero per ecclefiam , fzculari judicio relinquantur, animadverfione debita puniendi: clericis prius a luis ordinibus degradatis. Si qui autem de pr.-ediAis, poftquam fuerint deprehcnfi , redjre voluerint , ad agendam condignam pœnitentiam in perpetuo carcere detrudantur. Credentes autem eorum erroribus, hzreticos fimilitcr judicamus. Item receptatores , defenfores, & fautores hzreticorum excommunicationis fententix decernimus fubjaccre : firmiter ftatucntes, ut it poftquam quilibet talium inerit ex communicatione notatus, a fua luner boc non curaverit przfumptione certare, ipio jure fit faAus infamis : nec ad publica officia feu confilia , nec ad eligendos aliquos ad hujufmodi, nec ad tcftimonium admittatur. Sit etiam inteftabilis, ut *nec teftamcnti habeat faAionem, nec ad hzreditatis fucceflionem accedat. Nullus prxterea ipG fuper quocumque negotio, fed fpfe aliis refpondere cogatur. Qqi li forte judex extiterit, ejus fententia nullam obtineat firmitatem, nec caufz aliquz ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus , ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, infirumenta confeAa per ipfum nullius penitus fint momenti: & in fimilibus idem przcipimus ob-^ fervari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem , tales, poftquam ab ecclefia fuerint denotati , evitare contcmpferint, excommunicationis lentenția percellantui '. alias animadverfione debita puniendi . Qui autem inventi fuerint fola fulpicione notabiles , nifi juxta confiderationem fufpicionis qualitatemque perfonae propriam innocentiam congrua purgatione monftraverint , anathematis gladio feriantur, & ufque ad fatisfaAionem condignam ab omnibus evitentur : ita quod fi per annum in excommunicatione perlliterint , ex tunc velut hzretici condemnentur . Item proclamationcs & appellationes hujufmodt perfonarum minime audiantur . Item judices , advocati , & notarii , nulli eorum officiam fuum impendant : alioquin eodem officio perpetuo fint privati . Item clerici non exhibeant hujufinodi peftilentibus ecclefiaftica facramenta , nec efeemofynas aut oblationes eorum accipiant : fimiliter Hofpitalarii & Templarii, ac quilibet regulares ; alioquin fuo priventur officio .· ad quod nunquam reftituantur abfqttc induito fcdis apoftolicz fpeciali . Item quicumque tales przfumpferint ecclefiafticr tradere fcpufture, Ufque ad fatisfaAionem idoneam excommunicationis fententiac fe noverint fubjacere : nec abfolutionis beneficium mereantur, nifi propriis manibus publice exiumulent & projiciant hujufmodi corpora damnatorum , &. locus ille perpetuo carear lepultura . Item firmiter inhibemus, necuiquam laicz perfonx liceat publice vel privatim de fide catholica difputare: <(ui vero contra fecerit, excommunicationis laqueo innodetur. hem fi quis hzreticos fciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes , feu a communi converfatione .fidelium vita & moribus diffidentes ; eos ftudeat indicare cqnfettbri fuo , vel alii per quem credat a<l przlati fui notitiam pervenire: alioquin excommunicationis fententia percellatur. Filii autem hzrcticorum, receptatorum, & defc.nforum eorum , ufque ad fecundam generationdm ad nullum ecclefiafticum officium feu bencfiqmrn admittantur ; quod fi fecus a&um fuerit .decernimus irriïum & inane. ,

Datum Vitcrbj vi. Idus Novembris, pontificatus nqftri anno IX.

IX. AD PRIOREM FRATRUM ORDINIS VRÆD1C ATORUM IN LOMBARDIA.

Przdicatores conftituit exceptores fuz conftitutionis contra hztcticos * edite.

CCregorlar /pifeopar fervar fervoram Del dilella fillo Priori provinciali fratram ordinlr Piadicatoram in Lombardia , falutem ἐΓ apofloheam benediilimem.

ILle humani generis pervicax inimicus, omnium *fnalorum incentor , quem de fupremis ad ima fuperbia fua proftravit, non contentus quod fux fraudis nequitia hominem perduxit ad cafnm, zrumnis & miferiis applicandum , callide cum nititur peltiferis retibus irretire : artute fibi parans infidias ne refurgat , locum a quo ceciderat obtenturus. Novitfimc autem diebus iftis , fidem nifus perfidia depravare per miniitros fuos iniquitatis operarios , venena fpargit mortifera ; feditiofe confiderans quod familiaris hortis fit efficax ad nocendum , qui quali dulcia przmittentes , caud* pungunt ut lcorpio, in aureo tandem calice Babylonis virus peftilcntiz infufuri . Licet enim hzretici haAenus diutius latitantes ficut cancer ferperent in occulto , & velut vulpes Iztareutur vineam Domini fabaoth demoliri : jam tamen peccatis exigentibus , in aperto , quafi equi parati ad przlium, prZfumunt manifefte infurgere contra eam , in quibufdam locis publice przdicando, quzrentes in cibum fimphees , & in przdam indoâos , ac illaqueare nihilo minus fideles quoslibet fuis circumventionibus cupientes , faAt magiflri erroris qui nunquam fuerunt difeipuli veritatis. Unde expedit quod infurgant virjliter contra eos , ut , eorum omnino luerefi confutata, per totum vigeat fides Chrifti : nam corona fequitur przmii tentationibus tefiftentes. Cum igitur dudum refplenduerit in partibus Lombardis fida fides , ac per hoc formidemus *ibi* potius animalia venenofa , ne forte fimpliccs, ipforum callidis fedu&ionibus circumventi, 6c aftuti pravis circumventionibus periculofe decepti, in profundum deveniant peccatorum, fieque violetur ibidem fidei firmamentum .' nos, qui circa horam undecimam inter operarios, imo verius fupra operarios vineae Domini fumus

mus « patieiamilias evangelico deputati , monili voce fponfi capere vulpes parvulas , qu® demoliri vincam Domini pioliuntur , & taftt dolore cordis intrinfccus , non valentes luRine- ; ix tantam contumeliam creatoiis , ac volentes tot animarum periculis obviare , diferettonem uram rogamus , mqnenws A hortapnur attente, per apoftolica tibi fcripta , fub Dividi obtellatione i'odicii difiride praecipiendo mandantes, quatenus aliquos de fratribus tuis libicommiiTis, in lege Domini eruditos , quos ad hoc ctTe noveris idoneos, ad panes tibi fecundum tutrm ordinem limitatas tranlmittas, qui clero fic populo convocatis' generalem prsedicationem faciant , ubi commodius viderint expedire.* fic adjundis libi dilcrêtis aliquibus ad haec folicitius excqucnda , diligenti perquirant foliciiudine de haereticis'& etiam infamatis ; fic fi quos culpabiles vel infamatos rcpcrcrint, ntfi examinati velint abfolute mandatis ccclcfiz obedire, procedant contra eos juXra llatuta nortra contra hxreticos noviter promulgata ; in receptatoics, dcfenior.es , fic fautoies haereticorum fecundum eadem, llatuta nihilo minus procelfuri. Si vero aliqui heretics labe penitus abjurata ad ecclefiaAicam redire voluerint unitatem, ipft juxta formam ecclefia* beneficium abfolutionis impendant , fic injungant cis quod talibus consuevrt iniungi._ Attentius proviluri , ne qui videntur reverti, fub palliata fpccie pietatis impietatem committant,'fic angelus fatanz in angelum lucis fe transformet . Propter quod flatura , qux fuper hoc duximus promulganda, tnlpicere poteiunt , fic ab eoium infidiis fecundum diferetionem eis traditam a Domino praecavere. Ad hxc , ut fuper prxmilTis omnibus officium fibi commifliim liberius polÜnt fic efficaciis exercere : omnibus qui ad przdicationein eorum acccflerint in fingulis ftationibus viginti dies ; illis vero qui ad impûgftandum hxreticos, fautores, receptatores, fic defenfores eorum , in munitionibus fic caflellis , vel alias contra cccleliam rebellantes , ipfis ex animo auxilium, confilium prxiliterint , vel favorem, de omnipotentis Dei mifericordia fic beatorum Petri fic Pauli apoftolorum ejus authoritate confifr, tres annos de injun&a fibi pernitentia relaxamus. Et fi qui ex his in profecutione hufufinodi negotii forte decefferint , eis omnium peccatoium , de quibus corde contriti ac ore confelTi funt , plenam veniam indulgemus. Ne vere aliquid fratribus ipfis defit ad prxdiftum negotium profequendum , in cont/adiâores fic rebelles ecdefiallicam proferendi cenfuram tey nore prxfentium liberam eis concedimus facultatem . Pixdicatores quoque quxitoarios , quorum interell caritativa tantum lubfidia fimpliciter petere , ac indulgentiam , fi quam forian habent, exponere.* a prxdicationis ofiicto, quod ad tpios nullatenus pertinet , competeendi Centura fimili , cifdem nihilo minus licentiam indulgemus.

Datum Vitcrbii dccimotertio Kalendas Junii, pontificatus nollri anno undecimo.

X. AD ARCHIEPISCO.PUM BREMEN SEM, ficc.

De monafterio fan&e Marix in Stadio.

Gregarim epifeopm fervit i fervorum Dei venerabili fratri Bremenfi arcbtepifcope , Ü dileflir filiif decano & Joanni Bewrfal, eanouiclr Brenenflbm, falutem & apoflolicam benediilioneno.

DEfideria devotorum, io quibus frudus ster-* nx vite contineri dignofeitur , eo protn- 'ptioriktsXad efle&im per nos funt deducenda ·ilud<is*> quo fuper talibus e^quendis nobis indfe debet diligentia fpeciahs .. Hinc eft quod cum monaflerium fanda: Marie in Stadio, ordinis landi Benedidi, Bremenfis ditr.cefis, ficut accepimus fit peccaris exigentibus ita difpofrtum, quod evidenter ibidem non abfque Divini numinis offenla lalus negligirui animarum : ad preces abbatis ejufdem monaileril fuper hoc fahibriter providere volentes , diferetioni veArx per apoflolica fcripta mandamus , quatenus ipfum , fi falubriter in fuo non portu ordine reformari, de Cifiercienfi ordine confilium habendo pre oculis reformare curetis, illos ex iifdcm monachis t, qui forte meliorationis hujufmodi gratiam confcqui rectifiantes noluerint habitum Cirteictenlcm atfumere , in aliis locis lui ordinis collocando , contradictores per cenfuram eccieflafticam , appellatione poflpofita , compefcatis. Quod fi non omnes his exequendis intereffe poteritis: tu, frater archiepificope, cum altero eorum nihilo minus exequaris.

Datum *Vitcrbii* fecundo Nanas Maji, pontificatus noftri anno undecimo.

CXI. AD OTTONEM CARDINALEM legatum In Anglia.

Fridericum fecundum imperatorem excommunicat, & excommunicationem publicari jubet

Greoorlut tpifropotr fervar ferveram Dei diteflo filio ftto Ottoni fan&i Nicolai in tarcere Tulliano diacono cardinall , apoftolica fedir legato, falnttm & apoftolicam benedi£lioncm.

SEdes apofloliea , ficut totus fere orbis fadi evidentia didicit , Fridericum di&um imperatorem , ex quo ipfum ex utero matris excepit genibus, afiedu materno profequens, ladavit uberibus, fic humeris bajulavic .' quem olim omni pene dellitutum auxilio , fic dubiis tantum dereiidum eventibus , fuo recepi: patrocinio confovendum : opponens fe potenter invaforibus regni fui , qui in terram ejus oculus aviditatis injecerant. Cujus jam fines ingrelfi, eam ablque ullo defenlionis obftaculo ufurpabant: fic defendens cumdem ab inftdiantibus vix fur , qui rmuli faluti ipfius , conabantur animam ejus extinguerc, fic de terra ipfius memoriam abolere. Cumque idem proteâionis ecclefiaflicx clypeo prxmunitus , perfonr regni lui bonx memori® G. de Gualganem tituli fandi Anallafii, presbyteri cardinalis, a fede apoftolica per multos annos deputati cuftodis, majoris meras attigiflift artatis, tandem ad allions dignitatis apicem per eam extitit fublimatus. Sed diligentiz Andium circa perfonamejus impenfum , labores plurimos quos ecclefia fubiit propter cum , quoad ipium perdidiffe videtur: cum tot beneficiorum fit immemor , tante gratiz fit ingratus. Et utinam illius ingratitudinis non excederet terminos, per quam perceptorum bonorum extileret negatione contentus! Porro licet offenfa qualibet aculeos doloris importet .' illa tamen jaculo graviori percellit , io qua ingratitudo pro gratia rependitur,

tuf, fic pro .beneficiis maleficia tôtopetafantur · Verum quantumcumqqe ipium apoftoiica fedes dilexerit , fic fupremae culmine poteftatis efexeric fzcalaiis: fuis tamen exigentibus culpis, de quibus, quamquam pluries a nobis monitus fatisfacere non curavit, coacti'fumus , licet invi-ti, animadvertere in eundem. Nam etfi AJam Divina providentia excellentia dignitatis, fiçauthoritatis extulerit, cui omnia animantia terre fubjecit r.quia tamen fui jufla przteriit plalmatoris, ejus exceffibus non pepercit. Quz autem la diftq Friderico pro tot bonis fibi collate ecclcfia retributionis premia reportari!, diferetionem tuam volumus non latere , pauca de multis · prrfenti pagina declarando. In Urbe liquident gravem movit feditionem :· exinde nos & fratres noftros totis viribus nilus excludere, ut fic apoftolicz fedis honorem deprimeret , ac Sibertatem ipfius penitus conculcaret, contra juramenta praeftita temere veniendo & venerabilem fratrem noftrum Przneftinenfem epifeopum , dum ipfum ad partes Albigenfium dupooeremus pro corroboratione fidei catholick deftinare , per quofdain fuos fideles in via impediri mandavit ; Cathédrales etiam ecclcfias , & alias vacantes regni fui , nequaquam ordinari permittit, in animarum periculum, fit grave detrimentum ipfarum. Fas fic quafdam alias nihilominus fpoliando fere omnibus bonis fuis, & tallias ac exaâiones indebitas przlalis, religiofis, fic aliis clericis fzcularibus impoixndo. Nobilibus , pauperibus , orphan s fic viduis ufque ad inanitionem extremam deduftis, cos ad modicum dura fic crudelis exadorum tuorum acerbitas non patitur rcfpirare. fic fic totum fere regnum , quod eft fpirituale patrimonium B. Petri , pro quo juramento fidelitatis apoftolicz iedi tenetur , fic ipfius ligius vaflallus exiftit , quantum in eo eft , in favillam quafi fic cinerem jam redegit. Quod fi , poftquam monitus fuerit a nobis / non duxerit corrigendum, nos fuper hoc , authorc Deo, ficut expedire videbimus , procedemus. Infuper negotium impedit terrz fanftz , nccnon etiam imperii Romanic. Przterea cum tempore concordic inter ipfum fic ccclcfiatn reformate, in manibus fedis apoftolicz legatorum juraverit ccclcfiz przceptis obedire , fic iple mandatum ab eis receptum, quod terram ecclefiz, vel terras eorum, quas tunc ad fuas manus tenebat, aut ipforum pertonas nullatenus caperet , occuparet, five etiam devaftaret , adimplere contempfir , terram ecclefiz occupando : videlicet in Fombardia, Ferrariam, Bononiam , Pingnpgomam , terram quidem Sardiniz fic Mtflanenfem , Lucanenfem , dietetics capiendo, fic dejieiendo illos quos ad manus iuas ecclcfia refervavit , fic devaftando terras ipforum , licet extunc in eum przfentem ipfi legati excommunicationis fententiam tulerint , fi fuper his non faceret quod mandarent. Idem etiam nepotem regis Tunicii detinet, ad Romanam curiam fit eccleflam pro percipiendo facri baptifinatis lavacro accedentem . Ac dileflum filium Petrum Saracenum , nobilem civem Romanum ex parte caritfimi in Chrifto filii noftri illuftris regis Angliz ad fedem apoftolicam miffum, fit filium ejus, carceri detinet mancipatos. Quia vero fuper his & quamplurimis aliis excefibus phiries â nobis monitus , correâionis medelam non fentiens, cum Tuarum fint ulcera indurata culparum , quotidie deteriora committere non veretur : nos hacc abfque Chrifti offcnla prrtcrire fub diflimulatione uberius non valentes, dê fratrum noftrorum confilio , ex parte Dei omnipotentis (cujus vicem in terris gerimus, licet inviti) Λ authoritate beatoium apoflolorum Petri & Pauli, ac noflra, in cuin cxrommunicatiunis fic anathematis fcntcnliain duximus promulgandam , tradentes iphmi Fridcficuiti fatanz interitum exrhis , ut Spiritus r/us in die Domini làlvus fiat : omnes', qui ei fide-1.tatis juramento tenentur , decernendo ab ob-k-rvatione juramenti hujufmodi ablolutos , fic firmiter prohibendo ne fibi fidelitatem obfervent donec fuerit vinculo excommunicationis adftnâus. Quocirca devotionem tuam monemus, ficexhortamur attente, per apoftolica kri-p<a (ibi praecipiendo.- mandantes, quatenus przdidam excommunicationis & anathematis iententiam, lingulis diebus Dominicis & fcilivis, pullatis Campanis & candelis accenlis , lolenniter publicari , ac ablolufionem & inhibitionem nunciari procures, & facias per totam terram tuae legationis modo fimili pubbeari, Sc etiam nunciari. Mandatum noflrum taliter impleturus , quod devotio tua poflir exinde merito commendari. Ceterum cum praefatus Fnderieus de aliis magnis fit gravibus fit plut imum infamatus criminibus : n< $, dante Domino, fuper his luo loço fic tempore procedemus , prout in talibus negotiis natura requirit. Verum, quia terroris ionitus femgp- eft in auribus impiorum, fic etiam quando pax eft infidias fufpicantur, eo quod turbata confcientia Temper fava przfumit idem Fridericus , priufquam fentent la excommunicationis lata effet in ipfum, quafdam fratribus nofiris decrevit litteras tranfmittendas pro parte inferius annotatas que poft eamdem latam fcnteniiam iplis przfentatz , ad noilram fic corumdem notitiam pervenerunt. Unde quia voluit Dominus occulta cordis ejus detegere, quimanifeftat abfeondrta tenebrarum, fic cordiurn *tecreta* revelat I ex illarum litterarum tenore colligitur , quam gerat devotionem ad Romanam *ecdcfiam* matrem fuam ; quam ad fummum pontificem ac fratres ejus ac fedem apoftolicam reverentiam habeat, cujus ratione regni vaflallus exiftit , Contra nos enim fic iffos confpiraflc videtur ; ex quo , quantum & qiule crimen incurrerit , fatis patet. Inter cetera vero, quz fua continebat epiftola , hrc habebamur inierta : „ Propter quod non indi- ,, gne dolemus , fi pater apoftolicus offendere „ tam graviter nos intendat , ut dum in co- „ flantem virum tam vehemens cadit injuria, „ etfi patienter ferre velimus, immanitas nego- „ tii non permittat, quin ad ultiones , quibus „ Czferes uti folent , fafti violentia nos im- „ pellat.,, Verumtamen dum confideramus impatientiam procedentis , fic difficultatem attendimus offenforis : fi ex zquo liceret privatas exercere vindiâas, quas in hominem,per quem fcandalum venit , fic in fui participes fanguinia compenfare i 'flemus , ut in ipfum fic fuos attentata noftrz fedis injuria redundaret , tolerabilius duceremus . Sed cum nec ipfe , nec tota propter hoc fua paflura progenies, tanti forent, ut culmen imperii zelaret ultionem probrum ; cumque fedis authoritas , audacic fibi frœna relaxçt, fic tot venerabilium fratrum moles eum in concepta fovere pertinada videatur : angit nos altiori mente turbatio, quod dum nos intendamus a perfequente defendere, oporteat nos defendendo gravius offendere refiftcntcs.

Da

Datum Laterani , tertio IdusJfpulis, pontificatus noftri anno dccimotertio.

XII. AD ARCHIEPISC. CANTUAR. ■T SUrrMAGANkOS EJU$.

Vitam, mores, ingratitudinem, impietatemque Friderici fecundi imperatoris iniinuat, &caufas exprimit , propter quas (edes apoftolica, poli multam cunAationem, ad vindi&am tandem faciendamvel fero , ferio tamen furrexerit.

Cregorim epifcupttf ferum ferverwn Dei Veneret-bini>lu fratnbm trcbieptfcnpo (.aitmtrienfi , Ô" fxff~ra^^neif cjm , fiIxtem èT apo/iohctm beluailluneru.

Ascendit de mari beftia , blafphemix plena nominibus : qux pedibus urft & Iconis ore defxvieus , ac membris formata ceteris ficut pardus, os futim in blafphemias Divini nominis aperit, tabernaculum ejus, de fanAos qui in cœlis habitant , fimilibus impetere jaculis non omittit. Hxc unguibus & dentibus ferreis eunda confringere, & luis pedibus univerfa dcliderans conculcare , fidei occultos olim paravit arietes : fit nunc apertas machinas iuftruit limaejitarum, gymnafia animas avertentia conftruit , & in Chriftum humani generis redemptorem , cujus teftamenti tabulis ftylo pravitatis hrreticz nititur abolere, famateftante, con. furgit. Igitur admirari definite omnes, ad quos ab hac bellia contra nos edita pervenerunt obloquia blafphemix , fi nos omni Deo fervitute fubjeAi detraAionum fagittis impetimur : aim nec ab his opprobriis immunis Dominus relinquatur. Admirari definite, fi injuriarum in nos mucronem exerit , qui ad perdendum de terra nomen Domini jam aflurgit *: fed* potius , ut ejus refifte'e aperta veritate mendaciis, ac illius confutare fallacias puritatis argumento pofiitis, caput, medium, & finem hujus beftia Friderici diAi imperatoris infpicite diligenter .· & in ejus verbis abominationes dumtaxat invenientes & feelers, contra ipfius dolos finceros animosfcu to veritatis armate ; attendentes qualiter finceritatem apoftoVcx (edis, & noftram, litteris per diverfa climara Mundi tranfmiiTis , pollutis nifus eft maculare narratibus . DiAus Fridcricus, figulus falfitatis, modeftix nefeius, nec aliquo perfidus rubore , mentitur qued nos ipfum, nob s in minori officio conftitutis, amicum priflinum , fidem & mores, adepto apofto'atus officio , relinquentes, quia, ficut (aeramento prxflito , & lata in ipfum excommunicationis fententia tenebatur, prxfixo tempore in terrx fanAx fublidium vel fuccurfum infirmitate non potuit prohibente tranfire , vinculo excommunicationis adfli ingere , poftulatum ab ipfo lanitate refumpta abfolutionisbeneficiuiudenegare, ipfumque in diAum tranieuntem tubfidium, per nun* cios & legatos noftres proccflui fuo contrarias Soldant) minentes, imp/dire curavimus, ut fie effet de regni Hierofolyn itani recuperatione concepta fruftratus .· regnum Sicilite, pro eo quod Reinaldus olim filius ducis Spoleti, prxtcr ipfius conictentiaru, terram invafii ecclcfix, nos tnjufte & violenter intrafle, ac ipfiushomires provocaflé ad perjurium, falfo conqueritur. Seque de Syria in Apuliam redeuntem, illate injuria omififfe vindiAatn , acceptafle concordiam , & rediiftc ad matrem ecclefiam gloriatur . Licet autem hxc

A figmenta, publica notitia reprobet : quia tamen nonnunquam reAitudinis fcdem velatum occupat in aure (inceramendacium, apud quam pro fe veritas non invenit advocatum .· ne in corda veftra falfitas quacumque poliit fiaude fubrepere, dignum eft vo* rei per nos geftx modum 6t ordinem non latere, qui diAum Fride* ricum, ante & poflquam apoftolicx notlrosfubjecimus humeros fcrvituti , fub vulpi latentem omni curavimus gratia proiequi : donec fpe, que patri de filio foiet innaici , fublata, idem Friderici» fremens in magnitudine fua , & ex adepta fortitudine infiunitus, matri ecclefixpro bonis malà retribuit : & in eam, quam fucatis delinivit aliquando verborum fallaciis, virus ef-

B fundere caudc aculeo», more fcorpionis, incœpit . Nam cum olim terrx fanAx necertitas, przdiAa fententia, & juramentum, ac pexfixus terminus , traqfitum ejus cxpolcerent, & illud idem multa tniiliaCrucefigntttorum ipfum Biunctufii expeAantia cum inflantia poftularent : idem didos Crucefignatos inibi , donec fub ignoti aeris intemperie diverfis lugende mortis cafibtu periere, detinuit, & perjuiium ac exccmmunicationis fententiam gratis incurrens , infirmus fide, fed *fanus* corpore, ut fecurius Deo mentiretur , 8c ecclefiam falleret, omIfIb promiflb paftagio, inicAo xgritudinisdiebus aliquot fimulatus decubuit, *acteirtm* fanAam incurfibushoftium Chi illi exponere minime dubitavit : ex

C eo nullo dolore percuftus , quod ibi clare memoriz nobilis vir Turingtx Lantgravius, utinam non veneni per culo, ficut Mundus clamat, extitit interemptus. Cumque de confiAa xgniudine, 6c aliis pixmiftis, nobis per litteras prrlatorum ibi morantium conllitiflet : ne, difeiplinx virga tanto fubtraAa facinori, nos & apollolica fedes redderemur inde notabiles, Cruce-l fignatorum mortem & terrx fanAx pericula deplorantes , & cupientes , fahem in altero, ecclcfix Ucrymas moeroris dextra debitx confolationis abflergi, ipfum latr in eum de confenin fuo auAoritate bonae memorix Honorii papa prxdecefibris noftri excommunicationis fententix fubjacere denuntiavimus.:.:.fammo defiderio po-

D ftulantes, ut eum poftmodum in emendationem tantorum & talium damnorum opratam prxftare operam audiremus ; lireris noftris offerente* eidem, quod impertiremus fibi, juxta formam, abfolutionis beneficium, quam cito arriperet iter in przfatx terrx fuccurfum. Sed ipfe, in cujus erat fuper his peAore cura minor , claves ccclefix parvipendens , non abfolutns in Syriam tranfiit . Ubi cum Soldano , folis fibi mceniis Jerufalem reftitutis, & illi grandi ad impugnationem Chriftianorum tranImiflo equorum ic armatorum exercitu , fexennale foedus feriens, & templum Dominicum Saracenorum ibi Jaudes exclamantium Machometi curx relinquens, et defenfore mutatus in hoftem , venerabilem fratrem noftrum patriarcham Hierolblymitanum & TcmplaAos pro viribus expugnavit. Illud autem non debet ad fanx mentis credulitatem accedere, quod eum in recuperattone regni Hierofolymitani nos'vel legati noftri, cum ad hoc multo labore fudaverit , grandiumque ecclefia fubierit onera expenfarum , ftuduerimtis impedire.. Sed illud in notitiam omnis terrx pervenit, quod idem Fridericus, ficut in *Syriae* partibus in propria pertona Dei perfequebatur ecclefiam , fic citra ,mare ipfam diverfis tribulationibus diAi Rem*ldi minifterio, quem contra confilittm noftrum fitum in regno vicarium re-

liquerat, attigebat . Cujus terram cum litteris aurea bulla munitis, pccuuia, & vaffallis ipfius Friderici, prafatus Reinaldus invadens, nonnullos facerdotes & clericos fufpendere, mutilare, ac fuAibus cadere .· necnon , ftatu noftro turbato Perufii , partem ipfius terra; prooccuparc profumpfit. Quem licet fideles & devoti notin', non valentes id ulterius' fuftincrc, a parte terrx prxdidx, Chrifto fponfie fux indulgente viftoriam , ejeci(lent .' quia' tamen idem Reinaldhs nequaquam ab incepta perfecutionc certabat, cqofultius «(limantes , fi originalis militis venas inciderent, quam jam excitati torrentis impetus novis repletos rivulis expedarent : diûiun regnum Sicilis, quod cftfpirituale patrimonium ccdefix, ne indq nos percuterent jacula, unde potius erat cxpcâandum fubfidium, intMtverunt : multique ex ipfius regni habitatoribus obedientes apoftolice fodi , nequaquam ob id reputari debent perjurium incurriffe , cum a juramento fidelitatis , quod eidem Friderico przftiterant, cx lata in eum excommunicationis lententia ab(oluti fuiflênt. Dido quoque Friderico redeunti de partibus tranfmarinis , & ad finum matris ecclefix revertenti , pietatis appofuimus apollo-liro gremium : ipfique ad expetitam inclinati concordiam , abfolutionis beneficium curavimus impartiri. Ad hxc idem mendacii filius falfitates fallitatibus cumulans, ut quo plura mendaciorum retia^orditus fuer' , eo gravioribus fe doleat periculis irretitum . de nobis mendacii feripturas pronunciat : quod eidem , ut Lombardiam pacificus & inermis intraret, promittentes quod afpera fibiconverteremus in plana, pro fua confufionc fubjccimtls .' & non permifirnus obice nunciorum & Jitterarum noftrarum intentionis fux metas attingere , Ac deinde, quia fibi potentia nort fuffragabatur armorum, in regnum redire coaâus , ad inftantiam noftram Romanos tunc Viterbium impugnantes, diffidaffc , & in Vitcrbienfium fubfidium ftrenuam mififfe militiam, fc faifoafferit : nofque jcripfiffe Romanis id prxter confcientiam nollram fieri , & cum ipfis eo irrequifito reforraaffe concordiam, in querelam adducit : novo fibi blanditus mendacio, quod diffidentibus iterum ab ecclefix pace Romanis, idem non vocatus cum Conrado filio fuo , quem nobis obtulerit obfidem, ad proftntiam noftram perfonaliter veniens, & arbitrio noftro motam inter jpfum fit Lombardos difeordix caufam exponens, terram fedis apoftolicx occupatam ejus juri refiituit , Sc libertatem ecclefiafticam in ftatum {trimum & debitum reformavit. O utinam ifte alfidicus edet vir habens fpiritum ! O utinam hujus propofitio falfitatis verum habuiffet eventum ! Ipfius vero negotium , quod per venerabilem fratrem archiepifcopum Ravennatem, de reftitue.tdis ci & dido Conrado juribus, ipfis in regno Hierofolymitano [redacted]btraâis „ ordinatum ~~fuerat, nos, quam~~[redacted]~~cito delata potuit numerari~~ pecunia, detraxiffe fidelibus fuis (quos non fine ecclefiarum incendiis & hominum ftragibus hoftilis devaflabat infultus) ipfius interdixiffc fuccuifum, fit ob id nos nuncium noluiffe vel litteras deftinare, contrarius veritati conqueritur. Ac civitatem Caftellx, contra *fvmam* pacis fic fratrum confilia, io fui juris projudicinm detineri a nobis, fuis exarare litteris ftylo mendacii non veretur. Quamquam autem his figmentis modica veritas intermixta 'aliquid coloris adjiciat .' ut tamen apertius intelligatis quod lotam hujus commenti feriem non modica falfitatis adjc&ïo decolorat , icitote pro certo, quod, ficut nunC ex temporum eventu convincitur, diicrerz menti verifimilius videretur ipfum de Lombardi, fuum potius confcqui propofitum potuiffe, fi fe illis , quos populorum numerofitas , profundiufquc vallorum , arnwoium copia, ac murorum reddidit altitudo munitos, pietatis patentem exhibuiffet, & clementix dominum, quam fi trementibus pro culpa ynpofita fubditis ultionis exerto mucrone terribilis occurreret in cuneis armatorum : cui nps, qui bona pacis procurare tenemur , bona fide fuafimus, ut armaro militis ornffo terrore , fub indi&a-rum omilfione poenarum·, & beneficiorum ublattonc , illos ad imperii devotionem reduceret, Qui etfi in Lombardiam famulis Ilipatus militaribus acceffitt, huia tamen confilii fidelis oblitus , in partem Cremonenfium cedens faâus eft fchifinaticus, fciffimque in difeordias Lombardi,un fortius feindere & Mediolancnfcs a feter-, roribus & minis abigere ftuduit, quos tamen ab adverfa parte ad unitatem trahere potius debuir in funiculo caritatis non eft quod noftrx imputetur innocentis, fi fpe fruftratus in Apuliam rediit , ipfo fpei concepte interitum procurante . Poft hxc fuper tuitione libertatis ecclefiafticx, fuper extirpanda hxretica pravitate, noftris beneplacitis paratum fe obtulit. Ad quem recurrens littera noftra rcfpondit, quod cum'in regno fuo, ubi nullus manum vel pedem abfque ejus mover imperio , in fidem catholicam h«rcfis latius venena diffunderet , & libertas ccclefix quafi penitus conculcata *jactrct* ; non credebatur capiti (alutis adhibere remedium, qui pedem fuo reddiderat contradu morbofum. Sicque refponfum hujufmodi lapfu modici temporis approbante , audito quod quidam pravo fedufti confilio ecclefix terram intrare volebant : in Siciliant , quafi fuga capta, ne rupta promiffio eum falfitat*is* argueret , protinus abiit, ac contra illos verbo vel opere in aliquo non proceffit , nobis improperans quod revertentes ad urbem Romanos filios fpeciales ecclefix, ad matris diledionem paterna curavimus diligentia revocare. Idem infuper intellecto quod illos ab ecclefix caritate fejungere quidam iniquitatis filii nitebantur, fic excogitato quod facilius hanc & illos opprimeret, fi praefatam caritatem acerbius fraude (blita vulneraret : nobis tunc Reate profentibus , ad federn cucurrit apoftolicam, etiam non rogatus . Ubi fub multa humilitate promittens quod terram ecclefix perditam in priftinum (fatum reduceret , & ipfam pro viribus defenfarct : in Tufcia, ad quam vires fuas contulit, recuperationem cujufdam caftelli, quod ad jus ecclefix modico labore reduci poterat, impedivit. Et cum adhuc manus tradentis nobifeum effet in menfa , cum hoftibus ecclefix (ficut ex confequcntia faâi , & litteris fuis, que a nobis in tanta, proditionis teftimonium afervantur, agute convincitur) hoc, figno dato , inde vicanus pepigit, ut ipfo certa die exindie recedente , illi ad arma confingerent *. Ifta modus peftifer devotionis obfequia pixftitit. Attendite quales ecclefix famulatus occultus hoftis impendit, qui in ecclefiafticum transformari non erubuit famulum, ut nobis ad nocendum fieret efficacior. Pro firmo t.vmen vos tenere cupimus , quod cois his fub diffimulatione proteritis, circa eum adhuc non pc>mittentes immutari affeftum apoftolicx puritatis , per diftum archiepifcopum , commiffo fibi legationis officio, jura ei & profato Conrado in eodem rc-

* AB. Petri patrimonium occuparam' « VMmTiji- modut >ft«

regno Hierofolymitano mandavimus fubtra&a relitui Qu licet id fecerit, quia tamen formam fibi datam, propter quod ab eo ad nos extitit appellatum, excedens, terram fandam, quod eft inauditum a fiecufo, poft appellationem hujus fer.tcntix fuppofuir interdicto. Nos attendentes quod cb id, in maximum ejufdem terne periculum. peregrini ex ipfa recederent, fic alii inceptos ad illum rranfitus retardarent, dictam fctttteariam, qu* utpote lata port appellationem kgitunam ipfo jure nulla fuerat, in amnibus aliis prefati arehiepifeopi intafto remanente procedit fufficienti, ab ordin&us, nobilibus fic comitatibus regni prasdi&i cautione recepta, in omni finceritate de fratrum noftrorum eonlilio duxi nus relaxandam. Quod ergo ipfe de nobis ob hoc labiis pollutis obloquitur, vefter animus non turbetur: quia Cum fit vas repletum vitiorum fpurcitia, ea qu* ipfius infecerunt animum, putat in aliis criminum def*vire tormenta. Ex quo, cum malorum opprobria laudem, laudes quoque opprobrium refonent: a viro cujus omnis lingua clamat infamiam, fuggiHationibus impeti eligimus multo fortius quam laudari. Sed fonan maculam opinionis fu* his credit abolere conviciis, quia fe dum Viterbii moraretur inficiens, a facie hoftium ecclefi* non verecundus aufugit fit ad defenfionem fuorum fidelium, quos ipfius holies in oculis e/us oblederant, fic terram nullo prohibente vaftarant, affimans fuum per nos ad illos interdici ptogreiTum, imperialis honoris prodigus, fed timore prohibitus non accesfit.-ex co innocentiam notlram accufans, quod ad evitanda hujus belli difpcraha nuncium « latere noftro non mifimus. Sed nec miium, cum eo tempore ftatus ecclefi* multiplici futffet pcrfecutorum affiiâione turbatus. Venimus autem ad civitatem Caftellanam, cujus cives fe illi, violato facramento fidei, ecclefia ignorante prodentes, nullum jus ei per hoc in feipfis acquirere, nullum nobis circa poffeffionem, cum jurifdidionrm civitatis fit civium quafi poffideret, ecclefiam prodendo, potuerunt prejudicium generare qui* illi a quibus alteri potius quam fibi poffidcnribus non requiritur pof-(cilionis mitium, *leges* pc&ffionum evenere, fic extraneis jura conferre nequeunt poflcflbrum. Necnon qui de reddendis poffeffionibus ecclefi* ratione ad cum pertinentibus pluries juramentum preftiterat, fatis improvide a nobis videbatur petere, quod non poterat abfque perjurio retinere. Nec credi debet, in hoc nos fibi omnimodam coram arbitris vel alio modo juftitiam exhibere paratos, fratrum noftrorum deipexiflie confilium; quod nunciis ejus inceptum judicium recufantibus profequi, non fuerat requirendum. Quin potius hanc petitionem ea dumtaxat fraude intentafle proponitur, ut fic ei obloquendi de ecclefia, & pacem inter ipfam & eum initam irritandi occafio praeberetur. Illud quidem quod fuper fado imperii inter cetera fua dereftabilis teftatur epiftola, noftris édifient his litteris calamus: ut quo pluribus ejus fiftio cognita foerit, eo fortia» ex fuo maneat commento confufus: dum de nobis obiredat, quod ad noflram translato notitiam eum ad recuperanda jura imperii cum multis bellatorum intrare millibus Lombardiam, fibi ne Italiam intraret armatus, *ffc* de negotio Lombardorum in nos prxcife compromitteret, apoftolico fcripto mandavimus, ut illud perpetuo fufpendere, vel jus imperii libere fuftocare

A pollemus, contra ipfom venerabilem fratrem noftrum** Prcneftinenlem epifeopum, par quem erui vacuaremus propofitum, iranlmittens, ci impedimentis clandeftinis per legatos & litteras noftras per orbem undique procuratu. Ifte vero, cui, ne veritatem fateri, aut enarrare poffit judicium, a Divina forfan eft indignatione negatum, fient cbnt&atioocs perfon* noftr* non verecundatur ex falfis afluroere: fic & excufationes fuas ex fimilibus propofitiooibus non veritus ordinate, fe per nuncios fisos venerabilem fratrem noftrum Panormitanum archiepiicopum, & quofiiam alios ad apoftoltcam fedem mifids, devotionem omnimodam fuper ecclcfiaftica libertate & reformandis ecclefi* & imperii juribus obtuliflè nofque id attentantes fic promittentes a cujuslibet ipfius impedimento ceffitre, nunciis fuis ad eum redeuntibus, dilefto filio Gregorio de Montelongo, notario noftro, iri fuonun everfiooem fidelium, legationis officium commififfc aflerit. Ipfoque nihilo minus pr«fatos archiepifcopum fic alios nunck» iuos ad fedem apoitolicam remittente, fit offerente fatisfa&onem omnimodam, nos eum, contradicente faniore parte fratrum noftrorum, contra traditiones fanâoram patrum, fie folemnemmorem ecclefi*, injufte excommunicafle falfo concludit; pro fua confufione fubjungendo, nos beati Petri vicarium non habere ligandi folvendique poteftatem, quafi velit aflerere nos conceua apoftolorum principi carere clavium poteftate. A^mfumus igitur, libram rationis affumite, fic in ea perpetratis per diâum Fridertcum contra ecclefiâm exctflibus, .fic beneficiis quae ab ea recepit appenfis, clarius videte, quod licet draco ifte, qui ad illudendum nobis formatus, & in efcain populo Æthicpum datus exiftit, aquas perfecutionum in fubverfionem ecclefi* ex orc quali fluvium miferitapoftohea tamen fedes ipfius nequitiam inxftimabili beneficiorum mifcricordia fuperavic. Nam eum ohm ab annis teneris, illorum morfibus, qui terram ejus fic fanguinem fitiebant, in lacuna coohtfionis expofitum, parentum fic amicorum folatk) penitus pene nudum videns mater ecclefia, protitvu circa ipfum nutricis fic ba/ulae officium exécuta, eum pallio apoftolic* protc&onis operuit, de laqueo venantium eripuit, multis laboribus fic expenfis ad regni folium fic coronam imperii fublimavit: infuper hoc d fccifle modicum reputans, fic fibi Hicrofolymitinum fubjici regnum, fic Illum undique per orbem exaltari procurans, licet ab eodem multiplici fe larfam affiiâione doleret, a paucis tamen renoa&is temporibus contra Hernicum natum ejus (qui partem non modicam Alemanni* ejus jurifdiftioni fubtraxerat) potenter allitit; fie inffiâorum fibi per eum oblita vulnerum, ipfum quafi de novo in imperatorem erigens, Teutoniam apoftolicis litteris ipfius reformavit defiderio: his & aliis, qu* non fufficimus recordari, beneficiis ipfi conferens munimenta decoris. Sed ifte baculus impiorum, terne malleus, univerfiun conturbare terram, regna conterere, fic orbem defertum ponere cupiens, libertatem ecdefiafticam in difto regno Sicili* in opprobrium fervitutis extretn* adducens, fic ecclefias quas, ut earum teneritudine fuum ventrem impleret, quafi jam penitus exoflaflee, fordibus, oneribus, fic angariis opprimens, eas bonis faeris deputatis fanâorum ufibus fpoliavit, perforas ecclеùafticas carceri mancipavit, ipfafque in examine vetito, accufatiooes lufcipere, talltas fol-

folvere, & bona eccltfpftica, ut fe a vexationi- A
bus redimantj exhaurite, & poftremo exulare
coartet. Ecckiiis paliurum folatio viduatis non
permittit fibi ipoofum eligere , viduitatis vefti-
menta deponere, donec alicujus adulterinis am-
plexibus per compul6ooea> extiterint copulatx.
t>e Chriftianorum habitaculis confiraens mcenia
Babylonis, & xdificia, in quibus Divinum no-
men excolitur , illuc transferens ubi Machome-
rus perditus.«adoratur, turbis undecumque colle-
ais Crucifixi fidem & nomen publice praedicari
in eodem regno prohibuit. Recuperationem ter-^
r« fande & negotium crucis impediens,ad ejus
confunimationemfubfidium fuorum fidelium con-
ferri interdixit. Contra juramentum prxftitum,
& pacis inter lpfum & eccfcfiam reformats fee- B
dera , nobiles privatos caftris & aliis bonis fuis,
uxoribus & liberis captivatis, loca fua proferi-
ptos relinquere, domicilia in aliorum transferre
coloniam, nutritos in croceis amplexari fterco-
ra, & ad extremam coegit inopiam devenire .
Necnon dum affii&ione comprimit fimili paupe-
res, id tanto fortius Deo difplicere putamus ,
quanto verius ipfos credimus innocentes . Quid
plura? baronibus, militibus, & aliis hominibus
ejufdem regni Sicilie, ad formam & conditio-
nem fervorum inaudita crudelitate redate .-jam
pro.majori pane ipfiuis regni habitatores non ha-
bent de proprio unde ftramine vili quiefccrc ,
nuditates fuas radi facco contegere , vel ven-
trem pane pofGnt miiiatio faturare . Cumque C
ululatus & clamores ditenun ecclefiarum & lio-
minum , a tempore didi Honorii prxdecefloris
noftri, ecclefix aures continua deplorationepul-
faffent, & jam vix poflemus eos ablque hefione
confcientix fub diffimulatiooe tranfire : ipfum
fuper corredione didorum fcelcrum non fernel,
fed pluries, nunciis & litteris noftris monuimus,
ac longa patientia temporibus expedavimus re-
troadis, fi forfiin oêulos fuos ad ccelos erigeret,
exutus veterem, novumque indutus hominem ,
manus fuas a tanta perpetratione facinorum co-
hiberet. De petita tnfuper emendatione dubii
adhuc , volentes flatum ejus proprio proceffu
gratulari, eo Lombardiam cum armis intrante,
mandavimus ut in locis pro quacumque caufa D
interdite fubjedis , ipfo prxlente interdidum
minime fervaretur : eumdem Fridericum noftris
litteris admonentes, ut , ne crucis negotium ,
quod ad utilitatem ecclefix, imperii, & totius
populi Chriftiani, fuerat ordinatum impediri va-
leret , prxcife in nos compromitteret : ne , fi
contra Lombardos annata manu procedens tan-
tam daret exempli perniciem , prafumeretur a
pluribus quod ceteros ccclcfia fefellifîfet . Cete-
rum, quia redintegrare fciffuras fchifmatis no-
ftrx incumbit officio fervitutis.· pro fedanda im-
perii & Lombardorum difeordia , Prxneftinum
epifeopum, commiffo fibi legationis officio, il-
la confideratione potiflime duximus deftinan-
dum, ut fibi Aquibufcumque difeordantibus mi- E
nori haberetur ratione fufpetes, quo fuis adi-
bus minus firmamenti, odii, vel amoris ingere-
ret, qui, a mundo & carne ea fufeeptionefan-
ftx religionis abftradus, in Divini amoris alti-
tudinem evolaflet. Nofter igitur detrater ref-
pondeat, quid ex hoc nobis & eidem epifeopo
poterit imputari, fi Placentix inter patres & fi-
lios, affines, confanguineos & germanos, ordi-
nata concordia, eoprxfente, &proteflantequod
id falvis honoribus & juribus imperatoris & im-
perii & quorumlibet aliorum fieret , confum-
mationem accepit ? Quinimmo idem blafphemus

mteUigat, fibi ad infamiam merito reputari ,
Juod cum *d ipiius & nuociorum Quorum in-
ftantiam venerabilem fratrem noflram Oftten-
lem epifeopum, & filium uoftrumT. t'tuli (an-
te Sabine presbyterum cardinalem , pro pace
juxta formam ab etfdem nunciis inter Lombar-
dos A imperium reformanda, ad partes mifif-
femus eafdcm, idem dite legatis petita & am-
pliora adimplere paratis, & delufis nobis , re-
formationem pacis per ipfos- noluit acceptare .
Ecce, nunc intdligite qualiter imperii juracon-
culcavimus. Ex prxmiois advenite qualiter hic
a nobis fuerit impeditus: qui longo & inanila-
bore fuos & fuorum humeros decrevit prius con-
teri , quam paflus extiterit per nos jura imperii
reformari. Prxrerea idem, illatis ecclefix non
[illegible]injuriis, data quibufdam rebellibus no-
jftris non modica fumma pecunix , feditionrm
contra nop in Urbe molitus efl pluries commo-
vere: ut nobis & fratribus nqftris a fede nottra
repulfis, & concuflb capite fiaei , quod fuper-
xdificavit Dominus, impulfu ejufdem Friderici
rueret leviori. Ferrariam & quafdam alias ter-
ras ecdcfue in Lombardia contra juramentum
prxftitum temere veniens occupavit. Super quo
& aliis, credens nos detinere inanibus verbis ,
didos Panormitanum archiepifcopum & alios
nuncios fuos cum litteris de credentia ad noflram
duxit prxfcntiam deflinandos. Quibus offerenti-
bus nobis fatisfaftionem fuper prxmiffarum of-
fenlarutn emendatione verbalem», ante & poft
lpforum a curia noftra receffum, terram Sar-
dinix, Meffanenfem & Lucanenfem dicecefcs oc-
cupare , ad Romanam ecclefiam pertinentes ,
non omittens, ipfo fado, ne ultra ejus expete-
remus corredionem, edocuit: ac non deberi fi-
dem fibi vel fuis nunciis adhiberi , operis evi-
dentia demonftravit. Ex quo illud folum in con-
fcientia fua legens, quod cor ejus ad conteren-
da! cccfefias & catholicam fidem diigitur ; de
nobis, quibus fe jam quocumque fraudis velkrc
occultare non poteft, non immerito fufpicatur :
quod ipfius potentiam habentes juftttia ratione
lufpetem, cum melius fit ante tempus occurre-
re, quam poft inflita vulnera remedium inve-
nire, ad avertendas fuorum progrefluum femi-
tas, officium legationis dido notario commifi-
mus: quod nequaquam juxta ipfius fufpicionem
id fecimus, fed ut per eum bellorum cladibus,
animaram corporumque periculis obviare poffe-
mus. Ex prrmiffis igitur & aliis nequeuntes de
ipfius corredione fperare, & dolentes nos ejus
promiifionibus toties & toties fuifle- delufos :
prefatum Fridericum , de fratrum noftrorum
confilio, fententia excommunicationis duximus
innodandum. Qui quamquam ex hoc perditum
intelletem refumerc, & coram Deo potius hu-
miliari deberet: eo tamen amplius inde furens,
quo jam fuam confufionem agnofeens , fortius
~~veretur ne ecclefix obftetricante manu educatur~~
coluber lortuofus; nos ex perfonx noflre meri-
fit indignos afferens quaflbet officii atitboritate
Papalis, per nos prxdite fententia minime po-
tuiffe conftringi fuit prefumptuofe litteris nffe-
rir: & nos, qui temporibus noflt is patrimonium
ecekfix per gratiam Dei non modice ampliavi-
mus , de dilapidatione bonorum ecciefiaflicorum,
dilpenfationum proceflu, receptione munerum ,
& avaritia: vilitate redarguit .' ac contra eum ,
ex illo quod contrahendis inter neptem noflram
& naturalem ejus filium fponfalibus peritum fub-
traxit affenfum, provocari fialfo confingit : illud
apertius mentiens, quod Lombardis contra eum

& imperium corporale praf.iumus facramentum . feu quod totius Orbis décimas , terne fanffc utilitatibus rcfervatas, convertere promiferimus in ejus compendium , fi arbitrio noftro negotium exponeret Lombardorum. Fatemur .tutem nos defeffu meritorum noftrorum indigne Chrifli die vicarium; fatemur nos oneri tunto infufticientes exiftere, quod humana conditio non poteft abfque Divino fuffr^gio fupportare: nihilo minus tamen vices nobis commiflas , prout melius noilra permittit fragilitas , excellentes , fecundum quod locorum , temporum , perfonarum, & negotiorum qualitas & natura requirunt, difponenda difponimus . & Wm excdlcn tibiis per tonis pure & fecundum Deum , cum neceifiuis id expofeit, de noft.z poteftatis ple nitudme difpeniamus. Verumtamen non eft dolor qui fic profundo gladio ejus feriat animum, ficut quod , dum terminos regum tranfgrcditur, non poteft aggredi officia facerdotnm . Propter quod idem qui pro auri fame diffum regnum Siciliae jam redegit in cinerem , credens ex fe , qui omni tempore vrtz fux paucis pure , pluribus vero /uftitiam pretii venalitate corruptruexhibuit , quod in periona fua refuteitans magum S.moncm , luto temporalium maculare poffet ecclcfiz puritatem: ut fic in fpiritualibus graffari, fic in fuis permitteretur fordibus remanere , murum integritatis ecclefiz muftis modis , & fpecialiter oblatione caflrorum , ac parentela inter fuos fic noftros contrahenda , pro qua nos per quofdam piclatos fic nuncios fuos pluries requifivit, tentavit infringere. Nunc vero quia id nulla inflantia nulloque ingenio ,. ficut eft in curia noftri notorium, anobis potuit obtinere, qum potius fe cum fu s perditioni relifftim artium fuarum fallaciis in pejus proficere jam agnofeit : quia nelciat ultra quid faciat, leipfum mendactū luo m aliorum detraftionc deturpat , more meretricis ÆgypuaCx, quz Jofeph invitavit ad ftuprum , & ab ipfo contempta , apud vinim fiium volans «ccufavit invitum. Unum quidem cft, dc quo, etfi pro homine perdito fit doiendum , lætari non modicum fic Deo regular debetis: quod volente Domino,qui diutius occultari non patitur umbram mortis, iftc, qui gaudet fe nominari przambulumantichiifti.non expethns propinquum fu« confufionis judicium, man bus propriis cffoffo fuarum abominationum pariete, per didas litteras ejus fuarum producit in lucembpera tenebrarum : in ei» conftanter proponens, quod per nos tanquam Chrifti vicarium vinculo excommunicationis aftringi non potuit- Sicquc affirmans non *efTe* apud ecclefiam a Dommo beato Petro fic ejus luccefloribus ligandi atque folvendi traditam potcftatem, dum luerefim artierit , primo fibi argumento concludit : confequenter oftendens quod snale fentiat de ceteris ndei orthodoxz articulis, dum ccclcfm , fuper quam fides fundata confiilit, auferre nititur conccftum verbo Dai privilegium poteitaftis. Sed quia minus bene ab aliquibus credi poflit quod fe verbis illaqueaverit oris fui, probationes in fidei vifforiam funt paratat: quia ifte rex peffiicntix a tribus baratatoribus , ut ejus verbis utamur, fcilicet Chriflo Jefu, Moyfe , & Macbometo, totum Mundum fuiffe *deceptum:* fic duobus eorum ingloria mortui, ipfumJefum in ligno fufpenfum manifefte proponens . Jnfuper dilucida voce affirmaie , vel potius mentiri przfompfit, quod omnes fatui funt, qui credunt nafei de virgine Deum, qui creavit naturam , & omnia potuiffc . Hanc hirefm illo errore

A confirmans, quod nulhts r.afci potuit, cujus conceptum vin & mulieris conjunff.o non prrceffit : & homo debet nilrl aliud credere, niliquod poteft vi fic n ione naturae probare . Hxc , fic alia multa, qmbus verbis & factis catholicam fidem impugnavit, & impugnat, fuo locofictcinpore, fcut decer & expedit, manifefte poterurr comprobati. Quocirca univerfitatem vcftram rogamus , monemus , fic hortamur attente, in virtute obedientiz per apoftolica fcnpta difluffe prxeipiendo, quatenus, ne diffus Fridciicus corda fidelium fallacibus verbis tubverterc , vel contagione fua potilt quomodolibct gregc.n Dominicum maculare, clero fic populo vobis fubditis fupradicta plene ac fideliter exponat s . Datum B Laterani " duodecimo Kalendas Junii , pontificatus noftri anno decimotertio . • none Julu .

XIII. AD NOBILES ANGLIÆ

Anglix magnates jure patronatus ccclcfi» privantur .

Cngorixr trifeow fenus ferz^rum Dei dilefils filus uobshbus virls , RicbarJ.s Pıliαvi Ū Corrubi", & baronibus pr*fintes Citeras snfpefiuris , faluttm Ij apoftolicam benefitiitonem .*

CUM ex operibus noftris , quz plenum perhibent leftimonitim veritati , fit liquidum umveriis, quod nos perfonam cariffimi in Chnfto filii noftri illuitrem regem fic reginam, inter ahos reges & principes orthodoxos fic regna , in quibus nomen colitur Chriftjanum , in caritatis viiccrjbus fpecialiter gerimus, fic pacem ac tranquillitatem eorum propenfius affedemus : i ite prsefumi non poteft , & omnino credi non debet , quod nos, quantum cum Deo pollumus , agere feu tolerare velimus, quodjufte poflit honorem regie ferenitatis offendere, aut in eodem regno fcandalum generare. Unde cum intentioris noftrae non fuerit, nec exiflat , ut beneficia in regno Angliz conftituta , quz ad przfentationem pertinent fzcularium patronorum , au-D thoritatc noftra cuiquam conferantur ; ficut ex quibufdam litteris noftris, quondam in Angliam deftinatts, quarum tenorem dc vetbo ad verbum celfitudini regiz fub bulla noftra duximus deftinandum, colligitur evidenter. Nos comperto nuper ex ejufdem regis & veftrarutn continentia litterarum, quod quidam przdtffi regni miles in ecclefia de Luthunum , Eboracenfis diœcefis , quam olim cuidam de partibus noftris clerico, ignorantes quod przlentatio ad laicum pertineret, contuliffe dicimur, jus obtinet patronatus, przlibati regis & veftris precibus inclinati , conceffionem camdem authoritate apoftolica revocamus; venerabili fratri noflro archiepilcopw Eboracenfi noftris dantes litteris in mandatis , Lut eum, quem diffus miles ad praefatam ecclefiam duxerit przfentandum , admittat fic inftituat in eadem, prout pertinet ad eumdem,diuturnitate temporis, cum per ipfum minime fteterit, non obftantc, dummodo aliud fibi rationabile non obfiftat. Tenore przientium diftnâius inhibendo , ne alicui de cetero liceat ecclefia* przdiffi regni, in quibus funt laici patroni , prxter eorum aftenlum , lpoftolicz fedis auctoritate conferre. Datum , iTc.

XIV.

XIV. AD OTTONEM CARDINALEM

De eodem.

Gregprlm epifeepeu fervm fervonem Del , legato falutem & apaftolieam benedillitmm.

AD tuam volumus notitiam pervenire, quod curo intentionis noftrc non fuerit , nec exiftat, ut beneficia regni Anglic, que ad prefentationem fccularium pertinent patronorum , authoritate noftra cuiquam conferantur.nos nuper ex cariffimi in Chrifto filii noftri regis illuftris, fle nobilium vitorum comitum & baronum Anglie, infinuatione, comperto, quod quidam regni Anglie miles in ecclefia de Luihunum , Eboracentis dicecefis, quam olim cuidam de partibus noftris clerico, ignorantes quod prefentatio ad laicum pertineret, coroutine dicimur, jus obtinet patronatus: regis & nobiliumeorumdem precibus inclinati, conceflionemcamdem authoritate apoftoiica revocantes, venerabili fratri noftro archiepifcopo Eboraccnfi noftris dedimus litteris in mandatis, ut'cum , quem diâus miles ad prefatam ecdefiam duxerit prrlentandum, admittat fle inftituat in eamdem , prout pertinet ad eumdem . diuturnitate temporis,cum per ipfum minime fteterit, non obftante, dummodo aliud rationabile non obfiftar .' diftrictius inhibendo, oc alicui de cetero liceat ecclefias regni pnsdi&i, in quibus laici funt patroni, prater eorum aflenfum, apoftoiica: fedis authoritate conferre. Datum, *Cc.*

XV. AD AR.CHIEPISCOPUM BREMENSEM

«r episcopum Verdensem.

De clediooe epifcopi ecclefic Zuverin.

*Ctrgvri«/ nifcapm fervm fervorum Del, venerabilibut fratribm arcbiepifeopa Bremeufi & epi/repv Kerdmfi falutem & apoftalicam lenedillio-^*

EX parte dileâorum filiorum , decani fle capituli Zoverm. ecclefic , propolitum fuit coram nobis, quod eadem ecclefia palloris folatio deftituta, epilcopi convenientes in unum, de futuri fubftitutione pontificis tradaturi, quafi divinitus infpirati, omnes voto unanimi fle voluntate concordi in dilcâum filium, przpofitum ipfius ecclefue, virum, ut afferunt, fcientia preditum, dilicipiinis ecclefiafttcis eruditum, fle morum honeftate preciarum , per cujus induftriam dida ecclefia, in medio prave fle perverfc nationis pofita, pode creditur a luis tribulationibus fic anguftits rclpirare, fua defideria direxerunt, votis tam cleri quam populi concurrentibus in eumdem. Sed intdteâo quod defcdum natalibus pateretur, utpote de quodam milite lohito genitus fle foluta .' ad eleftionem non procefferunt ipfius, fed ad nos potius habuere recurfum: nobis tam per litteras quam per dileâos filios magiftrum Elerum Hainburgenfem, ac Sibooem Zuverin. canonicos nuncios fuos, viros providos fle diferetos, qui spud nos fuper aflumpti promotione fideliter inftirerunt, humiliter fupplicantcs, ut utilitate acneceffitatc ecclefic fupradi&c penfatis, fupplentes Adeie&um hujufmodi, ipfum eis in patrem &paitorem animarum eorum concedere curaremus, veflris fle plurium aliorum tam praelatorum fle capitulorum, quam nobilium pro iplo fupplicantium, nobis litteris pnefematts , qui eum iuper premiflis reddunt multipliciter commendatum . De veftra igitur circumfpeAioae plenam in Domino fiduciam obtinentes,fraternitati veftrcper apoftoiica (cripta mandamus, quatenus de modo populationis, ftudiis poftulantium , & poftulati mentis, veritate (olicite inquifita, fi poftulationem ipfam alias inveneritis de perfona idonea canonice celebratam, cum eo fuper hujufmodi defedu authoritate apoftoiica difpenfantes, przficiatis eum eidem ecclefic in epifeopum fle paftorem, ac faciatis ei a fubditis'Ztivêrin. ecclefic obedientiam fle reverentiam debitam exhiberi : contradtâores, fi qui fuerint, vel rebelles, per ceniuram cccleGafticam , appellatione poftpofita, compefcendo. Alioquin provideri prrfat® ecclefic de perfona idonea per cledionem canonicam faciat*is.* Datum Laterani decimotertio Kalendas Junii , Poniiheatus noftri anno quartodccimo.

XVI. AD OMNES EPISCOPOS.

Ut ad concilium venire non differant .

Gregarim epifopm fervm fervorum Del , venerabili fratri tab epifcom vel tali falutem & apoftolicam btnedlfianem .

PEtri navicula, matris ecclefic finus , quafi negotiorum opera Huit ibus & quatftionum urgentium agitata procellis , dexteram Jcfu falvatoris implorat. Ea quidem flatibus Aquilonis impulla, dormire videtur Dominus , nutant difcipuli, nauts quafi naufragii verentur ventum & eventum, populi trepidant , clamat Petrus : utinam tepefeentibus cetbris (altem porrigerent filii opem & operam confilii falutaris , nec ipfam flu&us «nvolvat, nec pirata crudelis abducat. Porro foedere naturalis pactionis irrupto , fides quatitur, caritas rcfngeicit, tepefeit devotio, erretit *St invalefcit* iniquitas in Dominum Ut proximâm commiflura: ex quibus, fidei Chrifliatue profeâibus evidens prxflatur obftaculum, fcquuntur difpendia, fle plebs devota fidelium , beneficio quietis exclufo, variis moleftiis fatigatur. QJic communis flatera judicii apoftolicac dignitatis authoritas juftc difcuftionis examine prudenter appendens , ut omnium generalis fle una mater utilitati provideat , fingulorum manus fortium , regum videlicet , pnrlatorum , principum, fit aliorum fidelium , non indigne advocare decrevit .' ut multiplicatis clamoribus Dominus fufeitet dormientem , fle plurium adjuta confiliis, prementia faciat onera leviora , expeditionis optate portum feliciter petitura . Inter quos te, frater epifeope, devotum ecclefic filium, fle nobile membrum ipfius , ut venires ad nutris ecckfic gremium,ad proximum venturum fcflum refurrt&ionis Dominies , litteris recolimus apoftolicis convocaffe . Verum , ficut pro certo didicimus, Angularis ille dndum ecclefic filius, apoflolico provenus & defenfus auxilio, de puero tunc omni deftituto fuflragio ad imperii culmen humero materno translatus, ea non contentus injuria, qua mercede recompenfans , in qua patris irrumpit folium, matris exponere pudicitiam , & vendicare fan&uarium indevotus intentat : aftutus ad hrc in ipfa armatur

tvr infidi» , prrlatis nuper vocalis * nobis ac-«dTum fu» terroribus interdicens » at nullius expers calumnia: , illam quam gravibus infefiat molcftiis , nec in filiorum patiatur folatro refpirare. Cum igitur tam fandum generalis Utilitatis propofitum fub fiducia Divini favoris affumptum , humanis non debeat verfutiis retardari: fraternitatem vdiram rogamus, monentes attente per apoftolica feripta , & diftriâe precipiendo mandantes, ut Deum praeferens hornini, flt difficultatibus omnibus ob meritum fidei anteponens , in fupradido termino ad fedem apoftolicam accedere non omittas : ut mater, filiorum roborata pnefentia , hoftis adverfantis obftaculo providentia Divina iublato , piae intentionis exordium felici confummatione con- B eludat. Nos enim fuper omnibus que ad tantum negotium expediunt , annuente Domino, providere curabimus , prout tibi ex parte noftra plenius exponetur. Datum Laterani, Idibus O&obris , pontificatus noftri anno dccimoquarto.

XVII. AD IMPERATOREM

Fr Ider Icum II.

Crtgorittt tpifcopttr fervat fervorum Del, . Frilerrco illujiri imperatori, flee.

Miranda tuis fenfibus noftra venit epiftola , ut fcripfifti ,' fed mirabilior tua noftris Sane fi noftrc pagine verba jufto libraffes examine , fi litterales ad rivalem fenfum , poftpofita coniuge , non traxifles , interpretans non fufpeâo judicio: inventffes in illis , unde fpirituali patri reverens effes fle matri.

Tu® quidem tenor epiftote continebat, quod praeter omnium opinionem , fle confilia principum , ut tuis verbis utamur , te invenerimus ad beneplacita noftra paratum : ita ut nullus prcdeceflorutn tuorum , ullis retro temporibus recolatur , adeo ecclefi® Roman® fuiflê devotus. Sed de principibus non alifer ex his verbis reformabimus animum, quam probabilis credulitas habeat , fiât experimento probata: de quibas apoftolicae ledis conflanti. red® opimonis judicium , finiftr® fuggeftionis initantia, non mutabit, cum fafta praeferenda fint didis, & certa pftejudicent pofitivis. Ecce de archivo ecclefis monimenta publica prodeunt , que figillorum pene omnium principum munita fignaculis , opinionem repudiant , quam videris ingerere contra eos , quos verilimilitudo non recepit, tantos & rales viros , excellentiae tu® dediffe confilium contrarium feripto tui , dc ipforum fignalo figillis. De przdecefforibus autem ruis fi aliquid certius major edidiffet expreftio , metiremur in illis quod in te tperarc poffemus. Quoniam fi ad **proximos fanguinis** icribentis referatur intentio, modicum devotioms fuff.ceret , ut eos comparatione praecedas.· ii tamen comparatio gradum inveniat, ubi nullum praeveniet pofitivum.

Quod fi ad illos prxdeceflbre* intclle&um patiaris extendi , qui fidei przciarifate ferventes , devotione finceri , fibi & fubdttis proficientes verbo pariter & exemplo, ecclefiam multis libertatum privilegiis munierunt , multarum-Sue largitionum liberalitate ditaverunt: illis, i placet, in his fe magnificentia tua non préférât , fed confideret potius , fi affluentia talium, illorum metas attingas; difeutiat , quzfumus, viri prudentis ingenium > fi merito titulum tibi multe devotionis aflumis , dum bcncficia ecclcfiz matris luat revocare conaris in dubium, unquam fi unius poffint infitiatione celari , que multorum notio publicat ; & lingularis aflerrio reddat ambigua , quae univerfalis notitia roanifeftat. Porro illa ingratitudinis fpecies , qua beneficia profëôa negantur , aliquid turbationis coofuevit *afferre:* fed illa majoris doloris habet aculeos , qua ih bono malum prcfitmitun, dcodium in dileélione notatur.

Grca tutelam quoque tui a clare memori® imperatrice Conflantia regina Siciliae apoftolica ledi reliâa , a beneficiorum te gratia excipis, fi tutelc fit debito fatisfa&utn .: eo quod fits inducebat ut fieret, & nefas, fi deficeret , no> taretur. Verum nullus neceflitatis articulus tunc urgebat eo ecclefiam, ut in te, qui eras omni luffragio deftitutus , onus non leve fufeiperet. Nec tutelc fufeeptio , qu® a gratia fumpfit exordium , habere te debuit pro perfecutionis debito non ingratum : faltem ut tutrici notam non folum fuiped® , fed fraudulent® adminiftrationis non nitereris impingere dicens: Quod ecclefia nomine defenforum hoftes immilerat palliatos, qui ad perdendam animam pueri feftinarent, & pupilli fufeiperent regnum pariter & coronam. Habebat preterea diffamationis objeâio , quod , quem nutrix ecclefia debuit promonere, dejecit, erigens *in paterna fede* hominem alienum , qui non contentus imperio, ad regnum nihilominus afpiravit. Et quidem non habuit id ha&eatis tua cooteffio , non id ufque nunc committebat tuarum feries litterarum , quibus poft Deum , totum adferibebas matris ccclefi® ftudio , totum attribuebas ejufdem tutricis laboribus , quidquid eras : dc ccclefi®, quod vivebas. Unde igitur tam contraria, tam novella procedit opinio? unde prsfumptio tam adverfa, tam repentina prorumpit? fi enim frequens miffto litterarum comitem confcientiam mittentis habebat: cum nulla fubfecuta fit cau-*U* nove fcienti* , nec fcientia nov® caute, cur calumniofe impingitur , quod evidentia facti repudiat? cur fub quodam involuero duplicitatis infertur , quod veritatis fimplicitas non admittit ? Quod fi feripta premiffa deftituta erant credulitate feribentis , tua circumfpcftio colligat, qu® de iftis illatio fubfequatur.

Suntne ifta , qu® promittebas matri ecclefiz, fi neceffitas immineret? eft hic retributionis affeffus , quem offerebas , fi gravamen occurreret? Non id mater expcâavtt a filio: non id nutrix Ipvrare debuit a pupillo . Ah Deus! qu® in tali fifio aliis fpei reliqui® relinquantur , fi mater tam diligens tiefpcrare cogatur? Ah Deus ! qu® de tali pupillo fragmenta favoris czleri colligent, fi nutrix tam utilis jaculis dctrailiotjis impetitur? Ah Deus ! quot & quantos labores amifit ecclefia , fi palmes, quem multo fudore plantavit fit coluit, in amaritudinem vitis convertitur alien® ; cum fit minoris difpendii , nullos fruftus producere , quam nocivos? O quam uberes *lacrymas ,* quam amaras, felicis recordationis przdeceftôr nofter papa Innocentius multoties pro te fudit ! O quanta folicitudine laboravit·, ut re a nocentium manibus eriperet , infidianrium laqueis liberaret, & quafi de mortis faucibus extorqueret ! Ecce quid retributionis eidem imperialitas afferat ? Ecce quid regalis magnificentia recompenfet , dum pupilli inlidiator ocultus dicitur , & bonorum tacitus fpoliator . Recogita , recogita, fili carif-

cariflime , ac intra clauftra peâuris frequenti A nsneditatione revolve , quam parvum , quatfiquc depreflum , te ille fummus pontifex poft obitum matris accepit i & quam grandem, quamque promotum in tua morte reliquit.

Porro , ut credimus , tenella infanti* nondum finem attigeras , cum impius Marchoaldus, tui nominis dctraâor perfidus , avidufque Jnvafor, regni Siaiia metas aggreflus, utraique manus invaGonis extendens, montem Cafinum obfedit, fit infultibus multis impetiit , exercens fui robur exercitus ad fperatum exterminium captionis . Sed in hoc ecclefia folicitudo non dentit , que per dona cardinales , cum multis militibus , & expenfis non modicis , efficacem manum auxilii porrexit obfeflis , vires invafionis debilitans , & conatus obfidetuis elidens. Cumque obfidionis exitus , infultantis non refpoderet afledui , & prorogata fpe defenfionis ad alios refiftendi animum refumerent convicini : fe iniquus ille in Siciliam tranftulir, ut ibi, fi de peribna regis defiderii fui finem attingeret , ad regni faftigium fine difficultatis obftaculo perveniret . Sed nec ibi protedionis folita dexteram fubtraxit ecclefia, mittens illuc bon» memori» C........... tituli S. Laurentii presbyterum cardinalem, nobili viro comite Jacobo , confobrioo pradeceffbris pnediâi mei, multis aflbeiato militibus , in tui fubfidium nihilo minus deftinato , altufque cardinalis tibi poftmodum extitit deputatus.- qui tuis utilitati-C bus non remiflus , ibidem diem claufit extremum : confequenter alio fubftituto, ut folicitudinis debite plenitudo circa tu» perfoox cuftodiam non deeflet . Interea Diapoldi militia longe lateque diffofa , fic per partes Apuli» fe extenderat, tantumque fufeeperat incrementi , quod de obtenta de P. . . quodam comite Celunenfi viftoria, pro majori fere parte homines regionis fuo applicabat arbitrio , juoque dominio addicebat , in aliquo , ficut poterant, refiftentes, & crudelius debacchando: quo minus de paucorum & humilium timebat repagulo , qui de multorum & fublimium viribus triumphabat. Cumque in partibus illis non haberet ecclefia ; qu» erigeret contra illum, D nmftofque fumptus*amiierit in omnibus regionibus, qlue pro te *jam fecit expenfas* multarum miflium unciarum, recepto ad opus rui a S.... comite Brenni fidelitatis public» juramento ; ipfum mifit iri" regnum, ut per eum elati con* pingerentur cornua inimici.

Nunquid hoc commiflum fuit perdere puerum ? Nunquid hoc fuit creditum (poliare pupillum? De throno Dei fentientia prodeat, & virtus Altiflimi reâum judicium operetur , fi adverfus ecclefiam excellentiam tuam decuit talia credere, fi debuit ex bis concepta credulitas in partum prodire huiufinodi, ut verbis & icti-t* expolita in publico compareret? Sed forfan K>c Divina providentia voluit, ut habeatur in E pofterum cautela fecurior ex pravifgi.Cum parci... minem fiquidem alienum , quem in fede patris tui, fi tamen fedes patris dici debeat, que non fuccrifionis , fed eleâionis jure defertur , ereôum fujfle prxdicas , tua prudenter adverfus ecclefiam fubftitiflêt inveâio eo quod veritas negata de publicis , minus reliquinet fidei de occultis. Nullum enim angulum latet imperii, quod imperatore Henrico defunâo, quidam olim Philippo duci Suevi», ac quidam Othoni poftmodum imperatori diverfis voluntatibus adbxierunt. Et licet idem Philippus nomen tuum primo pratenderet·', ad fe poftta convertit negorium, fic illud, fuccedeniibus profpcris , fuis utilitatibus applicans, quod non jam de jure dubitabat imperii , fed fpem ad occupationem regni Sicili» prorogabat , quemdam L·. ___ . *Viriatcicnicta* epiicopum ad hoc mittens, ia his etiam tuo lubfidro apoflolic* ledis providentia non defecit . Sic illi per memoratum O. . . . cardinalem, fit nonnuUoc ecclefia vaffallos rcfiftens in Marchia, quod conatus contrivit adverfos, & interdiâus cft hoftibus etiam ad primos regni fines accedas.

Philippo tandem fublato de medio, Othoni, quem omniutn principum roborata confeofibus praetentabat eJe&o , nec expediyit , nec licuit B diadema imperii denegari .' qui procul dubio, ut icripfifti , fubito laâus ingratus , tergum, non faciem venit ecclefia , immemor receptorum. Sed quamvis eam multis provocaverit offenfis , diffimulabat illas utcumque mifericordis ecclefia patientia confueta. Sed poftquam ad tuam prorupit injuriam , *in* te , quafi pupilla oculi , ta&um contrarium ferre non potuit , multas vias excogitans , quibus pleno remedio, fuo poliet fubvenire minori, O quam proximus eras periculis ! O quam paratus eras ad cafum : Quapropter invocavit ecclefia illius auxilium , qui fuperbis refiflir, & dat humilibus gratiam, qui imperat mari & ventis; qui deponit potentes de fede , ac ponit humiles in fublimi. Io-vocavit etiam principum corda, fidelium, pufillos & magnos foliciuns , ut hi ad tuam relevationem collapfi , manum porrigerent adjutricem. Obftitit tandem Divina potentia ingrati conatibus , faciens in te cum ecclefia fignum l in bonum , ut elato cadente tu Turgeres, ÔC potente debilitato , tu potens elles . Arguit enim illum fua malitia , fuaque averfio increpavit. Quoniam judo Dei judicio propria perdidit, qui avare cupivetat aliena: & tu, cujus regni tui vix extrema remanièrent, illius omnino imperium obtines. H*c utique falutis remedia , cum auxilio principum , Divine provideuti« virtute prcambula , tibi providit mater ecclefia, talia beneficia contulit puero & adulto. Quid ultra tibi facere potuit, & non fecit, do contirigentibus nihil omittens, ea etiam ad que non tenebatur, adjiciens?

Miramur autem , quod in his tuos labores commemoras , dicens, te dubii fa&i fecurum .· qui vocatus ad iceptra , laboritantibus aliis, in labores altenus introifti : metens qua non *lo*-minafti, & colligens quae proculdubio noti fparfifti. * Denique in defundo non fatigatur perlona nottia , tua non praeterivit inveâio, mi* nus diligenter confiderans, quod nos, qui pnedcccflbri noftro quoad utilitates tuas , afiedione plenaria fiiccedentes , ad tui confummationem honoris patenter adftitimus , & potenter, noftro in multis detraximus, ut tuo adjiceremus honori, fââi quodammodo noftr» famas prodi-gi... Sed tu propter... alii* , hac no* bis retributione refpoodcs , quia jus regibus Siciliae in cleâionibus , ficut afleris , debitum ex antiquo, noftrisconftitutionibus minorari : (ais) verum , fi (cripta tua, & genitricis tuse manu (olicitius revolviflcs , fi &. etiam patrum eoaftitutiooes adverteres .' non culpares ecclefiam circa defenfionem ccclefiaftic» libertatis , cum non debeat de penccutione morderi juflitia, qui contendere nititur de abufii,

Afleris infitper nos, poeter formam communi, ter acquifitam, ic inconfulto quibufiiam ccckfit* regni

- *Ltau*
·"·»» ·

regni vacantims pnderifle perfonas. Sed, qu* fit illa forma, ueteimma, que pro certo nec mis eflet ioformis, per quam apoftoiks fode jndicium cx tu* vohmtatis arbitrio dependeret, Non tamen intendimus repromovere (ufpcdos, dummodo non ultra notam fufpicioois extendas, quam rationis tramites patiantur. Tarentinum poft hxc arduepifcowm, quem apud te, quafi a funtno grati* la frofmdntn odii cafus repenrtni mutatio ficdeficit; qui paulo antequafi cor unum & anima una cum principe ceniebatur, lubito fur, fiibito proditor, fubito tui (anguinis diâus fit obtreAatoe, non excludimus a refponfo .' mirantes quid in il|um expetas ultionis, quem per fubtraftioneri fuorum, fujiodifluHt terdiftwn fu* fodis acccflum, contra fas fic li-citum tui profccntor arbitrii, jam punifli prena pneveniente judicium, fit exceutione non expeftante libellum.

Sed forfiran eft qui dicat, quod dum fua placuiifc crediderit, iplc dilplktnffe videtur. Catanenfem epifeopum non duximus omittendum, cujus prodigalitate totum regnum dicis efle corroium : fi tamen in totum procellit corrofio, unde tot remanferunt rcliquix corrodendx. Hic fi merces fervitiis, fi fruftus laboribus, fi meritis prztnium rcfpondcret : aliud profedo reciperet, quam folvatur. Pro quo quid nobis apud Ferentinum, quid fratribusnoftris apud fandum Germanum magnificentia tua promiferit, non ignoras . Deinde Cephaludenfis epifeopi, circa quem fanguinem occiforum aflëris ad nos clamare de terra, nec vita, nec fpoliatio fub nube tegetur : ut dc tplo, poft reftitutionis debitum, juftiti* fatisfaciat. Nec movemur, fi fuper hoc ad lacrimas fic querelas tuorum fidelium forte, ficut afleris, movearis ; dummodo m illum, qui fuo domino flat, aut cadit, non procefleris ad vindiftam : primo in caflrum ecclcfi* ac bona ejus manu occupationis extenfa, quam querelam delatio jufla perferret ad examen judicas competentis. Qttapropter non *inferas,* ut apud nos ille meruit, unde apud nos demeruifle videtur. Sed tamen non ignoras, quod fi pro juflitia (poliat* fteterunt ecclefiz, hcet apud te propter hoc dcmcruifle credantur, apud nos, qui fumus, & elle tenemur juftitix zelatores, fibi meritum compararunt.

Tandem concuflis coluftinis ecclefia, prrL.tis videlicet, inferioris gradus fic ordinis clericus rigor tui gravaminis atterit : fic quafi aliorum velis fuppfcre defeftum, prétendis negligentiam prxlatorum ; quamvis fuperioris fedis non defit aufloritas in crimina diligenti examinata judicio, fic judiciali examine cognita, tanta cenlura prxceUir, quod penue diflridio culps interdicit exemplum, fit vindiéhe feveritas efle poterit aliis limes cffcnfz . Qiia vero Dei cauiie deefle non poflumus, nec debemus, fuperomnibus iftis, fic aliis contingentibus ecclefiafticam libertatem, fic Divina fuflulti potentia debitum noftri profequimur officii .' quod Deo pro pofle fatisfacientcf fic homini, io hoc geremus utiliter negotium noflrx (alutis ac tu*, cum deferre homini contra Deum, preiertim in talibus, fit. nocere ; ac parcere, fit fievire. Manus enim mulierum miiericordium filios deftruxenmt. Sed habet veradileftio plagas fuas,'qu* dulciores fiunt, cum amarius inferuntur.

Adjecifli pr*terea, quod poft reditum tuum in regno Sicilis, redintegratis viribus tuis, pro temporum varietatedifpcfis, exdufis rebellibus, ecclefia contra matris officium fufpeftos filios receptavit. Et quidem dc jurium redintegratio-gjurfemm; & utinam redintegrantis afleftio fic debitis contenta fitiflet limitibus, quod a juftitia recuperationis ia luis, nec in alienis ad ufurpaifodis injuriam traufiflet. Qtia prater id, quod in die novilfimo, diftrifti judicis ultiOoe reddetur, cooflunmari felicibus Jubilantia non cooiuevit eventibus, augmentis non aggregata legitimis ; quin immo grandis acervus inficitur pan» adje&tooe corruptae

Super cxclufis; refpônfo fupérfedere poflemus, nifi altcujus indicio crederetur retardatum filentitun repetitam fignificare querelam : fed, ut videmus, quod haâcnus refpondentis diflimulatio, nunc extorquet inflantia coqque-rentis. A memoria quoque tua excidiflê non credimus, quod comiti F... Rainaldo de adveria fit fautoribus eorumdem antequam caftra, que viribus oblinere nequiveras, refigoarent, inter alia, quae publica fic authentica (tint conventione notata, venit expreflius perfonantm fecuritas in promifliMn, ut id robur majoris firmitatis haberet ; nos, fic univcrlos fratres noflros afleftuofe rogafii per litteras fit nuncios fpirituales, fie in tefiirnonium refervatas, ut Romana ecclefia fuper fc fccurc ac confidenter reciperet, quod inviolabiliter prpmifla prcdiâis attenderes, & plenarie ohfervarrs. Sed minam verbis fada refpondeam, fidcfque promiflis. Plufquam deceat fedis apoftolicx ac excellentiae imperialis honorem, afniftionifius publicis, fic pernis tuaniFeflis exponuntur nonnulli de fautoribus cernitis memorati .' quorum multos poft (peratam de fecuritate fiduciam dedifli exilio, Λ quofdam ignominiofa morte damnafli. Proinde poffiunus non immerito formidare, ne noflra patientia in ptxdiftis vetx patienti* nomen amhcrit, & effeftum. Quare non credas, id oblivioni elle reli&um : licet fit haflenus diflimulatione fufpenfum. Sed quod in fimilibus inferiores pro re promittere debeant, de fpecula poterunt eminenti refpicere fpeculum fic exemplar. In quo quantum sudoritati ledis apoftol'c« fitdctraftum, que ipiosad tuarum precum inflantiam fub fua fecuritate recepit, fatis intel-figunt, qui rem fciunt.

De comité vero Matthaeo, quem apud te in (ubiraftione luorum, terne (anft* iervium, crucis & crucifixi reverentia non defendit ; comite quoque Rogerio quodam capto, ut nofli, dt pofttnodum liberato, ut fciamus, neençn & quibufdam aliis, qui ad urbem dc loca confinia a perfequentis facie confugerunt. Conquiefcar de cetero, quxfo, principis excellentis (ira) ne ficcam flipulam perfeqtu, contra folium, quoi a vento rapitur, fuam monflrare potentiam videatur. H*c quippe a Julii Csfaris geftis non dicis ; qui Domitium ptens avidam, & veni* contemptorem, vine fervavtt invitum, & Metellum fe gladiis offerentem ira principis reputavit indignum. Certe in Ifrqelitico populo civitates crût refugii I & urbem ad refugium Chriftianus populus non habebit? David recurfus erat opprdfis .' fic fummus pontifex Dei tnagni vicarius avertet faciem ab afflitis? utique non, cum nulla moleftia tibi per il os inferatur & tuis, nifi velis id dumtaxat fen e molefte, quod vivunt.

Ad hæc de viro egregio -foccro tuo, fi ad noilram pcrvcnifletnotitiain, quid de bis, quas tibi facere debuit, ornififlet : noflra eum non prxteriillct monitio, quem tibi defideravimus acceptum, & te illi potentiflime gratiofum. In

quo movet multorum corda miratio, quod cum A coofuevcriot alii crefcere cxaffinitate majorum : ifle non fine mullorum fcandaio, non fine terne fanft» difpcndio , non fine tm nominis Izftone, decrevifle videtur. Et quidem, his limilia magnificorum princtpum gella non continent, iublimium mores ignorant , liberalium largitas non acceptat. Non fic illius terrz procuratur utilitas. Non fic ad ejus fubfidium bellatores ftrenui advocantur. Super quo ubi onera gravia importabilia nos afleris alligare, quz digito noftro movere nolumus , non attendens, quod jam pluribus annis eiagfis ultro te illis omnibus fubjecifti fpontaneus inTheutonia lignum crucis aflumena : non attendens, quod pro crucifixo gerendo negotium , onus tam leve tulit B ecclefia in ccctefiailicorum decimatione proventuum: non attendens, quod per fratres nollros, & alios praedicatores , multi potentes & nobiles, magni & parvi fe crucis obfequio devoverunt. Pro mercatoribus autem Komanis excellentiz tuae fcripfifle meminimus, ficut dicis: fed cum per hoc jus fuuin non aftequantur, ut afferunt, non debet illis infua juftitia ceniuraeccleftiallica decile.

De ValTallis quoque patrimonii, de quibus, prout placuit , relcripfilli .' quid juris imperiali cxcellcntiz competat, tuorum, & przdccefloris tui privilegiorum infpeflio proteftatur. Quod ii praeter debitum a nobis in illis aliud pro terrz îanâz fubfidio petiiftcs, ficut decuerat, forma- C ta petitio ad exauditionis giatiam introiflet. Provideas tamen, ut advocatix vocabulum frequenter tuis litteris repetitum, tua, fi placet, non protrahat interpretatio in abuium. Quoniam cum advocatus ecclefiz idem intelligi debeat quoddefenfor ; fi defenforis arriittis officium , nomen improprie tetines advocati . Quod fatis in Archivata & caftris aliis quondam nollrorum fidelium oftendifle videris , quz detines contra juftitiam occupata , port illatam violentiam, poll commodum poftefloris adeptum, fadus de petitore peilefiqr , allercns conquirentibus, te jus in tua curia redditurum. Super quo, fi qua nova jura funt condita, in publicum prodeant, cum id non patiantur antiqua.

Qpia vero non cll abbrevista manus Domini , ut hon poftit lubluniiatcm curvare hominum, altitudinem humiliare virorum : nunc etiam fi felicium tuis .votis fuccefluuin fplendor illuxerit , humhitateifi in fereno non deferas, quam in nubilo prztendebas . Speramus itaque quod viri tam dilcreti memoriam nunquam fic ad examinationem deducet oblivio, ut omnino in vitium ingratitudinis incidat, quod reprehendit in «mulo, & culpam quam damnat in hofle, committat. Non ergo leducant te profpera , quem inllruxtflc debuerant adverta .· cum fuerit Pharaonis pincerna notatus , 'eo quod fuccedentibus profpens , fui eft oblitus interpretis , & lex nobilitatis id habeat , ut nobi- E lium mentes excella non elevent, & inhma non demittant.

Quapropter, fili cariftime , probatis apoftolicz fedis aft'eâibus, nullius fuggcllio te feducat, quz nifi obftacuium mmizdevotionis, impediat, a te dexteram beneficiorum non fubtrabet , & dulcedinis ubera non ablcondet cum non fit verifimile, quod animi ferventis afle&um ab illo de facili velit avertere , quem multo labore fovit impuberem, multaque folicitudine promovit adultum.

XVII. AD VENETOS.

Contra Fridericum imperatorem , qui przlatos ad generale concilium vocatos ceperat.

Crrgtnur IX. tpifcoput [entns Jcrwrum Del, <filffl/i film , nobili we..........ducl, & popul» Venetorum, falutem & apojiolicam bencdillenem.

EXiftens in mari hujus mundi Petri navicula contrariis interdum veniis impellitur , & nonnunquam idibus colliditur procellarum. Sed tandem Domino Hatibus imperante quietem, & turbinum impetus prohibente , luccedit tempeHati tranquillitas ; & eidem naviculae placati zquoris lulcanti planitiem undx cedunt. Quia inopinatis aliquando impulfa Hatibus, etfi jactetm , non mergitur ,· dt undis rcpercuffa fluentibus, ctft jartetur, non quaflatur . Ecclefia quidem fuper fidet petram erefta , frequenter ab xmulis Chrillianz religionis impetitur, fic impugnatur fzpc ab ecclefiallicz pcriecutoribus libertatis. Sed demum Altiflimo ad eam clementjiz oculos inclinante, fuseque potentiz dexteram extendente tutricem , detraftores fidei frœno arcentur lilentii, & perlequentium tnanus in jura ecclefiz injuriofe laxatz, reprertis viribus contrahuntur ficque poli turbationis nubilum, ferenum pacis lubfequitur ; & ecclefiz ipfi, gubernante Domino , przfentis Izculi mare fubfternitur , collifo impetu iniurgentium procellarum .

St ergo fideles ejufdem ecclefiz, juxta mutabilitatem temporis finiilris aliquando exafpercnttir eventibus , & mulceantur quandoque votivis .' non eos lucceflus advcrfitatis deprimat, nec tamen occurlus profperitatis extollat. Sed in eo ipes tota ponatur, omniiqtte fiduciа, qui Iperantibus in Te miiericordiz linum aperit , dc poil tribulationis patientiam in adverfis , remedium m profpens confolationis impendit . Fridcricus namque diditis imperator , ecclefiz perlecuior, direilis ohm fratribus noftris & cccle- D fiarum przlatis , ac principibus orbis, lineris, petiit convocari concilium, ut ibi de meritis cognolceretur ipfius . Nofque tandem dc fratrum eorumdem confilio przlatos, fic regum ac principum nuncios , ad fedem apoftolicam duximus convocandos . Sed idem , hoc ïnteUeâo (quia terroris fonitus impiorum auribus femper ineft, eo quod Izla conficientia, fzva przfumit) fubfaquenter alias litteras contrarias deftinavit : fil nequiter le humilians , examen concilii requirendo , interiora fua plena dolo , feripturz varietate detexit . Accedentibus itaque ad fedem camdcm przlatis aliquibus , & pluribus eorum propter maris timorem ad propria redeuntibus: ipfc audito vicino reliquorum adventu, eos, pofitis infidiis, fecit cum venerabili fratre I epifeopo Przneftino, aedilefto filio noflro Othone S. Nicolai in carccre Tulliano diacono cardinali, legatis fedis apoftoliez detineri : quafi non fufficeret fibi, quod ecclefiam multipliciter Izferat, nifi fic alias eidem inrftimabilem irrogaret oflcnfam.

Verum, ctft hec turbationem mentis fidelibus inferant , non tamen fuorum cordium eft immutanda conftantia , nec eorum funt animi fmceri ftedendi .' fed tanto d*bent ipfi ecclefiz contra perfectiorem eurndem favorabiliores adefle, quanto cum ex his graviorem ipfi inju, riam

rum in illam featiuot intulifle . Ideoque um-verfitatcm vcftram monemus, rogamus, & hottamur attente, per apoftolica voüs feripta mandantes, quatenus in ecclefi® devotione conftantiflimc perfiftentes , ft confidentes io Domino, & in potentia virtutis ejus» inimicis ipfius, unquam Chrifti fortiflimi bellatores potenter ft viriliter refiilatis . Nec repentini cafus -iniquitas corda veftra ftupore conllcrnat : fed ad ipfius defenfionem Ecclefi® accendat ea potius zelus Dei. Nos enim fuper his taliter providere, Deo auâore, ftuJcbimus , auxilii fui dexteram nobis adeile fperantes , quod impiorum depreilis conatibus, honor erit AitifTuno, catbolicz fidei robur, ft ecclcfiallic® libertati augmentum provenient , ac veiira, & aliorum fidelium utilitasB fublcquetur.

XVIII. AD ARCHIEPISG ARELATENS. ET EUSCOPUM ARAUSICANUM

Ut comitem Tolofanum , ft ejus uxorem reconcilient.

Gre^oriut epifcopui ftrvas fervorum Dei venerarilioiti fratribar , arcbtcpijcopo alrelatenfi , CT epifeopo ^ra^fietnfi, filatem & apefloltcam benedrituaem.

' Sin?Tk" A Θ audientiam noftram pervenit, quod nobilis vir R. ' Comes Tolbianus, & robilis mulier S uxor fua nequaquam cohabitant ut tenentur, neque fibi mutuo aftèdus exhibent conjugales . Quia vero cx hoc grave potet! fcandalum fuboriri , & utrique imminere periculum animarum ; fraternitati vvftrz per apoftolica .feriptamandamus, quatenus eos timui ut cohabitent, ft fibi mutuo conjugales aftcftus exhibeant, moneatis prudenter, & efficaciter inducatis eos ad id, fi necefte fuerit, per cenfuram ecclefiafticam, appellinone propofita compellendo. Quod fi alterutra partium ad hoc impedimentum cbjecerit , vos audiatis hinc inde propofita, & fi dc panium voluntate procèdent, caufam fine debito decidatis : alioqui, quz inveneritis, nobis fideliter intimetis, ut procédanuis exinde ptout fecundum Deum utriufquefaluti ft honori videbimus expedire. Datum apud Cryptam ferratam XI. Kal. Aug. pontificatus noftri anno quarto.

XIX. AD PETRUM S. A. LEGATUM.

Ut inquirat an comes Toloianus ante obitum tigna pernitenti® dederit.

Gregoritu epifcopni fervat ferveram Dei , dlleifo. fillo magijlro Petro de Collemedio capellano noJiro, apojiolicu jeJis'legato , falutem Ô" apojlolicem bcn'diilloncm.

Expofuerunt nobis nuncii nobilis viri comitis Tolofani, quod licet in ipfius patre, qui ante leconafiauonem teriz decefiit, indicia pœnirentiz in mortis articulo apparuerint manifefla, nec per «uni fteteril quominus reconciliatus luerit ecclcfiallie® unitati : corpus tamen cjufdcm adhuc extitit inhumatum. Uude expar- te ipfius^uxnitis lupplicitcr petebant a nobis, ut cum Wcramentum non contemptus religionis, fed articulus neceflitatis excfiuerir, ft ecclefi® judicium , Divinum debeat imitari ; mandaremus defunûum , qui propter hoc habendus A.eft ab ecclcfia , ficut apud Deum futile credi* tur, abfolutus, in coemeterioecckfuftico fepeliri » Quocirca diicretiooi tur per apoftolica icripu mandamus, quatenus diligenter fuper hoc veri, ratem inquiras, eam nobis fideliter referipturus. Datum Anagni® XIV. Kal. Oftobris, pontificatus tsoftri anno quarto.

A eanpdem tuoditot feripfit epljeopo Tolofmo, & abbati Grandls fllvet . Dat. Anagniz VH. Kal. Octobris, pontificatus ar.no quarto.

XX. AD EUMDEM.

Ut comiti Tolofano terminus folutionis, ft itineris Hicrofolymitani prorogetur.

Gregorius epifeopus fervar fervorum Dei, dlle&o filio m^gifiro Petro de Collemealo captllano nofiro, apofiolic fedis legato , JiiaSem & apoftelíceun bensdifiionem.*

Ventes ad patientiam noftram nuncii nobilis viri Raimundi comitis Tolofani, ex parte ipfius devote a nobis & fuppliciter petierunt, ut tam fuper paflagio luo & fuorum in fubfidium terre fanftz, quam fuper fumma decem millium raarcarum , in qua ecclefiis pro reftitutione damnorum tenetur, fibi inducias de benignitate fedis apoftolicz concedere dignaremur .· cum de novç reconciliatus fanftz matri Crcclefi», de terra fua, ficut oportet, difponere non potuerit : & dc tranfitu luo, cum non infler modo paftagtum , provenire nequiret utili* tas qu® fperatur, nec termino alfignato, fcilicet proxime venturo fefto refurréftionis Dominiez, illuc valeret, prout cum decet , accedere , cum terra fua nimium cxhaufta facultatibus, infra tam breve fpatium non fufficerct ad expenfas nccellarias miniftrandas. Volentes autem dido comiti juxta fervorem devotionis fus, quam habere dicitur àd Deum ft ccclefiam, gratiam, quam cum Deo poftumus, exhibere: fuper folutiooc fumm® przfatz , ufque ad beneplacitum noftrum ei duximus terminum prorogandum ; diferetioni tu® per apoftolica fcripta mandantes, quatenus inquifita fuper hac concedenda fibi dilatione paflagii, voluntate illuftrium regis & regin® * Francorum , ft habito przlatorum & baronum, ac aliorum bonorum virorum , quos videris expedire, confilio; confideretis quoque ftatu ipfius comitis, ft terne fu® , ahifque circumftantiis univerfis quas inveneris, nobis ftudeas, tranfmiftis fingulorum confiliis, fideliter intimare , ut per tuam relationem inftrufti , fuper hoc fecurius difponere valeamus,. Datum Anagni® VII. Idus Julii, pontificatus noftri anno quarto.,

* Nempe s. l-udorki &

Jifdrm verbis feribit arcbiepifcopo Sttwutfi, ac Parfieifi & Carnoterfi epifeopis . Dat. Anagnia X. Kal. OAobris, pontificatus anno quarto.

XXI. AD COMITEM TOLOSANUM.

Ut debitam Ciftercicnfibus pecuniam folvat.

Cre^oriat epifeopas frrvits fervorum Dei , dilcffo fillo nobili viro eomiti Tolofano , filalent fj apoftolleam benedi&lanem.

Olgnif.cante difefto filio abbateCiftercienfir.es O noveris accepifle , quod tu quandam fummam pecuniz , in qua Ciftcrcio ft quibufdam aliis monafteriis ordinis Crftcrcicnfis teneris, ficur

ficut in litteris fuper compofitiooe pacis inter te ex una parte, fle ecclefiam, ac cariflimum in Chrifto filium noftrum iiluftrem regem Franci* ex altera, per ddeâum filium noftrum Romanum fanftt Angeli diaconum cardinalem, tunc legatum apoftolics ledis, reformata plenius dicitur contineri, detines pro tue arbitrio voluntatis fle cis folvere contradicis. Quare a nobis humiliter poftulabat, ut tibi fuper hoc preces noftras fle litteras dirigere dignaremur. Nos igitur ejus devotis precibus inclinati, nobilitatem tuam rogamus, monemus attentius, & hortamur per apoftolica feripta mandantes, quatenus jam di&un pecuniam monafteriis fine difficultate qualibet, ut teneris, reftituas memor^* fis: alioquin noveris nos venerabili fratri noftro epifeopo Tornacenfi apoftolies ledis legato noftris dedifle litteris io mandatis, ut te ad id, fi necefle fuerit, per ceniuram ecclefiafticam, appellatione remota, cognita veritate compellat. Datum Laterani IV.Nonas Januarii, pontibeatus noftri anno quarto.

XXII. AD EUMDEM.'

Ut puniat eos qui monachum Conchenfcm occiderunt.

Grtgorlur epifeopus fervur fervorum Dei, dilefto filio nobili viro comiti Tolofit, falutem & apoftolicam benediilionem.

HOrrendum facinus quod Bernardus Convenarum, fle quidam alii vattalli tui in Jefu Chrifti opprobrium attentarunt, ipfum Chriftum fine dubio provocat, fle provocare debet homines contra eum; ipfumque reddere univerfis odibilem, qui Deum timent, fle homines reverentur. Sicut enim dilefti filii abbas fle conventus Gonchenfis gravi nobis conqueftione monftraverunt, iidem vaflalli quondam eorum monachum fubdiaconum juxta altare conftitutum, aufu facrilego capientes, ac eum, crucifixum, ac Euchariftiam ample&entem, lethaliter vulnerantes, fle extrahentes ab ecclefia, violenter ipfum in Jefu Chrifti, & totius cleri contumeliam in patibulo fufpenderunt. Et licet quidam eremita femivivum eumdem de patibulo depofuiflet eodem; ipfi tamen eum iterum fufpendentes, in iis flt aliis, eis graves fle injuriofi exiftflnt. Quia igitur tantam Dei, flt ecclcfix non pottumus injuriam, ficuti nec debemus, aequanimiter fuftinere: nobilitatem tuam rogamus, fle monemus attente, per apoftolica tibi feripta mandantes, quatenus, cum injuria hujufinodi Dei potius quam hominis cenfeatur, pungat cor tuum tui contumelia creatoris; & fic hujufmodi facrilegos tradita tibi poteftafe caftiges, ac fecias. eiidem abbati fit conventui de illatis injuriis fatisfa&ioncm congruam exhiberi; quod per hoc crefcas, flt nomine apud homines, fle merito apud Deum.

Datum Reate x, Kalend. Novembris, pontificatus noftri anno quinto.

XXIII. EPISCOPO TORNACENSI.

Ut benigne fufeipiatur coma Tolofanus.

Grnarlur epifeopeet fervur fervorum Dei, venerabili fratri epifypo Tonuce^fl, apcftolice ftdir legato, falutem & Apoftolicam benediSiutum.

DE parte dilefti filii comitis Tolofimi nobis eft oblata querela, quod cum ipfe in firmo propofiio, & fummo gerat defiderio inflexibiliter permanere in devotione ledis apoftolic« matris ejus; fuper quo turbati pluies tan* quam non valentes, cum in fc mali lint, alio* rum bonitatem in patientia luftincrc, ipfum ab intentione fua laudabili retrahere moliuntur: quidam terne fu* praelati hoc nolentes intendere, in proferendo in eum excommunicationis fententiam nimis faciles fle prxeipite» fe oftendunt: contra quos diftus comes humiliter petiit per noftram. folicitudinem provideri. Qtiia vero non modicum expedire diuofeitur, ut ad augmentandum in iplb pietatis affeftum quafi nova plantula benignitatis foveatur irriguo, & dulci lafte ecclcfi* recreetur fraternitati tu* per apoftolica feripta mandamus, quatenus in manfuctudine traftans eumdem, & ad hoc ipfum prediftos prelates inducens, nihil ab eis permittas in ejus gravamen aut contumeliam attentari.

Datum Reate xii. Kalcnd. Martii, puntifieatus noftri armo quinto.

XXIV. AD S. LUDOVICUM REGEM Funcohum.

Cur R. ecclefia detineat comitatum Vcnafccnum.

Gregarlm epifeopul fervut fervorum Dei tariff.» in Cbnjio fillo Ludovico regi Francorum Il.* firl, falutem & Apoflolicam bcnediilionem.*

Litteras quas pro dilefto filio nobili viro comite Tolofano fuper terra, quam Romana ecclefia citra Rhodanum ad manus luas retinuit, regalis nobis excellentia deftinavit, folitse benignitatis aflcftu recepimus. & qux continebantur in eis intelleximus diligenter. Sane illius reftimonium invocamus, qui teftis eft in cœlo fidelis, quod licet ecclefia Romana prxdiftam terram, in qua infinitis anguftiis, & expends innumeris, multorum fanguine haftenus extitit laboratum, ad manus fuas duxerit ruinendam, ne reprobis repetentibus vel irruentibus in eamdem, fieret durier poft profperitatem adverfitas: non tamen intendimus terram illam propriis ufibus applicare, non in ea privatum profecuti fuimus interefle, nullam in retentione ipfius utiljtatcm quefivimus temporalem, cum fit negotium pacis & fidei, & Dei fit caufa quam agimus, fle fpirituale dumtaxat in hoc commodum attendamus. Sed cum illius terre convertie adeo fit adhuc recens fle tenera, quod ex mutatione fubfta facile poifet incurrere recidivum, fle recidivi languores interdum elfe foleant prioribus graviores: accurata eft fel.ci'udinc praecavendum, ne moribus, qui tam graviter Chrifti maculavit ecclefiam, iterum poflquatn curatus eft, in ipfius pottit refluere corruptelam. Quantum clare memoriae Ludovicus rex Franforum pater tutu in praemitto negotio laboravit, ad cujus profecutionem de fuis liberaliter contulit, fle tandem fe liberalius adjecit, vit* vitam oftêrens, ut viveret in Chrifto poft mortem? Quot inclyti in profecutionc ipfiusnegotii de regno'Francorum ceciderunt? Quanto fudore laboratum eft, fle quanto labore fudatum, ut terra illa conveifa in lalfuginem a malitia inhabitantium in ea, bellis attrita continuis, fle heretic* pravitatis erroribus involuta, fli abhujufmodi refpiraret anguftiis, & contagiis purgaretur? Quanta ftrages populi Cbriftiani, quot ani-

animarum pericula, ecclefiarum deftruâio, rcligiofonun locorum excidium, damna rerum, & cxpeniarum difpeodia, occafione pne&ui negotii, peccatis exigentibus (untiecuta? Et utinam effet adhuc diâum negotium adeo folidatum, quod cx nulla parte ftatus eius penitus tiuôuaret. Nunquid non grandi cautela opus eft, ne tot impenlx perdantur? Nunquid~vero nobis, fi quid inde finiftri, quod abfit, accideret, police non immerito imputari? Nunquid formidare non immerito poffumus przteritis futura pericula graviora? Et ideo quantumcumque diâum comitem, ficut fpecialem apoftobex fcdts filium, (incera diligamus in Domino caritate, fic ad incrementum & exaltationem ipfius libenter, (i per eum non fteterit, afpiremus, paterna circa B cum lolicitudinis gerentes affe&um : expedit tamen ut in tanto negotio non nifi circumipcda deliberatione przhabita procedatur.

Verum quia nobis quid fuper hoc magis expediat negotio memorato, heri non potuit plena fides, venerabili fratri noftro epiicopo Tornaccnft apoftolicc fcdis legato, noftris damus litteris in mandatis, ut vocatis archirpifcopis, epilcopis, abbatibus, fic aliis ecclefiarum prxlatis, qui in fua legatione confiftunt, ÔC cum eis fuper przmiffts & eorum circumftantiis univerfis de) bcratione habita diligenti, confilium quod fuper his datum fuerit, nobis ftudeat luis litteris fideliter intimare, ut procedamus exinde prout fecundum Deum videbimus expedire melius. C Ipfius itaque habita refponfione legati, fic Deo propitio in prarmido negotio procedemus, nihil de contingentibus om<rtendo, quod Deo pro porte fatisfaciemus, & homini, ac tux fcrenitati gratum efle poterit & acceptum.

Datum Reate tv. Nonas Martii, pontificatus noftri anno quinto.

XXV. AD REGINAM FRANCORUM.

Ejuldcm argumenti.

Gregarim epifeoplr fervit ferverint Del, coriffinet li Chrifto filio rrgrw *Frnnrim illnfiri, fthlent & apoftolicam kenedtifantin.*

Litteras quas pro dileâo filio nobili viro comite Tolofano fuper terra, quam Romana ecclefia citra Rhodanum ad mauus fuas retinuit, regalis nobis excellentia deftinivit, folitx benignitatis afiê&u recepimus, fic qux continebantur in cis intelleximus diligenter, ficc. *It eptftolo procedenti.*

XXVI. AD COMITEM TOLOSANUM.

De eodem argumento.

Gregortus epifeopic fervis fervornm DA, dilefio filio nobili viro coniti Tolcfo Jahstem & apoftolicam benedifiiolem.

NOn eft de arbore dubitandum, cum de fruÔu confliterit; nec de illius intentione qurrendum, qui nihil agit in tenebris, fed in luce, ut ejus fint opera manifcfta .- cum in attibus iifis non dubie prxfumptionis fit locus, fed expenêntix cenx credatur. Sane quam intentionem in faûo tuo gefferbnus hidenus & geramus, licet non pepercerimus virgx, ut filium lucraremur, operis exhibitio manifeftat. Paterna fiquidem erga te felicitudinis gerentes afisâum, te ficut fpecialem apoftolk* (edis filium /incera diligimus in Domino caritate : ad in» crementum & exaltationem tuam, fi per te non fteterit, afpirantes. Ceterum licet ecclefia Romana terram citra Rhodanum, pro qua tibi reftituenda cariffimi in Chritto filii noftri, Fridericus Romanorum imperator temper augnftus, Jerufakm & Sicili» rex, ac rex & regina Francorum, illuftrcs nubis humiliter /applicarunt, in qua infinitis angulliis, & expenfis innumeris, multorum tanguioe haftenus extitit laboratum, ad manus fuas duxerit retinendam, ne reprobis repetentibus vel irruentibus in eam» dem, fieret durior poft prolperitatcm adverfi» tas .- illius tamen teftimonium invocamus qui B teftis in celo fidelis, quod non intendimusjcrram illam propriis juribus vel ufibus applicare, non'in ea privatum profeCUti fuimus interefle, nullam in retentione ipfius utilitatem quxfivimus temporalem, cum fit negotium pacis ÔC fidei, Dei fit caula quam agimus, & fpirituale/ in hoc duntaxat commodum attendamus. Verum quia nobis quid fuper hoc magis expediat negotio memorato, fieri non potuit plena fides .' venerabili fratri noftro epiicopo Torna» cenfi apoftolicx fedis legato damus' noftris lit» teris in mandatis, ut vocatis archiepifcopis, eptfcopis, abbatibus, & aliis ecclefiarum praelatis qui in tua legatione confiftunt, & cum eia., tam fuper praemittis, quam fuper prorogatione C termini de transfretando in fubfiuium terre fan&3t, quam lidem rex Cc icgina pro te a nobis fieri poftularunt, fic eorum circumftantiis univerfis, deliberatione habita diligenti, confilium quod fuper iis datum fuerit, nobis Audeat fuis litteris fideliter intimare, ut procedamus exinde prout fecundum Deum videbimus melius expedire. Ipfius itaque habita refponfione legati, fic Deo propitio in pnrmiffo negotio procedemus, nihil de contingentibus omittendo : quod Deo pro pofife fittisfaciemus, & homini i & tua devotio poterit non irrationabiliter acceptare. Tu autem in noftra & ecclefia: Romaux devo» done ac fidei puritate perfidas, cum poliis credere firmiter «c fperare, quod tibi fit devotio- D nis & fidei tue fincerttas refponfura.

Datum Reate |v. Nonas Martii, pontificatus noftri anno quinto.

XXVII. AD EPISQ TORNACENSEM

Ut benignus fit erga comitem Tolofitnum.

Gregarlis epifcopus fervit fervornm Dei vtntro. btli fratri tpifeopo Tomactlyfi apoftolico fedll legato, falntem & apoftolicam bentdt&ionem.

ET veibera patris fic ubera matris apoftolica (edes habere dinofeitur, dum' fic patris rigorem obiervat, fit matris non deferit lenita- E tem : fic utrumque condiens, ne crudelis fit rigor, nec lenitas dtftoluta : fic fic vicitlim alterum altero rccompenfans, ut nec parcat virg® dum diligit, nec dum corrigit in caritate frigefcat, fed iervet in ira ntifericordiam, fic in benevolentia difciplinam · Licet igitur dîleâus fic nobilis vir comes Tolofanus aliquando elongatus a nobis, in regionem difftmilitudinis aberraffet : quia tamen illo faciente cum eo fignum in-bonum, qui pemineth a milcricordia fua repellit, recurrit ad ubera fanftx ecclefi* matris, qux ipfum defiderat laite dulci nutriri; nos paterar circa eum foliatudinis gerentes affc-

aflê&om, 6c ipfiim fiait fpecialem apoftoliae fcdis filium fincera diligentes in Domino caritate, ad incrementum & exaltationem fuam, fi per cum non fteterit, afpirando, fraternitati nue per apoftolica feripta mandamus, quatenus eumdem comitem habrôs pro noftra & apoflolicz fedis reverentia propenfius commendatum, jura fua tic conferves illaria, ficut ecdefiaftica vis illibata fervari.

Datum Reate IV. Idus Martii, pontificatus noftri anno quinto.

XXVIII. AD COMITEM TOLOSANUM

Confirmat inftiratam Tolofie academism.

Crtgerw epifeofat fervat ferventm Dei, dikUo fillo & aebili viro comiti Tolofaao, falatem & afeflolitam kntdi£HtMln.

OLim operante illo qui vult omnes homines falvos fieri, & neminem vult perire, per diiefti filii noftri Romani Portucnfis clerici minifterium, tunc in illis partibus apoftoltcsc fedis legati, inter ecclefiam & te pace, Divina pnecunte gratia, reformata: didus legatus tam provide quam prudenter attendens quod fides Catholica, que pene penitus videbatur de illis partibus profligata, inibi reflorere valeret, fi illic litterarum ftudium crearetur, duxit provide ftatuendum, ut *in* Tolofana civitate cujuslibet licirs facultatis ftudia plantarentur ;' quorum magiftris; ut liberius poftint vacare ftudiis do&rinis, a te fuit promiflum certum falarium & ftatutum. Unde nos, quod fuper przmilfis fadum eft, gratum fic ratum habentes ut ea, qua gaudent Parifienles fcholares, perpétue magiftri fcholares Tolofie, & omnes qui eis fuccewrint in hac parte, gaudeant libertate, ipfis duximus concedendum.

Statuimus nihilo minus, ut cives Tolofimi domos vacantes ad inhabitandum Icholanbus pro competenti pretio taxando a duobus clericis, & totidem laicis, viris diferetis, catholicis & juratis, communiter dedis. ab ipfis locare cogantur.

Sancimus praeterea quod nulli magiftri, & D fcholares, vel clerici, ac fervientes eorum, fi, Juod abfit, contigerit eos in quocumque mikcio deprehendi, ab aliquo lateo judicentur, vel etiam puniantur, nifi forfitan judicio ecclefir condemnari, fitculari curie relinquantur; & ut laici teneantur ftudentibus in ___ . coram ecdefiaftico judice refpondcre fecundum confuetudinem ecclefie Gallicane.

Necnon & ut tu, copies Tolofane, ballivi tui, & barones terrae, fecuritatem & immunitatem fuo jurejurando promittere compellamini perfonis & rebus fcholarium, ac etiam nunciis eorumdem ; & a vcftris fiibditis illud idem fieri faciatis. Et fi qui cos vel eorum nuncios in terris veftris pecunia vel rebus aliis fpoliaverint, vel emendari faciatis, vel etiam emendetis.

Ad hax & tu cum in reformatione pacis te obligaveris prefato juramento, ut certum falarium ufque ad certum tempus, certo numero magiftrorum exfolvas : ftatuimus, ut ille fine qualibet diminutione perfolvas ufque ad terminum conftitutum, & plenarie fatisfacias defubtra&ts. Quocirca nobilitatem tuam rogandam duximus attentius ac monendam, per apoftolica tibi feripta mandantes, quatenus magiftris & fchoiaribus fupradiftis te favorabilem exhibeas & benignum, flatuta pnrfati ekâi illibata conferves, & ab omnibus nue jurifdidiunis iubje&isfacias firmiter obfervari.

Datum Laterani pridie Kalend. Mail, pontificatus noftri anno leptimo.

XXIX. AD ARCHIEPISOOPOS.ET EPISCOVOS IN PROVINCIA CONSTITUTOS.

Ut benigni fint erga comitem Tolofanum.

Crenriat epifeopat fervat frrvoram Del, vemraotltbat Jratnbat l'ltnatfifiarcbiepifcopo, afoftolice fedii legato, tf ahii arcbieptftopit, G tptfcepit la Previacia coaftitatit, falateno tf apoftàlicam beaedilIioaettt. B

CUm dileftus filius nobilis vir comes Tolofanus nuper redierit ad apoftolica: fidis gratiam, ita quod devotionis alumnum *fe* reputat, & ecclefix Romanae filium fpecialem: per vos cum exafperari non expedit, fed femper in Deum potius confoveri, ut eumdem fentiens affectum in membris, quem cognofcit in capite ecclefix, in dulcedine dck-ffatus ad devotionis augmentum amplius inardefeat. Quare fraternitatem veftram monemus 1 per apoftolica vobis feripta mandantes, quatenus in benignitate profequentes eumdem, fibi vos exhibeatis, quantum cum Deo poteritis, favorabiles & benignos; neque fitis, ficut nec convenit, proni vel faciles ad ferendum in perfonam fuam excommunicationis fententiam, vel ad lupponendum interdiâo ecdefiaftico terram ejus, cum inter alia prxlatos potiflimum deceat maturitatem A gravitatem in ferendis hujufinodi fententiis obfervare.· mandatum noftrum taliter impleturi, quod ipfe manfuctudinem in vobis fe gaudeat inveniffe, & nos debeamus vos exinde merito commendare.

Datum Laterani Idibus Januarii, pontificatus noftii anno VII.

XXX. AD COMITEM TOLOSANUM.

Cur ei Vcnafccnfcm agrum non reftituat.

Grcgenat epifeopur fervat fervorum Del, dileflo filio nobili viro comiti Tolofaao, falatcm IJ apoftolicam bvudiBtontm.

DEpurantes ecclefix Romanx te fpecialem filium & devotum, ac ad perfonam tuam patris gerentes aflêâionem, petitionibus tuis benignum aftenfum, quantum cum Deo poflumus, impertimur. Unde fi quando preces tuas non admittimus, credere potes & debeb rationabilem caufam fubeffe, propter quam a pietate paterna, quod filius poftplat devote, non impletur. Cum itaque in terra Venafcenfi, pro qua tibi reftituenda nobis per litteras & nuncios lupplicafti, multi fe jus habere proponant, & nos ex E officii noftri debito teneamur cuilibet juftitiqpa fuam confervare: ad przfens fuper hoc deliberare nequivimus, nec tibi certum aliquid refpondere. Unde ei, qui tibi contra pravitatem haereticam fidei fue fervorem infpiravit & zelum, laudes & gratias exhibentes, & tuae commendantes finceritatis affeâum, nobilitatem tuam monemus, & hortamur attente, ac tibi confulimus, quatenus id indefeflo profequaris ftudio pietatis pro exaltatione puritatis catholicae, & fis, ficut laudabiliter incœpifti, folicitus in Romane ecclefiae dileâione immobiliter perfeverarc. Nos enim cum

cum devotionis continuatio re amplius reddit£·> ▼orabdem & acceptum, eo magis in his que cum noftra poftumus honeftate, parati fumus *livorem* tibi & benevolentiam exhibere.

Datum Laterani XViii. K*I. Febr. pontificatus noftri anno feptimo.

EdaSl Puteanus « auriwo<KO quod in repo tabulano fervatur.

XXXI. AD S. LUDOV. FRANG REGEM.

Auxilium petit adverfus Fridericum imp. regefque Francorum land* fedis defenfores prédicat .

Gregerlm tpifeeptlt frrvtts fervent Del, tivjji*·· 1» Cinjfo juia ihit/lri regi frient felitt"», tJ ipofioitcll* ktMdt&teum.*

DEi filius cujus impertis totus orbis obfcquitur, ciqus beneplacitis ctrlcftis exercitus agmina famulantur, fecundum divifiones linguarum fic gentium in lignum Divin* potenti* diverf.i regna conftituit, diverts populorum regimina in nunitlerium mandatorum ctrlclhum ordinavit : inter qu* ficut tribus Juda inter ceteros filios patriarch* ad fpeculisbencdiâionis dona fufcipiiur, he regnum Franci* pre ceteris terrarum populis a Domino prerogative honoris & grati* iofignitur.

Nam velut pnefata tribus regni pnefigurativa praedidi undique fugabat huftium cuneos, tenebat fic conterebat undique, ac fuis fubjugabat pe- C dibus per circuitum inimicos; non aliter idem rcgnurfF pro exaltatione catholice fidet Dominica pradia dimicans, fit in Orientis fic Occidentis partibus pro defenfione ecclefudiice libertatis, celiefi* hoftes expugnans, fubvexilloclarcmemorix prsdeceflorum tuorum: quandoque terram fandam fupema difpofitione dc manibus paganorum eripuit , quandoque Conftantinopoiitanum imperium ad obedientiam ecclcfi* Romane reducens , diâorum predeceflbrum ftudio ecclefiam ipfam a multis periculis liberavit , pravitatem hcreticam, qu* in panibus Atbigenfibus fere fidem extirpaverat Ghriftianam, totis viribus exvugnare non deftitit, donee ea quafipenituscontutata, fidem ipfam ad priftini ftatus folium re- D vocavit. Sicut prxfata tribus, velut relique, a cultu Dominica nunquam declinafic legitur, fed idololatras fic infideles multis expugnafle praeliis perhibetur: ficin eodem regno quod a devotione Dei & ecclefix nullo cafu avelli potuit, nunquam libertaseccieflaftica periit, hullo unquam tempore vigorem proprium Chriftiana fides amifit: quinimmo pro earum confervationc teges fichomines didi regni fanguinem proprium fundere, fiefe periculis mullis exponere minime dubitaverunt.

Ad quorum probationem inclyta: recordationis Caroli , & multorum Regum progenitorum tuorum gefta colligere poihimus. bed tamen uc habito ad infinita dclcenfu , a longe exempla veterum colligamus : recolcnd* memori* Lu- E dovicus pater tuus, non pro amplificatione re. gm lui , led fidei , Domino in didis partibus Albigenbum , cum multitudine nobilium militum , fic aliorum fidelium eligens prdiari , fub fudore militi* Dominic* exutus corpore, coelo lpintum reddidit : fie pofteris fuis funilia faciendi ful> quodam tacito teftamenlo przccptum indicens, ad regnum quod Deus przparavit fe diligentibus , cum uidem fidelibus , quos Dominus in triumphali viftoria ad coronam vocavit martyrii , curfu laudabili properavit .

Ex quibus evidenti ratione perpendimus, quod regnum Franci* pratdiâum, bcnediftam * Domino , redemptor softer quafi fpecialem Divinatum voluntatum cxccutorem eligens, ficipfum fibi ficut pharetram circa femur accingens, ex ipfa («pius iagittas elcftas extrahit, & eas in tuitionem eccTdiaftk* libertatis fit fidei , in contritionem impiorum , fic defenfioocm juftiti·, in arcu brachii potentis emittit . Propter quod prsdcccftbres noftri Romani pontifices a progenie in progenies taih laudabilia diftonun progenitorum opera recenientcs , ad ipfos continuum in neceftiiatibus luis habuere recurfum-- iflique credentes , quod non petentium , fed catûa Dei potius agebatur , petitum nunquam negavere lubûdium : quin potius noonunquam B non poftulatum, ecclefic opportunitatibus in manu forti induhere iuccqrlum.

Ex quo & nos kientcs quod proprie fervat propago vitis originem , quud idem fuccus ramos vivificat fic radicem ; & non credentes omnino ut eifdcm progenitoribus quibus parificaris honore dominii , patiatis te contrarium moribus fic inferiorem virtutum aâibtts inveniri ; quinimmo iperantes quod gratia bonitatis, qu* ipfis erat innata , in tuam fit derivata peribnam.- ad te multa dufti confidentia recurrimus, ut, ficut tenemur , ferenitati tuae plagas longe duriores & diriores , quam in crucis patibulo inflidc fuerunt regi omnium fieculorum , quas in corpore Chrifti multis blafphemiis fic aliis modis quafi obdufta cicatrice Fridericus dafus imperator jam renovat*[redacted] cruentat , aperire poflimus, qui minifterio proditoris velamen apoftolatus, ut Dominum crucifixoribus tradere poflet, habentis, uti minime erubefeens, fe Divinis myfteriis, qu* ante iententiam in fe latam quafi paganus penitus abhorrebat, ut fub pallio pietatis facilius Chnftum in ecdcfia fua de novo crucifigere valeat , in fu* proditionis augmentum immiicere prefumit ·, ficque fecum omnes quos potell io viam perditionis attrahens, ad exculationes in peccatis, litterasquafdam de promptuario fallaciarum fiiarum emittit , ex quibus cum carum principium ex veritatis via penitus deviet , finis cum medio faltitati omnino concorder , nihil in mentis diferet* credulitatem affumitur nili quod mendaciorum compofitor, artium fuarum ingenio fortius confutetur.

Propter quod confultius attendentes , quod haec vulnera non debebamus tam *pemiciofo* occultare filentio , iplum luper prcdiâis ÔC multis aliis fceleribus l*pc irpius coram venerabilibus praelatis ccclcfiarum, apoflolice feriptis, & folemnibus nunciis monitum , & ad emendationem longis rctroaftis temporibus cxpeftatum, fpe nobis dc ipfius corre&ione fiibtrafta, dc confilio fratrum noftrorum poft frivolas reiponfiones fuas, excommunicationis vinculo duximus innodandum. Qpia etfi in occupatione bonorum ecclefic tolerari aliquatenus noàdcbercc , multo fortius fuper excidio fidei, noftra vel cujufcumque circa eum deberet patientia penitus reprobari.

Hinc eft quod nos Chrifti., qui pro fahite hominis defeendens e ccelis ad predicandum evangelium in univerfum mundum tranfmifit apoftolos, exemplo compulfi, ad te pnteipuum, te cariftimum ecclefic filium , te fpeciale fubfidium , te refugium fingulare , venerabilem fratrem noftrum epifeopum Prcneftinum , virum approbat* bonitatis , & fanftiratis expert* , magnum ecclcfi* Dei membrum , officio fibi

fibi legationis commilfo pro dcfimfiooe fidei, pro qua laborarc teretut quilibet qui GhriiHanus profeifiooe cenfetur, dirigimus, fle per cum in tanxs neccftitatis articuk» tui brachii auxilium invocamus. Cum enim pugnare' pro eripienda terra fanda de munibus paganorum, Gc perpetuas vitas meritorium multo majoris meriti efle creditur, G eorum qui exterminium fidei, ia qua fatas totius jsiundi cunGftit, flt ecclefia machinantur 'generele excidium, impietas expugnetur. Speramus autem flt pro firmo tenemus, quod Jefu Chrifto qui pro re* demptione tua fervi formam accipiens, proprium fanguinem crudeli perforatus lancea fundere, fle in cruce mortis voluit fubire tormentum, qui diebus iftis a difto Fridertco cum B aflerente in uterum Virginis minime delcendii* fe, crudeliter in fe fle membris fuis ac multipliciter impugnatur: curabis tanquam athleta Dominicus potenter affiftere, fle honorem Chrifti, cui nulla debes ve! potes ratione deeffe; fle ecclcfiz fponGs fu®, bonum ftatum fidei, dc omnium fidelium, totis viribus confervare fludebts. Igitur prudenter attendens, quod id tempus cft ab aeterno conditore difpofitum, ut nunc publiez notitiz iuorum revelet animos amicorum .' diôi Fridericj, qui eumdem epileopum, immo Chriftum fic ccclefiam, fuos affert capitales inimicos, detraftionibus fic mendaciis, tua in nullo moveatur conflantia purita- quinimmo eumdem legatum, vel potiusG Qiriftum in ipfo, cujus legatione fungitur, fle pro cujus tantum fide laborat, precepts benignitate fufeipiens, fle ei honore Gcut regiam magnitudinem decet impcnfo, frequenter infra tui pedoris arcana revolvens, quatenus "ftis progenitoribus tuis, ex obfequio ecclcfiz preftito laudis titulus fle honoris secrevit, diftorum progenitorum excitatus exemplo, apoftolicz fedi, immo Deo, fle toti populo Chriftiano, illud in hoc articulo coofilium fic auxilium Audeas impertiri, per quod in cœlcili palatio perpetuae merearis diademate glori® colonari.

Datum Anagnia xi>. Kal. Novembris, pontificatus noftri anno XIII.

FRAGMENTA DECRETORUM

GREGORII IX.

ex lib. Decretalium excerpta.

I. Ad abbatem S. Salvatoris Parifienfis flt Vercellen. prepofit.

D· exrtpc, *. *'. *fibmo pratfxtK excornmxnicatimif a pnfetlaione appellatianie repeUitxr.*

Qlgnificaverunt nobis capitulum de Tornacen, O quod cum P. in fuum archipresbyterum elegiflent, Mediolanenfis archiepifcopus przfenta* tam fibi cWtionem renuens confirmare, quendam Zcphum clericum in archipresbyterum inftituir ecclefiat fupradidz. Qusre ipfis ad icdem apoftolicam appellantibus, przpofito S. Stephani cautam ipfam fuper his dicimur commiGfle: qui elcâionem ipforum confirmans, fle pronunctans jus eligendi ad ipfum capitulum pertinere, partem adverfam ab imperitione ipforum abfblvit: a qua fententta partes ad fedem apoftolicatn appellantes, caufatn ipfam vobis ubtinucrc committi. Sed a parte altera, exceptione excommunicationis oppofita contra ca*pitulum memoratum, vos minus provide attendentes, quod prxtcxtu excommunicationis op* pofit® a proictutionc appellationis non debeat quis excludi: cum omnis legitima dcfcnfio cx* communicato in judicio refervetur: partem ad. veriam non e(lc cogendam ad reipondendum eifdem, perperam decreviftis. Propter quod, didum capitulum noQram audientiam appellarunt. *Et infra :* Mandamus, quatenus n cft ita, exceptione hujufmodi non obflante, in eodem negotio procedatis.

II. Ad abbatem S. Jqannis de Vincis.

Λ'λ» fer pefitienet & refperfoaef, fed per ft. tltionem in jure propoffam dT refpemfimum fe· entam, flt htlt cjnlefiatia, pta amiffa mtllaf eft procetflti. D* lit. com. e· "»»«·

Olim inter epifeopum * Novicnfcm ex parte una, & capitulum ccclefix S. Quitstini ex altera, luper quibuidam injuriis, & communicationum (entendis, fle qnibuldam aliis articulis orta fuit materia qtuellionis. *Et infra :* Judices faftis quibu(dam pofnionibus fle rdponfiombus ad eafdcm: auditis etiam que partes voluerunt proponere coram cis, caufam camdem ad examen apoftolicum remiferunt. Procuratoribus igitur partium propter hoc ia noftra prefentia conftitutis, quamvis pofitiooes & refponfioocs hinc inde fuper pluribus articulis fadz fuerint coram judicibus memoratis: quia tamen litis contcftationes, fle rcfponfiones ad eas, fed per petitionem in jure propoGtam fle refponfionem feculam contcftatio liti*, fiat: proceffum ipforum de fratrum noftrorum confilio irritum duximus nunciandum. * fee. Na »»««<«· ex*

III. Ad abbst. S. Nicolai, & decanum Furnenf. Morin. Diœc.

Clericut taafa mutandi judicium non deltet recipere cefliamm a laica. jud. mn. c' fac. ».

npX pute Scabinorum Hipreti fuit propofi- JEj tum, quod inter laicos ejufdem loci que* ftionibus emergentibus dirimendis per judicium fzculare, quidam clerici fibi dono ve! pretio ab aliquibus laicorum ipforum cedi faciunt adio* nes, ut adverfaik» ad ecclefiaAicum forum trahant, fle praedam ex hujufmodi commercio aiTeqaantur: *Et infra :* Cum igitur cefliones & emptiones litium legitime prohibeant fanftk». nes, ita quod jaftura caufz afficiant illos, qui fibi potentioram patrocinium taliter advocare prefumunt, fle ex eo fint etiam odiofac, quod ex fonte cupid'tatis videntur procedere: mandamus quatenus clericos memoratos a prefumprionc hujufmodi per cenluram cccleiiafticam compefeatis.

IV. Ad abbat. S. Gcooveftc.

Delegata jarlfdillia ad perfenar no· exprtjfaf in referipto, prorogari m· poteft. pot· Jud- Ot'eA Λ

Paft G. per litteras apoftoliAs conquerentibus coram te de epifeopo London *, quod conceflitm ab eis mutuum promiffo loco fit ter. mino non perfolvit '. pendente judicio, I. Laieus qui in quantitate quadam eifdem mercatoribus renebatur, fe in tuam jurifdiâionem, Gcut afferit, voluit prorogare: ut, G intra terminum * Lauda* ■**.

minum conftitutuœ pnediftam doo folvcret quantiiaiem, exconunuricatiooia ft interdidi icotentias in perfoaam ft terram ejus promulgares. Quu huiuimodi occafione a te latas decernimus non valere: cum ctfi alias jurifdiâioni przefle dicaris: quia in diftum I. nullam juriCiidionem habebas, iuriididronis prorogatio nulla nolcitur extitifle: cum hujufmodi delegata junfdidio ad alias pertonas nequeat prorogari.

V. Ad abbatitfam & conventum Jotren.

De aibitrû £>c c' **' ta/er *arch.epifcbpum Senoner.fem & abbattjfam Jotrenfem.*

GUm a nobis petitur. *Et infra*: Ex parte B veftra fuit propolitum, quod olim inter vos & Senonenfem archiepifcopum quzftione fuborta fuper eo quod idem archiepifiopus afferens monafterium veftrum Mctropolitico jure fibi fubeflê, procurationes & res alias exigebat a vobis: tandem in V. fandi Angeli diae, cardin. tunc apoftoiicac fedis legatum, a partibus concorditer compromitto, & promiflb fub certa pcena quod arbitrio feu ordinationi ejuidem, vel duorum mediatorum, quos idem fuper hoc deputaret, prccife parerent; magifter P. capellanus nofter, ft I. archidiaconus Sason, mediatores ab eodem fuper hoc deputati legato, ordinando & definiendo caufam hujufmodi terminaverunt. Nos igitur quod per paedidos C mediatores fuper hoc aâum eft, auâoritate apoftolica confirmamus.

VI. Ad S. prxeeptorem, ft magiftrum N. canonicum Ambianenfem.

D* ÇT,.T *$· delegalut pronuntiaverit fe jurifdiUionem non I.U'<, ipfam etiam de confcnfu partium non rcaffumit.*

Significantibus M- muliere, & I. nato e;us, nos noveritis accepifie, quod cum nobilis mulier Juliana vidua mentiens fe pauperem, contra eos fuper terris & rebus aliis ad judices noftras litteras impetraffet, iidem coram eis exci D piendo proponere curaverunt, quod cumdiâz litière fuggefto mendatio impetratæ fuiifenr, cum przdiâa Juliana, qu» nobilis eft & dives, pauperem fe dixiflet in eia coram ipfis, nifi requifito prius domino, fub cujus jurifdiftione ipfi confiftunt, & coram quo parati erant eidem exhibere juftiti» complementum, non debebant de jure per tales litteras conveniri. Unde dicli judices interloquendo pronunciarunt fe per eafdcm litteras procedere non debere. *Et tnfta:* Demum fuit a partibus in quofdam tanquam in arbitros taliter compromiflum, quod fi intra terminum in compromiffb expreftum caufam non deciderent, partes ad eorumdem judicum redirent examen. Verum arbitris caufam intra terminum negligentibus terminare, didi judices jurifdidionem per formam compromifli hujulmodi reiumpferunt; a quibus iidem le fentientes gravari, quod fuper his, fuper quibus ab eis fuerant abfoluti, litigare compellebant eofdem, ad noftram audientiam appellarunt, ideoque mandamus, quatenus, fi eft jta, revocetis in irritum.

A VII. Ad patriarcham Antiochie apoft. fedis legatum

Ecclefia miniftris deftituta, alfeuter an oiftantihu privilegii/ per feAtra&wncm proventuum nrdire cogat. Dtcler. «M. c.

CUm ad hoc fint ecctefiafttca beneficia deputata. *Et infra*: Sane vcbis innotuit, quod ecclefia Antiochena, multis cx fervitoribus ejus abientibus, eft fete deftituta miniftris. Unde mandamus, quatenus non obftantibus apo- I ftolicis indulgentiis ft prscdeceflbrum tuorum licentia, absentes canonicos & alifios ievoces ad relidendum in ecclefia fupradifta: & fi non venerint, tu de ipforum beneficiis, dum abfentes fuerint, ipfi ecclcfiz facias congrue deferviri, in utilitatem ejuldem, quod ex praefatis beneficiis fuperfuerit, convertendo.

VIII. Ad Antonium fubdiaconum.

Epifcopeu de rebut patrimmialibua teftari potefl: dt rebus ecclefia, fen tempore eptfcopatus acqufilis, minime. De teftam.

QUorundam ad nos relatione pervenit, quod I. Atellane civitatis epifeopus condito te-, o ftamento in ofto uncias fubftantias lus nurum heredem inftituit, ecclefiam fuam in refiduis quatuor. Hortamur igitur ut folicite hoc difcqtias, & quicquid ipfum habuiffe patuerit, a qualibet perfona detineri nullatenus patiaris: nift hoc folum, quod eum ante epiicopatus ordinem proprium habuiffe conlliterit. Quicquid vero ecclefiat ante ipftus cnnfecrationem fuiffe cognoveris, vel in epiicopatus ordine prsdiftutn epifeopum acquifivifle *, in ejufdem ccclefi» dominio confervetur. * acquififte in antiqui*.

IX. Ad Arelaten. Capitulum -

De novalibus. De qxiril. c- a».

COnfultationi veftne breviter refpondemus, quod terra, de qua non extat memoria quod aliquando culta fuiflet, redaâa per religiofos viros noviter ad culturam, perpetuo debet quoad immunitatem de non folvendis decimis novalium jure cenferi. Cum alias nonnunquam contingeret indulgentiam de novalibus plus eis difpendiis, quam utilitatis afferre.

X. Ad archiprcsbyterum S. Marie majoris de Urbe.

Qui major eft ordine, licet in ecclefia poflerlut receptas, in loco Ô" portione prafertur. ofctd. c. ‹$.

STaruimus ut presbyteri primum locum, diaconi fecundum, lubdiaconi tertium, & fic de reliquis obtineant ordinatim, etiamfi pofterius admittantur. Et qui major eft ordine, etiamfi poftea fit receptus, iu portione percipienda effc volumus potiorem; ac minores facere fervitia confucta.

X I. Ad eumdem.

Conflitutio, futura refpitit, & non preterite; nifi in ea de prateritis caveatur. d, cont. c- >j.

QUoniam conftitutio apoftolicas fedis omnes aftringir, ft nihil debet obfcunun vel ambiguum

biguum continere : declaramus conftitutioncm, quam nuper fuper przferendis in perceptione portionis majoribus, & confuetis fervitiis *a minoribus* exhibendis, edidimus non ad prxterita, fed ad futura tantum extendi , cum leges dc conftitutiones futuris certum fit dare formam negotiis , non ad przterita fafta trahi : nifi nominatim in eis de praeteritis caveatur. A

XII. Ad Argentincnfem epifeopum.

Si alter infidelium conjugam walt ad fidem, altero remanente I» infidelitatis errore, communit prodet affiguntur toa/verfe.

B

GT Gregoriut IX. Servus Servorum Dei venerabili fraui ---- ArgentinenG Epifcopo , firiutem , fit Apoftolicam benedidioncm. *(a)*

Ex Cod. SchiMur & ▼ijpvK CoKGenn. to. i. p*£· >1«.

TJX literis tuis accepimus perlatam futile ad *-* Synodum tuam hujufmodi queftionem . Quod quidam videlicet caecitatis errore ad Chrilium lumen verum, & viam veritatis addndus, uxoreJu* «» Judailmo relida , in judicio poAultvi' inftanter , ut eorum filius quadriennis «(lignaretur eidem, ad fidem Catholicam, quam ipfe fufeeperat, perducendus afferens , quod favore Religionis Chriftianz , & quia puer infra diferetioms annos erat , potius ipfum & fidem ftram , quam matrem & ejus errorem iequi deberet. Ad quod illa rcfpondit:.quod cum puer adhuc infans exiftat, propter quod magis materno indiget folatio, quam paterno, fibique ante partum onerofus , dolorolus in partu, ac poft partum laboriofus fuifle nofcatur.* ac ex noc legitima con/undio maris & foeminz magi: matrimonium, quam patrimonium nuncupetur; dictus puer apud matrem convenientius remanere, quam apud patrem , ad fidem Chriftianam dc novo perdu&um tranfirc debebat , aut faltim neutrius fequi , priusquam ad legitimam aetatem perveniar. Hinc inde multis aliis allegatis: tu autem przdido puero medio tempore in tua poteftatc retento , quid tibi faciendum fit in hoc cafu , nos confidere voluifti : cum vero filius in patris poteftate confiftat , cujus fcquitur familiam , fle non matris , fle in tali aetate quis non debeat apud illas remanere perfonas, de quibus poflit effe fufpitio , quod faluti vel vite infidiantur illius , & pueri poft triennium apud patrem non fufpcftum ali debeant & morari , mate que pueri , fi cum remanere contigerit apud ipfatn, facile illum poffet adducere ad infidelitatis errorem_, fraternitati tuae , io favorem maxime ChriftianzE fidei refpondamus , patri eundem puerum affignaodum. p q

XIII. Ad eumdcm.

Patri & ttlli ad Ittuflcio inidcnci.

CÜper inordinata ordinatione. *St Infra:* Gun O autem illi funt in ecclefiis idonei reputandi, qui fervire poflunt & volunt in *Ipfa:* confultatkxu tus taliter recondemus quod pueri & bénéficiât! qui non pouunt in eadem ecclefia ddervire, in ca non debent idonei reputari.

XIV. Ad Aftoticcnfcm epifeopum.

Ecclefla non confecrata, In qua Divina officio celekrantur, gaudet immunitate. De «»- «il. c. J-

ECclefiz in qua Divina myfteria celebrantur , licet adhuc non extiierit confecrata, nullo jure privilegium immunitatis adimitur.* quia obiequiis Divinis dicata , nullius cft temerariis aufibus profananda.

XV. Ad cumdcm.

Ecclefla polluta, per quem reconcilianda. De eoaiec. «tel· <· 9

A Qua per epifeopum benedida ecclefiam re-JCjc conciliari pofle per alium epifeopum non negamus , per facerdotcs fimplices hoc fieri dc cetero prohibentes . Non obiiante conluetudine provincia: Bracaren. quae dicenda eft potius corruptela, quia licet epifeopus committere valeat quae jurifdidionts exiftunt; quz ordinis tamen epifcopalis funt, non poteft inferioris gradus clericis demandare . Quod autem mandantibus epifeopis fuper reconciliatione fadum eft hadenus per eofdem, mifericorditer toleramus.

XVI. Ad eumdcm.

Ecclefia ttlam non confecrata , fi pollultur, reconcilianda tjl. Iliidem

SI ecclefia non confecrata cujufcumque femine fuerit aut fanguinis effufionc polluta, aqua protinus exorcirata lavetur , ne Divine laudis organa fûfpendantur . Et tamen quam cuius fieri poterit coniteranda.

XVII. Ad eutndcm.

De IIt qui communicant excammunicatu. p* ftp,

SI concubins publice clericorum , ecdefiaftice Centura: diftridione notentur , eoldem concubinarios non eft dubium fententia majoris excommunicationis jpvolvi , qui poft latam iententiam communicant in eodem crimine criminofis.

XVIII. Ad Aftoricenf. & Luccnf. epife.

Judai vel pagani puilicis officils non prtfelendi. De Judeie

P X fpeciali, quem erga illuftrem regem Portugalliz gerimus , caritatis afieftu. *Et ini jra;* Mandamus , quatenus regem ipfum lolicite inducatis, ne in officiis publicis Judaeos Chriftianis praeficiat, ficut in generali concilio continetur : & fi forte reditus fuo? Judaeis vendiderit vel paganis , Chriftianum tunc deputet de gravaminibus inferendis , clericis & ecdefiis non lufoedum , per quem Judaei five Saraceni fine Chnftianorum injuria , jura regalia confequantur.

XIX. Ad

(4) Hcc epiftola mutilari aAêrtur ia ca. »,< de convert infidel. Uc vero intttra eft inajfir inna aniulas lia que non kfuntur in iUa decrenM. *Mauf.*

A

XIX. Ad'decanum & magiftrum P. canonicum S. Petri Atrebatenfis diœcefis,

De arbitris A<W *Volft compromijjam ftilmit in d-eot , bac adjeih , ut tn cafte dtfcordia ùigatxr tertitu pur eojdcne.*

INnotuir nobis Guillelrno îaico conquirente, quod cum O. laicus ipfum iuper quadam fumma pccuni® coram judicibus au&ontate apoftoiica convenitfct , tandem fuit A partibus in duos arbitros compromittam ; fic tamen quod fi illi duo ad invicem difeordarent , tertium adderent judices nominati , retenta penes fc compellendi paries ad obfervandum arbi- B trium per didos arbitros promulgandum nihilo minus poteflate. Cumque tertius arbiter a judicibus pratdi&s dedus , cum altero duorum, ipfum parti alteri condemnaifet : idem ex eo fentiens a fzpe didis judicibus fe gravari, quod ipfum ad oblervationem hujulmodt arbitrii compellebant, noftram appellavit audientiam. Sed ipfi appellatione contempta , excommunicationis tulerunt fenrentiam in eumdem. Ideoque mandamus, quatenus G eft ita , cum kgali fit provilione ftatutum , ut compromifliim *de* incerta perfona in arbitrum aftumenda non teneat , didam excommunicationis fementhm dcnuncietis penitus nullam effe.

XX. Ad Baranenfcm archiepifcopum.

Ordinatus extra tempora flatuta , poft poenitentiam miniftrtt .

De temp, ord. c. U. GOnfultationi tu® taliter refpondetur , quod eos , qui cr.tra tempora ftatuta lacros on dines receperunt , charadcrcm non eft dubium recepiffe : quos pro tranigrellione hujufmodi, primo eis pernitentia impolita competenti , fuilinere poteris in fufeeptis ordinibus miniftrare.

Barareo. .XXI. Ad Baren. * archiepifc. Et fratrina Jofeph monachum Florent.

Dc colluti dcttj.c. j. *^lbfobitio de criminiltu per collufioncm fafla , nm impedit facultatem iterum accufandl.*

IN tantum clamor, qui afeendit contra Acheruntinum archiepifcopum invalefeit , quod diftimulare ipfum ulterius fine fcandalo non valemus, nec fine periculo tolerare. *Et infra:* Licet autem fedes apoftoiica frequentibus clamoribus excitata, inquifitionem quorumdam excelfuum fuorum duxerit committendam : propter tergiverfationes tamen ipfius , ut dicitur, eodem cum inquifitoribus & examinatoribus colludente, necnoo corruptis teftibus & inquifitoiibus , ac examinatoribus fupradiôû , non folum praediâi cxceftiis remanferunc haftenus incorrupti, verum etiam pejora prioribus committere non expavit. *Et infra:* Difcretioni veilrse mandamus , quatenus fi de hujufmodi collufione ac corruouooe conftiterit .' ex integro fuper praemittis & aliis , alioquin fuper novis dunuxat inquiratis, qux videritis inquirenda.

XXII. Ad Beton. & Fungin. abbates,

fpiritnale cnm ttmporalt permutari non poteft.

EXhibita nobis abbatis fit conventus S. Martini de Pannonia petitio, continebat quod cum fuper cauta, quas inter ipfos èx una parte» & prcpofitum Albancn/ ex altera, fuper quibufdam decimationibus vertebatur, ad C. capellanum noftrum tunc in Hungaria commorantem, noftras litteras impetraifent : ipfe actnagifterM. in quos utrinque ranquam in arbitros extititeompromiflum, arbitrati fuerunt, quod fididuspnepofitus obtineret decem millia folidorum regalium a rege Hungariz concedi monafterio memorato, ipfi ab earundem decimationum petitione certarent. *Et infra :* Quocirca mandamus , quatenus fi vobis conftitcrit de przmiffis , cum permutatio de fptritualibus ad temporalia improbetur, przdidum arbitrium, fic quicquid fecutum eft ex co, vel ob id, irritum decernatis.

XXIII. Ad decanum & capitulum S. Joannisfiç S- Stephani Bifuntinenf.

De emtroverfia fuper eküione arcbiepifc. Bifuntini. ele. p©t. c. P, eJet &

GUm in veteri lege. *Et infra* : Porro jâmdudum vobis dctfimus in mandatis ut intra quadraginta dies poft receptionem litterarum noftrarum cum confilio S.Bcnigni & Morifinundi abbatum , & fratris S. dc ordine Praedicatorum , eligeretis perionam idoneam canonice in pallorem : alioquin didi confiliarii vobis de archiepifcopo providerent. Verum die ad eligendum pr®hxa, fex cx vobis poteftatcm eligendi dediftis , ufque ad coniumptionem cujufdam candel*, qu^s ibidem accenfa extitit, duraturam. Tandemcutn electores hujufm >di convenilTent in przdiftum abbatem S. Benigni, & fuper hoc fociorum ejus confilium requififtent : proponente uno ex illis quod deliberato confilio refponderent, & differentibus cis feftinanter dare refponfum, przfatielectores, Deum candela ipfa deficeret, non expedato ipforum confilio didum abbatem in Bifuntincnfem archiepifcopum elegerunt. *Et infra:* Relato ergo ad apoftolicam fedem negotio, archiepifcopo Viennent! fic abbati dc Firmitate injunximus, ut fi conflaret ah eifdem electoribus de eledione tradatumfuiffe habitum, fie in tradatu eledionis * *«/, przdidorum confilium requifitum, eledionem ipfius abbatis (fi perfona effet idonea) confirmarent. Quod fi in traditu eledionis non fuiflet illorum confilium requifitum , licet poftea re» quifitum fuerit non ccmperenti tempore , nec etiam expe&atum refponfum ipforum, aut non effet idoneus idem abbas : quod de ipfo fapôum erat, tanquam invalidum irritarent .*Et infra* : Cum autem compertum non fuerit » competenti tempore requifitum confilium de perfona Idonea predidi abbatis ; fic quando extitit requifitum, non fuit expedatum refponfum nifi modico tempore; nec debeat aliisimputari, quod iri tantum illi fibi tempus arriérant : eledinunem abbatis ipfius, non perfon® fed eledionis vitio, duximus irritandam.

XXIV.

XXIV. Ad Bracarenfem Archiepifc.

Epifcopul non fnvatu interdiElum, fufpenfas eft ab officia, beneficio, jurifdifllouc.

TAnta eft clavis Petri. *Et infra·'* Ad confufionem P. epiicopi quondam Colubricn. non poteft in memoriam doo venire, quantum nos & ecclefiam Romanam deliquerit, defpexerit Petri claves, & ccclefiafticain keferit poteftatem: cum non folum inrerdifti fententiam, quam lervaverat ab initio, temere violavit, verum etiam induxit alios, irnmo compulit non iervare : & quot inducere monitis, & Heftere minis ac terroribus ad violandam interdidi fententiam nulla potuit ratione, poftatroces *injurias,* amiffionem bonorum, fpoliationem parentum, dignitatibus, prebendis, & beneficiis fpolians, coegit miferabiliter exulare .' ea fuis in hac parte fautoribus non abfque prefumptionc temeraria conferendo, que omnia idem epifeopus in noftra fle fratrum noftroriun praefentia publice recognovit. Licet autem memoratus c]ttCopus in manibus noftris fpontqnea cefferit voluntate, nolentes tamen ut qui hujuftnodi fententiam interdidi non funt veriti temeritate propria violare, ac recipere dignitates, pnebendas, ac beneficia aliorum, qui abfque culpa & fine caufarationabili eis fuerant fpoliati, feveritatem effugiant canonic» ultionis, ne faftiperverfitastranleatpre-fumptoribus in exemplum: sudoritare Dei omnipotentis omnem inftitutionem, collationem orrbendarum, beneficiorum ac dignitatum, prriumptas per eundem epifeopum, & excommunicationis feu interdiai lententias, in quofeumque hac occafione prolatas ab eo poft interdidi violationem ejufdem, decernimus irritas & inanes. Quia vero ubi magis exceditur, ibi eft feverius vindicandum : mandamus quatenus omnibus quos prxdidus epifeopus iofupradifta beneficia, praebendas, & dignitates intrufit, non folum a beneficiis ipfis, praebendis, & dignitatibus, verum etiam ab aliis beneficiis, fi qua obtinent, & ecclefiis prorfus amotis, tam prefumptores eofdem, quam omnes alios qui prefalum inrerdidum damnabiliter violarunt, fufpcndas auftoritare apoftolica ab officio dt benefi[illegible]. [illegible]que quos in perfouas dc res prediderum canonieorum, prelatorum, dc clericorum, manus temerarias confttterit extendiffe, ad noftram compellas venire prefentiam, pro meritisfententiam recepturos, invocato ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachii laculatis.

XXV. Ad archiepifcopum Burdcgalenfem.

£.tX*. *Dc controverfia cum Bituriceufi arcbiepifcopo fuper jure primatui.*

VEnerabilis frater nofter. *Et infra:* Volentes finem imponi litibus, ne immortales exiftant : mandamus quatenus ad initium proximae venturae quadragefime, quod tibi peremptorium terminum duximus alfignandum, fuper jure primati», quod Bituricentis archiepifcopus in te ac in provincia tua fe habere proponit, per te, vel per procuratorem idoneum füfficienter inftruftum, ad litem conteftandam, & alta negotia peragenda que ncceffaria negotii decifioni videbuntur, noftro te confpeftui reprefentes. Nos veronihilominus archidiacono Tranfvigeni. & magiftro M. canonico Turoncnfi dedimus in mandatis, ut & ipfi ad eumdem terminum auftoritate no* Ara juxta prxmiffim furnum te peremptorie citare procurent: & fi non poteris inveniri, faciant, ut citationis ediftum, peripfos vel alios, àpud ecclefiam tuam publice proponant.

XXVI. ad Cantuarienfcm archiepif. De PrPcur c.

Poteft appellare procurator generalit, cui denegantur indneia ad amjulcndum dominum legitime abfentem.

DIleftus filius magifler L. reftor ecclefix de Anna tranfmifla nobis petitione monftravit, quod cum R. presbyter contra ipfum caufa ftudii Bononie commorantem fuper eadem ecclefiTxd judices noftras litteras impetraflet : earum auftoritare a judicibus ipfis eodem reftorc citato, procurator generalis ipfius adomniaejus trsftanda negotia, pro eo quod competentem terminum, tntra quemreftoremipfumconfulcret *· utrum deberer contendere vel cedere queftioni, fibi concedere denegabant, pro eodem noilram audientiam appellavit . Quocirca mandamus, quatenus fi eft ita, revocato in irritum, &c.

XXVII. Ad capitulum Catalaun.

Elcflio falla a majori parte capitali, non valet, nffi illa pan fit Janior. tu eleft. A. eMt pot.

ECclefia veftra deftitura pallore convenientes in unum, abfente Guilqui tunc noluit intereffe, ad celebrandam eleftionem terminumftatuiftis. Veaicnte vero termino, & Guil. difto, cum abiens exifteret, non vocato: premiffojuxta formam concilii * generalis ferutinio xiv. magiftrum G. presbyterum cardinalem concanonicum veftrum, dc xvit. R. Remeofem canonicum elegerunt, priefato G. poflmodum eleftioni ejufdem R. fuum pnebente contenfum. Tandem procuratoribus utriufque partis in noftra pnefeotia coniiitutis, allegabatur pro clefttone didi R. quod cum in iv. excederet, aliam computato Guil. predido majorem capituli partem habebat, & ' per hoc debebat pan fua Unior reputari: cum ubi major numerus eft, zelus melior prxfufiiatur . Pars vero altera e'le&QDem eamdeih multipliciter impugnabat, proponens praenominatum R. in aetate pati defeftum, nec eue fufficientis fcienti» ad ecclefiam fuprad&am, cum »tatis mature & eminentis fcienti» praefatus cardinalis exiftat. Et cum eleftores cardinalis alios meritis & auftoritate pnecellerent : habito prsfertim rcfpeftu ad perfonam dedam, meliorem telum cos habuifie conflabat. Dicebatur preterea quod confenfus didi Guil. quem pars ejufdem R. confitebatur fuiffc contemptum, afferente parte reliqua capitulum potius /b ipio contemptum fuiffe, cum non fuerit conlenfus przftitus in ferutinio, fed poti eleftionem accefferit, adjicere nil valebat . *Et infra.* Denique ftatutum gener, cone, quod eleftionem decçrnit invalidam, cum contraejufdem concilii formam in elcftionc peccatur, non debet ad contemptum & alia que non funt de forma referri. Unde quod ibi dicitur, quod aliter eleftio celebrata non valeat, ea refpicittantum quae attentantur contra formam concilii memorati : non autem alia que ponuntur ibidem t ficut eft iftud quod prrfentibusomnibus, quidebent, volunt, & poffunt commode intcrelTe, haberi debeat in eleftione proceffus, ne cetera que fuper hoc alibi ftatuta npfcuntur, uno verbo videantut

* Lite-,

tur everti. Neque enim credendum eft Roman. A pontif. qui jura tuetur, quod «lias excogitatum eft multis vigiliis & inventum, uno verbo fubvertere voluiftè. Nos ergo quz bine inde fuere propofna plenius intelieAu, cum ex Lateranettfi concilio in ordinationibus ecclefiarum major & lanior pars capituli exigatur, & ilatutum generahs concilii contineat inter cetera, ut is eligatur, in quem omnes, vel major vel lanior pars confentit: eleâionem difii R. non perlons, fed potius cleilionis vitio, cum major dtfanior pars non confenferit in eutndcm, de fratrum noliro-rum conliho ducimus ientcntialitcr irritandam.

XXVIII. Ad Ccnoman. epifcopum.

Dt jurejur. «· St· *De muliere <pca Juravit aliquem effie maritum, nec aliter probavit.*

MUlieri, quz In jure przftito juramento afferuit virum talem in ipiam per verba de pradenti matrimonialiter conicnftOc, probationes «lias non habenti, viro ab ejus impetitione per fenrentiam abloluto, nec debes licentiam dare cum alio manimonium contrahendi, ne auâor perjurii xidearis: nec hoc ei dicimus prohibendum, ne forte, fi lallum juraverit, matrimonium contingat legitimum impediri; fedluzconfcientiz eft potius relinquenda.

XXIX. Ad Cenoman. cpifcopum.

De ipofliil. c. j». *Spmfalla de futuro tranfiunt In matrimoniam per cornalcm copulam.*

IS qu) fidem dedit M. mulieri fuper matrimonio contrahendo, carnali copula fubfecuta; etfi in facie ecclefiz ducat aliam & cognofcat, ad primam redire tenetur · quia licet przfumptum primum matrimonium videatur, contra prziumptionem tamen huiufmodi non eft probatio admittenda. Ex quo Coquitur, quod nec verum nec aliquod cenfctur matrimonium, quod de fefto eft pofttnodum fuhlecutum.

» CiûrtnÉ XXX. Ad epifcopum * Ciller, de Aide. &deSalen. abbates.

De accuf· ▮ >▮ W *Inquirant de epifeopo Frifiglenfi denuntiato de d/lapidatione bonorum epijcopatm.*

PRelatorum exceftus. *Et infra:* Sanedileftifilii C-& quatuor a ii canonici Frifigien. de* nunciando monftrarunt, quod Frifigicnhsepifcopus bona lui epifeopatus (quem, ut dicunt, fuit minus canonice aflecutus) adeo graviter dilapidat & confumit, quod nifi celeriter adhibeatur ,temedium, epifeopatus idem per cum ad irreparabile * diflblutionis Opprobrium deducetur.- nec fuiunimodo rerum, verum etiam famz fuse pro digus & falutis, vitam ducit enormiter diitolutam. *Et infra:* Difcretioni veftrz mandamus, quatenus perfonaliter accedentes ad locum, inquiratis folicite veritatem; & eam fideliter conferibentes, fub figiBis veftns nobis tranlmittatis inclufam. Eidem epifeopo terminumalfignantcs, quo noftro fe confpcftui reprzfentet pro meritis recepturus. Poteftate vendendi, dandi, infeudandi, feu quolibet modo alienandi bona ipftus ecclcfiz, interim eidem penitus interdida.

* al. irrepibih*.

XXXI: Ad archlepife. * Coloctniem, Colonie-

Ecclefia erefla In catiedrnlem eximitur A junfdifliom arcbidiaconatut m quo (fi fite. D« ebed.e.l«:

CUm inferior fuperiorem folvere nequeat vel ligare, fed fuperior inferiorem ligat regulariier & abioivat, & latis ablOnum videatur ut fihus potcliatcm habeat in parentem.- miramur, 'quod cum tu mons rium de Chcur. conftitotum in Firmicnfi ar idiaconaru, tus diecefis, ecdefiam erexeris cat raiera . archtdiacotras Firmicnfis, in tantam orupit temeritatis «udaciam, ut in epife ibi confecratum, & ec- B defiam fuam, judidi ioncm cxccrcere przfumat. *Lt Infra:* Mandam ; quatenus przfato archidiacono, a cujus turifdiÀione difhun cpifcopum dcmmciamuscxcmptu^n, id diftnAt ftudeas inhibere. Provtlo ut ft hoc, archidiaconi Firmicnlls jura Izduntur: in dicrcft tna, ubi expedire videris, abfquel alieni juris pizjudicio recompenlationcm illi facias congruentem.

XXXII. Ad abbatem Ountacenfem.

Per compqfitionem faflkm cum pralato & capitulo, non potefi jut eligendi competere luco, etiam patrono, In ecclefia collegiato. elf & ck.por.cj*

C SAcrofanfta RomAna ecclefia. *Et infra:* Sane propofuifti in noftra przfentia, quod fuper ordinatione prioris monalleni S. Pancratii ad Cluniae, ecclefiam pertinentis cum comite de Varenna * pattono ipfius, quidam pizdeccifor tuus de confenlu capituli tuicompofitionem quandam inivit juri contrariam, & ecclefiz ipfi damnolam- videlicet ut in optione iit ipfius comitis affumere ad prioratum difli monafterii (Cluniae. & de Caritate prioribusduntaxat exceptis) unum de duobus melioribus totius Cluniae, ordinis, quos abbas duxerit nominandos. *Et infra:* Attendentes itaque, quod jus eligendi in collegiata ecclefia non cadit in laicum, & ideo id effet perniciofum exemplo, & redundaret in dif- D pendtum ecclefiafticr libertatis f volumus ut dictam prioratum libere poliis, non obftantecompofitione ipf*. ficut alios prioratus tibi iubditos, ordinare, denunciando ordinationem fa<ftam patrooo, ut fuum, fi voluerit, honeftum impar* liatur affenfum.

'.el' V*1* ****, r

XXXIII. Ad archipresbyterum civitatis novz, & M. canonicum Culmen.

Kon tenetur reni refpondere libello In aUlono perfonaliyfi non exprimitur caufa petendi. i> i;b, cU-t.p

DIleôi filii fratres ecclefiz S. Mariz deHifpida, fua nobis petitione monftrarunt, quod cum prior & conventus S. Mariz ad carceres, ipfos fuper qqadam pecuniz fumma coram priore S. Trinitatis Veron. authoritate apoftolica coBveniffent; ex parte ipforum fuit excipiendo propofitum, quod cum di&i prior & conventus nollent exprimere in porreâo libello conventionali, quare fibi difta pecunia'*'deberetur, fuper hoc minime refpondere tenebantur. Et quia diAus judex exceptionem hbjufmodi admittere denegabat, noftramappellaverunt audientiam. Ideoque mandamus, quatenus fi eft ita, revocato in irritum, &c.

XXXIV.

A

XXXIV. Ad capitulum Cumanum.

De tie. & dc.pmx.ja.

Elellio falla « MK majori parte capituli, & omiffa coUatwae , non valet.

CUntana ecclefia paftoris folatio deftitut», & congregatis die ad celebrandam eledtonem praefixa, qui prefentes erant dè Cumanis canonicis, ac tribus abbatibus, qui vocem incledione habere nofcuntur, capellani & clerici civitatis tlcftioni fe debere interefle dicentes, fubhujufinodi proteftatione admifli fuerunt, quod vox eorum, qui non debent interefle de jure vel de confuetudine , non valeret. Tandem przmiflb juxta formam concilii "generalis fetutinio, VII. de canonicis, unus abbatum , fex capellani, & novem clerici in ejufiiem ecclclie archiprrsbyterum convenerunt.* novem canonicis, uno dcabbatibus, uno capellano, & XI. clericis in ipfius ecdetic archidiaconum dirigentibus vora fua- *Et fifra*; Cum decem & odo fuerint canonici, tres abbates, XX. clerici & XIV.capellani, neutram eie&oncm competimus ad majorem partem totius capituli perveiriue. Nec probarum fuerat quod clerici admitti debuerint, nec quod capellani admidi fuerint de confuetudine vel de jure. Nam etfi capellani duabus ele&ionibus epilcoporum interfuerint, & ferutatores dederint voluntatum non tamen inquifita fua vota fitifle, vel ipfe aliquos elegitfe probatur. Sed & fiinquifita fuiflent voti, vel ipfi aliquos elegiflent, per hoc tamen non conftitit id eis de jure competere, vel ex confuetudiue jam praderipta. Unde nos e|cftione$ ipfas pritfumptas etiam contra formam concilii generalis , cum collatio omifla fuerit qua; poft publicationem ferutinii fieri debuifler : de fratrum noftrorum confilio fententialirerdu.imus irritandas, elcâoreshac vice eligendi poteliate privantes.

• Uter·»· fub Ibboc.

XXXV. Ad Dunehnenfem epifeopum.

"Hx totrf

Privilégiât!, qui twa teneturrefponderenifiincerta lacu: fi in aha loco refpondere vel folverepromittit, ibi poterit conveniri, u etiam ubi babet domicilium .*

DIledi filii I. & A. cives Romani fua nobis petitione monftrarunt, quod cumabbaiiS. Genovcfe Parificufis fuper quadampecuniz (umma contra R. predeceflorem tuum litteras impetrafienttu proponi fecftli quod omnibus Angiiciseft a fede apoftolica indultum, utiupercautis pecuniariis citra mare conveniri non poffmt : propter quod idem abbas in negutio non procellit. Verum quia etfi fuifset privilegium tale con ceftum, non tamen prodeflet illis, qui fe certo loco reïponderc, vel folvere adverlariis promite*runt, cum ibi, & ubi domicilium habent, valeant conveniri: mandamus, quatenus eildem de pecunia ipfa eum juftis & moderatis expenfis C congrua ïatisfaûione damnorum, ufuris omnino reflantibus, fatisfacias ut teneris . Alioquin eidem. abbati noftris damus litteris in mandatis, ut in commiiso fibi negotio, propofifa ex parte tua indulgentia non obflante, juxta prioris mandati noftri tenorem fine difpendio more pro* cedat.

XXXVI. Ad Eboraccnfem archieptfeopum.

Pe patrono & prafentato.

De jure patron. I.μ

T^Ranfmifss ad nos tuas litterae continebant, quod cum capitulum Eboracen. ecclefiam de Gameforde vacantem, in qua jus obtinent patronatus, R. clerico concetfifsent , ipfi poftmodum L. clericum tibi ad dodem ecclefiam pradcnrarunt, poft appellationem ab eodem R. ad fedem apoftol cam intarjcâam . *Et infra* : Confultationi tue taliter refpondetur: quod cum ex vi juris patronatus, non conceflio, led prefentatio pertineat ad patronum, przfentatum , B fi ei aliquid non obliftat canonicum, inftituerc in ipfa ecclefia poteris, uipote potiorcm.

XXXVII. Ad Decanum & SacriQam Engolifm.

Prabendantm nxmernr dimimetm , cum non fnffi- cinnt ecclefia fecnltatet : non angendett, cum angentnr eadem,

JJ.

tT'RanfmiiTz nobis lirtere continebant, quod X fignificahtibus epifeopo & capitulo Xanton. quod quadragenarius canonicorum numerus intlitutus in eorum ecclefia non poterat· obfervari, pro co , quia non fufficiebant ecclefiac C facultates: vobis dedimus tn mandatis, utcanonicorum & prebendarum numerum juxta facultates eccietix moderantes, ftarueretis eumdem firmiter obfervari. Vos vero invcnillis prxdiûx ecclefix facultates a tempore flatuti numeri adeo excrevifle, quod abfquc mutilationeprxbendarum major haberi pofTct numerus in eadem. Quare qtucfiftis. an per moderationis verbum litteris noftris appofitum, éuindpm numcrititi augihentare, vel mmuetedeberetis. Quocjrcamandamus,quatentis ft veteres non funt minute praebende, cum moderatio locutn non habeat, iplarum & canonicorum numerum dimittatis in eodem ftatu, in quo hadenuS dignofeitur extitifle.* in utilitatem ejuldem ccclefie converrentetaugmentum fuorum D redituum, donec duxerimus aliterdifponendum.

XXXVIII. Ad Priorem S. Thome Efculanen.

Canonica debetur prabenda rcditpt, etfi non fervoverit lonfnetàdinem de aliqita temporali dando canonicis.

c.

JAcobus canonicus Efculanus expofuit, quod cum ipie in eccleûa Aprutin. fit receptus in canonicum & in fratrem: canonici cjufdem ecclefix parrem proventuum ac pntbcndam fibi affignare reculant, quandam confuetudinem prwtendentes, quod prandium habere debeant a canonico recepto de novo. Quocirca mandamus quatenus fi eft ira, didos canonicos, tali confuetudine non obflante, fibi ficut uni ex aliis in proventibus & pratbenda provideat, appellatione remota, compellas.

XXXIX.

TT

XXXIX. Ad Exonchi. epifeopum.

"" ** «

lota ammodo eleemofmit redimenda, vel in allud cimmetanda.

XE peregrinationis votif, an .clecmofynis re-Lx dimi poffint, vel pro neceflitate in aliud roiitmutari. Refpoudemus , quod ab ejus qui prxfider, pendet arbitrio, ut confideret diligentiusqualitatem perfonc, & caufam commutationis,Jcilicet an ex infirmitate, feu affluentia divitiarum, an alia cauia probabili, peregrinatio, an recompeniatio melior fuerit, & Deo magis accepta.- & 'fecundum hoc debeat exinde difpenlarc. B

XL. Ad Fratrem A.

De eo qui etunr c. *t.*

Et eo ful vivente axvrc *promtft allam Je duitarum .*

SI quis uxore vivente, fide data promifitaliam fe dufturum, vel aim ipfa de fafto contraxit , fi nec ante , nec poft , legitima ejus fuperftite , cognovit eamdem : quamvis unique ipforutn pro eo quod in boc graviter deliquerint , fit pernitentia injungenda : non eft tamen matrimonium quod cum 'ea contraxit , poft uxoris obitum dirimendum . Ce'crum tolerari non debet fi prius, vel poftea, dum vixerit uxor ipfius, illam adulterio poiluifler. Pr

XLI. Ad fratres Tredicatores & Minores.

Dr dc<i-h

ixfer/ra/vr ut eccl&.t jura débita furfoivat.

DIfcretioni vcftr® mandamus Hiflriftius inhibentes , ne talia, que audientes a decimarum , ltu aliarum rerum ecclefiis debitarum lolutiooe retrahant, vel alias animas corrumpant audientium, in iermonib» vcftris vel alibi proponere de cetero prxfumatis: im.no verbo dC opere informetis eofdem, ut ad folutionemprxdictorum prompt® voluntatis animo fint intenti

XLII. Ad patriarcham Gradenfem .

ok. ?*>♦·

Si mttropobtanuj a fuffraganeo juramentum exigit ultra formam fiatutam a canam ; fuffliagantui non tenetur.

DIlcdi filii |rcludijcont:s & capitu'um Ciflcilanum luam ad nos querimoniam detulerunt, quod cum a Caftellano epifeopoexigeres juramentum prxter formam canonicam-^ quam ceteri iutfraganci metropolitanis fuis confuevere prxftarc, iidem conipicientes ex hoc ecclefi*fiue prajudicium generan, ad fedem apoftolicam appcllauim . *Et infra:* Cum igitur non deccaralii^te feeifte quod ab alio tibi fieri nolles: manda. mus, quatenus contentus forma canonica,quam nos acoepifeopis noftris, nobis immediate iubjeâis, recipimus, nil amplius a Caftellanoepifeopo obtentu alicujus contuetudmis exigas, pra> textu prxftiti juramenti; iciens noseumdemepifeopum ab htijuimodi juramento, quo ad alios articulos abfolvifte, vel dcnunciaftc potius non teneri.

XLIII. Ad H. judicem.

Dr juramento date a Juûce.

JUramentutn a ttf parti delatum, nifi juftade caula, non potuit recnfiui. Qiamvis, qood*·**' in judkio a parte parti defertur, rcculari poffit licite ac referri . Nec liceat conventô famofa aftione referre hujultnodi jusjurandum. De

XIJV. Ad patriarcham Hierofolytnitanum.

Prafrnte légat» de latere, minor legatut emcutionem officii dimittat. et Dt of. let

VOlentes. *Et Infra:* Fraternitati tus legatio, nia officium in provincia tua duximus com. mittendum.* ita tamen, quod fi legatum ad partes illas de latere noftro contigeritdeftinari, exo. cuiiooem ipfius officu, quamdiu legatus ipfe ibi fuerit, pro ledis apoftobex reverentia omnino dimittas.

XLV. Ad I. tabellion.

De tabellioeul mortul uotlt a notarlo lu publicam formam redigendlt. ' "" P*

Z^iUm P. tabellio morte pneventus quxdam non perfecerit inftrumcnta, qu® in notaredafta fuerant ab eodem.- ad petitionem eorum, ad quos pertinent, authoritate ordinarii judicis potetis ea fideliter in publicam formam redigere , habitura per hoc perpetuam firmitatem.

XLVI. Ad I. & I. canonicos Pragcnks.

Sufpenfut I^ncranter celebrando W indiget difpenjatlme.* De tier, ex- <cn>.

APoflolicx fedis. *Et Infra ;* Verum quia tempore fufpenfionis ignari celebraftis Divina, vos reddit ignorantia probabilis excufatos. Ceterum ii forte ignorantia crafla & fupina, aut erronea fuerit, propter quod difpenfationis gratia egeatis , eam vobis de benignitate apoftolica iadulgctnus.

XLVII. Ad I. & M. Pragenfescanon.

Sententia fufi>et\fianii rtlaxata ad cautelam. De «tcp

APoflolicx fedis. *Et Infra :* Sane vobis apud fedem apoftolicam conftiiutis , quxdatn fufpenfionis & amotionis *a* beneficiis /ementi® funt in modum exceptionis obteft*. Quas licet proponeretis vos pofle. nullas efle per telles idoneos & inflrumcnta probare : ne tamen ordinatkfcicm Paganen. ecclefia propter quam vcneratis, hujutmodi objeâionis obftaculo contingeret retardari : fcntcniias ipfas relaxamus cautelam.

XLVJII. Ad I.emovicenfem archïdiaconum & priorem S. Radeguodis Piâavienfis.

Dr C4/i primatui inter Bitxricnfem tf Burdegaienfem arebiepifeopot.* De fr.aior.

HUmilis doârina magiflri. *Et Infra* : Mandamus , quatenus praelatorum Burdegalenfis provinci® in ea prefentinm , & catbedraliura capi-

HUP**-

capitulorum ejufdem, necnon & Bituricentis capiiuii, luper, provoonc quam inter Bituruenl'cm & Burdigalcnicm archicpifiopo» in cauta primate* duximts faciendam , icquiratis affenfum : quo habito provitionem noiliam tulcmniter publiceris SI qui vero contentum ptsftam noluerint, vce fuperiedentes publication! prsdiÔ» dilirirte prccipiatis eildem, ut perlonaliter, fi pralati iterint , vel fi alriy per procuratoresidoneos, aoiVo fe confpcrtui reprsfentcnt, prosecuturi coram nobis jus , fi quod habere contendunt , & fatistaduri pani alteri, fi Succubuerim, in expenfis.

XLIX. Ad epifeopum Lcxovicnf.

Dt pronr. r' **' p< rt0 rettdit » jnd/cit, dimiffd pnatrntore folvtuotdt ed ngendm.

GOnftitutis in praefentia noftra H. priore Sagienti , & T. laico , dilectum flium O. fubdiaconum noftrunf fuper caufa , qux inter ipfi» fuper quadam (fumma pecunir verritur, concedimus auditorem . *Et infrn* : Quia prior fuper ipfa pecunia in qua dirtus T. cum fibi lux uxoris nomine teneri dicebat, recepto libello illicentiacus recellit, quemdam procuratorem dimittens fbiummodo ad agendum. Quem aim auditor ipfe per mandatum procuratorium fibi datum ad defendendum priorem fufficientem non viderit . eum ex huc reputans contumacem , ipfo prxfaco T. in unam marchant fterliogorum condemnavit, taxatione przhxbita in expenfis. *Et lnfr/* : Nos au'e.n finem litibus imponere cupientes , & quod ὠ auditore pr®fato fartum effc dignofeitur approbantes, mandamus quatenus partibus convocans, d7.·.

L. Ad decanum Linconicnfem.

t Extnnmtenicitionis exeeptione non olHenfe vtlef refcriptnm impetritum m c/ufi tfftUetinl/.

DTlertse in Chrifto fili® priorilTa & convenms de Campetfia nobis fipnificare curarunt, quod cum inter iolds ex una parte , & priorem & conventum de Buxelleja ex altera, fuper quibufdam decimis & rebus abis, pro quibus conveniebantur ab illis coram abbate S. Bencdtfti & ejus collegis authoritate apoftolica, quzftio verteretur, & iptie ad nos ex iulficienti gravamine appella&nt , ac nuncium fuum ad appellationem miferint profequendam : praefati judices potimodum tulerunt excommunicationis fententiam in eatiiem. Norths ergo litteris fuper appellatione praefata , non farta mentione de excommunicatione , per eumdem nuncium ad priorem de Angles dc fuos conjudices impetratis : pars adveru cx eo fe appellaffe proponens, quod ipfi judices exceptionem excommuDicationis praodirte contra ipfiu, ab eadem parte propofitam, admittere denegarunt, ad priorem de Gcrnemoc & fuos conjudices, noftras fuper hoc litteras impetravit. Coram quibus ex parte ipfaum fuit excip<endo prouofitum, quod cum poft appellationem legitimam dirta lententia lata fiiertt, fit cuilibet excommunicato defenfionis auxilium competere dignofeatur , memorati judices exceptionem partis contrariz , › ficut nec debebant, admittere noluerunt : fed cum dirtus prior de Gcrnemoc & conjudices fui talem exceptionem noo reciperent earumdem, Aipfx ad nortram audientiam appellarunt. Quocirca mandamus, quatenus, ft eft ita , revocato in ftatum debitum quicquid poft hùjuimodi appe.ll. inveneris attentatum, in eodem negotio juxta prioris mandati nefiti ad przíatum priorem de Gcrnemoc & cor.judices fuos dtredi tenorem , prxvia ratione procedas,

LI. Ad majoris ecclefix & Chriftianiiatis decanum & archidiaconum Lincon.

De detiml/ nevehtm. *Dr* priviLc.

DUdum inter priorem & conventum de Butele * ex parte una, fit priuriffam fic moBnialcs de Campcfle ex alia , fuper decimis lite mota. *Et infre :* De confilio fratrum noftrotum decernimus, juri ptedirtorum prioris fic conventus fuper decimis novalium , in quarum erant poffettione tempore illo ,' quo indulgentis apoftolicc impetrais fuerunt, a parte altera de decimis novalium non folvendis , non debere per eas non facientes de hoc aliquam mentionem, prsjudicium generari.

LU. Ad Londonien, archiepifcopum.

Mnxr impqfitio I ordin/hane pre/hteri, vel diet/ni, pretermijj/ , deinde [nppleeteer.* De (kt. non iter. c.

C Presbyter & diaconus cum ordinantur manus impofitionem taftu corporali, ritu ab apoft lis introduite , recipiunt. Quod fi omiflum fuerit, nun eft aliquatenus iterandum fed ftatuto tempore ad hujulmodi ordines conferendos, caute fttpplendum , quod pe- errorem ex itit p'XtcrmilTum . Sufpentio * autem manuum debet Geri, cum oratio fuper caput effunditur ordinandi. *• el. lmptr fitio, ft/i» flurlkm V tetefltorbul* Aldpco^o ·

LUI. Ad Lucan. epifeopum.

De cantroverfie lnter Pifmot Ln/enos. De reftit· ipoL c >j

Pilanis ac Lucanis civibus per gravem difeordiam, quam diu inter fe habuerant, aftiiDrtis graviter & attritis. *Et lnfre* .· P. fubdiacono noftro dedimus in mandatis, ut poffeffionc., quam in quibufdam caftris confiat Lucanam ecclefiam habuifle , fibi prius plene ac libere, ficut tempore mote difeordiat habuerat, reftituta , & fuper ea , de qua dubietas oriretur, fufficienti cautione recepta , quod juri coram nobis pnedirti Pifani parerent, prolatas pro occupatione caftrorum ipforum in eos fententias relaxaret. *Et infire* : rifanis igitur afferentibus quod per te liabat, quo minus tibi juxta mandatum noftrum fieret reftitutio, & inftanter petentibus ut dirtas fententias praefatus fubdiaconus relaxaret .' ipfe receptis cautionibus de parendo juftitic coram nobis, fententias relaxavit £ ealdem Propter quod tu reputans te gravatum , ad noftram prefentiam accelfifti, impugnaturus proceffum fubdiaconi f®pe diâi. *Et lnfre :* Porro duo in noftro continebantur mandato .' ut videlicet poffeffio , quam conflabat Lucanam eccleflam habuiflê, tempore motz difcordi®, prius reftituerecur eidem : & ut ejufdem poffdTtonis reftituho fieret plene ac libere, ficut eam habuerat tempore fupradirto . Quorum primum ad fartum , alterum vero referebatur ad modum. Unde licet, prout pars Pilanorum dicebat, in farto, mandati formam fubdiacoous ipfe adimplere nequiverit , quia non

I*»'

poterat facere tibi reftitui poffeffionem caftro- A nun, de qua non conftabat eidem, nec etiam, fecundum quod tu ipfe, dicebas, affiâuum fle penfionum potieflio poterat tibi reftitui, quia ca non fueras fpoliatus : fuit tamen in modo peccatum, quia debuit facere, ut Pifaai poflef-fionem pcnlionum fle affiâuum, quam per eorum confetiionem conftabat te in caftris prasdiâis habere, tibi dimitterent plene ac libere, faut ecclefia tua illam habuerat tempore mote difeordi*. Quod quidem efle non poterat, niti Piiani caftra ipfa omnino dimitterent : quia illis detinentibus caftra & munitiones caftrorum, iu quibus diâas penfiones recipis fle affiâus, ea plene ac libere habere non poties, faut habebas quando ipfi caftra eadem minime detine- B bant :' eo quod quatndiu ea detinent, in eorum poieftate relinquitur te non admittere vel repellere quando velint. His ergo diligenter auditis, proceifutn hujufmodi de fratrum noftrorum confit10 irritum judicamus.

LIV. ad prxpofitum S. M. Magdeburg, fit decanum Mifnen.

De prob. c. ". XÆs fm *corom primil judicibul falte fient, fidem faciunt clram fecmdli.*

Clm bon* memoris. *Et infra* : Cum afta oiiginalia dicantur apud priores, judices rc-manfitie : mandamus quatenus ea cum omni C diligentia requirentes, ipfa *li* potuerint inveni* ri ; & fi qua parte duxerint legitime proponenda, in feriptis iedafta ad noftram prxlentiam remittatis. Alioquin cum non revocetur in dubium de conteftatione litis fuper ftatu Pigam. monafterii, & quibufdam fpoliatiooibus contra abbatem ejus faâts a Masburgenfi epi* fcopo ; recipiatis partium probationes de novo, & audientes, fi partes audire voluerint, de compofitione traditum, tam quod fuper hoc inveneritis, quam caufam fuffficientcr inftruftam, ad nos remittere procuretis.

LV. Ad magiftrum A. de Mandeforde.

. I> voro < i· *Propterflam ingrediendi religionem, non obligant.*

Litteraturam tuam. *Et infra :* Cum ex quadam minutione, nimio fuities mortis pavore perterritus, hxc verba protulifti : non hic morabor : proponens in animo, quod religionis hab'tum etiirs aliquando fuicepturus. *Et Inflo :* Tibi igitur refpondemus, quod fi plus non eft in voto proceffum, tranfgretibr judicari non poteris, fi non impleas quod dixifti.

LVI. Ad capitulum Matian.

& elee. pur. c. *Eleitio pontifici non fiat per laicoi tum canonicil.*

• *al.* Meffrna Atiana * ecclefia paflore vacante. *Et Infra* : Edido perpetuo prohibemus, ne per laicos cum canonicis, pontificis eledio preiumatur. Que fi forte praiumpta fuerit, nullam obtineat firmitatem. Non obftante contraria confuetudine, que dici debet potius corruptela.

r-

LVII. Ad Medkdanenfem arehiepifcopam.

Sicut in uno corpore. *Bt mfnt t* Cum *iglnt* nonnulli laid praedicare pndumant, fle voreudum nimis exiftat ne vitia fob fpeeie virtutum fubintrent nos attendentes quod doâorum ordo eft in ecclefia Dei quau prxeipuus, mandamus quatenus, cum alios Dominus apoftolos dederit, alios prophetas, alios vero doflores, interdicas laicis univerfis, cujufcumque ordinis cenfeantur, ulurpare officium pnedicandi.

LVIII. Ad magiftrum fcbolaritun H. fle G. de Rupe canonicos S. Audomari Morincnfis ditecefis.

Sl :/, fm» defiit effe tutor, aaaaiae *pfilli eonvenMtatr ruVifa/, poterit appellare.* De appel!.

Ex parte M. domine de Cofb. * nobis fuit * *al.* Cola oblata querela, quod cum nobilis mulier Ακ· domina de Bellebron. * fuper quibufdam terris * «z. tti»· ipfam nomine filiorum fuorum coram judicibus ri" authoritare noftra traxitiet in caufam, eadem in judicum ipforum excipi fecit pntfentia.· quod cum res, de quibus in judicio agebatur, fleprasdifti filii ejus fub poteftate fle tutela ipfius minime permanerent, cum jam ad fecunda vota tranfitiet, fuper his ei non tenebatur, ipforum nomine, quorum tutrix efle defierat, refpondere. Sed quia didi judices hac exceptione neglefta, nihilo minus ad hoc compellebant eamdem, ipfa fentiens fe gravari, noftram audientiam appellavit. Ideoque mandamus, quatenus, fi ita eft, revocato in irritum quicquid poft appellationem bujufmodi inveneritis attentatum, audiatis hinc inde propofita, *&c.*

LIX. Ad magift. fle fratres domus Morien.

D lxdrx fNi *fe relaturum pollicetur, confnltotlonil* rxrasptar *edat partibâl.*

Intimafti. *Et infra* : Prrterea bofpitalariis ignorantibus, fle non fafta cis copia de inquifitionis proceflu, ad nos relationem tranfmiliffe nofcuntur : cum juxta legitimas fan&iones, quoties relaturum fe judex quilibet pollicetur, illico litigatoribus apud aâa confultationis exemplum edere teneatur.

LX. Ad epifeopum N.

Excommunicetur, qtti fuit akfolutur in morte, in coemeterio frpeliatur, tJ betredet fotiifociont. De fepdt. c· 't*

Parochiano tuo, qui excommunicatur pro manifeftis excelfibus, videlicet homicidio, incendio, violenta manuum injeftione in perform cccleflafticas, ecclefiarum violatione, vel inceftu fuit, dum ageret in extremis per presbyterum fuum juxta formam ecclefi* abfolutus, non debent coemeterium fle alia ecclefi* fuflragia denegari. Sed ejus heredes fle propinqui, ad quos bona pervenerunt ipfius, ut pro eodem fatisfaciant, ctnfura funt cccleflaflica compellendi.

LXL

LXÎ. Ad Neapolitanum archiepifcopum.

E* ati. Z ··

Nrttu ex fervo tf libere liber eft, & Zür/tr promovetxr.

Dileâns filius G. diaconus propofuit : quod I. miles ea occafione quod patrem ipfius bominem fuum cflc proponit, licet macer fua, cujus debet imitari conditionem, libera cflc nofcatur, ne promoveatur in presbyterum impedire prefumit. Quocirca mandamus, quatenus, fi tibi conftirerit de prsum(fis, eumdem militem ab hujufinodi impedimento reflare compefcas.

LXII. Ad Noviomenf. epifeopum.

Do «Amb.

teftementi ad exeqxendet piet volm-Mn compellentur.

TUa nobis fraternitas intimavit ,/quod nonnulli tam religiofi, quam clerici izculares, & laid, pecuniam fie alia bona, qux per manus eorum'ex teftamentis decedentium debent in ufus pios expendi, non dubitant aliis tifibus applicare. Cum igitur in omnibus piis voluntatibus fit per locorum epifeopos providendum, ut fecundum defundi voluntatem univerfa procedant, licet etiam a teftatoribus id contingeret interdici :' mandamus, quatenus executores tcftamentorum hujufinodi, ut bona ipfa fideliter & plenarie in uius pnediâos expendant, monitione prcmjfla compellas.

LXUI. Ad Norvicenfem epifeopum.

voco c i.

De eo, qui in peteriliatate vjvit.

VEnientis ad nos R. narratione accepimus, quod in puerili state confittutus, Hierololymam difpofuit proficifci : cuidam quoque qui fepuicrum Dominicum propofuar.it vifitare, fidem dedit, fle fuam recepit ab eo, quod fibi invicem in via focii fidelesexiftcrent.fr *infra:* Nos autem ipfum a voto quod in aetate tenera, facilitate potius, quam ex arbitrio diferetionis, promiGt, abfolvimus : ita tamen, quod idem votum eleetnofynis redimat, fic juxta con-

* et, wtrum^"um no^runs ' toto vitx fur tempore uni pauperum Chrifti, dummodo ad hoc facultates fuse fufficiant, debeat providere.

LXIV. Ad fratrem Palmerium canonicum fanâs Trinitatis.

De foro

De laicit ufxrpentibxi jure eccl^floftico.

Cloqueftus eft nobis Bononienfis epifeopus, quod poteftasflc commune Bononienfe temporalem jurifdi&ionem, qus in quibufdam ris fle villis, ecclefic Bononienfis competit pleno jure :' fic in cujus quafi pofleflione fuiilc ac elfe dignofeitur, per violentiam ufurpare inzfumunt. *Et inject* : Cum autem valde fit iniquum, ea, que collata funt pro remedio peccatorum venerabilibus ecclefiis, vel relifta, aut eis juftiq modis aliis acquifita, aliis ufibus applicari, propter quod merito imafores ipfarum rerum, tanquam lacrilegi, funt anathemati ufque ad fatisfaAionem congruam fupponend *i*. *Et infra ;* Mandamus, quatenus, fi tibi confliterit depraetniflis, monitione przmifla, percen-

A furam ecciefiaflicam cctTarc ipfos ab hiyafmodi, & fatisfaccrc dc praeteritis damnis fii injuriis,. appellatione remota compellas.

LXV. Ad epifeopum Piâavienfem.

Affinita fxpervenient ans *Wfolvit* MarrtmMMM.

JOrdanx mulieris petitio continebat, quod I. laicus cum ipfa, que nondum decimum aetatis fuz annum compleverat, per verba de futuro contraxit, fle ea intra anni fpatium car naliter cognita, matrem ipfius fibi matrimonialiter copulare, fle ad damnatae commixtionis B amplexus procedere, non expavit. *Et infro :* Quare pnefata I. fupplicavit, ut cum carnis flimulis rcfiftere nequeat, fibi (nc jure tuo fine propria culpa fraudetur,) providere fitlubriter dignaremur. Eapropter mandamus, quatenus, fi res ita fe habet, utrumque ipforum ad vovendam perpetuam continentiam attente moneas fle inducas :· fic fi ad eam induci nequiverint, memoratum I. iniun&a ei primitus pro commiflb inceftu pœnitenjia competenti, ut eidem cohabitet, fic conjugale debitum reddat exaAus, ccdefiaftica cenfura compellas.

LWI. Ad I. Montaient mouafterii de Plauda. *

* Piooci. Ptoma De coarerf. coajug.c.»·.

Conjnx confentiinte viro continentiem promittit, & religionem profitetur, repeti ab eo non poteft.

DUdum a C. laico mota contra te, quam uxorem fuam dicebat, materia qtucftionis, R. fitnAse Maris in Cofmedim diae, cardin. dedimus apditorem : coram quo diâus C. conquerendo.proprens quod indebite recufabas eidem, cujus uxor, eras per confenlum de pnefenti & carnis copulam fubfecutam, matrimonialiter adhzrerc, te fibireftitui poftulavit. Ad quod fuit refponfum, quod ipfe pro anime fus remedio, pura fle fpontanea voluntate, przfen^tibus duobus religiofis facerdotibus, fic adhibitis quinque reftibus fide dignis, omni juri quod in te habuerat, renunciavit omnino, refignando illud in manibus alterius ex facerdotibus fupradidis, qui in perfonam ecclefie refignationem hujulmodi recipere procuravit : fic quod idem C. ie caftitatem (enaturum promifit, pauperumque hofpiulis de Ponte obfequio le devovit, promittens voto folemni omnia fic fingula fupradiâa, fic tribuens tibi licentiam ad monafterium tranfeundi : te verla vice ftmiliccr promittente ac tribuente illi licentiam, fle jusquodlibet refignante, ficut hrc omnia dicebantur per publicum inftrumentum effe probata manu B. notarii Aretinenfis coniedum. Verum precommants C. propoiuit, quod cafu amiflb inftrumentoprrfato, illud in prima peribna, quod prius erat io tertia, infertis pluribus in uno, aliter quam in alio fuit ab ipfo formatum :' fic cum tibi iratus fuifiet, ficut verba fic verbera indicabant, nondum calore iracundis quiefeente, quidam ipfum deceptorie allexerunt, proponentes eidem, quod in hofpitali pnedifto cibis ad libitum poflet uti, ac proprium recinere, praefato B. fibi nihilo minus promittente, quod non folum ardorem, fed etiam appetitum libidinis extingueret in eodem. Propter quod quicquid in hac parte fecifle dignofeitur : iratus,

feduAus pariter & illeftus, & fub fpe promit- fatur qui pannos, granum, vinum, oleam, Ac
flools, ac fub ea conditione vel modo, pof- alias merces vendit, ut amplius quam tunc va-
-tfrnft f*1 continentiam obfervare, aflerait a fe * fa- leant, in certo termino recipiat pro etfifan.
<C> &aa». Aum. Sed ad illa rcfpoodebatur e contra, quod fi tamen ea, tempore contraAus, non fuerrt
tabellio in tertia pcrfooa inftrumcntum con- vendituras.

ficiat, vel in prima (dummodo non mutetur fubftantia veritatis) nihil interefla videtor. In* fuper quamvis aliquando fpes memorato G data fuiflet, per quam ad hoc fe propofait induAum, eo tamen tempore quo talia fafia fuerunt, pure, (impliciter, & voluntarie, pro amore Dei, & remedio anime fu*, folummodo *ad* votum & ad alia fapradida nofeitur proeeÆffe: propter quad.a., a contortio frcularium num debet difeedere, vitamqoe mutare, cumfe illius aetatis eflè proponat» ut fine fufpkkme incontinenti* non valeat in foculo remanere. No» itaque habito fratrum noftrorum conGlio, te ab impetitione diAi G fententialiter duxi* mus abfolvendam, perpetuum iUt fuper hoc filentium imponentes.

LXVII. Ad priorem S. Bartbolomci, & decano de Arcubus London.

DrM.inftr. *Dc Jnilcf, qui petenti* hm *facit edi* caaraMtaM *Inftrnmenta.*

GPerpetuus vicarius ccdcfis de Recham A nobis ixpofuit, qood cum prior & conventus de Ledis eum fuper decimis coram judicibus authoritate apoftolica conveniflent, flt diAus G. fuper fimilibus coram ipf» rcconveniflet cofdcm, quia diAi judices copiam quo'l rumdam infttumentorum communium, qu* habebat pars altera; dc per quae intendebat intentionem fuam fuper principali fundare, heri non faciebant eidem hoc eum inflantia poflulanti: noftram audientiam appellavit. ldcoque mandamus, quatenus ficft ita, revocato io flatum debitum, *&c.*

LXVIII. Ad priorem fratrum Paedicatorum & archidiacon. Rbcgin.

De «ajar. & *f'acente epifeopatn, capltnlam cocgirmet eltàlontt.*

GUm olim caufa. *It infra:* Quocirca man'l damus, quatenus licet conventus monafleril S. Salvatoris Meflancnfis fint ipfo jure hac vice eligendi potcftate privati: de gratia tamen eligendi feu poflulandi detis ipf» authoritate noftra liberam facultatem: mandantes eifdem, nt cum ecclefia Meflan. vacet ad pradens, eleAioncm fuam confirmandam, prout de jure fuerit, vel etiam infirmandam pnefentent capitulo Meffancnf.

LXIX. Ad fratrem R.

D* ufar. *jÇri flat tifararii, qai* «M.

"XTAriganti vel eunti ad nundinas certam muxN turns pecunic quantitatem, eo quod fufcepit in fe periculum recepturus aliquid ultra fortem, ufurarius eft cenfcndus. Ille quoque qui dat decem folidos, ut alio tempore totidem fibi grani, vini, vel olei menfur» reddantur: qu* licet tunc plus valeant, utram plus vel minus folutionis tempore fuerint valiture, verifimiliter dubitatur: non debet ex hoc ufurarius reputari. Ratione hujus dubii etiam cxcu-

LXX. Ad Remenfcm archiepifcopum & iufiraganeo» fuos.

Propter lar<fla derlettm degradare pagit folat p, epr *fptfcopetf.* c. ».

/~VJoniam epifeopotum numeras ad degrada* homi-tkmem dericorum a canonibus conftitutus, non poteft de facili convenire: concedi* Bmus, ut iacerdotcm vel alium clericum in fa> eris ordinibus conftitutnm (cum pio horefi fuerit curias fitculari relinquendus aut perpetuo immurandus) convocatis abbatibus, aliifquc praelatis & reltgiofis peribitis, ac litteratis fne diecefis, de quibus expedire videbitur, fuus folus poflit epifeopus degradare.

LXXI. Ad archieptfcopum & priorem S. Maris Rothomagenfis.

Committit He monaficrlnm reformandam.

OLim I. V. de P. ordinis Tirooenfis. *gt In- fra*; Ne igitur reformatio monafterii va-Cieat retardari: mandamus, quatenus relaxat» excommunkationum icu fufpcnfionum fententiis, fi quas idem abbas protulit, vel per quofcumque judicas promulgari fecit, pofl inceptum negotium in eos, dc adhaerentes eifdem, ac cis reftitntis, quos idem abbas, negotio pendente cootra juftitiam fpoliavit: in negotio, de plano dc abfque judiciorum flrepitu procedente», cum talibus maxime in hoc cafu non deceat Dei fervo» involvi, inquiratis qu* circa pertonas & obfervantias regulares videritis inquirenda, corrigentes & reformantes tam in capite quam in membris, qu* cotreAionfe & reformationis officio noveritis indigere: juramentis fi qua de tacenda veritate abbas extorferit, rela-Dxatis, prorito ut negotio ipfo pendente praefati monachi eidem abbati obedianr & intendant, ira tamen quod per hoc profccutio negotii non valeat impediri. Si vero telles contra eumdem abbatem pcoduAi fuerint, diAorum ipforum copiam ei dari faciatis. Pnedi&is autem monachis expenfas faAas propter hoc, fic tribus vel quatuor ex iftis, vel ali» quos idoneos ad diAum negotium profequendum duxeritis aftumendos, fanatis de bonis ejufdem monafterii: & faciendas expenfas ad profecutionem ipfius negotii neceflarias, computatis, fi qua propter hoc receperunt de bonis monafterii, cum proprium non habeant, miniftrati. gContradiAores, *tfc.*

LXXII. Ad epifeopum SilvaneAenfcm.

Si major part capitaJi eligit indigmon, valet elo- pt A. A *βio de digna a minori parte etian ea eodem fcrnlinio fetfa.*

Congregato Nivcmenfi capitulo ad eleAionem futuri paftoris, XIII. tn decanum,& XVIII. computato procuratore cujufdam abfentis, in cantorem ipfius ecclefi*convenerunt.-oui cum plure» in eum, & pauciores in alium fua defideria direufsent, a parte fua elcdus exritil

in paAofcm ecdefi* Nivcrncn. poftmodum crc- A dente parte decani quod alii plurimum deliquii, fent eligendo perfoaam feientia; litteralis expertem, propter quod illis fecundum ftatuta Lateranenhs concilii ipfo jure eligendi poteilatc privatis, potcftas eligendi ad cos extitit devoluta; decanum ipfum, qui in cum fua vota direxerant, in fuum epifeopum elegerunt, ad fodem apoftolicam appellantes. *Et η^τλ:* Rdiquis petentibus ut irritare decani deâionem attentatam a paucioribus, fle port aliam non caflatam, ac confirmare reliquam yduti canonice celebraram » pluribus de perfona idonea dignaremur. Nos igitur mandamus, quatenus fi diâus cantor defc&um in litteratura non patitur, & alias eft idoneus ad regimen paftoralc, ipsius clcâioncm B procures authoritate noftra, infirmata reliqua, confirmare. Alioquin ipfius cantoris eleftioneirrita, praenominatum decanum, fi nihil ei de canonicis obfiftcret ftatutis, eadem authoritate prsficias ccclefi* memorat*.

LXXIIL Ad epifeopum Suan.

DeelBcard. c. *, ut etrrignt ckricol, daf ri jnrifti&lontm fitptr txentfiw.*

GRave gerimus, quod cum in ecclefiam 5. Mariae de Otbicello, & quafdam alias exinemtemtsuhuKErdKaelnodaitentaterlaAnSiffanaftatam de Urbe fpeftantes nullam jurifdictiooem habeasC ordinariam, aut etiam delegatam occafione litterarum noftrarum, quas fuper correction* clericorum tibi tranfinifimus.' in eas interdiâi, ac in clericos earumdem fufpcnfionis fententias pro. raulgafti.' quamquam abbas ejuldem monafterii cos corrigere fit paratus. *Et infrn;* Mandamus, quatenus fi eft ita, prudenter corrigens per te ipfum que minus provide attentafti, pradiftis fcntentias fine difficultate relaxes.

LXXIV. Ad abbat. Trecenfom.

D· foro "Λ *· ' ' *CkrisMt* aro *pottfi jurifldifflotunt Mη fui indicit* prirqgarv, *nifi tpifcopm confmint, Cf* jadrx *llk flt ecclffinfitcui,*

O Ignificafti nobis, quod P. clericus ad petitio- ^7 nem G mercatoris fc tu* jurifdiftioniiubjccir, fi in termino nunc elapfo de pecunia mutuata non fatisfeciflet eidem. *Etinfrn:* InquifittOni tu* taliter refpondemus, quôd licet privatorum coofenfus eum, qui jurildiftioni pneeflê dignofeitur, fuum poflit judicem conftitucre; clerici tamen in judicem non fuum, nifi forte fit perfona eccleflaftica, & epifeopi dicecefani voluntas accedat, confentire non polTunt.

LXXV. Ad decaaum & I. canonicum Tullcnf.

Os fotore, j. *Dt titricit qui non hninut wtdt fntiifocinnt enditorikut.*

04^. du*. 'XDoardus · clericus propofuit, quod cum P. clericus, D. laicus, & quidam alii ipfum coram officiali archidiaconi Rementis fuper quibufdam debitis convenaient: idem in cum recognofeentem hujufmodi debita, fed propter rerum inopiam folvere non valentem, excommunicatio nis fententiam promulgavit. *Et infmt* Mandamus, quatenus, fi conlliterit quod pnedictu.'O. in totum vel pro parte non poflit iolvere debita fupradifta, fententiam ipfam fine difficultate

A qualibet relaxetis, recepta prius ab ipfo idonea cautione, ut *û* ad pinguiorem fortunam devererjt, debita prcdiâa * pcriolvat. * prafolpc

LXXVI. Ad archiepifeopum & magiftrum R.· Turonenf.

Pre ww *profond* ntttfnîùnt) ali» iiviii*

GUm cauiam, que inter Aareliancnfan «ifcopum, & 1. dc Btefis canonicum fanas crucis, luper integratione prsbend* ipùuscanonici vertebatur, vobis duxerimus committendam. *£t infrn:* Gonfultationi tus taliter refpondcmv*.* Quod noilrx intentionis non exiftit, ut pro htegratione prxbend* fiipradjâi canonici prx'renda de novo aliqua fciodcrciur.

LXXVII. Ad archicpifc. & G. canonicum Turoncn.

Pt nfptUntltut.

Clgmficante Aurelian, epifeopo nos noveritis kJ acccpifTe, quod cum dccacuf & capitulum Magduncnfc, ipfum, fuper eo quod dicebant alibi quam in ftaliis decani & capituli prxdiâorum carnifices carnes vendere non debere, co· rum judicibus authoritate apoftolicaconvenient, petentibus tandem decano & capitulo nominatis judicum officium implorando, ut cum idemepifcopus poft citationem cames in ftaliis aliis ven* di feciflct, quod per cum fuper hoc fadum fuerat in ftatum priftinum revocarent: pro parte ipfius fuit propofitum, quod eum lis pnefertim non faiflet fuper negotio conteftara, locum imploratio hujulmodi non habebat.' adjiciens quod eum dc confonfu partium coram dt&isjudicibus, ad litigandum fuper ipfo negotio certus dksftatutus fuilTet, & quantum ad eam diemfolutum fuiflet judicium eorundem, praevenire diem ipfum ac audire partem adverfam in tali imploratio ne, abfque confcnfu partium, non debebant. Et quia fuper his non audiebant eumdem, noftram D audientiam appellavit. Et licet procuratorem fisum intra annum ad hujufinodt appellationem miferit profequendam; quia tamen difturprocurator, ut creditur, circumventus, contra inhibitionem ipfius epifeopi noftras fuper hoc ad quofdam judices certa ratione fufpoftos litteras impetravit. diftus epifeopus uti noluit litteris fic obtentis, petens non obtlante lapfu anni ad pro fecutioncm appellationis admitti. Ideoque mandamus, quatenus fi de inhibitione hujufmodi, & premi(fis caufis appellationis, vel carum altera conlliterit, revocato in irritum, *tfc.* ubique ad attentatum in jam diâo negotio juxta priorum continentiam litterarum, *&c.*

E LXXVIII. Ad Tolet. & *Compoftel.* archicpifcopos.

fui fpe innutnitAtit in itckfli/ vtl eetHMtriif dtUnquwt^ intmt»lWr aro grodraas. taM ccd. c.·.

IMmunitatem ecclefiafticam. *Etinfirt:* Nonnulli impunitatem fuoram exceffuum per defenfionem ccclefi* obtinere fpcrantts, homicidia & mutilationcs membrorum in ipfis ecclefiis, vel earum ccemeteriis committere non veremur: qui, nifi per ecclefiam ad quam fugerint, crederent fe defendi, nullatenus fuerant commifluri. *Et*

I *

Corn autem in eo, in quo delinquit,pu*Λ niri quis debeat; *& fruflra legis auxilium invocet, qui committit in legem.· mandamus quate* nus publice nuncietis, ta'es non debere gaudere immunitatis privilegio, quo faciunt fe indignos.

LXXIX. Ad B. judicem Viterbienfem.

D* coafrf. *& cntftflloM faBa in jure fer errorem fa&l.*

EX parte abbatis & conventus monafterii S M. fuit propofitum, quod cum inter ipios ex parte una, & V. nomine luar uxoris exaltera, coram te quaftio verteretur, oeconomus monafterii memorati quxdarn per errorem fidi fuit in jure confellus, ex quibus timet tibi prsrj.iJi-B cium generari. Cum igitur negotio nondum linito, nemini nocear^error fadt : mandamus , quatenus, fi de hujqimodi potuerit errore nocere, provideas, ut miïhsm fibi fuper hoc praejudicium generetur,

Dmbd-sum LXXX. Ad nobilem virum * (Jbaldum civem piianum.

De proou. s· **· A caa/a *matrimoniali conflstiuns procuratorem gaudeat plena libertate,*

ACcedens ad apoftolicam fedem . *Et infra :* Mandamus, quatenus D. nobilem mulierem , qux fub tua poteftate tenetur, plcn« ftituas libertati, faciens ipfam ad caftrum de Mafia Lucanx diœcelis fecure perduci ; ut exiftens ibidem libera, procuratorem libere ordinare valeat, qui fuam coram nobis juftitiam profcquatur. Tu ergo fupçr fponlalibus, quae inter natam tuam & filium ejufdem nobilis contrada proponuntur, procuratorem idoneum ad prsefentiam nollram mittas, qui ad agendumficrcfpondendum plenariam habeat potellatem.

LX.XXI. Ad univerfos ecclefiarum prxlatos.

De exc;ff. ptal· «·'**· *XI'. Gravamina illata religiofis, « quibus proripit prolatos obftinere.*

NImis iniqua. *Et infra':* Cum religiofi viii abnegantes falubriter femetipfos, elegerint in paupertate Chnlto pauperi ad placitum famulati , tanquam nihil habentes & omnia pofiidentes : non dektnt plerique, tam ecdeftarum praelati, quam alii, qui aeca cupiditate fedudi, proprix aviditati fubtrahi reputantes quicquid prardtdis fidelium pietas elargitur, quietem ipfonun multipliciter inquietant * . Volunt namque contra regulam a fede apoftolica approbatam , & fui ordinis infiituta , ipfis invitis eorum confeffiones audire, ac eis injungere pcenitentias ,& Euchariiliam exhibere : nec volunt, ut corpus Chrifti in eorum oratoriis refervetur : & fratres ipforum defundas apud ecclefias fuas compellunt fepeliri, & eorum exequias celebrari.* & quis decedentium fratrum alibi quam ia fuis ecclefiis eligat fepulturam, funus primo ad ecclefias fuas deferri coguntut oblatio luis ufibuscedat. Nec fuftinentes eos habere campanam vel ccemeterium benedidum, cettis tantum temporibus permittunt ipfos celebrare Divina. Volunt quoque indomibus corunidcm certum numerum fratrum , facerdotum, clericorum, & laicorum, necnoncereorum , lampadarum, & ornamentorum , pro voluntate fua taxare, ac refiduum cereorum, quando noviter apponuntur, exigunt ab eiidem. Ncç permittunt quod * novi ûcerdotes eorum alibi * w quam in ecclefiis fuis celebrent primas MilTas , eos nihilominus compellentes, ut in quotidianis Miliis, quas in fuis locis dc altaribus celebrant, oblationes ad opus eorum recipiant & refervent. Quicquid etiam eis, dum celebrant Millarum folemhia, intra domorum fuarum ambitum pia fidelium devotione donatur, ab ipfis extorquere oblationis nomine contendentes: quod eifdem tam in ornamentis altaris, quam in libris ecclefiafticis abfolute confertur, vindicant perperam juri fuo· Quocirca mandamus, quatenus univerfi & fmguli a praenotatis gravaminibus defiftatis, fubditos veftros ab hujuimodi ardius compefcendo,

inquietent

LXXXII. Ad univerfos ecclefiarum przlato».

Gravamina Predicatorum & Minorum, « quibus procipit prolatos abftinere .

NImis prava. *Et infra:* Cum quidam viri religiofi ut puta fratres Prardicatorcs, &Mi* nores, quorum ordinem & regulam ledes apoftolica nofeitur approbate, in ardillima ppupertate Chrifto pauperi famulentur.* plerique praelati & alii eos ad fynodos fuas cogunt accedere, ac fuit conftitutionibus lubjacerc. Nec his contenti, capitula & ferutinia in locis fratrum pro his corrigendis facturos fe comminantur, fidelitatem juramento firmatam ab eorum miniftris fit cufto* dibus exigentes: eis quoque, ut tam extra civitates, quam intra , cum eis procclIionaliter vernant , ex levi caufa mandantes : excommunicationis fententiam fulminant in benefactores ipiorum , fic id ipfum fratribus comminantes, cos de locis in quibus Domino famulantur latagunt amovere, niti eis obediant in omnibus fupradidis. Ad hxc, ne fratres ad honorabiliores civitates & villas, ubi rcligiok ac honefte valeant commorari, a populis devote vocati accedere audeant , inhibentes: tam in accedentes fratres, quam in receptatores eorum, przfumuntexcommunicationis lentendam promulgare. Ab eis etiam de hortorum frudibus decimas, necnon de habitaculis fratrum, ficut de Judxorum domibus , contendunt reditus extorquere.* afferentes quod nifi fiatres morarentur ibidem ab aliis habitatoribus proventus aliqui folverentur : dc ut ipfos fuse fubdant totaliter ditioni, eifdem miniftrosdc cuftodes volunt praeficere pro fuse arbitrio voluntatis. Quocirca mandamus, quatenus univerfiac fmguli a praenotatis gravaminibus defiftatis ,fubditos veftros ab hujufmodi ardius compefccndo,

EXXXIIL Ad univerfos ecclefiarum pnelatos,

De prolato obligant» ecclefiam pro alienis debitis, De folur. c. ».

SI quorumdam. *Et infra;* Firmiter inhibemus, n« quis praefumat ecclefiam fibi commifliun pro alienis gravare debitis, aut litteras alicui feu figiila concedere, quibus poffent ecclefue obligari.· decernentes, fi fecus fuerit attentatum, ad folutionem talium debitorum ecclefias non teneri . Si quis autem contra praemiffa de cetero venire prsefumpferit, ab adminiftratione fpjritualium & temporalium noverit fe fufpcnfiim,

LXXXIV.

H

D','^**4 LXXXIV. *Occwlti criminir rea/, pvwrre pumtotmadil, poihp<nit/attain in fnjctftis vel fiofclpundit* erdmr»·/ *poteft auaifirare.*

QUcfitum eft de facerdotibus, re! aliis clericis, qui per reatum adulterii, pequtii, homicidii, vel falfi teftunonii- bonum conictentiæ reft* perdiderunt. *Etinfra:* Refpondcmus,quod G propçfita crimina ordine judiciario comprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, pneter reos homidicii, poft poenitentiam io jam fixfccptis, vel fulcipiendis ordinibus impediri- Qû fi non pcenituerint, monendi funt, fc fub foterminatiooe Divini judicii obteftandi, ut in teftimonium fu* damnationis in fukeptisB etiam ordinibus non miniftrent.

De Hft. * »rt. c.J J.

IXXXV. btrva examinanda/ efi tefil/ jni olfcare depofat.

Um clamor validus contra Acherontincn. fem epifeopum luper fimonia & aliis criminibus afccudmet : Melfitenfi & Ruben, epifcopis dedimus in mandatis, ut fuper his diligenter veritatem inquirerent. *Et infra:* Verum, quia apertis atteftationibus L. λ G. fuper fimonia ita depofuere confufc, quod ex diftis eorum non poteft veritas declarari : mandamus quatenus examinetis eos iterum diligenter, β tam eorum, <|uam aliorum quos receperitis, teftificata fub tigillis veftris nobis fideliter referatis.

De tell, fc

LXXXVI. *Qal flat oh crimen repellendi α tefiimonio, p/l nnnin/t.*

TEftimoniura ejus, cui ab adverfa parte opponitur crimen, merifo reprobatur in criminali caufa five civili, fi in ipfo crimine perfever-et. Si vero fit de crimine emendatus, & eum non comitetur infamia: non eft iucaula civili, vel etiam cum de crimine civiliter agitur, praeterquam pro reatu perjurii, repellendus. In criminali autem, fi m alio judicio inconviftus exiitit vel confertus; vel fi nunc per exceptionem cxiqde convincatur, aut gravata fic ejus opinio, pro eo quod quandoque fuit tali modo repu!fus: quamvis in hoc cafu non excluderetur in caufa civili, pottft a teftimonib, licet egerit poenitentiam, removeri.

De tcft. fc

LXXXVII. *Qaarta prodaflio non tfi danda fine foleamitate legali.*

ULtra tertiam produftlonem non debent teftes ulterius produci in caufa, nifi prxftito ab eo qui hoc poftulat juramento, quod neque per fe, neque per alium tellificata fubtraxerit, vel fuerit percunftatusnec pér dolum aut artem aliquam quartam produftionem expofcat: fed quia quos defiderat dc noto producere, prius habere nequivit.

reft, fc an·

LXXXVIII. *Acnftitis criminaliter* «N *admittatar in tefient.*

NOn debet quis in criminibus, *nifi forfan* in exceptis, ad teftificandum admitti pendente accufittione de crimine contra ipfum cum etiam accufati, nifi prius *fe* probaverint innocentes, ab accufatione ac fufeeptione ordinum repellantur.

Λ ı LXXX1X. feaad» >> dengrf *jarl.* ?',,****'

GUm tanto fint graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam : nemo fan* mentis intclligit naturali juri, cujus tranfgrefiio periculum iahitis indicat, quacumque confueludine, qu* dicenda eft verius tn hac parte corruptela, porte aliquatenus derogari. Licet etiam longxv* coniuetudints non fit vilis author:tas: non tamen eft uique adeo valitura, ut vel juri proprio debeat prcjudicium generare, nifi fuerit rationabilis, tt legitime fit preferipta.

De ctafite

XC. *Procaratia exhibenda vifitonti.*

""Um nuper archicpifcopus Benevent anus Bencventanam provincial viiitaret. *Et infra :* Mandamus quatenus cum eumdem archiepifcopum, five authoritate propria, five noltra, Beneventanam provinciam contigerit vifitare, procurationes ratione vjfitattonis debitas, juxta facultics ecclefiarum vcftrarum, exhibeatis eidem. Alioquin feniemiam, quam ipfe rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino inviolabiliter obfervari.

XGI. *Çaomodo folvenda penflone/ antiqaa.*

De^enfiU.

'C S"* Um canonicis majoris ecclefic, quandam v_jt fummam pecuniae ccclcfi* tu* debitam aliquot annis perlolveris, & iidem iummam illam ex integro de meliori moneta exigant fibi folvi: tibi damus uoftris litteris in mandatis, ut canonicos illos, foiutione prioris pecunic, vclfinon fit in ufu, xftimatione penfionis antique facias manere contentos.

XC1I. *rin procaratio pro privatl/ oratorii/ debeatar,*

AUthoritate prxfcntium inhibemus, ne quis pro eo quod in oratoriis, qu* in grangiis veftris habetis, interdum aliqui vcftrum celebrant, ftiruta accufatione contra ipfum, de crimine f'oprocurationes qux ratione vilitationis debentur a vobis exigere, vel extorquere prefnmat.

XCIII. *Qtendo refiitaenda/ rea/.*

De reftir. fpoL c. ».

Licet multum. *Et infra:* Conqueflus eft nobis Philafius * caecus, ejus campum ab ecclcfic hominibus irrationabiliter occupatum. Quod fi ita eft, quanquam ante omnem contentionem pofleflio ei debuerat violenter ablata reftitui : tamen quia Eventus diaconus ipfiusecclefic, confentiente illo, conftitutt fe legitime probaturum, diftum campum ejufdem ecclefic juris eifc, inquire veritatem. Et fi hoc probatum fuerit, huic dicendum eft, ut à fita intentione dilcedat · Alioquin res et ablata reddatur.

*Phihsriu«.

XCIV. *De abfente, p/l non dimfit procuratorem.*

poCAq.

SI adverfarius tuus poft citationis ediftum, ad remota loca fe transferet», procuratorem legitimum non dimifit, & dcnunciatiooe publice fafta domi, non apparet, qui defendat eumdem : jure petere potes, ur in pofleiTtonem earum terrarum, de quibus queftio vertitur, caufa cuftodi« inducaris.

XCV.

A

Defefl.poC ftWtc.j. XCV. *Seqmfiratio freSaot lift ftninl/.*

B eo qui a fententia provocavit, frudi» pof- L fetfionis, fi diflipentur ab ipfo, potiunt li- te pendente rationabiliter fequeftrari. "

XCVI. Clerici igMiiles mn repellendi , «in» m k c' *«cUfia ?*. tales admittere* mb *ttnfmwt.*

VEnerabilis frater nofler Portuenfis epifeopus luppheavit, ut cum quandam praebendam, que in Argentinenfi ecclefia tamdiu vacaverat quod donatio ejus erat'ad fedemapoftolicam devoluta, I. clerico contulerit, dum in filis partibus legationis officio fungeretur, luam collationem benigno profequeremur affeâu. Verum procurator Argentina capituli propofuit exadverfo, quod idem capitulum hoc audito confuetudincm allegans antiquam inviolabiliter obfervatam, juxta quam nullum, nifi nobilem & liberum , & ab utroque parente iiluftrcm, honeft® converfationis ac"eminentis fcienti®, in fuum confortium, hadenas admiferant : ne contra hoc fieret, maxime cum nulla tunc praebenda vacaret antequam monitorias vel exeeutorias litteras recepiifet, adfedem apollclicam appellavit. *Et infra:* Nos igitur attendentes, ouod non generis, fed virtutum nobilitas, viteque noneftas, gratum Deo faciunt, & idoneum fervitorem, ad cujus regimen non inultos fecundum carnem nobiles & potentes elegit, fed ignobiles «c pauperes: eo quod noneft perfonarum acceptio apud ipfum, *lc vix* ad culmina dignitatum, nedum ad 'praebendas , viri eminentis fcienti® valeant reperiri. exceptiones hujufinodi non duximus admittendas *-Et mfra:* Ducretioni veftr® mandamus, quatenus fi vobis conftiterit prxdiftam praebendam vacafle, quando ipfam dido I. epifeopus contulit memoratu*, ipfum ad eam recipi faciatis .

De pred. XCVII. *Dt n qti providendus erat In ecclefia.*

CUm olrm priori fanâc M. dederimus in mandatis, ut Gu. diacono in aliqua ecclefia civitatis vel dierc. Luc. authoritate apoftolica provideret. idem praefatum Gu. ecdefis S. Petri de vico redorem authoritate hujufinodi nitus eft defignare, in qua redor ab ejufdem ecclefiz clericis eligi conluevit, excommunicationis lententiam nihilo minus proferens in rebelles . Cum igitur mandatum hujufinodi fe ad talia non extendat, nec ad redoriam vel dignitatem noftra feratur intentio, cum pro fimplici beneficio jiiifio noftra manat: mandamus, quatenus taminftitufionem hujufinodi, quam excommunicationis fententiam propter hoc latam, denuncies non tenere.

Pc empt. & vend, c. 7. XCVIII. *Qnando venditor emptari evilHom non teneatur.*

SI venditor poft inftitutum contra fe judicium, quis omiferit, ut rem venditam fibi defenderet, nuntiare, vel contumaciter abfuit tempore fenteuti® promulgat», feu per injuriam fententia lata fuit. de evi&one juxta legitimas fanitiones agere non valebit.

hoc. derxr. XCIX. *De clericû comatis.*

SI quis ex clericis comam relaxaverit, anathema fit.

C

' G A rqjb'flMadt wrMPv.

fxOnftitutus in noftra pnefentiam magifter Guill. vu pro fe ac fratre fuo I. canonico Parrofihen. exhibita nobis petitione monftravit t quod eis io minori conftiiutis state, pecorum matre, cujus fuccc flbres exiftunt, rebus humanis axem* Ea, quondam G. pater Ipforum quafdam poflè- >nes utrique communes quibufdam vendidit pro quadam pecuni® quantitate , ac ut hujufinodi venditio robur -firmitatis haberet, emancipavit eofdem, & fecit eos contractui confentirc. Qpa- tc fupplicavit, ut vel venditionem eamdem mandaremus nunciari nullam,-^el, cum adhuc exiftant intra tempus ad obtinendum beneficium ia integrum reftirutionis indultum, & intra annum & diem a tempore contraâus ipfis tanquam proximioribus competeret fuper illa pontone ejus offerendi emptoribus pretium; juxta municipii Panofincm confixtudinem approbatam, quod haâenus omilerunt, dignaremur eis fuperutroque, cum in hoc non modicum l®fi nofcantur , dc emptoribus pontonis ejufdem, vel eorum fuccef* foribus pretium fint offerre parati, per idem beneficium fubvenire . Quocirca mandamus , quatenus fi ptzmifla inveneritis veritate fubnixa, vel venditionem prcdiâam , quoad partem ex fucceffione nuterna ipfos contingentem , nunciare curetis , fi in ea debita juris folemnitas eft omifTa vel fi forfitan intervenerit & eos Jefos elfe couftiterit, tam fuper ea, quam fuper nefidua portione , dum tamen quod offerunt duxerint faciendum, authoritate noftra in integrum reftituere Audeatis.

CI. *Refiitfalo In integrum a fto pofialanda.* D. Ulates. WÛ.C.J.

CAufa reflitutionis in integrum coram judicibus ordinariis adminiftratiooem habentibus , vel delegatis ab eis , tradari poterit dc fi* niri: five hoc ipfis delegatis foecialiter demandatum fuerit, five in commiilo eis negotio contingat incidere hujufinodi queftionem . Delegati vero ab ordinariis qui adminiftrationem non habent, fed tantummodo facultatem judiçandi, feu arbitri, dc hac caufa cognofeere neJueunt; nifi coram cis mota fuerit incidenter. n matrimoniali quoque caufa, liberali, vel criminali, cutq majores judices exigant , arbiter nequit affumi.

Cii. *De rfftitntione tcclefin denegata.* Detaiottf.

BEneficio reftirutionis in integrum ecclefi® tu® in alio judicio denegato : reftitutfo , przcerquam ad appellationem omilfam, didetur eidept ecclefi® polfe denegari , nifi novis dcfenfionibus *nd* hujufinodi fit beneficium admittenda.

B

CUI. *{huauto ftceffor precariam revoctt.* ©e depedto

*T"XE precariis irrationabiliter faâis a tedoribus ecclefiarum fe fuoiqae fucceflbres pe: na gravi obligantibus, ut fada ipiorum diflbU vere nequeant. ptscipimus, ut nemo fucceflbr anteccfforis fui pcena fit obligatus, fed fu® providenti® fit conceflìim, ut fi antecellor ejus res ecclefiz irrationabiliter diflribuit, ab eo ad jus ejufdem ccclcfi® revocentur.

CIV.

DicMk. CTV. Dtttniititnt tnrpi, wl ^ttljtSt ctntrtDni nutrunttil.

SI conditiones contra fubftantiam conjugii inferantur, puta' fi alter dicat aiteri· contrado tecum fi generationem prolis evites, vel donac inveniam aliam honore vel facultatibus digniorem, aut fi pro queftu adulterandam te tradas; matrimonialis contradus, quantumcumque fit favorabilis, caret e&du. Licet alie * conditiones appofita in matrimonio, fi turpes ·ut impoffibiks fuerint, debeant propter favorem ejus pro non adic&is haberi.

• al- ali».

Da fe» C. 44· CV. pt erlinttt frl pmmfflint Jt m ptfaada. «à Iffr pnvifrntm.

SI quis ordinaverit, fcu ad ordinem prrfcntaverit aliquem, promifisonetn feu juramentum ab illo recipiens, quod fuper provifione fua non inquietet cutpdcm: ordinator a collatione, prsEfenfator vero ab exeeutione ordinum per triennium, & ordinatus ab ordine fic fuicepto, donec difpenfationcm fuper hoc per fedem apoftolicam obtinere meruerint, noverint fe fufpenfos.

D· fia»» C. «S. CVI. Dt rtfgMtiotàlu.

MAndato noftro recepto, ut cum qui per fimoniam dato aliquo locum in monafteriis funt adepti, facundum conflitutionem generalis concilii difpenfares. Et infrt: Confultationi tur breviter reipondcnres, dicimus mandatum apoftolicum etiam ad abbates extendi, & refignationes fpiritualium δ(temporalium qua nullo pado led affecta animi procedente utrinque taliter acquit uncur, in quo cafu delinquentibus fufficit per iolam poenitentiam fuo fansfacere creatori, eos pro fimonja hujufmodi non teneri.

De cler. « com· c· '·* / CVII. Dt tt qui ctkhrtt in txcentmtnltalione mlntrl.

SI celebrat minori excommunicatione ligatus licet graviter peccet, nullius tamen notam irregularitatis incurrit, nec eligere prohibetur, vel ea qu· ratione jurifdi&onis fibi competunt, exercere. Si tamen fcienter talis eledus fuerit. eju eledio eft irritanda, pro eo quod ad fulceptionem eorum eligitur, a quorum perceptione a fandis patribus eft privatus. Peccat autem conferendo ecclefiaftica facramenta: fed ab eo collata, virtutis non carent effedu, cum non vjdeatur a collatione, fed participatipne facramentorum, quae in fola confiftit perc/ptione, remotus. Dummodo non in contemptum ecclefiaftica difciplina, videlicet contra prohibitionem fuperioris, communioni excommunicatorum pertinaciter fe ingeflerit: in quo cafq eft anathemate feriendus,

D, fa», romp- C. ·>· CVIII. Dt it^itimt cittit t frdict.

T)R.opofuifti nobis quod quidam fubditus tuus Jl ad petitionem cujufdam adverfarii tui a re legitime citatus ad caufam, quia poftmodum jurifdidionis alterius efle cepit, tuum intendit judicium declinare. Porro tua prudentia dubium efle non credimus, quod is in prardida caufa jus revocandi forum non habet, quafi ab ftta jam proventus.

CIX. Cltritu ptttfl μ γ«γμ Χμ μ μ cwKMmrs. De foto «οβψ.<· »··

Licet ratione delidi feu contradus aut domicilii, five rei de qua contra pofleflbrem caufa movetur, quibus forum regulariter quis fortitur, epifeopus vefler apud fedem apoftolicam conventus non fiierit: quia tamen omnium ecclefiarum mater eft eadem, & ma* giftra, rite compelli potuit, ut ibi fuis adverlariis refpondcret, nifi pro alia jufla &. neceffaria caufa venifiTet, quam fi tunc allegaflet, jus revocandi domum ialvum fuiflet eidem.

CX. Dt ftctrdetls & cUrtcl tflclt. DepoAul.

CUm fitcerdotis fit officium nulli nocere, umnibus autem velle prodefle: non nifi pro fe ipfo, vel ecclcfia fua, vel, fi neceflitas immineat, pro perfonis coojundis, aut miferabilibus, fibi licitum eft poftulare. Et infra: Clericus autèm qui contra ecclefiam, a. qua beneficium obtinet, pro extraneis"advocatus vel procurator efle prrlumit, tanquam ingratuspoieft, maxime fi clericus fit cjufdem ecclefi», beneficio hujufinodi fpoliari.

CXI. Q** pt&lt in fpiritiutlibtu Vtlttt, DepaQ-c ·

PAdiones faâ» a vobis, ut audivimus, pro quibufdam fpiritualibus obtinendis.* cum in. hujufinodi omnis padio omnifque conventio debeat omnino ccflarc, nullius penitus funt momenti. Qpod etiam de aliis eft dicendum, que obfervata vergunt in animat detrimentum. Nam etiam juxta legitimas fandiones, padum turpe vel rei turpis, aut impolfibilis de jure, vel dç fado, nullam obligationem inducit.

OCII. Dt CM^ttrntt ft indfhitt ftMfft', D»

IS qui conqueritur indebitam pecuniam fe fob ville, probare tenetur quod indebite fit fo> luta.* nifi,ejus adverfartus iolutionem inficiens, exinde convincatur. Tunc enim diffitenti onus incumbit probandi, quod debitum recepiflet- x

CXIII. Dt tidulterr om nuritn/ rtcencitinrt D» ceavsr-

GAudeamus in Domino. Et infrt: Mulieres vero quo relicta maritali toro lapfu carnis ceciderunt, fi mariti eâram, a te diligenter commoniti, eas ad frugem melioris vitx converfax noluerint recipere propter Deuru, in clauftris cum religiqfis mulieribus ftudeas collocare-, ut perpetuam poenitentiam ibi agant.

CX1V. Qxtndo ptffit axer rrfigMMav Mtfrarr. De caavarf. «wage.»*.

MUiier qua in fide remanfit, poteft nolente viro qui ab infidelitate revertitur, propter quam ab eo fuerat judicio ecclefia leparata, ad religionem libere convolare.

CXV. Dt ituiian inttr cmfrgti. D* doaar. tarer vir.

DOnatio qua conflante matrimonio inter conjuges dicitur efle fada, ex quo alter locupletior, & pauperior altet efficitur, firmitatem non habet, nifi donatoris obitu confirmetur. Qyc tamen penitus evanefdt, fi revocetur ab eo tacite vel exprefle: vd qui donatum

tum accepit, prius debitum nature perfolvat. A Sane foluto matrimonio, ficut dos ad mulierem, fic & donatio propter nuptias redit ad virum: niG de confuetudine fecus obtineat, vel ex p*^lo de lucranda dote vel donatione propter nuptias, quod aequale fit > cum hinc inde contrarium 'inducatur.

Ve detinui t. 11·

CXVI. *Dt decimis.*

Ibherdicimus univerfis perfonis ecclefiafticis, ut decimas detentas a laicts, ad alienas ecclefias pertinentes, in pignut recipere ab e;fdem laicis non prxfumant.

De.kr.non relid. c. i«.

CXVII. *Ecclefia de/lituta minifirit, abfentes redire cogat per fnbtraflianene proventuum.* B

CUm ad hoc tint ccclefiaftica beneficia deputata. *Et infra:* Sane nobis innotuit quod ecclefia Antiochena, multis ex fervitoribus ejus abfentibus, eft fere deftituta miniftris. Unde mandamus, quatentis non obftantibus apoftoiicis indulgentiis, & przdecefforum tuorum licentia, abfenres canonicos & aflifios * revoces ad relidendum m ecclefia i'upradiâa.' & fi non' venerint, tu de iplorum beneficiis, dum attentes fuerint, ipfi ecclcfic facias coiigiue defer viri, in utilitatem ejufdem, quod cx pietatis beneficiis fuperfuerit, convertendo.

difh

fponf.

CXVIII. *Jn fponfalibnt promijfto pene tenireveniente folvenda non obligat.*

GEmma mulier nobis expofuit, quod cum T. filia cius cum G contraxit matrimonium, B. de Alferio ea occafione, quod inter P. filium fiium fit prxdiâam puellam intra 1eptennium conftitutos fponialia contra&a fuerint, psnam folvendam a parte quae contraveniret in ftipulatione appofitam ab ipfa nititur extorquere. Cum itaque libera matrimonia effe debeant, & ideo talis ftipulatio propter panse iuterpofitionem fit merito improbanda: mandamus quatenus, fi eft ita, eumdem B. ur ab extorfione pnediâae psoae defifia:, ccclefiaftica D prcdi&uu cet.iura compellas.

De fptxii.

CXIX. *A* fponfalia de prafenti, fed de faturo, folvxnixr per ferens matrimonium.*

SI inter virum & mulierem legitimus confenius interveniat de prxfenti, ita quod unus alterum mutuo confenfii veibis contuetis exprelfo recipiat, utroque dicente.- Ego te in ineam accijflo, & ego te accipio in meum, vel alia vciba cunienlum exprimentia de praetenti: five fit juramentum interpofitum, five non, non licet alteri ad Jia vota tranfirc. Quod fi fecerit, fecundum matrimonium de fa&o contradum, etiam fi fit carnalis copula iubfecuta, E lepa-ari debet, & primutn in fua firmitate manere. Verum fi inter ipfos accetfit tantummodo promiffio de futuro, utioque dicente alteri, ego te recipiam in meam, & ego te in meum, five verba fimilia: fi alius mulierem illam per verba de praetenti defponfaverit, etiam fi inter ipfam & primum, juramentum intervenerit, ficut diximus, de futuro: hujufmodi deiponfarionis intuitu, fecundum matrimonium non poterit feparari, fed eis eft de violatione fidei poenitentia injungenda.

CXX, *De defponfrta per verba de futura.* pj

ADoleteens qui defponfatam fibi per verba de futuro, licet f«pe nifus fuerit, camalitcr non cognofeeos, cum alia poftmodum per verba de pradenti contraxit. non primam ctpn qua oee fuit verum matrimonium ex forma contraâus, nec pttduinptum, cum conatus non habuiflet effeduin .· led fecundam debet habere uxorem.

CXXI. *De exceptione excoaneanicatienir in judicio.* c' *·· De except.

T~^Xceptionem excommunicationis in dilatoriis JLj proponendis reus feienter omittens, in qualibet parte litis opponere minime prohibetur: quod eft in hac exceptione fpecialiter obfervandum, ne quilquam in periculum anime fuse excommunicato communicare cogatur. Qui fi eam omiferit, ut ador laboribus & fumptibus fatigetur, in expenfis eft legitimis condemnandus. Excommunicatur autem publice, etfi hujufinodi exceptio non opponitur, nihilo minus eft officio judicis repellendus.

CXXII. *De exceptione rei judicate.* De exerpr.

ADverfario tuo per judicem ablbluto, quoniam tempore mote litis rem petitam 'ab ipfo fine dolo dcficrat poflidere: fi eam modo poftideat, tibi petenti denuo rei judicate exceptio non obfiftat.

CXXIII. *De referipto impetrato ab excornmemicato.* *De except.*

VEnerabilem fratrem noftrum archiepifcopum Narbonentem, qui a judicibus ex lufficienti gravamine ad apofloiicam fedem appelant, ad vos fuper appelatione fua noftras litteras reportavit, etfi ex caufis aliis tempore impetrati referipri vinculo fuerit excommunicationis aftriâus, de quibus ibi mentio non habetur, ad profequeudamr per eafdem litteras appellationem decrevimus admittendum. Quia nihil excommunicato appellare prodeffet, fi non pofTet appelaiionem luam protequi, & fuper ca litteras impetrare.

CXX1V. *-Abbatiffa teflari non potefl.* De tefluu.

QUia ingredieotibus. *Et infra:* Gabina abbatiffs conquefta eft, quondam abbatiffam monafterii fui, poftquam regendi *fufcepit* officium, condito teftamento legata reliquiae, dicens eam ufque in diem obitus fut non induiffe habitum monachalem, fed in veftibus quibus utuntur loci illius presbyteri permanfiffe, ficut & illa que ante illam fuerat abbatifta, & hoc pene cx confuetudine licujfte. Neceffarium ergo'vifum eft, poftquam abbatiffa ordinata eft, & in mcoaflerio per annos plurimos ufque ad obitum prrfuit, vcftis quaiiiftetp ad culpam forte epifeopi *pertinere*, qui eam fic effe permifit: non tamen potuifle praejudicium mooaftcrio inogare, fed res ipfius eidem loco, ex quo illic ingreffa & abbatiffa cooftituta eft, de jure competere.

P* aflic kJ. C.

CXXV. ExCMMSMWCStar *pro iaje&lonc* W *Clericos , <p» legati abfolvant.*

EXcommunicatis pro injeftione manuum violenta , ecdefias Roman* kgati qui de ipfius latere non mittuntur , extra provinciam fibi commiflâm, vel ibidem , fi hujufmodi ma* nuum injcftores illuc contingat aliunde accedere i & qui ecdeGarum fisarum prstextu , legationis fibi vindicant dignitatem ; etiam lubditis, quamvis in provincia iua cxiftentes , beneficium abfolutionis impertiri non poliunt. Nili de fpeciali gratia illis & iftis amplius a fede apoftolica concedatur.

O· off. kj. c- *»·

GXXVI. *Legati flatato durant legatione finitλ .*

NEmitti dubium efle volumus , quin legatorum ledis apoftolicx ftatuta , edita in provincia fibi commirta , durent tanquam perpetua , licet eadem pollmodum fint egrerti. Secus autem fi caulas duxerint delegandas aliquibus *t* cum jurifdiftio illorum expiret , fi ante illorum dilceUum , horum citatio non przccfllt.

De ia late· r-reflu·

CXXVIJ. *Eeclefa poft quadrieneixm non admittitur ad reflitutionem in integrum.*

ECclefia qus ad retraftandam fententiam vel contradam per beneficium reftitutionis in integrum , poftulat fe admitti : fi quadriennii fpatium poft fit laptum , & negligenter omiferit .' non eft ad beneficium hujufmodi admittenda , nifi praevaricationis vel fraudis manifeftr probetur fuper hoc intervenitle commentum : aut alia rationabilis cauta fubfit , qus fuperiorem movere debeat ad idem beneficium concedendum.

De fent.tv- «««·<·>«·

CXXVIIL *Qui alfoquens excomrmmicatum, non fit excommunicatut.*

CUm voluntate ac propofito maleficia, diftinguantur.* excommunicationis fententiam D non incurrit, qui excommunicato in his, que ad abfolutionem , vel alias ad falutem anima: pertinent, in locutione participat .· licet etiam alia verba incidenter (ut apud eum magis proficiat) interponat.

Ex Cottami Appead. To. XI.

Praedicatores quoque , qui penes excommunicator , vel alios alienarum rerum detentores, in praedicationibus & confetfiombus, quafi gerunt caufas eorum , ad quos res ipfai fpeftare Dofcuntur *1* eleemofynas licite poflunt ab illis recipere\J praefertim fi alias non valeant io illo Joco fuftentationem habere.

Si qui vero , ratione officii quod in ecclefia obtinent, aut etiam alii clerici feniores , zelo devotionis , pueros vel adolefccntes in minoribus ordinibus conftitutos, turbantes Divinum offidum ; & hi qui obtentu praelationis vel magifterii, fubditos & fcholares , correftionis cauta leviter forte percuderint ; excommunicationis fententiam non incurrunt. Quod & de his dicendum eft , qui aliquos de familia lua , vel propinquos inferiorum graduum, fimili modo, ut cohibeantur a fuis intolentiis, & ic en tia bomfque moribus informcnrui , du.xcnnt corrigendos.

CXXIX. *Excommunicatut minori pottfl ab tadem excommunicatione abfolvere.*·coir. c. >«.

DUobus collate poteftas , ut a minori excommunicatione , fi in ipfam inciderint, invicem fe abfolvant, utroque ligato vinculo excommunicationis hujuimodi , non expirât.

CXXX. *Permittitur miniflrit ecclefiarum feme! in bebdamada celebrare tempore interdifli .* r«it.ex- eo», c. j?

PErmittimus ecclefiarum miniftris fcmel in hebdomada tempore intérdifti » non pullatis campanis , voce iubmirta , januis claufis, excommunicatis. & interdiftis exciufis , MilTarum folemnia celebrare caufa conficiendi corpus Domini , quod decedentibus in pernitentia *noa* negatui .

CXXXI. *Sntisfaciens clerico quem verberavit non potefl tamen ab epifeopo abjolvi, nifi in certis cifibus.* De (ear.tx- e· »*·

QUamvis incidens in canonem latx fententi* propter violentam manuum injeftionem juxta proprias facultates eis fatisfaciat, quibus injuiias irrogavit ; non tamen aliter, quam per fedem apoftolicam, vel ejus legatum, ablolutionis poteft beneficium obtinere : nifiimminente mortis articulo , infirmitate, inimicitia, aut inopia, puerili aut fenili «tate, fragilitate fexus, *l'eu* alia corporis impotentia , five quolibet impedimento canonico retrahatur, quo minus Romanum pontificem poflit adire : vel nifi juris beneficio a labore hujufmodi excufetur. Ceterum quibufdam praediftorum, videlicet qui temporali impedimento laborant , exceptis purr's fub debito juramenti , quod fecuodum ecclefic formam praftare tenentur , conluevit injungi , ut impedimento certante ad apoftolicam fedem accedant, mandatum ipfius humiliter fulcepturi.

CXXXII. *Excommunicatio flmpliciter lota intelligtiur de majori.* °* <*«· «r «* »**

SI quem fub hac forma verborum, ilium excommunico , vel fimili , a judice fuo excommunicari contingat .· dicendum eft,, eum non tantum minori, que a perceptione facramentorum, fed etiam majori excommunicatione , que a communione fidelium feparat, cfle ligatum.

CXXXIII. *De beneficio abfolutionis induit» minoribus itate.* Deleat, excom. c. *lo.*

PUeris, qui in canonem inciderunt fententias promulgate , five ante, five poft pubertaEtem poftulent fe abfolvi, poreft dioecctanus epifcopus abfolutionis beneficium impertiit .' cum propter defeftum xtatis in qua fuit commiflus cxcellus, rigor fit manfuctudine temperandus.

CXXXIV. *hier baptixatum & filium baptizantis oritur cognatio fpiritualis.* Decopi. (pirit. c. s.

EX *litteris vcftris* accepimus , quod cum M. mulier coram officiali Cantuar. Alanum peteret in virum, & fe affidatam ab eo ac carnaliter cognitam per telles idoneos probaviftet ; diftorum tandem tertium depofitionibus publi-

K ca-

catis, idem Alanus excipiendo ptopofuit, quod eam non poterat habere in uxorem, pro eo quod ipfum pater mulieris ejufdem qui facerdos extitit, baptizavit. Sed cum idem officialis exceptione hujulmodi nod admiflà definitivam tulerit lententiam contra ipfum, & idem ad fedem Apoftolicam appellaverit: mandamus quatenus, fi eft ita, eumdem Alanum fuper hoc ab imperitiore mufieris abfolvatis ipfius, eidem mulieri' perpetuum filentium imponentes.

De reLrip.

CXXXV. *De referiptt Impetrato ab extommoiitato.*

IPio jure refcrjptum, vel procédas per ipfiim habitus non valeat: *fi ab* excommunicato, fuper alio quam excommunicationis vel appel* lationis, articulo, fuerit impetratum.

De rcpd. r. u'

CXXXVI. *Novitiit litet ente profeffionem redire ad fatnlum: babitut profeffaim fit difttnilus. ab babit* novitiorum**

Slatuimus novicios in probatione politos, ante fufcepttun religionis habitum, qui dari profitentibus confuevit, vel ante profeflionem emiflam, ad priorem ftatum redire poffe libere intra annum: nifi evidenter appareat, quod tales abfolute voluerint vitam mutare, & in religione perpetuo Domino defervire: cum quilibet renunciare valeat ei quod pro fe nofeitur introdu&um. Nihilominus Statuentes ad omnem ambiguitatem penitus amovendam, quod cum in quibufdam locis religiofis novitiorum habitus non diftioguatur ab habitu profetTorum: profeffionis tempore benedicantur vcftes qwe profitentibus conceduntur, ut noviciorum habitus aprofcflorum habitu diftioguatur.

pr rejul.

CXXXVIt *De religiofis fugitivi› i*

NE rcligioft vagandi occafioncm habentes, faiblis proprise detrimentum incurranr, & fanguuLXorum de praslatorum manibus requiratur f ftatuimus ut prxfidcntcs capitulis celebrandis ,1 fecundum ftatum concilii generalis, feu patres abbates, feu priores, fugitivos (uos & cjeâos de ordine fuo requirunt lolicitc annua11m. Qui fi in monafteriis fuis recipi poliunt fecundum ordinem regularem, abbates feu prioies eorum monitione previa per cenfuram ecclefiafticam compellantur. Qyod fi bcc regularis ordo non patitur, auâotitate noftri provideant ut apud eadem monafteria in locis competentibus, fi abfque gravi fcandalo fieri poterit, ahoquin aliis religiofis domibus ejufdem ordinis, ad agendam ibi poenitentiam talibus vitz neceflaria miniftrentur. Si vero hujufmodi fugitivos vel eje&os inobedientes invenerint, eos excommunicent & rarndiu faciant ab ecclefiarum praelatis excoramunicatos publice nun* ciari, donec ad mandatum ipforum humiliter revertantur.

D· vreeat·. ". 1

CXXXVIII. *Ctutefa pretarii extinguitar veltntato roncedeutii, aut d facedentii; precaria comefa* wb.

PRccarium utendum conceditur, quamdiu patitur qui conccflit: folvitur quoque cbitu ejus cui conceftum eft, non etiam concedentis: aut cum ipfum alienari contingit, alicui hoc revocare volenti: quia per conventionem hujufmodi non Jicet rem alienam invito domino poflideri. Pdrro precarie que quandoqUe deecclefiarum pofleifionibus fieri dolent, non funt pro voluntate conçedentiim revocandr.

CXXXIX. *Commodataritet ttittr ttum/t leviflima culpa:* hm *de cafa faillite, „ Pifi i» tribui* c^A^ar,

D» eommo. daw. c.ua.

A"*Um gratia fui tantum quis commodatum K-â accepit, de leviffima etiam culpa tenetur: Jicet cafus fortuitus (nifi acciderit culpa fua, intervenerit pa&um, feu in mora fuiflet) fibi non debeat imputari. Contra eum quoque Breâe commodati non agitur, nifi poft ufum expletum cujus gratia res fuerat commodata; cum non decipi beneficio nos oporteat, fed adjuvari.

CXL. *(htando fidejufièr fidtjufant liberetur.*

De fldeùff.

EUm pro quo te fidejuflbrem obligafti, fi diu in debiti folutior.e ceffavit^ aut diflipare fua bona ccepit, feu fuper hoc condemnatus fuifti, jure poteris convenire, ut te a fidejuifio ne debeat liberare.

CXLI. *Non profjjut In abbatem eligi non pote)l.*

De ele. &

C"Um In magiftrum a(Tuitii non debeat, qui 4 formam difcipuli non aflumpfit; nec fit praeficiendus, qui fubefle non novit; nos intellefto per te, quod in quibufdam regularibus domibus jure ubi diœcefano fubjedis, funt quidam in abbates, non profcili ordinem regularem, aflumpti: mandamus, quatenus, cum abbates tales cfte non debeant, qui per profeflionem monachi & regulares canonici non fuerint, ad amotionem eoium quos tales inveneris, fubiato appellationis impedimento, procedas.

CXLII. *Çua irrita fit eltilïo,*

De ete. ek.poex., i ' Laterii, fub hunc, lit. c. H.

IN Gcnefi legitur. *Et infra: Qacn* in concilio* caveatur, ut is collatione habita eligatur, in quem omnes veb major & lanior pais capituli confentit: & in Guil. major pars totius capituli non confenfent, quamquam majorem partem habuit partium, comparatione minorum. Nec plane numeri ad numerum, quia utrum G. & H. de quibus adverfarii referunt quadbonem, in elcâione vocem habuerint, traftatumnon extitit nec difcuflum: nec zeli ad zelum, nec meriti ad meritum collatio fa&a fuerit. Nec etiam cleftio communiter celebrata; quoniam licet in eumdem Guil. fingulariter fioguli confenfiflent, non tamen debuit fubfequi lingularis eleftio, lea communis, ne vel laem repen viseretur, vel ex hoc fequeretûr abfurditas, ut tot eflent eleâiones, quot effent numero eligentes. Nec ex fingularitxis vel particularibus confenfibus appareret univerfalis clefiio vel communis, licet quilibet lingularis veritatem exprimat fu* partis: quemadmodum ex fingularibus propofitionibus, licet veris, univerfaus propofitio non apparet, nifi per lignum univerfaJe forfitan exprimatur. Nec ptemifti duo canonici poterant fic excludi, cum primus exifteret in canonica* tus poiTeiltonc, vel quafi, habendo ftallum in choro, locum in capitulo, legendo & cantando ut canonicus, & ad traftatus ac clcAiones di-

I dignitatum ât.perfonarum, quae occurrerunt pro A tempore faciendae, taoquam canonicus fit vocatus, quanquam hac vice fuerit cum proteftarione adiniflus .· fecundus vero edet io tali loco, de quo fuerat ad ele&oncm vocandus : cum de toto regno Franci» vocentur *abfentet* de confuetudinc ecclefi» Gallicanae . Nos his plenius intelfcâis , de confilio fratrum n&ftrorum praediâam ete&ionem , utpote contra formam concilii attentatam , decernimus irritam , & ioaocin «

De de. Jt '£· »«· «·

CXLIIJ. *PnUlcato ferntinio, nm pofftmt eUHores variare.*

PUblicato fcrutiniovariare nequeant cledorcs ,B cum fit facienda collatio, & eleftio celebrand». Ad quodper fuperiorem , fi oportuerit, compellantur.

DMkAde. ' C'

CXLIV. *De cajfata eleilione propter*

SI alicujus ele&ionem propter fimoniam, eo ignorante ac ratum non habente commiffam, contigerit reprobari : cum eo fuper prelatione * ad quam taliter fuerat eleftus, illa vjcc non poteft epifcopus difpenfare . Quamvis circa eum , qui ignoranter recipit fimplex beneficium per fimoniacam pravitatem, poft liberam refignationem , epifeopi difpenfatio to-G lcretur.

* (OÔU- UtioM

De ele. & ele-pot-c-io.

CXLV. *De eltiilenikaf.*

His quibus interdicitur ut abfque fuperioris licentia eligere non prefumant, tempus ftatutum a canone currit, ex quo in mora fuerint licentiam hujufmodi poftulandf.

Da oflk. & por. iod. delej. *c.* J>.

CXLVI. *De canfa [efficlents, centra Jttdicem.*

CUfpicionis caufa contra judicem aflignata, O non ipfe , qui forfan provocatus obefler, fed arbitri potius , coram quibus probatio eft facienda, *8t ad* quos omnia que ad hunc arti-D culum faciunt, pertinere oofcuntur : poliunt ad hoc terminum aifignare . Ab ipfo quoque judice, cui ficut jurifdiâio, fic & cetera fine quibus explicari non poteft, intelliguntur eife commifla, iidem ut conveniant (fi dilcordes fuerint) in unam fententiam, vel tertium concorditer advocent, cum quo duo vel alter eorum id faciat, funt cogendi ; ne hujufmodi occafione principale negotium plus debito prorogetur.

Ibidem e. «i.

CXLVII. *Sun atate pofit qnifqne delegari.*

O π» vigefimum annum peregeris , dari potuifti in attate hujufmodi delegatus. Ceterum conftituto infra aetatem eamdem (nifi partes fcienter confentirent in eum qui annum XVIII. trafeendiflet) fafta delegatio ab àlio quam a principe, non teneret.

ibidMM*·

CXLVIII. *Patefias pbtrimn delegatorum vel arkitrornm expirât per mertent nnitu.*

UNo delegatorum vel arbitrorum, ficut proponis, rebus humanis exempto, eorum officium expiravit ; ntfi aliud in delegatione aut compromiflo fijiflèt expreflum.

CXLIX. *Qui delegati fakdelegare pqfflat:*

QUoniaoTapoftolica'iedes intendit providere negotiis , & doo perfonis quibtu eadem committuntur .' fi judex tertius licet ex officio noftro,~vel aflenfu partium pro cotnmutfi a nobis datus eifdem , alii delegaverit vices fuas (cum delegato a principe id concedatur a jure) delegatio valebit. ipfius. Idem quoque .dicendum eft cum mandatur epifeopo nt cum altero fuorum conjudicum mandatum apoftolicqm exequatur, & tunc fine fubdelegato ab ipfo epifeopo reliqui duo procedere non valebunt. Is βαtem cui injungitur , ut perfonaliter negotium exequatur , poteft , dummodo, partes confentiant, hoc aliis delegare. Praeterquam fi inquifitionem fieri, vel ecclefiis de praelatis vel aliis miniftris provideri mandaremus. Cum in his omnibus cafibus induftriam & fidem perfonae, cui talia committimus» eligere videamur. Ceterum falva legatorum fedis apoftolicc, auâoritatc, nulli, cui commifTum fuerit predicate crucem, excommunicare, vel abfolvere aliquos , difpenfare cum irregularibus , vel injungere poenitentias , liceat haec de cetero aliis demandare : quia non fibi jurifdiûio, fed cerrum minifterium potius, committitur hac in parte.

CL. *Hceretici puniendi.*

De bwecc

EXcommunicamus & anathematizamus 'univerfos haereticos , Catbaroa , Patarenos, Pauperes de Lugduno, PafTaginos , Toflfepinos, Arnaldiftas, Sperooiftas, & alios quibufeumque nominibus cenfeantur, facies quidem habentes diverfaf, fed caufas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in id ipfum. Damnati vero per ecclcfiam , feculari judicio relinquantur animadverfione debita puniendi , clericis prius a fuis ordinibus degradatis.

Si qui autem de prediâis, pofiquam fuerint dcprehenfi, redire noluerint ad agendum condignam pcenitentiam , in perpetuo carcere detrudantur : credentes autem eorum erroribus, haereticos fimiljter judicamus.

CLI. *Likerantitr al omnioUigatione, jxl htreticit adfari&i erant.*

c.

ABfolutos fe noverint a debito fidelitatis, dominii , & totius obfequii , quicumque lapfis manifefte in haerefim aliquo paâo quacumque firmitate vallato tenebantur adftriât.

CLII. *Judans kaptinatnm vel kaftinari volentem & MN retineat la fervitin. c' '**

Jod**

NUlli Judaeo baptizatum , vel baptizari volentem , emere liceat, vel in fuo fervitio retinere. Quod fi quem nondum ad fidem converfum cauia mercimonii emerit , & poftmodum fââus fit, vel fieri defideret Chriftianus: datis pro eo XII. folidis, ab illius fervitio protinus fubtrahatur . Si aurem intra tres menfes ipfum venalem non expoiuerit, vel ad fibi ferviendum emerit eumdem : nec ipfe vendere, nec alius audeat comparare : fed nullo datopretio perducatur ad premia libertatis.

D· ordin. *b 4«fc· 9"> »

CLIII. *De III fui eb excommunicato ignoranter ordinati funt.*

GUni clericis, qnLab excommunicato epi(co-po ignoranter ordines rcccpe^uhf, .per fuos poterit epifco^os difpenlari.

D« no»i op. nuncist.c.

CLIV. *£>< eo qui opus novum nunciat.*

* deouiKui-fc.

IS cui opus novum te minciaftœ * proponis), non obflantd cautione , qux offertur afi ipfo de onere deftrucndo , fi non jure xdificatum cxitlat , tenetur te per trium inenfium ipatiuin expedare, juris tui prxjudicium yrobare volentem.

Dr iralrji-

CLV. hetna *blafpbemantif Deum, vsl fanflos.*

STatuimuj, ut fi quis contra Deum, vel aliquem fandorum fuotum, & tpaxime beatam Virginem, linguam in blaiphemiarn publice relaxare prxtumpicrir : per epifeopum fuum pcenx lubdatur inferius adnotatx ; videlicet quod in feptem diebus Dominicis prat foribus ecclefix in matiifeflo , d'im aguntur Miffarum iolen.nia, blafphemus exiilens, ultimo illorum die Dominico pallium & calceeamenta non habeat , ligatus corrigia circa collum, feptemque ' praecedentibus .fextis feriis in pane & aqua jejunet, C ecclefiam nullatenus ingrcifqrus . Quolibet quoque prxdidoxum dictura tres, fi poterit , alioqutn duos reficiat pauperes , live unum JEt fi nec ad hoc ejus fqppetant faadtates : id in prenant aliam commutetur . Cui etiam, fi renuerit recipere ac peragere pcenitentiam fupradiftam, ecclefix interdicatur ingreffus, fit in obitu ecdefiaftica careat fepultura . Per temporalem praeterea poteftatem cuadione (fi necefle fuet it) epilcopi dicecefani adhibiti contra eum , blafphemus, fi dives fuerir, quadraginta (olidorum, alioquin triginta five viginti, & fi ad id non iuliiciat, quinque (olidorum ufualis monete pœna muldetur , nullam in hoc mifericordiam habiturus. Qpod etiam inter alia commit- D fpitatum ftatuta ponatur.

• *al.* ieprem-que prect-deitiuj fex feni» »rl fubfequen-tibui in pa

φε *ted.* A Mtcft. c· ›

CLVI. *Quamdtu duret compromifflem.*

GOmpromiffum non extenditur in compromittentis hxredes, fi de ipfis non caveatur ibidem.

CLV1I. *Soc/ur fimonie admittitur m teflem , Ji agatur civiliter.*

MEdiatores , per quos fixius fimonix plerumque committitur, ad tefiimonium contra (ceteris ejofdem addoces, in detçfiationem criminis , admittuntur : fi non agatur criminali- E ter, fed civiliter, fic emolumentum exinde noq fuerint aflccuti.

D· pooit. c.

CLVIII. *Qui poffint fibi elicere caafifferent.·*

NE pro dilatione pcenitentix periculum immineat animarum , permittimus epifeopis fic aliis iuperioribus, necnon minoribus prxlatis exemptis, ut, etiam prêter fui fuperioris licentiam, providum fic diicretum fibi poffiat digere confeiforcm.

CLIX. *De appellatione χ* t

r®·

TNterpofita appellatione cx caufii probabili, 1 -non fufficit appellanti probare, quod cx cau-(a hujufinodi provocavit , fi eam non docear fcfle· veram : nifi hoc fe offerens' probaturum, . non fuiffet admhlus . Eidem quoque permittimus, fi non recipljuifr appellatio ejusut judice , nec ib· adverfario approbetur ,-Yuper prole-'cutionc appellationis, per procqratorcm ad impetrandum fic contradicendum copftitutum, litteras impetrare ; licet pars altera, per ic vel per * procuratorem idoneum , judicium fuper hoc apiMpfêdem apoflolicam recipere fit pa-B rara . ^llle denique qui vocem appellatio-

legata ad petitionem'ejuldem, ad cum a,quo provocavit dc jure remittitur : contradidione partis alterius non cbfiante. .Eft tamen in kgitimis expenfis , adverfario, quas eum propter hoc feciffe conftiterit, condemnandus. Sane parato aliquod probare gravamen , propter quod duxerat appellandum , fic parte adverfa fe contumaciter abdntante , poteft fuper hoc |ite non conteftata procedi : licet nondum contellatio litis fada fuerit in ipfo appellationis articulo vel negotio principali : quia cum in hoc calu iniquius prioris judicis ptincipalitcr arguatur , non eft rigor juris , ex quo fequi pofiet caufz perplexitas, requitendus.

CLX. *De claufnla, appellatione rcl.:ata .*

INquifitioni tux taliter refpondemus , quod quoties claufula, per quam tollitur appellationis remedium, in medio litterarum ponitur; fi funt plura negotia (e minime contingentia , prxn.itfa tantum compleditur .· nifi forte in fine litterarum prxdida dauiula iceretur. .

CLXI, *appellatio enim prodefl alteri,*

UNA lententia pluribus condemnatis, fi unus folus ad appellationis beneficium convolaverit, tllius vidoria jure communi ceteris fuffrigatur : fi communi fure juventur , idemque negotium fic eadem caufa defenfionis exillat.

CLXII. *Qumdo non appellans kobeatur pro appellente.* Ibid- c. jj,

S*I juftus* merus quo minus appellaveris te excufat: ad appellationis reputaris beneficium convolaffê : dummodo intra tempus , quo licite provocatur, coram judice a ^uo appellaffe volucras ; vel fi habere ipfius copiam nequivifti , in pradentia bonorum virorum proteftatione fuper hoc propofita, caulas appellationis duxeris exprimendas.

CLXIII. *Ret inter alios judicat» , fundo aliis noceat.* k*· Λ nwd.c.»j,

QUamvis regulariter aliis non noceat résinier alios judicata : ei tamen qui, cum fibi primum dc ea re adio vel defcofio competebat, fuftinuit fequentem agere, ac illi etiam, qui paffus eft eum, a quo caufam haboic, experiri, eft ptzjudicium generatum.

CLXIV.

Ibid. e. k. CLXIV. *Si du» ordinarii pramendant contraria, tenet fententia pre reo: nifi in aliquot cafibus,*

DUobus jtidicibus, ut accepimus, diverfasfcn-centias proferentibus: fi ex jurildiftione ordinaria proceiferunt, tenet pro reo, non fro adore, fententia: nifi in caufa favorabili, puta matrimonio, libertate, dote, feu tcftamento, pro ipfo fuerit promulgata. Si vero ex delegata poteftate, utraque pendet lententia ex arbitrio delegantis. Quod fi cx compromiflb, neutra debet habere vigorem.

Dt Injur, np. r. CLXV. *Qui lurat de npetendis damnis, poteft tamen expenfas repetere.*

IN noftra & fratrum noftrorum przfentiapropofuiftis, quod olim cives Brixienlcs pro reftaurationibus damnorum ad invicem, quz propter multas civiles difeordias incurrerant, plurimum aggravati, ftatutuin editum, de non petendo vel recipiendo in pofterum reftaurationes hujufmodi a communi, generaliter approbarunt, & firmarunt etiam juramento. *Et infra.* Cum igitur aliud fit damnorum reftauratio, quam fatisfaftio expenfarum; & ideo in juramento exhibito fuper damnorum articulo intelligi non debeat, quod faftum expenfarum fuerit comprehenfum: mandamus, quatenus, juramento non obftante przdido, auftoritate noftra provideas, quod didum commune pro bono concordiae ad expenfarum fatisfa&ioncm aliquid contribuat, juxta tux diferetionis arbitrium, a te, ficut expedierit, moderandum.

tbid. c. f. CLXVI. *De e» qui alteri damnum dat, vdffnfcrt injuriam.*

SI culpa tua datum eft damnum, vel injuria irrogata, feu aliis irrogantibus opem forte tulifti; aut hsec, iinpeiitia tua, five negligentia evenerunt; jure fuper hisfatisfacere te oportet, nec ignorantia te excufat, fi Icire debuifti ex fafto tuo injuriam verifimiiiter poſle contingere vel jaâuram. Quod (l animalia tua noçuifte proponas, nihilo minus ad fatisfa&ioncm teneris, nifi ex dando patiis damnum, velis liberare te ipfum; quod tamen ad liberationem non proficit, fi fera animalia, vel que confueverunt nocere, fuitient, fic quam debueras non curafti diligentiam adhibere. Sane licet, qui occationem damni dat, damnum videatur dedifle: fecus cft tamen in illo dicendum, qui ut DOn accideret, dc contingentibus ml omifit.

De donat. CLXVII. *Donati» poteft per donatorem, non per haredem, revocari.*

TJRopter ejus ingratitudinem, in quem liberalitas eft collata, donatoris perfona de rigore *juris* eam potuit revocare, fi forte in ipfum impias manus injecerit, aut fibi atroces injurias, feu grave rerum fuarum damnum, vel vit periculum, inferre prxfumpferit. Quod tamen ad donatoris, qui hoc tacuit, non extender facdfcveS'

CLXVIII. *Jurans fervarc flatuta edita, & promittens per idem juramentum firvare edenda, non tenetur ex juramento ad neviter edita,* n. I t. jj.

CLericus, qui juravit fe ftatuta in ecclefia iua edita fervaturum ^promittens per idem juramentum ftatutuin, quod poftmodum fubkcutum eft, fideliter obfcrv.ve: licet tranfgrcdi non debuerat quod promitit, non tenetur ad illius obfervantiam cx.debitoprrftiti juramenti.

CLXIX. *Diftam a capitq quarto gradu, cum diflante quinto contrahere poteft.* De cantem».

BT7Ir, qui a ftipite quarti gradu, & mulier V que cx alio latere diftlXquinto, fecunjlum regulam approbatam, qua'dicitur quoto gradu remotior diftert a ftipite a quolibet per aliam lineam defeendentium ex eodem: licite potiunt matrimonialiter copulari.

CLXX. *De feripturis contrariis ab eodem produis.* D» 6&t in«rume..,.

iMputari ei poteft, qui contrarias inter fe J. feripturas in judicio «protulit fidem fibi ad invicem derogantes: cum in ipfius fuerit poteftaft quam voluerat non proferre. /r~

CCLXXL *De cautione, ra qua debiti exprimitur caufa; & ea in qua non exprimitur.* f. M.

ST cautio, quam a te indebite proponis expotitam, indeterminate loquatur: adverfarius tuus tenetur oftendere debitum, quod continetur in ea. Sed fi caufam, propter quam hujufmodi feriptura procèdent, exprefleris in eadem: confetitoni tux flatur t nifi probaveris te indebite promififle,

CLXXII- *hfirumentum exemplatum per tabellionem auftoritate ordinarii, vim habet.* c'*'

SI inftrumenta propter vetuftatem, vel propter aliam juftam caufam, exemplari petantur: coram ordinario judice, vel delegato ab eo, fpecialiter prefententur. Qui ft ea diligenter infpeâa in nulla fui parte vitiata repererit: per publicam perfonam illa prccipiat exemplari, camdem auâoritatem per hoc cum originalibus habitura.

CLXXIII. *Probata violentia per teftet, res cmtijfa probantur per juramentum.* cauUfaMK. «F r.

SUper eo, quod adverfarius vefter fe conquerebatur a vobis per violentiam fpoliatum, arbitramini contra vos fuifle injuftq procefium: cum non niti proprio juramento probaverit fingula qus amifit. Verum poftquam de violentia per teftes, dede amitiis rebus periipfius cooftitit facramentum: potuit judex, taxatione ab ipfo faâa, pro peribnarum ac negotii qualitate, vos, in scftimatione rerum amitiarum juramento adverfarit declarata, rationabiliter coa-% demnare.

CLXXIV. *Çuaxde colono fatienda remiffio petffioni/. item quando inquUimmt liceat amovere.* d, for. «md. c. /-

■pRopter fterilitatem afficientem magno incommodo conduftores, vitio rai fine culpa colo-

coloni, feu caiu fortuito contingentem,· colonis ecclcfuc tue: pro rata penfionis rcmiflio eft facienda.* nifi cum ubertate pricedentis vclfubfcquemis anni vakat ftcriliias.compenfari. Verum invito inquilino domum inbabÿare vtel reficere' poteris I -fi neccfiitat, quae tamenÙKO imminebat Jocationis tempore", id expotcat : remifla fibi pro refiduo temporis penfionc . Qtii etiam inde rationabiliter amovetur, fi perverte ibi fuerit convertatur .' vel , eutn canoncm per biennium non folviilct , fibi fistisfaftionc celeti non providit.

rbid. c. 4. CLXXV. *Empbotnita* parada Mrc/t«rarM«cx *fnal wndtn pofit. Itent* parada *poff.t expelli* I

Potuit emphyteuta (ecclefia primitus requifita, eique nuncisto, quantum fibi ab alus offertur, fi nolle fe emere dixerit, vtl a denunciationis tempore duorum menfium fpatium lit dapium) mcliofatiohes de jus libi competens aliis vendere, qui ab emptione Inqutmodi minime prohibentur. Emphyteuta quoque ficus pr«lumendo, vel ceflando in folutionc canonis per biennium, nifi cleri fatisfaftione poftmodum fibi coniulere thidnilTet, jufte potmikt expelli · Non obilanic, quod ei, ut canonem ioheret , non extntt nunciatum .· cum in hoc caiU dies ftaluta pro -domino interpellet.

De i»c»n.& expo. CLXXVI. *Jnfinu exppfitm a faln, putria pbte-^ül fiate liberatur. Eadem tam Jerno libertas ; li berto mgemutat datur. Jdem jurit in pradillir langmdit fit exppfitu , vll fi tu aUmenta denegratar.*

Si a patre, five ab alio, feieme ipfo aut rarum habente, relegato pietatis 'officio , infans expolitus extitit: hoc iplo a poteftate fui patria liberatus. Nam & hoc cafii in ingenuitatem libertus, friervus in libertatem eripitur: quod & de pnadi&s cujufcumque anatis languidis , fi expoliti fuerint, vel fi alicui illorum alimenta impie negari contigerit, eft dicendum . Sane qui hos iuicipiunt , non poliunt propter hoc in eorum perfonis jus aliquod vindicare.

De^bomtod. *' CLXXVII. Hmiodupvr *tofnale non Imputator prc/bjtrro <]id rti licitʌ dabat operam.*

Quidam, ut afleris, ad aedificationem ecclefix in adjutorftim a pusbvtero evocatus, ruens cum laqueari, quod idem presbyter Coivire nitebatur, hac occafionc rebus eft humanis exemptus. *Et Infra :* Attendentes igitur , quod lacerdos ipfe dabat operam licite rei , ftuduit etiam quam debuit diligentiam adhibere, circumflantibus qu'bus peiiculum imminebat, ita tempeftive dc alta voce picemonitis, quod &intelfigere & fugere potuerunt. Inquifittoni tuae taliter refpondemus, quod ob hanc caufam , vel ® quia omnes catus fortuitos , qui praevideri non poflunt, forfitan non previdit : non debet, quoad officium vel beneficium impediri.

Pψια. CLXXVIH *Dc xfyfrn&turiit.*

C(Jm confier I. mulierem uxorem Ogetii quq afi ufumtruZium filio fuo fucreflifle in bonis , quorum propi ietas ad M. mulierem uxorem C. dignofeirur pertinere: mandamus, quatenus eam ad cautionem idoneam exiflbendam , quod utatur fle fruatui lalva rerum fubftantia A rebus immobilibus, qua; ufu non confuœuntur, ad arbitrium boni viri; pecuniam vero, fi quam habuit, vclhabebjt, ac «(limationembonorum, ?|U» confumusuur ulu, fle in hereditate inventa uermt, in morte fua did* mulicti, vel heredibus ejus reftiruat^per ceniuram ccdefiailicam compellatis .

CLXXIX. *Filint rogata/ refilmrt betrtditahm,* OeetA-e.·». *durabit tertiam jure natura & quartern Tribtllianicam.*

Rainaldus Peponis filius, hasrcs ab ipfoinflitutus hoc modo, ut patruis fuis hereditatem reftitueret, fi ablquc filiis tnafculis morere-B tur : cum eit (mortuo Pepone) fuper quibufdam .bonis hereditatis ejufdem in tres arbi. troccompromifit .· quorum duo,-mortuo reliquo (prout ex forma compromitli poterant > procedentes , taliter arbitrati fuerunt : quod neutra pars haberet licentiam transferendi quocumque modo in alium res pradiûas: nifi in eorum filios malculos ex ipfis legitime deicendentes .· dc quod contra h^c fieret, non valeret. Porro didus R. prolem non habens, condidit teftamentum , in quq medietatem partis fuse de rebus prsdiftis, quibufdam avunculis fuis, aliam vero medietatem fle reliqua bona paterna, uni ex patruis luis fic ejus filiis legavit : adjiciens ut bona, in quibas ex teliamento vd ab inteftatodi heredes R. poflent fuccederc , fi venirent contra legatum diftis avunculis fuisdebitum, ad ipfos pro determinatis portionibus devenirent , Demum eodem R. nature debitum perfolventc, ac uno ex patruis hereditatem adeunte przdiâam, cum didi avunculi adverfus eumdem patruum ac filios ejus coram judice communitatis Urbcnaten. moverunt qustftionem, petendo pro rata, que ipfos contingit, legatum pnediftnm , fle reftitui eis fi contra ipfum illi venirent, quscumque occafione teftamenti ejufdem R. ad ipfos pervenerant, vel poterant pervenifle. Przfatus judex ah illorum impetitione fuper legato ipfos abfolvens ad reftinitionem aliorum bonorum fentetuialiter condemnavit eofdem . A cujus fententia cum ambe partes ad noftram audientiam appellaflënt, petente utraque parte difti judicis fententiam infirmari, quatentis contra fe fuerat promulgata, fle quatenus pro te faciebat, execution! mandari; Dileftus. filius nofter O. S. Nicolai in carcere Tulliano diae, cardin. lite coram fe legitime conteflata, quoniam idem R. habebat in bonis quondam Peponis patris fui tertiam partem debitam jure naturae, in qua gravari nequivit, necnoo quartam Trebellianicam , quam quilibet extraneus rcftituiione gravatus deducere potuiflêt, propter quod in rcbirt przdiftis avunculis legatis portiones eaidena habuit R. przfatus, calque potuit in ultima voluntate legare, ac per'hoc'legatum tenuit ufque ad tetuam fit quartam prefaras, licet ipias non exprefltrit in legando.* pronuntiavit (non obftante premiflb arbitrio, quod, ne legatum teneret, non poterat impedire) judicem ipfum in coi quod fuper hoc, diftum patruum in totum ab olvit, qui coofeflus 'cft fe pro medietate pofidere przdifta, perperam judicafle ,' condemnavitque ipfum ad refliiutionem medietatis *ttrtite fIC* quatiat partis ipfius legati pro rata, quz dicta avunculos de ipfo contingit, fle in reliduo, przfati judicis fententiam confirmavit. Ceterum in co quod idem judex difttxn patruum Atejus filios, totaliter in aliis , quz in iccundo articulo

'lo petita fuetant , condemnarat : male, ipfum A :iaflè decrevit, quia filii ejus contra von teftatoris non inveniuntur aliquid commififfc, cpm nihil de-petitis reperti fuerint pof-fidere. Verum in portione , quam patruus ha* bebat in bonis illis, ratione quartae & tertie eraedidorum, quas R. habuit in bonis cifdem , jn quibus ejjis inftitutio, & legatio, ac adjcAio pcen» tenebat pro rata cofdem avunculos contingente de pnediâo legato confirmavit feptentiam judicis fupradiâi: eodem patruo & ejus fi* liis in refiduo abfolntis, & falvo nihilo minus ei ex jure inflitutionis beneficio legis Falcidi* , jn reftitutione pr*fati legati, fi intra tempus legitimum voluntati paruerit tcftatoris cum inventarium fecerit, & contra voluntatem teftatorisB lex Falcidia inducatur. Nos itaque ipfius cardinalisfententiam ratam habentes, eam auftoritate apoftolica confirmamus.

ÇLXXK. *Extentor tefUmmterlnl, ψύ fnftrpt illttd efichun, exeqni emptliitnr.*

JOannes clericus, & P- executory ultim* voluntatis O. clerici S. Crucis, qui ve* ncrabilibus dc piis locis de bonis ibis in ultima voluntate legavit, mandans infuper fetistiericreditoribus per cofdem : poll mandatum fuiccptum, per dimcelanum cogi debent jeftatoris cxpkre ultimam voluntatem.

CLXXXI. *De fnikxfdxm lqptlr* «m *folvitxr e*· mum *pertio, flet l» frendeft.*

DE his, qu* in ornamentis, vel *pro fis, feu* fabrica, luminariis , anniverfario „-feptimo, vigefimo, tricriimo dic, live aliis^ ad perpetuum cultum Divinum legamur eccleiiis, vel reliquis.piis locis, canonica portio (dummodo in fraudem non faciat, ut ea epifeopus leu parœcialii ecclefia debeat defraudari) deduci non debet.

ey GREGORII IX. BULLÆ

REPROBANTES NONNULLA TN JURE SAXONICO QONTENTA

Summus pontifex Gregorius IX. reprobat certos articles juris Saxonici & Mandenburgenfis tanquatn juri divino contrarios.

Cregorinr epifeepiu feront fervorum Dei vnereU-C fanl Jretriixt Anbiepifttpe Rlgrrf ejxfyne fnf-fregttult feletem & epefthicalee benediliinene.

Enant ta voiuMîiMi-- Polanie Kr- g»l trivii»- Cucon«'L. ,,of.

AD reverentiam,Deiextirpationem errorum, XX & exaltationem catholic* fidei atque juft·1»» & animarum ialutem. Qucdam exeerabtlix feripta, leges feu fpeculum Saxonum apneluta , multa eximinatione dc maturitate iu P"te Pr*habita, audoritate apoftolica reprobamus , damnamus & decernimus irrita dc inania dC carentia omni robore firmitatis, prout continetur in noftris litteris inde confeftis quarum tenor eft talis.

Gregorius epifeopus fervus fervorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Salvator humani genens Dominus nofter Jefus Chriftus , cujus licet indigne vices gerimus, cetaens ipium genus humanum, quod ad delicias rAradifi creaverat, cx lapfu prothoplaulU diabolica fraude deceptum, per peccatum inobedienti* corruiftè; dc qui futurorum pnefeius previdebat inter ftatutum puriffimum triticum hoftem invidum feminatuum zixania, dc inter fanfta profana, inter fincera fermentum, dc inter refta iniqua, hoftilibus callidifquc machinationibus dc alluitis politurum , cultores agri fui videlicet beati Petri principis Apoftoiorum, cui dc fuccefforibus fuis per eumdem tradidit plenittimam poteflatem , aliorum Apoftoiorum dc difeipuiorum fucceflores fandi Ecclefiarum prcfules, qui fuper natum evellerent lolium, nc inficeret femen bonum ; ideoque ad noftrum principaliter sliorumque prelatorum ecclefi* fanft* Dei fpeftat olhcium, ut animarum laluti folerti foiicitudint Intendentes, dc agrum hujufmodi, prout expedit f«pius expurgantes, ea qu* noverimus human* feluti contraria Audio paftoralis folicitudinis evellamus . Sane fide digna dc admodum molefta plUriefque inculcata relatio plurimorum ad noftrum perduxit auditum , quod in Saxonia dc nonnullis aliis partibus quxdam deteftabilia feri* pta, leges, feu fpeculum Saxonum vulgariter nuncupata, & inferius adnotata apud nonnullos nobiles atque plebeos reperiuntur , qu* judices & incolas parttum carumdem , umiftis canonibus aliifque feripturis (acris contemptis , que natur» legibus ac civilibus dc bonis moribus procul pullis , fle longis retroaâis temporibus obfervarunt, dc obfervant etiam de prefenti . Ex quorum quidem oblcrvantta Detis offenditur, proximus gravatur, vera juftitia dc equitas ditlipatur, canones dc leges contemnuntur; etenim (udicium enormiter iubverticur , veritas impugnatur, contra bonos mores & legem natur* agitur, dehooeftatur hooellas, libertafquc ccclefiaftica conculcatur; & qtiod cft deterius , apoftolica denegatur potcftas, dt veritati catholic* fidei derogatur. Nos igitur de his tanto dolentes amarius, quanto exinde illa ferventium anime longioribus temporibus ftriâioribus laqueis fuerunt alligati, dc propterea paternis deliderantcs affeftibus tot fic tantis malis periculis obviare. Ne nobis pnadifta diflxmnlantibus,(anguis per ipfa peccantium de noftris manibus a Domino requiratur, ipfa feripta feu leges qu* nos mature vidimus, & per nonnullos ex fratribus noftris S. R. E Cardinales, R alios in Sacra pagina magiftros, ac utriufque juris dodores diligenter examinari fecimus. Habita fuper eis deliberatione matura , tanquam falfa , temeraria, iniqua, & injufta, dc iu quibufdam heretics dc fchifmatiea dt contra bonos mores exiftentia, periculofaque animabus, dc ipforutn fratrum nothorum confilio, auftoritate apoftolica tenore pnefentium reprobamus, damnamus, dt decernimus irrita & inania dc carentia omni robore firmitatis, nec non procctfus dc fententias,fiquts forfen ipfarum reprobatarum, (criptarum legum pretextu fieri contingit in pofterum penitus non valere. (Jniveriis Chrifti fidelibus per apoftolica feripta mandamus , quatenus

mu ipfis fcriptis & legibus reprobatis de cetero non utanturfed domini terrarum tam cede* fiaftici quam feculares fuos uti fubditos non permittant ; alioquin coutrariurti praclumentcs » eujufcumque pcenitentiat, dignitatis , ftatus vel conditionis exiftant, etiamfi pontificali vc! imperiali aut regali, vel alia qualibet praefulgeant dignitate, excommunicationis -fententiam incur* rere volumus ipfo fado . Er ut reprobatio , damnatio & mandatum noftrum hujufmodi tam falubre cftedutn irrefragabiliter conlequatur , univerfos & fingulos ae dominos temporales tam ecclefiafticos, quam etiam feculares , per prxfentes requirimus & rogamus t per eorum codftitutiones & ftatuta perpetua ordinent & mandent fub gravioribus temporalibus poenis , quod nullus fubditorum fuorum deinceps utatur iis reprobatis feriptis feu legibus memoratis J ipfafquein contrarium facientes taliter exequantur, quod eorum feriptorum feu legum deteftanda iniquitas de terris eorum totaliter extirpetur. Nulli ergo hominum omnino liceat hanc paginam noftrz damnationis , prohibitionis , conftitutionis, mandati , voluntatis & requifitionis infringere vel ei aufu temeratio contraire . Si quis autem hoc attentare przfumpferir, indignationem Det omnipotentis & beatorum Apoftolorum Petri & Pauli fe novent incurfurum.

Datum Avinioni v t. Idus Aprilis Pontificatus noftii anno tertio.

AC IDEM

tiregor;*/ *tolfcopu' frrvu< fervorum Del cariffim in L brifto filto Karolo Romanorum imperatori & Jemper augifto, falutem* <J7. *Apoftolicam benediEi: mem.*

Fili cariifime jam longum tempus eft & prrteritum, quod de erroribus & de exccrabilitate quorumdam feriptorum deteftabtlium qu leges feu fpeculum Saxonum appellantur : Quibus nonnulli de partibus tuarum regni & imperii terrarum uti feu potius abuti dicebantur ; per fide dignas & intelligentes perlonas fuimus informati, & petitum fuit a nobis *ad quos fpe*ûat *de* talibus providere, ut fuper eis ad fatutem animarum provitionem adhibere dignaremur. Nos feripta ipfa mature vid mus , & per nonnullos tam fratres noftros S. R. E. Cardinales , quam per alios in Sacra Theologia folemncs magiftros, ac utriufque jur. D. examinari fecimus diligenter & illa ex eis qur falfa temeraria , & fchitmattca contra bonus mores exiftentia , & periculofa nimium animabus fore reperimus ; auctoritate apoftoiica reprobamus, condemnamus & decernimus irrita & inania & eruere omni robore fiimitatis, prout cx noftris litteris inde confedis, quarum tenorem pradefitibus incluium , quafque venerabilibus fratr bus noftris Maguntinen. Colonien. Sremen. Made* burgenfi , Pragcnfi , &Rigenfi Archiepifcopis eorumque fuffraganeis dirigimus , videre poteritis plenius contineri. Quare devotam excellentiam tuXm, quae fanda jufta & honefta veneratur & colit, ac contraria dcteftatur, requirimus & rogamus attentius quatenus in publicatione didarum litterarum , & ut pareatur contentis in eis digneris pro reverentia Dei & Apoftolicc fedis êc noftra didaque animarum, pro falute & reformatione morum tuae Imperialis & Regalis poteilatis favorem efficaciter impartiri.

Datum Avinioni Idibus OAobris Pontificatus noftri anno III.

Quatnordecim articuli erronei Juris . Saxonici fex Tbeulonici, & Euideburfen: per fedem Apoftolica»· condemnati, t.mquam Jttr, naturali & Divino centrum. f«»/ *etiam* no/ *Alexander Rex* (Polonir) *Apqftolico decreto innitentes reprobamus, condemtumus* na/Zia/jar *roboris & momenti decernimus perpetuo & ptr quoslibet Judicet & fubditos nbftros ubilibet in dominiis noftris conJiftentts, diftriiliut fub famis noftris eofdem teneri inhibemus,*

I. /'"XUidquid homo fecerit extra judicium quantumcunqque hoc fit notorium fe liberare poierit per iuum juramentum , ncc contra talem valet aliquod refttmonium.

II. Papa non poteft nec aliquis alius Dominum Imperatorem excommunicare poftquamconfecratns eft.&undus nifi iulum in tubus cafibus ; Si dubius fit in fide: Si repudiat uxorem fuam legitimam: Si deftruat Ecdefiam.

III. Quod excommunicationeminefn debilitat in jure rerrs, Icu feudi nifi fcquatur regularis proferiptio.

IV. Quod Papa non poteft aliquo modo jus condere vel ftatuereper quod valeat jus noftrum hoc eft ftatutum terre vel feudi Saxonicum deteriorari .

V. Quod nulla lentemtia tam jufta dari po* teft in Saxonem coram Rege vel judicio Regali, quin, fi velit Saxo talem fententiam reprehendis tcftans in manum fuam dexteram & majorem communitatem metfeptimus pugnare volens contra feptem alios pro dida lententia ; tune ubi mafor pars triumphaverit, talis fententiain obtintbu .

VI. Quod fi quis fuerit interfedus fpolio vel furto pro quo confanguineus interfedi fe praebeat ad duellum talis per duellum repellit omnt teftimonium, nec talis mortuus fine duello poterit vinci feu convinci.

VII. Quod fi duo didant in judicio fimul contrarias lententias, tunc quicumque talium habuerit majorem kquelam , talis fententiam obtinebit .

VIII. Quod quicumque fuerit appellatum ad duellum fecundum illius libri formam, talis non poteft denegare duellum, nifi appellans cum fit mimis bene natus quam appellatus.

IX. Quod quiconque perdit jus fuum ratione furti vel fpolii, talis acculatus lecundo de furto vel fpolio non poteft fe liberare juramento fuo, fed dilationem habet ad ferrum ignitum , aut aquam bullientem , vel ad duellum . Hujus quidem articuli pars ultima quae ad ferrum ignitum & cœtera eledionem concedit eft erronea.

X. Quod quicumque cognoverit aliquam fceminam , fi poftea uucat eam in matrimonio numquam ex ea poterit prolem legitimam generare .

XI. Quicunoue cognoverit publice uxorefh alicujus vivente marito, fi poft mortem mariti illius talis eam ducat in uxorem , numquam cx ea prolem legitimam generabit.

XII. Quod hzres non tenetur de furto vel fpolio perpetrato per illum cui fuccedit in haereditate refpondere ; quod erroneum eft faltem in foro confcientiz.

XIII. Quod quicunque fuccintus cum gladio clipeum tenens non poteft d^ ligno vel lapide pollicis ulnam quantum ad altitudinem habentem

Rr tem fupra dextrarium condere talis non poteft, cedere , dimittere vd infeudare , vel etiam mobilia bona alicui dare fic quod ifte cuftoditus fit , qui talia poft mortem dantis expedat. lite articulus eft eaoneus in quantum elcemofmas , uftamentx_Ac alia pietatis opera prohibet.

XIV. Quod nullus fine licentia fnorum heredum fine Judicio bannito, qupd Saxonice dicitur geheget ding poteft dare proprietatem fuain vel fuos homines,Ac fi talia daret alicui, Aharedes acquirent ifta per judicium ac fi dans illa mortuus diet. IIIi duo articuli iunt erronei in quantum elcemofmas fit alia pie'ans opera prohibent.

Hxc in quadam extravagant! B. Gregorii Papae IX. ponuntur fic reprobata funt pro eo quod non continent conditiones luppofitas ad legem requifitas; led magis mihftnt contra pictatefti fit falutem animarum. .

ANNO CHRISTI XXZXXA chMisti

CONCILIUM ROMANUM

JN Q,ü O Fr IDERICUS IMPF.RATOR

Excommunicatur in Cerna Domini, ann. MCCXXVIIÏ.

HUjm mentia tmàlli habetter In allit Gre&orit IX. rtUtli ab Odortco Rarnaldo in hoc vtrba: Tum pralatorum Lombardi*, Tuiciz, totius patrimonii, ac Apulis, & aliorum qui pro tuarum profecutione caufarum ad curiam venerant, convocata ad concilium multitudine, poft huius profundi Termonis decurfum .' Quis mihi tribuet auditorem , ôte. refpondcntibus lingulis vota fua, qualiter contra didum Imperatorem procederet, ordinavit.

Λ CanM *anteiit Domini anathemate percnlfnm fteiffe Fridericnm de bujat contilii fententia, dotent ejnfdem pontificii littera ad Apttloe profalel , ab eodem Oderico deferipta: qaarnm partem illam Ut quique deferthere vifum efi.*

Univcrfii artbleplfcopll, epifiopil , &t. per Apnliam confittutl/.

QUanto nobilius membrum in ecclefia corpore laeditur, tanto acrioribus doloribus cruciamur : qui Cephz locum, licet inluificientibus meritis, obtinemus . Verum quia teâum vulnus, fi dimittatur intaâum, Met in icandalum corporis latius evagari : nos olim vifo.quod Fridericus Romanorum imperator ialutem propriam negligebat, dum falubre votum , quod Deo voverat additis juramentis, detrcftabat cxolvere, non fine detrimento fidei, Ac gravi icaudalo totius populi Chriftiani, quia juxta lapientis edi&um: *Knlnera dnm fanai, dolor tft medicina doiorii·.* medicinalem Petri gladium in cum exeruimus, in fpiritu lenitatis, excommunicationis iententiam publicando, quam ipfe in fe voluntarius fecerat promulgari: niti ftatuto termino transfretaret in terrae *lao&x* fubiidium, & alia promifla fideliter adimpleret : fperantes, ut percuflus dolens, ad percutientem fe in humilitate rediret, Dominum exercituum requirendo. Sed quod dolentes referimus , inclinato corde medicinam exhorrens, & increpationem abominar» difciplinc, immo malleum velut ftipulam reputans.* non folum nulla poenitudine fe correxit , verum etiam adjiciens peccata peccatis , contra fe Dominum audafter irritat, ultra quam rccenfere nos deceat, ne videamur in ejus conviciis deleâari, qui cohverfionem ejus defiderabiliter expeâamus. Inter alia namque claves ccclefiae contemnens, quibus Dominus B. Petro & fuccefloribut ejus ligandi & folvendi contulit poteftatem, fibi facit celebrari , vel potius'quan-Bfiutn in ipfo eft, profanari Divina, in enormius animae fui periculum , & enervationem totius ecclcfiallicx difciplina. Unde timente/, ne plaga ejus fieret penitus dcfperabilis , fi male permitteremus obduci neglcâi vulneris cicatricem , & eo infanabile, quo infenfibile redderetur:malagma ftudttimus apponere fanativum.

Uununi ftudiutn noftrum , optatum habuiftet efie&um. Cum enim pic recordationis Honorius papa prcdeeeflbr noder, per bons memorise Tufculanum ', & S^binenfem epifeopos, & diledum filium magiftrum G............notarium nofttum, AcRuffridum clericum camera noftrs, & abbatem S. Martini Viterbien. Gftercienfis ordinis, eumdem imperatorem diverfis temporiCbus, fuper diverfis articulis, in quibuk Deum fit ecclefiam graviter offendebat , diligenter commoneri ièciftiet .· nos adhuc humiliantes vim auftoritatis ecclefia , ad prrfentiam ejus diledos filios.... tituli & Sabine presbyterum, &O..J S. Nicolai in carcere Tulliano diaconum , cardinales, curavjmus deftinare, ut eum fuper pramidis, Ac fublcanentibus vice noftra falubriter commonerent. Qui licet de contingentibus nil omiferinr, nequaquam tamen eum potuerunt ad poenitentiam revocare. Utinam ad nequiora nequaquam manus illicitas extendiffet . Quare ne videremur deferre homini contra Deum , eccc ^juflitiam in judicium convertentes , in proximo prztcrito fefto Genae Dominice , in pisedi&um imperatorem excommunicationis lententiam folcmniter duximus promulgandam : cum pro eo Jjuod. ut przmiflum eft, non transfretavit in ubfidium terre *fan&*, nec promittam* numerum militum in expends fuis tenuit, vel tranlmifit, nec pecuniam quam promiferat deftinavit ·, tum quia venerabilem fratrem noftrum Tarentinum archiepifcopum ad fedem propriam accedere noe pexmittens, eum populum fuum non patitur vifitwe, tum etiam quia Templarios , Hofpitala-Erios bonis mobilibus Ac immobilibus, qua habebant in regno, tetpere fpoliavit ; Ac quia compofitionem faâam inter ipfum, Ac comitem C©·lanenfcm, Ac Raynaldum de Averfa, pro cujus obfervatione Romana ecclefia ad precum ejus inftantiam fidejuffit, fervare contemnit ; Acquia comitem Rogerium crucefignatum fub apoftolicc fedisprotedione receptum, comitatu, Ac aliis terris indebite fpoliavit , Ac filium ejus in captivitate detentum, ad mandatum apoftolicum fzpius iteratum reddere denegavit, Acc«

ASS IgB.DtMIIgJ' <CanC3:r^aCTiIC»|C3UE3.>C3<WBI1Oua>gccJ1 AS,

CONVENTUS EPISCOPORUM ET PROCERUM,

Basseuia inchoatoj, Meldis continuatos.
Lutetia: abfolucus.

In quo Rsymundus comet Tolofsnus, in gratiam ecclefi* fit S. Ludovict Franc. régit receptut eft. Anno Domini MCCCXXVHI.

R *Efertxr blt ctnventxf λ CxilUlmo* de *Podù Leuerentli l» cbrrnttco,* «d *<mt. MCCXXWH.* Interea, *nyelt,* venerabilis abbas Grandis-filv* dominus Hclias Garini venit de Francia, au* âoritace legati picem oflcreus Toloianis, qui iiuaflati miutis vexationibus prclibatis, paci coo-entiunt faciende. Et fumptis treugis milcen-tur colloquia circa Vafcgiam, & quod fit in Franciam eundum ordinatur. Et locus ad con-veniendum primo fuit Meldis in Bria civitate comitis Campani* affignatus.* aflueruntque tam juffi quam fpontaoet, archiepifcopus, ejufque iufiraganei provinciae Narbonenfis: veneruntque illuc comes Tolofanus, & alii viri, & cives Totofie, qui in forma pacis, ieu aliis inftru-meotis inde formatis nominantur; eratque ibi legatus, plurefque alii pnelati, qui fuerant evo-cati, ubi traftando pacis-modum diebus pluri-bus eft moratum. Deinde profedi funt Pari-fius, ut in prxfcntia regis deberent omnia con-fununari: omnibufque ad calcem didis & figil-latis, reconciliatus fuit comes in die Paralce-ves, fit qui cunr eo erant excommunicationis lententia innodati. Eratque pietas virum tan-tum videre, qui tanto tempore, tor fit tantis nationibus poterat reflitifle, duci nudum in camifia fit braccis fic nudis pedibus ad altare. Erant prefentes ad hcc, duo Romane eccle-fie cardinales: unus legatus nofter in regno Franci*, fic alius in regno Angite epifeopus Portucnfis. Dc forma vero pacis pon mea in-tereft feribere, cum. vulgata, fit feripta a plu-ribus habeatur.

btbet ad *verbtem liber infcrlptxl,* Pré-dira Francorum facinora. *Pocir extern aEbo,* «w *m* rrgn* /«/*«, *fed etiam ecclefi'flica* ar<-*Horitate con/iitxta fuerlt,* fix ad *rei ecclefia omnia ferme illint capita pertineant, Jnvat bic dejeribe-re ex Gxtiielmi Catelli libro 11.* t>ifl. *comit. Toltf.*

TRACTATUS LUDOVICI REGIS

Franc, st R.a imundi comit is Tolosani.

Coram legato, praelatis, fic baronibus, fidus in conventu Parifienfi.

IN nomine fandae & individua» Tri-nitatis, Ludovicus Dei gratia Fran-corum rex. Noverint univerfi prefen-tes pariter fic futuri, quod cum Rai-mundus filius Raimundi quondam co-mitis Tolofani diu in excommunicatio-ne perbftens, ecclefi* & Dei volens efle longo tempore contumax fic rebel-lis, ad cor tamen rediens Domino fa-ciente, ad mandatum ecclefi* & carif-fimi amici noftri Romani fandi Ange-li diaconi cardinalis, apoftolicx fedis legati, niminm venit humiliter fic de-vote abfolutionem luam petens, gra-tiam fic mifericordiam ecclefi* fic no-ftram, & non judicium poftulando, Promifit autem dido legato nomine cc-clefi* Roman*, & nobis, quod eccle-fi*, fic nobis, fit heredibus nofttis, de cetero erit devotus, dc ulque ad mor-tem fideliter adbxrebit, fic quod b*. reticos fic eorum credences, fautores,
B fic receptatores, in terra quam ipfe fic fui tenent, dc tenebunt, tem-per totis viribus expugnabit. non par-cens in hoc proximis, vaflallis, confau-guineis. nec amicis, dc terram tandem purgabit ab hxrctlcis dc hxretica foedi-tate, dc juvabit etiam purgare dc de-fendere cetram quam nos tenebimus: dc promifit quod juftitiam debitam fa-ciet fine mora de hxrecicis manifeftis, dc fieri faciet per baibvos fuos viriliter
C dc potenter. Inquiret etiam diligenter dc inquiri faciet de inveniendis hxrecicis, credentibus, fautoribus dc receptatori-bus eorumdem, fecundum ordinationem quam fuper hoc faciet didus legatus. Et ut facilius dc melius bxtetici va-leant inveniri, promifit quod lolvet uf-que ad biennium duas marchas argen-ti, dc exinde in perpetuum unam, ei qui hxreticum ceperit, dc per epiteo-putn loci vel alium qui potcftatem ha-
D beat, ille qui captus erit, fuerit de h*refi condemnatus: ita quod ii plurcs ceperit, pro Angulis dabit vel dari fa-ciet tantundem. De aliis non manife-ftis, dc credentibus, dc receptatoribus, dc fautoribus hxreticorum, (errabit dc fervari faciet fecundum quod diâua legatu^ vel Romana ecclefia ordina-bunt. Item fervabic dc fervari faciet pacem in terra, quam ipfe dc fui tene-
E bunt: & juvabit fervari in terra quam nos in manu noftra tenebimus. Et Ru-ptarioa expellet & puniet animadverfio-nc condigna dc debita, dc receptarios eorum. Ecclelias, dc viros ecclebafticos defendet dc defendi faciet a fuis, dc ju-ra, libertates, dc immunitates quas ha-bent, confervebit eifdem, dc laciet fir-miter confervari. Et ne dc cetero in

ter.

AMNO cwisTi ..*..* terra ifia elaves eclcii* contemnantur, fententias excommunicationis iervabic, dt a fuis fervari faciet, dc per fuos.

Excommunicates vitabit, vel vitari faciet : ficut in teris coaftiturionibus continetur. Et fi aliqui ia excommunicatione per annum contumaciter permanferint, ex tum idem Raimundus ad mandatum ecclefi* ipfos ad finum matria ecclefi* redire compeller, occupando omnia bona fua, mobilni dc immobilia : &. tenebit ea ddnec ad plenum fatisfacianc de caufa pro qua fuerunt excommunicationis vinculo innodati. Et *de* damnis datis occafione excommunicationis prediâ*, faciet omnes bailivos fuos, inftitutos dc inflituendos, in i^fa inftitutfone jurare, quod omnia fupradiâa fideliter obfervabunt ; ita quod fi négligentes in his reperti fuerint, pro modo deliâi punientur : dt fi culpabiles extiterint omnium puniamur amiffione bonorum.

Inftituet etiam bailivos, non fudxos, fed Catholicos io terra, & nullius b*-refis (ufpicione notatos. Et tales prohibiti nec pofTunt admitti ad emendum reditus civitatum, dc villarum, vel caftrorum, vel pedagiorum. Et fi forte talis ignoranter inilitutus fuerit, expellet eum dt puniet, dum fuper hoc fuerit certificatus.

Item,- promifit idem Raimundus quod omnia bona immobilia dc jura *fc*clefiârum dc ccclefiafticarum perfonarum ad prxfens reftituee, dc reftitui faciet ad plenum a fuis in tota ferra quam ipfe dc fui tenebunt: illa videlicet qu* ecclefi* vel perfonz ecdefiaftic* tenebant ante primum adventum crucefignatorum, vel de quibus conftabit eos fpo*liâtes. De aliis autem ftabit iuri coram ordinariis, vel coram di&o legato, vel a fede apoftolica delegatis.

Promifit etiam quod ipfe folvet im*pofterum integre decimas, dc lolvi faciet integre a fui» bona fide, dc quod milites dc alii laici non habeant decimas in terra quam ipfe dc fui Cenent dc tenebunt: nec permittet eos habere, fed ad ecdefias juxta difpofitionem ipfius legati vel ecclefi* Roman* integre revertentur. Pro damnis vero illatis a feve! a inis, ecdefiis vel viris ecdefiafticis fuper rebus mobilibus, ve) deftruâione caftrorum, vel villarum, vel alianim rerum, exceptis immobilibus de quibus fieri debet reftitutio, ficut fupexins diâum eft, folvet decem millia marcharam argenti, affignanda bonis perfonis idoneis, dc fidelibus, quos ipfe legatos eliget, vel ecclefia Romana, qui quantitatem prcdiâam de bonorum virorum confilio proportionaiiter dc fideliter divident, juxta quantitatem damnorum : nec poterunt ipfe vel ipfi pro damnis mobilium, vel deftruâione domorum, vel villarum, ficut ex*preflum eft fuperius, ultra fummam illam amplius conveniri*.

Item, folvet abbati* Ciftercienfi duo millia marcharum argenti, ut emantur inde reditus, pro rcfeâione abbatum dc fratrum, in capitulo generali. Abba*tix Clarevallis quingentas marchas, ad emendos reditus pro refeâione abbatum & fratrum, qui conveniunt, in fello Nativitatis B. Virginis : abbati* Graneis filv* mille marchas: abbati* Bell*-pertic* trecentas marchas: abbati* Candeli ducent* marchas, tad diâa menafteria conilrucnda, tam pro damnis eiidem illatis in rebus mobilibus, quam pro falute anime (un.

Item, fex millia marcharum folvet, qu* retinebuntur ad muniendum infortiandum, dc cufiodiendum caftrum Narbonenfe, de alia caftra, qu* nos pro ecclefi* dc noftra fecuritate tenebimus, ufque ad decennium, prout inferius contineccur, & ficut vifum fuerit expedire.* fupradiâa vero viginti millia marcha*rum, folvet hinc ad quatuor anno*.

Item, quatuor millia marcharum de*putabuntur ab ipio Raimundo, duo*bus magiftris théologie, duobus decretidis, fex magiftris liberalium artium, & duobus msgiftris grammaticis regentibus Toloiae, qu* dividentur hoc modo. Singuli magiftrorum theologis habebunt fingulis annis quinquaginta marchas, ufque ad decennium, fcilicet an*nuatim uterque magiftrorum decretorum habebunt triginta marchas, ufque ad decennium, finguli magiftri artium habebunt viginti marchas, ufque ad decennium.

Irem, ftatim poft abfolutionem fuam affumet pro peenitentia crucem de manu domini legati contra Saracenos, & ibit ultra mare infra biennium, ibidem per quinquennium integre continuum moraturus. Illos autem qui adhxferunc ecclefi*, "nobis, patri noftro, comitibus Montisfortis, & adhxrentibus eis, occafionc hujufmodi quod adh*(erunt ceciefi*, nobis, patri noftro, comitibus Montisfortis, & adherentibus eis, non gavabit, fed benigne traâabit idem aimundus eos tanquam amicos, ac fi ei contrarii non fuiffent, exceptis haereticis, & credentibus ipforum. Et ecclefia & nos humiliter faciemus illud idem de iliis qui ipfi Raimundo contra nos & ecclefiam adh*ferunt exceptis illis, qui ad pacem ecclefi* dc

noftram non veniant cam eodem Raimundo.

Nos autem attendentes humilitatem ejufdem Raimundi, & fperances quod in devotione ecclefix &. fidelitate nolira perlevercc fideliter: volentes fibi facere gratiam, filiam fuam quam nobis tradet, trademus in uxorem uni de fratribus noftris per difpenlationem ecclefix, & dimittemus eidem Raimundo totum epifeopatum Tololanum, excepta terra marefcalli, quam marefcallus tenebit a nobis. Poft mortem autem ejufdem Raimondi, Tolofa & epifeopatus Tolofanus erit fratris noftri, qui habebit filiam Tuam in uxorem, & filiorum fufeeptorum ex ipfis duobus. Si autem frater nofter, quod abfit, moreretur fine filiis ex ipla: Tolofa. & epiicopatus Tolofanus revertentur ad nes, & haeredes noftros, dc filia, vel alii filii, vel filix, vel hxredes ipfius Raimundi, nihil juris in ipfis poterunt reclamare. Et fi ipla filia fine filiis ex fratre noftro moreretur, Tolofa fimiliter & epifeopatus Tolofanus ad nos, & hx redes noftros revertentur.- ita quod omni cafu contingente, ad nos & bxredes noftros Tolofa, & epifeopatus Tolofanus revertentur, & nulli potcrun; ibi jus aliqtiod reclamare, nifi filii, aut filix defeendentes ex fratre noftro, & fi lix ejus, ficut eft fupradidum.

Itcrf» dimittimus eidem Raimundo, Agennenfem & Caturceniem epifeopatui: de epifeopatu Albienfi, dimittimus eidem Raimundo, quicquid eft de epifeopatu Albienfi, citra fluvium de Tam, videlicet ex parte de Gaillac; & civitas Albienfis remanebit ex parte no*ftra, fle quicquid eft ultra fluvium illum verius Carcaflonam, in eodem epifeopatu Albienfi: dt nos habebimus ripam, dc aquam ex·' parte ufque ad medium flumen, & eidem Rairrundus fimiliter habeat ripam fle aquam ad medium flumen ex parce fua, falvis juribus & hereditatibus aliorum, dummodo de iis qui ex parte Raimundi faciant quod debebunt, de fimiliter ex noflra. Epifeopatum Caturceniem dimittimus eidem Raimundo, excepta civitate Caturcenfi dc feudis, dc aliis qux habuit in eodem epifeopatu rex Philippus avus nofter tempore mortis lux. Et fi didus Raimundus fine filiis dc legitimo matrimonio procreatis deceflerit, tota terra remanebit filix fux, quam habebit frater nofter in uxorem, dc bxredibus fulceptis ab ea: ita quod didus Raimundus ut verus dominus habet plenum jus dc liberum dominium in fupradida terra qux dimittitur ei, falvis condicionibus iupradidis, tam de civitate Tolofc; dc epifeopatu. Tolofano, quam de terra alia fuperius nominata, ut morte pias eleetnolynas facere poflit, fecundum ulum & coniuetudines aliorum baronum regni Francix. Supradida omnia dimittimus ei ialvo jure ecclefi* & ecclefiafticorum virorum, ficut fuperius eft expreflum. Unde Viridifolium cum pertinentiis fuis, & villam de Lasbordes cum pertinentiis fuis dimittimus, fecundum ordinationem bo* nx memorix patris noftri Ludovic! regis dc comitis Montisfortis, epiicopo Tolofano fle filio O. de Luers: ita tamen quod epifcopus Tolofanus pro Viridifobo faciat Raimundo quod debebat facere comiti Montisfortis & fihus ejufdem faciat quod debebat facere bonx memorix regi Ludovico patri noftro. Donationes alix a nobis, vel a patre noftro, vel a comitibus Montisfortis fadz, non teneantur, nec idem Raimundus vel fui ad eas teneantur in terra, qux ipfi Raimundo dimittitur. De omnibus iupradidis di&us Raimundus faciet nobis homagium, ligium, & fidelitatem fecundum confuetudinem baronum regni Francix. Totam aliam terram qux eft citra Rhodanum in regno Francorum, & omne jus fi quid ipfi Raimundo competit vel competere poflet in ea prxeile fle abfolute quitavit nobis, fle bxredibus noftris in perpetuum. Terram autem qux eft in Imperio ultra Rhodanum, fle omne jus > fi quod ipfi Raimundo competit vel competere poflet in ea, prxcilk fle ablelute quitavit dido legato notxqnc ecclcfix in perpetuum,

Item, omnes indigenx qui fayditi fuerunt, de terra ilia pro ecclefia, pro patre noftro, & comitibas Monttsfortit, & adherentibus eis, vel propria voluntate recclierunt ab eadem terra, nili inveniantur hxretici ab ecclefia condemnati, integre reftituantur in ftatutn priftioum quoad & hereditates dc poffeffiones, propter illa, fi qua ex cauia donationis a patre noftro, vel a nobis, vel a comitibus Montisfortis habuerunt. Si vero aliqui hominum qui remanebunt io terra, que dimittitur Raimondo, noluerint redire ad mandatum ecclefie & noftrum, /pecialiter comes Fu* xenfis, & alii: idem Raimundus faciet eis vivam guerram, nec pacem cum ipfis faciet vel treugas, fine aflenfu ecclefix dc noftro; & fi terre eorum occupabunt, remanebunt eidem Raimundo, deftrudis tamen prius omnibus munitionibus & fortalitiis, muris & foflatis, nifi pro iecuritate ecclcfie\ & noftra,

Christi *..*■

ftra, voluerimus ea retinere , ufque ad decennium poft acquilitionem : & tune cum reditibus & proventibus ipforum Caftrorum retinebimus ipfa.

Item idem Raimundus faciet dirui muros civitatii Tolofae omnino , & foffata impleri juxta mandatum, voluntatem, & ordinationem legati.

item diruentur funditus, & replebuntur foflata triginta villarum & catirorum per ipfum Raimundum , videlicet de Fano Jovis , de Caftronovo , de la Bcflcda, dc Avinioneto, dc Podio Laurentii, dc fan&o Paulo, dc Vauro , de Rabaftcntiis , de Gaillaco , de Monteocuto , de Podio-cchis , de Verduno, de Caftro Sarraccno , dc Moyflaco , de Monte-Albano, de Monte· Acuto , de Agcnno, de Condomio, de Saverduno, de Alta Ripa , de Caflanolio , de Pugeolis, de Alta-villar , de Villa Pettutii, de Layrac , & dc quinque aliis ad voluntatem ipfius legati , rtee poterunt rexdificari fine voluntate ecclefix , & noftra, nec alibi fient novx fortix. Villas tamen non infoitiatas J>ene poterit facere idem Raimundus, û voluerit, in terra qux dimittitur ei: fi vero aliqua villarum vel caftrorum qux debent dirui, ut diélumeft, efient hominum fuorum, & nollent quod diruerentur: idem Raimundus faciet eis vivam guerram , nec pacem vel treugas fine aftenlu ecclefix dc noftro cum eis faciet , donec diruantur muri & impleantur foftata omnia fupradifta . Promifit & juravit nnbis & didlo legato prxfatus Raimundus , (e firmiter & perpetuo fervaturum bona fide dc fine fraude dc malo ingenio, d< quod faciet bona fide, ab hominibus dc vaf^fallis dc fidelibus inis firmiter obfervari. Faciet etiam illud idem jurare omnes cives Tolofanos , dc alios homines terrx qux dimittitur ei , dc addet jura, mento illorum , quod dabunt operam efficacem, quod ipfe Raimundus fervet ea . Et fi idem Raimundus venit contra prxdi&a, vel aliquod prxdidorum, ipfo fadlo de voluntate ejus funt abfolut», dc ex nunc ipfe eos abfolvit a fidelitate dc hommagio , dc omni alia obligatione , quibus ipfi tenentur , dc adhxrcbunt ecclefix , & nobis contra ipfum, nifi infra quadraginta dies, poftquam fuerit monitus, hoc emendaverit vel juri fteterie coram ecclefia, de iis qux ad ecclcfiam pertinent, dc juri coram rege de his qux ad regem pertinent : & tota terra .ipfa qux dimittitur ei, incidet in commiflum regis, & erit idem Raimundus in eo ftatu in quo nunc eft , quoad regem , dc quoad excommunicationem , dc omnia alia ,

A qux fuerunt ftatuta contra ipfum & patrem fuum in concilio generali, vel pofica. Addetur etiam in juramento ipfo* rum , quod juvabunt ecclefiam contra hzreticos, credentes, fautores, dc receptatores eorum, λ contra omnes alios, qui occafionc hxrefis vel contemptus excommunicationis , ecclefix contrarii exifterent in terra qux dimittitur eis, dc in terris aliis iupradi&is ; & regcVn juvabunt contra omnes , dc eis facient vivam guerram , donec ad mandatum ecclefix revertantur , & regis. Renova-

B buntur autem prxdidfa juramenta de qumquennio ad quinquennium, ad mandatum regis.

Ut autem omnia fupradi&a adimpleantur , & eccletix & nobis plenius, & melius oblerventur : tradet pro fecuritate ecclefix & noftra in manibus noftris caftrum Narbonenfe , quod tenebimus ulque ad decennium , muniemus & iufortiabimus , fi vifum fuerit expedire.

Item, tradet nobis pro fecuritate ecclefix 3c noftra manibus noftris caput

C cailri Vaun , caftrum dc Monte-acuto Penam de Agenefio Rupepcrufif , caftrum dc Cordis, caftrum de Verduno, caftrum de Villomuri: dc ufque ad decennium tenebimus ea , ita quod primis quinque annis iolvet idem Raimundus nobis pro expenfis cuftodrx , quolibet anno mille quingentas libras Turonenfes, non computatis iis fcxmillibus maltharum fupradi&is. In aliis quinque annis fi voluerimus tenere, faciemus expenfis propriis cuftodiri : nos tamen poterimus , fi placuerit ecclefix

D & nobis, diruere quatuor caftra de prxdidis , videlicet caftrum Vauri , caput Caftri novi, de Viliomuro, dc Verdu· num. Et propter hoc non diminuetur prxdida fumma mille dc quingentarum librarum Turonenfium reditus & proventus caftrorum, & omniaqux jure dominii percipiuntur , erunt Raimundo : & nos ad fumptus noftros tenebimus capita ipforum caftrorum & Corduam. Et dtdus Raimundus habebit ibi baillivos lues non iuipedos ecclefix , dc no-

E bis, qui faciant juftitiam hominibus, & recipiant reditus & proventus prxdi&os.* Poft decenniam autem reftitucmuj diâa capita caftrorum & Corduam diéto Raimundo libere , falvis conditio* nibtis fupradi&is , de fi prasdidla omnia quantum ad eedefiam &. no» fuerint obierrata. Pcnam autem de AlbigenGo tradet nobis infra Kalendae Augufti proximas, cum aliis caftris detinendam a nobis ufque ad decennium. Si vero illam non poterie habere ufque ad terminum.

minum illum , tunc obfideri faciet , dcAfis, nt didum eft : tanto tempore poft guerram fieri tamdiu quoufquc eam habeat, nec pacem , nec treugam cum ipfo faciet qui tenet eam vel tenebit*, donec ipfam habeat: non tamen propter hoc retardetur a peregrinatione tranfmarina de qua fuperius eft ordinatum. Et fi ufque ad annum integrum poft ipfas Katendas Augufti tradiderit nobis prcdi&am Penam de Albigefio, erit in conditione fupradidorum caftrorum, fcilicet quod reddemus ei , quando reddemus alia cadra : fi vero poft annum prxdi&um ipfam Penam de Al B ôigefio non poterit aflignare , ex tunc eam tradet Templariis vel Hofpitalariis , five aliis religiofis in eleemofynam perpetuo , faivis hereditatibus eorum qui le tenent ex parte noftra , pofiidendam ad voluntarem legati ve! *ecclefix Roman* :* tali conditione, quod ipfi non alienent ipfa de manu fua , nec de ea faciant guerram dido Raimundo , nifi de mandato ecclefix . Et fi non poterunt aliqui religiofi invepiri qui velint eam habere, diiuaturomnino : necpoflit rexdificari fine voluntate ecclefix Ro Gradere manx & noftra, dc ipfius Raimundi. Item donec didam Pdÿam de Albigefio tradat nobis vel Templariis , vel Hofpitalariis, vel aliis religiofis ficut didum eft : tenebimus propter hoc obiigatam Penam de Agenefiio, & caftrum Narbonenfe . Et fi etiam infra ducnnium det Penam de Albigefio Templariis vel Hofpitalariis , vel aliis religio- decennium (utnptibns noftris tenebimus 9 fi voluerimus , ilia duo caftra pexnominata, quanto tempore dtftulerit tradere Penam . Et fi poft decennium Pena de Albigefio non effet acquifita, tamdiu poft tempus memoratum tenebimus poft decennium illa duo caftra, quoufqne ipfa eflet reftituta , dt effet aflignara , ficut fuperius eft expreffum.

Et nos abfolvimus , quantum ad nos pertinet, cives Tolofanos dc aiios homines tense quam ipfi Raimundo dimittimus, a juramento & aliis obllgationibus fadis nobis, & patri noftro, & comitibus Montisfortis, vel aliis pro eis, a poena, & incurfibus, quibus nobis , vel patri noftro, vel epifeopo Tolofano , vel aliis praJatis , vel comitibus Montisfortis , fe obligaverant, fi unquam in dominium ipfius Raimundi vel patris ejus reverterentur : fitlvis in omnibus & per omnia conditionibus fupradidis. Ut autem prxdi&a omnia rata maneant, prxfentem paginam figilli noftri audoritate & regii nominis caradere inferius annotato fecimus communiri . Adum Parifiis anno Domini MCCXXVIU. menfe Aprili, regni vero noftri anno III. adftantibos in palatio noftro, quorum nomina fuppofita fune & figna. Dapifero nullo. Signum Roberti buticularü, fignum Barthelomari camerarii , tignum Mattbxi conftabularii. Datum vacante cancella* ria.

ANNO CHRISTI — ANNO

ÉT AD CONVENTUM EPISCOPORUM ET PROCERUM

Re^enmdnf Tolofantf ttntt redlit rå tttkflect dt 5. *Ludovici Fmeenet regit,*

Alent I12Ç. *Mitent.*

ADDITIO.

„ A PuJ Martene Anccdotorum roi». i. exj) „ XX chartario Campani* prodierunt tabui* „ ipix conventionis, quibus pax ifta inter To· „ lofanum comitem, fit S. Lndovicum Franco- „ rum regem coaluit : Has tabulas, quippe que „ maxime pertinent ad afta hujus conventus, „ ideo huc transferre opportunum cenfui. Cum „ prxfertim litter* encyclic* regis Francorum, „ qu* in colleâionc Labbeana occiyrunt , ad „ traûaiioncm banc non abioiuram, fed agitari „ tantum cœptam pertineant . Sunt enim po- „ ftulationcs a S. Ludovico rege propotit*. „ Quas vero ex Martene profero tabu!*, con- „ ventionem ipfam partis utriufque confenfu^ „ firmatam exhibent . Cum vero charta h*c „ ti<nctur anno mS. menfe januario ftylo ve- „ teri , tatis indicat ftedus iftud non nifi an- „ no *ntg.* ftyJo novo abfoiutum perfcâumque „ turtle.

CHARTA H. * ABBATIS GRANDIS. SILVÆ.

Dt ftffit inter regem Frentonem If Reymmdlem comitem Tolofomem.

ÜGo H. diâus abbas Grandis-Silv* Gfter-JCt cientis ordinis, noram £ado omnibus pe*. femibus & futuris, quod ego a Fromoodo filio R·· quondam comitis Tokxani per juramentum ipfius corporaliter pneftiram & litteras faas patentes conftiratus procurator ad componendum inter ipfum ft R. ft dominum regem Francorum , in talem pacem cum confilio comitis Campani* TH. confenfi , tient inferius continetur : Totum epifeopatum Toiofimum, excepta terra marefcalli , qu* remanebit ex parte regis Francorum , dimittet idem rex R. filio R· quondam comitis Tolofani , tali modo & tali

er taH cccdhiooe, quod ipfe R. *ad prefer*' tradet A
regi filiam fisam maritandam uni dc fratribus
ANMO fuc » fi ecctefia difpenfaverit , a diâus R. a
domino legato fuerit ablokitus ufque ad Pafcha
arimo futuram , ita quod filia Rcmoodi habe-
bit totum epifeopatum Toloianum poft mor-
tem ipfius Fannundi, five idem F, habuerit alios
filios Uve non . Si puella moreretur antequam
ipfe Farmundus & nlios dc filias haberet, fra-
ter domini regis cx ca habebunt totum ipfum
epifeopatum, five ipfe R. habebit filios vel filias,
five non poft mortem cjuffcm Remondi. Item
fi ilia moreretur de F. non haberet filios vel
fifias de legitimo matrimonio procreatos , nihi-
lominus Tolofa cum to<o epifeopatn Tolofa-
in reverteretur ad dominum regem vel fratrem B
ejus, fi dominus rex vohmtanm habuerit poft
mortem ipfius fratris R. Si autem R. deccflerk
fine filiis de legitimo matrimonio procreatis,
etiam alta terra remanebit pradi&c fili· fu·.
Si autem ipfa puella moreretur antenuam pater
fuus fine liberis , dc di&us R. alios habetet de
legitimo matrimonio procreatos, ad cos epifeo-
patus Tolofanus devolveretur , ita tamen quod
diâus R. in omnibus caftbus lupradi&s, ut ve-
rus dominus , habebit plenum jus lieram do-
minium utendi dc fruendi , dc in morte pias
eicemolynas faciendi fecundum ufas dc cotuue-
cudines aliorum baronum regni Franci· . Item
dimittet ei dominus rex epifeopatum Agennen-
fem, Ruteoenfem , De epifeopatu Albienfi di-C
mittet eidem R. dominus rex partem illam que
eft ultra fluvium dc *Ttrl. &* Cuus Calveo re-
manebit domino regi , dc quidquid eft contra
illud fluvium verius Carcafoaam . Epifeopatum
Caturcenfem dimittet ea excepta civitate Ca-
tuEcenii & fcudis & aliis, que habuit in eodem
epifeopatu rex PH. avus illius domini regis tem-
pore mortis fuse : ita rameo quod fuper hoc
flabit idem R. dc etiam dominus rex *bmt It
Itt* voluntate domini legati dc comitum Campa-
nic dc Math, quod fi ipfi tres difeordarent,
valebit quod fsâum fuerit a domina legato
cum altero coruin . De villa G Antonii roga-
bit dominus Rex bona fide homines illius ville
quod revertantur ad dominium illius R. alio-D
quin ftabnnt dominus rex & R. voluntati do-
mini legati dc comitum predi&orum fuoradiâo
modo . Supradiâa omnia demittet ei dominus
rtx falvo jure ecclefiarum de donationibus fa-
dis in terra dc juribus aliorum. Loquentur do-
minus legatus 8c comes Campanic ac nuntii
domini regis cum eodem Raymundo in primo
colloquio quod habebunt. De omnibus fupradi-
&is que remanebunt eidem Raymundo faciet
domino regi ligtum hominum dc fidelitatem fe-
cundum confuetudinem baronum domini regis
Francic · Totam aliam terram que eft circa
Rodanum in regno Francic, & omne jus quod
ipfi R. competit vel competere poflet in ea pre-
cite dc abfolutc quitabit domino regi dc heredi- E
bus ejus in perpetuum :' terram autem que eft
in imperio ultra Rodanum, & omne jus quod
ipfi Raim. competit vel competere poflit in ea
prcdfc dc abfolute quitabit domino legato no-
mine ecclefic in perpetuum . Irem omnes illi
qui nari funt de terra illa, qui Tuditi fuerunt
fro ecctefia dc domino rege Francorum & co-
mitibus Montisfortis & adherentibus cis, vel
propria voluntate receflerunt ab eadem terra,
nifi fint bcretici, integre reftituantur it: flatum
priftinum, quoad hereditates in terra qux rc-

manebit R. fi vero aliqui homines qui remane-
bum irten a que dimittetur Rayaiundo, voMr'
luerint redire ad mandatum cedet»· dc domini
regis, dc R. faciet eis vivam guerram, nec pa-
cem cum ipfis faciet fineaffienlu ccclefia & do-
mini regis; idem Raynumdu» fecuritatem pns-
ftabit ccclefia dt domino regi pro pace Urvan-
da . Imprimis jurabit quod bona fide , dt fine
fraude dt malo ingenio obfervabit omnia fupra-
dicta ; dt faciet bona fide ab hominibus dc vaf-
fallis dt fiddibus fuis firmiter obfervari. Faciet
etiam jurare illud idem omnes cives Tolofa-
nos, dc alios homines terra lue que remanebit
fibi , dt quod dabunt curam emcacem, quod
ipfe fervet ea .· ita videlicet quod fi ipfe R. ve-
nerit contra, pacem iftam, ipio fado fint abfo-
iuti a fidelitate dc homagio, dt omni alia obli-
gatione quibus ipfi tenerentur , dt adbcrebunt
ccclefia dc domino regi contra ipfum, nifi in-
fra XL. dies , poftquam fuerit monitus hoc
emendaverit, vel juri fteterit coram ccclefia de
iis,qua ad ecclefiam pertinent,dc coram domino de
iis qua pertinent ad dominum regem , dc tota terra
ipfa incidet in commandam domini regis.... dem
R. in eo ftatu , in quo nunc eft, quoad ex-
communicationem dc omnia alia qu· fuerunt
ftatuta contra ipfum dc patrem fuum in conci-
lio generali vel partori * Renovabuntur autem
juramenta prediâa de quinquennio in quinquen- · *f. parti-*
nium, ad mandatum domini regis. Item dabit cul*t'
pro fecuritate ecclefix & domini tegis in ma>
nibus ipims domini regis Caput Caftri novi,
Capuç caftri Vauri , caftrum de Monte-acuto,
pennam de Algis., pennam de Aeenn., Rupem
Perulii, Caftrum de Cardia, Caftrum dc Ver-
duno, Caftrum de Vtllc-Muro, dc ufque ad de-
cennium tenebit dominus rex ea : ita quod pri-
mis quinque annis lolvet idem R. pro expeofis
cullodutu quolibet anno mille dc quingentas li-
bras Turoncnfcs. Si autem dominus rex volue-
rit diruere Caput Caftri Novi, Caput Vauri,
Vili· Mauri, dc Verduni poterit hoc facere, dc
propter hoc non diminuetur fumma prediâa
mille dc quingentarum librarum Turçncnfmm.
In aliis quinque annis fi dominos rex voluerit
tenere propriis expeniis, facietcullodire
dc proventus caftrorum erunt Raymundi. Di-
ruantur muri dc impleantur foflata iftorum ca-
ftrorum dc villarum, fcilicet de Fano-Jovis, de
Caftro-novo, de Labeteda , de Avinione; item
de Fodio-Laurentii , de & Paulo , de fando
Vauro , de Rabeftcn, de Gaillac , de Monte-
acuto, de Podio-celfi , de Vcrduoo, de caftro
Sorraceni, de Moifac, de Monte-Albano, de
Monte-cuto , de Agenna , de Condomo , de
Sauduno, dc Alta ripa , de Caflcbolio, de Pu-
eeolio , de Aho-villari , de Villa-Pcrucii, dc
Lourac, de quinque aliis ad voluntatem domini
legati. Non poterunt rædifkari fine voluntate
domini regis, nec alibi fient nove fortalitie :
viUas tamen non infortiatas bene poterit facere
idem R. que remanebunt ei, fi voluerit. Si au-
tem âliqua villarum , vêl caftrorum, qu· de- ,
bent dirui , ficut di&um eft» effient hominum
fuorum, & nollent quod diruer...... — Ray-
mundua faciet cis vivam guerram , nec pacem
vel tregnas fine affienfu ecctefia, vel domini re-
gis cum cis faciet, donec diruantur dc impteaa-
tur foflat. . Si autem ccclefia non difpenfavo»
rit, ut diftum eft , & non fuerit abfohams a
domino legato, non tenebitur dominus *ttx Ur-
vare* pacem iftam; & li per dominum regem.....
quo-

CF quominus ferventur iupradiâz, Raymuadusnon A tenebitur fervare pacem iftam. Aâiun anno Domini MOCXXVin. menfe— Januario.

GRÆCORUM SCHISMATICORUM SYNODUS

Suh Athamtflo Patriarcha it pcibttfdam juris capitibus,

Circa bos «mar *ctlehrata.* '

JOannes Boivinus vir claritlimus in notis ad librum VI. NιΛρΗοπ' Gregorz prddit in codice Grzco regite Bibliothecz extare opufcula quzdam Athanafti Patriarc. Conftantinopolirani , inter, que unum, hunc titulum prefect.* BAZtorZ4s *fat relatio Patriarcha Dem. Andronicum Palaolegum ; It quibufdam juris capitibus , in* ' *modum* wovZZa, *fuam imperator approbavit.* De hac veto fynodo nihil prêter hsec pauca ici* mus.

CONSTITUTIONES

Bona memoria

DOMINI WILLIELMI DB BLEYS EDITÆ

Anno pontificatui fui XI. Chrifti 1229.

I.

Ibid. Exunt ipud Wttk>t>» 1.1. P- «■< ex MS. V»r thon. Lt.

.(Ioniam inter omnia facramenta ecclefiz illud conftat elle przcipuum, in quo fanâifhma fit confeffio corporis & fanguinis D. N. Jelu Chrifti, in przfenti fynodo ftatuimus , ut idem facramentum cumfumma diligentia & debita devotione celebretur, Circa fpecies, itaque, quz ad idem facramentum exiguntur , cura diligentior adhibenda eft , ut lcilicet oblatz dc puro grano frumenti fiant. Mmiftri ecclefiz induti lupcrpellicns in locohoneftofedeant, quando oblatas faciunt. Infttumcntum, in quo oblatz coquendz funt , cera tantum liniatur, non oleo, vel alio fagimento; oblatz honeftumcandorem & decentem rotunditatem habentes, fu-D pra menfam altaris offerantur. Vinum fani faporis, non scidum , nedum-acetum , in calice infundatur, <qua modica vino admilceatur, ita quod a vino abforbeatur. Verba canonis in conlecratione miflz maxime diftinéle, plene, & integre proferantur ; hoftiz contecralz in pixidc munda & honefta reponantur, nec ultra feprem dies conferventur; led qualibet leptimana innoventur. Euchariftia, tintinnabulo louante & lumine ptxcedcnte, nifi inzqualitas temporis vel loci remotio impediret , cum debiti celeritate ad infirmum deferatur, & cum debita honeftatc infirmo detur . Dante lcilicet fuperpellicio induto, & lumine cereo accenlo; (ufficiat infirmo femel in feptimana corpus Domini lutei E pere , & fcmcl in anno unûionc infirmorum inungi.

De ornamentis eccl^flarum.

I I.

In quilibet ecclefia hzc fub/cripta ad minus haberi debent. In ornatu alearis duo paria veftirnentorum > cum duobus paribus corporalium, amplitudinis congruentis, cum una rochetta, unum feflivalc, & aliud feriale , in quo lacerCdos altaris mortuus tumuletur , C necefle fuerit. Dur pallie altaris, una feftivalis , & .alia feriatis. Tria lintea, unum benediftum Ad minus; duo calices, unus argenteus, in quo celebretur , alius ftanneus non bcnediâus, cum quo facerdos altaris fepeliatur . Due pixides , una argentea, vel eburnea , vel de opere lemonitico, vel alia idonea, in qua hoftir referventur, tie fub fideli cuftodia clavi adhtbita conferventur, iecundum tenorem concilii; alia decens & honefta, In qua obUtr reponantur . Duo vafa unum vinarium , & aliud aquarium . Unum par candelabrorum , unum thuribulum, unum chrifmatorum decens & honeftum, & fub fideli cuftodia clavi adhibita confervarum , fccundun^ tenorem concilii. Duz cruces, una procc&onalis & alia ad officium mortuorum.

De ornatu chori.

I I I.

In ornatu chori duo fuperpellicia, unum vexillum, unum velum quadragefimale, unum facrarium immobile , una lanterna vei bocca, unum tintinnabulum , cum quo corpus Chrifti deferetur ad infirmos, przferendum & pullandum , operimentum decens fic honeftum inter akare & iummitatem chori ; feneftre vitree & chorus iple decenter coopertus.

Pe ■orporis ecclefia.

I V.

In ornatu corporis ecclefiz corpus ipfum de* center coopertum , feneftre vitree , fons baptifmalis lapideus, & decenter coopertus , vas ftanneum vel plumbeum ad minus ad aquam benedidam, feretrum competens ad fepulturam mortuorum , una lancea ad vexillum deferendum .

De

ANNO
GHJUST1

De tmtitrit.

V.

In ornatu coemeterii ipfum cœmeterium fit decenter circumvallatum muro, vel lepe, vcIfof-iato ; nulla pars emmeterii cdificiis occupata fit ,· nifi tempore hoflilitatis . Crux decens dc honefta, vel in ipfo coemeterio cteâa, ad quam fiet proceflio ipfo die Palmarum , nifi in alio loco confucvit fieri.

De minsfiro altaris.

V I.

Item is , qui miniftrat facerdoti in celebra* tione miiüs , fuperpellicio induatur , fie non niinialiter.

Item de ecclefiis dediceth & altaribus.

V 1 I.

.Item in ecclefiis dedicatis annus, dc.dies de-dicationis , dc nomen dedicantis , dc nomen fandi , in cujus honore dedicata eft ecclefia, diftinâe 'dc aperte feribantur circa majus alta-re, in loco ad hunc idoneo : idem fiat circa minora altaria .

De dedicatione eorundem, & de canfcjfimibus audiendis, & quomodo fit ppenitentia laicis injungenda.

VIII.

Statuimus, ut facerdos ante confeffionem laioi pœnitentis inftruat eum ite fide fecundum formam dc ordinem contentum in fymboloapo-ftolorum fub lingua ei nota , ut facerdos ante
• font «»■ confeffionem poenitentia manu, * conforlationt
««i *sum* £ exhortatione , ûe defperet dc magnitudine vel enormitate peccati, vel de multitudine pec-catorum. Exhortatione,ut dccircumftantiaspec-cati confiteatur, effundens cor fuum ficut aqua coram Domino; ut facerdos poft confellionein pcenitentis plenius inftruat eum de fepeem vitiis dc fpeciebus eorum, ut facilius revocet ad me-moriam , in qua fpecie peccaverit; ut in pet-nitentia laico injungenda fpecialiter injungatur ei , ut fepties in die dicat orationem domini-cam , com fymbolo apoftolorum, dc femel in OO&e; ut facerdos laico injungens poenitentiam inter cetera , ut quoties tranfiium facit per cœmeterium , dicat orationem dominicam pro animabus omnium fidelium defunâorum, quo-rum corpora ibi requiefeunt, dc tranfitum fa-ciens per crucem , inclinet fe dc dicat oratio-nem dominicam in honore crucifixi.

De perjuris in cerfs matrimonialsbu! . vel eilis.

I X.

Ut confitentibus fe perjuros in affifa domini regis, vel in compurgatione fuper defamatione adulterii , vel caufe matrimonii a fimplici fa-cerdote non injungatur pernitentia, fed ab epi-fcopo, ad quem per facerdotem, cui confiten-tur, funt tranûnittcndi. Si facerdotes injungunt

A parochianis fuis in confefftonibus de trecenariis ab ipûs faciendum . Item Sacerdotes fspius dc-nundeot publice in ecclefia parochianis luis, quod cum ipfi ex calu infirmitatis volunt ha-bere medico· corporum, prius fibi confulant de falute animarum fuarum ; dc tunc demum ad remedium corporalis medicine procedatur, fe-cundum tenorem concilii. Item denuncient ia-cerdotes publice in.ecclefiis , quod fi quis me' dicorum fuadet aliquid alicui, quod vertatur in periculum anime lue , non admittat illud fe-eundum tenorem concilii. Item .facerdotes fre-quenter in ecclefiis publicent, quod quilibet„fide-lis omnia fua folus peccata confiteri debet, fal-tem femel in anno ,. proprio façerdoti, dc ad
B minus femel , Icilicet in Paicha, euchariftiam fufeipere fecundum tenorem ejufdem concilii. Item, fi alieno facerdoti jufta de caufa pecca-ta lua voluerit confiteri, licentiam prius poftu-let a proprio facerdote , dc ipfe ei licentiam concedat , falvo jure ecdefi· fuas. Item facer-dos caveat, ne verbo vel figno , vel alio quo-vis modo prodat aliquatenus peccatorem ; fed fi prudcnlion confilio indiguerit, illud abfque ex-preflione alicujus perfonaecaute requirat, fecun-dum tenorem concilii.

De confefforibus clericorum.

X.

C

In quolibet decanatu per capitulum loci fub periculo animarum eligantur duo facerdotes, de quorum honeftate & litteratura confliterit, quo* rum alteri, cui voluerint, quilibet facerdos de decanatu confeffionem faciat.

De baris pfallendis, Û de eilis articulis contingentibus ecclrfas Ü earum tniniftros.*

X I.

Statuimus, ut linguist horae canonicae pfallan-tur, ut audito verbo ultimo verfus praecedentis
D incipiatur fequens. Ut nullus facerdos bis cele-bret uno die, nift in die natalis Domini, vel&e-furreâionis dominicae , vel corporis fepeliendi; dc tunc calicis recentationem in prima celebra-tione non prefumat , antequam fecundo cele-bret ; ut in diebus dominicis dc aliis feftis prsc-cipuis, in quibus non nifi femel celebrandum eft, mittis pro defundis non celebretur, fedmif-fa de die· Ne facerdotes opera fervilia dc ordi-ni incongrua faciant,- nec cappas manicatas ha-beant , vel manicas laciatas, vel fotulares la-ctatos, vel hujufmodi. Necfacerdotes ad taber-nas accedant , nec fcotalla, vel hujufmodi po-tantes faciant , nec in ecclefiis hujufmodi po-tationes denuncientur. Ut nullus epiftolam le-
E gat in ecclefia , nifi fuerit fubdiaconus , nifi caufa neceftitatis. Item nec facerdotes pro exe-quiis mortuorum aut benedidione nubentium, vel confimilibus pecuniam exigant, vel extor-queant , contra formam concilii. Ut aqua be-nediâa pauperibus tantum fcholaribus confera-tur. Item in qualibet capella, que fmgulis fe-ptimanis diebus pluribus vel dic tantum una cantariam habet, proprium ornamentum habeat tam in libris , quam in vetlimcntis, dc ira mu-ro , vel fepe, vel foffato circumdetur, ne ad eam pateat acceftus animalium . Ne palis altaris etiam non bcoediéte ad domos ornandas , vel

er thaiamoc nuptiales, vd ad «lio· ufus commo-A nes tribuantur. Ne nuis pannos chrifmltes in ufus communes* fed in tantumuluseccIcfianicos coo- vtr(*t ' 1'8"· c«te6· dedicat* dc dirute ad ufus communes applicemur. Ne candel» benedide in fefto purificationis ad ulus communes expendantur i fed fi oportuerit, primo liquefiat cera, & fic expendatur. Ne cerei fophiitici in ccdcfiis habeantur; fed fi invemi fuerint, confringantur; ut domus a ctrmeteriis ejiciantur, ut ccemereria munda conferventur, ncc placita fecularia in eis placitentur, ficut ncc in ecclefiis; nec fi»a venalium in ipfis exerceantur, nifi in fpecialibtis nundinis ecdclia;. Ut in dominicis diebus mercata nullatenus exerceantur; ut canulcn* feculares, quamdiu corpora detun- B ftorum in domibus jacent, nec chore*, neciuâx in eifdem fiant · Ut ncc chore* nec luâc fiant prope ccemcterium, quamdiu matutina:, nufla, & vefpene cantentur. Ut laici non iedeant in choro inter clericos, ncccrucem, ncc cereum deferant in proccfiionibtis, nifi ex caufa neceifitatis. Ut cum bladium in autumno collcâum fuerit, fobs dcbil.bus & egenis perlonis ipicas remanentes collige;e liceat; & quilibet faccrdos illud dcnunciet in ecclefia; & fi opus fuerit, injungat parochianis fuis tn confetfionibus in Quadrageuma I Item prohibemus fub interminaiione iuipenfionis, ne presbyieri vel clerici in factis ordinibus conftituti, errabundi fint de noâe per villas, vel per provin- 2 cias, nifi caufa neceifitatis oporreat infirmos vifitare. Item Üatuimus, ut redores ecclefiarum capellanos tuos annuos exhibeant, in equis & vidualibus, in eundo verius fynodum & redeundo, & ne aliter inter eos conveniat. Item, ut quilibet capellanus annuys honellam dc competentem habeat lullcpiationem, ad valentiam trium marcarum ad minus, nififuerit admenfam. Ne mulieres cum peplis croceis admittantur ad aquam benedidam, vel panem benedidum. Ut faccrdos, quando negotia ccdefis parochiams fuis exponit, ôc contradiâorcm inveniat, qui nolit cautionem proeliare quod juri parebit in capitulo fuo loci, vel coram epifeopo de eo, quod objecit; habeat poteftatcm interdicendi ei ingreffum ccclefi*, fed non relaxabitur, nifi pet epifeopum, vel ejus officialem.

De excwemmicatis (J comrnttmcantibeu rum eis.

XII.

Cum aliquis denunciator excommunicatur, tam decanus loci, quam capellanus, cujus parochianus eft denunciatus, fub periculo anim* fu* diligentem faciat inquilitionem de communicanttbus com excommunicato, & nomine eo* rum epifeopo vel ejus officiali dcnunqptur. Ut quando pullatur campana pro terra fanâa in E celebratione mill*, quilibet hoc audiens extra ecdefiam & intelligens, Hexis genibus dicat orationem dominicam, fcilicet " Pater nofter, " pro fuccurfu tene fandae.

De capellants annuis & clericis notatis vitio incontinentia.

XIII.

Ut capellani annui amoveantur infra fcpttnntum, nifi ex jufta caufa & rationabili; ut iacerdores annui miniftrantca victo incontinenti notati chartas fuas conficiant, quod de attero booefte cooverfationis erum, &ca(te vivent lub pena pecuniaria per cautionem fidejnlforiam adbibitam; ita videlicet, quod fi <fe cetero fuper eodem vitio convi&t fuerint, velquafi conviai, in epifeopatu non minifirent.

O, fidel datione m centrlu matrimania/i.

XIV.

Prohibemus fub pcena fufpenfionis, ne facerdotes interfint fidei dationi etiam per verba de pi*fenti fad* in contracta matrimoniali fine denunciations pr*miffa. Item, ut nec facerdos nec etiam laicus interfint fidei dationi fail* per verba de futuro in contracta matrimonial·, quod fi interfint, tam fide obligati, quam illi, qui interluerunt fidei dationi, gravi pœna tam fpirituali, quam pecuniaria puniantur.

Quitter difiuM pariarunt folvenda funt.

XV.

Statuimus, ut null*garb* deblado decimando alicui pro fervttio, vel aliquo alio modo dentur, antequam decimentur; vd fi dat* fuerint, fub interminatione anathematis computentur. Si. bladum detur ad metendum aliquibus de alia parochia maxime adgarbam aliquotam, quicquid de hoc provenit mefloribus, fub interminatione anathematis computetur, antequam de campo afpottetur. Qpod fi ad villam debeat, per dominum przdit ad villani deferatur, & ibi decimetur. Ut nullus laicuseccleiiallicum beneficium per fe, vel per alium ad firmam recipiat; vel decimas garbarum, antequam coileâ* fuerint, emar. Ut de negotiatione vel artificio ecclefi* illius parochis, tnqua quis domicilium habet, decimas det, licet in alia parochia negutietur, vel artificio utatur.

De decimis frovenicntibies ele nutrimentis awma/uMV.

XVI.

Ne decimerum confufio provenientium de lana, & agnis, & cafeis omnium cccldtarumperfoois amodo contentionis occafioaem generet, cum confilio totius fynodi noltra in epifeopatu noftro (latuimus, quod iu quacunque parochia per totum annum fuerit ovile ovium, licet ova parochi* vicin* limites rranfeant ad pafcua querenda, illi ecclefic integre reddatur decima, ubi fuit earum ovile ht remanentia, Quod fi oves ab una parochia in aliamcx toto translate fuerint, & per aliquam partem anni in ea moram fecerint, fit per aliam in alia; ecclefic, in quarum parochiis fic moram fecerint, fecundum quantitatem temporis, & more, proventum decimationis percipiant tam de lana, tam de agnis, quam cafeis; ita fcilicet quod ecclefia illa, in cujus parochia major mora fuerit, uberius recipiat; ilii autem, in cnjie parochia minorem moram fecerit, fecundum quantitatem temporis êç mor*, ficut diximus, minor portio decime remaneat. Similiter de decimis, que ex vaccis proveniunt, ftatuendum duximus, quod ubicunque fuerit earum receptaculum, licet in vicinis parochiis pafcua quaerant,

cr bi tuta remaneat decima, ubi fuerit carum do- micilium & remanentia.

ANNO CMUST1

Dt tetkflit dotls od firuotn Juc ttofcrfc tfifcopl.

XVII.

Statuimus, ut ecclefi» certis perfonis deputate, nulli dentur ad firmam , nifi jufta ctufe fubfoerit, dc a fuo epifeono approbata ; & de ejus confcnfu alicui honeAas perfons detur ad firmam, de nuo fimiliter prsfumi debeat, quod frudus ecclefis in bonos ufus convertat ; ut dc- cime foeni integre reddantur, *ei decima pars prati in loco competenti, A fte prsjudicio ec- B clefiis affigoetur , nifi prius foent aQtgnata . Statuimus, ut nullus fiat decanus , nifi habeat beneficium ; ut nullus decanus habeat apparitorem, nifi fuerit clericus, A ad minus ordinatus in acolythum. Item cum perfona vel vicarius dcceftcrit, omnia inftrumcnta 'fua immobilia'remaneant fuo fucceffori. Item una menla cum duobus tripodibus, A major, fi plures fuerint invents. Item una arca, *& major,* fi pluses fuerint. Item una olla srea , A major, fi plures fuerint invents. Irem una carecta , A melior, fi plures fuerint invents . Item una canna, A major, fi plures fuerint invents. Item unum dolium, A majus, fi plura fuerint inventa. Ne terrs ecclefiarum dentur ad firmam lai- C cis A liberis hominibus. Item cum perfona vel vicarius decefferit ; non fiat diftributio rerum fnarum, antequam conftiterit epifeopo, vel ejus officiali, ipfum condidifle tefiamentum , A interim faciet decanus omnia bona fua fideliter coofervari'. Item ne perfons vel vicarii habentes loca, in quibus rdificare poflinr in feodo ecckfiaftico , in laicali aedificare prsfumant . Item cum perfona vel vicarius decdferit ante annunciationem beate Maris , omnes proventus, quos in terris ecclefis pcrfonalitcr feminaverit, percipiet ; C vero ad firmam dederit, nihil habebit. Prohibemus fub interminatione anathematis, ne ecclefiaftica perfona decimas ponat in laico feodo, cum habeat feodum cede- D fiafticum, in quo poffit ponere. Prohibemus, ne Judsi libros vel veftimenta vel alia ornamenta ecclefiaftica loco pignoris vel alio modo recipiant; quod fi fecerint nifi commoniti ea reftitnerint ecclefiis, de quibus furrepta fuerint, fubtrahatur eis participium chriftianorum , fecundum tenorem concilii. Item prohibemus fub interminatione anathematis, ne mulieres chriIHanae nutriant pueros Judaeorum ^ nec habeant Judsi fervientes mulieres chriftianas, qus in hofpitiis eorum pemoâent. Item ne chriftiani accipiant pecuniam Judasorum ad deponendum in ecclefiis quafi res proprias, ut magis falvo cuftodiantur . Item ne diriftiahi accipiant pecuniam Judaeorum, ad deponendum in ecclefiis, C'i res proprias; ut magis fcilicet mutuo pracdenarios Judaeis, ut cos tradant ad ufuram fpe lucri recipiendi.

A> clrncis cornutis coptis, flve tuti forint, five iputi.

XVIII.

Item C clericus captus Fuerit, habens coronam Atonfuram competentem, & litteratus fuerit, Ave notus fuerit, Ave ignotus , moneantur captores & detentores per decanum loci, ut' eum libere dt fine difficultate recedere dimittant; nifi forte deprehenfus fuerit in manifefto delido ; dt tunc exigat eum decanus loci, ut ei cuftodfendus dimittatur ,audoritate domini epifeopi ; quod fi negatum fuerit , admonitione prsmifla, eadem dic excommunicentur nominctim. Et adeantur audores captionis & .detentionis dc moneantur,ut clericum captum, ficut predidum eft , faciant dimitti ; quod fi infra triduum non *fecerint* , five cives fuerint five bufgenfes, civitas five burgum interdido fupponatur. Si vero per conftabularium five canclla- num captus fuerit, dc detentus clericus ptsdido modo; moneantur , ut fupra didum eft de captoribus & detentoribus civitatis vel burgi ; & eodem modo fiat executio fententis contra cum. Et fi neccife fuerit adeatur vicecomes loci, vel- C abfens fuerit, ipfe , qui vices fuas in abfentia fua ijfius gerit , dc mopeatur competenter, ut clericum prsdiâum prsdiâo modo faciat liberari. Quod fi infra odo dies non fecerit, (upponatur terra *ejus interdiâo.* Si vero terram in epifeopatu non habuerit, poft 8. dies fufpeodatur ab ingreflii ecclefi»; poA 15. vero dies, didus vicecomcs, C in prsejida contumacia perfeveraverit, nominatim excommunicetur. Item , fi redor ecclefis penfionarius decedat circa feftum fandi Michaelis, qui teneatur vel viris religiofis vel alii ecclefiaftics perfonz in aliqua penfione folvenda, ftatuimus , ut de bonis defundi refpoodeatur ei, cui debetur penfio, ufque ad annunciationem beatas Marie fequentem ; A fucceflbr eius ab illo termino de debita pajfionc refpondeat.

ANNO CHRIST!

Dt emo pufcboli od cttltflot profentonda tf ollis cttfifarit.

XIX.

Ut poft diem fandas Trinitatis fiant minores cerei de cereo pafchali, qui cedant in ufus communes altarium & pauperum mortuorum . Ut nullus nifi facerdos admittatur ad aliquam ecclefiam, cujus eftimatio non excedit v. marcas, fed ad minus refidentiam faciat in eadem ecclefia. Ut ada confeda in confifiorio epifeopi communiter legantur, antequam recedat confifiorium.

Dt dteluis onoruu, vlltrult, & ittflcfluodi this too^nllios cUrtut.

XX

Vt autem indkcefi noAra uniformis fitprsHatio decimarum agnorum A vellerum ; A ut laicis fubtrahatur occafio malignandi ; flatuimus, ut prsfente redore ecclefi» vel ejus miniftro 'fiat prsdidorum decimatio ; quod fi laici ad hoc induci non poflint, per cenfiiram ecclefiafticatn ad hoc faciendum compellantur. Utquilibet capellam» curam habens animarum ad fynodum veniat , A fupraferiptas confiirutiones fecum deferar, A cum leâsfuerint in fynodo, de eifdem diftinâe A aperte refpondere, Acum reauifitus fuerit, eafdem legere fetat fub pœna fplpenfionis. Ut redoresccdefiarum, qui teienter faciunt facerdotes incontinentes detervire *ecclefils* fuis, pœna puniantur canonica. Ut *ti-* flores ecclefiarum libros habeant emendatos , quoniam per falfos libros in ecclefia multa k- gun-

py >NNO CHKIS П ""■

guntur indecentia . Ut facerdotes moneant dc efficaciter inducant paiochianos tuos, ût cruces, figna viitoriae nolirse , quz pro pace vel pГО defunctis aliquando fuerint clcâx , & nunc jacent diruta:, denovo eiigantur, quoniam male credentes conjcduram capiunt confufionis chrillianoaim pnefentis , & iututz. Ut facerdotes prxdicent parochianis fuis, pe contra apoftolum obfervenr tempora & momenta; nolunt' enin) matrimonia contiahere, nili crefcente luna, nec introitum novz domus iolemniz-ire . Ut facerdotes non fuftintsnt in parochiis fuis publicos fornicatores, vel aliquod mortale peccatum manifeftum ; quod fi fecerint, puniantur B unquam pro propriis peccatis. Idem fiat de apparitoribus decanorum. Ut facerdotes non admittant ad confeiLonem, magnates & eorum familias, in quorum capellis divina celebrent , cum nullam receperint curam animarum ab epiteopo, nec ei vel cuts ctHciali fecerint obedient am. Et multi tales funt irregulares, piares inhonefti, quidam a non fuis epjfcopis ordinati; plures nunquam ordinem facerdotalem receperunt. Uc faccrdos vocatus ad infirmum , ut anima· ipfius confulat, crucem fecuin deferre facial, nifi loci remotio, vel alia jufta eau- ç fa impediat. Ut nullus archidiaconus vel nus difpenfet cum aliquo facerdote , qui fufpenfus, vel excommunicatus divina celebraverit . Ut publiez concubine facerdotis vel mintftrantis in facris ordinibus aqua benediâa δ pane benedicto interdicantur, & pax in ecclefia non detur ; fit fi impoenitens deceflerit , ecclefiallica careat ftpnltu.a. Si faccrdos circa hoc negfigens fuerit, δζ de ncgligcntia conviftusvel confertus, amplius in epifeopatu non miniftret. Ut quarta, quinta, & fexta ferta diligens fiat ordinatorum examinatio, & circa promovendos ad lacros ordines inquiratur; fi homicidx vel D advoc.iti in caufa fangttinis fuerint, vel executores fervorum m publicis adminiftrationibus , vel fimoniaci, vel interventores fimoniacarum paàionum ; vel fi furtive aliquem ordinem fufcepcrint; vel a fchifmalicis, vel damnatis, vel nonunatim excommunicatis; fi fuerint bigami; vel corruptarum mariti; vel Deo confecrataium virginum violatores; fi fervorum filii; fi a non fu s epiicopis prxtet fuorum licentiam prstlatorum fuerint ordinati. Uc clerici uxorati, coronati, & tonfurati a carccre liberentur per epi g fcopum , fi in tali habitu cap,i fuermt. Ut forma baptizandi pueros tempote necertnatis talis fit.· " Baptizo te N. in nomine Patris , fit Filii, & Spiritus Sanfti , Arnen. Vei Anglica vel Gallica aut alia verba dicantur rquipollentia ; ffr polita non rcbaptizeiurlolemniter; fed fi de

anno C"J^,STI

Apraediâa forma conlliterit facerdoti , fuppleatur-quod folet adhiberi, poftquam puer a fonte tevaius eft. Si autem dubitetur de forma baptifmi, an fit obfervata, baptizetur fie: Si non es N. baptizatus , " Baptizo te in nomine Patris, & Filii, it Spiritus Sanâi, Amen. 41 Ut hi , qui decimas non Solvunt, cum fuit cxcommunicati ab epifcopo, non evolvantur , nifi ab ipfo , in cujus fententiam inciderunt , vel ab ejus ptenitentiario .Ut ii , qui decimam fttni folvere contradicunt, familia: fur intcrdicaptur omnia (aeramenta ecclefix, praeter baptifmutn parvulorum & extremam pœnitentiam . Ut fervientes mercenarii non cogantur decimam partem mercedis dare, nifi dedudis neceiTatiis expends ; fed ter in anno cogatur unulquilquc efferre obolum ad minui,ut irf, qui pecunia corrupit falfum dicunt teftimonium , tanquam infames a tefttmonio repellantur , fi fuper hoc fuerint convifti, vel pre jure conferti ; & hoc in fingulis eccleiîis per facerdotes publice denuncictur. Et fi vilis fuerit perfona , fuftigetur ; digniores vero perlonas pro modo facultatum pecuniarie puniantur, fecundum arbitrium ordinarii . Eandem poenam ftatuimus contra teftium corruptores. Or bina' benefitiatorum inteftatorum, per epifeopum vel per ejus officialem pro animabus iplorum diftribuantur ; bona vero miniftrantium it) facris ordinibus , fi idteftati dcceflerint, per archidiaconum, vel per ejus officialem ; bona vero aliorum clericorum per perfonam, vel ejus capellanum . Si quis vero laicus inter vivos teftamentum condiderit, & portes aliquo tempore morte praeventus fuerit, nec teftamentum ante mutaverit , per exeeutores , vel per ordinarium loci, fi deunt exeeutores , diligens fiat tcftamenti exeeutio; & exeeutores négligentes canonice puniantur . Si quis autem inteftatus deceflerit , dominus inteftati habeat tantum, quod haberet , fi teftarus deccfliflct ; & ecclefia loci fimiliter. Reliqua vero bona ipfius defundi fecundum difpofitionem ordinarii pro anima ejus diftribuantur, per vifum domini fui, vel alicujus loco fuo ad hoc deputati . Ut in fingulis ecclefiis parochialibus, quarum parochia eft diffiifa, duo fint capellani ad minus; penfatis pariter magnitudine parochiae , & ccclefic facultate; ne forte, quod abfit, aegrotante uno capellano, aut alias debilitato , parochianis infirmantibus, aut divinis non valentibus-officiis interefle, officia debita fubtrahantur, vel negentur ecciefiaftica facramenta. Vacante ecclefia , terne non jaceant inculte, fed per decanum loci excolantur , fumptibus cifdcm- refundendis « perfona futura &c.

•s-Lirfo-' vici ngfo. rnaoeram.

STATUTA DOMINI ' LUDOVICI REGIS,

Pro libertate ecclefix,

Ex editione Catelli Ac Ducbcih. & MS. Jac. Sirmondi.

LO D O V1C V S DEI G.R 7' 1λ FrMtvriMS mt, ttnhitrfis cvwtot farto- ttcnfitot, 4r ellir Jtotlitor fitit ftr farto- rttnftm tvnflitutn , falrtttm v diltUtMtet,

I. /^MJplentes in primis statis & re- V-d fni noftri primordiis, illi Servire, a quo regnum recogoofcimus, & id quod fumus ; defideramus ad honorem ipfius , qui nobis culmen dedit honoris , quod ecclefia Dei , qux in partibus vcftris longo tempore fuit affiida, & tribulationibus innumeris coatquafiata , in noftro dominio honoretur, & feliciter gubernetur . Unde de magnorum & prudentum confilio ftatuitnus, quod ecclefix, & viri ecdefiaftici in terris conftituti, prxdi&is libertatibus & immunitatibus utantur , quibus utitur ecclefia Gallicana , & eis plene gaudeant fecundum confuetudinem ecclefix memoraex.

II. Et quia hxrerici longo tempore virus Suum in veftris partibus effuderunt, ecclefiam matrem noftram multipliciter maculantes : zad ipïorum extirpâtionem fiatuimus, quod bxretici, qui a fide catholica deviant , quocumque oomiqe cenfeantur, pofiquam fuerint de bxrefi per epifeopum loci, vel per aliam ecctefisfiicam perfonam, qux poteftatrm habeat, condemnati, indilate animadverfione debita puniantur.

III. Ordinantes etiam , & firmiter decernentes, ne quis hxreticos receptare vel defenfare quomodolibet, aut ipfis favere aut credere quoquo modo prxfumat. Et fi aliquis contra prxdiâa facere prrfnmplent, nec ad tefiimonium, nec ad honorem aliquem de cetero admittatur; nec poffit facere teftamentum, nec fuceffionem alicujus hxreditatis habere . Omnia bona ipfius mobilia & immobilia, qux fine ipfo fallo publicata, decernimus ad ipfum, vel ad pofteritatem ipfius, nullatenus reverfura.

IV. Statuimus etiam & mandamus, ut barones terrx , & bailivi nofiri , & alii (abdici noftri , prxfentes & futuri, folicict fiat & intenti terram purgare hxreticis & hxretica foeditate. Et prxcipicntes quod prxdi&i diligenter ipfos inveftigare ftudeant, & fideliter inve-

A nire ; & cum eos invenerint , prxfenrent fine morx dilpendio perfonis ccclcfiafticis Superius memoratis ; ut eis prxfentibus de errore & bxrefi condemnatis , omni odio, prece, pretio, timore, gratia .& amore pofipofirfc , de ipfis feftinate faciant quod debebunt.

V. Verum quia honorandi lunt, & muneribus provocandi , qui ad inveniendum & capiendum hxreticos Solicite diligentiam Suam exercent .' ftatui-B mus , & volumus , & mandamus , ut bailivi nofiri in quorum bailiviis capti fuerint bxretici, pro quolibet bxretico, pofiquam fuerit de hxrefi condemnatus , ufque ad biennium Solvant duas marchas integre capienti, poft biennium autem unam.

VI. Sane quia Ruptarii Solent devaftare ac demoliri terram prxdi&am, & quietem ecclefix & ecclefiafiicornm virorum turbare : fiatuimus , ut omnino C Ruptariis iliis expulfis , pax perpetuo fervetur in terra : ad quam Servandam dent omnes operam efficacem.

VII. Ad hxc, quia claves ecclefix confueverunt in terra illa contemni .' fiatuimus , ut excommunicat! vitentur, fecundum canonicas faodiones : & fi aliqui per annum contumaciter in excommunicatione perftiterint , ex tqnc temporaliter compellantur redire ad ecdefufiicam unitatem : ut quos a malo non 'D retrahit timor Dei , faltem poena temporalis compellat.

VIII. Unde prxeipimus quod bailivi noftri omnia bona talium excommunicatorum mobilia & immobilia poli annum capiant : nec eis alique modo reftituant , donec prxdi&i abfoluti fuerint, & ecclefix Satisfecerint . nec tunc etiam , nifi de nofiro Speciali mandato.

IX. Deoimx fane, quibus fuit ecclefia longo tempore per malitiam inhe-E bitantium defraudata, fiatuimus & ordinamus, quod reftituaotur ecdefiis, dc amplius laici dacimas non detineant , fed ecclefiam eas libere habere per* minant.

X. Hxc fiatuca inviolabiliter (errari jubemus. Mandantes quod barones, & vartalli, & bonx ville, jurent ifta Servare, bailivis noftris ad hoc exeeutoribus deputatis: qui infra renient, pofiquam

fuerint

f

AMNO CHRISTI fuerint in batliviis conftituti , publice, & in loco publico, & die folenni , jurent quod hxc fervabunr, & facient ab omnibus bona fide fervari. Quod fi non fecerint, pœnam bonorum omnium , «St corporis, poterunt formidare. Noveritis etiam quod ifta ftatuta fic volumus ob* alftnf·! fervari : quod etiam quando * frater nofter terram ipfam tenebit , jurabit hoc fervare, & quod faciet a fuis fidelibus Aobfervati. Ut antem hxc ftatata firma & inconcuITa permaneant, ea tigilli nòftri munimine fecimus communiri .AAum Paritius annogratix MCCXXVIH. menfe Aprili.

G- C. Ha Ludovict ragi· linenr <bc« fiiat m* ad N*r-

ot ianiligo ■> Sinaoadi ·oβτl nuaukrifw.

miisri chr ist

cr CONSTITUTIONES ECCLESIÆ BAR.CH1NON ENSIS £'

Edite per *Siblunfeni A. S. L. Ceartlruknt tS Laetent l» Spem**

Cire emunt* 1118. *fett* 1110.

Ex Nanti Surpi· To-IJ. Venerabili in Chrifto patri epifeopo fie ditẹâis filiis capitulo Barchinonenh Johannes λl«π'μ *κ. ejufdem permititooc Sabinentis epifeopus*, apoAη«Λχ. t. IV. p. ,♦». ftolic* fedis legatus, fahitem in Domino.

Attendentes ad noftram injunâam ecclefiam, vititanfes eam ex debito noftrc legationis officio , & de ftatu ipfius tam in fpiritualibus quam in temporalibus follicite inquirentes , quaedam invenimus corrigenda, ordinanda & reformanda ; fuper quibus ea ordinanda duximus que fubje&is funt capitulis annotata.

I.

In primis igitur ftatuimus,quod in noftra ecckfia canonicorum quadragetimus numerus obfervetur. & quod rcHitutis per nos facerdotibus ad potieihonem quorumdam jurium vel confuetudinum, propter que canonicos fe e(Te dicebant, fuper.... proprietatis eam pendebat,quia nimis erat numerur'tiiminutus , quofdam ordinandos in ecclefia noftradecernimus canonicos, cum moderamine fervato, quod pnediâis presbyteris loca paterent, fi forte per ipfos omnes vel aliquos ex ipfis per competitionem vel fententiam in pnediâtun numerum venire contio geret; ftatuentes nihilominus quod in omnem eventum pnediâus canonicorum numerus integretur. Et quoniam in choro noftro nec gradus nec fedes confuetudo rationabilis ordinabat; & ita ftatuimus, quod archidiaconus qui major eft in ecclefia, in dextris chori locum primum : decanus primum locum in finiftris : & juxta archidiaconum cantor, & juxta decanum facrifta, juxta facriftam praecentor locum habeat ; & poft iftos, in utroque choro alii canonici fecundum ordinem quem habuerint & prioritatem canooicatioois fu* fedes ordinarie fervent . Circa fe dem epifeopi in tertio choro, fed de univerfis facerdotibus ; alii fex in appofita parte chori finiftri fedes obtineant. Aliis enim loca indifferenter pateant facerdotibus & diaconis in utroque choro: ita videlicet quod in fecundo & inferiori ordine facetiorum, cum ipfa facetia fieri contigerit, fubdiaconi collocentur.

II.

De quotidianis ditiributionibus hic ftatuimus cbfervandom , quod quicumque five perfona , five fimplex canonicus, aut facerdos feptimanarum vel altarium matutinis non interfuerit feftivitatum, in conftitutis ejufdem Dei officiis & miff* non interfuerit, pane & vino de corna privetur, nifi fuerit infirmus, aut de certo mandato negotiis ecclefi* occupatus , & pena per perpotitos mentium & ntfnifterialem pro prstdidis defeâibus infligatur: hoc habito moderamine , quod pro defeôu duarum nodium in feptimana prcdiâam poenam ammonitus incurrat . Precentor provideat & difponat, ut in tabula pro ieptimanis & folemnitatibus , deferibantur officia fingulorum; & *feptimanat de* mitia, epiftolam & cvangclium presbyteris, & tam perfonis quam canonicis non presbyteris fecundum ordines fuos aifignet . Et quicumque de miHa majori defeâum fecerit, duarum dierum rationem; quicumque in mitia majori, in epiftola& evangelio defeâum fecerit, ejufdem diei portionem amittat . In majori altari nullus mitiam celebret, qui non fuerit canonicus aut ad minus de nothis facerdotibus, nifi caufa reverenti* ad boc forfiran admittatur. Canonicus cui affignata fuerit feptimana de epiftola vel de evangelio, per feipfum vel alium Canonicum in fefto IX. leâionum officium fuum adimpleat . In profeftis autem diebus eidem liceat honefto vicario , qui non fit canonicus, evangelium vel epiftolam commendare. Quod ut melius valeat adimpleri, prreipimus,quod tam perfonsrqusm fimplices canonici ordines recipiant, quos dignitas dc ecclefi* neceflitas requirit : videlicet ut decanus afeendat ad ordinem facerdotii , & alii fecundum fuas dignitates & necelfitatem ecclefi*, ordines recipiant : & ad hoc in prsfenti per certam perfonam, & in futuro poena contimili duximus compellendos in hoc prarfêncifta- tuto, mandantes quod quicumque de pectentibus canonicis in minoribus ordinibus conftitutus , in inftanti jejunio quatuor temporum in fubdiaconum non fiierit ordinatus , vocem non habeat in Capitulo, donec eumdem ordinem fuerit afliecutus. Et fi in fequenti jejunio quatuor temporum ad eundem ordinem non acceflerit ; quoufque eumdem ordinem habeat , canonica portione privetur. Subdiaconus quoque ad recipiendum ordinem diaconi poena confimiti compellatur. Abfcntes vero cum ad ecclefiam redierint , fimili modo & ordine , & pari pcena perfonis addiâa, St per fubtradionem omnium beneficiorum fuorum promoveri cogantur.

III.

ANNO CHRISTI

III.

Quicuarçue vero ex prcdlftis de injunda fibi leftiooe vel refponforio io matutinis, vel alleluia in mMa , defeâum fecerit ,· qui per alium nem procuravit adimpleri, de portione ejufdem diei in fubrra&iouem quatuor denariorum puniatur;

■4

A1H autan capdhni in ecdefia noftra beficiati, ■1 quotidianas portiotfes nobifcum » percipiunt, ad explendum debitum frrvitium nec non fit oficia

ms portionis dé fais benefici· compellantur.· Λ hoc moderamini no&ro duximus relinquendum. Nullus ex eis qui chorum frequentat , dum divina celebrantur oficia, ecdefiam vel dauftrum proccfliods intret in habitu feculari . Qwd fi quii fecerit, fi quotidianam portionem recipiat, per duas dies privetur eadem . Si de capdlan» raerit, qui portionem non percipiat, per duos dies altaris fui beneficio fit privatus . Dc anojyerfarits quoque ftatuimos, quod qui oifido non interfuerit, carcat portione qu· ipfi competeret , nifi infirmitate, vd mftru&iooe , vd negotiis ecclefi· fuerit excufatus.

V.

Peregrinanribus autem flt (ludentibus de licentia capituli pcenas illas infligere non intendimus , quas per abfentiam faperius dcfcripGmus infligendas.

V I.

Pneterea cum in generali concilio fuerit com flitutum, ftt a nobis in explendo concilio renovatum , quod in fiagulis cathedralfeus ecdefiis fit unus magifter , qui in grammatica doceat, & vos hoc fidubre flaturam obfervare ncglcxiftis quia necdfe eft, ut pena ftatuta diligentiam introducat : nos fuper hoc articulo duximus ftatueodum, quod epifeopus cum de exercitu Majoricaram redierit, iodi&o fibi poft reditum duorum menfium fpatio ad providendum de magiftro, ex tunc quoties Λ quandocunque fuerit 10 ecdefia noftra dc cetero nugis defio ftus ; ipfe epifeopus a collatione beneficiorum fit facdlo fuo , quod habet in ecclefia cathedral!, fit fufpenfus , doocc patraverit quod fit dc magiftro provifam.

V I I.

Conflitutiooes quafdam ecclefi® noftns tnftramento firmatas publico nobis exhibitas, approbamus, confirmamus , fle in perpetuum obfervari mandamus t videlicet quod fi aliquis *b*-Acerdos vd clericus beneficium in ecclefia noftira adeptus fuerit ; ecdefiam quam extra tenutrit, *d beneficium dimittere compellaturt & quia nullus canonicus extra manens habeat capellaniam , pmpofituram, nec domos in ecclefia noftra, nifi fuerit affiduc refidens dt dc gremio ecclefi·.

V I I I.

Ceteram am reverenda fit honorabili* ecckfia veftra exiftat, dc lo habitu decenti vosoporteat in ecclcfia defervire, & ' coda mauualis ad viftum nobs non fui fit veftitum; unde requirit equitas , fle hoc ipfitm poflulat neccflitas, quod ecclefi· vertras beneficia nequaquam taliter dividantur , quod aliis inebriatis, alii cfuriant, alii fideratis mulis incedant , & alii egeant ·, propter qu· tam contra eptfcop, quam coatra fratres fisos aliqui fcrupuloio corae non abique caufa , & cum gravi icandah» movcantur. Quocirca in virtute obcdieotic, & fub obtcfiatiooe divini iudicii pnecipunus, ut epifcopus, cum prnpofrturas vel capellanias vacare contigerit, fic eafdem difpenfate fatagat fecundum ecclefi· facultates decenter, ut retere tur cujuslibet canonica paupertas ? ita videlicet quod magis digni dc magis meriti in majoribus honorentur beneficiis, & noacarnem, fedDcuns habeat pre oculis, nec in aliquas perfonas tanta coegerat beneficia , quod minus condigne aliorum tenuitas relevetur . Vacante autem in ecclefia veftra beneficio , diftriâe βι tub *poraa excommunicationis prohibemus , ne quis illud beneficium dum vacaverit conveniat , per aliquam allegationem fibi vel alii obtinere attentet ; fed cum beneficium vacaverit , conveniat capitulum , fit Angulorum voluntates adunatas Dfingulis, qui bona fide in eodem articulo confulent ecclefi· fu·; & ille obtineat beneficium, in quem vota plurium concordaverint.

I X.

Sub pcena quoque cxcommunicatioais diftri&ius inhibemus, ne inter vos juramenta vd eoU ligationes clandcftioat fiant, per quas indeterminate fe quique adftringat ad confenticndum in negotiis ecclefi· voluntati alterius; ac commu nem utilitatem fit honorem nmdquiiqoe magis attendat : quia magis Deo quam bommtbtneft placendum. Hanc igitur ordinationem meamfab pena fufpcnfioois fit excommunicariosds a vobis prwcipimus inviolahflixer obfervari . Et venerabili patri archiepifcopoTerraconenfi ejddem ordinationis cxecnrkxwm duximus counnitreodam. In virtute fpiritusSanfti proripientes eidem, ut omnia fua prndifta decurioni mandare non omittat. Contravenientes, fi qui fuerint vd rebelles, per cenfitram ecdcfiafticam oompdcendo. Ada funt hac atrno Domini m...., nono VIII. caL Oftobris. w

CON-

CONCILIUM BITURICENSE

Menfe Novcmbr. ann. MCCXXVIU. celebratum, io quo Burdigalenfis archiepifcopus ab officio metropolitan! fufpenfus.

HUjnt concilii notitiam babemxs ex putriorefio Bituricenfi, ubi inter res gefias Simonis de jce arcbiepifc. LXX. Anno, *inquit,* Dom. *locam.* MCCXXVIU. convocavit concilium provinctale Btrurts, in oâavis B. Martini hiema- lis ad quod cum Burdegalenfis archiepifco» pus accedere curaflet minime, eumdem de CODfilio fuorum fufiraganeonun fufpcndit ab ©fficio metropolitan!.

ANNO CHRISTI

CONCILIUM TOLOSANUM

Anno MCCXXIX. de inquirendis hzreticis, deque aliis ecclcfiafticz dilciplinz capitibus celebratum.

REj In boc concilio gtflos fic deferibit GuilUltnus de Podio Laurentii m Chronico cap. XL. Poft pacem, *inquit,* Parifius celebratam m fine anni, in fequenti anno Domini rasp, menfe Julii, per magiftrum Petrum de Collomedio, gerentem vices *legati, fuit* reconciliata civitas Toiofana, comite nondum *reverto de* Francia: qui de voluqtate propria reraanfit in prifione regis Parifius, donec muri Tolofz corruiflent, caftra, & villa, prout in pace fuerat ordinatum; fie effet tradita filia ejus Joanna novem annos habens regiis nunciis Carcaftonz, quam poftea duxit Alphonfus frater regis, comes Piôaviae, in uxorem. Faillis ergo miles comes af domino rege in fefto Pentecoftes, mox impletis quz pada fuerant, ad propria eft reverius. Quem non poft multos dies legatus fequitur, przmiflis ad terras, pro diruendis caftris, crucefignatis cum indulgentia infinitis, qui venturi erant cum armis, nifi pax intervenifler. Idemque legatus ibidem Tolofz poft rftatem concilium celebravit, cui interfuerunt Narbonenfis, Burdigalcnfis, Auxitanenfis, archiepilcopi, & epilcopi multi, fic alii praelati. Item adfuerunt comes Tolofanus fic alit comites przter Fuxcnfem, Barones, fic fencfcallus CarcaiTonz, fic conlutes Tolofani duo, unus de civitate, fic alius de burgo, qui ftatuta pacis it^totius uns verfitatis animam juraverunt, fic tam comes, quam ceteri, illud 'approbaverunt, fic fecerunt, fic idem fecit poftea tota terra. Ne autem videretur legatus, ficut erat vir circunjipeclus fic providus, omittere aliqua de contingentibus: mandavit inquifitionem fieri contra fufpcdos de ' hzretica pravitate; fuitque in ilio concilio Guillelmus de Solerio, qui fuerat hzrericus veftitus, fic fponte fua receflerat ab hzreticis, reftitutus ad famam, ut ejus teftimonium valeret contra alios de quibus noverat veritatem. Quz inquifitio fuit fic ordinata, ut finguli epifeopi qui aderant, telles, quos producebat Tolofanus tptfcopus, examinarent, fic eorum difta in feriptis rcdalta eidem epifeopo redderent confcrvanda, fic fic pollent multa brevi tempore expedire. Et vocatis fic auditis prius, qui fideles reputabantur, fic catholici, mox vocandis qui fulpe&i erant aliquibus, in teftimonium eftproceuum. Qui hoc przfcntientes, fe invicem, ne quicquam contra fe dicerent « przcluferunt. Qiod fatis patuit ex poftfafto: nihil enim, vocati ad teftimonium, fatebantur. Fuere autem quidam ufi confilio faniori, qui primo ante alios venerunt, & legato *fe* tunc fubmiferunt, feu fubdiderum, & ideo mifericordiam invenerunt.' cujus fe, qui dura cervice erant, reddiderunt indignos, & poftea coa&i & velut tradi venerunt, ponitentias difficiles habuerunt. Fuere & alii, fed pauci, qui dicebant *fe* velle defendere in jure, petentes fibi tradi nomina teliium, qui depotuerum contra cos, quod poffent elfe' inimici capitales, quibus credendum non fuerat. Et fequuti font legatum ufque ad Mootem-peffidanum, taliter infiftendo. Przfnmenfque legatus, quod hoe profequerentur, ut tefles interficerent quos fcirent depofuifle fpecialitcr contra cos: caute eorum illufit inftantiam, & nomina omnium tedium in inquifitione tota excepta inde tantum eis tradidit intuenda, fi forte ibi fuos cqgnofcerent inimicos. Qpi videntes proinde circumventos, quibus nomina tedium tradebantur, nec obhoc nolle poterant, quos fuos dicerent inimicos, quando nefeitent, quod depofuilfent aliqui contra fe, ab incoèpto litigio quieverunt, legati fe voluntati finaliter fupponentes.

Addende quoque bic concilii bujus decrete, quota exemplar babemut Sirmondi noftri manu defcriptum: item alterum quod ex locupletifiima fita bibliotheca depromptum bumaniffime nebis concefit lUefirifiimus abbas ГeUeritu, erxditiffimu/ idem & ernitto/nm patronus. Eadem ante /I. P. D. Loces Dacberius edidit fpicilegii fui Tomo Jl. Ex tribas Il/ exempli/ per/tdlixt aliquid edere liceHt.*

Hcc fune ftatuta in concilio apndTolofatn promulgata per dominum Roma* num i. Angeli diaconum cardinalem, apoflolicx fedis legatum, anno Domini MCCXXIX. mcnic Novembri.

TITULI CAPITULORUM.

». Vt

AWJ® OUUSn

2. Ut idem fmiant abbates exempti.
3. Ut demini lotorum inquirant in bareticos.
De petna ejus qui ή terra fus permifertt morari boresteam.
Dt m qui non efi tonvidiut quad fciverit bartticot effe in terra fua.
6. Ut domus, in qua inventus fuerit bareticut, diruatur; èX fundat tenfifctiur.
De bailivo qui mm efi contra bareticos diligens.
Ut nemo puniatur tanquam credent, vel baretient: sqfi talis per poteftatem cccleflafiicam judicatur.
9. Ut quilibet in terra 'alterius ppfft inquirere vel capere bareticor.
10. Quomodo agendum turn bureticis [ponte ad fidiem reverfis. 3

Dc juramento a fingulis catholicis praflando.
*3. Ut fingxli ter in anno confiteantur U communicent: alioqui jufpelti de barfi bebentur.
Ne laid babeant libros feriptura, praterpfab terium, ÎT Divinum officium: at eos libros ne habeant in vulgari lingua.
»5. Quomodo agendam cum agiftii infamatis de barfi, vel fxfpiciom notatis.
16- Ut teflameuta fiat irrita, nfi flant ceram proprio presbytero, vel altero eccififfbco.
17. Ne prolati, vel demini quivis, bareticis aut de barfi diffamatis adminifirationem ullam committant: nec eoi in fua familia aut cm-C filio retineant.
18. Quinam habendi flat diffamati.
19. De libertatibus eccifiarum.
20. Ut clerici am tallientur.
21. Qui flat immunes a pedngiis: & ne nova exigantur.
21. Ifi qui ptdagia recipiunt, feturas vies praflent.
23. Ut nibil exigant lal< b hominibus eccifiarum & ecelfiafttcorum, ab ns poffeffiones habeant.
24. Quid agendum ab to fui clericum ceperit
25. Ut omnes Dominicis C feftis veniant ad ecclfiam: tf de abfentium perna.
26. Qui dies flat fefiivi.
*7. Quad feftsvu diebus ferisndum efi, df populo annumiandi funt die Dominico
28. Ut omnes ab anno 14. jurem fervere pacem.
29. De eo gui pacem fregerit.
30. Quid de illius bonis, perfomsyu ipfa, fi piatur, agendum.
Jr. De pacis violatore, fui redire nm vult «4 mandatum.
3». De eo φú pradam abduxerit.
33- De m pui de prada hujufmodi emerit.
34- De vaffallit vel hominibus infurgentibus tra dominos.
3J. Ut familiaritas vel treuga non habeatur fayditis.
3«· Ut latrmes Ô* Rupterios nemo reciplat. E
V. Ut flat facrameutum contra inimicos fidei at<jm pacis, quorum aliqui nominatim defignantur.
38. Ut mella conjurationes feu cmfratria flant.
39. Ut nullus ciffirum vel villam furetur dt bis qua tenentur ab ecclefia., vel « rege.
40. Ut mellas alterius bona per vim rapiat: féd per judices repetat.
4«. Ne cafira de nove «dificentm: aut diruta readificentur.
4». Ut mulleres qua Habent cafira & munitimes, am nubant inimicis fidei If pacis

A43.LV "-- ı ludov-vml r-fr.
nullus judex a hiiganlibut quidquam fu»vis prasrxtu exigat. ANNO CHRIS!I *>,f
44- Ut curia det paupelibus advocatum.
45. Ut bac ftatuta quater in anne parochianis exponantur.

PRÆFATIO.

Licbt a diverfis spoftolicr fcdis legatis diverfa emanaverint inftituta contra hcrcticos, credentes, fautores, & receptatores haereticorum, & fuper pace conlervanda in Tololana dicecefi, & Narboncnfi provincia, & circumadjacentibus diaicefibus, & terris vicinis, & fuper aliis quae ad bonum (latum terne pertinere oolcuntur. nos tamen attendentes, rena, pradiflas, poil long* ac miferabilis turbationis diferimina, nunc quafi miraculofe, pace, de atlenfii & voluntate majorum, gaudere: ordinandum duximus & fiatnendum deconfilioarchiepifcoporuni, epifeoporum, & praelatorum, & baronum, fic militum, quae ad purgationem haereticz pravitatis, conierva trônera paris, neenoe fic terre quafi néophyte, novimus expedire I

CAPITULA-

/. Ut in fingalis locis forerdor unus 6" fret lasci con/htuantur, qui diligenter indulront bartticot.

Statuimus itaque, ut arthiepifeopi & epifeopi in fingulis parochiis, tam in civitatibus, quam extra, facerdotem tinum, & duos vel tres bonz opinionis laicos', vel plures, fi opus tuent, facramentocon(fringant, qui diligenter, fideliter, & frequenter, inquirant hatreticos in eifdcm parochiis, domos fingulas & cameras fubterraneas aliqua fuipicione notabiles perfcnitando, & appenfa, feu adjunda in ipfis tc&is zdificia, feu D quzcumque alia latibula, quae omnia deifrui prxeipimus, perquirendo.* & fi quos itfvenerint hereticos, credentes, fautores, & receptatores, feu defenfores eorum, adhibita cautela ne fugere pofiint, arcbiepifeopo vel epifeopo «dominis locorum, feu bailivis eorundem, cum omni feilinantia Audeant intimare, ut animadverfionc debita puniantur.·

rl. Ut idem faciant abbates exempti.

Hoc idem faciant abbates exempti in locis fuis, quae non funt ordinariis jure diœccfano lubjc&a.

111. Ut domini locmum induiront in ltrttiett.

Solicit! etiam fine domini terrarum circa inquifirionem haereticorum in villis, domibus, & nemoribus faciendam: & circa hujufmodi appenfa, adjunâa, feu fubterranea latibula, defiruenda.

N Iff. D·

ANNO CHAttTi *lv, gft g}*, fa tfffi fle ftnaît. rit tnornri brnrlala.*

Staluimus etiam, nt quicumque ia ferra iua de cetero permittee feienter motari haereticum, five propter pecu· Siam, five propter aliam quameumque caufam, dc fuerit inde confelîus act conviftua: amitia; in perpetuum terram fuam, dc corpus fuum fit ia manu domini ad faciendum inde quod debebit.

V. De f won tfl nnwfftn feint ni Àrrrncv/ foa rma /»4.

Si autem dc feienria conviôus non fuerit, & probata fuerit oegligcntia difioluta, vel frequenter in terra iua inveniantur haeretici, vel fuper hoc fit diffamatus, pernis legitimis puniatur.

V/ Ut in inttt»! fuerit bare ttlut, éunotnr, é fnnatti (onsetter.

Illam autem domum in qua fuerit inventus haereticus, diruendam decerni mus: & locus Ipfe five fundus confil cetur.

VII. Dc lnilrvn fui vm «fi contre berttl litor éiligtnl,

Bailivm vero qui femper eft in terra refidens, in loco contra quem prz. fumitur, *nifi* contra bzrcticos valde folicitus inveniatur & diligens, bona fua amittat, dc de cetero, nec ibi, nec alibi conftitnatur bailivos.

FJ/Z. *üt nesw fanlntnr raafcan crrdrwr, Ve/ btretittu, nifi te/le fer fnteftettm tt elrfloflicem jnt/icettu,*

Ne autem innocentes pro nocentibus puniantur, aut quibuslibet per aliquorum calumniam hzretica pravitas impingatur: ft«tuimus, ne aliquis ut credens vel hzrcticus puniatur, nifi per epifeopum loci, vel aliquam perfonam cccleüafticam, quz poteftatetn habeat, fuerit credens vd hirecicus judicatus.

ZX. *Ut quilibet In terre alterint fqglt Inqntrtre vel tefcre bnrtvtnt.*

Statuimus etiam, ut quilibet in terra alterius poflic inquilere vd capere haereticos, & bajlivi locorum teneantur eis przftare auxilium & favorem: ita quod bajlivus regjs, in terra comitis Tolofiuu dc diorum, hoc facere pofiit, comes A°lolanus & aln, in terra rc-

X *X^waaada qctkittnl tant bjeretitlt faut té fitkne rtverfle.*

Item ftatuimos, ut fi qui hxreticf veftiti, hacrefi fponte dimifia fuerint ad catholicam fidem reverti, fuum recognolcentes errorem, non remaneant ia villa in qua fuerant antea convetfàti, fi villa fufpcâa de hacreû habeatur: fed collocentur in villa catholica, quz nul-
B la fit haerefia iufpicione notata' In deteftatione quoque veteris erroris duas crucca portent de cetero altius prxeminentes, alterius coloris qnam fiat veftee coram, unam a dextris, & alteram a finiftris. Nec propter cruces excufetur aliquis, nifi habeat litteras fui epifeopi teftimonialcs dc reconciliatione ipfius. Ncc de cetero talibus officia publica comittantur: nec ad a&us,legitimos admittantur, nifi per dominum papam, vd per legatum ab ipfius latere de<H-natum, fuerint in integrum reftkuti,
C injun&a fibi poenitentia competenti.

XI. fankt ngcnêtme ran bnrttitle non ffonte, /rd titnnre wl a/la raa/â tonverfit.

Hgretici autem qui timore mortis, vel alia quacumque caufa, dummodo non fponte, redierint ad catholicam unitatem: ad agendam poenitentiam per epifeopum loci in muro cum tali includantur cautela, quod facultatem non habeant alios corrumpendi. Quibus ab illis qui bona eorum tenuerint, provi-
D deatur in ncccflariis fecundum difpofitionem praelati: fi vero bona non habuerint, eis provideatur per prxlatum.

XII. Dt faremento n fingfale tetinlicit freflenlo.

Univerfi tam mares quam fceminat, mafcuji a xiv. anno dc fupra, fceminse a **xti.** abjurent omnem hzreGm extollentem fe adverfas fandam dc catholicam Romanam ccclcfiam, dc fidem orthodoxam, quibufcumque nominibus
E cenicatur: jurent etiam, quod fidem catholicam, quam Romana ecclefia tenet dc przdicat, fervabunt, dc hzrericos pro viribus pcrfeqnentur, dc cos bona fide manifeftabunt. Nomina autem omnium virorum ac mulierum, in qualibet parochia confcribantur, & omnes coram epiicopo, vel coram bonis viris quibus hoc demandatum * fuerit, przftent juramentum przmifTum. Et fi

* «AdcmM d*Ta"

quis

du'* abiens fuerit » & poft redicam ejos infra xv. dies idem (aeramentum nos prxfticerit, quod cx iofpcôionc Dominum poterie apparere, fuipcÀus de herefi habeatur. Hujuimodi autem jura* mentum fingulis bienniis renovetur.

XIII. Ut fingt/li ttr in anno tondteantar It communietnt : oltogui fufptCh at tertfi teteontvr.

Omnes autem utriuique fexus, poft. quam ad annos dil'cretionis advenerint, confeflionem peccatorum faciant fer^n anno proprio facerdoti, vel alii de voluntate ipfius, vel mandato, injuniftatn pœnitenciam & humiliter & pro viribus impleturi, & ter in anno, in Natali Domini, Paicha, & Pentecofte, (aeramentum Eucharifixc cum omni reverentia (ufcepturi ; ita quod confeflio communionem praecedat; nifi forte, ob aliquam caufam rationabilem, ad tempus nb eius participatione abftinuerint, de confilio proprii facerdotis. Soliciti fint itaque presbyteri circa ifta, ut ex nominum infpe&iooe cogoofcant, ficut fuperius eft exprelfam, utrum fint aliqui qui communicare fubterfugiant. Nam fi quis a communione, nifi de confilio proprii facerdotis , abftinuerir, fufpcflus de hacrcfi habeatur.

*XIV. Nt laid babtant libro/ fcriftttra^ fra. ttr ffaittrium * It Divinum offdum: at tot Ultro/ nt tebtalu in vulgari lingua.*

Prohibemus etiam, ne libros veteris teftamenti aut novi, laici permittantur habere: nifi forte pfalterium, vel breviarium pro Divinis officiis, aut horas beat® Mari® aliquis ex devotione habere velit. Sed ne prxmiffbs libros habeant in vulgari translatos, arétiifime inhibemus.

XV. Quomodo agtndum tum agrotit infamati/ dt tertfi, vtl fuffictont notati/.

Statuimus etiam, quod quicumque fuerint infimati de hxrefi, vel iufpicione notati, officio medici de cetero non utantur. Cumque aliquem infirmum de manu presbyteri fui facram communionem contigerit recepifle : adhibeatur ei diligens cuftodia ufque ad diem obitus fui vel convaleicentix, ne haereticus aut de hxrefi fuipe&us ad ipfum infirmum poflit habere acceflum; cum ex acceffu talium, nefanda intellexerimus & enormia pluries contigifle.

XVI. Ut ttfiamtnta fient coram frofrio prtj^rrr-, vtl alttro ttcltfiaftlto.

Cum vero aliquis voluerit condere teftamentum, hoc faciat iub te(limonio fui presbyteri , vel alteris ecclefiaftic* perlons, fi proprius non poflit haberi (acerdca. adhibitis bon® opinionis viris, quos ad hxc voluerit acccrfiri. £c teftanfénea aliter fa&a *vigorem* non habeant, nec alicujus fint momenti.

XVI/. Nt tertddt, «ut dt bartfi dffamati/odminifiretio ulla («mittatur, nttfamilia «ut (6nfilio ttlinlantur.

Inhibemus etiam, ne prxbti, baro, nes, milites, (eu quicumque domini terrarum, haereticis vel credentibus eorum bailivias (eu adminiftrationes fuarum terrarum commutant: fed nec eos, aut etiam aliquos diffamatos debxrcfi, vel quos credunt de hoc efic fufpeftos, in fua familia vel fuo confilio habere vel retinere praçiumant.

XVIU. Quinam tebtndi fint diffamati.

Illos autem debent pro diffamatis habere, contra quos publica fama clamat, vel de quorum diffamatione apud bonos & graves coram epifeopo loci legitime conftirerit.

XIX. Dt librrtaliter Eccleflarum .

Omnia privilegia ecclefiarum & libertates earum, & religiofarum domorum inviolabiliter pr^cipimus cuftodiri. Univerfi etiam de bonis & proventibus fuis, non dedu&is expenfis, ecclefiis integre decimas & primitias Coivere teneantur, prxferiptione, Ceu coniuetudine aliqua non obftante- Nec quaicumque exactiones laici exigere, vel extorquere prxfumant.

XX. Ut tltrid non talittntur.

Clerici quoque non talliabuotur occione etiam hxreditatis; etiamfi per fucceffionem cis obvenerit, nifi fint mercatores, vel uxorati . Sed fi per fnccef-fionem hxreditariam aliqua poffeflio feudalis , feu etiam cenfaalis, ad eorum manus devenerit, penfiones & onera ipfi in pofterum annexa folvere teneantur: alias atalliis, & aliis cxaâionibus omnino liberi fit immunes.

A Quod (i facere diftukric, denuiKiettir*~*TjJT" cxcothtnunicatus; & per fupenorcm do minum, ipfum reddere compellatur-

*Q*I fint immunes a ftdaglis: <6' nt Ix^Itlilr.*

Item przcipimus quod cleiici & ctjam rrbgiofi, fit quilibet peregrini & milites, cum rebus ipiorum, immunes fiat ab omni pedagio, nifi fuerint mercatores. Sed nec ab ipfis, aut quibufcumque aliis perfoms, pedagia, quidagta, leu alus exadliones quafcumque Lici ex'gcrc vel extorquere pixlumant: nifi ea qux ab antiqua return, vel imperatorum, vel principum conccfhone B probaverint e(T.· concerta, vel ex antiqua confucîudine introduâa. Quod fi acquicfcere noluerint, per dicccclanum loci Centura, qua convenit, dcfifterc compellantur.

XX11. Ut fui fedagla rttiflunt, feturas vias fraflent.

Hi autem qui pt-dagia recipiunt, taliter in diftridu luo llratuj ftudeant cuflodire, quod damnum aliquod rranfeuntes non fenciant, vel violentiam ali-C quorum. Et fi forte aliqui in diftriélu eorum damnum incurrerint, dummodo non fit guerra communis, & de dic viatores incedant, ipfi ad damni reftitutionem integre teneantur, eos ad hoc per fuperiorem, fi neccftc fuetit, compellendo.

XXIII. Ut nibil exigant laid Λ hominibus techfibrum lf tctltfiaflicarum, nlfi »b tit fofit(fronts habeant.

Homines autem ecclefiarum & ecclefiaflicorum virorum, laici talliare, vel in eos exa&iones aliquas facere non przfumant, nifi forte ab eis aliquas poffertiones habere nolcantur. Er tunc etiam temperate id faciant, confiderato nihilo minus portertionum, quas ab eis tenent, valore- Ecclefiz autem, & viri eckfiaftici, eodem jure uti poliunt circa homines laicorum.

JLDK *Quid agendum de ta, fvi tieri· <mss ttftrn.*

Si quis autem quemcumque clericum, etiamfi tantum primam tonluram habuerit., pro quocumque crimine, ytl alia qualibet caufa captum detinuerit, hoc infinuet ftutim presbytero loci, ut per eum fignificetur epifcopo, & rrquifitus ab epifcopo, vel arcbidiacono leu mandato ipforum, captum clericum fine dilatione, reftituat, ut per eum fecundum juris exigentiam judicetur.

XXV. Ut amnts Damluleit It ftflit vtalauc ad tttltjlaat: er de funa ubflnnum»

Item (latuimus, ut parochiani, dominus & domina ctijujlibcc domue, Dominicis & feftivis diebus in quibus ab operibus eft cellandum, teneantur ad ecclefiam venire, audituri ibidem ex integro praedicationem, & Dignum officiutn: nec inde recefiuri, donec Mif« ia compleatur omnino. Qupd fi alter ipiorum abfens fuerit extra villam, vel alia de caufa rationabili prxpedirus, alter faltem teneatur venue. Quod (i non fecerint, dummodo fint in villa prxlentcs, nulla infirmitate (eu aliqua rationabili caufa detenti, xi i. denarios Turonenfcs lolverc quilibet teneatur, quorum medietas fit domini villa;, & alia facerdotis & ecclefiat. Sabbato etiam circa vcfpera, ob reverentiam B Maris virginis, ecclefias luas cum devotione vifitcnC.

XYF7. *Qui dies fint feflivi.*

Dies autem fertivos dicimus, ficut ia canone continentur, Natale Domini: fandi Stephani, landi Joannis tvangeliftx, fandorum Innocentium, fandi Sylveflri, Circumcifionis Domini, Epiphani», Punficatiqnis, Annunciation ıı, Aflumptionis, & Nativitatis beate Mari» virginis, Pafcha curti duobus diebus (equentibus, Rogationum tnibus ^diebus, diem Pentccofles cum duobus diebus lequenrbus: natale fandi Joannis Baptiftz, inventionem & Exaltationem fanda: Crucis, duodecim Apollutorum, fandz Marix Magdslenx, landi Laurentii, fandi Martini, fandi Nicolai, dedicationem fandi Michaelis, dedicationem cujufcumque ecclcfiae, dc feflivitatem cujuslibet bandi ia cujus honore conftituta eft ecclefia: item omnem Dominicam.

XXVII. Quad feftivis diebus feriandum tfl'. V fofuln annuntiandi [unt dlc Doasirnto,

In his itaque diebus fecundum canones, & antiquam confuctudincm,<d ab omni opere feriandum, Ac in s»liis féftivitatibus pro locorum variis confuetudimbus, prout prolatus indixerit. Hujufmodi autem feflivitates debent facerdotes populo fuo annuntiare quolibet dic Dummko in Mifia.

XXV111.

CHRISTI

XXVIII. Vt omnes ab anno **xiv.** *jurent fervere pacem.*

De pace fiatuimus dc przcipimus, J[uod omnes, quatuordecimo anno, dc upra » jurent fervare pacem. Et fi quis monitus a dicacefiino, vel per litteras, vel per eundum ejus, infra xv. dies venire noluerit, ad id cogatur percenfuram ecdefiafticam. Et ipfe fit extra pacem, dc homines fui, fi ei fuerint. Nec aliquis qui fit in pace, teneatur ei in aliquo refpondere. Ipfe autem de conquerentibus refpondere cogatur. Illud autem juramentum de confervatione pacis, de triennio in triennium renovetur.

XXIX. De eo qui potem fregerit

Si aliqui? pacem fregerit vel moverit guerram, nifi monitus infra xv. dies emendam & damna refundat, excommunicetur, & extra pacem fit, & tota terra faciat ei & coti terrz fur guerram. Et expugnetur five in .ca-firo, five in civitate, five in nemore, & homines lui fimiliter, nifi ipfum cum aliis impugnaverint, non 'obftante fidelitate, quam ei primo fecerunt circa locum etiam, in quo fe receptaverit: fiant Habilitates militum & peditum, & nec nocere poflit aliis, nec alii fibi prodeffe, nec recipiantur ad pacem, nifi emendent,dc refarciant omnes expenfas dc damna.

"'XXX. Cpld de illius bonis, perfontqut '//< » fi capiltut, agendum.*

Si vero capiatur, publicentur bona ipfius.* dc is, qui bona ejus habuerit, pro valore eorumdem bonorum damnum reftituat, dc de perfona ipfius faciat dominus fuperior quod debebit. Si Zuis autem auxilium illi dederit, confilium, vel favorem, vel ipfum receptaverit cum przda, vel etiam fine prxda : nifi monitus infra diem fibi przfixum emendaverit, pœna fimili puniatur. Confanguinei dc parentes ipfius teneantur jurare, quod ei non procurabunt auxilium vel favorem, fed ei, fient dc alii, facient vivam guerram. Quod fi facere recuraverint, in manu domini fint ipfi, dc bona iptorum.

XXXI. Dt patil violatore, qui redire non vult ad mundatum.

Si movent guerram, vel pacis violator ad mandatum redire noluerit, firmantia, vel facramentum folum non recipiatur ab ipfo: fed pignora, vel obfides, vel propria perfona in bqna cuftodia teneatur, donec' emendaverit competenter. Si vero aliqua funt caftra vicina illi qui pacem* fiegent, fi illi qui pacis factum procurant, communire noluerint, contra illum fine difficultate tradantur, dc ipfi guerra finita in eodem ftatu dominis reftituere teneantur, donec emendaverit qompetenccr. Hoc idem dc caftria paciariis erit obfcrvandum

obusti

XXX11. De eo fMf *pridem obduxerit.*

Item fi is qui guerram movet, damnum intulerit, vel przdam abduxerit: villz vel cadra per quorum territorium jranfitum fecerit, damna retytuant, nifi pro polfc eum arreftaverint dc przdain defenderint, vel clamaverint, & infequuti fuerint bona fide.

XXX111. De t» *qui de prtdo bujufmodi emerit.*

Si vero de przda hujufmodi fcienter emerit quis, ei cujus eft, prxdam fine pretio reftituat, dc tantundem domino pro emenda folvat.

XXXJV De v»fallis vel hominibus infur gentibus contre dominos.*

Si valTalli homines rebellaverint, vel iefurgere attentaverint contra dominos : ppax adfiftat dominis contra eos:

XXXV. Ut fimiliaritoe vel treugt non As*beotur cum feyditis.*

Item fiatuimus ur aliquis amicitiam, familiaritatem, vel treugas non habeat cum fayditis, vel aliis qui guerram moverunt: de bonis fuit expenfas faciat confia illos, dc damna date reftituât, alias ad utilitatem domini puniendus.

XXXVI. Ut lotronts é rupturios nemo recipitt.

Nullus etiam latrones, rupearioe, vel lacinones accipiat, fed ab omnibus abjiciantur: & fi quis cos tenuerit, damna per cos illata reftituat ad, vocem fimplicem conqusrcntis, Sc pads reputetur infra&or.

XXPJ1I.

ANSO ' Chkisii

XLVpv/. *Ut fiat fatramentum contra inimi-cos fidei atque potis, quorum aliqui nominatim aefignontur.*

Prxcipimus etiam quod quando aliquis guerram moverit, fiat contra eum facramentum de novo: quod qui procurare noluerit, fra&or pacis reputetur. modo etiam expreifc fiat facramentum contra inimicos fidei atque pacis. Videlicet Guillelmum dictum dominum de Petra pertufa, Gauferandum du. qui tenet Podium Laurentium, RaimundiimB de Mort. & excommunicentur, & perpetuo fine exbzrcdati, nec abiolvi poffint a fenrentia, nifi per fedem apoilobeam, vel legatum de ejus latere delimatum.

XXXVIII' Ut nulla tonjxrationcs feu tonfratria fient.

Inhibemus etiam ut barones, cadellani, milites, cive» burgenfes, (eu etiam rurales, conjurationes, colligationes, confratrias, (eu alias quafcumqueC obligationes fide vel juramento, feu qualibet alia firmantia interpofita, facere non przfumant. Quod ii fecerint, baro in centum libris currentis monetae puniatur, caftellanus in fexaginta, miles in quadraginta, civis vel burgenfis jn viginti, & rurales in centum (olidis. Si quz vero conjurationes vel colligationes ufque nunc fadx funt, eas decernimus irritas & inanes, fiatuentes, uc omnes abjurare teneantur caidem.

XVA/J. *Ut nullus ta lrum vel villam fure tur dt bts qua ab ecclefia tetientur, Cr a rege.*

Item nullus cafirum vel villam furetur dc hi» quz ab ecclefia tenentur, & a rege. Quod qui fecerit, & bona ipfius omnia publicentur, & excommunicatus perpetuo habeatur, nec a lententia poflit abfolvi, nifi per dominum Papam, vel legatum de ipfius latere de(linatum. Mittatur etiam ultra mare, ad terram propriam nullatenus rever(utus

Xfl. Vt nullus, alterius boAa per vim rapiat Jed per judices repetat.

Item (latuimus quod nullus aliqua occafione alicujus bona per vim rapiat, vel pignora, nec vaflallum, nec rem A vaflalli pro domino capiat: fed fi ali qmd fibi deberi credit per judices repetat. Si autem contra hoc aliquis feterit, tanquam fraélor pacis habeatur- & jos quod habebat, amittat. Si verum nullum jus habuerit, res pigneratas, & earum zliimationem refiituat: & in utroque caiu, videlicet fi jus habeat vel non habeat, tancumdetn domino pro emenda perfolvat.

XU. Ne cafira de novo adifluntur ac diruta rcadtficentur.

Pro pace quoque melius confervanda (latuimus quod cadra non aedificentur de novo occafione bovaria:,.vel quacumque alia ratione, nec munitione» dirurat rcxd.ficcntur.

XLII. *Ut mulieret qua babent ta/lra fr munitiones, non nubant tnimtcts fidel & petis.*

Muliere» quoque viduz, & mulieres hzredes nobiles, quz munitiones habcnj vci caflra, inimicis fidei & pacis fcienter non nubant. Quod fi fecerint, caflra ipfa & munitiones a terrarum dominis occupentur, ad hzredes tameu ipiarum legitime reverfura.

XLIII. *Ut nullus judtx a litigantibus quicquam quavis pratextu exigat.*

Nullus omnino judex occafione oxpeniarum, feu praetextu alicujus confuetudinis, pro jufiitia exhibenda aliquid a litigantibus exigere vel extorquere przfu^mat: fed gratis omnibus jufiitia exhibeatur, poilpofita gratia, odio vel timore.

XLIV. *L7 turta det pauperibus advocatum.*

Si autem aliqui pauperes fint, aut pro paupertate advocatum habere non pofllnt, det ipfis curia advocatum, fi caufa indiguerit advocato.

pXLV. *Ut bac Jlatuta quater in anno parocbianis exponantur.*

Hzc autem (latuta prxeipimus per parochiales presbyteros parocluanis diligenter exponi quater in annb, in Dominicis videlicet diebus, quz jejunia quatuor temporum proxime lubfequuntur.

CON-

CONCILIUM ARAUSICANUM,

DE POENITENTIIS CONTRA SUSPECTOS

– DthircG Albtjenfi, < Romano S. Angdi dircono Card. S. A. L. Aπη. MCCXXiX. cdcbratum.

GUBtlMHf le Pfü· lettrtMIl U an·. MCCX-XIX. Legaun, «f»I,*AuraGx rivitatcCi· falpuia cum archicp'icop>s, dc epifeopis. 3tp fer», foiaœ conci ium celebravit: de titreraspœ-nitcntûnuhquasordinaverat contra fufptâcr, quos Tqloùe per tequiGnOnem invenerat, remifitepi-Ìcopo Tolofaoo de cadre Moruais ubi crat. AQuas epiieopus Toloûnus reverfus, vocatis cis in ecclefia S. Jacobi publicavit. Legatus autem repetens Romam, fecum totam inquilitionem afportavit: nc torte fi aliquando inventa fuiftet in terra ifta a malevolis, in mortem tdlium, qui contra tales dcpoiucrant, redundaret.

CONCILIUM ILERDENSE,

«.C- Aguim Tm:C<»· aî Hιψ.p. ♦··

Pr eside Ioanne Episcopo Sabinensi

& R. E. Cardinali, & Apoftolkx fedis Legato anno Domini MCCXX i x.

ANoo Jixp 4. Kal Aprilis, Joannes epifeo-pus Sabineniis apoflolicx fodis Lcgarua, provinciale Concilium celebravit apud Ilerdam, cui cum eo interfuerant Sparagus Archiepiico-pus TarracooenGs, Bercngarius Epifcopus Bar-cinonenlis, Guillelmut GerundenGf. GuiiJelmus VicenGs, Petrus (JrgelienGs, Bcrengarius Ilerden-iis, Pontius DemifenGs, ft Garcias OfcenGs, cum pluribus Abbatibus, ft aliis Ecclefiarum BPrxlatis. In eo multa conftituta font ad difci plinam Ecclcfiaflcam pertinentia; prxeipue ve-ro de vita ft honeftate Clericorum. Puft habi-tum vero Concilium idem, Lreatus ftatutaqux-dam edidit pro reAa administrarionc Ecclefia: Barcinoncnfts. Rediens autem Romain («cum duxit Raytnundum dc Penna forti, cumque de meliore nola commendavit Pap* Gregurk>. A>-Ittluf lib. 4. Alj k* //«/pan. c.

OOO <▸ ·»>&·*£!><> «β9»·β> dMHBfrO

CONCILIUM TURIASONENSE

in Araconia

De diiTolvcndo Jacobi regis it Ekonorx matrimonio III. Kalend. Maii anno Domini Mc.cXxIx.

HOc mtrtltum R^ronli conri'ɔ:'Jlor S.KrJlw A dtfcnilt tx r.r„>n ıı»o jruw /< r:ptt>-rtmi, ad a»rut')i MCCAAJX Hoc mm anno „/a-furi, Joannes monachus Ciumccc-nfis, n.iticnc Gallus, ex diœccG Ambianer.fi, nob li hmilia Halgrina, cx archiepifcopo Bifunt'nodixtniia& vntuttbus ckro, creatus a Giigo-io pipa c.ir-din.lts epilcopus Sab.ncnGs, ft ledis '.pollui cx legatus :n Hifpanias mtifus. concilio Turi,io-ncnle in regno Aragonix, fub finem menfis Aprilis celebrato (cui interfuerunt Toletanus ft TarraconenGs archicpiicopi, aliiqueepifeo,-vi) caufa cogmta conjugii Jacobi Aragonix regis, quod o&o ante annis tenera admodum & im-Fatcnti adhuc state cum Leonora matertera · erdinandi Cafteilx regis natu multo grandiori inierat, authoritate apoftoiica dillblvit, obp<o-pinquitatem cognationis, cujus nulla faâa gra-tia fuerat: live id expetente tege tzdio hujui-modi nuptiarum, five non nolente, fane nequa-quam contradicente, niG quod cavit de legiti-, CrmtMe AlfonG pueri, quem cx Lconori, bona urriuique parents bde, fuiceperat, & in fpem lucvcihonis educabat. Sicquc fecundum regis vc' luntjtcm pronunciatum eft, locum elfe divor-tio, soque non oblIantc Alfonfnm verum elle ac legitimum patris iucccfforem: ac Leonora ad iuos remilfa, oppidis dut ilibus, qui in Ara-gonia habebat, retentis, muitaque lupe'k/tile, auro, gemmis, ac velle ptctiola fecum afporti-ta. Narrant hrc pluribus SuHia, Gomcfms, ^Mariana, ft alii rerum /sragonicattnn & Htf-pinicarum 'feriptores. Cumque nihilo minus, poti aliquot annos nonnulli prad ûum Alfonfum in periculum iucceflioms adducere vellent,Gre-goiius pontifex lcnienriam legati confijmans, eumdem Alfonfum authoritate apoftoiica legiti-mum elfe ac regnandi capacem. feme! iterum-que declaravit, eo quod natus Jacobo fuiflet, cum bona fide legitunum illud matrimonium ab omnibus credebatu:. SpettJantu.

Hk

ANNO CHRISTI

* *Hoc ettitm bebet petuliore Hieroeyeutt Surite* »n *ledicibut renuto Àregpe. ftod oxbibeet If ore*-rimma *«u Alfafi filii netelu efferi* rrx *Jocobtu petilt,* <7 *iefiruuoeetiOM* yvo *fptodtli cotoceffit. Sic nino Ille el buee eempu.* Cum filium, n*f*r, ex ea rex bona fide fufcepillet, antequam legatus fententiam ferret, regem conceptis verbis, hac formula exprete atque conftituta, ne a me „ ejus verba invertantur, ita prefatum compe- „ rio. Vvbs, domine legate, fic omnibus ar- ,, cliiepifcopis, & aliis ecclefiafticis perfonis, ,, qui hic aftiftunr, necnon fic nobilibus & po- ,, pul.tribus inno:eicat, quod nos cariilime uxo- „ ri noficx Elconore pcrccclellam conjundi fui- „ mus, fic credidimus nos eidem 'egitune fuif- „ fe conjunâos: & ex eafufcepimuscariiiimum B „ filium nothum domnum Alfonfum, quem „ nos arbitrantes legitimum, hrredem &; fuc- ,, ceflbrem regni noftri jampridemcontlituimus: „ fil a vatellis fic nobilibus regni noftri eidem „ faciemus jurati & aflëctirari regnum noftrum. „ Nunc autem coram vobis conftituti, fit ne- ,, feientes quid fuper noftra conjundione decer- „ nere proponatis, in prxfentia veftra fic om- „ nium afljftcntium, quod de fupradiâo filio ,, noftro, ficut prxdïâum eft, fecimus, con- » firmamus: fic fi legitimatione indigerealiqua- ,, tenus videatur, nos authoritate fic po'eftate ,, regia legititramus ad omnia, ad que legiti- „ mari poteft authoritate regia: fil heredem, „ fic furerftbrcin regni noftri conftitnimus fic C „ declaramus .-fic prxeipimusquod ficut ei juratum „ eft regnum, unquam verus hxres, poft nos ,, omnibus vatellis noftris, fic a toto regno in ,, dominum recipiatur fic regem. Petimus quo- ,, que a vobis dc fupplicamus, domine legate, fic ab omnibus atehiepifeopis qui hic przien- „ tes funt, ut hoc faâum noftrum litterarum „ veftrarum teflimonio roboretis.

„ Nos igitur, inquit, legatus, ad inftantiam „ nrzdifti regis, pratentibus annotari fecimus „ in left imonium veritatis. Haec autem aâa „ funt prxfentibus domino R. Toletano archie- „ piicopo, domino S. archiepifcopoTarraconen- „ fi, fic venerabilibus patribus Burgrn.Cala'gur'r* „ ritanen. Segovien. Seguntinen. Oxomen. Iler-^ „ denfi, Ofcen. Tirafonen. fic Bajonen. epiico- ,, pis. Apud Tirafonam III. Kal. Mail, anno „ Domini MCCXXIX.

Extant. He

ACTA CONCILII TURIASONENSIS

i N

Faâi inter Jacpbum Regem Aragoniae & Eleonoram Reginam, anno Dutnini MCCXXIX.

Ex Didaco Dormer iri libro cui titulus: *DI-* E *(exrfos vertot dt Iiijhna peg.* 54.

Joannes Dei gratia Sabinenfis Epifeopus, Apoftolicx fedis Legatus, univerfis pnrfentcs litteras infpcchtris falutem in Domino. Fungentes in Hifponia legationis officio, mandatum Domini Papa: recepimus ftib hac forma*. Gregorius Epifeopus irrwus fervorum Dei, venerabili fratri J. Epifcopo Sabinenfj, Apofioline fedis Legato, lalutcpi & Apoftolicani bonedidtonem. Cum Generale Concilium inhibitione copub- conjugalis in tribus ultimis gradibus revocata, eam in aliis «oluerit diftriâe fervari; nec fit deferendum homini contra Deum; *frswaittil* A tue per Apoftolica feripta mandamus, quatenus ad feparandum contraâum conjunâionis illicite inter Regem & Reginam Aeagonum, port idem Concilium fubfecutc, fiiper quo etiam jam dudum bonas memorias H. Papa pczdeceflor noiler fua feripta direxit, juxta ilatuta procedas Concilii tupradiâi: non obtentibus litteris hujufmoai tado contrariis a lede Apoftolica impetratis: vrrum apud eundem Regem cures efficere, ut Regine pro fulfcntationc lua honcftam pruvifionem ftuùeat ailignare; cum alias grave de iptorum "epatationc timeatur Icandalum provenire I Datum Pcrulii. VII. Id. Februarii, Pontificatus noltri anno fecunJo.

ANno ,,,

Nos igitur ad feparationem ejuldem conjunâionis, jk Reginae provilionem, de uttiulque partis aftcniu procedere cupientes, ipfosdiligenter monuimus fic induximus, ur benignum pneftent aftcnlum his, quae falus *ani*marum tuarum, & regnorum tranquillitas requirebant: & ad hxc iptorum contentum obtinuimus.* ficut litterarum fuariim figillis munitarum propriis fubferipta forma demontlrar.

Notum fit omnibus prefentes litteras infpefturis, quod nos Jacobus Dei gratia Rex Arag. Comes barchin. fic dominus Montil-peiTulani, pro utilitate anime proprie, accepto ialubrt confilio, venerabili inChrifto patri J.Dci gratia Sabin. Epifcopo, Apotlolice fedis Legato, prritiro juiamento firmavimus quicquid ordinandum duceret fuper celebratione divortii inter nos dt dominam A. Dei gratia Rcgmam Arag. Comitem Barchin. dc dominatn Montis-peffulani, chariiiimam uxorem noftram; dc luper arrhis quas eidem conccirimus: fic fuper cuilodia vel fecurirate caftrorum, videlicet de Daroca, dt dc Fariaia, fic de Uno caftello, nos ratum fic firmum habere: fit ordinationem luam incoocuffam bona fide lervare. Aâum eft hoc in patientia venerabilis patrisS. Tarraconenfis Archiepifeopi, fic Fratris P. Prioris prxdicatorutn Gefar-auguftr, de Frarris R. Pœnitentiarii domini Legati, ann. DominiMCGXXVIII. XIH. Kalcnd. Aprilis.

Notum fit omnibus pncfcntes litteras infpeâuris, quod nos Al. Ελη gratia Regina Arag. Comitifla Barchin. ac domina Montii-peflulani, pro utilitate anime proprix, accepto falubri confilio a venerabili in Chrifto Patre J. eodem, Sabin. Epifcopo, Apoftolice fedis Legato prrftito juramento firmavimus quicquid ordinandum duceret fuper celebratione divortii inter nos fic dominum Jacobum illuftrem Regem Arag. Comitem Barchin. fic dominum Monril peftulani, charitfunum virum noftrum, fic fuper arrhis quas idem Rex nobis conceftit; fic fuper cuftodia vel fecuritate caftrorum; videlicet, dc Daroca, fic de Feriata, de de üno Caftello, nosratun dc firmum habere, dc ordinationem fuam incoocutem bona fide fervare. Aâum in perfeutta venerabilis patris S. Tarracooen. Archiepifeopi, fic Fratria Petri Prioris fratrum Paedicatorum Cxlar-auguflr, Fratris R. Pcenitefltiarii domini Legati, dc G. de Afmagueredomini Pape fubdiaconi, XVII. Kalcnd. Aprilis, anno Domini MGCXXVIII. in Ecclefia Sanâi Joannis in domo hcipitalis Celar auguilx.

Nos igitur dic partibus aflignata apud Tyrafonam, dt quia arduum erat negotium, vocatis ad eundem locum venerabilibus Patribus Toletano fit larraconenfi Atehiepifeopis, fic multis Epifcopis de Caftella dt de Aragonia, ipforum, At aliorum prudentum habito confilio, partibus com-

CHRJAT1 ni,. comparentibus coram nobis, de feparatione ip- pronuntiavimus in hunc modum.

Nos Joannes Dei gratia Sabin. Epifeopus, Apoftolice fedis Legatus, inveniente inter J. ilhsftrem Regem Arag. dc dominam Al. illuftrcmi Reginam, coofaoguinitatem adeo notoriam, quod nec erat locus inficiationi, nec poterat aliqua tergiverfatione celari; habito diligenti coufilio dc traditu cum venerabilibus Patribus Archiepifcopis dcEpiicopis przfentibus utriufque regni, necoon dc altis prudentibus viris, definitive pronuntiamus inter diâum j. illuftrem Regem Arag. & dominam Al. illuttrttn Reginam, quia conlanguinei funt in tertio gradu, matrimonium non tenere, inter eofdcm divortii fententiam pronunciantes.

De proviftone autem dominas Regine ordinavimus in hunc modum. Univerfa dc fingula, 3uz dominus Jacobus Dei gratia illuftris Rex krag. nomine arrharum, vel nomine juris fponfalitiorum domine Regine Alienor» filie domini Alphonfi quondam illuftris Regis Caftells, conceflifle legrtdr in charta dc ipiorum conjuoâione confcda cum pleno fegnorivo, dc integritate omnium juritun, ficut eadem omnia ibidem legitur habitura, fi prediâo Rege premortuo ipfa remanfifiet fuperftes: necnon dc Fariziam, que gratia regalis munificentte eidem Regine cum fuis accrevit pertinentiis, ab hac die in antea prxdifta domina, non nomine arrharum, vel fponfaliuorum,- fed nomine provifioais dc gratie, omnibus diebus quibus in fecnlo vixerit, poflideat dc tene-t pacifice dc quiete: & dominus Rex eadem ei deliberet, vel excambium ipfi Regine gratum dc acceptum. Circa Cuftodiam caftrorum de Catalonia nihil duximus immutandum: csftra vero de Daroca, dc de Farizia, dc de Unocaftro, Regina tradat cuftodienda dc tenenda de manu fus viris generofis dc naturalibus de regno Aragonic, qui faciant homagium dc fidelitatem Regi, quodpoft mortem ipfius Regine reddent caftra dc villas Regi fi vixerit, vel ejus heredi, qui regnabit in Aragonia.

Et Regina poffit eos mutare quandocumque dc quotiefeumque fibi placuerit: dummodo illi 3ui fubftituentur, faciant Regi homagium dc fi* elitatem de Caftris reddendis, ficut fuperius continetur.* dc in tali mutatione ille qui caftrum cuftodit, non antea exeat a cuftodia caftri, quam ille intraverit qui debet ei fuccedere: dc fi forte aliquis decedat de illis, quorum cuflodixcommifta fuerunt caftra pratdiâa,* illi qui ex parte ipfius in caftro fuerint, nemini caftrum reddant, nifi illi nobili, quem Regina defundo fubftituet predifto modo, dc ad hoc ipfi per juramentum dc homagium ab ipfo nobili aftringantur. De aliis tribus caftris, fcilicet de Epila, de Barba, ftro, dc de Pina, Regina unum quod degerit, habeat in manu fua dc cuftodia, dc duo tradat cuftodie aliquorum nobilium dt suturalium de Aragonia, fecundum illam formam que de Daroca, Farixia, dc de Uno-caftro fuperius eft expreflâ.

Si autem prjediâa Regina nupferit, nullum caftrum in cuftodia fua retineat; Adjicimus quoque, quod fi Rex abftulerit, vel auferri fecerit Regine provifionem quam ei facimus, tofe, dc omnes confiliarii dc coadjutores ejus, ipfo faâo fint cxcommunicati: dc pnecipimusdomino Tarraconcnfi Archieplfcopo, ut loca in quibus Rex fuerit, tali fupponantw interdido, quod prêter pœnitentiam, viaticum, & baptifma, nullum *[aeramentum celebretur.* & illi nobiles tenuerint caftra in cullodia, ea ter.cantur titn reddere Regine, vel ejus mandato: nifi forte ipfa Regina manu arm&ia regnum Aragoniper fe vel per fuos invahilet.

ANNO CHRISTI

Pneterea fi Rex auferat vel fubtrahat Regine aliquod de catlris Aragonie per vim, vel per quoucumque ingenium, iple, & confiliarii, dc coadjutores ejus excommunicari tînt ipfo faâo: dc ftatim illi nobiles, qui alia csftra tenuerint, eadem reneantur reddere Regine; & ipta nequaquam de cetero teneatur dare cuflodienda naturalibus de Aragonia, nifi voluerit. Si vero Regina per vim, vel per aliquod ingenium, contra voluntatem Regis aliquod de przdiâis caftris Aragon, de manu naturalium de Aragonia abftraxerit, vel in manu Tua retineat, vel aliis tradat, qui non fint naturales de Aragonia; ipfa, dt omnes coadjutores, dc confiliarii ejus cxcommunicati fint ipfo faâo, & omnis locus, ad quem pervenerit, interdiâo fimili tubjaceat fupradiâo. £t alii nobiles, qui alia cadra tenuerint, reddant fortericias Regi Aragomun, ut de *ipfis faciat fuarn voluntatem*. Ad hoc fi Regina quocumque tempore fecerit» quod aliquid dc his que in provillona a nobis fibi hint aftignata, alienetur a regno Aragonum; ipfa cx tunc fit excommunicata, dc quicumque ab ca receperit fit excommunicatus.

Relinemus autem nobis declarationem dc interpretationem omnium prxdiâotum, ft fuper eis aliqua dubitatio emerlerit in futurum. Hec autem omnia ab utraque parte precipimus firmiter oblervari, fub poena excommunicationis, & fub religione pratfliti juramenti: ita quoque quod fi Rex non fervaverit, fit excommunicatus & perjurus; & fi domina Regina Don fervaverit, ftt excommunicata fimiliter & perhira. Aftum apud Tyrafonam anno Domini NflSCXXIX. tertio Kalendas Maji, pratentibus venerabilibus Patribus domino Toletano Tarracon. Archiepifcopis, Burgenfi, Calagur* ritanenfi, Segobienfi, Seguntinenfi, Oxomenfi, Bajonenfi, Tirafonenfi, Ofcenfi, flcllerdenfi Epifcopis.

Pronunciata vero proviGone Régine, Rex in continenti petiit interpretationem & declarationem fuper quibufdam articulis pramotatis; quaerens ccrtificari, utrum noftra effet intentio aliud jus, vel plenius jus, five aliud vel majus fignorivum ex noftra provifione conferre Regine, quam ipfa haberet, u jure arrharum vel fponfalitiorum poffideret, precipue *(i* ipfa nuberet, & ft Rex faciens exercitum, maxime contra Mauros, vel alias pro d^fenfionc regni fui, homines de proviftone Regine vellet educere cum aliis hominibus fuis in exercitum. Quas dubitationes taliter duximus declarandas. Quod in his articulis, fcilicet de caufiamento, & de exercitu, noftra fuit intentio ---- & conluetudines regni Arag. dc arrhis vel fponfalitiis debere obfervari.,

Super eo quoque verbo, quodprauniffiimeft, omnibus diebus quibus in izculo vixerit, lices declaratione non indigeat, cum fatis ftt clarum; quia tamen peliit Rex amplius declarari, rcfponderous, quod pro *vivtrt t» fmln* intelleximus, vivere in converfatione & habitu fecula*ri. Super illo etiam verbo quod prsmiftmus, quod Regina tradat caftra in cuftodiam nobilium, qui ftm gencrofi & naturales de Aragonia, que-

"fivit Rex, utram infringeremus, quod qutbuf-cumque generofis naturalibus de Aragonia, *etiam* inunicts Regis vd regni, poikt Regina prxdida caftra tradere. Ad quodrcfpoudcmus, quod non intelleximus , nec voluimus, quod caftra Aragonic darentur: *la cuftodiatn* aliquibus, qui *fint inimici* **Regis** vel regni , five expediti a regno.

Datum apud Tutelam in cr^tino Apoftolorum Philippi Ac Jacobi.

Cl> MINDEN$IS ECCLES1Æ STATUTA

ANNO CHRISTI MCCXXX· NON. DÏCIMOMJ.

Univerfis hanc paginam infpcduris Frater Joannes ordinis Prxdicatorum Domini Papa: pcen.ccntiar.us, falutein in Chrirto Jeiu.

Afcrt P. Hirthieim ,v· m*n. «,·. AD Mindenfem ecckfiam a venerabili P. Ottone S. Nicolai in carccre Tulliano diacono cardina i , fedis aportolicx legato, adcxc-9iu;n^urn ibidem vifitationis vel inquifitionis olficiuni deftinati, qusdam tn ea duximus laiubnter ordinanda, qux ftatuta dc aliis amminictrfis dignum doximus ftabilire.

Inprtmis igitur ftatuimus, ut decem obedrentx, dc odo decims , ficut lunt diftindx per ptxpofitum, curtodem, fcholafttcum, cantorem B. dc F. canonicos Mindenfes, audofitaic prxccdcntc Epifeopi dc capituli, dc approbatione poftmodum fubfecuta, perpetuo fic maneant inconvulfit; hoc ipfum de bannis vdumus obfervari, qui did® vifitationis tempore de conknfu cufdem Epifeopi dc capituli in quinque archidiaconatus rationabiliter funt difttndi, exceptis iilis prxlaturis ecckfix funt annexi.

II. Statuimus infuper, quod excepta obedkntia Hemminchercn. dec. qux prxpofiture perpetuo eft annexa, ceterx novem femper fuperioribus poft decanum fecundum ordinem artignentur.· Si autem aliquem illorum novem contingit cedere vel decedere, vel obedientiamperdere, quolibet jufto modo, ipfo jure, fucccdatin ea, qui priorem locum inter illos, qui decimas liabcnt, nefeitur obtinere, qus dc denon habentibus decimas, dc illis qui port eos inferiores fuerint, volumus obfervari. Idquodvacantcobedienti» fucceflbr a Decano vel prxpofito, fi decima illa fuerit, fine omni contradictione incontinenti debeat invertin', hominio a recipiente requifito nullatenus aut recepto.

III. Statuimus etiam quod nulla iftarum obedientiartrm , vel decimarum , ve) duobus vel pluribus aflignetur, fed uni tantum, dc per ordinem fimpltciur atque pure, & qui vacantem obedientiam vel decimam infra tres dies * noluerit accept<rc, fibi imputet, nullam pofttnodum habiturus: prxrtabit autem obedientiarius juramentum de indemnitate obedientix, dc fideli amminiftrationc prxbcndx, dc quod eam de pinguibus poflcflionibus five obedtentiis expediat dc perfolvat , etfi damnum in aliquibus fuftiueat, dummodo poflertione vel frudu penitus non frivetur. Tunc veto fufcrcrrfccntes fruftus in ufus fuos poterit convertere4 cum prxbcnda fratrum fuerit totaliter expedita.

/. noluerit

IV. Ium ftatuimus, ut numerus vigintiquatuor canonicorum majorum inviolabiliter obiervttur. Ita quod nullus, nifi vacante prxbenda, quavis aftutia eligatur ibidem aliquatenus nifi unus: Qiiod fi una vacante plures fuerint Cledi , votis fratrum in plures divifis, ille prxbcndam obtineat, quem fententia ab ordinario promulgata didaverit obtinere, vel qui folus remanient, cedentibus aliis fine lite, omni paftione, omni arbitrio, & quovis alio modo penitus relegatis.

V. Item nullus eligatur ad prehendam minor quatuordccim annis, nec in p«pefitumvel decanum fcu ad altas dignitates entidem ccckfis aliquis alTumatur, nifi ad minus vigmti quinque annorum cxiftat. Ut autem prsmitTa capitula firmius obferventur, Prspofitus, decanus & capitulum Mindenfc noftro indudi confilio ad perpetuam eorum obfervantiam fc coram nobis corporaliter juramento prxllito aftrinxcrunt.

VI. Poft hrc autem , quae juramento firmata funt, ut fuperius eft pixmiifum , quxdam alia, qus kquuntur duximus ftatuenda,- videlicet , ut nemo deinceps canonicus in ccckfia Mindcnfi emancipetur, vel intlafktur ; nifi prius prarnotata capitula dc alias confucrudines ecckfis Mindenfs fe juret inviolabiliter obfervaturum.

VII. Item ftatuimus de archidiacor.atiGus , ut prxter illos, qui atgniiaiibus iunt annexi , quinque alii non pravis led viris prudentibus dc fidelibus ecclefis Mindcniis canonicis conferantur, qui archidiaconaius fuos viutent per ktpfos fit ecclefias cum vacaverint dignis conferant fine pretio dato, quovis ingenio fpedato.

VIII. Item de pnepofituris S. Martini, e S. Joannis Mmdenfis duximus obfervandum, videlicet ut nullis nifi difcrcris majoris ecclefis canonicis conferantur.

IX. Item omnes refidentiam faciant, vel panam a nobis contra abfentes (latuta incurrant, fcilicet, ut tempore abfentix frurtus prabendse non habeant, fed decanus fic cckrarius colligant ad ufus capituli bona fide , nifi cauia Audii aut peregrinationis , vel ccckfix negotii , aut fui officii ad Mindcnfcm ccckfiam pertinentis , five infirmitatis caufa, ex indulgentia decani, vel totius capituli ex probabili cauia, fivefolius decani juxta modum hadenus obfervatum, alifujus abkntia vakat rationabiliter cxcufari.

X. Item ftatuimus, ut nullus canonicorum five de anno gratis, five de bonis in ecclefia acquifitis, concubins, aut filiis fuis poflit ullo modo condere teftamentum. Et fi fecerit, ccckfuftica carcat fepultura, dc teftamentum omnino , irritum reputetur ,

XI. Lcgaium quoque per manum decani, fcholafitci , cellerarii, qui pro tempore fuerint , ia communes ufus capituli redigatur,

XII. Item fiatuimus, ut fi quis canonicorum vel vicariorum chori dc cetero cohabitate prxfumpfcrit concubins , vel extra domum eam publice procurare, fi poft trinam monitionem decani, vel alicujus canonici infra odo diti in capitulo fadam non refipuerit, prxbenda ipfius & quidquid a Mindcnfi ccckfia in beneficio obtine·

ANNO CHRISTI

CS• linebat per manum decani & cellerarii ad communes ufus capituli fideliter colligatur; ille vero ab ingreflu ecclefix, officioque divino interim fit fufpenfus, quoadufque vitium poftpotiturn fupradiâum, fit de culpa fua curam decano & capitulo condignam fufceperit pernam manifefte; perna fimili puniendis, qui prarfatuin manutenere przfumpferint tellamentum.

XIII. Item ftatuimus, quod prxeipue in choro, refedorio, & dormitorio, honette, modefle & difciplinate fe habeant; qui autem aliter fe habeant a Decano pro qualitatecommifigraviter puniantur.

XIV, Ordinavimus etiam fic ftatuimus, ut idem decanus in iis quz ad przbendas fic obedienttas, & ad fervitium pertinent, Aadeccleiiaihcam difciplinam, compellendi, coarftandi, puniendi plenariam habeat poteftatem. Qui fi fuerit negligens ficremiflus, prxter czleftem vindiftam, qua Eli perculus fuit, depofition is pernam poterit formidare.

Afta iiint hrc A.D.ix^o. non. Decembr.

Twn.t-Coecil. Hiip. p, «η-

CONCILIUM TARRACONENSE

I'ræside Asparago Archiepiscopo Tarraconensi,

Celebratum anno Domini mccxxx.

Anno Domini MCCXXX. Kalendis Maj, Sparagus, Archiepifcopus Tarraconcnfis Concilium celebravit in Ecclefiafua, cujus pauca admodum ftatuta ad nos pervenerunt. Ei autem interfuerunt cum Archiepifcopo Guillclmus Vicenfis Epfcopus, Pontius Dertufcnfis, Garcias Olcenfis, Berengarius Barcinoncnfis, fit procurato rs al orum E'hwo uh provinciae Tairaconcnfs. Bal -Zü-'S Lo. 4. .Wir.-x

ANNO eSS" Ex BeAia Concit Rolo-nac- p. 'M·

ANNO 0Λ''''

CONCILIUM PROVINCIALE

CELEBRATUM RotOMACI ANNO GRATIÆ MCCXXX I.

SUB MAURICIO ARCHIEPISCOPO ET EJUS SUFFRAGANEIS,

De disciplina Ecdefiaftica & morum reformatione.

Ex *codiit S, Micbatlit in pirituIo maris enti annas quadringentas feripto.*

I.

Statuimus ut Prior non eonventualis ultra fummam fexaginta folicf. ab aliquo fine licentia Abbatis fui, vel Epifcopi, fi remotus fuerit Abbas, mutuo pecuniam non accipiat: quod fi forte fecerit, abjiciatur a prioratu,nec denuo prioratum valeat adipifet, quoufque per Provinciale Concilium fuerit reftitutus. Nifi forte prioratus ita abundet in reditibus quod Priori ultra didam fummam accipere mutuo fit needle; fic tune ultra fummam centum folid.accipere non pnefumat. Eidem pœnz fubjacear Prior, qui quautamcumque fummam pecuniz^ mutuo receperit s Judaeis. Abbas autem, qui fine licentia Epifcopi fui pecuniam a Judxo receperit mutuo fufpendatur; nec nifi per Provinciale Concilium relaxetur.

II.

Statuimus etiam ut Abbates, ficPriores, ficobedientiarii de fingulis proventibus, fic reditibus, fic expenfis fingulis annis diligenter computent in Capitulo quater in anno ad minus, fic flatus tam abbatiarum, quam prioratuum a clauftralibus cognofcatur, fit computa redigantur in feriptis, ita quod Conventus penes fe retineat unum fcriptum, fic Abbas aliud.

III.

Nullus Abbas mutuo recipiat pecuniam fine C: Capituli fui, vel majoris fic fanioris partis Capituli licentia, nec ultra fummam ab Epifeopo fuo taxandam fecundum Monaftcrii fui facultates·· qui comra fecerit, per Epifeopum fuum puniatur.

IV.

Propter fcandala quz ex Monialium converfatione proveniunt, ftatuimus deMonialibusnigris, ne aliquod depolitum recipiant mdomibus luis ab al quibus perfonis, maxime arcas clericorum, vel aliorum laicorum caufa cuftodiz, apud fe minime deponi permittant. Pueri, vel puellae, qui ibi folent nutriri fic inflrui, penitus repellantur. Omnes communiter comedant in Refectorio, fic in Dormitorio doimiant folitarie. Camcræ Monialium cmnes deilruantur, ntfi ali> qua per inlpeâionem Epifcopi integra retineatur ad infirmarum faciendam, vel alta de caufa, quz Epifeopo efle neceflaria videatur. Item Moniales nullatenus exire permittantur, vel extra pernoctare, nifi forte ex magna caufa, fic raro; fic Abbatiflis injungatur ne aliter egredi permittant Moniales. Et fi aliquando Abbatifla E ex jufta caufa alicui permittat, eidem injungatur quod fine mora levertatur, ficdetetfociam, non ad voluntatem fuam, fed quam videritiexpedire. Oflia fufpeûa & fuperHua obftruantur. Grca hoc autem Epifcopi adhibeant diligentiam fi< curam per ie fic per miniftros fuos, fic vitas fic converfationcs earum taliter reflringanr, quod per eorum diligentiam fcandala, quz de earum vita in przfenli proveniunt, fopiantur.

V.

Statuimus ut omnes Judices, tam ordinarii, quam ab Ordinario delegati, temperent fe dc refrenent a generalibus excommunicationibus, nec in generali participantes excommunicent , ubi communicaverunt in crimine delinquenti.

VI.

Statuimus ut in locis five prioratibusubi congregatio convcmualis tblet elle , fi facultates ecclefia; fuppetant, illius conventus refiaurctur ibidem.

VII.

Monemus abbates dc priores conventuales quod tot fadores in abbatiis dc prioratibus fuis infli- " tuant, fi ad hoc facultates eorum iuflficiant, quot ibi foteptdefervire; dc ne penfionem, nec cenfum ub' eis exigant, quam non fuient exigere ab antiquo, nifi forte alicui cx iulla caufa a fuo Epifcopo permittatur.

VIII.

Statuimus quod clerici ribaudi, maxime qui dicuntur de familia Golic, per, Epifcopos, Atchidiaconos, Officiales , dc Decanos Chriftianitatis tonderi prccipiantur, vel etiam radi, ita quod eis tonfura non remaneat clericalis ; ita tamen quod fine fcandalo dc periculo ifta fiant.

IX.

Statuimus ut ille ad quem unius vel plurium C Judicum mandatum dirigitur, five de.citatione' facienda, five de aliquo alio faciendo, non faciat quod mandant, nifi in ipfo mandato contineantur exprefie, dc defignentur nomina Judicum , locorum, dicecefis, de pçrfonarum , vel cujus auâoritate procedit authenticum , dc nifi exhibeatur authenticum tranferiptum fub figillis authenticis dc notis; dc ne citatorcs a Judicibus contra prcdiAam formam mandatum-eorumexequi compellantur, alioquin ad Sedem Apoftolicam appellent.

X.

Prohibemus ne aliquis clericus ab aliquo quam fuo Epifcopo fe faciat ordinari, nifi fuper hoc Ditrcefani fui litteras habuerit fpcciales vel li-p centiam.

XI.

Praecipimus ut concubinae presbyterorum, quae fuper hoc de cetero fuerint confeflâs, vel conviâae, vel diffamate , vel fuper hoc non poterunt fe purgare, publice in ecclefia die Dominico , vel alio folemni die, coram populo tondeantur, alias paenitentiam competentem pro peccato hujufmodi fufeeptura;; dc fi que fuerint invenis rebelles, per excommunicationis fententiam ad hoc, fi ucccffe fuerit compellantur.

XII.

Nullus audeat miffam bis in die celebrare , aut cum duplici introitu, nifi in magna necef-
* humaado fitate, fcilicet pro humano * corpore, in die E Dominico, vel aho folemni, in die Natalis Domini, in die Pafchs ; dt hoc ubi non eft nifi unus facerdos. Celebraturus quoque Miffam fecundam vinum perfufionis non fumat, fed roinifiro habenti bonam confeientiam conferat.

XIII.

Prohibemus ne aliquis Archidlaconus , feu Decanus ruralia, five monachus, velquicumque alius, cognofcat de caufis matrimonialibus,nifi fuper hoc privilegium apoftolica falis habeat , vel ab antiquo & fuerit confuetunhsfed cum in eorum auditorio talis quatio devenerit , eam Epifcopo loci, vel ejus Officiali, fine moredii- Apendio Audeant nunciare, partes ad ipforum cxamen competenti termino remittentes.

XIV.

Prohibeant facerdotes fub pena excommunicationis choreas duci in cimiterio, vel incedofiis: moneant etiam ne alibi fiant.

XV.

Prohibeant fimiliter ne vigiiic fiant inecclefiis mfi in fefto illius ecclete Sanâi.

XVI.

Nullus laicus de novo in cimiterio aedificare permittatur, nec domus aliqua fi deffruda fuerit , per annum dc diem durante ruina , recdificeTur ibidem; nec fimus, vel immunditiae aliqiue in cimiterio adunentur .

XVII.

Clerici bénéficiât!, feu in factis Ordinibus conAituti, non fint advocati pro pretio, feu in fraudc pretii in curia laicali, nec locolaicorum cu. riam teneant, nec balliis illorum, icu aliorum illicitis pneficiantur.

XVIII.

Nullus non facerdos curam animarum habens, Ecclcfiam ad firmam recipiat; nec etiamfacerdos curam animarum habens, nifi habeat perpetuum vicarium, in quo cafu non recipiat nifi de Epifeopi fui licentia feciali '

Statuimus quod condonqti cujusliber domus religiofa: aliquod fignum in eminenti portent , ad arbitrium Epifeopi; dc religioni congrua indûment» : ut per hoc diftinguantur ab aliis ; & ficut religioû ab EcclcGa defendantur ; 6c ad hoc faciendum per fuos presbyteros compellantur.

XX.

Difiriâe praecipitur ne Sacerdotes magnos cultellos cum cupifde, enfes , gladios, vel lanceas portent ; nec clerici Sacendorum, vel 'alii in factis Ordinibus conffituti, nifijufta caufa timoris.

XXI.

Pnecipimus ne laici teftamenta fua Ordinent per manum laicalem, & ipfis prohibeant frequenter facerdotes ne teAamenta fua faciant , nlfl In neceffitate, fine pnefentia Saceldotis, maxime cum in Normania talis coofuetudo exiftat.

XXII.

Jurabunt Officiales, de oui demandatam ab Epifcopis,vel Officialibus jurifdi&onem fiifcipiunt, quod munus & donum non recipiant, nifiexenia tam modica propter que prefumi non debeat quod Judicum animus a tramite juftitis debeat deviare: nec exeniahujufmodifrequenter recipiant ab eodem.

XXIII.

Inhibemus ne monachi, vel alie periotueeccleCaflice in caufis qux tantum confueverunt tradin' inforoEcclefie, deponant querimoniam coram Judice fsculari, nifi ab Epiicopo fuo fu- * per hoc licentiam habuerint faeciatem.

XXIV.

Statuimus ut decanatus ab Epifcopis, vel Archidiaeonis non vendantur, feu ad firmam tradantur, fed gratis dc cetero concedantur; ita quod dc emendis Asperioribus jurati fideliter reipondcbunt, deduAis propriis, expenfis, quas ipfi Decani neceflario facient propter officium decaMtus.

XXV.

Firmiter inhibemus quod ii partes litigantes coram Epifcopis, feu Arcbidiaconis, vel Decanis ruralibus, tranfigant velcomponant, neutra

pars

— mus prstextu alicujus confiietudinis cmerdam Judicum propter hoc perluivere minime tenealur.

XXVI.

Iiem praecipimus quod caufie cccIefiaAicx coram Decanis ruralibus, & coiam quocumque J udice eccIefiaflico fecundum jura ecdcfulfica tradentur, & non per modum curis firculaiis.

XXVII.

Qui crucé fignati iunt, ultra annum & diem ab Ecclefia nullatenus defendantur, niG pro fpeciali mandato fedis Apoûoiics vel Legati paflagium interdicatur vel in diem prorogetur, vel ex alia jufla caufa & evidenti eos oporteat remanere : hoc idem & de cruce lignandis Aatuimus obiervandum.

XXVIII.

Volumus & prkcipimus quod Judices fxculares qui clericos in aliquo facinore deprehcnlos carceri mancipatos, û ab eccIefiatIicu Judice requiiiti eos reddite contradicant, extunc excommunicati a fummo Judice promulgentur ; nec in ipfis rapiendis amplius violentia capientium extendatur., quam defenfto vel rebellio exege'it clericorum : & cum cantos eos tenuerint, ecclefiafiico Judici, Lcilrcct Epifcepo, vel Officiali, icu Archidiacono, vel Decano loci fine mo1« dtfpendio dcnunc'are procurent.

XXIX.

Praecipimus ut clerici qui habent perpetuos vicarios in ecclefiis fuis, fi fint docibiles, ftudeam principaliter in Theologia, nifi jufta & rationabili caufa Epifeopus futis cum eis aliter duxerit difpenfandum ; & nifi fine in facris Ori dinibus conAituti, ad facrosOrdines promoveantur. IIli autem de quibus merito prxiumcndutn fit quod in Audio proficere non debeanr, ordinentur, & in fuis ecclefiis dclerviant in ordine Sacerdotali, fi de eorum & vicariorum extiterit voluntate, vel alibi in eodem oi dine Domino Audeant dcfervirc.

XXX.

Statuimus quod Vicario perpetuo cedente vel decedente, Vicaria accrelcat perfonacui, & extunc Pcrfona illius ccclefia? non per Vicarium, led per leipfum illi ecclefix delcrviat in ordine quem ipfius ecclefix cura requirit.

XXXI.

Statuimus etiam quod quando ecclefia vacaverit, fi talis fit ecclefia quod officiari po fit per unum Sacerdotem & clericum, ille qui tempore vacationi! deleniet illi ecclefix, habeat quindecim libras Turon, ad minus per annum. Si varo talis fit quod duorum indigeat officio facerdotum , viginti duas libras Turon. &dimidiam habeant per annum de proventibus ejufdem ecclefix.

XXXII.

Statuimus etiam quod illud idem in ecclefiis non vacantibus obfervetur, cum forte Perfonæ earumdem abfentes fuerint de Epifcoporum fuorum licentia fpeciali. Hoc idem intclligimus de omnibus ecclefiis ubi Vicarius tucrit infiitutus

XXXIII.

Prxcipimus quod Perfonx ecclefiarum parrochialium qui habent redditus abundantes, domos in folo ecclefiaAico «dificare ftAeanrcompetentes: Vicarii vero perpetui, quibas ad hoc omnino non fuppetunt facultates, pro poAc luo ad hoc laborent, ut aPerfonis fuis juventur fecundum portionem quam in eifdem percipiunt an< nuatim.- fi vero terram non habeant uN Vicarius five Pcrfona aedificare poflit commode, Parrontu *clericus,* qui in eadem ecclefia iliqttam partem percipiet Decimarum, feu proventuum aliorum, fi ad hoc faciendum terram habeat congruentem, ad rdificium confituendum dare quantum opus fuerit compellatur.

XXXIV.

Nullus Diaconus Euchatiftiam det infiiinis, vel coufeffiones audiat, vel baptizet, nifi cum Sacerdos abfens fuerit, ita quod ejus adventus commode expeâari non poflit, vel idem Près byter gravi infirmitate, vel alio inevitabili impedimento fuerit impeditus.

XXXV.

Prohibemus diflride, ne Presbyteri feu Priores forenfes mulieres aliquas habeant *la fuis* domibus relidentes, nifi matrem , vel aliam qux tantx fit xtatis, quod fufptcio mala de ea non poflit fuboriri.

XXXVI.

Prohibemus etiam ne Sacerdotes, in generali excommunicent, nifi pro furtis & depofitis in eadem parrochia, & tunc trina vocatione prxmula. -momtione

XXXVII.

Omnes Monachi qui folitarte vivunt in aliquibus locis, ad clauArum a filis Abbatibus revocentur, nifi Prioratus fic abundet quod lufficiat ad duos Monachos fullcntandos : fic in hoc cafu Abbates duos Monachus ibidem ponere compellantur.

XXXVIII.

Statutum ab Abbatibus Nigri Ordinis, fic »n eorum Concilio fuper cfu* carnium & jejuniis promulgatam confirmamus, & prxcipimus obfervari.

XXXIX.

Monachi veftes non deferant fumptuofas, fed viles, fecundum quod in eorum Regula continetut : fic hoc Epifcopi praecipiant Abbatibus in Dicecefi fua conrtitutis ut Morachosfuos ad id faciendum compellant, & ipfi in fe Audeant obfervarc. Epifcopi , ut Moniales vivant fine proprio curam adhibeant diligenter, ficnefepoflint excufare prxtextu alicujus paupertatis.

XL.

Statuimus, ne aliquis Monachus det aliquid Abbati fuo pro Prioratu habendo , & proptet hoc Abbas recipere non prxfumat.

XLI.

Monachos ad iflitutionem aliquam Prioratum non habentem nec aliquid aliud ad firmam»ab Abbate iccipcre, vel a quolibet alio prohibemus .

XLII.

Nullus Abbas Nigri Ordinis Monachum recipiat Gflercicnfis Ordinis, quiprofetfionem feterit in Ordine memorato.

XLIII.

Statuimus ut antiqux penfiones qux Prioratibus Monallcriis lolvcbantur, quatenus per Abbatem vel Monafterium a quadraginta annis, fic infra, fuerint augmentais, vel de novo impofitx, penitus revocentur* fic cafdfcm augmentâti de cetero prohibemus.

XLIV.

Audoritate hujus Provincialis Concilii prohibemus ne Clerici bénéficiait, feu Presbyteri , vel aliqui Rclipofi, aliquam exerceant negotiationem ; fi quis autem contra tale pnefinnpfent, fecundum qualitatem deliâi puniatur.

XLV.

Jurabit autem timifqm'fque advocatur fe fideliter faâurym officium fuum, & quod injuflaa cau-

ANNO CHRISTI

~caufas, feu defpaatas contra confcientiamfuam fuftinebit. nec infiniment* partis fiutlubtrahet, vel fubtrahi faciet; nec exceptionibus falfi», quod fciat, feu per malitiam excogitatis utetur; nec procurabit quod falfitates vel tubreptiooes, feu talia infiniment* in caufe fu* producantur; & quod caufetn clientuli fui, quantum credet qaod faciat ad utilitatem ipfius clientuli, non prorogabit; & quod de eis qus io curia faâa fuerint, de quibus a Judicibusrequi» finis fuerit, veritatem tecundum credulit«>*m fuam non tacebit; & quodfi le crediderit esufia fuc iniufikteptctn, cum Procuratoribus confilium habebit; & quod libellum flc afia in caufis fufceptis fideliter pro pcffe fuo conficiet manu propria, vel ea, fi icribere nclciverit', vel rit, icribi faciet.

XLVI.

Nullus Monachus, feu Canonicus Rxgubris jus patronatus, vel Decimam a laico accipere feu poffeflioDcm alicujusccdefizaut&oritatepro» pria intrare prefumat; nec Canonicum ibi ponat, ubi *effe* confueverit Presbyter ixcularis, nifi de Dimcefeni fui licentia ipeciali.

XLVII.

Cum continget interdum quafdam excommunicationes generales ab Abbatibus in fuoMona· Aerio promulgari; ficut evenit aliquando quod Abbas excommunicat omnes illos qui in clau-Aro alios fuerint allocuti, vel qui fine licentia Monafierium exierit, vel confilia fecerit; in quibus Monachi facile iranigrdTorcs exifiunt; propter quod etiam frequenter accidit quod multi Monachi in excommunicationem decidunt, necnon aliquoties irregularitates incurrant: fiatuimus ut nullus Abbas de cetero, inconiulto Ditecc fano fuo, tales excommunicationes generales promulgare prsefumat.

XLVIII.

Aliqua caufa neceflaria moti, infra decimum oâavum annum aliquem in Monachqm recipi prohibemus.

XLIX.

Prccipimus ut, juxta Statuta Generalia Coti* cilii, Judei omnes propter qualitatem habitus *A* Chnftiants disjungantur, & ligna deferre rninifefia in pedore compellantur: Chrifiiani vero, five Chrifiianr eildem non ferviant; & ad hoc per cenfuram eccfcfiafiicam compellantur.

Obsbbvat io nes

Concilii huh» canoarn righti, (cilicec >. S.). a. j. «. ·· »· »«· 1». 4». «I. t1- «»· ««. I»· »· »«· ·*>- naAicum ordinem ipeâant, eoqt» collineant bajuli, fi font pritrona duo excipia», ur *la auutihu ataatt raaftfira» frlaaatur* S· Benediâi *fi/fulan, atfat afi ta tnurt fituif tur.* Regula cap. /.

Can. ». Idem ftatuk Cone. Prov. Turon, eodem anno i»)·, apud Cafinim Gomerii c. >>. quod jam ia Senoa. Concilio fub Galtero Arcbiepifcopo circa annum »»o. verb» omniao iifdem fuerat confiirutum, cap. *j. De Ribildu vide Canpi Glodarium. Ad meatam Concilii noftri ii folum notari ridemur, qui abfque fetitima probatione, immo non-■unquam ablque ordinatione, dericorum veftm, tonfuram, & «Atrium ufumbam, ac de cetero proprio induljebant genio, gula, « alu» qus imicerv prâftat. Epifeopi» iafiiper fabafiê vel ullawmi» parere pnriraâe renuebant, ut videlicet illorum ceaferam declinarent. Goliardi, ver» Qii Belùl & ablque *jut/o*, ia Epifeopo» palam iafurgere, ipfi» appetere probris, côivitih, fablannationiba», actdigiolàqunqua iaderifam vertere gloriabamur.' lu earn poruperaat iufaaiam ur fe de familia Golm infcriberenr, quafi terribiliore» faturi Epifeopi», quam gigameus illeGoliatn Ifraeliricit legioaibe». Illorum amfignam» fait Gualtoriu» Maprn A^Im, qui fub Hmrico 11. vixit‹ de illo laleu» de fcriptoritw Britann. centur. t. Sihrcder Giraldo» in foeculo cap. »<. Mappam hc adumbrat. *farafitul fulfiaut, Gallai atatlat, apfirli filthui galtfitatr puriter O' filtacûatt fauttujfiauu*: qm Galmime-MM, gm'a *gaU V crapula ptr ataala fitfilttu, fitclpattuu Ktttratau tamta afatlat, Jtfl a»a btatattrlptran», att Jf-*

Caa. i». V. Cone.

»i. Mr «IMM KcM* MUCI imentift* fewant cterid» «MOibiMi hic irihgwMta coacubiai» poa» pueferifatur. V. Coae. Qma. aa. »·,».

»». Pu print· fax «cM> facul* Mi£aa quoridiecdabr*-1« aoa felit» failr facvntott»; *t jrr feculam Ininua viro· hMri pauco» rem quotidie faaqaaarifc ofiferv»t Mtbilkriu» *Prtflitt. la a8a SauStruat fn.* ». *fltatfl.* » *IK. fflfltruatltat* ».

PoAm ufa» atafadt, w axu» fac«d« plere MIC» tu» *lta tflltum*, q«aod qaiiitm abp«KiriM Sacmdotiu· Coadlfam Emcriteafe ar*, »·■ fee aaao Chrifii ««g. roihâum P«ri»ifewt t** pm fiagute» qu* ari Pimbytcro commi*tfutraat panAlut pf* dfafau *Dttaiaitll t. t»*. T«a*on proemfem», qaod aacrifinn «feu*·· eft ia ufiua criBt, adw uLrePi-Þ* *ta»a* djt, », w/ ». *PUganaa filtarala nfabrafl. dicMir* iacaaoafeo» «aaops». coadhi» c j». *Nullut SactrfltMlfum lapltu la aa» llt ttlflm taxa» ttr afiltauut.*

Pfara MIBm eriaai fecul» XI- gara*b«M Sacetdot*, m* ftaam p*ro Daatiaai Ufa j. «p. ». At arirmii, excepti» cafibu» ia caaoee »■antei», an die Midam edebraadam fagina* ia cnetpttoaihu» Egbeni Cantaarfefefo Epifeopi anno »4». · diAi» & CMkMibu ImfiorwaPurumcoacinnwi».*Suflcit /actrflMl aaa» Mfaat la uaaflitctMaart, fulaCtriflat jttatl paflu tfl. O' tttau» Muafluaa rtfittalt. ht lavitlct, faf» Jtrlptuat tfl ■*» flttrr cflarta ltorefll afffiu» lxmuu la/aaeaarluat.*

Idua circe «amam i«««». BaMit Ahxaadcr II. apad Gratianum *cap.* Sufficà. dr *cta/ttrat. fllfl.* ». ldem circe an. ■··«. Odo de SoiMca Pani. Epifeopi»: aano iiu.Coac. Oxonieafe c. «.

·<. Coae. Laodfc. e. ,j. M·» *tptrttt Ctrifllaau afl aaptlat vtaltattl tripuflart tal /altart, /tfl cafe eotutrt utl prauftrt, flcat fltter chrifllaatt.* CapicularU Caroli M. & Ludovici Pii ab Aufegiib Abbaic colfeâaUfa‹.c. if»*./taxalt papulat afl ecclefiaat vmerlt, taut ptr Utt Dtaualcet, faux» O' per ftleautltattt faaHuruat, allafl ata lhipfarall ftufl afl Dtl perttaet /trvittua»* . *Ulat* area *Matltntt O' faltatlaaet, caatlcaput turpla ac luxurl^a* , CT *llla lafa fllab llta aut faclat ate la plutrll*, arc *la fltatiluu, atfac ram*, <T par' i>/j *ftetrit caauticaal /mnrlja acclplat.*

■7. Id aoa patiebatur Gregoriu» M. api*, io. litui i«. iod. III. Plure tu banc rem caftes*1 Efpearau» lifa ». digteflioaum ia Timothepm cap. I. & .«·.

rS. Jd fatui» ac difacidiur expufituta ride ia Cone. Loudon. au. >»)?. cap. r. I. j.

»e. Idem vetat Cone. McldenTe an. t»j. c. j:. quod refertur *C-tufa* «i· ‹«· ». *cap-* Qpicumque ex clero.

»t. Alexander Ut. ia Append. Concilii Lateran. III. parte ultima car- »·■ Cone. Narbo·. aa. »»»r. c. j.atque iifdem cum Narboacafi verbi» Com. Bitamnfe a», i>»s. c. e». Toiofaa. aa. »··». r. >«. AlbMe aa. c. jr.&-Aeretwei *Ttlaflaxc Ceactlit, a».* »»»». «Wmmu V prtrrrju-awu, *at tefiaattruuat uti »/«·« utluotae cu)tcf‹ptt la pra-'fraria feuptr caiMctrutu uirtrua», O' purtcbialt /acerfittlt. utl atttrltu perfaux EcclefiaJHca fle valtuuatf/arocfa> llt prttkpttrl l*u» rjal ttatatlt*, ceodarar *pta/erti» ut ltltat facrrfiol utl ltcua» tjul textui, valeat fle tflo nflattrc laafiahlle ttjtùnurltu» perflihtrt, O' at flt lpfa allfua laflfltltatll /afflcl» Pateatur: tf maxim at ta fax la flat taufae rellquerlt, flat fraufle flflehxl O cltlulptrftluuuur. fl ttflattr vtcart> at flixHuut , parvcPlalex»lactrflttttu O' virtl Ecclefiafllcti cuuttapftrlt, carfat ecclefiaflicaftpultura*, dame dr *pujufiaali ataalati ctattapta*, «ai re rrar parr *prafluuitua, tflfl tat vtcxverlt exut tfMu, tctltfla flalltfaeaat fuertt cuupeftnctr.* Coefaetuda* Norman. cui pleraque Galli* Proriariaram coafuerudtnee concordant, flc habet art. q··. *Taut tefiacattu flait ctrt pafit par firvaat lt Can aa Vicaire, Nttaln ax Tahtiliaa, ,rn la prtftuct flt flttuc tcatalat lflalati, lgtx flt ulapt aat acnatplit O' ata ltpatalrtt.*

>1- Idem vetuere aatiqua Gallia Concilia, Aurelian. IV. an. jt·. c. »«. Maticon. II. aa. «ls. c. to. fee. *«‹**· Paril. an. ·»··. c. *Mlfltmu utfltcaaatat prttl» allcul clafnaatar, flctu flattuuat tfl la Ctaclllt Lattrau.* <T *Tuna, tu pul taatra utufrlat flrtrmratrt, pra^ ttr puuat la CuKlHt cuaprthtafal, juxta Pralatera» arUtrlaat, gravl· puna pltStaflat.*

»«. la ecdefiafticii card* cocam Judice ecdcfiaflico idem nunc fervatur procedendi andu· ac ili feeularibm Curii». Id

»>. la difcurieedii Cfariconun facioorih o* variu» fair regio» ianr & »ccfefiaak«» judicv· agendi motte·: jam Ludovki XIV. ediâi» aa. tip*. *A* »«·»- utrique obfequuMur.

I*. Scilicet, cum ex til qui paracUaliuai eccíefiaram titular adepti fuerant fleri*» adiacerdottaa» promoveri. at» que in parochite fati refideve notletw, ad regim*· «aimertim divina rauiifiraada coadedit» facerdoter advocabam. Ar, bi, duodecuau maxime facula, ex tqmpoeartii cuperau i»

ANNQ CMAIST1 iiji.

bu» a patrona», quotum honor ea ratione in duplum amplia- batur ; annuent*»» quoque Epifcopis. nt circa animarum cu- ram UHciriora» fierent, qua» jam, non ut alioM», fed va- hui Foptia» ex Epteopati inAtetiMe luiceperanr. Hinc per tona» lutor fit vicano* coaUauonm tretigdi>at, qoa» , affi- na·· fe· Ctiiqu* iptorum portkuse, frdata conabanturEpUcn- pl. Tandem vara Concilii noftri AMifttee, inutile» (bloqua nontint mmiAra* refecere ftatemmt: at videlicet, hnquire- tenebaat eedeniibu», vel decedeotte», naicùs- uni 'ecclate facette· deiacape ordinaretur, nec tamen cx integro prnra- luerant, cum afqira mote aonaulli pemanftrint pcnoMtu» , fed pauciflimi.

α *■ Tunc atganri librw rm , quarum qunlibet conftabat Midi* »·. fiapu· «ero Midi t» denarii* , pendebant argen- ti uncias *. cum dimidia cum grofli terti* parte , feu mar- dsam unam cum gndTn ». fit tertia p*ne. Igitur ij. argen- •i libra perniteant marcha» s. cum tensa pane: quarum ti- kx mimttt* noftra vakxi compaiatus erit i*o. lib. fi argen- ri noftri marcha uniae valor fit ja. libra.

1*. Nuo idtm feiiiper ufut ecclefia hac in te fuit· Primo etenim ecclefia feteeara initio, Rapriimum a diaconi* ritu Memfii collarum fuide patet ex feOo Philippi AA. *.Eunu chum Regia* Caadaci* ia fatae baptiaaati*. ». Primi* eccle- fia foculi», irnmo ft Moram eciamdefinemium Apoftoloram tempore, feH Fpifaopi feAi fimt ordinarii teptifa**tu mini- ftti, nec nifi dt earum cokA pteabyteri* licuit ft diaco- ne , adeo ut hi folum efiem mieiftri ejm extraordinarii. S. Igealrm ep. ad SmyrMOles: Nex Itcrt efifpct EpfctpeUpel- tuere· fit TerndL de Bapt. c. Ij. Dexfil plifiem leptifiel fixitt jet flueettu fecertM› fiefiixt prelifitri tP filectxl , nux teetex ebfpx Xpl/cepl exAritme. j. Aufto deinde fi- delium «Maro, preebyteri*.etiam ft diaconi*, tanquamminı- Uri» ordinarii», fait id muneri* conceftum. Hieron. dial, ad- f- verfa» Luciferiano* Ntx ptlfim otaae fixée egeeniefixcer /uetxfileen, et efl rel ter luxp lx nixtrilmt xrfilie! per prelipPrtt tP filecexet lepticetl fmtt, Xplfcupeuxuxenin- Ptfitereu excurret. Et paulo infra : fl^x' lx tlixeulil, eut lx cxfieltit, eue lfl rtumeinifiut lnlt perpretfijiertt P fiectx.lt fiupiljellfinnierme. It» eo tamen cautio duplex oNervata eft. Prima. ut tum draconi» coram presbytero, tum pttabyterie coram Epifeopo , nifi eo permittente, baptisare non licent. Secute, quod femper Epifcopu» pnaripuam baptiuadi aa- Aoritattm retinerer ac exerceret, nempe in ipfe in qua fedebet civitate, pmby*eri» ft diaconi» io minoribu* urbibu» ac vide bqptiaaatftM*. ◄■ Crefceme adhuc in din magi» ac magi» fi- delium numero , pnebywri quilibet curam eerenta animaram evaferant in ordinario» Bapiiimi, etiam folemni*, miniftra». Sed ft diaconum ·Baptiimi, etiam lolemni», minifttum efle . ialtem extraordinarium, iciUcet ex parochi vel Epifcopi fui confenfu, liquet ex eo quod alloqui fruftra in eju» ordinatio- ne diceretur: Dràcednm tpertee lxptiutre <p prxfilcere.

De Diaconorum partibu» in peenitensin miiufterio. *. Ca- non ». Cone. I. Tolet. diacono», fi farte ante ordinemfuum poenHeeriam egifc daprelsenderemur, jubet ab fubdiacomram claflem remorari: idque de et» eventum ait ut ultreuuume- trum lmptxxxt. Hex autem impefirio mano» non alio videtur polie referri quam ad poaitemium recoaciliarionem · i-Cooc- uutxienem prxtfixre pmettetlel, nlfi tlt Jeftrlt bpfttpeu . Ubi conunanidnit nonine ipfe incvUigiturabMudo, pro vul- ri amiquonn· loqnmdi ratione. Idque faciliu» fuadobitur , ratio habeatur jj. canoois, in quo paret diaconos rune tempori· quibufidim regendi* extra urbe ecclefii* faln* pvx- faite.). Han» A tunc fuifiq Gallianim. Anglic, Ger- manic & Italic ufura, nt, ubi pretbynr non «flet ad ma- num , dUrom* fata pecteret pernitentium recccUiatioaeni

Nam Alcuinu» fit divinlt· Ogelle le cupite lettntl. Rituale Egbert· Archiepikopi Ctututr. & aMMuu* Ordo Romaiun volunt ut. cum clave» poenitentia lolкEpiύopo & presbyte- ro commits* fint, nihdumiuui tamen luuc tempori* diecanut /ufelplet pumtcPem et flet /ufitup nmmuniartm : aut, ut loquitur Stephana* Educate cap. ■ de ecduniwe diacono- rum , delMe pernitentium mifericerfilter Juft ple· tut . ut loquitur Cone. Eborac. an. op*, pnmtenti· ranfitenn hupc Mt. *. pro Africa , S. Cypriam» rp. i.-.xd pveteytvros dia- conoiqu-s luo*, occatione lapforum qui recwiliatiunem effla- gitabant , hr ttatuit: Occurrendum pete frxtr-.lul nefirh, et tel UleUn e mxrt^ifiul ecceptrunt, tP prerqehve rerum eped Urum edjuveel pofhnt. fi leceeuetfle eklu» tP lnfir- mtutll periculi tecepeti fuerint, non etepeflete pre/entlu atfirx, eped prtlbjtrm luemcummx prefentem , vri, fi prtlbyttr repertui km fuerlt , (p erprt exltul cttptrtt, epufi dleceeen puttee extne/eg^he fecere fithijt fe» pef- , et nexe eit mpcfte lx peteltrxtien , efl ffemixen ven#eee cen pece fuen fieri uuer/yre, hlterll efl net teOlt tefléoreeereet I

PernuÆr quoque fuA olim Diaconi* EacbarUH* admiaitea- lio. S/ XuAia. apolog. v. ia fine: Qui epxfi tteexter Dtecexl etpee nlxifirl, filfirtfiexxtexlcutpreprefexttxn, ut Participée een, lx pe petie efle /axr, pexen, vluun . fp epten tP efl tbfeuttl ptrftreet. Non tamen diu vi- guit illa confurtudo, ut Chrifti corpus diaconi miniftrarent,. 'nifi hoc illis, urgeme aliauaMceffitate, concederetur. Conc,- Carthag. IV. c. jf. Ul fiiecexu prefextepretliiret, ku.be- riftnnctrptritCbrifilpcpulc, fi xtcejhet cepit, jujful mtet. At Calio» dilpealationepi diacon** pcohibi'am n6n legimus.

js- Id pafijm poft Ntcartum I. «xumetucum vetant Conci- liorum canoae».

ji. ^rrrne mem'rç'Mpreuxfe. Illo fciliottfinquirendi mo- do qui vulgo dicitur Morteorium .

*(· Vid ... ... Cooeilii Rotem, an nil. necnon an. mp. Can. ···. *

4». Nue una fuit temper lex de aecateria ad monafticain pr»- Mfioaem ctatel-Pnumtu Uim erat, puelli* maxime, man.· tuna* etas, fcllice* annorum »}. V. Concit. Turan.111. an. Srj. can. »t. Capitulare J. Ludovici Pii Imperat, cap- »·. ubi veterum Conciliorum in hanc rem aUeruntar canone» . Trium ordinum Conventu» Aureliau.Jub Carolo IX. Franc.

tenet tP purent fie perlerint e hurt eefeet, te peplb feirt pnftfte fie Mlptex te flehfieufet, qu' Ut lt ejetx, fee- wm let mfilet XXy. *u, tPletfilla XX. exl. Attamen pau- ci* poâ anui* in Helenii Conventu iub Henrico Iff. irt.il. probara fax annorum fcxdecim ctat; quam n!igio£n profirf- teoi prateterat Tridentina Synodu* Sei*. >j. De Regularib. cap. «t. Nec recent videri debet de aOMtum ... aut .>1. ad religrafem profeflionem luflicieati ntarc canfttnitic; prove- Atom· nl* «tatem tη vfgulbu» coaſacraadi non exigit BÀhu» magaui in cenomê» *1 Amphilochium rpiftol* cm. 1«. ft Coer. Cp· in Trallo an. <»*. cm. *·. jubet ur ex prafcriptu BMii>Virginee aulU ant»XVHI. annum velentur.

4». Cone. Lateran. IV. r. «·. Jn χM*η//ò prtvlxclh * Clhfieexll ludetl feu Sereceutt flefiltul filfilxpult fiiverfl- ter- /efl lxpobufilem fic faMteronmfrwr cexfufie, et nulle fil/erextle filfcerxxxtur. Unfit ctetletlt lnterfix» , pmfl pur erret» Clrlfiluni fulleerum fire Streetntrum, V Jeflel fee Serecem Clrlfilentrltm mullerifiut ctmmlfttexner . Ne l&ter ten fixmxete cemmixtlmtlt tetefiu, per etUtetelete trrerll flelefetefil, exeufetiemt elttrlet ftflbe fiefiere flifie pun, fietulmeu et telel etrieffet fexul, ln eeel Clrlftle- bec ipftcn tll hletur ritjM&ia·

ANNO CHRISTI n.r

CrSYNOD-US R. E\ m e n s 1 s.

APUD $. QUIN TINUM ANN<^ MCCXXXI.

la cauia Capituli S. Dooatiani Brugenfu , contra Comitrtu Flandrie, de reparanda injuria illata Clericis S. Donatiani.

CONCJLI1 SrXÔDICA

E» X^taMb ■riTom. f. pag »·. Ex E

Hcnricvs Dei grati* RemcnGs Archiepifcopus , Rrmenfis Excklue lufiraganei , in Provinciali Concilio apud Divum Quintinum congregati, dileftis Filiis Decano, & Simoni de Qattre Canonico Tornacenii, falutem ir» Dwnioo.

Venientes ad no· diieâi Alii Nuncii dilefio- nun Aliorum Prxpofiti Decani & Capitu- E li Bnigenin, nobis humiliter implicarunt * ut cura ipft cauiam habeant contra Virum nobilem Comitem Flaodriar, & merito fibi timere debeant, eos aifecurari faceremus , & injuriam., que Magiftro B. eorum Scholaftico, ac Wilhelino Clerico in captione eorum fuit irrogata, face- remus ia honorem Dei, & fondât Ecclefix emen- dari .

Vobis igitur authoritate noftra , totiafaue Concilii mandamus, quatenus ad Dominuri» Co- mitem perfonaliter accedentes, eidem precipia- tis,

tis, ut injuriam didis clrncicailataminfra menlem poli monitionem vcflram faciat emendaii. Quod fi infia ddlum terminum non fecerit, ab ipio juramentum exigitis, quod bona hde dihgrntiam, & iollicitudtncm, quam citius potent, adhibebit, in difta iniuna emendanda. Injungentes eidem, ut diâos rrxpofitum, Decinum, & Capitulum, hommes, res, & familias poiumJcm de fe & fuis boiu fide, & legitime aflecuret. Si vero prxmiila, aut aliquid praeruilTorum facere noluerit, ipfutn^d ea facienda per Cenfuram Eccleliafttcam compellatis.

Datuin ad fanftum Quintinum Anno Domini MiHelimo ducentefimo tiicefimo primo.

CONCILIUM APUD CASTRUM

G O N T E R I I

A Turoncnfi atehiepifeopo & fufTaganeis celebratum anno Domini MCCXXXL

TITULI C APITULOR.UM.

CAPITULA.

J. Dt matrimonili tlandtflinit.

NCit intimo mentis defiderio corrigere cupientes ea, quzcorreélione legitima circa perfonas eccfefiailicas infra Turonenfem provinciam novimus indigere.* convocatis noftris provincialibus, & aliis ecclefiaibcis perionis jurifdiébonem habentibus, apud Caftrum Gonterii, (latuimus ut prxlati cum maturitate tie confilio petitorum procedant, & quod matrimonia clam contra&a * nullatenus fuftineant timore vel amore; fed ad illa dirimenda, omni dilatione & excufatione exclufis, procedant.

II. Ne atebipretbyttri Je caufit matrimonia hbut cognofcant.

Inhibemus ne archipresbyteri vel rurales decani, authotitate propriadccaulis matrimonii de cetero cognofcant.

III. Dc modo inflituendi refloret ecclefiarum ér dc juramento ipforum.

Statuimus etiam, nt perfonzecclefia (liez in ecclefiis parocbialibus inflituendx, cum (icquenti fclemnitaceinftituantur. Primo vacante ecclefia infra tempus a jure flarutum, infiiruendus a patrono clerico vel laico, archidiaeono vel rurali decano przfencetur, &pofteadiœcefano, vel alii jus epifcopalc habenti", quia antequam tradat inilicuendz perfonz curam animarum, ab eadem prius recipiat juramentum quod nihil promifit, vel dedit, nec alius pro eo quod fciat, pro ilio beneficio obtinendo: & fifciftc quod aliquid eflet datum vel promiflum, dimitteret. His expictis diœcefanus.vel alius jus epifcopalc habens, tradat eidem curam animarum, fi alias idoneus habeatur. qua tradita, iterum jurabit, quod dicecefano, & aliis magiftris iuis obediens erit, & ad mandatum fuum fe faciet ordinari, & juraecclefizdefendet, & alienata revocabit bona fide. Et fi ifta forma fuit omifli, inftitutio fiat irrita, dc ecclefia pro vacante habeatur.

/r.

anno CHRISTI

/T. *Dc rifidentia rcflorum.*

Item flatuimus quod dicecefani com-pellant omnes clericos ccclefias habenres, quibus eft cura animarum annexa, quod ipfi deferviant in eis perfonaliter in ordine competenti: nifi cum quibus epifeopi duxerint ex caula rationabili & evidenti difpenfandum.

V. Dc copelhno ecclefia ad firmam tradita.

Item fi aliqua neceflitstc contingat, quod aliqua ecclefia alicui tradatur ad firmam, talis portio fruéluum cccicfiz rtfervetur capellano, quod ex to valeat fuftentari.

VJ. Vt flattsatur numerat canonicorum.

Item flatuimus quod ubi non efleer* tus numerus canonicorum, flatuatur, ne fiat ccclefiarum fcdlio, vel prxben. datum, fed cum integritate conlerantur.

VU. Ht fuls inflituatur in catbcdrali ad vacaturam.

Nec aliquis dc cetero in ecclefia cathedral! inflituatur ad vacaturam przbendam: etiam inflituti, ne /pe fuadefraudentur, primo vacaturas obtineant. Et ii contra hoc fa&um fuerit, id decernimus non tenere.

VIII. Vt confuetudinet catbtdrahum redigantur in Jcriptts. D

Infuper przcipimus ut confuetudines cathedraiium ecclciiarum redigantur in /criptis, ne valeant ignorari.

IX. Dt pana participantium cum excommunicatis.

Statuimus ut injungantur facerdotibus, ut fi viderint aliquem communic antem cum excommunicatis io domo.vd menta, vel commerciis, vel fabulando, ipfum moneant ut defiflat: & fi defi- E ftere noluerit, monitus ab ingreffu ecclefiz arceatur: ncc poflit, nili per dicecelanum, vel ejus mandatum, interdi-di! lententia relaxari.

X. Ht flant excommunicationes in generali.

Item omnes tam ordinarii, quam delegati, a generalibus excommumcatio-

Anibus (e temperent, dSc refrznent.. nec participantes cum excommunicatis in generali lententia excommunicationis percellant.

anno CHK1SI!

1. He citricus j'c tributarium faciat perfona jaculari.

Przcipimus ne quis faccrdos, vel aliqua alia ecdelialbca perfon.i, fxcularibus pertonas tiibyiarium fe continuât. Et fi teccrit, a dincctano ab officio & beneficio (ufpcndatur nec prius tc- B laxetur lentemtia, nili foluta marcha argenti, fabricz cathedralis ecclefizdepu. tanda.

XJI. Hc urcbidiaconi Cr inferiora pralati, tutia civitatem officiales babeant.

Item nc archidiaconi, archipresbyteri, & alii juriiditlioncm ecclefiafticatn habentes, extra civitatem officiales habeant: fed extra civitatem in perionis propriis officium fuum fideliter expleant. C Er fi aliquis proceflus fuerit coram talibus officialibus habitus, quod fieri prohibemus, ilium decernimus non tenere.

AIII. De procurationibus.

Inhibemus etiam, ne przlati, & alii juriidi&ionem habentes, m pecunia numerata procurationes accipiant contra flatuta concilii generalis.

XIV. Nc pralati a firmarits pecuniam exigant.

Item cum a radice cupiditatis procedat, quod praelati ecclciiarum a firma* rus ponendis in ecclefiis pecuniam exigant aut extorqueant, prohibemus ne de cetero fiat. Et fi quis contra hoc venire przfumpferit, & dc hoc conflare poterit, duplum extortz pecuniae reitltuexc matrici ccclcfiz compellatur.

XV. De pana patroni illiteratum pra/entantit

Item accidit interdum, quod patroni ecclefiarum tam clerici, quam hici, pz/entant illiterates ad regimen animarum: quod fieri prohibemus. Et fi quis patronus contra hanc inhibitionem venire przfumpferit, jure careat prz/entandi illa vice.

XVI. He ecclefia conferatur ignoranti linguam loct.

kcm prohibemus ne quis inflituatur

P in

^'^"·in aliqua eccleGa, cui fit cura am mj-Λκ«Γi rum annexa, mfi loci illius loquatur fic >'j' intelligat idioma ; & fi contra prxfumptum fuerit, fic inftitutus privetur beneficio, fic mlltuentcs potellate inflitucn di careant illa vice.

XVII. Kt tutela vc! cura minorum vendatur.

Item quia in aliquibus panibus prov*inci-e, abutuntur vendendo tutelas, vel curas minorum, in enoimeprxjudkium pupillorum, hoc heri prohibemus, niliTJ ner fe, vel· per idoneas perfonas tutelas vfej curas gerant, & minoribus de proventibus nccellaria fubmimftrcnt.

XVIII. Dt executions offial facerdetis.

Item prxeipimus quod nullus facerdos recipiatur ad exeeutionem ordinis fui fine licentia epifcopi lui , vel nifi alias confier dc canonica ordinatione iplws.

XIX. Nt latet (1erhir aliants cedunt.

Item quia per excogitatam malitiam laici cedunt aâioncs luasclericis, utjuxiidkftio fxcularis ad jurifdiilionem ccckfiafticam transferatur ; hoc fieri prohibemus, nifi in cafibus a jure concef fis. Et fi contra fa&um fuerit, clericus ab agendo repellatur. Et lub pœnx eadem prohibemus, ne aâiones vendantur.

XX. *Dc chrias delinquentibus puniendis.*

Item ne facilitas veniz delinquendi prxbeat incrementum . prxeipimus , quod clerici in enormi deiitio deprehcnfi , reddantur diœccfjno. Et fi convici fuerint vel confcili coram eodem de crimine, & tale fuerit dcliilum propter quod debeant degradari ab epifeopo, degradentur. Et fi poftea incorrigibiles appa ruennt, ab ecckfia nullatenus duicodantur.

XXI. de Gejlardtt .

Item in concilioprovincial· ftatuimus quod clerici ribaldi, maxime qui Goliardi nuncupantut, per epifeopos fit alios ecclefix praelatos, prxcipiantur tonderi vel etiam radi ita quod non remaneat ia eis clericalis tonfura: itatamenquod ifta fine fcandalo, fic periculo fiant.

XXII. Dt cnsctfi^natit enormis deltfil reis.

Scatuimus etiam quod crucefignati , homicidio, vel alio enormi dclido deprehenfi, vel alias coiam judice eccleuaftico convicti leginmc , ligno erucis & aliis privilegiis , cunç crucefignat.s competentibus, per judicem ecckfiafticum exuantur. Si autem alius inventi luerint Relinquentes fecundum quantitatem criminis a judice ccdcliaftico puniantur. ANNO CHRIsTI ·»U«·

XXUI. Dt/tyrannis qui pervlles perfonas «·eh/^ihorum buna depredantur.

Item quia nonnulli tyranni, per viles & abjectas perfonas , qux pon fune loivendo, ccdcfiafticas perfonas capiunt &. redimunt, & bona ipforum & hominum tuorum deprzdari- faciunt & comburi, fic tacite faciendo ne videantur fecifle : ftatuimus ut ipfis tyrannis, fi de hoc fufpedi fuerint, vel diffamati , eifdem adicecefanoepifeopopurgatio*in- · F<nc.,> dicetur, quam fi fubire noluerint, vel fi purgari non pofiint, pro convi&is habeantur; & juramento paflonim damna cum taxatione judicis credatur .

XX1V. Dt filtntio & fanis monachorum .

Circa religiofos authoritate provincialis concilii duximus ftatuendum, quod filentium obici vent. Et abbates provideant ut monachi fibi iubditifeiant* figna · facerc, Etomnes religiofi, cujuslibet fint ordinis, veftibus & calceamentis fuoor dini competentibus , quantum poteft fieri, uniformibus utantur. Et fi abbas vel *rut co.fritu·* ^abbatiifa hoc incortcdumdimifcrint,iuperioris arbitrio puniantur. *tZnmv*.*

XXV. Dt monachis quindecim annorum.

Item monachi qui non attingunt quin decim annos, in prioratibus, mficonventualibus, nullatenus ponantur.

XXVh Ne montebl proprium habeant.

Item inhibemus, ne monachi, nifi fine in adminiftratione conftituti , habeant fub alio colore aliquam pofleftioncm , vel aliquam proprietatem, etiam de licentia abbatum; cum licentia abbatis in hoc eis non valeat iuftragiri. Quod fi abbates contra noftram prohibitionem fecerint, per iupcriortm graviifime puniantur.

XXVII. Dc eju carnlum, quod ad regulares attinet.

Item prxeipimus quod monachi fic alii re-

religiofi regularem obfervantiam quan-tum «d «lum carnium obfervent.

XXVJII- Ne abbat fine monaebo , monaebut fine Jainulo.

Item przcipimus ne abba* fine monacho, nec monachus fine famulo audeant, equitare.

XXIX-, Nc monachi fint /olitorii.

Item ne monachi /olitorii *fint* io prioratibus, fed de duobus folitariis fiat prioratus: vel ad monafteria redigantur,in quibus expleant illud officium, quod pro patronis in locis folitariis facere tenebantur. Et per dioecefanum, patroni ut in hoc confentiant, propter mala quz inde proveniunt, efficaciter inducantur.

XXX, Dc ufurarlit.

Item, cum fit deteftabik vitiumufutarum: przcipimus quod facerdotes parochiales fingulis diebus Dominicis fub poena excommunicationis inhibeant in ecclefiis fuis, ne quis per fe, velinterpoficam perfonam, ufuras exercere przfumat. Et fi aliquis fuper hocfuipe&us fuerit aut inventus, compellatur ufuras publice abjurare: & poft abjurationem, fi fuper hoc fuerit diffamatus, purgatio eidem fuper hoc indicatur. Quod fi in purgatione defecerit, fidelium communione privetur : donec fic exorta reflitucrit, & ecclefiz fatisfeceric. Et fi ita deceflcrit, ecclefiaftica careat fepultura.

XXXI. Dc Judteil,

Item diftri&ius inhibemus ne)udzi efficiantur bailivi, nec eis contra fideles aliqua diftriéiio committatur. Et fi contra hoc fa&um fuerit, delinquentes ad defiflendum per cenfuram ecctefiafticam compellantur.

XXXII. Iterum dc Judalt.

Coerceantur etiam Judzi, ne quid faciant, vel dicant in contemptum fidei Chrifliaoc, dt blafphemiam Salvatoris. Et fi contra hoc f»dum fuerit, & coram judice ecclefiaftico con viûi fuerint, vel confeffi: quoufque ecclefiz (atisfecerint competenter, a fidelium communione priventur.

XXXIH. Nc ttfilmonio Judtcorum contre Cbrifiienot admittentur.

Quia novimus quod de teftimoniis Judzorum contra Chriftianos proveniunt multa mala: prohibqmus diftriüius,ne tcftimonia Judxorum cOntra Chriftianos admittantur de cetero. *Et* judex iccularis per dioecefanum ad ftatutum hujulmodi obfervandum per cenfuram eiclefiafticam compellatur.

*XXXIV- Dc fronfalibut, ** .Ita-. trimonu/ibu* .*

Quia vero per matrimonia clam contracta , multa pericula & incommoda temper evenire contingit: fub pœnacxcommunicationis firmiter inhibemus, nc qui de cetero contrahant per verba de przfenti, nifi prius bannaineccleflamore folito przmittantur. Contraduri tamen, vel przfentes matrimonium proloqucntcs, per arrhas fponfalitia», vel alias foliote taliter poterunt obligari , quod compelli poterunt, fi ecclefia conleniit, ad matrimonium in facie ccdcfix confummandutn · Quod fi contra præicriptum modum failum fuerit, tam hxredcs, quam illi, quorum conii lio id fuerit attentatum, przftenc emendam, quam iuperior duxerit inducendam.

XXXV. Dc juramento judicum.

Authoritate concilii provincialisduximus ftituendum, quod officiales , & alii demandatam jurifdidionem habentes , in inflitutione fua jurent, quod turpia munera non recipient, & quod caulas bona fide audient & decident.

XX.WJ. De juramento advocatorum.

Item advocati qui dcconfuetudine fa« larium receperint: nifi jurati, de cetero nullatenus admittantur. Forma jura· mcnt| tabs exiflat. Quod non fovebunt iniuftaj cautas fcienter, neque proponent dilaturus, vel peremptorias malitiofe per calumnia:, vel de veritate dicenda, (aeramentum ; neque inflruent partem luam ad refpondendum vel proponendum malitiofe , nec poft publicatas attcftationcs , vel in quacumque parte liris neque ante juramentum teftes fuhumabunt, vel facient lubornari : neqrxc permittent quod pars fua falfos teftcs producat, St fi hoc fciverinc, curi* re- : & quod in memoriis faciendis convenient bona fide, nec recedent a curia maliciofe, donec memoriale fit confcAum, & coram judice conccflum : & quod partes quam citûus poterunt , expedient bona fide: nec [onerabunt judicem interlocutoriis , credentes ipfos fuccumbere in cifdem: & quod hono- rem

"rem iervabunc curiae, nic aliquam fal-btatem in cuna perpetrabunt.

CHRîsri ·«*·

XXχΠÎ 17 pareutter βαιτοιι concn'll Vallij (fufaonis.

Praecipimus quod concilium quod apud AValtem Guidonis provida fuit delibtratione ftatutum, inviolabiliter obiervetur.

chris n ·*;·

Artum apud Cailrum Gonterji anno Domini milefimo ducentefimo trtcefimo primo.

C5?› SYNODUS D1OECESANA TREŸIRENS1 S'.

k

Anno Christi mccxxxi.

Λ Theodorico II. Archiepifiopo celebrata adverfus enafeentes undique hxrcfes.

H Hart*, lii Asoja·

< Nno Doinini MGCX^XI in ipfa Civitate /ꞁ 'lievi.i tres elle lcholas hætcucorum deprchcnlum. Et plures erant eorum iertz, & multi eorum iniirudi erant fetipturis Sanrtis, quash, bebant mThcutoniçum uanslatas. Et alii quidem b.iprilma iterabant; alii corpus Domini non credebant ·, alit corpus Demini a malis Sacerdo'ibus non porte conflci dicebant, alii corpus Domini indifferenter a viro, & muliere, ordinato, in Schutclla, & calice, 6c ubique locorum porto cvnfici dicebant; alii Confirmationem, & Unrtionem fiipciffuatn judicabant; ahi Summo Pontifici, Clero, & Religioni derogabant; alii defundis fnffragia Ecclefix prodeiknegabant; alii matres proprias conlanguinitatern, qux ibi erat, XVIII. denariis redimentes in conjugium lumebant; alii pa'lidum hominem ante, & cattum retro cuculabantur; alii dies omnes xquipendentes feriari «X lemnare nolehaut, unde & diebus fefiivis operabantur, Parakeve carnes manducabant.

Super his Theodoricus Ar<h epifcopus Synodum tenuir, & quia invenit erte inter illos, qtii haberent Epilcopum, quetn cognominafferit fecundum fuum nomen Theodoricum; & idem alibi ieciffent de Epifcopis aliorum locorum; itemque haberent communiret Papam, nomincGregortum; ut fi interrogarentur de fide, eam fidem fe habere dicerent, quam habet Papa, & ille Epifcopus eos nominatim nominantes, & fuos intendente» hoc Archicpifcopus publice enunciavit

In eadem Synodo tres hxretici exufti funt, & una mulier Luckardis, qux incredibili lamentatione lugebat Luciferum de Ccelo injuftc extrufum, quem volebat denuo relocare in Cœ—lum.

Item in eadem Synodo Archicpifcopus cxcommunicavit falfatores monetarum, tam jubentes, quam facientes.

J */fac cx codice MS. veffata Canebit Tfalcgtnfis dtjcriptj Praga ed me mtfit Celfijimus Pregrufit.*

P.'j »w concardanr *gefl.i ƒrrwirion Ehifirifflmi Hont'ucmii Prodromii wfamine* II. *pag. TgS.*

Ex Sfjrtenc t5m. 11·'. •.:ter:lm mmnmentornm W- 244

Pr-iWcrut lib. XI·'. tnnal. Treve.en.Snm etnaem Spwdnm recenfcnt.

«XS'

CONCILIUM LONDINENSE

In quo quidam in Romans Clericos infulfus perpetrantes excommunicatione feriuntur.

Fx Sponda-ne in Anna!· aJ an 'B·ǁD· "

ANno Chrifti Ïqi. in Anglia commiffum eff a nonnullis conjuratis tam clciivis, quam Laicis tnd gnum facinus contta Roiiuno Clericos, qui beneficiaeccletiaftica, abase, bona in eo regno potVidebant; ut icilicet prxtcxtu gravaminum ab tis obvenientium unitcilo regno & ccclefitr Anyiix, adulterinarum auffontate litteiaium regiarum, omnes ipluruiniedditus ac proventus occupari mandat int, ac difiraht ab. hominibus armatis & pcrior.atis. p> cter injurias Romanis clericis qui aderant, ill.i tas, m quos violentas manus mieccuint, «Seminas incendii bonorum intentatas quibu'eumque Aoglis hujnlmodt violentus adveriari ôc repi: guare audentibus. Qux cum mnotuiffent primo D Epifcopo Londonienfi, deinde etiam Gregorio iummo Pontifici, Epifcopus quidem convocatis al.i< decem epifcopis, prxdones iitos anathemate percudit. Pontifex autem lutetis Regem arguen·., quod talia icelera fieri permitteret, pcena excommunicationis in eius perfensm, & interdicti in Regnum, omnino juflit eorum auctores inqtiiicre ac levere punire: pariterque epitcop.s j-i«ecepit cos taniuiu denuntiare excomn-.ui. <tos, quonfque Romam accederem abtoivendi Qu.\'. t. ;i> Rex, quam Epihopi ptærtitetur.r.· iivdit a Re.-'› c.t. ici ǀ mancipatis, ac prr-, ıp'.ıo .11."tere Romum iraoimiffo. Quar ut fc h.buerir.t, narrat plm.Lt.s Pacihus hoc anno, fic icquenti. *H^c S[Ond.inu>.*

S" TREVIKENSIS SYNODUS.

In caufa hxreticorum tunc Germaniam infdUntium

ANNO 1 *231.* CI RC I T£R HABITA.

• Fx Manfi %uppl. UU. pn J'..

G Oncilii mmn & aila urn j uhJnr- *mut fcriptor rerum fub arcbu* ***pifepit brulra-fiiul*** *geflarttm, vulgatur a .Martene Set. Mini.nl. tm. 11'. par.* 244. *bis verbi>* I Eo tempore Ttc-virorum arcniepiicopus i Theodoricus) fynudum tenuit, in qua ipfe punlice cnuncia.it hxreticm in fua dtœccfi habere epifeopum, quern cognominaflent fecundum fuumnomen Theodoricum, & idem alibi fecifle de epiicopis locorum; itemque habere eos communiter papam, quem fecundum catholics ccclefhi epifeopum , nuncuparent Giegorium, ut fi into rogarentur dc fide, cam fidcin fc habere dicerent, quam haberet papa Gregorius, & ille epifcopus fic nominatus, nothum nominantes, ix tuum intendentes. In eadem fynodo tres fuerunt hxretici prrfemati, quorum duo funrdimiili, unusexullus. In eadem fynodo archiepiicopus excommunicavit omnes falfatoicsmonctarum, tam (umentes, quam facientes.

CONSTITUTIONES BONFILII SENENSIS EPISCOPI.

ANNO Jip. DATA.

Enwt in sdditionibus •d Udwl nenitili.cx tabulanome neni^^ eevoi'mtio efut«.

T N nomine Domini amtn. Anno Domini A jsj». die J. Idus Martii Indici.one... Nos Bonfihus Dei gratia humilis Senenfisepifcopus. *n primo (latuimus, « ordinamus, quod omnes prxlatos, & laCcrdotes in officiis, & eun- Bt-P*Γ c'v*tatein habeant, & deferant fuperna indumenta claufa. Item (latuimus, «3c ordinamus, quod alii clerici, qui funt canonici in plebibus, & in capellis, civitatis habeant in officiis vellimenta fupernaclaufa . Irem (latuimus, quod fervitores in plebibus, in canonicis, & in capellis civitatis habeant in officiis vellimenta fuperna claufa. Item (latuimus, quod fervitores in plebibus, in canonicis, & in capellis civitatis habeant tonfutam clericalem, & quando lerviunt altari, videlicet cum legunt epiilolas, offerunt calicem, & dant incenium , habeant cappam, vel cottam. Item ftaruimus, quod in plebibus , canonicis, & capellis civitatis in Matutinis, in Miliis, dc m Vefperis, fcilicet quando fuerit ibi populus fokmniter, quiconque inceperit officium, habeat cottam, vel cappam , vel camifiam, vel ghramellum clauium iuperius ; & hsec pnecipimus fub pcena lati interdidi obfervari. Alii habeant vellimenta fuperiora claufa cum pellibus affiblatis, ut depoi tent tam in ecclefia, quam in clauilro, & Defeâorio, & ad legendum epillol. vel ieàioncm, vel adferviendum altari m plebibus, canonicis, vel capellis civitatis, nifi fic tonfuratus incappa,vcl corta nullus accedar. Item nullus przlarus de civitate recipiat aliquam in oblatam , vel convenant fine concurrentia epifeopi de acceptatione ; de quibus fuipicio eil, vel 01 iri poteft , non moveant de toto cimiterio , & circuitu ecclefix, fed illas, ex quibus filios, vel filium procreaverint, removeant de tota parochia ; alias vero mulieres nullo modo admittant adfervitia fua in domibus fuis , niti in valida, five gravi infirmitate.

Item praecipimus, quod nullus clericus portet veilem dt viridi panno , vel rubro.

Item praecipimus, quod nullus clericus neget hofpiUlitatem pauperibus (ecundum f-uultares fuar ecclefic .

B Item praecipimus, quod nullus clericus recipiar Tutelam , vel curam, ncc interfit choreis , vd commixtionibus nuptiarum .

Item prxeipimus , quod nullus Clericus ludat ad Tabulas, vel quoquomodo cum laxilfis, vel ad cavos in plateis , vel in viis publicis, & qui contra fecerit, lit intcrdi&us ; & ii perfeveravent, excommunicatus.

Item praecipimus, quod nullus clericus portet arma mortifera, ncc etiam anna defeniionisfine licentia fui epiicopi ; & quod nullus ciendas fine jufta & rationabili caufa fit nocturnus, & quod nullus clericus fidemheat pro aliquo fine licentia epifeopi.

Item przcipimus, quod nullus clericus intret tabernam, vel loca fufpeih, unde honcftati ciericali polfit rationabiliter detrahi.

Item prxeipimus, quod nullus clericus faciat compatriguum fine licentia fpeciali iui epifeopi.

Item pracipimus, quod nullus Sacerdos recipiar aliquam mulierem ad confeifionem, nifi in loco publico in ecclefia ; & quod non plures fimul, fed lingulariter audiat qyamJibct, & examinet diligenter.

C Item (latuimus, quod omnes clerici, & prtecipue qui funt in facris ordinibus conftituti, toncs, & Coronas fuis ordinibus deferant competentes .

Item (latuimus, quod nullus clericus patiatur joculatores tempore officii in ecclefia (oculari , *nec* cum Clericis in menla comedere.

Item præcipimus in virtute obedientisr plebanis, & prioribus, qui habent capellancs publice tenentes focarias, ut infra quindecim dies poftquam fancitum ^enunciate nobis, & fi pofltrinam admonitionem eas non rejecerint, abecclefla ejiciemus eos.

Item præcipimus, quod nullus prxlatus retineat clericum alterius epifeopatus fine litteris epifeopatus, five litteris commendatitiis.

Item præcipimus quod nullus clericus ---- vadat rufi invitatus.

Item præcipimus, quod nullus Clericus aliquas divinationes faciat .

Item præcipimus, quod Sacerdos ad minus addi-

CS» addifeat peccata mortalia & modmn ——pariutcntiz, ut lc – d'icernere inter . . . . lc- CHR?sit t'rAm · & leptam, & iplvere, ac ligare.

11|B Item flatuimus, quod altaris wflimenta ftnt munda, & pallz, & corporalia laltem bis in anno laventur, & corpus ---- & turo loco jxjnatur, & nun iub . . . . fed publice cum reverentia deportetur ad communicandos infirmos.

Item przcipimus, quod przlati libros habeant competentes, & alios circa cultum altaris, & ornatum eccleliz prius ---- quam corporum fuorum vel aliarum............ut Deo qui totum dat, laltem aliqua pars reddatur.

Item przcipimus, ut Sacramentum.............. Clirifti , Redemptoris nothi immediate conhciatur -altaris : nam Chriftus pro toto oblatus eft Mundo . Ad quod Sacramentum confulimus , ut quiquam Sacerdos, etft minus dignus, non tamen indignus accedar, quia Dominus eft. ANNO CH*,JTI "p'

Item przcipimus, quod Sacerdotes ----

Item przcipimus , quod nullus Sacerdos , vel clericus loquatur cum . . . luper altare, vel circa, nec ----

Item przcipimus, quod nullus clericus- . .

Irem praecipimus, quod nullus przlatusfaciat aliquam venditionem alicujus pofleflionis line licentia epifeopi.

Irem przcipimus, quod nullus clericus faciat aliquam relationem luper vulneribus alicujus › vel . . .

GRÆCORUM CONCILIUM

Præsioe Germano ii. Patriarcha

Anno Jjjx. habitun..

Sigilium fjr.fl-.jjlml & aenmenhi patriarch Domini Germani, de parahnril patriarcathum mmtjlerlarum, ad quem pertinere debeant, faitum menfe Junia indiftionis, & infinuaticm fecreto facri tbartopfylacii.*

..llXt&fylv th *τ&ναγιατύτ** xj *oixepfynnil we&dpxuti»* I *ipμav», »'»/— WC- IratpahxutjOtt* Ti5v *vχτριαpγιχûv* μovoi», *rivi dr Statqfptev* o'φA- Autre. *γιγoιό* χβπi μηv* lewov *rôi /vιMμιιertuç* ›ç *xccrtapudir* *ι/S* *vιχpiτφ* τ£ *ttpd χap' ηφιλχχi».*

Ex lure Gi«.Kcm. bb^tl ' 1Jt. de patrlarchalil-usftauropegiis metropolitanorum per direrias provincias archiepiicoporum , & epilcopomm noftrz adminiftiationis fixis, definita & dilpoiirafunt, a£bs fynodalibus fanÛiÆmi illius inter patriarchas domini Germani: (quorum alia quidem XXVII. menfis Novembris, alia autem VIII. Januarii, eiufdem Indiftionis, novit fafta) bene & pie habere cogitans medtocritas noftra, C definit ; immutabile, inviolatumque fervan unumquodque eorum capitum, quz illis adis comprehenia iunt, alias ubique, & maxime de ipfa provincia Naupafti, ut patriarchalis nominis relatio, in illis folia obtineat & clarius exprimatur, in quibus extruâio per patri.vchalia crucifixa fafta fuerat five monafteria fmt, live ecclefiz catholicz, five oratoria. Et in hugufmodi nihil fit commune regionis antiftiti, five ad factorum confeftionenr*, five ad przfcâi defignationem, five ad animahum peccatorum inquifitionem , neque aliud quidquam ufque ad canonicarum illationum exa&ionem. Etenim qui in his coufe ciatiunem fortiunrur, pattiarchalcs erunt & nominabuntur, & patiiarchalium juritim exharco iübjiciçntur, ciqtie folita canonica perfulvcnt. lpfe autem exhaicus cos, qui (acris in polletum initiabuntur, per gradusfingulos ad id piomovebit, cum legitimis t-m vitz, quam «tatis ipforum tcftimoniis; & afaomni regulari oblervanone . Pizterea nuptialibus prxeit conttafttbus pe:mittendis aut vetandis . Et ratiocioiotum fuiceptores Spiritalas patres in patriarchalibus juribus af-E fidentes, ab eo probabuntur, ac veniam accipient . Ubi autem patr.archaic ftauropegium prrArucium non fuci it, regionis antilles illius poicflatem habebit : five munaflerii fuburbanum fit, h.e paraiaurium , fuc uotr.us aratoria. Et illius erit tcl.itio . tigdluin, inqui-i:tio, proventu: ^q ium , vidiiutioncs,

*T*A' *tut»* vu» *Txrptxpyxùv îaupoτηγioη* χαηi *ita^ôpm* caepia; μχτρo«oλ<τüv, α'pχπxtrxoiwv π <£ ·'χισχoχ»» *rII îφ* ημà *Stolxia-nn* ji-ax^orur , o κτμή* *η* κ *τηυχvμivβ* *II* ύivμvχ· *μχη,v* euieêrxuv τ» o» πβ'£<*pγ«ι fxfms «tywTt»· % xutie Γi/μαoι», wv w μό x{ τη Nημβ^vμ»* ... τη *durIl Itt-* »iμ>î«*?i, σΓîi *γι^ημiνα χαλv* ıç î>ιθφîλ«i »\«v χαηιvovσασα ή *μι^ïo'lκi ήμ<£»* , «μτηθ^ηv MSN' ar*fS|3«n» *ltofi^fwt cturr.pH«&at rl 4*O' tv* »*«- *co»* Cv *ηT άυηι ιvoμvήμαβ-ι ξι&ληiμμîvoH* χiφαλχiωv, α'Mαχoτι «αvπιχη, Xj èri »ζ s»' αυτή *τχ ιvαpχîα Naonàxns. wrs rUI* αvαφopαv τ» *Ttetrptep^txù* o'voματ^ *cat ixit'toti* μovoκ qj(' xpatrcî» ›um *Ixtt^a»l<Q«l* 'Ç'avénfov , *cat otf* À a'vs*γιpτι* J^gr' caupoxrj^/wy xa"Fi*p^<xw. *xô» μovαvιχμα n»vt , x$v iχχληαιχî χαθoλιχα»* , ›*xâv tùxrrpiot* etxor . x*v *ηι ηιύηι* μη£ιv etvar *μι^ιχπv rd* χαηi *x»p& dp^ttpeà,* «τι rrpe- «·ïξ/*αv, ι.η* «c *ήγημiχv^φpαγiάβι, tin* «iψ*'· ^<r«r α·φαλμαα.vα'»α» /τη» ,Λi' aMe *uSir* βτηΓτ, μ· ^E» <, τη vfcv «avow*»» *tir$opùv dtamfewi. χ; γβp* or *ι/pχ&Λî λατχόvτκ* C* τ»τv/ , *ττχτpιχpyItel tcravntt* ›ç ·\oμ*^>ισ-ovτη/ , χ, *nJ* wa*lptxp^txvv îιχαiαv J£jip\u ùnawlfform,* xJ ni 0-?ι»ήθη xarawx* *ataàf durlt àtaritntfft.* · Js a'uw î »ξαpχθ* xi TBf *ιξü{ itpde^al* μι'Zλovηü *Sfal* îW χαηi μιp^* 0«5μ«»Hi *rlr durl 4ττoβ/^αl*-ΕΟΉ, *μιη* vηoμισ-μivv» μαpτυ^iv» τ£ π βήι £ *τü àhrxlas αυτi», χ.* »«*βτ» ·ήp«* *xavevtxrç «αpevnpvifwl. tri* ·»»μlα xi τiï rfy *γχμιχûv* βτ**αλ*λαγμαïM* ııκo/Iμ-η β«|oî)ï χî *àuaÇvnjl.* xj et iîû Xe^rzutcv r» αv*δoχ·i χvΣματ<χ·(*ττχτiftz, ol* Ca› *rla ηχτpιαpγχoι lιχαûoι* «pβαχαθήμivβζ, *itap* αïτ» ›ç *άoχιμχάήτovηι , χλί rl Cl'*

ANNO CHRISTI

Or* ἰό^ιμοα Λιίψβνηιζ. Zνθχ Sι μ» χατιβλτ,^η ζχ-A "rpr«p^«dr ΓΜ/ροβήΓιον, d atatn» -^âpay άρχηριό c^BirrcrirR . »«r <wpoxfniv' » μαχ^ηόη , xjtv rwpaXiuier0*» xx* c'a®- iî'χτ/ ^®- . αντϊ »Γ«< κ ανβφορχ, ήτφρΛγι , ric^snwic, » «wpd-roiof Φ xxvotmwr-, » χ«ροτ»νι«/, η' Zvio t lîxJ « χ»λîΑΠi . «? ürt αΖλ· «ρο· νο'μιβν lniGxwtixw , xl; τι »β Γσ-wc ο χρον®- Sil-χβψτ xj αφïΆί»©, «ροφχοτΗ ήΰ <t*wnn'i«y, auiclf CxaaxUp^ua ηητρι»ρχιχά λογιζΐ^βι χ<χ-XRM rlTolnxf τη μηΧι Ίΐα alpylw lyw.-u -ηχ-Ftutpennitev α>λ η μίτρίCtyi; ηι ΛρχΗρώτι ηΰ wn»ru> ηχρχχνρπ . χρν 7«ρ ί/ζρχβα χγηχητηι era rr xarptapyt-χί προβ·Μρμ·τΟ· ^8β·ί'χ,«M' κχι xj afterpίων tpf jjn πi μηiιν cturf «yoatixivnlσφiπριζιο^αι. ûπντιδtaffy 3l lit; lyyvptcil apyttptùrl xat'xH->bc , 0* liftf <ay»d Ίϋi aytytprtwl njv litt caufoirn-Γ/ate nalptapyixlΐΐ , ή x, t bι» ο<'χο3ομ»^ιΐΓομί'?«ν σ»χ«/ , τiν wrov ^ατφχηνα» t »ό xj Srtpw xet«ixn<ravnc , ana ιθα^ιχώ* >Ç lyjfwpiul éiptGxwml «·;τκ . u^t tbc η/ΒΓΒi Ίρ xam χύραν ùncxfiidat àp^ifpû , tli ηiτα» r irrirxorra'a . ntpi μiνηι tfS όζ aftoSaxfit iληλuθόπιν χρμ ι^^ομί.νν •pd τη πνίξιο τι ίοω(βχηΓ<Β , < μ$ τiη , xxxiÏGt τiα e'xwrv χβiβμήων , mJhç a.πρκ t'J χατριβρχιχάν Λχαι'ων όζ«ρχ^» wî iη3θ.ν Û auTw βρβστιχοντυν. άναμψ/λο>®· 7*P *îat "υ· iζβρχ®- d Twer®· . ιηΓνακθήτν w'.uv β χαρά» ορισμό τη ημβZv μiτριότητ®- τ<ΰ σιχρί-rà itpn χαρη^υλαχι» . άντιγρα άτν τρ άιτο τβ μ/ρβ τη t'r/ιΓΧθΤη Άρτη αιττισαμί·;^ , >Ç τορητβμόν aunv txt' τ£ Ζμφχιτ^ήνβi xj τ<ρ itpunr^ μχτροηολίτρ NetcffaxiB, ώ tlSn·civ . E'χι W, M(un' Ίβη'«, lχίνιμήσιαι t , Sut Ίΐ ταίριαρχικτ.ί χ, Οπ-τ yylpèl. αχ^ύρη-τυ $»iÇ χασυθο μολ/βióη 0*Nlα, tyvea ΟΛ μ{ν Τ(£ lvt' UirM τiα ixtpaytxi ûιοηκαν , ττaλaμχι φiρ*α·α* τi» ύριον ημûν Ίητiν Xfrrcv.c'f Sΐ τ^ lripu γραμμχηι τα/πτ , Γιρμχ·.ο tXtw ΘiΒ αρχ«ί πισχοι®* ω/ αΛζβi λκvi, νιχ Τ«μη , < otxsifylùl irx^ixpyn;·

venia & prohibitio contr.iftuum, etfi fi quod fit aliud epifcopalc privilegium. Sicuti etiam fune tempus interruperit & abftulent, occafione archetypoium, & ipfis iubjeda fecerit, ut cenferentur patriarchalia, qux ab initio patriarchicum non habuere tlauiope»ium. Sed mediocritas noftra regionum antiftitibus talium jure cedit. Etfi enim ftudiofe ampledatur, quzeumque patriarchal· conveniunt potellati, aliena tamen non appetit, ut qux ad eam non pertinent, fibi vendicer. Subjicimus autem locorum antiditibus & illos, qui ante extrudionem divinorum templorum, qux fub B patriarchalibus crucibus prxxdificata funt, vel poftea rd dicabuntur, locum inhabitarunt, aut qui cum pollerius inhabitarim, ab indigenis vel incolis originem ducere reperiuntur; ut regionis antiftiti tales lubjiciamur, in omnem epifcopalcm iollu iiudmem. De iis tamen, qui cx aliena regione venerunt, aut venturi iunt ante fixionem flauropegu, & polira illic domicilium collocarunt, nemo repugnabit, quin ad patriarchalium juriuin exharcum prorfus pertineant. Indubitatus enim & eorum talis erit exharcus. Innoteicat ergo C praeiens noftrx moderationis definitio fecreto uni chartophylacii, & relcribatur ei, qui ,i parte epifeopatus Artx poftulavit eam, ijccxhibuit, ut intimetur notitix Sacratiffim: tr.c-tiopohtani Naupaib'. Habuit fubicriptum ^tnenle iuiuo. indidionts 5. patriarchal! ôt divin. manu, findebat autem inferne plumbea bul. la, habens ex una parte ianâilhinmnDeiparam, in ulnis geftantem dominum notlrum fefuin Chriftum, ex altera autem has litteras: Germanus Dei miferatione archicpilcopus Confiantmopoleos, novx Romx, & œcuinc-nicu» patriarcha.

D

Έπρον τü αυτβ.

^111nd de todtm.

T« xxrn Glr.epxayliv λαβύπι σîμτητζιν , αθ c «αφο άχiρζχλοïηΓΒ , £ àunt Sl cl τη «υ^Β β·ημ»>iξi« atrtot τάχ aratioadrCv τ»λiβ·ηφ7*β'/ ·ρ·φ^βν·νη«. τι iÇ »χρ ήμΓν nrew» Çdirov , χ} Ttt^iws n' μι&ότικ νιμαν τîα auri tcxhtul 3ιορ3«β-<ν . Έν τi γώρχ rüi ΠαφλαΓοκα , xa^ixpyixal μονά/ traepaSimW-xtanu, τ»7 μοναΓ wnwrvntr »£ <w*»«cnat, χ«-pia ιι ομίχ, etypiStx. λαόi tΐ'l χτηαχτι drapef®·* Efyb xapixü 9tpi τύτων, τπi τη xafl'* Ίμχί» αru»o·Jb, γi$πμίηκ «pd τ<ν(& xaipà συζητ^τΜ, 0-jrdrtfov àpa wal Sfï lw τüi «ι/?P /ηξχτ^η «νηητοιησ-όμ^ον . tin tw xara yupav àpytipta (CTl TVS evoptas tb'tb μίρφ* τυγχχνσιν) tin TW «<d τüi χατριαρχιχη lfttiGtal άχοπΑλομ^ιον Γξχρχβ», cn Tttif μο.αι' , al ιπιχ^η Slimy , Tu^aVBinv utoxh/JJux. iλαθ* xj τη τ» na-Ίριχρ'χιχü lftxpy* iπικυρίύ^τiτ»; Su^ayvyl · yr nepcGWp&GH ταύτχ X, npx^H s'rr.xcÂaSncO , tx-fwxGet «tjΗαφορiαμον Λ lfa' tLu διαλιΓμiνων rojurri βiβαιωσιν · rllt Gllptpw Sl ùlrd αχριβκι-ρ«y ntairin τχ ûro^»Ti<wc βχσχ,ον^ nyt μ^ν 'Ç

Qux per vim affixionem ceperunt, nec tempus percurrit inconcufla, & qui iplbruin affixionis funt sudores, everfionem tandem eorum perficiunt. Accidit quidpiam apud nox hutuimodi, cujus corredionetn mediocritas noftra celeriter facit. In regione Paphlagoni< , patriarchalia inonafteria lparlim fit» lunt: monafteriis fubjiciuntur & luburbana, prxdiaque, limu) & ageili populus multiplex pofleibones incolit. Dc his in iytiodo, qux Efyb nobis habita, cum ante aliquod tempus fada effet quxfiio, uter admimllrationem eorum vindicare fibi deberet, line qui eft regionis antifies (quod uiœccfeos ei part fit) an qui 3 pairiarchalt potcilatemittiturexarchus, quod lubjeda fint monailcriis, qux ab ipio gubernari ILtutiim eft: incertum erat, quomodo patriaichalis exarcbi adminith ationi attributa edent. Attributionem hanc actio fubfecuta cil. pionuncianx & exterminationem ad ea qux tractata iunt, confirmanda. Hodie autem incidente Catifa in exadiorem diiquifitionem potuit quidem mediocritas noftra rei abfurditaiem ex eo perfpicere, mdeque ejus emendationi ftatim annuit, cognolccns, exlurcum jus aequibile patriarchate, in

chr ?st I
IIp.

m i'J qux fub crucibus patnarchabbusfundamentum habueitint. Sive monartena imi,li- V< ura,orw· fc invenit veterem aâionem Synodalem tub pairiarchatu beati illius domini Gertnani tadam, idem negoiium plurimi facientem conrtituentemque, (ü paucis verbis dicendum fu) patnarclialium monarteriorum, qux ubique iunt, exarchos non habere hcemiam vindicandi fibi prardia his lubjeita, aur qui m iis eft populum, aut oratoria, qux patt,.iic!i.i.'es cruces fottita non lunt. Sed neque fulcipiendi cos, qui illinc conlccrandi lunt, ôc u< proprios adSacerdotii dignitatem prosehendi: Sed ab iis omnuioablinei e, ut a regionis epiicopo adminillrentur. Et kiuia ett actionem. Eadcmque&ipla, cum artidente Raternitate, in prxiente cauia pronur cias it, dicens: non efle conicnt.meum, ut Epihopus a proprio expellatur populo, eo quod pamarchalibus monafteriis, qu inis adharent prxdia, vel luburbana lubj-vt.i fint. Sed nec a tuis oratoiis, nili fub pamarchalibus flatuopegiis ipla fundata fint, five etiam patalautia forte lint aut metoclua. Quamobiem pixdiCtam illam actionem inde Synodaliter abrogans, qux in ea comprehenfa iunt, omni modo certare conrtitui<, & quain pr< nuntiavit excommunicat. vinculum lolvit. Paphlagoni» igitur antirttes hxc pixuia S; lubu'bana line interruptione gubernabunt, illautique qit» non fub flatilopcgus patriarchalvus extrusa lunt. Invemuntur quidem Cx aliqui cuimodi, cum iis autem & oratoita patnaichalibus his monalieris iubjcda; nili lint quibus p..tt iardnex cruces fundamentum prxrtncrmt. Etenim <5; ab his debent qux iunt lux partionis transferre, & patriarchal! exarco tranhtum ad ea concedere. Qui autçm ca fic regere probabuntur, neque ab ns, qui patriarclialibus mon.dleiis prxiunt, turbabuntur, neque a patti.irchicx potellatis metochiis. Debent enun iis, qux Jefmtta lunt, acquietcere, nec nullo modo conari cuiquam antirtitum parti molelli elle, ob adminirtrationem & curjin prxdiclorum ptxciorum, & eorum, qui in his fedes collocarunt; pixterra etiam oratoriorum, metochiorum, & paialaurioruni, quxlubpatriarcha(ibus rtautopegiis cxtrucboncm non ceperunt.

ann6 C|IRbu

A αυτής ἢ μι^ιοτη ήμων xctTttftW "» τ» χρay·· μα·2®' ânw, xp'mt^C# τρ (xàtop^uafi rere ^αρβωτιχα tV f'xf-hoic ^txytvùaxMa nv ταξιαρχιών KtKtn<Qali· ItKKtov Ιλαρχον › «σαΐνι ftwpoenitetl κα'Υριαρχιχοΐi τια ζχσιν Hti μονα^τρα Htrh, n'a ώχηίρια. ι'ρικι if w itpl^tv awoSixUt/ παλα.'βν txt τη xof^ratp^Hac* τβ paxapirv txt'.vn xupls Γιρμαν» ^f^ur,u»;iiu, τιι,i airïtù nlpt vc,)^ù votù<rxy vug^tfflv. X| ύιχ-Turroptlu/ (fr èù) μϊ IJfyσιαν Tai nh fxaca^i χατρ/αρ^ιχω» μο-ù; ^8','Ttic, ύτοπο/ΗΐΟα' < ΐι'»o0i/3λκμΓ.'β ταυπη ysifioi, ι*twCf Tenii λαβï, ιΐ nl Α'χτήριχ, c'a·» μή c^penrrvlalv xa^tap^txùv χμοιρ»ιχ«<πν. αλλα &μκ$ι τβί ï'mm0C» Z^«i?«î μιKovπ oiva&'χκ&αι › xalt ùl tèltsl trpci τιι a âynv ct^iuμχ. χΧλχ àirf^np τιχvτp a't-rùv, ‹›; *χρχ τo tlrtσχo'8 τιι Sltnoivn. xsi rxoA--^r<rt τλ Irpx^fl. ›d ni oiuτu xj αυτή fire τιΛΐίρiχζv^κ atzTjt aJ»Arc'rrrl0- Tfe'i t Uo txo^stv αβiφήιατν, μή cTnat κ'ιτιτα, airw^iix'ai τι /i/a λα» riv tirie-MOiror, ιτροφάτκ τ« ηαΊριαργ'χχΊ μβvaΐ ni χωρία, η τlι τιροάΐΐια »»- •θα Irpttrxa-dwntt. â^>x μη^ι C» άυηZi Λ\-Tr.fiw», tàv μή Ζτι SOoroTfl^/cri ττχριηρχιχοΤ xxt xunt t'^nlpa^nrxv χav xàt ηαρχλχύριχ τvχόν 1ÎJ μωνω';, ή μιπχια. Οθi* ‹i τΐώ κ'^μήΐιο πραξιν άχΟοιθΟΛ erui ci:xwca*vfwffaσα, ααραζίχν η ταχπλΐ C» άζίίρ 3o-.λκμμινων χχπι^Ίφΐ'σατ», χχι ΐω αφορο-μ^ΐ Ζόσιν ¡Κΐγαρόμ, C-J ιχφωvoτχ I'T:'yyx.Cf. txornl/ iv or κaπί τΐα Παφλα^-oπαv tt'l αρχαρ^ τιι χωρία τχυπι τά προύσα άτι^ιχοτ^ ιπποvτκ· ϊνα punlyt ότα μιi ΐχι lavpcxr.yion τα^ιαρχιχο'Ιi euiwxiCnray. dCpi'o-«ovrai μ^ χ, τΐ-οιιτ» Tiixurtt, σύν αυπ/ΐ èt τύ tïtron Sc-yai ζχ ηl να^ιαρ. χiχoi'i μo'/α^κpioiΐ τΰηι ιùχτήρια. χλiα η μή 7ιτι rd a'unJy ηχ^ιχρχιχα üucÇtβλίμιτυι χυρι- ? ·Tnytx. xà* TwTWr^ap ε'φ{-ιλι-τι τπ τη» taisnSv μι-Tttipe-tv τοιμανιτίω;, τφ τια'ξ'ιχρχιχω èj^àpyv τη D ι-ι π) TciuÙra vχρόδΐi χαρχχωρ^,. èltnnv èt Stu Ίαΰτα διχαιωθι»πι, wnl txpx τοΓ χα^ιαρχιχo7i μονχΓηρiΐΐi «^sulJivXcxTwv w'i τιη ό»οχλη-Cnrfrai, art χαρά T}S xaTlapytxUl ιΐζβσια οντω» μιηχiωv ' όφαλαα/χαρ ci Triant τοι' ώριτμιιοι; »μμιmv, χα'ι μη?ολ<»' xnpx^at τηί 'Ii μιραi αρχαρίων χαρινοχλ^, tlrj 1p itt^ayuy» xàt χ^ιμχ^α« ?|<J ^pτ.μivωιv χωρίων, (χ όν τ&τοι προσχαθημιν»*· τ'?®· I* **< ήθ ιu'χτrρiωv, μιτο^/w π χχι χαρα'λαυρiωv, οτα μη ιτι rtujpoπάγιοι; χα^:αρχ;χ»~ί πληφατι t/υ| àvlyfpçn.

c O N ILIA Æ D A M

IN CAUSA

Arud S. Qtuntinum, Nonomi. L..uduni, celebrata an. mccxxxII. & mccxxxlu.

ijnui r..rJr.t.ir>x *firy l.* O annum *NKIXXXI* Hoc, *Ir^It*, .innu celebratum eii concilium prooimr Kemcnits apud S Quiniinum Vcromandux ab Henrico de Br.mna archiepifcopo, in caula epifeopi Belovaccn-

.tJEis: CU'US tura rex Ludovicus, feu rjUs miniftri uturpaseram, & damna non p.mca tain ip|j quam incolis Belvacenlibus intulerant. Pro quo patres conciln ncnnullas epifeopos ad regem delimarunt, rogatum, ut epilcopum in integrum refli-

b-

I — '" CHRISTI mt. & ·»ii-

redimeret. *Qua profitetur Spondanus a ft petita* ** *quibufdam Jibi a Sirmondo noftro commanicatis. sdddtt Hemeraus tn .Augnfta Jeromunduorum:* Statutum fuifle, ut nifi fatisfaclumeffet vexati praelestis petitioni, intra XL- dies, interdidi per dicecclim luam publicandi facultas oppreflb przfuli, concilii authoutate concederetur, & eo ad epifeopof relcribente de interditto per epifeopatum filum promulgato, timiII quoque cellatione .res iacras per luas illi dioecetes fufpenderent; prius tamen ve| epifeopi, vel ipfe Remorum archiprzful, regem ad procurandam reparationem jatturarum, quas tulilfet Milo de Nantolio Bellovacenfis piziul, altera portulattone fupplicationeque adhortarentur.

G- G Qjiod autem anno MCCXXXI- hoc concilium »Пgnent him Spondenui, turn Hemereus, parum probabile videtur: cun» in iltrvmemo tnquintionit hac d- re fuiht ".n<> MCCXXXV. edit* a Louvetio lii hiftor. Belluvac. teftetomnet di-atu iedinonein Belloracenlem, qua ixcalionem hr· conciliis prebuir, accidilfe anno MCCXXXI1 Qpiconcilun ifta poflunt ' Neutiquam certe, niti dicamus, alioslecutosetle Romanam qnni rationem,, alios Gallicanam: biGalliis emm (ubi annorum initium ducebatur a felto Incarnationis, aut Paleba) adhuc lababatur annus MCCXXXII tempore bu-us concilii, quod celebratum efle oporn.it poli paulo quam Bellovacum Rex ingreflus eft, ut a ieditiolis poenas repeteret: quod pridie Purificationis B. Virgini, facium elle, ducimus ex inquihtione cujus ante mentionem feci.

Aliud mirari fubit, quod in iUa inquiliiione, nulla fit memio Quinrinopolitani huM·, concilii, in qu* tamen, accurata & mniutillima omnium narratio ht a teilibus: led IUtim * Noviomenfi ducatur initium. Hinc lufpedum hi haberetur primum itlud hac in cauta concilium, niti › mundinarum ichedarum ex Remenli tabulam excerptarum hde muniretur.

In tnqu fIttone fupra memorata, habetur Noviomenfil concilii deferiptio, in ollavi teftis refponfione, hac In verba: Petrus archidiaconus dicit, 4cc. Item fuit przfens apud Noviomum inconcilio provinciali congregato anno Domini MCCXXXII. prima feptimana quadragefunz, ubi epifeopus propofuit querimoniam de domino rege fuper injuriis quas ei intulerat & inferri fecerat, in hunc modum per officialem fuum. Vobis, fanΛi patres, lignifkat epifeopus vefter Be'vacenfis, quod cum juftitia & jurifdiclio villae Belvacenfis ad epifeopum pertineat, & caufam habeat in fingulos dc omnes de Belvaco, & ea fuerit tifus ipfe, & prxdecefforcs fui pacihce: dominus rex per occafionem cujuldam forefatti fibi commifli, venit ad villam Belvacenicm cum armis é< communiis plurimis, & poft lupplicatio nes & admonitiones ab epifcopotibt facias, ban num fuum in villa fua fecit proclamari, homines capi, domos dirui ufque ad millequmquentas, alios ebannivit. Et in reccflu luo cum peteret ab epifcopo pro procurationibus quinque dierum ottoginta libras PariGenfes: dixit epifeopus, quod l'es infolita de nova petebatur, brevem diem petens a domino rege, ut deliberaret fupei hie cum capitulo fuo. Attamen dominus rex ullam diem nolutt illidare, ledomnia peitmemia ad domum epifeopi faifivit, & fic receffit, cuftodibus in villa & domibus epifeopi relittis. Quare petit a fanda fynodoconfilinm & auxilium impertiri fibi & ecclefia:. Portmodum exivit epifeopus cum conhlio. Et concilium, deliberato confilto, ordinavit mittere tres cpifeopos, feilicet StielTioncnicm, Laudunenfem, & Catalaunenfem, ad inquirendum de iryfcriis, quas dicebat epilcopus fibi elle illatas, ut poftea dittum eft illi. Et vidit litteras archieptfeopi Ct epifeoporum, in quibus continebatur, quod illi tres inquirerent authoritat? «oncilii, de juftitia ecclefiæ Belvacenfis

Concil. Noviom.

Et illi tres venerunt Bclvacum, & denunciamnt epifcopo Belvaccnii, & illis qui ex parte domini regis, quod venerant ad inuuirendumex parte .c|Jc|cl!ii, dc juiliti.i ecclefi® Belvacenfis, *& Injurus* quas dominus epifeopus *fibi* infeiri dicebat: & didi epikopi inquibvefunt. *HacdeNrt. viomenfi cencilio tefti i offavu t in Illa inquijitione. f*rt· mu< a.uem teft.t alt, decretum fulffe a concilio, non ut ftatim Irent Beliovacum epijcjpi llli trei Inquifttun: fed* mitterentur ad regem, ut monerent eum ex parte concilii, 'quod hoc emendaret; & fi non emendaret, iph tres epifeopi accederent ad villam Bclvacenfem ad inquifitionem laciendam. *De murus autem quas fibi fallas epijcoput conqueftut eft in concilio, hoc addit tertim te/ht:* Quod duo fervientes regii, Durandus de Senonenli, ‹5c Chriftianus Parifienfis / remanierunt in domoepiicopi, &faifiverunt domum & vina, de recipiebant reditum epifeopi: & fecit Petrus de Halla vendi vina; & quando epifeopus veniebat Belvacum, manebat in domo thelaurarii.

Pergit inquifitio. Fuit etiam prxfens idem teilis (*ollavui*) m feptimana ante Ramos palmarum, apud LauJttnum, ubi congregatum concilium erjt; & ibi relata fuit inquihtio: *folla fcihcet Bedovaci a tribus epifeopis. Primus autem teftis:* InqtitGtione, *Inquit,* fatta retulerunt eam ad concilium quod indidum erat. Et ibt ordinatum fuit, quod iterum moneretut rex, & ireium. Et icit quod tunc archiepiicopus &epiicopi venerunt ad regem monendum, & fcit quod bis monitus fuit. *Epifcopos ad regem miffbs non:inat Spondanus ex Sli wondints fchcdis,* Gothotridum Laudunenfem, GothofridumCameraccnfem, Azonem Atrcbatçnfem.

Conol

Eodem anno, *inquit Hemergul,* Henricus archipr«eiul convocat luffuganeos eodem loci *{apud S.ffuintinum, ubi prius habitam eodem anno jynodum alt*) tertio concilio celebrando dic fabbati ante Nativitatem B. Manx virginis, quo conftiiutum interdictum eft, confpirantibusomnium animis in eam voluntatem, ut fociatis atfettibus & auxiliis, commune negotium promoveretur. *Henricul Spondanui Sabbato, non ante Nativitatem B. I 'irginu, fed poft eandem afJignat hoc concilium:* ubi promiferunt, *alt,* inter fe, & leie, ut loquuntur atta, obligaverunt pro honore Dei & ecclefiarum libertatibus confervandis, ad hoc quod irent omnes Romam in propriis petfonis, fi archicpikopo videretur expedtre, vel illi quos ad hoc eligeret; vel ipfemet archiepiicopus, h epifeopis expediens videletur.· & qui irent, expenfas facerent de communi omnium. Sed capitula, *inquit ibidem H:· meraui,* luis epilcopis obmurmuravere, querta fe ad fynodos non vocata, palamque vociferata nullius authorities dc virium futuras fandtones, quas de cellatione Divinorum per Remenfem provinciam promulganda, ne quidem invitatis tummonitilque capitulis, epifeopi ftatuirtent. Eaque in obnuntiatione palma conflantis & imper, teniti animi, vel etiam ad epifeoporum minas, M. Simoni de Atceja decano Ambianenhtributa eft. Hac occafionc captata, rcfcripfn Ludovicus ad eaoem capitula de intetdi&o non admittendo. Fattumque ut queiimonije capitulorum augefeentes, materiam pizbuerint quarto concilio Sanquintini congregando ad diem Dominicam ante natalem Domini ejuldem anni. Cujus authonlati nemo ut in poileium adveriaretur, vifum efl ad illud quoque ca pilula cathedralium ecclefiarum evocanda. Illa

S. Q^intin

Conc. Central. Tom. XXIII.

Q. au-

A OiRisn ,,J4. autem fynodo , fuadente eodem decano , re- ro<*tun> intcididum eft , cui provinciam R.e- menfem epitropi capitulis inconfuhis fubdidiffent : conclufumque, nihil deinceps ab epifeopis ftatui dccerniquc poûc, fine confenfu capitulorum eorumdem : haberique eam cb caufam fubvcnraneas & irritas fanâiones praecedentium fynodorum , quas nullo fuo faffragio capitula pro* bavilTJnt. His indignatum frementemque Milonem , & acerba oratione inobnunciatores incurfantem, Petrus de Collemcdio przpofitus Audomareniis Hexit oratione.

Ilac dc re oLlaVut teftu , In inqnifitiane dt qua fitpro fnm locatm : Item fuit prtriens, *Inanit*, apud S. Quintinum in concilio ibidem aggregato ante natale Domini, ubi epicopus BeTvacenfis*ea*dem Dominica tertia, hora vefpertina, quia intellexit quod interddum pofitum pro ecclefia Bdvacenli idem archiepifcopus relaxare volebat, appellavit ne dtdum interdidum, quod pro fe & ecclefia fua fuerat pofitum. nulla fibi fada fitisfadiore relaxaretur. Et haec appellatio fada fuit in concilio coram archiepifeopo ,& c pifcopis Silvanedenfi, Cameracenfi, Tornaccnfi, Atrebatcofi, Monnenfi,& aliis.· exceptis Laudunenfi & Noviomenfi.

In fequenti die Luna: vel die Martis fuerunt congregati omnes epifeopi, & capitula: & turrexit M. Simon ide Arceja , *& propotuit ex parte* capimlorum ,«*1 diceoat, in pleno concilio pfjedidas caulas (jaaram *précipita erat, qmd capitula necata non effert'),* fit quafdam alias , inter quas fuit, quod negotium Belvacenfe tempore mandati faiii ab aichiepifcopo de ponendo interdicto, relatum fuit ad cunam: & dicebat <juod archiepifcopus m concilium ulterius fe intromittere non debebat.

Item fuit przfens, ubi dominusSueflionenfis ex parte domini archiepilcopi fit epifeopomm qui erant de concilio, poft appellationem epifeopi relaxarunt interdidum pofitum pro ecclefia Belvaccnft . Et hoc fadum fuit die Lunae vel Martis poft Dominicam ante natale Domini , MCCXXXHI. Et die Dominica przccdenti appellavit idem epifeopus.

Item dicit quod appellavit S'tnon de Arceja pro capitulis cathedralium ecclefiarum j»rovinci« Rxmenfis, apud S. Qyintinnm , ubi erat concilium provinciale congregatum die Dominica proxima ante fefturn natalis Domini: ubifuffraganei arehiepifeopi Remenfis', exceptisarchiepifcopo, epifcopo Suetlionenfi, & Cameracenii, dixçrunt quod male pofuerant interdidum in fuas dicecefcs: & melius volebant revocare per fe , quam revocaretur per fuperiorem. Et epifeopus Catalauncnfis pro fe ac pro aliis dixit , quod ipfi revocarent interdidum: fit ne archiepifcopus nomine fuo, vel authoritarc concilii , in aliqua re contra eos procederet , appellabat pro te ac pro aliis jd dominum papam.

Poft hsrc verba ex parte domini epifeopi Belvacenfis fuit propofitum fic : „ Domine archie- „ pilcope, vos icitis quod authoritate concilii „ vos & iuftraganci veftri pofuiftis interdidum „ in veftràs ditrcefes pro injuriis ecclefix Bel- „ vacenfi irrogatis: de quibus in nullo adhuc „ farisfadum cft. Et bene icitis quod mea inte- „ reft ne revocetur ante fatisfaûionem. Et quia „ de confenfu veflro & fuffraganeorum vcftro- „ rum fait pofitum, appello, ne revocetur, ad „ dominum pagam , me & ecclefiam meam & „ proceflum meum protc&tont comini pa; z lupponens.

Qne appellatio nonprohibait, at arti vidifli, Jtti' foharertar nItrIlUta.

ANNO CHRISTI

Ea Martine Thei.Aneed Ton IV. >

VARIA CONCILIA

Celebrata in caufa qus vertebatur inter epifeopum Bellovaccnfem & regem.

£« wrwiirMwa *Btlvacenfi,*

PRjmum concilium celebratum fuit apud Novioinum prima feptimana xl. anno Domini MCCXXXit· ad quod concilium epilcopus Bellovacenûs detulit querimouiam fuper injuriis illatis libi a rege: & exinde concilium mifit ad inquirendum de injuriis memorans tres epilcopos. prout probatur in carta figillata fex epifcoporum , lignata prout continetur in inftrumento iigillato magiftri Petri.

•Secundum concilium celebratum fuit apud Laudunum eadem XL. poft *Letare Jerujaiem* , ad quod relata fuit inquilitio fada lupor injuriis memoratis ab epifeopis: & exinde tres epifeopi mifti fuerunt ad monendum dominum regem fuper ipfis injuriis , prout continetur in tranferipto figillato figillo magiftri Petri XJ. f . & in litteris ligillatis tigillo duorum epifeopotum lignatis t· C.

Tertium concilium celebratum fuit circa Afcenfionem Domini McCXXXIil. & cx illo miffus fuit dominus archiepiicopus cum duobus epifeop s ad monendum dominum regem iterum , firout continetur in litteris figilUtis tigillo ipius archiepilcopi, & duorumepilcoporumlignatis per D. & notandum quod more Gallicano mutatur annus in Domm. Annuntiatione dominica.

Quartum concilium celebratum fuit apudSilvaneftum ubi fuit – – – – inter archiepiicoptim &epifcopos, quod fi dominus rex infra lublequcntes vindemias non reftituifk·: epifeopum & ecclefiam Belvacenfem ; ex tunc provincia interdicatur.' fic ex illo omnes , ficut ibi erant , acceflerunt ad regem, & njonuerunt eum luper injuriis memoratis eodem anno, prout continetur in tranferipto Ggillato figillo magiftri Petri XIV. XV. f.

Quintum concilium celebratum fuit eodem anno apud S. Qiunrinum, in quo *firmiter* omnes & fmguli promiferunt, quod nifi dominus rex emendaret fe erga ecclefiam Belvacenlem * . . . . omnium Sanâorum in provincia Rhemenfi poneretur interdidum: & dederunt poteftatem audoritate concilii archiepifcopodidandi formam interdidi : & fecundum formam ab ipfo didatam, ficut ipfe poneret inluadicecefi interdidum, ita ipfi ponerent in fuis diœçefibus, & facerent obfervari , prout continetur. >

Item cum totum fpatium a concilio deter* minatum tranfcurriifei, & dominus rex in nullo fe emendalTet erga epifeopum &. ecclefiam Belvacenfem: tandem eodem anno in craftmo S. Martini hyemalis venit dominus archiepitcopus cum SuedionenG, Catalaunenfi, Sylvanedenfi, Cameracenfi epifeopis , apud Bellum-mon* tem, ubi erat dominus rex, & habito tradatu de............................provenire non poffet, de confdio didorum epifeoporum authoritarc fibi conceffa a concilio', didavit formam interdidi, & pofuit interdidum in fua diœcefi, & fecundum eamdem formam mandavit aliis epifeopis quod ponerent: qui potuerunt, fervaverunt, & fece-

anno fecerant obfervari, excepto Noviomenfi, prout continetor io prediâo tranfcripto figillato figillo Magiftri P- Mix. fit MX. f. '

Sextum concilium celebratum fuit eodem ao-do apod S. Qymtinum dominica in natali Domini, ubi fpreta appellatione epifcopiBelvacenûs, revocaverunt interdiftum pio ipfo & ecclefia iua lacumt, prout continetur in przdtfto tranfcripto figillato GgiUo Magiftri P. fit inliteris figillatis tigillis quatuor epifeoporum quas incipiunt Coram vafer Jjgnatl/ P. S. anno

ANNO CMHISH ANNO CHRIsTt

& AD CONCILIA IN CAUSA BHLVACENSIS ECCLESIÆ

Anno It}}- habita

DISQUISITIO COLLECTORIS ET ADDITIO.

Fx Monti &Φ0 To H- Elvacenfem ecclefiam injuriam quamdam paffam a regiis miniftris ex fynedh ,n ea caufa habitis, allatilque a Labbeo cum additamento Veneti colieftoris exploratum eft ; cum tamen *circa* annum , quo concilia illa conve nerunt , dirtidium aliquod inter fcriptoies in tercefferit , ego in tneis ad Rajnaldum animadverfionibus ita rem rotam expedii ad annum 1131.

Illurtrirtimus Spondanus anno huic alfignat exordium conciliorum in eontroverfia Belva-^diltonibu» cenfis ecdefie , quam totam ille mini. VIII. fie IX. profequitur . Sed viro dofto fucum fecit concilium quoddam apud S. Qjiintinum hoc anno , menfe augufto habitum , quodque ex Sirmondi fchedjs deprompfit , fic reliquorum coocilionun in caufa Belvacer.fi primum male ftatuit . At cum tandem ex iifocm Sirmondi ichedis concilium illud , P. Harduino edente, prodierit ; intellexerunt eruditi , nullam in eo mentionem caufz Belvacenfis injici ; fic fufpicio Cortayii' in adnoratione ad concilium iftud, folido niti fundamento agnita eft. Serius igitur, quam hucufque faftumfit, confignari exordium conciliorum in celebri hoc diludio oportet . P. Martene Anecdor. tom. IV. pag. 181. ex veteri membrana Belvacenfi, primum concilium, quo agitari hrc coeperunt, Noviomenfe refte ftatuit ; fed cum illud prime dominice quadragefime anni 1232. affignat, profe-*fto* errat. Igitur nonnifi anno 1233. dirtidium iftud cœpit , agitatumque fuit primo quidem in concilio Noviomenfi eodem anno >233. cekbrato, ac dein in aliis quatuor eodem pariter anno 1233. coaftis. Id ego antequam demonftro , controverfix hujus hiftoriam paucis expono. Caufam illius pandit Albericus ad an. \233- notans *: Rex Ludovic dt civitate Belvacenfi fIIi rtffiente , m qua fafta fuit normis diffipfio inter divites 6* plehejot, ita fe vindicavit*, fvad *mille quingentos de mediocribus civitatis comprebenfos , Rarifios* èT *alibi adduci fecit , tf caneri mancipari* . Hxc omnia fuiras narrantur in Synodica Patrum Synodi Sanquintiniani hoc anno decembri menfe habiti ad Gregoriwn papam. dc qua infra, in qua pariter rex veniffe Bellovacum afferitur circa fe-*ftum purificationis Beata Merta Virgini/ nuper ante prateritun.* Quibus verbis legendis in epiftola data menfe decembri anni J233. fides afiruitur chronologie Alberici , qui gefta hxc ar.no 1233. atterit. Ex iis pariter litteris intek ligimus, male habitum a rege epifeopum Belvacenfem, qui ex veteri privilegio jus fibi plenum in rota diœcefi vindicans, ne quifi ecclefix fuc injurie irrogaretur, inflabat . Violentiam pattiis Belvacenfis ad concilium province fue ab Henrico Remenfi arcluepiicopo Noviomi prima dominica quadragefimz convocatum caufam detulit , a quo epifcopi tres, Suettionenfis , Laudunenfis, Catalaunenfis deleft! , ut rem totam fedulo perquirerent, fic ad aliud concilium ab iifdem epifeopis poft menfes aliquot agendum referrent. Auditi tunc a concilio Lauduni celebrato dominica *Letare* , ideft quarta quadragefimzfic ex illorum relatione juftitia Belvacenfis comperta , regi fupplicarunt patres , ut tandem injuriam eccleiia-repararet . Q|k» negante, patres illi in SilvaneftenG urbe iterum in concilium coeuntes, ftatuerunt in iua fmguli dittceli inrerdift-jm promulgare , nifi rex ad definitum tempus refipuiilct. Quo nihilo fecius reculante ; patres illi, nempe Remenfis, Suefiionenlis, Catalaunenfis, Noviomenfis, TornaccnGs, Atrebatenfis, Belvacenfis, Morineniis, abfentiam fuam per litteras excufantibus Ambianrafi, Silvaneftcnfi, & Csmeracenfi; LaudunenG vero Romam ad negotia profefto ; apud S. Quintinum concilium aliud egerunt, quod carptum fabbato ante Nativitatem B. M. ex adis inquifitionis in ea caufa fads, fit a Lovetio in hiftoria Belvac. vulgatis, eruitur. Cenfuerunt monendum iterum regem , eoque parere nolente *In*tcrdiftum promulgandum. Reipfa vero promulgatum fuit a Gngulis poft fertum S. Martini, uno excepto NoviomenG , qui iynodo obiequi recnfavii . Rex in eo ftatu .perfeveravit ufque ad dominicam ante natalem Domini, qua paties iterum coiverunt ad S. Quintinum, ibique de fervando interdifto traditum eft , variatifque fententiis, tandem, renirente licet Belvacenfi fic appellationem ad pontificem interponente, rtatutumert, ut archiepifcopus Remenfis, quamvis reludatis fic invitus, interdiftum latum iuipeoderet. His peraftis , idem archiepifcopus fuo ccterorumque patrum nomine Synodicam ad pontificem fcripfit , in qua totius hiftoiiz caufam natrat. Has litteras vulgavit P. Mai tene Anecdor. tom- I. coi. 970. fignantutque apad S. Pam/num *dominica ante natale Domini* MCCXXXIH. Ex hac narratione, quam fumma fide ex lifdem litteris expretti, intelligimns, quinque illa concilia , que vulgo htvufque chronologi in annos diftribuerunt duos , uno eodemque anno 1233. celebrata futile, cum uno eodemque anno ifto injurie Belvacenfi ecclefix irrogate fint, ut non ex Alberico tantum, fed ex lynodica etiam confiât. In ea enim patres affirmant, regem Galliarum Bellovacum venii-*fe circa fefium Bxrificationis nuper ante praetritum* . Sicut & primum in ea caufa concilium Noviomcnfe coivitte *praterita prima feptimana tptadragtfima.* Cum a-item ex veteri ftylo hebdomada illa nondum aunur 1233. mcepiifci i hinc faftum eft, ut coxva quaxiamdocun utu con-

concilium hoc & iequens Landuœnfe ad annum fuperiorem 1XJ1. referant.

-**|*?. Vetus membrana Belvacenfis a Manene Anccdor. tom. IV. coi. 181. fextum aliudconcilium hoc anno eadem de caufa celebratum reliquis acceniet, quod inter Laudunenfe, dc Silvancdenle medium interponit, in loco inceno habitum circa afccnfionem Domini, cujus deflinatione archiepifcopus cum duobusepifcopis ad regem monendum ablegatos ftatuir. Sed cum de hoc concilio nihil in eadem fynodica, in qua reliqua diligenter adnotantur; Cc ex ejufdem fynodicz auctoritate confiet tres epifcopos ad regem ablegatos ftiiffe a patribus Laudunenfibus; hinc concilii hujus affertorfalfi convincitur. Qjiem veroexirum caufa illa apud pontificem fortita fuerit, legas apud RaynalJum ad A. 1x36. 37.

Przter ea, quz in illis meis ad Raynaldum notis differenda duxi, addam hic fynodicam concilii ad S. Qumrinum, quam omnium patrum nomine Henricus Remenfis archicpikopus ad pontificem Gregorium IX. Icripfit, vulgatam a Mart. Anec. t. x. p. 975.

Santfijir»} patri ac domino Gregorio Dei gratia fammo Pontifici, H. Dei permiffione Remenfis ecclefi minifter humilit, ceteriqne Remenfis ecclefi* fufrogatui, quorum figill* inferi*t apponuntur, devotijjima pedum efeula beatorum.*

Rem flebilem fic miferationecondignam, przfen.ibus lacrymabilibus litteris, paternitati veilrr duximus intimandam, ut rei veritate plenius intellecta, apponere concilium acceleratum dignetur. In pertenta fiquidem prima fepiinuna quadragefimz nobis, totique provinciali concilio apud Noviomum congregato, fuit ex parte epilcopi & ecclefiz Belvacenfis, gravis expolita contra dominum regem querimonia, videlicet quod ctim epifeopus Belvacenfis, ejufque prxdcceffores i.i civitate Belvacenfi, & in lingulis, & in omnibus hominibus civitatis en nem jurildicbonem habeat, prout apparet ex charta bonz memoriz Ludovici quondam regis Ftancorum, & ea ulus fuiffet publice, ac manifefie ipfe & przdeceffores fui per fe, ac per bailivos luos hadenus pacifice & quiete; dominus rex circa felium Purificationis beatz Virgmis nuper ante przteritum, occatione cujufdam maleficii a quibufdam hominibus civitatis ibidem perpetrati, cum multis communes ad civitatem Belvacenfem accedens, licet idem epifeopus paratus effet didum maleficium tacere per bailivos luos juxta facinoris qualitatem puniti; pofi multas lupplicationes & monitiones eidem domino regi ab epifeopo fadas, ne idem rex epifeopum & ecclefiam fuam juflitia & junfdidionc ad ipfum plenius pertinente quam hadenns pacifice poffederat fpoliarct, homines civitatis mille quingentos, & plûtes capi fecit, & alios exbannivit, domos ditui fecit, catalla hominum cpifcopi publicavit, eumdem epifeopum jurifdidione & iuftitia fpoliando, ibique per quinque dies exiftens fibi expenfas quinque dierum utque ad octingentas libras Panfienks ab eodem epifeopo pcdolvi petit. Et iicet epifeopus brevem diem peteret tamquam dc re gravi & pennus inaudita, ut fuper hoc cum fuocapitulo pertraciarct, ldem tamen dominus rex hoc tacere denegans, eundem cpilcopum civitate, rcuitibus & proventibus ad ipfam ecclefiam (pedantibus, exceptis paucis mobilibus, ipoliavit; quare petebat idem epifeopus pro te fic ecclefia lua a nobis, & toto concilio, quatenus fuper his confilium apponere curaremus. Unde nos traâatu habito dihgenti, licet taâum effet notorium, tamen tres epifcopi noftri, videlicet Sueffionenfis, Laudunenlis, & Cataiauncnfis cpifcopi, automate concilii, ad dominum regem, dc civitatem Belvacenfem, ut & ipfi regi denuntiarent, quod Belvacenfem urbem accedebant, ad inquirendum exabundanti de juftith, ficufu & fpoliatione epilcopi Belvacenfis, expofita certa die, dc ibidem inquirerent de omnibus diligenter, deftinati fuerunt. Qii vocatis illis qui erant ex parte regis in civitate, dc civtbus in communia tunc adminiffrantibus, mandatum fibi injunftum fideliter adimplentes, inquifitionem nobis, dc concilio apud Ltudunum circa Dominicam qua cantatur *l.xtare Jetafalem* congregato, iub tigillis propriis reportarunt. Unde rei evidentiam attendentes, nihilominus epifcoporum relationem confiderantes, vidimus quod dominus rex, przdidis omnibus, contra nilbtiam ipoliavcrat epifeopum & ecclefiam Belvacenfem .' propter quod tres epilcopi milii fuerunt ad dominum regem monendum ex parte concilii, quod epifeopum & ecclefiam rellituere dignaretur: quod ipfe monitus facere rccufavit. Verum cum poflmodum eidem domino regi fuiffet per nos ipfos fupplicatum pluries, quod mifereretur ecclefiz memoratz, ipfum audoritate concilii monuimus, & monefecimus iterum atque iterum, quod epifeopum dc ecclefiam rcilitueret fiipradidam; quod cum facere noluiffct, tandem in concilio apud Silvanedenfem urbem poilmodum congregato inter archiepifcopum de fuffraganeos Remenfis ecclefiz, condidum extitit, fic firmiter promiffum a fingulis epifeopis, quod fi dominus rex infra vindemias nuper prztcritas cpilcopum & ecclefiam non rellituiffet eamdem, cx tunc provincia interdiceretur. Et exinde ficut eramus ibi ad dominum regem acceflimus, & iplum omnes monuimus, ut eumdem epifeopum & ecclefiam refiiiuere dignaretur: & cum nec monitiones, nec iuprlicationcs aliquas exaudner; tandem in concilio apud S. Quintinum congregato, przfentes Sucffionenlis, Catalaunenlis, Noviomenfis, Tornacenlis, Atrebatenlis, Belvacenfis, Morinenfis, & aliis tribus, videlicet Ambianenfi, Sylvanedenfi, & Cameracenfi litteratorie cxcufatis, & Laudunenfi abfente, qui curiam Romanam adierat pro negotiis fuis procurandis, firmiter promiferunt omnes & finguli, quod nifi dominus rex fe emendaret erga ecclefiam Belvacenfem poll odavam omnium-fandorum, in provincia Remrnfi poneretur interdidum: dantes mihi archiepifcopo poteffatem audoritate totius concilii didandi formam interdidi, & fecundum formam a me didatam, ipfi ad mandatum meum in fuis diœcefibus ponerent interdidum, & facerent obfervari, ficut ego in mea dicecefi ponerem interdidum. Et cum interim plures dies ad tradandum de pace fuiffent a domino rege & eodem epifeopo recepti, tandem apud Bellum montem in craffino S. Martini hyemalis interfuimus ego, & Sueffionenlis, Cathalaunenfis, Sylvanedenfis, fic Cameracenfis cpifcopi, ubi habito tractatu de pace utrimque, tandem non potuit provenire. Unde habito tradatu cum przdidis fratribus, qui ibi aderant, quia rex fe non emendaverat erga epifeopum fic ecclefiam Belvacenfem, ex poteflate quam audoritate concilii habebam, interdidum

ANNO CHRISTI

i· ftum in diœrcfi mea ponens, audoritate pre-difta mandavi fiagulis funragancis Remenfis etcleft*, ut interdidum ponerent in hunc mo-ANNO CHRISTI ‹jum . m Audoritate totius concilii & noftra, „ diflride, & in virtute cbcdientic vobis pr*- „ cipiendo mandamus, quatenus in dicrccli vc- ,, lira audoritate propria generalis interdidi „ lententia proferatur : ita tamen quod iub- lf milia voce , claufis januis, divina celebrcn- ,, r.ir , exclufis interdi&is, dc nominatim ex- „ communicatis : feptiltura ecclefiaflica penitus „ denegetur , nifi perfonis ccclefiafticis & ,, familiis corumdem : alia autem ecclcfia- „ dica (aeramenta exhibeantur, nifi fini no- „ minarim cxcommunicati , vel alias interdi- „ di . lfta vejo fententia feria IV. ante fe- ,, itum beati Andre* apoftoli publicetur : ira „ quod ex tunc firmiter obfervetur . Si quis „ autem didam fententiam noluerit obfervarc, „ ex tunc infra triduum novet it fefufpeafum. ,, Verum ne popularium animus indurefeat , ,, vobis premifla audoritate firmiter injungi- „ mus , quatenus veftris iubditis precipiatis, „ ut ipfi quolibet menfe prima fexta fena „ mentis ad proccffionem conveniant , & ibi- „ dem fiat fermo fle fpeciales preces pro pace „ regni & ecclefi* reformanda. „ Qiii omnes interdidum ponentes, excepto Noviomenfi , qui voluntate propria du&us , contra promiflum fuum veniens, mandato fibi fado noluit obe-dite, ipfum interdidum ad mandatum meum milii audoritate concilii ab eis conccflum au-doritate fua pofuerunt , fervaverunt & pr«ce-perunt in fuis diceccfibus oblervari . Verum quia capitula cathedraliumecclefiarumRemenlis provinci* contra interdidum quibufdam ex-press caufis , fedem apoftolicam appellaram, feci concilium convocari apud S. Quintinum die Dominica ante natale Domini : ibique cum fperarem de capitulor. & epifeopi Noviomenfis animadverfione tradare, quidam dc cocpiicopis noftris , licet intçrdidum pofuiflênt & fervaf-fent, « a fuis fubditis prccepiflert oblervari, ad retradationem intercidi cœperunt inflare, liet Jitter* landitans veitr* ad iplos dired*, ex quibus ad jus & juftitiam ecclefic conter vandam debuerunt unanimiter effici fortiores, exhibite & pericdz fuiflent ibidem , quafdam occationes protendentes : quo‹ profentiens epi-leopus Belvaccnfis, coram nobis & concilio ne interdidum pro fe & ecclefia lua latum, &ab ipfis oblervatum , nulla fibi & ecclefic fus a domino rege fatisfadionc fada vel reflitutione revocaretur vel relaxaretur, ledern apoflolicam appellavit , le & ecclefiam *fuam , & interdi-dum pro* ecclefia fua latum, & flatum in quo erat negotium fub domini pap* proiedione ponendo. Cathrlaunenfis tamen epifcopus pofl appellationem Belvaccnfis proie, Ambianenfi, Sylvane&eofi , & Attrebatcnficpifcopis pro luas voluntatis arbitrio coram nobis & cocpiicopis piopofuit quod interdidum relaxarent prrdidum ; & ne propter hoc contra ipfos procederem inali quo, in vocem appellationis prorupit, lpreta ap-pellatione a Belvaccnfi epifcopo antefada ; & cum nobis inter has anguflias pofitis, quidam alii epifeopi adhaererent, eifdem nunc pofl mul-tos tradatus . . . eum temperamento interdi-di , vel alio modo poliemus eos ad unitatem reducere, tandem eorum inflantia devtdi, di-dum relaxavimus interdidum. Unde fanditatt veftr* humiliter fupplicamus, quatenus defola-tioni Belvaccnfis ecclefic, qu* in partibus no-ftris manifefta eft , paterno compatientes affl-du, cleri remedio falubriter dignemini provi-dere , feientes pro certo, quod non poteft op-preflioni did* ecclefic, nili per fupremum ve-ftr* Sanditatis remedium fubveniri.

Adum apud S. Quintinum Dominica ante natale Domini, an. Dom. MCCXXXIII.

CHRtsn I >>j·.

CONCILIUM PROVINCIALE

sancta Ecclesia Remensis

g* afoyr· Sectrullt

Habitum apud S. Quintinum Veromandu®, a reverendo Patre domino Henrico dc Brema archiepifcopo Remcnfi, Anno MCGXXXI.

Ilrnricuf Dei gratia Remc^fil arcbiepifcùpecr, erre-riqae Remets eccltfetJijfragant!, apud5. (htin-tmum KenmandaM n» concilio congregati, om-mhat heK vififril, i» Domino Jaintem.

«sni.i.>>us Ton», vil. Concil.*ns*· QCriptum eft quod alter debet alterius onera portare, & quod frater fratrem adjuvans ambo in benedidione erunt. Ut ergo primum concilium impleamus ,&fimusbenedidionis par-ticipes , dc legem Domini impleamus, attenden-tes quod laic* perlon* dignitatem ecclefiarum vilipendunr, dc honorem debitum ipfisepifcopis non impendunt; immo dum fe volunt murum opponere pro defendendaeccleft* libertate, ple-rumque a latcis difhdantur, nec aflecurari va-leant . Nc vilefcat tant* dignitatis ordo, fuit in dido concilio ordinatum : Quod fi epifcopus diffidudanu fuerit a quocumque, vel confilium fuum, vel familia fua, contra diffidentem tali-ter procedetur. Diffidens monebitur ab epifco-po dc cujus fuerit dicecefi, dc aflecuret epifeo-pi familiam & confilium fuum; quod fi facere ncluerit, excommunicabitur monitione pnemif. fa. Quo excommunicato oftendet epifcopus il-li domino, fub cujus poteftate 5c dominioerat diffidens, dc ut epifeopum, confihum & fami-liam a ditfidcnte légitime faciat aflecurai i Quod fi facere noluerit , iimiliter excommunicabitur moniiione premifla, & terra ejus lupponetur in» terdido; & modus ipfe obfervabitur gradatim ufque ad principes & barones. Cum vero prin-ceps vel baiO excommunicatus fuerit pro defe-du, & terra ejus luppofita inrerdifto; epiico-pus pr«miflus domino regi promifla faciet dc-monftrari, fupplicando eidem ut eum aflecura-ri, faciat , -onf.lium & familiam & res fuas quaindiu voluerit, ubi voluerit ftarejuri. Si au-tem aflecurationem modo pr*didoa.egj:,quod abfit, obtinere non poflit, elapfis quadraginta diebus epifcopus in poteftate habebit profuo pe-riculo reflate in eplicoparu luo a divinis: & l» petierit ab archiepifcopo fuô & cœpifcopis fuis cjuf.

"Ietuidem provincix, ut cum iplb plorent fuc tri- '>u'â,'on'* participes > flatten (tue petitioni non acquiescent ; imino dominus metropolitanusper fe vel epifeopos fuos querimoniam fui fratria epifeopi domino regi humiliter demooftrabit, fupplicanuo fit requirendo propenfius ut dtfuin epifeopi atfecurari factat pro jus faciendo, ubi debuerit, & illatum dedecua emendari . Quod fi torte non potuerit obtineri, archiepifcopusfic
* S'ruryMiuf fui epifeopi petitionem * didi Domini non poterant non audire: imrno ipfo ceflante omnes b t *1·* «fl-tbtint, & facient ceftari epifeopatus fuos, nec refument organa, quoadufque ad honorem Dei & ecclefis alfecuratio fafta fuerit cum emenda. Datum in dido concilio, anno Domini MCCXXXI. mcnfc Auguflo.

Atteflatio admonitionis falte domino regi uuHoritate eoneiiti λ *dominlj epifeopls Laudeineltf Cameraeenfi , tJ Atrebaterji, anno MCCXXXI. Dominica In Paffiant,*

• tSalf'iÀat -4*r ' Gaufridus Dei gratia Lauduneniis, * G. Cameiaccnfis * A. Atrebatenfis epifeopi; univerfts przfentes litteras intpcfturis, falutem in Domino. A venerabili patre Henrico Dei gratia Remenfi archiepifcopo totoque concilio apud Laudunum mngregato , ad dominum regem mifli, ut ipfum pro domino epifeopo Bellovacenfi ejufque ecclefia ipfius auâoritate concilii fuper certis articulis moneremus; eum coram probis *viris* monuimus fub hac forma . Vobis domine nos fupplicamus, requirimus, Ac totius com ilii auâoritate monemus, quatenus cum dominum Bellovacenfcm diflclinaveritis in pluribus, de fuflitia Bellovacenfi-quam habe| in Angulos & communia communiter & aperte ipfunt ad juftttiam rcllituatis eumdem. Item cum res damnatotum, fit eorum qui deheiunt dc veniendo ad jus coram eo tint epifeopi memorati ; monemus vos auctoritate peardida , ut damna qux habuit in dclVuttionc domorum fic catalloium qus erant in domibus, c dem reditui faciatis: binnitos quoique quos ebanniviftis auflortve vcftra, revoceûs tx rcsocari faciatis . Monemus etiam eadem auctoritate, ut homines Bcllovacenles, quae capi fc.illis, fibi reftituatis.· fic ut regalia qux tenetis, fic quibus iplum difljiviftis, reflituaiis eidem. In quarum monitionum tcftimonium ptxientem paginam f'giilis nollns fecimus communiri . Datum Pafciaci, anno Domini MCCXXXIL Dominica in Paflione.

Primiffio falla inter congregatos In Cancilla provine.a.l ecclejint Remenfis apud fanilum Qninelnum , pro iiejenjtont fibertatam ecclefia.

Henricus de Brenna Dei gi atia Remetifrs archiepilcopus, ceteiique lufliaganei Remenfis ecciefix, in concilio apud fandum Qumtinum congregari, omnibus przfentes litteras intpeduris, falutem in Domino. Noveritis nos ad invicem obltgafle pro honore Dei fit ecclefiarum noftrarum libertatibus contervandis, ad hoc quod nos ibimus omnes Romam in propriis perionis, fi dotnino archiepifcopo videbitur expedire , yel illi quos ad hoc elegerit : vel ipfemet dominus archieptfcopus ibit, ii nobis cyitcopis expediens,- fic illi quos eliget fecum ibunt, nec poterunt refutare. Nos autem, vel illi epifeopi qui ibunt ad curiam Romanam, expeniastacie mus, fic femptu* dc communi omipum, k- A eundum quod a nobis fuerit ordinatum . Hasc autem omnia m verbo veritatis nos firmiter promittimus impleturos. Aâum anao Domini MCCXXX1II. fabbato poft Nativitatem beatas Maris.

Alia promiffio.

Jacobus Dei gratia Sueflionenfis epifcopus, cetcrique Remenfis eccleficfuffraganei, inconcilio apud fandum Quintinum congregati , omnibus prssicntes litteras infpeduris, lalutem in Domino. Noverit» quod dominus Remenfis ad preces noftras tenetur mittere nuncios fotem nes ad curiam Romanam pro noftrarumec-Belcfiarum libertatibus confervendis. Nos autem folvemus expenfas fic fumptus eorumdem nunciorum, fecundum quod ab ipfo bona fide fuerir ordinatum: fic ut ad folvendam fummatn nobis impofitam nos poflit compelled., eidem concedimus poteflatem. Aâum anno Domini MCCXXXIII. fabbato poft Nativitatem beatx Marias Virginis.

*latter*λ *fanili Lndoviri regit Capitulo Laudunenfi dirett*, contra epifeopot de inttrdiilo fa· Ha feu faciendo causèrentis , anno MCCXXXIH. menji Decembri.*

' T Udovlcus Dei gratia Francorum rex, dileâts fuis decano & capitulo Laudunenfi, falutem fit dileâioncm. Quod epifcopus Bclvacrufis in baronis fic hde homagii ligii teneat quod habet apud Bellovacum, fit quod Par fit cx eo Franciz, vos credimus non latere., vel paucifiimos ignorare circa fadum illud quid, contigerit. Siquidem Bellovaci ubi diabolica rabies in ftragem hominum ita horribiliter ebullit , fic in damnum villae fic perfonarum deteftabilius & horribilius fic inzftimabiliter ebullilfler, nifi providente Domino regale oppofuiffemtis remedium. Qualiter fit proceftum , ficquomodo de faâo illo, fi ipfe epifcopus fit inculpabilis novit Deus, erga ipfum nos habueri-D mus:fic qualiter in principio fic poflea frequentiflime io curia noftra jus obtulerimus eidem, prout debuiflemus fic per quos debuiiTemus fine omni fubterfugio faciendum , vellemus vos fic univerfos fic Angulos feriatim per fingula feire. Unde quamplurimum admiratur , quod fuffraganei Remenfis provincic nobis a nullo in jure delicientibus tanta contra nos malitia acquieverint quorumdam defideriis, quod m noftrum atque regni noftri praejudicium interdiâi fui pizeipitantes fententiam, ita contra nos fic jus noftrum perperam procetTerunt : fic utinam quo zelo , qua afteâionc moveantur eorum aliqui in hoc faâo , bene attenderitis lingula atque E omne-. I In quo tamen vos , qui faniori dudt eftis confilio , jura noftra ita opprimere non duxiftis ; fed regio juri favorabiles, Ac eorum injuriis contrarios vos geftiftis : ex quo vobis fic ecclefiz noftrc regalem gratiam merito obtinuifle debeatis . Rogamus igitur univerfalitatem veftram, fic eo amore quo nobis fic regno noftro tenemini exhortamur , ut viam iftaox confervendi jura regia qua incedere ccepiftis, conftanter atque viriliter teneatis : juris noftri obfervationi taliter ac tanta folicitudine infiuentes ; quod in hoc fic in aliis , dona veftra diligere, fic jura veftra confervare merito debeamus. Scientes quod pro faâo iplo paramus nuncios providos fie dilcrctos incunâanter ad cu-

"" "" Curiam Romanam dcftinandos, ne procedat in CMmri tan,um Γβ^ηι noAri detrimentum iAa malitia, I·>·. prout aliqui contra not conceperunt. Aâutn Compendii, anno Domtoi MCCXXXIII.menfe Decembri.

Controverjia inter tpifiopos Remenfis provincia & Capitola catMralia in inierdilh faffo fen faciendo, concordata in Canobo provinciali apnd S. Qnintinam, eaato MCCXXXII1.

HEnrtcus de Brenna Dei gratia Remenfis archicpikvpus, ceterique ecclcfi* fuffraganei, inconcilio apud fandumQuintinumDominica qua cantatur *Circumdederant* me, congregati, quorum figilla przlentibus litteris inferius funt appofita, univeriis praefentes litteras infpeâuris, falutem in Domino. Noverint univerfi, quod cum venerabilis pater HenricusRemenfis archiepifcopus auctoritate concilii fic fua fuis dedi(Ter litteris in mandatis, quod quilibet noftrum audorirate propria in fua diorcefi generalem interdifti fententiam fimiliter promulgarer, tandem liipcr interdiûo difto inter nos fic Capitula cathedralia Remenfis provincix contentione fiibotta, pro bono pacis tam nos quam prxdiâa Capitula, inter nos convenimus, ut in co ftatu fimus quantum ad effedum juris tam nos quam praediâa Capitula, in quo eramus antequam de ferenda prxdida lententia aliquod cmanalTet mandatum : fic perinde fit quantum ad juris eifedum, ac fi nunquam de dido interdido aliquid eflfet didum vel iadum, fic ac fi nunquam fuper dido interdido inter nos fic Capitula jam dida fuborta fuiftet contentio vel difeordia. Et infitper quod pro infedo habeatur quantum ad effeftum juris omne quod ex eo vel ob id fecutum eft, vel fequt poflit. Ita tamen quod per hoc nihil jurisnobis vel ipfis Capitulis, quantum ad poffeflionem vel proprietatem acquiratur, nec aliquod prejudicium nobis vel ipfis Capitulis, vel eosum lingulis, vel aliquibus perfonis de ipfis Capitulis, vel ad ipfa Capitula pertinentibus, A quantum ad poiTeftionem tel proprietatem in""" — " poflerum generetur. Afium anno Domini MCCXXXIII. Dommica tn qua cantatur, *C,r-* ,„"Tl *cxmdedcrxnt me.*

làttcra txcnfatioeùs epifeopi Marinent, txcm/m-tif ft a compatittone Canelisi Indi&I.

REverendo patri ac domino Henrico Dei gratia Remenfi archiepilcopo, & venera-B bilibus patribus fuftraganeis P. mifcratiooc divina Morinenfis ecclefia; minifter humilis falutem & obedientiam tam debitam quam devotam & paratam ad beneplaciti voluntatem. Noveritis quod gravi corporis infirmitate detentus, ad diem adfignatam ad oâavas Pafchz fuper negotio domini Belvacenfis epifeopi accedere nequeo, nec etiam imereflie. Verumtamen infirmitas >fta non de novo, fed Dominica qua cantatur *JJil fient dits*, me occupavit, fic continue poftea tenuit fic adhuc tenet. Itaque folemnitates *ecclefia: in caena Domini fic* in diebus Pafchalibus non potui celebrare. Supplico igitur humiliter fic devote, quatenus impotentiam meam excufatam habere dignemini : in hac parte nihilominus exorando, ut timor divinus timori hominis przponatur, fic libertas fanihe ecclefic in difto negotio ~etiam rigor juftitiz adeo obfervetur; quod ft fiat beneplacitum hominum, voluntati divinae nullatenus obnitetur. Nolo tamen quod mihi imponatur Minervam velle inftruere, vel verbum illud fit objeâum, videar quafi in mare fundere aquas; fed intendo oftendere, quantum habeo defiderium fic ardorem anitni quod honor Dei fic ecdefiz penitus obfervetur. Paratus fiquidem fum fic temper ero auxilio exponere me vobifeum, in carceres ire propter illud negotium, fic in mortem prout vcftra; paternitatis diferetio provida viderit expedire. DQuidquid autem fuper hoc duxeritis iniungendum, fignificare. Datum anno MCCXXxIII, feria tertia poft diem Pafchx.

CONVENTUS MELODUNENSIS

ANNI MCCXXXII.

Iα quo expoftulatum cum comite Tolofano de pace Parifienfi anni MCCXXVIII. male obfervata.

G*Onventitm banc nobis indicat Gnilleltnns deîfc Podio Lottrtntii ad ann. MCCXXXII.* Habens, *inquit,* comes quandoque latera Aquilonis circa ie, idem ex calido reddebatur tepidus fic remiftus, ut minus inveniretur fervens in negotio pacis fic fidei profequendo. Super quo diâus legatus, vocatis lecum venerabili •rchiepifcopo Narbonenfi, fie quibufdam fuis epifeopis fiifiraganeis, ipfum vocatum a rege coram eo convenit fuper pluribus articulis in pace Parifienfi expreflts, minus vere, ficut decuerat atque debuerat, obfervatis. Fuitque ordinatum finaliter, quod idem comes omnia emendaret ad cognitionem epifeopi Tololani, fic unius militis, quem Rex ad hacc traftanda agenda cum eodem epifeopo deftinaret. Solutoque colloquio apud Melodunum habito, epifcopus prcveniens, reformationis articulos ordinavit. iniîufque eft poft eum dominus Ægidius de Flagtaco, miles providus & difcretus.qui in veniendo traniivit per Provinciam, vifurus mandato regis primogenitam comitis, futuram conjugem ipfius regis. Et cum veniifer Tulofam, expofiti funt omrus articuli comiti Tolofano, ex quibus comes formavit ftatutr. fua, *& ea in* preientialegati & plurium, in clauftro S. Stephani Tolowe in communi colloquio publicavit. Et hxc * aila funt anno Domini MCCXXX1I1. *Stolatorum anteo» ifto~ TKM cxeifipba* fttificio.*

STA-

STA TUT A RAIMONDI COMITIS TOLOSANI

Super bzrcfi Albigenfi, & aliis capitibus, promulgata anno Dom. MCCXXX III, (

IN nomine fandz & individu® Trinitatis. Ad exaltationem fidei Chriftianz, & ad extirpandam hzreticam pravitatem , & ad confervationem pacis, fit ad bonum fiatum totius *terrx* conlervandum , fic in meiius reformandum. Nos Raimundus Dei gratia comes Tolofz, de confilio fic afienfu epilcoporum , & aliorum przlatorum , comitum fic baronum, militum & plurium aliorum virorum prudentum terrz noftrz , matura deliberatione habita , fic diligenti ftudio prxcedente, hzc ftatuta falubria in terra noftrorum duximus ordinanda : cum fit de noftro firmo propofito, ut terram noftram , fic fubditorum noftrorum, purgemus hxretica pravitate, fic ad hi>c tam curiofe quam fideliter intendere proponamus.

Statuimus , ut in perfequendis, inquirendis, capiendis , fic puniendis hxreticis , omncr barones , milites, bailivi , fic ceteri homines nofiri, curam vigilem fic folicitudinem adhibeant diligenter, ficut a nobis pace fafta Parifius eft promi(Turn.

Item fiatuimus , ut fine dilatione fiat legitima inquifitio contra illos qui perfecutores hzicticorum interfecerunt, vel forte , quod abfit, interficient in fututum : fit contra omnes villas fic homines terrz noflrz de noftro dillriflu, qui illorum interfectioni confenferunt , *vel* forte confentirent in futurum. De omnibus illis tam hominibus quam villis debita juftitia fiat , fic hoc tam per nos quam per barones fic bajulos nollros volumus fideliter obfervari

Item fiatuimus , quod ubicumque in terra noftra feu diftridu noftro hxretici inventi fuerint, in civitatibus, caftris villis intus, vel extra in tenementis , homines illius civitatis, villz, feu caftri , in qua, vel in quo, vel io cujus lencmento inventi fuerint, folvant marchas illis, qut *hxreticos* ceperint,· fcilicet pro fingulis h*teticis marcham unam.

Item fiatuimus , quod fenefihalli vel bailivi fufpefti in fide non inflitujntur : & fi forte eos conftitui contigerit , line dilatione removeantur.

Item fiatuimus, quod omnes domos in quibus , a tempore pacis tadz Parifius . hzreticus inventus fuerit, vivus , vel iepuhus , kiente fic confentiente domino domus , exiftente legitimz ztatis , ve! in eis prxdscavet it, diruantur : fic bona omnia tunc ibidem inhabitantium confikcqtur , mft tuam innocentiam & juftam ignorantiam probare potuerint manifefte : in ipfis inhabitantes capiantur , pcena legitima puniendi fie omnes cabanx iufpcdz a communi habitatione caftrotum remotz, fic fpeluncz inforciatz; fic clufclla in locis fufpcdis fic diffamatis dcftruantur vel obturentur. Nullufque de cetero in pizdidis locis audeat .tales facere manfiones , aut in eifdem habitare ; in quibus fi quis fuerit deprehenius poft i-didum noftrum , omnia ipfius bona mobilia conhfcentur ; domini vero cafirorv.m , in quojum dominio poft edidum noftrum tales manfiones coniigerit Inveniri in viglnti quinque libris Tolofani puniantur.

Item fiatuimus, quod omnes hereditates eorum qui hxreticos le fecerunt , vel facient in futurum, conhfcentur & occupentur : lie quod ad -Lrbcros eorum vel ad alios fuccetfores qui ab intcftato ei deberent fuccedere , fi fuiflent orthodoxz fidei , per venditionem aut donationem , aut alio modo , bona przdida non valeant pervenire. Et fi talibus przdida bona reddita fuerint, vel ab eifdem aliter detineantur , ab ipfis penitus auferantur, Domus au» tem illorum qui a tempore diflz pacis hzretici fadi iunt , vel dc cetero fient, quas ipfi eo tempore inhabitabunt, fine omni mifericordia deflruantur.

Item fiatuimus , quod omnes qui villas vel domos, vel dufella, vel nemora, inquifitoribus hzreticorum prohibuerint, vel hxreticos inventos defenderint, vel captos abftule; int, vel ipfis inquifitoribus auxilium in Capiendis *hsereticis* przfiare noluerint, cum inde ab ipfis fuper his fuerint requifiti, vel clamantibus non fuccurrerint , vel in cufiodiendb quos receperint, auxilium non miniftraverint poflulatum, aut in commenda fua receptos abire permiferinr, maxime fi fuerint dc bxrefi fufpeâi *: talcs* qu» poteflatem habent cuftodiendi, per omnium bo- ~~norum~~ fucinim confilcationem puniantur. Et nihilo minus perlonz eorum alus pernis legitimis lubiiciantur.

Item fiatuimus, quod fi qui de hrrefi fufpedi fuerint inventi, jurent pacem & fidem catholicam , omnem hzrefim abjurantes . Et fi fidem catholicam jurare noluerint, & hzrctim abjurare, poena contra hzrcticos edita puniantur : fi vero, poft fapramentum ptzftitum, receptores, fautores; coniiliatores hzreticorum, vel in aliquo cum ipfis participantes invetiti fuerint, pcena fimili puniantur.

Item fiatuimus , quod fi quis pofi mortem detedus fuerit fuiffe hzreticus , fic coram epifcopo loci probatum fuerit legitime , bona illius omnia confilcentur , fic domus illorum, qui poft pacem fadam Parifius hzretici fadt funt , vel in pofterum fient, in quibus habitabant, ve! habitabunt, diruantur.

Item fiatuimus, quod bona eorum qui fuelunt hxretici veftiti, licet receflerint fponte ab hzreticorum obfervantia, nifi de reconciliatione fua litteras tellimoniale» offenderint, vel per alias perfonas catholicas & honeflas illud oftenderint, vel probaverint, confiicentur . Et etiamfi de reconciliatione conftitcrit, nifi cruces fuper hoc a luo epifeopo admoniti ad portandum afiumpferint, aut aflumptas authoritate fua propria depofuerint , aut cum exterius fuper vefles-_£x traque partem pedoris anterius prominentes'portare debeant , eas celare intra vefles deprehenli fuerint , pœna fimili puniantur , fic tamen five bona habuerint, five non, ad hoc modo debito compellanrtir..

Item fiatuimus, quia intelleximus quod *créditées* l.xreticorum, cum proponunt fe facere

k-

fecundum eorum ritum deteftabnem hzreticos perfectos, anle prxcedens rempus porteifiona fua», fic hereditates in fraudem fiTci vendunt, vel donant, vel pignori obligant, aut modis alienant aliis: hujuimodt contraâibus irritis non obftantibus prxdAa bona coufifcentur, fi con fideratis circumflanti» diâorum contraâuumdc ipiorum contrahentium, nobis fuerit vi(iun> eos in quos difta bona translata fuerint, fraudis participes extitirte.

Item quia intelleximus quod credentes quidam fub fpecic mercature vel peregrinationis, transferunt fe ad hereticos, ut fub tali abfentia eludant fifcurn, dt ei fubtrahant bonafua: quos, vel cos qui bona hujuimodi abientium tenent, monuerit, requifierit, & ab eifdcm propinquis, vel tenentibus bona eorum infra annum, computandum a tempore monitionis ejufdem epifeopi, probatum non fuit legitime, illos abfentes jufta caufa & rationabili abfuirte, & tamen abefle I ftatuimus, ut (i alias fufpeftt fuerint, contra ipfos tanquam contra hereticos prefumatur, & eorum bona confifceniur. Si vero ipfi vel fucceflbres eorum, vel qui bona eorum tenent poft confifcationcm bonorum, vel ante juftam & probabilem caufam fux abfenriac, ultra prardidum tempus probare potuerint; lwna illa eis legitime relinquantur vel reftituantur.

Item quia nolumus quod claves ecdeftc contemnantur in terra noftra ftatuimus, ut fi quis in excommunicatione permanferit per annum contumaciter, per occupationem bonorum redire ad Gnum fande matris ecclefiz fic compellatur, ficut in pace fa&a PariGus plenius continerur.

Item ftatuimus, ut tranquillitas pacis in terra noftra plene & inviolabiliter obfervetur, & quod ruptarii, fayditi, przdona, latrunculi & flatores, a tota terra noftra expellantur, & receptatores corumdem animadverftone debita puniantur.

Item ftatuimus, quod quicumque pacem de cetero violaverit, fi monitus a nobis vel per certum nuncium noftrum, non emendaverit, infra terminum fibi aflignatum omnia bona ipfius occupentur. Nos enim bona illa, quas a nobis tenebunt, occupabimus, & epiicopos, & przlatos terrz noflrz in feudis eorum fimiliter occupandis juvabimus bona fide, cum ab eis fuerimus requifiti. Quz bona tamdiu detineantur, quouique de tra&ura pacis & damnis datis fit nobis, & damnum * partis, plenarie *fatisfaftum,* & perfona violatoris nihilo minus débita puniatur. Et quicumqüc violatores pacis receptaverit, in caftto, vel in domo, vel in villa cum ipfa pirda, poftquam fuerit eis denunciatum, vel eis equitaturas, vel alia neceflaria miniftraverit, vel eildem prfcdatn, aut aliam capturam przparaverit, vel machinatus fuerit, perna fitnili puniatur.

* *Mendtft fiTtuu·».*

Item ftatuimus, quod occulta & clandeflina maleficia, de communitate caftrorum, civitatum & villarum, in quibus vel in eis, vel in earum tenement*is fuerlnt* pefpetrata, de node vd de die * occulte, five per incendium, five per incifiohem arborum aut vinearum, vel fegetum, vel occifionem animalium, vel efiufio Dcm liquidorum, vel difperfionem aridorum, aut alio modo, exceptis furtis, damna partis refarciantur, damni zftimatiooe declaranda per facramentum illius qui partus eft damnum, taxatione legitima precedente. Per hoc enim & voluntas nocendi plurimum refrenabitur, & cuiuslibet loci univerlitas majori folicitudine tales maleficos perfequetur, & quod fuper hujufmodi maleficis fiat inquifitio diligens fine mora; & reperti, pœna violatorum paci», & aliis pcçnis legitimis torqueantur.

* A p.Um v«l «cuite,

Item ftatuimus, ut nullus iit tante temeritatis, quod domos religiofas, & przcipue Cifterciensis ordinis, offendat in aliquo, in rebus voiperfonis, palam, vel occulte. Et.fi qui contra hue fecerit, bona ipGus occupentur, de quibus partis damna plenarie fatisfiet & perona ipfius animadverfione debita puniatur. Volenies & mandantes, contra hujufinodi maleficos diligentem ac pervigilem, celeremque inquiCtionem fieri, non obfervata nimia juris lubtilitare. Et reperti feu cpnviâi in hujufmodt maleficiis, prout culpz enormitas exegerit, puniantur, ut alii exemplo pe territi contn* domos religiofas deliâa fimilia committere pes horrefeant.

Item ftatuimus, ne barones, milites, fit «ilii hominesnoftri, abbatias, grangias, & alias domos religiofas nimia importunitate albergandi opprimere prefumant. Et fi quis contra voluntatem cuftodum noftrortsm, quos in fingulis domibus, ad requifitionem ipiarum, ponemus ibi continue moraturos, qui jurati nobis luo minifterio, authoritate noftra hujufmodi albergatores repriment importunos, & domos prxdiftas qui albergaverit; fi eques, in quin que fôlidis Tolofanis; fi pedes, in duobus folidis, puniantur. Volentes ut cuftodes, hujufmodi tranfgreftbres fub juramento pnedido dcnunciect nominarim.

Item, quia ficut intelleximus tanta eft quorundam malignitas & infolentia, quod licet ipfi latrones foveant & raptores, nequaquam vicinis fuis qui bene noverint eos, manifefte iftud eis improperari audeat vel opponi, niG forte illorum aliqui in fe iras exacuant fpeciala: nos illorum malitiam reptimendatt ducentes, ftudio cautiore ftatuimus, quod contra aliquem baronem, militem, aut quemlibet ahum qui publica fama laboraverit, quod ipfe fit receptator aut quidator, adjutor vel confio liator latronum aut prrdonum, aut aliorum maleficorum, de quorum maleficiis folent aliquas accipere portiones, contra tales inquifitio nat. Et ft probatum fuerit legitime contra *ipfos,* tanquam conviât de maleficiis, pœn* contra violatora pacis fupra edita puniantur.

Item ftatuimus, ne aliquis authoritate^propria audeat pignorare, vel marcham fafere; & ii quis contra fecerit, compellatur incontinenti pignerator reftituere pignus, & reiarcire damnum pignorato, quod facramento pignerari declaretur, taxatione legitima pnecedente.

Item ftatuimus, ne in terra noftra, nova inftituantur pedagia; 6c omnia a triginta annis citra inftituta removeantur.

Haec autem omnia flaturaprrmifll facimus, fine pnejudicio domini regis Francise, & eccleftsc, ô falva pace Parifienfi. Aâa funt hcc Tolofte duodecimo Kal. Martii, anno Domini millefimo ducentefimo trigefimo tertio. Et ut hzc prediâa femper inviolabiliter obferventur, & robur habeant pleniffim» firmitatis, prstfentem paginam tigilli noftri munimine fecimus roborari.

A CON-

CONCILIUM BITERRENSE,

A Valthero episcopo Tornacensi

Sedis Apoftolicx legato celebratum anno Domini MCCXXXIII.

Uilelmi de Podio Laurentii cbronico» , ad inn. ***MCCXXXHI.*** Circa illud tempus, *inquit* , dominus legatus apud Birerrim concilium celebravit. *concilii* ***ftatuta,*** *in Gallicam linguam convtrfa , ediderat olim Arnaldus Sorbinus Nivernenfis epijcopus : Latinis vocibus omifiit . Ego, prout concepta primum fuerant , Latine re^rajento ex codice , Sirmondi noftri manu defiripto.*

STATUTA

Concilii Biterrensis,

Fafta per Dominum Tornacenfem.

TITULI CAPITULORUM.

I. Ut haretic I, & eorum fautores, fingulis Dominicis excommunicentur.
3. *Ut pofiit quilibet & ubilibet capere hetreticum.*
3. *Ne fautores bareticorum emant ballivas .*
4. *De hureticl› conwrfis, qui duas cruces prominentes non tulerint.*
5. *De Jufpellis qui diebm fe/lis ad ecclcfiam* W» *veniunt.*
6. *Quales admittantur ad fieras ordines.*
7. *Quales admittantur ad tonfuram .*
8. *Ut epifcopi cautionem fimontacam non exigant ab tis, quos promovent ad fatros ordines.*
9- *Ut arcbidiaconi habeant gelum animarum, & pradicare fciant.*
10. *De legendis conflitudonibus .*
11. *De patronis ecclefiarum.*
II. Dt *ben-fiens qua curam habent animarum.*
13. Dc *vita tf honeflate clericorum.*
'4 Dc *objervantia regularium.*
15. Dc *veftibus abbatum & monachorum.*
)6. *De veflibat canonicorum regularium.*
17. *De exftodia claufiri .*
18. *Ut jlat leitio aJ menfam, & quotidie capitulum teneatur .*
19. *Ne exeant vel vagentur fine licentia .*
20. *Ut mandatum fiat pauperthus .*
U. *Ut in monafterns fint magiftri, qui grammaticam doceant minores.*
il. *De non conferendis beneficiis in laicos .*
23- *Ut vina non vendantur , Ü perjona turpes non introducantur infra ambitum monafterii*
24. *Ut laid non admittantur ad prodendas.*
>>'Hus monachus flt falus in prioratu.
2^Ut renovet ur juramentum de pace Jervanda.

PRÆFATIO.

Quoniam ftatuta falubria per dominum Romanum apoftolicx ledis legatum, & ceterus legatos, fuper negetio fidei ac pacis, authorir.i'c apoftu'na divcrfts temporibus edita fufficere credimus ; dum tamen fuerint obfervata , qux inferius duximus fubfcribenda ad praeiens ; non intendimus omnino fuper his novos canones edere , fed eorum tranfgreflbres canonice puniantur .

CAPITULA-

J. Ut baretici & eorum fautore/ fingulis Dominicis culommuntccntur.

Praecipimus itaque, ut hzretici & "eorum credentes, fautores , eorum receptatores & defenfores, Cingulis diebus Dominicis excommunicentur . Ec fi quis pratdi&orum credentium, fautorum, receptatorum , & defenforum perfonaiiter monitus, & excommunicatus nominarim, infra quadraginta dies refipifccre noluerit, (ed in eorum defenfione perftiterit, vel inquifitionem eorum impedierit , pro hzretico habeatur . cum perieverantia & dcfenfio erL roris in talibus hominem faciat haereticum judicari.

J/. Ut pofiit quilibet, It ubilibet capere . barttteum.

Przcipimus etiam ut quilibet privatus in terra cujusilbet poflit inquirere & capere haereticum, & captum, necelle habeat epifeopo ofteudere, vel baculo 'n ipfius epifcopi przfentare : nec ipfum P'æfumat aliquis impedire, led in captione quilibet Chtiilianus piacftet ei auxilium & favorem.

III. Ne fautoret burtticorum emant ballivas.

Intelleximus quod quidam credentes & fautores haereticorum , teu defenfores eorum, pro majori fumma emunt bailivasdominorum, ut fub alis eorum £ bailivotum haeretici libere valeant egredi, vel ingredi, & impune fidem catholicam violare. Quare diihiftiusinhibemus , ne talia dominis de cetero attententur . Quod fi attentaverint , & admoniti ab epifeopo non emendaverint, cum nota infamiae, quam fe noverint incurriife , excommunicationis gladio feriantur.

/Z. Dc

anno CHRISTI ****. IV. Dt ^rtntif tntwrfit , ful ht! trntt prommtntes dm tnhrtnt.

Item recoDciliati.de hserefi, qui duas cruces prominentes, ad mandatum epifeapi portare noluerint, pro hxreticis habeantur, & bona eorum confifcentur.

V. De fitfptàls f*I diebus ftflls wd etek* fiam non venlunt.

Item cum finguli parochiani in diebus feftis venire ad ecclefiam teneantur fub pcena in Tolofano concilio promulgata ; necdffe cft, uc facerdotes erga omnes fufpe&cs dehzrefi, quos per feripturam , & ex nomine cognofeere debent, nifi illi ecclefiam frequentent flatutis diebus , fine remedio pœnam levent, & in vita & in morte ftatuta contra hujufmodi promulgata , ut pupillam oculi confervent. Quod fi facerdos eorum tranfgretfor fuerit deprehenius, ab officio & beneficio fufpendatur, privandus eodem , fi competenter monitus fuerit negligent «kremiftus. Quod fi ficerdos fe inlufficicntem cognoverit ad exequendum, quod de hxreticis eft ftatutum : epifeopo fuo denunciet, quicquid inquirere poterit, ut ita fe acui pa liberet & a pcena. Dominus autem requiret de manibus epifcoporum langumem pereuntium , fi cis non adhibuerint vigilantiam paftoralem.

VI. Quales admittantur ad facros ordinis.

Quia penitus indigni ad dignitatem *facrorum ordinum, contra canonicas fanâiones in partibus hujus legationis haflenus funt admilli ; praecipimus ut quilibet ordinandus examinetur, de vita dc de fcientia & moribus diligenter : & fine titulo patrimoniali centum iolidorum Turonenfiuin ad minus * ecclefiaftico beneficio competenti, ficut in jure canonico cautum eft, ordinandus de ceteio nullatenus admittatur.

add. v*i

VII. Quales admittontur ad tonfuram,

Quia etiam ad primam tonfuram non eflec admittendus quifquam, nifi fclret diftmdle legere , & nifi de utero libero, & legitimo matrimonio procederet , juxta illud: Dc utero novi te: non ingredietur manier, hoc eft de fcorto natus , in ecclefiam domini Dei : ftatuimus & firmiter praecipimus Uc mandamus, ut nullus etiam ad primam tonfuram de cetero admittatur, nifi feiac legere & cantare, & de libero utero & legitimo matrimonio tic procicams : nifi cx caula vilum tuent epifeopo loci iuper procreatis ex contubernio difpenfandum.

chrIst/ "*».

VIH. Vt epifeopl tasttlonent fimsnlatom non exigant ab lls f*ospramovent ad fniros ordlnts.

Ad abolendam etiam fimonix corruptelam, quae in his partibus inolevit , videlicet quod epifeopi clericos ad feros ordines promovendos nolunt airquatenus promovere, nifi prius przftiio juramento, vel'alia cautione, quod ratione tituli patrimonialis , vel alterius minus idonei , ipios , vel eorum noh impediant fucceflores : diftnélim inhibemus ne talia prxfumant dc cetero attentare. Quod fi fçcerint, a celebratione ordinis noverint fe fufpenfos · quia fanilius eft in ordine facerdotii , paucos quam multos malos habere mimfiros , ficut eft in Latcrancnfi concilio conftitutum.

JJ. Vtartbidlatonl habeant ulxnt animarum ér prndleare jetant.

Prxcipimus ut tam epifeopi , quam alu , proficiant tales archidiaconos, qui zelum animaiuni habentes , fufficiant prxdicare clero & populo verbum Dei.

X. Dt lfgendis confiiittttionibits.

Legantur conftitutiones contra injufte excommunicantes, fcilicet : Sacro ap probante contiho: def Sub interminatione Di /uduu. Sicut fcribit nobis dominus papa: Ubi non eft gubernatio, populus corruet, & ecclefia line re&ore pervia eft in temporalibus & fpiritualibus detrimentis.

Concilia c °- ,bld- 4 <*-

XI. Dt petronis eccleflarstm.

Unde omnibus religiofis, capitulis, & aliis perfoms, qui tenent ecclefias parochiates, ad eorum donationes fpe&an» tes, au&oritate qua -fungimur diftri&e prxeipimus, quatenus ulque ad feftutn omnium San&orum proxime venturum, fuis diœcclanis epifeopis re(flores , feu perpetuos vicarios, & idoneos vita & icientia, ad eafdem ecclefias reprxfcntenc, ut ab cis curam recipiant animarum . congrua tamen prius ipfis qux fibi fufficiat , & in fuis adfignata de ipfarum proventibus portione, juxta canonum fan&iones , quam portionem debeat & poftït diœcelanus epifeopus merito approbare. Quod fi forte infra prx-

■ ■""" feriptam tempus, in auditum noftrum ornari execution! difiulerint demandare, dice- *»n· ceûnis epifeopis in virtute obcdicntiz przcipimus, ut fine dilatione vice nofl]-a fideliter exequantur, contradi&ores & rebelles, &c. Quod fi >d epifeopiefficere neglexerint, per menfem ab ingrctlu ecdefiz noverint fe fufpenfos. Si vero epifeopi tales ecclefias habuerint, & infra prxfcriptum tempus perpetuos vicarios non inibtuerint, in eifdem donationi noftrx dictas ecclefias refervamus.

XII. Dt btncficlit qut rwaiw *btbcnf tntmtrum.*

Qu'cumque habent curam animarum, ad ordinem facerdotuni promoveantur, ubi citius poterunt commode promove* ri. Et qui ordines tempore .congruo recipere detrectaverint, ad hoc per fubtraCLonem beneficii compellantur, ut qui honorem refugerint appetere, mittantur ad quxflum. Quod fi ecclefia parochialis prxbcndx vel dignitati fit annexa: neceffe habet (quod oportet in rn-rj Hi ecclefia defervire) vicarium perpetuum & idoneum in parochtah ecclefia prxtentare epifcopo, qui congruam habeat de parochiali ecclefia portionem: Quod (i facere neglexerit, elapfis fex mentibus inftitutione didx ecclefiz ea vice noverit fe privatum. Volumus igitur & diftride przcipimus, ut quxlibet parochialis ecclefia pioprium habeat & perpetuum facerdotem, quiperfonaliter delerviat in eadem. ita quod unica pertona una parochiali ecclefiafit contenta, llacutucn concilii recolens

L»ter. IV quo cavetur, ut quicumque receperit beneficium habens curam animarum vel relidendam annexam, fi prius tale beneficium obtinebat, eo fit ipfo jure privaeus ÔC fi torte illod retinereconten derit, etiam alio fpolietur. Quapropter donationes beneficiorum fic vacantium noftrx fpeciahter donationi refervamus.

XIII. Dt vite & bsncflatt tiericerunt.

Circa clericos vero fxculares prxeipimus obfervari conftitutiones de vitar & oneftate clericorum, editas in concilio generali, quz fic incipiunt: *Cleri- cl: ^lcrtfult.* Adjicimus etiam & diflri-
iw. c. i, "I ftius inhibemus, ne aliqui clerici, qui volunt gaudere privilegio clericali «cultellos acutos, enfes vel lanceas deferre przfumant, vel armis impugnativis, quibus vis infertur, non utantur, nifi forte tempore guerrz. Inhibemus, ne aliqqi canonici irculares (lallum in choAro, vel vocem habeant in capitulo, nifi fuerint in facris ordinibus conflituti, jtnjsri nifi ex caufa cum eis ab epifcopo fucnt dilpcnlatum. *>h·

XJV- Dt obftrvtmia regulartum.

Tria funt de fubftantia regularis profeffiouis, icihcet, abdicatio proprietatis, continentia carnis, obedientia regularis. Id his tribus & ceteris obiervantiis, per quz confervatur ordo & difciplina regularis, tam monachi, quam B canonici regulares, & moniales, in filentio, & in parcitate cibi, profeffionc facienda, mfirmaria, in eleemofynis, hofpitalitate, & aliis fuam magi Oram fequantur regulam, fecundum quam vivere funt profefli, & fine cujus obfer. vationc non funt in flatu Vtl ordine falyandoium. Verum quia de proprietate & vefte prxdi&orumeft fcandalum in clero & populo. breviter tangimus, quz de proprietatibus a domino Innocentio fune flatuta. Prohibemus itaque in virtute obedientiz (ub obteftatione C Qjvini judicii, De aliquis religioiorum proprium poflideat. Sed fi quis aliquid habeat proprium, incontinenti refignet. Si vero pofthxc proprietatem aiiquam fuerit deprehenlus habere, regulari admonitione przmifla, de monafterio expellatur: nec recipiatur ulterius, nifi poeniteat fecundum monadicam difciplinam. Quod fi proprietas apud quemquam inventa fuerit in morte ipia: cum ea in lignum prxdonis, fecundum ftatuta beati Gregorii, extra monafteria fubterretur. Nec etiam temperet ,^abbas, vel aliquis iuperior, qui fuper v** habenda proprietate poffit cum aliquo monacho vel regulari canonico difpenfare: quia abdicatio proprietatis, ficut cuftodia caftitatis, adeo eft annexa regula: monachal!, ut contra eam nec itimmus pontifex poflit * indulgentiam indulgerc. Immo tales in przeipuis *ft*ftivitatibus excommunicationis vinculo innodentur. Quod fi abbas, vel alii fuperiores, in his corrigendis negligentior extiterit: correctio ad epifeopum devolvatur, abbatibus nihilo minus de negligentia puniendis. Iken u«m.

XV. Dt vfllbltl abbalum & twltefanem.

Abbas & monachi fecundum regulam B. Benediâi veftes habeant, de quarum colore aut groflitudine non contentur: fed quales inveniri poflunt in provincia in qua habitant, aut quod vilius poteft comparari.

XVI. Dt

JTF/. *Df vcflibni cancmeetnm regularium.*

Canonicis etiam regularibus prohibemus, ne fit eorum habitas notabilis vel reprehenfibilis , nec afferent vcftibus placere, fed mptibus. Secundum ftatu-
• An. ·»o». ta concilii / Aveoionenfis ât a Mon-
* A". “'♦. tifpeflulani, cappis, tunicis, & palliis, caligis de aliqua bruneta, clara, vel nigra, nec etiam ftamine forti, vel alio colorato panno, feu faniptuofo, vel aliquo ferico dc cetero non utantur ne fordes animo contrahat pretioiz veftis nimius appetitas , nec accipiant monachi vel alii clerki regulares a fuo majore, vel aliquo alio, aliquam pro veilibus pecuniae quantitatem, quia ex hoc datur cis materia proprium retinendi : fed omnes tam majores, quam inferiores dc ccclcfiz vcfhario velliantur.

XV11. Dt ctftolio cJtu'Îrl.

Clauftrum quoque diligenter obfervetur ut claudatur, utre& nomine ciauftrum valeat appellati. Nec milites vel etiam laiei clauftrum vel officinas monafterii introeant , nifi caufa uxequiarum, &. in proce llion ibus : & hoc , fi fieri confuevic, vel neccffitate alia evidenti .

XŸHГ. Ut fiet Itfllo el If queti-llt capitulum teneatur.

Illud etiam expreffius duximus exprimendum & ftatuendum , quod omnes regulares infra monaftertum habeant & audiant legiones ad menfam . Item praecipimus , quod in eiauftns regularium, finguiis diebus capituium teneatur , ubi fupra exceflibus fiat proclamatio & corredio regulans : & tn conventualibus eccldii», dc prxeipuis feftivitatibus, fiat ferme .

XIX. Nc exetnt vel vegentur fine liefltia.

Omnes etiam qui non habent officium fpeciale, vel neceft.tarcm aliam , ab hora capituli ufque ad Tertiam, fedeant io clauftro afpicientes quz in regula legenda funt vel cantanda. nec exeant vel vagentur, fine fui maioris licentia fpeciali.

XX. Vt ntnndotuu» flnt pauperibus.

Item confidimus ut mandatum pauperibur , faltem in hebdomada , feme! fiat, ficut io monafteriis ordinatis fieri quotidie confactum eft.

I. Vt In motieftrlit flnt magtfirl , qui grammaticam doceant minores. ghhttj ■·<;·

Quia vero caecitas *Ignoranti» In Iftls* partibus nimium praevaluit , ftatuimus ur lingulis monafteriis conventualibus abbates, priores , & prxpofiti convencuales, iafra iepta monafterii reneant magiftrum ex fuis, vel alium clericum fxcularem, qui minores, & alios indodos in grammatica valeat edocere.

BA.V//. Dc non conferendls beneficlis In lucos.

Quidam etiam , ut intelleximus , fe & fua confetunt monafteriis , fub fpc ut ipfis poftmodum ecdefiaftica beneficia conferantur : quod omnino damnabile eft propter maculam fimoniz : fc tales beneficio privandos decernimus , quod pro pecunia funt adepti. Taliter vero bendiciaconferentes, illa vice donandi poteflate priventur, & ad diœcefanum epifeopum douatio eorum devol* vatur . Nrc ipii tales recipiant ad cuCramanimarum.Ni.que abbas, necpiior, nec monachus alterius monafterii tenear pnoraium : nifi per electionem canonicam ad conventualem prioratum, in quo profeflus non fuit, fuerit advocatus.

XXIIf. Ut vine no/ı viridantur , It perfont tMpts non Introducentur tnfra ambitum manefltru .

De bis quz vidimus & audivimus , teftimonium perhibemus, feilicet quod quidam monachi , & maxime exempti intra fines legationis noftiz , ecdefiac cujuidam libertatis infra ambitum monafterii laciunt, certis temporibus anni vendi vina lua, & pro medio qtizftu & turpi introducunt, vel introduci permittunt, perfunas turpes &inhoneftas, vel hiflriones, jaculatores, talorum lufores, & etiam publicas mererrices . Quod de cetero nufquam fiat , ab aliquibus exemptis perfonis , vel aliis ar. dius inhibemus . Quod fi hujufmodi pertonas mhoncftas introduxerint , vel lufores talorum, aut potatores nomen p Dei blafphemantes introduci permiierint, illi qui monafterii exteriora miniftrant officia, ab ingreffu ecdefiac noverint fe 1'ufpenfos , maxime cum liberate fua bbere uti poflint, abfque abufa & intredudione talium perfonarum.

XXJy. Ut loici non admittuntur el fretbendas.

Diftridius quoque mandamus, quod itr^nulla ecdefia laici recipiantur , iu do-

' anno CMKtSTI "ii-

anno CHRISTI

dooat<* ad przbendatn panis & vin» . De quorum turpi converfatione fondalum generetur. Quod fi qui tales re« cepti inventi fuerint fornacatores , adulteri, & alias crimioofi , poft monitionem competentem , nifi excclius fuos correxerint, perpetuo beneficio caresflt memorato.

XXI. Ut BUlftt monaebut flt folut i» *friorʌtu.*

Quia parum eft promulgari ftatuta , nifi ad obfervattonem eorum arceantur improvidi tranfgreflbres, cum fit cautum ut nullus monachus in prioratu folus cxiftat , fed tres ve! quatuor iflfimul commorentur, fraternitati tuse per apoftolica (cripta mandamus, quatenus in terris tuas legationi commiflis facias firmiter obfervari contradi&ores, &c. Hujus igitur audoritate mandati prz Adpimus, ut nullus monachus in aliquo prioratu folus cxiftat : fed très vel qua tuor ibidem commorentur. Nolumus aurem quod pravi monachi fine de iliis rribua vel quatuor monachis, qui debent in prioratu commorari, fed inclauftromittantur, & difciphnia regularibus inftruantur.

XXV1- Ut rttuvetur juramentum dt pace Jervauda .

Item prreipimus & mandamus, ut 'a decimo quarto anno, & fupra, ad pacem fervandam dc cuftodiendam compellantur de novo jurare : arehiepiteopis & epifeopis, & aliis prxlatis, injungentes exprefte, ut ubi expediens fuerit , violatores & tradores pacis, & raptores & confpiracores, etiam lingulis diebus Dominicis & feftivis, excommunicari faciant publice in ecclefia.

CONCILIUM NYMPHÆÆ

in Bithynia.

Ubi aftum fruftra dc concordia Gnecorumcum Latinis, mente ApriL MOCXXXIII.

An. •'H A Nm Ow. *MCCXXX1H. Mtffi funt a Gregorio pontifiee ad C. P. patriarcham apocnfarii qnatn&r, duo' ex ordine Pradicatorum , Hugo & Petrae ; totidem ex Minorum familia , Ajmo & Padulfut : fx> de coaeiUemda utrayuecclefia ferio egerent. Hi poft difceptationee aliquot, de prtxeflione Spiritu [anlli, deque axpmo, Nicea cxm Gracie habitae, Confiantimpolim difcejferunt, expeffaturi feed Patriarcha C. P. ftatxeret in fynodo cum Jerofolymitam, Antiocheno, & Alexandrino , qitor evocaverat, cam non [na tantam , fed iliorum etiam ree ageretur . htiitati fant deinde apocnfarii, od eamdem flloodttm Lefebaru primam, deinde Npmpbaa ad Pontum Euxinam in Bithynia MIHam : eoque t eam fcepe racafaffent, tandem multorum , ac praftrtim Imperatorle rogata, profeHl funt . ΐζ>κ« fnfe omnia narrantur a Vadingo in Annalibui Minorum, accepta ex Centil Camerarii codice Vaticano.*

Hic Labbeus narranda aflumit Concilii hujus aâa in epitomen rcdaûa a Ccndo Camerario; cum vero modo Ada illa integriora relata Gntêt vulgata a PP. Paedicatoribus amotis *lis* que iunr apud Labbeum, illa lubftituimus que ibidem leguntur ; ca vero antequam proferam addenda centeo nonnulla que in mcQ fapplemeuto premifi Tom. II. pag. 995. ÏA

IN hac fynodo *Njmpbaa in Bitbjnia habita Cruci confeffionis fote epitomen, ante L»tinos* pontificis apocrifarios pronunciaiunt , fpondentes fe latius illam expolituros , Gquidcm id Latini exegiftent. An rcipfa Latini popofeerint, ignoratur; hanc tamen latiorem expofitionvm contineri credo in MS. codice bibliothec» Grccae *deferipto a* Lambecio tom. III. pag. *118*. Nam ibi fe naâum affirmat *tx^tolv* apocrifiariorum Gregorii IX. pape , que exist apud Labbeutn tom. XIII. pag. 1131. edit. Ven. cui adjunâa eft refpoolio Germani II. patriarche CP. dt fynodi ab eo habne, cujus hic titulus *eldtvnwtl,* vpβ *τΰv oμoλoγiα/ too* vβvα *nùl epic T»(t>lr' txtiva* ftrXfvTvc *φiχvopio* (Fratres minores) *xdt* λ»11i; *mpl nnaoptofttvC, nv άγιo χvιυμβτ·**. Incipit vero ûvαπ «uxTv ·» *τιμιoΐηηι* roù *ayttonnt nxva χτoχpiβ-ικpχι.* Ex quo exordio intelligimus , aliam plane efle rcfponfionem illam ab ea , que in aftis concilii Nymphe* recitatur.

His premilfis, modo a&a ipfa concilii ad Nymphaeam hic referenda fufeipio, quae Labueus refefla & minus emendata dedit; nunc vero cura PP. Quieti, & Eccardf in bibliotheca Scriptor. Ord. Predic. tom. I. in fin. correftiora habentur ; eademque me ratio perfuafit, ut hanc telam retexendam fufeiperem. Integram vero narrationem, dc u longiufculam, nec totam concilio dicatam, ideo referendam ccnfui, quod ea qucconcilio pnemicrunrur, quamvis concilium non iunt, exhibent tamen exordia difputationis longius io concilio produftc , adeoque inter afta previa ad concilium opportune darentur. Ex adis hifce previis , qux fuerit Gr*corum ejus «vi indoles litteratura: difciinus, cum & facile nofeent leâores apocrifiarios hofce pontificis acutiores fuifle dialcâicos , fed hebetiores interpretes, cum in verfione feripti illius Greet , quam exh.bcnt, plus nimis fxpe vel lenium Grxci feripti non penetrent , vel imptittime reddant.

ACTA

ACTA CONCILII

Primo apud Nicaam, tum apud Haympbam bobiti

£ codice MS. »50. & amplius annorum in gymrnfio Kavarrto fervate.*

S"*"ÏÏ?Î.· JQOCin t. j.

A Nno Domini 1133. menfe Januario nos o'd,nc 'r*trum Praedicatorum F. Hu- i* F· Peints: deordine F.Minorum F.Aymo & F. Rodulphus nuncii domini papa: miffi ad imperatorem & patriarcham Graecorum intravimus fub ccena, dominica prima poft oâavam Epiphanie hora quafi vcfpcrtina; led antequam civitatem intraremus, plures nuncii imperatoris ab ipfo tranfmifti nobis frequenter occurrerunt ex parte difti imperatoris nosfalurantes, & Irtitiam cordis ejus dc adventu nolIro nobis notificantes .· fed & nuncii ipfius patitarchae plures nobis honorifice occurrerunt: & tandem ipfi canonici ecclefia: majoris nobis longc a civitate occurrentes cum gaudio fufeeperunt, & unanimiter omnes cum honore & reverentia in civitatem introduxerunt. Et cum peteremus nos duci ad majorem ecclefiam cauia orationis, duxerunt nos ad aliam ecclefiam, ubi primum celebratum fuit concilium, oftendentes nobis SS. patres, qui eidem concilio interfuerunt, in parietibus depiftos. Deinde poft multum civitatis circuitum ad hofpitium,quod dominus imperator nobis honorifice prxparari fecerat, comitantibus clericis, & multitudine populofa deduxerunt. In quo hofpirio, quafi homines fatigati folita neceflitatibus corporalibus preparata invenimus. Secunda autem feria proxima lequenti vocavit nos dominus patriarcha; qui cOtnparentes coram ipfo,& clerofuo congregato, primo ipfum patriarcham exparte domim pape filutavimus, deinde ex parte noftra. Enumeratis poftmodum, more noftro, caufis, & pro honoribus, & beneficiis nobis ab ipfo collatis gratiarum aâionibus exhibitis, litteras domini pap« eidem porreximus, qui receptis litteris bullam obfculatus eft, & rcipiciens clerum fuum adjecit. τιξο ηάι/λοί Confequenter talem nobis fecit qwrftionem :. utrum eftemus legati domini papae, & honorem legatis debitum vellemus recipere. Ad quam refpondimus proteftantcs nos fimplices nuncios eîîc, & honorem legatorum nolle recipere. Confiderantes autem tantam cleri multitudinem, volentes evitare eorum afiutiaSconfuetas & fallacias, iterum cum proteftatiooediximus, nos non ad concilium, led ad iplum patriarcham eiTe dcftinatos. Nobis autem renuentibus oblatum honorem, magnam reverentiam dt honorem etiam minimo nuncio domini papae exhibendum efife proteftatus eft. Dum autem plurima verba ex utraque parte proferrentur in medio; tandem valediâo ei ad fupradiôum hofpitium noftrum honorifice a clero luo fumus redufti. Tertia autem feria, hora competenti & congrua nuncios imperiales recepimus, ut coram difto imperatore compateremus. Nobis igitur coram co comparentibus, ut decebat, eum falutavimus, & exhibitis gratiarum aâionibus pro beneficiis & honoribus nobis collaris amicabiliter fuimus recepti, & invento ibidem patriarcln cum clero fuo expoiuimus caufam adventus noftri & negotium, addentes patriarcham litteras rcccpiflc ifta plenius continentes. Deinde propofita eft uustflto de poteftate noftra; ad quam fic refpondimus*: *poitftatem noftram litterarum domini papa vobis fatis notificaVit; ly boc addimus quod quidquid fuper ifto negotio benefecerim*', ratum habebit, & gratum ecclefia Romana.* Dixerunt: *Igitur procedamus m negotio.* Et cum multa: propofitae fuiflent rationes hinc indi·, utrum tpli ve! nos inciperemus queliionem, diximus: *non miffi fumus ad difputondum vobifeum fuper aliquo articulo fidel, de quo ambigat ecclefia Roma, na vel nos; jed ut vobifeum ami.abilem collationem tabeamus fuper dubitabilibus vefins. Igitur veftrum erit illa offendere.* Ad quod ita reiponderunt: *vos dicatis, qua funt illa?* Confiderantes itaque quod tempus moliebantur redimere, rdpondimus: *licet noftrum non fit vtftras quaftiones proponere in medium \ tamen, ne tempus inutiliter confumamut, l>x efi dc quo fupra modum miratur ecclefia Romana, cum verum'fit ly omnibus confiet ecclefiam Gracorum ficut cetera nationes ebrifiianorum per univerfum mundum longe lateque dfifufa, aliquando fuiffe fubjefiam, qua fut ratio vel qua caufa, quare fe fubtraxit obecicntia ecclefia Romana?* Nec ad illam voluerunt rcfpondere; lcd ut nos caufam oftendelemus, rogabant. Nos vero videntes fuas cavillationes, quoniamGrseci fimilitudinibusapplaudunt, tale exemplum in *medio* propofuimus: *ecce creditor & debitor, qui fubtrahit creditori; quis borum redditurus efi rationem alii, quare non efi folutum.* Hac tandem fimilitudine confufi, habito conft'io tale dederunt refponfum.· *dicimus quod dua funt caufa: una efi de procefiione Spiritus S., alta de focrumeuto Altaris.* Ad hoc relpondimus fic: *fi ifia funt caufa Ü non alia qiart vos fubtraxifiis ab obedientia ecclefia Romana, videamus fi bac funt ve! debeant effit fufficlentes caufa tanta inobedientia.* Et addimus: *quoniam ardua efi ifia materia, ly ad illam tum potent noftro parvitas, nifi fui inclinetur majeDfios, craftina die vacabimus cratioinbus & miffa folemntis, invocantes Spiritum S. ut fe ipfum per gratiam mentibus noftris infundat, & fua procejfionis veritatem nobis manifeftet. Sed quia locum & oratorium vel ecclefiam non babemu1, rogamus dominum patriarcham,* M *nebis affignet oratorium.* Et aftignavit nobis ecclefiam latis aptam juxta domum noftram. Mane autem faâo, cum in dtâa ecclefia celebraremus divina. convenerunt Latini, Francigcn», Angiici, & diverfar nationes, ut divina audirent myfteria. Finita autem mifla, & divinis rite peraftis, advenit ad nos quidam Latinus ejulans & Hens, dicens, papatem fuum eum fuppofuifle fententi·, quia miifr noftr® interfuiflet. Quo audito doluimus. Inito confilio, duos de fratnbtis noftris ad patriarcham tranfmifimus, illud tam abominabile faftum in inju.;am totius ecclic- Dei illatum oftendenres. Quod audiens patriarcha, diftimulare magis voluit, quam reprehendere. Attamen videns, quod pro multa injuria illud reputaremus fadum, cum catter s papatibus illum papatem ad nos tranimifit, ›tui di-

uiflum paritem indumentis fuis facerdotalibus ipfum Spoliaverunt, &ita fpohatuin per villam ftd domum patriaichx iterum deduxe- <χ>η^,ΐι fl*rtlnt *1·« « fimplicitate, non cx malitia hoc illum fcciiTe, ne immiiciicotccs viceremur in principio, rogavimus ipfum patiiaicham, ut hac poma contentus, diAi papaiis parceret fimplicitaf. Hujus rei in caula quinta fena cum in palatiq imperiali conveniremus ad dilputandum, voluimus primo a^cre de lacramer.to altaris, utfeirenus quid lenirent de noftro facramento. At ilh volentes, pertinacior it.ftiicrunt, ut prius ageremus de proceflione Spiritus lanâi. Sic incoata cft collatio. Illis quaerentibus *utrum velimus cppor.le an refpsndirc.* Diximus: *veftritm erit ambi^uitates vefiras circa hunc articulum proponere ; r.ofirum erit d: ambigua refpondere.* Ad bare patriarcha : *& vos audtetis*. Surgcns ı·iu;r Cartophylax eoium in medio, qui ecdefiae i .i-ridichalis his diebus erat thelaurarius, ÔC :: and?.:o tam patiiarchx, quam imperatoris ita luqui e-orfus eft: *creditis unum Deum effe in tribus perlinis* r Refponciimus: *credimus.* Et fub/i.nx:t : *creditis Patrem Ingenitum, bilium unigenitum, Spiritum Janclum a Patre precedentem ;* Reipondnnus : *credimus, dicitis vot, Ita*. Ad hxc ille, ficut videbatur mirx fimpltcitatis, elevatis manibus ad cirium empit grandi vocc Deum benedicere, & cum k.undo, ac tertio eadem verba rcplicaflet, *no*bis idem refponfum iterantibus, adjunxit: *hic nullum inter vos & nos invenimus controverfijm ; Ju:-e> omnia benediftus Deus.* Ad hoc cirpimus hoc modo relponderc : *fl In ifto articulo non Invenitis difeordiam inter ecclefiam Romanam & Gruc.im, Cl per gratlam Dei In Sacramento .41taris nen credimus inVsnire dijcordiam, (H allae caufa nen fuerunt JchiJmatis ut Ifla : igitur flm c„:l'a fuSla ellfchijmatica, & injufle & fins cauJa fe Jul traxlt obedientia ecclefia Romana ecclefla Gra.crum.* Poft hzc veiba habito coniilio fapiemum dixit imperator: *audivimus, quod* z>os *ai.itis ficut* nos, *fed quarit dominus patriarcha, fl vos plus aliquid dicitis', quia audivimus, quod vos adsidlflis aliquid fymbolo sompefito a SS. pa*tribus *m concilio: & prohibuerunt fub anathemite, qwsd nemo auderet aliquid addere vel mutare Vel litteram vel fllabam vel diflionem.* Ad quos nes : *Cjtenaat nobis dominus patriarcha Illud feriptum.* Tunc reipondit patriarcha & dixit: *rogo cbaritatem veftram, ut hodie ambo p.,rcatis mihl, quia fatigatus fum, tI infirmus : cras, Leo volente, convahfcam IS oflendam vobis Il.nd quod promtfl :* & fic ab invicem, recedimus. Sexta fena, hora quali matura, milTa celebrata, éc c:s qux ad horam fpedabaut rite peraftts, accedimus ad difputandum. In cujus principio petivimus ut patriarcha fuum folveret promiflum. Qui przcepit cuidam de fapientibus fuis, ut Cyrilli epiftolamad Joannem An'iochenum patriarcham legeret, cujus initium edi *latentur Cali & exuitet terra ile.* & circa medium epilloIz incepit legere. Tenor vero lectionis talis erat : *De Dei O genitrice Pirgine qualiter & fapimus & dlcimus, modoque (*) an. natione unigeniti filii Dei neceffario iwn (*) non adftfiiandis parte, fed in certitudinis fpccle, ut uperius ex divinis feriptus ls ex traditioneque SS. patrum accipientes habuimus, breviter dicemut, armeino addentes SS. patrum, qua In Nicana fynodo edita, fidei : ficut enim pradiximus ad omnes fufficlre, 6* pietatis cognitionem, tl omnis*

hstretica ma.fl cmnionts reprobationem. Hic dicitur quoa non efl addendum jimbolo SS. patrum edito Nica-r. Quare ergo aadid.ftis ? Ad quod refpondirnus hoc modo: *Non dicit hic Cynllus quod nemo addat: fed dicit: Ereviter dicemus nihil fidei patrum edita* (u») *fynodo Nicaa addentel. Neque per illam auth sritatrm babemus, quod nobis non .icuit addere,* »« *patriarcha perfsivit quod promlfir*. H s d etis luftiterunt acrius ad probandum propofitum, Cx refolventes in ea epiftola, poft non multa cceperunt iejere, cujus ledionis talis luit lententia. AkJ *autem meao moveri ab aliquibus definitam fidem, id efl fidei fymbolum, quod a SS. noftris patribus, e:„ ;n* At.ea *convenerunt, pro tempore, nequidem'* per-mittimus *nobifmet vel aliis vel dilIionem mutare eorum qua ibi funt pofita, tv; unam tranfgredi fllabam, memores q ,l dixit: Nc tranJgreaerer>< terminos fempitcrnos, quos conflifuerunt p.itres tul. Non enim erant epifeopi qui loquebantur, fed Spiritus Dei & Patris, quiprocedit o.Im ex ipfo. Efl autem non alienus a Ftho fecundam effentta rationem. Ecce dicit quod nec fibl nec alicui Ilcuit mutare vel tranfgredi di&lonem vel fllabam di his qua In Nicano ponebantur tombolo.* Ad quod tale dedimus relponlum. *be illa file nihil mutamus, nec tranfgrefft fumus, n<c fliacam, nec fota unum. Jfta autboritas pronobis efl, & contra vos, qui dicitis quod Spiritus S. non procedit a Filio, quod nufquam diflum a SS. veftris vel quoquam Invenitls. Item nec aliquid add-re jsm Ntcano psoouit.* Videntes igitur quod non poterant luum oftenderc propofitum, talem nobis fecerunt quxftionem : *Quxrimus fl vos aliquid addidiflis fymbolo.* Diximus nos; *Legatur fymbolum & fcietis.* Et cœpit quidam legere lymbolum CPtanum, quod erat factum in iecur.doconcilio. Nos vero cogitantes rationem r.oflrat additionis de fuo ore extrahere, diximus ; *Prius erat editum fymbohan Nicanum, & llh dixiflis nihil effe addendum, & E. Cvrillut non fuit aufus addere, & prohibuit, ut nullis dillonem vel fyllabam mutaret, aut tranlaederetur. Igitur volumus illud prius audire.* Ipfisautem renitentibus quantum poterant, ad noftram inftantiam tandem leftum eft primo illud Nicaenum, in quo totum fymbolum plenalie continebatur ufque ad hunc locum : *Credo In Spiritum S.,* & de fequentibus videlicet ut in illo continetur. Quo perleâo, legiturCPtanum, in quo fuerunt fuperaddita, quz defuerunt primo fymbolo. Nos agnofeentes fecundam lynodum addidiffc Nicaeno fymbolo, t&lem fecimus quasftionem : *Si verum eft, quod verum dicitis, quod SS. veflri prohibuerunt quod nullus adderet Jimbolo Nicano, nec mutaret, ntc tranfgrederitnr aliquid ; quis addidit aut aufus fuit addere ea qua funt appqfita fymbolo Nicmw In fymbolo CPtano'* Ipfi veto timentes rcfpondere ad iftaru quzftionem, nitebantur ad alia divertere. Et nos tanto magis inftitimus quzftioni. Unde tandem poft multa conftlia fit iubterfugia propulfi refponucrunt, *quad nm fuerat illud additio, fed veritatis* expreff.o. Deinde interrogant'bus nobis, *utrum aliud effet fymbolum a primo propter illam exprejfioncm* 'Rclpon··derunt, *quod inde fuit fymbelum non mutatum, quia veritatis* expreffio *non facit ahud fymbolum, neque mutat, neque facit additionem fymbolo*. Et /ani Jietis habuimus noftram conclufioncm ad noftrum negotium, & diftum confirmandum, quia illa appofitio, quam dicunt nos fecifle, icilicet *Flhoque*, non eft additio aliqua nç,c niu-

C3P
AXNO CHRIsTI ,,J<·

mutatio fymboli, nec facit aliud aliquod (ym- A bolum, hoc probaro tantum quod eflet verum quod appniitum elt. Infliterunt igitur *quid addidiffemm fimbolo* ' Et licet potuiflemus refpondifle bene & vere, *nihil addidimus* fecundum rationem quam nobis dederant ; ad cautelam tamen retpondimus hoc modo: *quarimus a» licitum fit nobii credere, quod eft de neceffitate fidei ?* Refpondenmt : *hcet. Et quod licitum eft mb.s credere, numquid licitum efi nobis /cribere? l.lcet*, refponderunt - *hem quod licitum eft credere 6" feribere, nonne licitum eft cantare & prudicare?* R.efponderunt : *licitum eft. Sci Spiritum S. procedere a Filio, eft de veritate fidel ; ergto mbit llat illud credere , feribere, cantare, & prudicare. Plopterea nos credimus , ÎT cantamur* n B *frmbolo, qui a Patre Filioque prxedit , & ideo prudteamut* . Ad hoc refponderunt: *probate quod fit verum.* Refpondimus · <M. *vcftri illud probent . Audiamur B. Cyrillum tn primo fermor.ede latria , ubi ita dicit: Spiritus S. nullo modo mutabili, eft : quod fi mutabile , quod infirmitatis eft, ipfa macula in divinam redundaret naturam, cum fit Dei Patris, & utique Filii, qut fubftantiahter cx ambobus profunditur.* Idem in epiflola ad Neftorium, qux fic incipit : *Salvatore noftro dicente tjc. Et fi eft in bypofiJfi Spiritus propria, i7 mtelligitur per fe fecundum quod Spiritus eft , Gf non Fiiiul·, non eft tamen alienus ab eo. Spiritus enim veritatis nominatur eft, & eft (hrifliyr verita. 6" profunditur ab eo , quemad-* C *> od-tm a Deo Patre.* Ad ilbs authoritates refpondeiunt, quod profundi non efi procedere . Sed B. Csrtllus ipfos redarguit, dicens. *Quid autem fit profundi.* Nam idem Cyrillus tn expolitione fymboli Nicxni *: Tranfeuntes de thrift} frmon^m ter BB. Eatrel S. Spiritus mem}-riam Jaciunt. Credere enim dixerunt tamquam in Deum Patrem & Filium; confubftantial:s eft enim ei ly profunditur;* id eft, procedit. Item Athanafius in editione fidei, cujus initium cfl.*Credo in unum ingenitum Deum* , in fine tic ait : *Spiritui autem S. proceffura ens Patris, Ij ferentis Filii, per quem implevit omnia* . His autem authoritatibus manifefte dicitur, quod Spiritus S. iit a Filio, ficut a Patre, & tic ter-D minata eft collatio ferta terta. Sabbato diflulerunt dit put at ionem ufque poil prandium , quia fabbatizant more Judxorum : unde pollquam comederant & biberant , midis ad nos nunciis imperialibus convocaverunt nos ad difputationem. Et cogitantes quod fexta fen> multas habuimus audoritates Sanftorum ; & copioiain multitudinem librorum Graecorum, quam nobifeum de CPli detuleramus, machinati funt, Îiuomodo poffent nos paucis quarlhombus conundere aut verbis capere. Non enim curabant multum niti ad fatisfactionem veritat s . Unce congregatis partibus utrifque furrexit quidam magnus philofophus, fado tnagno prologo prolixo , tandem ad id quod intenderat perveniens in hxc verba prorupit : *hos venerabiles apocrifaril fanfliffimi papa veteris Roma , farnus quod, viri fanfli & litterati eftis, & pacem IH veritatem diligitis,* èT *non pudet catholicum quempiam confiteri fidem fuam . Dicite nobir quis appofuit, & quando # ubi , ÎT qua de caufa fuit appofitum, quod vos dicitis, in fymbolo, falicet* (Filioque .) Et nos cognofcentes ailutiam eorum, cum crederent nos ad has quxftiones nec (cire nec pofle refpondere, cogitabant coram omni multitudine nos confundere, & fic pateret omnibus eos *viciffe* . Queftionem quam *fe-*

Conc. General. Torn. XXIII.

cerant , retorfimus fuper eos hoc movlo . *Dixiftis , & bene , quod catholicum non decet fidem abfcondrre , jed palam confiteri quod eredit. Ergo fi creditis, quod non a Filio procedat Spiritus , tenemini nobis quarentibut confiteri . Quarimus igitur, fi creditis Ij dicitis quod non a I ilio ?* Retponderunt . *INon credimus quod a Filio* . Et nos *boc non quarimut, f:d fi creditis & dicitis q.<fi non a hho ?* Et cum hoc nollent manitcile confiteri, erant de verbo luo redarguti, uma quod credebant, non erant auli confiteri . Inllitcrunt ergo quxiltoni fux, ut rcipondetetnus. Nos videntes quod nox erat , tantam quaiilioncm inchoare credebamus nOn elle bonum . Propofuimus ditlimulare , & non tunc refpondere. At ipfi infliterunt , accendentes ceteos 5c lucernas per palatium, nitebantur nodem iri diem convertere. Nos igitur videntes omnium communem inflantiam, tale dedimus lefpomum; *Utfaatil quod fidei ecclefia Roman* non quant Jubterfugium, nec per altercationem pu-eat no< fidem noftramconfiteri, bocmou3 ad veftral qicaflionet refpondcmus. Prima quafin veftra Juit, quis appofuit & dixit primo ; Dicimus quod Chriflus . Ubl ? In ivangelio , quando alt, cum venerit Spiritus veritatis , docebit vis omr.em veritatem. Quare ? Propter inftruflionem plorum iT confufioncm btreticorum ; qui hunc articulum negaturi erant, & quicunque iftam fidem mn habent, tn via perditionis Junt. Et quod fit verum,* quod diximus, probamus per evangeh.rm, per epiftolas *Pauli*, per Hagiographa fan*Horum veftrorum , per noftros, fi illos admitti rr ve.leit. , ut Atgnftinum , Cregormm , Hierony-m.im , Ambrofium, Htlarium, & plures alios .* Hs d:d:s obftupuenmt omnes. Et omnibus tacentibus dixit imperator Gixce xaAwi · Et ad- ! tt xit poil confilium longum habitum cum luis lapientibus. *Oflendite nobii ubi in evangeho dicitur llfld, quod Spiritus S. fit.icet procedit a Filio : N* resalvetis biblta , unus cœpit legere iijud loanms : *Cum venerit Spiritus veritatis , cou.-l! coi omnem veritatem* . Et adjecit, *cum dixit Spiritui veritati. , dixit quod Spiritu. S. a veritate procedit , fj boc voluimus probare* . Introduxerunt ibi quemdam philofophum caufa refpondendi, ut noftras impediret hoc modo; *Spiritui , prout in hie loco fumttur, pro quo Spiritu Jupponitur ?* l<eipondit : *Pro Spiritu S.* Item *Veritatis* , prout hie fumitur, *pro qua Verilate,vel pro Cbrifto, vcl non?* Kefpondit . *Multiplex eft Vernas, alia complexorum, *lia incomplexorum&c.Et* vosuicitis, *quod veritas , prout hoc loco jumitur, dicitur multiplex, vel eft multiplex vel non* · Ex tunc rd pondit ; *Non :* At nos, *vclfxppomt Chriftum vtl non ?* Refpondit : *Non.* Et nos conti a: *vel vei.tas prout hic ponitur, fupponit veritatem creatam Vei increstam ?* At tile ; *Creatim.* Et nos diximus: *Ergo creatura eft.* Et adjecimus.· *Ex boc fequitisr hurl.fl< Macedonii damnata in jicundo concilio.* Et tertuuscoepit concedere veritatem, dicens : *Spiritus veritatis , tieft Spiritut S. qui eft Spiritus Chrifti.* Et nos: *Spiritus S. eft & dicitur Spiritus (brifti Filu Del, ut vos profitemini; queerimu s qua de caul (a?* At confilio habito refponderunt, *qutaejufdem jubftanthe eft cum Filio.* Ad hoc diximus : *Si bete Jufficiens ratio (J refla , quod Spiritus S. dicatur Spiritus Filii, qu.a confiieflanttalls el ; fed Pater eft confuhftantiahs Ehio. Eft ergo Pater,* èT *etiam debet dici Spiritn< Fiin ; quodfalfum eft. Ergo primum, unde illud Jequitur , fcilicet quod hac eft caufa quod dicitur Spiritus Fi-*

ANNO 11,4

S *III,*

gÿ· *llt, quia ceufubflaxtlahs.* Et his diâis ab invi-A mutatione, ut quando debuimus lefioa ingredi, —vccm uiicctLmus. Jam credimus, quod venerar feriptum nobis tranimnerunr, & i quia) tem- ANNO Chr lst l <eauM* ^na lecuad* hebdomad* , mane pus noctis tranfierat, translationi fuperlêdimus CHRISTI acceihmus ad difputattonem ad pannum imperatoris, dc incipientes«iiiputattonem contra philefophos (uos, corripuit imperator dicens.* *flrum efi flmpheittr fare pbiiofopbiam, monflrare veritatem quali,eols , nec vefirum efi flLe^-juce proceOere. tx tale enim difputatione oriuntur contentiones & llta: Melini efi ut fimphcitcr procedatlt.* Cui taliter refpondimus.' *Quando, ut dixlt Apoflalus, ftrvum Dei non oportet Utitare , nobit pint placet veritatem fimphcitcr mmytrart, quam ad litet vel obviatloues * contemnere : &* ' fort* cm- *dicere pofldmes eam apafiolo: Stulti faFit famur,* -dr-r. *voj cecgifiit ner; quoniam refpondenter nonfimpli ect, fed multiplicet & fopbifiicos dediflu. Sed ex quo vejira depojcit intentio, ut fimpheiterveritatem cognofcatlr , ornniom facillime lt breviter quafi Oemonftrando manifeflablmur. Et* rcfpondit impe>ator G^sce, KeAùc, quod interpretatur *bonum cfl. ÇuafivimuJ noi beri a veftrir pbilofo pbit, quare Spiritui S. dicitur Spiritus Filli ab aterno ? Ad quam qnaflionem tres tantum videntur cmfe poffi afirnarl, vd quia ejufdem fubflantia, ut ipfe vefler fapiem rcfpondit, vel quia mittit Fihur Spiritum m creaturas , vel quia procedit ab eo . Çuod non flt Spiritus Filli ab aterno, quia confutflantialli videtur, tplia flmlll ratione effet Pater Spiritus* [redacted] *› quoniam efl el* Q *confubflantiallr. ltem mc quia mittit eum ln creaturas , quoniam Spiritus S. erat Filli ab aterno : fed ab aterno non mflt Filiur Spiritum ln creaturas. Reflat igitur tertia ratio quod procedit a FiUo . Meo dicitur vere Spiritul Filli .* Quam rationem cum audifienr, petierunt, ut copa hujus rationis in feriptis daretur , quam primo datam in Latino , in Gneco petierunt fibi transferri; ftfaâum efi ita ; petierunt pofimodum inducias deliberandi fuper hac ratione, & habuerunt hac & tenia feria inducias. Circa horam vefpertinam tertis: fertae mifium efi pro nobis , ut iremus ad domum patriarche, & accefiimus . At ubi veniflemus clero luo adunato, pnecipit adduci feriptum magnum,D & prolixum , in quo dixit contineri tenorem fuc rctponfionis ad nollram opinionem . Nos vero cognolccntes . quia fimplicem rationem communiter loquentes propolueramus, & quod contra nos fcnberent, fed quod non fimpliciter veriiaii agnite MQuicfcerent : ex quo cognovimus illo malitiote procedere , voluimus n.feriptum tuum audire, io \uo multas caulas audivimus, Alfalfa & mendacia, & multa puerilia , qua: fine admiratione audire non poteramus, quia plus erant ridiculoia, quam vera . Habito ergo confilio inter nos , utrum illud tam ridiculofum fciiptum reciperemus, vel fine confute feripti in crafiino ad fiium icriptum , E prout decuit refpooderemus ; quia etiam tunc eramus ad ea, qux coram nobis recitaverant, parati refpondere; tunc potius ad confufionem (ipforum) quam ad nofirum lolatium, quia nob's fuurn feriptum obtulerant, propofuimus accipere. At ilii confiderames, quod eorum feripturam parviptnderamus , dixerunt ; *Recedatis cum gratia Del , tf mittemus incontinenti feriptum pofi vos.* Nobis itaque recedentibus, inierunt confilium, ut feriptum novum componerent, dc mutatis pro majori parte his quae erane in primo feripto, nova & alia a recitatis paulo ante confilio fixxum fapientum fcripferunt, & tantam inoram protraxerunt in feriptur*

1«·uuu ücvüioiiu lcuosiD*rcal) celebrata, 8c otheio nolbo rite penaâo,curam dedimus , ur literis de Grasco in Latinum ttansictreniur . Interim mtfit ad nos patriarchs , ut parceremus ei , quia multum difiemperatus erat, nec poterat illa die accedere ad d'lputationcm. Dctuuc excufavit fe imperator nuntiis ti an tini(fis, quod non mifetat pro nobis, quia patnacua non jOierat imereffe. Sed ponquam comederant, mihi ad nos imperator, ut ad domum patriarcha: caufa dttpucattoois accederemus . Convenientibus iraque nobis ad B domum patriarche, fuit quxllio prima, en *refcriptum fuum vidiffimus?* Et coi am omnibus dolum, quein moliti fuciant , circa illud icriptum recitavimus , nec uum feriptam translationem afleruimus ut verum fuit. Tamen diximus, quia noluimus tempus circa illud *(criptam* conlumere.* *Legatur Jcriptum coram nobis, Ü refponfum dabimus* . Surgens unus philofophorutn tuorum ctrpit legere, cujus principium tale erat , quod continebat falfum . Deinde aliud fallum adjunxit. Tertio, hercfim induxit, quod Chnilui non fuit ab «temo, nifi quod dtâus efi rex ab sterno. Quarto dc ratione quam potueramus ad probandum Spiritum c(Te a Filio, finxerunt fatlum fyllogifmum illum, cum tamen non fuit nofirs intentioni dare fyllogice, ut ipfum feriptum fatis probavit, quod eis dedimus, licet pollemus, fi *effet* nofira voluntas , bonum formafie iyllogiimum de illa ratione. Sed intendebamus timplicetn & laicalem rationem componere . Tenor feripti talis erat.

„ Problema nobis , honorabiles legati fan- $ r difiimi p4p* , vos proppfuifiis, habens ita *G*·*****I „ in uiAionibus : Propter quid Spiritus S. di„ citur SpiritusChrifti ab «temo, tres tantum „ dici polluni caufa:. Prima quod confubdan„ tialis efi Chriflo. Secunda quia mittitur ab „ ipfo in creaturas . Tertia quia procedit ab „ ipfo. Quod autem ptima caufa non fit fuf„ ficiens patet, quoniam ex ipia fequitur Pa> „ trem Spiritum Filii elfe, quia comubflantia„ lis efi Filio . Quod autem fecunda caufa „ non efi vera, manifeltum , quia Spiritus fan„ dus efi Spiritus Chrifii ab «terno : non „ fuit mtllus autem ab aeterno in creaturas.* „ ergo haec non eil caufa quod dicitur Spiritus „ Ghriiti. Refiat ergo quod tertia caufa efi , „ quod dicitur Spiritus Chrifii , quia procedit „ ex ipfo. Ad quod ita refpondemus.

„ Omne principium five theologicum five „ philofophicum , five mathematicum , five „ cujuicumque fcienii* vel artis non eget de„ monfiraiione I Commune enim vetbum eit „ & univerlaie, quod indemonfirabilia princi„ pia . Principii enim priucipium qusrens, „ finem non inveniet. Principum enim ortho„ doxorum Chrifiianorum fiuei , dc maxime „ quantum attinet circa veritatem theologicam „ a Deo difia funt verba Chrifii , ex quibus „ doâi fumus credere in Patrem , Filium dc „ Spiritum fanâum : fit de Filio quidem , qui „ habet efle a Patre, & nomen filiationis, re„ flaiur. De fpiritu autem, quod non efi di„ âio habitudinalis , docuit nos Chrifius fine „ fyllog'imo , unde habet exiflentiam, dicens, „ *Sairitnt veritatis qui a petit procedit.* Dixit „ Chriftus *Spiritus verttatir* , & recipio fine

» fyi-

ANNO CHRISTI

fyllogifino , *jpoI^A* Spiritus S. veritatis, A fcilicet Chrifti . Dixit quod *Spiritus ex Patre procedet*: fit recipio fine iyllogifmo , quod a Patre habet exiftentiam. Praediximus enim quod principia indemonltrabilia lunt. Hoc dogma fic apoflolus , fic omnes fandae lynOdi fine tranfgreffione confervavenint ufque ad finem, fic nos in baptifino taliter credere promifimus Chrifto , fic hanc confeftionem ante tribunal Chrifti exquirimur , fi fine tranfgreftionc fervavimus.

,, Ad veftrx autem fapientia: probleuma fic obviavimus . Dediftis hanc cauiam , quod Spiritus fandus dictur Spiritus Chrifti ab «terno. Dicimus ergo in primis : qualis feriptura nominavit Spiritum S. Spintum Chri- B fti ab «terno ? Spiritum enim Chrifti novimus divinam feripturam dicentem, fed non cum additione , ficut vos dixiftis , *Spiritus Chrifti et utemo :* neque enim Chriftus fecundum quod Chriftus comprincipatum habet Patri fic Spiritui , led fecundum (olam deitatem Spiritus quidem ante Ixcula, undio vero recens, ficut Chriftus in iemetiplo recipiens illud liai* dixit, - *Spiritus bornmi fuper* me , *propter* ymd *unxit me* . Elio autem ad gratiam veftram , fic hoc vocari Spiritum landum ab «terno. Verumtamen ctfi hoc dicatur, fic did poteft, ficuti inteiligitur rex ante fiecula , nondum fuper que regnaret introdudis , fic conditor ante («cula , nondum que C condita funt fadis , fit beneficator , nondum quibus benefaceret exiftentibus. Sic dicatur dc Spiritus Chrifti propter antiquum confilium fic ante («culare ejus , qux in carne diipenfationis, fecundum quam Emmanuel undtis eft Spiritu . Dixiftis quod tamen tres poliunt dici caufz. Prima quidem quia confubftantialis eft Chrifto : fiedejicientes, ut videbatur, deftruxiftis, dicentes hoc, quod hec caufa non eftlufficiens : quoniam ex hoc feuuitur Patrem efle fpiritum Filii , quia coofubnantialis eft Filio, & caufa ifta five ratio quod Spiritus dicitur Filii pro eo quod eft confubftantialis et, non eft verbum noftrum, fed Sandorum fic Deum portantium Patrum. Magnus enim Bafilius in D VIII. capitulo ejus qui ad Amphilochium ipfius eft fermonis, dicit fic : *Spirites Chrifti diciter fictu appropriate fex famiheris fecundum neturent ti.* Beatus Cynilus in expolitione evangelii , fecundum Joannem dicit : *Quomodo ergo qui ex Petre procedit, Spiritus veriietis exiftit ? Propter fimilstudinem, & fubftantia identitatem , ite ut veritas fit* £7 *vocetur ipfe , inceptionem habens erit .* Et fandus idem in expolitione evangelii didi, cmw *venerit ille Spiritus veritetis decebit vos eeeenetet Veritetem ; Spiritum* <]mi-dm *veritetis vocet perecletum, bx* eft *fui : ipfe enim veritet , ut cognofcumus quod ne» elienut eb unigeniti fubfientie fenlius eft Spiritus* , nec *ulter eb ipfo fecundum eam , que eft in fubjhntielitatat rationem.* E Sanftus Bafilius ex ea qux ad Gregorium fratrem epiftola dicit : *qui Spiritum folum dixlt, comprehendit in hac coufejfiom, tf ut illud cujus eft Spiritus, Chrifti enim;* άT *eum ex qm , ex beo enim : fecundum quod elicit apoftolus , videte quomodo in fiho tantum fft,n* Ex quo mullis quidem fic aliis abundan- » (es *d hoc teftimoniis incontradicibilibus pro- ,, ptcr brevitatem ipla pertranfimus. Hxcqui- » dem refpondimus theologice fandorum Pa- »» trum t«fl*«nootfe magis omni ufi fyllogifti- ,, ca demonftratione , non egentibus multa

fentm nftimonii, uf, ffliatione'fiÎ- , U'

,, difquifitione , verba cnim hcc fcifIfim coirfiftunt.

ANNO CHRIST!

,, Dicamus autem & fecundum methodum > ,, qus evacuatur Spiritu ,, mittentes circa fidem naufragaverunt , ficut ,, dicit apoflolus . Dixiftis quod ex dicendo t' propter* hoc dicitur Spiritus Chrifti Spiritus ,, SanÂus, propterconfubftantiale, fequttur efle ,» Patrem Spiritum Fibi, quoniam confubflan- » tialis eft Filio , fic lyllogizantes : *Spiritus eft Filii Spiritus propter coufubftentiele : pater eft Filio confuhftantialit { pater ergo eft Spiritui Filu propter conjnbftantiale :* Siquidem habet M quid apparentis iyllogtfmi . Audiatis autem » ÔC qualiter habet naturam ille fyllogifmus, » i* penitus ifte fyllogifmus convenit vocari ,, eum. Pritnum quidemfieuraftis veftrumhunc »> fyNogifmum in iccunda figura ex fimilisfigu- >> re nropofitionibus, fit in nullo quidem mo- ,, do hujus figure debent habere propofitiones ,, fimjlcm figuram : fed ex necctlitate una pro- ,, politio feu prsemiftj affirmativa debet efle, ,, altera autem negativa in fecunda figura. ,, Deinde difcerpfiftis praedicatum in majori ,, propofitione : dicentes enim Spiritus Filii ,, Spiritus fit confubftantialis in majori propo- ,, fiiione, · primum terminum dimittentes prx- ,, dicati, hoc eft Spiritus reliquum accepillis: ,, hxc quidem in propefirionibus fallacis . In ,, conclufione vero, quodex neccflitate ex pofitis propofitiombus colligitur, inconveniens dimittitis, fed Spiritus Pater eft prxdicatum totum conclufionem feciftis. Itaque qui videtur fyllogifmus non folum non eft in veritate fyllogifmus; fed neque fecundum quid fimilis eft fyilogifmo . Item fi non dicimus hoc efle fyUogiimum, fed folum converfionem : dicimus quod falfa eft converfio, fic logicis *methodii inconveniens* , Neque enim fi Spiritus conlubftantialis Filio, fic quod eonfubftantiale Filio erit Spiritus ejus . Haec enim converfio in zquipollentibus folis fic principiis poteft fieri. In quibus autem hoc quidem generalius, hoc autem proprium nequaquam . Et Spiritus quidem non idem fignrficat confubftantiali fecundum numerum , neque proprium eft Spiritui confubftantialc ut fic converti poflit ; hoc enim rem fignificat, hoc eft efleniiat identitatem ; hoc vero perfonam fic hipoftafim . Et quidem eft commune trium , hoc autem proprium unius trium. Dicitur enim fic pater confubftantialis Filio fic Spiritui , fic Filius Patri fic Spiritui, fic Spiritus iterum confubftantialis Patri fic Filio fic quidem habitudinem denotat confubftantialem , hoc vero abfolute dicitur : & hoc quidem antecedentis ordinem habet, hoc vero confequentis. Si enim Spiritus Chrifti fic confubftantialis ei, non quidem fi confubftantialis fic Spiritus. Didicimus autem de eis qixe fic dicuntur , quod fi antecedens dc confequens , omnino noo quidem fic confequens fic antecedens. Si enim homo fic anima), non autem fi animal, jam fic homo . Itaque fi falfa ratio ifta redarguitur , manifellum quod vera eft qu* dicit quod Spiritus Chrifti eft ut conlubftantiais ei-|

* in mifton propolicion·

,, Sed videamus fic caufam propter quam dicit fapientia vcftra Spiritum fanftum vocari Spiritum Chrifti ; qux autem hoc praetendit, videlicet Spiritum ex Filio. Audite igitur, fi propter hoc Spiritus S. SpiritusChri-

Cs* „ fli nominatur, quia procedit ex ipfo. Si A p omne quod Spiritus alicujus dicitur procedit " cx *P*°> erunt fecundum hanc rationem pro- „ phetarum Spiritus ex ipfis prophetis exiften- „ tiam habentes. Item & hoc dicimus, quod „ imn Polum propter confubftantialc dicitur „ Spiritus Filii, ficut etiam Paties docuerunt, „ fed & propter adminillrationcm ipirirualium . carifmatum , quam adminillrationcm homo taôus unigenitus effudit in omnes fideles, ficut primus apoilolorum Petrus ait de Chrt- , lio, dicens . *dextra >gttur Dei Jiddimatur pro. mfioncmqiee S. Spiritui accipielu a Patre effudit ipfum, que»i v04.iT videtii iff auditu.* Concordat „ huic Â apex apoilolorum Paulus feribens ad Ti- „ tumdtfcipulum : *fabv.lvit nos Deui per lavacrum β reg>'.eratioras lff renovationir Spirtt.it S. quem etfudit tn nos abunde per Jefum Chn/i.im Domi, num nfflrum.* Dicitur 6c itcilim Spiritus Chri- „ |li unito ; unxit enim cum Pater Spiritu „ Sando fecundum carnem, Diviiuroc iierum , Spiritu* Chnfti, quia inerat tempdr Chrifto „ non ut fvtp^-ω*................ tdcfi maperans, fed ut cohonorabihs teftimonium tedders fectm- „ dum theologicam vocem . In veteri enim to- „ :a divinitus infpirata icriptura non invenitur „ Spii itus S. nominatus Spiritus ChriP.i. Cum „ aurem homo fafùrs eftunigenitus undusSpi- „ ritu S. & quando hunc effudit ad fideles, „ tunc cft Spiritus vocatus Chnlli. Adhuc di-* „ cimus quoa fi Spiritus S. Spiritus Chrilli di- „ dus eft, co quod procedere cr. iplo intclli- „ gatur dici , mul-ta accedunt inconvenientia „ manifefte hinc . Oportet autem przcipcre „ quzdam propter explanationem. ' Dignitas „ cft communis & confeflio apud theologos, „ quod infan&a & fupereilcniiali trinitate alix „ quidem hint naturales proprietates, alix ve- „ ro hypoflaticz & perlonalcs : & natm.llcs „ quidem communiter imunt & ex arquo tri- „ bus hypoftafibus , & nullam fecundum iflas „ habent differentiam vel divifionem . Hypo- „ ftaticz vero proprie & leparutim unicuique „ fecundum quos & dikcrnuntur hypoftafes, „ & in numerum & indivifionem veniunt : dip. „ quia proceifio modus eft ex ftentix, mamte- „ llum eft hinc quod proprietas hypoftaticaeft „ piocetfio . Si enim naturalis communis eft „ trium hypoftalcon, & erunt o.nnes procei- „ fibiles ; ted hoc inconveniens d< rheolog'cis „ cum conceptis repugn.ms . non ergo natu- „ ralis proprietas piocedete ; Hypoftatica tgi- „ tur & unius trium . Contt.it ergo quod Spt- „ ritus. Hinc etenim theologica erudmo iepa- „ rat procedere . Qiiot.iam ergo proceffio ha „ bitudo eft inter procedentem di quo proce- „ dit, confideram ficut & veneratio inter gc- neraium & generantem ; fi procedere uni , „ maniteftum quod d< mittere uni erit . Eft „ autem procedere unius folius Spiritus : ma- „ nifeftum quod & mittere unius , & Vel Pa- „ tris erit hoc , vel Filii, & non duorum · Sed „ a facris evangelnv a Patre eum procedere docemur . Ex hoc ergo iolo procertionem „ habet Spiritus . Si autem bc ex Filio com- „ manicatur proprietas, & non jam hypoftati- „ ca poteft cfle , fed m naturalem trasfcitur „ & communem : & manifeftum quod conve- niet & tribus, quod impullibile oftenfumcft· „ Et adhuc fi ex Patie Spiritus & Filio. Pa> „ ter fimui & Filius in unam reducentur per- , lunam, vel ipfe Spiritus nor unus numero, „ fed in dualita'em dividettu peifonarum. Si

Christ „H

.„«11111 unus quidem & limplex *Spiritus*. „ ex uno , igitur numero . Item fi altera ab „ invicem eminentia & differentia fecundum „ hypoiiaticas proprietates; altera etiam oinni- „ no emittetur numeio differentia , & duo „ erunt Spiritus : hic quidem ex Patre : hic „ vero ex Filio provemens. *Iterum 'ac tbeo- » logifarunt* . ' Dignitas cft quod lauda 'I ri- „ nitas unitas eft timui Ac Trinitas & non „ prius quidem unitas, dande dualitas , & poli „ bxc Trinitas. Dicente igitur veilra honori* „ ficenna duo principia Patrem & Filium con- „ iubiUntiahs cis Spiritus fai.ftus , alterius „ egebunt alicuius ante ipfa principii duo con- „ gregantis in unum. Omnem enim dualitatem „ unitas de- neccilitaic piateexiit , & quatuor » erunt fecundum yeftram theologiam condei- „ tas. Sicut enim nos Grxci dicimus princi- „ pium primum pater, A; duorum coniubilan- „ tialium principium exiftens , & uniras exi- ., ftens ejus qux ex ipla dualitas unitiva , & „ non eget alicujus alterius , co quod non „ quxratur unitatis micia/uts . Sic autem „ vos dicitis duale ponentes principum, ne- „ cefle eft ante iplmn alterum aliquid pratee- „ dere lingulare. Item natura unitas antedua- „ litatem , dualitatem vero praecedere uinta- „ tem , & hoc iimpliccm confia naturam ùç „ impolfibile : C< Ii hoc quod iecimdum na- „ tutam bonum omnino, & utique quod con- „ tra naturam limditer malum.

Si------- anno CHR,yri

axkxT.4

Imperator vero ex quo audivit iplos non pefle içiipta iua defendere, volens illorum pro- tegere turpitudinem : inquit : *dimittatur* H.*nl Jcripturn , non pynrr^t nifi contentionem. Procedamus tn quaijiisne veftra,* Ô* *ejiendetis per SanFiorxm feripta , oac effe vera qua* t u An'·

Et continuo unus de Fratribus nollns, „ cui dominus dederat gratiam m litteratura „ Græcorum, revolvit libium beati Cyriili de „ IX. anathematilmo , & incepit Gizcc lege- „ re. Cujus *le&ionn* talis c:ar icries : dicit B. „ Cyiillus. Si quis dicit unum Dominum Je- „ lum Chriftum clarificari a Spiritu, tamquam „ aliena vit tute , quali iplo utentem , & ab „ iplo accipientem operari polle contra Spiri- „ tus immundos, & itnplerc in homines divi* „ na figna, & non magis proprium Spiritum „ ejus dicit , per quem opera'us ell divina „ figna, anathema nt . Idem lequemer hzc „ verba apertius exponens ait . Homo fa- „ dus unigenitum Dei verbum remanfit , dc lie Deus omnia *exilions* quxeumque Pater, „ excepto folo elle Patris, & proprium habens „ qui ex iplo . ;eft) & eflentiJiter m naltna ei Spiritum S. operatur divina miracula. „ *In hac aufhritate Cyrilh dicitur Spiritum S „ proprii.m Spiritum fIlII , quod eft ex Filio „ fxbftantialiter : fed non poteft effe Spuitus a „ Filio fucftantlahier, mfi nnjcenduzel proceden „ de , quia non funt plures modi m Trinitate „ effendi unam perjonam ex altera . Sed non po- „ teft effc tx eo per generationem , quia tunc ef- „ fenf dxo Patrer , cT duo Filll in Trimtate. „ Rejiat igitur quod flt ex eo per proceffionem . Et dicit Cyrillus quod qui hoc non credunt, „ jient anathemata .* Confuii ergo ex hac au- thoritate non habentes quid hic reprehende- rent, dixerunt *lege confequen'er . Audietis quid Sanitas objicit el* : & introduxerunt quemdam hereticum Theodoritum nomme , qui damna- tus fuerat in V. concilio , qui contradicebat quafi hxreticus viio Santto dicens. Cvrjllus,

qui

chrkti ,,Jt 1

qui dicit Spiritum S. proprium Spiritum Filii, › non tantum homines, fed ipfa Serafim fic ipfum ^eum Wasphemavit. Ad cujus verba beatus Cy- nilus reipondet dicens : ecce qualiter locutus cft, qui nihil nifi accufarc novit . Et iterum quid prius dixerat replicavit. Et cum non ha- berent , quod poflent de jure contradicere , ccepit eos excufare imperator dicens I *Al locu- tus efi CyrlUus contra bareticum, & ideo locutus efi largitu quam jus erat* . Ad quod refpondi- mus : *muftam propter bareticum mentitus efi B. Cjrillus* . Refpondit .· aan Ergo *Spiritus S. procedit a Filia ut ipfe dicit , Et qui banc non credit anathema efi* . Et his diâis ab invicem receftimus.

Quint* fieri* illis nitentibus palliare *fuam* conwfionem, fic excufationem molientes inpec- catis , refpondimm nos amodo cum cis nolle fuper hoc articulo difputare , quia rariones manifeftas & fandorum offendimus automa- tes , in quibus fufficicnter manifeflatur veritas hujus quaeftionis : *& fl veritati mantfefla non velitis acquiefccre , quod nitra poterimus vobis oflendere cui fidem velitis adbibere ? Ef dominus imperator in craftino eft de civitate ifta receffu- rus·, volumus coram prafentie fua agere de fe- cunda caufa , quam dediftis, inobedientia*. Tan- dem , licet inviti, quodammodo confenferunt, ut ageremus de facramento altaris . Et dixe- runt .· *Dicatis vos* . Quibus nos iia reipondi- mus. *Ex quo vobis placet; quod nos opponamus, dicemus incipientes boc modo : Audivimus a vo- bis, quod vobis videtur valde tadiofum difputare frogijlice vel p'oii:fophict* : nec *mirum, quia-mul. toties generat fcrupulofus confcientias. Cenfuimus igitur tn tanto facramento fimpliciter, tamen ve- raciter & fideliter veritatem difeutere. Idem in principio parvulam qaaftioacm faciemus vobis , in qua confefttm veritas apparebit, fl bene refponde- ritis*. Et refponderunt : *valde placet nobis mo- dus ille* . *Dicatis* . Sed volentes nos ad alias quzfliones de azymo fic fermentato transferre, in nugis fic truffis tempus ufque ad horam pran- dii deduxerunt . Tandem dixit patriarcha : *Oflendite nobis quomodo , Î7 in qua materia vo> faciatis , <7 refpondebtmut vobis* Nobis igitur modum fic materiam offendentibus , petiit in- ducias ufque poft prandium . Convenientibus iterum nobis ad diiputatronem poft prandium, refpondit dicens . *Ardue funt t)ia qua/hones. Habemus fratres noftsos patriarcham Hierofolrmi- tanum , Alexandrinum, Antiochenum , fine quo- rum eonfiiio non eft ns>h:i fas ad ı/la refpondere. Convocabimus concilium ufque ad medium Mar- tii. Rogamus vos ut Inter/itis IIII concilio , <7 audietis quid .refpondebitur vobis fuper his qua nobis propofuiftis* . Ad hsec rcipoodebunus hoc modo : *fatis vobis notificavimus , quod ad nul- lum concilium vel patriarcham alium a vobis mifit nos dominus papa , cujus fanflitatis nos fer- vi fumus . Ideo nec audemus, nec volumus nc/E ad aliqua fupra mandatum fuune extendere, qua fici in prajudicium fauHitatis fua, vel Romana ecclqfia. Hoc tamen coxfulimus vobis , Et convo- catis fratribus veftris bonum <7 eficax , Et ma- turum habeatis cenfilium de pace Et reformatione eckfiu. Et ideo nobis Conftantinopoiim feribetis : ibidem tus credimus commorari ad petitionem ve- ftram ufque ad medium martium, Et expeilabi- mus veftrum refpoufum, ut fciamus quid certum pcifimus de sflo negotio IIII qui nos mifit renun- tiare : èT talia det nobis rtnuncianda Deus, quod fit od gloriam ful nominis, Et communem loil- tiam utriufqut ecclefia, fit in omnibus Et per-—± ~~omnla benedi&us~~ Deu&.- Et fic rectiflrnus*-'«b uj- vicem. Sexta autem feria, celebrata mill*; ac- cedimus ad curiam, ut licentiam acciperemus ab imperatore, quoniam mane erat recetïurus, Cc inventis fimul imperatore & patriarcha ,ccrpit imperator conferre nobiicum,/ai ј v] *forma poffet patriarche, Et ecclefia Gracorum reconciliari ecclefia Rrnne* ? Ad quod tale dedimus relponfum : *Hoc modo poffet reconciliari, fl crederet boc quod credit ecclefia Romana , t> pradiearet. Utram cantarer,vel non, non faceret magnam vim, credimus, eccle- flo Romana , Et obediret ei eodem modo , Et ir. tldis in quibus obedivit ante fcbifma*. Et adjecit imperator .· *fl dominar patriarcha velit obedite Becclqfia Romana , reftituet ei dominai papa jus fuum*? Ad hoc refpondimus hoc modo : *fl pa- triarcha obedientiam , Et e.l qua matri fut de- bet , Jolvat : credimus* quod milericordi.tm ma- jorem inveniet, quam credit , coram domino papa & tota ecclefia Romana. Et alTumta li- centia receflimus a Nicaea , fic venimus Con- ilam inopolim .

anno Chr is rr >>H'

Circa mediutn vero martii mifit nobis pa- triarcha nuncium unum cum litteris fuis, ro- gans ur accederemus ad Lycharam quamdam Vatacii : ibi enim promifit coadunare prxlatos & patritios , fic convocare concilium. Et quafi in memoria conventionis fade inter nos inefle omnimodo fuppoiuit in litteris fuis, quod il- Clue eramus venturi. Nos itaque admirantes de tali mandato, refcnpfimus quod fuper hoc ad- mirati fumus quamplurimum , cum in hoc tempore fuum cxpeâavimus refponfum, fic mo- do d cit fe vocaturum prclatos ad concilium, fic nos roget ad fuum concilium venire. Ve- rumtamen ne labor nolfer liat mfruftuofus, fic qma charitas Dei compellit nos, qua: non qux- rtt quz fua funt , fed qur Jefu Chrifti , fic communem utilitatem przponit propriz, prae- ter noftrum commodum ulque ad exitum mar- tit iterum expeâabimus . Ipfum igitur, quan- tum potuimus, rogavimus, ut quam citius pol- iet , faceret qux facturus erat . In exitu mar- tu tcicripfit nobis dicens , quod litteras rece- Dperat , fed prx dolore cordis vix eas audire poterat, quia cor ejus tenor earum triftiliare- pleverat . Et quia Nicaea folus erat, nil pote- rat nobis rei pondere : quia compofitio pacis, reformatio, fic fidei noli rse difcultio ad *omnes* umveiialiter fpedat , led nunc credebam cum illis , unaque vobilcum ifta omnia traâare . Quod fi ita recefleritis ? videbitur nobis quod iwn veniftis pro pace f fed ut lentaretis nos. Scriptit etiam fratribus noftris fcilicet fratri Be- nedido miniftro Romano, fic fratri Jacobo de Ruflano , qui tunc aderant Conftantinopoli, ut nobis omnino fuggercrent, quod intendebat, promittens quod fi veniremus ad concilium, cum magna laetitia rediremus ad curiam . In- tuper fic ab imperatore litteras accepimus, qui petiit, ut modis omnibus accederemus ad eum apud Lefcharam , quia navem paraverat pro nobis , fit omnia neceflaria ad tranfitum no- ftrum fic nunciorum fuorum, quos deftinaturus erat ad orefentiam domini papae. Praeterea ter- ra Confiantinopolis quafi deftnuta fuit omni pnefidio . Dominus Joannes imperator pauper erat . Milites ftipendiarii omnes rccefterunt. Naves Venetorum , Pifanorum , Aoconirarum , fic aliaruni nationum parate fuerunt ad rece- dendum , fic quaedam vero jam recefterant. Confiderantes ergo terram defolatam timuimus

ftP periculum, quia in medio inimicorum terra il-A
-la lita eft. Arfanus mt Bachtrorum ab Aqui-
°°e : ^r,ac,uî Oriente, & Meridie. Suanuel circumdat eam ab Occidente : & idcopropotuimus tra&arc dc treughis inter imperatorem CPtanum, & Vataciumufque ad annum. His caulis compulit redire ad terram Vatacii fuit omnibus voluntas. Verumtamcn ne talia noftra tantum attentare videremur voluntate, capitulum S. Sophis, prslatos terrz, nec non & ipfum imperatorem fuper hoc confuluimus negotio, qui omnes unanimiter id nobis confulucrunt. Igitur tertia Dominica in Quadragefuna, fcilicet ultima Dominica Martii, arripuimus iter verfus Lefcbaea, & poft tranfitum maris venimus feria fecunda in locum Cbalohgoruw fuper mare fitum : a quo loco duo paria litterarum per diverfos Nuncios Nicram ad patriarcham deftinavimus, rogantes ut acceleraret ad locutp lupradiftum, quia ibidem paratos nos inveniret/, ficut litteris luis nobis fupplicaverat. ProfcAi inde, przmifimus nuncium cum litteris noflris ad imperatorem, Ggnihcantcs ci adventum noftrum. Itaque Dominica *Latore H.erufalem* fuimus apud *Lupadium* : Ac recedentes inde feria lecunda venimus Λι'οκιρχι t&. quia locus ilkfuit aftignatus nobis tam ab imperatore quam apaiiiarcha, fecimus ibidem moram. Sed cum anr.unciatum fuerat imperatori de adventu noftro, feftinanter milit ad nos nuncium tuum, qui venit ad nos quinta feria ad vefperam, deterens nobis litteras imperatoris deprecatorias, ut apud *Nympbam* veniremus quia ibi ne> * expeâavit. Sed quia nullos certos rumores dc patriarcha vtl aliis pnrlatis audiveramus, refpondimus, quod fuper hoc ei reipondere non poteramus, priufquam nuncium patriarchz reciperemus. Sabbato icquenti venit pater cum litteris ipfius, m quibus nobis fignincavit fuum adventum, bc fupplicavit, ut przcedcremus eum apud *Nympbam*, & ipfe expediret fe & ftatim lequeretur nos. Profefti igitur a *Atrxtpa* Dominica in PaiTione, quarta ferta venimus Nympham : ibi reperto imperatore expeftavimtis adventum patriarchz, qui in quinta feria intravit *Njmpbam* circa hofam vcfpertinam, Sexta feria poft prandium accedimus ad cum, rogantes quod, quam cito potTH, expedirer negotium noftium. Qui rcfpondit ; *Paratus fum, d7 ecce pralati, qui convenerunt, fimiliter defiderant expediri, in diebui iflis foiemnibus poflent ccct<fyi fuil cjfe.* Et noSjXjuafi pro rato habehtes veibum tanti viri, Izti ad noftrum redivimus.

γμ βΚ<τ

exp«ftabit

Secunda feria poft Dominicam Palmarum expcftavimus, ut mitteretur pro nobis. Sed cum non mitteretur pro nobis, tranfmifimus duos fratres noflros ad pairiarchain, cognofcere volentes, quare non iritiftet pro nobis. Qui refpondit cis, quod nondum convenerant przlati fui. Fratres, conGdcrantcs quod protrahere intendebat negotium, acrius mftabant, ut expediret nos. Quamobrem motus contra fratres, ait *Miramur dc fratribus, cum triginta capitula babeamm contra vo<, & vos vultis in momento expediri ; fubjunxit veniant fratrer, fi voluerint, Ô" habebunt lilfputationem.* Quod poftquam audiflemus acceflimus ad imperatorem narrando ei fingula per ordinem, credentes ut illos compelleret folvere promiflûm fuum. Qui erepit a principio excufare prarlatcs, quia non convenerant, quia s remotis qutdam venturi erant, & patriarcha Antiochenus nondum venerat ; *Praterea tempus eft orationis & magna ajftsffionss, non debetis mirari, fi tedaat eos in boc tempore intercjfe difpulatLmi.* Et poft multa dixit : *Rogo vos ut fuftsneatis ufque poft Jcflum Pafcba. Interim congregabunt prolati patriarcha. Itaque fecunda feria vobis refpondebunt,* At fic obtinuit a nobis inducias. TranfacUs illis diebus, fecunda feria poli Pafcha congregati funt przlatipoft prandium in hofpitio pattiarchz, Ac mills ad nos nunciis fuis convocaverunt nos. At ubi inter cos convenilTcmus, ait patriarcha : *Noraw eft nobis, quod Nicaa habuimus difputalionem de Spiritu fanffo, fed tunc folus eram. Prolati noftri, -qui jam profentes Bjunt, libenter audirent, quomodo jult procejfumin quaftiono Hlo.* Ex cujus verbis cognovimus, quod diflimulavit reipondere ad quzftionem noftram, volens nos iterum ad quzftionem dc Spiritu fando reducere. Tunc cœpimus narrare cautam vix noftrz : & quomodo Niczz fuit difputatum, & quomodo promiierat patriarcha fe mifturum nob s circa medium martii refponfuin dc quzftione lada eidem de noftro facramento, & quoties mutavit conditiones noftras. & tunc coram illis compatere voluimus, nulla promiftione compellente vel przcepto fu perio-rum, fed fola gratia Ac amore pacis At concorder voluimus, & promiflionispati larchx, qui litteris fuis nobis figniticavit, quod fi venire-Cmus, lxtus ad eum, qui noe mifit, faceret redire. Spe igitur tanti boni Ac caritate fraterna devicti non maris pericula, non laborem corporum, non tzdium longz vix curabamus, nec temporis jacturam, led per multas carnis moleilias potius voluimus vellrz obtemperare voluntati, quam noftrz latisfacere utilitati : *acceffimns ut audiamus veftram rcfponfionem.* Et dixerunt : *non interfuimus quaftioni. Non audivimus.* Et refpondimus : *bac fuit quaftio, & eandem quarimui a vobis ; utrum pofjimut conficere corpus Cbrifti m aximo vel atm ?* Qui refponderunt : *fuper duobus erat quaftio inter not & vos. Scilicet de proctjfione Spiritus S., & de corpore Chrifts, Primo igitur trademus coram toto concilio de procejfione Spiritus S., ftio illa praecjfit aliam, & fic refpondebimut vobis ad utramque quoftionem.* Ad quod refpondimus ; *Vos ad quaftionem de proceffione Spiritus S. refpondiftis, ÎX quomodo proceftum fit in illa quaftionr, nos bcnenovtmur : ftd de corpore thrift fmt quçfihim, dT fult nondum ad boc rcfponJum. Jdeo nunc a toto concilio refpolfiontm quatimur.* At ipfi fubterfugia quzrentes, ne ad przdidam quzftionem relponderent, dixerunt fic : *confunderetur ordo theologia, nifi prius traffaretur de illo, quod aitioriseft negotii.* Et refpondimus ; *Ordinem quem vos quaritis, tenuimus in difputatione, qua Jaffa eft Nicaa, quando oportuit dc utraque parte difputare ; fed modo nfponfum tantum de caufa Jecunda audire venimus ; unde rationem veftram, quam dicitii, dc ordine caufarum non curamus.* Cum igitur eamdem rationem pluries replicaftent, accсflit quidam philofophorum fuorum habitu Calogerus Ai dixit : *Deus fine principio & ab aterno fuit, unus in ejfentia f trinut in perfonis : caro drifts incaepit a tempore, & habuit principium. Et quod fine principio ejl, prius eft ; & quod a tempore pofterius. Prinl igitur debet venire in quaftionem dt Spiritu fanffo, qui eft aternus, quam de corpore Cbrifii qui Juit extempore. Ordo enim tfte naturalis eft. Et fi hunc ordinem non ferv.i-*

bimtts,

ANNO CHR'STI

binnu, ixerdine peccabimus. Ad quod refpondi- ——»®us : J^uod ή» corporeChrifis, de quo loquimur, Albkti *^Λ ****** ' ***m ibi vera Deitas, & vtr* hmatutas. Vnde agendo dt corpore Cbrifti Domini, ficut nos querimur, dt utroque ogimsu ita. Item talis eft ordo in evangelio, quia Hattbaus incipit ab incarnatione Cbrifti : & in fine fu» evangsUi agit de Trinitat* dicent : Ite, docete omnes gentes, baptizantes tot in nomine Patrii & Filii & Spiritur fanNi. Et iftteft ordo, quem ms quarimus. Et hisdiftis tacuit ille philofophus, fic ultra non comparait. Demum locutus eft patriarcha dicens : Ex quo compellitis nor, fcribemur refpofionem noftram ad utramque quaftionem, & dabimur vobis. Nos igitur attendentes, quod ad quaeftionem nolunt refpondere, fed dimuiando preterite, fie feripto tuo palliare, refpondimus Non curamur de feripto Vtftro, t* quo professies fumus. k'tva voce refpondeahs ; feriptura enim fit pro abfentihui, ix non prafcnttbur. Cum igitur prafentes jumusqufi prafentibut refpondeatis. Ad quod patriarcha : Si volucritis ordim m tJ feriem totius difpulationi, qua folia fuit Nicea coram omne cofilio recitare, ita refpondimus vobis ad quaftionem veftram. Cui ita refpondimus : refpondcbitis nobis ad quafttonem hanc, utrum pqffimus conficere corpur Cbrifti in azymit vel non. Et fatirfalh nobii fuper bac quaftiom, procefficm tJ feriem quaftionir de Spiritu fantio rtotabimu/ vobis, iî refpondebimut ad omnia dubitabilia, qua veplunt' r» quaftiom. Et furgens patiiarcha cum aliis prrlatis fecedit in locum unum, ut haberet confilium. Et reverfi refpondcrunt : Petimus indtticiar ufque ad quartam feriam, & tunc refpondebimul vobit, Jient promifimui. Et quia f«pe inveneramus eos mendaces, ne deciperent nos, diximus : Ne verba tfta tl conventionem in ventum proferamus, ecce conditionem noftram repetimus; fie repetitam iterum confirmaverunt, & fic ab invicem recedimus.

Quarta feri* circa horam primam accedimus ad dominum patriarcham, ubi concilium convenerat : fie cum eflemus in medio concilii, archiepifeop. de Samaftria in Paphlagonia ita exorfus eft loqui ; Notum eft nobis, venerabiles apocritarii domini pape, quomodo littertt bit diebut SS. papa per vos tranfmifit domino patriarcha, quarum tenore audito non modnum mirati fumus de quodam verbo, quod ponit in fine litterarum. Ex quo verbo videtur nobis quod velit innuere facramentum noftrum in fermentato, et facramentum veftrxm in azymo duo effis faeramenta. Dicit enim facramentum mftrum & veftrum figmjkari p*r duos difctpulos currentes fimul ad monumentum, dicens : „ Graxus ad fidem „ aim difeipufo juniore procurrens, & tantae „ gratis non ingratus illi dignationi, qua Deus „ naturae compaflus humans, homo voluit eife „ paflibilis, eligens quotidie reminifei, hodiam-pa „ oftèrre condnttit fermentaram. Latinus vero „ qui cum Petro leniore fecutus litters monumentum, de qua procedit fpiritualis fenfus, „ prior introivit, fie linteamina pofita, que facrofanâum corpus, quod ecclefia fignat, involverant, ieparatumquefudarium, quodfucrat fuper caput, afpexit, facramentum glorificati corporis celebrare mirificentius inazymis finceritatis elegit. „ Ex bis verbis vide, tur nobis. quod dominus papa velit innuere duas traditiones. Quarimns igitur a vobir, fi bac eft fides veftra, quod in illis difcipulil fignificentur Jua traditiones m facramento Gracorum & Latinorum. Nos vero perpendentes coram vertutiara, quod propofuerant, quoquomodo fubterfugere refponfionem, fit ira occafroue httera* rum mittere nos ad alias qusftiones, breviter relpondemus : i>r«w eft, yvod to/rrar domini papa tuiimus, dT fus f» dsffit litteris feripta funt dubitationem quaftiouis veftra, fi diligenter illis (criptis yelitis intendere, eleganter diffbl•vont. Sed quia feriptum eft in jure. Eitts cil interpretari, cuius eft condere; litteras dommi papa tft noftrum interpratari. Std fi aliquid ambignurr vobis fit ta litterii dommi papa, (tributit, fiX ipfe vobis interpretabitur. Et ipfi refponderunt : /mo vor qui nuncsi eflii, debetis interpretari. Coeperunt igitur gravius infidere, & multocirs eandem quJtflionem replicare& e»odern refponfionem reiterare. Tempore igitur confumpto in iftis nugis, & trufis ufque ad horam fextam, taedio adedi fumus, & prx cordis anguftia non volentes eorum fudinerc malitiam, refpondimus eis: didemus, qnodtempus redimitis, tj (ubterfugere quaftiosum nfiram nitinsini, & fidem tvfirent cofiteri non audetis. Amodo ofterto ore cor mftrum patebit ad vos, & ftotificabimus vobis, quidquid fcntimut dt vobis. Jam perpendimus, quod male fintitts dt faeramento noftra in azymo, primo per (cripta veftra, qua plena funt bac barfi. Secundo quia ad quaftionem fallam de facramento non audetis refpondere, m pateat barfis vtftra. Tertio, quia fa'No vtftra illud probant. Abluitis c»im altaria veftra poftquam celebravit Latinus in cis. (»«arto, quia Latinos vementes id facramenta v.ftra compellitis apoflatare & abjurare facramenta ecclfia Romana. Quinto, quia dominum papam cjeciftis diptycbis veftrn. Sed (cimus, quod nullum ejectftis nfi excommunieatum vel bursticum Ergo habetis tum excommunicatum vel barcticum. Sexto quia femsl in anno excommunicatis eum, ut nobis ret.sierunt quidam, qui audierunt, Sutrcxit igitur Chartophylax in medto concilio, fie ait Çnod dicitis, quod dominum papam 'xcommxnic. dicimw quod jjifum eft : Ü quicumque dicit ijlud, exeat aut mala patiatur. De altis qua facimus non miramini : quia Lativeftri cum capiffèni C Pim, fregerunt ecclfias, diruerunt altaria, auro & argento fablato, nhquias Saxttorum projecerunt in mare, Unaruc fanElas conculcaverunt, tS de ecclefiil ftabula jumentorum fecerunt : ita ut impletum videretur illudi Deus venerunt gentis in bareditatemtuam, polluerunt templum faxfium tuum, pofuirunt &c. Et hisdiâis, ait patriarcha. Si miramini, quod papam ejicimus de dypticius noftris, quaro quare me ejecit de fuis dyptiebis ? fic incipientes refpondere ad ultimo obtectam, diximus : Dominum papam nunquam te ejecit de fuis dypticbis, quia tu nunquam eras. Sed fi de pradeccforibus vcftris quuratis, vos legatis, utrum pa vos prius, quam vos eum, ejecerit. Nec ad hoc aliquid rcipooderunt. Ad alia qua imponitis ecclfia Romana, nibil imponitis, quia non fuerunt bac jaNa confinfu vel pracepto ecclfia Romana. Sed bac, fi fuerunt foda, fecerunt veri laid, peccatores, excommunicati, propria anEioritat* talia prefumentes : nec imputandum eft toti ecclfia, quod a quibufdam iniquis eft prafumptum. Sed qua dicimus de vobis vera funt, tJ bac verbo O opere teftificamur. Et ifta (aciunt primo vtftri patriarcha d? arcbiepsjcopi, epifeopi, & cateri vtftra ecclefia prolati. Hac Jacitu, (T boc dtcclit fieri. N-tnc jam excnjattcnem non babet; m peccatu vefirn. Et tot quu abomi-

anno 01105 ri **i1

abominabilia invenimus apud vos . nec aliquam A totem, fid ad omnia alia ambigua, qua in qu*-
voluntatem «Mfssüi quod baflenus erratum ftionem veniunt, parati fumus refpondere. Habi-
runivTi r*wr/,"w «d »*- f» ■·» "4fit ;
& <* receffimus a concilio . Eadem die poft prandium accedimus ad imperatorem, referentes ei omnia fecundum ordinem qu* fafta funt pretia veritate . Quibus relatis poftulavimus, ut conduftum extra terrain fuam nobis concederet . Tunc imperator velut eloquens homo aftutus , fit providus in agendis , modeftus in verbis, capit fuos mirabiliter exculare, & emendationem promittere : addens, quod fi coram eo fuiflfet ditputatio , non fuiflet ventum ad verba contumelia : *Nec vola* f«od *it» difcotdes recedatis* . Fafe awdirr Vv/ , <7 *tiles fuper qua-(Hom veftra : èr persfio negotia tum pace* à*fic tradidi vobis* ... *amore revertimini . Et ecce mea parata flnt ut reducent vos »· Apuliam cvm nuncils meis, quot miftums fumvobifcurn ad bS. papam. Intendo* «m*., *ut decet, D. Papam ^Im pDrintn/n venerari nuncils , muneribus <7 obfequns : qnia volo habeat me amicum , <ÿ famil.arem, & Jü im /anilitata fie*. Ad hoc rcfpondimus : *Domine, nolumus amodo vobis celare vtntatem . Scriptum eft. Refpexit Dominus a l M & ad munera ejus : primo inquit ad Abel , deinde ad munera. Quia Dominûi non acceptat bominet propter munera , fed munera propter homine/. Item fcimm , quod dominus papa non acceptabit vos propter munera : fed cime acceptat eri*-*bn per unitatem fidel, tunc accepta erunt ú ve-fira munera. Non credetis dominum papam vos recipere vehe in amicum & filium , eftfi prius fuerit pax in fide & unitas. Hi enim totum aurum vtfirum tj argentum daretis, non vos reciperet in filium vel amicum, qnandiu eflis contrarlai fidei ecclefla Romana . Quomodo ergo pojfemus not nuncios vcftros ad cunam ducere , cum non auderemus eos domino papa prafintare . Imo faite fi venirent , oporteret nos ftare contra eof coram Domino npfiro* . Tunc imperator maftitiam vultu praetendens, fie *alt : lidi quod Emmanuel imperator , Theodorus,* é7 *plurcs alii imperatores amicitiam habebant cum ipfe , durante fihifmate . feruntamen fi vos prohibeatis , quod non mittam nuncios meos, non mittam*. Ad haec refpondimus : *Nec prohibemus nec monemus. Sed hoc fiitote, quod nuncios vefiros nifi fib /pe pacis non ducemus*. Et rurfum imper. *Si non vultis ducere, nolo mittere, quia nolo homines meos, ntc naves, nec res exponere mimicis*. Et adjunxit *I Duravit jchifma, jam fere CCC. annis, & quod diu duravit non poterit in tam brevi tempore dijjbivl. Escpeflate. Cras loquar pralatis, & rogabo cos , ut rtfpondeant vobis ad quujilonem veftram*. Et recellimus ab eo.

Fcria quinta poft horam vefpertinam mifit imperator nuntium iuum ad nos rogans, ut in cratlino , feilicet texta fena , effemus coram eo; fle affenlimus . Recedente nuncio imperatoris , venit nuncius patriarch* rogans ut in craftino die effemus coram eo in palatio imperatoris . Et refpondimus : *Cras erimus coram imperatore. Si venerit, illuc nos inveniet*. Fcria fexta mane accedimus ad palatium imperatoris, ubi concilium convenerat. Et primo exorfus eft loqui imperator , dicens, quod fi proinififlent nobis prxlati rcfpondcre, non tamen fuit mirum h ambiguitates, quas habebant fuper litteras domini papat, prius vellent fibi dilucidari. Ad quod refpondimus. *Diximus, fy adhuc dicimus , quod pofiquum fatisfacerint nobis de quaftione noftra, non filum ad illam ambigui-*

to ergo confilio cum imperatore & caeteris prelaws refpondit patriarcha, primo : *Et not refpondebimus vobls*. Deinde archiepiicopus Samaftrias hoc modo capit loqui . For *quatitis fi corpus Chrifti poteft confici in azemo . Et rcfpondemas quod boc eft impojfibile*. Volentes igitur perfefte tuam intentionem audire. Qixfivimus: *S' Iftud diceret , non pfif- fieri , id eft quia de jure non poteft, vel quia nullo modo peffst fieri*. Et refponderunt : *imo quia nullo modo poteft fieri. Quia /cimus quod Dominus fecit in fermentato, & ita tradidit apoftolis. Unde apeftohss ad Corinth*. -I- XI . Ego accepi a Domino, quod tradidi vobis ; quoniam Dominus Jefus in qua noâe tradebatur accepit ἄρτο» &c. *Petrus it cstteri apoftoli, ficut acceperunt a Domino, & i» eadem forma quatuor ecclqflu putriorehalibut tradiderunt. Unde Petrus ita tradidit ecclefia Antiochena ; Joannes et angelifta eccfafiis , qua Jnerunt in Afia; Andreas ecclcfiis , qua juerunt in Achala : Jacobus autem Hicrojolymitanu ; Ü ita B. Petrus tradidit B. Clementi , D sta Juit primo celebratum in ecclcfla Romana, ut credimus · Propter hoc dicimus , quod non poteft fieri in alio pane , hoc eft m pane alterius qualitatis , quam in illo in quo tradidit Jefus , hoc eft m fermentato*. Nos audientes hanc hzrefun , quxfivimus figillatim ab unoquoque : primo, a patriarcha Nicast : fecundo ab Antiocheno : deinde a lingulis piclatis, fi hxc effet fides?7 dc iftud crederent? & refponderunt figillatim. *Hac eft fidet noftra , & hoc credimus* . Deinde adjunximus : *I/lam fidem vcftram petimus ut jcribatis , tf in fcnpto nobis tradatis*. Refpondit patriarcha Niesex . *Et vo/ fersbatis nobis quod Spiritus fanHus procedit a Filio , b qui difcredit boc , in via perditionis eft :* Et conccffimus. Datat igitur fuerunt inducix ufque in craftinum, ut illa die feriberentur chart* ex utraque parte ', & lie recellimus. *Sabbato* poft prandium convocati fuimus ad concilium, & oblai* lunt charta: ex utraque pane . Obtulerunt ergo nobis chartam fuam primo, cujus tenor talis erat :

Charta Crocorum oblata apocrifariis domini papa.

„ Qucfiverunt a nobis honorabiliffimi apocriarii fanftiffimi papx antiquioris Romx fi poffunt conficere βιαιμακτοτ (*) hoc eft facrificium corporis Chi ifti in arymis ? Et rcfpondimus impolhbile effe hoc hominibus volcntibus fequi novam gratiam, propter eam , que (*) a principio, traditionem falvatoris (*)■ Tradidit enim Γαπ&ιι fuis difeipulis & apoftolis per fermentatum panem fecundum tenorem evangeliorum. Ttadidciunt autem & ipft hujulmodi myfterium, quare (*) & ipfum acceperunt fecundum fermonem mail 8n› (') Pauli feribentis ad Corinthios fic : *Fratres ego accepi a Domino quod U tradidi vobis ; quia Dominus Jefus, in qua nofle tradebatur, accepit iprov Ù gratias agens fregit, dixit : occipite Ù comedite , boc eft corpus meum, quod pro vobis frangitur, boc facite in fffAin commemorattonem . Similiter tj cahccm poftquam coenavit dicens : bic calix novum teftamentum tft m/anguine meo: hoc facite, quotiefcunque bibetis, in meam commemorationem . Qtsotiefcumque comederitis panem hunc, & calicem bibetis ; mortem Domini armunciabitis .*

„ Q.UI*

anno CHRIST/

Lejitur etiam iulabbeo. ex quo He damus variâmes cruentum . ■b·

o SaJvaior

C> faa/v

ANNO CHRIS Γi

„ Quia ergo fic & nos accepimus a bon» fa- A mz apoftolis ,ficut & ipfiacceperunt aChri- „ llo ; & fic tenent quatuor evangelic* ' drœ- „ cefes orbis ufque nunc, «ftimamus autem, „ quod & diceccfisantiquioiis Komc dc fic ac- „ cepit, & tenebit. Propter hoc dicimusquod „ non poteft confummart fac;ificium per azy- „ ma, aut azymo parte * exiftente ejus, quia „ typus ceflavit legalis fervitutis. Et hsec qui- „ dem fcripfimus quafi in compendio, fecun- „ dum apocrifariorum voluntatem , non pa- M tientium audire latius. Si autem quzrentur „ a nobis audoritatts & probationes termonis „ noftri, tunc dilatabimus, bea veteri & à no- „ vo tetlamento . Mente Aprili indid. VII. „ *Curtbopbylax fanUffima magna Dei* rm>/wB „ *Confiantinopolss , ex practpio Saniliffimorum* „ *patriarcharumuniverfalis Conftantinopolitana',* „ *magna Antiochena, Ü eorum qui cum eis alt-* „ *rant, prafulum fubfcripf.*

Et ftatirn in pleno concilio perlechin chartam tradiderunt nobis in teftimoniumfidei fux. Deinde protulimus chartam noftram , fic facimus legi in pleno concilio, cujus charts tenor talis erat.

Charta apocrifariorxm D. pape.

/» nomine Domini emm .

Hvopiriirr «xut apud 1 ab. C.nce tc Latine , M »erfic> hic aper >i criùrii· , ad coque inerta^»mUb· bcaMra vir doftus eoe- melius^reT du. pravetere h<c, qua t| conciliocoa- r» vi,4ih- cnba· ador- n omittendatI* mo fur .

„ Pater eft plenus Deo in *fe: Filius* plenus „ Deus ex patre genitus, Spiritus fandus Deus „ a Patre Fiiioque procedens, & Spiritus fan- „ dus procedit a Filio immediate, a Patre vero mediante Filio, Quod emm Spiritus (au- „ dus procedit a Filio, hoc habet Filius a Pa- „ tre. Ideo qui credit quod Spiritus fandus non procedit a Filio in via perditionis eft . Unde Sandus Atbanafius cum in part&us oc- „ cidentalibus exularet, in editione hdci,quam kM'n·' ver^is expreflit, fic ait: *Pater anullo eft nec fatlut, nec creates, nec genitus. Fi-* „ *lins a Patre folo eft, nec fallut, nec creatut, ftJ genitu/ . Spiritus fanilus a Patre & Filio, non fallus, nec creates, nec genitul, fed& procedens.* Et ipfe idem S. Athanahus in editione fidei , quam verbis Graecis expreflit , ^1Clt ·' *Spiritus autem fanllet em procefturs* „ *Patris , tP ferentis Filli per quem implevit* „ *omnia .* Unde & B. Gregorius qui merito » θχî/µατιip^^* dicitur, Neoccfare* epifeopus „ in editione fux fidei, quam per revelatio- „ nem a B. Joanne cvangelifta Det genitrice „ mediante habuit, fic aperte proclamans ait: „ *Vnus Deus Pater Perbi viventi/, tt fapientla* „ *fnbfiftentis tfvirtutis tT cbaraileris atemi, per-t, feilmperfciligenitor, PaterFibl unigeniti.* De „ Filio deinde fic dicit: *Vnus Dominus, folus ex* „ *folo, Deus ex Deo cbaroiler èT imago divini-* E „ *tatis, ferme efficax'.* Hic de Filio loquensdi- „ cit: *Solus ex folo ;* non ergo Spiritus S. ex „ folo. Igitur ex Patre &,alio ; cum fit ab „ aliquo. Cum autem dicitur a Patre & Fi- „ lio, non diciturex alio fecundum eflentiam, „ fed fecundum hypoftafim. Quod autem Spi- „ ritus fandus ex Filio fit immediate , a Patre „ autem mediante Filioteftatur GregoriusNyf- „ fens civitatis epifeopus ftc dicens: *Jncomrnn-* „ *tabile natura conflentes , eam qua fecundum* „ *caufativum & canfatum differentiam non ne-ti fanent, in quo folo difeemi alterum ab altero* „ *comprehendimus : hoc quidem caufativum crede-* » *te effe t boc vero ex caufativo, & ejus quod*

ANNO *M*

µ · *caufa eft.* R.urfus aliam differentiam intelligimus. Hoc quidem proxime eft ex primo, hoc autem per eum qui proxime eft. Ex primo igitur, ii ejus, quodefteaufa eftdifferentia, quod hoc quidem proxime de primo, hoc autem per eum qui proxime de primo I Cum illud quo aliqua diflerunt, impollibiie ut utrique convenire; proxime efle ex primo vel tantum Filio, vel tantum Spiritui fando convenire necefle eft . Dicunt autem Sandi, quod inter Patrem dt Filium nihil eft medium^. Solus ergo Filius a Patre proxime eft. Ergo Spiritus S. a Patre non eft proxime . Eft autem communis animi conceptio, quod quidquid eft ab aliquo , ab alio eft proprie proxime. Cum ergo Spiritus „ fandus iit ab aliquo, ab aliquo eft proxime; t, fed non eft a Patre proxime, ut jam oflen- „ ium eft . Igitur a Filio eft proxime. Iftos „ igitur SS. Patres , nçc non dc B. Ambro- „ hum Mediofanenfem archiepifcopum , & B. „ Auguftinum Hipponenfis civitatis epifeopum, „ s. quoque Hieronymum fortiflimum hzreti- „ *cx* pravitatis impugnatorem fequens B. Cy- „ rillus, & cum ipfo tota S. univei falis fyno- „ dus fcriptum vobis reliquit evidentiflime Spt- „ ritum efle a Filio. Unde catholicus noneft, „ fed a fide deviat, qui verbis ejus repugnat . „ Dicit emm evidentiflime in fuo ad imperato- C „ rem Theodofium dc reda fide profpnoniti- „ co, Spiritum elle a *Filio* per *hac* verba : *£t quidem unum dlcent am adfuturum & videndum ipfum alt, baptutare In lgne* dr *Spirite S. non alienum baptizatis immittentem Spiritum nd modem fervi Ct miuiftrative, fed , ut dsilum , fecundum naturam cum poteftate fumma, qui cx tp/o eft, èX proprius ejus .* „ Quid hoc teftimo- „ nio manifeftius? hic enim manifefte de Fi- „ lio dicit quod Spiritum fandum immittit „ baptizatis, qui ex iplo eft fic proprius ejus . „ Et hoc idem & per eadem verba Hermi» „ feribie idem B. Cyrillus in fermone ad eundem Hermiam, cujus titulus eft, " *de manatione unigeniti, & quod Cbriftus unus Deus & dominus fecundum feripturas* : „ Et ipfe idem „ Cyrillus in expofitione IX. anathematifmi , „ hoc idem dicit. In nono ejus anathematif- „ mo , proprium efle Filii Spiritum dicens , „ cum eundem anathematifmum exponeret , „ quo fcnfu efle proprium Spiritum ejus dixe- „ rat, aperuit dicens; " *homo failus unigenitum Dei k'erbum marft, & flc Deus omnia exiftens meacmStque & Pater, excepte folo effe Patri/, o proprium habens qui ex ipfo effentialiter In natura ei Spiritum [anilum &c.* „ Hic iterum Spiritum ludum ex Filio ciTe dicit „ fandus pater. Non debet autem alicui efte „ dubium , quin fenfum illum hic aperuerit „ fandus, quem habebat , cum anathematif- „ mum addidit s Anathematiftnum iftum cum „ omnibus aliis anathematifmis recipit tenia „ fanda & univerfaiis Synodus eo fcnfu quo „ fandus ediderat. Conftat autem fandos ra- „ tres, in fandax pratdida Synodo congrega- „ tos, totam tertiam predidi parris cpiftolam „ ad impium Neftorium Conlfantinopolitanz „ civitatis epifeopum fine aliquo hclitaiionis „ fcrupulorecepifIc. Nulli autem dubium,quin „ predid» epiflolz extrema pars contineat „ predidos anathematifmos XII. Si quis au- „ tem allegare conetur Theodoriti Cyrii epi- „ fcopi verba impiiftima, qux contra prxdi- „ da B. Patris XII. capitula oblatrator cfludit „ impu-

„ impudentiffimns , fciat quintam /-«Jam & A iprav fupponit pro fermentet,. Et refpondenmr
„ unwerfalem Synodum anathematizate pnadt-
„ di Theodorilis lairaios, qui juxta R. Cyril- AMMO CHRbTI
„ li WIM. ώβo Theodoricord^oodir.

r-r». . Diri,
„ ianaa&univerfalis Synodiugefto oAavo.fic.·
Condemnamur & anathematizamur cum omnibeu abit bareiicu condemnatu Ü anatbematizatit a diihj quatuor Synodir, dX *a fanila catholica ecelqfia Theodorum, qui fuit JUopfneftiu epifcoput& impia ejnt feripia,* dX *qua impie feripta /aut a Tbonderito contra retiam fidem & XII. capitula ejur, qua in fa*Hi Cyrilla* dX *eam que in Epbefo [criptam fodiam fymdum ,* dX *quacunque pro dtfeqfiom Tbeodoriti dff Neftmii ab 'rf' fl"?' funt.* Ex his patet, quod ea qua Theodo-
„ mus contra XII. capitula Cynilt fcnpGt ,
„ nefaria funt & impietate plena; & qui ea
„ ut vera allegaverit, fidei etl inimicus . Seri-
„ bit enim B. Cyrillus ad Aeacium Meliten-
„ fem epifeopum poft unionem ecclefiarum , fic
„ dicens.* " *autem fcripfimur reffe contra Neftorii binifemiar nullm nor pcrfuadebit ferme , quod non bene fa0a fiat, dicere.* „ Et ad Do-
„ narum * miniftrum fuum feribit, fic dicens; * pHTime C^im nf.
rt^f f»< *fcripfimur , relie immaculata advocanter fidei, & nibil omnino prierum negamur. Non enim ditium eft quicquom , quemadmodum ajunt, infele·, fed re^ltudiuem babentia inique omnie,* dX *veritatis virtuti couvealentia.* ,, Ex his evidentiilimum eft, B. Cy-
„ rillutn nihil negate eorum que dixerat, led
„ eodem fenfu, quo ea dixerat, fine correftio-
„ nis nota credidite. Nec quidem folus corri-
„ gere potuitet, etiamfi voluiflet, quod abfit
„ a fando, quod fanfta Synodus fine omni
„ ambiguitatis fcrupulo confidentillime recepit.
„ Recipit autem ut diftum eft, eo ienfu quo
„ ipfe edidit. Unde juftc in anathematifmum
„ cadir, qui nonum fandi Patris capitulum eo
„ ienfu, quo ipfe edidit , cum fimda fynodo
„ recipere renuerit . Hanc enim S. fynodum
,, omnes S. Patres, qui in fubtequentibus fy-
„ nodis fuerunt, venerati iunt, & eadem cre-
„ **diderunt, qua fk ipfe. Sed & SS. Patres** >
qui earn prrcctenmt , eadem qua & ipfa
Î·p'**™nt; · j· . , ...

D«eft hk iubiein»» Perledo fcnpto tradimus patriarche Ntcsæ, & omnibus audientibus diximus· *dediftu aobir f<r>Ptum veftrum, quod continet barefim,* dr *boc ftitote, quod quicuuque tredit boc, quod feriptum eft in charta veflra , pro baretico habet talem Eomona. b'ermtamen quia defero barefit facit barcticum, volxmui [cire, quare itadicitir. Dua enim poffxnt effe caufa quia ifte dir catir, ignorantia vel malitia. ldeo parati fxmur oftenderi veritatem vobfr, oftcndrntei vor fabricat9re/ v,iΛ. veritate ctffrt barefir , quam dicitis,* dX *revocetur: vel fi non , fciamnr boc jam diiium effe ex malitia , & vos effe bereticol . Sed quia judicer non habemur , producantur libri, C judicent inter nor & vot, fcilicet vetui teftamentum* dX *novum, & [cripta fanthrum.* Et, quod- mirabile eft didu, cum libri quererentur inter omnes, unum vetus teflamentum & novum non poterat inveniri . Volentes igitur eos oftendere fuite in omnibus mentitos, quaGvimus, *quare dicerent Dominum corpus fuum fteiffe >n fermentato?* Et refponderunt : *Quia bebemur in evangels,, quod accepit Dominai ἄρτον, fregit &c. Et addimus ἄρτον , quod dicit par.em pcrftflum, panem levatum, parem je-mentatum .* Et qixfivimus , *fi ubscunq-te*

ab Vadi», (ho & ia

Hac p»ricfr Zquunc""!^ cxraiu apud Labbcum •ed pluri- «nura centra- nt.

·ptm /fer fc , quan-
i2î^Γ7Σ2Τ/îii'·· /" β C™<

Λ Um,,n . a*** azymon , dX eft quafi *Oppofito in adjtmflo, ut cum dxitur bomo mortum.* Et nos iterum quaGvimus : *Si* «pτ·» *per fe pqfitum fcmperfuppouat fermentatum ?* Refponderunt quod wn . *Nam quandoque per fe pqfito temtur proprie, tf tunc femper tenetur pro fir, mentato. Quandoque improprie, & tum fuppon.t pro axymo .* Tunc diximus.- *ergo ipror per fe pqfitnm communiter temtur, me fimper pro fermentato, mc femper pro etymo; fed quandoque pro boc, quandoque pro boc. Ergo iprm per fe politum panem fupponit nec fpecificat. Ergo dc cvongtbo quod dicitur, tentum tenetur pro nobu , quam pro vobis. Et boc eft quod noftra evangello dicunt panem ubi vos bebetis ἄρτον · Item mvenimul in Levitico η. ubi agitur de tege boftia pacificorum ἄρτον azymum, & ἄρτον fermentatum fecundum litteram Gracorum. Cum ergo a^mum & fermentatum fint differentia fpecifica , cujus di&loels ἄρτον per fe pqfitum xtrique convenit communiter t* dX *aqm proprie utrique. Non enim E^tr mugit^vel minus proprie prodicetur de prifua Jpecie, quam de alia. Ergo vefira diftia- &>°» qfiam feciftir, de proprie* dX *improprie nulla ^/*^ · Jgit"r "· Eva^eUoM dicitur,* accepit Jeius «Fprar» *pH pum fupponit, nullum panem fpecacando . Item improbata ratione veftra, quum putabatir babere pro boc didliom βρτστ, probemur per evapgelium, quod Dominar corpur fuum fecit in etymo,* dr *non rw fermentato. Legiturm evangelio Mattbar:* Prima die azymorum accct· ferunt difcipuli ad Jefum dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere palcha? *Qu^fivimnt erga ab eir: que fuit prima diet etymorum , de qua ibi loquitur.* Et dixerunt expolitionem Joannis Chiyfoftomi · *Id eft , prima diet ante azyma .* Et nos illis : *Dicit tibi Joaomet Cbryfoftomur :* priori die ante azytna veneruntdifcipuli ad Jefum, in cuius vefpera immolabatur pafcha. *Ergo in* D^ vtfptrt £i
/»* prohibitum Judalr tit fermentum vel fermtnfatum w* e*Jet* *tUorM,,, wl ,, bus termina . Zfa enim legitur in Exodi XU.* Septem diebus azyma comedetis. A prima die non erit fermentum in domibus veftris. Quicumque comederitis fermentatum , peribit anima illa de lfrael, a prima die ufque ad feptimam diem. *Erl· Cbriftus pefebe fuum fecit in ttjw, quia legem objervovit ufque nd ultimum vita fua,* «r *dicit Cbryjoftomns & Epipbeninr . Fecit ergo corpus fuum de ille pene quem bobnit Et non habuit mfi azymum . Ergo fecit corpus fuum do azymo. Si igitur veftra ratio eft vera,* gfMAW *fcripfiftis , quod non poteft confici cooplu Chrifti mfi i» illo pane, in yw Dominât fecit , d* Dominus fecit in azymo, fecundum quod probatum eft. Ergo non poteftu facere de fermentato. Et tomen boc non dicimur. Ut autem cognefcatis veritatem, quam badtenus vos diffirnuloftis , boc quod dicimus , aperte m jcrrptu fanitorma veftrorum oftendimuf·* Sed quia libros przfentes non habuimus , auftoritates manifcftas audire renuerunt. Au&oritates autem probantes hoc , quod dicimus, erant ilbs. Joannes ChryfoilCimus fuper Matthaeum Bomilia LXXXI. traftans hac verba. *Prima dn azymorum venerunt di/cipuli ad Jcfnm &c.* ., In principio Homiba fic
„ ait;

» «»·· W®·® "r°î?rttœ om "D,C «y-A JmP5ra«ore®. «t impetraremus licentiam rtc*

ANNO CNturrr" ■H. »

„ ma dicunt . Confueverunt enim femper a vefpcra numerare diem , dc eam commemorat , in cujus vefpcra pafcha erat immolandum . Qpinia enim (abbati acceperunt . Et banc quidem hic eam qu· ante azyma erat vocat ipfe dicens, in qua accefl̀erunt . .. IUe vero fic ait: " *venit dies axpmonm* , m *fm oportebat immolari pafeba.* Venit, hoc(eft) m januis erat vefperum. Confiat commemorans illam , a vefpere enim incipiebant. Propter quod unuiquilque addit ' *ltando immolabatur pafeba* . Item quod Jcfiis obfervavit legem in crena, dc ritum judaorum probat idem Chryfoftomus conicquenter in eadem Homilia dicena. „ Propter quod autem pafcha confirma-B

,, bat per omnia oftendens ufque ad ultimum „ diem quod non eft contrarius legi 1 Item ,, idem Chryfoflomusfuper MatthcumLXXXII. „ Homilia fic ait.* Quod autem tempuspafebe „ myfterium confummabat iftud, ut dicas un- „ dique dc veteris tefiamenti ipfum efle legif- „ latorem , dc qux in illo propter hxc figu- » r««.

„ Propter hoc ubi figura, veritatem impo- „ nit. Vefpere autem impletionis tempus argu- „ mentum erat , dc qux ad ipfum de extero „ veniunt, finem relpiciunt. Item B. Epipha- „ nius Cypri in libro qui *uuvdpm* vocatur , „ ubi loquitur contra Ebionitas, ultra medium s, fermonis fic ait : Quomodo carnium come- C „ ftiooe non ftatim eorum dementia redargue- „ tur? Primo domino comedente Pafcha Ju- „ datorum. Pafcha autem Judaeorum erat ovis

Hw-f. „ dc azyma · Carnes ovis afle. Igitur come- „ fi·. Sic difcipuli fui ei dicunt: " *Ubi esis paremus tibi comedere Pafeba ?* Idem in eodem contra Marceonitas, in redargutione LXV. de littera Evangelii. Qus redargutio fic incipit . *Nubem figittarum contra te tJc.* fic dicit : ,, contra te, o Marcio, induxifti multis modis „ redargutionem. Magis autem ab ipfa verita- s, te coaftus. " Pafcha enim antiquum nihil aliud erat, quam ovis immolatio, dc carnium comefiio, animatorumque perceptio cum atymis. „ Et poft pauca. Quam enim tudetcfta-D

„ ris carnium comeftionem, dominus Jefuscum „ luis difcipulis comedit, faciens Paicha quod „ fecundum legem . Et non dicis quod faftu- „ rus erat myfterium hoc prxnominatum ui- „ cens: *Volovobifeumcomedere Pafeba.* (Jt enim ,, per communem modum confundat te veri- „ *tat, non* in principio facit myfterium , ut „ non neges, fed ait , poftquam ccenaflent , „ accipiens hxc dc hax, dixit hoc eft dc hoc „ de hoc.* Et non reliquit locum malignitati . „ Oftendic enim quod poftquam comedit Pa- „ fcha Jodeorum, dc poftquam creoavit, venit „ *ad* myfterium . " Renuentibus illis audire aiu&oritates fandorum, creperum nobis oppone- « de Evangelio Joannis. Λ» *lntraverunt* pre- E

torium Judci ne contaminaremur , led manducarent Pafcha. Quibus refpondimus , quod non eft credendum Joannem dixiife contrarium alita evangeliftis. Ad quorum queftionem ita refpondimus; *Ut comederent Pafeba,* ideft cibos Palchaks. Sic enim legimus in veteri teftazncnto Pafcha fuiflc vocatum ; & hoc erat diôuœ Luna XV. Et quia jam magna pan noftis tranfierat, de voluntate Imperatoris receffimus ab invicem. Ccflavimus ergo Dominica & lecunda feria & tertia dc quarta a difputarlooe ; mirantes quod expeftarent, mifimus ad

ANNO CHRISTI

dendi. Ipte vero per nuocium tranlmiffiun cepit no· teniare, *fi aliquo cemp^tsme mediante peffit fieri pax sater eeciqfiam Romanam tf Grm corum.* Nuncio vero ad nos tranfiuiflo ita refpondimus : *Cum fuerimus coram Imperatore, & * iftis nobis locutus fuerit, fcimus quid refpmdebimus ei.* Accerfitis nobis in craflino ad palatium Imperatoris, dixit imperator . *Cmfmtudo regum & principum efi, cum difeordia fuerit mter eos fuper caftris aut provinciis, ut qaUibet de eo qmd dixit jus fuum, aliqmd dimittat, ut fic pervenire pqfit per medium ad pacem. Sic mihi videtur quod debeat fieri inter vefirum ecclfiam O mfirarn. Duo enim funt inter w & vos. Primum de peocefione Spiritus faulti. Seemdum de*

------- ** " '

à gratum habebimus faaOum ferramentum vofirum. Par autem *dimittatis fimbolum vefirum nobis, & dicatis mbifium, fient nos dicimus, ficui ceaftitutum habemus a fanffis Patribus in emeiliis fuis. Et huc mod vos fuperaddidifiis mu dicatis ulterius, qmd fcandalum efi mbit.* Et nos ad hoc refpondimus.* *Hoc fcitote qmd dominus Pape b tcdqfia Romana* nb *dimittent unum juta de fide fua, nec aliquid de boc, qmd dicitur in fimbolo noftro.* Et ait I nper tor ; *{fmmodo* rrg· *poterimus facere pacent ?* dc refpondimus : *S· modum vultis fcire, breviter dicimus vobis . De corpore Chrifii ita dicimus, quod oportebit vos firmiter credere, & adilt pradxare quod carptu Chrifii confici peteft ita in* az^wv , *fient in fermentato. Et amnes libri, quos veftri fcripferunt entra fidem, damnentur & comburentur . De Spiritu Se*flo ita dicimus, quod oportebit vos credere Spiritum Sunflum procedere a Filio fient a Pair». Et iflnd necefie efi , quod prodicetur in populo. Quod entem cantetur iflnd in frmboiove- ftro, nfi volueritis, non compellet vos D. Papa, condemnatis & combufiis omnibus libris, exi bule capitulo funt contrarii.* Quod audiens Imperator graviter tulit dt ait.* *Jam non audio formam pacts* : & ideo convocatis pndatis Xnnunciavit eia, que audivit a nobis. (X»d cum audifientindignati funt, dc converfi in feditionem contra nos, ut credimus, cogitaverant quomodo nos dolo confunderent. Et mittentes ad nos fena quarta, hora quafi vefpertinarogaverunt nos diligenter, ut quinta feria mane accederemus ad concilium : fit fic falutato concilio & foiuto cum pace dc amore recederemus ab invicem. Mane autem faôoaccedimus ad concilium, dc invenimus omnes ibidem congregato·, dc cum cis multitudinem copiofam plebis, dc apertis januis (edit concilium in atrio patriarch·. Nobis autem relidentibus inter exteros dixit patriarcha: *Dum fpes fuerat pacis, pacifice locuti fuimus·, fed ex quo ngnefctmnt , qmd frufirati fumus jpe n^ra* ; rvg««M/ *vos qmd pacifice audiatis nos, O ifia fola ditia com fummabit negotium* . Deinde fubjunxit : *Dedsftis nebis in feriptis fidem Romana ecclefia , & infpeximus, lUam voluimus per provincias mfiras & gfi**** tf nationes promulgare, & quia rfaata efi nobis, voluimus quod omnes audient , C cogmjcant fidem Romano ecclefia. Placet ne vobis bec ?* Et rcfpoBdimus : *Placet. Hac enim*

liter tauM·* */dew Romania ecciqfia, quam wIll fcripto* rradsdûmtr. Et his diftis obmutuit. Surrexit ergo unus in medio concilii habens char-

Çÿ* tam magnam, & incepit legere chartam, eu- A jus principium tale erat: „ Dederunt nobis in M feriptis venerabiles apocrifarii fanâiffimi pa- ’» ?? »eterts Romane, quod Pater eft plenus „ Deus in fle ' Filius plenus Deus a Patre ge- „ nitus, Spiritus S. a Patre Filioque procedens „ &c. “ ut in precedent! feripto continetur: „ Et qui illud non credit, in via perditionis „ ell. Ad hoc reipoodimus, quod fallum ell. Et leâo feripto ooilro inventum eft nos feri- pfiiT: : *Qui credit Spiritum S. non procedere a Filio in via perditionis eft.* Nec fuit inter eos, qui diâamen verborum illorum intelligeret. Deinde introduxerunt auâorttates pro confir- matione fux fidei, quarum una fere fuit fum- ma, quod Spiritus S. procedit a Patre. Inter muhas tamen introduxerunt auâoritates pro confirmatione fue fidei Damafi Pape, qui di- cebat : *Quiasmque non credit Spiritum S. efle proprie a Patre, anathema fit.* Ad quod ref- pondimus: *blas credimus Spiritum S. efle a Pa- tre proprie, (X qui hoc non credit, anathemati- zetur. Dicimus etiam Spiritum S. eflè a Filio proprie, ficut dicit B, Cyrillus: tX qui iftud non credit, fimihter anathematizetur.* Item introdu- xerunt aliam audoritatem, qua, fi bene reco- lo, fuit B. Bafilii, cujus lumma talis erat, *quod Spiritus S. ftutt a Patre Ü non allunde.* Ad quod refpond mus: *hoc eft verita/, quod Spiritu/ S. a Patre, eft, & non aliunde, Hoc eft non de alia fubftantia, quam de fubftantia Patrie.* Introduxerunt & multas alias, fed illae plus videbantur effe contra nos. Confiderantes igitur quod nihil profecerant, patriarcha ma- nu & verbo filentium indicens, quia rumor magnus erat in populo, cogitaverat, ut cre- dimus nos, faâo filentio commovere contra nos populum. Nos ideo caventes nobis, frau- dem fuam gratia Dei in capita fua retorfi- mus. Nam fado lilentio fic attendente diligen- ter univerlo populo diximus: *Crediti/ Spiritum S. procedere a Filio vel non?* Refpondit patriar- cha: *blo/ credimus quod non procedit a Filio.* Et fubjunximus: *Sed B. Cyrillus, qui prafuit tertio concillo anathematizavit omnes Illo/, qui hoc non credunt. Ergo vos eftis anathematizati. Item vos crediti/ tX dicitis, quod corpus t hrifti non poteft corfici in azymo. Et hoc eft hareti- cum. Ergo vos eftis butretici. Quia invenimus vos hareticos tX excommunicato/, pro bareticis tX excommunicatis vot relinquimus.* Et his di- ftt recellimus a concilio, ipfis exclamantibus poli nos: *Imo vos eftis beretκι.* Condiximus igitur inter nos, nos non comelluros illa die pnufquam licentiam haberemus ab imperatore recedendi. Et obtinuimus.* vultum umeri tur- batum fic commotum ollcndit nobis imperator, 5|uah contriftatus fuiffet, quod difeordes recel- eramus ab invicem. Fadum ell autem ut li- centia accepta ab ipfo imperatore mane (abba- ti recedimus a Nympha, fic continuantibus no- bis dieas noflras venimus Dominica ufque ad villam qua: dicitur *Calamus*. Et cum effet ho- ra completorii venit nuncus imperatoris Va- tacit, venit fic alius nuncius ex parte concilii: & lalutatis nob<s, ait nuncius imperatoris: *Saintat vos domiont meus, tX familiariter no- bis conqueritur de vobis, quod injalutaio patriar- cha tX concilio, Ita /ubito recefliftis, tX quod non dechnaftis ad dominum patriarcham tX ceteros pruiatos, ut accepta licentia & bemdttiione ab eis cum gratia omnium tX bona voluntate recef- fifletis.* Ad hoc refpondimus; *Dominus falvet tX cxftodsat ad bonam ecclefia fua dominum im- peratofem: nec oportuit eum mirari, nec conque- ri de nobis, quia fatis feccimus ... cum eius licentia & gratia receflimus. De licentia & bjpeditiione patriarcha vel concilii non curamus: ipfe enim novit caufas. Vnde «m credimus nas aliquid contra Deum vel hominem in boc deliquif- fe.* Deinde locutus nuncius concilii, & repli- cans eadem verba, que dixerat alter, iubjun- xic: *Ecce Spiritum veflrum, quod dediftis conci- lio, remittit vobis dominus meus patriarcha cxm toto concilio, rogans vos & deprecans fcriptxm, quod dedit vobis dominus meus patriarcha, de azymo remittatis ei. Praterea mittit vobis li- teras fuas, quas rogat, ut deferatis fa-tiiffimo Dpupa. Mittit etiam vobis totum concilium fidem quam tenet & credit tX prodicat de praceffiono Spiritus S., & hanc fidem referatis ad prajentiam domini papa.* Ad hoc refpondimus: *Chartam quam concilio obtulimus, ideo dedimus ut habe- rent omnes fpeculum fidei Romana ecclefia, ut bis qua ibidem feripta funt' diligenter infpetits corde credant & ore profiteantur tX a'li/ prodicent, tX idem dicamus omnes, tX non fint in nobis fchif- mata; & ideo iftud fcriptxm recipere noluimus, fed pro fpeculo illis relinquimus. Similiter feri- ptum quod nobis dederunt, noftrum eft, tX fpecu- lum vel potius fcandalum fidei fua; & ideo red- dent vobis nolumus, fed domino papa & ecclefia illud efferemus in teftimonixm fidei, imo potius perfidia ecclefia Grecorum, tqfi, ficut fupra di- tium eft, illud revocaveritis affenfu totius conci- lii.* Omiffa igitur contentione node illa recef- ferunt a nobis. Et mane iterum accefferupt, fit diâa verba iterum replicantes, minati funt, quod nifi gratis daremus, afferre nobis déter- ra non permitterent. Et in talibus detinuerunt nos ufque ad horam tertiam diei. Tandem poll longa certamina & contentiones multas ita refpondimus.* *In terra veflra fumus, aufer- re nobis poteritis, quod petiftis: gratis autem ha- bere non poteritis.* Et his dictis rccellerunt. Tempus erat prandendi. Prandentibus igitur illis fic nobis, habuimus confilium quid tace- remus. Et convocato illo milite, qui venerat ex parte imperatoris, quefivimus abeo, *Si ex pracepto imperatoris babuiflet iter noftrum impe- dire, ant non?* Et refpondit. *ulofit hoc a me vtl a domino meo, imo potiur veni iter veftrxm expedire.* Et nos audientes hoc convocatis nutu ciis, quos nobifeum miierat Vatacius, praece- pimus eis, ut equitaturas prepaiarent, quia recefluri eramus. Qui praeparaverunt. Quod cum audi(Tet Chartophylax, qui venerat ex par- te concilii, acceffit flt prsepofita admonitione de chartha reddenda, fententiam excommuni- cationis tulit in nuncios noliros, fi nobis ul- terius in aliquo defervirent. Quod audientes nuncii honcribtis librorum nollrorum depofitis, pCelTaverunt mmiflrare nobis. Accepimus ergo t'libros noltros portabiles, & committis aliis li- bris dido militi imperatoris in cullodiam recef- fimus pedes ГоН. Erat aurem deiertafic invia, & dillabat a mari Conflantinopolis fere per fex dicas. De Dei autem gratia confifi, pro- cellimus viam noflram imperterriti. Inde vero miferunt nuncios poil nos, denunciantes nobis difficultatem & impoffibilitaiem itinerum, fit corporum pericula, lutamento afferentes, quod fcilicet in montanis & in nemoribus erant no- bis inGdiantes rutiici, qui nos occiderent, *Ü fine du&ore ulterius procederemus.* Verumta- men ncc inde conterriti 'defluimus ab incepto iti-

ANNO Christi

itinere. Tranfivimus ergo vel fex vel feptem milliaria, fed mox fubfecutus eft diftus miles imperatoris. Et cum veniffet ad nos, defçendens de equo humiliavit fe ante pedesDoftrps, deprecans dc exorans ut ad cafale, de quo veneramus, reverteremur, & fententiam latam faceret revocari, & quxeunque eflent difta vel fafta contra nos, laceret emendari. Ex omni, eigo noftrum voluntate, divertimus aa quoddam cafale ibi propinquum, & remifimus fiatres pro libris ; qui cum veniffent ad cafale, ubi libri dimiffi fuerant, acceffit Chartophylax, & perferutatus cft omnes libros,. dc omnes farcinas noftras, nec non & ipfos fratres apprehendir, & (corium duxit eos in cameram, & chordis laxatis tandem invenit chartam, & accipiens eam dixit.- *babeo quod jn^flvl.* Interpretationem tamen illius charte, priusfafta translatione, nobis refervavimus.

EPISTQI.A, SEV PROFESS1O

potnarebu Nicmti, Ü Itntverfte fynodi Flympbuu Grucorum, miflu ud Senilifimum D.Gregorium ÎX. (a)

Credimus in unam Deitatem, qux in Patre, & Filio, & Spiritu fanfto adoratur & glorificatur ab omni creatura; imprincipiatam, quantum ad temporale initium; increatam, creaturarum omnium faftricem ; omnipotentem, fuper omnia poteftatem habentem, & fine fine. Confitemur principium natuiale Patrem Filii, & Spiritus ianfti : à quo Patre ante omnia fxcula impaffibiliter & infiuxibiliter (i) illuxerunt Filius *Ex* Spiritus fandus, non hoc prius, & illud pofterius, fed fimul Pater, fimul Filius, & fimul Spiritus fandus, aequali honore Filio & Spiritu (c) a Patre procedentibus, Filio quidem nafcendo, Spiritu autem fanfto procedendo. Neque enim funt in Trinitate duo fontes, aut duxradiccs, autduo principia, ne *tx.* duos Deos confiteamur. Quod vero propter hoc nobis unus Deus cft, (d) quidquid adoratur: quia folus Pater eftprincipium, & fons, & radix Filii, fic Spiritus, telles omni exceptione majores funt duo magna lumi-paria, fanftus Gregorius Thaumaturgus, & Gregorius Theologus. Quod autem folus Pater principium, & radix, & for.s Filii & Spiritus fit, telles abfque exceptione funt prxdifti fanfti, ac magnus Athanafius, & totum Nicxnum generale primum concilium, & Joannes Chryfoftomus, & maxime pix his omnibus, qui revelationes caleftes vidit, magnus Dionyfius, qui os Pauli faftus eft, quemadmodum Paulus Chrifti. quorum teftimonia ita fe habent. Sanfti Dionyfii ex cpiftola fuper Divinis nominibus edita. Eft autem & diferetio infuper-fubftantialibus theologiis non fola quam dixi, quod fecundum ipfam unionem inconjunûe conjunâa eft, & inconfufe una quxque thearchicarum * (*a tbeos fy urcbt ql:od efi princeps,*) hypoftafeon (*Id eftt unatpuepu Deitatis fubflantlu.*) Sed quod in ea, qux in fupcrfubftantiali theogonia (*Id efi, a tbeos, tpeod eft Desu, tF gmos tpeod eft femen; Id Dnsitf num feminism*) funt, non convertuntur ad invicem. Solus autem fons fuperfubftantialis Deitatis Pater cft, non quod filius Pater fit, nec Pater filius, unaquaque Divina fubftantia vocabulum fur proprietatis convenienter fervans. Item in fermone illo ubi de Divinitate conjunâa & ablcondita rraâat, fic dicit : Quod quidem fons Deitatis Pater eft, Filius autem & Spiritus, theogonia? Deitatis funt, fi fic dici decet, rami theophyti (*Id eft, a Deo pia»tatl*) aut velut flores & (e) fubftantialia lumina, ex faeris feripturis accepimus. Qualiter autem hote funt, neque dicere, neque intelligere poilibile eft. Item in cpiftola in qua 'de myflica theologia tradat, fic dicit: In exemplis quidem Divinitatis principales proprietates laudavimus, qualiter Divina & bona naturr fingularis dicitur, qualiter ternalis, quse fit qux in ea dicitur Paternitas & Filiatio, & quid velit fignificare theologia Spiritus : qualiter ex immateriali & individual! bono praxordialia bonitatis lumina prodierunt, & ab ea qur in feipfo & in fcipfis, ficinadinvicem cortcrna oullulatione fola petmanfcrunt impertita. Haec quidem tertius decimus apoftolns Dionyfius, nui folum fontem fuperfubftantialem Deitatis Patrem dixit, & quod ea qux in fuperfubftantiali theogonia funt, non convertuntur ad invicem, ita quod & Filius & Spiritus tanftus theogoniam, *Id* eft, originem Deitatis habeant, fed in folo eam Patre elle inlpiciendam, & ipfum fontem, & radicem effe Filii & Spiritus & luminum emifforem fibi cosrternorum & prxcordialium luminum, videlicet Filii & Spiritus.

„ Item Gregorius Thaumaturgus: Siqurratur quomodo unus Deus eft ; fi ex Deo Filius: dicemus, quod juxta principii vocabulum, fecundum quod unum principium eft Pater. Et poft pauca iterum dicit. Si dicerint impii, quomodo non funt tres Dii tres perionx, & fi (/) non unam habeant Deitatem: dicemus quod Deus principium & Pater eft Filii, & ipfe Filius imago eft & genimen Patris, non frater ejus ; & *S piritus* fimiliter Spiritus Dei êft. Et *jam* pridem per prophetam David: *l'erbo domini caelos* dicitur *firm.~vlffe, & Spiritu oris ejus omnem virtutem eorum.* Et iterum dicit. Et propter hoc unus Deus eft, quia principium Pater eft : qui autem duo principia in Deitate dicit, duos Deos neceUe Çç) eft effe ut fateatur. Et iterum idem dicit : Perfeâus autem eft Spiritus fandus, ex Deo per Filium datus his, qui adoptionis filii funt. Hxcexfermone, quem de fide edidit idem fandus *Gregorins,* difta funt. Didicit autem ifte fandus hujufmodi theologiam per fanâum cvangclif tam Joannem, ad exhortationem beate Virginis, ut dicit fandus Gregorius Nyifcnus, qui vitam ipfius refert. Do&rinc autem ipfius verba funt talia: Unus Deus Pater Verbi vivi, Sapientix fubfiftentis, & virtutis fic charafteris «terni, perfeâus perfefti genitor, Pater unigeniti, Filius unus dominus, folus a folo, Deus de Deo, character & imago Deitatis, Verbum fine principio, Sapientia per quam univerfa confiftunt, omnia comprehendens, & virtus totius creaturx creatrix. Filius verus veri Patris, mvifibilis ex in-

Otitin — Pion, dc Div. nom- — Hac duo dduac MS. ficutet- Urn aribice- w»a Sedit. — Dion- de π'*η ,he,>1 — h dei. — ^turri"***

(«) Dentur virum» ex Cod- PP. Qti es &c. & Eccard (*) tarera». *(e)* Spiritu £tnâ«. (d) quem adaranw (e) fupcriubftamialiai *tr Jk eAlw.* *(fl* unam. (r) «fie ut flte.

ANNO CHRIST!

„ invifibili , .incorruptibilis ex incorruptibili „ ac Immortalis cx immortali; aeternus meenim η ni. Unus Spiritus fanftus, qui cx Deo exiftentiam habet* & Filium manifeftatus ho* minibus fanotcfcit, imago Filii petfeâa pcrfefti.

Hxc funt de revelatione. Qûdam vero non intelligentes quid dicunt* vcl dequoafinnant : illud quod dicitur, fotusexfoto, ikcalumniantur, qupd folus Films a fok> Patrw * tanquam Λ Spiritus non ex Patra foto fit, Veritas autem aliter fe habet; fotus enim Filius Dei a folo Patre eft, omnes autem hominum filii non a folo Paire fumut, fed a matra : fingulare fa Deitate (a> intdligendum eft* id eft* quod non ex aliqua materia confiftit, (i)propterim B materiale & (implex & individuum Divinas natur*. Duale autem materiale eft* & de his * que materiei fubje$a funt: folus enim Pater eft genitor, id eft* a quo procedit Spiritus fitn- n ftus, (c) vel prolator & * provolcus ; ft folus Filius genimen Patris* ft folus Spiritus* id eft a Patre procedens, vel procedure ft (d) pneuma Patris. Qui autem dicunt a Patre ft Filio Spiritum effe, dualitatem fingularitatis genitricem dicunt, quod neque in numero verum repetitur, neque fitnplicis & incompofiix natum proprium eft, fed compotite ft materialis Ifte autem fanftus, ficut de Spiritu fenfto ab evangelifta Joanne didicir, fic ft docuit, ft ea idem evangelifta , fecundum Gregorium docuit, que ipfe C ra evangelio fcripferat: fcripfit ille inevangelio ,, quod *Spiritus S. tx Pétri pnetiitz* fcripfit ipfe etiam ut dicatur* *Spiritus vrritétis* * ac ficut ipfe fcripfcrat, fic fanfto Gregorio revelavit .

Sermo autem de Spiritu fanfto fic fehabet: Unus Spiritus fanftus ex Deo exiftentiam habens, & per Filium manifeftatus hominibus innotefeit. Vides quare dicitur Spiritus effe Filii r pro eo quod per Filium (e) exiftit manifeflatus hominibus: ft defade fequitur. Imago Filii perfitfta pcrfcfti.· imago autem Patris Filius eft, & propterincommutabilitatem vel incommutabile fubftantiac, ft pro eo quod Patrem mundo manifeftavit · Dicit in evange-D lio.* Ati *vidit vidit & Pétrw* . Et iterum : *Àlééiftftévl butmibxs* acavea *ituatt* . Et U. JM. iterum.- fga *clstrlfitrul tt fiprr ttmuv.* Simili autem modo Spiritus eft imago Filii. Spiritus enim fanftus fuperveniens ad difeipulos ejus , ft implens eos miraculorum gratia , clarificavit Filium io mundo , ft innotuit omnibus * quod Deus verus eflêt . Scriptum eft enim , lé. t. quod *ipft ntt cUrifitébit* , fafe *dt* mn* *étd~ pitt* . Sic enim mundanus rex , qui non poteft in regno fuo femper praefentialiter adefle, ft videre, mittit multoties imagines fuas: homines autem , loco illius ipfas videntes imagines, ficut ipfum venerantur eafdem, ft ad ipfum honorem transferunt. Sic & Pater, cum E Filium in mundum mifit, notus faâus eft omnibus hominibus Pater effe, & Deus fine principio; ft Filius veniens cum came in mundum * ft ülufiones ft paffionesfuftinens, fepultusfuit, ft refunexit, & afeendit in cœlum, & mifit Spiritum fanâutn difeipulis fuis : ac miraculorum virtute innotuit, quod qui crucifixus ft fepultus extitit, & refurrexit, vere fuit Dei Filius ft verus Deus. Hoc autem quod dicit ,

Amifit* nullum perturber; bonam voluntatem jnjfliQt* pofiut, feu notavit . Nam jJ*!*!. fa libro Iiai* prophète invenitur ipfe dicens : Dmmmt asife mr, dX *Sfirilv tjlu.* Et bocqui #·/. «»- diligenter legit, fatclligct. (Jius eft autemhujufiaodi tefltmonk» magnus Bafilius, ubi eoo- Kobmi.L·- tra Eunomium tradat: ac propter hoc & fanftut Gregorius de Spiritu dixit quod haberet exiftentiam cx Deo Patre, manifeftatus autem finffet hominibus per Filium, ac ad certitudinem manifeftatioais, hujufmodi fubjunxit: Sicut & Spiritus imago Filii eft.

Irem de geftis primi concilii. Dixerunt SS. 6^ patras per Leowium ad phtlofophum : Accipe unam Deitatem Patris, qui genuit Filiuminef„ labiliter..ft Filii* qui ex eo natus eft,&Spi„ ritus S. qui procedit cx ipfoPatra. Item de ,* eifdem capitulum fexagefimum fecundum : ** Addentes unfti patres dixerunt ad philofo„ ohum de fonte , flumine, & aequa * per „ Leontium epifeopum.* Illud autem intelligeu„ dum eft* o amice de cetero veritatis philo,, fophe, quod fontem intelligimus, qui fluvium ** aque generat.· omnis enim fluvius, ficut no** ftt, fontem habet genitricem: deinde prove„ nit quidem fluvius de fonte , squat, fed nul· „ lus vocat fluvium fontem * aut fontem flu** vium; fed fisos quidem fons nominatur, & *, fluvius fluvius nominatur * ft uterq; eadem ;; aqua. Cum autem quis de flumine * aut de „ fonte aquam haurire voluerit * mutat nomen. „ Non enim dicit vade & hauri, & defer mo p hi fontem aut fluvium* fed aquam.* & una „ quidem natura eft, tres tamen pcriooas no|* minande * focs, fluvius, aoua.

His quoque fimilia Chryfoflomus ficribit tn Cbnrfoa. fennooe illo* Hmvmms rrautuS* qui fic facipit; Iterum nobis beati David fpiritualiscithara* &c. & exemplum hujufmodi apertiusoftendit, proponens unum effe fontem, & non duos. m-.------ Magnus vero Gregorius Theologus apertius «>. exemplum hujufmodi declaravit. Dicit enim in fermone illo ad Evagrium de Deitate : Sicut folaris luminis radii individui* qui habentes na,* turaliter adinricem in feipfos quamdam habitudinem, neque aliunde feparantur* neque ab invicem dividuntur, & tuque ad nos gratiam luminis dirigunt five mittunt : eodem η modo Filius, ft Spiritus fanftus* duplex Patris radius* fit ufoue ad nos lumen veritatis adminiftrant, & Patri uniti funt. At quemadmodum ab aliquo aquarum fonte duo fluvii manant* flt pofitione quidem dividuntur, fluenta adinvicem *(f)* humoris qualitatem unam & eamdem habent* licet fpecialiter uterque fe fluat.- eodem modo prima caufa Pater, fons vite, duplicem quamdam* Filii & Spiritus fanât gratiam nobis mittens non (g) aliquando inufia fuftinuit partionem , neque (Daliquam diminutionem fuftinuit paraliorum ad nosacceflttm: hi ufque ad nos accefferunt* & a Patre nihilo minus permanferunt infeparabiles.

Quia igitur de primo concilio mentionem fis- Athmf. cimus, producendus eft etiam magnus Athana- ‹‹°›». m. fins, qui in primo emicuit concilio, defermo- **^1». ne asterne effentic Filii & Spiritus contra Sabellianos edito, qui incipit .· Fides Judaeorum „ contraria eft fidei Gentilium. Judci unum „ Deum colunt* Gentilesplures: Judaifmusop» pofi*

(4) intellijtnj·.τη tft inimarerule. (A) p.opter immateriale . ‹c› Weft a quo &c. *Hlt glefemé àt/JI, flrm tf"* id cl » P.tre (r, extint. (j; enim autem (/) non aliquam (é) illorum

AN'HO CHRISTI

pofituscftfiOEthwcifino. Hoc videntes exem-plum, etiam nunc alivnati iumw ab his, qui ethnicizent Ubi. nempe Chriftiani item qui opus Dei audent tbcologtzare, id «Λ, „ Deum vocare & adorare. Separamur autem „ ab hisqui judaizant ficqui Chriftiauifinom in „ *JudaKmo* corrompant, qui deinde Deum ex „ Deo negantes, unum Deum juxta Judeos „ dicunt; non ideo quod foius non natus, dc „ foto fons Deitatis eft .· prupterea dicentes „ ipfum efle folum Deum, fedtanquamcarcn „ nm Filio, de fine fruâu exiftentemviviVer- „ bi dt fapientis vena. Vide dc in hoc loco „ quod foius Pater fons Datatis eft, dc quod 9 proptma unum Deum dicimus, urna unus fons Deitatis Pater eft. Si autem feFiliusfons cft, ficut quidam dicunt, duo utique dii. Item de difputatione fafta cum Macedonio: St ponatur quidem efle natur· dc Deitatis Patris dt Filii, dc (O Spiritus, qai ex ipfo patre filium éSufus eft: xovcsurth xu/AuTpaurdc . id eft, adorabilis, dc cui „ latria exhibenda efl, demonftrabhur. Item „ de eodem fermope. Sicut enim Filius, qui „ in natura omnia habens Patris, ficutFilius, „ dicit de feipfo; quod *uifel fecit eteeeiffe,* „ ut bonorum principium ad Patrem reducat. „ fic de Spiritu audi ikum dicentem, quod cum „ omnia in natura Deitatis, ficut fpiritus Dei, n haberet, ad caufativum tamen ipfam reda- „ cit dicens: Nm *feptettetr » femetipfo, fed fU „ fMfUftt èdiet, vrnttfrg funt „ enuuenciebit vobis:* ÔC quod: *ille* dr mms *oeci- „ fiet,* fcilicet de Patre. Item de eodem dif- „ putationis fermone.

Dixit Macedonius.· Tria ergo ingenerata di- „ cis? Refpondit idem fanâus dicens: fed non „ incaufata, nec etiam fine Patre. Etenimin- » eeneratus eft Spiritus, fed noa incaufatus, „ habet enim caufativum Deum, cujus Spiri- », tus eft. Licet, fi ingeneratusFilius, fed non » eft fine Patre, habet enim patrem Deum, M a quo & natus eft: Pater autem dc ingene- „ ratus cft, & fine caufa, dc fine Parre. Idem » de eodem: Credimus in unum ingenitum „ Deum Patrem omnipotentem Spiritus autem „ fauâus dt ( ) poeuma «xiftens Patns, fem- „ per eft in manibus mittentis Patris. deferen- „ tis Filii. Idem de eodem Capitulum feptua- „ gefimum festum, deteftimonus ferípturarum „ de communione fecundum naturam Patrisdc », Filii dc Spiritus fanâi. Quid eft Deus? prin- „ cipium omnium, ficut ait apoftoius, unus M Deus Pater a quo omnia: etenim Verbum », ex eo generative, dc Spiritus ab eo proceifi- „ ve. Item idem ex epiftola ad Serapionem „ mifla, de Spiritu fanâo: Nonne male fen- », iientes de Spiritu fanâo, neque de Filio fen- „ tiunt bene? fi enim reâe de Verbo feutirent, „ feutirent etiam fane de Spiritu fimfto, qui „ cx Patre procedit, dc Filii exiftens proprius, „ dc ab eo datur difcipuhs, dc omnibus, qui „ credunt in eum. Audiant qui bene de Spiritu fanâo non fentiunr, qualiter neque de Filio bene fentiunt. Sanum namque intelleâum de ipfo fanâus ifte docetficefle, fcilicer, quod ex Patre quidem procedit; proprius aurem Filit cft, tanquam qui ab eo difcipulis datuseft, ac omnibus fidelibus datui. Sum etiam dcaliz mult· auâoritates *ipims* fanât, que pro noftra dogmate faciunt: fed eas propter fermonis prolixitatem omittimus. Item de fierrno- ne fiu»Ai Gregorii Theologi, ubi traâat de „ dogmatibus dC ittftitutione- epifeoporum: » Servet quidem fermo meus, quod unus „ nempe eft Deus, vel ad jus caufatumFilio, dic. Secundum caufa dc Filio dc Spiritui praeferentis; non quod compofiti funt vel divifi, Ergo fi propter hoc nobis unus Deus eft qui adoratur, quia fine caufa, ve) ad (d) *jus caufatum* eft Filio dc Spiritui (r) preferentis: qui duas caulas dicis in Trinirare, necefliras tibi incumbit duos etiam glorificare Deos. Cum àutem Seiritus non fit caufa alicujus confubftantialis bypoftafeos, nec Deus etiam eft, quod blaïpbemum eft, jm« *éimittiittr ei nrjtet f»fr feati,* arpw *l» futxn.*

Item in fermone illo, ubi traâat de Spiri- „ tu: Nobis unus Deus eft, quia una eft Dei „ tas, dc ad unum ea que ex eo funt refpc „ dum habent, licet tria dicantur: ac nec hoc „ magis Deus, di illud minus Deus, neque n hoc prius dc illud poftaius, neque de volun- „ tate dividuntur, neque virtute feparantur. „ Item de eodem. Quandoquidem ad Deita „ tem rcfpedum habemus, dc ad primam cau- „ fam, dc ad monarchiam, ideft, unumprin- „ cipatum: unum eft nobis quod imaginamur. „ Cum autem ad ea in quibus cft Deitas, dc „ ad ea que ex prima caufa fine tetppore.fi- „ milique gloria ibidem funt tria fiintqu· adorantur, dec. Ubi fact qui male interpretantur mediatum dc immediatum? Sanctus enim doftor ifte fimul gloria ex prima caufa dixit, à patre videlicet, Filium dc Spiritum fandum iiluxiflë. Item de eodem ex fermone ad Heronem philolophurn: Vere Filium dico Filium, qua fo- „ litarie dc *(f)* foius dc tantum, (neque enim dc Pater eft) fit in totum (g) Filius, dc totius, dc >, ab initio. Nota quod Filius, tantum Filius, & totum Filius, fed non etiam irpo/JaAruc id eft, quod ex eo proceflio fit, vel prolator. Item io fermone de his qui navigio ex Ægypto accefierunt. Si autem omnia, quas habet

Pater, Filii fiint, pratercaufam, omniave- „ ro que funt Filii, funt dc fpiritus praeter fi- „ liationem, dc prrrer illa que (f)icmporaiitcr de „ ipfo diâa foot propter ma hominem, (i) „ tneum honorem, dr propier meam falutem. „ Nota fititem hate, quomodo ficut dixit quod Filius omnia habet, que Patris font, prêter caufam, non dixit quod eodem modo Spiritus omnia habet, que Filii funt pneter caufam. fed dixit pnster filiationem. Si enim feiret quod Filius quoque caufa effet Spiritus, non utique tacuilfet. Item de eodem. Si enim Filii dc Spiritus dignitatem farentes, *ipfos effe* fine principio ponere debemus, aut ad aliud „ ipfos referre principium: neceflie utique foret „ ut ita (A) honoraretur, vel inhonoraretur „ Deus, aut illud quod contra Deumeft, apud „ nos periclitaretur. Si autemquantumcumque „ extuleris Filium, five Spiritum, non fupra „ Patrem pones, neque a caufa alienaveris: „ fed illud ad Patrem fcilicet, bonum geni „ men, dc mirabilem proceflionem referes feu „ reduces: quxram a te, o Philagennife, & „ Philanarcha, id eft, o amice ingenerati dc „ im-

(·) KUmimo W *tf infrt* rltiniiat; *tum V llofem** Me* Judeorum ---- */««« «d Gentil» ^hxts *âttf* I (*) Spirina.·»"·* (t) »««>·#· (d) ad incauûitum (r) piefirendis (/) («Uut tout *If)* Fûius e‹l *(b)* corporaliter (‹) |*M taxer·* *Qi)* tanorabilB iahonoretcnir

imprincipiati, utrum injuriatus Deo magis "*^e' ^u' po*»-1 principium , quorum » <pte inducit, vel ille (a) qui parte, tftorum, „ fcdicet Filii fic. Spiritus , fed natura firr.i- ,, hum, fimihque gloria exiilentium, & qua- „ lium nofter (i) id eft termo nofter intendit.

Ei poft pauca item dixit : Ergo deitatis prin- ,, cipmm introducens, fine tempore, & finedi- ,, vifionc , & fine termino, & principium, & ca ,, qux ex piincipio funt, xqualiter veneror. Hoc ,, quidem, quia iftorum principium : ifta, quia „ fic & talia ex tali, neque loco, nequenatu- ,, ra , neque bonitate diftantia.

Item de trad. B. Bafilii contra Eunomium. Ea qux patri & filio communia funt , ca etiam communia funt Spiritui . Si igitur commune cft Patri fic Filio prficcffio Spt- „ r.tur , erif etiam commune Spiritui , ac ,, procedet ab tfto alius Spiritus . Item „ Generat Deus non ut homo , generat ,, autem- vere , & genimen a femetipfo ,, eft : (' ' profert verbum non huma- „ no modo, nam rec os in Deo coiporaliter ,, ell : ex ipfo eodem autem fit Spit itus cft, fic non aliunde. Hoc autem quod dixit , non „ abunde, qutd aliud notat, nifi quod fpinius „ non fit ex alia aliqua bypoftatt, nifitantum „ ex hypoftali Patris? Item idem io ijumone illo quem edidit contra Eunomium exponetis , *Alliutf tu* fecerunt me & pitfmivermt me:* dicit dtras manus cfle Patris, Filium & Spiritum .

Item Ailutui. contra Atianos fic Sabellianos in ternione illo, qui fic incipit: Repugnat Judaifmus ethnicifmo: Spiritualité: filius ex Deo ,, eft, fic Spiritus ex Deo eft: natura Filius a „ Patre exivit, fit Spiritus a Patre procedit : ,, led Filius quidem a Patre nafcendo, Sprrnus „ autem ineffabiliter ex Deo .

Item Bafil. in epiftola miffa Greg. fratri fuo, in qua tradat, de differentia ufix fic bypoftafeos. Quia igitur Spiritus fandus, a quo omnium bonorum diftnbutio fuper terram abun- „ dat, a Filio nempe pendet, cum quo indi- „ ftanter comprehenditur, a caufa autem Pa- „ tris exiens habet effe, a quoficprocedit.Hoc „ notionale proprietatis, qux fecundum hypoftafim eft, fignum habet quod per Filium fic cum eo cognofcitnr, fic quod ex Patre fubfiftat : Fibus autem, qui ex Patre procedentem Spiritum, per teipfum, fic cum feipfo cognofcens, (olus more unigeniti ab ingenito lumine refplendens, nullam fecundum proprietatem notionum communionem habet ad Patrem, vel ad Spiritum S. Et quomodo tu dicis communionem habere hypoilaticam Filium ad Patrem, fuia «qualiter ex hypoftafi Patris , fic ex hypoftafi ilii ipfe exiftentiam habet? fic hoc fic ad aliud inconveniens habens, quod confundis duas hypoftafes, Patris, fic Filii, in tinamhypoftafim. Sjcut enim in Trinitate communionum fingularitatcm habet: ita fi, ficut vos dicitis, communionem hypoft.tticam habet Filius ad patrem, neceffe erit vobis etiam unam peifonam Patris fic Ftlti confiteri.

Item Damafus papa Komanus, de his qux Paulinum Theffalonicenfem metropobtanum feripta fuerunt. Quicumq: non dixerit Spiritum fanftum ex Patre effe, omnimode , vere , fic proprie, ficut fic Filium, ex Divina ulla , fic Deum Dei verbum, anathema fit. IfteDamafus propugnator fuit in 11. general, concilio.

Celeftinus vero qui fimiliter fuit papa Komanus & propugnator in III. concilio , fcribit fic in capitulo 10. geilorum ejufdem tertii concilii, ad Ncftorium termonem fuum dirigens . „ Quis unquam non dignus excommunicari ju- „ dicatus eft, aut auteiens, aut aliquid addens ,, fidei ' Ea emm qux plene & aperte nobis ab ,, apoftolis fuerunt tradita, neque additamen- -, tum, neque diminutionem fufeipiunt. Legi- ,, mus, libris noftris, neque addere licere, neq; minuere . Magna enim & addentem & minuentem pcena ligat. Unde cautcnum & ferrum paramus , cum aliter non lint curanda vulnera, que jam incilione digna funt. Item Gregonus Dialogus papa Komanus de oratione , que in feito Pentecoftes legitur.- Mentes noftras, quatiamus Domine, Spiritus fanâus, qui a te procedit, illuminet , fit inducat in omnem, ficut tuus piomifit Filius , veritatem . Item in fine libri fecundi dialogorum .dicit hoc. Unde fiquidcm & ipta veritas Dominus nofter Jeius Chriftus , ut fidem difcipulis adderet dixit : *Nifi ego abiero, Paracletus non venie ud w* . Man-feftum igiftrr-eft quod Spiritus Paracletus ex Patre provenit vel progreditur, & in filio permanet . Sicut igitur ifti veteris Rom. pontifices de Spiritu fanâo docuerunt, fic & nos alumni nova: Romx credimus, neque addentes aliquid, neque detrahentes. St enim fcirent, quod Spiritus a Filio ficut a Patre procederet, hoc nullatenus occultaffent, neque ex medietaie fidecn docuiffent. Ex parte enim confiteri veritatem, fic ex parte celare , non eft patrum orthodoxorum : & maxime in verbis, quz de Trinitate funt , ubi etiam prztermilfa minima parte, magni periculi caufa efficitur.

Veniamus quoq; ad teftimonia S. Greg. NyfT. qux de Spiritu iaofio dixit. Sufficit vero divulgatum ab omnibus fanftis *patribus, qui in fecundo* concilio convenerunt, fecundum fide» fymbolum , ubi ex Patre procedere Spiritum fandum apcrtiffime diftuin eft , non addito quod ex *Filio.* Nam & hoc fecundum concilium contra Macedonium Pneumatomachum id cft , Spiritui repugnantem , a pneumate , quod eft Spiritus, & machi, quod cft pugna, extitit celebratum, qui dicebat Spiritum fanâum effe Filii creaturam. At fi fcirent fanât patres, qui in ipfo concilio congregatifuerunt, quod ex Etlio ipfe Spiritus haberet *exiftentiam*, hoc nullatenus tacutffenc, fed dixiffent utiq; quod non effet creatura Filii, fed ejus pneuma, ficut & *Patris. Qui de Filio* propter hoc mentionem minime facientes, ad Patrem folum reduxerunt caufam exiftentic Spiritus : & fic equidem torus orbis terrarum.

Ex hoc fecundo genctali concilio fymbohim fidei accepit & tenet ufque hodie. Illis autem, qui dicunt quod ea quae privatim ab aliquo andorum feripta fuerunt , firmiora funt his quz communiter fit in concilio fuere ftatuta , non decet refponderc deriforium enim eft , fi hoc folummodo cogitetur. Tamen ut ipfos ex majori abundantia devincamus,proponamus in medio ea, qux privatim ad Abladium a S. Gregotio Nyffcno feripta funt. „ Incommuta- ,, bile natura: fatentes, qux fecundum cxcau- ,, fativo fit caufatum eft, differentiam nonne- » ga-

Cttettiu p». — idem l — Atbrnif com. t Sabrib. — Rifil. rpil. ad Gl. Nyff. — Nyfi-cn.orit. ad Abla-

W φH non ifiorum i>) id eft fame natter *dteft* (') profert tutem tubum / frmetipf®, mittit fpirinim per os uoa hamtno modo ; oan. nec &-

ANNO CHRISII

gamus, in quo folum difccmi ui „ invenimus, hoc quidem caufativ „ dere, illud vero cx caufativo. „ quod ex caufa eft, aliam nirfus differenttam „ intcltgimus . Hoc etenim* dt proxime ex w primo; illud per id quod eft proximo ex pri- „ mo . Diâa quidem ipfius ita funt.

Refpoode ergo mihi, qui ex adverfo in fecundo fymbolo addidifti » quod ex Patre iF *tx hlio* Spiritus S. procedit, nunc iterum, quomodo contraria tibi ipTi fcribis qualiter jntelligis prsdiftam claufulam, fcilicet, per.id quod eft *proxime tx prime*, de Spiritu hoc diftum efle? Si dices quod ex Filio exiftentiam habet proprie & vere fpirftt», fed quia Filius exPatre eft, propterea fic Spiritus ex Patie eft. O quanta inconvenientia ! abftulifti enim caufam exiftentia: Spiritus a Patre.* & folum Filium fontem exiftentic Spiritus dogmatizas; fic imples in hac parte illud proverbiorum impoftibile , c converto dicens; *forfom λ ftxmiuibut reeedunt foatei;* & flumen dicisaqu* caufativum, iron fontem, unde & fluvius fic aqua exeunt . Sic fandi patres in Nicaeno concilio dixerunt. Oftendis autem & Damafum papam mendacem, qui anathematizat eos, qui non dicunt proprie fic vere ex Patre Spiritum procedere .' qui autem dicit, quod procedit, nempe Spiritus fandus ex Filio, per Filium autem fic ex Patre, timeat hujus terribile interdidum. Vera autem interpretatio pratdiâ* claufulr, fcilicet *proxime ex prime,* fic *per id quod efl proxime ex primo,* ita fe habet ; quod fit Filius, fic Spiritus tandus, a primo fuut, fcilicet ex Patre, filius tamen immediate propter refpeclum , qui eft ad Patrem. Nam Pater fic Filius de his funt, quatiunt ad aliqutd, fic fimiiiter invenitur Filius medius Patris fit Spiritus in annumeratione iola nominum, fed non diftantia temporali , ve! per diftantiam temporalem. Per Filium autem fic Spiritus fanftus cx caufa Patris proprie fit vere cxtftens clt , unde & pro edit.

Id«m coot. Eanom,

„ Item de eodem ex fermone edito contra Eu- „ nomium. Pacri etiam fecundum increaium „ conjunftus^eft Spiritus: iterum ab eo ut Pa „ ter, non ficut ipfe diftinguitur . Ea autem qua „ Filio eft fecundum increatum coniunftiune „ conjundus, fic in eo quod cautam exiftentic „ a Deo fonte omnium habet, regreditur iie- „ rum ad fuum proprium, in eo quod neque „ more unigeniti a Patre fubfiftat, fic io eo „ quod ipfum illuceat . Item de eodem fer- „ mone. Quomodo impoftibile erit, quod in „ inferioribus, hoc fic increata fic ante lacu- „ Laria exiftimare exiftentiam effe , in qua „ Pater quidem imprincipiatus, fic ingenitus , „ ac femper mtelligitur, ex ipfo autem fecun- „ dum proximitatem indiltanter unigenitus Fi- „ lius cum Patre fimul intelligitur; per ipfum „ autem fic cum ipfo antequam aliqua nova fit „ iniubftantialis per medium intercideret cogi- „ ratio, ftatimSpiritus fandus per Filiumcon- „ jundum comprehenditur, non poftenor Fi- „ lio fecundum exiftentiam : ita quod nun- „ quam unigenitus Filius fine Spiritu intciligatur, fed quod ex Deo omnium fic ipfecau- „ fam eflendi habeat, unde fic unigenitum lu- „ mea eft ; per verum autem lumen ipleSpt- „ ritus refpkndens fit.

Item contra eum qui non rede intelligit , quod per Filium ex Patre, producamus etiam ipfius Nyflcni fratrem magnum Bafilium, quibufdam canonicis fic fcnbentcm. „ Si non eft „ ex Deo Spiritus S. per Chnftum autem eft : „ omniuo non eft , adeo quod dctnmentum „ quod in ordine fit, ipfius cxittentiae comem- n»fii „ ptum habeat fic totius fidei negationem . “ Quod eft autem huiulcemodi detrimentum ? quod cum omnes tan&i paires a patre procedere Spiritum doceant, fic quod per Filium hominibus datur .' ilii qui cx oppolita pane funt, dicunt quod ex Filio Spiritus exiftetrtiam habeat , per Filium autem fit ex Patre . Hoc eft detrimentum , qtiod maguus Baliluts fidei abnegationem dicit. "

Item fanftus Cyriilus in capitulis contra Ncftorjum excommunicatum in nono vidcliccicapitulo dixit fic: Qutcumqueunum dominum noftrum Jeiuin Chnftum glordicatum fuifle a „ Spiritu , fic eo tanquam aliena virtute ufum „ fuifle, fic ab eodem fpiritum recepifte , ut „ poflet adverfus immundos fpiriius praevalere , „ fit in homines Divina miracula cxcicere , „ fit non potius proprium ejus Sprtiium efle „ dixerit, per quem miracula operatus eft : “ anathema fit. Huic ergo verbo adhrrens videlicet, *& nox pohut proprium ejut fpintum eJe dixerit,* Theodorctus epifeopus inter aha multa dicit; „ Sr tanquam ex Filio, aut per Fi „ lium exiftentiam habentem, proprium dicis „ Spiritum *effe FIlII, o Cyrille,* blalphemum „ eft hoc , ficut impium id projicimus. Crc- „ dimus tamen Domino dicenti Spiritum S. *qui λ patre procedit* ; fic B. etiam Paulo dicenti fimiliter: *Not autem nox fpintum mundi accepimut, fed Spiritum , qui ex Pro efl.* Kefpondit ergo ad haec fandus Cyriilus, fic cum venit ad locum illum , tibi de Spiritu tradarat, non repugnat fuper his contra 1 *heodoretum,* nec dkir quod non fit blalphemum dicere , quod Spiritus ex Filio exiftentiam habeat, tmmoorthodoxum eft hoc maxime fic pium. Sed quod dixit, procedit, nempe tanquam cx Deo fic Patre, Spiritus fandus juxta vocem Salvatoris. Sed noneft a Filio alienus: omnia tamen habet cum Patre, fic hoc ipfe de Spiritu docuit dicens . *Omnia quacumque habet Pater, mea funt.* Explanavit ergo fic expofuit hic fandusfuperhisomnia difputabilia verba fua fuper exiftentiam Spiritus , fic docuit nos ubicumque hujufmodi verbum inveniamus, fcilicet Spiritum Filii, ficSpiritum Chrifti dici, inteKigcie fic credere poflimus hoc propter indentitatem naturae didum fic inteliedium fuifte. St tamen crederet idem fandus, quod a Filio exiftentiam haberet: hoc nequaquam filentio tranfiviflet I Anime etenim periculum eft, tubi icere ea qu« àd fidem (pédant : fic maxime ei , qui potentes adveriaries habet, fie qurm pi opter hoc ipfum blalphemumI vocant. Quii autem dicunt, quod capitula ipfiust I heodoreti excommunicata fuerunt five reprobata per quintum concilium : audiant a nobis, nnmquid etiam omnia qiNecumque de Dtvina kriptuia idem Theodoietus dixit , ut illud , Chriftus verus Deus eft , fic quod credimus Domibb dicenti , *Spiritum qui ex Patre procedit ;* fie B. Paulo fimiliter dicenti, *Not autem nou /peritum mundi accepimut, fed faritum* fui exD« *ejl,* infimul excommunicata fuerunt. Numquid fit relponfum fandi Cynlfi fuper his fadum, infimul excommunicatum fuit ? nequaquam . Interrogatus fuit Chriftus a Caipha, fic ab impio cœtu qus *: Tu et (.bri/tut faut Del* Vivi ? quirefpoodit : *Ege Jum.* Ille autem refpondit, quod blafphemaflet. Nos autem excotnmitnt-

Thrxfor. com |u| them v.Cy nil·.

Rm- "Ctr

ANNO CHRISΠ

muniamus Caipbam fle didum qus, qui dixit quod blaTphemaftet : fed refponfum Chrifti adoramus fle veneramur ut verum.

Idem S- ÇyrilL Joannem Antiochenum fic fenodum ejus, cujus parspofiffuna idemTheodorelus erat, recepit, flt focios ipfos habere confeflus eft, flt ex tunc cavebat fibi ne fcriberet de Spiritu fando, quod ex Filio profunderetur flt emanaret, fice. que habere fcandali materiam videbantur. Poft refponfum tamen ejus ad Theodoretum fadum feribit Joanni Antiocheno eptflolam de concordia, vel unitivam, qu* fic incipit : Exultent coeli flt l*tetur terra : flt procedens, dicit Nullo modo „ commoveri, vel concuti ab Inquibus fuftinemus flatuiuip fidet, id eft, ndei fvmbolum, quod a fandis noftris qui io Niaena civitate convenerunt pro tempore ftatutum extitit : nec etiam permittimus nobis vel aliis aut didionem mutare', de his qurcontineatur ibidem\ aut unam faltem tranfgredi fellabam, memores exiftenles illius, qui dixit / *Nt tmfÿrtiùtrls ttrurnu fntpitrrmj*, quar *pojiterwtt pttrts tul* : non enim ipfi erant qui loquebantur, fed Spiritus Dei Patris qui ex Deo quidem procedit, eft autem nou *Filli* alienus fecundum ufi* rationem. Poft hire iterum Poto * exiftente patriarcha Conftantinopolttano feribit quandam epiftolim quibufdam monachis, cujus initium eft : Ddigentia do&rinc, flt diligentia laboris veftc* ca-*ritatif* . *In qua* totum fymbolum fandum narrat, ac expleto fermone, in quo de Filio tradavit, incipit tradare de Spiritu, feribens fic t Explicato fermone quem beatiff. patres de Chrifto ediderant, fecerunt dc Spiritu fando mentionem. Credere enim dixerunt in eum quoque, ficut fit in Patrem, A in Filium. Çonfubftanrialis enim cis eft, flt profunditur utique, id eft, procedit ficut a fonte ex Deo Patre : diftribuitur autem creatur* per Filiam. InfufHavit namque apoftolis fuis dicens *; -decipite fpirihtnt fawifum:* In fuperioribus autem epiftol* ifta dicit : Editam ergo fltinftitutam a fandis patribus, qui in Nic*a civitate convenerunt, fidem lervaverunt fine tranfereflione & alii fandi patres, qui poft illos fuerunt, flt qui dodores populorum, fic lumina ecclefiarum, fic optimi artifices myftcriorum fuerunt fecundum concilium.,, IdemCyrillus in hoc tertio concilio notans, quod fle ipfe fecutus eft, fic cui ipfe prefuit : qualiter enim didum effer tertium concilium, nifi fecundum fle tertium fequeretur. Item idem Cyrillus.,, Nihil penitus defuiffe vel pretermiffura effedeomnibus qu* ad falotem funt neceffaria, inveniet quis tn fandorum patrum confeffionibus, id eft, flatutis qu* condiderunt de reda & incomparabili fide, ad reprobandam omnem hrtcfim, dc obturandum os blafehemum, ac ad certitudinem dc firmitatem iHoram, qui rede infide incedunt.,, Sciendum namque eft, quod idem fandus Cyrillus magnum certamen iniit, fic multos fermones propofuit contra Neftorii herefim : qui Neflorius inter alias blafpheraias fuas, hoc etiam de Chrifto dicebat, quod miraculorum gloriam dominalitcr Chrifto Spiritus fandus largitus fuiffet : boc autem non eft verbum meum, fed eft verbum ipfius fandi Cyrilli inrefponfo quod fecit Theodorito in nono capitulo excommunicationum: ubi talia dixit : Accedens dixi, quia injuriofis

Cyrill. q>.

Pw·

Proclo

Cyrill. in rxpofitfpn-boli.

Cyrill. iK

Cyrille» iB teipoaf. ad reprchnfion, ™odoreu

A verbis, id eft, blafphemiis fle pravifoquiis, qu* nimis incaute a Neftorio dida funt, vis capitutarum pugnat. „ Illo enim dicente de Spirtu fando, quod tantam gloriam largitus fuiffet, quod demonibos ipium terribilem feciflet, fle afcenfioaem et ad fe largitus cffet ; ac eodem, ficut de aliquo homine nobis ftmili,' una. haec proferente fada fuit nectfTario exqommunicatio ; non quidem contra illos qui dicunt Jefqm glorihcatum fuiffe a Spiritu, id eft, quod humanatum iuiffet Verbum Dei ; fed contra illos potius, qui ipfum'dixerunt virtute Spiritus ut alien* ufum fuifle. Et contra hujufmodi hatrefim repugnans fefttaavit oftendere,. qualiter

B non alienus non erat Spiritus/fandus ab ufiauni geniti Filii, neque dominus Chrifti, fed «qualis ei honoris.,, Atque in multis fermonum fuorurd, hujufmodi intentionem hatait. Quandoque quidem dicit, quod profunditur a Filio ncut a Patre, quandoque quod emanat a Filio, quandoque quod diftribuimra Filio, interdum quod Spiritus eft Filii : haec autem ad unam tantum intentionem refpictunt, quod videlicet non eft alieuus Spiritus fandus ab ufia Filii, flt effunditur ex eo non quod per participationem ipfum Spiritum fecum habeat, ficut omnes jufti ; fed quod ante omnia fecula quidem Patris fic exiftens fle Filii, etiam in leipfo, non in Filio requiefeit flt permanet, ficut fandi docent : perfunditur autem non ufia Spiritus, Deus enim non effunditur, ficut ait Chryfoftomus in fermone quodam, quem de Spiritu fando edidit, ubi dicit, fe donum Spiritus. Item breve refponfum fuper prsdidis de omnibus qu* ad qu*flionem videbantur pertinere, ab eodem magno Cyrille fodum. Ipfe enim ex debito expolitor eft ferroonum fuorum, qui interrogatus quomodo diceret Spiritum ex Filio proprium, non dixit, pro eo quod ex Filio procederet, fed quod non effet a Filio alienus, videlicet fecundum naturam. Quod autem fecundum naturam alienum non eft,' proprium eft fecundum naturam ; quod lentit Ômoufion. Non autem omne quod' fe-

C cundum naturam propriam eft alicui, pm ex co eft.

Poteramus etiam alia vobis teftimonia producere tam de fando confeffore Maximo concordantia noftro dogmati per omnia, & multa, fle efficacia, fle quibus contradici non poffet, fle cum evangelits convenientia de Spiritu fando, quod ex Patre procedit, fle quod Spiritus veritatis dicatur I quam a fando Sophronio patriarcha Jcrofolimitano ; qu* teftimonia fextum concilium approbat, fle etiam a lapientiffuno fle B. Joanne Damafceno, qui inter alia multa, fic dixit : Spiritum Filii dicimus, ex Filio autem non dicimus. Sed quia ad prolixitatem nofter fermo extenfus eft, in hoc * fermone fignamus. Recipimus omnes traditiones apoftolorum tam feriptas quam non'feriptas. Veneramur feptem facra fle generalia concilia, fle quos illa receperunt recipimus; fle quos reprobaverunt, reprobamus. Et ritus ecclcfiafticos, qui tunc tenebantur, fequimur, dc hadenus cbfervamus, ficut a fandis apoftolicis ecclefiis per univerfuir. mundum exiftentibuis tradita fuerunt : ac ficut regat purpura induti animam fide orthodoxa dari flabimus ante tribunal Chrifti, fle per eam regni Chriftileri-

I mus participes, intercedente immaculata domina noftra Dei genitrice, fit femper virgine Maria,

υ,π,,Γσ.ἰῶ, «. de Me antx*Ja*·

· *Ferte* ... Ηλ'^·"λμι 1

I* 1 ria, cum omnibus fandis, qut pro fide certa-
(verunt certamen dulctlEmura , per quod meruerunt coronam immarcefcibiiem dc gloriam fempiteraam . Fiat hoc , Pater omnipotens,
* fv Cm« genitor unigeniti Filii tui, dt * provolem Spi-
1^2' u'us ,u' iω^1- Amen, Amen, Amen.

Chnrtht&UM fttnu Dti «clgfin Caftnnlia. pnUlnntt jfniinut prtpfntta liktlhat nnftrn cafef-Jinnit , & fiitt , pratptn fnnAenat fntrinreinrturt tna gtnnnln , fuaw Tkapnltnl tttt u jfntlotbttt , ptrfm/lcM ttlnm fnnfil catHit Jltk- Âr'M·

G. C *Hl, Mlpr.* Nullibi adeo diCufaGra rorum fvretimenta pro paruiMci ilia ta hared Wi conge ÎU, ncqv· ia alii» corum fmpii» qua oocurranm, tn concilio Florentino, Mgue apod comiwarfifa·. *St a»·* ««npe· ®*· · ■"> »d twx· ttxporii cditi«NH"M txfiràiMS ; cema Ek ιÏμβ hr bent («hitMMM . Nam vat earem' vb iaes conAAit aiP·- irem ewant famam , friacMum . radicem , tu» limi- : quod varum aft , nn Parer fa ptiacifaun, fata ptincipfa. Fdiu» vero miam piarfpfam *t&* . M ρτ,η«· Num de priadpi· . Vat aagam FUfa caufalltatem (piuaAi e* aaciqua Graecorum 7 quam habet Parer : quod verum fft refluait Filiam . Vel «deruor Spiriti|n fiaftura procedere a Patra *ftt* njiom.TQjMm loquaarti n^-wm fa fmfa Mhtrere cum locutione Latinorum. fatyiu-RvUt Beibrfan cardinali· . NtqM· aichkpifcofi *» «n-*trene habita pro imtom urrfatjne ecciefe in concilio Florear· , nccnou ipfanvtonciHum, atque ·nulli. gui data opaca, tie hic comrnverfia icripireum. Fugiebant autem phrehm UlaA , procedere ex, vel a, vel de Filio , judicaam m'hat prwpo&ionn rationem deootare peincrpii : putantm m-*O* redario en illd loguendi modo ftatfai infarri duo principia· Ut varo parecpenmc rationem unhM principii coartare cum fmeemia Latinorum , faciltu· *9t* alarriu, tMJera fubfcripietum ; M vidttv *tS* ia conchihoae concilii Fioreatifa, & ex ire qu· pAa tat ia concil» Li"duaaafi lub Gregorio X.

ANNO CHRISTI i»,|.

DECRETA JUHELII TURONENSIS

ARCHIEPISCOPI PRO ECCLESIA BrIOCENSI

Anno MCCXXXIIL

Jühtum Dei Qrntin TnraenfittHt nrcklepifcapnt .C einttiktuCirtfti fidtlikiu prnfentti litterns infpe-Λ/ru', fninltni in Daim».

Cum in Brioccnfi dicecefi vifirationis officio fungeremur» nos ad Briocenfcin ecclefiam accedentes , nuxdam in «a ad honorem Dei dc ipfius ecdcux , venerabili Fratre noftro Willcimo difti loci epifcopo , dt canonicis quos invenimus ibidem , prxfentibus & confentientibus, duximus (latuenda : qu* fi bene cuflodiri contigerit » ipfa ecclefia Divino fervitio, concedente Domino » non privabitur in futurum.

Statuimus liquidera quod Ccptem canonici, qui in villa , Briocenfi prxbendas fuas percipiunt, ad parochiam Briocenfis ecclefix vicarium unum cligent , quem epifcopo prxfentabunt, & qui ab eo curam animarum habebit . Vicarius vero prediâus duos capellanos fecum habebit, quos epifcopo prxfentabit I ita quod ipfe vicarius & duo capeUani prxdi&i parochis fervire tenebuntur» dc etiam majori altari ecdcfix Briocenfis, dc horis in eadem ecclefia interefTe. Vicarius vero omnes redditus pnrochix prxdirtx percipiet, exceptis peregrinorum oblationibus » dt Madi decimis, qux didis feptem canonicis remanebunt : dc etiam vicarius perfolvct eifdem quatuor libras amnir penfionis. Tenebuntur autem jurare tam vicarius» quam capeilani fui canonicis memoratis, quod redditus tpfixum, qui ad ceram manus devenient, fideliter cuftodient , dc reddent eifdem . Atii Σ autem quinque canonici per fe, fi voluerint» defrrvient in ccclefia memorata. Quod fi non iecermt , cantor dc archidiaconus Guillelmus vicarios facerdotes in ipla tenebunt , ita quod uterque eorum centum folidos de redditibus prxModx fu* vicario fiso annuerim concedet. Guillelmus vero canonicus dc diaconus vicarium diaconum in tpia tenebit , qui- de redditibus prxbendx. fux fexaginia folidos percipiet antiatim. Magjftri vera Willelmus de Alta villa, dt Petrus de Moncontor vicarios fubdiaconos tenebunt ibidem, quorum uterque dc redditibus coram ipfonan quinquaginta folidos annuatim habebit.

Statuimus infupcr quod nullus canonicus vel clericus de choro Briocenfi a pulfatione matutinarum ufque poft magnam Mifiam , dt a pulfatione nonx ufquepoft completorium, fine fupetlicio intret ecclefiam Briocenfem .

Statuimus prxterea, quod de redditibus fervitio ecclefix deputatis , canonicis qui horis intererunt, per aliquem vel per aliquos ad hoc a capitulo deputandos , fiat quotidie diftributio» tali modo : Ad matutinas fcilicet, quatuor denarii, ad magnam Miflam^ tres denarii ; ad vefperas, duo denarii deputentur : ita quod fi difti redditus ad diftributtones iftasper totum anni curriculum faciendas non poterunt fufficere, faltem temper adventus , & qtudra-Dgcfimx temporibus fiat diftributio, ut io aliis temporibus fit defeftus potius quam in iftis. Confiderantes etiam quod in dida ecclefia fint quxdam' pingues, surdam vero tenues prxbendx, cum dignum nt, quod qui in vinea Domini fabaoth par pondusfuftinent dt laborem» pari recompenfentur mercede I (latuimus quod poll obitum quinque canonicorum, qui pinguiores habent prxbendas, omnes in diâx ecclefia adaequentur prxbendx, fic fcilicct, quod quilibet canonicus pro grofla prxbenda xx. -libras percipiat, ratione ciqus refidentiam lex menfium vel in iofa.ecclcfia facete teneatur, vel infehola ubi fit.ftudixm generale : fuper quo dc teneatur capituli fisi confenfum requirere; quod tamen eidem capitulum non poterit denegare.

Duodecim vero prxbcndis fic th ipfa ccelefia adxquatis, refiduum , fi quod fuerit, fervitio ecclefix depuretur Decedentibus vero canonicis, fi prehendam' vacare contigerit , quae valerem viginti librarum excedat, de ilia vigmti librx mfttruendo canonico afhgnenrur , dt refiduum communitati canonicorum applicetur. Cum autem ptabend* minoris valons quam viginti librarum vacaverit, fubftittiendus in ea canonicas ipfam in flatu illo habeat , donec poli obitum illorum quinque canonicorum qui pinguiotes habent prxbendas ; ita quod ipfis defundis, omnes prxbenda: tam pingues quam tenues ad viginti librarum valorem, ut diÂutn

"eft, redigantur , & refiduum fervitio ecdefiz deputetur.

Chr ist i ,»n. Epifcopus vero prxdi&us ecclefia; fuas-honorem dt exaltationem defideraiu, ut iu diâa ecclefia canonicorum nutnerus augeatur , ad preces 'noftras conccflit capitulo Briocenfi ec'defiam de Ploidran, ab. ipto, poft obitum perfonz quz in przfcntiamm tenet eamdem , in perpetuum pUfidcndam . De qua nos .volentes 'quod non folum in Briocenfi ÿcclcfia per vicarios vel per capellanos, fed & per canonicos facerdotes ferviatur : de confenfu ipfius epifcopi dc canonicorum, qui tunc erant przfentes, ftatuimus, quod cum didam eccleflam vacare contigerit, capitulum in ipfa ponet- vicarium, epifeopo, ut curam animatum ab ipfo habeat, prxfentandum , qui fecum unum capellanum habebit, dc tenebit y cui certa portio Mf proventibus ipfius ecclelicrelinquetur. -Dc refiduo vero fient in ecclefia Briocenfi duae prxbendx facerdotales , aliis przbendis zquales, in quibus epifcopus duos creabit canonicos, qui jp fua inftiiutione jurabunt , quod in ecclefia Briocenfi per fie defervient ; & quod infra annum a tempore fu® inftitutionis *fe* facient in presbyteros ordinari. Quod fi non facerent tunc przbcndz ipfo jure vacarent,'dc aliis ab epifcopo conferrentur. Nec. poterunt epifcopus vel capitulum tettipus hujus prorogare . Si quid vero de portione, quam capitulum percipiet in ecclefia memorata , ultra quadraginta libras, Aaddiftas duas pndbeudas allignandas', refiduum .Juerit : fervitio Briocenf» ecdcfiz deputetur.

Capitulum vero memoratum gratiam fibi faâam ab'epifeopo tenens mempriter', dc volens fe ëi reddere non immerito gratiofum : cedefias de .Pkneet dc de Henanbian, ad ufus epifcopalis «nenfz antea deputatas, conceifit eidem liberaliter dc benigne, ab ipfo dc luis fuccefIbribus in perpetuum poflfdendas.'

Ut autem ifta ordinatio futuris temporibus inviolabiliter obfervetur, ftatuimus quod inftituendus .epifcopuspoft confécrationem fuam, antequam recipiatur in ecclefia Briocenfi, juret fe fcrvaturum eamdem, & earn figillo fuo figillet . fimiliter quilibet inftituendus canonici» , antequam ei ftallum in choro, & loci» in capitu'o aflignerur, juret fe fcrvaturum camdem ; & quod denarios diftributionum, nifihoris interfuerit , non percipiet, nec praebendam fuam, hifi 'refidentiam in ecclefia Briocenfi fecerit, ut fuperii» eft expreftum.

Aftum apud S. Briocum de confenfu venerabilis fratris noftri Wilklmi epifeopi Briocenfis, qui pr.xfentibus litteris figiliym fiium appofuit fic dc confenfu etiam canonicorum, qui tunc in eadem ecclefia przfentcs erani. Anno Domini millefimo duccniefimo trigefimotertio, menfe Oftobri.

Ego Petrus primo vidi hanc chartam, anno Domini millefimo ducentefimo trigefimoquarto, dic Jovis poft Epiphaniam Domini.

CON VENT U S MOQUNT1NUS

ADVERSUS QUOSDAM DE HARES! INFAMATOS,

Anno Domini MCCXXXI1I. celebratus.

ORia trat in Germania Stadingorum barçfis, damone magiftro ufa , qui fe multiplice/ formal induebat in fecretis eorum febolis , in quibus horrenda flatilia perpetrabantur. Ad eam excudendam Pontifex 'htteras ad Conradum Majiftii,ep.i,j. purgenfem ex ordine Pradicetorum dedit , quibus hortatul eft , ut perfido/ revocare nlteretur a fee Ure ; fi pertinace/ effient, /aeram in eos militiam compararet. Paruit Conradut pontifici/ mandato, ut ex anonjmo Scbafnaburgeifir continuatore intelligimus : qm ad annum MCCXXXII. Circa Rhenum, *inquit,* dc alibi, innumerabiles haeretici , per magiilrum Conradum de Marburg, auâoritate apoftolica examinati , ac per fententiam fiecularcm damnati , igne combufti funt. Fuerunt autem pnefente eodem Cowrado Erphordiç quatuor combufti. Anno MCCXXXIII. rex (Henrietta Fridcrici Imperatoris filius) dc Moguntinus (archiepifcopus Conradus) de magifter Conradus de Marburg , Moguntiz conventum epifeoporura dc comitum atque clericorum fecerunt pro quibufidam infamatis de herefi. Inter quos comes dc Seine accufatus, inducias purgationis ulteriores obtinuit . Super reliquos vero qui non cotnparuerunt, praediftus. Conradus de Marburg, ibidem populum cruce fignavit. Quapropter ilfi felie' amaritudinis commoti , jam difto Conrado in reditu infidias juxta Marburg ponentes , ipfum una cum Gerardo Minoris ordinis fratre, probate vitse viro, III. Kai. Aug. crudeliter occiderunt : *Audit : hoc anno hareticorum* innumera multitudo per totam Alemanniam igne cremata eft : multoque plures hzrefim abjuraverunt.

* Ist', t. re-

Coavcitvs.

CON-

*'n

®· AD CONVENTUM MOGUNTINUM

2» caufa lareticorum Stadimorum , & fro ïi/cutienaa quorumdam de har^fi delatorum querela,

Jfnno JIJJ. bahtum

A D D I T I O.

Ex M«*fi Suppl Io.II.xVI A *JfOgttdhno conventui ab Henrico Germania rege: indicendo incitamentum praluiffe non duitto Gregarii papa IX. litterae , quibut regem /·Utcitavtt, borcticot.Germania invalejientet coerceret . Hat ergo interat , tanquam rerum ad tunc conventum fpeilantium portionem , bic dandat arbitror acceptat ex Martem atnecdot. to.* 1. MI· 950.

EPISTOLA GREGORII PAPÆ IX.

ΛA Henricxm Friderici imperatorir filium.

De quibu/dam barcticir Germania.

GRegorius epifcopus, fervus (ervorum Dei, dileûo filio nobili viro Henrico, cjriiTimi in Crirto filii noftri Frcdcrici Romanorum imperatoris , illuftris femper angttfti , Jcruialem & Siciliae regis, filio S. A. B.

Vox in Rama audita eft, ploratus multus & ululatus, Rachel plorat , videlicet pià ma* ter ecclefia, filios quos diabolus madat &perdit , quafi confolationem non recipit , quia filii more vipereo matris vifcera lacerantes, ipfam interimere maluerunt. Nam multitudo dolorum urgentium, quibus ut parturiens ma* ter ipfa circumdatur, vociferari eam, & dicere .-Ventrem meum doleo, cum propheta compellit. Cum enim omnis creatura ufqueadhuc ingemifeat , fecundum Apoftolum , & parturiat ; genitricis ecclefis lacer uterus viicerum fuorum dolore turbatur , que feri lingularis morfibus difeerpuntur . Ille iiquidem coluber tortuofus, quem, obftetricante manu Domini, de cavernis propriis , carnalibus kilicct hominum cordibus eduAum legimus, & contra eos pugnat extrinfecus, in quibus imriiifecus jam non regnat, & quorum dominium intus perdidit ; bella molitur foras novam perfecutioncm ecclefi· Chrifti : immo verius fponfo Chrifto per miniftros fuos operarios iniquitatis inftaurat. Ipfe enim qui a principio in vernatenon (letit, fed mutare in mendacium nititur veritatem , ut latius lue fraudis virus effundat, perdere pugnantes animas elaborat , ne fetus fidei, quam ex amore divino couceperant, ad îettum valeant confummali operis pervenire. Jode nos qui caufam tenemur fecunditatis ejus habere , quafi fecantis perfidis mucrone confcindimur, dum in fuis vifceribus haereticorum feindentium ejus uttrum venenatis fagtttis novi erroris & confufionis appetimur inaudite; totufque in amaritudine funditur Ipiritus : effufum eft in terra jecur noftrum , turbata eft anima noftra valde, ac impletus eft doloribus venter notter . Defecerunt pr· lacrymis oculi noftri, fit fuper tam nefandis abominationibus contremuerunt renes, omnia vifcera funt commota : reprimere lacrymas dc continere fufpixia non valemus. Sicut enim litters vencrabtlium fratrum noftrorum archiepifcopi Moguntini, & epifcopi Hildefenfis, ac dilecti filii noftri * magiftri Coraudi de Marbunh, prxdicatoris verbi Det , grandi moerore plens & immenfo dolore non vacue nubis cxhibtix con tinebant, inter diverfas herelum species , qur peccatis exigentibus Alemanniam infecerunt, una ficut deteftabiiior ceteris , fic & generalior univerfis , que non lolum referentibus, fed eliarp audientibus eft horrori, in nobilibus membris ecclefi· ac vatie potentibus jam erupit · Hac enim eft omm diffona ratipni, omni pietati contraria , omni cordi odibilis , ctrleftium omnium & terreftrium inimica, contra* quam non lolum homines ratione utentes, verum etiam ratione carentia , cum hec peftis eorum excedat infamam , immo & ipfa elementa debent infurgere & armari . Hujus peftis initia talia perferuntur. Nam dum novitius in ea quifquam recipitur, & predidorum primitus fcholas intrat ; apparet ei quadam fpecies ran·, quam bufonem confueverunt aliqui nominare . Hanc quidam a pofterioribus , & quidam in ore damnabiliter obfculantes, linguain belli· infra ora fua recipiunt & falivam. Hcc apparet interdum indebita quantitate, & quandoque in modum anferis vel anatis ; plerumque etiam furni quantita'em aflumit. Deinde novitio procedenti occurrit miri palloris homo, nigerrimos habens·oculos , adeo extenuatus & macer, quod confumtis carnibus fo* la cutis relida videtur oflibus fuperducta . Hunc navitius olculatur, & fentit frigidum ficut glaciem; & poft ofculum catholic· fidei meinoria evanelcit de ipfiuscorde totaliter. Ad convivium poftmodum difeumbentibus & furgentibus , completo ipfo convivio , per quamdam ftatuam , qu· in fcholis hujus effe foltt, defcendit retrorfum ad modum canis medbcris catus, niger, retorta cauda; quem a pofterioribus primo novicius, poft magifter, deinde per ordinem finguli ofeulantur , qui tamen digni funt èc perfe&i. Imperfedi vero qui fe dignos non repueant, pacem recipiunt a magiilro, fic ceteris fingulis per loca iua politis, didifquc quibufdam carminibus, verfus catum capitibus inclinatis, per fe nobis dicit magifter & pro* ximo. Quis h«c percipit ? Refpondcnre ac dicente tertio , Summus magifter : quartus ait, nos obedire debemus . Et his ita peraftis extinguuntur candelx , & proceditur ad fediftimum opus luxurie nulla diferetione habita inter extraneas & propinquas. Quod fi forte virilis fexus, fuperfunt ^aliqui ultra numerum mu* lierum, tandiu in paiLones ignominie in defideriis fuit invicem exardentes mafculi in mafculos turpitudinem operantur. Similiter & femina immutant naturalem ufum io cum, qui eft contra naturam, hoc ipfum inter fe damnabiliter facientes. Completo vero tam nefandiffimo federe, dc candelis iterum rcaccenfis, fingulif-

* Decori- de in v.uS. εX'Γ/ tib« «pudbuiiu·»! '»-Nu'en,b·

anno Christi

gulifque in fuo ordine conftitutis ; dc obfcuro fchoiarum angulo, quo non tarent perniffimi homines , quidam homo procedit e renibus fujfmn falgens, & foie clarior , ficut dicunt » & dcorfum infipitus iit catus, cujus fulgoi illuminat totum locum . Tunc magifter exceri;ns quid de vefte novltii , fulgido illi dicit ; fagifter hoc 'mihi datum do tibi · Illo fulgido refpondente ; bene mihi fervivifti (pluries tc melius fervies, tua: committo cuftodie quod dediili. Et his didis protinus evanefcit . Corpus etiam Domini lingulis annis'in Pafcha de manu recipiunt facerdotis , dc iifad *ad* domos fuas ore portantes , in latrinam projiciunt in contumeliam Redemptoris . Ad bsec infieliciflimi omnium miferorum gubernantem ccdeftia pollutis labiis blafphemantes, aderant delirando cœlomin Dominum violenter, contra juftitiam fle dotofe Luciferum in inferos detrufifle . In hunc credunt etiam miferi, dc ipfum affirmant cirlcflium Conditorem, fle adhuc adfuam glonam, pnccipitaro Domino, rediturum, per quem, cam eodem, fle non ante ipfum fefperant *tcrnkm Raritudinem habituros. Omnia Deo placiti TOn agenda fatentur , fle potius agenda qua odit . Proh dolor ! quis umquam audivit talia ? quis tam nefaria cogitare, quis tanum non poterit abominari perfidiam ? Quis tante perfidis poterit non irafei ? Quis contra hujus proditionis & perditionis filios poterit non accendi ? Ubi relus Moyfi, qui una die idolatrarum viginti-tria millia interfecit ? Uoi eft zelus Phinecs , qui Judxum cum Madianitide uno pugione confodit ? Ubi eft zelus Elix, qui quadringentos quinquaginta prophetas ad torrentem Cilon gladio interemit? Ubi eft Maihatix zelus , cujus furor fecundum legis judicium adeo eft accenfus, ut indiens trucidaret Judxttm immolantem idolis fuper aram? Ubi eft auâoritas Petri, qui Ananiam fle Saphiram pro eo quod Spiritui-Sanâo mentiri non timuerint exarfit ? Certe fi contra tales terra confurgeret , fle iniquitates ipiorum coeli fydera revelarent, dc manifeftarent eorum frétera toti mundo, ut non folum homines, fed etiam ipfa elementa conjurarent in eorum excidium fle ruinam , ipfofque delerent de terre facie, non parcentes fexui vel stati, ut eflent cunftis gentibus in opprobrium fempiternum, ultio de ipfis fumi non pofTet fufficiens five digna . Ceterum licet magna fit horum peftilentium contritio velut mare , fcientes tamen quod non eft abbreviate manus Domini, ut falvare non poflit, fle excoquere ad purum fcoriam eorumdem , fle omne ftannum auferre compatiendo cx intimo cordis fuper contritione eorum pervalida, ne nobis valeat imputari, quod cam circumligare correftjonum fafeiis neglexerimus, dc manfuetudinis oleo confovere.* ac fperantes quoque ut ille , qui etiam iratus non definit mifereri , non femper continebit fins pietatis vifcera fuper cos, fed de illorum manu transferet calicem ira: fuse, circa correftionem illorum pervidimus laborandum. Quia vero in ore didoram archicpifcopi, epifeopi, flemagiftri Conradi non eft verbum Dei alligatum, qui ineo infundente gratis fuse imbrem, qui dat omnibus affluenter, potentes funt opere ac fermone; ipfos rogandos, ac monendos duximus in Domino, ac hortandos, in reinif- fionem eis peccaminum injungentes, ut fumant relinam ad mitigandum dolorem, fle vulnera ipiorum fananda . Accedant Angeli pacis ad exhibendam eorum plagar ihedclam, fle ad correâionem eorum diligenti follicitudine ac follicita diligentia elaborent. Quod fi forte , ut ferrum per monitionem eorum' extrahatur de vulnere „ non fueritdefiiper eis datum; flcipforum computruerint adeo cicatrices , quod plaga ipfa quafi penitus defpeflfta noluerint ad linum matris ecclefiae prona mente redire, tantam ac talem cautionem de converGone fu* flc perfeverantia exponentes , quod de recidiva ipiorum perfidorum de cetero nullatenus fie verendum, quia in tam grandi fle gravi morbo recurrendum eft ad validiora remedia » ubi medicamenta levia non profuerunt; fle emonendum ferrum fle ignis vulneribus , qux fomentorum non fentiunt medicinam , putridis carnibus, ne partem finceram attrahant, amputatis, advocent contra eos receptatores, defenfores fle ipfarum fpiritualis fle materialis gladii pneftantem. *Pidetw bie aliquid dtfffir.*

ANNO CHRISTI

„ Reliqua conventus hujus aâa brevi com-
„ pendio ab anonymo Schafnaburgenfi tradita
„ fle nihilo latius a Labbeo deferipta; hic fu-
„ lius narrare pergo ex autborc de geftis ar-
„ chiepifcoporam Trevtrenfium in Veter. Mo-
„ num. Martenii tom. IV. pag. 244. tum fle
„ apud'Eccardum in Corp. Hift. Germ.

Igitur fupra memorati fanftx catholics fidei zelatores , acerrime hxreticis infiftentes, cum rufticanorum hominum utriufque fexus innumeram multitudinem, tum contundendo , per diverts loca peflum dediflent, appofocrunt fle divites impetere atque magnates . Inter quos dum comitem Honricum de Seyna aggrederentur, mirum quod comes ille, qui magnae crudelitatis efle dicebatur, litteras citatorias fibi a magiftro Conrado tranfinilfas cum xquanimitate fufeepit , ftatimque ad confilium cleri & religioforum tutus convolavit , regis quoque & epifeopum. Quid plura? Faâus ch conventus epifeoporam ac prtncipum cum rege Henrico apud Moguntiam, in feflo S.Jacobl, ubi, comite comparente, fle magiftro Conrado in caufa deficiente , accufatoribus fle teftibus refilientibus, aliis fe coa&os vel circumventos, *In* comitem mala dixifle fe fatentibus , aliis dc odiofa pnefumtione * notatis, rex alium diem ad ventilandam altius caufam edici voluit. Comite autem mftantius petente , ut ad finem caufie tenderetur , archiepifcopo» Trevircnfis dixit ad comitem .' dominus meus rex vult, quod caufa ifta differatur; fle ad populum .'denuntio vobis, quod comes Seynenfis hic recedit pro homine catholico fle inconviâo . Et magifter Conradus fubmurmurando ait : Si conviAus eflet, alia ratio eft A quo conventu cum magifter Conradus fumto regis fle eptfcopt Mognntini conduâu recederet, reverfiirusin tua, in via interemtus eft, una cum faciofuo Gerardo quodam.

* E^'rd.

(i,X, cJjX

r" tr MOG UNTI NUM CONCILIUM "

A Simioo Mooukttho iiicHitnscoro

yfaae ▮»33. totown.

A Nonymus Erfordlenfis in Chron. a Schan- nat Widcm. to. 1. pag 98. vulgato ad annum »>33, h»c fertbit : *Hat λ v 1Jl. ld. Mtrtli Slfrliiu Magtaun* fidit trtlitpifitplt* Mfwitos *nutilittnt ttlthrevi/ fnilfieetnt fven- lt» III.* Nec plura ille vel àliu» de hoc concilio, quod plane diverium eft a 'conventu Mogitatioo , de quo jam egi , ut tempore quo uterque convenit difcrimen detnonfirat . Illud enim die VIII· augufti hujus anni convenit eodem fcriptore telle ; hoc vero ante aliquod tempus, nempe martiomenfe habitum eft. Ex quo tntelligunr le&ores poftrcmum hoc profe- rendum mihi fuiife priori ; fed piguit infertum non (uo toco per incuriam , Amovere ut fedi fu» reftitueretur ▮

CIRCA ANNUM CHRISTI •MI- annum CHRISTI «»»#·

INQUISITIONES PER A R CHIDIACON A TUS

EPISCOPATUS LINCOLNIENSIS , A SINGULIS AECHIDIACONIS FACIENDA

Ex Coltaft Conc.Bnta·. Hmrici S(chne«m

i. A N aliqui radotes eccleGarum, vel vica-rii , vd faccrdotcs parochiaies, fint enormiter illitterati?

x. An (aeramentum Euchariftis portetur ad infirmos, cum debita reverentia , & , ficut decet, cuftodiatur?

J. An aliqui prsdi&i, vel aliqui infra facros ines conftituli, Gnt incontinente»?

4. An incontinen »» fint correpti per archidiaconum loci, & quoties unulquifque fit correptus & qualiterf

y. An aliqui conviftb vel «Nifeffi fuper incontinentia ,abligsvetint fe ad refignaiionem beneficii, vel ad aliquam pœnara Canonicam fi recidiverint , & fi quifquam eorum recidiveril poft obligationem?

6 An aliqui bénéficiât! in facris ordinibus conftituti, funt uxorati?

7. An aliqui clerici frequentent ecclcfiam monialium Gne caufa rat onabili7

8. An aliquis clericorum in facris ordinibus leneat mulierem cognitam fibi, vel aliam, dc qua oritur fufpicio mala ?

9. An aliqui fint ebrioli vel tabernas frequentantes, vel ulurarii, vel negotiatores, vel pugnantes, vel alio vitio notentur/

10. An aliqui fint firmari▮, dantes vel reepicotes ad firmam ecclefia», fine licentia epiicopi?

Ji. An aliqui fint vicecomites, vel juftitiarii fiecularcs , vel tenentes bailivas a laicis, unde obligentur eis ad ratiocinia?

ix. An aliqui rtâorcs faciant paftum cum facetdotibus fu» annurs , ut preter fbpendia a rcôorc recepta, poflint ab altis recipere annualia vel triennalia?

13. An aliquis facerdos parochialis non habeat a redore fuo fufficicntcm fuftentationem ?

14. An laicis detur ad firmam aliqua libera terra alicuius ccclefi» ?

sy. An redditus aflignati ad luminaris , vel ad alios ufus ecclcfi» certos , in certos ufus ecclcfi» convertantur, vel m ufus re&orum vel vicariorum ?

16. An alicubi compellantur parochiani , ut in die Pafcbx fimul communicent k offerant?

17. An aliqui intendant hiârioot bu», vel fu< dant ad aleas, vel taxillos?

18. An aliqui portent arma, vel non habeant tonfuram, fit habitum congruentem ?

19. An aliquis habeat plures curas animarum fine difpenfatiooe ?

«o. An aliquis reftor, five vicariu», fit filius proxime tniniuranris ?

11. An aliquis facerdos exorqueat pecuniam pro pœnirentla vel aliis /aeramentis, vel injungat pcrnilcntiac lucrativas ?

xx· diaconi minifireot (aeramenta folis facerdotibus commiffa , vel audiant confodiones?

13. An aliquis re&or vel vicarlus nen fit in ordine , quem'exigit fua cura , vel non faciat rcfidentiam in fuo beneficio?

14. An ecclefia aliqua non habeat clericos vel clericum hunefium (ecundum facultates ecclefi» ?

15. An mercata, vel ludi, feu placita f»cularia, fint vel fiant alicubi in locis facris?

ad. An coemeteria fint ubique daufa, & ecefefi» decenter aedificat» & ordinat», fic vafa tacta rite cuflodita ?

17- An aliquis facerdos celebrer de aceto?

18. An aliqui bénéficiât), audiant vel doceant leges farculare»?

19 An canon mill» Gt rite correâus?

30. Analicubi leventur arietes, vel fiant fcottaios, vel* decertetur in praeeundo cum vexillo matricis ccclefir ›

31. An ad mandatura ecdcfi» fic epifeopi , h»c in lingulis ecclefiis alias fint prohibita?

ß1. An aliquis clericus ve! laicus teneat in hofpitio fuo concubinam clerici ; & ubi funt concubinarum receptacula7

33. An aliquis facerdos Gt defidiofus ad vifitandum infirmos7

34. An chrilmalia convertamur in ufus faculares/

35. An aliqui rcligiofi appropriaverint fibi aliquas decimas ve) ecclefia», fine licentia epifcopi, vel aliqua hujufinodi ?

3$. An aliqu» ccclefi» fint vel fuerint retent» fine facerdote7

annum CHRt"ri <*ii-

;·». At» aliqui vicarii fe faciant redores, vel A e conver ,o ?

38. An aliqui illegitimi, cum quibus non eft dilpenfatum, nabcàntecdefiaftica beneficia, vel fmt in iacris ordinibus ednftituti?

39. An aliqui gerant le *redores* vel vicarios, qui non funt ptr epueopum inftituti ?

• *f.* num mutentur.

40. An fuperaltaria fint honefta , & non molentur fuper ea colores, & qux ecclefix fmt dedicand»?

41. An aliqua , poft Oxonienfe concilium, fint diruta fine epilcopi licentia ?

41. An Judaei morentur alicubi, ubi ηoη oη- fueverunt morari ?

43. An adulteri» , vel crimina publica laicorum, fmt rite per archidiaconum correcta, ficB fi aliqua fmt incorrecta?

44. An in finqulis archidiaconaubus fint fuf- ficicntes pcenitentiani epifcopi ?

4f. An aliqui laici fmt'pertinaces ,»ut ftent in cancello cum clericis,·· &qui iaceniotesiünt ordinati alibi extra epticopatum , âc per quem licentiati lunt ad celebrandum?

CIRCA chr JSTJ

46· De vita & honeflate archidiaconorum, decanorum , & clericorum , qui *nAlnidrant in* ccclcfns ?

47. An aliquis facerdos bis celebret in die, nift in cafibus conceflis, & in propria perfona, m propria ecctefia ?

48. An aliqua anachorita fafta iit line aflenfu epilcopi?

49. An ,in aliqua capella celebretur fine affentu epilcopi ?

jo. An alicubi morentur monachi vel alii religioft ingrangiis, vel aliis polieflionibustuis, Λ quomodo te gerunt , &'cujus famae lunt? Dc famulis eorum & fervicntibus, quomodo fe gerunt, & cujus famx funt ?

ANNO C;*MVTI — ANNO

65* CONVENTUS TARRACONENSIS,

In qjjo Jacobos AragonlA rex cum episcopls sanctlones quasdam constltult

Anna 1134. *habitut,*

Extit Man. Vet. Mon.». Vit. P. ·*ï Ex Manii Suppl, to it. pas· *o*r

IN nomine fanftx & individux Trinitatis ,C qux mundum pugillo continens , imperantibus imperat, & dominantibus dominatur .Maniteftum fit omnibus tam prxfentibus quam futuiis, quod nos la Dei gratia rex Aragonum £. rCgnj Majoricarum , cornes Barchinonx & Urgelii, & dominus Montifpeflulani, volentes circa commilTum nobis rrgnum provifionem debitam adhibere, & ftatum regni noftri cupientes in melius reformare, una cum falubri confilio ac diligenti traftatu venerab. G. Terracorx elefti , G. Gcrundenfi , Bn. Vicenfi, B. llerdenfi, S. Cxfar Auguftan. P. Dertufenfi epiicop. H. domus militix Templi, H. dointis Holpitalis magiftrorum, abbatum etiam & aliorum totius regni noftri quam plurium prxla-D torum exiftentium nobilcum peiionaliter apud Terraconam , irrefragabiliter ftatuentes decernimus, & firmitçr inhibemus, ne cuiquam laicx perionx liceat publice vel privaum de fide catholica dilputare; & qui contra fecerit, cum conftiterit , a proprio epifeopo excommunicetur, & nifi fe purgaverit , tamquam iulpe&usde hxreii habeatur.

II.

Item , ftatuitur, ne aliquis libros veteris vel novi teftamenti in Romanico habeat . Et fi aliquis habeat, infra odo dies poft publicationem hujufmodi contlitutionis a tempore fententix, tradat eos loci epifeopo comburendos, quod nifi fecerit, five clericus fuerit, five lai-E eus, tamquam lutjpeftus de hxrefi, quoufquefe puigaverit, habeatur.

ni.

Item, ftatuimus ne aliquis infamatus dehxrefi vel fufpeftus, ad bajuliam, vicariam , jurifdiflionem temporalem vel officium publicum admittatur.

IV.

Item, ne fiat receptaculum fordium ubi fuit latibulum perfidorum, ftatuimus ut domos re* cipientium hxreticos fcienter , fi alodia fuerint , dcftruantur, fi ccnfualia, fuo domino applicentur, & hxc tam in civitatibus , quam extra praxipimus obfervari.

V.

Item, innocentes pro innocentibus habeantur , aut ne quibuslibet per aliquorum calumniam hxretica pravitas impingatur; ftatuimus ne aliquis credens vel hxreticus puniatur, nifi per epilcopum loci vel aliquam perfonam ecclefiafticam fuerit credens vel hxreticus judicatus .

VI.

item , ftatuimus quod quicumque in terra fua five dominicatura dc cetero fcienter vel negligenter, per pecuniam vel aliam quamcumqlie caufam, hxreticos permiierit commorari fi mlnime fuerit confeffus vel convi&us , ipfo fafto amittat in perpetuum terram fuam: ita tamen quod fi fetida fuerint, fuo domino applicentur; fi vero alodia, noftro domino confifcentur, & corpus iuiim in manu noftra prout debuerit puniendum.

VII.

Si autem de fcientia convictus non fuerit , & probata fuerit negligentia diftoluta, vel frequenter inveniatur in terra fua, vel credentes, & fuper hoc fuerit diffamatus , noftro arbitrio puniatur. Bajulus vero qui femper eft relidens in loco quem prxiumit, vel vicarius nifi contra hxreticos & eorum credentes valde folicitus inveniatur, & negligens, ab officio bajulix & vicarix perpetuo deponatur.

VIII.

Item, ftatuimui ut *In* locis ftifpeftis dehxrefi, in quibus epifeopus viderit expedire, unus facerdos vel' clericus ab epifeopo, & duo vel tres a nobis laici vel noftro vicario vel bajulo eligantur, qui hxreticos vel credentes & receptores eorum in fuis parochiis perquirere teneantur. omnia loca quantumcumque fecreta intrandi , vel perferutandi , cujuicumque dominii vel privilegii habeantur, nulla eis licentia denegata, fub pcena quam idem epifeopus denegantibus velit imponere ·'. fuper quo eidem epi-

fcÿ* epifcopo, publice. au&oritatem regiam ——timur.

anno C**'^TI

IX.

Qti etiam inquifitores hzreticos, credentes, fautores, fic receptatores, ex quo invenerint, cautela adhibita nc fugere valeant, archiepi-lcopo, & epifcopo, dt noftro vicario feu bajulo Joci, dominis etiam locorum feu eorum baiulis, non differant nuntiare. Illi vero quos ad pizdiftum mtgotium epifeopus loci & nos / vel vicarius nofter leu bajulus, duxerimus negligendos, fi in exeeutione oflkii.hujus fuerint negligentes; fi clericus, per fubtraftionemproprii beneficii; fi laicus, per poenam pecu-B niariam, noftri bajuli vel vicarii judicio puniatut.

X.

Statuimus etiam quod paces & treugz faftz fic confirmat® apud *Abmtdavtr* fimiliter oblerventuf apud Barchinonam, fic omnia ftatuta ibidem fafta tempore exercitus Majoricarum inviolabiliter obferventur.

XI.

Item, ftatuimus, ut paces fic treugz faftz. fit confirmat® apud *jfbfiiidavtr* fimiliter obferventur.

XII.

Statuimus etiam, ut litterz de fimpliti juftitia in noftra curia xn. denariorum pretio concedantur.

XIII.

Item littera, privilegia fie infiniment* fuper quocumque negotio a nobis impetrata, irrevocabiliter obferventur, fic abfque caufz cognitione in przjudictum alterius minime revocentur.

XIV.

Item, ftatuimus,.ut referiptum a nobis fu-D per prolongationedebita ab aliquo impetratum *non* valeat, nifi debitor caveat creditori, quod ad terminum quod noc ei dedimus, perfolvantur, nifi tempore exercitus.

XV.

Item, ftatuimus, quod ad prece· alicujus non remittamus juftitiam.

XVI.

Item, ftatuimus, quod non committamus alicui infra terram noftram figillum noftrum minus vel majus, preterquam in curia noftra.

XVII.

Item, ftatuimus, quod clerici & religiofi & homines eorumdem non dent pedagia live leudas, nifi eas, quas dabant tempore P. regis Aragonum patris noftri, fic domini Ildc-lonfi avi noftri.

XVIII.

Item, ftatuimus, quod fi aliquis excommunicatus fuerit propria culpa, & perfeveraverit contumaciter in excommunicatione per annum, deinde compellamus cum vel fuos per nos fic A noftros vicarios fatisfacert, ut debebat; quia tales non carent lcrupulo hzrcticz pravitatis, ut extra de pœnis C. gravem.

ANNO CHRISTI

XIX.

Item, ftatuimus, quod quilibet poflit dare, dimittere & alienare quocumque modo voluerit, ecclefiis & locis religiofis de polTelfionibus fuis, falvo jure noftro fic domino generali fic conluetudinibus antiquis. Et hoc per Cataloniam & Aragoniam volumus oMervan.

XX.

Item, ftatuimus, quod fi inftrumentum venditionis faâum fuerit in fraudem vel ufuratn, tamquam inane fic irritum habeatur, & contra&urf ufurarius cenfeatur.

XXL

Item, ftatuimus, quod clericus ratione rei mobilis ad aliquam qua-ftam non teneatur, falvis cenfibus, & agrariis conftirutis, fic antiquisftatutis fecundum diverfitatem locorum.

XXII.

Item ftatuimus, quod Saracenus & Saracena non poftit fieri Judzus & Judza, vel Judzus & Judaea non pofiit fieri Saracenus vel Saracena; & qui hoc fecerint, amittant per-z-fonas fuas.

XXIII.

Item, ftatuimus, quod bajuli vicarii, milites totius Cataioniz fic Aragonia non hofpitentur per violentiam in monaftertis, ecclefiis fic domibus Templi fic Hofpitalis, fic aliis locis religions, fic dominaturis eorum, fic maniis rufticorum fuorum, quod fi fecerint, per nos fic vicarios noftros, fic homines, fic per canonicas fan&tones diftringantur fic prohibeantur.

XXIV.

Item, rogamus dominos epifeopos, quod fingu li in fuis epifeopatibus, & per fingulas parochias diftringant per cenfuram ecdcfiafticam hdmines fuos fic alienos a xtv. annis fupra,ad pacem jurandam, fervandam, ficdefendendam, fecundum formam, quz continetur in chartis pacis fic treugz fa&z apud Barchinonam tempore exercitus Majoricarum.

fcxv.

Homines vero ecAefiarum fic locorum religioforum ad mandatum fui epifeopi, ad pacem defendendam exire fic ire teneantur, fecundum quod ipfi epifcopo videbitur expedire, habito refpe&u ad negotii qualitatem, fic fal-E va juriidiâione Terraconz ecclefiz.

XXVI.

Et nos ipfi fupradiâi fie magiftri militiz Templi fic Hofpitalis, fie abbates, fic altiecdefiarum terne nofirz przlati, promittimus vobis Terraconz elcâo, omnia fupradiâa fie lingula pro' pofle noftro attendere fic complere. Nos itaque Je. rex pnediâus promittimus omnia fupradiâa fic fingula attendere fic'complere bona fide fine enganno. Quod efta&um apud Terraconam VII. idus Februarii anno domini MOCXXXIII.

C^?TI 0· FRANCFORD1£NSE CONCILIUM

In QUO COMU d I SSYNA dm REMISI ACCUSATOS S1YVRCAT, ATQpM DC INDULTO fONTIFICtO CüNAADO DK MANDA CONCESSO, AC4TUA,

Am» 1x34. Attona·.

A Vdltxt ■» *Mogemtiem eoievenrx fete concilio* l aa* cMci/iameMcat raeimtnu *Erfordietfis)* cOTMct *de Seyne* ad *cmventom bxnc t-rmefordm.* *ffrm (qxod notlixt ' nppeilei coectlinbnlxnt, aww ʎ Gregorio JX. reproonlxm efl^ nt lnjerlxt uerre- fe) rtmiffxl fat, nt ex* nxonyxoo *Trevirtt^* «d cMom/MW *ilixae ednotnvl . Hic vero fecmdxt conventes , tf cnnfe iUlxt troilatione , tf dtfcxf- flane bxlle cxjxfdam pontifici» Canrnde Merbxr- f»nfi oilt» concf» dijtxjjtone celebrit fuit . Print nlxi jxfe exponit ononymxs frflerw* Trevtren- finm jrcbiepilcoporxmfcriptor ; hoc ver» pofieritu xorr<tt diligenter ononymxt Erfordieqfit m Cbten vnlgeto » Scheumot. I^vindent. t». i. peg.* pj.'' *Utmotqxe hic feriho.*

In Marr. Vrt. Mon. I.JV. r Mi' *Itʎ ergo Trevirenfixm renem feriptor .* Poft hrc in Purificatione S. Marte fadus eft ite- rum conventus ft cutia folemnis apud Fraa- *kinfort* coram rege , XXV. circiter eptfcopis, abbatibus, ft prioribus diverforum ordinum , prioribus etiam cleri, ft principibus innumeris congregatis, ubi adduâa m medium caufa co- mitis, facramenta prxftantibus epifeopis, prx- laus, abbatibus, Majoribus · & minoribus fira- tribus clericis & monachis, principibus quoque laicis, & baroribus univerfis*, comes glorio'fif- fime expurgatus eft . Tunc Conrado epifeopo Hildeshcimcnfi, qui cx parte domini papas ibi aderat, comitem rogante pro amore Dei 9- mnipotentis, & pro reverentia regis praetentis, atque epifeoporum ac principum ., ac totius iibus conventus , ac pio hoc quod Deus eum glcrioiiifime abfolverat ab infamia fibi impa- da , infamatoribus fuis , lacrymans & cordi fuo vim magnam faciens, indulfit.

ftUribuiFa- •icatoribu* › u>V ad di- (linflіooem fratrum Mi- Mum Mr ·><« fratres Jpt>rllatc» caaltat Mart. laSchaniur Vindrm. t. I- ». >|.

*Cbrtniet» vero Erfordinfe t»*c* CMVratatr *i»- lnt* fr/lsrtem *anrrnt:* Anno Domini 1134. rex ncnricus curiam folemnem Frankeneurt in Pu- rificatione celebravit, multis ibidemprincipibus ft epiicopis congregatis ac multorum Ordinum fratribus, fcilicet Ciftercienfibus , PrcJicatori- bus, atque Minoribus Ac exteris religiofis per- fonis.· itaque multis confilits fuper fidei nego- tio prxhabitis, tandem de litteris D. pape nu- per ad curiam delatis, difeeptatio non modi- ca fuit: fiquidem pleri(que per Teutoniam prae- latis ac clericis feu etiam kicis magiftri Cun- radi vilitandi hrieticos feu examinandi forma difplicuerat, videlicet ut aliquis infamatus ab hrrefi , publico examini prcfenrarctur, & con- tenus errorem ac reveni volens tonderetur : p luam vero innocentiam fide juratoria defeo- dens, poftea convidus per hxreticum, crema- retur : quapropter poft concilium anno praeteri- to Moguntic celebratum , rex & Moguntinus ac Trevircniis archicpiteopi, Cunradutn febo. lafticum Spirenfem ad cunam Romanam de- fiinantes, domini papr conlilium fuper huiul- modi fotma felicitati lunt; fuper quibus papa valde turbatus , & a cardinalibus, quibus ne- gotium per jam d'âum Conraduni fcholafti- cun: inuoiu.rat, ina.:2us, ivagifin Cunradide Marburc formam novis litteris irritam judica- verat ; fed antequam nuncius Cunradi, redeun- di licentiam afliimptis litteris accepiftet, eccc qUiaam Ordinis Praedicatorum , Torfo agno- mine , veniens, mortem magiftri Cunradi de Marburc pape nuntiavit; quo audito papa ni- mis conturbatus, litteras contra formam ma- giftri Cunradi nuper fcrtptas, difeerpens, regis nuntium beneficiis ecclefiafticis privare difpo- nebat, fed per Cardinalium ft Predicatorum interventum adjutus , acceptis aliis lupradiftis litteris reverfus eft. Nunc itaque ad fupradifta re- vertamur. Igitur rex in conventu principum Hil- densheimenlem epifeopum accufarc cœpit, pro eo quod fupra haereticos populum Cruce figna- vit, qui fe probabiliter excufans, exhortatione competenti taâa pro Crucis negotio, omnibus pofcentibus fe . . . . confiantes exfolvebat, ac cum fratre Ottone ordinis Prrdicatorum, par- tem magiftri Cunradi defunfti diligenter tue- batur ; tandem abfente rege & laicis perfonis , foli epifeopi cum ceteris quibufdam prrlatis in loco fpcciali, de fidei negotiis traftare coepe- runt ; cumque multa contra defundi Cunradi " partem, & aliqua pro ipfo fuifient allegata , unus ex prolatis, in hic prorupit venia di- cens: *JKcgrjfeaav C*wodxm de Morbrtrc d/gnxm for» exteemsebrndetm , m velnt hxreticnm concre-* ' : poft hax autem intervenientibus illis infamatis, qui anno perterito, utfupra diftum eft, fe ecclefir examini dediderant, atque cru* cetn ante fe ferentibus, infuper de defundi Curandi fadis, clamofis vocibus miferabiliter querelantibus, tantus fubito cœpit oriri tumul- tus fit turbatio , ut hi qui ex parte magiftri Cunradi ex(iterant , fe manus adverfariorutn defperaront evadere. Deinde feria II. rex cum omrubus principibus ac prrlatis, qub aderant , civitatem egrediens , in campo prefedit judi- cio , ibique comes de Seyne, fe cum VIII. epife. & XII. grifeiord. abbat. ac totidem mi- noribus Fratribus, de tribus Prtrdicatoribus, ac etiam Nigrorum abbatibus, & clericis feu no- bilibus laicis perfoois non paucis, publice de confidenter expurgavit, idemque comes deSol- mis cum fuis fecit , obortis lacrimis publice fatendo, fe tantum mortis metu herefim fuil- fe profeffiim: & quoniam legitimi accufato- res non aderant , ad infamie expurgationem admitti jure debuerant.

Deeetttm dr h»c ipfe concilio, lt» olim diflèrni tn texit od Roynoldxm odnototiombeu nd sf, ujt. qxenqnnm ibi mu *fotis eccxrnte fcripfi reprtbori » pontifice eAfolntiomm lntcrfe&tretm,* fnilWa- dew de *Mtrgxrg peremeront, ,· ea concilio lm dnltnm; neqxe enim pontifex ld exprobret freme- fordierfbxt portlbnr ; qxibxs ld tnntxmiteodo cri. mini dotnm, qteod fcekfil llll* m*Z*s *multi* parva, *mtU» fententio pxniti, font* ad pontificem pr· *ebfolxiionit obtlnendo grotto deflimll.* H»C igi- tur li correxeris, extera iterum cedo.

Labbei in collcdione conciliorum adjutor

Cof-

Coffartiue coffeft. Labbcanar Venet. edit. ta. XIII. pag. 1317· hoc aqno recitat cOociliabulum quasdam Moguotinsun, in quo casda iiloram, quo· Conradus M'arpurgeafls damnaver*r» iterans dtfcmla, abfcduti funt. Conventurn hnnc rcfciffc it pcofeffus ctt ex epiftota Gtegont 1^· archiepifcopum Salisburgpifem, quam recitat Angélus Manrique in tom. IV. annal. Cifterc. ad annum 1235. In ea pontifex meminit concilii cu/ufdam, *in quopiaret* ecclefiarum *^rtUIi & princinet ftcuintt* convenerant Ubi inicrfeâores Conradi Marpuigti abfolutionis gratiam obtinuerunt; id autests prspoftcre ab illia faâum, lede apoftolica incooiitlra, queritur: turn fubdit: *nor igitor, etfi ba&emu ifio diffimulationi dedrrimm, fupor eifdem tamen In pofterum procedemm.* Data eft hec epiflola *//. Kol. Aqn/il pontificate/ anno IX.* ideft anno 1235· Ex poltretnis his verbis non inani confe&ura iuipicauu Coflartius, fermooera hic effe de concilio quodam ante hunc fortaife annum, fed poil necem Conrado illatam anno 1233. habito. Nec fallut eft vir clarifftmus, quanquam in eo errat, quod concilium hoc Moguntioum inferibit, cum Francofordienle appellandum effet. Su-biaio enim Conrado hi, putr *Ille pro bareticit cotmderat* (quod erat fignum accepts poti hatrefim ejuratam poenitudinis) *fen quinquaginta virl omntfqm firn qualibet contraditione fmjeccrent fe, ac omnia fua tarn fpiritxrll, quam facnlari poteftxtl. Sex enim ex iftit, fai occifioni Conradt interfile rant, quantum ad caufam barefrat occltfiafiico, quantum wro ad caufam interfellionlt fanLurl fe judiclo fpontaece tradiderant, AprtfniMhi miiut examini In curlo folemnc ÂWirwwTrt Pur(ficatime celebranda.* Verba funt hec anonymi EHcrdienfis, qui dein annum MOCXXX1V. dta exorditur: *rrx Heurictu curiam jtiomm Fraacbmevurt In fVf/lcatiom celebravit.* In eo conventu flitiife narrat *illot infamatae, qui anne proterito fe ecclcfla txamjrj dediderant, cJqm crucem ante fe fit. rentibut illii,* ènfuper de defuafli Contudi *faOli, chmqfif vocibus miferabiitter querelantibuitanto fubito capit oriri tonuitut & turbatio, ut hi pù tx parte magtfirl Conradi extiterant fe ma-*, mtr *adtxrfariorum defperannt evadere.* Denique anonymus idem narrat comitem de Syene ibfoiutum fuiffl, ft de cactcris, *ut omnes ad tnJuile expurgationem admitti jure deberent.* Hoc ergo & non aliud Mogunti· habitum concilium pontifex defignat & reprobat; ideoque in nova, li qua: fiet, conciliorum colled;ooc duo ifla corrigenda funt. EXpunfto enim anno 1235. conciliabulo Moguntioo an. 1234. conciiiabulum Francfordictue adlcnbcndum eft, cui iubijcjchda duplex illa Gxegorii epiftola, quae modo fub titulo coociliabuli Moguntini in editione, Labbeana dalur. Caufa erroris hujus (Jex eo dedufta, quod condhabulum coaâum fuiffc co anno crederetur, quo Gregorii epiftola data eft, nempe anno 1235. eodemque rcipfa Mogunti* (blemnis curia coiverit. Sed cum Moguntinus c/us anni conventus nonnifi medio Augufto metric cceperir, tefte anonymo Etfbtdienfi, aliifque, & Gregorii litter* diem XXXI. Julii lignent, quem iUe commemorant conventus, a Moguntino ejufdem anni plane diverfus cft.

4§HH8W8k

CONCILIUM ARELATENSE

ExCo&rtii A Joanne archiepifcopo & fuffraganeis celebratum, Gregorio Papa IX. pontifice max. Imperatore Friderico Π. Regnante in Gallia S. Ludovico.

Ex MS. codict «MiacMiÆod card. Chi£i nuac primani prodit.

Concilium domini Joannis celebratum anno Dom. MCCXXXIV. Vi. Id. Jul.

1. *(A flatuta concilit Lateranetyfl^ /K diligenter obferventter.*
». *Ut epi/copi per Jt & ahot pradreeni.*
3. *Ut ^nilibet compellantur bareticot de terril fuit exterminare.*
4. *Ui flagallt Deminku dg fefl'u puhlice lxcemmunt'centur baretici, & eorum fauloret.*
5. *Ut imptirantxr baretici, 6* denancientur.*
6. *Ut baretici convici, O carcerem perpetuum detrudantur.*
7. *Ut pax per totam Provinciam fervetur.*
8* *Ut de pace tenenda, fibi invicem epifeopi dent juvamen.*
9. *Ut co^ratria «M flent, nifi de voluntate epifeopi.*
10. *Ut excammumcatul pro damno dato, vel injuria irrtjjpta, non obfolvatur, priujyuam fatilficerit.*
11. *P· Ut fui pofl mortem dctcfll fuerint baretiel, vel credeatee bareticerum.*
1». *Ut nulli laico ecclefia vel beneficium concedetur.*
13. *Ne qui» txcommunleetur fine admonitione pravlr. Et de pona cxcornmunicatonem, pao intra menfitm non fatufecerint,*
14. *It epififopi cerreditmi ac reformationi morum diligenter ftndeant.*
IJ. *De tle qui in qualibet fynodo, fy finguht Dominicii ac fefilt, excommunicandi funt.*
16. *Ut Judai figno a Cbrifiianie difeenantur: & pro decimi/ ac ebhtioùibm fatufacere compellantur.*
17. *Ut privilegiati am enervent fententiae pralatorum.*
18· *Ut regalia B. Tropbimi virliliter defendantur.*
19. *Deruralibut ecclqfiii per proprium facerdotem, vel faltem juxta difpqfitiomm epifeopi, adminfliraadic.*
20. *Ut in deciml/, legatie, tfc. jure communi procedatur.*
21. *Ne te^amentum fiat, nifi profitalt reflore vel capellam ptrocbialie ecclefla.*
22. *Ne pedagia nifi legitima exigantur.*
Ne quit de juribur ecclefiarum cum religiqfii componat, fime authoritate epifeopi.
24 *Ut nullui beneficio fpelietur fim caufa canitiam,*

«ïïSi

CANONES.

I. Ut teneliti LutfUKtfit /K dUI^tuttr ebftrunter.

Quoniam ex obedientix debito conftitutiones Romanorum pontificum tenemur fidelity obletvare, mandamus omnibus iuffragancis noftris, dc diftridle przcipimus, ut canonica· regulas & flatura concilii Lateranenfis IV. a domino papa Innocentio ||I. promulgata diligenter obiervent, & · fuis fubditis faciant obiervari.

II. Ut epiftopi per ft It allot praditent.

Item przfcntis approbatione concilii duximus ftatuendum, ut quilibet epifeopus ito fua dicecefi frequenter fidem prx. dicet orthodoxam . & cum expediet, per alias boneftas & dilcrctas perfonas faciat prxdicari.

III. Ut quilibet compellentu^ bnrttitot dt terris juif externilnert.

Item ftatuimus, quod quilibet epifeopus moneat & efficaciter inducat, & fi necefie fncrit, per cenfuras etiam compellat, potentes , caftellanos, confutes, & civitatum , & aliorum locorum dominos & re&ores , quibu(cumque fungantur officiis, utficut reputari cupiunt & haberi fideles, ita pro defenfione fidei przftcnt publice juramentum, quod de terris fux jurifdi&ioni fubjc&is univerfos hxreticos ab ecclefia denotatos, bona fide pro viribus exterminare flu·1^ debunt.

IV. Ut fingulit Pominitis It ftflit publia etteomneunittnfur btrtlui t It tonna feutortt.

Item ftatuimus , ut fingulis diebus Dominicis & feftivis, publice excommunicentur & anathematizentur pulfatis campanis, & extindis candelis, omnes hxretici, quibufeumque nominibus cenfeantur, credentes, receptatores, defenfores, & fautotes etiam eorumdem. p

V. Ut inquirentur baretici It denuntientur.

Item ut plenius exterminari valeat hxretica pravitas, ftatuimus ut in Angulis parochiis, tam in civitate quam extra , quilibet epifeopus facerdotem unum, vel duos, vel ttes bonx opinionis laicos, vel plures , fi opus fuerit, juramenti religione conftringat , quod A diligenter & foliate inveftigenr, fi nues ibi repererint hxreticos, credentes, tau* tore· , defenfores , & recepcacotes eorum, & ipfi epifeopo & rcâuiibus civitatum , A dominis locorum, & bajulis eorumdem , cum omni Audeant feftinantia intimare , ut eoa puniant fecundum canonicas fit legitimas fanftiones ; nihilo minus bona bxreticorum omnia confinantes, iis tamen qui incarcérer! debent ad arbitrium epilcopi fufficienti provifione reddenda.

" ΛΝ^ ~ chrou *****

VI. tt burttiti tonvUii in terttrtm perpttuuvt detruduntur.

Item , ficut audivimus, quidam hrretici io Arelstcnfi provincia conftituti, qui metu mortis ad catholicam cede fiam revenantes, necnon & plurcs atü quondam de hxretica pravitate convidi , ad etrorem pravitatis ejufdem, quem a fe penitus abdicafic videbantur, ut gravius fcindere valeant catholicam unitatem, frpius revertuntur. Unde nc per tales, fub fidla convcrfionis fpecie, ^catholicx fidei profeflbres perniciofius corrumpi contingar : omnibus fuffrsganeis noftri· authoritate domini papx & noftra diftri&e przcipimus, ut hzretici peftilentes, poftquam de pravitate fue. riot jam convidi, fi alièer puniti non fuerint, id eft, quod eorum quilibet in fua dicecefi , ut ipfis det vexatio intelle&um , in carcere perpetuo detrudere non poftponant : de bonis ipforum, fi qua fortaffis habent, virx fibi neceflaris , prout tabbus convenit , miniftrando. Damnati per ecclefiam de hxretica pravitate, fi converti noluerint, fiecula- ri ' judicio relinquantur animadvsrfione debita puniendi, ficut dominus PP. ftatuit, * hxreticos judicamus. · nie d.rft •li'»·

VII. Ut pax per fetem provinciam fervetur.

Item mandamus, quod pax fervetur per totam Arelatenfem provinciam , prout in ftatutis pacis evidentius continetur ,

VIII. Vt de pete tenenda , fibi invitem cpifcopi dent juvamen.

Infuper hoc omnibus fuffraganeis noftris , & aliis epifeopis & prxlatis, authoritate prxfentis concilii injungentes, quod de pace tenenda & cenfura ecclt- fix fideliter obfervanda , & *de* plenitudine juftitix exhibenda, mutuum fibi prxftent ad invicem confilium dc juvamen.

IX.

r'

ἀικῖπι /X. t* «·/«<"< «μ iuu, »ifi tk
·**♦· WÂKSXAM epifeopi.

Item» quia propter conjurationes & confpirationes aux confratrix vocantur, in civitatibus, & villis, ficcaftris, quam multe dilcordix & diflenlionis materie fufeitantur : authoritate prxfentis concilii fub interminatione anathematis prohibemur, ne in villis , civitatibus, & caftris, fiant de cetero confratrix, niti dc voluntate diacefani opifcopi , propter urgentem & evidentem utilitatem id fiat; & fi que ha&enus fa&x funt, caula cognita ad diœceiani arbitrium deftruautur : pofleffionibus ipfarum aliis piis locis , fecundum diœceiani arbitrium, deputatis.

X. Ut gxnmmnnicatus pro domno doto, vel injuria irrogata , non abfolvatur, priufqnam fatisfecerit.

Item ftatuimus , quod fi quis, propter danmum datum , vel injuriam irrogaram, excommunicationis vinculo fuerit innodatus , non ante abfolutionis benefiefum mereatur obtinere ipfe qui damnum dedit, vel injuriam irrogavit, quam pro poiTe fuo fatisfaciat competenter . Quod fi abfque fatisfaflione debita fuerit abfo'utus, abfolvens juxta fuperioris arbitrium puniatur.

XL Do tis qui poft mortem detcfll fuerint barctlcl, ve/ credentes baretteorum.

Item ftatuimus , quod fi quis poft mortem deredlus fuerit in feâa fcu crt-dentia hxreticorum decefliQe, fi eorum corpora vel ofla ab aliis difcerni potuerint, cxtumulentuir, & fxculari judicio rolinquantur.

Jt/Z. Ut nulli laico techfla vel beneficium concedatur.

Item ftatuimus , ut nulli laicx perfonx , nomine fuo vel alterius , ecclefia, vel ecclefiafticum beneficium concedatur .

XI11. Ne quis excommunicetur fine admonitione pravia . £t de poma externmanicatorum , qui intra menfem non fatisfeearint.

Item authoritate prxfentis concilii prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis fententram, *nlfi competentl* admonitione prxmifla, & prxfentibus perfonis idoneis, per quas, fi neAcefle fuerit , pofiit probari admonitio promulgare prxfumat. Excommunicatus autem, fi fatistacerecontempfcrit intra menfem, non ante, abfolutionu conicquatur beneficium , quam pro fingulis menfibus folvat pro pana folidos quinquaginta :quorum medietatem dominus temporalis percipiat, alia vero medietas ad piascaufas, dicecefano refervetur epifcopo difpenfanda.

J/Γ. Vt eplfeopl correfhonl ac reformatlonl morum diligenter fludtenl.

Item mandamus omnibus fuiïraganeis noftris, & diftriâe prxeipimus , ut in corrigendis excetfibus & moribus reformandis, prxiertim in clero, curam & folicitudinem cum Dei timore habeant diligentem, per fingulas diacefes ftatuendo perfonas idoneas, providas & honeflas, qux folicite inveftigent, qux corre&ione vel reformatione invenerint e(Te digna ; & ea diœceiano epifcopo ftudeant intimare. Quod fi dicrcefanus négligeas fuerit in correâione, ipfi referre ad provinciale concilium non poftponant.

XV. Dt lis qui ln qualibet fynodo , é fingultf Domlnicis at Jtftlt , eu· communicandl funt.*

Item ftatuimus, ut in qualibet iynodo, & fingulis diebus Dominicis & feftivis , excommunicentur uiurarii & adulteri manifefti, divini fic fortilegi , & omnes ad eorum divinationem vel foteilegium fcienter accedentes.

-Ï17. Ut Judcl figno a Cbrlflianls difeernantur ; éf pro decimis ac oblationibus fatis/acere compellantur .

Item decernimus , quod *Judael ma*fculi, a xiii. annis fic Cupra, deferant extra domos in fuperiori vefte, in pe-dore fignum *cellx, latitudinis trium vel quatuor digitorum,nifi fint in viagio conftituti. Mulieres autem Judxx a xii. annis fic fnpra, oralia deferant exrra domos. Si vero Judari quocnmq; prxtextu contra fecerint, Chriftianorum eis participium denegetur . Hac eadem pana *Judxos* decernimus compellendos ad fatisfaciendum ecclefiis pro decimis & oblationibus, de domibus dc poftefiionibus, quas nofcuntur in ipfis parochiis poifidere

{^ ππ '] ·»«

h"c d* '- lignumrom'

.NNO CHRISTI ·*><-

XVII· Vt ptrai/egiaii ata tarratat ftatta- tiae pralatmata.

Item hoc duximus flatuendum, quod fi privilégiât· fententias pnelatorum, & cenfuram ecclefiafticam'duxerint enervandas, etiam eis poffit propter hoc plerumque jufiitia denegari.

XPIIJ. Ut regalia B· Trapbtmi ariilùer JeftaJaauar.

Item, cum teneamur jura (uffraganeorum noilrorum defendere & 1erva· re, volumus, & mandamus omnibus fuffraganeis noftris, ut regalia B. Trophimi ad ecclefiam Arelatenfem pertinentia pro poffe fuo defendant viriliter & potenter, fecundum quod in privilegiis Romanorum imperatorum eidem ecclcfiz eft concefium. Quorum privilegiorum tranferiptum » vel faltem trao-

Coandi feriptum privilegii Colradi, *unufqûifque habeat & tranferibat.

**/X Dt raralibat etelefiit per praprlaaa fa* ltraattat,* t>r/ *faltem faxta Jifftfittontto epifeopi,* adMiar/îraad/x.

Item ftatuimus, ut quzlibet ruralis ecclefia proprium habeat facerdotem, vel (altem juxta difpofitionetn dicecefani epifeopi ecclcfiz (erviatur.

IX. *Ut la Jecimit, legatis, ite, Jart* ccnr- *mati protejatar.*

Item ftatuimus, quod epifeopi & alii przlati curam animarum habentes, in decimis, primitiis «legatis, vel reli&is capellanis, vel monafteriis, vel aliis, piis locis, & in aliis juribus ecclefiafticis, jure communi utantur, & procedant fecundum canonicas fanAtones.

XXJ. Nr ltflataeatam flat, alf prafeate teflon vtl taptilaao perotbielu .eeriefla.

Item, quoniam pro certo didicimus, quod credentes hzreticorum, fautores, defenforcs, & receptatores eorum, in teftamentil hzreticis hadenus legaverint: de confilio przfentis concilii probibemus, nequis, fine przfemia reâoris vel capellani fuz paroehialis ecdefiz, przfumac condere teftamentum, vel te-

A flit inrerefle, nifi periculum fic. Quod"""·· — fi tabellio tali teflameAto przfumpletit auusn laterefle, ipto faâo 'excommunicatio- »<« Dem to noverit incerfurusn: Ac fi tefta. cor taliter deceflerit, fio· licentia dicecetoni epifeopi non tradatur ccdefiafttcz (epulturc. Quod fi teflator ea, quz legavit pro animae fus redemptione » non diviteris, fed aliquorum difpohrioni commilerit dividenda: illi fine confilio diœcc ani vel ejus locum tenen* tis, vel re&oris ecdefiz paroehialis, fi Billi de facili haberi non pofliint, lega* ta dividere non prziumant.

XXII. Nc *peJ^gia alfi legitima ettigaatar,*

Item ftatuimus, ne alioua pedagia vel falinaria per Arelatenfem provinciam accipiantur, nifi quz apparent imperatorum, vel regum, vel principum, vel Lateranenfls concilii largitione conceffa, vel ex antiqua confuctudine, a tempore cujus non extat meCmoria, introduce. Quod fi aliquis contra hoc fecerit, & infra mentem non deftiterit: ex tunc per cenfuras ccclefiafticas dcfiftcre compellatur.

XXUL Ne fait Je jarlbas etdeferam tata rr/igïsyir *emapoaat, flat aa tornate tpilepl·*

Item fub interminatione anathematis prohibemus, ne aliquis Arelatenfisprovinciz, fuper decimis vel aliis juribus Ddebitis ecclefiis parochialibus, cum aliquibus religiofis componere audeat, fine autboritate dioeceteni'epifeopi: vel jus uni ecdefiz debitum, alteri audeat aflignare.

eXXHf, Ut aallat kaefida froltetar fiat eoafa eegaltioae.

Item ftatuimus, quod nullus ecdcfiaftico beneficio jam adepto, fine caufz cognitione, a przlaro fuo aliquateEnus (polietur. Quod (i (poliatur, intra menfem non fuerit reftitutus: extunc cum de fpoliatione conlliterit, fuperior ex officio (uo fpoliatum reftiluere non pollponat.

Precedentia ftaruta, excepto ftatuto denioris Judzorvm, fuerunt renovat* a przdiâodomino Joanne in concilio Arelatenfi, anno Domini MCGXXXVI. m. Idus Novembris.

CO N-

urn-

CONCILIUM ROMANUM

PRO EXPEDITIONE IN TERUM SANCTAM SUSCIPIENDA,

Indiâum anno Domini MCCXXXIV. fub Gregorio papa IX

BZswar *Mtberitate tfift»Unan a Grtgtrio U. ʌBα kajtu ctmlill fnmmatim /criptarum, enarrat bit verbis :* Eodem anno Gregorius pontifex recuperationi terras fan&as intentus , concilium Roma celebravit . Intererant cum imperatore Friderico dc archiepifcopi» atque epifeopi», Conftantinopolitanus, Antiochenus, dc Hierofolymitanus. Ex omnium judicio decreta eft expeditio jeneralir ad fubvenieodum rebus Syriacis . Huic facro negotio prepofitus fuit Theodoricus archiepifcopus Ravennas,cum Ettcftate legati de latere, quem ut omnes deto honore profequerentur, dc in rebus agendis illi obtemperarent , ex fententia concilii Gregorios omnibus archiepifcopi* dc epifeopis in regno Hierofolytnitano fcripfit , Spoleti d. Augufti. Fridcricus autem, imperator univerfis baronibus, militibus, dc populo pnsceptt, datis litteris anno Dominies Incarnationis MCCXXXIV; menfe Auguft. India. 7. ceflit tunc Gregorius Theodorico , dc fubjun- Aôi» illi epiicopis, ut omnis pcene peccatis de* bir« remillionem iis authoritate pontificia indulgerent , qui io Hterofolymitanam expeditionem aut ipfi exirent, aut pecuniam milltefve fubmitterent . Injunxitque epifeopi», in cruce lofigntre eoa poflent, nui io eo facro bello militaturi aAcederent. Ad h»c renovavit exeerationem concilii Latcranenfis io eos qui ad Saracenos fenum efferent , datis litteris Theodorico archiep. *6.* Idus Nov. Perufii , jjquo fe Gregorius contulerat, ut exules compefceret.

G. G Noe Rome ccfobnnun effe coscilium; fed Spoleti. doewe Odorin» RayaakM ex authoe* aaoaymo vite Gretoril IX. cujur bar verba refert ; *Uiétn rl-" tnr rll* er i— fee *termlnβ» flAfidlmt in autftrl flatta* cê*oltatlt turlafaee fmtu fltalt megntato lacryatahlitrr* <T *Anate fnftattu, tamnl mAaen* mi *mdltane,* (m» *laerjaeanm fnftmlt, tnttlt AarjArrt lnfllnmlt.* fibdetu faciunt limr* GncurH. quu poA concilium ad epifcop» omaet ft prata» HicroUyaUtari r<ni dedit. Suat caiiw „fu» spoleli <U«, <x mu lo mm retulit. Ex u m C apud Rutau·, Mta. Riim lib. v«.

ANNO CHRISTI »U»·

CHRIST*!

CONCILIABULUM MOGUNTINUM

Gregorio papa ix. damnatum;

e» Coffit- To^fxb*

In quo abfoluti Stigandi harretici; & qui Conradum Marpurgcnftm incerfcccrant, ad fedem apoftolicam, nulla inflifta pana, rcmiffi. Anno Domini circiter MCCXXXV.

•Fwio.D» CmUmm ""S^Sttdia-astfs"l» Sudcofa ia 9^·"*· · Nara*

ΓM * *Stigendit,* yw *Germaniam inficiebant* , Lx *bttrthoj, dtftt Cmradi Marperrntfl, «* f"· daamas» *fntrent,* C4tdr, *videndus flpra ten-r\dte memoriae vonhtf JHogtntùuis «d aim. MCCXXXH1. Qud~ ntnfynt deinde flt e^eun m Mtfftntna altero eoltontet difiinnu en epf/hUt detains Grejjorii fafte IX.* faw ai Xqgv/a *Materiate* , tMN */T. amaL Ciflert.* am. 1135. *rejertottar* , m *L^, —1—*

GREGORII IX EPISTOLA,

Qua graviter ab iis peccatum declarat , qui dc hacrefi a legato apoftolico damnatos , inconfuka fede apoftolica abfolverunt.

Arcbiepijcope Salisbtergeufi, & epifeepe Hdtsbelmetfl, & abbati de *Betb, Cifttnierfs ordinis* , *Mifitttff dlattft.*

Vineas Domini cultores , licet immeriti, conftituti, jufle in defiderio gerimus, ut illius latitudinem gratitudinis fru.Qu fempenuftam cxiflereprocuremus ·: turbationem non modicam fubeuntes,fi *forte* aliquas plantarum, que in illa evidentibus exiftunt indicii» grandiores, fint fterilitate notabiles , vel nocivorum produfiione fruftuum diiplicentcs . Sane dudum mirantes audivimus, & referimus COnturbati, quod cum olim poft obitum recotenmagiftri Conradi de Marpurg , ~~praeflicatoris~~ ~~verbi~~ Dei, de quibufdam, quos infeftos labe pravitatis heretics tenebat alfertio, plurimarum oriretur materia qus lionum, quibufdam proponentibus, quod proceffus contra illos per eumdem magiftrum habitus, iniquitatis maculam habuiflet; aliis vero referentibus ex adverto, quod pius extitiffet, dt providus , & incremento catholice fidei plurimum opportunus : ad dubitationes hujufinodi declarandas, certi locus 8c terminus funt praefixi . Demum congregato concilio, ad quod plures eccleiiarum praelati, & principes joculares, ac alii, E quorum przfentia tanto competebat negotio , convenerunt, exurgente nullo pro tuitione fidei , quae faltem a prsfcntibus fub nulla debebat negligentia prxteriri ; memolati infeâi , ut dicitur, rationis inconlulto fpeculo, quod potillime in talibus haberi debebat prx o-. cults, iunt abfolutionis beneficium aifequuti . tlli vero perditionis filii , qui difti magtftri iangumem innoxium effuderunt , omiifts prolatione fententite ac infliâiooe pœne, que contra ipfo» pro exceffu tam deteftabili , fit digno non brevibus deplorari lacrymatiornbui debebantur, ac fatisfà&one aliqua non recepta ,

; fvnr

Tvvλ" funl 3,4 pfiricutiam noflram pro abfoluxkmis A Chr Ist I °fidnendr gratia defttaati,

,M, *Et lttfra.* Quia igitur rationabile eft, caufam fidei quibuslibet anteferri, qu« potiflim* fummi pontificis examini competebat; avertentes *a* debita nobis reverentia faciem, mslumpferunt aliqui terminare, quafi authoritatis pramifla nefeii, vel ab ejufdem fatelleftu perfpicuo peregrini. Qpo confilio iioem ad trinigreflionem mandatorum Domini proceflerunt. Quo jure, quod eft in canonica fandkme prscipuum, ab ipfis tam notabiliter extitit pratermiffum? Nunquid facultas eis aberat fedem apoftolieam confulendi? cum dc locorum lon- B ginqnitas, vel anfra&us itineris, aut tremenda elatio pelagi fievientis, pro qua coeli claviger non expavit quin Salvatori diceret, ut fibi * quod per aquas ad eum procederet, imperaret, nullum ipfis afferret obftaculum; nunciorumque penuria nullum excufationis tribueret fulcimentum. Nunquid illorum memoria capacitafque non habebat, quod ad S. R. E. cujus fundamentis fuper petram pofitis quifque cedit impetus tempeffatis, in ambiguis & fiuduofis Suzftionibus, per quas imminet naufragium dei, ft non contingat eafdem profipere termi- ~ nari, fit affidue revertendum? Prslertim cum v diffus claviger, cujus arbitrio orbis univerbtas folvitur dc ligatur, cujufque judicium a conditore juftitiz confirmatur, audire meruerit: *Ego* lut, *pro tt rogavi Petre, at non deficiat fidet tua : tf* tx *alienando convcrfiis, confirma frntret tuos;* cum etiam dubium non exiilat, quod qui fecum non colligit, fpargit,' dc nemo unquam fob diluvio fieculi, non in area pofitus, confirmatur.

Sed quid ad ifta ftudio exaggerationis intendimus? cur quzffionum cumulis immoramur? Porro nedum provedis dc prudentibus,D^ led parvulis dc ignaris poteft efle liquidum, quod de prsmiihs multum fit devotionis dc obcdtenris prstermiffum. prsefertim cum litterarum noftrarum feries, per quas mandavimus ut proccffus contra hujufmodi peftilentes, fecundum formam concilii generalis, dc nuper a nobis edira, haberetur, mandati tranfgreiloribus excufationis fuffragium non acquirat: quia cum poft proceffiim habitum audoritate apoftolica contra ipfos, fi criminofi vel immunes a macula heretics pravitatis exifterent, dubietas imminerer, ad examen noftrum omni erat Dccafione poftpofita properandum.

Nos igitur, etfi hadenus ifta diffimulationi dederimus: fuper eifdem tamen in pofterum, ' < -<bu* prout expedire viderimus, Domino * procede- viBtr Du- muJ. Interim autem homines miferos, qui ",no· humanitatis affedu, dc miferalionis effedu, Chriftum prodendo, domini fe reddiderant modis omnibus alienos, fine condigna nolentes provifione remittere: przfentium vobis authoritate committimus, ut ciica ipfos, Dominum hebentes pre oculis, juxta formam, quam volus fub bulla noftra ioterdufara mittimus, auiteritate noftra, omni coorradi&sonc de appellatiôoe reflantibus, procedatis i potientes ia primo colloquio 'generali, in quo carifliinum filium noftrum Fridericum imperatorem Romanorum, ac alio· principe· ccclefiafttcos dc mundano· adefle contigerit, publicari & exponi folconiter facientes.

Datum Perufii II. Kai. Aug. pontificatus noftri anno IX

GREGORII PAPÆ IX. EPISTOLA ALTERA AD EOSDEM·

Dt indicenda Conradi Marpitrgenfij nttrfeUtriius pcrai/M/ia.

CUM interfedores bonae memoriae magiffri Conradi de Marpurg praedicatoris verbi Dei, ad fedem apoftolieam acceffiffent, ejus mifericordiam & lalutis fus confilium implorantes.* nos eis injunximus, ut in fubfidium tranfeant Terre faods. Quocirca prsfentium vobis authoritate mandamus, quatenus poftreceptam ab eis fufficientem & idoneam cautionem, quod in paffagio Manii proximi^ futuri vel alio proximo fequenti, ad partes fe tranfferant tranfmarinas, eifdem inter alia fub debito pneftiti juramenti, ut per omnes majores eccleuas regionis illius, ubi tam exeerabile facinus commiferunt, fi fecure poterunt, vadant nudi & difcalceati, bracis duntaxat retentis, fune vel corrigia ad collum libata, virgas in manibus deferentes, & ab omnibus presbyteris illarum ecclefiarum pfalmum pcenitentialcm dicentibus, ante fores earumdem, quando major aderir populi multitudo, fe faciant verberari, publice confitendo peccatum; iifque peradis, abfolutionis beneficium impendatis eiidem, non obftante., quod abfoluti fuifle ab aliis referuntur. Pnefertim cum pro tantae immanitatis exceffu abfolvi nequiverint, abfque mandato fedis apoftolica· fpeciali. Praeterea fi illi, quorum ope, confilio, vel aifenfu, tantum facinus eft commiffiun, ad mandatum veftrum redierint, pro tanto exceffu fatisfadionem condignam humiliter impenfuri, eos ad abfolutionis gratiam admittatis. Alioqui fceleratos hujuftnodi, & predidos, publice 'i candelis accenfis, alienos ab ccclefia, ipfo ju- £ re, atque a fidelium confortio pronuncietis. Ceterum tam eos, quam defccndentes ab ipfis reda linea, ad nullos honores, dignitates,ordines, * admittantur. "f*'***!

G. *C.* H« Gregorii 11««« da» foar axxo Gragorii noao qui in annum Chrifti MCCXXJCV. incidit. Cum auttna afferat in priori cpifioU, *ft Mttmu* rjU *llfhatdtuloal dlfft*: fieri potuit, ut coucliiabulum hoc de quo conqueritur, multo qp fit habitum, Ipfo kilictt aano MCCXXXIII. quo caiua eA Couradw. aut proxime conferunt duobus. Liberam teUnquim» de aaal tribu» ea» - Qutam.

MODUS CONSTITUENDI ABBATIS EXEMPTI

apod Anglos post concilium generale Lateranensi,

Sub Papa Innoccntio Iit. prout habetur in exemplo couftitutionis Joannis II. abbatis Sanâi Albani xxtn. Anno Dom. MCCXXXV. Henrici III. xix.

Ex vvt. «d. MS. d> pfth àbb. S. Atbaei, in bibUoth. Qn«.

Ex nmo II. conciliorum ■ritaanieor. TΘiηηΛ fecundus , WiUelmo abbati fuccei&tA J creatus in abbatem. Iftedc Herefotdiaoriundus, & in cella qtue ibidem eft, primo in facriftam, poftea in Priorem a memorato. abbate promotus : vir extitit dapfilis, δ(manfuetus, corpore elegans, fratribus fuis focialis, & reliquis amabilis univerfis ; & a ftirpe mediocri, laudabili, manfueta,. procreatus legitime,* de virtute in virtutem progrediens, prxclarz iam· dotibus meruit honorari. Unde meritis ejus promerentibus , rite meruit in abbatem, fine alicujus commendatione, fublimari. Et quoniam primus erat in abbatem creatus poft concilium", Lateranenfe generale, a papa lanocentio tertio celebratum ; in quo conftitutum erat ut abbates exempti ab ipfo papa confirmarentur ; dc pnadecefibr Willielmus , circiter viginti annis, in profpctitate previxerat : hefitabant quid agendum foret de hujus negotii progretfu & egrdfu univerfi. Vocantur igitur ad confilium conventus, magiftri folennes & juris periti . Horum igitur confilio feniores & faniores ipfius confulte ac prudenter , in tam arduum negotiumC tutius proceflerunt , ita ut pofteri in confimili cafu conftituti poterunt edoceri. Litter* igitur ad dominum papam & dominum regem, & alios tranfmittend* illico poft mortem nominati abbatis Wil.dc eleftionem fequentis, fcilicet Joannis, funt confeâs : qu* in illo libello inferuntur , cum quibufdam aliis, qu* exprimnunt modum & formam eleâionis. „

Zittrrs dsMMO *regi pro llentin eligendl.*

Excellentiflimo domino & in Chrifto reverendiifimfli Henrico Dei gratia iiluftriQM regi Anglorum , domino Hibernis , duci Norm, & Aquitan. comiti Aodcgavis, devoti fui femper & hümiiec, Prior fandi Albani , & ejufdem loci conventus , cum omni humilitate fit devotione, sternam in Domino falutem. Veftracinnotefeimus excellenti** quod venerabilis pater nofter Willelm. quoodam abbas ecclefis noftne, in fata deceflit. Ideoque diledos fratres noftros N. & N. latores praclentium, ad vos deftinamus, excellentis veftrs, omni qua poflumus devotione fit lacrimarum eflufione , flexifque genibuiE, fupplkantes ; quatenus Divio* pietatis intuitu, nobis gratiam impartieotes, eligendi pallorem liberam nobis concedatis facultatem: ftâtui domus noftrz mifericorditcr, fi placet, compotientes, juxta neceflirates , quas didi fratres noftri vobis duxerint exprimendas. Valeat regia dignitas in sternum.

Litttr» nmitit in turin fntxfrdltlolu.

T JRgentibus negotiis novis, & inopinatis V/ emergentibus, piorum amicorum auxilium familiare , & confilium invocare, evidens fuadet honeftas, & compellit inftans neceffitas. Ideoque fincer* paternitati veftrr, omni qua poftumus devotione fupplicamus, quatenus Divine pietatis intuitu , flatui domus noftr* juxta neceffitates quas fratres ooftrl N. & N. latores nrefentium vobis duxerint exprimendas, milericorditer, & paterno fubveniatis aftedu : eo quod venerabilis pater nofter Willelm. quondam abbas monafterii noftri , Divino nutu diem daufit extremum : nos monachos fuos, quafi orphanos, piorum confilio relinquens & auxilio deftitutos. Quorum indigenti* flc veftra dignetur confulere miferatio , ut Deus pater pupillorum digna mercede vcftram remuneret pietatem.

Convocatio Priorum ad dtdtlotum.

FRater E. Prior fanfti Albani, ejufdemque loci conventus diledo fibi in Chtifto ta* li re) tali Priori', falutem in Domino Sempiternam . Quoniam venerabilis pater uoftcr Willielm. quondam abbas monafterii noftri Divino nutu diemclaufit extremum; & oportet per commune confilium ecdcfi* noftrtt providere de paftore .· mandamus , quatenus in craftioo Annunciationis Dominice sproximo affuture comparées perfonaliter apud S. Albanum, una nobifeumtraftaturus fuperele&ione. abbatis. Quod fi forte non poteris, jufta ex caufa. impeditus , tunc te tub hac forma excufes per litteras tuas patentes.

Exenfntio Priorum toon venlentium.

Viris nobilibus, domino E. Priori de fanfto Albano, ejufdemque loci conventui, frater N. Prior talis vel talis loci, falutem. Pr*peditus negotio certo , videlicet affignato, vel gravi detentus infirmitate, in craftino Annunciationis Dominic* apud S. Albanum perfonaliter interefle non pofliim, ima vobifeum fuper eleâione abbatis traftaturus. Itaque non expeâata prsfentia mea in difto negotio, quod vcftram eft , exequimini. Valete. Obtentis igitur litteris a domino Rege dc licentia eligendi, * congregatis fratribus dic flatuto, tam Prioribus , quam aliis , qui interefle debuerant, & voluerant, elegerunt folemniterjoanncm de Herefordia, Priorem de Hertford , monachum fuum profcffum, in paftorem animarum fuarum , virum pium & monacham ordinatum. Qui domino Regi prvfentatus , ab

---------—co favorabiliter, ram quod degana ft venera-A« & procuratores diftiekfti, ad obtinendum a
chhÎctr W» extitit perfona flatura , turn quoniam au- n fede apoftolica confirmationem eleftio- an
1 dierat qnod dapfilis & civilisée fecialis fuerat, dum Prior Hertford» fuerat, eft fufecptus. Et idcirco promptius, quia rex temper domum fandi Albani diiexerat , cui litteras petitorias fid> hac forma tranfintfenmt.

„ IUuftri domino fuo ac magnifico Henrico „ * Dei gratia regi Anglorum, & devoti fui „ tamper & humiles E. Prior fandi Albani, „ & ejufdem Joci- conventus, cum omni humi- „ litate & devotione «ternam in Deo falutem. „ Regi® excellenti® vcftr® dominum Joannem n Priorem de Hertford, virum idoneum ftboneftum, quem, dc benignitate & licentia ve- „ ftra nobis concefla, ta patrem nobis elegimus m & pallorem, pnefemamus, cum omni humi- „ litate dc devotione, fuppikantes quatenus cx „ innata vobis benignitate (blitaque clementia „ erga nos A ecclefiam noftram concepta A „ habita, diftum Joannem deftum noftrum in „ gratiam recipiatis; veftrum eidem confilium, „ auxilium, 4 favorem , Divio® fi placet in- „ tuitu pietatis, impendentes. Valeat, &c. Dominus autem rex , cum hare audiflet, & perpendiflet progreftum noftrum ordinatum & humilcm , noo tantum fuum favorem impertivit & juvamen, immo domino pap® & amicis fuis in curia Romana fcripfit pro elefto , fub hac forma.

Littera Regit ftaeem pontifici pre *eMto.*

Reverendo domino & patri inChrifio cariflimo domino Gregorio Dei gratia fummo pontifici , Hcnrkus eadem gratia rex Anglorum , &c. falutem, & tam devotam, quam debitam in omnibus tanto domi- „ no A patri reverentiam . htoverit fanfta pa- „ ternitas veftra, nos deftioni faft® de fratre „ Joanne de Hertford , monacho S. Albani, „ in abbatem S. Albani, regium adhibuifle fa- „ vorem & aflenfum . Et quoniam ad fedem „ apoftolicam immediate fpcftat eleftionis pr®- „ dift® confirmatio : hoc fanftsc paternitati ve» „ first duximus, tenore pnefentium, fignifican» „ dum ; devote fupplicantes , quatenus eidem „ cleftkwi munus confirmationis dignemini, fi „ placet , favorabiliter impendere . Telle me- „ ipfo apud Abandon 1. dic Aprilis, anno re- „ gni mei xix.

Litttra rtgit tertloalUtu fn tltâa»

„ TTEnerabili in Chrifto patri, ft amicofpe- η V cialitcr dilefto I. Dei gratia, titulo fan- „ ft® Praxedis presbytero cardinali, Henricus „ Dei gratia Anglorum rex , Ac. Quoties in- „ gruente nerèflitate nos contingit pro noftris „ vel alienis negotiis apofiolic* fedis implora- „ re fubfidla : ad eorumdem negotiorum expe- ,% ditionem veftra nobis neceflaria eft difigen- „ tia\ quam in omnibus veftri gratia nobis re- „ colimus fubveoiffe . Cum igitur eleftioni fa- M ft® dc fratre Joanne de Hertford monacho „ S. Albani in abbatem ejufdem foci , regium „ adhibuerimus afTenfum & favorem : ft im- „ mediate fubjefta fit ecclefia S. Albani ccclefi® S. Romane I paternitati veftr® duximus M attente fiipphcandum, quatenus, cum nuncii „ nis ad curiam venerint,'ad aflccuticnetn fui „ propofiti, ta hac parte, veftra dignetur pa- „ ternitas eis auxilio A confilio fubvenire : per „ quam fubveotioocm multiplicetur vobis gra- „ tta noftra, quam ex diveriorum negotiorum „ promotione non dubitamus eis vos comparai- „ fe. Tcfie meipfo, Ac.

Diriguntur itaque fratres ad curiam Romanam , ut eleftionem rite faftam impetrarent a (ede apoftolica confirmari . Qpi cum ad curiam , qu® tunc Perufii fuerat, perveniffcnt, jjoflenderunt regios apices domino pap®, ft altis amicis regis. Et cum refpexiflcnt illos A janitores A mtaiftros pap®, approbata fuit quamplurimum ab ipfo domino papa , A a eundis cardinalibus , forma eledionis , A maxime - domtao Ottooe, qui domum A religionem S. Abani plurimum commendavit. Ekftionc igitur confirmata, difti fratres cum benedidione apoftolka gaudenter funt reverfi ; A ut audientes non lateat, hac eft confuctudo eligendi abbatem in ecclefia S. Afrani.

Dt mie & fima eligeaii aUatm.

tres vel quatuor jubentur diftrt C>—4 de, & in vihute Spiritus fanfti , urpote qui cognofcunt corda & renes fingulonun, ut Ipfi eligant xtt modo iX. de conventu fratres eleftos fideles A peritos ut ipfi , vel de feipfis , vel de ipfo conventu ecclefi*, rèl de. cellis, unum idoneum eligant in abbatem\ De ipfis inquam, quia fic non confuevcrunt antiquitus immo de aliis quam feipfis, quod abfurdum fuit A diflonum rationi . Et in hoc variata eft antiqua confuetudo, A in melius commutata . ut enim eleftio A labor tante deliberationis fuper hoc negotio nullatenus irritus habeatur A inanis : litteras habent de conventu penes fe, figillo conventus roboratas, Dut ipfe conventus, illum quem ipfi xn. eligeren; in abbatem , fine contradiftione aur diffieuhate unanimiter in pallorem fufeiperet A gratanter. Unde feries negotii fic profecuta, a fummo pontifice palam coram omnibus eft commendata, & fafta examinatione , authoritate apoftolica illico confirmata, pro eo quod unitas & concordia in domo S. Afrani ingruerunt. Unde ab univerfis diftum eft, quod non fine nutu Spiritus fandi illud negotium fuerat profecutum. Multitudinis enim credentium erat cor unum & anima una. Vcrumtamen quia de perfona eledi domino pape non conftabat, dedit in mandatis Elienfi & Londonienfi epifcopis, ut rite fada examinatione ex perfona Eeledi , eumdem in «bbatem confirmatum benedicerent, plene in omnem tam fpiritualium, quam temporalium adminiflrationem inftituentes. Cum ergo rediflent nuncii decuria, oftendebant litteras domini pap® epifeopis memoratis , qui elefto fcripferunt fub hac forma.

Littera frt exaeeenutim.

„ TTEntieus Dei gratia Elienfis & R. eadem » *A gratia London, epifeopi Joanni deHert- »> ford elefto S. Albani, falutem . Mandatum „ domini pap® fufeepimus, in hax verba, G. „ epifeopis, &c. Hujus igitur authoritate man- „ dati noftri tranfmifti, vobis mandamus : qua- „ tenus dic Luo® proximo poft feftum S. Lau-

„ ren-

Omisn " *.
.·«». >» examusauonem tubuv , de clcûioois, Deo „ dante , confirmationem fufcipere, fecundum „ formam mandati apoftolici . Qpod & abbas fecit fub omni maturitate. Afirmabant utique tam epifeopi memorati , poftquam audierant quam nuncii noftri, quod prudenter proceflum eft in hoc negotio. Londonienfis vero epifeopus variis & arduis negotiis pnepeditus, ne ad locum veniret memoratum, feexcufavit Elicnfi epifcopo* fic fcribens.

Utter» eeetefutri» t»ueu ttnrtiftrii.

, XTEnerabili fratri & amico in Chriflo ca- B », V riflimo H. Dei gratia Elienfi epifcopo „ R. divina miferatipne London, ecdetie mi- „ nifler humilis, falutem dt finceram in Do- „ mino caritatem . In negotio examinationis „ ele&i S. Albani, dt confirmationis ejufitem, „ vobis dt nobis a domino papa commiflo, „ variis prepediris negotiis, dieLunc proximo „ poft feftum S. Laurentii apud crucem Roi- „ fi , in ecclefia conventual! interefle non „ poftumus. Ideo non expcftata pratentia no- „ lira , quod veftrum eft in difto negotio „ exeouimini. Valeat paternitas veftra temper „ in Domino.

CaqdraMfw .

/^Onfirmatus eft igitur elcftus, fafta exa- „ kJ minatione, fub tali feripto. In nomi- „ ne Patris, dt Filii, dt fpiritus fandi ; Inquifi- „ tis fecundum formam litterarum domini pa- „ pc , qu* circa perfonam Joannis defti S. „ Albani funt requirenda 1 tum per juratos, „ tum per proprie perfon* examinationem, „ invenimus ipfum ad regimen dift* ccdefi* „ fuficientem · Unde eleftiooem de ipfo fa- „ flam authoritate apoftolica confirmamus. Qpo faflo mifit Elienfis epifeopus conventui S. Albani ad majorem certincatioocm litteras, fub hac forma.

Litter» clKvnttti eUtittnult <k&e.

„ T TEnricus Dei gratia Elienfis epifeopus, n ▆ dileflis m Chriflo priori & conventui „ S. Albani falutem io Domino. Noverit di- *, feretto veftra , nos juxta formam mandati „ apoftotici elc&iooem de fratre Joanne de *, Hertford, in abbatem monafterii noftri ca- „ nonice celebratam * authoritate apoftolica „ confirmafle. Qiocirca auflorhate apoftolica, „ qua fungimur, vobis mandamus, in virtute „ obedieutic diftrifle pracipiemcs , quatenus „ eumdem eleflum veftrum m abbatem & pa- „ florem devote admittatis , obedientiam & *, reverentiam debitam eidem humiliter im·®· „ pendentes . Valete . Scripfit infuper idem epifeopus domino Regi fuper boc fub hac forma.

Utter» drones Λφ pefl

EXcelleutiflimo domino Henrico tertio, Dei grati* illuftri Anglorum, dcc.Hcnrictu divina miferatione Elienfis epifeopus » f*:** lutem , reverentiam, dc honorem . Noverit excellentia veftra , nor juxta formam mandati apoftolici elêflionem de fratre Joanne <TBCem A „ de HcrtMbrl, in >U>«em mon.derii *fmtH* „ Albani canonice celebratam , authoritate apoilolica ronfirmaffe . Qpocirca excellentiam C7i, veftram rogamus , quatenus ob reverentiam fedis apoftolic* , diAum eleflum habentes commendatum* admimfiratiooem difl* ab. bathe eidem committatis. Valeat reverentia veftra temper io Domino Scripfit etiam domino Rege acceptante; & palam publicavit chartam illam confirmationis.

fnfttulie aqpfu.

„ <AMnibus Chrtfti fidelibus litteras infpe- „ K/ fluris * Hcnricus Dei gratia Elienfis „ epilcopus, ialucem in Domino tempiternam. „ Noveritis, quod cum nobis & venerabilifra- *, tri noftro Loodonienfi epifcopo* commidum ** eft negotium a domino papa examinationis „ perfone Joannis de Hertford * ctefti in ab. ·„ batem mooafterii fanfli Albani, dc confir- ·„ mationis ejufdem : epiioopo Loodonienfi, in ·„ diflo negotio cxcufâto litteratorie , nos ele- „ flionem ipfius Joannis in bunc modum coo- „ firmamus. In nomine Patris * Filii * & Spi- „ ritus fandi : Inqujptis fecundum formam lit- „ terarum domini pape, que circa perfooam „ clefli S. Albani fratris *Joannis* funt inqui- „ renda , tam per teftes juratos, quam per M propriat perforas examinationem, invenimus C „ eum ad regimen difl* abbatis inficientem. „ Unde eleAiooem tanquam deperfona idonea „ dc ipfo fa&am, authoritate apoftolica coo- „ firmatnus. In cujus rei teftimouium his lit- „ teris noftris patentibus figillumnoftram duxi- „ mus apponendum. Afta an.Dom.MGCXXXV. die Luna proxima poft feftum S. Laurentii apud crucem Roific. In crafttno igitur beat* Virginis, in ecclefia fan&i Albani , ad mafus altare , in pratentia epifcbpi Londonienfis, dt totius conventus in choro exiftentis, idemepiteopus eidem eleflo munus impendit benedifltonis, ubi aperte font litter* inciufie dc bullat* domtni pape, quas oportuit eleftum iu abbatem benedicendum , profitendo palam legere, D fub hac forma.

rrï'/tg».

>, CGo Joannes mooafterii S. Albani abbas, „ J2« ab hac hora in antea fidélisât obediens „ ero S. Petro, fanteque apoftolic* Romane „ eeclcfi* , & domino meo pape Gregorio* „ eiufque iucceflbribtts canonice intrantibus. „ Non ero iri coofilio , aut coofenfu , velqjp „ faflo ut vitam perdant aut membrum , aut „ capiantur mala captione. Conidium etiam „ quod mihi credituri hint , per te aut per „ nuncios luos , fire per litteras * ad eorum „ damnum teienter nemini pandam. Paparum „ Romanum & regulam S. Petri adjutor eis „ ero ad retinendum & defendendum , falvo „ ordine meo* contra omnem hominem. Le- „ gatum apoftolic* fedis in eundo & redeun- „ do, honorifice traflabo, dcin luis neceflita- „ tibus adjuvabo . Vocatus ad fynodum vc- „ niam * nifi prepeditus fuero canonica prrpc- ** ditione . Apoftolorum limina fingulis trien- „ niis vifitabo , aut per me , aut per meum „ nuncium * nifi abfolvar apoftolica licentia. „ PofTelfiooes etiam ad monafterium meum „ fpeflantes non vendam, neque donabo, ne- „ que impignorabo, neque de novo mtcudabo,

vel aliquo modo alienabo, inconfidto Ro-Ciuusn " mano P001'*** · Sic me Deus adjuvet, fit hxc fanda cvangelia . Hxc cooperta fuerunt, occulta, fit claufa fub bulla, donec flaret pontificalibus ad altare redimitus, quando nullo modo poterat ab irta obligattune refilirc. Et cum rugaflet abbas ab epifeopo London. Rogero , quid Romx faceret ? Epifeopus, ficut jucundus cxfitir , jocofe refpondit , fic fubtidens ait : Amice ut ortêras, fit veritas in verbis latitavit . Rex autem fuper praemiflis certificatus , tenentibus de S. Albano fciipfit in hac forma.

Littfrj domnei Regis tenrntibut Matii pofl confirmationem.

HEnrieus Dei gratia rex Anglorum, fice, militibus, liberis hominibus, fic omnibus aliis tenentibus de abbatia de S. Albano falutem. Sciatis quod eleflioni faâz dc fratre Joanne de Hertford ', in abbatem S. Albani , artenfum regium przbutmus fie favorem . Et ideo vobis mandamus quod eidem fratri Joanni tanqtiam domino veflro „ in omnibus, qux ad pnêdiâam abbatum per„ tincnt , intendentes ficis fit refpondentcs . ferte meipfo apud Weft. xvilf. dic Aug. anno regni noftri xn.

Ex tunc igitur abbas plenarie conrtitutus, cepit homagia fic juramenta , fic fidelitates omnium abbatix fubditorum, ir.ftallatus, fic tn omnibus abbas habitus fic. firmatus . Sed ut non lateat fimpliciores qualiter fe geflit dum eflèt eleâus , fic qualiter m pofterum *fe* gerere debet eleâus , prxfentibus duximus infe* rendum.

Qualiter (e gerere debet elellut.

POrtquam cle&ores nominarunt eleâum proprio nomine cum aliquo adjeâo , ita fcilicet ut unus eleâorum loquatur pro omnibus aliis eleâoribus, prsrtito aifenfu Prioris fit totius conventus, furgat ckftus, fit accepta venia fupplicet omnibus ut orent pro eo, quod Deus det illi fie curam fic officium hoc fufeipere,- ut ad honorem Dei fit ecclëfix, fit animxfua fiat falvationem. Fafia autem otatiooe a priore quod fic fiat , & io fine orationis refpondente conventu, Amen , incipiatur folemniter Hymnus, T< Dea·» tadaarer, fic ducatur, xnodeile fit ordinate , aliiftenre Priore ei in uno latere, firppriorc in alio, cum aliis dignioribus ecclefix perfonis propinquius ia ecclefiam, fic prrientetur Deo fit & martyri Albano ad majus altare , pulfato cladico, accenfifque cereis circa altare,, fit difeooperto feretro. Et toto B corpore profitâtus eleâus, oret breviter, fed przcordialiter, ut dignus tanto honore habeatur. Et finito ionitu dicatur ab omnibus: *Peter nofler,* fic **Prior,** *Et ne noi.* vX'. *Sak>.im fac fervunt* fam». *Deus m. f. Mitte el domine auxilium de JanHo. Et de Sion tuere eum. Dominal vobifeum,* fit *Oratio.* Omnipotens fempiterne Deus, dirige'hunc famu'um tuum in viam ialutis xtcrnz -ut , tc donante, placita tibi cupiat , fie rotai virtute perficiar, per Dominum. *Dominum itobifeum . Benedicamui Domina* C Deinde erigat 1« , fit fine aliquo offendiculo aut mora ducatur tn cameram, videlicet Prioris , qux fua dum eleâus ell, debet appellari : donec in abbatem creatus , tn fuam magnum cameram fccedat. Et tunc, poterit eleâus providere fibi de tociis fic dc Dunciis ad curiam Romanam dertinandis, fic invitare quos voluerit ad rcfeâioncm : fed tamen qui vocati funt, de licentia prioris veniant . Nec exeat aliquis nifi de licentia prioris , exceptis magnis obedientiariis . Eleâus autem ctfi fuerit unus de ultimis novitiis, in loco fupretno illico fiatuentur. Et fi fuerit de parte prioris , quam nos chorum appellamus , transferetur ad partem chori abbatis , ubi fupremus flatuetur . Solus in refeâorio prandebit fupremus, priore prandente ad magnam mentam . In proceffionibus fupremus ex parte abbatis procedet, non in medio choralem ferens baculum, ut antiquitus temere confuevit : ne forte in pofierum caflatus, retrocedat , fit tunc cum rubore incipiat locum noviffimum tenere.

CONCILIUM NARBONENSE

EX TRIUM PROVINCIARUM EPISCOPIS,

In quo data confilia fratribus Prxdicatoribus fidei inquifito'ibus, quomodo fe cum hzreticis gererent.

D*Eboc* concilio *Ita* Spondanus *Paronianu continuationis tomo* f. ad annum MCCXXXIII. Quo eodem , *inquit* , tempore habitum fuit Narbonz concilium fub Petro Amelio archiepifeopo : cui etiam interfuerunt Arclateofis dc Aquenfis ayhiepifeopi, una cum trium illarum provinciarum fuftaganeis epifeopis : cum mandato accepto a fede apoftolica de confilio impertiendo fratribus Prxdicatoribus , recens in illis partibus conftitutis inquifitonbus contra hxreticos, quomodo fe gerere adverfus eos deberent xxtx. capitula condiderunt dc pernis tam iis, quam eorum fautoribus imponendis, qui converterentur , five qui obftinaci permanerent ; ac de fignis , quibus detegi portent : fnntque valde fevera, preut ferebat praxis ejus E temporis·. *Huc Spondanus . Qua omnia didicerit neceffe eft ex bujut conelfii capituhl, quibat contlnentur , excepta anni notitia , quam unde ifla habuerit ntfclo. Forte perfeilius exemplar naffut erat , cui adferiptus annus. Forte etiam conjeHura una nititur , ex eo petita q'od inflitutti a Gregorio IX. tnquifitores ex Pradicatorum ordine, ad hunc annum aliqui referant.*

Capitula autem **Ipfa.** *huc ufque inedita hic reprafentabo ex codice* **MS.** *Manritii Telkrii abbatis , qui fortunam fumme illuftrem eximiarum fpleudore virtutum ac do&rinarum obfcurat. Çu°d exemplar contuli cum alio inter Sirmondi noftri fetedas reperto. Huc in utroque ,'xcmplari cft inferiptio* : Concilium Narbonenfi», Arelatenfis, fitAquenfis, arcbiepifcoporum.

ANNO CHRIS П

Tit ul I Capitul or um.

CAPITULA.

*PStrut Dei gratia Ntrbonenfis , Joannes udrelatcnfit, Raimundus *4quenjist artblepifeopi , ttterique prolati, quorum figilla baie ebartula funt appcnfo : Dilcflis dr fidelibus in Cbrifio filiis ordinis Trad/catontm fratribus inquifitoribus bareticorum, ptr menutratas ér circumjacentes provincias conflituti, faluttm in Domino .*

A

I. De famis bareticortem, qui iatmttttitattmt tortam afccteti Junt.

DUbitatioocs veftras, prout poflumus, amputantes, devotioni veftrx duximus coniukndum ; quatenus hxrcticis, & eorum credentibus, rece» pistoribus, detentoribus, & fautoribus immunitatem carccris aflequutis, quam ex vobis aliqui eis infra certam diem fponte venientibus, pcenitentibus , & tam de fe quam de aliis plenam di-
B
centibus veritatem, contuite & laudabiliter promififtis , quia cum fponte confeflis mitiuseft agendum, dequia per boc latentem faniem hxreticx pravitatis facilius & melius detegi merito fperabatis, ficut & rei eventus manifeftc probavit , his poenitentias injungatis ; videlicet ut cruces portent , qua* que Dominica die inter epiftolam dc cvangclium veftibus aliquibus denudati , prout vifum fuerit pro qualitate temporis faciendum, facerdoti parochis fux Miftam celebranti cum virgis in
C
manu publice fe prxfentent, ibique recipiant difciplinam : & idem faciant in omni procetfione folemni. In prima etiam Dominica cujutcufnque menfis, poft proceflionem, vel Milfam, vifitent nudi fimiliter dccum virgis domos omnes, in quibus aliquando viderunt hxreticos in eadem civitate feu villa , dc inrerfint omni dic Dominica MitTx, ac vefperis, dc fermoni generali, fi fiat in villa:niti impedimentum habuerint fine fraude. Quod & forte villa fuerit interdira, vel ipG excommunicari, cunftas
^
ecclefias, dc domos in quibus viderunt hxreticos, diebus vifitent aflignatis : dc teneantur fermonibus generalibus interefic : jejunent ; limina Sanâorum vifitent ; loco tranfitus jranfmarini, qui talibus confuevit injungi. Fidem dc ecclefiam per certos annos, feu menfes, leu dies , cum armis dc expenfis propriis per (e vel per alios magis idoneos, contra Sarracenos, vel hxreticos, vel eorum fautores, vel aliter rebelles, ad mandatum dc arbitrium domini Pa-
P
px, vel ejus legati, vel noftri, vel alterius juxta ordinationem veftram, dc tendere teneantur.

11. Ne Ut tranfitus tranfmariuus injungatur.

Nec eis de cetero memoratus tranfitus injungatur propter domini papae prohibitionem, fuper hoc nuper faÂam : ne per ipforum perfidiam violetur fidei firmamentum , ibi etiam ubi carpit ; quod

ANNO CHRIS П

— quod non immerito timeretur, fi eos A no tam mirabiliter quam mifericorditer Æ,hinc difpcrlos, contingeret illuc per ••n- injundiones hujufmodi congregari : licet velit ipfe, dominus papa, ut ab his, quibus idem tranfitus ante fuam prohibitionem injunâus furiat , compleatur.

111. Vt lit allM vHlm Ht fmlaclat ferlt, ultutiilr.

Et ubi fuerit vifam expedire, de vilia , m qua converfati fuerint, cjiciantur, in al'ia certa villa feu provincia adB tempus, vel perpetuo, moraturi.

Jy. Ut cvnxr/lt fattftribaf lttcMMlt autrtl cat^firaotuttr·

Convertis ab hxrefi pauperibus includendis carceres conftruantnr. Et in necellariis provideant competenter , ne per cales nimium graventur praelati, vel eorum multitudini fortefle nequeant providere.

„ ·

ftraitttnttr.

Hoc quidem ita perftringimus , non ut vos poenitentias prxtaxatas omnes ubique, vel omnes omnibus imponatis: fed ut eas fecundum difcretionem vobis traditam a Domino, pro culparam & perionarum, locorum & temporum , & aliarum circumflandarum qualitate, Ita caute ac provide diipenfetis, ut five pleétcndo, five ignofccndo, vitam cui pabilium corrigatur : vel (altem valeat apparere , quis in tenebris ambulet , quis in luce; quis vere fit poenitens, quis fide converius. nec inde veris catholicis fcandalum generetur ; nec praetextu (candali, feu aliquo alio , quantum in vobis fuerit, defendi poffit hxrefis (en nutriri.

VI. Ut cotnntfl calfat /iras fablict wnfittMtntr.

Omnes vero faciatis culpas fuas clero & populo convocatis , publice & confiteri , 6t abjurare , atque jurare prout in mandatis apoflolicis , dc Λ-atuti· domini Romani plenius continetor .-nifi ubi culpae levitas, & (caudali enormitas, rigori etiam huic quicquam oflepderent detrahendum . Et de fingulis fiant publica inftrutnenta continentia culpas , abjurationes, promiffiones , & pcenhentias eorumdem.· ne ulterius perire poffit vd latere veritas diu exista, nunc autem a Domino tam mirabiliter quam mifericorditer revelata.

P7/. *Ut ùtftlfltorct ltlltlflït eddtrt vll lttrtblrc frfhtt.*

Illa femper retentione caute adhibita, ut I ocat vobis (eu aliis inquifitoribus, (eu quibus hoc Romana ecclefia , vel ille cui ex officio competit, duxerit committendum, pro veftro, & illorum arbitrio ac voluntate, injundis poenitentiis addere vel detrahere ex cau(a rationabili quandocumque.

V1U. Ut frafrlt flccrlttlUt cora *caatmlttatotr oi/trvtttttut* pomrasrfariMe.

Obfervationis etiam poenitentiarum curam propriis eorum (accrdotibus com· mittatis : ita ut ipfi facerdotes penes fe habentes poenitentias finguloram parochianorum fuorum , & circa earum obiervationes folicite vigilantes , contemptores, fi qui fuerint, vobis, vel quibus (latueritis, denuncient fine mora, proceffuris in eos juxta formam inferius defignatam.

IX. Dt blt foi *l» carctrtl* lttnll Jcbcat,* fuid *IgMuat ; fl* matta *Jù comat ambltoda.*

De haereticis autem feu credentibus, prxfata immunitate, quia veritatem de fe vel de aliis fappreneruot , vel quia infra tempus indulgentias non venerunt, feu alias indignis, paratis tamen abfolutis mandatis ecdefic obedire, & recognofcere quam vel fuppreflerant, vel negaverant veritatem : quamvis tales proculdubio fine fecundum (latura domini pape in perpetuo carcere detrudendi : quia tamen intelleximus vos de his tantam in pluribus partibus multitudinem invenifie, ut nedum expenfe, fed vix etiam lapides aut cementa fufficere poffint ad carceres conftruendos : confulimus ut eorum immurationes, ubi expedire videbitur, differatis, donec ipfe dominus papa de illorum multitudine plenius fit confultus .: nifi forte aliqui effent tam facinorofi , nc de ipforum impoenitentia , vel fuga, vel relapfu , vel corruptione, feu turbatione aliorum, merito timeretur : tales enim fine ulla prorfus dilatione firmo & opportuno carceri deputetis.

X.Dc

Ch r OTI »»»»·

X· *Dt Ht f*I ftnlttntlcnt (trttrll, *t/ atltnt »tt fcrficlcnlc»* rtbtUut.*

Porro illos hxreticos feu credentes, qui poftquam juraverint mandatis ec-defix obedite , abfolutionis beneficium fuerint, ve! non fuerint coolecuti, in-juodtam fibi poenitentiam carceris vél non intrando, vel poft ingreffum exeun-do , feu quamcumque aliam fervare, feu perficere renuentes , vel fe ab ea recipienda contumaciter abfentanees , rebelles exiftuot, & fic fuam impeem tentiam ,{i<ftamquc converfiooem aper-te ofteodunt.

XI. Dc bit fui in tifitritui btrtfia rtiiiftttt .

Et illos qui poft abjurationem erro-ris feu purgationem, deprebenfi fuerint in abjuratam hxrefim recidifie : ixcu-lari judicio fine ulla penitus audientia relinquatis, aoimadverfione debita pu-niendos cum fuffieiat tales per falfam converfiooem femel ecclefiam decepifi C fe, prxferhm ubi tanta eorum invaluit multitudo ; licet eis pcenitencibus, ne-quaquam poenitentia fit neganda.

X/Z. *Quinta» tlietnJl rtMltrt :j m h » In btrtfia» rctiêift.*

Eos fane qui legitime moniti, con-temptum fuum , cum poffint , gratis emendare non curant, indubitanter di-cimus rebellare: fed dc eos re&c iotel-ligimus in hxrefim recidifie , qui poft abjurationem fuam , feu purgationem , D ut prxdi&um eft, hxreticos feienter dc libenter recipere , vel aliter eis favere non excufabiliter prxfumpferuot ; quia tunc nec dubitari oportet illos cx prio-ris erroris confequentia boc fcciffe: ma-xime fi fpecialiter abjuraraot, quod fe-cerunt , dc ad hujufmodi pcenam fe obligaverant fponte fua. Quod fi occa-tionem aliquam habuerunt , per quam a tam vehementi prxfumptione valeant exeulari : faltem perpetuo carceri fine aliqua dilatione mancipentur.

XU1. Dc rtceftarlbut feu fmwlhlJ , fttl v! rttititritt», vel penitentia» accipere refugerint.

Illos aurem qui cum tantum recepta-ptores, feu defenforec, feu fautores ex-titerint , dc reconciliati fuerint ,. feu mandatis ecclefic juraverint obedire, in abjuratam culpam reciderint, feu poe-nitentias accipere contumaciter refuge-irint, vel implere, dc piopterea fecun-do fuerint excommunicationis vinculo» vel ipfo jure, vel per lententjam inno-dati : fi redire voluerint, receptis ab ipiis talibus ac tantis (ecuricatibus, prx-ter juratoriam cautionem, quod timo-re poenas temporalis ab exccflu fimili debeant coerceri , eos cum litteris ve-ftris teftimontalibus plenam veritatem continentibus , ad dominum papam, pro abfolutione trahenda, dc recipien-da poenitentia, tranfmittatis. """ V" ciuusri "n·

Λ7K *Quinta» tnifliaunii jentaret iirttiemtit.*

Plane inter fautores accipimus tam eos, qui hxreticorum feu credentium extirpacionem, feu corre&ionem impe-diunt, quam qui oon dant operam ad id, quam non pofiiint fine culpa omit-tere manitefta. Ex diligenti tamen cir-cumftantiarum confideratione, plusmi-nufve contingit culpx in talibus repe-rire. Nam multum favet hxreticis, five credentibus, qui cxlat , cum poffit dc debear indicare : plus, qui eos occul-tando, feu aliter, ipforumexaminatio-nem, vel incarcerstionem , vel puni-tionem malitiofe nititur impedire : plu-rimum , qui captos vel incarceracos re-laxat prxter ecclefic voluntatem *t* feu cujur confilio, vel auxilio, mandato vel jure talia perpetrantur.

XV. Ut ftutar cantu» Meatur , fan cum ftttfttttat babett, In eat non t/umttttrtll.

Cujas criminis reus incomparabiliter eft habendus ille, qui temporalem ha-bens jurildi&ionem, prxfatos peftiferos hxreticos feu rebelles ab ecclefia deno-tatos perlequi, & de fua terra vel pro-vincia exterminare poftponit, vel in eoa animadvertere fine mora. Quippe nec caret /crupulo foderatis inique , qui tanto facinori fibi per dennneiationem ecclefic, feu aliter, legitime manifefto, cum teneaturdc poffit, definit obviare: prxfertim fi ad hoc faciendum etiam juramento proprio fe aftrinxit.

XVI. Dc iit, fui cum pafnt, frcMataan (tfuttt, aut fuvant ctpientet.

Sed nec illi funt immunes a crimi-ne, qui cum fe illis offert opportunitas loci dc temporis , ac facultas, hxreti-cos feu prxnominatos rebelles capere, capientefve juvare, nequiter prxtermit-tunt : maxime fi de hoc fuerint a ca-pientibus feu capere volentibus requi-fiti.

—fiti. Et quoniam pluree & quafi investigabiles funt modi nocendi quibus hæretici eorumque credentes atque fautores nituntur vineam Domini Sabaoth demoliri, & eis eft tam prudenter, Suam viriliter occurrendum: curet vera devotio fecundum datam a Domino gratiam, mala illorum agnoicere, & falutarem apponere medicinam, fuppleatque diferetio, quod feripto non pofict facile comprehendi.

XVJ1. Ut fretrtt frgdleatottt g peeaniarlit panittntlis ebflineent.

Similiter a fidejuflbribus haereticorum feu credentium qui fugerunt, & a decedentibus, qui poenitentias non egerunt, vel ab eorum hxredibus, feu 6-dejufforibus, exedis per epifeopum loci ex officio fuo bonis pignoribus, & in aliqua xde facra depolitis, ad dominum legatum poenitentiarum injunΛιο referatur. Ab hujufmodi enim pe* cuniariis poenitentiis & exadionibus, vobis eft abftinendum pariter, &. par cendum, propter veftri ordinis honeftarem. Cum & fatis plene alias negotii hujufmodi exeeutio vos oneret, & affligat.

XVU1. Vt frgllHl tnlpobilit rtligionttn ingredi non permitantar,

Ne autem per tales religionis fimÎilicicas corrumpatur, nullum de precatis culpabilibus religionem quamcumque ingredi, nifi ex domini papae vel ejus legati indulgentia, permittatis; fi qui fine ipforum & veftri licentia poft inchoatam inquifitionem, vel fi etiam ante, non ramen confeffi, & canonice abloluti, ingreffi fuerint, revocetis.

XIX. Vt g tlrttrt nnto fxcujaur propter fttUIOH' &C.

Circa incarcerandos etiam duximus hoc addendum, ut a carcere nec vir propter uxorem, licet juvenem, necuxor propter virum, nec quiiouam propter liberos feu parentes, tcu aliter ncceffarios, aut propter debilitatem, vel fenium, vel aliam fimilem caufam, exculetur, abfque indulgentia fedis a« Coftolicx fpeciali. Si qui tero cnlpaiks vel fufpt&i ad veftram pertinentes inquifitionem, praefentes nec fins, nec fuerint; dc infra competentem terminum cifdem a vobis peremptorie affigoarum, & per ecclefias publicatum, non curaverint compatere, vel le legitime excufare, contra eos tanquam contra prxlcntes non dubie procedatis.

XГ Qnl pertineent nd Ittfnlfitlone.*

Ad inquifitionem quippe veftram eos intclligimus pertinere, qui vel infra ejufdem inquibtionis limites deliquo* runt, vel domicilium ibi habent, feu habebant quando inquifitio cepta fuit, vel cum ibi morarentur occafione officii cujufcumque, publici ieu privati, vel certum domicilium non habentes, ibidem inventi, citati fuerunt a vobis, five illis per quamcumq; cautionem aftri&is, five non, inquifitiooem contra eos facere incoepiftis, vel eis purgationem forfitan indixiftis. Siquidem contra tales pratfentes vel abfentes pote* ftu procedere ac debetis: nifi forte ratione delidi majoris, fen minoris, commi® alibi, vel ratione domicilii, vel alia, de prcdi&is inquifitores alii procedere ceperint contra illos. Etenim cum in locis diverfis, & per inquifitores diverfos, Deo audore, inquifitio celebretur: tutius & falubrius eft, ut quifque culpabilis in quibufeumque locis deliquerit, uni & illi tantum inquifitori permaneat obligatus, a quo primo ex aliqua de caulis pratferiptis, fine fraude, & fine periculo negotii, & animarum, fuerit occupatus.

JX/. 17r In^alfitaret olli, fi fuil norint fctibggt nd Φ·» «» lalfobilit tft afirlflut.

Ita tamen ut inquifitores ceteri, qtiicquid de illo nofle poterunt, inquirant nihilominus & feribant inquifitoribus illis, quibus idem qplpabilis fit aftridus: fic enim quafi vir unus pugnabitis, & vincetis.

XXII. Ht teftlaat nomina verbo vel figno fabltantur.

Illud autem caveatis fecundum providam fedis apoftoiicx voluntatem, no teftium nomina verbo, vel figno aliquo publicentur: fed fi inftat contra quem fit inquifitio, dicens forte fe inimicos habere, vel in fe aliquos confpiraffe: inimicorum ab eo feu confpiratorum nomina & inimicitiarum, feu confpirationis caufa, & veritas exigantur: ut fic & reftibus confriatur, & ipfis etiam convincendis.

XT//J. Vt arme cwdtnmetnr, nifi «unifiât.

Ad nullius vero condemnationem fine

[redacted]ns lucidi* & apertu probationibus, vel cooieffione propria procedatis. Satius enim eft facinus impunitum reliaquere, quam innocentem condemnare.

*XXIr. Ut *d ntttffniionene, «c/ ttfllutenltott MMS*

Quamvis in hujufmodi crimine propter ipfius enormitatem omnes criminofi dt infames: & criminis etiam parricipes, ad accuiationcm, vel tcftimqnium admittantur.

*XX)'. Q** enteplwntt/litm ttflivtn tvlaam.*

Illis tantum exceptionibus fidem tedium rx toto evacuantibus, qu« non cx telo juftitiae, fed de malignitatis fomite procedere videantur; ut funt confpirationes & Inlmicitix capitales. Alia vero crimina, etfi debilitent, non repellunt, pnefertim fi teftes de crimine fuerint emendati.

*XXVI. Du te f*l cetnlfhtt, ferlinetiter mltl.*

Si qws tamen culpam fuam, ex qua polfic credens, vel hseredeus judicari, de qua plene per teftes, (eu aliam probattonem confiat, pertinaciter negare non metuit; quamdiu in hujufmodi negatione perfidie, licet alias converfionem prxtendat, hsreticus abfque dubio eft cenfcndus: evidenter namque impoenitens eft, qui peccatum nec vult etiam confiteri.

XXrl/. Ut ful fontl deptfuernnt, lttoon />·· laterregentnr, nlfl & nevit tirtnnt^entlit.

Teftes autem qui generaliter de fe & aliis requifiti, femel depofuerint, ii etiam poft hujulmodi depolitionem contra quemquam de quo quid noverint, dixerint, inquifitio caperic, non eft necefte ut iterum producantur: nifi de aliquibus circumftantiis, de quibus requifiti non fuerant, viderentur forfitan requirendi.

xxylll. Ua crrdradM« *tenfefferl,* de *lntient feu pnnlttntU ellenjut.*

Utrum autem frli confeffovi credi debeat de abfrlutione feu poenitentia defun&i, feu vivi, licet videatur quod non ne quid tamen ecclefix polfit impingi, domini pape refponfio expeâetur. Abfolutis etiam per alios qui abfolvere potuerunt, ad veflram inquifiAtionem fecundum modum praefinitum pertinentibus, non injungam ab >H»s panitentiam injungatis.

ХП-ї. Pr *fulbnt, &* cx *fttlbet treJentet feffn** insert.*

Sane intdr culpas ex quibus credentes poliunt judicari, ne ulterius dubitetis, has ede firmiter arbitramur: Si reverentiam fecerunt hxreticis, ubi credentes, orationes ipforum implorantes, & bonos homines profitantes,
B quafi adorant illos l fi consolationes eorum, ubi eum, quem confriantur, in haereticum recipientes, per impofitionem manuum le falvare proditionaliter mentiuntur, aut, fervitio eornmdem, ubi majore ipforum librum tenente apertum, per ipfum, quafi fub generali confeffione, retniffionem intelltgunc fieri peccatorum: aut cœnx Valdcnfi, ubi die cœnx menfa pofira, & pane fuperpofito, Valdenfis unus benedicens, & frangens, danfque altantibus, credit fecundum damnabilem feAam confice-
C te corpus Chrifti, non caufa prodendi vel reprehendendi eos, vel alia commendabili .feu cxcufabili, alluerunt: ii eifdem Valdenfibus peccata fua confetti fuerint, ut friet & debet quis fa« cerdoti proprio confiteri: fi pacem ab haereticis, feu Valdenfibus, vel panem ab eis benedidlum a quocumque fibi milfum vel datum, fcienter & damnabiliter receperunt: fi crediderunt eos in (ua fade falvari pofle, vel elfe bonos, vel fan&os homines, vel Dei amicos, vel nuncior, vel bon» converfationis, vcl vitae, vel eorum perfecutores peccare, vel fi eos taliter laudaverunt, vel fi aliquo qualicumque figno feu verbo « in eis fe fidem vel credential» habuif(e in jure vel alibi funt confeffi: fi eos libenter & pluries receperunt, audierunt, vifitaverunt; vidlualia feu alia derunt, feu miferunt eifdem. orationes ab eis vcl epiftolas, vel evangelia didicerunt. Hxc enim & fimilia, etfi non probent fingula, multa juvant: praefertim cum Joannes dicat in epiftola: *Si fult venlt* ■ *l*'®· *wtt tr bene ebtSrenein nen effert, ne· ''llte enet retiftre ln Jeme, nec* vdue *el* di*neritlt. Qui mine falt llli t vivt, tenonnnltet eftrllnt tptt Meftgnu.* Hxc autem omnia mteiiigimus, cum hi qui fic culpabiles funt inventi, fciebant illos, quibus vel per quos ifta fiebant, effe hasreticos, vel Valdenles: nec ignorabant quod fanâa ecclefia cales, propter errores proprio* fe&afque fras damnabiles, ab unitate catholic» »dei fegregatos dcnunciac, & excommunicat, per-

-fequitur, atque damnat. Nec dicenti A non finunt· Licet enim ifti nihil ex
cHmsri ie hcc ignorai!© » leviter eft crcdea-dum. Quis enim eft folus ille peregrinus, qui damnationem hxreticoram , & Valdcnfiutn ncfeicrit a longe * retro annis, tam jufliifime faâam : tam famofem, tam publicatam, tam przdi. catam, tot & tantis expenfis, laboribus, & (udoribus fidelium infecntam , ftc tot mortibus jpforum infidelium foletnniter damnatorum & publice punitorum, tam firmiter figillatam? utique non eft ferendus fic evidens mendacii magiftrorum, fed potius cum ipfis damnatis damnandus , qui verum tean notorium diffitetur : quod etiam Ipfius rei geftx modus ignorari non potuifle arguit & convincit. Nam fic latere volentes, fic celari quaerentes bæretici ac Valdenfes , fuis fe tantum credentibus credunt , cum eildem (o-pradifta mala fic fimilia io latibulis perpetrantes. Qu«, etfi quidam ex his fimiliter negent fc illorum errores audiviffe, vel auditis credtdifîe, a participatione tamen credendi eifdem erroribus faltem implicite, immunes eflcC

prefle dicant contra aliquem articulum fpecialem, tacite tamen fie per conte-quenciam dicunt : cum dicant fic featiant verbo vel ligno illos perfidos efle bonos: quos confiât ab ecclefia reprobatos. Quinimmo cum fupradidla laluti adimarum fuarum prodefle crediderint, aut falutcm extra ecclefiam efle credendo, aut quosccclefia damnat,extra eam efle non credendo: proculdubio erraverunt . Equidem cum diferetioni vestræ duxerimus, filii in Cbrifto, negotium Biftud, tam dominus oâpa, qusnTdominus legatus, in plerifquc provinciis providerint committendam.

Hacc vobis feribimus, non ut ves velimus noftris obligare confiliis , vel ardare, cum non deceat cooccflam vobis diferetam arbitrii ifcertatem, aliorum confiliis, formis, feu reginis, quam fedis apoftolicas, io ipfius negotii pmjudicium coar&ari : fed veftram devotionem cupimus adjuvate, ficut dc nobis ab ipfa iede apoftolica eft mandatum ' ut qui noftra portatis onera , confilium a nobis dc auxilium , in ipfo noftro negotio, caritate mutua reportetis.

chr kt J '·I«·

CONCILIUM REMENSE

apud $. Quint inUm Veromandul

Ab Henr. de Brenna Rem. archiep. & fuffraganeis celebratum ann. Dom. MCCXXXV.

ANoo Domini MCCXXXV. in craftino beat* Mario Magdalen* continuato a dic precedent!, ad quem fuerit concilium vocatum apud S. Quintinum, prsfentibus domiuo Rttnenfi, Sueflionenfi, Landunenfi, Caralaunetifi, Noviomcnli, Silvaneftenfi, Mor'-nenfi , epifeopis : prefentibus, etiam procuratoribus Ambianenlis, Atrebatentis, Tomacenfis, fic Camcraccnfis, epifeoporum , midis ad confetfricudum iis que in di&o concilio contingeret ordinari: prefentibus etiam procuratoribus omnium capitulorum cathedra!ium Remenfis provincic. Confenfit totum concilium, quod in his l«dcbatur ecclefia, & ettlèfiattic* libertates provincic Remenfis. Videlicet ia bannitione Tboms de Bcllomanfo, canonico Rcmenii, in faifitione bonorum capituli Sueffiooenfis fafta per dominum Regem: dt in eo quod denegavit regalia beat* Maris Suefliorenfis confirmai* sb epifcopo Sucflionenfi ; dc in eo quod, prohibuit epifcopo Sucflionenfi,ne cam benediceret, nifi prius raptis ab ipfa regalibus.* dc dc inhibitione fafta capinuo, ne eam reciperet benedicendam in ecclefia fua ; & in eo quod reliquias & alia facra ejufdem monafterii per bailivum fuum fecum fecit afportari. Irem in eo quod in curia feculari cum excommunicatis agentibus litigetur. Item in eo quod vult quod perfons ccdefiafticz probent per duehum in curia Irculari homines dc corpoie fues cfll·. Item confenfit concilium de negotio Remenfis ecclcfi*, quod dominus Rex debet credere domino Rcmcnti fuper fenten-con-ptiis latis in cives Remanier au&oritare apoftolica: nec dc in pro quibus excommunicato* eos dicet, Rex aliquam debet facere Inquifitiontm. Item in hoc confcntit concilium t quod fi dominas Remeatis requiberit Regtm, ut ei prxfter auxilium in emendandis cxcetilbus civium Rcmctifium › pro quibus funt excommunicati: prstftarc tenetur eidem auxilium, nec fuper hoc aliquam debet facere ioquifitionem. Item in hoc coofenfit concilium, quod D. Remenfis non tenetur rcfpondete fuper homicidio aut alio crimine tangente pertonans ipfius, civibus Rementibasin curia'domini Regis juftitiariis & fidelibus fuis, nec etiam fe-per allo, nifi fuerit in defeâu, fi non eoi-rn g legit diem feram domine Rege contra eos, defeau, a7 maxime cum ipfi effent excommunicari. Item Ae. in hoc confenfit concilium, quod difti epifeod: perfooalitcr accedant ad dominum Regem, & nuncii capitulorum, ita quod prefattrUmc hac iuftantt dic fabbati , ubi dominie Rex erit, ad lupplicandum domino Regi ex parte concilii fuper prsemiifis, antequam recedant * curia domini Regis. Affiguata eft eliam dies Dominica poft feftum beati Petri ad vincula , apud Compendium, dc communi aficnfu totius concini, ad celebrandum concilium fuper prxmiiCs. Et injuoftum eft procuratoribus capitulorum, quod ad didam diem mittant capita-

rjMLRH ut'ooe » confemiendum ils qu· in difto concilio contigerit communiter ordinari.

--SUPPLICATIO FACTA DOMINO
Rxgl r-*. dbputatos

Praecedentis toocilii,

Anno Domini MCCXXXV. In ofeavis beata Maria Magdalena, fuerunt apudMeJedunura dominus Remenfis , Sueflkmenfi- , JLaudunenfis, Catalaunenfis, Noviomenfis, Silvanefteofis, fe Morineofis, epifeopi, cum mmciis capitulorum cathedralium Remenfis provinci·: qui tunc adfuerunt ibidem, & fuppli-B», caverunt ex parte coucilii domino Regi tub hac forma.

„ Supplicat totum concilium Remenfis pro- „ vincta pro ecclefia Remenfi fe archiepifeo- M po , ut dominus Rex pnsftet auxilium fuum „ in cmeodaodis exceffibus civium Remenfium, „ qui notorii funt, fe evidentes eidem, apud „ Atrcbatenfem expreffis , pro quibus fe funt „ excommunicari per provinciam Remenfem „ denunciati . De excommunicatione fcilicet „ dominus Rex debet credere archiepifcopo , „ cum in cives Rèmenfes auâoritate ecclefia- „ ftica diâas fententias protulerit: nec fuper „ hoc debet domnus Rex aliquam facere in- „ quifitiooem.

», Item fupplicat concilium, quod dominus n Rex non compellat refpondere archiepifco- ,, pum Remenlem fuper homicidio vel alio „ crimine tangente perfonam ipfius, civibus „ Remenfibus m curia fua, cum fint juflitia- „ biles fui ac fideles: nec etiam fuper aliquo „ alio, cum non fuerit in defeftu: nec repu- „ tet eum dominus Rex in defe&u, fi non M colligat diem coram *ipfo* contra illos, cum „ in nullo fuerit defeflu erga eos, fe cum ipfi „ fint excommunicati.

,, Item fupplicat concilium, ut bannitionem „ faâam a domino Rege de Thoma de Bel- „ lomanfo canonico Remenfi, fe fubdiacono, „ revocet eo modo quo faâa eft. D

„ Item fupplicat concilium, quod dominus Rex non compellat pedbnas eccleliafticas probare per duellum in curia fua homines ,,Jt. quos dicunt fuos eflê de corpore.

„ Item fupplicat concilium, ut & dominus Rex revocet fiufitiooem bonorum temporalium capituli Sueflioaenfis, quam fecit, eo quod difttun capitulum non vult litigate coram eo iuper eo, fuper quo litigatum eft, fe refponfiun, & fcnrcotia lata in curia eccle-

„ Item fupplicat concilium, ne regalia de- M neget eccls&E B- Marie Sueffiooeohs, con- » firmate ab epifeopo luo» fe ne inhibeatepi-. „ ifcopo Suetflonenli ne eam benedicat, nifi prius ab ipfo recepti» regalibus; feu capituïo, ne eam recipiat benedicendam in ecclefia fua; fe ne de reliquiis fe aliis facrisqufecit per baillivum/bum afportari, & Angulo * fe intromtaif ulterius, fed ecclefuefa- * Locu> „ ciat reftitui, « ne non excommunicator cx- corn>po“ ,, communicatis communicare compellat.

„ Itemfupplicant praelati, non ex parte con- „ cilii, ne dominus Rex adfignet eis diem , „ five alius , ubicumque fuerint, fed in certo „ loco, cum vix hoc poflet fieri fine periculo „ cautas.

Faâa autem fupplicatione modo pradi&o , dixit domiuus Rex , quod fuper hoc haberet, confilium: fe habito confilio refpoodit, quod Cinde plenius confilium volebat habere , fe fuper hoc adfignabat diem ad craftinum quindenae Aflumptionis B. Mari* apud Meledunutn . Quo audito , dominus Rex & difti epifeopi cum praefatis nunciis capitulorum , feceffernnt in partem, fe habito confilio in hoc convenerunt , quod diem illam colligerent : fed fuper duobus articulis primis, fcilicet de negotioRemenfis ecclefic archiepifcopi , fe bannitione Thomas *de* Bellomanfo, canonici Remenfis monerent dominum Regem. Et egrefli coram domino Rege iuper illis duobus ipfum ex parte concilii monuerunt, fe diem praefatam ad audiendam refponfionem domini Regis collegerunt .

CONCILIUM REMENSE

Compendll habltum ab llsdem

Anno eodem.

Acra anno Domini M. CC. XXXV. Dominka poft feftum beati Petri ad vincula, adfirnata apud Compendium ad celebrandum provincials concilium, pntfentibus domino Remenfi, Suefliooenfi, Laudunenfi, Catalaunenfi, Tornacenfi , SilvaneAeofi , fe Morinenfi , epifcopis ; & pnefentibus procuratoribus Ambianenfis, Attrcbatenfis, fe Cameracenfis epifcoporam , nec non prsefentibus nunciis capi* ttdoram cathedralium Remenfis provincic, abfente Belvaeenfi epifeopo , qui ad Romanam curiam pro&âus erat, conférait totum concilium, quod dominus Rex monebitur fecundo fuper negotio Remenfis ccclefias & archiepiicopi, fe bannitiooe Thomas de Bellomanfocanonici Remenfis, per archiepifcopum fe fuf&aganeo· fuos prenominaroe, aut illos de pnadiftis fuftraganeis , qui prefentes fuerint ; prefenti£bus etiam didis procuratoribus epifeoporum , pnefentibus infuper & confentientibus nunciis capitulorum cathedralium Remenfis provincic. Omnes enim praenominati debent interefle apud Melcdunum in craftino quindenae Aflumptionis beate Marie, hora competenti, coram domino Rege, qui monit · · · ·

Hic uti defeat MS. cede.*

Eodan autem «nao habitum fuifle Silraneâi »b iiidern cnUcopto hi* coanoverfii* concilium docet Spondinu* in annat. aedef. ad u>. M. CC XXXI. item dc Cl. Hcmanei» in ÀuguA· Veromaadnontm iUuftrata , ia eo repnhendeedu* quod Concilia Compendii & SUvaacOi celebrata, *tu** QuiaitaopoU blfo tribuit.

ANNO CHRISTI

Sm^dI Sf Mtetit?t/a

Hn»r. $/^m-

&- mm T' mm.s.7»' <

£-*-*/'7-* *""**"-

MONITIO

Domino regi Franci» fada per abbates fandi Cnfpini, fanâi Dionyfii Remeniis, & Eflonis, audoritate Concilii Provincialis Remenfis, apud Compendium celebrati, anno Domini MCCXXXV.

n Eterendis Patribus dominis fuis Henrico Rra,'a Rcmenfiarchiepifcopo, ficoin n*bu* fuffragancis; Leo fandi Dionyfii Remenfis, fic G. Eflocis abbates, debitam obedientiam cum falute. Noverit paternitas veflra, nos quafd*ni rccepiiie litteras, fub hac forma: Henricus Dei gra:ia Remenfis archiepifeopus, toiumque concilium provinciale Remenfis provincix apud Compendium congregatum; diledis filiis in Chrifto fandi Crifpini majoris Sucflioncnfis, fandi Dionyfii Remenfis, fic de Eifone Suellionentis diocefis abbatibus, falutcm, ficfinccram in Domino caritatem. Audotitate nollravobis in vntutc obedientie diilricle piccjpiendpmandamus, quatenus ad dominum regem perfonaliter accedatis: ita quod ferta fecunda poll Exaltaimnem fend» Cnicis, ubi fuerit, interfitis; ipfum monentes ex parte noftra fuper negotio ecclefi» fic archiepifcopi Remenfis, fic fuper bannitione Thomx de Bcllomanfocanonici Remenfis, fuper quibus idem dominus rex alias fuit monitus ex parte concilii, fecundum quod in adis fuper hoc confedis plenius continetur. Quod fi non omnes iiscxfequendisinterfueritis, duo veftrum nihi'ucεinus cxlequantur. Adum apud Compendium anno Domini mccxxxv. menfe Augufto, die Dominica fupradida. Hujufmodt igitur mandati auftontate, nos ad illuilriiTimum regem Franci* ad didum diem apud Vicenos juxta Parifios pcrfonaliter accedentes, ipfum monuimus fecundum formam fuperius annotatam. Datum anno Domini MCCXXXV. mente Septembri.

Secunda monitio fada domino Regi.

Anno Domini MCCxxxv. Sabbato ante Nativitatem beat» Manx virgins, prxfentibnsdominis Sueflionenfi, Laudunenfi, Catalaunenii, Noviomenfi, Tornacenfi, Silvanedenfi, cpifcopis; prxfentibus etiam procuratoribus Ambianenfis, Attrebatenfis^Morinenfis, epifcoporum; nec non prxfentibus procuratoribus omnium Capitulorum Remenfis provincix, abiente epiicopo Belvacenfi, qui ad Romanam curiam profedus er.n; dc abiente Cameracenfi epifeopo, qui ad imperatorem iverat: fuit monitus dominus Rex apud fandqm Diooyfium, de negotio Remenfis ecclefi» dc archiepifcopis, dc de bannitione Thom» de Bcllomanfo, canonici Remenfis; dc hxc fuit fecunda monitio fada ex parte concilii Remeniis provinciae.

CONCILIUM PROVINCIALE,

Habitum apud Silvanedum a dido domino Henrico de Brenna, anno mccxxxv.

A Cta anno Domini MCCXXXV. feria quarta poft feftum beati Martini hiemalis continuata de die in diem, a feria renia precedente didum feftum; ad quam didam tertiam feriam dies erat aftignata ad concilium celebrandum apud Silvanedum. ut pana bona & competens, fine dilatione, ordinaretur dc flatuereiur contra dominum regem, fi non pareret monitionibus fibi fedis fupernegotioarchiepifcopi fle ecclefi» Remeniis. Igitur quarta feria pntdida, prxfente domino Rcmenfi, Suelfiooenfi, Laudunenfi, Catalaunenii, Noviomenfi, Ambianenfi, Attrcbaicnfi, Silvanedenfi, Cameracenfi, Morienft, epifeopis; pr»fentibus etiam procuratoribus Capitulorum cathedralium Remeniis provinci», abiente & excufato Tornaoenii epifeopo propter propriam corporis infirmitatem, & abfente epifeopo Belvacenfi, qui ad curiam Romanam profedus erat. Cum dominus Remenfis, cum dominis coepifcopis fuis, feria tertia proxima ante didam feriam quartam, de dida perna tradaflet; & didi Laudunenfis, -Noviomenfis,Ambianenfis, Attrebatenfis, & Silvanedenfis epifeopi, una cum procuratoribus didorum Capitulorum, exceptis Remenfi fic Belvacenfi, concorditer refpondiflcnt; quod pana erat competens & bona, fi in catbedralibus ecclefiis, fic capellis epifcoporum fubmiffa voce celebraretur: Nos archiepifeopus, una cum reliquis epilcopis, videlicet Sueflionenfi, Catalaunenii, Cameracenfi, & Morinenfi, attendentes quod didi epifeopi non faciebant quod promiterant fic debebant; ordinavimus fic ftatuimus panam iftam. Cum dominus Rex non paruerit monitionibus fibi fadis; nos interdicimus totum dominium ejus fitum in provincia Rcmenfi; ita tamen quod exhibeantur ibi viaticum fic baptifma. Ex nunc excommunicamus omnes epifeopos, qui pernam hanc non obfervaverint, fie in fuis diocefibus obfervari fecerint, publicaverint, fic publicari fecerint in craftino beati Andre», quod praefigimus ad di4am panam publicandam. Alios autem omnes ex nunc excommunicamus, fufpendimus, qui didam ponam non obfervaverint a dido termino publicationis pnefixo.

CONSENSUS

Epifcoporum provioci» Remenfis, ut Concilium fuperius demandetur exfecutionl.

Anno Domini MCCXXXV. in concilio apud Silvanedum celebrato feria quarta poft feftum beati Martini hiemalis confenferunt Sueifionenfis, Catalaunenfis, Cameracenfis, & Morinenfu epifeopi, quod dominus Remenfis publice, dc faciat publicari & obfervari lententias in eodem concilio latas; rebelles & contradidores puniat fecundum quod viderit expedire; ablbivat ficin forma ecclefi» illos, qui in didasfententiasinciderint, fi ab eo abfolutionem petierint, dc didas fententias fe promiferint de cetero fervaturos. Confentiunt etiam quod ipfe poflit in premiffis concedere vices fuas alii, vel aliis, juxta fuum beneplacitum voluntatis. In cujus rei teftimonium prefentes litteras fub figillis fuis munierunt.

PRÆ-

chr Sh JSSm

.Jifit
I wn. KГ. ».
Г *'

PRÆCEPTA ANTIQUA

Seu Infticutorum Synodalium diœceiîs Roromagcniîs a Sacerdotibus obiervandorutn opufculum, ab inlîgnibus au&oricace viris de mandaro archiepiicopi ad eorum informationem exaratum.

Prodeunt iterum cum acceffione ineditorum LXIIb. taplt, eu Mfr. 'codd. Carnot. Capituli, &la/ten flecctpfit Monaji. am. 400. *Recognita font pofi vet. edit. tf in bene muitit tmendata, cd fffdim redd. Bl/>otianum item* an*. ^00. *If recentitut Fitcamunfe ; necnon colleta cum Statutis Rajoctpfibui & leuovicrfijus ,* f«< *paucit immutatu, ipfa funt practptʌ Petri de Collcmedio.*

OBSERVATIO PRÆVIA.

Hffc· prarcptii jam e proto fubdufta , eocumdem «poerapbum *fufiut* & em-ndatiua e Mi- Capiruli Ciraor. noAer a, *la P-nm.rate* a V. C D. ·'« *Perm* ciuidem ccckiix Canoaico & Soibonico DoAorc f.ifceperat. nec fupetaddcrv curant . I[<'a jam othibemut . nimirum a cap. xc. *ne* rr^Au quidam in iia qua teelefi» Ccnomanmiù /pcxiaUa *eEe* Oof.untur .

Undenam autem primum prodierint, ferio attendenti deCnite non erit operofum . Metropolitana enim «xlrf» genuinum vflle fotum Vel ex ipfo Carnoeenh codice ceno confici videtur. Gap. fiquidera hic « <11v *Ce Clericll* me» *decul ludenti beu,* na ietirui *O- banc eenjhtutimce» voltamu tn tota dia.e/l tall fmuter <A/crverl.* qu* verba Arcfiiprxfuln eBc pro una e fulfraraiteii eccktiri fibi fubditk, quam pm ceteri» ca label infecerat, nemj neqavrrit. Cap item exiv. ftatutt *de* immoderati» pmfionibu» aut firmi· «xkfiarum, pemer cockKnttam Epifcopi vel Archiepifcopi impofin», prohibendi·. Cap. demum ivxu. nomen Arebiepilcopt , quod alia· i* Epifeopum trai.fmutarerat , cxpretfe retinuit.

Cujuftum autem Archiepifcupan»· · Pro Roromagroft ex eodem Carnot, cod. cap. rxxri haud obfcure colligitur , dum in qualemcumque Tnnkati* in humani» adumbranonetn h*« lubd» t *Seltt cnine dicl ftud Utrae boare* arat 'Aro ^n*gha , Dux Nonuannla,* t» *Cunel.Andlgava . tf ita erant trtl ferfena. ne.· Ulctretur* fnad Arx *utntlla cfet beare Er* χ·ı *Frenem, fid dc Dace Neentaatun bene cencederetar .* An alium ptcier Rotumagenlcm talia lapiam , pe*** ·'ordato* <uJk'ium tfto.

Et fane cauûm noflram in hac pairre fuperioeem efliciunc, tum poflelCo ipfa , infigat documentum *Jurl·* , quam pacifici txminequc reclamante hucuiquc tuemur A obtinetm» : tum Mf». codicum copia numerafar *t* editio irem veru· difcrte figiut , uecnon quatuor Provincia» noftro fulf agancarum ecclelianim ftatuta idtpfum haud obfcure vidcnrurj indicare . Iia demum loci» qu» *ex Mctrtfe.nane Concire* lakribuntur. eadem lifdem verbi· extant m Provinciali Conviho ixjftro anni ı>1·. v. r- titulut cap. xxxvti. quod in edir. *Ex Cenethe Tnremnf* perperam inlcribirur , in Bagvt'iano codκı eft . *Ex Concille Metropolitano,* eftque cap. χ·χ. Concilii Provinciali· Kotomagi anno i»jt. celebrati, nit in, ullo Turoncnfi ante id tempon» apparuit.

Verumamen ex adverto ftttit pro C-nomanenfi eeclefia D. *It Prron* fupra laudatu·, valida, uti opinabatur , contorquent aicumecta. t. Ex fcftiritatibi.· SS- Gervafii & Piorafii, ac $. Juliani Cenomaneniu icclefin patronorum. ·. Ex excommu akaiionc Hamehni eiufdem Ec.leii» Antiflitr*, ut notum eft.

Ar pace O|Hini viri, nil ali·ı l prorlut inde confequitur, nifi codicem Carnotinfem ex altcio Cenomanenfit «cclefin cfibu· jam aptato exferiptum fuifTv. E* ftuippe apud majora noftro· tumma ingenuiu· , illud uiunimitat/t commumonilqut ccclrtiaiii.e commune fignaculum fuit, ut e coepifcoporum, maxime vicinorum, decreti· , quaque in rem fuam optima .f dtbanmr, citra verecundiam vel cujulquam invidiam, quafi «x communi bono, delibarent aut deflorarunt, ac prout oppor. tuoum vidibatur , lut· accommodarent luftitutn . Illud pentetea exinde in lummum I ccktir commodum profluxit, ut in fieriī, faliem intra idem regnum, eccldia ab eeclefia vix diffideret , κ ficut una erit omnium fidet , fic & pari ioemtt pel lèveraiet difciplina .

Ceterum quod ad Precept·, de qaibut nobit iermo . attinet eadem ipfa parili proriu· ratione quamplure* fibi venlirarunt ecclcfi*: v. g. prêter Neuitriaca» , Andegavenlu , Namnetenfitquc , cu»u> expeetlo nomine proftant in Bibliotheca Bigo tiana, ante anno» ducento· & quinquaginta manu exarata ; quod Feiunio pariter folpendum incrtbuiflet.

Maneat iiaquc cx fupradifti» opufculum effe a vuii eruditione ac difciplitx ecckfiaftir* peritia confpicuit de mandaro Rueomagenti» Archiepifcopi collectum & adornatum , unde luftraganei vici.iloretque Epilcopi fibi, prqut convenit·· vtdebarug, aflnmpierint.

Ai cujuii.am , inquje*. Roromaeenfii Archiprrfulii › Pro Petro de Collemedio ftant ferme univerfi ; dr fane dumfequioret iuat conftiiunooc· *Pracrfta neva* inlcriptit , ad antiqua profeöo videtur allufiffc.

Ut ut *t»* , dt cujufnam tandem fuerint Pnrctpta , leriu» anno ııμ. non videntur protrahi pnffe, ob exemplum videlicet Trinitati·, duihim ab co qui fimul dc fcmel fuiflct Rex Anctis, dux Normanni*, ac Come· Andegati*, dc fic quafi tra perionc. Cum a Normanni» Ducaru excidiflent jira Angli ab anno iio,. obloletum fuifiet exemplum, quod proferebat ut tritum dc cuilibet obvium.

In hac porro editione nonnulla capitula in duo fecare necelfe fuit, ex eo quod a titulo par* altara profru* ahbotNtat · allit, fed pauci·, novnt titulo· appofuiroua, ut textui convenirent.

I. *Quomodo perfona Ecclefiaflic* ante Synodum fibi debent providere.*

Die Dominica Synodum precedente , Sacerdotes qui Capcllanos non habent in fui» Parochiis , diligenter inquirant publice Eeclefia A qui tînt infirmi in Parochia , & *feria* iequenti, five antequam iter arripiant, eos vificcnt, etiam non rcqwfiti , fic faciar.t quicquid necefle fuerit 3d lalutcm animarum . Nihilominus tamen provilîonem eorum procurantes, quz folent facere per Capellanos in alits Ecdeliis remanentes.

II. *Ut omnel curam animarum habentes veniant ad Synodum.*

Pracipitur ut omnes veniant ad Synodum, maxime curam animarum habentes. Lt fi inc- A vitabili neceflitate decenti fuerint, mittant Ca* pellanum fuum aut Clericum loco fui. Et in eundo & redeundo honefle ambulent, & ho nefla quzrant hofpitia ; it in eis circumfpecle fe habeant, ne flatus Clericorum vertatur po- B pulo in opprobrium it contemptum : & qui ex caufa remanicrint, cam Decano , it Decanus Archiepilccpo ftudeat nunciarc.

III. L7 *jcÿini intrent Srnodum.*

Przcipitur Sacerdotibus ut jciuni it induti fupeliiciis & ltol<s mane intrent Synodum ,' ceteri autem pcrionatnm ieu vicarias Eccleftarum habentes , iupcliicjfs tantum : Abbates autem cappis feneis fmt induti. Pricipitur fub poena fufpenfionis quod a tempore pulfationt· Synodi , omni occa(ione poilpolita , majorem Ecclcliam eini.es intrare iclbnert.

IV.

ANNO CHRISTI

IV. *De baptifho.*

Baptifmus cum honore & reverentia celebretur, if cum πîiiζπ- cautela, maxime tn di-itin&ione verborum & prolatione, in quibus tota virtus iacramenti confidit, fcilicet: *Ego te baptizo tn nemine Patril, & Filii, tj Spiritut* ›. ' & ?n * ^·ornano fub hac for-c^um'jw- *ma* laicr» doceant'Sacerdotes frequenter, debere baptizare pueros patrem fle matrem pueri, in fumma neceflitate. (a) Forma autem verborum ptaed'âa ab eo qui baptizat, integre, ordinate, continue, fine interpofitione aliqua proferatur.

V. ZV *eodem.*

Interrogetur aurem laicus qui fic puerum baptizat diligenter a Sacerdote quid dixerit, & quid fecerit: & fi eum inveniret difcreto modo & debito baptizalfe, oblato puero adEcclefiac fores fuppleatur quod deeft, fcilicet pabulum falis, aurium fic narium linitio cum faliva, exorcifmi tamen non dicantur; fuper fontes tamen fine immerfione omnia fient qtije ferlent fieri: Si vero dubium fuerit in qua forma verborum puer baptizatus fuerit, tunc Sacerdos omnia faciat, fle immergens dicat: Λ *tu* no» *ei baptizatur, ego te baptizo In nomine Potrit, (J Filli, & Spiritm fenlll, Arnen* Ad elevandum etiam puerum de facro fonte unus fit aut duo ad plus, tres tamen rcc'piantur pro caritare fervanda.

VI. *Dt Confirmatione.*

Sacerdotes feientes adventum Archiepifcopi, moneant populum diligenter, etiam per hofpitia fingulorum, fi opus fuerit circa duas aut tres leucas, ut omnes conveniant coram Archiepilcopo ad audiendum fermonem, maxime qui confilio Archiepifcopo indigent, fleipficum populo conveniant cruce precedente. Adulti vero qui confirmandi fuerint, prius confiteantur, fi tempus habeant confitendi, fle deferant fecum bandcllos latos, mundos fic fatis longos, fle laventur fontes confirmandorum: jejuni autem fi fieri poteft recipiant hoc facramentum, fle tunc non celebrent Sacerdotes nifi fummo mane.

VII. *De officio Sacerdotii in miniflem Altarii.*

Sacerdos miuiftrans diligenter attendat quod hoftia fit integra, fle integrum habeat circulum, fli quod vinum non iit acetofum, fle quod aquam modicam refpeftu vini apponere non omittat: fi autem aliquis aquam omiferit «quando advertit, opponat aquam fi fieri poteft fine fcandalo. Si vero per ncgligentram evenerit, quod perlefto Canone fle peraâa confecratione, nec vinum nec aqua reperiatur in Caiice, debet ftatim infundi utrumque, fit hoftia ficconfecrata teorium reverenter refervetur. Hoftia autem no;â ficut fieri folet ante Calicem apponatur, flt reincipiatur Canon MiiTx: *Te Igitur*. Pro Communione vero, prior fle fecunda hoftia ab ipfo Sacerdote fumatur.

A

VIII. *Ut mc ponit, me vinum remaneat fuper Altare in Miffd.*

ANNO CHRISTI

Caveant Sacerdotes ne panis, vel vinum remaneat fuper Altare infra Midam: praeter illa qpz ab ipio funt confecranda: & fi quid forte remanient, ab ipfo Sacerdote feu ab alio mundam conicientiam habente cum reverentia fumatur.

IX. *De eodem.*

Przcipitur Presbyteris ut quando inceperint in Canone{MiΠβ, Qa» *pridie,* tenentes hoftiam B non elevent eam: fed ante pedtis detineant, donec dixerint: *Hoc efi enim Corput meam.* Et tunc reverenter elevent eam & decenter, ita quod potfit videri. Et poft totalem fumptionem Corporis fl(Sangumis Domini, aliquantulum ab expuendo abftineanr. Et fi abftinerenon poflint, in loco mundo hoc faciant, qui conculcari non poifit.

X. *Quomodo flerj debeat, fi quid de Sacramenta ceciderit.*

Si quid de Sanguine Chrifti ceciderit fuper corporale, fugenda eft pars intinâà: fle ipfum corporale, panno aliquod mundo involutum, pro reliquiis eft fervandum. Si fuper pallam, vel fuper aliquod (aerum indumentum, pars intinfta prius fugatur, fle poftea fcindatur, fle confuta panno muixlo, fervetur pro reliquiis, ita tamen quo fuper pannum cedula confuatur continens: *Super boe linteamen fiilla cecidit Sacramenti.* Si fuper aliud commune veftiinentum ceciderit, parsintin&a prius fugatur, fle poftfcindatur, dccomburatur, dc cinis in facrario reponatur. Si autem iuper lapidem, lignum, feu terram ceciderit, lingendus, tergendus, fle radendus eft locus ille, dc pulvis in facrario reponendus. Si autem de Corpore Chri(li iuper pallam vel quOdlibet ornamentum ceciderit, pars fuper quam ceciderit abluatur, fle ablutio a Sacerdote fu-^matur, vel ab alio munda: confcientix. Si vero fuper lapidem, lignum vel terram ceciderit, locus radatur, dt pulvis in facrario reponatur. Sacerdos vero vel mini(1er, cujus negligcntia iftud acciderit, ad Archiepifcopum debet mitti.

XI. *Quomodo fleri debeat, fi aliquid ceciderit in Calicem.*

Si mufca vel aranea, vel aliquid tale in ipfum Calicem ceciderit, quod vix fine vomitu, aliquando non fine periculo corporis fumi poteft: fanguis fumatur, fle fuperfitfo vino ipfiim-5|uod ceciderit abluatur, fle ablutio a facerdote umatur, vel ab alio bonae confcientuc, fle E poftea in facrario comburatur.

XII. *Vt corpui Domini, Cbrifma, & Oleum cufiodioatur fub clave.*

Euchariftia, videlicet Corpus Chrifti, Chrifma, dc Oleum fimiliter fub clave, in loco honefto dc eminenti, dc in vafis competentibusfle ,honeftis ponantur; nec ponatur in burfa fandum Corpus Domini, ubi taâum frangitur; fed in decenti pixide:

XIII.

tJ; MfT. ,V 2. & 2:-*nr Uirij «tw-d {«a· *·«''. non in.ponact

XUI. *Dr ranooaliana Sacratmrndormn*.

Sacerdotes die oâavo temper renovent facramentej videlicet , Euchanftiam, Fontem & A* quem benodiAam, ne fui vetuftate aliquem ed indevotionem movere valeant aut horrorem

XIV.

Item ftatuimus ut fi aliquando contigerit quod propter neceffitatem aliquam Euchanftte dividatur, ut una pars detur infirmo, & alia pro neceflitatis articulo refervetur, refervete pers fumatur a Sacerdote.

XV. Ut dicantor Afeto/ims êf *Prima. antaeuam* c«Mr«tor.

Nullus antequam Matutinas canonkasA Primam dixerit, Miflam celebrare prw/umat aliqua neceflitate·

XVI. *Vl* eea critdnfitor *bis in dtt.*

Nullus audeat bis in die Miffam celebrare , nifi in Natali Domini vel in magna neceflitate , feilicet corpore humano prtdante . Et in die folemni, vel quodragefimati, vel etiam tn die Pafchai celebraturus Miffam fecundam , vinum perfufionis non fumat, fed mmiflro habenti bonam confoentiam conferat.

XVII. ^eiwdeCteur M rirwAu *&inha lerji.*

Calix poft Miffam panno mundiffimo involvatur, nec miniflri eo Calicem intus tergant , fed alio »d hoc fpeciaNter deputato . Qui dum non fatis decens fuerit, vel vetuftate attritus , in farrario comburatur.

XVIII. (A apt *fal Ponit bontdi&ns tn dia janflo Pajdia*.

Panis benediflus in dia Pafch» non fiat, nec ir^ Feltivitetibus,^quibus Colent A dabant Corpus ~~Cbrifli recipere~~ Chrjftiani

XIX. *Vt non datur Eudtariflia putris infra J. mnu, ok Caattilo fatarana^t.*

Prohibetur Preteyteris ne hoftias dent pueris uUo modo infra feptenniuni confliIutis.

XX· *Qui Meant daftruirt Altari.*

Nullus permittetur defervbe Altari, velEpiftotem tegar· nifi in -fupellicio, five capucio , ve) coppo daufa Uxoratus autem nullo modo Altario doforviat.

XXL *Qual Profanants dabant dktn Sacrrdotu.*

Invenimus decem fequcntesPrafationes in facto Catalogo tantummodo recipiendas , unam in Pofche qure fic incipit *Tt quidam omni tampare*; «liem in Afcenfione, folicet: ^Mîpή/IRe. *fitrru&atntnl*; tertiam in Pentecofle, folicet : ^mi q/rendtev *J^rr$* quartam de fanâa Trinitate- *cum um^tnita,* quintam in feftis beat* Marte: *Ett* mvanarahona,* fextom mfeflefan- Aat Crucis; *ftiaitm humani*, ftptimarn da Apoflolis, feilicet *Tt Dmintjappliattr J ofta-* A ram m Nateli Domini *par hrcaroati*, *ncmarn* in Epiphen» Quia *cttrnmugantlut*, de- c*J"2yj cimem in Quadragefima. {λo *nrporuh/ajumo*

XX It. £x *Comibo Lnttranrufi Ouod hontfto fô bahoamt t&crkirf»t PraAgtari divmum Oficutm.*

Diflnfte pracipilur ut Sacerdotes divinum O/Kawn noàomum A diumum diftmûe & aperta , quantum Deus dederit, celebrem A ùevote. Honeftum fujuijem «flirt quod flantes Canonicas horas dicerent, maxime in feflivbdiebus, ut alii videntes labaram *tl* devotionem , glorificent Deum poirern qui in *calh* eft.

B

XXIII. Stetetam Znaacratii de *Altari & ajut minifttno.*

Pracipilur quod in Altari in quo tabulamota fuerit, vel enormiter frafta, Sacerdos non celebrat donec Altare confolidetur, A iterum confecretur. Nec fuper *lapidem portatilem* Viaticum fine capio celebratur. Ampulla feilicet vini A «quo in minifterio Altaris fini mund«, integra, *vitrea*, vel flannea ,five *argentea* Ad ablutionem autem manuum vas grandius deputetur.

XXIV. *Dt Pijoints* if Meiwdergur.

C

Provideant Sacerdotes quod H/cinas habeant juxta Altaria decentes, mundas , ablutionibus curium liberum ochibentes, nec fine opertorio relinquentur. Juxr« etiam Altare, tria Manu* tergi» habeant, unum ad primam ablutionem, fecundum poft Evangelium, tertium poft fumplionem fecramenti. Aliud fit pandens cirra MifTales ad tergendum os & nare (fi opus fuerit) Sacerdotis.

XXV. De *lAom Corparalium' & aliorum ytftimmatarum Altaris.*

Summa reverentia A honor maximua *fueris* Altaribus exhibeatur. Et maxima ubi facro fonâum Corpus Domini refervetur A Mifla celebretur. Linteamina Altaris· A indumenta f«pe O abluantur ad reverentiam A pr«fentiam Salvatoris noftri, A totius Curte cretoftis, que cum eo prarfans adafl quotins Mifla celebratur. Sacerdos five Diaconus Corporalia *felpe* abluat , indutus fupellicio, in vate mundo ad hoc fpacialiter deputato . Omnes ablutiones , fi ûan poteft, in Pifcina reponantur, vel faltom prima, caterer autem in boptiflerio Item linteamina Altaris A indumenta Sacerdotalia non nifi a Sacerdote vel Diacono, vel aliqua honeft» matrona, vel virgine, fine appetitione aliorum pannorum, convenienter quando opus fuerit abluantur, ita ut munda A nitida conferventur. Quia, ficut continetur in Concilio La-.teranenfi, nimis vidotur abfuntom infacrisfor-"de» négligera, qu» dedecerent etiam in prophanis.

XXVI. Puemad» *dabaant alfalili Carpat Cbrl fli, Cbrifma* , dT.*Olaum*.

Statuitur ut per omnes Ecclefias ChrifmaA Oleum fandum , Oleum infirmorum , A Euchariftia in vafis derentibus, Fontefoue fimüiter fub fideli cuftodia, clavibus adhibitis conferventur , ut non poffit ad illo temeraria manus extendi. Si vero h ad quem fpedat cvftodia, ea incaute reliquerit, tribus inenfibus ab officio

' ' Nκη"0^10 firfi*n‹i««ur» 6c ‹î per ejus incuriam ali-A
CHRisn nefandum inde contigerit, gravius puni*. tur.

XXVII. *Vt nnHaSxpclletMlafint m Ecclfiu, nifi in ntitfimt.*

In Concilio firmiter inhibetur ne Supelle&ilia Sacerdotis propria, vel aliena in bcclcins admittantur, nifi propter hoftiksincurfus, aut incendia repentina, feu alia* neceflitate» urgentes, propter quas ad eas oportet habere refugium,- ita tamen ut neceffitate «(Tante, in loca priftina reportentur.

XXVIII. *Vt fijh/Mt Manuale ptr fit.*

Librum, qui dicitur Manuale, per fe habeant finguli Presbyteri Parochiale* , ubi continetur ordo Baptifmi, Cathechifmi, Extreme unAionis, & hujufmodi, & in Ecclefia libros alio*, in quibus pollit competenter divinum tam no&urntun quam diurnum Officium celebrari.

XX IX. *Dt ndditUtu Eccttfi*.*

Prscipitur Sacerdotibus ut .omnes redditus Ecclefie kribantur in Miffalibus fuis, dede rebus Ecclefix vel Presbyterii nihil alienetur, nifi per Archiep.Icopum,

XXX. *Dc Thefimcrir EccUfia.*

Thefauti Ecclefix viri* hooefiis & /ufpicione carentibus euftodiendi tradantur ,' & per conlilium & fcientiam Sacerdotis in ufu* Ecelefue neceffarios expendantur.· & de cis reddant rationem qui cuflodiertnr. in plena Parochia, vel coram cle&is a Parochia ter in anno.

XXXI. *Dt bnaginibnt, & Ornat* Altarii.*

Imagine* vetullate deformat*, flc linteamina (aera, flt alii panni, & vefiinMnta, flt ornamenta ufibus Ecclelí* prepsrata , vetullate attrita, facris ufibus inutilia, comburantur ini loco mundp, flt pulvis juxta parietem Ecclefis recondaturquia pofleut intuentes inducere in errorem.

XXXII. *Vt Sacerdoter firment fien clandant E'cltfm.*

Praecipitur Sacerdotibus ut divino Officio celebrato , fle populo regreflb ad propria , Eccicfias hia* firmare fiudcant diligenter .

XXX111. Ac *Chorea «* fitero loco fint.*

Prohibeant Sacerdotes, fub pcena excommunicationis, Choreas induci in Cœmeterio vel in Ecclefiis, moneantque ne alibi fiant , maxime diebus Dominicis fit feftivis. quia, utdicitAuguftinus (a) : *Melrnt tfi Dominicifefiivlr dic. bets foder» vtlarare, «panoChortataiectre.* Quam grave peccatum fit in loco facro Chorea* du. cere, pergendi poteü cx pceniicnria fecundum rigorem Canonum talibu* injungenda : Si «jui* Balationes ante Ecclefia* San&orum fecerit , emendatione poblica tribus annis pceniteat.

XXXIV. *Vt w» adficttnr i» Cemoltrio.*

AMNO CHRISn «»*».

Nu'Iuj de novo «dificare in Coemeterio permittatur, nec domus aliqua, fi diruta fuerit , durante per annum ruina, ibi reaedificetur, nec fimus vel immunditias aliqu* in Cosmetenis adunentur.

XXXV. £*r *concilio Lattranc^fi. Dt Cltncoriuo hoaefiatt.*

Clerici officia vel commercia fecularia non exerceant, maxime inhonefta . Mimis, hiftrionibu* fit joculatoribus non intendant, fit iaberBnas prorim evitent, nifi fone caule neceffitatis in itinere conftituti. Ad aleas vel taxillos non ludant , nec hujufmodi ludis inierfint . Coronam & Tonfuram habeant congruentem , & fe in Ecckfiafticis officiis, & aliis bonis Rudiis exerceant diligenta.

XXXVI. *Eκ rodent, Mt habeant Supertmucalla clanfa, *rc indebito operata afantnr.*

Clerici bénéficiât! & facris Ordinibus cônftituti claufa defuper deterant indumenta, nimia brevitate vel longitudine non notanda. Si quis autem hujus conllitutionis tranfgteffor enitent , per Superiorem luum puniatur : nec defeCrant capticia alterius panni quam iit indumentum quod exterius deferunt : nec caligas deferant nifi de faja, vel de fargia nigra, vel de perfico, vel de bnmela nigra I Et. ut vellis aperta prediAa ponata, maxime in publico , pauperibus erogetur: luper qua veOe pauperibus eroganda Archidiaeonorum flt Decanorum confcieotias oneramus. Praecipientes eis fub pcena fufpeofionis fle excommunicationis quatinus illud praeceptum debit* execution· demandent , adhibito, fi opus fuerit, fit implorato auxilio brachii fiecularis. Pannis rubeis vel viridibus ,necnon manicis flt fotularibus confutitiis, feu rofiratis, fcllis, frenis, peiforalibus fle calcaribus deauratis non utantur. In Sacerdotio vel perfisnatibus conflituti, cappas manicatas non gerant nifi julla caufa timoris. Fibulas omnino non ferant, nec corrigias auri vel argenti otnatum habentes, nec annulas, nifi quibus competit ex officio dignitatis.

XXXVII. *Ex Concilio Lattrawifi de Clcritit, Qltod non exerceant Sententiam fangainit.*

Nullus Clericus Sententiam (anguini* didet aut proferat, nec fanguinisvindi&amexerceat, aut ubi exerceatur interfit : *nec* quilquam Ckj-ricus litteras diôet aut feribat provindifUfanguinis dcllinandas.

XXXVIII. *Ex Concilio Metropolitano Rotom.an. jtiJI. dc CUricit. Qnod nm fint advocati.*

Clerici bénéficiât!, feu in facris Ordinibus confiuuti, non fint advocati pro pretio, feu io fraude pretii, in Curia laicali : nec Jocolaicorum Curiam teneant, nec bailliis eorum illicitis prxficiantur. Nec illam partem chirurgias Subdiaconus, Diaconus vel Sacerdos exerceat , qua: aduftionem vel incifionem inducit . Nec quif-

(«·) Eaanu. ». u Pfilm. & ù Pûlm. ,».

|uam purgationi aquas ferventis vel frigi-A feu ferri candentis, ritum cujuslibet bene* diâionis aut confccrationis impendat.

XXXIX. *Ex Concilio Metrepelitxe eodem . Ne litigent* Nran» *Jttdicc feocnUri.*

Nullus Abbas vel alia perfona Ecclefiaflica , de perianalibus injuriis, vel eleemofynis Eccle- fie ûâis, audeat litigare, nifi dcconfenluAr- chiepifcopi, coram Judice firculari leu laicali.

XL *Ex Concilio Coteront# dt Vito & fletu Clericorum.* jQwd *cufte vivont*

Continenter & cafte vivere ftudeant urriver. B G> prefertim in fiicris ordinibus conftituri, ab omni vitio libidinis prwcaventes, maxime illo propter quod ira Dei venit in filios diffiden- tis; ut in coofpc&u Dei puro corde & mun- do corpore valeant miniftrarc . Quocirca diftri- âius inhibemus ut nullus in facris Ordinibus conllitutus, aliqua occatione teneat in domo fua vel alibi mulierem, vel perfonam aliquam dc qua mala poflit fufpicio fuboriri, unde popu- lus fcandalizetur . Qui vero poft fententiam Gallonis inde latam, & ammonitionem legiti- mam , faltem in Synodo faftam , focarias vel mulieres alias cum fcandalo tenuerit, fciat fe fententia excommunicationis efle ligatum. Et quI in excommunicatione illa celebrare pra>C fumpferit, eft irregularis effeftus, nec fine di- fpenfationc poteft amodo celebrare.

X LI. *Ut non bebent fecttm prolem Presbyteri .*

Prohibetur Sacerdotibus diftrtôe ne fecum habeant prolem quam in fornicatione genue- runt , propter fcandalum. Et ne *eis* in eccle- fiis afliftant vel miniftrent, & ne in domibus fuis aleas vel decios habeant prohibetur.

X L 11. *Ex Concilio Laterana#. De concubinis laicornm.*

Prohibeant Sacerdotes etiam ne laiciteneantD concubinas. Et qui poft ammonitionem trinam tenuerit, tam ipfe quam ipfa, ab ingreflu Ec- clefias arceantur: & fi perfeveraverint gravius funt puniendi.

XLIII. *Ex Concilio Ltterasee# . De Reliquils .*

Item in Concilio eft ftatutum quod Reliqui» antique amodo extra capfam nullatenus olten- dantur: nec exponantur venales. Inventas au- tem de novo, nemo publice venerari przfumat, nifi prius auftoritate Romani Pontificis fuerint approbate.

XLIV. *Ut non recipientur Eradicatores, n#fut- rint oetthenteae perform.* E

Nullus paflim recipiatur ad praedicandum , nifi fuerit authentica perfona, vel ad hocfpe- cialiter ab Archiepiicopo deftinata. Qpcftores quoque eleemofynarum tantum ea dicant po- pulo que in litteris Domini Pape vel Archie- pifeopi continentur. Sacerdos tamen locipopu- lum fibi commilTum diligenter inducat ad ero- gandas eleemofynas pietatis intuitu , non ani- mo extorquendi. Et quod datur , petentibus eleemofynas integre rellituatur.

XLV. *Reno de Qm#orib*s ekemofynarxm.*

Nullus recipiatur ad querendas eleemofynas in Ecclefia, une litteris Archicpifcopi, nifi fit parochianusEcclefias, vel vicinus de vicinia no- tus.

XLVI. *Ex Concilio Trcrmo#. Do Juramento perfenorum.*

Nullus Clericus Patronis faciat juramentum, antequam fit Archicpifcopo prefentatus, & etiam inftitutus. (a) Et ne refignationes fiant io ma- nus Abbatum vel quorumlibet Patronorum, fed in manus Archiepilcopi tantum, diftriâius in- hibetur.

XLVII; At *ornamento Eccl#et pignori obligen- tur.*

Statuitur quod Ornamenta Ecclefia; non obligentur pignori, nifi pro neceffitate Ecde- lix, 'cum confilio Parochiaoorum.

XLVIII. *Ut Laidflim fms inflruifacient .*

Sacerdotes frequenter moneant Parochianos fuos, ut filios inftrui faciant diligenter, &fcho- las attentius frequentare : quia illiterati non funt ad ecdefiattica beneficia admittendi.

XLIX. *Ex Concilio Txrone# Metropolitan* , de *C arvngio.*

Prohibetur diftriâe ne aliqua Ecclefia Cor- vagium Domino terre, vel aliquid tale confer- re prxfum.it, donec habeat in Archicpifcopi fuper hoc confiltum, ut ejus auâoricate fiât quod fuerit faciendum.

L *Dc firmis ecckflorxm.*

Nullus curam anim-rum habens, (i) Eccle- fiam ad firmam recipiat; nec Sacerdos etiam, nili de licentia Archiepilcopi.

LI. *Ex Concilio Metropol. Quod denote Religionis ferenti fignxm.*

Statuitur quod donati cujuslibet domus Re ligiofs aliquod fignum in eminenti loco por- tent ad arbitrium Archicpifcopi, & Religioni congruentia indumenta, ut per hoc diftinguan- tur ab aliis, & ficut Religiofi ab Ecclefia de- fendantur . Et ad hoc faciendum per fuos Pres- byteros compellantur , nec hujufmodi privilegio gaudeant , donec in domibus propriis commo- rentur .

LU. *Ex Concilio Txroneqfl. D* Decimis.*

Nullus laicus vel Clericus, vel religiofa per. fona recipiat decimam de manu laicali, nifi per manum Archicpifcopi. Si aliter faâum fuerit, non valeat.

LIII.

(4) Add. « Mff. Epifcopu» autrn faciat reerptum jurare guod ad patrooa accedat, &. debitum faciet jwanKMum
(5) Ita Mff. Carnot, *Ot* Ande;.

Λ

»»»»· VHKI5T **»»'

LUI. Pe *CtittKit eunt nfyld».*

Dîftrito przcipitur ne Sacerdotes cultellum portent cum cufpide, aut arma, nec Clerici Sacerdotum, vel alii qui gaudere volunt privilegio Clericali, nili jufti caufa timoris.

L1V. Air *Presbyterl* erdûmtf fc/Lumra *flet fer Iu» I.*

Prohibetur Sacerdotibus ne teftamenta fua ordinent per manum laicalem. Nihil dc frudibus fequentis Augufti, licet moriantur poftPafcha, penitus ditponentes ; cum eos nolimus habere nifi ipfos qui fuis Ecclefiis *laudabiliter B*, vel fuerunt icrvire parati. Sed neque de rebus intuitu Ecclefic aequifitis aliquis diiponere valeat, nifi fecundum canonicas fanâtones. De mobilibus autem, pauperibus, vel religiofis locis, vel confanguineis, aut aliis juxta fervitii meritum aliqua conferantur. Ceterum quia confuetudine laudabili fic ex caufis rationabilibus hatonus in noftra Dicrcefi novimus obfervatum, ut nullus laicus fine Sacerdotis fui pnefentia fuam ordinare audeat ultimam voluntatem. In temporibus iftis intelleximus deliquufe quamplures, dum vel prius ordinant omnia quam advocent Sacerdotes, nec eis vocatispoftea mutatur, vel nullatenus eos vocant. Hoc fieri de cetero diftridius inhibemus, ficfubpena gravis emendz, vel alterius pœnz a nobis, vel Officialibus noftris, tam facientibus, quam confentientibus, vel afliftentibus infligendz.· fic ipfi frequenter prohibeant laicis, nc teftamenta fua faciant fine przfentia Sacerdotis, nifi in neceflitate.

LV. *Vt fideliter exeqleaattcr tefiameato.*

Sacerdotes exequantur follicitc fic fideliter teftamenta, cum ad hoc fuerint evocati.

LVI. *De mobilibus & immobilibus Presbyterorum.*

Praecipitur Presbyteris ut immobilia de bonis ecclcfiz acquifita tantummodo fuis relinquant Ecclefiis. De jure enim aliud facere non poffunt. De mobilibus fuis, que de bonis Ecclefias non proveniunt, rationabile poffunt facere Vftamcntum. Domus autem utcnfilia fic lupelleâilia fucceflbribus fuis relinquantur, fahem quod eis conveniat competenter.

LV1I. *Vt Clerici fin^xlit temporibus Ordiiusm, Ordiiulioxi fe efferent.*

Praxipitur omnibus Clericis habentibus Ecclefias, ut ad fingula tempora Ordinum fe ordinandos offerant: qui ordinati funt, inEcclefiis fuis refideant, nifi eis aliter facere permittatur de licentia Domini Archiepifcopi fpeciali, fic circa hoc fervetur conftitutio ·' *Extirfm* dz. Scituri fi poft admonitionem legitimam hoc neglexerint, quod fint fuis Ecclefiis ipfo jure privati, calque libere aliis conferendas.

LVIII. *Stftr clwioafat ftcletdit.*

Super citationibus ^ciendis, credant his qui dederint fidem. Super excommunicationibus ferendis, vel abfolutionibus faciendis, non credant fine litteris Archiepifcooi. Sententias auditor nuncicnt /fit latas diftrito fervent, nec amore parcentes alicui, nec timore.

LIX. *Ex Cettil» Ttrote^fi. De Decernit,* wt *mttdeitei exeqeuuHeer.*

Cum aliquid mandabitur Decanis, fi alias commode certificate curiam non poterant, apponant figilla fua litteris curiae, in fignum quod mandatum curtae execution! demandarunt.

LX. *De e^falMtioltibtl,* fMMwd· jSaaT.

Quando aliquis excommunicatuseft aldolvendus, fuper hoc pars adverfa certificetnr, fie tunc iolemniter cum Pfalmo Penitential! ΛΛ-*ftrert mei Dext,* fic oratione, *Abfolve,* devote fit cum gravitate eft abfolutio impendenda.

LXI. ^ni *fimt txcnntmcall Ifft ftBt.*

Sciendum eft etiam quod excommunicat! funt iplo faâo, qui in Qericos vel quoique re'ligiofos manus injiciunt violentas. Incendiarii Coemeteriorum fic Ecclefiarum violatores. Et qui litteras Domini Pape fallant, vel ad hoc aliquod adminiculum przftant, vel etiam falfatas penes fe ulna quindecim dies fervant, vel eis falfis utuntur, fic ignoranter, fi crafla fit ignorantia eorum fic fupina.

LXII. *Dc illit* 9» *fient excommxnictti fer Arcbiepifcoptm.*

Item excommunicat! per Archiepifcopum funt, fortilegia de SacramentisEcclcfiz facientes, fic qui malitiofe procuraverunt abortivum. ϴ (a) Et qui ad conjungendum, vel disjungendum falfa matrimonia, vel ad exhatredandum aliquem, feienter deponunt teftimonium falfitatis, fic qui alias falfum teftimonium tulerint, gravilfime peccant, fic graviter funt puniendi ; fic tales funt per Archiepifcopum vel ejus Pœnitentiarium abfolvcndi. Hoc autem in fuisEcclefiis frequenter denuncient Sacerdotes.

LXIII. *Vt omit Excommicttxtt etlm t Domito Pofet, foffit obfolw* ʌ *quolibet, in trtittio mortit.*

Sciendum eft quod Excommunicatus, etiam Ea Domino Papa, a quolibet alio Sacerdote abfolvi poteft in articulo mortis, fatisfââione przmifla, fupra offenfa mantfefta, vel fbluto prius judicato, fi pro judicato Excommunicatione fuerat innodatus; fi tamen de hoc habuerit facultatem : recepto ab eo juran^nm quod quamcito habebit opportunitatem, Excommunicatoris fui prziéntiam adibit, mandato ipfius pariturus. Si autem infirmus vel offenfam emendare non poterit, vel folvere judicatum,

(a) M£ Bare. & Canm. addunt : cx quo ientcntiam exconumiaicatioei* lacai» propter hoc «.dierior.

'inducendus cft heres, ut hoc faciat, non tamen cft per Poenitentiarium compellendus.

LXIV. *De okfin/ettione Jejxnerxne.*

Sacerdotes pnecipiant omnibus habentibus adultam (a) «ratem inftitut* Jejunia feu confucta obiervari Ut Jejunium Qiadragefimale, Jejunium quatuor temporum, Vigiliarum, videlicet. Nativitatis Domini, Aflumptionis beat* Marie, beati Joannis Baptifte, Apoftoiorum Petri & Pauli, beati Matthei, Simonis d Jud«, beati Andrée, Laurentii Martyri*» omnium Sandorum, jejunium in majori Litania, fciiicet in fefto fandi Marci Evangeliftc, & in tribus diebus Rogationum. Si qua autem de Vigiliis pr«taxatis die Dominica evenerit, indicendum eft jejunium in die fabbathi praecedente. Inhibeant Sacerdotesfubpcena excommunicationis, maxime in Dominica Qyadrageftmam precedente, ne quis in Dominica prima Qjpdragefimc carnes manducare prrfumat, nec àliquid aliud, nifi ea quibus in Quadragefuna licite utuntur Catholici & Fideles.

mÎÎT LXV. *Ex Concilio ' Lotcreneifi. De temporibus feriendis per ennxm.*

Pronuntiandum eft laicis ut fciant tempota feriandi per annum, id eft, omnem diem Dominicam a vefpcra ad veſperam. Feriandi vero per annum ifti fimt dies. Natalis Domini, fandi Stephani, fandi Joannis Evangeliftc, fandorum Innocentium, fandi Sylveftri, Circumcifio Domini, Epiphania, Nativitas beatae Mari*, Annunciatio, Purificatio & affumptio ipfius, dies Parafceve cum omni honore & reverentia, fandum Pafcha cum duobus diebus fequentibus ad minus, Afcenfio Domini, Inventio fanda: Crucis, fandi dies Pentecoftes, fandi Joannis Baptift* Nativitas d Decolktio, duodecim apoftoiorum, & maxime fandorum Petri & Pauli, Andre*, Jacobi, Philippi, fic Jacobi, Thbmc,Bartholom*i, Matthci, Simonis, & Judc, nui fua praedicatione mundum illuminaverunt, 6c Laurentii, S. Michaelis Archangeii, & Sdlomani (i), Dedicatio cuiuslibet Oratorii, & omnium San&orum, & fandi Martini, d (and* Marie Magdalene, fit ills fcllivitates quas finguli Presbyteri in fuis Parochiis ab antiquo collaudaverunt cum populo, qui vicinis tantum commorantibus indicendae funt, non generaliter omnibus. Reliquas feftivitates per annum, non funt cogendi ad feriandum : fed monendi ut morem antiquum obfervent.

LXVI. *De Metrinmio.*

Prohibemus fub poena excommunicationis dc magne emende, ne perfonz alique content iant matrimonialiter per verba de prefenti, donec fint ante fores Ecclefi*, quando debet nuptialis benedidio celebrari. Poffiint tamen dare fidem inter fe de matrimonio contrahendo, fi fanda Ecclefia id poffit fuftinerv. Et hoc tamen non fiat fine prefentia Sacerdotis.

A | XVII. *Ex Concilie LetereneifiCa.* 50. P» "***?. *pndn perfimt fxnt contrniendx.*

Sciendum eft & quod in quinto gradu coofanguinitatis & affinitatis, & *uPr*> poffunt modo licite matrimonia copulari.

LXVIII. *Do nutrimonHit prinoneo pMcc mastiondil I ne clemdeflinn fieri contingeret, oχi edits illicite.*

CUndefiina Coniugia penitus inhibemus, prohibentes etiam ne aliquis Sacerdos talibus interefle prrtumat. Statuentes ut cum matrimo- B nia fuerint contrahenda, in Ecclefiis Presbyteri publice proponant competenti termino pr*finito, ut infra illum qui voluerit legitimum impedimentum opponat. Et etiam ipu Presbyteri nihilominus diligenter inveftigent, utrum aliquod impedimentum obfiftat. Cum autem probabilis apparuerit conjedura contra copulam contrahendam, contractus impediatur exprefle, donec quid fieri debeat fuper eos, manifeftis conftiterit documentis. Si quis vero hujufmodi clandeftina conjugia inire prcfumpferit in gradu prohibito, etiam ignoranter, (obolesde tali conjundione fufeepta prorfus illegitima cenfeatur, de parentum ignorantia nullum habitura fubfidium; cum illi taliter cootrahehdo C oon inexpertes (cienti*, vel faltem affedatores ignoranti* videantur. Pari modo proles illegitima cenfeatur, fi ambo parentes impedimentum (cientes legitimum praeter omne interdidum in confpedu Ecclefi* etiam contrahere prxfumpferint. Sane Paroehialis Sacerdos qui (ciens & prudens tales conjundiones prohibere contcmpferit, aut quilibet alius etiam Regularis qui eis fcienter przfumpferit interefle, per triennium ab officio fufpcndatur, gravius puniendus fi culpc qualitas poftulaverit. Sed & his qui taliter copulari pracfumpferint, etiam in gradu cor.cciTo, condigna pernitentia injungatur. Si quis ad impediendum legitimam copulam, malitiofum impedimentum objecerit y D Ecclefiafticam non effugiet ultionem

LXIX. *Dt tennino Jndi3ionxnt.*

Volumus autem & przcipimus quod terminus pretaxatus tantum contineat temporis intervalum, quod in fe habeat tres dies Donenicos, vel feftivos competenter diflantes, in quibus quafi tribus ediftis perquirat Sacerdos a populo fub pcena Excommunicationis de legitimitate fponfi & fponfie qui debeat conjungi.

LXX. *Qx* inepediiat Motrieeeonùun,*

E Videlicet utrum inter eos fit confanguiniras, affinitas, difpar cultus, publics honeftatis justitia, votum folcmne, coadio, error perfome, & error conditionis, minor cras, deli&t enormitas, compaternitas que tantum quinque (c) excludit perfonas, compatrem & commatrem, filiolum & filiolam, fratrem dcforarem fpirttualem, & filium vel filiam Sacerdotis, cum his quos ipie baptizavit Sacerdos.

LXXI.

U) Mf. Bigot. «tltrm »·. annorum, ut tenent dofloret-
tW De«ft in Mf. Bate. & Ciinoc. t;ut i<xo rtpommt tanâos Ec-ltf. Cenomn
W BUT. Bacc. & Carnot, pnrtermittunt frjrn» ty *Jncrtm lolritiutitn*

ANNO CHRISTI

LXXL *Ncftntftftiltii»* m *Knptiù.*

Semper prohibeantur fub poena excommunicationis in nuptiis fortilegia fieri.

LXXIÏ. *De dnU» in gradmem lompnt.ttlanc.*

Si autem in computatione graduum aliqua dubitatio emerferit, in hoc diffinitio Archiepifcopi requiratur. Nec Sacerdos quifquain in cafu dubio audeat perficeie Matrimonium Archicpiicopo inconfulto, fed ad ipfutn referat quaecümque emerferint fuper Matrimonio contrahendo quzftiones. '

LXXIII. *De alterutro ni Religionem tranfemte.*

Prohibeant Sacerdotes fub excommunicatione publice in Ecclefia, ne alter conjuguai ad religionem tranfeat aut recipiatur, nifi per Archiepifcopum.

LXXIV. *De extrema nnfflefu.*

Ad facramentum Extreme-un&onis moneant fiepe Sacerdotes populum, non tantum divites, fed etiam pauperes, & omnes maxime a quatuordecim annis & fupra; ut ad id omnes communiter cum fuerit neceflê exhibeant fe paratos, fanftum Oleum ad eos cum omni reverentia deferentes & honore. Doceant fxpe Sacerdotes populum hoc facramentum licite pofle iterari, & fzpe recipi in qualibet magna infirmitate unde mortis eft metus, & poft fufeeptum licite reverti ad opus conjugale.

LXXV. *Qtomodo medici debeant fc baben erga infirmos.*

Statutum eft in Concilio Lateran. IV. & diftride injunftum medicis corporum, ut cum cos ad infirmos vocari contigerit, ipfos ante omnia moneant & inducant, quod medicos advocent animarum.- ut poftquam infirmo fuerit de fpirituali falutc provitum, ad corporalis medicinz remedium falubrius procedatur (a). Ceterum cum anima fit multo pretiofior corpore, fub interminatione anathematis prohibe"tut, ne quis medicorum pro corporali fidute ^liquid «gro fuadeat, quod in periculum animas convertatur.

A.XXVI. *De Communienttone infirment*,*

Singuli Sacerdotes fingulos habeant calices in quibus communicentur infirmi, qui decori fint & mundi, ut tn eis devotio infirmi excitetur. Nec permittant, Diaconos deferre infirmis fandum Corpus Domini, nifi in Decef- fitate, cum Sacerdos fuerit abfens vel infirmus. Sed femper cura magna reverentia & maturitate illud deferant in pyxide idonea bene claufa propter cafum, pullando tintinnabulum, & lumine precedente. Et veniendo ad infirmum & redeundo, fi tanta fuerit via, Pfalmos Pcenitcntiales dicant & Litaniam. Frequenter moneantur laici & etiam pueri,ut ubicumque viderint deferri fanâum Corpus Domini, ftatim genua fleâant, tanquam Domino & Creatori fuo, & junftis manibus quoufquc tranfierit orent.

LXXVII. De *Abfelntlotu infirmcrum in morte*

Pium videtur & tutum, ur quilibet Sacerdos infirmum in extremis laborantem abiolvat de ominibus, quibus eum abfolvc.-e poteft.

LXXVIII. jQMNwdo *fieri dtbeat in Cetitmitnicatient infirmeral».*

Si quid decorpore Chrifti in ore infirmi remanfcrit vel indc exierit, quo4 ab co recipi non polTit, aliquam formam habens, ab ipfo Sacerdote convenienter debet fumi comminutum in Calice cum modico vino, vel alicui habenti bonam confcientiatn dari. Si autem infirmus adeo fuerit arftatus, quod tub magna forma Corpus Domini recipere non pofln, fub minima forma ei detur in Calice comminutum › & cum modico vino in ore infirmi inftilleiur, & maxime fi fine fcandalo aliter fieri non poflit, ne infirmus obire fine Viatico videatur.

LXXIX. *De Confeffienihxs infirmorum.*

Ab infirmis in mortis periculo conftitutis pura eft inquirenda Confeflio, non pœnitemia injungenda. Eis tamen eft intimandum ut conterantur, & doleant de peccatis fuis univeifis & fingulis. Non tantum timore penus, quam peccando meruerunt; fed quia Deum Pattern & Creatorem, & Redemptorem ftium oflendere prefumpferunt, acerbitates argritudinisquafi flagella pii Patris quamdiu ei placuerit cum gaudio fuftinentes. Si autem convaluerint flarim ad Sacerdotem accedere debent, & tunc cis poenitentia competens injungatur.

LXXX. *Ut non txtorqueàtler pecunia pro betudiilionibuf.*

In Concilio prohibetur ne aliquis pro benediftionibus nubentium, exequiis mortuorum, & altis Sacramentis, pecuniam extorquere przfumat, aut piegios exigat, aut propter hoc fiftitia impedimenta opponat. Debent tamen λ Parochianis, quibus impenfa funt facramenta pie confuetudines obfervari, & libere facramenta Ecclefiaftica conferri. Et funt per Archiepifcopum compefcendi, qui malitiofe nituntur laudabilem confuetudinem immutare. Et ideo inhibetur, pe Sacerdos aliquis in cafibus hujufmodi audeat fibi jus dicere, fed apud Superiorem querelam deponat.

LXXXI. *De Confeflionibns Sacerdotum.*

Praecipitur quod Sacerdotes Archiepifcopovel Pnenitentiariis luis faltem femel io anno confiteantur: permittit autem Archiepifcopusquod poflint interim quotiens opus fuerit etiam aliis Sacerdotibus confiteri. Clerici antequam Ordines recipiant Archiepifcopo vel Panitentiariis diferetis confiteantur, ne forte pro fimplicita-

(a) ^raerdarar. Mf. Ora. & Con. add. Si quii autem medicorum huju« coafiituiioait tianisraUbr extiterit tamdiu «b infrafii ecclcfi· arctatur, doecc d« uanTptflnoc faudecerit compcteorer. Coctura autan anima, &c.

"citate indifereti Goofeflbris. irretiti irregulari- A rt^rri ter ordinemur.

<Of-

LXXXII. Jhr *Cikîlm Lateram^fl. Dt tltftfll-ut lalconm.*

Doceant Sacerdote», maxime ante Qpadragefimam , quod omnia utriuique Sexus fidelis poftquam ad annoa diicretioois venerit, omnia fua fideliter confiteatur peccata* faltem feme! in anno, proprio Sacerdoti, & infundam fibi Soenjcentiam ftudeat propriis viribus adimplere. i quis aurem alieno .Sacerdoti jufta de caufa voluerit fiu confiteri peccata, licentiam prius poftnlet & obtineat a proprio Sacerdote; cum" aliter ille noa poffir illum abfolvere vel ligare. Sacerdos autem fit cautus dc difcretus, ut more periti Medici fiiperinfundat vinum & oleum vulneribus iauciaci, diligenter inquirens & peccatoris circumdantia» dc peccati . Caveat autem omnino omnis, ne verbo aut figno , aut alio quoviftnodo prodat aliquatenus peccatorem.. Sed fi prudentlori confilio indiguerit * illud abfeue stila expreffione perfonz caute requirat. Quoniam qui peccatum in pmnitentia-11 judicio fibi dete&um przfumpfent revelare, non folum a Sacerdotali Officio deponendum decrevimus , verum ad agendum ^perpetuam poenitentiam in arôum Mouafterium detrudendum.

LXXXIII. *Ut Sacerdotes eligant locxm utmnttat ad* aadfiadiMv *Cmftffltmm.*

Ad audiendum Confefltonem, eminentem locum fibi eligant Sacerdotes , ut communirer poffint videri, dc in locis abditis extra Ecclesiam nullus recipiat Confeifionem nifi in neceffitate. In Confcffione autem habeat Sacerdos vultum humilem, & oculos in terram , nec indiferete faciem rtfpiciat confitentis, maxime mulieris; & patienter audiar quz dixerit , in fpiritu lenitatis, fle ei pro poiTe fuo pluribus modis periuadeat ut confiteatur integre, unde dicat ei vere aliter non valere. q

LXXXIV. *Nt Sacerdotes inquirant nomina perfonartan.*

In Çonfeflione fibi caveant Sacerdotes nc inquirant nomina perfonarum cum quibus peccaverint Confitentes, fed circumftantias tantum quz pcffitnt aggravare peccatum.

LXXXV. *Nt Sacerdotes injungant Mijts Confirtntibetr.* E

Confidimus fle monemus ne Sacerdotes Miffas injungant Confitentibus, fed, ut cupiditatis notam cnugiant in hac parte fruftum qui ex tali injunâiooe folet Sacerdotibus arovenire , Audeant pauperibus erogari: fle fi forte injunxerint, non recipiant ipfi denarios, fed pœnitentibtu injungant ut Sacerdotibus diftribuant quibus viderint expedire.

JLXXXVI. *Ut ûfùrtnt /occata afaata.*

Qjiia per experientiam certam didicimus pro fornicatione vel etiam pereatis majoribus fera nullam, vd minimam jxenicentiam pernitentibus injungi a Sacerdotibus ignorantibus*, feu negligentmus canonica inftituta: przcipimus , quod Sacerdotes Audeant inquirere diligenter fle peccata uGtata, dc circumftantias . ufitatas peccatorum, maxime gulz, luxurie dc cupiditatis, quibus genus humanum frequentius corrumpitur .

J- X X X V I I.

Vitium autem gulz in exceflu circa potum & cibum attenditur , quod maxime fit in quin-3ue. Inquiratur igitur pmntreos utrum aliquano exctflum fecerit, quzrendo cibos nimii fumptuofoe, nimis delicatos, ficut dive» in Evangelic, qui epulabatur quotidie fplendide; dc Judri, qui carnes in deferto concupierunt. Item utrum peccaverit in nimia ciborum etiam vilium fumptione, ficut Sodomite, quorum peccatum fitit abundantia panis . Item fumendo cum nimia aviditate, ficut Efau; vel cum nt-,mio apparatu, ficut filii Hely ; five ante ho-'ram, ficut Jonathas. Quod fi fecerit, moneatur a talibus abftinere, & curare contraria contrariis ftudeat diligenter t hi fiquidem funt fatellites Nabnlardam, quod interpretatur princeps coquorum , qui Hierufalem (id eft) fidelem animam funditus deftruxcrunt.

LXXXV1II. *Ex Concilio Lateranenfi.* Oizd *Clerici abflineant Je ab ebrietate.* ›

A crapula fle ebrietate Omnes Clerici diligenter abftineant, unde fibi vinum temperent, & fe a vino. Nec ad bibendum quempiam incitent; cum ebrietas & mentis inducat exilium, flt libidinis provocet incentivum. * Unde illum abufum duximus penitus abolendum , quo in quibufdam partibus ad potus zquales fuo modo fe obligant potatores, fle ille judicio talium plus laudatur fle exaltatur, qui plures inebriar, fle calices fecundiores exhaurit . Si quis autem fuper his potationibus fe culpabilem exhibuerit , fic nifi commonitus a fuperiore fatisfecerit competenter , a beneficio fit ab officio fuipendatur. *· Hoc Àr-* A* ,U^V-

LXXXIX. *Item de ebrietate.*

Et boc idem praecipiant Sacerdotes, firmiter injungentes dominis tabernarum , ne in domibus tuis, vel in locis circumadjacentibus, comiarrochianorum fuorum caufa , potationis fuineanc conventicula congregari .* otlcndentes eis quod talis potatio innumerabilium eft occatio peccatorum . Qui autem tertio admonitus huic fahibri ftatuto acquiefcere noluerit, tam ipfe quam familia ejus ab ingreflu Ecclefiz arceatur.

ANNO CHRJSTI

PRÆCEPTA IN EDITA

ANNO Quum

Collata ad Librum Synodalem Diœçefis Cenomanenfis, & Mf. Bec.

XG *Dt tirirMt.*

JNquiratur utram pœnitens ebrius fuerit ali- > quando. Si vero laicus per ebrietatem vomitum fecerit, tres dia pœoitere debet fine carne, dc vino, fle cervifia , ficut dicit'Beda. Si autem fine vomith ebrius fuerit, pro Angulis ebrietaobus, que perturbant ftatum mentis, folent aliqui etiam periti in jure injungere fiogula jejunia in pane & equa, ut ait Theodorus. Si per (a) negligeutiam, quindecim dia; fi per contemptum, quadraginta dia. Si Diaconus, triginta dia; reliqui Clerici dt miaiftri- juxta ordinem fixim Sacerdotis judicio punian D tur. Si quis vero eodem die, quaEuchariftiam femfit, per voracitatem , vel ebrietatem vomuerit , multo gravius puniatur . Si quis per nequitiam alium inebriat, quadraginta dia pceniteat .· quod fi confueradmem habuerit, communione privetur , donec digne pœnheat, dc emendare promittat (b).

XC1. *Dt Laxari».*

Orca peccatum Luxurie queratur utrum peccator acccflcrit ad proflantes mulieres, icu C viduas vd alias; & quaeratur numeras illarum cum quibus peccavit : fi nefeit numerum talem, tamen dicat ·flimative quod credit. Queratur etiam de vicibus, & quanto tempore in peccato manfit ; dt quo loco , (cilicet fecro, ve) non (aero-

Sx Coaciût MtUnfi.

Si folutus cum foluta concubuerit, tres an--(nos pœniteat fecundum canonum rigorem, fe-u eunda, & quarta, & festa feria in cibis jejunando communibus : fi cum vidua , quatuor annos. Sed quia fragilitas noftri tempons non ▮ FMv ttmti rigoris immanem * cenfuramf, -i-!— ' nujufmodi poenam commutent, vd temperent t Crtama. facerdota ia orationibus, & eleemofynis , vd fatisfaôionibus, quando noverint, dc prout noverint expedire : & quanto fiepius & ne* gligentius pœnitens ea peccata commiferit, tauto magis fit tempus addetur . (c) Et modus poenitentias hoc moderamine inteiligatur in omnibus poenitentiis pro quocumque termino E imponendis.

XCIII. *Dt PrtflMtikiu.*

De proflantibus periculum oftendatur : funt dr pa* dm forte conjugat·, vel moniales, vd a pa- Uiêll «wrr- rentibus eorum cognite , & leprofis fe fuppo- *r>«*iar. mint, propter quod accedente* ad en incur- Arant fupius atque frequentius morbum lepras. Si quis autem ad tales acccflcrit, maxime ignotas, tutum eft cis infligere pmnam pro adulterio infligenuam.

XCIV. *Dt ttxjxitiit.*

Operatur utrum ad conjugatas acccflcrit , quot , & quoties , quo tempore & loco - Si conjugatus folntam cognoverit, ille fepteman-nos perniteat qui fedus conjugii violavit, & unaciimque fecunda, quarta, dc fena feria jejunando , habito moderaminc praenotato . Si autem conjugatus conjugatam cognoverit, cum conflet majuwfle peccatum * major d poena injungatur.

XCV. *Dt Virgnùhu inaratu.*

Item quaeraturde defloratis virginibus. Qpot autem defloraverit , tot debet maritare fi poteft; vd alias pauperes virgines loco earum,. vel (altem ipfas corruptas fi indigcdnt fuftentare, vel in^rrflum eis religioais fi voluerint procurare, iqjunfta eis nihilominus pœnitentia qu· pro fimplid fornicaiiooe luperius eft notata . Si autem quis viam eis aperuit ad peccandum, timeat quod in omnibus peccatis communicabit qu· ille per criminis lubricum perpetrabant.

XCVI. *Dt Maiaiihu cttnptù.*

Item qtueratur fi peccavit cum monhlibus; flt eodem modo quo iupra, fi fecerit, ad Epifeopum mittatur.

XCVII. *Dt iactfix ffirihuli.*

Mulierem que a facerdote proprio, vd ab alio qui ejus confeflionem audivit, vd eam baptisa- it cognita fuerit ; ob enormitatem criminis , maxime fi (candalum inde fuerit, decrevimus ad Epifeopum efle mittendam. Sed volentes m hac parte linguas compeicere detraftorum, qui torte dicerent nos iftud injungere m gravamen & odium fecerdotum ; poenam canonicam talibus injungendam volumus facerdotibus declarare.

XCVIII. *Dt Ftnicata na petrt fpiritxati.*

Femina quae cum patre fpirituali fuerit fornificata, omnia derelinquat , & res fuas pauperibus tradat; deconverfa tnmonafterio, Deo nique ad mortem feriat.

XCIX.

(*) *Mf. Ixt.* aM qei cogk bauim at iachmnit hunuakrnta gratia, acerrime corrigant. Λ feum dia pnitaat› par CMaamoM. triginm die.

<r) *Mf. hftt.* & temper * media peaircatie hoc Modenariat latcUjptar ia ranaihix poaitcadk pro «xtcumqne

ANNO CHRISTI

XOX *Dt Mifrrictrdia* m maZieribu.

Com propter fragilitatem fexus rigor tftenon valeat omnino obfervari .· provideant fecerdotes quibus tales confeffie fuerint, ut vino canonis oleam diferets mitericordi* conjungentes . fic temperent pœnitentiam , s>e immcnfitate ponderis pteniiens obruatur, neque per relaxationem indebitam igni purgatorio crudeliffime relinquatur. Nobis autem videtur talibus efle tutum , ut arde pernitenti« quamdiu vixerint debeant fubjacere . Si autem conjugata fuerit; gravius eft peccatum, & gravius puniendum', nifi jugum matrimonii impediret. Si autem non fuerit filia fpiritualis ejus a quo co-B gnofeitur, mitius eft agendum.

C. *Dt C ar.faagfùatu.*

Quaeratur fi ad confanguineas fuas acceflerit, vel ad uxores fuorum confancuineorum, vel ad cognitas ab eis, vel in gradu proximo, vel remoto, & de aliis ut fitpra : dc tales adEpifeopum fuum funt mittendi.

O. *Dt arttb tf tntftrt.*

Queratur fi mulierem modo jndebito cognoverit .· fi qu«r«t quomodo pœnitens, non refpondeat faccrdos . Queratur fi in puerperio, Ç quod fimiliter prohibetur jn lege : fi in menuruo, quod fimiliter prohibetur, ubi eft periculum corporale .' dt prohibetur propter periculum elephanti* fle prolis , quia ex corrupto femine nafcitur corruotus fretus , & fere temper , ut afferant phyiici, vel gibbofus, vel contractas, vd hujufmodi.

CII. *Dt fanitentia Ut i»jnngndt. Ex CtttcUi» Roattat.*

Si quis cum muliere in puerperio concubuerit, decem dies pœniteat to pane & aqua. jùdem poenitentia poteft injungi ei qui uxore fua modo indebito utitur, in vale etiam natu-D rali. Eadem poenitentia poteft injungi ad mulierem menftruatam accedenti . Mulier vero, fi viro volenti accedere ad eam morbum fuum revelaverit , eamdetn poenitentiam fuftineat : fit fi revelaverit, & vir nihilominus ad eam acccfferit, mulier minus eft in culpa.

CIII. *Dt Prtffunlihu & Mh*

Item , quaeratur fi ad praegnantem accederit , & utrum mulier abortivum fecerit : & tunc, fi non ob aliam cautam faâum noverit , ad Epifeopum tranfmittatur . Queratur fi cum mulieribus tantum peccaverit : fi dicat fe cum alio peccafle, queratur cum qua re , & E dc aliis ut fupra.

OV. *Dt viteadii ptrtttii tf ferfavi.*

Contra peccata carnis folent fic muniri pennitentes : Vita malam focietatem & opportunitatem peccandi : quod eft vitare loca & pertonas cum mutata, vd per quas peccare poffamus & folcmus.

CV, *Dt Ptlhiit**

Irem quxratur utrum dormiendo contigerit ei puUuuo : quod fi ebrietate vel cogitatione procedenti exti terit, magis eft timendum. Quasratur etiam utrum vigilando per fe lolum. Si dixerit, fic : queratur utrum hoc ei placuerit. Ei fi hoc .' quzratur utrum alrqiiid fecerit quo pollutio hujufmodi compleretur. Si dicat, fic : quid fecerit, & quomodo.

CVI. *Dt Ptttatt tMtitt.*

Cum autem peccatum mollitiei adulterium vincat, & hominem. five mulierem monftrum efficiat confulimus quod, cum teptem annorum pcenitintia, fingulis feptimanis difciplin* finguls injungantur. Injungendo poenitentiam pro peccato, debet peccatum & peccati circumflandas confiderare facerdoe, qu* poflunt aggravare peccatum; fcilicet locum, utrum in ecclefia, vd in coemeterio ; perfonam, utrum facerdoe, vel diaconus, vel fubdiacomis; tempus, in prccipuis folemnitaribns . Quod fi fecerit : videtur ut io vigiliis Sanâorum quas violavit , jejunet omnibus diebus vitae fuse io pane ÔC aqua, velfaltem redimat competenter.

CVII. *Dt bfdvii·*

Quarante utram mulierem non fuam lafcive afpexerit, concupierit, follicitaverit, traftarerit, ofculatus fuerit . Secundum etenim canones, fi quis obcre&averit peâus pueli* , vel turpitudinem : fi clericus, quinque dies preniteat : fi laicus, tres dies perniteat : fi monachus faccrdos , a divino minifterio fufpenlus, quindecim dies pœniteat ; feriptum eft enim.* *Neqitt htigtritif, areer titnDtvtritif litrpihttldintv faittmtmv.* Si quis lingua lafeivus fuerit, triduanam faciat poenitentiam;

CVIII. *Dt tttfemtikttt ditat JUgitit.*

Item queratur utrum aliquam pro aliquo follicitavit, vel peccato alterius confenfit ; coofilium vel auxilium impendit, vel confenfum; utrum conjugatam, vel aliam; utram pro conjugatu, vel alio; fle quomodo, & quando, ut fupra. Sollicitatores mulierum pro allo , five contendentes peccato alterius, fecundum qood magis flt minus peccaverint, puniantur .· quoniam non minus peccant quam illi, qui peccatum operantur.

OX. *Dt Strtikgit.*

Ojucratur utrum fortifegia fecerint. Et fife, cerint de facris Ecclefiss , veT Dsmosubus immenantes, vel Daemonia invocantes , ad Eat* fcopum funt mittendi. Si peccaverim pd fateinum , vel qualefeumque precationes, excepto Symbolo vel Otatione Dominica, vel alia atstbentica oratione ; & qui cantant, fit qui canratur, ires quadragenas potaiteant.

CX. *Dt* rsdm.

Nullus in Pfaherio , vel in Evangelio, vel in aliis rebus furta, vel futura inquirere prefiunat : quod fi fecerit, quadraginta dies perniteat .

CX1.

ANNO CHRISTI •»H·

CHRtsrt GCl* *Mittite tdifei ftr ferit*.*

Quaeratur utrum habuerit rem aliquam injufte; videlicet per furtum, fraudem, ufuram, 'rapinam. Et fi hoc, caveant facerdotes ne MilTas vel orationes, vel eleemofynas, vel ht£ jufmodi pro rcftauratione injungant; quia regula eft circa reftaurationes, quod vero Domino facienda cft rcftauratio, fi de facili poffit inveniri, & Infor poflit folvere. Mortuo, vel non invento vero Domino; reftituendum eft proximioribusperfonis, ut uxori, tan--JKum quod juftum eft, vel filiis, vel patri, vel matri, vel illis praretpuequi conftituri funthaeredes teftamenti, fi qui funt, vel ab inteftato B Sunt. Si vero verus Dominus non eft in-., fit non poflit inveniri cui debeat reftijnc ad confilium ecclefue eroganda funt fic & dc inventis. Non autem fufficit circa male habita rcftauratio fola, fed condigna poenitentia debet injungi pro peccato. Quando certus & verus eft Dominus, & inventus; injungendum eft befori ut ei, fi poflit, fatisfaciat immediate, fi velit & audeat fe revelare; fin autem mediante facerdote, vel alio bono viro, neminem nominando, vel compenfet Infor per ferviria que poterit, animo reftituendi. Si vero grave fit damnum, fle Infor non poflit folvere, debet petere perfonaliter veniam, fcilicet a damnificato, fi audeat; alioquin hoc C faciat aliquo bono viro mediante, nemine nominato; ft ipfe fetisfaciar jejuniis ft orationibus, & corporalibus difciplinis, habens in propolito quod omnia reftituat, fi ad fortunam venerit pinguiorem.

CXII. *Dt n fe tttfeiiii* irmw *tiit*.*

Item quaeratur utrum alieno damno confenferit. Quod fi fecerit, dtftinguendum eft:quia fi confenfitde fimplicitate vel negligentia, non impediens hefurum cum poflët, vel laedendum non praemuniens; non videtur teneri ad reftitutionem damni, fed ad fatisfaftionem txrnitentir pro negligentia.* inducat tamen Iciorem I ad fatisfaciendum laefo. Si vero praebuerit confilmm, vel auxilium, vel favorem in damnum alterius, vel partem habuit damni: tenetur iu folidum iatisfacere, nifi quantum ab aliis noverit efle folutum.

Item quaeratur utrum ille qui injufte rem non fuam detinebat, detulerit damnum. Quod fi fecerit: fi aequale fuerit, poterit fuftineri; tamen de dolo pceniteat: fi majus, quod fupereft reddat.

Item quaeratur utrum ftupri caufa acceperit aliquid a conjugata. Si habuerit a maritata, marito fuo reddat: fi a perfona religiofa, ec> clefiae fine reddat; fi ab ancilla de rebus Domini, ipfi Domino eft reddendum. £

CXIII. *hfertt Stctrto cxjttt Cjflcli fit*

Diligenter attendat facerdos cujus Officii fit pcenitens. Nam fi mercator, vendens vel emens ad menfuram; prohibendum eft ne habeat pondus & pondus, menfuram ft menfuram: ft fi habuerit falfam menfuram, vel fi falfa menfuraverit; tenetor reftituere, fi fetat quibus. Similiter de omni male acquifito eft reftitutio facienda, ut diftum eft. Si autem nefdat quiAbut, propter minutias multas; fatisfeciat cedefiis quibus ilk» credit efle parrochiarios, vel pauperibus, tamen ad confihum Ecclefue. Et lie de aliis Officite luo modo. TAmderwr. Si quis propter neceflitatem furatus fuerit cibaria, vel propter famem, vel vellem propter nudita* tem; pœnireat tribus hebdomadis fi reddat, non cogatur jejunare. *Tbttdorxt.* Si quis furtum rommiferit capitale, id eft, quadrupedia tulerit, vel cafas fregerit, feptem annis pœniteat fecundum canones, & quod furatum eft reddat. Si outs vero dë minoribus furtum fecerit femel aut bis; reddat quod tulit, & uno anno perniteat.

CXIV. *(fefetdt fxxtihx xfxrerll vtl rxptvrij n/ît uti rtbxi tcfefllù.*

Dicendum eft de filiis feneratorum, & omnium raptorum, quod de>hujufmodi rebus arftiffime debent vivere prout poliunt, & reddere damnificatis, etiam infeiis Dominis. Si eis pinguior fortuna obvenerit: reddere debent etiam de proprio quantum poiTunt, faltem quantum ad eos pervenerit. Confutatur militibus, qui largas eleemofynas dc fpontaneas faciunt, veftiendo pauperes, ecclefie redditus conferendo ', quod fandius videretur fi damnificaris daretur, vel potius redderetur.

CXV. *Dt Ptrjxrù*, èT *JUf* non jrrvxxtlbta.*

Item quaeratur utrum pro cupiditate aliquando perjuraverit, vel fidem violaverit, vel ecclefiam, vel cimiterium: tales ad Epifeopum mittantnr.

CXVI. *Dt Irt.*

Queratur utrum ex ira alicui conviciatus fuerit; vel enormiter Deum & Sanftos juraverit; vel aliquem occiderit; vel caufa damni aliquid fecerit: vel in triftitiam mentis inciderit, qu* mortem operatur sternam; vel aliquem odio habuerit: moneatur diligenter ut deponat rancorem & odium. Debita vero ve! querelam non tenetur remittere, fed petere poteft pacato animo coram judice feculari. Si *Kx Ctudli»* quis alium per iram percuderit, & fanguinem effuderit: fi laicus eft, viginti dies pceniteat; ** fi clericus eft, triginta. Illi autem qui gradum habent, amplius puniri debent diaconus fex menfes; presbyter unum annum.

CXVII. *Dt holdln.*

Queratur utrum per invidiam doleat, vel doluerit de utilitate proximi, vel de ejus infortunio laetus fuerit. Item utrum per invidiam alicui detraxerit, ei maxime qui praeeft, icptem annis pceniteat.

CXVIII. *Dt SKftrH*.*

Qieratur utrum per fupetbiam fuper aliquos mente ft corpore ft corde fe elevaverit . cum dicat Evangelium, *Q* *tfe tfi vtfin*, fet*, ft, yamrv μμ>τ *tft* fcowta fe m *t**btu.*

cur

ANNO CHRISTI

A

CXIX. *Dt jdcedia.*

Quaeratur utrum aeediofus fuerit in his qu® pertinent ad falutem, id eft negligent & indevotus. Talis timeat, quiaferiptum eft : *Male~ . diihu bam» far opus Dei facit negligenter.*

CXXr *De iilis* no» *poffunt jejunare.*

Sciendum eft quod omnibus , qui ex jufta caufa non poffe jejunare videntur fine magno gravamine frequenter, & in arda dizta , polluut redemptiones vel recompeniationes haberi per orationes,'per eleemofynas, per peregrinationes, per disciplinas, vel per abilinentiam a carnibus , vel pifeibus, vel hujufmodi, fecundum ftatum perfonarum, vel a vino, vel quadrageûmalibus cibis . Propter viam autem peregrinationis facilius quam propter aliam relaxatio facienda eft , vel indulgentia, vel commutatio. Similiter & propter Societatem, non quamlibet, fed fi accedat ad menfam alienam, vel alienus ad fuam cui fe debeat conformare, & hoc non poftit fine gravi damno & fcandalo evitare, vel etiam pro folemnitate diei, fi interfuerit divinis.

CXXI. *De Poenitentia injungenda,*

In hoc etiam facerdos debet eife Sollicitus, ne pernitenti importabile pondus imponat , licet recipere fit paratus .· fed fic temperet penitentiam imponendam ut a ftudto non cogatur ceflare fcholaris, vel ab officio fuo faber, vel agricola , vel alius laboriofus : ut domui fuas providere non poflir , dc ne pro peccaro occulto pœnicentiam publicam injungat . Caveant diligenter peccantes publice faciant in aliquo publico poenitere.

CXXII. *De mittendis ad Epifeopum.*

Sacerdotes in confeifione majora majoribus refervantes, mittant ad Epifeopum penitenres propter homicidia, perjuria , infediooem manuum in parentes , five in clericos, vel quofcumque religiofos ; propter incendia , fimoniam, propter fadiun litterarum Domini' Papr falfitatem, propter inceftum , propter lapfum cum mafculis, cum brutis animalibus, cum monialibus , propter violationem coemeteriorum & ecclefiarum. Item mittendi funt ad Epifeopum Hairctici, Schifmatici, Sortilegi, qui de facris Ecclefi* fortilegia commilerunt , vel ad hoc confilium , vel auxilium impenderunt , & clerici qui furtum commiferunt.

CXXIII. *De aliis mittendis ad Epifeopum.*

Item clerici pernitentes , quocumque modo irregulares fadi, ad Epifeopum font mittendi ; ficut qui bis permittit fe baptizari ; qui fine prima tonfora ordinem aliquem fufccpit ; dc qui in fufeeptis ordinibus folium fecit ; qui quacumque caufa per fe , vel per alium homicidium perpetravit , vel judicio fanguinis interfoit ; dc qui ut abortivum fieret procuravit .

CXX1V. *De' Probentibus auxilium maleficio.*

Item qui authoritatcm, confilium, auxilium, vel confenfom in aliquo impendit, unde mors hominis, vel mutilatio eft fecura membrorum, -five aliqua occaГıo, five caufa *fuerit, ad* Epifcopum mini debet .

CXXV. *De Litterantibus.*

Item qui litteras didat, vel Scribit, aut legit , aut aliquod adminiculum ad hoc przftat ut aliquis mutiletur vel occidatur, ad Eptfcopum eft mittendus . Item clerici, feu presbyteri qui in fuipeniione vel excommunicatione promoti funt, vel divina celebrarunt. Item facerdos feu minifter cujus negligentia aliquid circa Sacramentum inhoneftum quocumque modo evenerit, adconfilium Epifeopimitti debet.

CXXVI. *De Fide, Trinitate , & Sacramentis.*

In fide fande Trinitatis , & Incarnationis, & feptem Sacramentorum , dc in feptem operibus miiericordie, qux feptem vitiis capitalibus opponuntur , populum tam majorem quam minorem ftudeant inftrucre diligenter. De Trinitate ad minus docere tenentur expreffe quod Pater dt Filiusdc Spiritus fandus font tres Perfona:, dc illae tres Perforas funt unus Deus, dc una Perfona non eft alia. Et, cum fides fobjaceat rationi, non efi quaerendum in iis qu® ad fidem pertinent quomodo, vel quare , fed fimpliciter credere debemus , dc in foturo co?'nofcemus dc inteliigemus : quiddam tamen imile in inferioribus invenire poftumus.

Solet enim dici quod idem homo erat Rex Anglic, Dux Normannic, dc Comes Andegavic ; dc ita erat tres Pcrfonc. Nec diceretur quod Rex Anglic effet homo Regis Francic, fed de Duce Normannic bene concederetur. Et ita patet quod una Perfora non eft alia.

CXXVII. *De Fide fncornationis.*

Circi fidem Incarnationis, docere debent expreife Dei Filium pro redemptione generis humani carnem adfumpfifle in beata Maria de carne ejufdem Virginis humana , fed fanâi Spiritus operatione : dc qui prius erat tantum Deus, fadus eft verus homo, manens de cetero in eadem Perfona venu Deus dc verus homo ; dt eumdem de Vergine natum effe, virginitate manente integra, dc in partu, dc in conceptione, dc in nativitate. (Inde Propheta : *Dtfceidet ficut piscosa m Vellus.* Pteria etenim deiccndera in vellus, de extrada a vellere, iiEllud non corrumpit , fed mundius facit. Et eumdem confputum, alapis cçfum, flagellatum , dt multipliciter irrifom , in cruce viliflimam mortem foftinuifle ; dt eumdem in anima ad inferos defcendifle , ut animas Sanctorum ibi detentas educeret ; dc in corpore in fepukhro jacuifle : dc eumdem in glorificala carne tertia die refurrexifle : per quem & nos omnes in carne quam gerimus reforgemus ; boni, in carne glorificate·; mali autem , in carae corrupta .· unde Apoftoius : *Omnes quidem refur' gemtu , fed* W» *omnes immutabimur* . Et eumdem quadragefimo dic ad ccelos afeendifle; dc in

— ■ —in qninquagefimo dje Spiritum fandum Apo*A ftolis , ficut praedixerat , mififle : dc eumdem ,,n venturum ad judicium , dt redditurum unicuique juxta opera fua ; bonis vitam «ternam, malis ignem «ternum, qui paratu^ eft Qiabolo dc Angelis ejus.

CXXVIII. *De Secnueeentii.*

Grca Sacramenta , vid. Baotifmum, Confirmationem, Pornitentism, Euchariftiam, Con-. jugium Extremam-(Jnâionem , Ordinationem Oeneorum, debent docere quod in Sacramento bapttfini confiftit falus omnium . In fufeeptione baptifmi confiftit falus puerorum, quia fine bapiifmo non ïalvantur ; in propofito tamen fic ardenti voluntate fufeiptendi poffunt falvari adulti.

CXXIX. *De Ceejtrmetime.*

Quod fi condigne accipitur, in ea recipitur Sptruus fandus in bono confirmans eum qui recipit, & roborans contra diabolum , dc peccata . Et jejuni tftud debent recipere Sacramentum .' fed adulti, qui hoc recipiunt, debent peccata fua confiteri, fi tempus habeant; aliter indigne recipiunt, fi prius erant in mortali peccato.

CXXX. *De Pcnitentie.*

Que confiftit inconfeflione, contritione, fic fatisfaftione , docendum eft quod ficut puero, non eft falut fine baptifmo , ita adulto, qui fcedus baptifmi violavit, non eft falus finepënitentia, ad mitius contritionis , fic in propofito fic ardenti voluntate confeffionis fic fatis faftionis . Sed etiam poenitentia hominem liberat a diabolo, mundat a peccato, & reconciliat Deo.

CXXXI. *De Seeremente Alttrii.*

De facratncoto Altaris eft docendum quod cx virtute verborum , que Deus dixit in Ceena fuper panem fic vinum, fic ordinis facerdotalis, five bonus fit Sacerdos five malus, contingit quod per prvlationem verborum fuper panem fic vinum, cum intentione conficiendi, ubi erat purus papis, eft corpusChrifti.deVirgine natum , tn cruce paflum , ad dexteram Dei collocatum ; non paflibile quale fuit in via, fed glorificatum, quale fuit in patria ; & ubi erat purum vinum, eftnurus fanguisChrifti, qui de latere ejus fluxit. Tamen fub utraJuc forma eft totus Chriftus; quia nec corpus ne fanguine, nec (anguis fine corpore , nec corpus fine anima , nec utraque fine deitate. Et hoc Sacramentum eft cibus fit refèôio anime viventis per gratiam , fic damnatio anime mortue in peccato , quod qui manducat fic bibit indigne , judicium fibi mandueat fic bibit.

CXXXH. *De Sacrammm* iggj"

De (aeramento conjugii docendum eft quod omnis voluntaria feminis emKfio eft mortab ritum , tam in mare quam in fcemina, per legitimum matrimonium excufetur .' fed fides |>abet coitum inter marem de fieminam legitimo, conjugio excuiari ; nec ta>xhcn., ü fiat modo indebito , ha&t cxcufationem,

CXXXIH. *De ExtraulMfa"*

De cxtrçma-uoftiooc docendum cft ficut B. Jacobus dixit , quod per eam . venialia diraittuntur, dcquandoque alleviatur infirmus; quandoque vero ad veram contritionem & «terni gaudii confiderationem per eam incitatur .

CXXXIV. *De Metet.*

De ordinibus debent credere laid quod nullus confiat , nifi facerdos, nec confert ordines, nifi Epifcopus : dc quod eam habent virtutem ordines facri quam ecdefi* profitetur.

CXXXV. *De rnttee creltel.*

Dicatur fiepe laicis, ut non quierant ratioCncm dc articulis fidei , ncc de Aeramentis; quia tanta eft fublimitas fidei, quod ea qu® fabfunt fidei non poflunt humano intelleftu comprehendi; unde etiam fides non habet meritum , cui humaua ratio praebet experimentum. Credant ergo omnia firmiter fine hefitatione quocumque Catholica fides aflerit, quamvis non intelligent ; majorem habentes fidem fidei teftibus quam oculis camis , qui pofiunt decipi.

CXXXVI. *De rftet CetMicee JUei.*

Teftés fidet funt Apoftoii, Martyres , Confcflbres, fit Virgines : quorum plurimi pro teftimonio fidei diverfis cruciatibus (a) temporali vita finita, divina potentia fufeitavit mortuos , illuminavit ooecos *t contrarios* erexit, fanavit infirmos.

CXXX.VU. De FKw.

Suadeant facerdotcs omnibus feptem vitia principalia fugere, dc timere plufquam mortem temporalem, que non occidit nifi corpus, fed ipfa occidunt animam ; videlicet gulofitatcm, luxuriam, avaritiam , triftitiam feu acidiam, iracundiam , invidiam , inanem gloriam five fupcrbtam.

CXXXVIII. *De tferiht eelfiricerUt.*

Suadeant modis omnibus infiftert fitptem operibus mifericordie, qu® funt : pafcere efurieotem, potare fitientem, nudum veftire, bofpitem fulcipere, infirmum vifitare, incarceratum con-

(«> ■ ⁻ʳ'' *n Cnee».* <r Uad«. *flutefell.* Divarfit cradadta &M aflUAI, *M* pratad lanati Cum : quM S m vira eorum, ft poftta, propter eorum merita , divi*· poccotia moram üiiciurit , coco· Utnmiaavic, coorr^u· erexit, ft infirme· faaavit. *fr^epet flc.* Suat afflifti 9t io trfiimoeio probati fuoc veri «ttaa: quia & in vita ecrvm ft pcAea divertii tormcatii tempcxili vita finita : propter «orum mana diviaa pottmia fuicuabM uertuui «c.

•(.onfoliri, mortuum fepelire .· quia , ficut ceftatur Chriftus in Evangelio , qui ifta facere neglexerint, veniente» ad judicium audient illam terribilem vocem : *Jtt mdutiOl m inam teitrnmn; a* quo liberemur per Dei Filium/ Qat fajuuMor deûmi Aadapv. & C«kmu

CXXXIX. *Canificiku.*

Inhibeant facerdotes carnificibus in villis mediocribus ne carne» lanient aut vendant dic Dominica a principio Miil® ufque ad finem.

CXL. *Dt dUttlhu.*

Dicant presbyteri, dc Abbates injungant monachis qui funt in Prioratibus, ut quotidie divinum Officium celebrent , fi duo funt , aut plurcs ; aut Officio facerdotia incerfint , ubi non eft nifi unus c & fi aliter fecerint * *dicat* presbyter decano , & decanus cognita veritate lubtrahat portionem quam percipiunt in ecclefia, donec per nos, vel per officialem noftrum fuper hoc fit provifum.

GXLI. *Quando furgant.*

Presbyteri parochiaks a fefto S. Remigii de node furgant ad Matutinas , dc fununo mane Mittam celebrent ufque ad Pafcha , maxime in ecclefiis quibus adjacet magna pars parochianorum , ut qui negotiis funt intenti, ante ingreflum laboris Mittam poffint audire, fi voluerint.

CXLII. *Dt fftnfilihu antt mtptUs.*

Excommunicent etiam presbyteri illos qui contrahunt per verba de prscfenti, bannis nondum faftis , dc antequam debeat fieri benediAio nuptialis ; nifi forte per difpenfatiotiem ex caufa.

CXL1II. *Dt Jcsmddo.*

omnia fcandala fue parochi* dicat decano, nifi forte per cos fint fopica : aut uterque eorum pcenam non evadet, fi per alios ad Epifcopum deferatur . Moneant tempeftive decani dominos fieculares , qui faciunt diebus Dominicis, de B. Marie nundinas congregare, ut eas ad dies alios ftudeant aflignare : quia non poflët fuftineri fine periculo animarum in diebus prsdiAis.

CXLIV. *Dt Leprofis.*

Prohibeant presbyteri leprofis ne leprofos extraneos in hofpitio recipiant ; dc fi moniti ceflare noluerint, fubtrahatur beneficium parochial·.

CXLV. Ai *intrent in civitates.*

Item inhibeant leprofis ne intrent civitatem dc caftella; dc dicatur eis publice in ecclefiis, quod fi quis injuriatus fuerit in civitate, vel caftello, auferendo vcftcs, vel verberando eos ; non exhibemus cis luP.uiam.

CXLVI. *Dc Hfldm ut fldant*

Inhibeatur etiam leprofis ne in taberna fedeant ad bibendum , etiam in villis ; quia fi hoc fecerint, non exhibebimus eis juftitiam de injuria fa&a. De leprofis etiam inhibeatur fub poena excommunicationis per· omnes parochias ne aliquid detur cis io civitate vel oppido.

CXLVII. *Dt providendo tis.*

Injungatur facerdotibus ut diligenter moneant etiam & compellant per decanum , cui hoc diftriâe injungimus , parochianos ad providendum leprofis , fecundum confiietudinem talis patriae; fcituri quod fi fuper hoc audierimus queftionem , eorum defc&us non relinquetuAimpunitus.

\CXLVIII. *Dt Excommunicatione Huntlnl.*

Audivimus quod Epifcopus Hamelinus excommunicavit omnes illos qui firmas que erant in Ecclefiis ante guerram augmentaient , dt nos illam excommunicationem approbamus, dc habemus pro excommunicaris , nifi *In quantum* ecclefia poft guerram fuerit augmentera I Excommunicavit etiam Hamelinus Epifcopus omnes illos qui acciperent procurationem non vifitando, vel faltem accedendo ad kxum ; dc nos idem facimus.

CXLIX. *Dt Clericis cum decils ludentibus.*

Alias excommunicavimus *clericos* ludentes cum dedis in tali civitate caufa lucri, dc hoc intelligimus de bénéficiais in facris ordinibus conilitutis, dc hanc conftitutionem volumus in tota ditecefi tali firmiter obfervari.

CL. *Dt penfionibus & firmis tcckflurum.*

Quia nonnulli curas parochialium ecclefiarum confccuti , praeter *confcientiam Epifcopi vel Archiepifcopi a Vicariis vel firmariis adeo magnas percipiunt portiones , quod tidem Vicarii aut firmarii non pottiint de refiduo fuftentari, immo canonici plerumque fruAus non fufficerent dc proventus ad perfolvendas penfiones impofitas : * aut fi iidem vicarii vel firmarii nullam de proventibus ejufdem allumèrent penfionem ; propter qüod neceffitate urgente , *circa fubjeAas fibi plebes exaâionibus* dc queftibus illicitis infifterenr dc inhoneftis. Statuimus quod de cetero in tradendis ecclefiis ad firmam , dc penfionibus imponendis , Epifcopi vel Archiepifcopi requiratur attenfus; faftaque per Archipresbytetum vel alios bonos viros loco ejus, redituum vel proventuum et defiat, quae tradenda videbitur ad fitmam, vo cata ejus Ecclcfiac Perfona , taxatione , ficut quando de fupplendis per patronos facerdotum portionibus agitur , fieri confuevit , Vicarius aut firmarim quindecim libras Turon, ad fisam fuotumque fuftentationem habeat ; refiduum vero Perfona percipiat , nifi Vicario majorem voluerit relinquere portionem . Si autem *talis* fuerit parochia , qu* propter fui diffiifionctn, aut fui multitudinem, duorum merito videretur egere officio facerdotum , Perfona ad fu-

CHRisn iUj. ftentationem Vicarii vcl firmarũ & faccrdotis 1.0βη' lccura habebit * xxit libras Turon. & dimidiam dimittere teneatur . Si autem talis fuerit parochia, quat plurimorum indigebit olficto facerdotum, tuxta Epifeopi vel mandati ejus difpenlatiooem eorum fuftentationi congrue coùfulatur 'Si autem contra hanc Syno» dalem conftiiutionem , aut in fraudem ejus, aliquis attentare prrfumpferit, animadverfionc debita fenoverit puniendum. Hxc, la]vis conftitutionibus de firmis veteribus npn augendis, a noftris prxdecelToribus promulgatis, duximus ftatuenda.

CLI. *Dt lis yvi nt urlnoribtli confiltntl, ad ttcltflarttnt curam rtttpli funt.*

Si quis autem in minoribus ordinibus conftitutus ad parochialem receptus fuerit ecclefiam t cui inftitutio differenda eft, donec in fubdiaconum fuerit ordinatus, ad singulos ordines fe offerat ordinandum, & ordinatus in fubdiaconum *fe* inftituat , & fadurum facramentum , quod alii in fua inftitutione confueverunt, Epifcopo reprxientet . Quod fi facere neglexerit , ab eo tempore quo negligent «titerit , fruduum amiffionc lc noverit muldatum.

CLII. *Dt nrditltibxi Ecclfflarnnt IJ. Perfanis.*

Item firmiter inhibemus ne perlons eecleflarutn, quarum redditus & proventus ita exiles erant quod patroni & perfons alis ad faciendum augmentationem audoritate apoftolica funt compulft, ecdefias dias de cetero tradant ad firmam , fed in eis in propria perfona defendant ', vel fi non deierviam ? in integrum redditus & proventus relinquant . Eodem modo dicimus de ecclefiis in quibus nuila fada eft augmentatio , quarum frudus & proventus quindecim libras Turonenfes non excedunt.

CLIU. *Dt* gcgûnù, *<pcat faticendl.*

Presbyteri inhibeant infirmis ne plura quam tres gagiarios iuftituanr , & hoc etiam publicent in ecclefia, & in ordinatione teiUmenti. E: C forte ab infirmo pium quam tra infti-' tuantur gagiarii, & non poflit probare quodώhibuerar, nihil jn eo capiet teftamcnto. ,,n.

CLIV. *De tKneuHtmlcath.*

Presbyteri «communicatos a nobis, vel Of*flciali noftro,* fingulis diebus Dominicis denuncient , & ab omnibus ardius faciant evitari *t* communicantia cum eis poft inhibitionem diligenter inquirant , & nomina illorum nobis, vel Officiali noftro infinuare procurent. Nomina etiam cXcommunicatorum , & tempus latas fententix feribant, & decanis tradant.

CLV. *Dt gaglarlis ftli txtqni debeant.*

Incipiant gagiarii exequi voluntatem defundi infra menfem, & continue libèrent , quoufque teftamentum fuerit execution! mandatum : & fi per fe nequiverint «equi teftamentum, hoc nobis ftudeant intimare.

CLVI. *Dt* Jvraiwnre *fnptr fanl!».*

Decrevit fanda Synodus ut a Septuagefima ufque ad Odavas Epiphanis ; necnon & J«)uniis Quatuor Temporum, fit in Litaniis majoribus , fit in Dominicis diebus , fic io diebus Rogationum, nifi de concordia fic pacificatioCne, nullus fuper Sacrofanda Evangelia jurare pc.Tiiimat; fic in his diebus non debent Sacerdotes Reliquias laicis exhibere.

CLVII. *Dt rebiti Ecclcfi» intercepti».*

Prxcipitur Sacerdotibus ut cum res, ve! homo ecclefix detinetur, moneant detentoiemut reddat, vcl recredat, fic Sacerdos vcl Diaconus cautionem capiat , non detentor , fic coram Officiali vcl Epifcopo partibus affignet terminum competenter. Si autem reddere, vel recredere noluerit, fic de detentione conftiterit.' locum in quo ra ecclefix detinetur, interdido fupponat, fi locus eft de dominio detentoris ; alioquin prsmiffa monitione, per cenfuram ccdcfiafticam compellat.

flnitur Synodsu ,

NOVA PR.ÆCEPTA

domlnl Petrl de Colle–medlo archleplscopl Rqtomagensls .

Coliatʌ ad Mf. Bigot.

Patre- PRecipimus quod finguli» diebus Dominicis fic Fcftivis excommunicent Presbyteri Parochianos, qui pro pecunia, vcl pro aliquo illicito commodo vel emolumento prefentant ad Ecclcfias, Perfonatus, Vicarias, Capellas in quibus habent Patronatum, fit eos qui taliter recipient vel receperunt .

Item prxeipimus quod quilibet Sacerdos in Parochia fua, feu Capellam» in Capella fua dicat Matutinas de node, & omnes horas horis competentibus ; videlicet : Primam mane ; KΛ Tertiam, Miflam ; fic poft, Sextam , fic onam, fic pulfet horis debilis ad quamlibet horam. Et prxeipimus quod dicant cum Nota , fic habeant Breviarium fecundum confuctudinem Rotomagenfis Ecclefis, fic hxc de Bro> viario fub pcçna viginti folidorum prxeipimus.

Item prxeipimus quod quilibet habeat lumen in Ecclefia fua de node fic die ; faltem *nâ* Miffam fic ad Vefperas, lampadem faltem vcl candelam.

Item prxeipimus quod quilibet Sacerdos veniat ad Capitulum Decani; fit qui non venerit puniatur in decem folidos, fit fervetur poena recepta ad mandatum Archiepiicopi.

Item prxcipimns quod quiltbct Sacerdos die Dominica Parochianos fuos ad bonum cohortetur, fic doceat eos fidem, fic cognofcerc mortalia peccata; Et qui predicate nequiverit feu nefeierit, faltem fcmel in menlc faciat Parochia-

-chianis fuis proponi verbum Det per aliquem A licentia noftra fpeciati, vel Archidiaconi loci,' 'bonum Clericum, vel religiofum, dc notaPopeltentiartorum exifteotium Hoiotnagi. ANNO CHRIST!

. 1 lonam.

Item, preeipimus quod nullum recipiant ad B«dicationem, vel ad proponendum verbum ei quaerentem eleemofinas pro edificanda ecclefia', Leprolaria, vel domo Dei, teu pro aliis quibufeumque queflis. Sed, cum venerit cum litteris noftris, ipfi Sacerdotes proponant pro eis negotium, fecundum quod in litterisnoftrisviderint contineri. Et fiib pcena excommunicationis preeipimus ne a talibus aliquid exigant Sacerdotes,- fed quicquid receptum fuerit , in commodum cleemofmas petentium totum cedat.

Item prateipunus^uod feparati *fint in Ecclcfia*, mulieres, Clerici,[redacted]

Item quod quilibet in Parochia fua feripta nomina habeat Parochianorum fuorum, utcognofcat extraneos ab ipfis.

Item quolibet die Dominico quzrant fi Tint Parocbiani extranei inter fuos; & ante Mid* ingreflum ejiciant extraneos diebus praediâis , nifi fint aiiquK note perfonc tranfeuntes.

Item qui nullos habent Parochianos, nullos recipiant diebus folemnibus pnedidis.

Item Parochianus exiftens in Parochia , fi tribus diebus Dominicis continuis ad Miflam non venerit, excommunicetur; & hoc frequenter in EccleQis publicetur.

Item quilibet Sacerdos Clericos litigiofos exilantes in Parochia fua, vel qui confueverinr malitiofe facere aliuuem ad loca remota vel ignota citari nobis denuncient,

Irem nullus *recipiat* mandatura Judicum ignotorum vel aliorum ,' nifi fit aliqua nota pertona & authentica; & nifi videat authenticum Domini Paper, dc ipfum diligenter examinet .

Item claudantur & limitentur atria EccleGse; dc fi difficultas adhibeatur per Decanum loci noftrum confilium requiratur, vel perArchidiaconos locorum, fi ipfi hoc expedire non poliunt.

Centro Adulteri» .

■pR-cquenter contra adulteros, inceftuofos , 17 ufurarios notorios clament & praedicent Sacerdotes.- & fi incorrigibtiesinveniantur,denuncient eos nobis.

Ut non communicent Soctrdotet cum Excommunieatij.

Sacerdotes fcienter non communicent cum excommunicatis, quia fic vilefeere faciunt fententiam Excommunicationis.

Dt non purificent Fomicariat Pretbytcrorum.

Piiniri precenimus Sacerdotes, qui fornicarias fixiorum Sacerdotum, vel etiam alias mulieres adulteras, feu fornicarias purificant fine

Ut non fint Columbi In Campanilibui.

Item Sacerdotes non habeant columbos in campanilibus, per quos Ecclefia quandoque & Altare decurpanrur.

Nt obfofoant in magni, Cofifat.

Item prohibemus ne Sacerdotes abfolvant *In* magnis cafibus conflitutos, homicidas videlicet, iacrilegos, fortilegos, inceftuofos, peccatores enormes contra naturam , violatores Monia- B lium, vel raptores virginum & aliarum multerum t & Gmilia. Et Icribant cafus iftos cura evenerint, & tradant Archidiacono, five nobis.

Vt bone corum qui non rtfdent In Eccltfu foi fatfontxr.

Circa eos qui non refident in Ecclefiisfuis . vel non ordinantur, fervetur illa Conftitutio *Extirpondo,* bona eorum faifiantur .

^ Hubitn Iff Statu Clericorum.

Cum in TotMra & maxime habitu *differre* debeant a laicis Sacerdotes, in quibus plures C invenimus illis temporibus delinquentes. Praecipimus quod omnes Coronam ma&nam habeant & Tonfuram altam & bene rotundam; & qui iu his de cetero invenietur culpabilis, gravius punietur.

Item Presbyteri cum tabardis feu garnachiis, fine cappadaufa defubtus, fi 'inventi fuerint inter alios difeurrentes , tabardum five garnachiam amittant, & leprofis feu aliis pauperibus conferatur, & nihilominus deferens alias prout juftum fuerit ptinietur.

. Item cum Clerici Curati, & Sacerdotes exemplum efle debeant fubditorum , ludas & choreas eiidem interdicimus , & omnem ludum cum pilla, dt maxime cum laicis , qui nobis D femper infidiantur .' & cum per talia auâoritas perlationis vilefeat, & nonnumquam contingat periculum corporale; & qui fuper his, feualiquo illorum de cetero invenietur culpabilis , graviter punietur.

Ne Sacerdotet convivent cum panebiami fult.

Inhibeant Sacerdotibus ne ipfi invitent parochianos fuos ad convivandum in domibus fuis, & fi invitati fuerint a parochianis fuis ad convivandum, Presbyteri non vadant nifi cum aliquibus perionis gravibus dc honeftis , unde non poteft fcandalum iuborixi, dc tamen hoc £ fiat pro pluribus periculis evitandis,

Item ftatuimus ut fingulis annis per Angulos manies Synodalia Statuta finguli perlegant Sacerdotes. Quo:ienfcumque aliquis Sacerdotum hoc ftatutum fervare neglexerit, per meufem fequentem ad minus officiis fufpendatur.

GRÆ-

4* GRÆCORUM IN ORIENTE, forte NICÆNUM CONCILIUM ··>».

ADVERSUS JACOBÜM ARCH!EP. ANN. I A) J. GERMANO If. CPTANQ

Patriarcha Praside habltdm.

GERMANI. A ΓΕΡΜΑΝΟΙ

Ex MaaA Suppl. T.II. PAA »9J1·

/, SuhttWi» fat&Iffivtl patrlercht , tbaml Ctrtntl mra ntnpalltemt Haapa&i , 4mhmm Jmmû if ftlhffiMlt tpljetpetlha HVOAfttrlis, if it ^pxr, f«w tale pKlhrtttcMi Itupttaln hnttlefaatln tmplt.*

ΣφΜψΜ TV ««NιΓμΙατιι «««* L»p-uoyv χχτιî τι *μ*τρη·Μη* Nmv/xtx xue/u Judm , TffJ» μακηφ·** *«xtntniKur,* xj rie) *np6b» η* ZspaAe^nOalrqc-ρ- *ritlfixt.*

Ex Jure Grec. Rom.

DEo chariflimui epifcopus Arts Joannes , redintegrationem Et complemcn-.* tum adeptus, id eft, reftiratiooem in rem ftatum, per fynodalem fubnotationem, ab ea reraifltone , in quam , ut demon* Aravit, per fraudem indu&us cft : dt cum ad receptionem epifcopalium fuonim jurium nuper exurrexiflet in medio , nunc etiam B prxfens adeft fynodalitèr , prefidenti mediocritati . Et primum quidem metropolitanum ilium Naupa&i Joanncm accufat, quod rapacem mamun in ipfius monafterium injecerit, & nonnullis etiam fuas fixerit cruces , eo praetextu , ouod fanât Demetrii monafterium in dineceii Artr fitum , a loci epifeopo proponatur extruâum, fub cruce (nefeio quomodo) ejus , qui tunc erat , metropolitan! . Et de illo quidem hanc querelam proponebat . Neque vero poenitentiam celavit, quam ille egit aid maleficii emendationem. Difficultatem enim auxerat, quod protuliflet ejufdem metropolitan! confeflionem menfe C Aprili emittam , II. indiâione, quae juftu noftrz mediocritatis leâa in fynodali audientia, fic habet ad verbum.

Sacratittime Artae in Domino frater , fanâitas tua mihi faepefuit molefta propter Catturae monafterium , quod eft Arte , ut conditum fub mea crucifixione , propterque aliud monafterium venerandi Praecurioris , edificatum a generofiflimo Comneno , domino Conftantino , in prefeâura Smocobi, agro Baltiixe , & aliis & cx eo nihil in Canonrs offendere videbar. Cum autem probabili ratione intellexittem, ea monafteria ad te , ut loct D epifeopum pertinere , ea exinde a manu mea liberavi , ita ut pofthac tibi liceat apprehendere & epifcopalia jura in iis exequi , eaque regere dc acminiftrare juxta regularem difpolitionem . Quamobrem Et mea relatio exinde ab ejufmodi monafteriis cettare debet , tuc autem fanûitatis ab hoc tempore deinceps agnofei . Menfe Aprili , indiâione 3. fubfcripta autem propria manu prediâl , Ec fynodali confecutione completa, per fubfcriptiones epifcoporum, qui ei fuberant , Joannis Bonditt» , Nicodemi Ætenfis , Manuelis Belle , Thome Druioopolis , Demetrii Buthroti. Quorum finguli fle cum additione fubfcripferunt , hanc fynodalem jurifdiâionem optimam .videri , utpote canonicam. De mc.ropolitano autem qui nunc

O ' &«4<Xirrr+' *Wmn+** 'Apnc πκ, «pnwnw ÂI9 rrrt/fcttwf xj ewrA/tpaJ·ewc,LT *it tnuacnrinvf* «f τιώ «penpxv Απ-*ημί«α ify'* rcwaJrxtJ *ημ&νμ·*Φ** «R* *if* £, a?f «rtln^ca, f« *itetQttât* υτχχ. - . ,- xj *npif irriT^n iplt* nJ» trtrxe»rxtFv *wti inutft** ^rcf, »»r *ri μίη wetiftmu cxuaJawr* , <t hTv *η«X»9χμίρ* Tt ήμ«ν *μηΐ^τ^ι.* xaùepfcntp^à rè μ»Τ·χ·λχ'τ(α» IXMW TWC Nαυννχτν 'I«vή)&υ xatrurnetrttt «ρτφ* *χύρα* nil I»»τχ·<α·7i «uni /moMmelws *ht&ihifny iri* is'Λ *χβι ·ίχύ» ri<* fcxvvu *cxopniyut,* aapa^erw τϊwτîu μβv&A w *eyi» Δπμχϊξίβ* ώτ τη *ifpia* χαμόiιv *τχ«Άρτ*,* »«P ·7Z·P*· ·»*«-« ·»/ r«M*wiy-*Γιρ ixTt9n9att* (*«tuapcv* ·>·* ώ «χ·») τi η-*η μ^οηλΐ−η. 6 vtpi μΒρ iww rwri «βρϊβαλ·* Am aie αΖτ/χηv. *i ζz Ε ☾ ili w μπά-μιλ·ν,* <v ixfôlk tirnr^aca *ttl IttfAvatt tS* τλχμμτλ>Ιμ«τφ** *irnltltixft Γβρ* τ·η xta,d£f-τβ *tivri* μη^νιολ/τκ «μολβ^/βv χαηi nr 'Amp/ttiw μiη «ps^xrxv *τϋί β (Τίχμήτ*MK · *ϋτκ ««ryvwe^HTX* , ι'χ* «χρΜτκ «iwalrtp , ^*«μφ *Ιμ* ΗμΛ *μιτριίηττφ*, c<yo iw« λ*ξ«*ν ·«*.*

Ποη»ρ«τππ Άρτχi ώ Kυp/p* βτααiιλφZ τ«λ-λβχι ZΓιπημN Ji* ·>λχ i «îj^nrcim «» *vtpi τϋ« & "Αρτρ* μβ»ii τ» K«τ{*«pu,tit vufemt tn* fttupavtp'/? <μv»< *nt* iripeç μ·»χκ τ'»' *ημίηαρ··* 3p4μχ, τrç ϊβμήθiîβτκ xxpe *ri~tt&$Mfàrv* Κβμηpv *xvptif Ktnarrini, ώ» rp ttpynrfip ni* Σμοχ·Ό«, jp*p/« Βαλτι'τζχ , tÇ nîf Anv«7c · >Ç tîMxr *μηίαι» npnmitn nîf xarin* «x tvtv. ex/wk *H xtnù* nvβώ ριφ* «W-xwir, *vf ixtvxftf iy^vptft nt ntxZnt μνην^* βZτ·λΰ« τώτπκ ris *iμκ ^npif* d«c»nùOG». rsm' *ΐξκΐ 9v itt*eCfàfu* «ù£» *tiretprt,* ni te-*navras itKttttt* dr tecnwç *i/Crtpyvif , < I«ζ4-yv»* .ηύπκ, <? *ItwHt* wn» τiù» x«*«r«mii «i·-·-ronMm. ·θΰ* 6 i ρφ* 0»^ *in^npÀ yithiwi the*nt>9& »9tiKn tixi* fji *nain* μχη*.* iiv* *yfvûwu li nùntK ni ri rSrtÇ ne* W , Tic «-ic îφϊτχτφ*. MWAwtftZp, ιτικμiιτΗ *β. ütytypnn li* >$ *tlun^npif n , t* jÇ ruju^/xi £^o«Ai»9irH«UMtARpin,iZ "m- ",£* *ημακιν·* φ *ùr* «viAr «rrrx^ew , *ri* Bm4Z-τζη 'IxMtmi,™ 'Art* N;x«llm»,τ»Better M«-«όiλ, τi *ΔρυίwiTvtif* η *&νμ£,* τϊ Β·θρ«τν *ύχμη'Ιρίχ.* Λ · xe^ixer-* μ^ «ρ·»5χ«μ J-χιΤραηίχ, τ" '!>M'e<dar *t* |*w ntxürlwrv-*

ntnkit Îr*a/ri»e7«», rie («n) «ofuntlta . rtf A
Î? m (rifwbi'hi ris Nwfvtrùif μύλκ» ht-
μίμ** (*»? *K
pipTyrC* hqi«rntûs de t* pv tμ/ τϊ K<-
τζαμi ,μ^ rtu' ht^nmt x, »ûm ris ruari/χη
Zvcp^ninl·· «ρ·ζ«κ, W ôrsudrtfmc μ*
«πi x«ri»«C ni τη ι»·ρ/« μv ^avvsrrii&M . xj
rüù & htnwiki «ntpepô t'xriSû» i^aXars
«pesyctprscn I? < λίγ* «i>i·ρ«.
ξ/ άiτη cr rtf ηλXτρ» n» μηζτηλίτΐH txrir?»
ftym xj Λ ttfuwt . ÜÇtMrttn H rW μv»1α
li τ/μι'v Πρ*ρ«μ«, >$ tüv ώ i liouuù&t
«ewamsTi η mot' ίμί hakari· ---1—
h«p%nirtJi ri iym Δχμη^/α μώυ ΙumuoX»- B
M&c* <m»xAri$««M* ria ηώτη
«raxAxnv /x rS ;pe»v, Xj hipipm < dp twH|»
φvμφv·» · c£iC& ni <x«Axn«rnM r«upev4-
^nt tu» μ·»<τηρΛιv μ», re ristyn^uris £
τη e^itts 'Avârerswc.s'ro/xrsriv rixrie nu^exii-
^fft.ta rrri Π3 Xxrnp/·* aûwv μvMικπ» «w^ri-
par χρηΤφ tfo' vtrrmh». Ç fjts^enri^qw
itfâç φ £?/«» τη, turpt'tts μ»> âyw τη N/v/-
Γη , τη Ποπτηi,τηi Δοφολ/τη ,(£ τη Πλχ-
Hχοφ'τη . «rit it· ri» «*ιθμ«» · wpsxrip Jv ·<
forant Aaflriv fiiwnn. ^wperinje-av ii iri τη
àsfiet μ» x, rtrts tfi rurtrirnhur μ*. a>Xd iÇ
p πμvτβτ#* τη AXx«3>* if*tt9tn«T& ti C
arÜA^a vvλλ^ , >Ç Ziμip^ηΛ» CP τp ^Hyu'a μ«
«uη/3vλ« ι. ϋ·μ«ι w «iφαλββά» ix τη ομβ»«-
2η«iτητ** ri h>' hint «v«6^μvμ/»*v xffx-
Aet'a» Mit nïf ifptïg xx»ta > >$ fj) θ«τμ»θ<-
·/« τη r«χλητ/χ . vj Ii «rtf^t'prnu nuisit
TUi «TMp/e-M «<· τη xatft' ιiμχ exists βψv·-
la. Γ»« JifXatJii xx'r '«* «wnXAn·· yiytm rtf
rin MxfeaaA/rp 4 if! rxmtejrtw» ruuftn^'w
TV *Αρτη Φ ixsifp ^nt/i^inw arrtrpt^i ,
iÇ iulis lis τi eyt'v Δημχ^/v μβvη . «>X' *·
i*ri4, « iuiis »μ·λοχητο», η τv itpis tut-
>Avκ Tx/'mv ΠΛη», ni tü γτκΐ9μττ+* imp-
9»rxnt ri χ^ρ#* ri ΓιΓοι/β , ιζ ttmtwi D
ni ntaÙn, μβ»ατw« sis «ri i^Mrifawr» , ipyi-
9ns xJ lis ifi χρ9»» mt/ypa^is hi rji tutri
rili μηίατv «^ivûwux^iv ^ηημΐβι . tfa' ri
«ρ·»4μι·v ή} r«p d»«p<ev wperx^/xv μήη ri
Tβ&φχα» iftùOeu μφαλκvτητ/, ii μ*ζ*"
mXtrù» vice/. Ut ii 'Ç ιιρΐργηvζ» rie riui ri
K«τζ·ρρ μοιάΐ' μ^ τή *vρ«'ζ» τη» hifntrw ,
ri c· rtf χvλ^iζM» r< ri» tv/exerw |ι« τη.
|MM»μ«τ^* riç rvie rperC^x^'l « «*»XθM#* <*
retriti ri» <î ΆχβΓvλζχβ» xe»ri«,ri» Af>e»ntt
ht'rMxw μi ÿÇûmi, xeruXfAptrm τή» tauri
reptiKietr « rripje ivtvxljt» * χρ» ùβη' χλ«β>*»
α»«φχ«ζηηM' ri μΐ ris im'e î»η τ·-E£·
w'G«?.tri»X· sis si χλί·»τ‹ x/pia- lu»wra
?·>·

x, ran vx «o
X·»·*, $ ρρολχτH μ»>/η·. " S «Mustus
«tznxth/LrO" *f τ»η «Ç v«ρ«ρμη$η , riuS jjtyi
i Xi 'AvorvX/ari xavri» Ίτvραπὺφv,
τυγγπίι^v .T«fptm(t^u Si - x\>Ç • ff: ris
Mt A-
λ·φιρ τολM TF μ>| -ύβïχ«μi'»/ «trrtf, μηiι χαρ«
Tj» μη «uτ«$ i4·ψ«P*·» * ·»< χ**ρη»ρ τσ·i. μη*

cft Naupaâorium gravius conquetius cft. Ingreftitf cft enim *(innuit) ft xj fafta iacrificavit in mihi iubjcfto monafterio Catzura» . ft quidem poft cognitionem provincialis feflionta iynodicae, quai mihi mcc diecdeos monafteria juxta canona reftituit , ft epiicopriem relationem illinc iuflulit : prefecit etiam priorem f dicens iynodalcm illam aftionem faftam leflic , cum metropolitamu moreretur, nullmfquc momenti eOe . Occupavit etiam monafterium venerandi Praxuribris , ft fandi Demetrii mooafterium, in quo adjudicata cft ft reftituta mihi fubjefta ecclefa per provincialis iynodi aftionem : defenfione videlicet illa utens , quod hujus repetitio tempore mihi exdufa fit, ft in eo prxfeftum figillavit . Dejecit etiam ecdcfiaflicas cruces a meis monafteriis , Inclufe, ft faoft* Kefurreftionis . Propria nunc fecit ftauropegia ' in duobus quibufdam oratoriis erigere volentibus per chartulas permifit . Et ordinati lunt facerdotes territoriorum meat dicecefeos, Nififts videlicet, Priniftse, Dobrolifts, & Planicobifta: numero circiter duo, pneter eos, quorum notitiam non habet . Ordinarunt autem vx ditrcefi mea & quidam mei coepifcopi ‹ Sed ft facrafiftimus Leucadis archiepifcopus fstpe itv greftiu eft , ft intra meos lina propria Cauâoritate facra celebravit. Velim igitur ä Vefira fan$itate percipere , quæ fit in enumeratis capitibus lingulis facrorum canonum ft inftitutorum ecdefic fententia. A lanfta noftra fynodo hujufmodi refportfiona ftatim tulit . Ut videlicet , etfi forte fafta fit ab ejus temporis metropolitan© moriente redhibitio epifeopalium Artenfis crucium, quas fibi attribuerat , ft ipfius monafterii fanfti Demetrii: (fed cum , ut ipfe confcflus eft, in facros canones incurrere fe intellexit , & vitium correxit , firmitatem habet quod |iftum eft) ft epifcopalia monafteria hcc tn perpetuum maneant, ceflânte prsrfcriptione temporis , in eo , quod circa fanât Demetrii monafterium innovatum eft : quia crucifixionum, qu® funt per dicecefim loli patriarchal! amplitudini reliâum cft privilegium , metropolitaoorum autem nemini . Quod autem in Catzune monsfterio facra celebravit , poft aâionis fynodalis notitiam , fi quidem cum tu Arte epifeopus otio indulgcres , per fubnotationem a provincialibus epifeopis ad id induâus eft, extra culpam *erit* , *per* 14. Apoftolicum caponem , dicentem, epifeopo qui fuam pareciam reliquerit , non licere in alienam infiltre , quamvis a multis compellatur: nifi jufta aliqua caufa. tum cogtt :: ut fi iis, qui ibi funt, P?®' ?«'«« /"j.00* ,u™ adfcrre?

Sin autem aliter nemine impellente ad *id* incitatu» ft » tunc XXXV, canon apoftolicus per deprecationem placetur . Àudaâer autem prodeat vicefimus fecund" Antiochene fynodi , definiens ne

pertinentem : nec presbyterum , vel diaconum ordinet quemquam ad loca alit epi-

____epifeopo fubjefta , nifi forte cum fenten-Ala M$rriv *npfefiunftt* *i* Aatammetr «fan* /npy—■*■

c**Wi *"£* · ^'''^•5* *!''?*** ‡

Mttarar ‡ oc ceuwa per oeumutatem modum accipiat ad annoam a facris vacatiooem. Lktbitquc tibi retinere, & pro aiiis figillarc prcfeâos , quos metropolitanus tini praefecit monafteriis; nifi propter fpirituakm fufficientiam , qui prius defignati urat, accepti eue tibi videantur. Cruces autem, quae quidem ex tuis monafteriis funt dejete , iterum.in iis rettituentur .· qu* autem per direcefim innovata font, reformabuntur. Cura autem tibi erit de iis , qui intra limita ex tua dicecefi creati funt , ut etiam diligenter examina, num inculpat* vir* fint , & facris imbuti litteris. Et cos quidem, qui hujufmodi inventi fuerint , a facro minifterio removeas, quatenus tibi vifum fuerit : alios autem plena drfpofitionc condemna . In epiicopis autem , & arehicpifeopo Leucadis , eadem obtinebit difpofitio ; qu* & dc fanftiffimo Naupaât fitperius cnunciata eft.

Amplius autem, qucGvit Artenfis epifeopus, ut definiatur, quid faciendum fit de puella, qu* ante pubertatem in ipfius dkecefi perfeâam beoediftionem accepit , & corruDtionem paiîa eft .' quid etiam de facerdote, qui iacras preces concepit. Et audivit , cam , qu* virgineam folvit zonam non matura «tate, a corruptore feparandam efle , cumque qui fcietu facram precationem pronuntiaverit , deponendum .

* defcnpucxHsc * cmiflfe cx diurnis fynodalibus ah-notationibus, & pro more confirmata fub-fbriptionc , ac fimo inprimis venerandi chartophylacis fan&ifims Dei magne ecclefi* , data funt meufe & indiftiooc fupra (criptis, anno 674$. Subfcriptio.

Qiartophylax fanâiflimc Dei magne ecclefi*, Conftantinus Aulenus. Solita plumbea bulla , & retro , qua bulla cohaerebat : Mcnfe Julio, indiâione odava.

W ⁂n«. *tnmq*. *st ft rtkpaintt rts* »ı>.

«* *ĉητιμΐΰ* *ua nc* email : £ ■ *i*= *impia fi eupptJpMtt eis àhttnpyitrîer tttav-* miter tavr fiveute- 6 ne *èynpims ii,* Sc , ^a^aaeA/nK *<ηρ*χ*&*η tts,* tu' *χ e Ær</ *0ςirïu* rat гаββΓΜλα'; < «rompue opeyré®. *ei points dptni en* lexeuiv cZ «pattrppc^/MMr *tfo'* . , , , ı . *ii* ,tu ,4® txCXuytnu e»· ni» pwrncnesMv an^ «uθ»i c» av т»7 *dtvumtftinent. n ïi yfudirm tap* Cauti®», ôr«Ma>a<rarrur. puXérst *ii* rttiÇ *ewti^ cveptwc χ«ρ·»vηθ«»η»v en <wc <*·»' ei coepies eis it* axelC«i *ietupeeps euris, etnp erertAn'm 0t»* τîφ-χαiηMî, xj n> *itp<i pepwret Γράμματα.* è *ris* (jfyi *Ættwpt'nç retins ieurtpireu ètet-rtfpyreie,* »φ' *tew it ret ιζ* <A>ξ«*т. ф *H pi Snx* inorna, *èpyttn* ηλα®» χαηιiιηο/βΆ^® . *iri ii rets iimènts G* t|J *a'p^nrtrxéret* AA-χβi#* à *euri* xparrifeHC» *ènrûnms, irts* g *n-Cpi ti* tRentra N«ur«xn *ènriptt* c^aoaoiOi»·

**En H* iζήτητο o'ÂpTM t *rinerO*, ί&Ûΰ~ rat ri ntnrior € in Tï* aapaAajjj^avTt «gre *ns* Ü0W fiAfHtv *itpoktyiat eepeeip* ce *rf* χβт' *eturitt &epia,* iÇ T«rJo*>ap<® *n&ém .* xj *pie* a»a iÇ *irf rfi ifp&vpiewr.t itpôî.* Ç axaen» «c a Tar *«ρθ»»α»)» Xv3«re *ζΰηρ* ce «tip*» *là ιϊλίχ/ρ,τΐ *9apa*c* |«ζυ>ι(*πβ» * *$ - »'«Ρ·λ·>»i*« *èuns co yreieee, nàtupeàùnnt.* Tuànt *ntpatCXn 9itn èti* Ф *iptpeeittt runinêir ntpe/rupHti-nttr,* Ta tira^peep >Ç *eepayîSt ri rtpmrrin %apre*iïua&* rie ar^wnrnK *Ι·* ©a» juu^Aac ›'«-xAneïet ffumflaK *fiÆatetàim,* l'rrJdSl *pmî* xJ *inteperet* w7« *pqqp«/i/i/rert, *très* r, ψ *p y·* H' ùtajfet»'.

O' *χαρπφΰλάξ rit àytttnms ri* ©i« *ptyi~* Ane axuAne-Zec, KawrwTn»·* e AbAnroi. *à eu-* râ^at *pahtfinn* 3*Mλ·£ existe» ca» тχ *eupri-ξ*«т'î«Λ>λι*, *Tfi ρ&ίΤΐίλΐρ, tempi mi .* Îj>

ANNO CHRISTI

REMENSE

ANMO CHRISTI

APUD S. Q. U I N T P N ü M,

Pro tuenda ccclefiaftica liberlate ann. Dom. MCCXXXTI.

D*E bac fynodo ita Claadlm Htmtr/uu in Aa-pjU yrromandaeram itluftrata.* Habitum Sanquintini concilium eorumdem eoiicoponi (*provincia faixet Rcmetpt*) advenus Inguerranum Conciaci dominum, quo cxceflus violentis, inperfonamMag. Andree de Corlanàon Edeçàni Laudunenfc illate', jufta ultione emendarentur, & ecclefi* lfocrtata, adverfus injurias tales, & earum authores , in pofterum protegerentur. Ejus lngucrrani crudele facinus in Flandres nobiles lege apud Nangium.

CON-

J?

CONCILIUM TURONENSE

A JOHBLLO ARCHIEPI SCOPO

Celebratum anno Domini MCCXXXVI.

TITULI CAPITULORUM.

CAPITULA.

I. Dt tntttfignatls eatratis eltlifll reis : Ir -t Jndais lnjitrias WS Inférant.

STatuimni qqpd fi crucefignati occafione alicujus deliâi a judico fzculari detenti fuerint, per competentem judicem eoclefiafticum repetantur: ad ipfos reftituendos, fi opus fuerit , detentorem per cenfuram ecclefiafticam compellendo. Quibus reftitutis, fi in fbroecclcfiaftico, de homicidio, vel alio enormi dcliAo de cetero perpetrando , legitime convi&i fuerint vel confeffi : nullis privilegiis crucefignati gaudentes, ium reatus omnem honorem excludat, fignis crucis per eundem judicem ecclefiafticum exuantur. Si autem alias delinquentes in crimine objcdloD convi&i fuerint vel confeffi, fecundum qualitatem & quantitatem criminis a judice ecclefiaftico puniantur. Nos autem diftri&ius inhibemus , ne crucefignati vel alii Chriftiani Judzos occidere, feu verberare, vel bona eorum invadere, vel auferre, vel quafcumque injurias eifdem inferre prxfumant.- cum ecclefia Judzos fuftincat, quz non vult mortem peccatoris, (ed ut magis convertatur dc vivat; (cituri quod fi contra przfampferint, ultionem canonum non E evadent.

11. Dt advocatis.

Quia per advocatorum vel feriptornm A imperitiam multa (olent in cauGs pericula evenire: (latuimus quod nulli recipiantur in caufis publicis , *nifi per* triennium jura audierint, vet fine in caufarum exercitio apyobati.

111. Dt swtrlis.

Item nulli recipiantur fcriptores in curia, nifi (ciant ftHum curie &ftaruta, fuper quibus examinari debebunt per officiarios locorum, tam advocati B publici, quam etiam fcriptorea .

IV. Dt tfclMat.

Statuimus quod nulli (fatuantur officiales, nifi per quinquennium jura audierint, vel per caufarum exercitium judicandi officio fint merito approbati.

Y. Dt officlt slelefatl.

C Quit nonnulli litteris apoftolicisabutuntur: volentes ipforum obviare fraudibus juxta canonum fan&ionem, (latuimus ut judices in Turonenfi provincia a fede apoftolica delegati, non alias in caufisfibi commiffis procedant citando, vel aliud faciendo, nifi prius authenticofibi exhibito, & impetratore rorum ipfis jurante, fi przfens fit, quando citatorium vel.aliud impetratum fit; vel fi abfens fuerit, doceat quod reicriptum de mandato ipfius impetratum fuerit , & quod aâionem habere credebat contra eum quem convenire intendit tempore impetrati referipti, dt quod pendente judicio coram ipfis (uper illo negotio, coram aliis judicibus non vexabit eum: cum zque commode jus fuum fequi valeat coram ipfis. Cum honeftis & gravibus perfonis, de quibus nulla poterit finiftra fufpicio fuboriri, remitti poterit hujuimodi (aeramentum, hoc obfervando, five tribus, five duobus commifiiim fuerit negotium, five uni .

VI. Dt appellationibus.

Statuimus ut fuffraganei, vel officiales ipforum, dc alii inferiores judices , humiliter appellationibus deferant, nec propter hoc parti, aut advocatisipfius,

fide appdlantibos, Molcfti exi-A
aàusn tac. nsaxime cum a definitive fentca-
th fiserit appellatum.

FIL *Dt t^fitattadt ér tanua* curcnexhw.

Ne decedentium voluntates, quas pium eft execution! demandari , per aliquorum malitiam fupprimi valeant , vel etiam occulcari: ftatuimus ut infra decem dies a tempore obitus teftatons, ad epifeopum vel arcbidiaconum loci , vel ad illos qui loco ipiorum fuperhoc fuerint deputati, rei ad iUos quijurifdiâionem epifcopalem habere noicuntur, accedant, fecum teftamentum , fi peum fuit , delaturi ; vel fi non feriptum fuerit, perfacratnentnmipfoium, quod feftator difpofujt probaturi , ut tunc prxfati teftatoris voluntas in formam publicam redigatur. Injungimus autem epifeopis, arcbidiaconis, & aliis juriidirionem epifcopalem habentibus, ut fi exeeutores teftameutorum inexequenda decedentium voluntate invenerint négligentes, voluntatem ipiorum fideli execution!demandent, quibus fub intermínatione judicii firmiter inbibemus, ne quicquam de bonis decedentium in proprios ufus convertere , vel etiam retinere prxfumanc ; ftatuentes ut fi exeentores aliquid, quod fibi deberi afferunt, propria authoritateduxerint ufurpandum, id reftituere compellantur, -a&ione, fi qua eifdem pro eodem debito competierit, fint hacfuatemeritate privati, nifi idreftituerint, ex quo fuper hoc moniti fuerint competenter .

VIII. Dt bit fal blatt auftitt (tatrtbaat.

Statuimus quod lingulis diebus Dominicis in parochialibus ecclefiis inhibeatur per facerdotes ne quis binas nuptias, vel bina fponfalia eodem tempore prxfumat contrahere: &expreffim adjiciant.· Quod fi contra fecerint, infames ipfo faâo cffeâi, a teftimoniis & aliis legitimis aâibus excludantur : firmiter injungentes, quod fi qui repengười riantur talia perpecraffe , nominatim denuncientur infames, & in fcala ponantur poftea * publice fuffigcntnr , η’θ pecunialitcr pcenam illam redimant arbitrio & judicio judicantis.- que pœna fabricx majoris ecclefia pubiice conferatur, parentibus, confanguineis, & aliis eidem pcenx fabdendis , quorum confilio talia fuerint perpetrata . Cui paenx fabjacere cenfemus eum qui fcienter duxerit alterius conjugatam.

U, Dt anum

Statuimus quod omnes focerdocesecdefiarum perocbialium, diebus Doroinicis fttfeftivis, parochianis fuis fub pesa excommunicationis diftriâe iohibeant, ne aliquis, vel aliqua , fortilegium exercere prxfumat. Si quis vero fortilegii crimen repertus fuerit perpetrafic, in fcala potitus publice fuffigetur , vel alias competenter pro modo criminis caftigctur: nifi poenam fibi iojundam pecunialuer redemerit adarbitrium judicantis. Poena in uius pauperum illius parochis publice erogetur.

X Dt tltrltlt fertltlfetulbuf (wa far- cmsmmvlwlj .

Revocantes vero ex certa caufa Astutum, quod apud Caftrum Gonterii fecimus, per quod perfonxecclcfiafticx communicantes cum excommunicatis in menla , incurrere poterant excommunicationis fententiam ipfo fa&o,per quod irregularitatis periculum poterat imminere: ftatuimus ut nulla perfona tcdefiaftica fcienter cum excommunicato participare pndumat. Si qua vero perfonaecclefiaftica fcienter cum excommunicato nomination participationem habuerit, in menta, in domo propria, vel- ipfius excommunicat!› dum tamen in menfa fine fcandalo eundem poterit evitare: quae decem libras Turonenfes habebit in redditibus, decem * folidos; que vero viginti libras & ultra viginti folidos folvere teneatur. Cujus medietas deputabitur fabrics ecclefic catbedralis: alia vero pro delationis prxmio ad illum pertineat, qui commiflum hujufmodi in publico duxerit deferendum; dummodo id finaliter fuerit profecutus.

J/. Dt frtw/titit.

Ne fub falfa exemptionis prxtextu quifquam juriidiâiooem ordinariam illudere poflit: prxfentis concilii authoritate ftatuimus, ut fi qui coram ordinariis conventi judicibus, fe exemptos allegent, de quorum privilegiis dubitetur, privilegium exemptionis fux exhibeant. Quod fi facere noluerint, pro exemptis nullatenus habeantur.

Dt ft!flt ttftAtu.

Statuimus, ut fi qui de deferendo teftimonium fidfo convi&i fuerint, vel confefli, faftigcntur, nifi ponam illam

pe·

XHI. Dt «mmsr/r.

Difponant epifeopi in faisdicKefibus qualiter de novo converfi erudiantur in "de, Ac commode fattententur, fient viderint expedire : ne fob paupertatis puttextn ad vomitum redire cogantur.

X/K Dr *hfflulltttt.*

Injungimus abbatibus & prioribus ut HMXlflM rtllglOOS, qui BMI «Mon I0* cuti, propter Chriftum propria dimiferunt. Hoe fervari pmcipitmu , falvis conftitmioaibns faahis, λ coodlioapud Caftrum Gonterii promulgatis: ita ta* men quod per eat non derogetur con· faetndfaibus antiquitus approbatis, Datum die Martis proxima ante feftum beati Barnabe apoftoli, anno Domini millefimo ducentefimô trigefimo fexto. ··>«

awsTi **CONSTITUTIONES PROVINCIALES** amim

•»J·· J (>j(.

S. Edmundi Cantua alsnsis AXCHIKFISCOFI

Ex «MO u. concil. irt- ** Circa annum Dom. MCCXXXVI. ut videtur edit».

Ea wml Gxt MS. i. biHMb. Cocto·.

TITULI CAPITULORUM.

t. *Dt Ut* f«' *fa/cipitadt trdiau fia* tntgtdartr, tf faff*# mtnjtn.*
. Aw «tfv ceaftfoatav /iram *txtfi*«m drfcnf.
3. Dmd cfcvx* paeamiar *fttfttr βκΛMMiΛβ.*
4. *Dt* mmrrimt /erirade cmôdraû *fiaardatuai , & puait UtftitttUit tifiitai.*
j. *Dt pttt Utr fataMaau ftr rt&ru* Ktk/U· *na jtrvttit.*
. Qnd *dtrici* em anni» *ftttat,* are *finalia ftnttt. att tu iatufiat.*
tf. *Dt iafna^atAat* laaiaHltat *taafiutudiaiat tt-thfia b attait* eermdmr.
8. *Dt trMtta Mifanat vtadituat , tf aaaaa-*Aam, dTc.
p. Aand *fiattt fiat fiA firua ficata.*
10. Dr Iptifirr» , O *it* afM *SaftifiaaB , & fui jit facitadaat* eam afaa *& caat atff ia faihu fttfttr aafùttat far daaa hafiin·*
.."LmU *I A -i. tUH, f* t>*
iΛ., «m. M.
Bad. Dr *daatAat ratait rtaaraadit ftfidattffua.*
yj. Qatd ittiaat ata vudaatar aatt ataaaaeiaritatat Stata Maria.
aS. *Dt aura ajfat aatfataii ataat/luit.*
ap. ^md *rtArtt* *tttU/tanaa & raprHaai , fiat ratuaaUi taafa* am *fia* aauatnii.*
30. *Dt itattitatu ftulpttri fancUalir ftrrt. Otrtat ttdiaarit ataajftilaaia.*
31. Qmd ahtr tt^aagn ai traafiat ad rrlii»-atat fiat Start tfitai .
. ^aéd asafitm am *fiaiaat tuta fiat tanfiafa*
£33. rdfanmm *laitana** am *fiaat, jhtft*fiaiia facùdatit ^tntiùùi.*
34. Nr *attdii aàaiflnat alifaidagntùt fatd ta ftrttalaat* aaiaMram *ttaotrtatar.*
3J. Dt duaiiat niitûjtrau dt aaot faadaadit .
. Dr *audt jaauadi Batkarÿtiaat.*
ij. gjatd aaditrtt aatt farhtat nafttaatar, if fantada kAtaat fttaat a^aat fuatau.
38. Dr *tu* yai *cltriiu taudaat , facûaùut a. ùdi.*
*rmn''· ° *" M*
j, -βΛ|/ı

1}. De
*7- *Ct* andûram *aaûaatar ntrt* w*
ao. *Dt atadt aadûadl r^tau ,* » soi/rmdiE"« *tafifu f^tritnlv.*
at. *Dt daitaaiattrAat triaùa taaata.*
as. *Dtûan* am mtiamde.
»3. *Qai fia* ufiüct iuaùa*
tuaaa

CAPITULA.

A *Dt Ht fui fafd^ituh ardiatt fitt* irrt* gaiartt9 dr f*if**fi autt jura.*

"IMprimis igitur, in virtute Spiritus X fenâi diftri&e pnecipimus, ut om· soi/rmdiE"« ecd^r ®i®iM» &gmdpiM Acer* dotes, difeutiant dii^enür dc- folidte, juxta teftimonium confeientha ftue, quales ad ordines fafeeptos acceflerint, ftc quo fine: generaliter enim quos irregularitatem in ordinis fafetptione , velante vel poft ordinem fufeeptum coaftat contra, xifle, nifi cum eis difpenfatum fuerit exprefie ab eo qui cum eis difpenfare

Ce a po·

ancrrajtPet<,'t* °®ci* fui execution· fufpen-A

anno fbs deauociajnos. Ne autem ignorans

, 1 * igaoretur : irregulares, qui fecundum canones ab ordinibus prohibentur , dc illos, qpi difpcnfationis gratia admittuntur, feriatim duximus per ordinem fpecificandos. Homicidx advocati in caufa (anguinis , exeeutores fervorum in publicis adminiftrationibus, fimoniaci, interventores fimoniacarum padionum , dc qui labe illainfcdi, ordines fcienter fufeeperunt. Item bigami, correptarum mariti, Deo facratarum virginum violatores. Item excommunicati, vel quiB

'1^'* jiiU'furtive, feienter · aliter miniftrarcprx-(umpfcrint. Incendiarii-cccleûarum.Omnes tales, nifi noftrum vel fuperioris fuper hoc requificrint coofilium, derequifitum habuerint, ab officii fui executione fe noverint fufpenfos.

11. Qnl Mbf eonfejfionem officlte fnn* tlffflti non debent.*

Certum eft enim, fecundum traditiones fandorum patrum , irregulares prefumpeuofe dc pcriculofe fine difpen-C fationeminiftrarc, cum quibus non eft difpenfatum. Adjicimus autem diftride prxeipiendo, ne omnes , qui in confcientia mortalis peccati prius perpetrati, vel propter quxftum temporalem tantum, fulcipiunt ordinem, officium fuum non exequantur, antequam facerdoti confiteantur.

111. Qnod clerlcl pttnltntnr propter Ineontlncntttm.

Ne vero facilitas venix incentivum^ tribuat delinquendi.* io generali concilio ftatutum, quod clerici , prxfcrtim in facris ordinibus conftituti, qui deprehenfi fuerint incontinentis vitio laborare, & pro hac caufa fufpenfi, officium fuum exequi pnefumpferint ; non fotum ecclefiafticis beneficiis fpolientur, verum pro hac duplici culpa perpetuo deponantur.* ut quos Divinus timor a malis non revocat, temporalis faltetn perna cohibeat a peccato. Prxlati vero qui tales in fuis iniquitatibus prxfumunt fuftinere, maxime obtentu pecunix, vel alterius commodi temporalis, pari fubjaceant ultioni. Unde oportet vos archidiaconos, officiales, de deçànos, tanto vigilantius fuper hoc vigilire, quanto negligentibus majus periculum dignofeitur imminere.

AΛ *Do eoottitioet faùnda tattAùtU dot***, à ponts «apeoradi's «/taa. chxlstl

Concubin* ftcerdocum frequenter moneantur ab archidiacono, & praecipue a facerdotibus, in quorum parochia morantur, vel ut contrahant, vel ut dauftrum ingrediantur, veJ ficut publice peccaverunt , publice agant pqcnitentiam. Qui autem contra hanc monitionem , obtentu pecunix vel familiaritatis, negligent extiterit, pœnx fupradidarfubjacebit. Quod fi ad nullum iftorum per monitionem reduci poffint , interdi&o eis, primo pacis ofculo, & pane benediélo, in ecclefia, fi perleverant inob» ftinatione, ipfac, & communicantesocum eis excommunicentur , fxculari juftitix tradendae, fi non refipuerint.

V. Dt pact inter ptroebitnot ptr refiortlecdefiant fervonda.*

Magna nobis, filii cariffimi, injunda eft nccelfitas pacis obfervandx:, cum Deus ipfe pacis fit author dc amator, qui non folum cceleftia, fed etiam terreflria venii ad invicem pacificare; dc cum non nifi per pacem temporis , dc pacem pedoris, ad pacem perveniatur rternitatis, monemus vos & diftride prxeipimus, quatenus pacem, quantum in vobis eft, cum omnibus habentes , parochianos veftros moneatis, ut in unitate fidei dc pacis vinculo, unum corpus fint inChrifto: inimicitias, fi exortae fuerint, in parochia vcftra diligenter fedantes : amicitias copulantes : difcordantes a dilcordiarevocantes,qnantum in vobis eft, non permittentes quod Sol occidat fuper iracundiam parochiaoorum veftrorum.

*VL Quod clcrlci w» ai*n potent* arc /c«. tatia ftuant* ntt tlt interfat .*

Illum abufum clericis penitus interdicimus., quando ad potus squales fumendos ce obligant potatores .' dc ille judicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, dc calices fecundioresexhaurit. Unde interdicimus, quod nullus alium cogat ad bibendum: fi quia fuper hoc culpabilem feexhibuerit, nifi a fuperiore commonitus fatisfeccrit competenter, a beneficio dc officio feeundum ftatuta concilii fufpendatur . Bannum quoque fcotallorum per facerdotem fieri prohibemus. Quod fifacerdos vel clericus hoc fecerit, vel fcotalHs interfit, canonice puniatur.

Kfi. *Dt*

Canno*F7/. *Dt infitqtntibue leuiobilem (mtfttetudiaras tetlefi*. it punit eorundem.*

Sed quoniam quidam laid, laudabilem confuetudinem erga fandam ecclefiam, pia devotione fidelium introdudam, ex fermento hzreticz pravitatis, nituntur infringere, lub prztextu catholice puritatis ; ficut praecipimus, pravas cxa&iones fuper iis non fieri, ita pias & laudabiles confuetudines przcipimus obfervari: fit qui malitiofe nituntur laudabilem confuetudinem im- B mutare, per vos cognita veritate compefcantur, ficut in concilio ftatutum eft: fit quod a terragio corpus fepelire non differatur, fed poft fepulturam, fi quid datum fuerit, in eleemolynam recipiatur.

VIII. De prohibite Mtflerum venditione, It ennualium, Ite.

Prxterea, venalitatem Miffarum di-Aride inhibentes, przcipimus, ne annualibus & triennalibus miffarum faciendis, laid & alii aliquid dare vel legare in teftamento cogantur. Et ne fuper hoc aliqua padio vel a&io vera, vel fub alia fpecie palliata, a facerdo-Cibus vel aliis mediatoribus fiat, prohibemus: & ne fuperflua multitudine talium annualium quandoque *le* onerent facerdotes, ad quz explenda honefte fufficere non poffunt, & propter 3uz ipfos oportet fub certo pretio conndos habere facerdotes, aut ea vendere aliis facienda, ut fe exonerent: illud de cetero fieri fub pflçna lufpenfion'is prohibemus.

IX. Quod finlet fint fub firme ftrure.

Fontes lub ferura daufi teneantur, propter fortilegta: chrifma & oleum facrum fub clave cuftodiantur. Si vero is, ad quem fpedat cuftodia, incaute ea reliquerit, tribus menfibus ab officio fuo fufpendatur: & fi per ejus incuriam aliquid nefarium contigerit, graviori fubjaceat ultioni.

X. De beptifierio^ It dc efuo baptifouli, gttli fit faciendum cum eque It cumvefi, In fulbur propter necejfitatcm pueri»ml baptfatwr.

Baptiftcrium habeatur in qualibet ecclefia baptifmali lapideum, vel aliud competens: id decenter cooperiatur,& reverenter confervetur, & in aliosufus non convertatur. Aqua vero, inquabaptixatus cft puer, ultra feptem dies in baptifterio non fervetur. Si vero puer a laico domi propter neceffitatem fuerit baptizatur: aqua, propter reverentiam baptifmi, vel fundatur in *ignem,* eel ad ecclefiam in baptifterium fundenda deferatur, & vas illud vel comburatur, vel ad ufus ccclcfix deputetur.

X/. Peterdor Inlem^I Ilicu» de dlfilrfulr It feflrt, fnendo beptfaverlf puerum domi.

Semper interroget facerdos laicum diligenter, cum in neceffitate baptizaverit puerum, quid dixerit: etiam quid fecerit. Ex fi diligenti precedente inquifitione, fida fibi fide plena, invenerit laicum diftinde in forma ecdefiaftica baptizaffe, five in Latino, five Gallico, five in Angiico, approbet fadum. Sin autem, baptizet puerum dicendo ut fupra

XII. Diaconi beptrzere, é pmitentior lere non debent, nifi in tefibnt netefiltotit.*

De baptifmate &. *poenitentia* precipimus, quod diaconi poenitentias dare & baptizare non przfumant, nifi iniis caGbus: cum facerdos non poteft, vel abiens eft, vel ftulte vel indiferete non vult, & mors imminet puero vplzgroto. Si puer baptizatur fuerit a laico, przcedcntia & fubfequentia immerfionem compleantur a facerdote.

X7J7. Qpod penni cbrifmelet tentum (tient in u/eun tertefi.*

Panni etiam chrifmales non nifi in ufus ornamentorum ecclefiz convertantur. fimiliter alia ornamenta ecdefiaftica, quz pontificalem accipiunt benediâionem, nullo modo in ufus profanos deputentur. Et archidiaconus in fuis vifitationibus, an hoc obfervetur, diligenter inquirar,

XIV. Qpoi mulier mortue in puerperio, fcinietur, en operto.

Si mulier mortua fuerit in partu, & hoc bene conftiterit, fdndatur, fi infans vivere credatur, ore tamen mulieris aperto.

XP. *De cufiedio iufintu.*

Famine commoneantur, nt pueros caute alant, & juxta fc de no&e non collocent teneros, ne bpprimaatur: folos in domibus ubi ignis fuerit, vel fo-

bs

ci7cmôi,<" ·"'*** aquas fin· cnftode non relia-Acjus officialis, feu decanus, contra hoc———
anno quant» Et hoc omni die Dominica veniens, ab officio fe noverit fufpcnden·O^,^
ααΛΠ eia dicatur. dum. amisrt
··>♦. ··{··

jyl. Q»ti tm»i) ttaaaùttto atarù ir ft»i-ü^tKtrt Mritmiuia eft ator~ ttlt fttatua.

In confcffionibus Ac prxdicationibus faepius laicis inculcetur, Ac praecipue in majoribus folemnitatibus, quod omnis commixtio maris Ac fceminst, nifi per matrimonium excufetur, eft mortale peccatum. Et fi in denunciatione hu-jufmodi falnbris doârinac facerdos negligens inventus fuerit, tanquam fornicator, vel confentiens fornicatoribus canonice punietur.

XVII. CM^ftati atlitna ttuiïtatar ta· rrt vthua, ét attateatar hiti t·»fittri.

Confeffiones mulierum audiantur ex* tra velum, & in propatulo, quantum ad vifum, non quantum ad auditum. Moneantur etiam Jaici ftatim in principio Quadragefimx confiteri, & cito^* temper poft Japfum, ne peccatum pondere fuo trahat ad aliud. Item nullus facerdos nomine poenitentiae totaliter Ac partialiter Miffas pnefumat injungere : confidere tamen poteft.

XVIII. Dt fttat ata ttafittatiaat

Confeffiones ter in anno audiantur. Ter communicare moneantur: in Patch·, in Pentecofte, Ac in natali Domini. Prius tamen préparent fe per aliquam abftioentiam de confilio facerdotis faciendam. Quicumque autem femel in anno ad minus, proprio non confeflus fuerit facerdoti, Ac ad minus ad Pafcha (aeramentum Eucharifti* non perceperit, nifi de confiliofacerdotisduxerit abftinendumAt vivens, ab ingreffn ecclefix arceatur; Ac mortuus, Chriftiana careat fepultura. Et hoc frequenter cis dicatur.

XIX. Dt ûftawit tatattufa ttaftttrl.

Diffamati farria publica, vel verifi-
• »i. de duo milibus indiciis * fuper aliquo crimine,
b» jud»cU» de quo convinci non poffunt «moneantur femel, fecundo, Ac tertio, ut confiteantur Ac fatisfaciant. SI vero incorrigibiles io diffamatione conftiteiint, indicatur eis purgatio, qur occafione pecu, ni* promis* vel oblate, in diem nullatenus differatur; fed fi parata fuerit,
* «r. ptaM prima die *, Ac canonum nu-
a». raris*.- matus obfervetur. Archidiaconus, five
tor. ɲ*

IX *Dt asads taJkaJi taaftfaatt^ èr aril·. ttaM fuftrurthiu.*

Ia confeffione habeas facerdos vu)* tum humilem, Ac oculos ad terram demiflos, ne faciem refpiciat confitentis, maxime mulieria: & patienter au* diat quicquid dixerit, Ac in fpiritulenitatis cum lupportet: Ac ei pro poffe ^iuadeat, Ac pluribus modis, quod integre confiteatur: aliter vera non eft confeffio. Peccata inquirat ufitata fingulatim: inufitata autem non nifi a longe dt per circumftantiaa, ut expertia detur modus confitendi, & inexpertis non detur occafio nova delinquendi. Pcrfonarum nomina, cum quibus confitens peccaverit, non inquirat facerdos: fed per confeffionem poteft inquirere, utrum clericus vcl laicus, monachus, vel facerdos, vel diaconus exiftat; Attemper majora, praecipue notoria, majoribus referventur. Sunt autem ifta majora homicidia, facrilegia, peccata contra naturam, inceftus, ftupra virginum & tnonialium,- Ac inje&iones manuum in parentes, necnon & io clericos; vota fra&a, & hujufmodi. Sunt autem ca* fus, in quibus nullus nifi papa folus poteftatem habet abfolvendi, vel ejus legatus. Abfolutio tamen talium in artiente mortis nulli deneganda eft, fal* tern conditionalis, videlicet quod & convalcfcant, apoftolico confpeâui fe prssfentent. Nihilominus tamen talium rei mittendi funt ad epifeopum vel ejus pœnitentiarium. Semper autem qui mittuntur, deferant (ecum litteras conti* nentes genus peccati, Ac circumflantias fufficientea, vel ipfe facerdos veniat perfonaliter cum eis: alioquia non re* cipiantur·

XTΛ *Dt dtaaatitttrilat triariaaat'ia* f··* *libet éttaatta.*

Sint autem in quolibet decanatu duo vel tres viri, Deum habentes pre oculis, qui exceftus publicos prelatorum, Ac aliorum clericorum, ad mandatum archiepifcopi, vel ejus officialis, ipfis denuDcient.

XXII. Dt figatrt aoa rttiacnJt.

Inhibeatur frequenter, ne pignus retinere quifpiam contendat, poftquam de firu&ibus fortem perceperit, deducts expenfis: quoniam ufura eft.

XIII.

CHU.BT* a,|<' *XXIM. /few fetUiee i» slrjBf StV AC·** MNW/, Î» fefiie uejeriku.*

Singulto autem annis, in tribus io* Jemnitatibos majoribus, iotomniter excommunicati denuacieotur in genere ' fortiam, auxilium demonum quoquo modo invocantes, (aeramentis vel facramentalibus abutentes, vel eaadufus profanos convertentes, incendiarii , raprores publici, malitioic impedientes executiones rationabilium teftamcntorum.

XZ/K *De tveettutfamtiitif tum tittMMUtitinuif»*

Ne ecdefiafticr cenfnne rigor vilefcatprccipimus, quod omnes qui feienter communicant nominarim & publice excommunicatis , tamdiu arceantur ab ingreffu ecclefic, quamdiu talibus communicare convinci potuerint. nifi citius refipifeant : (alvo tenore canonis, q. ult. xi. asa/rw. (£t nota , quod ifta materia , dr /hs. m. capitulo, *fttteritetu* , &c. Qucftionum liS£,i,bio fano.)

M ψ 'm- —·**»·

a XmmX *XXy. Dt veteretfatt Etcbtrifli* fertete eé ÙtJtTKUfa.*

•X . His addimus:quod, cum Euchariftia egrum fuerit deferenda, habeat facerdoe aliquam pixidem mandam fic honeftam , ' in qua fit pannos lineus mandiffimus , fic in ea deferat corpus Dominicum ad aegrotum , linteo mundo fnperpofito , & lucerna precedente, nifi eget valde remotos fuerit, fic cruce fimiliter , fi fieri poteft, nifi crux fuerit ad alium egrotum deportata : praecedente quoque tintinnabulo , ad cujus fotûtum excitetur devotio fidelium . Habeat quoque fecum facerdos orarium five ftolam , quando cum Euchariftia, ficut diximus, vadit ad egrotum . Et seger fi remotus non fuerit, in fuperpellicio decenter ad ipfum accedat. Habeatque vas argenteum, five ftaaaeum , ad bcc fpecialiter deputatum, quod femper ad egrotum fecum deferat , ut in eo dare valeat egro, poft famptam Euchariftiam, fuorum loturam digitorum.

JttFI *De êteùhu rui—Jit rtftrnfa feft*

Item volumus, quod bate conftitutio inviolabiliter obfervetur : videlicet, fi

A redor alicnjus ccdefic dcceflcrit, défia fua relifta fine indumentis facerdotalibus competentibus, vel fine libris, onusn vel fine ntriique , vel fi forte domos ecdefiae reliquerit dirutas vel ruinofas, de bonis ejus ecclefiafticis tanta portio deducatur, que fufiïciat ad comparais* dum hoc, de ad deffeftus ecclefic fuplendos. Idem ftatnimus circa illos vicanos', qui folvendo modicam portionem live penûonem, omnes habent ec-B clefi- proventus . Nam cum ad praemiflh teneantur, talis portio dedufta fatis poterit, dc debet inter eos computari ; femper tamen rationabilis confideratio fit habenda ad facultatem ecdefic, cum deducenda fuerit haec portio,

XJTF7/. *Qjfei ittiue M»* **wadMinr** *ente vtuMtittieiKin bette JHtrut.*

Nullus re&or ecclefic nobis fubje* flus decimas ecclefic vendere prrfuC roat, ante Annunciationem beate Marie, cum extunc, fecundum confuetudinem, frudus cedere debeant ad debita vel legata folvenda.

XXVHI. De -τμ ftitfime » frefentetii aen *fe^ftetU·.*

Item, ne cui de ecclefiafticis proventibus modica vel magna penfio detur in fraudem , ficut in concilio prohibitum eft, & nos prohibemus . Et quoniam circa hujufmodi penfiones fraus D fepius folet fic fimoniaca pravitas perpetrari : nos, ut melius obviemus talibus morbis, prefentantis fic prxfentati recipimus interdum juramentum, quod nee promiffio nec pa&io illicita intervenerit , dc quod ecclefia non debet amplius obligari, quam prius fuit obligata : fimiliter, ne quis, qui prius eo* clefic fuit perfona, in eadem ecclefia fiat vicarius.

*XXIX. Qv*l nHettee tttltfient** fr ape/· *fati9 Jùie ÎetfauWi* ara *fiate* mwwad/.

E Monemus etiam reâoresecclefiarum, ne capellanos annuos fine caufa rationabili Audeant amovere : maxime fi honefte fuerint converfationis, & laudabile de converfatione fua habeant teftimonium ;

XXX. De iacMiforarfo prwfcwri *fmtMis fer rtfiertm trJietnf meeift/iittie.*

Et fi de incontinentia parochialis fa-

αχατη ANNO CHRISTI facerdotis fcandalumortum fuerit, cum A circa hoc vigilis * efle debeat redtor ecclefi*, fi per famam vel inquifitionem nobis prius de hoc confttterit, quam per rc&oris denunciatlonem, taoqnam confciua punietur arbitrio fuperioris. Simile de vicariis perpetuis eft cenfendum. Et tam perfonas, & vicalios, quam annuos facerdotes, graviter puniendos efle decrevimus, nifi fuper denunciatione excefluutn, & praecipue incontinenti*, in quibus notabiles clerici inventi fuerint, in fuis parochiis fuerint vigilantes. B

XXXI. Quod Otter conjugue» nt trenftet ej reltgioncnl fine hittre tfl/copl.

Item doceat frequenter facerdos populum, dc prohibeat fub anathemate, ne alter conjugum tranfeat ad religionem, vel recipiatur, nifi per nos auc litteram noftram.

XXXII. Quod mulleret non faciant vote fine confenfu virorum.

Item moneat facerdos mulieres, ne faciant vota» nifi cum magna delibera* tioae, aut virorum fuorum confeniu, aut confilio facerdotum.

XXX]JI. Ttflomtnte lelcorum no» fltnt flnt fre/cntle facerdotis porocbialis,

Praecipimus, quod laicis frequenter inhibeatur, ne teftamenta fua faciant fine prrfentia facerdotis parochialis » ficut diligunt quod eorum ultima: voluntates adimpleantur. Sacerdotibus fimiliter inhibemus, ne teftamentum fuum per manum ordinent laicalem.

XXXIV. He medici minifirent aliquid ^gratis , quod in periculum eni* merum convertatur.*

Cum anima longe pretiofior fit corpore, fub interminatione anathematis prohibemus, ne quis medicorum, pro corporali falute, aliquid *xgro* fuadeat, quod in periculum anime convertatur, verum cum ipfum ad aegrotum vocari *cor.*tingit, xgrum ante omnia moneat effiMfiiter, & inducat, quod medicos invocet animarum, ut poftquam infirmo fuerit de fpirituali provifum, ad corporalis medicinx remedium falubrius procedatur. Tranfgreflores hujufmodi conftitutionis poenam in concilio ftatutam non evadent.

·TXXV. De domibus nlligïoflrum dt novo fundandis. a^SS* CHWSTI

Quoniam religionum nimia diverfitas gravem in ecclefia Dei confufionem in* ducit : prccipimus, quod qui volunt domum hofpitalem, feu xenodochium fundare de novo, regulam & inftitutionem a nobis accipiant, fecundum quod vivant regulariter & religiofe.

XXXVI. Dt modo /umendi Eucborifllem.

Item in celebratione Millae hofliam, confecratam * daturus facerdos fibime-'^''^' tipfi, ne ammoveat ori fuo, quia ante p«,n) «<' perceptionem, eam ore fuo tangere non debet. Si vero de patena, ficut quidam faciunt, eam fumat poft celebrationem Miflte, tam patenam quam calicem, faciat aqua perftringi, vel folum calicem, fi eam non fumat de patena : habeat quoque facerdos juxta altare pannum mundiflimum circumdatum undique, & honefte ac decanter coopertum, in quo, poft fumptionem facramenti falutaris,digitos cum labiis ablutos emundet.

XXXVII. Quod mulierer ente fertum confiteantur, ê feriendo bebeent ficum aquam foratam.*

Item, commoneant facerdotes mulieres praegnantes de parochia fua, uc, cum tempus partus iqtelligunt inflare, fibi profpiciant quod aquam habeant promptam & paratam; & quod, propter mortis periculum, confiteantur, antequam in puerperio jacuerint, omnia peccata fua facerdoti, ne fubito préoccupât* non poflint, cum voluerint, habere copiam facerdotis.

X'XXVIII. De iis qui clericos occidunt, faciuntve occidi.

Sacri iniuper provifione concilii diflin&nm eft, quatenus fi patroni, vel advocati, aut feodatarii, feu vicem ge« rent alicujus domini, re&orem ecclefix, vicarium, feu clericum ipfius ecdefir^ per fe vel per alios occidere aufu nefario pnefumpferint, patroni patronatus, advocati advocatiam, feodatarii feodum, vicedomini vicedominatum, ufque ad quartam denunciationem amittant: & pofteritas talium in clericorum collegium nullatenus effumatur, nec in regularibus domibus alicujus praelatiae aifequatur honorem

Et

ëwcnwï®c hoc volumus in ecclefia fxpius dcnneiari.

anno CMJUSTI *****

XXXIX. De confirmetione ftffirim , it de iit fui tot tenere detent.

Sacerdotes frequenter moneant populum ad Confirmationem puerorum , poft baptilmum enim fufcipi debet facramentum Confirmationis . Quod fi confirmandus adultus fuerit, monendus eft per facerdotcro loci , iit prius confiteatur, dc poftea confirmetur. Item , fxpe dicatur laicis , ne cxpe&ent diu adventum epifeopi , pro Confirmatione, fed adducant pueros ad eum, nifi eum adefle audierint prope , quam citius poterint.* & ut ligaturas fecum deferant competentes , fcilicct longas dc latas fufficienter. hem, parvuli confirmati, tertia die poft Confirmationem, deportentur ad ecclefiam , dc frontes eorum per manus facerdotum in baptifterio, propter reverentiam, (aeramenti, abluantur ibidem, dc tunc ligaturx fimul in igne comburentur. Item , nuiius teneatur ad Confirmationem^ a patre, vel vitrico, feu noverca . Et hzc prohibitio fxpius publicetur in ecclefiis per facerdotes.

XL. Qttod decime dentur de omnibut, fi/<r renoventur per oniuem.

Circa decimas autem hoc obfervari prxcipimus : ut de omnibus, qux per annum renovantur, ecclefiis,quibus debentur, perfolvantur: dc prxeipueilla, qu^ Divina lege debentur, vel ex ioci confuetudine approbata: ita fcilicet quod occafione mercedis fervientium , vel mellorum , ecclefix decima parte non fraudentur, quo minus eam plenam percipiant . Detentores vero earum decimarum , fi femcl, fecundo , dc tertio commoniti , exceflum fuum non emendaverint , concedimus, quod per capellanos locorum, ufque ad fatisfa&ionem congruam , anathematis vinculo feriantur. Cum autem ii, qui decimas detinuerint, ad poenitentiam accefferint , non admittantur, nifi per fe vel per manum facerdotis fui ei , cui decimx debentur, fatisfacianteompotenter. Item decimx tam prxdiales, quem alix, fine difficultate & diminutione, dc cum omni integritate iolvantur, fecundum quod canonum convenit infttcutis. Concedimus etiam , quod quilibet facerdoe parochialis detentores decimarum in fua parochia poteft^tem coercendi habeat : & ii contumaces fuerint, & commoniti fe non correxerint , ipfos excommunicandi . Item , nullus laicus quantacunque diuturnitate temporis immunitatem fibi venditet a prxftatione decimarum.- cum laicus, fecundum facrorum canonum inftituta, decimas prxfcribere non poflit. In prxftandiidecimis, dcmaxime prxdialibus, nulla deducantur expenfx. Et fic nota , quod quilibet (acerdos poteft excommunicare pro decimis debitis non folucis. Et cum fit crimen decimas notoris debitas detinere videtur, quod notorie detinenti debitas , vel alia jura debita ecclefiis , poflit in Pafchate licite denegari corpus Chrifti : quia pro manifefto dc notorio crimine poteft illud cuilibet denegari : de conf. dift. *pro dileCtione.* Nec obdat c. *fi fe* cerdot de off. ordi. cum fimilibus: quia loquitur de crimine occulto, ut ibi per Cdoît

cnaian

feej^ mt»tue>X· acr-

XLI. Qitod laid non intromitttnt je de bond eltricorum.

Sub interminatione anathematis prohibemus , ut nullus conftabilarius caftrorum foreflarius, vel cujufcunquepotentis bailivus, poflefliones feu bona clericorum aut religiofornm, feu quarumcumque religtofartim perfonarum , aufu temerario, prxfufnat invadere : aut eas exa&ionibus injuftis dc oppreffionibus quibufeumque indebite, contra libertatem ecclefiafticam, attentet moicftare,

Quod fi qui contra prohibitionem noftram in proprix falutis difpendimn, quod Deus avertat, intrare prxfumpferint , & moniti fe non correxerint 4 terras eorum per archidiaconum fine dilatione cccleux fupponi prxcipimus intcrdi&o: dc tunc demum, fi ad correctionem non redierint, indurati, pulfatis campanis , dc accenfis candelis , excommunicentur, canonica monitione prxmifla. Volumus etiam dc diftridie prxcipimus, ut archidiaconi dc eorum miniftri, cum fuerint fuper hoc abexecutoribus requlfiti, mutuum fibi inricem prxftent.auxilium»

alS3o*
oousTi
ı<<Xλ
cMcfliar.
■iWMfc.

cmen

CONSTITUTIONES DOMINI

Aı IXENDKI Cov ENT1ENI1S KFISCOPI,

Iα regimen far diœccfis fa&x anno circiter MCCXXXVIL

Eκ veteri cod. MS.

T TMwtRfofr rerisdrecanir pvr *Ceoetreafiue üee-* A VJ cd* csribrarir, Xfrvmdrr pmvўfaw di- <mm *efifieae atnifier accisa itaaitit, filtaeaez*

gaan felatuua Seivatarii **ntnir·.** ***ii*** *am fér-ue* **ybbb'**, *tfii* am prepvrtsr prq/ipvr, are for, id */I Adsr eMteaiM,- asc 4faa/, sd <fl peras *fatieatiee* ***fii*** *erit Dear* «mua ia resasbr.

Vos igitur , qntas incumbit vigilare juxta verbum beati Petri: habeatis dum gladios propter timeresnofturnos, ftfufikiem. Gladium, verbum Dei limatum ft acutum; limatum,ut fulgeat : non enim debet efle ferino Dei obfcuros, procipuc quando proponitur laids: acutum, ut cadat, hoc modo, ut nulli peccato

If. i«.

JW. «»· idem : *Pefait Dear* e/ mkmu quql gtaduMv aranmv.

Aliena peccata non facietis propria. Propria quidem veftra eruat, fi diffiamlecis , fi ncgligenter corrigatis. Et tunc oportebit quemlibet noftrum dicere; ***M*** *aiieau farte fime tue.* Et

ff·!. Critis quid dicit Apoftolus; Ans *fibre ψů factual,* ***fil fti*** *ceafntueet facauiHau, figai fieett aeertc ateraa.* Confentire eft tacere, cum poi- (itis redarguere . Ego etiam vobis dico, quod fi poflim in aliqua parochia lavemre aliquem

Of" «· fua, de quibus feripenm eft b Ofoc : *Peccata fefuU ren ceaecJeat,* ***tf ai*** *irèfètetMe* reran , id eft facerdotum , *fiMevafint eaiauu eeraae* , id eft populorum. Qjua facerdota fornicarii ɪ fuftinent populos fornicarios. Sed quid acci-

v. ,v det? ***Eritjkvt fefabu,jk*** *ficeriec.* Sicut populus fufpendetur ab introitu ecctefi», fic (a-cerdoccs a celebratione **Mill·.** Prodrae antem peccata publica non permittatis crelccre ulque ad meflem damnationis exirem» . Sed fi publica fuerint, primo arguite corripiendo, potas increpate comminando; ft hoc opportune.

fligit affligenda· Propter hoc ut manifeflajudicaret judex, (edebat b porta. Qw fedet b porta, poteft videre ea qu» fiunt b piatris : hoc fignificat, quod prolatus debet judicum manifetta . Non poteft autem videre ea qu*. funt b conclavi: hoc fignificat quod Deo de-bet relinquere occulta. Habeat» eigo gladium orationis , qui caelum penetret; de quo dicitur; Oratio jufti nubes penetrat. Etfi quidam opponant nubem peccati, traafit tamen oratio jufti; ita ut nubes refbivatur b pluviam . Juxta quod legitur urafle Heliam, cujus precibus nubes refolutr funt in pluviam, ft terra dedit fraftum fuum

AD hae cum nihil carius reiiqmuit nobis Deus ia terris poft afeenfiouem ba ad rok», quam (aeramenta, in quorum vifione , ipfius habetur memoria: ip(a debemus venerari in tantum , ut contra ipia, immo contra ipforum antoritatem, nulla poffit fieri blaipbemia. Quia ergo (blent quidam propter opprobria Chrifii, ut increduli, quidam qui propter mbdmum contemptum defc aderant m protun-Aum abpk, quidam amem, qui propter venefida ut mali Cbrifliapi ft ludm, aliqua turpia circa Euchariftiam ft chrifina, ft oleum (anitum , aufu temerario, buno nimis aufi pntfumere : prccipimus, ut iub optima daufura davium reponantur in diverfis vafis, prout decet boneftius. Qna etiam nihfl eft fimftius quam facramentum altaris, b tantum, quod nifi Dominus nobis rriiquiflcf, quafi Sodoma

notar, ft non eftimabirnr alius adverihseum. Hie in terris quotidie ridetur, dum per manum facerdotis quotidie elevatur: ft cum hominibus convertatur, dum in pixide modica in loco humili ponitur. Et quafi Gomurrha fuiffèmus, id eft, afperi ft aridi, fine omni devotione fpirituali. Unde proripimus, quod in elevatione Eochariftm, quando ultimo elevatur , ft magis b altum : amc primo facet campamiia, qu* fit quafi modica tube dcsxundanris adventum judica; immo falvatoris, fecreto ad nos venientis, ut fit nobis animi tripudium ubmam accedimus ad cnlcAe convi-viam. Et erit triplex gaudium, qsab ubi Dro, ibi anima, bi Deus Verbum . Stmiliter

(n lucerne, ft fanantis rsmpsoelfe. Er hoc non portetur a (bio (accrdoce, immo cum teftimonio diaconi honefti, vel alienjus bonefti clerici, vd faltemlaici boni ttflimonfi, fthoc in fisperpeUicio.

in ecclefia Dri efls nee eft divifio inter

ret. Hic unitam ferit dfvtfimNm . PTOcipimua igitur, ut Oli quorum btereft, videant, ut in fingiulis tods ubi eft regimen fcholaram, fint talcs qui firianr aUos doctrina infiraere, ft velint eos exemplo bon* vit» informare . Sed quia pkrique icholares carent neceflariis, quorum aicientia multi per gratiam Dd poterunt

."-".“– "•Wifirari: votant», ut feholares ferant aquam C^gJ^benediaam per villas rurales, fi fint qui po- c£Sn finient ftiaSfceam.

·»>». Iram prarifimur, quod ea quas pertinent ad diicstiiramn ccclefm, fint perafta.

Item proripimus, quod in qualibet ecclefia fit vita beati Thanas martyris, fit cratio, Orni pre sqjar «ricta.

Proc^tums ut claudantur cameraria.

Item quod vicarii deferviaat pro vicariis : srac ponant pro fe feeerdotes cooduftitios, nifi dc (peciali licentia noftra.

ITern cum nihil valeat peregrinantitas can* ram , quantum viaticum : moneamur laid & clerici , or ter in anno fumant corpus fit fanguioem Jefe Chrifti, ad minus, qui proveftioris etatis fear: videlicet in Nativitate Do* mini, in Pafcba , fit PcntecoAe. Et qui noluerunt iftud facere , moneantur ut jejunent per Adventum, vel ad muras per medietatem

minus per medietatem feptimams, & procedat confeftio.

Item proripimus , ne aliquis extraneus admittatur in aliqua parochia ad contrahendum matrimonium , nifi prius fafto làcramento fiC alias eft uxoratus. Et hoc friatur per facerdotem viHn ubi convcrferas eft, vd per litteras alicujus prolati de partibus illis, nbt natus vel convcrfatus eft«

Item norifiounus vobis, quod fi facerdosdeprehenfm fuerit in incontinentia, vd m fufpiciooe violenta.* puta fi intrat in aliquem locum ubi podtt malefecere: quia debemus providere bona coram Doo fic hominibus; propter Deum debemus fefta vitare *j* propter hommes fufpicfonem feôi: hoc modo punietur. Primo fecundum quantitatem facultatum fuarum, per manum epifeopi dabit quandam fisuunam pecunia in mus pauperum : fit reftor ccdcfin fi- ' militer, five feerit privata perfona, five abbas vd prior, ad quem pertinet ecclefia, punietur uro ddtâo facerdotis. Eoram enim itereft habere boons fit booeftos feeerdotes.

Reftoribus etiam, qui funt privatae peribas, gratiam ferimus, quod eos ad feccrdouumnon cogimus . Nec murmuret aliquis, quod peculiariter punimus . Hoc enim fecimus propter multas caulas.' tum quia illa poena magis timetur quam alia, tum etiam quia luxuria provenit cx abundantia. Ideo bonum eft fekecorreftionis refecere fuperflua. Peccatum enim Sodomorum fuit ex uturitate panis, fit abundantia, & otio, juxta ilhid poeticum : Qurritur Ægifthm, fite^ Automate euim_ iegb Lhvinu hoc ferimus. Dicitur enim in Efilra : Osta/E r. eas ans *fecerit* taon ZW,–«feta *erit Ntoee* in

tût фт, *vei eerte i» cercenue.* Si fecundo do> proMnfes ferrie, duplicabitur pana, cam lacerdotis * pua raftoris · Tertio fi deprehenfus

sanatiooanfebAamie, pouce per femaùoac- ab ofirio ft beneficio.

Item fiagulis diebus Dominicis prohibeatur

A quis det fidem fe matrimonium contraho»——— do, nifi ia feccsdotis prafentia . Et fi qui ie-cmenu veniantur rraaljpc&Xvi, mittantur ad epifeo- PUOI COOMUOicudi.

Similiter fingulis dictas Dominicis deem.

procurant , vel etiam qui tales tcftes fcienter producum vel fubornant, ubi agitur in caufa matrimoniali, vel alicujus exheredatione.

Excommunicemur etiam omnes, qui gratia lucri, vel odio, vri alias malitioie crimen imponunt alicui, cum infamatus non fit apud bonos ftt graves.* vel fic faltem cis purgatio indicator, vri afio modo graventur.

B Itum, fi feeerdotes feftioeant in parochiis fms publicos fornicatores, vel ufurarios , vd aliquid mortale peccatum manifeftum, punientur taoquam pro propriis peccatis, & veniet fuper eos nudum, fenefrient onuns ejus.Hoc

non cognofeet quam cocpofcere coufuevcrat : lodicaturvd talis poena b eandem cognoverit, quod eam defponfet, vd magnam portionem lubftantias fuse, fecundum quod facultates fim competunt, nobb tribuat fub facramento.

Item in omnfeus ecclefiis quas habent monachi ultramarini , inquiratur quo titulo.* dc fimiliter, fi habent decimas feparatas, demmCcietur nobis,

Item in quolibet decanatu fit unus, qui audiat confeflaonem fecerdotum, vd ad minus unus confeflbr, in duobus decanatdxn.

Item quotidie, quando leguntur tres le&iones, dicantur: Pferde, Zbrige, & Crouneadata, ab Jb *nütuJfreth* ufqoc *Ai Deemtueecieit trAulerer.*

Item proripimus, fub pana fiifpenfionis, ut nullus deriens, qui fervit in ecclefia, vivat de aqua benedida.

Item praeivimus, quod quilibet Chrifiianus, & quolibet Chriftiaoa , omni die dicat fepties firam *Peter aeflcr-.yiie* feocies in die debet laudare Dominum, juxta Propietam: *Beptici* i» D dû taatav *dixi tibi.* Similiter fepties , *Ave Merie. &* bis fuum *Creie* : & ad hoc fecien* dum moneatur frequenter, *Sc* ad feieodum cogarar. y/.

Item diftrifte praecipiatur, ut nulla mulier ponat pueram fuum juxta fe in lcfto, nifi fit ad minus trium ancorum, vel circiter.

Item fi ponatur fi» cubiculo, ita fidriatur cunabulum, ut non poAt volvi cuoabntam,ft ita puer cadat fuper faciem fuam.

Item veneficia , quia fidei manifefte funt contraria, fub ioterminatiooe anathematis prohibeantur. Et fialiqui in tajufinodi cautepoffime deprehendi, vel falfb téfthnonio, ad nos mittantur puniendi.

Item prohftcmm ut uulhn celebrat de noepifeopatu Covcntrenfi fine licentia noftra.

Irem ne quis recipiatur io hofpitali fine licernis noftra.

Isem prsKipiaam, quod quitibet (accrdqs dois fisos bsptirara pueros fisos fe famam ccclefin, faper v *te* N. m muria *Petrie 9 fan tr Spirits feeffi.* Er iHa eadem ferma dicendi, fervetur in Galbeo, frAngticMo feranme.

Proripimus etiam vobis firmiter, per rirastem

-tem Jefu Chrifti, fab uttermiuaaoae anatho-& fub pcena fafpenfionis, quatenus hsv flatura obferventur ft feribanrar, timui cum feptem criminalius que ad vos mitto: fimiliter ft cum quodam traftatu modico de coafctfione. Hec ferventur ft feribantur, ficut quod ecclefas vcflre non fufpcndantur, cum ad ecclefias veftros accefflerimus, vd per not, vel per nuncium noftrum.

Denuntientur etiam excommunicati omnes illi, authoritate concilii, qui ecclefias malitkife fuo jure privare pmfumunt, aut per malitiam, vel contra juftitiam libertates eorundem infringere, vel perturbare contendunt.

Item inhibemus, fub pena dimidie marce, ne quis facerdos ad tabernam eat, aut tabernam teneat, vel frotales.

Dicatur omnibus facerdoribus, quod, quando parochisni fui congregati funt *In* ecclefia, in Dominicis diebus, vel in aliis feflis, dicant hec verba, qua fequuntur: Septem font criminalia peccata, que fugere debetis, juxta quod dicit Sapiens: *Qufi a fecit ferpentitfage peteaea.* Peccatum comparatur ferpenti: quia, ficut ferpens veneno necat carnem, fic peccatum malitia necat animam. Quando vero anima eft monua, tunc efficitur cibus diaboli. Unde idem dicit: *Si actefferit ad pectata, tme actipint te dntet leonir, dentel* ejw *nterficienttf animat.* De dentibns diaboli poteft mifera anima extrahi per virtutem Dei: juxta quod dicit Ifaias; *Tollefur a ferti prada, & feed Jllataa» - rolalle faivalirxT.* Et Job: *Cmterelain* awfer *tnifal /S dt detfiltt tyu fertham predaift:* id eft, animam, que preda eft praedicatoris & facerdotis, juxta quod dicitur: *Tulcrmt jt^li fpelle ilKfitritet.* Sed fi fuerit inter dentes mitera anima ufque dum perfefte mafticetur, & in ventrem diaboli attrahatur, nunquam extrahetur, quia in inferno nulla cft redemptio. Mafticatur per totam vitam prsfentem: in morte, in ventrem trahitur. Quam vilis res eft diabolus, qui non diligit comedere nifi cadaverft rem fœtentem! Viles ergo funt, qui tam vili ferviunt. Lexitur, ut caveamus a morfibus prediƒti leonis. Ne incidamus in ejus fauces, vitemus feptem deceptiones ejuſdem eft, feptem crimnalia peccata, quorum primum eft luperbia, que natione ctrlcftis fublimium mentes inhabitat, fub cinere & cilicio latitans. Superbia tnorbcu eft divitum: unde dicit Auguft. quod nihil expavit Apoftolus in divitiis, quando dixit: Nolite efle divites neque divitias amare velitis, neque morbum earum, fcilicet fuperbiam. Superbia etiam in viris religiofis latet, qui aliquando ex bono quod faciunt, fuperbiunt. Per fuperbiam cecidit Lucifer, qui fait angelus in ctelo, & faâus eft diabolus in inferno. Quantum fit peccatum fuperbia, poteft perpendi ex quantitate pcen* Quis enim dubitat Hagitiofius elle commtflwn, quod gravius eft punitum? & boc modo dicatur laicis, quod tunc fuperbit homo, quando ex aliquo dono vel ex (cientia, vel ex divitiis, vel etiam ex aliquo magno opere fe magnum credit, & fuper alios fe extollit. Unde alio modo fic defervitur: Superbia eft Cingularis excellenti* fuper alios aecus appetitus. Iftud peccatum Anglice vocatur, *prude.* De divitibus noncft dubium, quin multum habeant, fed pauperes negant fe efle fuperbos. Sed poteft eis probari quod fint fuperbij hoc modo. Multoticns enim vident divites in gloria fua, Aft dicunt iu animo fao: Dii jam reaperoor marcedem luam, fed nos mm fic: ft β itocCa fapabfonc. Dicunt enim, hic rudpimae mola, ut in faturo habeamus bona: ftt veram dicunt, fi cum humilitat & patientia fuftinent.

h/vidie.

SEcundum peccatum eft invidia: Invidet autem homo qui io animo luo tabefeit, ex aliquo bono quod videt io proximo ft». & dicitur Anglice *ii,* five Oad». Qpi autem invidus f», invidet Deo, invidet fibi, invidet proximo: & quando dolet quod aliquis Jsabet^ bonum, cum bonum non Jit nifi a Deo, dolet quod Deus bonus eft. Unde in evangel» Mat-theiA» *oculet ttuu vegeem efi,* fw'a *rgp lem/* Jiue? Invidet etiam fibi ipfi.* quia, cum gaudet de bono proximi fui, facit bonum proximi efle fuum. Unde Apoftolui: *Dm fei epereticr neiui I» oenùhte. Ibi* dicit Auguftinus: TeZfe iwiàaw, *Is tmtm efi feed betae.* Unde dicit David: *Perticep/ ege ftmt* swiaas (ramiromt re. Nulli invidet qui fic dixit. De hac invidia dicit Sapiens: Mli/ *mdipuat ille, fta fili Ivendet.* Et quia morbus ifte vix fanatur, appellatur gutta inoflata. Quando gutta eft in came, cito fanari poteft: quando eft in ofle, vix aut humquam. Quod fit in oflê, dicit Salomon: *Patredo effiam Invidia.*

Ir-.

TErtium peccatum eft ira. Eft enim ira veniale peccatum, de qua dicitur: *Irafcivti ni, Is nelite pectere.* Et iratnortaie peccatum, de qua dicitur: *Sel* wn *octidetfitper* rraciedfaie CN^ram. Et Sul, id eft Chriftus, occidit, qui h ira perfeverat, in tantum quod appetat vin* dicari. Unde etiam fic deferibitur: Ira eft ftulti & concitati animi fervor, fervens libidine ulcifcendi. Qpando veterafeit & durat, efficitur odium; *Qm eetem edit fratmee ftutet, beeuicl. de eft,* ficut dicit Joannes in epiftola. Sed qualiter eft hoc verum? Multi enim funt, qui habent alios, ft nollent tamen eos interficere: fed forte vellent per calumniam eos opprimere, vel pecuniam auferre. Tales funthomicide, occidunt enim animum proximi, eo quod provocant proximum contra fe ad maledicendum vel odiendum: ft quantum in eis eft, homicide funt. Occidunt etiam corpus, quando volunt injufte ft per fraudem aliquid auferre. Et Sapiens: *eefert* m *fudere peneeit ftutfi f» ectidit pcetôanee ftteee.*

^dcedie.

/^VUartum peccatum eft acedia, qu* appellatur tædium de bono, quod poteft dici *Mtintff* in fervitio Dei. Iftud peccatum committunt homines, quando vd torpent venire ad ecclefiam: vel etiam, quando ibi funt minus attenti, vel orationi, vel prsdkationi. Propter hoc dicit Sapiens: *StA^te kmtenne twon, iS perte fepintuu*, Is* w *ectditrl/ «»cnlii tjus.* Poteft enim iftud peccatufn appellari negligentia in operibus Divinis, de qua dicitur: MsfediAu, f«i *fecit eget Dti negli* gutter.*

Ave·

A dû/ mu .' wri *autem fanguinum non dimidiabunt dle/fuet.*

cinc/nut ANNO QUISTI ••/F

Avmitia.

Uintum peccaram eft avaritia, qu* cfi ' lervnus idolorum. Idolâtras iervit idolo, dt ita iervus eft idoli.* fic avarus fervus eft nummi. Eft autem avaritia immoderatus appetitus rerum temporalium, qux Anglice dicitur Ucdq>. Committitur autem iftud peccatum a pauperibus: primo hoc modo, quia fi pauper nimis appetat dives fieri, avarus eft. Appetere poteft fibi neceflaria, fi non habet: fed non ita, ut nimis. Nimis appetit, qui qb iis qu® Dei funt propter temporalia fe avertit: quando feilicet appetitus efficitur lolicitudo. De qua Apoftolus! *Nihil fd/citi fitis*, id eft, non fitis foUcitide temporalibus qu® nihil funt. Si immoderatus appetitus circa pauperes eft damnabilis, innuo damnabilior eft circa divites. Qualiter ergo erunt homines fine avaritia? Hoc modo: fi contenti funt modico & magno: icilicet eo quod habent. Uudc Apoftolus adHebrcos; *Smt more/ fine avaritla eoatenti prafentibu/.* Sive' enim modicum, five magnum dat Deus, contentus debet efle quilibet, quia paupertatem dat homini, ut per patientiam habeat vitam xtematn: Ot divitias, ut per clcemofynarum laigitionem, fimiliter illam obtineat. Sunt etiam multi in tantum avari, five cupidi, quod non formidant per fraudem aliquid acquirere, qui etiam dicuntur homicide.· juxta quod dicit Sapiens: *Qui fraudem facit, & fnguinem findlt, fratre/ funt.* Vel etiam per violentiam, five rapinam, liceti potentes & nobiles, contra quos dicitur: Ne introeas in agros pauperum.· propinquus illorum eft fortis. Quis eft propinquus? Domimis. Sed quid faciet r Judicabit contra recaufam illorum: *Judicabit enim pupillo dfj humill, ut* mr *opponat ultra homo,* feilicet raptor, *magnificare fuper terram:* vel etiam per calumniam, ficut fa|fi advocati, falfi placitatores. Ifti fimiliter funt homicida^, juxta quod ait Sapiens: *Homo calumniator, vlr fanguinl/ cfl.* Quocumque modorum iftorum, five per violentiam, five per rapinam, five per fraudem, aliquis aliquid acquifierit, oporret ut reddat fi habet unde, vel diabolus cum fufpendet. Si non habet, habeat voluntatem reflituendi cum habuerit, & reflituat.

Similiter de ufura. Quando aliquis dat mutuo undecim pro duodecim » vel vendit vel emit ad terminum, oporter quod totum reflituat, nec fic dc male acquifitis poteft fieri cletmofyna. Ut breviter dicam, *Ou rendre ,Oŋ prendre,* ficut Gallice dicitur; bxc eft pena talium cupidorum: vel moriuntur fine h*rodibus*, unde dicitur: *Tbefiurizat C ignorat cui congerit ta.* Qpafi diceret, heredem non habent. Frequenter etiam accidit, quod fine teftamento decedunt, quia fubito moriuntur. Unde de avaro dicit Sapiens: *Nefcit quia mer/ appropinquat.* Et Dominus in evangeiio dixit de dtvite, qui ita locutus eft.- *Anima mea babeat multa bona repefita in anno/ plurimo/.* Et Deus dicit: *Hoc node repetent a te animam tuam:* Diaboli, feilicet. Quafi diceret. Subilo morieris, dc ex improvifo. Sed quid tunc acddit? quod dicit contrarium. Dicit MMri/M*·, *longi Junt ftftftmetia peccatori.*

ffe/üp. « Mr. ij. £«/»· i<· r/el. «. fail.

CIROTER ANNO CHRIST*

Lmaaric.

SExtutn peccatum eft luxuria, qu® dividitur in fornicationem&c adulterium, & coitum contra naturam. Ut me expediam. Contra naturam eft omnis coitus, qui non fit inter virum & mulierem; & debet appellari vitium *fodomiticum*, propter quod Deus deftruxit illas civitates, de quibus, fatis notum eft omnibus. Quam graviflimum eft peccatum adulterium, manifefte patet per poenam multorum adulterorum. Ut enim dicunt patres, adulterium feeundum locum obtinet in purnis. In Ofee, *omne/ adulterante/, quuft clibanui fuccenfu/ a coquente:* conflat quod clibanus magis ardetquam alius ignis. Fornicatio eft, quando vir cognofcit mulierem, que non eft fibi defponfata:& eft mortale peccatum. Quando laicus folutus a matrimonio, cognofcit folutam, committit adulterium. Sed fi ita eft in laica perfona: quam mortaliflimiim, quam nefarium, quam horrendum eft, quando eccleflaftici, feilicet monachus, five quis alius religiofus, aut facerdos, vd reflor ecclefi®, feu etiam aliquis habens facros ordines, cognoicit aliquam?Unde propheta: Λι *domo J/rael*, id eft, clericorum, *vidi horrendum,id eft fornicatione/ eorum.* Iftud ultimum fub interminatione anathematis & fufpenfionis prccipimus vobis facerdotibus, quod femper aperte dicatis, quando mentio ht de fornicatione, ut faltem impleantur facies noftr® ignominia, & quzratur nomen Domini: fed timeo quod dicit propheta: A'm *cor fuum reverti ad Dominum, quoniam Jptiliu fornicationi/ eft in tpedio torum.*

Gula.

SEptimum peccatum eft gula, qu® dividitur in crapulam, & ebrietatem. Crapula eft in fumptione ciborum, ultra quam fufficit natur®; tefte Auguftino, fumenda funt alimenta, quafi medicamenta. Corpus etiam interimit, ut dicit fapiens: *Propter crapulam multi perierunt: qui natem abftinem eft, adjiciet vitam.* Ebrietas, fi ducatur in confuetudinem, mortale peccatum eft. Unde Apoftolus: *ftbritfmn pqfidebunt regnem Del*: ideft, confueti ebrietati. Cavenda eft enim ebrietas: per ebrietatem pronus eft homo ad omnia genera peccatorum perpetranda. Qpid mirum? Potus enim immoderate fumptus, ficut dicit Sapiens, per omnia membra *venenant diffindit:* Tunc aealediffiom *ot plenum eft: veloce/ pede/ eorum ad effimdtndum fanguinem:* tunc venter cftuans, de facili fpumat in libidinem.* tunc oculi vident extraneos, & cor loquitur perverfa: tunc fiepius eft gubernator, id eft ratio, cum futyefta timere poteft in aliis, feilicet vita hominis, ne eat in profundum. Et multotiens videmus ebrios fe in aquis fubmergere. Tota etiam die videmus patres & matres cariffimos filios fuffocare. Quid plura? Miferoa facit popuk» iftud peccatum & malediflos. Unde Ifaias: Pie yw *fargiti/ mane adfeffandum ebrietatem:* eccemalediflio. Sequitur: *Pmpterea camivu/ du&u eft popula/ metu:* ecce miferia. Credo quod pro ebrietate perveniunt guerre, fames, fit peftilenti®.* quia ubi plus regnat ebrietas, ibi plus accidunt.

°f" '. Of" J tccll. yj» " c"· '♦ Mv. ·,. rf*'· ··*

CIRCITER ANNO CHRIS H

Dr *fetititlù.*

GUm pernitentia confiftat in tribus.* in cordis contritione, oris coofeÆooe, ft operis fatisfaftione : primo qumendum eft ab illo, qui venit ad confeffionem, fi dolet fe peccaffe : quia fine contritione cordis nunquam remittitur peccatum . Si dicat quod dotet , procedatur ad confeffionem . Si dicat quod non dolet , tanquam contumax repellatur . Circa confeffionem hoc modo procedendum eft. Frater vel foror, tu vis confiteri peccata tua.* habes tu in voluntate, ut de cetero non pecces mortaliter , in quantum poteris , per Dei gratiam ? Si dicit , non habeo : dicatur tunc, confcffio nu nulla eft. Qua ita didt

gitur relinquere , qui habet in voluotate, per gratiam Dei non committere. Qrcaconfeflionem hoc modo procedatur. Dicatur coofiteati quod tria funt prneipue , que folent impedire hominem , veram facere confeffïcnem : deleâatio, & timor pernitenti® injungende , & pudor. Sed debet facerdos offendere, quam brevis eft deleftatio peccati , propter quam amittet premium creroi gaudii. Contra timorem quem habet dc pernitentia, debet offendere , quia pudor eft maxima pan pcenitenlir. Pecterea, propter pudorem non debet dimittere, quia peccata fua non dicit homini , fed Deo, qui feruorur corda & renes. Dicat ergo in nomine Domini . Auditis omnibus , debet quaerere ab eo, fi plura redeunt ad memoriam. Si dicit quod fic: dicat ergo. Si dicit quod non : tunc debet facerdos fupplere dcfeâum confitentis: juxta quod feriptum eft:

Zm>. i». *prier nctufeter efi ful. Knit eneitntejnt, & Iwrfiigekit ente,* juftus, id eft confiteos , primo debet accufare feipfum. Poftea amicus ejus, id eft facerdos, debet inveftigarc peccata que omifit. Si laicus eft, querendum eft primo , fi fit conjugatus vcl folutus.· & fi fit conjugatus , quaerendum eft, fi credat legitirr.um matrimonium effe, fcilicet quod non fit ibi compatemitas, vel confanguinitas, vel affinitas, vel aliud aliquod impedimentum , &fi legitime contraxerit in facie ecdefi* . Si non inveniat ita effe, recurrat facerdos ad archidiaconum vel epifcopttm. Item queratur cujus officii fit, fi fit mercator, mafculus, vel femina. Videar quod pondus & pondus non habeat, menfuram ftmenfuram: & fi falfomenfuraverit , tenetur reddere vel reftituere illi quem decepit, per manum facerdotis. Si ilium non cognofcit, detur judicio ecclefix.

A laicis generaliter querendum eft de decimis: quia fi male decimant decimas qu® qu*fit® funt, debent a reftore ecclefix petere veniam per fe, vel per alium, fi erubuerint per fe. A militibus maxime querendum eft, & ab illis qui fub fe habent familias, videlicet pauperes fervos, fi aliquid ab eis habuerint injufte, quia debent eis reftituere. Sive vero fuerit folutus , five conjugatus, querendam eft de feptem criminalibus peccatis; ft fecundum quod continetur inferipto de illis peccatis procedendum eft : fit circa nullam perfonam omittatur quin prxeipue queratur de ialfo leftimonio.

Circa mulieres, maxime de veneficiis & fortiiegiis. Circa folutos querendum eft, fi velint vivere continenter, «noufaae conjugatas alioquin non valet conterno. Et fimiliter qu*. rondum eft a conjugatis de peccatis carnis qu* commifcrint ante matrimonium: ft dicendum eft-dc illis , quod fecundum debitum natur*

C*^5^EK> chr is TI «·«»-

do breviter fiat inquifitio. Aut fcivifti illam ad quam acceffifti efle folutam, aut nefeivifti. Si fcivifti , major poenitentia injungenda eft : fi nefdvifti, tunc minor injungenda eft. Qua forte potuit effe conjugata, monialis, affinis, aut a parentibus cognita. Item meretrices fe fuppotxre leprofis, ft ita potuit effe periculum injMrri & ut proprio corporo.

Item querendum eft de numero perfonarum, ft de vicibus, fi habeantur in memoria, item fi cum viduis, qu* foot ccdcfiaftkw perfonx. Si cum virgiotas, fi cum conjugatis, fi cum monialibus. Tunc querendum eft fi fueritmonialis bcoedifta ,· ft tales mittantur ad epicopum , quia epicopus omnes qui habent proceflus ad tales, fotet excommunicare. Si forte noluerit ire ad epifeopura, eat facerdos, ft habeat authoritatem ejus. Item fi ad confanguineas vel affines , quaeratur in quo gradu, in remoto vel propinquo. Si in puerperio, vclin menftruo fanguine , ubi eft periculum propter prolem, quia ex corrupto femine nafcirur cortuptus fetus. Item, fi cum muliere propinqua panni , quia tunc eft periculum; poflet cnfe parcus interfici.

Item, fi cum mafculis , fi cum jumentis . Et h*c pernitentia injungatur : qui cum jumentis, prêter alia, qu* debent injungi,quod nunquam edant de carne illa. Et ut Breviter concludam.* A quocumque modo femen emittitur, non dormiendo, nifi cum propria uxore, & hoc fiat legitime fecundum exigentiam natur* , mortale peccatum eft , & fecundum diverfitates circumflantiarum, diverfie funt injungende pernitenti*.

Non oportet omnes iftas inquifitiones circa omnes facere, fed fecundum quod Deus infpiraverit, facerdos debet inquirere. Sit autem unum generale, quod conlcntientes mortaJibus peccatis, quxeumque fint illa, mortaliter peccant : quamvis non ita graviter aliquando , ficut facientes . Sed fi competit rettitutio , confentiens in dampum debet reftituere : ft confentiens fbrnicatori, five mafculus, five femina, puniri debet, tanquam pro mortali peccato.

Circa ebrietatem & crapulam querendum eft. Grca crapulam attenduntur ifl* circumflanti».

PrApraprrr, *lente, ninth, erdenter, findlefe. Preprepere,* ut filius Saulis Jonathas, quando ante horam comedit, & ideo graviter peccavit. Zaarr, ut Judsri in deferto, qui petiefcrunt carnes a Domino, non contenti manna. *Nimil,* ut Sodomit*, quorum peccatum fuit abundantia panis, ^rdmftr, ut Éfau, qui vilem rem, fcilicet, lenticulam , nimis ardenter comedit: in tantum, quod propter illam vendidit primogenita fua. *Stndiefi,* ut filii Heli , qui nimium apparatum fecerunt circa cibos foot.

Hec vitanda funt omni tempore , fed praecipue in Quadragcfinu.Ebrietas, ubi fueritafloeta, mortale peccatum eft. Unde Apoft. £- Cer- <·
briefi m* *pefiMmt regnum Del:* id eft, confueti ebrietati. Eum etiam judicant lapientes ebrium

CIRCITER ANNO CHRISTI

briam, qui propter cxceflian potus incurrit A perturbationem capitis five fenfuum (enfibiliter: immo dicunt quidam quod etiam in cafu unice ebrietas eft mortale peccatum, quo aliquis, ex deliberatione phiiquam ex recreatione natu»·, immo potius eradit gravare, naturam, iiunit cibum cum cxceflu immoderato. Iftud autem non audeo definire. Et notandum ,quod quiPbct exceflus circa licita non eft mortalis, led immoderatus vd frequens. „ Unde Augu- „ ftinu» in libra confeflxmum: Quis eft qui „ metas neceflitatis non excedat aliquando? Si ,, quis eft: magnuseft, magnificet Deum.Ego ^OOO fum tatis homo,peccator fum. " Generaliter in omni profeflioaeconfiderand® funt ita circumflanti® qu® notantur per hunc verfum. B

^«û,fMÎd, *tolt fùbttl anxiliitf cur, quan»*

Qjtir? cujufmodi perfona, fi clericus, vd laicus. Si clericus, utrum regularis, vel fsscuiaris; fi in dignitate conftitutus, vel extra; fi in (acris ordinibus, vel extra; fi religiofiis, cujus profeflionis fit; fi juvenis, vel fenex; fi fervus, vel liber. Ç«'d? confiderandum eftgenus peccari. Utrum fornicatio (implex, vel adulterium, vd inccftus: vd in clericis, quia genus peccati maxime aggravat quantitatem peccati. *Ubi?* in quo loco? facro, vel non facro? paetas aaxibïs? quibusconfentientibus, impellentibus? Utrum tantum propria vôluntate, vel alieno confilio, vel monitione? U-C trum cafu, vel ddiberarfone? Mulca enim alia poflimt inquiri hic. Car? propter quem finem? Solet autem diftingui triplex finis: utile, hoodlum, delcftabile. Multi committunt peccatum propter utilitatem: multi propter deleftationem; nullus poteft committere peccatum propter honeftatem. ^amned»? modi diyerfi attenduntur, fecundum diveria genera peccatorum. De quibus modis, fatis patet circa lo-' bricum cartns, per ea qu® di&a funt, & ibi maxime necetiaria eft inquifitio. Qaaada? in quo tempore? utrum extra Qpadragefimam, vd in Quadragcfima? utrum diebus feftivis, vel profeftis; & fi in diebus feftivis, puta in magnis feftivitatibus, tunc effet com-D petens poenitentia, ut vigilia feftivitatis illius Jejunet in pane & aqua, maxime fi peccaverit in hibrico carnis.

Circa perfonam clerici procedendum eft. Qpcrendum eft, an fuerit *de* legitimo matrimonio, dt liber® conditionis: & in quo ordine fint, dtquomodo receperint ofdines, utrum legitime, vel furtive, vd fimoniace: item fi a fitis epifeopis propriis. Si furtive receperint, epifcopus poteft diipenfare cum illis, nifi fic dixerit *: Inhibemus,* fub poena excommunicationis, ne aliquis accedat ad ordines, nifi 1er {itime penfentatus. In hoc folo cafu reputat nooccntius tertius efle excommunicationem: g m aliis comminatiooem. Et ideo non poteft epifcopus difpenfare, nec cum fimoniaco, fed fotas papa.

Operitur a clerico, fi propter Deum datum fiient ei beneficium.* & fi propter Deum tenet, & pro fahite animarum. Si non ita purget animum; & fi fine fimonia iogretius eft, teneat illud: timeat tamen.

Sequitur de fstiriaftione. Quia pernitenti® arbitrari® iunt, non diffinimus vobis aliquas certas poenitentias, quas debetis injungere. Hoc tamen (datis, quod fatisfa&io confiait in tribus praecipue; in jejunio, oratione, & deemofyna. Oratio eft quafi avis, qu® volat in altum, fi habet iftas duas alas, cleemotynam fic jejunium. Jejunium valet contra cmniacarnalia vitia, & debet injungi pro carnalibus peccatis: oratio pro fptritualdau. Unde Hieronymus: Jejunio, *(uuulur pcüet corpora ;* oratione, mentis pedes; ckcmofyna valet ad omnia. Unde, */Mirat thurofaii ptetef».* Et hoc debet injungi pro omnibus peccatis. Videatis ergo ne fitis infipientes medici, qui putant uno collyrio omnes morbos curare. Non fanat oculum, quod fanat calcaneum. Immo, ficut exhibuimus membra noftra fervire iniquitatibus ad iniquitatem: ita exhibeamus corpora noftra fervire juftiti® in fanftificatkmem.

CIRCITER ,,Jf. **** <'

Verbi gratia: fi aliquis peccavit per os, falfo placitando, vd fallo jurando, injungatur ei oratio, & quod defendet pauperes in cadis boocftis, contra quos deliquit. Item G peccavit retinendo, injungatur ei largitio eleemofynarum: fi peccavit male pugnando contra innocentes, injungatur ci, quod pugnet contra Docentes; fcilicet Saracenos, & hcreticos. Si peccavit pçr renes, injungatur ei, quod adftringatur sona pellicia circa lumbos ejus, & jejunet, & fubtrahatur pabulum luxurie: & ira de omnibus aliis. Et quia generale vitium eft gui®, femper aliquid dc jejunio indicatur.

Item femper queratur ab omnibus, fi fint excommunicari, vel propter incendium, vel propter percuftionem alicujus religiofie perfoη®. Sunt autem cafus, in quibus non incidunt in canonem, fi percutiant: fi minor fuerit, qui percutit; fi jocofe; fi praelatus vel magifter corrigendo; fi omnino depofitus percutiatur; fi vis vi repellatur incontinenti, cum moderamine inculpat® tutelae; fi cum forore, matre, filia, uxore turpiter inveniatur, fi ignoret efle clericum, fi fuerit apoftata, fi négotiator perfonarum ecdefiafticarum, fecularium procurationem gerens: fi perturbatorem Divini officii clericum ab ecclefia expdlat; fi mandato prdati hoc faciat, fi ferat arma in contumeliam ordini* clericus percutias · Hic eft tamen diftinftio facienda.

hem in iflis cafibus percutior clerici ab aliis abfolvitur, quam a Papa. Si oftiarius, non malignando clericum brierit, Si percutior fcnex fuerit, mulier, impotens, csbcus pauper, claudus. Si propter inimicitiam, vel aliamcaufam adire papam non poteft. * Ita cum iftis cafibus ccffantibus, adeat papam. Item in articulo mortis. Item fi clericus clericum leviter percuderit. Item fi fervus in fraudem clericum percuderit, vel fe fubtrahat ab obftquio domini fui, vel fi ipfe dominus propter carendam ejus incurrat damnum.

· Ferit «quod-*h.*

Valetudinarii etiam potiunt abfolvi ab alio, pneftita cautione, quod fauitate habita, adibant papam. Item vitandi funt excommunicari, maxime in quinque, id eft, mcnfa, oratione, ialutatione, ofculo pacis, in colloquio,

De iis qui non pcenitet», ad excommunicationem. Quatuor funt qu® a comitantibus excommunicatis, excommunicationem excludunt.· neceditas, pietas, uttiitas, dc ignoraotia. Neceditas duplex, domeftica vel adventitia. Domcftica, ut in perfonis illis, quas όχcipit Gregorius cap. xi. & qu. *3.*

Quoniam multos, peccatis noftris exigentibus, pro cauia excommunicationis perire quotidie cernimus, partim ignorantia, partim nimia fimplicitate, partim timore, partim neceffitate:

ANNO CHiusri >>ir. te: devia» mifericordia . anathematis fenteo- ,'am > *1 tmpus › prout podiimus, temperamus. Apoftolica itaque authoritate ab anathematis vinculo hos tubtrahimys: videlicet uxores , filios , fervos, ancillas, feu mancipia : necnon nidicos fit fervtentes, necnon fle omnes alios, qui non adeo curiales funt, ut eorum confilio (celera perpetrentur.* fle eos qui ignoranter excommunicatis communicant, five illos, qui communicant cum illis, qui.excommunicatis communicant . Quicumque autem , vel viator, vel orator, aut peregrinus, in terram cxcomrnunkatorum devenerit , ubi non Apoflit emere, vel non habeat unde emar, ab excommunicatis accipiendi lioentiamdamus.Et fi quis excommunicaris , non oftcntaciune fitperbic, fed humanitatis caufa, dare aliquid voluerit, non prohibemus . ANW> ,,,,

Pictas, in eo quod periturus noftro fervatur beneficio .' utilitas , ut fi ad fàoâtficationem moneantur, fle de bis , qu* adhuc fufiragantur, cum eis traftatur.· Ignorantia probabilis, non fupiua . Unde quidam , utile, * uxor , fervus, lex, humile, res ignorata, necefle . Hac omnia diâa funt fine pr'judick> fententi* fanioris

CONCILIUM LONDONIENSE

AUTHORITATE Ot TONIS LEGATI SEDIS APOSTOLICI

Pro reformanda ecclefia Anglicana celebratum, potlridie o&avarum S Martini, anno Domini MCCXXXVH. tempore Gregorii papz IX.

Attium *MCCXXXV1I.* Eo-B

M dem, *inquit*, anno, nefeiebatur ad quid, circa feftum apoftolorum Petri fit Pauli, dominus Otto S. Nicolai in carcerc Tulliano diaconus cardinalis , per mandatum Regis venit legatus in Angliam , nefeientibus regni magnatibus . Unde plures adverfus Regem magnam conceperunt indignationem, dicentes .· Omnia Rex pervertit : jura, fidem, promifla, in omnibus tranfgreditur. Nunc enim matrimonio fe , fine amicorum fle hominum naturalium confilio, alienigena: copulavit.· nunc legatum, regni totius immutatorem, clam vocavit: nunc fua dat, nunc data cupit revocare. Sic, ficquc de die in diem , juxta didum evangelicum, in fe divifum fic diflipatum regnum , eft enormiter defolatum . Didum eft autem, quod archiepifcopus Cantuarienfis Edmundus Regem talia facientem increpavit , praecipue de vocatione legati , fciens inde in lu* dignitatis przjudicium, magnam regno imminere ja&uram . Sed Rex , fpreto tam fuo quam aliorum confilio, quod concepit animo, nullatenus voluit propofitum revocare . Venit igitur in magno apperatu legatus prenominatus , fic potentia magna .' fic occurrerunt ci epifeopi & clerici famofi ufque ad littus, fle aliqui in naviculis navigando obviarunt ei, applaudentes, fic munera impretiabilia offerentes.· immo etiam Parifiis in obviam ei, obtulerunt telas elcarleti , & vaia pretioia , nuncii diveriorum epifeoporum . In quo fafto , nimis a inultis meruerunt reprehendi , tum pro dono fit pro dandi modo : quia in panno fic ejus colore videbatur legationis officium fic adventum acceptari . Adveniens autem munera oblata omnia non accepit, fed aliqua : fed quæ non recepit , jufiQt fibi referveri . Redditus autem £ vacantes, fuis, quos fecum adduxit, dignis fle indignis largiter diftribuit . Rex autem ei ufque ad confinia maris occurrit , dc inclinato ad genua ejus capite ufque ad interiora regni deduxit officiofe. Et adventantes epifeopi cum abbatibus fic aliis ecclefiarum prxlatis , eum cum omni honore fle reverentia , cum procef-fionibus fic cainpanarum claffico, fle pretiofis muneribus, ut dccutpb. fle plus quam decuit, receperam.

Dominus autem Otto legatus , de quo fu* perius mentio faâa eft, prudenter ac modefte fe gerens, munera pretiofiffima fibi oblata in magna parte refpuens contra confuetudinem Romanorum , indignationem in toto regno conceptam , tam a clero quam militia, citra opinionem multorum, per geftum fuum ordinatum temperavit. Primo enim quofiiam magnates, ex quodam odio latenter concepto, fibi difeordes, pacificavit, fle indice olcuto in bona fide confcdcravit , utpotc dominum Perrum epifeopum Wintonieniem , fit dominum Hubertum comitem Cantis, fle Gilbertum Baffet, Stephanum de Segrave , Richardum Svard, fle alios quamplures diu ante fibi diffidentes. Quod odium 1ère in lamentabile judkium proruperat in torneamento commiflb apud Blic, in initio Quadragefiroae eodem anno , ubi fe Auftrales Norenfibus oppofueruot contrarios: fed tandem prxvalentibus Auftralibus , capti funt ex aliis viri magni, flecommiflum eftnon haftiludium, fed hoftile bellum . luter omnes tamen ftrenuiflime fe habebat comes Bcgod. Quos poftquam domini legati pacificavit induftria, omnibus praelati» Angli* fcripfit , ut in Doâavis S. Martini Londomis convenirent; authenticum domini pape , de plenaria potcftate legationis fibi conceffa vel tradita, communiter in ecclefia S. Pauli audituri, fle in eadem communiter de reformatione ecdefi* Anglican* traâaturi, fit in prtefentia ejus concilium celebraturi.

Rex tam ejus, ideft comitis Comubi*, quam aliorum naturalium hominum fuo fpreto confilio , magis ac magis, ut inctrpir, deliravit, fle fe voluntati Romanorum, praecipue legati quem inconfulrius advocaverat, mancipavit : adeo ut videretur quafi veftigia fua adorare, affirmans fe tam in publico quam in fecreto , fine domini fui P*p«, vel legati confenfu, nihil poffe de regno difpooere, tranfimirare, vel alienare ; ut non Rex, fed feudarius Pape diceretur . His igitur fle aliis deliramentis , Rex omnium nobilium fuorum corda cruentavit. Confiliarios quoque habuit infames fle fufpe&os, qui hujus rei fomentum efle dicebantur, quos idcirco magis habebant nobiles Angli* exofos, quia de regno ipfo duxerunt originem.

Et

Et hi erant Joannes comes Lincolnix, S. co- A m·» Legrix, frater G. Tcmplarius.

Interim domino *legito* oftercbantnr dona prxtiofa, tam in palefridis concupiktbilibus, quam vafis prctiofis, & veftimentis mollibus & duplicibus, pellibus variis & filveQribus, nummis, efculentis, & potulentis. iia quod unus folus, epifeopus fcilicet 'Vintonienfis Petrus, cum conftaret ei quoti Londoniis eilct hyvmaturus, quinquaginta boves palcualcs, & centum fummas tritici eledi, & odo dolia vini meraciflimi, tranfmifit ei in alimentum I Alii quoque fecundum vires & facultates fuas, ei fimilia contulerunt. Legatus vero Romanam avaritiam temperando, non omnia, fed aliqua oblata fereno vultu fufeepit gratanter, coali- B derans illud Senecx philofophicutn: Omnia oblata recipere, avarum eft; nulla, rebelle i aliqua, fociale.

£r paw/» pefl. Eodem quoque anno fcripfit Rex omnibus magnatibus luis, ut coram eo fic dom. Lçgato in tefto Exaltationis fande Quels apud Eboracum convenirent, de arduis negotiis regnum contingentibus tradaturi. Veneret autem eis obviam rex Scotix vocatus à Rege Anglix & legato apud Eboracum, ut ibi, habita communi deliberatione de pace reformanda inter cos, feliciter componeretur, & Dei dante gratia, omnis lis mota praevia ratione fedarctur, & de jufte utrique debitis fatisfieret. Ubi tandem cum pervenirent, fic C elaboratum eft, ut rex Scotix perciperet de regno Anglix trecentas libratas terre fine caftri conftrudione, homagiumque regi Anglix faceret, & ferdus inter eos amicitix fancirctur .- & hoc fe fideliter fadutum regi Anglix, & confervaturum juraret: & fic omnis querela & vindicatio ex parte regis Scotix conquiefeeret.

Volenti autem domino legato intrare regnum Scotix, ut ibi dc negotiis ccclcfiafticis tradaret, ficut in Anglia, refpondit rex Scotix: „ Non me memini legatum in terra mea vi- „ difte, nec opus effc aliquem elle vocandum, „ Deo gratias: nec adhuc opus eft, omnia » bene fe habent. Nec etiam tempore patri- D „ mei vel alicujus anteceflor^m meorum, vi- „ fas eft aliquis legatus introitum habuifte: „ nec ego, dum mei compos luero, tolerabo. „ Verumtamen, quia fama te fandum virum „ prxdicat, moneo te, ut fi forte terram meam „ ingrediaris, caute progrediaris, ne quid fini- „ ftri tibi contingat. Indomiti enim & filve- „ (1res homines ibi habitant, humanum fan- „ guinem fitientes, quos nec ego ipfe valeo „ edomare, qui etiam fi *in* vos irruant, ne- „ queo eos cohibere. Me etiam nuper, utfor- „ te audiftis, voluerunt invadere, & a regno „ expellere exhxredatum. „ Quibus auditis, legatus avidam voluntatem intrandi Scotiam temperavit, & latera Regis fui, fcilicet Anglix, fibi per omnia obedientis, non reliquit. Remanlit tamen cum rege Scotix quidam Italicus legati confenguineus, quem Rex cingulo militari, terram etiam conferendo, ne penitus rebellis videretur, nobilitavit. Et fic foluto concilio regio rex Anglix cum legato fuo, verfus auftralia remeavit.

Appropinquante vero tempore concilii, juftit fibi legatus fedetn parari in occidentali parte ecclefix fandi Pauli Londoniis, faftigiofamnimis & folennem, longis trabibus dc fedilibus gradatim exaltatam. Milit igitur littera» luas, ut vocati omnes a Anglis prelati, Scilicet archiepifcoopi, epifcopi, abbates, priores inftallari; tam fub conventus fui, vd capituli, quam fuo nomine, litteras procuratorias deferentes, ut quicquid in concilio ftatuerct legatus, ratum utrobique haberetur. Venerunt igitur omnes juxta mandatum domini legati, nimis vexati & fatigati in corporibus propriis, equorum, & viaticis, utpote ingiuente hyeme & multiformi tempeftate, omnes prxlati fuxlegatix, Anglix tamen potiflitne.

Et poft deferiptionen vtlidiffintn tmtpefatlt, ltgattti & totient eonciihnt vtienentint tfftnt territi. Gim igitur, *l^nlt*, convcniflênt Londoniis prxlati Anglia:, in eeclefia fandi Pauli, die prima concilio aftignata, fcilicet in craftino odavarum S. Martini, non comparuit legatus quia epifcopi rogaverant eum, ut ca die daretur eis copia infpiciendi qux propofuit ftatuere, & fecum fuper his deliberare, ne aliquid in przjudicium eorum ftatuere attentaret. Altera igitur die condituris in fccretis & abditis locis *militibus* armaris dc fei vientibus circiter ducentis, quos ad indantiam precum tuarum dominus Rex commodaverat: timebat enim valde fibi, eo quod dicebatur, eum nimis velle defxvire iu eos qui plura habebant beneficia, & prxeipue illegitimos. Apparuit autem fummo mane, fcilicet diluculo, in ecclefiapixdida: erat autem ibi tot expeâantium inultti udo tam comprefla, quod ipfi legato ingreffes erat difficillimus. Et ingreifus ecclefiam, coram majori eeclefia pontificalibus fc induit I fcilicet fuperpellicio & defuper cappa chorali, pellibus variis farrata, & mitra, & prrfedentibus arcbiepifcopisCantuaricnfi & Eboracenft eum, cum proceftione folenni, cum cruce & cereis acccnfis, & cum litania, fedem fuam afccndit per gradus pompofe, ut didum eft, prxparatam: & jam pompofius tapetis & pallis redimitam, collocante fe à dextris domino Gmtuaricnfi, & Eboracenft à finiftris: propter quod orta eft inter cos diffenfio, fcilicet de ordinatione feffionis. Et appelatum eft ex parte Eboracenfis, pro jure fao, quod fibi vendicabat. Ledo igitur folenniter evangelio, fcilicet *Ego fwn paftorietuu*, ficut moris eft, didifque colledis propriis ab ipfo legato, & cantato *Fn» creetor Jpiritnj*, appcllatoque ab Eboracenft, ut diâum eft, fédérant juxta legatum duo archiepifcopi, *fCan*tuarienfts a dextris, Eboracenfis a finiftris. Quibus dixit legatus, volens ipfam controverfiam pacificare, neutrius tamen juri derogando: In bulla domini papae ftat imago Pauli a dextris crucis in medio bulbe figuratr, dc Petri a finiftris, nulla tamen inter tantos fandos eft orta unquam contentio, ambo enim funt in coaequali gloria. Verumtamen propter Petri clavigeri dignitatem, cum prioratu vocationis, merito a dextris crucis ejus imago collocanda videtur. Sed quia Paulus credidit inQiriftum, quem non vidit, a dextris figuratur; £μ I/.?·μ. ··. cwm *qni non viderint*, &c. Sic dominus Cantuarienfts, totius Anglix primas, & qui praseft antiquifiimx ac nobiliftimx ecclefix Cantuarienu, necnon & Londonenfi, que cft S. Pauli, non fine ratiore a dextris eft collocandus. Et ex tunc fequentibus diebus fedit Cantuarienfts a dextris, Eboracenfis a finiftris. Secundo autem die, concilio jam incqrpto, miffi funt ex parte domini Regis comes Lmcolnienfis Joannes, & Joannes filius Galfridi, 6c VPillid-

" lielmus de R«le, canonicus S. Pauli, ut dido
CHRISTI !*$*«> β parte Regis & regni inhiberent, ne
,,Jr. ibi contra regiam coronam & dignitatem aliquid ftarnere attentarer. Et -remanfit ibi , ut hoc oUervaretur, WUelmus de Rete , indutus cappa canonicali ft fupcrpcllicio, alii recedentibus. Eodem quoque die petiit dominus Simon Canruariettfi» archidiaconos , dominum legatum in audientia omnium, ut audiretur ab omnibus authenticum fins legationis, a domino Papa fibi comifiiflum .' quod ft faâum eft. Et eodem die, ad impetrationem domini Regis, ledum fuit quoddam privilegium , de feftiviiatibus S. Eduardi, per totam Angliam celebrandis : & de mandato domini Pap» , de fandis Francifeo ft Dominico canonizatis. Et B quia audierat dominus legatus, dum adhuc in hofpitio fuo effet, multos pluribus eccletiisbénéficiâtes , nobiles fauguine ft poileflionibus, ft illegitimos, de quibus mentionem in quodam ftatuto concilii fecerat, contra ipfum murmuraffc, ft ei etiam inlidias pneparaffe rquofdam magnates, fcilicet comitem marefcallum G. ft comitem Lincolnix I. & comitem de Montefoili S. & quofdam de familia domini regis, cum gladiis & fuftibus munitos, ad tuitionem fui fuorumque fecum ad concilium duxit ft reduxit. In concilio vero, cum ftatutum contra eos qui plura beneficia obtinuerunt contra concilium Lateranenfe, pronunciaretur .· epifcopus Wigornienfis, Waherus fcilicet de Cantclupo, C furgens in medio, depofita mitra fua, fic dominum legatum eft allatus .' „ Pater fande, „ cum multi nobiles , quorum fanguis nofter „ cft, plura obtineant beneficia , cum quibus „ nondum difpentetum eft, quorum etiam ali* „ qui proved» funt astatis , ft ufque ad pre„ iens honorifice vixerunt , ft hoipitalitatem „ ad poffe procurando , eleemofynas patenti„ bus januiserrogarunt:durum edet nimis, ta„ les fuis beneficiis fpoliatos, in ignominiofam „ tradi paupertatem. Quidam vero juvenes fe„ roecs ac ftrenui, roaxtmis periculis fe oppo„ nerent , antequam fuis fe finerent privari „ beneficiis, unico tantum retento : quod hé„ ne perpendo per memetipfum . Antequam D n enim ad iftam vocarer dignitatem, propofui „ in..animo, quod fi unicum amitterem bene„ fidum, talis pretextu conftitutionis, omnia „ amitterem. Unde timendum eft, quod mul* „ ti ad picfens in fimili propofito perteverent. „ Quoniam igitur multitudo talium in caufa „ eft , fandae paterni:ati veftrae iupplicamns, „ quatenus ob falutem veftram ft noftram, fu„ per hujufmodi ftatuto dominum papam con„ luiatis. Prartcrea, cum ftatutum veftram in „ religione S. Benedidi , ad omnes aequaliter „ fe extendat; ft durum fit multis, tumpro„ pter locorum penuriam, & pnscipue monia-E „ libus, cum fint debiles ft fragiles, hoc fta„ tutum obfervare : ncccftum cft huic rigori „ diferatum addere temperamentum · Super quo „ etiam poftuhmns , ut dominum papam fu„ per his velitis confultare.„ Cui dominus lefatus refpondit : Quod fi omnes praelati, fcilicct ifti prsfentes archiepilcopi , & epifeopi, una cum co , fuper his domino pap· feriberent, libenter confentirCt.

Et friendum , quod, quia aliqui opinabantur , ficut datum fuit intelligi domino legato» quod ftatuta fua robur nifi tantum in tempo* r« iu» legationis non obtinerent, juffuejufdem furrexit in medio quidam clericus fuus, magiAfter fcilicet Atthor·, fit aperto libro authentico, fctiicec regiftro domini pape, ad maforem authoritatem , ut validius talem opinionem im- ,M7.
probaret , quandam decretalem legit diftin&e dc aperte » quam dominus legatus diftinguens approbavit * per illam atterens manifèfte, quod etiam poft receflum ejus, fua ftatuta perpetue firmitatis robur debeant obtinere . Nec pnetereuodum, quod primo die concilii collocatis (ut pnediftum eft) archtepifeopis, Cantuaricnfi fcilicet a dextris , Eboracenfi vero a finiftris, pcrleftoque evangelio , fum pafi*r bonxr,yj,,,, <>·
didiique colteâis ad hoc pertinentibus , indi· ftoque filentio, ft turba comprimente caftigata,-dominus legatus fedendo, quafi tubam vocem ~~luam exaltans~~ , termonem fuum inchoavit , thema fuum fic praeordinando : J» medio fedie in circuitu ejur yuatnar animalia plena txulit ante & retro . In fermone profequendo ·4»VT· <·
innuens, quod praelati , quafi animalia habentia oculos ante dt retro, debent effe in rerum ixcularium difpofiiionibus providi , & in fpiritualibus circumfpeâi, priora fcquentibus caute continuantes. Et poft termonem leei fecit flatura, alta voce fit diftiuffe » qur firmiter (latuit obtervari, quae iublcripta in hoc libro duximus annotari.

DECRETA CONCILII.

Titul i Capit ul or um.

1. *De ecckfiarum dedicatione.*
2. D» *facramcntit ecclefiafticit.*
J. Dr' *baptifmo.*
4. Dc arrewda *avaritia facerdotum.*
5. *coufeflbrct conflitnendi.*
6. *De qualitate ordinandorum.* *
7. *Dt firmari» tf vicaril/*
8. Pwab'Irr *eccIffi* ad* JrwMm *danda*I
9. Dé Mdrav.
10. *Qni vktrii trdintndi.*
It. *He leviter tcclefit eifentb niteri cvnferntur.*
12. *Ne. ecciffin «m in pbtret vicerint dlvidetur.*
JJ. *De refidentin in etclcfiu feclende.*
>4. *De knbitu elericernm.*
sj. *Contre rcHoret etrlcfierum clende/line metrimente cmtrebcntei.*
Id. *De clericit concithineriit.*
17. *De bit <pû petrihu /accedunt in etcle/.t(licit beneficiir.*
18. *Contre latronum protedforet.*
19. *De efu camium mcnecborum.*
20. *De efificio erebidieetnerum.*
21. *Ne quid exigetur pro pace rt/ormende.*
22. *De officit epifcoporitnt.*
23. *Contra Judicer imperitor.*
24. *De Jurejurando calumniu.*
2j. *De proexratoribu/ couftilnendis.*
26. *Quomodo fieri debeant citatione1.*
27. Jw f«r*r *Jigillxm fuum epponut litterir γκβ· rum canfeitioni* ml *interfuit.*
28. *Qti debeant babere figille nulLentice.*
29. *Juramentum ab advocato proflandum.*
30. *De aditor feribendie .*
31. *De cautione proflanda.*

PR/E-

ANNO CHRISTI

PRÆFATIO. (a)

Quoniam domum Domini decet ûinâitudo II miniftras ejus , a Domino tnim dicitur · Saûl , famzaar fnPttt fla» tg» Dtmrâvr Λ·»/ wfttr : faragit aftutia humani generis inimici ut fanâttatem fubtraliat vel deftruat uirabique, dum «n pleriique locis, &ne confccremur ecclefiz (b) vd reurdat, & ne fuo digite fungantur officio, minilirorum mores It vitam multorum vitiat (Je depravat, fanftoium patrum regulis & ftatutis, generaliterque omnibus Oxifliat» religionis profeâibus le opponendo. Huic eft igitur armata manu a cunftts Chrifti fidelibus fortiter in fide refiltcndum , dc ad ejus molimina renovatis & novis femper utendum viribus enervanda: ficut Ifaac puteos, quos foderant filii Abrahz, fed humo impleverant Palrftini , prius ftuduit renovari, deinde alios fodere prorius novos . Denique nos Orto , miferatioae Divina fandi Nicolai in carpere Tulliano diaconus cardinalis , & apoftolica fedis legatus, ad partes Anglic cum legationis officio a fede apoftolica deftinati, divino fulti auxilio, & atlantis concilii fuffragio dc confenfu', ad roborandum & reformandum ftatum ecclefiafticum in partibus Angiicanis, fahris aliis canonicis inftirutis, quzcum reverentia vofumus dc cupimus obfervari, quzdam ex commifia nobis potellate duximus (c) obfervanda , quz per certos articulos fecimus digeri & diftingui.

Jtfta. /.

J*/'

CAPITULA

(d) 7. *Pt tttltfienm tltéittliont*

AGlicarum dedicatio a veteri teftamento initium dignoicitur habuiffe, & in novo eft a fandis patribus obfervata in quo eft eo dignius &. ftudiofius facienda, quo in illo tantam offerebantur hoftiz animalium mortuorum, in ifto vero cœlcftis hoftia viva & vera, iple fcilicet unigenitus Dei Filius, in altari offertur pro nobis manibus facerdocis. Quare ftatuerudt provide fandi patres , ne in aliis locis, quam Deo dicatis, nifi neceftitatis caufa, celebraretur officium tam fublime. Porro quia vidimus per nos ipfos, & a plerifqneaudivimus, tam falubre minifteriüm contemni, vel faltem ncgligi a nonnullis, dum multas invenimus ecdefias, dc etiam cathédrales, quz licet fine ab antiquoconftru&z, nondum tamen funt conlecratz oleo fan&ificationis I volentes huic pericnloiz negligentis obviare , ftatuimus , & ftatuendo przcipimus , ut omnes ecclefiz cathédrales , conventualcs , & parochiales , quz perfe&is parietibus funt conftruAfte , infra biennium , per dioece(anos epifeopus ad quos pertinent, vel eorum nuthoiitate per alios, confecrentur: fieque infra fimile tempus fiat dc cetero conftruèndis. Et ne tam falubre ftaturum tranfeat in contemptum , .fi loda hujuimodi non fuerint infra biennium a perfe&ionis tempore dedicata;a Mjffarum (olenniis uique ad confecrationem manere ftatuimus interdifta * nifi aliqua rationabili caula excufcntur. Ad hoc nc przfumanc abbates, ecclefiarum redores , antiquas ecclclias conlecratas, fub prztextu pulcrioris vel amplioris fabrics faciendae , diruere abfque licentia dioece(ani cpifcopi & conienfu, przfeatl ftatuto diftri&tus inhibemus. Diœcefanus vero diligenter confideret * utrum expediat dare licentiam vel negare I & fi dederit » attendat & intendat , uc opus quam celerius poterit confummctur : quod extend? ftatuimus & volumus ad jam coapta. De (e) capellanis vero minoribus nil'novi duximus ftatuendum. Confecrationes earum , qualiter & quando fieri debeant, definitionibus canonicis relinquentes.

CHRISTI 'or-

J/. *Pt lacreauntit ltdtfimflicit*

Sacramenta ecclefiaftiea , In quibus tanquam in vafis cœleftibus (alutis remedia concinentur, nccnon oleum fan dificatum & chrifma , a mioiftris ecclefiz pure atque devote, qualibet exdufa cupiditatis labe, ftatuimus & ftatuendo przcipimus exhiberi, nulJa difficultate in eis adhibita exhibendis, prztextu confuetudiats alicujus, qua dicantur ab eis qui ea recipiunt aliquibus aliqua perfolvenda . Sacramenta vero principalia, quz (une, &quot, propter fimpliciorcs duximus exprimenda. Sunt enim baptifmus, confirmatio, pœnitentia, euchariftia, extrema unâio, matrimonium , atque ordo : de quorum quolibet in facris canonibus eft trs/latum, & plenius ordinatum . Sed quia non eft leve (f) canonum · gyrare & ignorare medico medicinale officium,^»· (g) minus grave : ftatuimus, ut ia fu fceptione curz animarum & ordinis facerdocii examinentur de his przcipue ordinandi. Archidiaconi quoque in decanatuum fuorum conventibus lacerdotes maxime in his ftudeant erudire , docentes eos, qualiter circa baptifmiim, poenitentiam, (h) euebariftiam, &tnatnmonium, debeant fe habere.

/«

U) VariMM* Nc «Bbibeo ex eo»« mcnÜMc «d MSS- Codd. a Wilkin, mftituta. M—.
(*) Imptdk rd fowU. (c) StMuMtdk I (d) Dr exnfaretione ft reformation· flatu» tccMial O cafelli*. Canonum prare 'ok>miaa . U) Nimii gravo, (i) Dttf Euchariftiam .

ANNO CHRISTI

111. Dt btpnjao.

Ad baptifmum folenniter celebrandum duo, fcilicet (abbatum ante refurredionem Domini, & (abbatum ante pentecoften, funt a tandis canonibus propter myfterium deputata. Sed qui* dapi, ut audivimus, in partibus iftis diabolica fraude decepti, periculum fufpicantur, fi prxfatis diebus pueri baptizentur :quod arbiwni, vel (a) utrum- que * metuere, (anx fidei penitus ad- B verfatur, & manifefte convincitur efle falfum ; cum fummui pontifex perfonaliter illud myfteriutp folennizet, & diebus baptizet (olennitermemoratis, & in aliis Mundi partibus fervet ecclefia illudidem. Quare ftatuimus, ut a tanto errore prxdicatione frequenti populus avertatur, & ad (olennizandum prxfatis diebus baptifmum, & baptizandum pueros fuos ftudiofius (b) medirentur. Statuimus infuper ut parochiales presbyteri formam baptifmi firmiter ad- C difeentes, eamparochianis fuis frequenter exponant diebus Dominicis in vulgari : ut fi articulus necetfitatis emergat, quo ipfos aliquem oporteat baptizare, eam (ciant & valeant obfervare, qux, utrum fervata fuerint, inquirant poftmodum diligenter.

f. uicuin* *.

IV. Dt trctndt evtritlu factrdoMH.

Auditu horribili audivimus & relatu, quod quidam, fcilicet miferi lacerdotes, dum forian in beneficium vicarix, vel .ad firmam, feu quacumque alia quxftus cauia, proventus ex altari aut cx poenitentia venientes recipiunt, non aliter admittunt ad poenitentiam confitences, nifi prius ab ipfis in finu avaritix fux quidpiam reponatur : ficque faciunt de aliis (aeramentis. Quoniam igitur qui talia agunt, regno Dei & beneficio ecclefiaftico funt indigni : ftatuendo diftride prxcipimus, ut inquifitione ar&iffima per epifeopos de his fada, qui tale aliquid commififfc repertus fuerit, & a beneficio, quod obtinet, removeatur omnino, & ab officio, quod perperam geifit, perpetuo fuipendatur.

V. Qtti confttfortt conflituendi.

Quod in quodam concilio ftatutum A invenimus approbantes, ftatuimus, ut per quoslibet decanatus prudentes viri & fideles conftituantur per epifeopum cunfcflbres, quibus perfonc & minores clerici confiteri valeant, qui decanis erubefeunt confiteri, forfitan & verentur. In ecclefiis vero cathedralibus confeiforcs inftitui prxcipimus generales.

chr^sti ■»?-

VI. De qmlittte ordinendorunt.

Sacer ordo eo eft digno dignius conferendus, quo ab ordinato (aeramenta cetera conferuntur. Quare cum periculofum fit minus dignos, idiotas, illegitimos, irregulares, (c) & extraneos, aut fine titulo certo & vero aliquos ordinari : (latuimus, ut ante collationem ordinum de his omnibus per epifcopum indagatio diligens habeatur. Et ne reprobatis, qui iuerint reprobandi, approbatis, clanculo (e valiant immifcere reprobati, in examinatione fciibatur pumerus & nomina approbatorum ! & qui feripti fuerint, pofttnodum in ordinationis limine perleda feriptura difcrctione folicita requirantur, ipfaquc feriptura apud epifeopum vel ecclefiam (d) confervetur,

VII. Dt firmarilr Ir wctrlit talefurunt.

Ecdefias dari ad firmas, vel generaliter conditui (e) vicarium in eifdem, noftra nequaquam volumus audoritate fulciri. Sed propter infirmitatem multitudinis, qux incaufa eft, ne videamur potius laqueos injicere quam invenire remedia, prohibitionis edidum contra ea emittere formidamus. Quibufdam tamen moribus ex eis orientibus ad noflram delatis notitiam occurrere coardamur. Accidit enim plerumque, ut dum hi qui firmarii appellantur, lucrari plus appetant quam exolvant, turpes exadiones faciunt, qux inter- E dum etiam cadunt in fimoniacam pravitatem. Quare ftatuendo diftridius prohibemus, ne dignitates vel officia, puta decanatus, vel archidiaconatus, five proventus, ex ecdefiafticx vel fpirituali jurifdidionis exercitio, five ex poenitentia vel altari, feu aliis (aeramentis 'quibuslibet venientes, ad firmam de cetero nullatenus concedantur.

VHI.

(<·) »<! utcumqw. (» inJucaatur. (c) illitm» & exume·» fc. (A mc Mmlm. (r) FununcM.

ANNO CMUSTt

VIII. Qatiittr tttitfitt II firatttt

Cum laicis eccleGas dari ad firmas fit penitus inhoneftum, fic clericis quibu(cumque ad longum tempus, propter continuationem temporia, qu» afierre confuevit periculum, ecdefiis poffeteffe damnofum : utrumque diftridius inhibentes , (latuimus, ut nec laicis unquam, nec perfonis etiam ecclefiafticis ultra quinquennium ecclefi» ad firmam concedantur , nec finito quinquennio renoventur eifdem, nifi prius ipfas habuerint alii (a) mediate. Et ut omnia fint ih tuto, praecipimus ut praefentibus epifeopis vel archidiaconis firmiria fiat conventio : ex qua plures litter* conferibantur, quarum una remaneat penes ipfbs.

B

IX. Dt ttatat.

Alicubi audivimus contigiffe , quod vacante pingui ecclefia, quam quidam optabat habere , nec tamen audebat eam recipere ut perfona, ne aliis ipio jure beneficiis qu» obtinuit privaretur, callide procuravit ut ecclefia illa fibi ad firmam perpetuo traderetur, ita quod modicum quid inde folverct alii nomine perfonatus, fibique totum reliquum retineret : quo dante eaufam , edidlo (latuimus, (b) ut in tota vel in parte ad firmam alicui (ub quocumque colore in beneficium conferatur : caffum & inane fore penitus decernentes , fi contra fuerit attentatum.

C

X. Qui vittrll erlintnlll.

Ad vicanam (latuimus nullum admittendum, nifi jsm presbyterum ordinatum, vel (altem diaconum in proximis quatuor temporibus ordinandum , qui renuncians beneficiis aliis, fi qu» habec curam animarum habentia , juret refidentiam ibi facere , ac eam faciat continue corporalem .' alioquin inftitutionem illius fore nullam decernimus, & vicariam alii conferendam . Sic (c) eluditur illi dolo, quo f»pe aflignato alicui nomine perfonatus modico, emulate (d) dabatur illi ecclefia fub fido nomine vicaria:, qui timens alia beneficia perdere, metuebat eam reciperent Aper(ona. De jam inftituns vero vicariis, qui non funt presbyteri, cum vicarii reneanrur (e) perfonis & ecdefiis defervite, (latuendo praecipimus, ut infra annum , ad minus , fe faciant in presbyteros ordinari : alioquin , fi per eos fteterit , quo minus infra annum, ut duximus , ordinentur , eos extunc vicariis eifdem fore decernimus privatos . Et de reddentia circa eos (latuimus, quod de inftituendis fupra diximus ftatuendum.

"" " · cHMiyn ·»>·

XI. Nt ltvltrr ttchflt tbQatlr tlttrl conjtrttur.

Ad elidendum fallacias iniquorum, fagaci eft (ludio laborandum cuilibet juftitiae amatori, ne fitorpefeat redorum induftria, (implicitas a verfutia fupplantetur , fic fuccumbat veritas falfitati. Sane relatione accepimus plurium , quod (f) quidam inabfentis beneficium oculos jacientes, novos fingentes rumores, afferunt *fe* audiffe mortuum effe, vel beneficium refignaffc beneficii poffefforem, ficquç procure in iflud beneficium quomodolibet (e intrudi, fic fiforfitan rev'ivifcens qui mortuus fuerat ad (uam ecclefiam revertatur , Nefcio te frater, refpdndeatur eidem, fic clauditur janua contra eum. Nonnulli etiam nimia cupiditate cccati, non folum in abfentium beneficium' , kd etiam m prefentium , clanculo irrumpere , vel ubicumque poffunt, ea invadere , non formidant : fic, cum intro fuerint, nec profunt lententi», nec aliquid quod valeant miti foras, quoniam armorum potentia fe defendunt. In utroque igitur articulo remedium quale poffumus adhibentes : (latuimus diftridlius, prohibentes ne praetextu opinionis vel fam», qu» de morte vel de ceffione habeatur abientis, ejus beneficium aliquatenus conferatur : fed przlatus , donec plenius de alterutro indruatur , expehet. Alioquin ad referciendum omne damnum ex boc inflidum sblenti eum fore decernimus obligatum , fic illum qui *Ce* procuravit intrudi, praeter reftitutionem(g)bonorum, officio beneficioque fnfpenfum protinus ipfo (silo : quod fic ad illum extendi volumus qui beneficium ecclefiaflicum , altero poffidente, audoritate propria , vel potius vi, vel clam, occupare prriumit : vel, poftquam declaratum fuerit ad, alium per-

D

E

te) tawdiai*. (» ut uolla ccclcfa pabMda. rd qah ‹l'ηµ r^Hltvi ecclefofticie ■ too rd &c. U) ficque iUudahw I *(I)* dabatur «Ui· (r) ia pvopnû perfoau cctlc&u deferrirt I *<f)* quiddam fwwbyrcri. (t) d.muorum

anno 'Peir€,nerc » arrol* & defendere nititur A dimiouuones & particulares alfignatio *:.... -
CMusTi >n eodem.

III Nt taltjit mm to flint tUmn êiviétm·

Cnm ars artîum , telle beato Gregorio , fic regimen animarum, non ceffat antiquus fopbifta (tue gyrare (a) molimina fraudis', & in falle (b) pretentionia ftudere fallaciis, quo valeat concludere (c) difcipliois artis, dt eos excludete a 1*1ute quos imperitos invenerit vel incautos. Hoc cil quod faciat tranfgredt mandata Dei, & ian&orum patrum regulis contraire, dum ncc ferme Divinus, nec fan&ioncs canonicx, a diftorto itinere poffnnt reducere peccatores. Exigit enim ars noftra catholica, ut unicus & in una ecclefia (d) fit magifter perfeâus, ordine, habitu, vita, fcientia dc doArina, dt quod pura fit ecclefix ordinatio atque fimplex. Sed obje&io diaboli multos facit in hoc dogmate deviare , dum interdum eo fuggerente non uni tantum una <l**c tur eccleGa , fed pluribus , preeextu ** plurium patronorum, ut fint plura capita in eodem corpore, quafi monllrum. Et interdum contentis perfona , quxcumque fit occafio, ut aliquid concedatur alii nomine perfonatua abfque magi(lro : preterea ecclefia fxpe maneat, dum nec perfona in et, nec (altem vicarius invenitur perpetuus, fed aliquis forte fimplex facerdos, qui nec jus habet , nec etiam juris imaginem in eadem. Et fi moram forfitan perfona ibi trahat, non eft tam pcrfc&ur^ ordine, quoniam non facerdos; nec habitu , quoniam vifus ab aliquo , non clericus , led miles potius putaretur, De vita , (cientia fit doârina , eft ei modica, heul cura. Ordinatio quoque ecclefix raro fit fimptici oculo, ut deberet nec enim commenta fraudis diaboliex défunt ibi. Nam interdum, uc audivimus, *(e)* alicujus confertur ecclcfia , hoc *(f)* a&o tacite vel exprefte, quod aliquid ibi retinear inftituens vel prxtentaos , vel aliquam alius ex ea percipiat portionem , qui totum erat forfitan habituros , nifi juris impotentia, vel metu perdendi alia beneficia, dimififlec. Cedit etiam quis aliquando perfonatui, & ab inftituto imbi recipit poftmodum vicariam : quod fieri non prxfumitur fine fraude. Has igitur (g) dimiouuones & particulares alfignationes fit mutationes , tanquam arti noAre contrarias reprobantes, ne de cetero fiant penitus prohibemus : firmiter ftatocotes ut nunquam deinceps in plores perfonatua vel vicarias una ecdefia dividatur : dt qux divifix font hadtonus, quam citius fe facultas obtulerit, integrentur.-nifi fbrfitsn iic inftituta fuerit ab nntiquo , ubi eft per loci cpifcopum providendum, (h) quod caufa reditus , quam parochia congruis inter cos portionibus & regionibus. Provideant etiam dimceianl , ut (em- ~~per apud~~ ecclefiam refideac sdiquis qui de animarum cura fic folicicus , ac fe in celebratione Divinorum & collatione facramentorum exerceat utiliter & honefte.

chr ist i

XIII. Dt rtfiâttuit i» tttltJUf fttimèt.

De relidentia vero in ecclefiis a reâoribus facienda , videtur nobis confulcadum fado potius quam ftatuto. Extant enim concilia Romanorum pontificum luce clarius loquentia fuper eo ~~propter quod major~~ requiritur exeeutio fiarutorum, quam edictio fan&ionum. Idem quoque per omnia dicimus & fentimus debit qui plores dignitates, perlonatus, ico beneficia curam anim.tum habentia, contra conftitucionem concilii generalis, abfqne difpenfatione fedis apoftolicx fpeciali, prefumune in (alutis fux periculum detinere.

XIV, Dt Mit» ckrittmtn.

Quooiam de habitu clericorum, qui non clericalis videtur, led potius militaris , grave fcaodalum laicis generatur : firmiter ftatuendo prxeipimus, uc ad formam , cam de veftibus clericorum , quam de ornamentis equorum, io generali concilio cdi&am, per fubtraâfonem beneficiorum ab epifeopis reftriogantur, ita quod in mcafura decenti velles habeant, &(i) capptsclau* fis neantur m facris ordinibus conftituti, maxime in ecclefia, & coram prxlacis fui», &in conventibus clericorum & ubique in parochiis Fui* » qui cum animarum cura ecdcfias fofceperunt . Et uc poffiac epifcopi alios melius aj honctlatem veftium , tonfuram & coronatn decentem , equorum & ornamenta idonea coarâare : provideant uc a Cuis cle-

(«) rolumiiM. prfiioaiv. (b) diripi». fejufondi ante. (d) St SacuAoa, «Um magiter parfcAu» A<-
(/> alicui I (/) pafto. (/) A.ùww. I» ut na iWitw , sumi aodaAa eMgnm Imw eaa pcnwMbu & reponihw «nSnuir. *(l)* cappk & *hftt* oateb. Mmc ^*UgUita. ttiff* ka I«i tacv ... ia Suive. Cfcaatti. aa.

commenlalibus hate prius faciant obfervari, habentes eos m vellibus, (a) calcaribus, frenis & fellis, dericalis gerentes habitum hooeftatis.

Jfl/. Cmww rrfitrtr tttltfierw» tumtnaii muttiti.

Ionotaie nobis, referentibus plurimis fide dignis, quod multi proprie (alutis immemores, matrimoniis contrs&is clandeftine, retinere cum uxoribus cedefias, & ecdefiaftica beneficia adipifci, dc de novo promoveri ad (aeros ordines, contra ftatuta facrorum canonum, non formidant. Deinde procellis temporis, (b) proli fufcept* de tali copula expedire videtur, ipfis viventibus vel defundis, per telles vel inftrumenta probare contrada fuifle matrimonia inter eos. Verum quia per clericos matrimonio feu 'contubernio intendentes procurari animarum perditio, negligi falas earum, & ecdefiaftica diripi, (c) fub morbo, qui multum invaluit, afferitur : fic duximus occurrendam, ut fi repertum fuerit aliquos taliter contraxilTe, & ab ecdefiis & eeclefiafticis beneficiis, quibas tam eos quam quoslibet uxoratos fore decernimus ipk» jure privatos, removeantur omnino : St fi quas bona poft hujufmodi matrimonium qualiterCumqae quefita fuerint, per ipfos vel fubmifias perfonas de bonis eorum, ea nequaquam filiis vel uxoribus hujafinodi, fed ecdefiis quas tenuerunt, vd in quibus habuerant beneficia, protinus applicentur. Ipfi quoque filii ad cedebas, & (d) ecdefiafticos ordines, velut inhabiles, nullatenus admittantur : nifi cum eis, exigentibus eorum meritis, fuerit canonice (e) difpenfatum.

Dt (ltrkii cnctHuriii.

Licet ad profligandam a laribus ecdefix putridam illud turpitudinis libidinofe contagium, quo decor eççlefic graviter maculatur, (f) (Induerunt femper ecdefiaftici correftores ; ipfum tamen tante improbitatis exiftit, ut fem* per fe ingerat impudendum · Nolentes igitur tantam ecclefic ignominiam connivencibns praeterire oculis incorreptam, ftatuta Romanorum pontificum, dc maxime (g) decreta Alexandri pape fuper hoc edita fequenies, ftatuimus, dc flatuendo prxcipimns, ut clerici, & maxime in (acris ordinibus conftituti, qui io domibus iaU vel alienis publice detinent concubinas, eas a fe prorfus removeant infra menfem, iplas vel alias nullatenus de cetero detentori, ab (hj officio fint fufpenfi, ita quod ufquequo fuper hoc digne fetisfecennt, de beneficiis ecdefiaflicis fe nullatenus intromittant ; alioquin iplo jure ipfis eos decrevimus folias re privatoe. Volumus quoque dc diftrifle pnecipimus, ut archiepifcopi & epifeopi diligentem faciant fuper hoc per omnes decanatos fieri ioquifitionem, dc quod (latuimus obfervari.

XV1L Dt Hi ftti fitrihif iit cttltjitflitii ktttfiiii.

Licet adeo detellati fuerint lânâi petres, quod beneficia ecdefiaftica jure poffiat iucreditario poffideri, nt in eis etiam fit interdira (ucceffio (obolis bone nat« : quidam tamen de nefario coitu procreati, pede impndcntic juris dc hooeftatis aa&oritatem calcantes, in beneficia hujulmodi, que patres eorum nullo modo tenuerunt, irrumpere, atque aufu temerario detinere non formidant. Hoc igitur nos, qui ad revelandum hooeftatis eodefiadicc cafam ad partes iftas venimus, attendentes, ftaruendo diftridius prohibemus, & prohibendo ftatuimns, ut ecdefiarum pnelati aliquos tales in beneficiis hujulmodi, que patres eorum quocumque titulo tenuerunt, in totum vel in partem quocumque colore vd fraude iofticuere, vel utcumque admittere immediate, de cetero non pnefumant. Illos vero qui beneficia hujufmodi jam illicite funt adepti, eis praefenti (laturo decernimus fore privatos.

XF7ZZ. CM/re Innnui frtttQtrti.

Contra latronum flagitia, quibus nimis abundat regio Anglicana, quod nequaquam edet, ut accepimus, nifi majores eos defenderent dc tenerent, fic duximus ftacuendpm : ut nemo eos protegat, vel defendat, feu teneat in domibus ftiis, vel »0 villis, quos (civerint, vel manifeftum fuerit latrocinium exercere. Eos autem qui contra fecerint,

(«) talaribtaa. (t) «n proli. (t) luhûjetia coMfije.it . & at anioMtum Gluti, 4t ecdefiarum commodo ronfiiUrur imic mori» m! MMhum imhtft «Saritur Ac (4 Eode&aftieM ordiaea tt beneficia I
(r) diÿeautum fet Romaaum Pontificem (/) Stantenmt Gper boc eedefiaibei Redore» ipium removere, cum tanta improbttatw exiftit. ut fetoper fe injeiat dtt. U) decretalem . (*) ab odk» «c beneficio I

riot, fi tertio moniti per ecdefiafticum iodicem ordinarium, ipfos a fe non abjecerint, excommunicationi ecclefia* Aiae fubjugamus. Monitionem autem volumus dc ftatuimus fufficere generalem, etiamfi fiat alicujus vel alicui no* mine non expreflb, dummodo ita publice ac folenniter fiat, quod ad eorum notitiam valeat pervenire.

Christi •m'·

XIX. Dt tfu cornluoo ooolMcboroeo.

Audivimus, & Iztati fumus, quod religiofi viri abbates ordinis fsnâi Benedidi, per Angliam conftituri, convenientes nuper in fuo capitulo generali, tanqnam filii, juxta fermonem propheticum, ad fuos terminos revertentes, provide ftatuerunt, ut de cetero fecundum beati Benediéti regulam ab efu carnium debeant abftinere: exceptis debilibus & infirmis, quibus debet fecundum ejufdem regulz continentiam in (a) infirmerio provideri. Quod utique approbantes, (latuimus inviolabiliter obfervari. Adjicimus quoq; quod poftquam novitii, anno probationis finito, geftaverint habitum monachalem, ad profeffionem, juxta decretum vel decretalem felicis memoris Honorii papz, diftridlione ccclefiaftica vel canonica per abbatem protinus compellantur.' nec aliquis, qui profeffionem non fecerit, in abbatem vd priorem aliquatenus admittatur. Hoc autem, & quod de profeffione, finito probationis tempore, faciendum duximus, ad canonicos regulares vel moniales duximus prorogandum. Super aliis vero, quz ad corre&ionem vel reformationem tam canonicorum quam aliorum regularium noverimus pertinere, providere incendimus: & quz ecclefiis eorum utilia, ipfis quoque falubria fuerint, concedente Domino, ftatuemus, & ftatuta mandabimus per eorum capitula folenniter publicari.

XX. Dt officio orcbldltconorum.

De archidiaconis quoque ftatuimus, ut ecclefias utiliter & fideliter vifitent de facris vafis & ve(libus, & qualiter diurnis & noAurnis officiis ecclefiz ferviatur, & generaliter de temporalibus & ipiritualibus inquirendo, & que corrigenda invenerint, corrigant diligenter. Ecclefias autem fuperfluis non gravent expenfis, fed procurationes exigant, dumtaxat cum viiitant, moderatat. non (ccum ducant extraneos, fedg^p, modefte fe habeant. tam in familia quam in equis: nec ut non vifitent aut corrigant, Uve crimina puniant, aliquid ab aliquo recipere przfumant.' nec fententiis aliquos involvant injufte, quo ab eis pecuniam poffint extorquere. Cum hzc enim & talia fimoniacam Capiant pravitatem: decernimus ut eos, qui talia agere przfumpferint, fic extorta in duplum erogare in pios ufus arbitrio epifeopi compellantur: falva nihilo minus pœna canonica contra eos. Sint autem foliciti frequenter interefie capitulis per fingulos decanatus, in quibus diligenter inftruant inter alia facerdotes, ut bene fciant & fane intelligent verba canonis & bapttfmi, quz fcilicet funt de (ubftantia facramenti.

XXI. Nt fttIJ exigatur pro foct rtformtndt.

Ceterum diftri&ius duximus inhibendum, ne ecclefiarum praelati, & maxime archidiaconi, & decani, vel officiales eorum, vel etiam quicumque alii ad univerfitatem caufarum, vel aliqua negotia, ratione jurifdi&ionis ecclefiafticz vel officii fpiritualis, ecclefiz forum contingentia, delegati, quin de difeordiis vel querelis fiat pax vel concordia inter partes przfumant aliquatenus impedire;fed quandocumque partes voluerint, a judicio per compofitionem recedant, dummodo fit tale negotium quod jure poflit tranfigi vel componi, nec exigatur aliquid propter hoc ab eifdem.

XXII. Dt officio tftfcoforttuo.

Quid ad venerabiles patres archiepifcopos & epifeopos incumbat ex officio faciendum, nomen dignitatis eorum, quod eft epifeopus, ideft fuperinttndens, exprimit evidenter. Intendere quippe habent, & fupra gregemfuum, juxta verbum evangelicum, no&is vigilias cuftodire. Cum igitur effe debeant forma gregis, ad quam fe debent fubditi reformare, quod nequit fieri, nifi omnibus fe exibeanc in exemplar. Exhortamur igitur dos in Domino, & monemus, ut moram trahentes apud catbedrales ecclefias, congruenter ibidem MilTas celebrent, in przcipuis falcem folcmnitatibus, dc diebus

(a) iaârisitario·

- I [redacted]bus Dominicis, in quadragefima &ad-

chrish vcntu > Circumeant praeterea diœcefes •Hr luas temporibus opportunis, corrigendo & reformando, confecrando ecclcfias, dt verbum vitae in agro Dominico feminando. Ad qu« omnia melius exequenda, proteffionem, quam in fua confecrationa fecerunt, faltem bis in nie dwft anno. fcilicct * (a) & in majori quadra* gcfima faciant fibi legi.

XXXI11. Contre judicu Imperitat.

Cum non folum potcftas, fcddifcretio & fcicntia in diftingucndis negotiis potiflimum requiratur: folerter ab om* rubus praecavendum, ne talis judex vel cognitor deputetur, per cujus impennam, (implicitarem vel ruditatem,inutilis feratur lententia vel injufta, abfolvatur nocens, & innocens condem* netur. Propterea duximus ftatuendum, quod matrimoniales caufx, quae inter ceteras maturitate magna & diligentia funt tra&andx, viris providis & fide dignis, & habentibus jurifperitiam, vel faltem competens exercitium, committantur. Si qui vero (b) abbates archidiaconum vel decanum habent, ex privilegio vel confuetudine approbata quod de matrimonialibus caufis cognolcant, diligenter ipfas examinare procurent; ita quod tam ipfi, quam delegati eorum, ad definitivam fententiam non procedant, nifi habita prius deliberatione de caufx meritis cum diœcefano epifcopo diligenti, ipfiufque rcquifito confilio & obtento ; ad quod etiam volumus teneri (c) exemptos, vel ipeciali privilegio munitos.

XXIV. De jitrejnramio ce/ttmnie.

Jusjurandum calumnisc in caufis (d) ecclefiafticis cujuslibet, & de veritate dicendi, in fpiritualibus quoque, ut veritas aperiatur facilius, & caufx celerius terminentur, (latuimus de cetero prrftari in regao Aoglix, fecundum canonicas & legitimas fandioncs, obtenta in contrarium confuetudine non obftante. Huic ftatuto utiliter anneélentes, ut judiciales induciae judicis dentur arbitrio, juxta legitimas & canonicas (an&iones.

XXV. Dt frttftretorlbut con/litueluiil.

Ufum procuratorum in obfequium ju-

A ftitix introdu&um, ut ejus qui caufx* T*ΛΓ" fux non poteft intendere, per alium chrism abfentia relevetur, convertit frequenter *·'7 antiqui hoftis invidia in abufum. Ex confuetudine namque, ut dicitur, hic habetur, ut citatus ad diem certum, procuratorem tantum conftituat ad eum<iem abfque litteris, vel per litteras figillo authentico non fignatas. Unde fic quod dum talis procurator vel probare mandatum, vel fidem litteris imponere non vult per telles, aut aliud impedimentum occurrit, nil agitur il- B la die: (ed nec expirante (e) procuratoris · in (equenti, ficque perit illa inftantia fine irudlu. Huic igitur fallaci cautelc clypeum opponere cupientes, ftatuimus de cetero, ut in caufis ecclefiafticis regni Anglix, procurator conftituatur fimpliciter: & fi conftituatur, ad diem non unum tantum, fed plures continuandos, fi opus fuerit, conftitui volumus, & intclligi conftitutum. Mandatum etiam per (cripturam probetur authenticam, nifi apud a&a fuerit conftitutus, aut figillumau- C thenticum de facili nequiverit confituens invenire.

XXVI. Quomodo fleri debtenl citetlonet.

Tanto calliditatis (ludio perfequuntur alterutrum fe litigantes, ut intupplantationem alterius, calcato juftitix cultu, alter faciat quidquid poffit. Denique a multis accepimus, quod citatorias litteras impetrantes,eas ad locum; ubi morari dicitur qui citatur, pei tres deflinant garciones, quas fuper altare u loci ejufdem ecclefix, vel ibidem in alio loco, duo ponunt, *& tertius rapit* ftatim. Ex quo fit ut duobus teftificantibus poftmodum, quod illum citaverint, juxta morem fententix & regionis confuetudinem excommunicatur, vel fufpenditur contumax, qui contumacis prorfus, utpote citationis, expers erat. Hunc itaque abufum tam deteftabilem, & alios fimiles, zelo juftitix proiequentes, ftatuimus, ut per impetrantes, vel eorum nuncios, in caufis ecclefiafticis regni Anglix, 1iitère citatorix de cetero non mittantur, D fed judex moderatis fumptibus impetrantis, per fuum fidelem nuociumeas mittat* qui vocandum diligenter perquirat, quem *6 reperlre* non poterit, die Dominico, vel in alio diefolenni, in ecclefia loci illius in quo degere con-

(4 fa.AAraani & iaf. (S) Dvcani Arafcidiraraü vd ikktti babenc cx privilegio- (r) enrafCM nili ftnt fpmli p i-tüaÀio îMiки I U) cccMaftieu Λ. civilibm (ή proarraton, ufticio l

•~"confuevit, dam Mifla canutur, pabli- cSusn c« legi litteras ffidac Ac exponi : vel ••i» (altem ad decanum, in cujus docanatu moratur qui vocandos eft, citatio dirigatur, qui a judice (a) miflus fideliter bxc profeqnatnr per. fit aut per cerros fuos nuncios dc fideles : quodque Inde fecerint, eidem refcribere, judici non omittat.

XjrW/. Nr fofr *ftUh»* fit** fffaat litte· fit fiune* mo *iettrfw.*

Quanto fcripturarum, qu* figillo authentico muniuntur, eft ufus magia neccffarius io partibus Anglic, ubi publici notarii non exiftunt; tanto diligentiui cavendum eft, ne per aliquo* rum infolertiam pofiint pertrahi ad abu* fum. Conficiuntur enim, ut audivi* mus, litters, ac fignantur non tantum a minoribus clericis, veram etiam a prdatis, ia quibus manifefte cavetur contraxifle aliquem, contraâui vel ne* fotio adfaifle, vel extitifle aliquem ad judicium evocatum, leu fibi litteras ci* tatorias prsfentatas, qui tamen nun*c quam pnefens fuerat vel inventus, immo forfitan in alia provincia vel dicecefi tunc degebat. Ceterum, chm feripturac bujuimodi, falfitatis vitium contineant manifefte: fieri talia vel fimilia diftri&ius inhibentes, provida deliberatione fancimus, quod fi fuerint in his deliquifle conviât, & qui talibus lirreris,maxime in alteriusprnjudicium, prxfitmpferint ac perieveraverint: ut * fcienter pena faliariis & inftramentis ***■ falfis utentibus debita puniantur.

*XXVlU. Q*i Mea* Mere figilla* m- *tbeutita.*

Quoniam tabellionum ufus in regno Anglic non habetur, propter quod magis ad figilla authentica credi eft necefle, ut eorum copia facilius habeatur, ftatuimus ut figillum babeant non folum archiepifcopi & epifeopi, fed etiam eorum officiales, decani rurales, nec non ecclefiarum cathedralium capitula, & cetera quoque collo* « gia & conventus cum fuis reâoribos « aut diviium, juxta eorum confuetudinem, vel flaturam. Pro varietate quoque cujuslibet prcdlâoram, habeat uoiufcujofqne figillum (b) nomen : puta dignitatis, officii, collegii, dc etiam illorum proprium nomen, qui dignitatis

Avel officii perpetui gaudent honore g· taiculpcam aocit & charrôcribus mi· cmmt I ni^eftis, ficque figillum authenticum ha- «h I· beant. Denique illi qui temporale officiam fafceperlnt, puta decani rurales, & officiales, figillum Aium, quod tantum nomen habeat infcnlptum, finito officio, ei a quo habeant officium, continue & fine mora refigoeot. Sane de cuftodia figillorura curam haberi praecipimus diligentem, fcilicet unufquiique per fe illud cuftodiat, vel uni foli, de cujus fide confidat, cuftodiendum Bcommittat · qui etiam juret quod fide* liter illud cbftodiec -, (c) alicui, nec* Ut «licui. etiam lpfe aliquid inde figillet, ex quo poffit alicui praejudicium generari, nifi quod dominus ejus prius legerit & Viderit diligenter, & fic prxeepefit figillari. In facienda vero figilli copia, fidelis & provida fit cautela : fidelis, ut indigentibus de facili prebeatur: provida, ut falfis & fraudulentis penitus denegetur. In principio quoque vel io fine cujuslibet feripturs authentice, (efficientem datam ioferi ftatuimus, dici, tempons, & loci.

*XXIX.]*ra*t*tt* A* adwcsM*fraflaudte*.*

Clamorem juftiti* audivimus conquerendi, quod (d) etiam nimis impediunt per cavillationes & verfntias advocati, (c) negant plerumque per ignorantiam judices imperiti, & illudunt eis per contumaciam fiepe partes. Nam contingit aliquando, quod miflus in poflèffioaem, caufa rei fervandae, ipfam retinere contendat, licet adverfariusreddest infra annum, & juri per omnia fatisfacere fit paratus. Aliquando vero qui in poffeffionem miflus fuerit, nec infra annum, nec poft quantumcumque verus conftitnatur poffefibr, valet illam poffeffionem, refiftente cum armis adverfiurio, adipifei. In adjutorium itaque juftiti* aflnrgentes, approbatione concilii ftatnimns, ut qui advocati officium voluerit generaliter promereri, apud dkecefanum, cujos origine vel domicilio jurifdiâionis exiftit, prebeat juramentum, quod In caofis quarum patronus extiterit, patrocinium fidele orcftabit. non ad differendam veï'ai ferendam alterius parti juftitiam, fed ad caufam clientuli legibus defendendo * & rationibus. Alias autem non*,^,^ admittantur in caufis matrimonialibus fit ele&ionibus, nifi juramentum fimile vo-

(j) Juftm. (ô ncc *1 fitilaBdum jlicni. U) e.m. (Auor

—"T"T" cwum "it· voluerint prarftare In eifdem: fied nec in aliia coram ecdefiaftico judice ultra terminée tres abfque juramento hujufmodi admittantur, nifi pro ccdefia iua, vel domino, aut amico notorie -, vel paupere, feu extraneo, vel perfonamiferabiii , duxit forfitan poftulandum . Caveant omnes advocati, ne per fe , vel per alios, teftes fubornenc, vel partes infimant falfum ponere, vel (opprimera veritatem . Qui contra fecerint , ipfo fado ab officio & beneficio fine fuipenfi, quoufque fuper boc fatisfecerint competenter ,&alias nihilominus, fi de bis convidi fuerint, pana debita puniantur . Judices quoque juris ignari, fi dubium quid emerferit, ex quo poflit alterutri partium grave prejudicial» generari , expenfis ucriuique , alicujus conlUinm advocent lapientis .

XXX. Dt tflit fcrikmlit.

Statuimus iofaper, ut, inquantmn poterunt, conftitutfonem generalis con- Sii, *nm* i. oriiurib gu.m e>^.Cp aiMrii. judicii. obf«.Mrc., .S. criginalia & authentica diligenter ac fideliter penes fe cuftodiant, vel per fcrlptores fuos faciant cuftodiri, ut partibus inde, ut debuerint, copiam faciant: quibus omnia poftquam feripta fuerint praecipimus, & praecipiendo ftatuimus' publicari, ut, fi erratum fuerit in fcribendo, corrigatur, dc ut veritae poflit de his que a£a fiierfoc liquido apparere. aaflgrt anum ·>?.

XXXI. Dt cimiutt frrfiiir.

Provideant preterea judices, ut cum aliquem decreverint in poiTeffionem mittendum, ob contumaciam partis adverte de refiituenda poflcfltone cum fru&ibua, fi quos inde perceperit, deduâis expenfis legitimis, fi adverfarios infra annum redierit (a) ad mandatum ab eo qui mittendus fuerit· congruam recipianc cautionem . Illum quoque , qui poffeflionem poffidere prefutnpferit violenter, in quam ob ejus contumaciam alius (b) miflus fuit, & poft annum verus pofleflor etiam conftitutus, jure, fi quod habuit in ea re, decrevimus fore privatum.

Hac cum tertia die peragerentur , incœmt dominus legatus folenniter, Te Deum laudamus. omnibus effutuentibus. Et poftea incoc- . J? — Dominus Deusilrael, diique lolleftü fpeciatibus, dedata benediftiooe cum non parvo gaudio recefferunc.

NOTAS Smrte Mail aiW coatiaeat aranr aamneatai ia coedlto , ex Matteo Parian ad verbum de ,,: *mmi fepra ia aftte ohtetei·, aaaaliâ ex «» tea Manteo, «aa Blate pnmmKvat.

CONSTITUTIONES SYNODALES

EPISCOPI ANONYM I.

To. Π cW- uâjeaûta» cibor, a· f!± Clnniter credimus,dc (impliciter confitemur, quod unus fotus verus eft Deus,·ternus, immenfus , omnipotens, incommutabilis, incomprehenfibilis, dc ineffabilis, Pater, dt Filius, dc Spiritus fan&us: 1res quidem perforas, fed una eft eflentia, fubftancia , feu natura, fimdex omnino . Pater a nullo, Filius aurem a folo Patre, ac Spiritus fanftus pariter ab utroque: abfque initio femper, dc fine fine. Pacer generetis, Filius nafcens, Spiritus S. procedens; confiibftantiales, dc coaequales; coomuipotenta, dc coetemi ; unum univerforum principium, creator omnium vifibilium dc invifibilium, fpiritualium dc corporalium : qui fua omnipotenti virtute , fimul ab initio temnoris, utramque de nihilo condidit creaturam, fpiritualem dc corporalem, angelicam videlicet dc mundanam , ac deinde humanam , quafi communem ex fpiritu dc corpore conftitutam.

t „ Dt|rnfm Pnedpimus autem', quod baptifmus cum reverentia , dc cum magno honore celebretur , dc cum magna cautela, maxime in diftinftio» ne dc prolatione verborum, ia quAns totavirtus confiftit facramcnti, dc falus puerorum : Scilicet *Eg- kfrit* t» N. r»-nmvtm *Pttrb* , dr *Filii*, & *Sfirittu ftnQI.* Ubi nomen bapticandi praeponatur , & fub eadem forma , in lingua quam melius noverit. Doceant frequenter facerdotes, laicos baptitare debere pueros in aeceflitate . Patrem etiam & matrem pueri fine prejudicio matrimonii, in fumma neceffitate. V»"" ±* Mfcr ,,Γ® Uteri.

Commoneant etiam facerdotes mulieres preenantes parochi· fu-, ut cum tempus partus lui inftare intellignnt , fibi profpiciant, dc aquam promptam habeant, dc propter imminens periculum loquantur de confeflione cum facerdoce:nefubito oraoccupat·, non poflint, cum voluerint , habere copiam facerdotis. S»"» «b. ***T'

Femine etiam moneantur, ut pueros fuos caute alant, dc juxta fe de no&e non collocent teneros, ne opprimantur, dc cum eis ad baptifinum leftinent dc ad * confummatioctem. Similiter dc mariti earum moneantur « f. oarirmation··.

SI

(·) ad XMadecaai «datel *W* ate» teri» judkUUnr.

Canno *^·0® CiutisT! tn> Si mui*r mortua fuerit in partu, & de hoc A coeAiK™» fcindatur, fi infans credatur vivere; ore tamen mulieris aperto, extrahatur IMICT Ut

Moneantur etiam, ne folos in domo ubi ignis fuerit» vd fidos justa aquam relinquant pueros fuos fins cuftode. Et hoc eis fxpc dicatur.

Am,

SAcerdos interroget laicum, qui in neceffitate baptizat puerum, quid dixerit, dequid fecerit. Quod fi invenerit laicum difervte, dc modo debito baptitafle, dc formam verborum in fua lingua integre protuliffc, approbet fa-B ftum, Sin autem, baptizet puerum.

Ad elevandum pueram de facro fonte tres ad plus recipiantur: videlicet ad marem duo mares, dc una femina; ad feminam vero dux fcemtnx, dc unus mas.

Item fi in neceffitate puer baptizatur a foico; fequentta immerfiooem, non praxedentia, per facerdotem expleantur.* dc aqua, in qua domi baptizatus fuerat puer, propter reverentiam baptifmi, vel infundatur in ignem, vel in baptifteriura ad ecclefiam deferatur, dc vas illud comburatur, vd ad ufus ecclefia deputetur.

Item de baptifmate, vd confirmatione fi dubitetur, fine trepidatione conferatur. Qjiis non dicitur iteratum, quod nefeitur fuiffie col-C fotum, Ideoque baptizentur expofiti, dc quorum baptifino dubitant probabiliter, five inveniantur cum fide, five fine fale.

• f. Nullus. num di*, Nullus quam * diaconus, vel inferior derictu, baptizet, vel pueros inungat: fed foii facerdotes, quibus illud competit cx afficio, nifi in fiunma ncceffitatc. ficut quando facades abfens eft, vel etiam prxfens, dc nonpoffit interefle, vel ftulte non vult, dc imminet mors puero vel xgroto.

Item.

PR«cipimus ut panni chrifmales, quibus noviter baptizat! induuntur, ad ecclefiam D deportentur, nec ad omnes uius per aliquem aflumantur, propter reverentiam facramenti: fed in ufus ecclefic, prout neccflitas exegerit, referventur.

Item.

TjRjccipimus, ut fontes in quibus pueri ba- ptizantur, lapidei fint, vd alias honeftidc integri: ita quod non fint, vel alicui contemptui vel horrori, fed magis honor, dcreverentia, & veneratio, ab uniyerfis exhibeatur eiidem. Aqua vero, ubi baptizatus fuerit puer, ultra ofto dies non fervetur.

Dt tnfirjlutMM.

SAcerdotcs fxpe dicant laicis, ne expeftent adventum epifeopi ad confirmandum, fed adducant pueros ad eum, ubi eum adeffe audierim prope, quamcitius potuerint. dc ut fafeias five ligaturas fufficientes, fcilicet longas dc latu, uccum deferant. Quod fi adultus fuerit confirmandus: monendus eft perfacerdotem loci, ut confiteatur prius, dc poftea accedat ad confirmationem.

aucrrut ANNO CHIUSTf

Am.

NUllus teneatur ad confirmationem a patre vd matre, vitrico, vel noverca; & hec prohibitio fxpius publicetur in ecclefia per facerdoca.

Caveant fibi diligenta parenta, ne parvuIus fuos ItWMU MotcHm VWUHKUMM, CUmdt ipfi parvuli per illud facramentum efficiantur irregulares, fi mafculi fuerint. dc ipfi parentes ex tali negligemia, fecundum canona, gravi fubiaceant ultioni.

Sciant etiam tam parentes, quam illi, qui eorum pueros tenent ad confirmandum, & ipfi confirmati, quod fpirituale vinculum in hoc facramemo contrahitur, ut in baptifino.

Parvuli confirmati, tertio dic poft confirmationem, deponentur ad eccIfiam, & frontes eorum, per manus facentotum io baptifterio, propter reverentiam chriimatis, abluantur: dc ligature ipforum tunc fimiliter in igne concrementur.

Sequltur de fecreeent» ulterle.

AD haec, quia cum magna reverentia, devotione, dc munditia traftanda funt cedehalbea facramenta, dc maxime facramentum redemptionis noitrx, fcilicet corporis dc fitnguiuis Domini.* ftatuimus, ut presbyteri, circa ea quas ad. fobftantiam facramenti corpori- dc fanguinis Domini pertinent, fint diligenta, dc intenti, provifuri quod Euchariftia in pixidc munda obferetur: uec ultra feptem dia ferventur hoftix confecratc, fed feptimana qualibet io dic Dominica innoventur. Ita quod poft perceptionem confecratc recenter hodie, ante aflumptionem fanguinis Domini, a celebrante Miffam refervatx hollix fumantur; nec in celebratione Mifla, hofiiam couleeratam, pacem daturus, ori fuo facerdos apponat,quia ante perceptionem eam ore fuo tangere non debet. Si vero, ficut quidam faciunt, de patens eam fumat, vel fuper patenam eam cuufringat aut deponat, poft celebrationem Miffx tam patenam, quam calicem, faciat aqua Srfundi, vel fokim calicem, fi a liter faciar.

abeatque facerdos juxta aitare pannum raundiflimum alio panno undique circumdatum, dc honefte atque decenter cuopertum, quo, poft fufceptiouem facramenti falutaris, digitos cum labiis tergat ablutos. Si vero facerdos necefle habeat aliquando bis in una die celebrare, quod non fiat, nifi in die Nativitatis, vel fûfurreâionis Dominice, vel quando aliquod corpus in ecclefia tumulandum, vel aliqua evidens neceffitas urgeat: poft primam celebrationem, dc fanguinis fufeeptionem, nihil infundatur calici, quod a facerdoce fumatur L·celebrante, fed tantum poft celebrationemfubfcquentcm. Poft primam vero celebrationem diligentiffime abforbeantur ftillc de calice, dc quod fuerit digitis fuperfuium, refervetur in vafe mundo ad hoc fpecialiter deputato: dc poft fecundx Miflx celebrationem fumatur, nifi forte in prima celebratione adfit diaconus vel alius minifter honeftus, qui loturam illam fumere poffir abfque coofcientix fux Jxfione.

In facramemo autem fanguinis Dominici, maior pars vini, & modicum aqux ponatur. His adjicimus, ut cum ad aegrum fuerit Euchariftia deferenda, habeat facerdos aliam pixidem

—▮"▮""xidera mundam dchoncftam, in qua fit *linea* A C,*NNO*lu,fc mund*» & in ea Dominicum corpus do- Chr ist I ferar ad rgrotos, linteamine mundo fuperpofito, «M»- dr lucerna praecedente, nifi *ger valde remotus fuerit, vel temporis inequahtas impediat .· & cruce fimiliter, -fi fieri poteft, nifi crux fuerit forte apud agrum: precedente quoque tintinnabulo, ad cuius fonitum excitetur devotio audientium. Habeat quoque facerdosvala argentea, vel vas ftanneum ad hoc fpccialiter de* putatum, quod femper fecum ad egrum vadens deferat.* ut in eo, egro valeat dare, poft fumptam ab eo Euchariftiam, fuorum loturam digitorum. Habeat quoquefacerdosfemper fecum Holam, id eft orarium, quando cum Euchariftia vadit, ficut diximus, adB «gnun. Et fi amer remotus non fuerit, inlupemlicio ad iplum decenter accedat.

Qpando vero mulieres, poft puerperium venerint ad purificationem, iacerdos det eis tantummodo panem benedi&um, & corpus Domitu nullo modo: nifi exprefle petant, fic prius confeflie fuerint.

Ad hac pracipimus, jit quaelibet ecclefia habeat calicem argenteum, cum aliis vafis decentibus & honeftis: findonem mundam & candidam, amplitudinis congruentis.* linteamina & alia ornamenta, qtw: ad altaris officium fpeftant, honefta ; libros ad pfallenduta & legendum idoneos, & Incendoralia vcllimenta fufficientia pariter & hooerta. Et qui miniftraverint facerdoti in ai tari, C fuperpelliciis induantur. Et omnes habeantcanoocm Miffie, fecundum confiierudinem ecclefi* noftra, correftutn : dt ut verba canonis rotunde in Mifta dicantur & diftiufte, fimiliter & omneshorn, ôt omnia officia aperte &diftmâe dicantur, itaquodexfeftinatione non procidantur, vel fyocopentur. Quod fi obfervatumnon fuerit, facerdotes hoc non obfarvantes, ufque ad condignam fattsfeftiocem puniantur.

Ex concilio. . *Statximxi* ‹ Sicut in concilio continetur.

AD h*c prohibemus, ne calices ecclefiarum, feu vertes, vel libri altaris, aut libri ecclefiartici, vel etiam renementa cccicfiaftica, vendamur vd pignori obligentur, aut aliquo modo alienentur ab ecclcfiis.* nifi in cafibus conceffis, fic de licentia noftra, forma canonica obfervata. Si vero fecus actum fuerit, irritetur.

Nec laid ecdefias, ve! quafcunque decimas ad firmam aliquatenus teneant.

Prohibemus etiam diftridius, ne facerdotes ignoti, de quorum ordinatione non confiat, *ad* Divinorum celebrationem, deferviendo ccclefits admittantur, nifi de licentia noftra.

Moneantur autem redores ecclefiarum, ne capdlanos fuos annuales, fine rationabili caufa Audeant amovere.

J Similiter prohibemus excommunicatum alt- *· ^uem vel interdidum, vel alienum paroefiianum laicum, in prs/udicium proprii facerdotis, vel ad confeifionem, vel ad communionem Euchariftic, vel ad fepuiturana, fcienter aliquis fiteerdos admittat, & praecipue mfolemnitate Pefehaii. tyod fi ab aliquo de cetero fuerit attentatum, ad damna reurcienda illius ecclefi* cui injuriatum eft, compellatur ; alias etiam a nobis puniendos.

Ex concilio. Cme/r ars arrnev, &c. Sicut In concilio.

Pt Miaifhrù tcctf.* cutem* anno CHWSTI

T)A*cipimus itaque, quod fi facerdotes qui JL fe noverint-filios fervorum, ftt prater confcientiam dominorum fuorum ordinatos, vel non de legitimo matrimonio natos, & abfque difpenfetione epifeoporum fisorum promotos, vel qui fuerint advocati in caufa (anguinis, vel exccutores fervorum aliquando in publicis adminiftrationibus, vel homicidium perpetraverint, vel bigami fuerint, vel alias corruptarum mariti vel quiexcommunicati ordiftes iufcepcrint, vel cxcommunicati, five fufpenfi celebrare prafumpfcrint, vel ftoptilegium commerint, maxime dsemonibus immolando, non exequantur faccrdotis officium, donec noftrum fuper hoc ab eis fuerit confilium requifitum.

Idem etiam dicimus de iis qui fimoniacc, vel furtive, vel per faltum, vel .extra legitima tempora ordines fufeeperint.

Idem quoque dicimus de illis, qui interventores fuerunt fimoniacarum partionum, &iunt ordinati, dc nihilo minus lain, illa inferti ordines fufeeperunt.

De aliis vero, qui in fiifceptione ordinum non peccaverint, prsecipiendo ftatuimus, utfacerdotes & clerici bénéficiait, vel in facris ordinibus conftitnti, five beneficial i, five non, qui a vitio luxuriæ debent effe alieni penitus, omnem libidinem fugiant, & continenter dt honefte vivant, prout ad facrum minifterium eorum nofeitur rife pertinere. Ncc in domibus propriis, ve) alienis poblice concubinas, undcfeandalum oriatur, tenere pnefumant: fed eas afeprorfus expellant, & longius faciant amoveri, nifi velint fimul officio dc beneficiis fuis contra hoc agendo privari.

Moneantur concubine eorum, ur recedant ab ipfis: qua? nifi commonite recedant abeifdem, poft trinam admonitionem, quoniam iofamant ecclefiam, ab ecclefia expellantur, & excommunicentur.* nec ad ecclefiaftiea facramenta admittantur, fed ab legitimis artibus re. pellantur ut infames.

D Quia etiam continentiam ferrarc volentibus non eft tutum habitare cum feminis: prohibemus, ne facerdotes, vel clerici beneficial i, habeant famulas in domibus fuis, de quibuspoffit aut debeat merito finiftra fufpicio fuboriri.

Cum autem facerdos peccaverit, peccare facit populum Domini.· & ideo debet ab omnibus fornicatione At immunditia fe continere : maxime autem a filia fua penitentiali fe contineat·, fciens, quod in decertatione illius peccati dicitur iq canone: fic peccate, poenitentialem fuam cognofecntem, ficut cognofcentena a fe baptizatam, vel in baptifino fofceptam, pro quo peccato fecundum canones, xv. anoorum debetur poenitentia, dc poftea detrufio in monafterium.

Si facerdotes aut clerici ad convivia fuerint ab honeftis perfonis invitati : ibi, ficut ubique, fabric, modefte, & honefte fe habeant :&poft prandium fobrie & honefte recedant, & cito. Ec fi in eifdcm, in quibus intererunt, conviviis, inhonefta vel turpia narrentur, vel cantentur, fi non pofliint prohibere, faltem iu fe gerant, ne videantur aurem vel animum talibus adhibere. Volentes quoque ab eifdem peftem avaritia extirpare, prohibemus, ne turpia lucra feftentur, & ne aliquam negotiationis fpccicm mhonefle audeant exercere.

Nui-

rrarirra Nullus quoque eorum fecularem adminiftra- tiooem exerceât, ex qua eum oporteat laica peribnae aâus fui reddere rationem. Nec advocati Tint facerdotes, vd clerici, vel canonici in foro fcculari ; nifi vd caufss proprias, vd cautas miferabilium profequantur perfonarnm . Sint etiam fecundum facultates , & reditus fuos, hofpitales, & erga pauperes non avari .

ANNO CHRISTI

Prohibemus infuper, ne facerdotes dc cetero utantur cappis manicatis: fed omnes habeant cappas elautas & boncftas, & tonfuram canonicam. Ex concilio . *Jrrtfragabll . Q«na* •M. *Vt cUrittraat. crtptdt. Clrrui efictt . Snitulitet fatgxltll. Cr» Intratitti ttrpartl. Dt atttiu prtviicailt. At jalhtfiaat fftvlacu/ .* Sicut in concilio continetur.

Sej/ti/ltr It ptnltentll.

E* Concit. Loedus in. ·>··. c. j·

SAndorum patrum ftatuta fequentes, poccipimur, ut facerdotes in pernitentia danda diligenter attendant qualitatem perfbnr, quantitatem delicti, tempus, locum, caufiun, moram in oeccato faftam, devotionem animi pœnitentis, & ut pœnitentia talis injungatur uxori , unde non reddatur marito fuo fufpeôa de aliquo occulto crimine & enormi , fed aliter çondignam injungat pernitentiam.

Idem de marito obfervetur.

Non injungatur autem laicis in poenitentia , quod Miflas celebrare faciant pro fuorum re-C miftîone peccatorum.

F« Hu-anliEF 9>rum ·«· *X frira *'*

Confeffiooes autem mulierum audiantur in Quadragefima , extra velum, in aperto femper, quantum ad vifum hominum, non quantum auditum. Moneantur etiam laici ftatim in principio Quadragefimac, vel plurie* in anno , ut cito poft lapfum confiteantur. InGoofeffionibus vero, nec nimis perfpicaciter ferutentur plebem fuam facerdotes, ncc nimis facile aut negligenter pertranfeant .

Item in coofeflionibus & praedicationibus fieÎlius laicis inculcetur, & prxeipue in majoribus blennitatibus, quod or nis conjunâto maris & famine , nifi per matrimonium exenfetur , mortale eft peccatum. Et fi in denunciatione D hujufmodi falubris do&rinc faccrdos negligent inventus fuerit , tanquam fornicator, vel confentiens fornicationibus canonice puniatur.

Item in confeftjone habeat facerdos humilem vultum, & oculos ad terram demiflos , ne faciem refpiciat confitentis, & maxime mulieris, dc patienter audiat quicquid dixerit, & in fpiritu lenitatis eum fupportet, dc ei pro pofte fuo perfuadeat pluribus modis, quod integre confiteatur- aliter enim vera nonefteonfeftio. Peccata inquirat ufitata, figillatim: inufitata autem, nifi a longe, dc circumflantia* , fic ut expertis detur materia confitendi , & inexpertis non detur occafio delinquendi . In furto, rapina, ufura, dc maxime decimarum diminutione, feu fubtraâione alicujtts ecclcfiaftici.................................licenter fibi ca................ .... tas aliquas injungant, nifi cum fatisfa&ione dc reftitutione facienda injuriam pafTis, cum non remittatur hujulmodi peccatum , nifi reftiruatur ablatum.

Item in majoribus criminibus, dc atrocionbus dc dubiis, faccrdos confutat nos ficut decet , vel ipfo*, qui vice* noftra* gerunt, providos dc diforetos, quorum confilio certincatus, fciat, quos & qualiter ligare poffitdc Coivere. Et ne, quod abfit, poenitens in defperatione mittatur, monert illum diligenter, utjoterim quicquid boni facete poterit faciat, ucC^nqFR Deus cor fuum illuftret ad pœnitentiam . Et ghrIstî hoc idem de eo faciat, qui peccatum confite- >>>?. tur, dr tamen ab eo non vult abftinere: quo cafu munus ablolutionis eidem non poterit impendi, nec pernitentia ihjungi, cum venia non legatur concéda, nili fe corrigenti. Sunt autem majora crimina , homicidia , facrilegia , peccata contra naturam, inccfttu, (hipra virginum & munialium, injectiones rfianuum in parentes, in clericos, vota frada, &hujufmodi. Suat autem alia, in quibus nullus nifi folus papa, vel ajus legatus , poteftatem habet difpenlandi, videlicet injedio manuum in cle- ""ricos, vel quofeunque religiofos, & incendia ecclefiarum, fimoniq: nihilo minus taliumrei, mittendi funt ad nos, vel ad pœnitentiarium noftrum. Semper etiam, qui mittuntur, deferant fecum litteras continentes genus peccati, fit circumftantiiTfufficienter, vel iple f.xerdos cum eis peifonaliter veniat, alioquin non recipiantur.

Irem, caveant fibi facerdotes, ut cum a pœnitente peccata inquirunt, nomina perfonarum cum quibus peccaverunt.............rant,fed cireumft...........& qualitatem peccati, cum feriptum fit : *Dtu vittrx atttm* , non aliena *tnaaaciavl tlU.*

Nttllus etiam facerdos, poft lapfum, antequam facerdoti pœnitens confiteatur, ad altare prsfumere audeat accedere celebraturus, fi copiam habeat facerdotis.

In quolibet autetn capitulo duo fint facerdotes confiniores , quibus a nobis conftitutis ejufdem capituli facerdotes fua poflint peccata confiteri, Si que vero dubia fuerint, qur per eos expediri nequeant, vel fi qui de facerdotibus eis ob aliquam caufam noluerint peccata fua confiteri, ad principales primarios noftros recurratur. Si vero neutri eorum fuum voluerint revelare peccatum, ad nos veniat, ut vel nobis confiteatur , vel fibi a nobis alius afligne tur, cui velit dc valeat confiteri . Ex concilio. *Oamlj atriafyat.* Sipoft fufeeptorem.

Dt txtrrara an&tont.

CFm magna reverentia deferatur oleum ad infirmos dc ipfo* inungant facerdotes cum magna devotione & orationum celebritate, qu** ad hoc funt ordinate.

Ad facramentum extreme uoâion i* moneant iepe populum. Daminifacerdotes: fcilicetomnes a quatuordecim annis, dcfupra: de adonnes, tam pauperes quam divites, communiter fe paratos exhibeant, cum necefle fuerit.

Item doceant facerdotes frequenter populum hoc (aeramentum licite poffe iterari, videlicet in qualibet periculoC* infirmitate , ubi metus ^eft mortis. Et cum quis poft fufeeptum convaluerit ab infirmitate, licite pofle reverti ad opus conjugale:

Sequittir de afaturaotu».

GUm in caufis matrimonialibus , cum majori diferetione dc cautela fit procedendum, ftatuimus, ut nulla caufa matrimonialis, ubi agitur divortium terminetur, nifi per nos vel gerentem vices noftras, nec aliqua hujufmodi caufa, five agatur de divortio, five non, examinetur per diaconos rurales, fed cum magna di-

diligentta per archidiacon l vel eorum officia-A fovidos 3c diferetos.

Christs Ad hxc, prohibemus, ne mattimoniutncoo-trahat quis cum confanguinea olim uxoris fu«. *Similiter oec* uxor cum aliquo conianguineo quondam mariti fui · Nee fulceptus in baptifmo contrahat cum filia baptizantis vel fufeipientis, ante v<l poft genita. Nec contrahatur matrimonium inter perionas incognitas, nec fine trina denunciations in ecclefia publicata. Nec dandeftina contrahantur matrimonia, fed publice & in facie ecclefie, prefente Sacerdote. Si vero fecus aftutn fuerit, faftum non admittatur in ecclefia, nifi de fpeciali authoritsre noftra. Sacerdos autem cum contra hujus flatuti noftn formam aliquos matrimonio B copulaverit, ab omni officio liifpendatur, nec relaxetur nifi de fpeciali mandato nortro. Ncc fides de aliqua delpoufanda detur, nifi prxfente Sacerdote. Quod fi aliter failum fuerit.decrevimus contractum non tenere, & perfonx legitime punientur.

Prohibeat autem quilibet Sacerdos publice omnibus de parochia Sua ne clanculo fidem pneflenc de matrimonio contrahendo, Sed publice coram teftibus idoneis, ut fidem prxllitam, fi necefle fuerit, valeant comprobare. Proponatque eis premonendo, quod fibi praecaveant, quia fi talem fidem carnalis copula fubfequatur, ecclefia hoc pro matrimonio habebit, fit faciet tanquam matrimonium obier-C vari.

Item, doceant facerdotes frequenter populum, & prohibeant fub anathemate, ne alteruter conjugatorum tranfeat ad religionem, nec recipiatur, nifi per nos aut per licentiam noftram.

Item, moneant mulieres conjugatas ne faciant vota, nifi cum magna deliberatione & cum confenfu virorum fuorura fic de confilio proprii Sacerdotis.

Ex concilio. *Non delet. Clon Inhibitio. Licet ex* fwdaav.

De flatu monachorum & regidariam.

NEc viris aut mulieribu» religionem profeffis, abfque Superioris licentia liceat egredi iepta domus, nec fine certa fic honcfla caufa egrediendi licentia concedatur: ita tamen quod nulli clauftralium caufa orationis, aut vifitandi parentes, exitus pateat; nifi fuerit ulis,qui petit exire, de quo nihil finiftri debeat quis fufpicari. Quotiens tamen exeundi caufa licentia cuiquam indulgctur, Socius ei deputetur,fic certus dies in quo redeat prxfigatur, in quo fi redire poterit, fic extra monailerh Septa non pernoftet.

Item, in civitatibus, burgis, feu villis, ubi ecclefia convcntualis cft, maxime lui ordinis, non hofpitetnr nifi penes religiofos. Et fi domus ei fic vefturis Suis non fumciat: nihilo minus, fi fieri poflk, de node dormiat infra Septa illius monafterit.

Ad hac; quia aliqui, ut audivimus, Salutis Suat immemores, atyefto Dei timore, de ordine fuo egredi, fine licentia Suorum pixlatorum. fic in frculo Saeculariter converfari, abjeûo religionis habitu, non verentur; praecipimus archidiacono fit decanis, quod monitione prxmiffa competenti, tales ad clauflrum per cenfuram eeclcfix redite compellant. Quod fi nec fic ad realTumendum habitum religionis induci poffint, jubemus eos comprehendi, fit no-CIRCirtR bis prxfentari, & ad agendam ptrnitentiam, qhush in carcerem retrudendos.

Item, viri religiofi ecclefias illas, maxime in quibus jus fibi patronatus vendicant ad firmam a clencis fuis non recipiant fine licentia noftra, nec aliquam negotiationis Speciem inhoneftam audeant exercere: clerici autem ccclefias fic talibus demittentes, graviter pu nientur.

Item; monachis & canonicis reguntibus, nccnon moniilibus, tam Veftimenta quam coopertoria interdicimus colorata: nifi Suerint nigro tinfta. Et cum equitant, decentibus Sellis utantur, ac frenis ac fuperfelliis. Moniales autem veftibus caudatis fic crifpatis, aut proprii corporis longitudinem excedentibus non utantur, ncc pellibus delicatis aut coloratis: nec in velo acus argenteas audeaut deportare.

Item, cum m generali concilio nuper effet ftatutum, quod quilibet regularis in ccclcfiis, qux ad ipfos pleno jure non pertinent,presbyteros inftituendos eis reprrfirntent: praecipimus etiam, ut infra inflans felium fanfti N. ad tardius, fecundum ftatuta ipfius concilii presbyteros idoneos nobis représentent ad vicarias in eifdcm competentes.

Similiter fiat in ecdefiis pracbendalibus, fi ii, qui tenent, poenam concilii voluerint evitare. Quod fi non fecerint prout jullum fuerit, tanquam de beneficiis vacantibus officium noilrum in hujufmodi exequemur.

Ex concilio. Çawwaiw *orne yxod non efl ex fide. ht ftngxlit regntl. Ne nimie. Ne pro defe£fu pajlorlt. Que propter divitias. Si <Jxis eleJJlonls. Greve nimls eft. Jlt privilégia. Qx)d yota/dane rthgtifis. Afcendentlhus. Quonlam flmomaca lobes. £xlirpanda.*

Seqxilxr Je decimù.

DEcimas de omnibus qua: reno/antur per annum, fic maxirrfc confuctas, dandas decrevimus; fic potiflime de molendinis fic pi-*Icariis, &* furnis, *fic* apibus, fit de terris arabilibus, fic ad prata poftea, vel ad pafturam redactis: ita ut occafione mercedis fervientum vel mefforum, ecclefia decima parte non fruatur, quo minus eam plene percipiat. Detentores vero earundem decimarum, fi Semel, iecundo, fic tertio, commoniti, exceflumfuum non emendaverint, concedimus, quod per capellanos locorum, ufque ad fatisuftionem con. gruam excommunicationis vinculo feriantur Cum autem ii, qui decimas detinuerint, vel Subtraxerint, ad poenitentiam acceffcrint, non admittantur: nifi,' per fe vel per manum tacerdotis, ei cui decimae debentur, Satisfaciant competenter.

De [ententlil.

EXcotnmunicatio non paffim fic abfque Jdifto fiat, Sed prxmiffa canonica admoni tionc. Singulis autem annis in tribus foienni bus feftivitaiibus, fcilicet die Natalis, dicPentecofles, dic Aftumptionis beatae Mariae, ex communicentur io genere fortiarii, telles perimi fuperfacroianfta, inccodiarH, uiurarii, ra ptores publici, malitiofie impedientes exeuttonem rationabilium tcilamentorum fit contumaces, & *decimarum* detento es: ita quod refles, qui

C1ANNOR,UCiU'n CHRtblt >u>* --------qui fcienter dejerant fuper facrofanrta , propter 'cl damnum aliorum , non abioivantur, nec eis aliqua poenitentia injungatur, nifia nobis vel noftra authoritate, ptrterquam in mortis periculo. Et tunc injungatur eifdem, ut *n* quo convaluerint, nos adeant, a nobis pœnitentiaru fufceptnri.

Sub interminatione anathematis prohibemus, m nullus conftabulanus, caftellanus , foretlarius, v i cujufcunque petentis baillivus, poflefliones, feu bona religioforum, clericorum, feu quaruincnmque ecclefiafticarum perfonarum , aulu temerario prziumat invadete, aut eas vexationibus injuftts , vel oppreffionibus quibufcumqtt^ indebite, contra libet tatem ecclefiafticam artentet molcllarc . Quod fi qui contra hanc prohibitionem noftram in proprix talutis difpendium , quod Deus avertat , prxfumpfertnt, & TOinmotiitr fe non emendaverint : terras eorum per arcbtdiaconum loci, fine dilatione, ecclefiaftico fupponi przcipimus interdtûo Â *unc demum h-ad cor non redierint , indurati, pullatis campants & accenfis candelis excommunicentur, monitione przmdTa . Voltimus etiam, & diflrirte przcipimus, ut archtdiaconus & ejus minitlri, cum fuerint fuper hoc ab excommunicatoribus requifiti, mutuum fibi adinviccm in hujufmodi przftent auxilium .

Przcipimus etiam, fub pœna interdidi dc excommunicationis, ne patroni ecclefiarum laic , live fint Anglici, five abcujusnationis,hoipitia a clericis bcucficiatis extorqueant , vel ':Xigant de cztero. Interdicimus etiam tpfis cicticis, ne hoipitia fic exarta laicis procurent , & ii fecerint, noverint fe canonice.puniendos

Prohibemus etiam . tub.... pœna antedirta ne later, five fint domini fundi, five non: ne ullam habeant difpofitionem in cœmeteriis, de domibus, vel exigendis cafis propria authoricate, nifi tempore hofiilitatis, Λ tunc de licentia & difpofitione rertoris ecclefiz.

Prohibemus etiam, fub eadem pcena , ne aliqui commifceant fe carnaliter mulieribus infra ambitum coemeterii.

item, diftrirte przcipimus, ut om..cs facer'-'dotes , parochianis fuis , authoritate Dei & noflta, & lub anathemate, prohibeant, ut nuilus de cetero eo modo, quo aliquando folent, aliquam fœminam teneant fub quadam pecuniz taxatione ; nec aliquis iacerdos vel clericus hujuimodi conventionibus interfit, nec in hujuimodi conventionibus de pecunia repetenda , licet fides vel {aeramentum intervenerit, juftitia exhibeatur.

Statuimus etiam domini fundorum, fi communam pafturz, quam ecclefiz & earum redores eonfueverunt habere, interdixermt, pro voluntate fua, communione fidelium careant , nifi commoniti fatisfccerint competenter.

Statuimus infupei , ut fi qu'S excommunicatur, infra xl. dies fanrtz ecckfue reconciliari contempferit, & hoc per miniftros noftros domino ejuldem fuerit intimatum ' fi dominus ejus, ad unitatem ecclefiz redire eundem excommunicarum non compulerit : monitione przmirta, eadem Cumina percellatur, & terra fua întcnfiAo fuppocatur.

Inhibeatur etiam omnibus , & maxime ubi nihil de forte minuitur , retineant, poftquam dp froâibus fortem receperint . dedudis expenfis.

Ad bate prohibemus, ne fine litteris noflris ad fidelium eleemofynas poftulandas , aliquis" " admittatur przdicator: nec etiam, fi aliqui» litteris noftris inunitus adveniat , ad przdicandum admittatur , nifi litters nolite nomen exprimant ejufdem , βi exprefle* contineant , quod «i dederimus licentiam prxdicandi r negotium vero & neceftitatem tantummodo, pro Jua advenerit , bene poterit populo demonlrarti, licet prsdicandi licentiam non habeat; dum tamen, ficift diximus, litteris noftris fit munitus. Volumus autem ut lacerdosecclefiz, in qua pnedicaiur, vel etiam negotium demonftratur, ut diximus, pecuniam collertain accipiat, & talvo cuftpdiat, fub tcftiniomo duorum virorum fide.dignorum, qtioufquedemandato noftro, vel officialis noftri, illi loco ad quem farta eft collectio, conferatur. chr ist I *h›

Prohibemus etiam, ne pro niüitia facienda, differenda , vel acceleranda , aliquid accipiatur : ôc ne pro aliquo fpirituali , aliquid ex partione piomittatui , detur, *vel* «cipiatur . Quod fi fiat, tam dans, quam accipiens , fententia excommunicationis (e noverit innodandum.

Diffamati fama publica, vel veriiimilibus indiciis , fuper crimine aliquo, de quo convinci non potiunt, commoneantur femel, fecundo , & tertio, ut confiteantur & fiuisfaciant. Sivero inconerti in negatione perftiterint. indicatur eis purgatio, qux, occatione captandz petuniae, de die in diem non differatur: fcdtatim prima aie, fi parata fuerit, recipiatur, & canonicum numerum non excedat. Archidiaconus contra hoc veniens, vel officialis, vel alius quicunque, fc noverit fufpcodcndum ab otficio.

Moneatque facerdos quilibet , fi incltifiim habuerit in parochia fua, ne mulierculam aliquam recipiat in hofpitio dc noile : fimiliter ne inuber malculum.

Prohibeat etiam facerdos parochianis fuis , fub interminatione anathematis, ne <fiebu<Dominicis mercata frequentent, dimiffis ecclefiis fui* apud qua* debent convenire, maxime diebus illis, & orationi intendere, ac officium ecclefiafttcum & verbum Dei audire·· quod non faciunt aliquo die tn feptimana , nifi raritTime, cum magnz fuerint feftivirates . Quare decrevimus mercatum noftrum nolitum de N. de cetero , die Lunz frequentari.

Ad hzc prohibemus , ne choree, vel turpes & inhonefti ludi , qui ad hfeiviam invitent , in cœmeteriis agantur; & ne ibi π artentur c*ufz fieeuhres ex confuetudine , dc maxime ia les in quibus agatur de judicio fanguims.

Prohibemus etiam, ne facerdotes, vel clerici , tabernas frequentent, vel eas in domibus luis, vel alienis facere prxlumant.

Prohibemus etiam, ne denunciat o fcotallarum fiat in ecclefiis, neque per fiiceidotem , neque per clericos extra. Ex concilio . *Sacre approbante. Cum fpirttnali. Sub interminatione. Quia vere nonnuUi.* Sicut in concilio continetur.

Sequitur It arcbiditconlr.

ARchidiaconus & miniftri ejus curam habeant & follicitudinent, tam de iis quz ad (aeramentorum pertinent reverentiam, quam de omnibus aliis, dc quibus promifluin eft ; quz quidem fideliter *êl* irrefragabiliter obfer ventui ; tranfgreflbres , fi qui luerint, in hujufmodi, prouj culpae qualitas expofcit, coercendo, vd ad nos referendo.

Item

Irem injungimus archidiacono, & eius offi cTS£\',libu5.' ut in vifitationibiiseccleliarnin lacien- CHRISTI ^is, diligenter faciant adferibi vafa, vettimen- «>jr- ta, libros, & alia quxad Dtvinum pertinent officium; habeantque nihilo minus confidcrationem ad fabricam ecclefix, & maxime cancelli, fi forte cooperatione indigeat. Et domos ecclefix, fi forte dtrntx fuerint, vel rninofx. Si quos autem defedos invenerint in hujulmodi, certum, lub'gravi poena, prxfigant diem & terminum, infra quem fuppleantur. Et fi interim decelfcrit rcûor ecclefix, de bonis ejus, ecclefiafticis tanta portio rationabiliter iuxra ecclefix facultates deducatur, qux adpra^liâos defeâus complendos fufficiat. Caute etiam per fe & fuos inquirat, fi in parochia fua cthcium B vifitatioms impendunt, & fi in rebus vcl perloni» aliquid fuerit Cbrrigendum, & exceflus, fi quos ibidem invenerit, vel tunc, ve! proximo capitulo corrigat, vel corrigendus nobis tnfinuct.

Item prxeipimus, quod archidiaconus 3c *cjns* officialis & decani, paratos *fe* exhibeant fic flrenuos ad exhibendum conquerentibus juilitiam, & ad detentionem ecclefiaftiex libertatis, & pro hujufmodi a quoquam nihil exigatur.

Ex concilio. Procirratxwier.

Sequitur de Cracçfigeatli.

AD hxc injungimus univerfis crucefignatis divcelis noftrx, fub interminatione anathematis, ut iter arripiant, fine dilatione quali libet, ad vota propria excquenda; nec parcatur alicui, aut votum relaxetur, cujuslibet *izxus*, aut cujuslibet condit ionis cxiftat, nifi tanta & tam mamtefta infirmitate laboret, vel adeo *valetudinarius*, quod nulli dubium efle debet ipfum non pofle excqui votum fuum. Et ii etiam tales fecundum facultates luas dc bonis propriis donent pro redemptione votorum. Et qui crucem abjecerint, excommunicentur, donec reaftumpferint, &t ad eundem fe prxparaverint.

Prohibemus etiam, ne aliquis clericus bene-] ? ficiattts faciat fervitium laicale donums laicis, nec aliqui lari ab eis fervilium laicale extorquere prxlumant, nifi tencmcnium teneant laicale, pro quo eis fervitium debeant impendere laicale, hberum, non fervile.

Item inhibemus, ne aliqui viri ecclefiaftici five rcligiofi, five alii, novam penfionem ec clefits imponant, vel veteres penfiones *audere prxlumant.* Si quis autem aliter egerit, irritum quod fecerit habeatur; prout in concilio Laterancnfi continetur.

Inhibemus etiam, ne viri rcligiofi illas ecclefias habeant ad firmam, in quibus dicuntfe jus patronatus habere' adiicientcs, ne aliquis vendat,,vcl conferat, vcl ad firmam det, vel E pignori obliget monachis Ciftercicnfis ordinis, vvl aliis rcligiofis, fimile cis privilegium habentibus, terras aliquas, vel pofteffiones, nifi ipfius fa&a fufficienti cautione de indemnitate parochialis ecclefix, & hoc dc noflra authoritate.

Sacri nihilo minus authoritate concilii Astutum eft, quod fi patroni, vel advocati, aut feodotarii, feu vicedomini alictyus ecclcfi*, redorera vel alium clericum cjufdera ecclefix, per fe vel per alios occidere aufii odario pr-* iumpferint; patroni patronatum, advocati ad-

Avocatum, fcoJotatii feodum, vicedomini vice —— dpminatum, ufque ad quartam general iorcm'-,^;^.() amittant, « pufteritates talium, tn clericorum c h RIS П. collegio non admittantur ncc in *regularibtts · ·<·. l doimbt.s, alicujua prxlattcnis aftequantur honorent.

Irem cum inhoneflum fit, & etiamlcanoni inimicum, ut viri rfligiofi, quibus conceflum eft in pioprios ulus convertere ecdeflas, ccl^ftis parochia libus pcrion.ilitcr delet viant llatuinrtis, ut in ecclcflis iic cis concvtbs, perpetuo» vicarios per nos conftimant. Et cum os bovis non debeat alligari triturantis, certam fic competentem vicariam ad taxationem noftrain, in didis ecclefiis infra xl. dies eis alignent: alioquin nos dido clapto termino de eis, prout viderimus expedire / difpot.c-mus.

Item, venaliiatem Miftarnm diftride inht bentes prxcipnnus, ne pro annualibus fic tricennalibus Miftarum faciendis, l.nci vcl alit aliquid dare vel legare cogantur & ne fuper iis aliqua paâio vel exactio vera, vcl lub aliqua fpccic palliata, a lacerdotibus, vcl ab aliis mediatoribus fiat, prohibemus.

In generati concilio itatutum eft, quod prohibitio copulx coniugalis, quartum conlanguinitatis & affinitatis gradum, dc ccter.» non excedat, quoniam fine gravi diipendioanimarum hujufmodi prohibitio non potuit in ultcriori-Cbus gradibus generaliter obfcrvari. Unde cum jam ufque ad quartum gradum prolubii io con jugahs copulx fit rcftiiuta, fancitum eft, m qui, contra hujus prohibitionem prxfumpferint de cetero copulari, nulla longinquitate defendantur annorum, cum diuturnitas temporis peccatum non minuat, fed augeat.

Item, cum fecundum Apoflolum, non folum a malo abftmcndum eft, led cnam ab omni fpecie mali; prxeipimus, ne aliquis mrpis lucri fpe denarios pio blado, vel ptn animalibus, ante tempus receptionis bladi, sci animalium, iecundum peffimum modum patria·, dare prxfumat, *vel etiam terram* vel pollelliones quafi lub mortuo vadio recipere.

Auguftinus, de *ebrletate Ü fobrftjte.*

„ AUguftmus dicit; Ebrietas tota eft im-„ becillis. Primum abolet memoriam, „ dtffipat feufum, negligit mentem, confundit „ inteilcftum, concitat libidinem, involvit lm „ guam, implicat fermonem, corrumpit lan „ gumem, obtundit viliim, pertiubat venas, „ infirmat nervos, obturat aures, turbat vi-„ fcera, (ubvertit fenfum, humedat cerebrum, „ debilitat membra, frangit fomnum, imped t „ minifteiia, obruit animam, maculat corpus, & omnem falutem exterminat.

„ Item ebrietas mater dagitioforum eft, culparum materia, radix criminum, origo vitiorum, turbo capitis, fubverfiu lenius, tempeftas lingux, procella corporis, naufragium callitatis, ignominiofus languor, malefuada bilis, turpitudo morum, dedecus vite, honeftatis infamia, animx corruptela. vinum quippe, non refutatur ufu, fed Hammatur in excdlu.

tene centra dt [ebrietati.

SObrietas autem tota formofa eft, utilis tota. Primum falvat memoriam, acuit „ len-

ANNO Ch*UT1 *u"

„ iénftun , fmcerat mentem, dirigit vultum , „ integrat pudorem, mitigat vinum, curatfa- „ C(<tn > jnn4t aure$> obruat cerebrum, expedit linguam, explicat Termonem , confir- „ mat iâuguincm, uutnt medullam, curat ve- „ nas, ftringit nervos, contemnit libidinem , tniiuu fomno, recreat corpus, propagat fe- „ ncâutcm , fine iftis minifteriis otndcm bo- „ minem contemptibilem facit.

t^CENOMANENSE CONCILIUM

A Ji) HELLO TüRONÉNSI A-REHI EPISCOPO

Anno 1237. *bokitxm.*

„ A^VÜanquam non fatis eonftat Cenomancnle iftud concilium revera convenifllr; *cx* duplici tamen, epiftola ftatim recitanda intelligimus reipfa *indi&iun* fuiflè, & pratfules eos invitator in viam fecommififte. Quare vix credo impedimentum aliquod iubito obftitiife quominus haberetur .* „ Porro ex his epiftolis aliam prebet Martene „ Vet. Moo. tom. VII. peg. *u6.* alteram „ vero legas in qjus Anecdofis to. IIL pag. » 957·

EPISTOLA GAUFRIDI ABBATIS

Majora monafltrti , ni JhMIxxo orcbiepifcopnm Txr^enfcnt.

Excnfnt ft quod non pofjit intense eancilto Ceno' flVMHd «4 co mdi&o.

VEnarabili in Chrifto patri Juhcllo Dei gratia Turonenfi archiepifcopo, Fr. Gaufridus divina permiftione majoris monafterii nifter indignus , falutem & patri in Chrifto omnem reverentiam & honorem.

Quoniam hac die Martis poft feftum omnium Sanâorum ad concilium celebrandum a vobis Cenomanis indidum perfooaliter non poffumus inicreiTe, magnis & arduis negotiis alias pntpediti, veftrara in Domino paternitatem attcntius exoramus, quatinus in hac parte noilram habeatis ablcntiani excufatam. Bene & diu valeat paternitas veftra in Domino. Datum an. D. MCCXXXVII.

V. ARCHIDIACONI

' Ad Jubtlltot Arcbiepifcofwn Tnronenfem.

Excxftl ft, quod nequeat Indillo intereffe concilli.

REverendo in Chrifto patri ac domino Juhello, Det gratia archiepifcopo, W. archidiaconus Penteuria: Briocenfis diœcefis, falutcm cum omni reverentia & honore.

Gim a vobis vocati ad concilium die martii poft feftum omnium Sanâorum apud Cenomanos celebrandum, Domino concedente , iter noftrum arripuiftemus ; in via nimio corporis dolore vexati, non potuimus illuc commode proficifci: placeat igitur vcftr® paternitati noftram amentiam exeufatam habere . Ratum enim & gratum habebimus quicquid die dio & loco a vobis ad honorem Dei dc *ecclefix* , facro approbante concilio , fuerit definitum . Bene & diu valeat paternitas vcftra.

TREVIRENSE CONCILIUM

Anno 1338. bokitton

A», ı.,ı. *Attea.* Mart.

ANno DominiMCCXXXVIII. in fefto bcati Matthci apoftoli , in civitate Trevircn^ ' *n ecc,<^'4 celebratum eft eoncilium, relidentibus domino Theodorico Trevirorum archiepifcopo, & reverendis in Chrifto patribus Rodulfo Virdunenfi, Johanne Metenü, Rogero Tullenfi epiicopis, & hsc ftatuta concilii.

CANONES.

I.

Quoniam crefcente malitia perverforum hominum adverfus fpiritales nequitias, fan&orum patrum canones ad reprimendas quorumdam iniokntiaa non iufficiunt t novis morbis nova medicamenta praeparamus , necelfitate eorum cotnpulft. Itaque praecipimus religioferam locoram incendiarios & eorum re* ceptatores, fingulis diebus Dominicis excommunicares nuntiari per omnes conventuales ecclefia', & per parochias, & monafteria monachorum & monialium. Cum autem ipfi incendiarii poft publicationem abfolvi non poffint, nifi a papa; nos, expen(is eorum & laboribus parcere volentes , ftatuimus ut ante denuntiationem hoc ipfis denuntietur

GP tur, videlicet, quod nifi fatisfccerinti -r——ante publicationem, eos oporteat ad CHRKT! papam laborare, ut fic territi ad fetis- ".<· fadionem facilius inducantur. Idem de violatoribus & fiadoribus ccclefiarum ftatuimus.

H.

Quam frequenter prxcipimus, quod fi quis ad locum aliquam prxdam locorum ecclefiafticorum vel perfonarum "ecclcfiafticarum, vel perfonas eorum duxerit, per totam illam parochiam cefietur a divinis, dum ibi praeda dc przdo prxdx emtor fuerit. Si autem in ipfa parochia conventus fuerit, claufis januis & exclufis ipfius parochia: parochianis, divina ibi celebrentur, fubmiffia voce; ita quod foris audiri non pofiint. Si quis aurem parochianorum* deccflerit, fepeliafur in atrio fine officio miftx, dc cum fola cantum commendatione, exceptis prxdone, cmto* re, receptatore, vel fautoribus eorumdem; vel fi confumta fuerit prxda, fententix prxdi&s ferventur, fi de prxmiffis conftiteric vel per evidentiam fadi, vel per juramentum, quod his fpoliati, honefta fuerit perfona: quis autem circa hxc emerferit, in judicio judicis relinquatur. Sacerdotes locorum quibus de prxmiffis conftiteric, ftatim fententias prxdidas obfervent dc faciant obfervari. Adjicimus, quod fi raptor rerum facrorum locorum, vel patrum ecclefiafticorum admonitus non fatisfecerir, excommunicetur; & fi do. minum habet fuperiorem, ille moneatur, ut raptorem ad fatisfadionem compellat, ut infra menfem a tempore monitionis fibi fadx fatisfaciat; quod fi fatisfacere concemferit, ex tunc terra ejus ecclefiaftico fupponatur interdi&o; prius tamen interdida terra raptoris, fi quam habet.

III.

Quod diximus de raptore, hoc extendi volumus ad eum qui procurat quod rapina fiat. Si raptor excommunicatus fuerit, vel terra ejus interdi&a ab ordinario unius diœcefis; ordinarii qui fuper hoc fuerint requifiti, in fuis diœcefibus eumdem raptorem denuntient, & vitari faciant: terram, fi quam habet, nihilominus fupponentes interdido. Idem de captivatoribus dc captoribus clericorum.

IV.

Si locus interdi&us fuerit propter exeefium domini, ejufdem loci homines non admittantur ad divina in locis tam vicinis quam excernis, ne rumpi poffic nervus difciplinx ecclefiafticx; & fi quis cales admiteie fciencer, conventus, quot diebus in hoc peccaverit, tot feptimanis celebrer januis danfis, fine pulfatione campanarum, voce iubmifla, dc alias graviori animadverfione puniendus, fi iftud neglexerit obfervare. SI vero paftor, aut vicarius *perfoau loci* interdidi admiferit, fufpendatur. Simili poena involvi volumus admittentes quemcumque excommunicatum ad divina. o

V.

Item, ftatuimus ut captivatores clericornm, adjutores & defenfores eorum B excommunicari in continenti nunticntur. Si autem a die denuntiationis captivatum cum fatisfadione infra triduum non reftituerit, terra ipforum lupponatur interdido. Si autem a tempore interdidi intra menfem non receperint, principales eorum domini, qui poteftatem habent eos coercendi, ab ordinariis luis moneantur, ut captivatores dc detentores ad eorum reftirutionem inducantur, dc compellant in continenti; alioquin ipfi domini excommunicentur. Et fi fententia excommuni- C cationis non fufficit circa eos, ipforum terra fupponatur interdicto.

VI.

Si quis laicus alicui ecclefiafticx perfonx minas intulerit de proprio corpore, dc admonitus « judice ordinario, cum affecnrare noluerit, nec de ipfa recipere rationem, per excommunicationis dc interdidi fententias ad id compellatur.

VII.

Item ftatuimus, quod fi clericus celebraverit in loco interdi&o, vel ipfe interdictus vel excommunicatus divina celebrare prxfumferir, dc ammonitus a prxlato fuo non deftiterit, per epifeopum loci capiatur ar&x cuftodix dc pcenitentix deputandus.

VIII.

Idem fiat de qualibet perfona religiofa taliter adminiftrante, dc in fua pertinacia ptrfiftente.

IX.

Omnem negotiationem clericis inhibemus bénéficiais, vel in facris ordinibus conftitucis.

E X.

Sacerdotum veftis fuprema talaris t£ claufa fic, dc quando ad divina accedunt, camifia, id eft rocheco induantur.

XI.

Quando ad infirmos vadnnt cum Euchariftia, fimilicer camifiam habeant, vel fuperpellicinm, vel cappam cboralem, dc fi neceffe fuerit, cooperiant fe cappa pluviali non manicata, tamen

ipfam deponant cum venerint ad infîr- A mum.

ANNO CHRISTI "i». XII.

Argenteas fibulas & deauratas corrigias facerdotibus inhibemus , nullam coidam vel nodum in tunica vel fupertunicali habeant , nifi folum in capa.

XII.!.

, Clerici tam honefte fe gerant in tonfura dc corona, ne propter hoc ipios feveritate debita puniamus; & clericus qui non fervaverit ftatuta circa tonfuram & habitum, in caufis minime au-B diatur.

XIV.

Tabernas clericis inhibemus omnino, nifi in peregrinatione & in itinere id fiat necetttatis caufa.

XV.

In fimplicibus tunicis vel fupertunicalibus facerdotcs non comparcant in ecclefiis, judiciis, & plateis.

XVI.

Campanari fine camifia in fuperiori non ferviant in ecclefia vel alias in divinis. C

XVII.

Circa clericos habentes manlfeftam cohabitationem cum mulieribus , ftatuimus quod non admittantur ad ordinationem ecclefix , nec valeat clcdio ab ipfis vel de ipfis celebrata.

XVIII.

Quicunque clericus manifefte mulieribus cohabitans fuum fuerit exeeutus officium, ad curiam tranfmittatur cum litteris ordinarii lui, rei feriem continentibus, fana tamen poreftate ordinarii , fi quam habet, in hoc cafu .

XIX.

Ecclefix paftoralis paftor vel vicarius habens redditus odo marcarum, fcholarem habeat fecum fervientem in divinis-

XX.

Clerici ludos alearum, dcdeciorum, & globorum devitent, & ad hoc per fubcra&ionem beneficii compellantur.

XXI.

Sacerdotes cappas non habeant manicatas ; nullus presbyter fine caligis five xftivalibus celebrare divina przfumat.

XXII.

Cum ftstutum fit, ut clerici, minL ftri, vel baillivi, vel juftitiarii laicorum auxilium ab ecclefia, fi capti fuerint, non habeant; adjicimus, quod fi prius admonitus non ceffaverit , ccclefiafticis beneficiis (polietur.

XXIII.

Presbyteri feu perfonz ecclefiafticz, qui mandatum exequuntur alicuju» fententiz a fuis przlatis, fi négligentes inventi fuerint, in exequendis , ill», per quos mandatum receperint, tenentur ad interette , fecundum boni viri zftimationem coram judice faciendam ; fi vero pro obfervatione mandatorum ipforum damnumpafli fuerint, nec retaxetur fententia , antequam de damnis datis iatisfaciat , & fi prius relaxata fuerit , nihilominus fatisfaciat de pœnis.

XXIV.

Si clericus obfervans fententiam propter damnum fibi propter hoc illatum fuftentationem non habeat , ab ordinario ei provideatur; nec relaxetur fententia antequam expenfar reffiudanrur, quz in provifione presbyteri funt impcnfz.

XXV.

Suipenfi feu clerici cxcommunicati celebrantes , a domino papa tantum abfolvantur ; cum eo cui talis hadenus fuerit facilis abiolutio, difciplina fit ccckfiaflica vilipendenda.

XXVI.

Cum alias inftitutum fit , quod vicariis competens portio debeat afflignari, adjicimus, ut fi iidem vicarii minorem acceperint & acceptaverint portionem , nihilominus a&ionem habeant ad petendam competentem , cum hoc induftum fit perfonz non in favorem; fed in favorem totius ordinis clericalis .

XXVII.

Sicut fxpe prxeipimus , fic iterum przcipientes Innovamus, ut corpusDo-D mini, fandum oleum infirmorum, & fores facri baptifmatis fub diligenti fint cuftodia & claufura cum facraEuchariftia ; nec eant ad infirmum fine lumine & campana.

XXVIII.

Item, prxeipimus , ut Corpus Domini poft quindenam non fervetur, fed in fine quindenx, fi tamdin fervatum fuerit, fumatur a facerdote cum oblatione.

XXIX.

Cum fecundum apoftolum , *qui non non* «Mdear, przlatis ecclefiarum conventualium prxeipimus, ut per fubtraftionem beneficii compellant fubditos fuos ad frequentationem chori dc refidentiam, qua tenentur.

XXX.

In parochialibus ecclefiis pulfentnr horz canonicx, & de villis cum adjacentibus dc capellis attinentibus compellantur homines Dominicis diebus dt folcmnibus ad mifTatn venire ad matricem

Çÿ* ANNO CHRisri cem ecclefiam, ne honor matricis cc-,β^* ſ'ePCieat per capellas ; nifi torte remota fit capella , & ei provilum fit in beneficio, ut in eo valeat & foleac & debeat miniftrare facerdos.

XXXI.

Ut hzrcticz pcftilentiz , qux radices jam mktit in provincia Trcvirenfi , 'omni follicitudine occubamus ; omnibus archidiaconis, paftoribus , & vicariis, nec non & aliis tam clericis quam laicis noftrz jurifdi&ioni fubjedis in virtute S. obedientix prxeipimus, ut ubicumque inveniantur dodores hujus iceleris, vel auditores ipiorum, ad epifeopi audientiam, ne oves Domini fuit fupcrftitionibus inficiant & corrumpant, denuntientur , & fingulis diebus Dominicis & feftivis excommunicentur haeretici , auditores , receptatores , fautores, dc illi qui eos non accufant cum fciunt.

XXX11.

Decimz non in domibus , ficut fieri coniuevic hzdenus , fed in agris , vineis, pratis, & in locis aliis ex quibus proveniunt , periolvantur , nullisC deditis expenfis circa rem hujuimodi decimandam . Confuctudinem illam , fecundum quam non decima , fed undecima , vel duodecima pars folvitur, pro decima in annona vel in rebus aliis , quanticumque temporis fit, improbamus.

XXXIII.

De caufis matrimonialibus nullus paftor, vicarius , vel decanus ruralis cognofeere prxfumat.

XXXIV.

Ufurarii manifefti vel convi&i poft hujus flatuti publicationem poenis coerceantur, qux a jure infliguntur eildcm, ut videlicet non admittantur ad communionrm altaris, nec ad Chriftianam iepukuram , nec eorum oblationes fufcipiantur, dum fuerint in hoc peccaco . Ufurarios ceniemus fub pignore mutuantes » & ultra iortem percepta in fortem minime computantes.

XXXV.

Cum adulteri & adulterz & alia enormia committentes, pecuniaria pœna perfoluta, minus timeant reclinare; ftatuimus ut de cztero conjunéli * publicam pœnitentiatn agant : mulieres infra parochiam portances cyphum * in icapula, & baculum in manu, in habito & cypho per omnia tales quales efle çoniueverunt , peragentes carinas . * Viri autem infra parochiam vel extra pornitcnriam agant modo przfcripto . £' h°c fieri procurent epifeopi, vel eorum officiales, fi ea archidiaconi vel iobditi neglexerint procurari.

• f. conviâi
• Cyphus idem quod Scypbus air Caagu-.i. qwm forte hanc mulieres ex meretricio ma nifefto reiipifcçatt* yd «'"hSkfo! quid luerioc demonfttarent. Nam Scyphum gerebat in manu meretrix illa Apocalyp&s. MANSI
* Cartnga feu quadca»inti dierum Xiunrum rigidum »te- Banrmagno- uxe peai- *mansi

XXXVI.

'Cum plures excommunicari fententiam vilipendant, ftatuimus quod fi excommunicatus in iua pertinacia lex icptuiianas perfiftat, ftatim recepto mandato excommunicatoris ordinarii per litteras ipfius , quas ad probationem faciendam (ufficere volumus : in hoc caiu excommunicatus per fuperiorem (uum ad unitatem ecclefia: compellatur redire; alioquin idem iuperior poft ammonitionem lententia percellatur.

XXXVII.

Conjurationes qux fiunt per infpeâaiionem ignis , vel gladii , feu alio quovis modo , cum fint penitus reprobatae , ftatuimus ut fi clericus in talibus deliquifle inveniatur, fufpendatur, manens in ca fufpenfione ufque ad fatisfaiiionem condignam; fi verolaicus, excommunicetur.

XXXVIII.

Statuimus ne habitu * monachorum vel regularium canonicorum cujufcumque ordinis mulieres pernodent.

• c in «di- ™ JXo'J i·* frequt»·

XX^X. Mω

Si quis monachus vel monialis proprium habuerit , vel in vitium carnis lapfus fuerit , & fuerit hoc manifeftum , in pœnam lui criminis ftec ultimus in choro, vocem non habeat in capitulo , non ad aliquam ordinationem in capirulo vel extra admittatur, nec valeat clcftio ab ipfo fada , vel de ipfo.

XL.

Illos autem cenfcmus proprietarios quibus aflignantur curtes vel allodia pro certa penfione : qua (bluta , de refiduo tamquam de proprio fuo faciunt voluntatem.

XLI.

Item., prxeipimus ut abbates & monachi obiervent rcgulz (uz ftatuta ; alioquin quicumque tranfgreflbres per diœeeianos fuos animadverfione debita puniantur.

XLII.

Item, inhibemus ne alicui monacho non profeffo adminiftratio aliqua in *luo* monaftcrio concedatur, nec ad aliquam ordinationem admittatur. Abbas fuus eos , qui profefli non funt, fi adminiftrationem aliquam habuerint, amoveat ab adminiftratione ufque adquindenam ; alioquin fe fufpcnium fciat.

XLIII.

Cum novo avaritiz genere, quidam in noftris dicecefibus laborantes indebitas faciant fabricari monetas : univerfis Dresbyteris eorumdem locorum przcipi-

anno Christi >u>'

pimus, quatenus quam cito perceperint Λ *b* fatim *cedent* a divinis, quoufque de tali injuria ad mandatum ec. delix fuerit fatisfadum.

XLIV.

Item, prxcipitnus fingulis diebus Dominicis, & feftivis denuntiari excommunicates facientes fallam monetam, vel mandantes, vel procurantes, ut fiat. Item utentes feienter faïfa moneta vel indebita moneta.

ANNO CHRISTI

XLV.

Annum Domini gratis * propter multas ejus abufionts 'revocamus: voJumus tamen, ut bona: confùetudines ante ipfum in prxbendis clericorum decedentium obfervatr in fuo vigore ma* neant & perfifant.

· in v«> cuit» u'iu« «ju» <'m>m ÏIJÏÏd*

*Explicit COnUlsttm Trcwrenfc. *0»*

«rbôrium IcS>bM.

-«·*- CONCILIUM APUD CAMPINACUM ·

F E λ 1 A II. P o$ T octavam Paschæ

Ann. Dom. Mccxxxvni. a Gerardo archiepifcopo Burdegalenfi, & fuflraganeis celebratum.

TITULI CAPITULORUM

PRÆFATIO.

IN nomine fanâ* & individua: *Trinitatis,* novis ac damnolis hominum malitiis obviantes, per quas juftitia laeditur, propagatur iniquitas, crefcit impietas, totiufque cieri decoloratur boneftas.

CAPITULA.

J. *Do excommunicatis I» affo cafibus.*

Excommunicamus omnes illos qui fallis litteris, &* inanibus de cetero fcientiis utentur. Item eos qui ad diverfa loca, & coram diverfis judicibus, fimul • fuper a&ionibus parilibus, trahunt aliquem vel aliquos, vel trahi etiam procurabunt. Item & eos qui cedunt actiones clericis, vel aliis *9 At* qui recipiunt ceflionea nifi in cafibus a jure conceffis, & qui advocando feu procurando a&iones feienter hujufmodi profequentur. In fapradiâis etiam caGbus prxfenti decreto eas p«nM duximus adjungendas, ut qui aliquid de pr«. miflis commiferit, ipfo faâo cadat a jure, fi quod fibi competat, & ad damna in judicio, & extra judicium contingentia, & ad expenfas & omne in

‡ Dte.ut 'cm/bMio- "·<· " *rijqZoC-* J*' ,βχX.

"^^""interefle in folidum teneatur. In eo- dem;

Chr is π •U··

, 11. *Ittm dt tncatnmuntcatls.*

Item excommunicamus omnes illos qui contra ecclefias & eccletiafticas per(onas, confpirationes, icu conjurationes feccrlnt, vel ftatuta : & hoc in eccleCis frequenter denundari mandamus, item excommunicamus omnes illos, qui dicentes fe judices datos, delegatos, vel fubdelegato* a fuperiore, citant, vel citari faciunt aliquem vel aliquos, nifi prius infpefto authentico, vel authentica (criptura commiflionis fibi faâae. Item & illos qui utuntur fuper novis injuriis, & aftionibus, ex novis caufis incipientibuscompetere poft littera* impetratas, litteris ante illatas injurias impetratis, przcipimusexcommunicari, & panis fupra pofitis fubiacere. Item cum olim in condlio pro*, vinciali fuerit certa deliberatione ftatutum, quod loca in quibus res ecdefiz vet ecclefiaftiae perfonx detinentur, fubjicientur interdiefto, quamdiu *res* illx vel perfon» in locis illis fuerint detentz, nifi folvantur vél recredantur; & certis experimentis edodi, noverimus quoidam malitiofe negare, fe res illas vel perfonas habere aut detinere, cepiife & occupante : eorum fraudibus occurrentes, ftatuimus, ut five loci fuerit dominus, five przpofitm & baillivus, & quocumque alio nomine appellentur, teneatur jurare le rem illam, vel perfonam non habere, nec poteftatem habere liberandi vel reftituendi. Quod fi juramentum przftare noluerit, excommunicationis vinculo innodetur. In eodem :

///. Ht fuld txigtttr tb ttdtfils violenttr, tat in tarum lotis bofpitttnr frafnmftivt.

Rurfus quia pro certo nobis innotuit, quod per illicitas exa&iones & angarias laicorum,* quamplures ecdefiz, hdipltalia, & aliae domus religiofie, ad exinanitionem ultimam devenerunt.' paterna eifdem folicitudinc providentes, in hoc facro concilio excommunicamus omnem fzcularem perfonam, qux in ccclefiis, vel hofpitalibus, vel aliis rellgiofis domibus vel perfanis, exaâiones facere przfumpferit violentas; vel non invitata, invitis eorum te&oribus ibidem hofpitata fuerit przfumptive. Si tamen przfumptores hujufmodi fatisfacere voluerint de przmiffis, dioecefanus loci abfolvendi tales

A habeat poteftatem. Et ut ab importu- ""^^ I nil, & extortis quodammodo donatio- chkisti nibus & angarii*, iidem revotes va- ··»« leant excufari : fub poena excommunicationi» eifdem re£toribus, inhibemur, ne memoratis exadloribus, prxdonlbus, & improbis, fubftantias pauperum & peregrinorum, *tx,* ibidem Domino fervientium, largiri prxfumant. In eo* dem:

IV. Dt vicarlis non con/lltutmlis.

Vicarios etiam prohibemus per archipresbyteratus, decanstus, & archidiaconatus, conditui ab archidjaconis, decanis, & archipresbyteris.' nifi ex jufta caufa abfentes fuerint. Quo cafu poterunt, cum confenfu epifeopi vicarios ordinare. In eodem :

V. reflares tcthflarnm jmt allarttm tedtjuram vicaril.

Ad hoc de capellanis ecclcfiarum parochialium, qui aliam accipient vicaCriam, cenfemus, ut fi monitione przmiffa noluerint ad intitufatam redire, fine remedio illis auferatur. Ineodcm:

VI. Ut {ttllibtt ftttrdos btbttt pnfrinm faillant.

Ad hoc, cum non citatus, interdum efle citatus przfumatur, contingat condemnari aliquem innocentem. Unde di. ftri&e prohibemus, ne judex in aliquem ut io contumacem ferat excommunicationis fententiam, & aliam, donnée de citatione certioratus' fuerit per citatorem, vel alias fibi canonice fuerit faâa fides. Unde ftatuimus, quod qualibet capellanis habeat figillum proprium, in quo cales litterx fine infculptx : Sigillum capellaniz N. ad citationes :capdlaniz exprefib nomine, non perfonst. Quod videlicet figillum, citatione fiiâa a capellano, in citatorio imprimatur. Item in eodem.

VJL Dt non facltndo citation? nd indl- tln*, nijl vifo aatbtntico, It trtnftrifto rthnto.*

Quotidianis viam fraudibus obviantes, deliberatione provida duximus ftatuendum, ne ii quibus datur in mandatis a delegatis Apoftolicz fedis, vel aliis, nt reum ad judicium evocent, citare puefamant, donec authenticum ipfum, cujus authoritate fit rn jus vocatio, infpiciatur, & deferibstur abeo cui fuerat ut citaret injundum ira fci*

licet

anno CHRISTI

A'eet ul tra''fcriptum retineatur feribendum fiimptibus ilhus qui feripto autbentfeo eft ufurus , citato fi neccfle fuerit exhibendum. In eodem:

VIII. Ne fttltfi relaxent excommunicationis fcntcttilat, /urlt ordinc non ftrvato.

Prohibemus diflri&ius, ne epifeopi, & alii ecclefiarum prxlati, fententias latas pro re judicata, & alia manifcfta crtenfa , fine fatlsfadlione competenti prxfumant ullatenus relaxare. Sic nec latas pro contumacia, nifi przfentead-verfario, vel per contumaciam abfente, volumus relaxari. In eodem:

IX. Vt praelati aliorum fententlas rcqnlfltl fodant obfervarl»

Item mandamus & jubemus, ut fententias przlatorum ad infinuativnem ipforum alii przlati faciant in fua diccefi obiervari , ac fi ab eifdetn eaedem fuiflent promulgate, ut excommunicatis ubique aditu» ccclcfiafticus recludatur. In eodem.

X. De confit matrimonlahhut.

Prohibemus ne caufx matrimoniales judicibus committantur, nifi viri periti fuerint & difereti ; adjicientes , ut judex telles in caufis matrimonialibus, per feipfum , vel per talem qui canonicas fan&iones non ignoret , examinet , ut erroris & fraudis materia penitus excludatur.

XI. De loidt qui malitiofc coram fc perfonas ecclefiafticas litigare cnmpcliunt.

Ad reprimendam libertatem ecclefiz & clericorum , quidam judices izculares nova commenta & judicia confingentes , compellunt coram fe perfonas ecclefiafticas per excogitatam malitiam refpondere. Cum enim laicus qui pofleflionem authoritate clerici vel cedefix poiïidet , & excolit , vel aliquid aliud agit, traHus in caufa coram judice fzculari , & de flando juri datis fidejuflbribus, authorem in judicio nominaverunt ecdefiam, vel ecclefiafticam perfonam, ut exigit ordo juris, iniquo fv.o judicio , immo verius przjudicio, coram ipfis compellunt perfonam eccleiafticam litigare : aut conventus laicus & fidejufTores ab eo dati compellantur reddere rem petitam cum confuetudinatia mullla judicis fzcularis. Dant etiam i idem judices laicis licentiam ecdefias & perfonas ecclefiafticas fpoliandi ut cum coram ipfis contra fpoliatores egerint, faltem rcfpondeant reconventi:cum fit confuetudo Burdegalenfis provinci* , quod coram quo voluerint judice clerici litigent, five aâores fuerint , five rei conventi, feu etiam reconventi. Unde fub pcena excommunicationis, judicibus, & aliis perfonis fzcularibus inhibemus, ne de cetero przfumant talia attentare, fed ad judicium ecclefiz remittant perfonas ecclefiafticas conventas, vel reconventas, examen ecclefiafticum poftulantes : & de fuis laicis, faciant clericis & perfonis ecclefiafticis juftitiam competentem. Laicus autem qui clericum, vel aliam perfonam ecclefiafticam, a&orern in judicio fzeulari nominaverit, poftquam fe perfona ecclefiaftica prxfentaverit, forum ecclefiz allegando, fidejufTores quos dederat ab inftantia fzcularis judicii , per fzcularem judicem abfelvatur . Alioquin judex & ejus confiliarii in hac parte excommunicari publice nuncientur . In eodem :

ANNO christi

Cjt//. Nr monachi advocati, feu procureloret cxflant.

Obnixe przcipimus ne tncnachi in aliqua caufa advocati & procuratores efle przfumant , nifi pro fuz ecclefiz evidenti utilitate, fuo fuperiore in illo cafu hoc nihilo minus imperante. Quod fi contra facere przfumpferint, eis audientia denegetur . & fi quid per eos in foro judiciali alium vel geftum fuerit contra przceptum noftrum , habeatur irritum & inane. Hoc idem de canonicis regularibus duximus ftatuendum .

XII. Nc (acerdotet advocati vel procuratclet fint .

Sacerdotibus infuper prohibemus firmiter , ne pro aliquibus advocati exiftant & procuratores , feu defenfores nifi pro ecclefiis , & miferabilibus, & conjunllis perfonis ; & tunc nullo pallo, ullo pretio mediante.

XIV. Dt advocato pauperibus dando.

Priftini juris recolentes cenfuram , mandamus ut fi aliqui pauperes fint, qui pro paupertate advocatum habere non poifint , det ipfis curia advocatam , fi caufa indiget advocato . In eodem :

ANNO CHRISTI ΛK- *Qualiter baminct diverforum damtao rww pra tndlotfo debent Interdiflo fupponl.*

Si plures domini , homines habeant divifos , pro dclifto domini alterius, interdicto fui folummodo fuppenantur. Si vero homines habeant pro indivifo, fubiiciantur omnes communi interdidlo. *In cadent.*

XVI. Ut eeclefla recuperent fvc occofione Inccrdifli amiferunt.

De dominis infuper terrarum, pro quorum contumacia & delido terra fupponitur intcrdi&o : ftatuimus , ut ad reftituenda beneficia ecclefiis pro eorum culpa amifta , per cenfuram ecdefiafticain compellantur. *In codent:*

XVI/. Qualiter btronci funt pro fuit excefibut excommunicandi.

De baronibus excommunicandis ftatuimus obfervandum , ut cum cos excommunicari ncceile fuerit , perfonx eorum excommunicationi fubdantur; & eorum uxores , & familiae interdicantur ; & ipforum excommunicatio , & interdidum familiae , publicentur diebus Dominicis & (feftivi$. Et cum >n aliqua villa vel caftro, eorum fubditi jurifdidioni , prxfentes fuerint , cefletur penitus a Divinis . cum autem recedesint, Divina more folito celebrentur . Et fic per duos menfes, nifi ad fatisfadtionem pervenerint , expedientur I quibus elapfis, caftra ipforum fuppooantur intcrdi&o .' & nifi infra alios duos menfes refipuerint, in tota terra fua interdicti fententia promulgetur. Poft artnum vero, tanquam bzretici omnibus publicentur, & ipforum bona confifcanda nihilo minus exponantur. *la eadem.*

XVIII. Dc excommunicatls.

Si quis per quadraginta dies in excommunicatione permanferit, pœna decem librarum muldletur, vel alia competenti. *In eadem:*

XIX. Dc petna caplentium clericos It verberantium.

Ad reprimendam illius temerariz pra>fumptionis audaciam , qua , fuadente humani generis inimico , quidam in clericos manus injiciunt violentas , obliti fententix evangelicr ; Qui vos can-

A gunt, tangunt pupillam oculi mei: mu!-*— I ta emanaverunt a fandis patribus in flituta , quibus anathematis mucrone prxiumpcorcs hujulmodi percelluntur: necdum tamen temeritas cft iuccila. Quin quidam veianix iur aculeis agitati, ipfos capere non verentur, atrocem inhumanitatem in cos crudeliter exercentes , ut redemptionem extorqueant ab eifdem. Quare prxfenti ftatuto decernimus, & decernendo Patuimus, ut nullus de pofteritate prxfumptorum hujufmodi, ufque ad tertiam B generationem , ad ecclcfiafticum beneficium & ordines admittatur . cum feeundum ceniuram Dominkam, patrum iniquitas, ufque ad tertiam vel quartam generationem & progeniem , vindicetur . Et qui tali beneficium fcienter contulerit, conferendi beneficia potcftate privetur. In eodem.

CHRISTI "i'

XX. Hc pecunia pro viflu v veftitu reculaributo ff^nctur.

Abbatibus diftri&ius inhibemus, & C capitulis regularibus'Univerfis , ne pecuniam aliquam pro vi&u vei veftitu prxiumant fratribus affignare , ne habendi proprium eis materia tribuatur ' fed in communi eos pro pofle fatagan: procurare, & pietate tradare paterna. Nec aliquos recipiant, pado, vel conditione , ve! pecunia mediante : fed ft monafterii non fufftciantfacultates, pauciores habere liceat , quam hadenus fuerit conluetutn : & deinceps nulli admittantur , donec de communi poflint vivere , ficut fuperius cft expreffum . D In eodem.

XX1. De cuflodia claufiri It reddenda computa.

Volumus etiam & mandamus, quod adminiftratores eorum fingulis menfibus cum abbate & aliquibus fratribus computent de expenfis & redditibus , & aliis proventibus univerfis : & quod in oftiis cujuslibet clauftri claves fiant, quibus, competentibus horis, oftia firmiter claudantur . Abbates etiam femel in anno computent , & villicatio- E nis fux rationem reddant in fuo capitulo generali. In eodem:

XXII. Ne monaebi abfque licentia cutané claufirum.

Fratribus autem diftridius inhibemus, ne exeant clauftra, abfque fui abbatis, vel prioris, feu fervantis ordinem, licentia fpeciali : & ne in villis & ca-

ft* ‹Iα^M axxaatar , extra da»· A ftra lateant » *A comedant* t»Uo modo, Quod fi contra fecifle inventi fuerint, nequaquam ad aliorum recipianturcoafortium , nifi falva ordinis diidplina· Ja «a^raa.

oiaon ••i*·

XXJ11. Ht Ttlifiofi tbjpn Hantit, nifi ff tlntuufitntiont, oient.

Item ne aliqua in judicio repetant fine fpecialibus litteris fui fuperioris: nifi ad adminiflrationem fibi commiffam , quod peterent, pertineret *afan.*

XXIV. Ht tnonotbl i>tl tanoniti rtgularts pallia ltpertent.

Item ne extra clauftrum , ficut nec intra , pallium deferre prxfumant in villis fic caftris in quibus morantur. *In alent.*

XXV. Non Hat rf/nhrlbnt proprium bebat, wl tarant ftpulltre.

Proprium autem vel peculium nulli habeant : quod fi forte in morte habere inventi fuerint , Chriftiana careant fepultura. Sed nec cum talibus dilpenfetur, nec poflmodum in coemeterio reponantur, nifi abbati fuo, vel cui fecerint profeffionem foam, reddiderint humiliter ac devote. *In afan.*

XXVI. Dt vtfllbnt rtptltrlttm.

Bruneta vel flamine forti nulli PTor n fus regulares utantur, nec (upertnnicaleM etiam deferant nifi claufum , & etiam manicatum. *In tofan.*

XXVI1. Dt vlto & bonrflott tnonalbortun ér anlonorortmt.

Abbatibus etiam firmiter praecipimus, & prioribus conventualibus , ut ter in anno publice injungant monachis fuis fob pc*na excommunicationis, a fe proprium abdicare, *flt* in manu fua refignare compellant, & etiam condonatos : & vefles claufa» habeant , tonfuram etiam regularem, & annutos five monilia nequaquam habere prefomant, & alia honeftati non congrua regulari : fed cafte fe habeant fic honefle. *bt alent.*

XXVIII. Nt mm» Jbr jafanu an aftr· ntgoui l*Uéu natuo* /mmU.

chlust A

Inhibemus quoque monachis, & alii· religiofis adminiftrationes habentibus, ut ablquc abbatis & majoris ini licentia pro aliquo fidejubere, vel ultra vi* ginti folidos recipere mutuo pecuniam non prrfomant . Si vero contra hoc fecifle aliqui inventi fuerint, abbates, & conventus, & focceflores eorum, pro /·Bhis refpondere nullatenus teneantur ; nifi forte in utilitatem domorum fnarum tnanifefle conflicerit redundafle. Ipfi tamen graviter puniantur. *In* cadrai .

XXJX. Nt ntonatbl torner tlent prottrfnaa in fanlbitt fult.

De efu carnium monachis praecipimus firmiter fic diftri&e, ut regulam beati Benedict! in hoc obfervent : fob poena excommunicationis diftri&tui inhibentes, ne in domibus laicorum eas comedant ullo modo. *In tofan.*

XXX. Ne ntonatbl terant babttnt animatum.

Curam etiam parochialium ecclefiarum fub pana excommunicationis diftrt&ius cis penitus inhibemus; nifi in necciiitatr cum abbatis fit ipfius diacefani licentia. Et fi quis contra hoc, fite. *In alent.*

XXXI. Ne foll fint tnonttbl lt anonltl alularet.

Praterea prreipimus ne monachi vel canonici regulares foli maneant in prioratibus , cellis , fic grangiis : fit alias conftttutiones fuper obfctvatfone monadici ordinis , a domino Papa de novo editas , obtervari praecipimus fic mandamus. *In eoltm.*

XXXII. Nt laid abfa Utentla hattefani tn^iltuant mrtfrotrlat.*

£

Conjurationes vel confpirationes laicorum , quibus interdum nomen confraternitatis imponunt, impietatem palliantes fub nomine pietati· , omnino fieri prohibemus. Unde ftatuimus, quod nulla fiat confracernitas laicorum fine authoritate fit confenfu dkncefani ejufdem lcci : quod fi fa£am fuerit, tamdiu excommunicentur ipfiua authores, donec eadem fraternitas velat impieta-

tatis colligatio penitos diflblvatur . *In* Λ tace rei faâa per epifeopum competen-té ia eodem.

Qtfusn ***-: •««a. ' chr ^

XtTZZZ. Dt congruo fuflentotioloc frvbpterlt 'fcnnndo.

De patronis ecclefiarum parochia-Hom, five fint monachi , vel alii religiofi, vel canonici regulares, volumus & prxcipimus firmiter de diftriâe , ut per diœcefanum loci compellantur presbyteris earumdem fervitio deputatis, cantam dc tam idoneam portionem affignare, uc ex ea valeant congrue fuftentari, prout definitum eft io concilio generali. *In eodem.*

XXXIV. Dt novit domibut rellgwflt dr boffitolibutt ut flent.

De novis domibus religioGs, ne fiant ftatuimus , & firmiter inhibemus ne ibidem oratorium conftruatur, vel fra tres aliquod fignum religionis accipiant, fine diœceiani licentia & confenfu. fed priores five adminiftratores illorum locorum eifdem dioecefanis prxfententur, qui curam ab ipfis recipiant quam debent. Et fi qui contra boc facere prxfumpferint, fciank fe ultioni canomez fubjacere. *In eodem.*

XXXV. De rebut ecclcfle non oltenondu.

Nullus poftefiiones ecclefiz vel reditus alienare prxfuinat, fine diœceiani licentia fpeciali. Aliter faéla alienatio non valeat, & alienatores puniantur fecundum canonicas fan&iones. *In eodem.*

XXXVI. Ut copellum ful poroebiom bebent tommunemt od dlvlflomm cajentur.

Quoniam accidit interdum unius rei dominis, velquafi dominis, aut habentibus *jas* commune in ea re, eam potius pro divifo quam pro indivifo habere expedit : certis experimentis edo&i, przfenti decreto ftatuimus, ut fi plures capellani parochianos communes habeant , ad divifionem cogantur, adjudicatione & condemnatione pro quali-

XXXVII. Ut nem· ntlenn dimefit recipletur od eeltbreudum Divino,

Pro certo didicimus, quofdam in facris ordinibus conftitucos , culpis propriis exigentibus, a praelatis fuis excommunicationis & fufpenfionis vinculo innodatos, cum litteris fuse ordinaBnonis ad peregrinas, ubi funt incognfti, nationes migrare. Novimusdc alios quofdam mentientes fe promotos, cum non falfis quoque litteris ab indiferetis ecclefiarum prxlatis admittuntur , & fic celebrant, aut uTurpant & inquinant facramenta . Quorum utramque quantum fit animarum faluti contrarium, & adverfum ecclefiafticx honeftati, nemo fans mentis ignorat. Quapropter decrevimus , ut nemo pofthac Calienx diœcefis ad celebrandum Divina in facris ordinibus recipiatur , nifi fui ordinatoris vel fucccfloris ejus litteras omni fufpicione carentes oftendat , fufccpti ordinis mentionem cxpreftam, & cçufam peregrinationis idoneam continentes. Alioquin tam recipiens, quam receptus, fuperioris arbitrio puniatur. *In tod m.*

XXXVIII. De Ordinibut.

Irrefragabili conflitutione fancimus, uc neque ordinator , nec is qui vice fungitur prxfentantis, neque alius quifpiam, juramentum recipiat vel paâum ab ordinando , quod nihil eo nomine ab aliquo exigat ordinatus : cum per tale commercium fraus fiat canoni, & vitium fapiat fimonix. *In eodem,*

XXXIX. De eolhtlone beneficlorum nd fupertorem devoluto.

Dc beneficiis vacantibus, quorum collatio ad nos eft devoluta de jure, prxcipimus ne per alios alicui conferantur.

Aâum apud Campinacum die Lune poft oâavam Pafche , anno Domini MCCXXXVI1I. pnefidente domino G. Burd. archiepi(copo.

^•'CONCILIUM TARRACONENSE

tom. i Co«- «il. HιφM.

PRÆJJDI PbTRO Al BALATIO ARCHIBPISCOFO TARRACONENSI

Cdcbrjitum anno Domini MCCXXXIX.

ANdo njp. 14. Kalend. Majas cflebm-Alum eft Concilium «pud Tarraconem, in quo ftatucuin eft, ne Clerici fecujaribus negotiis fe immiiceant. Ur incendiarii & raptores publici tanquam excommunicati eriteniur, & ecclefiaftica fepuliura careant. Ne occulte eccleiiafticonim beneficiorum donationes fiant. Nc quis duas canonicas feu praebendas in diverfis ecclefiis obtineat. Ut monachi, & Canonici regulares apoftate, redire teneantur ad fua clauftra. Ei fynodo prefuit Petrus Albalatius ArchiepifcopusTarraconenfis. Interfuerunt vero Epifcopi JBarcjnonenfis, Dcitufenfis, Urgellenfis, Vicenfis, Ofcenfis, & ilcrdenfis. *Balux., lit.* 4. A£«rc<e *Hifpenicse.*

CONCILIUM TURONENSE

A JUHBLLO ARCH1BPISCOPO

Celebratum anno Domini MCCXXXIX.

TITULI CAPITULORUM.

j. *Quod* »■ *qualibet parochia fint tres,* far *it fcandalis reqmfiti, Ascent veritatem.*
j. Pe *perne clericorum de crimine convillorxm.*
j. *Dt veflibut facerdotum.*
4. *Ut Jacramenta gratis exhibeantur.*
j. *Ut presbyteri autboritate propria vn excommunicent.*
6. *Ut curati ipfi autboritate propria non excommunicent.*
ŋ. *Ut beneficiates nihil fillo fpurio vel concubint teftamento leget.*
8. *Ne archtdiaconi tt inferiores pralati officiales extra csvitatem habeant.*
9. *De fententia excommunicationis matare ferenda.*
10. Ar *participantes cxm excommunicatis in generali cxcor.rmxnicentur.*
It. *Nc regularibus detur pccunta pro neceflarlis.*
12. *Ne clerici vel monachi habeant pedtfcquas.*
13. *Ne monachi in ecclefiis parochialibus defervlant.*

CAPITULA.

J. *Quod in qualibet parochia fint tres, qui dc fcandaht requifiti, dicant veritatem.*

TOtis vifceribus corrigere cupientes ca qux corredtone indigent in provincia Turonenfi, facyi hujus approbatione concilii duximus ftatuendum. ut in qualibet parochia per epifcopumvcl archiepiicopum eligantur tres clerici, vel fi clerici inveniri non polfint, tres laici fide digni, qui jurent quodde his qux (civerint, unde fcandalum fit fubortum in parochia, vel in vicinis contra fidem, vel alias de criminibus ccB ciefiafticis requifiti, dicent epifeopo vel archiaiacono veritatem.

II. Dc pasta clericorum dc crimine convtflorum.

In corregionibus contuetis, tam de modo puniendi clericos, maxime bénéficiâtes, quam etiam in facris ordinibus conftitutos, fiatuimus, ur fi de crici minibus confeifi fuerint, vel convié!», •d arbitrium epifcopi corrigantur: &fi fecundo convi&i fuerint, perlubtraptionem beneficii ccclcfiaflici puniantur.

JII. De vsjlibus facerdotum.

Item, facri hujus approbatione concilii prohibemus, ne facerdotcs in pu- D blico procedant nifi in cappis claufis, vel mantellis. Claufa etiam habeant fupertunicalia. Quod fi fecus fecerint, in quinque iolidis puniantur, fabricx majoris ecclefix applicandis.

IV. Vt faeramenta gratis exhibeantur : fed pofi, peti poffit con/uetum.

Item innovamus, ut facramenta ecclefiaftica gratis exhibeantur : inhibentes, ne pro eis antequam fiant, aliquid petatur, feu etiam exigatur. Quibus gratis exhibitis, poterit peti quod de pia confuetudine exigi confuevit: fubditos ad hoc per prxlatos cenfura ecclefiaftica compellendo. Quod fi quis contra fecerit, eo jure quo habiturus erat

—“““”““erat ea vice, privetur, dc nihilo mi-A nue in quinque folidis convertendis in fabrica ecclefix puniatur.

V. Ut presbyteri tndtrintc fnfrit non excommunicent.

Item interdicimus univerfis presbyteri» ecclefiarum parochialium, uc pro jure (qo, vel ecclefix fuz in fpiritali, parochiano» fuos au&oricate propria excommunicare przfumant. Quod G fece- B rint, fententiam decernimus cfie nullam.

VI. Ut curati Ipfi, aufloritote proprio non excommunicent.

Item quod rt&ores feu curati parochialium ecclefiarum, parochiano» fuos audoritate propria excommunicare non poliunt pro jure fuo.

VJ1. Ut beneficiates nibil fillo fipurio vel concubina tejlamcnto leget.

Prxfenri» audoritate concilii prohibemus, ne quis baneficiatus clericus, vel in facris ordinibus conftitutus, aliquid przfumat filio fpurio, feu proprizetiam coDCubinz, in ultima voluntate legare. Quod fi fecerit, non valeat, fed ecclefix applicetur.

VIII. Ne archidiaconi & inferioret prolati officiates extra civitatem bobeant»

Innovamus ftatutum editum apud Caftrum Gonteriindc diftri&ius inhibemus, ne ipG archidiaconi, archipresbyteri, vel alii jurifdiftionem habentes ecdefiafticam, extra civitatem habeant officiales feu allocates, fed extra civitatem in propriis perfonis officium fyum fideliter expleant. Et fi aliquis proceflus per eofdem habitus fuerit, in E hoc quod fieri prohibemus, decrevimus non tenere.

IX. Dc finlentia excommunicationis moture ferendo.

Item prohibemus ne przlati ecclefiarum excommunicationis fententias przcipitare przfumant, fed cum maturitate dc legitimis monitionibus, dc competentibus intervallis; nifinegotium celeritatem defiderec, dc nifi periculum Ct in mora. Ct cane hoc ordine pro-ouusri cedatur, ne primo delinquentes excommuniccntur, pofiea crefceota contumacia, cum pulfatione campanarum de aliis folemnitacibus fententia aggravetur. denifi excommunicat! ad gremium ecclefix redierint, euntes, ad mercata, dc coquentes ad (urna, molentes ad molendina excommunicentur: poftmodum participantes in cibo dc potu, anathematis fententiz fupponantur.

X. Nt particlpontcs cum excommunicatis in generali excommunicentur.

Interdicimus tamen univerfis judicibus, ne in generali excommunicare przfumant participantes cum excommunicatis, propter periculum animarum. Quod G tales fententiz latz fuerint, decernimus non tenere: ftatuentes, ut ad compulGonem excommunicatorum, G interfuerit, invocetur auxilium brachii fzcularis.

XI. Nt reguleribus detur petunla pro neceferiis.

Item au&oritate przfentis concilii ftatuimus, ne monachis, *el aliis religiofis detur aliqua pecuniz fumma pro vi&u feu veftitu, &. aliis neceflariis: D fed juxta facultatem monafterii provideatur competenter eifdem.

XII. Nt clerici vel monoebi bobeant pedift-fune.

Statuimus, ne clerici vel monachi pedifequas in domibus, feu prioratibus habere przfumant, contra canonicas fan&iones. Quod fi contra przfumptum fuerit, debitz fubjaceant ultioni.

XIII. Nt monoebi in eeclefils porocbiolibus defirviant.

Ceterum & illud duximus prohibendum, ne monachi in ecclefiis parochialibus deferviant: nifi ab epifcopo in cafibus permiffis curam receperint animarum. Quod fi tales inventi fuerint, audoritate hujus concilii per epifeopos prxcipimus amoveri*

Adum Turonis, anno Dom.MCGXXXIX.

t^SYNODUS MOGUNTINA

Anno Cm r i s t i MCCXXXIX.

Sigifridi Encyclica ad fyffraganeos fe Provincia invitateria ad Synodam Provincialem.*

Sigifridus, Dei gratia, Sanftx Moguntinx Sedis Archiepifcopus.

Hjnhic. Ccrv.Gt-rrn. f»m IJI. pi.

Licet ex pticepto Sacrorum Canonum teneamur annis fingulis Provinciale Concilium celebrare; ufque nunc in quantum tuimus, Fratrum & Coepifcoporum noftrorum laboribus & expenfis pepercimus in hac parte. Verum, quia multa ad noftram audientiam pervenerunt, qux limam corregionis repofeunt, e qux conniventibus oculis perttanfire non poflumus, nec debemus, nec audemus, ne fubdirorum languis de noftris manibus requiratur, B rratcrnirati vcftrx de noftris arce Metropolitana prxeipimus diftrifte, quod ad Provincialem Synodum, quam apud Moguntiam ar.no prxlenti, auftore Domino, prima die Julii celebrare decrevimus, omni difficultate puftpofita venire curetis, efficacius inducentes, & fi neceflc fuerit Ecclefiaftica diftriftione cogentes Prxlatos veftrx Dtœcefis univerfos, ut ad eandem Synodum, ficut tenentur, accedere non C omittant: Rogamus infuper caritatem veftram attente, quia veftra vobifeum Pontificalia faciatis deferri, ut nobis in dedicatione noftrx Ecclefia quam ftarim, celebrato Concilio, vita comite, celebrare proponimus, affiftatts, & conlecrationem eandem per veftram faciatis Dicecefim folemniter publicari, veflros fubditos in Domino exhortantes, ut ad tpfius coufecrationis folemnia devote concurrant, largiftuas indulgentias recepturi,

Datum Moguntix.

Ex codice MS. Bibliotheca Metropolitane» Mognntma defcripfit Cl. Scbannat.

Excufatoria Conradi, Mild<fiel\fit Suffraganti, ad Metropolitum Mognntia.

Noveritis, quod ad diem Concilii a vo-E bis indifti venire non poflumus, infirmitate detenti, licet firmum habuerimus propofitum veniendi: quocirca veftram Clementiam exhortatam *effe* volumus, quatenus excufationem noftram fuper hoc vobis, & Sanfto Concilio per Magiftrum Meinhardum Scholafticum Ecclefix noftrx porreftam, cum manfuetudine admittatis; de aegritudine autem noftra vobis A fidem idem faciet juramento in animam meam, fi forte fuper hac caufa juramentum ab ipfo poduxeritis exigendum.

Ex codice MS. Bibliotheca Metropolitana Magentina deferipfit Cl. Scbaxnatm.

Afta Synodi, & perfonx prxfentes.

A Nno MCCXXXIX. VI. Nonas Julii Ci- i X vitati Moguntina celebratum eft Concilium, prxfente Conrado Rege, Imperatoris Friderici II. filio, ac ejufdem Sedis Archi-Epiicopo Sigifrido cum novem Eptfcopis. In hoc Concilio Epifcopus Eiftatenfis querelando miferabiles exhibuit (itéras; in quibus continebatur, quoniam fui minifteriales, ac Cives Eiftatenfes, jam fere per annum in excommunicatione manentes, diabolica, atque hxretica prxfumptione ipfum Epifeopum cum Clero fibi favente, crudeliter expellendo abjeciftent, & laicas perfonas in Epifeopum, ac Prxpofitum, & Decanum elegiffent, ac ejuldem Matricis Ecclefix facriftiam infringendo fpoliaverint: & ipforum errorem Magnates & potentes qui* dam foventes, pemitiofe in malitia confortaverint, ac qualiter, fuos fautores, fi deceiferint, cum Muficis inftrumentis ad Sepulturam Θconducendo, lxtanter fepeliant.

Anonymi Cbronicon Erfordienfe. Editam « Scbamato Colleftione prima Vindemia Liter-na par gg.

Dedicatio Metropolis rue Moguntinx.

Anno MCCXXXIX. Mtyor Ecclefia Moguntinenfis, de novo reparata per Siphridum Archiep. Moguntinum cum magna folemnirare confecratur......... In qua dedicatione tanta multitudo populorum convenerat; ut omnes non Civitas ipfa, non campus caperet, fed trans Rhenum apud Cafiellam, & in Infulis ftattones fieri oporteret.

Serarim ex Tritbemio, tf Chronico minere MS. lib. Y. rerum Moguntia p. 837. X'.

CONCILIUM APUD S. QUINTI NUM

ab H£nr. *ds* Brenna Rem. archlepisc.

Et fuffraganeis celebratum anno Domini MCCXXXIX.

Gum notorium fit apud nos venerabilem virum Thomam de Bollomanfo prxpofitum ecclefix Remenfis, per nobiles viros Nicolaum dc Rummiliaco, Colardum filium ejus, & Hugonem de Grifondelle, captum violenter & carccri mancipatum fuiife: quem adhuc, Dei timore poftpofito, publice detinere prxfumunt, in opprobium & verecundiam totius ordinis clericaris. Ordinavit prrfcns concilium, quod prxdiâi nobiles, auâorltate prxfen-

fontis concilii, legitime moneantur, quodddi- A ftum p<«potitum prorfus a carccrc liberent,& C77jfri hujus captionem & detentionem d<âo przpofito, At ecclefiis quarum eft canonicus, quibus ex hujus captione eft illata injuria, competenter entendent, Qtod ft moniti legitime, przdAa non focerint: denuncietur authoritatedomini Pipet excommunicationis fentenrfe fubjacere. Et nihilo minus pro injuriis difto pr®pofito & ecclefiis quarum eft canonicus ex diâa captione illatis, excommunicationis fententir, auâoritate patientis concilii fupponantur. Si vero diâam excommunicationis fententiam per quindecim dies fuftinuerint , terrz quas habent in Remenft provincia, ecclefiaftico iupponaritur interdifto .· quod tamdiu przcipimus obfervari, donec diftum przpofnum reddiderint, & przdiftos exceflus emendaverint competenter . Quod fi non fic ad deliberationem difti przpofni, & iaiisfaftionem debitam venire curavcnint : ftatuimus quod elapfis quindecim diebus a tempore quo diftum interdidum proferri contigerit, filii didorum nobilium, in ecclefiis quarum didus przpofitus cft canonicus, ad dignitatem vel benchcium aliquod nullo tempore afliunantur, nec aliquatenusadmittantur, nec in aliis ecclefiis totius provinciz, five fini cathédrales, five non, ufque ad *XX*· annos, nifi cum eorum filiis , caufa cognita Ç de vacanti beneficio non vacaturo , fuerit per fuperiorem vel provinciale beneficium difpeufatum. Ceterum fi nec fic ad emendationem debitam, & unitatem ecclefiz didi nobiles redire curaverint; ftatuimus quod ad eorum pertinaciam reprimendam invocetur auxilium dominorum fecularium, a quibus temporalia tenent nobiles memorati. Qyi fi moniti, eos redire ad unitatem ecclefias cogere poftpoiuerint, nec infra terminum ipfis przfigendiun nobilibus, ab illis , quibus fuper exeeutione przdidorum dc eorum quz ad hzc pertinent . committimus vices noltras, facere proui ad eos pertinet, curaverint : volumus & ordinamus quod ex tunc in didos dominos excommunicationis fententia proferatur audorlcate concilii ,' & poft, elapfis xv. diebus , eorum terrz fupponantur ecclefiaftico interdifto , donec didus przpofitus fuerit liberatus, & de didis injuriis competenter fuerit farislaftum . Er ad eorum malitiam compefcendam , ex tunc ex parte concilii fummo & fupremo feculari domino fupplicetur , quod in his tale confiiium & auxilium adhibeat, quod ipfius interveniente potentia, didus przpofitus liberetur , & jus fuum ecclefia Dei fuper przmiflis libere confoquatur. Super his autem omnibus exeeutioni mandandis, venerabilibus fratribus Suefiionenfi & Laudunenfi epifeopis, vel eorum alteri , fi ambo interelTe non poftint , committimus vices noftras , excepta difpenlatione fuper beneficiis filiorum przdidorum nobilium, quam nobis duximus refervandam .

Aftum in concilio provinciali apud S. Quintinum , confontientibus nobis epifeopis & approbantibus, quorum tigilla przfentibus funt appetita. Interveniente etiam confenfu procuratorum capitulorum ecclefiarum cathedrabum provinciz noftra, anno Dorn. MCCXXX1X. die Lunz circa feftum B. Andrez apoftoli.

Actum in lodsm concll lo. ANNO CHRIST!

Quia in tantum quorumdam laicorum nefaria proceflit audacia, quod ipfi, fient pro certo didicimus, timore Det poftpofito, clericos & maxime canonicos catnedralium ecclefiarum violenter capiunt, & capros detinere przfuinunt, quod in opprobrium & contumeliam Dei, cujus funt miniftxi, redundat , & totius ordinis clericalis : nos tantis malis occurrere, prout poflumus, in pofterum cupientes : 'ftatuimus , ut fi quis canonicum ecclefia; cathedralis Rcmcntis provinciae cepe- B rit, vel violenter detinuerit, vclauftoritatem, auxilium, fou confiiium, prtedidisimpenderit, & moniti per ordinarium luum, eumdem non liberaverint, & difto canonico & ecclefia:, cui ex dida captione & detentione eft irrogata injuria, non emendaverint dçmpetenter,ex tunc ab ordinario loci fine dilatione qualibet, pro tanta oftenh excommunicari auâoritate canonis domini Pap* nuncientur publice : & propter injurias, quas commiferintinecclefiam cathedralem , & dominum canonicum captum, quas emendare reculant , auâoritate concilii excommunicationis fententiz fupponantur. Quod fi ientientiam hujufmodi per xv. diesindurato conde fuftinere przfumpforint, ex tunc auâoritate przfontis concilii, tota terra, quam in provincia Remenfi obtinebunt, fupponatur interdido ecclefiaftico: quod tamdiu praecipimus obferVari, donec canonicum reddiderint , & ecclefiz predidz exceffum competenter curaverint emendare. Quod fi nec fic ad deliberationem canonici & emendationem debitam curaverint prona mente venire : ftatuimus, ne elapfis xv. diebus a tempore interdidi in terram eorum prolatis, filii malefaftorum hujufmodi, in ecclefia cujus clericus captus canonicus erat, ullo tempore aliquod beneficium vel dignitatem aliquam aflequatur: in altis ve- ΘΓΟ ecclefiis provinciz five cathedralibus, five non, nullum beneficium vel dignitatem feu adminiftrationem obtineant ufque ad xx. annos ab illo tempore computandos, nifi cum ipfis filiis per fandum provinciale concilium vel fupeiiorem in vacanti beneficio obtinendo * non vacationis fuerit, caufa cognita, difpeniatum. Verum fi nec fic eorum malitia emolliri poflit, quia ferro funt abjicienda vulnera, quz fomentorum non fontium difoiplinam : ftatuimus ut ad eorum pertinaciam reprimendam invocetur auxilium domini fecularis, vel dominorum fecularitun, a quo temporalia tenent, vel a quibus; & nifi, moniti legitime, di- r- dum malcfadorem coegerint, prout ad ipfos pertinet, ad redeundum ad fandz matris ecclefiz unitatem : *ex* tfiqc auâoritate przfentis concilii in diâos dominos fzculares excommunicationis fententia proferatur; dc fi eam fiiftinuerint per dies xv. terrz teorum quas habent in Rxmcnfi provincia, interdido ecclefiafticofupponamur, donec didus canonicus fuerit liberatus, &'dc exceflibus pizdiâis fuerit competenter ecclefiz & canonico fatisfaftum. Si autem, quod abfit, canonici liberatio, & emenda ecclefiz debita, fic ^haberi non poflit : requiratur dominus fecularis fummus & fupronus ex parte concilii, quod tale confiiium apponat fuper pramiflis, quod exinde debeat a Deo,cujus miniftri funt, nec non a clero & hominibus, merito commendari. Aâam in provincia-

* *Fertr*, Mtt vacaturo .

li coa^Hio apud & Quminum, coofentien- Afa, auâoritate eoocilii pretends, fententie ex- rtinHTi ,"MU omo**** «P*£?P·» dt approbantibus, qno> nim figilia pratentibus funt appenfa : intervc- c,,it nicnie etiam contenfi» omnium procuratorum capitulorum ecdefiarum cathedralium provin- ci- noftre, anno Domini MCCXXXIX. die Lun» ante teftum beati Andree apoftoli.

Actum in eodim concilio.

SAlva in omnibus ordinatione quam fecimus de canonicis ecdefiarum cathedralium Re- menfis provinci», fi eos ab aliquibus capi vel in carcere detineri contigerit violenter, cete- ris membris ecclefix pio compatientes affeâu, (latuimus ut û quis aufu temerario canonicum cçclefic non catbedraiis ceperit, vel in carce- re prsefumpferit detinere, quam cito res hu- jufmodi ad ordinarium perlata fuerit, ordina- rius loci captores & detentores moneat dili- genter, necnon illos quorunj auâoritate it con- filio vel auxilio prsditia perpetrata funt,quod canonicum fit captum liberent , & Injuriam tandem canonico & ecclefia:, cuius eft cano- nicus, competenter emendent. Quod fi emen- dare, & canonicum reddere noluerint, moni- tione prrmifla, denunciet Acdenunciarifaciat, publice excommunicationis fenrentix auâori- tate canoni, domini Pape fubjacere , fit ip- fos malefadores nihilo minus, pro tanta often- communication» fuppooat. Qpam fi per xv. dies fuflioverint, ex tunc terre eorum, fi quas habent in provincia, iupponantur ecclefieUico interdiâo. Et nihilo minus flitim a tempore captionis cefiêtur a Divinis in illa parochia , in qua eum contigerit detineri . Statuimus etiam, quod fi hujufmodi fententias excom- municationis Ac interdiâi per quadraginta dies fiiftinuerint malefaâorcs prediâi, ex tunc eo- rum filii, in ecclefia in qua clericus captus erat canonicus, nullo tempore ad dignitatem vel beneficium aliquod admittatur , vel aliqua- tenus promoveatur : ut fic patres fe puniri videntes in filiis , ab hujufmodi infolentiis compcfcantur, quas in ecclefias & viros eccle- fiafticos committere non formidant . Ad libe- rationem autem aliorum clericorum , fi eos capi contigerit, fic epifeopum loci, in cujus dicBcefi hoc attentari contigerit, habere volu- mus, quod honor ecclefiallicus in omnibus ob- fervetur. A&um in provinciali concilio apud S. Qiintinum, confentientibus nobis epifeopis & approbantibus, quorum figilla pratentibus funt appenfa ; interveniente etiam confenfu omnium procuratorum capitulorum cathedra- Clium ecclefiarum provincia noftne, anno Do- mini MCCXXXIX. die Lumc ante feftum bea- ti Andre» apoftoli.

fcy SYNODUS CA1R1 JACOBITARUM ALEXANDRINORUM

Anno 1239. ha

Ex Minfi Suppl. T. II. HS. T"\E fynodo hac nihil habeo compertum fu- 1-Z per ea, qu» legi in Catalogo Codicum Orientalium Bibliothec» Medice» ab Aflema- no confefto editoque Florenti» anno 1742. ubi pag. 100. hcc notat: *Abu ifac Benaffalus* D *fynodo Cyrllli Lacbakbl patriarcha Alexandri- norum Jacobitarum anxo Chrifti* 1239. *Cairi ce- lebrata Interfult, Û* canonum In ea condito'um collcStionem & epitomen compofuit.*

DEDINBURGENSE IN SCOTIA CONCILIUM

Ab Ottonb Card. A. S» L. habitum

I 239.

Ex Vif- kin» tom. I. *X^\Ttoni cardinali papa legato, Scotlam ad X_/ concilium celebrandum Ingredieotl, rex Ale- xander II. reftitit ; & poft multa; fermant; fub certis conditionibus Ingrejfum el conceftit, uti pa- tet ex Matt. Parifio .*

Eifdem diebus legatus in Scotiam intrare fe- ftinavit, difpofitifque rebus neceflariis, & du- cibus Anglicis, qui viarum, fi forte pararen- tur, infidias explorarent, iter arripuit, hofpi- tia fumptuofe eligens in abbatiis & ecclefiis cathedratibus.. Et antequam regnum Scoti» in- tranet , occqpit ei rex Scoti», non acceptans ingreflum fuum. Dixit enim quod nunquam aliquis legatus, excepto illo folo, tn Scotiam intravit. Non enim, ut afferuir, opus erat : chriftianitas ibi floruit : ecclefia profpere fe ha- bebat . Et cum iermones multiplicarentur, & rex fere ad contradicendum erigeretur, conio- dum eft feriptum intercedentibus utriufque re- E gni magnatibus inter eos; cujus tenor fuit, ut nunquam ratione illius adventus, talis confue- tudo m confequentiam verteretur: infuper in receflii iuo feriptum illud fignaret . Et hoc procuratum eft, ne confufus in Angiiam quafi repulfus reverteretur. Veruntamen mare non tranfiit, fed in bonis civitatibus commorans cifmarinis, vocavit epifeopos & nobiles terre bénéficiâtes, & de rebus ecclefiafticis ibidem pro libitu ordinavit, pecuniam non minimam colligendo; rege vero in interioribus terre com- morante, legaius fine regis licentia clam & fubito recedens prsedidum feriptum apportavit.

„ Hanc epifeoporum Scoti»convôcationem, „ cuius Parifius mentionem facit, Edinburgh „ convenifle Scotichronicon Paflatenfe lib. 1X. „ cap. 54. refert his verbis: „ *Hoc anno, ft. gratia MCCXXXIX. Intravit Otbo, diaconus car- dinalis , feats apoftolica iegatus, terram Scotia cir-*

"""T.TT* ? Jgg, /«MI ^^7 » y cra/a A Scotia dsfdeßi . „ Meminit &'gt*rcb i & ftfi f'fam MMâM etiam concilii hujus chronicon de Mailros » ta ano. ANNO CHRbTI

€r SODORENSE CONCILIUM

Sr- Statuta frnodalia Sodortrfa Eκ MS. penes Tho. tpifc. Affavtn. conf. Monafi. Anglic. wA I. /. -*ju.*

Anno 113®. condita.

1.1. p> fuot (ynodalia, & conftiiutio OO fynodorum dioecefis in infula de Mana per reverendum patrem Simonem, Sodorem epifeopum, ibidem confeA. dc conftitut. Ann. Domini MCCXXIX. (a)

Do pnlalMhu ttfauotnioriolo.

Proprobationibas teflamentorum ultra fummam XXXII. den. nihil penitus exigatur; fed dc eadem fumma , fecundum bonorum qualitatem, «liquid pauperibus lubtrahatur.

De bouir intefUtdrum decedentium

Bona fateftatorum ad arbitrium epifeopi dicecefani, vel, ejus in abfentia, fui generalis vicarii miniftrcntur.

Do mortuarlit.

In mortuariis principale animal ecclefic perfolvatur , vacca vel bos, aut equus, fi fuerit ad valorem VI. fol. aut minus. Et quantum ad veftes, fi homo mortuarium perfolverit , ad arbitrium ecclefic ftabit, an veftes aut III. foL fit VI. den. habere maluerit . Et fi pauper fuerit, dt nullum mortuarium perfolverit, accipiantur veftes, ficutifunt. Et quintusquifque denarius ex liberis. Et de Gilbogo in bonis poflcflb ad raurtuarii valorem feextendentibus, mortuarium ecclefic periolvatur. Quod fi bona ftp ad hoc minimefe extendant,tunc Quintus quifque denarius de liberis bonis ecclefi® periolvatur. Et fi quaeratur , quid eft *Gilbogus*; dicendum eft, quod Gibogus eft, quis fi unius tantum noftis «tatis extiterit, & ad habend. bona ordinatus, aut in bonis pofTeflis cxiftat, fi, ut diâum eft, obierit, ecclefia tamen fuam debitum obtinebit . Item przfatus Gilbogus, licet mortuarium perfolverit , ultra hoc tamen tam presbytero & clerico, quam etiam ecclefic fua debita conternentur. Et fi nullum mortuarium perfolverit , nihilominus cum eis concordet.

Dt debitir clerico perfolvtndlr.

Debita clero perfolvenda funt hxc. Si homo mortuarium perfolverit , clericus habeat ipfius'hominis caligas calceamenta ad pretium VI. den. & caputium, pileum , aut capellum pretii majoris, vel minoris, heuti ipfe homo in die natalis Domini ambulaverit. Irem ca- B mifiam , tonsm ad unius denarii valorem , burfam ad unius denarii valorem, & cultellum ad unius denarii valorem.

Do aucit, partir , baculi/ , vltuli/ , If pullis.

Auoe apud feftum S. Michaelis, aut poft , capiantur. Et porci, buculi , vituli, & pulli ad feftum S. Martini ia liberis recipiantur , & apud pafcha exigantur; redore ecclefia de praediâis porcis, pullis, aut buculis in periculo perfiilente. Excepto , quod fi iconomi buculus defideraverint habere ad fuas efficiendas vaccas lac prebere, ipfo redore iconomum caufante ad cultodicndum illos aefi proprios.

Dt defuaflis nulla bona babentibu/.

Si vir aut mulier obierit, & nulla bona ad conternandam ecdefiam pro fua fepultura habuerit , tunc hi, qui eorum bona habere voluitTcnt, fi divites cxtititTent , videlicet de eorum fanguine propinquiores, ecdefir presbytero & clerico ad illorum humationem debit conternabunt.

Dt lafflclnilt.

D Si laôicinia Γη ecdefiam conformiter juxta confuetudincm non portentur, de una vacca duo denarii, de quatuor capris duo denarii,fle de odo ovibus odo denarii perfolvantur.

Dt tle&lant tf colkSlione agnorum dtcimalium , buculorum, porcorum, Ü pullorum .

Cum ad congregandos agnos décimales, buculos, porcos & pullos, procuratores pervenerint, iconomus, duos, & procuratores tertium eligant.

De removentibus domicilia ac bona fua ab una parochia in allam.

E Si vir vel mulier forte ab una parochia in diam domicilium fuum permutaverit, dc bona fua fecum abduxerit; fi vir nihil poeter uxorem fuam, pueros, ledum , gallum , gallinam , craticulam , & menfulam piftoralem fecum afportaverit, & ibidem nifi per tres nodes perfeveraverit, antequam ab hac luce deceflcrit « in

(*a*) De tempore ipûut fynodi haud ceno liquet : iuxta MS. enim exemplar, unde hoc defumpfimus. uti etiam in Mone®. Anglic. vol. 1. ibi. ?n. pUne exhibetur prout hoc in titulo w» Domini MCCXXIX. fed in antiquiori nota ejufdeni fynodi bw *mptttla* legitur MCCXXXIX fic ut in exemplari aofiro defidaratum videatur aliud X. Er hoc facile credam , nam pecca®- crebrius animadverto foriptorem · 3t Simonem iftum epifeopum Sodorenfem anno MCCXXX- fafhun › ac anao MCCXLVII. ebiifé conftat ex Uffer. Indic, dtfouol. ad Anti®. Britan. *WXkinf.*

t9> in ill* parochi*, in ouam nuper acceffit, de-bit* ccclefiaftfc* perfohrantur, quamvis bonorum fuonun major portio in altera parochi* relinquatur.

,/,T11

De granit decimaliba/.

In antiquo ftatuto iconomi grana décimait* acfi propria arconiubam, fic ad fua fenilia ducebant, ac cuftodkbaot, quoufque reHor vel ejus procurator, ob ea commodius venire portet, torte circa feftum Omnium Santorum. Modernis «ero diebus redores grana decimalia in arconomolis accipiunt, ob majorem iconomorutn commoditatem.

De errvifiam vendentibut.

Si vir vel mulier cerviGam vendendam pandoxaverir, five communis pandoxator vel pandoxatrix fuerit, five non; fi duos denario* fic obolum de unaquaque paodoxatione A accipiat, lagunculam dedrrudem ecdcfias perfolvat.

I ■— CHKIHt

Dr textenhu Jive îextricihu.

Si textor vel textrix tres telas * fuis triariis difeindat vel decidat, dt pro earumdem textura fohitionem recipiat, duos denario* ecclefi* annuatim inde perfolvat. Et fi centum difeindat, vel decidat, amplius non perfolvat.

Dt fttmfteri debiti/.

B Sumptor de jure antiquo, & ftatutis veteribus ab omnibus iconomi* garbam de trium ligatum longitudine, fcil. frumenti, hordei, fic avenae annuatim recipere debet, dc ad omnem caelorum decimationem, fie collcdionem, unum agnum clcâum habere debet. Et ad larue decimationem unum vellus clcâum debet obtinere.

^CONCILIUM SÉNONENSE

*£*b Galtero Canuit circa MCCXXXIX. celebratum*

Ix MS. Cod. ck vir. D. Brayer canonici Trecetfs.

I.

An. ta Man. r'viî1^ ·>/

ÇTatuimus ut abbates & priores conventuaies, qui nec venerint ad iynodum, nec fe excufaverint, prxtendendo canonicum impedimentum, per odo dies ab ingreffu ecclefia: fufpcndantur, & hzc pœna, quantum ad hoc, a conciliis ftatuta eft, fub excommunicationis maioris pecna, fi alii« annis fuper his culpabiles inveniantur.

I I. x

Propter fcandalz gravia, quz ex monialium converfatione proveniunt, ftatuimus de monialibus nigris, n* aliquem difpofitum * recipiant in domibus fuis ab aliquibus perfonis, nifi de licentia epifeopifui, maxime arcas clericorum, cuftodiz caufa, minime permittant apud fe deponi.

• f <κ>0Λ· ωη>'

I 1 I.

Item, communiter omnes in refectoriis comedant, & in dormitorio dormiant, nifi ex caufa jufta & neceflaria, de licentia fpeciali abbatiflz aliter fieri permittatur.

\

I V.

Item, camerz monialium omne* definiantur, nifi aliqua, quz in fufeeptione epifeopi neceftario refervatur, vel ad infirmariatn faciendam, vel alia de caufa quz epifcopo jufta & neceffaria videatur.

V.

Item, quod moniales nullatenus exire C permittantur, vel extra pernodare, nifi in magna caufa & raro, & abbatiffis injungatur, ne aliter egredi permittantur,- & fi aliquando Abbatifiaex caufa jufla alicui permittat; eidem iniungat quod fine mora revertatur.

V I.

Oftia fufpeda & fuperflua obftruantur; circa hoc autem epifeopi diligentiam adhibeant & curam per fe & per miniftros fuos, & vita* & converfationes ipfarum reftringat, ut per eorum diligentiam fcandala, quz in prr-D fenti de vita earum proveniunt, fopiantur.

Y Ï I.

Statuimus ut omnes judices, tam ordinarii quam delegati, temperent fe & refrenent a generalibus excommunicationibus, nec in generali participantes excommunicent, nifi valde gravis & enormis exccflus contingat.

VIII.

Moneantur capitula fzculartum per-E fonarum, maxime catbedralia, ut ipfi conveniant & ordinent & tradent, quod in ecdefiis fuis die& node, per fe & per clericos ecdefiarum, divinum officium affidue, & competenter fecundum numerum inftitutorum & facnltatem ecdefiarum, celebretur; & circa fervitium divinum diligentiam & curam adhibeant efficacem; ita quod modus habendi fe in ecdefia tam in cho-

choro quam extra evidenter & fuffi-denter, ubi emendatione opus erit, emendetur infra annum.

CHRisn '»«.

I X.

Moneantur etiam canonici & clerici ixculares f quod ipfi in habitu fuo & aliis pnecepta tradita in generali concilio fideliter & obedienter obfervent.

X.

Statuimus, ut in locis fire prioratibus, ubi conrentuatis congregatio folet efle, fi facultates ecclefix fuppetant, conventus ibidem refiauretur.

X I.

Item, quod io domibus five locis ubi folebant effe prioratus, fi facultates locorum fuffichent, monachi rei canonici regulares ad divinum fervitium celebrandum reducantur.

X I I.

Monemus abbates & priores conventuales, quod tot fervitores in abbatiis fit prioratibus fibi fubditis inftituant, fi ad hoc fulficiant facultates locorum, quot ibi defervire folent / & ne pen-donem five cenfum ab eifdem exigant, quam non folent exigere ab antiquo, nifi *forte* alicui ex jufla caufa ab epifcopo fuo permittatur.

X I I I.

Statuimus quod clerici ribalds, maxime qui vulgo dicuntur de familia Golix, per epifeopo*, archidiaconos, officiales, decanos chriftianitatis tonderi prxeipiantur, vel etiam radi I ita quod eis non remaneat tonfura clericaiis : ita tamen quod fine periculo & fcandalo ifia fiant.

X I V.

Item, antiquum ftatutum concilii provincialis rurfus renovantes, prxeipimus, quod quando aliqua terra propter deli&um domini terrz & baillivorum fuppofita fuit interdiAo, nullatenus relaxetur, donec ad arbitrium & moderamen epifcopi presbyteris parochialibus de damnis & perditis interdidi occafione illatis plene fuerit fatis* fadum vel de fatisfaciendo cautum.

fi CONCILIUM MOGUNTINUM

h fw Eiftatenfis epifcopxs vexatam fe mifere λ laids exponit axno «39. celebratam, prafente Conrado Rege, & Siffrido Mogxntino ardnepifcopo prafidente.

ScMnut. Vi>den. t. '9't9'

DE concilio hoc Moguntino ita loquitur anonymes Erfordiemu, a quo uno illud refcimuj. *Hoc armo VI. nonas Jxlll clvltate Afgnlina celebratam eft conclUxm, proficiente Conrad» rego, imperatorii filio, ac ejxfdem fedisorcbiepifcopo cxm IX. caterit eptfcopis, In fee fcilitet concilio, ^ifcopxt Eiftatvfis ^xrrlando miferabiles exhibeat literal, Inftibxt contincbatxr, ftomam fxi mmiftermin ac civet Eiftatcnftt, Jam fere per amuim In excommunicatione maeun-* D/rx, *diabolica, atjxe Intretitλ prajxmptione ipfxm epifeopum cxm clero fibi favente crnteliter expellendo objetifmt, & laices perfonas In rpifeopttm ac prapfitxm & decanam elegiffent, ac ejxfdem metric It eeclefla Sacriftiam Infringendo fpoliaverint, tf ipforam errorem magnates & petentes fiidam foventes, oernictofe In molitio confortaverint, ac fuliter fxos fautores fi ateefforint, cam maficis infinimentis ad fepuitxram condocendo, ktanter fepeliant.*

fi LOND1NENSE CONCILIUM

M Ottone at. S. L.

anno 1*39. habitum.

kn. mo·

QUodumhanc ab Othone A. S. L. indi&um duorum coxvorum {criptarum teftimonio confirmat noviflimus conciliorum Magne Britanni* editor; fed cum unus ab altero parum diferepet, ego in gratiam brevitatis unum tantummodo promam Parifium ad annum 1139. cuius hec funt verba, qtunquam dc in ejus narratione dandum efle aliquid livori, quo in eeclefiam Romanam feriptor ille tenebatur, Wtores meos admonitos volo. *Vocavit dominait legans atnglia, xt In dle, Jm cantator* Letare Hierufalem, *convenirent Londim, de negotiis ecclfia traflatxrl, Et dedit ibidem tam diligenti deliberatione fodem ftotata monaebit nigri ordini fob [xcctnHa brevitate Inviolabiliter obfervanda. In fubetf ligerem indsfcretxm In mxltii temperavit............. Convenerant omnes epifcopi Londinam pridie fcilicet calendas Jfagxftl, da oppreflombiu ecclfia Angiicaxa troflatari. Exigebat enim legatxi poft Imtidianas exaflione/, precarattones. Cnl, balte confilio, refpenderxnt epifcopi commxniter, ptod toties bona etc!fia txbaxferat Romana importunitas, qxod mello modo amplias tolerarent: exhibent eat, fu Inconfulte vot vocavit. Et fie non fine gmrxlo marmore a concilio recefferxnt.*

wnUT.. I. p. tle.

CHRISTI

& TARRACONENSE CONCILIUM

In quo canftitntioues epifeopi Sabinenfis confirmatur.

EX MS. COLVEXTINO.

v" Man Vj, μ"π iviip.ij-. /^Onftituiienes venerabilis patris J. Sabi- A VJ nenfis epifeopi bone memoriae, apoftolicr tedis legati, ad memoriam reducentes, quas poil earumdem publicationem in congregato provinciali concilio Terraconz in anno Domini MCCXXXIX. XIV. calendas madii, przfentibus venerabilibus fratribus Barchino, nenfi, Dertufenfi, Gerundenfi, (Jrgellenfi, Vincenfi, Ofcenfi, Ilcrdenfi epifcopis przeipimus obfervari.

I.

Contra illos jai fatistnl pftas m manaflerlis

Item, prxeiptmus omnibus judicibus & advocatis litteratis, ne conveniant vel interfint aheui juflz, qux fit vel fiat in roonafteriis vel grangiis religioforum. Et hoc fub perna excommunicationis przcipimus dc mandamus.

I I

Contra qstaflores.

De quzftoribus autem ecclefiarum, hofpitalium vel pontium duximus ftatuendum, quod fine noftris vel. epifeoporum litteris non recipiantur, & tunc ad praedicationem non admittamur, fed ad expolitionem ipforum, quz in epifeoporum litteris continentur.

I I I.

(Pe ftflo S. Tcclt, SS. Franctfcl, Domlnici & Antonii.)

Item, facto approbante concilio, quod fc- D ftum & Teclz per totam noftram provinciam iolemniter celebretur, ita quod in ipfius folemnitate IX. fiant in ecclefia leâiones. Et feftivitates B. Francifci & B. Dominici & B Antonii fimiliter celebrentur.

I V.

Contra Judaos if Sarracenos.

Item, ftatuimus. quod Judri & Sarraceni a Chriflianis in habitu diftinguantur, dc nutrices vel mulieres non reneant Chriftianas. E Et fi quz funt Chriftianz, quz Judzis vel Sarracenis cohabitent, nifi infra duos menfes a tempore publicationis iftitis conftitutionis rcccflcrint, quantumeumque poenitentiam fecerint, numquam tradantur ecclefiafiiez fepulturz, nifi de metropolitan! licentia fpeciali.

V.

fefla debeant celebrari.

Item, cum otium & defidia fomentum pariant vitiorum, feftivitarum multitudinem duximus temperandam cum illis, eo quod (fi) non laborant pauperes, aggraventur, dc otiofi & defidiofi ad illicita promoventur. Qiarefcftivitates colendas ncceffario fubootavimus, quas qui contcmfcrint colere, per fuum presbyterum ccmpcllantur. Feflum fcilicet Circumcifionis, Epiphanie, S. Vincent», Purifi- B cationis B; Marie, Cathedre fanât Petri, Mathir apoftoli, Annuntiationis B. Marie, & duorum dierum oftabarum Pafche, S. Marci evangeliftr, Philippine Jacobi apoftoli, Inventionis Sanâe Crucis, afcenfionts Domini, feriz fecunde oâabarum Pentecoftes, Johanns Baptifte, Petri & Pauli apoflolorum, S. Marie Magdalene, Jacobi apoftoli, S. Felicis Gerunde, Transfigurationis Domini, S. Laurentii, affumtionis R Marie, S. Bartholomei, Nativitatis B. Marie, Exaltationis S. Crucis, Matthzi apoftoli, S. Michaelis, S. c Lucz evangeliftz, Simonis & Judz apoftolorum, Narcifli epifeopi, Omnium Sanâorum, S. Martini, S. Andree, S. Nicolai, S. Thome, Nativitatis Domini, S. Stephani, S. Johannis apoftoli. Et quzlibet parrochia obfervet feftivitatem illius fanâi, in cujus honore eft coniiruda ejus major ecclefia. Officia vero harum folemnitatum & omnium aliarum, five fint IX. five III. leôionum, prout haâenus confuevit fieri, a clericis in ecclefiis & in portionibus obferventur, & ad audiendum *laid* nihilominus moneantur.

V I

Quod nullus facerdos plures miffas etna die celebret.

Item, quia aliqui facerdotesplures celebrant miftas (una die) contra canonicas fan&iones; inhibemus, quod nifi jn die Natalis Domini 1res miftas nullus audeat celebrare. Quod fi fecerit, in excommunicationem incidat, ipfo faâo, & officio beneficioque privetur. Duas toleramus, tolerandeque permittimus una & eadem die, quando urgens neceflitas fuerit, celebrari, quoufque dominum papam fuper eodem negotio confulamus. Neceftitatetn fiquidem declaramus, quando unicus facerdos habet duas ecclefias, quarum una dependet ab alia, & altera illarum non poteft habere proprium facerdotem, & funt tenues (ejus reditus) nec parrochiani propter diftantiam loci, vel aliam rationabilem caufam poflunt commode ad alteram convenire, & in aliis cafibus a jure conceffis. Quandocumque vero duas miftas celebrare contigerit, facerdos cavea:, nc poft fumtionem fanguinis in prima miflâ,

er ANNO CHRISTI

vinum perfufionis accipiat. Qpod fi fecerit, eadem dic non poterit aliam miflam celebrare.

VII

Contra interfiflert! clericomn.

Item, ftatuimus de intcrfeâoribus clericorum, & virorum religioforum, ut cran confinent, loca ad que devenerint* ceflcnt, quamdiu ibi fuerint * a divinis, quoufque pervenerint ad fatùfa&onem condignam.

VIII.

ÇwZifcr flait conficiende hofila.

Item, ftatuimus, quod facerdos in propria perfona hoftias faciat ad conficiendum corpus Chrifti de pulcra & nitida farina frumenti, fit non apponatur ibi fal neque fermentum. Et hcc cum futnma diligentia fiant.

IX.

N parracliakt Ecclcfie per laictt «dminiftrmtKr.*

Item, cum ecclefia: parrochiales per laicos adminiftrari non debeant; ftatuimus, quodlaicis de cetero nullo modo attribuantur, fed per clericos viros ecclefiafticos ecclefia: gubernentur fecundum canonicas fanâiones.

X.

Centra confpiratoret, tf colligotiomt lUtcitai fecientet.

Confpirttorum genus odibile cupientes a perverfitate hujufmodi coercere, facro approbante concilio, excommunicamus omnes confpiratores & colligationes illicitas facientes in clero, & contra conftitutos in clero. Sententiam autem hujufmodi ad praeterita duximus extendendam, nifi infra menfem *a tempore fententic qui confpirationem dc colligationem hnjufmodi pro pofle duxerit revocandas.

XI.

Contra illot pl famofot HMlot componunt.

Simili fententia innodamus omnes illos, qui contra conftitutos in clero libellos famofos compofucrint, & qui compofitioni faverint, & qui compofitos inventos non ruperint fine mora.

XII.

Contra invaforet tj raptaret rerum ecclfflofiicarlcm.

Item, cum quidam in aliorum praediis proCia commoda ftudeant invenire, facro approнte concilio, excommunicamus invafores, dc raptores, dc depraedatores hominum, ecclefiarum, rerum ecdefiafticarum, dc locorum religioforum, qui bona pnediâa rapuerint vel iovaferint violenter, dummodo perfonz, de quibus querelam habuerint, parat» fuerint, prout decuit, irai ftarc. Eadem etiam excommunicatione ligamus fautores dt receptores prediâorum maJefaâornm, ftatuentes, ut quamdiu principales malefaâores in aliqua villa vel civitate fuerint, ecclefic ceflènt a divinis penitus; & fi forte principales malefaâores monui fuerint abfque farisfadiooe condigna, licet in articulo mortis abfoluti fuerint, eorum corpora non tradanturecdefiaftû» fepultur», quoufque heredes morientium fistisfeceriot injuriam paOis, & damnum datum fuerit penitus emendatum. Nec ptaediai in fanitate aliquatenus abfolvantur, nifi cum de pnemiflis omnibus faiisfcccrint competenter. Simili excommunicationis fententia innodamus omnes il'os, qui pmdarn clericorum, & locorum religioiorum, & hominum eorumdem receperint lcienter, & voluntarie in caftrts fuis vel emerint; & caftra illa, 6l ville, in quibus rerenia fuerit prarda, cedent penitus a divinis, quoufque damnum datum pro pofle ftuduerlnt emendare. Et licet invafores dc raptores ccclefi» in genere fint excommunicari, non tamen vitentir, nifi fafti evidentia vel confefiione propria hoc conftaret, quoufque fuerint in fpecie denuntiati; & poftquam fuerint in fpecie denuntiati, abfolutio talium cuilibet epifeopo in fua dieecefi auâoritate facri corcilli eft commifla.

XIII.

Vt epifeopi liatcefieee vifittota bawifla rctipianticr.

Cum epifeopi ex fuo officio teneantur fuam dkscelim vifitare, facro approbante concilio, ftatuimus, ut cum epifcopus caula vilitationis ad ecclefiam fuse diœcefis declinaverit, a redore feu a clericis cjufdem eccleli» recipiatur cum reverentia dc honore, preferiptione aliqua non obftante, & eidem mandata procuratio juxta facultates ccclefi» non negetur.

XIV.

De tnfiltntiolu пdlorum animarunt.

Statuimur, quod nullus inftitutus vel pr». fentatus in parrochiaii ecclefia a clerico vel laico, in eadem adminiftrare prxfumat, quoufque a diœcefano epifeopo curam in eadem ecclefia receperit animarum, contraria confuetudine non obftante, qux potius corruptela dicitur. Quicumque autem contra fecerit, jure quod habet vel habere credit in ecclefia, fit privatus ea vice poteftate data diocefano removendi inftitutum feu prefentatum. Et nihilominus ftatuentes, quod inftitutus dc confirmatus per epifeopum, nullo cafis valeat ab alio quam tuo epifeopo removeri.

XV.

Contra invafartt remet ecelcflafticamet.

Olim excommunicafte recolimus invafores, tx. raptores, dc depredatores hominum, ecclefiarum, rerum ecdefiafticarum dc locorum religioforum, qui boua pnediâa rapuerint vel invaferint violenter, dummodo perfon» de quibus querelam habuerint, parat» fuerint, ut debuerunt, juri ftare. Eadem etiam excommunicatione ligamus fautores dc receptores pr». diâorum malcfeftorum: ftatuentes, ut quamdiu

ANNO CHRISTI »·!>.

diu principales malefaftores «flent io aliqua ci-A •vitate vel villa, «flânent ccdefi*penitus adivinis.Et fi forte principales malefaAores abfouo fstisfadione condigna ab hoc foculo tranfinigrarent, licet eflênt in mortis articulo abfolm ti, eorum corpora non tradantur ecclefiaftiea fepultura , quoufque heredes monentium falisfrciflcnt injuriam paffis, & damnum datum penitus emendaflent. Nec pradi&i in fanitate abiolvi poterant, nifi de premiflis omnibus prius fatisfeciflcnt paflis injuriam competenter. Simili excommunicatione innodamus omnes illos, qui praedam clericorum, locorum religioforum, dc hominum eorumdem feienter receperint, dc voluntarie in caftris fuis emerint, A cmtores ab cis, dc quod caftra, in quibus pre-B da effet retenta, cédèrent penitus a divinis, quoufque damnum datum ftudutffent pro poffe luo penitus emendare. Verum quidam predicant conftitutionem perverfe intelligentes,eam trahunt ad res modicas, & ad ea que non ex propofito nocendi, fed ex neceflitate non credentibus offendere capiuntur. Nos autem perverfum inrellcdum & dubitationem hujufinodi penitus declarantes in omnibus fupradidis cafibus , fic duximus declarandum, quod ilii tantum intelligantur cxcommunicati, qui ex propofito cum armis violenter invaferint vel deftruxerint loca praedida, & ceperint homines ipforum , dt res eorumdem , m *hcc graviter* delinquentes . Loca autem in hoc folo cafu C reflare volumus penitus a divinis, quamdiuibi prsda fuerit violenter accepta. Fautores autem dc receptores pred* raft ammonitionem legitimam, juxta dioeceunj arbitrium excommunicentur: dc fi aliquem praedidorum excommunicarorum abfque fatisfadione condigna mori contigerit, tamdfu careat ecclefiaftiea fepultura, quoufque per heredes ipfius damnum datum per eum, plenarie paflis injuriam ve) eorum heredibus fuerit reftitutum.

XVI.

ANNO ctaunr

Item, cum non fine peccato quod fisum non eft poffit aliquis retinere, antiquum canonem nunc hujufinodi beneplaciti ad memoriam reducentes , facro approbante concilio, ftatuimus, ut poft mortem archiepifcopi, cuiuslibet cpifcopi, vel alterius praelati feu bénéficiât! Terracooeufis provindaa , bona ipfius ecclefiaftica ad manus aliquorum fide dignorum perveniant , fecundum quod in ecclefia defundi de confnetudine eft obtentum ; vel fi confuetudo ceflerit , duo erigantur fide dini fi praeerat défendusconventui, ab epifeopo dtoeos fano vel ros locum tenente; fi defunftus conventui non nreerat, qui bona recipiat fupradida, dt infra decem dies tales amminiftratores feu procuratores, adhibito tabellione publico dc teftibus ad hoc fpecialiter convocatis , conficiant de omnibus rebus defundi mobilibus dc immobilibus, dt femoventibus inventarium; de fi per negligentiam finfit omiflûm, predifti procuratores ad duplum nmeantur. St vero prodidi amminiflratores , vel aliquis alius de bonis prsedidis aliquid invaferit, rapuerit , vel retinuerit fraudulenter, dc legitime monitus bo- na fic retenta fine diminutione non reftituerit fuccefiori, audoritateconcilii fe noverit *aurtt*municationts fetuentia innodatum . Ammooemus autem epifcopos & alio» pradatos Terracooenfis provincias, ut in vita fua, C commode fieri poterit, de rebus praedidis conficiant inventarium. Hanc autem fententiam vel illam de invaforibu» ecclefiarum, vel rerum earum , per conftitutionem qu* incipit *Olitn,* ad pertonas archiepifcopi rei epifcoporum extendi nolumus ullo modo.

annc CHRISTI

ANNO CHRBT7

CONCILIUM APUD STROUBINGEN

h provincia Stlisllajtnfl Axeo «40. bobltxm , fed vlx capte lxterxufflmt.*

Concilii hujus brevem notitiam fuppeditatD/cipvnow, *tJ dexBevarla cxrlelu cmmxml* cm. Chronicon Salisburgenfe apud Pea rerum *fillo pro refonxMdo pact terra apud Stroxbmgtx* Auftriacarum feriptorem tom. I. pag. 356 his *iodixerxot, fed propter difimtioaem epifcoporum,* verbis.· *orcbitpifcopxi Saliiberge^li ttacilixmepr. flT laicorum mu perfocertrf.*

<S© <Sg> 3$ w <8$ <§g>

«T WENZFORDENSIS SYNODUS

Ab epifeopo Ternenfi

Anno I »40 habita

£x MS. pemc IU-ft. dur. Cbaxdot.

a· ·»<·. *p'k! "P'" *"/* I

f^Um decimae de bonis omnibus, qu* lici-E te acquiruntur , fint folvcnde, & divina ^beantur; praecipimus, quod de negotiatiooe ftipeodiis fervientium dedudis neceflariis expenfis decimae, ut decime, non ut oblationes, integre perfolvantur ; quia cum fub oblationis fpccie decime prarftantur, nonnunquam ecclefi* non folum juftis decimis, fed obiationifius debitis defraudantur. Et quod plerumque contigit , quod redores dc vicarii in dicecefi noftra propter exilitatem beneficiorum fuorum, dc onera tcclefiae iupportanda, in tanta paupertate decedunt, ut nihil relinquant, unde debita fua, creditoribus fuis folvantur, nee eo-

eorum corpora cum honore debito tradi valeant fcpultune ; nos in hac pane remedium heri cupientes , confuetudini Dublinenfi inha» resido, fiatuimus flt ordinamus , quod reftore* flt vicarii, quacunque bora anni in fata decef feriot, habeant omnes fruftus fle proventus beiKfidorum fuoram a dic obitu* fhi ufque in unum annum ; ita tamen, quod per ipfiim de iifilem fru&ibus dc proventibus beneficiis illicompetenter dçfcrviatur, & omnia onera tam ordinaria quam extraordinaria fupportenrar, flt eorum fiant exequic, ac debita fiiafolvantur , flt defeftns, quo* in beneficiis fub, vd dominus in vita fua emendaflê debuerant, emendentur . Succeflbres vero prsdiftorum rcâorum flt vidhriorum in emptione fruftnum anni pnr-difti omnibus alii» VOiumus praeferri , dummodo de pecunia folvenda competenter pneftiterint cautionem. Hcc autem de aflcnfu totius cleri noftri prxeipimus per totam dkecefim Ferneniem, pro coofuetudine perpetua, inviolabiliter obiervari.

(JH in jure cavetur fle exprefle inhibetur , ne clerici fiecularftus negotiis fe immifeeant , negotiando circa mercionales trafiatus caufa lucri, cum qualitas lucri negotiantem videlicet clericum aut arguit aut accufat ; difficile enim eft inter ementis vendentiique commercium non intervenire peccatum ; flt alia verba -, fugiendus eft clencus negotiator.- flt alibi nunquam poteft Deo mercator placere faÔus clericus, fle fi defiftere noluerit, proiiciatur de ecclefia. Nos itaque huic medelam apponere volentes; inhibemus , uc dc cetero in dicecefi noftra aliqui bénéficiait contraân* illicitos pradumant exercere Qiod fi contra fecerint, tali ptena per nos punientur, ut aliis cedat in terrorem. Et quia malum non vitatur incognitum, predpimus omnibus reftoribus flt vicariis ecclefiarum , flt presbyteris parochiatibu* noftra dime, quod fub periculo animaram fuarum , excommunicationum fententias, qur loquuntur, fuis parochianis *d minus quater in anno diftinfte flt aperte exponant , ne per ignorantiam in tanti periculi foveam demergantur.

Excommunicamus, fl(a liminibus focrolanfisE ecckfie fequeftramu* omnes illos, qui pacem domini regis flt regni perturbare, aut libertatea ecdefiafticas, flt pracipue (acrofanâ* ecclefiac Fernenfis infringere, visi fuo jure privare, vel poflefliones ecdefiafticas invadere , vel ad bona ecclefiaftica manus injufte exteodere, aut aliquid de iiidem bonis auferre, coo(umere, vel inouriofe contrectare praefumpferint, io praejudicium ccdefiafticae libertatis . Item omnes illos, qui in ecciefuilica beneficia (e intrudunt; 8t eoa, qui per laicalem potentiam (eu aliam violentiam ea detinent occupata . Item omnes incendiarios , dc fraftores ecckfunim; veneficos flt veneficas, & magicis incantationibus utentes, flt hec fieri procurantes, fle qui immunitatem ecclefix violaverint, denunciamu* excommunicationi* fententiam incurrere ipfo fafto. Item omne* illos, qui in caufii matrimoniali (alias exceptiones malitiofe opponunt , vel opponi procurant, vel, ubi dc exheredatione agitur, ialfiun perbibent teftimonium , vel id ficti procurant, vel teftes (ubornant.

Item excommunicamus omnes illo* , qui odio, vel favore, £eu lucri caufa, aliis crimina falis imponunt, pro quibus mors, vel exilium, vel membrorum mutilatio , vel exheredatio feu locorum (poliatio (equi debeant , fi judicialiter convincantur . Item omnes illos , qui malitiofe alicui crimina imponunt , cum apud bonos fle gravet non *foerit Infamatus* , ut fic ei purgatio indicatur, aut alio modo gravetur. Item excommunicamus omnes illos, qui caufa lucri, odii, vel favoris, vel alia quacunque de caufa malitiofe contemnunt exequi mandatum domini regis ^ *ca** pùadri , vel eorum impediverint captionem , feu procuraverint eorum injuftam deliberationem , contra decretum eccdcfiaftiaa difeiplirus.

Qii autem ad defamationetn aliquid proponit, & probare non poterit, canonice puniatur, fle injuriam paflb pro modo culpx fatisfacere compellatur.

Reâoribus ecclefiarum , fle vicariis nobis fubditis indultum efle volumus, ut parochianos fuos , qui decimas fuss, quas hucufque *iolvere (olebant, detinere prefumfierint.* poft trinam annunciationem excommunicationis fententia innodent ; in aliis autem cafibus con*ra (cientiam & an&oritatem noftram quemquam excommunicas* nc pradumant nominati. Prohibemus autem, ne excommunicationis fententia in genere pro damni* »d pro injuriis proferatur, fed rune fohim, quando evidens necrifitas hoc cxpoftulat.

€& >> <3©<2g> << £ €£ €&€$€&

* BITURICENSE CONCILIUM

A pa» drerria » *Migeafu* *rebeller›* ***tf*** *berrltitet expedrile,*

Anno 1x40. habitum.

P lmricenfis hujus concilii pmter nomen , ^ pauca alia, estera nefeimus . Totum hoc fitppeditat Albericus in Chronico ad annum 1140 his verbis; m *terre centra regni rehûmemt fûdeee beretiel, Regere» de Radient & eeuefUcet fiti feature, cafira noadntu , ealhdiat ngtr iittrjktntti,* flr cmarr *Thifenu dMatar eu enalte enftatire.* EIAA *Ktitriau eteotuvit Rfx* *C d».* «m/ *Cenlmalj Praeefamu affuit,* & ia *trier Û taati militer eraugtrt* fly Aafiftaru , yued rex, *Dee dant», trilanphuft ebtrnuir, If t»· (diffa) eafire reerqeremit* , Ô *di&et aèverfeelet ad /eam aeljèneerdiael tmnt redire.*

CON-

CONCILIUM TARRACONENSE

Prxfidc Petro Albalacio , celebratum anno Domini MCCXL.

εκ Orf.a» Aguirre rom. i. Concit. Hifp. Mp

ANdo J140 8, Idus Mail Petrue Albalatius Archiepifcopus Tarraconenfis concilium habuit cum epifeopii Barcinonenfi, Iledenfi, Dertufenfj, & Ofcenfi, & cum dedis Cadar-auguftano, & Valentino . In eo inter cetera itum eft obviam audacis Archiepifcopi Toletani, qui per provinciam Tarraconenfem iter faciem, crucem ante fe portari fecerat, pallio ufus fuerat, indulgentias dederat. Statutum eft , ut fi id rurfiis evenerit, Iora ea in quibus ille fimilia aufus fuerit, ceflent a divinis quamdiu illic fuerit; ipfe vero fit excommunicatur. Denique ftatutum eft quod fi aliquis Clericus de provincia aliena altare de novo aedificaverit, vel jurifdiAionetn aliquam fibi ufurpaverit in provincia Tansconcnfi , fpecialiter in regno Valentis, is excommunicationis fententiaefubjaeeat. *Bahez. l.4. Mare. Hifp.*

CONCILIUM MELDENSE

Præside Jacobo Prænestino, cardinale

Epifcopo apoft. fed, legato, ann. MCCXL.

G*Ullkimus Naniiatet^fi/* , S. *Dlawfll* *λ *· B cfetr, *m &eflis S. Ludocicl.* His quoque temporibus, *inqstit,* inter Romanam ecclefiam & Fridericum imperatorem magna dilfentio fuit orta. Nam idem imperator , curie Roman« in quantum poterat exiftebat in omnibus contrarius : & eidem a retroa&is temporibus perfecutiones multimodas , & injufte , quas icrtbi longum effet , acrius iolito inferebat , Propter quod beata: memorix papa Gregorius IX. deftinavit in Franciam quemdam album *q* monachum , nomine Jacobum , Prcneftinum epifeopum , apoftolicx fedis legatum : ut in di£tum Fridericum imp. quem ipfe papa excommunicarent! , excommunicationis fententiam per totam Franciam promulgaret. Promulgata vero fententia, videns cardinalis imperatorem in fua malitia induratum, & adeo obftinatum , quod excommunicatione vilipenfa, nullo modo a fuo nefando propofito vellet refiltre : îuofdam archiepifcopos „epifcopo*, & abbates, uper tam arduo negotio concilium habiturus, D &aliqua per ipfos & cum ipfis tra&aturas, aptU civitatem Meldenfium convocavit . Et tunc eundis prxfentibus , pnecepit quibuldam ex ipfis in virtute obedientix ex parte dominiPap«, quatenus eundis negotiis poftpofitis , perfonaliter cum ipfo iter arripientes , nullatenus omitterent ire Romam. Ipfe vere ibidem fpopondit & affirmavit, quod apud Viennam urbem, de navibus, nautis, & ceteris qux ad navigium pertinererit, ut liberius fecuriufque per mare, quam per terram, eo quod Romanus imp. omnes paflus per terram occupaverat, diligentiffimecuftodiri faciebat,ut rei exitus declaravit, eifdem commode providerer. *Biarrot detnde , ut ctpti fuerint λ fpurio imperatoris fllio, ll qui fe in iter dederant.*

G. C. ConriL hoc aano MCCXL. tribuimus l quia eph fcopi illi Romam *ire* juffi, vocabamur ad concilium gtao> r»lc, quod Grtgorii IX. litteri, anno MCCXL. datu info Aum fuerat in diem Dominica RefurrcAionu, anni info quendj.

CONCILIUM S1LVANECTENSE

EPISCOPORUM REMENSIS PROVINCIÆ

Pixfide Jacobo Prxneftino epifcopo cardinale , fed. apoft. legato, anno Domini MCCXL.

J*Aeolus Mejens annal. Flood, III.* vjsi. ad *ann. MCCXL.* Indiâus, *inquit,* Silvaneâas conventus epifeoporum provmcic Remenfis , ubi Jacobus epifeopus Prendimus , Romani E pont, legatus , petiit obtinuitque vlgefimam omnium redituum ecclefiarum , ad auxilium pontificis.

AD

AD SIL V A NECTE NSE CONCILIUM

Pro vigtfima ecckfiafhcorxm redditxxm pontifici m Gallia largienda,

Antto 1140. *habitant.*

ADDITIO.

A*. <>«·. Ex M··* **** * '

TAB SiivâOeâenfi concilio pauca Labbeusex JLZ Meycr; aliquanto plurahabet Joan. Ipc-rhu in Chron. S. Bertini part. III. in Anecdot. Marten, tom. III. pag. 7x1.

Ita vero ille : *Propter negotiant terra fanAa tf etiam contra Albignfes » Jacobas Prmufimxs epifcopxs cardinalis , apoflolica fedis legatas m Galliam mittitur , <7 congregate conalie apxd SilvaneBam,* aÀamuiwj *prolatis tf ecclfits provincia Reméfis, vigtfimam partem omniant rtditxxm ad axxilixm fixmmi Pontificis obtimût; fimiliter tf per alias Gallia provincias.*

SYNODUS WIGORNIENSIS

Ex Tα» n. CoxdL Bi* ***.

Conftitutiooes Walteri de Cantilupo Wigornienfis epiicopi, in fynôdo fua, in cathedrali ecclefia promulgate» in craftino S. Jacobi Apoflolf, &ntx> Domini MCGXL. dt pontificatus 'fin 111.

Tit ul i Caf it ul oeum.

I. *De esntamentis fitarxm ecdtfiarxm.*
3. *De -apparata ecclpfiarxm dedicastdarxm , tf fxi flare dAeant* t» *camellis.*
$. *De confecration· coemeterii.*
4. *Ne placita fmnlaria tf lxdi inbmefli I* ca-meterio flant.*
J. *De baptifme, tf lxibxs verbis laicl, fi neceffilas compellat, baptùunt.*
6. *De confirmatione·*
^. *Confervefio befiiaram ecclefiaram.*
I. *Pnlfatio Campanella , fuûedo corpxs Demlni erigitxr.*
Vt dévote occxrrant , cam Esecbarifila deportetxr.
10. *Ut aliqxod lamtn fit, tü fixerit Excbarifila.*
De libris tf vofiimentis.
De fiacerdotibxs mmifirantibxs in eboro.
«3· *De matrimomo.*
IJ. Dr *tranfgrefforibxs matrimemi.*
16. *Ut omnts cosfiteantar , fiaitem femel in mena , anttfixm comtnanicentxr.*
IJ. *De confeffimibxs clerkontm.*
18. *De fxsfa/ facerdotes deceant fitbditu.*
'P· *De wdliiiu extrente.*
30. *^nod facerdotes, tf ceteri minifin alteris, ab omnibns fpxrcitiis fint aliéna .*
31. *De indnmentis clericorxm tf tonfnris.*
33. Dr *invidia clericorxm.*
33. Dr *bxnùlitate clericorxm.*
24. *Qlod facerdotes nxlh modo fint pigri ad vifitendts "firmes.*
IJ. *Arcbidiacmi tf decani nihil exigeât a* rr^E *ribas m vfitationibxs.* ". A
345. *Ne ftis facerdos bis in die celebret, nffi ne-*
37. Dr *emptione bïadi creficmtis in terra.*
38. *Çnod facerdotes pre fepedtnra nibil accipiant.*
30. *Çwd paxperes* nm *compeliantxr ad offerendam cxm commxnicant .*
30. *Clerici nxllam reddant laicis compotationem.*

Bp. *jÇaad ecclefia «·■ tradsmtne ad firment fine licentia epefetpi .*
31. *ffnod rtligipfi tf clerki fcBentxr bofipitalitatem pro viribxs .*
33. *De gui» , tf r*d clerici non interfint ficotallii.*
34· Dr *clericis ken^ficlatit pti nxerati fixnt.*
35· Dr *iis f«i reliqnerint ecclefias tf folxm cenote adificiis deftitxtxm.*
36. *Qxod online clericxs frefxentct ecclfies menialixm.*
~ 37. *De bénéficiâtis, fti illiterati flant.*
38. *Ne clerici interfiat indis inhomfiis.*
39· *Sacerdotes magnatxm non axdiant confieffiones eorxm vel. familia fixe fine licentia epifeopi.*
40. *De iis fai falfixm tefiimoxlxm perbibent in caafis matrimonialibxs vel in exbaredatione alicxjas.*
Picari» religiofiorxm fagiclentes fint vicariis.
41. *Qnod clerici beneficiati , non fint advocati, mfi in caifis propriis , vel domimrtme fxorxm.*
D43. *Nxlle detxr clerico vel laico de garbis decimarxm.*
44 Dr *decimis e^ptorxm, lena, tf cafeornm.*
45· *decimatio lana agnorxm tf velleram flat prafiente reBort, vtl ejxs mintfin.*
4^. Dr *deciims fini.*
47· Dr *detentoribxs decimarxm.*
48. *4>xod religiofi efiendant titxixm, f*0 pogidcni decimas, infra terminant fiatxtxm.*
4P· ~~Dr exKxtioae tefiamenti.~~
jo. *De tefian^nte p^xpe^h*
5*· *4£«ad reBor eckfia.fi tefUtns deceffèrit , mmxmiatiomm beate Marie perci, piat decimas tf alias frxBxs ; fi entem mteftatns, omnia bona fna fint in difpefitiom epifeopi.*
51· Dr *terris dcfxnfiorxm imnitis.*
De facerdotibns·aliena ordinationis.
54· *De fefiis celebrandis .*
55· Dr *vieilils circa corpora deficniiornm.*

ANNO CHRISTI ·>«··

5$. *Quod Imliens Cinfama nuUomodo nutriant peecns Judaorxm.*
57« (ÿsd *Cbrifliapi «■ reciplant res Jndaenm I» eccltfis cuftodiendas.*
58. *Qtod Cbeifilanns rm committat Judxo peenniam, caufa meetuasedi ad ufuram.* I I
59. *De cereo Pafcbali.*

P R Æ F A T I O.

Secundum exhortationem Pfalmifl*, per angelos congregandi funt fandi, qui Chrifti teflamentum ordinant fuper facrificia, feeundum quod legitur in pfalmo. *Congregate IIII fanffos, ari ordinant teflamentum efiu fuper fatrifida.* Per bos autem angelos, pontifices defignantur, de quibus Malachias: *Labia facerdetit cufiodiunt felentiam, & legem exquirent ex an ejus. Angelus enim Domine exercitium efl.* Sindi autem ifti, miniftri funt ecclefi* facramentorum, qui ad litteram, teflamentum Domini ordinant fuper facrificia .' quos, ut convertitionem habentes in coelis, fandos efle decet, hoc eft, juxta quod nomen fandi velhagios fouat, a terrenis adibus feparatos. Ab hac congregatione fortaflis ortum habuit coiledio fynodalis .· hoc autem intendens, ut credimus, ut quod figura| colkdio corporum, multitudinis credentium fit unitas animorum, iidem ritus, fit religio {aeramentorum. Juxta quod legitur in Adibus apoftolorum, fit in E£[ra s *Cm^ngatus efl populus, qtufi vir wurr, rê Jnufalm.* Ut autrin teflamentum pnedidnm per miniftros idoneos decentius ordinetur: patrum fit prsdeceflorum noftrorum veftigiis inhsrentes, circa mores minifirorum, fit fuorum exeeutionem officiorum, circa facramenta prsfata fit alia, qu* cleri decere credimus honeftatem, qu* fubfcripta funt, duximus ftatuenda.

tfal. ,, Malatb. >. «· Ifde. 4.

CAPITULA.

T. *De ornamentis fuarum ecdefiarum.*

Quoniam igitur non in omni loco facramenta praedida tradantur, fed in loco, quem Dominus ad hoc elegit, in ecclcfia videlicet materiali: ut oflendamus nos diligere decorem domus Domini, cum ipfo Salvatore noftro, qui vendentes & ementes ejecit de templo, praecipimus, ut ecclefi* materiales ab omnibus fpurcitiis emundat*, in coopertura decenti, dc omni integritate fervat*, fecundum facultates fuas, decentibus fulgeant ornamentis: videlicet, ut in ornatu altaris, in qualibet ecclefia fint tres albas, cum amidibus, & flolis, fic manipulis, duo fuperpellicia, & due rochet*, dux cafulz, duo paria corporalium, quatuor linteamina benedida, du* pali* altaris, duo calices argentei in majoribus ecdefiis; fic tertius flanneus non benedidus, deportandus ad infirmos; duspixides, una argentea, vel eburnea, vel de opere lcmonitico, in qua bofti* conferventur; alia decens & honefla, in qua oblate reponantur, du* phial*, una vinaria, alia aquaria; unum par candelabrorum, unum thuribulum, unum chrifmatoriura decens fic hooefl^m; dus cruces, una proceffionalis, alia ad officium mortuorum, unum vexillum, unum velum quadragefimale, unum facrarium immobile, una lanterna, fic duo tintinnabula; feretrum competens ad fcpulturam mortuorum, pro cujus uTa nihil exigatur; unum vas ad aquam benedidam. la majoribus amem ecdefits opulentis, fecundum arbitrium archidiaconi, vel officialis noftri, nifihsc forte redores ecdefiarum adimpleverint t tuee omnia volumus ampliari. Libro· autem, miflale, breviarium, antiphonarium, graduale, troperium, manuale, pfalterram, ordinale, in qualibet ecdefia propria volumus contineri.

II. *Dt apparata ecdefiarum dedicandarum Itf^ti flan debeant I» camellis.*

Provideantque redores ecdefiarum, & pnelati, fit majores, quod parais fint ecdefiefu* ad dedicandum non confecratc, cum fuper hoc fuerint requifiti. Annus autem & dedicationis dies ecdefiarum, que confecrate fuerint, & altarium, Ôc a quo confecratc fuerint, fuper feribantur altaribus evidenter. Nec laid flent in cancdlis, dum celebrantur Divina .· faiva tamen reverentia patronorum, fit fublimium perfonarom.

III. *Deconfecratione coemeterii.*

Coemeteria quoque, que corpora continent falvandorum, quorum multa jam pûrgata flolam fur glorificationis expedant, inhoneftum credimus brutorum animalium fordibus deturpari .· propter quod praecipimus, quod honefte claudantur fepe vd muro, canonice compellendis ad hoc faciendum iis, ad quos eorum claufio nofeitur pertinere.

IV. Air *placita facularia*, C *ludi intonefii in coemeterio fiant.*

Redoribus ecdefiarum etiam & facerdotibus inhibemus, ne ipfi in didis ecdefiarum atriis animalia pafcant, vel etiam intrare permittant .' quod fi prcfumpferint, graviter fe no* verint efle punsendos.

Ad fervandam quoque tam coemeterii, quam ecdefue reverentiam; prohibemus, ne in cœmeteriis, vel aliis locis facratis, vel etiam alibi diebus Dominicis, mefcata teneantur, vel Unguinis caufie tradentur, nec ludi fiant inhonefti, maxime in fandorum vigiliis, & feltis ecdefiarum .· quod potius in dedecus fandis cedere novimus, quam honorem; prefumproribus, & facerdotibus, qui haec fuftinuerint fieri, canonice coercendis. Nec in coemeteriis cdificia, uifi forfan hoc tempus hoftilitatis exegerit, ulla fiant: & fi fada fuerint, diruantur.

V. *De baptifmo, tf pulbus verbit laicis, fi nateffitas compellat, baptizent.*

Quoniam autem a baptifmo falus noftra cepit initium, de quo prophetavit Zacharias, dicens: *Erit fetu patent domui David in ablatione peccatorii, tf mnfiruata* .' hoc eft, peccati adualis, & peccati originalis, quod per menflrusm defignatur .' quod fiquidem, ficut dc mcnftrua, contingit invitis. Ab illo fumentes exordium, practpimus, quod in qualibet ecclefia baptifmali, fit fons lapideus decentis amplitudinis, flt profunditatis: decenter etiam coopertus, in quo pyvuli baptizentur. Quia, fecundum quod legitur in concilio domini

Zdbar.It.

' ΛNMiΓ'θ "· **£*'* ****" apoftolica, quidam diaboli-A
auuJfi c* fr*ud® decepti, vana pericula formidantes,
«>,·. fabbato fanâo ante Refurreâionem Domini,
* 5**'"**?. ** (abbato ante Penteeoften , diebus videlicet
ELuTTu. ad baptizandum ab ecclefia folemniter deputa-
hui «m. tb , fuca ib diebus non permittunt parvulos
••»r· Vid· baptizari I prxeipimus fecerdotibus, quibus cu-
' ra parochialis incumbit, quod (obditos fiios ab hoc errore , crebra predication ftudeant revocare .· doceantque fubditos fuo* formam verborum, qua baptizare debeant parvulos fisos, fi forte ncceflicas emerferit baptuandi, ut baptizent, fcilicet hb verbis, in lingua qua noverint baptizare : ut videlicet nomen exprimant baptizandi, quod dicaTuiPtizans : Ego baptizo te in nomine Patris, dt Fibi, & Spi-B ritus fanôi. De infantibus etiam expofitis, & aliis , de quibus dubitatur, an baptizari fuerim, vel non : hac facerdotes obfervent , & alii, fi forte necefliias emerferit, quod cos baptizent fub hb verbis .· Ego te non intendo rebaptizate, fed fi baptizatus non es, ego baptizo te io nomine Patris , &c. & trina fem-
*iaacrfo per fiat * csqcrfio baptizandi. Item panni chrifmales in ufiis fieculares nullatenus convertantur . Mooeanturque patrini circa pueros inftruendos in fide fponfionis fua fervare promiflum. Mafculum ad minus duo mafculi & una mulier fufeipiant; feminam dua mulieres, dt mafeulus unus .' nec de facili vel paf£m pluies admittantur, propter pericula, quae C per boc contingere confueverint. Pueri autem in neceffitate baptizari, fi forte convaluerint, ad ecclefiam deferantur , ut qux defuerant, foppleantur: ea fcilicct, qua» baptifmalem immerfionem confcqui dwoicunlur.

VI. *Dc catfrmutione.*

Quia vero baptizato , quafi neophyto, hoc eft novo Chrifti militi, multiplex confliftusinfurgit adverfus principem tenebrarum, de quo
?**· s* legitur in Job : quod m»» *cft poteft-r [*f*r terrene, fa» ci velent couepereri :* neceffarium cft ei (aeramentum confirmationis , quod ad robur fidelibus Ecclefia cenfuit tribuendum. Un- D de prscipimus , quod facerdotes parochiales, fubditos fuos ftudiofe moneant fit frequenter, quod parvulos fiios faciant confirmari : fciantque paties fit matres eorum, fe poft annum a nativitate pueri computandum, ab ingreflu ecclefia fufpendendos, fi infra annum, dum tamen epifeopi copiam habuerint, vel tranfitus epifeopi per loca , in quibus habitant, fuerit manifeftus , fi non pnefentaverfat confirmandos. Provideantque matres parvulorum, quod confirmandi, cutn mittuntur ad epifeopum, habeant ligamina nor· telae: qui confirmati fuerint, poft triduum portentur ad ecclefiam, in fonte MPtifinatbabluendi, & ligamina comburantur. Nec vir aut foetnina filiumfuum, aut E filiam luam - nec vir feminam, nec femina marem coram epifcopo teneat ad confirmandum; fuper quibus , propter crebras epifeoporum occupationes, per facerdotes fiios fubditi doceantur. Moneanturque fideles, ne parvulos fuos faciant pluries confirmari : quia ficut nec baptifima, nec confirmatio debet aliquatenus iterari. Et fi presbyteri, fingulb diebus Dominicis, fuper his , que circa baptifmum, dc confirmationem pramufimus, parochianos fuos non informaverint diligenter, noverint fe graviter T

VII. *Confrvetio bftun* eeckfitru*.* JjJJ»

Qpia vero pugili non fitfficit robur ad bdlum, nifi dcviaticum habeat, quo (uftentenir; illud dulce viaticum dc pignus noftra redemptionis, dc pretiofum corpus fuum dc faaguinem, ad noftram fuftentationem » Chriftus reliquit in terris.. Hoc eft igitur (aeramentum, omnem fiipercelleas venerationem, quod taotum debemus, pro noftra parvitatis modulo, totis viribus venerari. Circa fpecies, quas exiSntur ad hoc facramenram, quod piae recortionis * VZ.. praricceflbr nofter ftatuit inpri- · «nu- ma conftitutionc , approbantes, dc verba ca- <fe nonis diftiofte proferenda , dc hoftiis confecratis non ultra feptem dies confervendis, nc forte per vafis vitium , vel diuturnam confer- tacn. vationem, humiditatem contrahant , aut mucorem, propter quod abominabiles guftui, vel afpe&ui turpes appareant; firmiter praecipimus, quod ipfe fuper hoc provide ftatuit obfervari : praecipientes nihilo minus , quod, fecundum ftatuta concilii generalis , Euchariftia fimul cum oleo, dc chrifinate, fubcompetenti claufura fervetur .' ne , quod abfit, contingat in ipfis per (acrilegos nomen Domini blafpbcmari. Quod fi negleâum fuerit , ad archidiaconi vel vifitantis arbitrium. rctioris vel vicarii refidentis negligentia puniatur.

VIII. *Pulfetio cMcqunull*, quando corpus Dotteini erigitur.*

Cum autem, in celebratione Mifla, corpus Damini per manus facerdotum in altum erigitur , Campanella pulfetur .· ut per hoc devotio torpentium excitetur , ac aliorum caritas fortius inflammetur . Qpod autem a rcligiofis illis, quoad elevationem , ut videri poffit ab aftantibus , obfervari przcipimus , qui non (ervaverum, ut dkitvr, haâenus hoc ftatuium.

IX. *Ut devote occurrent, cum Euchsiriftia deportetur.*

Cum autem ad infirmum Euchariftia deportatur, ita decenter fe habeant portatores, fuperpeUiciis (altem induti , cum campanella, lumine pracedente, nifi vel aeris intemperies obftet, vel loci remotio .· ut per hoc devotio fidelium augeatur ; qui Salvatorem fuum tenentur in via , luto non obftante, flexis genibus adorare , ad quod funt per facerdotes fuos attentius commonendi. Si autem loci remotio, vel aeris intemperies obftiterit, facerdoti praecipimus , ut circa collum fuum, in theca honefta, pixidem deferat, in qua reponitur Euchariftia , nec fine comite incedat, per quem facilius evitet pericula, fi emergant; nec etiam eundo ad infirmum, vel redeundo, ad domum aliquam , vel negotium divertat, nifi fupradiftoredemptionis pignore, periplum prius in loco debito repofito reverenter. Qpod fi focus egerit, pro irreverentia puniatur.

X. *Ut aZif«sd feoms ftt, «Jv fuerit Sucktriftlu.*

In ecclefiis autem , (altem quarum amphe funt facultates, continue lampas ardeat, die videlicet dc nofte, coram redemptionis noftra

ANNO CHRISTI

•pignore fupradiâo . Non folum autem verba canonis diilinfte proferri volumus : fed &pfalmos, & hymnos , & cetera omnia, que hutulmodi funt , dc fubfequentia, & prxambula facramenti. Sunt enim quidam , quod dolentes referimus , qui continua fyncopa, fecundum quod legitur in concilio generali, proferunt Matutinas : quos, quia malediftus eftqui facit opus Dei negligenter , ad hoc volumus coerceri. Ne forte quod princeps oblatum fibi recufarct, pro hoflia videlicet integra, & viva , mortuam vel mutilatam Principi principum offeramus. Et quia quidam in pfaJlendo verfus , anticipant voces, labii'permiicentes.· praecipimus , ut iocius pfallens focio pfallenti intendat, & expeâet, quoufque idem verfum finierit, quem incepit.

Terrv. ,■ »». tkGrt·

B

XI. *Dt hiris Ô* veflimentis.*

Omnes autemecclefix, libros habeant emendatos : quia per eorum falfitatem multa leguntur fic canuntur a pluribus indecenter. Redores etiam ecdefiarum fic facerdotes, fic alii miniftri ecclefix , in Divinis officiis , tam in Vefperis, quam in Matutinis, aut aliis horis, fuperpelliciis utantur, aut pallis honeflis, aut daufis faltem indumentis dieiuper.

XII. *Dt facerdotiius minifirsmtibus I» eboro.*

Et quia , ficut accepimus, quidam capellani, ad annualia, vel ad officium beatx Virginis afliimpti , interdum Matutinis prxpofitis, aut feorfum a choro, vcl ab ecclefia, per fe didis , Mtflas celebrant immature , per campos , vel per villas poftmodum difeurrentes ; prxeipimus , ut omnes capellani, qui tn una parochia commorantur, fimul interfint, fie conveniant Matutinis fil Vefperis , fit aliis horis canonicis, in ecclefiis celebrandis , fic Miffis, fic maxime de dic , nifi caufa rationabili fuerint impediti : nec aliquis celebret , quoufque Prima fuerit canonice completa. Quod fi fecus agere prxfumpferint, ufque adA fatisfaftlonem condignam te noverint effe fufpendendos. Statuimus etiam, quod in feriisfic fertis trium le&onum , fit tn fellis ix. lefeionum poft fecundas vefperas, nifi in craftino fertum ix. leâionutn iubfequatur, *Placebo tJ Dirige*, dicantur pro fidelium animabus , cum ix. pfalmis, & iij. leftionibus : nifi in Pafchali tempore, in quo cum tribus pfalmis & tribus lectionibus dici folent. Cordi nobis effet, quod omnes monachi haberent in Divinis obfequiis unum ufutn; & uuum, licet alium , canonici regulares ; & unum , licet alium , clerici fxculares : tanta enim djverfitas , regulares etiam ejufdem profeffionis, m diverfisperitos reddit, & imperitos .

D

XIII. *De matrimonio.*

Quia vero filiis Adz poft lapfiim mtindrtis unda baptifmatis , & per epifeopum Spiritu fando in confirmatione fSboratis , & falutari viatico fuftentatis, lethalis concupifcentix lex inhxfit, fine qua non fit carnalis commixtio : propter hxc humana generative quidem tota corrupta, conceffum fuit matrimonium in remedium , quod inftitulum fuit prius ad officium. Hoc autem facramemum , quia figuret facramentum quod eft inter Chriftum & ecclefiam,- eft equidem & veneratione dignum, & a fidelibus omni feriptione celebrandum pnehabita: pnefertim, cum cx errore contrahentium , 6c eorum, qui ipfis afliftunt , lites inextricabiles oriantur : propter quod , juxta ftatuta concilii ftatuimus , ut nullum matrimonium fiat, nifi precedent! in ecclefia trina dcnunciatiooe folemni. Novcrintque facerdotes, qui hoc ftatutum violare prxfumpferint, feper triennium ab officio fufpendcndos. Hxc autem intelligtmus , non folum de matrimoniis folemniter celebratis ; fed etiam dc iis, quae aliter fiant, dum tomen contra&utn fuerit matrimonium per verba dc prxfenti.

ANNO CHRISTI

XIV. *Dt tranfartfforiius matrimonii.*

Iniungimus etiam facerdotibus, quod diflrb de inhibeant parochianis fuis, ne etiam fponfalia contrahant, vcl contrahentibus afliftant, fide data per verba de futuro, nifi jejuna faliva, teftibus dignis, adhibitis in prxfentia facerdotis ; quod fi fecus egerint , mittantur ad epifeopos puniendi Nec extranea prions , de qua per denunciationetn conflare non poteft an legitima fit, ad contrahendum matrimonium aliquatenus admittatur /nifi fuper hoc, per licentias prxlati, fub cujus jurifdidionc prius fteterant, fidem faciat archidiacono loci, vclepifcopo, vel officialibus eorumdcm. Doccanturque conjugati bona conjugii, necnon fic quomodo debeant fuos , in timore Domini, parvulq» educare. Provideantque capellani infuper , quod fecundo nubentibus benediftionem folemnem de cetero non impendant , fi pœnas canonicas voluerint evitare. Prohibeanturquc , fingulis diebus Dominicis, per presbyteros, tam matres , quam nutrices, juxta fe pueros teneros collocare prxfumant, ne forte contingat, per eorum incuriam , pueros fuflbeari; fed in cunabulis firmiter jaceant fulciendis .

C

Sponfis etiam prohibemus, fub pœn» excommunicationis, ne, antequam matrimonium celebretur, camaliter nfifceantur. Quod fi fecerint, fi de contractu matrimonii contra prxdidam formam , coram quibufeumque judicibus fuerit judicialiter traftatum, partem agentem , licet obtinuerit , penis fubfcriptis volumus fubjacere ; videlicet, quod quater in anno veniant ad ecclefiam cathedralem, tam coram atrio ecclefix, quam in vicis prxeipuiscivitatis, difciplinam publicam recepturi. In aliis diebus feriandis, quotidie in parochia propria, fimilcm lubeant difciplinam.

XV. *Super eodem.*

E

Sacerdotes etiam prxdicent parochianisfuis, quod, contra doârinam Apoftoli , non obfervent dies, & menfes, & tempora, & annos, nec in a&bus aliis, nec in matrimoniis celebrandis : ne timeamus cum Apoflolo, hxc timente de Galatis , quod in ipfis fine caufa vel inaniter laboremus. Ne autem aliter matrimonia , vel fponfalia contrahantur .' prxeipimus per facerdotes tubditis fuis, fingulisdiebus Dominicis , firmiter inhiberi, intimantes eis, quod qui aliter facere prxfumpferint, ad epilcopum mittemur graviter puniendi. Sortiant autem & fortiarix, cum detefti fuerint, maxime autem, qui Judxos confuluerint fupet vita,

CHRISTI ,M„ vita, vel aftibus forte difeutiendum ; ad epi-A ifOPum deftinentur › Pro fur difcfetionis arbitrio, puniendi . Supcrlilitiofas etiam fontium adorationes , & populorum colleftiones apud Gerne , Ac apud fontem Kollz, juxta Gloverniam, Ac in aliis locis fimilibus, quoniam ex hoc animabus fidelium multa novimus pericula provenitte , per facerdotes vicinos przcipimus prohiberi : & , per fubtraâionem panis bencdiâi, & aquz bcnediftz, coerceant cos , quos in hoc de cetero noverint deliquifte.

XVI. *Vt amnes confiteantxr, faltem fcmcl l» nw , antequam communientur.*

Quoniam autem , omnis ztas hominis ab B adolelccnua proclivis eft in malum, accidit etiam, ut poft hzc omnia deorfum vergens , humana fragilitas decidat in peccatum ; pro-Eter hoc invenit, Ac concedit nobis milcratio livina remedium, pernitenti* videlicet facramentum , qua poft lapfum refurgimus, qua vctuftas poft baptifmum deleta reverfa repellitur, Ac novitas perdita reftauratur. Hoc autem facramentum A quanto majoris eft mifetitionis beneficium, tanto magis eft ab omnibus carius ampleftendum· Przcipimus igitur , juxta noftrorum ftatuta majorum ,ut femel ad minus per annum ftudeat quifquc fidelis omnia peccata fua diftrifta Ac dilucida confettione detegere; ne, quod abiit, in examinationis ex-C tremz judicio, corahs angelis Ac archangelis Divinis publicentur . Moneantur tamen fideles, per annum pluries confiteri : ut videlicet faltem in tribus praecipui» folemnitatibus, Nativitatis Domini , Palchz Relurrcdionis , Ac Pcnteco/les.

XVII. *De confeffionibus clericorum.*

Volumus autem , ut ad audiendas clericorum confcftiones, certi deputentur in fingulis decanatibus confefTores, quos in przfenti fynodo , per iplbs eleftos volumus nominan . Injunftiones pœnitentiarum , quz ex cupiditatis radice procedunt, exécrantes, ne fiant diftriftius inhibemus; ne videlicet facerdos Miffas , tricennalia , vel annualia per ipfum facienda , vel oblationes ab ipfo recipiendas , prêter certa tempora ftatuta, fubditis luis injungant, ne potius pecuniam, quam animarum falutem querere videantur. Et qui fuper hoc convifti fuerint , vel confetti, pro fuperioris arbitrio, puniantur.Quod fi peccatum iterent : vel ab epifeopatu penitus expellantur, vel fecundum ejufdem fuperioris arbitrium , gravius puniantur . Nec aliquis facerdos , qui parochiam regat, tricennalc recipiat laciendum . Quod fi receperit, duplum, quod eius recepit, operi Wigorniz ecclcfiz lolvere compellatur . Quod (i forte voluerit aliquis alii confiteri , E Stn proprio facerdoti, petita ab codemmoe licentia , non negetur. Dum tamen facerdotiper affectionem alicujus facerdotis dilcrcti conftiterit, quod ei conlcientiz fuz vulnera patefecit, alioquin pro non confctto teneatur.

XVIII. *De quibut facerdotes dxear.t fubditot feot, funt criminalia peccate , AT ut fetant orationem Dominicam, Û* Sjmbtl-cm .*

Sciantque facerdotes quz exiguntur ad vers conieflionis pœnitentiz lairamentum. Et quia obfervatio decalogi ncceftaria eft fidelibus ad· falutem: exhortamur in Domino facerdotes , Ac paftores animarum, ut lciant decalogum , id eft,decem mandata legisMoifz,quz populofuo fibi fubjefto frequenter przdkent.Ac exponant . Sciant quoque quz lunt feptem criminalia , quz populo przdiccnt fugienda. Sciant etiam faltem fimpliciter vit. eccicfiaftica facramentaquz funt .' Habeat etiam laltem quilibet eorum fimplicem intelleftum, fecundum quod continetur in Pfalmo, qui dicitur, Qiicumque vult, Ac tam in majori, quam in minori Symbolo ; ut in his plebem fibi committam noverint informare. Ut autem fciant facerdotes, quorum aliqui funt fimpliçes, pro quibus deliftis , fuperioribus funt pœnitentiz refervandz; fciant autem parochianos fuos inftruere quomodo debeant confiteti , necnon Ac eorum confeientias perferutari . . . tidioncs , Ac diverfitates, quia non fanat oculum , quod fanat calcaneum ; quemdam tradaiuin dc confettione fecimus , quem iciri ab omnibus capellanis przcipimus, Ac etiam obfetv.iti in confettionibus audiendis, quia longum clTet, ipfum in przfenti fynodo publicare.

XIX. Dr *imilione extrema.*

Qua vero, ficut Dominus in evangelio tcftatur , no» *fanil, fed mele hebentibut opu< ejl* *Maitb r* mrd/ca; caroque quibufeumque fulta remediis, femper tamen ut mortis debitum vergit inoccafum ; conceflum cft exeuntibus corporalis alienationis remedium , & remiflio peccatorum; que fola datur, (i forte non expediat aegroto corporaliter relevari: facramentum , videlicet unftioms extreme , quod eflcftum duplicem, Jacobo teflante, confequitur in zgrotis . Propter quod, hoc facramentum , cum alus dignis, decet miniftros ecclefue, cum ceteris fidelibus venerari : & ad hoc exequendum, facerdotes promptos ad zgrotos procedere , horis quibufeumque fuerint accerfiti . Sacerdos enim, qui fc pigrum exhibet in vifitand s infirmis , cx quo quandoque forfuan accidit, quod zgrotus abfque conlettionc , fic Dominici corporis & (anguinis perceptione decedit , expers etiam unftionis extremz, perniciofum fe, & non folum inutilem exhibet fubditis: Ac tantam ejus incuriam, per nos noverit condigna pro viribus, animadverfionc pleftendam. Sunt autem quidam, ut audivimus, ?ju« poft perceptionem hujufmodi facramenti , anitati priftinz reftituti, nefas reputant , vel uxores fuas cognofccre , vel carnes comedere , vel etiam aliqua ratione, nudis pedibus ambulare. Horum autem errorem, utpotc doârinz fanz contrarium, exeeramur, At eos excommunicationibus & monitionibus duximus corrigendos: quia feno abfeindenda funt vulnera , quz fomenta non capiunt ccclefiafiica coercitione; fi neccfle fuerit, per facerdotes eorum, ab erroribus revocari .Quidam etiam abhorrent hoc percipere facramentum, quod hoc fibi vix in ipfo mortis articulo, fuftmcnt cxhbcri : propter quod forfan accidit, quod ejus expertes plurimi ab hac luce lubtrahuntur. Contra hunc igitur errorem, cum aliis, eos per liccrdotes iuos, & przdicatores alies, cicbris exhortationibus przcipimus przmutmi.

XX.

CHKfsn XX- I >,·. /meritett & ceteri miniftri niterit, th ttenlheu fatreitlit fint erileni.

Qponiam autem etiam facramenta legis antique, qur tamen facramenta proprie nott dicuntur, non per quoslibet, fed per Levitas, & Levitici generis homines traftabantur: multo magis facramenta nove legis, qux non folum ficut illa figurant, fed faciunt quod figurant, non decebat per quofeumque trattari: Propter quod, neceflarium fuit facramen tum Ordinis, ut ordinati fcilicet prodiftum ordinent facramentum.- qui quidem Dominico g«*gi pmpofiti, ficut dc ordine procellunt, converfatione faofta debent ceteris pro- B minere. Cupientes igitur miniftros facromentorum noAri temporis ab omnibus fpurcitiis efle alienos, ejus exemplo, de quo legi- Melecb. i- tur in Malachia, fuad *Jedehit ctêfinru*, êTrwao»-*imu etrgcntm», t/ p^gthit filiet Levi*: circa mores eorum, dc oficia, prohibenda duximus, dc ftaruenda, que diftridis capitulis inferius fubfcribuntur,

XXI. *Dt tnietmtnlii clerictrttmb tmfais.*

Ne igitur clerici dc fuperbia fint notabiles.- procipimua, ut, juxta ftatuta conciliorum, pannis feriris, aut viridibus, aut rubeis non utantur, nec frenis, nec fellis, aut calcari- C bus, aut phaleris aliis aureis, aut deauratis; nec crines, nec comam nutriant, fed decenter fic circulariter tondeantur, coronam habentes decentis amplitudinis, fecundum quod exegerit ordo, quo fuerint infigniti. Cappas etiam deferant claufas facerdotes, fit perforatum habentes, ubique, & non amplius utantur herigaldis: ceteri vero curam animarum habentes, maxime in ecclefia, & coram praelatis fuit, fit in conventibus clericorum, fit ubique in parochiis fuis, fecundum quod in concilio Londonearum nofettur conftitutum. Quod fi fecus actum fuerit, tam ipfi, quam archidiaconi, qui defides fuerint io hac parte correctores, fe noverint peculiariter ad ptos ufus, D per epifeopum puniendos.- beneficiatis fcilicet in decima parte proventuum redituum fiiorum, fabrics Wigornis ecckfis tribuenda, irrefragabiliter per epifeopum puniendis. Clerici vero non bénéficiât i, qui reprehenfibiles fuerint in tonfura, nec ad fuperiores ordines, nec ad beneficium admittantur, quoufque per tantum tempus geflerint tonfuram competentem, quod videantur protcriti temporis Icandaium redemifle.

XXII. *De invidit clcricerneee.*

Quum autem omnia offa ccclefic debeant clerici efle, in quibus robur ejus eife debet, qui dum confringuntur, juxta Pfalmiftam, exprobrant inimici, oflium autem putredo fit invidia, quam ab ipfis cupimus relegari, ut aliorum bonis non invidere, fed potius ftudeant graiulantcs congaudere.

XXIII. *Dt humiliate clcricerttm.*

Ut exhibeant & oilendant fe vercs fcholares II. & difcipulos Jefu Chrifti, dicentis.- *Dijciti t net, λ miris fan, tJ httmilu terde*: fit in cis ornata tranquillitas animorum, ut fe ipfis compofiti fint, etiam aliis maniueti, nec etiam a fubdiiis decimas, nec alia, quae debentur eifdem, per iram, que *jxflitieun Dei* m- sprrat«r, aut turbulentiam exigentes, aut erro- 7^4, i,, res eorum jufto diftriAius corrigentes. Nec tamen prohibemus, quin illos, quos Dei timor a malo errore non revocat, ecclefiaflicecoerceat feveritas dlfctplin*. Nec arma portent clerici, cum hoc clericalem non deceat hooeftatem, nifi fbrfim arma defenfioms, cum hoc Dcccflitas exegerit evidenter. Invafores autem proprii juris, aut alieni, manu annata duriffime, fiiperiori arbitrio decrevimus puniendos. Per judicem enim, fua, vel tibi debita, five jus, five poflefllonem, juftum eft qucmlibet adipifei. Unde, quas fuper hnc ftatuta funt, firmiter volumus obfervari.

XXIV. *Sfad faerittet ntdlo mede fint figri ei vifittnitt i^rmti.*

Quoniam autem, poft primorum lapfumparentum, pofteritas eorum, pro magna parte, decidit in furorem: cujus equidem furoris haec funt figna, quod os aliena loquitur, dc quafi nttsil de p. . . . quod pretiofa fua, propriam videlicet animam, vili venundat pretio, ftudiofeque quasrit, unde fe perimat, denfum cootea fe lutum turpiter congregando, vincivit dc conflruxit vincula mandatorum cum Dei fapiemia. Ut autem, juxta confilium lapientis, non acedientur in ea, quos quafi vigiles', oportet alios................ gladio promunirc.* procipimus, ut difeurrtnees; fufcicent amico fuos, feftinantes, hoc eft, horis debitis, fibi fubditos, pro quibus apud diflriftum judicem fpoponderunt, folem in Divinis obfcquiis ad benedi&ionem provenientes. In vifitandis infirmis impigri igitur fint, diebus dc horis, quibufeumque fuerint evocari. Quod fi torpendo, vel ormiendo neglexerint: gravi fe pervigiles noverint ultione pleftendos, ut acedie vitium in eis penitus relegetur.

XXV. *^rchidiaeeni tf decerni nihil exigent λ rtilerthni in vifitttienihne.*

Quoniam autem horrendum eft ipfos idolâtres effe, quos in fine decet & oportet alio informare: illud exeerabile vitium, avaritiam videlicet, quae idolorum fervitus nuncupatur, omnes in fe derici ftudeant extirpare, fic exemplo majorum, minores ftudeant declinare. Quia igitur non filii patribus, fed patres Eliis thefaurizant: praecipimus archidiaconis, quod a fubdiiû fuis nihil pecuniae extorquere prrfumant, per injuriam; fic in iifitationibos faciendis, ftatuta conciliorum Lateranenfis, Oronte, Londonearum, vigilanter obfervent, videlicet officiis exercendis: dc ftatutum ^eveftionum numerum non excedant.* nihil etiam exigant, vel recipiant pro chrifmate, vel oleo tribuendo. Litigantibus coram ipfis liceat a lite per concordiam impune recedere, dum tamen lis fit talis, in qua compofitio, vel tranfaâio fit permifla: ncc fubdiros fisos excommunicent, nifi trina, & canonica monitione promilfa Decani etiam pro miffionibus clericorum, in pofleflionem ecclciiarum, in quibus fuerint per epifeopum inftituti, nihil omnino recipere, vel extorquere profumant. Nec archidiaconi, ncc eorum miniftri, officiales videlicet, aut decani, vel etiam facerdotes, in

P*.

AMNO chr vti

'parochiis fuis, pecuniam recipiant pro crimini-A mis celandis, & omnino fupprimendis, vel remifluss puniendis. Quod fi decani, vel facer* dotes fecerint : ab omeiis amoti , gravius puniantur. Arcbidiaconi & restores ecclefiarum, dc vicarii perpetui, relinquantur epifeopo puniendi . Apparitores etiam decanorum , fi crimina celaverint, per officialem epifeopi graviter puniantur. Volumus & quod apparitores, per officialem noftrum , dc archidiaconpm eligantur ; quoniam apparitorem fidelem efle oportet, cujus tcftimonio creditur , ficut duobus teftibus, in citationibus faftis, judici nunciandis.

XXVI. *Ne qnii fixeerdeebi/ in die celebret, nifi neceffitm boc exigit.* B

Prxcipimus etiam facerdotibus, ficut praedi-Hum eft, ne Miffas a fc faciendas, vel oblationes recipiendas injungant, nec in eadem Miffs, plura cantent officia: quod fapit dtfonat avaritie vitium manifefte. Nec etiam plure* Miflas unus facerdos celebret eadem dic , nifi vd die Natalis Domini, fle die Pafcbx , cum hoc, propter tenuitatem ecclefix, paucitas exegerit facerdotum ; vel cum corpus patiens fuerit tumulandum, vel ingens neceftitas id poftulat evidenter. Hoc autem inrelligimus faciendum in ecclefiis, quarum non abundaverint facultates. In aliis enim , qux opulente fuerint, dc parochias habentes diftufas , pluresC prxcipimus conftitui facerdotes dc clericos, ut-Ste diaconos dc fubdiaconos, fecundum eccle-; facultates: dc, fuper hoc per archidiaconos dc officiales noftros , nifi hoc forte redores ecclefiarum celerius exequantur; volumus dc prxcipimus ecclefiis provideri. Accidit enim ex hoc, quod merito reprobamus, quod diaconi fcilicet quandoque confefliones audiunt , «C alia tradant facramenta, qux folis facerdotibus funt commiifa-.quod ne de cetero fiat, diftridius inhibemus. Sacerdotes etiam, dcclerici miniftrantes in ecclefia, non exiliter , ut haâenus, fed fufficienter per illos quorum intereft, de bonis ecclefix fuflententur, moderanda per epifeopum , vel eius officialem fu-D ftentatione , fi necefle fuerit, habita ratione facultatum ecclefiarum, & idoneitatis miniftranuum in eifdem. In ecclefiis autem, qux vicinae funt fcbolis civitatis, vel caftrorum, aqux beoediâx deferendx fcholaribus tribuantur . Qpooiam autem , juxta querelam prophète :

ΓΙτμι. «. *Difperfi funt lopidff jenBxxrll* , fit *cepite* vnnuswsw pUrmraw, clerici videlicet, per turpes quarftus dt mercimonia , in capite omnium vitiorum : negotiationes omnimodas clericis inhibemus ,

Tim, v qula fecundum Apoftolum, *nemo Deo militem, negotiit fmxletribm fe debet impltcore.* Quoniam autem turpius hoc vitium committitur a religiofis, & non fine fcandalo plurimorum: hoc ipfis diftriftius decrevimus inhibendum.

XXVII. *Dt emptione bledi crefcentie in terre.*

Hinc autem confequens eft , quod crimen fugiant ufurarum : quod , ut audivimus, & dolentes referimus, facerdotes etiam circa mutuum, & emptiones bladi crefcentis in terra, ad totius cleri dedecus, fuarumque prxjndicitun animarum, committere non verentur , vendentes tempus, quod Dominus voluit cunilis efle commune , vilius ementes, & carius vendentes , pro dilaiionc temporis non venalis. Qux ne dc cetero fiant, totis viribus prohibernus,

ANNO CHRISTI

XXVIII. *Qud fecerdotet pro fepxltmn nibil nccipixnt.*

Sacerdotibus etiam diflriâius duximus inhibendum, ne pro beoediâionibus nubentium, vel fepultura mortuorum, vel aliquibus omnino (aeramentis, aliquid exigant a fubditis.vel extorquere prxfumant . Pias tamen fidelium confuetudioes, quas fponu- fervare voluerint , nolumus impedire.

XXIX. *Qned peutperee non compellentxr ed oftrtndnm, cxm cemmxnicent .*

Audivimus autem quidem , quod merito credimus reprobandum, quod quidam facerdotes parochianos fuos, cdfc communicant, offerre compellunt; propter quod fimulcommünicant, fic offerunt ; per quod venalis videtur corporis & fanguinis Chrifti hoftia pretiofa. Quod quam exeerabile fit , nullus ambigit lanx mentis . Hoc igitur avaritix horrendum vitium iuterdicimus, & exeeramur.

XXX. *Clerici nxlUm reddent leicit COmpXtetiontm.*

Quum autem non deceat clericos laicis, de propriis aftibus reddere rationem; firmiter inhibemus, ne clerici bailivas accipiant, per quas ad reddenda ratiocinia laicis obligentur, nec caufam fanguinis traitent, nec traâandis interfint: nec de exeeutione fervorum, litteras fenbere, vel difeare prxfumant.

XXXI. *Qmd ecclfix* ur *tredemtttr ed firmem , fine licentin epifeopi.*

Prohibemus etiam, ne ecclefix dentur ad firmam, fine noftra licentia fpeciali, nec ultra terminum in Londonienfi concilio conftitutum , caufis propter quas hoc fieri debeat , per nos approbandis, vel reprobandis, fecundum quod viderimus expedire. Qyoniam autem avarum eft, in ufus profanos convertere, qux Divinis funt obfequiis deputata: prohibemus , ne redditus vel fruftus poffeffionum, ad ecclefix iuminaria dati, in ufus alios convertantur. Quoniam, ut audivimus, non folum clericos fxculares, fed religiofos & regulares, avaritix peftis invafit, ut taoquam negotiatores prxeipui, negotiis le fxcularibus immifeeant impudenter; utpote mercimoniis, & firmis manemiorum , vel aliarum pofleflionum ab abbate fuo, vel priore, vel etiam ab aliis receptis ; nos, taoquam horrendum in eis hoc vitium execrantes, & zelo religionis , & ftudio juftiE tix perfequentcj , diftriûius inhibemus, ne talia de cetero , per religiofos aliquos, aliquatenus attententur.

XXXII. *rell&ltf, ú clericl feffentnr bofpitelitetcm, pro wrlbtu finle.*

Prxcipimus etiam, ut omnes clerici, & maxime religiofi , fe&entur hofpitalitatem, per quam quidam placuerunt angelis hoipitio re- Hcbr. ceptis: & fint bofpitales, pro fisarum viribus P« facultatum,- fit hoc line murmure, juxta doftrmam beati Petri; quia, telle feriptura ,dul

ce

ANNO CHRISTI

'ce verbum melius eft quam datum · Illo- autem hofpitio potiffiine recipiant, quibus ùve receptis, five repulfis, nihil fe fperet, ve! timeat, illum recipiens, vel repellens, ab homine retributionis vel moleftis recepturum.

XXXIII. *Depda, êr pmd nullus clericus interfit caxvocativuhets, qun vocantur fcatailes.*

Quia vero per gulam, mors noftra fumpfit exordium, fic tota cft Ad* pofteritasncceffilati mortis addi&a; maxime clericos decet a crapula fit ebrietate totis viribus abftinere. Unde prohibemus, ne compotationibus, qu* vocantur fcotalles , vel aliis inhoneftis » pmfumant aliquatenus interefle, ucc tabernas exerceant .B Ut autem a talibus fiibditos arceant, fic diligentiam adhibentes, przdidasfcotalles fit alias compotantium congregationes , ex parte Dei fit noftra, firmiter inhibentes, fic fe habeant, fit fubditos fuos fe habere doceant; ut qui fuerant per immoderantiam fauciati , medicinali parfimoniz ftudio reformentur. Quod fi tranfgreiTi fuerint, ab officio fufpendantur.

XXXIV. *A deriels bénéficials, qui uscorati funt, & de inconvenientibus.*

Quia autem circa luxuriam , fic continentiam clericorum, quos a fe tante fpurciticvitium cupimus relegare, nihil novum duximusC ftatuendum .' fed volentes, pro viribus , fuper hoc conciliorum ftatuta fervarc : precipimus archidiaconis fic officialibus noftris, quod diligenter inquirant, an aliqui eorum fuerint uxorati , vel concubinas publice tenuerint io domibus luis, vel alibi, per menfein , poft Londonicnle concilium promulgatum: ut poenam, in eodem concilio ftatutam , ttanfgreflbribus infligamus. Sciantque redores ecclefiarum, fic vicarii, ic graviter puniendos, fi fcienter luxum ecclefiis luis faciant ddervire. Ut autem clerici fornicatorestam in concnbinariis, quam in fe ipfis graviter puniantur: przcipimus, Ut publicis clericorum concubinis, nec panis benedicius , nec aqua bencdtâa, nec pacis ofeulum concedatur. Sciantque facerdotes, qui fecus egerint, fe graviter puniendos, vel ab officio fufpendendos.

XXXV. *De hit, qui reliquerint ecclefias folum illarum, udificiis ae/illutum .*

Qu'a vero, turpiter per aliquos diftrahitur patrimonium Jefv Chrifti, qui ecdefias fuasfic folum illarum zdificiis deftituta relinquunt, fic jn feodo laico domos zdificant, in quibus , collo- collaris · jbi forte concubinis eorum, valeant liberius lafcivire: prohibemus, ne in folo laicali , domus aliqux de bonis ecclefiz conftituantur, nec in talibus zdificiis, aut aliis laids , fruiius ecclefix colligantur, nifi forte hoc exegerit neceftitas manifefta : fed in folo ecclefiz , juxta facultates ecclefix ipfius, reftor illius zdificet competenter. Ad quod faciendum, fi neceftc fuerit, compellantur, nec alicujus ecclefiz terra libere laicis ad firmam aliquatenus concedatur: nec etiam frudus ecclefiz aliquo modo vendantur, antequam colligantur.Quod fi forte vivens non fuerit exeeutus de bonis ejufdem defunfti : per commiflarios ejus, vel archidiaconum effeftui mancipetur, dummodo longo tempore tenuerit beneficium edificiisde-Aftitutom. Quod fi forte diu talem non tenuerit ecdefiam , aliquid tamen de bonis ejus ad hoc ratione prevla deputetur, 'habita ratione temporis, quo pr«fuit ecelcfi* memorat*. Qpia vero multa fitnr, qu* clericali honcftatt conveniunt, qu* longum eflët difufe tradarc; qu* fubfcripca funt, prohibenda duximus , fic per archidiaconos diligenter *inquiri,* qualiter fe in his habeant fubditt fui.* pro quorum falute, llatnenda duximus fic prohibenda fubfequcntia, cum pnemiflis.

XXXVI. *Çettd nullus clericus frequentet ectiqfluj momailunt.*

Prohibemus igitur,ne aliqui clericorum,fine caufa rationabili, ecclefias monialium frequentare ptsfumant: nec etiam aliquis clericus , vel laicus , in domo fua concubinas teneat clericorum: fic ubi funt concubinarum receptacula , per archidiaconos volumus inquiri, ut receptatores gravius puniantur . Nec diftis concubinis , in teftamentis clericorum, juxta concilium Oxonienfe, aliquid relinquatur t quod fi przfumptum fuerit, irritum habeatur. Nec etiam aliquis clericus, vel laicus in domo fua teneat mulierem, vel confanguineam fuam , vel aliam, de qua merito valeat finiftrsfufpicio fuboriri,

XXXVII. *De bénéficials, qui illiterati funt,*

Qpia vero non decet illitteratos, ficinfcios, officium fibipaftoris,contra falutem propriam, ufurpare: dcnunciari nobis volumus per archidiaconos fic officiales noftros, qui funt restores ecclcfiarum, vel vicarii, qui magnam habent infufficientlam litterarum: fic an aliquis reftor ecclefiz, vel vicarius non fit in ordine , quem commifta fibi cura requirit, cum firmiter eos prius praeceperimus ordinari . Et quia przcepimus, quod reâores ecclcfiarum ad ordinem , quem commifta fibi cura requirit, fe facerent promoveri ; fic nonnulli , cum fuaDrum, fic fubditorum fuorum animarum periculo, fruftusfine noftra licentia diu perceperunt, extra facros : licet ad reftitutionem omnium frttduum, fine noftra coniciemia taliter perceptorum, tanquam invafores, ex debito teneantur: mitius tamen cum ipfis agere cupientes, qui jam per fufeeptionem ordinum, pro parte vitium hujufmodi redemerunt, panem fruchtum fuorum, per noftrum arbitrium, piis decrevimus uiibus erogandam I Illis autem, qui contra conftitutiones noftras, fic fandiones canonicas, ad facros ordines ha&enus afeendere contempfenint, adminillrationcm fruituum exigent ium interdicimus, & perceptionem futurorum , quoufque gratiam noftram invenerint, fic E faltem, ad facros ordines fe fecerint promoveri .· fi decreto noftro reftiterint, teneri etiam volumus de przceptis . Et quzratur , an in omnibus cccleliis, canon Miflz fit rite correûus.

XXXVIII. *Ne clerici interfint ludis inbonefils,*

Prohibemus etiam clericis, ne interfint ludis inhoneftis, vel choreis, vel ludant ad aleas , vel taxillos ; nec fuftineant ludos fieri de rege & regina, nec arietes levari, nec palzftras publicas fieri, nec gildales inhoneftas ; fic przck

pue,

pœ , mercatorum peregrinorum, quai omni. no fieri prohibemus: per que, multa novimus pericula provenifle. Vicarii autem in ecclefiis fuis omnino refideant, omni occafione cédante. Kcrtorcs etiam ecclefiarum, fine licentia epifeopi, nullatenus fe abfentent: qui, fi ab. fentes fuerint, ad relidendum compellantur , authoritate domini Paps, & noftra. Si feab* fentaverint rertorts fine licentia noftra, quartam partem frurtutun eifdem decrevimus fubtrahendum, fit pauperibus parochianis, ac aliis piis ufibiis, per illos, quos deputaverimus ad hoc, erogandum. Et, ut tam rertores, quam vicarii relidentes, tcftimonium habeant hone* ftatis: volumus, quod redores, capellanos parochiales de cetero fecum teneant in hofpitio, & in menfa', & ut ipfis peccandi per hoc , & malevolis fubtrahatur occafio detrahendi .

Statuimus etiam, quod de cetero , per archidiaconos, vel decanos, propter deliâumreâorum , vel vicariorum ecclefic, a Divinis officiis nullatenus fufpendantur : dum tamen per bona fua, vel pertonas coerceri poterunt competenter.

XXXIX. *Sacerdotes «eagnatetm non audiant tvnfeffiancs earn* vel /<«"v»fia fi* licentia rpifeopi.*

Prohibemus etiam , ne altqu:s facerdos, in capellis magnarum, quantumcumque fir, libere Divina celebrare przfumant, nifi nobis prxfentatus, & admiflus, nec ipfe confeffiones diâorum magnatum audiat, aut familic eorumdem, fine noftra licentia fpeciali. Et , fi qui fortaffis exemptos fe dicant a jurifdiftione noftra, privilegium exemptionis fus, quo ferventur , nobis exhibeant incunâanter.

XL *Zλ· lis qttifalfx* teftimonitc* perbibent in caefis matrimonialibus, vel in exbarcdatione alicttjets.*

Statuimus etiam, ut qui, pecunia corrupti, falfum depofuerint teftimoniuto , & fubornatores & compofitores, prxfertim in caufis matrimonialibus, vel cum in exheredationem alicuius agitur, a perhibendo teftimonio , tanquam infames, necnon & a ceteris artibus legitimis ecclefiafticis, repellantur.

XLI. *Picaria religioforxm fitficientes fini vicariis .*

Prxcipimus etiam, quod viri religiofi vicarios przfcntent ad ecclefias fuas, quas habent in proprios ufus, in quibus nondum funt vicarii conftituti: proventus vero vicatiarum , qui minus fufficientes debent merito reputari per ipfos quorum intereft, infra duos menfes irrefragabiliter augeantur. Quod fi forte neglexerint , defertum eorum per officialem noftrum , & archidiaconum loci , volumus in hac parte impleri, & religiofos , ad confenfum, per eorumdem beneficiorum fubtrartionem, decrevimus compellendos.

XLII. *Qaod clerici bénéficiât!, non fint advocati , nili in caufii propriis, vel dominera* Jteoram .*

Prxcipimus etiam clericis bénéficiant fit facerdotibus , ne fint advocati in caufis , nifi forte pro le, vel pro «cclefiis luis, vel prodominis luis, vel pro miferabiiibus perforas. Nec etiam ad poftulandum aliquis admittatur, qui de domicilio, vel origine noftrc jurifdirtionis fuerit, nifi noftras litteras teftimoniales exhibuerit , quod fecundum conftitutionem domini legati, prsftiterit juramentum, quod in caufis, quarum patronatus extiterit, patrocinium fidele prxftabit, non ad differendum , vel auferendum alterius partis juftitiam, fed adeaufam clientuli fui, legibus utendo & rationibus, defendendam I

XLIII. *Nulla det clerico, vel laico, de garble decimaram .*

Statuimus, ut nulls garbs dc blado decimando, alicui pro fervitio, vel aliquo modo alio dentur, antequam decimentur: vel fi dats fuerint, fub interminatione anathematis , prxcipimus computari. Et de negotiatione vel artificio ecclefix illius parochis, in qua domicilium habet, decimas det, licet in alia parochia negotietur , vd artificio utatur.* nifi manfionem diutinam in parochia fecerit aliena, tunc enim lucrum fuum pro rato temporis decimabit.

XLIV. *Dc decimis agnorttm, Una,& cafeor.sm.*

Cum decimarum confufio provenientium de lana, agnis, & caleis, ecclefiarum rertoribus amodo contentionis occationem generet : ftatuimus, quod tu quacumque parochia per totum annum fm-rit ovile ovium, licet oves parochia; vicine limites tranfeant , ad paicua quxrenda, illi ecclefix, in cujus parochia cubaverint, decimx tribuantur. Quod fi continue cubant in una parochia, & continue pafcant in alia : inter ecclefias decima dividatur. Idem & quod de ovibus, de vaccisduximus ftatuendum.

XLV. *Qaod decimatio lana egnoram & velleram fiant prafente rtfhre, vel ejas miniftro.*

Ut autem in noftra dicecefi uniformis fit prxftatio decimarum, agnorum, & vellerum. & ut laicis fubtrahatur occafio malignandi . ftatuimus, ut praefente *re&ore,* vel ejus miniftro, fiat decimatio prxdidorum. Quod fi laici ad hoc induci non poffunt .' ad hoc faciendum, per cenfuram ccclefiafticam compellantur.

XLVI. *De decimis fami .*

Statuimus etiam , ut decimx fœni integre reddantur, vel decima pars prati in loco competenti , & fine pratjudicio ecclefix aflignetur, nifi prius fuerit aflignata, five femel, five bis prata falcentur. Qpia, fi forte dixerint aliqui fe pratura, quod ccclefia tenet, dedifle pro decima , fi hoc probare voluerint, audiantur Quo probato, quod fuffeccrit, pro decima teneatur, nec amplius exigatur: fi vero nonfuffecerit , per ipfum, qui tenetur, quod deruerit, fuppieatur. Quod fi forte non probaverit, pratum datum fuiffe pro decima .' quia pro dote datum fuiffe prrfumitur , decima per eos, qui decimare tenentur, integre perfolvatur.

XLVII. *Dt dettMtlieu dnimoron.*

**** Concedimus ctiam redoribus ecclefiarum, quod monitione premifla tribus diebus dominicis, per cenfuram ecclefiafticam, coerceant detentores decimarum pnedi&arum.

XLVIII. *tihdttete ftitpeffident deetteur,* ra/ra rmsnastw *JUMeene.*

Praecipimus, quod viri rcligiofi, necnon fle alii, qui contra jus commune decimas poflident feparatas, infra feftum S. Michaelis, titulum nobis fue pofleflionis oftendant, infra terminum a nobis jam quibufdam ftatutis, vel ab officio noftro ftatuendum, titulum fu* poftef. fionis oftendant.

XL1X. *Dt extentlone tefitment/.*

Quia vero teftamentorum exeeutio, perexocutorcs, feu commiflarios, rarius quam deceret, debitum fortitur effedum, tum per fraudem exccutorum, tum per negligentiam eorumdem; volentes fuper noc de cetero providere, ftatuimus & praecipimus, ut teftamenta, quorum exccutionem in fe commiflârii fufeeperint, celeriter exequantur. Et ut liberius & promptius fiat, volumus, ut per vifumcpifcopi, vel ejus, quem ad hoc duxerit deputan- C dum, dum in executiooe laborant, moderatas fumant fibi exocnfas dc bonis defundi, cujus multe fuerint facultates; pauperibus vero gratis exeeutionis officium gratanter impendant. Quod fi fraudulenti reperti fuerint, aut négligentes: per epifeopum, vel ejus officialem, de confilio proximorum defundi, vel omnibus, vel illis, qui fuper hoc fuerintreprehenfibiles; alius autem vel illi fubrogentur.

Inhibemus etiam exeeutoribus antedidis, ne de bonis defundi recipiant aliquid, titulo emptionis, vel donationis, per fe, vel per alios: nifi fortaflis aliquid eis fuerit legatum a dido defundo, dum adhuc viveret, aut donatum. D

L. *De tfflomento ptitperi/.*

Ubi autem teftator tanta paupertate laborat, quod non poflit ecclefia legatum percipere confuetum, quin uxor ejus, & liberi, fi qui fuerint, relinquantur inopes, aut mendici, volumus, & praecipimus, quod tantum, &non amplius, habeat ecclefia pro legato, quodde-dudo eo, quod domino debetur, & funeris, expenfis, & aliis debitis perfolutis, duc partes bonorum, qu« fupererunt, antedidis uxori & liberis relinquatur. Si autem, fine liberis deceflerit, uxori didorum bonorum medietas relinquatur. Idem etiam ftatuimus,cum in paupertate confimili uxor uremoritur viro fuo, E circa virum & liberos obfervandum.

LI. *Qetod* ***nitor ectltf**** *, fl tefUteu decejjerit pofl Menemtittioeeem B. Morue, penipltt detinete & olto! fruDxl; fl tntetee intefttlets,* omnis *bonn* ***fu*** *fint in dijpqfitlonc epifeopi.*

Quod autem pic recordationis pnodeceflor nofter ftatuit circa frudus a clericis in terra feminatos, ab ipfis percipiendos, quacumque hora anni deceflerint, & circa decimas autumni iequentis percipiendas ab eis, fi tcftati, λ poft Annunciationem beat* Virginis, debitum' "L."" camis perfolviÇênt, ratum habentes.* de his, qui five ante, fise poft didum terminum, de- ,TX ceflerint inteftati, fic duximus ordinandum; ut dc dectjnis, & omnibus bonis eorum, qua tempore mortis inventa fuerint, difponat epifeopus. fecundum quod viderit expolire, convertens ea in folutione debitorum defundi, fi qua fuerint, dc alios pios ufus, fecundum quod pie decreverit faciendum. Succeflbr tamen defundi, fi ante tempus medium fuerit inftitutus, tam frudus terra, quam decimarum, integre percipiat: nifi fortaflis epifeopus, fi defiindus fuerit are alieno gravatus, ad ejus exonerationem, vel ad alios pios ufus, pro defun- Ido moderatum aliquid duxerit retinendum. Fanum autem prati de dominio ecclefi* fucceflbri defundi ftatuimns tribuendum; dccinrs vero fceni jure aliorum fruduum cenfeantur.

Item, fi redor ecclefi*, perceptis, vel percipiendis ab eo frudibus autumni, deceflerit, qui penfionem aliquam religiofis, vel aliis perlonis folvere teneatur: de bonis ejus dida penfio perfolvatur. Et fi forte proventus ecclefix, quos ipfe percipit, non lufficiant sd fervitium ecclefi*, & onera epifcopalia, & archidiaconalia fuftinenda: ufque ad Annuntiationem beat» Virginis, per commiflarios dc bonis defundi, quod defuerit, fuppleatur.

LU. *De terrle dtfmBonan nctdtle.*

Terre autem ecclefiarum vacantium, inculta: non jaceant, fed per decanum loci excolantur, ab eo, qui frudus receperit, fumptibus refundendis; vel pro parte fruduum, tradantur aliis excolende. Decani, qui circa hoc négligentes fuerint, puniendi. Si autem laicus, liber homo inteftatus deceflerit, dominus ejus, fic ecclcfia, cujus parochiam» extiterat, habeant quod ex teftamento, fi fieret, eis fuerat tribuendum. Quod autem de bonis fupêrfiierit, in folutionem debitorum defundi, fi qu* fuerint, & ftipendia fervientium, & alios pios ufus, per vifum domini defundi, & ipfum, quem epifeopus ad hoc deputaverit, erogetur.

LIII. *Dt facerlttikeu tlienet ordintlionle.*

Przcipimus etiam, quod omnes facerdotes ordinationis aliene, & qui locum mutaverint, qui in diœcefi noftra, ad parochias cuftodicndas, vel ad celebranda divma fuerint admittendi, citra initium Septembris, fingulis annis, archidiacono, vel officiali noftro, per ipfos, quorum intereft, praetententur; ut per ipfos prefentati, eorum meritis, approbentur, vel fi juftum fuerit, reprobentur.

LIV. *Dt feftie ctlekrtndis.*

Qpod autem predcceflbr nofter ftatuit dc feftis celebrandis, ne fiant in eis opera fervilia, pnecipimus ab omnibus uniformiter obfervari; nifi forte fpecialiter aliquid fiat pro veneratione fandorum in quorum honore, ecclefi*, vel altaria confecrantur. Didis autem fblemnitatibus, beatorum Nicolai, & Edmundi archiepifcopi, duximus adjungenda. Fefta autem fandorum Dominici, & Francifci, in ecdefiis, cum novem Ledionibus volumus fuper hoc celebrari. Nolumus tamen per hoc opera laicorum fidelium impediri.

LV. *Dt*

ANNO cmusti

LV. Dr *vigilits circe carpere defa&nsa.*

Qyod etiam idem ftatuit in choreis cantilenis, fiacularibus ludis , dc aliis tuipibus & fatuis declinandis, io vigiliis, quae fiunt circa corpora mortuorum, precipimus inviolabiliter oMcrvari .' nec ad di&as vigilias aliqui veniant, nifi caufa devotionis, & qui ab hujufoodi ..... voluerint abftioere.

LVI. *Qad ttudimr Cbriftia** tudlaade nutriat pares Jndetmm.*

Prohibemus etiam, fub interminatione anathematis , ne muliera Chriflian» pueros nutriant Judeorum, nec habeant Judei famulae Chrifliano», in coram hofpitiis pernoâamcs .

LVII. *Qad Chrljfial* ma *recipient ret Jndanon, l» écrivit teftedseades.*

Prohibemus etiam , ne Chriftiani recipiant pecuniam Judcorum , quafi res proprias , ut magis falvo cuftodiamur , in ecclefiis deponendas.

LVIII. *Chriflians* am *caaalttet Jud^e pectæat ceafe antneedi ei n/erea*

Quia vero parum refert an quis per fe, vel per alium in crimen incidat* ufurarum.* prohibemus, ne quis Cbriftianus Judaeo pecuniam committat , ut eam Judnus limulate, fuo nomine proprio , mutuet ad ufuram. In aliis autem, flatuta conciliorum circa Judaeos volumus & precipitous firmiter obfervari.

LIX. *De certe fle/chell.*

Qus autem circa rdigiofos ftatncoda deero* vhnus, proponimus in torum capitulis publicare. Item , poft feftum S. Trinitatis, fiant minora cerei de cereo Paichali, qui cedant in ufus altarium fic pauperum.

Has igitur noflras conftitutiones, in fingulis dt omnibus ecclefiis noltre diœcefis , icribt volumus & fervari : volumufque redores ecclefiarum & facerdotcs , ad ipfas intclligendas , & efteâui mancipandas, pro viribus infudere . Qpod fi forte neglexerint, fciant fe graviter puniendos , cum fuper hoc , in fynodo vel extra , fuerint requifiti , cum tantum temporis lapfum fuerit , quo commode quod prediftum eft, potuerint implevifte.

gr Addit io.

M hot cafiitestiaes , fees reperit Vilkies ie Cad. Thiae Epfccpi jtffaà&s , tf dicit effc D. Velim de Ceetelepe pie retarderials.

I. Rfr

Crea correâiooa Sacerdotum cooduôitiorum hunc ordinem volumus obfervari, ut fi per ioquifitionem , vel alio modo quandocumque fuerint de incontinentia diffiunati, dc convt&i, primo pecunialiter puniantur, dc amoveantur a loco, in quo fuerant diffamati, falsem in fine anni, propter infamiam, dc periculum evitandum, dc alio loco ponantur . Si fpes fit de correftione , dc caveant fub pœna graviori, quod de cetero continebuat . Sccuu-

B Ada vice, fi ad idem inveniantur culpabiles gatnr pœna non folum in fine anni, fed qua cumque parte anni inveniatur conuniflâ , dt caveant idonee, quod continebunt fub pœna amotionis, & deja&ionis ab Epifeopo, & mutent locum , ut fitpra . Si tertio comprehendantur culpabiles ; a loco ejiciantur maxime fi fuerint aflueti peccare ; quibus Ecclefiis mutuo fibi Cgnificent Archidiacono nomina ejeâorum , ne ab uno ejefti , in Archidiaconatum alterius *admittentur. Item* nullus *faebi*diaconus, icu ejus officialis admittat capellanum de alterius Arcbidiaconatu pernitentem, nifi prius confliterir per alium Arcnidiaconum, qualiter diAus Capellam» fuerit converfatus fcu morigeratus, & fi fub aliqua pcena fuerit obligatus, & fub qua forma. Item rc&orcsvel alii prefcnrantes Capcllanos, qui caverunt jam in eodem Epifcopatu, vel eos, qui habent necclle cavere fub pœna fleejubeant in ipfa prefentalione fi contingat caufam committi. Item extranei Capcllani non admittantur, nifi litteras tellimoniales ad locorum Ordinarium, in quibus primo celebraverant, attulerint, & pro eifoem caveant prefentantes, quod honefle fe habebunt, dcvivent continenterfub pœnaunius niarce . Item oriundi de alieno Epifcopatu, & non a fuis Epifcopis ordinati nullatenus admittantur , nifi prius doceant a fuis cum eis fitifle difpenfatum ; hoc idem de oriundis de C noftro Epifcopatu, dc ab alienis Epifcopis ordinatis , fimiliter obfervetur . Item diligenter examinentur Sacerdotes conduAitii de literature ad curam animaram maxime prefentati, dc illi maxime, qui in noftro Epifcopatu con* verfati funt, examinentur de Synodalibus conflitutionibus, de de Pœaitentiali noftro ; dc fi inventi fuerint haram conftitutionum ignari, repellantur, vel pro negligentia puniantur, dc injungatur eifdem, & aliis de novo admittendis quod habeant , dc fciant predi&a feripta citra adventum Domiui fub pœna competenti . Nomina (iquidem Capellanorum ad celebranda qualitercumque admiflbrum in feriptura redigantur , dc alii , qui funt bone fams D per feorfiim ponantur; alit vero, corre&i icilicet , dc caventes per fe ordinate , dt diftinfte. Ejus feripture nobis fiet copia citra feftum Omnium Sanftorum , ut fic de vita, moribus, dc conditionibus eorum poffimus doceri.

Ad hate capeliani *conviât* fuper incontinentia ad officium fuum non admittantur priufquam cum Pœnitentiali noftro confilium habuerint falutare, dc de hoc fidem fecerint Archidiacono, vel Decano.

Irem circa Redores incontinentes, dc vicanos fic procedatur : primo pecunialiter puniantur, fecundum facultates eorum, dc quan-E titatem deliâi : fi de alienis Parochiis fuerint diftamati , dt caveant fub pcena gravi, quod de cetero epotioebunt, quas cautione Archidiaconi exigant , dc nobis eafiiem infra menfem exhibeant, alioquin tamquam négligentes puniantur; qui fi tertio fuper ineontinenria convincantur, non per Archidiaconum , nec per officialem Epifcopi, fed per folum Eptfcopum, fecundum jura, dc formam fuaram obligationum puniantur. Hoc idem obfervetur in illis, qui in propriis Parochiis inveniuntur peccaflc, ve) aliud crimen commififle, quod ad eorum privationem merito fufficere debeat, dc eorum corre&o foli Epifeopo relinquatur, dt in iftis

cafibus maxime ad purgationem refloris non A coram aliquo nifi coram Epifeopo aliquatenus Amittantur.

Chr St I

Ad hzc ftatuimus, ne diebus- feftivis , &folemmbus carragia fiant, leu mercata & fi qui in hoc deliquifle reperiantur , & moniti non defiftsnt, ad capitulum evocentur, & ibidem graviter puniantur . Hoc idem de mercatis , ludis placitis, in locis Sacris ne fiant, ftatuimus obfervandum. Volentes infuper traâatum pœnitentialem , fit conftitutiones ncftras ab omnibus feiri, fit firmiterobfervari, ftatuimus, quod aliqua particula eorumdem in quolibet capitulo per aliquem Capellanum publice legatur , quando difficultas emerferit in eifdem exponatur, fic ubi leftor in eodem capitulo dimiferit , alius incipiat in fcquenti. Ita quod nullus leftor przmoniatur fed capitulo przfidens alicui Canellano, quem elegerit, legendas tradat conftitutiones fupradiftas. Hoc idem de traftatu pamitentiali in capitulis obfervetur . hi qui vero conftitutiones przdiâas non habuerint, vel ignari forte inveniantur earundem dimidiz marcz mulfta pro neg';gentia puniantur. *

Item poft feftum Sanftz Trinitatis fiant minores cerei de cereo Pafchali , qui cedant in ufus altaiium, fic pauperum.

* Jamftqiii-tv.r in Cod. Colton, qui-CbttexEpilc. Aflevtuuts o-milit

Has igitur noftras conftitutiones in lingulis fic omnibus Ecclefiis noftrzDiœcefis feribi vo-C lumus fic fervare. Volumufque reftores Ecclefiarum fic Sacerdotes , ad ipfas intelligendas, fic effeftui mancipandas, pro viribus infudare. Quod fi forte neglexerint fciantfe graviter puniendos, cum fuper hoc in Synodo vel extra fuerint requifiti. Cum tantum temporis lapfum fuerit quo commode, quOcLprzdiftum eft potuerint implevifle. *

M.S. Cott. *ddit.Exp/>-c<Mt cenfti-fntisncl De-mim tfxl;r

Dt kfiltnw librorum Sacrt Scripture.

In feptuagefima, canitur & legitur . In principio ; ideft, Pentateuchum Moifi, ufque ad Pafcam Domini. Septuagefima captivitatem Babylonis fignificat, id eft, confufionis in qua nos lumus dum in mundo captivamur , de qua exeuntes, debemus ad Jerusalem redire ; ideft, ad domum pacis, unde nos diabolus captivavit. In quamvis enim captivitatis noftri femper memores efle debemus, fpecialiter in ipfis diebus oportet, in quibus legimus & cantamus de abieftione noftri Adam de Paradifo; & de periculo Nox in Diluvio; Habram qui exit de terra fua, & de hujufmodi eorum laboribus: ficut enim Adam in exordio mundi faâus eft, fic & in principio anni, & Ecclefiaftici officii de illo cantare & legere proponimus.

len.tjriuin Palole .

In Paflione Domini, ufque ad Pafcha, legimus Jeremiam , quoniam Ipfe Redemptoris noftri paflionem aperta lamentatione przfignavit . Poft Pafca legitur Apocalipfilon , Deft tribus Septimanis ; & cantatur in feriis, quoniam Sanfto Joanni revelatum eft de morte agni : hoc etiam Sanfti Apoftoli praedicabant.

Poftea leguntur Epiftolz Canonicae ufque ad Afcentionem, fic cantantur de Pfalmis, narrabo, & fi oblitus; quod etiam prophetavit David paflionem Domini , quem praedicaverunt Apoftoli . Ab Afcentione Domini ufque ad Pentecoften , cantatur de fefto , & leguntur aftus Apoftolorum . Poft Pentecoften, ufque ad calendas Augufti leguntur libri Regum , cantatur, Deus omnium : quoniam ficut Saul, fie David . fit alii pro tege fua , contra Alophilos , fic Goliam pugnaverunt, fie fic nos, poft Pentecoften fic poft quam recipimus gratiam Spiritus Sanfti in Baptifmo, pugnare debemus contra vitia fit Drmones. Unde fic Apoftolus ; non eft nobis colluâatio adverfus carnem fit fanguinem , fed adverfus Principes , fic poteftates,, Kal. Augufti ufque ad Kal. Septembris legitur & cantatur Salomon, ideft lapientia cum refponforio " . In principio Deus,, Auguftus fextusmenfis eft fic calidus , fic anni medius . In fexta ztate qua Dominus venit debemus quidem propter ejus B przfentiam fapienter vivere quoniam audita eft inter nos lapientia , quz ab ore Altillimi prodiit unde fic cor concaleat fic igne ejusexardefeat quoniam Deus ignem venit mittere in terram vel quia in media ztate ubi quifque ab zflu vitiorum amplius fuccenditur noftra debeat tunc fuccurrcre fapientia nifi tanto fapientius eft cavendum quanto plus valet ztatis perfeftio ad refiftendum.

In feptembri legitur fic cantatur de Job, Tobia, fic Efdra, Heftcr, Judith ; hi funt qui omnia adverfa patienter fuftinucrunt fic fic nos in feptima ztate , qua mundus finietur, adverfa, quz fient debemus tolerare pro domino patienter.

Kal. O&obtis ufque ad novembrem leguntur libri Machabzorumfic cantatur,, ad appareat " ifte oftavus menfis Iztitiam refurreftionis fignificat quod ficut Judzis finitis przliis fic templo reftituto in hymnis fic confeflionibus benedicebant dominum ; fie fie in refurreâionis gloria deftruftis diabolis Sanfti fic jufti gaudebunt in Domino.

Kal. Novembris ufque ad adventum Domini legitur Ezechiel fit Daniel fit XII. Prophetz cum refpons „ Vidi Dominum : ,, Ezechiel enim vidit IV. animalia, fit IV. Evangeliftas, qui Domini nativitatem paflionem refurreâionem, afcenfionem , ficc. mundum docuerunt. Daniel quoque eum venturum przdixit , dicens; „ Afpiciebam in vifu nodis , fic ecce, filius hominis veniet : ,, Similiter & alii prophetarum Dominum venturum , vel nafeiturum przdixerunt ; fic ideo * ante adventum ejus leguntur , quia ipfe eft falvator mundi, quem nafcitunim praedixerunt de Virgine.

* Decft »n Cc,t

Ab adventu Domini, ufque ad Natale ejus, legitur Ifaias ; quia quanto de Domino prophetavit urbanus, tanto nativitatis ejus * fcfto legitur proximius.

* Deeft in M. S. Con.

Dt Ftftir duplicibus m Eccl^/ia Sahsburunfi.

Haec funt fefta duplicia in Ecclefia Salisburienfi ; videlicet dies Natalis Domini, & quatuor fequentes ; dies circumcifionis Domini; dies Epiphanix ; purificatio Sanâz Marie; Annunciatio dominica , dies Pafchae cum tribus fequentibus diebus; Dominica in Albis, Inventio S. Crucis, dies Afcenfionis Domini ; dies Pentecoftes, cum tribus fequentibus,- FeftumS. Trinitatis ; feftum S. Joannis Baptiftz ; feftum Apoftolorum Petri, & Pauli; Aflumtio S. Marie; Nativitas Beats Mariz Virginis , feftum Reliquiarum ; feftum S. Michaelis , feftum Omnium Sanftorum, feftum S. Andrez I

Item quando Chorus regi debeat, omni die Dominica , & in omni fefto duplici, & ia omni

ANNO CHRISTI

omni fefto IX. ledionum, per totum annum '& a primis Vefperis Natalis Domini, ufque ad Odavas Epiphaniae, & in ipfis odavis, nifi in Vigilia Ep phame, cum extra Dominicam contigerit; fit per o&avas Pafcha:, it Pentecoftes, ic in quibuldam feftis, quae contingunt in Palchali tempore; in its, videlicet in fefto S- AmbroGi, & S. Marci, & S. Gregorii, & Apoftolorum Philippi, it Jacobi, & in Inventione S. Crucis, & in fefto S. Joannis ante Portam fatinam; & S. Douflani, & S. Aldclmi, & S. Auguftini, & S. Barnabae Apoftoli; & per odavas AfcenGonis, & in die odavo Petri. & Pauli; *& per* odavas AfcenGonis, & Nativitatis Beata; Virginis Marite.

Hetc flat fefIj ftrlanda tx Mo In £pifcopatn figornix; fcllicet

Dies Natalis Domini, cum quatuor diebus fequentibus.
CircumciGo Domini.
Epiphania Domini.
DepoGtio S. Wolftani.
ConvcrGo S. Pauli.
Purificatio B. Marie.
Cathedra S. Petri.
S. Matthie Apoftoli.
DepoGtio S. Ofvaldi.
Annunciatia Dominica.
Dies Pafclue cum duobus diebus.
S. Marce Evangelifte.
Apoftolorum Philippi, & Jacobi.
Inventio S. Crucis.
Aicenfio Domini.
Dies Pentecoftes cum duobus diebus.
Nativitas S. Joannis Baptifte.
Apoftolorum Petri, & Pauli.
Translatio S. Thome Archiepifcopi.
S. Marie Magdalene.
S. Jacobi Apoftoli.
Ad Vincula S. Petri.
S. Laurentii Martyris.
Aflumtio S. Marie.
S. Bartbolomei Apoftoli.
Nativitas B. Marte.
Exaltatio S. Crucis.
S. Matthaei Apoftoli.
S. Michaelis Archangeli.
S. Lucae Evangelifte.
Apoftolorum Simonis, & Jude.
Feftivitas Omnium Sandorum.
S. Martini Epifeopi.
S. Andree Apoftoli.
S. Nicolai Epifeopi.
S. Thorne Apoftoli.
Omnes dies Dominici.
Feftum cujuslibet EccleGe.
Dedicatio EccleGe. Si fuerit matrix Ecclefia per totam Parochiam t G Capella, tantummodo in Parochia.

ANNO CHRIST!

Hxc fmI ftriend In oxmihu pntttrqnntn In cnrttcls.*

S. Vincentii Martyns.
S. Joannis ante Portam latinam, praeterquam in cantibus.
S. Barnabte Apoftoli.
S. Leonard) Abbatis.
S. Clementis Pape, & Martyris.
Translatio S. Onpaldt Epifeopi.
S. Catharine Virginis, & Martyn's.

Hxc fnnt ferlondn In operibus tHnlitrnm tnntnm : videlicet.

S. Agnetis Virginis, & Martyris.
S. Margarite Virginis, & Martyris.
S. Lucie Virginis.
S. Agathe Virginis & Martyris.
Fefta Sandorum Dominici, Francifci, & Edmundi Confeflbris in EccleGis cum novem ledionibus celebrari volumus.
Nolumus tamen per hxc opera fidelium impediri.
Poft *16.* Calendarum Februarii, nifi decimam lunam inveneris, ibi eft terminus Septuagefimz.
A fefto Stclle munerando perfice lune,
Quadraginta dies poft Septuagefima fiet.
Memento quod anno bifextili luna Febbruarii XXX. dies computet; ita tamen, quod luna Martii XXX. dies habeat, ficut femper habet, ne pafchalis lune ratio vacillet.
Poft feftum Sicile in primas perfice lune.
Trefque dies Domini, tertia Pafcha tenet.
Poft Nonas Martii, ubi G nova luna requiris,
Et fuccreftierit bis, feptima Pafcha patebit.
Inventum eft in Concilio Sandorum Patrum, quod nec ante II. Kal. Aprilis, nec poft 7. Kal. Maji, Pafcha debet fieri.
Nota, quod omnia fefta contingentia infra Septuagefimam ufque ad caput Jejunii cum nodumis celebrantur, prêter commemorationem Beate Virginis.
Bertinus, Ceda, Romanus cum Petronilla
Pfalmis nodumi dant fua fefta coli.
Petrus & Andreas, Jacobus, cum Simone Judas,
Ut jejunemus nos admonet, atque Matthaeus.
Dat crux lucia, cineres charifinata dia
Ut Gt in angaria quarta fequens feria.
Inchoat iftrus femper jejunia menfis
Poft exaltatam teria quarta Crucem.
Adventum Domini prima colit feria,
Andrecque dies adventus fit tibi limes.
Adventum Domini non eft celebrare Decembri
Andrsee fefto interior ordine quovis.
Poft ternas nonas nec quinas ante Kalcndas
Tres precedentes Andream trefque fequentcs. Xr

VITA

«ΘΜΘ»«ΜΝη^^«ΜΜη»»^<^^4Μ»«»»«Θ»Μ» Æ,

>>«l. >>«·■

VITA
CŒLESTIN I PAPÆ IVa

Cleftinus quartus, Mediolaocnfis, e familia nobili Caililionurn, *ex* cardinale Sabino, propter vite integritatem & raram eruditionem, Matthax» Parif. *ûχ* abbate Stadenfi, duobus hujus temporis feriptoribus atteftantibus, ad pontificatum pervenit anno Domini millefimo ducentefimo quadragefimo primo, imperante Friderico fecundo. Sene&ute & aegritudine confeâus, cum oâodecim diebus tantum officio pontificali prsfuiiTct, ex hac vita migravit. Cardinalibus vero aliquot per Fridericum in captivitate detentis, fedes viginti fere mentibus vacavit. Nam in captivorum cardinalium abfentia ad novi pontificis elcâionem procedere, nec tutum, nec conveniens videbatur. Parifienfis Ccelcftinum in fchifhute eleâum fuiffe feribit, utpote qui juxta decretum Lateranenfis concilii duas tertias fuffragiorum & votorum non habuiffet. Abbas Starieniis ait, duobus fchifmaticis fefe abdicantibus, Cceicftinum Gregorio legitime fubrogatum, quatuordccim diebus tantum fediffe.

OXONIENSE CONCILIUM

jfene 1141. *In fuo de jejienlif & precikm pro ecdefia fundendi/ eft altwn.*

ExMaafi «n·pl· T. 11. An. II,·. Affert Villini *d hunc

„ /^»(Jm Oxonii concilium epifeopotum & B V_A aliorum prelatorum celebrati conftitu-
„ tum effet anno XXVI. regni regis Henrici
„ III. rex fufpfcabatur nonnulla corona: ac
„ dignitati fus contraria ibidem propofitum
„ & tentatum Iri; quapropter procuratorem
„ fuum fpecialem ordinavit fedem in eo ca-
„ peffere, ac contra hujufmodi proceffus (fi
„ qui haberentur) appellare, atque eodem
„ tempore quaedam oretenus a rege ipfo re-
„ citare, quibus, ut fidem haberent, has li-
„ teras patentes adjunxit (Pat. ad. H. III.
„ m. xi.)

Rex, venerabilibus in Chriflo patribus VT. Eborum archiepifcopo, Anglie primati, & omnibus epifeopis, & aliis przlatis, qui conventuri funt apud Oxoniam, falutem. Dileâum & fidelem noftrum Galfridum de Lange! ad veftram praefentiam duximus tranfmittendum, & appellandum pro nobis, ne in conciLo nunc apud Oxon. convocato, contra coronam & dignitatem noftram aliquid ftatuerc*^ firzfumatis. Quaedam etiam pofuimus in ore pfius vobis exponenda, cui fuper his fidem adhibeatis. Tefte rege apud Maleberg. ip.die Novembris.

„ Dc hoc concilio epifeoporum Angbae fequen-
„ tia recitat Matthcus Parifius in an. p. 511.

Eifdcm temporibus convenerunt epifeopi Angliz, videlicet archiepiicopus Eboracenfis, Lincolnienfis, Norvcenfis, Carleolenfis, cum aliis multisgravibus, religiofis, ac difcreiisecclefiailicis perfonis, tra&aturi fuper multiplici defolatione ecclefic, & divinam confolationem poilulaturi. Statuerunt igitur quafdam orationes fpeciales cura jejuniis fieri ab ecclefia generaliter per Angliam, ut Dominus ecdefiam Romanam paftorali & papali regimine deftitutam, relevare & reftaurare dignaretur; exemplum accipientes in Aâibus apoftolorum, quando, incarcerato Petro, oravit ecclefia pro eo fine intermiflione. Confenferunt etiam in unum, ut ad dominum imperatorem mitterent univerfi nuncios favorabiles cum precibus lachrymabilibus, quatenus rancorem & omnem animi indignationem pro falute animae fincero corde remittens, depofitaomni tyrannide, ecclefiz Romane promotionem non impedirer, imo milericorditer rrfpirare promittens, licet lacelfitus, ftuderet promovere. „ HaecParifius.
„ Chronicon Dunftaplenfe in bibl. Cotton. Ti-
„ berius A. X. de hac fynodo agens dicit-
Concilium epifeoporum apud Oxonixm bnbitxm eft, tibi trallatum fnit de jejunils èT *orationibus pro tccltflo facienda.*

SEDES VACANS*

ANNO CHRISTI — ANNO CHRISTI

CONCILIUM APUD VALLEM GUIDONIS,

dtatctfi *Car* *»··«·

A Juhello Turonenfi archiepifcopo, & fuffraganeis celebratum anno Dom. MCCXLII

Ex doota* Mff. codldbue iater fc collais, altero Æjidü Meaagii V. CL altero Collegii Parif. $. J.

T1TUL1 Capitulorum.

I. *Dt ftatu regularium.*

EI. *Contra abbates per peitfooes gravantu prie ratus.*

J. *Mutationes priorum frequenter fleri* non debent.

4-

ANNO GHRJST1

4. De quibut cafimi non poffient ccgmtyri arcbidiaconi, arcbiprtfbrteri & decani.
5. *De clericii fnbeunhbui judicium Jaculare.*
6. *Qualiter flant Divina oficta tempore Interdtoi.*
7- *Ne religitf bakeant pecuniam pro veflibul.*
8. *De aggravatune cenfiera.*
f. De purgatione indicenda.

CAPITULA.

/. De flata regularium.

AD decus & honorem fandz matris ecdefiz , (alvis priorum conciliorum ftatutis , de fratrum noftrorum & epifeoporum confilio, in concilio apud Vallem Guidonis habito provida deliberatione ftatuentes decernimus, ut viri religioG in religioio & honefto habitu Domino famulantes , fuorum ordinum ftatuta, fecundum cujuslibet ordinis difciplinam, diligenter cuftodiant , ac ipforum obfervationes regulares,

/J. Contra Matti fer ptn/woti gravantct prioratul -

Et quia ex quorundam fratrum noftrorum relatione veridica comperimus, quorundam prioratuum in fuis diœccfibus dirupta Joca, nec ad refedionem eorum proprias fuppetere facultates , propter penfiones prioratibus impofitps ab antiquo vel de novo, quas lingulis annis abbatibus fuis folvere compel* luntur : ftatuimus ut abbates vigilanti cura provideant , qualiter ruinis prioratuurn domus deformat» , priori onere depofiro , vel prout melius velU expedientius cum difcefani confilio heri poterit , in melius reformentur . Quod ft fufficienter moniti ab epifcopo, négligentes extiterint, animadverfione puniantur.

ITI. Mutattonet Friaram frequenter fleri nan debent.

Quia vero cx frequenti mutatione Priorum non minima fcquuntur incommoda : abbates ad ipforum mutationem, vel translationem de facili non procedant , nifi neceffitaa vel utilitas hoc inducat. Odio vero vel cupiditate nullatenus inclinentur: fingula ofhcia , prout juris eft, fingulis committentes.

IV. De qulbat taflbett non pofunt cognofccrc ofebiélacoui, arcbipreibjrlcn, It ektani

Sane quia nonnulli quos ecclefiaftici ordo ad relevamen & lubfidiunr epifeoporum eligit , & fandorum patrum canones decreverunt, ut quod per feipfos non poflent, facilius cognofccntes per alios, explicarent, falcem fuam in mcilem alienam mittentes, ad illicita manus fuas & prohibita mittere non verentur: ftatuimus ut archidiaconi & alii, de cautis matrimonialibus , fimoniz , vel aliis quz degradationem vel amiflionem beneficii, vel dèpofitionem exigant, nifi de fpeciali mandato fui pontificis, nullatenus cognofeere , vel diffinire przfumant . 'nec officiales habere; excepto civitatis archidiacon,p, qui alias , officiales habere confuevit . Cui permittimus officiales in civitate folummodo , & non extra : antiquum ftatutum ab ufu corumdcm minime cuftoditutn fuper hoc renovantes. Hr ISI !

V. De dtricli fubcunlibut judieturn Jaculare.

Verum quia quidam religioft, necnon & clerici fzculares, privatis com* modis inhiantes , in caulis occultis * inhzrentes, juri publico quantum in ipfis eft derogando, relido ecclefiaftico judicio , ad fzcularia judicia prorumpere non verentur * Milevitanum & Chalcedoncnfc fequentes concilium·, hoc fieri dc cetero prohibemus . maxime in civilibus , & criminalibus caufis , prout in przdidis conciliis continetur: tunfgrcfiores concilii, przter pcenas a canonibus impofitas , compelli per ceniuram ecclcfiafticam ftatuentes . M.lexr u|u

VI. Qualiter flant Divina officia teâtfore Inierdifll.

Quia vero peccatis noftris exigentibus , ecclefia Dei permiflione Divina noftris temporibus moleftias fuftinet & prefturas : ftatuimus ut fi propter offenfas aliquorum, ecclcfiz cathédrales fuppofitz fuerint interdido per epifeopos, vel capitula fuper hoc poteftatem habentia, canonici feu alii qui in locis habitant interdidit, in eifdem locis conveniant ad horas canonicas fub mifli voce dicendas, clauftt janui, exclufis excommunicatis & ipterdidis , & officiando etiam celebrent, nec in totum a Divinis officiis eorum organa fulpendantur · Et fic militando Domino corde & ore prout poflunt , deputata militibus ftipendia reportabunt

ANNO CHRISTI

VU. Nt rUtgiofi babeant pecuniam pro vefhbus.

Quia vero radix omnium malorum eft cupiditas : religiofis perfonis pecunia pro veftibus non tradatur, fed foluni * procurator domus veftes emat competentes , ut ipfis occafio habendi proprium lubtrahatur.

fed foil prix..rat n domus . ut ipω <x.

VIII. De aggravation cenfure.

Si vero Ujpus, vel princepj fuerit , exigente juftitia , excommunicationis vinculo innodatus, & per annum animo indurato ip. excommunicatione perA feveret : loca ad qux iplum declinare contigerit, quamdiu moram fecerit ibi, fupponantur ecclefiaftico interdicto.

IX. Dc purgatione indicenda.

Et quia quidam oftenfas, & damna, & injurias'per viles perfonas ecclefiis & eccleliafticis perfonis inferre procurant: fi per hoc directe convinci * nequeant, & fuper' hoc fufpcdli prxfumptione probabili habeantur: ft indifta fibi purgatione defecerint ,. tanquam convi&i B canonice puniantur. {

* Al. eoo/<t niri

Aclum apud Vallem Guidonis anno Domini millcfimo duccntefimo quadragelimo fecundo.

<2B <SB€B $B <©B <3B€B

CONCILIUM TARRACONENSE

OB WALDENSES HÆRETICOS CELEBRATUM

Anno Domini MCCXLII.

B *Zovittt de hac fynodo ifta :* Circa hzc tempora contra hzreticos Waldenfes in regnum Aragoniz irrumpentes celebratum fuit concilium apud Tarraconem , in quo przfcripta fuit formula illos inquirendi, puniendi, & recipiendi ad catholicam revertentes, lalutarefque eis pcenitentias injungendi. Cui ut major authoritas conciliaretur, Raimundum Pennafortium, fedis apoftoficz pcenitentiarium, a magifterio generali totius ordinis Przdicatorum , quod abdicaverat, Barcinonem reverium , inlererte epiicopi voluerunt. Ejus adorum concilii aliqua pars fe annalibus tnfi-rit, ex qua difciplinz ecdefiafticz ratio in hzreticos fervata , cognofcaiur.

Acta concilii Tarraconensis .

CUm nos Petrus, miferationedivina archiepilcopus Tarraconenfis , inqmfitionem , inceptam per bonzmemoriz Berengarium Barcinonenfem epifeopum contra hzreticam pravitatem in civitate Barcinocenfi, vellemus effe ûui mandare : inter jurifperitos qui nobifeum aderant dubitationes hinc inde varie emerferunr . Quare ut circa fadum hzrefis & inquifitionis de cetero fiendz in provincia Tarraconenfi clarius procedatur .· collationibus inde fadis cum venerabili fratre Raimundo de Pennaforti pcenitentiario domini papz , & aliis prudentibus , in proceffu fententiarum hzretieorum , fautorum , fufpedorum, relapforum , & pœnitentiis eorum , fecundum diferetionem nobis a domino datam, ita duximus procedendum .

In primis queritur qui dicantur hzretici, qui futpedi, qui credentes , qui fautores, qui receptatores , qui defenfores , & qui relapfi : cum ifta genera hominum in canone explicentur . Et videtur quod ,

Hzretici funt, qui in fuoerrore perdurant, ficut funt Inzabbatati , qui dicunt in ahquo C cafu non effe jurandum, & poteftatibus eccteftafticis vel fzcularibus non efle obediendum, & pœnam corporalem non efle infligendam in aliquo; & fimilia.

Credentes vero di&is hzrefibus fimiliter heretic· funt dicendi.

Suipc&us de haerefi poteft dici qui audit praedicationem vel le&ionem Inzabbatatorum, vel qui fleflit genua orando cum eis, vel qui dedit ofculum eis :' vel qui credit ipfos Inzabbatatos efle bonos homines, vel fimilia , quz poflunt probabiliter fufpicionem inducere . Et poteft dici fufpeftus fimpliciter efle qui femel oravit, vel alterum fecit de przdidis cum eis . Si vero pluries audiviflet przdicationem, vel leD dionem , vel oraflet, vel aliquid aliud de prrdiftis feciflet cum eis, portet dici vehementer fulpedus . Si autem przdida omnia feciflet, maxime fi pluries, porter vehementiflime dici iulpe&us . Ifta ideo dicimus, ut diferetus judex purgationem poflit gravare vel moderari, prout magis viium fuerit expedire.

Celatores credimus eos qui viderunt Inzabbatatos in platea , vel in domo, vel in alio loco, & cognoverunt eos Inzabbatatos, &non revelaverunt cos , cum haberent aptitudinem revelandi eos ecclefiz , vel juftitiario , vel aliis qui portent eos capere.

Occultatores dicimus qui fecerunt padum de non revelando hzreticos vel Inzabbatatos, ve) alias procuraverunt quod non revelarentur .

E

Receptatores funt qui fcienter bis vel ultra receperunt hzreticos vel Inzabbatatos in domo fua, vel in alio loco fuo . Receptaculum credimus efle domum vel hoipitium, ubi haeretici vel Inzabbatati bis vel pluries convenerunt ad przdicationem vel leftionem : vel etiam ubi hzretici vel Inzabbatati pluries hofpiranrur.

Defenfores dicimus , qui fcienter defendunt haereticos vel Inzabbatatos verbo vel fafto, vel

quo-

~~~ quocumque ingenio, in cerris fuis, vel alibi, quominus ecclefia poflit exercere lumnofluium ad extirpandam haereticam pravitatem.

Fautores credimus omnes Jupradiâos porte dici fecundum magis fit minus, fic etiam qui alias quocumque modo eis dederint confilium, auxilium, vel favorem. Et omnes fautores credimus poffe dici fnipcftos, ita quod debent fe purgare, fic abjurare haerdim, fic omnem fatitoriam : fic debent fandx matri ecclefiz reconciliari.

Relapfos dicimus illos qui poft abjuratam luerefim vel renunciatam, revertuntur in priflinam credendam hxrefis. Eodem modo dicimus relapfos in fautoriatn illos qui poft abjuratam luerefim vel fautoriatn, benefaciunt hzreticis, vel celant eoa-r. El omnc-s prxdiâos dicimus «communicatos maj>ri anathemate : exceptis iufpedis fine fautoria, ii forte inveniantur^

Dubitatio etiam oritur apud quofdam, utrum relapfi in credcntiam, & haeretici dogmatizantes, fi poftquam turrim deprdienfi voluerint pœoitere, relinqui debeam judicio ficculari ? Et videtur nobis quod non : fed in quocumque catu tales ad intxufioncm funt condemnandi.

Item fi multitudo haereticorum Ceu credentium fuerit multa, & parati funt iuerefim abjurare, difcrctus judex fecundum magis Geminus juxta provifionem apoftoiic* ledis pœnas' canonicas poterit infligere talibus, dc fic poenam intruuonis vitare : vel etiam, fi multitudo non eft tanta circa credentes, difcrctus judex confideratis circumftantiis poterit moderari, prout vident expedire : provifo tamen quod perfefti hcretici, vel dogmatizantes eorum errores, vel credentes reUpfi in credential», poft abjuratam hrrcfim vel renunciatam» in perpetuo carcere intrudantur, hacrefi penitus abjurata, dc abfolutiooe habita excommunicationis, ut ibi fitlvent animas fuas, fit alios de cetero non corrumpant.

Item nuentur, utrum ille qui dedit ofeulum Inzabbatato vel heretico quem credebat, vd feiebae efle Inzabbatatum; vel oravit cum eo, & celavit eum; vd audivit praedicationem vd leftiooem ab co, fit credidit talem efle bonum hominem; fit judicandus credent ejus erroribus? Et dicimus quod non; fed talis condemnetur taoquam fautor vel occultator fic benefaftor, fit vehementer fufpeftus, quod credit ejus erroribus : nifi adeo efler litteratus vel difcrctus, quod non poflet ignorentiam portendere. Qjod arbitrio difereti judicis duximus relinquendum

Item quaeritur, quis ante inquifitiooem inceptam fuit confeflus facerdoti fuo de hcrefivel fautoria, fit vocatur modo ab inquifitonbus * In cafu illo credatur confeffori lue fic fi inventus fuerit bene confeflus per confeflionem facerdotis, licet facerdos mile fecerit, quia ipfum non rcmifit ad epifeopum ; ille tamen confitens, per talem confeflsooem evitet poenam temporalem, nifi inveniatur in falfa poenitentia, vel rclapfus poft poenitentiam, vd publice diffamatus. Si autem allegat manifeftam peenitentiam, vel reconciliationem, probet per duos teftes. Si quos vero conflat ante inchoatam inquifitionem de his fuifle confeffos, debent publice abjurare luerefim aliam folemnitarem facere, nifi ita fit fecretum faftum, quod non habeat contra fc famam vd teftes : & *tamen in* utroque cafu funt ab omni pœna temporali immunes. Si vero aliqui tp cati «b inquilitoribtu dejerant tempore fus depolitionis ; dc poftea ad inftantixm inquifirorum, vel metu probationum difeooperiunt veritatem,- led* dicunt quod h*c~ tacuerunt propter verecundiam vel timorem; tales credimus perjuros, quia qui fcienter fallut» dicunt, vel verum tacent, perjuri funt : fit ideo pernitentia canonica en eis gravior imponenda.

Fwnn paiutetaljruHf.

Haeretici pcrfeverantes in errore relinquantur curie fircularis judicio. Pcrfcâi vero hzrciici-, fi converti voluerint, fit dogmatizantes, abiolutione prxhabita, fic abjurationc fafta, perpetuo carceri intrudantur.

Credentes autem haereticorum erroribus folenncm faciant poenitentiam : hoc fcilicet.modo, quôd in feflo omnium Sanftorum proxime venturo, fic in prima Dominica adventus, in die natalis Domini, Circumcifionis, Epiphanie, S. Manx Februarii, S. Eulaliar, S. Mariae Martii, fic per omne* dies Dominicos quadragefmue, fint jn proceflionibus ad fedem, feu ecdefiam cathedralem, fic ibi dilcalciati in braccis fic camifia; praeterquam in die fanft* Mari* Februarii, fic in ramis palmarum, ut reconcilientur in ecclefia parochiâli, in proccffionibus publice, difciplinati per epifeopum vel facerdotem ecclcfi*. Item in quarta feria in capite jejunii veniant fimul ad fedem, fie fint eodem modo, fic fecundum formam *jurit difcalciatt in* braccis, dc camifia, dc expellantur ab ecclefia, fic fint extra ecdefiam per totam quadragefimam : fic tamen ad fores ecdelix, quod ibi audiant officium. Et in die cerna: Domini fint djfcalciati in braccis dc camifia ante fores ecclcfi*, dc tunc fecundum canonica ičftituta publice reconcilientur ecclefic. Ethano poenitentiam de quarta feria, dc dc ftandoex. era ecdefiam per totam quadragefimam, dede dic cctn*, faciant quamdiu vixerint quolibet anno. Sed in diebus dominicis quadragefime, fafta reconciliatione exeant ecdefiam, & flent ad fores ufque ia diem cœna, dc portent duas cruces perpetuo ante peftus, qu® non fint ejufdetn coloris cum vefltbus; dc portent ita, ut videri poflint folemni.ter pernitentes ; ita tamen, quod non abftineant ab iogrcflu ecdefi* inquadragefitna ultra deorm annos.

Pernitentia illorum qui funt relapfi io fautoriam fimiliter erit folonnis, ut de credentibus proxime diftum eft, in diebus omnibus fupradiftis: hoc excepto, quod cruces portare, fit peenitentiam de quarta feria cinerum, fic fanfto dic Jovis, faciant fimili modo per decennium.

Poenitentia illorum qui non funt rclapfi in *fautoriam*, fed funt fautores, dt vehementiffime fufpefti, erit eodem modo folemais in fello omnium Sanftorum .natalis Domini, Epiphanis, fanft* Mari* Februarii, 'per omnes dies Dominicos quadragefime. Et aliam ponitendam de feria quarta quadragefime, fit dc flando extra cedebam per totam quadragefimam, dc dc reconciliatione in dic con», ut fupra ditium eft, faciant per fcptcnninm.

Poenitentia illorum, qui fiant fautores dt vehementer iutpefti, erit tolcmpi» eodem modo in fello omnium Sardorum, natalis Domini, S. Mari* Februarii, fic in ramis palmarum : fic aliam
~~~

AKNΛ "â,iara Pœndmt'4CQ quarta feria quadragefi-A iTiR is?! mc, & de ftando extra ecclefiam per totam quadragefimam, & de reconciliatione in die cœnr, ut fupra dictam eft, faciant per quinquennium .

Poenitentia illorum qui funt fautores dc fufpedi, erit folemnis eodem modo in feflo omnium Sanftorum, fanft* Mari* Februarii , dc in raniis palmarum; & aliam poenitentiam de feria quarta quadragefim*, & de ftando extra ecclefiam per totam quadragefimam, & de reconciliatione in die cœn* faciant per triennium. Intelligitur tamen , quod mulieres velit* veniant, & difciplinentur.

Hanc autem poenitentiam faciant omnes pr*- B didi in feftivitatibus & diebus praeordinatis, in civitate ifta vel loco, & non alibi , ufque ad feftum pafchz; illi- fcilicet qui funt eives. Forenfes autem faciant eam io parochiis fuis, *tt* non aiibi : przterquam in feria quarta in capite quadragefim*, & in die cœn* Domini , in quibus veniant omnes ad fedem, vel ad locum eccL-fia: fu*. In fcquentibus veto temporibus, quadragefimalibus, decennalem poenitentiam , feptennalem , quinquennalem, & triennalem , quam debent facere in quarta feria in introitu quadragefim*, & in dic coeme Domini , fecundum diverlitatcm culparum , ut jam definitum eft, faciant omnes tam cives quamv forenfes in fede civitatis fu*, & non alibi , nifi ex jufla & rationabili caufa, & defpccia-li licentia epifeopi vel vicarii fui; & tunc in locis , ad qu* de licentia epifeopi iverint, faciant coram epifeopo illius loci, vel locum ejus tenente, eamdem poenitentiam, portantes litteras epifeopi vel vicarii fui , continentes poenitentiam quam facere debent. Et reportet etiam ille qui poenitentiam fecerit litteras epifeopi illius loci ad N. talis diœcefis, de perada ptxniteniia teftnnonitun continentes. Quod fi forte caiu fortuito , fine fraude tamen & dolo, in illis duobus diebus non poflent adca-C thedra'em ecclefiam pervenire: cum redierint, in duabus aliis folemnitatibus aftfignatis eis juxta arbitrium epifeopi publice difciplinentur apud fedem N. fccunuum formam iliorum duorum dierum.

Forma fententia contra bartticnm aifolutnm

Si hrreticus pœniteat, & fecreto abfolvatur, ccclefi* jure folcmnitatibus fervatis, cum jam non fit hnreticus, formabitur fic feutentia : „ Pateat omnibus, quod per ea qu* in }, Inquifitione inventa, prodita, de afta funt, ,, liquido nobis confiât quod talis fuit dçpre- E „ henfus in hacrefi, & poftmodum reverfur ad „ ccdefixunitatem, agentesmifericorditercum „ eodem, ipfum ad perpetuum carcerem con- ,, demnamus fecundum canonica infiituta. “

Ma ftmaa.

Si autcfn nondum fit abfolutus, fic formabitur ;

„ Pateat omnibus , *&c,* quod talis eft deprehenfus in herefi, dt vult reverti ad ecclefie unitatem, agentes mifericorditer cum eodem, *tfc.* ,M,

Forma fententia contra haretûttm fertmaeem.

Si vero son vulr pceniterc , fed in errore perdurat, prcfcntc judice fcculari fententia fie formetur.

n Pateat omnibus, quod per ea que inln- ,, quifitione tnvenka probata , & afta funt , ,,[liquido nobis conflat quod talis eft depre- „ henfus in herefi per ecclefiam condemna- „ ta,& ipfumtanquam hsreticum condemna- ,, mus.

Sententia contra fautorsl .

Contra fautor* fententia fic formetur:

„ Pateat omnibus, quod per ea que inventa , probata, & aâa funt iu Inquifitione , liquido nobis conflat quod talis eft deprehenfus tn fautoria': & denunciamus ipfum cxcommunicatum & fufpeftum de hxrefi .' &, fi per annum contempferit fatisfacere , fubjaceat poenis concilii generalis : & fi defecerit in purgatione , & in excommuni- „ catione per annum fteterit , ut haereticus condemnetur.

De ferma pttrgalionit.

Sufpeftus d^ h*refi purgabit fe publice in hunc modum:

„ Ego N. juro per Deum omnipotentem, „ & per hxc fanda Dei evangclia qu* in „ manibus meis teneo, coram vobis domino „ N. archiepifcono vel epifeopo , & coram „ aliis vobis afliftentibus, quod non fum vel „ fut Inzabbatatus Waldenfis, vel Pauper dc Lugduno, nec hareticus in aliqua feàah*- ,, refis per ecclefiam damnata; nec credo , ,, nec credidi eorum erroàbus , nec credam „ aliquo tempore vite me*: immo profiteor „ & proteftor me credere , & temper in po- „ fierum creditunfin fidem catholicam quam ,, fanfta Romana ecclefia & apoftolica publice tenet, docet, & praedicat, & vos domine archiepifcopc vel epifeope, & ceteri praelati ecclefi* univerfaiis tenent, praedicant publice, atque docent.

^Militer compnrgatorel jurar;· dthnt.

Compurgatores jurabunt per hunc modum : ,, Ego N. juro per Deum, & per hscfan- ,, âa quatuor Dsi evangelia qu* manibus meis „ teneo, me firmiter credere, quod talis non „ fuit Inzabbatatus, Waldenfis, ncc Pauper de „ Lugduno, nec lucreucus, nec credens *eo-* „ rum erroribus :& credo firmiter eum in hoc „ verum jurafle.

Caveat tamen judex, quod ex quo certum numerum compurgatorum duxerit alicui injungendum, non eft boneftum quod poflea mutet, ne fic Latcranenfe concilium illudatur.

CON.

Ex Cud dt fAadmCo*-ciL Hiipaa. t. ». p.joi. Foric idtra

CONCILIUM TARRACONENSE

Præsiue Petro Albalatio archiepiscopo.

A Nηo 1241» 3, Idus Maii, Petras Archie* A ■ ■ pffeopus Tarraconenfis Concilium celebravit apud Tarraconem cum Epifcopis Pontio Dcrtufenfi , Pontio UrgcllcnG , flt Vitali Olccnfi . Iq eo ft&tutum eft, ut epifcopi & Qerici ad Provinciale Concilium veniant . Ut epifcopi, gc eorum officiales juftitiam gratis reddant. Ut nullus facerdos plurts miffai in uno die celebret, prxterquam in Natali Domini . Dust tamen tolerantur, quando neccifnas urgens fuerit ; ideft , quando unicus Sacerdos habet duas" Ecclefias , quarum una dependet ab altera . *Btlnz. lib.* 4. *Mtm Hifpm.*

FIT 2
ET EPISTOt®
INNOCENTII PAPÆ IΓ

5

Nnocentius IV. priflino nomine Sinibaldus appellatus, patria Genuenfis, cx nobili Filifcorum Lavanic comitum familia, communi confenfucardinalium, per interceffioncm Balduini Conftantinopolitani imperatoris, & Ludovici Francorum regis, e careeribus Friderici liberatorum, Anagnic poft interregnum unius anni & odo fere meniium, eledus eft fucceflbr Cceleftini die vigeftma quarta Junii, anno Chrifti 1243. tempore Friderici fecundi: cui ifta eledio non admodum grata fuit, eo quod generoft &honefti animi virum eflë fciebat; adeoque timebar, ne ex cardinale amico pontificem hoftem experiretur. Volens tamen pontifex antiquam amicitiam cum Friderico confirmare, urbem Caftellanam petebat: quo in itinere cum fibi infidias tendi per exploratores compertum haberet, Genuenfium navibus impoCtus, felici navigio ufus, in Franciam delatus eft. Eodem deveniens, concilium anno 124$ habuit, quo Fridericum, qui citatus venire detredabat, imperio & regno fimul fpoliavit, eique adhuc viventi, poft Henricum Lantgravium Haflix& Thuringiz Wiiielmum comitem Hollandia: in regne Germanicfubrogari procuravit. Cumque hac de caufa Fridericus excandcicens, mulca edificia amicorum parentumque pontificis Parme exiftentia dejici & funditus erui curaret: profedus eo legatus apoftolicus Fridericum poft biennalem Parmenfis urbis obfidionem devicit, cmnefque ejus copias fudit. Et cum iftiufmodi calamitatibus nihilo melior fieret, fcc ma->is atque magis peffium iret.- pontifex concilium dimifit, ac deinceps ad reintegrandam fanôam militiam > otnnem cogitatum ftium convertit - Populum ad fequenda Ludovici Franci* refis vexilla, qui in Africam trajicefe decreverat, modii quibus potuit, omnibw adhortatus fuit. Poftquam Edtnundutn Cantuaricnfem archiepifcopum in fandorum, numerum retufiflet, in Italiam reverfus, & Perufiam ingreflus, Petrum martyrem inter fandos habendum declaravit. Idem de Stanislao Cracovicnfi epifcopo judicium tulit. A nobilibus Neapolitanis advocatus, comparcre ftatuit. Verum in ea expeditione mortem fubiit, vi. Decembris, anno Domini MCCLIV. quando xi. annis, *v.* menfibus, & xn. diebus pontifex fuiflet. Sepulturam vero non in fando Laurentio, ut habet Platina, fed in ecclefia cathedrali fortitus eft, ut adhuc hodie videre licet. Innocentius in concilio Lugduni habito plures cardinales creavit, primufque fuit qui cardinalittam dignitatem rubeo pileo adauxit; ea intentione, ut admonerentur, tefle Martino Polono, fe femper paratos efle debere fanguincm pro Chriftiana religione profundere, pratfertim eo tempore, quo Romana ecclefia a Friderico H. quotfdam imperatore vehementer oppugnabatur Multa volumina in tanta rerum difficultate compofuit. Inter cetera, commentaria in quintum librum decretalium compofuit: authentica & apologetica edidit. Proinde viros litteratos amabat, & colebat. Cardinalem Hugonem inflituti Dominican! unice dilexit, qui gloflas & concordandas in biblia compofuit, atque libros facros in capitula diftinxit. Hujus inftinftu plurimi ac doaiffimi homines ad feribendum fefe applicuerunt. Inter eoa Alexander de Ales, Bernardus Parmenfis, & Compoftellanus. Ejus etiam infli-

anno CHR1STI 4<'

inftitutum fuit, ut nativitas beat® Mari® cum oûava celebraretur - Primus rofam auream fo- jCQnj ac rjlu benedixit, eamqueea- nonicis fanât Jufti holpuibus fuis Lugduni dono dedit. Circa finem pontificatus Innocemii anno Chrifti MCCL.'. dcfuhftus eft Fridericus II. Quo loco , quove mortis genere, fcriptores variant . Krantzius lib. VIII. Saxonix , aliique (nuos refert Sanderus de vifibiii monarchia) icribunt in Apuliam profeâum, ibidem morbo correptum efle : a quo dum convalefceret, a Manfredo filio, impolito ori pul. vino oppreflum efle . Gobelinus xtate fexta cap. LX1V- Et deinde, inquit, ad regnum Sicili® fe totum contulit, 6 ibi tandem mo<bo correptus, fine facramentorum perceptione, dc, B ut dicebatur ; fine poenitentia defunâus eft. Abbas Stadenfis dc Matthaeus Parif. huius temporis fcriptores ambo, icribunt, cum poft infignem poenitentiam peraâam ab epifeopo Pa* normitano abfolutum, dc in Sicilia tumulatum fuifle. Quidquid horum fttfine dubio mente* rac impiiflimus pater talia pati a filio carnali, qui Romanam eccleflam matrem fuam , patremque fuum fpiritualem Romanum pontificem, tot modis per tot annos nefarie admodum periecutus fuerat. Poft Fridericum imperio amotum, fuit interregnum viginti odo annorum, ufque ad Rodulphum primum unperatorem.

Epistola I.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD PRÆLATOS ANGLIÆ.

Auxilium pccunix ab Angiis expetit

Jnxocentius epifeopus fervat fervorum Dei tiestibxs eorxmqae conventioni, exempt Ir tfj non exemptis, is Cuntuerierfi dicecefi conflitutis , follitem ff opoflolicam benediftionem.

ILiam de veftr® finceritatis affcftibus fpem gerimus, & fiduciam oblinemus, utquoties fedi apoftolic® matri veftr® nectifitatis articulus imminet , ad vos, tanquam dileâos ejus filios & devotos, ac pro ipfius oneribus relevandis femper paratos & promptos, incunâanter cum omni fiducia recurrere valeamus . Cum igitur fedes ipfa apoftolica prxdifta, per ea qu® pi® memori® Gregorii Pap® predeccf- foris noftri authoritate in Anglia aliifque regnis populi Chriftiani, pro ejufdem fedis fiibfidio funt collata dc collefta, non adhuc a debitorum fuorum, qu® pro catholice fidei, ecclefiaftic® libertatis , & patrimonii fui defenfione, contraxerat, onere valeat relevari, ad veftr® devotionis effedum, neceflitate cogentio, fiducialiter recurrentes, univerfitatem veftram, de confilio fratrum noftrorum , rogamus, attentius monemus, per apoftolica fcripta prxeipiendo mandantes , & mandando przcipientes , quatenus przicript® neceflitalis dc oneris inflantia, qua Romana ecclefia, mater veftra fpiritualis, graviter perurgetur, affligitur, & pene opprimitur, affe&ione penfantes, ut convenit , nliali , & compaflionem fuper hoc habentes debitam erga ipfum, nubis dc fibi, pro folutione debitorum illorum pnediftorum, in ea fubvenire curetis pecunix quantitate dc fiunma, qualem dc quantam diledus A filius nofter magifter Martjnus, earner® noftr® clericus, & lator prefentium, vobis ex pane noftra duxerit declarandam exprimendamque . Eamquc iplam pecuniam, per vos coilatain . diâo magiftro Martino, aut ipfius nunciis , infra terminum, quem idem vobis prrhgct , atîigoetis ; preces noftras taliter impleturi , quod nos devotionem veftram mento commendare poflimus , tx fuper hoc aliter procedere non cogamur. Datum Laterani feptuno Idus Januarii, pontificatus noftri anno primo.

ANNO aJ,R,sTI

IL ad Henricum III. regem Angliæ.

Pro epifeopo Wintonicnli cxule.

hnoemtius opifcopm fervat fervorum Dei coriffimo m Cbrijlo jiha regi Angh julutem b npofiolicom benedilhonent,*

"pOftquam Dei benignitas humilitatem noftram ad apoflolic® vocovit officium dignitatis , illam concepimus de tua ferenitate fiduciam, quod in his qu® funt ad honorem ecclefi», (e promptam haberet & vigilem exhibere! . Provenit cx hoc , quod cum venerabilem fratrem noftrum , quondam Norvicenfem, VPinlonicnfi ecclefi® de fratrum noftrorum confilio conceflimus in pallorem, preces tibi direximus fpeciales, ut eidem pro Divma & noftra reverentia te redderes affeftu benevolum C & efte&u ferenum , ac fi qjt caftia & mancria ipfius ecclefi» , prompta benignitate ei faceres aflignart. Tu vero, (icut mirantes audivimus & dolemus, nedum preces hujufmodi voluifti deducere ad effeftum : immo, quodeft gravius, in verba, nihil debits modefti® vel reverenti® filialis habentia prorupifti ; aflerens quod nulla poftulatio in regno Anglix per (edem apoftolicam admitti poflit vel debeat, te invito, & quod illam quam nos in fpiritualibus , tu in temporalibus habeas poteftatem : nec quis poftulatus poflit abique tuo confenfu pofleflionem temporalium oblinere Adjecifti praeterea quod translationem ipfius cpifcopi reputares invalidam, tanquam a nobis per vitium fubreptionis obtentam . Hxc liquident , fili cariflime, non Dei, non ecclefi», non tuae refonant fublimitatis honorem , non fapiunt juftitiam, non redolent «quitatem : nrxfertim cum teneat omnium cteduliras pia fidelium , quod apoftolicz fedis authoritas liberam habeat in ecclefiis univerfis poteftatem a Dei providentia: nec arbitrio principum ipfa ftare cogitur, ut eorum, in eleâionum vel poftulationum negotiis requirat aflenfum . In quibus tamen , Dominum habendo prx oculis , fic provide procedit flr caute, quod per illam nullius poflit honori detrahi, vel /uflitir derogari. Sicut etiam in translatione ipfius cpifcopi digoofeitur proceflifle, in quo promovit hominem fcientia, moribus & honeftate perfpicuum, ac in fpiritualibus & temporalibus circumfpedum, oltm tibi carum & amabilem, ac lemper tuis beneplacitis fecundum Dominum totis viribus intendere cupientem, pet cujus 'induftriam probatam in plurimis honoris dt commodi proficere poteris incrementis. Sed tamen uon fuggerat aftutia fufurronum, a quibus parare difpendia virtuofis pro indifferenti ducitur, dummodo fua fpecialia commoda vel privata dafiderie confequantur. Tuam itaque celfitudinem affeftione qua poflitmus exhortamur, & oblccramus in Domino Jefu Chiifto , quatenus

tenus ab impia fuggcftione talium, tegi- pie- tat's vcr.cnî au^'u® › ecclrfiam Dd conti- nuo profcquaris honore, & indulte fibi uefuper libertatis privilegium confervarc fludeas illibatum : fie nune & tn poflerum tui regni prelates, ea qua in fpiriuialibusfeu temporalibus fpeftant ad ipforum eccJefias, libere confequi & pacifice poflidere permittas. Ceterum folerti confiderans meditatione, quod in apoftolici profecutione officit Divini nominis defervimus honori, que de prefato epifeopo cum folemni deliberatione fecitnus, non ad animum revoces , non aliquo impedimento periurbes. Sed qui cordi pofiro ftatuimus, ut te fpeelalem inter alios tene principes habeamus, in ipfo impartiri procurans honorem , fibi caftra & maneria cumfruâibus inde perceptis a tempore translationis hujufmodi , omni poftpofha difficultate refignes , ac benevola benignitate concedas, quod follicitudinem ei creditam poffit cum eflcftu profequi , tua favente gratia fpeciali . Alias autem cum libertatem ecclefiafticam in diebus noftris velimus non minui, fed Deo propitio augeri cupiamus ' nuilatenus fuftinere poterimus , quod nos in ipfo epifeopo tam prcjudicialem injuriam patiamur .

Datum Laterani tertio Kalcndas Martii, pontificatus noftri anno primo.

III. Ad fratnu ordinis prædicatorlm.ç

Fratres Prcdicatores a tramite difciplinzS. Benedifti exorbitantes corriguntur, & in viam meliorem diriguntur .

Innocentiae epifnptu ftrvttf fervorum Del magiftro & [retribue ordirue Prtdicotor/»· faintem tf apoftolitam benediltmm.*

NOn folum in favorem converti , fed etiam monallerii, probationis tempus a fandis patribus eftindultum, ut ille afperitates illius, & ifiud mores illius valeat experiri. In regula quoque B. Benedidi praecipitur, ut adeonvcrlionem noviter venientibus non facilis tribuatur ingreflus, fed , ficut docet Apoftolus, an fit ex Deo fpiritus comprobetur dura& afpcra, per quz itur ad Dominum, exponantur. Poftea in eadem regula fubjungitur , ut dicatur : Eccc lex fub qua militare defideras; fi eam obfervare potes , ingredere; alioquin, liber venifti, liber difcedas. Infuper felicis recordâtionis Gregorius papa przdcceflbr nofter ftatuit , ut potiti in probatione novitii ante fufeeptum religionis habitum , qui dari profitentibus confuevit, feu ante profeffionem cmiffam, ad ftatum prifttnum redire poflint libere infra annum. Et ad omnem ambiguitatem penitus amovendam, cum in quibufdam locis religiofi novitiorum habitus non diftinguatur ab habitu profeflbrum, profeflionis tempore ben» dicantur veftes quae profitentibus conceduntur, ut novitiorum ac profeflbrum habitus difeernatur. Licet igitur zelum animarum habentes, eas lucrari Domino foUicite cupiatis: quia tamen decet & expedit, ut confcientiac puritati non defit judicium rationis, ne unde fpiritualis proftdus queritur, inde falut» difpendium fubiequatur, vobis de fratrum noftrorum confilio in virtute obedientiz fub pmna excommunicationis , authoritare prxfcntium, diftriftius inhibemus , ne ante annum probationis elapfum, qui eft maxime in fubfidium fragilitatis humane regulariter inflitutus, quemquam ad profeflionem veftri ordinis, fins renunciationem icculi faciendam , recipere pmfumatis; nec conflitutum in probatione novitium aliquatenus impedire,· quo minus infra eumdem annum probationis ad aliam religionem quam maluerit, tranfeat, ficut de fua proccfferit libera voluntate, non obftante flaturo contrado, fi quod a nobis eft editum, quod irritum decernimus & inane , vel aliquibus litteris a fede apoftolica impetratis , feu etiam impetrandis, quz de przmiflisexpreflam non fecerint mentionem. Quod fi forte contra hujufmodi inhibitionem quemcumque recipere prsrfumpferitis; decernimus eum qui taliter receptus fuerit, nullatenus veftro efle ordini alligatum , vofque a receptione quorumlibet ad profeflionem ejufdem ordinis fore ipfofafto fufpenfos, & inluper psnz fubjiciendos , qu» fratribus ipfius ordinis pro culpis infligi gravioribus contuevir. Nulli ergo, *Cc.*

Datum apud civitatem Caflellanam Jj. Kalcndas Julii, pontificatus noftri anno primo.

IV. Ad conventum et prjorxm ecclkiæ. Chrifli Cantuarienfis.

Dirimitur lis inter epifeopum Lincolnienfem & conventum Cantuarienfcm.

innocentiae epifcopttt fervite fervorem Dei dile^ illr filli conventui tf priori eccltf* Cbrifli Canttuerienfit faintem & npoftelicam benediftionem.*

EXhibita nobis venerabilis fratris noftri epifcopi Lincolnienfis petitio continebat, quod cum, vobis contendentibus jurifdiftionem metropolitans, quam ad vosCantaaricnfi fede vacante tn provinciam Cantuarienfem, tam ex privilegio fedis apoftolicr , quo nunquam adhuc uti fuiflis, quam de jure communi pertinere dicitis, in eum & fuos fubditos committendo eorum caufas & appellationes ab eis interpofitasexercere,- ipfe grave fibi ex hocprzjudicium generari confpiciens, ad fedem apoflolicam, cujus intereft quzftiones tam arduas metropolitans fede vacante dirimere, provescaflêt, vos in eum & in ejus fubditos (ufpenfionis fic excommunicationis fententias occatione hujufmodi pro vcflrz voluntatis arbitrio promulgaflis. Quare nobis humiliter fupplicavit, ut provideri tibi fuper hoc paterna follicitudinc curaremus . Volentes igitur ex officio noftro fic eidem epifeopo & fuis fubditis fubvenire, quod jus alterius non laedamus, univerficati weftne per apoftolica feripta mandamus, J|uatenus infra ofto dies poft teceptionem pneentium, abfque veftro & partis alterius przjudicio, relaxetis pradi&as fententias ad cautelam. Alioquin venerabilibus fratribus noftris archiepifcopo Eboraccnfi , & epifeopo Dunelmenfi, damus litteris noftris in mandatis, ut ipfi ex tunc fine przjudicio partium, tam fuper petitorio , quam etiam fuper poflëflbrio, fententias relaxent cafdem, contradiftores per cenfuram ecclefiafticam appellatione poftpofita compefeendo.

V. AD

Datum Anagnic (a) decimo Kalendas Septembris, pontificatui noftri anno primo.

'^77.

V. At> J>I41ATO AnÇL)4.

De fubfidio pecuniario^ regi de redditibus fuis conferendo.

*hnocentint dpifcopul, ficc. arcbiepifcopis, epifcopil, & Ailtihi filiis abbatibus, prioribus, arcbidiaconir, decanis, tf aliireccl^fiar*m pralatily & clericis per regnum Antlia conflit*tis, filatem tf apflolicam benedsitioaem.*

Debet mater ecclefia hos qui regali praeeminent dignitate, illa praerogativa profequi, & ea muneris gratia prstenire, quod in ipfius devotione poteftas femper ferveat, & ad ejus per confequens fubjedorum obfequia pervigil habeatur. Cum igitur inter reges *ceteros* orbis terrx cariffunum in Chrifto filium noftrum regem Angli* illuftrcm fingularis di-k&ionis brachiis ampledamur, qui veluti princeps catholicus fic devotus Romanam ecclefiam matrem fuam filiali fubjcdione fic obfequio devotionis fic femper ftuduit venerari, quod nequaquam ab ipfius beneplacitis declinaret, quinimo qu* ipfi grata novit fic placita, folicitu- C dine. prompta peregit : non eft mirum, immo condecens eft ficcondignum, fi ipfius precibus facilius annuamus, fi honoris ipfius fic ftatus quaeramus gloriam fic augmentum, fi ad quod affedus ipfius dirigatur, veftr* liberalitatis effe&us confonet in idipfitm. Sane cum idem rex, ficut ex parce ipfius fuit propofitum coram nobis, pro quibuftiam negotiis magnis fic arduis qu* fibi imminebant, adeo fubieritgravia, dc fiibire adhuc ipfum oporteat onera expenfarum, quod veftr* fubventionis indigere lubfidio dignofeatur : univerfitatem veftram rogamus, monemus fic hortamur attente, per apoftolica feripta mandantes, quatenus attendentes prudenter, quod vos decet fic convenit, eo libentius ipfius regis fupportare labora, fic gravamina relevare, quo minus poffet fine veftri ftatus fic honoris difpendio alicujus jaâur* vel incommoditatis onere praegravari, fibi de vcftris redditibus honeftum fiibfidium libéralités conferatis : ut idem expenfarum fuarum, veftr* fubventionis propitiante dextera, perferre levius onus poflit, vofque proinde vobis ejufdem regis, cujus bonorum eftis participa, honoris fic glori* non experta, favorem fic gratiam, quibus procul dubto indigetis, valeacis futuris temporibus vendicare ; fic nos, qui haberi volumus ex hoc ad veftra fic veftrarum E ecclefiarum commoda promptiora, devotionis veftr* promptitudinem non immerito commendemus.

Datum Janu* quarto Kalcndas Augufti, pontificatus noftri anno fecundo.

VI. An archishsc et CAPITut.CoLONitNSi. De trium Magorum miraculi» ac cultu.

ANNO CHRIST!

Innocentiar epifcopus fervas fervorum Dei fratri arebiepifeopo & dlûflit filiis capudo Colonul^i falutem Û apcftolùam benediDionow.

Licet is, de cujus munere venit ut fibi a fidelibus fuis digne ac laudabiliter ferviatur, dc abundantia pietatis fux, out merita fupplicum excedit & vota, bene fervientibus multo majora retribuat, quam valeant promereri : nihilo minus tamen dcfidcranrci reddere Domino populum acceptabilem, fideles Chrifti ad complacendum ei, quali quibufdam illeftivis muneribus, indulgentiis scilicet & iemiflionibus, invitamus, ut exinde reddantur divinae gratiae aptiores.

Cupientes igitur ut ecclefia veftra, in qua trium fandorum Magorum corpora corufcantia multis miraculis fub veneranda cuftodia confervantur, congruis honoribus frequentetur: omnibus vere pernitentibus & confeiEs, qui ecclefiam ipfam io feftivitate ipforum fandorum venerabiliter vifitaverint, annuatim de omnipotentis Dei mifericordia & beatorum Petri & Pauli apoftolorum ejus authoritate confifi, quadraginta dia de injunda fibi poenitentia annis fingulis mifericorditer relaxamus.

Datum Lugduni fexto Kalcndas Aprilis, pontificatus noftri anno quarto.

VII. ADRAIMUNDUM DE PENNAFORTI ORDINIS PRÆDICaTORUM MAGISTRUM, & provincialem Hifpanic.

De herefi extirpanda.

Jfmocevtint epifcopus fervas fervorum Dei dikilu filiis Priori provinciali In Hifpania, & ffratri Raimond» dt Ptandforti ordinis Pradicatoricm, fafietem & apoftolicam benedifbiohem.

Inter alia defiderabilia cordis noftri fpecialiter id optamus, fic ad illud potiCQme dirigimus noftrae intentionis affeftum, per quod fidius provenit animarum, fic nomen Domini gloriofiim plenius collaudatur. Quia igitur Deo non eft acceptable obfcquium abfque fide, ad propagationem fic corroborationem ipfius, fic Chriftian» religionis augmentum, quanta pof-fumus folicitudine vigilare debemus, fic hoc pet nos & alios inceflanter verbo & opere procurare, ut diffundatur per orbem latius cultus Dei, & incile agri multiplicata Dominici, frumentum in cœleftia horrea inferatur. In his aurem, nobis fratres veftri ordinis Dominus fpecialiter voluit effeadjutores:qui fpretismundi diffbluti blanditiis, fub religionis ardar rigore, in voluntate Chrifto ad placitum famulantes, de fidelium campo extirpate noxia, & in eo plantare falubria, nec non muniri fpirituali pro defenfione fidei armatura, errorum laqueis irretitos eripere, ac in regione dilfrmilitu-

(a) Cana Innocentius IV. fumnou» Pontifex eleQus fuerit aa. 1*4). die >4. Junii D. Joaoni Baptifl* fefto, bre epiftola data 10. Kal. Scptemb. ejus Pontificatu» anno primo, anno fcilicet 114). pracedere debet tres fuveriores datas 7. Idus lanuarit, j. Kal. Martii, * 17. Kal. Julii, anni nempe»44. ut fcita daaoooit do&iffimus Salmon in libro Gallice exarato, *Traite* dr *P etude des Cantiles* p. 54.

ANNO CHRISTI •MP

fiudinis coaverfantes ad unitatem matris ec- titfix ievocait diligentia indetriti procurant; proficientes fibi per vit* mentum, & aliti verbo pariter & exemplo. Unde tjùia in io> Jwfitionc ferienda contra hxreticos corumdcm ratruin folertiam novimus plurimum opportunam, iptis hujufmodi negotium providimus fpecialiter committendum. ideoque devotionem veftram monemus & hortamur in Domino Je- fu Chrifto, vobis per apoftolica feripta man? danlcs: quatenus ad ipfius profiteuitonem negotii iblicite intendens, aliquos fratres ejufdem ordinis de regno Aragonix, quos ad hoc idoneos fore noveritis, inquifitores hxreticx pravitatis in provincia Narbonenfi, per diftridum tantum caiiflimi in Chrifto filii noftri Jacobi Aragonum rej*is illuftris, authoritate noftra deputare curetis.' injungentes eifdem, ut in negotio ipfo fecundum formam a bone memor;» Gregorio papa prxdeceffore noflrn editam, & a nobis poftmodum innovatam, juxta quam fiquidem procedunt fratres didi ordinis in ipfa Provincia, ficut eidem negotio expedite videiint, tam contra hxreticos, fle ad ipfos accedentes, & fautores, fle receptatores, ac defenlorcs eorum, quam alios ipfi negotio adverfantes, neminem prêter Deum in hac parte timendo, efficaciter procedere non omittant. Tu vero, Prior, de confilio leniorum & diferetorum fratrum prxfati ordinis, ejufdem regni inquifitores hujufmodi authontate noftra removeas t/ansfcrafqnc, alios fiibftituas, vel fuperfedere facias, cum ex cauia rationabili id videris faciendum.

Datum Lu^luni decimotertio Kalendas Novembris, pontificatus nqftrj anno fexto.

VIII. AD POTESTATES, IkECTOR.ES, CONSILIA, ET COMMUNITATES per Lombardiam.

Conftitutiones contr.i hxreticos a magl- llratibus fecularibus obfervandx.

Jnnxentim epifcopni firvns fervornm Dei dilo~ illi fiilit pottjiatibm, five rtlhribnt, catfi- ïlu, & conmwûtatibui civitatum, allortunane lecortan per Lombardinnl, RomanioLam, C morcbiam Trevifinave confilitatir, faintem If apoflolicam benediilioncm.

AD extirpanda de medio populi Chriftiani hxreticx pravitatis zizania, qux abundantius lolito iuccreverunt, fuperfeminante illo licentius his diebus hominis inimico, tanto ftudiefius juxta commi(Tam nobis folicitudinem infudare proponimus, quinto pcrniciofius ne» gligcremus eadem in necem catholici feminis petvagari. Volentes autem ut adverfus hujufmodi nequitix operarios coniurgant, ftcntque nobifeum ecdefiz filii, ac orthodoxx fidei zelatores: conftitutiones quafdam ad extirpationem hxreticx peftis edidimus, a vobis ut fidelibus ejufdem fidei defenioribw exada diligentia obfervandas, qux feriatim inferius continentur. Quocirca univerfitati vcftix per apoftolica feripta mandamus, quatenus finguli conftitutiones eafdem conlcribi in veftris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, fecundum eas contra omnem hxrefim fe adverfus fandam hanc ecclefiam extollentem fine omiflGone aliqua procedatis: altoqum diledis filiis Priori provinciali, & fratribus mquifitoribos hxreticx pravitatis, onlinis Pitedicatorum in Lombardia, marchia Trevifina, fle Homaniola, damus noftris litteris in mandatis, ut fingulos veftrum ad id per excommunicationem in pertonas & interdidum in terram appellatione semota compellam.

ANNO CHRISTI •MI·

Coqflitntiotej anteit fiat ht.

I.

Statuimus, ut poteftas, feu redor, qui civitati prxcft, vd luco alii ad prxfens, aui pro tempore praefuerit in futurum, in Lombardia, Komaniola, vel marchia Trevifina, juret pHBcifc & fine tenore aliquo attendere inviolabiliter <x fervare, fle *facere* ab omnibus oblervari, toto tempore fui regiminis, tam in civitate vel loco fui regiminis, quam in terris lux ditioni fubje&is, omnes & finguias tam infra fetiptas, quam alias conftitutiones & leges, tam canonicas quam civiles, editas contra hxreticampravitatem, &fuper hisprxcife obfervandis recipiant a quibuslibet fibi in poteftaria vd regimine fuccedentibus juramenta; que qui prxftare noluerint, pro poteftatibus vel redoribus nullatenus habeantur, dc qux ut poteftates vd redores fecerint, nullam habeant penitus firmitatem, nec ullus teneatur aut debeat fcqui eos, ctiamfi de fequela prxftanda eis exhibuerit juramentum. Quod fi poteftas vd redor aliquis hxc omnia & fingula fervare noluerit, vd neglexerit, przter notam perjurii, & perpetue jaduram infamie, ducentarum marcarum pernam incurrat, qux irremiftibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem communis integra convertantur.' fic nihilo minus ut perjurus & infamis, & tanquam haereticorum fautor, dc- fide fufpcdus, officio honore fui regiminis fpolietur: nec ulterius poteftas feu redor in aliquo habeatur, aut de cetero ad aliquam dignitatem vel officium publicum nullatenus affumatur.

I I.

Idem quoque Poteftas, feu redor, eujuslibet civitatis vel loci in principio fui regiminis. in publica concione more folito congregata banno civitatis ve! loci fupponat tanquam pro maleficio omnes hxreticos utriufque fexus, quocumque nomine cenitantur, fle teneatur bannum hujufmodi a fuis prxdeccfloribus pofitum confitmare. Pixcipue autem quod nullus hareticus vel bxretica de cetero habitet, vel moretur, vel fubfiftat io civitate, feu aJiquo loco jurifdidioois autdiftridus ejufdem. & quicumque ipfum vel ipfam invenerit, libere capiat, fle capere poflit impune, Ac omnes res ipfius vel ipforum eis licenter auferre, qux fint auferentium pleno jure; nifi auferentes hujufmodi fint in officio conftituti.

I I I.

Idem quoque Poteftas, feu redor, infra tertium diem poft introitum regiminis fui, duodecim viros probos fle catholicos, fle duos notarios, fle duos iervitores, vel quotquot fuerint neceftarii, inftituere teneatur: quos diœcefanus, fi prxfens extiterit, fle inteix-fte voluerit, fle duo fratres Ptxdicatores, fle duo Minores, ad hoc a fuis Prioribus, fi conventus ibi fuerint eorumdem ordinum, deputati, duxerint eligendos.

IV. In.

I V.

Inftituti autem hujufmodi dt elafti poffint & debeant hereticos & heretical capere, & eorum bona illis auferre, & facere auferri per altos , & procurare hcc tam in civitate quam in tota ejus jurifiji&one arque diftriâu plenarie adimpleri, & eoa ducere, & duci faoere in poccftatem dioccûni, vel vicariorum ejufdem.

V.

Teneatur antem Poteftas feu rector quilibet, in expends communis cui pr*eft, facere duci cofdem haereticos ira captos, quocumque di<n-ccfanus, vel ejus vicarii , feu inquifitores vd jnquiGtor, in jurifdi&ionc vd diftriâu diœcefani epifeopi , ieu civitatis vd loci , voluerit illos duci.

V I.

Officialibus vero prstdi&is plena fides de his omnibus habeatur, que ad eorum officium pertinere nofcuntur , ime aliquo fpccialirer prscftito juramento, probatione aliqua in contrarium non admifla, ubi duo vel tres vel plures prxfentes luerint ex eifdem.

VII.

Porro cum officiales hujufmodi eliguntur, jurent hax omnia excqui fideliter & pro poi fe, ac fuper his femper meram dicere veritatem I quibus ab omnibus inh's que ad officium eorum pertinent plenius parcatur.

Et tam didi duodecim quam fervitores & notarii pnetaxati; fimul vel divifim plenariam praecipiendi fub poena & banno que ad officium luutn pertinent habeant poteftatem.

Poteftas autem, vel redor, teneatur habere firma & rata omnia precepta, quae occafione officii fui fecerit , & poenas exigere non ferventium .

X.

Quod fi didis officialibus aliquo tempore aliquod damnum contigerit in perfonis vel rebus , pro fuis officiis cxequendis » *a communi* civitatis vel loci, per reuitattooexn plenariam ferventur indemnes.

X I.

Nec ipfi officiales vd eorum LelMaa poffinc aliquo tempore conveniri dc his qu* feterint, vel pertinent ad eorum offidxyp, mjyfecundum quod eidem diceceùno & frSmfius videbitur expedire.-

X I I.

Ipforum autem officium duret tantummodo per fex menfes : quibus completis, poteftas teneatur totidem fubrogare officiales fecundum formam pneferiptamqui prxdidum officium fecundum formam eamdem in aliis lex menübus fequentibus exequantur.

XIII.

Sane ipfis officialibus dentur de camera communis civitatis vel loci , quando exeunt civitatem vel locum pro hoc officio exequendo, unicuique pro qualibet dic decem & odo imperiales in pecunia numerata , quas poteftas vel redor teneatur eis dare , vel dari facere, infra diem tertium, poftquam ad camdcm redierint civitatem vel locum .

X 1 V.

Et infuper habeant tertiam partem bonorum haereticorum que occupaverunt , de mal âarum ad quas fuerunt condemnati, Iccundum quod inferius continetur , dc boc (alario fint contenti.

X V.

Sed ad nullum aliud , quod illud officium impediat rei impedire poflit ullo modo , officium, vd etiam exercitium, compellamur.

XVI.

Nullum etiam ftatutum conditum vel condendum , eorum officium ullo modo valeat impedire.

XVII.

Et fi quis horum officialium propter inepti, tudinem, vel inertiam, vel occupationem aliquam , vel exceffiim , ditreeiano & fratribus lupradiâts vifus fuerit amovendus : ipfum ad mandatum vel diâum eorum teneatur amovere Poteftas aut reftor, dc alium fecundum formam pneferiptam fubftituere loco ejus.

XVIII.

Quod fi quis eorum , contra fide & finccriutem officii fui , in favorem hatreds deprehenfus fuerit exceffiiTc · prster notam infamie perpetue, quam tanonam fautor henticontm incurrar, per poteftatem vel remorem ad drarcefani loci & didorurn fratrum arbitrium puniatur.

X I X.

Poteftas praeterea militem fuum, vel alium aflirfTorem , fi dioe<efanus vel ejus vicarius, sut inquifitores a ledc apoftulica deputati, leu di&i officiales petiverint, cum ipfis officialibus mittere teneatur, & cum tpfiseorum officium fideliter exercere . Quilibet etiam fi praeiens in terra, vel requifitus fuerit , tencatui tam in civitate quam in jurifdidione vel m diftridu quolibet, dare ipfis officialibus vel eorum luciis confilium &. juvamen, qdando voluiriat hrreticum, vel hereticam çapere, vel fpoliare aut inquirere .' ieu domum vd locum , aut aditum aliquem introire pro hatreticis capiendis , fub vigintiquinque librarum imperialium pcena vel banno . (Jniverfitas autem burgi, fub poma & banno librarum centum , villa veru librarum quinquaginta imperialium pro qualibet vice folvenda in pecunia numerata.

Quicumque autem haereticum vel hxreticam captum vel capram auferre dc manibus capientium vel capientis auhis fuerit, vel defendere ne capiatur, leu prohibere aliquem innare do* mum aliquam vel turrim fcu locum aliquem ne capiatur dc inquiratur ibidem, juxta legem Padux promulgatam per Fridericum tunc imperatorem, puulicatis bonis omnibus in perpetuum relegetur ; & domus illa, *a* qua prohibiti fuerint, fine fpe reaedificandi funditus deftruatur : & bona qui ibi reperta fuerint, fiant capientium , ac fi hxretici fuirtent ibidem inventi : dc tunc propter hanc prohibittonem vel impeditionem fpecialem, burgus componar communi librarum ducentarum, dc villa librarum centum , dc vicinia tam burgi quam civitatis librarum quinquaginta imperiaitum , nifi infra tertium diem rpfos deftnfores vel defenforem hzreticorum Poteftati captos duxenne pcrfonaltter pnefentandos.

XXI.

Teneatur infuper Poteftas , feu reftor quilibet, omnes hcreticos vd haereticas , nui capti amodo fuerint, per viros catholicos ad hoe deûos a dioeccfano, fi fuerit ptxfcns, & f atnbus fupradiftis, in al^uo fpeciah carcercUi<o dl fccuro , Id quo ipfi foli detineantur,

feorfum a latronibus Λ bannitis, donec de *tofis* fuerit definitum, fub expenfis communia civitatis vd loci fui facere culiodui.

XXII.

Si quandoque aliqui rd altquz non hzretici pro captis hzreticis, iptu non contradicentibus, fuerint affignaci, vd *Îc forûuo* affignavenot : pracdi&i fuppofiti, perpetuo carceri mancipentur, fit hzretici nihilo minus reddi & affjgnari cogantur : fit qui hunc dolum fecerint, juxta legem praxliflam , bonis omnibus publicatis, in perpetuum relegentur,

XXIII.

Teneatur infuper Poteftas, vd reflor quililxt, cum bono & fccuro comitatu omnes lizreticos dc haereticas, quocumque nomine cenfeantur , infra quindecim dies poftquam fuerint capti , dicecefano vel ejus fpcciali vicario, feu haereticorum ioquifitotibus pizfentarc, pro examinatione de ipfis & eorum hzrefi facienda.

XXIV,

Damnatos vero de hzrefi per dioecefanum, vel ejus vicarium, feu per inquifitores pratdiflos, Poteftas, vel reflor, vel ejus aunciusfpecialts, eos fibi relidas recipiat ftatim, vel infra quinque dies ad minus, circaeos conftitutiones contra tales editas fetvaturus.

X X V.

Teneatur praeterea Poteftas , feu reflor, omnes haereticos quos captos habuerit , cogere, citra membri diminutionem fle mortis periculum , tanquam vere latrones dc homicidas animarum , fle fures facramentorum Dei & fidei Chrjftianz , pr ores fuos exprefte fateri, fle accufare alios hzreticos quos fount, fle bona eorum , fle credentes fle receptatores , fle defenfores eorum , ficut coguntur fures fle latrones bonorum temporalium accufare fuos complices, Ac fateri maleficiaquz fecerunt.

XXVI.

Domus autem , in qua repertus fuerit aliquis hzreucus vel hzrecica . fine ulla fpe rcxdificanJi funditus deftruatur : nifi dominus domus eos ibidem procuraverit reperire, Et fi dominus illius domus alias domos nabucritcon tiguas illi domui, omnes illae domus fimiliter deftruaniur, fle bona quz fuerint inventa in domo illa fle in domibus illis adherentibus , publicentur, fiant auferentium, nifi auferentes fuerint in efficio conftituri Et infuper dominus domus illius, przter nolam infamiz perpetuz, quam incurrat, componat communi civitatis vel loci quinquaginta libras imperiales io pecunia numerata : quam fi non folverit, in perpetuo carceic detrudatur. Burgus autem ille in quo hzretici capti fuerint vd inventi , componat communi civitatis libras centum , fit vilia libras quinquaginta, fle vicinia tam burgi quam civitatis libras quinquaginta imperiales in pecunia numerata -

XXVII-

Quicumque vero deprebenfus fuerit dare alicui nzrcttco vd hzreticz confiiium , vel auxilium, feu favorem, przter aliam pœnam fuperius fle inferius prztaxatam, extunc ipfo jure in petpctuum fitfaflus infamis, nec ad publica officia feu confilis, vel ad eligendos aliquo* ad hujufmodi , nec ad tcftimooium admittatur : fit etiam intellabiiis, ut nec teftamenti liberam habeat faflionem, nec ad hereditatis fucccffionem accedar . Nullus prato rea d fiipcr quocumque negotio, led ipfe aliis A refpondere cogatur. (^K>d C forte judex extiterit, ejus lententia nullam obtindat finnitarem , nec caufia alique ad ejus audientiam perferantur . Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur . Si tabellio , inftrumcnia coofo&a per ipfum , nullius penitus fint momenti . Credentes quoque erroribus haereticorum, tanquam haeretici puniantur.

X X V I I L

Teneatur infuper Poteftas, feu reflor , mina virorum omnium, qui de hzrtfi fuerint infamati vel banniti, in quatuor libelli* unius tenoris facete annotari I quorum unum, commune civitatis vd loci habeat, & alium dicecefanus, fle tertium fratres Praedicatores , fle quartum fratres Minores ; fle ipforum nomina ter in anno fle in concione publica folemniter faciat recitari.

XXIX.

Teneatur quoque Poteftas, feu reflor, filio* fle nepotes haereticorum, fle receptatorum, defenforum, fic fautorum , diligenter mveftigare eofque ad aliquod officium publicum feu confilium nullatenus admittere in futurum ›

XXX,

Teneatur przterea Poteftas, feu reflor, unum de aflefibribus fuis, quem elegerit dittcefanus, fi fuerit przlens , fle inquifitores przdifli ab apoftolica fede dati, mittere cum eis quandocumque voluerint, in jurifdiflione civitatis atque diftriflu ; qui affeflbr , fecundum quod przdiflis inquifitoribus vifum fuerit , ibi tres aut plurcs boni teftimonii viros , vd lotam viciniam , fi eis videbitur , jurare compellar, quod fi quos ibidem hzreticos (civerint, vel bona eorum, vel aliquos occulta conventicula celeorantes , feu a communi convcrfatione fidelium vita fle moribus diffident» , vd credentes , aut defenfores, feu receptatores, vel fautores hzreticorum , eos diflis inquifitoribus Audeant indicare , Ipfe autem Poteftas contra *accufa*tos procedat fecundum leges quondam Fridcrici tunc imperatoris Paduz promulgatas .

XXXI-

Teneatur infuper Poteftas , feu reflor, in deftru&ionc domorum , fic condemnationibus faciendis , fle in rebus inventis vel occupatis confignans fic dividendis , de quibus fuperius dicitur, infra decem dies, poftquam accufatio fafla fuerit , hzc omnia exequi cum effeflu, fit condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menfes exigere , fic dividere illas ficut inferius continetur , fic eos qui folvere non potuerint, banno maleficii fupponerc , fle donec folvant , in carcere detinere. Alioquin pro hi* omnibus fle fiagulis fyndicetur, ficut inferius continetur ; fic infuper teneatur unum de aifeflbribus fuis, quemcumque diœcefanus , vd ejus vicarius, fic difli inqutfitores hzreticorum voluerint, ad hzc peraget», da fideliter affignare, fle mutare pro tempore, fi cis vifum fuerit opportunum.

XXXII.

Omnes autem condemnationes vel poeoz, qu* occafione hatrefi* faflz fuerint , neque per concionem, neque per confiiium, neque ad vocem populi, ullo modo aut ingenio, aliquo tempore valeant relaxari.

X X X I I I.

Teneatur autem Poteftas, feureflor, omnia bona hzreticonun , quz per diflo* officiales fuo·

ANNO CHR|STI

-faerint occupata feu invenu, dtcondemnatio A nes pro his cxaftas dividere tali modo I una pan deveniat i* commune civitatis vel loci; fecunda m favorem dc expeditionem officii detur officialibus, qui tunc negotia ipfa pereso nnt i tertia ponatur in aliquo tuto loco, fecundum quod diftis diœceiano dc inqnifitoribus videbitur, refervenda dt expendenda per confilium eonxndem in favorem fidei , dt ad haeretico· extirpandos .' non obftante hujufi modi divifiooi ftatuto aliquo condito vel condendo.

XXXIV.

Si quis autem de cetero aliquod illorum ftatotorum, eut conftiiutiomim attentaverit delere, diminuere, vel mutare, fine auihoritaieB fedis apoftolk» Speciali : Poteftas feu reftor qui pro tempore fuerit *In* illa civitate vtl loco, teneatur eum, tanquam defenforem hxreticorum publicum & fautorem , fecundum formam pradcnptam perpetuo publice infamare, atque punire in *llbri»* quinquaginta imperialium io pecunia numerata quam fi exigere non potuerit, eum maleficii banno iuppooat, de quo eximi non valeat, nifi folverit duplam dift* pecuai* quantitatem.

XXXV.

Teneatur fane Poteftas , *feu* reftor, infra deccm dies lui regiminis fyddicarc pnecedcntern proeime Potcftatcra vel rcftorero, & ejus etiam affeflbres , per ties viros catholicos & C fideles, eleftoe ad keeper dimeefamim, fi fuerit prefer*, dc per fratres Predicatores & Minores, de omnius bis que in ftatutis illis feu conftiiutioaibus dt legibus contra hcrelteos dc eorum complices editis continentur, & punire ipfo· , fi exceflèrint , in omnibus dt lingulis Ïμ* omiferint, dt cogere rctUtuere de propria aculiste .' non obfiante fi per aliquam liera tian confilii vel alterius ctquslibct a fyndica- Uone fuerint abfohiti.

XXXVI.

Jurabunt autem predifti tres viri bona fide fyndkare predates de omnibus fupradiftfs.

XXXVII.

Ccterum teneatur Poteftas feu reftor cujus-D libet civitatis vel loci, delere feu abradere penitus de ftatutis vel capitularibus *communlt* nnodeumque ftatutum conditum vel condendum, quod inveniatur contradicere iftis conftitutionibus, feu ftatutis dc Ufibus quomodolibet obviare , dt in principio dc medio lui regiminis hac ftatuta , (eu conftitutiones dc leges , in publica concione folemniter facere recitari , dc etiam in aliis locis extra civitatem fuam vdlocum, ficut dioecefano, feu inqnifitoribus dc fratribus fupradiftis, vifum fuerit expedire.

XXXVIIR

Porro hcc omnia ftatuta , feu conftitutiones, dt leges , dt fi qu* ali* contra hrreticos dc eorum complices tempore aliquo authoricate fodis apoftolic* conderentur, m quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri : quorum unum fit in (laturario communis cujmlibet civitatis, fecundum apud diœcefanum, tertium apud fratres Praedicatores , quartern apud fratres Minores , cum omni finceritafo ferventur , ne poflint per falfarios in aliquo violari.

Datum Pcrufii Idibus Maji, pontificatus no ftri anno IX.

IX. SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS

im F.tbirm u_ CHRtJTI <nno

Jbnsrra/uri spi£*ap«i *ftrwu jcrtttrn·* Dm*

* d 'kuculentam unius hominis rabiem, inhu- JL manam ûcvàmque barbariem Eretini videlicet de Romano , quem dira malignitatis enormitas fecit infignem › dc mundo non incognita faftorum atrocium multitudo fpeftabilem, humana foeietas ad eligendum improba a male potentium tyrannide inftituta , indigne forfitan pertuliflê videtur : fed indignius procul dubio nofeitut fuftulifle. Hic fiquidem fub humani vultus effigie bellualem animum retineas, Chriftiani (anguinis fitibundus, dc viribus rigidus alienis, implacabile advetfus communia humanitatis firdeia bellum gerit- Non enim folum fetali hominum excidio debacchatur in corpora , merum etiam fuper communem modum , menfuram , dc numerum, exhaufti eruoris profluvio non contentus, per catholicos fidei corruptores fpintualis vitat operatur exitium in interitum animarum . Nimirum fi in fuis atrocitatibus propria contra intentas fibi exequeretur odia , jam deforbuiflet In eo localcfcens animi feritas pera&x ultionis refrigerio mitigata in his quos habere videbatur exofos . Sed eius eflera crudelitas fic in omnes excandefcit, ut nec fortunat nec vite pepercerit etiam amicorum, nec fexum miteratus fuerit in quibuslibet vel xtatem, nccalicujus religionis vel ordinis veneratus honorem, necans parvulos innocentes , adultos nequiter perimens, diverfis excogitatis in cis generibus tormentorum, dc, quod pudorofum eft cogitare vel loqui, horrido impie feftionis cultro, tam feminas, ut dicitur, cunuchitare quam mares, fpcrn futuras prolis occidens in fuper- (litibus occiforum, ut ex intentione quodammodo fiat eorum etiam , quos adhuc dc lumbis natura non protulit, homicida. Quis ergo dubitet cum in nominibas non tantum perfonas perfequi, fed etiam naturam? Qiis ambigat illum quafi non hominem humani generis fore publicum inimicum ? Hunc ex genere , cum publice damnati heretiet filius fuerit, hc rcticorumque cognatus, bqnc etiam ex moribus, cum cum perfidum efle contraria religioni Qiriftiamtque fidei opera manifieftant, nos cum publice opinionis concurrente affcnfu , unam dc fitbdolis vulpeculis pnefumpfimusjeflc, qua vineam Domini fabaoch demoliri non refont, teftamentum acerni evangelii corrumpentes . Ad hunc autem nequiffim* intentionis cfleAum eo ingenii fui caUc proceflic, quia in -quos potuit, vafa (celerariifima infeAionu ar- Bnpiens, per corporalis necis formidinem, qua plerumque cadit in fortes , refiduo· rtgionis fuse viros redegit in parvulos , ut eis animorum confidentia, libertatis privilegio, dc veritatis oraculo deftitutis , facile per magiftroe errorum fub predifti Eselini prefidio ad fobvertendas fidelium mentes in marchin TervifiMB partibus emergentes, in publicum perverfa infe&ionis haeretica dogmata (uggerantur . Exerrans prnterea commune omnibus gentibus dt magnum in ChriAo dc ecclefia matrimonii factamentum, quod non humana voluntatis inventio ftatuit, fed Divina mftitutionis commendat authoriias, quod temporaliter oiiouts

' " q JJ*D * ex homine Salvatori· nativitas honoravit, quod» «ut nto&û fere animantibus fuggerit in eism- litus ordo nature, dsmnabili fit de typho sbominationis haeretica; procedente prefumptiotus audacia fepaiat contra legis evangelice inter* diftum legidorr coojun&onis fcedcre copulatos, adeo inter complices fuos feda concubia & adulterina conjugia conjungendo, ex quibus fpuria vitulamina prodeunt, radices altas po- Acritatis profpere non datura Nos itaque, quos licet immeritos fummus fidelium paftor ad arcendos a redempto Chrifti fanguine grege ferales impetus Lalutem Chriftiani populi ledemes & vitam, nec non ad hujuimodi ioveftigsndas afifiduis vigiliis capieodaiquc vulpeculas ecclefic iuc voluit prefidere, valido clamore Chriftiani fanguinis, quo idem Ezclinus terram operuit, nec minus evangelicsp fidei, quam molitur evertere, periculo excitati, per religiofos viros difeernere curavimus, & videre, an idem Ezclinus illud circa fidem catholicam naufragium pateretur, quod de ipfo deteftanda nunciabant opera, & vulgata infamia przdicabat. Cum autem ipfi religiofi fuper his cum diligentia inquirentes, eumdemque de fide Chrifti non refte fentire, & haberi debere fufpedum veris indiciis comperiflênt .' tandem ipfe ad fedem apoftolicro nuncios deftmavit, quibus bons memoris oabinenfem epifeopum concedimus auditorem, coram quo ad jurandum in ipfius Exelini satma fe obtulere paratos, quod idem de Deo fle catholica fide credebat fecundum quod Romana tenet ecclefia & docet efle credendum. Sed quoniam a di- Ao epifcopo vel a nobis hujuimodi purgatio adtnifla non extifit, cum in tanto crimine non per nuncios, fed per propriam perfonam prsftanda eflët purgatio : coram nobis fibiprefiximus terminum, quo apoftolico fe confpeftui prefentaret, fsAurus fuper his quod ordo exigeret rationis, oblata fibi de fecuritate perfons in veniendo & redeundo plenaria cautione. Unde quia nec in eodem termino, nec poft ipfum, venire vel mittere procuravit, ipfum, qui plurium erat alias excommunicationum laqueis irretitus, dt quod de fide catholica male fentirct certa ratione fufpeAus, anathematis vinculo duximus innodandum; alium ei terminum sflignantes, quo in noftra comparcat prsfentia, luper prsmiflis mandatis ecclefic pariturus; denunciando publice, quod nifi ufqne ad terminum ipfum id faceret, extunc procederemus gravius contra eum juxta legitimas dc canonicas famftioncs. Cum autem venire feu mittere, licet ultra terminum diutius expefiatus, obftinatione damnabili defpo xiftet, & non folum per annum, fed ner biennium vilipenfis ecclefir clavibus prediaum fuftinuiflet contemptibiliter anathema; nos, quia non debebamus ulterius canonicum contra eum differre judicium, quem tam longum diffugium & tam dura pertinacia reum tanti criminis offendebant, prsefcrtim quia hujufmodi judicii tarditas periculofam forte aliquibus prebebat audaciam, & quos a malis feflinata unius pana compefccret, protelata fbrfitan ad illam laxaret; eumdem Ezelinum tanquam hereticum reputantes, decrevimus ipfum, habito fratrum noftrorum confilio, promulgatis adverfushereticosfanAiooibus fubjacere; nifi ufque ad Kalcndas Augufti tunc proxime fecururas coram nobis comparcre curaret, noftris & ecclefie pariturus prstcifc beneplacitis demandai is. Quem liquident terminum tunc fibi ex multa benignitate apoftolice fedis pr«fiximus, cum eum falvari vellemus potius nuam perire. Ipfe vero contra Deum fle contra homines collo rebellionis extento, dc ad omnem fidei Chriftiatus inobedientiam fpiritu obfirmato, tanquam prolapfus in defperationis abyflum, dc humani pudorts, Divini judici i, ac falutaris confilii pertinax afpernator, imminentia fibi diferimina quaecumque contempfit .· dc perire potius eligens quam parere, nec in termino fibi ex multa ecclefias miferationis lenitate conceflô, nec poftmodum diutius expe- Aatus venire curavit. Nos autem illius periculo condolentes, adhuc voluimus ejus duritiam folita fedis apoftolice benignitate mulcere, fi forte ad fufeipiendum falutis remedium aliqua in eo fcintilla fanioris confilii remanfiffet : ipfumque non femel vel fecundo fed pluries immo multotics ad . . . judicium ediAis legitimis evocatum, duximus prolixis ad convincendum inexcufabilem ejus malitiam temporum fpatiis cxpeAandum. Porro idem, ficut afpidis furdiffinus filius, ad omnem monitoris vocem obturans auditum, jam per fex annos & amplius vocationis longanimitate flcexpeAationis noftre patientia eft abufus. Nos igitur ex his attendentes quod diuturnioris erga eumdem Ezelinum toleranti* pietas incommunem multorum poflet redundare perniciem, dculterior expeâatio nihil operaretur in eo nifi contumaciam & contemptum: ne tantum malum in medio Chriftiani populi diutius toleratum latius pervagetur, de prrdiAorum fratrum noftrorum confilio, prefente fidelium populo, qui in die cane Domini ex diverfis Mundi partibus ad apoftolorum limina confluxit, prediAum Ezelinum ficut manifeftum haereticum fentcntialitcr judicamus, ipfum excommunicatum dc anathematizatum cum damnatis hero ticis deputando, adferipta illis damnationisftipendia recepturum, nifi forfitan cum, ufque ad feftum afeenfionts Dominice proxime venturum, ad prefentiam noftram perfonalitcr venire audiemus ; quod de abundantiflima apoftolice fedis dementia duximus adjungendum.

Datum Laterani quinto Idus Aprilis, pontificatus noftri anno undecimo.

X. AD OTTONEM CARDINALEM Tusculanum.

De controvcrfia orta inter archiepifcopum Nicoficnfem Latinum ex una parte, dc epifeopos Graecos regni Cypri ex altera.

JhaKMSia/ *tfifapiu fmnu ftrvontm Dtl vtlurtWl frttri <tpijc9fTitfctiUK» tpofiolict fedijk&tto*

ECUb catholice profeflione fidei atque cultu O eonfiftere ac proficere univerfos, ceteris no fire mentis defiderabilibus perferentes, illud tanquam acceptabilité pleniori defiderio cupimus, & ad hoc velut operativum (alutis prreipuum intimis aflcAibus anxius afpiramus. Hec, inquam, unio five connexio cordi noftro ineftimabilis gaudii rorem infunderet, fi varias gentium nationes eju&tem obfervantia fidei in unum acceptabilem Chrifto populum adunaret. Id utique anxie mentis noftre ardorum affluentis Initie refrigeraret irriguo,fi omnes quosolim in unum catholicum gregem ovile collegit Domi-

mini, cum multi ab co difee&rmt, io idem A individuum collegium unius palloris folidaret magifterium, A cuftodia communiret. O fi orientales Orico» ex alto faceret, A fui luminis illuftratiooe ipfe» ad catholicam reduceret unitatem · ut cum reliquis orthodoxis in unius ante coilc&i gremio, de matris ecdefia» ubere 'fluenta do&rinc falutaris haurirent. Tunc ipfi ccctefi· proveniret magnum Ac de fiderabile falutare: tunc ejusuteru» fobole geminata coocrefcerct; tunc orientalibus oriretur fuperne illuminationi» aurora: tunc eis darefeeret Lucifer veritaq».* tunc per univerfiun ecdefiam inundantis gaudii erumperet plenitudo: tunc exulratione nimia dardeeret totus orbis, quia valde bonum At jucundum exi-B fteret fratres fimul in domo Domini habitare.· tunc eadem ecdefia,multiplicata lautitia, novas jucunditatis canticum perioaarec. Verum quia nonnulli Graecorum jamdudum ad devotionem fedis apoftolkc redeuntes, ei reverenter obediunt & intendunt.* licet dc expedit ut mores •écriras eorum, quantum cum Deo poffumus, tolerantes, ipfos io Romanae ecclefia»obedientia prefervemus: quamquam in iis qua: animaram periculum parerent, vel honeftati ecclefiaftice derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.

Sane inter venerabilem fratrem noftram archiepiteopum Nicofienfem, At ejusfuffraganeos Latinos ex parte una, & epifcopos Greece regni Cypri ex altera, de quibufdam certis articulis difeordiam At turbationem fixe fabor* tam, Ac eoramdem tenorem articulorum ac refpoofiones ipforum Grecorum ad illos, nobis, ut melius poflimua inftrui fuper eis, plene »c provide per tuas litteras intimafti, folicite requirendo, ut providere fuper hoc apoftolica diligentia curaremus. Nos autem litteris ipfis afteâuofe receptis, earum fertem, Ac ipfos artkulos, ac rcfponfiones eafdem, Ac cetera que continebantur io illis, una cum fratribus noftri» perlegimus Ac intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendanto, Ac méditantes ac deliberantes fuper his, prout rei qualitas exigebae. Orca faac itaque uc deliberatio noftra neledit.

Ut Gneci ejufiiem regni in unftionibus que circa baptifma fiunt, morem ecdefic Romana» teneant fit obfervent.

II.

Ritus vero feu confnerado quam habere dicuntur, ungendi per totum baptizandorum corpora, fi tolli fine fcandalo vel removeri non poteft, cum five fiat, five non,quantum ad baptifmi efficaciam vel cfieftum, non multum referat, toleretur.

IIL

Nec refert etiam, utrum in frigida vel calida aqua baptizent, cum parem vim flt effeftum in utraque baptifinum habere, afleverare dicantur.

IV.

Soli autem epifeopi configoeot chrifmate in frontibus baptizato».* quia hujus un&io non debet nifi per epifcopo» exhiberi: quoniam foli apoftoli, quorum vices gerunt epifeopi, per manu» impeditionem, quam confirmatio vel frontis ebrifinalio rcpraûcntat, Spiritum fiusftum tribuifle leguntur.

V.

- . . . ."K»P· ® ecdefiis, in die cenat Domini poffisot fecundum formam ecclefi* chrilma conficere, ex baliamoquidem Ac oleo olivarum. Nam Spiritus fanfti donum in chrifinatis un&iooe confertur, Ac columba utique, qu· ipfum defignat Spiritum, olive ramum ad arcam legitur retulifle. Sed fi tuum antiquum ritum in boc Gneci potius fervarc voluerint, videlicet quod patriarcha una cum archiepifcopis Ac epifeopis ejus fafiraganeis, Ac archiepifcopi cum fafiraganeis fais, fimul ebrifina conficiant, in tali eorum confuctudine tolerentur.

VI.

Nulli autem per facerdotes vel confédérés, pro fatisfaâiooe poenitentia, unâio aliqua fo- ummodo injungatur.

VII.

Infirmis vero, juxta verbum Jacobi apoftoli, unâio exhibeatur extrema.

VIII.

Porro *lo* appofirione aquar, five frigid·, five calidfe, vel tepid·, in altaris facrificio, fuam fi velint coofuetudincm, Gratci fequantur; dummodo creuant & aflerant, quod fervata canonis *forma* conficiatur pariter de utraque.

IX.

Sed Euchariftiam in die ecen· Domini confecratam ufque ad annum, Ptetexiu iofirmoram, ut dc ilia videlicet ipfos commdoicent, non refervent: liceat tamen eis pro infirmis ipfis corpus Chrifti conficere, ac per quindecim dies, Ac non longiori temporis (patio, confervere: ne per diutinam ipfius refervationem, alteratis forfitan fpeciebus, reddatur minus habile ad fumendum.* licet veritas Ac efficacia temper eadem omnino remaneat, nec ulla unquam diuturnitate feu volubilitate temporis evaneteat.

Io celebratione vero folennium. Ac aliarum Miffaram, Ac de hora celebrandi eas, dummodo in confeftiooe vel coofecratione formam verborum a Domino expreffam Ac traditam obfervent, & celebrando non tranfgrediantur boram nonam, fuam fequi coufuetudincm permittantur -

XI.

Sacerdote» autem dicant hora» canonicas more fuo: fed Miffam celebrare, priufquam officium matutinale compleverint, non pcsii». mant.

XII.

Promovendi vero ad fecetdotiom, Ac presbyteri qui prcficiendi fuerint ecdefiarum regimini, examinentur antea diligenter, fi pnkipue dc horis canonicis Ac Minarum officiis feeundum diflin&ionem temporum exequendis fint fafficienrer inftru&i; ut ad hec non nifi digni Ac idonei admittantur.

XIIL

Ceterum umdquilque facerdos in aureo, vel argenteo fotam, aut Caltem ftanneo calice facrificet: habens corporale de lino candidum Ac nitidum, Ac altare mundis veftimentis opertum, vd decentibus parameotis.

XIV.

Mulieres autem fervite ad altare non audeam, fed ab illius miaiAcrio omnino repellantur.

XV.

ANNO CHRISTI

De jejunio vero diet Tabbed quadracefimali tempore, quamquam honeftios dc faiubrlusGr». ci agerent , fi fic toco ilk» tempore abdinerent , at nee uuico die inftitutum jejunium violarent, teneant dc fervent pro libitomorcm fuum.

XVI.

Sacerdotes quoque conjugati , dc alii quibus parochiarum cura vel ecdcfiarum parochialium regimen per epifeopos fuos committitur , licite ac libere polTint parochianorum Tuorum confetTiones audire, ipfifque preniientiam injungere pro peccatis: quia cui licet vel conceditur quod eft majus,competit nimirum, nec negari convenit, quod eft minus.

W\\.

Liberum tamen fit ipfis epifeopis viros alios idoneos coadjutores dc cooperatores habere in audiendis confeibonibus, dc peroitentiis injungendis, ac ceteris qu* ad Talutem pertinent animarum, ipfifque in his per eorum ditreefes, abfque iaccrdotum ipforum prejudicio & gravamine , committere vices Tuas ; cum propter occupationes multiplices , dc occafiones varias poffit contingere , quod nequeant per eafdem diœcefes officium fuum exequi per icipios.

XVIII

Dc fornicatione autem , quam folutus cum foluta committit, quin fit mortale peccatum , non eft aliquatenus ambigendum : cum tam fornicarios quam .-.dulteros a regno Dei apoftoltu aderat alienos.

XIX.

Ad hec volumus dcexprefle precipimus quod epifeopi Greei feptem ordines fecundum morem ecclefic Romane de cetero conferant , cum huculque tres dc minoribus circa ordinandos neglexifie vel pretermififle dicantur . Illi tamen qui jam funt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipforum multitudinem , in fic fufeeptis ordinibus tolerentur.

XX.

Quia vero fecundum Apoftotam mulier mortuo viro ab ipfius eft lege foluta, ut nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, fecundas, dc tertias, ac ulteriores etiam nuptias Gnxi non reprehendant aliquatenus, nec contemnant, fed potius illas approbent inter perfonas que alias licite adinvicem matrimonio jungi poliunt.

Secundo tamen nubentes presbyteri non benedicant .

XXII.

Et quoniam apud eos coofueverunt contrahi matrimonia inter perfonas contingentes fe juxta eorum computationem o&avo gradu, qui Teeundum computationem & diftindionem graduuru, quam nos facimus apud nos, quartus habetur : ne id prrfumatur deinceps firmiter prohibemus; diftriâe pneçjpientes, ut, cum io ulterioribus gradibus licite matrimonia contrahantur., in pnedi&o quarto confangoinitatis vel affinitatis gradu copulari ulterius non pnafumant; ftatutum in hoc generalis concilii obfervantes. Illos tamen qui jam in gradu hujufmodi contraxerunt, difpenfative permittimus in fic contracto matrimonio remanere.

XXIII.

Mvr. .... Denique cum Veritas in evangel», afferat, quod fi quts iu Spiritum fimfamâafphemiam dixerit, neque in hoc fieeuks, neijM in Tuturo dimittetur ei : per quod datur inrelligi , quafilam culpas in praefiniti, quafidam vero in faturo feculo relaxari ; dc Apoftolus dicat ouod *tpu fuit fit qpit frt-* MMt : *e tnjtu tfttf wftrlt , lttrluntuu f»-tltttr , lffit utteu fithut tritl fie tcutn rufi ftr lffuut* : & ipG Gr*ci vere ac indubitanter credere ac affirmare dicantur , animas illorum , qui fufeepta pernitentia , ea non peraâa , vel qui fine mortali peccato , cum venialibus tamen & minutis decedunt , purSri ,poft mortem , & poflfe fuffragib eccle: adjuvari; nos, quia locum purgationishug jufmodi dicunt non iuifle fibi ab eorum do~ftoribus certo & proprio nomine indicatum , illum quidem juxta traditiones dc authoritates fanftorum patrum purgatorium nominantes , volumus quod de cetero apud illos ifto nomine appelletur. Illo enim tranfitorio igne peccata utique, non tamen criminalia feu capitalia, que prius per poenitentiam non fuere remifla, fed parva & minuta purgantur : quse poft mortem etiam gravant, fi *la* vita non fuerint relaxata. ****», Ξ11 Ctr.

XXIV.

Si quis autem abfque pernitentia In peccato mortali decedit, hic proculdubio «tenue géhenne ardoribus perpetuo cruciatur.

XXV.

Anime vero parvulorum » *poft* baptifini lavacrum , & adultorum etiam in caritate decedentium , qui nec peccato, nec ad fatbfaftionem aliquam pro ipfo tenentur, ad patriam protinus tranfvolant fempiternam.

XXVI.

Ordinationes demum & inftituta regularia fandorum patrum de vita & ftatu monachorum precipimus ab abbatibus & monachis Greets inviolabiliter obfervari.

Fraternitatem itaque tuam hortamur attente, per apoftolica tibi feripta mandantes, quatenus premiffii omnia epifeopis Greets praefati regni feriatim & diligenter exponi facias; diftriâe ipfis injungens, ut e* folicite attendere , ftudiofe tenere , ac ~~efficaciter obfervare~~ procurent, de a fuis faciant fubditis obfervari. Memoratis autem archiepifcopo Nicofienfi, dc ejus fuffiraganeb Latinis, firmiter authoritate noftra pnocipias.ut eofdem Grecos fuperptemiffis contra hujufmodi provifionem dc delibet rationem noftram non inquietent aliquatenus, nec moleflent. Gontradiftotes eadem authoritate, appellatione poftpofita, compefcendo ; non obtientibus, fi pnefatb archiepifcopo dc fuffiraganeb , vel quraufcumque alib, a fede apoftolica fit indultum, quod interdici, fufpendi, vd excommunicari non poffint, per litteras apoftolicas plenam & expreflam , ac de verbo ad verbum non facientes de induito hojufmodi ~~mentionem~~.

Dttum Laterani *Jl.* Nonas Martii, pontificatus noftri anno undecimo.

CHRim

XI. AD OMNES FIDELES.

Contra haseticos.

heacealiut JP. *fervat firvaretul Del wùvtrju Chrifti jUtlibeu.*

*N**Overit univerfhas* vcftra, quod nos ad inftar felicis recordationis Gregorii paps pnadecefloris noftri excommunicamus & anathematizamus tmiverfos haereticos, Cathares, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Paflaginos, Jofepioos, Amaldiftas, Speroniftas, & alios, quibufcumque nominibus cenfeantur, facies quidem habentes divertas, fed caudas adinvicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipfum. Damnati vero per ecdefiam feculari judicio relinquantur animadverfiooe debita puniendi; clericis prius a fuis ordinibus degradatis.

Si qui autem de paedidis, poftquam fuerint deprehenfi, redira voluerint, ad agendam condignam pœnitcntiam in perpetuo carcere detrudantur.

Credentes autem eorum erroribus, fimiliter haereticos judicamus.

Item receptatores, defenfores, & fautores hsreticorum, excommunicationis fententie decernimus fubjacerc: firmiter ftatuentes, ut fi poftquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a fua fuper hoc non curaverit pradumptione ctflare, ipfo jure fit fa&us infamis, nec ad publica officia, feu confilia, nec ad eligendos aliquos ad hujufmodi, nec ad teftimonium admittatur. Sit etiam inteftabilis, ut nec teftamenti habeat faAionem, nec ad hereditatis iucceflionem accedar. Nullus pneterea ipfi fuper quocumque negotio, fed ipfe aliis refpondere cogatur. Qpod fi forte judex extiterit, ejtis fententia nullam obtineat firmitatem, ncc caufie aliquae ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inftrumenta confeâa per ipfum nullius penitus fint momenti, fed cum authore da- D rnnato damnentur: fit in fimilibus idem praecipimus obfervari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio fic beneficio deponatur. Si qui autem tales, poftquam ab ecclefia fuerint denotati, evitare contempferit: excommunicationis fententia percellantur, alias animadverfione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint fola fufpicione notabiles, nifi juxtaconfiderationem fufplcionis, qualitatemque perfonc, propriam innocentiam congrua purgatione monftraverint, anathematis gladio feriantur, fic uique ad (atisfa&ionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod C per annum in excommunicatione pertinent, extunc vehit haeretici condemnentur. Item proclamation» aut E appellationes hujufmodi pertonarum minime audiantur. Item judices advocati fit notarii, nulli eoram officium fuum impendant: alioquin eodem officio perpetuo fint privati. Item clerici non exhibeant hujufmodi peftilentibus ecctefiaftica (aeramenta; nec clceinofynas aut oblationes coram recipiant. Similiter Hofpitalarii, aut Templarii, ac quilibet regulares. Alioquin fuo priventur officio, ad quod nunquam reftituantur abfquc induito fedis apoftolicae ipeculi. Item quicumque tales prafumpferiat eccJefiaftkc tradere fepullur*, ufque ad (ariafaâionem Idoneam, exccsnmunicationisiak- tenttas fe noverint (objacere, nee abfehuioais beneficium mereantur, nifi propriis manibus publice cxtumulenidc projiciant hujufinodi corpora damnaturam, & loras ille perpetua careat fepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam pertbtMB laicn liceat publice vel privatim de fide catholica difputare: qui vero contra fecerit, excommunicationis laqueo innodetur. Item fi quis haereticos fciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, feu a communi converiatione fidelium vita & moribus diffidentes, eos ftudeat indicare confeffori fuo, vd , per quem credat ad praelati fui fit inquifitorum hasretic* pravitatis noti- B tiam pervenire: alioquin excommunicationis fententia percellatur. Hrretici autem & receptatores, defenfores fic fautores eorum, ipforumque filii ufque ad fecundamgencrationem, ad nullum ecclefiafticum beneficium feu officium admittantur. Quod fi feras a<Jhui fuerit, decernimus irritum & inane. Nos enim praédiâos fic quoframque viros ecclefiafticos, qui ad preces hujufmodi peftiientium perfonarum, dignitates, perfonatus, fic quncumque alta ecclcfiaftica beneficia, funt adepti, ex nunc privamus taliter acquifitisvolentes ut tales fic nabitis perpetuo careant, & ad alia vel fimilia nequaquam in pofterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem nullius C momenti ete volumus, quorum parentes poft emancipationem hujufmodi ad viam fupcrtlitionis haereticas a via declinate conftiterit veritatis.

anno CM^WT!

Datum Anagni* dccimofeptimo Kalendas Julii pontificatus noftri anno undecimo.

XII. AD FRATRES PRÆDICATORES.

De herefi extirpanda.

hunetntlm tflfcapeu fervat fervontre Del dlkfllr flliit fratrihla ardnit Prvdicatermv lnquijileribttt barrette pravitatir prajeniibea & fut*rle m Loetebaràta & marcbia Jaaaetffalatem ISf apcftolicaat bnediBeaam.*

MAhtia hujus temporis in diverfis mundi partibus, dc maxime in provincia Lombardie perverforum morum peperit corruptelam, ex quibus letifera peftis heretics pravitatis abundantius (blito pofeitur pullulate. Ad extirpatiooem igitur ejufiiem peftis juxta officii noftri debitum ex animo intendentes, volumus adverfus hujufmodi iniquitatis operarios, qui madam catholics puritatis fermento proprias contagionis inficiunt, fideles, ut confingant ftentque oobifcum proevangelicis, quas proteffi funt, legibus defendendis, falubribus adhortationibus incitari.

Quocirca diferetionr veftre per apoftoiica feripta diftriâe praecipiendo mandamus, in remiffioocm vobis pcccaminum injungentes, quatenus in locis ubi contra haereticos vobis inquifitionis officium commiflum eft, curetis finguli opportuna inftantia contra etddem hrreticos eorumque fautores proponere populis publice verbum crucis: fic eos qui taftti zelo fidei ad extirpandam pravitatem eamdem votum affumeferinr, crucis charaâere confignare.

Ut autem vobis de praedicatione hujufmodi, dt fidelibus qui ejufdem crucis ob hoc votum aflumpferint, copaofe mercedis praemium ate-

>a&ratur , vdbU ftc eifdcm fidelibus illam in* A dulgcntiam illudque prjvilegium elargimur, qua transeuntibus in tcrra ûmâa fubfidium in generali concilio conceduntur. Cum autem nujufmodi crucis verbum per vos proponi contigerit .' relaxandi omnibus vere pœnitentibusde confettis, qui ad audiendum verbum ipfum devote adfuerint , quadraginta vd viginti dies de injun&is poenitentiis libera fit vobis & fingulis veftrum de noftra conceflione facultas. Quod fi forte, quod πόα credimus, aliqua civitas, communitas, vel perfona, cujufcumque conditionis vel gradus , huic tam falubri negotio fe opponere, feu illud prrfumpferit aliquatenus impedire, ut per vos , vel per alios authoritate noftra ad hoc deputatos , vel InB Edierum deputandos , libere procedi non vast in eodem ; immo fi quicumque requifiti illud fovere neglexerint ; & juxta officium & pofle fuum ftudiofe juvare .· contra eos, tanquam defcnforesftc fautores haereticorum, fublato appellationis obftaculo , vos vel veftrum finguli authoritate noftra 'intrepide procedatis. Contra quos, prout audacia ipforum exegerit, reges ftt principes Chriftianos, nec non crucefignatos pro terras fanfti' fuccurfu, curabimus invocare .' cum non minus expediat, immo magis, fidem io locis prope pofitis, quam procul diftantibus defenfare.

Porro ut non folum inquifitionis vobis fuper haeretica pravitate commifl* , fed & hu-C jufmodi predication» crucis officium in manibus veftris congruis favoribus adjuvetur, abfolvendi juxta famam ecckfias, omnes qui con* tra pravitatem hsreticam aflumpfcrint fignum crucis, ab interdidi , fufpenfionis, & excommunicationum fententiis canonicis , dc prefertim ab illis qoas pro incendiis, vel effraâionibus ecclefiarum , feu injeâioue manuum violenta iu pertonas eeclefiafticas, incurrerunt .· & aliis quoque fimtentiis a nobis vel authoritate noftra generaliter promulgatis, nifi adeo gravis ftt enormis exceflus fuerit perfonarum , quod ab bis oporteat abfolutionis beneficium per fedem apoftolicam obtineri : nec non dc ab illis fententiis, quas, adhaerendo & fave»· do contra ecclefiam quondam Friderico , fe tum pro imperatore gerenti, feu Conrado nato ejus, vel ipforum fautoribus, incurrerunt : Ezelino de Romanis, Uberto marchkme Pelavicino, marchionibus , comitibus, baronibus, capitaneis, poteft*tibus, reâoribufeue civitatum atque locorum , fimilibufque pertonis, qui in ccclefias dc perfonas eeclefiafticas fieva cxcrcuifie nofcuntur, aut qorum bona nequiter occupafle, dumtaxat exceptis ; dummoao aflumpto crucis fignaculo, votum hujufinodi, qui abfbluti fuerint , efficaciter profequantur ; ftt ipfi caveant quod de cetero contra ecclefiam nuoquam erunt ; dc tam ab ipfis , quam ab aliis premiflis , plena de. damnis dc injuriis, propeer que cxcommunicati nofcuntur , fatisfaôio, vd fatiafiteiendi fufficiens fixuritas, impendatur. Nec non dc difpcnfandi cum clericis fuper irregularitatibus; quas celebrando Divina ligati Jententiis canonicis contraxerunt: commutandi quoque vota eorumdem crucefignatoru^P^ voventium dc votorum qualitate penfata .' terras fande votis , aliifque perpetuis , qua commutationis non admittunt remedium, dumtaxat exceptis. Concedendi quoque crucefignatis iifdem, quod tempore generalis interdidi poffint interefle Divinis officiis, ftt ecclefiaftiea facramenta recipere in modo in quibus eadem es induito fedis apoftolica celebrantur : dummodo , fi in prnmiffis cafibus ecdcfiafticis tenentur ligati fententiis, prius beneficium abfolutionis aftequanfur I vobis & fingulis veftrum authoritate prefentium concedimus facultatem.

Datum Anagnia decimotertio Kalendas Julii, pontificatus noftri anno undecimo.

XIII. AD LOMBARDIÆ, ROMANIOLÆ, RFCTORKS-

Approbat leges a Friderico imp. contra hxreticos, corumque fautores editas.

bmottntint eplfceptlt ftrvm [truarum Dtl, dlteHit filiit fOttfUttkutj coqfiliit , 47 cammunitatibm clvitatm»·, αΐïoτκατφα lolorxm Lembardttr, martbin Tarvÿm , ac famnula, fainttm & apo/Mictu* bnedilUontm.*

CUm adverfus haereticam pravitatem quondam Fridericus Romanorum imperator promulgaverit quaidam leges, per quas ne pervagetur , compefci poterit peftis illa .' nos silas volentes ad robur fidei , ac falutem fidelium obfervari , univerfitati vrftrst per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus eas, quorum tenotes vobis mittimus infertos prefentibus, faciatis fingulli in veftris capitularibus annotari, contra bcreticoc ie&» eujuslibet fecundum eas exafta diligentia procefluri . Alioquin dileftis filiis Priori, provinciali & fratribus inquifitoribus heretic* pravitatis ordinis Predicaterum in Lombardia , marchia Tarvifina, dc Romaniola litteris noftris injungimus, ut vos. ad id per excommunicationem in perfonas, ftt interdictam in terram , appellatione remota, compellant.

SapuMitr kgu deae. Fridtriti imptratoris.

CRidcricus Dei gratia Romanorum imperator , ftc femper auguftus , Hicrufalem dc Sicilia rex, dileâis principibus "fuis, venerabilibus archiepifcopis , aliifque pralatis ecclefia* rum, ducibus , marchionibus, comitibus, baronibus , poieftatibus, fculteris, burgaviis, advocatis, judicibus,minifterialibus, officialibus, dt oqjnibus per totum imperium cooftitutis, pnefentes litteras infpefturis fidelibus fuis, gratiam fuam, ftc omne bonum.

Committi nobis calitus cura regiminis dt imperialis, cui dante Domino pmfidemus, faftigium dignitatis, materialem, quo divifim a fagrrdouo fungimur , gladium adverfus hoftes fidei dc in exterminium heretic* .pravitatis exigunt exerendum : ut perfidie vipereos filios E cootra Deum dt ecolefiam infultantes , tanquam materni uteri corrofores , in judicio dc juftitia perfequamur, maleficos vivere non paffuri, per quotum fcienthm feducentem mundus inficitor, à in gregem fidelium per ova has morbidas gravior inmgitur corruptela ·

Statuimus itaque fancientcs , ut haeretici, quocumque homine cenfeantur, ubicumque per imperium damnati fuerint ab ecclefia , ftc fir* culari judicio affignati, animadverfione debita puniantur.

Si qui vero de prsdiftis , poftquam fuerint deprebcnfi, territi metu mortis, redire voluerint

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

f v ρ„ιι» rio.

Ek lib >. Epifl. Petri de Vinei»

ANNO CHIUS П

'riot ad fidet unitatem , juxta canonicas fan-A âiooes ad agendum poenitentiam in perpetuum carcerem detrudantur.

Preterea , quiconque haeretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, feu aliis locis imperii per inquifitorcs ab apoftolica fede datos, fit alios orthodoxe fidei celatores .· hi qui jurtfdiftionem ibidem habuerint, ad inquifitorum & aliorum catholicorum virorum iniinuationem eos capere teneantur : & eos captos ardius cuftodire , donec per eenfuram ecclcfiafbcam damnatos, damnabili morte périmant, qui fidei (aeramenta & vite damnabant.

Simili quoque perna pleûi cenfemus omnes, quos ad fovendum hcrcticorum errorem callidus hoftis fufeitat advocatos , vel parat illici- B tos defenfores : maxime cum facinus quos inÏuinat , aequat : nifi monitione pracmdla doiterint , & eorum vite duxerint confulcndum. › · ,

Et» prcterea qui convifti in uno loco de batrefi , ad alia loca *ie* transferunt, ut cautius poflint effundere virus hxretiae pravitatis , deoitam* cenfemus fubire vindidam : ut fuper hoc per vitos ab eodem errore convertas ad fidem , nrc non & per alios, qui eos de hxrcG convicerunt , quod & io hoc cafu concedimus licite faciendum, evidens cefltmonium habeatur.

Item mortis fententie ducimus addicendas, fi quos haereticorum ad judicium trades, in extreme vite periculo haerefim abjurantes, poft. modum de falfo juramento coniliterit, & fide mentita convinci , ac eos contigerit ejuldem morbi fpontaneam incurrere recidivam ;ut fibi damnabilius iniquitas fit mentita, & pernam debitam mendacium non evadat.

Omne infuper proclamatioms & appellationis beneficium , ab hrreticis, receptatoribus, 6c fautoribus eorumdem , penitus amovemus: volentes ut de finibus imperii, in quibus femper debet exiftere fida fides , heretics labis germina modis omnibus deleantur.

Ceterum quia quanto majora Divine nutu miferationis accepimus, & ahiorem locum pre filiis hominum obtinemus, tanto devotiora de-D bemus obfequia gratitudinis conferenti J fi quando in noftri nominis contemptores noftri culminis excanàefcit authoritas, fi reos laete majertatis, in perfonis eorum & liberorum inorum exheredatione damnamus, multo fortius, juftiufque contra Dei blafphematores nominis, & catholica, fidei detraftores provocamur, eorumdem haereticorum , receptatorum, fautorum , & advocatorum fuorum , haeredes & porteras , ufque ad fecundam progeniem, beneficiis eundis temporalibus , publicis officiis & honoribus , imperiali authoritate privante, ut in paterni memoria criminis continuo moerore tabefeant . vere fcientes, quod Deus zelotes eft , peccata patrum in filios potenter Efle ulcifeens.

Nec quidem a mifericordiae finibus duximus excludendum , ut fi qui paterns haertfis non fequaces, latentem patrum perfidiam revelaverint : quacumque reatus illorum animadverfiooe pieûanttir , praediâx punitioni non fubjaceant innocentiae filiorum.

Ad haec, notum fieri volumus, fratres Pra> dicatores de ordine Praedicatorum , pro fidei negotio, in partibus imperti noftri contra hcrcticos. deputatos, ceteros quoque qui ad haereticos judicandos acccflerint, nifi aliqui coram ab imperio fuerint proferipti, eundo, morando,-' & redeundo, fub noftri imperii fpeciali defenfione receptos, & quos apud omnes, fub ope ac recommendations fidelium imperii efle volumus inoflanfos. (Jnivethtati vethe mandantes, quatenus quocumque, dc apud quemcumque veftrum pervenerint, benigne recipiatiseofdem,- & perfonas ab incurfu haereticorum eis infidiantium confervantcs indemnes, omncconfilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis cxcqucndis.

ANNO CHRISTI

Haereticos vero, quos & offenderint ipfivobis , in jurifdiftione veftra finguli capientes, diligenti cuflodia detinendos , donec poft ecclefiafticc damnatioris judicium, pcenam fubeant, quam merentur . Scituri quod in executione ipfius negotii, gratum Deo, & laudabile nobis obfcquium conferetis , fi ad expellendam de partibus noftri imperii novam fic infolitam heretice pravitatis infamiam, opem, & operam, una cum eifdem fratribus, przftiteritis efficacem, & fi quis foret exinde negligent & remifliis, ac etiam inutilis, coram Domino & in confpeâu noftro poterit merito culpabilis apparere

Datum Padux xxti. Februarii , xn. indiftiooe.

Fridtrienj Dfl gratis, ficc.

INconfutilem tunicam Dei noftri difliiereconantur hsretici, & vocabuli vitio fervientes, quod fignificationem divifionis enunciaf, in ipfius indivifibihs fidei unitate nituntur inducere fe&'onem : fit oves a Pttri cuflodia, cui pafcendc a paflore bono funt *credit**, *fe*gregare. Hi funt lupi rapaces *intrinfecus , eo* ufque manluetudinem praetendentes ovium , quoufque ovile poflint fubintrare Dominicum. Hi funt angeli pefl.mi. Hi funt filii pravitatum, a patre nequitie, & fraudis authore, ad animas fimpiices deftinati . Hi colubri , qui columbas decipiunt . Hi ferpentes, qui latenter videntur inferpere , & fub mellis dulcedine, virus evomere . Ut vite cibum miniftrare fe fimulet, a cauda feriunt : & morti/ poculum, velut quoddam duriflimum venenum immifeent. Horum kftat, veteribus , vel ne in publicum prodeant , non funt notate nominibus, vel, quod eft fohe nefandius , non contente, ut vel ab Ario Artant , vel a Neftore Ncrtoriani, aut a fimilibus fimiles nuncupentur : fed in exemplum martyrum , out pro fide catholica martyria fubierunt , Patarenos fe nominant , velut expofitos paffioni . Hujufmodi mt« ieri Patareni, a quibus abeft fanda credulitas divinitatis aeterne, fub uno contextu nequitia: infimul tres offendunt ; Deum videlicet, proximos, & feipfos . Deum , dum Det fidem, Filium non agnofeunt . Decipiunt proximos, dum ipfis fub fpe fpiritualis alimonias, haereticae pravitatis obledamenta miniftrant . Crudelius etiam fseviunt in fe ipfos, dum poft animarum difpendium , corpora denique levere mortis illecebris, quam per agnitionem veram & verae fidei portent evadere, vite prodigi, fic necis improvidi feftatores, involvunt: fle, quod eft ipfo diftu diriflimum, fuperflites etiam non terrentur exemplo.

p» eodem ' /rÿ^ J.

Contra tales, fibi, Deo , dc hominibus fic infertos , continere non poffiunus motus noftros, quin débita ultionis in eos gladium exeramus:

—ramus .' tanto ipfos inAantius perfoquences ,A quanto in evidentiorem dcluflonem fidei Chri- fljaoe> prope Romanam ecclefiam, que caput ecclefiarum omnium judicatur , fuperflitionis fuz fcclera latius exercere nofcuntur. Adeo quod ab Italic finibus przfertim a partibus Lombardiz, in quibus pro certo perpendimus ipforum nequitiam latius abundare , jamque ufque ad regnum noArum Sicilis , fuz perfidiz rivulos derivarunt. Quod acerbiflimumreputantes, ftatuimus in primis, ut crimen hzrefeos, & damnatz fi.dx cujuslibet, quocumque nomine cenitantur fedatores , prout veteribus legibus cft indidum, inter publica crimina numerentur. Immo crimine lzfz majeAatis noflrx debet ab omnibus horribilius judicari, quod in Divinz majeAatis injuriam nofeitur attentatum , quamvis judicii poteAate alterum alteri non excellat. Nam ucuti perduellionis crimen perfonas admittit damnatorum, & bona, & damnat poA obitum memoriam defunctorum : fic & in pradido crimine , quo Pararent notantur , per omnia volumus obfervari .

aNNO CHRISTI

Et ut ipforum nequitia , qui, quia Dominum non fequuntur , in tenebris ambulant, detegatur : nemine etiam deferente , invefligari volumus diligenter hujufmodi fcelerum patratores ; & per officiales noftros, ficut & alios malefaCtores inquiri. Ac inquifitione notatos, etfi levis fuperflitionis argumento tangantur, a viris ecdefiafticis, & prxlatis examinari jubemus - Per quos fi inventi fuerint a fide catholica faltem in articulo deviare, ac per ipfos paflorali more commoniti , tenebroh diaboli relidis infidiis, noluerint agnofeere Deum lucis, fed in erroris concepta inflantia perfeverent : prxfentis noftra legis ediâo damnatos mortem pati Patarenos aliofque hzreticos , quocumque nomine cenfeantur , decernimus, quam affc&anr ; ut vivi in conlpeâu hominum comburantur , flammarum commiffi judido . Nec dolemus , quod in hoc ipforum fatisfacimus voluntati , ex quo poenam folummodo , nec fruâum alium confequuntur erroris.

Apud nos pro talibus nemo intervenire prefumat : quod qui fecerit , in ipfum noftra indignationis aculeos non immciito convertemus. *

Datum Paduz xxu. Februarii, xn. indict

Imprrator Frideritlu Jimptr attguftas, &c.

Patarenorum receptatores, & complices, & quocumque modo fautores, qui ut a poena alios pouint eximere , de ie velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum effe cenfemus.

Et ipforum Alii *ad* honores aliquos nullatenus admittantur . Si tamen aliquis fautorum hujulmodi, detexerit aliquem Patarenum , de cujus perfidia manifefie probatur:in fidei praemium quam agnovit, fame priAinz de imperiali clementia refiitutionis beneficium in integrum confcquatur.

Jatipùat capitida ctaftrtativuj caaira Patartw adita per taatdaia Frideritma iUafrtaa vlr", Roaiaaarit" baprratar&a finaper aagaftwat Hiera/jilt", & Suilia re^oa.*

CHRISTI

Z^Atharos , Patarenos, SperoniAas, Leoni- V-d Aas, Arnaldiftas , Grcumciios , Paflaginos, Jofcpinos,Garatenfes, Albancnfes,Francifcos, Bagnarolos, Commixtos, Waldenfes, Roncarolos, CommuneUos, Warinos, & Ortolenos , cum illis de Aquanigra , & omnes hzreticos utriufque fexus, quocumque nomine cenitantur, perpetua damnamus infamia, diffidamus atque bannimus . Cenfentes ut bona Calium confifcentur , nec ad eos ulterius revertantur : ita quod filii eorum ad fucceflionem pervenire non poflmt, cum longe fit gravius zternam , quam temporalem offendere majeAatem.

Ex «pift.*,. *£·.*;,*!"*

Qui autem inventi fuerint fola fufpicione notabiles , nifi ad mandatum ecclefiz, juxta confiderationem *fufpicionis,* qualitatemque perfonz , propriam innocentiam congrua purgatione monfiraverint .' tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur, ' . quod fi per annum permanierint, ex tunc eos ficut hzreticos condemnamus.

Statuimus etiam hoc ediâo in perpetuum valituro, ut potefiates, & confutes, feu rcâores, quibufeumque fungantur officiis, pio defenfione fidei przftent publicum juramentum , quod de terris fuz ditioni fubjcâis univerfos hzreticos ab ecclefia denotatos, bona fide pro viribus exterminare Audebunt. Ita quod amodo quandocumqtie quis fuerit in perpetuamhoncftatem *, vel temporalem affumptus, hoc teneatur capitulum juramento firmare . Alioquin neque, pro poteflatibus , neque pro confuiibus , leu confimilibus habeantur .' eorumque fentenlias ex tunc decernimus inutiles & inanes . Si vero dominus temporalis, requifitus fic monitus ab ecclefia , terram luam purgare neglexerit ab haeretica pravitate : poli annum a tempore monitionis elapfum, terram ipfius exponimus catholicis occupandam, qui eam, exterminatis fuereticis, abtque ulla contradidionc poflideant, fle in fidei puritate confervent, falvo jure dominii temporalis : dummodo fuper hoc nullum praftet obftaculum, nec aliquod impedimentum opponat. Eadem nihilominus lege fervata , contra'cos qui non habent dominos principales.

* poretb- tcm

Credentes przterea, receptatores , defenforts, & fautores hzreticorum bannimus . Statuentes, ut fi poAquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, fatisfacere coutempierir infra annum, extunc ipfo jure fit faâus infamis , & ad publica officia , feu confilia, vel ad aliquos eligendos hajufmodi , nec ad teftimooium admittatur . Sit etiam inteAabilis, ut nec teftamenti liberam habeat faâionem, nec ad hereditatis fucceffionem accedat. Nullus ei przterea fuper quocumque negotio, fed ipfe aliis refpondere cogatur. Quod fi judex extiterit , ejus fententia nullam obtineat firmitatem, nec caufz aliquz ad ejus audientiam' perferantur . Si fuerit advocatus, ejua patrocinium nullatenus admittatur . Si tabellio , ejus inArUmenta confeâa per manum ipfius nullius penitus fint momenti. Adjicimus infuper quod haneticus per hzreticum convinci poflit , & quod dominus Patarroorum .

TC-

„ - n receptatorum . fle defenfoeum, fle fautorum, ubi docuerint , five ubi aliis minus im- "«i- Pluerim , deftruantur , nullo tempore * re- * -!. nf*. ftituende.

r«ad*. Datum Padus xxu. Februarii, xrt.Indifi.

Rex Regum apoftatantes a fide Catholica penitus exeeramur, inlequimur ultionibus, bonis fuis omnibus (poliamus. Et ut a profettione vel vita naufragantes, legibus coardamus. Succefliooes tollimus, ab eis omne jus legitimum abdicamus.

Datum PeruGi, fecundo Kal. Novcmb. pontificatus noRrt anno primo.

XV. AD S. LUDOVICUM FRANCORUM RBGBM.

Hortutur ut hbrol Tubnudicol crtmuri jukut.

Ffpia Judrorum perfidia, dc quorum cordibus propter immenfu.itcm tuorum fcelerum redemptor ootter velamen non abflulit, led in cctcitate , quae contingit ex parte in Ifracl, adhuc manere permittit, prout convenit, non attendens , quod cx fola miicticordia, pietas ipfos Chrifliana receptet , & cohabitatiunem illorum fuflincat patienter, illa committit enormia , qux ftupori audientibus, & referentibus funt horrori. Ipfi enim ingrati Domino Jefu Chrifto, qui converfiooem cotum ex fu* lon C ganimitatis affluentia patienter expeftat , nullam praetendentes verecundiam culpae lux , nec reverentes honorem fidei Cliriilians , omittis feu cootcmptis lege Mofaica flt Prophetis, quafdam traditiones fuunrm femoium fequuntur. Super quibus eos in evangelio Dominus objurgat dicens : ^aare *w/ trun/gredimini mundulum Del, tf Irritum fecifili propter truditiomi veftrul , bominum doflrinui tf man dulu dotenlei ?*

In hujutmodi namque traditiombus(qu* Talmud Hebraice nuncupantur , & magnus fiber p eft apud eos, excedens textum Bibli* m im mentum, in quo funt blalphemi* m Deum , flt Chriflum ejus, ac beatam Virginem manifettae, intricabiles tabule , abufioncscrromar, ac (lultni* inaudite) filios fuos docent , ac nutriunt , & a legis & piophctsrum doârma reddunt ipfos penitus afienos . Vercmcs ne veritate, qu* in cifdcm lege ac Prophetis cfl , intelteda, aperte dc unigenito Dei Fiho venturo in carne, teilimonium perhibente , convertantur ad fidem, & ad redemptorem (uum humiliter revertantur.

Et his non contenti, faciunt Chriflianas filiorum fisorum nutrices in contumeliam fidei Chrrûian* , Aη quibus turpia multa commit- g runt. Propter qu* fidelibus eft verendum, ne Divinam indignationem incurrant , dum eos perpetrare patientur indigne, qu* fidei Doflrc confufionem inducunt.

Et licet dile&us filius cancellarius PariGenfis, fic do&ores reguntes Parifins in facra pagina, de mandato felicis recordationis Gregorii Pap* predeccttoris noflri, tam prxdidum abufioois librum, quam alios quofJam cum omnibus glottis fuis perlc&is in ootellate, ac examinatos, ad confufionem perfidi* Judxorum , publ&e coram clero, fle populo, incendio concremarim, prout in litteris eorum peripeximus contineri, quibus tu tanquam catholicus Rex fle princeps Chriftianittimus impendifii fuper hoc auxilium congruum & favorem, pro quo re- anno galcm excellentiam dignis m Domino laudibus commendamus, ac prolequimur aâlonibusgraturum : quia tamen nondum Judaeorum iplbrum abufto profana quievit, nec adhuc dedit cis vexatio inlellcûum , celfitudincm regiam rogamus flt oblectamus in Domino Jelu *Chrllto*, ut qui exceflus huiuimodi detdlabtles fle enormes , commiflos in contumeliam creatoris, flt injuriam nominis Chrifliani, pie inccrpitti, laudabiliter prolequendo , facias debita lcveritate percelli . Et tam pratdiâcs abufioms libros, reprobatos per dodores eoidem , quam generalitet omnes cum glottis fins , qui per iplos examinati & reprobati fuerint , mandes per totum Regnum tuum , ubicumque repetiti poterunt, igne cremari.

Firmitc' inhibendo , ne de cetero nutrices feu lervicntes habeant Chritttanos , ne hlu libere Glus f.mulcntur ancilla: . Sed tanquam fervi reprobati a Domino, in cujus mortem nequiter confpirarunt, faltem per ctfcâum opens , fervos (crecopnoicant illorum, quosChriili mors & iflos liberos, fle illos conflituir elfe fervos : ut proinde finccritatis tuz zelum pofTimus in Domino dignis laudibus commendare .

Datum Lateran. V.ldus Maji, anno primo.

XVI. AD BLANCAM FRANCORUM Reginam S. Luoovici matrem.

Super proftUunt filterurn freerum m fulfidium terru ftntfu.

Solicita valde, canttima filia, dc tuisabfennbus filiis turbaris nimium, intriniecus pericula cxirinfcca cogitans, qmbus proximo devote ac intrepide fuas expolucre perfonas. Anxia quidem nimis tua mens , propter tor fle tantoium natorum abfentiam , nequit utique vel ad horam quietam habere quietem , quin quocumque le vertat quibulcumquc agendis confideraiioms inflantia incumbat , femper fe convertat ad ipfos , & tamquam de proceffu & (1atu rorum pendula , de illis propenfius meditetur . Materna quippe toliciiudme petsigil, tremens amote tenero, ledula rememoratione iufptrans , & avida expeditione langucfcens. Nam licet tense maritque (patio tnterpoGto longe abfis corpore, ipfis tamen proxime ades corde. Verum prudenter te attendere volumus, quod etfi eorumdem natorum diicettus aliqua tibi materia turbatu nis exiflat ; efi & aliud quod cauia coofolatiunis non modica efle debet · Multo enim po>es gaudio merito exaltare quod ipfi recognofccmes humiliter magnifica Dei beneficia , quibus cos inter ceteros otbis principes fjpeciabrer exaltavit, flt cupientes ei digne retribuere pro receptis *: dt* ad exequendum arduum ejus placitumquc Gbi negotium atturrexerunt magnanimiter & potenter , quod univerfos alios in hoc devotionis exercitio excellentes, principaliter in (epondus illius in ' gore fpiritus & robore corporis affumpfcrunt : propter quod omnium fidehum linguae ipforum laudem cum exultâttone loquuntur, tu* pariter bonitatis retonantes pteconium , cum Gc eos ab infantia in umore Domini etudicris, & amore, qtx d femper *re*da & falutaria diligentes, in ipfius fuerint beneplacitis continue dckdati , quod tcnalanffa redemptoris rubricata (anguine, qu* meonio- labs-

ANNO CHRIS!»

■abiliter haâenus fub jugi jugo gemuit pagano- A ruo», fperat jam te * ipforum Datorum confi- fa fuccurfu ad lxtitiam furgere de Umeatis . Hos namque vekiti lingulares athletas fidei Chriftianc ardenti defiderio djutius expeâavit, fic quafi per ipfos a Jongcve fervitutis oppref. fionibus potiffime relevanda , pndeotiam appe- tit eorumdem. Non turberis itaque nec bxfi- tes de ipfis, Chriftianiffima filia , finna quo- que femper confidens, fic fiducia certa fperans Juod idem redemptor qui fuis dileftoribos prw- o adeft , eorum grcitus profpere dirigens , prxdiôis natis fuo totaliter fervitio inhaerenti- bus adfit propitius, ipforum iter falutarc dif- ponens, ab advertis eorum eos clementer con- servando, ctun adverfus ipfius adverfarios agant B fideliter ejus caufam.· quodque fe ac ipfos eo- rumque pofteros, grandium tuorum, ac nato- rum , eorutnque intuitu men rorum, fic in *prae-* lenti multiplicabit propagine fanguims, ac fu- blimibus magnificabit honoribus, dc *In* futuro inzftimabilibus dilatabit pnemiis, fic eleftorum fuorum conforiio congregabit. Confortare igi- tur fic animo fortis cfto, jaâans tuum penitus in Domino cogitatum, de praefatis natis plus timoris quam expediat non habendo , fic pro ipfis, ut eos cum fuis idem Dominus ducat incolumes, cum alacritate ac profperitate re- ducat, eodem certe negotio, quod illud, co- opérante veritate , confummatione concludat optata , 1nte non fic 'benedicto regno Franci» C ut ipium in bono fic tranquillo flatu confer- vet , inftes fic infifti facias attentis fic crebris fupplicationibus apud eum . Nos enim circa hoc (olicite vigilantes fibi pro jis devotarum orationum facnficia inceflanter offerimus , fic ad ipfum fieri ab aliis diligenti Audio procu- ramus. Ceterum quia de te mater ecclefia fi- cut de prxcordiali filia & virtute prxeipua ge- rit confidentiam pleniorem , cum in cunâis fuis necefluatibus tuum fibi auxilium fenferit favorabiliter affuiffe: ceifitudini tu» ipfius cc- clcfi» commendamus negotium , cum fiducia fpeciali , cuius promotionem plena voluntate novimus affeflarc. Ideoque ferenitatetn tuam rogamus, monemus fic hortamurattctjte, quod D illud pro Divitia fic B. Petri reverentia tuaque falute habens quamplurimum commendatum , ipium confilio utili, opportuno favore, ac ef- ficaci adjutorio perfequaris : ita quod tc fem- per eadem ecclefia fui honoris potiorem repe- int promotricem,

XVI. AD S. LUDOVICUM FRANCORUM R B G ? M.

Conflatur, cum cj?tu< r]Jet nitra mare cnm Jhh ,

GUftafti plurimum, carhTime fili deama-, ritudmis calice, quem Chriliano populo E in fniftra indignationis pavendum fic mira- dum difpofitionis Divin* myikriutn propina- vit, quem & nos tcctim haufimus pleno hauflu m dolore cordis, in anguflia fpiritus, in tri- bulatione mentis nimia, fic in mulio profluvio lacrymarum. Dolemus quidem, fic utinamron inconfolabiliter, fed in infirmiorem hominem, triftiffimum cafum illum , qui crucis Chrifti vexilla ferentes humiliavit ante oculoshoftium nominis Chriftiani . Sed anxiamur vehemen- tius non audentes difeutere confilii Divini ma- fcftatem , cx qua videlicet caufa judicii ejus

ANNO Θ**-1571 *MI'

juflitia, fic difpofitionis infallibilis re&itudo ,· pcrmifcric in bello fuo arcum fortium fupera- ri, perire arma bellica , & cedere alienigeni» triumphum viâori* Chriftun». Liceat , quae- io, Domine Jelu, fervorum tuorum fervi» , fcifcitari pauiifper , quid tam afpere purgan- dum fuit in chrifto tuo, Chrifttaniffimo prit»- cipum, tibi fe luo» fit lua in tanto fervore fi- dei exponente > aut quid duxifti tam fcvere pleâendum in devotifumo populorum populo, ducem fuum tanta promptitudine in prccepto- rum tuorum laboribus fubfequente ? Oflende , clemens pater, oftende ne fidelium tuorum de- votio ruat in icandalo, tibique cedant feverius judicandi , Si punire voluifti telo animadver- bonis congruae peccatores ; aut probare jufto- sum patientia[redacted]riofius coronandam · Si enim decrevifti eos ideo tanto tribulationis igne purgandos, ut fierent parato ipfis inenar- rabilis mercedis, qtue merita fupplicum fic vo- ta prrcellir. prrmio digniores: tibi laus, tibi aftio gratiarum, qui per hoc dignatus es prae- rogate laborantibus fiudum quem eis fpespro- dtidior ediliftet. Si autem punire tam acri- ter, fed temporaliter, voluifti tuorum vel in- gratitudinem , vel peccatum , mifericorditer cum illis dtfpcnfans ne perpetuo damnarentur : qui dixerit tuum hoc quantumlibet durum in hominibus iniquum effe judicium , qui terre- num habent fic fordidum fundamentum, in co- inquinatione inevitabili domos luteas habitan- tes , cum luna non fit munda in confpeftu tuo, fic in ftellis repereris pravitatem . Inten- de, rexjndyte. Dei potentia Damietam *AL-* gypti januam, qu» vix humanis laboribus ob- tineri multo tempore potuiffet, miraculofa fa- cilitate in manibus tuis dedit , in quo forte tibi , & iis quos tecum difpcfuit de hoftitim futura decipula eruendos, benigna miferatione providit, ut liberandis opportunum redemptio- nis przmium non deeffet. Sed quis fcitfiquif- quam congratulandum fucceffibus, vel aliorum fidelium animus ex hoc in jaftantiam ereâus humanam, homini aliquatenus, & non totali- ter nomiuj Domini gloriam arrogaret ? Ceffe- mus igitur a curiofitate inquifitionis huius qu» forfitan venia opus habet, fic confiteamur in humilitate fpirituum Domino Deo noftro, be- nedicentes nomen ipfius excellentiffimr pote- flatis , & cantemus ei in confolationis ubere , in gaudio fpiritus, fic dicamus quod omnia quar fecifti nobis Domine, in vero judicio fecifti , qui vincis per incommutabilem tu» juftiti* veritatem, cum a fuperiw *excitatis* ignorantia de injuftitia judicaris. Allume hinc qurfumus conftantiam, fili, quin immo eam omni erga Deum pietate cuftodi, cum eam te habere cre- damus, ficut fublimem principem, fic invidif- fimum regem decet , cui fic a progenitoribus fingularis fic eximi» claritatis, fic ab inftitutio- ne propria competit animus inclytus fic· ere- ftus , quem ferena celfius erigere nequeant , aut nubila inclinare, quot de tui pedoris fir initate fubditi rui, fic ceteri nihilo minus in quos commune Chriftianitatis cadit opprobrium , in animos liios ignei zeli poffint haurire vigo- rem. Exigit fiquidem in te regalis excellentia mentem quadam ctrleftis habitus conformitate divinam , interritam periculis , inter adverfa felicem, in tempcftatibus placidam, omnia ta- lia ut minora calcantem, fic tanquam infir- miora ridentem. Talis itaque mens exiftat ex- tra jus ditioDcmquc fortune, fecunda tempe- rans,

Jj*J**D rans, adverfa comminuens, fic aliis ponenda contemnens. Vulgus autem, cujus non eft lueidum cum ratione diferimen, illum dumtaxat magnum fic potentem exiftimat vitum, qui plures in alios viros poteft expendere facultates. Non, fed magnus eft verius qui poteft animo violentiores exterioris inlultus impetus tolerare. Oportet itaque ut infuperabilis virtutis conflantia vincas adverfa, 4qui circumfpeûionis prudentia nofli prolpcra moderari : quia non magnum eft in tranquilutatc non concuti, ubi quivis condar intrepidus.· fed iliudmagnificum eft atque mirificum, ibi altus prxeminerc ubi ceteri deprimuntur, fic ibi non dejici ubi alii conflernantur : quia felicitas fuffertur facili animo, calamitas vero forii. Sed vis B fcire, clariflime regum - quos irruens adveifitas frangit, non credimus tucm Utere prudentiam illos effe prxeipue, qui felicitati lux, ac fi nulli alteration! lubjaceant, innituntur. Quid autem natura eorum a periculo mutationis eripit ? non terram qux prx cercіis fenfibifibus perflat immota, non cxltim a conditione corporee corruptionis exemptum, non hanc vifibilium machinam, qux quamvis Deo agente ducatur, non tamen femper hunc felicem fui curfus ordinem obtinebit, fic ab illo eam aliquando dejiciet. Dies una au exterminationem fpeciei, eft in fecreto prxkiçntix Divinx confilio afltgnafa. Exulct igitur mœror omnis ab animo, fic fpera uberem de gravi tentationeC proventum; cum quo quidem obvenjet, quia J|uod acerbum fuit perpeti, adhuc erit retulife jocundum: cum naturale fit, quemfibet mali fui fine gaudere. Fortis nempe vir tn ipfis difficultatibus, iuccrefccnte fibi animo confititutus, fic in arduam fpem melioris fortis fccuturx fubjeûus, fine coniolatore homine fibi blanditur, fic dicit: Forfiin fic hxc olim meminifle juvabit. Suftinenda cft igitur atfimofo pedoris objedu quxvis adverfitas : quia ficut perniciofior eft fugientibus hoftis inflantia, fic fugientes fic adverfos omne fortuitum incommodum magis premit. Porro fi qua jufti doloris eft caufa, illa forte videbitur intammul te fidelium excidio attendenda, quorum ab impiis gloriofus fufus eft fanguis in facrificium Deo Patri fuper fanguinem unigeniti filii ejus, quem ei non impar hoftilium manuum impietas immolavit. S.-d quis fuper illis dolendum acriter cenfeat, qui ratione fidei fuadente irt meliorem per modica difpendia emifli lunt vitam ? Lucidius quidem quam inter hxc humans labilitatis incommoda. Itaque tranquillius inter Divina manluri. Nam etfi vifi tunt oculis inftpicntium mori, illi autem pretiofe in confpedu Domini mortis compendio funt in pace, ubi non erit amplius neque luftus, neque clamor, nec etiam ullus dolor, quoniam priora velut in profundum oblivionis obruta tranfierunt. DefiiiTe quidem nobis ad tem- E pus, non periiUe, dolendi funt, quorum vita interrupta cft quodammodo non perempta, fic cito qui venturus cft veniet, ipforum dies repoliturus in lucem : propter quod aequanimiter ferendum eft illos felicius redituros exifle. Non autem regali excellentis idcirco hsc duximus fuggerenda, quia In tribulationibus per quas Dominus non ad reprobationis, fed ad probationis indicium, tuam voluit patientiam ad majus meritum experiri, credamus te regii animi magnificentiam non tenere : ted ut de prsknti exhortatione, qua penes te infiftimus,

A 'aide neceflariam nobis in amaritudine multa, quam ut deceret expirgarc non poflumus, contolationis aucuius duiccJmem capiamus.· cum minor compatientcm cx animo affliget moleilia, qui proprios dolores fic gemitus communicant patienti. Rogamus dentque ierenitatetn tuam, Chiillunitliincrex, attente dcpolcimus, fic ocr Deum oblectamus, quatenus terrain Je toiolymitanam, qux nunc p-tticrtim lub tui nominis timbia relpirar, reipxias oculo pietatis ; providens fcut expedire cogno.cris, nc res tam cara totiens empta pretio, abenari valeat a cultu Chrifti Domini Dei tut, fix cum periculo fidei um in exterorum rediyi potillatem. Nos enun in hoc cooperatores tui elle volumus juxta poflè : fic prout m 1's .ux beneplacitum voluntatis ii.nucrit, parati liin.us quidquid defer.iioni ejufdem terrx opportunum judicaveris pro viribus pe·.fequi diligenter. Demum majeftatis Divmx ckmenttam imploramus, ut te in die tribulationis exaudiens mittat tibi auxilium ue fando, fit de Sion tueatur te, cariffime nobis in ΓX mino fili, ac fingularis propugnator fidei Chriflianx. Ceterum dtlefle fili................ad celfitudinem tuam duximus tranienittendes, a quibus audre velis fic attendere benignitatis tux clementia confuetum *, qux per eos tibi proponenda providimus viva voce.

Datum Lugd. u. Auguft. ar.no viti.

XVII. AD ARCHIEPISCOPUM Rotomagensum

17 *ipfe tJ fui [Miti orent pro re^t Frjncit [tus toplu per Sarateno:.*

■fJRopinatum nuper ab Oriente dire amari- JI tudirus calcem cum laciymts haurientes, in amara nimis fic srifV* prorumpere togimur, fic potiflimum quem graviter lentimus intriniecus, infinuare dolorem : quia ubi mœftitudine tanta deprimimur, quo poflumus iermonem lugubrem non prolaire ' licet forte hujus paginae curium prreurrentis funs celerior greflus prcceflerit, fit jam rumore prxloquente noverit·* quid noftiarum lingua loquitur *litterarum*. *Sxpc* quidem illa *oncntahs* regio abfinthii poculo cxamaricavit ecclefiam, ixpe pavit ipfam cfca fclhs fic durx tribulationis punâura confodit : led nunc ei amariffimam intulit potionem, nunc eam immcnfe triftitix ferculo fatnravir, fic lui fumos gladio acerrime pupugit, quin immo ad ejus interiora ufque pertinxit. Illato itaque adverfitatis inopinate calici fupcrfundimus ecclefic fletum, fic potui tam acerbo uberem lacrymarum pluviam immifeemus. Liquet Damque omnibus quod cari(limus in Chrifto filius nofter Francix rex illuftris pro deliberatione terre fanâx, quam in contemptum Chrifti fic fidelium ejus opprobrium occupatam detinent Agirent, cruris olim fufcepit fignaculum, At cum copiofa comitum, baronum, nobilium, & aliorum multitudine, tanquam ultionis injuriarum Domini anxius illuc ferventi defideno transfretavit, fub cujus fludtofo ducatu fic protpere ipfius terre negotium dirigere ccrpit Altiffimus, quod Rex ipfe civitatem Darmetam in interitu ficut fertur Ægypti tanquam ieram difficilem fortemque clavim multo robore tiabiiitam, quam dudum populus Chritlianus non abfquc magna fui fanguinis cffulionc obtinuit, &c ran-

tandem eventu finiftro perdidit, mox ut ad infidelium mucrone finivit! heu quam doleo- *P"" *Ppl*cui' Divino adjutorio profligati- d*irfirages tantum tuorum occubuit ANNO exinde Mei hoftibus conquifivit. De quo in» collegium bellatorum. Sed nequaquam ambi- genti oncepto gaudio in laudis fupernae canticum furrexit ecclefia, ft univerfi Chrifticolas hujus communis betitis participio pariter endurant, quia dragma que longo fuerat tempore perdita, ccelefti erat munere reinventa: ft ovis quas diu per defertum gentilitatis erraverat, ad gregem revocata Dominicum jam cum aliis pafcuis falutaribus pafcebatur. Sed proh dolor! ccflavit nunc tantum gaudium ft in mœrorem nimium eft converfum: ipfaqucmet civitas, que grandis caufam alacritatis attulerat, magni fafta materia eft lamenti. Nam cum poitmodum ideih Rex contra SoUanum Damafci ft Babytomz fuo exercitu comitante proceflêrit, tandem clara memoris R. comite Attrcbatenfi germano Regis ejufdem, ft Magiftro & fratribus diâum * militem templi Jerofolimytani, ac aliis quam multis commilitonibus, validum cum Sarracenis committentibus bellum, ft poft non modicum Sarraccnorum ipforum excidium in bello ipfo, non abfque falucaris triumpho martyrii, paucis evadentibus intentatis, pieûttus Rex cum exercitui conftanter infifleret, furorem irruentium fuftinuit paganorum: qui fie illico terre ac fluminis tranfitus arâaverant, quod idem exercitus defeâum viâualium patiebatur extremum, propter cujus intolerabilem tolcraotiam, ft pra fuorum multitudine infirmorum vehementer obftupuit, nec potuit non verori, quoniam urgentibus undique incommodis premebatur. Cumq; mutuis cougreifibus fieret hinc inde ruina maxima pugnatorum, demum innumerabilitate holtium praevalente, Chriftianc militiae agmina fere penitus corruere, diâufque Rex cum his qui fecum fupercrant, holiilium populorum circumflantium vallo cindusft coanguftatus nimium, coaâus eft reftituerc ad ultimum Damietam, ft eo poftea ingreflb navigium ad receflum, nonnullos de fuis qui in civitate ipfa in leâis zgritudinis decumbebant, & aliis qui navali caruere prefidio, indifferenter manus inimica peremit, non adfuit illis defenfionis brachium, nec pro eis locus refugii eft inventus. Ah Domine Deus! ubi funt inclyti athlete tui? ubi robufli pugiles? ubi propugnatores ele&i, qui fide fulgentes, ferventes devotione, ft experientia prccipui, ad tuum prsdium contra tui blafphemos nominis falvificz crucis armis iufignibus fe accinxerant przliandum. Ah Deus ubi eft populus tuus egregius, gens illuftris, ft ftrenua multitudo, qui pro te relidis fuis omnibus tam longa terrarum ft marium fpatia tranficrunt contra fidei aemulos Chriftiana intrepide pugnaturi! Ah Domine quomodo viri belligeri fic potuere a talibus debellari! quo modo fortes tui tam graviter in praelio ceciderunt! Ecce inebriatus eft juftorum fanguitie, ac faturatus eorum carnibus gladius impio rum, ft turbam illam quam ejufiicm regis ardens devotio ad tuum tam acceptable obfequium accenderat, voravit mucro feritatis Sarracénies fere totam. Madent agri tuorum effufo pro te cruore fidelium, terra rutilantis eorum fanguinis afpcrfioDc corufcat. Jacent tuonun corpora martyrum inhumata, in efcam cœli volatilibus & terrz beftiis dereliâa. Heu quam funereus hic conflictus, qui tot & tantorum Chriftianorurn vitam debacchante io eos

* *f.* diftis militibus.

gimus, quin hi feliciter concluserint dies luo·, quin tu Domine pro quo dormitionem acceperunt, in vitam eoa tnnfluleris abfque termino duraturam. Non mirum ergo fi dc tam advcrfo fucccflu tota gemit acciefia, cum vix ei cafus contingere gravior potuifler, propter quod exacerbatum eft nimium cor ipfius, fle fua· pre anguftia fpiritus affiduis fletibus rigat genas, quia non ei dolor fimilis ficut ifte: plorat quippe multorum iotaitum filiorum, licet non exiftimandi fint illi mortui, fed ad vitam renati potius meliorem. Sufpirat etiam de omidioae tot fumptuum ft laborum, qui fic fteriles abiere, cum fit probrofe perditum quod per ipfo· fuerat honorifice acquifitum. Dure infuper ingemifeit de illorum jaâura ethoicoium, qui forfan de hujufmodi temporali jaâura fidelium gkxiantes infultant ipfis, improperant dicendo; Ubi eft Deus eorum? ubi eft ipforum adjutor, de cujus auxilio confidebant? Lugent etiam omnes cccclefiz filii, ac in plateis & viis publicis voces communiter dant mceroris, nullius facies jocunda cernitur, uoufquifquc in terram oculo· pre podore declinat, alter cum altero condolet, & conceptam nurftitiam mutua de tam flebili eventu relatione recenfent: vixque de ore alicujus verbum percipitur nifi trifle: nec eft aliquis qui alium cociiolctur. O fallax Oriens, quam ferenus in principio illttxifli regi Francorum illuftri, fit claro exercitui Chrifliano quam amicabitis eis in ingreflû Ægypti, & quam favorabilis adfuifti! Nbviflime autem quam torvum oftendifti te illis & turbidum, fic quam inhumanum! ipfi quamquam contrarium te fenfcnmt! Venerant enim ut te quafi defertum incultum excolerent, ft falutaribus plantariis confitum, agro Dominico fodarent: fed illotum, v* tibi, confortium repulifti, vifitationis tuz tempora non agnofeens. O nimis infelix tenebrarum Ægypte, cur illum *inclytum* Deo carum virorum illuftrium coetum, per quem tibi ad effugandam ingnorantia tue caliginem lumen darie fidei eflulfiffet, tu* cxclufifti cohabitatione, ac tam exprobrabiliter devitafti? quem profeâo vehit indicem vie vite debueras libentius invitare, in hujus quidem propulfione repulifti. Heu tibi! fprevifti ft diftulifti Chrifltun filium unicum fummi Patris. O dileâa Jerufalcm regis fupemi civitas: quot ad te pro fubventione tua mifit huc ufque mater ecclefia bellatores, quot haâenus crucis armavit fignaculo, ut a diro te jugo eriperet fervitutis, ft quot in hocobfequio captivati funt, mutilati, czfi ft aliis innumeris tribulationibus cruciati? Quot etiam in hujus perfecutione fervitii vitae fuzfpatium finierunt? O Jerufalem, Jerufalcm, pro cujus liberatio ne occifi funt innumeri ad re midi, quando (peratam refundet jocunditatem ecclete, cui tandiu acria triftiti* materiam infudifti? O urinam *fufcipiat* aliquando ecclefia ipfa de tua optata recuperatione Ictitlam, pro qua infinitas amaritudines iam guflavit. Porro nec ex parte ipfiua ecclefiz, nec ex parte regia in premtflb negotio commiflam fiiiiïe credimus negligentiam vel defeâum, cum *ii* eadem ecclefia omnem quam potuit ad illius profeâum diligentiam & folicitudincm adhibuerit, ft gran, dia inlupct impendia miniftrarit, & przdifhu

rex

AMMO lfcx fic ex-animo negotium ipfum aftumpferit, quod pro eo, fuo predofb, magnifico, & famofb regno relido, ad paries illas cum fratribus fitis, ceteriique ipfius regni magnatibus ardenti affe&ooe procefferit: quin immo propriis illud pratferens commodis fe ipfum fic tua eidem totaliter deputavit. Unde aliqua forte peccata populi, Divine Majeftatis oculos «aviser offenderunt, propter que provocatus Dominus cafiim iftum ad corredioaem fisorum, quos falvare defiderat, evenire permifit. Non enim odit quos corripit, nec falutem illorum negligit quos flagellat; quin immoeum percutit, quem diligit: tuocoftcndic, quia filio quem diligit affidue parat virgam, necreflringit in ira mifericordtam, nec cum indignatur, eft inunemor pietatis, fi poft illata verbera feotitur continuo propitius confolator. Quare fibi fit in profperis, fit adverfis gratiarum reddende font adiones, fic benedicendum in omnibus nomen fuum, ut m nullo eventu, nullo fis tempore fisorum lingua taceat laudem ejus.- fic fub ipfius potenti dextera humiliari debent magni communiter dc pufifli, ut mereantur oeceflitatis tempore fut clementi* beneficio exaltari, quoniam hic eft Dominus qui humiliat, fic fublimat, qui mites benigne rapide, dc de longe intuetur excelles, qui vulnerat dc medetur, dc poft triftitiam exultationem inducit. Qpamobrcm firmiter eft feerandum, quod poft hujufinodi percuffion» do-forem confolatioms opportunas medelam mifericorditer adhibebit. Verum quia pemeceflarias funt in iis deprecationes fidelium, cum dévoué orationes dc crebro aures Divinas pietatis inclinent, dc ipfiuum interventione illius propitiatio facilius impetretur: providimus fore apud Deum in hujufmodi neceffitatis articulis attentis dc fedulis funpUcationtbus infiftendutn, quoniam multum valent affidua juftonsm precamina penes ipfum: dc fi forte fit fetore peccatorum offenfiss, orationum odore non abnuit complacari, fed cito devotis lenitur precibus, ubi culparum eft enormitate commotus. Ideoque univerfitatem vcftram mooemus, rogamus, dc hortamur attente, mao-dantes quatenus hoc univeriale diferimen pia moderatione penfimtes, erigatis toto affeâuad Dominum corda veftra, dc in confpeftu ejus orationes continuas eftundatis, dc faciatis per veftras civitates dc dkrcefes a clero dc populo generaliter fupplicari, ut ecdefiam fuam tanto coofolari dupendio non retardet, dc memorato Francorum regi, Chriftianiffimo utique principi, liberum iter pnebeat dc fecurum, rpfumque cum fuis omnibus a quolibet nocumento cuftodiat; dc ad fui gloriam dc totius Chriftianitatis honorem in incolumitate ac profperitate pnefervet, fibique vires augeat, dc corroboret contra paganicas nationes, dc ad» Jerofolymitanum negotium clementer profpiciat, eique celeriter fubvenire dignetur, terram illam quam fua fan&ficavit prsefentia de infidelium manibus eruendo. Speramus etenim d&um negotium pofle hujus precum fubfidiis efficaciter adjuvari dc non minus ipfum per hcc fpiritualia quam per temporalia fuftragia promoveri, quoniam orationes etfi non aperte, utilius tamen pugiutit. Unde ctun certabar legifer ille precibus, mox Ilracl in praelio fuperabat, dc per illius oceuhum agonem inaniteftam ipfe viftoriatn oblinebat. Ut autem hac adjutoria frequentius & devotius ptebeantur, prscipimus ut qualibet hebdomada fermonem admonitionis fic exhortationis Chrifti fidelibus proponatis per vos vd per alios ia veftris ecdefiis & in aliis earumdemcivitatum dc dkecefum, flt per ipfarum prslatoa vel redores proponi fimiliter faciatis, ut fuper his effeftuofe ac fine intermiffxxie Dominum deprecemur, fic nihilo minus ad prsfats terrs luccurfura eo celerius fic fortius fe Audeant properare, quo feftinaatiori & potiori confilio fit auxilio illa modo nofeitur indigere, nec pro hac adverfitate a tam pii, neccflarii, fir falubris negotii profecutiooe torpefeant; quin imrno ex hujufinodi cafutanquam firmi fic flabiles animo, quos tribulationis tentatio non evertit, exurgant ad illius fubfidium fortiores, quia nihil grave, nihilque adverium debet ipfos retrahere tam digno fic placito fervit» Jefu Chrifti: mandatum noftrum taliter impleturi, quod prscer grande premium, quod exinde a domino confequemini, noftram fit apoftolies fedis gratiam obtineatis plenius, fic favorem.

XVIII. AD S. LUD. FRANC REGEM.

Quod nemini licet regnum Franc, excommunicatioui de interdifto fubjicerc.

heocediuj epifeopus fervet fervorum Dei, terlffimo l» Cbrifio filio Illufiri regi Frtmnrttm feluiem & opoflolicem leeeditioeum.

APoftoliat fedis benignitas fineera obsequentium vota fidelium, favore benevolo profequi confuevit, & itluftrium virorum pertonas, quas in fua devotione promptas invenit & ferventes, quibuslibet titulis decentius decorare. Ut igitur ex devotione, quam ad nos & Romanam ecdefiam habere dinofeeris, favorem apoflolicum tibi fentias accrevifle: tuis devotis fupplicationibus inclinati, authoritate tibi prefentium indulgemus, ut nullus in terram tuam excommunicationis vel interdidi fententiam proferat, abfque mandato fedis apoftolice fpeciali. Nos enim decrevimus irritum inane, fi quid contra pnemiiSe indulgentis noftne teobrem contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noms cooceftionis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prsefumpferit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apoftokjrum ejus fe noverit incurfurum.

Datum Laterani xvj lx. Kal. Jan. pontificatus noftri anno i.

XIX. AD GALUARUM PRÆLATOS.

N< CKUCe-SIGNATOS IN SOU CXIMiNIMJS defendant.

heocediuj epifeopus fervus fervorum Dei, venroUMer frotrikeu orthiefiftopit, tpifctfu, oc dilectis filiis (taraafr, ercMioeoeil, ofidollbus, ÎT tauverfit etcleferum pedetis per regmtrn Freed cmjtitutis, fddem & «poftdi i«w beeed&toeem.*

EX parte cariflimi in Chrifto filii noftri regis Francis illuftris, fuit propofitum coram nobis, quod nonnulli Cruce fignati regni fui, cum deberent abcxceflibus abftincre, propter libertatem ab ci» indultam furta, homicidia, raptus mulierum, & alia perpetrant deteftan-

»■"“ I teftanda .Nolente»igitur ,ut aliquiCruce-figna-A ti occafione libertatis eis induite prxfumant ulja extendere manus fuas : univerfitati vefrsr per apoftolica feripta mandamus, quatenus Cruce-fignatos eofdem in hujufmodi criminibus minime defendatis.

anno Chr ist i ,MI'

Datum Lugduni vtn. Idus Novembris pontificatus noftri anno iv.

anno Chr ist i ,,<l'

Ças/aor »Iit funt ejufdem hnoctnili qifloln, Infra t m concilio Lugdunenfi.

anno chr ist : "ss>

©<?·©<?* anno . CHRISTI

PERTHANUM IN SCOTIA CONCILIUM .

Anno 1242. habitum,

Fx Vilkim t. I. fut. <1, Ex M| >Á Sup; I to. II. p«i· <·O·

DE <a concilia eirenicon Patlatenfi fanentia habet: His etiam diebus omnes epilcopi Scotix tenuerunt concilium apud Perth; rex interfuit cum omnibus comitibus, fle baronibus totius terrz *tuae,* vocatus ad inftamiam cleri conquerentis dc militaribus infcftantibuc eum dc decimis & immunitatibus ecclefix . Intravit autem dominus rex concilium epilcoporum, & przcepit , ne quis miles aut baro aliquam injuriam, moleftiam , aut gravamen contra facrofanAx ecclefix confuetudmem *cis* inferret ; ftatutis fuper hoc panis ultricibus . Sedente' rege cum luis baronibus in illo concilio feorfim apud fe, conquefti funt comites de combuftione comitis Atholiz : & rex avifatus, quia nihil voluit dc arduis emergentibus fine matura deliberatione & difcuiTione judicii facere, aflignavit eis certos diem & locum apud Forfar, ubi ci.» Willicimus hulçt rclponderet.

OTTONIS PALATINI COMITIS RENI

Seaflio pn CUri immuni jure fervendo.

An. nu· Ex MekM- t*rk Hill. Fnl. 10. >. P. ·· N5· »7

locui coaiu- 1«.

IN nomine Patris fle Filii fle Spiritus Sanftt. Cum libertas fit rebus omnibus favorabilior, unum juftum eft bellum , quod pro fua luotumque vel patria libertate tuenda qu.s iuftinet, fit quod intervertenda libertatis fux , vel eorum , quorum fervitus ad dolorem vel injuriamque nofiram porrigitur, metu fir vel promittitur, ratum non habet prxtor, fed irritum: fit e contrartio mortalitate comperta fit fervitus, qui clerifosperfccuntur fle opprimunt, fit angat iando velut in lervos redigunt , quid aliud quam clerum extinguere fidemque catholicam, qux per illum iubfiftit, cujus illi iunt gubernatores fit anchors , radicitus extirpate , fic funditus evertere moliuntur? Porro clericorum libertas, fic ecclefiarum emunitas a Deo primum fit principaliter, fecundario fit confequenter ab imperio fequente Deum, fic acunâis catholicis retro principibus concéda clericis fle ipfis ecclefiis,fic infinitis audoritateRomanorum pontificum, quam fxcularium prin-E cipum confirmata privilegiis, interdum exigentibus aliquorum clericorum exceflibus , interdum fola laicorum malitia faciente in tantum conculcata fuccubuit, fic fere prorfus evanuit, adeo , ut inter Divinum publicumque jus fic privata commoda nihil videatur differentia remanfifle, cum in angariis fic perangariis «quales fint hodie ficut populus, fic Sacerdos . Proinde nos Otto Dei gratia palatinus, comes B Reni, fit Dux Salaria, quia clericorum fervito5 ad dolorem noftrum pertinet, cum pafic tres noftri fuit , quibus prius & potius quam carnalibus, G xqualiicr indigeant, iubvenire *charités* oidinaia nos ammoncr, imo przcipit, orthodoxa fidei telo fuccer.fi pro remiffione pcccaminum noilrorum fic dilcfts confertis noftix Agnetis, fle bona memoria patris noftri Ludovici, fit pro (alute filiorumnoftrorum , clericis plenam libertatem reftituimus, fic concedimus, promittentes bona fide nos de errero *clericis 6c.* ecclefiis, przfcrtitn canonicis cathedral·» ecclefix , fic exterarum conventualium ecclefiarum fervaturos omnem libertatem, omnem rmunitatem, omnia jura, Coronia privilegia, qux eis a canonibus, fic a fidelibus principibus lunt concefla. Et licet jus noftrum , fi quod ad nos a noftris majoribus, vel confuctudo, vel altus traduxit titulus, facultates noftras non minimum augmenrafle quibufdam vifum fuci it ; pi omittimus tamen , Îjuod deinceps a clericis, velecclefiis , aut pofcftionibus earumdem nihil exigemus, nec a noftris exigi pcimittcmus indebitum: nihil extorquebimus, non mittemus fervos vd milites, vd venatores induendos: non exigemus equcb, non albergariam, nifi quod commode poiiit fic fponte velit nos fecundum fuum beneplacitum honorare. Non captemus clericos , nec capi faciemus, imo tnjuriofe capientes pro noftri officii debito puniemus, fic honorem fic protedionem clerici», prout potuerimus, impendemus. Excitavit autem nos ad hoc faciendum fic promittendum amor fic diledio chariflimi patris fic domini noftri Cunradi Frifingenfis epilcopi , qui poft multas guerras, fic graves difeorjias nobilcum ad pacem rediit ; promittens etiam iple, quod luis clericis erit propitius , fic nihil ab eis exiget, nifi cathedraticum, fcilicct viginti quatuor denarios ufualis monetx, fic quicquid canones permittunt. Ut hxc mutua cleri defenfio fit pignus fic memoriale perpetuum pacis fic fœderis inter nes divinitus reformati, telles hujus fadi funt. Uto przpofitus major. Eberhardus decanus , magtfter Marquardus de Padua, Prxpofitus Maticcnfis, Heinricus Prxpofitus Monaftcrienfis , Swikerus Notarius, Magifter Dietricus Scolafticus Ilmiinftrenfis de clericis. De Laicis vero Fr. junior de Truhending., H. de Neifen, Comes Ch. de Mosburge , Al. de Preifing , Sjfridus de Urawenhoven, S. de Fraunberch., S. diftus Afinus fic alii quam plures. Dat. per manum Ul. Not. noftri apud Landeshut, Anno Domini MCCXLV. Kal. Septemb.

CON-

'fi™

"""*".

CONCILIUM WITSLARIENSE

Anno I 244.

A», un. Ex «xtem. DE hoc concilio ifta legas apud Menke* A J_y nium In chronico Sanpctrino Erfurtenfi Rerum Germ. to. III.pag. 160. *AneoMCCXLIV. Mogmtiw*, ad *Erpbordenfes adbxc ditriie Ircc-ret, In sElava Epipbenie omnem cler.tm cum re. II^Itfe civititem exire compulit, fari poftea Infc quenti proximi Dominica LetAte ή* villi Fima. ria clert ac popedi condentem ftitxens, Frideri-Cali-Imperitarem cum Erpbordenfibxs denuncil-vit, AC poft hoc 111. Calend. Jnnii in Vritilaria concilium faciens eadem confirmavit.*

eSF* CONCILIUM (0 T A RRACONENSE.™..."

PRÆSIDC PETRO ALBALATIO

Archiepifcopo, celebratum anno Domini mccxliv.

ExCird.de AguinrCon-ciL Hifpan. A Nηo 1244. pridie Idus Januarias, Petrus Arcliiepifcopus Tarraconenfis Concilium celebravit apud Tarraconem, cui interfuere , Pontius Epifcopus Dertufcnfis, R. Ilerdenfis , Vinceniius Cttfarauguftanus, Petrus Pampilo-lonenfis Petrus Barcinonenfis, & procurato-res abfentium In co ftatutum cft imprimis , ut conftitutiones Concilii Lateranenfis, &Con-Ccilii Ilerdenfis a Joanne Cardinale coafti,quae in defuetudmem abierant, obfervarenrur invio-labiliter . Excommunicat! funt omnes confpi-ratotes, & colligationes illicitas facientes in clero, ac prxterea invafores, raptores, &de-praedatores perfonarutn, & rerum Ecclefiafti-carum. *Ellminr lib.* 4. *Marte Hifpinicc.*

ANNO anno

CONCILIUM OTHONIENSE

IN DANIA

Ex Coiiirtii {JExt.*1

Adverius bonorum ecclefiailicorum prædatores , & contemptores cæremoniarum, anno MCCXLV. celebratum.

AUtborem bibemus befits coalti conciliiJoan. nem 1facium Pontinum, Danice bs/loris hb. vu. *cujus hicfn nt verba, ad annum MCC XLV.* Per idem, *Inquit,* tempus, Uffoarchiepifcopus Lundenfis , fynodum contraxit Othonix apud Fionios, cui prater ceteros interfuere epilco-pi ac fuftraganei ejufdcm, Gunarus Viburgen-fis, Nicolaus Stigothus Rofchildenfis. Petrus Arhufienfis, Gunarus Ripenfis , Joannes Bur-glavienfis , Efchillus Slefviccnfis , cum Petro coadjutore, & Ivaro epifeopo Othonienfi. Mi-ferat & nuncium fuum Joannem Placentinum pontifex. Hic decreto fancitum , aut repetitum potius, quod Leo olim adverfus ecdefix prz-datores promulgaverat, eos anathematis reos haberi, ficut & illos quibus ecclefiafticz cere-monie contemptui eflent . Vilumque tum etiam , ut idem pontificis decretum feflis omni-bus diebus Danice recitaretur : ac publice fimul diris devoverentur, cujufcumque flatos aut con-ditionis eflent , qui rei iftius facinoris convin-cerentur . Simile huic eft decretum Gregorii E IX. quod is anno oâavo pontificatus fui Pe* rufix in gratiam earumdem ecclefiarum evul-gavit . Et volunt quidam notatos hifceediftis ipfos etiam principes , Ericum prxfertim , ejufque fratrem Abelem, quod, dum illi mu-tuis inter *lo odiis* flagrant , multa prxter fas & aequum , cum ab ipfis, tum a milite ipfo-rum , in rdes & aedificia laera fint perpetrata, collationes quoque & onera ecclefiafticis eo* rtinique miniftris impolita. Qua:cum «grefer-rent, nec mutare poflênt epifeopi, pontificum tandem opem ab ipfis imploratam I Et con-flat , celebrata fuperiori fynodo Nicolaum Sti-gotum Roichildenfem epifeopum, oborta in-ter ipfum & regem fimultate, e Dania ad Norvagios fcccflifc, & inde confcenfa navi in Gallias Claravallam abiiflie , ubi quadriennio circiter poft in fata conceffit.

G. C. Quo it anni trmpore celebrara Jxc fyaodua. Pon-tanut non indi.at : Joanne* vero Mewiiui , qui Danicant hiftoriani poil eum ferij41t, cum eadem omnia de fynodo ccnunemoiat , lum illud addi:. Tere noro celebratam effe Locus icitur illi ante Lujdunenfe concilium tribuendus.

CON

(») Hujus concilii decreri cx Martene Thsfauro Amittor. Tau. β anni «n». dabimus io temo fequemi cum Concilia Tarraco-

CONCILIUM LUGDUNENSE I. GENERALE

AB INNOCENTIO IV. CELEBRATUM.

HISTORIA CONCILII.

QUoniam fingularis Friderici II. Romanorum imperatori* infolentia Innocentium quartum pontificem maximum praecipue ad convocandum Lugdunenfe concilium incitavit : res ipfa poftulat, ut fimuhates , quas ipfe Fridericus cum hoc pontifice & cum aliis geflit, & belli acerbiflimi, quod eifdem intulit , initia & caufas breviter explicemus . Hic igitur Fridericus, Henrici quinti filius, & Friderici 1. nepos, maximis eft a fede apoftolica beneficiis affe- ^us' en'm Parentibus orbatus, in tutela fuerat Innocenti! tertii .' ejul3emque pontificis opera ad ejus dignitatis gradum afeenderat, pulfoque Ottone quarto imperator fuerat defignatus . Cui non modo parem gratiam non retulit, fed etiam ecckfiam.Komanam multos annos divexavit; & arma, quevoto obftriftus pro falute communi contra Saracenos capere debuit, magno Chriftianorum omnium detrimento ingrato animo atque impio contra ipfos pontifices cepit. Et quamquam principio tamdiu Innocentio tertio & reliquis pontificibus obfecutUS eft, quamdiu id fuis rationibus conducere putavit : tamen ubi mortuo Innocentio infignia imperatoris ab Honorio tertio adeptus cft, flatim cum ilio graves inimicitias fufeepit. Cum enim & eccleuarum jurifdiftiones , dc bona ufurparet, & a clericis & ecclefiis tributa *exigeret* , ac f»pe ab Honorio pontifice, ut ab incoepto defifleret, admonitus refipifcerc nollet, ab eodem Honorio fidelium communione privatus eft . quam fententiam Gregorius quoque nonus , qui in Honorii locum fucceflerat, confirmavit. Et licet aliquando m gratiam cum Gregorio IX. pontifice Inaxinx> jmperator rediiffet, dc ab eo monitus fuiflet , ut votum quo tenebatur perfolveret, regnumque Hierofolymitanum , quod in fummo difcrimine , expugnata jam a Saracenis Hierofolyma, eo tempore verfabatur , in priftinum flatum reftitueret .' ipfe adeo ab hac expeditione refugit , ut eam ob caufam in omnium fere Chriftianorum, prefertim vero Gregorit pontificis oflenfionem incurrerit. Attulit prcterea maximam molefliam eidem pontifici Fridericus. Cum enim ipfius regnum quibufdam pontificis urbibus & oppidis finitimum effet, multa que ad fedem apnftolicam pertinebant , aufus eft occupare , dc militum prrfidio munire. Qua injuria commotus pontifex vim vi repellere coaftus eft, & ecclefic patrimonium, nc in poteftatem Fridcrici veniret, armis tueri. Et quamvis longo tandem intervallo confcripto exercitu imperator in Syriam fit profeftus : tamen , cum nullo commiflb

jorn» ViiUmaUb. idmiibroj. c. ,*.

Vincentia» Belvacenfi» lib j.. c. Villanu» lib. «.c. i». Ficquenti-bus . Vùacenriu» lib- j-. cap.

Manbra Pani. hift. in Henrko in. 8t Joanna Villanu* kx» citato,

Apraslio, flatim cum Ægypti rege, qui Syriam oppreflam tenebat , pacem feciffet, & verbo tantum ex paftoHierofolymana recepiflct, non folum pontificis animum non placavit, verum etiam exulceravit vehementius . Itaque Fridericus apertas inimicitias cum Gregorio geflit, bellumque illi tam acerbum intulit , ut magnam riceni & Latii partem io fuam redegerit poteftatem t Romaque obfeffa, fi quos interdum cives in obfidione caperet , crudeliter trucidaret .Cum autem Guelphorum & Gibellinorum faftiones eodem tempore ad Italia» perniciem erupiffent ; omoefque* fere civitates tn contrarias partes diftraherentur , civefque ipfi, quafi furiis quibufdam agitati, alii alios in exilium pellerent, fortunifque fpoliarent : Fridericus, cujus erat flammam nafcentemopprimere, illam potius auxit, fibique Gibellinis adjunâis , Guelphos , qui pontificis defenfionem fufcepaant , bello flatim aggreffus eft. His igitur malis ut mederetur Gregorius, hominifque fuperbi furore atque amentia caeci, qui neque cum Saracenis umquam bellum gerere, neque cum Chriftianis pacem firmam habere voluiflêt, aut omnino , aut aliqua certe ex parte nefarios conatus reprimeret .· concilium generale convocavit , Romamquc tum epifcopos, tum alios patres venire jumt . At cum multi ex Gallia & Hifpania dido audientes Romam navigarent, Genuenfiumque triremibus veherentur, in Fridcrici claflêm inciderunt, vidiique Genuenfibus capti funt epifcopi & cardinales , dc ad ipfum imperatorem perdufti. Gravem hoc pontifex animo aegre tulit vir optimus Gregorius, ut prae animi dolore e vita paucisdiebus excefferit, cum quatuordecim annos, menfes quinque, fumma equitate & prudentia ecckfiam adminiftrlflet, maximofque labora ejus caufa pertuliflet. Succeifit Gregorio Coeleftinus quartus, qui cum flatim de vita migraflêt , cardinala vix poft viginti menfes Innocentium quartum, virum doftrina & virtute pieftantem pontificem maximum delegerunt . Hk pontifex ftatim cum Friderico de pace egit ; hominefque gravtflimos ad eum mifit, qui aequiffimas ei pacis conditiones proponerent & poftularent , ut patres, qui in pugna, navali capti fuerant , ut fspe promiierat , liberor dimitteret. His pontificis cohortationibus cum Fridericus obtemperare nollet, nullaque amplius concilianda; pacis reliqua fpes eflet : Innocentius, ut hominis temeritatem reprimeret, atque aliis ecclcfue commodis confuleret, Grcgorii cooClium fecunis, fynodum flatim coegit. Verumtamen quia difficile erat patres Romam venire propter bella ac le-

VIBcentius . 1. J..C ulr & 1. j> c i › Vjlhnut bu» &*31ii*.

A fediioncs que longe lateque diflufz totem A jam Italiam occuparent , fe ipfe pohtifex in Galliam contulit : Lugdunumque urbem clatiffimam habendo concilio delegit . Fridericus igitur ad dicendam caufam evocatus non venit : mifit tamen legato·» in primifque Thaänm quemdam eloquentem virum & eruditum, qui advocati officio fungeretur, dilueret* que crimina» de quibus ipfe poftulabatur. Hic Thadaus ita obiit munus fuum, ut & Imperatorem acerrime defenderet, & accufatoribus multa objiceret, iliorumque rationes & argumenta refutaret. Sed tandem in ultima aftk> ne, caufacognita, diligenterque pcrfpefta, Innocentius de fententia fynodi Imperatorem B damnavit .' cumque e piorum communione cjeftum , imperii dignitate A Sicilia regno privavit.

„'TΓ1' Qrnfijmm wr, «aau -[redacted]7QUM

Przter hanc Imperatoris caufam » luerunt item ab Innocentio alia negotia maximi momenti ad fynodum relata . Cum enim omnes pontifice deChriftianis, qui Syriam incolebant, cflent eo tempore foiiciti , in illifque tuendis fit confirmandis, repeliendifque Saracenis , afſiduam curam A diligentiam adhiberent, cumque tunc magnus effet ncccffario mittendus exercitus, ne'regio illa in poteftstem Saracenorum iterum perveniret .' Innocentius, ne officio fuo deeffet, omnes ad hanc expeditione n cohortatus eft.

Pratterea eodem tempore ardebat bello Graecia. Balduinum, qui primus ex Latinis Conftantinofolitanus imperator fuit, quidam Greet principes Iniquo animo in Gratia dominari patiebantur, qui non folum ab imperatore defecerant , verum etiam Ac ipfi Balduino, Ac aliis qui poftearearam potiti funt, bellum acerrimum ac diuturnum intulerant, Amodo aperto Marte, modo infidiis Ac dolo, ita eos vexabant, ut tandem imperator qui eo tempore Conftantmopoli regnabat, defixi ftatu ampliffimo fere dejectas , vix nomen imperatoris A majeftatem obtineret. Hoc igitur negotium ad ecclefiam magnopere pertinere Innocentius exiftimabat. Canebat enim animo, fi GreciLatinos expellerent, periculum efle, ne tota ftatim Gnatia ad priftinamconfuetudinem moremque relabaretur, A a Romana ecclefia diffideret.

IWX. i· Bαrι»ΠI.

Egreffi item fuerant paulo ante Tartari , qui olim Scytha Afiatict nominabantur, extra regiones quas incolebant, A multas Afin provincias depopulati, tandem Europa bellum intulerant : magnssque illius parti incredibiles calamitates Importarent r A m primis Pannonie Inferiori , qua nunc 'Hungaria dicitur , quam cade A incendiis vallatam, in fuam redegerant poteftatem. Occurrebant itaque uno codemque tempore res magna A vehementer ardua, qua fine generali COOCilio vix pro dieucate poterant explicari. Illud etiam aceedebat, quod fuperiores pontifices ad convocanda concilia commovit : mores enim hominum longe a majorum difciplina deflexerant, quotidieque in vitia graviora dflabebantur. Quare optabat pontifex ut ecclefia priftinum illum, qui hifce moribus obfoleverat , dignitatis fplendorem recuperaret . Hac autem cura tantopere illum folkitabat, ut cum reliqua caufa effent graviffims, de hac tamen primo loco io concilio verba fecerit .· A quamquam hzc omnia funt ad fynodum delata ; tamen przcipue in omnibus aftionibus aftum cft de caufa Friderici imperatoris, A ad exitum pcrdufta.

Vialmhn Ub. j«. c· » A (ifuMdhas.

Fuit autem habitum hoc concilium in tempio maximo Lugduni , anno a Chriflo nato millefimn duceotefimo quadragefimo quinto, pontificatus Innocentii quarti anno fecundo. Convenerant multi cardinales, epifeopi centum quadraginta , abbatefque complures . Acceflèrunt multi viri cbriuùni, A przter ceteros Conftantinonolitanus imperator .' qui propepontificem comedit. Interluit patriarcha Conftantioopolltanus, Ac Antiochenus. ""TΛΓ -£££21

Parii. |N lepra.

Abfolutum fuit hoc concilium brevi temporis fpatio. Frima enim aftio habita eft quarto Kafendas Julii, fecunda ofto poft diebus, At paulo poft tertia, eademque pofirema . In his aftionibus prater negotium Friderici, in tertia aftione de tuendo regno Hierofolymitano eadem innovata funt , que ab Innocentio tertio in generali concilio ftatuta fuerant. Domum de mittendo imperatori Conftantinopolino fubfidio, Ac de Tartarorum impetu, ferociaque comprimenda nonnulla conftituta. Illud przterea fancitum fuit, ut dies natalis beate Marie virginis , Deique matris, oflo dierum fpatio celebraretur . Alia item decreta edita funt, que majori ex parte in manuferipto Innocenté regeflo continentur, Acin hanc generalium conciliorum editionem conjiciuntur.

EPISTOLÆ

INNOCENTII PAPÆ IV,

ARCHIZPISCOPO SBNOHBNS1.

DEI virtus A Dei lapientia Dominus Jefus Chriftus, cujus ineffabili fubjefta funt omnia majeftati, a fundationis initio fpiendore virtutum fuam illuftravit ecclefiam : A fic infignem reddidit lingularis privilegio poteftatis , ut per ejus minifterium , fuum juftitia confequarar efteftum, A fedato guerrarum turbine, mundo poflit tranquillitas provenire. Hujus enim praeminentiam d[redacted]itatis dum nos reverenter attendimus , qui regimini generalis ecclefiz licet immeriti Divina providentia prefidemus, reddimur corde foiiciti ; quod tempeftatis horror, qua ipfa turbatur ecclefia, A religio Chriftiana concutitur, per noftra provifioois auxilium ceelefti pietate propitia propulfetur. Hinc eft quod nos, ut ipfa ecclefia per fidelium falubre confiiium A auxilium fruftuofum, flatus debiti poflit habere decorem » A deplorando terra fimfla diferimini, A afflL flo Romano imperio, propere valeat fubveniri hac inveniri remedium contra Tartaros, A alios contemptores fidei, ac perfecutores populi Chriftiani, nec non pro negotio, quod inter ecclefiam Ac principem vertitur, reges terre, prelates ecclefiatrum, ac alios mundi principes duximus advocandos . Rogamus itaque fraternitatem tuam, Ac hortamur attente,precipiendomandantes, quatenus ad pnefentiam noftram , omni prorfus * occaûone poftpofita, ufque ad proximum feftum fanfti Joannis Baptifte perfonaliter venire procures ; ut ipfa *ecclefia ex* tue vifitationis honore fpirituale gaudium, Ac ex tua induftria confiiium percipiat profuturum ; fciturus quod nos diftum principem in przdicationc tnoftra citavimus , ut per fe *vel* fuo$ nuncios *la caacilio* celebrando comparent ref-

cxctfta»- ae

CHRCTI «hI. ponfurus, nobis ficaliis qui aliquid contra ipfum A ProPon<n^um duxerint, fatisfaâioncm idoneam rnrftiturus. De perfonarum autem *&. eveûtonum* moderato numcio illam, cum veneris, procidentiam habeas, quod tuae nimis *onerotus* ecclefix non exiftas. Ceterum volumus fic manda rus, ut fuftraganeis tuis, quod eodem termino pro his ad prxfentiam notham acced.inr, cotum vero capitulis, quod mittant providos nuncios & fideles, qui *vice* ipiorum uf> le nobis confilium largiantur, audoiitate lotira prxeipere non poftponas.

Datum Lugduni tertio Nonas Januarii, anno fecundo.

CAPITULO SENONENSI.

DEi virtus, *cetera vfaee,* fefium fandi Joannis baptifix providos & fideles nuncios dcftinctis : ut ipfa ecclefia ex hujufmodi vifiratiouis honore fpirituale gaudium, ac cx illorum induflria, *C cetero, ht m allo vf-jve ad,* prxfliturus.

Datum, *&c. vt in proxima.*

ILLUSTRI REGI ERANC I.A..

DEi virtus, *cetera* ad, advocandos. Rogamus itaque ferenitatem tuam, (c hortamur attente, quatenus ad prxfentiam noflram, *& cetera afae vd*, proximum felium C S. Joannis Baptiftx mittas providos nuncios & fideles, *&c. afam vd*, prxftiturus. Hujufmodi amem noftrum defiderium fic, fili benediftionis, adimpleas, ut nos in te gaudentes zelatorem honoris ecckfix reperiftê, qu» fecundum Deum in futurum tibi grata lenierimus, paternis afieâibus profequamur.

Datum, *ut fupra in proxima.*

EPISCOPO OSTIENSI.

PRo magnis & arduis negotiis, qux incumbunt ecclelix, tuam fit ahorum fratrum nolirorum abienrium habere pixlentiam, nos & fratres noftri jugiter affedamus : maxime D cum multum honoris & commodi poflit edem ecclefix per induftrix vetlrx confilium provenire. Cum itaque nos de ipforum fratrum confilio concilium durenmus advocandum : proximo fefto beati Joannis Baptifix fuper hoc termino aflignato, fraternitati tux prxfentium audonta e mandamus, quatenuste ad iter noftram adeundi ptxlcniiam prxparare ftudeas, ut fi forte ita cito, ficut in defiderio noftro vertitur, venire non poflis, faltem ad nos, Deo duce, in termino pervenias memorato.

Datum Lugduni fecundo Kalendas Februasii anno fecundo.

In eodem modo S. tituli fanlla Maria front Ti^ertm preilytero cardinali.

In eodem modo R. fanfla Maria in Cofmedin diacono cardinali.

In eodem modo R. fanfli An&eli diacono cardinali.

BKLVIS NOTA EORUM

ANVO CHRIS II

QI'Æ IN PRIMO CONCILIO LCCOVNrNSI

generali gcfta funt.

IN NOMINE DOMINI. AMEN.

Anxo ejufdem millejimo docente^mo ^Kaar.tg(Jimcou;nto.

CUm dominus Innocentius papa quartus ad partes Galliae propter multa pericula qux imminebant generali ecclefix fe rranflulift.., concilium advocavit apud Lugdunum · & in B vigilia Petri apoftoli concilio convocato in majori ecclefia, dominus papa, Mifia celebrata, Jociun cminentiorem afeenuit : imperator vero Conftantinopolianus ledit ad dexteram, & quidam alii principes laici iederunt ad finiftram, fic diaconus cardinalis vicecancellarius magifter Mutinus Neapolitanus cum notariis, auditore, & cOrreâore, capellanis, fubdiaconis, & quibufdsm aliis inferius vero fieprxl.ui federunt. Ex oppofito tres patriarch» ordinati fuerunt, videlicet Conftantinopolitamis ad dexteram, Antiochenus, Aquilejenfis tertio; de quo fcandalum eft exortum, ex eo quod, ut alu patriarche dicebant, federe non debebdt juxta eos, cum non effet de quatuor patriaicbis, & deftrufta eft fedes ejus. * Et tandem, ut vitaretur fcandalum, de voluntate domini papx, ut creditur, eft refcâa. In navi vero ecclefix ad dexteram, & in emincntionbns lucis federunt epifeopi cardinales, cx alrcra vero presbyteri cardinales, archiepiicopi, fic epifeopi poli eos ; in fedibus autem conftitutis in navi ecclefix federunt aliqui de epifcopis, abbates, procuratores capitulorum, nuncii regum, & imperatoris Friderici, & multi alii e. ani ibi. Tunc dominus papa incœpit. Veni Creator Spiritus : & illo hymno communiter ab omnibus decantato, dixit .'Dominus vobifeum : fic rcfpondcrunt omnes : Er cum Spiritu tuo. Oremus. Ægidius cardinalis dixit : Flcâamus genua. Oââvianus refpondit : Levate : fic *llc dixit dominus* papa propriam orationem : qua difta, (c) Galeantis capellanus ioccepit litanias. Quibus explens dominus papa dixit : Oremus, cum oratione de Spiritu fan&o, Deus qui qprda fidelium : nec dixit Dominus vobifeum. Quibus peradis iuccrpit predicate me auûoritate prophetix : *Secundum maltitndimm dolorum meorum m corde meo. confolationet*, &c. incipiens, quod multiplex erat dolor fuus, quia quinque dolores circumdederant eum. Primus erat de ditformitate prxlatorumfic fubditorum. Secundus erat de infolentia Saracenorum. Tertius dc ichifinate Grrcorum. Quartus de fxvitia Tartarorum. Quimus dc pcrfecutione Friden* ci imperatoris.

* *Farte, & umen. U*

Ffal. H

Rediens ad primum articulum de diffbrmitate prxlaiorutn fic fubditorum, quia non erant tales quales confucvcrant, & debebant efle, fic de eorum excellibus multa dixir. Poftca de infolemia Satacenorum, referens rumores de iis qux tunc acciderant trina mare, quando Jerufalein occupaverant, & evenerant fcpulcrum Domini, fit cetera facta loca dc partibus illis, &Chri-

U) *GaJltumu .Qtaua* variano- cx MS- God »71. R.y; к Majjin CalUyi S- Ckmcotu Huponoruiu become.

" ^-fle Chriftianos interfecerant infinito·, flt ꝗu cumque ibi pereos fuerant perpetrata. Tertio de fchifmate Grecorum, quomodo Vicarius imperator Grccorum cum Greets fchifmaticis occupaverunt fle deftruxerant (a) fere ufque ad ConAantinopolim, fle de civitate timeri poterat, nifi a Chriflianis velocem fuccurfum haberent. Quarto de fzvitia Tartarorum, quomodo terram Chriftianorum intraverant, fle Hungarians occupaverant, non parcentes, quin omnes interficerent, liexui vel ꝉati. Quinto de perfecutkjne didi imperatoris, quomodo perfeqoebatur ecclefiam, fit fuum pradeceflbrens Gregorium fuerat perfecutus: flt in litteris, quas didus imperator per mundum mittebar, referebat publice quod non perfequebatur ecclefiam, fed (b) perlonsm· quod verum non fuerat, prout manifcflirtimc apparebat, quia in vacatione ècclefi eam pcriequi non ceflavit. Immo tunc clerum flt ecclefiam magis affltx·t. Et poflquam de afHi&ione plurima dixit, fecit legi quoddam privilegium aurea bulla munitum ab eodem imperatore., cum effet rex, Honorio prcdeccffori fuo conceflum: in quo inter alia poriflimum habebatur, quomodo eidem juramentum fidelitatis prefliterat, tanquam vaflalius fuo domino, flt quoddam aliud privilegium, in quo ipfe fatebatut, quod regnum Sicibc flt Apuli erat fpeciale patrimonium beati Petri, flt illud ab ecclefia tenebat in feudum, fle concedebat ac (e) quitabat fi aliquod jus habutf fet in eledioaibus ecclefiarum regni prawiâi, flt faciebat eafdcm ecclefia» liberas, francas, flt immunes ab omni przflatione- Item fecit legi plura aha privilegia aurea bulla munita, cedefix, dum effet rex, flt poflea imperator, conccfla, in quibus habebatur, quod iple quirabat, donabat, fle concedebat, flt confirmabat totam terram a caflro Radicofsni, ufque ad caflrum Ceprant, marchum Ancomranam, ducatum Spoleti, exarchaium Ravrnn, Pcntapoiim, comitatum (d) Romandiolz, flt terram coiiittiflz Mathildis: flt multa alia erant ibi. Quibus didu judex Thadzus, unus dc nunciis imperatoris, furrexit, & fere rcfpondit ltd fingula quz dixerat domnus papa, flt mirabilttcr videbatur imperatorem excufare: flt «fferuit multa ꝗu fecifle flt procuraifcdicebat ecclefiam contra eum, fle ollendit (‹) ibi plurima (/)ex contentis litterarum, fltmuliis refponfio ejus fuit grata. Sed dominus papa refpondit ad fingula bene, ac fi przvidiflet, fe fle ecclefiam exculando. Et fic illius diei feffio fait terminata.

Secunda fetfio fuit (g) ad odo d tes poflea, fle quoad feflioncm fle officia idem fadum fuit quod fle in prima. Quibus peradis, turrexit epifeopus (A) Gilmenhs, Ciflercienlis ordinis de Apulia, qui exui erat, fic mirabiliter ucfcripfit vitam malam, flt ignominiatam, & pro greflum didi imperatoris a pueritia fua, & ꝗu erat fua intentio, quia ad hoc iutendebat precipue, ut przlatt fic clerus ad illam reverterentur paupertatem, in qua fuerant tempore ècclefi primitive: quod maxime patebat per litteras, quas per mundum contra ecclefiamfle clerum tranimittebat. Poflmodum turrexit archicpifcopus de Hilpama, qui multum dumi- Anum papam animavit ad procedendum contra imperatorem, referendo plurima ꝗu contra ecclefiam fecerat, & quomodo tota fua fuit intentio ut deprimeret ecclefiam juxta pofle, promittent quod tple fle alti pnelan Hifpani, qui multum magnifice flt generaliter («) pluiquatn aliqua alta nano ad concilium venerant; domino ꝑap aflilicrent in perfoms flt in rebut, juxta luat voluntatis beneplacitum. Hoc eadem promiferunt plurcs alit in fynodo prolatorum. Tunc furrexir pr»didus judex Thadoux, fle multa *gravia* propoiuit contra didun epilcopu.n (A) Calmcnicin, quod non telo ꝭuflùi, lcd ex malevolentia, ex eo quod ipfum fle luo» pro manitcflu exceflibus punicrat, raha contra imperatorem proponere curavit, fle fie in przdida frtfione mhl aliud fidum fuit. .Vcruntamen didus judex Thadzus fupplicabat inflanter ui piorogaretur tertia lcilio, pro eo quod imperatorem expedabat, prout ipfe per certos habebat nuncios, ac ipfe ad eum plures alio», qui m civitate Taurmenfi fuerant, miferat, quod iter arripuerat ad concilium veniendi. Et quia didut papa h«c quamplurimum afEdabat, ut pollet inter eoa pacia ftrdcra reformare, ufque ad diem Lun, poll odavam fefliums fecund, ꝗu fuerat indic Mercurii, contra multorum praelatorum voluntatem prorogavit tertiam leflionem. Quod non fuit fine tedio multorum palatorum, flt alioCrum Templartorum flt Huipitalanorum, qui multos armatos ad cullodiam domini ꝑap flt concilii (/) fluduerant deflinare, flt propter prefliiram hommum, flt dubii at lunem quz in ipfa civitate, quz cuflodiebatur per atmatos plurimos dic ac node, fortiter afliflebat. Et quia pro certo, domino ꝑap conflitii quod iplc non ven cbat, nec cum mandato foUcmniter tado aliquos principes deflinabat, didadie Lunz conflituit tertiam leflionem, flt peradis officiis, ut in prima, port multa ttida hinciode flt audita, antequam (m) ad feflum accederetur nativitatis beat Mari virginis gloriole, ordinavit edavam, facro concilio approbante. Dcinde dominus papa quaidam contlituuoncs, Dqu pro recuperstooe terre fande, ac aliis, quz pro lublidiis Romani *imperil, flt* etiam alias quz contra Tartaros faftx luerant, fecit kg<.

Item poflmodum dominus papa dixit, quod omnia privilegia, quz Roman» ecclefiz a principibus mundt tam ab imperatoribus quam a regibus conceffa fuerant, («) eidem exemplari fecerit, fit in ets apponi fecit omnium qui aderant przlatorum figiila, flt volebat quod vigorem haberent, ficut ipfa originalia ꝗu ibi leda erant. Tunc furrexerunt nuocii regis Anꝗli pro autbenticationc quorundam privilegiorum «mediorum a rege Angle ipfi ecclelic, quz aflerebant fada prster confilium priocipum terrz, licet privilegiis illis contrarium diccretur adfuturum pontificem, flt quibufdam conlhtutiombus ꝗu prolubfibiofiendo ècclesti (o) tatiz luerunt. Tunc furrexit judex Thadzus, percipiens quod jam iecuris erat pofita ad radicem pro multorum privilegiorum autlienticat: ,i d: Jc fi contra diftuin impc'atorcm vellet procedere, (p) appellaret ad luturum tuinmum,

(·) addit rrrram rinru *furi»* V.' fuit *Mrr.,,r,, ftnttr.tn pTuttiCMtm actdrrrr ith+t futur»» grutru.t an.i.tu»*. (· VK.rraiwi4 hc ubique U' b eiwr, Romandiole A'e. (.) *fuftr t,,* (/) plaudaerant «a *(n* C«>wil/r· lluduerant Ac· ‹·) *ttÀtm Jiiertt* 't' futrust.

** mum pontificem, dc concilium fcnerak. Ad qux dominus papa rclpondit humiliter & benigne, quod illud erat concilium generale, quia tam Jnincipes fxculares quam (a) clerici ad illud uerant invitati; fed omnes qui in jurisdiâionc imperatoris fueiant, ad illud eos accedere non permifit, propter quod appellationem noo admittebat eamdein. Er ftatim incepit recitare quantum cum dilcxcrat antequam eflet in papam alfumpius, & quantum fibi (i)dimifcrat poftmodum, dc etiam poftquam fuerat concilium ordinatum, eum femper vetbis mirabiliter honorando, ita quod vix credebatur abali-?[uibus quod aliquam deberet (c) ferri facere ententiam contra cum: & flatim incepit omnia promere ore tenus, flt ferr· fententiam contra eum, privans ipfum omni honore fle imperio, & aliis regnis fuis: dc pofimodum fententia in (criptis tn ipfa fynodo leda fuit. Qua leda dominus papa furrexit, fic inc&pit, Te Deum laudamus; quo hymno decantato; per omnes fuit concilium diliblutum.

CHK1STI

Qu*fequun- Sea diligenter attendendum, quod Papa 'n 'u,$ diebus confilium petierat fingulariter a Prxlatis, utrum pofict vcl deberet procedere per ea, qux manifrfta fuerant contra eum; & quantum ad difpofitioncm ejus omnes concordarunt, & flatim ipfi fententix, qux feripta erat figillum cujuslibet faciebat apponi na quod in prolatione fententix circa centum & quinquaginta figilla ipfi fententix fuerant appofita.

SENTENTIA
CONTRA FRIDERICUM
1MPKKATORFM
AB INNOCENTIO PAPA IV.
IN CONCILIO LATA.

Sacro prafente concilio, ad rei memoriam [emptternam.

AD apoftolicx dignitatis apicem, licet indigni, dignatione Divinr majellatis afliimpti, omnium Chrifti.morum cur^m vigili tedulaque iolertia gerere, ac intimx confiderationis oculo fingulorum difeernere merita, & provide deliberationis ftatera librare debemus: ut quos jufti vigor examinis dignos oftenderit, congruis attollamus favoribus, quos autem reos, pernis debitis deprimamus; appendentes femper meritum & praemium xqua lance, retribuendo cuique, juxta qualitatem operis, pcenx vcl graiix quantitatem. Sane cum dira guerrarum commotio nonnullas profefitonis Qiriftianx provincias diutius afâixiflet, nos toto cupientes aflcclu mentis tranquillitatem dc pacem ecclefix fandr Dei ac generaliter eundo populo Chnftiano reftituere ac reducere, ad prxeipuum principem frcularem, hujus diftenfionis dc tribulationis auâorem, a felicis recordationis Gregorio papa prxdececellbre noftro pro luis exccllibus anathematis vinculo innodatum, fpccialcs nuncios magnx audoritatis viros, videlicet venerabilem fratrem noftrum P. Albancnicm, tunc Rothomagcnfcra archiepifcopum, & C. Sabincnicm tune, quoadam Muti- ""l - Dcnfem, epilcopoa, ac dikdum filium noftrum Guilklmum bafilicx duodecim apoftolorum fresbyterum cardinalem, tunc abbatem fandi 'acundr, qui falutem zelabantur ipfius, duximus deftinandos; facientes fibi proponi per ipfi», quod nos fic fratres noftri, quantum in nobis erat, pacem per omnia fecum habere, nac °od nxm omnibus hominibus, optabamus, parati fibi pacem & tranquillitatem dare, ac mundo etiam univer(b. Et quia prxlatorum, clericorum · omniumque aliorum, quos detinebat captivos > & omnium tam clericorum quam laicorum quos ceperat io galeis reftitutio poterat cfie p»cis plurimum indudiva, cum, ut illos reftitueret ? cum boc idem tam ipfe, quam fui nuncii, anfequam ad apoftolatus vocati efiemus oÆcium, promififfent, rogari & peti ab ipfo fecimus per nofdcm, ac proponi inluper, quod fident parati erant pro nobis audire, & tradare pacem, ac etiam audire latisfadionem quam facere vellet princeps dc omnibus, pro quibus vinculo erat excommunicarionis aftridus, & offerri preterea, quod fi ecclefia eum in aliquo contra debitum lxferac, (quod non credebat) parata erae corrigere, ac in ftatum debitum reformare. Et fi diceret ipfe quod in nullo contra juftitiam lxferat ecclefiam, vel quod nos cumcontra juftitiam lxfiflcmus, parati eramus vocare reges, prxlatos, & principes tam ccclefiaftteos quam fxculares, ad aliquem tutum locum, ubi per fe vel folemnes nuncios convenirent; eratque parata ecclefia de confilio concilii fibi («tisfacere, fi cum lxfiflct in aliquo, ac revocare fententiam, fi quam contra ipium injufte tulilfet, dc cum omni manfuctudine ac mifericordia, quantum cum Deo dc honore fuo fieri potet at, recipere de injuriis dc otienfis ipfi ecclefix fuifquc per eum irrogatis iaiisfadionem ab ipfo. Volebat etiam ecclefia omnes amicos fuoc fibique adhxrentcs in paco ponere, plcnaque fecuritate gaudere; ut nunquam hac occaiione poflet aliquod lubire difcnmen. Sed licet fic apud cum pro pacepaternis monitis & precum infiftcrc curaverimus lenitate: idem tamen Pharaonis imitatus duritiam, dt obturans more afpidis aures fuas,hujulmodi preces dc monita elata obftinatione ac obllinata elatione defpexi: . Et licet procefîti temporis in dic cœnx Domini proxima nuper prxterita, prxcedente coram nobis dc fratribus noftrb cardinalibus prxfentibus cariflimo in Chrifto filio noftro Conftantinopolirano imperatore illuftri, ccetu quoque non modico prxlatorum, fenatoribus populi Romani, dc maxima multitudine aliorum, qui eodem dic propter folcmnitatem ipfius de diverfis mundi partibus ad apoftolicam fedem convenerant, quod ftaret noftris dc ecclefix mandatis per nobilem virum comitem Tolofanum, ac msgiftro P. dc Vinea, dc T. de Suefta curix fux judices, dt nuncios, & procuratores fisos, fpeciak fuper hoc ab ipfo mandatum habentes,prxftitcrit juramentum.- poftmodum tamen quod juraverat non implevit; quinimmo ea intentione ipfum prxftitiife juramentum probabiliter creditur, ficut ex fa&s fequentibus colligitur evidenter: ut eidem ecclefix ac nobis illuderet potius quam pareret· cum anno & amplius jam

tfi CcdtjUfit.i (fi detulerat (c) ferre *Jententtam,.*

ANNO chrsti

'jam elapfo , nec ad ipfius ecclefi» gremium revocari potuerit, nec fibi de illatis ei damnis dc injuriis curaverit fatisfaccre, licet fuper hoc extiterit requifitui. Propter quod non valentes abfque gravi Chrifti oftcnfa ejus iniquitates amplius tolerare, cogimur urgente nos confidentia jufle animadvertere in eumdem . Et ut ad pnefens de cereris ejus fceleribus taceamus , quatuor graviffima, qu» nulla poffunt celari tergiverfattooe, commifit. Dejeravit enim multoties, pacem quondam inter ecclefiam & imperium reformatam temere violando. Perpetravit etiam facrilegium , capi faciens cardinales fande Roman» ecclefi» , ac aliarum ecclefiarum praelato· & clericos religiofos & fieculares venientes ad concilium , quod idem prcdecef-B for nofter duxerat convocandum . De hacrefi quoque non dubiis ÒC levibus, fed evidentibus argumentis fufaedus habetur : plura fiquidem eum commififfe perjuria fatis patet. Nam olim cum in Sicili» partibus morabatur, priufquam effiet ad imperii dignitatem eledus, coram bo-

G. na memorae * C. fandi Theodori diacono cardinali, anoftolica fedis legato, felicis recordationis innocentio papa prcdeceflbri noftro, & fuccefloribus ejus, ecclefic que Romana , pro conceflione regni Sicili» ab eadem ecclefia fibi fada, fidelitatis praftitit juramentum : 6t, ficut dicitur, illud idem , poilquam ad eamdem dignitatem eledus eximi , et venit ad Urbem, coram eodem Innocentio,fuif-C que fratribus cardinalibus, fic aliis multis prx-

•Homu*0"1- lentibus , ligtum * hominium in ejus faciens manibus innovavit . Deinde cum in Alemannia effet cidem I. & ipfo *defundo* bon» memori» Honorio papa pradcceffori noilro , & ejus fuccefloribus, ac ipfi ecclefix Roman» , prxfentibus imperii principibus atque nobilibus, juravit, honores, jura , & poflefliones Romane ecclefi» pro pofle fuo fervare, ac protegere bona fide, & quod quacumque ad manus fuas devenirent, fine difficultate reflituere procuraret, nominatis & exprefle didis poffefljonibus inhujufmodi juramento, quodpoftmodum confirmavit , coronam imperii jam adeptus . Sed horum trium juramentorum temerarius cxtiiitDrat, violator non fine proditionis nota, & ixl® crimine majeftatis. Nam contra praefatum pr»-deceflorem G. dt fratres fuos comminatorias litteras eifdcm fratribus deflinare , ac didurn G. apud fratres ipfos, ficut apparet per litteras ab eo tunc diredas eifdcm , & etiam , prout fertur, per univerfum fere orbem terrarum multipliciter diffamare prxfumpfit, ac venerabilem fratrem noftrum O. Portuenfem , tunc fandi Nicolai in carcere Tulliano diaconum cardinalem , & bon» memori» 1. Prx-Dcfttnum, epifeopos, apoilolic» ledis legatos, nobilia & magne Romane ecclefi» membra , perfonaliter capi fecit, & bonis omnibus fpoliatos, ac per diverfa loca non femel ignomi-niofe dedudos, carcenbus mancipari . Piivileeium infuper, quod beato Petro & fucceffbri-

AGni. «·. bus ejus in ipfo tradidit Dominus Jefus Chriftus, videlicet, *Qoodcttmqtu ligevens fuper terrent, erit ligatum tf f» caltj : tf quttdcumpte folvern fuper terreto, erit febrium tf l» taut,* in quo utique audoritas & poteftas ecclefi» Roman· confiftit, pro viribus diminuere, vel ipfi ecclefi» auferre fategit : feribens fe prxfati G. fententias non vereri, latam ab eo excommunicationem in ipfitm, non folum, contemptis ecclefi» clavibus, non fervando , ve-

rum e»iam per fe ac officiales fuos & illam alias excommunicationis vel interdidi lententias, quas idem omnino contcmpfit, cogendo L alios non fervare . Poflefftones quoque prefate Romane ecclefi» , *videlicet Marchiam* , Ducatum, Beneventum, cujus muros & turres dirui fecit, ac alias, quas in Tufci* & Lombardie partibus, & quibufdam aliis obtinebat locis, paucis exceptis, occupare non metuens, eas adhuc detinet occupatas . Et tanquam ei non fufficerct, quod manifeile contra jutamenta premifla, prefumendo talia , veniebat. per fc vel fuos officiales earumdem pofleflionum homines dejerare compulit: ipfos a juramentis fidelitatis ,, quibus Romane tenebantur ecclefi», de fado, cum de jure npn poflet, abfolvens, & faciens eofdem fidelitatem nihilo minus abjurare przdidam, fibique fidelitatis hujufmodi juramenta perflare. Pacis veto ipfuin violatorem exiftere plane confiat , quia cum olim tempore pacis ûflhr ipfum & ecclefiam reformate juraffet coram bone memor*» I. de Abbatifvilla epilcopo Sabinenfi , & magiflro Th. tituli landx Sabine presbytero cardinali, prrfentibus multis prrlatis, principibus, & baronibus, quod flaret & careret prrcifc abfque ulla contradiâionc omnibus mandatis ecclefix, fuper iis pro quibus erat vinculo excommunicationis adflridus , cauGs excommunicationis ejufdem exprefiis, per ordinem coram eo, tunc omnibus Teutonicis hominibus regni Sic.lix , ac quibuslibet alus, qui ecclefie contra ipfum adhxferant omnem *remittens* offênfam , & pernam; & quod nullo tempore offenderet , vd offendi faceret ipfos , pro eo quod eickiix alliterant, prxftari in anima fua per comitem Acerrarum faciens juramentum , puffin dum pacem & juramentum hujufmodi , nequaquam erubefeens * irretiri perjuriis , non fervavit *i.riirt;i Nonnullos enim ex ipfis hominibus, tam nobiles, quam *tlios* , poflea capi & incarcerari fecit, & eis bonis fuis omnibus fpoli-tis, uxores eorum & filios captivari, ac infuper terras ecclefix contra promiflionem, quam eidem T. Sabinenfi epifeopo & Thomafo cardinali feccrat, irreverenter invafit, licet ipfi ex tunc m cum pr»fcntem , ii ullo modo prxdidis atticulis aut conditionibus contraveniret, excommunicationis fententiam promulgaram . Et cum iidem apoilolica ci automate mandaifenr, ut nec per fe *nec* per alium impediret qum poflulationes , elediones, & confirmationes ecclefiarum & monafteriorum in regno prefato libere dc cetero fierent , fecundum ftatutum concilii generalis, & quod nullas deinceps in eodem tegno viris ecdcfiaflicis ac rebus eorum imponeret rallias , vel colledas , quodque nullus ibidem clericus , vel periona eccleliaftica de cetero in civili vel criminali caufa conveniretur coram judice fxculari, mfi fuper fendis quxftio civiliter haberetur, ac Templariis, Hofpitalariis, & aliis peribnis ccdefiailicis de damnis & injuriis irrogatis cifdcm fatisfaceret competenter, ipfe mandatum hujufmodi adimplere çontcmpfit . Liquet namque ubdecim aut plures archiepifcopales, & multas epifcopales fedes, abbatias quoque , ac alias ecclefias, ad pnefens vacare in regno prxdido , eafque, procurante ipfo, ficut aperte patet , faille diutius praelatorum regimine dclli-tutas, *in grave ipiarum prejudicium & periculum animarum* . Et licet forte in aliquibus ejufdem regni ecclefiis eleâioncs fint a capitulis

ccle-

ANNO CHRISTI

'celebrat*; quia tamen per iUa ejufdem familiares clerici iunt eledi, probabili poteft argumento concludi , quod facultatem non habuerunt liberam eligendi. Ecclefiarum autem ipfius regni non fotum facultates fic bona fecit, prout voluit, occupari: fed etiam cruces, thuribula , calices, fic alios factos earum thcfauros , & pannos fericos , velut cultus Divini contemptor, auferri, licet, ut *dicitur* , ipfis ecclefiis, exado tamen prius pro eis certo pretio , in parte fuerint reffituti . Clerici quippe coltedis fic talliis muliipliciteraffliguntur, non folum trahuntur ad judicium ficculare , fed , ut alTcritur, coguntur fubire duella , incarcerantur, occiduntur t fic patibulis cruciantur, in confufionem fic opprobrium ordinis clericalis . prxfatis autem-Templariis, Hofpitalariis , & perfonis ecclefiafticis, non eft de damnis illatis eifdem & injuriis fatisfadum. Eum quoque certum cft fore tacrilegii patratorem . Nam cum prxtati Poitucnfis & Prrneftinus epiicopi , 6: complures ecclefia· um ptzlari , fic cie. lici tam religiofi quam fzculares, ad apofloli-cam iedem pro celebrando concilio , quod prius ipfe petiverat, convocati per mare ini-rent , viis terre ipfis de mandato ejus omnino pixchifis, idem deftinato Enfio filio fuo cum multitudine galearum, & per alios complures longe ante ferie pixparatos in partibus Tufcix maritimis infidiis pofitis contra eos , ut gravius poffct virus vomere prxconceptum, ipfos aufu facrilego capi fecit, quibufdamprae-latorum ipforum , & aliis in hujufmodi captione fubmerfis, nonnullis etiam interemptis, fic aliquibus hoftili infecutione fugatis , reliquis autem bonis fpoliatis omnibus, & dc loco ad locum io regnum Siciliae opprobriofe dedudis , ac ibidem diris , carceribus mancipatis , quorum aliqui macerati fqualoribus & inedia pretii , miterabiliter defecerunt.

Merito infuper contra eum de hrrctica pravitate iuipicio eft exorta, cum poftquam excommunicationis fententiam a prxfatis I. epifcopo Sabtncnh , fit T. cardinalibus prolatam incurrent, & didus G-papa ipfum anathematis vinculo innodavit, ac poft ecdefix Roma-nx cardinalium , prxlatorum fic clericorum , ac aliorum etiam diverfis * temporibus ad fedem apoftolicam venientium captionem claves ecckfi* contempferit , fic contemnat , * fibi faciens celebrari, vel potius, quantum in eo cft, profanari Divina: fic conftanter afferuit , ut luperius eft narratum, fe praefati G. papz fcntentias excommunicationis non vereri. Pr*-terea conjunftus amicitia deteftabili Saracenis, nuncios fit munera pluries deftinaverit eifdem, fic ab eis viciffim cum honorificentia fic hilaritate receperit, ipforumque ritus ampleâitur , illos in quotidianis ejus obfequiis notabiliter iccum tenens. Eorumdcm etiam more uxoribus quas habuit de ftirpe regiadefcendentibus, eunuchos Capuae, quos, ut dicitur, ferio caftrari fecerat, non erubuit deputare cuftodcs, fic , quod execrabilius eft , olim exiftens in partibus tranfmarinis, faâa compofitionc quadam , immo collufione verius, cum Soldano, Mathomcti nomen in templo Domini diebus fic i.oChbus publice proclamari permifit, fic nuper nuncios Soldani Babyloni*, poftquam idem Sold.mus tcrix iaticlx ac Chriftianis habitatoribus ejus per fe ac lnus damna graviffima fic inxftimabilcs injurus irregarat , facit per re-

r»':ibts

• il>

gnum Sicili* cum laudibus ad eiufdetn Soldani extollentiam , & , ficut fertur, honorifice fufeipi, fic magnifice procurari. Aliorum quoque infidelium perniciofis fic horrendis obfequiis contra fideles abutens , fic illis qui damnabiliter vilipendentes apoftolicam fedem, ab unitate ecclefic difccfferunt, procurans affinitate ac amicitia copulari, clare memori* ducem Bavari*, fpeciakm ecclefic Roman* dçvotum , fecit, ficut pro certo afferitur, Cbriftiana religione dcfpeâa per affaffinoe occidi , fic Batatio Dei fic ecdefi* inimico a communione fidelium per excommunicationis fententiam cum adjutoribus, confiliatoribus, fic fautoribus fuis, foîemnitcr feparato, filiam fuam tradidit in uxorem. Catholicorum veroprincipumadus refpuens , negledor falutis fic famae, pietatis operibus non intendit.* quianimo , ut de fuis nefariis diftblutionibus fileamus , cum didicerit tantum opprimere, non curatoppreffos mifcricorditer relevare, manu ejus, ut decet principem Chriftianum , ad eleemofynas inextenta, cum deftrudioni ecclefiarum inftiterit, religiofas ac alias ecclefiafticas jugi attriverit aftlidione fic perfecutione perfonas, nec ecclefias , nec monafteria , nec alia pia loca cernitur conftruxifte . Nonne igitur hcc non levia , fed efficacia funt argumenta de fufpicione bxrefis contra eum , cum hxrciicorum vocabulo ilius jus civile comineri afferat , fic Claris adverfus eos fen*tentiis debere* fuccumbere, qui vel levi argumento a judicio catholicas religionis fic tramite detedi fuerint deviare ? Praeter hxc, regnum Sicili* quod eft fpeciale patrimonium beati Petri, fic idem princeps ab apoftolica fede tenebat in feudum , jam ad tantam in clericis fic laicis exinanitionem fervitutemque redegit, quod eis pene penitus nihil habentibus, fic omnibus exinde probis fere ejeâis, illos qui remanferunt ibidem fub/ervili qtiafi conditione vivere , ac Romanam eccleliam , cujus principaliter funt homines fic vaffalli, offendere multipliciter fic hoftiliter impugnare compellit. Poffet etiam meriro reprehendi, quod fquifatorum annuam penfionem , in qua pro eodem regno ipfi ecdefi* Roman* tenetur, per novem annos fic amplius folvere prztermiut . Nos itaque fuper prxmiffis & compluribus aliis ejus nefandis exceffibus, cum fratribus noftris fic facro concilio deliberatione prxhabita diligenti, cum Jefu Chrifti vices licet immeriti teneamus in terris, nobifque in beati Petri apoftoli perlbna fit didum; *Quodligaverit fitper terram*, dc. memoratum principem , qui fe imperio fic regnis omnique honore ac dignitate reddidit tam indignum , quique propter fu»s iniquitates a Deo ne regnet vel imperet eft abjedtrs, fuis ligatum peccatis, fic abjedum , omnique honore fic dignitate privatum a Domino offendimus , denunciamus , ac nihilo minus fententiando privamus; omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adftridi, a juramento hujufmodi perpetuo abfolventes: audoritate apoftolica firmiter inhibendo, ne quifquam de cetero fibi tanquam imperatori vel regi parcat vel intendat, &decerncndo quoslibet, qui deinceps ei velut imperatori aut regi confilium vel auxilium prz-ftiterint feu favorem, iplb fado excommunicationis vinculo fubjacere. Illi autem ad quos in eodem imperio imperatoris fpedat eledio , eligant libere fuccefforem . De pnefato vero

Sici-

I Sicilis» regno providere curabimus, cum eo- nundem frarrum noftrorum confilio, faut videriraus expedire.

Datum l-ugduni decimofcxco Kalendas Au* gufti, anno tertio.

INSTITUTIONES FACTÆ

IN CONCILIO GENEB.ALI

apud Lugdunum.

Tit u l i Capit u l o r u m

CAPITULA

/. Dt rtfcriptll.

D· nferipr. in < ' pforidl

CUM in multis juris articulis infinitas reprobetur, * proinde duximus ftacuendum, ut per illam generalem clanfubm, Quidam alii, qua' frequenter in noftris litteris inferitur, ultra tres vel quatuor in judicium non trahantur; quorum nomina in primo citatorio exprimat impetrator, nc fraudi locus forfitan relinquatur, fi circa ea poflic libere variare.

/7. De eodem

Przienti decreto duximus ftatuendum, ne a Cede apoftolica, vel dele gatis ipfius caute aliquibus committantur, nifi perfonis, quz vel dignitate fint prédits, vel in ecclefiis catbedralibus, feu aliis collegiatis honorabilibus conftitutz, nec alibi quam in civitatibus, vel locis magnis & infignibus, ubi haberi valeat juris copia * peritorum, caute hujuimodi agitentur. Judicibus vero, qui contra hoc ftatutum ad alia loca alterutram partium citaverint vel utramque, non pareatur impune: nifi citatio de communi utriufque partis przceflerit voluntate.

• copi» 5»i- rifpcritoOMl.

m. Dt ir tit&l pteftatt. o SÏt i I*«$.

In tleilionibus & poftulationibus, ac fcrutiniis, cx quibus jus oritur eligendi, vota condicionalia, alternative, δτ incerta penitus reprobamus: ftacuentes, ut hujufmodi votis pro non adjeélis habitis, ex puris confcnfibus celebretur eleélio, voce illorum, qui non pure conicnicrint, ea vice in alios recidente. £feUa

BIP. De effici» h fattflate jtrlitlt dtltgati

Statuimus ut conCervatores, quos plerumque concedimus, a manifeftia injuriis & violentiis defendere poflint quos eis committimus defendendos, nec ad alia quae, judicialem indaginem exigunt, team valeant extendere potefiatcm. Ej ta· » «

K Dt ftrlicllc.

furis efle ambiguum non videtur judicem delegatum qui a fedeapoftoiica ad hoc mandatum non receperit ipeciale) jubere non pofle alterutram partium coram fe perfonaliter in judicio compatere nifi caufa *fuerit* criminalis, vel nifi pro veritate dicenda, vel juramento calumnia; laciendo, juris neceflitas partes coram co perfonaliter exegerit prxfentari. ,DewLU« C

VI. De litis conteflatant.

Exceptionis peremptorise, feu defimtionis cujuslibet principalis cognitionem negotii continentis ante licem conteftatam obieâus, nifi de re judicata vel trania&a feu finita excipiar litigator, litis conteftationem non impediat, nec retardet, licet dicat objc&or non foiffe referiptum obtentum, fi, quz funt impetranti oppofita, fuifient expolita deleganti. ^

VII. De J»/» if eantamaa».

A&or, qui venire ad terminum *ad* quem citari adverfarinm fecerat, non curavit, venienti reo in expenfis propter hoc fa&is legitime condemnetur; ad citationem aliam, nifi fufficlenter caverit quod in termino fideliter comparcat, minime admittendus. E

VIII. Dt referiptu.

Difpendh litium zquicatis compendio volentes qua poflumus induftaa

"anno "coar'^are » chr ist ! * g*° ü imp» 7x. j^T****

felicis recordatio*A nis * Innocentii papx III. fuper hoc editum aonpl*aO(e> » decrevimus ut fi quis contra alium pluses perforates voluerit movere quxftioncs, non ad divertas judices, fed eofdctn, fuper omnibus hujuimodi quxftionibus litteras ftudeat impetrare. Qui vero contrarium fecerit, omni commodo careat litterarum, nec procetfus valeat habitus, per eafdem alias reo, fi eum peripfas fatigaverit, in expends legitimis condemnandus. Reus quoque, fi eodem durante judicio aâorem fibi obnoxiumB dixerit reconventionis beneficio, vel conventionis, fi litteras, contra eum impetrare maluerit, de jure fuo debet apud eofdem judices experiri, nifi ut eoa iufpe&os poterat recufare, fitnili poena, fi contra fecerit, puniendus.

IX. De te falMÙtlinr ta ftfifflvHm ctaft rel forvendt.

Eum qui fuper dignitate, perfonatu, vel beneficio ecclefiaftico obtinendis, cum aliquo litigat poflefIbre, obC partis adverfx contumaciam caufa rei fervand*: in ipforum pofleffionem ftatuimus non mittendum, ne per hoc ad ea ingreflus patere valeat vitiofus; fed liceat In hoc cafu contumacis abfentiam Divina replente prxfentia etiam lite non conteftata, diligenter examinato negotio, ipfiim fine debito terminare.

X. De confiait

Statuimus, ut pofitiones negativas,Θ qux probari non potiunt nifi per confeflionem adverfarii, judices admittere poflint, fi, equitate fuadente,viderint

*XI. De effclUti*nihti & rcctfitwiihiJ*

Legitima fufpicionis caufa contra judicem aflignata, dc arbitris a partibus fecundum formam juris ele&is, qui de ipfa cognofcant, fiepe contingit, quod ipfis in idem convenire nolentibus, « nec tertium advocantibus, cum quoB ambo, vel alter ipforum procedant ad decifionem ipfius negotii, nt teneantur, judex proferat excommunicationis fententiam contra eos, quam ipfi tum propter odium, tum propter favorem partium, diutius vilipendunt. Quare caufa ipfa plus debito prorogans, non proceditur ad cognitionem negotii principalis. Volentes igitur morbo hujuimodi ncceflarlaip adhibere medelam, ftatuimus, ut ipfis arbitris per judicem terminus competens prxfigatur; infra q€em in idem conveniant, vel tertium concorditer advocent,cum quo ambo, vel alter ipforum, ejufdem fufpicioms negotium terminare procurent. Alioquin judex extunc in principali negotio procedere non omittat. chr ist i

XII. Dt flrutnlli cxcMtantakMiotM.

Statuimus, ut nullus judicum participantes cum excommunicatis ab eo in locutione, & aliis, quibus ligatur participans excommunicatione minori, ante commonitionem canonicam, excommunicare majori excommunicatione prxfumat: falvis conftitutionibus contra illos legitime promulgatis, qui in crimine prxfumunt participare damnato. Quod fi ex locutione, & aliis, quibus participans labitur in minorem, excommunicatus fortius indutefeat: poterit judex poft commonitionem canonicam hujufmodi participantes confimili damnare cenfara. Aliter autem in participantes excommunicatio prolata non teneat, & proferentes pœnatn legitimam poterunt formidare.

XIII. pt nfitrit.

Cura nos paftoralis folicitat & hortatur, ut laplis confulamus ecclefiis,&, ne labantur in pofterum, provideamus conftitutione falubri. Cum igitur ufurgrum vorago multas ecclefias pene deftruxeric, & nonnulli praelati circa iolutionem debitorum, praefertim a fuis prxdecetibribus contraÅorum«négligentes inveniantur admodum & remifli, ac ad contrahenda majora debita, dc obligandas res ecclefix nimis proni, defides etiam in cuftodiendis rebus inventis, malentes in propriam laudem modicum novi facere, quam bona cuftodire, dimifla recuperare, deperdita reftaurare, ac refarcire ruinas: nos, ne de cetero fe de adminlftratione tam ntili excufare, ac in pnedeceflbres five alios fundere valeant culpam fuam, praefectis concilii approbatione fancimus, ut pontifices, abbates, decani, ceteriqne legitimam & communem adminiftrationem gerentes, infra unum menfem, poftquam adminiftrationem adierint, intimato prius proxime fuperiori,ut per level per aliquam perfonam ccclefiafticam idoneam dc fidelem interfit, prxfentibnfquc capitulo vel conventu propter hoc fpedaliter evocatis, inventarium rerum adminiftrationis fqjceptx confici faciant,

in

—▮'"'"in quo mobilia & immobilia, libri, chartz, inftrumenta, privilegia, ornamenta, feu paramenta ecdefiaftica, & eunda, quz ad inftrudionem urbani fundi feu ruftici pertinent, necnon debita *ac* credita, diligentiflime confcribantur: ut in quo ftatu ecdefiam vd adminiftrationem fufeeperint, & procedente tempore gubernarint, ac in morte vel ceffione dimiterint, per fuperioretn, fi necettie fuerit, &eos, qui funt ecdefiarum deputati fervitiis, liquido cognofcatur. Archiepifcopi vero, qui przter Romanum pontificem fupeno-B rem non habent, aliquem ex fuffraganeis, ut perfonaliter, vel per alium, ut eft expreflum fuperius, & abbates, ac alii przlati minore* exempti., unum vicinum epifeopum, qui nihil juri* in exempta ecdefia fibi vindicet, ad id Audeant evocare.- didumque inventa* rium tam fubftituti przlati, quam fui collegii, necnon & fuperioris iufiraganei, feu vicini epifeopi, ad hoc vocatorum, muniatur figillis, in archiviis ecclefiz cum cautela debita confervandum. Et nihil minus inventarii ejufdem tranferiptum tam ideminftitutu*, quam przlatu* ad hoc vocatus, penes te habeat fimile figillatum. Inventa quoque cuftodiantur fideliter, & de Ipfis adminiftratio digna geratur: & comperta debita de mobilibus ecdefiz, fi fieri poteft, cum celeritate foivantur. Si vero mobilia non fufficiant nd iolutionem celerem faciendam, omnes proventus in folutionem convertantur debitorum, quz ufuraria fuerint, vel etiam oneroia, dedudi* de ipfis proventibus expenfi* dumtaxat necelfariis, przlato collegioque rationabiliter computandi*. Si autem debita non fuerint onerofa, vel ufuraria, tertia par», eorumdem proventuum, vel major, cum illorumconfilio,quos ad conficiendum inventarium vocandos diximus, pro fatisfadione hujufmodideputentur. Porro ejufdem concilii audoritate firmiter inhibemus, ne przdidi perfonas tuas, vel ecclefia* fibi committas, pro alii* obligent, nec pro te vel ipfi* ecclefiis contrahant debita, quibus poflit g imminere gravamen. Si vero evidens urgeat neccflitas, vd ecdefiarum rationabili* fuadeat utilitas: przlati cum fuperlorum, archiepifcopi & abbate* exempti cum przdidorum collegiorumque fuorum confilio & confenlu debita non ufuraria, fi poteft fieri, nunquam tamen in nundinis vel mercatibus publicis contrahant. Et contradum litteris debitorum & creditorum nomina, & caufz, quare contrahatur debitum

Aetiamfi in utilitatem ecdefiac fit con-verfum*. & ad id perfona*ecdefiaftica* vel ecclefia*, nnllatenus volume* obiigari. Privilegia fiquidem ecdefiarum, quz fecuro loco fideliter cuftodiri mandamus, nequaquam pignori obligemur, nec etiam re* aliz, nifi forte pro neceflariis & utilibus debitis cum przdida folennitate contradis. Ut autem hzc falubri* conftitutio inviolabiliter oblcrvctur, & fru&us appareat, quem ex ipfa provenire fperamus.' ordinandum duximus, & irrefragabiliter flatuendum, quod omnes abbate*, & priores, nec non & decani, vel przpofiti cathedralium feu aliarum ecclefiarum, femel faltem in anno in ipforum collegiis diftridam fuz adminiflrationis faciant rationem: & coram fuperiore vifitante confcripta & confignata hujuimodi ratio fideliter recitemur. Archiepifcopi vero, & epifeopi, flatum adminiftrationis bonorum ad menfam propriam pertinentium, fimiliter fingulis annis capituli* fui*, & nihilo minus epifeopi metropolitani, & metropolitan! legati* apoftolicz fedis, vel aliis, quibus fuerit ab eadem fede fuarum ecdefiarum vifitatio delegaca, mfinuare debita fidelitate procorent. Computatione* vero confcriprat Temper in theTauro ecclefir ad memoriam referventur, ut in computatione annorum Tequentium praeteriti tempo* ri* & inflantis *diligent* habeatur colla* tk, ex qua fuperior adminiftrantis diligèntiam vel negligentiam comprehendatquam fiquidem negligentiam, folum Deum habens prz oculis, hornini* amore, odio, vel timore poftpofitis, tanta & tali animadverfione caftiget, quod nec a Deo, nec a fuo fuperiore, vel fede apoftolica, mereatur propter hoc recipere ultionem. Non folum autem a futuria praelati*, fed etiam a jam promoti* praetentem conftitutionem przeipimu* obtervari.

XIV. De ftAflàle IMfttll Corfhm-

Arduis mens noftra occupata nego tiis, curifque diftrada dlverfis, inter cetera, circa quz attentioni* invigilat oculo, ad Conftantinopolitani liberationem imperii fuz confiderationi* aciem fpecialiter dirigit; hanc ardenti defiderio concupifcit; erga eam jugi cogitatione verfatur. Et licet apoftolica fedes pro ipfa grandi* diligenti* Audio & multiplicis fubventionis remedio fermenter infliterit, ac diu catholici non fine gravibus laboribus, & onerofis

christi MP

futnptibus, anxiifque fudoribus, & de-A flenda faoguinis effufione certaverint, nec tanti auxilii dextera imperium ipfum totaliter de inimicorum jugo potuerit, impedientibus peccaris, eripere, propter quod non immerito dolore turbamur; quia tamen ecclefix corpus ex membri caufa cari, videlicet*imperii prxfatt carentia, notam probrofx deformitatis incurreret, & fuftincret debilitatis dolendx jaâuram, pofietque digne noftrx ac ipfius ecclefix defidix g imputari, fi fidelium deftitueretur fuffragio, & relinqueretur hoftibus libere opprimendum, firma incentione proponimus, eidem imperio efficaci & celeri fubfidio fubvenire, ut, ecclefiaferventi ad illius exurgente luccurfum manumque porrigente munitam,imperium ipfum de adverfariorum dominio erui valeat, & reduci, au&ore Domino, ad ejufdem corporis unitatem, fenriatque poft conterentem inimicorum malleum dexteram matris ecclefix confolancem, & poft afiertionis erronee excitatem, vifum, catholice fidei profeifionc, refumat. Ad liberationem autem ipfius eo magis ecclcfiarum prxlatos, aliofque viros ecclefiafticos vigiles & intentos exiftere, ac opem & operam convenit exhibere, quo amplius ejufdem fidei * ecclefiafticx libertatis augmentum, quod per liberationem hujufmodi principaliter proveniret, procurare cenentur *t* maxime quia dum prxdi&o fubvenitur imperio, confequenter fub-D fidium impenditur terrz fan&x. Sane, ut feftina fiat & utilis imperio prxfato fubventio, ck communi concilii approbatione ftatuimus, ut medietas omnium proventuum, tam dignitatum,& perfonatuum, quam prxbendarum ecclefiafticarum, aliorumque beneficio, rum ecclefiafticorum, perfonarum illarum, qux in ipfis refidentiam non faciunt perfonalem, per fex menfes ad minus, five unum habeant, five plura, eis qui noftris, & fratrum noftrorum, ac fuorum prxlatorum immorantur obfequiis, aut funt in peregrinatione, vel fcholis,feu ccclefiarum fua-E rum negotia de ipforum mandato procurant, aut aflumpferunt vel allument crucis fignacnlum in prxdiâx terrz, vel perfonaliter in ejufdem imperii proficifcentur fuccurfum, exceptis, & fi aliqui eorumdem exceptorum, prxter hujulmodi crucefignatos, & proficifcentes, de redditibus ecclefiafticis ukra valentiam centum marcaram argenti percipiunt, annuatim tertia pars refidui, ipfius imperii fnbfidio colligenda, per eos qui * hoc ab apoftolica fuerint ordinati providentia, nique ad triennium integre deputentur. Non obftantibus quibufeumque confaetudinibua vel flatutis ecclefiarum, feu quibuslibet indulgentiis ipfis ecclefiis vel perfonis ab apoftolica iede conceffia, juramento aut quacumque firmitate alia roboratis. Et fi forte fuper hoc fcienter fraudem commiferint, fententiam excommunicationis incurrant. Nos vero de obventionibus ecclefix Romans, deduâa prius ex eis decima /uccurfui terrx deputanda prxdiâx, decimam prxdi&i pro fubventione imperii plenarie tribuemus. Porro, cum idem juvatur imperium, auxilium prxftatur pociffime ipfi terrx, ac ad recuperationem ejus przcipue infiftitur, dum ad ipfius liberationem imperii laboratur: •de omnipotentis Dei mifericordia, ac beatorum Petri & Pauli apoftoiorum au&oritate confifi, ex Illa, quam nobis, licet indignis, ligandi itque folvendi contulit potcftate, omnibus eidem imperio fucurrentibus illam fuorum peccaminum veniam indulgemus, ipfofque illo privilegio, caque volumus immunitate gaudere,qux prxdiâxterrx fubvenientibus conceduntur.

CHiusrn

XV. ^monltio frthtoruHt ad *fopulinn Jibi coumiffum.*

Perennis obtentu patrix a longis retro temporibus pro redimenda terra, quam Dei Filius afperfioue fui fanguinis confecravit, univerfitas filiorum ecclefix non folum expenfas innumeras, fed inxftimabilem cruoris affluentiam nofeitur eftudifle: ficut ex eo mcefti corde colligimus, quod pridem contra fideles pugnantibus impiis accidit in partibus tranfmarinis. Verum cum propter hoc fit in ledis apoftolicx voto potiflimum, ut de ipfius redemptione terrx, communis defiderii cito Deo propitio proveniat complementum: digne providimus, ut ad procurandum Dei favorem vos noftris litteris excitemus. Rogamus itaque univerfitatem veftram, & obfecramus in Domino Jefu Chrifto, mandantes quatenus finguli veftram fideles populos veftrx curx commiflos in veftris prxdicationibus, vel quando pœnitentiam ipfis injungitis, piis monitis inducatis, concefta fuper hoc, prout expedire videritis, indulgentia fpedali, ut in teftamentis, qux pro tempore fecerint, aliquid in terrx fan&x, vel imperii Romanix fubfidium, pro fuorum peccaminum remiflione relinquat: attentius provifuri, ut quod ipfi ad Crucifixi reverentiam ha-

""anno chr St ï ·*«;■ debendo refpeâum in pecunia pro hujufmodi fubvenrione dederint, in certis locis fub figillis veftris confervari fideliter t & illa , quz in rebus aliis ad hoc legata fuerint, diligenter in fcriptis redigi faciatis. Hoc autem pietatis opus, in quo fola caufa Dei queritor, & falus fidelium procuratur, fic veftra finceritas promptis proiequatur aflcilibus, ut tandem fecuri dc manu fuperni Judicis cœleftis gloriz premium expelletis.

XF7. *Dt Tartarit.*

Chriftianz religionis cultum longius latiufque per orbem diffundi fuper omnia cupientes , inzftimabilis doloris telo transfodimur, fi quando aliqui fic noftro in hac parte obviant defiderio, aflellu contrario & efl>&u , quod ipfum cultum delere penitus de tcriz fuperficie omni Audio totaque potentia moliuntur . Sane Tartarorum gens impia , Cbriftianum populum iubjugare fibi , vel potius perimere, appetens , collcdis jamdudum fuarum viribus nationum , Poloniam , Rufciam, Hungariam , aliafque Chriftianorum regiones ingrefla, fic in eas depopulatrix infzvit, ut gladio ejus nec ztati parcente nec fexui , fed io omnes indifferenter crudelitate horribili debacchante, inaudito *ipfas* exterminio devaftarir, ac aliorum regna continuato progreflu , illa fibi, eodem in vagina otiari gladio nefeiente, inccflabili perfecutione fubfternit ; ut fubfequenter in robore fortiores exercitus Chriftianos invadens, fuam plenius in ipfo poflit fzvitiam exercere , ficque orbato , quod abfit , fidelibus orbe, fides exorbiter , dum fublatos fibi gemuerit ipfius gentis feritate cultores. Ne igitur tam detcftanda gentis ejufdem intentio proficere valeat, fed deficiat auHore Deo potius , & contrario concludatur eventu : ab univerfis Chriftlcolis attenta eft confideratione penfandum, & procurandum ftudio diligenti, ut fic illius impediatur proceflus, quod nequeat ad ipfos ulterius quantumcumque potenti armato brachio pertranfire . Ideoque, facro fuadente concilio, univerfitatem veftram monemus, rogamus, & hortamur, attente mandantes, quatenus viam & aditus , unde in terram noftram gens ipfa poflet ingredi , folerciflime perferatantes, illos fbflatisvel muris, feualiis aedificiis, aut artificiis , prout expedire videritis, taliter przmunire curetis, quod ejufdem gentis ad vos ingrefliu parere de facili nequeat . Sed prius apoflolicz fedi fuus denunciari poflit adventus: ut, ea vobis fidelium dedinante fuccurfum, contra conatus & infultus gentis ipfius tuti efle, adjutore Domino , valeatis. Nos enim in tam neceffariis & utilibus expenfis , quas ob id feceritis, contribuemus magnifice, ac ab omnibus Chriftianorum regionibus, cum per hoc occurratur communibus periculis, proportionaliter contribui .faciemus , & nihilo minus fuper his aliis Chrifti fidelibus, per quorum partes habere pollet aditum gens przdiUa , litteras przfentibus fimiles deftinamus. chr j $?ı ,1”.

XVII. Super Cruciate.

Affliûi corde pro deplorandis terrz fanllx periculis, fed pro illis przcipue, quz conftitutis in ipfa fidelibus nofcuntur noviteraccidifle, ad liberandam ipfam, Deo propitio, de impiorum manibus , totis affe&ibus afpiramus, diffinientes, facro approbante concilio, ut ita crucefignati fe przparent, 2uod opportuno tempore univerfis innuendo fidelibus per przdicatores, & noftros nuncios fpecialea, omnes, qui difpofuertat transfretare , in locis idoneis ad hoc conveniant, de quibus in ejufdem terrz fubfidium cum Divina & apoftolica benedi&ione procedant. Sacerdotes autem , & alii clerici qui fuerint in exercitu Chriftiano, tam fubditi quam przlati, orationi & exhortationi diligenter infiftant, docentes eos verbo pariter & exemplo, ut timorem & amorem Domini femper habeant ante oculos , ne quid dicant aut faciant , quod zterni Regis majeftatem offendat . Et fi quando in peccatum lapfi fuerint , per veram poenitentiam mox refurgant , gerentes humilitatem cordis & corporis, & tam in vi&u quam in veftitu mediocritatem ferventes, diflenfiones & zmulationes omnino evitando , rancore ac .livore a fe penitus relegatis : ut fic fpiritualibus & materialibus armis muniti , adverfus hoftes fidei fecurius przlientur, non de fua przfumentes potentia, fed de Divina virtute fperantes. Nobiles quidem & potentes exercitus, ac omnes divitiis abundantes , piis przlatorum monitis inducantur, ut intuitu crucifixi , *pro quo crucis* fignaculum affumpferunt, ab expenfis inutilibus & iupexfiuis, fed ab illis przcipue,quz fiunt, in comeffationibus & conviviis, abftinentes, eas commutent in perfonarum illarum fubfidium, per quas Dei negotium

anno CHRISTI '.«».

t'um v*teat proiperari : & eis propter A hoc, juxta prxlatorum ipforum providentiam, peccatorum fuorum indulgentia tribuatur. Prxdiâis autem clericis indulaemus, ut beneficia fua integre percipiant per triennium, ac fi citent in ecclefiis relidentes, &, fi necefle fuerit, ea per idem tempus pignori valeant obligare. Ne igitur hoc fandum propofitum impediri vel retardari contingat, univerfis ecclefiarum prxlatis diftride prxcipimus, ut fioguli per loca fua illos, qui fignum crucis depofuerunt, refumere, ac tam ipfos quam B alios crucefignatos, & quos adhuc ugnari contigerit, ad reddendum Domino vota fua diligenter moneant, inducant, &, fi necefle fuerit, per excommunicationis in perfonas, & interdidi lentendas in terras ipforum, omni tergiverfatione ceflante, compellant. Adhuc. nc quid in negotio Domini noftri Jefu Chrifti de contingentibus omittatur, volumus & mandamus, ut patriarchx, archiepifcopi, epifeopi, abbates, & alii, qui curam obtinent animarum, ftudiofe proponant commiflis fibi C verbum crucis, obfecrantes per Patrem, & Filium, & Spiritum fandum, unum, folum, verum, sternum Deum, reges, duces, principes, marcbiones, comites & barone?, aliofque magnates, ncc non communia civitatum, villarum & oppidorum, ut qui perfonaliter non acceflcrint in fubfidium terrx fandx, competentem conferant numerum bellatorum, cum expcnfis ad triennium neceflariis, fecundum proprias facultates, in remiflionem fuorum peccaminum, prout in generalibus litteris, quas D pridem per orbem terrx mifimus, eft expreflum, & ad majorem cautelam inferius etiam exprimetur.

Hujus remiffioois volumus efle participes non folum eos, qui ad hoc naves proprias exhibebunt, fed illos etiam, qui propter hoc opus naves ftuduerint fabricare. Renuentibus autem, fi qui forte tam ingrati fuerint Domino Deo noftro, ex parte apoftoiica firmitqr procellentur, ut fe fciant fuper hoc nobis in noviffimo diftridi exatninis die coram tremendo judice refpon- E furos : prius tamen confiderantes, qua feientia quaye fecuritate comparere poterunt coram unigenito Dei Filio Jefu Chrifto, cui omnia dedit Pater in manus, fi ei pro peccatoribus crucifixo fervirc renuerint in hoc negotio quafi proprie fibi proprio, cuius munere vivunt, cujus beneficio fuftentantur, quin etiam, cujus frnguine (unt redempti. Ceterum cx communi concilii approbatione ftatuimus, ut omnes omnino clerici, tam lubditi quam prxlati, vi* gefimam ecclefiarumproventuum ufque ad triennium conferant in fubfidium terre fanâx per manus eorum, qui ad hoc apoftoiica fuerint providentia ordinati, quibufdam dumtaxat religiofis exceptis, ab hac prxftatione merito eximendis, illifque fimiliter qui aisumpto vel aflumendo crucis fignaculo funt perfonaliter profeâuri. N.os & fratres noftri fanâx Romane ecclefix cardinales plenarie decimam perfolvernus fciantque (e omnes ad hoc fideliter obfervandum per excommunicationis fententiam obligatos : ita quod illi, qui fuper hoc fraudert fcienter commiferint, fententiam excommunicationis incurrant. chrifti *·1'·

Sane quia jufto judicio, cceleftis imperatoris obfequiis inhxrentes, fpeciali decet prxrogativa gaudere, cruccfignati a colledis vel talliis aliifque gravaminibus fint immunes, quorum perfonas & bona poft crucem aflumptam iub beati Petri & noftra prote&ione fufeipimui: ftatuentes, ut fub archiepifeoporum, epifeoporum ac omnium prxlatorum ecclefix Dei defenfione confiftanr : propriis nihilominus protedoribus ad hoc fpecialiter deputandis, ita ut donec de ipforum reditu vel obitu certiflime cognofcatur, integra maneant & quieta : & fi quiiquam contra prxfumpferit, per cenfuras ecclefiafticas compefcatur.

Si qui vero proficifccntium illuc ad przftandas ufuras juramento tenentur adftridi, creditores eorum ut remittant eis prxftitum juramentum, & ab ufurarum exa&ione dciiftant, eadem prxcipimus diftri&ione compelli. Quod fi quiiquam creditorum eos ad folutionem coegerit ufurarum, eum ad rcftitutionem carum fimili cogi animadverbone mandamus.

Judxos vero ad remittendas ufuras per fxcularem compelli prxcipimus poteftatem, & donec illas remifcrint, ab univerfis Chrifti fidelibus per excommunicationis fententiam eis omnino communio denegetur. Iis, qui Judxis nequeunt folvere debita in prxfenti, fic principes fxculares utili dilatione provideant, quod poft iter arreptum, quoufque de ipforum reditu vel obitu cognofcatur, ufurarum incommoda non incurrant, compulfis Judxis proventus pignorum, quos ipfi interim perceperint in fortem, expcnfis dedu&is neccflariis.computare :cum hujufmodi beneficium non multum videatur habere difpendii, quod lolutionem fic proro-

8«,

♦ qu°d debitum n< abforbet. Porro ecdefiarum prxlatk qui in exhibenda jufiitia crucefignatis & eorum familiis négligentes extiterint, fciant fe graviter puniendos.

Ceterum quia curfarii & piratae nimis impediunt fubfidium terrx fandbe, capiendo & fpoliando tranfeuntes ad illam; & redeuntes ab ipfa : nos, eos & principales adjutores & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus; fub interminatione anathematis inhibentes , nequis fcienter. cum cis communicet in aliquo venditionis^ vel emptionis contracta, & injungentes reâoribus civitatum , & locorum fuorum, ut eos ab hac iniquitate revocent, &compefcant. Alioquin, quia nolle perturbare perverfos , nihil eft aliud quam fovere, nec caret (crupulo focietatis occulta: qui manifefto facinori definit obviare , in perfonas & terras eorum per ecdefiarum prxlatos feveritatem ecclefiaflicam volumus & prxeipimus exerceri . Excommunicamus prxterea & anathematizamus illos falfos dt impios Cbriftianos , qui contra^ ipfum Cbriflum & populum Chriftianum arma, ferrum , & lignamina deferunt galearum eos etiam, qui galeas eis vendunt , vel naves, quique in piraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel in machinis , aut quibuslibet aliis , aliquod eis impendunt auxilium vel confilium, in difpendium terrx fandr, ipfofque rerum fuarum privatione muldlari, & capientium fore cenfemus fervos. Prxcinientes, ut per omnes utbes maritianas omnibus diebus dominicis & fe-^ flivis hujufmodi fententia publice innovetur, & talibus gremium non aperiatur ecclefix , nifi cotum quod de commercio tam damnato perceperunt, & tantumdem de fuo , in fubfidium prxdiâse terrx tranfmiferint, ut xquo judido, in quo peccaverint, puniantur. Quod fi forte non fuerint folvendo, fic alias reatus talium caftigetur, quod in pcena ipforum aliis interdicatur audacia fimilia prefumendi.

Prohibemus infuper omnibus Chri-_ flianis , & fub anathemate interdici-£ mus, ne in terras Saracenorum, qui partes orientales inhabitant, ufque ad quadriennium tranfmiccanc vel rranfvehanc naves faas, ut per has volentibus transfretare in fubfidium terrx fanébe major navigii copia prxparctur, & Saracenis prxdi&is fubcrahatur auxilium quod eis confuevit ex hoc non modicum provenire. Licet autem torncamenta fint in diverfis conciliis fub Acerta poena generaliter intcrdi&a, quia tamen hoc tempore Crucis negotium per ea plptimum impeditur , nos ea fub poena excommunicationis firmiter inhibemus ufque ad triennium exerceri. Quia vero ad hoc negotium exequendum efi permaxime neceffarium , ut principes & populi Chrifiiani adinvicem pacem obiervent, fanda & univerfali fynodo fuadeηte, fiatuimus ut per quadriennium in toto orbe Chriftiano pax generaliter, obfervetur , ita quod per ecdefiarum praelatos difeor dantes reducantur ad plenam pacem aut firmam treguam inviolabiliter obfervandam : & qui acquielcere forte contcmpferint, per excommunicationem in perfonas, & interdi&um in terras, aritiffime compellantur, nifi tanta fuerit injuriarum malitia , quod ipfi non gaudere debeant tali pace . Quod fi forte cenfuram ecclefiaflicam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per autboritatem ecclefix contra eos, tanquam perturbatores negotii crucifixi, fxcularis potentia inducatur, Nos ergo de omnipotentis Dei mifericordia & beatorum apoftolorum Petri & Pauli authoritate confifi , ex illa, quam nobis , licet indignis , Deus ligandi atque folvendi contulit potefta-% re . omnibus , qui laborem illum in propriis perfonis fubicrint & expenfis, plenam fuorum pcccaminum , de quibus fuerint corde contriti, & ore confefli, veniam indulgemus, & in retributione juftorum ialutis xternx pollicemur augmentum . Eis autem , qui non in propriis perfonis illuc accefIcrin: , fed in fuis dumtaxat expenfis juxta facultatem & qualitatem fuam viros idoneos deftinaverint , & illis fimiliter , qui licet in alienis expenfis , in propriis tamen perfonis accefferint, plenam fuorum concedimus veniam peccatorum . Hujufmodi quoque remiffionis concedimus effe participes , juxta quantitatem fubfidii, & devotionis affe&um, omnes qui ad fubventiooem ipfius terrx de bonis fuis congrue miniftrabunt, aut circa prrdi-Aa confilium & auxilium impenderint opportunum. Omnibus etiam pie pro ficifcentibus in hoc opcre fanda de univerfalis fynodus orationum & beneficiorum inorum fuffiragium impertitur, ut eis digne proficiat ad falutem, Amen.

Chr isti uhr bji *>r

ACTA

ACTA CONCILII LUGDUNENSIS

Ex Matthæi Parisii Hist. Anglic. ad ann. MCCXLV.

Altius igitur solis orbita curfum fuum peragente, videlicet circa æftatis medium, congregari funt Lugduni ex totius fere Chriftianitatis latitudine prælati venerabiles, vel eorum idonei, imperatoris quoque, & multorum principum, aliorumque, procuratores, fecundum papalis mandati tenorem concilium celebraturi. Abfentia autem quamplurimi prælatorum per eos quos promiferunt procuratores fefe ex legitimis caufis fufficienter excufarunt: ficut quidam ex Anglorum regno, ut fupra latius didum eft. Inter quos abbas fandi Albani, corpore gravis, fit jam ad fenilem declinans aetatem, magiftro Martino, qui tunc temporis in Anglia profpere commorabatur, teftimonium veritati fuper hoc perhibente, fe rationaliter per quemdam monachum fuum, Joannem videlicet de Bulum, fic quemdam clericum fuum magiftrum Rogerum de Holdene, ... excufavit abfentiam, & ficindemnis & quietus remanfit, domino papa per infos civiliter falutato. Verumtamen de regno Hungariz, quz pro multa fui parte per Tartaros eftvaftata, nulli venerunt. De Alemannia, bello imperiali perturbata, pauci przlati ad concilium minime convenire potuerunt. De terra vero fancta, que multo patuit diferimini, nullus penitus potuit illuc advenire, fed nec advocari. Occafionaliter tamen illuc advenit de terra farda epifcopus Berytenfis, totius Syris nuncius generalis, & fyndicus omnium Chriftianorum terre fandz, mandatum bajulans lugubre de exterminio, permittente Deo, in terra fanda perpetrato.

Quindo fynodui incboiii.

Dim autem dominus papa multos jam prelates, licet tamen non omnes, vidiffet congregatos, die Lune proxima poft feftum nativitatis S. Joannis Baptifte, intravit dominus papa cum fratribus cardinalibus, patriarchis, archiepilcopis, epifcopis, & *aliis prelatis, ad* concilium convocatis, fimul & procuratoribus abfentium tam principum quam prelatorum, in refeftorium religioforum fandi Jufti apud Lugdunum Fuerunt itaque ibidem, abique cardinalibus, duo patriarche, fcilicet Conflantinopolitanus, qui & Antiochenus, & patriarcha Aquilejz, qui & Veneur, imperatorquoque Conftaminopelitanus, comes etiam Tolofanus, & procuratores Anglie, coma Bigod, eum fociis fuis nobilibus, archiepifcopi verode epifcopi centum & quadraginta.

» Propofuitque patriarcha Conftantinopolitanus ftatum & neceffitates ecclefix fuz, aflêrens, quod olim habuit fub fe fufiraganeos plufquam triginta, quotum vix jam tres remanferunt. Subjungens in fuper, quod Grzci, & quidam alii inimici ecclefiz Romane, totum jam imperium Romanic fere ufque ad portas civitatis Cooftantinopolis violenter occuparunt, qui in nullo Romanz ecclefiz obedientes, ipfamque deteftantes, hoftiliter eidem advertantur. Unde dolor & confufio omnium Chriftianorum imminet, cum ipfa fua ecclefia primo fuiffet privilegiata, & merito plus ceteris honoranda: primo enim confiat, beatum Petrum Antioche, quz civitas Grzcorum imperio vel regno fubjeâa eft, ab antiquo fedile, & inde Simonem magum & alios haereticos confufos auiugaffe. Ad quod papa tacuit.

RKTI

•Propcétio

Confrequenter propofitus fuit fermo fidelis, & omni acceptione dignus, de canonizatione fcilicet beati Edmundi Cantuarienfis archiepifcopi, quem Dominus evidentiftimis miraculorum lignis illuftravit. Cujus rei aflertioni cum confiantes teftimonium oâo archiepifcopi fic circiter viginti epifcopi perhibuiflênt, & inflantes, ut in ipfo concilio veneranter ad majorem folemnitatem canonizaretur, poftularent, ale dominus papa, non luo, fed aliorum fpiritu invidorum averfus, dicens: Urgent nos dilationem non capientia ecclefiz nïmis ardua negotia, quare hoc merito ad przfens tempus fufpendere debeat expeâatum. Sed, vita comite, in pofterum negledui non commendabitur: fic quia Deus & mundus fandtitati & virtutibus ejus perhibent teftimonium, in Domino gaudemus, & gratias ipfi referimus uberiora.

Thadæus Frider. II. procurator

Adfuit etiam przfens ibidem Thadzus de Sueffa, domini imperatoris Friderici procurator, vir prudens, & eloquentiz lingularis, miles, & legum dedor, & iacri palatii judex imperialis, pro domino fuo imperatore, tam conftamer quam diligenter refponfurus. Pro cujus pace, & priftinz amicitie reformatione, obtulit pro domino fuo imperatore confidenter, ad unitatem Roman* ecclefiz totum Romaniz, id eft Grzciz, imperium revocare: & quod fefe Tartaris, & Chorofminis, & Saracenis, & aliis ecclefiz hoftibus & contemptoribus, Chrifto fideliter militando, potenter opponet, & quod ftatum terrz fandz, diferimini magno & manifefto periculo jam patentem, fuis fumptibus propriis perfonaliter, pro poflë fuo, teformabit, & ablata Romanz ecclefix reftituendo, de injuriis fatisfacere. Ad que omnia refpondir dominus papa, dicens exdamando: O quam multa & quam magna funt promiffa, nunquam vel nufquam tamen adimpleta vel adimplenda. Sed & hzc, ut conflat, funt promiffa, ut fecuris jam ad radicem pofita, illufo concilio & foluto, per dilationem avertatur. Pacem nuper in anima fua juratam fecundum formam przftiti fiicramenti reneat, & aquiefeo. Porro

fcffiaoitqu*

tneMt eodo lonteatm Protee vellus?

Et fi concederem fibi poftulata, & refilire vellet, nec aliud fpero, quis nunc pro eo cavens fidejuberet, ut cogeret refilientem? *Et* cum duos reges, videlicet Francorum & Anglorum, Thadzus ad hoc fpopondiffet fidejuflores, refpoodit dominus Papa: Nolumus. Quia fi pada commutaftet, vel penitus infirmaflet, (nec aliud credimus, propter frequentiam) aliquo tempore in pofterum oporteret nor animadvertere in *cofdem:* & rune haberet ecclefia tres, quibus non funt in ûeculari potentia, majores, immo nec pares, inimicos. Et cum procuratio Thadzi ad hoc non fufficeret, neque temporis fa<is habuerit, ut hac confummarentur competenter, filuit contriftatus.

Epifcopus autem Beryicnfis, nomine Gualcrannus, qui jam fex menfibus per maris, & uno per terrarum diferimina labores itinerum, ut przdidum efi, continuaverat, ut catum terra fandz nunciarct, auxilium & confilium impetrando, legi fecit litteras, quas magnates qui refidui erant in terra fanda, omnibus Chriftianis

I .... Ini» occidentalibus miferant coofignatas, peroa A CHFUSTI fra,r'* Amulphi de ordine Praedicatorum , in publico ♪ que litters pnefcribuntur in praecedentibus. Quorum tenor lugubris omnes audientes ad lacrymarum, nec immerito, movit eflufionem.

' Ferta vero quarta fequente intravit dominus papa ecclefiam fanfti Joannis, indutus pontificalibus, cum omnibus alii; lupradiftis , vcfte nuptiali, prout jfingulis pertinuit , adornatis . Et fafta invocatione Spiritus fandi , cum litania fequente , & aliis rite, pera&is, pradteavit dominus papa, praeponens & fingultibus in terpofitis proponens i hoc thema: *O vti* enaae/ yai *tranfitif per vietl*, ettenditt , 6 videte fl eft dolor ficut dolor meut.* Et fatis eleganter fer- B monem continuans, comparavit quinque dolores fuos maximos quinque vulneribus & plagis Cruufixi . Unum , de inhumanis & feraliter Chriftianitatem vallantibus Tartaris . Alium pro fchiùxute Romanise , id eft Grrcx ocdefias, que noftri* temporibus & paucis evolutis annis a gremio matris fuse, velut novcrcz , infolenter fic infolerrer deciia eft & averfa . Alium, pro ferpigine novarum hxrefum , icilicet Patarenorum , Bulgarorum , Joviniano rum, & aliorum fchifmatum , ledarum , & errorum, quas jam multas civitates Chriftianitatis, pnecipue tamen Lombardie, tubrependo maculavit. Alium , de terra fanda : in qua Cborofmini deteftabilcs domos Templi dc Ho-C fpitalis, civitatem quoque Jerufalcm, fic alias multas Chriftianorum civitates , cum magno Chriftiani fanguinis profluvio ufque ad internecionem, folo tenus diruendo deftrwcerunt . Alium vero, de principe, id eft imperatote . Qui cum efle teneretur fummus fecularium oeconomus, ôc proteftor ecclefic, hoftis fidus familiaris , ecclefic Oviffi efticax & validus faftus eft inimicus, dc miniftrorum ejus adverfariu* jam manifellus. Et profecutus dominus papa materiam hanc quantum videbatur expedire , eundos audientes dolore compaflliooi* fahibriter fauctavit. Exitu* enim aquarum deduxerunt oculi e/us, fic fingultus termonem proruperunt. In fine autem praedicationisfuc pro-pofint enormitates imperatoris Fridenci, fcilicet herefim, facrilegium, fic inter alia mala, Îuod civitatem quamdam inChriftianitatecoi.- ruxerat novam , fortem & magnam, quam Saracenis populaverat, ipforum utens, fed potius abutens, ritibus & fuperfticionibus, fpreto Chriftianorum confilio dc religione : familiaritatemque fpecialem contraxerat, ut afferebat , cum Soldano Babylonie , fic quibufdam aliis Saracenorum primatibus : diftraftufque fic obfcœnis illeftus illecebris, concubitu muliercularum , vel potius meretricularum Saracenicarum, indifferenter fit impudenter polluebatur . Imponebatque ei multiplex perjurium : fic quod, D fpreto veritati* tenore, nunquam pada , nufquam promiffa confervabat. Super quibus , ut magi* h*c audiente* certificaiet, fignorum imperialium dc auro appenfiooe communitas oftendit epiftola* multas fic multiplices , quibus evidenter arguit fic redarguit ipfum imperatorem fuper perjurio.

Quibus etiam verbis alacriter fe oppofuit Thadcûs, le tunc erigensf imperterritus in pu- - blico, offendens econtra litteras papales bullatas, qu* videbantur jam didi* obviare . Verumramen diligenter inipedo utrarumque renoie, quem longum effet in hoc feripro diluci-dare, & plenius demonftrare, non fibi adinvtccm contradiftorie adverfabaotur, cum papak-s epifto!® conditionales fuiffent, imperatori* vero abfoiutx.· fic apparuit lxfio fidqi manifefte ,,o. cx pane imperatoris, qui «cum omnia abfolute promiferat, nec inde aliqUid fecundum promif. fa compleverat. Ad quod Thadcus diligenter fic «nultipliciter , fecqndum faltem apparentes rationes, nitebatur refpondere, dominumfuum imperatorem excufando, litteras alias ex adverfo Ripâtes offendens, fic afferens, quod in eis continebatur, non fuifle obfervatum : unde dominum fuum imperatorem fuis promiffis parere non debuiffe. Ad hoc autem quod de hcrefi dominus imperator accufabatur , refpondit, refpiciens omnes ibidem congregatos, quafi omnes alloquens : Domini mei, fuper iffo articulo, qui cft graviflimus , non poflit quis certificat!, nifi effet dominus meus imperator pr*-fens, ut ex oris fui aflertione elici poflit quod in cordis fui latet fecretario . Sed quod non fit hzrcticus, probabile poteft haberi argumentum . *Non* enim in imperio, vel regnis fuis, aliquem ufurarium habitare permittit ; in hoc curiam Romanam redarguens, quam confiât hoc vitio maxime laborantem.

Ad hoc autem, quod objeftum fuerat, quod imperator fpecialem habet familiaritatem , fic fufpeftam nimis, cum Soldano Babylonie, fic quibufdam aliis Saracenis, quo? terram fuam permittit inhabitare: refpondit Thadcus, hoc ultro faâum fit prudenter effe; ad rebellionem fcilicet quorumdam fic infolentiam reprimendam fibi jure fubditorum, fic feditionem expurgandam . Utitur enim ipfis in expeditionibus , quorum non eftimat cafum alicui Chriftiano deplorandum, fic fic parcit Chriftiano fanguini, ne fruftra effundatur . Mulierculарum itaque Saracenarum non utitur concubitu .· fic qui* hoc poffet probare ? fed joculatione , fic quibufdam artificiis muliebribus , quas jam, quia fufpeftas, amovit irredituras.

Ilee autem cum Tbaddxu* difta coniummaffet, fupplicavit humiliter fibi concedi modicam faltem dilationem . induoialem, ut domino tuo imperatori nunciare poffet, fic tam a£feftuofe quam efficaciter confulendo perfuadere, ut perfonaliter ad. concilium , quod eum expeftavit, venire properaret , aut ulteriorem concederet eidem poteftatem. Ad quod dominus papa refpondit: Abfit hoc. Timeo laqueos quos vix evafi. Si enim venirer, ftatim recederem. Non adhuc opto fanguinem , nec me fentio aptum aut paratum martyrio vel cufto dic carcerali .

Sequenti vero die, ad inftantiam procuratorum regum Francorum fic Anglorum, maxime vero Anglorum, qui periculo fic dedecori ejus plus aliis, propter affinitatem inter ipfum imperaforem fic regem Anglorum-, fie fœdus ami-Kciti* contraAum, tanti principi*condoluerunt, conceffc funt ipfi Thadco induci· fere duarum hebdomadarum, non fine multorum gravamine Lugduni expcftantium. Hcc cum ipfi imperatori per ordinem omnia minciarentur , in moleftia magna dixiffe perhibetur : Video luce clarius, quod ad confufionem meam toto conamine afpirat papa. Stimulatenim eum libido fic pruritus ulcifcendi in me , eo quod parentes ejus Januenfes piraticos , antiquos fic publicos imperii inimicos, fimulcum prxlaris, quorum duces erant fic tutores, in mari capi fecerim fic incarccrari. Quia nec ob aliud con-

ANNO CHRISTI ··«-

-flat eam canalium convocafle, necfacrum de- cet imperium maxime adveifanti judicio fifti fynodali.

Haec cum ad notitiam domini papa & totius univerfitatis pervenerunt, quod fcilicet, fic dicens noluit juri pariturus accedere, receflerunt a favore ejus multi, qui haftenus cenarim cum eo fteterunt , Anglis pro eo maxime redargutis. Conftanter igitur de acerrime in pleno & jam pleniflimo concilio imperator Fridericus , quafi toti ecclefia contumax dc rebellis , a quatuor Mundi partes inhabitantibus accubatur. Ex quibus cum unus adurgens arehiepifeopus ipfum inflandus accubaret , objiciens ei nimis enorme crimen, isfe fcilicet majeflatis in diâis praelatorum captione, fit aliis gravibus criminibus, reipondit jam fere folus ftans Thadsus pro domino fuo imperatore, ipfum refpiciens accufantem: Non tibi fides adhibenda eft, fed nec verbis tuis (lentium accomodandum: filius enim es proditoris , judicialiter in curia domini mei conviâi & fufpenfi , cujus tu fequens veftigia, niteris patriflare . Siluit igitur ille accufator, amplius mutire nec atafus nec permitius. Eodemquc modo quorumdam aliorum accufationes tam prudenter quam audnder contradicendo caflavit magifter Thadxus.

Venuntamen cum a multis in mari fubmeriorum & incarceratorum confanguineis dc amicis, refumpto adhuc fermone & fpiritu redivivo, eo fortius fic confidentius quo jam favorem ejus declinare viderent, ipfe imperator de captione fspediâa accufaretur, refpondit Thadseus .· Vere Joluit fuper hoc dominus meus, dt hoc praeter intentionem fuam dc occafionaliter contigit. Sed non potuit ipfos prslatos ab inimicis fuis in illo repentino dc vehementi aflultu dc navali prslio, ut bene fetri potuit, fequeftrare, quin indifferenter cum hoftibus involverentur. Et fi praefens dominus meus imperator ibidem extitiflèt , utique diligenter liberationi eorum infudalfet. Ad hoc dominus papa replicavit: Poft eorum captionem , quare infontes , aliis retentis, liberos abire non nermifit, licet injuria multiformiter affliôos? Ad quod Thadsus: Recolendum eft, quod alterata forma convocationis & adventus praelatorum ad concilium fub Gregorio papa celebrandum convocandorum , mutabatur in deterius, dc merito cor domini mei imperatoris etiam immutatum exafperabatur. Quia idem papa cum vocandos tantum vocare debuiflet , publicos imperii convocavit inimicos : laicos nempe armata manu communitos, utpote comitem de Provincia, dc alios: ut patet in epiftola regi Angionun feripta , quam fiipenus recitavimus . Quos conflabat non efle propter eorum fapientiam vocatos , vel ad pacem componendam , fed (editionem potius commovendam . Unde tam in Angtiam quam alias miffis epiftolis regiones, amicabiliter [illegible] vel latis fmgulis fuppbcavtt dominus meus imperator, ne ad tam fubdohim convenirent concilium , praenofeens eos, fi venirent cum hoftibus fuis dc imperii, invadendos : denegavitque cis per fuam fecurum tranfitum ditionem : ficque mifericorditer dc civiliter ipfos de imminenti periculo praemunivit. Unde non immerito tradidit eos Dominus in manus ejus, quem fuperbe contempferunt . Adhuc tamen cum iratus fuit, mifericordie recordatus, voluit ipfos praelatos dc alios imbellcsin pace dimittere , fuorum emollitus confiliis fidelium cum ecce Prrneftinus, dc quidam alii procaces , minas minis accumulantes , dominum meum in facie, etiam vinculati, noti defillebant excommunicare , immemores illius falubris confilii: *fub petaii mtu* . . *Pttr. j.*

Sicque imbelles de rebellibus , imrno imbecilles, fic fafti funt dc amicis inimici merito incarcerandi. Ad quod papa : Praefumpfiffe debuit dominus tuus imperator , quod tam bonorum, & tanta congregatio virorum, nifi de fua caufa diffideret, cum potius abfolviflet, fi abfolvendus fuiflet, quam ligaflet. Sed «6boc manifefte patet, quod fua ipfum confcientia remordebat , & peccatum, quo reus exiitit , fauciarat .-Ad quod Thadacus.* Quomodo confidere potiet dominus meus , ut conjunâos hoftibus haberet propitios in concilio, ubi pntfidere habuit domini mei inimicus capitalis, fcilicet papa Gregorius, cum recalcitrantes videret eos & comminantes etiam compeditos ? Ad quod papa; Et fi unus objurgans gratiam demeruiflet , quare alios innocuos communi involvit calamitate ? Multiplici merito nihil aliud quam fua ignotntniofa imminet depofitio . Quod cum tntellexfilent Angit, reclamaverunt pro prole fua, ne filius patris iniquitatem portaret, nec rivus fanguinis ab origine contaminaretur.

In tertia vero feffione Thadrus nimis timet» dc dolens de domini fui periculo, maxime pro eo quod filia ducis Auftrias , vel ipfi imperatori copulata, vel in proximo copulanda matrimonio, amplexus ejus abhorrens evitabat , eo quod excommunicationi fubjacenti depofittonis periculum imminebat, apparuit in concilio pro domino fuo refponfurus & appellaturus . Et cum cepiflet eum multiformiter excufare, nec audiretur, appellavit pro eo ad concilium proxime futurum generalius . Nec enim nunc omnes praelati , vel eorum , vel principum procuratores, apparent hic impracfentiarum. Cui papa.* Satis eft concilium generale mullorum, qui domini tui humilitatem inutiliter non fine gravamine expeôarunt, patriarcharum, archiepifcoporum , epifeoporum & aliorum de diverfis Mundi partibus nobilium ve! eorum procuratorum. Et qui abfiint , laqueis domini tui impediuntur irretiti. Unde propter hoc indignum eft ut lententia depolitionis in ipfum deferenda retardetur , ne cx malitia fua commodum videatur reportare , cum non debeat alicui fraus patrocinari.

Aflidentlbus autem ibidem Anglicans univerfitatis procuratoribus praenominatis, magifter W illicimus de Poqperic eorum procurator aflurgens , gravamina regni Anglic ex parte univerfitatis Anglis proponens fatis eleganter, conqueftus eft graviter quod tempore belli per curiam Romanam exortum eft tributum injuriofe, in quod nunquam patres nobilium re- ipfi confenierunt, nec confentiunt , neque in futurum confentient. Unde fibi expetunt exhiberi juftitiam cum remedio. Ad quod papa nec oculos elevans, nec vocem , verbum noo refpondit. Et poft paululum filentii, di&us Willielmus propofuit de multiformi reddituum extorfione in Anglia per curiam Romanam faftam, hanc oftendens epiftolam : QwcU Antiarum

ANNO CHRISTI

Reverendo in Clriflo petri buencentlo Dei gretlo pontifiel magnatei & umverjitej regni Anglin recoinnund.itimem , tnno pednne ojcnlo hatornnt.

Eptfloh Αβέβαιη.

„ WÆAtrem noftram Romanam eccleſiam „ 1V1 totis vifceribus diligimus fic amamus, „ ut debemus, fic ipfius honoris incrementum „ fic augmentum affeâione quanta poflumus „ affeftamus: ad quam habere refugiumnos „ oportet temporibus opportunis , ut dolor aggravans filialis materno lolatio mitigetur. „ Quod quidem folatium mater filio eo tene- „ tur mitius dc facilius impertiri, quo ipfum „ maternas dulcedinis alimento gratum repe- B „ rit fic devotum. Efle quidem non poteft im- „ memor mater illa illius gratitudinis, quam „ ci a longe retroaâis temporibus regnum An. „ glicanum impendit, concedendo eidem, ad „ exaltationem fuam, fie confervationem ma- „ jorem , fubfidium decens , fic non modice „ fru&uofum, ut per hoc inter ecclefiam tpfam, „ ficregnum pnediâum foedus dile&ionis firmiu* „ initetur : quod quidem fubfidium proceflu „ temporis beati Petri denarius extiterit nun- „ cupatum. Ipfa vero ecclefia hujufmodi fub- „ fidib non contenta, aliis temporibus, tam „ per legato- quam per alios nuncios multi- „ plicato- , fubfidia petebat diverfa io regno „ pradiâo , que ei a filiis fuis tanquam de- C „ votis, dc matrem fuam Gncer* dileâionis „ brachiis amplexantibus, fuerunt conceffa li- „ beraliter dc libenter. Paternitatem etiam vo- „ liram non credimus ignorare, quod prede- „ ccflorcs noftri, ficut viri catholici, creato- „ rem fuum diligentes pariter dc timentes , „ animarum fuansm dc pnedeceftorum fuorum, „ necnon fic fuccefIbrum, faluii iofiftere cu- „ pientes, monafteria fundaverunt , dc bonis „ fuis, tam terris dominicis quamecclefiarum „ patronatibus, ditaverunt, ut viri religiofiin „ monafteriis illis primam religionem laudabi „ liter exercentes, dc cum fumma devotione „ Altiffimo famulantes, pace dc plena tran- „ ouillitate poflenc gratulari, prout religioni D „ dignofcitur convenire, de diâis dominicis m neceflaria capientes. Et ut clerici fui , pa- „ tronatuum fuorum ecclefias obtinentes, pro „ eis labores fubirent exteriores, fic eos de- „ fenderent, inherences religioni fecunds, ab „ incurfibus aliorum . Qiapropter non fine „ magna mnleftia noftra, fic gravamine into- „ lerabili nobis valde, praefati retigiofipoflent „ patronatibus fuis, aut ecclefiarum collatio- „ nibus, aliquatenus defraudari. Sed ecce per „ vos dc prcdeceflbres veftros, nullam confi- „ derationem habentes, quod praeter fubfidia „ fupradiâa, jam ditantur in Anglia Italici , „ quorum eft jam numerus infinitus, ecclefiis „ ad ipforum religioforum foedantibus patro- E „ natus, qui redores eccletiamm dicuntur , „ praefatos reltgiofos, quos deberent defende- „ re, relinquentes penitus indefenfbs, nullam „ curam animarum gerentes, fed lupos rapa- „ ciflimos gtegern difpergere dc oves rapere „ permittentes . Unde vere dicere pofliint , „ quod non funt boni paftorcs, quoniam oves „ fu» non cognofcunt, nec pallorum notitiam „ oves habent: hofpitalitatielecmofynarumque „ largitioni , ficut ftatutum eft in ecclefia , „ non infiftunt,fed fruftus tantum percipiunt, „ extra regnum afportantes, regnum non mc-

A „ dioeriter depauperando , & redditus occu- „ par.do. Qiiibus redditibus filtres, nepotes , „ confanguinei noAri, fic ceteri bene meriti „ de regno Anglic piediâo, bénéficiai tene- „ rentur, qui poflent & vellent diâa caritatis „ opera, & etiam plura alia mifericorditer & „ pie exercere , & ecclefiis ipfis perfonaliter „ defervire , ut qui ahari deferviunt, vivant „ etiam de altari , fecundum diâum Pauli . „ Ipfi vero nunc neceflitate compulfi laici & „ exules lunt effcfti. Ut autem vobis veritas „ plenius innotefeat, Italici percipientes in An. „ glia fexaginta millia marcarum,j8c eo am- „ piius, annuatim, aliis perceptionibus diver- „ fis exceptis, plus emolumenti meri, redditus „ de regno reportant , quam ipfe rex, quieft „ tutor ecclefic, & regni gubernacula mo „ deratur. Porro poft creationem veftram fir- „ miter fperabamus, & adhuc fperamus, eam „ de vobis fiduciam reponentes, quod veftra; „ paternitatis miiericordia mediante, gaudebt- „ mus eleemofynas noftras prrdiâas tempore „ veftfo fore ftatui debito & priftino refor- „ mandas. &d tacere non pofliunusgravamen „ noftrum p«|uo non folum g.avamur, fed „ etiam ororimimur ultra modum: videlicet, „ quod magifter Martinus prefatum regnum „ fine domini regis licentia, cum majori po- „ teftate quam unquam vidimus habere lega- „ tum a domino *rege* poftulatum, nuper in- „ grefiis, licet non utens legationis infigniis, „ multiplicato tamen legationis officio, novas „ quotidie proferens poteftarcs inauditas, ex- „ cedens excedit.- quadam beneficia jam va- „ cantia triginta marcas vel amplius annuatim „ valentia perfonis Italicis conferendo: quibus „ decedentibus, & patronis ignorantibus , alii „ fupponuntur, & fic patroni fuis collationi- „ bus defraudantur. Adhuc etiam idem'magi- „ fter Martinus beneficia confimilia, cum ea „ vacare contigerit, perfonis nititurafiignare. „ Quorumdam beneficiorum collationem fedi „ apoftolica refervando , & a viris religiofis „ peufiones immoderatas infuper extorquendo : „ contradiâores & refiftentes excommunica- tionis fic interdidi fententiis paflim, non „ abfqne magno diferimine & animarum pe- „ riculo , fupponendo. Cum igitur prafatus „ magifter Martinus , non fine totius regni „ perturbatione non modica , jurifdidionem „ exercens memoratam , quam a confcicntia „ veftra credere non poflumus emanafle , eo „ quod in multis majori fungeretur officio , „ quam unquam fungi legatum aliquem vide- „ rimus, privilegio domini regis admodum de- „ rogando, per ouod ei a fime apoftolicafpe- „ cialicer indulgetur, ne quis in Anglia lega- „ tionis fungatur officio, nifi a domino rege „ fpccialiter poftulatus, fan&e paternitati ve> „ ftrse fupplicarnus quantum poflumus humili- „ ter fic devote, quatenus, cum pius pater ad „ relevationem oppreffionis filiorum manum mifericordiae teneatur extendere, ab oppref- fionibus fic gravaminibus memoratis nos ve- lit veftra; paternitatis benignitas tempefii- vo ac efficaci remedio cito relevare. Quan- tumcumque nainque dominus nofler rex , qui eft princeps catholicus, fit jugi vigilatio- ne obfcquiis Divinis intendit, corporis fui confumptionem non confiderans, in obfequio lefu Chrifti fedem velit apoflolicam revere- ri, fic ecclefiz Roman», ficut filius ejusev- riffimus, commodi fit honoris defideret m-

obist I >MI.

crementum & augmentum; jure tamen re-

CHRISTI " 8'° dignitateque regia plenius confervatis :
„ no· tamen qui in negotiis fuis portamus
„ pondus dierum & »flus , & quibus una cum
„ ipfo domino rege intendere confcrvationi re-
„ gni diligenter incumbit, diâas opprefliones
„ Dec & hominibus deteftabiles, & gravatni-
„ na nobis intolerabilia, non poiTumus srqua-
„ nimiter tolerare, nec per Dei gratiam am-
„ piius tolerabimus , veflrr pietatis remedio
„ mediante , quod feftinum & tempeftivum
„ habere credimus & fperamus. Placeat igitur
„ paternitati veflrr hanc fupplicationcm no-
„ Oram taliter exaudire, quod a magnatibus
„ & univerfifate regni Anglic , taqquam a
„ filiis in Chrifto cariifimis, fpcciales gratias
debeatis merito reportare.

Anglorum nuta ddferfur' . Cum autem per prxdidos nuncios in medio concilio legerentur, & in propatulo manifeilo, fafto optimo filentio , proponerentur,dominus papa non refpondit: quia, utatTcruit, tam arduum negotium morofa indiguit deliberatione. Sufpcndit igitur ad tempus refponfionem , licet urgenter inflarent, nuncii tam folemnes & magnifici; indiflanter tamen fe refponfa daturum pollicendo. Addebant quoque iidem nuncii prioribus querimoniam gravem & feriam , videlicet de violenta oppreflione, intolerabili gravamine, & impudenti cxa&ione , qux per hanc invifam adjedionem , papalibus litteris frequenter infertam , Afb» *obftante* , ficc. exercetur.

Fndrricus ievundus imprtio poni- Altion icitur infiftcns negotio dominus papA licet in contrarium eleganter magifter procurator imperialis allegaflet, in imperatorem Frtdericum fine aliqua palpatione, vel diiEmulatione, vel dilationis induito, talem fententiam excommunicationis in pleno concilio, non fine omnium audientium & circumflantium ftupore & horrore , terribiliter fulguravit,

JnMcrntluJ epifcopus fervas fervorum Del, &c. facrt praftnte concillo, ad rei memoriam faxpiternam.

AD apoftolicr dignitatis apicem, licet indigni, *tfc. ut fltpra pugina* 613.

Haec igitur in medio concilio prolata, cunûis audientibus, ad inflar corufcantisfulguris, non mediocriter timorem omnibus incuderunt, Magiflri igitur Thaddaeus de Sueffa } & Wa[redacted] terns de Octra, & alii procuratores imperatoris, & qui cum ipfis erant, emiflo ejulatu flebili, hic femur, hic pefhis in indicium doloris perçuttente», vix a profluvio lacrymarum

Proetjr.ro· duMconiufi. fefe continuerunt. Et sit inagifter Thadxus memoratui: Dies ifta , dies irae, calamitatis dc miiense . Dommus igitur papa cc przlatt al* fidentes concilio, canddis acccnfis, indiftum imperatorem Frideiicum , qui jamjam imperator uoa eft nominandus, terribiliter, recedentibus φι coufufis ejus procuratoribus, fulgurarunt .

S/aruti ώ repauuone irririjnfl», trj'»*010 reparatione autem terrx fanflx, & negotio crucis, dominus papa folicitus, hzcduxjr jn concilio ftatucnda hoc modo:

Alflifli corde pro deplorandis 4cnx fanâæ periculis, *&c. ut fupra pagina* 62S.

Ecclefiaftica Centura fudiccs damnabiliter abutuntur, cum de matris ecclefix gremio cx alterius culpa indiferete per eam attentent evellere innocentes : cx qua illicite notatus non

4l«ditur, fed errante clavi convent dicitur in~"" damnantem. Volentes igitur infolcntix , vel potius infolertix talium obviare, conflitutionem prrienti decreto fancimus, ut judicum nullus excommunicato , èTc. *ut fupra pagina* Osi. c. >*. ' ,,n.

Eum qui fuper dignitate, perfonatu , vel aliquo alio beneficio ecclefiaftico obtinendis, *Üc. ut fupra pag.* 611. cap. *9.*

Exceptionis peremptoris, feu defenfienisctt- juslibet principalis, *&c. ut fupra pag. 620.c.6.*

Expediendis atque abfolvendis caufarum negotiis obicuritas eft invifa & contemptibilis : perfonarum vero claritas, & locorum celebritas, plurimum opportuna, & commendabilis valde. Proinde prxienti decreto duximus providendum, & arûiflime ftatuendum, ne a iede apoftolica , vel delegatis ipfius, caufx aliquibus committantur, *tfc. ut fupra pag. 619.* cap. 1.

Ador qui venire ad terminum, ad quem adverfarium fitum citari fecerat,contemplent, vel non curaverit, venienti reo in expenfis propter hoc faflis legitime condemhetur ; citationem aliam minime admittendi>- fufficienter caverit quod in termino à liter comparere, *ut fupra ptg.* 610. c. t.

D'fpcndia littum equitatis compendio volentes qua poiTumus induftria coarâare , ac minuert/ftatutum, *tle. ut fup. pag. 6lo:* cap. 8.

Juris eflfe ambiguum non videtur , èTc, *ut fupra pagina 620.* c. y.

Statuimus atque ordinatnusut politiones negativas, tTc. *ut fupra pagir.a* 61 i. c. JO.

De deftio- **Cum a&us legitimi diet & conditiones abhorreant fandione legali , inter legitimos adus eledio pontificum celeberrimus habeatur, cum per eam inter eligentes & clcdum fpiritualis quaedam matrimonii foedera copulentur, atque reconcilientur in eledionibus , feu poftulationibus , vel ferutiniis , ex quibus jus oritur eligendi t vota condicionalia, alternative & incerta reprobamus & prohibemus; flatuentes uc hujufmodi vocis pro non adjcdfs habitis , ex puris COnfenfibuS furgat elect10.**

Jn multis juris articulis numerofitss & infinitas reprobatur . Et ideo proximut flatuendum, uc per generalem claufulam, Quidam alii, qux frequenter in litteris noftris inférieur , nitra tres vel quatuor dixtas in judicio non trahantur. Statuentes, ut fi confervatores, quos plerifque conccdimus, a manifcftis injuriis & violentiis defendere poftint, quos eis committi* mus defendendos, nec ad alia quxjudicialem indaginem & examinationem exigunt, fuam poflinc extendere pote* ftatem. 'iupr» i*s· «·»·* *'

Cap. »- «leflione & elefli pote* luk m **Statuimus, ut fi aliquis ekéliones , pofiulationes , vel provifiones faftas impugnat, m formam objiciens aliquid, vel perionam , & propter hoc ad nos appellari contingat, tam is qui opponit ,**

'—"•—'"nit, quam qui defendit, & generaliter omnes quorum intereft, & quos caufa contingit, per fc, vel per procuratores ad caufas inftruâos, ad fedem apoftolicam die objeltionis iter arripiant infra menfem. Sed fi pars aliqua non venerit poft viginti dies poft adventum aherius cxpeâaca, in elellionis negotio, non obftante cujufquam abfentia, ficut de jure fuerit, procedetur. Hzc autem in diguttatibut, perlonatibus, & canonicis, oblervari volumus - *c mandamus.

Chr Ist I **♦>·

Pana defi* «ewuM in u'eoà^*- Adjicimus, ut qui non plene proba-yeiit quod in forma proponit, ad ev n**r* . quas propter hoc pars altera iv. ‹'e c' ' uerit, condemnetur. Qui ven -.Datione defecerit ejus quod in perfonam ob Je, a beneficiis ecclefiafticis triennio noverit fe fufpenfum. Atque fi infra illud tempus propria fe temeritate ingefferit, iliis iplo jure perpetuo fit privatus, nullam fuper hoc dc mifericordia fpem aut fiduciam habiturus: nifi manifeftiffimis conftiterit documentis, quod ipfum a calumnia: vitio caufa probabilis & fufficiens excufec.

icptîÎs! ' Oiftcii noftri debitum remediis invigilat fubjeltorum. Quia dum eorum excutimus onera, dum (candala removemus, nos in ipforum quiete quiefeimus, & fovemur in pace. Proinde prrfenti decreto ftatuimus, ut ecclefix Romanz legati, quantumcumque plenam legationem obtineant, five a nobis miffi fuerint, five fuarum ecclefiarum prztextu legationis fibi vindicent dignitatem, ex iplius legationis munere conferendi beneficia nullam habeant poteftatem; nifi hoc fpecialiter duxerimus indulgendum. Quod tamen in fratribus noftris legatione fungentibus nolumus obiervari : quia ficut honoris przrogativa Iztantur, fic cos authoritate fungi volumus ampliori.

rerum b «· Frequens & affidua nos querela circumftrepit, quod fpoliationis exceptio nonnunquam in judiciis calumniofe propofita, caufas ecclefi afticas impedit & perturbat. Dum enim exceptioni infiftitur, appellationes interponi contiogit. Et fic intermittitur,0C plerumque perimitur caufz cognitio principalis. Et praeterea nos, qui voluntarios labores appetimus, ut quietem aliis praeparemus, finem litibus cupientes imponi, & calumniz materiam amputari, ftatuimus, ut in civilibus negotiis propter fpoliationis objeltionem, quz ab alio quam ab altore facta proponitur, judex in principali procedere nonpoftponat. Sed fi in civilibus ab altore, Ain criminalibus autem fc fpoliatum reus' afferat a quocumque : infra quindecim dierum fpatium p ft diem in quo proponitur, quod afferuit comprobabit. Alioquin in expends, quas a/lor interim ob hoc fecerit, judiciali taxatione praehibita, condemnetur; alias etiam, ii xquum jud«<-: .puniendus. *Hum autem f; , i intelligi volumu; **» hoc cafu, cum . h «'ituiitcraccufatur, qui tota fu —ua fua, vel majori parte , per violentiam fe deftituv n unirmat. Et fecundum hop -v^nones fano credendum eft inrcllcltu : quia nec nudi contendere, nec in errore inermes opponere nos debemus, habet enim fpoliatus privilegium, ut non poflit exui jam nudatus. Solet autem inter fcholafticos dubitari, fi fpoliatus a tertia, de fpoliatione contra fuum accufatorem excipiat, an ei tempus a judice debeat indulged, infra quod reftitutionem imploret; ne forte fic velit exiftere, ut omnem accufatorem eludat; quod fatis zquitati confonum zftimamus. Et fi infra tem C pus indultum reftitutionem non petierit, & caufam, cum potuerit, non perducat ad finem: non obftante fpoliationis exceptione,«Ueinceps poterit accufari. Ad hzc ftatuimus, ut rerum privatarum exfpoliatio agenti iuper ecclefiafticis, vel e contrario nullatenus opponatur.

chkîsII

Pia confideratione ftatuit mater ecclefia » quod majoris excommunicatio nis exceptio in quacumque parte judiciorum oppofita, lites differat & repellat agentes : ut ex hoc magis cen D fura ecclefiaftica timeatur, excommunicationis periculum evitetur, contumaciz vitium reprimatur : & excommunicat! dum a communibus altibus excluduntur, rubore fuffufi & confufi, ad humilitatis gratiam & reconciliationis effeftum facilius inclinentur. Sed hominum fuccrefcente malitia, quod provifum .eft ad remedium, tendit ad noxas. Oum enim in caulis ecclefiafticis hzc frequentius exceptio per malitiam apponatur, contingit differri negotia, &. partes fatigari laboribus & E expenfis. Proinde quia morbus ifte quafi communis irrepferit, dignum duximus communem adhibere medelam. Si quis igitur excommunicationem opponat, fpeciem ipfius & nomen excommunicatoris exprimat; fcituruseam rem a fe deferri in publicam noticnem, quam infra ollo dierum fpatium, die in quo proponitur minime computato, probare valeat apertiffimis documentis - Quod fi non probaverit, judex

De accufa* tionibui. De excep- in (. decr

~j^ "dex in caufa procedere non omittat, reum in expenfis, qo.as ador ob hoc diebus illis docuerit, przhabica taxatione condemnans. Si vero poQmodum inflantia durante judicii, dc probandi copia fuccedente, de ea dem excommunicatione vei alia excipiatur iterum, & probetur, ador in fequentibus excludatur, donec^meruerit gratiam abfolutionis obtinere; his quz przcefterunc nihilo minus in fuo rohore duraturi*: provifo ut ultra duas vices non proponatur hzc exceptio, przcerquam fi excommunicatio nova emerferit, vel evidens & prompta probatio fupervenerit de antiqua. Sed fi poft rem judicatam talis exceptio proponatur, * excufatiohem impediet: fed fententia, quz przceffit, non minus robur debitum obtinebit: eo tamen falvo, ut fi ador excommunicatur fit publice, &hoc judex noverit quandocumque, etfi hoc reus non excipiat, judex adorem cx fuo officio repellere non poftponst.

Cum zterni tribunal Judicis illum reum non habeat queminjufte judex condemnat, teftante propheta, & dicente: *Nec demittit/ eu» tu» fuiituUiuriHi*, caveant ecclefiaftici judices, & prudenter attendant, ut in caufarum proceffionibus nihil vindicet odium, nihil favor ufurpet; timor exulet, przmium & expediatio prsmii juftitiam non evertar. Sed ftateram gerant in manibus, lances appendant xquo libramine, ut in omnibus, quz in caufis agenda fuerint, Jirzfertim in concipiendis fententiis & erendis, prz oculis habeant folum Deum. Illius imitantes exemplum, qui querelas populi tabernaculum ingreflus ad Dominum referebat, ut fecundum ejus imperium judicaret. Si quis autem judex ecclefia(licus ordinarius, feu etiam delegatus, famz prodigus, & proprii persecutor honoris, contra confcientiam & contra jufticiam, in gravamen partis alterius, in judicio quidquam fecerit per gratiam vel per fordes, ab executione officii per annum noverit fe fufpenlum, ad zftimationem litis parti, quam lzferit, nihilominus condemnandus. Sciturus quod fi fufpenfione durante damnabiliter ingeflerit fe Divinis, irregularitatis laqueo involvetur, fecundum canonicas fanftiones; a quo non nifi per fedem apoftolieam poterit liberari. Salvis aliis conflitutionibus, quz judicibus male judicintibus panas congerunt & infligunt. Dignum eft etenim ut qui in tot prxiumpferit offendere, poena multiplici cafligetur.

Cordi nobis eft lues minuere, & a laboribus relevare fubjcdos. Sancimus igitur, ut fi quis in judicio, vel extra, fuper intcrlocutona, vel gravamine, ad nos duxerit appellandum, caufam appellationis in fcnptis a(Tignare deproperet, petat apoftillos, quos ei przcipimus exhiberi. In quibus appeklationis caufam judex exprimât. Et cum appellatio non fit admifla, vel fi appellationi forfitan ex fuperioris reverentia fit delatnm, ppft hoc appellatori fecundum locorum diflantiam,, & negotii qualitatem, tempore prolecutionis induito, fi appellans voluerit, & principales peciérint, per fe & per procuratores inftrudus, cum mandato ad agendum, rationibus & munimentis ad caufam fpedlantibus, accedant ad fedem apoflolicam fic parati, ut, fi nobis vifum fuerit expedire, finito appellationis articulo, vel partium voluntate omifTa, procedant in negotio principali quantum poterit, & de jure debebit; his, quzin appellationibus adiffinitivis fententiis interpofitis antiquitas ftatuit, non mutatis. Quod fi appellatof quz prrmifta funt non obfervet, reputabitur non appellans, & ad prioris judicis redibit examen, in expenfis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempferif hoc flatutum, in eum, tanquam contumacem, tam inexpenfis, quam in caufa, quantum a jure permittitur, procedetur. Juftum eft equidem ut in eum jura infurgant, qui jus, judicem & partem eludit *

Cum excommunicatio fit medicinalis, non mortalis difciplinans, non eradicans, dum tamen in quem lata fuerit non contemnat: caute provideat judex ecclefiaflicus, ut in ea ferenda oftendat fe profequi quod corrigentis eft *SI* medentis. Quifquis ergo excommunicat, in fcnptis proferat, & caufam exprefle confcribar, propter quam excommunicatio proferatur. Exemplum vero feripturz hujufmodi teneatur excommunicato tradendum infra menfem poft diem fententiz, fi fueric requifitus: fuper qua requifitione fieri volumus publicum inftrumentum, vel litteras tcftimoniales confici figillo authentico contignatas. Si quis autem judicum hujufmodi conftitutionis temerarius violator exiftat, per menfem unum ab ingreffu ecclefiz & Divinis noverit fe fufpenfum. Superior vero, ad quem recurritur, fententiam ipfam fine difficultate relaxans, latorem excommunicationis ad expenfas omnes & interefle condemnet, & alias puniat animadverfione condigna, ut poena docen-

ANNO CHRISTI

"cente, difeant judices, quam grave Gt Λ excommunicationum fententias fine maturitate debita in aliquem fulminare. Et haec eadem etiam in fufpenfionis & interdici fententia volumus obfervari. *Cayeunt* aurem przlati, & judices uni* verfi, ne prxdi&am fulpenfionis poenam incurrant. Quoniam (i contigerit eos fic fufpenfos Divini officia exequi, Gcuc prius, irregularitatem non effugient, juxta canonicas fancliones I fuper qua non nifi ger fummum pontificem poterit difpenfari.

Or fententia enrenununicationis, c. ›■ ib›

Solet autem a nonnulliis in dubium revocari, an cum aliquis per fuperiorem abfolvi portulae ad cautelam, dum in fe latam excommunicationis fententiam aderit erte nullam, fine contradictionis obftaculo munus debeat ei abfolutionis impendi. Çt ante abfolutionem hujufmodi, qui fe oftert in judicio probaturum fe port appellationem legitimam in excommunicatione notatum, vel intolerabilem errorem in fententia fuiffe patenter cxprciTum, fit in ceteris, excepto probationis illius articulo, evitandus. In prima igitur dubitatione fic ftatuimus obfervandum, ut petenti abfolutio non negetur, quamvis in hoc excommunicator, vel adverfarius, fe opponat. In quo cafutres tantummodo o&o dierum indulgebuntur dilationes, fic dicenti, ut fi probaverit quod opponit, nec relaxetur fententia, nifi prius iufliciens prxftetur emenda, vel competens cautio de juri parendo, fi ofienfa dubia proponatur. In fecunda «ero quxflioue (latuimus, ut fi is qui ad probandum admittitur, pendente probationis articulo, etiam ceteris, qux ut a&or in judiciis, acceptaverit, interim evitetur. Extra judicium vero, in officiis, po. flulationibus, & ele&ionibus, & aliis legitimis adibus, nihilo minus admittatur.

CAPITULA

Lugdunensis concil II

• Binio non edita, collcâa ex facto decretalium.

*e4f*d ZjMtMut lie dmhtr, fed aonomia conti- Meahtr inCmflitutioaihu haocetaii* /K *infertile ekalij, iden be imittmtiir.* Mxnfi.

Dt pltfldtb avtbirftfeopi, & ejus officlalis l» Jnffragaws.

NOTA SEVEKINI BINII.

ANNO CHRISTI

G. C.

*. Crf/rfl q** trt* w‹?/w *tx Stjdfflfl* (F 7 rrr^rmru *dirum nemt**

EAdrtn aâa roncife & breviter recitantur apud abbatem Stadenlem tn ciuonico hi» verbtt *Domlat* ri.i' *papa l» Burgundlam Lugdunum, quo priora /edet eft tlalharnm, vrmrxi, lum foannu Raptl tn ibidem concilium celtbravu. ‹r quintam parttm ab e. r/ui rrddt-*

reret IT Mi Mmx› B1- *dit frru lrrt'j, qua*

enormlter violatum, ty Et fwulo infra, cu›n alia quidam dr Saracenis & prodigious orbiunictrlellium aipcôibua recenluifler, fubjungit : *Papa m fam dlfh concilla, lclh-*

tote propria drpo/ult, tf banc dcpofitlonem per rotam ecdeflam promulgavit prauptem /ub lnterminatione excom-

non perimere lmperatorem vel minuere vel defttuere 1 *Jtd elellum a prtnclptbul coronare. lnterea Papa folictta-ri fecit principet, q«o› ad lmperium rrgendum credidit ·doneoe, «Z altquri eorum onut lmperli /umeret ‹T labo-*£Γ,IB, *promittent et. qu:cumque lmperltem affumeret, cong-ltem V auxilium pariter (y favorem. Tandem Henncul Eantgravlut, cognomento Rafpt, multlt tvtflul precibus, lmperlum accepit,*

Trithemius in chronico Hirfaugienfi : *Pridericut lmperator fecundat, ait, tn concilio lacgdunenji e papa lnno.cntio cltatut, ty non comparent, a C.efarea malCjUtt deponitur, V omni dignitate privatur va.avttiue deincept, u^ quidam volunt, Ro manum lmperlum per annot viglntl OHO. a'que ad Rodulpbum de Habiburg, quamvlt lret lnterea fucceffive per prmcipel fuerlnt elelll, pluret autem ln dij/engoae, principibut non concordamibut. f.t laidem poft depo'itloncm Frlderlcl. Pupa mandavlt principlbut ; u' lmperatorem, quem vellent, eltgerrnt : quorum allqul Frtdencum /tquentet, mandatum papa non curaverunt ; ceterl ln unum conveniente1, Henrl.um provinclalem cotmltem Halfa tn regem contra Frldenlum cltgentel, partlt elul quantum potuerunt defenderant* I *Ele~ Hul autem Henricut, bellum cum Conrado babun /lllo lmperatoril m campit fuxtu* ¡*Francofordlam, ty vlllor eva-*

hlnnlt lgitur quinque nomen gerent reglum. nlbll memorla dlgnum patravlt. /ed obllt. lmpem coronam mlnlme conflentut. ŷuamdtu enim vlxlt lmperator Frtdencou, per annat ferme fex provalere contra eum nec papa nec allqul! *pnnclgum potult fed non advertent fententlam papa, quam lnjuftam (X frlvolam dlctbat, fe lmperatorem geflit ; magnamque prtnclpum, nobllium ty clvltatum adbarentlam babult ufque ^d mortem. lntravlt P*fl depofitlanem ful ln Italiam, tf tantlt mallt papam /ubjeSofque tllt populor afflxlt, ut ponnfctm vlvere tadaret, voluijfetque fe nunquam depofittonem tlhul cogitavlfe- Maxima enim partlalllat populorum ln Itali·: Jubfecuta eft. qua ufque ln prafentem ferme dlem* ΛΛHiil *ducentae ‹T fexaglnta, non ftne multorum eftufione /angulnl1 duravlt. Enlmvero qul Romanr pontlflcll /equebantur partti, quorum votu lnditum nomen erat Guelforum, fautore· lmperqeorll, qul Gibelllm dlcebantur, omnl fludlo omnique virtute perfequl V delere penitut fatagebane.* p *Nec minore ftudlo Cnelfol Gibelhnl perfequebantur.* Hac Trithemiua.

G. C- Qjsod ait Albertus Stadenfis, pontiberm in hoc concilie, *qatntam partem ab ecclefila rtdduuumrequtpvl)-Jt :* fallitur. Nara vijehnutn tantum petitam die, id* que in triennium, fupra legtrti *c.* · 7. Inrttrutioourn htc tadarum I Qpintam autem exaâam a Polouss adverbia Friderfcum Imper, max videbimus, ad ann. MCCXLVUI.

G. C. URATISLAVIENSE concilium ad arm. MCCXI.V. commemorat Staravolfcius. bed male iHui collocat, cum tit anni MCCXLVUI. ut infra ad ilium annum lege

••«J- I>1I·

W AD LUGDUNENSE I. CONCILIUM OECUMEN1CUM

*A»*o* 1245. M/nmt.

ADDITIO.

«at OMnittm primum ad concilium hoc additamentum flatuo collc&ionem decretorum Innocentii IV. quam idem Innocentius in iynodo legendam , probandam, recipiendamque in corpus juris canonici dedit . Eam quidem Labbcus ex fexto decretalium compegit , deditque poft canones hujus concilii, ratus, & merito quidem , hanc pariter colleâionem ad concilii afta pertinere . Sed in eam daffem ea tantummodo Innocentii decreta contulit , qux ex titulo lata efle illa in concilio] Lugdunenli dicebat . Reipfa tamen alia pariter Innocentii decreta in ea colleûione continebantur (cademque dem & in fcxtum decretalium tranfierant) adeoque & propofita funt in concilio, quanquam concilii nomen io titulo non pncferunt . Quin & nonnullae ejus colleâionis concilio exhibite faoâiones fruftra in fexto decretalium , cum ibi omiflr fmt, quererentur. Ita pariter & prefatro quam eidem colkâioni fus ftatuit Innocentius, nec apud Labbcttm , nec in excuûs alibi exeat. Prrftat igitur integram illam hic exhibere, qualem teperi in duplici MS. codice Bibliotbece canonicorum Cathcdralis eccleiiae Lucenfis , in quibus poft decretales Gregorii pape IX. fubditur hoc titolo :

Incipiunt nove conftitutiones &c.

IN CONSTITUTIONES INNOCENTII PAPÆ IV.

*In Concilio L*iduntnfi Ottuuttnit· leRtr atetfteffiu*

PRÆFATIO EDITORIS.

ACtorum , feu Canonum Lugdunenfis concilii trcumenici anno 1245. habiti portionem maximam conficiunt Innocentii pape IV. conftitutiones , quas legendas , promulgandafque in eodem concilio ipie per fc pontifex exhibuit . Has dare fibi viius eft Labbeus, cx libro VI. Decretalium, canones iUos defcnbcns , quorum in titulo legebat : *Jnnetaitixi IV. I» Conelli»* . Ita tamen ille agens codicem longe minorem reprarfentavit , quam qui concilio Lugduncnfi reipfa oblatus cft , ut ex codicibus M. S., in quibus ca canonum colledio offertur legenda , intelligimus . Fateor equidem omnes illos , vel fere omnes illos canones , quibus eadem collcâio ronflât , in lexto Decretalium huc illueque diipcrfoc comprehendi ; fed longe plures funt quam qui concilium Lugduncnie in titulo ptaeferunt: cum illi tantummodo eo titulo pnefixi fmt , quos tunc primo Innocentius condidit , non vero quos antea a fe promulgatos in eamdem conftitutionum fuaram complexionem revocavit . E re igitur mea efle duxi , integrum , qualem in volumine M. S. Bibliotheca Cathedralis Lucenfis naftus fum , codicem conftitutionum Innocentii IV. hic dare , addita cx eifdem M. S. codicibus prefatione Innocentii IV. quam nufpiam excufam reperi . Cum vero editionem hanc meam ad manuferiptos codices exegerim , & canones ifti fere omnes huc illueque in VI. Decretalium difperfi fint , ideo in adnotationibus ad oram libri dedi variantes , fi quas ex collatione editorum cum M. S. offendi . (Jfus fum vexo in editis conferendis editione Decretalium Pithxana , quam accuratiflimam reputavi . Adnotanda pariter duxi loca decretalium , in quibus finguli colleâionis Innocentianas canones repofiti iunr. Hxc unctionum repetitio fuperflua videri nonnullis potuifler ,' cum nemo unus *fuerit* , cui non fit in promptu liber fextus Decretalium , portionem maximam horam canonum Innocentii IV. compleftens ; verum prrter quam canones hic quidath occurrunt , fruftra in VI. quxrcndi, alius eft etiam harum couflitutionum ordo ab eo , qui in fexto fcrvatus eft . Sunt iniuper variantes plures ab editis in fexto canonibus , quae minus facile animadverterentur fi ab his conflitutionibus ex integro referendis parceremus. Denique movit me Labbei exemplum, qui ex fexto Decretalium eos canones collegit , quos ad Lugduncnie illud concilium fpcltare arbitratus eft . Æqui, bonique faciant Te&ores diligentiam hanc meam, ex qua illis id falrem accedet commodi, ur hic tandem primo integrum conftitutioruun Innocentii codicem, fruftra alio qweiendum, offendant; quin dc alia quedam , rara licet, nancifeemur, quit aufquam comparucrunt.

IN-

CST

ANNO CHRIST!

INCIPIÜNT DECRETALES NOVISSIME

Compilât per dominmn Ianocentiicm IŸ. m Concilie Lngdunciffi.*

INnocentius Epifc. fervus fervorum Dei Dii. fil. univerfitati magiftrorutn, & fcholarium (a) Bononis commorantibus falutem & apoftolicam benedi&ionem. Cum nuper in Concilio generali apud Lugdunum quafdam conftitutiones fuper cenis articulis duxerimus promulgandas, untverfirati veftrr per apoftolica feripta mandamus, quatenus eis, quas lub bulla noftra vobis tranGnittimus uti velitis adeo modo tam in judiciis, quam in fcholis, ipfas fub fuis titulis, prout fuper qualibet earum exprimitur, inferi facientes.

(a) Ia A«» ^»*27/ J^JJ*j** ηβMιαΐïτΛ f»tt m- v4rWa«««i -</«

De nferiptit.

Cap. eum in mairis de kripcif.

Cum in multis juris articulis infinitas reprobetur, provide duximus (Uniendum, ut per generalem ciaufulam, quidam atii, qu« frequenter in literis noftris infcriiur, ukra tres, vel quatuor in judicium non trahantur. Quorum nomina in primo citatorio imperator exprimat, ne locus fraudi forfitan relinquatur, G circa ea poflit libere variare.

Utut sa «<fow *ancilla.*

Dtrj) tntil-

Przfenti decreto duximus providendum ne (i) a fede apoftolica, vel legatis ipfius caute aliquibus (c) committantur, nifi perfonis, que vel *dignitate* (d) font prédite, aut in Ecclefiis cathedralibus feu aliis collegiatis honorabilibus inftitute. Nec alibi quam in civitatibus, vel locis magnis, &' inftgnibus, ubi haberi valeat juris copia peritorum, caufz hujufmodi agitentur. Judicibus vero, qui contra hoc flatutum ad alia loca alterutramque (*e*) partium citaverit, vel utramque, non pareatur impune, n'G cituio dc communi utriuique partis proceflerit voluntate.

(b) Alter Cod.M (c) Alter Co.i.id.«- nrw (4) Cotait. /<favr«rr«ta (c) Cod.H *elttruerem.* *lctipm* in e.

Hem in eadem.

Difpendia litium equitatis compendio volentes qua pofTumus induftria coarâarc ihturum felicis recordationis *Gregarii Pop* 1X {fi* fuper hoc editum ampliantes; decernimus ut fi quis contra alium plures pcrfonaks movere voluerit quefttones, non ad diverfos judice*, a<* fuper omnibus hujufmodi quo ftionibus (iteras fludeat impetrare. Qui vero contrarium fecerit, omni commodo careat literarum (g) *proceffm* habitus valeat per caf* dem, *alias (b) vm* reo fi eum per ipfas (i) fatigaverit in expenfis (À) condemnandus. E ^CM 3°<xlu€ 6, eodem durante judicio, aôorfc v«ÎieT- *re™ obnoxium duxerit, reconvenrionis beDeficio, vcl conventionis, fi contra eum literas impetrare (/) valuerit, de jure fuodebeat *P°d eofdem Judices experiri: nifi eos ut fufpeâos poterit recufare, fimili perna, fi contra hoc fecerit puniendus.

(OCodw»!- «I&τΓ /r,. (tf*j*d-aee *tOlth.* (k) *I» M.* «ddtmr.

De ekHiane, tf eleUi pott/ijte. Jdene.

C*. teak-

Statuimus, ut fi quis eleâionem, poflulationem, vel provifiooem in&un fotpognat in formam objiciens aliquid, vel perfonam & propter boc ad nos appellari contigerit, tam is qni opponit, quam qui defendit, & generaliter omnes quorum interest, & ad ipfos caufa contingit, per fe vel procuratores ad caufam *fogitienter, (a) inftruâos ad fedem* Apoltolicam a die objeÀionis iter arripiant intra menfern. Sed fi pars aliqua non venerit per 10. dies poft adventum alterius pinis ex. pedata in eleâionis negotio non obflante cujulquam abfentia, ficut de jure fuir, procedatur. Hoc aurem in dignitatibus, pertonatibus, & canonicis obfervari volumus & mandamus. Adjicimus etiam, ut qui non plene probavit, quod in formam oppofuit ad expenfas, quas propter hoc pars altera fe fecifle docuerit, condemnetur. Qti vero in probatione defecerit, ejus, quod objicit in perfonam, a beneficiis ecclefiafticis triennio noverit fe fufpenfum, ad que fi infra illud tempus fe propria temeritate ingeftent, tunc illis ipfo jure perpetuo fit privatus, nullam fuper hoc de mifericordia fpem aut fiduciam habiturus, nifi manifeftiflimisconftiterit *argumentis* (-) quod ipfum a calumnic vitio caufa probabilis, & *manifefta (p) excufat.*

ANNO CHRIST! & eua. p©. (n) A.jt »a **"" I (°) Tn *Dtcnmrmli* (P) *E4,I.* Iulhcie*.

Mem m codmv.

C In eleâionibus, fit portulationibus ac feruTiniis, ex quibus jus oritur eligendi, vora conditional», alternativa, & incerta penitus reprobamus; ftatuentes, ut, hujufmodi votis pro non *votii* (y) habitis ex puris confenfibus celebretur eledio: voce illorum, qui non pure confcnferint, ea vice in ahos *retl, dente* (r).

Cap- »n eleÔKinibu» adxfli, latente

De fnpplcndn negligentln Prolatorum. Mcm.

Romana vero Ecclefia &c. èT *infrn*. Ediâum vero per Remenfem provinciam publicatum, ut a fubditis epifeoporum ipfius provinDcir pro audiendis, & terminandis eorum caufis libere ad Remenfem curiam accedatur penitus revocamus. Qpiaetiamfi tenerentur iidem epifeopi pro fuis culpis vinculo excommunicationis adftriâi; non tamen ex culpis (s) *irft* (cum id non inveniatur a jure conceffumjad Remenfem Aichiepifcopum jurifdiâio devolveretur eorum. Sed alia forte pro illis poena ipfis (s) poflet infligi. «j

Op. Rohm* m De fuppl. «()[redacted](. Prek la «. (›) Edir. *t» Mh.* Add. i. cd. raa«*-

De bnronibet/ ennitMtibn/(«) Regem r^M..

Grandi non immerito *tf infr**. M. q. diledum Filium N. *vkecamitttee (n)* Bononienfem (/) przfati regis Portugaise fratrem de devotione, probitate, ac circumfpedione multipliciter commendatum, qui eidem regi, fi abfî(ue legitimo decederet filio, jure regni regi uccederet, quique *eMumnrtHnt* («) dileâionis, afleâu, quos vos, ÛC ptedidum regnum profequitur, magnanimitate, ac potentia *fibi* plurimum fufiragantibus, regnum ipfum (as) reformaturus firma credulitate fperatur: prefertim cum ad curam, flt adminiftratioocm generalem, flt liberam regni ejufdem non m-nus (M) faepediâi regis, quam ipfius regni uti-litatem fi provide attendatur ac ad defenfionem *c'

Op.O»ndi U)C«M>rw ra. (y) Ai- fc-ûa. (t)SA *mr* (μ)^αζα maturiu». & 9u*™

cr nem ecctefiarum, awnaftcrioram* alforumque Ajaftoran ,· quia dam earum excutimm one-
■..... -piorum kxocnm regd praferi, fit prribnaram rà * dum feandela removemus, nos in ipfo- anno
ANNO ecdefiafticaran. tam reflgioforan, quam fa- ran quiete quiefeimm * dt fovemur in jace.
C^MSTI cularium ; necnon viduaram » orphanorum , Proinde pratenti decreto ftatuimus* ut Eecte-
'*'I dt caucroram feidem degentium, ac de perdi. fi* Roman* legati * quantancumque plenam
torum inii recuperationem falubriter in Do- legationem obtineant * five a notes miffi fue-
mino confidimus fit adfiunptus; cum ad vox rint * five fixarum ecdefiaram praetextu lega-
acceflërit , fidelitate , homagio, juramento , tionis fibi vindicent dignitatem ex ipfius lega-
(«) tr feu pafto, fi aliquibus forte praefato regi vel tionis munere conferendi beneficia nullam ha-
cuicumquc ali* perfoc* (a) teneamini , aut beant poteftatcm * nifi hoc alicui fpecialitcr
etiam ipfius rego prohibitione; dummodo per- duxerimus indulgendum . Qud ramra i» fra-
fooam ejus* dc ricam* ac legitimi filii fui* fi trita/ Mfiri/ * nolumus
<s) Cd. add>r aliquem ipfum habere contigerit, fideliter con- obfervari , quia ficut honoris praerogativa lac- ""° vx".
Mini· (erretis (i) eis exhibentes honorem * nequa- tantur * fic eos auftoritate fungi volumus
t quam obftantibus in civitaribus * caftris * vil- ampliori.
lis, dt munitionibus regni pnedi&i cum omni-B
bus fuis redperc, ac ejus difpofitioni * ordi-
nationi, & mandatis univerfalitcr finguli , dc
fingulariter uni verfi per omnia* dt in omnibus
intendere abfque difficultate qualibet procure-
tis impendentes fibi contra quoslibet repugnan-
tes , ac etiam violentos confilium , & auxi-
liurn , dc favorem de redditibus* proventibus*
k) M. ie. cmnibufque fepefati Regni (c) viriitu fine di-
minutions aliqua plenane reponendo * ut dc
illis diâo regi fecundum quod fuam decet ex-
cellentiam fibi, ac fitis, dt profati regni ne-
ce(fitatibus , pro temporum * ac negotiorum
emergentium quantitatem valeat providere .
Alioquin venerabili Fratri noftra Bracharenfi
Archiepifcopo * dc epifeopo Columbrienfi da-C
mus his noftris litt» in praeceptis . ut y04
ad id av* PriMipm EccUj. ritcE. R<t- com-
pellant . Per hoc autem non intendimus me-
morato regi * vel ipfius legitimo filio , fi
quem habuit * pnediftum regnum adimere ;
led potius fibi . & eidem regno deftruftioni
(dfedadd. (d) dc vobis ipfis in vita ejufdem Aegis, per
*W*v folliciredioem, dc providentiam comitis coufii-
icre iupradiâi.

Pe Officio Vicarii.

Romana Ecclefia dec. if Mra. Cum Re-
menfis Archiepifcopus io officialem alicujus D
Vk. ia v. fuflragaoei fui rrcommuniearionis fententiam
ex aliqua rationabili caufa profert * illos, qui
vice» M"* tictu&t * propter hoc excommuni-

ée * qui ecclefiaftfc* center* diftriftione *
pro eo quod fuum exercent officium, non ar-
feantur . Ea tamen * qu* ipfis gerendo hu-
jufinodi vices agunt eo taliter excommunlca-
WJM· ·*■ to exiftente (/) , fi jurifitiftiooem tantum
T recipiunt , ab eodem non poftmt obtinere
vigorem.

*De Ofido * Oriinarii.* "inno Cad. additur 7--

Romana Ecclefia . Et mfra . Prohibemus %"Roma.
quoque, ne Remenfis Archiepifcopus Dkecefi- Im de Offic.
bus fuflraganeorum fuorum foraneos officiales θτ1 <·
cooftituat : quia cum Metropolitanis ne fuo- ta-
rum fuftragancoram ingrediantur Diocefes , π<κ. ΙΠ.
ut in eis authoritate propria judicent * diloo-
nant* aliqriJve ditri * agunt canonica proni- * vti
beant inilituta : nequaquam hoc poiTunt in il- ·J-
lis per abos exercere. Nec pro ·* fari cau- · cbd. UBM
fas per appellationem delatas ad ipfos poftiint /*w ru/·*
in fuflraganeorum fuorum Dtoecefem delegare : ar4******
fimiliter licet eis tales officiales inftiruere in'1**'''
eifdem * qui eoram vice * cum appellatur ad
ipfos, citaiioocs* vd infubitioocs udant; feu
compefcant in hac pane rebelles . Quia in
caufis per appellationem devotetis ad ipfos jam
jurifdi&ionem obtinere oofcuntur; propter quod
licite poflunt fuper illis committere vices luas.
Non fic autem in aliis, io quibus nondumex-
tiiit appellatum, dc idcirco non debent aliquos
conftituere pro citationibus ia futuris caufis
appellationum, dc inhibitiombus faciendis; nifi
aliud Remenfis ecclefia * circa talium Officia-
ltum inftitutfoncm de confuetudine obtineat
ipcciali . A quibus etiam fi dc confuetudine
hujufmodi poffint in Remenfi Provincia con-
ftitui: inbdxriooes tamen * ne procedatur in
caufis prius* quam ad Remenfem Curiam ap-
pelletur, fieri penitus inhibemus. Officiates au-
tem Remenfis archiepifcopi (quamdm in fua
provincia vel circa iflam extiterit) in fuffra-
ganeos foterdifti , fufpenfionis * vd excom-
municationis proferre fententias non atten-
tent. Et hoc idem ab officialibus aliorum Me-
tropolitanorum circa ipforumfuffiaganeos,qui-
bus ob reverentiam pontificialis Officii deferri
volumus in hac parte precipitous obfervari.

Pejoticiu.

Juris elle ambiguum noo videtur * judicem
delegatum (qui a Sede Apoftoiica mandatum
ad hoc non receperit fpcciale) jubere nou **
polfe alterutram partium coram fe perfonah-
ter io judicio conwarere . Nifi caufa fuerit
criminalis , vd nifi pro veritate dicenda * vd
juramento calomnie faciendo (a) juris neccf-
fitas partes coram eo exegerit perfonaliter ω Fd. ad.
praetentari. *** "u*

Pe Qfieie & patrateJtMcit ielegpti.
JUmv m *Caaciiie Pefibat.*

Statuimus, ut confervatores * quos pleram-
Δ. qoe concedimus * ab injuriis , dt vtotentiis
defendere poffint , qnos eis committimus de-
fendendos . Nec ad alia , qu* judicialem in-
daginem exigunt , fuam poffint extendere po-

Pe Ofitia legari.
Zdsns.

Car- OScU Officii noflri debitum remediis invigilat fub-

Pt caoptteati.
Idrw. Cap-Rom- ■* cccMa

Ronxsna Ecclefia &c. if iafra. Nec appel- P* ** *.
latio-

lationis anicuto prsuenndfo, nec ali» etiam A nun mnrime appellaram extirerit Remen. Archiepiscopus Officiali» de caufis clericomm tanquam judices, licet in tpfoa iidem clerici de tafto coofentiam, abfque Dioecdanoram fuorum vohiotate cognofcant; neque fuflragancoram Remenfis Ecdefin fubditos ipforum delegationem fufeipere, vel fententias (a) prarrpSas exeqni, aut in caufa (à) per appellattooem devolutis ad cos, teftimomum, nifi aliud ta his tribus de confaetudiuc obtineant, prohibere compellant. Nec etiam (uffraganeorum ipforum officiales, aut archidiaconos, archipreshpteros, aliotque inferiores prolatos fuffiuganeis eiidcm fubjeftos, dummodo aliud eis contraria confuetudo non tri B boat. Nec fubditos fuffiraganeoram ipforum fuper falariis advocatorum, & procuratorum in caufa, que in Remenfi ventilantur curia, cogant querelamibus in tua poefentia. refpoodere- Contrahentes vero aliarum Diœccfum fuper cootraftibus initis in Remenfi Dicecefi ab eifdem nifi inveniantur ibidem, trahere coram fe non debet invitos, licet in pofleflionem bonorum, qun ibi habent, etiam cum alibi copiam fui faciunt, fi eorum auftoritate citati comparera contemnant, poflunt miflioуem facere contra eos; vel fi forte malitiofe feipfos occultent, ne citatio perveniat vtl (c) ad eofdem, decernere faciendam in pofleifionem bonorum, que iu alia etiam dicecefi obtinere C nofcuntur; fed tunc loci dicecefimus ad deDunciationem ipforum faciet ejufmodi miflioncm Nec clericos, oaar (d) mittant ad faifragancorum fuorum Dtœcèfes pro (*) pnriraJlr, vel cognofeendis cootraftibus coram ipfis; nec eorundem fuf&aganeorum ipforum iubditos compellant coram fe occatione huius ftare i*r</ (fi' Neque poteft Arehieptfcopus iofe in fuffiraganeoram fisorum officiales, & fubditos, pro eo quod vocati ab ipfo ndunt querelantibus in fua refponùere pnefentia, ecclefiaflicam exercete cenfuram.

M dd- ft

(c) ia «» Cad.

(d) /a«r te) Ed. rw-

(t) lar·

£¥ tltr coatfftett.

Exceptione peremptori», feu defenfioniscu judibet principalis cognitionem negotii contingentis ante litem conteftatam ofijeftus: nifi de re judicata, traofafta feu finita excipiat litigator litis couteftationem non impediat, nec retardet: licet dicat objeftor, quod referiptum non faiiTet obtentum, fi qu» funt impetranti oppofita, faiflcnt expofita deleganti.

D nJUtatint fptliAtoraat.*

Frequens & affidua nos querela circumftrepit, quod fpoliationis exceptio nonnumquam in judiciis calumniofe propofita, eaufas ecclefiafticas impedit, & perturbat; < n enim exceptioni inuftitur, appellationes iterpooi consueverunt (g) » & fic intermittitur, ft plerumque perimitur caufa cognitio principalis. Et propterea nos, qui voluntarios labores appetimus, ut «Tu*tein pneparemus, finem litibus curpientei imponi, & calumni» materiam amputare, ftatuimus, ut in-civilibus negotiis fpoliationis objeftu (quas ab alio, quam ab adore faAa proponitur) judex in principali procedere non poftponat. Sed fi in civilibus ab aftore propwt (» in criminalibus aut

Csp. Fre- *-*- ta I.

is) CUr» <Sal*4jrt: vumlmb ad- d^e»ufiX ddbproc

(O fi fe fpofiatwn reos affimt a quacunqat intra quindecim dierum fontium poft diem ia quo proponitur quodaflerir comprobaverit (i). alioquin in cxpesfa, quas interim after ob hoc fecerit judiciali taxatione pnehahita, condeametur; alias, fi judici «quum vifum fi»- rit, puniendus. Illum autem ipoliatum intelligi volumus in hoc cafa, cum criminaliter accufarar, qui tota fua fubftantia vel majore parte ipfius fe per violentiam deftinttum affirmat, & fecundum hoc loqui canones, fimo creaendum inteDcftu ; quia nec nudi contendere, nec inermes inimicis nos opponere debemus / habet enim fpoliatus privilegium ut non poflit exui jam nudatus. Soler aurem inter fcholafticos dubitari, fi expoliatus a tertio, de cxpoliatiooe contra fuum adorem excipiat, an et tempus a Judice debeat indulgeri, infra quod rdlirutioncm implorer, ne forte fic velit exiftere Q ut omnem accufationem eludat, quod fatis aequitati, ft juti confonum «limamus (w) Et fi infra tempus indultum reftitutionem (a) petierit, ft caufam cum potuerit non perducat ad finem, non obftante «poliationis exceptione, deinceps poterit accufari. Ad hoc fancimus ut rerum privatarum fpoliatio agenti fuper Ecclefiafticis, (·) vel e contrario nullatenus opponatur.

anno a*^,ITI m* ft <'> **- ^,,C*pS- «m <">) bu.

Dt D&, & cMTMMria. Utut I» Concilia

After, qui ad terminum .venire, ad quem citari adverfartum fecerat, non curavit. venienti reo (p) inexpenfis propter hoc faftislegitime condemnetur. Ad citationem aliam minimc admittendus nifi fufficicntcr caverit, quod in termino fideliter debeat compatere.

Aβo' (P) Ctan.. «M» aMk:

Dt t», tptlmittitttr I» pgtfltatmcaaja nI fervaââa Utut.

Eum, qui foper dignitate, perfonatu, vel beneficio ecdefiaftico obtinendis cmn aliquo Olitigat poflcflbre ob partis adverte contumaciam, caufa rei fervanite in ipforum pof-fefaonem ftatuimus non mittendum ; ne per hoc ad eatDgreffiu patere valeat vitiofas. Sed licet in hoc cafu, contumacis (r) abfemtam divina replente pfitfentia (/) etiam lite non comeftata, diligenter examinato negotio, ipfam fine debito terminare·

C*. «an ** * <4> G** £*7/*^ M (rt Code* ^**.'**^. «Um ; ta Itu

Dt CaaftfL·. Utm.

Statuimus, ut pofitiones negativas (que probari non poffiint nifi per confeflionem adverfarii) judices admittere poflint, fi «quitate fuadente videant expedire

Dt TtflUnf tf atttjUti—Ihu.

Romana Ecclefia fte. Et lafra: In appellationis caufa, is, qui appellantis procurator, vel advocatus in priori judicio fuerit, non recipiantur in teftem. Neque iodiftinfte ipfi appellanti, prnfumptiooe faciente pro eo deferatur etiam juramentumISed tunc, cuminfpeftis perfonarum, ft ipfius caufa circumflantur, Id fuerit faciendum.

°*- Ro".*. "" *'

Utm.

Ad haec quia in quadam epiftola felicis recordationis Gregorii papz **IX.** przdeccfforis nortri quadam invenimus declarata, ipfius te-ηο,τ,η epillolc vobis tranfmtttimus fub titulo de teftibus annedendam, quz talis eft.

Exordium dttfil» ed>- " '

*Crrgrrini tpifeoptu fetvni ferlorum Dei Vnt-raldi fratri archuptfcapo Rotborna*mfl jalutem, tf apojlohcam benediilionem.*

Przfentium auftoritate mandamus quatenus jn caufa, quz inter abbatem, & conventum fan^i Nicolai Andegavenfis ex–una parte, & priorem & conventum de *Spalingt* (J) *Lyncimen.* (A) Diœcefis ex altera fuper eo quod iidem abbas, & conventus fe ab ipfis priore & conventu de Paldigen (e) poffertione fubjeâionis ejufdem prioratus afferunt **ipolutos&** fuper irritanda quadam compofitione olim inita inter partes, & rebus aliis, vertitur ab eifdcm abbate, & priore nomine fuo dc in animas conventuum eorundem, vel majoris, & fanioris partis ipibrum, recepto juramento de veritate dicenda, injungas diftts, abbati, & priori, ut tam ponendo, quam refpondendo dicant veritatem, quam fuper pofitionibus tibi fub bulla noftra tranfmiffis ipfi **fciant**, & per v«* **intelligent**, in quorum animas intraverunt. Przterea**figillatim** fuper quolibet articulo, in qualibet pofitione contento (acus a (d) partibus fufficienrer ad invicem refponderi; nulla prorfus ab eis fuper ipfis politionibus contradictione recepta: S:ne)uramento autem a fyndico utriufque partis, quid fciat dc hujufmodi pofitionibus, vel credat inquiras. Telles etiam, quos luper articulis fub eadem bulla tranfmiffis pars diftorum prioris, & conventus duxerit producendos ad reprobandos telles parti; alterius in cauia principapali produftos (quorum nomina in eifdem articulis continentur) ufquead (r) Kalendas Novembris proximo futuri (/) examines (fecundum partis adverfz interrogatoria, quz tibi, fub eadem bulla tranfmittimus) diligenter Pr'mo ,4raen 10 perfonam cujuslibet teftis a abbate, & conventu produili facia fingillatim fpecihcationc criminum, & aliorum objectorum fibi in eifdem articulis contentorum. Si vero difti abbas, & conventu;, ali-3uos telles coram te produxerint, contra tees ab eildem priore, & conventu producendos (A) juxta articulos (quosipfi abbas ficconventus tibi fuper reprobatione tertium productorum prioris, & conventus in eadem caufa produxetmt) recipere, ac eos ufque adKalendas februarii proximo futuri diligenter examinare procures: fimiii fpecificatione criminum, & aliorum (quz contra telle eorundem prioris, & conventus objecta fijerint) obforvata; prius tamen przftito Sacramento (r) a procuratore dtâorum abbatis, dt conventus, quod ad hoc ex malitia noa procedant. (À) Ceterum nobis fub figillo tuo diâa tertium przdiâorum in (criptis redaâa una cum przdidis pofitionibus, fic rcfponfionibus tranfmitias ufque ad Kal. aprilis proximo futuri, quem, procuratoribus partium in noftra przfentia conflict»sis, peremptorium terminum duximus prafigcndiun. Io quo fwhcienter inftruftc cum omnibus rationibus, privilegiis, & monumen**ts** fuis per fe > vel gpr procuratores idoneos comparcant coram nobis **jurtam, dante Domino**, fomentiam receptum. Datum ficc.

Or-praimcamitia* µ" CodeL aiiu» dr Srat· (bJKdn.Zr

(c) Codex alius: *Staline»*

(d) Code·

tf Code'

<:j in codice

^rvxta· *tr*

<) Codex aJiut addir

(h) Cod» atu» · Λαβή

(■) Codex

<M CL·· ie- quuMurJuat

alio. Défunt

Dt txctptimùhu·
Idem.

ANMO CHJUSTI

Pi» confideratione flatuit mater (/) cxde-**fia, quo majoris excommunicationis exceptio**, in quacunque parte judiciorum oppofita lites differat & repellat agentes, u CX hoc magis lententia ecclefiaftica timeatur. *tf t»* CMVOTM-*manu (m)* periculum evitetur; contumaci* vitium reprimatur, & excommunicat! (dum a communibus aftibus excluduntur) rubore fufhumilitatis gratiam, & reconciliationis affedum facilius inclinetur; fed hominum fuccrcfccnte **malitia**, quod provifumeft ad remedium, tendit ad noxiam. Dum enim in caulis ecclcfiallicis frequentius hzc exceptio per malitiam *apponatur*, *(n)* contingit interdum differri negotia, & partes fatigari laboribus & expenfis: proinde (quia morbus ifte quafi communis irrcpftt) dignum duximus communem adhibere medelam: Si quis igitur excommunicationem opponit, fpeciem illius & nomet| excommunicationis exprimar, (citurus eam rem fe defei re *debere* (o) in publicam notionem, quam intra ofto dierum fpatium (die in quo proponi.ur minime computato) probare valeat apertiifimis documentis. Quod fi non probaverit; Judex in caufa (p) procedere non **omit**tat, reum in expenfis, quasaftor ob hoc diebus illis fe fociffe docuerit, przhabita taxatione condemnans. Si \vero poftmodum inflantia durante judicii, & *probandi (f)* copia fuccedente, de eadem excommunicatione, vel alia excipiatur iterum, & probetur, aftor in fequentibus excludatur, donec meruerit abfolutionis gratiam obtinere, iis, **qu***, przeeflerunr, in fuo robore duraturis. Provifo quod ultra duas vices, hzc non opponatur exceptio: praeterquam fi excommunicatio nova emerferit, vel evidens, & prompta probatio fupervencrit de antiqua. Sed fi poftrem judicatam talis exceptio proponatur, "exeeutionem impe**Ddiet**, fed (ententia, quz przceffit, non minus robur debitum obtinebit; eo tamen falvo, ut fi ador excommunicatur fit publice & hoc judex noverit quandocunque, «fi de hoc reus non ' expediat, judex officio fuo aftorem repel-1ère non poftponat.

Cap. Pia

<|) uaw codex addic

<«»·««*»

(n) Ed. *m· ftmnir.*

(0) deeft ia cod·

(p) U·»

bmimit

dura non exortmonem m *fup· HI-* «4*.

*JW- «si-

Dt Sententia, & rt judicata·

Cum zterni Tribunal Judicis illum reum non habeat, quem injufte Judex condemnat, teftantc Propheta, *no» damnabit tum, cum judicabitur IIII:* caveant ccclefiaftici judices, & prudenter attendant ut in caufarum proceffibus nihil vendicet odium, vel favor ufurpet, timor exulet, premium, aut expeâatio przmii juftitiam non evertat, fed ftateramge» tient in manibus, lances appendant aequo libramine, ut in omnibus, quz in caufis agenda fuerint, przfertim in concipiendis fentenliis & ferendis, prz oculis habeant folum Deum, illius imitantes exemplum, qui querelas populi tabernaculum ingreflus ad Dominum referebat; ut fecundum ejus imperium judicaret. Si quis autem judex ecclefiafticus, ordinarius, aut etiam Delegatus, fam* fu* prodigus, & proprii perfequutor honoris contra coofcicntiam, & contra juftitiam in gra-

GT vameo partis alterius in judicio quicquam fe-A lenitate. Idem tamen Pharaonis imitatus du-

cukktl cerit per gratiam, vel per fordcs ab executio- ** °®c" P® anogœ noverit fe fufpenfum; ad «flûnationem litis parti quam lefcrit nihilominus condemnandus : Sciturus quod fi fufpenfiooe durante damnabiliter ingcflerit fe Divinis, irregularitatis laqueo fe involvet fecundum canonicas fandionej , a qua nonnifi per Sedem Apoftolicam poterit liberari, falvis aliis conftitutionibus, qua: judicibus male judicantibus pcrnrs ingerunt & infligunt . Dignum cft enim , ut qui in tot przfumpferit offendere, pena multiplici caftigetur.

Jnmcentiut IV. facro prafentc Cnellio ad rel memoriam fempiternam.

DetftkVT Dea.

Ad Apoftolicx dignitatis .' *& infra* . Sane cum dura guerrarum commotio nonnullas profeflionis Chriftunx provincias diutius atfltxiffet, *dos toto capientee mentit affe&u tranquilhtatem, & pacem Ectlefia fanHa Dei,* ac *generaliter cnHt pipulo Cbrifiiano* ad Federicum praecipuum principem fxcularçm hujus diffenfionis & tribulationis auâorem a felicis recordationis Gregorio papa prxdeceflbre poft«o pro fuis exceflibusanathematis vinculo innodatum, fpeciales nuntios , & magne authoritatis viros videlicet Ven. fratres noflros P. Albanenfem, 8c V. Sabinenfem, ac dileâum filium V. Ba filiae XII. apoftokxum presbyterum cardinalem, qui falurem zelabamur ipfius , duximus deftinandos, facientes fibi proponi per ipios, quod nos, & fratres noftri quantum In pobis erat, pacem per omnia fecum habere, dcc non cum omnibus hominibus optabamus , parati fibi pacem , & tranquillitatem dare, ac mundo etiam univerfo . Et quia prxlatorum, clericorum, omniutnque aliorum, quos detinebat captivos , & omnium tam clericorum , quam laicorum , quos ceperat in galeis reftitutio poterat efle pacis plurimum induftiva, unde dios reftitueret ; & cum idem tam ipfe, quam fui nuncii antequam ad apoftolatus vocati eflemus officium promififlênt , rogari, & peti ab ipfo fecimus per eoldem, ac proponi infuperquod iidempto nobis parati erant audire, & traftare pacem, ac etiam audire fatisfaftionem, quam facere vellet princeps de omnibus. pro quibus erat vinculo excommunicationis adftriftus; & offerri prxterea , quod fi Ecclcfia eum in aliquo contra debitum Ixferat , quod non credebat, parata erat corrigere ac in flatum debitum reformare. Et fi diceret ipfe quod in nuHo contra juftitiam Ecclefiam Ixferat, vel quod nos contra juftitiam Ixfifcmus, parati eramus vocare reges , prxlatos, & principes tam .Ecclefiafticos , quam ixculares ad aliquem tutum locum , ubi per fe , ~~vel per~~ fokmnes nuncioe convenirent ; eratque parata Eeclefia de confilio concilii fibi fatufacere, fi eum lefiflêtm aliquo, ac revocare lentent *tam* fi quam contra ipium injufte tuliflet, & cum omni manfuetudinc, 6c mifericordia quantum cum Deo, fft honori luo fieri poterat, recipere de injuriis & offenfis ipfi Ecclefix fuilquc per eum irrogatis fatisfaftionem ab ipfo volebat , & omnes amicos fuos fibi adhérentes in pace ponere, pienaque fecuritate gaudere , ut nunquam hac occafione poffent aliquod fubirc fliferimen. Sed licet fic apud eum paternis monitis pro pace curaremus & precum infiftcrc

ritiam, & obturans more afpidis aures fuas, preces hujufmodi, & monita elata obftinatione , ac obftinara datione defpexit ; propter quod non valentes abique gravi Chrifti oflenfa ejus inquitates amplius tolerare cogimur, urgente nos conficientia , jufle animadvertere, in eundem ,' ut ad prxfens de «teris ejus fceleribus taceamus, quatuor graviflima, qux nulla poliunt tetgiverfatione celari , commifit. Dejeravit enim multoties pacem quandam inter Eccfefiam & Imperium reformatam temere violando &c. *tl infra* . Perpetravit etiam facrilcgium capifaciens Cardinales S. R.. E., ac aliarum Ecclcfiarum pnelatos & Clericos B religiofos, &fxculares venientes ad Concilium, quod idem prxdeccflbr duxerat convocandum &c. *& infra.* De hxrefi quoque doq dubii»& levibus, *fed* difficilibus & evidentibus argumentis fufpeftus habetur &c. *& infra.* Pneter hoc regnum Siciliae, quod cftfpeciale patrimonium B. Petri & idem princeps ab Apoftolica fede habebat in feudum jam ad tantam a clericis, & laicis exinanitionem ferviuitcroque redegit, quod eis pene penitus nihil habentibus , & omnibus exinde fere probis ejeftis, illos, qui remanfetunt ibidem fub fervili quafi conditione vivere, ac Romanam ecdefiam, cujusfunt principaliter homines &vaflalli offendere multiplicirer & hoftiliter impugnare compellit. C Poflet etiam merito reprehendi , quod mille quidem farftorum annuam penfionem, in qua pro eodem regno Ipfi Romane ecclefix tenetur pernovero annos, & amplius folvere, prxtermifit . Nos itaque fuper pnemiffis , quam pluribus aliis ejus nefandis exceflibus cum fratribus noftris , & Sacri concilii (a) deliberatione pnehabita diligenti , fum Jefu Chrifti vices, licet immeriti, teneamus in terris, nobtfque io B. Petri perfona fit di&um . ywed-*cumque ligaverit fuper terram, ertl ligatam tf In Caell/;* (J) *& qtfodcumftu folqerit fuper terram , erit folatum & In Calis ;* memoratum principem, qui fe imperio & regnis omniumque honore , & dignitate reddidit tam indi- D gnum, quique propter fuas iniquitates (c) ne ~~regnet vel imperet~~ eft ~~abjeâus , fuis ligatum~~ peccatis, & abjectum, omnique honore fit dignitate privatum a Domino offendimus, denuntiamus , & nihilominus fentenriando privamus . Omnes, qui et juramento fidelitatis tenentur adflrifti a juramento (d) abfolventes auftoritate Apoftolica firmiter inhibendo , ne quifquam de cetero fibi tanquam imperatori, vel regi pareat , vel intendat Et decernendo quoslibet , qui deinceps ei veluti imperatori , vel regi confilium vel auxilium prefliterint , feu favorem ipfo fafto excommunicationis vinculo fubjacere . Illi autem , ad quos io eodem imper o imperatoris fpcftat ele- E dio , eligant libere fucceflorem De prxfato Sicilis regno providere curabimus cum eorumdem fratrum noftrorum *confillo, ficut videblmus* expedire.

(*> «r i3*'

(b^tr^d- edit,

(d) in ed. J^'ur NT'

Idem praceptori lefpitalit Jerofoljtmtani m Hlf. pania & commendatori, ac fratr:bas domat da Curavia bofpttalti ejufdem.

Abbate fane: dT *Infra.* Abbas de Bonafonte (r) pro fe, & conventu tuo proporenslo cum dc Rofel (/) vel efle prxdidi motiafterii jure dominici vel quafi, & cum lui- fini bus

Cup. Abb»i- *Brfac*

bus ex largitione (a) regis Aragoanim ad ipfum nxxiafterium pertinere, petiit adjudicari e*^e® monafterio focum ipfum, & vos exinamoveri. Allegabatur autem pro parte veftra, quod fafta vobis donatio de prsdiftisva.)ida exiftebat, quamvis illa tunc iub Saracenorum confifteret poteftate, quia non fimpliciter, fed fub conditione, fuere donata. videlicet fi ad manus fidelium devenirent, in quo cafu conccifio poterat, ft debebat habere vigorem, quia ipfi donationi rerum donatarum natura, vel qualitas non obftabat, & falubre ft laudabile quidem erat expeftare, ac pneftolari temps», quo illa Chriftianorum dominio fubderctur; quare mox cum pervenit ad ipfos, foetum ad vos totaliter devoluta. Multum quoque diftabat an ipfi mon. deberet Jlerl (*) "el prsdifto monafterio Popilenti (c)ab eodem rege donatio vel fafta fuitiet; quod ft fi liquebat prsdifta monafteria Popilenti ab ipfo rege, ac ab illo Abbati, ac conventui de Bona facie (d) foifle collate, non tamen ob hoc conflabat diftum regem ipfi Monafterio de Bona facie donaflê, vel mandafle. Nec pro eo quod voluit ft ftatuit, ut aedificaretur ibi tnonafterium, poterat, ft debebat intdligi eum prsdifta, vel eorum aliqûa conftituendo monafterio donafle; cum illa potius fua videretur fuifle intentio, ut quia prsfatum monafterium casp/erM (r) tot & tantorum bonorum largitione ditabat abbates (/) & conventus Ipfius pro fua fuorumque falute mooafteria conftruere teneretur; prsfertim quia monaflerio, quod nandum erat, aliqua fieri donatio non valebat; premifla vero concciliofo monafterio de Bona facie ab Abbate (g) moafteril Pobenti nullum prorfus ei videbatur afferre fuffragium; pro eo potiflime quod poft litem conteflatam ft proceilum judicii fafta fuerat, ficut dare patebat ex inflrumento prsv difto. Unde cum jnfiir (i) in prsuiiftis ipfi monafterio de Bonafacie exconceflionc hujufmodi competebat, in judicium minime eduxiffe, quia videri non poteft m illud ventfTe, quod poftmodum accidit. Pronunciart utique fuper prsdiftis non poterat cx cadem.

Parte autem altera dicebatur, quod cum rex ipfe fua probitate, ac fludfo^ab infidelibus loca cooquifierit fupradifta, donatio avi, vel patris ipfius prius fafta de illis cum ad cultum fidei pervenirent, regem eundem quoad hoc fic per eum poftmodum acquifita obligare non potuit, cum fiu propria fafta eflent, & viderentur ab aliis bonis hereditariis feparata. Porro prefata conceflio fafta monafterio de Bona facie a monafterio Populenti licet poft acceptum judicium caufsque procflum intervenerit, prodeffe tamen, & valere debebat, cum pro aftore qui de jure foo cx caufa idonea quamvis fupervenienti apnareat fetia fufficere videatur, fatifque efle, u prout fervatur io reo, interfit ipfius tempore fomentis proferends. Sed ad hoc pars altera (i) refpondebar quod cum tam fupradifti avi donatio, quam focorum acquifirio prsmiflbrum nemine fnerint regni fafts, memoratus rex donationem fervare hujufmodi tenebatur. Ceterum prsdifta monafterii Populenti cooceffio monafterio de Bona facie auxiliari non poterat in hac parte, quia cum quis egit ex aliqua certa & fpcciali crufa, & poftea five alia, five fimilis ci, quam expofuit, accidit, videri non poteft illam in judicium deveniflê; cui judex tunc ptofpiccre, aut attendere debeat diligenter, an ex (i) omnino eadem quae prius expretia extitit, utpote qua tunc etiam cumpeterenter adoris intentio fit fundata. Secus autem fi raw agi/, (/) vel petiit in genere nullius ceris, vel fpecialis caufa faciens mentionem, videlicet quia generaliter forte propofuir aliquid (a) obnoxium efle fibi, vel ad fe jure dominii vel quafi rem aliquam pertinere; tunc enim hoc pracipue infpiciendum cft judici, an fidficienter vel minime de jure vel intentione conftet adoris; ut (a) fi de hoc ex caufa etiam poftmodum accidenti liqueat, poteft & debet judex, fit fi appareat minusjufte a principio fore aftum, tuum exinde animum informare, quoniam fi petitum fuit indebite, non ob hoe tamen minus valuit, fic tenuit /udicium fubfocutum, nec illius aftavel gcfta propterea minus valida extiterunt; nec etiam judex ipfe cognita taliter veritate pto nunciare in contrarium poflit cum libera con. (cientia & fetura. Non prodeflet & multum reo fi tum forte in ipfum ex hujufmodi fu* pervenienti caufa condemnatio non ferretur, cum mox alio inftituto judicio foret cx illa merito condemnandus. LJude & fi aftori fuam cx fupervenienti caufa intentionem fufficiat fiindavifle, cum egit aliqua fpecialiter non exprefla, focus tamen eft, fi certam fic fpecialem in fuam petitionem fubjunxit; nifi poftmodum intentionem ex eadem prorfus quam prius expreflit, & tunc etiam competenticaufa fundarit. Qpare cum memoratus Abbas monafterii de Bona facie proponit fspefatum locum de Rofol. cum fuis terminis ad ipfum monafterium cx prsdifti (a) verbir Regis largitione foedare, nec de aliqua fafta ipfi monafterio fuper hoc ab eodem rege concetimne docuerit; offenderit autem donationem quondam faftam illi de iis abbate, fit conventu Populenti, qus nec in fiia petitione fuerat exprefa, nec & ante fafta, nullum profofto commodum cx ea deportare debebat.

Praefatus ergo Cardinalis prsmiffis amnibus & aliis, qus hinc inde fuere propofita dlligenter auditis, atque utriulque 'partis meritis aequa juftitis lance difcuflis prudenter attendit, ad quod prsdifti abbas dc conventus de Bona faoe propofuerunt intentionem videlicet adoris ex hu, qus poft litem (p) contra accidunt, debere in judicium devenire, rum locum habere ficut congrue allegatam eft fupra (f) quando certa & exprefla caufii fpecialiter non eft aftum. Ex iis enim qu* poft inchoatum judicium eveniunt quando caufa fuit expofita fpecialiter (r) nec poteft, nec debet judicis animus ad proferendam fententiam informari; quia cum ccrtscaufs fafta eft meo uo utpote donationis, vel venditionis, autalterius fpecialis cm/mAm/, (/) oportet accepti (,/) judicii tempus attendi, nt liquido agnofeanir. «n vel tune interfuit aAionis nroMtr oeceflarfo adede debent, vetari tempus, & locus & his que funt iblicite attendat, fine quibus (m) vacua & invalida cenferetur. Sed cum cft in genere, abfque alicujus caufa declaratione petitum, non oportet Gc accepti judicii tempus infpici, quia non requiruntur nec funt opportuna, nec attendi poflunt hujufmodi comitantia in hoc cafu; & licet aliquibus eu* nofis, & qui dc his <<us non multum expc* dium

(*) rd. Lirl- (b) Ed. tiMtfAC. (c) ed. Pe- Bone. U) Ed. ad. Peeerieti. (i) vqitv - (n) Edit (·) Edit. (o) Daft (r) t&r. /pettaitter (i) la edit (»)f^d ed cwte

dmm, finpe dHceptant, aliter forfim appareat »«r eosum, epddem fufpieimtis negmium tet- .---quando aftmn oA caufa aliqua mu exprufa minare procurent. Altanum judex cx tunc in anno «O utdim tamen videtur negotia tali expedire principali negotio procedere noo omittat.

lerit afpertatemex equitii» manfaetudine tolerari nofcantur. (Jade idem cardinal» eoufi-.na facie non probeverant largitionem toper h" «1"® <-) fibs faftam, cx qua fpccialiter vos impetere videbantur ab hia eorundem abbas, & comtae» in petitioned^ mandatouo* ftto pnehabito fratrum noftrorum confilio voa duximus (A) fimiliter abfolvendee. Nos igitur cardinalis ejufdem fcoccnciam ratam habentes, eam authoritate Apoftolica cootirnumus.

Dt tnftUttitellea. Une.

Cordi nobis eft lites minuere & a labortas rek™* fubjeftos. Sancimus igitur, ut fi quis in judicio, vd extra fuper intcriocutoria vd gravamine (c) ad nos duxerit appellandum, caufam appellationis in feriptis afljgnare deproperet, petat apoftiUos, quos ei pnscipimus exhmeri. In quibus appellationis caufam exprimat, fit cur appellatio non fit admifla, vd ii appellationi forlan ex fuperioris reverentia fit delatum. Poft hoc appellatori fecundum locorum diftantiam,perfonarum, & negotii qualitatem tempore profecutioais induito, fi voluerit appellatus, dc petierit principales perfon« per fe, vel per procuratores inftruftoscum mandato ad agendum, dc cum rationibus, & roonimeotis ad caufam fpeftantibus accedant ad Sedem Apoftolieam fic parati, ut, fi nobis vifum fuerit expedire, finito appellationis articulo, vd de partium voluntate omiflo, procedarur in negotio principali, quantum dvjure poterit, & debebit. lis, qu* in appellationibus, ac definitivis fententiis interpofitis antiquitas ftatuit, non mutatis. Quod fi appellator, que premifla funt, non obfervet, reputabitur non appdlsns, fic ad prioris judicis redibit examen in expenfis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempferic hoc ftatutum, in eum tamquam in contumacem tam in expenfis, quam in caufa (quantum a jure permittitur) procedatur. Juftum eft equidem, ut io eum jura infurgant, qui jus & judicem & panem eludit (d).

Ut.*

Legitima fufpicionis caufa contra judicem aflignata, & arbitris a partibus fecundum formam juris eleftis, qui de ipfis cogoofcant, fiape contingit, quod ipfis in eidem convenire nolentibus, nec tertium advocantibus, cum quo ambo, vel alter eorum procedat addecifiooem ipfius negotii, ut tenetur, judex proferat excommunicationis fententiam contra eoa ipfi tum propter odium, tum pro- Pt<r favorôn (/) partium diutius vilipendant; 'quare caufis ipfa plus debito prorogata noo proceditur ad cognitionem negotii principalis, volentes igitur morbo huic neceflariam adhibere medelam, ftatuimus, ut ipfis arbitris per judicem competens (g) terminus praefigatur, intra quem in idem conveniant vd tertium concorditer advocent, cum quo ambo, velal-

Romana ecclefia & totfra. Cum fuflraganeoram Remenfis ecclefia, fuorumque officialium (qui generaliter decaufis ad ipforum forum pertinentibus corumdem vices fuppkndo cogoofcunt) unum, ftc idem confiftorium five auditorium fit cenfendiun; ab ipfis officialibus non ad diftos fuflraganeos, (ne ab eifdem ad fitipfoe interponi appellatio videatur) fed de jure ad Aemcnfem eft Curiam appellandum.

De nuerflott ftektie tf retint oou Utm.

Quia cunftis &c. & infra. Proponebatur itaque pro parte tua, quod cum pnedifta prepofitura dum vacabat tibi per eum, qui cot> ferre potuit ipfam, collata fuiflet, collatio hujufmodi canonica exiftebat, maxime cum nulla per priorem ipfum, qus illam impedire poflet, inhibitio praecefliflet. Dicebat aurem pars altera, quod cum pnemifle liteic (b) Sede Carnoten. vacante fuiflênt in capitulo publicata:, ac praefatus epifeopus tunc de capitulo ipfo eflêt, ibique prgfens exifteret, ignorare non potuit mandatum Apoftolicum (fuper conferenda memorato B. (/) praebenda vel dignitate fine cura, quam ipfe duceret acceptandam, cum primo in ccclefia ipfa vacarer) alii (f) fuiflè direftum, it fie per confequens facultatem fibi efle fublatam conferendi hujufmodi dignitatem : propter quod videbatur, quod nec per fe,nec peraltum praefatamprxpofiruram, curam non habentem animarum adnexam, qu* primum poft mandatum ipfum in ecclefia praediâa vacavit, potuerit alicui peribo* conferre. Prtefertim cum jam diètes prior eodem publicato mandato mox prxfato B. prebendam, vel dignitatem, curam hujufmodi non habentem, quam primo in eadem ccclefia vacare contingeret, çootulifTet, nec alias etiam, prout allegabatur, prodsfle poterat ipfis» epilcopi ignorantia in hac pane. Nam fi alicui a Sede apoftolica concedatur, Sjuod excommunicari non poflit.* licet id foran fuus ignoret epifeopus, non tamen propter hoc ejus ligatur fententia, fi quam proferat in eundem. Similiter fi alicui conferendi prehendam aliquam tribuatur a Sede apoftolica poteftas: ex hoc ipfo videtur quod fit epifcopo conferendi tuoc eam penitus interdiflta facultas. Nec obftaret, £ forte obticeretur, quod letS feu cooftitutio, & mandatum nullos aftringimt, nifi poftouam ad notitiam pervenit eorundem, aut nifi poft tempus intra quod ignorare minime debuiflent; quia in privilegiis, & indulgentiis, feu concduonibua fpecialibus focus eximt, in quibus fufficit, quod ad illorum, quibus conceduntur, notitiampervenant.* ut patet cum indulgetur alicui quod excommunicari noo poflit, ficut filperius eft expreffiim. Et quidem cum tribuatur alicui poteftas conferendi prubeodam, videtur proculdubio et concedi aliquid fpeciale. Adiicicbatur infuper, quod cum lententia ftatim arftet etiam ignorantem.* quoniam fi contra prclatum aliquem abfentem depofitionis fententia proferatur,

tur, contra&us, quos invivit ignoranter poftea ut przlatus nullum robur obtinent firmitatis ; fnpradiâis literis irritum decernimus, & inane quidquid fuper hujufmodi przbcnda, vel dignitate contra noftrum contigerit mandatum attentari: collatio, quam idem epifeopus poft tale noftrum decretum, five illud ignoraverit, five non, de przfata przpofitura per fe, vel per alium fecerat, non valebat. Ex parte vero tua extitit replicatum, quod de illis privilegiis & indulgentiis, zquitateiuadente debeut intelligi, quz vim fuam habent mox cum ad illos, quibus conceduntur, *notitiam* (*) perveniunt ; ex quorum tenore liquido n°fc* Pθ'χΛ ; qi,od talis circa ea fuerit intentio concedentis, urpote cum alicui conceditur quod excommunicari non poflit : ex hoc enim evidenter apparet aliis excommunicandi cum ademptam efle penitus facultatem. Non fic autem fi alicui conferendi przbendam five certam, five incertam tribuatur poteftas, non enim tunc efle videtur tribuentis intentio, ut per hoc ei, ad cujus donationem przbenda ipfa pertinet, conferendi poflibilitss adimatur: nifi prius ille tibi (i) notificet, quod cam velit per hujufmodi poteftatem conferre, aujt ci collationem interdicat illius, vel poftquam ipfi notiheaverrt talem poicflatem fore fibi conceflam vacuum decernat & irritum fi fecus de ipfa prxfumat. Quia cum illi non amplior detur poteftas, quam ipfe Romanus pontifex habeat in hac parte, ficut per eam, quam obtinet ipfe Romanus pontifex, facultas conferendi beneficium, vel przbendam, nifi fuam in *bx* (c) infinuet voluntatem, alicui non aufertur ; fimiliter & per eam, quz tal:t.-r illi ab ipfo concqdirur ei, ad quem ipfius przbndx fpeâat TOllatio, priufquam infinuet ille fibi, quod eam velit concedere, vel etiam conferat fi forte vacet, poteftas non (Olitur conferendi, nifi forfan quod ipfam conferre non poibt exprimatur in conceflione hujufmodi poteftats; tunc enim licet talem conceflionem fortaflis ignoret, fua tamen collatio fi poftmodum przbendam ipfam conferat, nihil valet, cum fatis fuper hoc concedentis intentio agnofeatur, ficut cum indulgetur alicui quod excommunicari non valeat, ut in fuperioribus eft expreflum. Subjun&um etiam extitit quod cum memorato priori (d) per prxfatas literas mandaffemus ut memorato D. przbendam vel dignitatem fine cura, quam acceptandam duceret, fi vacaret tunc, vel quam primum eam vacare contingeret in ecclefia prcdiAa conferret: idem prior providendi ei de przbenda, vel dignitate ipfa, nifi poft acceptationem ipfius non habeat aliquam poteftatcm. Unde cum fupradiâa *prabenda vel (t)* przpofitura fuerit tibi ante quam illamD. acceptaret przfati epifeopi authoritate collata ; hujufmodi collatio ulis mandati noftri praetextu, etiamfi prius illud epifeopus ipfe fciviflet, non poterat vacuari. Noftrum autem in hac parte decretum ad przbendarrt, feu dignitatem, quam przdiftus D. acceptaret, referri debebat: alioquin fuper incerto fuilfet editum, nec aliquem adftrinxiflet. Sed extitit ex adverfo refponfum, quod etfi praefatus prior jam dido D. praebendam, vel dignitatem hujufmodi cum vacaret 4*c hujufmodi acceptationem conferre nequiret, idem tamen D. praebendam, vel dignitatem talem licite polTet, & libere acceptare. quare przdiftus epifeopus prxfatam przpofituram (cum non prius cum requifierit ta acceptare eam vellet) cuiquam conferre non potuit; quinimmo ipfius collatio (cum idem *D.* przpofituram ipfam poftmodum acceptaverit) irritari debeat, & conceiiio per jam diâuro archipresbyterum fibi fada de illa flabilis permaneret. Sicut cum legatur alicui unus ex fervis, quem elegerit, vel optaverit, *& barns* i/') ante optationem vel eicdionem illius manumittit aliquem, vel alienat exiliis. proferto talis manumiifio, vel alienatio irritatur, ceditque ille legato, fi legatarius eum duxerit eligendiun. E contrario pro parte altera propohtum extitit,quod in ultimis voluntatibus tenet, nec przmifla in legatis futuris quemadmodum in extantibbs habent jocum: quia nec etiam adoptandum feu eligendum ex illis ficut cx iftis poteft terminus aflignari. Et gravis ineflet conditio *jitodanemodo* (g) *quia nec etiam adoptandum incongruitm videtur fi* quando mandaretur alicui de beneficio, quod duceret acceptandum in aliqua provincia quam primo illud vacare contingeret, provideri: oporteret ipfum in fingulis beneficiis poftmodum inibi vacantibus (prorogata non abfque periculo forfitan ipforum collatione) requiri: unde cum tzpe ptzfato priori fuiflet injunftum, ut jam dido D. przbendam, vel dignitatem *five curam*, (A) quam acceptandam duceret, fi vacaret in ecclefia memorata, vel quam cito contingeret eam vacare, fibi au&oritate apoftolica conferret ; & ita eidem D. circa futuras, five vacaturas przbendas, feu dignitates tales ipfius ecclefiz optio data cflet,non poterat per hoc memorati epifeopi collatio, cum vacaret, *afignatentit* (i) impediri: nifi forfan cum aliquam cx eis vacare contingeret. illam ipfe D., priufquam eam conferret epifeopus, acceptaret, vel etiam nifi ante vacationem alicujus ijbarum vacaturarum cx his primam, vel ea omifla ex aliqua caufa ulteriorem duceret acceptandam, quia taliter acceptaram conferte poftmodum epifeopus non valeret. Nos ita quz tam tuis, quam przfati D. rationibus plenius intellcftis, quia ixpe diftam przpofituram ad tc novimus pertinere, ipfam tibi (habito fratrum nollrorum cunfilio) adjudicare curavimus: ipfi D. fuper eam perpetuum filentium imponentes.

De reluei ccclefi soa allenandi/. Jnnocentim It'. ReSiori Eccltfit Halgletm (k)*

Dudum &c. *& infra.* Didus vero Archidiaconus ex adverfo refpondit illas decimas illi ecclefiz reftitui non debere: proferens in medium ordinationem quandam Epifeopi Dulmen de confenfu capituli fui fadam inter alia cdhtinentem, quod idem Epifeopus attendens proventus Archidiaconatus Duhncn. adeo forte tenues & exiles, quod non fufficiebant ad ipfius onera fupportanda, prxfatas decimas archidiaconatui memorato conceflit *: & infra ;* Quia io concelTione hujufmodi przdida Ecclcfia legitimo caruit defenfore, qui fibi prius ab eodem Epifcopo debuerat deputari. Quia etiam iolemnis tradatus diligens, qui in talibus conceftionibus perpetuis & alienationibus rerum Ecclefiallicarum exigitur, non fuit habitus in eadem, ordinationem, & concclTionem ipfam (przfertim cum evidens neceffiras, quare fieri deberet, vd utilitas non lubeflet) dc

ANNO CHRISTI

bJi 'm**

dedi ctum m edir.

(b) ctx!ex ... ut etiam w cut-

(e) Prc.t

rato ihu» *dd«

(e) *D.r/l*

(t) *Ed* ha-

(g) *Ed.* quoddatn que incongruum videmur fi quwidoetc. ... congruum videretur fi &c'

(h) Dee® ,n

(i) Ed- ** *tata.*

(k) *Dtifl tftalul Ifte* dum de rcb

Mh de fratrum noftronim confibo decernimus non Σ.-valere : didas deeimas ipfi Ecclefix tanquam pertinentes ad earn fententialiter adjudicare curantes.

ANNO chkist I

Idem.

Deeft ia rditx . ncc f>«ricer in uno MS. codice I-juur.

Non folum in favorem converG, fed etiam monalferii probationis tempus a SS. PP. eft indultum , ut tile afperitates iftius , & iftud mores illius valeat experiri. In regula quoque B. Benediâi praecipitur , ut ad converfioncm noviter venienti non facilis tribuatur ingref* fus; fed ficur docet Apoftolus, an Gt ex Deo fpiritus comprobetur , fic dura & afpera , per qiuc itur ad Dominum, exponantur. Prxterea in eadem regula-fu[redacted]ngitur, ut d[redacted]catur : *ecce lex , fxb jva militare dxfiderant , fi eam patet abftrvare, ingredere ; allajxl» libere venlftl, libere difctde .*

Infuper felicis recordationis Gregorius Pp. pnedeceflbr nofter ftatuit, ut pofiti in probatione novicii ante fnceptum religionis habitum , qui dare profitentibus confuevit , feu ante profeflionem emiflam , ad ftatum priftinum libere redire poffint infra annum, & ad omnem ambiguitatem penitus removendam, cum quibufdam Tocis religiofis novitiorum habitus non diftinguatur ab habitu profeflbrum, profeflionis tempore benedicuntur veftes , qux prohtentibus conceduntur, ut novitiorum ac profeflbrum habitus difccrnatur. Licet igitur zelum animarum habentes, eas'lucrari Domino iollicite cupiatis, quia tamen decet, & expedit, ur confcientix puritati non defit judicium rationis, ne unde fpiritualis profeûus quaeritur, inde falutis diipendium fubiequatur, vobis de fratrum noftrorum conûlio in virtute obedientix fubpœna excommunicationis auâoritate propria diftriftim inhibemus, ne ante annum probationis elapfum , qui eft maxime in fubfidium fragilitatis humanae regulariter inftitutus, quemcumque ad profeflionem veftri ordinis feu ad renunciationem fseculi faciet»dam recipere prxfumatis ; nec inftitutum in probatione novitiorum aliquatenus impedire, quo minus intra eundem annum probationis ad aliam religioneita , quam maluerit, tranfeat , ficuti de fua proceflerit voluntate libera, «non obftante ftatuto contrario fi quod a vobis eft ediôum, quod irritum decernimus & inane, vel aliquibus literis a Sede Apuftolica impetratis, feu impetrandis, quae de premiflis expreffam non fecerit mentionem . Quod fi forte contra hanc noftram inhibitionem quemquam recipere prxfumpferitis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit , nullatenus veftro efle ordini alligatum. Vos quoque a receptione quorumlibet, & profeiGoneejufdem ordinis fore ipfo jure fufpenfos , & infuper petnx vu'ctendos , qu» fratribus ipfius ordinis pro culpis gravioribus infigi confue it. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noftrx inhibitionis, & conftitutionis infringe -, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prxfumpierit, indignationem Omnipotentis *Dei, &* B. Petri & Pauli Apoftolorum fe noverit incurfurum.

***A** ceiffihu, exa&ianibw, & procitraîtmlbttr*
Idem.

Cap. Ro- Romans Ecclefia ; *& Infra* . Statuimus ut

A quilibet Archiepifcopus fuam volens vifitare provinciam, prius Ecclefix fux Capitulum, ac Civitatem, & Diecefim propriam plene vifitare procuret ; nec fit folum erga majorum, ted etiam minorum Ecclefiarum , nec circa Clericorum tantum , fed etiam populorum vifnationem intentus. Et G commode, vel abfque difficultate accedere ad unamquamque non poterit, de pluribus locis ad unum ceqgriMM (a) clericos , & laicos ftudeat convocare, ne in illis vifitatio poftponatur. Deinde liceat ei per totam provinciam vel ejus partem vifitationis officium exercere . Civitates & Dtcecefes , Suffragancos fuos , & eorum fubditos, Cathedralium & aliarum Ecclefiarum Capitula, & monafteria , Ecclefias & alia Religiofa & pia loca, Cleros, & populos libere vifitando, ac procurationes a locis tantum recipere vifitatis. Ex quo tamen aliquam de ipfis Diœcelibus vifitare coeperit, numquam poftea five totam, five partem ejus vifitaverit, revertatur caufa vifitationis ad illam , priufquam omnes relique ipfius provinciae êX (i) Dioecetes in toto, vel in parte (quas fecure vifitarp poterit) *tx.* fua denuo *ab ea* (e) fuerint vifitatx. Quod fi forte eadem Dioecefis vel aliqua ibi Ecclefia plus aliis indigueri t vifitari : tunc aliarum vifitatione inrcrmiiTa redeat ad eandem, fi a loci Dicecefano requifitus extiterit, vel de omnium , aut majoris partis Epifcoporum ejuidem Provincia proceflerit confilio , & afleniu ; ad quod *Udem (d)* fe pronos exhibeant, ne animarum prokftus aliquatenus negligatur. St vero malitiofe in *Ut (e)* difficultatem adhibuerint, Archiepifcopi licentiam fuper hoc a Sede Apoftolica poftolet confidenter . Poftquam autem femel omnes provincix fux Dicrcefes vifitaverit, licitum fit ei poftea (prius tamen Sutfraganeorum fuorum requifiro confilio, & ipfius definitione fuper hoc habita coram eis, *qeo (f)* in feriptis redigi volumus, ut poflint aliis efle nota) vifitationem per eandem reiterare Provinciam juxta modum fuperius annotatum, etiamfi non jnterveniat in hoc Suftraganeorum ipforum aflenfus : illam femperprovidentiam adhibendo, ut in pofterioribus vifitationibus illas Ecclefias eofque *Clerical, (jtf hi* populos prius vifitet , qui non fuerant ab eo m prioribus vifitati .' nifi magis fit aliis vifitationis officium opportunum . Sane hujufmodi impenfurus officium, propofito verbo Dei, quxtat de vita dc converfatione Miniftrantium in Ecclefiis, & locis aliis Divino cultui deputatis , ac exteris, qux ad officium ipfum fpe&ant, abfque coa&ione , & exaftione qualibet juramenti, ad ipforum emendationem per falubria monita nunc levia , nunc afpera, *juxta* datam fibi a Deo prudentiam , diligenter intendens. Quod fi de aliquibus orta fuerit infamia contra eoa, Ordinariis ipforum, & fuper his folenniter inquirant, denunciet, fi viderit expedire . Notoria vero crimina, qux examinatione non egeant (cum fuper his merito notari poffit Ordinariorum negligentia eorumdem) libere corrigat, poenam pro illis debitam infligendo . Procurationes aurem recipiat, fecundum quod eft in canonibus cpnftitutum : nullam tamen pecuniam ipfe vel aliquis de fua familia, occafione alicujus officii, aut confuetudinis, feu quolibet alio modo earum nomine, fed in vidualibus expenfas tantum recipiat moderatas . Caveat infuper ne ipfe vel quifquam tuorum aliquod munus , quod-

Accenfihu» in -. *"UB0

(a) Deed in ed-

(b) Dreft In «d.

(c) Oeuâ in «1.

(d) j,, iJr».

«e) in

(O Ed.

(f) Id. de- r°'

quodeumque fit, & qualitercumque o&rarur, A pntfumat recipere ; ut nor que fua funt vi- oirkti (^<>,ur » fed Φ* Jct" Chriili . Quod fi fuerit contra prefumptum , recipiens malediftiooem incurrat, a qua numquam, nifi duplum reftituat , liberetur ; volumus enim in his fraudem quamlibet penitus evitari. Hanc autem vifitandi formam ab univerfis Epifeopis, aliilque Prxlatia ordinario jure fuos fubjefto* vifitantibus plene obfervari precipimus ; falvis fuper boc rationabilibus & approbatis Religioforum coofuetudimbus , & regularibus m-ftitutis.

Dt friviiegiu .
Utv·.

Volentes libertatem (quam nonnullis Apoftobex fedis privilegio exemptionis indulfit) fic integram corucrvari , ut contra illam alii non infurgant , & ipfi ejus limites non excedant i declaratione irrefragabili definimus , ut quan- ts') Deeftc? tumcunque finr exenti & (a) gaudeant liber- ia «d- tate, nihilominus tamen ratione delifti , fivd contraâus, aut rei, de qua contra ipfos agitur, rite poftint coram locorum ordinariis conveniri , fit illi, quoad boc , foam in ipfos jurifdiftionem, *ptffait* (4) prout jus exigit, exer- (W Dxfl lu certi Nunquidcrgo carent omnino in his commodo libertatis ? non utique : quia nec coram ordinariis ipfis ; dummodo fit iu k>co excin-C pto commiflum deliâum, vel contradus initus , aut res lirigiofa , nec ubi domicilium, habent fi alibi delinquant , vd contrahant, aut res ipfa confiftat , conveniri pofliint aliquatenus fuper iftis, neque domiciliorum prxtextu locorum Dimcefani (fi alibi deliquer — vel contraxerunt , aut res ipfa exigit , illic conveniatur) remittendi eos illuc, vel ipfisut illic refpondeant injungendi habeant aliquam poteftatcm, falvis nihilominus cafibus aliis, ia quibus eos epifeoporum jurifdiâioni fubeffè canonica precipiunt inftituta. Etiam idipfum decernimus circa illos , quibus ut nonnifi fub uno certo Judice teneantur de fe conquerentibus refpondere , apoftolico privilegio cft cooceffum . In eos aurem , quibus ne interdici fufpendi , vel excommunicari a quoquam valeant a Sede Apoftolica eft indultum ficut funt Rdigiofi quamplures, in quorum privilegiis continetur, ne quifquam epifcopus , five Archiepif-opus Monaflcriorum fuorum Monachos pro ulla caufa , ullove loco interdicere, fufpenderc, vel excommunicare pntfumat, iidem <3 ad «dita Θ^ιαιΓ*' jurifdi&ioncm (r) quantum ad ifta /*-, ubicumque illi luerint penitus exercere non poftint . Nifi forfan ipfi Monachi ad Monafteriorum fuorum prioratus Ordinariis eifdem fubjc&os (ut vd gerant eorum regimen, vel in eis tamquam proprii locorum ipforum Monachi refideant) fuerint deftinati : tunc enim, & fi libere poflunt ad eadem monafteria revocari, ac tam illorum , quam ipforum prioratuum monachi reputentur (cum non fit in- to Do&ta conveniens aliquem *fic* (d) utrobtaue locum ad. habere Monachicum) unum alteri fubefle Monafterio, vel ab ipfo nofeitur dependere ; rattooe tamen eorumdem Prioratuum difti Ordinarii fua jurifdiftione in ipfis etiam quoad t») Ed. ar, premifla, quandju morantur iu illis, licite (e)

Dt HtMuldM.
*Mt*t.*

ANNO OnUSTI

Pro humani redemptione generis de fummis Calorum ad ima mundi defeendens fit mor- humani da tem tandem fubiens temporalem Dei Filius Jcfus Chriftus, ne gregem fui pretio fanguinis " *' gloriofi redemptum afcenfnrus poft rtfurreftionem ad Patrem abfque paftore defereret, ipfius curam B. Petro Apoftolo (ut fu» Habilitate fidei exteros in Chrifliana Religione firmaret, eorumquo mentes ad Glutis opera fi» accenderet devotionis ardore) commifit ; unde nos ejufdem Apoftoli efiefti, dtfponente Domino, B licet immeriti, fuccefloees, & ipfius Redempt. locum in terris , rasMs *if)* indigne tenentes circa gregis ejufdem cuftodiam follicitis exci- fw- tati vigiliis «aMvanov *ftlniit vifiii* (χ) altes- O) «d- *mei* tione cogitationis intendere fubmovendo noxia, fic agendo profutura debemus , ut cxcuffo a nobis negligent» fomno, noftriqua cordis oculis diligentia fedula vigilantibtK, Animas ipfas Deo lucrifacere , fua nobis coopérante gratia , valeamus.

Cum igitur illi, qui fic horrenda inhumanitate , deteftandaque fievitia, mortem fitiunt aliorum, ut ipfos faciant per aflaifinos occidi, neo folum corporum fed mortem procurent etiam animarum (nifi eoa exuberans gratia divina pnevencrit, ut fint armis fpiritualibus pmnuniti, ac omnis poteftas tribuatur a Domino ad juftitiam, rcâumqoc judicium exercendum). Noe tanto periculo volentes occurrere animarum , & tam nefarias praefumptiones ecclefiaftice animadverfionis mucrone ferice, ut metus pone , meta hujufmodi pnofumptioois exiftar ; prscfertim cum nonnulli magnates taliter perimi formidantes , coafti fuerint fecuritatem ab eorumdem afiaflinorum Domino impetrare , fieque ab eo non abfque Chriftian® dignitatis opprobrio redimere quodammodo vitam luam . Sacri approbatione Concilii ftatuimus » ut quicumque Princeps, vel prsslatus , leu quasvis alia ecclcfiaftica fe- ^cularlfve perfona , quempiam Chriftianorum per praedi aflaffinos interfici fecerit, vel (4) (M «*· *· mandaverit, quamquam mors ex hoc forfitam *"**" non fequatur, aut eoa receptaverit, vel defenderit , feu occultaverit, excommunicationis, it depofitionis a dignitate , honore, ordine, officio , & beneficio incurrat fentemias ipfo faûo : fit illa libere aliis per illos, ad quos collatio pertinet, conferantur ; fit etiam cum fuis bonis mundanis omnibus tanquam chriftian® religionis emulus a toto chriftiano populo *ptrpttno* (i) diffidatus ; & poftquam pro- (i) babilibos conftitcrit argumentis *alûpttd ferlai* «d. (λ) tam cxccrabik commififlè , nullatenus alia excommunicationis , vel depolitionis ^feu diffidationis adverfus cum fententia re* quiratur ·

Dt pnittntiu
Idem.

Romana Ecclefia : *& infra* . Liceat autem Cap· R«m- Remen. archiepifcopo fitain provinciam vifi- °* y.; tanti eos, qui tunc fibi, vel lux familic, aut pβM* ω aliis , quos propter hoc per camdetn provinciam dirigit, fit etiam quando concilium convocat , eoa , qui Nunciis fuis , quos pro illo vd «lias per provinciam ipfam *fiant* (/) debi- (i) Ed.

ta

ta *furlidl&lane* utendo traafinittit injuriari pmfumant; fi bac occaiiooç fua in bis impediatnr jurifdï&io ; pro injuria hujufmodi , dummodo exiftat notoria, propria auâoritatv punire. nifi amplius d de Rxmen. Eccteflscoofuetudine fibi competere dignofeasur . Sibi etiam, & Metropolitanis aliis in fuis Provinciis (dum fic in illis jurifdiftiooem exercent) puniendi manifeftas & notorias offenfas tunc eifdem illatas , rei fuis (etiamfi exinde impediri jurtfdiftionem hujufmodi non contineat) libera fit de noftra fpeciali conceffione facultas.

Dt ftnlttntu/, tf rtntlfflonlltu.
Man.

Romana Ecclefia ; èT *nflr»* : Queftorffius autem fabrica Remen. ecdefia Remen. archiepifcopus, five ejus officiates citandi fuffiaganeorum ipfius ecclefia fubditos (quos iidem quaeftores fibi refiftere, aut nolle parere dixerint) ut fuper hoc comparcant coram ipfis, nequaquam tribuant poteflatem . Super benU gna vero eorum receptione aut fubventione ipfi fabrica facienda poflunt eofdem fuffraganeos, & alios Chrifti fideles Remen, provin. cia charitaiive monere . In concedendis vero indulgentiis non excedat Remen. arcbiepifcopus flatutum concilii generalis.

Dtfalalu nttmnnltüinlj.
Um.

Salet a nonnullis in dubium revocari, an cum aliqua per fuperiorem abfolvi pollutet ad cautelam, dum in fe latam excommunicationis fententiam aflerit efle nullam ; fine contradiftioais cbftatalo munus ei debeat abfolutionis impendi? Et an ante abfolutionem hujufmodi , qui fe oftert in judicio probaturum fc poft appellationem legitimam excommunicatione innodatum; vel intolerabilem errorem in fententia fuiffe patenter expreflum; fit in arteris , excepto probationis illius articulo , evitandus. In prima igitur dubitatione fic ftatuimm obfervandum, ut petenti abfolutio non negetur, quamvis inboc excommunicator, vel adverïarius fe opponat : nifi eum excommuni. catum per manneftam dicat oftenfam. In quo cafu terminus odo dierum indulgebitur fic dicenti, ut fi probaverit quod opponit, non relaxetur fententia nifi prius fuffieiens preftetur emenda vel competens cautio dc patendo juri , fi oftenfa dubia proponatur . In fecunda vero quadUone ftatuimus ut is, qui ad probandum admittitur, pendente probationis articulo in arteris quoque p» «s (f) ador in judiciis attentaverit , interim evitetur . Extra judicium vero in officiis, poftulationibus , & eleftiombus & aliis legitimis adibus nihilominus admittatur.

Jkav.

Cum medicinalis fit excommunicatio , non mortalis, difctplinsns, non eradicans : dum tamen is, in quem lata fuerit, non contemnat. eaute provideat Judex ecclefiaflicus ut in ea ^CTtn^* offendat fe profequi {an/prid (e) corrigentis eft, d medentis . Qufquts igitur excommunicat m feriptis proferat , & caufam expreffe conferibat , propter quam excommunicatio proferatur. Exemplum vero hujufinodi fcriptune teneatur excommunicato tradere intra menfem poft diem fentenfie fi fuerit requifitus ; fuper qua requifitione fieri volumus publicum inftrumentum, vel literas teftimoniaies confici figillo authentico contignatas . Si quis autem judicum hujufmodi conftitutionis temerariusextiterit violator, permenfemunum ab intreflu ecclefia & divinis (d) noverit fe fufpenfum . Superior vero, ad quem recurritur , fententiam ipfam fine difbculcate relaxans, latorem , excommunicato ad expenfas, & omne intereffe condemnet, flt alios (r) putfiat anitnadverfione condigna , ut poena docente difeant judices quam grave fit excpmmunicatiooum fententias fine maturitate debita fulminare. Et hac eadem in fufpenfionis, & interdidi feutentiis volumus obfervari. Caveant autem ecdefiarum pnelati , & judices oniverfi ne pradi&am penam fufpenfionis incurrant ; quoniam fi contigerit eos fic fufpenfos divina officia exequi fient prius, irregularitatem non effugient juxta canonicas fusftiooes, fuper qua nonnifi per fummum (/) pontificem potent difpenfari.

Utut.

Statuimus ut nullus judicum participantes cum excommunicatis ab eo in locutione, & Calus quibas ligatur participans excommunicanone minori ante commonitionem (g) canomeam excommunicare majori excommunicatione pretumat : falvis conftitutionibus contra illos legitime promulgatis, qui in crimine pnrfumunt participare damnato Quod fi ex locutione, & aliis, quibus participans labitur in minorem, excommunicatus fortius indurefest: poterit judex poft commonitionem canonicam hujufinodi participantes coofimiii damnare cenfura. Aliter autem in participantes excommunicatio promulgata (i) non teneat , & proferentes ponam legitimam poterunt fbrmidare.

D JUmv *M ttdent.*

Quia periculofum eft Epifeopis & *eonua* fupenoribus propter exequutiooem pontificelis officii , quod frequenter incumbit ut in aliquo cafu interdidi , vd fufpenfionis incurrant fententiam ipfo fafto ; nos deliberatione provida auximus ftatuaidum ut epifeopi, & alii fitperiores praelati nullius cosmitutionis occatione fententie (>) five mandati praediftam incurrant fententiam uUatcnus ipib jure : nifi in ipfis de epifeopis σ *hv* (A) expreffa mentio habeatur : Huic etiam adiicimus fan&ioni , ut illud, quod in coaftitutiooe fblet apponi a nonnullis a no- E bis baftenus promulgata , fuerat conftitutum, ut cum aliuuis fe offert tn judicio probaturum fe per Apoftokrum limina excommunicatiotiis fententia innodatum pendente *nfftUntMj (fl* fl) articulo , in his, quas extra judicium agitaotur *nl* (·») eleftioaibus , poftulationibus, officiis , ac aliis legitimis aftibus, non debeat evitari. Qiod ad epifeoporum , & *nrtliffif»-perwt* (a) fententias nullatenus extendatur, fed illud obtineat in futurum, quod olim in talibus exticit obfervatum.

Marginalia (left): er | I – I | ANNO | α®*TI | 3,*"". | mtf. m t. | (s) El tw | Cokfoletda Γβκ. uro*, ιι *. | Λ) E4. f*» ** | Qq; C·· J' | μ m 4*mm· «v te | «di,

Marginalia (right): I -- ANNO C*4*151'1 ""**' | W Ed. «s. | (ς) | <f) ej. ju- | C»p. ftarut- dt ,e*- | (&) Ed. -"*"" | 0,) £4.^,. | Cap. «ou «,». u t. | <0 «d. «d. ter«rd>«/ | Dm- i» , | «dj». c«- *» Au o- «"W | Ahw | II Cod- dn· | "* (a) Cod- «d

ANNO

ANNO CHRISTI

C«b, Rem. eea.<fefrnt. ercon. in t. (a) Deed m

<bj Ccdrx alius .4r-

Romana Ecclefia : nfra. Ceterum interdifti vtl fufpenfionis, vel excommuoicationis fententia* fetas ab Officialibus archidiaconorum (i) feu quibuslibet aliis jurifdi&ionem habentibus fuflraganeorum Remen. Ecclefie fpbditis Remen. archiepifcopus, & ejus officiales (omiflis ipfis excommunicationibus) non relaxent, falva contraria fuper hoc coafuetudine, u quam habent. Porro excommunicationum fententia a Remen. Archicpifcopo, fuifque officialibus generaliter promulgate fubjeâoa cjufdem jurifdidioni Archiepiicopi tantum ligant. Sed nec in fpecie, nec in genere pro culpis, vel offimfis przMritis, vel prefentibus excommunicationum fententia* ablque competenti monitione premifla promulgent t & fi contra prsfumpferint, injaflas noverint efle illas. Caveant etiam ne tales fententia» five fpecialiter, five generaliter in aliquos pro futuris (c) culpis, videlicet fi tale aliquid fecertnt, vel etiam pro jam commitTi* tub hac forma; *fl dt iUlr intra talt titepur minirnt fatufectrint,* proferre prxfumant, nifi mora in exhibenda fatisfaftione, vel culpa, feu offenfa przccfferit, quibus merito ad injungendam fatijfaftionem hiqulmodi fubfit (</). In univerfitatem, vel collegium proferri excommunicafiOO·* fententiam penitus prohibemur, volente* animarum periculum evitare, quod exinde fequj poftit, cum nonnunquam contingeret i000*'05 criiw (r) hujufmodi fententia irre- '*r' > kd *n M** dumtaxat de collegio, vel univerfitate, quos culpabiles efle conlliicrit, Fulgentur.

(c) In uno Qdicedeeft

(d) C<xkx >Uiu «adit:

. awr

>« A» rr-roi 7^/^r

(e) Dccft ut cd.

(β lirJu» ille deed ill

JbMCMha/ fi*.

Fratri Jakanni Ltmonit dt oraint fratrum fninorua, panitcnharit.

Hee UBUJ unum codex furi*- C?p dnrAo de lint, ex«xv ia *l.* I

Dilefto filio Decano Aurilien. *tf infra:* Prartcrea cum omne* lege* omniaque jura v m vi repellere cunibfque fefe dcfenlate permittant ' ^'cuit ,tlclue ·pβ decano, fi prxdidus Bslivus cum bonis fuis mundanis injuriofos fpoliare, vel ea violenter occupare prziumpfciit, ut fuperius eft expreffiim, contra illius violentiam & injuriam *fe* tueri. Et quoniam adverrus ejus nimiam potentiam fufficiens temporalis defenfio fibi forte non aderat, & potuit etiam fe fpiritualiter, gladio videlicet utendo ecclefiaftico, defenfare, ac recurrere propter hoc sd arma fpiritualia, quae funt Ecclefise propria, fit pro fua munitione illis uti. Pratferiim cum d<ftus Bafilivus, poft latam in cum ab eodem decano ex aliis caufis excommunicationis fententia*, ficut idem decanus afleruit, ipfum tanquam exinde provocatus fententiis ipfius contemptis, bonis fpoliaflet *At'ddan,* & propter hoc potassium ipfe decadus fiauentiam tulerat interdidi taoquam ipirituali fe mucrone defendens contra riJius injuriam, & violentiam fibi ab eodem occatio* ne pnédiâarum fententiarum, dc in ipfarum contemptum illatam. Et quidem cum liceat cuilibet fuo vicino, fic proximo pro repellenda ipfius injuria fimm impertiri auxilium; imo, fi poteft, etiam negligat, videatur inaurantem fovrre ac *effe* particeps ejus culpe; licuit profero ipfi decano proprio fibimet fubveoire iubfidio; dc fuam dc temporalem injuriam fua propria fpirituali defenfiooc tueri; ficque atrumque quodammodo gladium, dc temporalem, & ecclefiafiicum, alterum videlicet altero adjuvare. Maxime quia hi duo gladii confueverunt, exigente necéflitate, fibi ad invicemfuf. fragari, & in juvamen alterius fubventione mutua frequentius exerceri.

A *vrrhritm figtifietti**.*

(j) Cudat Xen tr «//·

(h) Alter "debater "*. ◆«"* ,*n*» *l**** *dtjtrtw».*

(ii alii» :/«< >· *prtvtlaiK».*

(k) Codex

IB uno Coi. deeft: <<««/*»

(m) Co3cx alius;

(·») Codex

Veniens *b infra*. Per illa verba privilegii: in fpeciales, fit proprios Ecclefic Roman« filios vos recepimus, diftos fratres exemptos non inteliigi fie illos, dc ipfos (g) in proprios cjufdem Ecclefic filios fuifle receptos. Quod ab alio, quam a Romano Pontifice vd Legato ab ejus latere defiinato interdici vel excommunicari a quoquam (A) declaramus. Cillum locum defertum in premiflis intcllignWs qui non habitatus penitus, nequs cultus fuerit ultra memoriam nominum; vel fecundum indulgentiam Lucii eft fub Saracenorum poteftate detentus. Cenfemus Ecclefia* in talibus defertis locis a fratribus iftis couftruftas, feu etiam conftruendas in eo plena libertate gaudere, ut fecundum indulgentiam Lucii nihil ab ipfis legis ditrcefanc nomine valeat per Epifcopos exigi. Qpia (i) fecundum pnvilegium Alesandri non poiTunt interdico, vel excommunicationi fupponi quafi in locis hujufmodi dicti fratres habeant poteftatem petita a Sede Apoftoiica licentia conftrnendi (i) eafque cum tuis plebibus per fuos Clericos gubernant idoneos; qui ratione plebium exanii nandi caufam (/) epifeopi* prxfentcntur, ut ab eis curam accipiant animarum, cum plebes Epifcopis fint fubjeft*. Getcrum difli frntres decimas de latoribus fic novalibus fuis, quos propriis manibus aut fumptibus excolunt, & aliis habitis (w) fibi a Deo prxftitis convenientibus Clericorum ordinis fui, a quibus quarta, vel tertia nullatenus exigatur. Cum integritate perfolvant falva moderatione (a) concilii generalis in aliis eorum potfefltonibus jure communi, feu quolibet alio Ecclefiis parochialibus & Diœcefano Epifeopo refervato. Per declarationem hujufmodi autem nolumus defenforibus feu juribus partium dero gari.

„ Addere etiam hic juvat ad plenam concilii hujus narrationem longiufculam illam adnota- „ rlunem, quam Rayualdi annalibus ad hunc annum fubjeci.

Lugduncnfe Γ concilium cecumenicum, ifto quidem anno celebratum fuit, ut contra nonnullos evidenter dcmonftrat veterum corvo, nrm fit concilio ipfi pisrfentium feriptorum authoritas, inter quos anonymus Erfordienfis, Nicohus dcCurb>o,qut pontificis lateri adhaerebat, Parifius. altique. Sed ejus indiâio anna fupetiori labente primum faita eft. Quanqium euam eucyclicz ea dç ic L.crsc nonnifi hoc anno ineunte expedite funt. Lugduni tamen de fynodo futura denunciationem die fefta S. Joannis evangcliftar a pontifice in plena Epuli concione faitam, ki ibit Nicolaus de irbio in vita Innoc. cap. XVIII. Ncc minus confiat dc dic, qua pontifex patribus convocatis iu triclinium coenobii S. Julii de rebus ad concilium pertinentibus traâare cœpit, cui rei diem XXVI. Junii omnes alignant. Biduo

anno CHRtsn *****'

duo poft, die XXVIII. Junii feffio prima concibi nabita, in qua ea traâata funt, qu® ab annalifta hic narrantur. Oâava poft hxc die y. Juiii ad feflionem alteram proce(Turn fuit. Tertia demain prorogata uiquead diem XVIII. Jniii Certa tamen tertis hujus feflionis dies ambigua, nana fi afta Vaticana confutantur, fitntentMB in Fridericum, in tenia hac fefltone Mt®, fubiicitur dies XVII. Junii; attamen aicripta eidem fenienti® apud alios veteres feriptores relate dies variat, terte Spondano ad none annum num. XV. Nicolaus vero de Curbio, cujus in hac re authoritas mihi potiffime fpeffatur, non uno in loco aflerit Fridericum damnatum fuifle in concilio XV. Kal. Augufti; hec ergo dies feflioni concihi tertie aftjgnanda, reformata Vaticanorum aâuum in re parvi momenti leftione.

Nec minus apud me ambiguus eft numerus patrum, qui concilio huic adfuerunt. Ad centum quadraginta cx Paufii authoritate Spondanus Ac Binius definiunt; fed ex veteri Ac coaevo teftimonio paratam habemus rationem, cur definitum hunc numerum prrfulum indubium revocemus. Anonymus enim Erfordicnfis, qui hiftoriam fuam anno 1154. quoAcfloruifle arbitror, abfolvit, ad hunc annum 1245. ita feribit *t In menfe junto Lugduno Gallia celebratum efi concilium, pr^fidente papa hnoccntio cumCCL. epifeopit, ubi'per fententiam Fridtrico quodam imperatori omne jus regnandi abdicatum efi , êT eadem fententia Pradicatanbus , atque Minoribus demtneienda commifla.* Ex Germania raros,ex Hungaria nullos,e Syria unicum renifle cpifcopum Parilius affirmat; ficut & neminem e regno Sicili® Malaterra, vulgatus a Muratorio Rer. Ital. t. V. pag. 605. qui Nicolaus de Curbio in eo adftipulatur , 3uod archiepifcopum una cum Thaddeo a Frierico miflos fuifle ad concilium aflerit.

Quid in eo tradatum deliberatumque fit fuie profequitur annalifta , cujus tamen narrationi plura addenda funt, videlicet de canonibus in co editis ac ftabilitis . In codice Vaticano fynodi hujus canones XVII. funt, quos i*colleffione Labbcana legimus, fed multo plures fancitos colligimus ex additamento novem aliorum canonum, quos Labbeus ex fexto decretalium collegit, Ac adis concilii hujus fubjunxit, ex quo inteliigimus ada illa Vaticana mutila efle, nec omnia ejus concilii gefta continete. Porro canones illi tum qui e Vaticano codice deprompti funt, cum qui ex fexto decretalium colleâi in digerenda fori ecdefiaftici difciplina fere omnes vetiantur.

Ceterum alia infuper plura ibi a patribus definita funt, qu® annaliftx Binii , Ac Labbei diligentiam fugerunt. Primo enim oAava dies nativitatis B. M. V. hic non quidem primo inftituta , fed antiquior ejus inftitutio , jam ncgleda, renovata fuit. Durandus, qui non longe ab his temporibus feribebat, ejus innovande rationem hanc affert in opere de Divin, offic. Ub. VII. cap. 149. *Vacante Romana ecclefia per obitum Gregarii papa IX. cardinalibus concordare nequiontibus , Romani per plores dies ols incitat multiplices molefiias Inferebant, propter quod diBi cardinales Regina corli noverunt, quod fl ejus meritis emeordarent , tF abire liberi pojfent , oitavam fua nativitatis diu negleBem celebrandam dc catero ftatuerur.t . Sicque In Calefiinum papam convenerunt , & liberati font ; fed quia Coelcfitnut vsxsl folum XVIIJ. diebut, non pctuit votum impler. , pafimodam diflut fuo autiut juccejfor impUtit .*

A'.'^i chr .,if

In hoc pari:ci concilio definitum hide didorum imperii numerum ieptenarium Baronius ad A. 995. num. 55. opinatur, idqtie probae adduâo Matthaei Parifii tdlimonio, qui gefta *In hac* fynodo narrans, feptem dedores enumerat, quibus negotium commiflum ini, ut novum imperatorem eligerent. Verum addita mentum id Parifni efle non veba ex aftis lvnoJalibus exprefla,notat Pagms m uitica ibi.l num. 16. Que mea fit in re hac lententia paucis expedio. Jus eledionts imperialis, quod olim penes omnes Germaniae principes refidebat, ad deledos quofdam principes tedaftum ante hos annos jam fuifle penes me cxploratum eft, idque—deduxifle mihi videor cx dc* creto eleftionis Conradi filii Friderici in re* gem Romanorum, quas contigit anno 1137. Januario menfe, ut ad eundem annum probavi. In eo enim confeffu licet imperii principes permulti adeflent, ut ex fubfcriptionibus chane pro monafterio Ciftercienfi ibidem date, cujus ad eundem annum 1237. memini , liquet, eleftores tamen nonnifi XII. fefe offerunt, iidemque fe *tenere locum Romanifenntus, & reputari patret tj imperii lumina* profitentur. Decretum iftud multo caftigatius , & integrius , quam in mifcelianeis Baluzii tom. I. pag. 471. extat..in chronico F. Pippins Bononienfis lib. III. cap. 3. vulgato a Moratorio *ter.* Italic, t. IX. pag. 675. & ex Italici 'veteri verfione quanquam non fatis accurata , & correfta in Delicus Lamii ad chromcon Leonis Urbevetani pag. 2-35. Ex eo igitur decreto liquet ante concilium iftud electorum numerum jam tunc intra fines anguftiores conftitiftc, quanquam non adhuc feptem tantummodo deleffi erant. Nunc vero occatione hujus concilii Parilius feptem clcdotcs definit . An vero ille id expreflerit ex mente concilii, vel ex fententia fua , incertum. Ex iis quidem, qux idem Parilius notat ad an. s 258. inteliigimus ad eleCbonem eo tempore faciendam jus fibi alios etiam principes lupra teptem atregafle. Quanquam tunc pariter cledio feptcms elefloribus relervanda effe contendere tur, ut ex literis Urbani IV. a Pagio ibid, num. XIII. relatis inteliigimus, atque *Ita fer. vatum a tempore, cujus memoria non e\iftit* afferebatur. Deduci hinc porte arbitror fcptenutn eleâorum numerum rcipla quidem in concilio Lugduaenfi, vel etiam ante illud, cx quo facultatis eligendi imperatorem limites contradi funt, definitum fuilfe ; fed cum principes alii id xgre admitterent, ideo *perfxpc* fefe in eam eleftionem ingeflifle.

In concilio hoc Lugdunenfi ftabilitum pariter fuit & conftitutum , ut cardinales rubro galero tegerentur, quod affirmat Nicolaus de Curbio in vita Innocentii cap. XXL his verbis : *DIBus pontiftxpofi concilium annan feeundo Cluniacum Ivit cum rege Francia, tF ipfius fratribus loquatu. rus, tF domini cardinale! primo capillor r«beor seceperunt, ficut In ipfo concilio fuerat ordinatum.*

Denique Joannes lpcrius in chronico S. Bertini cap. 48. par. 111. affirmat Simonem abbatem S. Bertini obtinmïle in eo concilio a fummo pontifice, ut quoties ipfe ftatuta Gregorii IX. pro ordine S- Benediffi edita tranfgreflus fuiflet , ab alio abbate abfolutionem impetraret, & pœnarum commutationem acciperet . lofufer ut in monafterium adicire lice-

ceret clericum, qui monachis fcholam habe- A rec. Denique impetravit ne per literas apofto- f^tdtati illi perfpicue non derogantes, ponent quempiam in monachum recipere.

Anouymus author hiftnri® priorum Grandi* momenfium, quem vulgavit Martenius anecdot. to. VI. quadam narrat concilii hujus hiftori® «ddenda .· *Cmùu prient tnepert* (Guillelmi Dongres) pqpc *IV, eped /jtgdtMtet etafinit,* «W *Dtn. MCCXLkII.* (lege >145) *Fndtrin* Ammwt mn *ntperelere,* m rwtrilt· g<- *ttereh dep^/iltt ftttrmt rtgttU tf prnxlegunt per ipfint hnecnlunt rneve- t**, Û i» /vrwcay aariwew *ndeBe, & lnpt- tretnn ttlen fuit* λ *lneentle tx^utplinlj* β *privihgum*, fwd rctraw *deUBl vtl tmreBlu tui* rri, de qua ageretur contra fratres ordinis Grandimontenfis ipfi fratres exempti we trw- *rnittr lectritm ordtwlu refpen^n*.

„ Denique ad plenam adprum Concilii hujus colleâioocm danda funt gemina Friderici II. imperatoris litcra, quibus accitos ad Concilium Prcfules abfterrere conatus eft, ne vocanti pontifici parerent. Vulgavit illas Balurius Mifccllan. tom. I. pag. 458. Quanquam utramque Friderieo ipfi adlcribendam fi Baluzius contenderit, aflentiendum effe non cenfeo. Prior enim, ut cx tota ejus feric colligitur, ab epifcopoaliquo cx imperatoris faâione data eft, negante c parendum pontifici vocanti quod res illa fuerit plena periculi.

M nlverfcs pepati vtcttlau oeettoj.

Univerfis papali vocatione vocatis. Scribens in ambiguo mandato mandatis fic habere providentia: fpirirum & intelligent·® complementum quod per improvidenti® lubricum inter ^reparatos laqueos non labantur ft in plicas inexplicabiles non plicentur. Ad cognoscendum itaque quid io vocatione vocatis expediat fieri, confideranda funt omnia per qu® via tutior poflet eligi, & habendum fuper hoc a vobis confilium tam prudenter quam utiliter /y terminari. Nam prius, ut arbitror, debet attendi forma referipti, videri motus feribentis, confiderari caufa mandati, penfari, fi poflet, intentio mandatoris, debil® execution! mandari, & tam eminentium quam latentium periculorum inevitabilia multitudo provida cir* cumfpcAione vitari. Que qui plene cognofceret, dc facili fcire poflet, quid in hoc voca* tis ambiguo facere expediret. (It autem dc gravioribus difcuflio prima fiat; primo periculorum mari pericula piratarum: qui fi vobtj occurrent, in vos taliter irruent, quod praeter alia flagitia inferenda, perfbnas cum rebus capiant vel fubmergent. Cumque navigatur in portu, frequenter evenit quod ex concuflfoncE navis in terram vel petram in portu pereunt navigantes, vel fubita ventorum impulfio veniens ex adverfo fic eos a portu repellat, quod confumptis cibariis eos in mari latitudine periculorum flevitia, quam jam evafiffe credebant, impetit & impellit; ubi, nifi periculis pereant, faltem fame & fiti peribunt. Pteter h®c, quzdam etiam inevitabilis periculorum abominatio, quam tolerare vel evadere nullus poteft: quia cum repentinas mutationes natu* ra non fuftineat, propter mutationem acris & arborum &mocum violentum ac continua continue llomachus vi provocatur ad vomitum ;< quod cum abominatione recipit, evomit cum dolore, fitque frequenter, ubi fecundum diverfas naturas diverfimode ex diverfis tanta vers- 1 ' tris conftipatio, quod ventris virtus naturaliter expulfiva motum animi amittere cogitur naturalem. Quandoqne tanta eft diflolutio, quod vix remanere videntur iutrinfecus inteftina. Cumque navia licet parva, receptaculum fit multorum, fit ibi difttnâio locorum fecundum multitudinem contentorum, & preffum premente unus juxta alium morborum perverfitate torquetur; morumque ventris tam violenter quam inevitabiliter expulfivum fuperius & inferius patiente* infirmi quidam fubcus, quidam iupra, non in foco talibus deputato publice, inter omnem ventris putredinem cogantur admittere dcfeâu virtutis proprie communem, fic quod juxta peregrinum nullus moritur peregrinus, & in man projicitur femivivus, & abominaitones intolerabiles extraneus ab-extraneo cogitur tolerare, quas nequaquam in terra de patre vel de filio fuftinere. Et (i potentes propter potentiam hujufmodi prefluras evaferint, firmiter tamen aerem corruptum cx mortuorum & infirmorum corruptionibus afeendentem non pote unt evitare. Cumque fit ibi infirmorum miftio & fanorum, velut ignis ardentis inflammatio in domos continuas morbonim contagiofa diverfitas ab una in aliam iranfvolat ft prorumpit, ficque de mille vir unus evaderet nifi mortuus vel infirmus. Quod fi forte aliquis remanfarit femivivus, in terra maris *6l* morbi concepto contagio morietur. Vel fi mortem evaderet, morbum intermina* bilem non evadet, ut perpetuo languore do* tentus non poflit propitia vita frui, fed con* limia morte mori; multaque maris corruptio corruptis humoribus & «eris corruptione infodis ipiritibus da mari rodeunt, fic corrupti quod fepulchri vel inferni faciem afferre videntur, & poffunt potius monftra quam homines judicari. Sed cum metalla quaelibet ia mari naturali colore innatorabiliter deftiiuta, maris violentia colorem cogantur inducere peregrinum; quid mirum fi'quolibet momento mutabilis humatu natura nequeat futhnere qu*metallorum non poteft iofeafibilitas tolerare, facies de mari viventium forma propria deftituta, quod in mari formis propriis deftitutis formas velitis recipere fic deformes. Verum ne inevitabilis maris periculorum prolixitas fub brevi locutionis oraculo concludatur, in mari femper imminent omnis timor, nulla fecuritas, motus continuus, nulla requies, lemper adverfitas, nunquam profperitas, nunquam bonum, fed generaliter omne malum, Sane cum fint maris pericula tot & tanta, quod in mente hominis eorum non poflet cadere multitudo, pnetenniflb de generali, ad Ipecialia difcurreodo de fingulic defeendatur, primoque dc primis & currentibus providus fit tra&atus

Venit quidem a tyrano feviflimo in terra potentiflîmo in mari certe prohibitionis edi* dum, ut fi quis viam, quam multis prohibuit incedere, przfumat ingredi, perfona vel rebus aliquatenus non confidat. Quis igitur ejus infidiis fe exponet ? Quis illius laqueis fe involvet, qui dominatur in terra, principatur m mari, & imperat in utroque, qui prodigus in pcena, parcus miferieordia, furore repletus t pietate deficiens, verbo falfus, opere imperfeftus, vitiis deditus, Domino indevotus, ctuddi.

cr delitate fecundas Herodes, impietatibus alter A Nero, qui cum a mari trique ad mare, preter Jinuam poflideat omnes portus, potens fit in navigio fle in armis, de Pifis, Corneto, Neapoli, dc Gajeta ac aliis regionibas tanquam ad infidiandum congregabit multitudinem galearum, cum tanta multitudine piratarum flt abundantia armatorum, quod tranfire nequibitis, quin in pneparatas intidias incidatis. Quod fi per maris altitudinem aliquantulum infidiantium curium vitetis, tandem tamen ad portum ouem tenditis accedere vos oportet, m quo eft tptius poteftas que nullius reprimine reprimetur. Et in ipfo portu, cum veneritis, vos capiet vel fubmerget, vel in terram ejus aura forte contraria vos impellet; vel B cum fit vir magna: fagacitatis & verfutiz imminentis, paratos nautas fbrfitan jam corrupit, quod ventum contrarium praeponentes ejus infidiis vos exponent, ut fic idem habeat, quod intendit, fle vobis eveniat quod timetis. In quibus cafibus fbrfitan effet feftinar* mortis lupplicium minus grave quam in manus incidere tam crudeles.' quia quomodo vobis parcet qui tenet flt filium proprium careens cuftodia mancipatum, ipfum dignaretur miferando miferia mifereri? Qualiter circa vos pietate movebitur qui fuper captivum filium paternis compaffionibus non movetur? Quod fi fbrfan fuper inopinato cafu vel impoflibili Hornam veneritis, tot miotnda pericula mirabili- *Q* ter evadentes, Rome fecuri qualiter eritis, cum Pro divertis adverfariis omnibus civibus in diverfa divitis fit ibi confliftos continuus inter cives fle divifio inter fratres. Quod ti feeuritas ita vobis patuerit, generalis tamen affltftionon latebit, quia cum arflivi caloris dominio vos fervos oportet ibi rite; ficque ibi perieverans flt intolerabilis caloris ebullitio, aquatum putrefaftio, ciborum groffiries, aer palpabilis, mufearum abundantia, copia fcorpionum, gens immunda, gens abominabilis, gpns peffima, gens furorts, ficque ibi civitas tota per circumferentiam cavcrnofa, eavenue plene reptilibus venenotis, ex quibus fumus inficitur, flt inficiens evaporat; flt fic omnes ibi tunc O morantes generaliter moriuntur, quod de milibus decem vix «vadere poliunt. Sic ergo qui indignationem maris evaferit, vorax Roma venenofa voragine devorabit. Et qui illam ev*iifle crediderit, incidet in Charybdkn. Verum fi miraculo vel fortuna tot preflurasevaferint, quis eia de reditufecuro providebit? Quia cum horti infidianti magnates urbi ad prolium voluntarie famulentur, non eft ingreflus aliquis nifi velint; vel fi.ingreflus forte non poterunt impedire, (altem eidos patefacient greffes five motus veftros, ut ftatim cum ingrefli mare fueritis, vos expe&ans manus fufeipiat flt torqueat inimici, vel faltem in praenominata pericula incidetis. Stcque maris gulotitaa infatia-E bilis in vos, quos vomit, tanquam canis ad vomitum revertetur, quia mare, tempcftates, fltventi pro vobis naturales potentias non amittent. Non citis dii vel fan&i, ut in poteftate veftra fux retideant tempcftates. Porro fi vobis de duftu flt reditu feeuritas promittatur, videte qux de vita tuenda flt morte cavenda cautio dari poffit. Contra quem enim dcmorte poft mortem, de mortis partionibus aftionem habebitis, cum omnes morte quoad mortuos pareant a&iones, paftiones tollantur, fle promitlioncs qualibet viribus vacuentur, nec

canonici juris beneficio, vd civilis aut appel-latíonis »el provitlonis alicuius remedio poft mortem vita redeat jam amifla. Si vero Le-Rati fubtilitas ad arreptionem itineris divertis Îuationibus vos inducat, cogitate quoniam cogitur non redire. Eft enim fua mantio, fit non veflra. Via tibi paret unica, vobis duplices imminent, fcilicet pericula tranfitus flt regreflus. Infuper attendatis quod mandator in mandato tam afpero circa vos motu rationabili moveatur, utrum manfuetudine repleatur, *û charitatis adminiculo* accendatur, qui cum intidias Principis non timeat adveriantis, fed in tuto maneat & quieto, vos voragini tam communi periculorum exponere non formidet. Effet quidem tolerabilius fuftioendum ft vobifeum communicatis periculis in loco congruo convenirent'. O fi rationis judicio fungeretur, contentufque finibus sequitatis, motus providenti* non exiret! Nunquam inter flores ecclefia: rofas eleftas exponeret tantis periculis perituras. St vero pro Stnerali ecclefia ftatu, qux ab appellantis hois impulfibus contrahi conqueritur, vos vocavit, ex tali vocatione videtur, quod eam de cafu velit in catum cadere graviorem. Quod fi contingat, ut patet apertis *lodicilt*, tam excellentibus ecclefiam viduari, quis ecclefix aptior, qux confufio gravior, qus defolatio durior quam fponfam inclitam fummi regis tam aipera incommoda fuftinere? Qtus enim tanti lapfus gravedinem reparabit? quis tante dviolationis remedia procurabit? Poft hoc etiam attendatur forma referipti, confideretur .caufa mandati, & notetur quid ex mandato bujufmodt poflir fcqui. Continet enim tenor prioris referipti, quod grandes apoftolic* fedis eventus dt caufas vos ignorare non convenit, ut habeat feparatum in veftra vtfitatiooefolatium dc gratum providi eonfilii fulcimentum; cum poft receptionem talis referipti crudelitas adverfant» tyranni inde honefla haurit, quod vos de preparatis tntidiis praemunivit. Sedreferipti conditor circumflantia periculorum *Stgiti»*, falva *faD&iutis reverentia, non* attendens, flt in fubvtrtione veftra fubvertiooem flatus generalis ecclefix non advertens, obedient» virtute mandavit, quod cum tam fandum ejus propotitum, utilitatem refpiciens tiognkxum, humanis non debeat verfutiis retardari, Deum homini dc meritum obedientic exdutis difficnltatibusomnibus preponendo. Ut autem referipti hujufmodi feriatim feries differatur, quas habet /apoftolica fedes caufas, quas negotia nifi contra rebellem Principem, qmt majores vel minimi non ignorant. Quod fi caufas velquasftiooes habeat five negotia latentia vd obtenra, nunquid necdEtttem fabventionis pro libito vobis dc coofubditis vcftris per Legatum impefuft? Nam per ipfitm vd litteras revelare non potuit, quod intendit, ut certi mandati forma certum confiliumfirmaretur, fle vitando pericula notarentur. Qualiter infuper

quod in armario fccretorum fic filentio tegitur quod nec in aures publicas nec in confiliarias promulgatur? Si vero quam vobis incoofultis coorta crudelem principem tempcftatem incepit, concilio vcftro diffinire difponit, num qui fine vobis ab initio vilipenfis procedere incepit, proceflum fuum fine vobis poterit terminare? Vel fi coofitio vcftro finalitcr

uri

ANNO CHRtsTt

uti velit, qui primordialiter non curavit, numquid tutius fuit confilium per litteras vel Legatum a vobis requirere, quam vocatis inter tanta pericula vos parare, ut conceptum ab ipfo negotium generaliter ecclefiam tangeret generalem? Quare confilium veftrum ab initio non quefivir; quia cum finis eventum juxta qualitatem principii fortiatur, fuiflet confultlus de principio confilium quxrere quam de fine? Verum de caufa mandati fic mandatoris vetitas latis poteft ex forma rclcrtpti elici vel pixiumi. Cum autem contra tyrannum potenmliinum incipiendo quod per le incepit videat impel feflum, tendit ut gravetur rigor fententi.x contra ipfum, vel depofitionis fenientia promulgetur, aliufquc pro luo libito przficiatur imperio, vobis, fi deceat, juxta libitum fuum przftantibus confilium fic aflenfiim, ut fitis organa fonantia juxta deduftionem fic libitum organiflx. Cumque nec ifte deijci, nec ille prxfici refte, nec defendi poflit fine gravibus oneribus expeniarum, ftatuat & diflipet; ut quod communi confilio ftatuetur, expenfis omnium defendat, ut fic, prout e)us refciiptum obfcurc continet, in veftra vifitatione pro libito confilium expedatum habet in proceflu fit fperatum folatium in expenfis. Satis enim videbitur contrarium rationi, ut qui de proceflis principio coofiliarii non fuiftis, finis opera expeâetis, fitque deceptio pro negotiis univerfalis ecclefiz. Et licet ab inttio confilium ejus vel confenfus contemnatur, tributa, ria ftatuetur, fic perpetue fervitutis patibulo fufpendetur. Sed propofitum intentionis pro. prix tacuiflê videtur;quoniam ad hoc vos przfentes judicat facilius quam abfentes, nifi pru. denter caveritis, ne lub involucro vos involvar. Cumque virtus obedientix, qua vos vocat ad fubeundum, inevitabilia rerum, perfonarum fii Ecclefiz pericula, vos non cogit, cum ex caufa ncccflaria non caufctur, fi vos in tantis fpecialitatis fic generalitatis periculis non cogente necetfitate reperent ita debiles, ita molles in obediendo per vos meritum demerebitur, homo Deo, non Deus homini prxponetur; vofque de extero reputans arundinem flexibilem omni vento, perpetuis, ut incepit, libertatis fcedere violato, ligabit vinculis lervitutis, ficque gradatim de gravi in gravius graviflimuti vel gravifiime vel generabilime comparetur / Vel fi forfan in iis vos fortes invenerit, plus in aliis offendere vos timebit: qui tntelleâa fentcntia veritatis, plus humilia ur, plus erigitur, plus repugnans. Confideratis ig tur umverforum periculorum cir. cumftantns univerfis, quis erit adeo prodigus vitx lux, quis adeo contemptor negotii libertatis, quis adeo rerum ncgligens conservator, quis adeo pene vilipenfor, quis adeo felicitatis continue non amator, quod felicitatis pro infclicio propriam, pro exilio res, pro defcdu libertatem, & communem pro fervitute propria & communi, & tandem vitam pro morte velit aut audeat infelici commercio commutare? Timeo tamen, ut quofdam veftrum ambitio ad majora, quofdam dcfidcrabilis amicorum promotio, quofdam favor curiz acquirendus, cx exauditionis favore in exauditionem clamantium opprefforum ad fubjicicndum vos fic univerfalem ecclefiam periculis importunitatibus vos impellant. Sic diverfis cogitationibus agitati eritis ficut qui non habent nec habituri funt, fcmetiplbs perdere non verentur. Ego tamen, quantum fuftkio, penfans fic ponderans univeria in prxmiflia eligendis arbitror non parere potius quam perire, nifi caufa manitefta fic neceflâna primitus exprimatur, ex qua debeat obedientiz vinculum inviolabile cbfcrvari,

AD CARDINALES ROMANÆ. ECCLESIÆ (-)

(-) Haar Friderici prout in Baluua- <?1Ke

Illam pro firmo gerimus de veftra finceritate fiduciam, illam in vobis fic exteris flatribus veftris efle conflandam opinamur, quod quantumcumque devotionis fic reverentix vinculo Romano pontifici tatis aflridi, quantum- Cumquc lui proccflus impetum contra nos habitum tub generalis ecclefiz nomine periculis veftris alcribat, caufam propriam redigens ad communem, vos vclut orbis cardines fic columnx firmiiTima, nec ad circumventionem innocentiz noftrz leviter poflitis induci, nec ad depreflionem noftrz juftitiz leviter commoveri. Ec quamquam ad evitanda delolationis difpendia, ut credimus, per fciffuram, currentis tempori furori cefleritis, libenter tamen vos invenire velle remedia credimus per cautelam, quibus orta per impetum valeant reparari diferimina & excitata mundi diflidi* conquielcant. Vcrum fumma videtur circumfpvàione cavendum, ut fine prrjudicio veflrz diicrctionis immenfr loquamur, ne dum per liquoris infufionem extingui credatur incendium, accenfus ignis ardentius furiat, forfitan oleum jaciat in caminum. Illud etiam non minori diligentia cavendum credimus, ne materia: minus crudae cauterium apponatur, & cx quo fequitur vulnus infanabile potius quam vulneris medicina. Nuper enim audivimus, unde juftiflima ratione movemur, quod nobis excogitati confilti qualitatis ejus fic temporis prortus ignari, per iummum pontificem adhuc publicum hoftem imperii fic noflrum capitaliflrmum inimicum, pro pacis negotio, licet hoc vocationis cmiflz forma noo exprimat, concilium convocatum, illo fimpliciter adnotato quod pro magnis fic arduis ecclefiz Romane negotiis fic tranlmarinorum praelatorum fic 'cifmarinorum principum lynodus evocetur. Verum quxeunque fit caufa vocationis hujufmodi litteris ad apoftolicam famam tacita vel exprefla, fatis tamen iufpicionis noftrz caufam perlucide fic initia manifefta quod pro nobis, non pro pace, fed contra nos, fic difeordia potius, tale concilinm evocator, dum non a vobis faltem communi cleâz perfonz, fed ab inimico noftro fic nonnulli noftri culminis inimici vocantur. Prius igitur pax inter nos tra&ari debuit fie tradata firmari, quam a tam remotis partibus pacis fuffragia quzrerentur. Nos enim de hoc inimicorum de parvo vel nullo qui *fe* offerunt non timemus, fi cum eo pacem habebimus, quem patrem habere, fi datum eflçt, deberemus in terris.

STA.

STATUTA ODONIS '

Epifcopi Tufculxni èT A. S. L. pro tccltfn tyldr^fi.

Ex carttrio Mtllcrtfi.

An- »»««. Ex Mart. Aaecd-t. IV. PM »»>.

VEnerabili in Chrifto patri Dei gratia epi- A icopo & dileftis in Chrifto decanis & capitule Meldenfi , Odo miferatione divina Tufculanus epifeopus , apoftolicx fedis legatus , falutem & finceram in Domino caritatem.

Cum ad excolendam vineam Domini Sabaoth inter alios operarios , licet immeritos , Is qui eft fuper omnes operarios conftitutus , nos decreverit ordinandos ; dignum cft ut culturae ejus, prout icimus fic poflumus, diligentius intendamus . Hinc eft quod ad ecclefiam Meldenfem veftram vifitationis gratia defeendentes, quaedam, licet pauca eradicare & alia plantare decrevimus, ut in omnibus decor ccedcfiafticus reformetur.

I.

In primis igitur quia haftenus in dubium vertebatur quis clericorum chori curam haberet , eorum fcilicet qui nec proprios habebant dominos , nec ecdefiaftica beneficia poffidebant, prrfenti ordinatione fancimus, ut tara canonicorum quam aliorum clericorum, qui chorum frequentare nofcuntur, iiiis duntaxat exceptis, qui extra ecclefiam cathedralem beneficium ecdefiafticum obtinent, decanus curam habeat animarum : ita quod omnes ei confiteri annis fingulis teneantur , vd illi cui fuper hoe licentiam dederit fpecialem ; falva C tatnen jurifdiâione cantoris, Ac eorum qui io diâos clericos jurifdiûioocm habere nofcuntur.

I I

Quia vero fuper loquela in choro ordinationem per capitulum novimus effe faftam , ut beneficium bone perderet , qui ita vocem in loquendo extolleret, ut de quarta fede poflet audiri & intclligi, nifi forte de bis qux ad divinum fervirium pertinere nofcuntur.- quamvis per aliquorum incuriam poftea fuerit revocata , nos eamdem ordinationem idoneam reputantes, legationis, qua fungimur auctoritate D decrevimus eam in perpetuum obfervandam , fub interminatione divini judicii obfecrantes , ne beneficium horz percipere audeat quicumque in hoc fc manifefte cognoverit deliquifle.

I I L

Infuper quod de feptem canonicis diaconis in eeclefia ordinandis ftatutum fuit, & dc tabula feribenda in diebus feftivis, prout antiquitus fuerat obfervatum, volumus & przcipim^ in pofterum obfervari.

I *V.*

Ut autem omnis occafio fcandali & ridiculi ab eeclefia tabfeindatur, volumus & mandamus, ut feflum Innocentium fecundum modum & cultum aliarum feflivitatum, qux per anni circulum celebrantur, per omnia rcducatur ; ita quod nec pueri *In* choro ferta porta* re audeant, nec ftalla in choro fuperiora rénere, aut alia hujufmodi agere, qux non decent ccdcfiafticam honeftatem.

V

Injungimus infuper, ut omnia mercimonia ab eeclefia fegregentur, nec aliquorum ftrepitus aut alius tumultus exerceatur in ca , feu aliud per quod divinum officium valeat impediri .

V I.

Quia vero nonnulli, quamvis divinis horis non plene interfuerint, ftipendia tamen hone B debita percipere non formidant, intrantes, & egredientes , in animarum fuarum periculum Dominum irridentes ; diftri&us inhibemus , ne aliquis de choro prxfumat egredi officio non completo, nifi neceffitas urgeat, aut aliqua utilitas id expofeat. Qui vero mandati hujus tranfgreflor fuerit , fciat fe ex noftra conftitutione beneficio illius hors privatum . Quod fi fcienter in contemtum hujus noftra conftitutioois idem beneficium pnafuraferit ufurparc, ipfo fafto fi per magiftrum Petrum de Bolliancico Meldenfem canonicum presbyterum vel ejus fuccefibrem in prebenda , cum idem P. canonicus efle defierit, neglexerit emendare, fententiam fufpenfionis incurrat. De qua tamen tranfgrcffione & contemtu, fi poftmodura refipuerit , per manum fupradifti Petri vel ejus fuccefioris, injun&a fibi falutari p<Enitentia, abfolvatur.

Hxc autem in ccclefia veftra ad prxfens ordinavimus , ad alionim ordinationem .cum vacare poterimus procefluri, fi neceflè fuerit Ac viderimus expedire. Datum Meldis quarto* decimo Kal. Martii anno Domini millefimo duccntefimo quadragefimo quinto.

DECRETA ODONIS .

Epifcopi Tufeulent & A. S. L. pro tecicfie Steontufi.

VEnerabili in Chrifto Patri..............Dei gratia archiepifcopo, & diteftis in Chrifto decano Ac capitulo Senonenfi, Odo miferationc divina Tufculanenfis epifeopus , apoftolicx fedis legatus, falutem Ac finceram in Domino caritatem .

Rationis reddendx neceffitas de villicatione fufeepta , nos invitat Ac urget , ut de regno Dei fuborientia tollamus fcandala , illa pnecipue qux divinum cultum obfufeare feu deho* pneftare nofcuntur. Ideoque ad veftram eccle-Efum perfonaiiter accedentes , quaedam licet pauca, repetimus, qux propter honeftatem AC decorem tantx ecclefix omnino oportuit amoveri ; alia vero in melius reformari.

. I*

In primftt igitur locatione , qua fungimur,

ey auâorltate diftriâe pnecipiendo mandamus, quatenus illa fcftonim antiqua ludibria, qu« in contemptum Dei, opprobrium cleri, & de. r^um P°P*d* non eft dubium exerceri, videlicet in fêfto S. Johannis Evangclill*, Innocentium, & Circumcifionis Domini, juxta modum priftinum nullatenus faciatis, aut fieri permittaris. Sed juxta formam & cultum aliarum fertivitatum, quae per anni circulum celebrantur, ifta volumus & pnecipimus celebrari: Ita quod ipfo faâo fententiam fulpenfionis incurrat, quicumque in mutatione habitus, aut in fertis de flonbus, feu aliis diflblutionibus, juxta praecedentem ritum reprobatum adeo in prxdiâis feftivitalibus, feu aliis a mOdo pratfumferit fe habere.

ANNO

I I.

Ceterum, quoniam divinum officium mquibufdam in ecclefia veftra cognovimus minus decenter impleri, ab his pnefertim qui invirato no cantando hora debita non interfunt; & ab his eriam qui recedunt a laudibus, beneficio temporali fufeepto.: nec non etiam ab illis qui frequenti egrediendo dc choro fyncopanr matutinum: volumus, dt pnelenii conftitutione fancimus, ut quicumque pro tempore a modo pro cantando invitatorio in tabula inferibentur, ita fe fiudeant praeparare, quod & chorum fimul intrent, fine aliquo intervallo, poftquam facerdos matu'inaktn Loram incceperit, fimul invitatorium incipiant decantare. Quicumqut vero fuper hoc defeâum fecerit, emdumentum temporale matu» tinarum amittat.

I I T.

Et quia Hiftum eft, ut quos amor ad fer. vitium fuum retinere non valet, beneficiis fak tem temporalibus teneantur: volumus ÔC ordinamus, ut tertia pars retributionum matitunalium nulli a modo tribuatur. nifi ei qui laudibus ftuduerit interdie. Et hoc ufque adeo volumus obfervari, donec eis, qui matutinalibus interfuerint, dichim capitulum, leu alius competentem reditum duxerit aflignandum

I V.

llto vero tempore, quo hot* decantantur in choro, nullus dc choro ingredi abfque nceffitate, feu aliqua utilitate pnefumat: quod fi fecerir, illius hora; beneficio fit ipfo £»ôo privatus. Egreffi vero plaulum aut tumultum non faciant, per que fervitium valeat impediri, fed nec in aliquo, uti ab his qui in choto fuerint videri valeant, audeant commorari.

V,

Item, quicumqoe io choro officium ecclefias turbaverit, aut aliud quamde neceflariis locutus fuerit; dc hoc etiam voce fubmiflâ, aut caula garriendi de ftaito in ftallum tranfierit, beneficio illius hone careat, in qua hujuimodi prctumpferit perpetrare. Et hoc idem in annivcrlAiiis volumus obfervari.

V I.

ANNO CHRISTI *MS

Nullus pneterea clericus, feu canonicus, dum hone in ecclefia decantantur, extra domum in clauftro abfque regulari habitu diutius commorari pnefumat.: & quicumque fuper hoc notabilis inventus fuerit, fi per decanum aut praxentorem, prout jurifdidioni eorum fubefle nofcjtur, fe iuper hujuimodi noluerit emendare; fi clericus eft, cjicifctur a choro, fi canonicus, per capitulum pœna debita puniatur. Sed nec clericus, feu canonicus extra dauftrum quacumque occafione, fine cappa vel pallio, pueris de choro dumtaxat exceptis. incedere leu ftare pnefumat.

V I I.

Ille vero, qui ad impofittonem regentis chorum, antiphonam, feu aliud quidpiam fibi impolitum legere neglexit, vel cantare; illius noie temporali beneficio ex noftra ordinatio, ne noverit fe privatum.

VIII.

Ille etiam modus cantandi habeatur in choro, ut in pfalmodia in medio verius metrum cum paula ab omnibus obfervetur, nec unus

C chorus aliquo moqo incipiar, quoufquc alter chorus plene finierit verfum fuum.

I X.

Item, diftriâius inhibemus, ne canonicus aliquis, cappellanus. feu clericus de choro in domo propria, feu propinqua mulierem aliquam renere pnefumat ad Teivitium, vel ad cibum, nec etiam in domo fua peroodarepermittat, nifi fit mater, vel foror, feu propinqua faitem in tertio gradu canonici feu capellani, penes quos pemoâabit: vel nifi aliquae magnates mulieres, que fine fcandalo evitari non pofiunt, ad eorum domos caufa familia-

D ritatis honefte duxerint divertendum; vclnifi, neceflitate urgente, matronas allouas ab eifdem aliquando vocari contigerit ad cuftodiam infirmorum.

X

Hsx autem ad pnefens vobis pnefentibus litteris exprimenda decrevimus Alia vero fuper 5|uibus plene deliberare non poteramus ad preens, cum nobis vacaverit, & opportunum fuerit, tanfinittemus; obfecrantes m Chrlfto, ut hax, que pro falute animarum veftrarum, & honore ccclefie veftrc duximus ordinanda, recipiatis benigne & cum omni diligentia curo, tis cfir&ui mancipare: facientes ea, faltem

b in hac novitate, quater io anno in capitulo legi, ne aliqui forte per ignorantiam le valeant excufan. Nulli ereo omnino hominum liceat aliquatenus pnemifla infringere, vel eis aufu temerario contraire. Si quis autem haec attentare pnefumpferit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. Datum Senonis quarto idus Novembris anno Domini millefimo duccntcfimo quadragefimo quinto.

CON-

•HI' »»«!·

W* CONCILIUM PROVINCIALE MOGUNTINUM

Harthaeim

ANno Domini MCCXLIII. VII. Kai. Julii, cum Concilium in Ecclefia Moguntina effet indiftnm, & cum p. m. Syffiidus ejufdem Ecdefiz Archiepifcopus, tunc temporis in die Concilii ad Concilium cum Cocpiicopis fuis confidere vellet, ut indi&um Concilium turbaretur Domini Epifeopi Hildensheimenfis, & D. Warburnenfis, & D. Wormacenfis jus Domini Epifeopi Fyftatenfis, defuz Ecdefiz, ut fupra notatum eft, quilibet coram pro fe & fua Ecclefia, quod primus effe deberet poft Moguntinum, proponebant, fit fuper hoc fibi fieri juftitiam poftulabant. Dominus vero Eyftenfis Epifcopus Fridericus nomine, diftus deParfperg, & Jurifperitus, cum audiret diâos Epifcopos jus Ecclefia fuz, & jus alienum impetere, & tanquam n m fuam Fecere, ipfe ut homo providus & literatus, ontificalibus indutus & veftitus, jus Ecclefic fuz laudabiliter defendebat, & telles, quos ad probandam intentionem fuam induxit, taliter jurati depofuerum.

Duo iSzpofici, & unus Decanus, quorum Îquilibet fe circa centum annos efle dicebat, tc dixerunt, & concordaverunt in omnibus fupra notatis adiicientes, quod quando Maguntinus vellet przfidene Concilio, quod ab una parte Munafterii Sedes deberet eue, que caperet, nifi duas perfonas Maguminum, & Eyftetenfem Epifcopum, ex alia vero parte Domini Epifeopi, ejufdemSedis fufiraganeide berent federe per ordinem, dc fi Dominus Maeuntinus medio tempore inciperet zgrotare, Dominus Eyftetenfis diftoConcilio deteret prefidere, & traâare ea, que tra&anda, fit decidere, fit concilium confummare, fit quod tunc non de propriis, eum eandem Eccleftam fibi regeret, fed bonis Ecclefic Maguntinzdeberet procqrari, fit in reditu donec ad villam, que vocatur Perglen que attinet Ecclefic Ey«etenfi, ibi de propriis deberet fuftentari.

Dixerunt etiam, quando Dominus Eyftetenfis vocaretur venire Maguneiam five effet in Cœna Domini, five in aliis feftivitatibus, fit Dominus Maguntinus qualicumque de caufa non poflet exequi officium fuum, fic Dominus Eyftetenfis ratione juris fui, & fuc Ecclefic, quod cx antiquo fibi in Ecclefia Maguntina feitur effe conceftum, ad exercendum ibi Divinum officium, fit in Dirrccfi, fi neceffe effet ad Ecclefias confecrandas vocaretur, quod procuratores Domini Maguntini deberent occurrere Domino Eyfletenfi apud villam, que dicitur Perglen, que ad Ecclefiam Eyftetenfem fpe&are dignoteitur, fic cum in fero vixiffet ibi de propriis, de mane procuratores Ecdefiz Maguntincnfis deberent ex tunc procurare de rebus Ecdefiz Maguntinz Dominum Eyftetenfem cum XXXVI. Equitatibus ibi & veniendo Maguneiam & ibi commorando, fit redeundo Domum iterum, donec ad villam Perglen, ibi tunc primum de propriis deberer fubftentari, dixerunt; fit quando taliter vocatus D. Eyftetenfis veniret Maguntiam, quod ex tunc a Canonicis majoris Ecdefiz fufcipi, fic recipi deberet proceffionaliter.

Cum vero teftes prznotati in hunc modum jurati depofuiffent, fit per omnia concordaffent, D. Eyftetenfis fub forma judicii juftitiam fibi, & fuc Ecdefiz fieri petivit, & inftanter, prrmifljs tamen allegationibus fuis,- & probationibus hoc de jure fieri debere, Dominus vero Maguntinus de concilio DD. Epifeoporum, dc Capituli fui intentionem D. Epifeopi Eyftetenfis pro fe, & fuo Capitulo fufficienter effeprobaram, interloquendo pronuntiavit, dc talem praerogativam fuper qua vertebatur quzftio Domino Eyftetenfi Epifcopo, futique iuccefloribus, prout rite probatum fuerat, fenteociooando adjudicavit I Dominus vero Eyftetenfis de fecunda hora Concilii ad renovationem fui juris cum Domino Maguntino in una Sede, fecundum quod teftes depofuerunt, Concilio laudabiliter pntfedit, & loco Domini Magqntini ea, qua. ibi traftabantur in publico lucidiffime diftinivit; dc die tertia, quia Dominus Maguntinus oficium pcrfonaliter exequi non poterit, Monafterium in Ecdefia Maguntina omnibus qui erant Epifcopis fibi coopcrantibus, dc Rege Conrado przfente glorioiiifime dedicavit.

Teftes omnium przcedentium funt hi: Dominus Herbipotentis, Dominus Argentinenfis, Dominus B benbergenfis, Dominus Spinenfis, Dominus Vormacenfis, Dominus Barbrunnenfis, Dominus Halberftadenfis, dc alii quamplurcs Przlati, clerici, fit laid,

(Jlricus, de Hazeftein przpofitus Herridienfis, Couradus comes de Caftell, Otto de Ponte, Hermannus de Thanhaufen, Canonici Eyftetenfes. Henricus Notarius Canonicus Herridienfis, dc minifteriales Ecdefiz, Conradus junior dapifer, Cuoo de Lapide, dc aliiquamplures fimili modo interfuerunt.

Aâa funt hzc regnante Domino Papa Innocentio IV. dc Imperatore Fridcrico, dc filio fuo Rege Conrado regnantibus, qui Lnperator per eundem Papam Innocentium poft hzc apud Lugdunum juftitia exigente cft dcftiiutus anno MCCXLIII. VII. Kal. Julii.

Ex libre Eptfcopali Eyfltte^fii Ecclefia deferl rfit CI. D. Joannei Georgiat Joamul.*

Gretferm Epitomen bujm Synodi fcripfit lib. I. obfervationttm in Pbilippi Eyflate^fle Epifeopi commentariam cap. XY. pag. 773. tom. X. novift. editionii.

..-a

CONCILIUM LANCICIENSE

CONTRA CONRAUÖM DUCEM MaꝪOVIÆ

Boeotum ecckfiafticonun tnvaiorem,

Matthias Mictonicnfis, biflor. Polonica, lib. 111. cap. tu. In Prandotham, *inqiat,* epifcopum Cracovicnfem, quia Boleslao Pudico *Polonia regi* adhnrebat, Conradus dux Maloviz fuos armigeros miGt, & curias cpiicopales tres expilatas, cum villis ipUrum incendit, & predam in Maaoviam intulit. Propter quod Pfandotha epifeopus CracovienGs, Acuiu authoritate propria anathematizavit. Cu* jus~proceflus Fuko irchiepiicopus Gncfaenfh in fjroudo LanckienC confirmavit, & in fin. guli» ecckGis dcnunciari mandavit,

G C Hac Mkhoriafa ad aMM MOQOJV. <u» eu» eamdoa Ciowarat Ub. vm. refont peulo tare aan. MCCXLVU- aeaum. quo StaravoUciu» Polcnu» hoc eoad· liun ia epitome fo> contignavit, mutare notai·

CONCILIUM BITERRENSE

PROVINCIALE

Kill. Kal. Maii, ann. Dom. M. CG XLVI. celebratum.

Ex SiHMoadi MS- nunc primum cJitum.

Statuta concilii BiterrenGa provincialis, per Dominum G. archiepifcopum Narboncnicm.

Tituli Capitulorum.

PAA-

anno CHRIS П

PRÆFATIO

REAltudo conditionis humans, boitis antiqui callliditate diftorta & miferabiliter fauciata, ad ftatum juftitie non poterat reparari: nifi verus Samaritanus vinum fit oleum fauciati vulneribus infudififet. Quia vero frequenter patitur recidivum, adhiberi debuit mo dicina, qux foret utilis ad falutem juxta qualitatem morbi, nunc fomenta, nunc acriora remedia falubriter apponendo. Pi opter quod facrofanâa Romana ecclefia diverfos canones edidit, nos quandoque magiflerio edocens, quandoque pro moderamine puniens tranigref- R lores. Ceterum quia fides catholica & pax fecura, totius Chtiftian» religionis fundamentum exiftunt: ad lumm obfervantiam (edes apoftolica per fe tuoiquc legatos divertis temporibus centra hxreticos ac violatores pacis varia edidit inflrumcnta I Quibus prout expedit cum debita veneratione (utceptis; Nos G. Dei gratia Narbonenfis srchiepifeopus, aflenfu venerabilium fratrum fuffraganeorum nothorum, & capituli noftri, ac toto concilio approbante, aliquid ad penfum fanâz inflitutioms adjicere cupientes ad firmitatem fidei orthodoxz, paciique lecuritatcm habendam, pro lalute maxime animarum & pro ecclefiaftica libertate ac bono flatu terrx, conicripta inferms authore Domino promulgamus.

CAPITULA.

Vt fint leici fui dil^enter bereticos perfuirent.

Fidei Catholicas cultum ampliare volentes, ad hzreticam rabiem dc Narbonenfi provincia penitus extirpandatn, de confilio fuffraganeorum eccle-

Conc. Avo- fix Narbonenfis, & totius approbatio-

пкхі. Jv". ne concilii ftatuimus, ut epifeopi per fuam dicecefim in locis fufpeibs, bons opinionis viros laicos, duos vel tres cum redore ecclefix, vel eo qui ejus curam gerit, inftituant, & juramenti religione adftringant, quod diligentem curam & (olicitudinem adhibeant circa hxreticos, credentes, receptatores, fautores, defenfores eorumdem, perquirendos: ut fi quos tales repererint, epifeopo loci vel dominis locorum five bailivis vel officialibus eorundem, ftudeant cum omni feftinantia intimare. Cautela tamen adhibita circe hzrcticos ne fugere valeant, fi eos non potuerint detinere.

I I.

Vt fui bereticum in terra fua mereri permtferit, excommunicetur.

Statuimus etiam ut quicumque in Acerra fua fcienter hxreticum morari permiferit propter pecuniam vel aliam chhisVi quamcumque caufam, quod ipfo fado fententiam excommunicationis incurrat, przter alias panas contra tales editas in concilio Tolofano *. Si quis autem de hoc convi&us fuerit *vel confeffus,* tamdiu excommunicatus nominatim & publice nuncictur, donec de tanto excefiu fandr matri ecclefix ad cognitionem diceccfani fatisfeccrit competenter,

I I I.

Quand» eonfifcenda ton» torumy fui fuper htrcfis crimint impetuntur.

Bona eorum qui fuper crimine hxrefis impetuntur, nullatenus confifccntnr, douce per fententiam luerint condemnati, nili fcienter tildtm criminefis in eodem crimine adhxfiflent, poftquam eos infedos hujuimodi crimine cognoverint. Idem quoque dicimus ob(ervandum circa eos qui deponunt vel commendant aliquid, aut contrahunt C alias cum talibus bona fide qui Catholici publice reputantur: quod contrahentes hujufmodi nihil amittant, licet illi cum quibus contrahunt, hxrcticl fint occulte: nifi (cientes cos effe tales, contraxifient cum ipfis, fraude iuper penitus excludenda.

I V.

Vt bercticorum bene fua tenebant ab ecc/efiit, ad calefiet revertantur.

Quia vero plores de hxrefi condemnantur, qui ab eccleliis, monsfteriis, (eu viris ecclefiafticis, poflefliones, cenfus, aut alia bona tenebant mobilia vel immobilia; ftatuimus quod bona hujufmodi ad ecclefias five monafteria vel perfonas ecclefiafticas, a quibus diâa bona quoquo modo tenentur, libere revertantur, conditione cujufquam in aliquo non obftante. Qui vero ftatutum hujufmodi violare prxfumpferit, nifi monitus legitime, a fua prxfurapptionc deftiterit, ex tunc cxcommu^nicetur. Idem de bonis fayditorum przcipimus obfervari.

V.

Vt f«<,bret nibil prédirent, nifi fuod in *pepa* & *cptjcopi fui biitrit eontmttur.*

Ad quorundam infolcntiam reformandam, nc profe&us fidei retardetur, praecipi-

Chr ist i "««· ' (cbuU*

cipimus quod qcueftores non permittas» A t»r in ccdeGis aliud populo predicate, quam in indulgentiis domini papx,dt lui diorcefani litteris continetor, nec castelli rei cellule * recipiantur ab eif£,cro « nec ad boc de cetero aliquis admittatur, nifi frater fuerit, vel alia perfona idonea, majoris fui tefiimoniales litteras fecum portans. Cum certum fit per venales ac conduâores queflores, tum ex prava ipforum vita, rum ex praedicatione erronea, multa fcandalofa provenifle, damnatis in inferno liberationem pro modica pecu* nia promittentes .

V I.

Ut petnutntlbtlt , fttlbet ob bctrtflt crintcn trttft tfl telfofitot irri/lo wu flu.

Cum peccatores fint ad poenitentiam invitandi juxta Dominicam vocem , gaudere oportet fi poenitentiam impofitam libenter fafeipiunt & fupportant. Quocirca (latuimus, & in virtute fanâi Spiritus inhibemus, ne panitentibus, quibus cruces pro crimine hrrefis imponuntur, irrifio ulla fiat, nec a locis propriis feu communibus commerciis excludantur, ne retardetur convertie peccatorum, & ne converG propter (candalum abje&a poenitentia relabantur. Et fi moniti defiflere noluerint, per centuram ecclefiafiicam compellantur.

V I I.

Ut ftrotbltltt foltrêotts articulat (Ucl flntplittter cotccnt cubui Domlnldt. &

Prxcipimus etiam quod facerdotes parocbiales Audeant exponere populo diebus Dominicis articulos fidei (impliciter ac diflioâe, ne velamen igno rantix deinceps praetendere quilquam poffit, & hoc in lynodis prxeipiatur eifdem . Pueri quoque a feptimo & fupra , ad ecdefiam a parentibus adducantur diebus Dominicis & feflivis , & in fide catholica inftruantur, & doceant eos (alutationes B. Matie, *Feter. ftofltr* & Crtl· In Dtnuc.*

VIII.

Ut berttld, ἀ eorum fcntcrit flnplit d·· eunlcu cutouunnnlctnlnr.

Adjicientes ut hcretici, vel eorum, çredentes, fautores dc receptatores dc defenfores eorum, fingulis dicbns Dominicis excommunicentur . Et fi quis pnedi&orum credentium , fautorum , receptatorum, dt deten(orum, perfo ia· liter monitus dt excommunicatus nominatim, infra quadraginta dies refipifcere noluerit, fed in eorum defenfione perfticerit, vel inquifitionem impediverit eorumdem : tanouam hxreticus puniatur , cum perieverantia dc defenfio erroris hominem in talibus faciat haereticum judicari.

cxRisn ·*«♦·

I X.

&Ut pottfattt lituijtrts cJjmcnt tttltflem tOfttTI bifflHOt.

Moneantur etiam comites, barones, redores dc confutes civitatum,dc aliorum locorum, ac alix poteilates fixeulares quibufeumque fungantur officiis , quod ad commonitionem dicecefanorum promittant juramento corporaliter prx(lito, quod fideliter dc efficaciter contra hxrcticos dc eorum complices adjuvabunt ecdefiam bona fide juxta officium dc pofle fuum, dc quod de terris fux juriididioni fubjedis univerfos hrreticos ab ecclefia denotatos pro viribus exterminare curabunt : dc ad hoc , fi necefie fuerit , per cenfuram ecclefiafticam compellantur.

X.

Dc lu ftri eonfilimu vel patroduittUC bcretldt It fontoribttt.

Item dc omnes alii qui conGlium , patrocinium, vel favorem occulte vel aperte hxreticis, receptatoribus, dc eorum credentibus praedabunt.

X I.

Dc noternt ful conficiunt lIflem ln- ftrutncntc.

Idem praecipimus de notariis five feriptoribus qui in vita vel in morte fcienter conficiunt inftrumenta hxreticis ve! fautoribus eorumdem.

X I L

Dc ucJicic certtcndeac

Idem de medicis eorumdem prxdpimus obfervari.

XIII.

XIII.

*Ut bcrctici, *l<h batrtfi fyfpe&, c fojfflftf ee0OVeOnttcr·*

M* «. Qui vero quondam hxretid vefliti aoeafj fuerint, aut merito fafpedi iont, - bajuliis & oftciis publici·, fi qua habent, precipimus amoveri cx toco, mc de cetero ad hujufmodi affumantur.

XIV.

Dt CMMNOwWcranur f·» *uUt in bofaliii conftitunnt·*

Si vero aliqui fiat qui in fuis bajaliis hujufmodi perfonas conftiruunt, nifi legitime moniti eos amoverint, excommunicentur.

X V.

Ut ecckfionm nftorte Jur *fo/uJo faft OtftMU,*

Sint etiam folidti ecdefiar'um restores, vel eorum locum tenentes, quod pœnss contra paedidos editas fepius publicent populo & exponant.

XVI.

Ut jtircoKntutn facit renovetur.

Cum tempore pacis fides liberius va« leat praedicari, & inquifitio contra bcreticos fieri, & facramenta ecdefiaftica mioiftrari: tranquillitati pacis congaudentes, ftatuimus quod juramentum pacis in caftris, villis, ac civitatibus, renovetur fecundum ftatuta concilii To- lofani ·, juxta formam ba&enus obfervatam. Preterea libertatem ecdefiafticam cum Dei reverentia juxta ftatuta canonica ample&entes, precipimus, quod epifcopi, abbates, & alii viri eodefiaflici cum luis hominibus pacem fcquantur contra turbatores pacis, cum a vobis fuerint requtfiti, ialvo jure epifcoporum in fubditis eorumdem.

XVII.

Ut nttilm a fuo paffefiane nefelhtur fit orient jniicierio.*

Item ut ftatuta pacis melius obferventur, precipimus ut nulli, a fua pofleflione expellatur ordine judiciario precermiflo, fic fi expulfus fuerit, plenarie teftitUAtur.

XVIIL.

Ut ntcoutuootnicftttr qnl eeciefaflicant Hbtr- UMI ilBftttiMt.

Item legitima monitione premiffa excommunicentur ftatuarii * . feripto- */. tueres, confides & redores locorum ubi(arfi' ftatuta funt edita contra ecdcfiafticam libertatem: necnon & illi qui fecundum ea preiumpfcrint judicare, vel in publicam formam redigere judicata: & B illi fimiliter qui interdicunt clericis ac viri^ religiofis introitum caftrorum ac villarum fuarum, aquas, molendina, forno·, & alia qu* confueverunt eis & aliis omnibus efle communia. Et illi qui vmeis, I^JLadis, arboribus, calam faciunt, & aliis bonis qu* >4 edefiam pertinent, deftruunt & confundunt.

X I X.

Pc vite ét boneffate ckricontm.

C Circa rubricam iftam legantur conftirutiones de vita & honeftate clericorum edite in concilio generali, qu* fic incipiunt, Ut *dtrinne tnont, Sic.* Law-rv. -4 *crapula*, ficc. *Clerici,* ficc. Volumus C'M " etiam & precipimus, ut nulli redores ecclcfiarum, vel clerici in facris ordinibus conftituti, mulieres fecum teneant, de quibus finiftra fufpicio poffit haberi.

X X.

D

Ut utonaebi, clerici rtgulertc, é pre/bpteri, in foro faculari odvoccrc non prefatnent.*

Adjicimus infuper ut monachi vel v·η›μ›. m. canonici regulares, vel etiam facerdo-'*"·c·**. tes, nifi pro ecclefiis fuis & miferabilibus perfonis, in foro feculari & in fxcularibus negotiis advocare nullatenus prefumant. Quod fi forte pars adverfa tales repellere neglexerit, vel noluerit, E a judice repellantur omnino.

XXL

Vt fui curem enimerutu bebere icbent, tui faccrjotittnt fromoveetuur.

Preterea quod in multis canonibus* fle Md. c. u. frequenter ordinatum cft & flatutum, ut archipresbyteri, prspofiti, abbates, & alii qui curam habent animarum, debeant ad faccrdotium promoveri, mandamus, & precipimus, ut cales, fic il-

anno " 'H* qui ecc^e^a* parochiales habent ,A to reprehendi, vobis abbatibus , prio- ANNO CHRISTI
CHRjsri ad facerdotii gradum promoveantur , & ibi ferviant ut tenentur. Ad quod per fubtra&ionem beneficiorum, fi necefle fuerit, compellantur.

XXII.

Ut canonici ficculares fint in fiacris ordinibus.

Inhibemus nc aliqui fxculares canonici ftallum in choro, vtl vocem habeant in capitulo, nifi fuerint in facris B ordinibus conftituti: nifi ex caufa cum cis ab cpifcopo fuerit difpcnfatum.

XXIII.

Ut figularium habitus non fit reprebenfibihs.

Regularibus alitem tam monachis quam canonicis prohibemus , ne fit «orum habitus notabilis vel reprehenfibilis, nec affrètent veftibus placere , fed moribus. Cappis etiam & palliis ,C caligis de\aliqua bruncta clara vel nigra , vel fbmine forti , vel camelo- to , vel aliquo alio colorato panno , non utantur · nec accipiant a fuo majore aliquam pro vefiibus pecunia: quantitatem, quia cx hoc datur tis materia proprium retinendi ; fed omnes de eodem veftiario veftiantur.

XXIV.

L7 idem proprium non babeent.

Quod autem proprium non habeant, fub atteftatione Divini judicii , & in virtute obedientix penitus inhibemus.

XXV.

Ut cionacbi ccmmatres fibi non facient.

Prohibemus etiim ne monachi commatres fibi faciant.

XXVI.

17 presbyteris idonea portio affignetitr in tccicfns.

Oter. iv. Ni'Àon.an. ii.- c.,. Item cum in concilio Lateranenfi & . confe9ucnter PtT Romanum Pontificem conftitutum, quod presbyteris in ecclefiis monachorum vel aliarum perfonarum ad fuam & fuorum fuftentationem portio fufficiens adfignetur I *ne* a domino papa poffimus meritribus , & aliis regularibus & fxcularibus , qui habetis vel tenetis ecclefias hujufmodi , prxeipimus ut in vefiris ecclefiis, epifeopis perfonas prxfentetis idoneas , quibus per epifeopos animarum cura comtnifla , ufque ad feftum Pentecoftes proxime venturum fecundum facultatesecdefiarum, arbitrio bonorum virorum portionem idoneam adfignetit. Videlicet qua tam ipfi quam fui valeant fuftentari honefte , & alia facere qux continentur in pluribus conftitutionibus, qux jamdudum fuperhoc a fede apoftolica emanarunt. Et fuper hoc legatur decretalis de fuppl. negl. *Sicut nabit.*

XXVII.

17 *in icclcfiii regularet non paucrrct quum duo vcl tret morentur.*

Illud prxrerea duximus exprimendum, ut in ecclefiis veftris non pauciores faciant moram , quam duo vel tres monachi, vcl canonici regulares, ficut alia vice per dominum Petrum Beneventanum , tunc Apoftolica: fedis legatum , fuit in provinciali concilio conftitutum & poftmodum obfervatum. Cone. Monipcl-an. i>,. c. jo. Narbon.

XXVIII.

Ut clerici, occofione patrimonii, **non** *talitentur .*

Item ftatuimus ut clerici occafione patrimonii fui vel perionx nullatenus tallientur , & tam domini locorum, D quam confutes & alii laid , ab hujulmodi tallirs & exactionibus per cenfuram ccclefiafticam , fi necefle fuerit, compefcantur. Idem de ecclefiis & hominibus ecdefiarum prxeipimus obfervari.

XXIX.

Ut nova pcdagia non imponantur.

Excommunicamus etiam omnes illos qui fcicnter impofucrint nova pedagia, E five imponunt vcl augent antiqua.

XXX.

De Divino officia in ruralibus ecclefiis frequentando.

De ruralibus ecclefiishoc mandamus inviolabiliter obfervari,ut in eis Divinum officium frequentetur, ne fraudentur animz defunâornm , & omni occatione poftpofita reparentur.

XXXI.

ANNO CHRISTI

XXXI.

Ut ecclefiis, de libris, ca/icihus & aliis provideatur.

Item przcipimus de libris & aliis ecclefiz ornamentis neceflariis provideri. Generaliter autem przcipimus omnibus ecclefus de calicibus argenteis, libris, & ornamentis neceflariis provideri.

XXXI I.

Ut fetcuicres pottflates manus non intendant in talcum pro illata clerico injuria excommunicatum.

Item inhibemus & fub atteftationc Divini judicii przcipimus principibus, baronibus, baillivis & confulibus, ne fi contingat aliquem laicum pro injuria di&o vel fa&o illata clerico, vel aliqua alia quzftione ecclefiaftiea, excommunicari per ordinarium vel judicem delegatum, vel alias pro tali caufa, ut ad res vel bona ejufdem feu parentum iuorum occafione prxdicta manus fuas extendere non przfumant, aut interdicere ei furnum, molendinum,aut aliquod aliud commercium commune. Quod fi fecerint, nifi legitime moniti ccifavcrint, excommunicentur.

XXXIII.

Quinam fint excommunicandi fingulis Dominiez é fcfltt.

Or. Nirg De publicis ufurariis, inceftuofis, concubinariis, adulteris, fortilegis, divinis, & raptoribus, eft in przfenti concilio conftitutum, ut fingulis diebus Dominicis & feftivis publice inecclefiaexcommunicentur. Similiter*bt* illiqui teftamenta defundorum publicare & complere poft competentem admonitionem noluerunt, excommunicationi fubdantur. Item illi qui fcienter inftrumenta vel chartas retinent, poftquam eir plene fnerit fatisfadum.

XXXIV

D< fimonta.

Con< Bi- 7",;"n ». Ad abolendam etiam fimoniz corrupte^m › quz in eis partibus inolevit, fuper co videlicet quod epifeopi clericos ad facros ordines promovendos nolunt aliquatenus promovere, nifi prius przftito juramento vel alia càutione, quod ratione tituli patrimonialis, vel alterius minus idonei, ipfos vel eorum

Anon impetant fucccilorcs, diftriflius inhibemus ne talia prxfumant de cetero attentare. Quod fi fecerint, acelebratione ordinis noverint ic fufpenfos, quia fan&ius eft, maxime in ordine lacerdotii, paucos quam multos malos habere miniftros, ficut eft in Lateranenfi concilio conftitutum. chkisil

XXXV.

r,'r animarum tura perfionit idoneis committatur

Quia circa majora periculum vertitur, przcipimus quod animarum cura perlonis idoneis committatur. Talibus enim funt ecclefiz parochiales & dignitates maxime concedendx, qui verbo poflunt proficere pariter & exemplo. Cum autem ecclcfias & ecclcfiafticas dignitates vacare contigerit, iruôus extantes, & qui medio tempore colligentur, futuro fucceftbri fideliter referventur, dedu&is miniftrorum & fibi fervientiumexpenfis, qui ecclefiam interim decantabunt, donec de redore ecclefiz fit provifum.

XXXVI

De fentcntia excommunicationis.

De lentenţia excommunicationis leguntur: *Sacro approbante concil'0, ère. Cum medicinalis, & foli, Quia periculorum.* Felicis recordationis Lodoicus rex Francorum, attendens quanta pertinacia laici provinciz Narbonenfis, & quarumdam partium adjacentium, in prxjudicium animarum fuarum, fententiam excommunicationis contemnerent: contra hujufmodi pertinaciam olim apud Apamiam conftituit de confilio domini Romani S. Angeli diaconi cardinalis, apoftolicz fedis legati, omnium etiam praflatorum & baronum de Francia, qui przfentcs fuerant pro ecclefiaftiea libertate, conftituit, ut quicumque poft legitimam admonitionem fe excommunicari permiferit, in novem libris èc uno denario Turonenfi puniatur. Si vero per annum contumaciter in fententia excommunicationis permanferit, bona ejus omnia cadant in commiffum. Quam conftitutionem nos G. archiepifcopus Narbonenfis de concilio fratrum & fufíraganeorum noftrorum, & approbatione totius provincialis concilii mandamus & ftatuimus atque przcipimus de cetero in provincia Narbonenfi ab omnibus inviolabiliter obfervari, ficut a przlatis Franciz obfervatur. Ita vi-

* anno Chr ist i "**. ^icet» ^uo<i fi ^ortc «communicato» A in prxdida fumma puniri nequiverit, minori, re! *alite fecundum* provide»·tiam fui epifcopi, puniatur. Si aurem univerfitas culpa fua fuerit interdida, pœna puniatur eadem . Si vero pro culpa domini, *ipfe* dominu» pœ*na fimili puniatur.

XXXVII.

Dc Ja/csrMss *ufurit cotnprimcndit.*

Quia Judzi ufurariis exa&ionibus B plnrimum opprimunt Chrifliano», cum a Domino generaliter prohibeantur ufurz : provinciali concilio duximus providendum, ne Judaei a Chriftiani» aliquatenus immodicas uiuras accipiant. Quod fi fecerint, eas ab ecclefia refti»tuere compellantur. Videlicet per excommunicationem in Chrifliano» « qui cum eis in commercio vel aliis participationcm habebunt.

XXXVIII.

Varia de Judait.

Nec in domibus fui» habeant Chrifliana mancipia vel nutrices, nec carnes venales teneant publice diebus quibus abftinent Chriftiani, nec in bajuliis , ve! aliquibus officiis, Chriftiani» permittantur przefTe , Carnes etiam quas ipfi faciunt. privarim tantum in domibus fuis vendant, & non inCbri»flianorum macellis.

XXXIX.

Vt a Cbrijllanlt lideut fyna difcerut ntur ,

e. Ad hoc ut Judzi a Chriftiani» difcerni poffint, fiatuimus & diftride prxeipimus, ut in medio pedoris deferant fignum rotx, cujus circulus fit latitudinis unius digiti , altitudo vero unius dimidii palmi de canna.

X L.

Ut publle non operentur dltbut ftftlc **

u>4- c. Nihilominus inhibemus eifdem, diebus Dominicis dc feftivis publice operari , ne Chrifliano» fcandalizent, vel icandalixentur ab cis.

XLI.

Ut a dic eau ufftat ad fafcbt* 4mb» mi prsdrawr, é- m *illa fepciucauo ttou ucucutur e C^rjfliauit,*

cNnit! *»«

Volemus & mandamus, ut in feptimana fanda a die cena mane ufque ad diem refnrredionis Domini, nulla* tenus, nifi caufa neceffitatis, exeant domo» fua» ; dc prxlati tunc faciunt eo» a Chriftianorum vexationibus cu*ftodiri , maxime in feptimana prrdia».

XLII.

Vt fuotannir feu denorioe perjohtant ccclejia,

Ubli c. <

Statuimus infuper, ut Judaei fioguIis anni» in fefto Dominicae refurredionis fex denarios Melgorienfis monete, pro fingulis familiis, pro oblationibus, ecclefix parochiali perfolvant.

XLIII.

Vt Ut Cbriâiam caufa utcdicina neu utantur,

Przterea excommunicentur Chriftiani, qui in infirmitate potiti, caufa medicinae fc committunt curx Judaeorum,

XLIV.

Dc tcftautctrtit

Nirbon. an.

D Quia ultima voluntas defundi debet inviolabiliter obfervari ; volumus dc prxeipimus, ut teftamentum, vel ultima voluntas cujufque, in pratfentia femper catholicorum virorum dc parochialis facerdotis, vel alterius ecclefiaflicz peribnz , locum ipfius tenentis, condatur. Prxfertimut idem facerdos, vel Jocum ejus tenens, valeat de ipfo teftatore laudabile tefiimonium perhibere, ne de ipfo aliqua infidelitatis fufpicio poffit haberi ; dc maxime ut ea E quas in piis caufis reliquerit, fidelius dc citius fine fraude folvantur. Quod fi reflator vocare, ut diximus, faccrdotem aut viro» catholicos contcmpfcrit ; careat ecdefiaftica fepultura, donec de bujufmodi mandati contemptu ecclefix fatisfadum fuerit competenter . Notarii» vero , qui abfque folennitate fiiperius expreffa notare, vel feribere przfumpferint teflamenta vel ultimas voluntates , ecclefix introitus interdicatur

------tur ufque ud fiatiafa&ionem condi-A gtMUB.

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

X L V.

IM. c. t.

Vt ftrfttri ftntituttfr.

Cum religio juramenti, peccatis exigentibus, fere ab omnibus in iftis partibus contemnatur ; contra hnjuimodi contemptores aliquid fecuritatis pro falute animaram duxit prxfens concilium ftatuendum . Videlicet ut quicumque In tranfgreffiooe ifta juramenti de cetero manifefte deprehenfus fuerit, in ecclefia publice pronuncietur effe perjurus . Quod fi admonitus, fatisfacere noluerit, excommunicetur accenfiscandelis & pulfatis campanis, fingulis diebus Dominicis & teftivis, & denuncietur inteftabilis & infamis ; & nec ad teftimonium, nec ad alios aâus legitimos admittatur.

Y î v î a ı v ı.

Vt cafefoam âlJlgns ratio Mutter.

Statuit etiam prxfens concilium, quod nsd. c > nomina illorum omnium, qui peccata fua confefli fuerint , feribantur a propriis capellanis, qui confeffiones audierunt eorutndem, ut laudabile teftimonium de confcffionibus eorum valeant perhibere. Illis vero, qui confiteri proprio facerdoti contempleri nt, faltem femel ia anno , a quatuordecim annis fupra, vivis introitus ecciefix ufque ad fatisfa&ionem condignam; mortuis vero interdicatur ecclefiaftica fepultura. Qui autem confefliones eorum audierint, in loco patenti audiant , non in occulto. Qui vero proprio facerdoti femel in anno confefli non fuerint, vel alii de ejufdem capellani licentia fpe- C ciali, ad facramenta ecclefiaftica minime admittantur . Et hoc prxeipimus, diebus Dominicis & prreipuis feftivitatibus, per redores ecclefiarum in ecclefiis publice nunciari.

CS© ©© C3©

S3» # STATUTA SYNODALIA RICHARDI

<d» *U Mel, ejnr neminie fecundl) Ciceflmffij epifeopi,*

Amte 1x46. *In frnodo edita.*

ExSuppL '-}.*£· «ti.ExMS. colles. Uni-

CUM ex injunâo nobis officio (aluti fubditorum fit correôioni teneamur fpirituali-ter providere , ne quis prxtexru (implicitatis deviet a juftitia, feu in pnafiimptiooem fe attollens, canonicis inftitutis audeat contraire ; ad falutem fubditorum, in fisnâas fynodi prrfentia quasdam duximus proponenda ; ne nos, Ïai de aliis tenemur reddere rationem, in diriâo examine de noftra negligentia arguamur. Inprimis enim precipimus, ut ecclefiaftica facramenta baptifini , confirmationis , euchariftiae, pœnitenti*, extremas un&ionis, ordinis, fit conjugii eo modo , folennitate, fit ordine difpenfentur, quo difpenfanda funt. Sunt autem ecclefiaftica fiteramenta feptem, baptifmus ingredtentium, confirmatio prrliantium, euchariftia itineranlium , petnitentia redeuntium , extrema uoftio exeuntium , ordo miniftrantium, conjugium laborantium.

Dt ftmea inptifmi.

Forma baptizandi haec eft : „ Ego baptizo „ te in nomine Patris , & Filii, fic Spiritus „ San&i. Hanc doceant facerdotes laicos, & patrem & matrem, ut integre proferant illam m fua lingua , ve! in Latina , & baptizent pueros, fi neceffitas exigat, & non aliter. Si autem puer a laicobaptizetur, inquirat facer* dos, quid laicus dixerit, & quid fecerit. Et fi invenerit diftin&e , âc in forma ccdcfix puerum efle baptizatum, etiam in aqua, qux de neceftitate requiritur, & hoc immergendo vel afpergeodo , cetera fine immerfione a lacerdote fuppleantur . Sed fi dubitet facerdos de puero invento, vet alio, an fit baptizatus, fic dicat nomen imponendo : „ Si tu non es ba„ ptizalus : ego baptizo te in nomine Patris, „ & Filii , At Spiritus Sanâi . Prohibemus etiam, quod diaconi confefliones audire, poenitentias injungere, pueros baptizare non prxfumaot, nifi facerdote abfente , & mors puero, vel aegroto immineat Item fontes cooperiantur fle bonefte cuftodiancur propter fortilegia; fimiliter & oleum, chnfrna, fit euchariftia fub clave, fub pcena fufpenfionis eis infligenda . Item aqua , in qua baptizatus fuerit E quis, ultra feptem dies non fervetur in baptiReno; fic aqua, in qua baptizaverit laicus, ve) in ignem fundatur , vel ad ecclefiam in baptifterium deferatur . Pro baptizato confeflione , feu funere mortuorum , aut aliquo alio facramento ecclefiaftico nihil omnino exigatur, fed fi quid gratis offeratur , licite accipiatur . Panni autem chrifmales in folos ufus ecclefiafticos convertantur. Ad levandum puerum de fonte tantum tres recipiantur . In baptiimo maris, duo mares ficuna femina ; femina autem fufeipiatur ab uno marc , fic duabus feminis. Si mulier in puerperio deceflerit, fcindatur, fi infans vivere credatur, fic baptizetur infans.

ANNO <-^OП

De confirmatione

Si dubitatur de confirmatione, confirmetur, & injungatur parentibus, ut infra annum pueros fuos epifeopo praetentent confirmandos, cum mundis & honeflis ligaturi;. Quod nifi feccnnt port annum, puniantur.

Dt adultis,

Ab adulto ad confeifionem veniente requiratur a i'acerdote, an fuerit confirmatus; quod (i non fuerit, port confeffionem fine dilatione ad epifeopum mittatur confirmandus, Datur cmm confirmatio ad robur.

Dt bonejlate ornamentorum rccltflafticorum,

Nullus facerdos in veftimentis iordidis vel attritis, nec nifi m calice argenteo vel aureo, Λ integro, & in corporalibus munditfiinis, & ad minas in duabus pallis benediftis, fuper altare pofitis, celebret. Celebret facerdos cruce aniepolua, cum pane ex tritico puriifimo, & vino in debita quantitate, nullo modo corrupto, & modica aqua, qux a vino penitus abiorbeatur, nec bis, nifi in Nativitate, v. in Refurreftione & pro corpore pixfenti, & hoc in propria parochia, Et vinum port primam celebrationem & fanguinis fumptionem, quod digitis fuerit fuperfuium, in vafe mundo *refervetur, donec fecunda* celebratio impleatur, ut tunc ab ipfo facerdote fumatur, nifi port primam mirtam fumptum fuerit a miniftro. Euchariftix ultra feptem dies non ferventur, fed qualibet Dominica innoventur, & fiib clave cufiodiantm, 6t cum reserenna ad xgrotos deferantur in pixide munda, cum croce, lumine, aqua benediCi.i & tintinnabulo prxeedentibus Saceroos vero m hiperpellictO ad st-grotuin decenter incedat, nifi aeger valde luent remutus.

Dr pernitentia,

Sequitur de pernitentia, per quam baptizati reccunt poti laplum. Sunt autem ad pœni-(urini tfta necelfaria, contritio, conieifio, & latistartio. Ad contritionem niune.it faccrdos vonfiientem, five ut deteftetur peccatum, &. amaritudinem- animi habeat pro praeteritis, cautelam pro luturis, pudorem pro pr.rientibus. C-mteilio fit vera, integra & propria, ut nullum aliu.n accolet. Perlonarum nomi-r.a, cum quibus loi.fitentes peccaverunt, non inquirant facerdotes, led conditionem poliunt jnquuere, utrum ic. cieu.us fuerit, vel laicus, facerdos, vel monachus, ve! fi comugata, vel ioluta aut monialis; 5c fic de.cxteris, qux circumftantix aggravant peccatum. Confcfliones mulierum extra velum audiantur Omnes moneantur a facerdote, cujufcunque <mt conditionis, ut femcl jtt anno faltcm m Quadragefima omnia peccata fua confiteantur proprio laccrdoti, vel alteri de fua licentia Satisi.icbo confiftit in ex.ifione cautarum peccati, in oruiotie, jejunio, & eleemoiyna; •rjitnnim praecipue valet *contra* gulam & contra luxuriam. Nullus facerdos in furto, rapina, unita, dc fraude injungat mirtarum celetu.ni.mem, vel eleeniois turum largitionem, fi'.I potius ut fiat Jcfiiiutio. vd quibus injuAriatum eft, vel eorum heredibus, £ extire rint. Sin autem, de confilio facerdotum iatisfiat, quia non dimittitur peccatum, nifi reftituatur ablatum, fi fieri poteft. Oratio contra fuperbiam, invidiam, iram & accidiam; eleemofyna contra cupiditatem & avaritiam.

anno CHR,ST' *****

Dt conjugatis nulla pernitentia injungenda.

Conjugatis nulla injungatur pœnitentia, excipe quando fufpe&i habentur ad invicem. Sacerdotes publice pœnitentes cum literis fuia veritatem continentibus, ad poenirentiarium epifeopi tranfmittunt; vel in propriis perfonis cum illis veniant, ncc revertentes pernitentes tanquam abfolutos recipiant, nifi de pœnitenB tia eis injunfta conftiterit per literas epifeopi, vel pœnitentiarn fui patentes; & nifi illam perficiant, ab ecclefia excludantur, & ad pcenitentiarium remittantur.

Sacerdotes in dubiis confidant fuperiores & majora majoribus refervent, ut homicidia, fortilegia, peccata contra naturam, vota frafta, & perjuria, de aftifis, vel aliis caufis, partus fuppofitionem, & tertamenti immutationem, & fimilia, nifi fint occulta, & ad pœnitentiarn imponendam fufficiat difcrctio faccrdotis. Sacerdotes in capitulis ad audiendum aliorum facerdotum confefliones deputentur, nec ahi facerdotes relidis confelToribus aliis confiteantur, niti ob jurtam caufam, petita ab al-C tero ipforum licentia. Nullus facerdos aliquo modo confeifionem nutu, figno, vel verbo revelet fpecialiter vel generaliter,ut dicendo; ego fcio quales cfiis. Quod fi fecerit & conviftus fuerit, fine fpe venia: degradabitur. Nullus facerdos deneget parochiano fuo licentiam confitendi .alii facerdoti, fi jurtam habuerit caufam, dummodo fciat cui confiteatur, & dicat fe hoc bona fide petere. Generalitatem miiTarum inhibemus, & ne facerdotibus tricennalibus ad propriam ruinam fe onerent, ad qux per feipfos fufticerc non poffunt. Sacerdotes fidem Trinitatis & individus unitatis, incarnationis, nativitatis Chrifti, partionis, refinredionis, afcenfionis, & generalem re-D iurrertionem mortuorum in praedicationibus an-r.uncient frequenter; & quod omnis coitus cxtia matrimonium eft mortale peccatum.

De honefiati clericorum, & qui funt ordinandi.

Dum in ecclefia Domini fint majores β minores ordines *inftituti*, quatenus ex officiorum diverfitate rite diipofita decor ecclefix illuceicat, prxcipimus, ut quilibet pro modo lui ordinis le gerat, & habeat competenter, ita videlicet, *ut* ab inferioribus reverentia & ebedjentia luperioribus impendatur. Superiores vero impendant viciiiitudirem inferioribus, prout decet fui ordinis dignitatem. De his igi-K tur perfonis qua-dam ftatuta duximus innovanda, videlicet, ut nullus fc nobis otferat ordiriandus, nifi liberx conditionis exiftens, & legitime lue: it prxientatus, de legitimo matrimonio naius, & *examinatione* canonica examinatus, & approbatus. Specialiter vero inhibemus, ne quis ad iacrum oidinem audeat aipirare, nili firmum propolitum habeat continendi, cum omnis *facer* ordo annexum habeat votum caftitatis. Monemus etiam, ne quis iacrum ordiner i fuu ipi.it, nifi ad hoc accedat ex propoiito pon.ip.il·, ut ratione ordinis *fpecialius valeat Domino* famulari. Prohibe-

>> hibernus etiam, ne quis pecunia, favore, feu A .gratia aliquem noftris fupponat manibus ordinandum, quem facri canones non permittunt. Ne autem ignorans ignoretur, irregulares fecundum canones ab ordinibus prohibitos, feriatim & per ordinem hic duximus fpecificandos . Sc. homicida, advocati, dc judices in caufa fanguinis, exeeutores fervorum in publicis adminiftrationibus , incendiarii, ecclefiarum violatores, fitnooiaci, interventores fimoniacarum pafttonum , dc quicunque labe alia infefti fcienter ordines fufeeperint. Qui etiam abepifcopis hareticis , fchifmaticis vel nominatim excommunicatis fcienter fint in facris ordinibus promoti. Item bigami, corruptarum mariti , fandarum heminarum violatpres , dc qui B excommunicari fcienter vel furtive ordines laeros fufeeperint, vel in taliter fufeeptis miniftrare pnefumpferint. Item fortilegi , dc maxime qui damonibus immolaverunt, vel eos fittenter in carminibus invocaverunt; omnes ifti ab officii fui exeeutione *fe* noverint efle fufpenfos , donec fuperioris vel Doftrum fuper hoc fuerit confilium requifittun. Qui vero de non legitimo matrimonio nati, dc abfque fuorum epifcoporum , vel alicujus alterius iuperioris dtfpenlatione ordinati fuerint, vel a non fuis epifcOpis prater fuorum licentiam prelatorum ad ordines promoti, dc qui adulterio fe polluerint , omnes tales fufpeodimus , donec a nobis difpenfatjonis gratiam fuerint confecuti. C Item monemus, ut omnes qui in confcientia mortalis peccati prius perpetrati, vel propter quxftum temporalem tantum ordinem fufceperunt , officium fuum non excquantur , nifi prius plene de hoc confiteantur. Si quis vero furtive vel fimoniace fuerit ordinatus, vel alias contra canonicas fan&iones , non exeÎjuatur officium, quoufque cum ipfo fuerit dipenfatum

anno CHRBTI

Dt facrnmtnto conjugii.

Ut autem conjugii facramentum fecundum ftatuta canonica celebretur, qusedam circa illud duximus innovanda, quatenus ex eo in ma-] jori reverentia habeatur, quod ab ipfo Domino ante alia facramenta in paradifo legitur inftitutum, dc pericula, qux 'circa ipfum frequentat folent contingere, devitentur. Statuimus igitur, ne facerdotes aliquos conjungant matrimonialiter fine trina denunciatione in ecclefia publice fa&a tribus diebus feftivis, a fe diftantibus. Fides etiam de contrahendo matrimonio, non nifi publice, dc coram teftibus idoneis detur ; proponatque facerdos, quod fi talem fidem carnalis copula fuerit fubfecuta , ecclefia reputabit ibi matrimonium. Qandeftina matrimonia non celebrentur, nec eisinterfint facerdotes fub pœna concilii, que eft fufpenfio per triennium. In nuptiis prohibeantur E fub pœna excommunicationis fortilegia, maleficia , celatio legitimorum matrimoniorum dc aliorum impedimentorum. Moneantur conjugate , ne voveant, nifi de confenfu virorum , & confilio facerdotum. Non tranfeat ad religionem alter conjugatorum , nifi de licentia epifeopi. Prohibeant facerdotes mulieribus, ne infantes fixum in ledis fixis collocent.

Dt fixrnmtnfo ttcirtuut tortioni/.

Sacramentum extreme unitionis omnibus in A ncceflitare petentibus exhibeatur; nec propter, illud vitetur thorus; iterari enim poteft,quod non poteft baptifmus *vel* confirmatio·

ANNO CH.T,!fn

Dt nrcbidinconis & nilit.

Volentes etiam, ut unicuique quod futim legitime confervetur, ftatuimus ut archidiaconi dc alii, qui alicui jurifdi&oni pracfte videntur, taliter fuis finibus fint contenti, ne quid in praejudicium epifcopalis dignitatis, juris, aut pofleflionis feu confuetudinis fanâas Ciceftrenfis ecclefia, diu obtenta,dc approbata, audeat attentare. Statuimus etiam in vifitationum temporibus, ut procurationibus fibi B debitis , archidiaconi fecundum tenorem conftitutionis fint contenti, inhibentes exprefte , ne archidiaconi, decani, officiales , dc alii , qui officio alicui vel jurifdiftioni praiunt, pro juflitia facienda, differenda , vel acceleranda aliquid accipiant. Et ne pro aliquo fpirituali aliquid ex pa&ione promittatur, detur, vel accipiatur; quod fi fiat, tam dans quam accipiens fententia excommunicationis fe noverit innodatum. Prrterea archidiaconi*, officialibus, dc decanis injungimus prxeipiendo, quod diffamati fama publica dc veriiimilibus indiciis fuper aliquo crimine, de quo convinci non poffunt, moneantur femel, fecundo, dc tertio , ut confiteantur dc fatisfaciant. Si vero incorrefti ia C negatione perftiterint, indicatur eis purgatio , qux occatione captandas pecunias de die in diem nullatenus differatur, fed ftatim primo die, fi parata fuerit, recipiatur, dc canonicus ulirs obfervetur ; archidisconus, officialis, five decanus, contra flarutum veniens, fe noverit ab officio fufpendendum. Adhatc veftigiis venerabilis patris noftri S. Cantuarienfis archiepi(copi, dc aliorum prsdecefforum noftrorum infiftenres, pro utilitate ecclefiarum dc clericorum de procuratione archidiaconi dc officialis fui olim provifa, ad prxiens nihil volumus immutare ; ifta tamen ad memoriam reducantur ; videlicet quod archidiaconi in archidiaconatu luo, illos, a quibus ad procurationem funt admittendi , vifitantes , feptenarium numerum non excedant. Officiales vero loco eorum admittendi tribus equis, vel ad plus quatuor fint contenti. Ecclefia vero , cujus fruftus valent per annum xx. marcas dc amplius, femel in anno procurabit archidiaconum. Quae vero x. marcas dc amplius ulque ad xx. valet, archidiacono femel in biennio, vel officiali femel in anno procurationem exhibeat. Ibi vero femel in biennio procurationem officialis accipiet, ubi reditus ecclefix annui quinque marcas dc amplius ufque ad decem valere nofcuntur. Obfervaco tamen, quod nufquam recipiant temporalia, nifi de officio luo ibi miniftrent fpiritualia. Ad redemptionem autem procurationum nullo modo cogantur.

tlt dignitnttt dimittantur nd fimum.

Item fub poma in concilio ftatuta prohibemus, ne quis archidiaconatum feu decanarum, vel dignitatem aliam dimittat ad firmam, cum per hoc non folum ad procurationum redemptiones inhibitas , verum etiam ad earundens augmenta, que de novo avaritia introduxit , confueverit evenire, quod impoftenun fieri firmiter prohibemus . Adjicimus etiam conftitutionem Domini O. legati de ecclefiis dandis

vel

vcl non dandis ad firmam , qux fie incipit : Eccicius dari ad firmas fice. " & in qua 1C rt""u>tur» diftriâius prohbemus, ne digni» ,atfs vel °*^cia > P'111 decanatus, vd archidiaconatus, five proventus cx ecclcfiafticz vcl fpintualis jurifdidionis exercitio, feu ex poenitentia,vel akari,aut aliis facramentisquibuslibet venientes, ad firmam de cztcio ullatenus concedantur . Item de eodem concilio. Cum laicis dare ad firmam ecclefias fit penitus inhonellum , & clericis quibufeunque ad longum tempus propter continuationem temporis, qux afferre conluevit pesiculujn ecclefiis, poflit effe damnofum, utrumque diftriâius inhibentes , ftatuimus, ut nec laicis unquam nec & perfonis ecclefiafticis ultra quinquennium ulterius ad hrmam ecclefic concedantur, nec finito quinquennio , renoventur eifdem, nifi prius ipfa$ alti habuerint mediate. Et ut omnia fint in tuto, prxeipimus ut prsfentibus epifcopis vel archidiaeonis firmarum fiat conventio, ex qua plures literx confcribantur, quarum una remaneat penes ipfos. Item «ftatuimus, ne penfiones ecclefiarum veteres fine noltro aflênfu augeantur, nec nove eifdem imponantur; decimz aliquz de novo non retineantur a patronis, nec diminuantur, in quarum poflelfione prius ecdefiz extiterant : quod fi (ecus ab aliquo faftum fuerit, & faftum ejus irritum habeatur , fit ipfe ab ecclefiarum collatione fe noverit audoritate conciliorum przdiftorum tf-k fafpcnfum. Prohibemus etiam, ne a facerdotibus annuis pro miniftrandi licentia aliquid exigatur . Przcipimus etiam , ne archidiaconi vel eorum officiales vel decani a capellanis annuis vel aliis pro miniftrandi licentia aliquid extorquere prefumant ; adjicientes conflitutionem domini legati, quz fic inquit : „ De ar- „ chidtaconis quoque fice. " De archidiaeonis quoque ftatuimus, ut ecclefias utiliter δ(fideliter vifitent , de facris vafis , & veftibus, fic Îjualiter diurnis ac nocturnis officiis ecclcfiz erviatur , & generaliter de temporalibus , fic fpirftualibus inquirendo, *ii* quz corrigenda invenerint , corrigant diligenter. Ecclefias autem , fuperfiuis non gravent expenfis, fed procurationes ex'gant duntaxat, cum vifitant, moderatas . Non fecum ducant extraneos, fedmodefte fe habeant tam in familia, quam in ecckfiis, nec ut non vifitent aut corrigant feu crimina puniant , aliquid ab aliquo recipere przfumant, nec fententiis aliquos involvant injuftc , quo ab eis pecuniam poflint extorquere. Cum enim hzc fimoniacam fapiant pravitatem, decernimus, ut qui talia agere ptzfumpfermt, Ik extorta in duplum erogare in pios uius, arbitrio epifeopi, compellantur, alias ni. hilominus falva poena canonica contra cos . S.nt autem foliciti frequenter intereffe capitulis per fingulos decanatus, in quibus diligenter inftruantur inter alia facerdotes, ut bene fciant fie fane intelliganr verba canonis fic baptifmatis , quod fc. fint de fubftantia facramentorum . Canonem autem miflz fecundum confuetudinem Ciceftr. ecdefiz omnes corre&um habere przcipimus , fic verba canonis in libro rotunde legantur fie dîftinâe. Similiter omnes horz fic omnia officia aperte fic dîftinâe dicantur . Item quod ex feftinatione nimia verba non praecidantur, vel fyncopentur ; quod fi non fuerit obfervatum , facerdotes ufque ad condignam fatisfaâionem fufpendantur. Decanos vero rurales a cognitione caufariun tnstrimonialium, necnon & aliarum, qux majorum judicum requirunt examen, fpecialiter przcipimus abliinerc. Alios quoque judices majores ab illarum cautarum cognitione effe mandamus dc volamus alienos, quarum cognitio eifdem nec jure generali, nec fpcciali nofeityr attributa, in his verocaufis, de quibus cognoverint , poft publicationem atteftationem faciendam efle litigatoribus,copia earunttem fiat per tranferiptum, originali penes judicem refervato. Item praecipimus, ne archidiaconi vel eorum officiales interdiâo iupponere przfumant ecclefias clericorum, nifi noftra interveniat auâoritas fpecialis vel generalis . Prohibemus etiam , ne facerdotes aliene ordinationis ad miniftrandum in ecclefiis feu capitulis admittantur, abfquc noftra fcientia ficmandato. Inftitutionem vero fic reftitutionem decanorum ruralium , ficut haâcnus obtentum fuerat, difpolitioni noftrz fpecialiter refervamus.

De litigitaribut.

Litigatoribus autem in foro noftro feu fubditorum noftrorum, quandocunque voluerint, licet a judicio per compofitionem recedere ; dum tamen petita fit licentia componendi, nifi tale fit genus caufz, quod compofitionem non admittat, nec propter hoc eis poena aliqua infligatur alicui ordinario folvenda. Quod etiam, licet in lite ufque ad finem perfeverare maluerint, liceat eis,donec quis fuerit coinviâus fuper delido , aut de calumnia adoriis vel rei conftiterit evidenter : ita videlicet, uf tunc ea poena cum moderam^e imponatur, non quod faluti delinquentium TOagis videbitur expedire, fed quod generalibus conciliis fic fpecialibus nofettur conftitutum. Et hoc dicimus, excepta ea poena temere litigantium, qua in expenfis jundi vidoribus condemnantur.

D» refhribtu

Ornnea ecclefiarum redores faluti debent intendere fubditorum, fic bona ipforum, ut facultas fuppetit, funt pauperibus eroganda: decernimus ut in ecclefiis propriis refideant, hofpitalitati pro modo facultatum fic aliis operibus charitatis intendentes , nifi ipfis, ut ad tempus abefle poflint, ex -caufa neccflarià a nobis licentia concedatur. Hic recurratur ad concilium generale „ De refidentia facienda, „ fic De clericis habentibus plura beneficia " contra concilium . Decimas autem de omnibus , quz renovantur per annum , dandas decernimus fie diftride przcipimus, ita ut occafione mercedis fervientium feu meflbrutn ecclefiz decima parte non fruftrentur. Detentores autem decimarum debitarum fic confuctarum, fi fcmel, fecundo, fic tertio commoniti fufficienter cxcefliim fuum non emendaverint, ufque ad fatisfaâionem congruam , anathematis vinculo feriantur · Cum autem hi, qui decimas detinuerint , vel furripueiint, ad poenitentiam accefleriot, non admittantur, nifi ve! per fe vel per manum facerdotis illi, cui dccimz debentur, fatisfaciant competenter. Prohibemus infuper, ne fru&us ecclefiarum contra tenorem concilii provincialis laicis perfonis , feu aliis ad firmam concedantur, ne in laico fcudo reponantur.

De

ANNO C?hiSTI 'M

De arnamentis ecclefia.

Ecclefix vero honefte cooperiantur, calices & libri & omnia ornamenta ecclefiaftica (afficientia fint, & honefta, & de bonis clerico, rum decedentium, fecundum quod cautum fuerit, fuppleanrur, nifi in vita fua ecclefias ornaverint competenter. Ccemcteria claudantur a parochiani; , quorum intereft, bene & hanche; & ad hoc arceantur,.fi neccife fuerit, cenfura ecclefiaftica per loci capellanum. Praeterea prohibemus, ne jn coemeteriis chores, vel turpes & inhonefti ludi, qui ad lafciviam invitant, agantur, & ne tradentur caufx feculares, nec mercatus, nec alibi dominicis dic- B btu, niti forte de vidualibus neceiTariis : aedificia in folo ecclefix conftruâa, in ftatu debito conferventur, & diruta reparentur. Alia etiam nux de ftatu ecclefiarum, fcu ecclefiafticaru.n perfonarum in provinciali concilio continentur, quatenus perfonas eorum contigrit, ab ipfis praecipimus firmiter obtervari.

e exeeutoribus teftamentorum tam laicorum, quam clericorum ftatuimus, quod fi negligenrcr, vel fraudulenter, utpoce de rebus defundorum gratiofas fibi invicem vel aliis venditiones faciendo, verfaji fuerint, teu alias ex verifimilibus praefumptionibus fufpcâi apparuerint, fi de civitate fuerint, coram decano; fi de diœcefi extranea, coram archidiaconts, vel C aliis bonis viris, ad hoc deputatis, adminiftrationis fux compellantur reddere rationem & fi culpabiles inventi fuerint, debita animadverfione puniantur. Vicarios vero cum propriis perionis divina teneantur populo adminiftrarc; qui non funt, prxeipimus fieri facerdotes, quatenus in facerdotio conftituti, peeuitentias & alia facramenta convenienter adminiftrare valeant, ut tenentur.· iifdem etiam interdicimus ftudia fecularium facultatum. Adiicimus etiam conftitutionem domini legati, qux fic incipit: Ad vicariam ftatuimus nullum de extero admittendum, nifi jam in presbyterum ordinatum, vel faltem diaconum in proximis quatuor temporibus ordinandum. Qui renun- D cians beneficiis aliis, fi qux habet curam animarum habentia, juret refidentiam ibi facere, ac eam faciat continue corporalem; alioquin inftitutiooem ipfius decernimus nullam & vicariam alii conferendam. Sic illuditur illi dolo, quo fxpe a(lignato alicui nomine perfonatus aliquo modico, fimulate dabatur alii ecclefia, fido nomine vicarix, qui timens alia perdere beneficia, metuebat eam recipere ut periona. De jam vero inftitutis vicariis, qui non iunt presbyteri, cam vicarii teneantur in propriis perionis ecclefix defervire, ftatuendo prxeipimus, ut infra annum ad minus fe faciant in presbyteros ordinari; aliquin fi per – eos fteterit, quominus infra annum, ut dixi- E mus, ordinentur, eo» ex tunc vicariis eifdem fore decernimus privatos. Et de relidentia circa cos ftatuimus, quod de inftituendis fupradiximus ftatuendum.

De capcilanu atumit.

Si vero alicubi contigerit capellanos annuos ex caufa neccflaria in ecclefiis pa.ochianbus minifirare, de ipfis ita ftatuimus obfervanuum; ut nullus fufficicntls litcraturx & honctlx converiationis amoveatur, nili cx jufta caufa & A probabili fuerit amovendus. Eifdem quoque &[redacted] – anno clericis ipforum, fecundum vires facultatum ecclciiarum, quibus delerviunt, nomine ftipendiorum alfignctur portio fufficiens &. honefta, ufque ad quinque marearum xftimationem ad minus. Item nullusfaccrdos alium modo quolibet audeat fupplantarc, fub pena executions officii. Nullus etiam facerdos alterius parochianum recipiat ad facramenta, in prrjudicium alienum, fub poma fuperius annotata. Capellini in capellis miniftrantes, falrem quater in anno venianr ad capitulum, ftatuta fynodalia audiant & obedientiam faciant epifeopo, & archidiacobo, ut tenentur. Volumus etiam, ut omnes in ecclefiaftico gradu conftituti ea obfervent diligenter, qux de vita & honeftate ipforum tam generali quam fpeciali concilio fuftt ftatuta. Adjicimus etiam conflitutiànem domini legati, qux fic incipit.· " Quum dc habitu clericorum, qui non clericalis videtur, led potius militaris, grave fcandalum laicis generatur; firmiter ftatuendo praecipimus, ut ad formam tam de veftibus clericorum, quam etiam de ornamentis equorum in generali concilio editam, per iubtradionem beneficiorum ab epifeopis reftringantur : ita quod in menfura decenti velles habeant, & cippis & fupertunicis claufis utantur in facris ordinibus conftituti, maxime in ecclefia fua, & coram prxlatis fuis, & in conventibus clericorum, & ubique in parochiis fuis, qui cum animarum caufa regendas ecclefias fufeeperunc. „ Qux autem fuperius *de* cappis & fupertunicis claufis diximus, ad facerdotes praecipue volumus referri, & quod nullo modo nove adinventionis quocunque nomine cenfeantur, defuper deferant indumenta. Clerici vero comam non nutriant, fed ordinate circulariter & decenter tondeantur,& ita fe in omnibus habeant, ne de fuperbix vitio notari poftint.

Ατ clerici vel alii bénéficiâti tabere aaleoat concnbinar.

Specialiter etiam prohibemus, ne beneficiati, vel facerdotes, vel alii infra *facros* ordines conftituti, habere audeant concubinas. Quod fi qui prxfumpferint, nifi moniti reliquerint, per fubtraftionem beneficiorum decernimus compellendos; adjicientesconftitutionem domini legati, qux fic incipit : „ Licet ad profugandum, " &c. in medio, ftatuimus & ftatuendo praecipimus, ut nifi clerici, & maxime in facris ordinibus conftituti, qui in domibus fuis vel alienis publice detinent concubinas, eas a fe prorfus removerint infra meofem, ipfis vel alias ullatenus detentis, ab officio & beneficio fint fufpenfi; ita quod quoufque fuper hoc digne fiiiisfecerint, de beneficiis ecclefiafticis ie nullatenus intromittant; alioquin ipfo jure ipfis eos decernimus fore privatos. Volumus quoque ftdiftrifte praecipimus, ut arrhiepifeopi, & epifeopi, fuper hoc diligentem per omnes decanatus faciant inquifitionem fien, & quod ftatuimus obfervari. Concubinas vero eorundem publicas & maxime cohabitantes, fi incorrigibiles rxtiterint, vivas a communione fidelium^ decernimus excludendas, *tx.* mortux chriftiana carcant lepultura, & in teftamentis clericorum. cum qu bus in fcandalum ccckiix deliquerunt, cfle volumus non capaces, & fi quid eifdem reiiâ.iir fuerit, labricz Ciceftrcnfis ecclcfiz conferatur

Et

Et quia cum peccaverit facerdos, peccare fa-
——dat populum Domini, maxime a filia fuapœ-
ANNO nitentiali fe abftineat , & ab ilis fimiliter,
CHRISTI qmbus â|ja ecdefiaftica difpenfitvit facramen-
ta, feiens quod in deteftatione tanti peccati fecundum canonis & fandorum patrum conftitutiones xv. anni debentqr pro poenitentia, fio poftmodum detrufio in monafterium.

De regularitu.

Praecipimus ut regulares monachi, canonici, & moniales ea ftudeant firmiter obfervare, quz in regulis fui ordinis vel conciliis generalibus fit fpecialibus, feu in capitulis eorum circa eorundem perfonas fint ftatuta. Monentes fpcciaiiter, ne quis ignotus feu juvem» ad profeflionem cujuslibet *ordinis* admittatur, nifi cum admittenda perfona in ipio clauftro, vel in ipfo ordinis habitu, tempore congruo, fuerit approbata : adjicientes eonftitutionem domini legati, qur fic incipit : Inprimis igitur duximus ftaruendum, ut nullus ante vicefimum annum completum ad profeifionem , fit nonum decimum annum ad probationem admittatur de cztero. Item qui ad probationem admiftus *erit* , profeifionem incontinenti faciat , anno probationis clapfo , vel exeat monafterium. Alioquin abbas vel prior , qui aliquem fine profeifione fuftinuerit ultra annum, per praefidentes capituli graviter puniatur, fit ille no-C vitius nihilominus profiteri cogatur, fic haberi debeat pro confelfo . Item ftatuimus, quod abbates vel priores continue juxta regulam fibi faciant conftuutioncs fit lanâiones lummorum poniificinn, ad eos vel eorum ordinem pertinentes, quz in compilatione domini Gregorii papz IX. continentur. Item ftatuimus, quod in manenis monachi non morentur, nec etiam in ecdefiis , n<li plores fuerint , faltem duo. Soli vero fic indecenter per villas fic oppida religiofi non incedant ; quod fi per negiigentiam przlati contra fuerit attentatum, tauquam tacri concilii contemptores puqiamur. Jnrer alia vjiij religiofis iuper omnia fimoDiacum ingreftum m periculo animarum tuarum interdicimus , fit tam regulares quam feculares, tam clericos quamiaicos, qui merces fuas vendunt ad termmos , ut propter ipfos termmus carius vendant , tamculpz quem prenr ufurariorum apud Dominum denunciamus obnoxius. Prohibemus etiam, ne clerici in laeris ordinibus conftituti, fic przcipue facerdotes, turpia lucra leâentur , nec aliquam negotiationis freciem ordini luo contrariam exerceant , nuliulque eorum fecularem admmiftrationem tabeat , ex qua cum oporteat laice pertonz attfus fui reddere rationem . Nec advocati fint clerici , vel facerdotes in foro fe culari, nifi vel caulas luas, vel fuorum , vel mactabilium piotcquantur pcrlonarum , fic hoc E in civili. In furo autem cccicfiaftico fi voluerint pullulare , iccundum eonftitutionem domini legati de taiibuscditam, admittantur. Clericis vero, ne venationibus intendant, omnino pruhibemus. Volumus etiam ut in ecdefiis parochiaht-us religioforum conftituantur vicarii, qui velint fit valeant faluti intendere animarum , qu bas talem volumus afiignari portio nem, unde miniilri ecclefi* commode fuftententur , fic vicarii pauperibus (e exhibere valeant hofpiialcs, habita tamen ratione ad ecclcfiz facultates.

£>» a MNO

Jnclufis etiam prccipimus , ne quair. perlonam in domibus fuis recipiant vel habeant, de qua finiftra fufpicio oriatur. Feneftrasquoque ardas habeant, fichonefta* ; eildem etiam cum his tantummodo perfonis fecretum tradatum habere permittimus , quarum gravitas fic honeftas fufpicionem non admittit . Inclufis vero mulieribus cuftodia veftimentorum eccle-*liat* non tradatur ; quod fi neceftitas hoc exegerit , ita caute tradi mandamus , ut non injpiciantur ioclufie a tradente.

De celebralloue diviiwrvn.

Pnererea volumus, quod fideles laici diebus dominicis & aliis folennibus faltem interfint celebrationi divinorum, nifi valetudine aut aliqua caufa necetTaria fuerint occupati, ne forte proprer hoc, quod ab auditione divinorum reflaverint , corda eorum indurefeant. Volumus etiam, ut a propriis facerdotibus laici ηήoneantut , ut orationem dominicam, fic fymbolum apoftolorum addifeant ; fic falutationetn bcatz nirginis ; fic hzc facerdotes parochianos in lingua faltem materna diligenter fic frequenter doceant, fic m ecdefiis orationibus vacent, fic otiofis fabulis non intendant.

De Jadus .

Judati vero diftriâe compellantur ad ea obfervanda, quz de perfonis illorum ici generali fic fpeciali concilio continentur, ut non fynagogas erigant novas , fic quod tabulam in loco eminenti in fignum cognitionis portent. Prohibemus autem , ne Chriftianus vel Chrilhana cohabitent cum eifdcm.

De excommienicatif.

Sandorum igitur przdccefTorum noftrorum vefligiis inhzrentes, denunciamus fit per totum epilcopatum noftrum denunciari przcipimus quater in anno , per dies folennes , omnes illos communi fententia excommunicationis innodatos , qui ecclefias fuo *jure malitιoI· pri*sare przfumunt , aut per malitiam libertates earundem infringere vel perturbare contendunt. Item omnes illos , qui fcienter fic prudenter falfnm perhibent teftimonium , vel perhiberi procurant , ne matrimonia vera debitum fortiantur effe&um , vel ut contra juftitiam procertus caufz diutius fufpendatur. Item omnes illos, qui rationabilia defunâorum teflamenta malitiofe impediunt. Item omnes incendiarios, ufurarios, pudicitizraptores, immunitatum ecclefiarum violatores , item debitarum fic confuttarum decimarum detentores. Item omne* illos, qui gratia lucri , odii, vel favoris, vel alia quacunque de caufa alii malitiofe crimen imponunt, cum infamatus non fit apud bono· fic gravea, ut fic ei faltem purgatio indicatur, vel alio modo gravetur . Item omnes illos, qui vacante ecclcfia, malitiofe opponunt. vel opponi procurant patronatus quzftionem, ut fic verum patronum illius ecclefi· collatione faltem in vice defraudent . Item omnes illos, qui gratia lucri , vel odii , aut alias contemnunt exequi domini regis mandatum contra excommunicato» editum , claves ecclefi· contemnentes.

Has

ANNO CHRISTI

Has igitur conftitutiones, una cum his, quz in generali ioα provinciali concilio funt datura, volumus inviolabiliter obiervari: ita videlicet ut in qualibet ecclefia noftrz dttreefi circa Pafcha proximun^ feriptz habeantur, quatenus redores ecdefiarum eas fxpius recitantes, fe & fubdiros fuos perducere valeant ad falutem. Has figitur conftitutiones, quas diftrifte prxeipimus obiervari, in publico fecilrus recitari, ut nullus prztcxtu ignoranti» fe valeat excuiire.

Ex audoritate Dei Patris omnipotentis, Filii, & Spiritus Sandi, & praetentis fynodi prxeipimus in virtute obedientix, quod omnes iacerdotes, qui in epifeopatu notho curam gerunt animarum, has conftitutiones omnes habeant in libellis fuis feriptas, eafque diligenter oblervent, habentes eas frpe pre manibus, & prr oculis. *Et cum item ad* iynodum venturi funt, deferat unufqutfque fecum libellum fuum, redditurus rationem de tranfgreflionc Ungulorum przceptorum.

CONSILIUM

Concilii Provincialis

Archiepifcopi N.trbonenfis & fuffraganeorum fuorum, qualiter fit in inqmfitione procedendum contra hxrcticos, habitum Biterris.

•C«rr.G/..- Zicrr Gml ltlmul d< rulte ert. p tbnf. Nar bett.

B *DEI GRATIA NARBONENSJS trcbiepifcopnt dilcttis in Cbrlflo inrjmfitoribus contra barcticos, inArtlatinfl, A<juer\)i, Ebrtduncnfi, Ô" P'lenntnfl provtncsis, antbaritate Apoftolica conftitutis, fratribus ordinis Prndicatorim, falutem in Domino.*

Petri

Litteras reverendiftimi patris P * Dei gratia epifeopi Albanenfis recepimus fub hac forma.

„ Venerabili in Chrifto patri & amico cariftimo Dei gratia archiepifcopo Narbooenfi. „ P. ejufdem miferatione Albanenfis epiicopus, „ falutem in Domino. Etfi olim in partibus „ Provincix domini papxvicem gerentes, vobis fcripfimus, ut mandareris inquifitonbus „ hxreticorum, quod cum veftro & diœcefanorum (quos ipfi expedire viderent) confilio, in inquifitione hzreticz pravitatis procederent, juxta confuetam formam eis fuper his traditam in penitentiis injungendis: „ negotii tamen qualitate penfata, volumus, „ & authoritate domini papx vobis mandamus, quatenus przdi&is inquifitonbus injungatis, ut in hzrefis negotio cum veftro, diœcofanorum, feu aliorum przlatorum confilio quos expedire viderint, juxta formam in „ talibus confuetam, & litteras apoftoiicas eis „ miffas, procedere non omittant. De expen- & fis vero eidem negotio opportunis, juxta „ concilium apud Montempeftulanum per reverendifiimum patrem Avenioоenfcm eprfcopum, tum Apoftolicz fedis legatum, proinde celebratum, faciatis eifdem inquifitoribus providere. Datum Lugduni nonis „ Martii. “

Hujus igitur authoritate mandati vobis injungimus quatenus in przfato inquifitionis negotio voos commiflb procedere fecundum tenorem mandati ejufdem fine morz difpcndio procuretis.

Ad hxc nos epiicopus memoratus: R ' Tolofanus*! C ' Carcaflonenlii: B ' Helenenfis; G ♦ LoJovc-nfis; P ' Agathenfis: Bittercnfis. R * Nemauicnfis: Uticcnfis; Dei gratia <pifcopi, abbates, cetcrique prxlari provmciz Narbonenfis apud Bitterras in provinciali concilio congregati, quorum figilla przfentibus funt appenia, icftris devotis precibus annuentes libenter, quibus a nobis petillis humiliter, noftris conliliis, in toto memorato negotio dirigi flt muniri, vefirafque dubitationes prout poflumus amputantes, fimulque devotionem vellram adjuvare volentes, ficut nobis ab ipfa fede apoftolica mandatum efi; ut qui noftra portatis onera, confihum a nobis & auxilium in ipfo B noftro negotio caritate mutua reportetis.

.H.ym-n- nu, GuilM- mupMru, 6. R»lln. Ju>

CAP. I.

Gonfuiimus, ut infra terminos inquifitionis limitatae vobis, ad locum de quo expedire videritis, luxta mandatum Apoftolicum declinetis, ut inquifuionem de illo, vel de locis aliis faciatis; cum tutum non fit vos ad loca fingula decimare; atque ibi convocatis clero & populo, fiepropofito verbo Dei, mandatum vobis faflum, & adventus veftri caufam, le&is litteris, quarum authoritate procedere habetis, ficut oportere noveritis, exponatis. Ac deinde mandetis, ut omnes qui fe C vel alios *(civerint ,in crimine* labis hxreticx deliquiffe, comparcant coram vobis veritatem diâuri.

CAP. II.

Aflignato eis termino competenti, quod tempus gratiz vocare foletis, quibus tamen alias hujufmodi gratia nen eft fada. infra quem terminum venientes pernitentes, & dicentes plenam de fe & de altis veritatem, habeant impunitatem mortis, immurationis exilii, & confifcationis bonorum.

CAP. III.

Ut cum de locis aliis fuerit inquifitio facienda, hujufmodi generalem faciatis citationem, ac tempus gratiz afiignetis: clericis & laicis in loco illo, de quo fiet citatio, convocatis, per aliquam perfonam ecclefiafticam, cui hoc per veftras patentes litteras cotnmirratis.-qui in teftimontum recepti mandati figtllum fuum litteris eifdem appendat, & nihilo minus referibat per fuas patentes fimilirer litteras cum fuo figillo pendenti, qualiter, *tu* coram quibus, fle quando, mandatum impleverit fibi faûum.

CAP. IV.

Ab *illis*-quific citati eoram*vobis* infra tempus comparuttint afiignatum, recipiatis juramenta de mera fle plena fiiper fafto labis hzreticz, tam de fe quam de aliis vivis fle mortuis, dicenda, quam noverint, veritate Ac poftmodum per vos, vel per feriptores, diligenter interrogantes eofdem Jc fingulis, de quibus requirendi videbuniui, laciaris confeffiooes ac depofitiones ipiorum fideliter feribi, fle in a&is inquifitionis deponi, aut per publicam, fi poteftis habere perfonam, aut per aliam idoneam, flt juratum, cui fic alius vir idoneus juratus fimilirer adiungatur: ut fic

"""""feriptura hujufmodi vel per manum publicam, A
Chr ist i vcl I*r <luu' ut «wg'0»" » tiros 'dooeos in adis repolira dt confcripta, ac ei qui crinfitetur, & deponit caram inquifitore dc notario, vel didis duobus viris idoneis recitata , robur obtineat firmitatis. Juramenta vero fupradida publice ac prxfeniibus omnibus, qui ad confitendum conveniunt , recipere procuretis : ut CX forma juramenti fecundum quam exigitur, quilibet tam de fe, quam de alius teneatur dicere veritatem . Intelligant finguli , quod fit contra ipfos inquifitio , dc dc quibus .- atque ita capitula, dc quibus inquiritur, fingulisquafi expolita videantur . Propter quod nec fit dc·ceflc, ut tcftes qui femel Jcpofucrint in tam generali ac notoria inquifitiooc , producanturB iterum, fi etiam poft hujufmodi depolitionem contra quemcumquc de quo quid noverint, dixerint, neri ceperit inquifitio fpecialiter : nifi dc aliquibus cirtumftantiis, de quibus requifiti non fuerant , viderentur forfitan lequirendi.* prxfertim cum , ficut tangemus inferius , teilium nomina nullatenus fint in hac caufa favorabili , tanquam privijcgiato negotio publicanda .

CAP- V.

Talibus infra tempus gratix fponte ac plene contuentibus, & ad eccleflallicam fe redire dicentibus unitatem , beneficium juxta formam *ecclefix* abiolutionis impendatis, facientes videlicet ipfos abjurarp omnem hxrefim extollentem fe adverfus fandam & Romanam ecclefiam dt fidem orthodoxam, quibufeumque nominibus cenfeatur ; & jurare quod fidem catholicam, quam eadem facrofanda Romana tenet ecclefia dc praedicat, fervabunt pariter ac defendent ; dt hxreticûs cnjufcumque fedac, vcftitos pariter dccondemnatos, credentes, receptatores, defenfores, dc fautores eorum perfequentur pro viribus ; inveftigando., accufando, dc capiendo, vd faltem eos inquifitoribus feu aliis fidelibus, qui eos opportumus capere velim dc valeant, bona fide manifeftando : dc quod fuper his . qui inventi funt, vel fuerint in eodem crimine deliquilfe, liabunt mandatis inquifitoram, dc ecclefix, ac poenitentiam qux fibi fuerit quandocumque per ipfos injunda, recipient dc implebant : pro ea recipienda dc implenda, bona fua omnia inquifitioni dc ecclefix folcmniter obligantes.

CAP VI.

Illos, qui cum fint culpabiles, contemnunt comparée infra tempus gratis , aut maliciofe iupptimunt veritatem, citetis luo ternporc nominarim.

CAP. VII

Eifquc, fi veritatem contra fe inventam confiteri noluerint, exponatis capitula , fuper quibus inventi lunt culpabiles , 6c dida fimilitcr teftium publiceris.

CAP. VIII.

Ac datis dilationibus competentibus, dt defendendi facultate conceits , benigne admittatis exceptiones fit replicationes legitimas eorumdem.

CAP. IX-

Et fi quidem in fua defenfione defecerint, nifi culpam probaram gratis confiteri volucrint, auignato ad fententiam termino peremptorio competenti, damnetis eofdem,· non enim funt ad nufericordiam admittendi, dum infua negatione pcrfifhmt, quanuuncumque voluntati ecclefix fe f&pponant.

ca \>. X.

Illud autem caveatis fecundum providam fedis Apoftolics voluntatem, neteftrum nomina figno, vd verbo aliquo publicetur. Sed fi inflat contra quem inquifitio fit, dicens forte fe habere inimicos ,. vel in fe aliquos confpirafi fe ; inimicorum abeo, feu conifpiratorum nomina, inimicitiarum feu confpirationis caufa, dc veritas, exigantur, ut fic dc tcftibus confulatur, dc ipfis etiam convincendis.

CAP. XI.

Ad nullius vero condemnationem procédatis fine confefliane propria , vel probationibus dilucidis dc apertis r fatius enim eft relinquere facinus impunitum , quam' innocentem damnare,-

CAP. XII.

Qpamvis in hujuimodi crimine omnes criminati & infames, ac participes criminis, ad accpfarioncm & tcftimonium admittantur.

CAP. XIII.

Illis tantum exceptiombus fidem teftiumeva. euantibus in totum , qux non ex zelo jufti- tix, fed de malignitatis fomite procedere videantur ; ut funt conlpirattoocs dc inimicitias capitales. Alia vero crimina , etfi debilitent, non repellunt : maxime ubi telles dc crimine fuerint emendati,

CAP. XIV.

Eos qui fe contumaciter abfentant, faciatis citari folemniter in parochiali, feu catbedrali ccclefia eorwndem ; dc in locis in quibus domicilium vd habent, vel habere folebant i dc ita contra eos legitimis edidis propofitis, precedent! expedatione matura , diligenti etiam difeuifione habita fuper adis ; ac praelatorum » de quibus expedire videritis confilio figillato ad talium condemnationem, eorum abfentiam Dei dc evangelionun fupplente prxfentia, pro gculparum exigentia procedatis.

CAP. XV.

A quibus poftmodmn redire atque obedirc volentibus , dt generaliter ab omnibus , qui prius contumaces , feu mobedientes fuerant, vel de quorum fuga merito timere pudetis, cautiones recipiaris fidejufforias I vd faciatis detineri cofikm ubi magis videbitis expedire.

CAP. XVI.

Perfedos haereticos feu vcftitos coram difcn> tis

—'ΤΣΖζ~,“ aliquibus & fidelibus examinetis fecreto,A ipfos ad converfionem proui poteritis induces* res, dt converti valentibus vos exhibeatis favorabiles , dc benignos , cum per tales multum fuerit illuminatum negotium dc promotum · Ac ipforum poenitentias pro qualitate converfionis dc meriti mitigetis , vel quantum vobis vitem fuerit > deferatis.

CAP. XVII.

Converri nolentes, ubi commode poteritis, Jaw»ture tardetis , ipfos frequenter tam per vos, quam per alios ad converfionem monente* . Ac tandem in fua malitia pertinaces, faciatis errores fuos, ad eorum deteftattonemB publice confiteri : dc. fic eos damnatos pi as- lentibus fscularibus poreftatibus, eorumvebaillivis fecundum mandatum Apoftolicum re* linquente».

CAP. XVIIÎI-

Ad hsreticorum feu credenttùm condemnationem, qui non fuerunt reconciliati canonise ante mortem , citatis eorum haeredibus, five aliis, qui dc jure citandi fuerint, dc conceffa eifdem opportuna copia defendendi, fimiliter procedatis.

CAP. XIX.

Ab eorum heredibus, qui confetti dc reconciliati , non accepta pœnitentia deceflerunr, fatisfa&ionem congruam exigatis ; ne tantum •c tale crimen, quod etiam publice in judicio confetti funt , remaneat in aliquibus impunitum Et idem faciatis de illis qui dcceflerunt accepta poenitentia , nec impleta . Si efle in mora coeperint, vel pro illa implenda obligaverint , ut fiipra tetigimus, bona fua, vel m- junftus fuerit tranfitus tranfmarinus.

CAP. XX.

Damnatos fuereticos relapfix, contumaces, & fugitivos redire volentes , fimiliter etiam deprehenfos, qui videlicet poft tempus gratte, non nifi nominatim citati venire curarunt, aut veritatem fupprefferunt fcienter dc contra proprium juramentum . ex apoftolico mandato in perpetuo careere detrudatis, nec injungatis alicui poenitentiam carceris temporalis, led hujufmodi perperui carceris pcenam feu pccnitentiam, ex domini Pape indulgentia fuper hoc vobis concerta , mitigare vel commutare poteritis de prelatorum, quorum jurildiAioni fubfunt, confilio, poftquam fuerint in careers aliquandin detenti veflris humiliter parendo mandatis, & figna pcenitentte apparuerint inp eifdem, qtts vos ad mifericordiam moveant, fimulque noveritis expedire.

CAP. XXI.

Receptis prius ab illis bonis fatisdationibus, quod injunâas fibi pro pofle faciant pceoitentias, dc juramentis de perfequenda haxefi , dc fide catholica defendenda, ficut in reconciliandis fuperius eft expreflum : lata etiam in ipfos fententia , quod fi levi argumento comperiri potetit, eos de cetero deviare a fide , pcena, fine mifericordia, debita puniantur

ANNO CHRISTI

CAP. XXIr.

Hac femper vobis poteftate retenta , ut fi videritis negotio fidei expedire » fine nova etiam caufa, podicis ad carcerem reducere fupradi- Ao*. In damnatis etiam fugitivis , relapfis dc contumacibus adhibeatur ante immutationem ipforum de juramentis dt fatisfa&iombus cautela fuperius memorata.

CAP. XXIII.

Curetis tamen ut talibus immutandis, fiant juxta fedis Apoftolic* ordinationem, Separate dc occulte camerate, ficut fieri poterit infingulis civitatibus dioecefum corruptarum, ut alterutrum vel fe, vel alios pervertere nequeant ; dc eos enormis rigor carceris non extinguat, quod ab illis , qui bona illorum tenuerint, heri, dc in neceffariis provideri faciatis eifdem, fecundum ftatuta concilii Tolofani.

CAP. XXIV.

Hcc autem perpetui carceris pcena feu pœnitentia nulli ab initio de praefatis culpabili* bus remittatur , aut jn aliam commutetur: nifi vel han-eticos redderet , vel propter ejus abfentiam evidens ' mortis periculum ejus li- C bcris vel parentibus immineret . vel propter aliam cautam , qux multum mfta dc rationabilis videretur.

CAP. XXV.

Sit autem liber acceftus uxori ad virum immutatum , dt e converfo , ne cohabitano denegetur eifdem , five ambo immurati fuerint , five alter.

CAP. XXVI.

Ceteris qui propter vel promittam gratiam, vel propter qualitatem deliâi , vel propter 'aliam rationabilem caufam , immurandi non fuerint, hujufmodi pcenitentias injungatis : videlicet ur fidem , dc ecdefiam, quam taliter offenderunt, defendam ad tempus, pro veftro arbitrio defignatum, per fe, vel per alios magis idoneos ultra mare, vel citra, contra Saracenos , vel haereticos , dc fautores eorum, aut aliter fidei dc ecclefic rebellantes. In deteftationem etiam erroris veteris . portent in fuperiore vefte duas cruces coloris crocei, longitudinis duorum palmorum dc dimidii, iatitudinifque duorum , & in fe trium digitorum habentes latitudinem, unam anterius in pedore, dc aliam pofterius inter fcapulas . Vefte* , in quibus cruces portaverint crocei coloris non habentes, fuperiori vefte intdlefta, fupra quam in domo, vdextra, alia non portetur Et fi fuerint veftiti hxretici , vel damnati, portent crucem tertiam competentis quantitatis, feu coloris ejufdem in caputio vel in velo . Et fi forte dejeraverint , aut induxerint alios ad dejerandum, portent in fuperiori parce duarum crucum (quas portare habent in pedore , dc inter fcapulas,) brachium tranfverfale palmi unius vel circa . Qui autem transfretare debebunt, portent cruces prediftas donec applicuerint ultra mare : dc eas ulterius non teneantur portare, donec in littore tranf-

 ma-

marino nayem ad redeundam intrantes refu,rutn eafdem circa mare, & in mari, & in infulis eas exinde perpetuo portent. Interfint diebus Dominicis & fcftivis MiiTar ac Vdpcris, & Sermoni, fi fiat in villa, in qua fuerint: ac ceteris fimiliter diebus, vel Mittas audiant, vel (altem ante prandium ad ecclefiam veniant ad orandum: nifi impedimentum *habuerint, fine fraude. Et in* Mifla cujuslibct diei Dominicr ac feftivs, inter epiftolam ôt evajigciium, vefte fupcriori fit velo five captrccro dcpofitts, nifi & in velo feu capueeio portent cruces, facerdoti Mittam praefenti populo celebranti « cura virgis in manu publice le prsientent: ibique data illis difeiplina, exponat facerdos, quod propter Culpam! labis hseteiic® poenitentiam illam agunt. Sequantur etiam procefliones, que fiunt in villis, in quibus fuerint quandocumque: ita videlicet, ut fupcriori vefte depofita, & capitibus velo feu capuccio denudatis, nifi & in cis cruces portaverint, a proceftionis initio ponent alte in manu dextra inter elerurn & populum, virgis longas: & in ftatione ultima. przlenfent fe illi, qui proceftioni præfuetit, ut exponat populo, quod talem pernitentiam laciunt pnoptei ilh quæ in crimine commilerunt hæreticx pravitatis.

G A P. XX VII.

Peregrinationes fimiliter, ac pœnas fe» panitentias pecuniarias pro c.uceribus conllruendis, « miniftrandis nectflariis expenfis, immutandis pauperibu-, ac perfonis negotio inquifitiotiis neceflariis injungitis culpabilibus memorans: & ne ufuras exerceant, ac refttluant jam acceptas.

C A P. XXVIII.

Et ne bailivias feu adminiftrationes teneant, ne, fint in confiliis, vel familiis potemum: ueque utantur vel medici vel notarii officio rec ad alia officia publica, vd ad afrus aecedant legitimos. nec ponent aunfnfia, vel fimili* ornamenta, vel vittas croceas, nec fcricum, vel corrigias auro vel argento membratas, vel lotulares mcifos, feu pifros; & ubi expediens vifum fuerit, ejiciantur de villa in qu‹ converiaii fuerant, in :lia certa villa feu provincia moraturi ad tempus.

CAP. XXIX

Hare autem ue pcenitentiis arbitrariis ita perftnnxmus, non ut vos omnes, vel aequaliter omnibus imponaris: fed ut eas fecundum dnerroonem vobis traditam a Domino, ncgoiti utilitate, qualitate perfonarum, culpa-rum quanutxte, afiilque penlat s circurnftantus ita caule ac provide difpenlctis: ut five pirâendo five ignufcendo, vita culpabilium corrigatur: aut falrem apparere valest, quis in tenebos ambulet, quis in luce, quis vere fit pœniurni, quis fidle convertus. Hujulmodt nutem pernitentia$ injungatts publice; nifi ubi diet peccatum occultum, quod neque eftet revelatum per alium, nec rcvelan (peraretur. Facientes cos culpas fuas convocatis clero & populo publice confiteri: & abjurare ac jurare, ficut in reconciliandis eft expreffum. Ita quod finguli mandent inde fieri publka infteumenta continentia culpas, abjuratienes, promuliones, & poenitentias eorumdem. Et fmgulis dentur tettimoniaies veftra; litterae, hcc eadem continentes. Vobis temper poteftate retenta, ut poftitis ex caufa rationabili, pœnitentiis in/undis addere, vel detrahere, vel ipfas etiam commutare. Et hac poteftate contulimus vos ufuros, quotiefeumque faluti animarum & utilitati negotii videritis expedire. Quibus autem fuerint peregrinationes injunftr, teneantur didas leftimoniales litteras oftendere in fingulis peregrinationibus, ei qui przfuerit ccclefix quam vifitaverint : & ejufdem litteras de peregrinatione illa perada, vobis reportare. Qiai vero transfretaverint, cum fuerint ultra mare', ut citius poterunt, pratentem fe cum veftris litteris, venerabilibus patribus, vel patriarchis Hicrofolymitano, vel Aconenfi, aut cuicumque epifeopo, vel eorum cujuifrbet locum renenti; & reportent vobis cum redierint de fua peregrinatione laudabiliter ibi completa, litteras cujuslibet epifcopi tranfmarini.

CAP. XXX.

Ne autem per tales religionis comimpatui fimpiiciras, nullum de prsfatis culpabilibus, fine apertis converfionis (ignis, *tx.* nifi omne fcandalum atque periculum abeile noveritis, religionem quamcumque ingredi permittatis : fic û lecus aûum fuerit, revocetis

CAP. XXXI.

Ut autem, adjuvante Domino, hrrefis melius extirpetur &. citius, fidefque plantetur in terra: ftatuta & jura per fedem Apoftolicam, cjulquc legatos, ac principes, fuper his edita, faciatis pleniflime obfervari. Praeterea univerfos tam mares, quam feminas, mafculos a xiv. fœminas a xu. anno & fupra, faciatis abjurare omnem hzrefim.& jurare quod fidem fervent fle defendant cathofcam, & hxreticos pericquantur, prout fupra in juramento, quod reconciliandi habent facere, plenius de his & latius continetur; conferiptis fingulorum nominibus, tam in aâis inquifitionis, quam in parochiis eorumdem. Et qui przfenres infra tempus aflignatum, vel abfentes infra xv. dies poft fuumreditum, tale juramentum nonpraeftiterunt, fufpeâi de bzrefi habeantur. Hanc lutem univerfalem abjurationem fieri procuretis quam citius, vel per vos ipfos, vel per veftros notarios feu feriptores, vel per alios ecclefiafticos viros, quibus hoc duxeritis committendum.

C A P XXXII.

Adjeâo in juramento comitum, baronum, reôorum *St* confulum, ac bailivorum civitatum, ac aliorum locorum, quod fideliter & efficaciter, cum ab cis fuerit requifitum, ecclefiam contra hzreticos, & eorum complices adjuvabunt juxra officium *& patte fuum:* & de terris fus jurifdi&ioni fubjeâis bona fide pro viribus exterminare ftudebunt univerfos hzrccos ab ecclefia denotatos.

CAP. XXXIII.

Poft hujufmodi autem abjurationem, quicum-

""772" CHRISTI iM«. ANNO CHRISTI

cumque lapfi fuerint, & qui non fervaverint, ve' fcccint injunûas fibi poenitentias, pcena relapfis debita puniantur.

C A P. XXXIV

In fingulis etiam parochiis, tam in civitatibus, quam extra, Licerdos unus, vel duo, vel tres bonz opinionis laici, vel plurcs fi opus fuerit, juramenti vinculo aftringantur, amovendi vel mutandi, quando vobis vifum fueritqui diligenter, fideliter, & frequenter, inveftigent hxreticos in villis &c extra domos fingulorum, fit cameras fubterraneas, cabannas, & claufella, dialia latibula perquirendo: ;|ua. omnia obturari, vel deftrui faciatis. Przatis etiam faedrdoti ,dc laicis *ûc ,committatis* curam obfervationis poenitentiarum, qux fingulis de fua parochia injungentur: ita ut ipfi penes fe habentes, fingulorum parochianorum poenitentias, & circa earum obfervationem folicite vigilantes, contemptores, fi qui fuerint, vobis denuncient fine mora, in eos tanquam in relapfos, ut diftum eft proxime, proceffuris.

CAP XXXV.

Domos etiam in quibus inventi funt^ vel fuerint hxretici vivi, vel mortui, veftin feu damnati, {cientibus fic confententientibus dominis domorum exiflentibus legitimz «tatis, dirui faciatis, & bona omnium ibidem tunc habitantium confifcari, nift fuatn innocentiam & juftam ignorantiam probare poterunt manifefte. Bona quoque hzreticorum & credentium, quos damnaveritis, vel pro haereticis, vel ad murum, faciatis ftmiliter confifcari & marchas folvi capientibus hzreticos, ab his qui fecundum ftatuta foivere tenebuntur.

CAP. XXXVI.

De bailivis negligentibus, vel fufpeâis, & aliis culpabilibus non ponendis in adminiftrationibus, vel officiis publicis, vel confiliis feu familiis potentum, & de libris theologicis non tenendis etiam a laicis in Latino, & neque ab ipfis, neque a clericis in vulgar. & dc pcenis contra przdiâos; nec non & contra facerdotcs qui circa hujufmodi, ad quz ex officio, vel cx commiflione tenentur, négligentes extitcrinc, & de confeffione peccatorum, fic communione ter in anno facienda, de Miffis etiam & fermombus audiendis ex integro diebus Dominicis & feftivis, & de omnibus aliis, quz ad hzrefim extirpandam, fidemque plantandam pertinent, teneri faciatis ad plenum, quicquid (uftum noveritis & ftatutum: & expreffe de filiis hzreticorum, receptatorum, ficdefenforum, ufque ad fecundam generationem, ad nullum beneficium ecdcfiafticum vel officium admittendis.

CAP. XXXVII

Inter alia, quz ad veftrum laboriofum latiffimumque fpeâant officium, hoc fummopere providere curetis, ut juris ordinem (nifiin quantum priviiegiatum eft hoc negotium, & nos fupra expreffimus, fic confidimus) fervare ftudeatis: fic omnia quz feceritis, videlicet citationes, gratias five indulgentias, interrogationes, confeffiones, depolitiones, abjurationes, fic obligationes, fententia; & pœnitentias, fic cetera omnia qux occurrerint, taliter in adis inquifitionis, vel per manum publicam, vel per duos viros idoneos, ut przdiximus, de juratos defignatis locis, fic temporibus, fic perfonis, competenti confcribi ordine faciatis. Quod fi fuper proceffu veftro fuerit in aliquo fuborta contentio, per hzc poffit veritas declarari. Datum aputl Biterras xin. Calcnd. Maii, anno Domini MCCXLVI.

W

Ex CanLda Aguirre Coocil. Hipan. tom.j.

CONCILIUM (') TARRACONENSE

Praside Petro Ax.bal.atlo archîepiscopo

Celebratum anno Domini MCCXLVI.

Anno 1246. Kalendis Man' celebratum eft Concilium a Petro Archiepifcopo Tarraconenfi, Pontio Epifeopo Dertufenfi, R. Ilerdenfi, Petro Barcinonenfi, Arnaldo Valentino, Koderico Czfarauguftano, *ôl Bcrengario* Gerundcnfi. Confirmata eft in eo Concilio excommunicatio, quz anno 244. decreta fuerat adverius invaforea, raptores, de depratdatores perfonarum, dc rerum Ecckfiafticarum. Et quoniam nonnulli fuperiorem eonftitutionem coercebant ad res modicas,& ad ea quae non ex propofito nocendi, fed ex neceffitate aliqua a non credentibus offerre capiuntur,' przliens fynodus declaravit illos tantum intelligi excommunicato;, qui ex propofito qum armis violenter invaferint, fic deftruxerint loca ecclcftarum, & ceperint homines tpfarum. Decrevit prszterea, ut Sarraceni captivi, qui fifte veniunt ad baptifmum, ut jugum poffint evadere fervitutis, diebus aliquot apud Hedoretn ecclefiz illius ad quam veniunt pro baptifmo fuiciptendo permaneant; ut dignofei poffint, unum in tenebris ambulent, vel m luce; fic G perfeveraverint in propofito baptizandi, baptifmus eis ulterius non negetur. *BtUajm Ut.* 4. *Marc» Htfpaaic».*

CON-

(1) Hujus Concidi Cancat* habet in Concilio Tarracoocnfi anni »)»>. inicrto» ·

CHRISH

CONCILIUM PROVINCIALE FRITZLARIÆ

A Sigifrtdo III. Moguntino Archiepifcopp, celebratum anno Chriiti MCCX^VI.

Hirthzeim Ceint- Germ.

ANno MCCXLVI. Sigifridus III. Epftei-mus, Archiepifcopus Moguntinus, inter tantos Reipublicz Germanics motus (ob Fridericum II. Imp. & Filium ejus ab Innocentio IV. anno MCCXLV. Lugduni excommunicatos fecundo ob Henricum Landgravium Thuringis apud Herbipolim eledum Regem, fed anno^MCCXLVI. Ulmx itftu fagittz inicrkftum, ob Wilhelmum Hollandiz Seelandia;, & Frigi» Dominum anno MCCXLVI. coionatum) officii fui memor magna conflantia erga Innocentium IV. Ecclefiam luam tutatus eft , & Provincialem Synodum convocavit Uritzlatix, & quidquid ad Cleri cemmodum facere potuit , non omifit .

I. *Dt Baphjmv.*

Baptifmus cum fumma reverentia cclebrctur, maxime in diftinftione & prolatione verborum , in quibus Sacramenti virtus confiftir, his fcilicet verbis : *Ego baptizo te , n» nomine Patri), éT Filii, & Spiritui Sanili .* Sacerdotes etiam doceant tam mares, quam fœminas in neceflitate parvulos Baptizare eadem foima in itio idiomate, & quod patres, & Matres, intantes proprios, fi (umma neceffitas ex'gat, poterunt Baptizare, & fi Sacerdotes fuper hoc^-. diligentius inquirentes , debitam formam ferratam in Baptifmate invenerint, quod fadum cft , approbent , fupplentcs circa Baptizatum quod undionem olei in pcftore, & in (capulis, & critm.iie in vertice, quod a laicis eft ointffiim , fi autem m Baptifmate debitam formam non invenerint obiervatam, non differant pueros bapn.are.

II. *De Cnfiodta EuebaTtfita.*

Statuimus ut in eundis Ecclefiis , Baptifmus, Chrifma , & Euchariftia fub Fideli cuflodia, clavibus adhibitis .confervetur, nc pof-fit ad illa temeraria manus extendi; pellor quoque Altaris vafa, corporalia, & vcftimenta Mmiftroium , munda & nitida eonferventur : nimis enim videtur abiurdum in facris Sacerdotes negligerc , qux dedecerent etiam ir prophanis .

III. *De confiairattant Etclefiee .*

Ecclefiam , aut Cimiteriam , per fanguinis aut (eminis humani effufionem , aut per excommunicat! corporis tumulaiionem, violatum , five pollutum , per alium quam per Epifeopum reconciliari non poteft . cum ea que funt Epifcopalis ordinis, non nifi ab Epiicopo valcanr emendari.

IV *De Pamttentta*

In cor.lriTionibiu auJiencbs maximam adhibeant diligenoim Sacerdotes ita nr r pnnitente ufitata peccata βi communia figillatim; inuŭtata veto tantum per quofdam-; circumlocutiones caute perquirant, ne inexpertis detur materia quod ante nefeirent perpetrandi. Caveant autem omnino Sacerdotes ne verbo,aut figno, aut alio modo prodat aliquatenus peccatorem fed fi prudentum confilio indiguerit , illud abique omni expreflione perfona: cautz perquirant quoniam, qui peccatum inpcenitentiali judicio fibi deteftum przfumpferit revelare , non folum a Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendum pernitendam in ardum Monafterium detrudendum .Verum quia, quidam Confcfforej.etfi perfonam confitentis non exprimant, circumlocutionibus tamen confitendum, & peccati circumflandis fub quadam generalitate indiferete publicant conhtentem; ftatuimus igitur, ut nullus Sacerdos exprefla religione , conditione , feu flatu alicujus, peccatum recitet pernitentis; immo nec peccati qualitas locus , feu vicinia perpetrati facinoris fpecificetur ullo modo , cum ex hujufmodi circumlocutionum indiciis , auditoiis induftria perionam interdum eliciat peccatoris , & ex fpecificatione peccati humana fragilitas ad perpetrandum fimilia forfitan provocetur.

Prohibemus etiam, ne quis Sacerdos ab uno fibi confitente de aliorum peccatis, nominibus expreflis, inquirat, & ne Miffas, quas pcenitentibus procurandas injunxerit , celebrare prziumet ,I ne pro his fiet aliquod Tricenarium, vd annuale.

Et quia plerumque infirmus fua confiteri peccata, propter multorum przientiam, erubefeit id a Sacerdotibus, przcipimus diftridiffime obfervari, ut prius familiariter & fecrete audiat confeffionem infirmi, fi mortis periculum non obfiftat, & poftea ad eum defe-i at cum devotione .habitu, & reverentia condecentibus Euchariftiam falutarem.

Sunt autem tria peccata, quz in fiatisfaftionibus injungendis funt Domino Apoftolico refervanda, fcilicet in Clericos, vel quofeumque Religiofos injeâio manuum violenta. Ecclcfiarum , vel religioforum locorum incendia, & fimonia in ordine perpetrata.

Infuper , quia in pcenitentiis injungendis quidam cafus frequenter emergunt; qui etiam difpenfationem Epifcopalem requirunt, in illis cafibus ad Epifeopum, vel fuos pcenitentiarios habeatur recurius, five occulti fuerint, five etiam manifefti. Statuitur itaque, quod Sacerdotes, iniatisfaâionibus injungendis, majora pcenitentiariis Epifeopi refervent , utpote homicidia ; Sacrilegia; incendia; peccata contra naturam; concubitus perfonarum conventualium , przfertim in Sacris ordinibus conftitutorum, inceflus , videlicet cum confanguinea vel affine , compatre vel commatre, vel cum ea, quz votum caftitatis emifit, injeftio manuum in parentes, opprefliones parvulorum per négliger tias parentum, in igne, in aqua

na-

£5» ANNO CHRJSTI

natos amittrnuum ; veneficia perjuria foie-mnia; fidei fiadiones; votorumtianfgieffores, fimoniam ; adulteria ; hxrefes; apoftafiàs ; maicficia eorum, qui maleficium conjuges, ut non potlmt coire , vel qui procurant fterilitatem mulierum, ve! abortum; tallarios, qui figilla, literas vel monetam falfificant, falfa infinimenta conficientes; lallum tefiimonium reddentes , bialphematores Dei, & San&orum ; fortilegos, ac majori excommunicatione in hujus modi peccatis vei fimilibus detentos, mittant Sacerdotes ad Epifcopos , vel eorum pœnitcntiaiios, abfolvendos, nec abfolvant, prsterquam in mortis periculo, abfque loci Epi fcopi licentia fpeciali , declarantes quod illis quibus hoc committitur, poteftatem non haberent illud aliis perfoms committendi.

V. *Ut Ecclefiajlica bentficiA fine dimlnutlon* conferantur.*

Cum beneficia Eccleiiaftica fine diminutione conferri debeant, quidam Ecclefiarum Patroni , perfonis idoneis prztermiifis , tales ad ea prxfenrant, qui portione aliqua debent elfe contenti, reliquum fuis ufibus totaliter applicando; unde ad hujufmodi mali perniciem extirpandam ftatuimus quod fi tales Clerici fc de portione debita fpoltari videntes ad fuum Epifeopum querelam non detulerint, audoritatc hujus Concilii fint ipfo jure fufpenfi, & nihilominus eifdem Ecclefiis fpolientur per Epifeopum, fic Presbytero idoneo provideatur de ipfis ; fi vero ad fuperiorem fuper hoc detulerint quæftionem, ipfe patronum per cenfuram Ecclefiafticam ab hujufmodi molcftationc compcfcat, adjicientes nihilominus quod fi in hoc pertinax patronus extiterit, ad prxlentationem talis Ecclefix de extero nullatenus admittatur.

VI. *De concefione Prebind*.*

Statuitur quod nullus in Canonicum eligi debet, beneficio non vacante, nifi jufta neceffitas, vel utilitas Ecclefix id requirar, fictunc unus tantum , fic non plures aflumi debent ; fi qui autem contra hoc ftatutum prxfumpferint quod fadum eft, ipfo jure non tenear,fic Epifcopus tot prebendas conferre poteftatem habeat , quot perfonx fuerint fic aftumptx.

VII. *Dt infiitutionlims.*

Statuimus ut nullus Clericus ad curam animarum ab Epiicopo, vel fuo Vicario admittatur, nifi prius juraverit, quod nullam in acceptione beneficii, ad cujus curam eft prxfentatus , commifcrit fimoniam, quodque bona cjufdcin beneficii non velit alienarc, fed alienata pro pofte etiam recuperare .

VIII. *De Parochili.*

Valde gravis, fic clamorofa querela noftris auribus inculcatur, quod nonnulli fuis juribus fic finibus non contenti , Parochianos alienos przfumunt recipere temere ad Divina , contra Canonicas fandiones, fic cum dtdorum Parochianorum judices non cxiftant, nec ligandi nec folvendi in eos habeant poteftatem fed tamen judices faciendo in foro fpirituali penculofe abfolvunt fic ligant pro fuz libu voluntati;, ficque illud faluufcrum peregrinationis viaticutn, qyod non proficit, mfi prius a criminum *labe mundatis, in animarum fuarum & eorum, qui id non dijudicantes indifercre recipiunt, perniciem conferre non verentur ; ficque didi eorum Sacerdotes, qui curam recipiendo eorum, fuam pio ipfis animam obligarunt, dum fibi taliter fubtrahuntur, flatum ignorantes iplorum, non poliunt, quod in eis aegrotum eft , fanate , nec conlolidarc infirmum , nec alligare confradum , & fic dum curationis neccftarix non adhibentur remedial, invalefeentibus morbis , ufque ad interemptionem Ixfio dilatatur, unde Sacerdotes nullam poliunt de fic pereuntibus animabus fuperno judici reddere rationem . No$, Sandorum Patrum , qui Ecclefix Sandi Det , fic perfonis Ecclefiafticis, termines, quos non licet tranfgredi, potuerunt, ftatuta confidcrantcs : hujus facri Concilii approbatione, univerfis Sacerdotibus tam religiofis , quam fzcularibus cujufcumque ordinis, conditionis , ieu flatus exiftant, in Civitate, Diœcefi , vd provincia Moguntina degentibus, fub debito juramenti, quod Epiicopo in receptione Sacerdotii prxftiterunt, ac fub interminatione Divini judicii firmiter inhibemus.' ne quis alienum Parochianum, cujus cura per Epifeopum , vel kci Archtdiaconum , feu ejus fuper eo Vicarium alteri eft commifia , prxfumat, excepta necctbraris caufa, qux legem non habet, ad confetlunem recipere, vel ei aliquod Ecdefiafticum Sacramcntum porrigere, nifi petita defuper , fic obtenta licentia proprii Sacerdotis; cum certi fic indubitati juris exiftat , talem a tali crimine folvi non pofte aliquatenus vel ligari ; fic ex hoc ordine Ecclefix per majores fic Sandos Patres per divinam providentiam inftitutum confundi; quod per univerfos Plebanos fingu lis diebus Dominicis, fic feftivis , coram lui: pebibus prxeipimus publicari

IX. *Dt Uicanu .*

Statuimus ut redores Ecclefiarum fufficientem âftignent portionem ipfis Vicariis de bonis Ecclefiarum Parochialium fuarum, ut de eis congruam fuftentationem habere, fic jura Epifcopalia, fic Archidiaconalia perfolvere, ac alia onera incumbentia valeant fupportare ; alioquin hujus facri Concilii autoritate decernimus didos Redores, huic ftatuto non parentes, didis Ecclefiis fpoliandos.

Volumus infuper , quod ipfi Vicarii, paffim fingulis annis mutari non debeant ad voluntatem ipforum Redorum, qui huc propter turpem queftum facere fatagunt ; fed tunc demum , cum ipfi Redores, adu Sacerdotes exilientes in iphs Ecclefiis per fc defervite volunt, vel alias ipfi Vicarü ex caufis legitimis merito funt removendi.

X. *Dt Clerith ptregrinu .*

Peregrini, fie ignoti Clerici nullo modo recipiantur ad ordines vel officium, nifi litter» Epifcoporum fuorum commendaticiis, ficdimtfforiis fint muniti.

XI. *Dt Cohnbitntoribiti.*

Ad abolendam dc domo Domini confuetudinem , ve) potius corruptelam, feu temeritatem, qua Clerici, qui fignum pudicitia: oftendere

der< deberent Laicis, quffius funt pofiti in A pro falute noftra onus fubiit voluntarie pau-
exemplum, in argumentum fuc finalis impu- liciti», fii*ûus praebendarum fuarum concubinis fic fpuriis legatu in ultima voluntate, contra quas rigor Ecclefiafticus debet exerceri; quare fub anathematis vinculo prohibemus ne de ccetero Clerici grati» anni abutentes, cum de rebus Ecclefic nullum poflint condor teftamentum fruâus beneficiorum Ecclefiafticorum fpuriis, vel concubinis dimittant qui vero contra hanc inhibitionem venire pnefumpfetint, in fignum fu» perditionis, Ecclefiaftica careant fepoltura, fic quibus taliter fruâus legantur, careant ipfo jureiaui autem teftameotum tale, poft mortem deiunâi, manutenere B volunt, fic per quorum manus perfonis illis fruâus prxbcndc fuerint miniflrati excommunicationis mucrone percellantur,

XII. *Dc Clerico excornmnniceto.*

Cum feriptum fit in lege Domini, quod quicnmque non obtemperaflet Sacerdotibus, is extra caftra pofitus lapidabatur a populo, aut gladio cervtee iubjeâa expiabat contemptum, fic in primitiva Ecclefia inobedientes, ejeftide Ecclefia rapido ore daemonium trahebantur; multi nomine Sacerdotes, cenfuram Ecclefic contemnentes excommunicari, vel fufpenfi a C Pnelatis fuis exigentibus eorum culpis, fie immemores, quod Epifcopis, fic Przlatisclavium Coelorum fit collata poteftas attentare fibi interdiâa minifleria non verentur; contra quos volumus rigorem Ecdefiafticutn exercere. Statuimus igitur, ut tales fine fpe reftitutionis ab officiis deponantur, fic infames, ac deteflabiles faâi, de cetero ad beneficia Ecclefiaflica nullatenus admittantur, nifi per pœnitentiam approbatam, fic converfationcm laudabilem Sedis Apoftolic» meruerint gratiam obtinere.

XIII. *De hit, eps vi, mctufvc ctttfs flunt.*

Quia Clerici, & Rcligiofi nonnulli non attendentes quantum fit obedientix bonum,quod victimis antefertur, fic quod peccatum efl ariolandi nolle acquicfcere, ficfcelus idolatrix obedite non velle amifliooem rerum fuarum, fic corporis vanum metum alleganti frequenter, ne cogantur mandatum ex Prxratorum, qui cum profperitatis tempore multa dona, ficlaude vixerint de patrimonio crucifixi imminente Ecclefic neceflitatia articulo pro honore illius adverfitates, fubftinere detreâant qui cum foret fumme dives ad obediendum Deo Patri pro falute noftra onus fubiit voluntarie pauperiatis, ex quo propter contemptum clavium Ecclefic, nervus Ecclefiaftic» disciplinedifiolvitur, & animas miferabiliter periclitari contingit; Sacra hujus Concilii prëhabita deliberatione, ftatuimus: ut nulla rerum perditio, aut metus *corporis*, nifi legitime probatus, fubditi inobedientiam, mandatum Prxlati non exequentis feu exequi non curantis, valeat excufare, adeo quod fi metus corporis, nonfimplici proprio juramento, fed legitimis coram eo, a quo mandatum fubditus recepit, oftenfus fuerit documentis, nihilominus loco cedet, ne notam tranfgreflionis incurrere videatur; in his autem, que in non faciendo confiflunt, utpote dum mandatur «m camNnraicare *excoimwilcetlr,* aaa *celcbrsre corsue interdicit,* ac alia ejufmodi, nullus omnino œc rerum nec corporum, quocumque modo probatus metus excufet, cum pro nullo metu quis debeat peccatum mortale committere, quod ex inobedienria infurgere, Sanûorum Patrum auctoritatibus comprobatur,

anno ∝^T' ' 1

XIV, *Dc crimine faffi.*

Qpia plerique Falfarii, literis apoftolicis ,& aliorum Prxlatorum Teftimoniis, afferunt fe munitos; hoc igitur decrevit Sanâum Concihum ftatuendum; ne (aies, qualicumque feripta deferant, a Clericis, vel a quibufeumque perfonis Ecclefutflicis recipiantur in Ecclefiis, vel in domo, nifi prius ipforum litter» per Dicrcefanum ipfum, ii ejus copia poflit haberi, alioquin per Capitulum Ecclefic Cathedralis examinate fiierinc diligenter, & nifi ipfius Epifeopi, vel capituli litteris teftimonialibus fint muniti, & hoc ideo, quod per Sacerdotes fimplices non poteft de facili litterarum veritas, vel falfitas indagari; fane queeumque perlona contra hanc formam tales 'receperit, ipfo jure, ab officio & beneficio per triennium fit lufpenfa, alia pcena nihilominus juxta fuperioris arbitrium punienda.

Illud quoque, prxfentis autoritate Concilii, hu:c capitulo duximus anneftendum, ut fi tales fine didis literis teftimonialibus petitione* fuas prcfumpferint promovere, plebani Civitatum, & Villarum, & alii ad quos venerint, eos cum rebus eorum per fxculate judicium... *Rth<pcs deficit.*

Use Schstmsttet deferiftfit,
Sed tende an *sddidit.*

à

CONCILIUM ILERDENSE

Pkæside Petro Albalatio

Archiepifcopo Tarraconenft celebratum anno Domini MCCXLVI.

Anno 1146. habitum eft aliud Concilium E apud Ilerdam ob caufas Bcrengarii Epifcopi Gcrundcnfis, cui Rex Aragonum linguam abfeindi juflerat, ob boc quia Innocentium IV. Papam fecreto monuerat, injufteRcgero facere, qui Violantem Reginam repudiarct. Mifli ab Innocentio in Cataloniam Epifcopus Camerinus,fic Defiderius presbyter cum poteftate reconciliandi Regem (nam isexcommunicatus erat,fic terra ejus interdifto fuppo fita); modo poeniterer. Herd» Conventus Epifcoporum fic procerum eft habitus. Afiuerunt

Ar.

'Arehiepi/copus TarracooenGs, Epifeopi* Oria-rauguftanus, Urgellitanu*, Ofcenfis, & Hdc-neofis. His praefcntibus Rex verbi* gravillimi* cafligatus, criminis venia donatu* efl ea lege, G monafterium Benefacianum, quod inDeriu-*ùe* montibus ante 20. annos poll captum Morellam oppidum inchoatum, tardis incrementis /urgebat, magnis ipfe molibus, & cementis A ad culmen ufque fuo fumptu perduceret, & ar»genti pondo 140. circiter annua tribueret, un> de Ciflercienfes in co Monachi vitam fuflentarent. Alia quoque addita. Accepit Rex conditiones, & 14. Kal. Novemb. Ilerdz folenni czremonia piorum fecierati, templiique redditus eft. *Ballwui hb.* 4. .Wirce //. y.ir/re.

E.c^C ONCILIUM ARELATENSE

Append· Tum. XI-

Anno MCCXLVI. 1 *u.* Idus Decembr. celebratum.

H Ujttr concilii anile, fared tjtuiem fciam, rx- B celtem alterim Arelatcafil CJiclill, mw tat tntmoria, nifi ■*E7uperlm bebetur ad MCL XXX1K babitl.*

^FRAGMENTUM STA TUTORUM

An. mi Ex Mart. Anecd. UV. p. 1·4>.

Ecclesia Nivir nensis,

Anno 1146. editorum.

Ex cbartario ecdtfi» tirscrncfii.

r.

,<M. M°N » & Pœn» 'emporalis feu -EN pecuniaria magis metuitur quam zter. na, ut quos fpe* de bono aut timor de malo futuro non excitat ad lcrvicium Deo debitum exhibendum, faltem coerceat benefici fubtraûio temporalis, auâoritate qua fungimur duximus in/ungendum, ut qui circa feftionem vel rdponforium, feu aliud per feripturam tabule, aut per mandatum illius qui officium injungendi habebit, quod fibi m. junâum fuerit, neglexerit adimplere, fit perna temporali hujufmodi defeffum facientibus puniatur, fit ab ipto fine rehx.<tione lavetur peroa pecuniaria, quz pro hujulmodi defectibus nofeitur inftituta, nifi fuper hoc infirmitate corporali feu alia ratione probabili excufetur: quam G folvere contradixerit, omnes quotidiana* diftributiones amittat, quoufque ad arbitrium capituli contemtum hujufmodi curaverit emendare.

I I.

Et quia domus Det domus orationis efl, Domino attcftante, fit fic non debet alus litibus deputari, diflndius inhibemus nc in ecclefia Nivernenfi merces aliqui aliquo die vel tempore vendantur, fit quicumque canonicus, quemquam vendentem in eccletia merces invenerit, eidem ejiciendi ab ecclefia venditorem cum mercibus concedimus potcilatcm.

I I I.

Defcfchl-torum vide Caicum V. Ka/rW». Item, quia lo fefto ftultorum, fcilicet In-Docentium, & anni novi in ecclefia vcftra multa fiunt, ficut intelleximus, inbonefta, fub pcena excommunicationis inhibemus diftriôe, *dc* talia fefta irriforia de cetero facere przfumant, firmiter injungentes, ut ficut aliis diebus fokmnibus fervitium divinum faciatis; ita m his feftis cum omni hoocftate fic devotione facere procuretis.

tUrpri*-. lcu βφ<κ>-

I V.

Inhibemus etiam fub eadem pteoa uc pri- C fiones canonicorum, clericorum, feu fervientium ipforum qu*s inter Pafcha & Pentccoften abqut velitum ulu dcteiiabili quandoque faciunt, de cetero faciatis, quod G quis facere przfumpferit, tamquam cxcomn.unicatus ab omnibus evitetur: quoufque fuper hoc iausfecent, & abfa/uiionem obtinuerit ab eo, qui abiolvendi habuerit facultatem.

w, Bibil *'<ud LuHe q\i.un <*s⁎l ***§ I.IXHI-eorum e qui-bur te petu-nia foluta expediebar r.

V.

Sub eadem pena fimiliter inhibemus, ne quando legitur biblia, fecundum ecclefir ftrac ufum, clerici aliqui firu canonici merretnenta, (a) feu ligna aliena comburere*prefumant: quod lt prztnmfcrint, tamquam cxcominumcali fimtliter evitemur, quoufque damnum paflb iausfccennt, & obtinuerint lc abfolvt.

W Mare-£7·« «M-ao-I'>I»1"» »1» "m V'u CaxriumV. Marrna-

V 1.

Et ut clerici a laicis, non tantum fle mo. ribut, fed etiam habitu diftinguantur; diftrlâius inhibemus, ne canonici feu clerici de choro calu aliquo clericis indecentia deferant indumenta, aut aliquis przdittorum parvis dumtaxat exceptis, per villam Nivcrnenfem pixfumat fine veflimento de choro, aut cappa incedere, v î mantello.

V I I.

Ad *hxc* quia, ficut audivimus, quidam veilrum miflas quandoque privata* in ipla majori ecclefia in mane audiunt in habim Leculari, fic abfque veflimentis de choro contra omnem decentiam, fic ecclcfiz honeftatcm? quam diflri&e poiTumus inhibemus, ne quis canonicu* icu clericus dc choro ab ortu dici quoufque hota ferta fuerit decantata, & a pullatione nonz ufque poft finitum completorium fine habitu de choro per ipfam ecclefiam tranfitum facere audeant, aut in ipia aliquarem» immorari, Quod fi quis przfumferit, fi canonicus cft, X. fulidos; fi clericus V. (olidos pro unoquoque excedis *fabricat* ipfius ecdefiz fine relaxatione aliqua folvere *teneatur*, fic quoufque hujufmodi pcenam folverit rc&ori fabiicz a per-

gy
anno CHRISTI ..«·

perceptione anniverfariorum & omnium diftri-butlonum ecclefic hac conilitutionc fe noverit privatum. Quod fi quis in confuetudine duxe-n, p^pne iubjaceat graviori.

VIII.

Item, licet illis qui beneficia pravis confe-runt & indignis, dive'i* pcensc a jure & ca-nonibus infttgantut ; quia tamen in collatione beneficiorum capitulum ipfum audivimus quam plurimum dcliqutllc, non fine falutis proprie detrimento & 1/andalo plurimorum; fub oote-ftatione divini judicii, quanta diftriftionepofTu-mus, vobis duximus injungendum , quatenus cum beneficia aliqua conferre habueritis, fuffi-cientibus perfonis & honeftis eadem conferatis, & talibus etiam qux in ipfis beneficiis velint & valeant perfonaliter refiderc.

IX.

Et quia intentionis noftre non eft, impor-tabile quid , five grave cuiquam imponere, qui omnes potius vellemus fbivere quam liga-re , concedimus quod fi quis veftrum occafiuoc hujufmodi ftatutorum excommunicationis, fu-fpenfionis, feu interdidi fententiis noverit fe hgatum, poftquam fiuisfccerit & ea rrftimerit, que contra ftatuta vcftra prefumpferit ufurpa-re, per decanum, feu hebdomadarium eccleli-ab hujufmodi fimtentiis abfolvatur, quibus ab-folvendi tales ex gratia concedimus faculta-tem.

ANNO CHRISTI

X.

Haec autem ad prefens in ecclefia veflra or-dinavimus , & vobis injungimus obfervanda ; ad corrigenda & ordinanda alia procefluri , cum vacare poterimus & viderimus expedire . Da-tum Bitur. IX. K[redacted]as*[redacted]ii t anno Domini M. CC. XLVI.

η

ANNO "T' ANNO "T'

CONCILIUM COLONIENSE

PRO BLICTIONF

Anno MccxLYII. celebratum

DE to Akbej Stadrufii in Chronico ktc «d «a. 1x47· Papa Henricum Landgra-viuni mortuum intelligent, Petrum Capacium de aureo velo Diaconum Cardinalem mifit in Teutoniam , qui evocatis Archiepifcopis & E-pilcopis , quos potuit, Concilium prope Colo-lale/Cniam celebravit fefto Michaelis.* & feria quin-ta poll Michaelis Willcimus frater Comitis nol-landir a quibufifam Ep<fcopis & Comitii Regem Romanorum ad gubernanduUKhn] rium eft elcftus. ^.

Es Catd.de Aeuirrc Concil Hr-fpan.ro*. j.

CONCILIUM (a) TARRACONENSE

Praside Petro Albalatio

Archiepifcopo celebratum.

A Nnot*47· feptimum Concilium Tarracone 11 celebravit Petrus Albalatius Archiepifco-pus, in quo prohibitum eft. ne donationes be-neficiorum Ecclcfiafttcorum occulte fiant; quod Dilaturum antea fuerat annoujç. in primo cjufdem Archiepifcopi Concilio. BaAsc. *lih.* 4. JMarc« *Hiffen,*

gy

An. t»,,. Ex Man. V.t. Mon.

STATUTA SINODALIA ECCLESIÆ CENOMANENSIS

ANNO MCCXIVII. IM1NDATA.

Ex vetere codice monafterii fandi Germani a Prats.

Inclpit libor Sjnodnlu ftcrndn otfttm ccclffi* Cttenuntrft.*

Ex SuppL Ma>'li Ht·

DIE Dominica praecedenti fynodum (acer-dotrs, qui capellanos noo habent in fuis parochiis, diligenter inquirant publice in cc-clefia, fi qui fint infirmi in parochia. Feria fubkquenti, feu antequam iter arripiant, eos vifitem etiam non requifiti, & quicquid neccf-fe fuerit ad ialute.u an tnanim procurantes , nihilominus vihtattonem cotum............ quam facere folent per capellanos vicinos in aliis ec-clefiiis remanentes.

PrsBcipirar at omnes veniant ad fynodum, maxime curam animarum habentes; fic fi ine-vitabili neceffitate detenti fuerint, mittant ca-pellanum fuum aut clericum loco flfi ; βζ in eundo & redeundo bonefte ambulent, & ho-ncfla querant hofpitia, & in cis circumfpeâ-fe

(a) Hujus Qxkilu decreram iovetua ιη Οχκiĭio Tartacon. aoal iji*.

fy» fe habeant, ne flatus clericorum vertatur' in opprobrium populo ft cosuemtum , & qui ex caufa rcmaaifertt, eam dtcano, ft decanus epi- fcopo Audeat intimare.

ANNO C^"TI * *

Praecipitur factrdotibt* fob perna fufpeofionis, quod a tempore pulfationis fynodi, omni occafiooe noftpouta, jejuni & induti fuperpeiliciis, & ftola cum libro fynodati majorem cc. clefiam vel locum fynodi intrare feftinent : ceteri autem perfonatum habentes vel vicarium, fuperpclliciis lanium, & abbates cappi.t fint induti.

Incipit prima part.

Dc Trinitate. De Incarnatione. De facramentis, feilicet de baptifmate cum particulis fuis. De confirmatione. De pernitentia cum particulis fuis. De facramento liraris eunt particulis fuis. De conjugio cum luis particulis. Dc extrema unâionc. De ordinibus. Ne venalia proftituantur ecclefi* /aeramenta. De leptem vitiis capitalibus. Deiobriecate. De jejuniis. Dc feriis ·

Dr Trinitate

In fide Trinitatis & Incarnationis ft feptem facramentorum, & in feptem operibus mifericordiz, que feptem vitiis capitalibus oppo nuntur, populum tam majorem quam minorem facerdotes ftudeant inftrucre diligenter. Dc Trinitate docere tenentur ad minus, quod Pater & Filius & Spiritus fandus funt tres perforat; & iltat tres perfone funt unus Deus, & una perfona non eft alia.

Dicatur autem fatpe laicis, ut citra iftum vel alios articulos fidei, aut citra facramenta non quaerant rationem, vel quomodo, vel quare ita fit ; quia fit ; quia tanta eft fubtilitas fidei, quod ea que fubfunt fidei, non poffunt intdicdu comprehendi, nec expedit: quia fides non habet meritum, cum humana ratio Irobet experimentum. Credant igitur omnia rmiter fine hcfttaiiooe, quascumque catholtca fide* atterit, quamvis non intelligent, majorem fidem adhibentes teftibus fidei, quam oculis carnis, qui poffunt decipi . Teflcs fidei luat apoftoli, martyres, confeflores, virgines , quorum plurimi pro teftimonio fidei diverfis cruciatibus funt afflicti dt probati inventifunt, quia & ia vira eorum & poftea, propter coram tormenta, divina potentia mortuos fufcitavit, cascos illuminavit, contraâos erexit, flt fanavit infinnoa.

Dt htmatitnt

Grca fidem Incarnationis docere debent presbyteri, ft maxime infirmos quando communicant, veri Dei Filium pro redemptione humani generis carnem afliimfifle m beata Virgine, de carne ejusdem Virginis, non humana, fed fandi Spiritus operatione; & qui prius erat Deus tantum, fa&us eft in ea verus bumo & verus Deus: & eumdem de Virgine natum efle, virginitate integra manente in conceptione, partu, nativitate ; unde, propheta, *DrfcrnittjicKt pluvia Invtliiu*. Pluvia enim defeendens in vellus, vel extrada a vellere, illud non corrumpit, fed mundius facit. Et eumdem confputum, alapis esefum, flagellatum fic multipliciter irrifum, in cruce mortem Avilíflimam fuftinuifte. Eumdctnquc ad inferos 'in anima detccndiflc, ut animas fandorum ibidem detentas educeret; 4 io corpore jacuiffe in fepukro ; & eumdem io eadem carne glorificata tenia die a mortuis refurrexifle t per quem nos omnes in came quam gerimus, relurgemus; boni in came glorificate, mali in carne corrupta.- undeApoftolus: *Omrntptiicm nfnr^ntnn, fed* mm sMMrc *imatatabimnr. Et eumdem* quadrageiimo die ad ceelos alcendiffe, ft auinquagefimo Spiritum fenftum Apoftolis , ucut prcdixemt, mififlê. Et eumdem venturum ad judicium, & redditurum unicui que fecundum opera fua, bonis vitam «ternam, malis autem ignem «ternum, qui paratus eft diabolo & angelis *ejiu*. a *'*®

Dt baptijme.

De baptifmo docere debent presbyteri, quod in ferramento baptifmi confiftit falus omnium ; in fufeeptionc baptifmi confiftit falus puerorum, quia fine baptifmo non falvantur. Qui vero habent ufum liberi arbitrii, in propofito & ardenti voluntate fufeipiendi illud , ad hoc laborando quantum in fe eft, fine fufeeptione falvari pofliint adulti.

Baptifmus cum omni reverentia & honore celebretur, & cum magna cautela, maxime in diftinâa prolatione verborum, in quibus virtus facramenti confiftit, feilicet : *feptizo tc In wmilu Patrii, Ü Filli, b Spirltu Sanfli. jfnen* . Et in Romano tub hac forma doceant presbyteri frequenter laicos debere pueros baptizare, etiam patrem & matrem pueri in furr.ma neceflitate. Laici tamen puero non imponant nomen . Forma autem verborum prcJifta ab eo qui baptizat integre, ordinate, continue, fine interpolitione aliqua proferatur. Interrogetur autem laicus, qui puerum baptizavtr, diligenter a faeerdote, quid dixerit, quid fecerit; & fi invenerit cum modo debito baptixaflê, allato puero ad ecclefi* fores, nomen ei imponatur & fuppleatur quod deeft, pabulum falis benedi&i, ft aurium linitio cum faliva: exorcifrai tamen fuperpuerum non dicantur. Super fontes autem fiant omnia qu* folent fieri, fola immerfione excepta. Si vero dubium fuerit in qua forma verborum puer fuerit baptizatus, item * facerdos omnia faciat, dum tamen immergens dicat : *Si tn* «m *tl baptueatnr, cgt btptutt tt In* nonrriu *Patrii*, &c. Er iftud ideo apponitur, ne baptifmus, qui feme! tantum recipi debet, videatur aliquatenus iterari ; quod & de /aeramento confirmationis tenendum eft docendus. Ad elevandum vero puerum de iacro fonte tres tantum patriot recipiantur. * *t.* i<-nun

Dt tt^finuiittu.

De confirmatione doceant facerdotes, quod fi digne recipiatur, in ea Spiritus fandus recipitur, in bono confirmans eum qui recipit, ft roborans contra diabolum & peccata. Jejuni debent efle, & contriti de peccatis, & ea confiteri fi tempus habent, vd poftea quam cito poterint.* aliter enim indigne fufopiunt, fi prius erant in mortali .

Sacerdotes feientes venturum epifeopum ad dedicationem ecdefiarum vel cimiteriorum , citra ie ufquc ad duas leucas moneant populum fuum diligenter, etiam per hofpitu, fi opus

8^ opus fuerit, ut omnes conveniant coram epi-/copo ad audiendum /ermonem, maxime qui confilio epifcopi indigent; fic confirmandi ben-dellos fecum defeiant latos, mundos fic fatis longos. In craftino vero presbyteri veniant, populos cruce pracedcnte, fic tunc celebrent lumino mane.

Dt pernitenti.*

De pernitentia, qux confiait in contritione, confeflione fit latisfaflione, doceant iacerdotes, quod ficut puero non ell falus fine baptifmo, ita adulto, qui fœdus bapttfmi violavit, non cft falus fine pernitentia ad minus contritionis. In propofito fic ardenti voluntate confcflionis & fatisfaâionis falvari poflunt adulti: fed vera pœniientia liberat hominem a diabolo, mundtficat a peccato, fic reconciliat Deo.

Prxcipitur quod facerdotes epifeopo vel pœnitentiariis fuis femcl fimiliter in anno confiteantur: permittit fic epilcopus quod poflint interim aliis facerdotibus confiteri.

Clerici antequam ordines recipiant, epifeopo vel pcenitenttariis diferetis confiteantur, ne forte per fimplicitatem confefloris irretiti irregularitate ordinentur.

Thttdortt. Sacerdos autem quilibet ii inebrietur pci ignorantiam, feptem dies paniteat in pane fic aqua: fi per ncgligcntiam, quindecim dies: fi per contemptum, quadraginta dies; fi diaconus, triginta dies paniteat. Reliqui clerici miniftri juxta ordinem fui facerdotis puniantur judicio.

Bti.* Si quis vero es die qua cucharifttatn fumlit, per voracitatem aut ebrietatem vomitum fecerit, gravius puniatur.

Tieodorta. Si quis in evangelio, vel pfalterio, vel rebus alts furia vel deperdita inquirere prxfumfcrit, quadraginta dies paniteat.

Ex concilio gtnlrall. Doceatur maxime ante quadragelimam, quod omnis utriulque fexus fidelis, poftquam ad annos difcretiunis pervenerit, a principio quadragelimx, vel etiam ante, omnia peccata fua fideliter confiteatur, filiem femcl in anno, proprio faccrdoti, fic injunâam fibi pœnitentiam lludeat, pro viribus adimplere. Si quis autem alieno iacerdoti jufta de caula fua voluerit confiteri peccata, licentiam prius poftulet fic obtineat a proprio facerdote, cum aliter ille non poflit cum inivere vel ligare. Sacerdos autem iit cautus fic dilcretus, ut more periti medici iuperintundac vinum fic oleum vulneribus fauciati, diligenter inquirens fic peccatoris circumflandas fic peccati.

Dt conf'fiant & ponitentit.

Ad audiendam corrfeflionem eminentem locum eligant facerdotes, ut communiter poffint videri; nec in locis abditis extraecclefiam recipiant confetfiones, nec diaconis committant aliquorum conicfliona, etiam parvulorum.

In confeflione habeat facerdos vultum humilem fit oculos in terram, ne indiferete vel frequentius refpiciat faciem confitentis, maxime mulieris, & patienter audiat quod dixerit in fpiritu lenitatis, & ei pro pofle fuo plurimis modis perfuadeat, ut confiteatur integre, nude, vere fic aperte, fic dicat ei aliter non valere. In confefisone fibi caveant facerdotes, nç inquirant nomina perfossarum cum quibus peccaverunt confitentes, fed circumflanttas tantum, que poflunt aggravare peccatum. Caveat faccrdos omnis, ne verbo aut figno aut alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem, fed fi prndentiori confilioindiguerit, abfque ulla expreflione perione caute requirat, quoniam qui peccatum in pœnitentiali judicio fibi deteâum prsiumferit revelare, eum non folum a facerdotali officio decrevimus deponendum, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam io arfto mooaftcxio detrudendum.

E" concilio generall. Quia per experientiam certam didicimus pro fornicatione, vel etiam pro majoribus peccatis fere nullam vel minimam pœnitentiam pernitentibus injungi a fa* cerdotibus ignorantibus lcu negligentibus canonica inftituta, prarctpimus quod facerdotes Audeant inquirere diligenter fit peccata ufitatafic ufitatas circumflamus peccati maxime gul-, luxuri- fit cupiditatis, quibus genus humanum corrumpitur frequentius fic foedatur.

Dt vitit gnlet.

Vitium autem gula io excelfu juxta potum attenditur, quod maxime fit in quinque. Inquirant igitur a pœnitente utrum aliquando cxceftum fecerit, querendo cibo- nimium lumtuofos vel nimium delicatos, ficut dives qui epulabatur quotidie fplendide, fic Judaei qui carnes in deferto concupierunt. Item, utrum peccaverunt nimia ciborum fic vilium fumtione, ficut Sodomite, quorum peccatum fuit ex abudantia panis. Item, utrum fumendo convivio aviditate, ficut Efau. Item, utrum cum nimio apparatu, ficut filiiHeli. Item, utrum ante horam, ficut Jonathas: quod fi fecerit, moneatur a talibus abftinere, fic ut curare contraria contrariis Audeat diligenter. Hi liquident funt facellites Nabuzardan, qui interpretatur princeps cocorum, qui Jerufalem, ideft fidelem animam funditus dcftruxerunt.

Bed.* Inquiratur utrum pœnitens aliqnando ebriatus fuerit, fic (i per ebrietatem vomitum fecerit, tres dies poenitere debet fine carne, vino fic camilla. Si autem fine vomitu fuit ebrius, pro fingulis ebrietatibus qu- turbant flatum mentis, folent aliqui etiam periti injure injungere fingula ad minus jejunia in pane fic aqua, etiam privatis perfonis.

fkda. Si quis per nequitiam alium inebriaverit; quadraginta dia paniteat; quod fi ex confuetudine habeat, communione privetur, donec digne perniteat fit emendare promittat. Qui cogit hominem ut inebrietur humanitatis gratia, acerrime puniatur vel corrigatur, fic Eieptem dies perniteat.

Dt peccato lxxltrût.

Circa peccatum luxurie quaeratur utrum pernitens acceflerit ad pregnantes, mulieres, feu viduas vel alias, fic queratur numerus illarum cum quibus peccavit; finefeiat numerum, fattens cflimationem dicat quam credit. Queratur etiam de vicibus, fic quanto tempore in peccato fuerit, fic quo loco, facro videlicet vel non facro; puta in eeclefia vel in cimiterio. Dc periona utrum faccrdos, diaconus, fubdiaconus.

anno CHR,STr

ANNO CHRIST!

nus, vel monachus. De tempore, utrum in fokmniratibus praxipuis: quod fi fecerit, boneftum videtur ut in vigiliis fautorum fetorum que violavit, jejunet omnibus diebus vit* fu- in pane fit aqua, vel faltem redimat competenter.

Si folutus laicus cum fohna concubuerit, tres annos perniteat fecundum canonum rigorem, fecunda, quarta fit fexta feriis, cibis jejunando communibus; fi cum vidua, quatuor annos. Sed quia fragilitas noftri corporis tanti rigoris non patitur numere ccnfuram, hujus pcenam commutent ve! temperent facerdotes in orationibus vel eleemofynis, vel aliis fetisfeftionibus, quando fic prout viderint expedire: fic quando fxpius fic negligentius eapeccata commiferit, tanto majus tempus addatur,' fic modus pcenitmntic fecundum hoc moderamen intelligatur in omnibus poenitentiis pro quocumque crimine imponendis.

De proflantibus pernitenti periculum oftendatur. Semper enim forte conjugata vel moniales rei a parentibus eorum cognite, vel leprofis fxpius fe fupponunt ; per quod accedentes ad eas incurrunt fxpius morbum lepre. Si aliquis ad tales acceflerit, maxime ignotss, tutum eft à infligere pcenam pro adulterio imponendam.

De adulteria.

Queratur utrum ad conjugatas acceflerit, cum quot, quo Joco, quo tempore. Si conjugatus folutam cognoverit, ille feptem annis poeniteat, quia fetos conjugii violavit, fitillis quinque, fecunda fit tjuarta fit fexta fena jejunet , habito moderamine pernotato. Si autem conjugatus conjugatam cognoverit, cum confiet majus efle peccatum, major fit pcenilentia injugatur.

De defloraline virginum.

Queratur de virginibus defloratis; quot autem defloravit, tot debet maritare fi poteft, vel alias pauperes muliera loco earum, vel faltem ipias corruptas, fi indigeant, fuftentare, vel ingreffum religionis, fi voluerint, procurare, injunfia pernitenti nihilominus poenitentia , qux pro fimplici fornicatione eft fspius annotata : fin autem, quia eis viam aperuerit ad peccandum timeat quod omnibus peccatis qus ille per camis lubrica perpetrabunt, communicabit.

De fan&mmialihu.

Operatur fi cum fan&monialibus peccaverit , fic eodem modo ut fupra.- quod fi fecerit ad epifeopum debet mitti.

De incellu fpirltxali.

Mulierem qus a proprio facerdote cognita eft, vel ab alio qui ejus confelfiooem audivit, vel eam baptizavit, propter enormitatem criminis , maxime fi fcandalum inde fuerit, ad epifeopum efle mittendam. Sed vokotes in hac parte linguas compefeere detratorum, qui forte dicerent nos iftud injungere in gravamen fic odium lacetdotum, pernam injungendam volumus facetdoribus declarare. Fcemina foluta qus cum fpirituali fornicata inerit, omnia derelinquat, fit res fuas pauperibus tradat, ficcooverfa io monafterio , Deo ufque ad mortem ferviat. Cum autem per fragilitatem iexus rigor ille non valeat ?nimA obfervari, provideant facerdotes quibus talea confefls funt, ut vino correptionis oleum diferete mifericordix conjungentes, fic temperent ptrnitentiam, ne immenfitate ponderis pernitentes obruantur; neque pro relaxatione indebita igni purgatorio cnadeliflune relinquantur. Nobis autem videtur tutum eflê, ut tales quamdiu vixerint , arftje debeant poenitentia lubjaccre. SI autem conjugata fuerit, gravius eft peccatum , & gravius puniendum; non jugum matrimonii impediret,

CMK,STr

De ixteflu naturali & regulari.

Queratur fi ad confenguincas fnas xcccfTe» rit vd uxorcs confanguineorum fuorum, vel ad cognitas ab cis , 6c in quo gradu, proximo videlicet vcl remoto, fic dc aliis ut fupra: fIC tales ad epifeopum mitti debent. Item, queratur fi mulierem indebito modo cognoverint, & fi cognoverint, queratur quomodo fic quoties, fice. Quaeratur fi io puerperio, fi tempore menflruorum, quod in lege prohibetur, mulierem cognoverint.- eft enim periculum corporale patris & matris, .fcilicet periculum, elephantiae, menfiruorum tempore commifceri : eft & prolis periculum, quia cx corrupto fetntnfi corruptus nafeitur fexus, & femper fere, ut atterunt pbyfici, vel gibbofus ve! con* traftus, vel hujufmodi.

Ex Rmaaa fxnilnflali.

Si quis cum muliere io puerperio concubuerit , decem dies pmniteat in pane, fic aqua. Eadem poenitentia poteft ei injungi qui modo indebito uxore fua utitur.- in ufit etiam naturali eadem poena poteft ei injungi, qui fcienter ad mulierem menftruatam accedit. Mulier vero fi viro volenti accedere ad eam non revelaverit morbum fuum, eamdem poenitentiam fubeat.-fic fi revelaverit, fic vir'nihilominus accedent ad eam, mulier minus eft in culpa.

Item, quaeratur fi ad mulierem praegnantem accaflerit, & utrum mulier cognita abortivum fecerit, fic tunc fi ob iftam caufam evenerit, ad epifeopum tranfmittatur.

Item, queratur fi cum mulieribus tantum peccavit: fi dicat cum alio fc peccafic queratur cum qua re, & de aliis circumflantur ut fupra.

De polluStxte tiodhtrxa.

Queratttr utrum dormiendo aliquando contigit ei pollutio: quod fi ex ebrietate Vel precedent! cogitatione illicita evenerit, magis eft timendum.

Dt peeato mollitiel.

Queratur utrum pollutio ei contigerit etiam vigilando per fe folum,- fi dixerit uc, queratur utrum ei placuerit,- fit fi hoc, queratur utrum aliquid fecerit, per quod hujufmodi pollutio compleretur. Si dicat fic, queratur quid fecerit fic quomodo. Cum autem peccatum mollitiei adulterium vincat, confidimus quod cum feptem annis pceniientie, fingull* feptimanis finguls difeipiins injungantur.

Icm,

C9* Item , qusratur utrura mulierem laicise •fpexit , concupivit, traâavit, ofeulatus fit, tuna fecundum canona, fi quit lingua lafeivus tuent, triduana à pernitentia uqungatur ,

..«». Si quis obtreâavit peftus pueli* vel turpitudinem , fi lakus fit, ira dia paniteet : fi cJericua vel diaconus, fi monachus vel lacerdos, a divino officio fulpenfus viginti dies pemitcat. Scriptum eft enim, uryw *ttttgrù vtl tktreilavtns ptfliti vel turpitetdiaM Jeerm*naraav.

Item, quaeratur utrum aliquando pro aliquo follicttavit vel peccato alterius confenfit, confilium, auxilium vel confenium impehdit ; utrum coniungatam vel aliam, utrum pro conjugato alio, quomodo fit quando, ut fupra. B Sollicitatores mulierum pro alio, five confentienies peccato aliorum, fecundum quod magis vel minus peccaverint puniantur : fic quandoque non minus peccant quam ilii qui pec> catum operantur,

^«cwode rovavusfendi /ia/ pueeitettitt centra peccatum canur,

Contra peccatum carnis folent muniri pernitentes fic, ut dicat ei facerdos temper labora, fit cogna vitare malam locietatem fic opportunitatem peccandi, quod eft vitare loca fic pertonas cum quibus vel per quas peccare poifumit* vçl fplcmus, ftw *Γelfc feut k larm.*

Dt fortilegilj.

Queratur utrum (brtilegia fecerit: quod fi fccerii, dc facramentis ecclefias vel daemonibus immolans vel datmonia invocans, ad epifeopum mittatur. St peccaverit ad fafcicum, vel qualefeumque precantationcs fecerit : excepto tymbolo fit oratione dominica, vel alia oratione *canonica*, fit qui cantat, & cui cantatur , tres quadragefimas pœoiteat.

Dt cupiditate, & ftomedo, Ü c/sade rditlntta.

Qu^r^tur a pcenitente utrum habuerit rem alienam in/ufte , videlicet per furtum, rapinam , ufuram : & fi hoc, caveat facerdos ne roiflas vel eleemoiynas pro reftitutiooe injunÎ;at. Eft enim regula, quod non nifi domino acienda eft reftitutio, fi dc facili poflit inveniri . Ad hoc ut fur vel raptor poflit abfolvi, mortuovel non invento vero domino, rettituendum eft proximioribus pcrfoois, ut uxori, quod juftum fuerit, vel filiis, vel patri, vel matri, & illis prccipue qui conftituti funt haeredes teftamenti, fi qui funt, vel eis qui ab inteftaio fuccedunt. Si vero verus dominus eft, vel non poflit inveniri cui debeat B retinui tunc demum ad confilium ecclcfi* eroganda font pro illis qui jus in rebus male habitis habuerunt ; qu^d dt fimilitcr dc inventis faciendum eft. Non autem iufficit circa male habita reftitutio tola, led condigna injungi debet pernitentia pro peccato . Quando certus ell verus dominus dt inventus, injungendum eft idoli ut ei fi poteft iatirfaciat immediate, fi audeat revelare ; fin autem, mediante tacerdote vel alio bono viro, nemine nominato; vel compcnlct 1stfor per fervitis qu* potent animo reftitucndi. Si vero grave fit damnum, & hefor non pofic folvere, debet petere veniam perfooaliter a damnificato, fi audeat; alioquin hoc faciat aliquo bono viro mediante, nemine nominato, fleipfe fatisfaciat jejuniis & orationibus fit corporalibus difciplints, habens in propofito, quod omnia reftituet, fi ad fortunam venerit pinguiorem, ANNO CHRISTI «»«».

Dt t» afiaw deama *cmfaft.*

Queratur fi alieno damno confenfit, vel (implicitate vel negligentia, non impediens I-- dentetn cum poflet, vel Indendum non praemuniens. Quod fi fecerit, difttnguendus; eft B quod fi· confenfit tantum, non videtur teneri ad reftitutionem damni ; fed ad fatisfaftionem Snitenric pfo negligentia; inducat tamen beem prout poterit ad latisfaciendum leio. Si vero praebuerit confilium vel auxilium vel favorem in damnum alterius, vel partem habuerit , damnum tenetur reftituere in foil, dum, nifi quantum noverit ab aliis efle fotarum ,

Item , queratur utrum illi qui injufte rem fuam delinebat damnum intulerit : quod fi fecerit, fi aequale fuerit, poterit fiiftineri, dc dolo tamen pceniteat ; fi majus eft, quod fupereft reddat,

Item, queratur utrum ille ftupri caufa aliC quid habuerit ab conjugari,- fit u hoc, marito reddat; fi a pertona religiofa, ecclefic fus reddat ; fi ab ancilla de rebus domini fui, ipfi domino eft reddendum. Diligenter attendar facerdos, cujus officii fit pœnitens; nam fi mercator vendens vel emens ad menfuram, prohibendus eft ne habeat pondus & pondus, menfuram dt menfuram ; & fi habuerit, vel falfo menfuraverit, tenetur reftituere, fi fciat quibus. Similiter de omni male acquifitoreftitutio facienda eft, ut di&um eft. Si autem nefeiat quibus propter minutias multas fatisfaciat ecclefic vel ecclefiafticis , quorum illos credit parochiam», vel pauperibus tamen ad confilium ecclcfi*. Similiter de aliis officis faD ciendum eft luo modo.

Thedenu. Si quis per neceffitatem furatus fuerit pecus vel cibaria per famem, vel veftes per nuditatem pœoiteat hebdomadas tres.· fi reddiderit, non cogatur jejunare. Si quis forium capitale commiferit, videlicet quadrupedia tulerit, vel capfas effregerit, feptem annos pceniteat fecundum canona; & quod furatum eft reddat. Si vero de minoribus feme! aut bis furtum fecerit reddat quod tulit, & unum annum pœoiteat.

QvmmJs *familia afararil peffit uti otide avptifitil.*

Dicendum cfl filiis feneratorum dt omnium raptorum, quod de hujuimodi arftiflimedebent vivere prout poflunt, & reddere damnificatus, etiam iofciis dominis : dc fi pinguior cis obvenerit fortuna, reddere debent etiam dc-ptoprfo quantum poflunt & ad eos pervenerit. Confriatur militibus quod largas eleemofynas & fpontaneas faciant , veftiendo paupera , ecclefiis conferendo; quod fanâtus videretur, fi damnitur vel potius redderetur. Item, queratur utrum pro cupiditate aliqua peccaverit, vel fidem violaverit , ve) ecclefiam vel cimiterium ; quod fi hoc, ad epifeopum mittatur.

De

i

ANNO CMRKTI

(heatur utram cx *in* alicui conviciatus fient, vel fa triftitiam mentis inciderit, qua mortem operarer aeternam, vd aliquem odio habuerit: quod fi fecerit, moneatur diligenter M deponat rancorem. Debita vero vel querelam non tenetur remittere ; fed petere poteft pacato animo coram judice.

B» mala Baimtgafi. Si quis alium per iram pcrcufferit dc fanguinem efluderit ; fi laiginta. Illi autem qui gradum habuerint fubliniorem, amplius puniri debent; diaconus fex menfes, presbyter unum annum.

Pv fared-*.

Quxratur utram per invidiam doJeat vel doluit de utilitate proximi» vel de ejus infortunio lntus fuerit.* vel utram per invidiam alicui detraxerit, dt maxime ei qui prneft . Si quis detraxerit ei qui praccû, feptem dies penniteat.

Dr «rdfa

Qusratur utrum penitent otiofus fuerit in bis qua pertinent ad falutem, id eft négligeas & indevotus; fle talis timeat illamfententiam:

AiMōη ima f» *ftu Dti falt asligmrr.*

D» parastata, pwd *fit ptrtMi/.*

Sacerdos debet efle foUicitus , ut pernitenti onus importabile non ponat, licet reciperepcenitens fit paratus: fed fic poenitentiam temperet, ut a ftudio non cogatur ceflare feholaris, a fabrica faber, ab agro agricola, vel altuslaboriotas ab opera licito dt competenti , ut a cura domos feu familia ut eis providere non potat, nec curfor a curta, ut fequi dominum non potat. Item vero pro peccato occulto poenitentiam publicam non injungat, nec peccatores occultos faciat publice poenitere.

Dr mrftufttaa pmittMianta.

Sciendum eft quod omnibus qui exjufta caela viderentur non poffc fine magno gravamine frequenter m arfta dicta jejunare, poffant redemptiones vel compeniatioocsadhiberi perorationes, per eteemofyoas, vel per abftinontiam a carnibus vel pifeibus, per difeiplinas vel bujufmodi fecundum flatum perfonaran^, v«l animo, vel in quadragcfimalibus cibis .' propter viam aut peregrinationes, facilius quam propter aliud eft relaxatio Indulgcnda vel commutatio. Similiter propter facietatem, non tamen quam libet; fed fi accedat nd menfem alienam, 'vel aliquis ad foam, cui debet fe conformare , dc fi une gravi damno vel feandalo nequiverit evitare, vel pro folemnltata dici, fi divinis interfuerit . Confidimus & monemus ne facerdos miffas injungat confitenttaus: fed ut cupiditatis notam fugiat In bac pane, fraftus qui ex tali injunftioae folet facerdotibus provenire, confuiatur pauperibus erogare.

Dt Crttftffimr & panlintit lqfirnantm.

Ab infirmis in mortis periculo coofiltutis pia A eft inquirenda peccatorum confetao, non parnitentia injungenda eft ; tamcu ei* intimandum ,- ut convertantur dt dolcant de peccatis iuisuni rerfis *A fingulis* , non lanium tin ore ponat quam peccando meruerunt; fed quia Deum Patrem flt creatorem dt redemtorem fuum otfendere prafumferunt. Inducantur tamen infirmi m acerbitates acritudinis quas foftinent, quafi flagella pii patris , quamdiu ei placuerit, rum gaudio collerarc laborent. Si autem convaluerint , ftatim ad facerdotem accedant, ut tunc eis pceaitentia competens injungatur.

anno

Dt Ht aittndi fiat ʌʌ *tfifitpta.*

B Sacerdotes ta confedione majora majoribus refervantes, mittant ad epifeopum ponitentes dc homicidio, dc perjurio feu fide mentita . Itonjte injeftione manuum in patentes, five in clericos vd quofeumque religiofas. Item dc incendio de fimonia. Item litterarum falfitate. Item de inceflu tam naturali quam legali dc fpirituaii, videlicet qui confanguinram foam co/^ gnovit, dc coofengumeam uxoris, vd confaniguioei uxorem, dc qui cognovit filiamfpiritualem, fcilicet filiolam, vd ; qui ejus confetao nem audivit. Item de lapfu carnis cum mo Dialibus. Item de violatione cimiteriorum vel ecclefiarum. Itcmdeharefi: itemdefehifmate: item de fortilegiis faâis de ficramentiseccleficdc omnes etiam qui ad hoc confilium vel auxilium prssftiterunt. Irem mittendi funt ad epifeopum qui abortivum coeundo vel alio modo facere prafumferant, & qui ad hoc confilium vel auxilium impenderunt. Item *clerici* qui *furtum* commiferunt. Item clerici quocumque modo irregulares faâi fint, qui bis fepetmiferunt baptixari, vel qui interfuerunt. Item, qui fine frima tonfara a iquem ordinem liiicepcrunt . tem, qui lufeipiendis ordinibus (altum fecerunt. Item, qui quocumque modo per fe vel per alium homicidium perpetraverant, vel judicio fanguinis interfuerunt, & qui au&oricatem, confilium vel auxilium, vel confenium in aliquo prabucrunt, unde mors hominis , vel *7 membrorum mutilatio lequerctur, five occsfio fuerit alloua, five caufa. Item , qui litteras feribit didat aut legit, vel aliquod adminiculumpraftat ut aliquis mutiletur, vel occidatur. Item clerici feu presbyteri qui in fufpenfione vel exoommutucatiooe promoti font, vet divina celebraverant, Item, facerdos vel miniiler, cujus negligentia aliquid circa facramentum altaris inhooeftum quocumque modo evenerit, ad confilium epifeopt font mittendi. Quia quidam presbyteri, quos confeientia reatus accufat, timentes quod fi parochiam' fui vd ipfi fratribus Praedicatoribus vd Minoribus coofeta fuerunt peccata fua, fingentes mendaciter conrra ipfos .dicunt quod confeffiones confitcntium detegere ^nOo veremur, fab pana emendae vd alterius savilGm» pana diftriftius, inhibemus ne di-SM fratres taper deteâione cooic£onum audeant infamare.

Peccata notoria, de quibus feandalum in populo generatur, decano fignificeni facerdotes , dt decanus arcbidiacooo vel epifeopo , nifi forte per eos fini fopita, timentes nc panam incurrant, fi per alios ad epifeopum fcandalum deferatur.

Dt

ANNO CHmo T*

Dt faceamento altarii .

Dt' i*cremtn*° doceant facerdotcs , quod ex virtute verborum quz Dominus dixit in ccrna fuper panem & vinum , & ex virtute ordinis facerdotalis, five bonus five malus fit facerdos, cum debita materia contingit , quod per prolationem verborum fuper panem & vinum cum intentione conficiendi, ubi erat prius purus panis, efi verum corpus Chriftidc Virgine natum, in ernee paflum, addexteram Dei collocatum, impaftibile vero quale fuit in vita, fed glorificatum, quale eft in patria : & ubi erat prius purum vinum, eft verus Sanguis Chrifti qui dc latere ejus fluxit. Sub utraque B forma t^men eft totus Chtiflus: quia nec vere corpus eft fine fanguine , nec vere fanguis fine corpore, nec corpus line anima, nec utrumque fine divinitate; & laeramenttim hoc eft cibus & rcfc&io auimz viventis per gratiam , & damnatio animat mortuas in peccato : quia qui manducat indigne , judicium fibi manducat & bibit .

Vt femel in die celebrare ftcfficit,

Innocentius Papa . Nullus audeat bis in dt* miflam celebrare, aut cum duplici introitu , nifi m magna neceflitate, five corpore humano prxfente in die folemni, vel quadragefimali, & in die pafche ; quibus caiibus propter ncccifitatem bis poterit celebrare. Celebraturus aurem milTam fecundam, vinum perfufionis non fumat, fed miniftro bonam habenti confetentiam conferat I

De bit qux circa /aeramentum altÂru funt attendenda.

Sacerdos vel minificr qui in akaris miniftrat officio, diligenter attendat, ut ad conficiendam euchariftiam ad milTam, & ad communicandos infirmos, formas panis quam pulchras, quam decentes, quam honeftas poterunt querere non omittat, ne per informitatem formarum aliorum devotio minuatur. Attendat igitur quod hoftia fit integra & integrum habeat circulum ; filquod vinum non fit acetofuin , & quod aquam nou omittat. S· autem aquam omilerit, quando advertit, apponat eam fi fieri poteft finefeandalo. Si vero per negligentiam evenerit quod perlecto canone bt perada çoniecratione corporis, nec vinum nec aqua reperiatur in calice, debet ftatim mtundi uuumque, & hoftia fic confecrata feorfum reverenter obfervetur ; hoftia autem nova, fient fieri fo|et, ante calicem apponatur , Cc reincipiatur canon miflz *Te icitur:* poft canonem vero prior hoftia ab ipfo lacerdote fumatur. Caveant facerdotcs nc panis vel vinum remaneat fupra altare infra miflam, prseter ipia quz ab ipfo funt coofe cranda ; & fi quid forte remanferit, fecurius eft propter famam quorumdam confdcntiam , ut ab ipio facerdote fumatur , vel ab alio aliquo mundam conicicntiam habente. Unde non eft turum huftiain eligere fuper pallam, quia pofiet ibi aliqua fraefio remanere, quam aliquis fatuus intelligeret confecratam. Quod autem ad illos qui iciunt confccrationem non fieri nili communicetur intentio, non eft de talibus difputanJum .

Pizopitur presbyteris, quod quando incipiunt A canonem mifiie *Qti pridie ,* tenentes hoftiam ncc elevent eam, lcd ante pcâus teneant donec dixerint, *Hoc efi enim emptu meum,* & elevatam tatndtu eam teneant, quod obomnibus pofitt videri, tunc pulfetur campana. Hoc autem diâum eit, ne purus panis adoretur a populo, fi ante *prolationem* verborum hoftia elevetur. Poft totalem vero fumtionem corporis dt fangutnis Domini, presbyter aliquantulum ab expuendo abflineat; & fi abftinere non pofltt, in loco inundo hoc faciat, quod non poflbt conculcari.

CHRISTI

Dt pericnlit circa altarit factamentum.

Si quid de fanguinc Chrifti ceciderit fupet corporale , fugenda eft pars intinâa, fit ipfum corporale panno aliquo involutum pro reliquiis eft fervandum. Si tupra pallam vel iuper aliquod facrum indumentum ceciderit, pars intinâa fugatur, & poftea fcindatur, & confunta panno mundo fervetur pro reliquiis, ita tamen quod fuper pannum cedula contuatur , continens ; fuper hoc linteamen ftilla cecidit facramenti. Si fupra aliquod commune veftimentutn ceciderit, pars intincta prius fcindatur & poft fugatur & comburatur, & cinis in facrario reponatur. Si aurem fuper lapidem , lignum, terram ceciderit, lingendus, tergendus & radendus eft locus ille , & pulvis in facra- C rio reponendus. Si autem de Corpore Chrifii fuper pallam ceciderit vel aliquod aliud ornamentum, pars fuper quam ceciderit abluatur , & ablutio a facerdote fumatur,-vel ab alio bonae confcienti*. Si vero fuper lapidem vel terram ceciderit, locus radatur, & pulvis in farrario reponatur.

Hcmardac. Si mufea vel arenea, vel aliquid tale jn ipfum calicem ceciderit, quod fine vomitu aliquando vel fine periculo corporis fumi poteft, fanguis fumatur, & iuperfufo vino ipfum quod cecidit abluatur, & ablutio a facerdote fumatur, vel ab alio bone confcientic ; & poftea id quod cecidit in facrario comburatut, Quod fi fides ipfa illud quod cecidit fu- D mere quempiam fecerit. Deo gratias,

Sacerdotes die oâavo femper renovent facramenta euchariftiam & fontem benedidum, nc eorum vetuftate aliqui ad indevotionem moveri valeant .

Ex concilio Lateranenfi. Inhibetur presbyteris» ne hoftias non facratas dent pueris, nifi loco panis bcnedi&i die Pafche , & tunc ftatim utantur , nec extra ecclefiam portent.

De communione Pafeba.

Doceant facerdotes populum, ut tales fe exhibere procurent, quod faltetn in die Pafch» digne communicare valeant & communicent , E Legitur enim in libro Numerorum, quod fi quis mundus fuerit, & non fecerit Pafcha , hoc eft non communicaverit, anima peribit da populo. Et fi hoc de mundo dicitur qui non communicat, multo fortius de immundo, qui tantum propter immunditiam fuam abftinerc debet, quamdiu talis eft, & nullatenus communicaturus .

De comrmenione infirmorum.

In ecclefiiis fuis dicant fzpe presbyteri, ut quam cito viderint aliquem infirmari. presbyte*

GT tcrum incontinenti ad audiendam infirmi con-fcilioncm, tic ad communicandum advocare pro-curent; nec expe&ent nodem ad vocandum presbyterum, fi dc *die* contigerit aliquem infirmari.

ANNO CHRISTI

Singuli facerdotes fingulos habeant calices, in quibus communicentur infirmi, qui decori fint & mundi, ne immunditia horrorem inducat infirmo, fed potius in eis infirmi devotio excitetur.

Item, fi quid de corpore Ch'rifti in ore infirmi remanient, vel inde exierit, quod ab eo recipi non poflit, aliquam formam panis habens, ab ipfo facerdote convenienter debet confumi, vel comminutum in calice cum modico vino alitui habenti bonam conicientiam B dari. Si autem infirmus adeo fuerit coartatus, quod fub magna forma corpus Domini recipere non poiTit, lub minima forma detur ei ira calice imminutum, Λ cum modico vino irfirmi flilletur in ore, maxime fi propter adftantes timeatur, nc eis fine viatico decedere videatur infirmus. Videtur tutum, ut quilibet facerdos infirmum in extremis laborantem abfolvat de omnibus, quibus eum abfolvere potcll

Item, cum prcsbvteros ad communicandum infirmos conttgerr evocari, omni dilatione Jc occafione poftpofitis, ad cos accedant, & corpus Chrifti cum magna reverentia & matur.tare deferant in pyxide idonea tie bene elauta propter cafum. nec ad hoc diaconos mittant ;C ac eundo & redeundo frptem pfalmos petntentiales vel (altem letaniam dicant. Moneant etiam paroebianas, & diligenter indueant, ut cum presbyterum deferre contigerit corpus Chrifti, creatori fuo cum manuum junâione tic genuum flexione dum tranfit, orantes devotius ftudeant inclinare. Eis fiquidem oui corde contrito presbyterum cum corpore Chrifti devote duxerint tie reduxerint, decem dies dc condigna poenitentia mifericorditer relaxamus, fic hoc volumus in ecclefia fiepius publicari -

Ex concilio gcnornli. Statutum eft in concilio generali, fit diftriâe injunctum medicis corporum, ut cum eos ad infirmos vocari conti-D gerit, ipfos ante omnia moneant & inducant, quod medicos advocent animarum, utpoftquam infirmo fuerit de fpirituali falute provilunj, ad corporalis medicins remedium falubrius procedatur. Si quis autem medicorum coaftitutionis hujus trauigreflor extiterit, tamdiu ab ingreilu ecclefiz arceatur, quoufque fatisfecerit competenter. Ceterum cum amnqa corpore fit multo potior, lub anathemate'"prohibetur, nequis medicorum pro corporali falute aliquid aegroto fuadeat, quod in animx periculum convertatur.

Dt conjugio,

E

De facramento conjugii doceant facerdotes, quod omnis voluntaria feminis emiflio eft mortale peccatum tam in mare quam in femina, nifi per legitimum matrimonium excufetur: led fides habet coitum inter marem & feminam legitimo conjugio excufari, fi tamen modo debito mtfceantur.

^standa *dtbtnt fieri fjxnfeht.*

Conjugii matrimonium affeâantes fidem licite dare potiunt de matrimonio contrahendo, fi A faoïâa ecclefia poterit fuftinerc: hoc ramen non fiat tine praetentia facerdotis. Nunquam tamen confentiarat contrahentes per verba *de* preienti, donec fine ante fores ecclelife, quando debet nuptialis beoediâio celebrari. Et communicènt presbyteri in ecclefiis fuis illos, qui bannis tantumdem fa&is, per verba de prxfcoti ad invicem confentiunt, antequam heri debeat benediâio nuptialis, nifi ex pcrmitfu epifeopi fpectalirer concedatur alicui & cum caufa.

anno CHRists

Ex concilio gcntrnli. Cum pluries inihibitum fuerit t ne perlons matrimonium contrahentes per verba de prefemi confentiant, antequam ad benedi&ionetn nuptialem veniant ante portam ecclcfix; titex iis conllitutionibus nullus aut rarus fruûus hucufque provenerint; (latuimus quod tam perfonx tie contrahentes, quam illi qui ad hoc concilium pratftiterint dc auxilium, excommunicationis emendam folvere teneantur.

Dt kj^nii. Ex concilio gentrjli.

Clandeftina conjugia penitus inhibemus, prohibent» ne quis facerdos talibus imereiTc przfumat. ac prsrcipimus, ut cum matrimonia tue. tint contrahenda, ea proponant presbyteri in ecclefiis fuis competenter, videlicet per tres dies dominicos vel fcilivos, fub pœna excommunicationis indicentes, ut qui f.iunt kgitimum impedimentum, opponere non differant vel omittant. Ipfi etiam presbyteri per fe nihilominus inveftigent, utrum aliquod impedimentum cbfiftat. Cum autem probabilis apparuerit conjcdura vel dubitatio contra carnalem copulam contrahendam, contraibis impediatur exprefte, donec per epifeopum vel ejus allocatorem, quid fuper eo fieri debeat, fuerit dt(finitum; ceteri autem dc talibus neccogttofcere potiunt, nec judicare. Si quis vero clandeftina matrimonia inire prStfumferit io gradu prohibito, etiam ignoranter, foboles de tali conjunâionc fufeepta prorius illegitima cenfeatur, de parentum ignorantia nullum habitura fubfidium, cum illi taliter contrahentes, non expertes fcientiz, fed affeftatores ignorantis videamur. Pari modo proles illegitima cenfeatur, fi ambo parentes impedimentum fcientes legitimum, pratier omne interdiftum, id cft fi bannis in confpeclu ecclcfix faftis, contrahere przfuinfcrin[illegible] Sane parochralis iacerdos, qui conjunâiones prohibitas celebrare prxfumferit, aut quilibet presbyter etiam regularis, qui eis przfumfctit interefle, per triennium ab officio fufpendatur, gravius puniendus, fi culpae qualitas poftiilaverit. Eis etiam qui clam prziumierint copulari, licet in gradu concedo, condigna pœnitentia injungatur.

Dc imf>edintt»:ii mttrimonii.

Copulam carnalem impediunt confanguinitas β(affinitas, difpar cultus, publice h-[illegible]nefiatis juftitia, votum folemne, coaûo, eiror perfonz, error conditionis, minor xtas, deli<fti enormitas, compaternitas, que tantum excludit fex perfonas, compatrcm videlicet & matrem, filiolum, tie filiolam, fratrem & fororem fpirituaks. Sciendum tamen cft, quod in quinto gradu ccnfanguinitatis & affinitatis, & fupra, poliunt ambo licite matrimonialnor copulari. Si qu'S autem ad impediendam legitimam copulam malitiofum impedimentum ot>

jecerit, noo effugiet ecdefiafticam ultionem.

Semper prohibeant facerdotes in nuptiis fub perna excommunicationis fortiJegia fieri: & alter cotyugum ad religionem non tranfeat aut recipiatur, nifi per epikopum.

ANNO ,, $Γl

Dt ctHcaiâùt.

Prohibeant facerdotes, ne laici publicas teneant concubinas. Et qui poft admonitionem trinam pndumlerit retinere, tam ipfe quam ipfa ab ingreffu ecclefis arceantur gravius pumendi per majores, fi perfeveraverint.

Dt rxtrtait mEHate.

De facramcnto extremae un&ionis doceant facerdotes, quod, ficut dixit beatus Jacobus, per eam venialia dimittuntur, & quandoque alleviatur infirmus, quandoque etiam ad veram contritionem, & sterni gaudii confiderationem per eam incitatur. Doceant facerdotes omnes boc facramentum debere recipere tam divites quam pauperes, feoes dc juvenes, maxime poftquam decimum quartum annum compleverint: & pofte licite iterari fine periculo operis conjugalis quoties infirmis metum contigerit imminere. Quando enim fuerit requifitus facerdos, fanftum oleum honefte deferat, & cum reverentia illud 'impicat facramentum.

Dt trdmlbtu ,

Dc facramcnto ordinis doceant, quodfacramentum euchariftie non conficit quis nifi facerdos, nec confert quis facrum ordinem nifi epifcopus, dc eam habent virtutem ordines, quam ecclefia profitetur.

Cum quater in anno regulariter foleant ordines celebrari, fcilicet io jejuniis folemniter inftitutis, ftatuimus, dc perpetua ac peremtoria citatione diftrifle precipimus , ut omnes Mrochialem habentes ecclefiam, quamdiu non funt presbyteri, ad ordines faltem prxdiâis temporibus veniant fucceflive, ficque praetententent idoneos dc habiles cum effeftu. Quod fi Îjuis jam plene receptus ad ecclefiam, hzc non ecerit^ futuros ex tunc ecclefix lux reditus dc proventus ipfius ecclefix fus neceffitatibus applicamus, & fuos in tantum efficimus, ut fine ei penitus alieni, pœna nihilominus perjurii remanente per epifeopum infligeuda, nifi quis legitime fe doceat cxculatura, vel epifcopali injuo&um licentia fpeciali.

Λζ vtntilt prefiltitMtxr eccltfi/t ftcromertt.

Ex ctnciitt gntrxli . Cum vitium pullulare novimus avarius dc vitium fimonis, ut quidam presbyteri ecclcfiaftica (aeramenta vendere videantur, confeftiooem, euchariftiam, bened&ionem nuptialem, fepulturam fubditis denegando tacite vclcxprefle, quoufque fuper coofuctudinibus parochialibus , vel , debitis aliis ad voluntatem eorum fibi fuerit fatisfaâum ; fub pœna magos emends didridius inhibemus, ne cum factamenta immineat exhibenda, ante (aeramentorum ipforum exibitionem plenariam aliquid exigant a fubje&is, neque plegios petant; fed cum ea gratis exhibuerint, tunc ^ra parochialis fic alia confueta fic debita licite petant, & plegia accipiant, ficpaftioncifaciant, prout jiilltiin fuerit, & viderint expédie.

Dt fipte» vitil/ tefiixlib/. tf eftri· bxt tvlfrM».* <^Π

ANNO

Suadeant facerdotes omnibus feptem principalia vitia fugere, dt phifquam mortem timere temporalem, que folum corpus interimat , diâa vitia corpus & animam mittere in gehennam, videlicet gulofitatem, luxuriam, vanam gloriam five fuperbiam..............Suadeant etiam operibus mifericordis inhcrerc, que funt pafcere efurientem, potare fitientem . nudum veftire, hofpitem fuicipere, vifitare infirmum , confolari incarcerarum, fepelire mor» tuum; que teftatur Veritas in evangelio: qui Bifta facere neglexerint, venientes ad judicium audient terribilem vocem.* *Itt n*tltJi8i ῃ igntet ettnuan ,* a quo liberemur per Filium Dei. Arnen.

De *fitgitadx prtvt Jxrndi cenfuttndutt.*

Item, cum blafpbcmias Redemtoris, que plus abundant in noftris quam, alibi............, per ejus membra fingula tamquam porci, verifimile credi poftit ut plus igne facro noftri quam alii torreantur; ficquenter moneant facerdotes populum majorem flt minimum, fic maxime humiles ribaldos fit rhedarios, qui morbo illo frequentius invaduntur, a juramentis hujufmodi dt perjuriis maxime penitus abftinere.

Dt febrictete.

Doceant populum facerdotes verbo & exemplo fobrie vivere, ab ebrietate & crapula ab. ftinere, invitationes fugere ad potandum: firmiter injungentes dominis tabernarum, ne in domibus fuis vel locis circumadjacentibus vici, norum fuotum vel aliorum de eadem parochia caufa potationis ftudeant conventicula congregari, oftendentes eis, quod potatio eft innumerabilium occ^fio peccatorum. Si quis auctem tertio admonitus, huic falubri ftatuto acquiefcere noluerit, tam ipfe quam familia ejus ab ingreflu ecclefix arceantur.

Dt jejunil/

Precipiint facerdotes omnibus adultam «ta» tem habentibus, inftituta jejunia obfervare, ut jejunium quadragefimale , quatuor temporum , vigiliarum nativitatis Domini, sflumtionisbeats Maris, B. Johannis Baptiftc, apoftolorum Petri & Pauli, Matthci, Stmonts & Juds, B. Andres, B. Laurentii, vigilia Omnium-fandorum, dc in tetania majori, fcilicet in fefto S. Marci evangelifts, & in tribus diebus Rogationum. Si qua detaxatis vigiliis die dominica evenerit, indicendum eft jejunium die (abbati precedent!. Sub pœna excommunicationis inhibeant facerdotes, maxime in tempore quadragefimz precedent!, *ne* quis in do. minio prima quadragefirns cames manducare prefumat, nec aliquid aliud nifi ea qnibus in quadragefima licite utuntur Catholici dc fideles.

De ferlt/.

Pronuntiandum eft laici·, ut iciant tempora feriandi per annum, fcilicet omnem Dominicam

cam a vefpera ufque ad vefperam. Feriandi A vero per tutat funt ifti dies nativitatis Domini, S. Stephani, & Iohannis evangelifle, Innocentium, & Stlveftri; oftava Dxnini, epiphania Domini, nativitas B. Mariae, Annuntiatio, Purificatio, Aflumiio, diesparafeeve, fanftum pafcha cum duobus fequentibus diebus, nativitas *Jahnoms* Baptiftn flt dccollatio ejus, duodecim apoftoloram Petri fit Pauli, Andrea:, Jacobi, Tbomn, Philippi & Jacobi, Bartbolomeci, Matthaei, Simonis fit Jude, Laurentii, & pnecipue fanftorum Gcrva£i & Protafii, in quorum honore matrix cc-' defia fundata eft: Michaelis ; dedicat» cujuflibet oratorii; omnium fandorum, SS. pontificum Juliani, Martini, Nicolai, Maris Mag- B dalenes, & ills feftivitates quas fingularitcr presbyteri in fuis parochiis ab antiquo collaudaverunt cum populo, qua; vicinis tantum cireummorantibus indicandas funt, non generaliter omnibus. Reliquas vero feftivitates per annum non funt cogendi ad feriandum, fed monendi ut juxta morem antiquum obfervenr. Inhibeant presbyteri carnificibus in villis mediocribus, nc carnes lanient aut vendant die dominica a principio miflir ufque ad finem.

Dt txkMtint tVMgtlil.

Decernit fanda fynodus, ut a feptuagefima ufque ad oâavam pafcha, ab adventu ufque C ad oâavam epiphania, nec non & jejuniis quatuor temporum , & letantis majoribus, & in diebus *dominicis, flt* in diebus rogationum, nifi de coocordia & pacificatione, nullus fuper fanda evangefia jurare prefumat.* & in iis diebus non debent facerdotes reliquias laicis, exhibere, nec umquam pugilibus adjurandum, cum monomachia fecundum canones reprobetur; quibus etiam in ipfo duello fine pcenitentia decedentibus negandum cimiteriumquod & de excommunicatis volumus obfervari, & de quibuslibet mortuis in moruli.

INCIPIT SECUNDA PARS.

Dr droNisur araariaw. Dr camocm forû. Dr *lifrù tcticfaficii. Dt tnuuttmtil tittril. Dt ttütrl êT tjtu tten^hrit. Dt frtfttuxuhxi. Dt ttlict rtPtntnd» . Dt ctifttdit thrifntttil, fttvi ftnSÌJ O rtli^xiant/x tccltfi*. De rebeu tctltfi** WV *xJmxxmU. Dt ctufit tttkfi*. Ht tttitfit tea ctnotteriwtt Dftrxtttefe vtJ fetfeautitnt [ardtfcexi,*

Dr *devttitoe temtixat.*

Cum cor quaerat Deus non loquelam, five cantent, five legant presbyteri, five ofalmos orando proferant, in mente femper habeant quod in cofpeftu Dei femper afliftentes, fuum E ft fibi commiflum gerunt negotium quod coram eo poftulant, qui non exaudiret ora loquendum, fi cogitationes alias evagentur, vel indigni fuerint poftulantes.

De ranmfen fori».

Diftridb pnecipitur, ut facerdotes divinum officium ooduraum pariter & diurnum diftinde & aperte, quantum Deus dederit, celebrent & devote. Honeftum etiam effet, quod dantes canonicas horas dicerent, maxime in diebus feftivis, ut alii videntes laborem & devotiooem, glorificent Deum Patrem qui in cells eft. Dicant presbyteri, & abbates injungant monachis qui funt in prioratibus, ut quotidie dicant divinum officium, *fi duo* funt aut plures. Et fi foius eft aliquando monachus, officio facerdotis intereflé procuret: & fi aliter fecerit, dicar presbyter decano, & decanus cognita veritate fubtrahat eis portionem, quam percipiunt in ecclefia, donec per nos vd officialem noftram fuper hoc fit pro. vifum. Presbyteri patochiales a fefto Remigii de ooAe fiirgant, & fummo ad matutinas mane tntflam celebrent ufque ad pafcha, maxime in ecclefiis, in quibus adjacet parochia. noram maxima multitudo, ut quo circa terrena negotia funt intenti, ante ingreftum laboris miffam pof&nt audire, fi voluerint. Nullus antequam matutinas canonicas & primam dixerit, mtflam celebrare pratfiunat aliqua neceflitate.

ANNO Christi

Dt lilrif ttckfitfttcit.

Librum qui dicitur manuale habeant finguli presbyteri parochiales, ubi continetur ordo fervidi, baptifmi, catcchifmi, extreme unâioms & hujufmodi, & libros alios, in quibus poflit competenter divinum officium tam diurnum quam noâumum celebrari, Item, cum membra capiti fe debeant conformare, volumus & mandamus ut quilibet parochialis facerdos calendarium & ordinarium habeant Cenomanenfe, & in icitis & officiis fuis, & in aliis quibus poterant, ufum matris ecclefia:ftudeaiW obfervare. Item injungimus ut omnes parochiales presbyteri librum habeant fyncdalem , & in eo frequenter & follicite infpiciant fic Audeant diligenter, ut fuper officiis fuis more debito exequendis, & in przceptis fynodalibus notitiam babtant pleniorem ·

Dt truuntntll elttrh

Linteamina altaris & veftimenta facerdota- D lia munda Cc nitida conferventurnimis enim abfurdum videtur in faens hujufmodi fordea négligera, qtxc dedecent etiam in parochianis: & cum lavanda fuerint, nonnifi per presbyterum , vel diaconum, vel honcftam matronam, vel virginem, fine appofitione aliorum pannorum , prout, decuerit, abluantur.

Dr *ctttcilit Cltxmtil ptfnt.* Corporalia vero frpe presbyter abluat, vel faltem diaconus indutus fîtnerlicio, in vafe mundo ad hoc fpcciaiiter deputato, & omnes ablutiones, fi fieri poteft, in pifcioa reponamur, ve) ad minus prima ; cetere in baptifterio. Munda femper nabeant fecus altare manutergia, & ad minus tria, unum ad pritnam ablutionem, fecundum poft evangelium, tentum poft facramenti fufceptiooem, quartum pendeat in miffali, vel potius in cervicali, ad tergendum os & naras facerdotis, & frequentius abluantur.

Dt tltsrl & tjtu mlniftri/.

Precipitur quod in altari in quo tabula mota fuerit, vel enormiter fraâa , facerdos non celebret donec reconfolidetur altare, & iterum confecretur ; nec fuper lapidem portabilem celebretur fine capia. Ampulla: fdlicct vini & aqus pro minifterio altaris fint mundat, inte

CSP gr*, vitree vel ftanne* , five argente*. Ad A

ANNO QIKKTT

—f "ablutionem manuum va» grandius deputetur. Provideant etiam facerdotes, quod pifcinashabeant juxta altaria decentes, mundas, ablutionibus curium liberum exhibentes; nec fine coopertorio relinquantur.

Dc fttjltifulu.

Invenimus decem prxfationes fcquentes, in facro catalogo tantummodo recipiendas, unam io pafcha que fic incipit, *Te qcidm emi textfert*, aliam in afcenfionc, fcilicet ; jQv» pqf *rtfxrrtfhmœ f»m* tertiam in peotecoAe, fcilicet *Qù afiexdext fxper omtt celet;* quartam de trinitate fcilicet Çwr *cm xxigcmte;*3 quintam in feftis B. Maris, fcilicet. *Et tt m vexeretlm B. Merit ;* fextam io fertis Crucis, fcilicet *Çxl felxtem bmaxi gtxerit;* feptimam de apoftolis, fcilicet *Tt Dmixe fxppliciter* ex·, rare; oftavam, in nativitate Domini, fcilicet Qiiij *per lxcernati verbl*; nonam in epiphania Domini, fcilicet ^wr *cm xxigexita*: decimam in quadragefima, fcilicet *ctrpereti jejuvt.*

Dt relict eppomde.

Calix port miflam panno mundiffimo involvatur , nec cum eo minirtri calicem intus tergant, fed alio ad hoc foecialiter deputato,C qui cum fatis decens non fuerit, vd vetuftatc attritus, *la* facrarto comburatur.

De cxfledix & crifmetit cure.

Statuimus ut per omnes ecclefias fontes, oleum fandum fit eucharirtia fub fideli curtodia clavibus adhibitis conferventur, ut non poffit ad illa temeraria manus extendi. Si vero is ad quem fpeclat curtodia , ea incaute reliquent, tribus menfibus ab officio fufpendatur; & fi per ejus incuriam nefandum aliquid inde

• u><-· OOlf contigerit, gravius puniatur. In concilio*ftatutum eft, quod, antique reliquix a modo extra capfam nullatenus extendantur, necexponantur venales.· inventas autem dc novo nemo publice venumdare prxfumac, nifi priusauâornatc Romani pontificis fuerint approbat* . Prxcipitur faeerdotibus, ut divino officio celebrato, populo regrclTo ad propria , ecclefias fuis firmare rtudeant diligenter.

De rebut ecclefix xck allexaxdit.

Prrcipitur faeerdotibus ut omnes reditus ecclefix tcr.bant io mirtalibus fuis, fic de rebus ecclefix vel presbyteri nihil alienetur nifi per epifeopum. Statuitur quod ornamenta ecclefix non obligentur pignori, nifi pro neceflitateecciefix, vel confiiio parochianorum. Praecipitur E presbyteris ut immobilia de bonis ecclefix acquitta lu s tamtumodo relinquant ecclefiis , dc

£< co.<i! luroncoh jure enim aliud facere non portbot . Domus autem utcnhlia & fupelleftilia a presbyteris fuccefloribus relinquentur. Nullus clericus vel laicus, vel reiigiofa perfona recipiat decimam de manu laicali, niti per epifeopum . Prohibetur dirtride ne aliqua ecclefia domino tetrx ccrvagium vel aliquid tale conferre pntfumat, donec epifeopi lui iuper hoc habeat confilium , & ejus audontate fiat quod fuerit faciendum .

De rteredextie rerm eec^fit.

Praecipitur faeerdotibus, ut cum rea ecclefix ab aliquo capte violenter vel detente fuerint, moneant detentorem ut reddat vel recredat , & facerdos vel decanus captionem recipiat, nifi detentor coram officiali vd epifeopo panibus affignet terminum competentem. Si vero rccrcdere vd reddere noluerit, & de detentione conftiterit, locus ih quo res ecclefix detinetur, interdiAo fappooatur, fi locus eft dc dominio detemtoris; alioquin compellat detentorem per ccnfuram ecclefiafticam admonitione prsmifla.

De ecclxfitflicit exrlit.

Nullus abbas vel ecclefiaflica perfooa *de* perfonalibus injuriis vel eleemotynis ecclefic faftis audeat litigare, nifi de contentu epilcopi, coram judice fxculari . *Ex coxctlit Txrottcufi* . Quia exemtionibus five cctfionibus aibooum , que in elufioncm fiecularis jurildhftionis frequenter fiunt: multa folent fcandala provenire, prohibemus dirtri&us ne de cetetofiat ceffio vel venditio aftionum, nifi ubi quis de jure tenetur alii credere aâtoncs; & hoc praecipimus fiepius publicari.

De imuaditie ecclefix.

Firmlter inhibetur, ne *fupe'llcâlli»* facerdofis propria feu aliena in ecclcfiiis admittantur, nifi propter hcftiles mcurfus, aut incendia repentina, feu alias urgentes neceffitates ad eas oporteat refugium haberi; fic tamen, ut ne» ceflitate certante, ad loca priftina reportentur. Item, imagines vctuftatc deformate, linteamina facra vctuftate attrita facris ufibus inutilia comburantur in loco mundo, dc pulvis juxta parietem ccclefi* recondatur, qui portet intuentes in errorem......... Item, prohibeant facerdotes fub pcena excommunicationis in cimiterio vel ecclefiis choreas duci. Moncanr etiam Dnc aliter fiant, quoniam ut dixit Auguftinus: melius eft diebus dominicis val feilivis fodere, ?uam choreas ducere. Quam grave peccatum it in loco facro choreas vel balationes ducere, perpendi poteft ex jxj-nilentia fecundum rigorem canonum talibus injungenda ; de quibus peda: fi quis balationes ante ecclefias fandorum fecerit, emendatione pollicita, tribus annis pceniteat. Nullus de novo aedificare in cimiterio permittatur, nec domus aliqua lidifrupta fuerit per annum durante ruina aliquatenus reparetur.

INCIPIT TERTIA PARS.

De vlte tf beneflate presbyterorum cm fixis particulerlt. Dc lxftitxfioxc perfimrxm, De flrmariti tJ capellanit. De qxtfiil. De leprqfis. De teflamentir. De execxtimibxt nmdatorxm. De excmmnicatu. De abfalxtioxe. De efflclt lccmrttx. De patefiate prtsbyterorm· Devl, te baxefiete prctbyterorm.

Contineant, dc faitcle vivere ftudeant tmiverfi, pnefertim in facris ordinibus conftituti , cum voto continenti* tacite fint adftridi : matrimonium enim contrahere nequeunt, nec uti contralto; ncc cuiquam licitum eft fornicari . Spc-

Fy ~~___ ÀNNO CHRISTI

Specialius aufem regulates expreffo videlicet voto ad continentiam oUdigantur . Caveant igitur omnes ab omni libidinis vitio, & maxime illo propter quod ira Dei venit in tabos diftdentic, ut in confpt&u Dei puro cordc OC inundo corpore valeant *minillrare. Quocirca* diftriâius inhibemus, ne ullus clericus iu lacus conilitutus, aliqua occatione teneat in domo fua vel alibi mulierem vel perfonam aliquam , de qua mala poflit fufpicto fuboriri, unde populus fcandalizaretur. Qui veto poli Galonis lententiam inde latam, focariam vel mulierem aliquam cum fcandalo publice retinere prxlumferit, fciatur fe excommunicationis vinculo innodatum . Er ti celebraverit fic ligatus, irregularis cffeâus eft, ut tine difpenlatione non» poffit a modo celebrare.

Si capellanus vel firmarius fuper lapfu carnis fuerit de cetero diffamatus, adeo ut non poffit innocentia legitime comprobari, omnia mobilia ejus epifeopo remanebunt, «5c eo vivente in diœctû remanebit ; & perfona ccclctix ad arbitrium epifeopi punietur.

F» Coadl. 7 u-loocna Prohibetur diftnde iaccrdonbus, ne fecum prolem habeant quam in facro ordine genuerunt, ut fcandalum evitetur.

Dc vflltu & habltu curtcorum.

Clerici bénéficiait in facris ordinibus conflitdti, claufa dcluper ferant indumenta, nimia brevitate vel longitudine non notanda. *Ex concilio mttropolitano .* Qui vero conftiturionis hujus, tranfgrcffor extiterit, per fuperiorem puniatur ; & vcftis aperta portata in publico pauperibus erogetur.

Item, inhibemus expreffius np presbyteri indumentum fcutatorium, quod dicitur btrga, vel aliud laicale indumentum defuper deferre prxfumant .' & fi quis contra hoc inventus fuerit facere, vel dctecl.:*. indumentum amittet, vel aliter puniemus graviter eumdem.

Ex conciho^cner di . In facerdotio conflituti vel perfonatibus cappas claufas deferant non manicataf, nift forte ad tempus, jufti caufa timoris frigoris : fibulas omuino non ferant clerici , ncc corrigas auri vel argenti ornatum habentes, nec annules, nifi ouibus competit ex officio dignitatis : pannis rubeis vel viridibus , nec non manicis aut fbtularibus confutitiis, feu roftratis, feilis, frenis, peâoraltbus & calcaribus deauratis non utantur.

Ex concilio Turonenfi. Statuimus ut condonati domus cujuflibet religiofic tignum Jiquod in eminenti loco deferant ad arbitrium epifeopi , vel religioni congruentia indumenta, ut per hoc ab aliis diflinguantur ; & ficut religiofi ab ecclefia defendantur, & ad hoc per fuos presbyteros compellantur.

Diflrifte prxeipitur ne presbyteri vel clerici, neque religiofi cultellum portent cum cufpidc, nifi jufta caufa timoris.

De [ebrietate clericorum.

A crapula dc ebrietate omnes clerici fe abftineant diligenter: unde viuum tibi temperent, At fe vino ... nec ad bibendam quempiam invitent, cum ebrietas inducat & mentis exfilium, fit libidinis provocet incentivum. Si quis autem fuper his fe culpabilem exhibuerit, niti commonitus a fuperiore fe correxerit & fatisfecerit competenter, ab oficio dc beneficio fufpendatur.

A Item, cum *ia conviviis frequentibus & tuperfluis*, qtue timui faciunt presbyteri, fcandallcentur laid , volumus, conlulimus & prxcipimus, quod a talibus fe tempèrent facerdoles; & fi aliquem vel aliquos voluerint invitare , amicabiliter cum vel eos fine ftrepitu & fine fcandalo, ferculis non fuperfiuis Audeant procurare, & fuperHuc expendenda pauperibus erogare.

anno CHRbU

Dc clericls [acularibus.

Clerici ofticia vel commercia fxcularia non exerceant, maxime inhoncfta. Mimis, hiftrionibus & joculatoribus non intendant, ic tabernas prorfus evitent, nifi forte cauta nccefliia tis in jtinerc cpcillituu. Ad aleas & taxillos non ludant, ncc ea domibus luis habeant congruenter , ài fe in officiis ccclefullicis & aliis bonis Audits exerceant diligenter .

Statutum Sidonii. Clerici bénéficiât! feu in facris ordinibus conftituti, non tint advocati pro pretio feu in fraude pretii: in curialaicali, nec loco laicorum curtam teneant, nec eorum balliis illicitis vel ballivis aflbeientur. Nufquam etiam contra parochianum fuum advocatus exiftat presbyter, vel perfonam nec ullam partem chirurgia, fubdiaconus vel diaconus yel laccrdos coerceat, qux aduftionem vel iofionem inducit.* nec quiiquam purgationi aqux C ferventis, vel frigidx ieu ferri candentis ritum cujmlibet benedidionis aut confecrationis impndat.

Ex concilio generali. Nullus clericus fententiam (anguinis dictet aut lcribat aut proferat, nec fanguinis vindictam exerceat, aut ubiexcrceatur intcitit: ne quiiquam clericus litteras icribat aut didet pro vindiâa fanguinis deftinandas.

Moneant parochianes fuos presbyteri diligenter , ut pueros fuos tam mares quam feminas ad ecdefiam mittant , ubi presbyteri per ieipfos vd per capellanos fuos aut clericos doceant *Pater nofter , Ave Maria, Ü Credo In Deum, tl* fieri poteft. Suadeant item facerdotes, ut qui fJ filios habent clericos, cos inftrui faciant diligenter, & fcholas attentius frequentare, quia illiterati non fut# ad ccdcliallica beneficia admittendi.

Dc njlitutlcr.ibus pcr[<marnm.

Cum eleilio ve! przfentatio pertineat ad patronum, ad prxlatum vero collatio , non conferat ecdefiam alicui patronus, ied prxfentandum eligat & prxfentet : Et bonum effet quod fub hac forma vel fimili; *Cum ad ecclcflam talem liberum & vacantem, In qua jus patronatui babemui talem clericum latorem pra[cntium degerimur, vobu cum prafentamus adeum.* Eledura ad ecdefiam vel capellam prxfentent loci patronus archidiacono, deinde epifeopo.* coram, fi fuerit admittendus, tria jurare tenetur, qux ut memoriter reneantur, hic infequuntur ad plenum. Primum eft tale. *Ego N. ad ecdefiam talem elaitua 0Γ prafcntatul ; juro me nihil dadiffe vel promififft, per me vel per ahum datum effe vel promiffitm, me [ciente, pro diEba ecclefia habenda·, & fl ad notitiam meam devenerit aliquid datum effe vel promi[[um propter hoc , flatim ecdefiam r.fignabo : fic Deui me adjuvet & hac fanEh .* Et tunc ei dicatur : *Recipio te ad talem ecdefiam, m nomine Patrli tè Ft-*

Iti,

£** /« › Φ *Epiriless fandi, «net».* Sequitur fccundum . £g« *H. firo ^xod tibi, peter vvarrande,* Ι Ηκισι \ *Migratu Ctmmamnfi epifcopo, taifeoe mt- & fietceifiribaj mis canonice li^Htnemlit, fideliter obedsam in omnite qna «nli legitime duxeritis injungenda : fic Deeu w aÿxvctCf te f**da.* Ternum. *Ego N. firn qnod bona & fiera eccįçfia talis qxamdia eam tenmre, pro pafft meo defindam tj ftrvabo ; & qn» font illicite auenata pro ptffe meode bonornm confilio revocabo, De"t "* êT te fanda*. Tunc ei dicitui . *£g» caram animarum talis ectfifi» tibe committa, eei in die jadecie pro me (J pro ft, quantam ad tnnm pertimt aficiam, ration»» reddere 'emaris.* Iterum ei dicamr . *Λ virtnte ocedientia qxam jxrafil, t:bi pracipio fitod en et- ciefia tua refidentiam facias pcrfonalem contim»', & Ji non ts prtjbjitr, ad ardtner ventas fxcctffive, mfi tecum aliter per epifeopnm flurlt ordinatam.*

Ex concilio Txronenfi. Nullus clericus patronis laciat juramentum antequam epifcopo fit frrientatus : prefentaio autem dum receptus uctir, dtfttiüius injungatur quod ad patronum redeat, & debitum faciat juramentum, quod ja'c eft : *Juri fuper fanda Dee evangtha, feeod profenfationem de me fadam ad ecc^fiam talem a te tali, & non ab alio, adoptabo, & fe qnat psrtiones habet, vel habere cmfacvtfi· tn dida ecclcfia, nihil tibi dt eis per me deperibit fratedxirnter, nec per aliam mt confintiente : Jk Deeet me adfievet & te fanda.* Sed ne refignationes fiant in manus abbatum vd quorumlibet patronorum, fed in manu epifeopi tantum, diftridius inhibetur.

Cum quis in minoribus ordinibus ad parochialem (prefentatur) ecdefiam, cuftodiat archidiaconus ficut ante, & dum promotus fuerit in fubdiaconum , fe inftituendum, dc contacta facramcoca faâurum epifcopo reprxlentet.

Dc firmanis dT cappoliante.

Statuimus ut finnarii feu cappellanl quibus *ccclctix* committuntur, obedientiam juratnento promittant, quamdiu ecdefiam rexerint, obfervandam quod nifi fecerint, penitus expellantur . Quia vero nonnufti parochiales ecclefias affccuti prêter confcientiam epifeopi vel archidiaconi, a vicariis vel firmanis eorum adeo magnas (fummas) exigunt, quod fidem vicarii vel firmari non poftunt de refiduo fuftentari ; ftatuimus quod decetero in tradendis ecdefiis ad firmam, & penfionibus imponendis epifeopi velarchidiaconi, vel per bonos alios loco ejus, de redituumecdefie quantitate, vocataqueperfonafiat firme taxatio, ut de refiduo vicarius vel firmarius ad iuifuorumque fuftentationem quindecim libras Turonenfes habeant prater firmam. Si anrem ralis fuerit parochia, quod propter fui diffiifionem aut plebis multitudinem, duorum egeat officio facerdoum, ad eorum fiiftcntationem xxi i. librasTuronenfes dimittere teneatur; & fi plures exegerit, juxta epifeopi difpenfationem eorum fuftentatiopi congrue confulatur, & hoc falvis conftitutionibus de veteribus non augendis, a noftris przdeccfToribus promulgatis nifi quantum probari poterit redditus excreviffe, duximus ftatuendum, Item, firmiter inhibemus ne firmariis committantur ecclefie, quarum redditus & pioventus tam exiles exiftunt, ut ea* Anim augmentaiio exigatur. Hoc idem dicimus de illis ecdefiis, quatum fruâus & proventus xv. libras Turonenfes non excedunt, in quibus volumus proprias perfonas defervire, vel omnes fruAus relinquere fervicnti. Nullus curam animarum habens, vel non facerdos ecdefiam ad firmam recipiat, nec facerdos etiam nifi de licentia epifeopi vel archidiaconi, dum tamen archidiacoous foliicitudinem iuper boc adhibeat competentem, ut de ordinatione ipfius legitime condent ei, quod de quolibet ignoto volumus fimtliter obtervari, antequam in dicecefi Ccnomancnfi officium presbyteri exequatur.

anno CHRISTI

Di qtutfili.

£ concilio Generali.* Nullus recipiatur ad quaerendas deemofynas in ecdefiis fine litteris domini epifeopi, nifi parochianus ecclefi* vel de vicina natus . Nullus recipiatur ad predicandum, nifi fuerit authentica perfona , vel ad hoc ab epifcopo deftinata. Qpcflores quoque elcemofynarum tantum ea dicant populo, quantum in litteris domini papae vel epifeopi continentur. Sacerdos loci populum fibi commiflutn diligenter inducat ad deemofynas erogandas, pietatis intuitu, non animo extorquendi.

Inhibemus decanis, ne cartulas queflarutn mittant pretbyteris , nifi fub forma quam figillo noftro viderint figilaram, nullo addito vel mutato: nec eoa presbyteri recipiant, nifi figiUo noftro vel decani fuerint figillatx.

Dc Leprofis.

Ut leprofis auferatur occafio evagandi, 6c fcandalum de eorum frequentia inter fanos, eis inhibeant facerdore», ne leprofos extraneos ulna unam nodem fufeipiant hofpilio, nec villas intrent, caftella, nec civitates.- & qui eis injuriatus fuerit in premiffis, nullam inde juftitiatn reportabunt. Sacerdotes populummoneant diligenter, ut leprofis fuis provideant fecundum confiietudinem & fi neceffe fuerit eos compelli, poftulent per decanum.

De t^anoentntl/ prethteronun.

Pracipiatur facerdotibus, ut teflamentum fuum, quod de mobilibus licet cis facere, rationabile tamen, nunquam per manum faciant laicalem; & ipfi frequenter prohibeant laicis, ne teftaœenta 1ua faciant (fine) pnefentia facerdotis. Utenfilia qu* prius invenerint presbyteri in ecclcfia vel capella, tamquam ecclefi« propria fuccefforibus, fic fi nulla vel pauca invenerint, de iis qu« per eos undecumque fuerint acquifita, relinquere tenentur. Ad fuftentationem ipfius ecclefia: tam de minimis quam de magnis inhibeant facerdotes infirmis, & publice in ecclefia, ne quis plus quam 1res gagiarios conftituat, alioquin nihil capiet in ejus teftamento qui neglexerit inhibere.

Statuimus quod infra decem dies à die obitus teftatoris, ad dos vel officium noftrum decanum, gagiarii, vel ii ad quos pertinent, accedant, fecum teflamentum, fi feriptum fuerit, delaturi ; vel fi feriptum non fuerit, per eorum facramentum, quod tcftator depofucrk probaturi, ut tunc prrfau teftatoris volun-

ANNO QflUSTI

lunus ia formam publicam redigatur.* hoc ititem de «ilis Intelligimus qui fummam centum folidorum Ceuomanenuum excedunt.

Incipiant gagiarii defuncti exequi voluntatem infra mentem, fic pro pofle fuo continue exequantw; dc fi circa hoc confiiterint négligentes, decanis injungimus, ut diligenter fic fideliter exequantur.

Item, quia quidam presbyteri cum amicis defunAorum paickuntur, ut quartam vel quintam dc bonis defundi partem habeant, cis refiduum relinquentes, ncc curant in aliquo voluntatem exequi teftaturis; firmiter injungimus de diftriâe, ut ad exequenda defundi rationabilia teftamenta caritative procedant; benefadum Cabi debitum tanta moderatione k-ventes, ut ex protervitate cotum feu cupidâCate nullum fitandalum oriatur.

Dt txecxtleailxi txlxdaterunt.

Super citationibus coram ordinariis *ÎAcicn*dis, credant presbyteri fic decani his qui fidem dederunt de mandato, & judici dc citatione certificate procurent. Dc excommunicationibus vel ablolutionibus numquam fine litteris credant, fententias audaciter ferant, latas dillride obfervent, nec timore parcanralicui, vcl .-more gratis antequam certificent, exequantur que in fuis parochiis infra quartam partem longe fuerint exequenda, fie qui referibere non poterunt, figilla fua litteris mandatoris apponant.

Quia nonnulli litteris apoftolicls abutuntbr, volente? ipforum fraudibus obviare, ftatuimus ut qui mandatum alicujus delegati receperit dc citando, non faciat quod mandatur, nifi *ja mandato* contineantur exprefle nomina judicis, locorum, diœcefis fie perfonarum, fic nifi authenticiter offendatur vcl ejus tranferiptum fub figillo authentico fic voto & faâo fando, vel locus in citatorio comprehenfi ignoti fuerint citatori, nec de ipfis ccriificari poiiir inquifitione diligenti adhibita, citare fuperfedeat, donec nobifeum \el officiali vcl decano habuerit confilium, ad quod habendum prxeipimus quod fefttnet: fic ne exequi interim compellatur fedem appellet apoftoheam, feiens (quod fi) propter hujus ioccrtitudincm per citantis incuriam citatos contigerit damnum aliQUod incurrere, extimationem damni, prout juftum fuerit, eis reftitui factemus.

Statuimus etiam, ut judices in noftra diœcefi a Cede apoftolica non aliter in caufis procedant, citando, vel aliquid faciendo, nifiauthentico prius exhibito fic infpedo ab ipfo audore, fi prefens fuerit, jurante coram ipfis, vel coram allocate eorum, quod referiptum dç mandato ipfius exiftit impetratum, ficquod adionem, quam proiequt intendit, habet, ut credit fic credebat, contra cum quem ad judicium poftulat evocari, ncc eum vexabit alias coram aliis judicibus, tfta lite pendente; ficque commendat jus fuum, ut exequi valeat coram ipfis, honeftis tamen perfonis fic gravibus, de quibus nulla poteft fulpicto fuboriri, remitti poterit hujufmodi juramentum. Item quod quibufdim a lede apoftolica cooceffiun eft aliquid ad juftitiam fic pietatem, nonnulli in injuftitiam convertentes, per littetas apoftolicas parochianos fuos vel alios coram remotis judicibus in caufam malitiofe trahendo vere pnefumunt, ut quod de jure non poffunt, per faüfarione» & expertu valeant extorquere, fub yavi poena injungimus, quod tam presbyteri quam derici ab hujufmodi moieftationibus & malitiofis vexationibus defiftant, fcituri pro certo, <pod fi contra hoc fecerint, malitiam eorum prout juftum fuerit puniemus.

ANNO Θ1*151"1 'M7'

Df mcMMBstaicarû.

Prcsbyteros excommunicato· a nobis vel officiali noftro, fingulis diebus Dominicis denuntiem, fle ab omnibus ardius evitari, exponentes populo periculum de participatione cum excommunicatis. Communicantes cum eis poft denuntiationem diligenter inquirant, dc eis dc quibus confinent quod communicaverunt, ingrefium ecclefia interdicant. Rotulum etiam habeant, *ia quo excocnmunicatorum* nomina fus parochis confcribantur: dc fi ex diverfis caufis aliquis fic excommunicatus, hoc totum feribatur, dc in denuntiatione dicatur. Quicumque jam latam excommunicationis fenicntiam impetrant publicari, infra decem dies procurer camdcm publicari, dc in fignum fads publicationis, litteram det fingularem, ne fi diutius fuppreffa fuerit, non poflit poftea opponi, fed eo invito abfolvatur quandocumque petierit fic ligatus. Si quis vero per quadraginta dies excommunicari /uftinucrit, renuntiet presbyter excommunicato, fi fit de noftra diœcefi, vel per juftitiam fecularem ad gremium redire fande matris ecclefia compellatur, etiamfi eo non abfoluto compofitum fuerit inter partes.

Item, conftitutum eft, ut poftquam aliquis excommunicatus tn fua malitia per viginti dies dc amplius perfevetaverit, cx tunc presbyter ejus interdicat familiam ejus, dc eis divina deneger, donec de excommunicati abfolutione liqueat manifefte. Et quia multi excommunicati funt A canone vel concilio, vel epifeopo ipfo fado, qui ignorant dc a pluribus ignorantur in cafibus quos ignorare non debent, eos prima Dominica cujuslibet menfis prxeipimus in ecclefia publicari.

Excommunicati funt a canone, qui in de*ricos, vel quofcutnque religiofot manus injiciunt violentas; qui incendunt ecclefiam vel cimiteiium; qui litteras domini pape falfant, vcl ad hoc adminiculum pnrftant, vel fak fas fcienter penes fe ultra quindecim dies refervant; vel nui falfis utuntur, etiam ignoranter, fi cralla fit eorum ignorantia dc lupina, dt ad Galonis fententiam recurrunt, talium abfolutio ledi apoftolica refervatur; hoc excepto, quod de levi manuum injedione poteft epifeopus abfolvere dc etiam incendiarios, antequam fuerint per ecclefiam publicati.

Item, excommunicati funt auâoritate provincialis concilii omnes illi, qui parochianos noftros jus fuum in foro ecclefia 'profequentes, vel profequi intendentes fado vel verbo impediunt, quominus id libere faciant; qui minas vel terrores feu vexationes eis vcl eorum amicis inferunt, vel inferri faciunt, qui bona fua vel amicorum fuorum vel capiunt vcl aliquid in fraudem prrdiftorum attentant, & illi ad quorum inftantiam talia fuerint attentata, & ipfi per epifeopum funt abfolvendi.

Item, excommunicati funt per epifeopum in fynodo qui jura minuunt epifcopalia, vcl libertates infringunt ecclefia, vel ad hoc confilium vcl auxilium praebent; * publici ufurarii,

& for

CF Ac fonilegia de facramentis ecclefic facientes; qUi maliliofe procuraverunt abortum, qui ad conjungendum, vel disjungendum falfo matrimonta, vel ad exheredandum aliquem fcienter deponunt teftimonium falfitatis; forbanmti qui perfonis ecclefiaflicis mandant difficа:tones, receproies eorum, Ac qui cis confilium vel auxiJium prasbent. Ô*' infacris ordinibus conftituti Ac beneficiali in civitate vd diœccfi Cenoounenfi ludunt cum decita caufa lucri: qui procurationem accipiunt, nifi caufa vifitarionisad locum accédant: & hi per epilcopum poflunt abfolvi.

anno "v'

Dt abjoUliotu.

Devote & cum gravitate eft abfolutio im» pendenda. Decani quibus hoc frequenter de. mandatur, caveant tn primis quod plegios accipiant competentes dc emenda, & eorum nomina penes fc feripta retineant, providentes ne propter dcfvftum plagiorum vel impotentiam, lupplerc de fuo cogantur; dt ad hoc idem attendant presbyteri, fi fibi fuerit alicujus ablolutio demandata. Sepe contigit, ut excommunicationis littera, poft obtentum ab* folutionis beneficium, remanente apud eum qui impetravit eamdem, fraudulenter obijeiatur iterum excommunicatio jim fublata, Ac tamquam excommunicatus evitatur Ac repellitur abfolutus. Contingit etiam in multorum perniciem ut penes creditorem poft folutionem debili, inftrumento remanente, iterum petitur jam folutum quandoque fcienter ab eo cui mutuatum extitit, & quandoque per ignorantiam ab herede. His perfidia aftionibus occurrentes ftatuimus, ut io abfolutionibus impendendis tam excommunicationum quam gravationum littera deftruantur; nec aliter abfolvendus nec debitor fatisfacere compellatur, nifi ador vel creditor lolventcm vel abfolutum inftrumento muniat competenti.

Cum aliquis excommunicatus pro defeflu eft ab eeclefia abfolvendus, fuper hoc pars adverts cenificctur, Ac tunc receptis plegiis de, emenda Ac preftiro juramento quod juri parebit, de caufa illa propter quam fuit excommunicatur, folemniter abfolvatur, verberando eum cum pialrno pcenitentiali fcilicet, *Miferere mei Dent,* Aie. in fine *Kyrie eleifoel, Pateri noder, Et ne not, fed Ubera. Salvum fac fervum tuum Domine, Domine exaudl. Dominus vobifeum.*

Oratio.

Prefla ijxafumnt Domine bnic famulo tno N. dignum pamitentlt frnfium, eeclefia tua fin flu, a cujui integritate deviarat peccando, admiffbrum, teddatur mnoxint, veniam confequendo. Per Cbriftum, toe.

Et ego axfloritate Del Patm omnipotentl!, to beata Maria, to beatorum apofioiorum Petri to Pauli, to omnium fanfhrum, to domini epifcopi mei officialls, tul decant, te ubfolvo ab tfta excommunicatione, de qua fatiifecifli, In nomine Palm to Etlti to Spiritui fancil. Amen.

Sciendum eft quod excommunicatus etiam a domino papa, & a quolibet lacerdote abfol-*°.£?**«. *n arl'culo mortis, iatisfadione prxmilTa iibt pro offenfa vel abfoluto prim indicata, ft pro re judicata fuerat excommunicatione innodatus; ft tamen de hoc habeat facultatcm, recepto abeo juramento, quod quam cito habebit opoctunitaicm, excommunicatoris fui adibit ptefentiam, mandato ipfius pariturus. Si autem infirmus offenfam emendare non poterit, vel folvere judicatum, inducendus eft heres, ut hoc faciat, Ac per judicem, non per peenitentiarium compellendus.

ANNO Qj4isri 'v

D ejicio decanorum.*

Sratuimus ut decani quamlibet Abi fubjeftam ecclefiam viCitent annuatim perfonaliter & prioratus.* & A procurationes voluerint omit, tare, nullatenus tamen vifitationem omittant. Et dum vifitant, officium tcibum fynodalium exercentes, inquirant fummarie de notoriis criminibus & fcandalis ejufdem loci, tam cleri, cotum quam laicorum: & quod per ie corrigere noa poterunt, epifeopo referant infra menfem, ut fecundum eorum relationem ad plenam inquifitionem defeendat epifeopus fle corrigat, ut viderit expedire. Inquirant etiam utrum ecclefiis vel prioratibus impolite nove fuerint provifiones ab abbate, vel aliquo alio, abfque confenfu epifcopi i & quod invenerint, epifeopo renuntient fideliter abfque mura. Er hanc inquifitionem extendi volumus ad exemtos, de quorum privilegiis fuerit dubitatum: & qui ea offendere noluerint ficut debent, pro exemtis nullatenus habeantur, nec inquifitionibus fupradiâis ... vero aliis in judiciis,

Ad officium decanorum pertinere cenfemus, ut dominos fxculares, qui dominicis diebus & feftis beate Marie nundinas ftatuunt congregare, moneant Ac compellant, fi necefle fuerit, monitione pnemrfTa, ut eas ad dies alios Audeant aifignare, cum in diebus prediftis non poflint fuftineri fine periculo animarum. Un.verfis decanis precipimus, in virtute obe*dienti* diftri&ius injungentes, quatenus eorum quilibet presbyteros fibi fubjeâos quater in an. no ad fuam vocent praefentiam, ubi & quando viderint expedire, ut ibi fingulos libros fuos fynodales pcrfê&os & correâos afferant, in eorum congregatione legat unufquifque aliquam libri particulam quam decanus juflcrit injungendam; ita ut in quatuor vocationi. bus fupradi&s totus liber legi valeat dc exponi. Eos autem qui ad vocationem decani cum libro non venerint fynodali, remittat decanus epifeopo fufpenfos ab officio, nifi legitime fuerint cxcufati.

Dt conftitutleHt prejbjterorxm,

Sciant decani presbyteros parochiales inter» dicere pofle, Ac arcere ad ingreffu ecclefis ta» bernarios Ac eorum familiam, recipientes iniahernia conventicula potatorum de eadem paro» chia, Ac eos qui tenent publice concubinas, flC condonatos religioforum locorum, videlicet domus Dei At leprofaris, qui fignum condona» tionis deferre reculant; Ac communicantes excommunicaris, Ac familiam excommunicati, fi plus quam per viginti dies in fententia fuerit obftinatus. Monere etiam poflunt Ac excommunicare eam in cafu recredentic, cum res vel homo ecdefiat detinetur, prout hsccomnia colligi poflunt ex prxdiâis in locis de tfta materia facientibus mentionem. Permittimus etiam, ut interdicere poflint ingreflum ecclcli®, ÔC ccclcfiaftica (aeramenta denegate per confequens poft oftavas pafchse omnibus illis, qui folvendo

frỹ» ------- ANNO * ' do négligentes fuerint, dc denarium beatiflîmi Juliani non reddiderint, vel alios pafchalesdenarios, ne pro quatuor vel quinque denariis litigando incurrant ipfi grave difpendium vel iubjcdi.- unde fi quis presbyter aliquam talem ienientiam tulerit, eam non revocet decanus neque fuperior, fed eam laciant uique ad iatisfaâioncm condignam firmiter obienari.

Noua eonflitulio.

Romana ecclefia, etc. nec appellationis articulo prztermiflo, nec alias etiam cum minime appellatum confluit, Remenfis archiepifcopus vel ejus officialis de caufis clericorum tamquam judices laicis in ipfos iidem clerici de fa-B do confcntiant abfque dicrccfanorum lucrum voluntate cognofcant , neque fuffraganeorum Remenfis ecclefix fubditos ipforum delegationem fufpicere, vel fententias & precepta executant in caufu per appellationem ad cos tettimonium nifi alipd in his tribus de confuctudine obtineat prohibere compellant . Nec etiam fuffraganeorum ipforum officiales vel archidiaconos , archipresbyteros , aliofque inferiores praelatos fuffraganeis eisdem fubjeâos fuffraganeorum ipforum fuper {alariis advocatorum & procuratorum in caufis qux in Remenfi ventilantur curia cogant querelantibus in fua proefentia refpondere. Contrahentes vero aliarum dicecefum fuper contra&ibus initis Cin dicecefi Remcnfi ab eifdem ubi inveniantur ibidem trahere coram fe non debent invitos, licet in pofleffionem bonorum que ibi habent, etiam cum alibi copiam fui faciunt, fi eorum audoritate citati comparere contemnant, ooffunt miffionem facere contra cos: vel fi forte malitiofe *fdpfos occultent,* ne citatio perveniat ad eosdem, decernere faciendam impofitionem bonorum, qua in alia dicecefi obtinere nofcuntur.· fed tunc loci dicecefanus ad denuntiationem ipforum faciet hujus remiffionem . Nec clericos fuos mittant ad fuffraganeorum diecefium .... promendis vel cogoofcendis contraftibus coram ipfis, nec in eorumdem fuftraga-Dneorum fubditos, pro eo quod vocati ab eo A nolunt quirelantibus in fua refpondere przleotia, ccclctiafticam exercere cenfuram .

>NNO CHRISTI

Sequuntur diet ferlandi per avuan in ditectfi Crnomanenfi .

Januarlus. Circumcifio Domini . Epiphania Domini. Bcauifimi Juliani

ftbruanus. Purificatio B. Marie Virginis. Mathie apofloli

Martius. Annuntiatio B. Matie Virginis.

Majus. Philippi dc Jacobi. Inventio fande Crucis.

Junms. Gcrvafii dc Proahafii. Nativitas B. Johannis Baptiftx. Petri dc Pauli apoftolnmm.

Julius. Vifitatio B. Maris Virginis. Mari* Magdalene. Jacobi apoftoli.

*Au*iiftns.* Transfiguratio Domini. Laurentii mattyris. AiTumptio B. Marie Virginis. Bartholomaci apoftoli. Decollatio B. Johannis Baptiflr.

September. Nativitas Beate Marie Virginis. Exaltatio S. Crucis. Matthei apoftoli.

Oifober. Michaelis in monte Tumba. Simonis dc Jude apoftolorum.

November. Feftum Omnium fandorum. Martini archiepifcopi Turonenfis. Catharine Virginis. Andree apoftoli.

Dtcembr. Nicolai epifcopi. Conceptio B.Marie Virginis. Thome apofloli. Nativitas Domini. Stephani protomartyris. Johannis Evangelili®. Innocentium. S. Silvelûi.

Sejusentxr ftfit mobilia.

Dies parafceves. Fcflum pafche cum tribus diebus fequentibus. Dedicatio ecclefix. lune poft Quafimodo. Irem, dedicatiocujushber particularis ecclefix. Afcenfio Domini. Pentecoftes cum duobus diebus fequentibus ad minus . Fcflum confecrationis corporis Chrifti. Item, in qualibet parochia feftivitates fandorum in J|uorum honore ecclefia eft fundata . Cetere çftivitates fanâorum non funt cogende, fed moDdx, fecundum morem antiquum obfervari.

Explicit.

ANNO CHRISTI

anno CHRISTI

CONSTITUTIO PETRI S. GEORGII

Cent. A. S. L· pre tien urbls & dsotctfs Trajelietfs .

Dr *fornscarlls.*

Chea aa. Ex**Batavia Sk. tom. i. Hi· ·»o.

T)Etrus, miferatione divina fanâi Georgii ad *elum aureum Diaconus cardinalis A. S. L., univerfo clero civitatis & dicecefis Trajeâenfis, falutcm, & rei geftz notitiam in perpetuum valiturx.

Licet univerfos Chrifti fideles, & illos prx-E ciput, qui ad dominiez focietatis participium funt vocati, & noftrx follicitudini ab apoftolica fede commifli, fpeciali caritate diligere teneamur; cum tamen ab eis aliquod enorme committitur, tanto ad correôionem ipforum propenfiori cura debemus intendere, quanto , m culpis eorum ecclefiafticz honcftatts fínccritas amplius denigratur .

Sane auribus noitrir innotuit, quod nonnulli veftrum carnis lubricum non vitantes, detinere fornicarias publice non verentur, & alta plura committunt enormia, qux divinx C&ndunt oculos majeftatis, & funt aliis perdicionis exemplum. Cum ergo follicitudinis noftrx interefle nofcatur , ut fuper his illud apponamus remedium, quod in Domino credimus opportunum , de confilio epifcopi dc prxlatorum ecclefiz Traje&enfis prxfenti decreto ftatuimus, ne quis clericus Traje&enfis civitatis, & dicecefis cuncubinam de extero publice, fub pcenis inferius adnotatis, detinere prxfumat ; morientur nihilominus publice , ut ad xx. dies a proclamatiooc Conftitutionis hujus computandos, nephandas abjicere debeant concubinas, eas , vel fimiles nullatenus recepturi. Alioquin fint ipfo jure officio, beneficioque fufpenfi,· & fi ex rune fe non correxerint, decem dierum elapfo fpacio, fe fciant excommunicationis fenrentiz innodatos, ipforumque beneficia vacare, ac eorum collaciones ad fuperiores juxta ju-

£37* juris debitum redire; quod fi adhuc comm excelTus remaneant nihitominusincorrefti, non obftante frivolx appellationisobftaculo, bonis, qux poflederant, (polientur; ita quos timor Dei non revocat a malo, faltem rigor debitus revocet dikiplinx. Cumque ipfbrnm nephanda foboles in epifeopatu Trajeâeofi nimium inolevit, volumus & mandamus, quod nulli filii clericorum, patribus virentibus, in majori ecclefia ad aliquam ecclefiarum civitatis & diorcefi Trajeftenfis, aliquod obtinere de exiero beneficium, * nifi ex indulgentia S. A., qux de conceffione hujusmodi expreflam faciet mentionem ordinariam, fi quantum ex ipfis beneficiis obtinendis, ac........ illa"

anno ' t1V'571 *4 '

A vice bencficiornm ipforum 'ordinatione ceofemus fore privato*, ut ecclofia Trajeâenfis continuum fuicipiat incrementum : & ne lupus rapax invadat oves paftorc carentes, prxfenti conftitutione fanximus, ut de confilic ecclefiarum Trajeâenf. de cetero continuam faciant reficientiam in eifdem. Alioquin qui fe abfentaverint abfque capituli fui licentia, & in cafibus non conceflis, poft duorum menfium fpacium decanatus oβκîo fint ipfo jure privati, & canonici ccclefiar. ipfarum alios, quus honeftos fic idoneos crediderinr, fibi eligant decanos; nee ad decanatus officium aliqui ineifdem ecclefiis de cetero afliimantur, nifi jurent ibidem refidentiam facere perfonalem.

ANNO CHRISTI *M '

ONCILIUM PARIS IENSE

A Guilone Archiepiscopo Senonensi

Anno 1248· celebratum.

Ex citrfaria epifeopa/Hj Tncenflj erult Cl. F. *domiiue/ Breler tuumicett Trecei^flt.*

I.

A'· ·-<·. E» M.< t Mil. Mm. tom Mil. pjj. n».

STatuimus ut abbates & priores conventus-^les, qui non venerunt ad concilium , nec *le* exc ufaverunt, prxtcndendo canonicum impedimentum , per menfem ab ingreflu ecclefix fint iufpcnfi.......... Et hzc pœna, quantum ad hoc concilium ftaiuta eft fub * comminationis majoris perna, fi alias fuper hoc culpabiles inveniantur .

iwoinmu- mulionii.

I I.

Statuimus, ut illi qui ad concilium provinciale venire tenemur, fi per impedimentum i< maneam, fe exculent per idoneum nuncium litteratorie deftinatum, quod poflit fidem facere de canonico impedimento, fupra quo volumus ipfum facere mandatum.

I I 1.

Statuimus ut in locis five prioratibus ubi convemus foiet efle, fi facultates ipfius cedefix fuppetant, conventus ibi reftituatur.

I V.

Statuimus, quod in domibus, five locis ubi foiet efle prioratus , fi facultates fufficiant , monachi five canonici regulares ad divinum ibidem celebrandum fervitium reducamur.

V.

Monemus abbates & priores & conventuales, quod tot lervitores in abbatiis & prioratibus fibi fubditis inflituant, fi ad hoc facultates locorum fufficiant, quot folent defervire; & ne I>enfiones five cenfum exigant ab eifdem, quem r.on iolent exigere ab antiquo; nifi forte alicui cx jufta caufa ab epifcopofuo permittatur.

V 1.

Statuimus, ut abbates , abbatiflx , priores prionflx, & alit obedientiarii de fingulis proventibus, redditibus & expenfis fingulis annis computent in capitulo diligenter, & ut flatus abbatiarum & prioratuum convcntualium a clauilraltbus cognolcantur, dc computus redigatur in lcriptis; ita quod conventus penes fe unum feriptum habeat, & abbas five prior aliud. Abbates vero eoram lenioribus ecclefix fux computem , fic in genere exponant in capitulo ftatum inonaftetii fui.

V I I.

Nullus abbas five abbatifla, prior vel priorifa conventuahs mutuo recipiant pecuniam, fine capituli fui vel majoris & fanioris partis licentia ». ultra fummam ab epifcopo fuo taxandam, fecundum monafterii facultates; qui contra per epifeopum fuum puniatur.

VIII.

Prxcipimus abbatibus ficabbatiflis, prioribus, & priorifiis, ut ipfi vcftibus fuo ordini congruentibus utantur; & fi abbas vel abbatilfic de his obiervandis, vel *fuis* fubditis corrigendis fint négligentes, per fuos epifeopos puniantur.

I X.

Statuimus, ne prior conventualis ultra quadraginta folidos, fine licentia abbatis fui vel epilcopi, fi abbas non fuerit, mutuo pecuniam recipiat; quod fi forte fecerit, abiiciatur a prioratu ; nec denuo valeat prioratum adipifei, quoufque per provinciale concilium fuerit reftitutus. Eidem pcenz fubjaceat prior, ?ui quamcumque fummam pecunia: recepit a udxo.

X.

Propter fcandala, qux ex monialium converfatione proveniunt, ftatuimus de monialilibus nigris, ne aliquod depofitum recipiant in domibus fuis ab aliquibus perfonis, nifi de licentia epifeopi fui, maxime arcas clericorum vel etiam laicorum caufa cuftodia.

X I.

Item, quod omnes comedant in refedorio communiter, in dormitorio dormiant, nifi cx caufa jufta & neceffaria ex indulgentia abbatiΠζ aliter fieri permittatur. Item, earners monialium omnes deftruantur, nifi aliqnæ per infpeftionem epifeopi neccflario retineantur ad infirmariam faciendam , lvcl alia de caula, qux epifcopo jufta & neceffaria videatur.

X I I.

Item, quod moniales exire non permittantur, vel extra perno&are, nifi torte ex magna caufa & raro.· & abbatifiis injungatur, ne aliter egredi permittant. Et, fi quando abbatifta ex jufta caufa alicui permittat, eidem injungat quod fine mora revertatur. Ofth

fuf

fufpcfta & fuperflu* obftruantur. Circa hoc A autem epifeopi diligentiam adhibeant & curam ... per miniftros fuo-, dc vita & converfatkxses earum refringant, dt per eorum diligentiam fcandala qu* in prsEfenti de vita ipfarum proveniunt, (optantur.

XIII.

Moneantur capitula fecularium perfonarum, maxime cathedralia, ut ipfi conventant & tradent, quod m ecdefiis fuit die ac node per ic & clericos ecclefiarum divinum fervitium competenter fecundum numerum inftitutorum & facultates ecclefiarum celebretur; & circa divinum officium diligentiam adhibeant efficacem, prscipue circa pfalmodiam; traâatim fic per paufationes congruas in medio verfuum B pfalmos dicant; nec vertum incipiat pars chori piallitura nondum alto finito, & quod a confabulationibus, praecipue in choro abftincant, fimiliter cum diligentia, moneamur.

XIV.

De capitulis vero, quae vocata fuerint, fic confueverint ad concilium evocari, & quas fufficienter non miierunt, perfon* & canonici non relidentes per oâo dic* a quotidianis diftributionibus fufpendantur, qu* in ufus pauperum fit fabricae majoris ecclefia per cpticopum diœccfis loci erogentur.

Statuimus, ut liter* quas habent precbitert vel perfon* ecclefiarum aut capellaniarum de C requifitione reddituum confcribantur, & conteripta penes fe retineant, dt deponant litteras illas dc confenfu dicecefani vel archidiaconi m arca, & hoc faciant infra menfem

XVI.

Statuimus, ut redores ecclefiarum io vicarios & capdlanos de aifenfu dirrcefani, velarchidiaconi, vel officialis, feu decanorum it> flituam in ecclefiis: qui vero iecus egerit, puniatur.

XVII.

Statuimus, quod in caufis minimis non obfervetur illa foleranitas judiciorum, que eft de petitione fcribenda, vel tnbmitii dandis, ut ir controvert!- de re qu* excedat fummam vigiaci (olidorum; vel nifi de voluntate partium procedatur, vd tuli judex aliud ex caufa viderit faciendum.

XVIII.

Statuimus, at ea que debentur vellegantur ecclefiis ad emendo redditus, ilii, ad quos pertinent, recipiant a debitoribus, ut deponantur cum aliis, in utilitatem ecclefiarum convertenda, non in ulus proprios facerdotum convertantur.

XIX.

Statuimus, ut nullus, qui propter queftum veniat, recipiatur ad publicum termonem faciendum, nec reliquias exhibeat, fine teftimonio dioeccfani epifeopi.

XX.

Antiquum ftatutum concilii renovantes ftatuimus, ut fi quis per annum fic diem excommunicationem fuftinuerit publicatam, moneatur poteftas fccularis ut excommunicatum ad unitatem ecctefi* per fuam poicftatem venire compellat, mittendo manum in ipfum fic res eius, fit nihilominus tales excommunicari per diotcefanum citentur ad provinciale concilium, tamquam dc fide iulpeâi refponiuri, quorum nomina in fequenti concilio refciantur.

XXI.

Statuimus, ut ille ad quem unius pluriumve judicum mandatum dirigitur, five de citatione facienda, five de aliquo faciendo, non faciat quod mandatur, nifi in ipib mandato contineantur exprefle, fic defignentur nomina locorum dicecens fit partium, fic etiam cognomina vel ali* talcs circumflanda:, per quas, que & unde fint polfit agnoici, fic nifi etiam exhibeant authenticum, cujus auâoritate procedit mandatum, vel authentici tranferiptum, fub figilhs authenticis dc notis.

XXII.

Statuimus, ut fmguli epifeopi per fuas diœcefes provideant viros providos fic diferetos; qui fuper exeeutionibus teftamentorum per fuas diœcefes vacationes, requirant, fic voluntates defunâorum per exeeutores fic alios, ad quos ea res pertinet, faciant execution! demandari.

XXIII.

Statuimus, fic in virtute obedienti* pnecipimiu, ut omnes abbates fic priores conven- D males, ac etiam nuncit capitulorum prartentis ftatuta concilii recipiant, ac ca in fuis capitulis habeant, tegant, fic publicent infra mcidcm.

ANNO CHRISTI

ANNO

ONCILIUM SCHENINGENS E<SSrel

ADVERSUS PRESAYTERORUM CONIUGIA,

A Guillchno cardinale Sabinenfi, Innocentii IV. legato celebratum anno circiter MCCXLVIII.

*I*Oaaaes Afagmtr *arcbtepijcopHt Upfaleufi/ libro Golbica bfftortar* XIX. cap. XV. *boc prafertim concilio* ntpgiw /«fT* *memorat repuem Hernici Suconum rtgts: qui viginti oito, qxcbuj regnavit, anni/,* multa, *inquit,* fui optimi régiraimini* teftimonia ad potteros tranfmifit, inter qu* non infimum locum habent qu* inScheningenfi concilio a&a fuere per Guillelmum cardinalem fit epifeopum Sabincnfem, fummi pontificis Gregoni IX. legatum, pro reftitucndis moribus ndei Chriftian*, tam ipfo R.ege ac proceribus prxfentibus fic approbantibus, qu<m Jariero archicpifcopo Upfalenficum otn- Enibus ccepifcopis fuis, ad omnia ejufdem concilii decreta confentientibus. Qu* fi haâenus «que diligenter obfervata fuiflent, quemadmodum pie fic ad publicam concordiam inftituta fuerunt, non folumChriftianam renip. felicem haberemus, fed regnum ex omni parte beatum ad noftros fucceftbres transmitteremus.

Prima intentio fic cura cardinalis Sabinenfis in hoc concilio erat, revocare Succos fic Gothos a fchifmate Grscotum, in quod presbyteri fic facerdotes duâis publice uxoribus confenfiife videbantur: effecitquecOoperantibvs rege Erico, fit Birgcro duce, ut abjuratis contugi-

anno CHRISTI CIr.CITER

jugibus & concubinis cœlibatum amplcftcren- A tur, Trangrcflotcs vero hujus ftatuti, omnibus proventibus, & dignitatibus, ac privilegiis fic libertatibus clericali ordini annexis, puvavit, gravibuiquz parus & ccnfuns ac judicio farculart iub;ecit.

G. COSS.

Gregcrit IX- Iratum futfle Guillelmum ordinalem, cum huic piafuit cvnc lio. I Ho Joamm Magnuc alieut. Ad Borralr, popelus pradi.auji erangrin caufu miffui Git ab Honono III. pum-in, tum a Grrgorio IX- Int nondum catdica n. Q_» diçnuau auCtus eft ab Innocantio IV. ab eoque i« bepi.-ntnonet i-m.m kjatul eft. Aultore», Cixcomui & ah-. Milium autem ab Innocemio IV. in Norregum, Or S. cciam. uin .animalem, coque conhlni in An-&lui ; auno McuXLVii rti.illet, ut inde reclus Scpicmirio-nem it ljerer, reflatur MatiUa-j Weltmoi^fterierffi-, flui pra.ipce fuiflf Irgaiuni »4, *< rrjrm Vkm/ù Hntxxlt rrj< miMK>ii<r<r. iuNa:rr(iain c.jpj ptinuimanno MCCxLVil. prUcftiu, deinde >n Sveoum, i.tu Schr-mnjerile concilium tcrç.t, anno, ut probabile eft, conicquemi. Certum eit, non petuide ante aanwn mcCXIVii. quo proicitui eft, n,-q. e poft Mcu.. quo Herucus rex, qui concilio interfuit, (.but.

ANNO CHRISTI CIRCI Th R ιψ.

Enorm fuum emendavit Joanncr Maguua in Mctropoii, quod opita pofte- conlaipflt. CcnclHuru. inquit, Guil<e!>ul cardiaaau JaKirrn/> m Srhanqu, exr da, /ti /wmx.nrrc 1Γ. (Vlbratum efl, deinde fsr pjfJ** .f.rxuitàr»a» IV. ^dnu/xi* cnau e~ul futrtll, A.I.1 fwfcel /naunci perprlua Icul- mitum.

Odoiicui Raynaldui vocar Scoerungctue, litterarum affinitate inter exlcnbendum deveptua; coHocarque anno mccxxxv. cum Gregorii IX. tempore patiet babitvm: & ad 1'ui Oi letatum ait, 'bique huic prctuille fyiiodo, perinde qualiSche-B nmjia Daiu* uibs ellet. non Surcix; & OUum AGgnum aultoicm citat, cum Joanucm dcbuiflct.

CONCILIUM valentinvm

N GAL

Pro fide, pace, & Lbertate ccclcfiz, a Petro Albanenfi epiicopo, & Hugone S.Subinx pixsbyteru, cardinal.bus, cum cpiicopis IV. provinciatum, iabbaio poil feftum S. Andrcx, anno Dom. MCCXLV1II. Inr.occntio IV. pontifice celebratum.

Ex Sirmondi apograph recens cditnm.

TIT L'LI CAPITULORUM.

PRÆFATIO.

Univerfis Chrilli fidelibus ad quos prefens pagina pervenerit, miferatione divina P. Albancnfis epifcopus, & H ' tituli S. Sabina: presbyter cardinalis, xtemamin Domino falutem Noveritis quod cum dominus Papa archiepifcopos, epifeopos, & alios prelates quamplurcs Narbonensis, Viennenfis, Arclatenfis, Aquenfis, provinciarum, ac etiam quofdam cpiicopos & prxlatos quarumdam circumvicinerum dictceuum ad concilium celebrandum D apud Montdium Valentinas diœccfis, protide, pace, & libertate ecclefix, convocaflct, fic nus pro eodem cum prelatis ad partes illas duxerit deilinandos, qui ad diâum locum vocati venerant apud Valentiam de mandato noftro ad celebrandum diftum concilium, ex caufa neceffaria congregatis, de didis tradavimus cum cildcm. Quoniam igitur multorum conciliorum ftatuta falubria, non funt, ficut debuit fic decuit, haftenus obfervata, ex quo iu contemptum fic in obl/vioacm' quafi totaliter devenerunt; ideo neceflarium fore providimus prxdiàorum conciliorum ftatuta renovare, fic ^quafdam pernas ad ipfoium obiervantiain, ac quaedam aha ftetucrc, quibus yyta delinquentibus arceatur.

' Petmt * HuiO

CAPITULA

I.

Ut ccnciIMitm ftatuta imlolabi/itcr obftrventur,

Auftoritate igitur przfentis concilii ordinamus & ftatuimus, quod antiqua

—~ - -tiqua concilia per legato» apoftolicxfit-A ouurn d!» edita, ac etiam prxfcnti» concilii Or c lt er ftatuta inviolabiliter obfervçntur, & a prclatis omnibus habeantur.

ANNO CHRISTI CIRCI 1ER

I I.

Ut pan juretur dc trienni» in triennitint <5' Ecdcrtct imp. eumlium run ittrr.

Item ftatuimus quod Hatuta pacis omnino ferventur, & juretur paxdctriennio in triennium, & renovetur, prout B in ftatutis conciliorum continetur* & addatur nunc in facramento , quod Friderico fchifmatico, qui eft auâordifcordiarum & turbator pacis, non dabunt auxilium, vel favorem, nec ipfum ad provincias iftas forfitan venientem, vel nuncium fuum, fuam poteftatem exercentes vel exercere volentes, recipient, nec obedient eis, cum ipfi nihil intendant aliud, nifi ut unitatem ecclefix dividant, & catholicorum pacem perturbent.

I I I.

Ut qui funt in fetrir orjinibut, & qui funt bénéficiâti, officium publicum in fecculari curia. non recipient.

Item ftatuimus, ut nulli clerici in facris ordinibus conftituti, feu canonici cathedralium ecclefiarum , feu bénéficiât!, judicatum , confutatum , aflifo-riam, vel alia officia publica in curia fxculari , eledli a populo vel a fx-culari perfona , recipiant ; & fi rccc-D perint, nifi infra menfem poftquam publicata fuerit in fuis difcefibus hxc ftatuta, dimilcrint, ab officio & beneficio fufpendantur. Er fi per annum in contumacia perftiterint, vel cum fimileof. ficium receperint, iterum fuis beneficiis per epifeopos fuos fine fpe reftitutionis priventur.

I V.

Vi clerici bénéficiait recipiant ordinetfacrot, cum ntceffitet exigit, & epijcoput jubet.

Item dc canonicis ecclefiarum fxcularium dc regularium, & aliis beneficiatis clericis renuentibus ordines fubdiaconatus, diaconatus recipere, vel ordinem facerdotii, quando neceffitas hoc requirit, & a fuis epifeopis requiruntur, conftitutiones & concilia fuper hoc edita mandamus inviolabiliter obfervari.

V.

Dt Judeit, nt fanuna portent

Item dc Judxis etiam concilia & conftitutioncs ferventur: & fi domim fzcularcs admoniti non compellunt cos fignum portare , pixlati procedant contra ipfos Judxos , interdicendo commercia Chriftianorum cum cis, & alias puniendo , ficut in concilio & conftitunombus continetur.

V I.

Ut perjuri punientur .

Item de puniendis perjuris qui aperte pejerant , & juramenti religionem contemnunt, ftatuta conciliorum & conflitutionum jura obfervari praecipimus : ftatuentes quod cum falutaria ftatuta fuper iis edita propter prxlatorum negligentiam contemnantur, unde a perjuriorum frequentia non ceflatur, prx-£ lati de cetero prxdida ftatuta inviolabiliter obfervent, dc irt fynodis fuis ea publicantes, prxcipiant fubditis inviolabiliter obiervari.

V I I.

Et prefrtin qui jurarunt pro fide, p»cc, if libertete tccleffa .

Prxfertim dc illis perjuris, qui juraverunt pro pace, pro fide» pro defenfionc ecclefix, feu etiam libertate. Et fi univerfitas aliqua in hoc culpabilis fit reperta, fupponatur ecclefiaftico interdido, & perionx culpabiles poenis fubjaccant editis in conciliis memoratis.

VIII.

Ut perjuri publice denuntientur.

Statuta vero conciliorum fuper his edita per epifeopos in fynodis , ut fupradidum eft, & in ecclefiis feu aliis _ folennibus locis, publicentur frequenter, perjuros hujufmodi prxlati vicinis epifeopis & archiepifcopis , fuis etiam fubditis denuncient, qui ad dimtatio» nem * fibi fa&am, in ecclefiis fuis denunciare tenentur eofdem Dominicis diebus & feftivis.

* c?,. de

I X-

i X.

Dc uro· cxtqutntibus ftntwiaatinquifitontia.

Item de non exequentibusfententiam inquibtorum, ftaiuimus, quod moneantur per inquifitores vel loci dioecefanum : & ii moniti , infra terminum competentem eis przfixum non paruerint , ccnfura ecclcfiaftica compellantur. *Et G nec Gc fe* emendaverint , tam diceccfanus , quam inquifitores , contra eos clero ad hoc congregato & populo fententi aliter procedant , quafi contra defenfores *Sc* fautores haereticorum. Et fententia, poftquam lata fuerit contra eos, per ipfum qui eam tulit , vel per inquifitores qui eam tulerunt, vicinis epifcopis publicetur, ut eam denuocient & obfervent.

X.

Dt tpifctfi nolentibut dtunnclart vd fervore jcnttntloao dtecefanl vtl inquifitorit.

Si quis vero epifeoporum cam denunciarc vel obfervare noluerit, donec faciat quod fit denunciatum, ut fit ei ecdefiz ingreflus interdi&us.

X I.

Vi ob loquifiteribxt non admittantur In proctffibut advocati.

Item ne inquifitionis negotium per advocatorum ftrepitum retardetur, providendo ftatuimus, quod ab inquifitoribus non admittantur in proceflibus advocati . Circa vero advocatos hzreticorum, fautores, & defenfores, conftitutionem de hxreticis przcipimus obfervari.

X I I.

De Jatrilcgis O' *foctlorilt.*

Item de facrilegis & fortiariis, quocumque nomine cenfeantur, & fpecialiter de his qui magiftri funt vel dodores in opere tam damnofo, ftatuimus quod fi inventi fuerint, reddantur fuo epifcopo: &, fi moniti non refipuerint, immurentur, vel ab arbitrium epifeopi puniantur.

X I I I.

Dt dtpontutibut cructtn fibl impofitom propter bartfit»'. dt atifyglnutbnt t (treen: de cMttetfteribtu ittcomuntnüatIMUMt.

Item de illis qui propria temeritate crucem deponunt fibi impolitam propter bzrcticorum pravitatem, ftatuimus, quod fine fpe mifericordix crucem relumere compellantur. Ita quod inquifitores vd illi qui prxfunt negotio, eis ultra non poflint facere gratiam fuper crucem. Et fi moniti crucem refumere noluerint, tanquamhzretici judicentur. Idem de illis ftatuimus, qui de carceribus aufugiunt, nec moniti revertuntur. Item de contemptoribus excommunicationum , quantum ad eos qui funt in regno Franciz, obfervetur illa conftitutio, Cepùwr/,&concilium Apamiarum. Quantum ad alios qui non funt in regno, ftatuimus quod fi perftiterint per (ex mentes in excommunicatione contumaciter, & moniti noluerint refipiicere , denuncientur infames & cxcommunicati in locis ubi morantur, &in locis vicinis: qua infamia non nifi per fedem apoftolicam abfolvantur.

X I V.

Vt excommunicati, ad officio publico non fligantur,

Item excommunicari, in confutes , poteftates , redores , afleflbres ; bailivos, vel ad alia officia publica nullatenus eligantur. & qui tales feienter elegerint, excommunicentur, & nulla fententia lata per ipfos , five eorum audoritate, valeat feu proceflus habiti per eofdcm, five audoritate ipforum.

X V.

Qt llt qui banna faciunt contra excoMWMH*nicatorct vtl dtnunciotortt .*

Quia vero intelleximus quod excommunicati quidam ftatuta quzdam faciunt /prxeepta feu banna contra excommunicatores vel denunciarorcs excommunicationum latarum , quod eft quafi hzreticum, & a difciplina ccdefiaftica alienum, dum direde fiat hoc in contemptum clavium & elutionem ipfarum, quas ipfi nituntur infringere malitia obftinata, licet excommunicari intelligentur per conftitudonem domini Honorii. Quia tamen conftitutionem

ANNO—^anacoateinnuQt» ftatuimus, quod qui- A CHRisTi cumque ftatutum, prxeeptum, ban- cmajEXnum, interdidum, furni, molendini, * ignis, aqux feu aliorum commerciorum, fej- mandatum, fecerint contra excommunicatores vel denunciatores, apertum, tacitum vel occultum, denuncientur. etiam propter hoc excommunicat!. Et fi moniti, infra decem dies non revocaverint, & denuncientur excommunicat! per totam provinciam, & etiam in vicinis provinciis, fi videbitur expedire: & cedetur a Divinis in omnibus locis, ad qux venerint B taliter excommunicari, quaodiu moram fecerint in eifdem: nec abfolvantur, donec fatisfecerint competenter de damnis & injuriis illatis propter hoc^cclc- fix & perionis ecclefiafticis.

XVI.

Vt fruitti excommunicato!, fibi λ diaeeftno delwtclufo-t, dtnunctcnt, & vuent.

Prxeipimus autem quod prziati omnes cum a diœcefano, qui excommunicationem tulit, ipfis fuerit denuueiatum, prxdidos denuncicnt, & illos vitent-- & hoc medicinale ftatutum inviolabiliter obferveut. Quod fi non fecerint, ingreffum ecclefix per menfem unum fibi noverint interdiâum.

XVII.

Dt IIt fuI txctmmunictti publice, /t officus tttltfl^lmf inferunt.

Item excommuuicati publice fc officiis ecclefiafticis pertinaciter ingerentes, nec volentes inde recedere ad faccrdotis feu prxlati mandatum, propter hoc excommunicentur, & a fuoprxlatoexcommunicati publice nuncietur, &non nifi per fedem apoftolicam ab hac excommunicationis fententia abfolvantur.

XVIII.

Dt IIt fuI communicant frequenter cum excommunietfIt.

Item illi qui frequenter & quafi ex confuetudine fcienter excommunicatis communicant in officiis vel menfa, tanquam communicantes in crimine, per fuperiores ab ingreftu ecclefix arceantur. Et fi forte prxiatus fuerit, per fuperiorem fuum juxta morem canonum puniatur.

X I X.

ANNO CHRISTI CIRCITER

Vf ftrbtntur flttutc dt tltrittruul interfe- Sltribul, &c.

Item de clericorum interfeAoribus, benorum ecclefiafticorum raptoribus, cedefiafticx libertatis violatoribus, & initis contra ftatuta conciliorum focietatibus, ac reformandis clericorum ixcularium vel rcligioforum honeftatibus, ftatuta conciliorum fuper his edita, & facrorum canonum inftituta prxeipimus inviolabiliter obfervari

X X.

Vi (tn/urt/ionis & confrjtri non fltnt.*

Quia vero colligationes, focietatcs, contracrix feu conjurationes, quocumque nominecenfeantur, improbatx funt a canonibus & conftitutionibus conciliorum Cadorum per legatos Apoftolicx fedis in partibus & provinciis iftis, omnino interdidx & caftatx, & excommunicatio lata in fadores; ideo de approbatione & confilio prxlatorumomnium, prxdidas conjurationes, obligationes, focietates, confratriascivitatum, caftrorum, baronum, civium, & aliorum exiftentium in civitatibus, caftris, villis, contra ftatuta canonum & conciliorum fadas relaxantes, dilfolvimus & cadamus: decernentes facramenta prxftita ad prxdida obfervanda, illicita, a quibus eos qui hujufmodi facramenta prxftiterunt, & pro juramento Uprxftito illicito a conferforibus fuis poenitentiam recipiant falutarem. Et nifi infra duos menfes poft publicationem iftorum ftatucorum fe adinvicem «bCoiverint, denuncientur, au&orcs, fadores, tra&atores, & defeofores, & fidejuflores, pro his obfervandis, excommunicari. Et frequenter bxc didblutio & excommunicatio per prclatosin fuis diœccfibus & in fuis fynodis, diebus folennibus & feftivis publicentur, & faciant per fubjedos fibi prelates vel presbyteros publicari.

XXI.

Ur excommunicentur qui ptetm, rtqulfltl, non jurant.

Item prxeipimus excommunicari, & excommunicates dcnunciari per prxdidos prxlatos, omnes illos qui noluerint pacem jurare, cum fuerint requifiti, fecundum ftatuta pacis, & concilio-

ANNO CHRISTI CIRCITER ...”

——“liorum édita per Apoftolicx fedis legat0$·

XXII.

Excommunicatio Friderici imp. 4r fcutorut» etut.

Item in prxfenti concilio tulimus ex* communicationem contra Fridcricum, quondam imperatorem, hoc modo: Au* Cloritatc beatorum apoftolorum Pétrifie Pauli & domini papa;, qua fungimur, & concilii congregati, dcnunciamus Fridcricum quondam imperatorem, £autores, adjutores, fic confiliatores tuos, excommunicares. Et anathematizamus fic excommunicamus omnes illos, qui di&um Fridcricum vocaverunt ad partes iftas, vcl vocaverint ad aliquem habentem poteftatem fuo nomine, & omnes illos qui diftum Fridericum vocaverint, fic omnes illos qui ipfum receperint, vel aliquem nunciumfuum, fic oras quae ipfum recipiunt, fupponimus interdicto. Et nifi ad mandatum ecclefix venerint illi qui vocaverint, eum vcl nuncios fuos. ad poteftatem exercendam in partibus iftis, infra triginta dies, ipfos fic alios qui vocaverunt eum, vcl nuncios fuos ad poteftatem exerce.ndam in partibus iftis, denunciamus infames, quod ncc ad poteftariam, nec ad confnlatum, nec ad redoriam, JU“"' 4NO” dicarum, tabcllipoacum, nec ad cellimonium, ncc ad alios afilus legitimos admittantur; & fi de fadoadmiifi fuerint, fententia per eoa lata, & quid* quid per eos fadumfuerit, nullam haubeat firmitatem.

chr ish circiter. *M<'

XXIII.

Dt iis fui Friderit» auxilium dederint, vtl advoetVirint.

B Item denunciamus excommunicator clericos, prxlatos, qui eidem Friderico dederint auxilium vel favorem. Et ii tales ipfum vocaverint, denunciamus eos privandos fuis beneficiis, fic prxlatos dignitatibus fuis deponendos, nec ab iftis iententiis aliquis abfolvi poflit, nifi per dominum papam, vel alium de fuo fpcciali mandato.

Datum Valentia menfe Decembri, die Sabbatipoft teftum B. Andrex, anno Domini MCCXLVIII. pontificatus Domini Innocenti! papae IV. anno VI. pnefentlbus & confentientibus venerabilibus patribus Narbonensi, Viennenfi, Arelatenfi, & Aquenfi, archiepifcopis: fic epifeopis Baterenfi, Agathenfi, Uticenfi, Nemaufenfi, Lodovenfi, Agennenfi, Vivarienfi, Maflilienfi, Forojulienfi, Cavalnenfi, Carpentoratenfi, Avinioncnfi, Vafiolicnfi, Dicnfi, fic Tricaftrcnfi.

ANNO CHRISTI

CONCIL1UM (I'[1] TARRACONENSE, a.'T'

FRZES1DB PETRO ALBALATIO

Archiepifcopo celebratum.

ExC.rd.de Aj.irr c>4> îi»,I',ρ"' ,om. j. p.

A Nno 1248. oflavum Concilium celebravit Tarracone Petrus Albahtius, in quoftatutum eft › ut poft mortem Archicpifcopi, vel altcrjut prxlati provincix Tarraconenfis, bona ejus Eccleftaftica ad manus aliquorum fide D dignorum perveniant, fecundum quodinecclefia defuncti de confuetudine eft obfervatum. Eorum vero cura: erit ea diligenter confcrvare futuro fucccffori. *Baluz. lib. 4. Marcx Hifpan.*

CONCILIUM URATISLAVIENSE,

Quo pars quinta reddituum ecclcfiafticorum pont. max. concéda ad triennium. Anno Domini MccXLViii.

"' x jL A Nno D°m'n' MCCXLVIII. (*inquit Matthial Micbovitrifij.*) Jacobus Lcodienfis archidiaconus, Innocenti papx IV. ex concilio Lugdunenii legatus in Poloniam venit, & lynodum apud Utratislaviam egit. Ad quam Fulco Gnerncnfis archiepifcopus, Prandotha Cracovicniis, Boguphalus Pofnanienfts, Tbo- E mas UratiflavienGs, Michael Uladiflavienfis, Andreas Ploccn.Nankerus Lubucenfis, Henrieus Culmenfis, epifeopi, venerunt, fic nomine Apoftolicx fedis, expolitis pluribus anguftiis ejufdem fedis, medietatem frufltiutn per très annos continuos pro relevaminc popofeit. Pontifices vero ecclefix Polonicx, quintam partem fru-

(1) Dcctcta concilii extant in κχηο fequeari in cwk. Tarracon. «j »j.

frudum fuorum beneficiorum, & fui cleri obtulerunt. Et fummo pontifici, perGothfriJum *pœnitentiarum* cito transmilerunt.

Et quia vetus obfervantia in regno Poloniae ab initio fidei fafcept*. in illam diem tenta cuftodicbatur, ut jejunium quadragefimale a Dominica ieptuagefinue in diem Pafch* continuaretur, cum frequenti prsvaiicatione, *6c* gravi difeordia inter clerum & laicos: ideo infer prefatum Jacobum Leodienfem archidiaconum legatum Pap*, ac pontifices ccelefi* Polonorum, hujufinodi confuetudine a Romana ecclefia, & aliis regnis Catholics religion's diferepante, ventilata, auiloritate apoftoiica, & confenfu przfentium pontificum, prsdiiiusJacobus legatus, tam eccleiiafticis, quam fxcularibus, perfonis, dum carnium, ad diem t'nerum exclufivc concetTil, ab coque tempore Dominica fepiuagcfim* a Polonis vetus carniiptivium nominari ccepit, & ita hadenus nominatur.

G- *C.* Concilii hoc anno Uratidavia habiti, auttortm alium ilfert Riynaldui, nempe Lonpnun». cu;u> hiftoria Pulooica MS. u/u> *eft.* Qu* ex Micbo»ienâ prvtub, ampliora funi, quam qu* hic ex Lonçiao iuo ; qui tamen hac habet peculiaria. tertiam tantum partem reddituum poftulatam fuiflê, cum mediam affirmet Michovienh»; poftulatam autem ad ttfiAeadum Friderico: ad iueundam a poatilice gratiam, pecuniam omnem tribu· *auni> colligendam,* certo Λ coniiituro die in unam fuiffe redaâam Goltndum per quem tniifa eft, ptrnirentiarium apoAolicum fuiffe attat a pontifice epifeopi· & clero Polotn* patiat.

ULTRAJECTINUM CONCILIUM

In Barav.

A *Goefwinns Vitrajeliïnnt epijcopul et dignitAte fefc nhdicAVit.*

Anno I149- habitum.

Ex Suppl, frianti pag.

BEka in hift. Uttrajeâ. aflerit fynodum congregatam, qu* inquireret in mores epifeopi; ad quam convenerant Wilhelmus Romanorum rex, Petrus Caputius cardinalis, & Conradus Coldnienfis archiepifcopus, in quorum przfentia Gocfvvinus honori cefferit ac oneri. Acceffit etiam, inquit Heda, quod minus gratus eflet Wilbclmo regi, propter nimirum gentiles fuos Amftdios. Sunt qui Goefvinum exinde fa&um Decanum Colonienfem (Henrico Viandenfi in Colonienft ecclefia turn archidiacono fuam ei cede ite dignitatem) atque Colonic fepultum fcribanr, ibidemque etiam hodie de eo in Archiviis extare memoriam.

CONCILIUM NfULDORFENSE

CHRISTI

CHRISli <M"

A RHILIFPO ARCHIBPISCOPO SALISBURCBNSI

Celebratum, anno Chrifti 1x49.

Germ. Γ«. tom. · pag. J«<·

*- é<e *CkrvugTApkni Salitknrgt^fii aCa-* *&-" βii ·"» 1*49- Concilium ad mandatum domini Papz apud Muldurf (maRKipuow *eft ditionir Jitvnvtifij*) a domino elefto Philippo Celebratur, cui interfuerunt Frifingenlis, RatisbonenfisA Sekoqpenfis Epifeopi cum aliquantis Prclatu; ubi Dux Bavariz citatus tam per fententiam excommunicationis, quam gladio materiali ad Romanam ecdefiam redire, & ei cpntra dominum Fridencum adhzrere compelli debebat. Quod tamen forma alia treugarum eft inlermiffum. Aveutinus inter Concilii collegas diam Chicmco-*Ofetn* adnumerat, ac more fuo Ducem Ottonem ad Patres perorantem, ac feda quasque in ordinem facrum effundentem inducit Exprobrabat Otio; quod cum impulfu Epifeoporum ad Friderict figna tranflerit, nunc mutata fententia ad eumdem deferendum compelleretur. Juravit tamen fe contra ecdefiam *in* nullo procefliflie, fpopooditque pariter furatus, fe nec deinceps contra eam proceffurum. Inde inducias ei datas ad Kalendas Maii teftatur modo quadam £ di&us Aventinus;qu*tamenaPapafuntad feftum Aflumptionisbeat* Mariaprorogat*,

^ϴπ

tyS T A T U T A DOMINI PETRI

l'ouc- Germ. ' » P.""».

Albane^fis Epifcopi .Apoftolica Stlis Legati fuper ilverjis orlinattoutbul Ecclefia. (Leodie^fit) .

Petrus mfftratwtu Divina Alisme^s Epifeopus Apoftolica Sedis Legatus univtrfis prafmtti literal injpelhtris falutem m Domino.

NOveritis, quod nos nuper Capitulum S. Lamberti Leodienfe juxta officii noftri debitum vifitantes , multa , que correâiooe indigebant, invenimus, ad quorum reformationem hxc que fequntur duximus ordinanda. In primis fiquidem ordinamus & ftatuimus Canonicos majores, nec non Sanâi Materni, ce parvx Menfx Capellanos, Vicarios, & quoslibet Clericos , ejuldem Ecclefix chorum frequentantes, tonfuram habere rotundam , fic coronam decentem, ac honeftum habitum pnefertim in Ecclefia, ambitu Ecclefix, & in clauftro. Qui habitus talis erit, fuperpelliceum, & cappatn nigram choralem a fefto omnium Sanâorum ufque ad Pafcha , dc a Pafcha ufque ad feftum omnium Sanâorum, fuperpcllicium fine cappa habebunt, nifidebilitas, aut infirmitas aliquem fuper hoc excufaret; & tunc caufa necettitatis, poffent in xftate cappas in choro portare exceptis diebus Dominicis, & feftivis, quibus fit omnibus habitus uniformis. Qui vero pro neceilitate przdidis diebus Dominicis & feftivis effe non poterunt fine cappa in Secretario Ecclefiz, vel in aliquo loco prope altare poterunt audire Divina, dum tamen abiilis, qui erunt in Choro direâe non videantur aperte Chorum autem intrantes verfus altare reverenter inclinent, & poftmodum verfusfedemEpilcopi , fi Epifeopus prxfens erit, fic in Chori exitu fiat idem. Qui in prxdidis offenderit per Decanum eijciatur de Choro, nec recipiatur ulterius donec tonfuram, dc habitum aiffumat honeftum. Nullus etiam ad horas poft *Gloria* primi pfalmi, dc ad Mittam poft Epiftolam Chorum intrare prxfumat. Qui tranfgreffus fuerit per Decanum ejiciatur de choro, qui fi ad juffionem Decani exinde exire noluerit, fi major Canonicus eft, aut Sanâi Materni vel parvx mxnfx illius horx ad quam temere fie injecit, dc aherius qux fequetur, diftributionibus, fit ipfo jure privatus ceteri Decani arbitrio puniendus Canonici vero in Leodio exiftentes, diftributiones quafi vilipendentes qui ad horas non vadunt tantum dc fuo folvant quantum acciperent fi accederent ad horas in choro exiftentes, honefte fe habeant, necconfabulentur ad invicem, nec difeurrant per ecclefiam, aut loquantur aliquibus in Ecclefia, dum cantatur in Choro, ncc chorum exeant ufque ad finem, nifi ex caufa honefta, velneceffaria exeant, ftatim ad officium reverfuri. Qui vero ance finem horarum chorum exiverit, nifi ftatim reverfus fuerit, illius bone diftributiones amittat, nifi ex honefta caufa reverti ad chorum omiferit, Decani in exitu petita licentia, & obtenta, velfaltem illius, quipoft Decanum major erit in choro, fi Decanus fbrfanabfcns effet. Quilibet in choro ftet, vel fedeat juxta fuum ordinem , paratus facere Lervitium Ecclefix, prout in matricula, vel tabula feribitur. Matriculam vero feu tabulampet cantorem, vel aliquem deputatum ab ipfo hoc modo confcribi mandamus, videlicet, quod fingulis diebus fabbati in matricula, feutabula feribatur quis Epiftoiam, quis Evangelium, quis mittam, quis mittam, quis *graduait*, quis *invitatorium* , cum *Penite*, per totam cantare debeat feptimanam, nifi forte aliqua fuperveniente feftivirate foletnni, tabulam die precedenti oporteret mutare; & ibi majorum perfonarum nomina ad officium fiibfcriberentur. Eadem etiam matricula feu tabula continebit quis turribulum , quis candelabra deferre debebunt. Prxtcrea diebus .fingulis in eadem matricula, feu tabula feribetur ante horam prime, qui in craftino refponforia cantare debeant, fic qui legere leftiones fic hxc matricula five tabula ftatim poft primam recitetur in capitulo, ut quilibet fcire poffit quid facere teneatur. Quilibet infiiper Canonicus refidens five facerdos fit, five Diaconus, five Subdiaconus fuam in fuo ordine faciat feptimanam, ficlegat, ficcantet prout in matricula confcribetur, fic five per fe, vel per Canonicum faciat, nifi forte urgente neceflitate non poffet quis adfupplendum vices fuas canonicum invenire. In quo cafu Canonici Sanâi Materni, & parve men* fe vices eorum fupplcre poterunt, cum fint ad fupplementnm necettitatis aflumpti, provifo tamen , quod per praodiftos Canonicos Sanâi Materni, & parve menfie, diebus ici); vis ad majus Altare nullatenus ferviatur. Sane quicumque in matricula feu tabula feriptus maurantiam fecerit fi facerdos fuerit, duodecim denarios, fi Diaconus fex denarios fi Subdiaconus quatuor denarios folvere teneatur, & nihilominus Mille diftributiones amittat. Quicumque vero in aliis horis maurantiam fecerit pro qualibet folvat duos denarios, dc nihilominus fibi horx illius diftributio fubtrahatur, proviio, quod pcene iftx nulli pœnitus remittantur. Sed queeumque exinde provenerint diftributori fine diminutione tradantur. Statuimus praeterea ut omnes Canonici tam habentes perfonatum, quam non habentes, nec non & Canonici Sanâi Materni, & parvemenfeCapellani quoque, & Vicarium Ecclefiam ad horas noâurnas, & diurnas freauentent, & qui bore non interfuerit fuam diftributionemammittat . qui autem confueti fuerint non venire ad matutinas prxeipue Mittam, & Vefperas prxter hoc quod diftributiones amittant; tantum quantum amiferint dent Decano per manus ipfius erogandum pauperibus. Canonici infuper diebus fingulis ftatim poft primam ad *Pratlofa* juxta moreœ intrent capitulum, & fi aliquid emerferit corrigendum, vel traâandum de negotiis Ecclefix fi poteft fieri fiet ftatim. Ceterum cum male foleant, ficut intelleximus ad capitulum convenire, pnecipimus quod bis in feptimana fiat capitulum fpeciale, videlicet feria iecuoda, & fexta feria, ad quod omnes niG jufto impedimento detenti, teneantur venire. Secunda feria principaliter uaâabuntur

fry temporalia: videlicet qualiter eorum bona administranda fint, & fecfaaria negotia pertractanda. Sexu vero feria de fptritualibus principaliter tradabitur, videlicet, quomodo ferviatur Ecclefiae & uc culp* quas per feptimanam correpte non funt, debito modo corrigantur. Qui autem ad capitulum didis diebus convenient ufque ad finem capituli non recedant. Et ut ad veniendum ad capitulum facilius inducantur, praecipimus, ut illi qui illuc convenerint, Ac ufquc ad finem pcrleveraverint percipiant duos nummos. Recedentes autem ante finem capituli nihil omnino habebunt, oifi ex jufta caufa Decanus eis licentiam daret. Sane venientes ad Capitulum pacifice fe habeant, nec clament, nec turbent capitulum, nec intente fabulentur, fed ad expedienda omnia negotia, & aliarum Ecdefiarum, qu» ad eos recurrere duxerint diligenter intendant, dnufquifque refpondeat in luo ordine, necreipoodentem alius interrumpat, fed ab aliis pacifice audiatur. Si quis vero fuerit afiuetus turbare capitulum feu clamare, vel impedire alios expeditionem negotiorum communium intendentes; nifi monitus a Decano fteterit dc ftaiim emendaverit illo die diftributionibus horarum, dc tefeftorii fit ipfo *jure* privatus. Qui fi eas temeritate propria accipere prariumpierit, pena contra illos, qui praebendas fuas, vel fociorum fuorum violenter accipiunt, per nos edita contra ipfum fervetur. Luminaria decentia fint *io* Ecdefia ita quod in Miffa, vefperis & matutinis fint ante altare groffi cerei pro iliis candelis, que ponuntur. rraeterea cum in magnis Ecdefiis (diebus valde folcmnibus duntaxat exceptis) mifla mortuorum temper debeat celebrari, ordinamus, & praecipimus, ut ficut folet de more fieri in mortuorum anniverfariis, ita fiat, Çtnihilominus diebus aliis, quibus non erit adniverfarium icm- cantetur mifla pro defundis, exceptis diefolemntbus, quemadmodum eft prediâum. Sane ille Sacerdos, qui hebdomadam fuam facit ad majus altare, in fcquenti feptimana miffam de mortuis celebrabit, vel procurabit per alium. H* aurem mifle, qu*cantabuntur diebus, quibus non ent anniveriarium, dc fi convcmuafes non fint ta nen celebrabuntur in aliquo Altari de Ecdefia quo ad hoc precipitous principaliter deputari. Neminem autem debet grave hoc, cum omnia a mortuis habeamus, Ac ad orandum pro mortuis fimus principaliter deputati. Item praecipimus, quod fex prebend* Sacerdotales non dentur de cetero nifi Presbyteris, vel laltem Diaconis, aut Subdiaconis, qui per intervalla aliqua poffiut infra annum ad Sacerdotium promoveri: nec dentur nifi perfonis hooeftis, qu* fint de legitimo Matrimonio, Ac qu* fetant comitetenter legere, & cantare, nec aliter quam aiximus, conferantur. Ifti autem jurabunt continuam refidentiam, Ac Sacerdotis officium exercentes, fuas ad majus altare in propriis perioois faciant feptimanas nec habebunt Vicarios, fed fi aliquis ex iis urgente oeceffiute fuerit impeditus vices fuas fopplere poterit per aliquem de amicis, dummodo fit Canonicus, qui fupplebit, vel fi Canonicus haberi non poffit, per alium qui ad majus Altare cantare, vel. alium qui teneтur aliorum fopplere defeftum. Courra iftam noftram conffitutioacm, feu ordinationem gratia nulli fiat etiam per quamcumque Domini Papе, vel ejus Legatorum indulgentiam, nifi Dominus Papa *ad* plenum certificatus de paenuria ~~Sacerdotum in~~ Leodienfi Ecclefia, plenam de hae. noftra, & bone memoris Domini Guidonis Preneftini Epifeopi quondam Apoftolice Sedis Legati conitutiones fecerit mentionem. Nec Capitulum teneatur aliquem ad dictas praebendas recipere nifi fit boni rcftimoDU » & de legitimo natus Matrimonio, & qui fciat faltem, ut di&um eft, competenterlegere, fic cantare. Quod fi Archiepifcopi, vel Epifeopi feu aliqui Praelati majoris Colonienfis Ecclefi* Sacerdotes, Leodicenfis Ecclefiae fint Canonici, &. prehendas habeant io eadem, Vicarios pro fe ftatuere non poterunt nifi boniteftimonii viros, & qui fint etiam Sacerdotes, qui praefentabuntur Decano, & Capitulo prima vice; quibus decedentibus, vel cedentibus, per Decanum, Ac Capitulum loco cedentium, vel decedentium alit honefli, Ac idonei ftatuantur. Hi fimiliter Vicarii perpetuo in Ecclefia refidebunt, Ac fuas feptimanas facient ad majus altare praeterquam in diebus folemmbus, qui. bus per unum de majoribus Canonicis. Decanus fecundum ordinem matricule miflam praecipiet celebrari. Ceterum cum Leodienfis Ecc.lefia copiam habuerit Sacerdotum Canonicorum, memorati Vicarii miflas pro defunâis celebrabunt, vel depuntur ad aliud, pro ut Decano, Ac Capitulo vifum fuerit expedire Vicariis tamen Imperatoris exceptis, qui Temper ad majus altare in feptimanis fuis cantabunt, ut fuperius expreffiim eft. Ad hoc Canonici Sanüi Materni, Ac parve tnenfc qui ad fupplendum iliorum defeftum ftatuti funt, parati fint temper fupplere defeAus, Ac ordinentur infra menfem per Decanum, Ac quatuor teniores de Capitulo, quod prediâi Canonici groflum praebendarum-fuarum percipiant ficut folent, At illud quidem habent ultra grofTam prebend*, illis qui interfuerint horis dividatur, ut fic per eos hor* melius frequententur.

Epifeopus temper certam praebendam habeat, quam nulli tempore fuo conferat, in qua fuccifor ejus fuccedat, Ac tam fede vacante, quam non vacante. Vicarii ejufdem Epifeopi fru&us prope praebende integre percipiant, ficut folent, nec Abbatias, qu* fine Capellanic funt, alicui nifi Canonico majoris Ecclefi* conferre pi«fumat. Item Epifeopus de Canonicis relidentibus in majori Ecclefia quatuor habere poterit fbcios, dummodo illi quatuor refidentiam fecerint primi anni. Item cum in Leodienfi Ecclefia penuria fit fubdiaconorum, Ac Diaconorum Canonicorum, Ac nimis indecens videatur, quod tantus in tanta Ecclefia defeftus fit, quod non poffit ad majus Altare per Canonicos deferviri, ordinamus, Ac ftatuimus, quod ad praeiens fex Canonici ad Subdiaconacum, *Ac fex* ad Diaconatum per Decanum Ac capitulum in noftra prefeotia eligantur. Alioquin nos eligemus eofdem, quos ad fufeipiendum diftos ordines, per fubrraftiooem, beneficiis compellimus. Provideatur autem in pofterum, ne prcdiAis cedentibus vel decedentibus, feu ad majores ordines promotis fa predifta Ecclefia quantum ad praediâoa ordines fit defeAus. Sed cedente vel decedente aliquo, feu ad majorem ordinem promoto, fi diaconus fuerit qui ceflit, vel deceffit, aut ad majorem ordinem promotus eft, antiquior Canonicus fa minorires ordinibus conftitutus, vel infra fecundum ordinem matricule, compellatur fubdiaconatum recipere fa primis ordinibus tunc fa-

„ S3* inflantibus , fit hoc per fubtradionem diflribu-
—— tionum rcfcâorii , fic herarum, quibus a tem-
ANNO pore ftatuto nifi tunc promotu* fuerit, priva-
tui h 'P10 ,we' 9-"- P0®* nu^' remittatur
1 ' omnino. Et hoc idem fervetur, cum aliquem de prxdidis fex Diaconis contingent cedere vel decedere, aut majorem ordinum promoveri. Videlicet antiquior fubdiaconus io primis ordinibus Diaconum recipiat. Alioquin prxdiftis diflribudionibus refedorii fic horarum fit ipfo jure priiatus. Et hoc intclligimus debere fieri, nifi ille, qui ordinatus eft, rationabile impedimentum pretenderit, fic legitime probaverit coram decano, fic duobus lenioribus de Ecclcfu a Decano eligendis, in quo cafu ad probandum dictum impedimentum fufficere di. ii cimus proprium impedimentum. Quo impedimento probato, ut didum cft, fi calus fit in. difpenfabilis, antiquior poft eum loco illius ad didum compellatur . Si vero impedimentum probatum per difpenfationis gratiam amoveri poflet, ille qui impedimentum probaverit, infra competentem terminum ei per Dccqnum prxfigendum difpeolationcm fibi pro pofle fuo tenebitur procurare . quam fi infra didum terminum non procuraverit, ex tunc ipfo jure, fupradidis diflribudionibus fit privatus, cocte difpenfationc obtenta ordinem fufccperit, quod de obtinendadida difpcnfatione fecerit pofleiuum. Ordinamus prxtcrea, quod incraflinofcfti Sandi Lamberti fiat femper Capitulum generale, ad quod omnes conveniant, fit fi non poflit illo dic, quod agendum cft , expediri, continuetur, prout opus fuerit ad dies continuos fubieqi'cntcs, & quod fiet in illo capitulo, quantum ad Canonicos majores, Sandi Materni fic parvx menix, firmum fic ftabtle permanebit. Legatur ibi annis fingulis hxc noftra ordinatio, fic fervetur, reformentur fpiritualia, & de cenfuris, feu obedientiis, fic dc eorum vr.lore diligens computatio audiatur. Obedientia: etiam concedamur ibidem, fi aliqux tunc fuerint concedenda: : aliis autem temporibus obedientix nulli dentur, nifi in Capitulo certa die affignationis fpatium ad minus quindecim dierum contineat, ad quod etiam Canonici, qui funt in civitate fie diœcefi convoccntui. Sane obedieotix nulli concedantur ad vitam, nec dentur canonico etiam nifi ad tres annos tantum, nifi aliquibus dc obedientia remotis, fic inter pervcrlas nationes perverfaspofitis ex caufa cvidcntiffima, utili, fic ncceffaria, confideratis pcrlonarum meritis, per quas diet* obedientix melius regipoflint, capitulum aliter duxerit difponcadum. Jui abit autem Canonicus, prxbendam recipiens, nihil omnino de obedientia alienare, nihil infeudaie, nihil emphiteofum ulua tempus fuum dare.* ficquod vifitabit obedientiam bis tu anno ad minus, cuftodiec fic defendet luis lumptibus, nifi dc feudo, vel proprietate fibi evidensquxflio moveretur. Jurabit etiam, fic dabic fidcjufforcs idoneos, fic bene inflabiles, quodcenfumiolvet diebus flatutis fic fi in ejus folutionc detecerit, non admittatur in choro, vel capitulo, fie ci fubtrahantur diflributioncs refectorii fic horarum donec per eum vel fidejuflbres ejus fuerit exinde cipitulo fatisfadum plenarie, fic hacrcmiffio nulli fiat. Jurabit infuperCanonicus, quod obedientiam fic receptam in manu fua tenebit; nec concedet aliis.* fic quod in fupradi&ocapitulo generali in feriptis referret capitulo valorem reddituum fic proventuum fic xcccptxobc-

A tenti*, fic redditu- ubi, fic in quibus exxftunt. Dicet etiam per juramentum fuum inprxdi&o anno capitulo, quantum habuerit inde lucrum. Por- ^HRISTI ro quidquid lucratu* fuerit, fuum erit, & fi amiierit, qu'bufcumque modis amittat: nihilo, minus integre folver centum . Si vero effet guerra communis, five peflilentia, vel alius catus excipiendus , habeatur rcfpefius lucri & damni , ficut jura volunt, fic hx obedientie, plus offerenti concedantur, fi offerens fit, providus in folvendo, nifi forte multo minus debito of feratur. In quo cafu, ac vilcicat obedientia, capitulum ad manus fuas eas retinere porerit, fi viderit expedire: aliter autem quam iiib prae-dica cautela obedientix diâee, nullatenus concedantur. Et cum aliquis obedientiam in morte , vel ia vita refignaverit, debet eam reddere liberam, fic abfolutam.. Item ordinamus, ut annuatim in przdiâo Capitulo generali tres claves figilli ccmmittantur tribus de Capitulo fide ignis ad hoc per CapitulurtKCl'^ndis hoc modo: Sacerdote Canonici ad hoc eligens unum Canonicum Sacerdotem, Diaconi unum Diaconum , & Subdiaconi unum Subdiaconum. Quartam vero elavem fervavit Decanus, nifi ipfe, & Capitulum in unam perfonam conveniant, cui didx clavis cuflodia committatur, & fingulis annis perfonx mutentur. Jurabunt autem qui didas claves cnflodient, quod circa prxdidarum clavium cuftodiam fraudem ali- >C quam non committant, unde Eeclefia poflit ledi. Nec fuper contradibus, conccflioneobedientiarum mutuis contrahendis, feu aliis negotiis, qux fiunt ad tempus, aliquas litteras figtflabunt abfque confenlu Capituli, vel faltem majoris, fit fantoris partis ejufdem. Litteras autem luper locationibus, fic penfionibus numquam pro alio Sigillabunt abfque confenfu Decani , & totius Capituli, vel majoris, fic Sanioris partis; ficomnesLtttcrxfigillandx legentur in Capitulo horadebita, prxfcnt ibus Canonicis, qui tunc funt in Eeclefia, refidentibus. Utters vero alienationem perpetuam continentes numquam figillentur nifi de confenfu fuperioris Decani, fit totius Capituli, & folemnl-D utibus, quas jura requirunt. Prxdidi autem de clavibus ipfis facient copiam tum opus fuerit bona hde, fit fi de Civitate aliquis ex eis recefferit elavem fuam altcui Canonico de fuo ordine cum Confilio Decani committat. Ordinamus prxtcrea ut omnes libri Ecclefix re. digantur in feriptis, fit eorum nomina fingulis annis in fupradido generali capitulo recitentur ; fit hoc idem fiat de ornamentis Ecclefix, & thefauro, provifo, ut fit libri ordinatione ecclefix, fit thefaurus femel in anno, Capitulo, vel aliquibus a Capitulo defignatis oftendantur, fic feriatur excommunicationis fententia per Decanum auditate noftra in omnes illos, qui habent aliquid defhefituio, libris, ornamentis, E cartis, feu privilegils Ecclefix nifi reftituant infra menfem, ncc dc celero liber aliquis Ecclefix alicui etiam Canonico concedatur, nifi fub bono pignore, vel faltem ab eo competenti memoriali recepto, fic con.ceffi repetantur, fic rchabcantur infra menfem. Prxcipimus autem quod provideatur Ecclefix de Cafulis, Dalmaticis, & Tunicis, nec non Albis, ficce teris ad Miffas celebrandas neceffarits ornamentis. Privilegia prxterea , & chaux Ecclefix in libro aliquo ordinatim cum fuis titulis confcribantur fit cuflodianlur ficut confuelum eft , provifo tamen quod iu locipialibus conferventur,

—SL

C3P tur, quod nec confringantur Sigilla, nec char- A dualia habeantur. Statuimus, ut Canonici pri-
-------tz per injuriam putrefiant. Ad cuftodiam autem privilegiorum, quam chartarum five tan- »»w5l 8anr Epifcopum folum, five capitulum five utrofque, tam cultos Ecclefia:, quam duo Canonici honelli ad hoc a Capitulo deputati diligenter intendant, qui jurabunt ea liervare fideliter, fic quod inde facient copiam capitulo de hia, quz tangent Epifcopum cum opus uerit bona fide, fic hoc de fcientia Capituli firm per fiet. Cum autem debuerit heri copia allcujus privilegii, feu carts per duos, qui ex eis, qui ea cuflodient vel (altem per unum fiet exinde ortenfio, per quos vel per quem exinde farta copia ad tbclaurum Ecclefix, ut ubi cuftodiantur fideliter referantur, fic emm Om- B nia ad utilitatem Ecclefiz poterunt m porterum confcrvari. Omnes iufuper redditus Ecclefiz fic proventus, fic ubi, fic in quibus confidant, in volumine publico confcribantur, fic fi aliquid accrevit fingulis annis in generali capitulo feriptum hujus corrigatur. Si quis Leodienfis Canonicus przbendam fuam, aut focii fui, five in grofhs frudibus, live in dilributionibus violenter acceperit, denuncietur a Decano excommunicatur, qui fi excommunicationem habens per annum animo fuftlnuerit indurato, per Epifcopum privetur pratbenda, fic aliis beneficiis, quz in eadem Ecclefia obtinebat. Acoliti fic infenores, vocem in capitulo de *cetero non* habeant, quod fi aliquis C eorum contra hanc ncftram conftitununem temere *fc* inieccrit, nifi noviter per decanum a capiiulo incontinenter recedat, excommunicationem ipfo fado incurrat, cui dum in excommunicatione perrtiterit, fubtrahantur diftributiones refedorii fic horarum- Eum >amen, fi ablolvi petierit, Decanus audoritate noltra przftita fatisfadionc abfolvat. Hanc autem poenam ftatuimus pro eo, quod ficut intelleximus, conftimtionem a bonz Memoriae Domino Guil done Prcneftino Epifeopo, quondam Apoftoli cz Sedis legato fuper hoc editam, non fervabant, nec dignabantur ad Sacros Ordines te facere promoveri. Item ftatuimus, quod nulli perfonz duo perfonatus in Ecclefia Leodienfi D de cetero conferantur, fic quod Decanus fit Sacerdos, vel faltem infra annum promoveatur in Sacerdotem, qui fi tamen juftum impedimentum, fic notum haberet capitulum poterit ei annum alium, fic non amplius ex caufis neceflariis, fic evidentibus indulgere, qui jurabit refidentiam, fic nullum alium tenere poterit perfonatum, item cum Gonftitutio Lateranenfis Coucili, quz incipit; *Omti tanxf-*

ficc. plane przcipiat quod quilibet adultus femel in anno proprio Sacerdoti fecreto fua omnia confiteatur peccata, praecipimus, quod omnes tam majores quam alii dc Ecclefia femel in anno confiteantur Decano, vel faltem de ejus licentia certz perfonz. Et hoc ex ju- E fta caufa, prout dicit ditfa Contlitutio. Quod præcipimus modis omnibus oblcrvari. Ordinarium fiat in Ecclefia noilurnum, fic diurnum quo contineantur omnia feriatim quz per totum anni circulum dici debent: fic fiant inde duo libri ita quod in utroque per fc totum ordinarium habeatur, quorum unus ex una parte chori, fic alius ex parte alia cum catena ligetur, fic quilibet poflit aperte videri quid circa divinum Officium quotidie fit agendum. Jn choro przterea hinc, fic inde duo groflą pfakcrta, duo grofla antiphonaria, ftduogra-

mo anno faciant per annum integrum conti- anno nuam refidenuam, & qui non fecerint refidentiam compellantur *fuere* per fubtraAiotiem pro- <Kf' ventuum; nec det Decanus primo anno licentia alicui, nifi per capitulum, & tunc «x jufla caufa in capitulo probata nec hoc primo anno fiat frequenter. Aliis autem annis fimiliter refidebunt Vcnintamen licentiam trium Septimanarum tantum, ut abfens lit Canonicus, rationabili caufa interveniente poterit conterit conferre Decanus. Quando vero port datam licentiam ad Ecclefiamreverfus fuerit aliam fimilem licentiam oon habebit, nifi fex feptimanis clapfis, prarrer quam fi neccifiratem evidentem in Capitulo oftenderet, fic probaret. Plane fi quis tine licentia receflerit, vel poft datam licentiam ultra terminum moram fecerit fine rationabili caufa probata in Capitulo, ftipeodio fuo privabitur, & poli reditum in Clauftro ponetur, quandiu Capitulo placuerit. Et hoc fine rellitutione frudum przccJentium, & omnibus horis quandiu inclulus fuerit tenebitur intereiTe. Sententia Decani dc Capituli inconculfe ferventur, & a nemine, nifi mediante juris tramite revocentur. Ceterum cum ficut intelleximus io magna pruna Dominical!, & in pialmis Familiaribus Litania, ficColledis, qux dicuntur port primam in Quadragefimatn, fic lingulis diebus ad Tertiam, nec non Dominicts diebua procellionem, magnus erat defettus co quod nihil percipiebatur in cis; Statuimus &i ordinamus % ut venientibus ad lingula przdidorum, fic ulu ad finem perfeverantibus ptetterea, quz confuevenjnt percipere denarius unus detur, fic diebus dominicis, fic fertivis ad proc«<Ttones duo denarii tribuantur: DeArchidiaconis autem dicimus, quod nec in Capitulo locum teneant debitum dignitati donec in Diaconos fuerint ordinati: qui cum prefentes fuerint in Ecclefia fuas dc Evangelio faciant feptimanas. Qui nihilominus per medietatem aani in Ecclefia refidentiam faciant, fic hanc lurent, nifi forte dc Epifcopi licentia fit abfentes. Si vero eos peregrinari vel ad fcholas velle irecontigerjr Epifcopus eis licentiam non denegare poterit; cum autem in Ecclefia fervire debuerint, fic neglexerint fi Capitulum cosluperhoc convenerit fecundum antiquam conluetudinem judicio parium fuorum exhinde parebunt. Porro cum fuas Archidiaconatus vifitaverint, vel pro negotiis Ecclefiz abfentes efle dcburiint unum vel duos dc canonicis fi voluerint, de licentia Decani, allumant ad ipfos juvandos, feu ad confilium fibi dandum. Przterea quia ficut intelleximus ex multitudine Clericorum palTim Chorum intrantium divinum officium turbatur, potius quam juvetur, Ordinamus ut nifi per cantorem chorum de cetero nullus intret, exceptis clericis Canonicorum, qui cum habitu honerto intrabunt, fic tales elegantur per cantorem, qui h oneftum habeant, fic in aliquo Chorum juvare fciant. Chorus per duos Canonicos fervetur Continue, ficut eft in Ecclefia ordinatum, Ac in Solemnibus per Cantorem, fic alios ficut fieri confucvit. Denique quia multi occafionem prztendunt non veniendi de node ad Ecclcfiam, fuas vel confanguineorum fuorum inimicitias allegando ftaiuimus, fic prreinimus quodclatrtlrum claudatur, fi fine kandalo poteft fieri, & fiant port» in clauftro, fic fint *ibi* duo curtodes denode fibi certo falatio afli&nato. Provdu quod λ pulla-

anno ** faiionc filcntii nique port matutinas cantatas in hyriivc, & in xtbte ufque ad di«-m claulx bniü'Ctx porta; , ne per occafione* hujus di- c^our.i defraudetur. Diebus Dominicis quando imminet proccflio fienda, fiat aqua benedda 10 choto lolemniter per fcptimanariiun ante p.occflioneru Diacono, dcSubdiacono prxfentibus, fic fic parati ad proceffionem incedant. Decani Pirpofiti, Archidiaconi, Scholaftici, & cantores debitam refidentiam in Ecclefia faciant, & tam ipfi quam alii omnes vadant ad negotia procuranda cum a Decano, & capitulo fuerint requifiti, quibus decentes dentur expeofx, fecundum qualitatem perfonarum. Minifleriales, & officiales Ecclefix minifteria fua faciant per fe non per Vicarios diligenter ad qux node & dic parati exilant. In Ecclefia jaceant, qui cx officio fibi commiflo ad hoc tenentur. Difcretis viris, & fidelibus, & habilibus committantur ifta officia inutilibus inde amotis per Decanum, & Capitulum infra menfem. *Bona ad difiribntienet borarnm ordinata, IS flalnta, omnia, qna fnpcrvcnitcnt vtl abundaverint,* ad *nailor ailot njxt boraram quam ad difiributicnet omitfantur, & ntbil corporibxi _prbabendaram acere-Jlat, inm cx boc Excidia ferz/itinm & enitui at^mentetur* · Hxc autem qux de Canonicis majoribus dicimus de canonicis Sandi Materni, & parvx menfx, & aliis bénéficiât is Ecelefix ptxfertim quantum ad fervitium Eccichx diftributiones denariorum pro horis, & ad faciendam refidentiam ad quam tenentur. Item ftatuimus, & prxcipimus, & ordinamus, quod quolibet anno in Capitulo generali, quod ordinavimus fieri io craftino Fefli Beati Lamberli, eligamur dc Capitulo tres fidedigni, qui inquirent de vita, fic converfatione Canonico ïuia Beati Lambeni, Sandi Materni, fic parvx menfx, & Gapcllanorum, & Vicariorum, 'fic. Clericorum de Ecclefia, praefertim de quibus eft fcandalum, & infamia, & quid invenerint portent ad Capitulum, & tunc Decanus, & Capitulum corrigant, qux conigenda invenerint, fecundum qualitatem deliciorum. Statuimus infuper, demandamus, utannuatim in fefto omnium Saddorum finitis vefperis de die omnes campanx pulfentur, & vefperx pro mortuis cantentur, & node fequenti matutinx, & in craftiao ejusdem fefli mifla pro mortuis, ficut in feflis prxeipuis folcmnitaiibus celebretur. Has autem noftras conftitutiones prxcipimus inviolabiliter in cujus tei teftimonium prxfcnrcs hss figilli noilri munimini fecimus robotaii. Datum Leodii V. Lus Novembris anno Domini MGCL. ANNO 1

chr isii QRCIIEK

CONSTITUTIONES PROVINCIALES E BOR ACENSES,

οικιπ CIRCITER

Per dominum VPaltenttn Gray, quondam archiepifcopum Eboraccnfem.

Ek cadre.· *MS. Bibliotheca Cotton, edidit colkflor Anglicntu.*

DEcretum Domini VFaltery Gray, quondam aichicpifcopi Eboracenfis, Anglix primatis, & Apoftolicx fedis legati, editum apud Eboracum, tempore vifitationis iux, tam ad honorem Dei, fic ecckfix Eboracenfis, ac omnium ecclefiarum per totam provinciam exi flentium, quam dodrinam, prrfentem informationem, fic memoriam omnium futurorum.

Gim plerumque inter redores ccctelianim, feu vicarios, in provincia Eboraccnfi conditurος eorum demque parochianos, (uper variis ornamentis, rebulque ecclefiafticis, altercatio non modica fit exorta: Ideo quanta, qux, fic qualia ad redorem, feu vicarios ecclefiarum, per totam provinciam Eboraccnfem conftitutos, fuftentationem, fic reparationem pertineant, qux autem ad parochianos eorum dc rebus, ac ornamentis ecclefiafticis reparandis pertinere nofcuntur, per fubfcripta fcilicet clericis omnibu; clucefcat. Et ideo ordinamus ficftatuimus, ut parochiani noftri omnes fit finguli cxiftant fic dodi m fingulis fubfequentibus, ut fciant fic intelligent, atque obiervent totaliter univerfi, videlicet quod calix, miflale, veftimentum ipfius ecclefix principale I videlicet cafula alba munda, amidus, ftola, manipulus, zona, cum tribus tuellis, corporalia, fic alia veftimenta pro diacono honefta, juxta facultates parochianorum fic ecclefix, cum cappa ferica principali, pro principalibus feflis.* fic cum duabus aliis, pro choris regendis, in feftis fupradidis; crux proceflionalis, fit. alia crux minor pro mortuis: fic feretrum pro mortuis: vas ad aquam benedidam.· ofculatorium candelabrum ad cereum Pafcalc; thuribtiluin, lucerna cum tintinnabulo velum qtiadragcfiinale, duo candélabra pro ceroferariis. De libris, legenda antiphonalc, graduate, pfalterium, troparium ordinale, miflale, manuale, frontale, ad magnum altare, tria fuperpellicia: pyxis pro corpore Crifti hoocfta: vexilla pro Rogationibus, campanx magnae cum chordis luis; fons lacer cum ferura.* chrifmatorium, imagines in ecclefia, imago principalis in cancello, dc quo fando dedicatur ecclefia. Reparatio librorum & veftimentorum, quoties contigerit emendari, cum omnibus fupradidis. Luminare in ccclefia; reparatio navis ecclefix, fic conftru&io ejufdem, cum campanili, interius & exterius; fcilicet fencftris vitreis, cum claufura coemeteriorum, cum aliis navis ecclefix, & fingulisaliis, qux ad ipfos pertinere nofcuntur.

Ad redores vero, vel vicario*, juxta varias ordinationes, omnia alia pertinebunt: fcilicet cancellus principalis cum ejufdem reparatione, tam parietibus, quam teduris, & fencftris vineis eidem pertinentibus, cum defeis & fcamn.s, fit aliis ornamentis hone(lis: ut cum Propheta cantare valeant: *Domine diiexi decorem domat tua, &c.* cum manfo reftorix, & ejus reparatione hinc inde: & alia, que non funt feripta in libro hoc. Noverint fe redores, vel vicarios, à locorum ordinariis compelli pofle, fecundum conftitutionem, & alias iu hac parparte probatas, &c. Pf4- »»

E/X dccimli fanl, agnorum, ιαπῖῃῦ, molendinorxm, paftttral, pifcariorum, apum, tj lnert negotiationlt.

QUoniam propter divrrfas confuetudincs in petendo decimam, propter divertas cau-

oufa$< jntcr ΓΙΣΟΓΜ çcclefurum fit parochia-A contentiones, fcandala fic permaxima oriuntur: volumus quod in cunftis ecclefiis parochialibus, per archiepifcnpatum vel arcbidiaconatum conflitutis, uniformis fit petitio decimarum, fic proventuum cccieflafticorum*, nifi parochiani competentem, pro talibus decimis, velint facere redemptionem.

Volumus etiam, quod darcimc de fœtus, ubicumque crefcant, five in magnis pratis, five in Mrvis; five in chevicis, exigantur.* fic prout <jpedit, ecclefiz perfolvantut.

De nutrimentis animalium, volumus, fi dc agnis, quod pro fex fic infra, fex obolos dentur pro feptem feptimus agnus, fic fupra femper detur pro decima: ita tamen, quod rcâor ecclefiz, qui feptimum agnum receperit, ires obfos det: denarium paroebiano, qui nonum det obolum, vel expedet redor ecclefiz uique ad alterum annum, donec poflit decimum agnum habere, fi malueritfic qui ita expedabit, femper exigat fecundum meliorem agnum, vel tertium ad minus de agnis fecundi anni, fic hoc propter expedatiooem primi anni. Et ita intelligendum cft dc decima lanz.

Sed fi oves alibi in hieme, alibi in cftatc nutriuntur, dimidia datura eft: fimiliter, fi quis in medio tempore emit, vel ve<xliderit oves, fic certum fit de qua parochia oves illzC venerunt, dividenda eft decima, ficut de re, quz adquiritur ex militia. Si autem incertum fuerit, habeat illa ecclefia, infra cujus limites, tempore tonfionis ove inveniuntur.

De lade, volumus quod dccimz folvanrur, dum durat: videlicet de c.ifeo in temporefuo, fic de la&e in autumno fic in hient, nifi parochiani competentem velint, pro decimis talibus, facere redemptionem, fic hoc ad commodum ecclefir.

De provenientibus molenuinoium, volumus, quod decime exigantur fit ib'»antur, utquead valorem proventuum laciant reaemptionem.

De paftu.is autem, pifiarii», tam communibus, quam non communibus, ftatumus, quod decima; fideliter pcrfolvantur, fic per numerum animalium dc dierum, ft expediat ccclefiz.

Dc pifcationibus autem dc apibus, ficut dc omnibus aliis bonis jufte adquifitis, quz renovantur per annum, ftatuimus, quod dccimx exigantur, fic hoc debito modo. Statuimusautem, quod decima dc artificibus, fic mercatoribus, fit lucro negotiationis, five dc arentaria, fabris, textricibus, fit omnibus aliis ftiB pendiariis; videlicet det decimas de ftipendiis fuis, nif> Ipfi ftipendiarii aliquod certum ad opus, vel ad lumen *la* ecclefia velint dare: & hoc, fi reftori placuerit.

Io petittooc autem principalia legati volumus, quod confuetudo provinciae cum poflelfione ecclefir *obfervetur;* ita tamen, quodreâor ecclefiz, fuerit vicarius, feu lapcllanus Dominum habeat pras oculis.

Sed quoniam inulti inveniuntur decimas dare nolentes: ftatuimus, quod parochiani admoneantur femel, fecundo, fic tertio, ut decimas Deo fic ecclefiz foivant; quod fi non emendaverint, ptjmo ab ingreftu ecclefiz fufpendantur, fic ficdemum, adfolutionem, per Ccenluram cccicfiafticam fi neceflc fuerit, compellantur Sed cum diftz fulpcnfionis relaxationem fic abtolu ionem petierint, ordinariis locorum mittantur abiolvendi, fic debito modo puniendi. Redores ergo ecclefiarum, feu vicarii, capellam annui, qui przdiftas decimas modo prarierpto, feu propter formidinem hopinum, feu favorem Dei timore poftpofito, cum eifeâu non petierint, perna fufpenfionis involventur, donec dimidiam marcam, propter inobedientiam, archidiacono loci perfolvcrint.

ANNO CHRISTI ciRCtrER

<3$

CHRISTI

CONCILIUM EBORACENSE

De ornamentis ecclefiz, ab eodem Waltero Gray, incerto anno celebratum-

Ex MS· codia bibLiothfcx Cotton, fdidit colicilor jfnghcxnxr.

DFcretum domini Waltcri Gray archtepiD icopi Eboracenfis, Anglic primatis: & Apoftolicz fedis legati, editum apud Eboracum tempore vifitationis fus, tam ad hooorem Dei fic ecclefir Eboracenfis, ac omnium ecclefiarum per totam noftram provinciam exifteotium, quam doftrinam przfcntium, informationem fic memoriam omnium futurorum.

Cum plerumque inter redores ecclefiarum feu vicarios, in provincia Eboracenfi conditu-ros. eorumdemque parochianos, fuper variis ornamentis rebulque ecclefiafticis, alteratio non modica fit exorta: fic ideo, quanta, que, fic qualia, ad reftores feu vicarios ecclefiarum, per totam provineiatn Eboracenfem conditu-ros, fuftentationem fic reparationem pertineant; quz autem ad parochianos eorumdem, dc rebus ac ornamentis ecclefiarum reparandis pertinere nofcuntur, per lubferipta, fole clarius omnibus elucefcar. Et ideo ordi umus ic ftatuimus, ut parochiani noftri omnes *bl* fmguli exiftant fic dofti in fingulis fiibfequentibus, ut feiant fic intelligent atque obiervent totaliter univerfi; videlicet quod calix, miftate, vcftimentum ipfius ecclefiz principale: videlicet caiula, alba munda, amiftus, ftola, manipulus, tona, cum tribus touveilis, corporalia fit alia veftimenta, pro diacono *& fubdiacono honcfta, juxta* facultates parochtaaorum fic ecclefir, cum cappa fcrica principali pro principalibus feftis, fic cum duabus aliis pro choris reg Rendis in feftis fupradiftis: crux proce&onalis, fic altera crux minor pro mortuis: dc feretrum pro mortuis: vas ad aquambenediftam, ofculatorium, candelabrum ad ecrcurn Pafchale, tburibulum, lucerna, cum tintinnabulo, velum quadragefimale: duo candelabra pro ceroferariis. De libris, legenda, antipbonale, graduate, pfalterium, troparium, ordinale, miftate, manuale.- frontale ad magnum altare, tria fupcrpellicia, pyxis pro corpore Chrifti boocfta: vexillum pro Rogationibus,

cam-

ANNO CHRISTI

Campana: rnagnx cum chordis fuis: fons, facer, cum feiura; chrifmatonum, imagines in ecclefia; imago principalis in cancella, de quo dedicatur eccleûa: rcparafio librorum & veftimcntorum quoties contigérint emendari, cum omnibus lupradiftis lin.............. inecclefia; reparatio navis tcclefir & conftitutio ejufdem, cum campanili interius & exterius, fcilicet fcneilris vitreis, cum claufura coemeteriorum, cum aliis navis ecclefia:, & fingulis aliis, ab ipios "parochianos pertinere nofcuntur. tordinationes, omnia alia pertinebunt; fcilicet cancellus principalis, cum ejufdem reparatione, tam parietibus quam teduris & teneftris viticis eidem pertinentibus cuin defeis &fcamnis, ac allis ornamentis honcllis, ut cum propheta cantart valeam. *Domina dlkxl dtcorem damur tu*, &c.* cum manfo re&orix, & ejus reparatione /line inde, & alia quae non funt feripta in libro hoc, noverint, *Le redores* vd vicarios a locorum ordinariis compelli polle, kvundum hanc conftitutioncm, ac alias io hac

Ad rectores vero vel vicarios, juxta varias Bparte probatas, &c.

SYNODUS OXONIENSIS

ANNO CHRISTI

In QUA LITLR.-E JUGIS QUOD CAPELLÆ REGIÆ LIMERÆ SINT, LEGEBANTUR,

Anno ujo. habita.

Ex MS. Rot. per. 34. §. *Henr. 111. in dorf. n.* 1,

An. ,1‹J Ex W.lv. ■ I I'-'£ sf. Ex Munii Supf< r-ig

REX univerfis praJatis, & eorum procuratoribus vocatis, & venturis apud Oxon. pro gratia Cantu, archiepifcopo a domino papa concerta, falutem. Cum capella: noftra: in epifeopatibus Ccftr. Sar. Lend. & alibi in regno noftro temporibus noftris & progenitorum noftrorum adeo libcix extiterint, & immunes, quod nec dominus papa, nec aliquis atehiepiicoptis leu ptxbtus lurifdiftioncm vd poteftatein fuam extenderit aJeaidem, ı1.nuendo aliquid m eisdem, vel exigendo tubfidiuin vel aliquid aliud, quocumque nomine ab eisdem; vobis dillriâc inhibemus, quatenus metis veftris hailenus ufnatis contenti, nihil exigatis nomine graiix pixdiclx Cant, archiepifcopo concef-f.t, vd qualicumque alia occatione a capellis memoratis; vobis przcavcntes, ne frtis delatores vel acculatores spud fedem apoftolicam, vd «libi iuper juribus & libertatibus noftris, ficut indignationem noftram velitis evitare, & fidelitatem nobis vinculo juramenti prxftitam obfervarc. In cujus, &c. Tcftc rege apud Wcftmonafter. 20. die Aprilis

O O»«O

PRUVÏNENSE CONCILIUM

In quo Parisiensis concilii anni 1248. statuta confirmantur et supplentur,

Anno 1251. habitum-

Ex cartario Trece^fi enti Cl. V. dominus Brayer canonicus Trete^fit.

Atiert Mlrl. Vrr M«n: VII

„ **A Nno Domini MCCLI. die Mercurii** „ poft felium B. Marix Magdaknx ce-„ lebravit idem dominus Gilo archicpifcopus „ Senonenfis, concilium apud Pntvinum, in „ quo concilii prxditti (anni MCCXL1II.) „ ftatuta renovata fuerunt, & ea dc novo ftatuta qux iequuntur.

De excommunicatis ultra annum, &diem, ita fiat ut fuperius eft ftatutum; hoc addito, quod fi venerint, concilium, prout juftum fuerit, & viium fuerit expedire, contra ipfos procedat; fi non venerint, denuntientur excommunicati in pleno confilio. Moneantur per diceceianos, ut infra diftum terminum ad emendationem veniant: quod fi non venerint, dioe**cefanus contra ipfos procedat, prout juftum fuerit & vifum fuerit expedire; & hoc de illis, qui pro caufis propriis & culpis propriis funt excommunicat!, & qui habent potcftatctn emendandi.**

Item, ftatuimus, ut contra illos, qui capiunt res illorum, ad quorum inftantiam aliquis excommunicatur, vel trahitur ia caufam coram ecclcfiaftico judice, vd qui capiunt eorum corpora, ve) amicorum fuorum, vel res ipfius judicis, proccdatui fecundumconflliutionem domini Honorii, & in hoc epifeopi fibi invicem mutuum confthum & auxilium impendant.

CON-

CO/N CILIUM INSULANUM

E< Caffart.
Appead-
Tor»· XT-

Ab ArelstcnGs provinc e prefulibus, przfidc Joanne Bauciano archiepifcopo cclcbrarum anno Dorn. MCCLI.

Prodit nunc primant ex tad. MS cardinalis Chifili: in <ju> fle Infcrioitter
Concilium fecundum domini Joannis

TITULI CANONUM.

PRÆFATIO.

Hac funt ftatuta, per dominum Joannem Dei gratia fande Arelatcnfts eccleûe archiepifeopum, apud Infulam in provinciali capitulo fada, & renovata, prarfentibus & coufentientibus audoritatem praedantibus, venerabilibus in Chrifto patribus R. Cavaliecn. B. Maffilieo. G. Carpentoraten. B. Tricaftrino R. q Tolonen. fit P. Auraicen. epifeopis. Dominis Joan. Avtnionenfi, fltS. VaGoncnG, etiam epifcopis, fe canonice cxcufantibus, fed tamen chis...............committentibus vices luas; przientibus etiam pro majoii pane abbatibus, & prrpofitis, & prioribu» convcntualibus provincia: Ardstenfis, an. Dom. MCCLI. die Martis poft feftum Exaltationis fandz crucis·

CANONES.

L

Vt fidet catbolica frequenterprodicetur.

PRimum capitulum de fide catholica frequentet przdicanda, fcilicet fecundum quod in Artlatcnli concilio olim oofeitur conftitutum Anaria, quam aufboritatc hujus con* cilii.

I L

Vt flat inquifitia t-xrcticoriun I

Item de inquifitione hzrcticoramobfervetur, quod ftatutum eft in canonibus & ftatutis conciliorum: & Hat diéba inquifttio a quolibet epifeopo in fua dicecrfi : & feripta olim fadla re quirantui a Prxdicatoribus & ab aliis qui ea habent, tam audoritate ord·

I I I.

Vt baxa bar. ficorum a pralutis occupentur.

Infuper addentes quod bona hzreticorum fub dominio & jurifdifttone ecclefiarum exiftentium, a przlatis ipfarum ecclefiarum occupentur. Si quis autem alius bona talium, live mobilia vel immobilia, in prxjudiciumdiélarumec clefiarum, ve! prxlatorum, per /c vd per alium invadere, occupare, feuconfifcare przfumpferit; fit uterque ex tunc ipfo fado excommunicationis fententia innodatus, poteftatc abfolvendi domino archiepifcopo, & diœcefano loci, congrua fatisfadione przmifla, auétoritacc prxfcntis concilii refervaca.

I V.

Vt fententia excommunicationis fcrwtur, 4· puniantur contemptores.

Item fententia excommunicationis, cum debita admonitione & maturitate proferatur, & ab omnibus tam privilégiâtis, quam aliis inviolabiliter obfervetur; & contra contemptores excommunteationum, fervetur quod continetur in concilio · Valentino. Et ft ulterius contempferint, puniantur pecuniaria pcena contemptores, ut continetur in concilio Arefatenft, ft hoc poterit per temporales dominos obtineri.

· a». c 17
An. › c *'

V.

Vt decima exigantur & prodicentur.

Item de decimis ftatuimus, quod exigantur & przdicentur frequenter fecundum tenorem litterarum domini papx, & fqlvantur ecclefiis vel prxlatis, quibus de jure debentur.

A

V I,

*Ut uflamenta in pr*fcntia prttbrterl flant.*

Item de tcftamentis faciendis in prxfentia redoris ecclefix, vel parochialis faccrdotis, fervetur quod ftàtutum eft in dido concilio * Arelatenfi, «& concilio Tolofano -.

V I I.

Vt canonica portio folvttxr.

Item ftatuimus, quod canonica portio exigatur & folvatur fecundum canonicas fandiones.

VIII.

Vt exccftit privilc^lafomm cccrccantxr

Item fuper exceifibus privikgiatorum coercendis fervetur conftitutio domini il!' Innocent» IV. qux incipit, *Volenter* *

I X.

D·: pl&norantlbut ackJict vd prébendes.

Item ftatuimus, quod quicumqucautoritate vcl temeritate propria, tcclcfias, vel eccleiiafticas pnbendas pignoraverit. vcl gadiaverit, feu bona eorum invaicrit, feu occupaverit violenter, nifi intra vm. dies fuperhoc fatisfecerit, fit extunc ipfo fado excommunicationis fententia innodatus. Diœcefano tamen epiicopo ab hac excommunicationis fententia abfolvendi. authoritate concilii, concedimus poteftatem.

X

Di pedantit it falinariu.

Item de novis pcdagiis & fatinariis qux per Arelatenlcm provinciam exiguntur, fervetur quod m Avcnionenfi. * & Arelatenfi * conciliis continetur. V- «. *""* * An. n »,

X I.

Dc con/ratriit & confpiraiiooibut.

B

Item fuper confratriis, conjurationibus, confpirationibus, colligationibus, focictatibus, vel 'quocumque nomine cenfcantur, vocentur pada feu conventiones, fervetur quod ftatutum eft in concilio* Valentino : hoc addentes, quod fi qui ad enervandam ceniuram ecclefiaiticam, vel ut contumaciter, perdurent in excommunicatione, prxdida pada vel conventiones inire prxfumpierint contra jura ccclefiaibca, five ante excommunicationem five poft, di£ta C jyéla, conventiones, vel etiam vota, vel promifliones, prorfu» irrita habeantur & denuncientur, ficut in dido con, cilio continetur.

X I I.

De preclbtu pro negotio terra fonfix factendit.

Item pro negotio terra* fands dicatur pfalmus, *Dcut venerant jentet ;* oratio, *Dtut qui admirabiliprovidentia :* ficut D fieri confactum.

X I I L

De cUndt/linit matrimonlif.

Item clandcftina conjugia fieri prohibemus; que fi fada fuerint, procedatur contra contrahentes fecundum canonicas fandiones.

STATUTA SEU CONSTITUTIONES

rrcLFstA Lugdunensis

Anno Domini MCCLI.

Ex To<no "^QOs Philippus Dei gratia prims Lugdunenf,$ ecc,'-'a: elcdus, notum facimus Univerfis praetentes litteras inipefturis, quod obhtis nobis in feriptis ab A. decano & capitulo didx ecclefix nuftrr quibufdam ftatutis, feu conftitutionibus ecclefix memorate : cum eafdem pias & laudabiles invenerimus, ad inftan- E tiarn & nquifitionem di&i Capituli eas approbaœus & confirmamus: pnccipientes eas inviolabiliter cuftodiri, caique fub figillo noftro & capituli dc verbo ad verbum infert fecimus in hunc modum ·

I.

Statutum eft ut omnes canonici in fua inftitutionc jurent, quod lervent ftatuta & confuetudines ecclefiz, dc permutationem comitis forenfis. ta quçd nullo modo confentiant ut teri* ecclefi* a commutations: fratrum Deo ÔC fando Stephano in propriis perfonisfervfentium abftrahantur: dc quod nulli stentur, nifi clericis *in* eadem ecclefia continue relidentibus, dc quod nullus admittatur in caoonicalem focietatem: nifi illa juraverit.

I I.

Jurant etiam, quod in nullum clericorum dc corpore ecclefiz manus in/tcianr violentas, vel in habitationem, aut familiam ipfius.

I I I.

Jurent etiam, quod elecmofynam pro polle fuo adimplebunt.

I V.

Pro rcfidcnte autan habetur, qui procurationem continuam in,propria domo vel aliena fecerit, & in ecclefia fecerit feptimanam. AHi vero, qui de bonis ecclefiz tantum non habent, quod procura'iooem facere teneantur fecundum ftatuta ecclefi*, & habent certum hofpitium proprium vel alienum, & in ecclefia faciunt feptimanam, dc pro majori parte anni ferviunt in propriis perfonis, pro relidentibus habentur.

V.

Sunt autem in eadem ecclefia majores canoDici, dc alii minores przbendarii, dt iterum duodecim capellaniquorum nullus in fua inftitutione percipit beneficium temporale, przterquam quotidianam refedorii diftributioncm.

V I.

Bona vero canonicorum cedentium vel decedentium in commune refervantur, donec tantum dc bonis vacaverit, quod inde poflit commode fieri divifio inter fratres

V 1 I.

Statutum eft, dc perpetua inhibitione firmatum, nc fucceffiones in ipfa ecclefia de cetero fiant, dc ne refedoria *in* divifioncterraiumalicui in beneficium atlignentur.

VIII.

Item ftatutum eft dc juramento firmatum, ut canonico habenti m ipfa ecclefia ccc folidos reditus, fi de vavaflbribus fuerit, nihil amplius in divifiooibus laciendis de cetero detur, nifi infra annum a complemento redituum paedidorum convivium continuum fecerit, dc perleveraverit. Si vero de minoribus fuerit caftellanis, habens ab eadem reditus viginti libras, lupradiéiz fubjacebit obnoxius conditioni. Si autem de majoribus, fuerit, videlicet comitibus, ducibus live baronibus, habens ab ipfa ecclefia reditus triginta libras, przfatz conditioni fubracebit. Hoc idem ftatutum eft de przbeodariis, fi vj I. libras in reditibus ab ecclefia habuerint; dc de duodecim çapcllanis, fi centum fofidos in reditibus habuerint: quod videlicet nihil amplius percipiant, nifi infra -tinum a complemento redituum przdiâorum, convivium continuum faciant fic perieverent.

I X.

Item ftatutum eft, ut canonici, dc omnes alii qui in ipfa ecclefia habent przbendas, fi ad fcholas profitât fuerint, quamdiu ibi ftudere voluerint, plenam dc integram refedorii przbeodam habeant: nifi tales *fuerint,* qui ab ipfa ecclefia xv. libras reditus fint coifecuti, quibus przdiâa non erit concéda prxbçnda.

X.

Statutum eft, ut decanus, dc cuftos fandi Stephani, facrifta, dc magitter officium presbyterorum, dc archidiaconus, officium diaconi faciant, poftquam fuerint officia dignitatum adepti.

X I.

Item ftatutdmeft, ut nullus in numero duodecim tacerdotum admittatur, qui ecclefiam habeat vel teneat per fe, five per vkariuru perpetuum, vel temporalem t *& eo* ipfo quod in przdiâo numero admittitur, amittat ecckfiam, fi quam habet, fic patronus illiiq ecclefi* dc ea ftatim valeat ordinare: dc fi poftea ecclefiam receperit, eo ipio videatur renunciafie capelhni* noftrz.

X I I.

Statutum eft de morientibus, ut reditus fuos, a tempore.mortiWu* ufque ad annum percipiant. De tranfeuotibus vero ad religionem idem eft Conftitutum. Quod fi in archiepifcopum velGn epifeopum aliquis fuerit promotus; reditus litos amittit, poftquam dignitatem illam pleno jure fuerit aftecutus.

XIII.

Uni perforuc duo perfonatus non concedantur.

X I V.

In refeftorio cibaria & denarii, qui pro cibariis dantur, zqualiter dividantur.

X V.

Eleftus adfacrosordines, a quibus eligi debet quadragefuna die ante ordinationem, vel eo amplius przmonitus, fi recipere contempferit donec latisfcciat, in choro & relcôorio non recipiatur.

XVI.

Supra chorum antequam fubdiaconus fiat, nullus recipiatur: & ante nec vocem habet iti capitulo, nec aliquid percipit in divifione terrarum. Cum autem aliquis levandus fuerit fupra chorum habito fuper hoc traâatu in capitulo & licentia obtenta, fi fuerit de dextro choro levatur a przcentore, fi de finiftro fuerit, a cantore. Ordo diaconatus levat omnes canonicos fupra chorum, & quatuor de przbenJariis ecclefi* fcilicet dapiferum, panetarium, £incernam refeftorii, & magiftrum fcholarum. lrdo faccrdotalis levat omnes fupra chorum.

XVII.

Irem in choro Uugdunenfis ecclefiz nullus admittitur, nifi de legitimo mattrimonio natus, nec qui dc religione exierit: nullus etiam clericus admittitur, nifi habeat dominum de ecclefia, in *cujus* domo continue procuretur, qui a domino fuo per fe vel aliquem declericis fuis per jus przfentandus eft ecclefiz lanftz crucis, & ibi debet per duos menfes vtl amplius defervire. Poftea vero ecclefiz fandi Stephani debet przfentar», dc ibi per quatuor ad minus defervire. lu quibus duabusecdefiia, videlicet fanâz crucis, dt fandi Stephani, quz contigu* funt majori ecclefi», dt officia tua inchoant firnul cum ea, per didas vi. mcnles debet inftrui in modo legendi, pfallendi, cantandi, fupplicandi, intrandi, & egrediendi, dc aliis pertinentibus ad ecclefiz religionem. Poftmodum vero introducitur in majori ecclefia per cantores ejufdem ecclefiz, dc magiftrum, quibus eft prefentandus.

XVIII.

Poft quartum verfum primi pfalmi cujuslibet hone vel officii nullus debet intrare chorum, nifi

ANNO CHRISTI

'nifi in diebus qui non habent invitatorium: fcilicet in Ephiphania cum fuis oclavis, die ccenx Domitu Parafceves, & Sabbato fando; in quibus ad totum primum pialmum matutinum poteft intrari. Poftquam autem intraverit, non debet ibi (edere, cujufcumque (it dignitatis vel ordinis, nifi dum leguntur le&iones & refponforia, & officium mortuorum, ncc aliqua occafione debet exirp, nift fanguinem nafus ftillaverit, vd alia gravi infirmitate, vel necceflitate, proprii corporis urgente: que nift fuerit exterius manifefla, manu nafo fuppofita, & deguttatione fanguinis fimulata, exire * licet: & fi fuerit de fupra chorum, exire debet poft eum aliquis clericus de fub choro, caufa focictatis & fervitis, (i necefle fuerit, impendendi. Similiter a principio Miflx nique ad finem non debct aliquis in choro fédéré, nec etiam dum epiftola legitur; nifi cum fecrcta Miflx dicuntur: & tunc licitum cuilibet pro arbitrio vel federe, vd ftando verfa facie ad orientem orare.

X I x.

Canonici facerdotes, & duo cuftodes fandx crucis, debent Miflas Dominicas & matutinales ad altaria (anâi Stephani & fanât Joannis.- & nullus admittitur ad celebrandum in didis altaribus, nifi canonicus ipfius ecclefix, vd archiepifcopus, five epifcopus cujufcumque loci vel ecclefix, vel abbas ditrccfis Lugdunenfis Evangelium vero vel epiftolam nullus debet legere ad Miflas Dominicas, nifi canonicus. Singulis diebus Dominicis & feftivis, facerdeti canonico Miflam Dominicam celebranti debent afliftere duo minores facerdotes, vicarii duorum canonicorum fecerdotum, unus a dextra parte altaris, & alius a finiftia. Similiter diaconus evangelium leâurus, debet habere duos minores diaconos fibi hinc inde afliftentes fimilibus dalmaticis reveftitos. Similiter autem fubdiaconus canonicus debet habere duos collaterales iubdiaconos duorum canonicorum vicarios fimilibus tunicis reveftitos. Si vero diaconus canonicus, vel fubdiaconus evangelium vel epiftolam lefturus defuerit, & officium fuum per fe, vel per alium canonicum non fecerit, vel qui vicarium habere tenetur non habuerit: quot vxibus defecerit, debet tres libras cere pro fingulis defeâibus, luminaribus ecclefix applicandas · Item in majoribus feftivitatibus, *fcilicet* beatr Marix, & fimilibus drbent efle quinque facerdotes, & quinque diaconi, dc totidem fubdiaconi, in prxeipuis autem feftivitatibus, videlicet natali Domini, Pafcha, & Pentecofte, & natali fandi Joannis evangcliftx, & dic Ccenx, fi chrifma conficiatur, debent efle v 11. facerdotes, & vi t. diaconi, & totidem iubdiacom, Cc totidemceroferarii

X X-

A prima pulfationc qux fit ad matutinas, utque dum fin ta luerit Mifla & hora meridiana, & contentus exierit de ecclefia: fic iterum a lecunda pultatione qux fit ad horam nonam, uique dum finitum fuerit completorium, & conventus exierit: non debet aliquis de clericisecclefix in habitu fxculari tranlire ante eccleiiatn, vel manere in plateis qux funt >n facie, vel profpeftu ecclelix, nifi tranfeat equitando. Ad ultimam quoque pullationem cujuslibet hone vel officii, non debent clerici federe ante ecdefiam, vd infra ante chorum, fed in choro. Dum cantatur iu ccdcf.a a conventu nullus debet ante ecdefiam ftarc vel federe. Finitis horis vel officiis, dum conventus exit de ecclefia. qui officiis non interfuerunt, non debent apparere in ecckfia vel extra in locis qux profpict poflunt ab ecclefia, ftando, fedendo, vel aliquo modo; nec etiam in domibus ad fcneftras. Eodem modo cavare debent qui procctlioni nop interfuerunt, quando conventus in proceflionc exit vel revertitur, ne a conventu videantur, vel aliquo de conventu. Ex quo nox fuerit, in domo cujufquam laici vel ante fores ejus clericus non moretur, nec per vicum incedat. Si neceflitas coegerit, equotranfeat & non (olus. Qui autem contra fecerit, fi bis vel ter commonitus fe non correxerit, donec fatisfaciat, in choro & refcâorio non recipiatur.

ANNO CHRISTI

Si quis de clericis ecclefix die frfto extra villam fuerit, non debet clauftrum vel ecdefiam intrare, ncc procurationem habere ea dic, ncc eleetnofyn* pro eo. ' Si vero prxfensfuerit, & matutinis non interfuerit dic fefto, non debet per clauftrum incedere, nec in publicum exire, nec ad feneftras fc oftentare: & ea die procurationem amittit, & elecmofynx applicatur. Si autem duobus profertis diebus continue defuerit matutinis, quorum utroqueprxfcnsextitit: pofteriori dic nec chorum intrare debet, ncc in rcfeâorio procurationem habere, fed iterum eleemofynx applicatur, nifi infirmus fuerit vel minimus *

· uddt detur

· f. mintifu» id tJI, cu> vrws llwfa, 1.

XXI.

Statutum eft etiam, ut quicumque honores ecclefix, que obedicnttx apertantur, vel habent vel habituri fint, quot diebus in refeftoriô ex obedientir debito fratribus refeâioncm debent, tot menfuras filiginis qux mornantcG appellantur, minori eleemofynx, qux quotidie pauperibus erogatur, prxflare debent fit totidem menfuras, omni poflpofita occafionc, elecmoiynario ab ecclefia communiter inftituto, ufque ad feftum (andi Michaelis annuatim folvere tenentur. Quam annonam diâus cleemofynarius fideliter debet confervare, ut tempore famis pauperibus erogetur: dc in alios ulus vel ex parte vel ex toto non expendatur. Qui autem ftatuto tempore non folverit, ab ecclefia, & choro, & capitulo, exclufus fit.

XXII.

Si quis clericus de fupra chorum pro delíâo fuerit verberandus, a decano debet in capitulo verberari: alii vero de fub choro a cantoribus vel magiftro verberandi funt in ichola ecclefix.

Addimus etiam nos & didum capitulum fupradidis hoc flatutum.

XXIII.

Statuimus & juramento firmamus, quod quilibet canonicus, feu aliusbeneficiatus, non habeatur pro refidente, uec aliquid capiat indivifione terrarum, nec quotidianas diftributiones in fcholis, nifi per dimidium annum primo fecerit reudentiam in ecclefia noftra. Pio refidenti tamen tenebitur, fi teneat conduâum continuum, & perfeveraverit. Duo vero canonici, & unus de aliis beneficiatis, intelliguntur licere primam refidentiam, fi morantur cum domino archiepifcopo, vel jam morati fuerunt yer diftum tempus.

In cujus rei teftimonium, nos & capitulum prxfentibus litteris figilla noftraduximus apponenda. Datum anno Domini millcfimo ducentefimo quinquagefimo primo, mente Junn.

CON-

CONCILIUM SENONENSE

Cujus authoritate admonitus eft Theobaldus Navarrx rex & Campani® comes ut bonis ecdefufticis cederet, anno Domini MCCLII

/iljar fynodi mb;l extat prater monitionem ipfytm, cujus exemplum ex regio tabulario petitum Juhjicio.

Monitio concilii Theobaldo regi Navarrx fic Campani» comiti.

GIlo Dei gratia Senonenfis atchiepifcopus, M · Camotenfis. R, · Parifienfis. G ' Aurelianenfis. G ♦ Autiftiodorenfis. P' Mcldenfis. N 'Trecentis, eadem gratia epifeopi, Chrifliamiftimo in Chrifto illuftri viroTh.f Dei gra*'a rc8* Navarrx, Campanix & Brut comiti palatino, falutem, & finceram in Domino caritatem.

j.GuilMmm. «.Guido, «^NkoUii. 7 Thtobai- *>.

Cum alias ex parte concilii provincialis Senonenfis, per litteras noftras monitorias vos requilierimus *& rogaverimus,* ut ca qux de bonis ecdefufticis a quadraginta annis cjira acquifilis laifiri feceratis, defaifiri faceretis : & preces & monitio przJidx nondum fuerint a vobis elïeûum aliquem confecutx ; fed magis ac magis dc dic in diem adhuc inceiTanter in yoteftate Campani® faifiantur, necnon fic alia multa gravamina ecdefiis fic perfonis ecclefiafticis earumque hominibus inferantur contra immunitatem ecclefi» , fic ecclefiafticam libertatem, prout vobis Magiftcr Joannes de Ver nolio nuncius nofter ad hoc fpecialiter deftinatus plenius explicabit : ferenitatem veftram tenore prxfentium fie per praedidum nuncium authoritate prxdifti concilii rogandam duximus 6(monendam , ut faifita defaifiri faciatis, quoufque de jure veftro conftiterit evidenter, fic prx<tiftis gravaminibus defiftatis, fic veftrcs miolfteriales defiftere faciatis. Licet enim honori fic perfonx veftr® in quantum poffemus deferre velimus : omittere tamen non poflumus, nec debemus ; quin oppreflioni ecclefiarum, prout juris eft, fuccuramus . Sciatis pro certo quod jus veftrum abforberc non volumus fed potius ipfarumftclefurum indemnitatibus quantum cum Deo poffumus, fubvemre .

Datum Parifius die Veneris poft feftum S Martini hyemalis , anno Domini MCCLII *turn vsi. figiilis.*

aViWf VtfVf'ahfVa aMvVVx vMy#

^PARISIENS E CONCILIUM

Al». «>H· Àfie· i. Mur. V« Mon. «o. VII. ?. rod. I). Chauvelin Ex Manii Suppl, pag. •>»j.

decreta translatio capitule Camotenfis ad Meduntam,

Anno 1253· habitum.

MIlo Det gratia, Senonenfis archiepifcopus, R. Parifienfis , G Aurelianenfis G. Autifliodotenfis, B. Mcldcnfis , fit N. Trecenfis, eadem gratia epifeopi, venerabilibus viris & in Chufto dileftis R. decano torique capitulo Gtrnotenfi, falutem fic finceram in Domino cantarem I

Verfutiis humant generis inimici, qui nofte dieque circuit quxrens quem devoret eft a Chriftianis , Deo fidelibus, maxime ab illis quibus eft aliorum cura commitTa, prout videtur expediens, obviandum; prxfertim in loco, ubi idem inimicus fu® crudelitatis aculeos mini(horum fuorum pemiciofo officio prxfential'ter nofeitur exercere ut io tuto fit innocentia, fic refrenetur audacia malignandi, furorque in curfu exiftens Ixdendi , nocere nequeat, ut jam fecit. Cum igitur caufa necis horribiliter horrenda, pie recordationis R.. quondam cantoris Camotenfis, communi fic deliberato coofilio, concilii aulioritatc ad locum ipfum duxerimus recedendum, invenientes ex certis indiciis , fie conjefturis non multum dubiis, tutum non etie nec expediens Carnotcnfi ecclefix his diebus, quod moram ibi faciat capitulum , propter pericula qux inde potient contingere infinita; fic quia prodetic quandoque loci mutatio confucvit, ut innocentes ireuri, impiis nocendi opportunitate ablata, horis confuet.s fic debitis vadeatis Domino famulari i non fine cordis amaritudine fic dolore, fed quia via tutiori temper eft procedendum , approbatione provincialis concilii, fic confenfu maioris fit famous partis canonicorum CarnotcnGum inventorum ibidem, cum omnes eflent coram nobis vocati ad locum eumdem , ordinamus , quod capitulum Carnotenfc a Camoto infra feftum B. Thomx apoftoli proxime venturum recedat, fic apud Meduntam moram faciat, fic in ecclefia B. Maris cjufdcm loci ab epifcopo fic capitulo, fic *canonicis divina* officia cclebren-tur horis debitis fit foliiis in ecclcfia Carnotent, fic fuam primam reiidentiam faciant infra muros caftri ejufdem, ficut infra muros civitatis Camotenfis fieri confucvit ; nec in alio loco, quam apud Meduntam, capitulum faciant, feu de cleftionibus vel aliis negotiis fpiritualibus vel liecularibus ad capitulum fpeâanlibus tradent vel ordinent ; fed in loco prxdifto hsec omnia faciant, ficut antea facere confueverunt in Ecclcfia vel in capitulo Carnotenfi, nec aliquiscanonicorumCarnotenfiuin Carnoti moram faciens, vel alibi, nifi in locis ubi haâenus extraCarnoteniem civitatem coivfueverunt, percipere fruftus fiios, refidentiam fu® prxbend® .faciat, vel groflum ipfius preben-

Γ-ST tende feu dirtributiones aliquas percipiat; nec A regis, confidit. Et ex nunc excommunicamus in (criptis omnes illos, qui contra hanc ordinationdm noftram aliquid prrïumferint attentare. DatumParifius anno Domini MCCLIII. die Metcurii poft fertum B.Martini hyemalis.

"" "" "" officiat Carnotenfi ecclefiz vel altari, donec praediis fuerit ordinatum. Hunc autem locum eligimus quod in Camoteniidicereli fub fecura dominatione, videlicet domini

Chrestl a'Iu^ >,,j.

CONCILIUM WORMATIENSE

/a quo anathema dictum in adbetrentes Friderico Imperatos I.

Anno 1x53. habitum.

Ntiquus author Chronici Wormatienfis vul-gati a Ludewig. Rehq. to. 11. c. XXXIX. Concilii bujui hijiosiam hanc narrat. Convocatis omnibus de parte Willclmi in curia fua (tradit hxc de Siffrido Wormatienfi epifeopo qui Willclmi partibus adhzrcbat adverfumFridericum imperatorem, quem pontifex Romanus eeclefia & imperio privaverat) qui nominabantur timentes Deum, dulciter & arnicabiliier fatis ab illis confiliumquzfivit, quomodo iubveniendum effet fandz matri ecclefiz. Tunc illi unanimiter refpondentes dixerunt.* Aior *fecundum omnem pojfibilitatem nqfiram tibl & eeclefia afffiemus.* Quo audito Iztus faâus eft *epifeopus,* eo quod diffblvit colligationem civium fuorum. Et veniente exaltatione fandz crucis in dominica die, Cedit cum przlatis fuis in palatio ante curiam fuam, convocatis omnibus populis fuis ante le; dixitque tunc eundis audientibus .' *cunilas adherentes Friderico Ô" Conrado effe excommunicatot, ut pote tum obedlentel eeclefia Del.* Adum eft illud anno Domini millefimo ducentefimo quinquagefimo tertio . Statimque diffolvit *InterdiUum,* eo quod diffolviffet colligationem fuorum. Sed ut ut partialitas illa ab eo fada fortius iniurgeret, per quam voluntas fua fieret, ordinatum fuit, ut adhzrentes Friderico dicerentur *Hon timentes Deum,* exclufi ab omnibus eccle- fix &Chrifti (aeramentis. Dixit quoque idem epilcopus eodem die, ut *quicumque facerdot* celebraret , prius fe vertens ad populum diceret, *omnes ahureutes Friderico effe excommunicates , & nequaquam mifft participes effe, vel officio affiftere debere.* Item poft offertorium iterum jubebantur egredi adhzrentes Friderico, vel fi alit eos adeffe fcirent, expellerent ab eeclefia & adeffe nequaquam permitterent ; & fic multi ab ecclcfia expulfi receffenint . Item *epifeopus* ante fadus przcepit fzpe, ut nequaquam facramentum adminirtrarent alicui ex his przdi. dis, nifi in domibus confentientibus partialirati fur . *Vbi vero aliquls ex parte Friderici vel Coltradi filli trfirmabatur, non faila uniliane inungebatur , neque in coemeterio fepeliebatur. Ante tamen facra Eucbarifiia fufeeptionem compellebatur abjurare omnem Friderici imperatorie focietatem.* Item prohibitum fuit , *ut nullus ex fxietate epifcopi , qui , nominabantur timentes Deum, vifltarent aliquos in infirmitate conjiitutos vel alios.* Et fic omnia Sacramenta &Chrifti fidelium jura przdidis prohibita fuerunt & abrogata, qui de Friderici focietate fuerunt. Super hrc, omnia jura tam civilia quam fpiritualia illis prohibita fuerunt, ita quod omnia jura contra eos prolata effedum non haberent , & pro eis di&a omnino non valerent.

CONCILIUM (,) TARRACONENSE,

CHRISTI -"». CHRISΓ1 *",j·

Pr/êsidl Benedlcto Tarraconensl archlepiscopo celebratum.

Ex Card, de Aniinr Coa. Cil. Htlpan. *lom. I.*

Nno 1153. *6.* Id. Aprilis celebratum eft. Concilium in civitate Tarraconcnfi apud Benedidum Archiepifcopum. Ei autem fuam przientiam exhibuerunt Amaidus Epifeopus Ceiaraugullanus , Berengarius Gerundenfis , Vitalis Ofcenlis, G. llerdenlis, & procuratores aliorum . Interfuerunt etiam P. de Graviana Cartellanus Empoffz , & Jacobus de Timor tenens locum Magiftri domus Militiz Templi. In co ftatutum cft licere Eptfcopis provinctz abfolvere excommunicates fuarum dicecefeon: Archiepifcopum vero porte ahfolvere fubditos fuorum fuffraganeorum, qui ad eum venerint excommunicat!, ratione conftitutionis in Concilio Tarraconenfi edits contra invafores rerum & perfonarum Ecclefiafticarum . Tum conceffum univerfis presbyteris provinciz, ut fe invicem abfolverc portent fuper minoris excommunicationis lentenfia. *Baks*. lib.* a. *Marea Htfpa».*

CON-

(·) Canone» hujus aoncibi teges io Concilio TarracoMufi Mni

CONCILIUM RAVENNENSE

Ft Coffirtii t X'Xt

Quod Philippus archiepifcopus cum fuffraganeis fuis celebravit Mnno Domini MCCL 111. Innocentio IV. pontifice.

Alla exbibet Rubeus biflor. Ravenn. libro VI. in hunc modum.

In Chrifii nomine.

ANNO a nativitate ejufdem **MCCLIII.** tempore Innocentii **IV.** die Lune tenia exeunte menfe Aprili, XL Indid. Ravennae in choro ecclefiz archiepifcopatus, prae(entibus tefiibus ad hoc fpecialiter adhibitis, & roÉatis dominis, presbytero Bono, presbytero ernardo, Jacobo de Petrella, & Peppo de Caftelvitto, cardinalibus ecclefiz Ravennatis, fi< DD. Alberico przpofito, presbytero Amulpho, presbytero Ambrofio, Floro, Joanne de Morifano Aimerico fic Giczo cantoribus Sands ecclefia; Ravennae, dc me Benvenuto Cafarclli notario infra feripio. Nos frater Jacobus epifcopus Bononienfis, Fr. Gualterius epifcopus Faventinus, Thomas epifcopus Imolenfis , Bono epifcopus Comaclenfis , Albertus epifcopus Mutinenfis, Ricbelmus epifoopus Livienfis , & Joannes eledus Foropompilknfis, in przfentia venerabilis patris E>om. Philip Si, Dei gratia S. ecclefiz Raven, eledi, in ie beati Vitalis martyris, in archieptfcopali ecclefia congregati, volentes communi concordia & voluntate, tam indemnitati ccclcfiarum provinctz archiepifcopatus Ravennae falubriter confulete, quam reprimere malitias fit prefumptiones damnabiles perverforum hominum , invadentium, five occupantium temeritate propria pofiefiioncs, homines, fic juraec- . clefiz, & archiepifcopatus, feu archiepifcopi Raven. & epifeopatuum, & epifeoporum, fit. aliarum ecclefiarum, ac monafieriorum , vencrabiliumque locorum omnium provinciae fupraçriptz : cum dignum fit, ut quos Divinus timor a malo non revocat, faltem coerceatfeveritas difciplinz, ut ipforum malitia refrenata, ecclefiz gaudeant debita libertate: volumus, fic voluntate propria confentimus, quod didus dominus eledus Ravennas, contra rapto res, & invafores, ac illicitos notoriosdetentores bonorum fic /uriutn archiepifcopatus przdi-di, ac epifeopatum, & epifeoporum, fic aliarum ecclefiarum, ac monafieriorum venerabiliumque locorum omnium provinctz nominatz, qui funt in nofiris civitatibus fic dicecefibus confiituti, ccnfuram ecciefiafiicam poffit, fic debeat exercere: fententiam quam ipfe dominus eledus Ravennas contra przdidosduxerit proferendam, ratam fic firmam habendo ad mandatum didi domini eledi Ravennatis, denunciarc, ac exequi promittentes, fic ad hoc ut nos poflit compellere, dantes ei plenam fic liberam potefiatem. Quibus omnibus ego przc nominaius Benvenutus Cafarelli, S. Raven, ecclefiz notarius interfrui, fic ut fupra legitur, jufiu przdidorum dominorum epifeoporum, atque Foropopilienfis eledi, fic mandato przfati domini eledi Ravennatis, fubfcripfi ficpublicavi.

CONCILIUM APUD SALMURUM

* tJ. « Juhello , ftA male. Jom tium Remenar.bitrtfcepu. ex

a Petro * db Lamballb, Turonensi archiepiscopo fic fuffraganeis celebratum, anno Domini **MCCLIII.**

Ex duobus Mff. collegii Parifleufis S. J. quorum Altorum dedtt. V. Cl. ^Egidius Mcnagius.

TITULI CAPITULORUM.

25. De

ANKO CHKIST1 *5· β* nertnrbatirlini ftrlidi&anli eccl<fiafticn. ·*· executio jntnlitmm.
>7. Dt cletudefttnit matrimonils.
18. De tommendit ecclefiarum
19. Ut tplfcootu rectifias parocbiales tuu applicet menft fua·. (f ne m earxtn collationenwn penfioms fibl retineat.
30. Ne clerical leget aliquid fillo fpurie> vel concubina.
31. De prubendis facerdatalibur.
JX. L'l fiatuta provincialia predict(forum fuorum obferventur.

CAPITULA.

I.

De celebratione Divinorum officiorum.

NOs fandorum canonum & prxdecefforum noftrorum volentes fervare ftatuta, & ea quz vifitando provinciam Turonenfem, corredione novimus indigere, corrigere cupientes; vocatis venerabilibus fratribus, Turonenfis provinciz epifcopis, ac aliarum ecclefiarum przlatis apud Salmurum; de didorum fratrum confilio duximus ftatuendum; ut in locis collegiatis, & maxime in cathedralibus, dicantur hoTz canonicz horis debitis, cum omni devotione, folcmniter, & devote: nec prius pfalmi verticulum una pars chori incipiat, quam ex altera pratcedcns pfalmi verficulus finiatur.

I I.

DI euflodia focramentorum.

Verum cum a fandis patribus fit ftatutum, ut corpus Chrifti fub honefta & fida euftodia reponatur; & in aliquibus panibus Turonenfis provinciz illud minus decenter invenerimus cuftoditum: ftatuimus ut archidiaconi, archipresbyteri, & decani rurales, ad quorum officium dignofeitur pertinere, cum omni cura & folicitudinc illud faciant, & procurent fanduarium, fontes, oleum, & fandum chrifrna, clavibus adhibitis cuftodiri, & per loca populofa, & maxime civitates, venerabiliter deferri.

I I I.

Qualiter, à per quos, corporalia, trc. funt abluende.

Prxeipimus etiam, ut przdidi archidiaconi, archipresbyteri, & decani rurales, faciant & procurent per facerdotem aut diaconum fuperpcllicio indutum corporalia fzpeablui, dc in vate mundo ad hoc ipeciahtcr deputato omnes ablutiones, fi heri poteft, vel faitem primam, in pifcina reponi; & ut akaris linteamina, indumenta facer* dotalia, ab aliqua honefta matrona vel virgine, fine apportions aliorum pan* norum, quotiens opus fuerit, abluantur; & munda, & integra ferventur, cum in pluribus parochialibus ecclefiis provinciz Turoncufis immunda & dirupta a nobis & a noftris fociis fint reperta. christi

I V.

De fcribendo in quaternis res ér bon ecclefemm per arcbidtaconum.*

Statuimus aurem 3 quod concilium apud Vallem Guidonis a felicis recordationis Gaufrido* prxdeccflore noftro provida fuit deliberatione ftatutum, de libris, vaGs, veftimentis, & aliis ornamentis, & redditibus eeclefiarum, in quaternis archidiaconorum feribendis, ab archidiaconis inviolabiliter obferventur. Quod fi circa przdida omnia & fingula przdidi archidiaconi, archiprcsbyteri, & decani rurales, prout ad eos fpedare dignofeitur, negligences fuerint aut remiffi, & de hoc conftare poterit.- a dizcefano loci, ab officio fuipendantur. Nec prius relaxetur fententia, nifi folutis decem folidis pro qualibet ecclefia, in qua eorum negligentia aut incuria in przmiffis poterit reperiri, per diœccfanuin loci in ufus fabricz matricis ecclefix convertendis.

V.

De arcbidiaconir, arcbiprcsbyteris, ir detanti ruralibus, ad ordines promovendis.

Item cum facris conftitutionibus caveatur, ut archidiaconi fiant diaconi, & archipresbyteri, presbyteri: audoritate przfentis concilii fancimus, ut przdidi archidiaconi, archipresbyteri, & decani rurales, ad przdidos ordines infra annum fufeipiendos, prout eorum requirit officium, a fuis diceccfanis per fubtradione beneficiorum monitione canonica compellantur: & talibus conferantur, qui infra annum a tempore fufeepti beneficii velint, fciant, & valeant, in ordinibus quos requirit eorum dignitas defervire.

VI. N<

ANNO HRISTI r.j|.

ANNO CHRIbn

Vf VI.

Ne litet in etelejüt vtl tttnem partitibu

Inhibemus diftriûlus, ae caufz de cetero coram quibufeumque judicibus ordinariis, sut delegatis eorum, ineo cltfris aliquibus, & prxeipue in cathedralibus, aut earum porticibus, agitentur: cum propter litigantium clamores frequenter Divinum impediatur officium, & ob eorum rixas & difcordiasB quandoque fanguinis cffufio, homicidia, & alia mala, in ipfis ecclefiis ante earum faciem perpetrentur.

V I I.

fft archidiaconi ir alii proruibut (pjfcopis jua placita non teneant.

Prohibemus, ne quis archidiaconus, archipresbyter, aut alii minores prxlati jurisdictionem ecclefiafticam habentes, caulas audiant, feu placita teneant, prxfcntibus epifeopis fuis.· led longe ab ipfis faciant fuper his, quod viderint expedire.

'V I I I,

üt artbiditeoni it alit extra civiuhnt officiales no» habeant, tr dt quibus caufit nott togno/tant.

Cum olim a prxdeceffbribus noftris Caftri Honterii & Vallis Guidonis conciliis, fit ftatu'um, ne archidiacon'» archipresbyteri, feu decani rurates, & alii minores jurifdidionem ecclcfiafticam habentes, extra civitatem officiales feu allocates habeant, fed extra civitatem in propriis perfonis fuum diligenter expleant officium, & ne didi archidiaconi, archipresbyteri, & decani rurales, de caufis matrimonialibus, fimoniz, & aliis qux degradationem vel amiffionem beneficii, feu depolitionem exigunt, cognofcerent, nifi de fui pontificis mandato fpcciali; alias proceffus habitus coram ipfis nullius effer momenti : & hzc invenerimus in Turonenfi provincia minime cuftodita: audoritate przfentis conciliii omnibus & fingulis fratribus & cœpifcopis noftris injungimus, ut omnia prxditla fine diminutionc faciant a fubditis inviolabiliter obfervari, prxfatum per fe ftatutum, vel per alios, in ecclefiis parochialibus iux dicecefi publicantes.

/'jn·'iM' C1U. «· TumTm ··

IX.

Dt proenrationibur.

Non fine radice cupiditatis procedit, quod nonnulli prxlati provinciz Turonenfis, in prioratibus & ecdefit*, procurationem, aut aliquid nomine procurationis, recipiunt in pecunia numerata; & nihilo minus fubditos ad eos in eifdem locis procurando* compellunt, fic ab cis procurationem duplicem exigendo. Quod fieri diftrhftius prohibemus. Cum ratione vifitationis debeatur procuratio: inhibeipus diftri&e praecipientes, ut nullus procurationem recipiat, nifi a loci* dumtaxat vilitatis.

De numero canonicorum flatuendo, ér *fcfliambui prabendarnn» non facundtt.*

Innovamus flaturum in concilio Caftri Gonterii * editum de certo canonicorum numero in ecclefiis ftatuendo, in quibus certus numerus minime erat ftatutus : & ne ecclefiarum aut prxbendarum fierent icdiones, fed cum omni integritate conferrentur & ne aliquis ad vacaturam inftitutretur prxbendam : prxeipientes illud flatutum inviolabiliter in omnibus fuis articulis obfervari. Et quoniam decretum eft ia eodem, id quod contra fieret non tenere, & quidam de fa&o, cum de jure non poflent, ieiliones ecclefiarum fecerint, & etiam praebendarum ; quatenus contra predi&a ftatuta eft fadum, irritum revocamus.

X I.

Ne illegitimi ad canonicatum tatbedrtl. recipiantur.

Statuimus ne aliquis in canonicum ecclefix cathxdralis recipiatur, nifi fit dc legitimo matrimonio procreatus.

XII.

Dt fubfidio.

Statuimus ne prxlatus aliquis a fubditis fubfidium exigat, nifi neceffitas ex caufa manifefta dc rationabili hoc expofeat : & tunc cum caritate recipiat moderatum.

A materna exponant, & exponi faciant-;,-- I diligenter.

XIII.

Dt pcufiottibut non imponendit.

Licet filii a parentibus nutriri de> beant: aliquando tamen contrarium in aliqua parte provincia: Turonenfis invenitur, cum a prxlatis quibufdam rectores ecclefiarum adeo novarum impofitione penfionum graventur quod vix dc refiduo bonorum earumdem remaneat unde valeant fuftentari: quod multum longe a paterna pietate vide-B tur. Verum cum penfiones in Lattranenfi concilio reprobentur, nos paupertati prxdidorum reétorum compatientes, & prxdidi concilii adhxrentes .dden-* ftatuto, penfiones de novo impolitas in diâis ecclefiis fine jufta & rationabili caufa, de fratrum noftrorum confilio duximus revocandas : injungentes locorum dicecefanis, ut prxdi&os rectores non permittant a talibus penfionariis moleflari- Licet etiam de folvendis prxdi&is penfionibus juramento fint aftridi : przcipimus, ut prxdiftiC penfionarii per diacefanos ad remiflionem prxftiti juramenti faciendam per cenfuras ccclefiafticas compellantur.

X I V.

Vt rt&ulartf tagantur obfervarr fibl prajcripta m ltttcrlf pontificum .

Cum fuper ftatu rcligioforum ipfis per fummum pontificem ad plenum fit provtfum, prxeipimus omnibus abbatibus, prioribus, prxpofitis, ac bailivis,D univerfos ac fingulos articulos, prout in litteris Cummi pontificis continentur, ab abbatibus, prioribus, prxpofitis, bailivis, monachis clauflralibus ac convertis, inviolabiliter obfervari : injungentes in virtute obedientix fingulis locorum dicecefanis, ut fi prxdidi abbates, priores, prxpofiti, bailivi, aut monachi chuftrales, circa obfervantiam prxdi&orum négligentes extiterint, aut remifli, pcenas in eifdem litteris comprchenfas eisdem infligere non poftponant.

X V.

Vt ttdtw littera habeantur In fingulit abbatilt materna lingua expofita .

Prxeipimus etiam in virtute obedientix, ut finguli abbates in fingulis fuis abbatiis litterarum tranicriptum habeant prxdictarum, & carum tenorem lingua

XVI.

Vt MWMtfi *pofeftontm* aon Àak*as.

Statutum editum apud CaftrumGontcrii nc monachi, nifi fine in ad-' miniftratione conftituti, habeant aliquo colore pofleflionem, vel aliquam proprietatem, etiam de licentia abbatum, cum licentia abbatis eis in hoc non valeat fuffragari; & quia abbates, fi contra prohibitionem ifiam fecerint, per fuperiorem graviflime puniantur : przfenti concilio duximus inorandum.

XVII.

AV *tcUglofi fttularla placita audlant.*

Item inhibemus ne religiofi, baronum, militum, aut aharum fxcularium poteflatum caufas aut placita audire, aut de his intromittere ic przfumant.

XVIII.

Λὐ' fittularibut dentur lata religl»fa.

Statuimus ne abbates religiofa loca, ctiamfi folitaria fuerint, ad tempus, aut quoad vixerint, laicis concedant: fed talibus conferant, quod prxdida loca debito fervitio * non fraudentur. officio.

X I X.

Vt fupplcatur anti^uut numerut monacborum.

Provideant epifeopi folicite, prout invenimus a pix memorix Gaufrido prxdccetfore noftro ftatutum, & male ab abbatibus cuftoditum, quod in prioratibus, monachis aut clericis concef-fis, fuppleatur antiquus numerus monachorum. ad quem fupplendum & reponendum, abbates per diceecfanum loci cenfura ecclefiaftica, fi necefle fuerit, compellanturnifi aliquid rationabile propofuerinc & probaverint, per quod ab hoc, merito debeant cxcuUri.

X X.

Vt abbuttt novat penfiones prioribus turn imponunt.

Abbates antiquis penfionibus prioratibus impofitis fint contenti, ncc novas

vas in «ifdcm attentent imponere feu antiquas etiam augmentare. Et fi que de novo ab eis vel przdecefloribus fuis fine impolite, praecipimus ut ad eas revocandas, & remittendas, per pro* prium epifeopum compellantur.

XXI.

Ne prloretul vetenttt, bonir fuit nundenrur.

Item ftatuimus ne abbates, cum con* tingit priores fuos cedere, aut decede*] re, prioratus bonis fuis audeant denudare, led iskem tantum de przdiftis bonis, futuris prioribus dimittant, ipod ipfi fratres & familia, ufque ad uturam colledam, dc eifdem competenter fuftentari valcanV, & domus prioratuum refici, & in ftatu debito confervari.

XXII.

Ne fult depofltum fecitt entre]ueae etekflera eut taenefialutn. ‹

Prohibemus fub poena excommunica, tionis, ne quis abbas, prior, vel alia religiofa perfona, depofitum faciant extra fuam ecclefiam, monafterium, aut prioratum.

XXII!.

Vt cecltfiafliti taertimoniollo non txerteant.

Item prohibemus diftride, ne przlati, facerdotes, vel alii clerici bénéficiât!, mercimonialia, vel alios turpes contradus ineant, vel exerceant per fe, vel per alios, nec partiantur in talibus, vel focietatcm * de talibus contrahant, cum frequenter fub colore tali ufurz graviffimz committantur.

XXIV.

Vt jetdicet titlefle/hel poteflettm titendl^ flat ltitent pluribut indi/linflc non committent.

Item quia nonnulli judices ecclefiaftid cupiditate dudi, difcurreodo per fuas diœcefes, fen archidiaconatus, vel archipresbyceratus, feu etiam decenatus, fingulis presbyteris fibi fubjedis, vel pluribus eorum, poteftatem citandi quos voluerint committunt, cum per hoc tot videantur habere judices vd allocates, quot funt pro tempore citaeores: ne hoc de cetero fiat, ftatuimus &. prohibemus.

XX V.

De ptrtarbetorlhts jurltâltliotili ttdt-Jufllt».

Inhibemus etiam fub pcena excom. municationis, ifto (aero approbante concilio, nc quis jurifdidionem impediat ecclcfiaflicam, dt ne minis aut terroribus, feu per captionem rerum aut corporum, litigantes fuper rebus ad forum ccclcGafticum fpedantibus, revocet a foro przdido, cum perviam iftam rigor ecclefiafticus, & jurildidio nequiter enervetur: przcipientes fingulis diœcefanis, uc przdidum ftatutum per ecclefias parochiales faciant publicari, & illos qui contra fecerint, monitione przmifla, cxcommunicatos publice nunciari.

XXVI.

Vt non impedletur cutcutlo fattentlerunt.

Item cum nonnulli volentes ardare & diminuere jurifdidionem ecclcfiz, iCDtentias latas a judicibus ecclefiafticis exeeutioni demandare reculent, & penitus renuant *; five etiam przdidas exeeutiones, per alios qui non funt de jurifdidione judicum, impediri faciant & procurent & affedent·· cum nihil prout litigan'ibus, fi feratur pro ipfis fententia, fi non demandetur exeeutioni: prohibemus fub pcena excommunicationis, ne quis de cetero talia attentare przfumat, przcipicnics, ipfos qui contra fecerint, legitima monitione przmifla publice denuntiari cxcommunicatos.

XXVII.

De clendefiittit merriraonilt.

Item cum per matrimonia clandeftina, a fandis patribus non fine caufa prohibita, frequenter conjungantur non conjungendi, & przter detrimentum animarum, quod incurrunt fic convidi, rixz, contentiones, & guerre inter confanguineos & alios oriantur, & quandoque committantur homicidia. prohibemus firmiter, ne fiant hujufmodi clandcftina matrimonia: ftatuentes ifto facro concilio confentiente, ut perfonz ecclefiafticz, presbyteri, & alii clerici, qui talibus matrimoniis in-

"anNo"terfint, vel iui» ecclefiis feu capellanii» cHRisii talia fieri permittent* officiis &. bene* fichs per triennium ipfo fallo fine fufpenfi. necnon perfonx taliter contrahentes, ad arbitrium fuorum epifeoporum pecuniaria poena puniantur.

XXVIII.

Dt cotntlfndlt excleflarual.

Item nonnulli epifeopi, & alii prxlati, propriis lucris & commodis fuorum inhiantes ecclchas parochialcs, quae proprios poffunt habere facerdotes, clericis & aliis perfonis, ecdefiaflicis, habentibus alias ecclefias parochiales, vel competenter bénéficiât!», ut poflint eos pluribus onerare beneficiis, commendant unam, vel duas ecclefias parochialcs, in animarum fuarum periculum & fcandalum plurimorum: ut fic abeant commendatas, quas fecundum canones habere non poffunt intitulatas, quod fieri dc ceteroC prohibemus ftatuentes ut qui taliter ecclcfias commendatas recepit, vel de cetero receperit, careat ecclefia fic com* mendata, & conferens, poteftate conferendi illam ecclefiam illa vice fit privatus.

XXIX.

[7/ eplftepul tltleflat peretblaltt Hβη applicet mtnfn fua: & nt In terant tollettant O nanti ptnflanet fibi retintet

Item cum cultus Divinus ampliari debeat, non ardari; nonnulli epifeopi ecclefias parochiales in redditibus abundantes, qux plures pollent habere fervitores, diminuto vel arâato numero fervitorum, prxdi&as ecclefias appropriant menfz fux, licet fufficiens fit, vel debeat fufficiens reputari, fic temporale fpirituali prxferendo. Quod fieri de cetero prohibemus, nifi cum confilio metropolitan!, & aifenfu capituli proprii. Quod fi aliter fadum luerit, illud cx tunc denunciamus irritum dc inane. Et ne ipfa collatione parochia-

Alium ecdefiarum novas libi retineant penfiones, vel antiquas, quas in ecclefiis prxdi&is percipiunt, augmentare prxfumant. Quod a quibufdam minus caritative fidum efle dicitur, firmiter prohibemus · illud quod contra fadlum fuerit, irritum decernentes.

XXX.

Nt clericut legtt allfttH fili» fpnrlo9 ul concubi/u.

Item innovamus concilium Turonenfe quod eft tale: Prrfenti» authoritate concilii prohibemus, ne quis beneficiatus clericus, vel in facris ordinibus conftitutu», aliquid legare prxfumat filio fnurio, feu proprix concubins, ia ultima voluntate. Quod fi fecerit, non valeat, fed ecclefix applicetur.

XXXI.

Dt prnbtndlt feccrjotalibur ·

Statuimus, ut omnes habentes facer· dotale» prxbendas in cathedralibus, vel collegialibus ecclefiis, ibidem ia ordine facerdotali deferviant, aut per dioecefanum illis priventur, & aliis conferantur, qui velint dc poffint in eodem ordine defervire.

XXXII.

Ut /Intuta pmlnclcfa pradttt^erum fuorum abfementur.

Diftri&e prxeipimus fub pcena excommunicationis, omnia ftatuta provincialia prxdccefTorum noftrornm ab omnibus inviolabiliter obiervari.

Aftutn in pleno concilio apud Salmunnn, in abbatia beati Florcntii, die Martis, poft feftum Beati Andre» apoftoli, anno Domini millefimo duccntefimo quioquagefimo tertio.

G. C. Concilium hoc Jommki Mmw . d. al calcem Mecropolitane fue Turonenfi», tribuit uno mcc xuii. Ego vero anno Mccuti- ex duccum MSS. fide, fit «Uocum V* ridit L. BocteUuc, q«e» ui hoc quoque aurtarem fagaor !

CON.

ANNO ghr is ri •»»|· «»*e=*«Wfe=®*e=»«e=»c5e=!R«=*i/<=si*=srtt=» ΛΚΜ, ‹i mis il «M,.

CONCILIUM APUD CASTRUM

G O N T B R I I.

A Petro dc Lamballe, archiepifcopo dc fuffraganeis celebratum anno Domini **MLCL111.**

Canon unicus.

De *obnfcribut litterarum tpo/lolicerum.*

QUoniam quamplures non oblervantes conftitutioncm Gregorii IX. papa:, quz in novis decretalibus in titulo de refcriptis ultima infcribitur, & incipit, I2*»e *nonnulli,* multos contra ipfius conftitutionis tenorem vexare przfumunt: nos authoricate provincialis * concilii cxcommu- • *at* iu coacdii meamus omnes illos, qui a raicha proxime venturo in antea, talia prxiumpierint attentare. Si vero vexatus A contra tenorem conftitutionis ejufdem, • vexatorem fuum in caufam duxerit • *Al-* in par vel traxerit contra ipfius conftitutionis *'m ζ''4'0' tenorem, ipfum hujufmodi excommu- in «xumJuxen,vel, nicatioms fententia volumus non ligari. Et ne per ignorantiam in hac parte fe poflit aliquis excufare: prztipimus hzc omnia fupradifta in parochialibus ecclefiis denunciari publice fingulis diebus Dominicis ac feflivis.

B Attum apud Caftrum Gonterii in concilio provinciali, anno gratia: millefimo duccntcflmo quinquagelimo terno.

gy WESTMONASTERIENSIS CONVENTUS

An. «»,j. Kxrai ap. V.lkies. r. i. p. ,,j.

In yη fmttntle ftrtxr ndvtrfui llbtrtatxm lccltflaftlcantm vulatorts,

Ánuo txyj. habitus.

£x *ftgi/lr. Gtffard. 9tgom. tptfr. fol.* x8.

Maoti ^ppi· P*s UNivcrfis Chrifti fidelibus, ad quos przfen- tes litecx pervenerint, magifter nugo de Moi tuo Mari, officialis curia; Cant, falutem in Domino fempiternam. Noverit univerfitas veftra, de verbo ad verbum nos infpcxiflc literas apoflolicx fedis, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua parte abolitas, vel corruptas, tenorem hujufmodi continentes.

Innoceminsepilcopus, fervus, fervorum Dei, venerabilibus fratribus, univerfis arehiepifeopis epifeopis regni Anglix, falutem & apoftolicam beneditttonem. Cum a nobis petitu: quod juflum eft & boocftutn, tam vigor xquttatis, Ïiam ordo exigit rationis, ut id pet folicitunem officii noftri «d debitum perducatur effottum. Cum itaque, ficut ex parte veftrafuit propofitum, coram nobis, vos cupientes, prout ad veftrum fpettat officium, libertatem ecclefiafticatn in regno Anglix illibatam ab omnibus lervari, cum voluntate & beneplacito chariflimi in Chriflo filii noftri, illuftriflimi regis Anglix, in omnes illos, qui maluiofe ac fcientcr ecclefias ipfius regni tuo jure privaverint, & fpoliarint, dc libertates eccleiiaflicas, & antiquas regni confuetudines, dc prxctpue dias libertates & liberasconfuetudines, quxcontinentur in chartis communium libertatum, & de foreftis concedis a ditto rege, vobis ac aliis ejufdem regni prxlatis, violaverint, infregerim, diminuerint, feu mutaverint, dc qui contra illa ftatuta ediderint, vel edita obfervarint, conluctudines introduxerint, vel fervavermt introduttas, nec non in feriptores, exe- CcuiOres, & confiliarios flatutorum ipforum excommunicationis fentcntias duxeritis proferendas, prout io literis fuper hoc confettis plemus continetur,- nOs, veftris iupplicationibus inclinati, quod a vobis periode fattum eft io hac pane, ratum habentes & gratum, id de fratrum noftrorum coniilio, auttoritate apoflolica confirmamus, fit prxfentis feripti patrocinio communimus, tenorem literarum ipiarum prxfentibus inferi facientes, qui talis eft.·

Autoritate Dei omnipotentis Patris, Filii, & Spiritus S., gloriofx virginis dc Dei genitricis Marie, beatorum ·Apoftolorum Petri dc Pauli, omniumque apoftolorum beati Thomz archicpifcopi & martyris, omniumque fandorum martyrum, beati EdVardi regis Anglix, omniumque fandorum confcflorum, atque virginum, omniumque fandorum Dei, nos B. miferatione divina Cant, archiepifcopus, Anglic primas, F. London. H. Elienf. R. Line. VF. VFigorn. VF. Norqr. P. Hereford. VF.Sarum. V/. Dublinienf. R. Exon.S. Carliol. W. Barbon. L. Roffenl. Th. Menevcn. epilcopi, £dc affenfu & voluntate venerabilis Patris W. Dei gratia Ebor. archicpifcopi, anathematizamus, & A limitibus fande matris ccdetur fequeftramus omnes illos, qui a modofcienter& malitiofe ecclefias pervaferint, & fpoliarint fuo jure. Item omnes illos, qui eccleiiaflicaslibertates, vel antiquas regni confuetudines approbatas, dc prreipue libertates & bbaras confuetudines, qux in chartis communium libertatum, dc de forefta continentur, a domino re-

ge

cr ge conceflis srchtepifcopis, epifcopia, & cctc-ris Anglic praelatis, comitibus, barooibsM, mi- & teeendbus, quacunque arte re* ingenio violaverint, infregerim, diminuerint, ieu mutaverint' clam vd palam, fcrip«o, verbo, vel confilio contra illas, vel earum aliquas in Guocunque articulo temere veniendo. Item omnes illoa, qui contra illa vel earum aliquas ftatuia ediderint, vel odita fervaverint, confaetudincs introduxerint, vel favaverint introduâas, fcriptorcs etiam Astutorum ipforum, nec non & confiliarios, fit executory, & qui ea przfumpferint indicari. Qui omnes & Cinguli fuperius memorati hanc noftram fcntrntutn incurfuros fe noverint ipfo faâo, qui fcienter aliquid comtnifcrint de praediftis. Qui vero ignoranter, nifi commoniti infra quindenam a tempore commonitionis fe correxerint, & arbitrio ordinatorium plena fatisfecerint de committis i ex tunc fint hac fententia involuti. Eadem etiam fententia innodamus oranes illos, qui pacem regis, & regnipntiumpfetint perturbare. In cujus rei memoriam fan* piternam nos figna noftra pneientibusduximus apponenda. Aft. m majori aula regia apud Weftm. An. D. MCCL111. 3. Id. Maii fub potientia dc aflienfu Hcnr, IΛi gratia regis Anglia illuftris, & dominorum R. egregii comitis Coroutine fratrts fui, R. com. Norfolk dc marefchaHi Anglie. H. com. Herefords H. com. Oxford., & J. com. MParric. dc aliorum optimatum Anglia ad hoc quafi ad concilium fpccialiter vocatorum. Nulli ergo omnino homini liceat hanc paginam nottrst coofirmatiooi* infringere, vel ei aufu temerario Bcontrarie. Si quis autem hoc attemptare prsiumpferit, indignationem omnipotentis Dei, dc beatorum Petri dc Pauli apoftolotum «jus fe noverit incurfurum. Dat. Anagn. ». calendar. Octobris, pontificatus noftri anno xn.

oiRKTi ••>ı·1

ANNO c^u$ri *****

LUCENSE CONCILIUM D1OECESANUM

AGubbigo Lucensi episcopo

Anno 1253. habitum.

Chtrciut. L* Aucofrtpho in ubul. Ep. Lo.cn.

C(Jm nos G. D. G. Lucenfis epifcopus ad laudem & honorem dc gloriam nominis Jefu Chrifti przientem fynodum duximus congregandam, pro eruditione fubditorum noftrorqm, correptione errorum, ac informatione virtutum, ncc non & bono ftatu omnium ecdefiarutn noftrarum, & etiam clericorum, atque pro falute totius cleri nobis committi, volentes fubdicos noftros ore inftruâos, pudicos, pacificos, & modeftos, quzdam deconfiliofratrum noftrorum duximus ftatuenda. In primis fi quidem ftatuimus, ut in omni ecciefu divivina officia noâurna, atque diurna competenti diligentia cotidie celebrentur; qu6d fi ornniffum fuerit in aliqua ecclefia, ejus reâor, dc qui omifarit, iuperioris arbitrio puniatur.

Omnis reâor ecclefiz habeat temper ad minus, unum fcolarem, qui cantare fciat & legere competenter, cum pnemifla conftitutiode divinis officiis celebrandis nequeat obiervari.

Ornamenta ecclefiattica tam Sacerdotum, quam altarium munda follicita diligentia conferventur, & pnefertim corporalia quz quidem nitidiflima & fine fraâura pracipimus retineri, cum abfurdum fit, ut ornatiora fintveftra corpora, quam altaria; & qui mundis veftibus extra eccicfiam nos cooperiamur, immundis in ecclefia fordidemus.

Corpus autem Chrifti in capfa, vel pixide munda fub clavi firmata & iuper altare appenfa aut etiam in facrario, ne ab indiferetis, vel beftiis tangi poflit, cum multa reverentia teneatur.

Chrifma etiam fub firma cuftodia taliter confervetur, ne ab aliquibus traftari poflit fine licemia przlati vel honeftz perfona:, qus ad cuftodiam ipfius chrifinatis fuerit deputata.

In celebratione miflanim, maxime publicarum, ialu m dum ficreta dicitur, candela temper arôe;>t in altari. In plebibus autem il aliis ecclefiis collegiatis fuper holism &. calicem iempet fiat incenium, cu.n 'I tam parvo Cfieri poflit impendio, quod paupertatis prntextu vix fe valeat aliquis cxculare.

Nullus praelatus, five re&or ectlcfis, aut hofpitalis parochianis fuis, nullufvcmonachus, vel clericus faecularis, aut monacha fuis fratribus, vd fororibus comeftiontm, feu aliquid loco comeftionis pro fuo ingreflu, pretextu cujufcumque confuctudinis exhibere przfumat, cum id periculo efle dantibus, d(przcipientibus * videatur, utpote, fimoniacam fapienspravitatern. Qui vero exhibere pradumpferint, fufpendantur ab omni ecdcfiaftico otheio dc beneficio. ExaAorcs vero fi pertinaces in exigendis extiterint, excommunicationi fubdantur.

Nullus Sacerdos aut dericus in facris ordiDnibus conflitutus, habens eecleGafticum beneficium per civitatem aut vicos five plateas incedat, quin exteriorem veftem habeat claufam, nec ullatenus utantur dc nimio coloris fulgore, feu fplcndore notandis, nec bottonibus in manicis, vel ad peftus; fedad is autem rubeis, glaucis, viridibus & fanguineis non utantur, & capas manicatas, aut guafcappas ad divinum officium in ecclefia garantfi canonicam volent effugere ultionem.

Nullus clericus beneficium ecclcfiafticum dc laicali manu recipiat, vel in laicali manu refignare pnefiimat, cum rerum ecclefiafticarum nulla fit attributa potcftas. Si qui autem fecus attentare prasfumpfcrinr, recipientes privenEtur beneficio fic recepto; refignantes vero feeundum noftra: prudentia: arbitrium puniantur,

Nullus habens* ecolcfiafticum beneficium ad aliud beneficium ecclefiaflicum aflumatur, nifi fafta refignatione prioris in manibus illius ad quem inftitutio Ipfius ecclefiz nofeitur pertinere; & fi primum retinere contenderit cum fecundo, utroque ipfo jure fit privatus; nifi per Romanam ecclefiam, feu per no» cum eo fuper hoc fuerit difpenfatum. h vero ad quem pertinet inftitutio, inftitutionem facere non audeat, nifi prius conftet fibi dc refignatione prio-

I ANNO CHRffTt

prioris ; fi contra fecerit, noftro arbitno pu-A niatur.

Clerici, qui ad facros funt ordines promovendi , diligemer examinentur per cos, qui ad boc fuerint deputati, quod ut rite fieri pofht IV. V. fie VI. feria, ubbathum quatuor temporum prxcedentibus a plcbanis fuis perfonaiiter prxfrntentur, ut dd ipforum vita , licicotia, conditione, fic virtute conflare valeat eo rumdem teftimonio plebanorum. Quod fi forte aliquis ipfonun plebanorum venire nequiverit , canonica prxpeditionc detentus , clericofuos, quos ordinare voluerit, cum literis fuis de ipforum vita, fcienria, conditione, fic nativitate teftimonium perhibentibus, ad nos mittat cum aliquo de Gapellanis aut clericis fuis B bonx famx, fic converfationishooeflx, qui nobis eos, feu examinatoribus deputatis, ipfius plebant *vice,* feu nomine, rcprxfentent.

Si quis Sacerdotis filius, aut alius ex fornicatione natus, difpcnfatione non obtenta, facrum ordinem clanculo furripuerit, hoc ipfo fit excommunicationis vinculo innodatus, fic etiam poft abfolutionem obtentam maneat tamdiu ab ordinis fic furrepti exccutionc fiifpenius, donec difpenfationis gratiam potuerit obtinere, quod etiam dc iis, qui fine certo titulo fe clanculo fecerint ad facros ordines promoveri, decernimus obfervandum. Si qui vero fcienter ad facros ordines prxfentaverint filios facerdotum, fic alios ex fornicatione natos, C tacito quod fint tales, ipfos ex nunc excommunicationis lententia innodamus.

Qsoniam quidam laici de non recipiendis oxoribus fuis; fit quaedam mulieres de non recipiendis maritis legitimis temeraria foleant facere juramenta, qux perjuria funt, nihilominus appellanda ; prxfenti decreto ftatuimus ut omnes five mares fuerint, five fœminx, qui de extero fecerint hujufmodi juramentum, ôc qui eis in hac perverfitate adftiterint, conficiendo fuper hoc publicum inftrumentum ; aut locum teftis etiam obtinendo, feu etiain alias operando, quod hujufmodi juramenta multo melius perjuria commutantur, hoc ipfo fint excommunicationis vinculo innodati, iliique nui- D latenus ligati hujufmodi juramento agant poenitentiam de perjurio ex fe fe repetant, non obilante hujufmodi juramento, cum juramentum efle non debeat iniquitatis vinculum, fed adminiculum veritatis. Ne autem aliquis per ignorantiam valeat excufari, prxeipimus ut hoc noftrum decretum quater in anno iolemniter publicetur.

Ah hxc ftatuimus, ut omnes hofpitalarii in una refettorio comedant, in uno dormiant dormitoria, ita quod mulieres luum dormitorium, fit fuum refeâorium habeant feparatim, quod etiam in collegiatis ecclefiis prxeipimus obfervari, fi commode poflunt domum ad hoc competentem habere.

Item ftatuimus, ut nullus de alieno epifeopatu ad regimen, vel in clericum alicujus ecclefix noftri epifcopatuseligarur, feu etiam admittatur abfque noftra licentia fpeciali, fic fi contra faflum fuerit, illud decernimus non valere.

Si quis clericus fxcularis vel religiofus, habens beneficium ecclefiafticum in civitate vel diœcefi noftra, fe ab alioepifcopo, velarchiepifeopo abfque noftra licentia fecerint ordinari ab exequutione ordinis fic fufccpti ipiumduximus fuipendendum.

Nullus clericus in facris ordinibus conftitutus, auc alius clericus obtinens ecclefiafticum beneficium, concubinam, nec aliquam fecum in don» vel extra domum , dc qua fit vel fuerit, auc finiftra fufpicio poflit haberi, habeat mulierem, nec admittat eam ad aliquod fervitium in canonica ecclefix, nifi mater, vel amica ejus fuerir, aut foror; & qui nunc renet eam in domo vel extra, monemus ut illam infra quindecim dies a fe debeat removere, ipfam, jel aliam ulterius minime admiflurus, & qui contra fecerit, ipfum a divinis officiis, fic beneficiis ccdefiafticis fufpendimu», fic fifufpenfus prxfumpferit celebrare divina, vel behciorum ecclefiafticorum adminiftrationi fe immifcuerit, ipfum ex nunc ah^iifdcm beneficiis jjcrpctuo amovemus. Plcbahi quoque, ac Vicarii, fic coadjutores eorum hacconftitutionem obfervent, fic faciant a fubditis fuit obfervari, fic nobis prt fe, aut per literas fuas referant eos, qui fecerint contra eum ; alioqin fecundum noflrum arbitrium puniantur.

Item cupientes, ut beneficia ccclefiaftica in civitate, fit diœcefi noftra rite ac fecundum fanâioncs canonicas habeant, ftatuimus, ut de beneficiis ecclcfiafticis nullx fiant pa&iones in civitate fit diœcefi memoratis; fic fuper hoc monemus univerfos, fic fingulos fubditos prxdiflos, qui pa&tones prxdiâas fecerint, vel fieri confenferint, vel opem, feu operam dederint ut fiant, excommunicationis fententiam proferentes I

Irem cupientes ecclefiarum utilitatibus pro* videre (latuimus, ne quis rcâor alicujus ecclefix > vel loci rcligiofi, vel alia quxcumque pertona civitatis, vel dicecefis Lucanx alienet, vel pignori obliget pofldlionem aliquam, vel thefaurum, feu proventos nondum *habitos* vendere ad tempus alicujus ecclefiac, vel loci rcligiofi civitatis vel diœcefis prxdiâx abfque no ftra licentia fpeciali, qux apparet in feripturt figillo noftro fignata ; ôc. monemus omnes fic fingulos, ne contra prasdiâum ftatutum aliquid debeant attentare in omnes fic fingulos, qui contra fecerint, vel fieri confenferint, alienando feu pignori obligando, vel recipiendo aliquo titulo alienationis, feu pignoris aliquid de prxdiflis excommunicationis fententiam proferentes; ac etiam decernentes irritum fic inane, ac penitus non valere quidquid contra diâum ftatutum fuerit attentatum.

Item ftatuimus , ne rcâor alicujus ecclefix vel loci religiofi noftrx civitati* vel diœcefis debitum contrahat nomine ecclefix fux ultra iummam fibi conceflam vel concedendam a nobis, fic f> contraxerit pronunciamus contraflum ipfum penitus non valere, fic cxtalicontraâu in nullo fuam ecclefiam obligari.

Item prxeipimus abbatibus, Prioribus fic plebanis univerfis, ut prxdiâas noftrascooftitmio- E nes editas infra refurreâionis Dominicx proxime nunc venturum habere fic eam ad minus bis ia anno legere fubjeâis fuis, fic exponere diligenter.

Leâx fuerunt fic publicatx conftitutiones prxdiftx in fynodo clericorum civitatis fie diœcefis Lucanx, congregata Luce ia cathedrali ecclcfia S. Martini, pnefentibua Dominisarcbipresbitero Gerardino Guidone de Porcari, Canonicis Lucenfibus fic pluribus aliis Anno Domini 1153. IV. idua martii indiâ. XI.

à

I.

VITA
ET EPISTOLÆ
ALEXANDRI PAPÆ IVa

ALexander quartus, cui, tefte abbate Stadenti, Rainaldi, vd, ut habet Onuphrius, Rolandi nomen fuerat, patria Anagninus, nobili comitum Signiz familia natus, Innocentii tertii & Gregorii noni, a quo cardinalis creatus eft, propinquus, ex epifeopo Ofticnfi & Veliterno, decimoquinto die poft obitum Inuocentii, evedus eft in thronum apo itolicum & cathedram Petri, 15. Decembris, iplo die nativitatis Chrifti, anno falutis humani 1x54. regnante MFilielmô*Hollandiz comite, quem coronz imperialis accipiendz gratia Romam abiturienrem Fiifones anno feptimo regni occiderunt. Manfredum, qui fibi titulum regni Neapolitani ufurpaverat, anathematizavit. Ad Venetos Philippin Fontanefium Ravennatem archiepifeopum nufit, qui contra Ezrlinum tyrannum przdicaret. Poft aliquot tandem obtentas vidorias eo mortuo, tum demum res Syriz Alexandro cordi effe cœpetunt; quas tamen ad exitum deducere non potuit, propter diffenfionem inter Venetos & Genucnics exortam, unde graviftimum bellum fecutum eft. Alexander igitur tanto malo occurrere ac mederi ex paterna commiferatione delidcrans, ubi fandam Claram ordinis fandi Francifci inter divos retuliffet, omnem operam ad componendam pacem inter eos adhibuit. Verum tam gravibus implicatus curis, obiit vili. Kalendas Junii, anno Domini 1160. cum fediffet annos fex, menles j. dies 13. HenriettaStcro in annalibus fuis ait, cum Viterbti vni. Kalendas Junii anno tzdt. defundunt effe. Corpus ejus ad ecclefiam fandi Laurentii delatum eft. Erga pauperes adeo propenfus, fuit, ut libres aliquos contra eos deferiptos improbaverit. Epiftolas decretales feripiir. Viros dodos maximo favore profecutus femper magntfecit, inter ceteros Henricum a U cardinalem ôftienfem fadum. Egregia aliquot «dificia extruxit, &, ut multa paucis dicam, fuavem poft obitum fui memoriam reliquit. Sedes morte ejus tribus mentibus & quatuor diebus vacavit.

EPISTOLA I.

ALEXANDRI PAPÆ IV.

AD SCOLASTICUM ARGENTINENSEM.

De novalium decimis.

Alexander epifeoptu fervm fervorum Dei dilefto fiho Scboiajiico Arcentinmfis tcclefia filutem & apajiolicam beiiedifiionem.

EXhibita nobis diledorum filiorum przlatorum ac rdigiolorum, & cleri Colonientis, civitatis, & diœccûs petitio continebat, quod cum aliquas terras incultas earumdem civitatis & diœcefis contingit redigi ad culturam, nobiles viri comes de Monte, flt Waleramus frater comes Juliacenfis, ac quidam alii dirtarum civitatis, & diœcefis, aflerentes ad fe decimas novalium hujufmodi pertinere, illas pro fuz voluntatis libito occupant, & contra juftitiam detinent occupatas. Cum itaque dominus in lignum univerfalis dominii fibi decimas refervarit, diferetioni tur per apoftolica fcripta mandamus, quatenus Ω tibi conftiterit ita elfe, przdidos nobiles & alios, quod hujufmodi decimas novalium eildem ecclefiis exhibeant, & illas ab cis permittant pacifice poflideri, monitione prxmifla, per excommunicationis in perfonas, & in terras eorum interdidi fententias, appellatione remota przvia ratione compellas; nonobftante, fi aliquibus a fede apoftolica fit indultum, quod excommunicari non poffint, & terra ipforum fupponi ecclcfiaftico interdirto, per litteras apoftolicas, quz <$e induito hujufmodi plenam & expreffam non fecerint mentiouem, & conftitutio-ie de duabus diztis edita in concilio generali: ita quod ultra tertiam vel quartam aliquis extra fuam diœccûm authoritate przfentium ad judicium non trahatur. Data Anagniz xv. Kalendas Septembris, pontificatus noftri anno primo.

II. AD HENRICUM CHYMENSEM

Epifcopum

Philippus Saltzburgenfis cledus, jam per decem annos nolens ordinem presbyterii ac epifeopalem fufeipere confecrationcm, ab Alexandro papa deponitur, & Ulricas SecoWenfa epifeopus ei fubrogatur.

Alexander epifcopm fervxt fervorum Dei venerabili fratri Cbyme^fi epifeopo falutem & apofloheam benedifiionem.

IN contemptum veniens Philippus, quondam Saltzburgenfis ecclefix deâus, nimis videtur a fe timorem Domini & hominum reverentiam abjeciffe, dum adhuc munitiones & caftra, & quasdam alia bona ipfius ecclefiz, fua detinet poteftate: quafi non fufiecerit didam tenwife Pecclefiam, iq fuam & multorum perniciem, tanto tempore viduatam. Errata igitur didi Philippi corrigi mifcricorditcr cupientes, fraternitati tuz per apoftolica fcripta mandamus, quatenus ipfum ex parte noftra moneas attentius, & inducas, ut prxdifta omnia venerabili fratri noftro Saltrburgenfi archiepifcopo, vel alii ejus nomine fine qualibet difficultate refignet. Alioquin, cum ferro abfeindenda fint vulnera quz fomentorum non fentiunt medicioam, tam eum quam aiios, qui eadem ejus no-

ANNO CHRISTI

nomine detinent, «did per cenfuraro ecclefiafticam, appellatione remota, compellas. Contra quos, H necefle fuerit, omnium fuffraganeorum, minifterialium, & vaflâliorum ejufdem ecclefic 'uxilium invoces, ut fuper his tibi & ipfi archiepifcopo fuerint requifiti ; fuffraganeos ipfos ad hzc authoritate noftra, minifteriales vero & vaftallos coldem per privationem feudorum qua tenent ab ipia ecclefia , monitione przmitfa , ratione przvia coarâando . Datum Viteibii 11. Nonas Decembris, pontificatus ncftri anno m.

HI. AD AR.CHIEP. SALTZBUR.GENSEM KT SUFFRACANEOS.

Eos hortatur ad officium epifcopale exequendum , *& abufus* reformandos.

Alexander epifcopus fervui fervorum Dti venerabilibus fratribus archiepifcopo Saltzburgenfi , ejufque fyffraganeis, tue non 6 dileftis filiis abbatibus, aliifyue ecclefiarum prolatis ordinariam in fubditos obtinentibus poteflatem per Saltzburgmfem provinciam coijftitutis , tam exemptis quam non exemptis, falutem & apoftolicam benedlSlionem,

SI vere, quod dicitur, paftores ovium Chrifit fumus, non impavide ferre poflumus tcrribiliter intonantia noftris fenfibus contra paftoralis cur® negligcntiam facrarum oracula feripturarum, quz determinata dominici gregis in przfidemium defidiam retorquentes, minaciter inclamant pereuntium fanguinem de przpofitorum manibus exigendum . Quis noftrum non contremifcat & paveat, dicente ad paftores gregis fui Domino per prophetaro : *Difperfiftis gregem meum ; ejecifiis, & non vifitaflis eos. Ecce ego vifitabo fuper vos veftrorum malitiam fludiorum.* Pavet utique ad hos increpationis interminationifque Divinz fermones idem ipfe propheta, dum dicit: *A facie Domini, tf a facie fan&orxm verborum ejui conturbatum efl cor meum: In medio mtl contremuerunt omnia offa mea.* O farmidoiofa fpeculatotum, quos populo difpenfatio Divina przpofuit, & periculofa conditio, fi perfundorie res agatur, fi eo modo in fblicitudine commifla non militent, quo ftunmus praecipit imperator, fi fibi & univerfo gregi, cui eos Deus cuftode* & epilcopos conftituit, non attendant. His przcipue horrendum erit illud humanorum operum finale judicium, omnibus in commune tremendum: in quo etfiunufquifque de proprii corporis a&ionibus diftriâo *ut fu*bficiendus examini, ut recipiat prout geftit : nobis tamen, quibus papaliscura commiflaeft, n<5n fufficiet propria innocentia fine cumulo juftitiz lubditonun .' quando negligentis miniftri pigritiam per * confequens aufterus injunfhx fervitutis exaâor, delida plebis impinget rea? tui nrclatoram. Si enim qui de unico talento ubf credito falis fznoru non reportabit augmentum, tanquam inutilis fervu» & piger juft· damnationis periculum fuftinebit : quam durum putatis judicium fiet illi, qui commiffiim fibi (taraient Dumenau» viventium talentorum uno foiutn iotegrum fleeter it reddere creditori, veram etiam io illa diftridione probabitur damnum domino far» » bonis, qu· ab *ipfo* multiplicanda fufcvperar, mrulifife. Prop-

7*sv» »j.

Terent. tj.

' f- pwfe- Vkh»

A terea, fiatres & Ahl , qui faices pontificalis officii dc ecclefiaftici minifterii fubeundo, defixiftis pro anitnabus creditis apud extraneum manus vcftras: feftioate quzfufnus liberari ab illo qui fupremus eft aftor dc judex, nullum nobis de allegationis nitore przfidium reliâurus. Difcurrite, nec cefletis, ne fiant aaim« veftr® pro illis , quos in cultodiam fub tan* to vadimonio fufcepiftis. Excitet vos fummt palloris amor, qui nos pafcendis rationalibus ovibus dedicavit . Exterreat corda vrftra fit corporis fomnum depellat ab oculis metus periculi , eis procul dubio , qui fupra greges fuos vigiles non obfervant excubias, imminentis. Sed ecce letalis incuriae lopor , paftoraii*

anno CHR,ST'

B vitz vigilantiam, quod gementes dicimus, oppreflifle videtur in plurimis, prout tcftatur nimia de plerifque regionibus clamansChriftiani populi corruptela : quz cutn deberet ex facer? dotalis antidoti curari medelis, invalefcit / proh dolor, ex malorum contagione, quod procedit a clero, ita ut alicubi verum fit quod dc prophetica querela tcftatur; *Fuilus efl,* inquiens, *ficut populus fic facerdos.* Malitia namque dierum tabentium, quz cum tempore corrupit & mores, dante quam plutimis ex impunitate audacem femper & in deteriora proclivem infrznis licenti® libertatem, nonnulli clerici pracipiti lubricz voluptatis arbitrio laxas committentes habenas, poft carnis fuz

C concupifccntiem abierunt , & relegata penepenitus a converfatione *vitz* fuz clericalis munditic & honcftate, tenent etiam in confpcftu populi concubinas, aim quibus impudiczfrontis irreverentiam induentes, fœdas manus & fœtidas, quas fordidis libidinofæ coinquinationis foribus immiferunt, non erubefeunt , in fuum periculum & ruinam populi, lacris minifteriis immifeere, a quibus ob publici concubinatus inianiam, quz nulla tergiverfationc fceleris, vel fecundum fcita canonum, tam quoad, fe, quam ad alios,, funt fufpenfi.- & *ne* quis talium Miffam audire przfumat , ardius in eorum contemptum canonic® sudoritatis conftitutio interdicit. Per tales maxime

D nomen Domini blafphematur in terris ; per tales derogatur facramentis fidei orthodoxe , cum vafa Domini pollutis eorum manibus profanantur. Per tales ergo perdit religionem catholicam. devotioreverenti® Chriftianz: per tales decipitur populus in Divinis, & ecclcfiafticÿfubftantia diflipatur: hinc detrahitur verbo Dei, dum immundis labiis talium nunciatur: hinc hzrctici muffitant & infultant : hinc tyranni fxviunt.* hinc perfidi perfequuntur : hinc graffantur audacius in Chrifti patrimonio facriïegî exa&ores: a quibus, proh pudor, ob hujusmodi carnes putndas, quas dikiphnalis mucro non refccat, ficut decet, fincenun catholic® matris corpus in oftentum ducitur fic

E contemptum. Profefto patres qui hujufmodi filios fub diflimulationis conoiveniia fovent impune, etiamfi cum Heli facerdotc funt boni, forfitan in feipfos merito pro confimilis negligentiz malo, repentina patris interitus ruina dejiceret de fella retrorfum. Ecclefia: quoque principes, qui zelo Phinees ardenter non feruntur in tales, fine caufa videntur portare gladium poteftatis, quem ad vindiciam malorum , laudem vero bonorum, defitper acceperunt. Nos icitur cupientes tantum malum de medio ecclefiz , tantumque feandalum ab ocufts fidefiuin removere, univerfitatem veftram to-

— ANNO CHUSTI

rogamus, monemus, dt hortamur, authoritate noftra vobis per apoftolica feripta in virtute injungentes, ac vos Ungulos fubrefiatione tam judicii fingulans, quo quiique citatur ad Dominum dc corpore mortis hujus, quam judicii generalis, in quo univerfi flabimus ante tribunal «terni judicis, cbfecrantes quatenus in vobifmctipfis curetis oftendere, quam picadDomiuum, quam fande ad fe ipos, quam jufte ad proximos oporteat ceteros in Dei eeclefia converfiui. Totius namque familiz flatus & Sdo vacillat, fi quod rcquinrur in membris, eorum capite non habetur: & in ejus ore adverfus peccantes neceflê eft redargutionis objurgatio cooticefcar, qui admittere cognofcitur arguenda. Qua enim fronte fieri quis poterit B morbi curator, dum languore conumili detinetur; atit fedator virtutum, dum fedator oftenditur vitiorum? Ad inquirendos autem ac puniendos fubditorum vcftrorum exceflus, & maxime incontinentis foeditates in clericis, }>rzfertim concubinariis manifeftis, qui odorem cetere faciunt domus Dei, tanto ferventius affurgatis, quanto damnabilius praeteriretis eorum contagia incorreâa. Verum, ut adverfus concubinarios hujufmodi officii noftri debitum tam authoritate noftra quam veftra liberius exequi valeatis: nos przdeceflbrum noftrorum attendentes vefligia, & plenius exprimentes, C

"""T* anno

Afuper hoc proceffiu vtftros per appellationis obfedum volumus aliquatenus impediri. Si vero hujuimodi concubinarii, quorum culpas con tigerit canonica diflridkme feriri, fuper appellatione aut abfoiutione vel reflitutionc fua litteras apoftolicas reportarim: illas, nifi forfitan in eis appellationis aut excommunicat ion is feu amotionis fuz hujufmodi caufam expreflerint manifefte, decernimus nullius effe momenti, ied, eis vel proceffibus per eas habitis nequaquam obftantibus, cenfura veftrc anitnadverfioois in tales inviolabilem obtineat firmitatem. Preces autem, monita, mandata, dc przcepta noftra fuper his, taliter implere curetis, quod converfiuionis hooeftas in clero, & devotionis antique finceritas in populo, per folicitudinis vcftnr diligentiam reformentur. Cumque princeps paftorum advenerit ab unoquoque noftrum frudum injundi negotii quzfiturus, coram ipfo appareatis intrepidi, dc dignam fibi poffitis villicationis veftra reddere rationem. Volumus autem atque precipimus, ut tu, frater archiepifcope, fuflraganeis ruis dt aliis przlatis tue provincia has litteras fine morz difpendio facias prefentari, ut fuper przmiffis przceptum noftrum exada diligentia exequantur.

Datum Idibus Februarii, pontificatus noftri anno quinto.

œ w m

CONCILIUM ALBIENSE,

FACTUM A DOMINO Zoi N,

Avenionenfi epifeopo, A. S. L. anno Domini MCCXLIV.

£x duobus exemplaribus, altero edite a D. Luta Dacberio torn. 11. Spicilegii, altero Sirmondi noftri manu deferipto.

Titul i Capitul orum.

3- *De*

ANNO CHRIST!

33. De epifeopis excommuniâtmmut contemptori- A Acr.
34. Varia de excnmmunkatit.
3J. Ut emommmùtatio, fitfpeqfo, interdiificm, CM» maturitate ferantur.
$6. Nt pro abfolutiout excomrnttmcaiiamis, iTr. quidquam intorquentur.
37. Vt Icfiuuum coram presbytero ftr viris ca-tbebcii condatur.
58. De notoriis qui te[lamenta fint Hia [firmita-tt fcribmt.
39. Vt omnes presbyteri legata pia pinei fc n[en-fin habcaut.
4c. Wr legata pia legantur publice tu ecciqfia.
41. Vt lutiita fteerdas faeminam fufpcilam teneat infra [epta ecckfia. B
41. Ut caÛw bobtantur argentel.
43. Vt reficientier ecclefix rurale t, & omnia Ili mceffitria.
44. Ne [ocularet qui font m facnserdinibul, & regulares nili, advocati fint, r» certis eqfibus.
45. Ne qui fient in faeris ordinibus, vel bénéfi-cîät!, qficium m curta [oculari recipiant.
46. Vt regul-.rts in fracult, (J aliis hujufmodi, auro aut argenti naa utantur.
47. Vt clerici, »n Vtjbbus bsianes ex nuru & argento non ferant.
4S. Ut ckrici alta nus ludant; & ut sonfrram habeant, èX quaiom.
49. t* clerici ceenmafre' fibi non faciant. C
50. Ut <rw venatorias non ferant, & cum avi-bus, ac canibus wn venentxr.
51. Vt ms berdiext au» fcuto (Jlancta: ÎÔfre-nis auratis rm utantur.
52. Ut regularibus, pro vefiibus axi pilantia, pecumu fumma non detur,
53. De veftibtu regularium.
J4. Ut in prioratibus fint ed msnxs tres mona-chi.
55. Ut canonici regulares fint felteat duo in prio-ratibus.
J6. Dt collatione beneficiorum.
57. De vifitatione tpifcoporxm.
58. Dt numero eveiiionum m vifitatione.
Jp. Vt in vtfitatsont non querent epulas fuper-fixas.
60. Ne tallies exigant, tt xna tantum die in una ecclefia morentur ad expenfas presbyteri.
61. De perjxrij.
62. De qfurariis.
63. De xfuris quas Judai exigunt α Cbrifiianis.
64. Vt Judol cappas rotundas non ferant.
65. Ut rotam deferant ante peffxs.
66. Ne carnes fxat tn macellis Cbrtfiianorum ven-dent: tf ne iliorum cibis ac potibus utantur Cbrifiioni.
tr a-
6&. Nt dubui 'fefiis publico operentur.
6ç. Ut Cbrifiiani Jaden non utantur, medicina caufa.
70. Ut domini Judoorum eos pradiDa fervore cogant.
7'. hi< «w» pcdagia quifquam imponat velreci-plat.

ANNO CHRISTI

P R. Æ. F A T I o.

MUllis * epifeopis fit prxbtis Narbonenfis, Bituriccnfo, & Burdegakaiïs provinciarum ad concilium celebrandum apud Albiam congregatis, de confilio & apprebatione ipfo. rum, quzdam pro exterminanda hxretica pravitate ac roboranda fide catholica, qusdampro cleri hoocflsie, duximus ordinanda.

CAPITULA-

I.

Vt C9tt/iitltantur qui diligenter inquirant barceicos.

Innxrentes igitur, iuper negotio fi- a» dei» concilio prxeipue Tolofano, quibuldam pro caufa & tempore demptis, additis» & mutatis: ftatuimus, nc archiepilcopi & epifeopi io fingulis parochiis, tam in civitatibus, quam extra, unum (acerdotem, dc hominem unum loci, laicum bonae famx, fine mora continuant, qui diligenter, fideliter, & frequenter inquirant hxreticos in parochiis fupradidis, domos lingulas & cavernas fubterraneas aliqua fuipicatione notabiles perferutando, &apprehenfa feu adjunfta ipfiseccIefiis xcificia, feu quxeumque alia latibula» qux omnia dcftrui prxeipimus, perquirendo: & fi quos repererint hxreticos, credentes, fautores, defenfores, feu receptatores eorum, nefugerepoffinteautela adhibita diligenti, archiepifcopo vel epifeopo, & dominis locorum, feu famulis eorum, vel bajulis eorumdem, Deum omni feftinantia ftudeant intimare, ut animadverfione debita puniantur. Sacerdotes autem & laici fupraicripti jurent in manu archiepifcopi & epifeopi, dc loci domini, vel ejus bajuli, quod omnia fupradida excquentur fideliter, poftpofitis amore, odio, & timore.

I I.

VI f>. ^,,,t> ,,,,CM ar/tr,ti -«'F'·"·

Et quoniam qui ad opus eligitur, extraneus non debet fieri a mercedc: prxeipimus, ut pro quolibet hxretico, quem facerdos & laicusmemorati, aut quilibet alius ,captum reddiderint, unam marcam argenti, vel faltem viginti foli-

‹ Imetrum hi.- noi hrfwi hoc conci'ium. & duo ejj, decreta, qu< dciunt. f< in vctjfiitfuna mwnbr.'ia dci.npr» Ut-v'rc monet Ba'uxin» ·. La Exrre >« utrtia can. Da<b,r.

anno Christi I'1*0' Turonenfes, loci dominus in eu-jus jurifdidlione captus fuerit hxreti-eus, capientibus infra oâo diesde bo-pis ipfius haeretici folvere teneatur.

I I I.

fi it tonif barttici rnarca foM ntn po-lefit ta-» folnant lui domimci & COmmunital.

Si veto de ipfius hxretici bonis pe-cunia non poterie fupradiâa perfolvi, dominus loci & ipfius loci communi* tas, in quorum territorio captus fue-rit, folvant eam infra terminum fupra feriptum, ut fit ad capiendosipfos *hx.* rctioos efficaciter quilibet magis prom-ptus. Ad folvendam autem di&am pe-cuniam, ptout fupcrius continetur, do-minus & loci communitas a loci diœ-cefano vel ab inquifitoribus per cenfu-ram ecclefiaflicam compellantur. Super quo taliter fe habeant, quod videantur fidei zelatores. Et hxc omnia abbates & priores exempti io locis fuis, qux non funt ordinario jure diœcefano fu-bjeda, fimiliter facere teneantur.

I V.

Ut domini terrarum bareticvt folicite inquirant.

Solicit! etiam fint domini terrarum & bajuli eorumdemcirca inquifitionem hx-reticorum in civitatibus, villis, caflris, domibus, latibulis, &nemoribusfacien-dam: {c circa hujufmodi appenfa, ad-juncts, feu fubterranea latibula, dc-flruenda.

V.

Ut amittat terrtm fuam, qui/quis in eaper-mijerit barcticot commorari.

Statuimus etiam, Tolofanum * con-cilium innovando, ut quicumque in ter-ra fua dc cetero permittat fcienter hx-reticos commorari, five propter pecu-niam, feu propter aliam quamcumque cauiam, & inde confeflus fuerit vel conviftus, amittat perpetuo totam ter-rem (uam, & ad faciendum indequod debebit, fit in manu domini corpus ejus. Si autem dc fcientia convidus non fuerit, & approbata fuerit negligentia diffoluta, vcl fi frequenter in terra fua inveniantur hxretici, aut fuper hoc fuerit diffamatus, ut defenfor & fautor hxreticorum ab omnibus cenicatur.

V I. ANNO Christi

Uf demur, Ism Imentut fuerit bartikas Iiruatwr.*

Illam autem domum ia qua fuerit inventus hxreticus diruendam decerni-mus, & locus ipfe five fundus confi-fcetur. Ibid. c. 4.

V I I.

Ut puniantur bajuli, qui tantra bortlini nut funt folkiti.

Bajulus etiam qui refidetin lococon-tra quem prxfumitur vehementer, nifi contra hzreticos valde folicitus & di-ligens fiierie & intentus, amittat omnia bona fua & deinceps nec ibi nec ali-bi ullum obtineat officium, feu aliquam bajuliam. c.

V I I I.

Ut quilibet in terra alterius poffit barcticos inquirere ac capere.

Ne autem innocentes pro nocentibus puniantur, aut quibuslibet propter ali-quorum calumniam hxretica pravitas impingatur: flatuimus, ut quilibet in terra alterius poffit libere hxreticos in-quirere ac capere, & locorum bajuli, ctiamfi prxfentes fuerint domini, te-neantur inquirentibus & capientibus bo-na fide prxflarcconfilium, &auxilium, & favorem. im.

I X.

Ut converfi de bartfi non remaneant in eo-dem loco, fi fu/peflut fit.

Si vero aliqui hxretici veftiti, hxre-fi fponte dimiffa reverfi fuerint ad ca-tholicam unitatem, fuum recognofcen-tes errorem: non remaneant in loco, in quo fuerant antea converfati, fi lo-cus ille fufpe&us de hacrefi habeatur, fed collocentur in alio loco catholico, qui nulla fit hxrcfis fufpicionc notatus. Ibid. c. 5.

X.

Ut bareticii ac corum fautoribut connerfi's officia publica non committentur, ncc admittantur ad aflui legitimos.

Hxreticis autem, quandocumque ad fidem catholicam tuerint converti, cre-dentibus, fautoribus, defenforibus feu rece- Ibid. c.

amno JURIST!

•receptatoribus eorundem, nulla de ce-A tero prorfus officia publica ab aliquibus committantur, nec ad aliquos aduslegitimos admittantur, nifi per dominum Papam, vel ejus legatum prius fuerint in integrum refiituti.

X I.

Ut omnes ab annis pubertatis abjurent betefim.

IM. C. Univerfi tam mares quam fcetninz, mares a decimoquartoanno fupra, mu-B lieres a duodecimo, abjurent omnem bxrefim extollentem fe ad verius fandam & catholicam & Romanam ecclefiam & fidem orthodoxam , quibufeumque nominibus cenfeantur.

X I I.

Ut juramentum prient de Roman etclefi* fide tenenda.*

Ibid. c. Jurent etiam quod fidem catholicam quam Romana ecclefia tenet &prxdi-C cat, tenebunt plenius & fervabunt, & credentes, fautores, defenfores & receptatores hzreticorum, & ipfos hzreticos, intimabunt &manifefhbuntdiœcefanis vel inquifitoribus bxreticz pravitatis. Ita ut archiepifcopi, & epifeopi, quando fuam parochiam vifitant , juramentum recipiant fupradidum, vel cui hoc duxerint committendum ,^qui fidei articulos, & articulos etiam in ipfo juramento contentos, eis qui jurare debent prius explicent & exponant. No-D mina autem omnium virorum ac mulierum in qualibet parochiaconfcribi faciant diligenter, & omnes coram ipfo epifcopo, archiepifcopo, feu coram illo cui hoc duxerint committendum, prxdi&um prxflenc liberaliterjuramentum. Et fi aliquis abiens fuerit, & poft reditum, infra quindecim diesjuramentum non prxftitent memoratum, quod ex infpeftione nominum poterit apparere, fufpe&us de bzrefi habeatur.

XIII.

Vt frac fingulis biennis renovetur

Hujufmodi autem juramentum fingulis bienniis renovetur.

AHNO CHRISTI

X I V.

Ut medient non profitcet in terris dt btrtfi fufpefht, ntfi ob epifcopo approbntna.

Porro Toloiano * concilio (quo cavetur, quicumque fuerit de herefis infamia vel fufpicione notatua , officio medici de cetero non utatur) addentes* ftatuimus, ut nullus medicus prxfumat de cetero pra&icare in terris hxrefis fufpicione notatis, nifi prius de fide fua prxeipue, vita & moribus', fuerit a loci epifcopo approbatus.

X V,

üt nemo bajuliam bareticit dr eorxm fautt. ribus committat: nec fufpcflos in confertio fuo retineat.

Inhibemus etiam ne prxlati , barones Cc milites, feu quicumque domini terrarum, hzrericis, credentibus, famtoribus, defenioribus feu receptatoribus eorumdem , bajuhas ku adminiftrationes terrarum fuarum committant. Sed nec eos nec aliquos de hxrefi diffamatos , ve! quos crediderint de hoc elfe fufpe&os, in fua familia, in fuo confilio, aut confortio habere vel retinere prxfumant.

XVI.

Quinam babcndi pro diffamatis.

Illos autem debent pro diffamatis habere, contra quos publica fama clamat, ve! de quorum diffamatione apud bonos & graves coram loci epifcopo legitime conftiterit.

XVII.

Ut peroebi dr epifeopi articulos fidci populo explicent.

Prxcipimus quoque quod facerdotes parocbiales per fc vel alios fxpius ftudeant exponere populo, diebus Dominicis & feflivis, articulos fidci firnpliciter ac diffinite, ne velamen ignorantis deinceps prxtendere quifquam poffit. Et ad hoc idem in fua diœcefi frequentius & diligentius faciendum quilibet epifeopus fit intentus: & cum per fe non poterit, per alias honeflas perfonas & diicretas plane ac explicite fidem catholicam & ipfius articulos faciat przdicari.

XVIII.

AMMO CNRSTI

XVII).

Ut pueri irfrtmntisr in JUt.

Quia comperimus quod propter ignorantiam articulorum fidei plurimi erraverunt: pueri quoque a feptennio & fupra, ad ecdefiam a parentibus adducantur diebus Dominicis & feftivis, ut in fide catholica inftruantuc, *Credo in Dinm^ & Teter noller*, & falutationem B. Virginis addifeant.

X I X.

Vt diebus Dominicis excommunicentur berctici

Prxeipimus autem quod hxretici ac eotum credentes, fautores, defenfores, & receptatores eorum, fingulis diebus Dominicis publice excommunicentur in ecclefiis, pullatis campanis & extindis candelis: ac in omnibus ecclefiis, fingulis diebus, in crepufculo omncscampanx fimul pulfentur in detcftationem criminis memorati.

X X.

Vt feenieres potefiatesjurent fe auxilium daturos ccclcfie contre barttteos.

Moneantur etiam comites, barones, & redores, & confutes, ' jurati, judices, & bailivi civitatum & aliorum Jocorum, ac poteftates aliz fzculares, quibufeumque fungantur officiis, quod promittant corporaliter przftito juramento, quod fideliter & efficaciter contra hzreticos & eorum complices adjuvabunt ecclefiam bona fide juxta officium & pofle fuum: & quod de terris fuz jurifdidioni fubditis univerfos hzreticos ab ecclefia denotatos, credentes, fautores, receptatores, & defenfores eorum, pro viribus exterminare curabunt. Et hoc juramentum de triennio in triennium renovetur. Bajuli vero, confules, judices & redore·, quoties de novo fuerint inftituti, prxftent hujuimodi juramentum, ad quod, 6 neceffc fuerit, per diœceianum, per cenfuram ecclefiafticam compellantur omnes fuperius memorati.

XXI.

Vt dupheentw ferfete Inquifitionis, é tuto loco ferventur.*

Interim periculoiis cafibus occurrentes, ftatuimus ut finguli inquifitores A omnia (cripta Inquifitionis tranferibi ciant, & translata de confenfu legati a (ede apoftclica, fi in ora * fuerit, per diœceianum imponantur & ferventur in aliquo loco tuto. De (criptis autem que luper his fient,* de cetero annis fingulis ab omnibus Inquifitionibus * idem fiat: uc fcilicet duplicentur, (criptis, ut didum eft, tuto loco fervandis. chruti '>>« >·«"· inquiul0.

XXII

B *Ut inquifttorum fententia txccutiotsi mandentur.*

Et quoniam circa exeeutionem lentendarum ipforum inquiiitorum reperiuntur aliqui négligentes adhzrentes in his concilio · Valentino, ftatuimus quod moneantur comites & barones, confutes, vicarii, judices & bailivi civitatum, & aliorum locorum ac poteftates aliz fzculares, per inquifitores, vel loci dioeccfanum, ut ipforum (ententias cum omni diligentia exequanCtur. Et fi parere non curaverint infra przfixum eis terminum competentem, ad id ab ipfo diœcefano per cenfuram ccclefiafticam compellantur. Et fi nec feemendaverint, tam diœcefanus, quam inquifitores, contra eos, clero ad hoc congregato & populo, tanquam contra defenfores & fautores hzreticorum fententialiter procedere non poftponant. Et fententia poftquam lata fuerit contra eos, per ipfum qui eam tulit, vicinis epifcopis publicetur, ut eam denuncient ÔC obfervari faciant, & obDfcrvenr.

X X I I 1.

Vt advoceti non admittentur in inquifilionii negotio.

Ne autem Inquifitionis negotium per quorumcumque advocatorum ftrepitum retardetur: providendo ftatuit didum concilium Valentinum *, quod oblervari volumus & mandamus, ut ab in quifitoribus feu przlatis non admittanEtur aliqui in ipfius Inquifitionis negotio advocati. Circa advocatos vero hzreticorum, conftitutiones contra hzreticos promulgatas volumus & przcipimus obfervari.

XXIV.

I Ej)uii-: nc. loco n-.avult f>c'rn, & line ita legitur «p. »>. L·' karf ->t.

ANNO CHWST!

XXIV.

De ■wrû *fatHStdif.* 4 tMWMTOdis.

Dc muris autem ipfis & immurandis celeriter Gcicodis ftatuendo mandamus, ut illi faciant ipfosmuros, qui bona occupant eorundem, & fiant ubi diœcefanus epifeopus noverit congruendos. In quibus muris arftis fic fintclaufi, quod exire inde non valeant ullo modo: quibus immuratis & immurandis provideatur in neceffariis fecundum B difpofitionem przlati ab illis qui bona ipforum tenuerunt. Si vero non habeant ulla bona . dominus & loci communitas ubi inventi fuerint , providere cis io neceffariis non poftponant : & ad hoc, fi opus fuerit, a diœcdano per ccnfuram ecdcfiafticam compellantur .

XXV.

De iit In bntrefi mtrtul funt.

Statuimus infuper & mandamus, ut fi per Inquifitionem reperiatur, aliquos^ defundos fuiffe haereticos tempore mortis fuz, exbumentur, & eorum cadaver five offa publice comburantur, de* fenfione legitima eorum heredibus renovata . Pro *iu* autem quibus * cruces, fi viverent, effentimponende.· ipforum heredes, diœceiani autInquifitorumarbitrio fatisfacere compellantur.

XXVI.

Ut domiui t<mpornle> rojenw nd eonffcandn bonn, 6* *txbumandn cndnvern.*

Volumus infuper & tnandamus , ut temporales domini, ad occupandum & confifcandum bona immuratorum , & iilorum qui relinquuntur curix fzculari, exhumandorum quoque, adiœcefano& ab inquifitoribus per cenluram ecclefiafticam compellamur, cum exeo, quod quibufdam de bonis ipfis aliquando gratia fada fuerit remanendi in ipfis * nemoribus, aut non fugiendi eoidem, incentivum eis przftitum fuerit , ut accepimus.

XXVII.

De iit fui intrent folitnrii nd bartticot .

del ut flat ftrtl· Denique cum plures intrent folitarii ad hzreticos adhortandos -, ut per refles nequeat hoc probari concilii ap- A approbatione ftatuimus, ut fi quis hzretica pravitate fu(pe&us, domum intriverit, in qua haereticum efle fciat, abfque alia probatione adbortafle hzreticum vehementiifime prziumacur. chresti ·■>‹

XXVIII.

De iit fui eitati, ft nbfcntant.

Porro qui citati legitime fuper crimine hxrefis, cum effent de hxretica pravitate iufpeéli, contumaciter (e abfentant, nec volunt coram diœcefano vel inquifitoribus eos citantibus compatere; & fic latam in eos abeifdem diœcefano vel inquifitoribus excommunicationis fententiam per annum vel amplius vilipendunt : ᵃhzrctici condemnentur, etiamfi nihil probatum fuerit contra eos. · Ftr.t u' hsrnKi· *H*

XXIX.

Quando nd conftffiontm & tucbnriftiana accedendum.

Omnes autem utriufque fexus poftquam ad annosdiferetionispervenerint, confeifionem peccatorum faciant in anno proprio facerdoti, ûmiliter alii de voluntate illius injun&am fibi pro viribus pœnitentiam humiliter impleturi. Ter quoque in anno, in natali Domini, Palcba, & Pentecoftc, fufdpiant cucharifti z cum omni reverentia (aeramentum. Ita quod confeifio communionem przcedat: nifi fi, obaliquam caufam rationabilem, ad tempus ab ejus receptione abftinuerint de confilio proprii facerdotis.

XXX.

Ut diebus Dominicis eant ad etelefian.

Item ftatuimus ut parochiani /dominus & domina cujuslibet domus, diebus Dominicis teneantur ad ecdefiam venire, audituri ibidem ex integro przdicationem & Divinum officium, nec receffuri, nifi donec Mifla compleatur. Quod fi alter illorum abfens fuerit extra villam, infirmitate vel alia caufa rationabili impeditus, vel alter faltem Evenire teneatur. Quod fi non fecerint, dummodo fint in villa przfentes, nulla infirmitate vel alia caufa rationabili detenti, faltem duodecim denarios ufualis monetz folvere quilibet teneatur : quorum medietas fit domini vilJat, & alia medietas ecclefiz applicetur.

XXXi.

» Ccil. ab Kereii abjurata cruce» duai atitetiut prominente* J» ve/fib·..» *ftdtrr* debuerint ti virerent ut bibetur Concilio Toloiaoo cjp. i. *Sarrt Ite. cl/* i. Lege , *trr.rlhul ,* ut reRuuir Baluziui

ANNO Christi

XXXI.

Ut txftKmalfjti vitentur, nec flant judicet.

Et quoniam contemnere claves ecclefiz, hzretica pravitas eft: tam canones quam alia concilia innovantes, diftridim przcipimus, ut excommunicari ab omnibus vitentur juxta canonicas fandiones: firmiter ftatuentes, ut nullus comes vel baro, feu aliqua (x.·cularis poteftas, multo minus nullus cle- B ricus vel przlatus, aliquem excommunicatum faciat fuum judicem, confiliarium, fivebailivum. Alioquin quicumque fcienter contra hoc fecerit, minori excommunicatione ipfo fado cum efle decernimus irretitum.

XXXII.

Dt pané eorum . qui excommunicatis participant in menfa.

Adjicimus, quod fi quis clericus, vel C przlatus, alicui excommunicato feienter in menfa participare przfumpferit, per unum menfem fit ei ecclefiz ingreffus interdidus. Laicus vero fimili modo excommunicato in menfa participans, per unum menfem ad Divina officia nullatenus admittatur. Aquointerdido clericus vellaicus, nonnifi per epifeopum; epifeopus autem, fi fimile commiferit, non nifi per fuperiorem fuum abfolutionis beneficium valeat obtinere.

XXXIII.

[)e epifeopis excommunicationum contemptoribus.

Item circa epifeopos excommunicationum temerarios contemptores, quantum ad eos qui funt in regno Franciz, rtatutum Narbonenfis * concilii; quantum vero ad illos qui funt extra regnum Franciz, Valentinum * concilium obferveturr.

, , . c. ȉ ",

XXXIV.

Varie de excommunicatis.

De excommunicatis autem in confules, poteftates, redores, afleflores, bajulos, vel ad alia publica officia nui* latenus aflumendis; & illis qui taks fcienter elegerint; nec non illis, qui contra excommunicatores, vel denunAciatores excommunicationum, ftatuta vana faciunt, feu przcepta; ac de excommunicatis publice, qui feofficiisecclefiafticis ingerere pertinaciter non verentur, nec inde volunt recedere, afacerdote moniti vel praelatis, & de interfedoribus clericorum : fupradidum concilium Valentinum * fervari volumus & mandamus.

chrjsti ·>»<· e. ,, fJ '>·

XXXV.

Ut excommunicatio, fufpcnfio, interditium cum maturitate ferantur.

Et quoniam excommunicationis, interdidi, nec non fufpenfionis, fententiz maturitate debita funt ferendz : conftitutiones bonz memorise domini papse Innocentii IV. *Cum medicina/is,* &c. *quoniam perieulofum,* &c. *(olet a nonnulla*, &c. in earum prolationibus obferventur.

XXXVI.

Ke pro abfolutiont excommunicationis quidquam extorqueatur,

Diftride nihilo minus inhibemus, ne epifeopus, vel przlatus, vel alius ad quem fententiarum fpedat abfolutio przdidarum, cum talibus fententiis jam fatisfeccrint, vel parati funt fatisfacere juxta ecclefiz arbitrium de offenfis, pro folo adu abfolvendi, quodcumque extorquere przfumat.

D

XXXVII.

IT te/iamentum coram presbytero it catboluss viris condatur.

Przterea inhzrentes Tolofano * concilio, volumus & przcipimus, ut teftamentum, vel ultima voluntas cujufque, in przfentia femper catholicorum virorum, & parochialis facerdotis, vel nlterius perfonz ecclefiafticz de voluntate Ipfius parochialis presbyteri locum ejus tenentis, condatur: przfertim ut idem facerdos, vel locum ejus tenens, E valeat de ifto teftatore laudabile teftimonium perhibere, & ne de ipfo aliqua infidelitatis fufpicio habeatur, & maxime ut ea quz in pias caufas reliquerit, fine fraude fidelius & citius perfolvantur. Quod fi teftator vocare, ut diximus, facerdotem parochialem, dc viros ecdefiafticos contempferit : careat ecclefiaftica fepultura, donec de ejufmodi mandati contemptu, qui eo tempore prxfumitur nifi cos vocaverit, cura ef-

effeélu, ecclefia; fatisfafilum fuerit com- A petcnter.

XXXVIII.

Dc nttarilt qui teflanunta fine illa filent·, nitete Jcribunt.

Notarius vero, qui abfqucfolennitate fuperius expreffa, notare vel feribere przfumpferit reftamenta, vel ultimae voluntates, quoufque ad cognitionem dicecefani fatisfecerit, ingredum ecclefiz fibi noverit interdi&um.

XXXIX.

Ü3 ausnr/ presbyteri legnta pla pener fl in /cripttt habeant.

Verum quia parochiales presbyteri circa folutioncs eorum quz ad pias caulas a decedentibus relinquuntur, négligentes exiftunt, przcipuc cx quo in his quz 2d eos proveniunt, eiidem fuerit iatisfaâum: ftatuimus, ut omnia legata ad pias caufas ab ipfis tcftatori- C bus derell&a, omnes parochiales facerdotes in feriptis penes fe deinceps curent plenius retinere, ut fdant quid, ?quantum, a quo & a quibus legatum uerit feu rclidum, circa quorum abfolutionem eos folicitos effe przcipimus fic intentos. ftatuentes, ut poft obitum teftatoris infra quindecim dies, bzres, ab ipfo parochiali presbytero requifitus, ipfius teftamenti feu ultimz voluntatis eidem facerdoti dare tranferipcum feu translatum, quo ad legatum piis canfis fic piis ufibus deputatum, U expenfis legatariorum teneatur; ad quod ab eodem presbytero per cenfuram ecdefiafticam valeat compelli ipfe hzres.

X L.

Ut legat» pla legantur publice In ecclefia.

Infuper ftatuimus ut legantur in ecclefia publice, tum maxime dic Dominica vel feftiva, legitima fic legata omnia fupra di&a, ut quid cui lega- E tum fuerit vel reli&um, minime ignoretur.

X L I.

Ut nullur fleerdts feminant flfpeSlant teneat Infra flpta uclefin.

Irem przcipimus, ut nullus facerdos, vel clericus regularis, autfzcularis, aliquam fzminam teneat intra fcpta ecclefiz, de qua mala fufpicio valeat exoriri.

X L I I.

Ut ctllcet habeantur argenta.

Calices quoque argenteos volumus haberi in omnibus ccclcfiis, quarum redditus & proventus annuatim attingunt fummam quindecim librarum Turonenfium, expenfis djintaxst, qu* B fuerint colligendo & reponendo, dedudis.

X L I I I.

Ut reficlantur ecclefiut naula & oornla llt neceflorln.*

Statuimus etiam ut epifeopi & archiepifcopi, & alii ecclefiarum przlati, redores, vel alii, qui ad hoc de confuetudine tenentur, compellant per cenfuras eeclefiafticas ad reficiendum reelefias rurales, fic alias domos, & alias officinas eifdem ecclefiis neceffarias & fervitoribus earuradem, prout ipfis qui tenentur, propriz fuppetierint facultates.

X L I V.

Nc flculera qui flnt in flerll arfiinibnr, 6 regulares ullfl advocatl flnt'. nlfl In certls caflbut.*

Item volumus dc przcipimus, ne aliqui clerici fzculares in facris ordinibus conflituti, fit qui de beneficiis ecclefiafticis fuftencancur, coram fzculari judice, nifi in cafibus a jure conceffis-, nec etiam aliqui regulares coram quocumque judice, fine fui majoris licentia fpeciali, officium advocati affamant indebite.

X L V.

Ne qui (unt In fécrlt ordlnlbust vtl bc. ncflcletl, offlclum In curla fecularl reciplent.

Statuimus quoque, Valentinum*concilium innovando, ut nuili clerici in' facris ordinibus conflituti, feu canonici cathedralium ecclefiarum, feu alias bénéficiât·, judicatum, coniulatum, affefforiam, vel alia officia publica in curia fzculari, ele&i a populo, vel a fzculari pertona, recipiant, fic fi receperint, nifi infra meufem, poftquam publicata fuerint m fuis dicccefibus

" anno αικΐθι ·»><·

ftaluta* dimiferjnt, ab officio &A beneficio fnfpendantUr & fi per annum in contumacia pcrftirerinr, fuis beneficiis per fuos epilcoposfine ipercftitutionis priventur.

XL VI.

Ut regularet in franlt, & allit bulufmodl, attro aut argento non utantur.

Ad hate (latuimus, ut nullus reguiaris in frænis, pedoralibus, calcari* bus, & fellis, fuis ufibus deputatis, auro vel argento utatur; fed fint fell* regularium albx, vel nigra;, vel rafx.

XLVII.

Ut tltrltl botonet en auro vel argento ln vcftlbut non ferant.

Denique flatutis canonicis qux olim funt prodita pro honeftatc clericorum ac vita, illud duximus adnedendum, ut aliquis clericus botones vel firmallos aureos, vel argenteos, deauratos vel deargentatos, deferre in aliquibus yeftibus non prxfumat.

XLVIII.

Ut clericl alea non ludant, é «t tonfuram babeant, dr qualeut.*

Statuimus infuper, antiquos canones innovando, ne clerici in facris ordinibus conftitnti, & qui beneficiis ecclefiafticis fuilentantur, ad aleas & taxillos ludant: coronam & tonfuram habeant congruentem. Quod fic intelligi volumus, & fervar!, ut omnes prxlati & regulares perfonx fupra aures in gyrum , ita quod aures omnino pateant, fintattonfi: alii vero, in rotundum, ad minus ufque ad medium aurium tondeantur.

XLIX.

Ut cleritl cammatres fibl non facient.

Commatres quoque fibi facere, pueros de facro fonte elevando, aut aliquos in confirmatione tenendo, omnibus clericis tam fxcularibus quam regularibus inhibemus.

ANNO CHRISTI

L.

th avet Vflultrltl non ferant, ér cuno avlbuj ac eanlbut non wrnentur.

Aves venatorias prxterca quifquam clericus in facris ordinibus cqnftitutus, vel alius qui de benefidio ecdefiaftico fuftentatur, in publico manu propria deferre non prxfumat: & cum avibus & canibus non vendeur, avem venato* B riam manu propria deferendo, nec pro domnerando cum eis frequentet hofpitia mulierum.

LI.

Ut non biordent ettnt Jtuto dr lanceaz dr franlt deauratlt non utantur.

Trepidare quoque, quod vulgariter biordare * dicitur, cum fcuto & lancea, aliquis clericus publice non atren-"""" tet: quia ex his multa diffolutionis,tx,rc,rt· **lafcivix & fcandafi materia generatur. Frxnis autem calcaribus, feu pedtora* libus, deauratis nullo modo utantur.

LII.

Ut regularibut, fro vefhbut ont pltantla, fecunla fumma non detur.

Item nulli regulari pro veftibus feu pro pitantia, a fuo majore pecunix fumma detur: ad hoc enim datur ei materia proprium retinendi : fed omnes in veftiario induantur.

LIII.

Dt vefllbut regularlum.

Prohibemus quoque diftridius , ut nulli regulares cum balandranis, feu garmafiis vel aliis veftibus laicorum, equitent vel incedant; fed cappas rotundas publice deferant, vel fuum habitum regularem. Et quia plurimi regulares , regularem deferre habitum erubefcunt: Montispeflulani, Ac Avcnionenfi conciliis inhxrentes, (latuimus, ur omnes monachi nigri, & canonici regulares , veftes deferant albas vel nigras, ut qui ex antiqua ecclefix fux confuetudine albas hadenus portaverint, hujus con* ftitutionis prxtcxtu nigras, vel e contra, deferre propterea non prxfumaut; cum m unaquaque ecclefia velimus unum habitum fecundum ftatum antiquum & laudabiiep obfervari: diftride

de prxeipientes, ut regulares aliqui A clara vel nigra bruneta, vel panno alio fumptuofo, feridato quoque aut ferico non utantur. Ut autem prxdi&a ferventur ab omnibus clericis, tam regularibus quam fxcularibus, ipfius concilii approbatione inconcufle ftatuimus, ut qui contra prrdi&a venerit, vei aliqua prxdidorum, fit ipfo fa&o indigibilis ad beneficium ecclefiafticum, fic multo magis ad ecclcfiafticam dignitatem, ad quod vel quam, poft ejulmodi ex» ceiTum, primo eum eligi contigerit, vd vocari.- nifi cum eo fuerit per fe-B dem apoftolieam diipcnfarum

L I V.

Vt in prioratibus fut ul minus très mvnacbl.

Statuimus etiam, ut fi talis fuerit prioratus monachorum, in quo tres mo» nachi valent commorari, tres ad minus ponantur ibidem, & unus cx cis prior fiat, qui curam habeat animarum *» ve' a^orum» Si vero tet fratribusC non fufficiat prioratus, cum pauciores vix poffint regulariter vivere, dux vel tret ecclefix, juxta arbitrium diœcefani, & abbatis, feu prxpofiti, vel prioris, cui, vel quibus ecclefix illx fub funt, conjungantur in unum, & illi priori, qui inftituctur in una ipfarum, refpondeant* qui prior, in illis ecclcfiis, in quibus tres non fuerint, miniftret per presbyterum fxcularcm. Adjicientes, ut u ille ad quem fpedat prioratuum ordinatio prxdi&orutn, per annum negligent in his fuerit vel re»D miflus, ipforum prioratuum ordinatio devolvatur ad fuperiorem proximum.

L V.

at canonici regulares, flas [altern duo la prioratibus,

De prioratibus vero canonicorum regularium, cum rcgulx intervient laxiori, fi plunbus non fufficiat prioratus, duo faltem canonici in prioratu ponantur. Quod fi nec duobus facultates fufficiant prioratus, fiat ficut de prioratibus monachorum. Hoc enim in iis prxfertlm agimus, ut monachus, vel canonicus regularis, abfquc fociis vel focio fui ordinis non moretur.

L V I.

De collatione beneficiorum.

Sane cum in collatione bonorum ecdcfiafticorum haberi debeat principaliter ance oculos folus Deus: diftridle prxcipimus & mandamus, ur omnia ccdeuaftica bona perfonis idoneis, fic ftatuto a canonibus tempore conferantur, nullo prxeepto, vel promiflo *, remotis omni conditione ficpa&o, abfque omni diminutione, nova penfione in eifdem ad opus conferentis vel alterius non injedta, prout canonicx ftatuunt fan&iones: circa qux fraudem quamlibet «vitari prorfus volumus» fic diftri&e mandamus: firmiter inhibentes, ne redditus ecclefiarum vacantium prxfumat quifquam, prxtctquam ipfius ecclefix qux vacat, ufibus applicare, aut cafdcm bonis fuis aliquibus fpoliare. Si autem aliquis feienter contra fecerit, ipforum beneficiorum, aliter quam fupra di&um eft collatorum, in poena ipfius conferentis, & ejus qui recipit, fic collate, ad fuperiorum collationem ea vice, tanquam vacanda, per ftatutum hujufmodi devolvantur.

L V I I.

De vifitatione epicoporum.

Verum quia in procurationibus exigendis, qnx ratione vifitationb debentur, quidam prxlati excedere afferuntur, fubditos inhumaniter aggravantes, quos paterna tenentur gubernare pro» videntia: ftatuimus, ac diftriAe prxeipiendo mandamus, ut omnes prxlati cum ecclefias fibi fubditas vifitabunt, prius propofito verbo Dei, tam devo, quam populo, ac explicatis prxfertim articulis fidei coram cis quaerant de vita & convcrfatione miniftrantium in eifdem: ornamenta tam altarium, quam facerdotum, prxeipue corporal's, vafii, & calices, fi fint munda diligentius intuentes, cum in plerifque ecclefiis interdum talia coniueverint reperiri, qux fini horrori potius quam honori. Intendant etiam ad emendatio» nem congruam miniftrorum, per (alubria monita, nunc leyia, nunc afpera juxta datam fibi a Domino providentiam fic do&inam. Notoria vero crimine, qux examinatione non indigent, cum fuper his notari poflit merito ordinariorum negligentia, corrigant fine mora. Statuentes, ut prxdi&as procu-

* per- ...tium.rKM

ANI ^ Christi "m "rat'one« nullo» recipiat, nifi com per ^e» vel per altum providum & honeftum, ipfas ecclefias vifitaverit. Nuihm ramen pecuDrain ipfe, vel alius pro eodem, exigat vel recipiat ullo modo, nifi una ecclefia fine alterius auxilio vifitatori commode poflit providere: attentius provifurus, uc aliquis de familia fua, occaGone alicujus officii, vel coniuetudinis, feu quolibet alio modo, przter vi&oalia moderata quidquam exigere, vel etiam recipere, non attentet. Caveant infuper & attendant, utipfe, vel quifquam fuorum, aliquod munui, quantumcumque iit, & quali, rercumqúc offeratur, recipere non prefumant. ut non que fua funt, fed que Jefu Crifti quzrerc videantur.

L V I I I.

Dt numtra evcflioniim in wfinftoni

Prohibemus & mandamus, ut cum prxdidas ecclefias vificabunt, non excedant evedionum numerun in Lateraneufi concilio conftitutum. attendentes quod de prxdiéto ibidem evertionum numero continetur, fecundum tolerantiam elle di&um in illis locis, in quibus ampliores funt redditus ccclefiafticx facultatis; in pauperioribus autem jocis, tantam volumus & prxeipimus teneri meniuram, ut exceflu majorum minores merito non doleant fe gravari: nec /ab tali indulgentia, illi qui ha&enus paucioribus equis uti (olebant, iodultam potefiatem plurium fibi credant.

L J X.

Ut *in vifilatitnt non qunrant (pute fypfrfium.*

Volumus infuper & mandamus, ut in vifitationibus fupradlûis non quzrant epulas (uperfluas, fed cum gratiarum aftione recipiant quod honefte ac competenter illis fuerit miniftratutn.

L X.

hfr *tallur tiugant, & une tantttm dit in nm ttdtfia tnortninr tnptnfau capfllani vtl rtfloris.*

Circa vero exaAiones & tallias a fubditis exigendas, fupradiftum Laterancnfe concilium ab omnibn» volumus & prxeipimus obfervari: adjicientes, ut in una <$|demque ecclefia, nifi una die, abfque legitima caufa & ne- A cellaria, ucn morentur ad expenfasca-"-^^- pellani ecclefix vel re&oris. Quod fi fuerit contra prxfumptum, contra faciens Dei maludiilionem incurrat, a qua nunquam, nifi duplum reftituat, liberetur. christi ..«

Z>» fnjurii.

Ad hxc, quia plus Colito contemnitur religio ju[redacted]enti, contra perjurosquos- B ^bet manifcfle flatutum * Avemonenfis concilii ubiqua volumus obfervari :f adjicientes, ut occulte transgreflores liciti juramenti, ab omnibus parocbialibus presbyteris ad epifcopum tranfmittantur, qui in iungat eis de hoc poenitentiam falutarcm,

L X I I.

Dt Vfyrann.

Licet autem ad rxtirpandum vitium C utrariorum pagina utriufque teftamenti conveniat, flaturum Avenionenfis concilii fuper his editum innovamus: flatuentes, ut fervetur ab omnibus, prout in ipfo plenius continetur. iw t

L X J I I.

Df ufurir, quat Judnt txîgunl a Cbrifllcall.

Adjicientes ut Chriftianos ad folvendum Judzi», vel aliquibus aliis, uiuras D aliquas, non compellat ullus judex *ec*clcfiafticus, vel etiam («cularis. Statuimus infuper, fi fit dubium, an fic aliquid de ufuris illis debitis, quz interdum a Chriftiani» poftulaot fibi folvl, iidem judzi veritatem prius dicere juramento fuper legem Mofaicam afinrigantur, rationibus aliis convenientibus, quz ad probandas ufuras induélz fuerunt, non rejeilis, etiam hoc de mutuis cum ipfis Judzi» ufque modo contra&is, obfervandum. Statuimus & mandamus, in bis, aut quz deinceps £ mutuaverint Judzi Chriftiani», Chriftianorum ipiorum ftetur fimplici juramento, an quicquam nfurarium fit in ej»; dc in eo quod ufurarium efle dixerint, fic jurari abfislvantur.

LXI V.

ANNO CHRISTI

LXIV

Vt Jndar tapal rattuadat nan ferant.

Et quoniam cx capis rotundis, quas Judzi portant communiter, honor vehementer confunditur clericorum, qui capis rotundis ex more utuntur; przfcoos approbatione concilii duximus ftatuendum, ut Judzi aliqui deferre capas rotunda· de cetero non prxiumant ; fed capas portent dc cetero & deinceps manicatas, ita quod manicae longx fint B adeo ficut capz , nec io eisdem manicis plicatura iit aliqua atque ruga.

L X V.

Ut rotom deferent ante peflut.

Portent infuper rotam amplam continuo & publice antepedus, cujus circulus fit latitudinis unius digiti , ac unius palmi dimidii altitudo.

He tamer fan in tnatdfa Clriflionarnm vendam' b ne illoPunt cthj ac potibur utamur Cbriftiani ·

C

Carnes quoque, quas lpfi privarim faciunt in domibus fuis, in macellisCbriftianorum vendere non attentent: & quia in contemptum noftrum Judxi aliquibus cibis noftris & potibus non utuntur, firmiter inhibemus, nc aliqui Chriftiani audeant uti fuis.

L X V I I.

Nc Cltrifliani contra fudeor trt tcftitnontutn admittantur .

Abufum quarumdam partium abolentes, diftrictius praecipimus & mandamus, ne Chriftiani contra Tudxos in tefttmonium m omnibus contractibus, dc io omnibus curiis admittantur

L X V I I I.

Nc Judal diebui hflit pudlicc operentur.

Ne autem Chriftianos fcandalizrnt, vel fcaadalizentur ab eisdem, diebus A Dominici· & feftivis operari publice non przfumint.

L X I X.

Vt Chri/liani Judtit nan utantur tnt· dicing caufa.

Excommunicentur przterca Chriftiani qui caufa mcdiciox curz fc commifcrinc Judxorum.

L X X.

Ut 'domini Judaorum cot pradifla /ir- vor: iqont.

Adjicientes , ut Judxorum domini przdidorum, per ccnfuram ecckfiafti. cam compellantur, ut Judxos iuos portare faciant continue & publice rotam & habitum fupradidum : ipfos quoque Judxos , per excommunicationem m Chriftianos , qui in commercio, vel aliis, participationem habebunt aliquam cum ciidem.

L X X I.

Nc nova pida^la qttlfjxem imponet ui rtcifiat.

Nova autem pedalia, quocumque nomine cenfeantur, fcienter quifquam imponere, vel etiam recipere non attenter. Quod fi quis fecerit, excommunicationis lenientiam per fedem Apoftolicam , · in iis fingulis promulgatam, incurrat. Quod nifi monitus ab D iis deftiterit, per diorcefanum przcipimus folennicer publicari.

OBSERVATIO

EX LUCÆ DACHERII

PtA1A1 JONE,

In fecundum Spicilegii tomuna

E A! Mente concilium fuirtê celebratum anno MCCI.IV confiât cx MA ecclefic Arebtenlu. *β· concilii reterente. Intriura *b crudtufltmo Francifco Suarez excerptum *buret* Sanvuirtlum arcbiepücoforum Atenioacnfium tenet *Interieruere* in Zoen XI.Vff· «rcbiepiicqpo I CanctA·» *faffetn A demint Zorn. Vc. Cenftet··^ --rnd ^tl····,* MCCUV *>/· LtUnict t-ranrf'trm reg<r.*

CON-

CONCILIUM PARISIENSE

P »O V I N ei A SBNOMENIiS.

Anno Domini MCCLV.

T *Ewffuxmt fecit hejtu cfclln* ιμ Mv μ μ fa-A negotio rnterfirûionî» bon« metnorix E. quon-1-4 rW«j Saa/ow, mmAmw *cccltf* Airelus-* dam cantons Carnotrnfrs, cum epifeopis R.e-novir Zrl >i. *has verbis*: Audo MCCLV. interfuit Guillelmus d« Buffis, Aurebanrofis epifeopus concilio provinciali Paritiis habito; prefidente Henrico Seoooenfi archicpifcopo- fuper naudo Parificnfi, Guidone Autiffiodorenfi, Nicolao TrecenG, & Alelmo eletto Mekicnfi. *Hec tentw Sei/fotu t petite profitetor ex ellis etcltfit Trectrfij,*

& A D PARISIENS E CONCILIU M

ANNO CHR1411 »»!!· AS. i.jj.

ANNO a (4Kj.ésn »'»!·

In CAUSA 1NTIRF ICTOBUM Cantoris Carnotensis

Anno sajj. babiturn.

A D D I T I o.

E« Suppl. Mri ta. II. PH· '»71

IN tradendis rebus Parifienfis concilii Lab-beus cxpediiidimum fe przbet, adeo ut vel folum ejus nomen di caufarn, qux epifcopos accivit ad concilium, tradat ; quin dc minus rede nomen cantoris Garnocenfis fignat per compendium; cantor enim ille vocabatur Reginaldus de Spira, quod profe&o nomen nunquam illa Labbei literula E. defignarctur. Habeant ergo rei conciliaris ftudiofi concilii huRU fententiam in homicidas illos latam, ex nova editione Gallic Chrift. to- VIII. p. 3d7. in append.

Senteatie late in caecilia pravlacleli ta betaietdes Re^ineUi de fpiue Cextant Cernesetfis.

IN nomine Patris & Filii dt Spiritus Sandi, amen. Anno Domim MCCLV. dic Martis ante feftutn B. Amu>fi contiuuataadic Luna praecedenti, nos Henricus Dei gratia Sc-noncnfis archiepiicopus, Raynaudus Patiftenfis, Guilkrmus Aurelianeufis, Guido AltrffioJorenfis, Nicolaus Trccenfis Dei gratiaepilcopi, dc Alelmus miferatiooe eiusdem eledus McidenGs conhrmatus m negotio nvquiiitiorus faûr authoritate concilii provincialis fuper *intericâione* bon» incinoric R. quondam cantons Catnotcnii», auditis probationibus, flt praefumpttonibus habitis contra Hugoaem de Chaveroeio canonicum Carnotentem At Colinum fratrem e/us, qui iβ voluntati & ordinationi concilii fubmileruut, prJtftito fuper hoc juramento, & appofita pena, de bonorum confilio, didum noflrum dc ordinationem noftram proferimus in hunc modum; videlicet quod diâi HugoÔC Coimus frater ejus per quinquennium continuum apud Oxenfort. in Anglia morentur, de elapfo diâo quinquennio non revertentur citra mare, nifi prius nos archiepiicopus Senonenfis & fuffraganei noftri certificat! fuerimus a dicecefano loci illius fit aliis perfodis authenticis per paternes litteras, quod per didum dcconfinuum quinquennium moram fecerint in loco fupradufto. Ex prxcipitnus, ut iter arripiant infra odavas Aflumtionis B-Virginis, continue profeduri. Et ex nunc privamus perpetuo didum Hugonem voce & loco in capitulo Carnotenfi ; ita quod in dedionibus vel aliis tractatibus in Carnotenfi capitulo le non ingerat de cetero, dcc aliquatenus admittatur, hem nos iidem fopradidi iisdem anno dc die in negotio inquifitionis fad* authoritate provincialis concilii fuper interfedione cantoris paedidi, auditis confeffiotiibus Gillebeni didi loci dc Jacobi didi la Benfote clericorum, & aliis probationibus habitis contra ipfos, de confilio bonorum, authoritate eiusdem concilii fententialitcr dcfiiniinus didos GiUebertum dc Jacobum in carcere retrudendos, donec authoritate concilii extrahantur. Et fi extrahantur authoritate concilii , ex nunc definimus iptos ultra mare in terra Jerofolimitana exilio perpetuo deportandos. AduroParifiis aouo& die Martis prxdiôù

C ON-

anno CHRISTI

CHRISTI

concilium ad s. quintinum

Anno iajf. habitum.

Afftnur in Giliu Chiift. r. 111. ?. m Apprit. Excbartulario Maice-AAer» M*n-fl >M.

Dtcrttm cgKclUl S. {^uisîltû It [uffrlmtuili i« abbaltlt Arnett fare-rlbm newish.

THornas D. G- Remenf. archiep. fit Jaco-bus miferationc divina humilis Atrcbat epifcopus, univerfis pnricntes litteras infpcâu-fhirts falutem in Domino. Novent univerfitas vcftra quod cum anno Domini auDefimo du-centefimo quinquagetimo *lexto* nobis fit ceteris provincix noflrz coepifcopis, apud S. Qpinti-num in noftro provinciali concilio conftitutis intimatum fuerit fic fuggeftum, quod in qui-busdam lucis ordinis Arroafi* fument religio-ix mulieres feu convertie, quibusdcfon&isnul-la fubftituebatur ibidem , quamvis ipfo loca nomine earum fundata, dc ad earum ufu, ut afferebatur, coUau fuiilmt ; fide prxmiflis ® adhibita, in ipfo concilio ftatuimus quod in omnibus locis ipfius ordinis, dementis provin-cir, in quibus religio!® mulieres efle confoe-veranr, loco carum, que jam dcccflcrunt, vel in poflcnun decedent, fecundum facultatem lo-corum fit ad diœcefooorum arbitrium, cano-nici Arroafienfis ordinis ponerentur. Quod cum ad abbatis Arroafic fie ordiois foi coabbatum notitiam perveniflet; idem abbas Arroatis, qui difti ordinis caput efle dignofeitur, ad quos-dam noftrum hngulariter, fic eos quorum co-ptam timui habere potuit perfonaliter acce-dens, multas prupofuit, fic ip feriptis exhibuit rationes, per quas diftum ftatutum videbatur indebite foftum efle , ncc fine di&i ordinis gravi lxGonc; pratdi&im ftatutum petens hu-militer revocari. Sed quia de faâo concilii, nonmfi per concilium nos traâare decebat, noluimus ufque ad futuri coocilii celebratio-nem de premiflis aliquid ordinare · Supradi-chis autem abbas propter damna qux ex difto tUiuto fux ecclefiz fic ordini imminere dice-bat, dilatione hujus, non acceptans przdiftum revocari feu infirmari ftatutum, auctoritatem fedis apoftolicx procuravit · poftmodum vero nobis cum noftris coepifcopis apud Compen-dium anno revoluto in concilio congregatis , fzpe diâus abbas ibidem perfonaliter aflsfttns, fupradiâum ftatutum non dçbuiflc fieri per ra-tiones fit privilegia periuadens, litteram apo-ftolicam in qua didi ftatuti revocatio vel in-firmatio ab apoftoiica fode fikto continebatur, in audientia noftra legit ; fupolkans humiliter ut ipfam revocationem feu infirmationem prz-diâi ftatuti acceptare vellemus; fed qui?, com-munis provinciarum ecckfisc utilitas vel necef-litas nos omnes fic tingulos in ipfo concilio vo-carc majoribus compellebat, difti ftatuti nego-tium nobis duobus a ceteris coepifcopis noftris commiflum fulcepimus, cum opportunitas of-ferret vice omnium authoritate concilii termi-nandum , fecundum quod nobis duobus facien-dum efle concorditer videretur. Igitur oppor-tunitate accepta, dictorum abbatis fit conven-tus ecclefic Arroafioafis & ejusdem ordinis pri-vilegiis, inftrumentis & adis diligenter infpe-dis, & rationibus intclle&is; quia nobis non conftitit lcca didi ordinis, nomine rdigiofa-rum mulierum feu converforum, prout antea nobis fuggeflum fuerat, fed canonicorum Ar-roafic fit ordinis ipfius fundata fic collata ad ufus eorumdem canonicorum fuifle , infuper îuia nobis conftitit ftatutum fuifle , per Sr acobi Praedicatorum, S. Catharine Vallis Scho-larium ordinum priores fit fratrem Joannem canonicum S. Vidoris Parificnfis, olim vifita-tores ord Arroatis a fede Apoftoiica denotatos ad reformationem ipfius ordinis, ac poftea ea-dem auftoritate confirmatum multo tempore jam clapfo, ut de cetero non reciperentur in ip-io ordine religiofie mulieres feu convertit: cum propter hxc fic propter revocationem feu infir-mationem dtâi ftatuti pet fedem apoftclicam jam faftam, ut diftum eft, ac propterquedam alia qu® nos moverunt, fic de jure movere de-buerunt , nobis concorditer vifum fuerit, pne-fatos abbatem fit conventum Arroafienfem ac alios ejusdem oidinis, ad recipiendum religio-fos mulieres feu converfos vel loco........earum qiuc jam deceflcrunt, rd in poftcnun dece-dent, non debere compelli; nos de negotio hu-jusmodi plenius inftru&i, inter alia pnecipue attendentes dictos mulieres di&® ecclefiz Ar-toaficnfi fit ordini, tzm infpiritualibus, quam in temporalibus, ob caufas aliquas, quas ex-primere non expedit, fuiflfe fic futuras efle, fi ibt remanerent, inutiles fiedamnofas, quodque fine .... fic membrorum fubfidio non portent monafteria commode fuftentari, ac debita one-ra fupportare, fic hospitalitatem ad quam te-nentur fervzrc, nuftoi itate a jam diâo nobis cooccfla concilio pnefotum ftatutum concordi-ter decernimus non tenendum. In cujus rei perpetuam firmitatem ppefentes litteras fieri fic figillis noftris fecimus ftgillari. Datum apud Atrebatum anno gratiæ MCCLVI. feria quar-ta poft feftum B. Nicolai hycmalis.

Q

CON-

CONCILIUM BURDEGALENSE,

& Gerardo df Malemort, Burdicalensi archiepiscopo,

Pro djfiiplina ecdefiaftica celebratum Id. April, anno Domini MCCLV.

Ex codia conflitutionum Santauatflum Piltnn dite, Mac *MDXLI.*

IITULI CAPITULORUM.

Constitutio domini G. Burd. iRCHI F.PI SCOPI.

I.

De derscis benefidotir.

PRxcipitur omnibus clericis habentibus ecclefias, ut continuam facianh^cfidentiam in eifdem, &ad fingula tempora ordinum fe offerant ordinandos .^alioquin nulla alia monitione prxmiffa^ fuis beneficiis noverint fe privatos.

I I.

Dt' *quaflaribus.*

Item inhibemus (acerdotibus « ne quxftorem permittant in fui» ecdefiit, nifi de mandato noftro five apoftolico, pncdicare : fed ipfi exponant fubditia A fuis M folummodo quod io apoftolici» & noftri» licteri» viderint contineri. Caveant infuper, ne cartellos a quae* ftoribus recipiant, nifi primitus diligenter infpefto», quod in iis nec major indulgentia , nec ampliora beneficia exprimantur, quam in litteris fupradiàis.

I I I.

Dt presbyteris alterius ditrccfis.

Ttemque inhibemus ne presbyteri, nifi de diceccfi fuerint, ad ferviendum in ecclefiis admittantur.- nifi de licentia noftra fpeciali. Quod C fecu» fuerit at* tentatum, fciant fe, qui eos acceperint, animadverfione debita puniendos.

I V.

De txtqucndis citationibus.

Item prxeipimus, ut cum litterzcitatorix clapfa majore parte termini affignati primo fuerint prxientats, ille cui litterz diriguntur, mandatum nullatenus exequatur: ne per fraudem occultantis, facultas adeundi judicem aut mittendi procuratorem adverfario fubtrahatur. Si vero oblatx fuerint in tempore competenti , fed qui citandus eft, commode nequeat inveniri, tunc eo invento intra terminum, mandatum nihilominus exequatur.

Dt communicatione puerorum.

Inhibetur presbyteris, nehoftiasconpfecratsj pueris dent ullo modo pro com^munione in die Pafcbx,- fed panem benediâum communem. Idem de aliis prohibitis communicare , prxeipimus obfervari.

A

V I.

Üt redditus ecekflanun fcrlhanlur In Msffeltbns .

Prrcipitur facerdotibus , ut omnes redditus ecclefias fcribant in miflalibus fuis, & de rebus ecclefia: vel presbyterii nihil alienetur nifi per epifcopum.

V I I.

Qtttné» non licet fltper reliquias furore.

Reliquias non eradantur laicis ad jurandum: nifi certis temporibus. Decrevit enim fanfta fynodus, ut a Septuagefima ulque ad oftavas Pafchx, ab Adventu Domini ufque ad oftavas Epiphaniae , & in jejuniis quatuor temporum, & Litaniis majoribus, & in Dominicis diebus Rogationum, nifide concordia & pacificatione, nullus fuper Dei evangelia jurare przfumat. Et in his diebus non debent facerreliquias przftarc ad jurandum.

I F*wr, "lu*. H.

VIII.

De qneretis cofellenornnt.

Nullus facerdos vel alia perfona ecdefiafiica, de perfonalibus injuriis, vel de eleemofynis ecclcfiz faftis audeat litigare, nifi de confcnfu epifeopi, coram judice fzeuiari.

I X.

De reliquiis.

In concilio ftatutum eft quod amodo reliquix extra capfam nullatenus extrahantur, nec exponantur venales. Inventas autem nemo de novo venerari publice przfumat. nifi prius autboritate Romani pontificis fuerint approbate .

X.

De clericis ne interfint vituliflu fanguinis.

Nullus clericus fententiam fanguinis diftet, aut proferat, aut fanguinis vindiftam exerceat, aut ubi exercetur, interfit: nec quifquam clericus litteras diftet aut feribat pro vindifta fanguinis deftinandas.

X I.

De abiolutionc extomnutnitatirum a eapHulo facienda .

Cum quidam fimplices capcllani parochianos fuos excommunicares, in mortis articulo laborantes, cum juramento quod eorum haeredes fient juri, indifferenter abfolvant, licet pleriquc parochiani fint pro manifefia oflenla, vel pro re judicata, excommunicationis fen-

B tentia innodati: firmiter inhibemus, ne aliqua ecclefiafiica perfona excommunicatum aliquem pro manifefia oflcnfa, vel pro re judicata, przfumat abfolvere, nifi ab ipfo infirmo, vel alio nomine ipfius, adverfario ejusdem infirmi fuerit prius fatisfadum . dum tamen infirmus non poflit per inopiam probabiliter cxcufari . Si vero ab aliquo, non fervata hujus forma, infirmus cxcommunicatus fuerit abfolucus , abfolvens adverfario dcfunfti in folidum teneatur .

X I I.

Nc *in claujiris rcligioformn litigCthY .*

Cum rcligiofarum^perfonarnm& monafteriorum quietem prxbti debeant procurare, ut ipfi religiofi in contemplatione manentes Divinz poflint liberius fervire majeftati : canonum ftatuta fequentes, diftrifte prxeipimus &. mandamus przlatis & omnibus ckri-

D cis & laicis univerfis, ne infra bafilicas, vel clauftra religioforum conventuum regularium litigare przfutnant, vel audire aliquatenus litigantes. Quod fi facere przfumpfcrint, poftquam iftud przceptum eis fuerit publicatum : nos, tranfgreflbres difti przcepti fub diftricli ponimus fententia interdidi.

XIII.

Dt decimis & primitiis.

E Przcipimus laicis univerfis, qui decimas & primitias detinent contra ialutem propriam animarunr, quod eas dimittant ecclefiis quarum exiftunt. Quod fi facere noluerint, eos przcipimus latz a bonz meinoriz Guilleimo prxdeceflore noftro fententiz fubjacer«: videlicet quod ad matrimonium vel euchariftiz communionem aut fepulturam canonicam, vel ad purificationem poft partum ipfum, vel uxores

"nno "eorum aur i'1'. & *n corum po-
Arısti reflate coniiiruti vel exiftentes nullate-
«Mi. nus admittamur.

X I V.

De afcrfatartbus decimarum.

Aftenfatores autem decimarum alaicis, fi laici fuerint, fimili fententia fe noverint irretiti; nifi eorum dominio adeo fint fubjeâi, quod eorum non au* deant imperio contraire. Si vero clerici fint iidem aftenfatores, excommu* nicationis vinculo fe noverint innodatos. Quas quidem fententias ab univerfis ccclcfiarnm praelatis, fub poena excommunicationis prxeipimus obfervari.

X V.

Item de decimit.

Nulla detur laicis detentoribus decimarum vel eas repetentibus audientia in foro ecclefiaftica iuper decimas, nifi eas authoritate ecclefix poflideant.

XVI.

Jtein de dtdims,

Decrevimus quod aliqui laicorum vendere vel emere, vel obligare decimas, quas ecclefiis canones decernunt, quarum exiftunt, aliquatenus nonprx* fumant. Quod fi facereprxfumpfcrint, illos cenfuimus excommunicationis fententis iubjacere.

XVII.

Dem de frunitils.

Item ftatuimus, ne prxlati vel clerici in alienis parochiis, ve! provinciis, decimas prxfumant aliquatenus emere, vel titulo pignoris recipere, nifi de voluntate epifeopi vel aflenfu, &c.

XVIII.

Item de dtctmis.

Item inhibemus laicis decimariis untverfis, nc de fanftuariis ecclefiarum decimas exigant, vel recipiant ullo modo: & fi facere prxfumplcnnt, ipfos excommunicationis fententia: decrevimus fufpendcndos.

X I X.

Item de detietit

Item diftriâiut inhibemus, ne aliqua ecclefia conventual!*, vel alia pertona fxcularis, decimas ab aliquo recipiat emptionis, vel venditionis, obii, gationis, feu donationis titulo, feu alio aliquo modo: nifi eas dumtaxat qux ad ecclefiam fuam fpedant, videlicet extra metas ecclefix fux contentas.

X X.

Item de prlljtltltt

De primitiis vero ftatuimus, ut laici per cenfuram ccckfiafticam compellantur ad triccfimam, vel qusdragefimam partem, nique ad quinquagefimam nomine primitix perfolvendam,

XXI.

Item de decimit veteribus.

Licet per ftatuta canonica, decimx ad parochiales ecclefias pertinere nofcantur, quxdam tamen ecclefix ex prxfcriptione, alix ex confuctudine, veteres decimas poflideant in parochiis alienis: nonnulli ecclefiaftici nullo jure fuftulti, fed avaritia & pertinacia fola du&i, decimas in animarum periculo detinere prxfumunt. Sed his tam clerici quam laici non contenti, ad novalia qux fpecialiter parochialibus ecclefiis jura refervanr, extendunt illicite manus fuas, & exdem ecclefix omnino jure fuo, quoad novalium decimas, defraudantur. Volentes igitur prxfumptiooi clericorum & laicorum, prout poftumus, obviare, dc ecclefiarum indemnitatibus providere: omnibus omnino prohibemus, ne quifquam de cetero, clericus aut laicus, occafione veteris decimx novalia recipiat: fed ea parochialibus ecclefiis in quibus novalia excreverunt, libere poftidenda permittat, ufibusminiftrorum ecclefix profutura. Si vero quilquam temerarius hujus noftrx conftitutionis contemptor, novalia de cetero receperit, in parochiarum prxiudiciutn & gravamen: ipfum excommunicationis vinculo innodamus.

XXII.

Si **XXII.**

▪MJ.

*lMβ êt anali**.*

Monemus etiam omnes illos qui a
• c·*·. te- triginta annis vel citra , hujus * nova-
^Bodi lia ceperunt, ut infra duos monies fine difficultate reftituanc ecclefiis, ad quas pertinere dignofcuntur, de cetero libere poffidenda. Ne veroquifquam
* tejoteodi per negligentiam ab bujus * fententiis fe valeat excufare, praecipimus bane confthutioncm per presbyteros frequenter in fuis ecclefiis predicari.

X X 1 I L

Dt fena Jtciettritru.*

Quia parum eft jura & conftitutiones condere, nifi fint per quos jura & conftitutiones ferventur, dc illaconftitutio contra decimarios per bone memori· dominum Guillelmnm praedccefibrcm noftrum, videlicet quod decimarii dc tutores eorum, dc filii, dc filias in eo-' rum poteftate exiftentes, in his articulis ab ecclefia evitentur, fcilicetmatrimonio, purificatione poft partum, euchariftia dc ecclefiaftica fepultura î illo articulo remoto quod decimariorum filii ad ordines admittantur, cum temper fit cultus Divini nominis ampliandus: ftatuimus, nt quicnmque presbyter, diaconus, fubdiacouus, vel alius clericus regularis aut faecularis, praediâa increments, vel aliqua de premiffis, prxdi&is perfonia, vel alicui, mini-, Arare prasfumpferit, feu procuraverit miniftrari, ex tunc ipfofa&o ecclefiaftico fubjaceat interdi&o: alias tam nobis quam ecciefue, veiecclefiis, in cujus vel
·- r'Tiil ^arum parochiis hujus · decimariorum decime fubfiftunt, fecundum arbitrium puniantur. Dignum eft enim, ut quos timor Dei a malo non revocat, temporalis faltem (everitas coerceat disciplinas .

XXIV.

Dt peas drcftrsrferttar.

Verum volentes animarum vitare periculum, ftatuimus ut uxoribus decimariorum, ad quos decime non pertinent ullo jure, fi ultimo mortis articulo (aeramenta, velfacramentaliacum humilitate popofeerint fibi dari: fedjuramcato corporali firmaverint, quod maritos decimarios pro pofle fuo inducant ad decimas parochial!, vel parochialibus ecclefiis dimittendas, vel ali- " "
ter componendum, pnedi&a eis, exee- anum
pta ecclefiaftica fepultura, minime de- “i··
negentur: fed poftquam convaluerint, quamdiu in faoitate permanferinc, ad praedidta nullatenus admittantur.

XXV.

Dt Jtfiiu ttftlliMnM.

Suturum eft ab initio, dt nos volumus obfervari, ut parochiani ner capellanos fuos compellantur, ubi contradi&io erit, procurationes annuas exhibere: dt infuper monemus meftivas * dt oblationes ia pnteipuis (biennkatibus, dt alia jura paroebialia capellanis fuis folvere: dc fi gratis noluerint, ecclefiaftica fepultura praecipimus coerceri.

XXVI.

Mr *frt fatvaettttrw* attiaifiratiaat ail·* fM'd twÿerar.

Volumus de precipitous, ne altauis facerdos quicquam exigat pro adminiAratione aliqua facramentl, quoufque ex toto fuerit miniftratum. Et tunc, fecundum confuetudinem ecclefiae, honefte poterit quod juftum cftexpetere, de a fuis invenerit prsdeceflbribus ordinatum. Inhibemus fortiter dc diftriâe, ne pro beneficiis conferendis, vel ecclefiafticis (aeramentis , aut juftitia exigenda * , aliqua pecunia exigatur, · c·*. «-
vel recipiatur. Si vero alia, de con fuetudine laudabili dc antiqua, debentur, poftea a fubditis exigantur.

XXVII.

Dt ttKtennmitttit imita fattrjtte ecc/c· jit wrtHfiltif,*

De laicis excommunicatis qui invito facerdote intrant ecclefiam, dt Divinum perturbant officium, ftatuimus, quod talium bona per fecularem do-
g minum coofifcentur: qui fi noluerint obedire, excommunicationis fententia innodentur.

X X V I I I.

Dt ftate CMctennMittitnat,

Si quis per quadraginta dies in excommunicatione fabjacucrit, poenitentia novem librarum mul&etur, vel alia competenti.

Hkh > XXIX.

ANNO CHRISTI

XXIX.

De fttHHIl totrfraterlaraat.

Quia confrateriarum ufus ad pias caufas inventus, propter quorumdam malitiam laicorum trahitur in abufum, dum ftatura illicita ftatuunt, quibus enervare intendunt ecclefiafticam libertatem, & antiquorum bonas & pias con^uetu^æcs abolere circa cam laicos fuos quxdam illicita & machinationes *iuac °^v'ant pietati; idcirco prxfenti conflitutione prohibemus, ne contraires alicuius confraternitatis comitem vel comites eligant, vel creent de cetero, abfquc expreflo confenlu & voluntate fni capellani.

XXX.

Item de ftatntts cottfrdtcriaruin ,

Itexn, prohibemus ne aliquis, vel aliqui, comites & confratres alicujus confrateriz, aliqua edant vel ftatuant ftatuta, nifi quz ad fabricam vel luminaria ecclefix. vcl librorumfeualiorum ornamentorum, feu veftimentorum, feu ecclefix fallionem, feu refectionem, pertinere nofcantur, vel ad fepulturas vel vigilias, feuad aliud officium defunctorum, vel ad publicarum viarum, feu privatarum, feu coenobii exemptioni, vel reparationi pontium, vel cuftodiam parentum xgrorum, vel inimicorum animalium feu pecudum, vel ad arcendam ab agris inundationem fluminum vel aquarum, vel ad lupos, vel ad alias peftilentias nocivas profugandas, vel ad eleemofynas colligendas, & rclida feu data a vivis feu Adefun&is, quje cum confilio capellani loci, in ufus aliquos rdilla fuerint, five data, feu in alios pios ufus, fi a relinquentibus, vd dantibus non fuerit diffinitum expendi volumus & mandamus. Si pia veto alia ftatuta fece» rint, non obfervent immo dc capitularibus tuis abradi faciant intra menfern, alia ulterius non fa&uri, fine aliqua fpeciali permiflione prxlati, nc in obfervatione przmidorum dolum faciant five fraudem.

Verum volentes por comites & coafratres caufam cavi, dc carrcgia ulterius fieri prohibemus, nifi ipfa carregia pertinuerint ad prztniffa, quz cis fupérius exprefla vcl concéda funt, nifi ad communem utilitatem aliqua fecerint de confilio capellani. Sane quia juftum eft, ut quos timor Dei non revocat a malo, pcenitentia coerceat a peccato: volumus ut tranfgreffores hujus conftitutionis, nifi reatum tuum purgaverint infra meniem poft publicationem ipfius fallam, duobus diebus Dominicis, vel feftivis, excommunicationis notam incurrant. Cnjus conftitutionis volumus quod finguli capellani habeant tranferiptum, & eam publicent in ecclefiis fuis, ficut fuperius eft expreflum.

Actum anno Domini millefimo ducentcfimo quinquagefiü.Q quinto › Id. April.

Nota Gabr. Cosjartii

Canones hujus concilii XXXI. munerat Gregorict de River in luo concilio-um bovario forte qui ultimum di-iht in duos, u: in lumiru ediriit Lud- Bill. Nos Santonenfem codicem accuiate fequimur.

Editas autem efle in provinciali lynodo has cotifiituiiones, es eo confiare videtur, quod iuier conftiruttunnSantonenfu ecclefia relata: fint I Si enim eflent - dkncefaiu tantum lynodo, ad ecclefiam Santoucnlem minime pertinerent .

-iXi· O

CONSTITUTIONES EDITA

in Concilio de Coprlniaco

P« G. ' Mchiepifcopum .

• Gcra dum Archirptlc. Bmdr-il·

OBSERVATIO GaBRIPIIs COSSARTII

Df concilio Capriniaccnft.

COPRFNIACENSE concilium anno MCCLV. Id. April, celebratum notatur in Synopfi. Qt» argumento, non video. Nam Coprituacenfium lynodorum nulla ufquam, opinor, mentio, nifi in codice co iftinuionum Santoncnfiv ecclefia, in quo habet una kupturn annum MCCLX. altera nullam ibi notam habet tempori-, fed aliunde icimus, habitam effe anno MCCLXJI- ut ad eam docebimu-. U!» ibidem iupercft. Copriniaci per G. arehiepticopum Burdcplnfem habita : at line anno & die: proxime auter.i fequitur Geraldi confiitutione modo defcripta-, confignatas anuuMOCI.V. & die Id· April. & hinc forte ei toria occafio. Qpanquam fecu» omnino argumentari oportuifiet. Nam eodem die fjmodum habere duobu» in locis Geraldur non potuit.

Dc Copriniaco, pauca. Oppidum elt Burdegalenfii dtawefaca. vulgo Cagnac diâum. Concilium enim anni MCCLXIL quod in codice Santooenfi inicnbirur, apud Coprtniacnm: m MS. nofiro codice, & in Laurentii KochetU Decreti· Gollt» cani· nuncupatur, apnd Copior. Campinacum alio nomine vocatur. Nam concilium anni MCCXXXVIU· cnju· tandut aA, *apud Czftuc,* tum tn MS- noftio, tum in Boebeiii Decretis: tn fine fuMcriptum hnbtt *^Illu » apud Campiruuu»*. Gvuuuaeft bcc loci unius appellat», uifi fi farte akera cx librariorum vitio nata fit; nti eodem *tu codkc Santonenfi* «mA>-tnrio·

anno CHRISTI ----

todonai ali· loicribuawr, oocut cui· fcribeainm ftiMbr, Bajana». Copriniaccala porro ronflitutioon, qoM fabjicio, cMjtâura eft UM uMot «ft coocilii, fed cx pluribui coDeftu. Pan magaa petita eft ex coocibo anno MCCXXXVUI. apud Ciopinwn·. Qpa tx pane tefia Coprtaiaccafe» dicuntur, & quidM Coprinipcum idem ∧ aequa Campuiacum.

AX'NO CHRISTI ----

In illa porto eoliebion· SwriwHi, unde Olat cfapmrapfimu», nullut fervuut ordo nec renia nos temporum : fed flatura <un illamfpeftahnnr <cck£am, pcomüriie collea». Nam poft multa lueftkunonum capitula, quarum mi locut acc tempm indicatur, occurrunt conftiturkNMi Roftiacenfa anni MCCLV1II. tum Copriaiaccafu anni MCCLXII, quibui fubxAumcapitultan de thfenhn, qurfi ad ealdem airineret, cum 6t concilii apud Campinacum, anno MCCXXXVI1I. cuiusprima capitulante complebitur. Hinc coaftituciOMi ana- MCLXX- & MCCLXXXU. tum amuMCCLXIILdeinde*eni MCCXL. Anjue na deincipi ordine perturbaro.

Hae autem., cum earum annua ignoretur, hic, ut funt in illo codice, collocandae duxi.

A

I.

De tlitnit ponehilt.

Statuimus & prxcipimus, & fubpœna excommunicationis, cui inobendientes fupponimus, ne in ecclefiis fuis, diebus Dominicis *si* feftivis, parochianos recipiant alienos, qui proprias dimittunt ecclefias prxfertim illis die* bus, quibus debent fuas ecclefias vifitare.

B

Idem dicimus & ftatuimus de illis, qui propriis dimittis ecclefiis, prxdiâis diebus ad eos accedant, cum ipfis dieb*M prxeipue, a propriocapellano, vel cujus *, fit fui prxtoris · vultus agnofcendus.

• />. vel e- ju» vicario.
' *Carr preo*

I I.

Ne aliqetle reciplat a/unum parochleant» ad ftfeeltetTMr,,

C

Statuimus quod aliquis non recipiat, &c. *Eft cap.* j. *Concilie Beerdegalenftt ann.* MCGLXJII.

III.

De injcHonbus mannxm in clcricot.

Ad reprimendam illius temerari» prxfumptionis audaciam , *ère. In concilio afted Qamfnntceetn* ouw Mccxxxvin. c. 19.

I V.

De excommunicaels g canone.

De illis qui pro violenta manuum injedtone in canonem latx fententix incidunt, vel alias ex fententia alicujus canonis, vel judicis, excommunicat! vel interdiAi fuerint, aut fufpenfi, li- ctt poftmodum compofitum fuerit inter partes: diftri&e prxcipimusdemandamus, ut donec beneficium abfolutionis obtineant, eifdem (enteatiis adftri £i arftitu teneantur.

E

V.

Ne rtilgtoft habeant froprimet

Abbatibus diftri&itn inhibemus ,όт. *In conciitoapud Cmnpinocnne, enn.* mccxxx vin. *e.* 20.

V I.

Ne rcli&iofi habearet proprium.

Volumus & mandamus, *&c. ibid. c.* 2r.

V I I.

De rcH^lo/it.

Fratribus etiam diftri&ius inhibemus *drc. ibid, c.* 22.

VIII.

Ne reU&ipfi exeant cleuflrnm.

Item ne aliqua in judicio repetant, dr. *ibid. c.* 23. 24. s$. 26. 27.

IX.

De efu cernuer» fteoed rtUflofo/,

De efu carnium, *éc. ibid. e.* »9. 39.

X.

De foloelie rcUgiofcnem, êr ftotntle confreterierurn.

Prxterea prxcipimus ne monachi , *éc. ibid. c.* 30. *31.*

X I.

De fetroms eccliflanem parochialicem .

De patronis ecclefiarum , *&e. 1M.* c. 32.

X I I.

De novit domibnt religiofontfK.

De novis religioforum › *&c.M.* c.33.

XIII.

λN— x
cHRisn

XIII.

Dc rebut tahfit non aJicnandit.

Nullus potieflîones ecclefix, *&c. Hid.* c 3*.

XIV.

De parvebianit communibut ad dttiu uchfiat.

Quoniam accidie interdum, *ire. ibid.* c. 35.

X V.

De prtibyteri/ extommunicetit out fufpenfit.

Pro certo didicimus, *drc. ibid. c.* 36.

XVI.

De juramento ab ordinandit proflando.

Irrefragabili conftitutione ét. *Ibid. e.* 37.

XVII.

De collatione benefiliorum,

De beneficiis vacantibus, *drc. Ibid.* 3*

XVIII.

Dt concubinit facerdotum .

Sacerdotes qui poft legitimam admo-D nitioDdm, in domopropria, vel aliena, fuipedam detinent mulierculam, unde icandalum otiatur, abfque dubio fententiam excommunicationis incurrunt: qux in tales a ligato eft promulgata: five fit hoc occultum, five apertum, & fi de hoc tibi conftiterit, vel per evidentiam fa&i, vel per confetiionem ipfius , vel aliam probationem legitimam, pro excommunicato debes illum habere* de G non fatisfecerit competenter, & fuper hoc infamatus exftiterit, aut E tibi merito fuerit incredibilis, &fu(pedus, poteris ei purgationem canonicam indicere, in qua fi defecerit, debes eum canonice condemnare. Si vero fuerit tibi hoc in judicio pcenitentialis conte(Tus, & voluerit fatisfacere: poteris eum abfolvere, juxta quod dicitur tibi ab iplo legato elle conceflum.

Cum iacerdote vvro, qui poftquam hujus exceptionem incurTit przfumpfejt celebrare Divina, fi hoc fuerit oc- A cultum, impofica ci pœmrencia competenti, cum eo de noftra licentia poteris difpenfarc. Quod fi fuerit m.inifeftum, noftro judicio refervetur.

a pro hujufmoj'.

chr iyh

XIX.

De tempore jejuniorum,

Sacerdotes prxeipiant omnibus adul> tam ztatem habentibus inftituta jejunia obfervare, ut quadragefimx, quatuor temporum, in efca quadragefimaB li, exceptis jejupiis qux funt in feptimana Pentecoftcs, quibus potiunt comedi ova dc cafei , ratione dignitatis fefti. In fepeimana AfcenGonis Domini non debent carnes comedi, nifi in die.

In fefto beati Marci non debent car. nes comedi, nifi fuerit in Dominica , alias in hebdomada pafchac; b vigiliarum, fcilicet, Nativitatis Domini, Affumptionis beatsc Mariz, beati Joannis Baptiftz, apoftolorum Petri & Pauli, Matthaei, Simonis & Judx, Andrex, C Laurentii martyris,omnium Sandorum, Litania majori , fcilicet beati Marci evangeliftat, Afccnfionis Domini, Pen. tecoftes. Si qua autem ipfarum evene» rit in Dominica, indicendum eft jejunium in die iabbati przcedenti.

b dietna Vijit'iuJ*'aU

X X.

De cibo prima Dominico quadragefima.

Prohibeant facerdotes, fub pœna excommunicationis, maxime in tempore quadragefimz, ne aliquis in prima Dominica quadragefimx carnes manducare pratfumat : nec aliquod aliud, nifi cfcam qux licite in quadragefima fumi debet.

XXL

Dc tempore feriato per annum.

Pronunciatum eft laicis, ut fciant omnia tempora per annum feiicnda*. Videlicet omnis Dominica a vefpera in vcfperam ferienda eft. item nativitas/«. Domini, ian&iStephani, fandi Joannis evangeliftx, Innocentium* fandi Thomz martyris, Circumcifio, Epiphania, Purificatio, Annunciatio, Afturnptio, Nativitas, Conceptio beats Mariz, Pa rafceve, cum omni reverentia & honore. Sandum Pafcha cum duobus diebus fequentihus , Afcenlio Domini, Pentccoftes cum duobus diebus (equentibus, luventio fanda: Crucis, Nativitas

* n· f<^- p-.k rund4 *

——tas fandi Joannie flaptiflz, Decollatio ejufdem: duodecim Apoftolorum , & maxime Petri & Pauli, Andres, Jacobi, Thomz, Matthzi, Simonis &. Judx, Philippi & Jacobi, Barnabe, Mathis, Lucs & Marci evangeliftarvm ; fandi Eutropii, Georgii, converlio fandi Pauli, Cathedra fanti Petri, Joannis anre portam Latinam, Joannis & Paul i, Martialis, Transfiguratio Domini, Inventio fandi Stephani, Laurentii , Vincentii, Bartholomzi apoftoli, Michaelis, Dedicato cujuslibetoratorii, omnium Sardorum, Ægidii, Exaltatio fandz Crucis, Hilarii, Martini, Nicolai, Catharinx, Mariz Magdalenz, & ahx teftivitates, quas finguli presbyteri in fuis parochiis celebrare confueverunt cum populo, quz in vicis circummorantibus tantum indidz fune non generaliter omnibus. Reliquas vero teftivitates per annum non funt cogendi ad feriendum: fed monendi ut juxta antiquum morem eas obfervent,

GHRisTi

XXII.

Dt frefetlonlbul,

Invenimus decem prxfationes in facto Dialogo tantum recipiendas, unam in Pafcha: Te quidem omni tempore; Secundam in Afcenfione Domini: Qui poft refurredionem. Tertiam in Pentecoftes; Qui afeendens. Quartam de Trinitate. Qui cum unigenito. Quinctam de beata Maria : Et te in veneratione. Sextam de fanda Cruce: Qui falutem. Septimam de Apoftolis: Te Domine fuppliciter. Odavam in Nativitate Domini : Quia per incarnati . Nonam in Epiphania: Quia cum unigenitus. Decimam in QuadragcGma : Qui corporali jejunio vitia.

X X I I I.

He hid (lent in chore.

Item inhibemus fub pcena excommunicationis omnibus laicis, ne morentur in choro inter clericos, dum ibidem Divinum officium celebratur.

XXIV.

De mullerlbus frognontlbur.

Statutum eft fiqnidcm, quod mulieres prxgnantes, quam cito erunt vicinae partui, veniant ad ecclefiam confiteri peccata fua, & recipiant poenitentiam, & corpus Domini, pro maximis periculis evitandis: & li qua. in hoc Dcgligens extiterit, ad arbitrium fui prxlati dhciplinz fubdatur.

chr isii

XXV.

O/ formeotOfibut.

Prxcipitur capellanie quod dennneient omhes focarios, Ac fornicacorcs publicos, excommunicatot : dc non abfolvanear quo ufque purgati fuerint penitus a delido; quibus abfolutis injungatur eis pernitentia falutaris.

XXVI.

Dt frequententlbus foro Jlrbnt f>-ltnmbttl.

Item denuncientur excommnnicati omnes illi, qui diebus Dominicis &. folennitatibus beats Manx, & ahis folennitatibus, frequentant mercata , & nundinas. Et alii qui dimittendu fuas ecclefias, (e abfentanc alibi per tres dies Dominicos. Nec non illi qui diebus Dominicis carruant cum bobus fuis: nifi illos caufa iufftcicns, & probabilis reddiderit excufatos.

XXVII.

Dt Jtfraudttrtibiit ettlt/ut.

Item diftride prxeipitur omnibus capellanis, quod in generali denuncient excommunicates omnes illos, qui contra libertatem ecclefix exiftunt, vel faciunt confpirationes feu ftatuta, vtl procurant heri: & omnes illos, qui fuam matrem ecclefiam diminuunt , ejus redditus & alia jura parocbialis retinendo , <3c dccrefceic procurant, confulunt, nituntur. Ncc non illos, qui laudabiles confuctudineifandx matris ecclefiz in opprobrium & contemptum Dei, & totius curia: cœ'eftis infringunt, & dcftruunt ; oblationes, legata, luminaria & alia bona qux ex pia confideratione fieri , dari, aut offerri confueverunt ad honorem Dei, & falutem animarum, deviant, falfa fuggeftione reprimunt, & differunt, confilio, auxilio, fado fuo, vel favore, & caufa fuz avaritiz retinent.

XXV I I I.

He ttclefix bone Jezlontur

Inhibemus, & etiam monemus, ac ia generali moneri prxeipimus univerfos

* anno' uMRisii '»»<· fo$baronee» communitate», &. perlonas alias izculafcs, *ne* ecclefias, prioratus, domos, pofleffiones, in quorum poffcffione pacifica funt, vel ccclefiz jufii przlati, abbates, reftorcs, priores, &. alii ecclefiarum adminiftratures, fanant, vd occupent, auc occupare faciant, vel fariare. Illos autem - c.rr Hu-qui contra hujus - inhibitionem, poft monitionem in generali fa&am, face» & prxfumpferint, vel venire, excommunicationi fubjaccrc decrevimus ipfo fado.

XXIX.

Dt fontibus.

Baptifmus fontium non debet fieri nifi in Pafcha & Pcntccofte; nifi pro neceflitate infantium baptizandorum.

XXX.

ZJ" *precibus in ecclefia faciendis.*

Volumus & prxeipimus, quod proc negotio tertae (anitz, & domino rege Francix, crucefignatis, quotidie in fingulrs ecclefiis fiant preces, ficut a domino legato quondam excitit ordinatum: & fingulis feptirnanis, prout in feptimana vacaverit, pro his & totius ccciefiæ ftatu una Milia de fando Spiritu, vel de beata Maria virgine, celebretur. Si autem circa hzc aliqutm invenerimus ncgügentem, ipfe poena decem folidorum per nos fc noverit puniendum.

XXXI.

De cubitu puerorum.

Prohibeant facerdotes mulieribus, ne collocent pueros parvulos in ledis (uis, fub pœna excommunicationis. Et fi fuper hzc pueri parvuli deceflerint, propter negligentiam matris fuz, patris, vel alterius, ad epifeopum, vel adfuum* confeflorem debent mitti, quia potcftarem abfolvendi eas a talibus non habent fimplices capellani.

XXXII.

Dc citationibus fubddcgali b tranftripto referipti,

Quotidianis viam fraudibusobftruentcj, provida deliberatione duximus (latuendum, ne ii, quibus datur in mandatis a delegato fedis Apoftolicz, vel kaliis, ut reum in judicium evocent, ipiutn non przfumant citare, donec authenticum ipfum, Cujus audoritatf fit in jus vocatio, tnfpiciatur, & deferibatur ab «o, cui fuerat ut citaret injunftum: itç fcilicet ut tranferiptum retineatur, feribendum fumptibus illius qui feripto authentico eft ufurus, citato, fi needle fuerit, exhibendum.

XXXIII.

De vita ir lotuftaie clericorum.

A crapula igitur, & ebrietate omnes clerici diligenter abftineant: bene fibi vinum temperent: nec ad bibendum quempiam excitent: cum ebrietas, & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incentivum. Si quisautemfuper his *fe* culpabilem exhibuerit, nifi commonitus a fuperiorc fatisfeceritcompetenter, ab officio, & beneficio privetur.

XXXIV.

Qucflioncs facienda punittntibus de luxurio.

Quzratur circa peccatum luxuriz, utrum pœnitens ad przgnantcs mulieres accefierit, feu viduas, vel alias; & quzratur numerus illarum, cum quibus peccavit. Et fi nefeiat numerum, (altem zftimatione dicat quod credit. Quzratur etiam quanto tempore in peccato permanferic, in quo loco, facro, vel non facro.

XXXV.

De tfu carnium o toonaebis.

De efu carnium monachis prxeipimus, &c. *Eft tam fupra cap.* p. *Std bie pars tantum illius noni repetitur, qua re· jpondet Campinacenfi* a8.

XXXVI.

Dc reverentia Dominica diei.

Cum Dominica dies omni debeat reverentia celebrari, conftitutioni quondam editz de celebrandis diebus Dominicis & feftivis addendum duximus, ut finguh capellani generaliter fuos parochianos in fuis moneant ecclefiis diligenter, quod a macellis publicis abftineant diebus przdi&is, & aliis folenniratibus & fertis: nec ad mercatum eant, aut nundinas, in eifdcm venditu-

* Nwo"*tur* •l'Φ1'*!, aut empturi. Qui vero'
crusti contra hxc facere prxfumpferint, ex-
··»>· communicationis fententix fubjaceant ipfo faâo. Et ne propter capellanorum* negligenpam, tales per ignorantiam (e va'eant «xcufare: monitionem 1 hujus, 'fub magni pcenagagii, frLqucntcr prxeipimus iterari.

XXXVI 1.

Dc (onrr^Hibm clericorum.

Prohibemus clericis, oe *ex* uno eodemque contra&u mutui, emptionis bladi, vel vini, ad fecundum deveniatur compaôum vel tertium, & fic deinceps: ne emant illicite alias, vel ut revendant. Quod fi fecerint, eos condigna animadverfiont puniemus.

XXXVIII.

Nc *conjogotki cxcrccat lurifdidiontm ccdc/Wiiani.*

Prohibemus ne de cetero aliquis clericus conjugatus jurifdidionem ecclefiafticatn exercere prxlumac.

XXX1X.

Nt (cfdiantitr in ccdtfiis corfora dcfun&orwnr, nifit irc.

B Item prohibemus, ne corpora defunctorum in ecclefiis lepeliantur, nifi fit fundator vel patronus, vel capellanus ecclefix, nifi dc licentia epifeopi. Item prohibemus fubpcenaexcommunicationis, ne aliquisfaccrdos (xcularis, vel religiofus, aliquos admittat ad fponfalia, vel ad matrimonium contrahendum, fine licentia capclhni alterius
C contrahentium fpeciali.

CONCILIUM BITERRENSE

PROVINCIALE.

De prxbendo ab epifeopis auxilio ad caftrum hzreticorum oppugnandum, vin. Id. Maii, anno MCCLV. celebratum.

IN nomine Domini. Anno nativitatis Chrifti MCCLV. vin. Idus Maii, Ludoyco rege regnante. Noverint univerfi, quod cum, Petrus de Antolio fenefcalhis Carcaffonenfis& Biterrenfts, ex parte domini Regts obfedtflêt caitrum de Qucrbus, ipie fcnefcallus fuis litteris apertis fcripfit rogando domino archiepifcopo Narbonenfi & ejus fufiraganeis, ut domino Elegi & fibi pro eo in obfidione didi caftri fuum prsbercnt fubfidium & fuccurium: quarum litterarum tenor talis fuit. Venerabi„ libus in Chrifto patribus G. Dei gratia ar„ chiepiicopo Narbonenfi & fuftraganeis ejus, „ P. de Antolio miles, fenefcallus Carcaffo„ nenfis *tx.* Bitcrrenûs, falutem & finceram „ dikdionem cum honore. In arduis nego„ tiis que dominus rex Francis illuftris con„ tra boites pacis dc fidei in iis habuit par„ tibus, vos dc prsJeceflbres ve(lri tam lau„ dabiliter Jaboraftis, quod ad laudem Dei, „ dc domini regis cedit ad commodum dc ho„ noretn. Et ctun de mandato ejufdem do„ mini regis quoddam receptaculum hsretico„ ram oMederimus, homicidarum, dc Jatro„ nom, fcilicet caftram de Qperbus de feudo „ domini regis, paternitatem veftram ex par„ te domini regis dt ooftra, ficut carius pof„ fumus, deprecamur quatenus adobfidendum „ dc capiendum diftum caftrum viriliter nobis afle&u fofito fuceuratis. Non enim intendi-
w mus nec volumus ecclefix de jure fuo ali„ quod przjudicium fieri in futurutn per fub„ monitionem quam vobis nuper fecimus dc „ mandatum.

„ Datum Carcaflbnc dic Mercurii ante fe „ (lum Afcenfioois Domini, anno Domini „ Mcclv.

Et didarum litterarum tenore infpedo, dominus Guillelmus Der gratia Narbonenfis archiepifcopus prsfidcus apud Biterrim in concilio ab eo convocato, prsfentibus & aftiftentibus fibi venerabilibus patribus R.. Biterrenfi, R. Tolofancnfi, G. Lodovenfi, R. Nemauienfi, P. Agatbenfi, dc B. Uticenfi, epifeopis, dc procuratoribus dominorum G. Carcaflunenfis, & P. Magaloncnfis, epifeoporum, fandi Poncii, Anianenfis, Villemagneafis, Cauncnfis, Montis Olivi, fandi Afrodifii. dc fandi
g Jacôbi Bitterenfis, Jucclienfis, fandi Hilarii, de Quadraginta, fandi Aniani abbatibus, dc procuratoribus EledenGs, fandi Guillermi de Defertis, dc fandi Polycarpi, abbatum, dc pluribus archidiaconis, precentoribus, dc aliisperfoois ecclefiafticis, unanimiter deliberato conii!», habita inter fe deliberatione diligenti, convenerunt dc repetierunt quod non tenebantur ex debito ire vel fequi in exercituri dominum regem vel ejus iencfcallum, nec eis tenebantur facere hoflem vel cavalcatam: prsfertim cum hadenus retro temporibus prxlati hujus terrs vel homines eorum, quandocumque exiverunt vel iverunt in exercitam, illud

—•• "-fecerint mandato legatorum ecclcCr Romanz, VC' domini archiepilcopi Narbonenfis, ficnunquam mandato folius lenefcalli · Et ideo non cx debito , nec ex mandato vel rogatu dkb fencicalli, ied potius ex gratia & honore domini regis , & quia dicitur & fama cftdiftum cartrum fui(Te receptaculum hzreticorum, furum , fic latronum , unde etiam negotium pacis Ac ecclefic efle videbatur, concorditer convenerunt , quod ipfi praelati & eorum homines , moderate, fecundum quod eis honeftum efle videbitur, *In* obfeflione fic expugnatione dicli cafirt domino regi ptzbeant auxilium fit luecurium. Salvo tamen jure libertatis fic immunitatis fuz, fic ecclefiarum fuarum, ficfine omni fuo fic ecctefix-prajudicio in futurum.

CHRIS?! >>>>.

Acia funt haec apud Biterum, in porticu capella epifcopalis, in przfentia fic teflimonio magiiiri Bernardi archidiaconi RuthinenGs, fic domini Stephani przcehtoris ecclefic fanât Jufti Narbonenfis, domini Bertrandi de Grata capellani domini epifeopi Uticenfis, Hugonis deAquilerio praecentorisUticenfis, domini Poncii de Broha canonici Narbonenfis, domini Petri Vefiani facriflz fandi Afrodifii, Guillermi de Seran, fic Raimundi de Crofis cleri. ci domini archiepifcopt Narbonenfis, Gr. Cathalani clerici domini epilcopi Biterrenfis, fic mei magiftti Michaelis pubbiici Biterris notarii, qui mandatus a di&o domino archiepifcopo Narbonenfi, pro fe fic luis fufiraganeis fic procuratoribus fupradtâis harc fcripfi, fic rede. g. in publicum mftrumentum, fic hu.c pubUco inftrumento fignum appofiu meum.

Statuta fandi Ludovic! Francorum regis, pro reformatione morum, in Galbam Narbonenfem ejus juffu delata a Guidone Fulcodii, & rele&ain concilio Biterrenfi anno MCCLV.

r< rJiMOne St. Bd-T'i

H.£,c funt ftabilinienra fairta per dominum regem *Franc Ix, quz* dominus Guido Fulcodii attulit figiilata figillo dJâi domini regi, dc fuerunt recitata fie leâa aggregato generali concilio prziatorum fic baronum fit militum terrz arud Biterrim anno MCCLV.

Ludovicus Dei gratia Francorum Rex , univertis przientem paginam infpeâuris falutem. Ex debito regiz poteftatis pacem fic quietem iubfe&orum noftrorum, in quorum quiete quieteimus, przcordialiter a/fe&antes, ac adverfus iqjjtrioios & improbos, qui tranquillitati eorum invident fic quieti, zelum indignationis habentes, ad hujufmodi propulfandas injurias, fic flatum regni reformandum io melius, ad prxfens aliqua duximus ordinanda, quz inferius continentur.

!.

Queftus quidem illicitos, quantum pofitbile fuerit, in bailivis & aliis curialibus noftris reprimere cupientes, fenefcailos, ballivos, prxpofitos, vicecomites, *Cc* villarum majores, & alios officiales noftros juramento fubfcripto duximus adftringendos : cujus fi ipfi fencfcalli, ballivi, & alii officiales noftri fuerint tranfgjc flores, panas debitas in bona ripforum, vel, fi res exigar, in—"7— perfonas , noftrx voluntatis vel deputatorum a nobis arbitrio refervamus. Si vero majores, ballivos, ve! officiales, dejerare contigerit in hac parce : a fenefcallis fub bonarum teftimonio perfonprum & cum ipiarum confilio pu. niadtur.

Jauni ■·"

/ I.

Jurabunt igitnr omnes & finguli fupradicli, quod quamdiu commiflam fibi tenebunt fenefcalliam , vei balliviam , przpoGturam, vel aliud quodcumque officium fupradi&um, tarn minoribus quam mediocribus , tarn majoribus quam advenis, tam indigenis quam fobjc&is, fine nationum & perionarum acceptione jus reddent, fer. vantes tamen in locis fuis fua jura, ufus, & confuetudines approbatas.

1 T T
1*1-

Jurabunt infuper bona fide jura noftra requirere & fervare, & aliorum jura fciencer oon auferre , nec dimletiam impedirc.

Φ

Jurabunt etiam donum feu munus quodlibec a quacumque perfona per fe vel per alium non reciperein pecunia, auro, vel argento, aut rebus aliis quibufeumque mobilibus vel immobilibus vel fe moventibus, feu beneficiis perfonalibus perpetuis, praeter efculenta & poculenta, quorum valor in una hebdomada fuminam decem folidorum Parifienfium non excedat. Et quod diéta bona feu beneficia dari uxoribus fuis, liberis, fratribus, fororibus, nepotibus, neptibus, vel confanguineis, aut confimilibus, feu domefticis, minime procurabunt. Immo bona fide diligentiam adhibebunt ne uxores fuz velalixperfonx proximo nominate dona vel munera recipiant. Quod fi fecerint, ex quo hoc fciverint, eos ad reflituendum bona fide compellant, fub debito juramento*

V.

Jurabunt etiam quod ab illis de fua fenefcallia vel ballivia, nec ab illis qui caufam habent coram ipfis, vel fcient in proximo habituros, mutuum non recipient per fe, vel per alium, ultra fummam viginti librarum, quas reddent a die contradi mutui, infra duos menfes,

.......fes, licet etiam créditeras vellnc lolu-Alils tfonls terminum prorogare.

VI.

Addetur etiam juramento eorum» quod nihil dabunt vel mittent alicui de. confilio noftro, vel uxoribus eorumdem, liberis' aut domefticis, vel illis qui compotum eorum recipient, vel illis quos ad vifitandam terram vel fe&a eorum exquirenda mittemus. Quod etiam in venditionibus balliviarum ve! reddituum aut aliarum rerum ooftrarnm partem non habebunt, nec etiam in monetis. Quod bajulos infideles, (eu injuriofoa, vel exaâores, vel de (Ufuris fufpeâos , vel turpem vitam aperte ducentes, in fuo non fuftinebunt errore, immo eorum excefliu corrigent bona fide.

VII.

Jurabunt etiam prepofiti noftri, vlcecomites, majores villarum, foreftarii, & alii fub eis ia officiis conflituti judices, & locorum vicarii fiogulorum , quod nec fuperioribus fuis, nec uxoribus eorum, liberis, propinquis, five domefticis quicquam dabunt. Et in fine juramenti concludent fe univerfa fic fingula fupradi&a fervare bona fide, nifi illud quod duxerimus relaxandum, nec quicquam per fe vel per alium in fraudem facere przdiâorum.

VIII.

Vicarios autem quos feneicalli ve! ballivi per fe .quandoque fubftituent, nolumus ab ipus inftirui, nifi prius fub forma przdiâa przftiterinc iuramenta.

IX.

Ut vero beee juramenta firmius reneantur & obierventur, volumus quod in publica aflifia fiant coram clericis & laicis ab omnibus & fingulis fupradiâis, etiamfi antea faâa fuerint coram nobis: ut non falam metu Divine indignationis & noftra:, fed etiamc confufioais & erubefcentùc apud homines , penuriam manlfcftum Incnrrere vereantur.

X.

Volumus autem dc praecipimus, quod fenefcalli noftri, dc alii quicumque fub ipfis tenentes officium, nec non om. nes qui ia didtis balliviis vd fcnefcal* Iils vadia noftra recipiunt, abftinranr" «b omni verbo quod vergat in contumeliam & contemptum Dei, aut matris fus, vei fan&orum ipfius.

XI.

Inhibemus vero diftriâe fenefcallis & ballivi· noftris, poflefliones aliquas per fe vel per alium emere, adminiftratione fua durante, In fenefcallia vel ballivia fua, vel fraudulenter in alia, fine noftra licentia precedente. Quod fi fecerint, emptionem irritam efle, & poflefliones fic emptas fiico noftro, fi nobis placuerit ^volumus applicari,

XII.

Prohibentes infuper fenefcallis & ballivis noftris, nc, quamdiu fenefcalli vel ballivi fuerint, fibi vel fuis liberis, fratribus aut fotoribus, nepotibus, neptibus, confanguincis, vel quibufeumque de fua familia, matrimonia copalent cum perfonis fuz fcnefcalliz aut ballivi® fuz , fine noftro fpeciali cooiénfu, ncc prediâos in regione ponant, aut beneficia ecdefiaftica, vei poflefliones cis acquirant.

XIII.

Gifta etiam vel procurationes in domibus rcligioforum, vel circa, ad cxpenfas eorum non recipiant fine noftra licentia fpeciali.

XIV.

Prohibitionem vero iftam quam facimus de matrimoniis non copulandis, & poflefliionibus non acquirendis, non extendimus ad prcpoficos, majores, & alio· officiales minores, qui majorias, prepofituras, & alia officia tenebunt in locis manfionum fuarum, dum tamen hcc faciant fine noftra vel alterius Izfionc.

XV.

Sene(calli autem noftri & inferiores ballivi caveant fibi a multitudine bcdellorum; & quanto paucioribus poterunt, fint contenti, ad curiarum exequenda praecepta, dt illos nominent in aflifia publica, aliter vero pro bedellis minime habeantur . Ubi autem bedel11 vei fervientes ad remota loca mittentur, eis fine fuperiorum litteris non credatur. Er fi aliter inventi fuerint facientes exeeutinnes vel mandata, nun-

"^^"cietur fenefcallo, qui eos puniat com* petenter.

Christi

XVI.

Nc veto fenefcalii noftri vel infe io* res bellivi contra juftitiam fubditos no* ftros gravent: inhibemus eifdem, ne pro quocumque debito, przter no* Arum, capiant vel captam detineant aliquem iuWitorum noftrorum.

XVII.

Emendas autem pro maleficus feu debitis, a ballivis noftris levati non volumus, nifi inforo aut judiciario publice dc bonorum confilio fuerint judi* catz vel zflimatz, quamvis antea fuerint gagiatz. Si tamen ille cui crimen imponitur, curia fibi offerente, judicium illud non velit expedire, & pecuniam certam offerat pro emenda, & tale fic crimen dc quo emenda pecuniaria recipi confuevit: liceat curiz eam recipere, fi fibi competens videatur. Alioquin emendam judicari faciat vel C zftimari fecundum quod fuperius eft expreffum, licet reus fe velit omnino fubjacere curiz voluntati. Caveant tamen fenefcalii, judices, & ballivi, ne minis vel terroribus feu machinationibus callidis, clam vel palam, aliquem nd emendam offerendam inducant, vel fine caufa rationabili accufent.

XVIII.

Eos fane qui bailivias noftras tenuerint, aliis eaidem revendere prohibemus. Sed fi plures emptores fuerint, unus tantum jurifdi&ionem exerceat, & immunitate gaudeat in cavalcatis, taillis, feu collcdis, & aliis oneribus publicis, qua alii confueverunt gaudere. Vendi autem eas filiis, fratribus, nepotibus, aut confanguineis, feu dontefticis ballivornm, prohibemus eifdem. Emptores autem ipfarum przpofiturarum vel aliarum balliviarum, debita propria, fcilicet qux debentureifdem, ex przpofituris velballiviis aliis, aut eorum fociis, authoritate propria non coerceant: fed per manum fenefcalli aut fuperioris judicis eas repetant, ficut fi prepofituram vel baÜllviam non tenerent.

X I X.

Porro volentes viam malitiis ptæclndere, quantum poffumns: firmiter inhibemus, ne fenefcalii, ballivi, vel A alii officiales prxdicii, in caufis& negotiis quibufcumquc fubditos noftros io. eorum mutatione fatigent fine caufa rationabili, fed fingulus in locis iliis audiant, ubi coniueverunt audiri: ne gravati laboribus & expenfis, cogantur cedere juri fuo.

chr»ti

X X.

Quia vero nemo fine caufa vd culpa privandus eft jure fuo ballivis noftris & alus officialibus przdi&is inhi- B bemus, ne deffaifianr aliquem fine caufz cognitione, vd noftro fpeciali mandato. Subditos etiam noftros novis exactionibus, confuetudinibus v^' oneribus non affligant, cavalcatas extorquendz pecunia: caufa non mandent, fed ex caufa tantummodo neceifaria. Et tunc volentes perfonalem facere cav.ilcatam, ad eam redimendam data pecunia non compellant.

XXI.

Defenfum autem bladi vel vini, aut mercium aliarum non extrahendarum de teira, fine caufa urgente non faciant j & tunc cum bono & maturo confilio, nec fufpe&o; & fadum cum confilio non diflolvant; & eo duranto nunquam faciant gratiam fpecialem.

XXII.

Omnes autem ballivo, noftros, majores & minores, finito officio fuo remanere volumus, vel faltem procura- D torem fuffioentem dimittere in ipfa ballivia per quadraginta dies, ut de fe conquerentibus coram illis rcfpondeant, quibus hoc commitetur.

XXIII.

Ceterum ordinationem fadtam deju* dxisobfervari diftridte prxeipimus, quz talis eft. Judzi ceflent ab ufuris & blafphemiis, fortilegiis. Et * Talemit quam alii libri, in quibus inveniuntur E blafphemix, comburantur. Et Judzi qui hoc fervare noluerint, expellantur, & trarfgreflores legitime puniantur. Et vivant omnes Judzi ex laboribus manuum tuarum, vel de negotiationibus fine terminis & ufuris.

XXIV.

Prarterea prohibemus diftri&ius quod nullus omnino ad taxillos indat, fise aleis, five icacis. Scholas etiam deciorum

ANNO~run^ Prohibemus & prohiberi volumus A omnino, & tenentes eas diftriAiuspriniantur. Fabrica autem deciorum prohibcacor ubique.

Christi
****.

XXV.

Nullus przterea recipiatur ad moram in tabernis faciendam, nili fittranfiens vel viator, vel in ipfa villa non habeat aliquam maufionem.

XXVI.

Expellantur autem publiez meretrices tam dc campis quam de villis; & faAis monitionibus five prohibitionibus, bona earum per locorum judices capiantur, vel authoritate a quolibet occupentur, etiam ufque ad tunicam ve! pecium. Si quis vero publiez meretrici fcienter domum locaverit, quantum valet penfio domus uno anno, C ballivo loci vel judici folvere teneatur '

XXVII

Przterea flaturum * a nobis de confilio baronum noftrorum apud Melie* dunum ediAum obfervati przcipimus firmiter & teneri. Videhcrr quod nullum debitum haberi faciant barones, ballivi, vel *a'iz* quzeunque perfonz Judaris, nec ahquis in toto regno noftro^alienis fuditum retineat alterius dominii, nec impediat quo miousjudzum fuum poilu capere tanquam proprium fervuin, quantuncumquc fub alterius dominio fecerit ipfe moram.

XXVIII

De Chriftianis vero, ficut in eodem ftatuto continatur, prohibemus diftnde quod nullas ufuras haberi faciant barones, ballivi noftri, vel alir quzeunque perfona» Judzis Ufuras autem intelligitnus quicquid eft ultra fortem.

XXIx.

Iftud autem ftatutum faAum apud Metleduaum volumus quod ballivi noftri obfervenc & faciant obfervari, tam ia terta noftra, quam in terra baronum vel alioruin, fi defuerint, poftquam fufficientcr fuerint rcqmfiti.

christi

XXX.

Inhibemus autem ne aliquis in terra noftra capiat ahquem equum contra voluntatem illius cujus iquus erir, nifi fit pto proprio negotio noftio. Et tunc per ballivos, fenefcallos noftros, aut eos qui loco eorum erunt, de equis BconduAitiis capiatur. *Et* fi equi conduAirii lufhccre nequeant pro noflro ferritio faciendo , fenefcalli , bullivi, vel alii qui loco ipforum erunt, non capiant equos mercatorum, tranfeunnum, vel pauperum, fed divitum tantum, fi fufficere poffint ad noftrum 1ervitium proprium faciendum.

XXXI.

Inhibemus etiam ne pro fervitio noftro vel alio capiantur equi perfonarum ecclciiafticarum, nifi de noftro (pcciali mandato. Nft capiant ienefcalli, aut ei qui loco ipforum erunt, equos plufquam nobis fuerit opus. Illos etiam quos ceperint, pro pecunia Tion relaxent. Hzcautem quz de equis capiendis diximus, volumus obfervari quamdiu nobis placuerit. Salvis ierviriis no* bis debilis, & juribus noflris, ac etiam

XXXIL

Omnia ergo & lingula fupradiAa quz ad ptzfens pro fubditorum quiete duximus ordinanda, retenta nobis plenitudine poteftatis regiz declarandi, mutandi, vel criam corrigendi, addendi, vel minuendi, a ballivis noftris & fubditis diftriAe volumus obfervari

Datum Parifiis anno Domini millefimo ducentefimo qumquagefimo quarto, menfe Decembri

S.iiôlaj illi» I u<k>»wi lego, *t/t* , diu rigu® contre· , oominjU'» ilbm qua prohiber ne fenelcalh emane aiiqiu. pofleflioner m Au leneicallia . quaudiu «xum admi mfhatio durabit ado ur cum Gajcebuu· de Vairotia fe- ,κ-fcaHus <'adurcenfir nonnuJlar pod hsc rempora polfr-Tto- •i~i enuffo ia fua fenefcallu, nccefutn ill· form an·· MCCCLXi- lirr-r« λ *Karulo V.* Francorum Rege »mpetiare › quibus derogarctu* huic ftatuto

constitutiones synodales

Vλientiμλ Dioecesis,

Sub Andrea de Albalato epifeopo Valentino, anno Chrifti MCCLV.

" Primum edidi: Cardinalii de Aguirre tomo **m.** *ραζ.* **50ò.**

ANIIO Domini MCCLV. tertii feria poft fc- ftum S. Lucx, & mutata eft fynodusin (cria tertia poft Domiivcam d« Çh.j/? modâ. Nos frater Andreas divina miicratione Valentinus epifcopus, prout mons eft ,xfle a fandis Patribus conftitutum , (anclam fynodum celebrantes

De fonnj Interd-tfi Imponendi.

In primis ftatuimus, ut fi aliquis clericus p.-.rcchianum fuum ob ciutlam legitimam lupponere debuerit (ententix interdidi, hanc formam a jure traditam fervare procuret, qux in kquentibus continetur. Primo enim ipfum ter editftis legitimis admoneat. Deinde, fi contumax fuerit, interdidi ienteuuam in (criptisrcdad.ttn ; & cauLm propter quam interdicatur in cifdem iniertam, in ipfum proferat: exemplum fcnpturx hujus teneatur pvrfonx interdidx tradere infra menfem poft diem fententix, fi fuerit requifinis ; fuper qua requilitione fieri volumus publicum inftrumentum , vel litteras tclbmonialcs confici, figillo authentico contignatas.

Λ'·' cieriJ ;:ı civitstem mtrent iic tn m nji.

Item cum 2d atirej noflras conqucrenrer chinois infinuationc rdigi^foruin virorum, & aliorum plunum fide dignorum, tam parochianorum , quam etiam iliorum , pervenerit, quod redores ccckfi.irum , fic ahi clerici , Valentinx civitatis vicini, ingrediuntur civitatem frequentius quam expediat & eorum deceat honeftatem , illicitis & inhoneftis fc adibus immiicendo , in animarum luarum, & parochianorum lucium dilpendium fie jaduram ; te fie a fer vitio ecckfiarum tuarum nimium fefubtrahunt & elongant, & ecclefix debitis fervliin defraudantur ; & parochiam aliquando plura incurrunt pericula, ficut pro cerro didicimus; fie ipfi etiam det ici omitfis horis canonicis mulca comitrunt illicita, in opprobrium fui, & lotius ordinis clericalis.

Nos huic morbo defider.tntes occurrere , fie animarum languoribus providere : provida deliberatione ftatuimus, ut deinccs praefati clerici, 111(1 bis in mente, civitatem ingredi non pralumanr , nifi cauda nccelTana forte fic ine-vitabili cos pluries intrare oporteat civitatem Et quandocumque intrare dcbaelint, parochus fins dc mmiflris prius provideant. Et cum regnum Dei ante omn a Ut qnxrendum , eadem dte qua in civitatem intraverint, ad luas ecdefias revertantur. Si vero ex cauiTa eos ultra illam diem in civitate remanere oporteat; nobis vd officiali notho cauflam exponant, propter qu<<m moram trahere debeant longiorem

A Et ut negotiorum occafione finnpta, horas non omittant canonicas, volumus ut in ecckfia (mdx Manx, quamdiu in civitate rem.anfei mt, horis nofturnis Cc diurnis in decenti habitu procurent perfonaliter interefle, nifi legitimo impedimento fuerint impediti. Quod fi circa prxmifta aliquid prxfumpierint attemarc, arbitrio noftro vel officialis noftri gravi poma noverint fc puniendos,

De Canfueta, tj traBatu feptetn Sucta. mentorum.

B Anno Domini MCCLVIII. ferta tertia poft feftum fandi Lucx. Nos frater Andreas divina miferationc Valentinus epifcopus , infanda fynodo praefidentes, ea quae inferius continentur duximus ordinanda. In piimis ftatuimus, quod redores ecclefiarum parochialium civitatis fie dioecetis Valentinx habeant Confuetam fecundum confuetudinem Valentinx ecclefix, perquam inftruaniur divinum officium uniformiter cum matrice fua ecclefia celebrare. R.edoribus autem ecclefiarum cxfiftentium in urbe fichorta Vakntix, ecclefiarum Muri-veteris, Algezirx, QXativx, fic Gandix, (panum fix menfium a die ordinationis hujus numerandorum; allis autem per dioeccfim conftitutis unius anni fpatiuna concedimus ; infia qux fpatia omnes hanc Confuetam habeant alioquin quilibet ex tunc folvat operi majoris ecclefix dc,em fofido», duplicandos dc menfe in menien , donec Conluetam prstdi&am habuerint, (icut (upenus eft ordinatum. Idem per omnia dicimus , fic fub eadem poena heri mandamus , de tradatu feptem facramentorum edito per venerabilem archiepifcopum prxdeceisorcm domini P...........Tarraconcnfis ecclefix in (y-

D nodo Ilerdenfi,

De ferriA Ripttfmi .

Item dicimus , quod omnibus (aeramentis a clericis & laicis magna exhibeatur reverentia, & ab ipfis facerdotibus populo prædicetut . Et quod baptifmus janua eft omnium (aeramentorum , mandaAius quod cum magna celebretur cauteli, maxime in diftindione verborum & prolatione, in quibus tota virtus confiftic (aeramenti, fie falus puerorum. Ifta enim verba (emper proferre debet faccrdos fine alqua lyncopationc: Petre, vel Joannes, Vel Antoni, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, fic Spiritus fandi, Amen. Semper nominando puerum vel puellam.

Er presbvteri moneant laicos, quod in ncceflitatc , cum timeatur dc morte puerorum , poffint puero..- baptizare : Petre, ve! Antoni, ego te baptizo in nomme Pains, &Fibi, fic Spiritus fandi, Amen. Hoc idem poftunr facere pater, fie mater, cum dc vita pueri dubt-

bitatur. Et fi vixeiit puer taliter bap*iaatus, a<:...ecc,<i'ain deportetur, fic ibi catèchunu netur & chrifmetur, led non 'rebaptizetur. quia iuppleri debet caute quod cx neceflitate fuerit prsrtermiflum · Nec in aliquo liquore baptizetur, nifi in aqua Quod fi verba prxdida non client prolata ut fuperius didum eft, non dicatur aliquis baptizatur. Et fi dubitaretur, utrum aliquis eflet baptizatus, aut non; baptizetur; fed facerdos dicat in prolatione veiborum fie; Si e$ baptizatus, non rebaptizo, led fi non es baptizatus, Petre, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus fandi. Amen. Quia non debet injuria fieri (aeramento. Et pto baptifino aliquid non qoxratur: fed fi datum fuerit, gratis recipiatur.

CitiusΠ !

Fontes autem cum omni diligentia cuftodiantur · ad plus de qdo in odo diebus aqua ne putrefeat renovetur. Et cavezt facerdos ne de aqua fortilegia fiant. Et ultra duo compatres ad levandum puerum de facro fonre non admittantur, quia matrimonia impediuntur. Et illud presbyteri prxdicent populo, quod fi maritus levat puerum de facio for.te, uxor qux eft in domo eft commater, & ecoqverfo. Illud amem non eft prxtcrmittendum, quod quando laici in neceflitate baptizant pueros, facerdos debet quxrere diligenter, qualiterlaicus dixerit verba; & fi dixerit, feu invenerit, ut fuperius didurn eft; bene quidem; fin autem, baptizet: vel fi mortuum fuerit corpus, quod baptizatum non reperietur, nullatenus tradatur ecclefiafticx fepulturx.

Chrifma vero & oleum infirmorum, & oleum cathecurhenorum lub fideli cullodia teneantur, ne poflint a malivolis ulurpari. Et quod femgtr quolibet anno in fando die Jovis fandum hriima & oleum a foils epifeopis benedicantur> dicimus quod * ultra die aliaChrifma vetus fic deum penitus refutentur, & ponantur in Lmpade, vel in aqua currenti ampullx laventur, fic novum Chrifma fic oleum apporter tur Et in vigifa Palchæ fie Pentccofles, in qualibet l'atoch ali ecclefia generalis baptifinus, fi baptizandi fuerint pueri, celebretur, fic mutantur perfonx honeftx pro Chnfmate.

aFr». ukn diem diam,

Dt Confirmation.

De Confirmatione in fronte, quando fit ab epilcopis, prxeipimus quod facerdotes moneant populum ad confirmationem, quod poflbaptifmuni debet confirmationis fufcipere facre mentum. Adulti & magni confirmandi confiteantur, & polita confirmentur; quia infacramenro confirmationis confertur robur & gratia ut debilitetur penitus inimicus. Et dicatur laicis, quod non expedent diu ad confirmandum adventum epifeopi·· fed ducantur pueri ad eum, vel vadant ubi adefle audierint piope; ficquod puifint mutare nomina in confirmatione

Et eft fciendum, quod foli epifeopi poflunt confirmare, confecrarc virgines, ecclefias dedicare» clericos ordinare, cruces, veftimenta, calices K corporalia benedicere, fic litteras ordinationis dare, indulgentias facere, fecundum canonica inftituta Illud autem fciendum eft, quod facrameuta Baptiimi & Confirmationis nunquam iterantur. Etiam G baptizatus fic confirmatus faceret fe Judeum vel Sarracenum, fic poftea vellet redire ad fidem catholicam, non baptizaretur nec confirmaretur; quia fufheit conirmo in hac parte, cum reconciliatio-epilcop..

~ Æn

*De Conftffiou.^*

Item quia pernitentia eft fecunda tabula poft naufragium; prxeipimus quod facerdotes moneant populum, quod fi aliquis del iqucret mortaliter, recipiat pcrnucniiam a proprio iacerdoie, lea confeflbre, vcl a Pixdicjtoribns, vel * majoribus, quibus data ed licentia audiendi cor.fcifioncs Et circa confeihonem maximam curam habeant fit camelam. fient diligenter inquirant peccata ufitata figillaiim; inufitata veio nonnifi a longe perciicumftantiam aliquam; fic tamen, ut expertis detur materia confitendi. Ei facerdotes quum debent audire conleiliones, locum libi in ecclefia eligant convenientem, ut communiter ab omnibus videantur; extra ecclefiam vero nullus audiaf conteifiones, nifi in neccifitate magna aut infirmitate. Prarterea iaceidotcs temper in confeflione audienda vultum habeam humilem, \ o< illos ad tcriam, nec facies relpiciant contneniium, maxime mulierum, catilla debnx honeftatis, & patienter audiant qux dixerim, in lpir ! u lcmtatis ets compaoendo Ncc admirentur de commifTis, quantumcumqae turpibus, fed eis pro polle fuo perfuaucant, & pluribus modis, ut confiteantur integre; aliter di<ant eis n:h salere ad vitam xternam

p,.. «>

Audita autem confeflione, femper confcflor interroget confitentem fi velit abftinere a peccato cnini; aliter cmm non abfolvat, nec pernitendam *injungat,* ne? detndecontingat. Moneat tamen ut interim agit quidquid boni potent. Si non proponat confitens dccetetonon peccare, non eil ei poenitentia injungenda. Et in injungendis pernitentiis caveant faccidotes, quod fecundum qualitatem culpx, & poflib.ftatem confitentium ,eis imungant, quia fecundum qualita.em culpae debet elle quantitas poenitentiae. Alioquin quando minus eft, requiretur ab eis, quia facilitas venir incentivum tribuit delinquendi. Debent enim injungere jejiinium. eleemofynas, venias, orationes, peregrinationes, & hutufmodi; & moneantur quod jejunent Adventum, & Quadragefimam, & dies Veneris & (abbatis non comedant carnes, nifi in infirmitate conflituti. Statuta jejunia obfe- vent, fiefeftivitates colendas colant, decimas & primitias donent, & ad ecclefiam libenter veniant, & jura dominis fuis integre perfolvant: aliter graviter peccarent. Et fic paulatim ad id quod facere debent inducantur·

Item dicimus facerdotibus, quod majora peccata refervent majoribus ac difcretioribus in confeflioue, ficut homicidia, facrilegia, peccatum contra naturam, inceflus, fitipra monialium, vota fradta, injectiones manuum in parentes, & hujolinodi. Proviio tamen, quod fi peccata enormia fuerint publica, tranfinittant htijufinodi pœnltentes Pœnitentiario epifeopi, & *in die* Cineris ab ecclefia *expellamur, & in die* fando Jovis introducantur, fecundum quod in ecclefiis cathedrjlibus dignofeitur obiervari. Item incendiarios, verberatores clericorum, vel religioforum, vel fimontacos, fic qui portant arma Sarracenis, hereticos, credentes, fautores, receptores, Λ defenfores eorum fic fradores ecdefiarum, omnes epifeopo tranfmittantur. In dubiis tamen facerdos femper confutat epifeopum, & viros fapientes, quorum

·*··* Tum confilio certificat! foirant iiecurius , ut t1
anno CHRISH ,XCI ·

Item de nirlo, ufura, rapina, fraude, fibi caveant facerdotcs, nec poenitentiam injungant, niG prius reftituant quibus debent : quia non dimittitur peccatum , nifi reftituatur ablatum . Nec facerdos aliquis Miflas quas injunxit celebrandis , celebret ; cum non Gt debit® honeftatis, quod pro illis trentenaria vel annualia celebrentur . In confcflione Gbi caveant facerdotes, ne requirant uomina perfonarum cum quibus peccaverunt confitentes ; fed circumftantias tantummodo & qualitates. Et nullus facerdos, ira, odio, vel metu mortis in aliquo audeat revelare confeilionetn generaliter ; quod fi fecerit, deponatur. Item, quando facerdos B audit confeflionem infirmi, fibi jxrnitentiam innotefeat, non injungat, niG in peccato reftitutionis: fed dicat et, quod cum fanus fuerit ad ipfum revertatur ; fi vero obierit , roget Deum pto eodem ; ne Gbi paretur laqueus tranfmigranti.

De Extrcmo-ur.fllone.

Quia extrema ünûio qux datur extremis laborantibus nihil in ecclefiisfervabatur; dtckuus quod de cetero omnibus in zgritudine conftitutis tradatur a faccrdotibus, & inecclefiispublice pnedicetur ; & m fanâo die Jovis quilibet facerdos parochialis mittat pro oleo infirmorum, catechumenorum, & Chrifmate fando, tres ampullas: & cum omnt magno ho- C nore & reverentia fanftum oleum ad infirmos deferatur, & eos ungat facerdos cum magno honore, & orationum celebritate, quz ad hoc funt mftitutz ; & nihil inde penitus exigatur five a paupere, five a divite : fed G quid gratis datum fuerit , accipiatur.

Illud tamen notandum eft , quod iftud facramentum tantum przftatur adultis, & ficut Eenitentia iteratur, ita & iftud facramentum. ec obligat aliquem, quoniam fi convaluerit poft unâionem non debeat accedere ad uxorem · Item mandamus, quod facerdotcs parochiales omnes habeant librum , m quo contineatur ordo extreme Unâton», cathechifmi, baptifmi, & hujus qui dicitur *Monuohs',* five D *Ordinarium officiorum* ecclefix, fecundum modum qui obfervatur in ecclefia macori.

De corpore Jefn Cbrifli,

Quia Corpus Chrifti eonfuevit dari infirmis, dicimus, quod cum magna reverentia deferatur , cum lumine & campanella , & facerdos qui portaverit , induat fuperpelliceum & ftolam, & det infirmo · & G forte infirmus faciat vomitum , recognofcat Corpus, & non det ei; & cum revertitur ad ecclefiam non pultetur campanella, niG Corpus portetur. Er moneant populum facerdotcs, quod cum viderint Corpus, vel audierint campanellaml, omnes E inclinent capita, vel genua Hedant, ob reverentiam Jefu Chrifti. Nec piesbyteri permittant diaconos deferre Corpus Chrifti, nifi in neceftitate, cum abfens fuerit facerdos . Sed femper facerdotcs deferant cum magna reverentia & maturitate in calice, vel in pyxide, multum honefte. Et dicant fepeem Pfalmos Ptrnirentiales cum litania pro infirmo, eundo & redeundo, & alias orationes fecrete.· fic enim debitum folvat pro infirmo.

Item dicimus, quod honor maxime exhibe*-tur altaribus, & maxime ubi Corpus Chrifii refcivatur t & Mifta celebratur: dc in media ,,M. parte altaris cum fumtna diligentia & honcftate fub clave, fi fieri poteft , Corpus Chrifti cuftodiatur. Item nulli clerico permittatur fer. viic altari, niG cum fuperpelliceo, aut cappa rotunda. Nec aliquis aufua Gt bis in die Miffam celebrare, nifi ex magna necefTitaie, & tunc noo recipiat in prima Miffa poft communionem vitium. Item dicimus, quod nec aliquis przfumat Miflam celebrare, niG prius matutinas dixerit canonicas & Primam * ali- ,5,.7, * qua neceftitate. Et linteamina altaris & indu- iq** ce- menta facerdotalia fxpe abluantur ob icvcrcn- tut' tiam JefuChrifti, & totius cur ix ccrleftis , quz cum eo prxfens eft quotiefetimque Milfa celebratu. : calices, & unde infirmi communicant decenter & munde cuftodiantur, ut devotius, communicent infirmi; ampulJz quoque vini & aqux in mmifterio altaris munde & integrx habeantur, & una ab altera cognofcatur.

Item prohibemus, ne facerdotes habeant fecum prolem ad fervitium altars propter fcandalum ; ac de ofto in odo diebus renovetur Corpus Chrifti, ne fui vetullate aliqui ab ejus devotione removeantur. Et fi ecclefiafuerit interdifta, facerdos fecreto claufis /anu s celebret , & renover euchariftiam ; & quod fuperfluum invenerit , cum fumma diligentia recipiar. Item dicimus, quod in primo *Memento* de facra facerdotcs habeant memoriam pro benefaûoribus vivis. Et in fecundo pro mortuis. Et cum inceperint *pridie,* non ftatim elevent manus alte, fed ante peftus teneant donec dixerint: *Hoc Corpus meum :* & tunc elevent caute, ita ut poflit videri ab omnibus, quia tunc eft ibi Corpus Chrifti ; dc predicetur populo quod tunc omnes fleâant genua, 6c adorent Corpus. Et licet' totum canonem debeant dicere cum diligentia & maturitate; ab illo loco ; *pridie*, ufque, *Sapro ^e propitio,* cum majon devotione & follicitudine przciprmusobiervari : quia omnia illa verba vere funtinlubftantiam facramenti.

Item dicimus, quod vinum rubeum potius quam album miniftretur in calice propter aqua fimilitudinem ,' & purum, & bonum , & non ineptum , propter reverentiam JefuChrifti. Item corporalia munda dc nitida teneantur, ad modum vel morem Crftercienfium, fiant de cetero, ac etiam incidantur. Et fi quid de fanguine Domini ceciderit fuper corporale, refcindendum eft ipfum corporale, & ip loco Reliquiarum honorifice refervandum. Si fuper pallas, cafulas, vel veftimentum ; abluatur in aqua, & partes illae comburantur, & cinis in facrario reponatur. Et fi mufea, vel aranea cafu cootigente fuper calicem ceciderit : fi viva fuerit vel mortua, caute extrahatur&comburatur, & cinis in facrario reponatur. Si au. tem infirmus recepto corpore vomitum fecerit, in vafe aliquo reponatur, feu recipiatur; vel fi vas haberi non poterit, & in terra vomitum fecerit ; locus radatur, dt totum in aqua projiciatur .

Tamen caveant facerdates quum dant Corpus , quod quaerant utrum infirmus eonfueverit vomitum facere , & fervet quod fitperius diôum eft. Et etiam moneat, quod ft contigerit infirmum vomitum faccro, in vafe recipiatur . Item dicimus, quod Corpus Chrifti non tradatur iftis qui fufpcnduniur, vel debent |q-

ftitiari nifi * impunitos permittantur, nique ad A cmSktiÎ· "** P°" f·*™»*»»*™ facramenti, ob ,Mt. KtodaJwn laicoram; led fi adorare voluerint, Pro I»ttr adorent, A recognolcant. Tradi autem poffunt ;,i ccdefiafticxfamhurc, fi fuerit de Principis voluntate. MiUam vero ultra meridiem minus cantet, nifi in vigilia Pafchc; nec de noâe, nifi in Nativitate.

Quod matrimonia c«w banort cekbriutur. Et nt fiant dendtfiilu matrimonio. Et sils arcs matrimonia.

Item quia matrimonium eft apud omnes gentes, dicimus, quod cum honore A reverentia celebretur in facie ecclefix, non in rifu vel jo- B co, ne contemnatur. Er per odo dies ante dicat facerdos in ecclefia fub poena excommunicationis, quod talis vult ducere talem in uxorem. Et fi fciunt impedimentum confanguinitatis, vel adulterii, vel affinitatis carnalis vel fpiritualis, veniant coram eo: alias peccarent mortaliter, A non audirentur, nifi infra illoa odo dies dixerint qux fciunt. Et facerdotes quxrant ad oftiutn ecclefix fi eft aliquis qai fciat impedimentum: A fi dicatur non, defponfet eos per verba de prxfenti, recipiendo annulum primo in manu viri, A dicat; Ego Petrus duco te , feu recipio te Bertam in unrem, A trado me ipfum tibi in legalem virum. Et ponat ita annulum in quarto digito mulieris, dicende fic; In nomine Patris, A Iilii, A Spiritus fandi, Arnen. Eodem modo faciat uxor ut didum de marito, A fic eft matrimonium confummatum.

Prohibeant facerdotes ne fiant clandeftina mâtiimonia, *jiee* dent fibi ad invicem fidem de contrahendo matrimonio, nifi coram facerdote , & coram pluribus hominibus : quia eX hoc multa mala confueverunt evenire. Item dicimus fub perna excommunicationis, ne fottilegia fiant, nec maleficia, ncc ligationes, qux fiunt per maleficas mulieres; A qui fciunt impedimenta matrimonii, dicant ficut eft, votum, ordinem, confanguinitatem, affinitatem, difparcm cultum, compaternitatem, vel hujul- D modi ; nec in cafu dubio facerdotes audeant pcificcre matrimonium epifeopo inconfulto; fed ad eum femper referant omnes matrimonii qvxfliones.

Item prxeipimus facerdotibus , ne aliquid exigant ante benedidiooem nuptialem , necante lepulturam, five pro matrimonio celebrando; fed celebratis nuptiis exigant fercula fua, fi neceffê fuerit, vel mortuarium, quia poft licite facere poffunt, confuetudine tolerante. Item mandamus, quod aliquis conjugum non intret religionem, vel recipiatur, epifeopo inconfulto. Item praecipimus facerdotibus, ut cum aliquis confitetur eis fe fidem dediffe aliçui mulieri dc matrimonio contrahendo cum E ea, A poft fidem datam cognovit eam, non dent ei licentiam contrahendi cum alia; quo-' niatn feuuens carnalis copula cum illa cui fidem dederat , matrimonium confummavit . Ncc interfiat dandeftiois matrimoniis, nifi in multorum prxfentia: quia qui male agit odit lucem.

Item mandamus facerdotibus, ne faciant nuptias ab Adventu Domini ufque ad feftum SanAi Hilarit, A tunc faciant ufque ad Dominicam Scptuagefimx. Er ex tunc ceffent ufque ad Dominicam de *Qutf modo.* Et ex tunc ufque ad Dominicam de *Vote ^mditatit,* inchrfive, qux prxcedit feftum Afccnfionis. A AWO tunc ceffent continue per très feptimanas ufque >d Dominicam de Trinitate. Et ex tunc , ,, celebrent nuptial ulque nd Dominicam dcAlventu. Hoc provifo, quod prima Dominica Adventxu, qux inducit prohibitionem, tntelligstur prohibita, & feftum fandi Hilarh , quod inducit perœiffioneœ, concerta intelligatur , & fic de aliis. Item prxeipimus, quod mulieres votum non faciant, nifi cum magna deliberatione animi, & cum virorum aflcnfu & confilio faccrdotum.

De Ckricu ordinsodil.

Item quia iqordinibus^rocipiendis, multa veniunt pericula, mandamus quod quarta feria quatuor Temporum omnes ordinandi archtdiaconibus fe reprxfentent, ut tamdevita, quam de moribus , quam de (cientia, podii fieri fcri> tinium diligenter. Utrum cantent, vel legant, vel loqui fciant Latinis verbis, fic quod cum diligentia fint examinati Aprobati die Veneris, A qualiter in domo Domini debeant converiari. Et prxeipimus, quod ad ordines fufeipiendos, A <d fynodum honefte veniant, tam in vcftibus quam in coronis, nec aliquiddettt vel promittant archidiaconibus, vel eorum clericis, vel epifeopo, vel clericis epifeopi, ut ordinentur, quia fimoniacum effet.

Itcm aliquis non recipiat ordines, nifi fuerit nomen ejus feriptum in matfikyla archidia. conorum, vel cum fcientia ipforum, quia excommunicatur effet. Item dicimus archidiaconibus, nc prxfentent clericos aliorum epilcopatuum une litteris epifcoporum propriorum , quas tradant epifeopo, cum figillo pendenti : & nomina omnium clericorum qui fuerint ordinandi, tradantur epiicopo, & apud ipfum in matricula reponantur. Item dicimus, quod re. bgiofe perfona:, qux habitum portant iliorum epifeopatuum, vel noftri, non fe prxlentcnr fine litteris fui majoris.

Item dicimus, quod nullus prxfentetur ad quartum gradum, nifi loqui fciat Latinis verbis; & ut poffint haberedoftorumcopiam, ftatutum eft, quod femper in cathedrafibus ecclefiis detur portio magiftroGrammaticx. Item dicimus, quod nullus facerdos habeat in domo fua aliqua occafionc mulierem, nifi fit mater, vel foror, aut effet perfona dequa nulla fufpicio poffit haberi. Item dicimus clericis habentibus ecclefias, quod portionaiios non ponant inecclefiis intcrdiâum eft epifeopo inconfulto, nec aliquis clericus fit aufus recipere decimas; rufi per epifeopum. Item dicimus, quod nullus faciat fradum aliquod patronis fuper fido ecclefiarum antequam fit epifeopo przfentatus: nec admittatur aliquis ad' pia&dicâudum, nifi fuerit authentica perfona, vel ab epiicopo vel archidiacono fit miffus

Quod ixbartari dibit populni ad dicendum oratlolunt Dominicam, & f/mbolum. Prohibitnr U dur ad taxillo/. Et de vigilili, à? txcejjibul, yw ibi fiunt, Ü de mtribut .*

Exhortamur ut fxpe presbyteri moneant populum ad dicendum orationem Dominicam, A *Credo m Dium,* & beata: Virginis ialutationem, A quod doceant filios orationem Dominicam, A *Credo tn Dtum,* A falutationas

CHMsri beats Maris.- & m aliqua parta fermonis ali-A S,uodo cxi'on*nt populo fymbolum fidei, & eis diligenter drftinguani articulus fidei, & confirment audoritatibus & rationibus facrx fcripcuTK pro poflc & icientia fua, propter laicos io-Amendes, & hsreticosbc * corruptos fidei *coo-* fundendos. I rem prohibemus universclericis ludere cum taxillis, interefle fpedaculis , vel choreis mulierum, intrare tabernas caulTa potandi, vel fine focio intrare domos mulierum fufpedarum, aut difeurrere per vicos dc plateas, & ire quotidie ad mercata quum non lubell caufis : nec iufpenfioni latronum, *nec* combuftioui etiam aliquorum, vel (anguinis effufioni jnterfint.

» Pre car- rrpioret.

t

Item moneant populum, quod illi qul ve-B niunt ad vigilias ecclefiarum, caute fienonefte fe habeant, nec permittant choreas facere in ecclefiis vel coemeteriis. Nec in ecclefiis fiant conjurationes aquar ferventis, vel ferri candenti' , vrl aqux frigidae conjurata:, quia omnia tfia fuperftitiofa funt penitus, fic contra Deum. Irem nullus clericus fidejubeat Judaeo, vel feneratori, vel obliget calicem, vel veflimenta, vel pallas altaris Judxis, vel libros. Item mandamus clericis, quod immobilia non alienent aliquo catu epifcopo inconiulto, & faciant inventarium de omnibus pofleflionibus ecclefix , & fcricanr omnia in MiiTali ; ut cum epifeopus, vel Ordinariio , alias archidiaconus , videre volucrint , meliorata inveniant. Nec aliquis'-" faciant mutuum fuper ecclefias epifcopo inconfulto; quia fatis eft quod clerici habeant reditus ccelefiMum, & non obligent fine caulTa, quam cpfcopu* debet *(cire.*

Irvm mandamus lacerdotibus vel habentibus curam, quod nullus renunciet n»fi inmanuepiIropi. Et cu.n venerint ad fyrodum, perquirant parochias: & vifitent infirmos, & dent pernitentia-; e.fdcni exponendo qualiter tenentur tre ad f)nodum, & fi interim morerentur, fine pernitentia non decedant. A quatynodo cum venerint, non requifiti vifitent infinnos, & faciant quod faluti animarum noverint expedire. liem mandamus, quod quse-_ ftores, 6 quantumque portent litteras domini vfj archiepilcopi, vel aliorum epifeoponim , non admittantur ad prxdicationem, nifi CTtpivflas litteras habuerint ab epifcopo; fed iph tacerdotes legant indulgentias, & exponant populo · quia in prtedicatione huunmodi quxflorum , hxrefim intelleximus prardicari. Quomodo eigo prxdicabunt nifi mittantur'

b λ-| quan t. iv.umqu,

Item mandamus, quod fratres Przdtcatores *minores honotihee a clcticis recipiantur Itent prxcipimus, quod fi feftum fuerit die iunx, quod habeat te'un.um, prxeeoenti fabbato jemnetur. Feftivtta-es autem fandi Franciici, E Dommici, ac tandi Antonii, quas fandorum catalogo novimtisicriptas, feftivari prxcipimus, & novem deinde fieri leâiones. Item prscipimus, quod clerici pannos liflatos non portent, nec manicas futitias, nec fotulares roftraios , & maxime presbyteri. Item mandamus, quod ni Quadragefima dicantur Temper novem lectio

(1jc M,.κ,'ò

nes pro defundis, exceptis feftivitatibus novem~ ledioaum; diebus altis feriatis tres, & ad horas beats Virginis non iedeant, nec ad *M»-fnjcat,* nec After *dimittit, & Bmedililu,* βi Qvmwwvmt *volt, 81* Temper adiurgant ad *Gloria Patri.* Et ubi plures clerici fuerint, femper unus lever pTalmos, & pundatis, fine Tvncopa legant pfalmos «c lediones. In feftivitatibus vere duo cantent *otlieluja* honorifice & decenter, & femper cantetur *Gloria* >a *excetfs Deola* diebus Dominicis & feftivis.- exceptis Dominicis Quadragefims fic Adventus. Crrda m kmm , *Dewto* nunquam cantetur, nifi in Dominicis diebus , & feftivitatibus Apoftolorum, & duplicibus feflis: cauda tamen reverentis Dornins no-(Iras in fabbato cantari poteft.

CHRISTI

Item mandamus, quod quilibet facerdos , cum audierit obitum fui parochiani, roget Deum pro eo. Et quilibet portet ad fynodum nomen, live nomina clericorum, qui deceflcrunt in anDo in fua parochia, & ibi quilibet abfolvat eos. Proceflionei autem pro defundis fiant femper diebus lunx, nifi feftum occurrerit novem ledionum. Item prxcipimus, quod quilibet tacerdos caute dc diligenter inquirat in fua parochia, quis male vivit; & ti invenerit eum, corrigit monendo ter vel quater; fit nifi refipuerit, interdicatur ; ad majorem menam de confilio epifeopi nihilominus proceflurus.

Item mandamus quod Quatuor tempora mandent Temper jejunari; quorum jejunium eft primum in adventu, fecundum in Qpsdrageftma, tertium in feftivitate Pentecoftcs, quartum in mente Septembri» ; ôç podur.t fciri per hos verius ;

*Iuit Crate, Zaria, Cinir, & * vtnfniata dia,*
VI det vota pia, piarta fywii feria.

Pro cba-a.

Et jejunet in cibo Quadragefimali. In diebus aurem litaniarum poflunt comedere cafeum & ova, Afccnfionis vigilia excepta. Item Tacerdotes moneant populum quod quilibet parochiam» addifeat ialutationes beats Marir , Parer *y2rr, & *Credo m Deum.* Ifta mandavit dominus archiepifcopus Tarraconenfisobfervari in fyuodo per eum celebrata in fede Barchinonenfi, fede vacante anno Domini mccxII. in dic fandi Lucz evangelifte.

Qnod reflaret refidentiam faciant in falt ecckjiit perfanalem.

Item quia cum redeiix diu efle non debeant fine redoris regimine, ne gregem Dominicum lupus rapax invadat, citamus talem & talem, qui fine licentia noftri illicite feabfentant, ut infra duos rnenies & alii abfentes infra fex mentes, & aliiqui funt prxfcntes infra duos mentes, ad fuas ecclefias redeant caufla refidentiam faciendi: alioquin ex tunc ipfis eundis noverint fe privatos, nifi forfan coram nobis infra tempus didum rationabilem cauflam offenderint, quare ibi non polline refidere.

CON-

(5XS, «1JJ. ffli »»»»'

CONSTITUTIONES WALTERI

dl Kirkham bplscopl Dumllmbnsls,

Anno Dom. MCCLV. vcl circiter, edit*.

Ex codicf MS. ectkfi D>a*l*ctfs cilllt colkfar Anglicxmu.*

PROLOGUS.

CUM fit ars artium regimen animarum: nulli, ficut credimus, · vertitur quin paftores, fuper jura & cuftodia gregis Dominici, vigilantes efle debeant: félicité intendentes, quod ove* fine luporum morfibus defendantur, & pabula fibi competentia miniftrenrur. Et bos, cx officii noftri honore & *onere tenemur* gregem noftrum contra furgenres ex adverfo, juxta fcientiam nobis datam a Domino defenfare, imbres evangelic* doârirue, pro alimentis fpiritualibus adhibentes; quibus mediantibus vita & falu* fubditonun valeat reparari. NoArorum itaque prcdecefibrum vcftigiis inhaerentes, quafdam conftitutiones ad falutem fubditoium & reparationem multorum in hac fanda fynodo vobis duximus publicandas, ftatutis b00* memorir * Kichardi quondam cpifcopi Dunelmcnfis, quatenus obfervata fuerunt, dc «r/e«u>p^_adnjjfla, in fuo robore duraturis.

HicjT4i D»· fo··

<u- *Htite πκîplκηî conflitufittui IfaJtrri epifeopi*

CUm igitur decalogi obfervatione fatus animarum confidat, monemus, exhortamur, dc pnecipimus in Domino, firmiter jungentes, ut unufquiique paftor animarum, ac quilibet facerdos parocbialis, fciar decalogum, hoc eft decem mandata legis Mofaic*, que populo fibi credito frequenter ac diligenter exponat.

Infuper fciat que funt feptem criminalia; qu* non folum verbo, fed exemplo fanftx converfationi* fimiliter populo fibi fubjedo przdicct fcpiu* fugienda.

Sciat quoque falcem fimiliter feptem *ec*clefiaftic* {aeramenta, & eorum efiê&us „D qua diligenter exponat populo quoties fuerit OpMS.

Hi etiam qui funt facerdotes, maxime fciant qua exiguntur ad vera confeflionis formam; (aeramentum, fbrmamquc baptizandi diligenter attendant: atque folemnibus diebus & Dominicis doceant fideles laicos ipfam in communi idiomate & vulgari, & cum neceflitas ingruerit, fciant laid, qualiter baptizandi fint parvuli, in domibus eorum, non expedato ecelefie facerdote.

Habeat quoque unufquifquc eorum fimplicem — intellcdum fidei, ficut in fymbolo, tam m>jori quam minori, quod eft in Pfalmo,

vtdf, & etiam *Crtd» ix Dexm*, expreffius continentur; nccnon in oratione Dominica quae dicitur Petar *xofler*, ac falutatiooc beate Mariz: fic qualiter fe debeant crucis caraâere infignire: ne cum laici fuper hoc requifixi fuerint, fe confide valeant cxcufare, occafione negligent!* facerdotum.

Super quibus omnibus & fingulis, faltem in Qiadragefima fideles laici in foro pernitentiA requirantur. In fingulis autem decanatibus aliqui diferet; pcenitentiani eligantur, qui Deum rabentes pr* oculis, in illodecanatuconfcifiones audiant facerdotum.

Ante omnia diligenter attendant facerdotes, ac omnes alii in facris ordinibus conftituti, fi in facri ordinis fufeeptione, ante vcl poft fufceptum ordinem, b irrégularités contraxerint, nifi cum eis difpenfatum fuerit ab eo qui difpenfare poterit; quod ab exeeutione fui oificii noverint in noftra dicecefi fe fufpenibs, quod hujus fynodalis ftatuti audoritate duximus publicandum. Et qui funt natus, *in* quibus propter injuriam irregularitatis, fecundum canones font fufpcnfi, diligenter inquirant juris peritis; infpicientcs diligenter, fecundum capitulum conftitutionum venerabilis pruris Ruchardi quondam epifeopi DuoelmenGs. b *F*tt.* >t Rm· 4

Diftri&e quoque przcipimus archidiaconis & injungimus, quod m capituli* ùjis generalibus, ac quotiens opus fuerit, fane & fimplicibus verbis, catholice fidet expofitionem in generali concilio promulgatam declarent & quod ecdefiaflicis officiis, ac aliis honellis & bonis (ludiis fe exeteeant : Divinum oHSctum debite, dtftinde, ac reverenter, horis (latutis, & locis ad hoc deputatis, fine negligent.^ exequatur, nec celebrent de aceto aut vino cor rupto.

EuchariAia autem, qu* eft facramentum Dominici corporis, in loco mundo & Agnato. & fub Ada cuftodia honorifice collocetur, devote, fub fera & fideliter confervetur.

Doceat vero facerdos plebem fuam, ut cum in celebratione Miflarum fublcvetur hoftia ia lutaris, fe reverenter inclinet. Idem faciat, cum ipfam boftiam portet presbyter ad infirmos.

Veftimenta altaris, & alia ornamenta ejuldem & miniftrorum, decentia, ac vafa munda habeant; & fe honefte habeant, & indumentis & habitu exteriori fecundum ftatuta concilii, ne reprehenfibiles videantur.

Statuimus & precipimus, quod cum ferri debeat corpus Chrifti ad infirmos, hoc faciat reverenter & *in decenti* habiru, fuperpofito mundo velamine ferat, & referat, manifefte ante pedus cum omni reverentia dc timore, femper lumine precedente, aim fit candor lucis aeterne, & cum tintinnabulo; ut ex hoc apud omnes fides augeatur flt devotio ficut In generali concilio continetur.

Caveant infuper facerdotes, cum omni dilif;entia, ut in ecclefiis fuis fint cbrifma, oleum andum, & infirmorum & fub fideli cuftodia, feris adhibiti*, conferventur, ne poflit ad illa, & etiam ad Euchariftiam, modo fimili cuftoditam, temeraria manus extendi, ad aliqua horribilia vel nefaria exercenda. Et fi per injuriam, ad quem fpedat cuftodia aliquid nefandum inde contigerit, tres menfibu* ab officii* fufpeDdatur.

Idem dc fontibus precipimus obfervari,

Caveant etiam, ne fanâa Euchariftia per **f" v*,ium aut diutinam confervatiooetn cootrahat humiditatem, aut humorem, unde reddatur aut guftui abominabilis, aut turpis afpedu: dc infpkiat fuper hoc conftitutionem venerabilis Rjchardi patris quondam epifcopi Dune!menfis.

Sacerdotes autem prompti & paratiffimi fmt, non folum diebus, fed etiam noâibus, ut aegrotantes, cum requiruntur, vifitent: ne per eorum negligentiam moriatur infumus fine confeflione, ft Dominici corporis communione, ve! extrema un&ione.

Et ut hxc liberius faciant, jubemus, adjurantes per viventem in fecula, omnes facerdotes, dc omnes ecclcfiarum miniftros, maxime in facris ordinibus conftitulos, union fmt ebriofi, aut gulofi, aut exercentes tabernas, ne morte xtema moriantur, juxta * regis comminationem ad Aaron a Domino in Levitico promulgatam, quo dicitur *: b'mitnr, & omne quod inebriari pottfl, non bibar tn, & fIIII,* n* *rnriamini*.

Adjicimus etiam, ne viri ccclcfiaflici negotiationes etmrceant, nec aliquid vendant ad ufuram: fed juxta cvangelicam doitnnammutuum dent, mhil inde ipcramcs. Et quia fidt dignorum relatione ad aures noftras pervcnitl, qued ufuraria venditio in noftra diorccfi tam m clero quam in populo quafi communis inorbus irrepiit lub pcena canonica uiuratiis debita, & fub . . . . Divini judicis prohibemus, <'c interdicimus, ut nullius occafione dilationis de krluttone facienda quicquam carius vendant, neque dent aut recipiant ecclcfias, aut vicaiias, aut ecclcfiatlica xditicia ad firmam, mfi m Cutibus a juie aut conciliis fanûo'um palium concedis, fic interventu liccnti< noibr ipcci.iiis.

Statuimus etiam, 6t. jubemus, ne quis beneiк dius decimas luas, ante tempus quo de it i»; кη··'l|! condere tcftamentum, vendat: ncc ct jm tunc laicis, nec aliquo tempore antequam frpaunlur a iolo, juxta canomcas fan

I»ir»d>c>mus etiam ininper, ne quis viris qtnbuùunque folvat indebitas penfio- <h ·., aut minus canonice importas · debitas vero be canonicas folvi jubemus De quarum veto impofitione canonica ratione praevia du* bitatur, ipfas fequeftrari decerni.nus, & in ede facra deponi, donec de ipfarum impoGtione canonica plenius cognofeatur.

Ad hxc prxeipimus, ut qui in aliqua ecdefia adeptus fuerit perfonatum, in iubdiaconatum ordinetur.

Qui vero ad vicariam, fecundum legitima inftttuta promoveatur ad ordinem iacerdotii, & *perionaUter* rcGdeat in eadem, fi canonicam voluerit effugere ultionem. (Jc autem in ecclcGis, rcligiofoium propuis uGbus. deputatis, fecundum ftatuta LateranenGs concilii, vicarii ordinentur; praecipimus, fic injungimus, ut vicarios in fuis ccclefiis, in quibus nondum funt vicarii cooflituti, nobis perfonasidoneas reprxfentent, qui in ipfis in ordine quod cura requirit, velint & valeant refidere. Alioquin taxatis juxta ecclcfiarum facultates, vicariis ad dtfponendum dc.......... quatenus jura permifennt › difponente Domino, procedemus.

Siatuimus defuper, ut diligenter inquirant arcbidiacom in fuisviGrationibus, quseccIcfis funt dedicat*, ft qu* non, & qu* doainecdefis dedicatione fit a&gnata. Infuper qu* altaria fuerunt cocfecrata; ft fi comecrata, fint cruce charaAcre figillaca: firmiter injungentes, ne colores fuper ea violentur aliquid, aut ufus profanos alios quoslibet deputemur.

Panni etiam cbrifmales in ufus fxculares nullatenus convertantur, cum facro fonte renati munditiam Ggnificcnt, qua ablutus cft parvulus a peccatis: in cujus candore vita «terna, & futura refurreAio figuratur.

Nec uni parvulo propter neceflitatem aut pauperem pannus aliquis deputetur per avaritiam, aut incuriam facerdotis.

Exhortantes etiam prxeipimus, ut beneficiati, & Infra facros ordines conftitufi, vitium luxurix, omnem voluptatem, camis immunditiam fugiant, ferventes continenti* puritatem. Nullufquc eorum uxorem ducat: & fi, antequam facros ordines fufeepit, uxorem duxerit, feu poftea, fi beneficium habeat, ipfo privetur, fic ab executione fui officii fufpendatur, niti in cafu a jure conceflb.

Solenniter renovantes facrorum canonum conftitutiones, quibus cavetur, quod facerdotes ft redores, cum filiabus fptritualibus luxuriantes, beneficiis priventur, & exeeutione fui officii fufpeodantur.

Diftriâius autem inhibemus, ne perfonxecclefiarum, aut vicarii feu facerdotes, aut etiam clerici, maxime in facris ordinibus conftituti, publice fornicarias fuas habeant, nec in domibus fuis, vel aliis locis fufpeftis, de quibus Gniftra fufpicio oriatur. Quod fi facere prxfumferint, canonic* fuhjaceant ultioni, prout ordinarii eorum melius viderint expedire. Prcsbyteri vero, & alii ccdetiaflici, qui b hujus. macula refpcrfi fuerint, a Divinis fufpendantur officiis, donec per ordinarios locorum ad emendam venerint competentem. Hanc autem diftri&ionem *oon* tantum de facerdotibus parochiam habentibus, fed etiam de quibufcumquc capdlanis prxeipimus obfervari, cum emnes pari voto continenti* fint aftrifti. Concubins przdiftorum presbyterorum, feu clericorum, fi qu* deprehendantur, vel publice convincantur, nifi monite refipuertnt, nominarim excommunicentur ufque ad condignam venerint emendam - Si qu* autem, excommunicationis fentenlia contempta, in peccato tam fœtidiffimo perfeveraverint animo indurato, in vira etiam communione careant fidelium; ft fi deceffcrint, denegetur cis ecdefiaftica icpultura. Nec quifquam excommunicatis fcienter & prudenter concubinas clericorum, nififorte tranfitum facientes, bofpicio fufeipiat: & tunc cautius provideatur, ne cum fuis fornicatoribus hofpitentur.

Quod fi reiteres diSarum ecclcfiarum in quibus miniftrant prefati capellani, decanis officialibus, aut archidiaconis non denunciaverinr antequam per inquifitraoem fuam, vel famam, ad eorum notitiam pervenerint. fed aufu temerario prrdiftas perfonas retinuerint, aut fuftinuerint, quacunque occafene in eorum obfcquiis ponam expreflam in conditutione boo* memoris Rjchardi Quondam Duodm. epifcopi fe noverint incunuros. Et cum non fidum a malo, fed ab omni fpecie mali fuerit abftinendum: firmiter etiam inhibemus, ne clerici cujuslibet ordinis, monialium monafteria, fine rationabili caufa frequentem.

De........... autem paroduanorum luoram,

tam

AMNO CMUSTI

'tam facerdoces quam refborei diligenter ioqui-A rant-dr quar fine denunciaiiooe evangelica corrigere non pdferum, decanis, Jocorum officia, libus, vel archidiacoois, fine mora referant corrigenda. Et ad hoc fideliter faciendum, facerdotes qui in ecclefiis funt pmfefti, lacratnento ardius aftringantur, quod nec propter amorem, nec favorem, nec aliquid aliud, id omittant. Ad fingula etiam capitula decanorum fuonun, vel archidiaconorum fuorum, vel officialium fuorum, redores, vicarii, vel eorum capellani, comparcam : qui ibidem pnedides exoefliu oftendant, ft aliis que in capitulis tradabuntur interfiat.

Statuimus etiam & volumus quod fi aliqua ecdefia, ab antiquis temporibus divifa, ft aliis B temporibus habuerit duoa capdlanos, duos diaconos & fubdiaconos; ft noftea quacumque occafione, eadem ecclefia fuerit confolidata, vel redintegrata, quod cultus Divinus, pretexts confolidationis premifl* dimioutionem minime patiatur, led redor * numero canellanos, capellos, ft alioa ccclefi* miniltros, maner· K ecclefia prius divifa necefle habuit fure.

De capellis vero fic difponimus ordinandis: quod in eifdem, de novo conftrudis, non celebretur fine authoritate epifeopi fpeciali. Quod fi eo inconfulto cooftruft* fuerint, aut in ipfis aufu temerario celebratum : per archidiaconum in fuis vifitationibus hoc comperto, C cantaria fine morte difpendio fufpendatur, quoufque fuper hoc per epifeopum gratiam meruerint fpccialem fine juris praejudicio alieni. Hoc idem decrevimus in capellis ab antiquo conflitutis, qu® non funt eptfcopali munimine roborat*.* prohibentes, ne aliquid de novo, fine noftra licentia conftruatur, quam in cafibus a jure conceffis. Volumus etiam ft ordinamus, quod cum capell* plurcs fit* fint jn parochiis, propter parochiarum amplitudinem, diligenter ft ardius inquirant de prsoditis: & facramento fimili aAringantur, quod excflus fubditorum, fine aliqua fraude vel ferupulo demonftrabunt, ft io capellis comparcant, quotiens opus fuerit authorityte.

Injungimus etiam, quod facerdotes In ecclefiis aut capellis qualitercumque celebrantes, quod ad minus bis in anno in generalibus capitulis, coram archidiaconis fuis aut eorum of- * far, qu· ficialibus comparcant, quod * ab lipfis promovends fuerint audituri.

Hujus etiam fynodalis congregationis conftitutionc fancimus, ut facerdotes qualitercumque celebrantes harigolis aut capis manicatis in locis publicis non utantur, fed, juxta tenorem. concilii, in decenti habitu incedant in publico, ut tenentur.

Statuimus etiam, ut ordinali non a fuis epifeopis, vel alias minus idonei, vel de quorum ordinibus ignoratur, in noftra ditncefi, fme legitimis documentis nullatenus admittantur ; fit de quorum prius cooftiterit ordinatione canonica, fic cottverfatione, ft ceterisconditioaibus perfossarum. Quare volumus & praecipia», ut redores, ft vicarii ecclefiarum, presbyteros fi», fuis ecclefiis qui poftpoocre voluerunt, locorum archidiacooibus, vel eorum officials!» rd^refentent: ut per cos diligenter examinati, fi idonei inventi fuerint ad deiervlcndmn ecclefias, admittantur; ut eis difpendia neceflaria miniArcntur juxta eonfti-

tuttooes prcdeccfTorum noftrorum alias pro-* mulgatas. nSXSt

Redores etiam ecclcfiaruni & vicarii, quorum intereft, attente provideant, ut quantum ad eos pertinet, fabricis eckfianun fuanim, necnon dc sdificiis ecclcfic manfionum, 10 bis qu® reparatione indigent, line difficultate aut mora aliqua reparentur: iibronun & ornamentorum defedfbtu, ac quorumcumque aliorum & eadem forma reparatis.

Firmiter etiam inhibemus, ne bénéficiât!, vel ad ordines facro· promoti, ballivis intendant fecularibus, unde ft pro quibus obligantur reddere rationes.

Item ne quis reftor aut vicarius, inter ftipendia faeerdotibus affignata, denarios miflatriennalia, aut annalia ex pafto fuodeputet facerdoti.- fed ficut pr*diftumeft, ipfishonefta fuftentatio affignetur, ne compellantur facerdotes lucris turpibus inhiare, aut inter frculares in fufeepti ordinis ignominiam mendicare.

Precipimus etiam, & interdicimus, fub pœna anathematis, ne quis die pafchx, aur quovis altero quo communicandum eft, eadem hora offerat & communicer, fed diverfis.- & ne cuiquam Dominicis diebus propter debitum pecuniarum, communio, aut aliqua alie facramenta, vel ipfa fepultura per importunam creditoris inftantiam denegentur, nifi forte juxta juris exigentiam, pro hoc fuerit prius exeommunicationis fententia innodatus. Et per hanc couOitutionem noftram, contra laudabilem & approbatam dicecefis confuetudinetn noftram · · f,,. uium & legitimam, nolumus ecclefiarum reftoribus, & itt'‹ı vel aliis ecclefiarum prdatis derogare.

Adjicimus etiam ft hortamur, prccipientes, ut mimis, joculatoribus, taxillorum ludis aut aleis, non intendant, aut ludentibus aflideant, vanitatibus ex frequentia intendentes, fecundum canonum fanâiones.

Monemus infuper, prccipientes, ne clerici anna portent, prsfcrlim aggreflionis, nifi forfan arma......................ingruente, ft caufa rationabili compellente; ita ut ex hac occafionem delinquendi, vel audaciam non aflumant.

Ad hoc autem interdicimus, ne facerdotes a laicis pecuniam extorqueant pro pernitentia injungenda, leu quibuslibet facramentis a facerdotibus laicis difpenfandis.

Nec pœnitentias injungant furibus, latronibus, raptoribus, prxdonibus, incendiariis, alios exheredantibus, ft his fimilibus, nifi priusfafta reftitutionc, dum tamen taliter delinquentibus ad id faciendum luppetant facultates ; cum non dimittatur peccatum, nifi reftituatur ablatum: dum tamen ipfi, contra quos cotnmiifum fuerit, fuperftites fint, aut eorum heredes : alioquin rapta, per malitiam adquifita, in ufus pauperum per ordinarium deputentur, nihilominus pro commiflb contra Deum, injunda penicentia fahitari.

Et ne quifquam facerdos, eneca cupiditate dudus injungat pernitenti in foro pcenitentic annalia aut triennalia, aut confimilia, ut emolumentum confequi valeat in falutis fu* difpendiom, ft gravamen. Et quia foiis facerdotibus eft poteftas ligandi & folvendi commifla, prohibemus, nc diaconi confeftioncs audiant, aut admittant, pcniientias injungant, quarvis facramenta difpenfent, qu* falis faeerdotibus mi-

--------------minifiramur, nili neceffiias urgeat, aut com-A OUUSTI f*1111 » *** ,n talu 'nor·*· P" *h4entiam facetdoits.

De refidentia vero redorum cum luce clarius jura loquantur, hoc volumus obfervari, quod in canonicis conftitutionibua & coociliiF alias eft ftaititum.

Ad augendum vero Divini cultus obfequium ordinamus & difponimus, ut in fingulis ecclefits, quarum facultates ad hoc iufficiunt, fint "r» Deo. ‹^*COQ¹ & fubdiaconi, ficut decet, ' Deum ' mmiftrantes. In aliis vero ecdefiis, faltem unus clericus idoneus & honcftns, qui in tontura decenti, & congruo habitu, deferviat fa cirdoti, ne ecclefi® debitis officiis defraudet»tor : ita quod idem clericus nullatenus uxora*Btus exiftat, nec deferviat in altari.

Interdicimus & firmiter injungendo ne in faeris locis habeantur mercata, aut diebus Dominicis mercimonia exponantur cum Dominus de templo ementes & vendente· ejecerit. Injungentes fub perna canonica, ut cœmetetia in circuitu decenter claudantur, & ut ornamenta & vafa ccclcfi* fub honella cuftodia cotiiervcntur.

Infuper interdicimus levationes arietum fuper rotas, fit ludos, in quibus decertatur ad bravium cxcquendum.

Infuper flt fcotaliorum potationes, fle ludos in locis facris quofcumque, arftiusprohibemus, prout in patrum & pratdecefTorum cooftirutio- C nibus eft coortitutum.

Moneantur infuper matres parvulorum folemniter dic fefto, ne parvulos in ledis fuis juxta fe collocent, fuffocatione fxpuu contingente.

Clandeftina quoque matrimonia, * hrc fapius in ecdefiis publicentur, & ne qutfquam przftimat bis cootraûibus imerefle, fi poenam fecundum canonem debitam, ncc non ad no* ftrutn arbitrium alias infligendam, voluerit evirare. Ideoque fingulis Dominicis, ne quis fidem det de matrimonio contrahendo, nifi publice in prefentia facerdotis, & propter boc tdiibus convocatis. Quod fi qui inventi fuerint tranfgreflorcs, canonice puniantur, & omnes illi ϴ qut huiufmodt tradatibus flandeftinis intercile prrfumunt, fint acerba perna canonica feriendi. Quod quidem jubemus per noftros archidiaconos diligenter & exacutionem * debite demandari.

Cmoodl Provideant autem redores, vicarii, & facerdotes, ne pallim laici fedeant & ftem in cancello, dum Divina officia celebrentur · nifi forfan patroni, aut alia venerabilis perfona ad hoc ob reverentiam omittatur.

Praeterea quadam ftatuta a noftris prsdcccfforibus, & a domino archiepifcopo promulgata, alia renovantes, cum fervata non fuerint, nobis duximus publicanda; fed haec fub interminatione anathematis prohibemus, ne mona- Efle chi, feu quiltbet rcligiofi, negotientur lucri caufa, maxime cum hoc fit viris ecciefiaflkis interdidum.

Item ne vir vel multer ad bigamiam tranfiens, a presbytero benedicatur : quia, cum alia vice fint benedidi, benedidio eorum noti debet iterari.

Item piohibemus, ne abbates aut alii viri rcligiofi, partim ante tempus probationis a canone definitum, aliquem ad profeifionem admittant. 8c fi contra fidum fuerit, animadverfiooe debita corrigantur, cum in fubfidium human® fragilitatis probationis fpatium fit re LZJZT gulamer inftitutum. CHRISTI

Praeipmius etiam üt, fi per negligentiam aliquid dc fanguine Chrifti ftillaverit fuper terram, lambatur lingua, tabula radatur fuper quam ftillaverit .' fi doo fuerit tabula, non conculcetur locus, fed radatur flf igne confumatur, flt cinis intra altare condatur, facerdos quinque diebus pœuiteat. Si autem fuper altare ftillaverit calix, forbear ftillam mini» lier, fle tribue diebus perniteat. Si fuper lin-0 tcum altaris, etiam aliquod ftill® pervenerit, quatuor diebus perniteat. Si ufque ad quartum, viginti diebus pmniteat; & linteamina qux tetigerit ftilla, per mioillro· idoneos tribus vicibus abluantur, calice fuperpofito ·*·; & Leto. fUK aqua ablutionis juxta altare cum reverentia recondatur, prout in capitulo Pii pap· exprefflus continetur.

Prudenter vero caveant re&ores, vicarii, flt facerdotes parochiales, ne aliquis extraneus ad trahendum numerum in eorum parochiis admittatur, nifi prius ipfis de ejus humilitate le» gitimis conftitcrit documentis.

Item cum ecdefiaftici pluries périclitent» per iniufficientem examinationem dc indifere. tam quorumdam .' volumus dt difpofuimus, quod in fingulis decanaiibus fex vel quatuor diferetiores, p*r locorum archidiaconos eligantur, qui examinent telles in fingulis caufa producendos, & dida eorum in fcriptis redads, & fub figillis eorum inclufa, officialibus. & decanis, qui parata * erant in capitulis, r^' **' pro loco & tempore porrigantur. Quod fiait- -***. qui pradidorum in capitulis aliquando pr®fentes non fuerint, alii de ipfis qui prefentes fuerint, in locum eorum, fine difficultate aliqua fubrogentur. Et quia Ecclefia Anglicana oppreflionibus fisarum libertatum in pluribus articulis multipliciter deformstur, quos dilfihe» re non poflumus, fine interventu (alutis «tern® : in illos qui ture attentare pntfiimpfetint, excommunicationis fententiam promulgamus,

liem excommunicationis fententia innodamus omnes illo·, qui pacem regni perturbare, aut libertates ccckt iafticas infringere, feumaiitiofe ecclefias fuo fur* privare prxfamplerint, aut invadere, aut ad bona ecclefiafttca malitiofe manus extenderint contra ecdcfiafticas libertates.

Item omnes illo· qui in ecclefias vel in ecclefiaflica beneficia per violentiam, vel malitiofe, & ipfa fer potentiam laicalcm, vei quamvis aliam violentiam, per malitiam contra mandatum noftrum detinent occupata : dt prascipue omnes illos, qui libertates ecclefi® Dunclmenfis infringunt vd perturbant.

Irem fimili Centura percellimus omnes io» cendiarios, ecdefiarum fraàores, veneficos Efle veneficas, ac utentes magicis incantationibus, denunciamus excommunicationis fcntcnlia innodato·.

Prcterea omnes illo·, qui falfum perhibent teftimonium, vel procurant perhiberi malitiofe; feu exceptiones opponunt, quo minus cauta matrimonialis debitum iortiatur.

Item illo· quoque omnes, qui tales producunt vel fubomant, per quarum diâa aliquis fraudulenter exhereditatur, vel per malitiam & injufte.

Excommunicamus infuper omnes illos, qui gratia lucri, odii, vel favoris, faite & malitio-

ANNO CHRIS I I

*-tiofe aliçui crimen imponunt , ut rinfamato apud bonos & grava purgatio indicatur, vd alio modo gravetur.

Similiter etiam prohibemus , ne quis advocatus noftra civitatis vd dimccfeos ad proflandum patrocinium in caufis , dc in coofifloriis , de cetero admittatur, nifi prafliterit (aeramentum, quod cadam nuam (civerit injuftam efle, vd probabiliter habita (eu varia cognitioneefle u!em?refiunpferit, & precipue in caufa matrimoniali, traôandam non recipiat.

Idas autem fentemias, quater in anno, fcilicet in majoribus feftis anni, publice ft fo- lemniter volumus publicari ; injungentes in virtute obedientin archidiaconis, officialibus, ft decanis, ut promulgationem pradiâarum (emendaram diligenter ft fideliterexequantur.

Injungimus etiam archidiaconis noflris ; ut eum omni diligentia in fuis vifitationibus fit capitulis, fupraicriptas conflituttones otnna fit fingulas factant inviolabilita obfervari : negligentes, defida, ant rebeiks ipfarum obiervatioM , animadvafiooe condigna, per cenfiiram ecdefiafticam compeicendo . Qiod fi arcbidiaconi & eorum officiales vel decani, in executione prafitorum négligentes exnterint, vd remilli, detenti cupiditatis vitio vel favore :' in eorum defe&u , fitbdirorum defidiam, aut eohun negligentiam , prout jura permiferiot, puniemus. Volumus etiam, quod archidiaconi has conftitutiones noftras in fuis capitulis faciant evidenter exponi, in fingulisecclefiis ipfarum copiam facientes.

anno CHK,ST(**"

CHRIS II CHRIcn

''^CONSTITUTIONES ÆGIDII ..J

StKsbtrittfs tpifnpi n fatoit latg.

Anno ixyd.

Ex MS. etd. Mtxihr. HHutbtcx calltgü S. Jobanns; Ctntabrigia A. lit. 8. m ftxrto

An· »««< Ex Viltr. I· p m·

Fx λπï. Maufi t. 11, PS· ·· *SI-*

RAtionalis ft proprii arbitrii faflus homo, de faâorisfui bonitate poteftatem aflumpfit in permanentis viua gaudio line mortis obftaculo peififtcndi; fi tamen fââori fuoprofCritatis acceptae non immemor obedieotiedetum exfolvifiet; fed dum mandati ejus, qui fecit eum , tranfgreflbr efle non timuit, ft ignorantiae ft coocupdcenti» miferiis juftoDei judicio in fe ft pofleros fuos fententiam mortis & corruptionis excepit. A flatu enim comptera pcrfeàionis deficiens, dum efle, quod non potuit, & lcire quod non debuit, infeliciter appetivit, per ea, per quas peccavit, punitus , de immortali mortale , de (ciente infcius damnabiliter cft cflc&us ; fed cum ruina tam enormis naturali vd feripta lege fen pro- phetarum oraculis reparari minime potuiflet, altiori confilio , quod ipfe novit, mifius eft coofilii angelus de finu Patris in ftnum virginis. In virgine ex virgine noftra mortalitatis natu, ram aflumpfit per operationem Sandi Spiritus conceptus ; ft cum integritate virginis natus verus Deus, verus homo, mundo per difciputo· fuos legem (alutis aonuncians, morte fua genus redemit humanum, fotoduntaxat officio, pietatis . Porro licet lex evangelica fufficeret ad fidem ft morum inftruftiouem populiscon. vertendis, quia tamen poft converfionem multorum adeo invaluit iofidditas ft malitia in convertis, decreverunt apofloli ft eorum fuc- ceflorcs in fonitu Spiritus Sandti convertbrum ad fidem erroribus ft malitiis per canona occurrendis . Ex hoc primum apofloh, deinde concilia conftitutiona canonicas fuper fide ft moribus ediderant , qualiter videlicet ecclefia Dei reformari debuit in utroque , inter alia ftatuenta, quod provincialia , cpifeopelia, ft fynodi convenirent ; in quibus de reformatione, ft reparatione flatus ecdefiaftici communiter ft concorditer ageretur, ft generalium conciliorum ftatuta execution! debite mandarentur. Nos igitur, qui ex profeflionis noftra debito ad veteris & novi paginam tcllatnenti Cft fanftorum canonum obicivan:iam arfiius obligamur, cx curse paftorabs officio , ft noftri capituli concilio, invocata Sanfti Spiritus gratia, hanc fandam ft venerabilem fynodum duximus convocandam. In qua pleraque generalium ft provincialium conciliorum (latuia ; quedam etiam predeceflorum noftrorum , & ex noftris aliqua pro fubditorum nuftrorum correftione ft reformatione duximus recitanda , predeceflorum noftrorum ilatutis , qux per prefentem fynodum revocata non fuerint, tn fuo robore duraturis.

Dt r(filentia canoninrxno.

D Beati Ofinundi pradeceflbris noftri circa refidentiam peribnarum ft canonicorum Satem ecclefir pias ioftitutiooes , quas pro cultu divini nominis ampliandas , ft ecclefis Sarurn honore, capituli lui accedente confenfu, condidit, ac ia (criptis redegit, per negligentiam feu per incuriam non ut ft ' apertum decuit obfervatas, prafenti flaturo duximus innovandas , prxeipientes ia virtute Spiritus *Sandi,* ft fub juramenti debito, tam aperfonis quam ab aliis canonicis de ecclefia ftatutis ft confuerodioe approbatis obfervaodis corporaliter interpofiro, quod omna ft finguli tam pertona quam canooiçi Satum ecclefia in ipfa cathedrah ecclefia debitam facere refidentiam E non omittant, nifi caufa rationabili excufentur , fi panas contra non refidentes fancitas voluerint «vitare I

• Io t torte *Ltpi- lnJuni* leje'i dum.

Cum inter totius orbis ecclefias ecclefia Sarum in divino officio ft minifiris, tanquam (ol in rota claruerit , adeo radios fisos undique diffundens , defeAus fuppleverit aliarum, ne per miniftros dignos claritas fua nobis non curantibus eclipfetur, ftatuimus, ut nullus de extero ad officium vicarii in ipfii ecclefia prafentetur, nec aliquatenus admittatur, nifi prata alia merita honeftatis , que in miniftris hujufinodi requiruntur , inftrumcntum habeat

ido

idoneum modulandi, & caatua peritiam, fine quibus ecdefiz gloria, quam mintftronxm maCHRtcrr cu**vlt *Dd,8n*tai » antique laudis przcoD,um nJbumc poterit reparari.

De prtciirtiime ercbidiacmonoa.

De archidiaeonis quoque ftatuimus, ut eccleiias utiliter & fideliter vifitent dc facris vafis & veftibus, & qualiter diurnis & nodurnis officiis ecdefi« ferviatur, & generaliter de temporalibus & fpiritualibus inquirendo , & quz corrigenda invenerint, corrigant diligenter. Ecclefias autem fuperftuis non gravent expenfis, fed procurationes exigant duntaxat, cum vifi. tant, moderatas.

Dt eodtm

Clamor validus ad aures noftras aiceodit, quem diffimulare non potfumus nec debemus, quod licet archidiaconi ndn nifi procurationem unicam annuatim ab ecclefiis, quas perfonaliter vifitaverint, percipere valeant juxta canonicas landioncs, ad aliud genus extorquendi vidualia, ne dicamus, ut fuis propriis parcant» fc transferunt , dum a fubdilis fuis ante vel poft receptam procurationem debitam, hofpilium poftulant fub fpecie charitatis . Et cum timore ac pudore urgentibus poftulati repellete nequeant, vel non audeant poftulantes, per expenfas indebitas plus forfitan quam per debitas prstgraventur. Quia vero divini plenum eft animadverfione judicii, tales impietates, quz fub pietatis pallio obumbrantur , & tale eenns duritatis, quz non zdificatfic plantat, led definiit & difpcrdit , connivcntibus opulis pertranfire , ftatuimus , & ftatuendo przcipimus, nuod ab hujufmodi hofpitiorum exadio> ne, taliter ftudeatur abftinere, nc prsterconcuftionis infamiam, quam de fado incurrunt, non <b!um noftram fed etiam divinam indiguauoncm mento debeant formidare.

Dt capitxlij celtkradù.

Statuimus & ftatuendo przcipimus, ut capitula archidiacoDOrum per fingulos decanatus nolirz dicecefis celebranda in locis convenientioribus, io quibus vidualia reperiuntur venatu, & ubi convenientium evediones commodius recipi valeant, de cetero celebrentur.

De carreHiotte exteffiam,

Statuimus etiam, quod emendas pecuniarias non exigant pro redemptione criminum, prafcrtim in cafibus, in quibus nequeunt difpcnfare, nec de caufis, quz ordinis difpofitionem vel beneficii privationem inducunt · (e aliquatenus intromittant.

Dt decants infiitttendis.

Statuimus, ut cum decani rurales idonei ab archidiaeonis fuerint Inftituti, nobis & fuccefforibus noftris przlcntentur ad facramentum corporale przft.mdum.

Dl jnribus ep/feapaltbus etmfenwdls.

Cum in jure tantum exiftat , quod archidiaconi vel decani rurales nullas exadiones feu tallias in presbyteros five clericos exercere p»»fumant, firmiter praecipiendo ftatuimus, quod fub nullius neceffitaiis forfitau imminentis fpecie, fine, confcicntû noftra tallies laciant vd colkâas. anno CHRISTI

Dt apparitoribus,

Cum ex caufis diverfis ecclefiarum redores & vicarii variis oppreftionibus prrgraventur, cordi nobis eft , eos ab infolitis & omnino inutilibus fumptibus & ftipendiis relevare. Olim fiquidem apparitores per decanatus fingulos conftiruti, adinftar curforum papalium, & aliorum przlatorum, fine alicujus evedionis onere, foli cum presbyterorum parochialiura tcftimooio fiium officium fideliter explicabant. Sed diebus iftis eorum infolertia furrepente, propria temeritate pouunt fe in equis duobus fibi , vel ad minus uno, fervitoribus fociatis, qui per totum anni circuhun , fimulata officii inftantia diteurrentes , ac impudenter undique exigentes in alienis domibus jugiter hofpitati fumptuofa quzrendo, nec communibus contenti, in vidualibus & aliis viros aggravant hofpitantcs . Cum igitur feriptum fit ; „ Non tranfgredieris terminos , quos pofuerunt patr« tui," volentes apparitorum officium antiquis finibus limitare, ftatuimus przfenti fynodo approbante, quod apparitores noftrz dicecefis officium fuum de cztero finecujuslibet eveftionis gene(tantum eis Deus dedit, fideliter exequantur. Et cum ia caufis vel negotiis citatio , exeeutio, vel alias prxceptio fuperioris, qux tefttraonio egeat, immineant faciendz, in presbyteri parochialis diaconi , feu clerici , ut teftimonium perhibere valeant , przlentia , in quornm parochia hujufmodi exequenda mandantur, qux fibi mandata fuerint, fiudeant explicare. Quod fi fubditorum noftrorum aliqui in fuis vel aljcnis equis apparitores lufceperint hoipitandos, vel p. fraudem huic noftrz conftitutioni fecerint , ^ipfo fado noverint ab officio fe fufpenfos: apparitoribus nihilominus a fuominifterio removendis. Si vero citationes extraordinariz occurrant , eorum mtutfterio faciendz , nullatenus eas admittant, nifi prius juxta Londinenfis concilii formam cis viatica miniftrentur.

De clericis ad bentflcla prefuntandit.

Cum ecclefiarum redores & vicarii ac presbyteri feculares teneantur facramenta ccckfiaftica diipcnfare prohibendo ftatuimus, & ftatueodo prohibemus, ut (aeramentorum ecdefiafticoram notitiam faltem non habentes necftartam, ad animarum regimen vel presbyteratus fe nullatenus ingerant prarfentandos ; cum quos facri canones rejiciunt, merito repelli d^ beant ut indigni, ecclefiarum patronos przfertim ccclcfiafticos exhortantes, ut a prztentaadis talibus fe abftineant, fi ea vitz privari poteftate noluerint przfcntaodi.

Quoniam nimis iniquum exifteret, fi per quorumlibet cupiditatem vd avaritiam ecclefias dobitis obfequiis fraudarentur ' ftatuimus, ut rodores in ecclefiis fu» debitam faciant refidentiam perfonalem ; eriamfi fuper pluribus beneficiis retinendis cum cis per iedem apoftolicam difpenfatum fit, nifi ab onere refidendi per fpirituale privilegium doceant feimmunes; «atuto bonz memorix przdccctforis noftri derate

ta lefidentiz non obftante ; alioquin tianlgref-fores prznam debitam non admittant.

anno CHRIST1

Dt r^fidentia clericorum.

Quouiam de habitu clericorum, qui non clericalis videtur fed potius militaris, grate fcandalum laicis generatur, firmiter ftatuendo praecipimus, ut ad formam tam de veftibus clericorum, quam etiam de ornamentis equorum in generali concilio editam, per fubtradionem beneficiorum compellantur. Ita quod m meniura decenti veftes habeant, fic cappis claufis utantur in facris ordinibus conftituti. Et maxime in ecclefia & coram pntlatis fuis, & in conventibus clericorum, & ubique in parochiis B fuis, qui cum cura animarum regendas ecclc fias fuiceperunt. Et ut poffint epifcopi alios melius ad honcftatcm vcftium, & tonfuram, & coronas decentes, & equorum ornamenia idonea coardare, provideant, ut a fuis clericis commenfalibus hxc prius factant obfervari habentes eos in veftibus talaris, frznis & fellis, clericalis gerentes habitum honeftatis. Quoniam omne, , quod non propter neceffitatem, fed propter venuftatem accipitur, elationis habet calumniam; ftatuimusfirmiter prohibentes, ne presbyteri vel clerici in facris ordinibus conftituti, modulis, fibulis, aut uncis, aureis, argentes aut de aurifrigio vel gemmis quibuslibet utantur de extero, in fcandalum ordinis clericalis. C Ufum etiam coftarum in ecclefiis & conventibus clericorum penitus prohibemus. Alioquin contravenientes ab officio fufpendantur.

De continentis clericorum.

Principium ***»» Cms ' rwedoium ex alii» confimidoaibus reûituinjus.

Licet ad profligandum * a laribus ecclefiz Putridum turP'tu<J ™ i*1»·*1*no(* contagium, quo decor ecJefiz graviter maculatur, ftatuerunt fuper hoc ecclefiaftici redores ipium removere, cum tantz improbitatis exftitit, ut fe ingerat impudenter. Nolentes igitur tantam ccclcfuc ignominiam conniventibus przterire oculis incorreptam, ftatuta Romanorum pontificum fic maxime decretalem Alexandri pa-D pz fuper hoc exequentes, ftatuimus ficftatuendo przcipimut, ut clerici, fic maxime in facris ordinibus conftituti, qui in domibus fuis vel alienis detinent publice concubinas nifi a fe moveant infra menfem, ipfas vel alias nullatenus de crtero retenturi, ab officio ficbeneficio lint fufpenfi, ufquequo fuper hoc dignefatisfecerint. Volumus quoque fic diftride przcipimus, ut archidiaconi diligenter faciant fuper hoc inquifitionem per omnes decanaius ; fic quod ftatuimus obfervari, przdidi concilii ad«oritate officialibus noftris fupei przmiffis committimus inquirendum.

De canexkmis clcricorum .

E Item , quoniam putridum fpurcitiz libidinofz contagium adeo apud clericos fic presbyteros invaluit, quod audoritas evangelic* nec canonica feveritas illud ha&enus extirpate potuerint, quin in fuz perpetuz damnationis periculum , fit ordinis ecclefiaftici ignominiam adhuc fuas detinent concubinas publice ; cupientesfubditos noftro· ad ftatum honeftatis debite reformari, przfeftis fynodi approbationeftatuimus, quod omnes mulievculz cum presbyteris faecularibus & religiofisquibufcunque, clcricifquc in

A facris crdinibus cocftitutis, fcienter de ctttero fornicantes publice, poft przfentis ftttuti denuncianonem ipfo fido, *rationefecri*.egiiquod committunt, fententiam excommunicationis incurrant . Et fi cum tlliter excommunicatis presbyteri vel clerici quicunque' feculares vdt regulares ex certa conficientia poft denuntiationem commifccant, fciant fe fimilisfententiz laqueo innodatos; quorum abfolutionem nobis fit pœnitentiariis noftris fpccialiter refervamus. Hanc autem conftitutionem noftram in parochiilibus ecclefiis przcpimus frequentius publicati.

ANNO CHRISTI

Ex concilia Oxen.

Ut veri videamur evangeliez legis fellatores , cum non nifi in vinea laboranti fit retributionis denarius porrigendus, nec nifi qui al taii fervit, viveredebea»dc altari, ftatuimusut ccJtfix certis perfonis deputatx, nulli dentur ad firmam, nifi forte julta caufa fubfuerit, & a fuo epifeopo approbata ; & tunc dtfcjus confcnfu, alicui perfona: honcftz fic ordinatz dentur ad firmam, de qua verifimiliter przfumi debeat, quod fructus ecclefiz in bonos ufus convertat

* Totunt bo< <apur mta» <xvn-«β»

*Dc coder**

Przdcccflbrum noftrorum veftigiis inhzrentes, conventiones firmarum abfque noftra vel prædeceiTorum noftrorum approbatione contradas , penitus infirmamus . Statuentes fub pœna fruduum unius anni, quod beneficia foranea fine audoritate noftra fic licentia, nulli tradantur ad firmam. Quod ad firmam praebendarum extendi nolumus, nifi decani fic capituli noftri interveniente confenfu, noftra fic lucceflorum hoftrorum fint audoritale falcita:. Quod fi ex caufa perfonis aliquibus hoc duxettmus indulgendum, aequanimiter tolerabimus, quod de przbendis in dccanatu Sarum, fic de foraneis beneficiis in locis archidiaconi per prxfcntiam firm* conventio incatur.

De vicarlis admittestalt. Ex concilio London

Ad vicariam ftatuimus nullum de esetero fore admittendum, nifi jam in presbyterum ordinatum , vel faltem diaconum, in proximis quatuor temporibus ordinandum, qui rcnuncians aliis beneficiis, li quae habet curam animarum habentia, juret refidentiam ibi facere corporalem , alioquin inftitutionem illius decrevimus fore nullam, & vicariam alii fore conferendam. De jam inftitutis vicariis, qui non tunt presbyteri, cum vicarii teneantur in propriis perfonis ecclefiis deicrvtre, ftatuendo prxeipimus, ut infra annum ad minus fe faciant io presbytero· ordinari. Alioquin , fi per cos fto» terit, quominus infra annum, ut diximus, ordinentur , eos ex tunc fore vicariis eifdem decernimus privatos. Et de refidentia circa eos ftatuimus, quod de inftitutis fupra duximus ftatuendum.

“ ht Ima margine ah alia tf retentlri manu uncis inclufa hic lnferuntur. “

(De violatione fequeftri. Quoniam quidam filii Belial obedientiz jugum prziuraptione temeraria conculcantes fequeftrum, quod in va-

es* cantibus ecclefiis At ex alii» caufis, exigente juftitia, ponimus excommunicationis fententiam io fequcftrorum violatores publice promnlgan- anno •μ ^1 Pe(utu< vilipenfam non verentur *violare; nos eorum* malitiis occurrere fstagentes, violatores hujufmodi, fi clerici fuerint, ab afficio & beneficio tamdiu manere iufpenfos, donec, excefus tam gravis Ac enormis fatisfadione debita corrigatur; fi vero laici fcienter & prudenter fequeftrum violaverint, cum ipfo faâo excommunieati cxiftant, Cx communicantes cum cis monitione przmifta fimili fententia percellantur)

£>·' rodmr.

Audivimus quod nonnulli in noftra dicecefi contra ftatutum concilii Londonienfis de faâo, cum ipfo jure fint privati, perpetuas detinent vicarias. Quia vero detentores hujufmodi & animas damnabiliter decipiunt ; & furtum committunt nihilominus vel rapinam; vicarias fic vacantes, ad manus noftras fequeftramus, fub penu excommunicationis, quam contravenientes incurrere volumus ipfo faâo, diftriâiusinhibentes, ne fpiritualium vel temporalium adminiftrationi fe de extero audeant immifccre, cum vicarias hujufmodi donationi noftrz generalis .wftoritate concilii duximus refervandas ; pratfertim cas, in quibus contra prxfcntatorcs per ncgligentiam eft prxfcriptum ·

De evdrav.

Cum ex prxeepto divino necnon auftoritate canonica ad folvendum Deo de noâe noâurnum, ficut de die diurnum officium inexcufabiliter obligemur, ftatuendo prxcipimus, quod feculares prxlati necnon parochiales presbyteri , qui ex caufa rationabili de noâe non furgunt ad matutinarum officium exequendqm, furgere ftudeant in aurora , & cum dies illuxerit , officium inchoetur, cujufcunque parochiani abfrotia non obftante.

Dt cepellMir ûdmtftndu.

Subditorum noftrorum pericula, negligent!» damnabili tolerata , gravi nos dolore percellunt , Ac eo gravius quod eis occurrere feftinato remedio non valemus. Nonnullos quidem presbyteros At clericos non folum ratione originis At facri baptifmatis , fed etiam inferio rum ordinum, Ac aliquos facromm ratione noftros cffcâos, ab alienis epifeopis abfque noftra vel prscdeceflbrum noftrorum licentia , facros ordines non ambigimus recepifle, Ac hujufmodi manuum impofitione rata, ut expedierit, non habita, fc in tantaexeeutioneordinum taliter fufeeptorum, propter quod ipfo jure rn irregularitatis difpendium incidunt; *Ac* quod flebilius eft plangendum, irregularitatem hujufmodi irregularitati attrita fronte ingefterunt, At ingerunt fe divinis. Tales igitur univerfos non fufpendimus, fed fufpenfbs auftoritate canonum nunciamus; ftatuentes ut nulhu de noftra civitate vel dicecefi oriundus, a nobis vel prcdecefloribus noftris ordinatus, Ac abfquenoftra vel eorum licentia, ordine poftmodum ab alieno epifeopo fufeepto, ncc a proprio epifeopo approbato, qui execution! fe immifeuitordinis fic fufeepti, ab aliquo fabditorum noftrorum religiofo vel ficculari clam vel palam, Adonee cum eo legitime fuerit difpenfatum, da èxccutioncm officii aliquatenus admittatur Tales autem fcienter admittentes, Ac per men fem retinentes, ipfo faâo noverint fe fuf- ΘγΣ/1

^ aadm.

Pneterca cum quidam alien» originis fe clericos facri ordinis vel presbyteros afferentes, tam literis quam fignts per falfitatis vitium fabricatis, quod diebus noftris accidit , non fufpeâos fe mentiantur ordines fufceptfle; fic fic per colorem hujufmodi, ad officii cxecutionem minus provide admittantur; tam gravi Bfcandalo & animarum periculo occurrere cupientes diftriâius pmcipiendo ftatuimus , ut quicunque alterius ordinationis tireras coram nobis vel officialibus noftris exponat, quibus fidem imponat, fi de eis forfitan dubitetur , ut fic fctupulo cuiuslibet dubitationis amoto, ad exeeutionem fui ordinis admittatur, prout vifum fuerit expedire.

Dt rtliftitifa.

Cum fecundum regulas ftnftorum patrum religiofi viri pfalmos, hymnos , Acquscdum alia legenda, & canenda, tam in noâurno quam in diut no officio fecundum fuas ' obfervamias C teneantur cordetenus retinere, ftatuimus ne nunc monafterium ingrefliu, nec de exiero ingreflurus in noftra dicecefi, nifi officium fuum cordetenus memoriter retineat, ceftanre ignorantia invincibili, alicui obedicntiat przponatur . Quod fi fecus fuerit incaute pnefumpium, Ac prxpooens Ac pnepofitus fui pendatur. Ad *mtz* fub pcena excommunicationis, qua tranfgrcifores hujus ftatuti noftri ipfo faâo volumus innodari, diftriâius prohibemus, ne aliqui religiofi ex quacunque neceflitate, nobis inconfultis, rem immobilem monafteni fui, quocunque alienationis titulo, in aliam rehgiolam fecularcmvr perfonam transferre pnefumant. Sub pcena confimiii nihilominus inhibentes, ne fiDdejuflbres cxiftant, aut etiam pro aliorum obligationibus fe conftituant principales , neque per iigillum fuum auâenticum pro aliis fe obligent, quanquam abbates vel priora fui hoc eis fub obediemix debito, *a* quo eos abfolvimus in hac parte, precipiant vel injungant.

Dt Marrnjrtis.

Statutum felicis recordationis R.. prxdecefloris noftri fuper mortuariis editum, prxfcntis fynodi approbatione duximus declarandum. Satageos fiquidem idem K- prxdeceflor nofter faluti confulere animarum quia confiderabat laicos utriufque fexus fubditos fuos, quandoque £ per ignorantiam, nonnunquam vero per negligentiam Ac incuriam in decimarum Ac oblationum fùarum fubtraâiooe graviter deliquifle ; quod non dimittitur peccatum, nifireftituatur ablatum, prudenter attendens falubriterftatuit, quod pro recompenfatione decimarum taliter fubtraâarum, licet caufam ftatutu fuo non mferuerit , fecundum melius animal in bonis defunâi ecclefiae damnum paffic, debuit applicari . Quoniam vero hujus occatione ftatuti inter ecclefiarum rcâores Ac parochianos fuos lites, quas extingui cupimus, frequentius oriuntur , illud fynodali duximus interpretatione dcla-

cr clarandum. Quod ii decedent tria ad minus vcl piura cuju(cuoque generis in bonis fuis habuc-
anno rit animalia, optimo, cui de jure fuerit dcbitum, referveto, ecclefia lux a qua (acramen-
**' ' ta percepit, dum viveret, fine dolo, fraude, dt contradiâione qualibet pro decimarum tam perianalium quam prodiaiium, nec non & oblationum (ubtraâioms compenfatione, ad liberationem anima fuae, melius poft optimum refervetur. Quod fi duo tantum in bonis decedentis exiiterint animalia, de tnanluetudinc ecclefia euttio qualibet manuarii nomine remittatur.

Ds radra».

Hoc autem adjiciendum duximus, quod fi materfamilias viro luo luperftite prarobierir, ad proflationem mortuarii minime coarftetur. Quod fi poft obitum mariti in domus dc familia regimine vidua per annum (upervixerit, juxta fornum fuperius (criptam ad mortuarium obligetur, hac autem noftra conftitutione feu interpretation· confuctudini laudabili fuper morruariis in noftra dicecefi haftenus obfcrvata, nolumus projudicium generari. Quod fi decedeus hu/ufinodi numerum animalium non habuerit, fuper proftatiooe mortuarii confuetudo ecclefiaftica obiervetur. Ad iblutiuoem vero debiti de jure mertuarii retinentes volamus per locorum ordinarios cenfura ecclcfiaftica coar- C ftart.

Dt HUttriHetHeie rtntv^ktniii, dT natant/ fremltttndlr.

Cum matrimoniis contrahendis per demmeiationum omiflioncm, dc facerdotum parochialium abientiara nonnullis pericula contigerint & contingant, firmiter flatuendo praecipimus, quod fine facerdote flt aliis legitimis telbbus, banmfque tribus diebus iolentubus in parochianorum pnefentia, ante contrahendum matrimonium promulgatis., in noftra dioccfi de cetero nullatenus matrimonia contrahantur Quod fi dennneiationibus omittis reperiantur D aliqui abfquc facerdoris & teftium legitimorum prefentia matrimonialiter contraxtfle, tam contrahentes, quam qui talibus coarraftibus clandeftinis contra ecclefia interdiâum interfuerint, excommunicationi prxeipimus fubjacere. Hanc autem conftitutionem noftram in Nativitatis, Rxfurre&ionis, dt Afcenfionis dominica, dc omnium diebus, in qualibet parochiali ecclefia noftra dicecefis, per eorum facerdotes fub obeuientix debito pracipimus follcnitcr publicari.

Dt freMltlt fctttlltntne.*

Prohibitionem fcotallarum dc alias commu- " nium potationum pro falute animarum dc corporum introduâam, fynodali approbatione profequentes, reftoribus, vicariis, dc aliis presbyteris parochialrbus proripimus, tub obedientia debito firmiter injungendo, quod parochianos fuos crebra exhortâttone diligenter inducanr, ne prohibitionis hujus temerarii violatores exiflant. Aliquin quos in hac parte culpabiles invenerint ab ecclefia ingreffu dc (aeramentorum communione tamdiu fulpenfos denuncient, donec aliis pcenls certantibus, ad pcenitentiarium noftrum accefferint, quod ab eo pro tran(greffione hujufmodi eis poenitentias nomine intun—— dum fuerit, humiliter recepturi, & prout eis anno Deus dederit impleturi.

Dr tilt».*

Communes autem potationes declaramus, quoties virorum multitudo, qux numerum denarium excefterunt ejusdem parochix, in qua cerviiîa venalis extiterit, vel citam vicinarum in tabernis hujusmodi, vel infra fepta ejufdem domicilii potandi gratta commorantur. Viatores vero peregrinos; tx. in nundinis ac mercatis convenientes, quamvis in tabernis convenerint, hrb prohibitione ilia nolumus comprehendi.

De HtMcifiir Jadxtrim.

Licet in concilio Lsteranenfi dc Oxonicnfi prohibitum fitexprefle, nejudxi mancipia habeant chnfliana, pleriquc tamen Judxi noftra diceccfis, ut dicitur, hujufmodi prohibitione contempta, nutrices, obftetrices, & alia maocipia chriftiana damnabiliter prafumunt retinere; & hujufmodi tranfgreftione contenti, in graviorem prorumpunt audaciam, ut non (olum cum chriftianis folutis, fed in noftrz fidei icandalum,- dc in fua legis contemptum, dc cum mulieribus fe commifceant conjugatis. Unde profentis fynodi approbatione (latuimus, ut mulieres tam folutc quamconjuogatr, fu per hujufmodi crimen conferta vel convria-, nominarim excommunicationisfententia percellantur; dt donec ad arbitrium noftrum vel officialium noftrorum fatisfecerint, arftius evitentur. Judzts vero fuper hoc conviftis vcl confettis, donec hoc competenter emendaverint, omnis chriftiana communio per cenfuram ec· clefiafticam denegetur. Quod vero circa diftinftionem habitus diftum eft, propter pericula, que ex habitus confufione contingunt, omni diligentia ftatuimus obfervandum.

De Peniietti» exctaneuucA/H itfügendx.

Prafcntis fynodi approbatione ftatuimus, ut, quacunque fubditorum noftrorum in excommunicationis lentendam, contra jura ecclefiaftica fpoliatoies dc alios criminofos in Oxonia conciliis promulgatam, convifti fuerint incidiflc, prater notam infamie, quam incurrunt, ipfo toties in civitate harum, dc in partibus illis ubi crimen commiferint, nifi clerici fuerint publue fufiigentur, quoties nobis vel fuccettoribus noftris vifam fuerit expedire, nifi caufa rationabilis nos introduxerit ad penitentiam committendam.

Cum ut murus anni dies ilhteefcat, qui non alicujus vel aliquorum fandorum venerandis natalitiis decoretur; In quorum laudibus dc meritorum preconiis, totum tempus a Chrifti fidelibus, quorum futfragiis indigent, expendi non indigne meruerunt; Jhominis tamen conditio cui diftum eft, In fudore vultus tui vefecris pane tuo, " nequaquam poteft omnis propter occupationes mundanas fanftorum venerationibus jugiter infiftere, quin necefle habeat corporis necettitatibus providere,- ideoque, (alva fanâorum reverentia, duximus ftatuendutn; quod exceptis folennitatibus gloriofa virginis Maria, apoftolorum, dc evangeliftarum, fefti-

ANNO CHRISTI

viratibus fanâz Crut», fanâi Michaelis, fan-di Johannis baptiftz, fanfti Laurentii martyris, fit translationis fanât Thoms martyris, fertis etiam fandi Martini, fandi Nicolai confeflbris, fandzMariz Magdalenx ; fcftilque dedicationum in fuis parochiis, necnon & fandorum, in quorum honore «-cclcfiz fingulz conftruuntur ; nullius a'terius fandi feftivitas ab agricultura fit laborious, fine quibus terrz coii non poliunt, parochianis fuis per presbyteros indicatur ferianda.

Quoniam propter diverfas confuetadines in petendo decimas, propter diverfas ecclclias, inter redores ecclefiarum fic parochianos fuos rixx & contentiones, fcandala fic odia permaxima oriuntur, volumus, quod in cuoâ'S ecciefiis per archidiaconatus conftitutts.uniformis fit petitio decimarum. Inprimis vclumus, quod decimx de frugibus, non dedudis expenfis, integre fic fine aliqua diminutione folvantur ; fic etiam de frudibus arborum, & feminibus omnibus, fic herbis hortorum, r.ifi parochiani competentem pro talibus decimis velint facere redemptionem. Volumus etiam quod decim* de fcenis, ubicunque crefeant, five in msgnts pratis, five in parvis, five in chemin'is, exr Kitur, fic prout expedit ecclefiz perfolvantur.

nutrimentis autem animalium volumus, fc. ds agnis; quod fex agnis fic infra fexobili dentur pro decima. Septimus agnus fic fupra detur pro decima. Ita tamen qued redor ecdeliz, qui feptimum agnum receperit ; det parochiano, a quo decimam illam receperit, tres obolos in rccompenlatione. Qui oâavum agnum icceperit, det patochiano unum denarium. Qui rorum agnum receperit, det obolum parcchiaDo, vd expc&et redor ecclefi ulque ad alterum annum, donec poflit decimum agnum habete, fi ma'uerit Et qui ita expeitebit, fcm-per exigat fecundum meltorem, vel tertium agnum ad minus de agnis fecundi anni ; fic hoc pro exprdationc primi anni. Et ira intelligendum ell de decima lanx. Sed fi-oves alibi in hyeme fic alibi in zflate nutriuntur, decima cfl dividenda. Similiter fi quis in medio tempore emerit vel vendiderit oves, fic certum fit de qua parochia oves illa venerint ; dividenda eft cecima, ficut de re, quz fequitur domicilia; fi autem incertum fuerit, habeat ecclefia illa deumam. infra cujus limites tempore tonfionis over inveniantur. EXr lade, volumus, quod decima foivatur, dum durst; videlicet dc caico, tempore fuo, & de lade, >n autumno dc hyemc; mli parochiani compete.)·tem pro tailbus decimis *velint* facere redemptionem; & hoc ad commodum ecclefix. Dc pilcaiionibus autem & apibus, ficut de omnibus aliis bonis juile adquilitis, quz renovantur per annum, (latuimus, quod decimz exigantur. Sed debito modo. De proventibus autem molendinorum, volumus quod decimz, exigantur, & folvantur ad valorem proventuum, nifi ad valorem proventuum domini faciant redemptionem. Dc paliuris autem & pafcuis, tam communibus quam non communibus, (latuimus, quod decimx fideliter folvantur ; & hoc, per numerum animalium, & dierum, fi expedit, ecclefiz. Statuimus etiam quod decimx de artificibus, de mercatoribus, & de lucro negotiationis, fimiliter dc carpentariis, fabris, textricibus, pandoxatricibus, & omnibur aliis ilipendiariis, operariis; videlicet quod dent dccimu de Ūipendiis fuis, nifi ipfi flipendiatii aliquod certum velint daœ ad opus vcl lumen ccclefir, fi reftori placuerit. In petitione autem principilislegati, volumus quod confuctttdo provincix cum pofteflionc ecclefiz obfervetur ; ita tamen quod reâor ecclefix in petitione fua, five fuerit vicanus, five capcllanus annuus, Deum habeat prz oculis. Sed quia multi inveniuntur decimas dare nolentes, ftatuimus, 3uod parochiani admoneantur primo, & fecuno, & tertio, ut decimas Deo & ecclefiz fideliter folvant ; quod fi fc non emendaverint, primo ab ingretfu ecclcftx fufpendantur ; fic fic demum ad iolutionem decimarum per cenfuram ecclefiafiicam, (i oecefte fuerit, compellantur. Sed cum didz fufpenfionis rchxationem vel abfolutionem petierint, ad ordinarium loci mittantur abfolvendi, & debito modo puniendi. Restores autem ecckfiaium, feu vicarii, feu capellani annui, qui przdiftss decimas pizcifto modo, tcu propter formidinem hominum, feu faverem, Dei timore pofipefito, cum cflêâu non petierint, perna fufpenfionis innodentur, donec dimidiam marcam argenti, pro fua inobedientia, archidiacono periolverint.

Expliciunt ftatuta venerabilis parris Ægidii, Sarum epilcopi.

ANNO CHRISTI

SYNODUS NORWICENSIS

Ex veteri MS. edidit colleâor Anglicaous.

Conftitutio domini Walteri dc Suth-feld NorvvidinTis cpitcopi, dc libera difpofiticnc primorum frudluum per curatos tenantes,

WAlterus Dei gratia epifeopus Norwicenfis, dileâ'S ia Chrifto filiis univerfis, abbatibus, prioribus, archidiaconis, officialibus, decanis, ecclefiarum reâoribus, vicariis, &omniuus Chrifti fidelibus per dicecefim nqftram conflimus, falutem, gratiam fie benedîâionem. Ad officium paftorale licet indigne afliimpci, & loco eminenti immerito conftituti, fummo fic pio defiderio affedantes, nunc bene operando, nunc mala extirpando, dignos Dommo frudus ex noftro impendere officio: fanerecolimus, dum adhuc in minori officio eflemus conftituti, vulgariter efle didum fic obtentum: quod quilibet reâor, five vicarius noftrz diorcefis, qui vivus diem Pafchz expeâaret, de omnibus **frudibus, nomine ecclefix feuvicariz** fuz, ufque ad fynodum fandi Michaelis proximo (equentem percipiendis, libere, ut vellet, fuum conderet tcftamentum Sed contra hanc confuetudinem a fundatione ecclefiz Nonricenfis, prout novimus fii nobis confiat, obtentam, a quibufdam voluntarie extitit introduâum fic *iervatum,* quod truâus fic bona eccU-fiarum vacantium a die Patch* ufque ad fynodum Pafchz, non tn ufus decedentium fic condentium legitime teftamenta cederent, ut

pmmifimt», fed voluntati fit difpofitioni loci dicetefaûirefinquercmur omnino: propter quod, flatus decedentium graviter tedebatur, & reflantium frequenter non procedit voluntas. Ut igitur flatus ecclefias Ac fingulonun reparetur, a ad conluetudincm & libertatem debitam fin. gula revocentur: nes M'aiterus de Suthfeld epifcopus Norv-icenGs, in fynodo S. Michaelis Norvicenfis prefidentes, de confenfu capituli dicecfani, & prefentis fynodi authoritate, omnibus exiftentibus in fanda fynodo inbocconfemientibus, definimus, (latuimus, praecipimus, & concedimus, ut, juxta antiquam confueludinem, quam renovamus, redintegramus, approbamus, & confirmamus, redores, & vicarii viventes die Paid*, & ex tunc quicunque moriences ufipe ad fynodnm fandi Michaelis, de frudibus fic obventionibus beneficiorum fuorum, libere fecundum Deum fua condant teflamenta. Salvis nobis & fuccefloribus noftris frudibus ecclefiarum ante diem Pafche vacantium, & in quibus reûor die Pafchz non repetitur inftitutus. Et caveatfibi epifcopus, qui prreft, & qui pro tempore fuerit, ne caufa lucri inhonefti, canonice pnefentatos, abfque caufa rationali, ufque poftdtem Pafchx, voluntarie differat-admittere. Omnes autem illos, qui hanc noftram conftitutionem, conceflioetn, & libertatem infringere, immutare, vel perturbare prriumpferint, fententiam cxcommunicationis, noftra dc pnefentis facrofand* fynodi authoritate, incurrant. In cujus rei tcftimonium prefentrbus figillum noftrum, fltfiÎillum capituli noftri funt appenfa. Ada die ynodi die Lunae proximo poft feftum S. Michaelis, in ecclefia S. Trinitatis Norvicenfis, A anno Domini millefimo ducentefimo quinquagefuno quinto, & confecratioais noftrc undecimo.

DECLARATIO DICTÆ CONSTITUTIONS FER DOMINUM W. Ba TEMAN epiteopum Norvicenfcm fuper quadam confultationc fibi fada per vicarium de Mildenhalc.

Tua devotio poftulavir a nobis, an ad te qui in vicariam de Myldenhale, per nos eras noviter inftitutus, an ad exeeutores pnedeceflbris tui, qui poft fynodum Pafche proximam prrteritam diem fuum claufit extremum, fruftus fic obventiones di&x vicariae poft indudionis tus tempus provenientes debeant pertinere. Tibique taliter rdpondemus, quod oblationes, mortuaria, ac caetera omnia qu* ad altare perveniunt, de confuetudine, vel de jure, ad te qui ad faciendum continuam residentiam & lerviendum altari juramenti vinculo eos aftriftus, debent integraliter pertinere: decime vero garbarum, fic talia extrinfeca jura, que expolitione ad vicariam pertinere nofcuntur, ad defundum & exeeutores ejufdem, fi de prediftis decimis, fic juribus, feu obventionibus, fpecifice in teftamentodifpofuerit, pertinebunt. Si autem teftamemutn fecerit, fic in teftamento fuo nil a diftts decimis feu obventionibus fpecifice vel exprelTe difpofuerit: licet alia legata pecuniaria generalia vel fpecialia fecerit: tunc ad te, fic non ad defundum, vel ad fuos exeeutores, pr*difta omnia fingula pertinebunt.

ANNO O* —— aN·so chr ism

CONVENTUS EPISCOPORUM PROVINCIÆ ROTOMAGENSIS,

bt ficro yadxm catrovrrfil inter orcbiepifcopwtl ÔT fitgrogotuos éeJbulM fint,

Amo 1X0. habitus.

Ea Man. Anecd. t I·

Ex MS. [mHI Mxbatlu in periculo tiarls.

Ex Manti SupvL

Universis prxfcntes litteras infpe&uris, frater Odo Rotomagenfis ecclefi* minifter indignus, Guido Bajoceufis, Fulco Lcxovicnfis, fic Johannes Conftantienfis ejufdem gratia epifeopi, fafutem in Domino Jefu Chrifto.

Noveritis, quod cum inter nos didum archiepifeopum ex una parte, fic nos didos epifcopos pro nobis, ecclefiis, fic fubditis noftris ex altera, controverfia verteretur fuper articulis infra feriptis, tandem inter nos intervenit amicabitis compofitio fub forma inferius adnotala.

Primus articulus eft de executions mandatorum noftri archiepifcopi, fic officialis, feu officialium Rotomagenfium, fic receptione commilitonum a nobis fic eifdem officialibus faciendarum fubditis fuffraganeorum noftrorum.

Secundus de compulfione fic receptione tedium in caufis per appellationem ad nos, vel officialem, feu officiales noftros Rotomagenfes devolutis, fini alias ad nos Ac iplos de jure pertinentibus.

Tertius eft de recipiendis appellationibus iolcrpcfitrt ad nos areniepifeopum, officialem, feu officiales prxdiâas g fubditis fuffraganeorum predidorum, omiffis mediis.

Forma autem didz compofitionis talis eft.

L

Subditi foffraganeorum prrdiâorum in *ipfo.* rum dicecefi commorantes feu exiftentes, fcilicet decani rurales in fuis parochiis fic contiguis, priores non conventuales, fic alie perfon* ecclefiaftic* bénéficiât* in fuis locis, noftra fic officialium noftrorum, feu officialis Rotomagenfis exequutioncs fic mandata facere, kfic commiffiones a nobis fic eifdem officialibus fadas tenebuntur recipere. Nullus abbas, nullus officialis fuffraganeorum praedidorum, nnflus ptior conventualis, nullus canonicus, feu perfona ecclefi* catbedralis, nullus vicarius deierviens minori altari ecclefi* cathedralis dc civitatibus leu ditrcefibus fuffraganeorum predidoruin, nullus clericus de propria familia corumdem fuffraganeorum, aliqua mandata noftra, vel curi* noftrc Rotomagenfis recipere tenebitur, aut cxfequi, ncc commiflionem >«-

cipe

cipcre in quocumque cafu lalvp nobis fic of-ficialibus noftris, lcuofficiali Rotomagcnficn-pctfooa» officialium iuflraganeorum prasdi-florum juie communi , G quis catus emerfe-ti[, >n quo nobis fit diftis officialibus no-ftris Rotomagenlibus jurildiftio competat con-tra rpios·

I I.

Item, fubdiri Gnruli luffiaganeonim predi-ftorum compelli poterunt ad perhibendum re-limonium veniati In caufis delatis ad nos ar-ch:epiicopum , & officiales noftros, teu officia-lrm Rotomagenfem per appellationem , feu ahas ad nos & diâos officiales de jure perti-nerubus , m ditrccGbus luis, & non extra, rufi agatur de crimine hzrefeos.... fymonix, homicidii , feu de promotione vel amotione prius pcrfeâc icu perfit',endx per elefttonem in loco collegiato I in quibus cafibus poterunt ad nos & Rotomagcnlem curiam evocari, per-hibituri ibidem teftimcnium veritati-

I 1 I.

Perlon* fupra except* ditiarum civitatum & diœccGs tenebuntur perhibere teftimonium ventati, fcilicet abbates & primes conventua-les in luis locis , & non aliter : ecckGaftic*^ vero perfonx fupra except* eorumdem civita-tis fie diœcetis in fuis civitatibus, & non ali-bi . Hoc ialvo quod in cafibus immediate ex-ceptis, videlicet dc crinvne hxreieos, fic ubi telles poterunt compelli de jure communi, omnes pertona fupra excepte evocari poterunt ad fedcm Rotomageniem, vel ibi prope , ita ÎuoJ nos didi arch.epifcopus, feu didi officia-is noftri prxdiftis perfonis vocatis ad perhi-bendum teftimonium veritati expenfas mini-flrabanus, icu faciemus mintllrari·

I V.

Si autem aliquis fubditus fuffraganeorum pnediftorum dicatur contumax, negligens, fic rebellia in his qu* facere, velexlequi tenetur, ficut fuperius eu expeeffum , per nos, officia-les noflros, feu officialem Rotomagenicm ca-nonice punietur , fi culpabilis inventus fuerit per nos , vel eofdem officiales, vel per ali-quem idoneum deflinatum a nobis , vel ab ipfis, feu eorum altero, inquifita primitus iu-per eo veritate·

V.

Item officiales Rotomagenfes, qui pro-tem-porc fuetint, jurabunt nobis archiepifcopo, fic futrefloribusnoftris, feu capituloRotomagenG , fede vacante, fic qui duos menfes apud.... in officio conflituti , qui occafionc negligent!*, rebellionis, (fu contumaci* predidorum fckn-ter non punient non putuendos ultra quam fueiint puniendi.

V I.

Dies autem qua preflare debent hujuimodi lacramcntum, iignificabitur competenter fui. fraganeis prxdidis fic eorum iuccdToribus, fit capitulis diftarum ecclefiarum cathedratium, irde vacante, ut veniant , vel mittant Roto-magum, ad videndum pxxftari hujufmodi ju-ramentum. Si vero non venerint , nec mife-tint , nihilominus diftum juramentum prjrfla-bitur eo die.

V I I.

Iteffi , nos archicpifcopttf , A: fucccflbres noiin , fic officiales Rotomagenfes , qui pro tcin|-oie fuerint, non recipiemus appellationes ad nos, leu iuccciTores nothos, feu officialem, vel officiales prxdiftos , qui pro tempore fue-rint , interpofitas a fubditis fuffraganeomm prrdidurum fic fucccflbrum ipforum mediis vel medio pranermiffo.

Nos vero archiepifcopus prediftus didam cutnpofitioncm pro nebis fic fucceflbribus no-ftris & ccclefia Rotomagenfi quantum in nobis eft ratam habentes in verbo veritatis juravi-mus , quod ipfam inviolabiliter obfervabimus, fi; bona fide pto noftris procurabimus , fit ef-ficaciter inducemus , fic in quantum in nobis eft capitulum Rotomagenfe, quod fupra (cri-ptam compoGlionem ratam habeat , compro-bet , fic confirmet. Nos vero epifeopi fupradi-fti eamdem pro nobis, fucceflbribus, ecclefiis, fic fubditis noftris, quantum in nobis eft , fic ecclefiis noftris, ratam habentes , fic in verbo veritatis promittimus, quod nos eam inviola-biliter obfervabimus, fic bona fide pro pofle no-ftro procurabimus , fic quantum in nobis eft, vel erit, inducemus efficaciter capitula noAra fit alios fubdltos noflros, quod ipfi fxpediftam compofitionein ratam habeant , confirment, fit approbent ; & fi in aliquem , feu in aliquos fubditotum noflrorum in hoc contumaces vel rebelles, ht* fuerint GrfpenGonis interdidi, vel excommunicationis fententi* per diâos ar-chiepifcopum , officialem , leu officiales fuos, ipfas fententias obfervabimus, feu faciemusob-iervari. In cu/tts rei teftimonium Ggilla noftra prefentibus litteris duximus apponenda .

Aftum apud Pontem-Audomarum die luna; poft Nativitatem beati Iohannis, anno Domi-ni MCCLV1.

O 0*

SENONENSE CONCILIUM

Λ caufa inditi cltricii dt ntee illati Cantori Carnottrfi Ttii,*

Anno Jjyb. habitum.

Mart. »p. v¹1_ Mw>. r VIJ. P- >,»

Ex tbartaris Carnotcufi Ulrtftrifflmt domini Cbucotliit

T TEnricus , divina peimiffione , SenoncnGs £ Λ archiepifcopus , M. Carnotenfis, P. Pa rificnfis, G· Aureliarienfit , G. Autifliodorrn-Gs , A. MclJenGs , N. Trecenti» Dei gratia epifeopi, fic G. Niveraetifis cleftus confirma-tus , religions viris Gbi in Chrilio, B. Petri, B. johannls in Valkn , B- Karauni Carna-tenfis abbatibus falutem fic fmceram in Dorni-no caritatem. Cum nos dudi mifericordia ao pietatis intuitu ialutem animarum zelantes, fa-ccbum diftum *Bclocc* , fic Gillebertum diftum *Ca^rtin*, clericos Carnotenfes , quos occafione necis felicis recordationis R. quondam Canto-ris Carnotenfis captos, aliquandiu auftoritate

cr facri provincialis concilii Scnonenfu fecimus detineri, liberare deliberavimus t&li modo, quod poft liberationem ftuun abfque dilatione aliqua, fine redditu vel appropinquatione verfus Carnorum, in terram Jerofolymitanam dirigant grcflus fuos, ab eadem terra nullatenus regrclTuri, neque inde ullatenus revocandi, & dc illis integre ac finaliter adimplendis fufficientem przftent ufque ad mille libras Turonenfes cautionem. Mandamus vobis , auftoritate ejufdem concilii firmiter injungendo; quatenus in pratfentia diferetorum virorum, Car* notenfis decani fit lubdccani Carnotenfium officialium , bonos & fufficicntet plcgios nfque ad quingentas libras Turoocnfes pro quolibet, nomine difti eoncilii recipere ftudeatis , quod ipfi fideliter adimplebunt ptxdida fecundum quod iuperius funt cxprdTa , diftorum officialium litteras fuper pttsmiflis, fecundum tenorem quem vobis tranfmittimus, confici facientes, & nobis quid fuper hoc feceritis, per verras patentes litteras refcrtbatis. Datum anno Domini MCCLVI. dic Lunae in vigilis B. Petri ad vincula.

chrkt l ,,i7,Tl

SYNODUS STR.IGONIENSIS NATIONALES

Clkbrata fub Bcla 11'. Hwlgtrit rtgt Ü BtuedtSfo arcbiepl/cepo,

Anno J256. habita.

Ex MS.

Ex Pstcrfy Cooc. Hua- Vr » I· P·

Ex Suppi Msnfi

COla fui memoria fynodus ifta ad nos tranfivit ; arrofum , fit magna parte vitiatum diploma, litis cujufdamtcftimonium, quz Veiprimienfem dicecefim vexaverat , anno ti$6 celebratam indicavit . Exarfit paucis ab hinc annis inter Zelandum epifeopum Vefpri. & Blatiam abbatem de Szala, ord. S. Benedicti, alias S. Adriani M. controverfia, de limitibus parochiarum ' erant aliquz juris dubii . ille Vefprimienfi ecdefiz, ifte monafterio aflertas volebat I Res ad fynodum delata ; produite utrinque liters : & Abbas quidem diploma fundationis a D. Stéphane rege , Anno 1009 fignatum exhibuit ; ubi fines abbatiz , fic parochiarum numerus, eidem additarum , patres recogooviflent, proBlafio dixerunt. Recruduit rurfum pugna eadem, fub Thoma II. archiepifcopo, fit Ladislao abbate anno 1371 Demum tertio fub Joanne IV, archiepifcopo, fic Petro abbate anno 1471. utrubique pro Monafterio triumphatum. Nationalem fuifle confiat ex prefentia Stephant Cardinalis , epifeopi Prscncftini , qui pofita poft acceptam purpuram, ecdefiz Metropolitans infula, archieniicopi Strigonieofis titulo tantifper ulus eft . Colocenfis archiepifcopi fuftraganeos aiTediffc vetus MS. affirmat . Horum proinde nomina fic qui de confuctudine archiepifcoporum fynodis interluere, dignum cft , ut hanc paginam fubeant.

Benediftus archiepifeopus Strigonicnfis.

Stcpbanus Cardinalis , epifcopus Ptirnefti- DUS.

Cotottltfj ftltf vecabat.

Lambertu$ Agrienfis.

Heymo Vacicnfis .

Gallus Tranfylvarienfis.

Vincentius Varadienfis.

Philippus Zagrabii nfc.

Blafius Chanadienfis.

Oliverius Sirmicnfis.

Paulus Quinque-Ecclefienfis.

Nicolaus Nitricnfis.

FJ^modeus Jaurinenfis.

Paulus Vcfpritntenfis Epifeopi-

Prtpqfal

Philippus, Capituli Strigonfenfis.

Andreas S. Thomae dc Strigonio.

Smaragdus, Albentis.

Lucas, dc Saagh .

Gerardus, praepofitus Thurie.

^lbbettt.

Favus, de S. Monte Pannoniz.

Georgius, S. Benedidi ad Granum.

Blafius, de Szala

Joannes de Pilis.

Stephanus, de Lumbrekhàza I

Nicolaus, de Aracha.

Jacobus, S. Mauritii de Beel.

Jordanus , Magiftcr Hofpitalariorum per Hungarians.

Eufebius, prior Provincialis Ordin. S. Pauli primi Eremite. Magifter Porte, archidiaconus Nitrienfis, Canonicus Strigonienfis ,

Comes Jako canonicus Strigonicnfis, Fratct Martini Bani·

Mathias, Przpofitus Zagrabienfa.

Elar» defiderxntxr,

CHXisn »·**·

' ‘ SENONENSE CONCILIUM

Ex Gilt Christ- nov. edit. t. VIII.

f£x» Ctnttnfl cxfitxle nÿxagitxr, it in dftt/Ulltntnt atcii Centtri Cerneterf lUxtx Stamper ft trtuuftrat.

Anno njd.

Ex Suppl. Manti.

HEnricus D. P. Senoo. archicp. R. ParifiAregits ....au&oritate ejufdem concilii G. Aurel. G. Autiifiod. A. Meldenfis, N. Trecenfis & G. Nivern. eadem gratia epifeopi fuftraganei ecclefi® Senonenfis , venerabilibus viris decano & capitulo ecclefi® Carnotenfis, falutem. A veftra memoria non credimus excidifie, quod pro nece & interfectione bonae memori® R. de Spina quondam Cantoris Camotenfis, dum ad matutinas furgeret interfedi, audoritate provincialis concilii extitit ordinatum, ut recederetis a Carnoto, ac in villa Meduntae Camotenfis diœccfis veftrum capitulum refideret ---- Cumque ad preces B vobis fuiffet indultum, ut apud Carnotenfcm ecdefiam redirect· ad infixos fcftum Omnium fandorum.............quia tamen nulla vobis ha* Aenus eft faAa fecuritas, ut fecure morari poffitis............mandamus vobis , quatenus infra inftantes oftabas Omnium fxn&orum a Car» noto recedatis, & apud *Stamper infra* eafdem o&avas vos transferatis, in ecclefia beatas Marix de ftampis celebraturi. Datum Senonis in provinciali concilio anno Domni 1256. dic Martis poft felium B. Luc* cvangeliftx.

aœa® ws»a® s®sm»s®sets®mws®bbibbsb

CONCILIUM PROVINCIALE

A PU D ꟺi Y L ! IN D A N I A

*A Jatdt hnirtfi arcbiepifcop**

Anno 12J6- habitum.

Ibidem.

W^Eyle feu Week, qu* urbs eft in Dania W in epifeopatu Ripeofi , Concilium provinciale convenit anno 1256. cujus nuda haec mentio extat io chronologo Ludewig in Rx- Cliq. t. IX. pag. 80. A. C MCCLVL *Jace. bv/ nrcbiepifcopxi celtiravit conciliimt prwincia- U aprf Vtyk.*

anno CNKISII ..“ ANNO CHRISTI

CONSTITUTIONES *A* G I D I I

I DI B K I DPOR T , BFISCOPI SAKUM

Anno Dorn. MCCLVI.

Ex vftfri MS. tdldit nlMef Aχξϋαηχυ.

H.£ funt confuetudines ufitatx inepifcopa-D tu Sarum. Imprimis de decimis omnium rerum , qu® renovantur per annum : feilicet de decima bladi & fœni, quam percipient perfon® vel vicarii, tempore medis, & fcenationis; de omnimodis frudibus hortorum & virgultorum, & omnibus feminatis, in campis, Abortis , & virgultis, quorum decimationem predidx perfonx vei vicani percipient temporibus fuis.

Et ii forte aliqua terra inculta, qux aliquando fuerit culta, vertenda fuerit tn pafturam, pfxdidx perionx vel vicarii percipient decimum denarium venditionis.

Eodem modo de prato ad pafturam venditο, percipient decimum denarium venditionis.

Percipient etiam decimam dc pullis, equis ; de vitulis & agnis, porcellis, aucis quorum totius anni..............colligi hebdomada proxima ante Pafcham.· percipient de decima pulli *1.* denarium, de decima vituli, obolum.

Et percipient decimam plenviam cafei , & butyri decimam lini & lane.

Et fi forte.................vaccas vel oves aliquis habuerit, quod non poffit facere Cafeum ; dabit pro vaccis alicubi 1. denarium.- alicubi denarium & obolum prout ufitatum fuerit indiverfis parochiis. Et pro iv. ovibus 1. denarium .

Et fi forte aliquis non habuerit nifi feptem agnos, dabit feptimum ad decimam.

E Similiter & decimum vellus ovium: &feptimum, fi plura non habuerit.

Et fi forte aliquis habuerit in cuftodia fiia oves alienas, licet fuerint plurium hominum: nobis plenarie dc integre dabit decimam agnorum .

Aut fi fuKTent fui proprii, fimiliter decimam vellerum omnium.

Et ubi pulli, equi, & qjtuli, aoc*, porcelli, & agni fuerint exorti, ibi debent decimari.

Et fi forte cxtranc* vaccx, vel oves, pafcan-

ANNO CHRISTI

'icantur in parochiis *xlicujut, &* cubant in alia P'rochi* dc node, ubi proprium domicilium : perfona, in cujus parochia picantur, & prior» io cujus parochia muldx fuerint, decimam habebunt butyri & lane, fi in parochia in qua pafcebantur fuerint hiemate.

Et fi forte alicujus oves, poft feftum fandi Martini occife vel mortue foerint, demortua dabit decimam pilem, ficut dc Unam.

Nec aliquis paroebianus prefumat poft feftum fandi Martini, vendere oves foas, vel altano modo alienare extra parochiam, nifiprius satisfaciat perfon* de decima lane.

Et fi forte oves alien* tonic foertnt in parochia alicujus perfon*: idem percipiet decimam lane, nifi aliquid aliud rationabiliter impediat. Percipiet etiam perfona vel vicarius de artificio fabrorum, carpentariorum, fotorum, textorum, *textricum ,* pcllitariorutn, piftorum, & dc omnimodis artificiis ; & de lucro negotiatorum ', & de meile, & de molendino ad ventum, & aquaticis; dc de columbariis, de pomagio, dc omnibus aliis de quibus ecclefia confneverit percipere.

Parochiani cujufcunque parochi* debent offerre , ex debito, quater in anno ; fcilicet in die natalis Domini, in die Pafcha, in die fofcmnitatis ecdefi* & in dedicatione ecclefic. Et quod finguli, defponfatus dc defponfota , omnes terram tenentes offerant obolum.

Ceteri omnes, tam mafculi, quam femine, dent prvdiâts diebus, nifi illos excuiat inopia· In Quadragefima omnes debent accedere ad confefliooem, dc debent offerre quicquam voluerint, nifi illos excufet inopia.

Saiutt. .'"'f"'- - K«àmu. *Similiter in* die *...........omnes parochiani veniant ad crucem adorandum, dc offerant tiÿ

Nec aliquis mefumat in die Pafch* accedere ad corpus Chrifti, nifi prius confeffus fuerit , dc crucem adoraverit.

Mulieres defponfats, dc mulieres poft partentee, debent accedere ad ecclefiam, cum candelis acccnfis; fic......... mulieres fequenies debent oflerre chrifmalia infamum ; nec chrifmalia debent alienari, nec in aliquosufosmitti debent, nifi in ufus ecclefia·

Item perfona, feu vicarius, in obitu cujufcumque terram tenentis, de tenement© defunAi percipiet melius averium poftdominum: & fi forte non fuerint ibi plura averis, executores defundi tenentur fatisfacere perfon* vel vicario de bonis, qu* fuerunt defundi , prout facultates fuppetunt, antequam alibi aiiquaexccutio de teftatnento fiat defuedi.

Similiter de teftamento mulieris deiponGtr, dc omnium parochiaoorum, tam mafculorum, quam feminarum, eadem fiat exccutio teftamenti.

f. ant Et capcllanus tniniftrans ecdefi* *.........executorem, ut diligenter provideat dc difponat, quod pars bonorum qu» defundo contingit, rationabiliter diftribuatur.

Tricennalia de Miffe non fiant alibi edebrand*, quam in ecclefia, cujus fuerint parochiani, nifi de aflenffu di&i capellani.

Perfona debet providere quod cancellum fuum fit honeftum, & bene coopertum; fimiliter & altare .- facramentum chriimatorum fit fub fera; corporalia fint de panno lineo delicato. Provideat etiam de phialis .honeftis ad vinum & ad aquam: de thuribufo, de candelabris, dc lanterne, & tintinnabulo deferendo ante facer-

A dotem in vifitatione infirmorum legitime precedente; *& perfon* vel vicarii debent invenire* duos cereos procetfionales.

Item parochiani debent providere quod ecclefia fit honefta, cooperta bene, & quod campanile fit bene coopertum, & fecurum contra omne periculum : ớc debent invenire campanas 8c *chordxs campanarum,* crucifixum, cruces, & immagines; & calicem argenteum, miffale, dc cafulam de ferico ; libros fuificientes, & omnimoda veftimcnta ad altare fpeâantia.

Item capcllanus ecclefia: debet providere, quod menfalia, & cetera veftimcnta ecclefic ad altare fpeâantia, fint munda dc honefta. Et fi forte contingat, quod calix.....................

B vel libri, vel veftimcnta , furto vel aliquo alio infortunio fubtrahantur : perfona , vel vicarius, vel capcllanus, vel aliquis, per cujusncgligentiam fobtraâa fuerint, reftaurabit.

Provideant etiam de vexillo, de velo quadragefimali, de fonte, quod fit honeftus, dc fub fera: de campandlis ante funus deferendis, cum pervenietur ad fepeliendum.

Provideant etiam parochiani, quod coemeterium eorum fit bene claufum, dc bene mundatum ab urticis, dc aliis herbis nocivis.

Parochiani tenentur invenire cereum Pafchalem & alios cereos in cancello, & lumen fufficiens per totum annum, taro ad matutinas, quam ad vripertinas, dc ad Miflam: dcdebent

C invenire panem benedidum, cum candelis, qualibet Dominica per annum, in omni ecclefia de mundo Qtriftiana.

Provideant etiam perfone dc vicarii, quod habeant domos competentes dc honeftas, familiam honeftam fine fufpicatione aliqua. Et debent effe hofpitales ; dc debent efle eleemofynarii, prout facultates eorum fuppetunt; dc fint refidentes; nec alibi nimis.........moram facientes, preterquam in propriis domiciliis, nifi de licentia domini epifeopi vel archidiaconi. Ne* ullus prefumat in» ad confeflioocm, vel ad communionem , alibi, quam in parochia fua, nifi de licentia domini fui. Capellani, perfon*, vel vicarii ecclefiarum, debent fynodalia: fci-

D licet XV. denarios. Qpilibet capellanusfoletdare archidiacono xts. denarios ad natale Domini .

Item archidiacoous, fi voluerit , vifitabit omnes capitales ecclefias, femel in anno, dc fer.................. perfon* vel vicarii decenter eum etiam procurabunt. Submon...............non decet aliquem in alicujus parochia, nifihabuerit capelknum, clericum confortem, quicum teftimonium perhibeat de jufta occafione. Perfone vel vicarii dabunt beneficium aqu* benedi» âs clerico pauperi fcholari, ita quod veniat omnibus folemnibus diebus ad ecclefiam ferviendum, de qua habet di&um beneficium.

Item fponfalia non debent fieri in aliqua

E ecclefia, antequam fiat fofemnius trina der.unciatio: nec debet fieri in ecclefia excommunicatio, nifi precedente prius trina admonitione .

Notandum, quod ter debent fieri in qualibet ecclefia generaliter excommunicatio per annum.

Perfon*, vel vicarii, fic parochiales capellani, debent parem cbedientiam canonicam domino epifcopo Vt archidiacono.

Duo debent efle inquifitores doâi dc difcreti , & duo capellani confeflbres, quibus perfon*, vel vicarii dc capellani, debent confiteri in

-Juadragefima, vel in alio tempore, Q necetto Avitattbus, & ûnû« Crucis, S. Michaelis, S- χ,κ;Λ
Iuerit, qui fetent difeeroere inter lepram fit Jeran», fice.

Salva fandorum reverentia duximus ftatuendum, quod exceptis folennitatibus nativitatis Domini, cum quatuor diebus fequentibus, Circumcifionis,Epiphanias, Refurreftionis, Alcenfionis, fic Pentecoftes, cum tribus, fingulifquc folemnitatibus, Dominicis exceptis, fic Virginis gloriofc, apoftolorum, fic evangeliftarum fcfti-

Joannis Baptift®, S. Laurentii, & translationis ctiRrvr, S· Thomas, feftum S. Martini, & fanflc Ma- I>„ rise Magdalen», & S· Catharina:; feftumquoque de dedicatione in parochiis fuis ; necnon fic fandorum, in quorum honore fingul® ec clcftae conftruamur ; nullius alterius feftivitas ab agricoltura fic laboribus, Gnc quibus terrz coii non poflint, parochianis fms indicetur per presbyteros ferianda,

ANNO CHRIsTt ANNO

CONVENTUS EPISCOPORUM

APUD Ilbrdam

In quo Jacobus Rex AragonUtn confirmavit jura & privilegia omnibus fuarum ditionum Epifeopis, fic ceteris Prciatis.

£x Card, dt Afuirte ro°n

A Am Jiy7- *pridle* Ataar *AprlII/, JUerdacxmB Jacobus Rex Aragonum Pontifices & nu- ditionum fuarum congregnflet pro flatu earum In meline rtjormaxdo, & pan titrerfa inviolabiuter obfervanda ; rogatujque fuiffet au epi/copie, ti allie viris Ecckfiaflicis ti religiqfis, uti corfirmaret eorum privilegia, ti immunitates t five libertati ! ; profejfus imprimie fe fuecefforefyue fuos teneri ex debito regalis qfficil defendere Prulatos iX clericos ÎT religiofos homines, & bona corum fais propriis fumptibus ti experfis, els conceffit coifirmationepe quam pofiulaverant privilegiorum fuorum. Interfuerunt huic conventui Besledidus Arcbitpifcopus Tarraconenfit, Bernardus^. Epifeopus Hclneifis , Petrus Pampilonenfis, Arnaldus Cafarauguftanus, B. llcenfis , Dominicus Ofcenfis, Albertus Barcinonenfis, Pttrur Gerundenfis , G. de Monte-catano eledus Jlerdenfis , & B. de Olivella ele&ut Dertuferfis. Adfuerunt etlam Abbates, Rivipullerfis , Populetenfis , Cuccamnfis, Montis-Aragonum, S. Joannis de Pinna , tj Arnaldus Przpofitus Tarraconenfis. Andreas Epifeopus Valentia y erat tunc Cancellarius regis. Ada hujus confirmationis hic fubjicere vifum cfi cx Petro de Marea, qut ea ixfcripfit ex archivo Monafierii Rsvipxiknfis.*

Ex M,rc, Hiip

I» Chrifti nomine. Sit notum cunftis quod cum nos Jacobus Dei grttia Rex Aragonum, Mojoricarum, fic Valentiae, Comes Barchinon® & Urgelii , fic Dominus Montifpeftulani, fic venerabilis Benediftus Dei gratia Tarraconenfis Archiepifcopus, fic Bernardus Elncnfis , Petrus Pampilonenfis , Arnaldus Czfarauguftanenfis, β. Vicenfis, DominicusOfceniis, Albertus Barchinonenfis, Petrus Gerundenfis Epifeopi, fic G. de Montecatano Ilerdz fic B. de Olivella Dertufienfts fcilicet eleeh', fic frater Hugo de Johis militi® Templi fic frater Geraldus Amici Hofpitalis Hierofolymirani magiftri in Araeonia fic in Cathalonia, fic Abbas Rivipullcnfis, Populietenfis, de Cuxano, Montis Aragonum, S. Johannis de Pinna, fic Arnaldus Przpofitus Tarraconenfis, fic multi alii Ecclefiarum przlan, viri rcligiofi fil cierici, Barones fic milites, eflcmus in curia quam in Ilcrdc civirare celebravimus perfonaliter conftituri pro flatu terrz noftrz in melius reformando fic pace & treuga inviolabiliter obfervanda, diôi Archiepdcopus, Epifeopi, fic Przlati fic magiftri Templi & Hofpitalis & alii viri religiofific clerici nos humiliter rogaverunt quod privilegia fic libertates per nos fic przdeceftbres noftros eis conceffas fic conccfla fit qusdam alia quae continentur inferius, deberemus cis concedere fic etiam confirmare. Nos igitur Rex pnediâus predeceflonun noftrorum vefligiis inharrtrntes, qui libertates fic privilegia Ecclefia; fit viris reiigiofis tanquam viri catholici conceflerunt fic munificentia & donationes fecerunt fic labores vo untarit lubierunt ut quietem Ecclefiis fic fubditis praepararent , concedimus fic folemniter confitemur cum hoc publico inftrumento perpetuo valituro, quou nos fic fucccffores noftri tenemur ex debito regalis officii defendere praelatos fic clericos fic religicfos fic homines fic bona eorum noftris propriis fumptibus fic expeafis; fit ad hoc faciendum in preienti nos aftrtngimus, fucceftbres noftros relinquentes ad fimilia obligatos. Item nolumus quod aliquod prsejudicium paretur Ecclefiis, vobis Archieptfco» po, Epifeopis, fic magtftris, fic aliis viris rcligiofis, fic Ecclefiarum praelatis fic clericis, vel hominibus veftris, nec fucceflbribus veftris , propter collc&im pecuniae quam tunc facitis hominibus veftris pro tuitione *fic* defenfionc noftra fic noftrorum bonorum fic hominum faDcienda. Irem concedimus vobis quod Vicariific Bajuli noftri jurent in pofte Epifeopi diocefani publice in pratfentia populi quod fideliter exerceant juftitiam fic quod propter hoc pecuniam non recipiant fic quod defendant vos, clericos, fic homines veftros fic veftrorum fic eorum bona viriliter dc potenter. Item concedimus vobis quod Vicarii, Bajuli, fic Subvicarii, fic alii officiales noftri jurent in pofte Epifeopi diœcefani obiervare treugas fic paces, fic quod fideliter dent partem fuam Epifeopis fecundum quod iu iftrumento pacis fic treugz plenius continetur. Et hoc jurent Subvicarii, in Aragonia; ita quod Subvicarii fuum falarium recipiant coniuctum. Epifeopi autem nihil recipiant in Aragonia, cum hoc non fit de confuetudine obiervatum. Item promittimus bona fide quod defendemus vos fic alios prelates fic clericos fic viros religiofos fic homines fic bona veftra, fic eorum contra depraedatores fic pacis fic tneugae violatores fic quofeunque alios vos vel ipfos contra juftitiam aggravantes. Item promittimus quod obfervabimus fic faciemus obfervari paces fic treugas prout in forma ipfius pacis latius continetur. Item promittimus quod emendabimus omnes injurias vobis fic veftris hominibus per nos fic noftros faitas, fic refti

tue-

&

■ — Chr Ist I tuemus ablata, fic quod vos nobis illud idem faciatis. Item promittimus vobisquod perfequemur faltanos monetae noftrc, fic iplos prout juftum fuerit puniemus. Item volumus & concedimus vobis quod non exigatur a vobis nec ab aliis perlatis & *clericis & viris* >eligiofis in tota terra noftra vel m mari lcuda vel pedagium pro rebus vellris fic adufum veftrum emptis tantum; nec impediemus per nus vel per alium quo minus polfitis libcte res verras transferre per mare aut per terram ad quzeunque loca volueritis, nifi hoc prohiberetur propter fterilitatem vel cariftiam nimiam fic evidentem terre de blado per mare ad partes altas non portando. Per iftud vero capitulum non intelligitnus nec volumus quod juri feu libertati Domini Archiepifcopi vel Ecclcfic Tarraconenfis m aliquo derogetur. Item concedimus fic confirmamus vobis, Ecclcfiis, fic monafleriis, 1<kls religiofis, fic aliis Epifcopi*, Abbatibus, fic prrlatis, fit clericis, fic viris religiofis, fit hominibus veftris fic ipforum, omnia privilegia fic libertates per nos fic predeceflbres noftros vobis fic ipfis eoncefla, nifi talia eflent privilegia qu» de jure vel de foro regni Aragonum eflent merito revocanda. Item concedimus quod Vicarii vel. Subvicarii, Bajuli, vel............. noftri non faciant qurftam nec exaâionem bladi, ovium, nec alterius cujufctmque rei vobis vel aliis clericis ac viris religiofis vel hominibus veftra vel eorum. Et fi forte in aliquo illorum contra facerent, promittimus vobis quod nos illud integre infra duorum menfium fpatinm poftquam requifiti fuerimus, emendari fic reftitui faciemus. Item concedimus quod cum aliquis fuerit excommunicarus legitime, in judicio jd agendum non admittatur in foro fcculan, fed potius repellaiur quoufque fuerit abfolutus. Item concedimus vobis Archiepifcopo quod fit ialvum ju* veftrum vobis fic Ecckfie Tarraconcnfi generaliter fic fpecialiter in omnibus fupradiftis, fic fit nobis jus nothum Calvum fimiliter in eiidem. Et ut fupradida omnia fic fingula majori gaudeant firmitate, juramus per Deum fic haec lanciaDci evangelia corporaliter *a* nobis tada fic per crucem Domini quod omnia fapradifta fic fingula ubfervabimus fic attendemus bona fide fic fine enganno, fic obfervari etiam firmiter faciemus, & contra non veniemus per nos vel aliam interpofitam perfonam. Sic Deus nos adjuvet fic hax fanfta Dei evangelia. Et ad omnia prrdiûa fic fingula firmiter obfervanda fit complenda volumus hrredes fic fncceflbrcs noftros perpetuo obligatos. In teftimonium autem przmiflbrum prxkntem certain figilli noftri munimine fecimus roborari. Aâum eft hoc llerdae 11. Nonas Aprili* anno Domini MCCLVii. S. Jacobi Dei gratia Regis Aragonum, Majoricarum, fic Valenti* y Comitis Barchinonz fic Urgelli, fic Domini Montifpeflulani. Telles fuerunt Archiepifcopus, Epifcopi, fic viri rcligiofi praedifti, Raymundus de Cardona, Raymundus de Montccathano, G. de Caftronovo, H. de Sexhach............. deFocibus, B. de *far.âa*Eugenia, P. de Montecathano, Gaufredus de Rochabertino, . . . de Caftronovo, Raymundus de Urgio. S. Michaelis de Alcoario, qui mandato domini Regis pro Domino fratre Andrea Epifeopo Valenti* Cancellario fuo hoc icribi fecit loco, die, fic anno prefixis.

cvWVwVm wVdNfcr

ey STATUTA SYNODALIA

Ecclesia Gerundensis

Ex MS. Colbertino.

flic *Incipient nxflifMhntJ fyntdalt! domini epifcopi Gcrtvdtnfil.*

An. inert. I. ÇAcerdotes fic clerici curam animarum habentes, debent circa tria effe folltcititi fic intenti, videlicet circa corpus ecclefix, fic circa feipfbs, fic circa populum fibi commifliun. Circa ecclefiam feptem debent attendere; fcilicet ut corpus Chrdii fuper altari in loco eminenti fub dave cuftodiatur honorifice fic honefte. Chrifma fimiliter fub clave ponatur. Pifcina altà ufque ad genua vel amplius juxta altare habeatur, qu* temper fit cooperta. Item, corporalia, pall* fit ceteri panni altaris, fic indumenta facerdotalia munda ferventur. Fontes fimiliter fint mundi & cooperti fic nihil ibi reponatur, nifi aqua fic chrifma, quando pueri baptizantur. Item parietes fic pavimentum ecdefi* debent munda teneri, fic nihil nifi ea que ecclefi* funt deputata debet in eeclefia refèrvari, nifi tempore guerr* propter hoftiles incurfus ibidem aliqua conferventur. Item, libri in Joco fpeciali ordinate ponantur, fic attente confiderent ne propter negligentiam deftruantur.

. a. Circa fecundum, id eft circa feipfos, quinque funt attendenda, videlicet habitus, Officium, converfatio, praedicatio, fic admtniAratio.

Habitus debet elle honeftus fie diflinôus ab habitu laicali, longas veftes, fic unius coloris debent habere, & fuper tunicale rotundum fic elautum, laneum five lineum deportetur. Tonfura bene rotunda, fic corona magna fic lara, ficut decet fic expedit, habeantur. Cappse manicate, cultelli acuti ad latus, fotularcs cordati ei* penitus inhibentur.

3. Officium debet celebrari a clericis horis fic temporibus inftitutis, fic debent attendere, quod totum dicant fic bene; fed fieri non poteft, nifi tria attendant, fcilicet ut cor apponant ad ea qu* debent (dicere) fic fpaiiofe dicant, fic non incipiant verfum quoufque 3 foeto verius alius finiatur.

4. Converfatio debet efle munda, fic honcfta, ira ut bona vita eorum fit praedicatio fubditorum, fic praecipue debent cavere clerici a familiaritate nimia mulierum; fic in domo propria non habeant mulieres juvenculas vel fuipedas; caveant fic maxime a concubinatu, ne incidant in fententiam domini Sabincnfis. Nam per

ET per confequens , fi poftmodum divina celebra- A tint, efficiuntur irregulares, & funt meritoeeclcfiafltco benefitlo privandi Concubinatum fic declaravit dominus Sabinenfis, ut quicumque in domo propita vel aliena, in parochia lua vel in alia, mulieri cum qua peccaverit providit in viâu, ve! vefte, vel couduâu domorum ; vd etiam fi iia peccaret publice cum aliqua, quod in fua parochia Gartdalum oriretur, concubinariu* judicetur. Ergo qui habet aures audiendi audiat quid dicatur.

5. Prxdicatio valde neceflariaeft habenti curam animarum, ut fubditis fuis frequenter dicat, quid fecundum Deum faciendum fit, quid cavendum. Id eft ut exerceant fe fecundum apoftolum ad opera pietatis, At peccata caveant B Ac vitent , quantum humana fragilitas Doflô finit , praecipue moneant eos ad pcenirentiam lalutarcm, inftrucntes eo», ut G aliquando peccarem, diabolo inftigante, ad cunfelfionem venire non tardent, Ac eis exprimant diligenter, quod quicumque femcl in anno peccata fua confeflus non faeiit, Ar corpus Dominicum non receperit, nifi de confilio contcflbris fui propter caufam ad tempus dimiferit, fi fic decederet , careat ecclefuftica fepultura. Debet quilibet habere patres, fu* confeflionis proprium facerdotem, vel fratrem Predicatorem, vel Minorem, vel aliquem facerdotem cathedral, ccclefix. quibus nos audiendi confeflioocs, generaliter, dedimus licentiam. Debet etiam efleC facerdos circumfpeâos, cum aliquis ad pcenitcntum venerit, ut ipfum circa facramentum paniicntne in principio inftruat diligenter, & exponat ei quomodo debet habere cordis contritionem, Ac oris confeffionem, Ac operis fatisfa&ioncm, Ac habeat firmum propofitum , quod non redeat ad peccatum. In iftisquatuor confiftit pcenitentix facramentum, Ac fi aliquid illorum defuetit, nullo modo pernitentia debet dici, fi tempus Ac opportunitas fe offerat prendentis . Verumlamcu peccator fineconfilio relinquendus- Debe: enim facerdos difeutere, que fint illa peccata, a quibus peccator abftinere non vult & a quibus proponat de cetero abflinere, Ac injunftrs fibi oratione, jciualo Ac eleemofyna, fecundum quod viderit expedire, confidat et tria, ut quanto tardius poterit Ac rarius comminat illa peccata a quibus recedere non vult, Ac cum dolore cordis cooGdcret in illa hora quod propter harc meretor iram omnipotentis Dei, Ac fupplicium infernale, Ac fic facerdos diftinguat inter confilium Ac penitent iam falutarem. nam pernitentia falvat, Ac confilium habilitât ad falutem.

6. Quintum Ac ultimum eft adminiftratio. Getici-euim ftatuti funt ut adminiftrent feptem facramenta, videlicet baptifmum, pcenitentiam, corpus Chrifti, matrimonium, extremam unitionem, confirmationem Ac ordinem. Ifta duo ultima foli epifeopi adminiftrant. Unde de quin- E que primis tria luni attendenda, qualiter fint conferenda, Ac quibus, Ac ea miniflrantes a. quibus debent praecavere.

7. Baptifmus fic eft conferendus: *Egete kaptlu ŋ mmme Pétrit, tf Filli-, ÎJ Spiritxefen{II.* /4nKn. Poenitentia, utlupradiâum eft, fic eft conferenda, ut illa quatuor permittantur. Corpus Chrifti fic debet daii : *Carpet Dentini noftri* JESU CHRISTI *tttftodief ú perducet te in vitem tlemem . Arnen.* Matrimonium autem fic. *Eχo do tlki corpus meum tnvtrum, & recipio te in uxorem.* Ex rpfa fimiliter dicat :' *d» tiki corpus meum* m «xorrm, *rcctpio te m virttm meum.* Extrcma-unâio debet dati fecundum quod nos eam diligenter verbis Ac breviter fecimus annotari.

S. Quibus fit baptifinus conferendus? dicimus quod omnibus indifferenter , quod nulli mater ecclefia claudit gremium fuum, Ac Dominus JESUS CHRISTUS hoc oflendere solvit , cum dixit : *£«- qui venit ed me,* «μ riiuam *fores.* Sed Sarracenus vel Judxus cum venerit ad baptifmum, eft per aliquot dies retinendus , ut inftruatur in fide, Ac probetur quo fptritu ducitur ad baptiimnin. Pernitentia debet dari iUi foli, qui vult facere illa quatuor fupradida. Corpus Chrifti folts pernitentibus Ac non aliis debet dari , Matrimo nium debet fieri uuu diligentia, ita quod in ecclefia tribus diebus omnibus nuntietur , G quis fcit impedimenta inter volentes contrahere, ipfe ckrico maniieftet. Extrema unftio danda eft infirmantibus, Ac etiam tolis pernitentibus conferenda. Unde monendus eft infirmus, quod petar, fi necefle fuerit , unâionem, quod fi ex contenuu nollet petere, nolumus quod tradatur ecciefiafltc* leptiliurse. Et lioc tam in omnibus fanis quam infinnantibus eis diligenter & *efficaciter* exponatur Nam fecundum Jacobum, ywi >« ww *offendit, foBtu eft amnium rt*t ,* At qui unum contemnit de facramemis ecclefie, , -omnia pnefutnilur contemfiffe . Exponatur autem eis, quod facramentum iftud valet ad duo, ad peccatorum remiflionem, Ac ad infirmitatis allevtationem, fi de illa infirmitate debeat coovalefcere fecundum quod Jacobus in epiftola fua dicit . Detur etiam eis intelligi, quod piopter hoc non obligantur ad alia, necaftringuntur, nift ad ea qu* erant primitus oblipti. Et fic ad Iftud facramentum recipiendum iftis modis Ac aliis inducantur.

9. Ultimo videndam a quibus n iniftrxntes facramenta debeant cavere . Secundum enim verbum Domini, qui dixit.* *Grotis eccepiftlt , gretu dete.* Ex quo gratis poteftatem accepcrunt conferendi, gratis debent conferre facramenta , Ac non vendere, ficut quidem faciunt in fui damnationem , fpiritualia vendentes , quos Dominus expulit de templo cum flagellis afperrime verberando. Et in hoc intclfigimus non folum facramenta, fed fepulturas , & miflas , Ac alia fpiritualia, qux non funt temporali pretio comparanda , tamen faâo fecramento, poflunt petere fecundum confiietudinem approbatam.

10. Circa tertium, id eft circa fubditos , debent efle clerici vigiles Ar attenti, pnecipue ut eos in publico finant efle. Inter qux tantum ad pnefens volumus quatuor exprimere , videlicet ne permittant cos efle in publica foinicatione , led eos moneant diligenter, quod ducant ipfas mulieres in uxores, G non fit aliquod impedimentum , aut recedant penitus ab eildem, quod fi noluerint facere, prvmiffa trina monitione, excommunicationis fententia innodentur. Secundum eft , fi vir At uxor non cohabitent fimul , inquirat facerdos quis eorum fit in culpa , Ac compellat per eamdem cenfuram eofdem funul cohabitare , Ar reddere fibi ad invicem debiluin conjugale Tertium eft de publicis ulmariis , moneant eos, ut hujufjnodi officium derelinquant, cum fit inter alia peccata tale vitium reprobandum ; At nifi velint dcGitere , fupradifta ten-

teutia feriantor . Quartum eft de venditioni-A bus & emptionibus fa&s in fraudem ufurz v. g qui vendunt bladum pretio quo canus vendatur ufque ad meiTcm, quod G quis diligenter confideret, maxima eft uiura : alnemunt ccontrario pro valde nimio pretio, quae omnia in fraudem ufurz fiunt. Et illi fnniltter funt monendi ut a talibus contractibus fe contineant, alias eofdcm lubiiciant fentennz lupradift*. Illa enim quatuor intcUigimus, i» publice committantur , & volumus & diftrtae mandamus .quod ficut dominus papa przcipit, fenrentiz omnes & caufa: in (criptis redigantur, trina Temper monitione przmilTa, diem & annum in feriptura fimiliter redigentes . Adum & publicatum in conciho Gerundcnfi B anno Domitu MGCLV1I. XIV. calendas Novembris.

Synodus femper celebretur in JV. feria ante feftum B. Lucx . Et fi feftum B. Lucz fuerit in IV. feria, eadem die incipit lynodus celebrari.

ANNO CNR1STi

SYNODUS ANNI MCCLX1.

11. Item , volumus, fic mandamus nihilominus ftatuentes, quod omnes clerici , qui in aliquibus eccleftis noftrz dicecefis funt ftabihti, interfint aflidue divinis officiis fir horas canonicas , ut moris eft, in ditiis ecclefiis celebeent, nifi caufa legitima fit rationabili tua C rint pnepediti; alioquin prxeipimus clericisparochialibus, vel illiqui major fuerit interet*, eidem in virtute fanôz obedientiz injungendo, ut moneant fic inducant clerico* antedtûos, quod ea quz (uperius funt exprefla , effeftui mancipare Audeant, eofdcm ad hoc fi nccofle fuerit trina monitione przmrffa , vice noftra per cenfuram ecclcfiafticam compefecndo-

ix. Item, ftatuimus, quod nulli clerici noftiz dicecefis przfuinant recipere afiquem iacrum ordinem in noftra diœceii vel etiam alia , fine noftra licentia fpeciali , nec prxiumant etiam poft («fceptum ordinem celebrare, donec filterr fuz promotionis nobis duxerint often-D dendasquod fi fecerint, ipio Laâo, ab execution* fui officii fine fufpenfi.

13. Hem, volumus fic mandamus infuper ftatuendo , quod aliquis praelatus vel clericus noftrz diœcefis non pnefumat recipere ahquem clericum alterius diœccfis fine noftris lute is teftimonium perhibentibus dc eodem , quod fi fecerit, ab ingreflu eccleiwe per annum noverit fe fuipenium.

14. Quoniam conftitutio per bons memorie dominum Petrum przdeceflorcm notl.um edita , qua cavetur quod aliquis clericus vel prelatus diœccfis Gerundz non przfumat recipere aliquem clericum alterius diœccfis, fine litteris Gerundenfis epifcopt, tefiimonium perhibentibus de eodem ; quoa fi fecerit, ab ingreffu ecclefiz fe noverit fufpenfum, gravia pericula flt feandala plurima uepius digooicitur attuliffe , ac afferre in pofterum poteft merito formidari. Idcirco nos Petrus Dei gratia Gcrundenfis epifcopus futuris cupientes periculis de opportuno remedio providere , de noftri Gerundenfis capituli confilio & aftcnfu, przdi&am conftitutionem in plena fynodo, utfequitur, duximus interpretandam , declarandam •c etiam de cetero obfervandam . Statuentes « nullus pralatns vei clericus dioeceta Gerundenfis pnefumat recipere aliquem clericum alterius dtœcefis in fua ecclefia vel capella , ad mularum iolemoia publice «.elebranda, nec ad cure animarum officium , nec ad aliquod aliud facerdotak officium exercendum fine litteris noftris vel fucceiTonim noftrorum perhibentibus tefiimonium de eodem, ac fibi licentiam concedentibus ad milTarum & alia prrdidi officia exercenda, niti effet perfona bonae coovcriationis, & famae, nota praelat.s & clericis iupradifiis , in quo cafu pnflit milTarum folemnia exercere . Ad privatas vero tnillas fic fecrete celebrandas , facerdos quilibet aliene dicecefeos admittatur,dummodo primo luiepifcopi offendat de lufceptis facris ordinibus fic de licentia (litteras) ut poftit in ipfis ordinibus minitlraie. Qui vero contrarium fecerit , ab ingreffu ecclefix per menfem unum , przfentis conftirutioni» au&oritate, noverit fe (ufpenfum, nifi effet cleticus alterius diœcefir , qui iret cum a'chiepiicopo, vel epifeopo legato, abbate, vel alio praelato, aut nuncio , lcu ambaxia.ore regis vel alterius principalis aut magnatis . Talis enim clericus , icu clerici abfque exhibitione alicujus litterz, fic abfque oftentionc fui epifcopi licentiae , in ecclefia vel capella ad miflr officium , fit alia divina celebranda officia per totam Gcrundenfem diœcefitn libere admittantur, nec in hoc cafu recipiens talcs aliène diœccfis, pœi» iuipenfiorus przdiclz laqueo intendimus comprehendi aliquatenus nec ligari,

*Dt ire*tcbll tJ rtgnl*rihnt.*

15. Cum cura feu iollicitudo paftoralis officii fic debeat circa ftatum fit converfationem fubditorum efle pervigil fic attenta, quod iis , qu» falutem impediunt animarum , paterna provifionc penitus referatis , ut humilis devotio clericorum poflit dignis laudibus apta reddi , fic eidem femper feliciter famularetur. Nos P. Dei gratia epifcopus Gerundenfis, quia,ut luielleximus, querelam plurium fic clamorem, qui frequenter circumferpit aures noftras.quod nonnulli monachi, canonici regulares ficetiam clerici fzculares in facerdotio conftituti, dore avaritie, five ambitione acquirende pecuniz calefaiti, tepidique officio caritatis, leâis propriis monaftenis fic ecclefiis, in quibus tenentur Dominum contemplari, non folum in caufis ecclefiafticis fic coram judice fzculari in cafibus a jure penniffis , verum etiam tn caufis forenfibus univerfis , fine delecta , coram judicibus inculaubus advocare pratiumunt, interponendo cavillationes, fruftratoiiat allegationes, iniquas exceptiones , frivolas fic inanes, partefque vexantur laboribus fic expenfis : propter quz ecclefiz, a quibus fliperdia recipiunt, debitis obiequiis feu divinis officiis. E& 1D1 contra quos in ipfis caufis exiftunt, juri fuo minus debite defraudantur , in grave ipiarum animarum periculum Ac jaftur.nn , Ac in magnum fcandalum aliorum. Attcndcntcfque quod gravia Ac abfurda non debemus tub diffimulaûone filentii oculis conniventibus pertranfire; fed morbo hujufmodi medelam adhibere celeriter , przfenti decreto,ftaiuimus , ut fi aliquis clericus tam civitatis, qium diœccfis Gerundenfis in facerdotio conftitutus, in aliquibus caufis coram judice ccclefiaftico vel etiam fzculari advocare aliquatenus non prasfuaut, prefer quam pro fe ipfo, vel ecclefia fua,

er fua, aut ta canfis conjunâarum perfonaram, aut mierabilium pcrfonarum, qu* tamen pro fe ipfis non potin: caufas proprias gubernare, nec de fuo conducere advocatum, in quibus caufis eis liceat coram utroque judice populate.· ita tetnen quod in duobus cafibus prcdiforum, videlicet quando advocabunt pro conjunâts Ac pro miferabilibos perfonis, gratisim* pendant eis patrocinium, nec inde recipiant pro falario rei mercede, nec etiam fiant feculari vel ecclefiattici negotii fufceptotus. Clerici etiam minores ordines adepti, beneficia habentes, quibus fit cura animarum annexa, de quibus valeant fuftentari, non advocent, nifi pro feipfis vel ecclefiis eorumdem, aut pro conjunâis vel miferabilibus perfonis, fioe mercede, ut de facerdotibus eft prcdiâum, coram judice fcculari. Statuimus etiam ne ali* qui monachi vel regulares canonici poftulent ia caufis ecclefiafticis vel fbrenfibus, nifi proptii monaftcrii pofcat utilitas, & tunc eu hoc liceat, imperantibus abbatibus, vel prioribus eorumdem, nec iccularis nec ecclefiaftici negotii fufceptores exiftant. Et nullus omnium prcdiâorum audiat aliquas caufas ab aliquibus eis committas, nifi a nobis vel officiali noftro, vel a fuperioribus noftns ipfi fuerint fpecialiter delegate. Nos fi quidem volentes pre* di&a univeria *tf.* lingula inviolabiliter obfervari, in omnes illos qui contrarium faciunt pr®miflbrum, sudoritare nobis tradita, excommunicationis fententiam ex tunc, ut ex nunc, hac feriptura indice promulgamus, ita quod ipfo faâo fini excommunicationis vinculo aliigati.

>6- Item, ftatuimus, & ftatuendo inhibemus, ne aliquis clericus habens quodvis beneficium ecdefiafticum, ratione cujus teneatur in certo loco facere refidentiam perfonalem, pro aliquo clerico faciat fervitium alterius beneficii live loci in eadem ecclefia vel etiam aliena) quod fi fecerit, pœnam quam fuftinere merentur fanâ* obedienti* tranfgrefTores, fe noverit iocurfurum. Contigit namque multosies pro alieno fervitio faciendo fervitium proprium deperire.

17. Quoniam quidam fub ambiguitate' cooftituttones noftras fynodale» a nobis editas do facerdotibus Ac curam animarum habentibus, Î|ui advocationibus intendebant locorumque fibi ervitio commiftbrum intelligerenc, cupientes nos perveifum eorum intelleâum, omnemque ambiguitatem removere, que obfcura viderentur eis volumus declarare, ut animarum periculum evitemus, & ad eorum commodum intendamus. Verbum vero eis ambiguum fcilicet *pofinltri* interpretamur, poilu)arc in judicio, aut caufam fovere cx peopofito non parfumant, prrterquam pro le ipfo & hominibus fuis, & ecclefia fua, At hominibus ecclefi* fuse, *conjtmfljnuti* exponimus ufque ad quintum gtadnm coniangiunitatis Ac affinitatis incluiivc. Illud vero wc afiywd mde acc'pfear, declaramus ex pafto. Hoc vocabulum *fafcipi»m,* id eft quod fint tamquam reum adores, nifi in cafibus & perfonis fuperius de advocatione expreflis. Illi vero clauful* *λ* aeftr «e/ «i *ofalnli noftri vtl λ fitpfrioriintJ infirij* addimus qu* fcquuntur: *vtl nifi λ vlnt fttl^finfticli tlt tnnt cnnlti yt/tm anenice* cvmrrfa»*lnr*, dc quibus tantum podint cognofecre intra limites parcchi* ecdefiarum, vcl nifi a feci», laribus dominis parochiarum, qui jurifdiâio» nem aliquam habere noicuntor, caufefubditorum fuorum committantur eifdem, de omnibus tantum qui fuennt infra limites parochiarum tuarum, in quibus fuprad&i clerici beneficium habeant vel alii refidentiam faciant perfonalem, nec extra limites parochiarum tuarum caufas determinent a pnediâis omnibus five clericis five laicis eis committas, ut fuperius eft exprtftum, nec lua loca vel ecclefiae eifdem coranuflie propriis obiequiis defraudentur. De arbitris vero dicimus quod poffint fufcipere fuo modo in judiciis iuperius intentis. Prctcrea fine omni obftaculo licet univerfis compofitkmes facere & tradare, ac pacem & concordiam inter omnes undecumque fuerint ad invicem reformare.

18. Nos Petrus Dei gratia Gerundenfis epifcopus, volentes periculis fuccurrere animarum, ut mores & aâus clericorum io melius reformentur, de confilio At aflênfu capituli noftri, hac pnefenri conftitutione duximus ftatuendutn, quod nullus clericus civitatis vel diizcefis Geruodenfis ludat de cetero ad taxillos vel ad ludum aliquem taxillorum, Quod fi fecerit, ex nunc ipfum excommunicationis fententia innodamus. Adum eft hoc iii. idua Oftobcis anno Domini MCCLXI.

SYNODUS ANNI MOCLXVII.

ANNO CHRtsn ·»« *t.*

tp. Anno Domini MOCLXVII. IV. idus Oâobris. Cum ecckfie, qu* domus orationis vocantur, ad cultum divini nominis At laudes Chrifto Domino referendas, non ad profana fuerint inftitut», nos Petras Dei gratia Geruodenfis epiicopus in plena fynodo duximus ftatuendutn, quod tripudia At chore*, feu turpes Ac inbooeft* cantilcn* in ecclefiis non fiant feu etiam dicantur. Si quis veroprwfeutis nofirst conftitutionis temerarius tranfgreflbr extiterit ipfo faâo, tandiu a participatione facramentorum Ac ingreffu ecclcfi* fit privatus, quoufque per nos vel officialem noftrum ad h«c fuerit reftitutus. Si vero aliquis in fua pertinacia fini malitia perfeveraverit per tres menfes, legitima monitione intra diâos très menfes, eidem tranigreflori pratmifla, a fuo proprio facerdote excommunicationis lententia innodetur, relaxante poenam interdidi, Ac conftitutiooem qu* fuper hoc fuerat per nos promulgata Verum fi alienos parochianos in aliqua ecclefiaium noftr» ditecefeos hanc conftitutionem contigerit violare, per clericos earum ecdefiarum hoc dcnuncietur delinquentium lacerdoti, Ac ipfe juxta praodidam formam contra eos procedere teneatur. Er ne aliquis ab obfervatione hujus Conftitutionis per ignorantiam fe valeat excufare volumus Ac mandamus, ut praeiens conftftutio per tres dies Dominicos vd feftivos in ecclefiis iblemniter pu- Micetur.

SYNODUS ANNI^fCCLXXIV.

cnKisri

xo. Anno Domini MCCLXXIV. XVII.cal. Novembris, nos Petrus Dei gratia eptfcopus Gerundenfis, refidentes tn fynodo, inhibemus ne aliquis laicus tempore interdiâi pnefumat fepelire in cimiteriis alicujus ecclefi* aliquem defunâum cum aliqua folemnitate: ftatuentes quod fi contra hoc fecerit, fit ipfo faâo excommunicationis fententia innodatus, Ac quod prius non abfolvatur a diâa fententia, excepta

to mortis articulo, quun corpus per rpfiun laicum fepultum manibus & erpcufis propriis fuent exhu«n>tum.

»'· Prodita' conftirutiones confirmat dominus Beocdiâus nunc divin* miferatione cpifcopus Gerundenfis, 6t ipfas vult in fuo robore perdurare. A&um eft hoc xtv. cal. Novembris anno Domini MCGLXXIV.

h tUfcllio Ikrletf,

*a. Animarum languoribus qui ex facrarum conftiturionum transgreflione vei omifljooe trahunt originem, prsaentium patrum approbatione fubvenire curantes, ftatuta facri concilii generalis, que pro magna parte non fine gravi periculo funt ncgle&a, pleniori diligentia de cetero precipitous obfervari, &fttxlioiccorrigi ea owe contra ipfum concilium temere funt prefumpta ; in primis praecipientes, ut & conflitutio de conciliis provincialibus fleepifeopalrbus fynodis celebrandis pro corredione & reformatione morum falubriter edita fecundum fuum tenorem firmiter obfiervetur.

Dt ctrrrflent fnbliterum.

13. Conflitutio de comedione fubditorum edita firmius obfervetuf, fle circa fubditorum corredionem prelati diligenter vigilent, flt videant ne fanguis fubditorum de ipforum manibus a domino requiratur, fle cum ad ipfos clrmofa infinuatione pervenerit, fi ad. inquifitionem defeendere non valeant commode, pro eo quod proccffus *ille* plurimum habet laboris fic difpeodii, multaque diffugia, faltem purgationem inducant canonicam lolemniter faciendam, in qua qui defecerit, canonice puniatur.

24. Quam falubre*fit, quam utile praedicatores per fingulis ecclefias ordinare, apparet ex difpendio quod fequitur. Quare fub animadverfione divinae ultionis diftriâepraecipimus, ut per fe vel per alios viros ad praedicationis officium idoreos per fuas diœcefes prxdicent verbum falutis eternal.

De bir nefeimt Ioyὺ verbij lethus.

2f. Statuimus quoque, quod omnes beneficiarii fic omnes promovendi in ecdefiis parochialibus, qui latinis verbis loqui nefeiunt, exceptis illis de quorum profeâu propter aetatem non eft fperandum, in Audio ab epifcopo fle arehidiacooo loci, ubi tak jus confuevit habere archidiaconus per fubtraâionem beneficiorum, quoufque latinis verbis loqui Iciant, addifeere compellantur. Illis autem qui ftudere in grammatica flt proficere voluerint, misericorditer indulgemus, nt beneficia fua integre in febolis habeant a proximo feftoS. Johannis ufque ad triennium, ac fi in fuis ecdefiis defervirent, provifo tamen (quod aliquis) in ecclefia remaneat debito fervitio defolata. Qui vero infra terminum hunc non tantum proficere curaverit, quod latinis Verbis loquiiciat, qui fuam neglexerit vincere ignorantiam, donec talem ncgligentiam per fcquens ftudium correxerit, beneficio fufpendatur eodem. Et quoniam multi aficâant clericalem caraflerem fle libertatem ecdefiafticam, vel beneficium, Attamen addifcere negligunt, prxcipimus ut a talibus tonfurandis caveatur attente, prxfcrtim in illis locis, in quibus obtenta prima toofura Aratione natalis foli, fibi in ecclefia vindicant portionem. Ad quartum antem gradum nullus omnino clericus laxularis promoveatur, quilatinis verbis loqui nefeiat.

Centre ceuatbiurler.

16. Ad extirpandam dericorum incontinentiam, ftatuimus ut quilibet epitropos in prima fynodo quam ipfum celebrare contigerit, fufpenfos denunciet omnes facerdotes, diaconos, fubdiaronos, flt omnes bénéficiâtes, qui ex tunc in fuis domibus vel alienis detinere prxfumierint publice concubinas, fle illas, qux de cetero fuerint -talium concubinae, denuntiet excoroBmunicattoni fubjeâas, flt fepeliendas, fideccflerint, afinorum fcpultura. Et has fententias epifeopi fle ipfi facerdotes in publicis praedicationibus denunriétfe. Si quis vero hac de caufa fufpcnfus p^lfumpfcrit celebrare divina, non folum ecclefiafticis beneficiis fpolietur, verum etiam pro hac duplici caufa perpetuo deponatur.

Dt vite & bonefl^it clerKontm.

ιη. K crapula fic ebrietate omnes clerici diligenter abftineant, officia vel commercia fxcularia non exerceant, maxime inhonefta, jocularibus, mimis dc hiftrionibus non intendant, C tabernas prorfus evitent, nifi ncceffitatis caufa in itlberc conftituti. Ad aleas fic taxillos non ludant, ncc hujufmodi interfuit. Coronim fic tonfuram habeant competentem, claufi defuper deferant indumenta, nimia brevitate vel longitudine non notanda. Pannis rubeis vel cendatis feu viridibus aut virgatis tunicis ve! fuper tunicis fic apertis, quod oftendant latera, fic ftriâis quod femoralia demonftrent, necnon manicis'vel fotularibus confutitiis vel roftratis, antifrigits piftis, pileis ferico fuperornatis, fibulis aut corrigiis auri vel argenti ornatum habentibus, centuriis fericis quoque deauratis ve! coloris varii, frenis, pe&oralibus, calcaribus deauratis, vel aliam fuperfluitatem gerentibus Dnon utantur. Nullus in facerdotio vel peribnatu conflirutus, cappara manicatam gerat, nifi jufta caufa timoris exegerit habitu transformari ad divinum officium. Inter ecdefiam cappam manicatam nullus clericus gerat. Sententiam fanguinis nullus clericus didet aut proferat, nec litteras didet feribat pro vindifta fanguinis deftinandis, nec vindiciam fanguinis exerceat, vel ubi exerceatur interfit. In ecdefiis, civitatibus, villis, vel ardeis * clerici cultellos acutos vd arma portare non prefumant, nifi forte ob defenfionem proprii corporis jufli caufa timoris. Si quis autem contra hanc conftitutionem venire przfumpkrit, fi bénéficiâtes fuerit, fufpendatur ab omnibus beneficiis, fic E cum ad emendationem venerit, tanto tempore poftmodutn eorumdem perceptione beneficiorum careat, quanto in ifta contumacia permanere pnefiunferit. Si vero beneficiatus non fuerit, ab introitu ecdefia fufpendatur.

Diteiiter aitarie ecclffie nuatde tencMtttr t & Corptu Cbrifli.

18. Pmxipimus, ut ecclefiae, fle omnia oratoria, vafa divini minifterii, pali* altaris, corporalia, flt veftimenta miniftrorum munda fle nitida confervemur. Chrifina, oleum fit eucha-

* ire i».

chariftia caute ferventur, clavibus adhibitis, A necnon & altare confecratum diligenti fervetur cautela » ne "d a'iquod przdiâorum manus temeraria fc extendat pro aliquibus nefariis exercendis. Sacra quoque cuchariftia ad infirmos cum campana & lumine honorifice deportetur, £t in fingulis 0Û0 diebus renovetur.

Contra illos qui contrahunt matrimonia m gradu probiéito, txl clandcftma.

xg. Diftricle przcipimus per omnes ecclefia* in prrcipuis folemnicatibusexcommuoicatospublice denuntiari omnes illos, qui in gradu prohibito contrahere matrimonia przfumferlnt ; B qui vero matrimonia feu contubernia contraxerint, nifi infra annum difpenfattonem obtinuerint, ex tunc excommunicationis fententia fe noverint innodatos. Interim autem a carnali cofdem copula przcipimus abftinere. Qui vero clandeftina contraxerunt matrimonia, tamquam excoinmunicati ab ommbusevitentur, & donec dc lcgum.tate pcrionalitcr ecclefir conlliterit, ab invicem ieparentur.

Dt degradatlons clericorum.

30. Nec clerici in opprobrium & odium ecclefix ca crimina impune comminant, pro quibus laici pœnam incurrerent capitalem ; prz-C cip:mus ut clericus qui furto, vel crimine falli, rapina, homicidio, raptu mulierum, incudendo fallam monetam, vel in aliis criminibus quz capitalem pœnam merentur, publice luerit drprehenfus, a tuis ordinibus perpetuo degradetur ; fi iubdtaconus it infra, ab uno epifeopo, G diaconus a tribusepifeopis, fifacerdos in C ncilio provinciali, vel autem habito numero canonico epilcoporum, 'quatenus qui eccleliaflica libertate tam flsgnio fe abutitur, clericali privilegio fit privatus.

31. Diftriôe przcipimus, quatenus in omnibus ecckGis parochialibus, in quibus infra terminum a jure przfixum, ab illis ad quos pertment, dirrceh.no non fuit clericus przfcnia-D tus ad curam animarum, ipfe dirrecfanus in ecclefiam eamdemclericum inftnuar, ncc ipfam' parochiam ulterius viduam remanere permittar.

Dc co qui vendit Cbrlftlanum SUtrae vlt.

31. Statuimus, ut quicumque de cetero Chriftianum vel Chnftianam vendiderit Sarrecens, ipfo i.'Λo iït excommunicatus, nec poilu abiolutionis ienteotiam obtinere fine suâoritatc apoftolica ledis.

Menaebus vtl canonici rcgnlaret citram Mimarum non exerceant <n ecclefia jaculari

33. Infabe-nus diftnàtus ne quis monachuj in ecclefia læu.laii curam animarum excitare przlumat. Hoc ipfum pa.i diftridione canonicis regulat.'bus inhibemus, nifi cx indulgentia ledis apoftobez dcmonftrarc valeant hoc libi tuifte commiiTuoi «

(hti obligant pelfonatum vel dignitatem,

34. In ecclefiis cathcdralibus & regularibus diftridius inhibemus, nc aliquis pcribnMum vel dignitatem luam, ficut de jure non poreft, ita nec de fado pro aliqua fumma pecuniae przlumat aliquatenus obligare ; decerncn'e» ipiam obligationem non tenere : hanc pcenam tranfgrcftoribus infligentes, ut quicumque contra hanc conftitutiooem venire prxlumfcrit, ipfo fafto ab omni officio & beneficio, donec ab apoftolica fiede veniam impetraverit, fit fufpenlu*.

35. Quia in pleriiquc partibus cenfura ecclefiaftica enervatur, & cccleGafticz difciplitua ieventas contemnitur a quibufdam, ftatuimus przfenti» approbatione concilii, quod fi quis clerici», proprio exigente deliûo, fuerit ab epifeopo vel mctropolitano fuo excommunicanonis fententia innodatus, & per sanum in ipfius laqueo damnabiliter przfumpferit ex certa fcientia permanere, ineligibilis perpetuo flat : ita quod numquatn aliquam ecclefiafticam dignitatem valeat adipifei. Si- vero laicus fuerit, quamdiu perftiterit in excommunicatione, numquatn «d adus legitimos admittatur, fic fi curia ipfum vellet admittere, ipfum non admittere per cenfuram ecclefiafticam ab epiicopo arceatur : nihilominus ftatuentes, ut û quis clericus litteras fui epifeopi aut metropolitan! maluiofe recipere contenaient, cx ipfius culpa contemtus ab officio fufpenfum fic noverit ipfo jure- In hoc autem juri noluimusepifcopolum in aliquo derogari,

36. Item, quoniam nonnulli in ecckfiis cathedrabbus & aliis conventicula illicita przfumunt contrahere, contra jura facramentis & paftionibus fe ad invicem colligentes, ut ratione majoris numeri in ecclefia beneficium valeant obtinere, & confpiratione* contrarias zquiiati tam contra focios, quam contra majorem fuum temere facientes, propter quod ecclcfiz Dei grave imminet detrimentum, facro approbante concilio, ftatuimus regimine utentes officii paftoralis, ut morbo hujufmodi utiliter fucurratur, quod quicunque talia fecerit, ufque ad xx. dies, ex quo notitia conftitutionis ad eum pervenerit, vinculum colligationis diflolvat; alioquin fi in malitia fuar perfcverare przfumferit, ipfo fafto, tufpenfionil fenientiam fc noverit incurrifle. Item cumaliqui quzreates quz fua funt, non quz Jefu Chrifti, cum beneficia ecclefiaftica vacant, focios fibi attrahunt, fit pa&ionibus illicitis eoa fibi alligant, ut propter majorem numerum pravitati*, obtinere valeant quz intendunt, in offeofam Dei & fcandalum populi Chriftiani, ut proprie ambitioni damnabiliter fatisfaciant Ideo ftatuimus i facro concilio approbante, quod quicumque de cetero talia prrfumfcrir attentare, omnino beneficio careat fic obtento ita quod numquatn in eadem ecclefia beneficium valeat adipiici.

37. Item, dominis faeerdotibus ne aliquid E exigant ante benedictionem nuptialem, nec ante fepulturam, five pro matrimonio celebrando, fed celebratis nuptiis, exigant quod confuetum eft, fioeceife fit, mortuarium, quia plus licite poftiint facere, vd ante coniuetudinem tolerare.

De tempore nnptiarla».

37. Item, dominis faeerdotibus, ne faciant nuptias ab Adventu Domini ufque ad felium S- Hilarii, & ex tunc fiant uique ad feptimanam lcpiuagcbmz, & cx tunc ceflent ufque ad

C^ad Dominicam de Qnfi modo. Et « tuncAvifo, quod prim., Dominica Adventus, qux-

AM» -ulque «d Dominicam de t'acrm Acead/rar». inducit prohibitionem. mrelltetur prohibita ANNO.

..m fen' continue per tres feptimanss ufque ad Dominicam de Trinitate: ft tuoc celebrent nique ad Dominicam de Adventu, hoc pro- nem nuptiarum, intdligatur conctffum. & fic dc aliis,

ANNO CHRISTI HXVCtO. — ANNO CHRISTI

IN SEQUENTES INTERROGATIONES

COLLECTORIS PRÆFATIO.

*ÆVO Carols Magni; quo epoeba eft tccleflefticà dtfelplma reftitutu, ccgpermt epifeopl nedum m admi^ftratiore Jacr-wntfvrMW fmdliori, fed & in jollscita gubernandi vigilantia, manent ful fartes Maws diligentius implere. Inter extera ad id adjumenta snftituta funt dsacefis tionti facro, «xs/ epifeopi olim quidem ab Initio per ft plerumque obibant; dein vtn arebitaconoi feu decanos m portem cnr< illius adjciverunt. Diatcefim ita circumeuntibus epifeopis id erat potiffimum /ludii ut de moribus Inquirerent fubditorum: que /ingidis In locis incrrviffent vitia: quis vigor effet dlfeiplive. Omnia vero poftquam exploraverant, tum vel ad fedem fuam rtvcrfi, Jynodos diocefanas babebont; Vel od totius provincia concilium rem deferentes cum /ocils tpifeopis five derme in commune confuiebaut de remediis, qua vulgaribus velati morbis medendis aptifftma fort arbitrabantur. Eo tendere credo ir.terrogatioues bafce ex Burcbarda lib. i. cap. 94. acceptas; non allo cmfilto buc translatas, njfi quod In fynadorum fcopum referrentur, & ex fynodicis canonibus condita effent. Earum atas, fi ex autbore unde petuntur exploranda effet, fsauli X. exitum vd *1. exordium mm excederet. Verum Burcbardns pro m<nre fibi familiari t vetuftis conciliorum canonibus filos trauftulit m fuum codicem, méditent veterem difciplinam atate ccllapfam reftituerc; quare m illis eluentes mons cave credas ipfam effe foculi X. vel XI. eccilifafticam confuctudinens. Abftinsntia a fanguine & fuffocato five a potu laticis In quo mu> vel muftella cafu aliquo dimerfa. peruffent, ante ferculum X. profelto ceffaverat; quanquam bic praciptuntur tamquam difciplina caput neceffarium. Utrumquc vero boc accepit Burebardus ex Beda peenitmtiali cop. XIV. Nibil ibi quidem de fuffbeato five morticino, fi vulgata Itflio attendatur fed vitium impfiffe credo In If Jud: qui fraudatum comedit; emendandum ratus Ite: Qui fuflocatum comedit; ut ex interngatiombxs mftns illud Bedn exprimentibus difeimus. Ceterum difciplina capita multa bic apparent optima, ut de counubils vetitis inter propmquos, cnm filia baptifmi, iteut cum filia quam quis teDuit ante epifeopum, nempe cum filia confirmationis. De vacatione ab ope-ibus fervihbus dominicis frftifque per mmum diebus bebentur egregia. Jejunia per conum rmmifi quadragfimute, quatuor temporum, litaniarum majorum & rogationum; five quod forte epifcopus ad malum aliquod avertendum indixerit, recenfentur. Catera ex ipfa lucubratmu repetas, quam bic «do, hett jam dudum m Burcbsrdo vulgatam, cnm rditum Burtberdi opus rariffimum ft; MSS. autem ejut codicci licet nm adeo infrsqmntes, paucis tamen fint obvil. Ego in defeltu escclfi codicis, quo certo, marjsfcnpto veteri, do quo in prafationo dixi, ufus ficm.*

INTERROGATIO EPISCOPI AUT EJUS MISSI

I.

EST in hac parcechia bomicidi, qui haaiioem eut ipontanea voluntate, aut cupiditatis, aut rapacitatis canfs; aut cafu aut nolens. aut coadus, aut pro vindifta parentum, aut *tn bello*, (a) aut juflii Domini, aut proptium ferrum occiderit?

·*) Bad* de *^ei P** ate*·

II.

Eft aliquis patricida, aut fratricida qui patrem, mr.trcxn,fratrem, forarem, avunculum, aut aliquod parentum interfecerit?

III.

Eft aliquis, qui presbyterum, aut diaconum, aut aliquem clericorum occiderit, vel aliquo membio detruncaverit?

IV.

Eft aliquis, vel aliqua, qui infantem proprium opprefterit, vel veftimentorum pondere fiiflbcaverit- Et ft hoc faftum eft ante baptizatum, aut poft baprizatum, aut fi infans infirmatus per negligentiam parentis abfque haptifmo obierit?

V.

Eft aliquis, vel aliqua, qui alterius partum excufterit, vel ipfa fcemina propria vbluntate fuum partum, vel conceptum cxcuflerit, & abortum fecerit?

VI.

Eft aliqua femina, que in fornicatione concipiens, timens ne manifeftaretur, infantem proprium aut in aquam projecerit, Sut mterram occultaverit quod morbi (manu antiqua morvi) dicuntur'

VII.

Eft aliquis, qui uxorem fuam abfque lege, aut certa probatione interfecerit.?

VIII.

Eft aliqua fiemina, qux vftym fuum vd aliquem hominem per herbas venenatas, vel mortiferas potiones interfecerit? vel aliam hoc lacera docuit?

IX.

Eft aliquis, vel aliqua, qui hoc fecerit, vel aliquem facere docuerit, ut vir non poflit generare, aut fomina concipere?

X.

Eft aliquis, qui proprium fervum extra Judicem occiderit, ft aliqua fcemina, qux ancillam propriam necaverit furore adi inflammata ∧

XI.

Eft aliquis, qui Diabolo impellente femetipfum occiderit'

XII.

Eft aliquis, qui in bello publico homines vulneraverit, & nefeit fi de ilio vulnere aliquis perierit; ft fi elicui imputatur quod ho minem *occiderit* t *ft* ipfe hoc denegaverit?

ANNO CHRISTI laorto

XIII.

• Eft aliquis, qui in confilio fuerit ut homo interficeretur, Ac ooo foir in **fafto**, Ac tamen per ejus cn/dlinm f Ac hortationem interfcftus eft?

X I v.

Eft aliquis, qui truncationes manuum . pedum. lingux, Ac tcfticulorum fecerit, Ac oculos alterius eruerit?

X V.

Eft aliquis conjugatus, qui cum alterius uxote adulterium perpetraverit, sel uxor cum alterius viro?

XVI.

~~Eft aliquis, uxorem habens~~, , qui ~~concubi~~nam fimui habuerit ancillam proptiam, aut aliam feminam?

XVII.

Eft aliquis, qui uxorem legitimam dimiferit, Ac alteri fe conjunxerit, Ac aliam tu con jugium acceperit?

XVIII.

Eft aliqua **mulier**, qu® virum proprium dimiferit, Ac alteri fe conjunxerit? funt aliqui interveniente repudio, qui ab invicem fine ftparati Ac fic maneant?

X I x.

Eft aliquis, qui abfque confenfu uxoris, derclido legitimo conjugio in mouafterium intraverit >

X X.

Eft aliquis , qui fuam conjugem quamvis culpabilem, fine epifeopi judicio reliquerit?

Eft aliqua mulier qux con (forte non) fuo viro fornicata fuerit?

XXII.

Eft aliquis uxore carens, qui cum alterius conjuge fornicatus fuerit; aut fi qua mulier non habens virum cum alterius marito?

XXIII.

Eft aliquis non habens uxorem, qui cum **femina**, qu® virum non habet fornicatus fuerit?

XXIV.

Eft aliqua **laica**, quae mœchata fuerit cum adolescente?

XXV.

El aliquis qui defponfatam puellam non duxerit, & fidem fponfaliorum fregerit?

XXVI.

Eft aliquis, qui quatneumque fœminam virginem , aut vidram *fer* raptum traxerit Ac iociaverit fibi in matrimonio ; Ac fi aliqui funt , qui hoc confentientes , Ac adjuvantes fuerint.

XXVII.

Eft aliquis, qui cum Jud»a, vel fi Judxus, vcl Paganus cum aliqua Chriftiana moechatus fuerit.

XXVIII.

Eft aliquis, qui fanâimonialem vcl viduam Deo (aeratam rapuerit, Ac in conjugium fumpierit, vel ipfis confentientibus cum eis fornicatus fuerit.

XXIX.

Eft aliquis, qui vivente Marito conjugem ipfius adulterafie accufatur, Ac ei in proximo defundo camdem fumpfifle dinofeitur.

XXX.

Eft aliqua mulier, qu® dicat quoniam vir ijtff-non poflit cum ea coire, Acoo hanc cauLiamalifcidium quxrit; & alium virum velit *kccifac.*

.i«uh· ANNO CHRISTI Irano

XXXI.

Eft aliquis, qui cum matre fpiriraali m®chacus **fuerit**, vcl earn in matrimonium acceperit, fimiliter, qui cum filiola, qmm e *It-em* Fonce fufeeperit , aut ante Epifeopum tenuit?

XXXII.

Eft aliquis, qui propinquam fuam, & con* fanguineam in matrimonium accepit, aut cum ea fornicatus eft.

XXXIII.

Eft aliquis, qui irrationabiliter, ideft contra naturam, cum mafculis, & mutis mifceatur Banimalibus,

XXXIV.

Eft aliqua mulier, nux lenocinium fecerit?

XXXV.

Eft aliquis, qui in fuadomoconfentiat cum propriis ancillis, vcl genitialibus fuis adulteria perpetrari.

XXXVI.

Interrogandum fi aliquis **fur**, aut factilegu.'. fit in eadem plebe, qtu Ecclefias Dei fregerit vcl de Ecclefia aliqua furatus **fit**, aut poblice rapuerit, vel latenter fubripuerit, aut fi aliquis rapax, Ac raptor, Ac damnator Ecclefi® Det eft.

XXXVII.

Interrogandum fi aliquis perjurus **fit**, aut fciens, Ac pro cupiditate terrena perjuraver**it**, Ac fi neiciens, aut coaftus vifu lenioris, aut pro membris, aut vita redimenda, aut fi quis fcienter non folum perjuraverit, fed etiam alios in perjurium duxerit.

XXXVIII.

Interrogandum fi aliquis fcienfer contM aliquem falfura teflimonium protulerit , Ac quale damnum aliquis per hanc teftificatiotwm habuerit?

XXXIX.

Interrogandum fi aliquis hominem liberum, aut fervum alterius, aut peregrinum , aut ad^ventitium furatus fuerit, aut eum blandiendo M feduxerit, aut fi aliquis Judxo, vel Pagano Chriftianum mancipium vendiderit, aut fi ipfi Judri Chriftiana mancipia in fuo (ervitio habeant, vcl vendant?

X L.

Interrogandum fi aliquis fit Magus, Ario* lus, aut incantator, divinus, aut fortilegus; vcl fi aliquis vota ad arbores, vel ad fontes, vel ad lapides faciat, aut ibi candelam, feu quodlibet munus deferar, vel ut ibi quoddam numen fit quod bonum, aut malum poflit inferre?

X L I.

Pericrutanduin fi aliquis Subulcus, vel Bu* bulcus, five venator vel eundi alii hujufmodi diabolica carmina dicant fuper panem , aut fuper herbas, aut fuper quaedam nefaria ligamenta , Ac hxc aut in arborem abftondac, aut in bivio, aut in trivio **projiciat**, ut fiu animalia liberet a pcftc, Ac clade, Ac alterius perdat.

X L I I.

Perquirendum fi aliqua fœmina **fit**, qu® per quasdam maleficia, Ac incantationes mmtes hominum (e immutare pofle dicat, id **eft**, ut de odio io amorem, aut de amore in odium eonverrat, ut bona hominum aut damnet, aut fobripiat. Et fi aliqua eft, qu® fe dicat

dicat eum Damoaum turba in fimilitudine ·mulierum transformata cenis ooâibus equitare fuper quaidam beftias, & in eorum confortio admuncratam efle.

X L I I I.

Interrogandum ii aliquis fanguinetn, morticinum, aut dilaceratum a beflia comederit.

X L I V.

Eft aliquis, qui juravit quod Deo contrarium eft ut Fratri oumquam reconcilietur, quod eft peccatum ufque ad mortem.

X L V.

Eft aliquis, qui bibit de limiore, ia quo Muflela, vel mus, five aliquod immundum animal injeâum eft.

X L V I.

Eft aliquis, qui Jejunium Quadragefimale, vel quatuor temporum, five Litanie majores, vel rogationum, five indidum ab Epifcopo jejunium pro quacumque plaga non obfervaverit.

X L V I I.

Eft aliquis, qui bibit, aut manducavit, aut portavit fuper (e quo exiftimaverat fe Dei judicium pervertere pofle.

X L V I I I.

Eft aliquis, qui Kal. Januarii aliquem fecerat, quod a Paganis inventum eft, & dies obfervavit, dt Lunam, & Monies, & horum effeftiva potentia aliquem fperaverat in melius, aut in deterius pofle converti.

X L 1 X.

Eft aliquis quodeumque opus inchoans, qui aliquid dixerat, aut quacumque magica arte aliud fecit, nifi ut Apoftolus docet omnia in nomine Domini facienda. Nenue enim Demones in noftrum adjutorium debemus invocare, fed Deum.

In colieâione fimiliter herbarum medicinalium fymbolum, & orationem Dominicalcm dicem oportet, fic nihil aliud.

L

Quxrendum etiam fi mulieres in lanificiis fuis vd tn ordiendi* tel's aliquid dicant, aut obfervent nifi ut fupra diâum cft omnia in nomme Domini.

L L

Eft aliquis, qui oblationes, vd eleemofynas parentum defunâorum injufte retineat.

Eft aliquis, qui fupra mortuum nofturnis horis carmina Diabolica cantaret, 6t biberer, 6c manducaret ibi, quafi dc ejus morte gratularetur. Erii alibi mortui in vigiliis noftumts, nifi in Ecclefia cuftodiantur.

L I I I.

Eft aliquis, qui non communicet vd tribus temporibus in anno, ideft in Pafcha, Pentecoften, & Natale Domini, nifi pro mortiferis criminibus & Epifeopi, vel Sacerdotum tudicio 3 comunione non fuerit remotus.

L I V.

Eft aliquis, qui in die Dominica, vel in praecipuis feftivitatibus quidquam operis faciat, & fi ad Matutinas, & ad Mittam, & ad Vefperas impretermifle omnes currant. ,

L V.

Eft aliquis excommunicatur, nui pro nihilo duxerit excommunicationem, fit (i aliquis cum excommunicato communicaverit.

L V I.

Eft aliquis, qui modum poenitentias fibi injunftum non cuftodicrit.

A Eft aliquis, qui patrem, aut matrem iuhonoraverat, aut percufterat, aut malcdixerat?

L V I L

Eft aliquis, qui vomitum poft Euchariftiam acceptam per ebrietatem fecerat?

L V I 1 I.

Eft aliquis, qui fuam decimationem Deo, & fanftis eius detraxerat?

LIX.

Eft aliquis qui tam perverfus, & Deo alienus fit, ut faltem Dominica die ad Ecclefiam non venerit?

L X.

Si Porcarii, fit alii paftores Dominica «lie 8 ad Eccclefiam non veniant, & Mittam non audiant fimiliter in aliis feftivitatibus.

L X I.

Eft aliquis, qui ad Confcflionem non veniret, vel una vice in anno, ideft in capirc Quadragcfimac, & poenitentiam pro peccatis fuis non fufeiperet?

Eft aliquis, qui affiduam ebrietatem feâatur Apoftolo dicente; *mm rbriqfi regwm Dei pqfidebxnt.*

L X I I.

Eft aliquis, qui contempto fuo presbytero, in aliam parochiam ire: ad ecclefiam dt ibi communicaretur, & fuam decimam daret?

L X I I Ï.

Inquirendum dc mendicis, qui per patrias difcurrunr, & fi unufquiique pauperem dc familia fua pafcat.

L X I V.

Interrogandum fi in unaquaque plebe Decani funt per villas conftituti viri veraces, & Dominum timentes, qui cunftos admoneant ut ad Ecclefiam pergant ad matutinas miftas, & ad Vefperam, & nihil operis io diebus feftis faciant, dt fi horum quifquam tranfgreffus fuerit ftatim presbytero annuntient, fimiliter de luxuria, & omni opere pravo.

L X V.

Eft aliquis, qui baodum Epifeopi, aut presbyteri fui excommunicationem parvipendens pro nihilo duxerit.

L X V I.

Perquirendum fi Parochiani presbytero fiio debitum fuum impendant, aut fi eft aliquis qui cum verbo, vel pafto inhonoret, & ejus monira fpernet.

LXVII.

Eft aliquis qui peregrino, aut Viatori hofpitium contradixerit.

L X V I I I.

Inquirendum eft quas feftivitates colant.

L X I X.

Interrogandum fi patrini filiis fuis fytnbolum, & Orationem Dominicam infinuant, aut g mfinuari faciunt.

L X X.

Perquirendum fi quatuor, aut quinque, vel plurts interfecerint homines.

L X X. I.

Eft aliquis, qui contradicat Epifcopo, aut ejus miniftris? Ne coloni, aut fervi pro committis criminibus virgis nudi caedantur?

L X X I I.

Inquirendum fi aliquis peregrinum, qui dc fua patria propter Paganorum inieftationem, vel perfecutionem fugit, hac de caufa quia in domo ejus manfit, fit diebus, aut annis loco mercenarii illi fervivit pro proprio fervo illum veli:

velit habere, & vendere, aut date alicui prx- A
fumat?

ANNO CHRISTI

LXXIII.

Eft aliquis, qui injufla menfura fuam an* nonam, aut vinum vendat, cum Dominus dicat, *fit iibi medim fi <tqu*i ftx-itrim.*

LXXIV.

Denuntiandum etiam quam magnum piaculum fit ufiiras exigere, & de alieno fœnore velle diteicere, & quod facri Canones tales ab Ecclefia ejici praecipiant.

LXXV.

Eft aliquis, qui propter cupiditatem Judaeum, atque Paganum interfecerit?

Eli aliquis in(iniens qui aliquem hominem B occiderit

LXXVI

Eft aliquis, qui, cum arborem (occiderit, & dum operi neceflario infifteret aliquis fubtus arborem deveniens impiovifc opprimere-tur?

LXXVII.

Eii aliquis, qui conjurationes, & confpiratioucs ieclarctur?

LXXVIII.

Eft aliquis, qui ecclefiam, autQericnm fa-<ig.,« c"Xn

LXXIX.

Inquirendum de profugis, dc perfidis Clericis, & Laicis.

LXXX.

Percontandum de confratribus, & Fraterni, tuum iocietatibus qui aliter in Parochiis agantur.

LXXXI.

Interrogandum fi cantica turpia, & rifiun moventia aliquis circa Ecclefiam cantare prrefumat.

LXXXII.

Perquirendum fi aliquis Ecclefiam intrans fabulis vacare confucvit, & non diligenter aufcultare divina eloquia, & fi antequam Mifia finiatur de Ecclefia exierit.

LXXXIII.

Interrogandum fi oblationem, ideft panem, & vinum viri, & foemina ad Miflas offerant, etfi non viri conjuges offerant pro fe, (uiique omnibus ut in Canone continetur.

<f«S CONCILIUM IN DANIA

fuo Episcoporum jfcu hit it p

Celebratum anno Domini MCCLVII.

Ex A^xlndri 7F. tpift. 674. lit. III. txcrrptunf «fi etyu editu»» Odorico Rayn»lda.

Dtn.eboc

ccclefia Daciana*adeo gravi perfecu-V-i tion- f-1 exP°^,a tyrannorum, quod epifcopts, qui fe pro domo Dei murum objiciunt defenfionis, etiam m prafentia domini regis m ipforum pertonas non verentur minas injuriofas mfeire, qux fatis probabiliter funt timendae. cum clerus fxcularis defenfione videatur carere penitus potcftjtis, ac illorum fuper bia a metu regio libera & fecura, in malum petiit afeendete, quantum velit, fanxit praden. tis concilii authoritate

I.

Ut quicumque epifeoporum infra terminos regni Dacia; mala captione, de mandato domini regis, fi.e ejus coonivrntia, ve) confentu, vel abcujus nobilis qui manet infra fines prrdi&i regni, captus luerit, vel membrum amikrit, aut atrocem injuriam m perfonafua pafius luerit, ipfo lafto, dummodo probabiliter piælurr.i pofbt hoc de voluntate domini &eg>s piocelhlfe, ac dubium non fit ipfum hoc laciliter corugere pote, in toto regno Divina fint officia interdifta.

II.

Si vero aliquod praedictorum alicui epifeoporum illorum * fuerit per aliquem potentem, qui manet extra regnum Daciae, & ex conjeâuris conjici aliquo modo, hoc ex regis, vel principum, five nobilium regni Daciæ confilio provenite, eo ipfo ejufdem epifeopi diœcefis a celebratione myfteriorum filcat Divinorum.

III.

Et fi rex admonitus per duos epifeopos, vel quofeumque clericos fuæ diocefis, diftulcrit, vel non curaverit taliter hefo infra menfem juftitiam exhibere: regnum ipfum ufque ad condignam fatisfa&ionem habeatur a Divinis hilpenfum.

IV.

E Prohibemus etiam fub excommunicationis pcena, ne aliquis presbyter, feu capellanus altcujus nobilis, durantibus praediâorum interdictorum (entendis, ipfis nobilibus prstfentibus, aut aliquo alio, in curiis diftormn nobilium, vel alias publice, vel private, Divina celebrate prziumat. quod qui fecerit, feiat le excommunicationis fententiam incutite

CON

amOTi<aBfiwiswMiaetwgwsviw>w3XBW3WM<wiww«0'»B<s» Æ;,

CONCILIUM LANCICIENSE,

CONTRA BOLISLAVM SILBSIA DOCBM,

Qui epifeopum Wratislavienfem, & presbyteros duos, captos in carcerem conjecerat,

A Ftdtoat Gneænfi epifeopo celobratttm anno MFCU'11.

HUJnJ argumentant finodi enarrat Marttmu A *Cromernl, lib.* ix. *de origine & gtflit Pohnormn* I Boleslaus, *inquit,* Calvus , Silefiz dux, cum dolore amilTz Glogovise percitus , tum bello fuperiorc exhauftus, ut iram fimul & cupiditatem luam expleret, facinus aggreffiis eft impium & facrilegum. In epifeopum enim Wratislavienfem Thomam, templum Gorcenfe dedicantem, & Bogufalum przpofitum, & Heccardum canonicum, cum Theutonibus fatellitibus fuis manus injecit, captofque ad fubuculain ufque expoliavit, fit in arcem Wlai, atque inde Legniciam deportavit. Pofcebat autem eos decem millia marearum r ^uz cum non darent, conjecit eos in tetrum carcerem, coniiridos pedibus. Qua re cognita Fulco archiep. Gneznanfu, Leniciam fynodum convocavit, ac de fynodi lententia Boleslaum Calvum diris devovit : Wratislavienfi vero omni dtocefi facris interdixit. Deinde cum nihilo magis dimitteret captos Boleslaus, pontificem max. Alexandrum quartum certiorem ea de re fecit: & quid porro fieriopotteret, rogavit. Relcripfit ille archiepifcopo, nt Poloniam omnem ad arms contra Boleslaum fumenda crucis praedicatione una cum ceteris epifcopis concitaret. In eandem fententiam Magdcburgenfi quoque archiepifcopo de concitandis Germanis fcripfit. Sed interim Thomas *pertxlm* diri carceris, duobus millibus marrarum, & commutatione decimarum manipularium in pecuniarias per totam dicecefim fuam, una cum praepofito canonico fe redemit .

Eadem fere Matthias Michovlenfis chronic. Polon. Ub. m. cap· xLvni.

<09» «O «68· ·δ8H88H§> «68· «68· 8·

** LONDINENSE CONCILIUM PROVINCIALE

An. Ex *iit ' pro.

PRO Iccl Isla Ancl Icanæ nbcocIls TRACTANDIS,

Anno nyy. habitum.

Ex JHattk Parif. In frtnc «a. & Ann. Barton pag. j8i.

Fx Suppi. Maati t. U.

HOc armo Bonifacius archiepifcopus Cantuar. C epifeopos & archidiaconoa provinciae fuz convocavit ad fubveniendum ecclefiz a papa& rege fere oppreftr. M. Parif. ita de hoc loquitur: " Diebus fub eifdem archiepifcopus Cantuar. Bonifacius convocavit epifeopos & archidiaconos proviociz fuz , ut invoeata devote Spiritus San&i gratia, ecclefiz jam vacillantis Anglicane, quz novis oppreffionibus modernis annis foiito gravioribus A intolerabilioribusopprimitur, flatui fubvenirent, communiter con- Θ traitantes.

Mandatnm arcbiepifcopl Cant, pro fynodo.
Ex Annal. Burton p. 3S1.

" Adam Eyton. officialis archidiaconi Staffordiz, diledo fibi in Chrifto dêcano de Thamwooth & Tothesbiri falutem in Domino. Mandatum venerabilis patiis domini Coventrenfis & Lichefeldenfis epifcopi fufeepi in hzc verba: Viro venerabili archidiacono Staffordiz vel E ejus officiali, magifter J. deAttleberg, officialis venerabilis patris Coventrenfis fit Lichefcldenfis epifcopi , falutem Mandatum domini Cantuar. archiepilcopi fufeepimus in hzc verba :

Bonifacius, mtferatione divina Cantuar. archiepifcopus, totius Anglic primas, dilefto fibi in Chrifto officiali Conventrenfis & Lichcfeldenfis diOKcfis, falutem, gratiam, & benedirtionem. Cum neceffitas immineat, & utilitas perfuadear, quod nos & venerabiles patres fuffraganei noftri una cum aliis przlatis Cantuar. provincia; de communibus negotiis Anglicanz ecclefiz trartaturi convenire debeamds , diferetioni vaftrz mandamus, in virtute ohedientiz firmiter injungentes, quatenus in ortavis affumptionis beate Marie, omni occaGone & dilatione poftpofitis, Londoniis perionaliter interiitis , ad trartandum nobifenm una cum coepilcopis noftris de negotiis fupradirtis. Nihilominus citetis decanum Lichefeldenfis & priorem Coventrenfis cathedralium ecclcfiarum , necnon abbates dc alios priores, qui non fubfunt .abbatibus ; archidiaconos Lichefeldenfis & Coventrenfis dicrc. in virtute obedientix przcipiendo, ut prasdirti decanus, & prior dirtarum cathedralium ecclcfiarum, abbates, & alii priores cum literis procuratoriis nomine congregationum fuarum confertis, ac didi archidiaconi cura literis fimiiibus fartis ex parte eleniorum, qui fubfunt eifdem, fuper ratificaiione eorum, quz opitulante Domino ad honorem Dei, 6i commodum przdidz ecclefiz inter nos communiter trartabuntur, omnibus aliis prztermiffis, didis dic & Joco pertonaliter debeant mtcrefle. Dat. apud Otteford, &c. Exemptos vero ad dirtos dicxn & locum fimihter convocet. Hu-

fcÿ- ANNO »M.Sri

Hujus igitur auâoritate mandati vobis mandamus, quatenus przdidum mandatum domini Cantuarienfis archiepilcopi in archidiaconatu vc,lro diligenter fle efficaciter exequamini. Dat. die dominica jrroxima ante feftum beati Jacobi apoftoli, anno fupradidd. "

*Ce*f» ctcpefit» per daeeûutiee Beeelfecilme, Cmteerienftne ercbiepi/cepiu*, de cofroecetia* fcette fuper flet» teeltfi» Anglice»» I» neelctu rc~fermend».*

" Cum m ultima convocatione de communi confenfu fit voluntate pariatorum fle cleri Londoniis pratentium, fle procuratorumabfenttum, pblata effet domino regi quodam certa iumma pecunie, fcilicet lii. M. lib. argenti, fub ccr- B tis conditionibus, ut omnes exaâiooes , quas ** Gratias " vocant, a domino papa domino regi conceffz, fit per magiftrum Ruftandum publicatc, omnino ceffent. flt talia infuturum... dt ecclefia Anglicans per dominum regem fuis penitus relevetur, ut przlati abfentes oblationem prcdiftam duxerint acceptandam ; dc rex refpondiffet fuper his fe velle deliberare ufque in reditu nuntiorum fuorum, quos ad Franciam miferat, qui jam noviter redierunt; deliberandum eft a clero, an expediat mittere ad dominum regem , ad audiendum refponfum fuum , an velit accipere didam oblationem *ei non.

Item, an expediat, ut confeftim mittatur C ad curiam fedis apoftolic* fuper compofitionc praelocuta, per oblationem didst pecunia confirmanda, vel alia ineuda ad utilitatem ecclefix Anglicans ; ve! talis miflio nuntiorum fit differenda ufque in adventum refponfionis domini regis fuper premiffis.

Item, qualiter poflet provideri libertatibus ecclefiz, fle perfonis ecclefiafticis fuper oppreffionibus indebitis, quibus per fzculares judices multipliciter aggravatur, ficut in articulis talium gravaminum plenius continetur.

Item, cum dominus rex prohibuerit pariatis ecclefir fub forisfadura omnium terrarum tuarum, quas de eo tenent, ne venirent ad hujufmodl convocationem, auâoritate domini ar- D chiepifcopi fariam, an liceat fle deceat fle expediat tractare in hujufmodi convocatione de negotiis ecclefir a praelatis vel potius, quodabfit, prohibitioni regiz parere, przfcrtim cum dominus archiepifcopus fc offerat ad profequendam caufam ecclefir in permittis, fle in aliis omnibus in propria perfona, fi necettc fuerit, nullifeunque damnis vel expenfis volens parcere, dum tamen fuffraganei fle clerus provinciz fur affiftere velit fibi concorditer in defenfione jurium prrdidorum, inconfiliis fic auxiliis impendendis. "

(Jt remedium aliquod falubre excogitaretur ad tubveniendum calamitatibus, quibus ecclefia per cxaftiones papr fle regis vexabatur, archie- E pifeopus Camuar, concilium hoc fola fua auûoriiate convocavit ; rex Mutem cunftis prelatis fub forisfadura omnium bonorum fuorum prohibuit mandaro vel fummonitioni archiepifcopl morem gerere. Prohibitionis.autera regi» hic fuit tenor:

RcxH. Lincoln, epifcopo , falutem. Cum pro exercitu noftro, cum quo tendimus ad partes Ceftriz, contra Vf'allcnfes inimicos noftros, vos & omnes alios przlatos fle magnates regni noflri fecerimus firmtnoneri, ad eundum nobucum cum toto Icrvitio fuo, nobis debito. pro defenfione terr« noftnr contra przdiftos Vallenfes; & archiepifcopus Camuar. quandam convocationem epifeoporum fieri fccerit London, in oâav. affumptionis beate Marie, ut audivimus; que quidem convocatio , aut alii traditus, vel' concilia, nobis exiftentibus fle agentibus in exercitu noftro, fieri non debent, eo quod finguli tam prelati quam alii in propriis perfonis venire debeant ad drfenfionem corone fic regni noftri, fle per abientiam eorundem grave nobis, fic tene noftre periculum pof. fet imminere; inhibuimus diftriâc prefato archiepilcopo, ne,didam convocationem faciat, fed convocationem illam , dum fuet imus in exercitu noftro, penitus revocet, & fufpendat; unde fub debito fidelitatis, qua nobis tenemini , fle forisfadura omnium terrarum, fle tenementorum, qu» in regno noftro tenetis, vobis diftrifte prohibemus, ne ad convocationem hujufmodi, dura fuerimus in exercitu* noftro, accedere prsfumatis, fed ad nos verius Walliam pro defenfione noftra fle terrzooftizcontra pnediâos Wallenfes, fine-more difpendio veniatis, fervidum veftrum nobis debitum pertona!iter imperduri, ne pro dcfeftu veftri ex. hereditationem perpetuam patiamur. Telle meipfo apud Wodef. *Ig.* die Julii.

ANNO *

Aft epifeopi dc praelati regiam defpicatui habentes prohibitionem, archtepifeopique mandato affurgentes, in concilio variis de rcbns tradabant.

Ifti articuli funt cooceffi In concilio archiepifeopi.

" Quod In ecclefiis non intrudantur clerici per laicos, fed per fuos ordinarios inflituantur, vel diftituantur.

Item, quod non trahantur in toro feculan, ut refpondeant, quare excommunicaverint.

Item, quare dedicaverim ecclefiam, ve! capellam.

Item, quod non refpondeatur brevi quod dicitur, " Quare non adraifit clericum. "

Item, quod illis, qui fugerint ad ecclefiam pro immuuitate, non denegentur alimenta, nec poftquam regnum abjuraverin , extrahantur a via, nec interficiantur; cum hoc fit tam contra regiam dignitatem, quam contra ecclefia. fticam libertatem.

Item , quod clerici degradat! pro crimine , non priventur poftea bonis mobilibus, ve) immobilibus temporalibus, ne bis puniantur in idem, cum non fint damnati in foro feculari, nec damnari poftint, fle nullus debeat privari mundanis, nifi prius damnatus tuerie in foro fiecullari.

Item fi clerici irretiti de crimine liberentur ecclefias, quod eorum bonis mobilibus feu immobilibus non priventur.

Item , quod dominus rex non Impediat teftamenta eptfcODOTUm, nec extendat manum ad bladum, quod feminaverint, vel ad alia bona epifeoporum defunftorum.

Item quod mortuo aliquo laico fine teftamento, non capiantur bona ipfius in manus dominorum, fed inde fokantur debita ipfius, fle refidua in ufus filionun fisorum, fle proximorum indigentium, fle pro falutc animas de* fundi in pios ufus per ordinarios convertantur, nifi quatenus fuerit domino fuo obligatus. Idem de fervis, ialvis fervitiis fle confuetudinibusdominorum fuorum.

Item, quod damnentur brevia fada fineeoofilio, fle quod dc cattero non fient.

Item,

CS*
ANNO
α.-^Π

Item, quod non capiantur hofpiria *clerico-* A rum leu prxlatorum violenter, quod fit nfolto-ties, fra&s olliis & verberatiscuftodibtfi, con-tr* tibertatem. Ncc caieftx vel equitatytfxcc-defiafticarum perfonarutn ad canandtun res fuas vd commercia capiantur.

Item, quod ccclefiatum prxlati habeant pacifice libertates antiquas,'quibus u£a eft ecclefia ante memoriam hominum. Nec cogantur oflendere quo jure vd vsrranto utantur eifdem, ncc impediantur uti eis.

Item, quod epifeopi, qui habent amerciaments bOminum fuorum ex antiqua confuetudine, feu per chartam regum concefla, petunt ipfa amerciaments eis ipfis ailocari uiKaccarto, ita quod de extero non veniant in fummoni- B tionem .

Item, cum dominus rex mittit per diverfos commitatus inquifitores fuper certis articule, qut dc levi potiunt inquiri, fummoneantur omnes villatx & liberi de comitatu, & illi, qui non venerint, amercientur, aefi edent juftitiasii ad omnia placita.

Item gravatur tam clerus quam populus in hoc, quod cum aliquis fumtnonitus fit ad curiam domini regis ad refpondendum de «liquo placito, per quod debeat attachiari, fi fecerit defaltam, ponetur per validum falvos plegios, & poftmodum per mdiores plegios. Ad primam vel ad fecundam defaltam amerciatur, attachiatur, priufquam comparuerit in curia ,C & hoc contra legem terrx, cum primam fummonitionem pollet defendere, & primamfic fecundam defaltam dedifccie fic falvare in aliis cafibus.

Quantum ad primum articulum, communiter fentimus in cafu primo procedendum. Cum dominus rex diftulerit refponfum fuum fuper oblatione fibi dudum fa&a ufque ad reditum nunciorum fuorum de Francia, qui jam redierunt, videtur boneftum, quod mittatur ad ipfum ad audiendum refponium fuum.

Ad fecundum, de neceffirate oportet quod mittantur confeftim ad curiam Romanam fimplices nuncii, ad reuiteadum impetrationibus pontra ecdefiam Anglicanam · Et poft refpon- D fum domini regii mittantur nuncii celebres fit folennes.

Ad tertium articulum, cum ecclefia Aglicana jam triennio elapfo gravibus *exaâ*ionibus fit concuflionibus fit opprefla, quod per bonorum fuorum direptionem ac indebitamfitbtraâionem ecclefisftic* perfonx nimium fint depreflx, ita quod nec paftoralis officii folicitudo debite valeat adimpleri, fic feorimus, efle refiftendum. Quod, fi contingit clericum vd laicum per poteftatem fccularem de extero bona ecclefiarum diripere, diminuere , vel aliter expilare, fanguinem tellement! pollutum ducendo, principes ecclefix, fuccObres videlicet apoftolo-rum, hujufmodi fscrilegos invaforespuolice excommunicent, fit faciant per diceceles fuas in fingulis ecclefiis poblice fic folcuuiter excommunicari, fit excoaunukatos denuntiari. Infuper Joca fic terne hu/ulmodi invaforam interdi&o ecclefiaftico fuppooantur, in quos ftatuantur alie pcenx facrilegii, antequam abfobtrioois beneficium mereantur. Infuper fautores fic cooperatores re fiefafto, aut confilio pcenis fimilibus fubjiciantur; hoc addito, quodb clerici fuerint, ab officio ecclefiaftico & beneficio ipfo faâo fint fufpenfi. Et fi contingat viros ccdefiaftxcos refiftcntes, ob iftam caufam capiant focarcerari, captoribus *It* detentoribus pone fuperiores fint infiidx. Et loca, ubihu-pifmodi perfona; detinentur, iuterdiâo ecclefiaflico fupponantur.

Item, quia credimus, quod prêter certain feiemiam ledis apoftolicx multa gravamina font impetrata in praejudicium dc ruinam ccckfix Anglicane, dominum papam apoiloliim ---- veruntamen poftpofita appellatione nos prxlati cum clero, nos & bona ooftra protcâioni fedis apoftoiica fubmittentes. Nequaquam vero ambigimus nes & vos de diuturno difti temporis filentio graviter ddiquifle, eo quod credimus efficacius pofle refiftere in prxmiihs.

Item magifter Rufandus in recefu fuo voluit & decrevit, quod ab exeeutionibus gravaminum inchoandis omnino maxime fuperfedeatur, donec nuncii donum regis a curia revertantur Romana.

Quantum *vero* ad refiftcntiam aliarum op-'reflionum contra libertatem ecclcfiafticam , emimus difcuflionem fieri articulorum & gravaminum, & feparationem de eiidem, ulque in his, in quibus diffimulari non poteft fine periculo animarum. Licet vero abfque rerum difertmine, ut in primo cafu contra hujufmodi facrilcgos procedatur in forma pntmiiTa, in fecundo cafu via procedendi provideatur fecundum ordinationem patrum venerabilium epifcoporum.

CaKciliunt ercblepifcvpi If tmile» rpifcsperunt fuptr ertictilir prt/^m a/wd Lundoniti .

Petit perfona ecclcfiaftica decimas coram judice ecclefiaftico. Judicanti & petenti porrigitur regia prohibitio, nomine patroni ecclefix, cujus *reâor* convenitur, ne fuperadvocatione feu patronatu ecclefix judex ille cogoofcat. Si affor profequatur fic judex judicantis officium aftumat, uterque attachiatur, deattachiati veniunt. Confilium tale eft : quod fi juftitiarii caufam decimarum fub colore quercix advocationis ecclefiarum ad fe trahere velint, fit de non profequeudo ulterius caudeamatum in foro ecclefiaftico, a indice five a parte fecuritatem exigunt, in nullo cis caveatur. Et fi propter hoc arreftentur, per loci dicecefanum requirantur, five per epifeopum proprium. Et fi libere non tiadantur ecclefix, competenti monitione prsmifla, excommunicentur judicantes, & detentores. Et fi queratur a judice quota pars vd quanta petatur, non refpoodeatur.

Epifeopo ecclefia appropriate, vacante epifeopatu, fi rex ratione cuftodix baroni* per fuos ballives ad ecclefia* appropriates. feu ad quacunque alia fpiritualia manus extendat , per ipfum ad quem vacante fede devolvitur jurildiftio, dc fptritualis cuftodia, bullivi monitione prxmifla excommunicentur.

Hoc idem fiat per epifeopum in vacantibus abbatiis feu prioratibus, fi *Laici patroni* adecdefias appropriates feu alia fpiritualia occupanda fe convertant. Et fententias, quas fuccefor invenerit , inviolabiliicr obfervet.

Ordinarii judices ad querelam laici de laico feodo vel catallis non cognofcam, fi tamen hujufmodi, fide data velfacramentaadbibito de fidei transgreffione, feu lacramenti violatione , per inqutfitionem five per fadi evidentiam, feu alio modo legitime conftiterit, mor-

mortaliter fie peccans legitime commonitu* ad A condignam pwniKotiam agendam compellatur.

Ckncus luper aâione perfonali trahitur ad forum icculare; non vemet, nifi de confcieniia & lonfrniu epifcopi, & fuum alleget privilegium, led non rtfpondeat. St arreftetur, per fuum requiratui apikopum, *St fi non* tradatur eidem, judicante* & detentores, Λ fint de jurildiûiooe cpilcopi, qui cum rmuirir, monitione piatmiffa, excommunicentur ; & fi non fuit de jurifdiâionc fua , ad eju* denun ciaiionem per proprium epilcopum, poft canonicam admonitionem, excommunicationi* fenlemu innodentur.

Vocantur laici ut comparcant coram fui» ordinariis, ad inquireudiun fuper cxceflibus fubditorum. Si non comparcant ; eorum contumacia per excommunicationis fit interdifti fententia* pmfiatur . Hoc idem fiat dc eorum dominis, fi pci cos impediantur.

Atiaehiatur praHaius, ut comparcat in foto icgio, ofteniorus quare tenuit placitum contra prohibitionem regiam. Comparet fic negat, per telbmonium duorum ribaldorum indicitur tu purgatio. Confiliutn Det eft, fit omnium pradaiorum, ut uullo modo juret coram judice leculan, cum ratione dignitatis fic officit inajot into. Quidcrgo? Arreflabiiur ? patienter fuftincat. Et ft princeps vel judex ille aliquam terram liabem in fua dicecefi, illam interdicat. Quod ii fic non fuerit liberatus, archiepifcopus fic omnes epifcopi celeriter ac fortiter Infurgcntes, gladium fpintualem affurnentes, hujufniodi detentore* unanimiter feriant , fic per mterdifti fic excommunicationis fentrnlias iam in terris quam in perfonis coerceant I

Clericus in aâione perfonali ad mandatum regis foro lifti tur feeulari ; requiritur fic liberatur, fic poftea amerciarur, Scribitur ordinario ut compellat cum ad faiisiacKodum de amerciamento. Non compellet cum ordina rius, quouiam clericus jam fie non effet ecclefiz libere traditi.*. Quod *II* diftringaiur epifcopus ad ipfuin compellendum ut fatisiaciat , per interdiâi fit excommunicationis fententia' te defendant, ut in cafiixr fupradiâù.

Hoc idem faciat epifcopus, qjandocunque clericus amerciatur in caufa, de qua non poteft lecularis judicare. Si autem pro illo amerciamento ad opus regis fervando kribatur eidem , quod fi caufa cognita, vel tafti evidentia , vel alio modo legitime de lua injuria coram ordinariis legitime continent, per ipfum ordinarium, five domino regi, five alii querelann injuriam paffo, iatisfadionem condignam impendat.

Hoc autem ab omnibus arehiepife. fic epifcopis fumma foliciiudme obfervandum eft . Quod fi aliquis epikopus ob quarneunque cauiam, five ietpfum folummodo contingentem, pro aliqua tranigrefftonc libertatis ecclcfue in fuo epifcopatu fa&a , vel pro perfonali injuria, vel reali, fuum epifeopatum ecclcfiaftico interdido fupponat, exteri epifcopi univerii iniuriam unius propriam reputantes, ac quod injuriatum exiftit in uno epifcopatu, in funepifcopatu latam injuriam exiflimabunt. Simile etiam mteidiâum in tui* epilcopaiibus finguli ex condiâo faciant. Idem de excommunicatis fie mterdiâi fenteutua obfervetur fub ifta forma.

Dr.................

Et fuper iflis articuli* pramotatts fecit Bonifacius , Camuar. archiepifcopus, fuorum iuffraganeonun libi fubditorum univeriorum, prx latorum» pariter fic cleri procuratorum „Aconvo rationem ifto anno apud Londonias feme! fic fecundo propter gravamina fic oppreflione* de die in diem per fummum pontificem fic dominum Henricum regem ecclcfue Anglicans irrogatas · "

In hac convocatione, qu* femei fic fecundo, dicentibus Annalibus Burtoneniibus coadunata fuit, quinquaginta ciiciter articuli a clero provinci® Gant, excogitati funt. quos cum occafione eorum, ufi a Matth. Panfii continuatote recitantur, pag. Sid. fic *Hit*hic exhibemus.

" Grca idem tempos prxlati Anglise mifetabiliter enervati fic meticulofi confiantiam Ctftercicnfiuin minime confcquenles (qui regi pecuniam iiiarftimabilcm exigenti in faciem reflueront) concefferunt regi quadraginta duo millia mancarum, in enormem ecclefix fit regni IxGonem fic jafluram irreftaurabilem ; fit conceffa fuit lisk: pecunia vel domino regi, vel ipfi, ad mancipandum regnum Apuleja Ed-. mundo filio regis. Sed illius regni acquifitio dietim cepit incrementum dcfpcrationi*. Rex autem , qui parum hoc munus acceptavit, prosnifk le citiflime ecclefix oppreflione* temperando ad flatum debitas libertatis revocare. Unde formati iiint articuli circiter quinquaginta. quos przlati m feripta redegerunt, ut apio tempore coram rege, fic magnatibus, fic ptsciatis leâi, cffe&um debitum fortirentur . Qui articuli vel capitula fimifia fuerunt illis pro quibus beatus Thomas , archiepifcopus Cantua rienfis martyr dimicavit, viâor cflcâu* gloriolus.

Ατικ!> pro ptitw epifcopi ftaronl pugnoturl.*

I

Inpnmis, quod vacantibns ecclefiis cathc dralibus feu conventualibu*, conventus talitantur, terne relinquuntur inculta;, vallantur nemora, parci, fic vivaria, corruunt aedificia, diripiuntur bona, depauperantur villant, fic male tradantur, ita quod mendicare coguntur praelati luccedentes per tempora diuturna ; quod eft contra domini regis chat tam, fic etiam ecclefiafticam libertatem. Et in tantum jam erovit malitia, quod efchstore* non ad bona abbatum fic priorum ufui decedentium depurata , marius extendunt, verum etiam ad bhda mflaurata, fic alia, quibus conventus fuflenlart debet; ita t^iiod occafiono talis cuftodise quandoque religiofi debitis gravibus onerati , fit alias multipliciter depaupcraii, refurgere non pol funt ; nec ad flatum debitum pervenire temporibus diuturnis.

I I

Item, cum ecclefix cathedrali feu monafte rio ccclefiaflicutn beneficium fit aotiecum , fi curam habeant animarum , illud occupant cu ftodes gardarum, decimas fic obventiones fit altos provenrus inde percipiente*, contra Drum &. omnia jura, cum talia beneficia non perti neant ad barooiam, fic ratione laicaltum bo no-

norum tantum ad dominum regem cuftodcm aliqua fatisfadione, contra fus & confuetudinem regni ac ecclefi» libertatem, per breve domini regis liberatur.

ANNO CHRIS II

devolvuntur.

III.

hcm cum in ecclefiis cathedralibus feu convcntualibus debeant elle liberae, tot & tales preces regales interveniunt, quibus détaxés perterriti, ftepius divin» humanam praeferunt voluntatem. Eodem modo fit dc ccdo fiis vcl prxbeodis, ad opus regalium clericorum, cum eas vacare contingit.

Item, celebratis elc&iocubus & pnefentatis domino Tegi dedis, inteidum differt adbibere confenfum eledo, vel elcdiom abique caufa rationabili fe opponens, ut fic dedi per timorem cedere, vei clcdores precibus regis dcbent voluntati acquiefeere compellantur, ex quibus multa pericula tam fpiritualia quam tcmporaha' contingunt ecclefiis.

V.

Item, cum aliquando in cafu a jure non conceffo, ad pndatum fuperiorem devolvitur poteftas ordinandi de ecclefia catbedrali vel collegiata vacante, dominus rex privilegium Chrifti concefium de licentia eligendi ab cleâoribus ante cleâionem celebrandam ab eo petenda, ad hujufmodi ordinationem nititur extendere, in fu» falutis difpendium, fiefeandalum plurimorum, dc etiam contra patris fui chartam, fuper elc&onibus conceftâm.

V I.

Item in ecclefiis parochialibus & przbendalibus curam animarum habentibus, intrudit clericos per laicam poteftatem, ordinariis penitus irrequifitis, fic fepius inftitutos ab ordinariis deftituit dc cilcit. Üeftùutos etiam ab eifdem, licet dégradâtes, reftituit, tam in monafteriis quam parochialibus ecclefiis, fic fic reftitutus armata manu defendit.

V I I.

Item przlatos trahit ad forum fuum, ut ibi refpondcant, quare fubditos fuos excommunicaverint, vel denunciaverint excommunicatos ; ficut quare non admiferit clericum idoneum prefentatum ad aliquam ecclefiam etiam parocbialem.

VIII.

Item, fi quis laicus vel etiam clericus fibi vel fuis juftitiariis de clerico conqueratur fuper aliqua violentia, vel alia injuria, de debitis etiam vel aliis pcrfonalibus adionibus, fi clericus laicum feodum habeat, per illud diftringitur ad comparendum in foro luo fuper talibus rcfponfurus. Qrod fi tale feodum non habeat, diftringitur epiicopus per baroniam luam, quod clericum ipfum ad hoc faciendum illuc venire faciat. Idem etiam facit de rcligiofi» interdum.

I X.

Item, cum pntlati ecclefiaftici inquirere volunt de peccatis lubditorum, prohibentur laici, ne de veritate dicenda, aut de credulitate aliquod juramentum exponant; aut prslatisluper hujufmodi obediant ; propter quod multorum excefius, fic peccota mortalia, incorreda fic impunita relinquuntur, fic fic przftacux audacia delinquendi, fic peccati facultas.

Item, cum quis excommunicatos pro oftenia vcl contumacia poft xl. dies ad mandatum ecclefi- fecundum confuetiuiincm, per breve domini regis capitur ; fie poftea fine aftenfu fua praelati, ad cujus inftantiam capitur, fic abique

XI.

Item, vicecomitcs tales excommunicatos ad mandatum domini regis non capiunt^ fic fi capiant, liberant fine mandato regio, fic fatisia&iooe.

« XII.

Item, dominusrex, *iuftitiarii*, & balliJ fui paflGm & indifferenter excommunicans communicant tam in divinis, quam in judiciis. Et etiam dominus rex^xcommunicatos & claves ecclcfi» contemnentes, ad mandatum fuum captos, facit liberari, ad caufam, fi quam habent, in curia laicali perlonalitcr profequendam; nec admittitur exceptio excommunicationis contra eos etiam probata, per litcras ordinariorum .

XIII.

Item, dominus rex mandat literis fuis, quod non vitentur excommunicati, licet per ordinarios publice denuncientur excommunicati.

XIV.

Item, cum clericus fuper aliquo crimine, furto vcl homicidio, vcl aliqua aliafelonia per laicorum diffamationem aut latronum appellationem irretitus exiftat, pro quo detentus lit in carcere laicali *; cum* ab ecclefia fic fuopr»lato requiritur, ipfum liberum habere non poteft. Nec reddunt captos clericos libere judieandos, fed ut cos habeant coram jnftiti*ariis* domini regis proximo in comitatu itineramibus, per intervallum aliquando lex vel quinque annorum, licet ab eis /udicari non poilit.

X V.

liem, clerici fic capti plerumque in habitu clericali, invenit, antequam ab ordinariis ecdefiaflicis repetantur , feu repeti potfmt, fufpendumur; fic quandoque capita eorum raduntur, ut clerici non appareant, fic ficut laici judicantur. Quandoque cum repetuntur, differtur eorum liberatio ad tempus, fic interimfufpenduntur de node, vcl hora prandii, ne ad notitiam ordinariorum valeat pervenire.

XVI.

Item, juftitiarii fic viceconwtes per patriam itinérantes, & inquirentes dc*criminofis* patri», fi laici clericos de crimine homicidii, rapin» , vel latrocinii, vcl aliquo alio defamant (licet non fugitivum, non crimine repertum) ftatitn clericos incarcérant fic detinent, fic fi non inveniantur in comitatu, per quatuor comitatus vocati non veniant, forbaatant eosdem ficux laicos, nec prodeft eis ordo clericalis.

XVII.

Item , quod fi idem clericus irretitus fuper objedis fibi criminibus coram judice fuo «ccletiafticocanonice fe purgaverit, nihilominus laica poteftas ad bona fua mobilia dc immobilia manum extendit.

XVIII.

Itvm, fi clericus cnmtnofus pro objedo fic probato contra ipfum facinore degradatus exi fiat, laica poteftas bona fua mobiliafic immobilia occupat & invadit ; dc fic contingit clericum pro eodem ddido bis in idipium puniri.

X I x.

Item, cum contingit clericum pro ddido foreft- defaman; per inquifitionem viridariorum fic forcftariorum fupercaptione venationis, vocatur coram juftitûriis. dc licet ab ordinariis repetatur, nili prius carccri laicalimanerpettu , fuo

βP ANNO CHRun

fuo ordinario nullatenus liberatur, & poft Ji-berationem faâam epifeopo, per inquifitionem faâam per laicos pena pecuniaria condcm-natQr,

X X.

Item, fimiliter condemnantur absentes fle ignoiantes, ad Gmplicem vocem viridariorum & foreftariorum, cum ad inquifitionem per laicos faâam non debeant condemnari clerici, vel aliqualiter judicari ; & tam illi quam illi compelluntur folvert amerciamenta per poflef-fiones laicales, fi quas habent. Sin autem, diftnnguntur epifeopi per baronias luas, ut di-dos clericos compellant de fuis beneficiis fol-vere condemnationem.

XXI.

Item, per eandem diftriâionem attachiantur & coguntur clerici in aâionibus perianalibus, & in his, quz ex coocraâibus oriqntur in fo-ro feculari ; & etiam deliâis refpoudere que-relantibus.

XXII.

I.em, cum aliquis ad immunitatem ecclefix fugitivus exiftat, per laicos cuftodes ccemetc-rium vel icalarium ecclefi® circumdatur, & vallatur, quod vix poteft fugitivus in alimen-tis ab ecclefia fuftentari. Aliquando fugitivus eripitur violenter; aliquando poftquam tecun-dum regni confuetudinem terram abjuraverit, ut infra xl. dies exulet fe, a publica ftrata points infidus extrahitur, iufpenditur, & dam-nabiliter quandoque interficitur,

X X I 1 I.

Item, cum a regia dignitate & libera vo-luntate concerta fit epifeopis libera teftamenti laâio, licet hoc a jure habeant & coniuetu-dine, & lacrilegium fit, quod femel eft cccle-fi® concertum, illud infringere vel turbare, ultimaque voluntate nihil debeat effe liberius; dominus tamen rex non permittit exeeutores teftamentorum eorumdem cpilcoporum de bo-nis ipforum adminiftrate, quoufque caufa co-gnita ipfius facinoris, gratiam mereantur fuper his obtinere.

XXIV.

Item, cum quis tenens laicum feodum dc domino rege deceaat, ballivi regis omnia bo-na dclunâr iMifiunt ; nec permittunt ejus exc-cutores de cis difponere, donec inquifitum fue-rit a fcaccario, utrum aliquid debeat regi .Et hoc jun ditionum eft, & chart® contrarium; qua cavetur, quod licet ballivis fic facere , cum literas domini regis de lummonitione talis de-biti patentes oftendunt, & fic portum attac-chiare catalla aliqua ad honorem ipfius debi-ti, per vifum legalium hominum, donec illud debitum perfolvatur in aliis catallis, libera ad-mtniftratione exccutoribus omnino dunitfa.

XXV.

Item, mortuo laico inteftato, dominus rex & czten domini feodorum, bona defundi fibi applicantes, non permittunt de ipfisdebita fol-vi, nec rebduum in ufus liberorum & proxi-morum fuorum, flt alios pios ufus per loci or-dinarium, quorum intereft, aliqua converti.

XXVI.

Item, ccdefiaftico judici cognoicenti fuper decimis vcl capellis , porrigitur regia prohibitio rudici, videlicet nc procedat: actori fimiliter, ne profequatur. Ea tamen ratione, quod fi evikerentur derim® vel capella, diminueretur jus patronatus illius, cui eftpatronusecclefix, qui eft in porteifione «pel»® petit®, vcl deci-marum, & fieret regi przjudicium, ad quem-fpeâat juris patronatus cognitio; fic fic imp*-dit, ne cognofcat judex ecelefiafticus de deci-mis: licet rex dc juftitiarii fui de his cognofce-re non poflint ; per quod juftitia perit.

XXVII.

Similiter fit idem, fi cognofcat judexeccle-fiafticus dc aliis ad forum ecclefiafticum fpc-dantibus . Verbi gratia; fi inter laicos incon-tradibus interveniat fidei datio, vel infringat jusjurandum quis juramentum vel fidem, & ju-dex velit cognofcere de tali peccato moi tali (faltem ad poenitentiam injungendam) porrigi-tur regia prohibitio; dc falus animarum impe-ditur in damnationem plurimorum, ca occa-fione, quod ratione cat aliorum przftitum fue-rat jusjurandum.

XXVIII.

Item, fi ecclefia petat ceragium, velherie-tum, vel alia, quz ad ecclefiam vcl ad ufus ecclefiarum deputata; ut petatur pecunia ad ecclefiam cooperiendam , vel ccemcterium clau-dendum, & parochiani ad hujusmodi prcftan-da extilcrint rebelles; fi conveniantur curam loci ordinariis, ftatim porrigitur regia prohi-bitio , *& fic* impeditur cultus ecclefi®, & ho-nor eidem diutius impenfus. Idem fit, fi con-viât dc adulterio, vel altocrimioe, puniantur pecunialirer, vel aliis in caufis mere fpiritua-libus fuerint in expenfis condemnati: dc ficvi-lipenditur ecclefiaftiea ccnfuradamnabiliter, dc quafi a nemine timeiur.

XXIX.

Irem, fi quis commiferit facrjleginn, rei eeclefiafticas (nvadendo, vcl ecclefiss libertati-bus fuis fpoliando, vel perturbando, vel etiam violaverit libertates in chartis libertatum con-tentas , dc propter hoc inciderit in fenten-tiam excommunicationis, vel fit excommunican-dus, dc judex ecclefiafticus fecundum formam ju-ris velit contra tales transgreffbres procedere, im-peditur propter prohibitionem regiam, nc proce-dat; ea aflignata ratione, quod deiifta laicorum, dc fpecialiter ballivprum regis, ad ipfum per-tinent corrigenda. Idtm fit in omnibus caG-bus, in quibus ratione ejusdem déliât diverf® debentur emende; quarum una in foro ccclc-fix, & alia in foro regio debet injungi.

XXX.

Item, in quibus omnibus caGbns & Gmili-bus, fi judex ecclefiafticus contra prohibitio-nem regiam procedat, attachiatur comparcas coram juflitiariis, compellitur judex exhibere aâa fua, ut per ea decernant, utrum nego-tium pertineat ad forum eCclefiafticum, vel fe-culare. Et G videatur eis, quod pertineat ad focum regium, querelatur judex, qui, fi con-fiteatur fe poft prohibitionem procefufle, amer-ciatur; fi neget, indicitur ei purgatio per ju-dicem fecularem ad teftimonium duorum vilif-fimorum ribaldorum. Et fi pmgare fe noiue-rit, incarceratur, donec jufttiariis facramen-tum przftitcrit corporale, quod non procède-nt contra prohibitionem; & fi facet* noiue-rit, in carcere retinetur fimiliter ador, G fe-quatur,

XXXI.

Item , fi contingat prclaros vel clericos at-tachiari, quia dicuntur in caufi* etiam fpiri-rualibus contra regiam prohibitionem proceflif-fe, licet judicio laicorum conquérons de man-dato convincantur, in nullo tamen iprovidetur judicibus, vel partibus attachiatis , pro labori-

bus

GT bus ft expenfis, nec in aliquo punitur proter- vitas vel malitia conquerentis : fed vice vet£a, f' judica vel clerici ibidem fuerint considi, iHf. fecundum eorum opinionem fine aliquo remedio carce.i mancipantur; fle ad beneplacitum regis & juAitiartorum, quoad ufque amerciari fuerint, detinentur. Unde fit, quod tam ordinarii quam delegati, ut vitent tales vexationes ft expenfas hujufmodi, deferunt prohibitionem ; ft fic perit juftitia, fic remanent pecca- * ta impunita ; cum pntlati ecdefiaftici jurisdi- " Aiooem fuam exercere non audeant, nec rex velit contrq ^oliivos fuos in talibus cafibus procéder^*, nec de jure poflit tum ratione rerum nodrarum fpiritualium, ut funt dccimxft capellas, tum ratione perfooarum, ut funt clerici fic rdigiofi, tum ratione detidorum, ut funt iacrilegia, fic excommunicatione, fic interdida.

XXXII.

Item cum Judaeus ia ecclefiafticam perfboam delinquat , vel fuper rebus ecclefiafticis , aut fuper facrilegio, aut etiam violenta manuum *loje&lone In* clericum , vel fnper adulterio cum Chriûiana conveniatur coram judice ecclefiaftico ; per regiam prohibitionem caufa cognitio impeditur, quia allegavit, quod judicem habent proprium , vicecomitem locorum , & juftitiarios proprios deputato·, qui fuper talibus cognofcere non poflunt, nec debent. Et tamen, fi a ciet ico fic laico fuper hujufmodi conveniantur coram eis, perfona folam negalioocm fic altatus Judsi fic unius Chriftiani funplicem aflotionem abfque ornais juramenti preftatione *fe* purgant, probatione adoris peuitus rccufata.

XXXIII.

Item, fi per ecclefiam denegetur eis communio,pro eo, quod tabulam feu fignumnon deferunt, vel quia nutrica chriftianas contra prscepta ecdeue retinent, vd propter aliquos alios exceffus extiterint excommunicari ; balliyi regis communicantes cum eis , cx parte ' ipfius domini regis precipiunt, ne aliquibus evitentur , fic faciunt eos ad communionem admitti fic recipi.

XXXIV.

Item, licet aliqua poflèflio vd libertas data fit a regibus, fic principibus, vel aliis fidelibus, qui eas libertates poterant donare ecclefais in liberam, fic puram, fic perpetuam eleemofynam , nullo retento fervitio , vel onere impofito ; tamen fi fuper eis quarftio moveatur inter eccieftafticas perfonas , vd laicas fic ecckfiafticas , compelluntur pofleflbra earum in foro litigare feculari. Idem fic, fi libertas ecclefic data per laicos revocetur in dubium , cum fecuodum jura , hujufmodi cognitio ad forum ecclefiafticum pertineat.

XXXV.

Item ratione hujufmodi pofleffiooum, rex & alii magnates nituntur compellere epifeopos, prelates, & religiofos, & redores cedeuarum facere ledam ad curiam laicalem.

XXXVI.

Item, eifdem pofieffiouibus, vel earum poficflbribasratione earum, tdoniumflt alia onera graviora imponunt laid contra ecclefiafticam libertatem.

XXXVII.

Item, ad fedam & alia onera facienda, & ad comparendum in foro vetito compelluntur per captionem animalium fuofum, dc rerum aliarum Deo dedicatarum, qus fanda fandorum dicuntur, contra Deum fic ccclcfus libertatem.

XXXVIII.

Item, fi aliquis laicus coufueverit facere fedam *In curia* domini fui, ratione poflcflionis, quam tenet ab eo, & panem poflcflionis dederit ecclefias vel religiofis in liberam, & puram, & perpetuam elcemofynam, ft partem fibi retinuerit in domino , vel fervitio eam alii dando , capitales domini faciunt diftridiones fuas in pofleflionibus datis in eleemofynam pro feda curis, vel aliis fervitiis fibi debitis, omiffa pofleflioaa, quam dator retinuerit, vel alii dederit in feudum fibi fervitium debitum faciendo, vel domino capitali . Et hxc videntur m fraudem fieri & contra ecdefi* libertatem.

XXXIX.

Item, fi epifeopi & alii prslati ad forum extraordinarium evocantur, non poliunt attor natos per iiteras feu procuratores in caufis civilibus conftituere; fed necefle habent*? licet cum grava difpendio pqrfbnaliter compatere.

Item, fi de poflefltonftms datis ecclefiis vel monafteriis in puram fic liberam elecmofynam, vel etiam in feudutn, monaflerium vel cedefia fpolietur , committitur facrilegium ; & fi fuper hoc fpoliatus judici ecclefiaftico cooqueratur, vel judex officio fuo contra fpoliatorcs fic facrilegos velit procedere , vel fuper aliis injuriis proximo annotatis, per prohibitionem regiam impeditur fpoliat» vel oppreflis juftitiam exhibere.

XLI.

Item , fi rex conceffeit alicui civitati vel burgo , quod poflit accipere muragium, vel aliquibus novum concedat telonium , non folum a laicis, fed etiam a viris ecclefiafticis, fic eorum hominibus talia extorquent fic exigunt contra jura.

XLII.

Item, domicilia fic hofpitia clericorum per dominum regem fic laicam poteflatem capiuntur, fic licet in fitnduario exiflant , coguntur clerici inhabitantes, vel ipfis abfentibus, fui fervienta laicos recipere; & frequenter expulfis clericis dc propriis domibus, eas occupant, res fuas ibidem inventas diflipant , fic conlumunr, nequiter contradicentes, verberando.

XLIII.

Item capiuntur careds clericorum, fic rcligioforum , fic capiuntur in foro publicofic aliquando in fandnario nequiter, aliquando in mercalis, fic violenter abducuntur ad tranfvebendum victualia, fic emeras res fic commercia domini re^is, juftitiariorum, ftballivorum fuorum; fimiliter res, quas clerici habent venalcs, compelluntur fibi vendere , βι ad pretium domini regis inviti tradere; pretio aut raro aut nunquam foluto.

XLIV.

Item, in cancellaria domini regis nova brevia juri ecclcfiaftico, legi terne, fic confuetudini contraria paflun mint fin» concilio regni , pcincipum fit praelatorum aflënfu ; quod neri non debet.

XLV.

Item, cum dominus rex pro aliqua expeditione vtl cx quacumque cauta regnum exitrit, vel intraverit, vel ad divertas partes in ipio regno fe tranflulcrit, compellit religiofos per vi-

vicecomites fuos, & per captionem avei iorum fuorum , ut obviam fibi veniant, & munera e' deferant . Idem iu fingulis comitatibus faciens.

Ao ÎÎV ,,,,

X L V L

Item amerciaments, qua; epifeopi dc rcligioG terrz per chartas regias debent habere , juftitiarn & ballivi regii convertunt in finem, Ut fic eos fuis defraudent amerciament»

X L Y I I.

Item, cum non confueverinr pndati, vel viri ecckfiaftici amerciari pro communibus fummonitionibus in adventu juftitiariorum, modernis temporibus amcrciantur paffim iMitfcrenter, dc graviter, fi non compareant prima die ram coram tuftitiariis itinerantibus, quam coram juftitianis de forefta,

X L V 1 H,

Item accidit interdum, quod ecclefia gavifa eft aliquarum rerum poffeffione feu libertatum ab antiquis temnoribus ; & licet rex eccler Siis & viris ecclefiafticis in principio Magne Charte fux de libertatibus datis Anelicis, dc* derkjic confirmaverit ecclefiis & ccclefiatbcis perionis omnes libertates , quibus antea ufi fuerant ; paffim tamen compellit prfclatos re. fpondere, quare vel quo warranto taltbus utantur libertatibus . Et fi prelatus eoinpulius comparens chartam donatoris exhibeat, licet contineatur in ca , quod donator tales ac tales dederit libertates, & omnes alias, quas in rebus datis habuerat, vel habere potuerat, vel alias in tnftrumento donationis quantumcumque generali claufula contineatur ; & dicat , quod in illa generali claufula libertas, de qua agitur , includitur , nil proderit ei, nifi in charta de eadem libertate exprefla fiat mentio, Et fic fecundum opinionem regalium verbum illud omnino pro nihilo fupponic, quod fecundum jnra dc omnem rationem nihil exceptum reliquit , prrfertim in donationibus piis locis faâis.

X L / X.

Item, licet in charta de libertate, de qua agitur, exprefla fiat mentio, dicunt regales , quod charta fine pofleflkxie vd ufu *non* valet, &, quod ecclefia non fit ufa tali liber* tate, paratus eft rex fe opponere in recognicione patrie, licet certum fit ecclefiam ca libertate ufam fuiffe. Er fic, quod certum eft, revocant in dubium, & jus fit poflêflionemercletie ponere nititur in ore, feu judiciolaicorum, dc ecclefia perfccutorum . Si vero non fiat exprefla mentio in charta, de qua contenditur libertate , fed nota fit pofleffio vel ufus, & dicat prelatux, quod licet non nominatim fed per generalia verba data fit libertas illa ecclefia , vel, quod aliquando habuit eckfia chartam , exprefiam facientem de hujufmodi libertate mentionem, quod perditum eft, vel veiuftatc confumptlun, vel allegetdo-nationem fine feriptis faflam morte regum antiquonim ; dc per hoc habuerit ecclefia jutium titulum, bonam fidem, & poiïèflïoncm longiflimam , & fic firmo jure tueatur ; dicunt regales, quod non fuflicit, quia talis poflelfia eft ufurpatio, vel occupatio illicita , cum fit regi contraria. Et quidem mirabile eft diâu, nund longiflima polfcffio talis non poflit prodefle ecclefiis contra regem; cum e contrario in his, que a rege nullatenus poflideri poffunt, ratione confuetudinis five ufus, jus fibi vendicet contra ecclefias ficut In omnibus opprefliomibus fupradiâis , & aliis confimilibus , in quibus loco tituli fiiccedit facrilegium, vel injuria manifefta ; loco bone fidei oppfeltio ; loco confuetudinis aâus uuus vel diutina corruptela , fifepius.fuerit attentatum

ANNO C^}‚STI

Item, cum dominus rex *juraverit in coronatione fua* confervare jura & liberrates ccdefiis datas, dc eas confirmaverit in principio Magne Charte; inceflanter tamen a miniftris fuis impugnantur, turbantur, dc mutilantur ; non folum generales, fed etiam fpecules, datas fcilicet a predcceiToribus fuis, dc ab ipfo confirmatas, & etiam de novo datas, dc donationes, quas ipfe dedit, dc alias, quas ipfe defendent dc Warrantizare deberet, impugnat, dt fuftinet impugnari, dc impngnatores ddendit; ficut patet in fa4o Bothon, dc aliis cafibus, quos ad prefens tacemus ; fperantes , quod ad fingulorum querelas, fingulares injunas faciet emendari.

G® G® G® G® G® G® G® G® G®

CONSTITUTIONES PRO CAPITULO SENENSI

jfh O&tviMo Aut. Ceri. A.S.L. Ikhtt, tf «à .Akxwulro ftfo IP. tgn£rm»t<e.*

Anno I /57,

Alexander papa IV. Capitulo Senenfi. t

An. un, Ueftelt- lui r' ui' tas ıx,v. edit.

de mandato fedis apoftolice funt Pro'ide ordinata, feu reformata falubriter, decet opportuno muniri prxfidio , ut firma fernpcr maneant, dc optatum proferrc commodum non defiftant. Cum itaque dileftus filius nofter O. fanâa Marias in via lata diaconus Cardinalis , de fpeciali mandatonoftro, diligenti quoque deliberatione prehabita quadam in ecclefia veftra flatuerit perpetuis futuris temporibus obfervanda , qua ad ampliationem cultus divini nominis, & ipfius eerielia decorem , dc decus redundare nofcuntur, prout in patentibus literis ejufdem Cardinalis confcâis exinde, ac fuo Sigillo fignatis plenius continetur. Nos quod ab eodem Cardinali iuper iis fa&urn eft rarum , dc firmum £ habentes, id auftoritate apoftolica confirmamiw, & prefentis fcripti patrocinio communimus. Tenorem aurem literarum ipfarum de verbo ad verbum prefentibus fecimus adnotari, qui talis eft .

Oâavianus, miTeratione divina, fanâa Ma* rie in Via lata diaconus cardinalis , difcrctis viris capitulo Senenfi, ia1mem in Domino.

Ad audientiam apoftolatus fan&iflimi patris, Λ domini noftri Alexandri, Dei gratia , fummi pontificis noveritis pcrveoifle, quod dudum przdcceiïorum veftrorum vita, dc induftria Senen-

ANNO Christi

nenfe capitulum grattttn Deo, & hommibus A recepit m fpirirua^bus, &. temporalibus incrementum. Cupiens igitur idc'm pater, & domi ηι1$ f1C ju e0(IIndcm'ptxdeceiToriin veftrolu.n propoftto, annuentiDomino, coniciv.uc, onod a via prxdccdTorum ipforum, quod abiit, oculos nullatenus ave<tatis, nobis injun Xit, ut tam fuper ftatut'S, A coitiurtudinibus veftris rationabilibus, & antiquis a vobis, & iis, qm vobis fucceflerint de extero obfervandi$, quam aliis, qux cultus divini nominishonellitis veibx inciementum refpiciunt, ordinemus, qux fecundum Deum oidinanda videntur, ftiiuru' temporibus in veftro capitulo duratura. Hinc eft, quod nos ipforum prxdeceftorum iraditionibus A vefligiis inhxrentes; cil-β que pauca non ad onus fiquidtm, fed ad decorem, & utilitatem porius adjungentes Spiritus S. gratia invocata ad laudem Det, & bcatx Maux femper virginis, fanâotumque martyrum Crefcentii, Anfelmi, Salvini, atque Vilioris, & aliorum fanclorum, quorum corpora A reliquix in veftra requiefcunt ecclefia, duximus ftatuendiim. In primis, quod ficut pafeitpini ex uno cellario, fic jp communi dormitorio, parati divinis inrerefTe officiis, locum, & ledum ad jacendum fimilitcr habeatis. Adjicientes quia ordinem veftrum canonici officii, tam in celebrandis miflis majoribus, & piocetfionibtis faciendis per clauftrum, & circa eccleliam vcftram nou alibi ftatutis temporibus, £ quam in aliis, prout ibi plenius eft expreffiim, fic vobis prifea confuetudo reliquit, nec nonfic ab antcceiToribus veftris fuifle recolitur obfervatum, teneatis, & oblervetis plene quantum cum Dei timore veftra permiferit valetudo. Si autem cx tradu temporis hujufmodi obfervata forfan fuerint oblivione deleta, ad ipfum ordinem habeatur rccnrfus. Si qua tamen funt ibidem impolfibilia quodammodo, fic difficilia in cantando a nonnullis fortaifis incognito, ea, prout expedire videatis, referetis. Illud autem, quod confiner dc obfervatione K'· junii, diicrctioni veftrr committimus moderandum Quia vero ecclefix nimium detrahitur in divinis, fi ftipendia paucioribus, qux pluribus p fufficiunt, tribuantur, praecipientes ftatuimus, ttt finguli veftrum clericos in choro habeant idoneos. & etiam competentes, qui velint, & poffint divinis officiis inreieÏÏe; & ne aliquis veilrum ignoret, quid legert debeat, vel cantare, prxcipimus, ut in capitulo veftro tabulam, qux alias matricularie dicitur, habeatis, in qua per capellanos vcftros, vel factiilasfin£ulorum nomina io choro pfallentium confcribantur, & per eofdem capellanos, vel facriftam fingulis quid cantare debeant, vel legere, cum reverentia offeratur. Illud adiicientes, ut in altari beate virginis tniiTam, nifi fit epifeopus, vel canonicus ecclefix, nullus cantet. ficut ab antecelToribus veilris a prffeisgod temporibus dicitur cbfervatum. In choro quilibet veftruin fecundum ordinem lux receptionis habeat feifionem, exceptis illis, qui habent in veftra ecclefia perfonatus, quibus in feffionibus hujufmodi, & aliis confueta, & debita honorificentia impendatur. Ad hxc volentes, ne diverGtas habitus dtverfitatem patiat animorum, prxeipientes ftatuimus, ut infra ecclefiam in divinis officiis, & fepeliendis corporibus mortuorum, qui apud ecclefiam ve-Aram habuerint, vel fibi elegerint Gepultttram, Confimilem habitum deferatis: Cappam apertam de faia fcilicet & ceccam, * vel camifiam iuperaneam xftivo tamen tempon, fit hvcinali infra ecclefiam, fit chuftrum pellibus non difcoopertis, vd mantello cum cocca, vel camifia fuperanea uti poteritis aftiblai IS. Ubilibet vero extra ecclefiam, fic clauftrum in mcelTu, in flatu, fic habitu eundo, dc redemi do conftitutiones, five prxeepta vol ,s aurtorirate felicis recordationis Gregorii Papx noni tempore promotionis fur tradita inviolabi 11;er obiervetis. Illud autem diftriclius inhibemus, ne aliqua fœmina intra portam clauftri vdlri, quantumcumque confanguinea, vel affinis alicui canonicorum dicatur, jaceat, vel mardueet· fie ut in refedorio etiam honeftatem ik I bitam oblervetis prxcipimus, ftatuentes quod quiiibet veftium uno famulo fir contentus ibidem, nc leftioncm clamor plurium impediat, vel tumultus. Nemo ibidem ullo unquam tempore clericus extraneus, aut latcus admittantur, nifi forfan canonicus fuerit cathedralis ecdcfix, vel religiofa exiftat, feu alias fiiblimis perfoua, aut in aliqua polita dignitate. quorum rclpeviti illos etiam, quos fecum habuerint, prout decens fuerit vobifeum, & inter vos honoretis, exceptis illis diebus, quibus ratione feftivitatum ecclefix veftrx invitare faeculares & laicos vos contingat. Beneficia veftra ioiuper. quae cum officiis pariter convenit ambulare ad removendam omnem materiam fcandalorum taliter inter vos providimus dividenda, ut fcilicet omnes denarios quocumque modo prxbendx h-denus deputatqp in communem burfam fideliter reponatis, & ex cis per manus earner» interioris omnes, qui matutinis miiTis cum vgiliis morniornm, & vefperis intei fuerint, cum effedti quotidie in fero denario fex. exceptis praecipuis folemniraiibus, in quibus denarios decem & odo, Jc diebus Dominicis, & fertis novem fcdionum, A diebus quadragefimalibus, in quibus denarios ix. recipiant; eos nempe divinis officiis cum effirdu dicimus intereffe, qui laborum officiorum fuam in ecclefia recipiunt, & peragunt, prout valent. & fciunt fine murmure portionem. Prxbendam vero frumenti, quam vobis m ferto Aftumptionis beat» Virginis dari volumus, nullus recipiat, nifi per annum infra clauftrum, vel in loco, a quo divinis officiis, fic traftatrbus capituli intereffe valeant, refidentiam cum effeftu, ut fupcritis exprimitur, fecerint perfonalem: Liceat tamen fingulis per duos menfes, vel eo plus ufque ad tres menfes fuis, vel amicorum fuorum vacare fervitiis; ita tamen, quod diebus folemnibus, & feftivitatibus prxeipuis ecclefix veftrx divinis officiis finguii exhibeant fe prxfentes. Famuli vero canonicorum, qui port recetlum dominorum fuorum propriis commodis inhiantium in clauftio remanferinr, fi laici fuerint, to diebus ad expenfas familix capituli admittantur; fi autem clerici, & volunt, fi; potiunt in ecclefia commode defeivire ufque a;f regreflum dominorum ipforum, dummodo ultra duos menfes extra capitulum non motentur, expenfis ejuidem familix fint contenti. Excipimus tamen de prxdittis omnibus infirmos. quafi graviter debiles potionatos, "fic fanpiine minutos, quibus tempus congrus vacationis, prout honeftati convenit, fecundum paffionem, & fanguinis minutionem difcretionem capituli concedatur. Excipimus etiam peregrinos, qm cx devotione, vel voto iverint ul-

anno CHRIsn · 7^«,., «n i‹iem 'iu"'· c"t' '4n

* Medical, potion» ro U'o» V›d«

(ÿ* ultra mare ob reverentiam (epulcri Dominici, vel ad fanâum Angelum, ' leu adS.Petrum, aut ad S. Marcum, vei ad S. jacobum, ca- P*luh pet'<* licentia: nec non & illos excipimus etiam qui domini papae fervitiis, vel officiis, feu fervitiis dominorum cardinalium im- Jrorantur. Ad hrc ne fimultates, aut iocietates in capitulo veftro de cancro fiant, diftriâius inhibentes prxcipimus, ut ea, qux communiter omnes tangunt, & ab omnibus approbari convenit, vel etiam reprobari fingulariter, & extra capitulum non ordinentur, nec aliquatenus approbentur, Adiicimuc infuper, ut tradatus capituli veftri , & confilia, qux privata efle debebunt, five ponadtur in credentia , five non, nullus ad damnum capituli ,B vel alicujus de canticis revelare prxfumat. Ut autenr bona veftra nequeant neglc&u diminui , ve) perire, diftriâe prxcipimus ftatuentes, ut quilibet de canonicis officium, quod fibi capitulum , prout moris eft, providerit committendum, humiliter recipiat, fic fideliter exequatur. Prxtcrca ne quis canonicorum elatus fuperbia dare prxfumat in commotionibus pedes fuos, licitum fit vobis de noftra: auâoritatis permiflu in quemlibet de capitulo, vel familiarem fuum, five capituli pro meifeftis oftcnfis , nifi fecundo, tertiove commonitus

ANNO

* Nonpcad Garianlfn- âuariara .

A reatum fuum congrua fatisfaâione correxerit ,- excommunicationis fententiam promulgare . Ad prxdiâa vpro firmitate vallanda perpetuo duratura,& ut negotia veftra, communia fine fufpicione procedant , prxcipimus ftatuentes, ut de extero, tam ves quam ii, qui vobis fucceflerint, promittatis per librum, & ftclam jurantes verbo Domini , vos illa futuris temporibus fervaturos.* formam autem promiffionis, fic juramenti btijufrnodi prarfentibus fecimus annotari, qui talis eft ?

anno

,, Ego N. promitto, & juro in verbo Domini t quod ab hac hora in ab'ea confuetudines rationabiles , & antiquas, nec non bona jura, & libertates capituli Senentis fervabo, manutenebo, profequar , & defendam bona fide, quantum in me luet it , fic valetudo mea permiferit contra hominem , audoritate fedis apoftolicx, & ordine me» , in omnibus temper falvis ,· fic me Deus adjuvet, & haec fanâa evangelia. Ut autem prxmiftis omnibus major fides poffit, & debear adhiberi, ordinationem noftram hujus tigilli veftri munimine fecimus roborari.

Datum Laterani 1 j. Kal. Aprilis , Pontificatus D. Alexandri Papae IV. anno J. Nulli ergo noftra: confirmationis ÔCC. Dat. Laterani 5. Kal. Aprilis anno J.

«âQk «âÊk «Afik
•tgQT ieSi* TSGr

tQqPqt*

STATUTA SYNODALiA

Vilten Sirnmli KorTict^fitan trplfcfpcrwu

Anoî iij7·

Av *MS. Digh in Btdl. Ox*>.* 1T7X

An. in». AftrlVdk. t. f. p ?*·-

Debentts de vobis bonam rationem reddere , qux ratio fecundum Auguftnum eft dicere , non fub filent10 tranfirc poftumus, qutu vobis dicamus-, quod vos icire fic obfetvare credimus I Quia igitur fine decalogi obfervatione falus animarum non confiftit , exhortamur io Domino firmiter injungentes, ut unufquifque paflor animarum , fic quilibet facerdos parochialis fciat decalogum , id eft, decem prxeepta legis Mofaicx, eademque populo fibi fitbjcâo frequenter prxdicet , *fit* ex ponat. Sciat çciam feptem ctimtnalia qux fint, eademque populo prxdicet fugienda. Sciat erram fimiliter feptem (aeramenta ecdefiaftica , & ii, qui funt facerdotes, maxime *iciant*, qux exiguntur ad ver» coniefficnis fic pcenitentix (aeramentum , formamque baptizandi doceant frequenter laicos in idtonutc communi . Habeant quoque coium fimplicem intelleâum fidei , ficuii continetur in (ymbolo , tam majori quam minori , fie in traâu , qni dicitur QHirxmjwe *m//* , qui quotidie ad primam pùllitur .

C

Euchariftia autem , qux eft (aeramentum dominici corporis , in loco mundo fic fignato E femper honorifice collocata, devote fub fera, ac ndrlitcr confervetur.

Sacerdos vero quilibet frequenter doceat plebem fuam, ut cum >n celebratione miflarum elevatur hoftia f.dutaris , fe reverenter inclinet · Idemquc faciat , cum eam presbyter ad infumum quendam in decenti habitu, fuppohto mundo vdamtnc, ferat fic referat maniiclle ac honorifice ante peâus cum reverentia & timore, (emper lumine precedente , cum fit candor hic is xtcrnx, ut ex hoc fides apud omnes fic devotio augeatur , quemadmodum generali concilio feribitur. Tintinnabulum quoque temper cum lumine venerandam corporis Chrifti hoftiam praecedat, ut ejus fonitu excitetur fidelium devotio ad tanti (aeramenti debitam venerationem .

Sacerdotes autem promptiftimi fint & paratiffimi non iolum diebus fed & noâibus, ut xgrotanres vifitenr cum requirantur, ne eorum negligentia, quod abiit, moriatur infirmus line ^confeffione , aut dominici corporis communione, aut undtone extrema.

Superaltaria quoque fint hooefta , fic congruat magnitudinis, firmiterquehxa in circumdante ligno , non moveantur ab ipfo, neque ulurpeutur ad altos ufus quam ad divinorum celebrationem, ut videlicet non violentur in es colores, vel aliqua fiant corrfimilia.

Panni etiam chrifmales non convertantur in ufus fecularcs.

In ecclefiis quoque divinum officium integre fiat, devote, ut videlicet leâiones, hymni, fic alia, qux in Dei laudem recitantur tn ccclefia , integram habeant verborum prolationem , mentis quoque ad fenfus devotam attentionem, ne, quod abfit, pro hoftia viva & integta offeratur hoftia mutilata fic mortua .

Provideant attentius ecdefiarumre&ores, fit facerdotes parochial;* , ut pueri parochiarum tuarum diligenter doceantur, ut lciant dominicam

nicam orationem, At fymbolum, fic faiutationem beats Virginis, & crucis fignacuh fibi reûc confignarc! Et quia, ut audivimus, quod quemadmodum adulti hoc ignorant, prxeipimus, ur cum,laici ad confcihonem accedant, diligenter examinentur, utrum fciant prxdida, Ac, fecundam quod expedit, in eis .t facerdotibus inftruantur Et quia juftus qx fide vivit, ut articuli fidei plenius exponantur, ftatuimus, przcipicntes, ut quilibet fwerdcs parochialis fingulis ad Primam fic ad Completorium orationem dominicam, fic fymbolum dicat coram fuis parochianis, in audientia, diftinfte, <x aperte ad intelligendum.

anno Christi

Quia mundi debent eflê, ut ait Efaias qui fint vafa Domini, pollutumque non tangere, exhortantes prxeipimus, ut omnes bénéficiait fic infra facros ordines conftituti vitent luxuria: fugiant, omnemque voluntariam carnis immunditiem, continentiz fervantes puritatem, nullufque illorum uxorem ducat; fic fi ruis, antequam eflee in 1aeros ordines conditurus, uxorem duxerit, beneficium ecclefiafticum non teneat, neque in facris ordinibus, fi eos poftea acceperit, miniftrare przfumat.

B

Attentius itaque inhibemus, ne quis facerdos in domo fuaconcubinam retinens, vel alibi ad aliam hab- *'s coofuctudinem, in tam gravi permanens peccato, ad facrum altarecelebratuius przfumat accedere, cum ex hoc illius in exeerationem, & bencdtôio fibi vertatur in maledrâionem. Et fi aliquis hac. de caufa fufpcnfus, przfumpferit celebrare divina, non folum ecckfiafticis beneficiis fpolietur, verum etiam pro duplici culpa, arbitrio epifeopi, fufpcndatur: prælati vero, qui tales przfiimpfcrinr luftincre, maxime obtentu pectini®, aut alicujus commodi temporalis, pari fubjaccant ultioni. Cumque non lolum a malo, fed & ab omni fpecie mali abftinendum fit, inhibemus firmiter, ne clerici non nifirationabili Acmanifcfta cxcaufit frequentent fandimonialium monafteria, & nc quis facerdos retineat feminam in domo fua, five cognatam, five aliam, unde rationabiliter mala de ipfa poflit oriri fufpicio.

C

Firmiter inhibemus, ne quiqaam bénéficiât! aut in facris ordinibus conftituti fint ebriofi, cut gulofi, aut tabernas exercentes, ne morte «terna fecundum legis commina rienem moriantur, fed aâu abftinentiz, & fobriecatis fcipfos*habiles reddanr, ut fecundum doârinatn Dei habeant feientiam difeernendi inter fandum Ac profanum, mundum 6c pollutum, doceant populum omnia kgitima, quz Dominus locutus eft per manum Mofis.

Quia etiam Leviris dictum eft, quod non habent partem inter filios Ifrael, per quod abfcindatur a miniftris ecclefi® omnis fomes cupiditatis, Ac turpis lucri; exhoitantes prxeipimus, ne bénéficiât!, aut facris ordinibus ornati negotiationes exerceant, nec aliquid accommodent adufuram; fed, ficutpraecipit doctrina evangelic», mutuum dent nihil indefperantes, neque dent, neque recipiant ecclefias, aut ecclefiâftica beneficia ad firmam, «ifi in cafibus concilii cooceflis. Sententiam fanguinis non didet clericus aut proferat, ncc fanguinis ▼iodiâam, aut ubi exerceatur interfit, nec literas diâet aut feribat per vihdiâam fanguinis deftruendas, nec lu&uariis, vel baliftariis, aut hujus fanguinis viris przponatur. Ad amputandam quoque cupiditatis ipeciem, firmiter inhibemus, ne bénéficiait *vel in facris crdinibu** conftituti fint vicccomites, vel juftitiini feculares, vel ballivas laicas .teneant, aut earum firmas v unde potcftaubus obligantur ad rationabilia reddenda de billivis.

ANMO CHRISTI

Inhibemus quoque diftridius, ne aliquis rcâor ecclefix faciat hujufmodi paâum cumapdhno, videlicet quod *ipfe facerdos* prxter certa ftipendia poterit recipere annualia aut tricennalia, quia hujufmodi paftio nunrfcftum eft indicium, quod facerdoseo ipfo recipit duplex flipendium. Necefle ergo eft, ut aut non percipiat fufccpia annualia vel tricennalia, aut in ecclefia non rite efficiat divina obfequia: ipfis quoque facerdotibus fufficiens fic honefta tribuatur fuftentaiio ab ecclefiarum reâonbus, ne propter diminutam fuftentationem oporteat eos divinis carere obfequiis, aut ipfos faccrdb.es lucris turpibus inhiare, feu viftum mendicare.

Inhibemus etiam firmiter, ne laicis aliquibus committantur ad firmam liberz terat ecclcfiarum de decimis, nifi forte iidem laici fint ecclefiarum fervi, & tunc hoc fiat dc licentia diceccfani; & ne redores vel vicarii de bonis ecckfiz zdificent in laico feodo extra fundum cccl. & fimiliter ne decimz in laico feodo reponantur, fed in feodo ipfius ecclefis.

Prxeipimus etiam, ut reditus aflignati ad luminaria, non convertantur ad alios ulus per ipfos redores vel vicarios.

Hortamur etiam przcipicr.tcs, ne mimis, joculatoribus, aut hiftrionibus intendant, neque ad aleas, aut taxillos ludant, aut ludentibus sflidesnt; quia licer quibuldam videantur levia. tamen fecundum fandorum patrum doftrtnas, qui talia faciunt, dzmonibus przftant facnficia, Et quia in clero nihil magis debet fplendcrc, nifi Jcfu Chrifti humilitas, & evangelic» perfeftio, quz coninlit, " quod ii quis te percufferit in dexteram maxillam, przbeas illi & alteram; „ monemus fub pœna excommunicationis przcipicntes, ne clerici torneamenta aut haâiludia exerceant, nec arma portaient, nifi per loca hofttlitatis fufpcâa oporteat eos rranfire; fed tonfiVam & coronam ac rs-. furam habeant ordini congruentem, & habitum convenientem tam fibi fit fuis equitaturis, fecundum quod determinant fanât concilia, ncc plus folito; alioquin ipfos per fubtraâionem beneficiorum ad hzc compellemus, dc autem habitus diverfitas clericos a laicis faciat diferepare, ftatuimus firmiter przcipicntes, ut .officiarii. decani, fie fubdecani in fuis capitii lis in congregationibus clericorum corim fuis praelatis claufis cappis utantur. Et ne facilitas veni® intentionem tribuat delinquendi, fi <jqos hujus ftatuti invenerimus tranfgreflbres, foant fc abfque gratia fic favore graviter puniendas. idhzc ftatuimus ut fioguli facerdotes in fuis parochiis coram fuis praelatis, fic ubique, nifi cafus ncccflitatis in itinere requirat manifefte habitum transformare, claufis cappis utantur, gulionum penitus ufu interdiâo. Si quis autem in pnefentia noftra aut officiariorum noftrorum, five in ecclefia eis ufus non fuerit, per xl. dies noverit *fe* fufpenfum.

Precipimus etiam, ne aliqui retineant plure? *curas* animarum, cum quibus per fedem apoftolicam fuper hzc non fuerit difpenfarum. Similiter quod proximi adminiftrantium ecclefias, in quibus immediate fucccflerunt, prioribus

ÇJ7* hus penitus rcfigoent . & patroni idoneos ad A —„„cafdem ecclefias praefentent . Subjeflts quoque anno «ins diftnâius inhibemus, ne quis faccrdos in CN*r\n duabus ecclefiis mtniftrare przfumat, cum vix nous uni fuftcere poflit . Quilibet autem reflo; ecclefiz honeftum & idoneum vicarium habeat , qui , ficut expedierit , curam gerat animarum.

Audivimus etiam , de quo non mediocriter dolemus, quod quidam facerdotes extorqueant pecuniam a Jaicis pro ptrnttenttis feu alus faciamentis adminiftrandis ; dc quod quidam turpts lucri caufa varias injungant pecunias , videlicet quod a viro cognita mulier poft partum ante fuam purificationem deportet deinceps ad altare oblationem, cum qualibet mu- B liere purificanda in eadem parochia ; & quod homicida, vd qui alteriusmortetn procuravit, offerat pro quolibet mortuo in eadem parochia . Hxc fi funt hujufmodi, quia cupiditare funt plena , penitus inhibemus . Et ne quilqiwm facerdos injungar annualia, vel tricennaha, cx conlilii cupiditate , ut inde contequatur emolumentum . Audivimus quoque, quod quidam facerdotes faciant fuos diaconos audire contcflioncs parochianorum fuorum ; quod quam fit abfurdum non opus cft diccic, cum evidenter verum fit , quod diaconis non eft tradita poteilas , nec quaerant ex hoc nifi occafionem aut fpattum intendendi negonis fecularibus . Propterea firmiter inhibemus, m C diaconi confefliones audiant , aut pan;lentias injungant, aut alta facramenta miniftrent, quz concefla funt tolis facerdotibus mimftrarc. Volumus quoque & precipimus, ut linguli bénéficiât! ad ordines promoveantur, quos cura, quam fufccperint, exigit.

Ad hzc precipimus, ut omnes redones eeclefiarum , & vicarii refidentiam faciant in fuis beneficiis , convenantes in eifdem laudabiliter & honefte, nifi fuerit ob caufam rationabilem, ut in ecclefiis fuis non refideanr*, cum eisdifpenfatum.

In fingulis quoqueecclefiis, quarum facultates ad hoc fufficiunt , fint unus diaconus dc fubdiaconus, in eifdem, ut decet , miniflranK$. In aliis vero ecclefiis fit faltem clericus unus boneftus, qui facerdoti cum habitu convenienti in divinis mmiftret officiis.

Prxeipimus etiam firmiter aufloritate evangelica , nc in locis facris habeatur mercatum , cum Dominus ementes & vendentes dejecit de templo, nc domus orationis fiat fpelunca latronum . Ad bax adjicientes , ut coemeteria fint bene claufa, & tam ecclefiz quam domus ad eas pertinentes competenter fecundum ecclefiarum facultates xdificatx, ipfr quoque ecclefiz decenter oruatz tam in libris, quam in facris vafis & veftimcntis, & quod veftimenta & vafa facra fint de no&ibus fub tuta & honefta cuflodia , nec deponantur in domibus laicorum , nec fub eorum cuflodia , nifi rationabilis & evidens ad hoc compulerit neceflicas.

Inhibemus quoque, ne aliqua face«dotes celebrent cum aceto.

Frequenter quoque commoneantur matres aut nutrices, ne parvulos fuos juxta fe in leflo collocent.

Clandeftina matrimonia quoque diftinflius inhibeantur.

Omnes quoque ludi & placita fecularia a locis facris omnino arceantur.

Subjeflis quoque noftiis fub anathematis inhibemus, ne de ecclefiis fuis citra auâoritatem noftram penfionesfolvere , aut veteres augere, aut aliquid fub collufione promittere pnefumant. Interdicimus quoque , ne quis inter minores, quorum alter aut uteique ad annos canonibus aut legibus determinatos nondum pervenerunt , nuptias audeat celebrare Refloribus ecclcfiarum nobis fubdins indultum efle volumus, ut parochianos fuos , qui decimas fuas , quas hucufque perfolvere folcbant , detinere pracfumpferint , poft tertiam commonitionem excommunicationis lenientia feriant. In aliis autem catibus cilra confidential» aut auftoritatem noftram quidem excommunitare non przfumant nominatim . Nulla pertona five reflor ecclefiz nobis fubditus, decimas fuas provendere valeat ante Pafcha ; fruflus autem percepti five in ccemeterio five libera terra ponantur, ut fi clericus defunflus fuerit, illius debili fohitionrm vel difpofitionem nullus ex malitia laicusvaleat impedire. Przicieaiub interminatione anathematis inhibemus , ne quis clericus decimas aut ecdcfiafticum beneficium laico dimittat ad firmam fub aliquo colore. Dccimz enim & ecdefiaftica beneficia laicis temerarie fic contra ftatuta canonum tenenda, a clericis concerta, ad manus noftras recipiam tur; nec aliquis facerdos alium a cantaria penfionis per augmentum, aut alio modo, tanquam effet commercium , fupplantare pizfumat.

anno CMRt$Tr

Prxeipimus etiam, quod nec abbates , nec priores obligent fe, aut domum fuam profingulari perna, fine noftra licentia fpeciali.

Pcnfiones & decimas feparatas , quas viri rcligiofi, qui non funt de epifeopatu noftro, percipiunt in noftra diœcefi, tn manus noftras fequeftramus. Inhibemus eifdem etiam in pofterum adminiftrationem earundem , quoufque dc eorum jure coram nobis docuerint evidenter .

Nullus przdicatorquzftuarius in ecclcffsnoftrz ditzcefeos admittatur , nifi noftra fuper hoc fulciatur aufloritate , quam ei fine liter* decani, aut archidiaconi fufficcre decernimus. Contra quos praedicatores fiquidem talem cautelam duximus adhibendam , quod capellani ecclcfiarum indulgentias in literis noftris contentas, fubditis fuis exponant , cleemofynas colligant , fit atm collegerint, decanis tradant, nobis annuali curfu completo affignandas ; ut quzfluariorumdomini, quantumcolleflumfuit, per 00$ aut per alium intendimus Deo auflori dedicare . Przlati vero non permittam illos, qui ad eorum ecclefias caufa venerationis accedunt, variis documentis, autfalfis figmentis decipi , ficut in pletffque locis occafionc quzftus fieri confuevit.

Cum ianflorum reliquiis magna debeatur ro Everentia, illius corpori , qui facrofanflus eft, & in fanflis fuis gloriofus alios faciat fandos, fummus honor cft etiam pendendus. Ipfi itaque, cui honor eft dc gloria , debitum honorem confervare volentes , fub interminatione anathematis firmiter inhibemus, nc in cermeicriis, aut aliis locis ecclcfiarum ludi aut luflz fiant, nec mulieres choreas, htxuriofa carmina canendo, lafcivc ducere przfumant, cum ex his, Domini reverentia it ianflorumhonore contempto, tix* & contentionesfoleant evenire . Similiter ne laicorum zdificia in «emeterio fiant, diftriflius inhibemus. Supclkftilia

io

in ecdefiis quoque non dimittantur, nifi pio- pier noftiks incurius, aut incendia repentina, «et alias neceffitata urgentes ad eas oporteat habere refugium ; fic tum ncccâitate ceflanie, res ad priftina loca reportentur. Tuguria & domus laiconsn creftx in cœmeteriis tempore guerre amoveantur , propter immunditiem fornicationis vitandam , & propter occupationem coemeteriorum.

Dtftri&ius inhibemus infuper, ne decani aut fubdecam noftra diœccfeos caufa trahant, aut terminent matrimoniales, aut criminales, nifi cuiquam ex noftra fpeciali gratia concedatur, quam ei fine cujufquam contradifiiooc iuftccre decernimus.

A fanftis patribus noftris non fine ratione provide novimus ftarutum, ne in aliis locis quem Deo dedicatis, nifi cata nccrflitaiis, officium altaris, quod in fe tam fublitne cft, celebretur. Quare volumus fic prreipimus, ut ecclefia non dedicata ad dedicationem preperentur competenter, quod non folum de majoribus, verum etiam dc minoribus volumus iotclligi, cum majoribus fic minoribus asque fimus ditbitores ; minora ecclefias, cX noftri officii debito abfque procurationis honore per nos aut per alium volumus Deo auâori dedicari .

Dolentes referimus, quod nonnulli malediftienem ut aquam bibentes, fanâuacium Dei polluant, dum facra venundant fic mercantur. Qpapropter faltem pcene timore eos - tanto facinore cupientes revocari, illos omnes, qui interventu pecunias, aut cnjufcumque pecuniarii quaftuc, auc pado fit pramiifionequicquam recipiendi intervenientibus, quemquam ad factum ordinem tempore examinationis aut altero fecerit ordinari, aut onrinari procuraverit, fententia excommunicationis innodamus. Eos etiam eadem fententia excommunicationis involvimus , qui oftcialrtatem vef decanarum ad firmam dabunt, cum cedat in difpcndnim animaram fit ecdefie Dei fcaodalum gravidimum. Et eandem fententiam ad patres eorum, qui In k officia fibi recipiunt ad firmam, volumus firmiter extendere.

Dolentes referimus, quod dum noftrifobditi ftatuta noftra fynodalia non obfervant, feipfi» illaqueant, nofque contemnere non formidant. Cum igitur refragante noftra conftitutione capellani parochiales cum anachoretis in domibus fuis colore quefito, cum ancillis eorundem extra rechtforium tranfmiflisfabukntur frequenter, in ecclefia Dei fcandalum, fit animaram difpendium non modicum ; fingulis decanis noftris in virtute obediemia injungimus, ut omnes capellanos, ecclefiis, ubi degunt anachorète, defervientes, facramento aftringant, quod intra fepta domorum carundem cum ipfis non loquantur, fed tantummodo ad feneftras carundem verfus ecclefias requifitihoneftum impendant colloquium, nifi infirmitas eoramdem aliud requirat manifefle. Praxipimus etiam quod brevibus fe expediant, fit praecipue de his, que ad Glutem animarum pertinent traâaates cum eisdem.

Et quia non proficit lapins legere, fit non intelligere, ftatuimus, ut unufquilque decanus " Statuta fynodalia „ penes fe habeat fit eop<am fieri procuret in fingulis ecclefiis fui decertatus. Itaque fi dominus epifeopus vel ejus officialis per aliam ecclefiam tranfitum fecerit, fit Statuta in ca non invenerit, ipfi, per cujus negligentiam fteterir, quominus Statuta fynodali* in ca inveniantur, pœnam infligat.

Inhibctnos etiam fub pœna excommunicationis, ne bcdclli archidiaconorum feudecanorum habeant equitaturas, led pedita incedant, dc fint oncrofi provimia.

Ut autem habitus diverfitas clericos a laids faciat diicrepare, fit habitus exterior conveniat officio fit honori; ftatuimus firmiter injungentes, ut univeifi decani fic vicedecani in fits capitulis, fit ubi coram cis judicium cxerceiur. fic coram fuis pralatis, ac in congiegationibus clericorum cappis elautis decenter utantur. Ne vero facilitas venio: intentionem tribuat delinquendi, adjicimus ftatuendo, quod fi quis hujus conftiiuuonis transgreflbr cxitlat, per uos fciat abfquc favore Ut gratia puniendum ·

Sciant quoque redores fic vicarii fe graviter puniendos, fi fcienter luxuiiofos ecclefiis fui faciant defervire. Prccipimus infuper , quod redores, vicarii, fic capellam in iupcrpellicits ad minus, aut alias in albis, aut in cappis forkis interfuit noftris fynodis, fub pœna canonica.

Executores fefiamentorum fint foiiciti, alioquin amovebuntur. Et quia nonnullos teftamentorum executores in venditione bonorum dcfunftorum fraudem committere fitpius reperimus; fub pœna excommunicationis firmiter inhibemus, ne cujufquam ccftamenti executor de bonis ipfius, cuius fuerit executor a fe, aut a coexeeutoribus fuis per fe aut perfonam ad emendum bona detunai, ad opus fuum fraudulenter fuppofitam, emere de cetero quicauam prafumat; decernentes fi fenis aftum fuerit, venditionem non tenere, & tam venditores quam emptores hujufmodi nihilominus puniendos.

Praecipimus etiam, ut omnes certificationes de citationibus de catero fiant per literas patentes, & non daufas.

Cuftodias ecclefiarum feu decans tuum formas per prcdeccflorcm noilrum farciras funiliter *revocuDiut* & cx nunc non tenere dcnunciamus.

Redores ecclefiarum , *& fscrrdotes. tx* alii miniftri ecclefia in divinis oftciu tam ad vefperas quam ad matutinas, tum aliis horis fuperpelltciis honeftis urantur, autdaufisdefupes vcftimentis falcem five indûmentis, dc quod nullus facerdos celebrer, quouiqnc Prima canonice fit completa, quod fi fecus agere prsefumpicrir, ufque ad fansfaftiooem fe noverit fufpenfum aut fufpcndendum.

Sacerdotibus diftriâius duximus injungendum, ne pro benediftione nubentium, aut fepultura mortuorum , aut poenitentia, aut pro aliquibus fecramentis aliquid exigant a fubditis fuis, auc extorquere pradumant ultra debitam confuetudir.em parochis fur & contactant.

Si forte aliquis voluerit fe alii confiteri quam proprio facerdoti, ab eodem modefte petita licentia non neget, dum tamen facerdoti per aflerii&iem alicujus facerdocts diftinfte coufttterit, quod ei confeientiae fua vulnera patefecit, alioquin pro non confeflb teneatur. Adhac omnes tam pralatos quam decanos, reftores, fit vicarios monemus, dc eisdem in virtute obedientia injungimus, ut honefte viventes, habitum fuis dignitatibus, (fetui, dc ordinibus deferant congruentem, fic plus ioliio tenentes indubitanter; quod fi quos tales invenerimus, ipfos per (uberadionem beneficiorum graviter pu-

puniemus. Cietici veto non bcneficiari, qui reprehetifibiks fuerint in toofura, ut ad fuppriores ordines, aut ad beneficium admittantur, quoufque per camum tempus toufuram geflerint competentem, quo judicant praeteriti temporis fcandalum redemifte.

Praecipimus etiam, quod omnes facerdotes ordinationis aliene, & qui focum mutaverint, ad parochias cuftodiendas, qu» m diceccfi noftra funt, aut etiam ad celcbraada divina fuerint admittendi, citra initium Septembris fingulis annis archidiacono aut officiali noftro per ipfos, quorum imereft, prsfententur, ut per ipfum, penfatis eorum metitis, approbentur, aut fi juftum tuent, reprobentur.

Prxeipimus quod nullus aut leprofas aut alius deferar tintinnabulum in (aeramenta oublies, cum fuo fooiru, nifi facerdos fit eucharifliam ad infirmos deferens; & hxc eft caufa devotionis Ac reverenti»excirandr. Excommunicat: ardius ab omnibus evitentur, donec lumine ' conftiterit de eorum abfolutiooe, exemplo de Lazaro quod Dominus lolvi prccepit apoftoli», licet a feipfo prius refufeitato. E* Suia in rou,uî ecclefiis non eft receptum, ut crcdimu,, Oxonienfe concilium, & priocipium ipfius de excommunicationibus in eodem concilio faâis ad terrorem malitioforum, & eorum malitias rcfrxnatiooem duximus adjungendotn eifdem, fk in eodem concilio (quod adhucferiptum eft) pnecipientcs, ut diâx excommunicationes fingulis annis quater Jn Cngulis ecclefiis denuncientur.

ftsser hax autem fuperius injunfta, ts, qtw b concilio Oxonienh flt Londinenfi provida flt fanda deliberatione antea funt ftatuta, vobis injungimus ohfervanda : cujus principii tenor talis eft.* Ex auâoritate Dei patris omnipotentis At beats Mane virginis, & omnium fandorum, At pnefêntis concilii excommunicamus omnes, qui ecclefiaflicam coufuetudinem antiquam a Domino Jcfu Chnflo eleêam, At â principio concefiam atchiepifeopis, epifeopis, & fandis patribus approbatam, ob aliquam malam voluntatem, vel cordis inflationem, aut rancorem infringere, At violate contendunt, aut aliquo modo, arte, ingenio, confilio, auxilio, prxeepto fponfam JcfuChrifti, id eft fandam ecclefiam, fuo jure contendunt, aut contradicere procurant, Atc.

Expliciunt ftatuta fynodalia alias in fynodo promulgata per qpaherum, quondam Norvricenfem epifeopum, & additiones poftea per Simonem fuccefioretn fuum, qus firmiter prscipitnus oblervari.

CONCILIUM MERTON ENSE.

AKNO CHHJSTI — ANNO Christi

£x veta: MS, edidit collcâor Anglicanus I

Anno Dom. MCCLVIII. fuit concilium Ddie Jovis in fefto S- Barnabxapoftoli, adquaf-Bonifatii archiepifcopi, & omnium fuffragancorum tuorum apud Mertonam, fcilicet fandam decimam totius ecclefi® Anglican», per Alexandrum papam concefiam.

W MERTONENSE CONCILIUM

Pro Cieri Anglicani immunitate

Anno 1158. habitum.

Ex *Annal. Rurto*. pag. 3* 8 S.

"pEcuni* illius iolutionem a miffs Ponti „ A fuiis in Anglia exattarn, quxdenarium „ S- Petri appellabatur, molcfle lemper incole „ tulerunt; qua ratio eflecit fxpc ut in pon„ tificMS miniftros ea crearetur invidia, ac pe„ rinde haberentur exofi, velut publicam . Hxc „ Parilium perfuaferunt, ut minus reverenter „ dc Romara ecclefia knueretui ; hasc part„ ter auâorem annalium Mcrtooenfium nt illa „ feriberet qux in exordio aâorum concilii „ hujus leguntur. Impune illa quidem rcfeca„ rrntur ; fed cavi ne de fide mea finiftri alt„ quid eruditi lufpicarentur fixe ergo iiie de „ concilio vix noto Spelmanno afiert.

hcrtfcntibtu n die/ apprr^MwAa/ papalibttr, xrcbiepi/capu/ Cantnar aliud concilium fxffftga. tuorem t! prtlttfritM indixit apud Mertonam, nS magiftri Arieti pop fnaiiatau tf notarii no tur rxifiionibxi obviant eunde, eximar cirri Anghauu ab obedientte tu proflanda alienaret.*

Mmtdatxm dt tanx/acatloeu apxd Merton.

Rogerus, Dei gratia Conventrcnfis Ac Lichfddenfis epiicopus, dileâo fiiio archidiacono Stafbrdix, falutem, gratiam, Ac benediâionein. Mandatum venerabilis Patris Bonifacii, Dei gratia Çantuarieofis archiepifcopi, totius Anglic primatis, venerabili in Chrifto facri, R. Dei gratia Covenftrenfi At Lschfeldcnfi epifeopo, falutem At fraterne diteâionis in Domino femper augmentum. Cum propter ecclefix Anglican» eventus Ac caufas, quas fraternitatem vcftram ignorare non convenit, fratrum noftrorum congregationem videamus opportunam, devotionem vcftram rogamus, monemus, Ai exhortamur in Domino, fub obedientix debito firmiter injungentes, quatenus die Jovis proxima anie inftans feftum S. Barnabe spoftoli apud Mertonam curetis vcftram prefentiam exhibere. qualibet occafionc «(fante, ut in hac urgenti ncccflitacc ecclefia noftro rcgimi-

er gimini commifta, per vos & alio· fratres nostros gratum habeat providi coafilii fukimcn uun ' friam decano· cathedralMM®, At aliarum ecclefiarum, necnoo etiam abbates, priores, majores, infuper Ac archidiacono· velirz dttreeieas univerfos, ut cum litens fuomm iubdiiorum procuratoriis loco Ac di· antediâis comparcant, ut quod communi deliberatione provihim fuerit, ex membrorum cohxrentia firmius roboretur. Dat. apudLamhcdim I$. cal. Mail, anno Dom. MCCLV1II. Hoc igitur mandatum vice noftra diligentius exequamini, ac nihilominus vos ipfi comparcatis diâis die Ac loco, cum literisprocurato>ns cleri totius archidiaconatus veftri ut veftri pr®fcntia firmius roboretur, quod ad utilita-B tem ceclefi® Anglican de confilio Ac aflenfu veflro contigerit provideri. Dat. 6. cal.Man, pontificatus noflri anno primo.

Con^rrga/»/ icitur prjtdtila dit apud Merit ia prafentia domim BaatfaiiiCantaarier.fit arcbitpifeopi Jan fujfragantti, pralatii tj regni clero, fttper reformatiane flatui Angiicana ecclefia tf eiaendatioae provifi fani ilh artienti fabfeyaente».

Articuli provifi apml **Mertea.**

Tria funt genera articulorum, dcquibus agitur in prrfenti. Sunt enim quidam articuli, in quibus prarlati nullo modo diffimulare poffunt. Sunt alit, in quibus poffunt fndi iorlu. C ritatis, non perturbatione infirmitatis diffimulare. Sunt & abi. in quibus diffimulare poffunt fine difcnminc falutis ctenue & periculo animarum.

jArticuli, diffùtuüari non poffient abfac rarrA./» falatu aterna, aruataramque periculo, & Jnb^crfione ecclefiaflica UbertatZz ac ecclefiaflica· rant perfonaram prajudicia taanifeflo

' Cum ecclefia Angiicana non folum contra jura divina & ftatuta canonica, fed etiam contra libertates, a regibus, principibus, & aliis regni magnatibus fibi cooceftas, aufibus iacrilegis, novis irruptionibus, diris concuftionibus, fit oppreffionibus nefariis multipliciter attrita fit; & hoc abiûue perpetuo animalum D periculo pnelatorum , domini regis, & aliorum regni magnatum , fub didunulationis filentio nequaquam valeat ulterius pertranfin ; de unanimi afleifu dt concilio ptxlatorum, religiofoluin, d< totius cieri cccleGx memorat® falubriter eft provifum , ut machinis feculanum potcftaium folutis moenia laborantis ecclefi® dilapfa, inftexibili reparentur inftantia per ftatutorum remedia, que foquuntur.

Quia igitut firpe contingit, archiepifcopos, epifeopo·, fc alio· prelatos inferiores per literas domini regis ad fecularc judicium evocari, ut ibi refpoodeant fuper his, qu® mere ad ipiorum officia, & forum ecclefiafticum pertinere nofcuntur ; ut C forte clerico· ad eccle- E fias dc capellas vacantes feu non vacantes admiferint, vel non admiforint, redores inftiroerint in eifocm, foot fubditos cxcommunicaverint, excommunicata· denuntiaverint , interdixerint, ccclefias dedicaverint, ordines celebraverint, de caufis mere fpiritualibus cognoverim; ut puta dc decimis, oblationibus, limitibus parochiarum, dc fimilibus, qu® non

Apoflimt ad foculare forum aliquatenus pettioere; feu etiam cognoverint de peccatis dcexceffibus fubditocvm , ficut de perjurio, fidet ran. lgrcffione, focrikgio, violatione, ac perturbatione ecclefiafticc libertatis; pnefertitn cum ipfius violatores, necnoo flt libertatum per chartas domini regie ecclefie conccifarum, in fententuam excommunicationis incidant ipfo fado: & fi inter clericos fuos cognofcant, vel inter laicos conquerentes, & clericos defendentes, in pcrfonalibus adionibus fuper contradibus vel debitis ; fi perfonas eeclefiafticas ad mandatum domini regis in foro feculari amerciatos * non compulerint ad amerciamenta hujufmodi exolvenda, feu ipfa non folverint pro eifdem ; fi jurifdiâionem fuam in ecdefiis Ac capellis, epifcoparibus feu tnonafterns annexis, per mortem przlatorum, aut ceffionem vacantibus exercuerint canonicam & confortaro, Atfiqt'zalia his fimtlia fecerint, eel non fecerint, pertinentia ad officia ordinariorum; providemus, quod didi archiepifcopi, epifeopi, & exteri praelati non veniant taliter evocati, led cum honore deferatur, & majores przlati domino regi feribant, quod hujufmodi mandatis regiis parere non pollint, abfque fobverfione ecclefiaflicz libertatis , & ad hoc ideo non tenentur, eidem nihilominus literal exhortatorias dirigendo, ut anime fuse faluti confulendo, ab hujufmodi mandatis ulterius defiftat. Et fi dominus rex, hujufmodi fpretis exhortationibus, ad attachiationes vel diftridiones proceflèrit eorundem , tune vicecomites, dc alii quicunque ballivi ipfos attachiantes dc diftinguentes, per eofdem attachiatos Ac diftriftos in forma juris excommunicentur , & loca, in quibus commorantur, Ac terrz eorum , quas habent in regno Angli®, per locorum dicecefanos ad dcnunciationem attachiati Ac diftrifti intcrdidoecclefiaftico fupponantur. Et fi clerici fuerint bénéficiât!, fuis beneficiis priventur, non bénéficiait, per quinquennium ad beneficium ecclefiafticum, fi forte przfentati fuerint, minime admittantur. Clerici autem qui hujufmodi brevia attachiationum feu diftndionumdidavcrint, feripferint, fignaverint, confilium & auxilium adhibuerint, folenniter excommunicentur, & excommunicari denuncientur, nec aliqui depremiffis certa raiione fufpeâi ad aliquod beneficium ecclefiaftrcum, donec fe fuper his canonice purgaverint, admittantur. Et fi dominus rex monitus hujufmodi difttidioncs non revocaverit, epilcopus, qui diftndus fuerit, terras, villas dominicas, Ac caftra, que rex habet in fuo epifeopatn, ccclefiaftico fupponat tnierdido I Et fi rex in fua duritie perfeverat, ceteri coepilcopi diftri<ftiones unius quafi communem omnium & etiam communem injuriam ecclefie reputantes, civitates, terras dominicas, burgos, caftra, Ac villas ipfius regis in fuis epifeopatibus confidentes fimili fupponant intêrdiâo. Et fic nec fit infra XX. dies, poftmodum attachiatiooes & diftridiooes hujuimodi revocaverit, aut ob hoc manum contra ecclefiam aggravaverit, finguli archiepifcopi & epifeopi fuas dicecefes ecclcfiaftico fupponant interdido. Et fi aliquis epifeoporum in hac parte inventus fuerit negligens Ac remiiTus, per fuum metropolitanum graviter arguatur; & fi petie-

ANNO CHR.ISH

muiaito· pecunia

• Hic tcquerco «ηκι,lo· lub nomine (je/r-ar·»»-**· kmtfacu tT.Iter>l<.fr> >n tr frfitnm· Jkr etnanaa, h.be> in biblioth o.'.'. Oc... Aηπ Cwt OFIDuiu.

verarent tn neghgentia, canonice puniatur per A eundem, & nilMlominus iua dicectfis, omni prrlatorum & Iua anâoriiare & confenfu in preienti ordinatione adhibitis, ecclefiaftico iubiaceat inteidiclo.

Adhaoc, quia frequenter accidit, quod nonnulli clerici per lateam potefiatem ecclefias occupant parochiales, & pnebendales, etiam curam animarum habentes, & in cis abfque audoritate ecdefiaftica intruduntur; providemus, quod clericus per fe fic intrufus, forma juris ferrata, anathemate feriatur, & talis per loci dios cefanum publice denuncietur, & illo beneficio careat inpcrpetuum ipfo fafto. Et fi fic in fua pertinacia per duos menfes perftiterit, per locorum dicecefanos, ubi habet alia beneficia ecclefiaftica, ad denunciationem epifcopi illius, in cujus dicecefi fe intrufit, cujufque monitionem per didum tempus contemfit, proventus iliorum beneficiorum, quoufquc congrue fatisfecerit, eidem fiibtrahantur, & fi per annum idem intrufus in hujufmodi excommunicationis fententia perfeveraverit, ex tunc ad aliquod beneficium in regno Anglic minime admittatur. Si vero per procuratorem clericum fuerit intrufus, contra eundem procuratorem modo fimili procedatur, & prrnisfubjaceatfupradiftis. Si vero procurator talis larcus fuerit, in *forma* juris excommunicetur, & wli publice duocietur. Dominus autem abiens citetur, qui fi comparent ratifiesverit faftsun cnjufcunqne pro- C curatoris fui in hac parte, pernis fubjaccat fupradiftis. Si vero per contumaciam abfentet fe, poft fpatium trium menfium expeftatus, fi fit in regno, majoris excommunicationis fententia innodetur, fit infuper pcenas incurrat praelaxatas, maxime cum facrilegio adjecerit contemptum. Si vero fuerit extra regnum, contra ipfum vocatum poft dilationes tranfinarinas fimili forma procedatur. Ecclefia etiam vel pnebeode in quibus fit intrufus, interdido ecclefiaftico (apponantur. Auâores autem fle coadiutores hujufmodi intrufioms, fi clerici fuerint, prxfatas poenas clericis impofitas incurrant; fi laici, poenis perferant contra laicos fuperius annotatas. Loça vero flt term hujuf- D modi intrudentium, fi infra unum menfem non fatisfecerinr, ecclefiaftico fubjaceant interdifto. Si vero hujufmodi inrrufioncs faft* fuerint ex regia poteftate, moneatur dominus rex per loci dimcefannm, quod eas faciat infra competens tempus revocari. Alioquin terrr fit loca, qnae idem rex Labuerit in illa dicecefi, in qua fuerit intrufio, ecclcfiaftico mtctdido fupponantur. Si vero per alium magnatem vel potentem fiat talis intrufio, per fufpenfionis flt excommunicationis fententias, ut fupertus, arceatur. Et fi infra duos menfes faftum hujufmodi non correxerit, terre fit loca, qux obtinent in illa diœcefi, per dicecclanum loci interdifto ecclefiaftico fupponantur.

Preterea cum excommunicari, flçde mandato perlatorum fecundum conluctudiuem capti, flt carceri mancipati, aliquando per regem, flt quandoque per vkecoœitcm, altofque ballivos, line confcniu perlatorum, flt fatislaftionecongrua liberentur, plerumque etiam hujufmodi excommunicat! non capiantur, neque de ipfis capiendis literr regiae concedantur; nonntrnquam etiam difti rex flt bailivi fui cum hujufmodi excommunicatis flt denunciatis publice communicent. claves ecclefiz contemnendo, in fubverfionem cceleflaftice libertatis; provi- A demus quod excommunicat i, flt fic capti, & taliter exeuntes, ad *majorem* fui deteftationem publice & fohmnirer poliatis Campanis, accentu candelis, excommunicentur, flt denuncientur excommunicari in loci-, ubi ordinariis lo. corum eorum videbitur expedite· Vicecomites autem, fic alii bailivi, qui eoe liberaverint, non pnalati, prarftita fiuiafaftione rccfefiz vel emenda, publice excommunicentur anathemate, fic excommunicari folenntter denuncientur. Si tamen de mandato regio ad hoc proceffcrint, mitius cum eis, arbitrio ordinarii, agatur. Clerici qui hujufmodi brevia diftaverinr, fcripferint, fignaverint, confiliutn & auxilium adhibuerint, puniantur, ficut fuperius in primo remedio plenius continetur. Moneatur dominus rex, quod hujufmodi exceftus corrigat, fle a talibus defiftat mandatis. Et fi dominus rex monitionibus non paruerit, locus, in quo captus detinebatur, interdifto ecclefiaftico fuppo- Datur. Et ft denegetur litera confueta de excommunicato capiendo, moneatur rex per praelatum, qui fuper hoc defcripfit, quod eam concedat dc faciat perrranfire. Quod fi non fecerit, civitates, caftra, burgi, & villae, quas habet in dicecefi fic feribentis per ipfum fcnbentem intetdiâo ecclcfiaftico fupponentur. Contra communicantes quoque cum excommunicatis procedatur fecundum cenfuram ecclefiafticam.

Clerici quoque fine delectu personarum, quanquam in *furto* deprehenli non fuerint, tanAluam facioorofi, vel fuipefti de crimine, feu orcfta capiuntur, fie incarcéré detinentur, nec redduntur ordinario, fecundum canones libere judicandi. E: fi clerici, quibus crimina imponuntur, coram judicibus tecularibus vocati non comparuerint, forbannùintnr a regno. Quare providemus,quod fi clerici fic capti, noti fuerint flt honefti, capientes ipfos, flt etiam detinentes, in forma juris folenniter excommunicentur per locorum ordinarios, & excommunicari denuncientur. Loca etiam, in quibus fuerint detenti, fit terra capientium eos, flt detinentium, ecclefiaftico. interdifto fupponantur, donec cofdem diroiferint, flt libere abire permiferint, ac alias fuper hoc fatisfecerint competenter. Illi etiam, qui cis talia falfa crimina impofuerint, feu malitiofe, propter qu» capti fuerinr flt detenti, excommunicentur, flt excommunicari publice denuncientur, ufquead fatisfaftiooem condignam.

Clerici quoque vagi flt ignoti, capti flt detenti, fi in poiTefiiooem clericatus fuerint in. venti, uer locorum ordinarios requirentur libere per ecclefiam judicandi; flt fi denegentur, punientur, ut fuperius detentores; A fi tradentur, non expeftatis jnftiriariis qaibufcunque judicentur. Et fi juftitiarii, eifdem clericis coram eis non exhibitis, epifcopum contemnent in pœna pecuniaria, pœnz fuper.fores, in rpfos juftitiarios, E prout clerici fuerint, five laici, proferamur. Clerici autem domini regis, vel quicunque alii, qui excommunicationem hujufmodi profequuntur, diftando. lcrib.'ndo, figillando, vicecomiti vel aliis ballivis hujufmodi mandata dirigendo, poenis fubjaceant in clericos fuperius promulgatis.

Clericus tamen fuper tranfgreffione focefta. coram fuo ordinario canonice conviftus, domino regi, vel alii damnum fle injuriam paffo, per eundem ordinarium faiisfacere compellatur, flt alias arbitrio ordinarii ini, canonica pcena puniatur.

Si vero clerici canonice te purgaverint, fu-A per fibi impofitis ac cbje&is, dc laica poteftas bona detineat eorundem; occupâmes dc detinentes bona hujufmodi clericorum, per fepedidam cenfuram ecclefiaftkam compefcantur . Quod fi fic capti, malitmit tempore intermedio abrafi foerint feu fuTpeufi, abradentes, feu etiam fuipendentes, conGfium dc auxilium impendentes, poenis fubjaccant fupradidis. Forbnnnicnres quoque pools hmihbus percellantur.

Sane , cum nulli clerici adinvteem dc plerumque cum clericis contrahentes, ipfos contradas fidet datione vall**nt4 aut corporaliter prxflito fiicramento, qui fuper fidei aut fact amenti pnefliti religione contempta coram B judice ecclefiafiico conventi, regiam prohibitionem impetraverint, ut fuper perjurio dc fidei lsdiOne examen ecclefiaftici Judicis fic declinent .' providemus, quod fi laicus fuerit impetrator, per excommunicationis fententiam, nt fuperius, arceatur . Quod fi nec fie débitent , dc poffeflbr immobilium exiftat, terra fua fupponatur ecclefiaftico interdido; fi autem immcbilia non habeat, mercenarii fui dc non neceflari® perfon* moneantur, quod infra vin. dies ab eo recedant, alioquin confimilis fcratOr cxcommunicatioms lententia in cofdem.

Şj aurem rn» clericus fuerit, vel religiofus, exerceantur pane canonioe contra eos ,C dc fi clericus reus in fua pertinacia perduraverit, procedatur contra eum fecundum penas fuperius courra pertineres clerico· annotatas . Si autem ador laicus Gt, trahens laicum feodum, dc per corpus dc feodum fuum aifbingarur, contra diftringcntcs omnes procedatur, prout clerici fuerint vd laid, per penas , qu* codtra eos luperius flatountor.

Et G ador timore regie prohibitionis fe fabtraxene , oe peccata maneant impunita , iisdex ex officio fuo procedat, prout viderit expedire· Si autem judex halicas laicum feodum diftringatur, contra diftrineentes procedatur, dc dominum regem, ul fuperius annotatur. Et fi non habet laicum feodum epileo-D pus, procedatur contra dominam regem, dc diftringatur, ut fuperius exprcfTum eft.

Et hoc idem m conGmilibus prohibitionibus obferverur. ldam fui dc fi tertius nuncios veniat ex traniverfo, dc porrigat leu porrigi faciat prohibitionem talon,dum tamen iliceam verbo vel fado ratifieat pro quo apparuerit impetrata.

Cum infuper prclati ecdefiaftici ex officii fui debito inquirant d· morum difeipiina, peccatis, dc exceflibus fubditorum: quia rex,magnates, dc alii potentes fcculares ipforum officia impediunt in premiffis, lakis fibi fubditis inhibendo, ne ad mandatura ipforum pr*. latorum de veritate dicenda fubeant juramentum 'dc quia iidem non permittunt diAos prelatos, fubtedos fuos in caufis feu negotiis ecclefiafticis corporaliter feu pecunialirer , feu alias canonice punire, fecundum perfonarum de delidoraun qualitatem; providemus, quod laici ad prafiandum hujufmodi juramenta, dc ad folvendutn quaslibet pcenas, per praelatos fuo· canonice inflidas, nihilominus prcctlc per excommunicationis fententiam compellantur . Impedientes vero , *oe* hujufmodi juramenta preftentur, qut pane evolvantur, per interdidi & cxcommunkationis fantenitas prsdiâas ardius compeicantnr ; *dc* fi per hoc «d ditlri- Aiooem proceffitim fuerit pariatorum , contra dtllringcmcs, ficut dichun cit fuperius, procedatur.

Et quia modo conGmili praelatorum officium impeditur , cum contingat , quod Judieus delinquens in rebus ccdcliafticis dt perfonts, fuper his conventus fuerit coram ipfis, dl fuper aliis, quae ad forum ecclefiafticum pertinent ; providemus , quod Judseus per intctdidum commercii, contraduum, dc communionis fidelium ad refpondeodutn in his cafibus nihilominus compellatur, inhibentes quoque impeditores dc diffringentes , penas interdidi dc excommunicationis *incurrant.*

Porro quoniam ad immunitatem ecclefias confugientibus tam arda ibi imeonixur cuftodia laicortun, quod vix ei* in alimentis poterit fubveniri , aliquando iidem confugientes , ab ecclefiis, ccemeterits, viis publicis pofl terna abjurationem fecundum regni confuctudiaem , violenter extrahuntur , dc Gc cxtradi feeletale in ptsjudicium immunitatis ecclefiaftice occiduntur ; providemus , quod qui hujulinodi alimenta impediunt xninifIrari , per difcrctionem ordinarii pgna excommunicationis dtflridius arceantur . Extrahentes autem eos ab ecclefia vel cçmeterio, feu via publica, per infidias pofl abjurationem terrx , vel extrados occidentes, cum fub ecclefic protedione confiflaut, omnibus pœnis facrilegü percellantur. In ecclefia autem vel cçmcterio non fiat cuftodia confugientium ad ecclefiam ; de fi fiat, cuftodes in forma juris , diftridioris excommunicationis fententia compeicantur.

Rurius multotici invadunt aliqui bona ccclefiaftica , dc perturbant ac infringunt ecclefiafticas libertates , unde providemus , quod malefadorcs hujufmodi ac facrilegi, excommunicari per locorum ordinarios nuncientur. Et fi in fua pertinacia per unum meniem perfeveraverier, tunc terre tux, dc loca , in quibus morantur, ecclefiaftico fupponanturinterdiâo, dc neutra relaxetur fente» ta › donec de damnis aut injuriis fatisfecerint competenter . Ex fis ecclefiam poffeffionibsis aut libertatibus

Sa fpoliaverit , pcenis fubjaceat fupradidis , dc in ipfum ufque ad plenam reftitutionem dc fatisfadionem condignam, in forma juris excommunicationis fententia folennher proferatur . Et 6 iidem faciilcgi faciant judices aut praelatos propter hoc attachiari aut diftringi , tam ipfi quam diffringentespcenas in alia, hiatores dc diftridorcs editas perferant fxpedidas.

AdluK cum contingat, quod domicilia dc hofpitia clericorum fuis fervientibus occupentur , bonaqne ipforum clericorum ibidem inventa per fierilegos hqiufmodi confumantur , reclamantes dt renitentes convitiis afficiantur , verberibus affligantur, dc alias viliter pertradentur; & quandoque etiam careûx fic equi* taturc dominicae prslatorum, rdigioforum , aut clericorum in itinere publico, in merca* lis, dc alibi etiam in fanduariis capiantur, de abducantur violenter, ad diûorum magnatum rccommercia dc vidualia rranfvdrcnda ; providemus, quod hujulmodi violenti dt facrilegi in forma juris excommunicentur , dr foJennirer excommunicat! denuntientur, donec ablata dc abduda reftiiuetint, dc de illatis injuriis fatis· fecerint competenter.

Compelluntur etiam clerici dt rcJigiofi its

tuas

or fess, quas habent licite venale, «I prortem donaini regia fibi ft feta miniAria vendere, ft 'e,i" uaderc P·*»* «**» foh>«>i unde providemus, quod taliirr competentes cogantur per feutemiam excouununicatiow jaftnm prttiup fupptere, vel rem tcftituere fic exportam,<ft nihilominus dc commiflb fecrilcgfe fetisfaccre, prout decet.

Domino iniuper tege ecclefiarum cathedra* bum vel coowniuailum vacantium cuAodiam obtinente, bona carundem ecclefiarum perhaJlivoa luoa diflipat ft coolumit, non felum coo. tra libertates ecclefic, fed contra jura ecdefiaftica, ft chartam fuam communium libertatum; propter quod providemus, quod eccle. fiafiicua judex loci diâos fecrilegos per exeo» municanonis fententiam coercear, ufque ad fatisfa&iooem condignam, & fi rex prohibuerit, non parcatur eidem; ft fi attacniationcs & difiri&oncs intervenerint, ad remedia contra attachiatores ft diAriogentcs fuperius premifla, habeatur recurfus.

Archiepifeopi utique ft epifeopi, ratione patrimonii ecclcfuftici, per communem femmonitionem coram juftitiariis itinerartibus evocati, per alternatos fini procuratores fuos literatorie conftitutoa, contra libertatem & confuctudinem ecclefic, minime admittuntur: fupplfeandum eft ergo domino regi, ut fufiineat, quod per literal procuratorias admittantur procuratores, feu artornati rotundem, ft juftitiarii moneantur, quod tales rum literis competentibus admittant attotnatos. Si vero fic non admittantur, ft quia perionaliter non venerit prtelatus, condemnetur, & poftmodum diflnngitur; providemus, quod procedatur contra attachantes ft diilringentes, prout fuperius eft expreflum.

Prêtait etiam ft clerici venire coram magiflratibus fecularibus diftringuntur, oftenfuri quo jure aut quo Warranto utuntur libertatibus, quibus a longo retro temporibus ipfi feu puedeceflores fui ufi funt pacifice nomine eccleharutn fuarum; alioquin impediuntur uti libertatibus prediriis; (unde) providemus, quod fic vocati de jure aut warranto fuo non rcfpondeant; ft fi fuper hoc diftringantur, vel alias condemnentur, procedatur contra condemnantes ft diilringentes, ut fuperius annotatur. & fi retineatur prêtants, archiepifeopus cum epifeopia requirat eum, & puniat detentores. Et fi libere non dimittattur, ad ioterdiria, ut fuperius, procedatur.

Aliquando quidem ecclefiis ft preiatis principes ft alii Chrifti fideles pofleffiones & libertates dant ft concedunt per fuas chartas, in quibus hujuitnodi claufula vel fimilis continetur: "Omnia, quas ad me vel heredes meos de tali feodo, vel pofleflione pertinent, vel poterunt pertinere, tali eidem ecclefic, vel monafterio, ac eorum preiatis, ft miniAris, fine aliquo rctinemento, do, concedo, ft prefemi charta confirmo." Si poAmodum iuper aliquo articulo de pertinendis, qui in charta ipfe non feerit fpccialite; exprefliis, in judicio fecnlari contentio moveatur, dicunt judices feculares, chartam illam efle vacuam ft inanem, eo quod nominarim articuh» iUe non exprimitur in eadem: ft hoc verbum "omnia," fecundum eos, nihil continet, nifi quod feerit fpccialiter expreflum. Et fi articulus libertatum contentiofes in 'charta fpeciaiitcrexprimatur,dicunt udem judices, chartam ipfiun efle vacuam, ft invalidam, fi ecclefia vd monaAeriutn ufe non fuerit hujufi modi libertate; providemus, quod juAitiani ft alii judices fecularts,ccclefiaflicos vel loca religioia, perverfa interpretatione hujufmodi fuis pofletfiodbus feu libertatibus demandantes, moneantur per locorum ordinarios, in quibus tafia judicia exercentur, quod fub talis interpretationis velamento, poucffiooes, lfeertatcs,ft jura ecdefiallica perturbare leu intervertere non prxfumant, quod fi monitionibus non adquMjverint eorundem, per excommunicationis ft interdidi fententias diôorum juftiriariorum, ft judicum prout clerici fuerint vel laici, iniquitas per formam fuperius annotatam reprimatur.

B Licet etiam dominus rex, magnates, aliique Chrifti fideles terras, poffeffiones, in liberam, puram, & peroetuam dcrmofynam, ecclefiis ft viris ecclefiafticb pie duxerint conferendas, nihilominus cum vicecomitcs. ac fui ballivi compellunt hujufmodi perfonas ecclcfiaflicas pro didis terris ft pofleflionibus feriam facere ad fuam curiam laicalem, contra donationis formam, ft officium pietatis, ft jura ecclefiarum, & pofleflione», quibus ufi funt a longis ft antiquis temporibus retroariis, perturbantes, nifi de conceffionibus originalibus, ft chartis fuis, forte vctuftate vel alio modo deperditis, vel coniumpus, fidem fecerint coram eis; providemus, quod fi diftridio fiat pro a donatoribus & fundatoribus five eoram haeredibus, vel aliis eorum fuccefforibus fuccedentibus qualitercunque, per cenfuras pnemiflas ecclefiafticas penitus reprimantur: ü vera a capitalibus dominis fiat diftriftio pro difta feria, quam ecclefia vd motuAerium ante facere non folebat, compellentes ft diftriagentcs modo firnili arceantur.

Quandoque etiam laicis intcftatis decedentibus, domini feodorum non permittunt ipforum debita folvi de bonis mobilibus eorundem,nec in ufus liberorum fuorum, ft parentum, vel alias per difoofitioucm ordinariorum picdiftiibui pro dcntndis; providemus, quod domini «^fteorum ballivi.ut a talibus impedimentis defiftant, moneantur, ft monitionibus non parentes, faite» pro illa portione, que dcfundum contingit, per excommunicationis fententiam z compefcantur. Eodem modoptocedatqr contra cos, qui adferiptorum, ft aliorum fervilis conditionis teftamenta impediunt, contra confuetudinem Anglican* ecclefix hadenus approbatam.

Predida denique remedia tam ad prrfentia, quam ad futura gravamina fe extendunt; prelertim a tempore excommunicationis de confenfu regis & magnatum regni, Londini per perlatos folenoiter promulgate in tranfgrcffores charte communium libertatum

Archiepifeopi ft epifeopi de confenfu & approbatione inferiorum prelatormn, capitulonun cathedralium ft conventualium, necnon univerfitatis totius cleri Anglie, pro reformattone Aatus ecdefie Anglicane, ft reparatione ecclcfiafticst libertatis, bre pnadifta communiter ft concorditer providerant.

De hoc concilio Mcrtonenfi paucula recitat MS. Digby in bibl. Bodkj. Oxon. n. ii. f. 184. b. 18j. a. " A. D. MCCLV1I1. fuit concilium Bonifacii archiepifcopt, ft omnium fuffragaueorum fuorum apod Mertune, fell, die Jovis in fefto S. Barnabe apoftoli, ad quafi fandam decimam totius ecclefie Anglicane per Alexandrum papam coDcefliun. tt

CON-

CONCILIUM ROFFIACENSE

'Rxfcr Cooftirutiones provincial» apuJ P,offec * anno Domini MCCLVIII. xn. Kai. Septembris, prrfidentc domino Giraldo Burdegalçnii archiepifcopo.

TITULI CAPITULORUM.

CAPITULA.

De pana illorum qui contra tccitflaflita faciunt ftatuta.

Cum milites & tyranni, & fere omnes laici, prout dicit canon, clericis oppido fint molefti, & peccatis exigentibus fere per omnes regiones, milites, · communitates, & barones, ru^'ci &burgenfes, conftitntiones, immo vero deftitutiones, edifta, conjurationes , confœderationes , confpirationes, colligationes, emprifias tacitas vel exprefias, fle alias machinationes varias fle diverfas, quoquo nomine cenfeantur, fle promulgationes eorumdem facere pr«. fumpferint, fle pratfumant, ne laici in foto ecclefiaftico litigent, nifi fuper certis articulis, flt valdte paucis, quos ipfi exprimunt, jurifdi&ionem ecclefiafticam confundendo fle enormiter reftringendo; inhibeant etiam ne ab uxoribus fuis vel famillis * fuis fiant oblationes, in Illis cafitas in quibus fidelium pia devotio offerre confueverat, tam de lon ga confuetndine, quam de jure : nos omnes illas perfonas, qux profana hujuônodi prxfumunt vel prxfument facere, vel jam fafta fervare, feu opera mifericordiac vel juftitix, in quantum tangunt libertatem ecclefiafticatn occafione hujufmodi reftringerc, feu etiam coarâare , excommunicationis vinculo innodamus. Praecipientes ut talesinge* nerali, & expreffe illi de quibus con* ftiterit , excommunicari denuncientur diebus Dominicis fle feftivis. £c fi per très menies in excommunicatione hujufmodi malitiofc perftiterint . ftatui* mus, uc in fine corpora ipforum non tradantur ecclefiaftica: fepuliurz , nifi plene fatisfecerint de prxmilfis: Acre filii eorum vel nepotes, ad clericatum, & ad beneficium ecclefiafticum admittantur: neque ipfi ref aliquatenus abfolvantur, quoufque ecclefix de omnibus deperditis & damnis integre fuerit fatisfa&um: & diœcefaous przdi&is reis, talem poenitentiam infligat, qua ceteri a talibus arceantur.

w.»n. a ÎShd &burj

o/fanuli».

I I.

De posa illona» qui violant titlefatum foMtotti.

Cum Dominus Jefus Chriftus verbo pariter fle exemplo nos docuerit, quanta reverentia facroian&is ecclefiisdebeatur , cum vafa non fineret transferri per templum, ficut in evangelio continetur, fle vendentes fle ementes boves, fle oves, fle columbas, de templo ejecerit, numulariorum menfas eyertendo fle pecuniam effundendo : non advertentes iftud predones, aliqui milites, & tyranni, frequenter infringunt ecclefias, & violant falvitates, rapiendo bona contenta ibidem, nonnunquam homines in ecclefiis flcfalvitatibuscapiendo, aliquoties verberando , & plerum-Sue, quod pejus eft, occidendo. Unde atuimns & precipimus, quod hujufmodi peftilentes homines, poftquamde facrilegio fic commiflo conlliterit (quos ex tunc in generali monemus & moneri precipimus, fle fi moniti talia fa cere prxfumferint, ipfo fait· excommunicato* elle volumus) denuncicncur excommunicat!diebus Dominicis fle leftivis. fle nunquam ad abfolutionis beneficium admittamur, quoufque paflis injuriam duplum emendaverit , fle loco (aero fatisfadlionem fecerint, quamdiacefanus viderit expedire, fle quoufque ipfi diœcefano, in cujus contumeliam fa-

facrilegium commiflum fuerit, fit con-A grue latisfadum.

III.

Zk rcltgiofit fui imfréinnt fententias letomm-

Cum obedientix virtus in illis perfoni» majorem debeat habere vigorem, qux fecundum vitam iux profeffionis videntur foculum abjccifle: peccatis exigentibus, inveniuntur aliqui monachi, & plerique alii religiofi , qui fuos ordinarios contemnentes, eorum fententias vilipendant, & fufpcnfi, interdicti, vel excommunicati, Divina prxfumunt officia profanare. Quare de communi confilio provide * ftatuimus, ut monachi & ceteri religiofi taliter excedentes, de dicecefibus, in quihus talia perpetrare prxfumunt, expellantur in perpetuum, vei ad tempus; & abbates, vel priores eorum, ad ejiciendum eofdem, fi neceffc fuerit, a diœcefanis fuis per cenfuram ecclefiafticam compellantur.

I V.

Pr fano Iticorum gni firtinnt foftffwnu etclcfiarnm.

Inhibemus & monemus, ac in generali moneri prxcipimus, univerfos barones , belliros, milites, communitates, & pertonas alias fxculares, ne ecclefias, prioratus, domos, pofteffiones, & res alias in quarum pofleffionc pacifica funt vel erunt ecclefix, aut prxlati, abbates, priores, redores, &alii ecclefiarum adminiftratores faxiant, dt occupent, aut occupari faciant, vel fariari. Illos autem qui contra bujnimodi inhibitionem , & poft monitiones in generali fadas facere prxfumpfcrint vel venire, excommunicationi fubjacere decernimus ipfo fado.

V.

Nr ferfonn rcclcfiaftica agant vtl rtfpoudtant in faro faculai, E

Inhibemus , & monemus univerfas pertonas ecclefiafticas, ne agant vel refpondeant, vel fe applegient in foro fxculari, dc his qux adeccléfiafticum, non ad forum pertinent foculare, nifi hoc fecerint dgpfaorum licentia prxlatorum , vel vices gerentium eorumdem. Eos autem qui contra hujufmodi monitionem dc inhibitionem facere vel venire prxfumpferint, excommunicato«fie volumus ipfo fado. Illo· autem qui pertonas ecdefiafticas compulerint, vel compellere voluerint ad prrdida, eidem lententi» decernimus fubjacerc.

? V t

Nt citric· fint advocati in fart facnlari.

Inhibemus univerfis religiofi·, & clerici5 beneficiaria Burdegalenfis provinoix, ut non fint advocati in foro foil culari, nifi pro fe, vel conjundis. Eos autem qui contra hanc inhibitionem advocationis officium prxfumpfcrint exer. cere, excommunicationis vinculo innodamus . Et eidem excommunicationi fupponimus omnes religiofos, & clericos, qui afleflbres vel confiliarii fuerint contra ecclefix libertatem.

V I I.

Qn fomna fit in canfcRiont ttfiamentomm fervanda.*

C

Cum od epifeoporum (pedetofficium, ut txtremx legitime voluntates fidelium efledui mancipentur: prxcipimus &. mandamus, ut tam clerici quam laici, cera fua voluerint condere tcftamenta, vel ultimas voluntates, proprium advocent capeUgnum, dc coram ipfo, & idoneis teftibus, fua legitime ordinent teftamenta vel ultimas voluntates. Capellani vero ad fuas ultimas voluntates, duos, vel unum, advocent vicinos capelianos, vel fubcapellanos , D fi poffint commode. Quod nififecerint, diœcefani arbitrio graviter puniantur , quoufque per provinciale concilium certa pœna contra tranfgreflores hujufmodi ftatuatur.

VIII.

Di forma ohiolutionir infirmarum tncommif nicatorum.

Cum quidam fimpliccs capellani parochianos fuos excommunicato· in mortis articulo laborantes, cum juramento quod hxrcdes eorum ftent juri, indifferenter abfolvant, licet plerique dedidi· perfonis fint pro re manifefta vel re judicata excommunicationis vinculo innodati: firmiter prohibemus, ne aliqua ccdcfiaftica pcrfona aliquem excommnnicatum pro re manifefta, vel pro re judicata prxfumat abfolvere, nifi ab ipfo infirmo, vel aliquo nomineipfius, adverfario ejufdem infirmi prius fuerit fatis-

Christi
·»»·■

fatisfadum , mû .per inopiam valeat A probabiliter excuiari. Si veroabaliqno, non fervata forma hujufmodi, infirmus excommunicatus fuerit abiblutus: -β-iolvens, adverfario defundi ad interci-fe in folidum teneatur.

I X.

Dt pvnif cor.trj lltl&tntti & jttjlcti ·buferts.

Quia proptçr favorem quem indifcre-ti judices & maligni Audent impende-re apoftolicarum abuloribus litterarum, varii & diverfi reperiuntur modi prx-didis lineris abutendi: de confilio & aflenfu fuflraganeorum noftrorum& ap-probatione concilii, omnes praelatos Bur-degalenfis provincia:, necnon fubditos regulares & fzculares, qui judices effc poffnnt, monemus & moneri praecipi-anus, uc in caufis fibi commifiîs a fe-C de apoftolica vel legatis ipfius , & etiam committendis, juris ordinem ftudeant fideliter obfervare: & nullos audiant qui contra adverfariujn fnum non ha-bent aliquid quzftionis. Nec etiam il-los audiant, qui litteras apoftolicas ad futuras trahunt controverfias, qua: non-dum fuerant tempore impetrationis exor-tz. Nec audiant eos, qui aliquem fu-per uno negotio, vel etiam malitiofe fuper pluribus perfonalibus adionibus, D quz commodius poffent fub uno judi-ce terminari, per varias litteras coram diverfis judicibus trahere non formidant. Nec permittant, quod reus adorem eodem tempore ad diverfa loca, vel in-determinate ad villam quz commune cum villis ejufdem provincial habet vo-cabulum , evocet per litteras eorum-dem, vel etiam per litteras aliorum. Nec illos audiant, qui ad locum non infignem , in quo non poffit jurifpe-E ritorum copia inveniri , adverfarium poftulant evocari. Nec illos, qui per generalem clanfulam *ér ftridem* a/i7, plu-ses quam quatuor evocari defiderantab eifdem. Nec (e, propter aliquorum fa-vorem, die ad procedendum partibus afignata, audeant abfentarc, feu etiam

chkisti
*■·

occulcare. Et fi confervatores fuerint, non fe intromittant, nifi de manifeftis & notoriis, ficut in novis decretalibps continetur. Si vero fubditi autprzlati, authoritate concilii provincialis genera-liter moniti, przdidisabufionibus, vel alicui carum, fcientet przfumpferint confeutire, feu alii abufiooi in jurceX-prefix.· nos ipfos ab officio & beneficio fufpendimus, jufticia mediante: cujuf-modi fufpenfionem fi per quadraginta B dies fuftinuerint , excommunicationis vinculo innodamus. Panas autem prx-didas, quas pravis judicibus Burdega-leofis provinci» infligimus, litigantibus ejufdem provinciz, litteris apoftolicis abu-tentibus, fimiliter duximus infligendas. A (entendis autem excommunicationis vel interdidi, in prxmiftis conftitutio-nibus provincialibus promulgatis, pote-rit dicecefanus quilibet fubditis fuis ab-iolutionis beneficium impertiri.

X.

De iton audieruiis canfis m lotis rtli&iofis.

Cum religiofarum perfonarum & mo-nafteriorum quietem przlati debeant procurare, ut ipfi rcligiofi in contem-platione manentes, Divinz pofiint li-berius infervire majeftati: canonica fta* tuta fequentes, diftride prxcipimus & mandamus przlatis, & omnibus cleri-cis & laicis univerfis, ne infra bafili-cas vel clauftra regularium conventua-lium litigare przfumant, vel aliquate-nus audire litigantes. Quod fi facere przfumpferint, poftquam iftud przcep-tum eis fuerit publicatum: nos tran-fgreifores didi przcepti fub diftrida po-nimus fententia interdidi.

Explicit concilium de Roffiac.

Nota Gabr. Cossartii

Attribuitur 3 nonaullh hcc fynodur aaw MCCI.VI. perperam, cum & in MS- Mftro, & io Leur. Bocbelb de-creti» , diferte expreffu» >t aooua SSCCLVIII. dire veto XII. Kal· Septembr. lacer cooâûuôonM «cclefia; Saotooea-β», h> funt edits, infcripcoqu», *Atgktot.*

vili. Idus Septanl*. MCCLVIII. per Jacotera archiepücopxm Naibooeaian eu» fuffi-aganeif celebraram.

IdltMt Λ D. fao Vtthtrlt, tMN 11. Sfitlh&l·. mate ooOatian cm* *olttro txtoofbrl, qnod maun fa Simoondtu nofltr dtfcriffcrat.*

TITULI CAPITULORUM.

Uadecire Datura polUctbunr Synofdb . Scd r*vtra non plota funt quara bcc oâo. Ortus «error ex uumtrk, qui Bilk adinipa eraat la asdic· MS·

PRÆPATIO.

LEgem flatuit Dominus humani generis creaturc, ut in minifterio vit* rationabili edoâa, labe ruditatis abjefta, fieret diferetionis luciditatc prrclara. Tune erenim ex irge reiuliat juftitia, dum quifque fui debitum cujufcumque officii cuPodit. Quo fit ut fanâi patres preceptis edoâi juftitix, ut fic di/ucidentur obfcura, inordinata in melius conformentur, & tollantur injuriat, jufque fuumfervetur & largiatur cuilibet tndefeiTe, diveria flatura provide ediderunt. Inde efl, quod nos Jacobus miferatione Divina fanâae Narbonenfis ecclefia: archiepifcopus, majorum noftrorum prrfenti concilio vcftigiis inhaerentes, ipforum edodi magifterio, qurdam pro moderamine, quaedam vero pro tranigreflorum audacia reformanda, de coufenfu venerabilium fratrum noftrorum , prsfenti concilio approbante, ad bonum flatum noflrr provincia duximus ftatueoda, qux inferius declarantur. Sane quia pnedeceflbres noftri in provincialibus conciliis, ad ampliandum cultum orthodoxs fidei, tam fuper ecclefiarum libertatibus, quam vita & honeflate delicorum, necnon & aliis diverfis capitulis, diverfa pro qualitate temporum edidere ftatuta: nos eadem per omnia approbantes, ad confervendam ecçiefiafticx libertatis juftitiam , & perverforum reprimendam audaciam, ut quantum poflumtu viam malitiis claudamus, & in quiete vivere cupientes, quietem aliis pneparenius; prxfentis approbatione concilii provide duximus flatuendum.

CAPITULA.

1.

Contra rerum ir perfonarum ccclefipftuennn violotoroi.

Ut quicumquc temere bons ecclefis* flics invaferit feu occupaverit, aut rea ecclefiarum feu monafieriorum rapuerit, perion ifve ecclefiafticis injurias intulerit, aut ecclefias feu loca religiofa, vel earumdem ecclefiarum libertates & jura impediverit ufurpando: fciat fe ipfo faftb, authoritate prxfentis concilii, anathematis vinculo innodatum . Et quia peccata nocentium icire expedit & oportet, ftatuimus, ut ad requifitionem illius epifeopi, contra quem, auc contra cujus fubditos, feuecclefiafticas perfonas, ecclefias, five monafteria, aut Joca religiofa in fua diœcefi conflituta , hateattentata fuerint, ceteri epifeopi reum hujufmodi, five reos . tamdiu excommunicato»denuncient, Ac per fuas civitates & diœcefes faciant (olenniter nunciari, donec emendam fecerint proinde competentem: ipfo tamen epifeopo ad denunciationcm hujufmodi prius in fua civitate ac diœccfi procedente.

I I.

Dr non tonfurondo nat ordlnando allerlnt dlnctfao ; ò fal falt tcnjnrandl.*

Quia vero nonnulli inflantia importuna , vel per obreptionem , forfitan abfque fui ordinarii licentia, per alios epifeopas tonfurantur, ut quod fpecialiter prohibetur, obfervetur: ftatuimus, ut nullus epifcopus de cetero, praetextu ratihabitionis, cujuslibet alterius dicecefanum aliquem, abfque licentia fui epifeopi, tonfurare audeat, nec ipfum multo fortius ad minores vel majores ordines promovere. In tonfurando vero , illos maxime qui cuni poftulant topfurari, funt in xtate viginti anno-

rum

rum & fupra conftituti, cautelam ha- A beat ordinator, ut talem adicribat mi- iitt* clericali, qui ex devotione, non per fraudem, adicribi cupiat ordini clerical!, & qui non fit omnino expers fcicnti* clericalis.

I I I.

Ve fui tlericaliter non vivunt, elcricotum privilegio non gaudeant.

Demum obloquentium ora com debita juftitia claudere cupientes, jurifdi-® ltionem eeclefiaft icam lie volumus obiervare illxfara, ut non fimus aliis oneri perpetuo ftatuto duximus ordinandum, quod clerici mercimonia publice exercentes, operatorium fcilicet five menfam, hypothecam, vel fimiiia, pro vendendis mercibus tenentes, feu cum perfon<s laicis talia exercentes, velfcholares aut (ocii exigences, & qui ton. furam dimiferint, aut in habitu non vixerint clericali, veftes varias deferendo, vel alias clericos non decentes, & qui mechanicas artes exerceant, aut quic operas fuas aliis locaverint, vilia exercendo, quamdiu notabiles fe reddiderint, vel in fraudem aliqua commiferint In prxmiflis, necnon Ac modo quolibet bigami, dc qui, etiam fine culpa, propter homicidium vel aliter funt inhabiles ad recipiendum ordinem clericalem, a talliis feu quotis ab ccckfia de cetero minime defendantur: ut qui honore clericali fe indignos reddiderint, ejus beneficio nullatenus foveantur. Privilegio vero per canonem, *Si fuit fundente t* concefto ordini clericali, per pr*di&aD nos non intendimus in aliquo derogari,

1 V.

Vt fui excommunie>it, aut denundot extornatumeatum, poteftatit fua litterat oftendat.

Porro animarum pericula vitare, quantum poffumus, affrétantes: ftatuimus, ut ad mandatum exeeutoris, a domino papa fuper negotiis aliquibus conftituti, vel ab eodem domino papa judices delegati, aut fabdelegatorum exeeutorum, & judicis hujufmodi, nullus paf· Cm aliquem excommunicet, vel etiam interdicat, feu excommunicatum vel interdi&utn dvnutscict,- nifi prius poteratis *tk* commiSionis fu* executor aut judex delegatos apoftoticas litteras, dc fi fubdelegatos fuerit eorumdem, iplas litteras apoftolicas, necnon dc fu* fubdclegationis litteras offenderit, fidem

faciens de mandato: cum tali, etiam de jure, nifi prius de mandato conftitcrit, minime fit credendum. chr|^^| ·»»·.

V.

Vt Judai ufuret exigent, fed tantum

Ceterum Jud*orum avaritiam exitiabilem, quantum cum juftitia poffumus, * refrenantes, ftatuimus, uc nullus de cetero Judrum aliquem contra £hriftianum fuper exa&ione debitorum audiet, nec ei audaciam aliquam prxbeat; nifi prius facra lege Mofaica coram polita, Judxus ipfe, qui juftitiam poftulat fibi exhiberi, per fuum declaraverit advocatum, quid & quantum de ipfodebito quod exigit, ufura vel fors fuerit: uc cx tunc fuper forte folummodo audiatur, ufurarum petitione penitus fubmota.· ialva tamen nihilominus detenfiont qualibet Chriftiano, fi velit & poftulec fe ad probandum admitti,quod totum fuerit ufura quod Judaeus exigit, vel in majori quam declaraverit quantitate. !efor- *··

V I.

Vt epifcopi non dent littéral fuas quaftoribus, nifi viderint apoflolicat.

Verum quia quzftores plurimi paffim * de locis aliis ad iftam provinciam fe · committunt : non abs re duximus ftatuendum, quod epifeoporumaliquis, nifi prius nonras videat litteras ipfis conceffas queftoribus, fupernegotio pro quo quzftores hujufmodi deftinantur, eifdem fuas litteras non concedat. ·«J.partim. ol. w rtnuBt·

V 1 I.

Vt bac flatut» obferventur, & in aliis fpnodie publicentur.

Prccipientes firmiter dc mandantes, ut omnes in noftra provincia conftituti, ftatuta ipfa cum devotione recipiant & obfervent, ac eadem faciant a fota Elubditis inviolabiliter obfervari : ipfa nihilominus in proxima fynodo dc aliis fynodis publicantes.

VIII.

Vt ftatutum contra invaforts bonorum ecclefiaflicorum omrnbut fcfttt publicentur.

Et ne pretextu ignoranti*, quanquam

q a dm

""anno ''non Chr ist i

eouftitutio fingulorum auribus inculcanda, quifquam fe poflit aut valeat ad excuiandas excuiationes in peccatis forfitan excufare: prccipfmus & mandamus, uc conftitotiooem iupradidam, provida deliberatione prefentis concilii, editam contra bonorum ecclefiaflicorum temerariosinvaiores. omnes epifeopi diebus Dominicis dc feriivis, «b omnibus capellanis & ecclefiarum redoribus in fuis civitatibus & dicecefibus faciant publicari.

Ditum apud Montanpeffirbnum in provincilli concilio ibidem celebrato VIII. Idus Septembris, anno Domini MCCLVIII.

Ad coKilii calcem, crroqm fa ansatpUri luAXtem *A* hoc confiiium·

Confiiium de dericit facinoroCs per feneicallum capiendis de ordinarii iicen« tia.

Chifiliutn eft, quod ordinarius det licentiam fenelcallo Bellicadri, quod ipfe per fe, dc alias quaivis certas per- A fonts ab eodem fencicallo nominatas & ab ordinario exceptas* *, poffit & va- Jeac auâoritate ordinarii clericos capere pro raptu, homicidio, *6c* jncendio, fradionibus nodurnis domorum, depopulatione agrorum, in ipfo tamen flagrante crimine deprehenfos ; ita tamen quod ad capiendum (celeratum * ·«·m il- lius, loci, in quo facinus ipfum perp·- trabitur, capeiianum velre&orem, aut officialem ordinarii, aut clericum ali- Bquetn, fi alter eorum ibidem repertus fuerit, fecum advocet. Sin autem, facinorofum taliter deprehenfum, finelxfione ipfe capiat; captumque, fine mora dc abfquc lcfione aliqua, adeunam ordinarii ducere non poftponac. Hujnimodi autem licentiam per fuas patentes litteras ordinarius faciat, dc ufque ad fuum beneplacitum voluntatis ; de ipGus vero conceffionis liceoria ; uc appareat quod fenefcallus ejufdem ordj- Cnarii audoritate procéder, idem ordinarius patentes litteras ab eodem habeat fencfcallo.

chrlctl ""'. *F fer X Ktt-* ·./*· cltri- r,a""·

C ONCILIUM SCOTICUM

ANNO ANNO chr lf t l

Prrfcntc rege Alexandro, Perth!, id eft, io oppido S. Joannis habitum

£x *HOtrù B*tbl bifarle Set. lib. X1Π.*

HAbitum deinde eft coociliumprimatmneceDvincialia, approbante rege fic regni primoribus· ciefia:, prrfcnic rege, Perthi; id oppidum nunc, utanrea fign&atum eft, S. Joannts dicitur. Eo concilio edita funtftatuta*pro·* qux fit hoc tempore in ecclefia obienata nunent,

CONCILIUM RAVENNENSE

A Phil ippo axchlepiscopo

Et fufiraganeis celebratum anno Domini MCCL1X.

T 1 *ItmiAu Rtiltu, bifarle Revmutis libret lot nomine* Π P7. ad «m* *MCCLIX.* Cum peridtempus,mpur, Tartarorum late infooaret nomen, roloniaquc & Pannonia ac finitimis vaftatis regionibus, undique excurrerent: Philippus Fontana archiepifcopus Ravennas, Alexandro pontifice jubente, provinciale concilium Kavenne habuit; quo cum iacrati viri inDommicanos, Francifcanofque fratres invehentes, dicerent, de decimis illos ad populum noa concinnari, audire a confeffionibtis eos qui audiri ab ipfis deberent, fibtque ad fepulturam commîtes recipere , concionandtque tnunus exequi , quod tamen ipforum etet, iifquc omnibus impediri, ne pecuniam adverfus Tartaros, Chriftianonun fubfidio, cogerent ; Opito San Vitalius, Parmenfis epifeopus aflurgens, rcligiofos illos viros accurate defendit, mirarique fe magno opere dixit, dc co illos accufari, propter quod laudandi vehementer client, & in quod mul- negligent!® fufpeâos eftenonignorarent . Deum coftram inopitam miferatum , excitate illos ordines hominibus affluentiSimos, quibus ctas illa neque dofiius aliud, neque reiigiofms quidquam videret; quique noa colligendis modo decimis Auderent ; fed omni vite , illiufque commodorum cura pofthabita, in eas regiones irrumperent, utfuperarem *agre*ftes illos homines; id autem eft, ut -dduccrent ad Chriftum, dc Chrlftianis adjungerem. Haoc atque alia in hanc fententiam peroranti Oppizoni, magnum aliquorum conflavare odium.

NOTA G. COSS.

Pertinere «d anum MCCLXT. hee fynodm videri poterit ei, qui paulo poft leget oMervarioaom noftram de con ciliis, eo anno celebrati*· Et vero facilis error, ut LIX. pro LXL feriberenur . Eeo tame» affenlum faftineo . Nam anno ipfo MCCLIX. eadem erar caufa , cur metueret pontifex a Tartar», juberetque ut ad eorum repnmeadtanfautorem omnes in commuât coniulcrent I

A D

&

Oikisn

''''

AD CONCILIUM RAVENNATENSE PROVINCIALE

Pn bccrnnda f^bfidio pvcnaurie I Tarterto . t*

Anno 1*59. ut fertur, melius ntfi.

ADDITIO ET ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

•.•«datum. Sappl. MWi >0. II. PU- ·*»>·

AD Concilium Ravcnnatenfe anni 1x59. A monuit fapienter Coflartms , annum *I if9.* perperam, fua quidem opinione, concilio huic adfcribi ; transferendumque maluite fe m annum 1161. quo concilia per provincias haberi, pro decernendis in Tartaros pecuniariis fuibfidiis, pontifex icriptis cir. cumquaque literis mandavit. Hanc viri dodi conjcduram approbant illae, nuas mox fubiicio, deputation!* liter* ex erchivo Ravennatenfi nunc primum exprompte & in concilio pro *auxilio In* Tartaros decernendo coado evulgat*. Cum recondi illas in chartario Ravennatenfi ex Montfauconii bibliotheca Bibliothecarum Miarum didiciflem abradi R. P. Priorem D. Dominicum TomafiCae- „ kflinum , virum do&um & amicum meum „ fmgularem Catien* agentem conveni, rogans „ ut ex proxima Ravenn* urbe hoc mihi do- „ cumentum procuraret. Ille flatim, qua efl „ erga me humanitate, follicitavit amicos, & „ per illos Rev: Dominum Jdephum Aloy- „ fium Amadeti Archivi illus prsfc&um, cu- „ jus diligentia votorum meorum brevi com- „ pos cfledus flim. Nam & literas mitit & „ iubfcriptiooe fua ac tigillo munivit. Has „ ergo ex me primum habent ledores ; quid „ Qrant , cui anno concilium adferibeodum c „ fit, ex illis intelledurl,

In nomine Patris, & Filii, & SpiritusSanôi. Arnen. Prona preceps ad malum audacia , freno divini timoris confrado , humilium innocentiam multipliciter inquietat , credens ad luum provenire perfedum excidium aliorum . Cui venerabiles Patres AL Mutinenfis , R. Linentis, T. Imolenfis. N.Ccfenas, Joannes Poropopulicnfis, Jacobus Faventinus,Joannes Cementis , G Regienfis, Joannes Saxenas , F. Adrienfis, O. Parmentis, & M. *Go*madentis epifcopi, fit Magifler Sinigardus archipresbyter Bononknfts procurator domini O. Bononienfts eledi volendo falubriter obviare ;p attendentes, quod temeritas impunita temeritates cumulat puniendas , & quos timor Dei a malo non revocat, coerceat faltem feveritas difciplinx, venerabili Patri Domino , Dei & Apoflolica gratia (and* ecclefix Ravennatenfts archiepifeopo committunt totaliter vices fuas, ut ipfe auddritate omnium eorumdem , & ipforum Angulorum poflit excommunicationis, & fofpcnftonis in perfonas, & interdidi in civitates, cadra dt loca alia ferre lententia», fi communia , & fpeciales perfon* ipforum invaferint, violaverint, feu detinuerint , £ five vi, vel clam occupaverint bona, poteffiones, caftra, terras, homines, jura , rationes, & jurifdiûioncs ecclefi* Ravcnnatenfis , ac ecclefiarum ipforum epifeoporum , & aliaram ecclefiarum , monafieriorum , Venerabiliumque *locorum totius archiepifcopatus* Ravennx, & fi flatutarii civitatum, & locorum eorumdem flatuta fecifient, vel facerent in futurum, per qua» jura» fit jurifdidiones, fitalia fupradida iplarum ecclefiarum impediri vel minus potent ; in ipfos, & ipforum quemlibet , & io obiervatores ipforum, ac terras cotum didas, audoritate ipforum poflît ferre fententtas, nili predidi occupatores, detentores, «iolatores, & turbatores , ac ceteri alii ab in;uriis , molefliis, & occupationibus hujufmodi defliterint, & flatutarii, & obfervatores flatutoram de ipforum capitulariis flatuta , eadem curaverint, niti infra duos menfes pofl nuam monitionem fuam duxerit faciendam . At fi propter aliquorum malitiam, feu potentiam ipfius domini archiepifcopi, monitio ad fupradidos pervenire non poffet, idem archiepifeopus iplam fieri faciat in aliquo loco publico, de quo ad ipfos verifimiliter valeat pervenire, quam illam firmitatem habere volunt, ac fi eis, fit in ipforum prefentia effet fada : firmantes ad invicem, quod quilibeteorumdem epifeoporum fententias ferendas occatione invafionum , ac aliorum fupradi&orum per eundem dominum archiepifcopum , denuntiare, fit publicare per fe , ac alios tibi fubjedos ad mandatum iptius domini archiepifcopi teneatur , vfl ecclefix Ravcnnatenfis . Qii vero inobediens *fuerit circa* denuntiationem, fit publicationem hujufmodi , ipfius inobedientix fado, ab ingreffu ecclefic, fit divinis Officiis per unius mentis (patium fit fufpenfus, contra quem prxfatus dominus archiepifcopu» ad pcenam aliam, prout ipfius protervitas meruerit , procedere valeat, ad quod iidem epifcopi jam di do domino archicpiicopo voluntate propria fc iubmittunt , ita quod propter hoc nihil jurifdidionis didorum cpifcoporum ullatenus adimatur

Fada fuit h«c commiffio io provinciali concilio , per eumdem dominum archiepifcopum congregato in fanda majori ecclefia Ravennatenfi, demandato iummi pontificis luper fado Tartarorum , ubi prxfati epifcopi erant praflentes, fit ut fupra legitur in omnibus voluerunt. Sub anno Domini millefimo ducentefimo lexagefimo primo , tempore domini Alexandri pap* quarti, die quarto exeunte Martio, Indiflionc quarta , prxfentibus teflibus ad In k vocatis domino comite Rogerio de Bagnacavallo, domino Aymerico cardinale, fit domino Guezzo cantori ecclefic Ravcnnatenfis , Joanne Samantino de Forlivio, Alberto archipresbytero Urian Brixienfis diceretis, Trudonc cantore S. ecclefi* Ravenn*, Jacobino clerico didi domini archiepifcopi, fratre Jacobodc Re-

ANNO

Regio hofpitali* S. Joanni* Jerofolymitani, flc—Utonc notario Livicnfi, fle alii* m-

L. ψ S.

Eg° Bartholomeus filius quondam Cambti notarius, imperiali autoritate notarius, didi* interfui, & mandato pnedidorum dominorum epifeoporum fcripfi.

E o Oftaviu* Bononienfis eledu* volens omnia fopraferipta, quantum ad me fpedat, ratione Bononienfis ecclefi* fit *epifeopatu** Bo-Anonieofi* fit jurifdidionis mihi competenti* valere flt pleotflimum robur obtinere io omnibus, confenfum prrflirum per dominum magiftrum Sinigardum archipresbyterum Bonon. meo nomine & Bonomcnfi* ecclefic flcepilcopatus Bononienfis, fit omnia que fecit in fitpradidiiflt quolibet fupradidorum, approbo, o rata & firma habeo, dt eis omnibus propria manu fubfcribo»

ANNO CHRISTI

&

4» 4>4&- 4> 4> 4frfr

CONCILIUM PROVINCIALE MOGUNT1NUM

An Chr. MCCL1X- Alexandri IV- papx V. Interregni Germanic III.

Dt ileedtftine drfpoufetieuc.

Ex-wy *<tJ* QTatuimus ut matrimonium cum reverentia, honore in confpedu ecclefic celebretur, fic» cum matrimonium fuerit contrahendum, *P* Tp/./Åw in ecclefiis publice per parochialem presbyterum tribu* diebus Dominicis fle Feftivis a fe diftan-<ibu» publice proponatur; ut fi quod impedi-Go-. mentum matrimonii contrahendi noverint aliqui, illud infra terminum competentem, ab ipfo Presbytero pnefigendum, in facie Ecclefi* fine difficultate revelent. Excommunicationis quoque fententia in genere proferatur in omnes, hujufmodi impedimentum celantes; fi quis autem non prxmiffa Jenunciatione, clandeftina fle interdidi conjugia inire prxfumpferit, etiam ignoranter, foboles de tali conjundione fufeepta, illegitima eft ccnfenda. Parochialis etiam facerdos, fi tales conjunâione* prohibere contempferit; aut quilibet etiam regularis, qui eis prxfumpferit intereffe, per triduum ab officio fufpendatur. Quibus quidem Sacerdotibus in virtute S. obedientix injungimus diftridius in his feripti*, ut hoc falutare ftatutum flt pernas in eo expreffas, in qualibet quarta parte anni in ambonibu* Ecclefiarum fuarum duobus Dominicis diebus ad plebem publicent, ne qui* perp ignorantiam excufare fe valeat, ne perna* de quibus prodicitur, incurrat.

Kt Stdt veceutt elifuid nuovttttr.

Statuimus, ut quicumque defundo Epifcopo relida ab eo aut fçde vacante bona Ecclefix occupavit, ipfo fado excommunicationis fententiam incurrat, quam fiicceffor inviolabiliter faciens obfervari, nullatenus relaxet fine reftitutione flt fatisfadiooe condigna, de fui capituli confilio, fic affenfu -

Dt vite Ô" banrftete cltrictntm.

De clericis vagabundis eft ftatutum, & prohibetur, quod nullas a clerici* vel perfoni* ecclefiafticis recipi, nec dari quidquam debeat eifdem, cum vitam ducant reprobam & infamem.

Item, contra clericos militares, qui clericali fchemate dcrelido comam nutriunt, fltgeftantes habitum laicalem coram Praelatis fin* flt in ecclefiis, in quibus habent bénéficia, neque reverenter incedunt, ftatuimus & prxcipimus, ut apoftante* hujufmodi, li antequam a"fuis Praelatis five capitulis evocati, & prius habitis beneficiis B fuerint fpoliati, ad fuas ecclefias five pnebendas redire voluerint non aliter admittantur, nifi difciplinx dauftrali* carcerem tanto tempore fuftineant, quanto a fui* ecclefi* eo* conftitent aberraffe-

Dt btÿurdii tf ktgttimt rtpnbeadit.

Statuimus, quod ie&a & habitus, nec non conventicula beguardorum clamantium per platea* & vicos civitatum oppidorum fit villarum, hoc vulgare. Broth durch Gott, fle qu* ali* fingularitates a fanda Dei ecclefia non recep-"tx, fint penitus reprobati; fit mandatur univerfis Plebani* per civitates, dicecefim, flt provinciam Moguntinam conftitutis, ut eofdem beguardo* publice tribus diebus Dominici* vel feftivis ammoneant, ut hujufmodi fingularitatt-bus derclidis, fe teneant ficut alii chriftiani, fit quod noo prxdicent io cavernis vel in aliis locis fecretis, fle non conveniant eum beguinis, fe conformantibus eifdemin moribus, habitu, fit inceffu, alioquin extra parochias fuas cos expellant. Idem etiam de beguini* peftiferi* ftatuimus.

Dt teptllit Mtntcbenan.

Qjha Religiofi quidam per Fratre* fui ordini* officiant ecclefia* unitas fibi, & id fratribus illi* fit occafio diflblutioni*: *cum* iidem eo fint proniore* in lubricum, quo cx religiofo titulo fe autumant exemptos, ac Pr*latieorumdcm per ordinarios tales minime corrigi patiantur, fed quafi pro ordini* fcandalo evitando ipfo* ad domos fuas revocant, vel ad alia* parochia* mittunt; audoritate hujusfacri concilii duximus ftatueodum, ut Religioforum ecclefic, per fratre* eorum non officientur, led per clerico* feculares, ut faltem de reliquiis que Ede menfa religioforum ceciderint, ftittentari valeant pauperes facerdotes, qui in viruperium ordinis facerdotalit publica egeftate laborant; ita quod fint verilfima illa verba Hieronymi dicentis in canone.· *Mmdicet ieftlix ckr/cttj* › *ftltii.*

Dt fletu, tJ bekitu Meuecberuut, & Matuelium.

Statuimus etiam, ut juxta concilium proxime celebratum, monachi & alii lxeligioG .quilibet alterius coloris veftibus, quam nus qui ordini congruit, non utantur live quotidian*

fixe

GP ûve pluviales exiftant. Et ut moaafteria ordi-A
■b S. Beocdifti dt S.Auguftini, juxta obferva-
ANNO CHKBTJ tiooem fuz régulai efficacius reformentur; pro-
hibernus diftriâe, ne quis abbas vel abbatifla, *duas* habeat abbatias, dc etiam nulli monacho vd moniaii duo officia in monafterio aflignentur, nifi abbatis providentia, de aflenfu capituli, propter evidentem neceffitatem mooaflcni id duxerit ordinandum.

Item, nullus monachus ia abbatem, vel ad aliquod officium, nifi dudum exprete profeffus fuerit affirmatur, dc fi qui taliter jam affumpei.............. denarii, vd aliqua hujufinodi transmittantur eiidem, non hoc prius recipiant quam magtftrz, vd abbaiiflk id Ggnifigent, uc *de ejus* arbitrio quid de hoc milium eft, fieri B debeat, ftanutur, dc labores eorum veniant in commune. Quod dc de monachis irrcfragabiliter volumus obfervari.

Item ftatuimus, ut in fingulis monafteriis fenetes Pariatoris duplicata habeant feramenta, dt ut moniales fuis Przpofitis dt Przlatis ia rebus licitis dc honeftis obediant, nec cuiquam alii pester eorum licentiam fua confiteantur peccata; ipfi etiam przpofiti & Praelati dauftra monialium non introeant, nifi iumma magna & evidens neceffitas id exigar.

Przterca dc fi contra moniales quz de fuis clauftris propter aliquos enormes exccffiu, aut animi levitate temere fugientes, dcin feculofecQlariter per aliqua temporum fpatia conver-Cfanes} êc tandem poenitentia duâs ad clauftra, de quibus fugere prsfumpferunt, humiliter redire volant, certs ac varispœnz juxta qualitatem dc quantitatem excedentium a fanÂis Patribus fint ftatuts; quidam tamen abbates dc Abbatifls ac ceteri.magiftratus, pcenisin faris canonibus, citra fui ordinis regulam, contra hujufinodi profugas perfonas expreflis, non exiftentes contenti, graviores dc quafiimportabiles poenas ipfis in fui reverfione imponere non verentur, rcl etiam, quod deteritis eft, eafdem perfonas, quantumcumqne humiliter poftulantes aditum ad fua dauftra, ex quibus taliter exiverunt, admittere unanimiter contradicunt. Cum ergo juxta facrorum canonum diverfasDauâoritares, peens non ampliande, fed potius fint reftringendz, & longe melius fit de miierrkordia, quam de crudelitate Deo reddere rationem: cum etiam Dominus per os Prophets pollicitus fit, fic dicens: *Ptccttor l» qu»clun<iltt here ctcOtrfKJ futrit & nynttrit,* umfwraraaw *ftutrvit umimt nterdeher,* Nos attendentes, quod ubi pater familias largus difpenlator extiterit, non decet famulum cte tenacem; ut peccandi via & occafio perfonis talibus prsctadatur, provida deliberatione concilii hujus, decernimus ftaruendum, & fubpœnafuipcnfionis univerfis abbatibus, Abbatiflis, dcccteris tnonafteriorum magiftiatibus cujufcumquc ordinis feu conditionis exiftant, aut quocumque nomine appellentur, injungimus firmiter & diAriâe, ut fuis fratribus de fororibus in apofta* fis labem ex quacumque caufa proiapfis, défiderantibusde appetentibus cum humilitate dc devotione regreffum fuum, portam mifericordiz 3turn alma mater ecclcfia nulli pernitenti claudere eonftituit, more pii patris familias, qui filium primo prodigum de poftmodum pcenitentem paterne recepit, liberaliter ftudeant aperire; ita quod hujufmodi perfonas redire ad fua clauftra volentes, quantumcumquc cxceflus earum graves fuerint vel enormes, juxta cu/uslibet ordinis difciplinam five regulam Ac confiictudinem obier* vatam, fine qualibet contradiftione recipiant & admittant; ita tamen, quod propter earum ex* ceifus, nec viâus fubtrahatur cifdem, fed alias ficut praediximus, regulariter puniantur, alioquin przdiâam fufpenfionis fententiam per or* dinarios locorum, feu officialeseorum, in omnes contradiAores, procedente tempore, juxta quod eorum protervia meruerit, prxcipimus promulgari. anno *°°*

Dt Rtptmlms.

Statuimus & prxcipimus fub poena excommunicationis quam tranfgreflbres incurrunt, ut non folum in terminis illius archidiaconatus, in quo Przlatum vd Keligiofum aliquem vel clericum habentem factos ordines dc pro clerico fe gerentem, contigerit temere captivari, fed & in terminis illius archidiaconatus in quo Quempiam alium detineri contigerit, ipfo faao ccflctur a divinorum officiis.

Dt Judds.

Statuimus, ut in univerfis civitatibus, oppidis, caflris, dc villis civitatis, dioeccfis óc provinciz Moguntinz, gens Judzorum utriuique fexus infra duos mettes poft publicationem huiuûnodi ftatuti, talia figna & habitum, quibus, feu per quem fine ambiguitate a chriftiano populo diftinguatur, fibi eligat & deferat manifefte: dignitates quoque feculares & officia publica; feilicet in quibus de gente profata alrâuis przeft, & mancipia chrilliana prorfus dimittat. Alioquin in omnibus locis, ubi Judzi difto ftanito obedire nolentes habitare vel domicilia obtinere nofcumur, in pamam Chriftianorum potemum, tamdiu ceffetur ab officio divinorum, donec per przfatos Principei & nobiles Cbrtftianos, in quorum territoDriis przdiâa gens perfida dc mifera converfatur, ad obfervatiooem przmiflorum omnium compellatur. IpG autem Judzi per locorum dioecefanos indirefte per fubtraftionem communionis fidelium excommunicationis fententia percellantur, Si quis vero de gente przfata in die para(ceve viius fuerit in platea vel per oftium domus fuz profpicere, vel feneftras, ad quod probandum duorum Chriftianorum flabitur juramento, is loci dicrccfano in marca argenti, pœnz nemine teneatur, ad cujus folutionem etiam omnes defendentes eum, per excommunicationis fententiam compellantur, dc nequis chrifttanus hujufmodi ftatuti ignorantiam valeat allegare, univerfis ecdefiarum reftoribus per Mogunt. civitatem & provinciam conftitutis, in quorum Parochiis Judzi morantur, fubtxrna excommunicationis difti concilii latz lententis przcipimus firmiter de diftriâe, ut quilibet in fua parochia fingulis diebus dominicis, fingula quatuor tempora immediate fequentibus, infra miflarum tolemnia publice przfatum ftatutum lingua materna non obmittat exponere. Q

CONCILIUM ARELATENSE

Cc&nii Appmd.

A Florentino archiepifcopo cum fuffraganeis celebratum anno Domini M C C L X.

TITULI CANONUM.

I. *Condemnatur Joacbitica dodtrina.*
II. *Ur doceatur populu/, qualittr baptizandi parvuli in ncceffitate.*
III. *Vt confirmationi/ /aeramentum jejuni/ tribuatur λ jejunii.*
IV. *Ur matrimonia non fiant abfquc ouUoritate ecclçfia .*
V. *Ut rw ecdqfiu femper rffidcant faltent vicani perpetui .*
VI. *Vt cekbrctur octava S. Trinitati/, & ftfinni 3. Tbropbimj .*
VII. *At fint in tcckfli/ cirei ligna , fed lumi-nana provideantur.*
VIII. *Ar Judal fcrjnt bahitum facerdotalem : immo figno aliquo difiinguantnr a fidd:bu/.*
IX *Vt chrici bénéficiait cauja/ non agant incuria fucular i.*
X. *Ur monacfii & cancnici regal, pro dûUrina faera falarium non accipiant.*
XI. *De vita 6 boneftate canonicorum regularium.*
XII. *Vt Hofp;talariorum fy Templariorum familiare/ , qui non funt dc domcftica eorum familia, per praelato/ corrigantur .*
XIII. *De regimine bofpitaUum.*
XIV. *Ut prolatu/ mutuum contraben/, infirumenta proprio figllio configi* t.*
XV. *Vt parochianorum ad eccltfij/ fua/ non impediatur conventul .*
XVI. *Ae pro beneficli/ eeclcfiafiicl/ ad artua concurratur .*

PRÆFATIO.

A Ntiquorum patrum & fandorum epifeoporum audoritas irrefragabilis, ftconfuctudo celebris, illud in ecclefia Dei obtinuit, ut per varias provincias, patribus in unum congregatis, facri celebraiione concilii difcutiatur flatus ecclefia:.· ft quod temporis immutavit malina, congregatis in unum prxlatis, & melius reformetur, & ficut multorum examinatione redorum confultius dc cautius, quicquid agendum ttnendumque fuerit, difcutirur, fic etiam quod difeuiTum & ftatutum fuerit , firmius multorum confenfu & diffinitione lapientium roboretur. ut fic propulfetur pravorum & mente corruptorum aftutia, confervetur fandorum prudentia, & per mullorumprridentiamlapientium , fanitas maneat in orbe terrarum ,' & ficut fandorum apoftolorum, & quibus, & per quos , facrofanda & catholica fundata eft per totum orbem ecclefia, traditiones, quas a foiius pii ft cœleftis paftoris noftri haufer unt pedore, immutabiliter commendat* refulgent; fic fequentium per tempora canones ft inftituta patrum, in eundis totius orbis ecdefiis vigere probantur , quorum folerti providentia, ft vigilanti folertia, quoties variarum herefiim fcnifmatumquc vifum eft pullulare feminarium, toties , ne fuccrefceret, prorfus evellendum, Aavulfum & condemnatum difparuit. Quapropter plurima fandorum patrum concilia in ecclefia Dei , relut quatuor evangelia, celebrantur .

Quod fi primitivorum fandorum temporibus, conflantium in fide, admirandorum virtute, ferventium caritate, tam lolen & diligens contra reprobos adhibita eft cautela, quid agendum eft diebus noviffimis, cum temporibus periculofis inftantibus (urgent pfeudoprohetx dicentes: hic eftChriftus? & difcipnli quoque mente corrupti *ad fua defideria coacervabunt fibimagifiro/, pruriente/ auribus,* tauto aflutiores in adinventionibus, quanto pertinaciores in fuis malitiis , & expertiores in antiquorum verfutiis , hypocrifis dt fimulationis exterius velamine dealbati , fed interius fuligine nequiores . Tû-.»·.

Inter quos non modicum locum & *valde* perniciofum tenent illi, qui in fundamento fu* vcfaaix vera quodam in parte & varia jaciendo ternaria, eadetnque perniciofe adaptando, dodrinam ferdiffimam coocordantiarum fuarum contextu nefario ftatuere moliuntur, & rtalitiofa veneratione Spiritus fandi, quem, fccundum ordinem nominandi, tertiam dicimus io Trinitate perfonam, Cingulari redemptioni fada per filium tam imprudenter quam nefarie * nituntur: dum tempus it opera Filiifubannorum curriculo , & fsculi nujufmodi parte quadam fignata & media claudere perhibentur: ut quemadmodum dicit Filius in carne mundo apparens vifibilis: *Pater meat ufque modo operatur* , iΓ *ego operor: fic fit* Spiritus fandus completo Filii tempore dicat : Hadenus pol· patrem operatus eft Filius, & ego de cetero operabor operationem Filii fub illo annorum numero claudendo, quo fatanas olim ligatus per Filium , denuo pronunciatur ' foivendus. Hoc exemplum mille ducentis fexaginta annis: ac fi folemnius & magnificentius quodammodo figillatim & aprobante Spiritu fando * operatus fit deinceps, quam hadenus a principio nafcentis ecclefi* fuerit operatus. * f- «**» uj. vendu» puft a ,os "ex^- ta annos.

Quis autem fententiare prefumat, Spiritum fandum glorioGus paraclitum infundendum deinceps in curlu pratentis fcculi , quam cum repente fitper apoflolos Chrifti vehementer infonuit, & linguis apparens igneis difpertiiis, fuper fingulos requievit & ledit, genera linguarum tribuens , corda cotum tam patenter potenter inflammans, ut totum dodrina falutis illuilraient & fervore caritatis accenderent mundum I paraturus. H-rU.

Ifti tamen Joachitki * , quorundam ternariorum intercatenationefi&itia, nituntur aflruere, Spiritus fandi tempora cum lege majori fore deinceps revelanda. In fundamento erroris fui primitus jacientes facratiflimum id&fupercœleftc rernanum ineffabilium peribnarum individue Trinitatis, Patris videlicet, & Filii, tt. Spiritus fandi : & fuper quod omnis ftabilitur veritas, erroris fui vanitatem firmare conan- * JbacMnn at*or-» iere, a*lore'

----- — oamur. Null* fiquidem «deo fslfa & peftife-d <****£, r* cft doârim, que non aliqua vers inter- I·<·. mifceat.

Huic igitur fumm* veritati aliaqucdsmlubuc&unt & contraint ternaria, dierates tres ûatus vel ordines homin'· fibi invicem lucceflione quadam temporum clarificando·. Primus eft ordo conjugatorum, qui tempore Patris claruit io veteri teftamemo. Secundus cft ftatus clericorum, qui tempore gratic claruit per Filium, io hoc ftaru mundi medio. Tertius autem ftatus, eft ordo monachorum, clarificandus tempore majoris grade in Spiritu ianfto.

Addunt etiam cum iis, aliud dodrinefaers ternarium videlicet veteris, fic novi Tetiamcnti, ac deinceps evangelii sterni five evangelii Spiritus fanai, duabm rotis in vifione prophetica tertiam pnantaftice fubnectentes, dc comparatione fecuturi quod fpirituale nunciabsmus, evangelium Spiritual· Filii, litterale ore blalphemo dc facrilego dicere non formidant. Dividant etiam & diftinguum totum hocfpatium labentis fieculi in tria tempora, quorum partem primam Patri attribuunt, fcilicet fpiritus & legis Mofaics: fecundam attribuant Filio, quam spgellant fpiritus grati*: & duravit annis MCcLX. Tertiam Spiritui fando, quam dicunt tempus amplioris grati*, & veritatis • Ftrtt, ε- revelat*, ad quod referunt * evangelium id * cft vM^diaM Filii. *Coae vntrit ilk Sfirittu wrintu, isct- *** r""*"" vtritale*.* O*** in Sacro die 7««. ,t. Pentecoftes impletum fuiflê in apoftolh, & demceps continue in apoflolicis viris implendum, omnes catholici ha&enus expofuere dodores.

Adneftunt etiam ad predida quodJam vivendi ternarium, trium prrdicforum temporum diftio&lone variatum. Per primum namque tempus pofuerunt, in quo vivebant homines fecundum carnem. Secundum, quod illi adjunxerunt inter utcumque hoc eft inter carnem & fpiritum, ufque in prefens tempus. Et ex hocfequetur aliud, in quo vivent fecundum fpiritum, ά ab eo videlicet ufque ad finem mundi.

His Igitur & hujufmodi fibi invicem coaptatis fic connexis ternariis.- quid ab hac perfida & perniciofa contexitur concordia, nifi quod ϴ exfuffletur deinceps redemptio per Chriftum fafla, & finem habeant ecclefix Sacramenta? Qpod Joachitici ore polluto, ut expreftimus, quodammodo dicere non formidant, dum, evacuandas his temporibus & abjiciendas aflerunt omnes figuras &figna: vivida tantummodo ma- L/z/.wri- neat * unitas, dc abfque facramentorum vela- ». Rtrj. rntne penitus revelata. Qji* omnia debet deteftari, abominari, dt abjicere, quilibet Chriftianus, qui a *fan&is accepit,* & firma fide tenet, iovifibilis grati* vifibites efle imagines & figuras ecclefiaftica facramenta· fub quorum vifibilibus fpeciebus quibufdam, ipfe Dei Filius, Dominus Salvator nofter, fe in ecclefia fua ufque ad finem mundi manere pro* mifit.

Et licet nuper, prsfentibas nobis & procurantibus, - fanda Dei *Cede* apoftolica damnata fuerit nova quaedam, que ex his pullulaverat, doôrina venenata, evangelii Spiritus fandi pervulgata nomine, ac fi Chrifti evangelium non aeternum, nec a Spiritu fanfto nominari debuifiet: tanquam peftishujufmodi fundamenta non difcufta fuerint, ncc damnata, libri videlicet Concordandarum, & alii lihri Joachitici, qui a majoribus noftris ufque ad n*c tempora remanferunt intafti, ut pote Jatitantes apud quofdamreligiofos inangulir, & ""T antris, doftoribus indifcufli, a quibus fi ruminati fuiflent, nullatenus inter facro· alios & fandorum codices mixti remanfiiTcnt ; cum alia modica Joachittca opuicula, qux ad eo* rum pervenere notitiam, tam folemniter fint damnata.

CANONES.

I.

Oadtavturnr *Jotcbitita do&rtnt.*

BIkTOs ergo, qui predida cum aliis quibufdam majoribus noftris diligenter infpcximus, contulimus & notavimus, timentes non immerito, ne pofteris maneant in laqueum & ruinam, praclertim cum in partibus provinciarum, quibus licet immeriti in parte prscfidemus, jam plurimos etiam litteratos hujufmodi phantafiis intellexerimus eatenus occupatos & illeâos, ut plurima fuper iis commentaria fadU deferipferine, & de manu ad manum dando circumferentes, ad externas transfuderint Cnationes. Ne ergo error peccans ulterius ferpat ut cuneer, & paulatim occupet curiofos, nos quantum debemus & poflumus inhsc per ... cientes noftri provincialis' facri auâoritatc concilii, pratdi&a, prout ad manus noftras devenerunt, reprobantes: ne fubditi noftri dc cetero talibus utantur, aut ea ultra recipiant, fub anathematis interminatione prohibemus.

I J.

Ut Jocntar fefultir, qualiter fiat hftixaadi farvali ia nxefitatt.

Circa facramentonun difpenfationem, quoniam per quorumdam difpenfatorum negligentiatn multiplices fubcreverunt abufus: ftatuimus, uc presbyteri parochiales in praecipuis feftivitatibus in plena ecclefia, & publica populi allocutione & fermone, doceant parochianos fuos, qualiter & quibus verbis debeant uti, dum parvulos in cafu neceffitatis £ taliter baptizant.

I I I.

£Jr *taafiratatlaalt fatreottntvot jtjaalt trlbaAtar a jtjaalt.*

Confirmationis autem facramentum, quod propter fui venerationem & fandorum apoftoiorum tsaditionem, a *Coln* pontificibus datur, nonqili jejunis & a jejunis, nifi propter neceflitatem,

'~~tribuatur ; nifi propter nimiam populi multitudinem & frequentiam, ut quando przlati vifitant, non potuerint commode jejuni officium Confirmationis implere.- exceptis parvulis, qui lugentes ubera, tempus & horam Jadandi non fervant.

chrjsti ··«·■

I V.

Ut Mttrlawua non flant abflfuc onflorltote ecclefia.*

Ceterum quia jam in partibus Provincix, quaii paffim, abique audoritate ecclefix, fuorum fuarumque przfumunt firmare conjugia: ftatuimus, ut quicunque laici hujus przfumptionis & temeritatis adores, feuparticipes, fuerint deprebenfi, una cum his qui fic jundi fuerint, tamdiu per fuos parochiales in ecclefiis fuis publice & fo» lemniter cxcommunicati denuncientur, quoufque fuper hoc poenitentiam agentes, meruerint *a fuis* pontificibus abiorlutionis beneficium obtinere.

V.

Vt In ecclefils (emper refldetnt faltetn vietrll perpetui.

Item quia major pars ecclefiarum parochiahum hujus provincíz, ad monachorum vel conventuum regularium pertinet prioratus, de quorum collegiis aliqui confueverant in ipfis ecclefiis continuc relidere, in fpiritualibus & temporalibus przfidertes, & de ipfis, prxlatis fuis rationem congruam opportune reddentes; nunc autem refidentia fua ad hxc fala coardatur tempora, quibus fpiritualibus * fpclia colliguntur, alicufcj Du||o prorfus facerdote relido, alicubi vero folo mercenario: ita quod plurimz ecclefiz, ant redores & minilhos non babenr, aut per * ---- regantur mercenarios, ftatuimus, ut in talibus ecclefiis deinceps, aut de ipfis collegiis, ad quorum patronatum pertinent, aliquz bonx fufficientes & honeftz perfonz refideant, quz curam animarum loci recipiant a przlatis ; aut fi tales funt patroni, qui curam habere non debeant, aut non velint, tantum accipiatur di fequeftretur de bonis & dotibus ecclefiz, quantum v'cario perpetuo fufficienti ÔC honefto, & in facris promoto, ibidem refidenti & per patronum pxfentato, & per przlatum inftituto, ad vidum honeflum fufficiat & veftitum, & alia quz ad officium vicarii pertinere nofcuntur: & hujufmodi vicarius curam animarum loci recipiat a przlato. Quod fi vacante tali ecclefia ciixun per mortem aut * · tucceffionem vicarii, non fuerit intra tempus ftatutum , a jure alter vicarius fufficiens, przlato loci per patronum prxfentatus : cx tunc per ipfum przlatum vicarius competens conftituatur ibidem, nec ultra mercenariis , nifi forte bonis & expertis, & hoc ad tempus, &ex caufa, Dominicarum ovium regimina committantur: quia mercenariis gregem committi Dominicum , cvangelica veritas (pmmi paftoris orc promulgata graviter detetatur.

'f.Kwr nufpou· -/ rwt>y· «en» 2*T·

V I.

Ut celebretur ofltva SS. Trinltatis , & feflnm S. Ttropblmj.

Item ftatuimus etiam, ut in odava Pentecoftcs celebretur folemniter officium fandae Tnnitatis, & a vefperis Sabbati Dominica agatur folemnitas, & „Per totam fequentem hebdomadam tres Cjediones & tria refponforia fingulis diebus, nifi felium ix. ledionum extiterit, de fandz Trinitatis hiftoria per ordinem decantentur, ufque ad vefpcras fcquentis Sabbati, & tunc incipiatur hifioria. Feftum autem B. Throphimj per totam povinciam folemniter celebretur ficut de apoftolis.

V I 1.

Ne flnt In tultflls cerei llgnel, fed lumlnari» providtontnr.

Ceterum, quia non convenit aliquid eorum, quz ad decorem & ad honeflatem cultus Dei fieri confucverunt in ecclefiis Dei, fiditie & fimulatorie agi, maxime in ccclcfiis majoribus cuthedralibus & conventualibus, & ubi ad hzc in veritate agenda ecclefiarum fuppetunt facultates ; prohibemus diftride, cereos ligneos in colorem cerz tindos in przdidis ecclefiis fieri aut haberi, feu in proceffionibus aliquatenus deportari; feu· juxta flatus & facultates ecclefiarum de fecundum feftorum & folemnitatum excellentiam, luminaria congrua per facriftam, vel per eum ad quem de confuetudine pertinet fubminiftrentur.

Ctrr. Ita

VIII.

fc

V I I I.

Nc Juda» frrant bebitufn faccrdoialctn'. imma Jtgno aliquo djftinguantur fidelibus.

Item quia ridiculofum eft & turpe, quod habitus facerdocales, ut (unt capx rotundx claufz, quibus ambulando per vias & plateas miniftri ccцltfiaftici a eundis popularibus difeernuntur, perfidis Judzis & infidelibus cum eifdem Chrifti facerdotibus fint communes.- di B Aridius inhibemus, ne de cetero ab infidelibus habitus hujufmodi deportentur; fed rotis, aut fignis aliis in exteriori eorum habitu patentibus utantur, quibus infideles a fidelibus diftinguan* tur. Si quis autem laicus, aut fzcularis poteftas, Judxum aliquem, aut infidelem alium, habitum hujufmodi facerdotalem deferre compulerit, excommunicetur, & a fandx matris ecclcfix liminibus arceatur: maxime cum a fandis patribus przdecefioribus noftris, & fanda: fedis Apoftolica: legatis, fuerit hoc idem alias folemnitcr proroulgatum.

X.

Dt clciici btneficiati caufas non agant in curia latcali.

Adhzc cum per ecclefiafticoseccltfiaAiea, & per fzculares fzcularia fradari conveniar, nc forte clericus ad aratrum mittens manum, At afpiciens retro, Dei regno efficiatur ineptus.- nec enim beatus apoftolus Matthxus qui & Levi telonearius di&us eft, poftquam a Domino vocatus fuit, rurfus ad lucra telonei refedit: inhibemus diftride, ne clericus in ecclefia beneficiatus › advocationis officium lufciperc in curia laicaii przfumat, nifi forte pro ecclefia, ve! pro pauperibus & viduis & orphanis patrocinari voluerit intuitu pietatis. Si quis autem contra hoc attentare prxfumplcrit, ipfo fado abingrefiu ecclcfiz noverit fe fufpenfum, & fi per prxlatum fuum requifitus & monitus, ab hujufmodi officiis deiiftere noluerit, beneficio ecclefiaftico privetur per eundem, & per ipfum, beneficium alteri conferatur. Quod fi refipuerit, ab ipfa fufpcnfionis lententia per epifcopum fuum abfolvatur.

X.

U.' *monaebi & tanoniti rcgul. pro dodrina fara falarium non accipiant.*

Il|ud etiam penitus interdicimus, ne monaebi, aut canonici regulares, pro dodrina fua ab auditoribus fuis, feu a redoribus civitatum & burgorum, quibus docent, falarium accipiant. Quod fi fecerint, ipfo fado noverint fe fufpenfos.

X I.

De vita & bonifiait canonicorum rtgularturn.

Item cum canonici regularet a ceteris canonicis fzcularibus in vidu & vcAitu difeerni debeant, fecundum ftatuta S. patris Auguftini, prxeipimus, ut omnes & finguii canonici regulares, fani dc incolumes, in adventu Domini menfam & cibum in refedorio teneant Cregularem .... refe&orium diebus przdidis & temporibus, nifi evidenti caufa, manducare prxfumant. Item habitu elauto & uniformi, regularibus congruo, cum fella alba vel fuftma fine phaleris equitent. Qui autem contra hoc fecerit odo diebus a mcnfa fratrum noverit fe (ulpcnfum : & per illos odo dies in terra fedendo comedat quod fibi miniftri duxerint apponendum. Dt-cfi ncc CHU

X I I.

^L'r *bofpitalariarum v tcmplariorum famiiia' rr/, qui non funt de donteftica torum familia per prolatos corrigantur.*

Item cum hofpltalarii & templarii, prxtcr figna religionis fuz folita & antiqua, quibus fratres religionem eorum profitentes, habitus fuos confignant, quzdam fignacula adinvenerint, quibus familiares fuos clericos in ecclefiaftico &. fzculari habitu pcrfiftentes contignare coeperunt, ut fic cos etiam contra przlatos defendant, immunitatibus fuis exemptionibus ipfos gaudere fatagentes, ac fi dc dometica eorum efienc familia: volumus, ordinamus, &ftatuimus, ut tales per przlatos fuos, non obftantibus lignis hujufmodi, ab omnibus inlolentiis fuis & delidis jure ordinario compefcantur, corrigantur, & puniantur; prout in decretali dc privilegiis continetur.

rj'Kisn

XIII.

Pt rtgMat bofriitliuat»

Item quia in civitatibus & oppidis provinciz noftrz, bofpiulia pauperum multa funt, quorum regimina ut frequentius laici & clerici feculares, multiplici prece & pretio, aliquandoetiam per litteras papales & mandata prineipum & potentum, confueverant occupare , nec ibi pauperibus aliquid miniflratur, fed omnia bona & eleemofynx B talium hoipitalium per hujufmodi restores in ufus proprios afportantur & devorantur: ordinamus & ftatuimus, prout in jure cavetur, ut de cetero per przlatos locorum , & alios ad quos id pertinere nofeitur, proprie, congrue dt ad id competenter perquirantur, qui habitu & figno aliquo religionis affumpto, ibidem Domino famulantes, vitam agant communem, & annis Cingulis, ipfis infticuroribus fuis vel deputatis ab eis, rationem de omnibus reddant, nihil fibi aut fuis, przter vi-C dum & veftitum, de omnibus eleemofynis hujufmodi hoipitalium retinentes.

X I V.

Vt frxljtur mututa» eontrebem, inflrumtn te proprio figiUo confignet.*

Item cum magnopere cavendum fit przlatis, dc bona eccleGarum fuarum obligent, abfque evidenti neceffitate & urgenti quoties ejufmodi exegerit neceflitas, adhibita omni diligentia fiat, -r b'c C'U(. hoc * & cautela, ut & munimenta competentia confcribantur, & propriis przlatorum figillis contignentur , eademque intra ---- repetantur & caffentur. Szpius etiam accidit ut fupra g............ obligatione & mutuo alicui przlato ecclefiaftico , poft ejus mortem, & an · . . . fucceffiones pluri- · f. umorum . mas, unius incogniti apud modernos notarj. & cujus memoria temporis diuturnitate prztcnit, proferatur inftrusnentum, cui, etiamfi przfentialiter viveret, modica non immerito fides in talibus effet adhibenda, cujufmodi occatione vexatx fuerunt ecclefiz tnultoties & gravatz . Ut ergo hujufmodi malitiis obvietur, & eccleGarum periculis occurratur in hac pane, duximus ftatuendum, ut przlatus qui pro fuis & ecclefiz neceffitatibus mutuum contraxerit, chartas & inftrumcnta inde confeda proprii faltem figilli charadere & impreffione confignet, necdum A notarii fignum abfque Ggillo przlati fuificiat in hoc cam, fed ad fidem in hujufmodi obligationibus faciendam, etiam inftrumcnta cum figillis epifeoporutn roborentur. Et ne per ftatuti hujus ignorantiam fe çuifpiam valeat excufare, hoc per omnes civitates pro. vinciz hujus, villas, & oppida, in ecclcfiis, per menfem unum continue, diebus Dominicis & feftivis, folemnite? dt patenter prxcipimus & volumus publicari.

— 1 1 I chrish ■»«··

X V.

Vf ptroebienorum ed ecclefiei fuor non pedietur tonventus.

Item quia laici ftatutum fuum & ec clefiz mandata fclre non valent , nifi Dominicis diebus , quibus in ecclefia bzc confueverunt recitari, ad parochias fuas pro Divinis audiendis conveniant · diftridius inhibemus , ne religiofi in ecclefiis fuis aut capellis eos diebus Dominicis folemnitatibus prxeipuis recipiant ad Divina.- nec horis illis, in fuis locis populo publice przdicenc , quibus in parochiis MifTarum folemnia celebrantur .Sed illi religiofi qui fciunt, & quibus conceditur in populo przdicare , verbum Dei per diverfas parochias civitatum prxdicent , & caftrorum, vel in locis fuis , horis talibus , quibus parochianorum ad cccleGas fuas non impediatur conventus. Si qui au* tem religiofi contra hoc attentare przfumpferint , ipfis tamdiu p-ohibe.itur praedicationis & ccnfeff.onis ofhcium , quoufque congrue caftigati , ab hujufmodi przfumptionibus refipifcant.

XVI.

Pt panitemioriis qui fer -ville! ér opfidt imttuntur tempore Quadrogtfimt.

Item , quia propter imbecillium & impotentium & pauperum occupationes & penuriam, aliquando per villas & oppida confueverunt penitentiaries -fuos in Quadragefima deftinare, ut eo» ra cafibus qui majoribus referventur , abfolvant : frequenter accidit , ut magna pars Chriftianorum, occaGone hujufmodi panitentiariorum, propriis facerdotibus fuper confeffionibns illudant , afferentes fe didis poenitentiariis faiffe confeffbs, cum tamen hujufmodi confisffores vix, aut nunquam poffit pars populi modica fuorum peccatorum confeffionibus generaliter expediri. Ut csgo de cetero populares , occu-

—*»—*occafione$ hcjuimodi frivolas non prx- tendant: inhibemus, ne confédérés hu> juimodi qui mirtuntur folummodo ad prediâa, per villas & parochk» dice, cefis difcurrentes, generalibus parochianornm confeifionibus audiendis fe occupent , nifi de mandato prxlati, &. licentia curati» generalibus confeflionibus audiendis fe duxerint occupandos: fed eos ad proprios remittant facerdotes » & cafibus pro quibus mittuntur penitences abiolvant. nc ipfi parochiani mandatum de confitendo (altem femel in anno propriis facerdotibus fimulatorie & dolofe fe gaudeant evafifle : nec prxlati fuper cafibus fibi refervetis, ad parochianos fuos pœnitentiarios deftinent » nifi ad cos, qui commode prxiatos fuos adire non poflunt.

XVII.

*Ne pro hneficia ettlefl*flicit ad arms concurratur.*

Ad hre, cam jam perniciofe inolitum fit in partibus Provinciz, non folnm apudfzculares dericosjcd & apud regulares monachos, ut cum fuper beneficiis ecclefiaflicis quzfliones inter aliquos oriuntur, reli&is & contemptis ecclefiaflicis judicibus , ad quos fotos cognitio & definitio talium pertinere Anofcuntur, flatim ad arma concurrant , parentum &. amicorum fuorum fzcularium laicorum impetu & violentia ccdefias occupantes, armis quoque dc armatis munientes cafdem, fedeinde mutuo prout prevalent, plerumque cum effufionc fanguinis , nonnunquam vero cum homicidiis , expellentes , propter quod in partibus illis innumerabilia (urrexerunt, & adhuc quotidie furgunc fcandala, plurima quoque corporum & B animarum fcandala fequuntur & ruinz . Nos igitur tot & tantis infolentiis occurrere cupientes, (latuimus uc quicunque clericus fxcularis , aut rcligiofus , talia dc cetero przfumpferit attentare, abfque dicccefani fui aut judicis, feu cx communis * fui ecckfiaflici au&oritate & licentia, armorum & armatorum impetu........... *Caere dlflinf ,*

C C· coss. obsbrvatio.

Arelattnfe hoc concilium voco, quod Arelatenfis provincia fic. Qpo eoim celebratum fit loco, plane ignoramus , Deque ullum fupereft tn aân reftigium, ex quo id conjicere poffimut. Temporis autem, quanqaam adierintu» di-c annuique non fit. nocitum fuppcdttat prcfatio . in qja de heretteis primo canone condemnatis h«c verba tune I *St.-**·* (temporia partem) armSiMrnr Jt'ù, *V >ermi /uu MCCLX-* Hinc ttiam tntclligimut, ferratum non cie ordinem temporum m Chifiano codire. *a quo* her A-elatrn'i, provincic defcrtpca concilia funt. Nam in eo. proxime poil Bcrtrandi Malefeirati concilium anni M. CC· LXX. le>jusrur hoc Floremini. «ti admonui ad cakem concilu lululant un. M. CC. LXXXVIII.

SYNODUS CYPRIA

Sob Germano Amathuntis Episcopo

ii Summo Grxcorum in Infula Cvpro Antiftite , laudatur ab Allacio ia libro de VILI. Synodo Photiana pag. joi. Nec de ea plura.

CONCILIUM COLONIENSE

a Conrado Archiepiscopo

Celebratum, anno Domini MCCLX.

E* editione Colonienfi - "· ,,,v

Capitula feu rubrior ftatntorum «cie. fix Colonicnfis , a benz memorise D. Conrado archiepifcopo Colonicofi, in ejus concilio provinciali editorum.

ANSO CHRIlll

ANNO CHRISTI

X. *De cjpelijr.it regnlnribtet, eptfcopjlibnt & prepofitorum , if qui nan debeant effit ejnfmodi cjpeiiani .*
XI. *De piflrinu ecclefinretm.*
XII. *De prjpofitn & eorum cjpitnlit, qualiter ergj fe itviciin bakere debeant .*
XIII. *De eieflionibm capitiornm.*
XIV. *De inimnnitatibui if enuru earntn .*

PRÆFATIO

In nomine Domini Arnen.

^TOS Conradus Dei gratia fanftz Colonien- ecclefix archiepifcopus , iacri impeni per haham archicancellarius , in agrum Dvmini curse noftrx commiiiutn · de mandato apoilolico his diebus per oilium vif.utioms ingrcffi , plura in ipfo, quam utique credebamus, offendiculorum invenimus zizania divertonim. Si enim mala opera converfationis, & tcandala perverfitatis in clero , refle zizania hint cenfenda , incoepti tuper hoc propolitum negotii piofequamur · inprimis quiuem extirpando radicitus vitia, ut deinde viitutum germen laudabile, unde fruflus falutis proveniat, inferamus. Cum igitur ifta bonorum plantatio germinum, & extirpationes vitiorum , in agrum Domini ablque correâionis remedio fie-i non valeat: opportune fecundum qualitates ôc nio dos excefluum, correftionis canonicx modos providimus adhibendos . Sane cum ea qux nobis genera diveriorum offendiculorum viGtantibus occurrunt, in aliquibus clericorum fint ifta , & fere maxime in eorum compluribus ufitata: manifefta cum mulieribus cohabitatio, habitus clericali incongruus difciplinx. in nonnullis quoque eorum, negotiatio deteftanda ; & infufticientia Icientix, qux eft illitteratura ; in multis, quos clericos folo nomine, non re, reda coniideratiene ceniemus & ptxter hxc, aliqua alia in nonnullis eorum occurrunt , habentia notam labis ecclefiafticx De man fella mulierum cohabitatione notatis, ita lecundiun canonicas prxeipimus lanftiones.

CAPITULA.

I.

De mtnifefla cobabitattone clericorum ir tHtelitruin.

Cum enim manifeftos mulierum cohabitatores feu concubinanos cenfea» mus, non folum eos, qui in fuis domibus tenent concubinas, verum omnes generaliter, eos etiam qui mulieres fo-^ carias extra domos fuas manentes, fuis manifefte procurant fumptibus & fuftentant : de his ita prxeipimus, quod tales, inde in vifitatione noftra notati , ceffent de cetero a talis peccati commercio, & in poenam commifli exceffus, intrent carcerem canonicalis difciplinx, illum fervaturi fecundum morem & confuetudinem difciplinx ha- Acnus obfervatz. De his autem mulieribus ita praecipimus, quod G intra' immunitatem , quod abiit , fuerint compertz manentes, vel prope immunitatem ; decani ecclefiarum per excommunicationis fententiam ipfas ad recedendu compellant. Ipfique nihilominus decani eas ad fuos plebanos deflinent, recepturas ab eis, vei aliis boni confilii, quoad remedia animarum, viris, poenitentiam falutarem.

Quia vero fupradi&i cohabitatores mulierum clerici , patrimonium Jefu Chrifti in ufus malos , cum fuis pec- Bcando focariis , expenderunt : eos proin- dc tencri ad fatisfaciendum ecclcf)jc

™Ju$ bonis taliter jn fuis concupifcentus & peccati illecebris funt abufi , decernimus, & fatisfa&ioni$ iftius modum nobis refervamus fecundum canonicas fanAiones.

Et quia iidem clerici, ficut de multis eorum comperimus , ita hujus peccati pcrniciofa nimis affucfaclione ex» excati, in eo perfiftere, ufque ad vitx etiam fuz noviftïma , non verentur, in tantum quod in extremis agen- Cces, fi quid de bonis eccleiiafticis habuerint , ca pueris fuis legant & deputant, non contenti quod inde invita fua eos aluerant : & fic fraudant ecclefias Jefu Chrifti patrimonio, fcquemetipios culpz magis illaqueant coram Deo : talem abufionem damnabilem deteftando damnamus, & Geri de cetero diftriftiffime prohibemus.

Item ut ipfi clerici, qui malam utique vitam in hujus cohabitationis crimine agunt, a mala faltem fibi fama coram hominibus & toto clero, de im- Θ proper iofa nimis derradione przcaveant, ipfis fub diftridlione firmiffima prohibemus , ut nuptiis filiorum fuorum & filiarum perfonaliter non interfmt. Et in his nuptiis, quantum omnino poteft, vitetur pompa & folennitas nuptialis.

I I.

Dc manifefla clericorum negotiatione.

Cum negotiatio in clerico, & ufura in laico, quali effe unius generis cenfeantur. ita prxeipimus, quod ceffent de cetero a talis peccati malitia, & in poenam committi cxceffus , intrent α|i nonicalis carcerem difciplinx , fecundum quod fuperius eft expreffum. Quia vero ifti turpis avaritix feftatores, non Deo, fed mammonr, lucrifacere elegerunt, & malis inhiando lucris, Chrifti fimiliter patrimonio & bonis eccleiiafticis funt ufi illicite & indigne : eos proin-

''anno CHiusTi Proinde teoet* fatisfaciendum eccle- A fia:, >n cujus non fideliter, fed potius fraudrlenter, negotiati funt bonis, decernimus , dc fatisfadionis iflius modum fecundum fandionem canonicam nobis refervamus.

I I I

De infuffideu/ia fcnntia, qua eft illitterature y dcrnormm.

Item de clericis de infufficientia dodrinx , qux eft illitteratura, no-! tatis , ficut de omnibus fcientum eminentem non requirimus , fed qui fciant legere & cantare ad Divini officii minifterium competenter : ita prxeipimus, quod qui per fe non poftunt facere in choro cantandi debitum & legendi, faciant per aliam perfonam idoneam, fecundum quod decani fui diferetio duxerit providendum.

I V.

De tonfurt dcrlcorum.

Ceterum de clericis non deferentibus clericalem tonfuram, & veftes habentibus clericum non decentes (indecentia namque vcftium , in colore, vel pompa nodorum, vel apertura vcftium a latere , aut nimia brevitate, notatur) fic tam de his quam dc illis diflrifte prxeipimus , ut tonfurarp comz , quz clericalis fit, habeant, & fuas coronae competentes, & eas radere non omittant: quod tamen invenimus aliquos omittere , quod maxime deteftamur, dum tales, & taliter fe gerentes, privilegio quidem clericali gaudere contendant, dc tamen fignum illius privilegii afpernentur . Sub eadem diftridione veftium indecentium pompam dc ufum firmiffime inhibemus.

V.

De derlclt flmoultelt.

Item de clericis fimoniacis ita prxeipimus, quod ante omnia, ea dimittant beneficia, qux adepta per fimoniam extiterint , ne ea in damnationem fuarum teneant animarum : dc poftmodum cum maturo confilio, qualiter ipforum ftatui confutatur , ordinabimus fecundum canonicas fan&iones.

ANNO CHRISTI

V I.

Dr deruit irre&ttleribuf.

De clericis autem irregularibus ita prxeipimus , quod a fui officii executions it contineant, donec circa eos fuerit ordinatum fecundum canonicas fan<fboBC$» quid fuerit ordinandum.

V I L

De dormitorii/, de frflura tebud copitalari/l dt h/netionibx/, &c.

Confequenter, quia in ipfa vifitatione competimus, cires Divinum officium five minifterium atque chori debitum, negligentias de dtniffiones debiti , faftas hucufque fuifte dc fieri, pluiquam Dei honorem deceat, dc faluti ipforum expediat miniftrorum : quz quidem negligentizcaufantur exinde poti(fimum, quod funt quxdam ecclefix canonicorum carentes dormitoriis, quxdam habentes dormitoria , fed eorum canonici dormire in his longo temporum fpatio diftuerunt : item quod in quibufdam cccltfiis eft compertum, raro vel numquam per anni totius fpatium !ciliones dc cantum Divini officii in capitulari tabula annotari: item raro vel numquam in capitulo ipfo legi lunationes menfium aut Kalendas, feu obitus fidelium , quorum commendationem aut memoriam agere unuquifque, dc eleemofynarum vivens fuftenfatione, tenetur : fuper his omnibus, qualiter Dreformentur , dc reformata, in robore fuo permaneant dc vigore, ficut primitus erant inftituta : ita prxeipimus , quod ecclefiz canonicorum carentes dormitoriis , ea deinceps habeant, de communi ecclefiz zre , feu pecunia , conftruenda: dc canonici qui habentes dormitoria, dormire in his aliquamdiu diffueverant, in his dormiant, prout hoc confuetum fuit antiquitus, his dumtaxat exceptis, quos infirmitas feu debilitas, aut alia caufa legitimx neceffira- – tis excufat : cum alias cafla dt vana n fuifiet ipforum dormitoriorum ftrnitura, fi non in ipfit modo dc more debito, maxime caufa matutinalir officii, dormiretur.

Item prxeipimus, quod quxdam canonicorum collegia in confuetudinem adduxerint, nullis diebus cantare vigilias pro defundis, nifi quando diftributio denariorum in choro prxfentibus exhibetur, dc fic evanefeat illorum memoria , qui etfi ad diftributiones huj-

Christi

hujufmodi quicquam non dederint, vel legaverint ecclefiis, ad communem tamen adminiftrationcm corporis prxbendalis, prxdia & pofleffiones pie & munifice iunt largiti: fuper hoc ita ftatuimus, ut non iolum illis feriis, qux funt diftributionibus hujufmodi deputatx, verum & aliis diebus omnibus, prxterquam in feftivitatibus, fecundum confuetudinem majoris ecclefix, vigiliT cum officio pro defundis in choro folenniter decantentur. Et poft hujuimodi decantationem officii, decanus & fratres ingredientur domum capitu B it ante omnem tradatum difciplinx vel etiam prxbendx, aut cujufcumque alterius negotii, tabulx capitularis leduram (habentis diftinde & in fpecie, quid unicuique fit cantandum vel legendum in choro) audiant diligenter, ac infuper lunationes menfium ac Kalendx & obitus legantur. Necnon aliqua ledio de regula & vita clericorum legatur. Et tunc immediate de difciplina fiat quod fuerit faciendum, ac talia confequenter poft ipfam difeiplinatn tradentur negotia, qux ad uti-C litatem feu neceffitatem fuerint fpedantia publicam feu privatam. Ft fi aliquando decanus non fuerit pixfens, propter hoc non omittatur ullatenus, quin fratres domum capituli intrent, ad audiendum ipfius tabulx capitularis leduram, ut fciant quid unicuique in choro fit legendum, ut fupra diximus, & cantandum deputatum. Quia cum in majori ecclefia talis, & bona utique confuetudo, in hujufmodi cbfervetur idipfum in aliis volumus ecclefiis obfervari.

Item prxcipimus, ut Divinum officium in choro numquam, abfque ordine miniftrorum facerdoti miniftrarc debentium, videlicet diaconi & tubdiaconi, decantetur: & ipfi miniftri in ipfo faerx Mittas officio non przfumant, abfque indumentis fuo ordini depuratis, aliquatenus miniftrare, nec ante finem Mittz recedere. Quod tamen in quamdam confuetudinem, immo malam abufionem, apud qualdam ecclefias fuifle competimus introduâum: fed deinceps hoc fieri, firmiffime prohibemus. Eifdem etiam miniftris injungimus, quod quotiefeumque hebdomada eorum fuerit officio deferviendi Divino, horas in choro matutinales & alias (ervare ftudeant diligenter: ne ullum per eos omiffionis debiti, quoad, factum minifterium, effe valeat argumentum. Sacerdotes autem ipfi quotiefeumque celebraturi funt Miffam, vefte camifiali fub albis non careant, ne albam, qux confecrata eft veftis, iptorum tunicx valeant immediate contingere, nec ipfx tunicx apparere.

Christi

item canonicis, ne frequenter extra immunitatem ecclefiarum fuarum comedant, aut dormiant extra ipfam, firmiffime prohibemus: nec ulla eis fuffragetur occafio, fi forte propriis domibus careant. Competentius namque in luis dormire dormitoriis, & comedere in clauftris aut refeôoriis fuis poliunt hi, qui domibus propriis vel certis hoipitibus carent, quam hxc facere forinfecus apud loca fufpe&a, vel alias clericalis converfationis non bene decentia honeftatem.

VIII.

Dc compenarlic é

Item ut campanarll ecclefiarum, quorum fervitus five onus circa altare vertatur, numquam abfque vefte camifiali compareant, firmiffime prohibemus; & u: hoc abfque omni omiffione fervetur, ecclefiarum ipfarum thefaurarii feu cuftodes, & finguli in fingulis fuis parochiis plebani, provideant diligenter. Prxfati etiam thefaurarii feu cuftodes, quorum intereft ecclefix luminaria miniftrare, ea ita fideliter adminiftrent, & generaliter omnis ecctefiafticx fupelledilis feu thefauri cuftodiam, eorum fidei atque curx committam, ita confervent fideliter & folerter, quod inde non fint reprebenfibiles, & quod poenam canonicx caftigationis evitent.

IX.

Di Jcctnic, [cbohflicit, canforibuf, tr canemcii.

Confidente autem penes decanos ecclefiarum poteftate, lege ac gubernatione canonicz difciplinx exercenda: ipfis propter hoc firmiter przcipiendo injungimus, tota eos ad id niti folertia, quod in ecclefiis difeiplinalis obfervantia vigeat honeftatis.' & ficubi enervata extiterit, ipfam ftudeant reformare, committam fibi excettuum corredionis poteftatem, & regimen fui officii taliter exequendo, ut boni difpenfatores in domo Domini fuper ejus familiam digna poffint commendatione cenferi. Et hoc quidem fe facere arbitrentur, fi ipfi dilciplinati appareant in feipfis, & per bonum exemplum confortent & animent fuos confratres.

Prz-

Christi «><·. ANNO christi

Prxfati autem decani, quicumque A promotionis fus tempore non fuerint io facris ordinibus conftituti, eos incunctanter recipiant, gradatim de ordine ad ordinem afeendendo.

Item przcipimus, quod intra tempus in jure expreifum, ordinem facerdotalem recipiam, fi ordinem forte in noftra dicecefi a nobis vel aliquo alio epifeopo contingat noftro nomine celebrari: nec aliquis decanus propria authoritate, vel potius voluntate, przfumat ordinis facerdotalis receptionem protrahere vel differre, nifi fpecialiter B hoc a noftra licentia valeat obtinere.

Item przcipimus, quod ipfi decani poftquam ordinem faccrdotalcm receperint, dc generaliter omnes facerdotes, necnon ecclefiarum plebani, tam urbani pariter quam rurales, furcotia claula portent: quod ficut ab aliis funt in ftatu honoris & reverentiz differentes, ita deceat quod ab illorum habitu vei veftitu differentes appareant, dc nullum in cis exemplo dc ufu vcftium fignum appareat levitatis.

Et ficut ecclefiarum decanis modo C przdi&o injungimus facere quz ad ip(os pertinent facienda, in feipfis'pariter & fuorum regimine fubditorum: ita fcholafticis ecclefiarum, necnon chorepifeopis feu cantoribus, quorum officia onus fuum tam circa difciplinam, quam chori debitum atque refidentiam in ipfis ecclefiis faciendam, habere nofcuntur, injungimus, ut in his omnibus ftudeant ita fe habere, quod inde non fint reprehenfibiles, led potius commendandi.

Item ficut decani in ecclefiis refide- ^ re debere nofcuntur, ita quoque fcholaftici & cantores: unde dt hoc cos ita przcipimus obiervare.

Item nemo fit fcholafticus in duabus ecclefiis, quarum prxpofiti dc decani, priores Colonienfes exiftunt: cum de necelfitate deinde caufctur inconveniens; ut illarum ecclefiarum ad minus altera,fui defeâum debiti in membro ita neceftario, cujus quidem non eft levis recuperatio, patiatur.

Item dc illam abufionem in aliqua ecclefiarum compertam, quod decanus L fit liber a choro, quafi corruptelam dc quafi pefiimz adinventionis ac fraudis modum vel fpeciem, deteftamur: dc deteftando przcipimus, ne quis de cctero decanorum in fua przfumat ecciefia per abufionem hujufmodi a fui jugo oneris vacillare.

Item ne canonici ecclefiarum in *fo*-Lemnitatibus dc ftationibus fine chorali pellicio vcl vefte canonical· fub fuperpellicio incedant in ecclefiis conventualibus & in choro.

Item przcipimus, ut fi quando canonici per vicos civitatis aut plateas incedant, ita decenter in habitu veftimeotorum incedant ficut ab antiqua eft confuetudinc obfervatum.

X.

*De ctpdlentj rtgahbut, tptftopebbut, fTMpofitoTH**, dr far *non foffint bujufmoéi laptlhni.* 6"

Cum in aliquibus ecclefiis capellani regales, epifcopales, ac etiam capellani przpofitorum exiftant: qualiter in fe habere debeant, cum nonnullos forte ipforum hoc lateat, determinandum neceftario hoc duximus in przfenti noftrorum (erie ftatutorum. Capellani hujufmodi refidentiam in fuis ecclefiis, tanquam alii fratres facient, nifi illo tantum tempore, quando agunt fuorum negotia dominorum, atque etiam fi negotia ecclefiz hoc expofeant.

Et nobis in ecclefia majori, vcl alia noftrz civitatis vel diœcefis ecclefia, fi funt ea vice przfentes, celebrantibus, ibi debent adefle in Divini celebratione officii, & adftarc. Et debent hujufmodi capellani in facris effe ordinibus conftituti. Super hujufmodi capellanos epifcopales, erit nofter capella, nus, quafi loco judicis & magtftn.

Ad hxc przcipimus, quod nulli decani, nulli fcholaftici, nulli\chorepifcopi vcl cantores, nulli faceráotcs ecclefiarum, capellani epifcopales ullatenus aut regales exiftant.

X I.

Ve fiflrinil tteltflertem.

Cum vero fine quzdam ccclcfix carente* piftrino communi,quod multum utique reprobamus. fuper hoc ita prxcipimus, quod in omnibus ecclefiis col* legiatis habeatur commune piftrinum, & panis ibi przbendalis diftribuatur, potius quam unufquifque cum modio live maldro annonam panis przbendalis recipiat ad vendendum. Ex hac namque venditione perit hofpitalitas in ecclefiis, cum in ipfis pauci vei nulli reperiantur panem fuum in domibus comedentes clauftralibus, vet egenis inde cleemofynam tribuentes.

ANNO CHRIST!

Apncpoüti diïïolutioais ac iaobedientle- fiat aathoret. . III olSm

X I /

Dt frefcfitii if carunt capitulis, qnjfrttr tr&e ft invitent babtrt étbtent.

Confeqnenter de ecclefiarum przpofitis videamus, qualiter ipfi erga capitula fe habere debeant, & qualiter capitula erga ipfos vice verfa. Cum enim ipfis przpofitis ea pociflime incumbat folertia, quod circa ecclefiz exteriora vel ejus temporalia defendenda fine vigiles & coopérantes capitulis, ubicum- B que injuriam patiuntur, qualiter ab illis injuriis releventur,noftro, prout eis opus fuerit, auxilio accedente, & non folum ad hujufmodi temporalia promovenda exterius teneantur, immo ad omnia alia, tam intus quam extra , quz funt ad ecclefiz utilitatem & pacem fpedantia , necnon ad ipfius ecclefiz jura, ftatuta honefta, & bonas confuetudines obfervandas teneantur ex proprio juramento: ipfis przcipimus circa hzc omnia taliter fe habere quod inde irreprehenfibilcs cenfeantur , C

Capitula etiam vice verfa ita fe erga ipfos habere przpofitos ftudeant in omnibus, honorando ipfos in quibus funt merito honorandi: quod in nullo, ipforum przpofitorum dignitati derogent five juri. Et quia de aliquibus przpofitis unum quidem in vifitatione comperimus reprehenfibile, & non laudandum , quod ipfi frudibus fufpenfarum in ecclefiis praebendarum, quorum funt & efle de jure tenentur difpenfatores, (illi przfertim, qui didos frudus nondum in capitula tranftulerunt) D abutuntur. Cum enim de ipfis frudibus , uno cis anno cedentibus, teda ecclefiz , quando foret neceffitas, reparare deberent, ipfi ca non reparant : immo frudus ipfos canonicis inobedientibus, ideoque fufpenfis reftituunt feu remittunt. Ecce per hanc remiffionem, injuriam fabricz ecclefiz faciunt, damnum feu emolumenti carentiam fibi ipfis, ac infuper occafionetn negligentiz & abeflendi ab ecclefia, canonicis luis prxftant. Hanc itaque abufionem, omni penitus ratione ac etiam colore E carentem,ipfis de cetero przpofitis inhibemus: volentes, ut vel ipfi retineant convertendos in utilitatem propriam illos frudus, fi ecclefia eorum opus non habuerit reparatione tedorum; vel ecclefiz ipfi ad ornamenta frudus hujufmodi largiantur , potius quam eos indignis, hoc eft, inobedientibus refti- Cuant, & in fua inobedientia feu diffolutione taliter animent , ac fic ipfi

Item quod ipfi canonici qui fulpenu fuerint pro fua inobedientia, nunquam in facie fratrum intra immunitatem compareant manifefte, firmifiime przcipimus & mdndamus. »<·.

XIII.

Dt tlt&MtHits tefitntorum.

Item ne in prefentie noftrz vifitationis propofito' omittamus hoc , per quod maxime ecclefiarum collegiatarum quieti profpicitur , illarum przfertim quz plurium clericorum receptionibus ad vacatura beneficia funt gravatz : cum conftitutio domini Alexandri papz fuper hoc ipfo decreverit providere , nos illam conftitutionem przcipimus inviolabiliter obfervari, ut cum juxta eandem conftitutionem, quatuor ex receptis ante ipfam, provifum fuerit de praebendis, quz poil conflitutionem przdidam vacaverunt vel vacabunt ubi nondum quaternarius eft completus, alii ultra ipfum numerum cxiilenics, habeantur pro cailatis , nec aliquo modo ex receptione tali, a prxpofitis, decanis & capitulis ecclefiarum, pro canonicis vel przbendariis admittantur. Et monemus illos qui receptioni hujufmodi innituntur, & de canonical & przbenda fe ingeflerint, quod deinceps omnino defiftanr . Praepofitos autem , decanos & capitula nihilominus admonemus, ut tales pro canonicis vel przbendariis non admittant.

X I V,

Dt immunitatibus , It muris terunt.

Ut vero omnes ecclefiz collegiatr immunitates fuas muro circumdatas , & claufuras portarum bene munitas habeant, firiniifime przcipimus & man damus.

Hzc itaque noflrz vifitationis przcepta caoonica & ftatuta, ita a nobis edita przcipimus inviolabiliter obfervari '. & unumquodque collegium ea in feripto ad fuz exemplar & regimen vitz recipiat : & recepta, penes fe in perpetua commendatione memoris teneat diligenter . Hzc itaque ad przlens ftatuimus, falvo nobis, quod alia, fi qua adhuc occurrerint, opus habentia reformationis aut corredionis remedio , five de canonicis, aut monachis, aut etiam plebania exiftant, ea fta-

——·—"ftatuamus , ut inde, prout expediens A fuerit » loco & tempore ordinemus . Pronunciarum & datum Colonix quarto Idus Marcii, anno Domini mtllefimo ducentefimo fexagefimo.

chrwti I·<··

EJUSDEM D. CONRADI

archiepifcopi, ftatuta de monachis, & eorum converfatione & vita, in eodem concilio anno MCCLX. edita.

Tit ul i Capit ul or um.

PRÆFATIO.

In nomine Domini, Arnen.

Conrodut Dei gratia finita Colonicnfit écritfia arebiepifeoput , Jacri Imperii per Italiam arcbiconceilarius.

Saluti & bono flatui omnium, cujufcumquc profeflionis feu ordinis, fed noftrorumdomefticorum maxime, debitores in Domino exiftentes: ficut in noftra vifitatione negotium reformationis & corregionis de clericis per ftatuta canonica expedivimus competenter, ita de monachis fatagentes , idipfum fuo modo , quo competens fuerit, expediemus.

CAPITULA.

cHiusn tiib.

I.

Di celebratione Divini officii.

IN primis igitur ftatuimus, quod omnium monafteriorum nigri habitus monachi Ordinis S. Bencdi&i, Divinum officium in cantando & legendo, fecundum quod regula ejufdem S. Benedict praecipit, exequantur: & maxiBmc munditiis circa altaria & ornatum ecclefiafticum fint Audentes.

I I.

Quando 6 quomodo ntonaebit communicandum fit.*

Statuimus item, ut miniftri altaris, fingulis Dominicis diebus & aliis feftivitatibus, prout confuetudo loci feu monafterii habet, communicent corpocre & fanguine Domini noftri JefuChriufti, fadta prius confctfione abbati vel priori fecundum regulam.* ut fi aliqua dc caufa duxerit aliquis abftinendum, caufam abbati vel priori non differat intimare, ut cujusjudicioabftineat, vel ad communicationem accedat.

I I L

'Proprio monetbit habere non licere.

Item ftaituimus, quod monachi proDprium non habeant, fecundum quod re* gula eorum praecipit, nifi quod abbas dederit aut permiferit: & quod pariter viftutn & vcftitum percipiant de communi per fui adminiftrationem abbatis, ut nullus monachorum caufetur de qualitate feu quantitaee viftus &veftitus, & veftibus, fed omnia ipfis admint. Arentur, fecundum quod monafteriorum fuorum fuppetunt facultates, & prout regula hoc expofeit.

I V.

Dc incontinentia monachorum.

Statuimus eos graviori culpa, vel poena puniendos fecundum regulam, qui fuerint de incontinentia notati , qua; maxime in monachis eft deteftanda.

A exire prxlumpferit, pœnam iode fufti-' neat regularem.

V.

Dt btbitx mwwtebarunl.

Item ftatuimus inhibendo, ne aliquis monachorum furcotiis, caligis coloracis, calceis nodaris, cingulis irregularibus, aut maflubiis fericis utatur; fed quod ipfi monachi talibus indumentis, qux ipforum regula praecipit aut concedit, induantur.

Statuimus etiam, quod monachi officiary, pro fui monafterii vel officii negotiis, aut alii de licentia abbatis, vel prioris abbate ablentc, exeuntes, talibus utantur veftibus & calceis pluvialibus, qux ipforum ordinis deceant honeftatem, & in quibus monafticx religionis feu converiationis abuGononpoffit deprehendi.

V I.

Dt mtnucbis ftreuUorlbus.

De monachis autem irregularibus ita prxcipimus. Si monachus in monachum manum injecerit fui monafterii, &lxfio non iit enormis, abbas ipfum abfolvat fecundum morem regulx: alioqui ft lxfio fuerit enormis, abbas illum ad fedem Apoftolicam deftiner, vel ad illum qui abfolvendi habuerit poteflatem.

V I I.

Dt monachis flmonlteis.

Prxcipimus item deftmoniacis, quod circa illos lccundum confticutionem regulx procedant abbates : iuper his vero, qux ipfis non funt conceffa abbatibus, eorum monachi ad fuperiorem mittantur.

VIII.

Dc cibit tnontebis interdIRis.

Statuimus etiam, quod monachi aliis £ cibis non utantur, nift eis quos ipforum regula prxeipit aut permittit.

I X.

Exitus qui monachis vetltus.

Item prxcipimus diftriûius, ne monachis detur frequens licentia exeundi: fed ft fine licentia fuperiorum, diftriâum five portas clauftri aliquis eorum

X.

iJbbatff Dnlntruut ctkbrationi iu-ttrtfft dtbtrt.

Statuimus & quod abbates in eonventu cum fratribus fedeant, & Divinis frequentius interfint legionibus , maxime vigiliis, capitulo, collationi, & aliis Divinis officiis, cum eifdem: nift caufa ncceffaria, utili, vel honefla, fuerint prxpediti.

X I.

*Dt propriettrils t*tommunlctndls.*

Item ftatuimus, quod abbates excommunicationis fententiam in proprietarios ietnel in anno, fcilicet fabbato proximo ante Dominicam *Lutare** folentfiter in capitulo publicent.- & ft poft .aliquis inventus fuerit habere proprium, 'fecundum regulam punietur.

X I I.

Dt monachis fteglslyls 4r afoftttls.

Statuimus etiam, quod monachi fugitivi & apoftatx, per fuos abbatçs ad fua monafteria revocentur, falva ordinis difciplina, nift toties inobedienter & ex talibus caufts receflcrint, quod fecundum regulam non debeant in eorum monafterio tolerari.

XIII,

De receptione bofpitum.

Statuimus item quod nullus monachorum hofpites per fe recipiat, nift hofpitarius monafterii, vel alter, cui abbas eos commiferit recipiendos.

X I V.

Dc dandis elecmofynis.

Item ftatuimus, quod debita eleemofyna & confueta, tam de refedlorio , quamhofpitali, fideliter pauperibus erogetur.

XV. *Mt*

X V.

JMbmcto wii é*, yaessede f*&tndus ribtu.

Statuimus etiam, quod omnes monachi in communi refedorio commedant, niG infirmitas, vel alia aliqua caufa legitimx neceffitatis, ipfos excufet: & tunc qux fiiperfuerint, ineleemofynam pauperibus tribuantur.

XVI.

MmukHs ante Priwsw ὰ *foff CompUtorinnt exire* Iml *litcre.*

Statuimus item, quod monachis nullatenus detur licentia ante Primam exeundi, & fimiliter poft Completorium, nifi ex caufa valde rationabili dneceffaria, utpote fi contingat ipfum extra monafterium fuum in aliquo loco Divinum officium celebrare, vel in obitu parentum, fratrum vel fororum.

XVII.

*HMMcbit c*et venit IMtaulku fitld atrendtM.*

Item fi contingat monachum ante vefperas exire de licentia, ita maturet redire, quod in Divino officio illa hora effe poffit.

XVIII.

Dt ttrttrt mtntfltrli.

Statuimus etiam, quod quodlibet monafterium fuum carcerem habeat, in quo delinquentes regulariter punientur.

X I X.

Àfolïtrrut intra ftfta atotufterll mafcnlini dormire non luere.

Statuimus item, quod nulla mulier dormire debeat intra immunitatem.- d fi fadum fuerit, ille qui eft in culpa, graviter puniatur.

X X.

Dt tafltulo fttotannù ttlt beanda Colanto.*

Item ftatuimus, quod omnes abbates nigri habitus Ordinis B. Benedidi noftrx diocefis, fingulis annis in Exal-

A titione fan&x Crucit capitula Colonix teneant, vel apud fandum Pantaleonem, vel apud fandum Martinum: ut ibidem obfervantia regulx cum difcretione tradetur, & de ftatutis noftris, qualiter in quolibet monafterio obferventur, & alix utilitatesmonafteriorum. Et quicumque ipforum abaatum ad capitulum venire neglexerit, nec excufationem in capitulo legitimam oftenderit, fecundum coercitionem regulx puniatur. Et volumus quod abbates fandi Pantaleonis & fandi Martini Colo-

B nienfis, ifta capitula fingulis annis fieri procurent a nobis, ita quod nullus valeat excufari.

XXI.

Dt rafltr» nontcborw».

Item prxcipimus, quod monachi in rafura coronarum & tonfura capillorum, ita decenter & regulariter fe habeant, quod fuper his non valeant re-

C prehendi.

XXII.

Dt ltflit atorutbonM.

Statuimus item, quod monachi non dormiant in ledis plumeis, fed in culcitris, fecundum quod regula mandat.

X X I I I.

Monacbt olfenti iwa *dtltri frtbtnja».*

Item ftatuimus, ne aliquis monachus rediens, qui abiens fuerat de licentia, vel fine licentia, aliquam prxbendam tempore fax abientix requirat: quia illa cflet occafio proprium habendi.

XXIV.

Dt fejnnlt asMMcforxv.

Statuimus item, quod monachi jcjunta fua obfervent fecundum quod regula prxeipit.

XXV.

èfflclarlit noonatborwn futlis lncwnbot fatltnda raw.

Statuimus & quod monachi officiarii, ad minus femel in anno, in prxfentia abbatis & feniorum, computationem vel legitimam rationem faciant. Et fi quid ultra luorum officiorum admi

cHRisri ·»# . —miniftrationem fuperfuenc, de hoc ni-hil Pcr ipfos monachos, fed per abbatern & foperiores fui conventus, adfui monafierii utilitatem ordinetur.

XXVI.

Monaebos nuptiis intertffe non debere , & quibus txequiis fojfint.

Item flatuimus, quod monachi nuptiis nullatenus interunt: nec exequiis, nifi parentum, fratrum vel fororum.

XXVII.

Quod non offerant ad altare.

Item prxeipimus & ftatuimus, quod nullatenus offerant ad altare,

XXVIII.

In altis mandatur regula obfirveri.

Quxeumque autem de interiori pariter & exteriori claufura monaflerii fitc immunitatis monafticx regula prxeipit, quxeumque dc filcntio in horis & locis debitis , & conventu fervando regula ipfa prxeipit: necnon quæ de cantu Divini officii, profeflione quoque facienda , aliifque obfervantiis prxcipiuntur in regula, ubicumque hxc haftcnus funt com milia *, revocari in flatum debitum per abbates, & fervari deinceps more & modo debito, ftatuimus & mandamus. Alioqui negligentiam hujufmodi cum pcenarequiremus. christi ""*. 'f.onut*

B Hzc ad prxfens ftatuimus, falvonobis , quod G aliqua occurrerint in pofterum opus habentia corrc&ioni$&reformationis remedio, ea loco & tempore ftatuemus, & prout expediens fuerit, ordinabimus.

Datum & pronuntiatum quarto Idus Martii , anno Domini millefimo ducentcGmo fcxagefimo.

CONCILIUM PARISIENSE

ANNO CHRISTI CIRCITER

De propitiando Deo adverfus Tartarorum & Saracenorum irruptiones anno MCCLX. celebratum.

ANNO CHRISTt CIRCITER

Ex GutUelmo de Nangiace m vita S. Ludovic I.

ANno Domini MCCLX. Dominica in Paf-Gone congregavit rex Francis Ludovicus PariGis concilium epifeoporum dt principum regni fui, eo quod dominus Papa fcripGffet, ei, Tartaros in tranfmarinis partibus irruifle, & Saracenos vieille, Armeniam, Antiochiam, Tripolim, & Damafcum, Alapiam dc terras alias fubjugafte, fit tam Acconi civitati, quam toti Chriftianitati periculum imminere. Unde ordinatum fuit de orationibus multiplicandis, D procefliouibus faciendis, fitblafphemiisinD^um puniendis, peccatis & luperfluitatibus cibar10-rum ac veftium reprimendis Inhibita c.iam fuerunt ufque ad biennium torneamenta, & injunftum eft, quod non luderetur aliis ludis, nifi quod homines fc exerceant in arcubus & baliftis.

G- C. Vid* ^nnoritiunrulam noftram ad coocUium Ri» veoMnie, aaai MCCLQC

STATUTA DOMINI GUIDONIS

Dei gratia archiepifcopi Narbonenfis.

Quia ex AnicicnG epifeopo faftus eft Narb. archiep. ann. rxjp. tum Sabin, epife. cardio, anno 1262. ut confiât ex epift. Urbani IV. ad S. Ludovicum apud Kaynaldum.- ac demum Clemens IV. pontif. max. atm. 1265.

I.

EXcommunicamus omnes illos qui fan&i montaient quamcunquc corruperint, & folicitudinem per fe, vel per interpofitam perfonam dederint.

1 I.

Item omnes clericos civitatis vel diceeCs Narbonenfis conftitutos in facris, vel curam animarum habentes , qui ba·

anno CiKC«rER »..i-. •F»r/r.iafr» rrwian. Ht'J.

bajuliam perfonx fxcularis tenuerint vel emerint, vel judicaturam ejus tenuerint, ab officio & beneficio fufpcndimus. Et fi qui nunc alteram earum tenent, nifi eam reliquerint * infra --- . poftquam in ecclefiis hxc fententia fuerit publicata, eadem fufpenfione teneantur aftridi.

I I I.

Item prxeipimus quod univerii facerdotes, qui curam a nobis, vel locum noftrum in fpiritualibus obtinentibus, noftrifve prxdeccfloribus, auc corum vices in hac parte gerentibus, minime receperunt, facramenta ccclehaftica parochianis hujus diœcefis non miniftrent. Sed nec illi qui curam habent parochiz alicujus, in aliena parochia, etiam ft fuerint invitati, ea miniftrare prxfumant : nifi neccffitas tam urgens in hoc ultimo cafu emerferic, quod tolerabile videatur alterutrum alterius onera fupportare. Quo cafu, authoritate noftra ille qui fuerit invitatus, poffit neccffitati hujufmodi fubvenire in parochia aliena. Hujus autem prxeepti noftri quemlibet tran. fgreiTorcm, poftquam per ecclefias fuerit publicatum, ab officio & beneficio fufpendimus. Ec ft in fufpenfione per menfetn perftiterit, extunc excommunicamus eundem.

I V.

Item prxeipimus univerfis facerdotibus parochialibus, quod per tres dies Dominicas iucccilive., moneant prochianos fuos, uc in diebus Dommicis & feftiviutibus beatx Virginis, & apoHolorum, & fandi Joannis Baptiftx, & aliis prxcipuis folemnitatibus * opera ferviiia non exerceant ; nec ligna, bladum, velfœnum, vel paleas, aut alias res venales,exceptishis qux adefum illius diei pertinebunt, transferre, feu juxta vulgare quod dicitur carrejare, non prxfumant. Et poft didas tres monitiones, omnes qui ex tunc contra fecerint, nominarim denuncientur interdidi. Nos enim eos interdicimus, qui fpretis didis monitionibus feftivicates prxdidas didis modis violare prxfumpferint. Ec ft eorum creverit contumacia, cofdcm anathematizare proponimus, & invocare contra ipfos, fi opus fuerit, brachium fxcularc.

ciRCiiER *«‹'

V.

Mercata etiam teneri in diebus Dominicis inhibemus, nifi in nundinas folemnes inciderint* Et qui trina monnione prxmifia non ceftavcrint ab eifdem, fimili per omnia coerceantur cenfura.

V I.

Si vero Judzi illud prxfumpferint, poftquam hoc mandatum noftrum fuerit publicatum, denuncientur ballivo loci. Et nifi ter monitus eofdem Judxos cefiare compulerit, excommunicationis fententia, quam nunc ferimus in rebelles, denuncietur publice innodatus.

CONCILIUM COPRINI ACENSE,

Pro disciplina ecclesiastica

ANNO CHRISTI

A Petro Burdegalenfi archiepifcopo, cum fiiffiaganeis celebratum anno Domini MCCLX.

ANNO CHRISTI

titul I Capitulorum. Ep. Aie cbnfma detur privilégialt,.

Con-

Chr is ri
a Peut.
b Cognac,
Hartf.

Conftitutiones D. P. Burdegalcnfis archiepifcopi, faôbe apud b Coprinia- cum, ann» MCCLX.

Ut in tidefia ixifyamcttriti vigilta, non front.

CUm cx vigiliis, qux fiunt in ecclefiis, frequenter multa turpia infe« quantur, & irequentiflime vulnera inferantur, propter qux exdem ecclefix reconciliatione, qux per folos epifeo*pos habet fieri, indigere nofcuntur: (latuimus & prxeipimus firmiter, ne de cetero in ecclefiis prxdidis, vel coemeteriis, vigiliz fiant. Ceterum luminaria & alia qux cX pia devotione fidelium provenire confueveruut, fieri prxeipimus fic mandamus.

I I.

De bollettiont in ftfio !nnocentium.

Rurfus cum in balkatione qux in fello fandorum Innocentium in quibufdam ecclefiis fieri inolevit, multx rixx, contentiones & turbationes, tam in Divinis officiis quam aliis confueverint provenire, pvxdidas balleationes ulterius lub inrmatione anathematis fieri prohibemus: necnon & epifeopos in prxdido fefto creari: cum hoc in ccclefia Dei ridiculum cxiftat, & hoc dignitatis epifcopalis ludibrio fiat. Divina tamen officia, prout melius & honeftius fieri poterit, ut in aliis feftivitatibus, celebrentur.

I I I.

De frudibut beneficiorum vacantium.

Cum de jure frudius beneficiorum vacantium, exiftere debeant fucceflbrum, ipfos fru&us ad opus fucceflbram eorundem per mandatum noftrum volumus & (latuimus cuftodiri, ita quod nullus alius quicquam percipiat de cifdem. Idem dicendum dc bonis redlorum decedentium, qux conftiterit eflE dc bonis ecclefix, cui prxfuerunt iidem redores: nifi tamen dum viverent aliter difpofuerint de eifdem.

I V.

Dc commenda ecdefiarum vacantium.

Commendas quoque ecdefiarum vacantium, fecundum quod ipfarum collationes, ad nos, & ad nullum alium volumus & dicimus pertinere: inhibentes Qe de his fe alius intromittat. Excommunicationis poenam in prxmiflis tribus artitulips contra facientibus infligentes.

V.

Ne mulieret alterius parocbht accipiantur oj matrimonium.

Mulieres de una parochia non admittantur ad matrimonium in altera parochia, nifi dc exprefia licentia capellani vel prioris. Idem dicentes de viris fi ad parochiam mulieris accedant. nam an fine excommunicati vel alia inhabilitate affe&i, melius norunt proprii capellani.

V I.

Ut presbyteri alieni non admittantur ad celebrandum.

Presbyteri qui non funt de hac civitate vcl diœcefi, ad celebrandum Divina, ut presbyteri non admittantur in civitate vel difcefi, cum ignoretur, an presbyteri exiftant, aut aliqua irregularitate innodati. Alioquin tam celebrantes, quam admittentes eofdem, excommunicationis fententix fe noverint fubjacere.

V I I.

De bello gallorum.

Quia cx duello gallorum quod in partibus iftis, tam in fcholisgrammaticx, quam in aliis fieri inolevit, nonnulla mala aliquoties funt exorta I fub interminatione anathematis prohibemus, ne amodo fiat duellum prxdi&um: cum hoc tam mali materia, quam temporis amiifio exiftere dignoicatur.

V I I I.

De vita it honcilate clericorum.

Presbyteri & ceteri dignitates, perfonatus adminiftrationem habentes, dalmaticis non utantur, fed cappis claufis, & fupcrtunicalia claufa portent, nifi in parte ifta, probabilitas vel neceflitas ipfos reddiderit cxcufatos.

IX. *Ne*

f X.

Ne chroma dttur privUtpatis.

Statuimus, & fub poena anathematis prohibemus, ne archidiaconi, ^rchipresbyteri, vej. alii capellani, chrifrna dent vel miniftrcnt ecclefiis priviiegiatorum ; cum ipfi diœcefanis fuis reddere & facere denegent jura fua. Nullus quoque presbyter parochianis, vel hominibus illorum utriufque fexus facramcnta alique adminiftrct. niti de noftra licentia fpeciali.

X.

De vicariis.

Redores ecclefiarum qui in fcholis, vel alibi, de noftra licentia funtablenres, bonos & fufticientes (ubftitutos dimittant, nobis primitus prxfentatos. Quibus de bonis ipforum beneficiorum fic congruam portionem affignenr, quod illi de tibi aflignato, przter illud quod dabunt eifdem, poffinc fufferre, tam in procurationibus quam in aliis, onera confueta. Idem dicimus de illis, ad quos ecclefix pertinent pleno jure, & ftatuimus.

X I.

De jure patronatus.

Cum in ifta provincia tint quidem pauperes capellani, qui prxfunt ecclefiis in quibus pertinet jus patronatus ad aliqua monafteria : ftatuimus ut iidem patroni pro vidu fuo, infra menfem, fada fibi monitione a fuo dicecefano, de bonis fuis, cvrtam iifdem portionem alignent; qux ad minus trecentos foildos valeat anuuatim.

X I I.

De prioratibus monachorum.

Cum cultus Divini nominis minui non.debeat, fed augeri: ftatuimus, quod in prioratibus, in quibus olim duo monachi morabantur, amodo ab aliis qui didos prioratus tenent, continue teneantur, & ad alendum eofdem, illi qui fru&us didorum prioratuum percipiunt, ceniura debita compellantur.

XIII.

Ne rtflorcs etclefiurum aliae ecclefias cd firmam recipiant.

Cum unufquifque manere debear in ea vocatione in qua vocatus exiftit : ftatuimus quod redores ecclefiarum parochialium alias ecclefias ad firmam non prxfumant recipere, vel tenere: hocque fub pœna proprii beneficii amiflio* nis prohibemus . nifi hoc procederet de B noftra licentia fpeciali

X I V.

Ne entra de novo ccclefiie imponantur.

Cum · ficut fecundum jura, novx · *Det.* cum penfiones ecclefiis imponi non debent, fie non funt olim impofitæ augmentandx. Quare ipfas prohibemus augeri : fic prxeipimus folvere, tam eas, quam illas, quas illi impofuifle dicuntur, ad quos ecclefix exdem pertinent pleno C jure: ut fi olim licite impofitx, penfatis ecclefiarum facultatibus extiterunt : niti forte poftea adeo ecclefiarum hujufmodi excreverint vel decreverint facultates, quod debuerint vel debeant merito minui vd augeri.

X V.

Dc fepulturis entra parocbiclcm ecclefiam.

Prohibemus, ne aliquis capellanus alicui portandi funus ad locum fepul* turx licentiam concedat: quoufque, ut moris eft , ad parochialem ecclefiam fuerit deportatum: ut meliusfciaturibi quam alibi, an defundus interdidus vel cxcommunicatus exiftat. Qui ob culpam propriam interdidi vel excommunicati fuerint, & per annum inhujufmodi fententia petmanferint, prohibemus in terra, vel tumbis lapideis, etiam extra coemeterium, fepeliri.

XVI.

Item de fepulturis.

Inhibemus infuper, ne quifquam fx·-cularis, vel religiofus funus fibi delatum fufeipiat: nifi per capellanum proprium eidem fuerit prxfentatus. cum conditiones perfonarum hujufmodi melius noverint ptoprii capellani.

ANNO CHRISTI

XVII.

Dt habilitiont rtflontel ttcltflartent.

Nullus capellinuf parochialcm regent ecclefiam, cum alio commoretur.· fed domos habear locis congruis, nbi affi-due commoretur, & valeat inveniri : ut exinde per eum neccffitatibus pernitentium commodius occurratur. Przfertim cum dc bonis ecclefiarum per conftitutionem noftram eifdem fatis congrue fit provifum.

XVIII.

Dt Jttlulif·

Cum conftitutiones olima przdeccfforibus noftris contra decimarios, promulgat» in civitatibus & dicecefibus hujus provinciz minime obferventur, immo in didis locis decimarii & alterz perfonz in didis conftitutionibus content», propter hoc, quia proprii capellani ipfos decimariosefteignorant, indiftinde ad facramenta d facramentalia admittantur.- przcipimus fub poena anathematis, quod capellani parochialium ecclefiarum omnes decimarios fuz parochi» nobis, vel mandato noftro manifeftent: ut nos in illos, ubicumque fint, conftitutiones przdidas, & fententias in ipfis contentas, faciamus expreffe & inviolabiliter obfervari .

Ch\i£t j »»*»·

XIX.

Item dt dtc.mis.

Pro certo competimus conftitutionem Bolim fuper decimis novalium promulgatam, tum propter incuriam & ncgligentiam redorum ecclefiarum, tum propter favotem, quem iplfi erga decimarios habere nofcuntur, in multis locis provinciz efledum aliquem hadenus minime habuifle. Unde tam fub pœna anathematis, quam amiflione beneficiorum, przdidis redoribus injungimus, quod ipfi ex nunc fic exigere Pudeant & fatagantdecimasantedidas, quod eorum defedus, negotium pro» fequendo, perfediflime experiantur.

G. C. Provinciale boccenciliumefle, conftarex cap. XII- & cap. XX.

ALEXANDRI PAPÆ IV.

CONSTITUTIO CYPRIA.

Jflexander epljcOfM fervut fervorum Dei.
Juturam rei memoriam.

ExCoBirtii APF-cml. fvra.XI.

JN perpetuum cultus juftitix late protendi-' £ tur, cum jurgiorum ftrepitus nonnunquam unitatem feparans, & vulnerans caritatem , pac's filent'o coatdatui . Propterea incontrover*fits*, maxime quibus viri ecclefiaftici diffident, quos ideo invicem oportet fore quietos, quia inter alios debent effe pacifici: judicialis prudenti* ftudium ad conciliationem difeordium in vinculo caritatis decet przcipue vigilare. Non enim in rigore fpiritus vehementis, qui flatum rerum frequenter evertit, & conterit firmitatem, neque in commotionibus fimultatum quz fxpius ex litibus oriuntur, catholicz unitatts religio proficit.· fed in fibilo aure tenuis, hoc eft, in placabili mulcebris * fpiritus lenitate, qua fervid* animofitatesaltercantium mitigantur.

• / muktn- 115 ·

Sane venerabili fratre noftro Germano Gr*·eorum regni Cypri archicpifeopo, & procuratoribus venerabilis fratris noftri Nicofienfis archiepilcopi, in noftra przfentiaconflitutis; idem Gnecorum archiepifcopus inter alia propofuit coram nobis, quod cum olim epifeopi Grrcorur.i regni prxdifti, fua vacante metropoli, prxf.ciendi fibi eundem Germanum , aut aliam perionam idoneam, m archiepifcopum, .1 felicis recordationis Innocentio papa przdeccflbre noftro, per ipfius litteras (nonobftantecon-Oftitutione generalis Concilii, vel bone memorix Petri Albanenfis epifeopi olim in illis partibus apoftolic* fedis legati) licentiam impetraïent: ipfum Germanum in fuum archicpifcopum elegerunt. Et venerabilis frater nofter Tufeulanus epifeopus, tunc in eifdem partibus diclx fedis legatus, cui przdcccftbr ipfe mandaverat , ut ei quem canonice przdi&i epifeopi eligerent, fi perfona effet idonea, munus confirmationis impenderet, quodque illum faceret a fuis fufiraganeis confecrari: pnefentatam fibi ejufdem Germani eleftionem confirmans, fibi fecit ab eifdem fufiraganeis benefiEcium confecrationis impendi: recepta poftraodum, ecclefiz Romanx nomine, tam'abipfo, Spiam a fufiraganeis epifeopis, obedientiz fponKme: didique fufffaganei fibi tanquam metropolitano fuo, canonicam obedientiam promiferunt.

Cum autem idem Germanus effet in archiepifcopalis dignitatis poffeflione pacifica, in clero & populo Grzcorum regni prxfati jura metropolitans exequendo.* memoratus Nicofienfis archiepifcopus, fins finibus non contentus, qui neque in eum qui fuperiorem alium quam Romanum pontificem non cognofcit, neque in fubditos fibi memorati regni Grxcos, cuiuslibet

ANNO CHRISTI

bet jurifdiftionis obtinet poteftarem: ipfum ad fuam prsientiam pcrfonalitcr evocavit, ut fu-P" qu'buWam articulis,'de quibus proponebat contra eum, ficut afferebat, inquirere, refponderet. Et quoniam idem Germanus archiepifcopus, hujufmodi vocationis mandato nonparens, ficut nec etiam tenebatur, fe, ecclefiam fuam, fle iubditos fibi Graecos, quos jam prrCatus Nicofienfis archiepifcopus gravaminibus nonnullis affecerat, apoftolice fedis protectioni fuppofuit: ipfe Nicofienfis archiepifcopus, poft appellationem ad fedem eandem taliter interpofitam, flt poftquam idem Germanus archiepifcopus iter arripuit propter hoc ad no(lram prvientiam veniendi, vicarios ipfius a vicaria fua violenter ejiciens, Grzcos iubditos fuos ab obedientia ejus avertere moliens, variis oppreffionibus fltjafturis, ecclefiafticas (ententias, quas in aliquos cx eifdem fubditis idem Germanus archiepifcopus rationabiliter tulerat, de fafto relaxans, acperfonam ejus, excommunicationis, ut dicitur, ferens fenlgntias multiplices, eidem Germano archiejmcopo fle ecclefic fuz moleftias irrogavit, exlquibus fe incurriffe queritur damna gravia fle cxpenfas.

Propter quod idem Germanus a nobis inter cetera petiit, ut attentata in eum per diftum Nicofienfem archiepifcopum revocare gravamina, eundemque Nicofienfcm ab his flt fimilibus poteftatis indebit· fupra Grecos, flt competentium ipfis fuper decimis flt aliis jurium ufurpationibus, compeicere curaremus. Licet autem coram praefato epifcopoTufculanp, quem dederamus in controverfia hujuimodi auditorem, procuratores allegarent predifti, quod idem Nicofienfis archiepifcopus pro ea caufa nunquam citatus fuerat ab homine aut a jure, nec ipfi ab eo pro caufa ipfa, fed pro aliis negotiis erant mini; flt ideo fuper prcmiifiscum ipfo Germano Graecorum archiepifcopo fubire judicium non debebant: nihilominus tamen poftmodum de fpeciali mandaro noftro, neipu Germano Grscorum archiepifcopo deeffe videretur, per aliquod fubterfugium, juftitiz plenitudo, compulit eos idem auditor petitioni bus ejus pro dido Nicoficnfi archiepifcopo refpondere.

Propofuerunt ergo in judicio, quod proceffus circa promotionem ejufdem habitus, nullus fuit, cum ad memoratos epifeopos jus eligendi archiepifcopum nullo modo pertinere, ac ipfi eleftioois tempore, quam de ipfo feciiledicuntur, vinculo excommunicationis publiez tenerentur, flt litters apoftolice, in quibus przdifta fuit eis eligendi permifla licentia, per excommunicato· fuerint impetrate. Ex quibus caufis, pro parte ipfiusNicofienfis archiepifcopi, per vicario· ipfius, qui tunc temporis abiens erat, ne ad eleftionem feu confirmationem aut confccratiooem procederetur hujufmodi, fuit pro jure Nicofienfis ecclcfi·, appellatum.

Przterea cum audoritate fel. ree. Csleftini PP- pnedcceftoris noftri, qui infulam Cypri propter inobedientiam flt perfidiam Grzcorum habitantium tuoc in illa, expofuit Latinis catholicis occupandam, fuerint ibi, ejeftis exinde Gnecotwn fedibus, quatuor pontificales Latinorum fedes ereft·, quarum pontifices in decimis fle aliis ecclefic juribus, qu· Grzci epifeopi in eadem habuerant infula, fuccefferunt, flt earum unam, Nicofienfcm videlicet, idem Ccdeftinus ceteris prctulerit potcftate, ut in tota eadem infula per dignitatem-metropolitanam aliis ccclefia preemioeret; acpoftmodum diftus Albanenfis epifeopus fu· legationis auftoritate (latuerit, fle ftarutum eius fuerit per fedem apoftolieam confirmatum, ut in tota infula prediAa quatuor epifeopi Greci tantum eflent, flt certa fedium haberent loca intra diœccfes Latinorum, qui utique poftea Nicofienfi archiepifcopo, tanquam metropolitano luo, fle epilcopis Latinisi in quorum erant conftituti diœçefibut, fe obedientie vinculo conftrinxerunt: evidenter apparet, quod metropoliunus alius, praster Nicofienfcm archiepifcopum, in eadem iniula, quat una eft provincia, non potuit nec debuit ordinari,

Quare inter alia petebant procuratores pr«difti, ut quod circa ordinationem prefati Germani in ecclefia Nicofienfi przjudicium faftum init, flt^uidquid ex eo, aut ob id fuerat fubfecutum, denunciaremus non habere vigorem, flt inhiberemus eidem Germano, ne quid in Cypro de juribus archiepifcopalibus attentaret.

Demum lite fuper his contcftata, &. mulus hinc inde faftis politionibus, ac refponfiombus fubfecutis ad eas, necnon fle plurimis ad probandum utrinque articulis ordinatis, cum cx ipfis juris aufptciis in longum protrahi litis difpendia viderentur: diftus Germanus archiepifcopus nobis humiliter fupplicavit, ut pauperCtati ecclefi· Grzcorum, ne tot diftraherctur ambagibus, fle tot premeietur difficultatibus, confulentes, ftatui ejus flt paci deberemus per falubrem difpofitionis ordinationem apoftolice providere, qua jurgantium murmura conticcfcerent, fle fub obedientia ecclefia Romanz, Graeci przdidi regni tranquillam vitam ducerent cum Latinis. Nimirum ut Latinorum &Grx. eorum cjuldcm regni ecclefi», diverfarum concuite altercationum turbinibus fluihuient, praecipuam, ficut perpendimus, ingerebat materiam indeterminatio finium circa ordinem po' tcftatum.* prêter id quod diverfitas corporum fle dilTonantia morumfolent*generare* diflenlus, in converfatione conviventium fub variis obfervantiarum ritibus nationum.

Nos igitur, qui cx injunfto nobis «poildatus officio, flt debemus, & cupimus, tam re* motis pacem dicere, quam propinquis.* intendentes ftudiofe curare, ut ecclefi· pnediftz rato invicem ordine dirigantur, & mutua in Chrifto pace letentur, fanftius fore previdimus ad falutem, earum controverfias tranquille ordinationis arbitrario fopire confilio, quam judicialis decifionis gladio deffinire. Igitur litigiofis contentionibus partium, & implicms hmc inde fubtilitatum intricatlombus, difputatio numque tumultibus in infinitum ixpe progredientibus: insperantes, dc fratrum noilrorum confilio fle apoftolice poteftatis plenitudine, Econftitutis in pnefentia noftra, memorato Germano Grscorum, archiepifcopo, fle venerabilibus fratribus noftris Nibone de Solia, Joachim de Carpafio, & Mathia do Lcfchara, Grccarum fedium Cypri epilcopis, necnon flt przfati Nicofienfis archicpifcopi procuratoribus, pi·fenti ordinatiooe ftatuimus, ftatuto perpetuo pro pace utriufque ecclefi·, fuper premitis flt aliis qua inter illas potient impofterum di(fidendi contentiofam generare materiam, irrefragabiliter ordinamus: ut in iniula Cypri de cetero infra Latinorum epifeoporum d'œccfcs, fle fub Nicoficnfi metropoli, quatitor durnu-

c Sr Nt -------------xat exiftant Graecorum pontificales fedes, & Adi eccW,x «aihcdraks, olim per praefatum Albaneulem cpilcopum locis fpecialibu* attingat*.- cum quatuor iolummodo in eadem infula fore nolcantur epifcopales fedes fic ecclefix pontificum La-inorum. Unam fiquidetn pontificalem fedem Grcccrum in Nkofienii apud Soliam, aliam in Paphena apud Arfino, tertiam vero iu Famaguftana apud Carpafium, & re- . lrquam in Nimocienfi, didecefibus, apud Lefcaram, confidere volumus ; dc «b iis denominari, dc tam nomen quam dignitatem pontificalis officii habere pontifices, qui eas pro tempore canonice obtinebunt.

Porro quoties quamlibet prcdi&arum fedium, Graxorum prcfule vacare contigerit; alter a B clericis fedis ejufdem, invocata Spiritus lanâi gratia, in epifeopum eligatur ; cujus ele&onem Latmus pontifex, in cujus dicecefi fuerit fedes ilia, fi eam inveneris de periona idonea celebraram, canonice, audoritate ordinaria, rite *ac* fine difficultate confirmet, ac fibi faciat per epilcopos Grecos vicarium diœcefum, quos ad hoc idem Latinus advocabit pontifex, manus conlccrationis impendi : epffcopalem Colicitudmem atque curam monafteriorum, ecclefiarum , cleri, dt populi Grecorum, in fua civitate atque dirrecfi confidentium, auctoritate propria commilfiuus eidem, dc recepturus ab ipfo juratoriam prufeflionem obedientiz, in hanc formam.

EgoN. epifeopus de Solia, Nicofienfis dfcecefis, ab hac ora in antea fidelis ero dc obediens beato Petro, fand* que Romane ecclefiz , dominoque meo N. archiepifcopo Nicolleali, ejüfque lucceflbribus canonice intranti, bus : dc non ero io confilio, neque in Edo, ut vitam perdant, aut membrum, vel capiantur mala captione: Confilium quod mihi aut per lc, aut per nuncium, vel per litterasmanifeftaverit, ad eorum damnumnnlli pandam. Papatum Romane ecclefi*, ac pontificatum ecclefiz Nicofienfis, dc regulas fandorum patrum, adjutor ero ad defendendum dc retinendum, falvo ordine meo, contra omnes homines. Vocatus ad fynodum veniam, nifi prs-D peditus fuero canonicaprepeditione. Legatum fedis apoftolice, quem certum effecognovero, in eundo dc redeundo honorifice tradabo, dc in fuis 4»eceiTitatibus adjuvabo. Sic Deus me adjuver, Ac hzc fanda Dei evangelia.

Ec hanc formam ab epifeopo Graxo fua. dicecefis recipiet pro fe ac ecclefia fus quilibet Latinus epdcopus regni Cypri. Et fi eledioncm illam cognoverit Latinus pontifex irritandam, ad cattationem ejus procedat, ficut de jure fuerit procedendum . Epifeopi vert/ Gr*ri, a Latino pontifié ad confecrationem eledi Grzci fu* diœccqîs convocati, ad htv fine morx difpcndio, przlentis conftitutioms dc ordinationis debito, convenire, ac in-E cumbentia coufecrationis implere munia teneantur .

Sane Grzcorum pontificum damnatio, feu depofitio, ficut dc translatio ac cettio, foli Romano pontifici, jnxta prerogative apoftolic* privilegia, refervetur: ut in illis, ficut & in ceteris epifeopis, pontificalis dignitatis flatus dc praxellentia muniatur. Ac cuicnmquc Grzcorum ecclefi* paftore vacanti Latinus pontifex audoritate propria preiulcm ingerere non prxliimat; nifi forte ad cum, illis negligentibus eligere qui debebant, facultas ea vice ordinatalis ftatuta concilii, fuerit perlapfum trimefttis anno temporis devoluta. In eo etiam cato poreftatem non habeat Latinus epifeopus preheiendi eccicfi* fic vacanti, nili perionam Grzcam, & tanto honori dc * honori b ex metito con- a gruentem. Sedis vero Graeca; vacantis epileo- b *Or-* Et po bona, decanus dc capitulum ipfius fedis fu- -Wl. turo pontifici cuftodiat fideliter dc aflignet . Ceterum epifeopi ejufdem infui* Grscorum 6^, fedibus ordinandi, habeant in monafteriis, e<_- clcfiis, cleris dc populis Grxcis fibi committis, t & obtineant univerfa qu* ad dignitatis vel or- β-v- I dinis epifcopalis officium pertinere de communi jure nofcantur. De quibus Latini epifeopi, exceptis illis dumtaxat cafibus in quibus mctropolitanus poteft de jure jurifdidionemexercere in fufiraganei fui fubditos, nil ufurpent. Cautae autem ad forum ecclefiafticum pertinentes, fi emerferint inter Gizcos, ad iuumGrzcum pontificem; fi vero inter Latinum dc Grzcum, five Graecus ador fuerit, five reus, ad Latinum loci pontificem deferantur, judicialiter dirimende.* verum fitlva fedis apoftolicx praeeminentia, ad cujus prefidium omnes opprefti poflunt immediate confugere. Cum ab epifeopo Graeco appellandum videbitur, ad Latinum epifeopum, in cujus dicecefi idem Graecus confidit epifeopus, dc exinde ad Nicoficnfem archiepilcupom, fi opus fuerit , provocen-Ctur. Przienti quoque ordinatione cenlcmus, ut in civitate vcl dicecefi Latini pontificis, przter confiftorium epifcopalis fedis Grccorum , cura quo auditorium officialis vel vicarii, fi quem Grzcns habet epifeopus, unum & idem elle dignoicitur, nullum aliud confiftorium habeatur jurifdidionis ordinari* inter Graecos; nifi forte in aliqua ecclefia G'zearum regni ejufdem, fit archidiacotntus, vel alia dignitas, annexum habens ordinaris audienlix confiftorium ab antiquo, 1 quo ad «juideen ecclefi* Grecum pontificem , dc exinde gradatim , fubditi ejus, cum eorum intererit, provocabunt. Archicpifcopo denique, & Latinis epdtopis, pro offenfis vel injuriis & juribus fuis, ecclefianimquc fitarum, animadvertendi canonice in Grccos fuarum civitatum & diœcefnm in iliis cafibus competere volumus poteftatem, in quibus eis de jure competit in Latinos,

Ad fynedum vero pontificis Latini Graecus epifeopus intra illius diceccfim fedem habens, femel in anno cum abbatibus & facerdotibus fuis curam habentibusanimarum, teneatur obrdienter occurrere, ac fynodalia ejus ftatuta (qux tamen Graecorum ritibus fidei catholic* non adverfis, & a Romana ecclefia toleratis, non obvient) recipere hac fervare. Ne autem epifeopr Gr*ci onere luplici praegraventur, cum ipfos audire oponeat ex hujulmodi ordinationis; debito epifcopales fynodos pontificum Latinarum ; eos ire ad provinciale concilium decernimus non cogendos.

In vifitationibus epifeoporum Graecorum, vel fnbditorum eorumdem, illam habere volumus Latinos pontifices intra proprias civitates de diœceiês potefta'cm, quam tretropoliianis in vifitationibus fuffraganeorum fuorum & fubditorum eorundem concedunt canonic* fandiones. Archiepifcopo tamen dcepifeopis Latinis, cum fuas dhrcefcs circa Grsrcos jure dicecefano vifitaverint, hoc in exigendis procurationibus indicimus temperanti* moderamen : ut idem archiepilcopu? quinque dumtaxat, Paphen-

f»

! ANNO fis epifeopus quatuor, Famaguftaous tres, fic Nimocicnfit etiam tres, a Grzcis fuarum d-v*,atu,n & diœcefis, procurationes in univcrlo recipiant annuatim: quarum quadibet fummam, triginta (olidorum Turoneulium, vel tot Byfantinorutn qui eidem fumme zquivaleant, non excedat. Verum iicct procurationum numerum vifitationis gratia debitarum, cunfiderata ipforum paupertateGrxcorum, duxerimus miferatione provida taliter moderandum; quia tamen Latinis epifcopis ad hoc funt eccleiiarum tuarum bona concefla, ut in illis circa officii fui debitum indeficienter valeant militare; volumus, ut fi fidei orihodoxx neceffitas, aut finccritas obedientix qux ecclefiz Romana: debetur, vel morum exegerit dilciplina, quod iidem Grrci pluries vifitentur fuper hoc, circa ipfos, fine aliquo illorum gravamine, vilitatioms debitum propriis fumptibus, quando tamen eis factorum canonum inftituta >d permiferint, impendere teneantur: cum fic apoftolus Paulus, noltrz inftitutionis exemplar, interdum fibi vidum manuum labore quxficrit, ne gravis effet iis quibus evangelium prxdicabat, aut illi quos fumptus praedicandi miniftrare pigebat, ob hoc falutis minifterio privarentur

Plane jus percipiendi decimas in infula memorata pertineat ad ecclcfiam Latinorum: fic in earumdetn decimarum perceptione, confuetudo a prxfatisfit clencisLatinisobtenta, fithadenus cuftodita, fervetur. Per hoc tamen quod in hac parte confuetudinem dicimus obfervandam, nemo fe ad decimarum folutionem putet exemptum, quz jure canonico fit Divino debentur.

Porro licet eeclefia Grzcorum regni Cypri, fecundum hanc ordinationem, non fit nationis fux mctropolitanum in pofterutn habitura; volumus tamen, przfatum Germanum archiepifcopum Grzcorum, dum vixerit, dignitatis archicpifcopalis nomine ac honore potiri. Propter quod perfonam ipfius, donec ceflerit vel deceflerit, ab archiepifcopi Nicofienfis qualibet prorfus eximimus poteftate.* atque ftatuimus, ut ipfo Germano regno cedente, vel decedente, nullus in prrfato regno de cetero Grzcorum archiepifcopus ordinetur.

Sed ne idem Germanus Archiepifcopus incerta fede vagetur, przfatum N . . . epifeopum fedis Grzcorum quz eft in Solia Nicofienfis diœcefis, a vinculo quo ecclefix fuztenetur, abfolvimus; ipfum ad fedem epifeopapalem Grzcorum de Arfino Paphenfis diœcefis, nunc vacantem, de plenitudine apoftolicx poteftatis, ac przdi&orum fratrum confilio, transferendo, fic dando eidem licentiam ad eandem fedem libere tranfeundi. Przfato vero Germano archiepifcopo didas fedem fit ecclefiam dc Solia, tam in fpirituaiibus, quam temporalibus, de eifdemconfiliofic poteftate, committimus, fibi retentis Temper dignitatis archiepifcopalis honore ac nomine, epifcopaliter gubernandas.* ita tamen quod ei fit liberum. vel in dida fede de Solia, vel apud ecclefiam Griseorum beati Barnabe Nicofienfis, quam ad epifeopum fedis ejufdem ex hujufmodi noftrx ordinationis beneficio pertinere perpetuo volumus, pro libito commorari. Ipfo vero Archiepifcopo cedente, vd decedente in fede de Solia, quotiefeumque ipfa vacaverit, fimplex dumtaxat Grzcz nationis epifeopus fubrogelur, qui Nicofienfi archiepifcopo, eo modo,

A quo alii Grrci epifcopi Latinis debent fubcftc pontificibus, juxta przfentis ordinationis providentiam fit iubjcdus. Eumdem etiam Germanum Grzcorum archiepifcopum, in mouafteria ecdefiaftica, clerum, fit pupulum Gixcornm, Nicofienfis civitatis fit durcclis, illam habere volumus, dum commiflz fibi fedi prriuerit, poteftatcm, quam alii G'axorum c-pifcopi iegni Cypri, cx huiulmodi ordioat.oms providentia, in Grzcos fibi fubditos Ioкιιηtur.

Ceterum ut *ipfo Grzcorum archiepifcopo* fuperftite, vel archiepifcopalis dignitatis otficimn retinente, ipfius fic archiepifcopi, ac pontificum Latinorum, fupra Grzcos, dica jti-

B rium archiepifcopalium exccunonein, poleftas, ad submovendam altercationis matoiam, dirimatur. ordinamus atque ftatuimus, ut idem Gei manus Graecorum arduepilcopus, dutn vixerit, ex hujufmodi ordinationis ftatuto, fine contradiction: Latinorum ponnhcum, libere, dum tamen canonice. Graecos Cypri eleCios vel deinceps eligendos in epifeopus, & a Latinis poni ilicibus, in quorum funt diœceLibus, confirmatos, auftoritate metropolitana ad facros promoveat ordines, & promotos confccret, ac alios ejufdem regni *Guecos* epifeopo* convocer ad coniccrationis hujufmodi minifterinm excqucndum: & circa univeifos Grzcos ipfius regni, eadem aufloritate, vifitationisimpendatofticium

cum fe jure fuerir impendendum: fic in vifi-ntior.ibus hujufmodi, feu, in his qux vifitationis ratione competunt, eam, quam metropolitanis canones facti concedunt, habeat facultatem: fit in vira ejus, de his, archiepifcopus fit epifcopi Latini, ad quos hxc, ficut fit alia jura, fecundum przfentis ordinationis ftatutum, poft ejufdem Grzci archiepifcopi ceflionem vel obitum, pertinebunt, eo invito, fe nullatenus intromittant. falva interim Nicofienfi archiepifcopo & epifcopis Latinis, in ceteris caftbus, a quibus Grxcus abftineat archiepifcopus, poteftate, quam ipfi Nicofienfi archiepifcopo, ratione metropolis, fic tam ei quam alii Latinis epifcopis, ratione diœcc-

D fium, circa univerfos Grxcots regni prxfati, hujus noftrr ordinationis attribuit conftitutum.

Sane, diâo archiepifcopo Grrcorum vivente, ficut fic poftmodum, jurifdiâionem quamlibet in Grzcos Nicofienfis civitatis fic diœcefis, excepta perfona prxfati Germaniepifcopi, in appellationibus &. *aliis*, Latinus archiepifcopus obtinebit, quz aliis Latinis epifcopis regni przdidi per nane ordinationem in epifeopos, clericos, fic alios Grtecos fuarum civitatum, fit diœccfruin eft concéda. Quamvis autem perfonam ejufdem Germani archiepifcopi, donec cdTeric vel deceflcric, omnino exemptam efle velimus ab archiepifcopi poteftate Latini; ut iamen in ipfo przfentis ordi-

E nationis obfervatio inchoetur, idem Germanus archiepifcopus, nomine fedis de Solia fibi commiflz,Latino epifeopo juratoriam profeflionem obedientiz faciat fecundum formam fuperius annotatam. Ex profeflionc amem & obedientia hujuimodi, Larinum archiepifcopum animadvertendi in perfonam ejufdem Germani archiepifeopi, vel injungendi quicquain eidem, in cafu quocumque, nullam habere volumus facultatem. ut concefla dumtaxat perCurfuz per lunc ordinationem exemptioni» plenaria libertate inconcufte Ixtetur Si quando vvro a prefato Germano Grzcorumarducpiicopo *tue-*

ChRKTi •-«-J1 —rir appellandum ad Latinum archiepifcopum ^va ptxrogativa fedis apoflolicr appelletur. Porro quando Nicoficofis archiepifcopus, poft prxfati Germani archiepifeopi ceflionem vel obitum, Grxcos fus provipetx in fuflraganeorum fuorum civitatibus vel dtcecefibus, jure fuas metropolis, quod fibi competere volumus, vifitabit unicam tantum in qualibet civitate At dicecefi, ab univerfis Grxcls, earum communiter procurationem recipiat annuerim, que fexaginta folidorum Turooenfium fummam, x vel tot Byfantinorum qui illis xquivaleant, non excedat.

Utrorumque igitur poreftare, Latinorum videlicet & Graecorum pontificum regni Cypri, diteretione hujufmodi noftne ordinationis, (quam ad Syros ejufmodi regni cofdem cum Grxcis mores, ritus, communifque juris cenfuram ab antiquo fervantes, extendimus) limitibus defignata.* pnefentis decreti auâoritate jubemus, ut neutri noftrx pofitionis terminos trjnfilire, vel amplius fibi prxlationis aut libertatis vindicare prxfumant, fed in Chrifto, qui eft vera pax omnium, utrique, tanquam invicem membra, per unanimitatis coharrentiam & fubminiftrationis ordinem, fiant ejufdem capitis idem corpus. Amen. c^ktî

Datum Anagnia: per manum magiftri Jordani, faoâx Romanx ecclefix vicccancellarii & notarii, V. Nonas Julii, Indi&ione II. Incarnationis Dominies anno MCCLX. pontificatus vero domini Alexandri papx IV. anno VI.

Ego Alexander catholics ecclefix epifcopus fubfcripfi.

Ego Odo Tufculanus epifcopus fubfcripfi.

Ego Stephanus Prxneftinus epifcopus fubfcripfi

Ego frater Joannes tituli fanât Laurentii in Lucina presbyter cardinalis fubfcripfi.

Ego frater Hugo tituli fands Sabins presbyter cardinalis fubfcripfi.

Ego Richardus fandi Angeli diaconus cardinalis fubfcripfi.

Ego Oâavianus fanftx Maris in Via Lata diaconus cardinalis fubfcripfi.

Ego Joannes fanâi Nicolai in carcere Tulliano diaconus cardinalis fubfcripfi.

Ego Ottobonus fanât Adriani diaconus cardinalis fubfcripfi.

BURDEGALENSE CONCILIUM

An. nt-. Alien M»rt. Vet. Moa. VII. p*5- 'M.Ex MS. Cod D. Chauvetin.

/» (tuft virium cttttfrM&nrml pre ntrcmJij Ttrttrls m trrrtm S/mflaln & Uta^erient HutndMtibm t

Anno 1160. habitum.

Alexandri pape quarti liters ad archiepifcopum Btirdegalenfem, quibus hortatur cum ad congregandum fuffragancorum concilium, in quo deliberetur de modo refiftendi Tartaris.

*:« Mιηβ fuppl. pig

Hinc eft quod univerfitatem vcftram monemus, rogamus, & exhortamur attente, voUs per apoflolica (cripta in virtute obedicorâe diftriâe praecipiendo mandamus, quatenus, convocatis per te, frater archiepifcope, ac per eos quibus id commiferis, & fi opus fuerit, cccfcfiaftica cenfura coaâis ad provinciale concilium provincis tux pr»latis tam regulatibus quam fxcularibus, tam exemptis (quibus ex convocatione tua nullum volumus *ad* libertates & immunitates eorum in pofterum prxjudicium generari, nullumque ipfis contra convocationem & coaftionem hujufmodi, quantum ad huoc fpeftat articulum, ex privilegiis vel adminiculis libertatum exemptionnmve fuarum cxcufationis feu exceptionis provenire pnefidium) quam etiam non exemptis, celeriter convenientes in unum, communi providentia difponatis, quomodo per exhortationis verbum populi vobis fubditi ad reconciliandum fe Deo, Deumque fibi dignis poenitentix frudibus, ncc non ad reformandam in feipfis communionem pacis mutux efficaciter inducantur, ut divinx ultionis iracundia conremtu fuccenfa, fpeâantium devota poenitentia, & in cœlum ad Deum clamantrum humilitare placetur. Qpia nulla eis hoftium nocebit adverfitas, qui nullam fibi vitiorum aut/diflenfionum dominari permiferint pravitate^.

Deinde circumfpeâat deliberationis examine prxeogitare curetis, quibus modis, quibusve remediis, ac quibus fubfidiis ccclcfufticis & mundanis, ad refiftendum eifdem Tartaris, ram in terra fanâa quam impetunt & invadunt, quam in regno Hungarix atque terra Polooix, aliisque locis, unde ad alia occupanda Chriftianorum regna violentum nituntur habere ingreffum; conflentur in unum vires populi Chriftiani: nam tant* tamque improbe multitudinis irruptionibus cohibendis unius regis vel regni non fufficereot facultates.

Profpiciendum eftquoque, quibus penis, quibusve diftriâionibus & cenfuris' fpiritualibus & temporalibus coerceri ChriftiaDOC cuftodeumque praecellentis feu conditionis oporteat a confoederationibus cum eiidem Tartaris ineundis, ne qui fidem, quam habent cum Deo Ac religionis catholics proximis, irritam facientes, quicquam attentent in contumeliam & jaâuram nominis vel populi Chriftiani.

Qpx infuper regio, cui, quibusve modis & viribus contra cofdem Tartaros fuccurrerc tepneatur.- qui etiam duces live capitanci prxfici debeant fidelis exercitus in bello Domini contra infidelium fatellitia procefluri: qux demum & qualia fubventienis auxilia pro hisexequendis particulariter indici debeant clericis & populis Cbriftianis.

De reliquis nihilominus providentis opportuns fuftfagiis in tanto negotio aliquid contingentibus conferendis, fecundum datam vobis a Deo providentiam, Dominum, & univerfak periculum habentes prw oculis, *tf* fuper omnibus deliberatione habita diligenti, ufque «d oûa-

ANNO CHRISTI

'Oftavas apoftolorum Petri & Pauli proximefu-tura», quod utique temporis fpatium, lafpefta necdfitaus inftantia, nulli videri debet angu-Aum, aliquos ex vobis, vel alios nuncios veftros, viros idoneos, providos & hoocftos, ac fulficienter inftruâos, & a vobis plenum mandatum» habentes fuper pnemiflis omnia faciendi, quas vos perfonaliter prefentes facere valeretis, ad fedem apoftolicam deftinctis, per quos nobis fuper pnemifltf omnibus circumlpeftioois veftne voluntas & confilium ienotefeat: & quorum communicato confilio pratdiâa fedes provida deliberatione ftatuat, difponat, & ordinet, que in tam arduo Chrifiianitatis negotio publicae falutis utilitas poftulabit.

Confidimus enim conftanrer in Domino, B quod fi congruo untverfa hcc ordine inftruantur, Tartarica feritas Chriftianos ad refiftenttam paratos inveniens, & divinae gratic pnafidio* ac human· providenti* *confilio* pi«munitos, experietur fibi apud cos terrorem multitudinis, pavorem, monftra fiâitia, circumventionum dolos, & diflênfionum fchifmata, per qu· incoofultis, & alienis a Deo praevaluere nationibus, minime profuifle; quin potitu, Deo fuis favente. probabunt quantum in bello fidelium contra perfidos, ac digne invocantibus valeat nomen Chrifti.

Si vero te, frater archiepifcope, abefle, vel, quod abfit, deefle contingat, vos. filii, Burdegalenfe capitulum, auftoritate apoftolica C freti, hanc omnia exequi procuretis. Datum Laterani XV. cal. Decembris, pontificatusnoftri anno fexto.

RESPONSIO CONCILII

Burlqylkrft, «d /lltxaaelri IV. efiftolJtut.

Aid.

ILla tuba terribilis, que Tub incertis rumoribus, noftris dudum auribus infonuerat, nos plus folito terruit aliquantulum, receptis ftre fanftitatis litteris, procellunt continentibus Tartarorum, prout diverfis mundi partibus delatum fuerat ad eamdem.

I I.

Sane quia de conflando iα unum vires populi Chriftiani fiebat mentio in eisdem, ad quod viam nefeimusnec poflumusaperire, cum regna fingula luis regantur con11His, quorum fententiam ignoramus; ut tamen vires regni Francorum provida deliberatione colleâæ ad tuitionem, ipfius Ac aliorum defimfioncin pro loco & tempore, cum inclito domino & Chriftianiflimo rege noftro & majoribus regni baronibus traâatum habuimus diligentem; Ac ut portet, fi res exigeret, efficaciter refifti Tartaris, traftavimus cum eisdem quod communis coUe&a fieret, ficut commune periculum imminebat, in qua conferrent prclati cum baronibus, milita cum principibus, & taro rehgiofi, quam laici univerfi. Nec enim fola ecclefia ad tot & tanta onera fuppdrranda fufficeret, multis aiiia negotiis iim attrita.

I I I.

Verum cum m tanta nobilium multitudine diverfitatem corporum fequerrtur diverfitas animarum, & alti circa alias traherentur fententias, licet dominus rex Francorum inftiteritfidtliflime, ut ornna uno fpiritu onus hujufraodi fubiremus; tamen non potuit tam repente inter nos fic barones de forma fervanda finaliter convenire. Propter quod domino regi placuit, quod nos fic ipfi infra quindenam Pentecoftes ad ipfius patientiamredeamus, Acipcratur quod tunq, Domino concedente, traftatus laudabiliter α utiliter inchoatus, laudabilius & utilius coofuinmetur.

anno C"¦!^sri ** o'

I V.

Nos vero interim juxta beatitudinis veftr* mandatum, communi providentia difpofuimus, quod nos populos nobis iubjedos ad reconciliandum fe Deo, Deamque fibi, per nus exhortabimur diligenter,- α faciemus per alios exhortari. Procefliooei'pfima die Veneris cujuslibet menfis, *orttionct* & jejunia, *deemoiynas Ac alta* bona in fingulis provinciis, prout expedire videbitur, indicturi; & etiam fpeciales colle&as in miliis cum pfalmo: Dcm/ ww-*rxnt tnttf,* pro flagello Domini removendo. Et nihilominus operam dabimus, quod inter diffidentes pax mutua reformetur.

V.

Item, praecogitavimus, quod fi periculum adhuc immineat, quod a multis ceflare dicitur, utpote, Tartaris tam in tranfmarinisquam in cifinarinis partibus pro magna parte, ut afleritur, jam deviftis, de communi aflienfu omnium ecclefiafticarum & fatcularium perfonarum commune fiat, ut fupraferiptum eft, fubfidium, cum periculum Ac negotium fit commune. Sola enim ecclefia pluribus hominibusfle gravaminibus jam attrita, tantum onus portarejam non poffet aliquatenus, nec intendit. Quod fi, urgente neceflitate, oportuerit fieri fubfidium, ficut communi confenfu levabitur, ita communi confenfu, & de domini regis confilio fervetur, & in illam caufam,.non aliam, five in illud negotium & non aliud expendatur; cum pro certo credamus, quod alias barones, milites & alii laici induci non poflent ad hujufmodi fubfidium cum ecclefiis faciendum.

V I.

Profpeximus etiam, quod omnes Chriftiani, cujufcumque conditionis vel dignitatisexiftant, qui fidem Chnftianam iiritam facientes, confoederat· funt, vel confoederabuntur Tartaris antediflis, crenis illis fubdantur in pcrfonis & rebus ac eorum heredibus, quas jura contrahxreticos ftatuerunt.

V I I.

Item, profpeximus, quod qaelibet regio vicinior illi regioni five regno foccurrat, cui majus periculum videbitur imminere.

VIII.

De capiraneis certum dare refpoofiim non poflumus, quia qui principes vel magnatesfunt aflumpruri negotium, ignoramus; ubi tamen neceflitas id expofcet, confidimus, ut viri ex fe potentes & ftrenui, & prudentes in armis, quibus fubeflë non dedignenrur diverfarum hominea nationum, praeficiantur exercitui Chriftiano.

I X.

Quamvis aurem vide&tr.r expediens, immo potius nrceflarium, faltem quantum ad regnum Franci·, quod fnper prsemiflis ordinatio nulla fiat, donec parlamentt pnediâi, quod dominus rex ad quindenam Pentecoftcs piopter hoc convocabit, fciatnr finalis eventus.* Nos tamen propter bonumobedienti-,............... tales nuncios noftros, vires utique providos & Jifcretos, ad veftr· fiinâitatû prefentiam deftinamus,

EsE" AK.^T" CHRisu >*<. mus · dantes eifdem poteflatein faciendi pmmi(Ta, prout fupenus iunt expteflâ, q*s» faceremu» *fi* pixleuies eftemus, nec alia, infpcâis gravaminibus & oppretlionibus ecdefiarum notharum propter ipfarum grave incommodum, facere valeremus.

X.

Ceterum extitit ordinatum de confcnfu pr»htoruui, ne lorneamenta funt ufque ad dnos annos; nec etiam aliquis pnefumat dextrarium emere uhra lummam centum librarum TuroncnCum, nec palafredum ultra fummam xxx. librarum Turon. Quod G acciderit, venditor pretium, & emtor dextrarium amittat, vel atiam palafredum.

XL

Item, extitit ordinatum, quod omnis ludus penitus poftponatur, niG ludus arcuum vel etiam baliftrarum

XII.

Item, quod omnes villas, live caftra, vd eiiam Grmitarcs, («) anna habeant dcneccflaria ad pugnandum. ,uo. (·)

XIII.

Item quod ftatutum alias fa&um, de non jurando turpiter membra Dei, melius folito cbfervetur.

X I V.

Voluit dominus rex & petiit a pneiatis, ne figura crucis poneretur in tumulis, neque in aliis locis, ubi poflet aliquatenus inhonorari vel etiam deturpari.

X V.

Petiit etiam a pneiatis, quod in cccleGis feu B locis aliis facerent nuntiari, quod in paflkme Domini, ubi ejufdem tranfitus nuntiatur, presbyteri, plebes, & clerici genua ftedant, ob reverentiam tanti beneficii nobis a Deo collati, fle gratiarum multimodas adiones.

Sedlt ab anno mcclxl. usqub ad mcclxlv.

FONTANUM IN HIBERNIA CONCILIUM

In Q.UO CONST! TUTIONIt ECCLES IASTICÆ DANTUR

ANNO CHRIS II — Anno 1161. habitum. — ANNO CHRIS II

Ex MS. penei Rev. tpiftopum Clogbereafem, Sjaod. MCCLXIJ. Poataaa, fal. 18». *ut.*

An. P

FEria 1. Lunar, 18. menGs Januarii, annoC Dom. MCCLXII. frater Patricius Ofcanlan, archiepiicopus Armachanus, & Hiberni» primas, concilium celebravit apud Pontem cum fuffragancis provinci» fuz, & quibufdam fuffraganeis provinciz Tuam, fibi jure primatiço fubjeâis, & quibufdam canonicis cathedralibus, & conGlio domini Dublin, cui interfuerunt juftitiarius, & quidam magnates Hiberni», & ibidem privilegia ecclefi» Armachan» de jure primati» poft revocationem in curia Romana publicata fuerunt.

Item in eodem concilio fuerunt multa ftatuta, & conftitutiones edit» & publicat», ad ornamentum ecclefi» λ falutem noftram, ficut patet in itidem.

Item, in eodem concilio contentio, qu»orta fuerat inter pnediâ. dominum noftrum, & epifcopum, & clerum Midenfem, fuerat fedata, poft multas appellationes, & magnas expenfas MidenGum ad curiam Romanam; licet in fine nihil obtinuilfent. In cujus caufc procuratione ipforum procurator magifter Gilbertus archidiaconus SlenanenGs, in curia Romanamgreffus eft viam univerfx carnis, & ficdemum ad hoc devenerunt, quod liceret pnediâo Ar> machano & fuis fuccefloribus perpetuo fine aliquo offendiculo predift. epifcopum & clerum Midenfes, & fuas fucceflores tam in capite quam m membris viGtare, Gcut patet in pnedift. MidenGum infinimentis fuper hoc con- m D fedis. &

CONSTITUTIONES SYNODALES

Fratris Arnaldi de Peralta epifeopi Valentini, ab anno MCCLXI. ufque

ANNO CHRISTI — ANNO CHRISTI

Primum edita e D. Cardmaie dt Aguirre, ex mf. Paltnliiut Ectlefet.

ANno Domini mdlcGmo ducenteGmo fexageGmo primo, tertia die poft feftumfandi Lucz, nos frjter Arnaldus divina miferatione epifeopus Valentinus, prout moris eft, 8r a fandis pwbus conftitutum, fandam fynodum in ecclefia Valentina celebrantes, ftatuimus primo, feu in primis, quod nullus permittatur clericus alienus in ecdefiis parochialibus vel aliis celebrare, fine licentia habita & obtenta a nobis, vel officiali noftro, d· qua E licentia fidem faciat per litteras patentes, a nobis vel officiali noftro ei defuper concedas,

Quod nuJJai Qxafar admittetur flnt lltttril tpifnpl.

Item ftatuimus, quod quzftor aliquis, feu peticionarius, non admittatur fme litteris noftris, vel officialis noftri. Et tunc non admittatur ad alia, niG ad illa folum exponenda, que

qua in fuis litteris indulgtntie contineri inve- A niantur.

Qtal miUn/ clrricul aitdrat rtciptrt coftUnalam entuktn, /cn alt^nat Mifftt, jfae A entia tpifcipi.*

Item, quia cum avaritia, qu* eft idolorum fervitu», nonnullos clericos adeo excœcet, quod non folum non contenti terminis & ftipendus tuis aliena qualitercumque habere iatagunt ; fed ipfos etiam exponendo venales ; propter quod fcandalum & indevotio creicit in populo, & decrefeit feu minuitur clericorum honeftas ; ftatuimus, quod reliâa que ad capellaniam annualem, feu anniverfariam, feu ad certum numerum Miflarum, ab aliquibus relinquuntur in ultimis voluntatibus, nullus clericus fit aufus recipere, feu fuper eifdem paâum vel compofitionem in diminutiooem rcliâorum cum heredibus, feu manumidoribusfacere, fine noftro, vel noftri officialis confilio & mandato. Volentes przmifla de confilio noftro in civitate, feu omcialis noftri, utdiftum eft, fieri. In dioccfi volumus fic mandamus, quod fiat de confilio & mandato reâorum feu vicariorum locorum ipforum , uhi pnemiffa omnia relinquuntur. Quicumque veto in fraudem diâz conftitutionis aliquid attentare przlumpferit, ab introitu ecclcfiz per menfem noverit fe fuipenium,

Dt comut & cuna Clrrictnan,

Item quia nonnulli clerici comas nutriunt ad modum laicorum, clericalihoneflate relicta, & parum feu modicum de tonfura feu corona oftendunt, ftatuimus, quod presbyteri, & diaconi, & fubdiaconi, dc cetero fe faciant taliter tonfurari, quod ufque ad medietatem auris, dc non ultra , pili ipfi protenuantur. Coronam v«ro dc toniuram congruenter habeant, juxta formam a nobis vel ofiuiali noftro tradendam .

Dt traÜatit feptem facrMtunlorxm.

Item ftatuimus, quod ufque ad feftum proximum Nativitatis Domini quilibet clericus parochialis habeat traâarum factamenrorum , quem dominus P. booz memoriae Tarracoencnlis archicpticopus edidit.

A» *afajull ftptllatltr intra prlacipaki parltttl tccltfia*

Anno Domini millefimo Juccntefimo fexagefimo fecundo, tertia feria poli ieflum lancii Lucz, lexto decimo Kalendas Novembris, nos frater Arnaldus divina miferationc Valentinus epifcopus, prout moris cft, a fanfbs Patribus ftatutum, undam ſynodum in Valentina ecclefia celebrantes; flatuimus m primis, quod fi quis reftor fepelierir infra principales parietes ecclefias aliquam perfonam, nifi dc illis, de quibus canonice eft licitum fepclire, fine mandato epifeopi; ipfo jure fit priva:us beneficio diâc ecclcfiz. Et fi alit clerici, qui io defpedum hujus conftitutionis, hanc conftitutionem feientes , & memoriz habentes, diftz fepulturz prohibits interfuerint, ipfo *fafto* ab introitu ccclcfiz fint fufpcnfi.

Nt tliftâl eltrictu mterponat m ful pr.*

Item ftatuimus, quod ii quis clericus in promotione fuorum ordinum, per fc vel per alium interpofucrit laicum pro fua promotione obtinenda ordinum przdidorum, vel aliquis clericus alius pro prxdifta promotione facit rogare laicos, volentes per importunitatem ad facros ordines promoveri ; tam ipfe , quam ipfi clerici feientes hanc prxfentem conftitutionem, & memoris habentes eatndem, ipfo jure fini excommunicati. Sed haec conftitutio non duret nifi per triennium, nec pcena ejus

Dt vimo *JtvLeornm* wi *bibendo.*
f

Item flatuimus, quod fi quis clericus bibit vinum Judaeorum in domibus ipforum (, quod omnino fieri prohibemus) ipfo faftoft excommunicatus, fi hanc przfentem conftitutionem fciverit , vd recoluerit. Item qui eorum vinum fcienter emerit, nifi tempore neceffiuus, poftre fubjaceat ultioni

Dt ttflanntll & manwHffttlbnt.

Nos frater Arnaldus divina miferatione Va. lentinus epifcopus, circa conimiifum nobis gregem debitum officii paftoralis invigilantes, & quantum noftrz fragilitatis poflibihtas iuftinct, debitam folicitudinem adhibentes; cum iclus animarum ipfarum confideratione alfidua nos commendet & confingant: quia ex frequenti multorum clamore ad noftram pervenit notitiam, quod quzdam turpis impietas & peccatum horribile in civitate & dictcefi noftra adeo inoleverit, quod quafi in coniuetudinem fit redaâa·* manumiflbres enim & exeeutores teftamentorum, quorum ab ipfis teftatoribns fides eligitur, & iuorum tcftamcntorum, leu cujuslibet ultime voluntatis continetur exeemio, fuarum animarum falutis immemores, abjefta etiam przlentis flatus honeflate, & omni verecundia ac rubore poflpofitis, propms commodis inhiantes, (quz verius incommoda dici poflunt;) illud modicum, quod ipfi defundi pro luis reftituendis injuriis, vel ob modum & remedium animarum fuarum , ad pias caullas reliquerunt, aliquando fub:icent & occultant , & in proprias burlas convertunt ; aliquando etiam novos modos fic occafione» quzrunt, & quomodo poflunt , diutius ipias pecunias ad ufus proprios retinent, lupponendo he J|ucnter aliquos querelantes ; & ipforum occa tone aflumptis & habitis advocatis, in quos etiam ipias confummaverunt pecunias, eildcm de alieno gratificari volentes, ut ctim proprias cauflas habent. ôc gratis fine falario eis patrocinium przftcnt, & fic diu proper ipiorum advocatorum facundiam feu malitiam cauffa protrahitur, & teflamentorum exccuno retardatur; & penes ipfos manumiflbres pecunia retinetur, & occafione hujus in ultimum cxpenfarum legata diminuunt & dcfakant : plures etiam traudes *tc* malitias, prout cenc dicimus , adhibent & excogitant circa ifta.

Confiderantes igitur, quod nihil magis debetur hominibus, quam ut fupremz voluntatis fiber fit ftilus, & licitum quod iterum non redditur ad arbitrium ; cum ad noflrum fpeâet officium curam gerere circa complendas & ex-

■~~T"icquendas voluntates deficientium ; votenaescir- ca falubcem adhibere medelam, & pixdiâis malitiis obviare ; communicato rcligioforum virorum, fit aliorum fapieotionim coofilio, adhibita deliberatione provida ; monemus generaliter, & in (criptis uoiverios civitatis & diecefis Valentine manumiflores & exeeutores teftamentorum fit ultime voluntatis cujuslibet, tam clericos quam Jaicos, cujufcumque dignitatis & conditionis cxfiftant, qui prediâa non folverint legata, quorum a mone teftatoris annus eft elapfus, quod infra feftum Purificationis beate Marie proximum ; alii vero quorum annus nondum eft elapfus, infra ipfius anni fpatium, mandatumteftamentorum quantumcumque ad refticuendas injurias, dt prediâa legata, ad pias cauftas folvendas Audeant adimplere: vel fi forte ex caufla neceftariaab ipfis fuerint retinenda; faltem ipfiu pecunias, aut res mobiles, vel fe moventes, que eflent tempore periture, fine omni fraude vendi praecipimus .

CHRisn

Quas quidem pecunias, & allas que ad manus devenerunt ipforum manumiflorum, in ede facra deponant, ut omnem occa fionemdecauffam retinendi, feu indebite confumendi ipfas pecunias, five res, dc fufpicionis materiam a fe prorfus abjiciant dc excludant ; ut cum ipfi, vd aliqui amici, confanguinei, vel familiares ipforum, nullum fenlient commodum de ipfis pecuniis five rebus adimplendis, defunâorum*-voluntates promptiores cxfiftant. Alioquin cum jam przmifta non poftimus fub diffimulatione dt conniventibus oculis pertranfire ; ne ipforum peccata noftra facere videamur, nifi infraprxdiâum tempus alterum de prxdiâis *implere* curaverint, ex nunc, ut ex tunc in pertonas ipforum excommunicationis fententiam promulgamus ; ad alias pœnas canonicas, fi ipforum contumacia dc rebellio hoc exegerit, nihilominus proccffuri.

Eadem fentcntia involvi volumus omnes illos qui fraudem vel malitiam adhibuerint, quominus ipfx pecuniæ five res ad ipfos perveniant , & a manibus eripiantur hzredum : fub-deteftatione divini judicii prreipientes eisdem, dc in fuorum peccatorum remiifionem injun-?;cntes, quod circa eas exigendas 3c habendas, olicitudinem *Cl* diligentiam, quam potuerint & debuerint, adhibere procurent. Nos enim ipfis ciica prrmifla noftrum confilium five auxilium fine difficultate qualibet dare promitti-111U' › ut debemus, " quomodocumque ab ipfis fuerimus requifiti.

Fr'quan- toupie,

Futuri aurem manumiflores, nifi infra annum, feu exeeutores a morte teftatoris, juxta voluntatem ipfius , injurias reftitueriu:, dc legata ad pias cauifas perfolverint ; vel faltem , ut prxdiximus, in eadem facra atde pofuerint, flatim poft annum eadem fentcntia fint liga. n: ut fic remoto obdaculo, quod impedit, vel fufpendit ipfarn folutionem heri legatorum, voluntas defundi citius dc liberius impleatur. Quia frequenter, ut prxdiximus, praedidi ma* numiflbres, occafione advocatorum, prxdifta iegata diminuunt dt confumunt, quos dicunt efle exeeutores teftamentorum dc defenfores, cum deberent dici potiusdeftruâores, eo qu d voluntatem defundi fcienter dc malitiofe ii diunt dc retardant.

Quia voluntarios labores debemus appetere ut quietem aliis prxparemus, eligimus certum dc fpecialem dare patronum dc advocatum omoi-Abas tcftameada, certum falariumde menfano ftra coaftituendo eidem qui circa pnndiâa ipfa tcftamenta fit ultimas voluntates io jure defeodat. Et volentes circa prxmiflii omnem fraudem , malitiam, & fiifpickmis materiam amputare; juramentum ab iplo recepimus, quod excudis manibus ab omni munere, & qualibet illicita paâione, fine omni malitia dtdrftugio, nihil tamen de contingentibus quantum ad juris fciemiatu omittendo, ipfis manumiflbribus patrocinium prxftct, quandocumque ab ipfis fuerit requifitus.

Dt plnrntitntt cnptUgnjjrnnt.

Anno Domini mcclxij. nos frater Amaldus divina miferatione Valentinus epifcopus, ficut juris eft & coniuetudinis approbandum, fandam Synodum celebrantes: Quia intelleximus quod aliqui clerici civitatis & diœcefis noftrx temporalia fpiritualibus praeponentes, in grave plurimorum & fuarum periculum animarum, ac diminuuonem divini officii, plures capellanias recipiunt, dead earum fervitium fe adflrinpunt, cum tamen ad unius fervitium , vixfuf-ficientes cxfiftant ; zelantes, ac providere volentes , quod divina officia honefte ac modo debito celebrentur ; provida deliberatione ftatuimus, quod aliquis clericus habens in civitate vel diœcefi capellaniam perpetuam, vel etiam temporalem, nullatenus fe obligare prxfumat, fimul & femel ad alterius capellanie fervitium faciendum . Quod fi fecerit, & pratfentis conftitutionis tranfgreflor aliatn recipiat fimiliter\ temporalem, ipfo faâo fit utraque privatus. Reliqui vero clerici fit facerdotes, qui ad aliud Ījuodcumque, non tamen facerdotalc officium sciendum, ex debito funt adftriâi , capellanias in eadem ecclefia in qua prxdiâum exercent officium, vel in aliis ecclefiis capellanias, temporales, fine noftra vel officialis noftri licentia aliquatenus recipere non attentent, fi canonicam cupiunt fugere ultionem.

Qltod clerlel mm flnt ftclltt nd jttrnndnnt

Nos frater Amaldus&c. ftatutoft folifo tempore fanftam fynodum celebrantes.' Quia pro certo invenimus, quod multi clerici civitatisdc diœcefis Valentine, ordinis boneftate fit maturitate depofitis, ita fc faciles exhibent ad jurandum , quod cum quofeumque contraâus obligationis cum quibufeumque perfonis ineunt, fub religione juramenti frequenter fe obligant flaturis temporibus; & poftmodum fuas falutis immemores, aliquando ex indigentia , aliquando ex fonte avaritie, pnepofitis terminis ipfa debitafolverenon procurant; dt fic labem perjurii incurrentes, juxta ftatuta canonica beneficiis reddunteccleflafticis fe indignos: propter quod aliquando grave fcandalum eft exortum,

Volentes hujufmodi vitium & pravum ufum de noftra civitate de diœcefi exfttrpare, deeif dem clericis tollere materiam delinquendi ; pro vida deliberatione ftatuimus, ne ufque ad annum continuum, & completum, a die prrfenti, ipforum clericorum aliqui in auocumquc contracta jurare prxfumant fine noftra licentia ipeciali. Quicumque autem hoc attentare prr-lumpferit. fi in noftra civitate vel diœcefi ecclefiafticum obtinet beneficium, ipfo faâo ab eodem beneficio noverit fe privatum. Si vero beneficium nullum habeat, & in facri.' fit ot dini-

dinibus conftitutus, fententiam excommunicationis ex nunc ferimus ipfo facto fe novent incurfurum-

Nt clrrki tarant pfftguatt ftut fpnrili It hal/ tctltflaraat.

Item quia invenimus quod plures clerici noth'* civitatis flt dkeccfis de bonis ecclefi* cui prefuni, emum pofteftiones & immobilia ad opus fdionun fuorum, quos deberent prorfus a le abjicere , fi ordinis honcftatem attenderent ; cum tamen deberent potius emere flt acquirere ad opus ecdefiarum, a quibus bona fufeipiunt ; cum nullus tam proximus haeres exfittat, quam ecclefi* quanun dominio fociantur; volentes huic morbo falubri remedio obviare, provida deliberattone ftatuimus, ne aliquis clericorum civitatis fle dicecefis deinceps hujufmodi fpuriis aiiqua immobilia de bonis ecclcfi*, vel qu* ipfius intuitu ad cos pervenerant, emere audeat ; cum aliquid talibus emi vel donari non deberet, qui eflent potius diftrahendi ; quibus nedum dc bonis ecclefiafticis, fed etiam de aliis bonis paternis omne beneficium denegatur, tam a Jure canonico quam civili.

Quicurcque autem prscfentis conftitutionis aufu temerario feconftituerit tranfgreflbcem, ipfo faâo beneficio, quod ia civitate vel discefi obtinet, fit privatus, cujulcumque dtgniians vel conditionis exfiftat. St vero beneficium ecdefiafticum nullum habeat, fit in facrisfit ordinibus conftitutus; ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrat.

aalalw If ftflIwt, au/epaaar JHiffa ftrjkiatar.

Anno Domini mcclxvIII. nooo Kalendas Novembris, nos frater Arnaldus divina miferatione Valentinus epifconus, prout *moru* eft , dc a fanâis patribus cuoftlturum, fanâam fynödum in Valentina ecclefia celebrantes; ftatuimus imprimis, ut moneantur laici, quod qu*libet die Dominica flt diebus feftivis non egrediantur de ecclefia, donec fuerit Corpus Chrifti receptum a facerdotc, fle Milla fuerit completa.

Dt lttfrnitu al altat H taalOor.

Item ftatuimus, quod fi clericus io facris ordinibus conftitutta, five bénéficiants exfiftat, five in civitate, five in dkecefi , ad aleas flt ad taxillos luferit, vel ad quemeutnque alium ludum cum taxillis; ipfo faâo poenam quinque morabetinorum incurrat: flt fi a tempore requificionis infra ipforum morabetinorum cos non folvcrit, infra decem dies decernimus eum excommunicationis fententic fubjacere. Caveant autem clerici, ne ludo taxillorum interfint, fi canonicam voluerint cflugere ultionem.

Dt pma dmcfnt» ft tathriaafiaat.

Item cum fit cautum in Jure, quod clerici a crapula fit ebrietate debeant abftinere, fle nonnulli clerici civitatis fle dimccfis, vacantes comeftiombus fit potationibus, fe inebrient impudenter , flt eorum ebrietas cedat in grave uandalum plurimorum, facra comprobrantc fy-

nodo ftatutmus, quod fi quis clericus dc cetcro cbrius inveniatur, perna decem folidorwn multetur; nullam fuper boc miferkordiamhabiturus.- flt nihifominua, fi monitus non terit, ad poenam caoookam procedetur.

Dt vrfUhu

Item cum multi clerici Indumentis fic veftibus non fe gerant bonefte, prout io canonibus eft ftatutum ; ftatuimus , quod clerici pannis rubeis, viridibus, fle croceis in chlamydibus chori longis, flt colorum fimilium non utantur , nec tn veftibus ponant erminium, ncc aiiqua fiiperflua, nec etiam inhonefta. Sacerdotes vero parochialcs flt alii facerdotes, daufa defuper deferant indumenta : fle in ecclefia, fle extra non utantur cappts tranfverferiis, fed cappis rotundis, vel mantellis. Alii vero clerici in facris ordinibus conftituti, cappis tranfverferiis a fe prorfus abjeâis, utantur fimilirer cappis rotundis vel mantellis.

Volentes tamen parcere fumptibus fle expenfis propter aliquorum indigentias; toleramus , ut jam fââis fumptibus utantur a prefenti dic Ufque ad annum. Verum fi interim aliqui aliquas vcftcs novas fecerint, faciant prout fuperius eft jam diâum vel ftatutum. Quod fi aliquis hujus conftitutionis fecerit fe tranfgreflbrem, fi clericus fuerit alterius dioecefis, & in noftra draecefi commoretur, ipfo faâo perannum exulct extra dkxccfim, nullam fuper hoc mifericordiam habiturus. Alii vero clerici noftr* dicecefis vcftcs perdant.* fle nihilominus contra illos ad aliam pttnam procedetur, fi hoc meruerit protervitas contumacis.

Item cum mukotics, tam in fynodi* quam in vifitationibns ecdefiarum, clericos duxerimus commonendos, ut abjeâis a fe penitus concubinis, honefte viverent, ut deceret ; nec propter hoc multi ex ipfis fc curaverint emendare, ftatuimus, quod quicumque fuerint in. venti publici concubinari/ a tempore obfidionis Murcie, vel de cetero poterint inveniri; ipfo faâo triginta morabetinorum poenam incurrant, flt nihilominus in deteftationcm peccati, filios qui cetero de tam damnato coitu geoerabuntur, diftraheodos efte cenfemus .

Dt taatafalt tltrletrnat, & laftrlhu Mt *ttlaailt.*

stem ftatuimus, qtvd quilibet clericus parochia!» circa parochiam fuam folicite vigilet fit intendat; flt cum (civerit aliquem clericum concubinarium, feu Inforem, vcl concubinam alicujus clerici alterius parochi* in fua parochia, ftatim curet epifeopo mmciare.- quod fi non fecerit, ipfo faâo pcenam quinque morabetinorum incurrar, nullam fuper hoc mifericordiam habiturus.

Dt arati/ faaNUtl/ clrrkll.

Anno Domini mcclxlx. decimo Kalendas Novembris, nos frater Arnaldus divina miferatione epiicopus Valentinus, prout moris eft, fit a fanâis patrAus conftitutum, fanâam fynodum in Valentina ecclefia celebrantes, laera approbante fynodo ftatuimus, quod confttttutiones fuper vefiibur rotundis, flt feper ludo taxillorum jam edite, ab univerfis clericis noth* dkeccfis inviolabiliter obfcrventur. Item

quia

—quia per frequentes clamores, tam clericoram' quam laicorum, ad noltrai autrs pervenit, quod ckrici iuz boneflatis & ccciefiafticz funplicitatis obliti, arma ponant diverforum generum, & ftgnantcr coflalark», fle gladios majores quam laici: propter quod tam in clero quam in populo magnum fcandalum generatur; facra approbante fynodo ftatuimus, quod dc cetero non portent de die neque de noAe coftalaiios, neque coltclloc, ultra midam jn foro conftitutam, nec etiam alia anna. Permittimus tamen, quod in itinere conftituti portent enfem pennatum vel Segoviantun publice; quz tamen cum in quacumque fuerint villa, ftatim immediate cum fuerint in hofpitiodeponant. Quod fi fecurfoerit attentarum; & arma perdant fle pcenam quindecim folidorum de die, Ac viginti de noâe, ipfo fado incurrant. fuper hex: nullam mifericordiam habituri.

Dt ermli non pertendit Serreeenlt. Et dt Ht9tullant faclende fleatuemifforibtt/ mu cotnplentlini tefluetnln.

Item praecipimus univerfis clericis civitatis, & aliis prope mare conflitutis, ut diebus Do. minicis At fieflivis denuncient excommunicator omnes illos qui portant arma, ferrum, Ac lignamini, Ac alias res prohibitas Sarraccnis. Ec etiam manumitteres teftamentorum, qui' non iolverunt injurias & relida ad pias cauffas, juxta ordinationem per nos fadam, Ac io fynodo promulgatam.

Dt Inforibeit ad *altet & tuxillet,* êT drwxiau-

Anno Domini MCCLXxni. nono Kalendas Novembris, nos frater Arnaldus divinamiferatione Valentinus epifcopus, prout inoris eft, Ac a fandis patribus cnntlitutum, fatidam fynodum io Valentina ecckfta celebrantes, facra approbante fynodo ftatuimus, quod conftitutiones per nos fadz circa honeftatem clerieorum inviolabiliter obferventur.

Recolentes autem olim falubriter ftaiuifle, ne aliquis clericus in civitate fle discei: Valentina ad aleas ludere pnefumat, vel ad ludum aliquem taxillorum; flt quod violatores ipfius conftirutionis poenam quinque morahetinorum ipfo fado incurrant; volentes adhibere remedium, quod ipfa cooftridiiis flt firmius obiervenir; przfatz conflitmioni adjicimus, quod fi quis aliquem tranfgreflbrem conftirutionis przdidz nobis vel officiali noftro denunciaverit, ita quod probari poffit; tertiam pariem de pœna pntdicta habeat, conflitntione paedida nihilominus in fuo robore duratura.

De velle retende,

Item quia nobis cooftat, quod conftlfutlri quam olim fecilÜe recolimus, qua cavetur quod clerici parochiales, flt alii laccrdotes civitatis & dicecefi* Valentine rotundis utantur veftibus, quas portant exterius, At hooeftis, non fervatur ab omnibus, ut deceret; ex quo Izditur clericorum religio flt honeftas; prrferVm cum videantur hoc facere in contemptum, ex quo reddunt fe notabiles de inobedientia mamfefla; volentes ipiam in fuo robore permautre At ftrkiius obtervari, eamdem ad omnes diacorae ejuidem eivhatis flt dkrceûs, fle alios «iam in facris ordinibus conftitutos bepefleia ecclefiafttca obtinentes, extendi volumus. Adjicientes eidem, quod quicumque deinceps fuperiorem reflem portaverit non rotundam, ipia vcftis ipfo faâo fabricsecclefiz beatz Mariz Virginis applicetur. Et fi quis infra decem dies a tempore mandati fuper hoc recepti ipiam veftem fabrics non dederit; ipfo fafto fententiam excommunicationis incurrat.

Et ut melius nobis conflare pofiit de illis qui fe reddiderint contemptores; ftatuimus, quod clerici parochiales civitatis fle diœccfis circa hoc diligenter vigilent, flt fi qui fuerint in fuis parochiis non fervantes conflitutionem przdidam, ipfos nobis vel officiali noftro manifeftare procurent. Statuentes nihilominus, quod fi quis eorum circa hoc inventus fuerit negligent vel remifliis, pernam quinque morabetinorum incurrat, przdidz *fabticx* fimiliter applicandam, nullam fuper hoc mifericordiam habiturus.

Volentes etiam ab ipfis clericis parochialibus firmiterobfervari; praxipiendomandantes, quod clericos, quos conflitutionem de luforibus fadam, fle illam de portandis rotundis veftibus, fciverint non fervare, in fuis ecclefiis nullatenus celebrare permittant; alias pœnis eifdem confliturionibus contentis fe noverint fubjaCccre.

Qaud *trot» Deemniee ώi vtte centetler.*

Item quia intelleximus quod multi font in noflra civitate flt dicecefi qui ignorant orationem Dominicam, fcilicet, *Pater noftrr*; feu ipfam perfide non fciunt; flt funt pauciflitni qui fciant *Crede m Dette»*, in quibus multum confidit noflrz fidet fundamentum; volentes in przdiâis eos inftitui Ac falubriter edoceri; ftatuimus, quod deinceps clerici in luis ecclefiis in completorio At in prima, przdiftas orationes proferant alta voce diflinfte, ac etiam fpatiofe.· monendo parochianos foos, quod dum diftz orationes dicuntur, fuos animos applicent, & diligenter intendant ' erpooentes eifdem quanta fit utilitas quod hoc fciant, fle quantum fcire tenetur quilibet Chriflianus.

De fMcetlelte pttilieerlaee adnlferenem.

Item olim excommunicationis fententiam per bonz memori* Andream pnedeceflorem noftrum contra publicos adulteros civitatis At diœcefis Valcntinz editam, Ac etiam publicatam per nos poflmodum, tam in fynodis, quam in noftris praedicationibus publicatam, flthA&eous obfervatam, ad memoriam reducentes; quia invenimus quod aliqui ad fua pallianda peccata, eam conabantur flt conantur fuis mendaciis in dubium revocare; eamdem iterum approbantes, flt etiam innovantes, nihilominus ad zternam rei memoriam in jam didos excommunicationis fententiam promulgamus: mandantes clericis parochialibus, quod fi quos in fuisparochih fciverint przd&o crimine adulterii publice laborantes, nullo fuper hoc exfpe&ato mandato* cofdem excommunicates denuncient diebus Dominicis Ac feftivis, nudoritate noftra Ac conftirutionis przfentis, quam inviolabilita mandamus obfervari.

Æ. 489*9» »69* »68» *69» »69» 489» »69» »69» 439» »69» »69» 9»

CONCILIUM LAMBETHENSE

SIVE

Conftitutionra provinciales, in concilio Lambethenfi, per Bonifacium Cantuar. archicpifcopum edits III. Idus Mail anu. Dom. MCCLXL

Ex MS. Mlletbet^ Certe». elldit celleffer AxgllnnuH.

UNiverfis fan&x matris ecdefix filiis per Cantuarienbjn provinciam conftitutis, B. miferatione divina Cautuarienfis archiepifcopus, totius Anglix primas, ejufdetnque fuffraganei, ad certitudinem prxfentium fic memoriam faturorum. Ætenue fanâio voluntatis, qux rerum ordinem omnium, cunâarumque femina naturarum, in pondere, numero fic menfara decrevit, ad exemplar cœleftium procedere cenfuit regimen terrenorum, humanum genus, quod ceteris prxflare voluit diÎ'nitatis excellentia creaturis, confringens a enfualitatis prurigine naturalibus regulis, fic ab arbitriis lubricitate legalibus cohibens inflitutis: ut potentiates laxaram fibi pafTmt non crederent ia fubje&os imperandi licentiam; fic inferiores, quos, ctfi natura pares, caufarum facit feries indeflexa praelatis diffimiles, fuperiorurn non contemnerent difciplinam: fic ficut terrenx domicilium manfionts, pro cotleAium luminum qualitate, lucis vices ac nodis continuis fuccewooibus mutuatur, fic cakftium fubjicitur moderamini poteftarum; fic ordo reftorum ipfius, fpirituaiis videlicet, fic terrenus, faccrdotalis fic regius, concerte fibi praelationis habenas dirigeret, quod unius impetus procef-fus alterius non turbaret; fed accederet unus alteri fuffragator in nuttux caritatisfubfidium, quo fibi invicem ad humane nodis tenebras diftolvendas fafcepti participarent luminis ornamentum,

t Sane attendentes olim patres fic pracdeceflbres noftri Cantuarienfes archiepifcopi, totius Anglix primates, δ fuffraganei eontmdem, fic potiftimum temporibus parum retro decurfis, amicus Dei beatus Edmundus, prxdecedor nofter, cujus memoria in benediâione, fic inter eleâos Dei lors ejus eft computata. Nos, qui licet immeriti, in locum regiminis fibi immcdiate fucceflimus, cum fratribus fit coepilcopis noftris fufiraganeis Cantuarienfis ecclefia;, noftris temporibus falicite ponderantes, quod gravamina fit epprefrones, quibus in Anglia libertas ecckfiaftica premitur fic calcatu,-, illuftri domino R.egi noftro nequaquam accedunt ad commodum; fed potius, ad non modicum faintis fax fic noftrx ftmtrf periculum, fic honot I's tarn perfonx fax, quam totius regni fui. notorium detrimentum: ipfum frequenter monuimus fic fapplicavimus ei, ac fupplicari fecimus cum inflantia fxpius reverenter; nec non apud principes, magnates fic confiliarios, quornm moderamine difponuntdr regni negotia, precibus fic exhortationibus pulfavimus importuna opportunitate, fic opportuna importunitate frequenter, quatenus intra memoriam revolventes, quot plagis Ægyptii fuerunt percudi, pro eo quod populum Domini filios Ifrael, typum gerentes mttuftrorum altaris, in luto cogebant fervite fic latere; fubjicientes eos indebite fervituti, contra praeceptum Dei, fic jure privilegium naturalis, quo quis tenetur alteri non facere, quod fic nollet ab alio faftinere. Penfantefqup prudenter, quod Chriftus fponfam fuam in tantum dilexit ecclefiam, cujus hodie, peccatis exigentibus, patres angariantur a filiis, fic oves defeviunt in paftores, quod vetufix chirographum fervitutis tn protoplafli praevaricatione confcriptum, propriocruore delevit, fic fanguine martyrum, armis fidei dimicantium, adverfus mundi principes, &la>culi proteftates, rubricavit privilegium libcrtatis e ccelo prius conceffum ecclefiae, fic in terris poftmodum a principibus hujus mundi fidelibus innovatum.

Huic inquam privilegio, tam pio tamque nobili pretio comparato, deferrent humiliter ob reverentiam Kcdemproris, permittendo clerum Anglic in falicitudine libertatis, laudis lacrificium Domino immolare: ne perfecntores fubmergi contingat in Andibus iraccteieftis, fi contemplis Divinis imperiis, ipfum cogant aa pacas fervitutis. Licet autem in precibus inculcandis diu laboraverimus fuftinenJo, fic faftinuerimus laborando: adhuc tainen, intbniia noftra fxpius iterata, ad exauditionis gratiam ingiefliim mereti non potuit, nec effodum forcin' diutius expcâatum. Qjna vero periculofe ncgligitur, quod contra cœli principem ufurpatur: centra gravamina przlibata, qux abfque Dei offcnfa ulterius conniverc non poftiimus, nec debemus, ad arma juftitix, quod eft verbum Dei, penetrabilius omni gladio ancipiti, cUtn fiducia recurrentes, certa remedia advertis conatibus opponenda providimus, que, facto concilio approbante, nuper provide deliberationis judicio ftatuenda duximus fub hac forma,

In nomine fanAx & individue Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus fandi, Amen. In mertem Dominicam, in qua, non regesâcprincipes fecult, fed regnorum vidores fic regnum, per fidem, apoftolos fic fucccflbres eurum, Chriftus mittendos elegit, falcem terrene damnationis, caritate frigcfccnte, cernentes effrenatius *currere* * quam ceeleftis regula patiatur, qua reddi jubentur Caelari qua: funt ejus; fic qux funt Dei, *Deo :* dolore cordis concutimur, fic amaritudine replemur horroris, timentes, quod dum occurrere malis negligimus, iodignarioois periculum incurramus. Cum igitur ecclefia Anglicans, non contemnenda portiuncula diâx meflis, non folum contra *jura* Divina fic ftatuta canonica, fed etiam contra libertates a regibus, principibus, fic altis regni magnatibus concédas eidem, aufibusfacrilegis, novis irruptionibus, diris conceflionibus, fit opprefiioaibus nefariis, multipliciter fit attrita, fic hoc

-o. <Um> aanoiu»

λνμο CHRISTI M<ι.

"flt hoc non ablque iuperni regis oflenfa, flt perpetuo animarum regis noftri temporalis, flt aliorum regni magnatum, ac noffrarum, flt fubdiiorum noftrorum periculo, fub diftimulationis conniventia ulterius pertranfire non pofi fimus.* audoritate pmfieotis fieri concilii inhibemus, flt inhfteodo ftatuimus, ut fi contingat ab hac die in antea, quod Deus avertat a fimfibus fidelium fandu matris ecclefi· filiorum, quetnquam archiepifcopum, vel alium prolatum inferiorem, per litteras domini ragis, vel alicujus alterius poteflatis, ad fieculare judicium evocari, ut ibi refpondeat fuper his, que mere ad ipfius officium flt fixum eccleuaflicum pertinete nofcuntur, prout temporibus retroactis ufurpaiive contra Deum dt juflitiam, ac libertatem ecclcfiafticam, pluries eft profumptum: ftatuimus, innuam, & ftatuendo inhibemus, quod archiepifcopi, epifeopi, dc ceteri ecclefiarum prolati, majores & minores, ad fieculare judicium, ibidem fubituri judicium, non veniant, ficut nec venire tenentur prohujufmodi fpiritualibus evocati: utpote fi forte vocetur prolatus refponfurus in frculari judicio, pro eo quod clericos ad ecclefias vel capellas vacantes non admiferit, redores inftituerit vel non inftiiuerit in eifdem; fuosfubditos excommunicavir, fufpendit vel interdixit; excommunicato», fufpeofos, vel interdidosdcnunciavit; aut pro eo quod ecclefias dedicavit, vel ordines celebravit; aut de caufis mere *fpiritualibus* cognovit, puta dc decimis, oblationibus, limitibus parochiarum, & fimilibus, quz non pofTunc ad fcculare forum aliquatenus pertinere; aut quia cognovit de peccatis & exceffibus iubditorum, ficut dc perjurio, fle fidei tranfgreftione, facrilegio, violatione, ac perturbatione ecclcfiaftic· libertatis; cujus violatores, dc perturbatores, nec non dc libertatum, per chartas domini regis ecclefic conccfiarum, contradictiones, in fententiam excommunicationis incidant ipfo fafto.

Item, fi vocetur prolatus ad judicium fieculare, pro eo quod cognovit inter clericos fuos, vel inter laicos cooquerentes dc clericos defendentes, in perfonalibus. sftionibus, fuper contraftibus, aut deliftis, vel quafi; aut pro eo quod perfoqas^ecclefiafticas, ad mandatum domini regis, in judicio faeculari non exhibet; feu clericos inforo faeculari, pro negotiis ad forum ecclefiafticum pertinentibus, amercitos non compulit ad amerciamenta exfolvenda, feu ipfa pro eifdem non folvit, vel quia in ecclefiis & capellis annexis epifeopatibus aut monafteriis vacantibus, per mortem aut ceffionem prolatorum, aut alio jufto modo, jurifiliftionem fuam ecclcfiafticam, canonicam flt confuetam exercet; vel fi qua his fimiliafacit, vel noo facit prolatus, pertinentia ad officium paftorale, dead forum feu jurifd iftionem ecclcfiafticam evidentem: pro talibus, inquam, & his fimilibus, prolati ad judicium fieculare vocati, ut ibidem pro his judicium fubcant, nullatenus venire profumant, cum judicandi chrifto» Domini, nuMa fit laicis attributa poteftas, quos manet neceflitas obfequendi. Ut tamen honori regio deferatur, majores prolati dominum regem adeant, vel fibi feribant, quod pro hujufmodi mandatis regiis, parere non poffant abfque periculo fui ordinis, dc fubverfione ecclefiaftice libertatis. Et fi forte dominus rex in fuis inhibitionibus vel fummonitionibus, non d« decimis, fed de jure patronatus; non dc fide mentita feu perjurio, fëd dc catallis; non de facrifegiovelpei-- turbatione cCdefiafticB lbertaris, fed de tranfgreffioae (bbditoram vel ballivorum fisorum,

prolati pradi&i, quod non de patronatu, cujus cognitionem rax de fafto exercet, neque de catallis, leu alie ad forum ipfius pertinentibus, cognofcuQt feu coguofcereintendunt, fed dc decimis, peccatis, fle aliis mere fpiritualibus, ad officium flt jurifiliftioocm coram pertinentibus, flt ad animaram falutem; monendo & rogando eumdem, quod ipfos non impediat in pmmiffis. Et nihilo minus, epifeopus, flt cujus res agitur, dominum regem iterato moneat, ut animae tiro faluti confidat. flt abhujufmodi mandatis omnino defiftat. Et fi non deftiterit, tunc vicecomites flt alii quicumque ballivi attachhmtcs, flt diffringentes, per locorum dicecefanos, in forma juris, per fufpenfionts flt excommunicationis fententia» arceantur.

Idem fiat, fi vicecomites aut ballivi ad attachiationes fltdiftri&onesproceflcrint, pendentibus fupradiftis monitionibus, domino regi taliter faciendis.

Et fi vicecomites aut ballivi in duritia fua perfeveraverint, loca, in quibuscommorantur, & terras eorum, quas habent in provincia Cantuarienfi, per locorum diceceianos, ad denunelationem dnecefani, in cujus epifeopatu tales fuerint diftriftiones, toterdifto ecclcfiaftico, audoritate profentis concilii, fupponantur. Et fi taliter attachianres, clerici fuerint flt bénéficiât! ab officio fufpcndantur. Et fi in eorum malitia perfeveravertnt, ad defiftendum flt farisfaciendum per fuhtraftionem proventuum fuorum» quos obtinent, compellantur. Non bénéficiait, vero, in pcenam fuaemaliri·, per quinquennium, fi ad beneficium ecclefiafticum in provincia Cantuarienfi profentati fuerint, minime admittantur.

Clerici vero qui brevia hujufmodi artachiationum feu dilfri&oum diftaverint, fcripferint, figuaverint. confilium aut auxilium adhoc pneftiterint faciendum, canonice punIantur. Et fi de hoc fuerint certa ratione fuipcâi, ad aliquod beneficium ecclefiafticum obtinendum, donec fuper hi» canonice fe purgaverint, procipimus non admitti. Et fi dominus rex, vel alia qusUbet fccularis poteftas, fuper hoc competenter monitus» hujufmodi diftriftioocs feu attachiattones noo revocaverit: epifeopus, qui diftri&ns fuerit, terras, villa» dominicas, & eaAra, qu· dominus rex, vel alia fccularis poteftas taliter diffringens in fiso epifeopatu obtinet, cccleflaftico fuppooat interdifto. Et fi rex vel alia fiacularis poteftas, contemptis pœois hujufmodi, io fua duritia perfeveret: tunc archiepilcopus, ad denunciationem epifeopi conquérantes, convocatis duobus epifeopis vel tribus, autpbribus, quos duxerit evocandos, fi in.provincia potiens extiterit; alioquia, epifeopus Loadooicnfis, tanquam decanus epiteoporam. duobus epifeopis vel pluribus fibi adjunftis, dominum regem a» deant, dc ipfum moneant diligenter; requirentes, quod a mandatis fuis tuperfedeat fupradidis.

Et fi dominus rax, bortationibus&moaitionibus, obauditis, ad attachiationes vel diftriftiones per fe vel per alios proceflctit tunc ceteri coepifcopi, difiiiftiona hujufmodi, quafi com*

I cwusn

fi communem omnium caufam , dt privatitfi mam fiogulorum, &Retiam communem injuriam ecclefiz reputantes, civitates, terras dominicas,,burgos, caftra, & villas jpfius regis vel alterius poteftatis in fuis epifeopatibus confidentes, auâorirate pnefentis concilii, ecdefiaftico fupponant interdiâo. Et fi nondum, propter hoc, infra XX. dies poftmodum attachiatiooes & diftriâioncs rex, vel poteftas attachians vel diftringeas, revocaverit, fed ob hoc manum contra ecdefiam aggravaverit fic pe&us cum Pharaone; durior *inter* flagella paparum ; extunc archiepifcopus fit epifcopi luas ditrcefes ecdefiaftico fupponant interdiâo. Idem fiat de terris, caftris, burgis, fic villis magnatum regalia habentium m provincia memorata.

Si vero epifeoporum aliquis, circa exeeutionem przmirfartim pœnarum, in fuis cafibus negligent inventus fuerir, aut remiflus: perfuum metropolitanum graviter arguatur. Et liperleveraverit in negligentia, per eumdem canonice puniatur.* fic nihilo minus fua diœcefis, omnium przlatorum fie fus auâorirate, voluntate, fic confenfu, in przfenti concilio interpofitis fic expreflis, ccdefiaflico fubjaccat interdiâo.

Item ftatuimus, ut fi forte ab hac *die in* ante, ab aliquo epifeopo, vel judice ecclefiaftico, vel pnelato inferiore compulfo per diftriâiones vel fponte comparante coram domino rege, vd juftitiariis fuis, ut alleget privilegium fori io cafu a jure non concedo, vel ut eos moneat, ut a pnediâis defiftat injuriis, aâa proceflus fui exigi contingat, ut per ea appareat, utrum contra prohibitiouem regiam in aliquo przdiâorum canium vel confimilium procèdent .· vel petatur ab eo fuper his juramentum excufationis vel purgationis , nullo modo exhibeat aâa vel juret, cum inftrumenta hujufmodi five aâa poflint ab alterutra partium, fi necdfe fuerit, exNberi. Et fi clericus propter hoc fuerit arreftatus, dkecefanus taliter arrdlati, vel aliter impetiti clerici, vd archiepifcopus , vel epifeopus Londonienfis , tanquam decanus epifeoporum, cum aliquibus epifcopis fibi aflbeiatis, fi epifeopus fit ille qui fuerit in hoc calu, requirant eum, ficpuniant detentores; fic fi necefle fuerit, in hoc cafu ad pernas procedatur fuperius annotatas.

Item, fi aliquo evincente jus patronatus contra alium in foro regio, feribat rex epifeopo, vel alteri, ad quem inftitutio pertinet, quod przfmtatum ab illo qui evicit admittat .' fi vacaverit beneficium, ne patrono fiat injuria, fic aliter nihil canonicum obfiftat, admittatur libere hujufmodi przfentatus: fi vero non vacat beneficium, hoc domino regi, vel fuis juftitiariis, ftudeat intimare przlatus, excufando fe, quod, quia beneficium tale non vacat, non poteft mandatum regium adimplere: Liceat autem patrono, fi voluerit, poffidentem iterum pnrientare: ut fic evincentis jus patronatus impofterum declaretur.

Dt iatrtfi.

Ad hzc, quoniam ambitio praviflima, imitatur *tirtatis, nihil* ducit illkiium , quod fibi zllimat fruâuofutn .· ncc curat quibus ftudiis avare liti.n reficiat voluntatis, dum quatflum reputans pietatem, abominandis & damnabilibus pretiis commercium venatur honoris: iaero approbante concilio, diftridius inhibemus clericis quibufcumquc, cujufcumque conditionis caillant aut ordinis, ne parochiales aut prebcodales ccdcfias, curam animarum habentes, five alia beneficia ecdefiaftica, dignitates, vel perfonatus, propria auâorirate audeant occupare, vd in ipfis le faciant per laicalem potentiam intrudi . Quod fi quis noflrz hujufmodi inhibitionis falutiferz temerarius traufgreflbr extiterie, & abfque ecdefiaftica auâorirate, per laicalem potentiam intrufus fuerit in eeclefia, vel przhenda five capdla, aut ecdefiaftico beneficio: fervato juris ordine, excommunicationis fenteniia percellatur, & excommunicatus per loci dicecefanum publice nuncietur, 6c ipfobcnelicio in perpetuum careat ipfo faâo, Et fi poft latam in fe feptentiam excommunicationis, in iotrufione hujufmodi & detentione fic occupati beneficii, pertinaci animo per dnos menfes perftirerit : per locorum diœcefanos, io quorum dicecefibus habet alia beneficia ecdefiaftica , ad denunciationem illius epifcopi, in cujus civitate vel diœcefi fe intrufit, vd procuravit intrudi, cujufque monitionem & excommunicationem per diâum tempus contemplent, proventus illorum beneficiorum ci fufatrahamur omnino, quoufque fatisfeceritcompetenter. Et fi per annum idem intrufus in hujufmodi excommunicationis feutentia perfeveraverit, extunc ad aliquod beneficium ecclefiailicum in provincia Cantuarienfi minime admittatur. Si vero per clericum procuratorem fuerit intrufus , contra eumdem clericum procuratorem modo fimili procedatur, & pcenis fubjaccat fupradiôis. Si vero procurator talis, laicus luerit; in forma juris excommunicetur, dc excommunicatus publice nuncietur . Dominus autem abfens citetur, qui fi comparers fadum cujufcumque procuratoris ratificavcrit in hac parte, pœnis fubjaccat fupradiâis. Si vero per contumaciam fe abfentet, poft fpatium trium menfium expedatus, fi fit in regno, majoris excommunicationis lententia innodetur, &pcenas nihilominus przcaxatas incurrat: maxime cum facrilegio inobedientiam adjecerit & contemptum. Si vero fuerit extra regnum, contra ipfum vocatum poft dilationes tranfmarinas modo fimili procedatur; & eeclefia vel ptabenda, in qua faâa fuerit talis intrufio , fupponatur ecdefiaftico interdiâo . Fautores vero & cooperatores hujufmodi intruforis, fi clerici fuerinr, praefatas pcenas contra clericos editas perferant; & fi laici fuerint, pcenis ple ltantur contra laicos fuperius conftitutis. Loca vero fl(terrz hujufmodi intrudentium & intruforum, fi infra unum menfem non fattffecerint, ecdefiaftico fupponantur interdicto.

Si vero hujuimodi intrufiooes faâç fuerint ex regia poteftate, moneatur dominus rex per loci diœccfanum, in quo faâa fuerit intrufio, quoif eas faciat infra tempus competens revocari : alioquin, terrz fit loca, qux dominus rex habet in illa dicecefi, in qua faâa fuerit intrufio, fupponantur ecdefiaftico interdicto, fecundum formam fuperius annotatam. Si vero per alium tnagnatem feu potcftatcm fiat talis intrufio: per imerdiâa & excommunicationis fententias, ut fuperius diâum eft, arceatur. Et fi per duos menfes fententiam luftinucrit propter hoc in fe latam, extunc terrz & loca, quz oblinet in illa dkecfi, per loci dicecefanum fupponantur ecdefiaftico inteididonec relaxentur fententiz pnttaxatz. donec

anno

ANMП CHRIST!

'nec de injuna, inobedlentia, dt contempta, fatisfecerit coaipetenier.

Dt txcemmitnicatis (^úı^iı,

Prsterea contingit interdum, quod excommunicari, de mandatoprxlatorum, fecundum eoo* fuettidinem regni, capti & carceri mancipati, aliquando per regem, quandoque per vicecomites, alioique ballivos, fine confenfu praelatorum, ad quorum mandatum fic capto*um deberet liberatio fieri, nulla iatisfa&ionc pracftita, liberantur. Et plerumque etiam hujufmodi cxcommunicati non capiuntur, neque de ipfis capiendis litters regis concedunturt nonnunquam etiam didi rex & fui ballivi, cum B hujuimodi excommunicatis dc deounciatis publice communicant, claves ecclefis contemnendo in fubverfiooem cclefiaftica: libertatis, dt tuarum periculum animarum. Huic igitur morbo congruam volentes adhibere medelam i ftatuimus, quod excommunicati fic capti, ac taliter exeuntes ad majorem lui deteftationem, publice dc folcmmier, pulfatis campants, dc candelis accenfis, excommunicentur, & denuncientur excommunicari in loci^ ubi ordinariis eorutndem locorum videbitur expedire. Vicecomites aute^n fit ballivi alii, qui cos liberaverint, non prsftita fatisfaâione ecclefis vel emenda, innodentur fententia fimili, tt tales publice nunciemur. Si tamen de mandato regio ad hoc C proceflerint: mitius cum eis, arbitrio ordinariorum, agatur. Si autem contingat, quod littera confacta de excommunicato capiendo denegetur. cum ipfiun requiri contingat, in cafu qUo dari debet, fecundum regni confuetudinem approbatam: moneatur dominus rpx per epifeopum repralcntaniem capiendum, quod eam concedat, & faciat pertranfire. Quod fi non fecerit, civitates, canra, burgi, dcvillae, quas habet in diocefi fic feribentis epifeopi, per ipfum fupponantur ecclefiaftico interd'âo, donec petitae taliter fitters concedantur, deexecutiooem debitam foriianiur. Contra commnnicantes quoque & participantes cum excommunicatis, p xredaot fecundum cenfuramec. D defiaftics difciplin*.

Dt ckricis captis, & per *ecdefiam rryetrendis.*

Contingit etiam aliquando, quod clerici,fine dcleftu perfonanun, quamquam in *faâo* deprehenfi non fuerint, vel conviâi, unquam tacinorofi vel fufpcâi dc crimine feu deliâo, injuria perianali, capiuntur per potentiam lai» calem, & in carcere detinentur, nec redduntur tuis ordinariis eos requirentibus, fecundum canones libere judicandi. Et fi clerici, quibus crimina imponuntur, coram judicibus fieculanbus vocati, non comparuerint, forbaniuntur E a regno. Quia vero in hoc libertas eccltfiaftica confunditur, cum clericus a laico judicamur: ftatuimus, quod fi clerici fic capti noti fuerint dt honefti, ipforum detentores, dt ad requeftum ordinariorum eos reddene reculantes, per Jocorum ordinarios excommunicati poblice nuntientur. Loca etiam, in quibus faenne detenti, dc *terrx* capientium, dt eos detinentium, fitpponantur ecclefiaftico interdiâo: donec reddantur eorum corpora, dc fuper hujuimodi exceflu fatisfcccrint competenter. Illi autem, qui cis falfa crimina taliter impofaciint, *Afeu* malifiofe confinxerint conventa vd fraude·, propter qus capti fuerim, dt injuftc detenti, excommunicati fimiliter publice nuncientur, cum vinculum excommunicationis incurrant, auftoritate Oxonicnfis concilii, ipfo faâo. Clerici vero vagi fit ignoti, capti ex caufis aliquibus dt delenti, fi in pofleifione inventi fuerint clericatus, per locorum ordinarius requirantur a domino rege, vel ab alio qui habet poteftatcm reddendi cofdem, ut ipfos reftituat per ecdefiam libere judicandos. Et fi denegentur, procedatur contra denegantes & detentores per panas fuperius annotatas.

ANNO CHRIS rt

De clericis auserciatis per Judicent faestlarem,

Et fi derld ecclefis redditi, pro tranfgreffione aliqua perfonati amerciati fuerint a judice fsculari, prslati ad hujufmodi amerciamenta foiveoda, prsdiâos clericos non compellant, cum a non fuis judicibus fuerint condemnati. Et fi propter hoc pradatos diftringt vel attachtari contingat.- contrahujufmodi attachiationes vel diilriâioncs, utantur remediis anicdiâis, Idem fiat quotiefeumque amerciati fuerint viri ccclefiaftict per judicem faccularem, pro his, qus ad forum ccclcfiafticum mere pertinere nofcuntur.

Dt clericis dsjfamatis da forefla.

Item ftatuimus, at fi aliquis clericus de tranfgreflione farefte feu parci alicu,jus diffamatus fuerit, fie conviâus legitime, coramfua ordinario, vel confcffus.* idem per fuum diaccfanum, fi bona habeat, pro qualitate trailfgreffionis, graviter redimatur, dc illi, cui noxia vel injuria eft illata, hujuimodi redemptio affignetur. Si autem bona non habeat, futis epifcopus ipfum, prout culpa popofeerit, graviter puniat in perfona, ne propter impunita, tis fiduciam, pateat prsfumptoribus licentia de» linquendi,

*Qwd rc/Htuaatar lana ckricorwn fe pu^* gaa/iaw.

Ad h*c, fi clerici fe canonice purgaverint fuper fibi impofitis de objeâis, ac laica poteftas nihilominus bona occupet, vel occupata delineat eorumdem: occupantes dc detinentes bona, purgato hujufmodi, ad reftituenda caper cenfuram ccclefiafticam compellantur.

De ckricis captis, & ahrqfis, fla fif. tajil !

Quod Û aliqui clerici capti fuerint, tonfuram, dc habitura clericalem habentes, dc tempore medio malirkde abrafi fuerint, vel fuipenfi, vel alio modo puniti: abradentes, vd fufpendcntes, vel alto modo punientes eoidem, dc ad hoc, confilium, favorem, dc auxilium impendentes ponts fubjaceant fupradiâis. Forbanientes quoque hujufmodi clericos, ponis con» fimilibus percellantur.

De falfis delaterihts dt fyggtflorihu domitu re#.

Item, cum fiepius domino regi de fuis jofti-Uariâ fallo fuggctatui, quod prxlati dt judice» eccle-

'•——eccleftaftici dcjure patronatus, cataftjs, fltaliis A
CtRisrl ^oruœ regium pertinentibus cognofcant, in
»,«li domini regis prxjudicium, cum iidem praelati & judices fuper decimis, peccaris, acfuper excefﬁbus fuorum fubditorum, vc) fux turifdiclionis officium, prout ad eos pertinet, interponant: moneantur hujufmodi fnggcftorcs flt delatores iniqui, ut a tali fuggellione & delatione deftftanr. Quod ft prxlatos, judices ecclcftafticos, fic delatos fle accufatos principi vel alteri poleftati, propter delationem flcincuffionem hujufmodi, damnificari contigerit ku vexari; tales fuggeftores flt delatores Deo odibiles, flt quantum in ipfis eft, fratium necatores, excommunicari publice nuncientur, tanquam violatores, & impagnatores Chriftian® B unitatis, flt ecclefiafticx pacis ac etiam libertatis: donec de expends, damnis flt injuriis, tam judicibus, quam partibus quas lxferint, fatisfaûioncm exhibuerint competentem.

Dt juramento veritatis preflandj λ *laids (0-ram ordinariis, cum de excejjibus /ab-ditorum inquiruntur.*

Evenit etiam interdum, quod, cum prelatt eccleftaftici, ex officii fui debito, demorum difciplina, peccatis, & cxceffibus fubditorum inquirunt, dominus rex , ceterique magnates, fit ali® poteftates fxciilares, fle milites, officia impediunt eorumdem, perfonis laicis inhiben- C do, ne ad mindatum patrum & prelatorum fuorum fpiritualium, quibus vulnera tenentur detegere, ut medicine confilium valCant reportare , de veritate dicenda fubcant juramentum *t* nec permittunt aliquotiensdi&os prxlatos, fubditis fuis, in caufts feu negotiis ecdefufticis, pro exceflibus five culpis cocum , corporalem panam vel pecuniariam imponere, fecundum canonicas fenâiones, pro culparum & pernarum delinquentium qualitate. Quia vero tam jure poli, quam jure fori, hominibus *idcirco* metus pane, fk premium virtutis proponitur, ut appetitus noxius refrenetur, & ad culpam facile proruerent homines, ut pena non repri-, meret tranfgrcftores, cum infelici felicitate pec- D cantium , poenalis nonnunquam nutriatur impunitas, & mala voluntas, velut hortis interior roboretur.- ftatuimus, quod laici ad pr<-ftandum hujufmodi juramentum, & ad cxfolvendatn quamlibet panam, tan corporales, quam pecuniarias, canonice per prielatos fuas eis inâiâas, prccife per excommunicationis lentendam compellantur. Impedientes verone juramenta prediâa prxftentur, aut pane hujufmodi exfolvantur, per interdiâi fit'excommunicationis fententias arceantur. Et ft propter hoc ad diftri&ones prxlatorum proceflum extiterit.· contra diffringentes, per panas diâatas fuperius, procedatur.

Quod Judans delinquens in rebus ecclejiaflicis, refgmdeat coram judice ecclejiafiico.

Et quia modo conftmili ecdefiaftica cenfura confunditur, flt prxlatorum officium impeditur , cum Judxus delinquens in rebus cedefiafticis flt perfonis, fuper his vel fuper aliis, que ad forum eccleftafticum pertinent, mero jure coram eccleftaftico judice convenitur, & per regem, fini per vicecomites, aut balkvos fu per prxmiftis non permittitur coram ecclefia» Rico judice ftarejuri, fed potius declinare compellitur ad forumrn»: ftatuimus, ut hu/ufinodi *Judei per intcidUtum* commercii, contraâuum & conventionis fidelium, ad refpondendum in his caftbus coiam eccleftaftico judice compellantur; fit quod inhibentes & impedientes in hoc cafu juriftiiâionem ccdefiailicatn , Ac hac de caufa, judices vei alios diftringeuus & molcllantes, per excommunicat ion›s & inicraiûi fententias arceantur. ΙΠΊ

Pe hh qui ad ecdefiam confugiunt .

Item cum *ad* immunitatem ecckfix confu» gientibus aliquando vix in alimentis valeat lubveniri , propter ardam cuftodiam , queftequenter apponitur circa ipfos, ac aliquando confugientes hujufmodi ab ecdefiis vel «.cemetctns, aut viis publicis, poft terre abjurationem violenter fepius extrahantur, ac fic extrludi in prxjudiciutri immunitatis ecdefix crudehtei occidantur.- (latuimus, quod qui talibus confugis, quOs quidem ecclefia tenetur tuori, alimenta impedierint miniftrarij fecundumatbitrium ordinariorum , per cenfuram eccl-fiallicam caliigentur, Illos vero, qui hujufmod i confugas ab ecclefia, vel ctrmeterio, vel ab alio quocumque loco eccleftafticam immunitatem habente, poft abjurationem patriât, aut a via puolica extrahentes, vel extrha&os taliter aufu faciilcgo occidentes, cum fub ecdefiaftica proteâione conftflanr, omnibus panis iacrilegii decrevimus puniendos, una leliquum minimaconfumente. In ecclcfia autem vel cometerio, nulla omnino deputetur cuftodia, contra fugientesad eccleftam, per potentiam laicalem. Quod ft ircus prxfumptum fueiir, tam cuftoJes, quam qui eos appofuerint, in forma juris per excommunicationis fententiam arceamur. Illos amem tantummodo tueatur ecclcfia, quos canones ptxcipiunt efle tuendos, *

Dt invadentibus res ecdtfiafticar, & carunt Il-bertates infringentshut.

Item, nt invadentibus bona ecdefiaftica , & infringentibus ecdcbafticas libertate*, ac violatoribus & perturbatoribus earumdem , debitis remediis obvieiur: pirlenti ftatuto prxcipimus, quod hujufmodi malefaftores facrilegi, & excommunicationis vincnlo irretiti, per locorum ordinarias nuncieotur; & ft in fua malitia & pertinacia per unum menfem poft hujulmodi denunciationem pertinaciter perfeveraverint , extunc terrx ipforum, fle loca in quibus commorantur, fupponantur eccleftaftico mterdiâo, nec ante utraque relaxetur fententia, quamde damnis flt injuriis falisfaâutn fuerit competenter . Illos autem, qui Divino non deferentes honori, ecclefias poiTertionibus, juribus, aut libertatibus fuis fpoliare prxiumpfennt, in for-Efna juris cenfemus anathemate feriendos, & panis aliis editis contra facrilegos, ufque ad *re·* ftitutionem fit fatisfa&iooem condignam percelli . Et ft iidem facrilcgi faciant aut procurent judices feu prxlatos propter hoc attachiari ve! ditbingi: tam ipft, quam diftringcntcs, panis in attachiatorcs flcdiftri&orcs fuperius editis percellantur.

CHRIS?! ,,<,.

P» *cafM* *eatèeJralia» ectiffiarnti & cve-eva/aa/ùiw.*

Accidit etiam aliquando, quod, domino re* ge vd alio magnate, ecclefiarum * vel con* vcntudiutn, de regni confuetudinc, cuftodiam exercente, cum fecundum chartam libertatum, ab eodem don ino rege & fuis prxdecefforibus eccleftz conceifarum, tantummodo rationabiles exitus capere debeat, & rationabilesconfuetuuincs, ac rationabilia *fervitis* talis cuftos, dcboc fuie Jeftruâione, diflipationc, & vallo, rerum fc hominum.- ballivi tamen, regis vel magnatis tutelam five cuftodiam exercentes, prrter taUagia immoderata, qux imponunt hominibus & tenentibus ecclefiarum vacantium minus jufte, bona mobilia & immobilia plerumque hominum & tenentium pnedidoram fic vacantis ecclefix, in tali cuftodia, feu cruciatu potius, conftitutx, confumunt prodigaliter, & dirimunt violenter.- parcos, nemora, & vivaria definientes, dc domos, habitationes, & grangias, ceteraaue xdificia, qux fuftineri deberent in bono ftatu, ex negligentia vel malitia quandoque diffipari dc ruere permittentes, bona dilapidant, nauperes ac alios male tradant, non folum ad ea, qux ratione cufiodix obtinere confueverant, manus extehdunt: fed etiam ad bona fuperftitum, dc ad ea, de quibus conventus ecclefiarum ipfarum fuftentari deberet; dc ad ea etiam, qux ratione baronix, ad dominum regem, vel magnates alios, vel ad eorum adminiftrationem feu difpofitionem, cura fint fpiritualia vel annexa fpiritualibus, pertinere non pofinnt, utoote ad decimas, oblationes altaris, eptfcopatious feu monafteriis appropriâtes, dc ad fimilia, qux profanis ufibus applicari non debent. Ut igitur tali morbo falubris medicine remedio fuccurratur, quia talis cufiodix ratio, qux in favorem ecclefix dienolcitur introdufta, non debeat in ejus lxfiooera retorqueri: pirfenti fiatuto prxopimus, quod ftatimcum eichaetores vel ballividomini regis, vel aliorum magnatum, hujufmodi cuftodias ingrefli fixynt, prxlati, qui junfdidioni przfunt. publice dc folemniter interdicant didis efchaetoribus feu ballivis regiis, dc aliis quibufcumque, dc fub pcens excommunicationis difinde inhibeant, ne talia attentare prxfumant Quod fi contra fecerint, denuncient cos in fententiam excommunicationis latam in violatores dc perturbatores ccclefiafticx libertatis incidifie, donec de damnis dc injuriis fatistecerint competenter. quam fententiam fi poft denunciationciu hujufinodi contempferint, contra eos procedatur per interdida de alias pœnas fuperius recenfitas. Et nifi dominus rex, fuper hts competenter monitus, reftituerit, feu reftitui fecerit fic ablata, dt damna rcfarciverit vel refarcirifecerit per fuos illata, dc alii magnates fimiliter: procedatur contra eos, ficut in aliis cafibus regemde magnates tangentibus, fiiperius eft ftatutum.

De tenir laieenaee at intefiata deceientiwei

Ceterum, contingit interdum, quod laicis * Divino decedentibus intefiatis, domini feu-00,1 permittunt debita defundorum fol- de bonis mobilibus eorumdem, nec in ufus l'berotum fuc-um aut parentum, vel aliter pro difpofihonc ordinariorum, bona pixdida pie diftribui fuftinent pro defundis. Uude flatuimus, quod hujufmodi domini dc eorum ballivi diligentius ir.oreantur, ut a talibus impedimentis omnino defiftant. Quod fi monitis parere cootempfcrint, dt bona hujufmodi intctlarorum non permiferint pie diftribui in ufus mifericordix, pro difpofitiooe ordinariorum, laiton pro ea portione, qux defiio&um contingit, fecundum con/uetudinera patrie: eorum prarlumptio per excommunicationis fententiam compefcatur. Modo fimili procedatur contra eos etiam qui aferiptitiorum dc aliorum fervilis conditionis hominum teftamenta dc ultimas voluntates impediunt, dc deinceps pixlumpferint impedire, contra confuetudincs ecclefix Anglica nz haâenus approbatas.

De uflameatii Ô" rernat ext.tdorlhtu,

Inhibemus etiam hoc falubri fiatuto, nc cuiquam exeeutori permittatur admmiftrarc de bonis tefiatoris, nifi prius de omnibus bonis ipCus defunâi fiat fidck* inventarium, quod loci ordinario oftendaiur. Et poftquam coram ordinario, juxta inorem, probatum fuerit tcftamentum, non permttatur aliquibus exeeutio feu adminiftratio iu bonis defur^torum, nifi talibus qui debitam adminiftrationis fux poftint reddere, fi necefie fuerit lationem, cum fuper hoc, per locorum ordinarios, canonice fuerint requifiti.

Item ftatuimus pnefenti» authoritate concilii, ne aliqui rcligiofi, cujufcumque profefiiotiis exiftant, fint exeeutores teftamcntorum, nifi de licentia ordinariorum dc voluntate procedat.

Item, teftamentis coram ordinariis locorum probatis, dc approbatis, eorundem probatio, icti approbatio teftamcntorum a laicis nullatenus exigatur; nec impediant laici, nec impedire procurent, quo minus ultima* voluntates detundorum procedant, in his prarfertim, qux legari pofiint de confuetudtne vcl de jure. Si qui vero contra hoc ftatutum aufu temerario ventre prxfumpferint, fciant fe, authoritate prxfentis facri concilii, efle excommunicationis fentcntia involutos: dc in eos tanquam eedefiafticarum libertatum violatoresdc perturbatores cenfurx gladium exercendum.

*De tefau»t*l9 caefaet* five filat*.*

Item ftatuimus, nequis, alicujnsfolutxmulieris five conjugatx, alienr vcl proprix, impediat vcl pa turbet, feu impediri aut perturbari faciat, feu procuret jnftam dc confuetam teftamenti liberam faâionem: quod fi fecerit, fciat fc excommunicationis innodatum lententia ipfo faâo.

Item ftatuimus, quod de portione, qux defundum contingit, ecclefia jus percipiat confactum, dedu&is tamen prius dc communi his qux debentur, dc quod domino debetur, ac expenfis funerariis.

Item ftatuimus, quod nullus exeeutorum ali quid retineat dc bonis defundi, cujus tcftatnentum exequatur, emptionis titulo, vcl aliquo modo alio: nifi fuerit fibi a teftatore ititer vivos donatum, vel in tcftamento feu ultima voluntate rcliâum.

De

aNNO CHKisn ·>«◄

far··*·*" cmftgmtu tI fttaltnOiat.*

Pteterea, rum (aeramentum ccnfeflioms 4 poenitentiae, fecunda poft naufragium tabula, vel ultimus humane navigationis propofitus * ac finale refugium, fit unicuique peccatori perneceflarium ad falutem.· fub pcena excommunicationis diftriftius prxeimmus, oe aliquis impedire ptxfumat, quod hujufmodi facramentum pcenitentnc unicuique petenti libere impendatur, fic fpatium liberum confitendi; quod propter incarcerate* potiffime fuadetur, quibus hujufmodi facramentum fxpius inhumaniter denegatur, oe dicamus infideliter; fic fi interdum confitendi eis fpatium datur, hoc eis ha breve B & inopportune conceditur, quod potius miferis cedat m defolationem ac deiperatloois periculum, quam in confolationcm gaudii fpiritualis.

Dt apfaritetlklu fltM ktdeUli,

Item, contra gravamina & exceflus, qux per bedellos, five apparitores archidiaeooorum fic decanorum, fubditis inferri didicimus, rcmedium adhibere volentes.- ftatuimus, ut cum Pr°fite°dis * executionibus, aut pro aliis neceffitatibus, ad hofpitia reftorum, vicariorum, feu capellauorum vel aliorum facerdotum vel clericorum, aut religioforum eos declinare contigerit, nihil omnino ratione procurationis vel C altaris fervitii exigant ab eifdem, federum Dom. liarum adiooe recipientes ca, qux eis abhofvitibus apponentur, fic illis contenti exiflant. Neque per nuncios aut fubbedcllos, fed per fc ipfos exeeutiooes faciant praeceptorum. Sententias autem excommunicationis, interdidi, feu fufpcnflonts, per fe non ferant, neque per alios latas denuncient, fine fpecialibus litteris dominorum fuoruro· Ei li (ecus prxfumptum fuerit, fententix fic latx, ipfo fafto non teneant, neque ferventur, cum in veritate non ligent. Et bedclli, qui contra hoc ftatutum fecerint, fit oncrofi feu injuriofi fubditis dominorum inventi fuerint, graviter puniantur, fic gravatis duplum reftituere teneantur vel compellantur, D

UltK 'wf. **-.

Dt ttnfara citriconan & corona.

Item ftatuimus, quod epifeopi in fuis fynodis fit aliis convocationibus, fic finguli archidiaconi fit decani in fuis capitulis, ficrestores, vicarii, five capellani eccleflarum parochialium, in fuis ecclefiis, ter in anno publicedenuncient omnibus, qui privilegio clericali gaudere voluerint, quod tonfuram decentem & coronam rail capitis deferant competentem; maxime coram ordinariis fuis, fit in ecclefiis, fic m congregationibus clericorum. Nec erubefeant ipfius portare ftigmata, qui pro eis fpineam non dedignatus eft portare coronam,- faftus patriufque ad mortem obedieos, ut eos fux refurreâionis tribueret efle participes, & hzreditatis pretio fui fanguinis adquifitx confortes. Comminaturi cis, quod qui contradenunciationcm iftatn (ecus prefumpferint attentare, quod fui fignum falvatoris erubuerint frontibus fuis imprimere, fruftra falvatoris debebunt auxilium

A implorare, cum privilegium dignitatis me catur amittere, qui cooccfla fibi abuti detegitur dignitatc. (Λζ.ΤΓῖ 1U1.

Dt ururlhi l» jutlilt ditreefi kt-

Item fpeciali pnreepto ftatuimus, quod qui* libet epifcopus in fuo epifeopatu habeat unum vel duos carceres, prout competentius fit fecuriu* poterit providete, pro deruis tiaguiofis depreh^nfis in crimine, velconvidis, juxta cenfuram canonicam detinendis.

Item ftatuimus, quod fi clericus aliquis adeo malttiofus fit incorrigibilis fuerit, fit ad flagitia committenda fuerit coniuetus, quod fi effet laicus, fecundum leges (secuit, ultimum deberet pati fupplicium, talis clericus carceri perpetuo addicatur. In his autem} uns non cx voluntate fit propofiro, fed cafu fortuno, vel iracundia, aut forte infanta, talia commifent, anliqua decrevimus jura fervari.

Hare autem ftatuta noftra prxdifta, tam ad prrfentia negotia extendi volumus, quam etiam ad fuiura, optantes omnibus (anâr ciciefix libertates fit jura fervant ibus, poft labentis commoda fsccult, defideranda gaudia duraturi,

Ada funt hxc in concilio apud Lambethe celebrato, fit recitata in ultima aâionc diâi concilii, die Veneris III. Id. Maii. B. littera D. currente. Anno Domini MCCLXI. anno pontificatus domini Alexandri pape quarti feptimo. In cujus rei teftimonium, fice.

G. CADDIT!O
ad concilium Lambcthcnfe.

M*Attbaa! Vefiltfonaflerlenfli ad kmc annum:* Poft Pafcha, *inqmt*, Bartholomxus archiepilcopus Cantuarienfis, authoritate fretus apoftolica, concilium celebravit provinciale apud Lambciham, juxta Londinum, confilio prefulum provincix lux, fuper exeeutione prxfati mandati apoftolici contra Tartaros, qui jam orbem terrx maxima ex parte graviter oppreflerant, prout fuperius plenius demonftratur. Ad quod quidem Divinx indignationis flagellum Deo duce eruendum, (anxerunt ianfti Patres concilio huic afliftenles, ad procefliones fit jejunia, fic alia hujulcemodi pietatis opera recurrendum.· per qux, fi in fpiritu humilitatis fit in animo contrito Domino offerrentur, Divina reflante iracundia, propter peccata populi «d vmdidam fiiccenfa, fideles populos fore confiderent mifericorditcr liberandos.

G C. Valtcrt» de Reygatt legana la Avgliam a poatifiermiflu», w» «uxilto rvntra Tartara· aliiique rebut providetet. , inquit Vettmooaftertenlb, *ftelt JmuMnerl eoum Jn/In ^ralartt, M la fa/cta tora» If-rfo Lorubnl torovratano, tf »a>ûattl aatltu paaahtta, to* rt/^1 */Jlflflhll* nw «afrimr. Videri ergo interfudk buk concilio, quando cclebratuai rft illo ipio, quod indixerat, tempore. Sed cum nulla nctjue m aâtt concilii. nequ· apud Veftnwoafterieoico", fit legati memto: non dubito quin indiftum ab ipfo coaulium dilatum fu ad xv >t. Kal. Jimiim, quo dic Loodinenà cvaciUo prnfutt, ut inex ujttlltge·.

CONCILIA UBIQUE TERRARUM

Anno MCCLXI celebrata.

G. G A Lexander papa cum dccrcviflet, **la** *alt ^efboioaâfitrù^l ai aamme MCCLXI.* concilium fuum fenerate in quindena Pafchz celebrare: audito tandem viciniore incurfu Tartarorum in terras Chriftianorum, prxd.dum nun diilulir decretum. Poftea vero audiens pnediAos Tartaros ufque ad tu. millia in Hungaria trucidatos, timentque refiduos ûbi cetcnique Chriftianis in brevi nocituros fummonen fecit omnes praelatos tranfalpinos fi. vicinlores, ut citra * feftum apoftolorum Petri & Pauli Rotnae conveniant, provifuri, qualiter przdiâis inimicis refiftant, A principibus Chriftianis, hortando ipfos, ut contra rabiem Tartarorum conliliis & armis fc przmuoire deberent: affer (*at baitat Uriaxi W. bttrrx ai arcbiepefcapxm hidrqfienfem, nUta a Ramalia ai anxam MCCLXII. mtar.* 29 *& dttxeep/*) q-.t* fic qualia tubventioms auxilia particulariter ob hoc indici deberent cleris & populis Chrillianis.

Jilenm autem, alt Stero, direxit litteras regibus fit ducibus , archiepiicopis & univcrGs

Hat àùlbtraiieati >a *ttmlblt babtri pwiftx jajfrrjt, at dateur Siffriàm fre^ter, tt Mattbrtat Wettmaaajirriexfil. Atjttbxl vtria parum aliata faat al Lambttbrnft textilium, partim* n'*hwx eftrmtvr ad alia daa cmciiia Britàbaitu:* ® *Sitfridi vere tefilmemeem al Magtmtnutm firm eenai cmecibum.*

aiuvya WfV aWa >Mfc*a aM***- ηΛ utf-aMSCia.

CONCILIA DUO BRITANNICA

LONDINENSB BT BIVERLACENSE.

Adverfus Tartarorum tacurftones aon. MCCLXI.

M *Jttt>cu< tc/lmoxafftrl.-nfil,* «f *on. MCCLXI.* Mcnfe , *inqult,* Maii, iummonitis omnibus Anglir praelatis, fcilicet arehiepifeopis, rpilcopis, (i abbatibus, tam exemptis, quam non exemptis, prioribus, archidiaconis, & aliis ecclefiarum ordinariis, ut fcilicet, auditis domini pape mandatis, certis eidem latisfacerent m rciponfis: die Lunz ante felium S. Dunftani convenarum omnes auftrales Loudini coram archieuiicopo Cantuariz Bartholomro , & przdiflo fratre Guillelmo ' nuncio domini P»Γ<· Die vero Lunz îequente, aquilonares apud Beverley coram archiepifcopo Eboracenfi negotium idem exequentes. Celcbratoque hinc inde concilio fuper pnediâis articulis, ftatuta tunc quzdam nova prodiverunt hic & ibi fuper ftatum etcUfoe Anglicans: quz, una cum alus quondam apud "*-Oxoniam provihs, ftatuerunt cuftodiri

1 oij.linrme. >4. Mju • C*. G41 >j. Mjji

Super his autem & aliis, maxime ad refiftendum Tartans, communiter provifis, nuncios diicretos & generales providerunt Romam dirigete , qu: communi eoium burfa vifturi , C dominum papam portent fuper «orum refponfts in concilio Kuna celebrando certificare. Hi, ut, communiter dicitur, juraverunt coumpr·-diâis epifeopis, quod nihil contra ipfos procurabunt, aut patientur pertrailftrc : led contra rtligiofos, & maxime exemptos, ftudebunt contendere. Unde ipfi exempti, omnibus aliis certa rcfponfa donantibus, ita tunc una voce refpooderuni; Vo* pro vobis tantum ,& contra nos, legatos minitis ad curiam, & ad hoc nos tegitis vobis contribuere. Si nuueios velitis generales pro communi noftrum utilitate tranfmittcre, vobifeum libenter contribuemus; fm autem , non confentimus. Quo audito epifeopi fuam exinde fumpferunt excufationem, rckri-D bentes paper, fe propter diyifionem exemptorum certam dare non polle ivfpoaiionece. Ipf> igitur exempti timentes, nuncios poft ipfor certius deftinarunt fpeciaks , qui contra pratdi-&os procurarent, aut eorum contradicendo annulèrent impetrationes. *Halhnut tofimomil·.·*

CONCILIUM MOGUNTINUM

De resistendo Tartarorum

Incurfionibus, anno Domini MCCLXI.

C *Um celebrata fint, xti mode diximxf, xiiqxc boc anne concilia: Montenttnt mminatim ex tat mentio tn Siffirtii pretbrteri epitome.* Anno, *inqxit* , MCCLXI. celebiata funt concilia, in Mogunt a ab aidiicpifcopo Wcrnero, & alias E ab aliis archiepifcoptt, jubente papa Alexandro, contra Tartaros & alia pericula: ut per verbum crucis & orationes fideliam , inimicis ecdefiz refiftcretur. *Hoc tanhtm Siffrldm.*

VITA URBANI PAPÆ IV.

URKIANvs quartus, cui Jaccbi Pantaleoois nomen fuerat, Tretis in Gallia oriundus, patriarcha Hierofolymitanus, Viicrbii in Tuicia, ubi tunc propter tyrannidtm Manfredi regis Sicili*, & potentiam Gib:limorum ecclefiam perfequentiara Romana curia erat, diuque permanfit, abfens deftus eft pontifex anno Redemptoris tadt. regnante Richardo Cornubi* comite, & regis Anglic fratre. *Ut* fecurior - malevolorum mfidiis effet, Orvietum fe recepit: eumque nulla ratione a Manfredi potentia dc tyrannide *iefe* defendere poflet, in extrema rerum calamitate definivit, ut auxiliares copi*, qu* ut in Afism trajicerentur de- B left* erant, e Galliia advocarentur; quae, accepta a pontifice benediftionc, omnem Manfredi exercitum ex Saracenis conflatum deleverunt'. Eo tempore Romani debitam obedieotiam pontifici nullam prcftabant; verum magiftratum fuo genio & voluptati defcrvrentcm pro libiro fibi deligebant. Quem fui contemptum Urbanus ex eo procedere videns, quod omnem fuam authoritatem a Manfredi iniquitate & injuriis depreffam & obicuratam viderent: concilio Orvieti habito conclufum efi, ut Carolus Andegavi* comes, Franci* regis C frater, in Italiam cum titulo regni Neapolitani advocaretur. Et quamquam ad eam legationem perficiendam cardinalis miflus effet: r. hil tamen ejus rei, nifi fubfequentis pontificis tempore, exeeutionem fuam fortitum eft. Hoc unup poll homioutn memoriam celeberrimum ad pofteros tranfinifipfl quod luo tempore ?uguftiiTum ac fimul facratiifimi corpons Domini noftri Jefu Chrifti celebritatem inftitucrit, tdque ad herefim contrariam verbo fimul À faâo impugnandam, qux his temporibus venerabili facramcnto debitum cultum indebite adnnebat. Fueritne pontifex ad hanc feftivita- D tem inftiruendam rcligiofie cujufdam mulieris inftnsftu ac reveiariooc, ut atterit Molanus, vel portusmtraculofafanguiniseffluxione, quod feribit Tempefta, commotus, aliorum efio judicium. Porro tante celebritatis fandiffimi corporis Chrifti officium, quamquam ciifdem temporibus cura Juliana editum eflet, ac magnorum theologorum calculo approbatum, divns tamen Thomas ab Aquino ad id perfeftiusyrxftandum authoritate apoftolica deleftus fuit. In quo, ut in ceteris, fuo munere adeo affabre fuoftus eft, ut Divina Centura opus ab eo E de ea re compofitum approbari meruerit. Nam cum ante Crucifixum provolutus intentius oraret, vocem, neminecomparente, audivit.- Bone fcripfifli de me Thoma. Et in eo profefto ampliorem laudis cumulum ture fibi vindicare perflet, quam ut hic anguſte & jejune memoretur. Ut vero ad Urbanum redeamus, poftquam urbem Orvietum praeclaris «dificiis tam privatis quam publicis exornaflet, Perufii ad vit» periodum perduftus obiit, fexto nonas Oftobris, anno Domini millefimo ducenrefimo lexagefimo quarto, cum pontificatum tribus annis & triginta quatuor diebus adminiftraffet. Sedes cius morte quinque mentibus vacavit. Eodem tempore floruit Albertus, cognomento Mapnus, iufigni laude ob eximiam eruditionem mento digniflimus, quippe cujus magifto» rio divuna Thomam doftoretn angelicum ad inultorum inftruâionem accepimus.

EPISTOLA I.

URBANI PAPÆ IV.

AD EVAM RECLUSAM

S. Martini Lcodiensis.

DE FESTO CORPORIS CHRISTI.

Urbarutr cpiftopttt dilcffa m Cbrife flüe £ca» rc-c/m/m far.fli Martini Ltodti^fir faltitcM dX »y/lolicam .

SCIMus, o filia, quod magno defiderlo defideravit anima tua, ut folenne feftum facratiffuni corporis Domini noftri Jelu Chrifti infthueretur in ecclefia Dei, a Chriftifidelibus perpemis temporibus celebrandum.- & ideo tibi lignificamus ad gaudium, quod nos ad corroborationem catholics fidei digne duximus fla* tuendum, ut de tam mirabili facramcnto, prêter quotidianam commemorationem, quam de ipfe facit ecclefia, fpecialior & folennior memoria celebretur: ad hoc diem defignantescerrum, ut in eo turba: fidelium propter hoc aftcftuofe ad ecclefias concurrant, fitque dies ille univerfis Chrifticolis nova feftivitate jucundus, fic ampla jucunditate feftivus, prout in litteris apoftolicis, quas per univerfum orbem dirigimus, plenius continetur. Et fcias quod nos hujufmodi feftum cum omnibus archiepifcopis, epifeopis, ceterifque ecclefiarum prxlati* tunc apud fedem apoftolicam commorantibus, ad hoc ut videntibus & audientibus de tanti fefti celebritate falubre preberetur exemplum, duximus celebrandum. Magnificet igitur anima tua Dominum, & exultet fpiritus tuus in Deo falutari tuo. Qjiia viderunt jam oculi tui falutare tuum, quod paravimus ante faciem omnium popu'orum. Letare infuper, quia omnipotens Deus tribuit tibi defiderium cordis tui, P & voluntate labiorum tuorum non fraudavit ^te ecclefiis grati* plenitudo.

Et quia quatentum, in quo ipfius fefti habetur officium, tibi fub bulla noftra per latorem prsfentium deftinamus, volumus, ft per apoftolica firripta tibi mandamus, quatenus quaterniun ipfum cum devotione recipias, ft ejus copiam perfonis illam petentibus exhibeas liberaliter ft libenter.* ft infles devotis precibus apud illum, qui memoriale tam falutiterumdc (eipio reliquit in terris, ut nobis ex alto tribuat gratiam, committam noftro regimini ecclefiam fuam rcgtndi utiliter, ad laudem

-, .. -dem fic gloriam fui nominis & felubriter gt»-A minii principatum. Ex * miniftrb ctimn fpiri-

CHRISTI bcrnaodi.

Datum apud Urban vete[redacted] Idus Septcixbris, pontificates noftri anno quarto.

II. AD OMNE5 PR.ÆLATOS.

De eodem.

Vrbanat epifeepeu ferveu fervartav Dei warrafe-libeet fratrihu, patriarchet, arcbiepifcepir, epl-fcoptt , tf aliti ecticfiamea prolatu, falettpe & apofialicMU bentdiBiovent.

TRanfiturus de hoc mundo ad patrem falvator notter dominus Jefus Chriftus, cum B tempus fuc paflkmis, inflaret, fumptaconalit memoriam mortis fun, inftituit fummum fit magnificum tui corporis fic (anguinis fecramentum, corpus in cibum , fic feogninem in poculum tribuendo. Nam quotiens hunc panem manducamus , fle calicem bibimus, mortem Domini annunc<«mus. In mftitotkme quidem hujus facramenri dixit ipfe apoftolis.* *Hac facite n* WN4MI csMMvrewra/NMnr: ut pnecipuum fic jnfigne memoriale fui amoris eximii, quo nos dilexit, effet nobis hoc pmcelfum fic venerabile fecramentum : memoriale , inquam, mirabile ac ftupendum, deleflabile, fuave, tutiffimum, ac fuper omnia pretiofum, in quo innovata funt figna, fic mirabilia immutata; in'- Jjuo habetur omne deleftamcntum, fic omnis aporis fuavitas, ipfeque dulcedo Domini de* mittatur ; tn quo utique vite fuflragium coolequimur & (alutis. Hoc eft memoriale dulcif-funum, memoriale felvifleum , in quo gratam redemptionis noftra: recenfemus memoriam , in quo anulo retrahimur, ficin bono confortamur, & ad virtutum fic gratiarum proficimus incrementa , in quo profefto proficimus ipfius corporali prxfentia Salvatoris. Alia namque, quorum memoriam agimus , fpiritu menreque complectimur; fed non propter hoc realem eorum priaientixm obtinemus. In hac vero facramentali Chrifti commemoratione Jefus Chriftus prefens, lub alia quidem forma, in propria vero^ fubftantia eft nobifeum, Afcenfurus enim io corium dixit apoftolis dc eorum fequacibusr Ac* *ce ego vobifcnin ftem annui*t dleb*i *fj*eodctm-f*mmatioeu.tn feocnll :* benigna ipfos promillions confortans, quod remaneret fic edet cum eis etiam prxfentia corporali. O digna fit nunquam intermittenda memoria, in qua mortem noftrsm recolimus mortuam, poftrumquc interi* tiun interiiffe, ac lignum vivificum ligno crucis affixum frudum nobis attulifle felntis ! Hsec ctl commemorstio gloriofit, quse fidelium animos replet gaudio felutari, fic cum infufione lrtitix, devotionis lacrimas fubminiflrat .' exultamus nimirum , noftram memorando liberatio-P nem ; fic recolendo paffiooan Dominicam, per C îuam liberati fumus, vix lacrymas continemus, n hac itaque facratiflima commemoratione adfunt nobis fuavitatis gaudium fimtil fic lacrymx; quia fic in ea congaudemus lacrymantes, fic lacrymamur devote gaudentes, lxtas habendo lacrymas, dc lstttiam lacrymantcm, n.<m fic cor ingenti perfufum gaudio dulces per oculos (lilht guttas. O Divini amorisimmenfttas, Divina; pietatis fuperabundantia , Divinx affluentia largitatis ! Dedit enim nob:s Dominus omnia, eux fubiecit fub pedibus n?.f:r.s, & iuper nni-.trfas terrx c'ca.uras cor.tulit nubis do-

Meut. «».

minii principatum. Ex * miniftrb ctimn fpiritoum (uperionuu nobilitat dc fublimat hominis dignitatem. Adminiflratorii namque fat o®· nes io mbriflerium, propter cos qui hsredita* ran fehttfe capiunt, deftinatt. Et cum tam eo* piofe fuerit erga nos ejus munificentia, volens adhuc ipfe nobis fuara exuberantem caritatem praecipua liberalitatcmooflrare: femettpfum nobis exhibuit, fit tranfcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modum dite&ioais excedens, attribuit fe tn cibum. O fingularis flt admiranda Uberaliras? ubi donator venit m donum , & datum eft tdctn penitus cum datore l Quun larga flt prodiga largitas, cum tribuit quis fdpium. Dedit igitur nobis fe in pabulum, ut quia per * mortem homo corruerat , per cibum" ipfe relevetur ad vitam. Cecidit homo per cibum ligni mortiferum, relevatus ell homo per cibum ligni vitalis. In ilio pependit efca mortis, in ifto pependit vint alimentum· Illius efus meruit lsfioncm, iftius guttus intulit fenitatem. Guftus fauciavit, fic guttus fanant. Vide quia unde vulnus eft ortum, prodiit fle modela : fit unde mors fubiit, exinde vita evenit. De illo fiquidem guftu dicitur. PaacMMfur dir rswudrrz/, awr/r swri/r/7. De itio vero loquitur.* *Sl q*ls coteaederit ta bec paar*, orevt ia *aterwe*. Hic eft cibus qui plene reficit, vere nutrit, fummequeimpinguat, non .corpus, fed cor; non carnem, fed efcam ; non ventrem, fed mentem , Homini ergo, qui fpirituali alimonia indigebat, Salvator ipfe mifeticon, de nobiliori fit potentiori hujus mundi alimento, pro anitnsc refeftione pia difpofitionc providit, Decens quoque liberalitas extitit, fic conveniens operatio pietatis, fic * verbum Dei eternum, quod rationabilis creature cibus eft fit refeftio, faflum caro, fe rationabili creature carni fic corpori, bomo * videlicet, in edulium largiretur. Panem enim angelorum msnducavit bomo : flt ideo Salvator ait : *Car* mea vere efl cibtu.* Hic panis fumitur , fed vere'non coniumilur ; manducatur, fed nou tranfinutatur, quia in edentem minime transformatur › fed fi digne recipitur, fibi recipiens conformatur. O excellentHfimum fecramentum, 0 adorandom , venerandum , colendum, glorificandum, precipuis magnificandum laudibus, dignis praeconiis exaltandum, cunftis hoooran* dum (ludiis, devotis profequendum obfequiis, & ftnccris mentibus retinendum ! O memoriale nobiliffimuni intimis commendandum praecordiis, firmiter animo alligandum , diligenter refervendum in cordis utero dt meditatione , ac celebritate fedula recenfendum ! Hujus memorialis continuam debemus celebrare memoriam, ut illius, cujus ipium fore memoriale cognofcimus, femper memores exiftamus: quia cujus donum vel munus frequentius afpicitar, hujus memoria ftri&ius retinetur . Licet igitur hoc memoriale fecramentum in quotidianis Miffarum foienniis frequentetur, conveniens tamen arbitramur & dignum, ur de ipfo femel faltem in anno, ad confundendam (pectaliter hsreticorum perfidiam & infeniam, memoria folennior & celebrior habeatur. In dicqamque ccen* Domini, quo die ipfe Chriftus boc inftituit (aeramentum, univerlalis ecclefia pro pernitentium reconciliatione, (acri confeflione chrifmatis, adimpletione mandati circa lotionem pedum, fic aliis, quamplurimum occupata , plene vacare non poicft celebrationi hujus maximi (aeramenti. Huc enim circa fandos ,

“7^7' adbitit. «r.

hua. tl,

c*r. n

, . –i–'

Λ d.

quos

„uos per anni circulum veneramur, ipfa obfervat ecclefia, ut qiumvis io litanniis ficMiifi», ac aliis etiam, ipforum memoriam fcpius renovemus; nihilo minus tamen ipforum uatalitia certis diebus per annum foleunius recolat, fella propter hoc eifdem diebus fpccialia celebrando. Et quia in his feflis circa (blennitatis debitum, aliquid per negligentiam, aut rei familiaris occupationem, aut alias etc humana fragilitate omittitur; ftatuit ipfa mater ecclefia certum diem, in qua generaliter omnium fandorum commemoratio fieret, ut in hac ipforum celebratione communi, quidquid in propriis ipforum feftivitatibus omiffum extfteret, folveretur. Potiflime igitur exequendum eft erga hoc vivificum (aeramentum corporis fic B (anguinis Jefu Chrifti, qui eft fandorum omnium gloria dc corona, ut feftivitate ac celebritate prxfulgeat fpeciali; quatenus in eo, quod in aliis Miflarum officiis circa folennitatem eft forfitan prxtcrmiftum, devota diligentia fuppleatur; & fideles, feftivitate ipfa inflante, intra fe preterits memorantes, id quod in ipfis Miftarum folenniis, fxcularibus forfan agendis impliciti, aut alias ex negligentia vel fragilitate humana, minus plene geflerunt, tunc attente in humilitate fpiritus & animi puritate reftaurent. Intelleximus autem olim, dum in minori eflemus officio conftituti, quod fuerat quibuldam catholicis divinitus revelatum, fcnum hujufmodi generaliter in ecclefia celebran-C dum. Nos itaque ad corroborationem & exaltationem catholice fidei, digne ac rationabiliter duximus ftatuendum, uc dc tanto (aeramento, prêter quotidianam memoriam, quam de ipfo facit ecclefia, folennior fic fpecialior annuatim memoria celebretur, certum ad hoc defignantes, fic deferibentes diem, videlicet feriam quintam proximam poft oftavam Pentecoftes, ut in ipfa quinta feria devote turbx fidelium propter hoc ad ecclefias affeftuofe concurrant, fic tam clerici quam populi gaudentes in cantica laudum furgant. Tunc enim omnium corda fic vora, ora fic labia, hymnos perfolvant Ixtitix falutaris: tunc pfallat fides, fpes tripudiet, exulter caritas; devotio plaudat, D jubilet chorus, puritas jucundetur. Tunc finguli alacri animo pronaque voluntate conveniant fua ftudia laudabiliter exequendo, tanti Afefti folennilatem celebrantes. Et urinam ad Chrifti iervitiuir, fic ejus fideles ardor infijmmet, ut per hsc & alia, proficientibus ipfis tUI meritorum cumulis, apud eum qui fefe dedit pro eis in pretium, tribuitque fe ipfis in pabulum, tandem poft hujus vitx decuriim eis fe in premium largiatur. Ideoque univerfitatem veftram monemus & hortamur in Domino, & per apollolica feripta in virtute fanda: obedientix dillride praecipiendo mandamus, in remiftionem peccatoium injungentes: quatenus tam excelfum & tam gloriofum feftum, praedicta quinta feria, fingulis annis, devote & folenniter celebretis, & faciatis ftudiofe p<r univerfas ecclefias civitatum veftrarum & dioecefim celebrari, fubditos veftros in Dominica diétam quintam feriam proxime prrcedente, falutaribus monitis folicite per vos & per alios exhortantes, ut per veram & puram confeffionem, elecmofynarum largitionem, attentas & ledufas orationes, & alia devotionis & pietatis opera taliter fe iludeant prxpararc, quod hujus pretiofitlimi *facrumenti* mereantur fieri participes illa die, polfintque ipfum fufeipere reverenter, ac ejus virtute augmentum coriequi gratiarum. Nos enim Chrifti fideles ad colendum tantum feftum fic celebrandum donis volentes fpiritualibus animare, omnibus vere pcenitentikis fie confeftis, qui matutinali officio fefti ejufdem in ecclefia, in qua idem *ce*-k*brabitur, interfuerint, centum; qui vero MifTx, totidem; qui autem in primis ipfius fefti vefperis interfuerint, fimiliter centum; qui vero in fecundis, totidem; illis vero qui prime, tertix, fextx, none, ac completorii officiis interfuerint, pro qualibet horarum ipfarum, quadraginta; illis auiem qui per oftavas illius fefti matutinalibus, velpertiuis, Mif(x ac pirdidarum horarum officiis interfuerint, centum dies, fingulis odavarum fuarum diebus, in omnipotentis Dei mifcricordia, ac beatorum apoftolorum ejus Petri fic Pauli authoritate confifi, de injundis fibi poenitentiis relaxamus. Datum, éTc.

Ejufdem pontifici» ep«ftol* quadam extant tomo V- hiftor. Franc. Duchefnii pa<. ,il. & fequ. nun p» . & ieq. Mulw etiam apud annalium eccltfiafticonun icrip-

<S83$

ea· CONCILIUM PROVINCIALE moguntinum

A Wernhero, Moguntînensi Archiepiscopo Celebratum

Anno MCCLXI.

CANONES LIV.

I. *Dt Httrtlich.*

Hinheim "1 J*·»»*· "CXcommunicamus ante omnia, fit anathematizamus univerios hxreticos, quibufcunque nominibus ccnfcantur; facies quidem habentes diverfas, fed caudas ad invicem colligatas, qui de vanitate convinciunt in idipfum, damnati vero per Ecclefiam, («culari judicio relinquuntur animadvcrfionc debita puniendi· E Clericis vero a tuis ordinibus degradandis......... dc ipfis hxreticis, poftquam manifefte deprehenu fuerint, vel convidi, ad emendationem redire voluerint, ad agendam condignam poenitentiam in --- . carccrc recludentur. Clcdirores quoque ipfos, quos fimiliter ---- receptores, defenfores, fautores excommunicationi eorum decernimus fubjacere firmiter flatuentes, ut Epifcopi per Diecefes fius diligentius ....ad exterminandam hxreticam pravitatem fervatis circa ipfos hxreticos, fic bona ipforumRomanorum Pontificum, fic Impe-

perialibus conftitutionibus, dcc non & flaturis A Concilii Mogimtini noviffime celebrati-

II. *Dt vita, & bax/Utt Clmarul.*

Clcrici officia , vel commercia fxcularia non exerceant, maxime inbonefla; taberna* prorfus evitent, nifi forte caufa neceffitaiis in itinere conftituri: chorei», fic publicis fpcâaculis non interfint.* coronam, fic tonfuram habeant competentem, ad quod per prelates fuo* per fubtraâionem officii, yel beneficii compellantur , fic fi Praelati ipforum in his defides fuerint , fic remiffi, per Epifeopum fuum , vel Metropolitanum , fi Epifeopus negligent fuerit, a fui* dignitatibus futpendantur ; fic ut Clericorum mores fit a&us in melius reformentur, continenter fie cafte vivere Audeant univerfi, prsefertim iq facrù ordinibus conftituri, quatenus in confpeftu Omnipotenti* Dei puro corde, fic mundo corpore valeant minillrare: quicumque autem propter vitium incontinenti* a Prdato fuo fuipenius, praefumpferit celebrare Divina, non folum Ecckfiafticis beneficiis fpolietur, verum etiam pro duplici culpa perpetuo deponatur ; nec credat aliquis, pofte per alium cum talibus celebrantibus, nifi per Romanum Pontificem diipenfari.

III. *Ut Sacramenta reverenter mimjlrflititr.*

Et ut Sacramenta Ecclefise mundius fic reverentius miniftrentur, priori Concilio inhaerentes, ftatuimus ut Sacerdotes Baptilmum , Oleum infirmorum, feu viaticum, camifiisminiftrantes albis, vel fuperpcllicti* fint induti, quae penes altare referventur, fic ineundo, redeundo , cum infumos vifitanr, pariter fit iq Miffa eis utantur.

IV. *Dt Baptijeu.*

Baptiimus cum reverentia fumma celebretur, maxime in diftinflone fic prolatione verborum , in quibus Sacramenti virtus confiftit, iis fcilicet ; *Ego Baptizo te i» nomine Battit, Ü Filii, fy Spiritui SanEti.* Doceant Sacerdotes tam mares, quam feminas in neceftirate debere parvulos baptizare, eadem forma in fuo idiomate, fic quod patres, fic matres proprios infantes, fi fumma neceffitas exigat , poterunt baptizare, fic fi Sacerdotes fuper hoc requirentes diligentius, debitam formam in Baptifmate fervatam invenerint, quod faftum eft, approbent, fuppkntes etiam baptizatum, quoad un&ioncm olei In peflore, fit in (capulis, fi(Criimatis in vertice, quod a laicis eft obmiffum ; fi autem in Baptifmate debitam formam non invenerint obfervatam, non differant baptizare. Tres ad fufeipiendum de (aero fonte puerum, propter impedimenta Matrimonii , E admittantur. Irem ftatuimus , ut incunâisEcclefiis Baptifma, Chiilma, Oleum, fic Euchariftia fub fideli çuflodia, clavibus adhibitis, conferventur ; ne poffit ad illa temeraria manus extendi. Palla quoque Altaris, corporalia fic veftimenta mioiftrprum munda fic nitida conferventur. Nimis enim videtur abfurdum negligere in laciis, qua* deceant in prophanis.

V. *Dt lufIntitt*

Diaconi vel inferiori* ordini* Clerici, ad infirmo* Eucharifliam deferre non audeant, nifi Sacerdoti* abfentia , vel alia neceffitas boc «. pofcat f

V L

Sacerdos vero quilibet plebem fuam doceat diligenter, ut cum in celebratione tniflarum elevatur hoftia ialutarif, quilibet devote fleAat genua fua, vel faltem *fe reverenter* incliner, idem faciens cum eam portat Presbyter ad in- B firmum, quam in decenti habitu fuper polito velamine, ferat manifefte, ac honorifice ante peciu* cum omni reverentia, fit honore, atque timore: femper nota parvula, lumine, nifi locorum repugner dillantia, vel tempori» qualitas, precedente, ut ex hoc apud horni» nes fides, fic devotio augeatur,

V I I.

Et quia plerumque infirmus fua confiteri peccata propter multorum prefentiam erubefeir, id a Sacerdotibus diftrifte praecipimus obfervari, ut pnus familiariter, fic fecrete audiant confeffionem ipfius, fi morae periculum non obfiftat Cfi< poftea ad cum Euchariftiam more deferat pmaxato.

VIII. *Dt Panitenlia.*

In Confeffionibus audiendis maximam adhibeant diligentiam Sacerdotes, ita ut a peniteute ufitata peccata figillatim fic communia, inufitata vero tantum per quafdam circumflantia* cauce perquirant ; ne inexpertis detur materia, quod ante oefeierant perpetrandi. In eminentiori loco Ecclefi® fedeant, ut fufpicione carrant, dum confeffiones audiunt fic patienter in fpiritu lenitaris audiant confiftentem .

In fatisfaflionibus injungendi» majoribus ma- D jora refervent, ficut horrenda facrilegia, peccatum contra naturam, inccftu* virginum, inie&iones manuum in parentes, fic fraftiones votorum, fic hujufmodi ; caveat autem omnino facerdos ne verbo, aut figno, aut aliquo modo prodat aliquatenus peccatorem, fed 6 prudentiorum conlilio indigeret, abfque orant cxprêffione perionx caute requirat.* attoniam qui peccatum in pœnitentiali judicio nbtdeteCfum pnriumpferit revelare, non folum , a facerdotali officio deponendum decernimus; verum fic ad agendam poenitentiam in arâum Monaflerium detrudendum. Verum quia quidam Confcflbrum , etfi peccatum confitentis noa exprimant circumlocutionibus tamen confitentium , fic peccati circumflantia*, fub quaedam generalitatis vocabula indire&e publicant confitentem ; concilium proxime celebratum clarius elucidando, ftatuimus.* ut nullus Sacerdos exprefla religione, ordine, feu flatu, alicujus peccatum recitet confitentis, imo nec peccati Îļualitas, locus, feu vicinia perpetrati facinoris pccificetur ullo modo, cum ex hujufmodi circumlocutionibus , fic indiciis, auditoris induflria peccatum interdum eliciat peccatoris, fic cx fpecificacione peccati fragilitas ad perpetrandum fimilia forfitan provocetur. Sciat autem tria peccata qu® in fatisfa&ioaibus injungendis funt

Do-

cr Domino Apoflolico refervenda, fcilicet in Clericor t vd in quofcumque religiofos injeâio manuum violenta, Ecclefiarum vel religioforum fixorum incendia, dc fimonia in ordine perpetrata: in aliis vero peccatis minoribus fecundum quantitatem culpx, dc confirent» poffibilitattm, dc (atisfaâionem temperent Sacerdotes.

ANNO

In furto, ufura, rapina, dc fraude, ante omnia injungant pœnitentibus, ut fi portint, ablata rettituant; aliae nulla valebit cis fatisfaâioad falutem, cum non dimittatur peccatum, nifi reftituatur ablatum.

Prohibemus etiam ne quis Sacerdos ab uno fibi eonfitente de aliorum peccatis, nominibus expreiGs inquirat, dc ne Miflas, quas pcenitentibus procurandas injunxit, ipTemct celebrare pnefumat, dc ne pro vivis liat aliquod tricennale, vel annuale; quia reconciliationis M fterium vilipendirur a pierifque, eo quod ad reconciliationem paflim quilibet admittatur, diftri&e prxcipimus.' ne quiiquam ad reconciliationis beneficium de catero admittatur, nifi litteras Plebant' fisi, vel Sacerdotis exhibeat, continentes utrum ponitentiam fibi injunâam, vel (altem panem *ejus* peregerit, vel utrum vere poenitens videatur; nec ad reconciliationem recipiantur aliqui, nifi vellem dc toofuramhabeant folemniter pernitentis dc cx his utrum vere, vel perfefte pcentteanr cognofcantur.

IX. *De Stftdtwil,*

Sacro etiam approbante Concilio< univerfos Sacerdotes ecclefiarum Parochialium, ve) Capellarum Mtniftros excommunicationi decernimus filbjacere, quicumque alicui de plebefua, five in vita, five *la* morte, direâe, vel iodireâe perfundere prxfumpfcrit, ne m Ecclefiis Conventualibus, vel a<iis locis magis religiofis, fibi eligat fepulturam, cum talis perfuafio Sacris Canonibus contradicat, dc de avaritix radice procedat,

X. Λ *Metrilnenle.*

Matrimonium, fecundum quod Concilio nôviflime celebrato (latuimus, cum omni reverentia, dc honore in conipe&u Ecclefix celebretur; dc cum Matrimonium fuerit contrahendum, per Presbyteros in Ecclefiis tribus diebus Dominicis aut feftivis *a* fe diilantibus publice proponatur, ut fi quidem impedimeutum Matrimonii contrahendi noverint aliqui, illud infra terminum competentem ab ipfis Prxsbtteris praefigendum, in facie Ecclelix. fine difficultate revelent; excommunicationis quoque fententia in genere proferatur in omnes hujufmodi impedimentum celantes, a qua fine fatisiaâioae debita, nullatenus abfolvantur: dc fi qui tempore hujuimodi denunciationis praetentes fuerunt, dc impedimentum celaverint, pollmodum ncc ad excufaiionem, nec ad teflimonium contra ipfum Matrimonium admittantur.

XI. *Ut epifeopi Veritate Dei proponent.*

Antiquum (latutum Moguntini Concilii renovantes, prxcipimus: ut Epifeopi fumnjisFettivitatibus populo Verbum Dei proponant, vel fe prxfentibus, per alios ad hoc idoneos proponi faciant, indulgentiam populo, Mtifamque A in eifdern Feflivitatibus in Ecclefiis Cathedralibus celebrent, nrfi magna neccflitate luerint impediti.

anno citRtsii

XII. *Dt ettre altunm.*

Prohibemus mfuper, ae Epifeopi vel Arcbidiaconi cuiquam curam animarum permittant, nifi faltem quartum decimum xtatit fuas annum peregerit, dc ad hoc ipfum finedifpenfationc Epifeopi cx juila caufa, de neccflitate precedente, nullatenus admittatur, aliter invetlitura non valeat. Prohibemus infuper, ne illiseratis, dc in minoribus ordinibus conilitutis, animaram Regimen committatur: huic etiam B adjicimus (anâiooi, ne quetnquam invelliant loco........... prxfentatum. Epifcopus autem, fi contra fecerit ab ingreflu Ecclefix, Archidiacoous vero ab officio hujufmodi faâi auAoritate Concilii fit ipfo faâo fufpenlus, quxfufpenfio citra {atisfaâionem debitam minime ro laxetur.

Si quis vero Clericus Epifeopo fuo vel Archidiacono fe offerat, tanquam nomine proprio prxfenutus.................ab officio fimiliter fit ipfo jure fufpenfus, de fi conviâus fuerit, Prxlato fuo taliter illufiflê, omnibus beneficiis per Epifeopum fuum, fine rellitutionisfpe,. in perpetuum fpolictur.

C XIII, *Ne clerici vel Monechi coltyerionee facient.*

Excommunicamus prsterea Clericos, Monachos, dc Canonicos univerfos, qui colligationes five confxderationes fecerint, vel fidei, vel juramenti interpofita cautione, five in eleâionibus faciendis, five pro aliis quibufeumque negotiis, contra canonicas fanâioncs; cum ex his colligationibus fuboriantur difeordir, qux Ecckfiafticam difciplinam, bona Ecclefiarum diflipant, dc pericula procurant animarum; volentes ex fœderatione hujufmodi neminem obligari. Eadem quoque excommunicationis fententia innodamus eos, qui conjurationes five D contcederationes tales fecerint, fine difficultate dc dilatatione qualibet, quoufque invicem fe abfolvant; dc quicumque deteâi fuerjnt confoederationes huiufmodi acceptare, fi Monachi, vel Canonici fuerint, regulariter de fuis monaileriis tamquam membra putrida excludantur: Si Clerici feculares, officiis dc beneficiis in perpetuum fpolientur.

XIV. *De fendetione Eccleflarnm.*

Prohibemus etiam, ne religiofi, vel alii quilibet, Ecclefiis dc novo fundare, dC fundatas transferre fine Epifeopi dkecefani licentia, dc fine Primarii lapidis beoediâione, prarfumam.* E aliter fundata Ecclefia diruatur, dc is, qui fundavit, fi Clericus exiflat, vel Monachus ab officio fufpcndatur; alia pcena nihilominus juxta Superioris arbitrium puniendus; Si laicus fuerit, ufque ad fatisfsâionem condignam excommunicationis vinculis innodetur.

XV. *Dt ^lteriktu.*

Altaria fupcrfiua per Ecclefias Parochiales omnino tollantur, cum fingulis Ecclefiis, non Conventualibus, ad plus tria fufhciaor; nec altare aliquod de novo fiat, nifi Epifeopo per-

£5* mitterte, ac tantum eidem altari in proventi-
bus affignetur, ut faltem lumina habeat competentia.

ANNO CHRISTI

Hujus prefentis auAoritate Concilii declarantes; quod Epifeopus primarium lapidem benedicere, & in fundamento locare, in perfona piopria teneatur necbenedidionemlapidis, feu politionem ejufdem debeat alii, quam Epifeopo, demandare.

XVI. *De Jure Patrvuttus.*

Ad omnem quoque dubitationis, feu quasftionis materiam amputandam ftatuimus; ut fi quis praedium fuum, cui jus attinet patronatus, cuiquam obligaverit indiftinde, jus prxfentandi apud ipfum obligantem refideat, cum tale jus «ftimari non poflit, & quod in fortem nequeat computari, cum femper frudus rei pignoratx in fortem debeant computari juxta canonicas, & legitimas fanâiooes. Renovantes etiam Concilium quod noviffimecelebravimus, firmiter prohibemus: ne Epifcopi, vel Archidiacooi conceflionibus Ecclcfiarum, que fiunt a Templariis, vel aliis Religiofis quibuslibet, approbationis confenfum ullo modo adhibeant, nifi requifito prius, dchabito confenfucaphuli Ecclefix Cathedralis, aliter conceftiones hujufmodi, five fadas, five de extero faciendas, vires decernimus non habere.

XVII. *Dt Qunfluariii, tf Clericis* via*bundis.*

Quia per Prxdicatores quxftuarios gravia plerumque fcandala funt exorta, facra Concilii approbatione prohibemus diftride: ne in Ecclefiis admittantur; Clerici vero, qui eos admittunt, ab officio, & beneficio, donec fatisfaciant, fufpendantur; fi autem Epifcopalis provifio aliquos Prxdicatores hujufmodi, caufa neceffaria, in fua Diocefi duxerit admittendos, non permittantur aliquatenus, cum per vicos tranfennr, pullare campanas, aut pnefentare Reliquias, vel in Ecclefiis praedicare, fed Sacerdotes, pro illis loquantur caufam adventusipforum, Epif- D copi Diœcefani litteras, fine quibus admitti non debent, populo breviter exponendo.

Et quia plerique falfarii fe litteris, Apoftolicis, & aliorum Prxlatorum teftimoniis, afferunt elle munitos, hoc Sandum decrevit Concilium, ne tales, qualiacunque feripta deferant, a Clericis, vel quibuslibet aliis perfonis Ecdefiafticis recipiantur in Ecclefiis, vel in Domo, nifi prius ipforum liter* per Epifeopum Dicecefanum, fi copia poflit haberi ejus, alioquin per Capitulum Ecclefix cathedralis, examinai* fuerint diligenter, & nifi Epifcopi, vel Capituli literis teftimonialibus fint inuniti & hoc ideo, quia per Sacerdotes fimpiices non poteft dc facili literarum veritas, E vel falfitas indagari. Sane quxeumque perfona Ecdefiaftica cttra hanc formam tales receperit, ipfo jure ab officio & beneficio per triennium fit fufpenfa, alia pxna nihilominus juxta fuperioris arbitrium punienda. Illud quoque, prxfentis auâoritate Concilii, huic Capituloduximus annedendum, ut fi tales fine didis literis teftimonialibus petitiones fuas prxfumpferint promovere, Plebani civitatum, & villarum, ac alii, ad quos venerint, eos cttm rebus eorum per fxculare fudicium, fi alias detineri non poflint, non dubitent occupare,

A Diœcefauo, feu Archidiacono, prrfemaudO*.

ANNo

Clerici, dc vagabundi, nuo* vulgusEberhardino* vocat quorum vita Deo odibilis, etiam Laicos fcandalizat, priori inhaerentes Concilio, a Clericis vel perfonis Ecdefiafticis recipi prohibernus, firmiter ftatuerrtes: ne aliquid dent iifdem.- nolumus tamen, ut hujufmodi occafione flaturi Concilii, vel Scholares pauperes, quos quando jufta eos neceffitas peregrinari compellit, a caritatis operibus excludantur.- dummodo tanquam pauperes eleemofynam Ac bofpitium fibi poftulent intuitu Divinx remunerations impeqdi, cum ncccifiratis tempore, fine perfonarum deledut, omnibus fit eleemofyna im- B pendenda; adjicientes: quod *Ebtrbardini* prxiati qui vitam ducunt reprobam, & infamem, ne ad Sacros Ordines vel Ecdefiaftica Bench* cia, ut noftrum non vituperetur Minifterium, aliquatenus admittantur; nifi per longam morum emendationem ac honeftam vite converfationem, Dicecefimi judicio moderandam, temporis antea&i inventi fuerint infamiam expiaffe, & tunc difpenfative ad Sacro* ordines & Ecdefiaftica Beneficia eis additus concedatur,

XVIII. *fit Judices £ccl<fiaflici Scalaribus f> innuifetant.*

C Huic adjicimus fandioni, prioris ftatuta Concilii ledantes; ne Pnelati, vel quilibet Judices Ecdefiaftici, de caulis, quas laici habent ad invicem, fe ullatenus intromittant, nifi tales Tint caule, quas ad forum Ecclefiafticum non fit dubium pertinere: ne ex hoc fieculare, quod eft valde incongruum, enervetur.

XIX. *De bononon Eccltfiaflicorum adminifiraforibus.*

Illud etiam ftatutum Concilii Moguntini in. novamus: quo Prxpofiti, Archidiaconi, Ebdomadarii,ieuquicumque adminillrationcm fratrum extrinfecam exercentes, quantitate debit^, & ftatuto tempore, ftipendia fua fratribus adminiftrent, alioquin competenti ammonitione prsemiffa, dum majori & ianiori parti Capituli vifum fuerit, auâoritate, Concilii, omni crtfante favore, vel odio, *fratres* abftineant a Divinis, eo quod nemo cogitur fuis ftipendiismi litare, & fi Prxpofiti, vel alius adminiftratot quilibet, poft fuipenfionem hujufmodi Divinorum ufque ad XIV. dies in pertinacia fua perftiterit, ex tunc ab adminiftrationis officio fit ipfo jure fufpenfus, paliurus nihilominus correditones alias approbatas; que adminiftrario apud fratres ufque ad fatisfadiouem condignam refidebit, & fi prxpofiti vel adminiftratores alii difpenfatione hujufmodi vilipenfa, de adminiftratione fe intromiferint» per Epifeopum fuum gravius puniantur.

Prohibemus autem, ne unus Canonicus Divinum Officium valeat impedire, vices luas denegans propter prebend* fu* defe&um, ficut in quibufdam Ecclefiis fieri confuevit, cum fatis ex priori ftatuto hujufmodi cafibus lit provifum.

Interdicimus etiam prioris Concilii ftatuta ledantes, ne adminiftratoreshujuimodi, dcrebus ad eorum adminiftrationem pertinentibus, fine confenfu majoris & fanioris *partii* Capituli, quidquam penitus alienare prxfumant; Ver-

*

Veibo autem 'alienationis, donationis, venditionis› obligations, permutationis, ft Enphyteufoos, perpetuum contraâum nolamus competheodi, ft fi quid contra faâum fuerit, irritum decernimus ft inane. Forcfta quoque nemorum fecari non faciant fine fratrum confilio, ftaffenfu, quod fi fecerint, in ufum fratrum protium convertatur. Abbas vero velOfficial»cujufcumque Monafterii, fi de rebus Ecclcfiz fux quicquam citra foimam Canonicam alienare prsefumpferit, ipfum fuperior, cum id ei certis claruerit argumentis, a fuo in continenti deponat officio, nec dc ccetero ad diligentiam aliquam, vel admintftrationem EcclcGafticam, admittatur niti iecum fit per Epifcoputn loci mifericorditcr difpenfatum; audoritate praetentis Concilii decernentes; ut in mutuo contrahendo, nec non in obligatione immobilium Sacri Canones obferventur, qui eos creditores tantum approbant, qui probant mutuum in utilitatem Ecckfix cclfifle.

XX. Z>« *confit Matrimnielibiti.*

Caufas Matrimoniales nullus Sacerdos Archipresbyter vel Plebam» fine fpeciali mandato Epifeopi audire przfumat, aliter ejus fententia, vel procefTus, nullam obtineat firmitatem, ft ipfe tranfgreflor duriflime puniatur.

XXL *Pradam ut ptit tm»t.*

Nullus etiam przdam aliquam feienter emete, vel tenere przfumat, alionuin, nifi ipfam reftituat, excommunicationis fententia percellatur.

XXII. *Dt cLuffiril Mnùelitt*.*

Clauftra Monialium nullus Clericorum, «el etiam Monachorum, fine caufa honctla & bono teftimonio introeat, alioquin Przlatus fuus ipfum debita fubjicict ultioni, neque Moniales de fuis egrediantur Monafteriis, nifi Monafteriorum neceflitas id expofeat, ft velate incedant: illis autem tantum ob hanc caufam liceat egredi, quibus adminiftratio eft commiffa, vel quz a fuperiori hoc acceperunt in mandatis; hzc quidem de illis monialibus, quz claufz funt intelligi volumus, cum illis omnjbo exire non liceat: ft non de illis, quz fine claufura vitam confueverunt ducere laxiorem.

Statuimus infuper, ut in fingulis Monafteriis feneftrz parlatoriz duplicata habeant ferramenta, & ut Moniales fuis Przpofitis ft Prziatis in rebus licitis ft honeftis obediant, nee cui5|uam alii, przter earum Przpofiti licentiam, ua confiteantur peccata: ipfi autem Przpofiti nullo modo introeant, nifi magna & evidens necelfitas id expofeat.

XXIII. *Dt Montebis & MonWibit/, ttruut^it Abbttibtu, fi* A Uttiffii.*

Compatemitarem a Monachis, vel Monialibus contrahi diftriâe prohibemus, ftatuentes: ut fi aliqua clauftra Monialium ad inopiam tantam devenerint, quod ibi de proventibus Monafterii fuftentari non poflint, ft ab amicis panis, vinum, denarii, vel alia hujufmodi tranfmittantur eifdem, non hzc prius recipiant, quam Abbatiflz, vel Magiftrz fuz fignificavotrint, ut ejus arbitrio, nuid de hoc, quod miffum cft, fieri debeat, ftatuatur, ft labores eorum veniant in commune, quod ft de Monachis irrefragabiliter volumus oblervari.

Statuimus etiam, juxta concilium proxime celebratum, ut Monachi, & alii Religiofi quilibet alterius coloris vefttbtu quam eorum ordini congruat, non utantur, feu coitidia11«, feu pluviales, exifiant: Monafteria Sanâoruns Auguftini, ft Benedicti, ad obfervationem tuz regulz efficacius reformentur; prohibemus diftriâe, ne quis Abbas vel Abbatifla duas habear Abbatias, ft nulli Monacho vel Montait duo officia in Monafterio aflignentur, nifi Abbatis providentia de confenfu Capituli propter evidentem receffitatem vel utilitatem Monafterii aliter duxerit ordinandum.

Nullus Monachus in Abbatem, vel ad aliquod officium, nifi dudum profeflus fuerit, aflumatur, & fi qui jam aliter funt afliimpti a fuis removeantur officiis, ft alii fubftituantur eifdem, quod & de Monialibus decrevimus obfervandum, hoc priori Concilio in non profeftorum odium adjungentes, ut cum juxta decretum Pelagii, Abbas fit a Monachis eligendus, nullus omnino non profefli», quantacutnque temporis diuturnitate in Religione duraverit, ad eleâionetn Abbatis nullatenus admittatur, nec ei valeat fufiragari five de faâo, five dc confuetudine una cum ceteris Monachis ad alios tradams Ecclcfij; antea fit admifliis.

Novitii jam adulti, fi poft annum probatiônis, in manu Abbatis facere profeflionem reettfaverint, de Monafterio expellantur, quod ft de Monialibus obfervetur. Nullus Monachus, vel Monialis, in duobus Monafteriis locum habeat, vel przbendas; item quidquid Monachus, vel Monialis habeat, undecumque provenerit, fuis apparare ufibus non przfumat; fed totum in communes ufus Monafterii redigat. Nullus Monachus, vel Monialis proprium quid habeat, ft fi proprium habuifle, in morte fuerint deprzhenfi, Ecclefiaftica carebunt fepultura, & qui fepulü fuerint inde exhumentur. Si qui vero ipforum ad mandatum fui Przlati propriis renuntiare noluerint, de Monafterio expellantur. Ludos alearum, chorearum, fcacorum, taxillorum, annulorum, globorum, Monachis, & Monialibus prohibemus diftriâe. Itein Monachi, & Abbates, mantella, vel forcotos non portent, nec pannos de nigro bruncto, vel alios prztiofos, fed quanto poflit haberi prztii vilius, juxta quod przcipit Regula eorumdem.

Abbates, ft Abbatiflz incommuni dormiant Dormitorio cum Monachis, & Monialibus fuis, ft in refeftorio communi vefcantur cibo, nifi quando jufta neceflitss propter magnos ft honeftos Hofpites id minime obfervari compellat. Item tam Abbatibus, quam Monachis, vulpina pellicula, & de Kuniculis prohibemus, fed agninis tantummodo utantur. Item Monachi celceos, qui xftivales dicuntur, non habeant, fed alios lue regulz competentes. Item Abbates cappas rotundas ad modum Epifeoporum in ufu cottidiano non portent, fed cum manicis, ut ipforum-ordo poflulat & requirit; nec ipfi, nec Monachi qui equitant mantella deferant fuper cappas, quz claufas fore cenfemus. Hoc etiam (latutum lucidius declarantes ftatuimus: ut tam Monachi, quam Abbates, in capp» nigris equitent ft rotundis, vd in habitu ufitato.

gy Infuper prohibemus diftriâe: ne occafiooeA qualibet Saeculares perfonx domo», vel habita* cula fua faciant juxta monafteria Monachorum quia frequenter ex hoc contra Monachos finiftra fufpicio eft exorta, nifi forte aliter pro caufa omni fuipicione carente, id dc confcnfo fic audoritate Diœcefani Epifeopi permittatur. Abbas vero, qui contra haec neri confenferit, gravi fubjaceat uhioni <Item. Abbas nullum Monachum alterius Mooafterit, fine literis dimiflbriia proprit Abbatis in fuo Monafterio recipere, vel tenere prxfumat. Item, Monachi carnibus in Rcfeâorio noo vefcamur, nifi io Infirmatia, cum rgrotant. Item, qtricunque Monachus in laplu Carnis ceciderit de quo lue. *fit* mamfeftum, ad nullam dignitatem nec ad B aliquod officium Monaftcrii aftumatur, nifi per manifeftam emendationem & honeftam, ac religiofam cpnverfationem ipfius, per Dicecefanutn Epifeopum fccnm fuerit mifericorditer difpenfatutn ; eidem quoque pcenx fubjaceat fi de hoc infamatus fuerit, nec canonice potuerit fe purgare , & in pceoa fui criminis de extero ultimus ftet in Choro, in Capitulo vocem non habeat , ad aliquam Mooafterii ordinationem rraâandam, nifi propter emendationem manifis ftam, Abbatis providentia deconfenfu conventus ipfum duxerit admittendum. Si vero Abbas, vel Monachus, in officio conftitutus in fimilem laplum ceciderit, a fuo ftatim removeatnr officio, quod fit circa Prxpofitum fieri vo C lumus, li de fimili infammatus fuerit, nifidc hoc canonice fe expurget, fic nihilominus penis illis fubjaceat, qux de Cmplici Monacho fuperius funt exprefIx: idem de Abb.uiflis, fic Monialibus ftatuimus obfervandum, fit hxc omnia, qux ftatuta funt dc Monachis circa conti* nentiam, proprii abdicationemficfimilia,ad canonicos volumus Regulares extendi, licet quoad efum carnium, & quaedam alia regulx infer* viant laxiori. Item prxcipimus Abbatibus, Ab* batiffis, .nec non fit aliis omnibus Monafteriorum Rectoribus, ut fubditis fuis fecundum uoiufcujufque monaftcrii facultatem tam in viftu, quam in ~~veftitu neceffaria adminiftreot~~.

Item, juxta prioris ftatuta Concilii prohibe* D mus; ne mulierculx, aux votum continenti* eauferunt , mutantes habitum fxcularem nec tamen aliter ccrtx regulx fe adftringcntes, per vicos paffim difeurrant ; fed fi proprix eis competant facultates, continenter in fuis vivant Domibus, & honefte; G vero funt pauperes, manuum fuarum laboribus, flt hooeftis fervitiis, neceflaria fibi quxrant, plebania fuis fint iubdirx, & confilio eorundem regantur. Ad hoc; quia juvencularum Beginarum lapfus frequens , & evidens, ftatum religionis deformat, fic plurimos fcandalitat, ftatuimus, ut nulla de extero in earum numerum admittatur, nifi XL. xtatis *iux* annum exceflerit, & probat* opimonis exiftat; fexagenarium numerum, quem prxicripfit Apoftolus, talibus affumendis, propter fiagilitatem noftri temporis, ad quadragenarium rcftringentes. Sub pœna anathematis prohibemus, ne Clericus vel Reiigiofus quampiam Domum introeat earuadem ; fed fi quis ex jufta cju'i & honefta cuiquam earum loqui voluerit, hoc in Ecclefia fub bono teftimonio faciat manifefte, ne finiftra contra ipfum fufpicio oriatur.

XXIV. *Dt kneficlif Sceltfitfilclt.*

Cum Beneficia ecclefiaftica fine ditninutione conferri debeant, & quidam Ecclefiarum pXtroni, perfonis idoneis prxtermiftis , tales ad ea promoveant, qui portione quantalibet debeant ctTe contenti ; reliquum fuis ufibus totaliter applicando; verum ad hujus mali perniciem extirpandam ftatuimus, quod fi tales Clerici fe portione debita fpbliari videntes, ad Epifeopum luum qusrciam non detulerint ; Audoritate hujus Concilii fint ipfo jure fulpenfi, & nihilominus eifdem Ecclefiis {polientur per Epifeopum; Si vero ad fuperiorem fuper hoc detulerint quxrelam , ipfe per cenfuram Ecclefiafticam ab hujufmodi moleftationccompcfcat, adjicientes nihilominus, quod fi in hoc pertinax patronus extiterit , ad prxfentationem -emn proxime vacaverit, nullatenus admittatur.

Et quia Ecclefiarum Reftores vicariis inis relinquunt adeo exiguam portionem, quod ex ea nequeunt fuftentari, generali Concilio inhxrcntes ftatuimus, ut ipfis vicariis fufficiens, & honefta ponto de proventibus Ecclefix affignetur; alioquin ipfos Reâorcs fuis decernimus Ecclefiis fpoliandos.

XXV. A 17/μγ»/.

Contra ufurarios juxta ftatutum Lateranenfis Concilii procedatur, ut fi notorius fuerit *ipforum cxceflus, fine* diftinâione, Ecdefiaftica careant fepukura, nihilominus ipiorum haeredibus ad reftituendas uluras per cenfuram Ecclefiafticam compellendis. Si qui autem tales fepelire prxfumpferior, fuis beneficiis fpolientur . Excommunicationis fententia fingulis die* bus folemnibus proferatur in omnes, quicunque ufuras de extero prxfumpferint exercere ; hoc priori Concilio adjungentes : ut fi notorii ufurarii, demum in xgritudine conftituti, abfolvi defiderent, nullatenus audiantur, nifi primitus fatisfaciant, vel hxredes tales habuerint per quos pro e" poflibile fuerit, de ufuris,

XXVI. *Dt Ctnftffi™, Ü jtjwlt obftrvndtl.*

Sacerdotes frequenter moneant plebem fuam, at in initio quadragefim* ad confeffionem veniat , de fahem in Refurreâione Domini recipiat Corpus Chrifti *ñ* velit inter catholicos reputari.

Adhcc etiam prohibemus, ne quis adultus pariter & diferetus ordinaria, & ftatuta jejunia , utquadragefimalia, quatuor temporum, & vigiliarum prxfumat infringere , dc ne hujufmodi neceffaria jejunia pretextu votivi, & extraordinarii jejunii violentur, cum tale damnum tali lucro Deus nolit compenfari. Inherences etiam priori Concilio, quorundam confuetudinem reprobamus, qui fexram Feriam violant, fabbato, quarta feria, vel die alia in Ebdomade jejunantes : hoc de estero tien hujus Sacri audoritate Concilii firmiter prohibemus.

XXVII. *Nt Etcltfia in CtncMnarnm «flu cedant.*

Clericus de proventibus anni gratix, vel alias dc rebus Ecclefi* acquifitis Concubins fu*, vel

fy vel Filus ex fornicatione geniti» quicquam pc* nitus non relinquat; quod ii fecerit legatum non teneat, & quod taliter eft reliâum Ecclc-Cz applicetur.

ANNO CHRISTI

XXVIII. *A* father r<AÀ*u *Cleric» patrvelwi liteat.*

Item, cum Sacerdotis iit nulli nocere , omnibus autem velle prodefle, diftriâe przcipimus ; ne Prcsbyteri, nili pro fe ipfis, Ecclefia fua, vel fi neceftitas imminet, pro perfon<s conviâis, & mifierabiJibus, & Dominis tuis, Attune gratis & fine qucftu quolibet patiocinari prztumant: alias a patrocinio repellantur, quod multo fortius ab Ecclcliarum Przlatis volumus obfervari.

XXIX. *De Prt^u.*

Item, nullus in Canonicum eligatur, beneficio non vacante, nifi jufta necefljtas, vel utilitas Ecclefue id poftularit, & tunc unum tantum, fit non plures aftumi permittimus; At is qui taliter aftumptus luerit, ftatim, adrefidentiam compellatur. Si quis contra *hoc* ftatutwn aliquos, vel fucccftive, vel fimul elegerit, quod fidum eft, ipfo jure noq teneat, dc Epifeopus ad tot prrbeodas poteftaten) habeat eligendi, quot perfbnc fic fuerint aiTumpte ; hujus autem audoritate Concilii ftaiucntes: ut ante receptionem perfonac in Canonicum afiumcndx, perlone neceftiias dc utilitas ex receptione ejus fecutura primitus exponatur *loci* Epifcopo, neper fubreptionem aftutiz, in fraudem hujus Concilii, aliquz acceptentur.

XXX. *Dt Strhlemis.*

Excommunicamus, & Anathematizamus omnes Sortilegos, & firmiter prohibemus: ne ab alio, quam a fuo Epifcopo, nifi forfao in mortis «reiculo, abfolvantur, & hanc Excommumeationis ûutennatn fingulis diebus Dominicis & feftivis per Sacerdotes in eorum Ecclcfiis dc Capellis praecipimus publicari.

XXXI. *Ut Ftflmi Ctwtrflonit S. Pttdl farmniter celebretter.*

Ceterum quia Beatus Paulus vas Eleâ'onis & Doâor Gentium do&rina fua pre extern illuminavit Ecdefiam, dt ipfius couvcrfio no (1rs fortiffimura eft fidei argumentum ; ftatuit boc factum Concilium, ut reftum Converfionis ejufdem , quilibet Epifeopus in Diœcefi fiu folemniter faciat celebrari.

XXXII. *Dt ijlulitatr Ordinandtrlan.*

His omnibus neceflario duximus adjungendum, quod nulli illegitime nati ad Sacros Ordines, vel dignitates Ecclefiafticas, vel ad aliqua beneficia, quz curam animarum obtinent, admittantur, nifi per Dicecefanum fuum, quo ad ordines, At per,fedem Apoftolicam , quoad dignitates & beneficia, cum eis fuerit mifericorditer difpenfatum : aliter exeeutione ordinum careant, dc dignitatibus ac beneficiis, animarum curam habentibus, fpolientur. Peregrini etiam dt Clerici ignoti nullo modo recipiantur ad ordines, nifi literis Epifcoporum fuorum commendatiis, Acdimiftoriis tint muniti, velfaltem

A Teftimonium habeant Capituli Ecclcfiz Cathedralis.

anno

Nullus quoque de non petendo beneficio ab ordinatore fe dc przfentatorc ipfius cautionem vei pramifltooem aliquam interponat, quia boc fimoniacum eft, & contra Canonicas San&iones. Et quia Ecdefiarum Reconciliatio dubitaii confiievit a muhis; przfentis auâoritate Concilii declaramus, quod Ecdefia violata per alium, quam Epifcopum, reconciliari non poteft, cum ea, quz Epifcopalis ordinis funt, non nifi Epifcopo valeant demandari.

XXXIII. *Dt cq^w rtftrvnh.*

B Quia frequenter in ponitentiis injungendis quidam cafus emergunt, qui propter Sacerdotum ignorantiam expediri non poliunt, & quod etiam dilpenfationem Epiicopalcm requirant; ideo falubriter duximus ftatuendum, quod Epifeopus, eo quod propter occupationes multiplices ejus copia quandoque haberi nou poteft, unum pœnitentiarium penes fe habeat honcftum piovidum, & diferetum-- & nihilominus ahum inftiiuat in Ecclefia fua Cathcdrali ; ut faltem ad ipforum alterutrum recurfus in l.he cafibus habeatur, qui etiam in illis cafibus, in quibus Epifeopi difpenfandi obtinent facultatem, ipforum au&oritate difpenfent . Archidiaconi qroque & Archipresbytcri , & Plebani, fuis C fubditis PreAyteris in Provtocfali fodiciodiftrt-&e injungant ; ut in cafibus memoratis, five occulti, five manifefti exiftant, recurfum habeant ad poenitentia'ius fupradiâos , opportunum ab cis coofilium requirentes.

XXXIV. *Vt Eflfttpl [teas carcerer habent.*

Ad hzc ftatuimus.- ut finguli Epifcoporum fuos carceres habeant juxta Ecdefiam Catbedralera, tn quibus falfarii Clerici, vel Monachi incorrigibiles, & Apoftatz & alii, qui hoc meruerint includantur ; ad quod efficacius exequendum alix Ecckfix, fi opus fuerit, confilium conferant Ac juvamen.

D

XXXV. *Dt Citatimlbtti.*

Et quia quidam propter potentiam, quidam propter crudelitatem magnam citari non poliunt , & quidam in Caftris habitant, ita quod nulla poteft ad eos citatio pervenire ; idcirco provida dt neceftaria deliberatione ftatuimus; ut contra tales citationis edictam apud Parochialem ipforum Ecdefiarum publice dc legitime proponatur ; quod fi Parochiales Saceruotes (e citare non pofte cot am fuperiore, I non fimplici, vel proprio juramento fed juftis probaverint documentis , in Ecclefia cathedrali tribus dominicis diebus continuis publice in am-E bone citentur, dummodo citandi infra unam dictam fint a Caihedrali Ecdefia conftiiuti : alioquin ad tres quindenas folennitcr evocentur, & ex tunc contra boc, ac fi perfonaliter citati fuerint, procedatur, ne ex malitia commodum valeant receptare: ftatutum Concilii noviftime celebrati, quantum ad hunc articulum, corrigentes.

XXXVI. *Dt ApptUatloBlbm.*

Ecclefia Moguntina, ex rationabili, & antiqua confuetudioe, obtiouifte dignofeirur, quod

cau-

caufas «3 earn per appellationes delatas, fubditis fuffraganeorum inorum committere valeat dmtsrt jurifdidionem hujusmodi recipere , I(Iri detredames; que cooJuccudo ex bis caufis nofeitur introduda , ut vitetur circuitus, cum per Diocrianos ad recipiendam delegationem talem compellere podit Metropolitanus fuffraganeorum fubjedos ; prxterea ; ut propter diftantiam caveatur laboribus partium, & expenfis , cum, (i non reciperentur delegationes hujufmodi, partes apud fedem Metropolitanam cogerentur *perfonaliter litigare:* facri hujus approbatione Concilii, ftatuimus .'antiquam confuctudincm declarantes, ut fedes Moguntina caufas hujufmodi fubditis fuffraganeorum valeat delegare, & animadvertere in rebelles.

XXXVII. *Dt Excutunauctti!.*

Qpia Qcrici quidam flt Laici, vinculo excommunicationis adftr&i, fiducia finalis peraitentic, dc abfolutionis extreme claves Ecclefi® contemnunt tempore fanitatis: hujus San? di audoritate Concilij, ftatuimus: ut tales in extremis ad reconciliationis beneficium nullatenus admittantur, dumtaxat fub proprio juramento, nifi & aliam idoneam exhibeant cautionem, ut five motiantur, five convalefcant, ad mandatum Ecclefi» per fe vel per alios, in quantum pofftbilc eft , latisfaciant dc commiflis

XXXVIII. *Dt OMimi» Snpirioriins* prat/bxda.

Sacro etiam approbante Concilie ftatuimus: ut nulli Clerici nobilium Capellani, in Capellis Caftrorum Dominorum fuorum celebrare prziumant, feu alia Sacramenta Eccleftaftica, nifi ante Epifeopo, vel loci Archidiacooo obedicntiam faciant manualem, ad Synodum veniant, & capiiula cenis temporibus & ftatutis recepturi, mandata Ecclcfialbca perferant fuis Dominis & eorum caftrenlibus. fecundum quod fuerit opportunum.· cum Plcbani, in quorum terminis confiftunt, boc facere frequenter non audeant propter tyrannidem Dominorum. Qui autem, ante preftitam obedientiam, capellas tales officiate prxiumpferitu , a Prelatisfufpenli & cxcommunicati per vicinarum Ecclefiarum Plebanos tanto tempore nuntientur, quoufque fatisfaejant, & obodiant: (lamentes; &fubpœna excommunicationis jam latas, mandantes: ut fi quam praedam , vel fpolium fpiritualium perionarum , feu etiam cccleftafticam perionam captivam, ad aliquam civitatem , villam , oppidum, five caftrum adduci contigerit Sacerdotes dc Capellani, poftquam hoc (civerint, non expedato fuper hoc iuperioris mandato , abftincant a Divinis.

Pleriquc Clerici, ac etiam alii, cum *excommunicaris* publice communicaftecontra confciemiam arguuntur, eove pretextn fe malitiofe excuianr , quod excommunicatio talium non luerit eis fpecialiter nuntiata: verum neceflario iacri approbatione Concilij ftatuimus decernendo, ut poftquam excommunicationis, vel interdidi fententi» publice proferuntur, fle in Cathedrali Ecclefia, Synodo , vel Capitulo, vel alias in locis debitis folemniter promulgantur, non fit neceflartum eas fingulorum auribus inculcari, imo poftpublicationemhujufmodi finguli ad vitandum taliter cxcommunicatoa, ctiamft fpecialiter eis denuntiati non fue*rint,* dummodo qualitercumque eis cxcommwnicano innotuerit, reneamur, cum talis ignorantia crafla fit penitus, & lupina.

Qpia Clerici, & Religiofi nonnulli non at» tendentes, quantum fit obedienti® bonum quod viâimis praefertur, flt quod peccatum eft anolaodi, nolle acquiefcerc, fle lccius idolâtra:, obedite non velle, amiftionem reran fitarum, *Cn* corporis vanum metum allegant frequenter, »»c cogantur mandatum exequi Pnelatorum , qui cum profpvriiati* tempore multa bona receperint , laute vixerint de patrimonio Crucifixi, imminente Ecclefis neceflitatis articulo, pro honore illius adverfitates fuftincie dei re-
B dent ; ex quo propter contemptum clavium Ecdcfir, nervus EccleCaftic® discipline diffolvitur, flt animas miferabiliter periclitari contingit ; Sacri hujus Concilii neceffaria deliberationi ftatuimus, ut nulla rerum perditio aut metus corporis, legitime non probatus , fubditi inobedientiam , mandatum Prrlati exequi non curantis , valeat excufare : adeoque fi metus corporis non fimplici, vel proprio juramento, fed legitimis coram eo, a quo mandatum lubditus recepit, oftenfus fuerit documentis; nihilominus loco cedat, ne notam tram fgre(Bonis incurrere videatur ; in his autem , qux in non faciendo confiftunt, utpote , cuin mandatur, non communicari cum excommu-
C nicatis, non celebrari interdidit , ac aliis hujulmodi, nullus omnino nec rerum, nec corporis metus excufet, cum pro nullo metu quis debeat peccatum mortale committere , quod ex inobedientia furgere, Sanâorum auctoritatibus comprobatur.

XXXIX. ^ *Clerici, nnliterih/ & cencithi/urii.*

Contra illos autem Clericos militares, qui Clericali fchemate relido, comamnuttiunt, fle geftantes habitum laicalem coram Praelatis fuis, flt in ecclefiis, in quibus habitant, irreverenter incedunt : demum poft tyrocinia, flt adus alios militares, quos interdum exercent, habitum priftinum refumentes , ad beneficia fe priora admitti impune defiderant fic terram viis duabus ingredi non verentes; hoc facro Concilio approbante, ftatuimus : ut apoftatantes hujufmodi, li antequam » fuis Praelatis, five Capitulis evocati, fic prioribus habitis beneficiis fuerint fpoliati, ad fuas Ecclefias, feu Prehendas redire noluerint, non aliter admittantui, nifi difciplina clauftralis carcerem tanto tempore fuftinucrint, quanto a fuis Ecclefiis eos conftherit taliter aberraffc, fic minus fatisfadionis prolixitas, quam praevaricationis diuturnitas, prorogatur.

Cohabitationis vitium publice multis fuccef five laboribus extirpatum, quorundam negligentia Pr*10ornm, immo quod dcteftabiliua eft, aliquorum malitia, qui queftum aeftimant pietatem, fentitur iterum pullulare. Quapropter Praelatis univerfis , Archidiaconis videlicet, flt Decanis, ac aliis, quorum intereft hujufmodi exceffus corrigere , hujus facri au&oritatc Concilii praecipimus, ut tam pcriculofo recidivo pervigili Audio occuirere non praetermittant : ne fubditorum languis de eorum manibus requiratur, ac eorum negligentia per locorum Epifcopos eraviftime puniatur: fi qui autem (quod abiit) ob queftum turpem peccatum

& tum hujufinodi ad fe delatum in fubditis fuis A nice prxfumpfeiint in fignum fu* perditionis
fovere vel diffimulare prsiumpferlnt, iiii per <U01 PrxJjUo* cis deficiantur honoribus, quos acceptatione fonfium talium dehonorant.

Licet multa fuper continentia Clericorum, Patrum haâenus emanaverint inftiruta, quia tamen adhuc nonnulli Clerici lumbos fuos cingulo continenti*, ut accepimus, non accingunt its anime fu* grave periculum, dc fcaadalum plurimorum, -non attendentes, quod fcriptum eft: *Soniti eflate, ^mniarn Sanflut fum &c.* Nos qui falcem circa unde. num horam milii fumus, ut nociva de vinea Domini Sabaoth, ex officio nobis injunéto, quantum ipfe dedit, extirpemus, quia ce- *lrn* nar *cnnotdit Doxml Dti:* hujus igitur facri B «approbatione Concilii duximus aliquid ftatuendum. Pnecipimus igitur, ut Clerici continenter *te* cafte vivere debeant univerfim, maxime in facris ordinibus conftituti, quatenus in coofpe&u Omnipotentis Dei puro corde valeant miniftrare: Si quis autem Clericorum deinceps vifus fuerit incontinenti* vitio laborare, detinendo concubinam; nifi poft ammonitiooem Canonicam illam prorfus a fe expulerit, tunc officio, & beneficio fpolietur: fi vero nec factorem fu* libidinis curaverit evitare, quia ciefcente contumacia crefceredebet & poena, anathematis gladio feriatur. Qui vero, obfccenis voluptatibus inhiantes, concubinas ufque ad hxc tempora tenuerunt publice, ne deliâum pr*tentum tranfeat impunitum, eos fub tali poena duximus religandos, ut fi Canonici fuerint quadraginta diebus in clauftris fuis in quadragefimali cibo jejunent. Si autem hoc agere contempferint. Prcpofitis, Decanis, dc Capitulo Ecclefiarum fub anathemate prohibemus, ne prebendarum frudus eis miniftrent, vel ad eoofortium Capituli eos admittant, nifi digna, poenitentia incepta, vel pera&a, & prxftitojuramento, quod eas ulterius non refument. Qui vero fic amotas rtfumpferint, decernimus eos beneficiis efle privandos ftatuentes: ut illi, ad quorum collationem beneficia pertinent, ea perfonis idoneis alignent infra tempus in Lateranenfi Concilio comprathenfum, alioquin proximus fuperior ex tunc ea ftudeat aflignarr: fi veto Decani, vel alii eorumconfratres, cx. ceflum fcientes, diffimulare prcfumpferint, eos denuntiamus excommunicationis vinculo lubjacere.

De Clericis concubinariis rigor fuperius exprefliis fervetur, quorum Archidiaconi fi eos in fuis iniquitatibus voluerint confovere, vcl eorum diflimulare exccflits, fciant ab officio fe fufpenfos, & fi in pnefumptione permanferint eos praecipimus per Epifcopos fuos a dignitati, bus removeri, qu* dignitates per eofdem Epifcopos, vel ad quos denominatio fpe&at, perfonis idoneis affignentur.

Ad abolendam de Domo Domini confuetudinetn vel potius corruptelam, feu temeritatem, qua Clerici, qui fignum pudiciti* debent oftendere laicis, quibus pofiti funt in exemplum, in argumentum fu* finalis pernitenti*, fruâus praebendarum fuarum concubinis luis legant in ultima voluntate, rigor Ecctefiaflfius debet exerceri. Quare fub anathemalis vinculo prohibemus: ne de ccetero Clerici gratis annis abuientes, cum de rebus Ecclefiz nullum pofmt condere tcftamentum, frudus beneficiorum Ecclefiafticorum Ipuriis, vel concubinis dimittant. Qui vero contra hanc inhibitionem vc- Ecclefiaftiea fepultura carcant, fic quibus taliter fru&us legantur, eis carcant ipfojure: qui autem tcftamentum tale poft mortem dcfunâi manutenere voluerint, & per quorum manus illis fru&os prebend* fuerint mimftrati, Eccleiia ipla fuppofita fir interdido. anso CHR,S1

XL. *Dt fenteatit excontnuenicatlMH.*

Quant* prrfumptionis, fic temeritatis exiftat, quod qui iervare debent Canonicas fanâiones, in quibus aperte continetur, quod nullus aliquem fine rationabili caufa excommunicare prctumat, eas frangere non formidant, Bplcroiqoe non animo juftiti*, fed livore odii, vel favore adverlariorum excommunicatlenis vinculo innodantes nullus penitus ignorat. Quare firmiter prohibemus, ne quis excommunicationis fententiam in aliquem, nifi competenti -sadmonitione przmifla, & prrfentibus idoneis perfonis, per quas fi ncceite fuerit, poflit probari ammonitio, promulgare przfumat; fit fi pr*latus contra hoc fecerit, & admonitus errorem fuum non revocavei it, per menfem ab ingreflu Ecclefi* fit exclufus.

Cum fcriptum fit in lege Domini, quod quicumque ws *obtempertffef Sacerdotibus, aut extra Caflra pqfittu lapidabatur* a *populo*, aaf *gladio cervice fnbjeila expiabat contemptum:* In primitiva Ecclefia inobcdientes ejeûi de Ecclefia rapido ore demonum trahebantur: multi nomine Sacerdotes cenfuram Ecclefix contemnentes etcommunicationis, & fufpenfionts a ptzlatis ipforum, exigentibus culpis fuis, fic immemores, quod Epifeopis, fic Przlatis clavium iit collata poleftas, attredare fibi interdiâa minifleria non verentur, contra quoa volumus rigorem ecclefiafticum exercere.

Statuimus, igitur, ut tales fine fpe reftitutionis, ab officiis, fic beneficiis deponantur, fic infames, fie deteftabiles faût, de cztero ad beneficia Ecclefiaftiea nullatenus admittantur nifi per poenitentiam approbatam, fic converfationem laudabilem, ledis Apoftolicc gratiam meruerint obtinere. Prcterea funt nonnulli craflatn ignorantiam pretendentes, qu* non exculat a culpa, nec eos a pœna poterit cxcufare. hi divina celebrare pnefumunt iis, qui funt cxcommunicationis vinculo innodati; quapropter ftatuimus, ut poftquam cxcommunicati in locis vicinis denuntiati fuerint; Sacerdos, qui eis Divina celebrare prefumpfit, pena fimili puniatur.

Si Epifeopus aliquem excommunicat certa de caufa, dcnunciet vicinis Epiicopis per luas patentes litteras, ut excommunicatum faciant denuntiari fic vitari, fic fine difficultate aliqua vicini Epifeopi excommunicatum faciant publice nuntiari, fie in dicecefibus fuis ardius evitari. Si vero Epifeopi in hoc fuerint négligentes, vel excommunicatis communicaverint randiu Cathedrahum Ecclefiarum *Canonici fibi* non...........quandiu huic falubrt ftaatto przfumpfcrint obviare.

XLI. *De jure Patronatus.*

Quoniam in quibufdam Alemanni* locis, Fundatores Ecclefiarum vel hzndcs eorum, poteftate, in qua eos Ecclefia hucufque lubftinuit, abutuntur, panem decimarum, vel aliarum obventionum Ecck iiaflicarum, in quibus

jus

ii» obtinent Patronatus, fibi retinentes ex pa- do, cum pnrfcntant Clericos ad eifdem ; hutc 'em contentioio, fle fimoniaco modo cenfurr ferrum apponimus decernentes: ut, ex quo confinent patronum hujufinodt perpetrafic flagitium, anathemate feriatur, Atejus terra ponatur fub Ecclcfiafttco tnterdiâo, donec Ecclefiam liberam fub fuo jure dimittat, falvo jure Patronatus, quod etiam eis de jure refervamus, quin poffint pro juris ignorantia excufari. Qui vero cœca cupiditate feduâi, taliter a Patronis prrfcnratum fufeipiunt, officio, beneficioque priventur, nec ad beneficium, vel aâus Ecdetiafticos admittantur, nili per leJetn Apoll >licam fecum fuerit difpenfatum. Epifcopi velo, vel Archidiaconi, qui talibus feienter curam commilerint animarum, ab inftitutione beneficiorum & collatione perpetuo lint fufpenfi. Statuimus etiam, quod nullus *Clericus* ad curam animarum ab Epifeopo, vel Archidiacono admittatur, nifi prius juraverit, quod nullam in adeptione beneficii, ad ejus curam prrfeniatus, commiferit limoniam.

XLII. *Dr vicarils.*

Quia enormis quzdam confuetudo in quibufdam Alemannis partibus contra canonicasSanâtones invaluit ut ponantur in Ecclefiis conduit Sacerdotes, vel vicarii temporales; ncid de cœtero fiat auâoritate legationis, qua fungimur, modis omnibus inhibemus, fed cum vicanus poni debet, & poteft, perpetuus inftituatur, de aftenfu, fle auâoritate dicecefani vel Archidiaconi loci ejuldem, nec Epifcopus, vel Archidiaconus talem inftituat, nifi ei tantum dc bonis Ecclefiz coram eo fuerit affignatum, unde jura Epifcopi, fle Archidiaconi poffit perfolvere, fle congruam, atque fufficientem lubftentationem poffit habere.

KLIII. *Dt raptoribus, & Clerico t>nt captivatoribus.*

Ad manutenendam Ecclefiarum immunitatem, ad confervandum jus fic honorem Det, fle Ecclefiaftic» libertatis, contra ufurarios manifeftos, qurftuanos, maledicos, ac indulgentiarum nimietatem, a Prcdeceftcribus noftris diverfis diverfa emanarunt pro tempore ftatuta de fuorum confilio Prclatorum: fle licet plura ex illis fint de verbo ad verbum per fedem Apoftolicam confirmata, ea tamen approbatione Sacri hujus Concilii duximus innovanda, ut per hoc in notitiam folemniorem deveniant, ac eo libentius obferventur. Statuit ea primum recolende memoriz Patruus nofter, Dominus Sigriridus Archicpifcopus, que fit Dominus Innocentius IV. Papa confirmavit: cum indignum fit valde illos in fe, vel in fuis perEccicfiam promoveri, qui honoris& Ecdefiaftic» libertatis fubverfores exiftunt; Statuimus itaque ut nullus de filiis eorum, qui Clericos captivaverunt, vel ad hoc opem, vel operam impenderunt, ac in fuis domiciliis detinueiunt captivatos; ad ordines, beneficia, aut etiam Prelaturas & dignitates aliquatenus admittantur, immo ex delifto parentum iplo faâo reddantur inhabiles ad bujufinodi confequenda: fub pcena excommunicationis jam late fententi», mandantes examinatoribus Clericorum, Capitulis, Patronis., fle Archidiaconi», ut nullum ex talibus ad ordines admittant. Capitula nullum

A ex eis ad prsebessdas eligant, Patroni nullum ex ipfis pnrientem, Epifcopi flt Archidiaconi tales non tuveftiant ullo modo: alioquin capitula, fle Patroni jus fuum ipfo faâo amittant, flt ea vice ad loci Epifcopumdevolvatur. Ex*, minatores vero, fle Archidiaconi, aliquem ex talibus feienter ad ordines fit beneficia admittentes, ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrant, flt alias per Ordinarium gravius puniantur; quod Ac nos dc filiabus pratmiliorum, fub pcena fimili, duximus ftatuendum, videlicet: quod filis eorum in clauftris, flt coenobiis ordinis cujufcumque nullatenus admittantur,

B Statuit etiam alia circa hoc bone memoris Gerhardus Archicpifcopus, Przdcccftbi- nofter, quz Sanâiffimus Pater nofter Alexander IV. de verbo ad verbum nofeitur confirmai!?.

Nos igitur ftatuta ipfa non folum audoritate hujus facri Concilii approbamus ; verum etiam hoc duximus adneâendum, firmiter ftatuentes, quod fi temerarii captivatores Cleri, eorum, aliquos in familia fua habuerint Cleri, cos, utpotc Capellanos flt feriptores, iidem abftrahant fe ftatim a commun*tone* eorum non folum in Divinis, fed fle inmenfa, fic in aliis, quibus excommunicato communicatur illicite, item, nec confiliis eorum interficit, nifi forte tradatum habeant cum *os* de procuranda liberatione eorum, quam fi infra duos mentes
C procurare non potuerint; fub pcena excommunicationis jam late fententizpercipimus, quod ex tunc non folum a confilio flt feribendo lo abftineant, fed ab eis omnino recedant.

Statuimus etiam, ut nullus manufidelts amicus, vel alius habens poteftatctn rerum Clerici captivati, promittat, vel det aliquid pro liberatione ipfius, vel de dando interponat per fe vel alios aliquam cautionem, adjicientes.* quod fi detentor Clerici per unum menfem clericum detinuerit captivum, ac eo dimWo, infra annum a tempore captivitatis Clerici computandum, fatisfaâioné negleâa, non obtinue. rit fe abfolvi, ex tune ab omnibus feudis cadat ipfo jure, que a quibufeumque Ecclefiia
D nofeitur obtinere.

Hzc omnia circa captivatores Epifeoporum multo fortius volumus obfervari, eo adjeâo, quod Epifeopo captivato Clerici de familia captivatoris fiatim recedere teneantur, quodque tales captivatores ipfo fafto non folum a juro cadant perpetuo fcudorum, qu» a quibulcumque Ecclefiis obtinebant: verum etiam in ipib *jure* cum omni fua pofteritate fiant inhabiles ad feuda qtuelibet a quibuslibet Ecclefiis poifidenda, feu obtinenda; ac hi qui feuda ipfis duxerint concedenda, ipfo faâo excommunicationis fententiam incurrant ; quod fi proximi Domini fetidorum feuda ilia, a quibus in caufis Epifeoporum, vel Clericorum captivato-
E res illi ciciderint, infra unum menfem, vel concedere, vel ad fe neglexerint revocare, ex tunc fcudorum ipforum collatio ad fuperiorem proximi devolvatur, quas in occiforibusvditu. Illatoribus Clericorum, multo fortius volumus obfervari.

XLIV. *Dt *f*rorils.*

Statuit etiam hoc idem Dominus Gerhardus, in ufurarios omnes, cujufcumque ftatusfIrconditionis exiftant, eundis diebus Diminicis fle diebus feftivis per locorum Plebanos, Areorum Vire-

CT Vicarios excommunicationis fententiam publice A ne przfulferit , fuper ufuris ceffante in hoc—r——
—— ——proferri, ita, quod qui publice exercent ufiiras, aimmunitate omni, fub judicibus valeat conveni-
XWO qui coram Ecclefia deutaraconvi&i fuerint, vel confelli, & qui per juratores villarum pro ufurarus funt publice proclamati, excommunicentur tolemnitcr nominarim : qui vero de ufurz vitio fola funt fufpickme notabiles, nifi fe de hujufmodi vitio legitime coram Ecclefia expurgaverint, & debitores ufurarum, & fidejuflores fuper cis abfolvcrior fimpliciter, & publice ab ufuris, exoommuoicentur fimilitcr nwninatim-Tales autem, fi curaverint jam refipiicere a peccato, fi ad reftitutionem omnium, ipforum fuficcerint facultates, vel fi iu totum folvcndo non fuerint, prius reftituta ea, ad quam fuffecerint, portione, & de reddendo reiiduoB fortunat tempore pinguioris, eis, vel fi non exi. flant, eorum haredibus, a quibus extorferunt ufuras, fidejuflores conftituant, alioquin pauperibus, feu piis loris juxta ordinationem judicum fedis noftne ac Archidiaconorum dc fatisfarieodo Ecclefix, idonea pneftita cautione, ab eifdem judicibus abfolutionis beneficium confequannir . No- enim folis cis abfolutionem talium duximus comittendam , ne per quorundam Sacerdotum fimplicitatem , & per malitiam aliorum, qui circa reftitutionem hujufmodi proprium quzftum quzrunt non fa lutem animarum, vel commodum proximorum , quibus eft merito reftitutio facienda , circa ufurarios aliquod incongruum ftatuatur. Quod fi C ufurarii przfcripti fpe finalis potnitentiz & abfolutioois extreme, claves Ecclcfiz fani contempfcrint, & temere fubthnuerint anathema, feque in extremis abfolvi petierint, juxta provihooem Fritislarienfis Concilii , non flarim fub proprio juramento eis erit abfolutio impendenda, nifi prius eunda male extorta reftituant, dummodo tantum, in bonis mobilibus, vel immobilibus habeant ; quod rcftirucic valeant univerfa vel faltem tantum refundant, Quantum fc ipforum facultates extendunt, &. de reliquo refundendo, fatisfaciendo Ecclefix, dederint fidejuflores idoneos , confanguioeos, & affines : quod fi fidejuflores tales non extiterint, & in eia apparuerint, verr pœnitcntix D figna, fub forma przfcnpta, prop-io juramento, admittantur ad Pœnitenriz, & Euchariftiz Sacramenta: fed in pcenam tam diuturni contemptus clavium Ecclcfiz , & terrorem aliorum, negetur eis extrema Unriio, & Ecclefiaftica fepultura, nifi forte fuadente caufa legitima, hoc a nobis ex gratia contigerit indulged, ad quz etiam duo ultima confcquenda non fuffiriat proprium juramentum depenitentiz figna MZmifla, cum pater & mater male acquiuta fint parati refundere, fed forfitan filii contradicunt, vel, vd pro parentibus nolunt prauniflas exponere cautiones, vel cum uxor pro.marito, vel contra maritus pro uxore fimilia facere detreftarii ; adjicientes, quod fi ufurarti manifetti per menfem unum temere iu excommunicatione duraverint, ex tunc uxori, •c filiis, β(propriis eorum mancipiis, Divina, & Sacramenta Ecclefiaftica fubtranantur, Baptifinate parvulorum, & poenitentia monentium exceptis.* fervientibus aliis & ancillis conduftitiis, fit colonis eorum excommunicationis gladio feriendis. Prrrerea, cum deliâum privilegium immuuitatis non habear, dt delinquentem pcena merito comitetur ; ftatuimus, ut quilibet five mites , five minifterialis nofter exiftat, feu ex quocumque privilegio fori przfcriptio-ri, cum privilegium mereatur amittere, qui fui honoris dc fori tam viliter abutitur dignitate.* nihilominus circa hoc captivatores dc poUatores Clericorum & Ecclefiarum, fi Miniftcrialcs fint, vd dias gaudeant privilegio circa fidcpiftorts dato, ab uiurariis volumus obfervari, videlicet quod per noftros judices valcant dc talibus inlolentits coarftari.

XLV. Aie *Ordiucr Rtligiafi Privileglis aiuSauttrr.*

Quamvis Ecclefia doleat, quod de proprii Sacerdotis voluntate, fibuiti Plebsnorum , pro maturiori confilio capefcendo, Rcligiofis quibuidam confiteantur interdum , nolumus tamen, facri Concilii authoritate, & fub pcena excommunicationis j.-.m iatx vetamus omnibus Keligiofis, ne fubdiros Plebanorum, maxime autem Bekinas, fit Bicornos, & Molulas, ac alias perfonas hujuimodi communicent corpore Domini, sut alia porrigant Ecclefiaftica Sacramenta parvulis, vel adultis, hoc etiam fub eadem pcena Keligiofis omnibus inhibentes firmiter: ut cum procrifiones, & Stationes folemncs, quas obfervat Ecclefia generalis, in inftitutionc Ecclefix:, dc magnzauftoritatis, & multe opitulationis cxiftant , utpotc in quibus Dominus honoratur votis communibus dc pia. catur; ne populum ab eifdem, przdicationes tunc temporii inftaurando retrahant : immo in praedicationibus fuis fedulo eidem, quod tenetur talibus interefle, & quod peccat, le ab his fubtrahendo, eidem etiam populo frequenter exponant , quod etiam ad matricem Ecclefiam in prreipuis feftivitatibus teneatur accedere , ac illam fu: prrlentia honorare , a qua Sacramentorum gratia , qux in eos quafi ex fontkjj gurgite influit dcdeiccndit , ipfi tunc abftineant <b omnibus allcttivis, quibus tbftrahi poflit populus, quo minus ad folcmnitatcs veniat iuz matris.

XLVI. *Ut f>tr procer ac fapplicationct imminens ~Tartarorum evrrt.ltnr irruptio.*

In omnibus & fingulis fermonibtis, & brevibus quantumcumque, fiat mentio tartarorum, fitque talis materia proponenti verbum Dei, per quam populus animetur ad rcfiftendum tirannkli eorum, ac incitetur ad fupplicandum Domino pro averfiooe tam duri ac diri flagelli , & ut provocetur ad leconciliandumfeDeo.... fibi dignis ptrnitentis fraftibus, nee non ad reformandum in feipfis fixdus pacis mutus efficaciter inducantur, ut divin» ultionis iracundia contemptu fuccénfa, devota petentium, dc in Cœlum ad Deum clamantium humilitate placetur. Presbyteri qualefeumque Miflarumfolenwia publice celebrantes, poft Oflrrtoriwn , fle ante Canooem, dicant cum przfcntibus Clericis pfelmum : *D*u venerunt genfu Clc.* cum oratione Dominica, fle verficulo : *Flet pex m viriate tua* & Coflefta *Dtui a yw Sae&a ^fidtria* flec. flexis genibusfle proftrati. Similiter Parochisles Presbyteri dicant populo in vulgari*Pmitatux agite.* Er in terram fe profternant, dicentes orationem Dominicam fle orent Demn, ut a peftilentia Tartaromm liberet populum Cariftianum, dc duinhec fiunr. pulfetur camyana, ut audientes campatuun ad de-

C3^ devotionem, dc orationem excitentur, dc hcA
[redacted] – orantes habeant indulgentiamX. dicram. Item legulis menfibus femel fiat in Gvitaribus Qe>
>ui. * r*> dc Populi, cum reverentia dc devotione, dc abftinentia, Proceflio generalis, cui, prêter Moniales, exempti dc non exempti in civitatibus habitantes, intarfint, ordinis cujufcum?ioe, die, dc loco per Ordinarium loci cum condio Cathcdralis Ecclefi* difpooendi. In Dioeccfi vero Abbates, cetcrique Praelati, cum eorum Capitulis, dc Conventibus, necnondcfiaguli Sacerdotes per villa», in quibus habitant, cum Clero, dc Populo faciant proceflionem hujufmodi generalem, die, dc loco per ipfos, prout ipfis expedire videbitur, nifi aliud ex provifioe Ordinarii aliud difponatur. Die B vero Proccffionis hujufmodi jejunetur, nifi dies Dominica, vel feftiva fuerit, dc fi tunc expedire videbitur, fermo fiat, dc qui his interfuerint, habeant indulgentiam XL. dierum. Item, fiat fermo fingulis menfibus foli Clero dc Capitulo Ecdefic Cathedralis, dc per illum, quem Decanus Ecclefi* ejufdem dixerit eligendum.

XLVII. *Dt Mttuchtnan evtrltl* nfruannin.*

Religiofi plerique, modum avariti* non ponentes, nec contenti divitiarum flluvio, quem abforbuifle nofcuntur, accumulando fibi largiffuna prsedia, dc altos redditus copiofos, ut in os eorum totus Jordanie influat; tot (uis C Collegiis, cupiditatis Audio, obtinuerunt uniri Parrochias, dc maxime meliores, quod paucs in Alemannia inveniantur Ecclefi*, de quibus poflint Clerici commode fubftentari; unde contingit, quod Clerici («culares, quorum ordo aliis prior cft tempore, dc propter dignitatem, juxta Miche* pnuagium faâi funt quali qui colligit in autumno poft botros racemos vindemix, d(fpicas poft meflêm, feu ftipulas poft trituram; dc cum dc una Ecclefia fuftentari non valeant, plures cumulare coguntur contra ftatuta Concilii : communi neceffitare ftatuimus: ut nulle Ecclefi* quibufeumque Religiofis de cetero conferantur: quod fi a quocunque eis hujufmodi Ecclefia, vel Ecdcfix, col- D late fuerint, collator ipfo aâu jus patronatus amittat, dc ad loci Epifeopum perpetuo devolvatur; collegium vero, quod talem Ecclefiam acceptaverit, nullum jus penitus acquirat, immo fi habuerit ante Ecclefias aliquas fibi unitas in Dicecefi illa, Vacent per prcceptionem hujufmodi ipfi) faâo, fic per Dioecefanum vel locorum Archidiaconum perfonis idoneis conferantur. Ad h*c cum Religiofi quidam alicubi per fratres fui ordinis officient Ecclefias fie unitas, fic in fratribus ipfis fit diffolutioois occafio, quia iidemeofunt procliviores ad lubricum, quo Religionis titulo fculte autumant efle exemptos, ac Prxlati eorum per Archi- E diaconos tales corrigi minime patiantur; fed quia pro ordinis fcandalo evitando, ipfos ad domos revocant, vel ad alias Parrochias mittunt ; auâoritate hujus Sacri Concilii , & hoc duximus admittendum; ut Religioforum Ecciefut non per fratres coram officientur, fed per Clericos («culares, ut (altem de Reliquiis, qux de inunenfa Religioforum menfa ceciderunt , fuftentari valeant pauperes Sacerdotes, qui in vituperium noftri, publica ageftate laborant, ita ut heu jam fint veriflima illa verba Jeronymi dicentis in canone; *Mmdlcat infelix Ckricuj in pljttt.*

XLVIII. *Dt OMfatriwi txuffiv Ulltalli*

ANNO CHMTI »*«».

Contra Quxftuyioa maledicos, quibus ob monftruofum tuépisqucftiM abafum , fic incanduit orbis odium cui, ut^ote homines pcftilente», fuaque nequitie mento odiofi, it* ieredfiderunt exofos, qnod adverfum cos conftrepit omnfeliogtucconquieftioqucrulQîa, (flcquisOei & Fidei etiam modicum habens illos, quorum omnes vis perverte, & greflus infames cx parte diaboli, qui pater mendaciorum cxiftit, ad coocudcoda & concinnanda mendaciorum geneiigenitis, non odiret? Quiincunôà exef- B citati nequitiis, ut pote fabricatores mendacii, & figuli falfitatis, nihil aliud fuas linguas, quam ex propriis loqui mendacis docuerunt in tantum, ut verbo Domini ad convertendum animas fpecialiter confecrato, ob' quxftum pecuniarum ad fuum propofitum mendaciter abutantur, cum tamen Dominus non egeat eorum nec velit, ut loquantur pro eo in Ecclefiis fuis dolos. Hi profaniffimi, pro reliquiisfitpeexponunt offa profana hominum,*feubrutorum, & miracula mentiuntur, caufafaue petitionum tuarum mendofe confidas, efiuus lacrimarum profluviis, ad quas habent oculos eruditos, & extenuatis factebus cum clamoribus validis, dc geftibus miferandis fic motive proponunt, trtnque indulgentiarum numerofitatem contra naturam generalis Concilii, dc relaxationem peccaminum pollicentur', quod vix cft aliouis, etiam ipforum agnofeens nequitias, qui fe a fubventione eorum valeat continere: exquovilefcunt claves Ecclefir, dc diffolvitur nervus Ecdefiaftic* difeiplin*, cum pauci fint, quifubire velint aliquam pcenitentiam etiam impofitam a proprio Sacerdote, credentes, vel faltem afferentes *fe* à peccatis per hujufmodi indulgentias abfolutos. Ad hcc iidetn Quxfluarii male taliter aequi fits, peius Ecclefiis fubtrahunt, îuaram intuitu conferuntur *; cx* quo non tam arti, quam facrilegii crimen incurrunt, dum male acquifita, pejus fiibtraâa, peffitne diffipant4 dcconfumunc ia commeffationibus, ebrietate, ludis, dc luxuriis, pretium faoguinisexpendentes, qui quoad primum Simoni Mago, dc Jezi leprofo ; quo ad fecundum Achor furi, dc Judc perfido; quo ad tertium pro eo, quod eis neuter eft Deus, quodque poft carnis fuc immunditias jugiter ambulant, filio prodigo potuerint merito comparari. Quare Sacri auâoritate Concilii, praefatos peltiferos homines totam patriam corrumpentes, à noftra Provincia duximus perpetuo proferibendos, firmiter inhibentes i ne a quoquam de cetero admittantur, fed ubicumque vifi fuerint, vel inventi, captivi Dicecefano, vd fuo officiali, protinus prielententur : qui vero, ut Antooiarii, annuum cenfum colligere confaeverum per fratre duntaxat ordinis fui, dc uon per alios colligant : alioquin tales, ficut Qusftuarios volumus detineri, dc tunc non per fratres, fed per Sacerdotes locorum, ipforum petitio abfque prsdicatiooe, dc conquaUatione nolarum (impliciter proponatur. Quod fi aliquaEcclefiacivitatis, vel Dias cefis, de confenfu Dfeecefani, pro fui reparatione , Eleemofynas fidelium decreverit requirendas, Sacerdotibus Dicecefis illius cartul* dirigantur, neceflitatem Ecdefix dc quantitatem indulgenti* continentes, ut juxta hoc ad fubveutionis fubfidium fuos populos exhottentur :

ea vero, qux collecta fuerint fub cuftodia Sacerdotis, & duorum juratorum de villa, remaneant Ecclefix, ad cujua neccflttatem collars, fuo funt tempore reportanda; unaquaeque etiam Dicecefis fuorum populorum Eleemolynis fit con* tenta* nec fure alterius imploret auxilium; in hoc cafu Inhibemus etiam Religtofis, vel aliis quibuslibet, Ecclefias de novo fundare, vcl fundatas transferre &c.

ANNO chjustl l»fl.

XLIX. *Dt hist qui wu Epifctpi Dittctflnl*

Cum Igitur, ex boc quod aliqui in civitatibus, oppidis, villis & interdum in rure vel ne-* more fe paffim recipientes, Ecclefias, Oraroria conftruunt, At Capellas, quas ab inde poftmodum recedentes, defolatas dimittunt, loca Sacra contingat fepius profanari; auâoritate Sacri Concilii, ducimusftatuendutn: quod nullus cx ipfis, qui interdius in confecrationibus Ecdefiarum vices Drâecefaoi exercent, in locis de novo fundatis, feufundandis Ecclefiam, Oratorium, feu Capellam dedicet, Ac lapidem primarium ponat, nifi auâoritate Diceceiani, facre domui provideatur de dote, Ac lumine competenti, ne talibus recedentibus, ea facilitate, qua venerunt, loca facra dcfolari, Ac profanari contingat, Ac ob hoc etiam de novo adventantes; antequam locum adireperminantur, Diceceiani providentia praecaveat, ne parochiali Ecclefias infra cuius terminos fe redpiunt, fint fucceflu temporis nocumento. Adhec, illis Enifcopis, qui vices Draecefani in confecrationibus gerunt, prohibemus exprefle ne generalis commilitonis praetextu, aliquas Conventuales Ecclefias dedicent quoquo modo, vel in eis primarium lapidem ponant, nifi hoc eis aDitncefaoo fpecialitcr committatur; interpra»tatione congrua declarantes; quod iidem Epifeopi, ratione commilitonis hujufmodi, cum Dicecefanorum fubdius diipenfandi ac ligandi, vel folvendi eofdem in manifeftis cafibus, vel occultis, nullam obtinent facultatem, vel poteftatem, nifi Dicecclanus circa hoc eis quidquant fpecialitcr duxerit permittendumvclconcedendum. Item, inhibemus eifdem, ne cum ordines celebrant, fub fuo titulo, aliquos ordinandos inferibi faciant vd admittant, uifi examinatoris judicio fuerint approbati.

Pnttcrea; cum indulgentiarum nimietas, claves Ecclefi* contemptibiles raddat, penitentialem fatisfaâionem enervet, Ac Pontificalem auâoritatem annihilet, generali Concilio inhzrendo ftatuimus; ut nullus in dedicatione cujuslibet Bafilicx det Indulgentiam ultra annum, feu ab uno Epifcopo, feu a pluribus dedicetur,' Ac in anaiverfario XL. dies; in dedicationibus autem talibus, ac ordinum temporibus, relaxari catenas, & poenitentias introduci, omnino vetamus, fed hoc fiat tantummodo in fefto Ccenx Donaini ad hoc ordinato.

L. *Dt prtmtvndlt ad Ordiner Sacror.*

Timotheo praecipit Apoftolus; ut *ntetinleltt mmttt imponeret,* Ar Carthaginenfe Concilium ftatuit:' nullum Clericum, nifi probatum examine, adordines promoveri. Quare cum una dumtaxat, qua fe demum examinandi *prtefentant* dieSabbatho videlicet, debita examinationis difcuflio non valeat exerceri: Navarenfi Concilio inhrrendo ftatuimus.· ut examinandi quarta feria ante fabbatum Ordinarii Examinatorum confpeâui fe reprxfcntent, quatenus eo die, Ac duabusfcquentibus, examinatorumcontinuetur officium; fic, quod in Sabbato quo ordines conferuntur, orationibus, At aliis qux ad devotionem conducunt, vacare valeant ordirundi; ftatuentes: quod nullus ad examen admittatur, nifi recenter confeflus fuerit omnia fua deli&a idoneo Sacerdoti,' ut quia pauci funt qui fua deliâa, vel fequelas intelligent deliAorum, per Sacerdotem diterctum valeant ioftrui ordinandi, an fibi expediat ordinari, vel ob irregularitatis alieujus icquelam, cis fit potius abftinendutn.

anno

LI. *Dt fepultttrir.*

Moguntinnm Concilium univerfosSaeerdotes Parochialium Ecdefiarum, Ac Capellarum miniftros excommunicationi fubjacere decrevit, Jutcumque alicui de plebe fua, five in vita, ive in morte, direâe, vel iodireâe, perfuadere prcfumpfcrit,ne in Ecclefiis Conventualibus, vel in aliis locis magis religiofis, fibi eligat Sepulturam, cum talis perfuafio facris Canonibus contradicat, Ac de avaritie radice procedat; verum Sacerdotes, Ac miniftri predifti in communicando iubditos fuos integritudinecon flitutos, difficultatem, ut accepimus, ingerunt, ob hec dumtaxat, quod iidem fubditi in Ecclefiis Conventualibus, ficu locis aliis Religiofis fibi elegerint fepulturanj· Cum igitur mora in talibus periculofa fit admodum, dc damnofa, hujus Sacri approbatione Concilii adjicimus Concilio memorato, ut poftquam diât fubditi peccatorum fuorum conieflionem fecerint, ut tenentur, fi Reâores eorum, ob hoc quod elegerint fepuhuram in Ecclefiia Conventual ibus, leu aliis locis, magis religiofis, Ac DiceceUno fubjeâis, difficiles fe reddiderint in communicanda coldem, iidem ex tunc communionem Domini noftri Jcfu Chrifti recipere valeant, a quo maluerint Sacerdote. Decrevimus etiam ut parentes pro liberis infra annos discretionis. ac pro his, quos tenent in paterna poteftate, cligere valeant liberam Sepulturam,

LII. *Dt MotucUr cuNtteffotorihu tf rerum f<eculoriron fc&attrikta.*

Plerique Rcligiofi, maxime ordinisSanâi Bencdiâi, non verentor convivia frequentare, istculares perfonas ad ipfaCœnobia pro commeffationibus invitantes, ex quo fcandalizantui non folum extranei, fed etiam contra tres eorum, Religio diftblvitur, dc modeftia Monadica deformatur; aim igitur juxta Sacrorum ftatuta Cauonum, & venerabilium Conciliorum decreta, Monacho non liceat, undecumque provenerit, aliquid ufibus appropriate privaris, & convivia & commrtTationes prcdiâas non fit dubium fumptus requirere proprios, dc privatos; Sacri approbatione Concilii de caneto cx quacumque caufa fieri prohibemus: fi quis autem tranlgreftbr extiterit, carceralem ofto dierum iuftincat difciplinam.

Cxtcrum cum dicat Apoftolus: *Nento militem Det implicit ne^otlir fitenioriiur,* At juxta decretum Eugenii Papae, nullus Monachorum pro lucro terreno de Monafterioexire, nefandiflimoaufu, prefumere debeat; Sacrorum Statuta Canonum imitantes, diftriâius inhibemus; nc quis Monachus in quocumque judicio Ec-

cr anno ckfiaftico, vel civili, pnefumat aliquatenus ad-vocare, nifi forte, ut canon indulget, incaufa fui Monafterii, fic hoc Abbate nihilominus imperante: hujus autem ftatuti tranfgreflbr pro qualibet advocatione unius diei carcerem in culpa fubjaceat graviori ; Abbas vero vel Prior, fi Abbatem eo tempore deeff: contingat, qui psoas hujufmodi diffimulare przfumpferit, gravi iubjaceat ultioni, Dicecefani fui judicio puniendus .

LIII. *Vt i» fingulis Monafierlis donna btfpltales flnt.*

Cctcrum, cum in pierifque Cœno|>ii$ fit Hnfpitale ab antiquo conftruâum, & officium® Huipitalarii, Hofoitalarius vero, qui tali prczft officio, ipfius Hofpitalis redditus propriis ufibus damnabiliter applicet, quos potius deberet in ufus convertere infirmorum; hoc Sacro favente Concilio, ftatuimus.- ut in fingulis Monafteriis diferet® digantur fit mature perfonz, qui redditus przdiâi officii recolligant univerios : in ipfis vero Hofpitalibus recipiantur ammodo fit pafcantur de didis redditibus fenes infirmi , fic decrepiti Sacerdotes, qui pro debilitate corporis non valent nec debent Sacerdotale officium ultcriuf exercere, ne ipfos, quos Mmifterii r.olbi cooperatores habuimus, fame oporteat mifcrabilitcr interire, vel neccifitatc cogente, in vituperinm Minifterii noftri, fic in Opprobrium ordiris Clericalis, in plateis, quod Jeronymus detcftatur, miferos mendicare.

LIV. *De Amo gratia.*

Sunt nonnulli , qui anno grati®, qui pro relevatione debitorum in fiuifibusbeneficiorum dcfuncfisClericis eft conceflus, damnabiliter abutuntur ; fruâus ipfius anni conlanguineis fuis, vel aliis, quibus voluerint, relinquentes, ex quo provenit duplex iniuria Ecclefiz.· defraudatur enim Ecclefia per diftum anni (patium fervitote , privatur etiam perfona fuccedens in percipiendis frudibus jure fuo; quod de czterofieri prohibentes, fic Sacro approbante Concilio ftatuimus, quod nifi pro relevatione debitorum, qtue tamen aliunde iolvi non poftunt, anno gratis Clerici non utantur, vel nifi ipfius anni fruftus pro aliqua pia caufa ipfi relinquant Ecclefi®, unde beneficium habuiffe nofcuntur. Statuimus etiam, ut Dkzcefanus provideat, De in aliquo Hofpitali recipiatur aliquis, qui fuftentationem habere debeat in Hofpitali to»" dem, nifi primitus fignum aliquod ia veftis mutatione deferat, per quod ab aliis fiecularibus difccrnatur.

Ex codice M, S. Monaflerll S. Petri Erfordin deferlfflt Cl.

Ad tlucidatlaneut cap, XlyIII. fpeUnnt xrt^nll fequentes, ex perte Epifeopl Argentine^fis tberl, In eadem bae fynodo exhibiti odverfxt Quo/litarios, fex FF. Mendicantes.

I. Magifter Henricus, io publicis fuis fermonibus docuit, quod Sacerdos vinculo peccati mor* talis ligatus, alium confimili vinculo ligatum abfolvere pon poteft, declarans hoc de duobus ligatis , quorum unus alium folvere non poteft.

II. Per eundem fratrem prxfatum publice in civitate Argentina, inforoequorum, przdiftum fuit: quod Monialis profefla, fi carnis tentatione & humana fragilitate viâa, caftitatem fervare nollet, major-s venue fic minoris culpas clTer, fi cum Rcligiofo, quam cumlaico committat flantium.

III. Item per eundem, & generaliter omnes Qiizfluarios, przdicatum fuit in diverfis locis.· quod excommunicationis Sententia non ligat ~~animam~~, ~~led iulum corpus~~, fitquodadterCtoiem dumtaxat eft adinventa.

IV. Item quod au&oritas ipforum(it aitior, quam Piebanorum.

V. Item, nuod nullus tenetur diebus Dominicis fic Feftivis accedere ad propriam Parochiam.

VI. Item; Quod nullus tenetur Plcbano fuo, etiam quocumque tempore anni, confiteri.

VII. Item; quod Sacerdos bénéficiants, pro aliis, quam pro tuis Fundatoribus oraic non poflit.

VIII. Item, damnaverunt publice confuetudinem civitatis Argentins, per quam Parochianus eligens extra luam Parochiam fepeliri, dat ~~fuo Piebano ultimum~~ vale, feu aliquas pecu.Dotas loco illius.

IX. Item; generaliter plurima (candaloquia proferunt in ludibrium, fit vituperium Cleri Civitatis Argentin®, etiam nominando publice perfonas, przfertim Piebanorum, di&® civitatis, per quod populus « frequentatione Parochiarum retrsJiitur.

CONCILIUM COPRINIACENSE

ANNO CHRISTI — ANNO CHRISTI

Ex codice Santonenfium conftitutionum, dt cx MS. editum.

Conftitutiones provinciales fatflx in fy-nodo apud Cognac, prxfidente domino Petro Dei gratia Burdegalenfi «chiepilcopo, .n. Dom. MCCLXII. in primo anno promotionis fux.

TITULI CAPITULORUM.

t. Vt Ixa in quibus res vel perfona ecclefiaflicc captet detinentur , fubjaceoat interdidfo.

Ex. De illis qui impediunt jsrl/dilionem ecclefiaftscam.

3 excommunicaris compellendis.

«'

5. Q^modo impediendi, qui pnUlee Cilebrmt Divina durante interdsdio.

6. De vicariis non conflituendss.

7. Quomodo debent pronxnciari conflitntlanss provinciales in fymtdo.

CAe

CAPITULA. * IV. ""ffiS,

I.

Ut loco In quibM res vcl perfono ecclefiofllce capte detincnticr, /objectant Intcrdiflo.

STatuimus, & facri approbatione concilii definimus, quod loca, villae, caftra, civitates, five parochias, in quibus res ecclefix aut perfonarum ecdefiafticarum, vel ipfe perfonx, captx, raptx, invafe, veloccupatx detinebuntur, nifi monitione prxmifla, folvantur vel rccredantur, ipfo fado fubjaccant interdiâo ; ipfis etiam capientibus, invadentibus, occupantibus, detinentibus, & id fieri procurantibus, excommunicationis fententix fubjacentibus ipfo fado. Et fi forte alibi transferantur, ut aliquando competimus efle fadum, loco illo in quo faâa eft translatio, fubjacente desuo interdiâo, primum interdidum nihilo minus in fuo robore perfeveret. Ec fi ad plura loca trans-C lationem contingat fieri, idem duximus obfervandum.

I I.

Dc illis qui impediunt jurifdi&lonrtu ecckfioflicum.

Rurfus illos qui impediunt quoquo modo, vel procuraverint impedire, ne caufe qux ad forum ecclefiafticum de jure vel dc confuetudine pertinere nofcuntur, in foro ecdefiaftico ventilen-D tur, excommunicationis fententix decernimus lubjacerc.

I I I.

De eueamsuunicatis compellendis.

Cum quos timor Dei a malo non revocat, poena debeat cohibere temporalis.* ftatuimus, quod barones & alii jurifdiâionem temporalem habentes, ad compellendum excommunicatos per occupationem bonorum, qux fub fua ju-E rifdiâione confiftunt, vel alias, redire ad ecclefix unitatem, per cenfuramecclcfiafticam compellantur.

Uc detentores non ab/olvantur ob eueomummeatione 9 ntfi reflituont.

Prxdiâi vero delinquentes, a didx excommunicationis fententia nullatenus abfolvantur, nifi rerum & perfonarum faâa prius deliberatione & rcftitucionc plenarie, & fatisfaciant de expenfis, damnis, interefle, & deperditis, tam ipfis paflis injuriam, quam etiam ec-B clefiis & eorum adminiftratoribus, in quibus ob eorum deliâum ceflatum extiterit.

V.

Quomodo impediendi, qui publice cclubront Divina durante interdiflo.

Adjicimus: cum erit generale interdiâum loci, & denunciatum per ordinarium, videtur pofle occurri contra illos, qui celebrant publice Divina non claufis janais, durante interdiâo prxdiâo, hoc modo: ut inhibeatur in quolibet epilcopatu generaliter, & fpecialiter ubi opus erit, quod parochiani& fubditi non accedant ad ecclefias fuas infra metas parochia: loci interdidi, caufa audiendi in eis Divina, durante prxdido interdiâo. Et fi fecus egerint, excommunicentur, & excommunicati dcnuncicntur.

V I.

De vicorlis nou conflituendis.

Cum olim in concilioprovincialifuerit ordinatum, vicarios per arcbidiaconatus, decanatui, archipresbyteratus, ab archidiaconi: , decanis, vel arthipresbyteris non conftitui, nifi forte ipfis jufta caufa abfentibus, hoc fieret dc fuorum licentia prxlatorum; & nonnulli de prxdidis prxdidam conflitrtiontm haâenus, prout intelleximus, neglexerint obfervare : ipfam ex nunc, per interminationem excommunicationis, cui non parendo, tam conftituentes, quam conftitutos fupponimus, inviolabiliter prxeipimusobfervari. Adjicientes, ut & ipfi extra fines archidiaconatuum, decanatuum, & archipresbyteratuum, de caufis aliquibus cognofcere non prxfumant, contra facientibus poenam infligentes camdcm.

VII.

CHRisTf

V I Î.

Jebent froattncmri to^lituHoBtt provinciales in fyltodo ·

Statuimus, ut cqnftltutiones provinciales annis fingulis in fynodis publicentur, & maxime ills, per quas pœnt tranfgrefloribus infliguntur.

Nota Gabr. Cossartii

lio* ®poα voprtAiMom › in My oottro, facie âpuo O* ^mc. Cujim de apellir»o« kxi Tide oUerraiiooem Bertram do Mtcilio Ccfxiaiaccefi, PH· Jtt.

CONSTITUTIONES D. PETRI

BuXDCCALtNSIS AS^HIHtCOn

Anno Domini MCCLXIII.

ANNO CHRISTI

G.C Cum fint tn codice Conflitutionum Ssntonenfium : eft cur provinciales videri poflint. Verba tamen rpfa fynodum fonant diœcefanam, ut c. i. *jitcros wftrjf obfo· Interim* & c. 4- diiertiui, *diarofi' nofiro.*

Titul i Capitul oxum.

CAPITULA

1.

Ut excommunieati, fro obfolutit non bm beantur, donet litteras abfolutorias tpifeofi nctffrint.

STatuimus & prxeipimus fub pana excommunicationis, cui ipfo fa&oD non parentes fupponimus: quod illi qui authoritate noftra excommunicari fuerint, fuper quorum abfolutione litteras noftras non receperint capellani, non denuncientur abfoluti, nec pro abfolut»s habeantur, quoufque noftras litteras abfolutorias receperint corumdem.

[II.]

Quod ful per annum extommunleotionemfu. flinutritt bmetitut nuntietur.

Statuimus,quod fi aliquis, cujufcumque fexus vel conditionis exifiat, per annum excommunicationem fuftinucrit, ex tunc denuncietur hzrcticus , & ctism habeatur.

III.

Nt ftptliatur allatut perotblanut.

Statuimus, quod aliquis non recipiat alienum parochianum ad fepulturam , nifi de licentia fui capellani, vel aliorum ad quos fepultura ejus pertinet : tamen de jure fuo primitus fatisfalto. Alias prxter pœnam excommunicationis, cui contra facientes fupponimus, Ctam recipientes quam bzredes recepti; ac prxdi&is capellanis, & aliis quibus fepultura ejus pertinet, ad interefle eorum juramento declarandum noverint fe teneri.

I V.

De Confirmation.*

Conftltutioni prcdeceflbrum noftrorum, qux eft de adultis confirmandis, adduximus, ut cum jura noftrxdiœceGs nos contingit vifitare, facerdos ad quem declinabimus, noftro recepto nuncio, fubditoa fuos moneat, & inducar, quod pro Confirmationis facramento recipiendo, cum neceflitas exiftar, noftro confpe&ui fe prxfentenr.

V.

Dt clonde/finit matrimoniit.

Conftltutioni de dandeftiois matrimoniis duximus hoc addendum , quod clandeftina matrimonia contrahentes, necnon illi qui talibus matrimoniis intererunt, iplo fado fententiam excommunicationis incurrant- infuper presbyteri

ANNO CHRXSTI »*o-

teri & clerici, qui talibus matrimonii* A interent, ipso fallo, præter pœnam excommunicationi* pracdi&am, ab officio & beneficio fint fufpenfi.

Clandcftina autem matrimonia intelligimus in hoc cafu, dum aliqui matrimonium contrahunt in façie ecclefic nifi in ecclefia parochiali viri, & tunc cam licentia capellqni uxoria; vel in cedefu uxoris, cum licentiacapellani viri; vel nifi in ecclefia alia parochiali cum capellanorum licentia utriufque.

Clandeftinum matrimonium dicitur tribus modis I feilicet, cum non haben· B tur telles, ut extr. de dandeftina de*> fponf. c. *atbit.* Item cum non fit cum folemnitate: ut xxx. q. v. can. *Aliter.* Item quando fit non przmifTa denunciationsut extr. de dandeftina dcfponf. c. *Cum inbib. ton.*

V I.

Dt fcribtndli excommtinicetie.

Statuimus, quod quilibet capeilanus papirum habeat in parochiali ccclcfia,G in qua fcribantur nomina cxcommunicatorum; ita quod fi quoquo modo mutari contingeret capitulum, appareant, *Sc* amitti non poflint a dcnunciarione pro excommunicatis, prout a judice fuerit injun&um: *nlloquln adverfario* ad interdie, & ad jus judicis tenean-. tur.

chr uti ,u‹

V I I.

De obfolutiont infirmi excommunleoti.

Statuimus, immo verius in jure declaratum eft dc ftatutum, quod excommunicatus, interdidus, vei fufpenfus a quocumque judice, fi de fa&o abiolvaturab alto,quam a judice qui lententia* tulerit, vel a proprio capellano in neceftitatis articulo, pro abfoluto minime habeatur. Sed fi ligna pœnitentix praxeflerint in eodem, ejus abiolutio requiratur poft mortem a judice, a quo lata fuerat fententia dum vivebat.

mu, .mv . >»***» aMbrtr Pl/***'

CONCILIUM PARISIENSE

In quo ccntefuna bonorum ecckfiafticorum fubfidio terra: fanctz in quinquennium addiâa anno Domini MCCLXI I I.

Ediiit Cl. Menardus inter objen-ationa id Jonv;llanxm.

DBCLARATIO CENTESIMA

T TÆk eft tradatio & ordinatio Panfiis in oftava beati Martini hiemalis habita, anno Domini millefimo ducentefimo fexagefimo tertio.

Primo quod archiepiicopus Tyrenfis apoftolicz fedis legatus litteras, quas habet fit legi fecit fuper centefima reddituum ecdefiafticorum pro fubfidio terrz fanfibe, tradat domino re?,i, nec eis de cetero utatur diâus archiepicopus, per fe vel per alium, contra illos, qui ordinationi przlatorum, quz fequitur, fuerint obedientes, fic ordinationi przdiâz adhzrentes. Si vero aliqui nollent przlatis adhzrere, vel ftare ordinationi eorundem; contra illos, fi vellet, dominus archiepiicopus utetur litteris E fupradiftis. Talis eft autem, fuper fubventtone przdiftz terrz fanftz, fpontanca, noncoaâa ordinatio piziatorum-

Cooceflum eft a przlatis & fuis fubditis, εο fe dc fibi adhzrentibus, ex ipforum pratorum mera gratia, non ex vi litterz, fuper fubventione terrz fanâz a domino Papa impetrata, non aliqua coa&ione, fed fponte: quod ipfi przlati, dc eorum fubditi dc fibiadhzrcntes, ob falutem animarum tuarum, propter ncceffitatem terrz fanûz, concedant terne fandz fubfidium, de centum libris dc viginti folidis reddituum fuorum ecdefiafticorum viginti folidos, dc fecundum proportionem hu-Dius fummar, fecundum quod pius ve! minus habebunt aliqui io redditibus eçclefisfticis, foirant: & quod nullus compellatur per fzcularem poteftatem ad przftandum hujufmodi fubventionem, five portionem ipfum contingentem. fed quilibet przlatus in fua dicrcefi compellat fubditos fuos folvere per ccrturam ccclefiaflicam. Et fi aliquis rebellis effet, exemptus, vd non exemptus, qui nollet folvere ad mandatum & coadionem przlati fui. tum dominus Tyrenfis archiepiicopus, per fe, vcl per alium, pofTet uti contra eum litteris fuis. bi quis vero fuerit presbyter parochialis, capcllanus, vel alius, cujus redditus eft ita pauperfic tenuis, quod non excedit fummam duodecim librarum Parifienfium; nihil folvat, nifi voluerit; Et erit in «ftimatione dicecefani loci, qui redditus, five beneficium, fit duodecim librarum, vel minus, fic tunc ex iis non folvatur: dc fi excedat, folvatur. Ita tamen quod fi «liqua perfona habeat plura beneficia, quorum quodlibet non valeat duodecim libras, fed omnia fua beneficia infimul computata valerent duodecim libras, integre de omnibus folvere teneatur. Et debet tftafubventio durare per quinquennium; & quolibet anno folvi medietas in fefto nativitatis beati Joannis Baptiftc, fic alia mediefas infra nativitatem Domini, proxime fubfequentem. Nomine autem reddituum intclliguntur valorei terrarum, pratorum, vinea-

" CHRISTI ·>*,.

nearum , Rudorum: fecundum quod valores eo-A run' f*r innum rftimantur in loco ubi lunt fitat. De diil»ibutionibus autem quotidianis, qux in cccletiis heri conlueverunt, canonici nihil folvant dum tamen de communi burfa capitulorum, unde diftnbutiones Heri confite- verunt › fubventio prrdi&a fuerit exfoluta.

,^KΩTI 1Uj.

SYNODdS MASSILIENSIS

[redacted]n qua Excommunicantur

In fokendo decimas.contumaces.

Em M>i>II. Mux. t. t- F JU·

QUoniam in fignum univerfalis dominii u B niverioium dominus Deus, de univcrfis quæ dedit ufui hominutn, decimas fibi retinuit, caique diilnbuii clericis & Ecclefiis, per quos & in quinus ejus cultus heret, & fibi ut dominatori omrtiuin , ferviretur ; ideo decimx per redires Ecclefiarum ex debito requiruntur, m tantum quod qui eas folverc integre noluerit, debet ut invalor & detentor juris divini & ecclcfiaftici excommunicari tanquam pro peccato mortali, ficut docent jura canonica & divina. Cum igitur nos B. Dei gratia Maflilienfis Epifeopus inteJJexiilemus per plurimos. & etiam nos noftraconfcientia remorderet,quod de negligentia eramus plurimum arguendi tanquam immemores lalutis noftix noftrorumque iubditorum, quia decimas in civitate Malliltcnfi non faciebamus lolvere ut canonica docent jura. Et licet huc ufque polTemus aliquatenus excufari, quia quondam etroics hxreticorum invalueiant in civitate, qui contemptibiliter irridebant eos qui decimas vel piimitus vel oblationes clericis vel Ecclefiis materialibus perfolvebant, & impunitatem non przftantibus ptxdicabant, nunc non haberet locum illa excuiatio, quia per Dei gratiam illi hxretici eorum errores per falubre prxdicationis & inquifitionis officium a civitate Maftjlienfi extirpait iunt & quotidie extirpantur ; & ideo error de non lolvendis decimis eft merito in civitate MatTilienfi extirpandus. Hinc eft, quod nos B. Dei gratia Maftilienfis Epifeopus de taciturnitate & negligentia pernitentes, & honorem Dei & Ecclefix, ac falutcm fubditorum promovere volentes, fecundum dodrinam Domini noftri Jefu Chrifti pluries moneri fecimus cives Maflilienfes per capellanos parochialesfolemniter in Ecclefiis ad Miflas, & nos perfonalitcr viva voce pluries monuimus illos, qui propier hoc ad nos veniebant dc mandato & vice conlilii generalis MaflTilix , ut omnes integre folverent decimas fecundum ftatuta canonica & divina, & poft plures monitionesfententiam excommunicationis ferri fecimusfic publicari per didas Ecclefias contra illos qui decimas integre lolvere denegarent. Et quia intelleximus quod quidam funt in tantum in fua malitia obftinati, quod impudenter, dicunt non efle folvcndas decimas ex debito clericis vel Ecclefus, nec ad hoc debet per excommunicationis fententiam quis compelli , & quod illi qui volent lolvere, poliunt eas dare pro eleemolyna quibus voluerint, Epilcopi licentia non ob^tenta, nos attendentes quod fecundum jura canonica hxc omnia funt......... fecimus fieri folemniter iterum monitiones per Ecclefias, quod nullus verbo vel facto fe cxcufaret vel defenderet , quin quilibet teneretur reddere decimas Ecclcfns & clericis integre fecundum quod in facris canonibus fic ftatutis apoftolicis conttinetur. Et quia per plures dies folcmnes auctoritate noftra fadx fuerunt hujufmodi monitiones, cum intelligamus quod non cedant ifti detractores Ecclefix, defenfores errorum, fic impugnatores juftittx, nos eorum malitix obviantes, cum dicant jura quod fi quis peccantem defenderit, maledidus erit apud Deum & homines, & acrius quam ille qui peccavit debet coerceri, & qui alterius errori confentit , fimili modo eft culpabilis judicandus, (urXI. q. III. *co*jentit.*) & qui aliorum errorem defendit, multo eft damnabilior illis qui enant, quia non foluin ille errat, fed etiam aliis offendicula erroris prxparat & confirmat , unde quia magifter erroris eft, non tantum hxrcticus, fedhxrefiarcha eft dicendus . (XXIV. q. I I I. *aliorum.*) Nos B. Dei gratia Maflilienfrs Epifeopus in plena fynodo relidentes, pontis coram nobis evmgeliis, & janitorum reliquiis, audoritate Dei omnipotentis patris & filii & fpiritus fandi, inferiptis excommunicamus omnes illos qui in civitate Maffilienfi contumaces fuerint in non folvendo decimas integre, & qui talibus in hoc verbo vel opere dederint confilium, auxilium, vel favorem, fententias etiam latas audoritate noftra fuper hoc per officialem noftrum nihilominus confirmantes , & mandantes Notariis noftris prxfentibus, ut fuper iis faciant publica inftrumenta. Lata fuit hxc fententia anno Do* mini MCCLXIII. IX. Kal. Novembris in majori Ecclefia beate Maris fedis Maflilix.

CON.

CONCILIUM BONARCADENSE IN SARDINIA

A Prospero Archiepiscopo Turritano

Pro Ecclefix fur regimine anno 1'63. celebratum

GOncilii hujus afta nulla prodierunt; ted ejus meminit Vicus in annalibus Sardinae apud cl. Matthaei in tua *Sard.ma Sa.ra.* p. 156. qui tamen de illo num habitum unquam fuerit dubitat, ex rationibus quas mlr.-. ipfis ejus verbis referam. Hxc igitur ejus veiba dc eodem Concilio:

Francteus Vicus Stephanum in Archie?i-
„ (copis Turritanis non agnoteit; fed poll Optzonem refert Ptoiperum, quem elcùlum alterit anno 1252. quod falium effe cx a me paulo ante narratis aperte conflat. Plura de eo tradit ac inter cetera declaratum R. P. legatum totius Sardinix anno circiter 1263. Concilium celebraffc cui ille prttfuit dc (uiguli alii Regni Archiepifcopi, Epifeopi, & Abbates interfuerunt Hoc ordine recenlentur ab eodem Vico Torn. 2. par. 4. cap. 31. fol. 72. ex ejus *rfkis* qux MSS. in tabui, Eccl. Turritanx, Arborcnfls, & Uicllenlis affervantur

„ **Profper** *.Arcbiepifcoput* ***Turritanxs*** *metropoli* ***ta·***
„ *nui , Lcgatut Sardina- Pt C orjica .*
„ *jlrchiepifcopus Calaritanui.*
„ *Epifeopus Terr.ilbtnfii.*
„ *Epifcop. Dolienfis.*
„ *Epifcop. Sntllenfif.*
„ *Epifcop. Civitate^fii*
„ *Epifcop.* **Sorrenfli** .
„ *Arcbiepifcoput Arborenfi l.*
„ *Epifcop.* ***SanEhtJufla.***
„ *Epifcop. UfellcUcnfis.*
„ ***Epifcop. Suicitancnfli.***
„ *Epifcop. Otbancpfir.*
„ *Abbat de Saccargia*

„ In hoc autem Concilio habito, ut ille ait, in oppido Bonarcadx, quod ad Dιœcefltn Arbonenfem fpeâat, uti liquet ex numero pagorum illi iubje&orum apud Vitalem ή» *^ippar.e.* ⊲d y/v. *Sardinia coi. 35.* ed.tx funt communi (uftragio (Ttewr *loco at.*) 31. Conftitutiones valde fruclugx ad bonum Ecclefiarum regimen. Ex his una eft (Vicus Par. 6- c. 5.) ώ *SanElii non canonizatit* , èT *tollendis Reli^uiii inconfulto Pontifice expofitis* , èX *demolitione Ecclefiarum eifdem errElarum.* Singulas execution· mandarunt in Concilio Provinciali Saffari pofteahabito, & in altero item Provinciali celebrato Arborex ab Oddone illius Urbis Antil'i.te an. 1309. , & a In s ***f'fr.lganelt*** Joanne l piUopo Sandx Ju'iix, ic .Roberto F.ritcopo TcrialbvnG. in quo inluper undecim abas Confltiut. euiderunt Vicus Par. 4. c. 31. Cum nemo cx tot, qui Collectioni Conciliorum locupletandx operam navarunt, Synodorum , de qu.bus hactenus verba feci, Acta ediderit , Ii qu;s eadem publica donaret luce, tam gratum taceret, quam quod _ty.lt tbrr.um. Ego, quod ad primum Concrl. attinet, per litteras Iapplicare nmi omilt virum Saffaritanum doflum imliiquc fodalitate conjundum, ut i/nus afla ttafmntcre ve'let, lcd nondum, neteio quo cafu, dedit refpoiiium, quo laltcm in magnam fpem animum meum ciigeret, fc aliquando miliorum. Si voti compos faâus ero, ea ad calcem hujulce operis in lucem emittam. Interca animadverto, non dccflc, qui Concilium Bonarcadcnle dubium ccnfcnt , imo vero etiam qui libere apocryphum pronunciant Ambrogius Macliinus l b. 2. *Defentionti Primatui Arcb. Calaritam cap.* 3Û. *pag.* 170. afferit ipurium, & a Turritams confâum , qui, ait ille, foliti lunt ftmilia facere uti conflat ex Catalogo Archiep. Turritanorum *Clodiui accufat Machos, Catilina Cethegum,* Dubium **vero** cenfet cl.Cantclms /li/h *Metropol. Urbium Par.* 3. *Differta. 6. cap.* 4. *num. 6.* Huic ego quoque adflipulor ob tequentes conjeûuras; in primis enim Tutritani variant de anno, quo fui: celebratum, quorum aliqui hoc faftum aderunt anno 1263. , alii (apud Machinum ibidem) anno **1172.,** deinde incertum **eft,** utrum Profper unquam hanc adminiftrarit Ecclefiam; etenim Vicus, qui iflius meminit, ait etedum effe anno 1252. quo erat Archiepifc. Stephanus; tandem cflo Profper Turritanam per ea tempora .occupaverit fedem, tamen Antilles Saffar. , (eu Tutr. anno 1263. Legatus erat Pontii. non in Sard & Corfica, ut legitur in prxfatx Synodi A<fl:s, led ad Genuenfes, uti Juftinianus *I0.0 md,-* tradit, & ante illum litteris eonfignarat Bartholomxus Scala *M. 6. Annui. Genumf.* apud Murat. T. VI. *Script. Rer. ftal. coi.* 3. 530.; *dc menfc Junii (an.* **1263.)** *circa exitum difli menfii, venerunt .... Ambafiadorn Januam, dj adduxerunt fecum letatum unum Dom. Papa fcilicet arcbirp. dc Saffari: qui Janua fi»tit per multoi diei, Ù expofuit in confine dmbafeiariam fuam ex parte Domini Papa .*

Æ ╗8HK«· 4>488h«e9> 4881· 438KI· <*· <«· <κ§· Æ

PRÆCEPTUM HeVir ICI III.

Ancl or um Regis,

Contra non refidentiam prxlatorum.

Ex bibliothecas Cotton, edidit col'eflor xlnglicanus»

Rex epifeopo Herefordia falutem.

PAftores gregibus prxponuntur, ut diet no· Aifque vigilias exercendo fuper cos qui pecoris vultum agnofeunt, oves famelicas infer tilitatispafcua introducant: errantes vero, per verbum falutis, & virgam corregionis, in unius ovilis confervare Audeant indfflolubilem unitatem. Sed funt nonnulli, qui fandam doftrinam damnabiliter contemnentes, ac fua ab aliis pecora diftingui nefeientes, lac & lanam tollunt; qualiter Dominicus grex alatur, non curantes, temporalia rapiunt, & quis in parochia fame pereat, aut perclitetur in moribus, non attendunt: qui non pallores fed mercenarii dici promerentur. Hoc liquidera dum his B diebus ad difpqnendum de regni noftri przfidiis, in partes March's nos transferemus, in ecclefia vcftra Herefordienfi dolenter referimus nos invenifte.· quam adeo nos invenimus palloris folatio deftitutam, ut ne dum epifcopum, fed nec officialem habeat, vicarium aut decanum, qui quicquam fpirirualiter exercere poffit in eadem. Sed ecclefia ipfa, qua: olim deheiis affluere confuevit, & canonicis, qui ibidem nodurnis & diurnis officiis vacare, & opera caritatis exercere deberent, eam deferentibus & longe degentibus in remotis, ftola jucunditatis exuta, recidit in terram, viduitatis fux detrimenta deplorans: nec eft, qui confoletur eam A ex omnibus icaris ejus. Sane dum hxc, vidimus dc confideramus diligenter, pietatis aculeus vifcera noftra commovit, dc compaflionis gladius intima cordis noftri acrius vulneravit: & tantam ecclefiz matris noflrz injuriam ulterius diffimtffare non polfumus, nec pertranfire incorre&am. Quapropter vobis mandamus firmiter injungentes, quatenus ad ecclefiam veftram praediflam, occafionibus quibulcunque poftpofitis, cum ea qua poteritis celeritate, vos transferre curetis: commilTum vobis in eadem cura paftprali officium perfonaliter executonun, &c. Alioquin fclre vos volumus pro conflanti, quod fi iftud facere non curaveritis, bona temporalia, & omnia quz ad baroniam ipfius ecclefiz pertinent, quz pro fpiritualibus in eadem exercendis, pia progenitorum noftrorum devotidne, conflat eidem fuifle collata, & quz hactenus colligi dc falva cuflodire przcepimus in commodum dc utilitatem iplius ecclefiz committenda, ceflante jam caufa,. in manu noftra totaliter capiemus: nec ulterius fuftineJimus, quod temporalia met st, qui ipiritualia, ad quz ex officii fui debito tenetur, irreverenter fubtrahere non formidat; aut quod emomulenta percipiat qui incumbentia ejufdem onera fubire recufat. Tefte rege apud Herefordiam primo die Junii, anno regni fui XLVII.

CONCILIUM NANNETENSE

Anno Domini MCCLXIV. die Martis poft feftum apoftolorum Petri f: Pauli concilium provinciale faâum Nannetis a reverendo Patre Vincentio tunc archicpifcopo Turonenfi.

TITULI CAPITULORUM.

D

CAPITULA.

j.

Pr"". wl patroni fe obligent ad beneficium non vacant·

"'XRdinamuS in primi», quod nullus V-7 przlatua ecclefiafticus, vel patronus, fe per littera» obliget adcollationcm prefentattonem beneficii non vacantia: & fi contra fecerit, decernimus ipfum ex obligatione hujufmodi non teneri: & promittens, perfuperiorem pcena canonica puniatur.

anno OfKrsTi

I I.

Nf tutoMTiu monocborum Imminuatnr.

Item, cum cultus Divinus minui non debeat, fed augeri : ftatuimus ut in prioratibus non minüatur antiquus numerus monachorum, & fi alicubi diminutus fuerit, reftauretur: niCprius coram epifeopo loci caufa fufficiensdiminutiouis hujufmodi propofira, ab iplo epifcopo fuerit approbata.

Nt clerlcl flnt vcnttorcs.

Item, quia nullum venatorem invenimus fan&um- prxeipimus ut pietati folic 'i fint & intenti in puniendo clericos venatores, & prxeipue presbyteros & religiofos, de quibus majus fcandalutn generatur.

I V.

Nt vicnrin confiitnojunr

Item ordinamus infuper, quod nulle de cetero vicariae conftituantur, nifi in cafibus a jure permiflis. Etfi contra fa* ftum fuerit , id decernimus non tenere.

V.

Dt pfocnnttlonlbtts.

Przterea ne longi temporis vicium brevis hora confumat: ftatuimus ut prxlatis, cum ipfos ad fuos fubditos caufa vifitationis declinare contigerit, duo tantum fercula przparcntur, niti fiat de licentia przlatorum. Alioquin quod ultra przparatum fuerit, pauperibus erogetur: & fubditus, qui bocfecerit, vel etiam in duobus ferculis fraudem adhibuerit , ad faperioris arbitrium puniatur .

V I.

Dc refidentUs fecundis, & beneficiorum pluralitate.

Item volamus & ordinamus, quod habente· beneficia curam animarum habentia, in ipfis beneficiis refideant, ficut jura przcipiunt, & ipforum beneficiorum curx requirunt.- talva tamen in omnibus diœcefani epifeopi poteftatc. Si vero quiiquamcapellaniamadcp- A tus fuerit, quz reAdcntiam debeat perfonalem, aur aliud beneficium curam chr I/II animarum habens annexam.- ipfo jure vacet primum, quod fimiliter perfonalem refidentiam exigebat.

V I 1.

JDr *pedons e (Ieritis non exigendis.*

Przterea cum juris fit provienne ftatutum, ne pro rebus ecclefiafticarum pertonatum, pedagia exigantur, prohi- B bemus ne pro rebus clericorum, aut quarumcunque ecclefiafticarum perfonarum, quas non mercimonii cauia duci faciunt per terram, aut per aquam, quifquam pedagia exigat, vel couftumas, aut exadiones aliqwas, quocunque nomine cenfeantur. Si vero aliquis a locorum (urinariis, in generali, canonica mom\innc fa&a, ut apçzdi&is cxaélionibus defiftatur, circa hoc aliquid attentare przfumpferit: ex tunc volumus ipfum excommunicationislcntentiam incurrere ipfo ta&o.

C

VIII.

Dt /oro competenti.

Prohibemus omnibus abbatibus, decanis, archidiaconis, & alus ecclcfiafticis perfonis, ne authoritate extraordinaria, ad loca minus infignia, ubi non poteft juris peritorum copia haberi, coram fe faciant, contra conftitutionem fe. recor. Innoc. papz IV. aliquem ad judicium evocari, aut litigare compel- ^tant nifi hoc de partium procefteric voluntate. Nec per generalem clauiulam, *fuidom* a/n, plus quam quatuor evocentur. Alioquin qui contra hoc fecerit ad fuperioris arbitrium canonice puniatur.

I X.

Dt reeredentia foetendo dr bonis tltricorntn per kicos copits.

Sane quia laici clericis oppido funt E jnfefti : ftatuimus, ut fi bona cujufquam ecclefiafticz perfonz per fzcularem poteftstem, aut quemcunque laicum, occupata fuerint, aut detenta, ad reddendum vel recredendum, per locorum ordinarios, abfque obligatione libelli, occupatores & detentores hujufmodi cenfura ecclefiaftica compellantur: prius tamen ab ipfis conquerentibus judici cclefiaftico, vel ejus mandato, data idonea cautione de parendo juri coram

""''^""'"eo, vei ubi debebit, & dc reddendis À vero ill i occaGonc, quod in prxdi&is '~"N
Chr Ist I Praefatis occupacoribus hujuimodi re- rccrcdcntiis libellus fuerit denegatus , chkIscI
,i|5· .bus, ii coram judice ccclcftaftico pro- appellari contigerit: non audiatur ap- ·**«
be'verinc quod jus habeant capiendi. Si pellans.

«8^ 4g><e8H8Mn88h <&><&▸ *@g»

CONCILIUM PARISIENSE

Adversus bl›tSPHEMAHTES.

Præfcntc S- Ludovico Francorum regi:, & Simone Qrd. fedis apoftolicx legato, anno MCCLXIV.

E.V *tabulis fiprenu ratiorum curiu Parificn- fis , certum babemut hoc concilium . Hac inim eurum verba.* Hoc anno MCCLXIV. celebratum cil Pariliis générale concilium .t Simone tituli S. Cxcilia; cardinale, apollolicr fedis legato, ia craftfno S. Barthulomxi. *Ifuid autem in eo geflum - J.iud opihor, quod narrat Gaufredu r dc Belioioco ordtnis Predicatorum , ‹ap.* xxx l j 1. *vitei S. Ludovic/, cui a canfeffionibus tait ; quoi cum certo anno non tribuat, nos cur huic totius afii^nemus , rationem reddemur in notis.* Plurimum, *inquit,* anxiabatur ft compatiebatur cor ejus fuper pellem illam generalem , qu» ab antiquO *noxia,* occupaverat fpecialitcr regnum fuurn.- videlicet vitium jurationum turpium & blafphemiarum in Dominum, & in lanitos ipfius. Zelo igitur Divino permotus, & folerter cogitans, qualiter hxc cxecrabiljs noxa poilet ad honorem Dei de regno fuo radicitus extnpari · habito prius diligenti confilio cum domino Simone S. Cxc.liat presbytero caidinah, tunc apoftolicz fedis legato in Francia, auâoriute ipfius legati & iua convocati funt Pirifiis majores de regno, tam principes, quam pratlati; ut fuper hoc damnabili vitio refracnando , vel potius definiendo, apponeretur cpiifi-1 lium & lemcdium falutare. Igitur a domino legato fafto fuper hac materia fermone folemni plurimum efficace, rex catholicus zelo finite fuccenfus , ore proprio fecit fuper hoc exhortationem devotam, ft rationibus validis & apertis lubnixam. Igitur de communi centiiio ft aflcniu edidit pius rex generale dilutum , quod per totum regnum fervart & promulgari, voluit, in hxc verba. *Mutilus fi bac parte Gaufredi codex :* dT *iiatutum in eo difideratur.*

NOTÆ C. COSS.

Admonent qui Gaufredun» ediderunt, ediZlum illud quod apud ipfum dtcft , tn JonvilUni hiftoria repcnri Fallo. Nam liaiuti, quorum meminit GaufreJus non .'nt‹_ annum MCCLXIV. funt edita, ut mox dorebimus . At qux lcjimu* apud Jonvillanum, cum eadem Gallice tint atque Lutina.ti-II qu» paulo *ente eo's>h‹> IMsnrrenf.* adjimximiit (niti quod paulo contrariera) anno MCCI.IV. P»rilii.« ed-ta funt . fir Bitetris in tyuod‹' anno MCCI.V. lecnata & contirmau , ut paulo anu vidifti . Fe quo Ninrium obiter emend, qii anno MCCLVI. promultata effe fc.ipfit.

Ab. in idem flagitium , S. Ludovici ftatuta ed>d't V. CL. Carolut Du Freine. Canjii domi uri, rniditifimis fuit ad Jonvdknuin obbrvntiontbus intexta fed non ea qux in hoc Junonis legati conci'io lan.tta funt Nam feveriora multo r-am hstc mittra : ferrumque candens intentabant, quo flatim poti elidunt inufla effe labia ciris *P.trtfunlls. qui lubor.l lc vatde b.a/pblxjlerat* «n *Deum,* GaufreJus ibidnn mirar. At edifIum quod iftert Cauji js, .irociores illat µılus fu/hilerat, oblequcntt haud dubie rege optimo Clementis IV. pont. max. corUiliit, qui anno MCCI.XV III. cum ho t.rct-r ut pellem illam dc t-ruv lui rolkrtt , tum auiftot eut, ut pc-nat alias repetiret *citra m.mtn mutlla* tiniiim .tul trirtem-* Qiod didicifle no* profitemur cx eo, quem modo laudavimus, Canpo.

Cum igitur Pont. Max. anno MCCLX'ÎTï. do illa petitarum Kc1 bit«c quereretur : ante annum illum sekbmta fuit, relata a Gaufrtdo lynodui, in qua decret* lunt. At non ante MCCLXIV- Quo inno Jimonem cardinalem , qui concilio prtfyit, lcxttnm in Gallus «renifle ducimus cx Urbani IV. ad S. Ludovicum cpifloli, qua cum a fc mini ή ηιheat , data «r. Non. Miii, HI. pontiheatus anno, qui innu» eft Chrifti MCCLXIV. Quam tpiftolam cum line du annoque Duchefnius edidiflet tomo V. cam üldem idlcriptu profert : Raynaldus ad hune annum num. I j. Ex quo convicuntur etto.is, de cbronicoo Mturimacenfe , quod lcuu htuu» in Galliam adventum tribuir anno MCCLXU. & Spondanus aliique, qui anno N1CCLXIII.

Concilinm auteni anno MCCLXIV. in tabulis cuti* ntionum Pariflenli» indicitnm , illud ipfum efle , in quo edituni iltud fancitum eft, malts perfuadent. Primum enim, haberi priut m.n potuit, ur jam dixi. Deinde in eo not.,', quu Gaufredus .letùriac, *Intenta* , nempe frequentiam pre lulnm , *Sc* Simonis lcg.ii prtlcnnam . Denique nullum iliud rvprimu» ante annum MCCIXVIII. ant» qacm, u: offtudi. celebrirum fuifle oportet.

CONCILIUM, BONONIENSE

IN LL! A.

In quo Angli regi fuo rebelles excommunicamur, Anno Dom. MCCLXIV.

HEnricui Jdl. Afy>liu rex m leget q laflam a E *regni fui proceribus Oxonla anno MCCLJb'. condit.it jurare adaťus , ab Urbano IL*'. *Pont. Max. ann. MCiLXI. juramenti religione fslutus, lit ftare ncufavtt. Hinc turbee in otngjiu mixtmn . Deseflui arbiter S. Ludovicos IX. firme, rex t anno MCCLX111. Ambiani in magno epifeoporum Ù optimatum conventu fecundum regem Angine, antiquatis Oxonielfibut legibus , judicavit. Sii cum non acquieviffiut Antii proceres, malum reerudult* · Ad extremum Urbanus papa (*inquit Partfi contionator*) turbationi regni Angliac compatieris , legatum mifit dominum *Gwdomm* Sabincnfrm epifeopum j cardinalem, qui Angiiam intrare non valens, navigio Quinque portuum mare occupante , quofdam epifeopos rxAngjia

ANNO CHRtsn ""'■

ad fe, primo Ambianos, deinde Bononiam evocavit. Quibus lenientiacn excommunicationis & jnterdifti, auâoritate papali, m civitatem Londonienfem fic Quinque portus, omuelque pacem regis Anglix turbantes, fulminatam, publicandam exequendamque commiit. *H*c continuator Pa-* A ***rifli, <Jui b*c perperam Jd annum MCCLXI'.*** warra/. *\am antecedente Xontigiffe bine confiat, ftod Guido f«refit VrbawJK ya anno MCCLXIP'. abut* vi. *non. Ofiobr. Sed troc familiare eft bmc Jcnptori, ut rcsgeflas anno uno differat. Eadem narrat Mattbcus IfijimonaJterien/ii.*

ANNu CHR·l*'l'

A

E T EPIS O L Æ

Clemens quartus, patria Narboneniis, evil-B la fanâi Ægidii, antea Guido Falcodius appellatus, jurilprudentix lau.1e clariflimus, mortua conjuge quam prius habuerat, Pod'enfis, fic paulo poft Narboneniisepifeopus fades, ex cardinale omnium acclamatione defignams eft pontifex ipfis Nonis Februarii, anno Chiifti MCCLXV. regnante Richardo Romanotum rege. Initio pontificatus, mendicantis habitu Pcrulium ufque profedus eft ; quo cardinales fubfecutt, cum cum debito honore Vitcrbium deduxerunt. Interea Carolus Andegaveufis Italiam ingreflus, Romae per cardinales ad hoc deputatos, Neapoleos fic Sicili» rex renunciatusC eft: ea conditione adjefta, ut feudt ttru.'o ecclefir Romans quadraginta millia ducatorum quotannis pendrret. Carolo rege creato, poft «Manfredi obitum, quem ipfe devicerat, Conradinus valida manu inftruftus, ut regnum recuperaret fupervenit · de quo Pontifex cum per agros Vitcrbienfcs eum tranfruntem videret, fertur dixiflc, ipfum tanquam agnum ad macellum deduci; quemadmodum etiam jufte evenit. Eduvigem Poloni» reginam, poft mortem miracula facientem, ia numerum fandorum retulit. San&um Bonavçnturam unicedilexir. In n pauperes liberalis, erga Deum religion», i»pud*_* omnes modeflus extitit : fic ut paucis multa complectar, nullis non virtutibus ornatus erat. Bona ccclefix fideliflimc, nullo perfonarum habito refpedu, diftribuit. Filiarum duaium alteri, quas ex legittmo matrimonio ante pontificatum fufeeperat, in monafterio collocat» triginta tantum libras, alteri trecentas libras dotis nomine dedit Clerico nepoti tres ptxbeud-ts habenti, duas abftulic, dicens, fe Deo non carni fic fanguini velle acquiefeere. Poft tres annos diefque viginti fit unum occupat» fedis *poftolicx, mortuus fic fepultus cft Viterbii in ecclefia beat» Mari» virginis ad Gradus, tertio Kalendas Decembris, anno MCCLXVIII. ~ Cumque de novo pontifice eligendo diutius dilceptarelnr, annis duobus fic novem mentibus feles apoftolica paftorc vacavit.

Ehlstola I.

CLEMENTIS PAPÆ IV,

AD PETRUM GROSSUM DF 5ANC1O Æg lülO.

Agn.'.tos iuos in Italum venire vetat, cofquc ad humilitatem horiatur.

Climcni epifeopus frrvut frvorum Dii diltilo filio Petro Groffo di *JanDo .Ægidio falutim, tjc.*

MUlris de noftra promotione gaudentibus, nos loll lumu> qui certius inimenfit.vm onerir experimur: & idcirco quod aliis gaudium, nobis metum fubm.nifti at fttictum. Sane ut fuas quahter his auditis debeas te habeie, feire te volumus quod humilior loluo debes efle. Neque en.m quod nos vehementer humiliat, debet nothos extollere I maxime cum honor hujus lxciifi momentaneus lit, & ficut res iranieat matutinus.· nee ad noste, necfiatrem tuu.n, vel ex ahi; noifiis aliquem venire volumes, finenoftroipccciali mandato. Quia ip-.· fua tiuftratos, fi fecns venire prclitmerenr, cpoi terct redire confuios. Sed nec in tu<Torons nuptiis gradum quaras propter nos altiorem : nec enim nos haberes propitios, nec in aliquo adjutores. Si tamen tam filio militis fimplicit» defpoefavcris, in tercentum libfis Turonenfibus tibi proponimus fubvenire. Et fi ah iora quae fi veris, nec r» nobis denai him tperes unum : fic hoc ipfum fecretiflimum efle volumus & tibi & matri folummodo notum efle. Illud etiam ictas, quod nullum nullamque de fanguine noftro lub noftri fublimatione obtentu intiare volumus.· fed tam Mobiliem quam Caeciliam ililos viros habere volumus, quos haberent, fi eiiemus ia ihnplki clericatu. Sybillam vifita, & dic ei quod locum non mutet, fed remaneat apud Sufam, ôc Omnem maturitatem, & habitus hor.cft itcm obfervet, dc preces nobis pro aliquo non prriumat aflumere. Nam & ei, pro quo fierent, eflient inutiles ; fic ipfi qui rogaverit, damnofw. Et fi forte per aliquos ex hac cauf.'. munera offerantur : ea refpuat, fi vult no flram gratiam retinere. Saluta matrem dc fratres : non feribimus tibi, nec familiaribus noftris fub bulla, fed fub pifcatoiis figillo, quo Romani pontifices in fuis fecretis utuntur.

Datum Penifti ia fefto ian&armn Perpetua. & Felicitatis.

II. AD

chrÎSi II ad ^elodizl aum electum v SatTZIUkCtNSEM triSCOFUM.

Ipfum confirmat in archiepifeopum Sahzburgenlem

C/rwoij *tpi/copMf fervm fervorum Dei dileiLfiio ITeiodiziiO eltilo Salrtburgen/j felutem* fir *-ipofloiictm bentdtiiionem.*

altitudo difpofitionc incommutabili przcipuum contulit fuper ceteras magiftratum, pium ad cunelas alias in hujus orbis latitudine con- B flitutas ecclefias materna provifione habens refpeflum, laudabili ftuduit hactenus obfeivantia cuftodire, ut de illis potiflimam curam gerens, eis, opportunitatis tempore occurrente,^ congrua fubventionis non differret confilia tam libenter quam liberaliter exhibere. Nos etiam, cui licet inlufficieutibus meritis in fublimi culminis apoftolici fpecula fumus, difponeme Domino conftituti: przdeceflorum noftroium Romanorum pontificum in hoc veftigits inhzrendo, przdiclas ecclefias, tam proximas, quam longe pofitas, paternz confiderationis oculis intuentes, injunâum erga ipias folicitudinis noitiz miniflcrium, circuinflactiis univerfis, ac variis perfona'um, rerum, locorum fic temporum C emergentibus neceflitatum articulis diligenter mfpeftis, quantum nobis cx alto permiflum fuerit ita vigilanter intendimus exercere; ut nihil prorfus in fpiritualibus vel temporalibus defit *ibi*, quod per diligentiz noftrz (ludium point aut debeat procurari. Et quamvis miniilerii hujufmodi debitum circa finguias ecclefias exolvere cupiamus: erga illas tamen, quz viduitatis deplorant incommoda, ut videlicet ipfis de palloribus juxta cor noftrum idoneis czli providentia utiliter confulatur, curis continuis, eocue anxius attingimur intuitibus, quod fucceffivis * eo inflandus propulfamur, quo ipfz. dum vacant, periculis (ubjacentes majoribus, potiori nofcuntur apoftolico fuffragio indigere. D Sane venerabilis frater nofter (Jlricus, quondam Saltrburgenfis archiepifcopus, reâz confidcrationis meditatione advertens, quod ipfe qui jam vergens in fenium multa proprii corporis debilitate gravari dicitur in committo fibi plebis gubernaculo, variis de caufis fc fruihtofegerere, ficut erat expediens, non valebat, ac proprium fit fubdirorum periculum reformidans, zelo caritatis, quo erga ecclefiam fuam vigebat, induâus, nc occafione iuz impotentiz gregem fuum inimicus infidiator invaderet, vel ecclcfiz Saltzburgenfi utilitatibus difpciuatoriis per invaletudinem forfitan deperiret, ipfiusecclefiz regimine elegit fponte cedere; per litteras fic nuncium fpecialittr fupphei a nobis depofcens inflantia, ut cettioncra ipfius, quam fic offerebat fpontaneus, de benignitate apoftolica recipere dignaremur. Nos autem tam ipfius archiepifcopi quieti fic commoditatibus providere, quam eiufdem ecdefiz occurrere periculis, opportuna diligentia intendentes, ceflionem ipfius duximus admittendam. Per hujufmodi vero ceffionem in manibus noftris fa&am; eadem Sakzburgenfis ecclefia paftore vacante, ordinationem illius nobis fpecialiter refervantes, inhibuimus expreffe capitulo Saltzburgenfi, nc ad eleftionem feu poftulatwncm au-

A nominationem aliquam procederent de archiepifeopo illa vice; ac decrevimus nihilo minus irritum fic inane, fi quid contra inhibitionem hujufmodi contigeret attentari. Et demum de falubri provtftone ipfius Sakzburgenfi* ecclcfiz foliate cogitantes, poft exaâz deliberationis examen, decens ac neceflarium nihilo minus fic'expediens fore vidimus, ut eadem I ecclefia titulo nobilitatis infignis, quz, currentium dierum faciente malitia, multis eft diteriminibus expofita, variis conquaffata moleftiis, graviter in temporalibus diminuta, fic enormiter in pirituallbus deformata, nobilis decore fpoitifi ac utilis ornaretur, cujus potentia fic providentia circumfpeûa damna reiarciantur, ipfius regantur dircéla, fie inditeâa in debitam reflitudinis femitam dirigantur, ecclefiaftica delenietur libertas, cleri flatus reddatur tranquillior, & commodis falutis & gaudii plebs Iztetur Unde nos laudabiles aflus tuos, quibus de virtute in virtutem proficiens in oculis hominum, a tu» juventutis primitiis te gratum reddere ftuduifli, deleâabiliter in animo revolventes, ac de redolentis tuse famae fuavitate, quz publico przdicatur teftimonio, quod claram fereniflîmorum tuorum nobilitatem natalium (ludiis ac operibus nobilitare fatagis virtuofis, odorem acceptabilem fentientes, in te generofum ac benedictionis filium direximus oculos mentis noftrx. In quo te ipfi Sakzburgenfi przficiendo eccle- C fiz noder non indigne fpiritus requievit, fpem grandem ac fiduciam obtinentes, quod cum iis multorum principum confanguinitate & affinitate (ubnixus, littera fufficienti dotatus, gratus moribus, converfatione placidus, vitz honeftate confpicuus, aliifque virtutibus multipliciter infignitus in (piritualibus, nihilo minus providentiam ac in temporalibus diferetionem obtinens, ecclefia eadem per tuam potentiam & circumfpeâionem fru&uofam ab inflantibus periculis efficaciter eruetur, a futuris ptzfervabitur falubriter, âc non folum in fuis bonis juribus, immunitatibus, & libertatibus magnifice defenfabitur, verum etiam optatx felicitatis fic profperitatis augmentum fpiritualiter fic temporaliter ad pacem fic bonum ftatumfubditorum, D fibi cleri fic populi Divina favente clementia, conicquetur. His itaque di^na meditatione penfatis ecdefiz przlibatr, cujus in hac parte profeûum potiffime attendimus, fpeciali volentes diligentia providere, de fratrum noflrorum confilio fic apoftolicz potcftaiis plenitudine in nomine Domini, non obftante defe&u quem in ordinibus pateris, ficztate, te tunc przpofitum Wifegradenfis ecclefix, capellanum noftrum, przlibalx Sakzburgenfi ecdefiz in archiepifeopum przfecimus fic pallorem, curam fic admi mftrationem illius tam circa fpiritalia quam temporalia tibi totaliter committentes. Quapropter diferetionem tuam rogamus, monemus at- E tentius, fic hortamur perapoftolica feripta, tibi in virtute obedientiz diftriâe przcipiendo mandantes; quatenus tibi onus a Domino impolitum reverenter fufeipiens, ad committam tibi ecclefiam cum plena noftrz gratia benediibonis accedas, fic illius commiftum tibi regimen fic prudenter fic utiliter exequaris, quod ipfa tuo falubri miniflerio gubernetur feliciter, ac profperc dirigatur, tuque velue paflor folicitus gregis Domjnicis tuz cuftodiz deputati, vigilem curam /gerere comproberis, ex quibus clara tui t^ma nominis extendatur la1>U5. & erga pcrlonam tuam benevolentia noilrz

ANNO CHRISTI

ftrx finceritatis digne dc bono in melius au- A geatur.

Datum Perufii quarto Idus Novembris pontificatus noftri anno primo.

III. AD PETRUM ELECTUM PATAV1ENSEM EPISCOPUM.

Ipfum confirmat in epifeopum .

Ckmtni -epifeopm flrvuj fervorum Dei lileih filio Petro elelto Patavie^fi falutem & apoftolicam beitrdiflionfm.

IN fupremx fpeculationis vertice, cui nos licet indignos apoftolica dignitatis gradus prz- B tulit, conftituti, de variis immenfifque negotiis jugiter emergentibus folicitudims apoftolicx ftudio dirigendis continua reddimur attentione foliciti : ne diligentis noftrx minifterium videatur deettë, ubi paftorale tenemur injunâum nobis officium exercere. Inter qua;de flatu profpero ac falubri ecdefiarum omnium ubilibet pofitarum, curx noftrx fpecialitcr fuperna difponente clementia, committarum , aflidue cogitamus: & profundis vigiliis excitamur , ut aliquid penitus non defit inibi, quod ad ipfarum utilitatem per nos valeat procurari. Specialiter autem ad illas, quas viduitatis incom. moda deplorare confpicimus, noftrum animum convertentes, in hoc prxeipuenoftra fedulitas C officiofa verfatur, ut exdem de perfonisfecundum cor noftrum idoneis celeriter ordinentur, ad quod eo inftantius vigilamus, quod ad id ex fufceptx adminiflrationis cura fpecialius obligamur. Et quo ecclefias ipfas per vacationem illarum diutinam majoribus fpiritualiter Ac temporaliter exponi diferiminibus intuemur. Sane Patavienfis ecclefia paftoris folatio deftituta, dilefti filii capellani ejufdem ecclefix pro futuri eleftione pontificis, ut eft moris, die ad eligendum prxfixa convenientes in unum, Spiritus fanâi invocata gratia , dileâum filium Welodislaum, nunc Saltzburgeniem eleâum , tunc capcllanum noftrum, & ecclefix Wifegradenfis prrpofitum, in eorum epifeopum una- D nimiter & concorditer poftularunt, & poftulationem hujufmodi prxfentantes, illam admitti cum inflantia poftularunt. Nos quidem poftulatx perfonx, de cujus probitate multa laude digna relata nobis fuerant, nec non & de illius meritis certam volentes notitiam obtinere : eumdem eleftum ad noftram duximus prxfentiam evocandum, qui velut obedientix filius fe noftro confpeâui prxfentavit. Licet autem poftmodum infpeâa cleâi ejufdem laudabilium copia meritorum, de quibus tam per communis famx prxeontum Ac multorum nde dignorum laudabile teftimonium, quam etiam per experientiam taâi, nobis evidenter conftitit, poilulationem prxdtflam velut de perfona fufficienti & idonea canonice celebratam deliberaflemus admittere: interim tamen venerabili fratre noftro Ulrico quondam Saltzburgenfi epifeopo, pro eo quod ipfe in committo fibi plebis gubernaculo variis de caufis fe utiliter gerere, ficut erat expediens, non valebat, ceflionein iu.un archiepifcopalis regiminis nobis per fpecialcs litteras & nuncium offerente, illamque a nob:^ admitti cum inflantia pollulante.· nos tam ipfius archiepifcopi qüieti Ac commoditatibus providere, quam Saltzburgenfis ecclefix occurrere periculis, opportuna diligentia intendentes, ceffionem ipfius duximus admittendam. Recepta hujufmodi ceflione, nos attendentes, quod nobilis ecclefia ipfa, qux dierum tacientemalitia multis periculis eft expofita virtuofi ac potentis indigebat cura remoris ; ipfum cleftum eidem Salzburgenfi ecclefix in archiepifcopum praefecimus & pallorem. Demum vero nc przfata Patavienfis ecclefia, qux prepofiti palloris carebat folatio prolixioris vacationis detrimenta fentiret : fludiofe vacavimus ad exquirendum virum talem, qui ad ipfiusecckfixregimen idoneus haberetur. Unde nos ad perfonam tuam , quam noftrz bencvolentix plenitudinem attecutam odor fame nobis reddit acceptam, cum fufficiens tibi litterarum fcientia funragetur, & habearis vir vitx laudabilis & converfatioms honeftx morum honeftate decorus, diferetionis maturitate confpicuus, clarus meritis, & alias ia fpiritnalibus & temporalibus circumfpeftus noftrx confiderationis dirigentes intuitum , ac fperantes quod virtutibusdefurfum tibi traditis infignitus, ipiam Patavienfem ecclefiam feliciter, dante Domino, gubernabis, ipfaque utilis gubernationis munita przlidio falubriter prrfervabitur a noxiis, & optatis profperitatis affluet incrementis: in nomine Dornini, te tunc ecclefix Uratitlavenfis canonicum, ipfi Patavienfi ecclefix de fratrum noflroruin confilio & apoftolicx plenitudine poteflatis pizfecimus in epifeopum Atpaftorem. Ideoquedifcretioni tux per apoftolica feripta in virtute obedientix firmiter praecipiendo mandamus, quatenus impofitum tibi onus a Domino iufeipiens, reverenter ad committam tibi ecclefiam cum gratia noftrx benedictionis accedas: illius amplificandis honoribus & profeftibus procurandis te fic reddendo folicitum, ut laudabilis famz tuz titulus apud remotos Ac proximos clareat per effeftum ; & in deleftationem nobis veniat, te femper & condigna gratia profequi, Ac tuis dcfideriis favorem benevolum impertiri.

Datum Perulii oâavo Kalcndas Decembris t pontificatus noftri anno primo.

-------CONCILIUM LONDINENSE ~JT

«t»,. In quo fedis Apoftolicz legatus regis Angi, adverfarios excommunicavit annoMCCLXV. “*’l

EOdem anno (MCCLXV.) *Intuit Mattfaxs* *Iliftmonjficrtfrfis*, Clemens IV. papa deftinavit in Angliam^pcr confilium cardinalium Ottobonum S. Adriani cardinalem : qui cum rubeis in Augliam veniens indumentis, in cc E clefia Weftmonafterienfi congregato concilio, fecit mandata apoftolica publicari. Qpifuxlegationis fungens officio, fententiam in regis adverfarios fulminavit.

CON-

ï

o© @©@©q ©e© e©T^

«■CONCILIUM TARRACONENSE

Anno *1166.* habitum.

ANno Domini MCCLXVI. XII. calendas Novembris, cum nos Beoediâus miferatione divina Terraconenfis archiepifcopus effimus io civitate Terracona perfonaliter confiiniti, prxfentibus venerabilibus fratribus Arnsldo Cefar-auguflano, Arnaldo Valentino, Ar. Barchinoneufi, Petro Gerundenfi, D. Dertuienfi, G. Herdenfi, F. Tirafonenfi, dt R.. vicenfi epifcopis, aliorutn etiam fuflraganeorum noftrorum dc capitulorum ecclefiarum cathedrafium dc aliorum praelatorum Terraconenfis provincia procuratoribus, ac venerabilibus & dticretis viris fratre Guidone de Lagui-fpa caftelients Empofl», dt fratre Petro de Queraldo te-nente locum magiflri domus militiae Templi in AragootadtCatalonia prxfentibus, ad honorem fanôe dt individus Trinitatis, Patris, dt Filii, dc Spiritus S. concilium celebrantes fuper tuitione dc confervatione ecclefiafticz libertatis, dc corrigendis clericorum excrifibus, dt moribus in melius reformandis, ac fuper falubri dc tranquillo flatu totius provincizTerraconrnfis, cum prxdi&is tra&avimus diligenter, dc de affcnfu pnedi&orum, venerabiles *fratres* noftros dominos Ccfar-auguflanum & Viccnfem epifeopos, dc fratrem Petrum de Qpiraldo pro trjflanda pace inter nobiles viros comitem Urgeilenfem dc Remundum vicecomiletn de Cardona dc eorum valitores, di&o pendente concilio, duximus deftinandos. qui epifeopi nobis vices fuas totaliter commi/erunt *io* bis qux agenda dc tractanda client in concilio memorato. Attendentes igitur quod conAltutloncs edttx ac edendx paru.n eflent, fi non eilèt eofutndem diligens executor, Cc.-o approbante concilio mandamus firmiter de diftnùe, quod conftitutiones qux per bonx memorise domtnum I. * Sabinenfcm epifeoptim o'im in Hifpaniz partibus apoflohes fedis legatum, di prxdeceflores noftrcs, ac nos etiam m corcilis provincialibus edit* funt, ab untvcrfis dc fingulis noAnc provinci* inviolabiliter obierventur, eafdem conflitutkmes cx certa (cientia confirmantes. Verum cum in cooftitutiooe bone memori* domini Petri prxdcceffloris no ffiri, qux incipit.' Ofiav *excommxuioaffo, tfc.* caveatur quod loca, ad que pneda clericorum, ecclefiarum, vel perfooarum religiofarum, feu hominum eorundem violenter accepta pervenerit, quatndiu ibi fuerit, cedent penitus a divinis; volentes inv^forum dc raptorum excogitatis malitiis & machinationibus, quantum cum juftitia pollemus, obviare, declaramus dc conflituimus, quod loca in quibus hujufmodi prxda vendita, vel alio modo alienata vel confumata fuerit, tamdiu cedent penitus a divinis, quoufque condigna fatisfa&io damna paffis fada fuerit per eofdem.

* Jouuk··

I I.

Contra ctpintlj clerical.

Item, cm clerici & perfone ecclcfiafticx ma/ori quam res eocumdem debeant privilegio & immunitate Cive libertate gaudere facro approbante concilio, (latuimus quod loca ad quat occifores dr mutih tores clericorum, fic perfonarum ecdefiadicarum, ac capientes coidem pervenerint, ceflent penitus a divinis.

1 I L

Contra luvjfortj tf occlforts ckrlcorttm.

Tient, quia facientes fit confentientes pari debenr pœna damnari, eodem coocilioappro, bante, receptores eorum qui occidunt & mutilant, vd capiunt clerico·, vel perfonas eeclefiafticas, excommunicationis fententia inno* [jdamus,

CONSTANTINOPOLITANUM SCHISMATICORUM CONCILIUM

CS-

Quo in Arsenium Patriarcham anathema dictum

Anno 1266. cire, habitum.

Aa. >»«<- ciiciter.

ARjemo Amoriano patriarch* CPtano, quod partibus Joannis Ducx efiet additior averiatus Michael Palxologus mille cum calumnias invexit. dc mille infestationibus vexavit. Tandem diem illi dixit ad fynodum CPtanam, *quafi iyfidiatorcr excitaj/tt, qui eum occiderent. Quocirca merebo fynodui excommunicationii cmfuram in me cmifit; ac ego ipfum me fegregationi /abdidi, fi dc quoquam ejufmodi tffem confcius* ι *fin minue calumnia autbarei Emfidiarumque, iifque creduhi* excouumlulcavl.

Verba funt Arfenii in fno teftamento vulgato ä Cotelcrio Monam. Ecclefic Gnecx κχη.'ιι- p*g. 175. dcc. Synodi hujus annus ultra 12^4. protrahi haud pofliet, fi vetulius ille Nicepbori catalogus Conflantinopolitanonun Patriarcharum a Bandurio vulgatus dt cxpeofiis Imper. Orient. tom. 11. pag. *164.* teneretur; cum binis annis ante regreffiumGritconnnCPim rebus facris prxfuifle Arfenius ibidem nocetur.

V·-

CP Venu» ex eodem teftamento intelligimus poft B fuperius deicripiï. Fit inde ut Arfcntus €oo-
trieoniem a capta CPoli, ideft anno 1164. ftantioopoli redditus patriarchatum ^uum q Ir »I I
ΛΪ^γγτϊ cœpdlr Michaelem acerbius invehi in Parrtar- ultra biennium a recuperata urbe prorogave- . >«<.
-X.——— X.r—e Illum tandem cxilk» ejece- rjt Qjiare tynodam ans» circiter 1*65. aili-
in cum iterum evocatum ea gnavcrim, & in catalogo Niccphori mendum
molitus eft Imperator iynodo convocata qus quoad annos fedis irrepfifle tenuerim. à

CONCILIUM COLONIENSE

Pr o v i n c i a l ·

Anno Domini MCCLXVI. celebratum.

CAPITULA SEU R.UBRICÆ.

Statutorum ecclefic Colonienfis editorum ab Engilberto archiepifcopo Co« lonienfi, qux fafta funt provincialia, per D. Hcnricum archiepifcopum Colonienfem, ut infra in ftatutis * ejus invenies·

t. *Contra eos qui manu/ in chtriooa vel perfona/ tcclcjiaftscas mj/ciunt temere violenta/.*
X *Centre tnctndmriet Cf effredfom eccfifiarum tf monaflenorum, & bonorum ccclafiaftuorum,*
3· *Centre vloUtorr/ immunitatum & dotum cecfifiarum.*
4. *Centre raptores & Iweftrel bonorum eedefiarum Cf ecclufiatiicarum perfonarum.*
5. *Centre detentore/ fex fubtraNores decimarum.*
6. *Centre nobiler, In expeditionibus domne perfonis ecdefiafticis In Cftrtibx/ carum inferente/.*
7. *Contre illot, qui ft bonis clericorum, five in vite fève ή» morte, intromittunt.*
8. *Ut bona clericorum tranfeant fine tdmûa libera & ebfeluta.*
ç. *Ne clerici vol religiofi trahantur ad judicium fuedarel*
ÏO. *Contra clerico/, qui perfona/ eccitfiafticas ratione bonorum fuorum vocent ad forum foedare.*
II. *Contre eos qui cUricot quocumque ratione ad forum feedart traxerint.*
11. *Ut fimiliter contra occupantes & arrtfiante/ bona ecclefiarum procedatur.*
JJ. *Ut judico/ ecclefieflici (J prolati ecclefiarum, laici/ contra clericos caufam habentibu/ faciant juftitiam expeditam.*
14. *Contra impediente/ & turbante/ celebrationes fanSfarum fjmodorum.*
15. *Ut prulati jurifdiilioat fua libere utantur m termini/ eorum jurifdiCiioni fuhjeSis.*
16. *Ut judice/ eccкfiaflid fraudem injudicil/fui/ M· committant.*
17. *Ne judice/ eccle/iafilci fe de cm^l/ ad forum faedare fpeUentiblu intromittant.*
18. Caa/ra *impediente/ eccl^fiafiicorum judicum jmnfdifiilonem Ct exeeutiomm fententierum.*
ip. *Contra eo/ qui clerico/ r m fine violenta ava- RSMOR inje&oue capiunt tJ detinent.*
20. *Preceffu/ forma contra eofdem.*
21. *Si propter captivitatem ckriet, locus aliqui/ per menfem manferit interdifiu/.*
22. *Si decanatn/ per quindauam maneat luterdiΛηι.*
XJ. *Si captivante/ clericum, ptr duo/ menfl/excommunicati fuerint.*
24. *Ne filii vel filix clerice/ captitantium, & ptr annum excommunicatorum, ad ordine/ vel ad beneficia admittantur.*
15. *Ut fende ecclefiaftica ai bl/, f» per annum contumaciter excommunicationem fuftinxerint, ad ecclefia/ revertentur.*
16. *Mitigatione/ pro fratribu/ & fororibus ec elite perfonis fall», Jl ft noluerint inire ennam canoniet expergere.*
27. *Si clerieum in olio dioec/fi capi, vel in ifta captum, ed aliam dsoec^fim deduci contingat.*
28. *Contra oedfore/ Cf mutilatores clericorum.*
29. *Contra occifores clericorum, per annum 1» excommunicatione exiftentet.*
3°· *Contre eos qui mina/ intulerint perfonis eckfiafticit de corpore vel de rebu/.*
JI. *Contre eo/ clerico/, fin facriiegium in clerico/ committere non verentur.*
32. *Contre clericum, fui occefiwt alicuju/ quaftionis clericum aliquem captivaverit.*
33. *Contra clerico/ qui occidunt vel mutilant ciefin/.*
34. *De litigantibus fuper una prabenda in aliqua ecclefia dioteefi/ Colonicnfi/.*
35. *Ne aliquis dericu/ facriletis feu excommunicati/ aut ufurarii/ ajjifiat, vel eo/ defendet.*
3<l. *Ne clerici repellent nobilium txcommunicatorum cum ipfi/ domini/ fui/ dtra menfem permaneant.*
37. Contre *eo/ qui fententiam excoutmunicationi/ damnabiliter vilipendant.*
38. *Contra computrefientc/ in excommunication· dtra annum, quomodo procedendum.*
39· *Ut prolati £7 qudibtt ecclefiaftico perfona ad obfervetionem flatutorum ifterum fideliter teneantur.*
40. *Contra clerico/ in eurcutionibu/ fententierum rtmiffo/, & fententia/ ipfi/ modo debito noo fervanttt.*
41. *Contra eos qui in loco mterdiHo celebraverint.*
42. *Ut percepto forefallo, ftatim cejfetur a Divinis, ne oul/ fe poffit per crajfam ignorantiam excufare.*
43. Ut Aae */latute ad perfona/ etcicfiaflica/ cnjufcumque ordini/ extendantur.*
44· *Ut bac flatate, ne aliquem latere poffint, tam m capituli/ quam in aliit loci/ fitpiu/ publicentur.*
4J. *Ut nomina facrilegorum pofita m regiftn fapiut recitentur.*

chTotl itM.

HiFATIO.

In nomine Domini, Amen

ENgilbenus Dri gratia fanftz Cnlonienfis cccicbs archicpifcopus, facri Imperii per Italutn archicanccUarius. Qiamvis ad manutenandam ac defendendam immunitatem, dc ad confervandum jus flt libertatem ecclefiarum ipfarum & ccckfiaflicarum perfonarum , & eorum qui in fortem Domini funt vocati, plurima tam canonica quam legalia edita fint ftatuta, & diverf* etiam a diverfis nothisprzdeceflbribus ac majoribus fuper boc pravifiones, emanarint: tamen quia cxcrefcente malitia quorundam zelum Dei non habentium, nova gravamina , cxaftiones & adinventiones pravas dc detcftabiles, contra ecclefiam Dei dc ecclefiafticas perfonas machinanttum, ipfa ecclefia per ftatuta dc provifiones bujuûnodi, afuisopprdflooibus, quas patitur adiverfis, nullatenus fublevatur : nos cohfidcrantes, quod contra divertas dc innumerabiles tribulationes & injurias, quas a nonnullis (qui nomen Domini in vanum recipere non formidant, dc iolo nomine lc glbriantur Chriftianos) ecclefiis dt ecdefiafticis perfonis frequenter dc maxime modernis temporibus inferuntur, pauciffimi, immo nulli etiam ecdefiz devotorum fe opponunt, licet ex debito omnes ad boc fint obligati, de maxime locorum moderatores dc judices Peculates, qui ex imperiali etiam conftitutione, ad ulcifccndum ecclefiarum dc cccleflz mtniftrorum injurias in facrilegos iunt adftriâi, nan expeâato quod ab eis ultro injuriarum expofcatur, propter quod contingit malos in malo plus animari, dc ecclefiam, cum non fit qui confuletur eam, fentire in rebus dc perfonis multiplex detrimentum. Volentes itaque incurfibus malorum, fe erigentium ex adverfo contra ecclefiam Dei, dc ecclefiafticam libertatem , coercitione,quapofliimus, obviare, falvis dc in fuo robore *duraturit conftitutionibus* dc ordinationibus przdeceflbrum noftrorum, per quas ecclefiis & ecckfiafticis perfonis Infuls libenatibus eft profpeftum, quas nos innovamus & approbamus, & prxeipimus per noftram civitatem & dicrcefim inviolabiliter obfervari : falvis etiam juribus przlatorum & ecclefiarum conflictiidinibus licitis & hooeftis eleftionibus, tam in prxlaturis quam aliis beneficiis, correftionibus & ordinationibus, ac olfis libertatibus hucufque in ecclefiis habitis & fervaris, quz ometa & fingula ipfis ecclefiis dcccclefiafticis perfonis confirmamus, &. firma ac illibata volumus permanere: de communi confilio & aflenfu capituli noftri, & omnium przlatorum , flt ecclefiarum, & cleri civitatis dt diœcefis Colonienfis, & ad illorum folicitam iooftantiam , ut przfumptorum coerceatur audacia, & poftint viri ccclefiaiiici tuti inter improbos Divinis ohfequiis ferventius infudare.

CAPITULA.

<£f2 VHKftli

*/. CWra c*r, fni »» tltrint net ftrfiuM tttltfitftttU ûtjkutnf ttnttrt* ws/ra/Af.

STatuimus, ut iacrilegi qui fuadente diabolo , Dei timore poftpofito, manus injiciunt in clericum vel alias perfonas ecclefiafticas & rcligtofiss, temo* re violentas & ex hoc incidunt in excommunicationis fententiam canonis jam profilait, per frequentem denunciationem & communionis deoegationem , reconciliationis gratiam querere, & de often* fa fatisfacere compellantur : cum de inje&ione hujufmodi conftiterit per fa&i evidentiam, vel publicam famam , vel aliam fidem, coram loci ordinario faciendam per juramentum injuriam paifi, fi fuerit perfona bonefta & fide digna, vel per telles. In loco, in quo lacrilegi domicilium habuerint, & in quo facrilegium comiteitur, fi committcns dominus loci fuerit, cefleturaDivinis: & ipfi iacrilegi per omnes cc clcfias conventuaks *St* parochiaks ac capellas civitatis Colonicnlis, (fi injuria in civitate committatur) lingulis diebus Dominicis & feftivis cxcommunicati publice & nominarim, & eorum nomina fciri poterunt, alioqui in genere, nuncientur. Si injuria extra civitatem committatur , fimiliter denuncientur per omnes ecclefias conventuaks, parochiales ac capellas decanatus illius vel etiam archidiaconatus, in quo hoc con-110?^- Ita tamen, quod nihilo minus ad denunciationem eorundem, pro ipfo forefafto ubicumque commiftb » & intra civitatem & extra, ultra procedatur per loci ordinarium, prout hoc viium fuerit expedire. Si vero di&i iacrilegi, per meufem hujufmodi denunciationem fuftinerint, minime fatisfacientes , ex tunc fingulis diebus Dominicis & feftivis, campank pulfatis & candelis extinâis, per ecclefias conventuaks , parochiaks , & capellas, ut proxime didum eft, denuncicutur excommunicat!, & ab omnibus arélius evitandi, donec Izfo , nobis, & ccckfiz fatisfecerint competenter & evidenter, & audoritate apoftolica abfolutionls beneficium confequanrùr.

Quod fi per dimidium annumiu excommunicatione perftiterint, hujufmodi demandationibus vilipenfis, fi laici nobiles fuerint hujufmodi facrilegium committentes , terra eorum & diftridus, fi eos habuerint, ipfo fallo *cc*-ckfiaftico fuppofiti fine inccrdidlo : quod nui-

null*tenus relaxetur, niû de commiiTo legitime fuerit fatiafaftum. Si autem fuerint alii quam nobiles, domini terne in quorum diftriftibus manent, cx* tunc moneantur per loci ordinarium, ut diftos facrilegos compellant per bonorum, quae in fuis habent diftri&ibus, fubtraftionem, vel quemcumque alium modum, ut ipfi facrilegi fatisfaciant, & abfolutioni* beneficium requirant. Et fi ipfi domini in hoc négligentes fuerint, extunc per loci ordinarium *excommunicentur* : quod fi fuftinuerint animo indurato nique ad annum, ex tunc terra eorum ecclefiaftico fit fuppofita interdifto. Salrit panis contra delinquentes hujufmodi, & participante* condituris, ad qua* procedatur nihilo minus, prout hoc vifum fuerit expedire.

*JJ. Contre inctnJijrlor fi· tffr» florei seek· βατ** fl ntonefttrioruet,* fi VV raw ftrZc^r/faarMV.

Contra incendiarios autem & efftaStores ecclefiarum fir monafteriorum, cum ipio fafto fint excommunicat!, eodem modo procedi ftatuimus & mandamus, adjiciente*, ut fi habuerint terram vel diftriftum, illa poft tres menfes a tempore perpetrati criminis ecclefiaftico fuppofita fint interdifto. Cum autem incendiarii aliarum rerum & bonorum ecclefiarum & monafteriorum, fint tanquam facrilegi excommunicandi: ftatuimus, ut tales moneantur nominatim (fi eorum nomina fciri potuerint, alioqui io genere) per ordinarium loci, in quo committi contingit hujufmodi forefaftum, ut intra feptem die* a die monitioni* fatisfaciant, alioqui idem ordinarius extunc fine dilatione ipfos excommunicet, dc excommunicato* dcnuociet, & faciat denunciari in locis ubi hoc viium fuerit expedire: ita quod nifi intra quii»denam a tempore excommunicationi & denunciation's fatisfecerint, extunc fingulis diebus Dominicis & feftivis, campant* pulfatis, dt candelis extinfti», per omnes ecclefias conventuales, parochiales, & capellas civitatis, fi in civitate contingit, fen decanatus, ve! archidiaconatus illius loci, excommunicari publice nancientur, ficut de incendiariis ecclefiarum eft pratmiffum. Et fi per fex menfes in excommunicatione contumaciter perftiterint, fi habent diftriftu·, illi fint extunc interdifti; * aliorum autem diftriftus non' habentium, domini moneantur, &procedatur ficut fuperius de inicftoribus manuum continetur.

' habtnm

111. Ctmrt tMnitra ieemtitu»» ir daww tttltfitrim.

Statuimus item de his qui violant ecclefiarum immunitates feu dote·, ut violatores hujufmodi, videlicet qui hominem de immunitate feu dote extraxerint, vel aliam rem abftulerint, vel modo alio eam prefumpicrint violare, quo* unquam facrilego* in his fcriptis excommunicamus, fimili modo quo di*ximus de incendiariis bonorum ccclefiarum, publice excommunicat! denuncicntur. Et fi plures fuerint, vel judex fcculans fit qui hujuimodi violentiam fecerit: locus in quo tales domicilium habuerint, fit ipfo fafto interdiftui. Et in loco ubi immunitas lxia eft, ccffetur a Divinis.

IV. Contre roptortt & In/forer lettoru» eteltfinruuf & cccltfl'ejiicerunt perJonerttf».

Atque ad reprimendum importunam prxfumptionem raptorum, prxdonum, & invaforum bonorum ac rerum ecclefiarum, monafteriorum, & ecclefiafticarum perfonarum: ftatuimus, ut quilibet locus feu parochia noftrac civitati» vel dioccfis, ad quem vel ad quam ipfi raptores, prxdoncs, & invaiores pervenerint, feu prrda, fpolium vel rapina dedufta fuerint, vel ubi praedae ipfius emptor fuerit, ipfo fafto fit ecclefiafticofuppofitus interdifto. ftquamdiu ibi fuerit, cefletur penitus a Divinis. Et fi per triduum ibi fteterint, licet extunc receftcnnt, vel ad alia loca fe tranftulerine, vel praeda (eu fpolium * alias deduftum fuerit nihilominus parochia feu locus in quo triduo manferint, vel ubi prrda cor»fumpca fuerit, maneat per duc» menfes interdiftus, nifi medio tempore fuerit fatisfaftum. Prsdoncs autem, raptores, dt invaiores hujufmodi, & eorum receptatores ac adjutores, nec non & praedarum emptores, per ordinarium moneantur nominatim, fi coram nomina fciri poterunt, alioqui in genere, ut intra triduum poft monitionem, ipfiMD praedam, fpolium, vel rapinam, reftituaot, & condigne fatiafaciant, alioqui tanquam facrilegi fententiam excommunicationis, quam nunc ferimus in his fcripti*, extunc incurrant ipfo fafto, & excommunicat» per locorum ordinario* & eorum plebanos nuntientur. In qua excommunicatione, fi fatis-

» alio

''anno QMusTi '»*«· t'*i'‹^ionC n«tl<û· duraverint per quindenam, extunc per omne» ecclefias conventuales, & parochiales decanatus illios, in quo rapina committitur, & ubi ipfi facrilegi domicilium habent, vel etiam (fi opus fuerit) civitatis & aliorum locorum, campanis pulfatis & candelis accenfis, ufque ad fatisfa&io*nem condignam nuncientur excommunicat! fingulis diebus Dominicis & feftivis. Quod fi per dimidium annum io excommunicatione contumaciter perftiterint, ex tunc fubjaceant pœnis express fuperius contra eos, qui manus B in clericos injiciunt violentas.' & fecundum hoc, ut ibi diximus, procedatur.

V. Contre dettntoret feu Jubtraftortt decimarum. \ *

Item cum facrilegi cenfeantur, qVi injuriofe fubtrabunt vel auferunt tributa egentium animarum, videlicet decimas ad hoc a Domino inftitutas, ut fint cibus in domo Dei, & eas ecclefiis, quibus debentur, non perfolvunt, furieptores multorum bonorum, quacC ex jufta folutione decimarum folent, Domino largiente, omnibus evenire, & incitatores fterilitatis, pcftilentiz, tempeftatis, & aliorum malorum, qaz frequenter eveniunt ex fubtra&ionc earumdem; ftatuimus, uc hujufmodi facrilegi, ac detentores & raptores decicimarum tam novalium quam aliarum (quos nos in his feripeis excommunicamus,) per omnes ecclefias parochiales noftrae civitatis & diœccfis, per totum circulum cujuslibet anni, quolibet menfe, uno die Dominico velD feflivo campanis pulfatis & * diftri&e per restores ecclefiarum nuncientur. Et nihilo minus ad ulteriora procedatur pet loci ordinarium, fi vifum fuerit expedire.

diftinâe [*r provilo '« eccleiurwrr>.

VI. Contre nobiltt, ln tnfcdlitonlbur damne ptrfonit sctlefiailicit ln cttrtibnt tentm inferentet.

Statuimus item, quod quicumq; nobiles vel ahi, ad praelia, vel ad alias expeditiones, proceifuri, jacuerint in grangiis, curtibut feu poflefiionibus vel bonis ecclefiarum, vel ecclefiafticarum perfonarum, vel monachorum cujafeumque ordinis, aut fecerint ibidem damna vel rapinas: nifi intra menfem poft monitionem, a capitulo & prioribus Colonienfibus, qui prxfentes fuerint, faciendam, dcdamnis, rapinis & injui iis irrogatis fatisfaciant lxfis & damnum palfis, ipfo faâo fintexcommunicari excommunicatione quam iplos ferimus in his (criptis: *& excommunlcarl* publice ufque ad fatisfadlionem condignam, ubi & quando expedire videbitur, nuueientur. Ec ulterius crefccnte contumacia, contra eos procedatur, ficut contra bonorum ecclefiarum invafores fuperius eft exprefliim. P^'KNO'" olklsll

VH. Contra lllot, tw' ft dt bonlt clttlcorum, flvt m vltty flve ln morte, lntromlttunt.

Statuimus item, ur nullus laicus, cujufcumque dignitatis vel conditionis exiftat, de bonis clericorum, five in vita, five in morte, feintromittat; fed quilibet clericus de bonis fuis, ficut in vita, ita & in morte, teftamentum fuum faciendi, & de rebus fuis difponendi per fe, vel per alios quibus hoc commiferit, liberam habeat facultatem- Et illos qui contra hoc ftatutum de bonis & rebus clericorum decendentium, aufu facrilego fe injecerint, nifi fint ipforum clericorum manufidclcs, feu ultimarum exeeutores voluntatum, exnunc fententia excommunicationis innodamus: & per locorum ordinarios praecipimus excommunicatos publice nunclari, donec ablata reftituerint, & alias fatisfecerint competenter. In qua excommunicatione fi per menfem perftiterint: extunc contra eos, tanquam invafores bonorum ecclefiarum, procedatur.

VI11. Vt bettn cltruarum trenfant flnt te/msm llbere lr ebfoluta.

Statuimus etiam, ut bona ecclefiarum & ecclefiafticarum perfonarum civitatis & diecefis Colonienfis, fint & maneant in omni loco, tam in civitate quam extra, & tranfeant tam in terris, quam in aquis, abfque telonio & qualibet exaâione, & fine omni impedimento libera & penitus abfoluta. Si qui vero contra hoc venire puefumpferinc, contra ipfos tanquam contra invafores & raptores bonorum ce-clefiarum, de quibus fupra didtum eft, procedatur.

/X Ne clerlcl vel rellglofl trahentur ed Judictum facul art.

Item cum clerici vel religiofi coram judicio fxculari non debeant in caufam trahi, fuo, vel ecclefix, velalicujus alterius nomine, nec a laicis contra eos fententia diâarihoc fieri fub interminatione excommunicationis, quam feri-

mus

ANNO CHRISTI

mus in his feripeis, firmiter prohibemus: ftatuentes, ut fi laicus clericum vel religiofum ad forum traxerit fzculare, idem laicus omnino cadat a caufa; & nihilo minus per ordinarium ipfius excommunicatus denuncietur publice ufque ad fatisfadionem condignam.

Przterea judex fxcularis & fcabini loci, in quo contingit hoc, per ordinarium ipfius loci moneantur, ut de tali lecaufa nullatenus intromittant: penitus defiftendo & revocando intra triduuno, fi in aliquo, occafionc hujufmodi, in prarjudicium ipfius clerici vel rcligiofi eft proceffum. Alioqui ipfi judices & fcabini per eumdem ordinarium fine dilatione qualibet excommunicentur, & excommunicari publice ufque ad fatisfaitionem condignam nuncientur. In qua excommunicatione fi per quindenam perduraverint, locus ille fit extunc eccleftaftico fuppofitus interdiAo: quod non relaxetur, nifi prius fufficienter fit fatisfaftum paflb injuriam, ac nobis, & ecclefiz. Et judicatum, fi quod contra ipfum clericum & religiofum eft failum, & fi quid aliud fubfecutum eft, fit penitus revocatum.

X *Contra clericos, qui perfonas eecltftafli. rsi ratione bonorum fuorum vocant ai judicium jaculare.*

Si vero clericus clericum in foro fzculari, fuo vel ecclefiz vel alterius cujufcumque nomine, in caufam traxerit, caufam amittat. Et fi monitus ab ordinario, in continenti non deftiterit, ac intra feptem dies non fatisfecerit in caufam trado, nobis', & ecclefizcompetenter, ab officio vel beneficio fit fufpenius iplo fado, donec fatisfecerit competenter. Et fi fufpenfione hujufmodi durante, *ie* ingefierit beneficio vel officio: ab eodem ordinario excommunicetur, & excommunicatus publice nuncietur. Et fi in hujufmodi contumacia & excommunicatione per tres feptimanas permanferie: extunc beneficio, fi quod habet, cum cura, velfine cura, ipfo fado fit privatus, & ad idem beneficium nihilo minus inhabilis ad rchabendum cxiftat: fi vero be* neficium aliquod non habuerit, fit inhabilis ad habendum. Contra judicem vero & (cabinos, qui le de hujufmodi judicio vel caufa intromiferint, procedatur ficut fuperius in proximo capitulo eft exprefium.

A

XI. Contra eot fMi *clericot oecafisne quacumque ad forum faculatc traxcrtnt.*

c h mml

Item damnamus & fub interminatione anathematis prohibemus deteftabile ftatutum, immo errorem, aquibufdam laicis contra libertatem ecclefiafticam introductum: videlicet ut fi laicuscaufam habet contra clericum, ve! ecdefiam conventualem feu monafterium, ieu quamcumque aliamdomum religiofam, Bidemque clericus, vel ecclefia, poffeiliones vel alia bona habet in diftridu judicis fzcularis, laicus ipfe vel judex compellit clericum vel ecdefiam coram *tx*culari judicio litigare, ratione pofleliionum vel bonorum eorumdem. Et ipfe judex fzcularis diem aflignat clerico vel ecclefiz ad litigandum coram eo: ad quem ii non venerit, ficut nec tenetur, vel veniens, coram eo noluerit litigare, bonis fuis privateumdem, plurimas alias abufiones in his & confimilibus committendo: ftatuimus, in Choc cafu idem tam contra adorem, quam judicem & fcabinos, obfervari, quod diximus de clerico clericum trahente ad judicium fzcularc. Et judicibus ipfis & fcabinis, hujufmodi fadum non revocantibus, & alias non fatisfacientibus competenter intra biduum poft monitionem ab ordinario faciendam, locus ubi hoc contingit, ecclefiaftico fitfuppofitus interdi&o. Quo durante per quindennam, fuperior live dominus illius judicis & fcabinorum, moneatur per ordinarium, ut tale fo^refa&um procuret revocari, & faciat intra feptem dies poft ipfam monitionem emendari. Alioqui contra ipfum fnperiorem five dominum procedatur, prout in ftatuto contra inje&ores manuum in clericos, de nobilibus & dominis eft expreiTum.

XII. Vt fimilittr tantra occupantes it arreliantes bona titlefiarum procedatur.

Et eodem modo ftatuimus contra oecupantes feu fzculari judicio arreftantes bona ecdefiarum vei ecclefiafticarum perfonarum five religiofarum, procedi, & idem obfervari.

XIII. Vt judicet ceclefiaflici it pralati tccltfiarum, latcir (entra clericot caufem babentibus juffitiam faciant txptdttam.

Ne vero laici occafionem habeant de defectu juftitiz contra clericos querulandi, ftatuimus fub pœnacxcommunica-

~~"~nicationi« firmiter prrciplenres, utprz- om^i lac' feu ordinarii clericorum dc eccle- ..."<- fiarum, laicis contra ipfos clericos vel ccclcfias caufam habentibus faciant , cum requifiti fuerint, fecundum confuetudinem capitulorum, fi fuerint in ecclefia collegiata: dc alias de clericis non exiftentibus de collegio, fecundum jus fcriptum vel confaetudinarium, juftitiam expeditam.

XIV. Contre lmfcdlentct lt tnrbentet celt b)ettonet fenflerttm fynodorum.

Statuimus etiam, ut prxlati & ordinarii judices noftrss civitatis & diœcelis, in terminis eorum jurifdi&ioni fubje&is, fynodum fuam, qui ad hoc tenentur, oblervent per fe vel per alios congruis temporibus ab ipfis przlatis, prout expedire viderint, prxfigendis, de quz corrigenda vel reformanda occurrunt, corrigant dtreforment: deomnes in ecclefia illa dt parochia, in qua fynodus celebranda fuerit, quandocumque cis fuerit denundata, ad ecclefiam & fynodum veniant obedienter, & jura fynodalia obfcrvenc reverenter, non obftante aliqua occafione vel confuetudine contraria, quam corruptelam re. putamus, & penitus reprobamus. Soli tamen nobiles excipiantur, qui ad noilram fynodum nofcuntur fpecialiter pertinere. Si qui vero laicorum contra hoc venire przfumpferint, dc in hoc, mandato ipfius prxlati five ordinarii non obediverint fententiam excommunicationis. quam in his feriptis in ipfos ferimus, ipfo fado vel omitfione in currant, dc cxcommunicati fingulisdiebus Dominicis dc feftivis per plebanos eorum dc alios, prout hoc przlato ipfi expedire videbitur , ufque ad fatisfadionem condignam publice nuncientur. Si vero multitudo parochiz fuerit in caufa feu in culpa, locus ille in quo fynodum vel jura fynodalia impediri contingit, fit ipfo fa&o, ecclefiaftico iuppofitus Inrerdido, quod non relaxe, tur, nifi de hociatisfa&um fuerit, com. petenter. Nobilibus vero, nehujufmodi fynodos vel jura fynodalia impediant , fub poena excommunicationis latz fententix firmiter prohibemus.

XV. Vt prelati jurifdiftlont foa libere MA ter ln ttrmnlt cortem jurifdlflloni fubjcflit.*

Sed nc dcli&a feu commifla fubditorum maneant impunita, & cx hoc tribuatur audacia delinquendi : ftatuimui. ut prxlati in terminis eorum jurifdiAioni fnbjeâis, fua jurifdi&ionelihere utantur, tam io corregione, quam in judicio dt animadverfione ac aliis, que ad hoc videbuntur expedire: nec in his alter ab akero impediatur, fed juvetur. Et fi aliqux fententix a praelato in fuum fubditum propter ipfius exceflus prolate fuerim, ille fententie ab aliis prelatis inviolabiliter ufque ad fatisfââionem condignam obferventur, & etiam exeeutioni, fi opus fuerit , demandentur.

Xyj. Vt judicet ecclcfitflicl frettdem ln judictu fotl non commutent.

Ut judices ecclefiaftici in judiciis five caufis officium fuum, folum Deum & juftitiam pr* oculis habentes, fideliter exequantur . Et fi (cienrer per gratiam vel per fordea aliquam partium in caufis contra juftitiam lxferint prztcr poenas a jure ftatutas, quibus * fubjaceant, ipfo fa&o incurrant fententiam excommunicationis, a nobis latam in his feriptis : & nihilo minus per iuperiorem contra eos, fi opus luerit, •d graviora procedatur.

JT7Z. Ne judicet ccclefieflicl ft de ceufit gd forum Jecit1ere jpedenlibnt lntremittent.

Statuimus dc hoc, ut de caufis ad forum frculare fpeftantibus, judicesecclefiaftici fe nullatenus intromittant : fed quam cito inter litigantes de hoc exceptum fuerit coram ipfis judicibus ecclefiafticis, dc oftenfam, ficut de jure fueric faciendum , caufam ad judicem fzcularcm remittere non poft. ponant·

XVIII. Centre imptdientet tccltfiefticerum jndicton jnrlfdtdienem lt cxecntte- nent fcntentlentm.

Ne vero jurifdi&iooem judicum eeelefiafticorum, five ordinarii fuerint five delegati, a (sculaτibus judicibus vel perfonis impediri, & ex hoc, ficut a pluribus intentatur, difiolvi contingat nervum ecclefiafticz difciplinx : ftatuimus, ut nullus fiecularium, five nobilis fuerit, five aliter qualifeumque, eeclefiafticorum judicum jurifdiâionem in citationibus, monitionibus, denunciationibus exeeutionibus, ac aliis modir quibus jurifdi&io ecclefiaftiea exercetur, per *fe* vel per alium impediat aliquatenus vel retardet: & qui contra hoc aufu temerario venire prxlumpfcrit, dc monitus ab ordinario vel delegato, in.

tra

ANNO CHRnn »»W.

era feptem dice a tempore monitionis fadx non deftitcrit omnino, nec revocaverit, fi quid inprxjudicium prernif* lorum attentaverit, fententiam excommunicationis quam in his feriptis feri* mus in hujufmodi prziumpeores, incur* rat ipfo fado. Quam excommunicatio* nem fi per quindecim fequentes dies contumaciter fuftinuerit; extunc, fi no* bilis aut dominus eft, terra ipfius fic diftriitus, fi quem habet, fit ipfofado ecclefiaftico fuppofitus interdido. Et nihilominus in loco, ubi faciens impedimentum prxdidum vel procurans, domicilium habuerit, ceftetur a Divinis, quoufque impedimentum fit revocatum, & alias legitime fatisfadum.

J/J. *Contre cos qnl clericos non fine violente aennnm Injtfiionc ceplunt it detinent.*

Quia vero in cantam vefaniam plerumque prorumpit quorumdam perverfitas perverforum, ut aufu (acrilegoclericos fic ecclefiafticas perfonas non fine violenta manuum injedione damnabiliter capere, fic captivos execrabiliter detinere non formident: ftatuimus, ut clericorum captivatores, quicunque fuerint aut cujufcumquedignitatis aut conditionis, cum omnibus confiiium, ausilium, opem vel operam adhibentibus, per omnes ecclefias conventuales, parochiales, fic capellas civitatis fic dice* cefis Colonicnfis, cum ipfo fallo excommunicatioue canonisfint ligati, excommunicari nominarim, fi eorum nomina fciri poterunt, alioqui in genere, publice denuncientur, donec captivus fit liberatus, fit de forefado fuerit latio, nobis, & ecclefix fatisfadum. Et fi intra odo dies poft hujufmodi denunciationem captivus non fuerit liberatus, extunc iidem captivatores cum adhibentibus confiiium, auxilium, opem vel operam, ut prxdidumcft, nominatim, quorum nomina fciripotuerint, alioqui in genere, fingulis diebus Dominicis fic feftivis, campanis pullatis fic candelis extindis, per eafdem ecclefias fic capellas excommunicari folenniter fic publice nuncientur. Idemque obiervetur, fi captivo liberato, non fuerit lxfo, nobis, fic ecclefiz intra menfem fatisfadum. Et nihilo minus evitentur, donec per audoritatem apoftolicam abfolvantur.

XX. Proteus forme contre cofdcm.

Statuimus etiam, quod in omni loco, videlicet civitate, oppido, caftro feu munitione, re! villa, vel alio, quocumque nomine vocetur, ubi> clcncui captivus fuerit addudus, receptus, vel detentus, eodem die cum illuc dedudus, receptus vel detentus fuerit, fic quamdiu ibidem extiterit, ceflctur penitus a Divinis; fic fit ipfe locus ipfo iado, ecclefiaftico fuppofitus interdido. Et fi per triduum ibidem manferitcaptivus, nec fuerit liberatus.· locus ipfe, quamvis poftmodum captivus de eodem fuerit dedudus, nihilo minus maneat interdidus, donec captivus liberetur, fic modo prxmiflo fuerit fatisfadum : ut fic tam nobiles quam magnates, ac etiam populares cum plebe, contrajmalefadores fic facrilegos hujufmodi ex Divinorum carentia provocati, coniurgant ad liberationem illius, qui aufu lacrilego captivus detinetur, auxilium prxftituri.

ANNO CHKISTt

XXI. Si propter ceptivitetcm tlerit I, locus elifuts per menftm menJerit Intérêt(he.

Item fi propter captivitatem vel detentionem clerici captivi, locus ubi detinetur, vel ubi captivans habet domicilium, per menfem unum manferit interdidus, ita quod clericus liberatus non fuerit, nec alias fatisfadum: extunc interdidum ipfum, ad totum decanatum , in quo locus ille confidit, extendatur, fic fit ipfe decanatus totus mterdidus.

F. *SI dccenetus per quindenem mentent lnterdltlus.*

Et fi hujufmodi interdido durante per quindenam, clericus captivus non fuerit liberatus, extunc, fi nobilis fuerit vel potens, vel alius quicumque habens terram, jurifdidionem vel diftridum qui clericum captivavit vel detinet : terra fic diftridus ejus, ubicumque fuerit, ecclefiaftico fubjaceat inter-^dido. Elidem interdidum, eademque pœna obiervetur, fi dominus aut nobilis , aut alius quicumque in cujus diftridu vel jnrifdidionc captivans vel destinons clericum, quamvis ab alio captivatum, habueritdomicilium vel receptaculum, monitus ab ordinario loci, intra quindenam a die monitionis fadx ipfum Clericum non procuraverit liberari.

XXIII.

ANNO CHRISTI

XXIll. Si capsmantes clericum, per mtfits excommunicati fuerittt.

Sed & poftquam captivans clericum, vel detinens captivatum, per duos men* iesin excommunicatione perftiterit, clerico non liberato ; omnis locus, adquem captivans vel detinens pervenerit, vel qua tranfierit, ibidem comedendo vel bibendo, Gt per continuum fequens triduum interdictus. Sic & per ieptem (equentes dies lit interdidus, ubi 4plutn contigerit pernodare.

XXiV. Ke fihi vel film clericos captivantium, cr per annum excommunicatorum, ad ordinet vel ad beneficia cedefiafiica admittantur.

Porro fi captivans clericum vel rtligiofum, vel detinens, ac iaculegus, hujufmodi pœnis fupradidis vilipends, congrua fatisfadionc negleda, per annum unum in excommunicatione hujufmodi perdurare animo przfumpferit indurato live obftinato: ftatuimus, ut nulli dc filiis & filiabus, fratribus & fotoribus, feu filiis vel filiabus fratrum vel fororum ufque ad tertium gradum inclufive in linea dcicendcnti & collaterali , & illi etiam qui ad hujufmodi captivitatem opem vel operam impenderint , vel captivum clericum in fuis domiciliis detinuerint, ad ordines feu beneficia, aut etiam prxlaturas admittantur: cum cx detido parentum, ipfo fado reddantur inhabiies ad hujufmodi confequenda : fub pœna excommunicationis latz fententix ftatuentes&mandantes examinatoribus clericorum, capitulis , patronis & archidiaconis ac prxlatis ut nullum ex talibus ad ordines admittant, capitula nullum ex eis ad praebendam eligant, patroni nullum ex cis przfcntent, archidiaconi ac prxlati tales non inveftiant ullo modo. Alioqui capitula, patroni, & archidiaconi ac prxlati, ipfo fado, jus fuumamittant ca vice, & ad proximum luperiorem devolvatur. Examinatotcs vero & archidiaconi aliquem cx talibus feienter ad ordines vel beneficia admittentes, ipfo fado fententiam excommunicationis incurrant. Item de filiabus, foronbus, & filiabus fororum & filiarum prxdidarum, ufque 'ad gradum prxdidum, ftatuimus obfervandum, ut in clauftrj^ vel cœncbiis cujufcumquc ordinis nullatenus admittantur.

Idem etiam, quoad exclufionem hujufmodi, in filiis, filiabus, nepotibus, & neptibus torum, qui ecclefias vel inonjfteria incenderint, fi per annum WwsAin excommunicatione, negle&a fatisfa— dione, perftiterint contumaciter, contra cales (latuimus obiervandum .

chrctl »<«.

XXV. Vt fend» ecdcfisfiicu ah bis, qui per annum contumaciter excommunicationem juftmuerint, ad cedefiat revertantur.

Feuda etiam, û qua prxdidi facrilegi ab ecclefiis vel ecclefiafticis perfoms tenuerint, poft lapfum anni, per quem excommunicationem iuftinuerunt, ad ecclefias ÔC perfonas ecclefiafticasli-
B bere revertantur: ita ut, fi ipfi facrilegi ultra fe de hujufmodi feudis ingefferint, contra eos tanquam invafores bonorum ecclefix procedatur.

XXVI. Mitigationes pro fratribus if foratibus ac alus perfonis fafla, fi Je valuerint intra annum canonice expurgare.

Volentes nihilo minus, ut fratres & forores, filii & filix fratrum & fororum , & alii in linea collaterali gradus fupradidi, qui facrilegis & excommunicatis hujulmodi in fuis maleficiis non aftiftunt, nec adftiterunt, & ad ipfa maleficia opem vel operam aut favorem non impenderunt, nec impendunt, fine culpa eorum aut fine caufa non graventur ex maleficiis aliorum.- ftatuimus, ut iidem fratres & forores, filii & filix fratrum & fororum, & alixperfonx linex collateralis, poenis fupradidis, quoad exclufioncm ab ordinibus & beneficiis & prxlaturis hujufmodi, non fubjaceant, nec adftringantur eifdem, fi intra eumdem annum coram 'nobis aut capitulo & prioribus Colonienfibus fe canonice expurgaverint, quilibet quarta manu, quod prxdidis facrilegis in hujufmodi maleficiis concilio vel auxilio, ope vel opera non adftiterint, & juramento corporali firmaverint, quod eis ulterius non adftabunt.

XXVII. Si clericum in alia diacefi eapi, vel in fia captum, ad aliam dieteefim deduci contingat.

Statuimus item, ut fi clericum Co'lonicnfis civitatis aut dicecefis, in alia dicecefi capi contingat, vel in noftra civitate aut dicecefi captum, ad aliam dioecefim deduci vel transferri : quod per capitulum & priores Colonienfcs, & alia capitula, ad liberationem captivi , & ad procedendum contra facrilegum illius diœcefis, qui in hoc culpabilis fuerit, apud loci diœcefanum affeduofe laboretur, prout vifum fuerit expedire.

xxym.

r4wr<TT »»«*. ANNO CHRISTI

XJVIH. Contra occiforet & tnuttlatorct clcricorum.

De occiforibut & mutilatonbus clericorum, & clericos iu captivitate ufque ad mortem detinentibus, feu alias enormiter lxdcntibus : ftatuimus, ut per omnes ecclefias couvent uales, paruchiales, & capellas civitatis fit diœccfis Colonienfis, ipfi occifores & mutilatores, fic omnes opem fic operam feu confilium ad hoc adhibentes, fingulis diebus Dominicis & feftivis, campanis pullatis & candelis extinftis, nominaum , quorum nomina fciuntur, alloqui in genere, ex communicatidenuncicntur, abomnibus ardius evitandi, donec (ufficirnter (atisfecerint, fica fedeapoftolica redierint abioluti.

Przterca locus omnis, ad quem venerint, fit interdidus, quamdiu ibi fuerint : & per (cquens triduum, fi ibi biberint vel commedcrint : fit per leptem fequentes dies, ubi cos pernoétarecontigerit. Ceterum fi nobiles fuerint, ve'l alii terram fit jurifdidionem vel difIndum habentes, & intra tres menfes a tempore perpetrati (celeris, ad arbitrium noftrum aut capituli fit priorum Colomenfium, non fatisfecerint : terra eorum fit diftridus ex tunc fit, ipfo (ado, ecclefiaftico fuppofitusinterdido: & fcuda feu officia vel · pofleffiones, fi quas habent ab ecclefiis fit ecclefiafticis perionis, amittant, fic ad ecclefias, a quibus ea habuerint, revereantur* ita quod ipforum (acrilegorum hxredes ad feuda hujufmodi, vel ad aliqua alia ab ecclefiis vel ecclefiafticis perionis defeendentia, numquam in perpetuum admittantur. De quibus fi ultra (e ingeifennt, contra cos procéda* tur tanquam contra bonorum ecclefiarum invafores, prout (upcrius eft expreflum. Et hoc etiam in aliis perfonis, quz non (une nobiles, feuda habentibus , volumus obfervari.

nafionu

Przterea fi domini tcrrz, in quorum diftndibus manent vel domicilium habent , vel ubi tam enorme (celus commiflum extiterit, tam nefarios, facrilegos, fic nefandos, in (uis diftriftibus (uftinuerint, fic contra eos ad bonorum privationem fic proferiptionem de terra, non proceiferint : contra ipfos dominos, tanquam contra conlentientes malo hujufmodi, monitione przmifla procedatur.

XXIX. Contra occiforet elerteorum t per annum m excommunication cni· \ Jhntet*

Si autem intra annum abfiqlutionem a iedc apoftolica impetrare, & alias congrue fansfacere neglexerint : ftatuimus, ut extunc nullus (iliorum aut nepotum eorumdem facrilegorum , ad ordines vel ad beneficium ecclefiafticum vel dignitatem, ufque ad quartum gradum, admittatur. Et idem fiat de filiabus & B neptibus eorumdem. Er fi qui eos vel eas admifcrinc, incurrant panas qux (uperius de filiis & nepotibus clericos captivantium, funt exprefIx.

XXX. Contra cot fui minat intulerint ptrfinit cclicfiaflleis dc corpore vel de rebut.

Volentes item malo, antequam eveniat, quantum poffumus, obviare: ftatuimus, ut fi quis ecclefiafticac perfonx minas intulerit de corpore vel de C rebus, fit monitus a judice ordinario, ipfam perfonam ecclefiafticam non af(ecuraverit, a tempore monitionis intra iepttm dies, ab ipfo ordinario extunc excommunicetur, & excommunicatus publice nuncientur, donec affecuretipiam perfonam ecclefiafttcam, fic dc ea coram fuo judice accipiat rationem.

XXXI. Contra tot ckricoi , qui Jacnicgium in clcrlioi committere non vcrentur .

Cum vero magnum fit (eandalum, & plerifque laicis, qui alioqui dericis funt infefti , fimilia committendi exiftac quamplurimum incentivum quod clerici in qlericos facrilegium committere non verentur: ftatuimus, ut clericus vel canonicus injiciens manus violentas in clericum, vel ecclefiam fuam vel aliam, |uc ecclefiafticam perfonam fpolians, vel violentiam in immunitate committens, vel bona eorum faculari judicio occupans, vel ad aliquod horum, confilium (eu auxilium vel operam dans, pro buju(modi inje&ione , in continenti per omnes ecclefias ficca* pellas civitatis fie diœcefis excommunicatus nundetur. Et cum de aliis conftiterit per evidentiam vel tamam publicam, vel juramentum injuriam vel damnum pafli, fi luerit perfona fide digna , vel per fidem ceftium (ummaric faciendam: per ordinarium moneatur, uc intra feprem dies a tempore monitionis ta&z, de forefado perpetraro fa-

"^^"tisfadat competenter. Alioqui a nobis excommunicatus excommunicatione quam ferimus in bis feriptis, extunc per omnes ecclefias, nt fupra didum eft, publice nuncietur.

Quod fi intra quindecim dies non (atisfecerit, extunc denuntietur, campanis pulfatis dc candelis extiodis, fingolis diebus Dominicis defeftivis, excommunicatus. Quod fi per annum in hujufmodi excommunicatione perftiterit; extunc omnibus beneficiis ecclefiafticis, fi qua habuerit, ipfo fado-fitprivatus . Et illi ad quos Qxdat ipforum beneficiorum collatio, ea conferant intra menfem . Alioqui per fuperiorem extunc conferantur. Et nihilo minus fit inhabilis ad aliqua alia confequeoda.

XXXII. Contre IMctn, ful eccefient ell- (ttJnt fntfilenlt cltncMM top tlvevcrit.*

Si autem clericus clericum occaGonc alicujus quxftionis, quam habeat, captivaverit, vel ad capiendum ipfum, con* Clium, auxilium, vel operam adhibueât : ftatuimus, ut caufam amittat ipfo ia&o, & excommunicatus publice, ut de aliis captivatoribus prxmiffum eft , nuncietur. Et fi intra feptem dies liberationem ipfius captivi non procuraverit, ac intra alios quindecim dies Ixfo, nobis, & ecclefix non fatisfecerit ; extunc omnibus beneficiis eeclefiafticis, fi qux habet, fit ipfo faâo privatus, & inhabilis in perpetuum ad aliquod beneficium confequendum. Ec fi ille, ad quem collatio beneficiorum hujuimodi pertinuerit intra menfem non de eis ordinaverit, ea aliis vel alii conferendo: collatio ac ordinatio eorumdem ad proximum fuperiorem fit ipfo fallo devolata. Si vero beneficium non habuerit, fit inhabilis in perpetuum ad obtinendam.

Prxtcrea omnis locus, ad quem hujufmodi facrilegus pervenerit, ve! ubi biberit aut comederit, aut pernoâaverit, fit ipfo fiufto interdiâus eo modo, ficut de laicis captivatoribus clericorum cft prxmiflum.

XXXIII. Centre clerleot fnl Mutllent velet cIJunt tlerlcuM.*

Statuimus etiam, ut clericus occidens vel mutilans clericum, vel eum ufque ad mortem captivum detinens, fit ipfo faâo ab omnibus beneficiis eeclefia* fticis habitis, & a fpehabendorum penitus deftitutus, fit excommunicatus in omnibus ecclefiis, ut fuperius dfëlum eft, nuncietur: locis ad quas venerit, vel ubi biberit,.commederit, aut pernodaverit, ut fuperiusdidumeft, fuppofitis ipfi» fado ecdefiaftico interdiâo. Et nihilo minus ad alias ponas , per nos aut capitulum & priores Colonienfes, ficut opus fuerit, procedatur.

XXXJF. *Dt Httyutàtt fotr* mu da «· s/ifiM *ttdtfit iietetfit* Ca- *lenitnfit.*

Cum vero plerumque contingat, quod vacante prxbenda io aliqua ecdefiacivitatis vel diœcefis Cokmienfis, in qua duo vel plures autboritate fedis apoftolicx vel legatorum ejus, aut quavis alia autboritate, jus fe afferunt habere, & per exeeutores fuos feu quofeumque alios *fe* procurant mitti in pofleffionem corporalem prxbendx ipfius, cujus occatione miffionis, dehujufmodi prxbenda contendentes, bona, res, & jura ipfius ecclefix tam intra immunitatem, cuam extra, indifferenter rapiunt & invadunt, feu per fxculare judicium occupari vel arCreftari procurant, fententiasexcommunicationis in*in certas perfonas de capitulo, & fufpenfionis in capitulum, nihilo minus a fuis exeeutoribus fulminari facientes, propter quod in rebus & perfonis tam fpiritualibus quam temporalibus, ecclefix non modicum detrimentum fuftinent & ja&uram: ftatuimus, ut cum in aliqua eeclefia calus hujufmodi emerferit, decanus & capitulum illius ecclefix autboritate hujufmodi conftitutionis fibi faciant litteras authenticas & inftrumenta, quibus fic contendentes uti voluerint prô jure fuo, bine inde a partibus exhiberi, & convocaris capitulo & prioribus Colonienfibus, qui prrfentesfuerint, & haberi commode potuerint, per eos ad hoc vocatis juris peritis, qui vifi fuerint expedire, per quos hujufmodi quxftio & difeordia decidatur, & eorum difcuffioni firu (ententix ftetur, & inviolabiliter obfervetur. Et fi capitulum & priores, propter difficultatem juris vel alias caufas legitimas, qurftionem hujufmodi decidere non poterunt, nec decidunt: caufam eamdem ad curiam domini pape decidendam rranfmittant, prxfigcntes partibus terminum competentem, quo fe confpeâui papx reprxfentent, cum omnibus fuis monumentis & documentis juftitiam recepturx. Caufa vero & quxfti «ne hujufmodi durante, medietas fruâus prxbendx vacantis in ufus cedat ecclefix: & reliqua pats alieni idonex perfonx, qux deferviat in ordine, quem defun&i prxben-

-----——'benda requirent, deputetur. Et fi qua partium fententiam pro fe in curia babuerit, & in caufa evicerit: fru&us ejufdem prxbendx de mandato domini papx capitulo prxfentato, ceflante occafione qualibet, miniftretur. Si qua vero partium, litterarum fuarum copiam facere, dc hoc ftatutum fubire contumaciter renuerit, dc de fua potentia vel malitia confifa, bona ecclefix invadere, ac rapere temere dc irreverenter, Dei timore poftpofito, prxfampfcrit: contra ipfam partem, tanquam contra raptorem bonorum ecclefix, ut fupradiâum eft procedatur. Statuimus etiam , ut hxc non folum adfutura bujulmudi negotia, fed etiam ad pratentia dc prxtcrita, a tempore electionis noftra extendantur.

*XX*V· Ne ellfxlt tltrkv fetrikglt etteem* mtmketlt ent ufxrerltt efiflet nt/ tet tftndet.*

Cum falvis penis, ftatutis tam in jure canonico quam civili, dc coercitione noftne ordinarie poteftati» contra injuratores ecclefiarum dc perfonarum ecclefiafticarum, prxdiâis inodis dt aliis qui ad hoc videbuntur expedire , providerimus procedendum : ftatuimus ut perfonis quibufeumque qui manus io clericos aut rcligiofos injiciunt, vel * alias fpoliaot & capiunt, aut in aliquo fupradi&orum modorum vel exceflnum contra ecclefias vel ccclefiafticas perfonas excefleriuc, feu fententiis excommunicationis, fufpenfionis aut ioterdiâi aut aliis modis fupradiâis fe involverint, clerici five in dignitate conftituti, five alii, vel etiam advocati : confilio vel auxilio in aperto vel in occulto non affiftant : dc qui contra venerint verbo vel faâo, fententiam excommunicationis, quam in eos ferimus in bis feriptis, incurrant ipfo faâo, dc excommunierai publice, qui de hoc conviât fuerint vel confeffi, ufque ad fatisfa&ionem condignam nuncientur : dt publier pro hujufmodi perfonis prxfumpterint in judicio poftulare, earum injurias defendendo, dt moniti ab eorum ordinariis, non deftiterint, excommunicat! publice, tanquam illi quorum cxceflus vel injurias nituntur defendere, nuncientur: dc alias etiam contra eos, fi opus fuerit, procedatur. Idem ftatuimus fieri de his, qui ufurariis manifeftis affiftont patrocinio, vel defendunt eofdem.

XXXVI. Nt tltrül ttftlleni ttelllllM extern- MMM/ra/arM, tum iffit Jeeeinu fnit n/rr« Mm/cna fermentent.*

Statuimus item, ut clerici feu capellani dominorum fuorum aut nobilium vel aliarum perfonarum, qux fuerint propter aliquem prxdiâorum excefluum, fententia excommunicationis innodati, dominis fuis io hujufmodi injuriis confilium vel auxilium, verbo vel fado non impendant: alioqui fenoverint eadem excommunicatione involutor.

Prxterea ipfos dominos fuos modis quibus poterunt inducant, ut de eis pro quibus excommunicat! exiftunt fati«faciant, dc ad reconciliationem fandx matris ecclefix revertantur: quod fi intra mentem eofdem dominos fuos ad hoc inducere nequiverint, extunc omnino recedant ab eifdem, nec eis communicent. Alioqui ipfos clericos feu capellanos, qui ultra id cum dominis fuis permanterint, dc cis communicaverint, majori excommunicatione in his feriptis latx iententix innodamus, & praecipimus eos per locorum ordinarios, excommunicates publice nunciari. In qua excommunicatione fi per duos mentes contumaciter perduraverint, dea dominis fuis non receflerint, extunc ipfo fa&o omnibus beneficiis ecclefiafticis, cum cura vel fine cura, qux habent , fiat privati: dc eadem beneficia per illos, ad quorum collationem pertinent, aliis perfonis idoneis intra mentem conferantur: alioqui extunc perfuperiorem proximum conferantur, dc nihilo minus fint inhabiles ad alia beneficia obtincoda.

XXXytl. Centre tet ful ftnhntlem txtommunleetienlt llemnebiliter nlll- fndmt.

Cumque nonnulli fententiam excommunicationis damnabiliter vilipendant : ftatuimus, ut quicumque excommunicatus dc in parochiafua denunciator, per annum in ipfa excommunicatione perftiterit, dc de hoc fides fa&a fuerit per litteras cxcommunicatoris, quasfnfficcre volumus in hac parte, fi fuerit ordinarius, dc alias per aliam fidem fufficientem, fi hujuimodi *fuerlt nobilis* vel alius habena terram vel diftriâum, illa terra vel diftri&us per ordinarium loci, fuper hoc requifitum ab excommunicatote vel a&ore, ecclcfiaftita/me difficultate fupponatur interdidlo. Et fi fuerit alius quam nobilis, dominus temporalis feu judex, in cujus diftriftu

cnn,is π ..*«. • unicfttT» excommunicatus manfcrit, fcn domicilium habuerit, moneatur per ordinarium ipfius, ut compellat ipfum excommunicatnm redire ad fanAz matris ecdcfix * unitatem. Alioqui idem dominus five judex, per ipfum ordinarium excommunicationis fententia percellatur.

XXAVlll. Contre computrefcenttt in txcomtnunicetione nitra annum t quomodo procedendum.

Ipfi autem excommunicari, cumper B annum in excommunicatione perftitennt, in fynodis accufentur, tanquam clavium ecclefiz contemptores, *flc* fatisfacere compellantur: adhibito etiam, fi opus fuerit , auxilio brachii fzcularis .

XXXjX. Vt pralotitf qualibtt tcclcfitjlicapcrjona, ad obferyationtm [latutorum iflorum factiter teneantur.

Quia vero omnibus per ftatuta hujufmodi paterna fohcitudinc intendimus C providere, ut videlicet quicsprocuretur ecdefiis *flc* ccckfiafticis perfonis, *flc* pacis turbatores pernz formidine cohibeantur a peccatis: przcipimus *flc* mandamus fub poena excommunicationis , ut flatuta ipfa ab omnibus tam ecclefiafticis quam fzcularibus perfonis inviolabiliter oblerventur: flatuentes, ut capitulum, przlati, archidiaconi, prxpofiti, decani Capitulorum, & aha capitula, *flc* finguli de capitulis , decani Chriftianitatum , icAores ecdefiarum & capellarum, necnon & vicarii, & omnes clericicivita- D cis & dicccefis Colonienfis, ad obfervationem fententiarum przdiAarum, ici licet excommunicationisfufpenfionis, & interdiAi, dc ad earum exeeutionem, quandocumque *flc quotiefeumque* opus fuerit, & ahquod forefaAorum prxdiAorum committi contigerit in civitate aut diœcefi Colonienfi, omni fraude & dolo penitus exclufis, fideliter teneantur. Si quis autem przlatus in his remiflus fuerit, & ex parte ecclefiz vel perfonz injuriam vel damnum paifz, tertio requifitus, ad exeeutionem przmiliorum, prout in fuperioribus continetur, per fc vel per alium procedere neglexerit · fententiam fufpenfionisanobis latam in his feriptis, incurrat ipfa ornithone : quam feilicet fufpenfionis fenrentiam, *ft* per odo dies in negligentia perdurando febftinuerit, extunc incurrat excommunicationis fententiam , a nobis latam in his feriptis. Et nihilo minus contra eum ad ulteriora per nos, de confilio capituli & priorum Colonienfium, procedatur. Chr Is II

XL. Contre clericot in executionibut fenttnturum remiffot, ò fcnttntiat ipjat mode debito non Jcrvanttt.*

Hebdomadarii item in ecdefiis conventualibus, p|ebani, reAores feu proyiforcs parochialium ecdefiarum & capellarum civitatis & diœcefis Colonienfis, qui in fuis ecciefiis feu capellis illos qui ex aliquibus caufis, de quibus fupra didum eft, in excommunicatio* nem inciderint vel juris vel hominis, *£*»»« & fuerint, ut przmiffum eft, excommunicari nunciandi, denunciare omiferint, ipfa omiffione fc fciant excommunicationis fententiam, in his feriptis a nobis latam, incurrifTe, & poterunt depofitionis periculum formidare, fi Divinis fe ingeflerint fic ligati : ita ut, nifi celeri fatisfaAione fibi profpcxcrint, monitione przmiffa a luis ordinariis, priventur beneficiis quz habent, & illa aliis perfonis idoneis, per eos ad quorum fpcAant collationes, conferantur.

XLI. Contre tot qui In loco Interdiflo celtbrovermt.

Si quis autem facerdosin loco, propter captivitatem clerici, vel propterfpolium ecclefiz vel ecdefiafticz peifonx, vel propter aliquam aliarum caularum przdiAarum interdiAo, celebraverit, *flc* fic irregularis, in continenti non de'ftiteric, aut intra quindecim dies non fatisfecerit nobis & ecclefiz . extunc incurrat ipfo.faAo excommunicationis fententiam, quam in hujufmodi przfumptores ferimus in his feriptis. In qua excommunicatione fi per quindecim dies contumaciter perduraverit , negligens fatisfacere. extunc fit ipfo faAo omnibus beneficiis ecclefiafticis, quz habet, deftitutus. Et fi ilii ad quos beneficiorum hujufmodi collatio pertinuerit, ea aliis perfonis ooncontulerint intra menfem, eorum collatio ad proximum fuperiorem devolvatur. Si vero beneficium facerdos non habuerit hujufmodi fit poft tempus przdiAum inhabilis in perpetuum ad aliquod obtinendum.

XLIL Vt percepto forefaflo, (latim ctfftur a Divinis^ ne quit per cleffam ignorantiam poft Cxcufari.

Ceterum ne aliquis przlatus, archidiaconus, przpofitus, * decanus capitulo-

loruin chnftianicatum, aut redor ecdefiz vel capcllz, per craflam ignorantiam abobfervationibus fentemiarum przdidarum fe valeat cxcufare, cum difficile fit, fingulari denunciacioneCingulorum auribus inculcari captivationem derici vel fpolium ecdefiz vel ecclefiafiiez perfone, aut aliud quodeumque forefadum, propter quod loca aliqua contingit efle interdidi, ficut fuperius in pluribus locis eft expreflutn: ftatuimus, ut przlati, archidiaconi, przpofiti, decani de redores, (eu vicarii, quam cito captivitasderici vel fpolium, aut aliquod forefadum, de quibus eft fupradidum, ad eorum notitiam, vd fama deferente , vel alio quocumque modo pervenerit, ftatim ceflent a Divinis, ubi hoc juxta przmilfa fuerit faciendum, dc ad obfervanriam deexeeutionem didarum fententiarum per fe , vel per alios teneantur. Aiioqui non obftante excufatione craflz ignorantiz, panis dc featentiis fubjaceat fupradidis.

XLIU. Ut bnt fletute ed ptr[on»! ttcUfln- /licti (uiufcumque ordinis exundentur.

Statuimus item, ut admonafteria dc bona eorum, dc ad monachos dc alias religiofas perfonas cujufcumque ordinis civitatis dc Dicecefis Colonienfis, hujufmodi ftatuta extendantur. Et monachorum przlati dc monachi, ac aliz perfonz religiofz, cujufcumque ordinis exiftant, * fe voluerint occatione alienjus privilegii, ab exeeutione feu obferivatioοe flaturorum ipforum tueri, vel^ cxcufare: przdidorum ftatutorum auxilio non juventur.

XLIy. Ut bec ftntnts nt ellqntm Itttrt pofiint ttm in tepltnht, qnenn in ülilt btlt, fepins publictntnr.*

Statuimus item & mandamus in virtute iaudz obedientiz, ut hzc eadcm ftatuta per omnes ecclefias conventuales & parochiales & capellas civitatis dt dicecefis Colomenfis, fingulis annis, ne aliquem latere poffint, firpius publicentur, dc in capellis ruralibus perlegantur .

XLI'. Ut nomine ftcrlltgornne pofite in rtgtflrot Supint recltentur.

Et nomina eorum, qui contraecclefias feu perfonas ecclctiafticas aliquo modorum fupradidorum excefleri nc vel deliquerint, ftatlmi, cum hoc faôum fuerit, ponantur io regiftro, & ixpius recitentur in publico, ut feiri poflit ex qualitate fadi & ejus circumflamus, nec non ex dilatione fatiffadionis , qualiter fir contra excedentes & delinquentes hujufmodi procedendum, dcc deleantur eorum nomina, nifi congrua latisfadione prxccdente. Si quid vero dubii aut difficultatis fuper przmiflis emerferit: hoc nobis, capitulo & prioribus Colonicnfibus refervamus decla. randum.

Nos vero capitulum , przlati, dc alia capitula majoris & aliarum ecclefiarum civitatis & dicecefis Colonienlis, plenam in Domino fiduciam obtinentes, quod per ftatuta hujufmodi , ecclefiis! & monafteriis , & perfonis tam ecdefi afticis quam rdigiofis, in fpiritualibus & temporalibus provifum fit, & debeat provideri, ad obferva» tionem eorumdem ftatutornm, bona fide, omni fraude Cc dolo exclufis, fitmiter obligamusf, figilla ecclefiarum noftrarum eifdem ftatutis in teftimonium apponentes.

Datum anno Domini millefimo ducentefimo fexagefimo fexto, vi. Idus Maii.

Christi
Forte, f. U. H.
Ex Ltmigii Spicilex. Ec- M.

STATUTA PROVINCIALIA

Edita a Widone S. R. E. Cardinali

Et Apoftolico Legato in Concilio BrcmenG anno MCCLXVI.

Frater Wido, miferatione divina in Lucidm Presbyter Cardinalis, Apoftolic» fedis tegatus. Ad perpetuam rei memoriam. Humanc natur» fauciata conditio, quam hoftis antiqui invidia gratuitis ipoliare &ia naturalibus vulnerare fraudulentis conatibus elaborat ligamenta requirit falùrariiun prxeeptorum. Infufionem quoque olei per quod imelligitur pia ammonitio, & vini, per quod pungitiva correptio, vel increpatio figuratur, ficut in horni-

ANNO CHRISTI

'mine, qui defeendit ab Hierofblyma in Jericho dt incidit in latrones, pio feemate declaratur. Hinc eft, quod cum Dominus oofkr lummus Pontifex .Vicarius Jctu Chrifti, Nos, ad Bremenlem ecclefiam, cum pleo* legationis officio duxerit dcAinandus, ea libenti dc diligenti animo cogitamus, ordinamus atque fiatuimus, quae libertati EcdefiaAicx conveniunt, animarum faluti proficiant, finem imponant vitiis, remiifionem peccati, vitae ordinem, morbus difciplinam. Verum quoniam expedit, ut (aeramenta ecclefic, in quibus, tanquam io vatis medicinalibus populus devofui & humilis antidotum gratiae recipere conluevit, in honore dc reverentia ab omnibus habeantur, cum ea pleiumque contingat efftei vilia, propter vilem & abominabilem mtniftrorum Ecclefix convertat ionem: Univerfis perfoms Ecclefiafiicis Provinctr memoraix dtitricle prxeipimus, ut in vtdu, veftitu, gefiu dc aliis operibus dc circumfiantiis (latus iui fic honefte fe habeam dc decenter, i»e propter ipfos nomen Ecclefiafiicum inter Luteos blafpltemetur. Eifdem inprimis diilndius inhibentes, ne dc Patrimonio crucifixi inimicos fe faciant crucis Chrifii. Sicuti illi, quorum Deus venter eit, dc qui terrena fapiunc, non divina. In conviviis fu s modeftiain dc mediocritatem obfervent, fuperfluitatem indebitam *refecantcs.* Ebrietatem omnium vitiorum comitem dc nutricem devitent. Prxlati vero a gravaminibus abfiineant (ubditorum, dc maxime cum Ecclefias vifitant moderentur expenhs, coerceant evidiorcm, uumerum, prout in generaii confilio extitit definitum, fibi dt gregi tuo taliter intendentes, ut Zelatores jufliitic dc modefiix amatores, dc generaliter omnium fedatorc' bonorum operum offendantur. Prasfemir igitur confilii approbatione precipitous, ut continenter dc caftc vivere fiudeant, uc puro corde dt mundo corpore Domino poffint in offertorio EcdcfiaAico miniArare. Si qui de cetero deprehenii fuerint detinere publice concubinas, nifi fe ab eis, dc earum confortio feparaverint, ita quod in domibus ipfarum, aut ipfis, aut aliis quibufeunque non cohabitent, nec ad illas accedant, ex tunc omni beneficio 'ecclefiaAico, dc per eos. ad quos di âorum beneficiorum fpedat collatio perfonis idoneis conferantui, illis exceptis, qui nodrx collationi hac vice duximus refervanda. Illi vero, qui Subdiaconi, aut alus luperionbus ordinibus infigniti, fornicariam aliquam fub uxoris fpecie enimo fibi prxfumfcrint, d*· faâo matrimonialiter copulandi, omni officio ecclefiaftico perpetuo fint privati. Et ficut ob culpam omnsejus poAeritas legitur condemnata; Si panam talibus indigendam in progenie, qux de coitu fic damnato nalcitur duximus piotendendam, ffatuentes, ut filii, nec non qui tam inçcAuoium dc iaiiilegum concubitum duxerint eligendum, ab omnibus bonis rorum mobilibus habeantur penitus alieni, dc quidquid eis fuit ab ipfis reliâum in morte, vel in vita donatum, inter Epifcopum dc civitatem loci ejutdem «qualiter dividantur. Prxfatos vero filios nota femper infami» comitetur. Et quia ficut intellexerimus, aliqui prxlati tales, in Scandalum totius ecclefiz ipfius, iniquitatibus & Immunditiis, obtentu pecunix, confovent dc defendunt, qui eos deberent a inis iniquitatibus dc immunditiis ex infundo libi officio revocare, Excommunicamus in

A ieriptis It anathematizamus omnes illos, tam* clericos, quam laicos, tam Prdatoa, quam fubditos, tam minores, quam majores dc medios, qui hujus cohabitatote», five clam, five palam, in fuis iniquitatibus prefumferiat delenfare, nec non dc iUoa qui pncftabuot confilium vel auxilium, opem vel operam quo minus obfervetur iflud nimirum fahicare fiatuium, quod legi prKipiinus annis fingulis in Synodis Epilcopalibus dc provincialibus, ncaliluis pretextu ignoranti» fe valeat cxcufare, Ili vero, five laici, five clerici luerint, oui de cetero filias, fotores, aut cognatas penonis in facris ordinibus eonfiitutis five ratione matrimonii quod multi errore cecati, fieri

B potTe credunt, ut dtciun, feu ratione conci». Unatus duxerint contendendas, lire mediatores extiterint, aut fautores introitum Ecclefi· fibi noverint inicidiâum, fi vero aliqui clerici tanti furoris arrepti fuerint,ut in prdatos fuoe, aut alios, quos ad exequendum tam falubre fiatutum contigerit deputare, pvafiimant infurgere, aut fe in fua turpitudine viribus temporalibus defenfare, ficut nonnulli jam *feciffc* dicuntur, ipfo faâo officio dc beneficio ecclefiafiico fint privati, nec reftitui valeant, nifi cum eis per fedem Apollolicam fuerit difpcnfarum. Et cum in plerifque locis quorundam iniquitas tantum invaluerit, quod in rebus Ec. clefix furtum reputetur fagacitas, rapina probitas dc violentia fortitudo.* Synodali judicio definimus, ut qux bona Ecclefiarum feienter delinent occupata nifi infra inflantemQuadragefimam eadem refiituerint dc de damnis aut injuriis farisfecerint, competentur, ex tunc introitum Ecclefix fibi noverint interdiftum, nec ab Epifcopis, aut aliis Ecclefiarum prelatis ad communionem Dominici corporis admittantur, Qui vero obftinata mente, dum vixerint,fatisfacere non curaverint, nullus clericus fccularis, vel regularis (epulturx ipforum. intereffe prxfumat. Adjicientes, ut fingulis annis in Synodo ilii, qui Clericos rapuerint, verberant vel occidunt, vel alias in ipfos manus injiciunt violentas, excommunicati denuncien-

Uur, dc nominatim illi, de quibus conffitcrit manifefte. Quicunque vero perfonam Ecckfiafticatn enormiter vulneraverit, mutilaverit, vel occiderit, vel captivaverit, non nifi per fedem ApoAolicam abfolvatur. Et in ipfo faâo, fi quid tenebat, illud perdat & res fu» in utilitatem Ecclefic convertantur. Adjicientes, quod in illa dicecefi, in qua aliquod canonicum cathedralis Ecclefia: ve! in dignitate ccclefuflica conflitutum capi contigerit, vel captum detinere, ufque ad libertatem ipfius dc exhibitionem debit· fattsfaâionis ceffetur generaliter a divinis. Similiter dc in illa Parochia, in qua res Clericis violenter ablatas ca« pi, vel detineri contigerit, ufque ad reftitutionem dt fatisfaâionem congruam a divinis celletur. Item cum matrimonii (aeramentum non tit in continentis prxeipitium, feu potius remedium contra illud, non abfque dolore cordis audivimus qoofdam in hac Prouncia fic a iux carnis voluptate, vel terrena cupiditate deceptos, quod in gradu prohibito de fado temere contrahentes, quod non tam matrimonium, quam contubernium cenleri dicitur, te inceffuoix luxurie vilitati immergere, dc (aeramentum matrimonii, quantum in iptis ert, polluere non verentur. Nos itaque tantum exceffum conniventibus oculis ptrtranfirc

non

/IIISI. 1

" . ~""lIOe valentes , fub pœna excommunicationis diftriAius nrohibemns, ne abfque difpenfatione 1 fedis Apoftolicz tale de cetero matrimonium feu contubernium contrahatur . Alioquin iacerdotcs, qui tales conjunxerint, a facerdotali officio fe noverint efle fufpenfos. Illi vero, S|ui fcientes fic permiferint fe conjungi, ipfo aâo ab ingreflii Ecclefix fufpendantur , fub eadem pœna , qua illis, qui jam abfque difpenfationc fedis Apoftolica tale matrimonium contraxerunt, diftriâe prxeipimus, ut a cohabitatione invicem abftinentes diœcefano fuo , feu alio przlato , ad quem de jure vel confuetudine pertinere dignofeitur talium caufarum cognitio, reî veritatem infinuare non tardent, convocatis, qui fuerint evocandi, & caufa diligenter examinata, quod canonicum fuerit, ftatuat, faciens quod decrevit per cenfuram ecclefiafticam inviolabiliter obfervari. Epifeopi vero , feu alii Przlati de caufis matrimonialibus cognoicentes omnino caveant, ne cupiditate déviât, non folum dirimenda non dirimant, verum etiam feparanda redintegratione, prrtextu pecuniz & alterius commodi non przfumant. Si quis autem contra hoc venire przfumferit interdiâum , *^o ipfo fe noverit officio beneficioque privatum . Laici vero, qui de pœnis inferendis perfonis conjunâis io caufa matrimoniali , feu accufatoribus fe intromiferint, cum ad ipfos non pertineant , fed ad judicem Ecclefiafticum, coram quo ne»C gotium ventilatur, per cenfuram ecclefiafticam compefcantur, cum ex hoc multi ab accufatione matrimonii retrahantur. Item cum detentores plurium perfonatuum vel dignitatum, feu beneficiorum eccleGafticorum cum cura , Gnt factorum canonum traofgreflbres , *& fn>*âus talium beneficiorum percipiendo furtum committere dignofeantur. Statuimus , ut omnis, qui hujus dignitatum , perfonatuum, vel dignitatum, feu beneficiorum cum cura pluralitatem retinent , nifi fuper hoc difpenfatum fuifle coram nobis infra proximam Quadrage-Gmam doceant manifefte, aut fi cum eis non fuit difpenfatnm, eligant *ergo* unum de prrdidis beneficiis retinendum , & alia infra ter Dminum memoratum libere in manibus eorum refignenf, ad quos illoruni collatio dignofeatur pertinere , alioquin ex tunc ab Omnibus ecdefiafticis beneficiis , dignitatibus, feu perfonatibus fe noverint efle privatos . Przciptmus autem illis, ad quos illorum beneficiorum, dignitatum , feu perfonatuum collatio pertinet , ut aliis perfonis idoneis eadem conferant dc aflignent. Quod fi infra terminum determinatum a jure hoc adimplere non curaverint, ad proximum fuperiorem collatio devolvatur. Item cum judiciorum vigor, jurifque"publici tutela fit in medio conftituta , ne quis fibi fumere audeat ultionem, *przfentide-*creto ftatuimus, ut G quis aliquid contra quem- E cumque Clericum, vel Laicum de jure competere crediderit , nequaquam in ipfum fponte infurgere, aut res ejus propria auâorirate occupare przfumat , fed ipfum vocari faciat coram judice competente. Adjicientes , quod ille, tanquam contumax puniatur, qui ne ad ipfum citatio perveniat, inferendo minas vel injurias przfumpferint impedire. Item ad aures noftras , quorundam Laicorum gravis excefius pervenit, quod Ecclefias parocntales de faâo detinent , contra canonicas fandiones , qui nifi infra proximam nativitatem Domini Adimiiêrint libere Ac abfolute, ipfos excommunicamus in his feriptis diftriâe przcipientes , ut *iili, ad* quos przdi&anun Ecclefiarum ordinatio pertinet, ex tunc perfonas idoneas inflituAot in eifdem . Item cum Ecclefia, ad 3uam fideles *td* audienda Divina conveniant, omus Gt orationi-, non negotiationis , nec fpclunca latronum , nec locus armorum, feu materialium gladiorum. Statuimus , ut quicunque ad Ecclefias ad audienda divina convene, riot, inter ipfas, vel Carmcteria corum anna non inferant, fed extra dimittant , cum tales Judzis fimiles videantur, qui ad capiendum Chrillum cum gladiis & Gmibus convenerunt, tranfgreflbres hujus ftatuti per excommunica Btionis fententiam compefcantur. Item cum , Gcut perpendimus Bremenfem vifitando Provinciam, homines ejufdem Provincîz ad committendum homicidium proni Gnt ac proclivi, volentes tantam refrenare nequitiam, ut inter ipfos improbos tuta Gt innocentia & malignorum coerceatur audacia, przfcnti decreto ftatuimus , ut quicunque laicus in publico hominem interfecerit, pœnitentiam agat privatam & publicam , & catenas fimiliter, & hoc fecundum arbitrium diœcefani fui. Alioquin ecdefiaftica careat fepultura, nifi forte jam incepta pernitentia , morte Gt prr ventus. Nihilominus praecipientes fub perna excommunicationis judicibus , feculaEbus , fub quorum jurifdiâiooe homicidium a laicis contigerit perpetrari , ut homicidas requirant , & eos puniant fecundum legitimas iandiones, & fi quis in hoc negligens apparuerit, per dicecefanum Epifeopum auâore hujus confilit par cenfuram ecclefiafticam compellatur. Item Gcut intelleximus fama crebrefcente beneficia ecclefiaftica a nonnullis praelatis hujus provinciz per vitium Simoniz conferuntur. Nos ergo huic morbo peflifero congruum remedium adhibere volentes, diftriâe prxeipimus, ne id de cetero fiat , & quicunque fentit morfum confcientir hominis fuper beneficio per Simoniam dato, vel recepto, illud infra inftans pafcha refignet, qui Gmoniace recepit, & qui obtulit poenitentiam agat, & G quid accepit, pro eq reftituat. Alioquin dantem fcilicet *tc* recipientem ex tunc excommunicationis vinculo innodamus. Item ftatuimus ut unufquifque liberam teftamenti fidonem habeat , & liberam teftandi voluntatem , non obftantibus quibufeumque ftatutis per quofeuoque editis, videlicet , quod non valeat teftamentum , nifi fiat parentibus confulibus, vel laicis aliquibus dc ipfo municipio, vel loco reflantis, cujufmodt ftatuta decrevimus nullius fore *momenti,* aboterique prxeipimus & abradi . Confervatori vero horum flaturorum At apparitoribus eorundem , nifi refipiipH k introitum Ecclefue denegamus . Sub sidera interminatione injungentes eifdem, ut etiam ftatuta contra ecclefiafticam libertatem edita ab ipfis , przmoniti a diœcefatüs epifeopis, Audeant revocare. Item cum raptus dc corruptionis Dinx filix Jacob exemplo periculofum efle noverimus vel dilcuifum , vel egreflum mulieribus religiofis , prrfenti decreto ftatuimus, ut moniales, quz evidenti neceflitate exire debuerint , maturz fint & honeftz, & cum tali locietate fe teneant , ut non folum propriz fatuus periculum , fed & finiftra fufpicio inde non valeat exoriri. Adiicientes, ut illis monialibus , quz przpoGtos habere confueverunt , rcligiofi , feu regu-

ANNO CHRISTI *"‘‘

régulât» praeficiantur, fi perfonz idonee de A maturitate praefulgeant, & probata diutius ca-« ——— „L

rn4RiCT^r talibus potuerunt inveniri, fi vero, propter ftitate. Aâa fuerunt haec in Confilio Bremenfi, ANNO

i?««. * defeâum regularium, perfonas *eis* oportuit praefici fzculares, tales inftituantur, qui morum menfc Novemb. Anno Domini M. CCLXVI.

er CONCILIUM MAGDEBURGENSE

Aα. Chr. MCCLXVI. celebratum.

Harrtittlm G«m. TJii. (Mg. \/è, OCriptum in canone quod dictum eft: *Senio· nl c**fMt*i & tt! «*»▾ ·· £o :* Sacrofanâz Romanz ecclefiz fummo pontifice B. Petri Apoftoli fuccefibre, ad metroilitane fedis antiflitem congrue emanavit. Eam & ipfe ficut olim a fandis Patribus nofcitur inftitutum, cum fuis fuflragancis annus fingulis provinciale concilium celebrare jubetur, propter quod di&um eft refte ad ipfum.* *Seniorej previnri* titM* cvngrega. In quo quidem concilio congregato de corrigendis excelfibus, & moribus reformandis prsfertim in clero, diligentem habebit cum Dei timore traAatum, canonicas regulas & maxime quz ftatuta funt in contiliis, relegens diligenter, ut eas obfervari faciat, pcenam debitam tranfgreilbribus infligendo. Et ut hsec omnia confultius fic falubrius peragantur, expedit id fieri, fuffraganeorum fibi approbatione & confilio in omnibus afliftente, unde & fubjungitur*: & ect interrogo*. Speftat nihilominus ad ipfius metropolitan! circumfpe&ionetn & prudentiam, ut juxta credite fibi dlfpenfationis officium fubditorum commodis profeftibus & quieti, follicitudinis debet fludium adhibere, praecipue laicorum quorumdam, qui clericis oppido funt infefti, nunc antiquorum ftatutorum declaratione & fuppletione, nunc vero novorum editione, prout poflibile fuerit, intuitus & aufus nefarios reprimendo. Ipfi namque fuis finibus non comenti, nituntur in vetitum, ad illicita frœna relaxant, ecclefiarum Przlatis, ecclefiis, ecclefiafticifque perfonis, & rebus etiam earum- D dem onera imponunt gravia, iplalquevexationibus plurimis, talliis, colleâifque multiplicibus frequenter aggravant, & moleftant. Propter quod contra huiufmodi przfumptores fumma fuadet neceflitas, gratia fufiragante divina, pro pace & quiete, ac utilitate publica providendum. Sacro igitur approbante Concilio iaoximus dc ftatuimus:

I. Quod fi quis deinceps in hoc facrilegii genus nefandum irrepferit, quod Archiepifcopum Magdeburgcnfis provincïz inter provinciam ipfam ceperit, feu captum detinuerit in eadem, vel foetus fuerit facientis, aut heri mandaverit, vel faâum ratum habuerit, aut confilium £ dederit vel favorem, aut poftea fponte receptaverit, vel defenfaverit fcienter eumdem; cum ex eo excommunicationis fententiam incidat ipfo *faüo*, excommunicatus & ab omnibus ardius evitandus, acccnfis candelis & pulfatis campants per totam denuntietur provinciam finculis diebus Dominicis & feftivis, fic cefletur nihilominus in ampliorem pœnam ipfius in tota provincia a folemniis divinorum.

II. Ita tamen quod fingulis diebus in ecclefiis & monafteriis mille celebrentur, & alia divina dicantur officia, ficut prius fubmiila tamen voce, januis claufis, excommunicatis & interdiâisexclufis, ac etiam populo noftro admiflb, fic una campana femel tantum pulfata, ut fic conveniant, per quos debebit divinum officium celebrari: fic infuper tempore hujufmodi reflationis nulla conferantur Ecclef. Sacramenta'

III. Iis dumtaxat exceptis, quod tempore interdiâi jura permittere voluerunt,, videlicet baptifmata parvulorum fic tam-fanorOm quam infirmorum poenitentia viaticum, fic confirmationem in fronte. Licet autem per generale interdidum denegetur omnibus tam unâ'o, quam ecclefiaftiea fepultura, de gratia tamen duximus concedendum quod tam clerici quam farci decedentes qui caufam non przbuerunt hujufmodi interdiâo, in coemeterio ecclefiz fine campanarum pulfatione fic quod C laici' abfque presbytero, clerici vero cum prxfentia presbyteri, fub filentio tumulentur; ita tamen quod funere ad fuam ecclefiam deportato, fic oblationibus, fi qui eas exhibere voluerint, more folito ibi faftis, populus ab ecclefia exeat, fic presbyter in ecclefia, przfen» te funere, voce fubmifla, miffam celebret pro defunâis. Quibus fie peraâis, funus eo modo, ut diftum eft, tradatur ccclcfiafticz, fepultur».

IV. Si vero Archiepifcopi vel Epifeopi noftrz provincîz captio vel detentio extra provinciam omittatur, ex tunc omnes Epifeopi alii, fic etiam Archiepifcopus ipfe ficuti captus non fuerit cum fuis capitulis infra XV. dies aut prius etiam, fi commode fieri poterit, poftquam ad eorum notitiam de captivitate Archiepifcopi, vel Epifeopi pervenerit, atehiepifeopum vel Epifeopum extraneum in cujus diœccü detinetur captivus efficaciter interpellare debebunt; ut ipfe ad liberationem captivi exhibens confilium dc auxilium oportunum, itt tota fua dicecefi ceflari faciat a folemniis divinorum: omnibus aliis fupradiâis in noftra obfervandis provincia tempore captivitatis hujufmodi in *fuo robore duraturis.*

V. Si autem Canonicum ecclefiz cathedralis vel abbatem aut archidiacouum, vel Praelatum collegiate, aut regularis ecclefiarum, in provincia ipfii capi, vel detineri contingat; ex tunc poftquam de hoc conftiterit per totam diecefim, in qua captus fuerit, & captus etiam detinetur, cedent folemnia divinorum: & nihilominus in pernam ipfius captivatoris, ac etiam aliorum, de quibus fuperius eft expreftum, ea, qu» funt de excommunicationis denunciation fic obfervatione interdidi ftatuta, in ipfa dicecefi tantum inviolabiliter obfervetur.

VI. Eodem modo, fi Canonicus ecclefiz collegiatz, vel Reâor alterius ecclefiz cujufcumque, feu etiam clericus in facris, vel etiam minoribus ordinibus conftitutus infra termi-

cr minos provinciae captus fuerit, vel detentus per totum archidiaconatum tantum in quo detinetur a divinorum fbleraniis volumus abftineri ' a'*** poenis fuperius pofiris in iplb Ar. chidiaconatu diligentius obfervatts.

ANNO «»««.

VII. Si tamen cathedralis, vel aliarum eccleGarum Canonici aut abbates, Praelati, feu Clerici lbpradidi extra provinciam capti fuerint, vel detenti, Archiepifcopus five epileopus ipfius capti ordinarius, pro ipfius Jibeiatione Archiepifcopum vel Epifeopum loci, in quo detinetur captivus, preces iuac dirigere teneatur, ac etiam tam exada diligentia exhortari, ut ipfi *tempore* detentionis hujufmodi ccflari faciant in tua Dicecefi foiemnia divinorum, contra captivatorem, feu captivatores, faciendo fingulis diebus Dominicis fic fellivis excommunicationis fententiam publicari. Has autem omnes ptenas ftatuimus inviolabiliter oblervandas, donec captum liberum fic folutum dimitti contingat cum fatisfaâione debita fii condigna

VIII. Contra cos fimiliter, qui clericos membro aliquo mutilare,enormiter vulnerare, aut etiam occidere non verentur, extendi volnmus poenas eafdem, qux contra clericorum captivatores feu detentores, funt fuperius promulgate.

IX. Ceterum quia dignum eft, ut propter enormitatem culparum, pœnarum modus exuberet, nec poenis folitis conternentur, ftatuimus quod filii ficfilix, fit omnes eorum poftcri, qui vel qua: ufque ad quartam generationem per lineam reâam tam mafculinam quam femininam a prxdiâis malefaftoribus, defeendere dioolcuntur, in nulla ecclefiarum noflrc provincix ad beneficium aliquod ecclefiafticum ante prxftitam fatisfaftionemdebitam fic congruam aliqualiter aflumantur.

X. Ec quidem fi fecus per eos ad quos eleôio, collatio, prxfentatio feu provifio talium beneficiorum fpeâaredienoicitur, attemptatum fuerit, ipfa eledio, collatio prxfentatio, vel provifio ea vice ad loci epifeopum, qui fi infra tempus a jure ftatutum id facere neglexerit, ad fuperiorem proximum devolvatur, non obftante aliqua confuetudine contraria, fi qux poffint per quemcumque in oppofitum allega, ri. Et ne in oblivionem veritas veniens vagetur incerta; ftatuimus ut nomina praedictorum Epifeopo loci tradantur, per ipfum feripturx memoric perhennanda, qui etiam talium copiam nominum ad alios tranfmittat Epifcopos, prout viderit expedire.

XI. Bidem etiam pcenis teneri volumus omnes, qui prwdiâorum ipontanei receptatores vel defienfores extiterint, aut ipfis praebuerint opem, confilium fit favorem-

XII. (Jt tamen pcenas prxmiflas contra captivatores fic detentores perfonarum ecclefiafticarum noftra provincix in hoc concilio generaliter promulgatas mitigare, remittere, interpretari, declarare vel etiam ampliare, prout qualitas fa&i exegerit, valeamus, tam nobis, quam cuilibet fratrum fic coepifcoporum nonreturn in fua dicecefi libera fit facultas, patois prioribus fuper archiepifeopi feu epifeopi captivitate vel detentione, ftatutis nullatenus immutatis, nifi fuper hoc omnium noftrorum accedente communi confilio fic confenfu.

XIII. Item quia non folum a jure cenfentur, qui in perfonas ecclefiaflicas minus injiciunt temere violentas, verum etiam fic illi, qui res ecclefiarum, fic perfonarum ecclefiafticarum fpoliant, diripiunt fic invadunt; prxiirnti conflitutione fanximns, quod ipoliaiores fic invalores return ecclefiafticarum i. légitima monitione pr«mifla, de damnis, fit injuriis irrogatis, itura terminum competentem ad hoc aflignatum, iifdes poftquam per duos vel tres teftes idoneos fuper damnis fic injuriis hujufmodi fufficiens fuerit faâafides, fatisfa&oncm competentem exhibere contempferint, excommunicationis vinculo conllringantur Et quod contra tales hujuimodi excommunicationis lententia promulgata per eos, qui fuper hoc rcquifiti luerint, per totam noftram provinciam fingulis diebus Dominicis accenfis candelis fic pullatis campanis debeat publicari. At quod in omnibus locis in quibus malefaftores pietati domicilium vel receptaculum habuerint, & ad qux ipio* vel aliquem ipforum pervenire contigerit, & quamdiu ipfi ibidem moram traxerint, fic poft recefliim eorum per triduum immediate fequutum in illis, ad qux ipfum foolium deducetur, civitatibus ecclefiarum cathedralium dumtaxat exceptis reflandum ftatuimus ab officio divinorum donec rebus expoliatis feu earum xftimatione, prout juftum fuerit, reftitutis de damnis, in/uriis fic intereffe fatisfaftum fuerit competenter.

ANNO """'

XIV. Infuper extirpandum ad quorumdam laicorum patronorum deteftabilem corruptelam, qui redoribus ecclefiarum defundis, dotes ipfas fpoliare prxfumunt, fic de rebus mobilibus fit immobilibus fic fe moventibus, in ipfi; ecclefiis inventi* fe temere intromittunt, ftatuimus, ut fi quis patronus laicus cujufcum. que praœmincntix dignitatis vel condit ionrscxift&t, talia dc cetero facere prxfiimpfcrit, jure prxfentandt clericum ad ecdefiam taliter fpoliatam, fit ipfa vice privatus, fic prxfentatio clerici ad loci Epifeopum, alioquin ipfo Epilcopo infra tempus a juredebitum négligente ad fuperiorem proximum devolvatur. Idemque patronus tamquam rerum ecclefiafticarum invafor, ad ablatorum reftitutionem per cenfuram ecdefiafticam ab exeeutoribus hujufmodi concilii compellatur.

XV. &tnt nonnulli ecclefiarum advocati, fpe tuitionis fic defenfionis ecclefiarum aflumpti, qui ecclefiarum jura, poflefliones, fic homines adeo turbant, lacerant, minuunt fic moleftant; quod ex defenforibus in offenfores turpiter fe tranfmutent ex eo quod tam immoderatis exaftionibus fic oneribus ecclefias ipfas opprimere non verentur; quod dominis fuis propriis jura fic decorum nequeunt perfolverc, ncc quod gravius eft, vitx fux congruam fiiftentationem habere. Cum igitur hujufmodi ingratitudinem jura merito perfequantur, ftatuimus fic fanximus, quod iidem advocati fuis juribus, ipfis ab initio deputatis, comenti nihil fibi amplius audeant occafione advocationis hujufmodi ufurpare, alioquin ipfi advocati talia pnefumentes, ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrant, cum dc prxfumptione hujufmodi confliterit, excommunicat! publice nuntiandi.

XVI. Item cum iniquum exiftat, aliquem ulterius odio prxgravari, hujus facri concilii audoritate prohibemus ne prxtextu inimicitiarum, quas quandoque contra ecclefiarum advocatos haberi continget, bona ecclefiarum ôc clericorum quilqu.im exadionibus feu vexationibus de cetero aggravare, lxdcre feu molefta-

ANNO CHRISTI

leflare praefumat, alioquin ipfo faâo fententiae excommunicationis fc noverit fubjacere, & contra talem ad interdidi fententiam procedatur; fi id ftatutorum exccutori vifumfuc rit expedire.

XVII. Amplius cumecclefiae, ecclefiafticcquc perlon* , acres *ipiarum* non folo *jure* humano quinimo & divino a fccularium perfonarum cxaftionibus fini immunes, propter multorum infolentiatn in aftionibus talibus , & ahufum facri canones ftatuerunt, quod fi perfonx lingulares fuerint, talia praefomentes, excommunicationis, fi autem collegium vel univerfitas civitatis caftri feu loci alterius cqjufcumquc, hoc prefumpferit , ipfa civitas , caftrum vel *locus* interdidi *fententias* incurrere ipfo fado , quidem excommunicationis & interdidi fententias ftatuimus in fingulis ecclefiis quandocumque & quotiefeumque opus fuerit, publicari & fuper iis per exeeutorem ftatutorum prxfentis facri concilii querulantibus fine difficultate qualibet fubveniri .

XVIII. Infuper clerici feu notarii, qui per dominos fuos premifla fieri dolofe perfoaferint, feu cpnfilium & auxilium prsftiteriot ad talia faciendum, dum de dominorum fuorum deli&o conftiterit , a familiaritate dc fervitio ipforum infra menfem omnino recedere teneantur, alioquin propter dolum ipforum , cumdeteftus fuerit , omnino reddantur inhabiles ad aliquod beneficium ecclefiafticum inpofterum eonfequendum, & beneficio, fi quod aâu jam habent, fint ipfo faâo privati.

XIX. Item quia jura caponum ecclefias incaftellari a laicis vetuerunt j nos volentes prohibitionem eandem pœnarum adjeâione juvare, ftatuimus, quod fi qui laicorum ecclefias incaftcllare, & de eis propugnacula facere non formidant, ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrant, & terra ipforum, fi quam habenr, vel locus in quo de jure feu de faâo jurifdiâionem exercent , ccclcfiaftico fit fuppofitus interdiâo.

XX. Infuper ftatuimus quod omnes ii, qui ftatuta facere feu edere mandare fervari pra^-iumpferint, in derogationem fubverfionem & conculcationem ecclcfiafticae libertatis & precipue munerum facro altari o&rri volentium fuis ftatutis illicitis reftringcntes, qui ex faâo hujufmodi excommunicationis fententiam juxta fanâiones canonicas inciderunt; per reâorvs ecdefiarum cum expediens viderint excommunicati folemniter publicentur, nifi inter menlem fuper hoc moniti , talia ftatuta omnino ievocent dc faciant amoveri , nullo unquam tempore valituri.

XXI. Prcterea cum debeant clerici non folum interiori fed etiam exteriori ornatu fulgere, praefentis approbatione concilii prohibemus, ne quis clericus , vel monachus tabernas irequentare [illegible] ; vel habitum clericalem leu monachalem abjiciat, vel tonfuram clericis congruentem & debitam portare contemnat ' quia huic ornatui » qui in clericis nitere debet , videtur non modicum adverfari ; tranfgreffores vero prediâorum ab ingreffu ecclefise fufpendantur : & ii qui contra tonfuram decentem & debitam deliquerint, redditusfuorum beneficiorum non percipiant , nec ullum cic jus competat, redditus tales petendi, quoufque fe modo debito faciant tonfurari.

XXII. Item cum facrorum imaginixM propter illorum reverentiam, quos figurant , toeus dignior merito debeatur; ob lux ne incivitalibus, oppidis, caftris, villis, io quibusec *def,®* parochialcs habentur , alibi ufquam , quam in altari confecrato, quifquam *eas* coilocare prefumat , & ne portanto tabulas in manibus, fidelium elemofynas petituri, facrorum imagines, vel reliquias tunc pariter cum tabulis, vel etiam praeter tabulas fecum deferant , aut forfitan fide fimulcot fe deferre, cum id cx avaritiae radice procedat ; fieri de ceterofub anathemate prohibemus, diebus dedicationis, ac patroni ipfius ecclefia dumtaxat exceptis, cum his diebus propter multitudinem populi adunati non pateat acceffus facilis ad altare, vcl nifi fuper hoc faciendo per epifeopum loci, jnfta caufa penfata fpiriruatis licentia concedatur.

XXIII. Infuper ftatuimus v quod laici parochialium ecclefiarum provifores feu vitrici, qui *tltirnunal* vulgari vocabulo nuncupantur, dc rebus ecclefiarum quas receperint , & expendunt ad requifitionemReâoris ecclefi*, quem adhibeant, in virtute per obedienti* duximus adftringendum, bis in anno inprrfcntia ipfius Rèâoris & quorumdam aliorum de parochia honeftorum, rationem reddere teneantur ; ut & de prsdioorum confilio & confenfu res ecclefiarum ad ufus earumdem congruos & docentes utiliter convertantur : ac pariter &nos & aliorum locorum Epifeopi, quibus ecclefiarum cura & folicitudo imminet fuper rebus ecclefiarum per Redores ipfos fuper boc requifitos polfimus apertius informari .^Poftremo prsciptmus dc mandamus, ut nulla ftatutaalia a predeceftoribus noftris in fuis conciliis promulgata, fi ftatutis noftris pnemilfis reperiantur contraria vel adverfa quifquam recipiat, vel fecundum ca judicet, aut pronas feu fententias earum auâoritate aliquas proferat vel etiam exequatur . Decernentes ftatuta talia, fententiam ponas fle proceflits habitos cx iifdem, nullius obtinere roboris firmitatem, per hoc ultimum ftatuta aha Magdaburgenfium conciliorum, fi qua fuerint, minime revocantes.^

ANNO CHRISTI ' 0.

CONCILIUM M

ANNO CHRISTI ««0

Anno MCCLXV1L celebratum

** Tom.PXL

SAcri approbatione concilii Rotomagenfis provinciar, nuper spud Pontem Audemarum, in craftir.o dcco'lationis B. Joannis Baptift* auno Domini MCCLXV1I. favente Domino celebrati vobis univerfis & fingulis diftriâe praecipimus & mandamus, quatenus in fingulis parochiis & locis publicis, vobis fubditos moneatis, diebus Dominicis, aut fcftivis folemnitati-

—"""""tatibus, tribus a fe diftantitae ; clericos non uxoratoj t & etiam uroratoc, ut a negotiationibus fecularibus exercendis aUUneant fle maxime inhonefiis : quodque toofuram deferant flt habitum clerico congruentem , authoritate noftra folenniter ac publice nunciantes.

Quod fi tertio a vobis moniti, ab hujufmo* di non nefiçuerint clericos non conjugatos, dum his fe tmmifcuerint, quo minus de fuis facultatibus , ftatutis fle confuetudinibus patrie fubjaceant, ecclefia non defendet. Circa conjugatos liquident aquanimiter tolerabit, quod domini fiaculares ab ipfis juftitias debitas, velut ab aliis, exigant, δ fervitta confueta .

Denique fi poft prxmiflas monitiones , aliA qui clerici in apoftafia tonfurc & habitus clericalia permanierint, ac fievis enormitatibus fe immifcuennt, ft contingat quod pro fuis exceifibus a lxculartbus judicibus, capiantur in ciimioibus cotnprcnenfi : non praecipiemus eos per cenfuram ecclefiafticam liberari.

Irem pnecipimus', ur per lingulas *ecclefias* moneantur clerici & crucefignati, ne litteris apoftolicis, vel legatorum fedis ejufdem , aut aliorum judicum, aliquatenus abutantur : fcituri , quod nos & alii praelati , foliciiudine qua convenit vigilabimus contra hujufmodi abufores , ut exceflus eorum non remaneant B impuniti ·

Aftum & datum, ut fiipra.

«tSHnss-'ÊS'-es-ês· O·

CONCILIUM NORTHAMPTONIENSE,

In quo excommunicari qui contra regem Anglix fteterunt, & decima bonorum ecclefiafticorum regi in feptem annos concciTa anao MCCLXVII.

Mjftt&ti *Perifii* con/MMafer . Ottobnnus, C *inanit,* legatus , vocato concilio apud Notthampionam, fententiam excommunicationis tulit in omnes epifeopos fic clericos , qui comiti Simoni contra regem prxftiterant auxilium , vel favorem. Et nominatim Joannem Wintonlenfem , Walterum Wigornienlem , Henricum Londioenfem , Stephanum Gceftrenfem, epifeopos. De quibus, Wigornienfis cito poft obiit_viliter Nonis Februarii, cui Nicolaus de Ely, cancellarius regis, fucceftit. Reliqui vero tres praefati epifeopi, Romam profefti, domini Papas gratiam expeftabant. Eadem igitur fententia ceteros quoique; regi advertantes publice innodavit. Ibi etiam coocefGonem de decima ecclefia; Anglicans, folvenda regi per feptem annos proximos fequentes, publicavit. -/. viddx-r

CONCILIUM URATISLAVIENSE

Pro terre fande fubfidio a Simone card fedis apoftolic» legaro, anno MCCLXVII. fefto Purificationis B. Virginis cclcbrarum.

ANno Domini MCCLXVII. *Mit- tbies Micbbvit^fit,* A ill. c. LVII. Guido frater Cifterciensis ordinis, S. R. E. presbyter cardinalis S. Laurentii tn Lucina, legatus de latere a Clemente papa IV. in Poloniammiffus : primum in Cracoviam iv. Kal. Jul. pervenit , a Boleslao Pudico , fit Paulo epifcopo Cracovienfi proceflionatim veneratus fle exceKus. Dehinc Uratislaviam divertens, in fefto irificationis Marie generalem fynodum, in qua erant epifeopi ecclefix Polonix , Jaouf- D Cus archiepifcopns Pofnanienfis , Paulus Cracovienfis, Thomas Uratislavienfis , Volimirus Uladislavienfis , Nicolaus Pofnänienfis, Thomas Plocenfis , Willelmus Lubucenfis, Henricus Culmenfis, epifeopi , tenuit . Pro fubveniendo terre fanftx, anni jubilet gratiam, fle crucem contra Saracenos przdicavit. Conflitutzquc io majoribus ecclefiis capfie fuerunt , pro pecunia a merentibus jubilaram colligenda.

CONCIL1UM VIENNENSE,

Authoritate Guidonis legari fedisapoftolic», caufa reformanda:ecclefiz» celebratum anno Domini MCCLXVII. tempore Clementis papx IV.

TITULI CAPITULORUM.

10. De

A altenun non Ixdere , jot fuum unicuique tribuere . Hine eft , quod cum fanftiflunus in Chrifto pater & dominus nofter Clemens Papa IV. ad Saliburaenfiem provinciam, fie civitatem , & dtœceüm Pragôdem , cpm plenae legationis officio nos duxerit tranimittendes, omeii noftri debitum libenter exfequtmur, evellendo videlicet evellenda , plantando plantanda, reft* regendo, ft dirigendo faiubntcr indireft*. ———»", r^**>*O ',,«7.

Constitutions^

CONCIL! I VIENNENSIS

Anno MCCLXVII. B

U) T^R-ster Gurdo tituli faofti Laurentii io JT Lucina presbyter cardinalis, apoftoli-oe fedis legatus, concilium celebravit in Vienna vi. Idus Maii , cui interfueram Joannes Pragenfrs , Petrus PatavienGs, Cooradus Frifingenfis, Leo Katifponenfu, Bruno Brixinenfis, Amalricus Lavendinus, epifeopi, ftquam* plures abbates, pmpofiti, arcwdiaconi, & decani , ubi fubfcripts conftitutiones funt edite, & ab eodem concilio approbate.

Friter Cnide »Iferiti»t Divini tituli S. Lutnntii 1» LtKunt prtjiyter cerdimite , Ipofleita fedie legitns , Id perpetm» rei »e»tri».

(b) TjOftquam Dcu« formavit hominem ad JL imaginem & fimiiitudinem fuam , & in aetate virili , cum ipfo etiam jus naturale produxit. Juris enim * naturalis origo a creature rationalis fimul cepit exordio ; quod quidem ad difponcndum omnem mundi nafcentis & temporis motum fufikcrer, fi non fibi mortem , quam Deus non fecit, rationalis creatura propriis manibus & pedibus qiixfiviflet. Haec juris inftituca primxvi protinus jufiitia pofitiva ab eodem regulariter auftore procedens, qui fub mortis interminatione morfum pomi noxialts prohibuit ; qua prohibitione contempta, certa maledidionis fententia prodiit ab auftore, ut non' D folum ultio ferretur in aurfores federate, verum etiam in progeniem damnatorum . Ex hinc ufu hominum exigente, & rerum dominio introducto, quod juris regulancicicbat, cx humsnis neceflitatibus quadam fibi homines jura condiderunt. Tradita funt a Domino per Moyfem juftitix leges, cujus fingulis pxnefyl-Jabis Chriftus includitur. Deinde prophets fubfequuntur & reges, qui Chrifti pneconia evidentiori fermooc deferibunt : donec temporis plenitudine veniente , impleta veritate , figurifque certantibus, Rex nofter in sternum jura manfura difpofuit. Dais funt enim Petro claves perperus , a quo totius juris ecclefiaftici pulchritudo manavit; qux ad fingulas provincias ob vindiftam in nationibus , & increpationes in populis faciendas, nunc per fummorum Pontificum , nunc per fedii Apoftolics Legatos ftatuta, tanquam per quoidam rivulos derivatur ; ut , hominum quotidie crelcemc malitia & cftrsnata cupiditate, quxnova litigia generare non certant, fub diftriftio ne jurium coaiftati , difeant honefte vivere, alterum non laedere, jus fuum unicuique tribuere.

CAPITULA.

I. D viti & tierittnt»*

VErutn, * quantum expedit ad profeâum & robur fidei Chriftiana., ut facramenta ecclefix, in quibus tanquam in vafis medicinalibus populus devotus & humilis antidotum gratis recipere confuevit, in honore Cc reverentia ab omnibus habeantur ; cum ca plerumque contingat effici vilia propter vilem & abominabilem miniftroram ecclefix converfationem, univerfis ecclefiaftkis perfonis provincia Saltxburgenfis & civitatis & diceccfis Pragenfis praecipimus , uc in vigu, geftu, & aliis operibus ac circumftantiis flatus fui, fic honefte fe habeant, & decenter, ne propter ipfos nomen ccclefiafticum inter laicos blafphemetur ; eifdem * diftri&ius inhibentes , ne de patrimonio Crucifixi inimicos fe faciant crucis Chrifti; ficut illi, quorum Dens venter eft, qui terrena fapiunt, non Divina : in conviviis fuis tnodefliam & mediocritatem obfervent, fuperfluitatem indebitam reiecantes , ebrietatem omnium vitiorum fomitem & nutricem devitent.

II. Dt MMda vijiludi.

Prxlati vero a gravaminibus fuorum abftinent fubditorum; & maxime cum ecclefias vifitant, moderentur expenfas, coerceant eve&ionum nummum*, pro-ut in generali concilio fuit definitum.

III. Dt tailitat iltritenan.

E Prrfentis igitur concilii approbatione pracipimus, ut clerici continenter & cafte vivere ftudeant ; quatenus puro corde & mundo corpore Deo poffint in officio ecclefiaftico miniftrare. Si qui vero de cetero deprehenfi fuerint detinere publice concubinas, nifi infra menfem fe ab eis & ab earum confortio feparaverint : ita quod in domibus ipforum , aut propriis aut aliis qut-

(*> Vide Hernicum Steronem ia Annal. Tom. I. Henric. Gmifii, unde hae prefatio fere ddrtipt* eû. Ward·
W J» Mtf. Biblkxhoc» Cslarcn edidit hac multo emendatiora , quam prius erant , Pt-trui Lambedul tom. 1. BibL VindoboB. p. ti. cujus cdiuoouu hic exiutanus, Mglefta pnorc, qua iouumeru ftendts ScatcbM. Uerdainu ·

—-I quibufeumque non cohabitent, nec ad A beneficiorum percipiendo, furtum com-
chr bt I »lla$ accedant .' extunc enim beneficio mittere dignofeantur przlenti decreto chkist I
•»o- ecdefiaftico fint privati, uc ftatuimus, ut omnes qui hujufmodi '·♦'·
ad qoos beneficiorum prxdidorum ipedat collatio, perfonis idoneis conferantur.

IV. Dt woltntlit infrttatw rthtf tttltjiaflitlt.

Item cum io quibufdam locis, quorundam laicorum iniquitas invaluerit, quod in rebus ecclefiz furtum reputetur fagacitas, rapina probitas, & violentia fortitudo : fynodali judicio definimus, uc qui bona ecclefiarum fcienter detinent occupata, nec infra inflans feftum beati Joannis Baptiftx eadem reftituerint, & de damnis ac injuriis fatisfecerint competenter, extunc introitum ecclefiz fibi noverint interdi&um, nec ab epifcopis, aut aliis ecclefiarum przlatis ad communionem Dominici corporis admittantur. Qui vero obftinata mente, dum vixerint, fatisfacere non curaverint, nullus clerieus fxcularis vel regularis fcpulrurz^ eorum intereffe prxfumat : adjicientes, ut fingulis annis in fynoda, illi qui clericos capiunt, verberant, vel occidunt, aut alias in ipfos manus injiciunt violentas, excommunicari denuncientnr, & nominati de illis, de quibus
- CM».»#· Atrarit conftituit · mamfefte.

*V. Dt lefitùbttt tcdtfitflictr*m ptrfntrun.*

Quicumqu· vero perfonam eccleGallicam enormiter violaverit, mutilaverit, vel occiderit, aut captivaverit, non nifi per fedem apoftoHcam absolvatur ; & ipfo facto, fi quid tenebat ab eeclefia, illud perdat, & in utilitatem ecclefiz convertatur. Adjicientes, quod in illa diœcefi, in qua aliquem canonicum cathedralis ecclefiz, vel in dignitate ecdefiaftica conditurum, capi contigerit, vel captum detineri, ufque ad liberationem ipfius & exhibitionem débite fatisfadioms cedetur generaliter a Divinis. Similiter & in illa E parochia, in qua res clericorum violenter ablatas detineri, vel clericos ipfos capi contigerit, ufque ad reftaurationem congruam a Divinis cedetur.

F7. *Dt bit ful btbent plwt bitttfltlt.*

Item, eum detentores plurium perfonatuum, feu beneficiorum cum cura, fine difpenfatione, fint facrorum canonum tranfgreflorcs, & frudus talium

dignitatum, perfonatuum, feu beneficiorum cum cura, pluralitatem detinent, illi qui funt de provincia Saltzburgenfi, fuper hoc fecum difpenfatum fuifle coram venerabili patre Dei gratia cle&o Saltzburge.nfi infra inftans feftum beati Joannis Baptiftx doceant tnanifcfte. Alioquin extunc ultimo beneficio recepto lint contenti : & alia, qux prius habuerunt, per illos ad quos B di&orum beneficiorum collatio pertinet, perfonis idoneis conferantur. Si vero utrumque retinere contenderint '. nos, ipfos & 'primis & ultimis cx tunc decernimus manere privatos.

V1I- Dt Jttlmil ttntrt leuot.

Item, cum leviris feu ecclefiafticis perlonis jure Divino decimx debeantur ; dolentes referimus, quod quorumdam laicorum cupiditas jushujulcemodi, quod fibiDeus in fignum generalis dominii retinuit, hititur abolere ; & pro iua voluntate de his qux ad ipios non pertinent, aliter ordinare, immo potius dcordinare prxiumit, quali a fc Divini lervitii jugum velint excutere, quod in baptifmate iunt piotclii. Hujus igitur approbatione concilii diftride prxeipimus, ut juxta laudabilem confuetudinem patrix, decimx, tam antiquz, quam etiam de novalibus, majores & minutx plenarie perlolvantur ; nec liceat alicui laico nobili vel ignobili, cujufcumque dignitatis vel D principatus exiftat, libi decimas, maxime de minutis & novalibus, ufurpare: alioquin, fi contra fecerit, ab ingrefTu ecclefiz ufque ad fatisfactionem condignam fc noverit effe fufpenlum.

VIIL· Dt HTerus.

Item dolentes referimus, quod quidam falutis lux immemores, & prodigi famx fuz, tam clerici, quam laici, per Saltr.burgenfcm provinciam conftituti, ufuras&contradus ulurarios exercere prxfumunt .-ad quorum cupiditatem relrxnandam ftatuimus, ut ipfi fuper hoc in facro concilio prxmoniti a talibus abftineanr, alioquin nos, ipfos excommunicamus in (criptis ; & ter in anno, videlicet in ccena Domini, in alTumptione beatz Virginis, & in nativitate Domini, prxeipimus per pjcbanos & majores fuos in locis luis excommunicato} publice denunciari. Cleriai vero bénéficiât!, qui per tempus

trium

"“^7”trium menfium fententiam excommu- A
CHRisri Dicationis fuftincre prxfumpferint animu indurato, per fuos dicecefanos fuis beneficiis (polientur, dc perfonis idoneis per illos, ad quosdiftorum beneficiorum fpcftat collatio, conferantur; falvis aliis pcenis contra ufurarios edi» tis, fecundum canonicas fanéliones.

IX. De eorrcEii" tWnUMU cltriurwt/,*

Item ordinamus atque ftatuimus ut clerici dt ecclefiafticx perionx, tamfx- B culares quam regulares, prxlatorum fuorum corregiones legitimas cum debita humilitate fufeipiant: dc fi qui ex cis hac ocxafione contra fuos correftores auxilium brachii fxcularis invocaverint, vel potentum preces armatas impetraverint, vel impetratis uti prxfumpferint, a fuis beneficiis deponantur. Ipfis quoque prxlatis diftriftius
• c*? r<-r- inhibemus, ne prius * minoris xtatis, vidclicet oftodecim annorum, dignitates, perfonatus, feu beneficia curam animarum habentia, conferre prxfu- C mant, vel ad ipfa recipere prxfentatos, nifi cum eis fuper hoc a fede apoftolica, vel legatis ejuidem, excitent difpenfatum.

X *Dr rapine jefanftorum e/erictrrn.*

Item ad aures noflras per clamofam infinuationem multorum pervenit, quod patroni ecclefiarum tam clerici quam laici, advocati dijudices, & prxeones, bona decedentium clericorum occupant,
• z.volentes fibi ab inteftato · fuccedere,
dc.cdrr: pro fu3; vvluntati» arbitrio, non judicio rationis. Quare provide duximus ftatuendum, ut patroni ecclefiarum, dc alii fupradi&i, a talibus de cetero abftineant: dc nifi abftinere voluerint, quoufqne fic ablata reftituant, excommunicationis vinculo innodentur.

XI- De bent futorurn jufctptiaae.

Irem diftri&ius inhibemus, ne aliquis clericus ecclefiam parochialem a laico patrono recipere beneficium audeat, nifi ab epifcopo vel archidiacono fuerit inftiturus: alloquio ab officio & beneficio fe noverit efle fufpenfum. Et laicus, qui audoritate propiia inftituerc prxfumpfcrit, ipfo fa&o a jure cadat patronatus. Adjicientes ut nullus patronus clericus vel laicus dotem ecclefia:, in qua jus obtinet patronatus, alienare przfumat. Quod fi contra fecerit, ipfo fafto cadat a jure patronatus, & res alienata ad jus dc proprietatein ecclefic revertstur. chrbtl

X//- De ftrftntll rtfileatla curetarum.

Item ordinamus & ftatuimus. utprxlati & curam animarum habentes, in fuis ecclefiis corporaliter refideant, & ad hoc a fuis epifeopis per iubcradionem fruftuum compellantur, nifi caufa legitima fe potuerint cxcuüre.

XIII. Dt wfitatione nigrorum etoBocberuot.

Item clamofa infinuatio noftrum percuderit auditum & animum, quod abbates dc monachi ordinis fandi Benedidi in quampluribus locis ab obfervantia fux regulx temere recedentes, vitam nimis diflolutam ducere non verentur, in fuarum animatum periculum, & fcandalum plurimorum. Volentes igitur, ut contra hujufmodi corruptelam falubre remedium apponatur, univerfis epifeopis Saltzburgcnfis provincix, ac epifcopo Pragenfi diftrifto prxcipimus, ut quilibet ipforum intra dimidium annum, aftumptis fecum duobus abbatibus Ciftereienfis ordinis, omnia clauftra nigrorntn monachorum fusa dicecefis vifitet, corrigat & reformet, taro in capite quam *in* membris; illis • tamen exceptis, qui Romaox ccclefix nullo medio fubefle nofcuntur, quos per nos ve! alios a nobis fpecialiccr deputandos intendimus vifitare.

XIV. Ne obbate/ taafeerrnt calice/.

Prohibemus etiam abbatibus, necalices vel patenas, ieu Meras veftcs benedicere vel confecrare, aut alia epiicopalia officia exercere przfumant, mG fuper hoc a fede apoftolica privilegium habuerint fpeciale.

xf'. Dt babitu Jujaeruno.

Item, cum in tantum infolentix Judxorum excreverint, ut per cos in ^quampluribus Chriftiani», jam dicatur infici puritas catholic* (anilitatis, non tam nova cudentes, quam fumeorum pontificum ftatuta vetera renovantes, diftriâe prxcipimus, ut Judxi, qui difeerni debent in habitu a Chriftianis, cornutum pileum, quem*quidam in iftis partibus confueverunt deferre, dc fua · tenuitate deponere prxfompferunt, · refumantur, ut a Chriftianis evidenter difeerni valeant, ficut olim in generali concilio extirit defini-

I

"anno anum n*tum · Qp'cum<lue autem Judaros line tali figno deprebenfus fuerit incedere, a domino terrz pmna pecuniaria punia*tnr . Adjicientes , ut Judzi facerdoti parochiali, infra cujus parochiae termi*nos manferint, pro eo quod Joca io eJ MS. qrfbus Chriftiani * habitare deberent, occupant , juxta quantitatem damni , quod ei ex hoc inferunt, ad arbitrium diœcefani loci omnes proventus quos ex Chriftianis, fi ibidem manerent, fa*cerdos perciperet, refundere compellantur . Decimas etiam praediales cum omni integritate perfolvant.

JP7. *Dt «tatifits JadeentfH*

•«.'vuv ijiu»- Prohibemus infuper ne * ftubas dc ba|nea feu tabernas Chriftianorum fre-5|uentare, feu intrare praefumant, nec ervos, vel ancillas, aut nutrices, feu quzeumque Chriftiana mancipia die nodluve io domibus fuis retinere przfumant, nec ad recipiendum telonium feu ad alia publica officia aliquatenus • «.Msal· -inutur . · aftumantur.

JfFJ/. *De tolta Jadtl coat Cbriftltnt.*

Si quis vero Judzus cum aliqua Chriftiana fornicationis vitium deprcbeolus fuerit commififte,quoadufque decem mar*cas argenti ad minus pro emendatione folverit, diftri&o carceri mancipetur: & mulier Chriftiana, quz tam damnofum coitum elegerit, per civitatem fuftigara, de ipfa civitate fine fpe rc deundi penitus expellatur.

XVJII. Dt convlvlis ttmafdtn.

Item omnibus Chriftianis iftius provinciae & civitatis dt dicecefis Pragenlis fub pœna excommunicationis diftriélius inhibemus, ne Judzos vel Judzasfecum ad convivandum recipiant, vel cumeis bibere vel manducare audeant , aut etiam cum ipfis in fuis nuptiis, vel neomeniis, vel ludis faitare vel tripudiare przfamant: nec Chriftiani carnes venales, feu alia cibaria a Judzis emant, ne forte Judzi per hoc Chriftianos , quos holies reputant, frandulenta machinatione venenent.

XIX. Dt fratrlls Judaortm.

Adjicientes, ut fi de cetero quocumque prztextu Judzi a Chriftianis graves feu immoderatas uluras extorferint, ' f. p*rtki- tut» «n- Chriftianorum eis * participationem fubtrahatur, donec dc immoderato grava, mine fatisfeccrint competenter . Unde

A Chriftiani, fi opus fuerit, per cenfuram ecdefiafticam compellantur ab co> rum commerciis abftinere. Principibus autem injungimus, ut propter hoc non fine Chriftianis infefti , fed potius a tanto gravamine Judaeos Audeant cohi*here. Si vero facramentum altaris an*te domos eorum deferri contigerit: ip«fi Judzi, audito fonitu przvio, intra do*mos hias fe recipiant, & leneftras ac oftia fua claudant. Hoc etiam in quo*libet die parafceves per przlatos ecclefix facere compellantur. Nec przfu-B maot de fide catholica cum fimplicibus difpucare, nec filios & uxores Judzorum ad fidem Chriftianam venientes, invitos audeant detinere. Nec Chriftianos ad Judaifmum allicient , aut aliquo aufu temerftio circumcidant . Nec Chriftianos infirmos vifitent, vel circa iplos exerceant opera medicinz. Synagogas novas non erigant : & fi quas erexerint, eas removeant aut deponant. Vetuftam, fi opus fuerit, reficiant , non ampliorem, pretiofiorem faciant, feu etiam altiorem. Carnes in C Quadragelima, quando Chriftiani a carnibus abftinent & jejunant, aperte vel publice non deportent. Przcipimusautem epifcopis, ut ad hzc omnia oblervanda in fingulis articulis Judzos per abftra&ioncm communionis Chriftianorum compellant . Ipfos quoque principes ac judices eorumdem dlftri&ius admonemus , ne Judzis ftatuta noftra fervare nolentibus alicujus proteûionis feudefenfionia fervorem * impendant: fed fi aliqua cis a przlatis ecclefiafticis injungantur , ca fideliter exeqnantur, alioqnin introitum ecclcfiz & communionem Divinorum officiorum fibi noverint interdira. Volumus etiam, *st* fub pœna excommunicationis przcipimus, ut dominus deltas Salczburgenfis ejufque fuftraganei, nec non dt epifcopus Pragenlis , has conftitutiones noftras figillo noftro figillatas habeant, calque fingulis annis in fynodis epifcopalibus *st* in provinciali concilio faciant recitari, & diligentius oblervari; dc ea quz tangunt laicos, faciant per parochialcs ecclefias fuarum diœcefum publicare.

chr ^-| *“‘. . c„,_ u-

Afi» funt hzc Vieomein Auftria annoDom. MCCLXVII. iv. Idus Mati, pont, domini Clementis PP. IV. anno III.

Nota Severini Binii

Hanc fynorhim, telle Hearico Cinirto, admodum r-rerendu» & cUriiiinun domine» Georgn» Laetheiiu· ad divx Viriiior Monachii pmpohta» tTr. (pio ex qua piaditu» eft recondita eruditione, omnifque annquaadtfrientia; eruit e tenebit» manuknpti coiico, una cum tiibu» «bis S-lictuu

buijrtAbu* quas c^o cx primo Mtiquitaram prediAi A dll legattu. Cuulii detuibpu*. fu» loci* hic iafavada* Hfeputavi. Huic ei- drtn Vinmead coacti» Hcaricu* Siero ia fub aaaaltu* apud eumdem Gaaifii pomum tomum aaaaacibua luculaatiCmum -m» MCCLXPU. caedmalll, afoftobca /t- bravit, cw Imcrfuermu ^Aaaar/ Pragenfl, Petrus Pate- wnfll, Aram An'*>aflqf>, CAawrW*/ Frlfaftfjk, Zz, Ka- tlfretuafu, UmaZnrat Lnnlullfl, rp«/i*p< , <p ah. ouaat- M/. ttec Snto ia lult MaaUbu·.

ANNO CHRISTI up,

& AD VIENNENSE CONCILIUM

A Guidon· A. S. L. in Germania Legato

Anno *1167.* habitum.

ADDITIO.

Fx Sup. Minutu, II. p.

canones in boc comilUo fancitos, JL labbeus ex Canifio primum, dem emendatiorei Harduinus ex Lambecio dedit, enbibenturque in l'enato labbeana editione torn. XIP. pag. 360. fopita eji pariter in boc ipjo cex/ilio controverfiu, qua geminas infonet ecclefias Brixinenfem tj Frifingenfem inter Je committebat. Publica faderis bums tabula apud P. Meiketbecb. Hifl. Frifing. torn. 11. par. II. pag. Jf. leguntur, ex quo bec damus.

Quod feripturarum confirmat auâoritas, non poteft veritatis inimica oblivio, nec improborum improbitas infirmare. Proinde notum fit omnibus tam przfentibus, qnam futuris, quod cum olim quzftio, feu difeordia orta inter Ven. patres Ch. quondam Frifingenfem , fle Brunoncm Brixinenfem epifeopos fuper jure patronatus ecdefiarum fitarum in diftriâu Inticinenfi in fundo flt patrimonio Frinfingenfis ecclefiz Brixinenfis diœcefis effet per arbitrium fic fopita, quod dominus B. Cc capitulum Brixinen. recognoverunt Frifingenfem epifeopum efle verum patronum ecdefiarum jam diâarum , fle ad praEfentationem pro tempore Frifingenfis epifeopi perfonas fore per Brixinenfem epifeopum inftituendas in ecdefiis eifdem, prout in Inftrumento figilato figillis eorumdem patris fic domini B. epifeopi flt capituli Brixinen. liquide eft expreffum ; flt procedente tempore, mortuo pnemiffo domino C. Friimgcnfi epifeopo, flt Venerabili patre fle domino G qui nunc lupereft in eadem ecclefia fubftituto, vacantibus in Jticena , Sylian ecdefiis, fic Capella Valgrat, fitis in fundo ecclefiz Frifingenfis, ipfe venerabilis pater flt dominus B. Brixinenfis , forte inuncmor arbitrii przmilii , credcnfque ordinationem jam diâarum ecdefiarum fle capellae ad ie pleno jure fpcâarc pertonas prafematjs a domino C venerabili epifcopo Frilnigenti ad ipfas ecclefias flt capellam admittere recufavit ordinando ipfas de perfonis pro fuz libito voluntatis. Cumque inter memoratos venerabiles patres & dominos C. Frifingcnlcm fle B. Brixinenfem epifeopos fuper jure patronatus diâarum ecdefiarum, ac aliarum fitarum in fundo Frifingenfis ecclefiz Brixinen. dicecefis foret difeordia, feu etiam renovata, ipfis dominis epifeopis perlonaliter venientibus VZiennam ad folemne concilium celebratum a venerabili patre, dc domino Guidone tituli S. Laurentii in Lucina presbytero Cardinali apoftolicz Sedis legaro, hujulmodi quzftio, Venerabili patre fle domino Petro Patavienfi epiicopo interponente amicabiliter partes fuas , taliter eft decifa. quod idem dominus Brixinen. epifeopus exhibitis fibi litteris fignatistuo fle capituli fui figillis, continentibus formam arbitrii fupradi&i, recolens faâutn proprium dc plano flt prrcife recognovit diâum epifeopum dominum C. Frtfingen. patronum ecdefiarum fitarum in fundo Frifingcn. ecclefiz lux dictcefis, revocans flt corrigens provide, quz de ipfis ecdefiis contra primum arbitrium improvide attemptavit, flt ad przfentationem ejufdem domini G Frifingcn. epifeopi Marquardum Inticinenfcm canonicum facerdotem in ipfa parochiali ecclefia apud Inticenam, flcWihelmum Inticinenfcm canonicum in ecclefia Sylian fle.........filium de S. Michaele clericum in capella Valgrat. ad prxientationem Friderici Inticinenfis Prsepofiti canonice inftituit, promittens firmiter, quod, contra przdiâum arbitrium editum fuper jure patronatus diâarum ecdefiarum dc cetero non veniret. Et ut omnia praemitia debitum robur obtineant firmitatis, placuit memoratis partibus, Dominis videlicet & patribus Frifigenfi & Brixinen. cpiicopis prsefens feriptum ipfius venerabilis patris & domini Brixinenfis epifeopi, & venerabilis patris fle domini Petri Patavien. epifeopi amicabitis compofitoris in caufa przmifla, nec non MenigotiflcHartmanni prepofitorum , ac Wembardi & Chunradi decanorum eorumdem Patavien. & Brixinen. ecdefiarum, & przpofiti Novz Cellx archidiaconi przmiffarum ecdefiarum figillorum munimine roborari. Datum & aâum Wientuc, quinio Idus Maii an. Dom. MCCXLV1I.

C O N-

CONCILIUM IN DANIA

A Guidone A. S. L.

Anno 1267. habitum.

n Elrgronis £uies iu Dania erat miferabilis A.IX. quo tempore Ericus regni illius clavum **moderandum iofeepit,** n*m & ante non plures annos magna inter regem & eccleGafticos pnefules **agitata** fuerunt diflidia, & Jacobus **Lundenfu** archiepifcopus carcerem fuftinucrat; qua de caufa ecclefiaftico interdiâo regnum univerfum fubjeftum eft: Quamquam vel o baud diu poft intcrdi&um illud ecclefiz indulgentia relaxavit; pax tamen nequaquam coaluit; cui conciliandae venifle in Daniam Guidonem car* **dinalem A. S. L.** credo; venit enim ille an-no *1166.* telle chronologo Danico apud Ludevvig. Rxhq. tom. IX. pag. So. caque occa-Gone fequenti anno coaâum concilium tradit **idem chronologic:** *A. C MCCLXYII. regnum denuo fuppqfitum eJi inierdifh, & renoveturn, è1 celebratum eft coeecilium a quatuor epifcopis, fcilscet Jacobo arcbiepifcopo Lmdeqfi, Petro, Rofcbildeqfi, Eigero Riperf, Bondone Skfwice^fi, In ywo concilio esccommxnicati funt Tuebo epifcopus Arbtsjienfis, Joannes Burglaneufli Ü pitrel alli pralatt.* Nec plura de hoc concilio.

«g> <2©

£<££* Tum. XI.

CONCILIUM SEDENENSE

A przfulibus Arelatcnfis provincia celebratum anno Dom. MCCLXVII.

P Btnu Gaffendiu m notitia ectl^la Dtnienfis, cap. 24. ubi It Boatfacio Dinicqfi epifeoopo loquitur. Obfervari, Inanit, **poteft, hujus tem E>re, hoc eft anno MCCLXVII. vn. Kal.** ovemb. celebratum fuiffe Sedens provinciale concilium, cujus decreta varia in ftatutorum noftrorum codicem translata habentur, fub Ebtrdunenft arcbiepifeopo Henrico cujus nomen titulo OftknGs cardinalis celebre eft.

AHa hujus Concilii edidit Marient tom. 4. Anecdot. p. 185. hi bum modum.

Ea Marten. Aoec.

CONCILIUM SEDENENSE.

Sub Henrico archiepifcopo EbredunenG anno MCCLXVII. celebratum.

Ex MS. codice ecclefia Dignicnfis.

HÆc font que nos Henricus patientia Dei Ebredunenfis archiepilcopus. in concilio, noftro provinciali apud Sedenam celebrato anno Domini MCCLXVII. Calendis Novembris, de confilio perlatorum duximus llatuenda & per totam EbreJunenfem civitatem diœcefim &. provinciam firmiter fic efficaciter oblervanda.

I. *De diligentia habenda contra hureticos puniendos.*

Ut epifcopi folliciti fint dt attenti circa ioquifittonem & punitionem hzreticorum, deexcommunicatorum, & notoriorum peccatorum, fecundum canones dc legitimas fan^iones & **ftatuta** legatorum in partibus iftis edita.

I L *De diligentia habenda per pralatos babendonem ftatutorum.*

Ut quilibet epifcopus inquirat, & inquiri faciat di&t ftatuta, fcilicet omnia & lingula edita a legatis, & faciat feribi de bona littera_ dc poftea ftatuta conciliorum provincialium Ebreduncnfmm archiepiicoporum *t* ita quod quilibet ipfum librum habeat, & deportet fecum in primo concilio, quod occurret, & in fequentihus, *6l fervet ea* & fervari *faciat a* fuMitis quo poterit bono modo. Et pooatur titulus, & unde, & locus a quo, & ubi Lita funt.

III.

Ut quilibet fervet & fervari faciatfententias excommunicationis per ordinarium, & in coociliis latas ex quo fibi fuerit nunciatum, fecundum ftatuta concilii Valentini. Idem faciat de aliis lententiis quz nomine ecclcfiafticz cenjjfurz continentur.

I V. *De cultello cum cufpide, tf aliis armis non portandis.*

Ut nullus *clericut cultellum cum* cufpidefeu arma impugnationis ferat, fine przlati fui licentia; dc quicumque hoc dc cetero fecerit, pro incorrigibili habeatur.

V. *Ut nullus in minoribus conftitutut vocem fibi vindicet in capitulo.*

E Ur nullus canonicus in *minoribus ordinibus* conftitutus vocem habeat in capitulo, dc fi fe ingeflerit, vel ex quo'fibi dioctur, vel ab aliquo de canonicis quod exeat capitulum, fta* tim *fine mora non exierit, a canonica* pra>. benda fua privatus fit ipfo jure dc ipfo fafto, G epifcopus circa hzc negligens inventus fuerit, ad metropolitan! arbitrium five temporaliter five fpiritualiter puniatur; & per eumdem i$ qui in hoc deliquerit, corrigatur Et idem intelligimus de his qui ad monitio*, nem five przceptuxn przlati fui neceflicate vel

ANNO CHRISTI

utilitate ecclefix exigente in diaconos vel ia-A cerdotes fe non fecerint promoveri.

V I. De refidentia perfcnali prabcndatorum.

Ut ubi bona divifa funt perprxbendas, prxbendati perfionalem ii debitam five canonicam refidentiam faciant, alioquin in primis frudibus pixbendarum, qui percipiendi occurrent, fequcftrentur omnes frtiâus, de quibus dux partes ad minus defervientibus ecclefix deputentur, five inter eos dividantur. Et fi quis in hoc negligens, vd contra ftatutum vcnrcns, feu venire attentans repertus fuerit ; per privationem beneficii vel fufpenfionem officii, vel alias temporaliter vel fpiritualiter ad fuperiori* B arbitrium puniatur, & per eumdem is qui in hoc deliquerit. puniatur vel corrigatur. Et idem intclligimus de prxpofitis, & alus in dignitatibus conftiiutis, quoad frudus, ad perfonatum, fise dignitatem pertinentes, five bona divifa fint, five communia

VII. Vt laieus (1ericum coram fc non citet.

Ut nullus laicus major, medius, vel infimus, cuiufcumque dignitatis vel condition's, fit, fuper criminalibus vel pcrfonalibus clericum vel perionam ecclefiafticam ceram fe citet vel citari faciat, fe invitum detineat, vel quoquo modo diftringat. Quod fi fecerit, fciat fc ex-C communicationis vinculo innodatum.

V I I I. Vt nullut decimas vel alla fiera occupet.

Ut nullus laicus major, medius, vel infimus, cuiufcumque dignitatis vel conditionis fit, fine voluntate diœcefani ecclefias, vel decimas, feu alia ad ecclefias pertinentia, feu qux ecclefia· feu perfonx ccclefiafticx percipere ratione ecclefiarum confueverunt, occupent, vel ufurpent, vel detineant occupata: alias occupantes & detinentes, & mandatis eorum in ac parte obedientes, excommunicationis vinculo innodamus. Et hoc intelligimus de bonis D immobilibus, mobilibus fe moventibus, vel juribus ahis quibufeumque

I X. De poena impedientium jurifdiUsonem epifcopalem.

Ut nullus laicus major, medius, vel infimus, cujufcumque dignitatis, vel conditionis fit, fpiritualem jurifdiâioncm epifcoporum impediat vel perturbet. Et quicumque hoc fecerit, fi monitus infra xv. dies fe non correxerit, & de hoc competente? fatisfccerit, fciat fe cxcommunicationis vinculo innodatum.

CHRISTI

X. Dc panef fpoliantium, occupantium, vel uftrpantium cccefifias vel eorum jura.

Ut nullus laicus major, medius vel infimus cujufcumque dignitatis vel conditionis fit, juris ordine prxtermiffo, epifeopos, vel ecclefias, velperfonasecclefiafticas,rebus vel juribus fuis feu hominibus feu iis quz poffidet vel quafi, per xl. annos poftederunt vel quafi, fpoliet, occupet, vel ufurpet, vel aliquo modo perturbet, vel inquietet Et fi quis hoc fecerit, vel fieri mandaverit, vel non correxerit; cum iftudcorrigerepoffit, tam mandans, quam obediens, feu in przdiâis delinquens, fciat fe excommunicationis vinculo innodatum.

X I. Dc poena eorum qui fine licentia prolatorum in beneficus adminifirant.

Item, ftatuimus ne quis fine confenfu vel licentia feu auftoritate noftra, feu dicecefanorum epifcoporum fuffraganeorum, feu officialium noftrorum, ad quos hoc de jure fpeôat, aliquas ecclefias feu alia beneficia ccclcfiaftica infra ci'itatem, diœcefim, provinciam Ebrcduncnfcm adminiftrando in cis, feu proventus ipforum percipiendo de cetero recipiat ieu potius occupet vel aliter recepta ultra vm.dies ex quo hoc ftatutum ad aures ejus pervenerit detineat occupata: alioquin ipfum, & in hac parie obedientem, excommunicationis vinculo innodamus.

X I I. Dt pana torum qui fuper fpirituailbic querelando ad fitcularet reccurrunt.

Ut nullus de clerico feti de perfona ccclcfiaftica conquercns, fuper fpiritualibus feu ecclcfiafticis criminalibus vel civilibus cujufcuinque recurrat ad curiam fxcularcm feulaicum, quemcumque fuper juftitia facienda, ncc cum ipfis fuper iifdem fine conficientia ordinarii fui pafla ineat, nec fada obfervet : alioquin querelam exponens, vel denunciationem faciens, vel pada faciens, vel obfervans, a jure luo cadat, ipfo fa&o & ipfo jvre, nulla alia fentcntia expcftata, & quoufque de hoc fatisfeccrit, ad arbitrium ordinarii fciat fe excommunicationis vinculo innodatum.

STATUTA DUDUM EDITA

Ex M.incn». Thef. Anet tocn. i-

Per bonx memoriae D. Jacobum Ebredunenfis ecclefix quondam archiepifeopum & ceteros arcbiepifcopos comitatus Provincix, qux inter alia volumus & prxeipimus infra noftram civitatem Dignienfcm & diœcefim ab omnibus obfervari.

Ex MS. ecclefia Dtgfilcnfil.

I. Quod quilibet faltem m quadragefima fua cenfilentur peccata.

ITem, ftatuimus ut omnes utriufque fexus faltem femel in anno & fpecialiter in quadragefima generaliter confiteantur proprio facerdoti, quod fi jufta caufa ccftante, facere non curaverint, ccclcfiaftica in fine dierum fuorum careant fcpultura, fi eo anno contigerit eos mori, donec fatisfiâum fuerit ecclefix (quo* niam

ANNO CHRJST1

niam contemferunt) ad arbitrium diceccfani A per heredes vd propinquos ipfius.

Jl. (>Md hmUu prefmcat pro râjcd/oBc mmmmmb t» citrum akjolwn fuetu^tam, Jtw prelati ticAtla fpeciati.*

Irem, quod nuMus quemquam praefumat ab injeftione manuum, quantumcunque modica five ievi, abfolvere, non habita ordinarii licentia ncc obtenta. Quod fi fecus praefurnium fuerit, pro non abloluto habeatur & vitetur, ut prius abfofvens hujus prjcdicationis officium fibi noverit interdiftum, donec ab apoftoiica B fede cum narratione fui exceffus gratiam meruerit obtinere, vd prclato fatisfecerit quem contcmfit.

III. *Qultter alfohttus uk ttccoanncalcatioac tantlnnlc meegitatii articulo ,Jl envetiterlt, wl nat fatitfeccrlt, compelletur.*

Item, fi quis in infirmitate ve! articulo mortis fuerit abiolu'us; quia pro certis debitis ve! offènfa manifcfta fuerat excommunicatus, & maxime fi juraveiit fatisfacere, fi fanus factus, infra menfem fatisfacere contradicat : nulla nova monitione ulterius expeftata; ia camdcm, ut prius, excommunicationis fentem tiam retrudatur. Si vero moriatur, hxredcs ad hoc per cenfuram ecclefiafticam compelho» tur, vel exeeutores aut bonorum poileDorcs, 6 alios hscredes non habeat.

ANNO CHKtSTI «»<»·

IV. *Dc pene lelctncn leepediniltm lere decimat, vtl otia jura ccclifiit tempore interiilh.*

Item, quod laici, cujufcumque conditionis cxiftant, ftatuentes vel ita de faâo tenentes, quod durante alicujus interdidi vel excommunicationis fententia, non preftent decimas ccclefiis, nec offerant, nec in ukimis voluntatibus quicquam relinquant eis vel reftoribus earumdem. aut direâc vel indirefte prrdiiU impediant vel perturbent; ipfo fafto excommunicationis fententiam incurrant, a qua antequam competens emenda praeffita fuerit, nullatenus abfolvantur.

«Ba»s»aKiaBs«s«is0a»><90»iB MaeswnBuntenBwnsiM

£Æ.“· O farte rdtdit

HÆC SUNT DECRETA HUNGARORUM,

Qux de Guidone Ordinale fuiccperunc.

I. ꟷ]Ullum nifi presbyterum aut diaconum, C IN & qui uxorem non habeat, in epifeopum eligatis.

II. Nullum, qui duas uxores habuerit, aut qui unam concubinam, aut repudiatam, aut meretricem feu proftitutam, vel qui aliam quam virginem eft fortitus uxorem, in epifeopum eligatis.

III. Nullum, quem facri canones ad ordines prohibent promoveri, in epifeopum eligatis.

IV. Nullum, qui ad facros ordines nifi per canonica intervalla promotus eft, in epifeopum eligatis.

V. Nullum per occultam infinuationem Re D gi faftam, aut per feditionem, aut per pecuniam, vel per fpecialem gratiam, fed cx communi confilio & conlcnfu pari, epifeopum faciatis.

VI. Nullum epifeopum de fede ad fedem, qualibet ex caufa, fine Romani Pontificis (po ciali licentia, transferatis.

VII. Nullum epileorum, fine Romani Pontifies licentia, deponatis; nec capi, nificomprobato inadditatis crimine, ronfentiatis.

VIII. Nullum in arcbidiaconum, feu decanum, vel archipresbyterunt, vel Praepofitum, feu Abbatem, nifi presbyterum, vel diaconum, promoveatis.

IX. Nullum in abbatem, nifi monachum › affumatis.

X. Nullum archidiaconum, vel decanum, vel archipresbyterum, vel Prcpofitum, vel Abbatem, de una dignitate ad aliam, vel da ipfa ad eamdem in locum alium, nifi canonice, transferatis ', fic nullum fupradiâorum, nifi canonice deponatis.

XI. Nullum uxoratum in presbyterum, vel diaconum, vel fubdiaconum promoveatis, nifi qui ex confenfit uxoris. fe vifturum cafte fitmiter promiferit, & uxorem a cohabitations removerit, fic eidem neceffaria, fecundum facultstem fuam providerit.

XII. Presbyterorum filios ad faerps ordines accedere nullatenus permittatis,nifi aut in coenobiis, aut in monafteriis.

XIII, Alienos clericos, quos fine commendaticiis litteris fufcepiftis, in epifeopatibus veftris nullatenus toleretis; fic de cetero ncceos, ncc »!ios, fine formatis litteris admittatis; & quos de bis apoftaras efle conftiterit, excommunicatos habeatis, & Prspofitis fuis cos requirentibus reddatis.

XIV. Nullum fubdiaconum, vel diaconum, vel presbyterum, nifi ad certum titulum ordinCtIS.

XV. Nullum fervum in clericum ordinetis, nifi dominus ejus eum manumittat, ut dc cetero ex toto nihil in eo juris habeat.

XVI. Bigamos viduarum, vel repudiatarum, feu meretricum vel proftitutarum maritos, ab omni ecclefiaftica dignitate deponimus, & beneficiis ccclefiafticis in eremum privamus.

XVII. Concubinarios publicos ab officio fuo deponimus, & beneficia ejus ecclefiaftica interdicimus: hac tamen vobis potcftateindulta, ut fi condignam egerint poenitentiam, & vo* g bis videbitur, mioiftrarc cos iterum faciatis.

XV111. Presbyteros, vel diaconos uxoratos, qui ante acceptos ordines vel poftea uxores acceperunt, ab altaris minifteri & ecclefiaftico beneficio feparamus: * nec tamen difpcnfationem de his vobis concedimus, ut hi qui uxores ante jam di&>s ordires acceperint, quoniam legitime funt, fi uxoribus ultro,& fine coactione continentiam voventibus, ipfi quoque vovebunt, & eafdcm uxores a cohabiiatione removebunt, ad altaris minifterium redeant, & beneficia ecclefiaftica habeant.

*h/fnllll· attan.en ,au Lemkectm rtffc vtClt.

XIX. Illi vero, qui poft facros ordines ali-

Çmcll. General. Tank XXIII. Ecee z qua»

CHRISTI «>«i. quas fub matrimonii nomine duxprunt, quoniam hujufmodi conjunâio contra leges eft facta, ac per hoc matrimonium non eft, five eas volentes, five invitas dituiferint, & continentiam in ecclefiz teftimonio voverint, ecclefiaftica officia fic miniftrent, ut ultra ad relidas immunditias non *declinent' Nam* fi legitimarum, five aliarum commixtione fcipfos vel ultra fœdaverint, ab altaris minifterio eofdcm fequeftramus; nifi aut ad canonicas regulares aut ad ordinata monafteria tranlêant. z-iiïïïi-?,

XX. Dc fubdiaconis autem ft presbyteris uxoratis id ipfum fieri decernimus; fed inducias vobis fuper hoc ufque ad relcriptum domini Papz damus. ,,,ï.

Hase omnia obferwtis, promotofquc cpifcopos omnes obfcrraturos fe eadem, jurare faciatis.

INCIPIUNT STATUTA SYNODALIA

CLAR.OMONTENS1S ECCLF.S1Æ

Sub Guidone de Turre epifeopo Claromontenfi

Prodeunt nunc primvm tx vetufla codice MS. Bibliotheca Collegii Parificnfis Societatis IBSU: *codex, (ut credunt periti) ejufdem, atque ipfa bete Synodus, atatis efi.*

*emhs!^* f'ri> cMnonn o /X/ x,- *ch,tj< tf,- ftonSarum.* ah ecclefiarum Przlatis pro fubdiio-B rum lalute falubriter ftatuuntur, debent ablque tranfgreflionis . . . nota, (cum hujufmoi" tranfgrefliu tranfgrcftbribus detrimentum falutis induceret;) diligenter ac reverenter ab' omnibus obfervari: cum & leges fzcularespcenam imponentes earum tranfgrefToribus jubeantur ab omnibus fubditis cuftodiri. Hinc eft quod cum fynodus zftivalis Ecclefiz Ciaromontenfis temper habeat, ac confueverit celebrari dic Mercurii & Jovis, qui proxime fieftum Pcntecoften iubiequuntur; atque fimiliter iynodus hiemalis diebus Mercurii & Jovis fefto beati Lucx Evangeliftc proximioribus: Nos Arvernorum epifeopus, pnecipimus facerdotibts, ut omnes veniant ad fynodum zftivam; & curam animarum habentes, ad utramque. Et fi inevitabili neceflitate detenti fuerint, vel cx jufta caufa, capellanum fuum aut clericum loco lui mittant; & nobis caufam fuz ablentiz ftudeant intimare. In eundo autem & redeundo honefte ambulent, & honefta quzrant hoipitia, & in eis circumfpeAt le habeant; ne ftatus clericorum vertatur in opprobrium populo & contemptum. Diftri&e prx cipientes facerdotibus, ut jejuni intrent iyno [) dum.· in jejunio enim & oratione debet fieri. Itijtingimus iterum diftri&e facerdotibus curam animarum habentibus, ut induti albis & ftoiis ti trent fynodum zftivalcm; in fuperpelliceis tantum & ftolis fynodum hiemalem. Abbates autem cappis lericis lint induti. Item przcipimus facerdotibus fub perna fulpentionis, quod a tempore pullationis iynodi, omni occa ltone poftpoftta, cum libro fynodali majorem ecclefiam omnes intrare feftinent. Inhibentes facerdotibus, nc ad fynodum caulas adducant*, quz coram Officiali noftro alio tempore pofiior facilius expediri. Item injun- E gimus facerdotibus patochialibus, qui vicarios non habent, quod die Dominica prxcedcnti fynodum, diligenter inquirant publice in ccclefiis fuis, fi aliqui funt infirmi in parochiis fuis· feria vero fequcntt, five antequam iter arripiant, eos vifitent, etiam non requifiti, & faciant quidquid neccfie fuerit ad falutem animarum: praecipientes in Chrifto eorum vifitationein fieri per presbyicios vicinos in eadem, vel aliis ecclclns remanentes.

Capitula prima partij.

Iste libellus dividitur in duas partes. Prima pars continet duodecim capitula. Secunda pars* continet decem. Capitulum primum primae partis eft de decem mandatis. Capitulum fecundum, dc articulis fidei. Capitulum tertium, fpecialiter de Trinitate & Incarnatione. Capitulum quartum, de facramentis; & primo dc facramento Baptifmi cum filis periculis. Capitulum quintum, de facramento Confirmationis. Capitulum fextum, dc facramento Altaris;. Capitulum feptimum, de Poenitentia cum fuis periculis. Capitulum o&avum, dc Matrimonio. Capitulum nonum, de lacramento Extrcmz Un&ionis; Capitulum decimum, de facramento Oidinum. Capitulum undecimum, nc venalia proftituantur facramenta. Capitulum duodecimum, dc Ptscfationibus·

I. *Dt decem mandati/.*

Sicut dicit Salomon in Ecclefiafte: *Qui cuftodit proreptum,* m* *experietur quidquam mali.* £Ccli. s.
Et alius Sapiens in Ecclefiaftico. **Qti volunt mandata fonjervart, confervabunt te.* Non vita Eccll.is. "S.
tur autem malum, nifi cognitum; neque conimode cuftodiri poteft, quod ignoratur. Plerilue autem facerdotes, proh pudor! quod in ubditorum fuorum, & fuanim periculum vertitur animarum, ignorant mandata legis. Ideo de eis aliquid lub compendio utiliter dtftciamus. Haedulau!·

Sciant ergo facerdotes omnes & finguli, decem efle mandata legis. Sic habetur in Exodo, viccfimo capitulo. Primum przceptum eft: *Nox habebis deos alienos*. Secundum eft: *Λα» affames nomen Domini Dei tui in vanum.* Tertium eft: *Memento ut diem fabbati faniilfets.* Quartum eft: *Honora patrem tuum & matrim tuam, utJit longavus fuper terram.* Quintum eft: *Non occides.* Sextum eft: *Non maschaberis.* Septimum; *Non fartam facies. Oâa*vttm eft." *Non loqueris contra proximam tuum falfum irflimoninm.* Nonum eft: Ab* *concupifees donum proximi tul.* Decimum eft: *Non doJidtrabii uxorem ejucnon fervam, non ancillam, non bovem, non qfinxm, non omnia qua illius funt.* Quz omnia his verfibus continentur

Sper-

ANNO CHRISTI

Sperno deos, fugito perjuria, fobbata ferva .
Sit tibi patris bonos, fit tibi matris amor,
Non fis oesifar, merebas, fur, lcjhs iniquus ,
Picinique torum, refqm caveto fuas .

Primo praecepto prohibentur ifta.* Omnis idolatria, omne lonilegium, omne augurium , & divinatio , *hzrefis* , & generaliter omnis amor creature, plufquam Creatoris. Przcipitur in hoc mandato unus Deus colendus iecundum ill^d Deuteronomii.* *Audi ifrael ; Dominus Deus tuus , Dens unus eft.*

Secundo mandato prohibetur omne illicitum juramentum, falfum, fuperftuum , dolofiim ; blafphcmia. Hoc eft erga Deum.*Abi *affames* ,β &c- Idem non jurabis per meum nomen, nec falium, nec injuftum,nec mendacium, ncc in contumeliam Dei.

• pnicipi- ?" 1 ut Contra tertium faciunt diebus Dominicis & feftivis ....ad etclefiam non venien- peccatis infiftcntes, & dies feftos nonob-1ervantes.

Quarto przcepto praecipitur principaliter honor parentum carnalium, qui coofiftit in foistio verborum, in obfeqoio operum, in exhibitione ntceffariorum, in timore offenfz.przceptis eurum obtemperando . In ifto etiam przcepto prrcipimr honor przlati in omnibus lupradi&s; praecipitur & honor proximi.

Quinto przcepto prohibentur attus injufte occidendi, voluntas, confilium, & auxilium; fit omnis illicita & iracunda percutito.

Sexto prohibetur omnis coitus, excepto foedere matrimoniali; puta, fornicatio, adulterium, inceftus, fluprum, peccatum contra naturam; dare bis etiam confilium,& auxilium, locare domos luxuriantibus.

Septimo prohibentur furtum, ufura, rapina, decimarum retentiones, debita denegantes.

Oâavo prohibentur adulatio, dttrudio, in judicio falU tcftificatio : quod fit amore, timore, rancore, munere.

Nono prohibetur omnis illicita concupifcentia rei aliens immobilis. Contra illud przcceptum faciunt proximum injuftc impetentes , ad vendendum compellentes, mortem ejus defiderantes.

Decimo prohibentur concupifcentia cujuslibet mulieris non hue, & rei aliens mobilis . Contra illud praeceptum faciunt qui cogitant de ea, qui libenter recipiunt eam, qui petulanter loquuntur cum ea, qui muneribus tolicrtant eam.

Ifte eft unus modus ordinandi przcepta fecundum luperhciem litterae. Exodi .' quamvis alii alio modo & alia coniideratione dixerint ordinanda. Sunt autem hzc praecepta fumme cuftodienda , fervatida , & fubditis diligenter exponenda. Primo ut homo lumen fpiritale re-

Pfal. cipiat juxta illud Pfalmiftz : *Praccptum Domi-nus ni lucidum, illuminans oculos*, kilicet ad videodum quid lit faciendum, & a quo abftinendum. Secundo, ut mortem caveant; juxta il-

Ftan. i. 5». lud in Joanne: *Arnen, omen dico vobis: fi quis fermoaem meum farvavertt, mortem uM guftabit in aternum* . Tertio, ut vitam etiam ha-

Mattb «. «>· ^at ' 'uxt* 't,uci Matthei .' *Si vis ad vitam ingredi, ferva mandata.*

II. *Dt articulis fidei,*

ANNO CHRISTI

Poft mandata fequitur de articulis *fidel. Sine enim fide impofaile eft placere Deo,* ficutdi- Hebr. cic Apoftolus ad Hebraeos; & Salvator in Ioan-j. ne ; *Qfil non credit, jam judicatus eft.* Et in Marco idem Salvator .' *Qui crediderit, fybaptizatur fuerit , jalvus erit. Qui vero non credsdr-* Mirc. x.·». *rit, condemnabitur.* Hoc ergo modo diftinguuntur articuli leptem de divinitate, & feptemde humanitate . Quz pertinent ad divinitatem , fic diftinguuntur. Primus eft de unitate eflentiz divina:: fcilicet, *Credo in Deum.* Singulariter dicit *Deum* , non deos.* ut notet unitatem etfentiz. Alii tres funt de tribus perfonis.· quorum primus eft de Patre, ibi : *Patrent omnipotenttw*, fupple *Deum,* Secundus eft de Filio, ibi *Et in* TESUM *Cbriftum Filium ejus unicum Dominum nolirum.* Et cft feofus.- Credo in Chriftum Filium ejus unicum Dominum noftrum , fupple *Deum.* Tertius cft de Spiritu fanfto , ibi ; *Credo in Spiritum fanllum* : iupple , *Deum.*

Ecce quatuor articuli pertinentes ad divinitatem in fe. Tres alii ponuntur & pertinent ad cftefta. Primus indicat creationis effedum : ibi, *Creatorem coeli & terru.* Secundum, effe&um recreationis; cum dicitur, *fanllam Fcdefiam catholicam, fanflorum communionem, re-* C. *msfamem pccatorum,* in fanâa eeclefia , qua: eft in communione lanflorum, & non alibi . Tertius etiam dicit efteâum glorificationis : ibi, *carnis refurrefiionem, vitam atemam, Arnen* . .Carnis refurreftio pertinet ad glorificationem corporis, vitarterna ad glorificationemanimx.

Poftea ponuntur feptem articuli pertinentes ad humanitatem. Primus eft.* *Qui conceptui eft de Spiritu fanfio.* Secundus eft: *Natus cx Maria pir&me* . Tertius eft: *Paffut fub Pontio Pilato , crucifixus , tl mortuus , tl fepultus.* Quarius : *Defcendit ad inferet.* Quintus cft : *Tertia die refurrexit a mortuis.* Sextus ; *yffendit ad coelos , fidet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Septimus : *Jnde venturus judicare* Dvitw *tl mortuos.* Alii autem alio modo diftinguunt articulos fidet fecundum numerum Apoftolorum : quorum quilibet dicitur appofuifle in iymbolo fuum articulum : & *fic* funt duodecim fecundum duodecim Apoftolos. Sed primus modus melior & communior judicatur.

III. *Dt Trinitate tt Incarnatione* .

In fide Trinitatis & Incarnationis, feptem facramentorum, & in leptem operibus mifericordiz, quz feptem vitiis capitalibus opponuntur , clerum & populum tam majorem quam minorem facerdotes ftudeant inftruerc diligenter. De Trinitate eos docere tenentur ad minus, quod Pater & Filius & Spiritus fan&us funt tres perfonz, & illz tres perfonz funt Sinus Deus, & uua periona non eft alia. Dicatur autem fzpe laicis , ut circa illum vel alios fidei articulos , vel circa facramenta , non quzrant rationem, quomodo ve! quare ita fic: quia tanta eft fubtilitas fidei, quod ca quz lubfunt hdçi , non pofiunt intelleftu comprehendi ut expedit: quia fides non habet meritum , cui humana ratio praebet experimentum.

Credant ergo omnia firmiter fine hzfiratione, quzeumque catholica fides aflcrit , quam-

-------.η——'Vis non *intelligent* ; majorem fidem adhibentes CHR1STI <c^'bus 9uani o<uli$ carnis, quia pof- ,,<t funt decipi. Teflqs vero fidei funt Apofloli, martyres, confeflorcs, virgines. Quorum partim pro teflimonio fidei diverfis cruciatibus funt afflidi : fed probati inventi funt ; quia fic in vita eorum fic poftea, propter eorum menta, divina potentia mortuos fttfcitavit, ccecos illuminavit, dejedos erexit, fic fanavic in firmos

Circa fidem incarnationis docere debent prefbytert populum, fic maxime infirmos, quando eos communicant. Dei Filium pro redemptione generis humani carnem aflumpfiflë in beata Virgine, de carne ejufdem Virginis; non humana, fed fandi Spiritus operatione, qui Erzfens erat ; fic tunc fadus eft io ea verus umo · Item debent docere, eumdem efle na- m f ,um Virgine, virginitate manente in coοceptione, in partu, fic in nativitate. Unde propheta · *De/cendet ficut pluvia eutinfla a vel- Itre:* Illud non corrumpit, fed mundum facit. Item doceant, eumdem ipfum conipututum, alapis czfum, flagellatum, fic multipliciter irrilum, fic in cruce mortem vihflimam futlinuifle. Irem doceant, eumdem in anima ad inferos defeendifle, ut animas fandorum ibidem, detentas educeret. Item doceant, eumdem in corpore jacuifle in fepulcro. Item doceant, eumdem cum eadem carne glorificata tertia die a mortuis relurtexifle: per quem & nos omnes in eat ne quam gerimus reiurge- <·Ür.i|.i»mu$; boni in orne gloiificata: mali incarne pafl'bili. Unde Apoilolus; *Om'i quidem re- jurgemus, fed non omnes immutabimur.* Item doceant, eumdem quadragefimo die ad coelos aicendifle: & quinquagefimo die Spiritum fandum Apoftolis, ficut praedixerat, mififle. Item doceant, eumdem venturum ad judicium, 0C redditurum unicuique fecundum opera fua, bonis vitam zternam ; malis autem ignem aeternum, qui paratus eft diabolo & angelis ejus.

Dt /aeramentis ecclefiaflicis, & premo dt /aeramento baptt/mi cum /uis periculis.

Septem funt facramenta ecclefiaftica : Baptifmus, Confirmatio, Sacramentum altaris, Poenitentia, Extrema Undio, Ordo, Matrimonium.

De baptifmo debent presbyteri docere populum, quod in (aeramento baptiimi confiftit failis omnium. Baptiimus ergo cum omni reverentia & honore celebratur, & cum magna cautela : & maxime in ditlindione prolatorum verborum, in quibus virtus (aeramenti confiftit : qua: iunt itia ; *£go baptise te sn nomine Patris Ь filii Ь Spiritus /anfIt. ymen.* Et in Romana lingua iub hac forma doceant presbyteri laicos frequenter, debere pueros baptizare ; ftipple, in necelfitate. Laici tamen, quando baptizantia neceflitate, nomen puero non imponant: forma tamen verborum przterea, ab eo qui baptizat, integre, ordinate, & fine no minis tranfpofitione, & fine interpofitionealiqua proferatur. Interrogetur autemlaicus, qui puerum in neceflitate bapiizavit, diligenter a facerdote, quid dixit, quod fecit. Et fi invenerit, eum difento modo fic debito baptizafle, oblato puero ad Ecclefîz fores nomen imponatur ; eidem fuppleatur quod deeft · fcilicet pabulum falis benedidi H & aurium linitio cum faliva. Exorcifmi famen fuper puerum noncicantur. Super fontes autem fiant omnia quz folent fieri, fola itnmerfione excepta Si vero dubium fuerit, tub qua forma verborum puer fuerit baptizatus; tunc lacerdos cum baptizet, dum tamen eum immergens dicat; *Si tn non ts baptizatus, ego baptizo te in nomine Patri/ tT Filii & Spiritus Janflt, afmen.* Illud idcirco apponitur, ne baptiimus, qui femel tantum recipt debet, videatur aliquatenus iterari. Idem de (aeramento confirmationis tenendum eft *it* dicendum. Ad elevandum vero puerum de facro fonte non plures quam tres patrini recipiantur. Item baptiimus cum nullo liquore confici debet nifi cum aqua. Item fandum chufma, fomes, & oleum laudum, iub forti fera claufi *cuftodiantur*, propter *fortilegia evitanda.* Item ampullae clnifmatis & olei fandi mundx & integrz habeantur.

ANNO CHIUS П

V· *De /aeramento Confirmatlonis.*

De confirmatione ifta volumus obfervari. Sacerdotes doceant populum, quod fi confirmatio digne recipiatur, in ea Spiritus fandus recipitur. In bonoenimconfiim.it eum qui recipit, & roborat contra diabolum & peccata. Jejuni debent efle qui recipiunt ; & fi adulti funt, debent conteri de peccatis, & ea confiteri, fi tempus habeant, vel poftea quam cito poterint : al, ter indigne fufeipiunt, fi prius erant in mortali. Sacerdotes fcientes venturum epifeopum ad dedicationem ecclefiarum, vel coemeteriorum, vel vifitationem, circa fe ufque ad duas leucas moneant populum fuum diligenter, ut omnes veniant coram epifcopo, audituri fennonem, maxime qui confilio epifeopi indigent ; vel ad confirmandum eos qui non funt confirmati Confirmandi vero fecum bendellos referant, latos, mundos, & fatis longos, quos in frontibus fuis teneant tribus diebus piopter fidem Trinitatis: quibus elaplis abluantur fuper fontes ab aliquo facerdote, piopter reverentiam (aeramenti. Nullus facerdos confirmate przfumat, nec ordines dare, non virginesconiecrare. Hzc enim ad archiepifeopos & epifeopos (pedant.

VI. *Dt /aeramento altaris.*

Hzc de (aeramento altaris volumus obfervari. Nullus audeat bis tn dic Miflam celebrare, aut cum duplici introitu, nifi in magna ncceflitate; ut pote corpore humano przfente vel in die Nativitatis, Domini, in qua tres Miflz poflunt celebrari. Celebraturus autem fecundam Miflam, vinum perfufionis in prima Mifla non fumat, fed miniftro habenti bonam confcientiatn conferar. Item ordinamus, ut (acerdotcs non celebrent cum vino albo, fed rubro, ubi poterit commode inveniri. Item cum legitur Paflio Domini, poftquam dtfla fuerint illa verba, *Emtfit Spiritum:* profternant fe laici, & reddant gratias dc redemptione noftra. Sacerdos, vel minifter, qui altaris roiniftrat olficio diligentet attendant, ut ad conficiendum Euchariftiam, ad Mirtarh, ad communicandos infirmos, formas panis quam pulchras, quam recentes, quam honeftas poterit invenire, quaerere non omittat; ne per informitatem formarum, infirmorum vel aliorum devotio minuatur. Attendat ergo quodhoftia fit integra, & quod integrum habeat circulum.

& quod

quod vinhm non fit acetofum: ic aqua non omittatur. Si autem aquam omiferit, quando advertet, apponat eam, fi fieri poteft fine fcandalo. Si vero per negligent!im evenit, quod perleâo canone & peracta confecratione corporis nec vinum nec aqua reperiantur in calice, debet ftatim infundi in calice utrumque; it hoftia fic confecrata feorfum reverenter obfervetur. Hoftia autem nova, ficut nunc fokt, ante calicem apponatur; fic reincipiatur canon Mifl*, *Te igitur.* Poft communionem ve-* ro, ante fumptiooem fanguinis, prior hoftia ab ipfo facerdote fumatur.

Item caveant facerdotes, ne panis vel vinum remaneant fuper altare infra Miflam, praeter ipfa qua: ab ipfo funt confecranda: Et fi quid forte remanferit, lecuriuseft, propter famam quorumdam confcientiam: ut ab ipfo facerdote fumatur, vel ab alio mundam habente confcientiam. Unde non eft tutum eligere boftiam fuper pallam, quia poflet ibi aliqua fradio remanere; quam aliquis fatuus intelligent confecratam; Quod ad illos attinet, qui fciunt confecrationem non fieri, nifi adfit intentio, non eft de talibus dubitandum.

Et presbyteri, quando incipiunt in Canone Miflk. *pridie quum peteretur,* boftiam non elevent; led teneant ante peâus decenter, donec dixerint, *Huc eft nlutcorpeamtum:* fictunc elevent, eam, fic ekvatam tamdiu teneant, quod poflitapte videri: fic tunc pulletur eampana. Hoc autem diâutn eft, ne purus panis adoretur: quod eflet, fi ante prolationem verborum iftorum hoftia elevaretur.

Po<Vttotalem vero fiimptionem corporis fic fanguinis Domini, presbyter ab exfpuendo fe abftineat, quantum commode poterit: fic fi abftinere non poflir, in loco mundo hoc faciat, qui conculcari non poflit.

Si quid de fanguine cecid't fuper *corporale,* fugenda eft pars intinâa; fic ipfum corporale panno aliquo mundo involutum pro reliquis eft * obfervandum. Si vero fuper pallam, vel fuper altare, 4 facrum indumentum, aliquid de (anguine ceciderit; pars intinâa fiigarur, <8t poftea fcindatur, fic confuta panno tnundo fervetur pro reliquiis.* ita tamen quodfuper pannum fchedula confuatur, continens hxc: Super hoc linteum ftilla cecidit facramenti. Si fuper commune veftimentum ceciderit, pars intinâa prius fcindatur, fic poftea fugatur, fic comburatur, fic cinis in facrario reponatur. Si autem fuper lapidem, lignum, terramve ceciderit.' lingendus, tingendus, fic radendus eft locus ille: fic pulvis in facrario reponendus. Si autem de corpore defuper pallam vel aliud ornamentum ceciderit, prius fuper quod ceciderit abluatur, fic ablutio a facerdote fumatur, vel ab alio bone confcientix. Si mufea, vel aranea, vd aliquid tale in ipfum calicem ceciderit, quod vtx fine vomitu, aliquando vero noa fine periculo corporis fumi poteft languis; fumatur: fic effufo vino ipfum quod cecidit abluatur,- fic ablutio a facerdote lumatur, aut ab alio bonxconicientic: fic poftea id quod cecidit, in facrario comburatur: Quod fi rides * ipfa id quod cecidit fumere, quidquid *1 feceri.* Deo gratias.

Item volumus ut linteamina altaris, fic indumenta (acerdotum, fic miniftrorum, fiepius abluantur. Item ut ampulle vini fic aqur ad minifterium altaris deputatx, munde fic integre habeantur: fitquod nou fini confinulcs: ut de facili difeerni poflit ubi cft vinum, & ubi eft aqua. Item ut nullus clericus altari defer-viat, nifi cum fuperpelliceo, vel cappaclaufa. Item ur nullus presbyter antequam Matutinas dixerit canonicas & Primam, praefumat Miffam celebrare. Item volumus, ut facerdotes die odavarum renovent femper, (aeramenta. eitchariftiam fcilicet, & fontem benedictum: ne eorum vetuftate vel immunditia aliqui ad vomitum moveri valeant aut horrorem I

Item inhibemus presbyteris, ne hoftias non confecratas dent pueris, nifi in die Paichat loco panis benedifti· fic tunc ftatim utantur primum, nec extra ecclefiam portent. Item volumus ut facerdotes ita doceant populum, quod tales cxfifterc procurent, ut faltem in die Pafchae communicare valeant fic communicent. Legitur enim in libro Numerorum, quod fi quis mundus fuerit, fic non fecerit in die Pafchse hoc, id eft, non communicaverit, anima ejus peribit de populo. Et fi hoc de mundo dicitur qui non communicat; multo fortius dc immundo, qui propter immunditiam fuam abftinere debet, quamdiu talis cft, fic nullatenus communicare. Qui enim indigne communicat, judicium fibi manducat fic bibit.

Item volumus, quod presbyteri in ecclefiis fuis fepe dicant populo, ut quam cito viderint aliquos infirmari, presbyterum incontinenti ad audiendum infirmi confeflionem, fic ad communicationem, adduci procurent; nec exfpeftent nodem ad vocationem presbyteri, fi de die contigerit infirmari.

Singuli facerdotes fingulos habeant calices, in quibus communicent infirmi: qui fint mundi: ne immunditia horrorem inducat infirmo, fed potius in eis infirmi devotio excitetur. Item fi quid de Corpore Chrifti in ore infirmi remanferit, vel inde exierit, quod ab co recipi non poflit, aliquam panis habens formam; ab ipfo facerdote convenienter confumi debet; vel s comunitum in calice cum modico vino, alicui habenti bonamconfcientiamdari. Si autem infirmus adeo fuerit coarâatus, quod fub magna forma Corpus Domini recipere non poflit, forma minima detur ei in calice comunita, & cum modico vino inftilletur in ore infirmi: maxime fi propter adftantesde fcandalo timeatur.* ne eis fine viatico decedere videatur infirmus.

Pium eft & tutum, ut facerdos omnem infirmum io extremis laborantem abfolvat de omnibus peccatis, fi ab co humiliter fuerit rcquifitus.

Item, volumus, ut cum presbyteros ad communicandum infirmos contigerit evocari, omni dilatione & occafione poftpofita ad eos accedant; & Corpus Chrifti cum magna reverentia & maturitate deferant, in pvxide fcilicet idonea, bene daufa, propter caium. Nec diacones ad hoc mittantur, nifi in ueceifitate, & tunc quando facerdos eft abiens. In eundo autem feptem pfalmos pcenitcotiales vel litanias dicant.

Item presbyteri moneant parochianos fuos, & diligenter inducant, ut cum presbyterum deferre contigerit Corpus Chrifti, creatori luo cum manuum junâione & genuum Hexibne, dum tranfierit, orantes devotius ftudeant inclinare.

Item facerdotes diligenter moneant medicos, quos ad infirmos contigerit evocati, & ipfos qui medicis adfiftunt, ut obfcrvcui illud quod fta-

b Frtr, a pH*. w/ 3 popufo.

dum. d Ftrte.rd tenua I

f /a/r4 ytjww comminutum.

* F«rrr.G<-rnt. Lett. fecerit, Ctttftv S/mMtea «MU >j»-- ta/rrtat, ai« Sae rarrdra* nerbtl If tcrtltuuur.

flatuium eft in Concilio generali, βι «....... >Diun&um medicis corporum ; ut cum ad infirmoc eos evocari contigerit, ipfos infirmos moneant &f inducant, quod prius advocent medicos animarum; & ut poftquam infirmo fuerit de fpirftuali falute provifum, ad corporale remedium medicinae falubrius procedatur. Si quis autem medicorum conftitutionis hujufmodi tranigreflbr exftiterit, tamdiu ab ingreflu ecclefix arceatur, donec fatisfectrit competenter. Ceterum cum anima fit corpore multo pretiofior fub anathemate prohibetur, ne quis medicorum pro corporis falute aliquid segto fuadeat, quod 10 anima; periculum convertatur.

VII. *Di panitriji» ittut fuit pericula.*

De pœnitentia ifta volumus firmiter obfirrvari. De Pœnitentia, que confiftit in tribus , ktiicet contritione, confeflione, latisfaftione , doceant facerdotes, quod ficut puero non eft ialus fine baptifmo, ita adulto, qui foedus baptifmi violavit, non eft ialus fine pœnitentia . Item doceant, & maxime ante Quadrageftmam, quod omnis utriufque fexus fidelis, poftquam ad annos diferetionis pervenerit omnia peccata fua confiteri fideliter teneatur faltem femel in anno, proprio facerdoti, & itqunftara eis poenitentiam debet pro viribus fuis adimplere. Proprium autem facerdotem dicimus duobus modis: Ex officio, ur· pote Papam , Epifeopum , Curator, vel ex com. miflionc , ficut Fratres Praedicatores & Minoics , & quibus epiicopus commifit vices luas. Si quis autem alieno facerdoti, jufta de caufa, fua voluerit confiteri peccata, licentiam prius poftulet & obtineat a proprio facerdote : cum aliter ille eum non poffet folvere vel ligare nifi hoc faciat de licentia fuperioris.

Item volumus, ut presbyteri parochianos fuos folemniter pernitentes faciant venire in Capite jejunii ad cathedralem ecclefiam , ut per epifeopum folemniter ab ecclefia ejiciantur ; & fimiliter die Cœnæ per epifeopum ecclefix reconcilientur

Item presbyteri parochianos fuos moneant, dc frequentet in ecclefiisfuisdcnuncient, quod omnes patres familias & matres familias ad confeflionem veniant ante Ramos Palmarum Et qui in hoc nctjigentes fuerint, in poenam ut poft odavam Paichx ad confeflionem non admittamur, fi................ ad illud tempus re ....bunt, ficut inQuadugefima· ut pœna eorum lit aliis ad terrorem. Poterunt tamen cum talibus tempora presbyteri difpenfare , quando eorum dilcrctioni videbitur expedire.

Sacerdos autem fit cautus & diferetus, ut more periti medici fuper infundat vinum & oleum vulneribus fauCiati, diligenter inquirens peccatarum circumftantias, & peccati, vino corredioms · & oleum diferete nunc conjungens fic temperet poenitentiam, neimmenfitateponderis obruatur; nec relaxatione igni purgatoria crudeliflimc relinquatur: & na facilitas veniz incentivum tribuat delinquendi.

Alienos autem parochianos presbyteri ad confetfionem non recipiant ; nifi forte cum quis eft vagabundus, ut funt pauperes mendicantes , vcl pauperes incerti : vel nib quis vadat in peregrinatione , vel fit in infirmitate , vel in fimijibus calibus.

Ad audiendam confeflionem locum cmincnAtem eligant facerdotes, ut communiter poffmt videri: nec in locis abditis ; vel extra ecclefiam recipiant confeflionem. Nec Diacones conicifefliones admittant etiam parvulorum.

In confeflione habeat facerdos vultum humilem , & oculos in terra : nec directe, ncc frequentius refpietat faciem confitentis, & maxime mulieris: & patienter audiat quxdixerit ipfe confitens, in fpiritu lenitatis: ôc ei pro poiTe fuo pluribus modis perfuadeat, ut confiteatur integre: * & fic dc aperte dicat eiconfeflionem aliter non valere.

Item in confeflione fibi caveant facerdotes, ne inquirant nomina perfboarum cum quibus peccaverunt confitentes; fed circumftantias tantum, quae poflunt aggravare peccatum . Item caveant facerdotes omnes, ne verbo aut figno, aut alio quovis modo, prodant aliquatenus aut detegat confeflionem.. .. .. vel. .... generali vel fpeciali; dicendo, Ego fcioquales vos eflis. Sed fi prudentiori confilio indigeant, illud abfque ulla expreflione pcrlonx caute requirant · quoniam qui peccantem in pœnitenliali fibi judicio deteftum prxfumplerit revelare , non folum eft a facerdotali officio deponendus; verum ad agendam poenitentiam in arclo monafterio detrudendus.

Quoniam vero didicimus, pro peccatis etiam majoribus fere nullam vel minimam pœnitentiam injungi populo a facerdotibus, quoad hoc negligentibus canonica inftituta · volumus ut facerdotes Audeant inquirere diligenter peccata populi lingula, & circumftantias ufitatas peccati, maxime gulae, luxuriae, & cupiditatis; quibus genus humanum frequentius corrumpitur & fœdatur.· ne fecundum quod majores fiunt exceflus circa vilium, minor pœnitentia injungatur,

CttU.

Generalis ergo exceflus circa potum frequentius attenditur, quamvis fiat pluries circa efum, Inquirat ergo facerdos apœnitente, utrum aliquando exceflìim fecerit, querendo cibos nimium delicatos; ficut dives qui epulabatur quotidie fplendide, & Judci qui carnes in deferto concupierunt · Et utrum peccaverit nimia ciborum etiam vilium fumptione, ficut Sodomitae ; quorum peccatum fuit ex abundantia panis . Et ulrum peccaverit fumendo cum nimia Aviditate, ficut Efau . Item cum nimio apparatu, ficut filii Hcli. Item utrum ante horam, ficut Jonathas. Quod fi fecerit, moneatur fe a talibus abftinere; & fludeat diligenter concontraria contrariis curare. Tales fiquidem funt fatellites Nabuzardam, qui interpretatur Princeps coquorum ; qui Jerufalem , id eft, fidelem animam funditus dcftruxit.

Luxurlu.

Circa peccatum luxurie qurratur utrum pœnitens acccflerit ad proflituras mulieres, feu viduas , vcl alias : & quxratur numerus illarum, cum quibus peccavit: fi nefeiatnumerum, faltem exiftimatiouem dicat,'quam credit. Item quxratur de vicibus, & quanto tempore in peccato manfit, & quo loco : facro videlicet, aut non iacro; puta io ecclefia vel coemeterio. De perfonis, utrum facerdos, vel diaconus, vel iobdiaconus , vel monachus . De tempore,, ftne utrum in folemnitatibus* perpetuis. Quodfifcneap Jit. ce-

ANNO CHRISTI

-cent, honeftum videtur, ut in vigiliis feflorum qu® violavit, jejunet pluribus diebus m pane & aqua, ut taliter faltem redimat peccatum, Et fi folutus laicus cum ioluta concubuerit, tres annos poenitentia: debent fetundum tarfonum rigorem, fecunda fena, quarta, & kxta, a cibis communibus jejunando abflinere. St cum vidua, quatuor annos. Sed quia fragilitas noftri temporis tanti rigoris non paytur manere ccnfivum, hujufnjodi pcenam commutent vel temperent facerdotes in orationibus vel eleemofpnis, vel aliis fatisfa&onibus, prout eis viium fuerit expedire. Et quanto izpius & negligentius ea peccata committunt, & quanto plus przdiâz-circumflanti® peccatum aggravarunt, tanto majus tempus, & major pcena imponatur cis. Hoc enim moderamen intelligatur inomnibus poenitentiis pro quocumque crimine imponendum. Illi autem qui fublimiorem gradum obtinent, ft peccaverint, magis puniendi funt. Scriptum cft enim;

Oent tlemm vitiitm tmto cenffafitu l» fa
Cnmn kabrt, qttmtt tfnifttcat nufar bahttnr,

Pro adulteris autem major cft pœnitcoüa injungenda.

Item quzratur de virginibus defloratis. Quot autem defloravit, tot debet maritare; vel faltem eas corruptas, ft indigent, fuftentare, vel ingreflum religionis eis, ft voluerint, procurare; injunfta nihilominus poeniteoti poenitentia, que pro fornicatiore debet injungi. Si wo hoc non fecerit, qu'ta viam aperuit ad peccandum, timeat quod omnibus peccatis, qqz illa per camis lubricum perpetrabit, communicabit.

Item queratur, ii cum monialibus peccaverit. Quod ft fecerit, ad Epifcopum, vel ejus Pœnitentiarium mittatur. Mulier vero, quza proprio facerdote, vel alio qui ejus confeflionem audivit, vel eam baptizavit, permiftt fe cognofci, propter criminis enormitatem, maxime fi fcandalum inde evenit, ad Epifcopum vel ejus Pœnitentiarium eft mittenda.

Item quzratur, fi ad confanguineas fuas pernitentes acceflcrint, vel uxores confanguineorum, fuarum, vel ad cognitas ab cis; fic in quo gradu, proximo videlicet aut remoto. Omnes tales ad Epifcopum, vel ejusPeeniteotianum debent mitti.

Ilem quzratur, ft mulierem indebito modo cognovit: fic ft quzrat pernitens, quomodo? non rcfpondeat facerdos. Si dicat, fic: qtuerac quomodo, fic quotiefeumque, fite. Item quzratur, ft in puerperio, fi tempore menftruorum, quod lege prohibetur, mulierem cognoverit. Eft enim periculum corporale patris fic matris; icilicetpericulumelephantiz, menftruorum tempore commirti; fic eft periculum pejus, ?quia corrupto femine in coitu, fi poft nafeitur etus, fere femper, utaflerunt Phyfici, eftifte gibbofus vel contradus, vel maculam rubeam habens in facie vel membro alto.

Item quzratur, ft ad mulierem przgnantem acceflerit, fic utrum mulier abortivum fecerit: fic tunc fi abortum fecerit, ob illam caufam evenerit, ad Epifcopum vel ejus Pœnitcntiarium tranfmittatur.

cvnvcnit. trulmim

Item quzratur, utrum aliquando dormiendo ei contigerit pollutio. Qiod fi ex ebrietate, vel praecedenti cognatione illicita evenerit, magis eft timendum, fic gravius puniendum. Item quzratur, utrum acciderit ei pollutio vigilando. Quod fi dixerit, non; de hoc ulterius non rcqirrat. Si vero dixerit, fic; quzratur

quomodo, ut fic veritas, extorqueatur de ppcecto commiflo*; & peccandi peccato inufitato occafto minime praebeatur. anno

Item quzratur, utrum aliquando pro alio foliciiavcm; vel peccato alterius aflenfcrjjt, confilium vel auxilium impenderit: utrum conjugatam, vd aliam; utrum pro conjugato vel alio, & quomodo, & quando, ut fupra. Sollicitatores etenim mulierum pro alio, five contenttentes, fecundum quôd magis3c minus peccaverint, puniantur: quandoquidem non minus peccant, quam illi qui peccatum operantur.

Contra peccatum carnis muniri debent peccatores ftc: ut dicatur eis: Jejuna, & labora, evita malum facientem, & opportunitatem peccandi; quod eft evitare loca & perfonas, cum quibus vel per quz peccare poflumus vel folemus. *(faar aiffc fait lairon, & fntt fait garfan.*

CupiditM.

Qyzratur utrum aliquam rem alienam habuerit injufte, videlicet per furtum, ufuram, rapinam, & conftmilia. In his enim volumus, ut facerdotes caveant, nemiflas, eleemofynas, vigilias, vel peregrinationes, velhujufmodi aliqua pro reftitutione injungant, priufquam reddiderint, ft poflunt: Quia non dimittitur peccatum, nifi reftituatur ablatum. Efl autem regula, quod vero domino facienda eft reflinitio, ft poflit commode inveniri, ad hoc ut poflit fur vel raptor abfolvi. Mortuo vero domino, vel non invento eodem, reftituendum cft haeredibus; vel his non exftantibus, proximioribus cognatis, vel faltem uxori. Si vero verus dominus eft incertus, vel non poflit inveniri cui debeat reftitu:, tunc demum ad concilium ecdefiz erogetur, pro illis qui his in rebus male habitis habitaverint. Quod fic de inventis faciendum cft. Non autem debet fufficere male requifita redimendo folum ifla fieri: fed condigna injungi debet pernitenti poenitentia pro peccato. Quando certus efl verus dominus fic inventus, injungenda eft pernitenti pcenitentia, ut ei fi poteft fatisfaciat in medictate, fi audeat revelare; fi autem non audeat, mediante facerdote, vel alio bono viro neminem nominante: vel recompenfet pernitens per fervitia quz poterit, cum animo reflituendi. Si vero grave damnum fit, fit pœnitena non poflit folvere, petat veniam perfonaliter a damnificato, fi audeat; alioquin hoc faciat aliquo bono viro mediante, reminem nominante; fatisfaciat jejuniis, oratiohibus, fit corporalibus difciplinis, habens in propofito, quod omnia reflituet, fi ad fortunam venerit pinguiorem.

Item quzratur, utrum alieno damno confenferit; quod fi fecerit, -utrum ex propofito hoc fecerit, vel fimplicirate, vel negligeniia. Item quzratur, utrum non impedient laedentem, cum portet; vel hcdendtttn non prrmunierit. Quod fi fecerit, diftmguendum eft. Nam fi coofenfit tantum, non videtur teneri ad reftitutionem, fed ad fatisfaâionem pœnitentiz, prout magis vel minos peccaverit; quia magis peccavit, fi ex propofito confenfir, quam fi regligenter vel ex (implicitate. Inducat tamen Izforem, prout poterit, ad fatistaciendum Irfo.

Item quzratur, utrum ftupri caufa aliquid habuit a conjugata; A fi hoc fcccrit, marito red-

Fftf

ANNO CHRISTI

-reddàt. Si a perfona religiofa, ecclefix fuzVtd-dct. Si ab ancilla, de rebus damini fui ; ipfi domino eft reddendum.

Item volumus ut diligenter attendat facerdos, cujus officii fit pœnitens. Nam fi mercator eft, emens ve! vendens ad ufuram, prohibendus eft ne habeat pondus & pondus, menfuram & menfuram. Er fi habuerit, vel falfip menfuraverit, tenetur reftituere, fi fciat quibufdam de omni male acquifito reftixutio facienda eft, ut diftum eft. Si autem nefeiat ?uibus reftitutio fit facienda, fatisfaciat eccleiz, vel ecclefiis illorum, quorum credit efle parochiam» ; vel pauperibus eroget, ad concilium pœnitentiarii ecclefiæ Senonenfis, de aliis eft faciendum fuo modo. Si quis vero propter ncceflitatem famis furatus fuerit panes vel cibaria, vel veftes propter nuditatem, & reddere non poflit; levis eft ei pœnitentiainjungenda , dum tamen conteratur. Et dicendum eft filiis fœneratorum & omnium raptorum, ut de ipfis male acquifitis parciflime vivant, quopoffint reddere damnificatis.

Item ftatutum eft in generali Concilio, ut publicis ufurariis in morte fepultura ecclefiaftica denegetur.· ut fic fi aliquis fufpeftus fuper hoc habetur, compellatur ufuras publice abjurare: & fi poft abjurationem fuper hoc fuit diffamatus, purgatio indicatur eidem; Et fi in purgatione defecerit, vel fuper hoc conviftus fuerit, fidelium communione privttur, Moncc fic extorta reftitucrit, fic ecclefix fatisfecerit competenter : fit fi ita deceflerit, carcat ecclefiaftica «cpultura Sacerdotes autem nobis vel Officiali noftro mittant nomina illorum qui funt publice ulurarn, vel fuper hoc diffamati. Hoc amem ftatutum * eft frequenter in ecclefus publicetur.

Item confulatur militibus, qui largas clecmofynas fic ipontancas faciunt, veftiendo pauperes, redditus fic cenfus ferendo, quod fan* filius videtur, fi reddentur male exafta fic male extorta.

Ira.

Quzratur utrum pœnitens in trifthia mentis inciderit, quz mortem operatur & iram ; vel aliquem odio habuerit. Quod fi fecerit, moneatut diligenter, ut deponat rancorem & odium. Debita vero, vel querelam, non tenetur remittere, nifi velit, fi petere pottft pacato animo cotam judice competenter

Invidia.

Quarratur utrum per invidiam doleat, ve! doluerit, de utilitate proximi; vel de ejus infortunio Jxfus fuerit · utrum per invidiam alicui detraxerit.

Superbi.*

Qu&ratur utrum per fuperbiam fuper alios mente vel corpore fe elevaverit. Evaugclifta enim ait; Ç*, *major eft ve,ftrum, flat fient minor* Et, *Quanto magnus et, humilia tt m otmibnr.*

Acedia.

Quzratur utrum pœnitens acediofus fuerit in his qux pertinent ad Glutem; id eft; negligens & indevotus·' & talis timeat fuam fententiam : *Maledictus homo, qui opus Dei negligenter facit.*

Et fecundum ea quz invenerit facerdos, imponat poenitentiam competentem.

Item quzratur utrum facrilegia fecerit de* faCramentis ecclefix, vel dzmonibus immolando, vel dzmonia invocans. Quod fi fecerit, ad epifeopum, ve! ejus pœnitentiarium mittatur .

Audita vero confeflione facerdos interroget confitentem, an velit a mortali peccato abttinere : aliter autem cum non abfolvat, nec poenitentiam ei injungat.* nec tamen diffidat, fed eum diligenter inftruat, ut quidquid poteft boni iterum agat,· ut Deus cor ejus illuftret ad pœnitentiam. Item facerdos debet effe follicitus, ut pœnitenti onus importabile non imponat, nec recipere pœnitens fit paratus: fed fic temperet poenitentiam, ut a ftudio non cogatur fcbolaris ceflare; faber a fabrica, ab agro agricola, ve! alius laboriofus ab opere licito & competenti ; nec a cura dominus familiz, ut ei providere non poflit ; nec ctirfor a curfu, ut dominum fuum fequi non poflit. Item pro peccato occulto facerdos publicam poenitentiam non injungat; nec peccatores occultos faciat poenitere.

Sciendum autem eft, quod ab omnibus qui ex jufta caufa videntur non pofle fine magno gravamine frequenter in oâava difila jejunare, poflunt redemptiones vel compcnfationes adhiberi, per orationes, per eleemofynas, per abftinentiam a carnibus ve! pifeibus, vel difciplinas, vel hujufmodi, fecundum flatum perfonarum . Poterit tamen fieri relaxatio talis, cum poenitentia injungitur: ut fi ad mtnfam alienam acceflcrint, cui fe debeant conformare , vel in magnis folemnitatibus, hujufmodi abftinentiz injunûis commutentur eleemofynis.

Item confulimus & monemus, ncMiflas frequenter injungat facerdos confitentibus.· ut fufpicioncm cupiditatis fugiat in hac parte.* frufilum tamen, qui ex tali injunftionc folct facerdotibus evenire, confulat pauperibus erogari. Si Miflas tamen injunxerit, eas non celebret; dcc tricennale, nec annale, quzipfcmet injunxit, recipiat.

Item omnibus, qui ztatem decem & o&o annorum cxcefferunt, przcipiant facerdotes jejunare jejunia ab ecclefia inftituta, ut jejunium Quadragefimale, Quatuor temporum, Vigiliarum.* quia omnes tales ut communiter ad hujufmodi jejunia tenentur.

Item ab infirmis in mortis articulo confli* tutis pia eft inquirenda peccatorum confeffio : non pœnitentia cft etiam injungenda. Eft tamen cis intimandum, ut conterantur, ut doleant de peccatis fuis univerfis& fingulis ; non tam timore pœnx quam peccando meruerunt .' fed quod Deum & Patrem, creatorem & redemptorem fuum offendere * non prcefumpferint. Inducantur tamen infirmi, ut acerbitates zgritudinis, quas fuftinent, quafi flagella pii patris, quzmadmodum ei placuit, cum gaudio tolerare laborent. Si autem convaluerint, flatim ad facerdotes accedant, ut tunc eispœnitentia competens injungatur.

Item facerdotes fuadeant omnibus feptem principalia vitia fugere, & plus quam mortem temporalem timere. Quia mora cum folum corpus interimat; diâa vitia corpus & animam fimul vincunt. Et funt ifta : Gulofitas, luxuria, avaritia, acedia, ira, invidia, fuperbia. Item ftudeant operibusmifericordic incumbere. Quz

ANNO CHRJSri

Qux funt: Paicerc efurientem, potare fitientem, nudum veftire, hofpitem fufeipere, vifitaie infirmum, confolari 'incarceratum, kpelire mortuum. Quia fic tefiatur Veritas in Evaqgelio: Quia ifta negligunt facere, venientes ad judicium terribile, vocem audient illam (cilicet, *itt maleelifli in ignem aternam.*

Mittb. »1.

Sacerdotes autem in confcffionc majora majoribus referrantes, mittant ad epifeopum vel ejus pcenitentiarium pœnitentes de homicidio, perjurio ieu fide mentita. Si tamen certum fit illicitum effe iuramentum, inftruant parochiarum, quod propria auâoritate poteft contravenire: ut fi juraffet hominem interficere, vel aliquid quxl certum fit mortale peccatum effc- Tenetur tamen de hoc quod fic juravit, confiteri epifeopo vel ejus pœnitentiario. Si vero dubium fit, an fit juramentum licitum, an illicitum, tunc eft fuperior confidendus. Et mittant ad epifeopum vel ejus* pœnitentiarium pernitentes de injeâtone manûum in pernitentes, feu in clericos, vel quofeumque religiofos, vel pcenitentiarios. Item de incendio, Item de litterarum falfirate. Item de inceftu tam naturali quam fpiritalï; videlicet qui confanguineatn fuam cognovit, vel confanguinei uxorem; fie qui cognovit filiam fpiritualem, vel filiolam, vel cujus confeflionem audivit. Item de lapfu carnis cum monfalibus. Item de violatione coemeteriorum vel ecclefiarum Item de hxrefi. Item de omni fortilegio, maxime pro fortilegiis faftis de facramentisecclefix, fic omnes illos qui ad hoc confilium vel auxilium prxftiterunt. Item de fchifmate. Item illos qui abortivum coeundo vel alio modo facere prxfumpferunt. Item clericos quofeumque, modo irr-gulares fafti fint. Item illos, qui fine prima tonfura aliquem ordinem fufeeperunt. Item qui in fufeipiendis ordinibus faltutn fecerunt. Item quocumque cafu per fe vel per alium homicidium perpetrarunt. Item clericos qui judicio fanguinis interfuerint, fic qui austeritatem, confilium, vel confenfum in aliquo prxbuerunt, unde mors hominis vel mutilatio fequeretur. Item illos qui litteras diâant, feribunt, aut legunt, aut aliquod muoufculum ''rxftant, ut aliquis mutiletur, vel occidatur, Item clericos vel presbyteros, qui in fuipcnftone vel excommunicatione promoti iunt, vel divina celebrarunt. Item lacerdotes vel minillri, quorum ncgligentia aliquid circa facramentum altaris inhoncftum quocumque modo evenerit; ad prxdidos, videlicet epifeopum, vel ejus penitentiatium, funt amittendi.

Item volumus, ut facerdotes peccata notoria, de quibus fcandaium in populo generatur, fignificent archipresbytero; &archipresbyter archidtacono; & archidiaconus nobis epiicopo, fi per eos non poiüt corrigi vel lfopiri; timentes ne pœnam incurrant, fi per eos, vel per alios ad nos deferatur.

Item facerdotes in confeffionibus vota relaxarc non debent: poffunt tamen aliquandodeclarare votum non tenere, ut fi impubes vovit fine patris vel tutoris audoritate; vel fervus fine domini voluntate: vel fi uxor voverit continentiam fine licentia viri, vel aliquid unde maritus fcandalizetur; utpote jacere cum camifia; vel ne ad Matutinas frequentet De talibus enim poffunt dicere, quod ad hoc non tenentur.

Item facerdotes circa confeffionem maximam curam adhibeant fic cautelam; fcilicet ut diligenter peccata inquirat ufitata figillatim inufitata enim nônnifi a longe per altquam Circumftantiam.- fic tamen ut expertis detur materia confitendi.

Item caveant facerdotes, ne diaconis committant officium audiendi confeffiones in aliquo cafu: cum tales ligandi atque lolvendi in foro Pcenitentisr careant potciUtc. Item inhibemus cunâis, ne vicanos in ecclefiis fuis ponant fine noflra licentia fpeciali, vel ilhusqut a nobis habebit fuper hoc poteftatem

VIII. *Dt Matrimonio*

Cum tam in Lateranenfi Concilio, quam ia Provinciali, inhibitum fit, ne matrimonia per verba de prxfenti contrahamur, vel folemnitates adhibeantur, bannis non editis juxta morem: fic quamque per ignorantiam laicorum, $ quamque per fimpJicitatcm, quamque per zfrialiiiarr. f*cerdotum, quandoque contrarium ^attentatur: unde accidjt quod propter matrimonium contradam per verba de prxfenti, circa impedimentum matrimonii, pkna probatione deficiente, multi in nefaria copula remanent copulati. Hinc eft, quod nos prxeipimus diftriâe, ut presbyteri inhibeant publice in ecclefiis luis, parochianls adftantibus, ne ipfi abfque presbyterorum fuorum prxfetuia matrimonia vel fponfalia contrahant. Item ne ipfi presbyteri interfint matrimoniis contrahendis per verba de prxfenti, donec banna in ecclefia fuerint edita juxta *morem*, fcilicet per tres dies Dominicos, vel feftivos inter fedînantes. Et ne ipfi presbyteri clandeftina matrimonia celebrare prxfumant; vel alienos parochianos benedicere fine proprii licentia presbyteri, dc qua confiet per vivam vocem ipfius presbyteri, vei per figillum ipfius, vel alterius figillum authenticum non ignotum. Si vero presbyter contra fecerit, per triennium fit iufpenius ab officio. Laici quoque, & clerici fcculares, fic religiofi, etfi non fint presbyteri, qui fpente & fcienter talibus matrimoniis interfuerint, excommunicationi fubjaceant ipfo faite, donec per fuperiorem fuerint abioluti. Et fi aliqui talej contraxerint, tantum differatur beoedidio nuptialis, quod non celebretur abfque noftra vel Officialis noftri licentia fpeciali. Item itidem pœnx iubjaceant, qui ante xtatem legitimam matrimonio copulare, vel hujufmodi matrimonio fcienter fit fponte interefle przfumunt; pœna graviori nihilominus imponenda, fi fupenori videbitur expedire.

Et excommunicamus orr.nes illos, qui fidem dabunt vel accipient, de celandis matrimoniis: &. icntentiam hujufmodi praecipimus recitari a lingulis facerdotibus parochialibus in fuis parochiis. Et cum probabilis apparuerit conjedura vel dubitatio circa copulam contrahendam, volumus ut contraftus interdicatur expreffe; donec per nos, vel per noftrum locum tenentem, quod fuper hoc fieri debeat, fuerit definitum. Ceteri autem nec cognofcere poflunt nec judicare.

Item precipimus, ut facerdotes prohibeant fub pœna excommunicationis, in nupius fieri fortilegia.

Et prohibeant facerdotes, ne laici publice teneant concubinas. Et qui poft monitionem trinam prxfumpferit retinere, tam ipfe quam ipfa per ejufdem loci presbyterum ab ingreftit ecckfix arceantur, gravius puniendi, fi perfe-

vetaverint, «r majores. Nos vero concubinarios publicos excommunicamus.

Item fciendum eft, benedictionem nuptialem non debere fieri a Septuagefima ufque ad octavam Patch*. Item ab Adventu Domini in Epiphaniam- Item a prima dic llogationum utque ad odavam Pentecoftes.

hem quando dubitatur, an pueri vel juvenes fint apti ad benedidionem nuptialem, ficerdotes non debent talum inquirere de stare; quia tetas quandoque noti fufficit; cum pubertas non ex annorum numero, fed ex habitu corporis adlimetur: fli tunc eil fuperior confulendus. Et injungimus facerdotibus, ne aliquid exigant a parochianis luis, eo quod teftimonium pro cis dant, quando matrimonium contrahere debent, nifi ratione laboris & lumptuum; vel ratione antique & approbata: confiteludini*, dum tamen certa fit.

IX. *De /aeramento Extrema Unitionis,*

De facramento Extreme Undionis ita volumus obfervari. Sacerdotes vero doceant, quod fic dicit beatus *Jacobus: Per* Extremam *Unitionem* Venialia dimittuntur; dcquandoque alleviator infirmus. Etiam mentis alacritas infunditur, ut fic mens ipfa ad sternum gaudium elevetur. Item doceant facerdotcs, omnes debere recipere hoc facramentum, um divites, quam pauperes, fenes fle juvenes, fle maxime poftquam duodecimum annum expleverint; fle porte licite iterari, quaties infirmos mortis metum contigerit provenire. Item facerdos fandum deum honefte deferat, fle cum reverentia iftud impicat *facramentum.*

X. *De [aerement» Ordinum.*

De facramento quidem Ordinum doceant £accrdotes, quod Sacramentum Eucharifti* non conficit quis, nili iit laccrdos; nec confert quis Cacrum ordinem, nifi fit epifcopus. Cum igitur quater in anno ordines habeant celebrari regulariter; fcilicet in jejuniis folemnitcr inftitutis, diftride procjpimus, ut omnes parochialem in ecclefiam, quamdiu non funt presbyteri, ad ordines, predidis faltem temporibus, veniant fucceffive, feque prxfenccnt idoneas perfonas & habiles, cum efte&u fervantes juramentum legitime quod fecerunt, Item praecipimus fingulis archipresbyteris, ut in fingulis ordinibus nomina illorum, qui ie ordinandos non offerant, nobis exponant; fle tempus licenti* eorum, fi a nobis alicui concerta fuerit, exprimatur. Item ftatutum eff in Concilio Provinciali, ut clerici in minenibus ordinibus exfiftcntes, ad ecclefiarum paracliatium regimen nuper inftituti, frudibus non gaudeant eorum, donec ad *heros* ordines fint promoti: led m illius uulitatcm ecclefiz convertantur, fecundum quod eprlcopo videbitur expedire. pcena nihilominus perjurii remanente, per epilcopum infligenda, niti quis legitime fedoceat cxcuiatum, vel epifcopali injunctum licentia (peci ali

XI. M *venalia profittuantur /aeramenta.*

Ne venalia proftituantur **(aeramenta,** firmi**ter** inhibemus. Cum iguur in tantum pullula**re noverimus** avaritiam, *ac* vitium fimooia:, ut quidam presbyteri ecclefiz (aeramenta vendere videantur, Confeffionem, Euchariftiaftt, Bcucdidionem nuptialem, fcpulturam; lubditu denegando tacite vel exprefle, quoufque taper conluetudinibus vel debitis aliis ad voluntatem eorum fibi fuerit fatisfadum; fiib perna magna: emendae diAridius inhibemus, ne cum facramenta eminent adhibenda!, ante (acramcutorum tpiorum exhibitionem plenariam aliquid erigant a fubjedis, vel plegios petant; led cum ea gratis exhibueiint, tunc jura parochialia, ôc alia contacta debita licite petant, dc plegios accipiant, dc petitiones, prout juftum fuerit, dc viderint expedire. Si vero ante eorum facramencorum exhibitionem aliqua liberaliter eis fuerint exhibita, ea rectpere non formident. Simonia enim mirabiliter eft abhorrenda. Qpia cum fimoniaco non poteft difpcnlari, nifi refignet. Item feriptum eft: Omnis peccator Mrtfam cantare poteft, prztcr fimoniacum.

Item volumus, ut omnes per ecclefieschrifma, fomes, oleum (aerum, & Euchariilia, fub fideli cuftodia clavibus adhibitis conferventur, ur non portu ad illa temeraria manusextendi. Si vero ad quem fpedat cuftodia, ea incaute reliquerit, tribus mentibus ab officio fufpcndatur.

Item in Generali Concilio efi ftatutum, quod antiqua reliqui* amodo extra capiam nullatenus offendantur, nec exponantur venales; invcntafquc dc novo nemo publice venerari ptefumat, nifi prius ^audoritaic fummt Pontificis fuerint approbat*'.

Item caveant facerdoies, ut fi quis ad ecclcfiam caufa immunitatis confugerit, non ita (onftringatur, ut ei vidualia denegentur. Sacerdos autem ei faltem panem fle aquam, quamdiu poterit, charitative miniftrc'. Si quis autem contra premirta fecerit, vel facerdotem impedierit, & monitus ab ipfo non deftitit; facerdos eum excommunicet; fle nihilominus nobis vel Officiali noftro hoc nunciarc pixfumat

Item prohibemus facerdotibus, ne feculares judices permittant caulas luas in luis ecclefiis .igttare, quoniam frequenter de corporali poena agitur coram eis.

Item fi donum fieculares petant * fubfidium a facerdotibus, nihil ei conferre prarfumant, (liti nos, neceffitare infpeda vel uuiitate, hoc duxerimus concedendum, tie latenter aliqua lervitus inducatur. (ubuduu^‹

Item fi fanguis violenter effufus, vel mulier carnaliter cognita in ecclefia confccrata, vel coemeterio fuerint; ecclefiavelcœmcterium debent reconciliari: fed talis reconciaiiationon poteft fieri, nifi per epifcopum. Similiter fi excommunicatus fit iu ca-intterio icpultus, coemeterium eft reconciliandum. Si vero ccclefia non confecrata fit alicujus (anguinis vel (eminis cffiifione polluta fufficit quod aqua exercizata lavetur.

XII. *De PrafationHnu.*

Deccm feqtientcs Pixfationcs invenimus in facro catalogo tantummodo, prarter communem Piataiionem recipiendas. Unam in Pafcha, qux fic incipit: *Te quidem omni tempore.* Aliam in Alcenhone, qua: lie incipit: *Qu» petfl HeJurrrfiionerM.* Tertiam in Pcntecoftcs, que fic incipit; *Q» afcendou Jttfmr omnacalos.* Quartam

ANNO CHRIST!

tam de Trinitate, qua: *fic Incipit: Qel* ram A *1'nigenito* I Quinta in feftis beate Marie, quae lie incipit. *Et tt in veneratione. Sextam* in tc-tlis fandr Crucis, qux fic incipit: *(>niJalutem httniani generll.* Septimam de Apoftolis, qux, fic incipit.* *Tt Domina fnpfliciter.* Odavamde Nativitate Domini, qux fic incipit ; Paru *per Incarnati Perbi mj/ieriniu.* Nonam in Epiphania Domini, qux fic incipit: *Quo rnm Vm^enitul.* Decimam in Quadragefima ; qux fic tn. cipit :' *Q<l corporali jejmio.*

Capitula secundæ partis.

Capitulum primum fecunda partis eft, *de vita & honefta»* clericorum vel presbyterorum, ft cum fuis periculis. Capitulum fecundum, dc fcpukuris. Capitulum tertium, de bonis eiclefiarum non alienandis d ccnfervandis. Capitulum quartum, de teftamcntis. Capitulum quintum , de * excommunicationibus mandatorum. Capitulum fextum, de excommunicatis . Capitulum lcptimum, dc abiolutionc. Capitulum odavum, dc officio archipresbyterorum. Cup<-tulum nonum, de'impedientibus jurifdidionem ecclefiallicam . Capitulum decimum , de exemptis.

* *Lite.* «-fauimiibu».

I. *Or vita tl inefate cUriconftu & presbfterortme.*

Monemus ut univerfi presbyteri in facris ordinibus conftituti contineant, Ac cafte vivere ftudeant , cum voto continentis tadite fint conftridi . Matrimonium enim contrahere nequeunt , nec cuiquam *licitum eft fornicari* . Spccialiflime autem regulares, exprciTo videlicet voto, ad continentiam obligantur. Caveant autem omnes ab omni libidinis vitio, & maxime illo, propter quod ira Dei venit in hbos diffidentis: ut in confpedu Dei puro corde & mundo corpore valeant miniflrare. Quocirca dillridius inhibemus, ut nullus clericus in facris ordinibus conftitutus, occafiooe aliqua fornicariam teneat in domo fua, vel alibi,- feu mulierem aliquam, de qua poffit mala fufpicio fuboriri, unde populus vel ecclefia fcandalizetur. Qui vero poft fententiam inde latam, & P°ft monitionem fibi fadam * noftrx didx fententix tenorem, cum icandalo eam publice retinere prxfismpferit, timeat prxdidam kntentum, & irregularitatem, dc fi divims puftea le ingeflït.

* *Ferte,* fa eundum ao-·»°·

Item prohibemus, ne Curari in honelie fc tenendo in focis fuipedis deferant arma de node . Q»od fi comperti fuerint ficfeciffc, a beneficio per annum fufpendaotur.

Item facerdotes officia vel commercia fxcuJaria non exerceant inhonefta. Maxime mimis, hiftrionibus, Ac joculatoribus non intendant. Tabernas prorim evirent, nifi caufanc-ceffuatis in itinere conftituti. Ad aleas dc taxillos non ludant, acc hujufmodi ludis interfint. Tonfuram & coronam habeant congruentem .· etiam fe in ecclefiafticis, Ac aliis bonis ftudiis exerceant diligenter.

Item parochianos tuos presbyteri moneant diligenter, ut pueros doceant *Poitrntfler, Ave Mario*, Ac *Credo* i· *Dtupu* , fi fieri poteft.

Item inhibemus , ne aliquis clericus peregrinus ad celebrandum divina publice tanquam facerdos recipiatur, nifi dc promotione fua fuerit fada fida nobis, vd locum noftrum tenenti. Si tamea ex devotione fecrcto voluerit celebrare, fatis poterit fuftineri.

ANNO CHRIST!

Itera quoniam vicium falfitatis perfequi volumus & debemus; percipimus, ut fi quis litteras falfiu, vel de faiiitatc fulpedas exhibuerit.* fi perfona fufpeâa, vel vilis fuerit, tam jn-rfona quam litterae retineantur. Si vero pertona alias honefta, êc non fufpeda fuerit , tunc littera fufpeda retineatur ; & pertona exhibens & peremptorie & perfonaliter coram nobs vel Officiali noftro *citetur, adhibitis* teftibus, per quos ü necefTe fuerit, probari poiTit, quod ille exhibitor ufus fuerit luteris fic lufpe&s. Item in Concilio Provinciali excommunicari funt omnes illi, qui fitlfis lineris quoquomodo utuntur fcienter.

Item ftatutum cfi tn Concilio Provinciali, quod illa cooftitutio De Referietis, Oua hm-*rxili*, firmiter obfervetur. Et li quis fcienter contra fecerit, addatur pcena fcxaginra folidorum ufualia monetae a tranfgreflbre, per fuum dicrcefanum levanda , & pauperibus eroganda . I Item ftatutum eft in Concilio Provinciali, quod illa Conftitutio, *3l diligenti ,* a clericis inviolabiliter obfervetur.

Item divinum officium dobent dicere facer, dores cum magna devotione, non infurgendo, non incutando, oec verba fyncopando. Item ad horas^aoonicas tenentur clericibeneficiati, & alii in facris ordinibus conftituti.

Item inhibemus diftridius, ne * refignantes fiant in manu abbatum, aut quorumlibet paitonorum, fed in manu noftra tantum. Item prohibemus ne comminant ecclefias inconfulrit nebis. Similiter cum quis recipit fecundam ecclciiain fine difpenfatione, ipfo /ure perdit primam , nifi fecundam recipit commendatam.

· *Forte.* rchg<u«ia-***'

Item ecdefiis novus cenfus imponi non poteft, uec vetus augeri; Ac fi boc fciunt elfe fadum facerdotes , hoc nobis nunciare procurent .

Item librum quemdam manualem habeant finguli presbyteri parochiales, ubi continetur ordo ferviendi, cathcchilmi, extremx Hindionis, Ac hujufmodi; Ac alios libros, in quibus D poffit competenter divinum officium, tam diurnum , quam nodurnum, celebrari. Item cum membra capiti le debeant conformare, volumus, ut quilibet parochialis facerdos Kalendaliora Ac Oidinarium habeant Claromontenfis ccclefix, ut in feftivis diebus, Ac in officiis fuis, Ac aliis quibus poterunt, ufutn majoris ccclefix ftudeant obfervare. liem injungimus , ut presbyteri parochiales hunc librum habeant, fynodalem; Ac in eo frequenter Ac follicite in. fpiciant, AC ftudeant diligenter ; ut fuper officiis fuis note debito exlcquendis notitiam habeant pleniorem.

Item injungimus fingulis facerdotibus ceterifque presbyteris, quod ipfi prohibeant ne fiant Echorex, maxime tribus locis.- in acclefiis, in coemeteriis, Ac in proceffionibus.

Item prxciptrur in ftatuto Concili Provincialis omnibus facerdotibus, ne audotitate nidicum citent, vel etiam fubdclegarorum, vel excommunicent, aifi de mandato Apoftolica Ac fubdelegatione legitime fiat fides per oflenfionem iptorum.

Item juxta ftatutum Concilii Provincialis, cum ceiTtones Ac emptiones litium legitime prohibeant fanâiona, inhibitum eft diftride alias Ac maxime facerdotibus, ne laicis dolo vel pretio fibi cedi faciant aftiooa; ut adverfarios

ad

ad ecclefiafticum forum trahant, & praedam hujuimodi commercio confequanrur.

Irem ftatutum ell in Concilio Provinciali, quod tjcerdotes caveant, ut in ecclefiis faciant rcGdeniiain pcrionalem, nift a lupcriore licentiam obtinuerint. Et tunc fi ultra tempus legitimae licenti® ablentes fuerint» ecclefiis poterunt privari, nili ex jufta caufa poft. tempus licenti®·'impedirentur. Sunt tamen quidam, qui hcer vere non refideant, refidere tamen intelliguntur ; ficut ille qui extra ecdefiam fuam illius utilitatem procurat: & illequt 1erjit epifeopo extra ecdefiam , & qui fervit Papae. Irem qui ftudet in Theologia; *& hoc ul-*(imum non durat nifi per quinque annos.

Item prohibitum eft in toncilio Provinciali, ne facerdotes recipiant oblationes eorum, qui funt raptores, vd ufurarii mantfefti ; 5c illorum qui immunitatem ecclelix violarunt.

Item in ftatuto Concilii Provincialis prohibitum eft, nc religiofi Vei alii fzculares clerici , vel presbyteri , decimas ad alias ecddias pertinentes recipiant, vel acquirant de manibus laicorum, ime diœceiani audoritate.

Et inhibeant facerdotes parochianis fuis, ne cum Judzis in cildem domibus habitent, vel cum eis commaneant; nec eos ad convivia fua recipiant ; * medicinam ; nec cildem judiciis przpofituras aut ballias committere przfumant.

Er fi quis in *pirochm fuerit furiofus,* moneat facerdos propinquos ipfius, ut eum itacuftediant, ne in kiplo vd in aliis ixvire valeat, feu attentet; alloqui ipfi qui ctillodire tenentur , per fuperiore.n graviter punientur

Item prohibeant facerdotes parochianis fuis , pe fmt lortilegi vel divini, liem quod ad eos non concurrant Nam fi peccatum eorum eft notoiium, eis eft euebariftia deneganda. Przterea non iolum *illi* fortilegi, fed qui ad cos concurrunt, funt infames. Nos vero emnes lortilegos fic fonilcgas excommunicamus.

• Ftrtf . «ec ab n» 7^"'™ GiUiUin .*

II. *Dt fepu!t*rii.*

De fepulturis vero fciant facerdotes, quod coemeteria non funt vendenda I Item kiant , quod fi aliqua ecclefia recepit corpus alterius parochiani in cafu non conceflb , reddere tenetur corpus, cum omnibus quz occafione corporis obvenerunt. Item fetant , quod quilibet poteft eligere fepulturam luam ubicumque voluerit, faltem in loco magis refgiofo.· dum tamen parochiali ecclefiz legitima portio, tertia vel quarta, vel alias iecundum coniuctudtncm locorum.

Et lcire debent facerdotes , quod quidam funt , quibus neganda eft ecciefiaftica lepultura ; ficut herein i, pagani, *uiurini manifefti,* & ilh quos ceitum eft in mortali peccato decertifie . Item fic illi qui in torneamentis decedunt & pro rorneamento venerunt. Item excommumcati & interdidi. Immo fi excommuncatus v<.l interdidus fuerit in cœmeterio fepuhus, exhumari debet , ne orta ipfius adeo fmt permixta o(Tibus non excommunicatorum, quod uticerni non polluit.

III. *Dt banu rccle/iarum no»* tltenandir Ü *conjervindii.*

De bonis eccleGarum noo alienandis & confervandis illa volumus obfervan. Volumus ut fmguli facerdotes omnes redditus ecclefiz fuz tcribant in Miftalibus luis. Item de rebus ecddiafttcis ni nil presbyteri alienent, *nift dc* licentia noftra. Item ftatuimus, quodornanqenta ecclefiz non obligentur pignori, nifi propter necellitatem ecclefiz, & cum confilio ftiperioris. Item volumus ut -immobilia de bonis ecclefiz acquiGta luis tantummodo relinquantur ecclefiis; de jure enim aliud facere non poliunt. Volumus etiam ut utenfiliaficiupclleifilia per ecdefiam acquiGta, vel ibidem inventa, presbyteiis fuccefloribiu relinquantur.

ANNO o Ir Ist I

Item nullus clericus vel laicus, leu religiola pertona recipiat decimam de manu laici, nifi per nos & in cafu concedo. Item volumus, ut litters® quas habent redores eccleGarum parxhialium luper acquifitiooe rerum ecdcfiallicarum, inferibantur , fic capellani penes fe retineant tranferipta , fic litteras originales de co.H.niu noltro deponant vel officialis, velarchidiaconi, vel archipresbyteri, in aliquo tuto loco ; fic hoc faciant infra annum

Item inhibemus ne fupclledilia facerdotis, propria vel aliena, in ecclefiis admittantur ; nifi propter hoftiles ineurtus, aut incendia repentina, feu alias necetfitates urgentes , ad ejus oporteat refugium abire · ita tamen quod neceffitate ceilante ad loca priftina reportentur .

Item nullus de novo in coemeteriis zdificare permittatur : fi domus aliqua in coemeterio *diruta fuerit per decem annos, fine* licentia noftra nullatenus reparetur.

Item injungimus omnibus facerdotibus parodualibus, quod omnes illos qui fciertercelant feuda Claromontenfis Ecclefiz, fic omnes illos qui lciunt fuper hoc aliquid, nifi illud revelaverint nobis Claromontcnfi epifeopo, vel mandato noftro, auditoritate noftra excommunicetis quater in anno; videlicet m Nativitate Domini, in Pafcha, in Pcntecofte, fic in fefto Ecclefiz

Item ftatutum eft in Concilio Provinciali , nc Priores non Canventuales ultra fummam kxaginta (olidorum mutuo accipiant, fine litteris fui Abbatis. Et fi hoc contra fadum fuerit, Prior prioratum amittat.· fic ecclefia ad debitum nullatenus teneatur. Et hoc ftatutum volumus in ecclefiis publicari, ne decipi valeant contrahentes.

IV. *Dt tefl tmntll,*

Injungimus facerdotibus , ut teftamentum fuum , quod de mobilibus per vitam acquifitis, rationabile tamen, & de cztens bonis patrimonialibus , & peculio caftrenfi, vel quafi caftrenfi, licet eis facere, numquam per manum faciant laicalem . Nam immobilia, qux per ecdefiam funt acquilita. fle immobilia * quz, nifi de ipfis rationabiliter fecerint teftamentum , ecclefiis dimittere tenentur. Item utenfilia , quz prius invqnerint presbyteri in ecclefia vel capella , relinquuntur unquam ecclefiz propria fucceflori. Et fi nulla vel pauca uivenerint , de his quz per eos undecumquZvenerint vel fuerint acquiGta, confulimus quqdrdinquantur ad fufhcientiam ipfi ecclelix tarnde minimis quam de magnis.

** Ftrtt , Φ«Ψ*·*

Item ne decedentium voluntates valeant occultari , ftatutum eft in Concilio Provinciali , ut infra menfem a tempore obitus teftatoris , ad dioecefanum, vel ejus officialem, tcftamentum deferatur, fi feriptum fuerit: ve! fi fcri-

ptum

'ptum non fuerit, probetur difpofitio teftato-A ad eos direiiis aut dirigendis, nec pro man-

OtRCTI ris: & in formam publicam redigatur.

Item in ftatuto Concilii Provincialis prohibitum eft cxfecuroribus teftamentorum, fub interminatione divini judicii, ne quis de bonis decedentium io proprios ufus convertere vcl detinere przfumat. Et fi exfecutores aliqui id quod fibi deberi aflerunc, audoritate propria duxerint liTurpandum, illud reftituere compellantur; ac tandem ‡ fi qua fibi fuper eodem debito competat, fua temeritate privati, nifi reftituerint, ex quo fuper hoc moniti fuerint competenter. Item exlecutores titulo emptionis vel alio modo nibil de bonis recipiant teftatoris; nifi ab ipfo teftatore legatum expreffe fuerit vel concelfum; & etiam audoritate B judicis norv poterunt retinere. Si quis autem contra przfumpferit attentare, pretium amittat, nec caufa retineat emptionis. Si ex alia caufa, judicis arbitrio puniatur. Item poftîuam a fuperiore publicata fuerit ultima difpofitio teftatoris, transferiptum difpofitionis tigillo authentico figillatum, infra ofto dies, poftquam id qui petierit publicari habuerit, mittat capellauo fuo, cui parochianus erat teflator. Et infra fequentem meniem duobus diebus Dominicis, parochianis circumflantibus, difpofitio publicetur.

' Ferre, ü quvi.

Item ftatutum, ut tranferiptum publicationis intimetur difpofitionis defundi feu teftatoris,- quandoque minor Curia Claromontenfis C fieri contigerit, in regiftro ponatur, antequam figillata reddatur: ur capellani parochiales, habita etiam inde notitia, in fuis ecclefiis valeant publicare: ne legata ad pias caufas valeant occultari Eodem modo ftatuimus de inventariis, ut in regiftro ponantur, antequam figillata reddantur; ne fubftantia minorum pupillorum, adultorumve, valeant fraudulenter feu indebite deperire. Et fciendum eft, quod teftamentorum defenfio ad epifeopum pertinet, quamvis in teftamento de hoc nihil dicatur. Item fciendum, quod non videtur decedere inreflatus, qui monaflermm inftituit hzredcm.

leg*, r*A-

V. *Dt extommwucatlmibns mandatorum.*

Volumus quod in locis ubi funt ecclefiz parochiales infimul & Capitula, quod in capella nullatenus publice celebretur diebus Dominicis & folemnitatibus feftivis, quoufque parochialis facerdos praecepta denunciaverit, uc eft moris. Item injungimus omnibus reftoribus ecclefiarum, & eorum vicariis, ut Tigilla propria habeant ad opus ecclefiz, & ad exfequenda mandata noftra & curiz noftrz.

Item facerdotes, qui in citationibus, excommunicationibus, monitionibus mandata noftra non exfequuntur fideliter, nec figilla po* nunt in litteris, quamque propter favorem, quamque propter odium, quamque etiam per negligentiam, puniri volumus, ut damna *h* expenfas reftituant, vel aliter ficut inobedientes puniantur: nec per vicariorum fuorum aut clericorum imperitiam vel negligentiam fe valeant excufare.- cum parva eleâas fit in culpa, '& imputandum fît illis, qui minus peritos vel negligences ad hujufmodi officia elegerint.

Item prohibemus omnibus & fingulis archipresbyteris, capellanis parochialibus, & eorum vicariis, fub perna fufpenfionis, ne pro figillandh litteris Ecclefiz noftrz Claromotuenfis datis ejutdem Curiz exfequendis, aliquid exigln(vel exjgj faciant, dummodo nUnClUS deferens litteras ceram habeat, unde valeat figillari: nifi ratione diftantiz loci ubi deberet exfequi mandatum, oporteret eos adducere nuncium pro mandato hujufmodi exfcquendo · aut nifi pro evidenti & manifella occupatione capellani & clerici fui oporteret adducere nuncium ad mandatum hujufmodi exlequendum. a Nn o

VI. *C.· <xcommwucatts~.*

Volumus, & ftatutum eft in Concilio Provinciali, uc pro violentia faila nullatenus a divinis cefictur, nec interdiftum in terra alicujus ponatur, nifi prius animadverfum fuerit in perfonam domini vel ballivi fui, fi dominus abfens fuerit; nifi pro violentia, pro qua judex id decreverit faciendum, fit in cafibus in quibus cellari antiquitus confuevit; & tunc ille qui violentiam intulit, antequam abfolvatur, compellatur a facerdotibus ecclefiarum fatisfacere de damnis eifdem illatis, pro eo quod ceftatum eft a divinis

Item juxta ftatutum Concilii Provincialis, quia cxcommunicati quandoque abfolutiones fiias retinent, vcl poftquam fatisfecerint adverfariis, impetrare contemnunt; volumus ut ipfi excommunicat! in ecclefiis denuncientur, ut prius; quoufque litterae ad facerdotescorum fuper abfolutione dirigantur.

Item quoniam in Qaromontenfi dicecefi vilipenditur excommunicationis fentenita; adeo quod nonnulli, & quod pejus eft, clerici quandoque per menfem, quandoque per annum & amplius, fuftinere excommunicationis lenu-ntiam non verentur: juxta ftatutum Concilii Provincialis injungimus facerdotibus, ut in ecclefiis publice denuntient, ne quis excommunication's fententiam audeat fuftinere · alioquin juxta qualitatem perfonz, & temporis quo excommunicationis fententiam fuftinuerint, emenda levabitur confueta. Et fi quis diutius in petenda abfolutione fua négligeas fuerit, ™ nullatenus parcetur eidem de emenda novem librarum Parifienfium, prout antiquitus eft obfervatum; & etiam, ut przdiximus, in Provinciali Concilio eft ftatutum: item contra illos, qui per annum vel amplius excommunicationis fententiam fuftinuerit; aliter fecundum ftatutum Provincialis Concilii procedetur: quorum nomina nobis vel Officiali noftro volumus nunciari, & fpecialiter clericorum; ut contra ipfos, prout alias ftatutum eft, fuper privatione beneficii procedatur.

Item ftatutum eft in Concilio Provinciali, ut clerici, qui per annum in excommunicatione publica perftiterunt fcienter, fi négligentes in impetranda abfolutione fuerint, omni bene-£*ficio jam adepto ipfo jure funt privati, nifi canonice fe potuerint excufare.

Item juxta ftatutum Concilii Provincialis, injungimus omnibus facerdotibus, ut parochianos fuos moneant diligenter, ut ab «communicatorum participatione defillant: alioquin fi poft monitionem competentem viderint aliquem parochianum fuum participantem cum excommunicatis, in menfa, vel domo, vel in commerciis; eidem participanti au&oruate noftra ingreftum ecclefiz interdicant; nifi fint uxores, vcl filii, vcl filiz, vel aliz perfonz, quas a jure fpecialiter excufantur: nec poterit nifi

j

ANJJT"™f» ANNO CHRISTI »*«*.

per nos vel per (Micialetn noftrum tnter-lententia relaxari. Officialis autan nofter poft competentem monitiooem excommunicet participantes, cum requifitus fuerit, vel videbitur expedire. Et quoniam intelleximus, quod hujufmodi contemptus ecclcfiafticr difciplin» partira invaluit propter favorem & negltgentiam facerdotum, qui tales excommunicatos non denunciant, ut debent; nec contra paiticipantes cum eis volunt procedere, ficut fuperius eft expreffum; immo ab excommunicatis oblationes accipiunt, & aliter cum eis participant; & quod horrendum eft dicere, eis tertio excommunicatis miniftrare facramenta ecclefiaftica con verentur; idcirco volentes huic morbo quantum poflumus obviare, prxeipimus, ut fi quis faccrdorum culpabilis inventus fuerit m prxmiflis, flt illi pro quo illata fuerit fententia audeat intereffe, condemnetur: & tanquam inobediens ÔC perjurus, cum in inftitutione fua juraverit obedire fuperioribus fuis, ab officio & beneficio fuo fufpendatur, vel privetur beneficio, prout mobedientia meruerit aut offenfa.

Contra autem illos, qui per annum & amplius fuftinuerit excommunicationis fententiam, volumus juxta ftatutum Provinciale hoc modo procedi; quod fmguli qui fuftmuerint publicam fcntentjam excommunicationis per annum & amplius, moneantur diligenter, ut infra duos menfes a tempore monitionis, faciant fe abfolvi.· dcnuncianJo eis, quod fi non fecerint, nullo modo parcetur eis de emenda novem librarum Paribenfitim, quin integie levetur: de qua monitione, denunciatione, & die, bant litters illorum, per quos monebuntur, continentes nomina tertium coram quibus fail» luit, Λ quamdiu fuftinticrint excommunicationem Et elapfis duobus menfibus prxdicbs, diâx litterae mittantur ad nos vel Officialem noftrum; qui procedemus contra eos hoc modo. Monebimus, & per cenluram ecclefiaflicam compellemus, ii opus tucrit, lxculanm poteftatem, ut diâos excommunicitos fua porvflate compellant redire ad ecclcfi» unitatem, mittendo manum in perfonas & bona. Item monitione prxmiffa genersli & fpeciali, excommunicabimus participantes cum eis. Item citabimus didos excommunicato* ad primam fynodum, tanquam fulpeâos de fide, refponluros. Et fi venerint, procedemus contra eos prout nobis videbitur. Si autem non venerint, excommunicabuntur tanquam fufpefti de fide. Nihilominus citabuntur ad fynodum fequentem pro meritis recepturi, nifi interim faciant fe abiolvi: & nunc contra cos juxta ftatuta canonum procedemus. Dc his autem qui minus anno (uftinent excommunicationem, juxta qualitatem perfonarum, & temporis quo fuftinucrint, emenda fervabitur juxta conluctudinem & ufum noftra dicecefis.

Item quoniam plures excommunicati communioni hominum irreverenter fc ingerunt; & nonnulli etiam clerici excommunicatis par»ticipare non formidant, tn fuarum periculum animarum; nc aliquis per ignorantiam le valeat excufare fuper hoc, ftatutum eft tn Concilio Provinciali, ut fmguli ecclefiarum redores, vel cotum locum tenentes, habeant rotulos vel quaternos, in quibus feribantexcommunicato; hir parochi», & quorum auâoritate, tu ad quorum inftantiam, & quo tempore fu/u excommunicati; & cos cxcctrmunica- Atos nominatim dtnuncient publice, diebus Dominicis & feflivis, donec de abfolutionc eorum conftiteiit evidenter: & fuerit compot.tum inter partes.

Item noverint facerdotes, quod cum generale interdiâum politum fuerit, tamen poflunt pueri baptizari, & homines ad poenitentiam admitti, & viaticum miniftrari.

Item clerici, qui fervaverint interdiâum, fi deicflerint, poflunt in coemeterio fepeliri, fine campanarum pullatione, & aliis lolemniralibus. Item in conventualibus ecclefiis poflunt bini, & bini horas canonicas dicere janui claufis, excommunicatis & interdictis exclufis, fubmifla voce, ita ut exterius exaudiri non B polfint.

Item prxeipimus facerdotibus, ut fi manifeftum eft, aliquem manus temerarias in clericum vel in religiofam perfonam injeciftie, nullatenus ad divina recipiatur, quamvis nondum fit denunciatus excommunicatus· Item fi quis publice ecclefiam excommunicatus intraverit, publice moneatur quod exeat: & fi exire noluerit, officium dimittatur, nifi forte Canon Miffs effet inczptus.* & tunc Canon Miftx perficiatur, & refiduum dimittatur, & turbatio divini otTicir fuperiori dcnuncietur.

Item excommunicamus omnes illos, qui poft iolutionem debitorum fibi fidam, icienter reC tinu.rtnt litteras fuper hujufmodi debito coof<ftas, nifi ex difpolitione vel ordinatione Ordinarii eas retinuerint cx jufta caufa. Et hanc fententiam volumus per parochialcs presbyteros fingulis diebus Dominicis publice nuntiari.

Item excommunicamus omnes ufurariosmamfeflos, & concubinarios publicos: volentesur hujufmodi fententiam excommunicationis finguli facerdotes parochialcs femel in quolibet tnenie publicent, vcl faciant publicari, eolque publice denuncent excommunicatos, vel laciant nunciaii I

VII. Pr *abfo'utionibus.*

De abfolutionibus ifta ftatuimus cbfervai i D Devote & cum maturitate eft abfolulio impertienda. Archipresbyteri igitur & presbyteri, quibus hrc mandatur, caveant quod in primis emendam recipiant fecundum formam mandati, plegios de emenda petentes, & eorum nomina petentes penes fe feripta retineant: providentes, ne defedu plcgiorum, vel impotentia, de luo tupplere cogantur.

Item cum aliquis eft excommunicatus ab ecclefia, tunc prrfttto juramento, quod nunquam peccabit de caufa illa propter quam fuerat excommunicatus, folemniter abiolvatur, verbctatns cum pfalmo ptmhentiali, *Miferert mei Deul*, dec. In fine dicatur, *Kyrie eltiftn*, &C. *feter nofter* I *Pt ne nor inducat. Salvum* E *fee jmiKM tuum. Domine exaudi. Domnus* w *bifeum. Et cum fpiriiu tuo. Oremus. Prafta, Domine, buic famulo tuo dignum panstenttu fruftum; ut eccle,flet tuet finita, a cujus Integritate deviavit peccando, adseeifforum reddatur innoxius veniam confequendo. Per Dominum noftrum* &C *Et ego auiloriiate Dei Patris omnipotentis, b beata Maria, bbeatorum Apoftolorum Petri b Pauli, b osmium fandiorum, b domini Epifeopi, vel Officialis, te abfolvo ab ifta excommunicatione de qua fatisfecifti. Jn nomine Patris, b Filii b Spiritus fanII. Arnen.*

Item

Item fciessdnm eft, quod excommuntcatus A domino Papa, a quolibet alto facerdote de fore abfolvi poteft in articulo mortis, ûtisfa- Atone prxmifla, fi proo&nfa erat cxcomms»- nkatus, fi tamen de boc habeat facultatem; recepto ab eo juramento, quod quam cito opportunitatem habebit, excommunkatoris fui |*rionam * adhibebit, mandato pariturus ipfius. Item fi infirmus otfenfam emendare non potuerit, vel folvere judicatum, nihilominus eft ablolvendus; & inducendus eft lueres ut fatisfaciat, & per judicem compellendus.

' Ftnt. •dMc· '

Item ftatutum eft in Concilio Provinciali, ut circa principium Qradragefimx, & poft, moneant frequenter facerdotes parochianos fuos excommunicatos, ut ante RamosnPalmarum B faciant fe abfolvi; fcientes quod nullus ex magna caufa citabitur ad jure audiendam abfolutionem adverfarii ad aliquem diem feptimanx illius, qux eft poft Ramos Palmarum, maxime quia tunc in cauGs procedere non poliunt, nifi in cafibus exceptis.

VIII. *Dt Ofc» trtkiprtslytenrim.*

Sutulam, ut archipresbyteri quamlibet fibi lubjeftam ecclefiam vibtent annuatim perfonaliter. *Et* fi procurationem omittere voluerint, nulla *tenus* tamen vibrationem omittant. Item inquirant fummarie de omnibus notoriis; & fi quid eft quod fcandalum generet ibidem in C populo, five dero, ft quod per fe non poterunt corrigere; nobis vel OffidaM noftro referant infra menfem: ut fecuoddm relationem eorum ad plenam inquifitionem defccndamus, & corrigamus, ficut nobis videbitur expedire^.

Item quaerant, utrum ecclefiis vel prioratibus impolite fuerint nove tmpenfiones ab abbate,' vel ab alio aliquo, abfque confenfu noftro. Et fi invenerint, nobis rcnunctent fideliter abfque mora.

Item pnedptmus, quod arehipresbyteri, quando procurationes recipiunt, duorum equorum numerum non excedant, prout in Lateranenfi ft in Provinciali Concilio eft ftatutum. Et fi D cxceflerint, procuratio denegetur.

Item prohibemus omnibus ft fingulis archipresbyterts, ft eorum locum tenentibus, fub pena excommunicationis, quam in eos, & quemlibet eorum ferimus in his feriptis, fi contra fecerint; ne de caufis cognofcanr, nec caufas audiant, nifi de mandato fpeciali, vel Officialis noftri.

Item prohibemus omnibus ft fingulis archipresbyteris & capcllanis parochiaiibus, & eorum vicariis, fub pœna fufpenfionis, ne auâoritate propria fententias interdidi, excommunicationis, aut fufpenfionis proferant in aliJiuos fubditos feu parochianos fuos, nifi de pecialt mandato noftro, aut Officialis noftri.- E aut niû auâoritate Provinciali ftatuii, vel Synodalis.

Item prohibemus omnibus & fingulis capellani* parochiaiibus, ft eorum vicariis, fub pœna fufpenfionis, quam in eos in his feriptis ferimus, fi contra fecerint; ne ad mandatum archipresbyterorum, vel eorum locum tenentium, citent aliquos in caufis coram eifdem archipresbyteris, vel eorum locum tenentibus; ne mandata corumdem, vel alicujus eorum, fuper his, qux ad cautas pertinent, cxfequantur.

IX. *Dt itoftiimAtu fitrifiiiSitnm tctltfitfiktat.*

Quia nannulli fieculares, quam per viles pertonas, quam per extraneas, capi faciunt pertonas ccclefiatliot junidiâtoni fubfeâas, vel eorum bona, vel hominum tuorum, maxime cum audent in foro ecclefiatlico litigare,- dc fic caute faciendo, ne videantur fecifle. Unde contingit, quod propter capientium paupertatem, vel conveniendi difficultatem, non poflunt violentiam patii confequi juftitiam de pnemiflis. Idcirco nos volentes remedium quod poflumus adhibere, juxta ftatutum Provincialis Concilii volumus, ut & ipfis poteftatibus, fi de boc lutpc&i diffamati fuerint... vel... contra ipfos prefinnptio habeatur, eifdem purÎ;atio indicatur. Quam fifubire noluerint, vel è purgare non poflunt, pro confcits habeantur: & juramento paflbrum damna cum judicis taxatione credatur.

Item quia perfonx ecclefiaftice fiepius ad ficcularia judicia trahunt & trahuntur in cafibus non conceflts; idcirco juxta ftatutum Provincialis Concilii volumus, ut Conftitutio illa, *Qhm» fit grtvt*, publicetur, & etiam obfervetur. In qua conftitutiooc inter cetera continetur, quod fi clerici contra clericos in judicio fiecufari litigaverint, denuneiandi funt, & ab Ordinario excommunicari, nifi fint exempti; nec poflunt fine mandato fummi Pontificis ablolvi. Quod tamen inteUigitur, non rea)i aâione, utpote fi de fiecufari feudo ageretur. In aliis enim clericus etiam voluntarius foro fuo non poteft renuociare.

Item quia fxpe perfonis ecclcfiafticas & frculares monere contingit auâoritate judicum ecclefiafticorum, ut vel pertonas ecclefiafticas, quas cepifle vçl detinere dicuntur, reddant & liberent, aut recredant; quia fepiflime negant malitiofe fe res illas cepifie vel detinere: eorum quotidianis fraudibus occurrere cupientes; deliberatione provida ftatuit Provinciale Concilium, ut monitus quicumque teneatur jurare rem illam vel perfonam perfe vel per alium noncepiflc, nec ... retinere, nec etiam vel malitia deftifle habere, nec deliberandi, nec reftituendi poteftatem habere. Qui juramentum hujufmodi prxftare noluerit, monitus excommunicationis vinculo innodetur. Item de pafluris, que requiruntur occafione captionis rerum vel Pcrfonarum ecclefiafticarum, fic ftatutum eft in Provinciali Concilio quod excommunicetur capiens dc detinens, quoufque integre & libere reddat vel recredat perfonam & rem captam illicite vd detentam: quod arbitrio judicis eft reliâum.

X. *Dt txatptu.*

Qponiam Sedes Apoftolica Templariis & Hofpiialariis, & aliis quibuidam perfonis, inter cetera privilegia conceflit, quod non poffent coram Ordinariis conveniri; & quod ab eis interdici, fufpcndi, ft excommunicari non poflent, propter quod a pluribus fumebatur audacia delinquendi, cum in ipfos judicialis poteftas non poflit libere exerceri. Idcirco dominus Papa, volens fuper hoc congruum remedium adhibere, diâa privilegia declaravit; ut tales quantacumque gauderent libertate, tamen ratione ddidi, five contradas, aut rei

de qua contra ipfos agitur, pofGnt etiam coram Ordinarii· conveniri, ft item Ordinarii in ipfos fuam junfdiflioocm exercere, ficut in nova cooftitutionc, que incipit, *Keientes*; ft io alia, que iocipit, Aia· *in illii*, *continetur* expreffe. Hoc autem Ggnificarevoluimus', ut cum * ipfis privilegiatis oppreffi fueritis fuper premiHis, ad Ordinario· recurratis, tali privilegio non obftante.

Item contingit aliquoties aliquo· exempto· coram Ordinarii· conveniri in cafibus a jure conceftis, utpote ratione contraôus, rei, vel deliâi, de quibus agitur contra ipfos; ft fi propter prrmifla excommunicat! fuerint, ipfi contemnunt fententias, ft ingerunt fe divinis, irregularitatem incurretites a qua irregularitate non faciunt fe abfolvi. Unde nos eorum faluti providere volente·, precipimus, ut quicumque fupradiâos exemptos talem irregularitatem noverit incurrifle, nobis vel Officiali noftro providenter hoc denuociet; & *infuper* qualiter irregularitas probari poterit contra eos, ut eifdem excommunicatis & irregularibus pœna debita infligatur.

Nos igitur Frater Guido, de Ordine Fratrum Praedicatorum, miferatione divina Arvernorum epifeopus, notum facimus univerfis in noftra dioecefi conflitutis, quod nos propier communem utilitatem onuiium nobis fubdiiorum, de confilio difcretorum virorum, cum magno Audio ac diligentia hunc librum fynodalem fecimus compilari, & eum in tefUmonium veritatis ûgillo noftro fecimus roborari. Sed quia, prout intelleximus, facerdotes aliqui pi«cepra fynodalia non confervam, immo (quod pejus cft) eadem habere contemnunt; diftnôe precipimus, ut quilibet facerdos patochialis habeat, prout hic fuot ordi.iata. fub figillo noftre Curie Claromontis figillata, ft per manum Juratorum Curie ad hoc deputatorum correâa; ne eos aliquid addere vel dk minuere liceat abfque uoftra licentia fpectali; ut cuicumque eadem legere precipimus, ea fciat legere incuo&anter: ne circa eorum obfervantiam négligeas videatur. Injungimus omnibus & ftngulis archipresbytetis ooftru in virtute obedientie, ut in convocationibus feu fynodis fuis capellanos parochiales fibi fubditos diligenter examinent, an hujufmodi praxcpta fynodalia legere fciant, ac intelligant prout decet. Si quis autem aliqua inferat, radat, addat, vel diminuat, fciat fe graviter puniendum, & tanquam falfarium condemnandum. Datum & correâuœ per manum magiftri Adx fcriptoris noftri, anno Domini MCCLXViii. menfe Odobns.

CONCILIUM LONDINENSE,

Ab Othobono card, sedis apostol. legato celebratum

Anno Domini MCCLXVIII. IX. Kalend. Maji.

Ex MS- edidit coUeQor Aq&lkanm; fed maie ad annum MCCXLVIIL nt oAendetur in noti».

Tituli Capitulorum.

41. Quod

ANNO CHRISTI IXI.

4». *Qted* mb *drtnr peceenin pro v*ihin> & tt* A *rm/ iKttfirili.*
4J. PmJ *[oli aes fient* sb *ecclefia & menerin.*
44· K*M< ·*» *dentur "oncrlo od flrmo" mo, nocUe.*
45· A */· car»/···.
46. *Nt oliqui relt^I^fi utuntur* M *reftDorlo out* tn *uermitona f-rettofigribta* λ.'.;ι .
47· ζ>*oΛ *femper in rejeDono deo forfel rin.I-»ant.*
48. *De infirmll.*
49· *^nod nulli rtUgigfi vendent vel ejfignent oli-qmt IUeretionet.*
50. *Quod fervetur ontiyuu mentthomte mum-rnl.*
5'· *De retient edminifirntionlt reddende.*
5r. *S>ft9d religiefi non ement vel vendunt.*
5J. *IfMod montelel nd certe loce non exeunt.*
54. *Deod monecol frequenter fo^flfrontler , tf frequente*· celebrent.*

PRÆF ATIO,

OThobonus miferadone Divina S. Hadriani diaconus cardinalis, apoftolicc fedis legatus, ad perpetuam rei memoriam. Mandata Dei, fic lex altilTimi data funt a diebus antiquis , ut cteatura , qu* fregerat jugum, recedens a pace Dei fui, venturum pacificum regem reconciliatorem medium , & inftaurantem omnia pontificem, manens fub obiervantia legis & mandati, tanquam luccrn* & tucis datk fpe , quafi umbraculum , m patrum promiflionibus expedaret · H*c autem eft- di. gnitas adoptivorum fponfr , Ac gloria filiorum S. matris ccclefi*, ut audiant cx ea mandata vire, cuflodientes cor fuum in illis in pacis pulcritudioe, pudicitia claritate , ac regimine modeflic, appetitum noxium rationis judicio fubjugantes.

Ad cujus rei commodam exeeutionem, fanftorum patrum decreta , per ora ipforum divinitas promulgata, juftiti* regulas, Ac equitaris dogmata compledcnria , quali lata flumina prodierunt , fic tam fummorum pontificum , quam ipfius fedis apoftolic* legatorum , aliorumque perlatorum ccclefi* fande , roto orbe dinufie conftitutiones facrc, tanquam rivuli de fluminum latitudine, pro diveriorum temporum neceftitate, funt produd* ; ut novis morbis fragilitate humana generatis, nova remedia provenirent. Sed eftenia illa cupiditas, qu* in primis generis humani parentibus radices mifit, ita virus fuum in peifleros feminavit, ita per illicitos motus difeurrit , ut comminuta virga virtutis, & diredionis , ad aliena irreverenti fronte profiltat , fic quafi ebria fe dimittat · Quo fir, ut corrupt* mentis aviditas , nec abftinere fe noverit a vetitis , nec gatsdere permiflu , neque ad bona confenfiim adhibeat pietatis . Sane fi antiqua & At remota peftis hujufmodi exterminia delenda fufeipimus : amarius flendum, modernum vulnus incumbens , quod non modo auribus, fed etiam oculis fic manibus fe palam exhibet, «ftimamus; eo quod temporis hujufmodi diea mali, quantum a primis longrvitate difcedunt, dum juris femita derelida, divertitur in obliquum; cedit potenti* veritas, juftitiam favor expellit ' fic dum omnes, qu* fibi fua videntur, expofcunr ; qu* Chrifti funt , qu* animarum profitdibus confulunt, qu* ecclefiarum decus erigunt, non folum negligenti* nebulis, fed etiam defpeâus & tgaaraun* Jatebris tenebrofis abfcooduot.

ANMO cnftnlt

Nos igitur ad regnum Anglic inclytum , quod diebus proximis a glori* iu* culmine, in extenfione utriuique poteftatis exciderat ; nçcoon ad regnum Scot1« , Hiberni*, & UZ/1-li* partes, dc gremio fanft* matris ccclefi*, .ommiilo nobis in ipfis pleno kga:iunisoftic.o deflinati, plantandi, fic evellendi , atque *uificandi folicitudine , de manu fsnâiilimi patris domini Clementis, ipfius fatxibe untvcrislis ecclefue fununi pontificis , non ex affeâu proprue voluntatis, led pro debit* obedienti* docks fufeepta : ut noflrum, juxta dodrinam Apufloti, miniflerium impleamus, cum facroBrum canonum ftatuta , quorum imitationem principum quoque ircularium leges afl'umunt, conftitutiones quoque, bon* memori*, Othonis Poriuenfis epifeopi , tituli S. Nicolai in carcere Tulliano diaconi cardinalis , in regnis Anglic apoftolic* fedis legati ; ncc non provincialium conciliorum provifiones, mores, fit. aflus fidelium fubditoium lalubriter infornuntes : borum aliqua fiquidem a paucis, aliqua vero a nullis invenimus obfervari : dignum duximus, pnefenti *facro* approbante concilio, ad omnem fandam , fic Deo placitam obfervationem certas conftitutiones facere, atque jam promulgatis, certa quxdam capitula nccnon poenas adjicere, qu*, authore Deo, valcant profedum inducere falutarem

CAPITULA.

1. Dt leftiftao .

INgredientibus hoc mare magnum, mundum videlicet naufragiis plenum, prima tabula nos ad portum (alutis adducens , baptiimus efle dinofeitur · quem omnium facramentorum efle januam Salvator nofter inftituit, &eum fequentium patrum fandiorum teftatur Dauthoritas. Cum igitur circa ingreflum janux error maxime periculofus exiftat- prxdi&us legatus, quofdamde idololatria exeerabili revocans, qui temporibus deputatis ad bapcifmum folemniter celebrandum, fabbato fcilicet ante Refurre&ionem Domini, & fabbato anre Pentecoften , iufpicabancur periculum, fi diebus hujufmodi pueri baptizarentur : (latuit, ut a tanto errore populus averteretur prxdicationc frequenti, Λ inducerentur ad folemnizandum in prxfatis diebus baptifmum , & ad fuos pueros baptizandum.

Cum autem nemo prorfus debeat abfque hujuimodi facramenti perceptione dimitti ,-poteft a quocumque, neceflicatis cafu occurrente , conferri : dc collatum in forma ecclefix proficit ad falutem. Quia vero multorum fimplicitas in bapcifmi collatione deficeret, cum neceifitatis articulus immineret, nifi a miniftris Cbriftianx fidei docerentur : a prxdido legato invenimus pro-

BW> ·^ι

"“provide conftiturum , ut parachutes presbyteri formam baptifmi firmiter addifeenref, eon* paroebianis fuis frequenter exponant diebus Dominicis in vulgari: ut fi articulus nccciCtacis emergat t in quo oporteat per ipfos aliquem baptizari , eam fciant & valeant ob> fervare. Nos igitur, quod in hejufmor dt ftatuto de presbyteris parochiali« bus eft expreffum, ad perpetuos ecclefiarum vicarios extendimus, & ab ipfis praecipimus obfervari. Et quia prxtcr certum ialucic periculum non poteft boc negligi vel omitti , adjiciendo ftatuimus, & in virtute fanftz obedient)a: diftrifte prxcipimus , ut quilibet archidiaconua, per fuum archidiaconatum, circa presbyteros & vicarios ipfos inquifitionem faciatdiligentem , eos, quos hoc falubre ftatutum invenerit non 1ervare, graviter, prout rei qualitas exegerit, puniendo.

//. Nt pro l'utrawentir tttkfloflitir aliquid exlgatur, d qxod forma In conftjftoat fsrvttar. £

Quoniam esca cupiditas ira ruit in prxlates, ut operum terrenorum quz/lu minime contenta, pro (acris etiam & Divinis, quz zftimationem non capiunt , pretium profana venalitate fulcipianc : pr*fatus legatus circa hoc Patuit & prxeepit , oleum fan&lfica* tum & chrifma a miniftris ecclcfiz pure atque devote , qualibet exdufa cupiditatis labe, conferri , nulla difficultate in eis exhibendis adhibita, przjtextu alicujus confuetudinis, qua diet-1, tur, ab eifdem qui ea recipiunt, aliqua quibuslibet perlolvenda . Nos igitur conftittitioni hujufmodi difti legati adjiciendo, ftatuimus, ut fuper iis, tam epifeopi, quam archidiaconi, per loca fuz jurifdiftionis , contra recipientes, inquifitionem faciant diligentem : fic quos tales invenerint, tanquam fimouiaços puniant, fecundum canonicas fanftiones. Qui fi hoc implere neglexerint : epifcopus a pontificalibus , archidiaconus abolficio, quoufque rem congrue emendaverint , fine lufpenfi . Que omnia circa illos, qui antequam m poenitentiam confitentes admittant, quicqoam ab cis exigunt vel extorquent, & qui alia qualibet facramenta interventu pe» cuniz conferunt , diftrifte pnecipimus obfervari. Omnes autem, qui confeifiones audiunt aliquorum, a peccatis exprefie cenfitentea abfolvant, verba fubferipta fpecialiter exprimentes · *Ego te ttyolvo λ poetatis ruls*, drc. *autborttstt qua fun/rr eo oifrho.* Et quoniam coafitcntes, io ipfo confeffionis adtai fignacontritionis fit numlliatlonis debent oftendere : prxcipimus, ut omnes, quiconfefliones audiunt, conticentes inducant, uc cum reverentia facetdoci & humilitate confiteantur peccata. Adbxc, quia major eft anime cedes, quam corporis, eum illa perpetua fit, hzc autem brevis temporis anguftatione depereat : nemo confeffionis remedium deneget poftulanti. Quod a cuftodibus carcerum aliquando circa captives fieri miferabiliter audientes : ftatuimus , ut fi quit de cetero in hoc cafu vel alio gratiam confeffionis inhibuerit carcerato , vel alii, in pecnam immanis foeteris, cum ipfe ad mortem pervenerit , niti ad mandatum fui epilcopi vel przlati in vita fatisfcccrit, carcat ecclefiaftica fc% pultura.

J1J. Da tonftcrttloBt ttde/larum,

Domus Dei, materiali iubjefto non différées a privatis, per minifterium dedicationis invifibile, fit templum Do· mini, ad expiationem deli&orum, dc Divinam mifericordiam implorandam : & ut in ea fit mente, in qua panis vivus, qui de odo descendit, pro vivorum & mortuorum teffragiis manducatur. Ne igitur tam ialubre minifterium contemni vel negligi videretur, a dido legato invenimus provide conftitutum: ut omnes cathédrales dc conventual» ecclefix, a tempore perfeftionii ipfarum , infra biennium, per ditecefanos >ad quos perlinent, vel eorum anthoricate per alios, munus coufecratfonis acciperent. Quod fi loca hujufmodi a perfeftionis tempore infra biennium minime fuerint dedicataidcmtegacuseadem ufque ad confecraeionem, a Mif(arum folcmniis msr.ere ftatuit interdidia .' diftrifte inhibens, ne abbates aut ecclefiarum reftores, antiquas ecclefias conftruâas, fub prztextu amplioris vel pulcrioris fabric* fsciendz , diruere przfumant, abfque discefani epifeopi licentia fit contenta: qui diligenter confide?ret, utrum expediat dari licentiam in hujufmodi, vel negari.

Nos ergo hujufmoditfalubre ftatutum negligi aut contemni aplurimiscognofccntes, adjiciendo ftatnhnus: uriis qui eeclefiz nondum confecratz icftor lcu gubernator exiftit, five ipfius vicarius, infra annum poft ecclefic conflruftionem , epifeopum fuum, fi commode poflit, fuper ipfius ecclefi* oonfecratione requirat; alioquin, atchidisconum fuum, ut per ipfam infra diftumtempus

pus fuper hoc epifcopus requiratur. Quod 6 redor feu gubernator*, five vicarius, aac arcbidiaconus, abhujufmodi requifidoMdeftiterinc ipfos ex tunc, donec ea feocrint, ab oficio decernimus maner» fufpenfos. Epifcopus vero, qui ab eis taliter requifitus, cedefiam detredaverit perie, vel peraliutn COnfccrare, nifi confierandarum ccclcfurum in fua dixcefi mukitudo, tempus in aliquibus differat confecrandi, aut aliud legitimum impedimentum ex* cufet: extunc a dalmaucx, tunica: & fandalium ufu, donec eam duxerit confecrandam, noverit fe fufpenfum: quz in ipfo confecrationis adu ilJico rcaflumet. Gratis autem & fine omni penitus cxadiooe, excepta debita procuratione, ftudeat epifcopus minifterium confccratioms przbcrc, ne ultione Divina cum Simone & Giezi percellatur.

IV. Dt tltrltIl arma parteatibus.

Quoniam in annis virtutum, confiait fecuritas innocentis Cbriftianx do ecc Apoftolus, ut induamur ai maturam Dei, & gladio fpirltus accingamur, eo quod nos fit nobis collndatiô adverfus carnem & fanguinem, fed adverfus principes tenebrarum, qui non armis ferreis, fed orationibus & lacrymis, & virtutum operibus expugnantur. Cum igitur clericis, qui * prxclaram Cbrifti bxrcditatem aflumpti funt, ufus armorum, Divini & humani juris audoritate fit omnino prohibitus, ita ut eis etiam pro juftitta ad defenfionem aut viodidam nullatenus fit permitius nos ccclefiaflici honoris zcle fuccenfi., eorum abominamur enormes exceftui, qui Divini nominis & fux boneftatis obliti, arma deferre prxfuœunt, & fc-(c furibus, prxdonibys, ac aliis makfaltoribur affectantes, ne furra, prxdas, & rapinas percipiant, non folum in privatorum hominum bonis, fed ecclefiarum, & aliis quacunque occaGone repoûtis in eifdem, vel dauftris, vd «œmeteriis earumdem, talia η«faria committentes.

in bis ergo tam horrendis feeleribus clericos debacchantes, pia (alutis provifionc perlequimur: ftatuentes, ut quicumque in clericali ordineconftltutus, arma detulerit, vd aliter deliquerit in prxmiffis, ipfo fallo vinculum excommunicationis incurrat; &, nifi poft modern monitus, infra *certum* terminum a praelato fuo przfigendum, ad ipfius przlati arbitrium fatisfecerit, ex tunc ipfo fado, omni ejufdem regni cede* Afiaftico beneficio fic privatus, & nihi io minus ordinis lui periculo fc nove" rit fubjacere. Qui fi torte nullum beneficium prius habebat, ne fine tanti lccleris pœna remaneat, per quinquennium fit inhabilis ad beneficia quaelibet vbtinenda, A prxdida veroexcommunicationis fententia a luodiceccfano nullatenus abfuivacor: nifi prius ad ipfius diceccfani arbitrium fatisfecerit de praemittis.

V. Pt bebitu tfarüanUB,

Cum fandi evangelil veritas horni, nem vellem nuptialem non habentem jubeat foras mitti, quamquam de virtutum ornatu didum efle illud facra expofitio doceat, quia cum per exteriorem habitum fxpc interior defignetur. oportet tanhen exterius talem oftendere, ut ei, qui debet intus ede verifimiliter coaptetur, ne ex habitu forfan indecenti, is qui geftat, in fe ipfovilis appareat, & corda videntium pro facilitate indicii fcatidalizet. Proinde tam ab antiquis, quam modernis patnbus, tradita eft moderatio, quam clerici, qui juxta nominis impofitionem io fortem Domini funt vocati, in habitu exteriori fequantur, quiinfe lum. bos prscingere, & lucernas ardentes in manibus gerere edocenter. Ex horum confideratione, bons memoris, prxfatus legatus ftatuendo prxeepit, ut ad formam tam de vcftibus clericorum, quam etiam de ornamentis equorum in generali concilio editam, per fubtractionem beneficiorum ab epifcopis compellantur: ira quod in menfuradecentj ¥e0e> habeant, & cappis claufis utantur in facril ordinibus conftituti, maxime in ecclefiis, & coram prxlatis inis, & conventibus clericorum, & ubique in parochiis fuis, qui cum animarum cura regendas ecclefias fufeeperunc.

Et ut melius poflint epifeopi alios ad honcftatcm veftium, & tonfuram, decentes coronas, & equorum ornamenta idonea, coardare.* provideant, ut a fuis clericis commenfalibus hxc prius faciantoblervari, qnodin vcftibus, câlcaribus, frxnis, & fcllis, clericalem gerant habitum boneftatis. Nos autem gravem & perverfum nimis abufum contra prxmiffa quafi generaliter diftnfum in clericos harum noftrx legationis partium, deceftantes, in quo Deus irrideri videtur, obfufearidecus ecckfix, clericalis ordinis celfitudodeprimitur, Chriftus a fuis militibus infignia ferentibus aliena deferitur, decor boneftatis ecclefiafticx maculatur, dum clericum a laico

CHRjsTi co refpicicns oculus non difccrnit, funtque omnibus vere fidelibus io fcandalum & deipedum: ftatuimus, &diftridc prxeipimus, Ut derici uoiverfi veftes gerant non brevitate nimia ridiculas vel notandas, fed faltem ultra tibiarum medium attingentes. Aures quoque patentes quilibet, non opertat, & coronas habeant probanda latitudine condocente» in quibus praecipue depofitio terrenorum, & regalis facerdotii dignitas defignantur. Nec, nifi in itinere conflilotì, nunquam aut in ecclefiis, vel coram przlatis fuis, auc in communi conlpedu hominum publice infulas, quas vulgo coifas vocant, portare aliquatenus audeant vel prxfumant. Qui autem in facerdotio funt, qui etiam funt decani & archidiaconi, nec non omnes in dignitatibus curam animarum habentibus conftituti, cappas claufas deferant: nifi forte caufa itineris, vel alia caufa jufta, boneftam aliam veftem gerunt.

Si qui vero in facerdotio vel dignitatibus conftituti, aut curam habentes animarum, feu cathedralium ecclefiarum canonici, contra prxmiffa in infulis, corona, vel toniura deliquerint: fi moniti non emendaverint, ipfofade ab officio fufpcnfionem incurrant: in qua fi per tres menfesperfiiterint, extunc a beneficio fintfulpenfi; nec prius per fuos discefanos ab hujufmodi fententiis abfolvantur, quam fextam reddituum fuorum anni illius partem fol* vant, per ipfos diceccfanos fideliter pauperibus erogandam :~falvis aliis penis condignis, quas prxlati fubditis, in his delinquentibus, voluerint irrogare. De ipfis quoque facerdotibus, decanis, arcbidiaconis, & aliis in dignitatibus conftitutis, qui in veftium habitu contra przmifla deliquerint, eadem ftatuimus obfervari. Reliquos vero clericos in przmiffis delinquentes, fuorum przlatorum arbitrio relinquimus puniendos.

Prxeipimus autem, in virtute fandx obedientix, univerfis archiepifcopis, epilcopis archidiaconis *fc* ceteris przlatis, ut io locis fuz jurifdidioni fubjedis fuper przmiffis diligenter inquirant, & contra delinquentes ftatutum prxfens efficaciter obfcrvent, & faciant obiervari. Qui fi, poftquam eis, per fadi evidentiam, vel alio jufto modo, conftiterit quemquam delinquere in prrmiffis, corrigere fecundum ea quz funt ftatuta neglexcrir: archiepifcopi quidem *fc* epifeopi dalmaticz, tunic* *fc* faodalium ufu, archidiaconi vero & alii inferiores prxlati, ipfo fallo ab ingreffu ecclefix, donec circa corredionem & emendationem exerceant fui officii debitum, fint fufpenfi.

Adhxc, cum epifcopalis dignitaireligionis afk&um augere debeat, & cultum ejus apertius dcmonflrare: prxeipimus univerfis epifcopaH prxditis dignitate, ut habitum gerant dignitati & honori luo congruentem, prout canonica edocent inftituta. Specialiter autem indicimus iis, qui de monafteriis, vel aliis regularibus locis in epifeopos funt afiumpii, vel de cetero effumentur, ut fuum deferant habitum regularem: ne religionem procedentem digniras excludere videatur, quam fibi debeant vincnlo individui foederis adoptare. Quibus etiam diftridius inhibemus, ne utantur pannis, aut pellibus, aut aliis ornatibus ab ordine five regula fua priori diicrepantibus in colore: fed in talibus ftatutum concilii generalis fatagant obfervare.

*VJ. Nt cMtl fint aèwcatl in ceufit facltlertbnt; t*I*c jnJittj, ntftu nffcff»·· rtt in cattfn fangninit.*

Juxta facrorum ordinum cenfuram, prxfenti conftitutione diftri&ius inhibemus: ne quis in clericali militia conftitutus advocationis officium ia foro fa culari, pro caufa fanguinis, vel alia quacunque, nifi in cafibus a jure permiffis, exercere prxfumar. Si quis autem contra fecerit, fi quid incaufa fanguinis, pro adoris parte certaverit *, ipfo fallo ab officio fint tufpenfi. In alios vero per diœcefanos exceiïumhujus compefci prxeipimus & puniri: pœnx condign* qualitatem, ipforum arbitrio refervantes. In eifdem quoquo fanguinis caulis, in quibus mortis auc mntilationis membrorum judicium agitur, fimiliter inhibemus: ne quis m cleroconftitutus, judex, (eu affelfor effe prxfumat* Quifquif vero contra fecerit, prxter iufpeniionis ab officio pœnam, quam Ipfo fodo incurret, alias juxta lui fuperioris arbitrium puniatur. A quibus fufpenfionum fenrentiis per fuos diœcefanos nullatenus abfolvantur, nifi prius farisfeccrint competenter. hu. f«nea· Muiddeeft.

VII. Nt clerici fttrifdtftioncnt ftculjrinni CKtrcani.

Cum honeftatis ccclefiafticz fpeciale decus exiftat, a carnalibus longe fieri adibus, nec fxcularibus negotiis immifceri manus exleftibus minifteriis deputatas grave ac fordidum reporamuc, quod clerici quidam terrena lucra *fc* tem»

ANNO Christi ■aiui.

temporales jurifdiâiooes fidei * fpecu lantia Ac avida voracitate frétantes, jurifdi&iooem a laicis recipiunt (zcularem, & juftitiarii nuncupantur, ut miniftri fiant juftitiz, nuam non poffunt fine canonicz difpentationis & clericalis ordinis injuria miniftrare. Nos igitur horrendum hoc vitium extirpate volentes; univerfis ecclefiarum redoribus & perpetuis vicariis, immoquibulcumquein facerdotio conftituti*, diftriôius inhibemus, ne jurifdiélionem a perit». na fzculari fufeipiant, vel ipfam exercere prxfumant. Qui autem jam fufee·® perunt, infra duos menfes omnino dimittant, eam dc cetero nullatenus fufcepturi. Quia vero apud malevolos animos inhibitio non cohibet delinquentes, nifi ptenalis ultio fubfequatur: decrevimus: ut quifquis contra ptzdifta venire przfumpfcrit, ipfo fa&o aboffi cio & beneficio fit fufpenfus. Ad qux, fi temere fic fufpenfus *fe Ingeiferit,* ultionem canonicam non evadet. Hujufmodi vero ultio, per dicecefanum ejus, qui contra ifta fecerit, donec emendaverit ipfius diœcefani arbitrio, & ju-^ramentum przftitcrit, quod de cetero alias non committat, nullatenus relaxetur. Salvis domini regis privilegiis in hac parte.

VIII. Dt toncubinarlir»

Quoniam indecorum fit & puritati Chriftianz contrarium, pollutis labiis & manibus facra contingere, vel laudem offerre munditia,, aut feipfum feedstum luxuriz maculis in templo Domini przfentare: non folum Divina: aut canonicz leges, verum etiam izcularium pnnciputn monita, fandlz confiderationis judicio profpexerunt omnibus Chrifti & fan&z ecclefix miniftris pudicitiam , tam confultz, quam indicentes. Quas przdiâus legatus fequens, laudabili Audio przcepit Ac ftatuit, ut ubi clerici & maxime in facris ordinibus conftituti, qui in domibus fuis vel alienis detinent publice concubinas; nifi eas a fe prorfus amoveant infra menfem, eas vel alias dccetero nullatenusg retenturi ab officio & beneficiofint fupenfi, Ac ufque fuper hocfatisfecerinc, de beneficiis ecclefiafticis fe nullatenus intromittant: alioquin, decrevit ipfos eisdem beneficiis fore ipfo jure privatos. Nos autem pudicitiam, veluti gemmam virtutum, optantes in clero fui* gere, quibus poteft non folum perfuaderi: fed etiam affumptz profclfionrs vinculo Ac imperari : ftatutum przdiâi legati contra clericos, qui publice detinent concubinas, editum, cura, qua— puflumus, perfequentes, adjiciendo ftatuimus , ut archidiaconi locorum, qui puft epifeopo» curam gerunt ,r contra con* cubinarios hujufmodi annis fingulis inquifitionem faciant diligentem, & circa eos prxdidb legati ftatutum exqui. fite faciant obfervari. Et quz invenerint, epifeopis teneantur nihilo minus nunciate, ut ipfi fuper iis paftoralis officii debitum cxcquantur. Quod fi in exequendis iis, qux przniiflalunr, quifquam archidiacOmus , vel epifeopus, poftquam fibi denunciatum fuerit ab archidiacono, négligeas fuerit: archi*diaconus* quidem ab ingreilu ecclefia ip. fo jure noverit fe fufpenlum, quoufque denunciaverit epifeopo; epifeopus vero a Dalmatica, tunica, & fandalium uiu, fit fufpenfus, donec a fc negligentiam excuriens, qux ftatuta funt, duxerit exequenda.

Chrisu ,'<1·

Ad bxc cum ad peccatum accedens confer»fus & auxilium alterius, utrumque in peccato parificet, & pari pœna condemnet: ftatuimus, ut ii, qui clericos in domibus fuis ad peccandum recipiunt, ve! feienter peccare permittunt, five concubinis eorum domos locant feienter, vcl accomcdant: fi clerici fint, pœna fimil i, (ivero laici, ad arbitrium epifeopi puniantur. Prxdidlz vero concubina, de quibus conftitcrit per iai evidentiam, vel aliquo alio jufto modo, ab ingreffu ecclefia, dum celebrantur Divina, penitus arceantur; nec eis pafchali tempore fribuatur viaticum, cum judicium fibi manducent & bibant, qui illud indigne affuraunt. Ceterum, quia plerumque evenire didicimus, quod convi&us fuper crimine adulteri, aut alio peccato notorio , ad partes fugiat alienas, ut Ac poenam effugiat, & liberius in crimine pecfeveret : ftatuimus, ut fiquis taliter de provincia in provinciam aliam noftrz legationis effugerit, epifeopus, in cujus dicecefim venerit, feu ejus officialis sd mandatum prxlatiin cujus diœcefi vel jurifdidiope fugiens ille deliquerit, fententiam excommunicationis in ipfum latam efficaciter exequatur, ad poenitentiam redeat (alutarem.

IX. Dc victrienuH rtfidcntlt t If Inflitnllant.

Sacrorum ordinum difpenfatio, quafi clavis ad aperiendum varias portas falutis, dc gratiz fpiritualis, hominibus eft concedar quam habere neceffe eft, ut clavis aperiat, qui curam obik Mt animarum. Qui etiam elavem g«. flat,

~r~*ftat, extra manGonem vagari non debet, ut paratu· fit in ftatione continua vocantibus: & non vocantes fuis exhortationibus, quafi paftor folicitus ad fe trahat. Hcc licet antiqua fandorum patrum decernat auâoritas :' quia tamen ab iis, qui temporalem frudum plus diligunt quam cternum, invlnitur temere non (ervatum, przdidus legatus circa utrumque provide ftatuit inter alia, nullum de cetero ad vicariam admittendum, nifi in presbyterum jam ordinatum, vel faltem in diaconum proximis temporibus ordinandum.· qui renuncians aliis beneficiis, fi qua habet curam animarum habentia, juret ibi refidentiam facere corporalem : alioquin inftitutionem ipfius nullam fore dccrevit, & vicariam alii conferendam.

ctuusrl "".

De iis autem, qui tunc jam fuerant inftituti, ηoη tamen in presbyteros ordinati, ftatuit & przcepit, uc extunc infra annum ad minus, fe facerent in presbyteros ordinari : alioquin, privatos ipfos extunc vicariis fore decrevit quod de refidentia circa inftituendos prcceptum erae, ftatuens etiam circa ipfos. Nos aurem contra boc agentium compefcere malitiam noftra quoque ad hoc opportuna diftri&ione volentes, adjiciendo ftatuimus, ut fi quis de cetero contra hoc ftatutum vicariam tenuerit, fruâus fuos non faciat fic perceptos, fed ipfos reftituere teneatur: &ipforum medietas ecclefic, cujus eft vicaria, tradatur, inipfius utilitatem modis omnibus convertenda: medietatis vero alterius pars una in pauperes illius parochiae expendatur, & altera loci archidiacono applicetur.

Ipfe vero archidiaconus fuper his, annis fingulis, inquifitionem faciat diligentem: fuaque opera & folicitudine ftatutum hoc faciat firmiter obfervari. Qui etiam, fi aliquem contra przmiifa vicariam comperit retinere, przla* to, ad quem ipfius collatio veUnftitu* tio pertinet, vicariam ipfam fine mora denuoeiet fore vacantem: ut idem circa id exequatur, quod officii fui viderit interefle. Qui etiam nec aliter inftituat ; nec poft faâam fibi dennnciationem hujufmodi, vel poftquam ad ejus pervenerit notitiam, inftitutionem vicariz differre przfumat. Quod fi contra fecerit, a collatione, inftitutione, & przfentatione beneficiorum quorumlibet, quifquis fuerit, donec quz ftatuta funt exequatur, noverit fe fufpenfum.

Ad hxc, cum omnis malitiz conatus diligenti reprimamus induftria, ftatuimus, uc fi quis contra premifia vicariam retinere contenderit, per men"'^.^' fem unum in fua rebellione peri.flens·» przter pcenas fuperius impolitas, alii' beneficiis, fi qua habet, fit ipfo facto privatus.* nec non & ad vicariam, cui fic moleflus incumbit perpetuo, & ad cetera beneficia, quibus vitiofo & adulterino contagio fe reddit indiguum, per triennium fit inhabilis obtinenda. Quz omnia non folum ad futura porrigimus, verum etiam ad przterita referri volumus. *& In elfdem* efficaciter ftatuimus, & prxeipimusobfervari. Archidiaconus vero, fi qux fujterius fune injunâa, neglexerit, prztcr indignationem omnipotentis, quam incutrac, ab ipfa parte fibi applicanda privetur, & ab ingrefiu ecclefiz, prxfentis ftatuti audoritate, quoufque prxmifta fecerit, fit fuipenfus.

cnsivn ··<«·

X. Dt IKtnfit,

Amoris proprii damnabilis & immoderata przfumptio, fubvertens in judicio rationem, dum fibi temere alienum concupifcit, caritatem tradit exilio, mortemque afle&atproximi, quem noverit przfidere. Quin etiam morte vel immutatione alia nil agente, calliditas & Gmulatlo Divinam provocantes iram impudenter fafurgunt: cum qui vivit, mortuum, & qui adhuc poffidet, refignafle verbo vel aâu mendaciter confingentes. Quia vero in ecclefiis, przcipue circa mare Anglicanum conftitutis, mortalis hic morbus irrepfit : przfatus legatus fuper hocftatuit, ne prztextu opinionis vel famz, quz de morte vel ceffionc habetur abfentis, ejus beneficium aliquatenus conferatur ; fed przlatus, donec plenius de veritate ioftruatur, exfpc&et: alioquin.* ad refarciendum omne damnum ex hoc infliâum, abfenti ipfum obligatum; illum vero, qui fe procuravit intrudi, prztcr damnorum reftitutionem, ab officio & beneficio, ipfo faâo, (ufpenfum fore decrevit. Quod etiam ad illum extendi voluit, qui beneficium ecclefiafticum, altero poffidente, occupare, vi vel clam, suâoritate propria, vel po« tius temeritate, przfumit : vel poftquam declaratum fuerit ad alium perlinere', armis fe defendere nititur ia eodem. Nos aurem latius dc plenius mederi per noftrum antidotum cupientes, adjiciendo ftatuimus, ne quis de cetero patronus ecclefiafticus vel fzcularis, ad ecclefiam, in qua jus obtinet patronatus, quemquam audeat przfentare, nifi probabilem habeat de ipfius ecclefiz vacatione notitiam. In quoca-

fu

F

Christi ... licet prxfentare poflit, ne fibi per lapfum tempoiis prxjudicium generetur: prxlatus, ad quem inftitutio fpe&at, nequaquam prxfeotatum prxfumat admittere, vel inftituer·, nifi de morte xe&oris, vel alias de vacatione legitima, prius conftet.

XI. Qttibul noti/ tit vtctthnt to»fttt.

De iis autem non aliter conftare fufficiat, quam per ipfius mortem, vd refignantis, feu aliter dimittentisprxfenturn corporalem; aut fi abfens fit, per epifeopi feu diœcefani, in cujus civitte vd dicecefi mortuus efle, vd alias dimififle dicetur, aut faltem alterius perfonx authenticas litteras, figillo authentico uno vd pluribus communitas, vel per inftrumentum publicum, vel per teftes juratos & idoneos omni exceptione majores, a quibus fuper hoc non tantum de credulitate, fed de (cientia, fecundum juris exigentiam, fuflficiens & apertum teftimonium deponatur. Quod fi contra ea quz di&a funt, quifquam in ecclefia de fa&o fuerit inflitutus, vel quod verius eft, iotrufus: inftitutio talis, invalida, & nullius penitus fit momenti; nec per ipfam cuiquam jus aliquod adquiratur, etiamfi poftmodum forfitan appareret ipfam ecdefiam tempore inftcutionis hujuimodi vacafle. Cumque poftmodum de primi re&oris vita conftiterit, eo quod perfonaliter veniens, fe ipfum oftendat, aut alias per authenticas litteras, vel inftrumeotumpublicum, vel per teftes idoneos vivere comprobetur: cam prxlatus in Aittiens, quant is, qui fuerat calices inftitutus, ipfi re&ori ad rcfticutionem integram fruduum, damnorum & expenurum, qux propter hoc ipfe redor incurrerit, teneatur; altero alterius iolutione minjme liberato. Et quia non fufficit pecuniarii pœna, ubi fpiritualedelidum: prxlatum, qui contra hoc inficuerir, nihilominus ab eo tempore, quo in prxdida com* milerit, a collatione, inftitutione, dt przfencatione beneficiorum quorumlibec, ftatuimus manere fufpenfum, do ncc ipfi re&ori pofleflio reddatur ecclefix.

Adjicientes, ut fi poftquam de ipfios rc&oris vita, fupradi&o modo conftiterit, ecclefia non reftituatur eidem: intrufus, fi per tres menfes intampeffima rebellione perftiterit, prxtcr pœnas fupra impolitas, extunc omnibus beneficiis, qux in eodem regno obtinet, ipfo faâo perpetuo fit privatus; & ad illud, quod taliter detinuit, quandocumq; vel quocumq; modo vocatus, perpetuo fit inhabilis obtinendum: ad quod, cupiditatis & rapinxvitio, reddidit (e indignum, Ec fi quidem nullum iortalfis beneficium habeat, non folum ad hoc, quod fic fe habere prxfumpfit, fed etiam ad quodlibet aliud io illa dicecefi, quam fceleris fui pefte turbavit, ipfo fa&o, au&oritate hujufmodi ftatuti le inhabilem perpetuo efle fciar, & penitus efle incapacem. Ceterum ad omnes, qui prxlentatioue patroni, aut aliis modis, beneficia vel ecclefias fine canonica inftitutione prxlati, per fe, vel per alios, occupare prxfumpferint, quos adhuc gravius delinquere confiât; necnon ad eos quoque, qui ante hanc cofiftitutionem noftram occuparunt viventis beneficium, vel ecdefiam, & adhuc detinent occupatam; ad eos quoque qui fine canonica inftitutione prxlati ic ipfos intrudere prxfumpferunt (nifi infra tres menfes a publicatione hujufmodi confiitutionis, tam occupatores, quam intru(ores hujufmodi, omnino dimiferine quod taliter acceperant, & ut fupradidum eft, fatisfeceriot) fupra nominatas pœnas extendi volumus & mandamus: iis, qux contra tales in conftitutionibus prxdi&i legati & provincialium conciliorum totius noftrx legationis ftatuta funt, in nullo penitus diminutis. Contra hos etenim delinquentes, pxnas illas ex * quo fufiicere non putamus, fan&ius efle ac tolerabilius xftimantes, ecdefiam vel beneficium vacare diutius, ger incognitam veritatem, quam momento quocumque adulterari apud violentum vel nefarium poileflorem.

Ad hxc, cum ad archiepifcopum vel epifeopum, ad quem ecclefix vd beneficii collatio fpedat, vacationis notitia probabiliter altas quam prxdi&is modis (orte pervenerit: fi forfiran beneficium illud vel ecdefiam conferar, timens ne per lapfum temporis prxjudicium fibi fiat, pofleflionem tamen ipfius ecclefix vel beneficii corporalem, priufquam de vacatione fupraferipeis modis conftiterit, non tradat vel tradi faciat, (eu confentiat, vel permittat, neque is, cui collatio faâa eft, ingredi pofleflionem propria vel alterius cujufcumque au&oritate prxfumat. Quod fi archiepifcopus vel epifcopus contra fecerit, prxdi&ispoenis fenoverit (objacere. Is vero, cui collatio hujufmodi faâa eft, fi contra prxmifla pofleflionem acceperit: ipfa ecclefia feu bene* ficio perpetuo fe noverit efle privatum, & nihilo minus alias poenis fubjaceat fupra didis.

ANNO CHRISTI

Ali. Nt un» eti.'rfa àni^tvr m pluret.

Unitatem in omnibus, maxime vero Divir.'S & ipiritualibus ufficiis & minifterns, ica perfeûio fequitut, ut diviiontm fuper omnia deteftetur, qux deioiationem & ruinam inducit. Nec c-r.im nulium ipfum materiale fubiedum flabit, nul'a facrx rei défignatio, in· H'leéhim contormiter ad fe trahit, cum in illo vei an ifto diviho aget, diverlum faciens quod eft unum. Exhis catho'ica unitas fanxit & audoritas, ut in una ecdefia unus fit redor, quafi umus corporis unum caput. Sedftupcfadtivxxizanix feminator, interdum per plurium in una ecclefia patronorum diicordiam; interdum per cupidorum figmenta, qui de ipfa ecclefia nihil aliud, quam commodum temporale venantur, hanc peftiferam fadionem diverfis modis induçit, aut in plures collars una ecclefia dividatur; rei pravitatem quadam mutatione vocabulorum feu nominum occultantes. Quod detefl.ibilius eft, in tantum in quibufdam przlatis ardor cupiditatis & a varitix exardeicit, ut prxfentatos ad ecdefiaftica beneficia non admittant, nec ea aliter conferant, ii li certa proventuum & redituum beneficiorum ipforum portione retenta, quam luis uiibus applicant, vel alus tam ad tempus vel (impliciter conterunt pro fuz libito voluntatis.

Super his autem legitime compefcend'$, divifiones vel particulares aflignationes & permutationes penitus prohibens, Patuit, ut nunquam in plures perfonatus v.l vicarias ecclefia di videretur, & qux tunc ante diviix fuerant, integrarentur quam citius facultas lc offerret: nifi aliqua ecclefia fie foret ab antiquo forfitan inftituta, in qua per loci epifeopum provideri fl.ituit, quod tam redditus, quam parochia, inter eos congruis portionibus dividantur, ÔC quod femper apud ecdefiam refideat aliquis, qui de animarum cura foltcitns, celebratione Divinorum, & collatione facramentorum, fc viriliter exerceat & honefte. Nos igitur prxdidi legati landionem digna xmulatione fcquentes, adjiciendo ftatoimus. ut omnis hujufmodt prorfus divifio ante prxdidi legati conftitutionem fada, nifi tanto cam prxceflerit tempore, ut meritopoffit antiquitatis jure cenferi, quxque poftmodum eft (ecuta, nec non cujufcuntque pottionts proventuum ecdefiaftieorum beneficiorum retentio & affignatio, quz fieri puiTe dinofeitur ablqoe laLe fimoniacz pravitatis, per locetum diœccfanus penitus r;7ocentur. Si qua veru de extero Sac divifio feu alicujus portionis retentio vel affignatio: hanc nullam ipfo jure fore decernimus. Et ne conferentis, feu prxfentantis, vel admittentis plures ad tinam ecdefiam exemplum mali relinquat · impunitas: pjrfentans quidem, unus aut plures, jus illa vice prxfentardi amittat, ad fuperioremproximum devolvendum. Si vero prxlatus fic contulerit, vel prxfentatos admiferit, vel ii ceitam retmuerit vel alii affignaverit portionem, (impliciter, vel ad tempus: non Iulum inihtutio ejus, & retentio, vel aiTignatio, viribus careat, verum etiam ipfe, quouique id revocaverit, ipfo fado a collatione, inftitutione/ ieu przfentatione beneficiorum quorumlibet, iit fufpenlus.

XIII. Dc abjlrebtfftibu! towglcnttf a4 cc litjlim vd eameteri», jeu res tl-idtm depc/it<ss,

Et de auferentibus ahquid pester voluntatem dammarum lcclefiaftteorum dc domtbut, menernt jtu grang-.is.

Ad tutelam & confugium oppreffo rum ita immunitatem ecdefiafticam cernimus conftitutam, ut etiam reos fanguinis ab hominum incurlu detendat. Quanto magis infontes criminum confugientes ad ipfam, Λ res nulli vitio fubjacentes, hoftili timore intra ipfius ecclefiz lepta repofitas, convenit non folum exinde non abftrahere vel rapere, fed etiam non contingere, ut in eis temeritatis aliquid attente tur: latis intelligit qui prudenter attendit. Prxtcrea circa tuitionem, tam perionarum ad ecclcfias vel cœmeterh confugientium, & rerum, qux in ipfis profecuritate fiducialiter reponuntur; quam circa hominum ialutem profanorum, qui, Dei timore contempto, & ecdefiz reverentia prorfus abjeda, immo totius humanitatis & famx pudore depofito, ad hujufmodi confugarum abftradionem, & rerum prxdam & rapinam de locis ipfis fe conferunt impudenter. nos tanto promptius oportet intendere, quanto tederis hujufmodi perfidia majus nofeitur periculum importare.

Nos igitur hujufmodi iniquitates fc fcelera pcrledo odio, ex officii noftri debito, profequentes, ftatuimus, ut fi quis aliquem ad ecdefiam vel cœmeterium aut clauftrum confugientem, inde abftraxerit violenter, vel alias vidum ncceflarium prohibuerit, in quo fimilis eft necanti; aut res alienas in locis przdidis depolitas violenter feu ho-

AMNO Christi ,u··

hoftiliter afportaverit, vel afportari fe-ceric: aut fadam fuo nomine vel afamiliaribus fuis cbflradionem, prohibitionem, vel afportationem ratam habuerit; aut abftrahentibus, prohibentibus, vel afportantibus przbuerit publice vel occulte auxilium, confiiium, vel confenfum: ipfo fado fit excommunicationis vinculo innodatus, a quo nullatenus abfolvatur, nifi prius ecclefix, cui tantam injuriam *, & damnum paflb, fatisfaciatcompetenter. Et quidem fi excommunicatus hujufmodt, monitus a fuo diœcefanô, infra przfixum ab eo tempus, non fatisfecerit; terra ipfius fubjiciatur ecclefiaftico interdido, quod ante priftinam · fatisfadionem nullatenus relaxetur.

rrci,fecit.

Quod fi forte terram non habuerit, dominus terne in qua moratur, fi mo. nitui, infra terminum fibi ad hoc indidum, extra eam non expulerit hujufmodi peftilentem. extunc terra ipfius ecclefiaftico interdido fupponatur, quamdiu ille ibidem remanferit durataro. Nempe fi talis excommunicatus clericus fit, & a przlato fuo monitus, infra terminum, quem ei duxerit prxfigendum minime fatisfecerit: extunc omni beneficio ecclefiaftico, quod in eodem regno obtinet, fic privatus. Si vero nullum obtinet: ad quodeumque ejufdem regni beneficiumecclefiafticum per quinquennium fit inhabilisobtinendum. Etenim digne abecclefiafticis bonis excluditur, qui caritatem & ecclefiz decus, in Dei contemptum, & proximi difpendium, tam nequiter violavit. Quz autem in prxmifiis ftatuta funt, eadem circa ecclefiarum incendiarios & eflradores volumus & przcipimus obfervari.

Ad hzc, fi quis de domibus, manexiis, grangiis, vel aliis locis hujufmodi, ad archiepifcopos, epifeopos, vel alias perfonas ecclefiafticas, vel ad ipfas ecclefias pertinentibus accedens ·, quicquam przter voluntatem aut permiflionem przmifforum dominorum, vel eorum qui funt hujufmodi rerum cuftodes deputati, confumere vel auferre, aut contredareprzfumpferit: ipfo fado fit excommunicatione ligatus, a qua, donec fatisfecerit, abfolutionis gratiam minime confequatur. Et ne hoc falubre ftatutum pretextu ignorantiz negligatur, ipfum vel intentionem * ipfius, per annum continuum a tempore publicationis ejufdem in ecclefiis cathedra!ibus, collegiatis, & aliis, per redores & capellanos earum, quibuslibet diebus Dominicis, aftanti parochianorum & fidelium multitudini prxcipimus publicari.

' bx tfl. :.nc fecfum

LH\i·li

ΛΤΓ. Nt quit impedict rKctrimenle folentut-Utri m jecit ecdefc.

Conjugale fœdus ab ipfo Domipo inftirutum, ficut poteftati humana non fubjace:, ita nullius temerario patere debet occurfui, quo minus in confpedu hominum folemnitatem accipiat per quam, prout· expedit, omnibus innotefeat. Quapropter diftridius inhibemus, ne quis matrimonia contradalegitime, quo minus in facie folemnizentur ecclefiz, impedire przfumat. Epicopi vero, quorum intereft facra tueri, punire condigne Audeant hujufmodi prxfumptores,

XK Dc cxfctttionc tc/itmmtorum.

Libertatem extremi judicii ficut multa favoris praerogativa muniunt legitimae fandiones: ita ipfius exeeutionem convenit adjuvare, ne quid impedire valeat arbitrium teftatoris. Przterea fuper exeeutione teftamcntorum duximus ftatuendum, ut executor teftamenti cujuslibet, ad exeeutionemteftamenti nullatenus admittatur, neque teftamentum, cum ordinario fecundum approbatam confuetudinem przfentatur, per ipfum aliquatenus approbetur: nifi prius quoad hunc adum fui fori privilegio coram eo expreifc renuncicc executor. Przcipimus etiam ftatuendo, quod hujufmodi teftamcntorum executores, priufquam adminiftrationem honorum attingant, inventarium in przfentia aliquorum fide dignorum, qui venfimiliter bonorum defundi noverint qualitatem, omnino conficiant, & illud fuo fuperiori przlato oftendant. Si quis autem, inventario non confedo, adminiftrare przfumpferit, ad iui epifeopi arbitrium puniatur. Super approbatione fiquidem teftamenti ejus, qui in diverfasdicecefes beneficia, dum viveret, obtinebat: approbationi epifeopi illius, in cujus diœcefi teftator deceilit, fidem volumus adhibeii.

XVI. Ne prclcti fruflut tidtflaxum vclcnuum patifl^nt wl fuot fccunt.

Ecclefiarum difpendia injundz nobis folicitud in is cura fubmovere volentes, ne duplici defolatiqne afledz nimium Reprimantur, ab iis maxime qui fupe rintender.tes, quotidianam inflandam iubjcdis debent ecclefiis, viduans pro-

3

"anno Christi ""P™* re^oribu"» p®t«rno confolari re-nentur affcdu: ftatuimus, ut cum ec-c'c^,as vacare contigerit, prxlati fub quibus confiftunc, truâus & proventus, per annum. ve! aliquanto alio tempo* •e, nequaquam percipiant rarundem, neque fuos faciant fic perceptos.- fed de ipfis âat, quod in canonibuseft ftatutum. Nifi forte iidem prxlati jus hujufmodi fibi valeant, ex fpeciali privilegio vel confuetudine, ab antiquo vendicare. Quod (i contra fècerint, donec totum reftituerint, ab officio fine fufpenfi. Sequeftrationes etiam fru&uum & proventuum beneficiorum ecclefia* fticorum, a praelatis penitus fieri prohibemus, quod & leges & canones interdicunt: nifi cafus fpeciales emergant, in quibus fequeftrationes certx confuetudines & jura permittant. Aliter autem fadas fequeftrationes, fi latas, occafione hujufmodi, excommunicationum, fufpcnfiouum, & interdidi iententias, nullas fore decrevimus ipfo jure. Praelatus etiam, qui hujufmodi fequeftvationcs fecerit, quoufque revocaverit, ipfo fado a pontificalibus fit fufpenfus.

XVII. De oblationibus capel.'oruni nsa/rici ecclefia rcfiifueudts.

Gratia qux de concedentis benignitate procedit, recipientem manifefte reddit ingratum, fi vertitur inabufnm: & fuis non contenta finibus, extenditur in alterius lxfionem. Ecclefiafticx quidem providentix pietas, alteri per alterum non vult iniquam conditionem afferri: fed quando privata perfona capellam propriam defiderat obtinere, quod *, caufa jufta mediante, conceiferit, femper adjicere confuevit, ut id fiat fine juris prxjudicio alieni. Quod & nos falubri & opportuno remedio confequentes: ftatuimus &diftri&e prxeipimus, ut capellani miniftrantes in capellis hujufmodi, qux, falvo jure matricis ecclefix, funt conceffz, univerfas oblationes, & cetera, qux ipfis non recipientibus ad matricem ecclefiam pervenire deberent, ipfius redori fine difficultate reftituant: cum id tanquam alienum jufte nequeautdetinere. Si quis aurem reftituere contempferit: fufpenfionis vinculo, quoufque reftituerit, fe noverit innodatum.

Dc domibus ecclefiarum refeundis.

Improbam quorundam avaritiam perfequentes, qui cum a fuis ecclefiis & ecclefiafticis beneficiis mnlta bona fufcipiant, domos ipiarum & cetera xdificia negligunt, ita at integra non confervent, & diruta non refla urent (propter quod ipfarum ecclefiarum ftatum deformitas occupat, & multa incommoda fubfequuntur) ftatuimus atque prxeipimus, ut univerfi clerici, fuorum beneficiorum domos, & errera xdificia, prout indiguerint, reficere ftudeant condecenter: ad quod per fuos epifeopos vel archidiaconos folicite moneantur. Si quis vero poft epifeopi vel arcbidiaconi fui monitionem, per duos menfes id facere certaverit: exruoccpifcopus ipfe, ipfius clerici fumptibus, id fieri faciat diligenter, dc frudibus ipfius ecclefixvel beneficii, przfentis autoritate ftatuti, tantum accipi faciens, quantum ad refedionem hujufmodi fufficiat peragendam. Cancellos etiam ecclefix, per eos, qui ad hoc tenentur, refici faciant, prout fuperiuseft expreffum. Archiepifcopcs vero, epifeopos, & alios inferiores prxbtos, domos ac zdificia fua farta teda reficere, & in flatu fuo confervare ac tenere, fub Divini judicii obteftaticnc prxeipimus ut ipfi ea reficiant, qux refedione no vtrint indigere.

XIX. Dt protnrationibus, ratione vifitationis debentur, non recipiendis ab arabidtoooois, vel ahis inferioribus pralatis, nifi cum vifitaiu.

Naturalis difpofitionrs effedus femen ferenti reddit, t£ femen laboris multiplicabit operanti. Abfurdum verofimuV que iniquum nemo dubitat, ibi quemquam, ubi non feminat metere: & ex iis colligere qux non fpargit. Ex bis facrorum canonum provtfio xqnkate ponderata decrevit, ut ecclefia, qux vtlitationem recipit, temporalibus & fpiritualibns ecclefiarum bonis falubriter inftitutam procurationem exhibeat viiitanti. Cum autem ratione vifitationis procuratio debemur, fi quid exigitur vcl recipitur, hujufmodi ratione ceffante, jam male accepti & indebiti nomen fubit. Cum igitur intellexerimus, quod plerique prxlati procurationes a fubditis exigunt, licet vifitationis officium non impendant: nos tam indemnitati ecclefiarum, quam przlatorum faluti, confultius providentes, diftridius inhibemus, ne quis eorum, procurationem, qux ratione vifitationis debetur, ab ecclefia quocunque redpiat, nifi cuin eidem officium impendit vifitationis. Qui vero aliter receperit, donec reftituerit, ab ingreffn cede.

ANNO CHRISTI ·>«».

ckfix fit fufpenfas. Epifeopi vero & alii inferiores pr&lati, cum vifitant, in fuperflua comitiva, feu eve&ionum numero, vel alias in txpenfi·, gravare inbditos non prxfumanc ultra quantitatem & numerum determinatum in conftitutione felicft recordationis Innocentii papx quarti ; ne videantur in vifitationibus magis Ineris pecuniariis in* hiare, quam ecclefiarum velle confervarc flatum, vel (aluttm quaerere animarum. Quod fi contra facere attentaverint: fubditi eis non pareant in hac parte. Latas etiam, occafione hnjuimodi, excommunicationum, fufpenfionum, & interdidi fcntentias, ipfo jure decernimus eflenullas. Sccnme-^m vifitationis tempore fuperfluam 5. e-roiam multitudinem hominum nen id ducant: per quam ecclefiarur.i nqi. es perturbari fxpius coniuevit- i ◁ derationem (equantur confhtutionis u nonicae in Loteranenfi concilio promulgate.

XX. *ffcunia rtcipintttr t (ubditis pra dtliffo naieno,* C

Deus omnipotens, enjusomnia funt, pretium quodlibet pro deliâo non accipit, & holocauftum non poftulat pro peccato. Quidam vero ad aliorum regimen deputati, hoc ignorantes, aut cx temeraria quadam induflria contemnentes: cum peccatur a fubditis, debitam pro pecunia pqgpam remittunt, Ex quo fit, ut, Deo non indulgente, tam vindex criminis, quam commiffor, fua in eodem facculo delifta confignent, pariter judicandi. Et quia juxta beatum Ifidorum, nullam reus pertimefeit culpam, quam redimere nummis xflimat; non ex hoc mala voluntas minuitur vel mutatur, fed potius datur authoritas & licentia delinquendi: Circa corredionem quidem criminum prxfatus legatus ftatuit, ut archidiaconi ecclefias utiliter & fideliter vifitent de facris vafis & vcftibus, dc qualiter diurnis dc no&urnis officiis ecclefir ferviantur, & generaliter de temporalibus & fpiritualibus inquirendo: Ac qux corrigenda invenerint, corrigant diligenter. Ecclefias autem fuperfluis non gravent expenfis, fed procurationes, duntaxat cum vifitant, exigant moderatas. Non fecum ducant extraneos, fed modefte fc habeant in familia & in equis: nec pecuniam ad hoc, ut non vifitent, vel non corrigant, vel Ut crimina non puniant, ab aliquo recipere prxfumant: nec aliquos (ententiis fuis involvant injufte, ut ab eis

A poflint cx noc pecuniam extorquere. Unde, cum hxc fapiant Siœoniacam pravitatem, decrevit, ut qui talia agere prxfumpferint, fic extorta in du*pium erogare in pios ufus, epifeopi fui arbitrio, compellantur. Salva nihilo minus alia pœna canonica contra ipQ.

chroti ı ▮▮“.

Prxeepit etiam, ut difti archiduconi capitulis per '".u^Jos decanatus frequenter interfor r quibus diligenter inftruant inte ȯ! .acerdotes, ut bene fciant & ; intelligant verba canonis Miflx, c baptifmatis, ea fcilicet maxime, q»-' funt de fubftantia facramenti. Nos .: :ur flaturum prx·didi legati contra ales editum adjuvantes: adjiciendo Oatuimus, ut archidiaconi pro nullo mortali & notorio crimine. vd dc quo fcandalum generat. -^c.;niam a delinquente pro ip-" cipunt, fed comm Tum crimen puniant animadverfiene coi--digna. Epifcopis vero diftrifte praeciptmt s, uthiijofmodi falubre ftatutum firmite faciant oblervari.

XXL Dt firmlt.

Indignum eft, cum · fpiritualibes pecuniarum inire commercium, dicente apoftolo Petro ad Simonem: *λ.ı fit tibi part ntqnt fert In fermant tlh.* Avare enim & facile fpiricualia vendit, qui eorum exercitium pecumx interventione conducit. Provide igirurconftitutionem legati prxdifti comperimus inhibentem, ne dignitates vel officia, puta decanatus, vel proventus ex ecclefiafticx vel fpiritualis jurifdiΛionis ^exercitio, feu ex poenitentia, vtl altari, vel (aeramentis atiis quibuslibet, venientes, nullo modo concedantur ad firmam. Nos autem contra hoc tam fanum & falubre ftatutum fieri a pluribus audientes adjiciendo ftatuimus, ut fi de cetero quifquam contra fecerit, datio ad firmam fic fafta non teneat,- dt contrahentium neuter alterutri ex tali conttaftu, tanquam invalido, quacunque juris aurhorirare, aut beneficii, hujus noftra conftitutionisexpref(a renunciatiene, vel alia paftronc vaillante, aliquatenus obligetur; nihilo minus tertia parte proventuum ejus rei, quam de fado ad firmam dari contra hoc ftatutum conftiterit, fabric* majoris ecclefix cathedtalis modis omnibus applicanda. Qux omnia habere locum volumus, & ftatuimus obfervari, cum laicis datur ecclefia ad firmam: & cum ultra quinquennium etiam ciericis ecclefix firma conceditur, centra conftitutiones a difto legato fuper his

^ "falubriter promulgatas. Ecclefiis quoque A nifefte paupertatis prematur noere , " "
CHKisii a gravi przjudicio przcavere volentes, vel alia legitima caufa fubfit, quod ta- chrktl
ipfas ad firmam dari patronis earum lis appropriatio, non tam juri contra- *****
'ub przmiffis panis diftridius prohi- ria, quam pietati confions merito cen-
bemus. featur. Si vero contra przmifla fada fuerit hujufmodi appropriatio: ipfo jure invalida, & nullius penitus fit momenti, fed ab ipfo, qui hoc fecerit, ficut de fado procellit, modis omnibus revocetur.

Nonnulli quoque in ecclefia, quzper proprios conluevit gubernari redores , in ufus eorum concefla , ut totum, B quod ex appropriais fibi ecclefia provenit, inhianter abforbeant: ipfam dimittunt vicario deftitutam: aut fi vicarium in ea fortaffis inftituunt , ita modicam eidem reliquunt fruduum portionem, quod non poteft fibifufficere, & archidiaconorum, & alia incumbentia fibi onera fupportare. Quo fit, ut quod in eleemofyna eft provifum, in fitim avaritiz confluat, & tranfeat in rapinam. Super his igitur falubria remedia cogitantes, ftatuimus, & diftride przcipimus, ut univerfi religiofi, exempti & non exempti, Ciftercienfes, & alii quicumque, qui ecclefiasin proprios ufus habent, fi vicarii non fint pofiti in eifdem , infra fex menfium fpatium , vicarios przfentare diœccfanis , qui eos inftituere debeant, non omittant: quibus fufficientem affignare pro facultate ecclefiarum Audeat portionem. Alioquin, extunc iidem diacefani id facere ftudeant diligenter.

Statuimus quoque ut epifeopi, qui ecclefias in proprios ufus habent, domos in ipfarum ecclefiarum parochiis conftruant, vel olim conftrudas rezdificent & confervent, in quibus bonefte poffint recipi vifitantes· oupradida vero omnia tam ab epifeopis, quam ab aliis qui ecclefias in proprios ufus habent neri prxcipimus & fervari.

XXII. Dt rtfiitntio artbitfijtofornni If tfifioforum.

Paftor bonusagnofeens gregem fuum, debet ipfum mentis & corporis oculis jugiter intueri& ne ipfum infidiofus lupus invadat, ficut hoftis perfequendo invigilat, fic przlatus refiftet continue defendendo. Oportet igitur, ut corporalis przfentis ipfum folicite tueatur: quia vadens paftor & veniens fzpe non invenit quod reliquit, eo quod illud adverfarius non recedens neque dormiens afportavit. Sane licet epifeopiad Êerfonalem refidentiam circa gregem)omini fibi commiflum, tam Divinis, quam ecclefiafticis prxeeptis nofcantur aftridi. quia in partibus noftrz legationis nonnulli funt, qui hoc attendere non videntur; nos przdidi legationem & exhortationem, fuper hoc c archiepifcopis & epifeopis prudenter emiflam, aemulationis condign* Audio fequentes, ipfos efficaciter Jwrtamur in Domino, & in virtute fandix obedientix, atque fub Divini obteflatione judicii commonemus, ut adcommiffi gregis curam, & defponfatarum fibi ecclefiarum folatium, prxeipuediebus folemnibus, Quadragefimalibus, & Adventus, przfentiam fuam exhibeant debitam, quibus fe fide media copularunt: fandam chrifma, oleumfacrum, & oleum infirmorum, in diecœnzDomini quolibet anno conficiant, nifi eos didis diebus ab ipforum ecclefiis, a fais fuperioribus evocatos, vel ex alia juftacaufa, oporteatabfentare: ut quod ipforum nomen prztendit, & commiffum fibi minifterium exigit, quod non minus gerit oneris quam honoris, folicitis ftudeant excubiis obfervare.

XXIII. Dt affrofriotionlhnf etcltforum non focitndil.

Quoniam alienationes ecclefiarum , fandorum patrum, & Romanorum pontificum decreta prohibere fummopere fluduerunt. nos ipfos ex officii noftri debito, fiifficientia, qua poflumus,imitantes, uni verfis epifeopis diftridius inhibemus, ne quis eorum, ecclefiam fibi fubjedam, alteri epifcopo, vel monafterio feu prioratui, appropriationis jure conferat vel affignet : nifi is , cui appropriate voluerit , adeo ma-

XXIV. Dt tonl/ intultforum.

Cum mortis praeoccupatio incerta , fxpe fic anticipet ultimi arbitrii voluntatem, ut conficiendi teftamenti, feu gextremz difpofitionis, adimat vit* decifio facultatem : agit humana pietas mifericorditer in defundum, cum res temporales, quz illius fuerant, per diftributionem in pios ufus ipfum adjuvando fequuntur, & coram cœlefti judice pro ipfo propitiiabiliter intercedunt. Proinde, fuper bonis ab inteftato decedentium, provifionem, quz olim a przlatis regni Angliz, cum approbatione regis & baronum dicitur emanafle, firmiter approbantes; diftridius

"anno""^*11* Ebibemus, ne prxlati, vel alii A
Chr Ivt i quicumque, bona inteftatorum hujuf-
»»«'· modi quocumque modo recipiant, vel occupent, contra prxmidam provi-lioncm.

XXV. De dclt&ttiOKc ttufarum.

Judicii robur & decus exornat authoriras judicantis; *fic* coram illo tutis greffibus incedere veritas prxfumicur, dc quo datus eminentior, *fic* meliora ftipendia, fttennos a&us *fic* dignos fruftus juftitix repromittunt. Proinde ia-B eris canonibus inhxrentes, quibus daturum eft, uc non nifi perfonis in majori datu confticutis caufx a fede apoftolica delegentur: ejufdem juris ratione commoniti, datuimus, utabarchiepifeopis, vel aliis ordinariis, non nifi perfonis in dignitate vel officio condituris, aut cathedraltum vel aliarum collegiatarum ecclefiarum canonicis, caufx aliquatenus committantur.

XXVI. Dt fama cltatloalr.

Ita mortalium fxva cupiditas fuum in feipfum refleftit ardorem, ut quicquid fibi poffit attrahere, non defiftar, non timens Divinam oficnlam, vel proximi lxfionem : quod litigiorum anfraflus, & procellx caufarum manifede declarant, in quibus feipfum folum refpicicns litigatur, fic errat in via juditix, ut reâum *fic* xquum exiftimet, quicquid adverfario noceat, & jure vel injuria fibi profit. Sane quoniam incitationis articulo fraudem fxpe fieri eft compertum : prxdiélus legatus ftatuit, D ut per impetrantes, vel coram nuncios in caufis re^ni Anglix, citatorix litterae non mittantur; fed judex moderatis fumptibus impetrantis per fuum fidele nuncium eas mittat, qui vocandum diligenter perquirat : quem fi reperire non poterit, die Dominico vel alio folemni, apud ecclefiam loci illius, in quo degere confuevit, dum Mifia cantatur, litteras legi façiat ÔC exponi, vel faltem ad decanum, incu-E dit, citatio dirigatur: qui a judicemiffût hxc fideliter perfequatur perfe, aut per fuos certos nuncios & fideles : quodque inde fecerit, eidem judici reicribere non omittat. Nos autem ut circa citationis articulum cautius ôc tutius procedatur, & difcruninii materia, quantum in nobis ed, penitus auferatur, conftitutioni didi legati adjiciendo, ftatuimus: ut, cum judex contra quemlibet abfentem emittie citationis edidum, citationem faciendam decano loci vel alicui aliicer- chkjsti tx pcrlonx demandet. Is vero, cui demandata fuerit, cum eam fideliter fuerit afTecutus, fecundum ftatuti formam, fe citaffe reicribat. Aboquin citationi, qux aliter faâa appareat, fides nullatenus habeatur: nec fecundum ipiam, contra eum qui citatus dicitur, ad poenam aliquam procedatur.

XXVJJ. Dt juramento advotatorum.

Laudabile vitxquc hominum necesfariiun advocatorum officium, qui qua* ii athlete judicia: , in campo judicii militant, multum quidem exauthoratur ab illis, qui in ipfo infideliter feexercent, per quos judicia deperit, & li* tium procefius innumeris fubterfugiis impeditur. Hxc Cane prxdi&us legatus diligenter confiderans, & prudenter attendens, inter alia faâa in conftitutio* ne, decrevit: ut quifquis advocati officium voluerit generaliter promereri, apud diœcefanum, cujus jurifdictionis ^exiftit, originis vel domicili ratione, prxbeat juramentum, quod in caufis, quarum patronus exiftit, patrocinium fidele prxdabit. Nos igitur hujufmodi datuto, per quod iniquitati occurritur, relevatur juditia, & fuccurritur veritati, parare volentes femitam ampliorem : adjiciendo ftatuimus, ut fecundum ea, qux in dido daturo contenta funt, nullus advocatus, nifilitterasdiœcefani, coram quo jurare prxeipitur, prius odendat, fidem de juramento hujufmodi exhibito facientes, vel de novo exhibeat hujufmodi juramentum, ad nullius caufx patrocinium admittatur.

xxvm. Nt lvdtx puctm vtl toncardlam 1ingenuum imptdtit.

Cum partes fuas amittat judicium nifi aâoris *fic rel dldenflo* conquiefcir, nec aliud agere judex debeat juxta legitima, (and^iones, quam ut controverfiam dirimat inter ipfos : multo profe&o delinquit, qui panes ad pacem vel concordiam paratas^ maxime pretextu alicujus commodi, nititur impedire. Quia vero, per impedimentum hujufmodi, fi contingat, provocatur Deus, lxditur proximus, judicii contaminatur honeftas, & jurgiorum materia confovetur: nos daturum prxdidli legati, qui fuper hoc fimplici fuit inhibitione contentus, efficaciusprofequentes, adjiciendo datuimus, ut fi quis deinceps, pro impedimento paci feu compofitioni

AfiNO Christi ni litigantium objiciendo, quicquamreceperit, ei qui dedetit, omnibus modis reftituere teneatur: oecnontantundem exfolvat. pauperibus erogandum. Alioquin, ex <o tempore, quo fcelus hujufmodi fic recipiendo commiferit: donee , ficut didam eft , refticueric, excommunicationis vinculo fe noverit alligatum .

XXIX. De abjlitttieae.

Sicut ccclefiafticx cenfurx vinculum ad medelam inventum, ut fanum efficiat languidum, quem coercet publice notum, fieri confuevit: ita beneficium abfolutionis, qu» ligato impenditur, expedit notum efle,- ne non vitandus, in fui contumeliam vel fcandalum ab aliis eviretur . Proinde ftatuimus, ut cum aliquam excommunicationis, fufpenfionis vel interdidi fententiam , contigerit relaxare: mander alicui, ut relaxationem hujufmodi publice nunciec locis & temporibus opportunis.

XXX. Dt l^flitatlonlbuf é collltlombul.*

Chriftianx religionis veritas ita plerofque in fuorum cordium elatione reliquit, ut cum anime fux cure vix unufquifque fufficiat, ipfi fe plurcs effe mendaci ftatera penfantes, non folum unius beneficii luper multos intrepide curam fufeipiunt, in quo quandoque nec relident, nec ad facros ordines fe faciunt promoveri, quos ipfius beneficii cura requirit; led multas fuper innumeras curas fibi congregant impudenter, & per vanitates & infanias falfas ambulantes, miferasanimas, quas curandas acceperunt , necefiario negligunt, cum onus tale implere ipfa fadi impoflibilitate non poflunt. Sane hos carni contra fpiritum, & adverius Deum & proximum , affiftentes , & quafi de mduftria recedentes a Deo, dum feipfos in manibus diaboli precipitant manifcfte , animas Chrifto auferunt, Sc pauperum alimonias in ufus fuperfiuos, ne dicamus in malos, nefanda perverficate convertunt, a cantis lorrcntr-irruere * periculis, fandorum patrum, Romanorum pontificum, & ceterorum fuper his authorhatem gerentium, coniiirutiones, tam antiquis retro temporibus, quam modernis, multiplici folicitudine laborarunt. Quorum labor etfi meritorius fuerit iis, qui vineam Domini fideli exercitio coluerunt, quibus virtus fuit, etiam male ufis materiam miniftrare virtutis ; multis tamen in hoc profane cupiditatis ardore ceflantibus, laboris hujufmodi profedum invenimus defuifle, qui, prêter elavem difpenfationis apoftolic» fedis, pluralitatem beneficiorum , ccclefiafticorum , animarum curam habentium, non folum de manu prelatorum male fufeipere, verum etiam authoritate propria, violentiaque majorum, damnabiliter occupare prefumunt, & temere per excogitatas malitias & fubterfugia dtt inere. ANNO CHRISTI 1241.

Ex his autem dicere non fufficirous quanta mala proveniunt. Ecclefix nam» 'que maculatur honeftas , adnullacur authoricaj, fides Chrifti profternitur, caritas exulatur, fpes pauperum deperit, eo quod vident apertum diviti vel po« tenti, quod intret, omne beneficium vacaturum, quod fuum non eft. Mifer peccator &. cccus, re&orem fe jadans, non tam recipit, quam furatur, inter ipfos quoque divites contentiones & fcandala oriuntur, lites & odia conforentur. Digne etiam fuper hujufmodi regnorum homines Divine indignationis exarfiffe in ignem, & aliquorum delida in omnes mififte vindidam, ex hoc precipue formidamus.- & dum nihil aliud ita periculis plenum confpicimus, talia vel graviora & pertimefeimus in futurum, nifi Dei mifericordia nes defpiciens , corredionis apponat remedium falutare . Volentes igitur , circa peftiferum hunc & vix incurabilem * morbum, officii noftri diligentiam adhibere, & tota, quantum in nobis eft, virtute curare: predidiquoque legati conftitutionem fuper hia éditant, ipfius inherendo veftigiis, adjuvantes, adjiciendo precipimus : ut de przteritis ante hanc noftram conftitutionem circa beneficiorum cum cura pluralitatem, nec non contra illos, qui prout debent, in beneficiis fuis non refident, nec ordinem facrum recipiunt, quem ipfius beneficii lui cura requirit, commiffis, przlati finguli fine ulla di(fimulatione diligenter inquirant, & in illis faciant ftatutum gefiçralis concilii efficaciter obfervari. · O. «mM·»

Archiepilcopi etiam fuper ptemiflis diligenter inquirant m provincialibus conciliis fuis, & négligentes corrigant, ut tenentur, cum de his in diftrido Dei judicio rationem reddere teneantur. In pofterum autem, cum ad beneficium curam habens animarum , quenquam prefentari ; aut ipfiuscollationem alias fieri debere contigerit: ftatuimus, ut pfelatus, qui circa hoc fuum gerit officium , prius de vita & converiattone prefentati & inftituendi, aede aliis, que jura prxeipiunt, inquifitione premil-

,",^NO CHRISTI miffa inquirat. Hoc quoque vigilanter difeutiat dc perquirat, utrum habeat przientatus, vel inftituendus hujufmodi, perConatus, feu alia beneficia curam animarum habentia : & fi quidem habet, an illa cum difpenfatione', vel abfque tenuerit.* quam fi habere ie afferat» illam infra terminum a przlato ftatuendum, poft affertionem hujufmodi , ipfi przlato exhibere procuret : alioquin extunc nullatenus admittatur. Quod fi alias inftitutus fuerit, nulla fit inftitutio ipfo jure. Difpenfatione vero exhibita, ipfe przlatus provide confiderct, an ex vi difpcnfationis ipfius, aliud vel alia, cum jam habitis, valeat obtinere. Quod fi eum plura beneficia fine difpenfatione habere vel habuifle comperit.* ipfum ad id, de quo agitur, aliquatenus non admittat. Hoc idem obfervans, fi exhibita dilpenfatio non ad futura, fed tamen * ad prztcrita fe extendat: nifi prius in hoc cafu inftituendus ipfe przftet corporaliter juramentum, quod habita poflelfione beneficii, in quo inftituitur, ftatim alia beneficia, quz prius babuit, fine difficultate dimittens, de illis, per fe, vel alium, extunc nullatenus fe intromittat. Quod fi facerfc przfumpferit , przter notam perjurii quam incurrit , habitis & habendis ipfo jure noverit fe privatum.

raniurn.

Poflquam autem, fecundum ea, quz diximus , quifquam fuerit inftirutus , illico przlatis in regno eodem coniiitutis, in quorum diœceficonfiftantpriora beneficia, quz habebat, necnon patronis ipforum quod geftum eft , fi commode poterit, denuncict inftitutor: ut fic de beneficiis ipfis, quz ad eos fpedare videntur, difponant. Et nihilo minus nomina beneficiorum ipforum confcribens, in proximo tunc provinciali futuro concilio, ea denuntiet : in quo videatur, qualiter fit de ipfis benefietis ordinatum, & ut appareat, utrum inftitutus verum dixerit, qui prius dixerat fe alia beneficia non habere . Quod fi przlatus inftituens fccus egerit, inftitutionem fa&am revocet infra menfem: alioquin a collatione & inftiturione ad ipfum in quibufeumque beneficiis fpedantibus, quoufque revocaverit , fit fufpenius. Cum * qui a (z reprobatum crimen incurrit, merito culpa redarguit ; & in quo alium judicat, fcipium condemnat, dum in eodemipfe reprobus invenitur. Hanc, Apofto-

■ eum

lo dicente, fugiendam labem in przlatis ecclefiz detcftantes, firmiter inhibernus, neprzlatus, quiprzfcntatum fibi ad vacantem ecclefiam, ob defedum lacrorum ordinum , recufat admittere, alii eandem ecclefiam conferat, qui defedum hujufmodi patiatur: ne fic videatur potius acceptaife perfonam, quam juftitiam dilexifle. Quod fi fecerit , ejus collatio vel inftitutio ipfo fado fit invalida, & nullius momenti penitus cenfeatur.

chr Îsh

XXXI. Dt commtnelis tccltferum.

Miferabilis bumanz dignitatis cafus, ita concupifcentiz frzna laxavit , uc (·) recufatio * acumen rationis, & circa mala ftatutz irafeibilitatis , virga conjunda, nihil putetur iniquum, quod in cxplcbilia vafa cupiditatis videatur influere, nihil inhoneflum, quo avaritie paretur cibus, efuriem non minuens fed augmentans . Hi fi animos fimplicium obfident, dolendum eft in uno genere hominum, qui laici idcircodicuntur, quod popularibus funt minifteriis derelidi. Sed in illis, quibus Dominus pars eft hxreditatis eorum, qui hzrcditatis fuz reftitutionem fibi debent a Domino przftolari, qui ducatu fuo regere alios & gubernare tenentur: hoc tanto amaritis & acerbius flenda confpicimus, quanto iniquius committuntur in illis, & periculofius tolerantur. Sane inter adinventiones eorum, qui fraudes contra fuas animas moliuntur, hanc maxime competimus, Divini & humani juris przfidia confundentem : quod, cum una eeclefia unius debeat effe redoris, ficut & ratio didat , & multiplicis juris ftatuta declarant, quidam tamen rationis expertes, vel juris regulas contemnentes, dum ad plurium ecclefiarum occupationem, velamen aliud non habentes quomodo ditari feftinant, vacantes eccleftas fibi commendari procurant, ampledentes juris verba, non fenfum, quod aliquando permittit unam haberi ccclefiam intitulatam, & aliam commendatam. Et cum juxta fanum intelledum, propter necelfitatem vel utilitatem vacantis ecclefiz, jus commendationis, non cam przceptoriz, quam pcrmiiTivr, fuerit introdudum : ipfi ad cupiditatis fur lucrum omnia convertentes, in ipfarum ecclefiarum diflipationem, non folum unam y fed plurcs recipiunt commendatas I

car_

Jn-

(a) recuSb acumine raiienn . & contra mala ftatuta I *Wilkini* .

aWno Christi .»«». at er

Inter multa vero pericula, quz ex A peftifcra fa&ione proveniunt, advertimu$ ecdcfiarum *(a)* difpendia, rerum Ipintualium ncgligentiam dt contemptum *(b)* iterum mifceti, iuftipicntis caium in malum fuum, quz aliena efle debuerant congregantis ; aut in proprios luxus dt pompas fuperbiz profundentes, quz funt ad pauperum alimonia cooftituta. Hzc autem pro mole peccati, furta, rapinas," dc filii in confpcAu patris viAimationem excedere Divini juris teftimonio comprobantur: ncc przterit Divinum intuitum excitas B concedentis, qui, dum ecclefiz commodum profpicere debet, perfonam hominis accipit, cui non tam curandam ovem committit , quam mifcrabihtcr devorandam. Quia igitur ncctimorem Divini judicii, nec facrorum canonum intentionem , ad coercitionem talium fufficere, illi etiam proficere nunc ufque videmus: nos, & animarum faluti, & ecclefiarum ftatui dc indemnitati, diligentia, qua poffumus, ex officii noftridebito, profpicerecupientes, univerfas ecclefiarum commendationes ha- C Aenus quibuicumque faAas , nifi ex evidenti utilitate, unius tantum ecclefix commendatio faAa fit, penitus revocamus: & ipfas extunc vacantes decernimus : eis, ad quosipfarum collatio vel ad eas przlentatio fpedat, diftriAe mandanres , ut infra duos menfes poft prxlcntis conftirutionis noftrx publicationem, conferant feu przfcntent: alioquin , ipfarum collatio ad fedem apoftolicam devolvatur.

In pofterumautem inhibemus, ccclefiam quamlibet commendari, nifi jufta caufa & legitima id expofeat. Ec ut omnibus verfutiis, adinventionibus, & fallaciis occurramus : ftatuimus , nc cuiquam ultra unum cum cura animarum beneficium obtinenti , ecclefia commendetur , neque plures ecclefiz alicui perfonz valeant commedari . Quod fi contra ea, qux falubriter hac noftra provifione ftatuta funt, ecclefix commendationem a quoquam, dt cuiquam in locum noftrx legationis fieri contingcrit, ipfam, & quicquid ex ea fecutum fuerit, ipfo jure decernimus non valere. Epifcopus vero, qui commendationem contra prxmifla fecerit, donec revocaverit, ipio faAo a collatione feu prxtentatione beneficiorum quorumlibet fit fufpenfus.

XXXIJ. De confirmatione eplfeoporum. Christi

Paftoralis fedis eminentia .... indignes gratis Divins muneribus , ut paftor mundus in fe ambulet coram Deo in meritum & in confpeAu populi ad doArinam. inter alia, quz de pontificum eleAione facri canones providerunt, illud fibs prxeipuum vendicat , ut talis ad eam perfona confcendat, quz nullis, quantum humanitus poflibile eft, fit maculis denigrata. Quorundam igitur ignorantiam ve! negligentiam, aut diflimulationem, quz circa elcAorum confirmationes frequenter habetur, vel etiam procurant, *ex officii noftri debito, diligentia qua poffumus corrigentes , ftatuimus , dc ia virtute fanAz obedientiz diftriAeprzcipimus, ut cum eleAionis epifcopalis confirmatio poftulatur, inter cetera, fuper quibus inquifitio & examinatio procedere debet, fecundum canonum ftatuta, illud exaAiifime inquiratur, utrum beneficia plura cum animarum cura, qui eleAus eft, antequam eligeretur, habuerit: & fi habuifle inveniatur, an cum eo fuper hoc fuerit difpcnfatum; & an difpenfatio, fi quam exhibuerit, vera fit, & ad omnia beneficia , qux obtinuerit , extendatur . Quod fi in aliquo przmiiTorüm, is ad quem confirmatio fpeAat, eleAum deficere, fua difcnflionecompererit : eidem nullatenus munus confirmationis impendat.

XXXIII. D» iis, fui tempore tie(itonis dimittunt beneficia , & poftea ea recipiunt, fi eos eligi non continget.

Ambitionis vitium in ardore fitis xftuans, dum nec Maria optimam partem ampleAitur, nec ad Marthae minifterium in frequentiam profeAut afpirat, fed pro dominandi libidine ad omnem eum ducentem tramitem detorquetur : abjcAo rationis intuitu fas & nefas improba temeritate permifeet. Sane illud interdum evenire didicimus, ut cum, vacante fede, quam quis afeendere concupifcit, ipfe metuens fe obtentorum beneficiorum pluralitate in fuo defiderio poffe deficere, ipfa beneficia refignat, immo penes cum, ad cujus collationem fpeAant, dcteftabili qua* dam fiAione deponit, ut fi eum eligi non contingat, eadem beneficia, quafi depolita, pofttnodum reaffumat. Contra

(a) rerum diipendia
(b) dum rruferi cupieater calum in malum Aium, que aliena dfc debuerant coogrejanua &c.

'anno Christi '·«·· tra k®* erft° tam •b°minabile collu- dium, & fandium, dc Deo placens obftaculum opponentes, diftrifliusinhibemus, ne cuiquam de cetero taliter fua beneficia refignanti, eadem reftituantur, nec quafi de novo aliquatenus concedantur, fed tanquam ad vacantia de perfonts aliis canonice ordinetur. Quod fi hujufmodi refignanti beneficia, ipfa vel aliquid ex eis, fuerint reddita, vel concefla: redditionem & conccflionem in eum fsilam invalidam decernimus & inanem. Qui vero taliter in fuis manibus refignata, poftmodum ® feienter ea contra prxmifta contulerint, aut ipfum refignantem inftituerint in eadem: fi quidem epifeopus fuerit, a pontificalium indumentorum ufu; alius vero prxlatus inferior, ab officio fint fufpenfi, donec illud duxerint revocandum.

XXXI?. Dt llt, ftti fafllonts faclunt tum llt jum praftntanr.

Quia plerumque evenire didicimus, quod cum ad vacantem ecclefiam fue-^rit prxfentatio facienda, is, qui prxfeutandus eft, prius cum patrono, de cena famma ex bonis ecclefix fibi annuatim folvenda, pacifcitur,- & fiepadtus, ad ecclefiam prefentatur; nos huic aitui tam fimonix vitium, quam ecclefix difpendium ingerenti, occurrere intendentes, univerfas promi lliones depaétiones hujufmodi penitus revocamus, & eas inpofterum fieri diftriétius inhibemus; dc fi fadtx fuerint, vires aliquas decernimus ~~non habere~~. Pcnfiones, aurem omnes, ecclefiis parochialibus haétenus impofitas revocamus, nifi qui eas obtinent, feu percipiunt, prxicriptione legitima, velfpeciali privilegio, aut certo jure alio fint muniti.

XTJF. *Quod nqoftationel non falt lu tttltfitt.*

Omnipotens Dominus, qui cum propter peccata noftra nobis irafeitur, non oblivifeitur milereri, fciens fepof*fe ac debere* placari per contritorum dc humiliatorum orationes & gemitus. templa & oratoria conftrui voluit, in quibus convenientes fideles abftraâi a cunâis exterioribus adlibus, & feipfos, daufis corporis fenGbus, in fuis conicientiis colligentes, per oblationes dc hoftias, dc prxeipue per facrificia contriti cordis, & orationes, quibus Deo conjungimur, iram jufti judicis mitigarent: ut, in mifericordiam converfa juftitia, peccatores jufte non confumantur pro meritis, fed per clementiam "^|^~ cmkI/II creatoris unanimiter mifericordiam confequantur. Hoc ipfe Dei filius, quam acceptum fit fibi, verbis dt operibus indicavit, ecclefiam, cum fit domus oranonum, fpintualiter aflerens domum fuam efle: non negotiationis, fed orationis dpmum voluit nominari; tantum abhorrens in templo negotiationum commercia exerceri, ut, de funiculis fafto flagello, vendentes & ementes de templo ejiceret, licet in eo ilia, qux ad ulum factificiorum erant neceffaria venderentur. Aperte fignificans, quam deteftandum fit illorum deliétum, qui mercata in ecclefiis faciunt & negotiationes exercent, de domo Dei, fpelun* cam latronum & domum diaboli facientes, cum in hujulmodi contractibus fe ad invicem decipiant vel intendant decipere contrahentes. Ea propter diftridtius inhibemus, & inhibendo ftatuimus, ut in ecclefiis quibufeunque noftrx legationis, nullus de aliquibus rebus venalibus mercatum teneat, nec ullam prorfus negotiationem prxfumat exercere. Archiepifcopis, epifeopis, & aliis ecclefiarum prelatis, in virtute fan&c obedientix firmiter injungentes, ut hoc falubre ftatutum per cenfuram ecclefiafticam ab omnibus inviolabiliter faciant obfervari.

XXXVI. Qnod flat fT9Ctjp9 pre pact rc^ni tr ttrre fanfla.

Juftus & mi fericors Dominus, qui non vult mortem peccatoris, fed ut convertatur & vivat, hominum peccata quandoque punit temporaliter, ut zternalicer non condemnet,- juxee viCitat & mifericorditcr affligendo caftigat, ut convertantur ad Deum, & non pereant peccatores. Unde quando peccata noftra dividunt inter nos & Deum noftrum, ipfelanguores, peftilentiasimmittit & fames, & bella exoriri permittit, diffenfiones & guerras, & alia multa mala, quibusinceflanter, peccatis eorum exigentibus, homines affliguntur. £x hoc fiquidem regnum Angliz inclytum, quod pacis pulchritudine gaudere folebat, guerris, difleofionibus, & bellis affli&um eft multipliciter temporibus iftis dc miferabilirerdefolatum: dc, quod pudori dc dolori eft toti populo Chriftiano, terram fanâam, in qua ipfe Dei filius falutem humani generis operatus eft, tradidit in manibus hoftium nominis Chriftiani, ut, propter dehdla noftra, nos terrz tam *fan*ile habitatione indignos oftendens, populum Chiiftianum ad bellandum bellum fuum

"anno" Christi fuum «c«rceat ad falutem. Ipfe vcro Dominus, qui, quosdihgit, arguit & çafligat, qui vulnerat & medetur, convenus ad orationes fidelium ad fc revertentium milencordiam in iram non concinens; led cum juftus iratus fuerit, cmlcricordtx recordatur, ut peflilentiis & malisceflanribus, aifliAiSconfolationem tribuat, & languidis famtatem reftituat, & difcordibus unitatem. Ea propter antiqui *patres* deliberatione provida ordinarunt, ut certis temporibus procefliones publier fierent & folemnes, in quibus conveniens fidelium populus, vifitationcDomini caftigatus, & eo zelo devotionis accenfus, orationibus ad miferandum Dominum provocaret; & ne vitio ingratitudinis arguatur, dc collatis beneficiis Deo grates exhibeat & laudes exiolvat. Quos nos digna xmulationc fequentes, ftatuimus & prxcipimus, ut in omnibus terris legationis noftrx, quolibet anno in craftino oAavarum Pentecoftes, fiat una proceflio publica & folemnis; in qua convenientes fideles, tam religiofi quam fxculares, de pace mifcricorditer reftituta Deo gratias exfolventes, orent ad Dominum, ut ipfe converto furore fuo, regnorum & terrarum ipfarum gubernacula dirigat: pacem fidelibus tribuat, & reftitutam concordiam continuet & confirmet: terram ianAam, quam fuo proprio fanguine rubricavit, ad laudem & gloriam nominis fui reftituat cultui Chrifliaoo.

XXXVII. Dt ltgtndh confrltutlonlbilJ frn£H' lu anna.

Honoris ecclefiaflici converfatio, ecclefiafbcx fidei unitatem, & meritum prxbens & augens, gratiam & pacem adquirit a Domino populis Chriftianis: & apud mifericordem patrem, profandx matris ecclefix reverentia, placabilia, & exauditione digna facit vota juftorum. Ex diverfo vero diverfa & contraria prorfus eveniunt, ut fidem dc unitatem fondant; conculcata religio iram & indignationem omnipotentis Dei eflundat fuper populum exlegem, per luadefideria, naufragantem, & inexorabilem reddat mifericordis Dei pietatem. Proinde ad confervandoshujufmodi pofiros a Domino, fuper euftodias gregis fui, archiepifcopos & epifcopos ialubriter excitamus, & eis in virtute fandx obedientix diftri&eprxcipimus, ut ad ecclefiarum & ecclefiafticarum perfonarum tuitionem, feu cuftodiam Solicite invigilent, & intendant circa reformationem ipfarum; paftoralem curam & operam ac intentam diligcntiam apponentes, per qux ecclefix & ccclehafticx perfonx plurimum ad reftaurationem & converfationem poterunt adjuvare. Contra eos vero, qui in his eorum jurifdi&ionem & opus impedire tentaverint, fandiorum patrum Romanorum pontificum, & noftrasconftitutiones circa talia promulgatas obfervent & faciant obfervari, fub petnis, qux in eifdem conftitutionibus exprimuntur. Nc autem ignorantia conftitutionum ipfaium ab carum obiervatione quemquam poflit avertere: prxcipimus univerfisarchiepifcopis, epifeopis, abbatibus, prioribus, exemptis, & non exemptis, necnoncathedraliumecclefiarum capitulis, ut omnia ftatuta, qux in hoc noftro funt concilio promulgata, in feriptis habeant, & ipfi archiepifeopi & epifeopi eadem in fuis fynodis, fingulis annis, de verbo ad verbum, perlegi faciant diligenter.

XXXVIII. Dt »wacbit, it tenonicit rtgalartbtiiy ér ntonit/ibnt.

Rcgnum coelorum msnfionibus, telle veritate, diftin&um, de mundo ifto quafi de torculari fibi exprimit & collig't incolas, per varias incedentes virtutum femitas, & extra mundi contagia per diverios cancellos pcenitentix fallentes, manfionum cceleftium tabernacula variis prxmiorum flipendiis ingreflurot. Inter omnes hujufmodi, fanAum & Deo proximum ordinem monachorum, per virum illum venerabilis pvitx gratia & nomine BenediAum, ^docente ianAo Spiritu, inflitutum & elevatum ad charifmacameliora, quanto per alnoris vitx gradus a diebus antiquis de terrenis triumphantem accendimus, regnum Dei fanAa violentia rapientem; canto cura nobis major incumbit illius refervare decorem, munire fandbmoniam, & manfiones* per angelos malos prxcludere, atque illatos ab hoftibus gladio & infidus fanare languores. Quoniam igitur hxc fanAa religio, folutis aliquibus conftantix nodis in luxum labentem ad tramites Jatitudints, qux ducit ad rnertem, miferabiliter declinavit; occurrimus tub Divino confilio & fpe coeleibs adjutorii, ut officii noftri debito circa opportunam reformationem falubriter infiftamus.

XXXIX. Dt pieft[front facienda.

Sane bonac memorix Otho, S. Nicolai in caretre Tulliano diaconus cardinalis apoftoliex fedis legatus, inter alia

- "" "" alia de ftacu monachorum provida deliberatione conftituit, ut quiconque eft in monafterio ad probationem admiffiis, profeifionem incontinenti faciat, anno probationis elapio, aut exeat de eodem. Alioquin, abbas vel prior, qui aliquem fine profeffione iuftinucrlt ultra annum, per praefidentes capitulo graviter puniatur: & novitius, quifieftetcrit, profiteri cogatur, & haberi debeat pro profeflb. Nos autem, ut exprciTa & inftaos poena coerceat quos dilata & tacita fnb confidentia impunitatis non cohibet adeliâo: adjiciendo ftatuimus, nt abbas, vel prior, feu abbatiffa, cujuicunque ordinis vel religionis exiftant, qui novitium profiteri non fecerint, anno probationis elapfo, nifi canonico fueriat impedimento detenti, vel novitius ipfe monafterium exierit infra menfem, tamdiu inomnibus (extis feriis in pane & aqua jejunent, donec novitium ipfum fecerint profiteri. Nulli quoque novitio, antequam profeifionem fecerit, aliquod officium feu minifterium committatur ; cum eo tempore ita regulari difciplinzC deditus elle debeat & intentus, ut ad alia divertere, fibi valde nocivum, apertiflime dignofeatur.

OK^-f
·*<«·

XL. Quod confiitutiones ftuamorum pontificum legatur.

Porro, cum ignorantia, mater erroris, ira in incertum ducat, ut czcus ambulans in tenebris, illius non prius damnumientiat, quam incurrit: antediitus legatus falubri conftitutione decrevit, ut abbates & priores continuefio poft regulam feribi faciant conftitutiores dc fan&iones fummorum pontificum ad eos, & eorum ordinem przcipue pertinentes, quz in compilatione domini Gregorii papz ix. fub infra titulis continentur : videlicet *(a) de* regularibus. cap. *£u parte'. Statuimur: Nc religiofi .* De fratu monachorum, cap. *Monacbi : Cum ad monaflefiorum : In fingulis proniueiij . Ea qua.* De fimonia, cap. *Labet*.* De fententia excommunicationis, cap. *JHonacbi : Umvcrfittur: Cum illorum abfolutm: Do mentalibus.* De fidejufToribus, cap. *Quod quibufdam.* Dc folutionibus , cap. *Si quorumdam.* Nos autem adjiciendo ftatuimus & diftriâe prxcipimus, ut magiftri novitiorutn eos in regula beati Benediili, vel S. Auguftini, feu quacunque alia, doceant & inftruanc

hsl cru*· luu I

diligenter: ita ut quilibet monachorum & religioforum regulam, quam*plene addHcat, & quafi corde tenus eam fciat. , Prxdidlz vero conftitutioncs in fingulis monafteriis bis in anno, ia principio feilicet adventus Domini, & incapitc Quadragefimz, omnibus fratribus convocatis, in capitulo legantur.

ghr Vst I
C°/

XLI. De proprietartit tOonacbti feu altu religiofis.

Quia vero in monachis eft veluti idololatria quarumcumque rerum detenta proprietas, in cujus habendx creationem facile inducuntur, & corruunt, diabolo fuggerente . prxdi&us legatus fimplici canonis prarceptionecontentus, ftatuit, ut quilibet monachus de cetero proprium non habeat, & fi habet, illud fine dilatione refignet I Quod nos efficacius profequentes, ftatuimus&diftriélc inhibemus, quodcujufcunque ordinis abbates, & priores qui proprios abbates non habent, fuperproprietariis bis in anno inquifitionem faciant diligentem : quoique tales invenerint, puniant fecundum canonicas fao&iones'& regularia inflituta. Quod fi ipfi abbates & priores hoc implere neglexerint : ipfo faîte, fuis adminiftrationibus fint fufpenfi, donec przmifta diligenter fuerint exeeuti.

XLll. Quod non detur pecunia pro vejhbus tr cettrit ucccffir.u.

Et quidem ne proprietatis vitio *fu*per dorfum peccatoris fabricandi otcafio fatanc offeratur, & ipfi hominidctur habilitas delinquendi, ftatuimus, ut cum quifpiam monachorum feu aliorum religioforum veftibus, calceamentis, vel aliis vitz neceftariis indiguerit is, qui fuper iis miniftrandis gerit oth I cium, pecuniam five denarios non tradat pro re hujufmodi taliter indigenti ; fed res ipfas, prout necelfitas exegerit ; fubminiftrct. Si autem is, qui hujufmodi przeft officio, contra facere przfumpfent, officio, in quo fic deliquit & prxftitit materiam delinquendi, fit privatus & nihilo minus aliter fuperioris arbitrio puniendus-

XUfi.

(a) Ac leçst . cap, *Âs rtpuJprtbmt,* cap. *tx p*?ip* & cap , *<Ap. tw "* (cap. flatu monachorum. cap , cap Cm . cap cap *pa qm* , (dr fvnonia . cap cap. Srnten. excomm. cap. manjcAr , cap . cap cum *Afaui'V,* c«p d* mon^' cap. d< cap *£mtbufUatm*, cap. 4« tolubow. cap fi

"TNO Christi

XLIII. *Quod soli mm fttnt in tttltfiit it nuncnil.*

Monachos,feu canonicos regulares per maneria vel ecclefias folos morari, tam indecens, quam animabus eorum periculofum elle confpicientes, firmiter & diftride przcipimus, ut abbates & priores, monachos fic manere non faciant, vel permittant: fed, fi qui fint, eos, fine morx difpendio, revocent ad conventum, vel fibi unum monachum(ludeant fociare. Alioquin, ipfi abbates & priores, ab officio, donec adimpleverint, fint fufpenfi. Quod fi forte pau. peres habeant ecclefias, quz duobus non fufficiant exhibendis faciant illis per fxculares clericos defer viri, ut fic nec debitis ecclefix fraudentur obfequiis, nec regulans frangatur integritas diiciplinx .

,Y£/F. *Quod non dentur montrio od firmom monocbtt.*

Ad firmam vero, quz mercationis inflar habet, alicui monacho dati mane* rium : ecclefiam, pofiefCones, vel alia quzlibet bona, five a proprioprzlato, five ab alio quocunque, diftridius inhibemus. Quod fi fadum fuerit, przter pcenas antedidi legati, vel inaliisconftitutionibus impolitas, quicunque dederit firmam hujufmodi , fingulis fextis feriis in pane tantum & aqua per unius anni fpatium jejunet.

ILV. Dt i/n ttrnium.

Ad hzc, quoniam regularis obfervantia, quz per ardam viam ducit ad vitam, per carnis fuperbiam, laxatis habenis, multipliciter impugnatur : merito fandi patres carnem voluerunt ab efu carnium cohibere, ut ejus fuperbiam cohiberet parcitas, & per mundi abftinentiam carne dévida, fpiritus gratiam Domino decantaret. Super his prxno* minatus legatus ftatuit, ut cum efus carnium fit monachis nigri ordinis , per regulam beati Benedidi, nifi in certis cafibus & locis, nec non abbatum przfidentium eorum generali capitulo, interdictus . monachis, qui per abufum confueverunt vefei carnibus, abbates & priores loco hujufmodi vetiti cibi, juxta facultatem domus, alium competentem mmiftrare curarent. Nos autem adjiciendo firmiter & diftride inhibemus, ut abbates, & priores abbates proprios non habentes, acabbatiflz feu prioriflx ordinis beati Benedidi, circa clum carnium folicite & diligenter in. Aquirant: & eo», quos inhoc invenerint" delinquentes, graviter puniant, delidi & delinquentium circumftantias attem dentes. £pifcopi vero cum fubjeda fi. bi monafteria vifitant , de hujufmodi efu carnium fideliter difcutiant & inquirant ; & puniant, quos pcena invenerint indigere,

CHKisrr

XLVI. Kt elicui rtlt&iofi ntjnmr in reftflorio out in dormitorio ρπιιοβο· ribnt o/iit.

Illud quoque ridiculofz fcurrilitatis opprobrium auferentes, quo monachi & alii religiofi quidam, fe majores aliis xftimantes & oftentare volentes, vafis pretiofioribus uti contendunt : diftridius inhibemus, ne quis monachorum, vel monialium , feu canonicorum regularium , fcypho argenteo vel pretiofiore in refectorio, vel in aliis locis utatur, illum quafi proprium potfidendo; aut in dormitorio, majore apparatu ledi, vel teguminis. Cum enim omnes pares fint, & fub fandz fraternitatis nomine cozquales: ridiculum cft, ut alter majorem altero fe oftendat, qui de hoc gloriari debet, ut oftendat ceteris fe minorem.

XLVh. Quod femptr in reftflorio duo pertes remtneont.

Statuimus infuper & diftride prxeipimus, ut cum abbas vel prior vult aliquos in camera fua reficere, ita reficiendorum numerus moderetur, quod faltem duz partes fratrum in comeftio*nc remaneant in conventu. In hoc vero apponant providentiam diligentem, ut fine perfonarum acceptione, nunc hos, nunc illos, ad refedionem vocent, quos magis noverint indigere.

XLVIII. Dt infirmis.

De infirmis, quibus humanitatis przbere przfidium caritas jubet, & pietas interpellat, diftride przcipimus : ut prior vel fuperior clauftralis, fzpe vifitationis exercitium adhibens, circa iplo« vigilanter perquifgt, qualiter ab infirmarro procurentur. Si quos vero ia hoc defedus invenerit, ipfos abbati vel priori denunciare feftinet. Abbas autem feu prior,.omnem defedum fine tarditate & negligentia circa id faciant emendari.

xux.

CHRisri XLjX. *Quod nulli rcligiofi vendant vcl afjignent alifmm liherattanef.*

Volentes etiam ecclefiarum indemnitatibus providere illud vitium extirpamus, quod quidam abbates, priores, & alii ecclefiarum redores, & cuftodcs hofpitalium, cupiditatis ardore, qui eorum corda vehementer inflammavit , interveniente pretio, plus perfonis, quam ecclefiis confulentes, ad certum tempus, feu ad vitam illorum, quibus fit conceflio, certum quid, quod communiter liberationes appellant, vendunt & alignant, pro vitx neceflariis, diebus lingulis, vel certis temporibus exfolvendis. Ex quo fit, ut inecclefiis, hofpitalibus, & monafleriis, io didarum liberationum folutione gravatis, eorum, qui deberent ecclefiis & monafleriis defervire, ac infirmorum & pauperum , ad quorum fuftentationem hujufmodi bona fpecialitcr funt aflignata, numerus minuatur. Per quod ecclefix lervientes debitis, & pauperes ac infirmi alimoniis defraudantur; in illorum, qui eas concedunt, animarum periculum dc fcandalum manifeftum. Propter quod diflridius inhibemur, ne unquam perfonis aliquibus hujufmodi liberationes vendantur : & fi aSquz ante hanc noflram cooftitutionem conceflc fuerint in perpetuum, velad tempus, refigoantibus vel decedentibus illis, qui easobtinuerunt hadenus, abbates & priores, redores & cuflodes przfati, eas de novo eorum hxredibus vel aliis non concedant .

L. Qjtod fervetur antiquus monachorum numerui.

Ceterum cum, juxtafapientixdodrinam, in multitudine populi fit dignitas regis; & in paucitate plebis, ignominia principis: nulla debet avaritia, nulla defider ia, vel contemptus arripere, ne Regis regum cultum attenuet colentium paucitas, d contra multiformis nequitix boflem minuatur exercitus bellatorum. Ideoque ftatuimus &diftride prxeipimus, ut in fingulis monafleriis, & in iis przcipue , qux funt ecclcfiz cathédrales, fervetur antiquus numerus monachorum.

ZZ *De ratione admini/lrationis reddenda.*

De przlatis autem & miniftraroribus atque officialibus illud ftatuimus . ut abbates, & priores, abbates proprios non habentes, (altem femel in anno, prz- A fente toto conventu, aut aliquibus de*----------- lenioribus & prudentionbus, ad hoc a capitulo deputatis, reddant de flatu monaflerii & adminiftratione fua plenarie rationem. Si quis vero abbas vel prior ftatutum hujufmodi neglexerit oblervare.- ipfo fafto, donec id fatisfecerint, a fuis admimftrationibus fine lu. fpenù. chfuCti i!S'

Zy/. *Quod rcligiofi non emant › vel vendant.*

Venalium commercia rerum, quibus Bcupiditas dandi minus, vel plus rccipiendi, expetit captiones, vixautnunquam,/ine interventu peccati, etiam inter laicosfieridignofcuntur ; quanto magis eorum manus, qui fandx religionis habitu & obfervantia funt a terrenis adibus elevati, fordidum & foedum exiftit a talibus inquinari J Hoc igitur contra illos, quafi abominabilem lepram, officio debitz folicitudinis infequences, ardius inhibemus, ne monachi vel moniales, aut rcligiofi quilibet, cujufcunque religionis exiflant , mercationes, qux in emendo, vcl vendendo confidunt, in nundinis, mercatis, vel alias, audeant in quibufcunq; rebus aliquatenus exercere. Alioquin, non folum ii, qui fecerint, verum etiam ii, de quorum mandato proceflerit, ipfo fado ab officio fint fufpenfi: qux fufpenfio nullatenus relaxetur, quoufque fatisfecerint de prxmiffis. Quxcunque vero contra monachorum flatum, & converfationem fuperius funtftatuta: in monialibus, qux in eadem quoque profeffionc cenfentur, xque volumus & prxeipimus obVervari.

LlII. Quod moniales ad certa loca non exeant,

Moniales Deo dedicate, qux abnegantes fe ipfas, & renunciantes farctilo, foil Chrifti fervitiofe perpetuo manciparunt, omni cuftodia fervare fe debent, & portas fenfuum obferare, ne unquam introitus pateat maligno fpiritui, cx quo eis vcl aliis in pravorum defideriorum ardore, vel faltem levi cogitatione, detur occafio delinquendi. Ea propter in coenobiis certa loca funt deputata, quz eas exire non convenit: ut poflint Domino, cordis & corporis innocentiam coniervare. Intrare enim debet oratorium monialis, in quo prudenter orando fibi provideat, ne aliquando in tentationem incidens, in deli&um aliquod prolabatur: accedat ad capitulum, in quo jufte puniat quz commiftt ; intret dormitorium & refedorium ho-

ANNO CHRIsn

bons fuis, io quibus corpus ad fuften-A tationem ne deficiat recreando, afliftat fibi temperantia, ne ex rcfc&ionis fuperfluitate caro recalcitret & earn non deferat fortitudo, utrefiftat fortiter tentâtionibus, dum quiefeit. Sed ceteris horis moretur in clauftro, in quo fic fe claudat, & corporis fui fenlus, ut inter fe & munduum, chaos firmatum efle intelligent, & folum Deum oculis mentis afpiciens, aliquod przguftet de ztcrnz vitae dulcedine contemplando. Przmifla vero loca perionis fzcularibus vacua efle przcipimus: ut ad ea nonB nifi ex neceflaria & juxta caufa, per(onz fzcularcs accedant: & hoc non frequenter, fed raro, ne ex frequenti converfatione fzcularium, quies carum vel contemplatio perturbetur, vel faltem ad fzcularia, cogitatione vel defiderio, earum animus pertrahatur.

Eapropter illud ftatuimus, ut nunquam cum hominibus, vel aliquibus perionis rcligiofis vel fzcularibus, nifi in publico & non fufpedis locis, coi loquium habeat monialis. Et ubi feriofum colloquium eft habendum, monialis fola non conveniat ad loquendum, fed fibi ad minus monialis alia Deum timens, & in religionis obfervationc rigida, focietur. quz illos videat, & poflit omnium, quz per aliam fada fuerint, efle teftis: nifi quando voluerit confiteri. Nunquam autem extra domum, nifi de fuz fuperioris permiffu, cum aliquo homine comedat: nec tunc, nifi cum tali, qui tanta fit ei conianguinitate vel affinitate, feu alia honefta familiaritate conjundus, & alias non fufpe&us, quod non liceat inter eos aliquod iufpicari finiftrum. Alia vero loca, quam quinque przmifla, monialis fibi reputet penitus interdira; ut ad ea nunquam accedat, nifi ad locum infirmarix, vel ad alium ad hoc monialibus deputatum; in quo de licentia abbatiffz, feu prioriflz caufa recreationis eflepoterit, fi debilitate,feu infirmitate detenta, vel ut ibi recreationem & infirmitatis remedia percipiat opportuna.

Ad officinas etiam, moniales, nifiilIz, quibus hoc ex officiis competit, non accedant: & illz nunquam folz, fed cum honefta focietate, ut fuperius de aliis eft expreflum. Abbatiffz vero, &prioriflz, & ceterz, quz monafteriis przfunt, quocunque nomine cenfeantur, monafteria non exeant, nifi ex evidenti monafterii utilitate, feu neceffitatc urgente, & cumhonefta focietate. Ceteris vero inferioribusmonialibus, nufquam, nifi jufta vel neceflaria caufa, exeundi monafteriiMS licentia prr ' beatur.

ANNO CHRISTI >>ts.

Et tunc nunquam feiz ire, efle, vd morari extra monafterium permittantur. nifi tali moniali fuerit alias fociata, quz fic probata in monafteiio fuerit, quod de ipfa nihil finiftrum valeat fufpicari. Io terris quoque noftrz legationis confuetudinem abolemus, qua moniales monafteria confueverunt exire, occafione proceflionum, quz quandoque fiunt publiez & folemnes; firmiter ftatuentes, ut occafione przdi&a monafteria fua non exeant moniales; fed infra fepta monafteriorum, procef fionum folemnia peragant temporibus, quibus confueverunt fideles in proceflionibus convenire. Nihilominus archiepifeopis, epifeopis, & aliarum ecclefiarum przlatis, quibus vifitandi officium de jure, feuconfuetudine competit, in virtute fandz obedientiz, & fub obtcftatione Divini judicii diftri&e przcipimus, ut monafteria monialium, cum expedit, vifitantes, quz ftatuta funt. faciant firmiter obfervari.

*LIV. Q*od monaebi frt^utnttr confiteantur, if frtqtttnter cdtbrtnt.*

Ad hzc, quiaferiptumeft, quod fepties cadit juftus in die, &quod nemo exiftens in mortali corpore fine crimine vivit: neceflaria multum & utilis, eft, przcipue rcligiofis, confcflio, in qua omnibus, quz Deum poiffent often-' dere, & illis conicientiam premunt cum cordis contritione difcuflis ,*& cum amaritudine recenficis, accedant cum fecu ritate confcientiz ad orandum, & ad offerendum hoftiam immaculatam in altari. Propter quod ftatuimus, quod abbates, feu priores, feu fubprioreseis abfentibus, frequenter requirant faltem femel in mcnfe, confcflores monachis deputatos, de nominibus confitentium monachorum: ut fic illos qui non frequenter confitentur, graviter arguant, & ad confitendum inducant. Quod mandamus circa monachos conftitutos in facèrdotio, qui non frequenter celebrant, E obfervari.

Nota: Gabr,. Cossartu S. J.

Summe ut Biitannia fuit auôoritatis hoc concilium. Qpa propter *conclim»* vocat Matth. wefttnonafterienAs; celebratum fciliret, ut ait idem, *prΛ/mtlbul ultltrrfl prltltul*, VaZ/itf, S<«i«, *tf HlkfTHlt.* Itaque ex illius decretis totius ecclefic Britannice cutdeofu conditis, ecJefuftica conftiiuta difciplina eft. *Sl* ad ufque Anglorum a Romana ecclefia deieflionem inftiruta illa fervata lunt. Hinc frequenttlTima in ecclefiafticis Britannorum libris rr.entio.conftitutionum Othonis, & Othoboni.

Anno MCCLX1X. concilium hoc perperam attr-Kuit Pariti continuator, cujus chroookjiam anno uno tardiorem efife lolere, jim obierrari ad coneilium Bononienle anni MCCLXIY. Ccitc aue anru MCCLXYHh hneni e Britannia

AMNO ruBISH —i (Xboboam djfcïitrit. Revocatus eoim cft j Clemente IV. 4t ab «o miffet ad Cafte!1< rejem, ut coaftat tx poo- iilicia ipfius epiftola, diu x. Kal. Jul. qux spud Raynaldam exut. Atque anno MCCLXVUI- ртkî. Kal.Dccunbt. Oceiu» pont ubut. Greeior eft inAnOK£iu coUeâion· kpfu», in qua fyaeduj amxj MCCLXV1U. coitocjmr cum prafirat iuulus & Ckiuentffn pouuhctm, qui anno MCCLXV. icdcœ capit, & Otb»-bo'iu»> krctum, qui atino MCCLXVII. a Ckmeatc ri Angiwm miKis.

»> AD LOND1NENSE CONCILIUM

Ab Othobono A. S. L.

Anno nôS. habitum.

ADDITIO.

Ex Mari Svppl- to- IL PH- m».

LAtas in hoc concilio conftitutiones ab Othobone tit. S. Hadriani Diac. Gard, „ & A. S. in Anglia legato Labbeus quidem „ ex Spclmanno dedit. Przter eas vero de „ adis in hoc concilio nihil addit. Mearum „ ergo partium fore duxi, fubjeftam ejutdem „ fynodi hiftoriam cx vetufto chronico iradc- „ re; quam novimus Anglicanorum Concibo- „ rum editor tomo II. pag. j. iüppcditat. „ Addam cx eodem variantia feu additamenta „ qusdam ad capita nonnulla conftitutionum „ Othoboni, quibus ilh fiipplentur, que Lab- „ beus ex minus forte integro codice exhi- „ buit.

Ex cbnx. wikti m itate m».

Anno, quo fummi Patris unigenitus feme* tipfum exinanivit formam fervi accipiens MCCLXVIII. optata tranquillitatis firmitudine in cunâis Anglue finibus folidata, venera* bilis pater Othobonus tunc legatus tn Anglia, convocatis univerfis, & fingulis regni prxlatis tam majoribus, quam minoribus, qui quocunque prxlationis titulo prxfidere videbantur, annuente Chriftianiflimo Anglorum rege Henrico, in quindenna pafcha:, qua: ipfo anno contingit VI. id. Aprilis m ecclefia cathedral! S. Pauli London, folemne concilium cum magmfie* poteftatis gloria celebravit, in qua conftitutionibux ultimi przdeceilons tui Othonis ian- Ai Nicolai in carcere T ulliano diaconi cardinalis dudum apoftolica: ledis legati in Anglia iummaric confirmatis, novas, quas iplemet edidit, conftitutiones, in conlpeâu multitudinis legi fecit in pulpito, & publice divulgatas inviolabiliter oblervari conftituit, & earum copiam pontificibus exhiberi decrevit, easapizlatis, qui tunc nrzlentcs extiterant, & eorum porteris memoriter obfervandas : cumque quidam de pontificibus & aliis junioribus praelatis proipicientes, Sc fi poffent, praecavere volentes quaidam ex jam editis conftitutionibus, quxeorum juriididioni plerumque diminuere vel laedere viderentur, propter quod mjunda fibi eorundem oblervantiam eorum animos potiftime titillabat, fummi pontificis audientiam appellabant. At legatus diem craftinum praefixit appellantibus, ut interim deliberarent, an tota communitas appellationem interpofitam profequi vellet, vela propofito defilire; fcSHmrerim praelatos fingulatiter feifeitatos prudenter alloquebatur, & fic eorum motus voluntarios obtundebat, ut omnes in craftinovel fponte, vel metu interjedts appellationibus refilirent. Legatus autem omnibus pro voluntate difpofitis convocate multitudini licentiam tribuit ad propria repe* tandi

ADDITAMENTA OUÆDAM AD CAPITA NONNULLA CONSTITUTIONUM OTHOBONI.

Ad Cap. XLH.

J*/ae additor: quod fi fint, qui contra hoc falubre ftatutum aliquid aneutare przfumplcrint; anathematis vinculo feriantur & nifi eas revocaverint ab officio fint fufpenfi.

Ad cap. L.

Uls in LMro cft nulla defideria; *Anglican* k3:e tachas exundat* nulla defidia.

CONCILIUM APUD PERTUM IN SCOTIA

Ab Othobono A. S. L.

Anno 1168. habitum.

An- «»<«· Ex Vik- Ccnc. Bril. ... II. P ·>- Ex iwc.- chroo- it»d.

/"'^Thobonus pap* legatus ad concilium in VX Anglia celebrandum citaverat clerumScotire, qui per nonnullos procuratores comparer», ftatuta legati obfervare recufavit. Procuratores domum reverti cum reliquis epifcopis & clericis Scotia, concilium generale, more foJitO, apud Pertam celebraverunt Hzc fequentinus profequitur verbis chronicon Pailarenfe.

Anno fequenti (fcil. 1268.) citati funt per Othobonum legatum omnes epilcopi, ut ad quindenam poft Pafcha coram eo ubicunque foret, comparèrent ad fuum concilium celebrandum. Similiter mandavit clero Scotia ut

Cdў* vel abbates duos vd duo priores pro toto de- giofit perfonis Scotorum praecipue cooflituit, ro Scotis mitterentur. Attamen epilcopi com- qux penitus clerus Scotix obfervare rccuûrunt.

ANNO CHRISTI muni confilio pro fe deftinaverunt Richardum & Robertum Dunkeldenfcm, & Dumblanenfem epifeopos, ne quid ipfis abientibus in eorum prajudicium ftarueretur. Clerus vero reliquus pro ie mrfit abbatem de Dumfermclin, & priorem de Landore. Legatus quoque nova quaedam ftatuta tam de frcularibus, quamrcli-

Abbas de Metros & magna parscoovenatusfui in concilio apud Perth celebrato fokmniter excommunicatus, eo quod pacem de VPcdal infregerit, flt domos epifcopi S. Andréa violenter invadentes quendam clericum interfecerunt & altos plans vulneratos reliquerunt.

S. LUDOVICI FRANCORUM REGIS
CA SANCTIO.

TITULI CAPITULORUM.

Ludovicus Dei gratia Francorum rex, ad perpetuam rei memorum. Pro falubri fic tranquillo flatu ecclefix regni noftri, necnon pro Divini cultus augmento, & Cbrifti fidelium animarum falute; utque gratiam, & auxilium omnipotentis Dei (cujos folius ditioni ac protestor: regnum noftrum femper fubjeSumextitit, & nunc clTc volumus) confequi valeamus. qux fcquuntur, hoc edido conlultifiimo, m perpetuum valituro, ftatuimus & ordtnamus.

CAPITULA.

L Vt ecclefiarum pralatis, patronis, ir beneficiorum collatoribus ordinariis, jura /ita Jerventur.

Primo, ut ecclefiarum regni noftri prxlati, patroni, & beneficiorum collatores ordinarii, jus fuum plenarium Plt" tie * habeant, & unicuique iuajurifdiftio fervetur.

II. Vt libera fint eleiliones ecchfiarwn.

Item ecclefiz, çathedrales, & alix regni, noftri, liberas eleitiones, & carum effedum integraliter habeant.

* In <olce iv/xJ-.ad *d.ier,* promotiuno, collatrant*.

fimonia a regno eliminetur.

Item fimonix crimen peftiferum ccclefiam labefadans, 2 regno noftro penitus eliminandum volumus & jubemus.

JF. Us promotiones if toHationa, beneficiorum fiant fecundum aifpofitionem juris communis.

Item promotiones, collationes, proviftones, & difpofitiones prxlaturarum, dignitatum, & aliorum quorumcumque beneficiorum & officiorum ecclcfiafticorum regni noftri, fecundum difpofitionem, ordinationem. & determinationem juris communis, facrorum conciliorum ecclefix Dei, atque inftitutorum antiquorum fandorum patrum volumus & ordinamus.

ficiorum «- ficorum r noft"

V. Vt libertatt if privilegia ecclcfitt & lotis rehgiofii conccffa, conferventur.

Irem libertates, franchifias, prorogativas, jura ac privilegia, per inclytz recordationis Francorum reges przdeceffores noftros, & fucceflive per nos, ecclefiis, monafteriis, atque locis piis, religiofis, ntc nonperfonisccclefiafticis, regni noftri conceflas, & concéda, innovamus, laudamus, approbamus.

Mandatum de txcquendo.

Earum tenore univerfis juftitiariis, officiariis, & fubditis noftris, ac loca tenentibus, prxientibus & futuris, & eorum cuilibet, prout ad eum pertinuerit, diftriûepraecipiendo mandamus. quatenus omnia & fingula pratdiâa diligenter & attente fervent, teneant, & cuftodiant, atque fervari, teneri, flt cuftodiri inviolabiliter faciant, nec aliquid in contrarium quovis modo faciant, vel attentent, feufieri, vel attentari permittant; tranfgrcfTores, aut contra lacientes tali poena pleftendo, quod ceteris deinceps cedat in exemplum. In quorum omnium & fingulorum teftimonium, prxlcntes litteras tigilli noftri appetitione munit Iccimus. Datum Parifius anno Domini millefimo ducentefimo iexagefimo octavo, menfe Martio.

G. C. Sk edita eft in bibliothecis patrum bar pragmaii c*. Editiones ejuidon alix font, in quibus funt cjpvula lex, addito uno, good ibi quintum locum obtinet, quietu nvtUu textura in locum rtjeâo. Sic ausem fc habes.

Item

11⅄,⅄ Chr ist i ..*' It*n» exadtiones & onera gravifiima pecuniarum, per curiam Romanam ecclefix regni noAri impofita, vel impolitas, quibus miferabiliter regnum noftrum depauperatum extitit, five etiam imponendas vel imponenda, levari, aut colligi nullatenus volumus: nifi dumtaxat pro rationabili, pia, &urgentiffima caufa, vel inevitabili necellitate, & de iponcaneo &. exprefio conferfu noftro, & ecclefix regni noftri.

HENR. SPONDANI EPISC. APAMIENSIS
N«a in pofttemum hoc capitulum I

Est ttmi *I- cantinuatunn amlal- ccclff. anna* n«f.

Hoe fane e/fi non abnuamus vtre nec injufte a Rege fuif*le* ftatutum, haud tamen videmus quomodo a pleriique contra Romanam fedem contorqueatur, cum non confueverit illa, nec cevte conveniens iit ut agat. abfque regum & principum contentu onera ecJefii» imponere: & atioqui ne *adeo* videatur hxc Ludovici prohibitio cohxr.ie cum us, qu* leguntur in * quodam chronico, provincias Re«.sentem, Senonenfrm, & Kothonueenfem, audito quod Rex peteiu a pontihee decimam in fubtidium terra fanda querelas in cum ad Clementem pontificem miliffe, quibus petierunt ne qui i ejufmodi Regi concederetur: Regem vehemâneer tndeexaipératum ad papam contra Pk» fcripfiffe, ac papam illis aullrre acceptis,, decimam reri ad triennium conccilifle, (de cuwfmoJi conxffi.Ktc diūum eft anno fuperiori .) An dicemus iaoâum regem invidulc apoftoliro fedi de bonis eccleft*, quod libi tanra afperirate petrhat? procul dubio ii lingula gefta cx bono & equo atftimentur, non ent unde in mutuas amaritudines prorumpatui I

ANNii *CHRISTI* ·ıβ*. Norman,i. * bhicbelr:.

B

CONCILIUM APUD CASTRUM

G O N T t R I l·

A Vinccntio dc Pilent* Tutonenf: archtrpifcopo cum fuffraganeis celebratum anno **MDCCLXVIII.**

TITULI CAPITULORUM.

CAPITULA.

J. Dc invadentibus & occupantibus bone ecclcfiaflica.

QUia clericis laici oppido funt in* fefti, univerfos ballivos, potcftates, perfonaïque alias fzculares, in general! per locorum ordinarios moneri prxeipimus, & eis firmiter inhiberi, ne ecclefias, prioratus, domos, poficf- E fiones, & alias res ecclefiafticas indebite occupent, vel invadant, aut in rcligioforum domibus ponant comeftores, quod in quibufdam locis prxfumptione damnabili aliqui fzculares judices face* re przfumpferunt : & fi qui, poft monitiones & inhibitiones hujufmodi , quidquam in contrarium facere prxftimpferine, excommunicationis lententia innodamus.

C II. Di impedientibus jurifdifiioncm cecle/taficum.

Prxterea nonnulli barones, militts, ballivi, & alii fxcula-eshomines, confoederationes, colligationes, feu confpirationes faciunt contra ecclefiafticam libertatem, maxime reftringendo & diminuendo ecclefiafticam jurifdidionem, & fubditis fuis, ne in foro ecclefiaftico litigent, in his, quz ad forum ecclefiafticum de jure vel confuetudine pertinent, inhibendo. Nos omnes hu- D jufmodi przfumptores per locorum quofcumque ordinarios , aut de ipforum mandato, in locis publicis , in generali moneri volumus & mandamus, ut infra duos menfes *a* tempore monitionis hujufmodi revocent quicquid contra · hoc attentaverunt: & inhiberi ne · *al.* hu' in futurum talia attentare prxfumant. Si qui vero in przmiflis culpabiles exiftentes, prxdiélis monitionibus & inhibitionibus parere conternpferint : nos auctoritate concilii ipfos extunc in feriptis excommunicamus.

JlL· Vt fufinentts fnsentiam excommunicationis nitra annum, careant ecdefiofti-ea fcfuitura.

Sane quia multi fux falutis immemores, excommunicationis icntentiam, per unum annum vel amplius , animo iuftinent indurato, abiolutionis beneficium ulque ad xgrirudinem in qua decedunt , petere differentes: ftatuimus, ut

"Y^^~ut talibus denegetur in morte ecclefia-A cummi ltica fcpultura.

IV· Ne vwilhi prioratu. bonit omnibus denudentur.

Cum ex cupiditate, qua: radix eA omnium malorum, videatur procedere, quod abbates feu priores, transferentes feu translati, prioratus vacantes B cclfione, morte, vel mutatione priorum, bonis in prioratibus inventi» denudent ; nos indemnitati locorum providere volentes, inhibemus, ne priores in fuis translationibus, vel mutationibus , leu etiam abbates, prioratus, (eu loca vacantia bonis mobilibus ibidem exiftentibui adeo denudare przfumant, quin fufficiens provifio prioribus 01 mona-C chi$ ibidem morantibus ufque ad tempus collegarum remaneat in prioratibus fupradi&is. Si qui vero contra ftatutum hujufmodi aliquid attentare przlumpferint: ad arbitrium illius epifeopi , in cujus epifeopatu deliquerunt, puniantur: diœcefano epifcopo, in cujusdiœcefi abbates vel priores ipfi conii· Aunt, pœna: hujufmodi impofitionem ad illius rcnuifitionem execution! mandante.

Г. AV *vtottubi extra tblati-i vel prieratx jefofitum b~btant.*

Item ftatuimus & ordinamus, quod omnes & fmguli religiofi in propriis g abbatis depofita habeant ; alibi pecunias , vel thefauros quos bebent vel habebunt in futurum , fine licentia , confilio, & affenfn abbatum fuorum, nullatenus deponeres. Et fi in aliquo loco aliqua habeant depolita, ad proprium monafttrium infra duos menfes inducant. Illorum vero, qui Aatuti hujufmodi inventi fuerint tranfgrcflotes , prxdiâx pecunia: &thclauri, ipforum monaAeriis applicentur.

ANNO Christi ..“.

VI· De arcbidiaconorum A *drcanario· ,*

Statuimus infuper, ut archidiaconi , archipresbyteri, & decani rurales, infra jurifdi&ionum fuarum metas , & aliis publicis locis *, deferant cippas claufas: alioquin fuper hoc pcrcpilcopos corrigantur.

VU. L'r epifeopus in fua diacefi cbfolvtrr excommunieatot pojfit, in tafibus, in quibut prafent concilium excommunicat.

In omnibus autem cafibus, in quibus excommunicationis fententia» in prxlenci concilio duximus promulgandas, cuilibet epifcopo in fua civitate & diftcefi abfolvendi excommunicatos hujufmodi poA fatisfa&ionem congruam in forma ecclefix, authoritate prxfentu concilii damus liberam poteftatem.

F7/J. *Vf fufiritr» contiHt fbferventur.*

Concilia autem omnia & lingula , tam per nos, quam przdecctfores no* Aros ha&enus celebrata, renovamus : & hujus authoritate concilii confirmamus,

Aâum apud caftrum Gonterii die Lunz ,*[«*« Magdaknx, aono Dom,ni MCCLXVUI.

UNIS TOMI VIGESIMI TERTII.